

PATROLOGIÆ

CURSUS COMPLETUS,

SEU BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRÆ, UNIFORMIS, COMMODA, OECONOMICA,
OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM,

SIVE LATINORUM, SIVE GRÆCORUM,

*QUI AB ÆVO APOSTOLICO AD TEMPORA CONCILII TRIDENTINI (ANNO 1545) PRO LATINIS
ET CONCILII FLORENTINIS ANN. 1439) PRO GRÆCIS FLORUERUNT :*

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER QUINDECIM PRIMA
ECCLESIE SÆCULA ET AMPLIUS,

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS, PERQUAM DILIGENTER CASTIGATA; DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS VARIISQUE LECTIONIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA; OMNIBUS OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS DETECTIS, AUCTA; INDICIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS, SIVE AUCTORES ALICUJUS MOMENTI SUBSEQUENTIBUS, DONATA; CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA; OPERIBUS CUM, DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA;

DUCENTIS ET AMPLIUS LOCUPLETATA INDICIBUS AUCTORUM SICUT ET OPERUM, ALPHABETICIS, CHRONOLOGICIS, STATISTICIS, SYNTHETICIS, ANALYTICIS, ANALOGICIS, IN QUODQUE RELIGIONIS PUNCTUM DOGMATICUM, MORALE, LITURGICUM, CANONICUM, DISCIPLINARE, HISTORICUM, ET CUNCTA ALIA SINE ulla EXCEPTIONE; SED PRÆSERTIM DUOBUS INDICIBUS IMMENSIS ET GENERALIBUS, ALTERO SCILICET RERUM, QUO CONSULTO, QUIDQUID NON SOLUM TALIS TALISVE PATER, VERUM ETIAM UNUSQUISQUE PATRUM, NE UNO QUIDEM OMISSEO, IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, UNO INTUITU CONSPICIATUR; ALTERO SCRIPTURÆ SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBVIUM QUINAM PATRES ET IN QUIBUS OPERUM SCORUM LOCIS SINGULOS SINGULORUM LIBRORUM SCRIPTURÆ VERSUS, A PRIMO GENESEOS USQUE AD NOVISSIMUM APOCALYPSIS, COMMENTATI SINT.

EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR CHARACTERUM NITIDITAS, CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM RECUSORUM TUM VARIETAS TUM NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TOTO PATROLOGIÆ DECURSU CONSTANTER SIMILIS, PRETII EXIGUITAS, PRÆSERTIMQUE ISTA COLLECTIO UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA, SEXCENTORUM FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILLIC SPARSORUM, PRIMUM AUTEM IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS ET MSS. AD OMNES ÆTATES, LOCOS, LINGUAR FORMASQUE PERTINENTIBUS, COADUNATORUM.

SERIES GRÆCA POSTERIOR,

IN QUA PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIE GRÆCÆ
AB ÆVO PHOTIANO USQUE AD CONCILII FLORENTINI TEMPORA :

ACCURANTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ clerici universæ

SIVE CURSUUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PATROLOGIA, AD INSTAR IPSIUS ECCLESIE, IN DUAS PARTES DIVIDITUR, ALIA NEMPE LATINA, ALIA GRÆCO-LATINA. LATINA, JAM PENITUS EXARATA, QUOAD PRIMAM SERIEM VIGINTI-QUINQUE ET DUCENTIS VOLUMINIBUS MOLE SUA STAT, MOXVE POST PERACTOS INDICES STABIT, AC QUINQUE-VIGINTI-CENTUM ET MILLE FRANCIS VENIT. GRÆCA DUPLICI EDITIONE TYPIS MANDATA EST. PRIOR GRÆCUM TEXTUM UNA CUM VERSIONE LATINA LATERALIS AMPLICTITUR, ET AD NOVEM ET CENTUM VOLUMINA PERVENIT, SED SINE INDICIBUS; POSTERIOR AUTEM HANC VERSIONEM TANTUM EXHIBET, IDEOQUE INTRA QUINQUE ET QUINQUAGINTA VOLUMINA RETINETUR. UTRAQUE VIGESIMA QUARTA DIE DECEMBRIS 1860 OMNINO APPARUERAT. UNUMQUODQUE VOLUMEN GRÆCO-LATINUM OCTO, UNUMQUODQUE MERE LATINUM QUINQUE FRANCIS SOLUMMODO EMITUR : UTHOBIQUE VERO, UT PRETII HUIUS BENEFICIO FRUATUR EMPTOR, COLLECTIONEM INTEGRAM, SIVE GRÆCAM SIVE LATINAM, 326 VOLUMINIBUS PRO AMPLIORI EDITIONE ET 272 PRO MINORI ABSQUE INDICIBUS CONSTANTEM, COMPARET NECESSE EBIT; SECUS ENIM CUJUSQUE VOLUMINIS AMPLITUDINEM NECNON ET DIFFICULTATES VARIA PRETIA ÆQUABUNT. ATTAMEN, SI QUIS EMAT INTEGRE ET SEORSIM COLLECTIONEM GRÆCO-LATINAM, VEL EAMDEM EX GRÆCO LATINE VERSAM, TUM QUODQUE VOLUMEN PRO NOVEM VEL PRO SEX FRANCIS OBTINEBIT. ISTE CONDITIONES SERIEBUS PATROLOGIÆ NONDUM EXCUSIS APPLICANTUR.

PATROLOGIÆ GRÆCÆ TOMUS CIX.

HISTORIÆ BYZANTINÆ SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

EXCUDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE, EDITOREM,
IN VIA DICTA D'AMBOISE, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER
NOMINATAM, SEU PETIT-MONTROUË, NUNC VERO INTRA MOENIA PARISIENSIA.

BR
GO
.M61
v.109

SÆCULA IX-X. ANNI 813-948.

HISTORIÆ
BYZANTINÆ
SCRIPTORES POST THEOPHANEM,

EX EDITIONE FRANCISCI COMBEFISII;

ACCEDIT

JOSEPHI GENESII

HISTORIA DE REBUS CONSTANTINOPOLITANIS;

ACCURANTE ET DENUO RECOGNOSCENTE J.-P. MIGNE,

BIBLIOTHECÆ CLERI UNIVERSÆ

SIVE

CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

TOMUS UNICUS.

VENIT 9 FRANCIS GALLICIS.

EXCUEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA *D'AMBOISE*, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO *D'ENFER*
NOMINATAM, SEU *PETIT-MONTROUGE*, NUNC VERO INTRA MOENIA PARISINA.

1863

ELENCHUS

AUCTORUM ET OPERUM QUI IN HOC TOMO CIX CONTINENTUR.

SCRIPTORES POST THEOPHANEM EX EDIT. FR. COMBEFISII

ANONYMI continuatio Theophanis libris iv, Constantini Porphyrogeniti imp. jussu scripta.	col. 15
CONSTANTINUS PORPHYROGENITUS De vita et rebus gestis avi sui Basilii Macedonis.	225
ANONYMI libri duo De vita Leonis Philosophi, Alexandri et Romani junioris, impp.	369
ANONYMI Dissertatio steliteutica contra Iconomachos, scripta circa an. 745.	499
JOANNIS, monachi Hierosolymitani, narratio de origine motuum Iconoclastarum.	517
JOANNIS CAMENIATÆ Narratio de excidio Thessalonicae; præmittitur excerptum ex miraculis S. Demetrii martyris.	519
GREGORII monachi ex Vita Basilii Junioris.	653
SYMEONIS Magistri et Logothetæ Annales a Leone Armeno ad Nicephorum Phocam.	663
GEORGII monachi Vitæ recentiorum imperatorum.	823
JOSEPHUS GENESIUS.	
Historia de rebus Constantinopolitanis.	985

NOTITIA

IN

HISTORIÆ BYZANTINÆ SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

(FABRIC. *Biblioth. Gr.* VI, 348.)

Venit jam recensendum volumen *Scriptorum post Theophanem*, sive qui historiam Byzantinam ab Leone Armenio, Mich. Curopalatæ imperatoris, in quo desinit Theophanis Chronicon, successore, produxerunt usque ad Nicephorum Phocam imp. et ex mss. codd. recensiti atque versione donati sunt a Francisco Combefis, ord. prædicatorum congregationis S. Ludovici, sed lucem demum viderunt post ejus fata (a), Paris. 1685, fol.; unde etiam adnotationes quas in hos scriptores vir doctus parabat, desiderantur. Scriptores ipsi hoc ordine leguntur :

1. ΑΝΟΝΥΜΙ (quem incerta conjectura Leontium Byzantinum vocari video a Labbeo in *Protreptico*, p. 14 et 46) *Chronicon*, Theophani continuando Constantini Porphyrogenneti jussu conscriptum libris IV (b), de totidem imperatoribus : lib. I, *De Leone Armenio*, qui A. C. 813 cœpit imperitare ; lib. II, *De Michaelæ Balbo* ; lib. III, *De Theophilo* Michaelis, et lib. IV, *De Michaelæ* Theophili filio, quem necesse sublato scribit 24 Sept. anni Græcorum 6376, hoc est Christi 868. Græca Combefisius vulgavit ex apographo Barberiniano codicis ms. Vaticani (*), quod Holstenius Roma transmiserat. A Constantino Porphyrogenneto, vel ejus nomine verba quædam inserta videntur lib. II, ubi de Creta a Saracenis liberanda sermo, p. 51.

2. CONSTANTINUS PORPHYROGENNETUS imperator, A. C. 959 extinctus, de vita avi sui Basilii Macedonis, qui Michaeli Theophili filio A. C. 868 successit, quemque notat cum illo decessore suo Michaelæ annum unum habenas imperii gessisse, deinde vero alios annos undeviginti solum rerum summan præclare administrasse, usque ad annum nimirum 888. Vita ista jam lucem viderat, cum Leonis Allatii versione, in ejus *Συμμικτοῖς* A. 1653, 8°, divisa in sectiones sive capita 70. Sed Combefisius Græca ad jam memoratum apographum Barberinianum recensuit, novam adjunxit versionem, et sectionibus 401 aliter atque Allatii dispescuit, quæ diversa capitum distinctio crucem solet figere citantibus scriptorem, vel citata loca inquirere cupientibus. Quod in titulo legitur : *Ἱστορικὴ διήγησις τοῦ βίου καὶ τῶν πράξεων Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως, ἣν Κωνσταντῖνος βασιλεὺς ἐν Θεῷ Ῥωμαίων ὁ τοῦτου υἱὸς, φιλοπόνως ἀπὲρ διαφόρων ἀπορίας διηγημάτων τῷ γράφοντι προσανέθετο*, per τὸν γράφοντα intellige auctorem quatuor præcedentium librorum, quibus hanc vitam bona venia imperatoris subnexuit, et qua testatur se deterritum esse, ne et ipse vitam Basilii scriberet, ita enim Anonymus ille Chronici scriptor in præfat. ad eundem Constantinum, cujus jussu ad Theophanem continuandum accessisse se profitetur : *Εἰ καὶ τὸ ἀοιδίμου σου πάππου, τοῦ ἐν βασιλευσί εὐκλεοῦς Βασιλείου τὰ πρὸς σοῦ ἱστοροῦμένα, καὶ μετὰ πάσης σαφηνείας καὶ λόγου εὐκοσμίαις κατὰ τὸ τῶν γενομένων ἀληθῆς καὶ εὐκρινῆς εἰς τὸ φανερὸν παρὰ τῆς σῆς κλυμαθεστάτης εἰδήσεως ἐξαγορευθέντα, περιττὸν ἂν εἴη οὐδοτιοῦν διηγήσασθαι*. Labbeum, qui hanc vitam non a Constantino ipso, sed ab alio ejus jussu scriptam esse suspicatus, refellit Martinus Hanckius *De Hist. Byz. scriptoribus* p. 473, atque solus ille (Hanckio nec visus scriptoris anonymi locus, nondum enim prodierat) sufficit ab Labbei et qui eum sequitur Cavei (ubi de Leontio Byz. chronographo agit ad A. C. 920) conjecturam elidendam.

3. ΑΝΟΝΥΜΟΣ (alius ut videtur et succinctor quam qui priorum quatuor librorum est auctor) *De rebus Leonis Philosophi*, qui Basilii filius et successor fuit, pag. 217-232. *De Alexandro Leonis fratre* p. 235, 234. *De Constantino Porphyrogenneto Leonis F.*, qui puer septennis pervenit ad imperium, et primos septem annos sub Nicolao patriarcha et aliis tutoribus, matre Zoe, annos sex et viginti cum Romano Lacapeno, socero, ac denique solus annos quindecim præfuit, atque ita per annos LV vixit dignitatemque imperatoris gessit : pag. 235-292. Et *De Romano juniore Constantini Porphyrogenneti filio*, pag. 293-300.

(a) Obiit Combefisius Parisiis A. 1679, 23 Jun., ætatis 47. De ejus vita consulendi Carolus Peraultus in *Viris sæculi XVII illustribus qui in Gallia claruerunt*, tomo II, pag. 48, et Lud. Elias du Pin

in *Bibliotheca scriptorum ecclesiasticorum*, t. XVIII, pag. 99.

(b) Librorum distinctionem ab ipso auctore esse patet ex pag. 108.

(*) «Codex ipse,» inquit Immanuel Bekkerus in Præfatione ad editionem Bonensem anni 1838, (cum post pacem Tolentinam Parisiis devenisset, a Carolo Benedicto Hasio descriptus est in illo codicum Italicorum Parisiorum translationum catalogo, quem gravi litterarum damno diu desideratum tandem aliquando speramus proditum. Inde compertum librum hujus argumenti, quod sciamus, unicam inter Vaticanos numerari 167 esseque membranaceum, quadratum, sæculo XII nitide scriptum, sine mutilum, cætera, si primam excerptis paginam, bene conservatam, foliis 168.)

Plura promittit ille scriptor de Theophili urbis præfecti (p. 275) et de aliorum summæ in aula CPol. auctoritatis virorum moribus, quæ non exstant, certe lucem non viderunt.

4. **ΑΝΩΝΥΜΟΥ** *Dissertatio stelitentica contra Iconomachos (c) et synodum Copronymianam*, scripta circa A. C. 745, atque adeo ante septimam synodum sive Nicænam secundam, p. 303-314.

5. **JOANNIS** monachi Hierosolymitani, *narratio de origine motuum Iconoclastarum*, p. 319, 313. Idem hic Joannes (forsitan Hierosolymæ urbis postmodum episcopus) cujus λόγος ἀποδεικτικὸς de sacris imaginibus ad Constantinum Cabalimum sive Copronymum edidit Combefisius t. II *Auctarii novi*, sive in *Historia Monothelitarum*, pag. 665, et quam codices alii tribuunt Joanni Damasceno. De codice Regio, ex quo duo hæc opuscula Combefisius descripsit, et in quo etiam leguntur testimonia Patrum quæ pro imaginibus in synodo Nicæna secunda afferuntur, videnda clarissimi Montfauconi *Palæographia Græca*, p. 65, 66. *Videri autem potest*, inquit Combefisius, *præclarus ille codex quasi δ-πλοθήκη universalis, collecta habens præcipua quoque Catholicorum adversus hæreticos (Christi maxime mysterium impugnantes) munimenta. Ex illo illustris Petrus de Marca* Vigiliæ confirmationem quintæ Synodi pridem produxit (d), tametsi non omnibus ejus fidem fecit. *Ipse certe qui librum composuit, tantaque in eo Patrum ac conciliorum digessit, de hac confirmatione quasi non plane illi exploratæ veritatis ac nutantis fidei, scripsit repertam esse inter acta quintæ synodi.... Habet hic codex* Leontium De sectis, *longe editis emendatorem, et auctoritatibus quæ illic desiderantur, auctiorem. Ὁδηγοῦντα plura capita (quem omnem pluraque ejus complectitur) nova ac illo facere liceat, sic editis laborantia, ut nec ipse Anastasius sua agnosceret, etsi omnia decoquit vulgator et interpres.*

6. *Ex narratione de miraculis S. Demetrii martyris (e)*, ἐκ τῶν τοῦ ἀλοφόρου Δημητρίου ἐν μερικῇ δι-ηγήσει θαυματουργιῶν, fragmentum de revelata ab ipso excisione ac direptione Thessalonicæ, p. 314-316.

7. **JOANNIS** CAMENIATÆ, Thessalonicensis, narratio diserta et elegans A. C. 904, scripta ad Gregorium Cappadocem, *De Thessalonicæ excidio* cui scriptor ipse interfuit, et quam illo ipso anno (Leonis Philosophi xix) cepit Leo Tripolites, Agarenorum dux. Hæc prius cum Allatii versione prodierat in ejus *Συμπελοισις*, vulgatis a Bartholdo Nihusio 1653, 8. Sed Combefisius iterum recensuit, et novam interpretationem suam adjunxit, divisitque in capita 79, cum in Allatiana editione dispescatur in sectiones 45. Hic Cameniata, patre exarcho Helladis natus, fuit in clericorum ordine lector, et Ecclesiæ Thessalonicensis cubuclesius, hoc est qui metropolitanum in publicum procedenti pedum archiepiscopale præferret. Dicitur etiam τῶν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλείων τετραγμένων εἰς. Vide cap. 55 edit. Combefisianæ (Allat. 36) et Hanckium lib. 1 *De scriptoribus Hist. Byz.*, cap. 22.

8. **DEMETRII** CYDONII, Thessalonicensis, *Monodia* sive comploratio ἐπὶ τοῖς ἐν Θεσσαλονικίᾳ πεισοῦσι, *de clivibus qui in dissidiis, seditione ac tumultu intestino Thessalonicæ* A. C. 1343 sub imperio Joannis Cantacuzeni perierunt. P. 385-392. De illo tumultu Gregoras xiii, 10, et Cantacuzenus iii, 94.

9. *Pars ex Vita Basilii junioris anachoretæ CPol.*, A. C. 944 vel 952 extincti, scripta a Gregorio ejus discipulo, de Constantini Ducæ clade et interitu, quem Constantino Porphyrogeneto ad huc puero ad imperium vocare Nicolaus (f) patriarcha et alii quidam instituerunt, pag. 394-399. Vitam illam Basilii anachoretæ integram vulgavit Henschenius tomo III Act. Sanctor., ad 26 Martii, p. 668, Latine ex versione Combefisii, et Græce ad calcem voluminis pag. 24, ex ms. codice Mazariniano, Antwerp. 1684, fol.

10. **SYMEONIS** magistri et logothetæ *Annales a Leone Armeno usque ad Nicephorum Phocam* (pag. 401-498) ex codice ms. Raphaelis Tricheti du Fresne, ex cujus libris, ipso defuncto, in gazam regis Christianissimi est perlatus. Scripsit Symeon iste similiter *Annales ab orbe condito*, qui hæcenus lucem non viderunt, exstantque in altero ac majori regio codice qui in Leone Armeno desinit, videturque in illa priore parte, leviora opera auctor perfunctus, et in multis Theophani consonat, quem et ipsum constat desinere in Leone Armeno. *Ascriptum majori illi codici Regio*, inquit Combefisius, *alia manu, pauloque recentiori*: hic est Metaphrastes; *cujus tanti visi sunt Annales et Chronica Hippolyto Thebano, ut ea omnibus anteponat.* Vide Hippolyti verba apud Allatium *De Simeonum scriptis*, p. 34, qui Simeonem Metaphrasten magistri et logothetæ cursus primum, tum etiam generalis logothetæ dignitatem gessisse pluribus disputat. Exstant etiam hi Simeonis Annales in Bibl. Cæsarea, in quam illos intulit Bushequius, ut notatum Lambecio lib. II, pag. 588. Quoniam tamen in codice Raph. Tricheti du Fresne, Chronico huic postremum inserta Mich. Psehi historia, Combefisius t. I, *Bibl. Patrum concionatoriarum* suspicatur alterius esse Simeonis quam Metaphrastæ, et fortasse illius qui orationes xxiv collegit ex operibus S. Basilii: quippe Metaphrastes paulo ante Psellum in vivis esse desiit. *Ni ipse Psellus, Symeonis illi Chronologiæ ex ix historicis, se decimum adjunxit,*

(c) Inscrubitur *Dialogus*. Sed nihil habet quod dialogum referat.

(d) In Diss. de epistola Vigiliæ, Paris. 1642, et ad calcem operis *De concordia sacerdotii et imperii* inter dissertationes varias Petri de Marca, pag. 207, 227 seq. Vide et Baluzium ad lib. v ejusdem operis

cap. 12.

(e) De hoc Demetrio vide Baronium ad Martyrolog. 8 Octobr.

(f) Vehementer eo nomine in Nicolaum scriptor hic invehitur, vocatque eum per ignominiam, p. 598, ἀρχόλαον, et p. 399, ἡττίλαον.

sive alii addidere: opus certe a Theophane ad explendam Historiam Byzantinam summe necessarium.... Pselli Historia lucis plurimum accipiat, ex ejus Epistolarum lecta manu ad imperatores, Cæsares, summosque sæculi principes ac magistratus, ad patriarchas, metropolitans, Ecclesiarum antistites ac præsides, ne Mich. Cerularii pro synodo accusationem dicam, ejusdemque a Constantini Lichudis qui illi suspectus est, necnon Xiphilini πεταφλους, luculentissimas scilicet in eos laudationes, viros nimirum qui utraque militia CPoli egregie fulserunt, ac illo dicente, qui ipse publicarum curarum iis socius, ac πολυτευόντων fere summus, Constantino præsertim Monomacho imperatore, ad quem et politici scripti non spernendi tractatus. Præter Mich. Pselli Historiam etiam Leonis Diaconi similem lucubrationem edere Combefisius altero statim volumine constituit, sed morte prævento viro illo maxime industrio, nemo fuit hactenus qui litterarum studiosos hoc beneficio obligaret (*). In codice Regis Galliæ 1837, præter Mich. Pselli, φιλοσόφων ὑπερτίμου, epistolas et de casu templi S. Sophiæ atque in Joannem patricium Monodias, exstat ejus *Varia Chronographia a Basilio et Constantino Porphyrogeniti ad Michaellem Ducam*. In alio codice ejusdem thesauri Regii occurrit *Leonis Diaconi Historia ab excessu Constantini Porphyrogeniti ad Joannem Tzimiscem* sub quo scriptor ille vixit. Δείοντος διακόβου ιστορία ἀρχομένη ἐπὶ τῆς τελευταίας τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ ἐπιλεγόμενου Τζιμισχῆ. Utrouque et Psello et Leone Diacono ms. usus in Glasario suo Græco concinnando et in aliis scriptis suis præclarus Cangius. Ex Chronico ms. continuatoris Theophanis, et altero iudem ms. Simeonis Logothetæ nonnulla de xlii martyribus Amoriensibus per Saracenos circa A. C. 841 occisis referuntur ab Henschenio t. I *Act. Sanctor. Martii*, pag. 466, 467, et Græce pag. 894 seq.

11. Denique collectionem Combefisianam scriptorum post Theophanem claudunt *Georgii monachi Blos τῶν νέων (g) βασιλέων, Vita imperatorum Leonis Armeni, et qui post eum rebus præfuerunt*, usque ad Romanum Lacapenum, cum jam Constantinus Porphyrogenetus solus imperitaret, defunctum A. C. 948. Diversus est hic Georgius a Georgio Hamartolo, cujus Chronicon ab exordio mundi ad Michaellem Theophilum filium, sub quo ipse vitam agebat, adhuc ms. delitescit in variis bibliothecis. Utriusque et tertii insuper Georgii monachi Chronicon sive Historiam ms. evolvisse se testatus est Raderus in *Viridario sanctor.*, notis ad Vitam Ignatii patriarchæ CPol. scriptam a Niceta Paphlagonæ: *Præter ea quæ passim ad oram notavi, placuit quædam enotare ex Georgio Hamartolo, qui diversus est a Georgio syncello Tarasii, quamvis in fronte nomen syncelli præferat: diversus item a Georgio monacho qui Chronicon scripsit, quod a Panvinio laudatur, tametsi Chronicon illud Georgii nomen præscriptum non habeat. Tres enim diversos monachos manuscriptos partim ex Palatina Boiorum, partim ex Augustana bibliotheca, ineditos omnes nec translatos hactenus mecum habeo conferoque.*

(g) Hinc apparet non diu post vixisse. Cæterum pag. 528 adnotatum, ἔως ὧδε τὸ Χρονικὸν Γεωργίου, καὶ ἀπὸ τῶν ὧδε τοῦ Λογοθέτου.

(*) Hoc munus nostris diebus præstitit vir clarissimus Carolus Benedictus Hasius, Institutii Franciæ et Academiæ Inscriptionum socius. Estr.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΠΙΓΡΑΦΗ

ΕΚ ΠΡΟΣΤΑΓΜΑΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΤΟΥ ΦΙΛΑΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ

ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ,

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Ἀρχομένη ἡ δ' αὖτις ἐληξε Θεοφάνης τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ υἱοῦ Θεοφίλου, τοῦ κουροπαλάτου, ἡγούρου ἀπὸ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου ἡ.

Τῶν δὲ κατ' ἕκαστα τὰς ὑποθέσεις ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Κωνσταντῖνος φιλοπόνως συνέλεξε καὶ εὐσυνόπτως ἐξέθετο, νῆ τῶν ἡ μεταπειτα θῆλα γίνε. . . . τῆς βασιλείας ἡ.

CHRONOGRAPHIA

CONSCRIPTA

JUSSU CHRISTI AMANTIS AC PORPHYROGENNETI

DOMINI CONSTANTINI

SAPIENTISSIMI DOMINI LEONIS IMPERATORIS FILII

Inde ducens exordium ubi Theophanes desit Michaelie scilicet Theophili filio Curopolata imperatore, hoc est a Leonis Armenii imperio

Argumenta singula Imperator ipse Constantinus studiose collegit, et ne posteros superiorum temporum gesta lateant dilucide, et ut capi facile possint, edidit.

1-3 Hoc quoque omnino, sapientissime princeps, ad alia tua multaque ipsa et magna ornamenta virtutesque accedit, quod ea quæ tempore perfluxerunt jamque esse desierunt, ad vitam denuo ortumque novum & studeas revocare, historiæque bonum cura præsequaris, nec velut ii qui ante imperii clavum moderati sunt, abs te negligi patiaris. Atque horum quidem, qui ea æmulati sunt quæ nemo bonus unquam æmuletur, nulla nobis mentione habita, fuerunt quidam qui ut supra vulgus præstarent, nihil operæ posuerunt, quod neque litteris educati sint, sed rusticitatis ludibrium propudiumque exstiterint. Quid enim ejusmodi imperatorem excolere deceat, quod homini ratione prædito nihil commodi afferat? cum magis deceat virorum curam habere, præcipueque scientiæ rationalis, quibus imperii robor præstatur, ne homines in præceps ruentes paulatim obtritescant, ac ne id quo universis præcellimus, silentio traditum periclitetur.

A Καὶ τοῦτο πάντως τῶν σῶν, ὃ φιλοσοφώτατε βασιλεῦ, καλῶν, μετὰ γε πολλῶν ἄλλων τε καὶ μεγάλων, τὰ τῷ χρόνῳ παραρρῦέντα καὶ κεχωρηκότα πρὸς τὸ μὴ ἂν πρὸς παλινοζῶσαν αὐθις καὶ παλιγγενεσίαν ἀναγαγεῖν [P. 2], καὶ τοῦ τῆς ἱστορίας ἐπιμεληθῆναι καλοῦ, ἀλλὰ μὴ τοῖς πρὸ τοῦ τῆν βασιλικὴν ἐπιλημμένοις ἡμεληθῆναι ἀρχῆν. Οἱ μὲν γὰρ ζῆλον ἐζηλωκότας τοῖς ἀγαθοῖς ἀζήλωτων ὑπεξηρήσθωσαν τοῦ λόγου. Τινὲς δ' ἐπισηνοχέται ἐσπουδάσαι τῶν πολλῶν κατ' οὐδὲν, ὅτι μὴ λόγου σύντροφοι, ἀλλ' ἀγροικίας γεγονάσι κατεντρόφημα. Τί γὰρ τοιαῦτον ἐξασκεῖν αὐτοκράτορα δεῖ, ὃ μὴ... ἐπιφέρει ἡ τῆν ὄνησιν μετὰ λόγου γινομένων ἡ; ὁ δὲν ἐπιμελεῖσθαι ἀνδρῶν καὶ τῆς λογικῆς ὅτι μάλιστα ἐπιστήμης, ἐξ ὧν τὸ κράτος βασιλείας, ὡς ἂν μὴ λάθοιεν κατὰ

B πρᾶνοῦς φερόμενοι ἀλογωθέντες οἱ ἄνθρωποι, καὶ κινδυνεύουσα τοῦτο, ὃ τῶν πάντων διαφέρουμεν, ἀφωνία παραδοθέν.

VARIÆ LECTIONES.

¹ ἀρχομένη P (i. e. editio Parisiensis) invito, ut Hasius testatur, codice. ² post Ἀρμενίου in P lacuna, quæ non est in codice. ³ νῆ τῶν ἡνα τῆς P. ⁴ τῆς βασιλείας om. P. ⁵ τοὺς — ἐπιλημμένους? ⁶ οἱ τινες? ⁷ μὴ κοινήν ἐπιφέρει? ⁸ γινόμενον?

Ἄλλ' ὅσον μὲν σοι πεπότηνται, πραότατε βασιλεῦ, ἅπερ ἐπὶ τὴν λογικὴν καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐπιμέλειαν, ἵνα τῆλλα....., θεωρήσουσι μὲν οἱ σοφοί, ὅτι δὴ καὶ σὺ, μᾶλλον δὲ δὴ σὺ σαφῶς, ὅτι γε καὶ ἐκεῖνοι σοφοί. Ἱστορεῖς δὲ αὐτὸς, χεῖρα μόνως λαβῶν ἡμῶν διακονουμένην σοι, ὅσα τοῖς πρὸ σοῦ βεβίωται, καὶ ἀποχρώντως ἔχῃσι τὸ φαῦλον καὶ οὐ λαμπρὸν, ἐπεὶ καὶ τούτων ἔνεστι θηρᾶσαι τοῖς σπουδαίοις τὰ χρήσιμα. Ἄμελει τοιγαροῦν πάσης ἀσχολίας καὶ ἀργίας τὴν περὶ λόγου προτετιμηκῶς σπουδὴν, ἅτε δὴ οὗτου μάλιστα τοῖς ὑπηκόοις φιλομαθεῖς τε καὶ φιλοστοροῦσιν ζῆλον καὶ ἀρετὴν ἐγγενῶντος, τὰ μὲν ἐκ τῶν γεγραμμένων, τὰ δὲ ἐκ τῶν ἀκοῆ παραδεδομένων συνηθροικῶς ὡσπερ τι κοινὴν διδασκαλεῖον προθεῖναι πᾶσιν ἐβουλεύσω καλῶς, ἐκείνην ταύτης ὁ ἀρχὴν εἶναι νομίσας τῆς ἱστορίας ἀρίστην, τὴν τῷ μακαριῷ Θεοφάνει γενομένην κατάληξιν, (1) [πάντων τῶν βασιλείων ἕως τοῦ νυνὶ καιροῦ καὶ τῆς βασιλείας σου τὰ πεπραγμένα διὰ λόγου συλλαβεῖν· εἰ καὶ τοῦ ἀοιδίμου σου πηκποῦ τοῦ ἐν βασιλευσὶ ἐκλειοῦς βασιλέως Βασιλείου τὰ παρὰ σοῦ ἱστορούμενα, καὶ μετὰ πάσης σαφηνείας καὶ λόγου εὐκοσμίας κατὰ τὸ τῶν γενομένων ἀληθὲς καὶ εἰλικρινὲς εἰς τὸ φανερὸν παρὰ τῆς σῆς πολυμαθεστάτης εἰδήσεως ἔξαγορευθέντα, περιττὸν ἂν εἴη οὐδοτιοῦν διηγήσασθαι] ὅν κατὰ συγγένειαν καὶ ἀγγιστεῖαν, τὸ εἶναι υἱωνὸς λαχῶν, ἀποσεμνύνεις τε ἐκ τῶν σῶν ἱκανῶς καὶ ἀντιλαμβάνεις αὐθις παρ' αὐτοῦ τινα εὐκλειαν.

[P. 3]. Ἐκείνος μὲν οὖν εἰς τὴν τοῦ κουροπαλάτου Μιχαὴλ βασιλείαν καὶ ἤταν τὴν ἐκ τῶν Βουλγάρων συμβῆσαν αὐτῷ καταπροδοθέντος ¹⁰ ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ κατέληγε, τῆς τοῦ Λέοντος μόνον μνησθεὶς ἀναβρέσεως, μηδὲν μὴθ' ὄθεν ἦν μὴθ' ὅπως ἐτράφη δῆλον τοῖς ἀναγινώσκουσι πεποιηκῶς. Ἡμεῖς δὲ, ὡσπερ τῇ κεφαλῇ τὰ ἄλλα μέρη συνάπτοντες, αὐτὴν τε τὴν ἱστορίαν ὀλόσωμον, ἀλλ' οὐχ ἡμιτελῆ ἀπολείνομεν, καὶ πρὸς τὸν ἐξῆς καὶ κάτω χρόνον τοῖς μὴ βραθυμότερον ζῶσι διαβιβάζομεν, κέρδος, ἀλλ' οὐ ζημίαν αὐτοῖς ποριζόμενοι, εἴγε δὴ καλὸν καὶ πρὸς ἀσφάλειαν εὐδοκίαν τῶν ἀγαθῶν τε καὶ μὴ τὸν βίον διαγιγνώσκωμεν.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ταύτην vulgo. ²⁰ καταπροδοθέντι ?

NOTÆ.

(1) Inclasa addita ex conjectura R. P. Goari, eaque non levi, sed ex scriptoris ipsius verbis petita.

Quantam vero tu, mitissime princeps, operam posueris tum in rationali scientia tum in hominum cura, ut alia prætermittam, commemorabunt quidem homines sapientes, quando et tu ipse, vel potius tu ipse palam, quod et illi sapientes. Scribis autem ipse, manum duntaxat nostram tibi ministrantem assumens, quæcunque superioris ætatis hominibus gesta noscuntur, tametsi illa abunde vitiosa sint nec virtutis laude admodum splendebant, quod hinc quoque viri studiosi commodum referant. Sane igitur omni alia occupatione otioque eruditionis litterarumque curæ posthabitis, quod nimirum ea res doctrinæ historiæque amantibus subditorum animis æmulationem virtutemque inferat, ex iis 5 quæ aut ab aliis scripta aut auditione accepta sunt unum corpus contexens, communem quasi scholam universis proponere sagaci consilio decrevisti, hujus historiæ illud optimum ratus initium, ubi felicitis memoriæ Theophanes scribendi finem fecisset, [ita nimirum ut omnium imperatorum ad hanc usque ætatem tuamque imperium res gestas sermone complectatur. Quamquam inclyti avi tui, inter Augustos fama celebrissimi, Basilii imperatoris gesta abs te conscripta, omnique perspicuitate ac sermonis ornatu vere sincereque ab eruditissima prudentia tua, omni denique fide narrata, superfluum nobis sit ullo modo retractare] quem sanguinis necessitudine (illius ipse nepos) propius contingens cum tuis ornamentis abunde honestas, tum rursus quamdam ab eo claritatem recipis.

Is porro in Michaelis Curopalata imperio acceptaque a Bulgaris clade per suorum prodicionem, Leonis duntaxat proclamati Augusti evius facta mentione, scribendi finem fecit, ejusque nec natales aut patriam, nec educationem lectoribus aperuit. Nos autem velut membra reliqua capiti jungentes tum ipsum historiæ corpus integrum, non quasi dimidia parte mutilum, repræsentamus, tum ad ea quæ deinceps secutisque temporibus gesta sunt traducimus, rem scilicet præstantes iis qui in otio et desidia vivere noluerint utilem, nihilque eis damni afferentem. Quippe bonum est et ad securitatem cum primis utile et honorum pariter atque malorum vitam cognoscamus.

ΛΟΓΟΣ Α'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΛΕΟΝΤΟΣ.

LIBER I.

LEONIS ARMENII IMPERIUM.

6 1. Ejus itaque quem dicebam Leonis patria Armenia fuit. Genus partim ex Assyriis, partim ex ipsis Armeniis propagatum fuit. Hi cum ecclesie mentis proposito truci nece parentes sustulissent, exsilio damnati sunt; in quo velut profugi, pauperem tolerantibus vitam, quem nominavimus, feram bestiam susceperunt. Jam itaque Leo pubertatis annos ingressus in oppidum Pidra nomine, quod Orientalium thematis est, migravit: ubi cum viriles annos attigisset, bellicosissimis viris truculentissimisque connumeratus, strenui fortisque pectoris viri laude claruit. Nicephorus cum per id tempus imperii habenas moderaretur, in Bulgaria insigni Romanæ rei ludibrio occubuit. Supremum is ducem Bardanium, cognomento Turcum, destinaverat, quinque tunc orientalium thematum agentem præsidem, ac qua pollebat bellica fortitudine ac reliquarum virtutum laude, provida cura gubernantem. Porro Bardanius, ut cui hostium potiri in votis esset, ac cum sibi ipse quotidie imperium somniaret, hunc de quo loquimur Leonem, hominem gravi trucique aspectu 7 atque animo generoso, quique præterea colloquio blandus videretur moribusque urbanus, suis tum satellitibus ac ministris adlegit, atque hoc priorem, aut certe brevi post, Michaelem Balbum, necnon Thomam Gazura palude oriundum, abjectæ omnes sortis homines nullaque hæcæus nominis claritate conspicuos, ac qui tum primum militarium ordinum ducibus tribunisque innotuissent.

2. Hi ergo toti e Bardanio pendebant, inque eum omnes spes suas secularis claritatis jactabant. Bardanius porro imperii nanciscendi cupiditate flagrans viro cuidam in Philomelio monasticam vitam agenti illicque commoranti ejus quandoque adipiscendi animum aperit, ac confert consilium, rogatque ut supplices ad Deum pro eo preces fundat, quo ejus gressus dirigantur exque voti ratione imperii compos fiat. Ad quem protinus monachus: *Noli, Bardani, ejusmodi aliquid temere aggredi ac præsumere, unde futurum ut substantiam amittas et oculi effodiantur aliaque tibi infausta eveniant. Sed si avid probe inque rem tuam consulenti obaudis, quam cito ab ea animum transfer molitione, nullam parandi principatus cogitationem assumens,*

[P. 4] α'. Πατρὶς μὲν οὖν τοῦ δηλωθέντος, Λέοντος Ἀρμενία, γένος δὲ τὸ μὲν ἐξ Ἀσσυρίων, τὸ δὲ καὶ αὐτῶν Ἀρμενίων, οἱ καὶ τοὺς ἰδίους ἐξ ἀνοσίτου γνώμης σφαγῆ ἑμιατόνῳ παραδόντες γεννήτορας ὑπερορίας κατεδικάσθησαν, κάκεισε δὴ τὸν πέννητα βίον, ἅτε δὴ καὶ φυγάδες, διαθλοῦντες τὸν εἰρημένον θῆρα ἀπέτεκον. Ἄρτι γοῦν εἰς ἐφήβους ὁ Λέων ἐτάττετο, καὶ κόμην Πιδρᾶν κατονομαζομένην, ὑπὸ τὸ θέμα τελοῦσαν τῶν Ἀνατολικῶν, τῆς πατρίδος ἀλλάσσεται· ἐνθα δὴ καὶ ἀνδρὸς ἡλικίαν δεξάμενος, τοῖς μαχιμωτάτοις καὶ φονικωτάτοις καταριθμούμενος, δόξης εὐμοίρησεν ἐπὶ γενναϊότητι. Νικηφόρος τότε τὰς τῆς βασιλείας ἴθυεν ἤλιας, ὁ τρώπαιον ἐν Βουλγαρίᾳ γενόμενος, καὶ μονοστράτηγον τὸν Βαρδάνιον, ὃ Τούρκος ἐπὶ κλην, τῶν πέντε θεμάτων τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν τὴν ἐφορείαν καὶ πρόνοιαν διοικούμενον διὰ τε τὴν ἐν πολέμοις τόλμαν καὶ τὰς ἀλλας ἐπανθούσας αὐτῷ [P. 5] ἀρετὰς ἐξάπισταικεν· ὅς ἅτε δὴ τῶν ἐχθρῶν ἀγαπῶν κυριεύειν καὶ τὴν βασιλείαν ἐκάστοτε ὄνειροπολῶν, τοῦτόν τε, περὶ οὗ ὁ λόγος, τὸν Λέοντα καταπληκτικὸν βλέποντα καὶ γενναῖον ἀνάστημα ἔχοντα καὶ ἄλλως ἀστειὸν ἐν ταῖς ὁμιλίαις δοκοῦντα τοῖς ἑαυτοῦ δορυφόροις ἐγκαταλέγει καὶ διακόνους, καὶ πρό γε τοῦτο ἢ μετὰ τοῦτο μικρὸν Μιχαὴλ τε τὸν Τραυλὸν καὶ Θωμᾶν τὸν ἀπὸ λίμνης Γαζουροῦ, ταπεινῶς πάντα· καὶ ἀζήλους ὄντας καὶ ἀρετίως εἰς γνώσιν ἀγομένους τοῖς τὰς πολεμικὰς ἐγχεχειρισμένοις ἀρχάς.

C

β'. Ἐκρέμαντο οὖν οὗτοι τοῦ Βαρδάνιου, καὶ ἐναυτῶ τὰς κοσμικὰς ἐλπίδας ἐδάλευον· καὶ οὗτος τῆς βασιλείας ὡν ἔραστῆς ἀνδρὶ τινι μονάζοντι κατὰ τὸν τοῦ Φιλομηλίου γῶρον καὶ ἐνδαιετωμένῳ τὴν ταύτης ἀνακοινοῦται γνώμην αὐτῷ καὶ ἐπιθυμίαν, καὶ πρὸς θεὸν εὐχὰς ἱκετηρίους παρεκάλει τοῦτον ἀναπέμπειν, τὰ αὐτοῦ διαδήματα κατευθυνούσας καὶ τὴν βασιλείαν ἐπιθραβευσούσας αὐτῷ. Ἄλλ' ἤκουσεν αὐθωρὸν, ὡς οὐ δέοι τοιοῦτων κατατολμῶν πραγμάτων, Βαρδάνιε, εἰ ὡν ἀπώλειά τε περιουσίας καὶ ὁμμάτων περιουσίαν καὶ δυστυχία ἄλλως οὐ καλῶς σοι γενήσεται· ἀλλ' εἰ τι ἔχεις πεισθῆναι σοὶ συμβουλεύοντι, ἀποπήδησον τούτων διὰ βρυχῶν, ἀρχὴν τινα μηδ' ὄλωσ τῶν τοιοῦτων σου πραγμάτων βάλλων εἰς νοῦν. Ἐπληρώθη κατηγορίας καὶ

ἀγλῶς ὁ ἀνθρώπος τούτων τῶν λόγων ἀκηχώς. Καὶ ἄ
 τλωσ ἐξήει τοῦ ὄματιου πλήρης ἀθυμίας καὶ οὐλί-
 ψεως. Ὡς δὲ τοὺς εἰρημένους ἀνδρας, Λέοντά τε καὶ
 Μιχαήλ καὶ Θωμά, τὸν ἱππὸν ἄγοντας ἀναβῆναι
 τοῦτον ὁ μοναχὸς ἐθέασατο, τὸν στρατηγὸν ὑποστρέ-
 φειν παρεκλιέετο · καὶ ὡς καινῶν τιῶν καὶ
 ξέτων ἀκούσεσθαι προσδοκῶν, θάττον ἢ λόγος ὑπ-
 ἴστρεφεν. Ἄλλ' ἐκείνον μὲν αὐθις ἐξελιπέρει μὴ πρὸς
 τὰ ἐπιζόμενα αὐτομολῆσαι δεῖν καὶ τὴν ἀπούσαν
 κακοπραγίαν τῆς παρουσίας εὐδαιμονίας ἀλλάξα-
 σθαι · αὐτοὺς δὲ τούτους προφήτιδι γλώττη διεμαρ-
 τήρετο, βεβαιῶν ὡς Ὁ πρῶτος τούτων καὶ δευτέρου
 τῆς σοὶ πεποθημένης βασιλείας γενήσονται ἐγκρατεῖς,
 ἀλλ' οὐ σὺ, ὁ τρίτος δὲ εὐρημίας μόνης καὶ ἀναβρῆ-
 σιως μετασῶν οὐδ' ὄλωσ εὐδοθήσεται, ἀλλὰ καὶ
 κακῶς τὴν ψυχὴν ἀποβρῆξει τὴν ἑαυτοῦ. Τούτοις
 βλλόμενος τὴν ψυχὴν ποικίλως ἠφίει κατὰ πρόσω-
 πον τὰς χροιάς καὶ αὐθις ἀπρὴν τὴν οὐκαθε, ὁμοῦ μὲν
 βλάσφημὰ τινα κατὰ τοῦ ἀνδρὸς καὶ ὕβρεις ἀποβρῆ-
 πτων, [P. 6] ὁμοῦ δὲ τούτοις τὰς ἐκείνου δι' αὐτοὺς
 ἐξαγγέλλων προβρῆσεις, καὶ γέλωτα πολὺν καταχέων
 τῶν εἰρημένων.

γ'. Καίρειν οὖν εἰπὼν τοῖς ἐκείνου λόγοις, τῇ
 ἐννεακαιδεκάτῃ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς τῆς ια' Ἰνδι-
 κτιῶνος κατὰ τοῦ βασιλεύοντος Νικηφόρου χεῖρα συν-
 αθροίσας πολλὴν, καὶ τὰ ὑφ' αὐτὸν τέσσαρα θέματα
 τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις ὑπαγγῶν, τῶν Ἀρμενικῶν
 χωρὶς (οὐδὲ γὰρ ὑπέβλεψεν αὐτῷ), τῆς ἐπαναστάσεως
 ἀρχεται. Ἐμῖσι μὲν οὖν τότε τὸν Νικηφόρον τὸ
 ὑπῆκουον τῷ βάρει πιεζόμενον τῶν δημοσίων τελῶν, ὃ
 γέγονε πως καὶ ἀφορμὴ καὶ σὺνδρομον ἐκείνῳ τῆς
 ἐπαναστάσεως · γέγονε δὲ τι καὶ ἕτερον αἰτιον. Ὡς
 γὰρ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ὁ Βαρδάνιος ἠνδραγάθη-
 σεν καὶ τῆς γενομένης πολλῆς λαφυραγωγίας δικαίᾳ
 προνοίᾳ πεποίηκε τὴν διανομήν, κατὰ ἄλλα τοῖς
 ἀγωνιζομένοις ἐν πολέμῳ ἀλλ' οὐ κατὰ πρόσωπον τὰ
 ἄθλα προθεῖς, ἔδωκε καὶ βασιλείας τούτοις ἄξι-
 ος μεταλαχεῖν. Ὅθεν ἀναβρῆθεις δημοσίᾳ φωνῇ βασι-
 λεύς, καὶ πολλῶν ἄλλων ἀπολαύσεων τε καὶ γερῶν
 ἐκ τοῦ θήμου καταξιοθεῖς, ὡς καὶ ναὸν ἐπ' ὀνόματι
 αὐτοῦ ἀνεγείραι τε καὶ κατασκευάσαι, τὴν ἐπὶ Νι-
 κομήθειαν φέρουσαν ἦει ὁδόν. Ἄλλ' ἀποχρῶσαν
 καὶ ἐφάμιλλον ὁ βασιλεύων Νικηφόρος δύναμιν ἐκ-
 στρατεύσας, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος δύσελπιν ποιή-
 σας αὐτὸν τῷ κλήθει τῶν ἀντιπαραταττομένων, ἐπει-
 σεν αὐτὸν συγγνώμην φθάσαντα ἐξαιτήσασθαι.
 Ἄρτι μὲν γὰρ Λέων, ἄρτι δὲ καὶ Μιχαήλ ἀποβρῆν-
 τες πρὸς βασιλεῖα, ἄθλον ὁ μὲν τὴν φοιδαράτων καὶ
 βασιλικῶν οἶκον τοῦ Ζήνωνος καὶ τὸν Δαγισθεῖα, ὃ
 δὲ τὴν τῆς κόρτης κόμητος ἀρχὴν καὶ τὸν τοῦ Κα-
 ριανοῦ οἶκον ἀπενεγκάμενοι, οὐκ ἀγαθὰ φρονεῖν
 αὐτὸν περὶ ἑαυτοῦ πεποίηκασιν. Ὅθεν αὐτῷ τε
 καὶ τῷ λαῷ συγγνώμην αἰτούμενος ἐκ βασιλείας
 μέγχι τῶν Μαλαγίνων ὑπέστρεφεν · κάκει τοὺς τῆς
 ἀπαθείας λόγους δεξάμενος καὶ τὸ χρυσῶν σταυρί-
 θιον, ὃ παρὰ τοῦ Νικηφόρου φορούμενον αὐτῷ

cujus res se ita habeant. Quo audito moestitia quae-
dam ac caligo hominem incessit, tristisque et af-
flicto animo e tugurio pedem refert. Tum mona-
chus, quos dicebam viros, Leonem scilicet et Mi-
chaelem et Thomam, equum adducentes, quem
conscenderet, videns, ducem redire jubet. Is vero
nova quaedam et inaudita se auditorum sperans
dicto citius reversus est. Tum ille iterum Barda-
nius rogare ac obtestari, ne ipse sponte ad parata
mala procurrat, neve absens infortunium cum praes-
enti rerum secundarum statu commutare quaerat.
His autem ipsis futurorum praescia lingua contesta-
tus est certoque affirmavit fore ut primus alterquo
imperii, quod sic ille deperiret, compotes fierent.
ipse illo nunquam potiretur. Tertio, cum fausta
omnia publicamque acclamationem consecutus es-
set, nihil ex voto ac prospere cessurum, sed fore
ut et animam male abrumperet. His mente per-
culsus Bardanius, ac vultus colorem identidem
mutans, rursus domum abiit, simul imaledicta quae-
dam verbaque atrocia in monachum jactans, illius-
que sic in eos fausta vaticinia narrans, multoque
risu hominis dicta excipiens.

3. Ejus itaque sermonibus valere jussis, ad deci-
 mam nonam Julii mensis, indictione undecima,
 ingenti adversus Nicephorum imperatorem coacto
 exercitu, eque subjectis thematibus verborum le-
 nocinio quatuor in sententiam pertractis, Arme-
 niis dumtaxat in fide perstantibus (aec enim ut
 Bardanio morem gererent induci potuerant), re-
 bellionem orditur. Erat vero Nicephorus tum sub-
 ditis exosus, quod publicorum vectigalium gravi
 onere eos opprimeret. Hinc novandarum rerum
 ansa quaedam et occasio fuit; sed et alia quaedam
 huic causa accessit. Nam cum Bardanius adversus
 Agarenos rem feliciter gessisset, praedamque, qua
 potitus erat, maximam aequissime inter milites di-
 visisset, nulla personarum ratione, sed pro merito
 eorum qui pugnauerant largitus praemia, tantam
 exercitus omnis inuit gratiam, ut ei dignum pu-
 taverint quod imperio potiretur. Hincque adeo pu-
 blice imperator proclamatus, pluresque alios ho-
 nores ac praemia populi in eum studiis con-
 secutus, ut et templum ejus nomine erexerint,
 Nicomediam versus iter contendit. Verum cum Ni-
 cephorus imperator idoneum nec ullatenus impa-
 rem exercitum in cum eduxisset, et militum multi-
 tudine perculsum de eventu belli desperare coegis-
 set, persuasit illi ut prior veniam peteret. Jam
 enim Leo atque etiam Michael cum ad imperato-
 rem defecissent, ab eoque donati essent, alter sae-
 datorum praefectura regiaque Zenonis domo et
 Dagistea, alter aulae comitis dignitate ac Cariani
 aedibus, fecerant ut suis ille rebus disliceret. Qua-
 propter tum sibi ipse tum copiis veniam ab impe-
 ratore precatus ad Malaginas usque iter reflexit,
 quo loco securitatis fidem accepit, parva quoque

VARIÆ LECTIONES.

· τὸ vulgo.

cruce aurea, Nicephoro gestari solita, certo datæ fidei pignore ad eum missa. Tum ad Heraclii monasterium noctu aufugit, uno Thoma periculi socio; cumque capitis ornatum vellet auferre, non acquievit monasterii præses. Tum ille ense, quo præcinctus erat, manum amputans, vilique indutus toga, versus Proten insulam iter arripit, quo loco prædium pulchre excultum olim possidebat; in quo et extorrem agere imperator mandaverat. **IO** Illic itaque trajiciens, solitisque precibus initiatus ac monachorum divinum habitum consecutus, mutato nomine Sabbas appellatur, pro sanctioris ab eo arrepti instituti ratione plura ac magna certamina desudans. Haud longum tempus fluxerat, cum Lycæonum quidam impetu in eum facio atque eo oculis orbato, sciente ac volente, qui tum rerum potiebatur, Nicephoro, in divinum magnumque Dei templum confugiunt. Inque eum modum Philomelii quoque monachi vaticinatio exitum habuit. Cæterum ille, velut a quibus beneficio affectus esset, faustis votis homines prosecutus austerioris vitæ disciplinam colebat, vino, piscibus, oleo penitus abstinens, nudo semper capite ac pedibus, vel cum acrior hiems desæviret. Ad hæc una tunica corpus contegebat, æstate quidem pelliceam induens, hieme vero cilicinam. Non triticeo pane vitam sustentabat, sed sibi ipse hordeaceos subcinericios panes faciebat. Hanc itaque severioris vitæ regulam consecutus duravit donec Leo imperio potitus est. Quin et Dominicam conjugem cum filia liberisque domi detondendos curavit, Athanasiam appellans, cunctasque opes in pauperum eleemosynas erogans. Atque hæc quidem ac ejusmodi Bardanii res.

4. Porro Leo clarus habebatur ac superbia crebatur, ex humili atque obscuro conspicuus atque illustris, pro fœderatorum præfectura, quam gerebat. Sed nec ingratos mores exuerat, talem se exhibens adversus **II** eum qui beneficio affecerat. Cæterum clarebat, aliaque aliis nectens prælia strenue adversus Ismaelitas ac secundo Marte pugnabat, quippe qui et sua ipse indole et exercitatione in eam rem multa virtute pollebat. Quandoque vero ab eo qui tum rerum potiebatur (Nicephorus is erat), quam in copias militares erogaret, pecuniarum vi credita, nihili pendens imperialia jussa ne rem quidem exsequeretur, sed in Euchaitarum ignobili oppido tempus voluptate ac ignavia terens, constituta exercitui stipendia præbere differebat; nec ullam omnino curam ac diligentiam adhibens tum pecuniæ publicæ, tum suo ipsius tutando corpori, ac nec provincialibus conservandis, cum Agarenæ excursions facerent Romanamque ditionem diriperent, solus ipse ac nemo alius confertam prædam citra omnem laborem eis tradebat, non quidem suis ipse fortunis ac periculo (quippe qui ceteri fuga saluti suæ consulebat), sed militaribus

A ἀπέσταλτο πρὸς ἀσφάλειάν τε καὶ πλοῦσιν, πρὸς τὴν τοῦ Ἡρακλείου μονὴν νύκτωρ, τὸν Θωμᾶν μόνον συγχινδυνεύοντα ἔχων, ἀπέφυγεν, τὸν τῆς κεφαλῆς κόσμον ἀφαιρῆσαι οὐδὲ βάζων. Καὶ ὁ μὲν τῆς μονῆς προεστὼς τοῦτο δρᾶσαι τοῦτον οὐ συνεχώρει· αὐτὸς δὲ τῇ ἡ̄ περιεζώνοντο σπάθη τὸν πλόκαμον αὐτοῦ ἀφελῶν, καὶ κενιχρὰν ἐσθήτη ἀμφιασάμενος, εἶχετο τῆς πρὸς τὴν Πρώτην νῆσον πορείας, ἐνθα δὴ τοῦτο κτήμα καλῶς πεπονημένον ἐνῆν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκεῖ μένειν περιωρισμένον ἐπέτρεψεν. [P. 7] Ἐκεῖσε γοῦν περαιωθεὶς, καὶ τὰς συνήθεις εὐχὰς καὶ τὰ τῶν μοναχῶν θεῖον σχῆμα δεξάμενος, μετωνομάσθη Σάββας, ἀγῶνας ἀσκητικῶς πολλοὺς ἐνδεικνύμενος. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τινες τῶν ἐκ τῆς Λυκαονίας αὐτῷ ἐπιθέμενοι καὶ ποιήσαντες ἔρημον τῶν ὀφθαλμῶν, γνόσσει καὶ εἰδῆσει τοῦ βασιλεύοντος, τῷ τοῦ Θεοῦ προσφεύγουσι θεῖα καὶ μεγάλῃ ναῶ· καὶ τέλος εἶχεν καὶ ἡ πρόβρυσις τοῦ τὸ ¹² Φιλομήλιον ἐνδιατωμένου μονάζοντος. Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν ὡς εὐεργέταις αὐτοῖς ἐπευξάμενος τῆς σκληροτέρας εἶχετο ἀγωγῆς, οἶνον τε καὶ ἰχθύων καὶ ἐλαίου ὀλοσχερῶς· ἀπεχόμενος, γυμνὴν τε ἀεὶ φέρων τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ἑαυτοῦ πόδας, κἂν ἔτις σφοδρότερος ἐγγόνει χειμῶν. Ἐτι δὲ μονοχίτων διετέλει, τῷ θέρει μὲν δερμάτινον χιτῶνα ἀμφιεννύμενος, τῷ χειμῶνι δὲ τρίχινον περιβαλλόμενος. Ἐξῆ δὲ οὐ σιτίνοι, κριθῆς δὲ ἀλεύρω ἐγκρυφίαν ποιῶν. Καὶ οὕτω παρέπεμπε τὸν ἑαυτοῦ βίον, διαρκέσας ἕως ὁ Ἄλων τῆς βασιλείας ἐγένετο ἐγκρατής. Ἀποκαρῆναι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ σύμβιον Δομνίκα· ἄμα θυγατρὶ καὶ τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἐποίησεν, μετονομάσας αὐτὴν Ἀθανασίαν, ἅπαντα δηλαδὴ τὸν πλοῦτον διανείμας πτωχοῖς. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Βαρδάνιον οὕτω τε καὶ τοιαῦτα.

B ὁ δὲ Ἄλων εἶχετο τῆς δόξης καὶ ἐγαυρία ἐκ ταπεινοῦ καὶ ἀδόξης περιβλεπτος ὄραθεὶς κατὰ τὴν τῶν φοιδεράτων ἀρχὴν. Ἄλλ' οὐδὲ τῆς ἀχαριστίας ἀπέχετο, τοιοῦτος περὶ τὸν εὐεργέτην φανεῖς. Πλὴν εἶχετο, καὶ μάχαις μάχας ἐπισυνάπτων κατὰ τῶν Ἰσσηλιτῶν ἠνδραγαθίζετο, ἅτε μεγάλην ἐν τῷ τοιοῦτῳ μέρει καὶ φύσει καὶ τριβῇ προσφερόμενος δύναμιν. Καὶ ποτε στρατιωτικῶν χρημάτων διανομὴν παρὰ τοῦ τὰ σκήπτρα διέποντος Νικηφόρου ἐγγειρισθεὶς, ἐπεὶ οὐδὲν ἐμελεν αὐτῷ τῶν βασιλικῶν ἐντολῶν, οὐδ' ἐξεπέρινε τι, ἀλλ' ἐν πολίχνῃ Εὐχαιτῶν ἰὸν καιρὸν βρασιώνῃ καὶ ἀμελεῖα κατατριβῶν ἀνεβάλλετο τὰ νενομισμένα τῷ στρατῷ παρασχεῖν· καὶ φυλακῆς οὐδεμίαν πρόνοιαν ἔχων, ὅτε μὴ τῶν κοινῶν χρημάτων, οὐδὲ καὶ τοῦ ἑαυτοῦ σώματος, οὐδ' αὐτῶν τῶν ὑπὸ χεῖρας, τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκδραμόντων καὶ τὰ Ῥωμαίων ἠγίζομένων τὴν λείαν αὐτοῖς· οὗτος, ἀλλ' οὐκ ἄλλος τις, ἀπεπλήρωσεν ἀταλαιπώρως, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ μὲν οὐ (δέξια γὰρ φυγῆ τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο), τὰ στρατιωτικὰ δὲ προδοὺς καὶ μόνον οὐχὶ χερσὶ πολεμίοις ἐμβαλὼν χρήματα. [P. 8] Οὐ δὲ ἕνεκα δίκας, εἰ καὶ μὴ τὰς ἀξίας, τῷ καταπιεστῶσαντι δούς Νικηφόρῳ, πληγαῖς τε ταῖς κατὰ νότον

VARIÆ LECTIONES.

¹² τοῦ κατὰ τὸ?

ὑπήχθη καὶ στέρνων καὶ φυγῇ ἀίδιω τὴν ζημίαν ἀπέτισεν. Ἀλλὰ τοῦ Νικηφόρου κατὰ Σκυθῶν ἐκστρατεύσαντος καὶ τραυματιούματά τὴν παρεμβολὴν τοῦ πολέμου πιόντος μηνὶ Ἰουλίῳ εἰκάδι ἔκτη τῆς τετάρτης Ἰνδικτιῶνος, καὶ τοῦ υἱοῦ Σταυρακίου κατὰ τὸν πόλεμον καιρίαν τρωθέντος ὧ; δύο μὲν μόνους μῆνας καὶ ἡμέρας ἐπιζῆσαι ὀκτώ, συμβασιλεύσαντος δὲ πρότερον τῷ πατρὶ ἕτη ὀκτώ μῆνας ἑπτὰ, καὶ Μιχαὴλ τοῦ κουροπαλάτου μετὰ τὴν τοῦ Σταυρακίου γαμβρῶν μὲν Νικηφόρου τελοῦντος, ἐκ γενεᾶς δὲ καταγομῆνον τοῦ Παγγαθῆ καὶ κατὰ τὴν θέσιν τῶν Μαγγάνων σκηνοῦντος, τὴν τῆς βασιλείας δεξαμένου ἀρχὴν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς πέμπτης Ἰνδικτιῶνος, ἀπολύεται ὁ Λέων τῆς ὑπερορίας κατὰ τὸ ἐπικρατήσαν ἔθος τῆς χρηστότητος ἔνεκεν τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι, καὶ τῆς φυγῆς κατατάσσεται, καὶ τοῖς αὐτοῦ τοῦτου δὴ τοῦ Μιχαὴλ βαβδούχοις τοῖς κατὰ τὰ ἀνάκτορα συντάσσεται ἐφεδραῖοι, καὶ πατρικίων τιμᾶται μετ' οὐ πολλὴ τιμῇ, καὶ στρατηγὸς Ἀνατολικῶν ἀναδείκνυται, ἡνίκα καὶ τὴν παλαιὰν φιλίαν τοῦ σὺν αὐτῷ τραφέντος ἀνδρὸς Μιχαὴλ ἀνανεῶν, ὃν κόμητα τῆς κόρης ἢ ἐκ τοῦ Βαρδανίου μετὰ τας προετίμησεν, καὶ τῶν ἀπορρήτων μύστην λαμβάνων, τῶν ἔνδον τε εἶχεν πιστότατον καὶ τῶν ἐκτὸς πρακτικώτατον.

ε'. Ἄλλ' ἔμαλλεν ἀθις ἀχαριστίας ἄλωνα γραφῇ, ὠμότητι συντραφεὶς καὶ ἀγριότητι ἐκτραφεὶς ¹², καὶ τοῖς δευτέροις τὰ πρῶτα καλύψαι ὁ ἀνιτήριος. Ὅθεν ἀρεὶ Κρούμνου τοῦ τῶν Βουλγάρων ἡγεμόνος συμβάσεις καὶ φιλίας ὑποκρινάμενος καὶ σπονδὰς ζητοῦντος εἰρηνικὰς, εἰ μόνον τὰ κατ' ἔθος διδόμενα εἰς τάξιν, οἶμαι, δοθῶσιν φόρου αὐτῷ, ὧς τοῖς πρότερον ἔδοξε, καὶ προστιθέντος ὧς καὶ τοὺς πρόσφυγας Βουλγάρων, πρὸς δὲ καὶ Ῥωμαίων εἰς τοῦπίσω ἐκδίδοσθαι τῷ ἑαυτῶν ἔθνεϊ, ἀτοπον ἐφάνη τὸ τῶν προσφύγων τοῖς τῆς συκλήτου βουλῆς, εἰ καὶ ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ὄλωσ ¹⁴ ἐγένετο τῆς δόξης τοῦ ἀρχόντος τῷ γε δὴ τῆς εἰρήνης βούλεσθαι μὴ ἀποτυχεῖν. Ἄλλ' ἐκράτησεν ἡ βουλή, Θεόκτιστον μάγιστρον ἐπικυροῦντα καὶ συνειθέμενον ἔχουσα τῇ θῆξῃ, καὶ διελύθησαν πάλιν εἰς ἔργα πολέμου, τοὺς λόγους καταλιπόντες γυμνοῦς. Καὶ τοῦτ' εἰκότως ἐφάνη καλόν [P. 9] πῶς γὰρ ἂν τις φιλόανθρωπος διέξῃ καὶ συμπαθῆς τὸν γε διὰ τινὰ σφαλέντα δὴ περιπέττειαν καὶ τὴν ἑαυτοῦ μὲν ἀρηνησάμενον ἐνεγκάμεν, ἢ οὐδὲν γλύκιον, ὧς φασί, πρὸς δὲ καὶ γαμετήν τε καὶ ἔγγονα, ὧς εἰς ἄσυλον καταφυγόντα βωμῶν τῇ τῶν Ῥωμαίων πολιτείᾳ, τοῦτον ἐκδίδοσθαι ὠμότητι Σκυθῶν, θηρίων διεννηοχῶτων οὐδέν; οἷς γὰρ τὸ φοβερόν καὶ ἀγριὸν ὀρώσιν αὐτῶν τοὺς πολλοὺς μὴ ὑποφέροντας καὶ διὰ τοῦτο ἀπορρέοντας πρὸς τὸ ἡμερον καὶ πρῶτον ἡμῶν συγχῶς, ἅτε δὴ, μὴ κατὰ μικρὸν λάθωσιν ἑαυτοῦς πρὸς ἡμᾶς ἐκκενώσαντες, δεδιότες οἱ σφῶν ἀρχηγοὶ τὸν πολὺν περὶ τούτων λόγον πολλάκις καὶ μέχρις ἡμῶν κενική-

pecuniis proditis et quasi in manus hostium coniectis. Quamobrem etiam eklem Nicephoro, a quo pecunias consignatas acceperat, pœnas dedit, etsi leviores quam delicti ratio exposcebat, nempe dorsum renesque verberibus affectus, perpetuoque exsilio multatus. Cæterum cum Nicephorus adversus Scythas movens accepto in acie vulnere satis concessisset Julii mensis vigesima sexta, indictione quarta, Stauraciusque ejus filius ipse quoque lethali in prælio affectus vulnere non plures duobus mensibus diesque octo patri superstes exsultisset, Michael **12** vero Europalata post Stauracium secunda Octobris vita functum (erat is gener Nicephori, Rangabæ ortus prosapia, ad armamentarii ædes morans) imperii sceptrâ adeptus esset mense Octobri, indictione quinta, Leo exsilio solvitur, Romanorum principum, cum primum inaugurantur, solemnî clementia; atque a fuga revocatus ipsius Michaelis palatinis lictoribus accensetur. Nec longa mora, patricii dignitate augetur duxque Orientalium creatur, quando et Michael veterem viri, quæcum fuerat educatus, amicitiam renovans, quem aulæ comitem relicta Bardanii factio ante provexerat, arvanorumque conscium assumens, rerum domesticarum fidissimum testem eorumque quæ foris agenda essent efficacissimum ministrum adhibuit.

5. Rursus tamen ingrati animi labem sibi aspersurus erat homo crudeli ingenio agrestique indole educatus, ac qui priora sua, mortalium scelestissimus, sequentibus esset obscuraturus. Unde cum jam Bulgarorum dux Crumnus concordiam et pacis fœdera amicitiasque ambire se simularet ac animum pacis cupidum præferret, dummodo annua, quæ pendi solita erant pro eo ac majoribus visum erat, Romani tributa præstarent, ea demum adjuncta conditione, ut et Bulgarorum vicissimque Romanorum imposterum transfugæ suæ quique genti redederent, transfugarum **13** caput illud absurdum senatui visum est, quanquam Michael imperator totus in principis Bulgarorum sententiam ibat, quod ineundæ pacis occasionem illam sibi volebat aufugere. Obtinuit tamen senatus sententia, quam Theoctistus magister sequeretur ac cui vim ac pondus auctoritate sua adjiceret. Iterum ergo relictis colloquiis ad belli aleam revocatum negotium; idque magis decere merito judicatum est. Quomodo enim non omnem humanitatis sensum exuisse arbitrandus est, qui hominem casu aliquo aut vicissitudine in errorem prolapsum, patriaque, qua nihil dulcius esse aiunt, contempta, ad hæc uxore et liberis, ceu ad aras inviolabiles, ad Romanæ ditiosis loca confugientem, Scythicæ gentis immanitatis, cujus a feris nihil indoles differat, dedendos putaverit? cum enim terribiles trucesque ac feri sint, multos suorum id non ferentes ad lenitatem et mansuetudinem nostram sæpenumero transire ani-

VARIÆ LECTIONES.

¹² ἐκτραφεὶς] αὐ ἐντραφεὶς? ¹⁴ ὄλωσ?

madvertunt. Ne igitur universa ipsorum gens in nostram paulatim sese offundat, veriti eorum principes sæpius et ad nostram usque ætatem multos de hac re sermones moverunt. In vanum tamen, quod communi fertur adagio, cecinerunt, viros dimoverentur.

6. Brevi itaque cessatum mora, ambæque mox gentes ad arma concurrere. In his Michael legatum suum reverti jubet, exque Oriente cum copiis quam cito transmittere : enimvero quo se adjuvatore usum expectabat bellique socio, implacabilem hostem offendit. Cum enim ex verborum illa jactantia ac Romanis intentatis minis, quibus se Crumnus hominum stragem facturum, agros vastaturum, arbores excisurum, domos succensurum, omninoque torrentis more, violento in nos impetu, irruptionem se facturum affirmabat ac omnes sub jugum missurum, animatus imperator suscepta jam expeditione, modum omnem excedentes Barbari minas compressisset, vixque non suis se finibus continere, nec inde prorumpere agrosque Romanos vastare coegisset; sæpiusque provocante Michael, instructa in eum acie, pugnae is alcam compressa audacia detrectasset, quin imo vires suas agnosceret, nec adversus imperatorem manum conserere auderet; sufficere Michaeli videbatur, quod barbaricam illam ferociam ac temeritatem suis velut terminis sine pugna, cujus incertus exitus est, conclusisset. « Quando enim, aiebat, quibus freti copiis sumus ad pugnam committendam excire non possimus, sed eam detrectare suisque se finibus continere cogamus, quid etiam necesse ut ad experiendum Martem cogamus? » Cum itaque sensim pedem referre paulatimque Romanum solum repetere Michael cogitaret, visa res indigna Leoni, nec ex imperatoris Romani majestate, terga hostibus vertere. Hoc enim Leo optimum illud imperatoris consilium dicebat, quod nimirum non recte ac sincere sentiret, sed putri dolique pleno consilio, unum hoc moliretur, ut in se rerum summam transferret. Sane, aiebat, imperator, moverda nobis in 15 eos signa sunt; videbitis me palam hodie robur ac vires in hostes exserere, tuoque ad fiduciam nutu precibusque fretum, in primis ordinibus strenue dimicantem, præclare victorem fore. His Michael verbis a sua in diversum actus sententia pugnam conseri jussit. Moxque prima ipsa congressione Leo terga vertens fugam capessit, quippe tyrannidem continue meditans, etsi hactenus ejus hoc consilium tum Michaelum, tum hostes latuerat. Quod enim nihil hactenus istiusmodi contigerat, qualia prælii vis asserre solet, nullumque belli facinus utraque acies gesserat, sed primus ipse conflictus vertebatur, vixque dum cœpisse conflictum partes advertabant, tum ipsis Bulgaris tum reliquis omnibus res dolus videbatur, qualis hostium esse solet: nempe a sua illas distrahentem acie, conversa demum in eos ex fuga fronte, velle irruere, ubi autem ambæ acies nihil

κασιν. Ἄλλὰ πάλιν, ἐδὲ λέγόμενον κατὰ τὴν παροιμίαν, ἐφῆλαν, ἀνθρώποις ἐντυχόντες στερόβοις.

5'. Τοιγαροῦν μικρὸν διαλιπόντες κατ' ἀλλήλων ὀπλιζονται. Καὶ Μιχαὴλ τὸν ἑαυτοῦ ὑποστράτηγον Λέοντα ἐπανάγειν καὶ διαπεραιούσθαι ἐκ τῆς Ἀνατολῆς θάπτον ἡξίου μετὰ καὶ τῶν δυνάμεων καὶ βοηθῶ μέλλων χρῆσθαι αὐτῷ ἐχθρὸν κατέλαθεν ἀσπονδόν. Ὡς γὰρ ἐκ τῶν μεγαλαύχων βημάτων καὶ ἀπειλῶν ὧν κατὰ Ῥωμαίων ὁ Κρούμνος ἀπέπεμπε, φθόρους σωμάτων ἐπαπειλῶν καὶ γῆς ὄψωσιν καὶ δένδρων ἐκτομὰς καὶ οἰκημάτων πυρπολήσιν, καὶ ὄλων καθ' ἡμῶν οἷά τις χειμάρρους ποταμὸς φερόμενος πάντας ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆσαι διεδαβαίου, ἔρτι δὴ τοῦ βασιλέως ἐκστρατεύσαντος καὶ συστειλαντος τὰς ὑπερορίους ἐκείνας ἀπειλὰς, καὶ μόνον οὐ τοὺς οἰκείους ὄροις ἐμμένειν καταναγκάζοντος, ἀλλ' οὐκ ἐκπηδῆν καὶ τὴν ἡμετέραν ληΐζεσθαι, καὶ πολλάκις ἐκ παρατάξεως προσκαλουμένου μὲν τοῦ Μιχαὴλ, ἐκείνου δὲ μὴ ἀπαυθαδιαζομένου, ἀλλὰ τὴν οἰκειαν ἐπιγινώσκοντος ἀσθένειαν καὶ μὴ πρὸς βασιλέα χεῖρα ἀντῆραι κατατολμῶντος, ἰδοὺ μὲν τῷ Μιχαὴλ ἀρκεῖσθαι τὸ προπατεὶς ἐκείνου καὶ αἰθαδὸς ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κατακλείσαντα, μὴ καὶ μάχην ἐπισυνάψαι, ὡς ἀδελφου βντος τοῦ μέλλοντος. Ἐπεὶ γὰρ, ἔλεγεν, ἐκ παρατάξεως ἡμῶν οὐκ εἰς πόλεμον οἶοί τε ἔσμεν ἐκκαλέσασθαι, ἀλλὰ φυγομαγεῖν καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ μένειν ἀναγκάζομεν, τί καὶ δράσαιμεν βιαζόμενοι; Διὰ τοῦτο οὖν παλινδρομεῖν ἡρέμα πως καὶ κατὰ μικρὸν πρὸς τὴν οἰκειαν βασιλείαν βουλομένου, ἀπρεπές ἐφάνη τῷ Λέοντι καὶ οὐ κατὰ βασιλέα Ῥωμαίων νῦντα διδοῦναι τοῖς ἐχθροῖς, οὕτω καλοῦντι ἐκείνην τὴν καλλίστην βουλήν [P. 10] τῷ μὴ ὀρθὰ μὴδ' ὀγιά φρονεῖν, σεσαθρωμένα δὲ καὶ ὄδρια, καὶ ὄλην ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆσαι τὴν τῶν Ῥωμαίων μελετῶντι ἡγεμονίαν. Ἄλλ' ἰτητέον ἐφη, πρὸς αὐτούς, ὦ βασιλεῦ, καὶ ὄψει με σήμερον τὸ κράτος καθαρῶς ἀναδύμενον κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ νικηφόρον δεικνυμενον, τῇ σῇ καταθάρρουντα καὶ προκολεμῶντα πεποιθήσει τε καὶ εὐχῇ. Τούτοις ὁ Μιχαὴλ τοῖς λόγοις ἐκτραπέλις τε καὶ παρασαλευθεὶς συρῆξαι παρεκελεύσατο τὸν πόλεμον. Ὡς δὲ μόνον ἐγένετο συμβολή, νῦντα δούς ὁ Λέων τὴν φυγαθείαν ἠσπάσατο, τὴν βασιλείαν δὲ πως ἐκίχηται. Καὶ τοῦτο τῷ ἀδελφῷ ἦν αὐτῷ τε τῷ Μιχαὴλ καὶ τοῖς ὑπεναντίοις μὴ πῶ γὰρ τινος γεγονότος, οἷα φιλεῖ κατὰ πόλεμον, μηδετέρῳ ἀνδραγαθήματος, ἀλλ' ἐτι κατ' ἀρχὰς οὐσης τῆς μάχης καὶ μικροῦ ὅτι καὶ συνεβράγησαν ἀγνώστου, αὐτοῖς τε τοῖς Βουλγάροις καὶ πᾶσιν ἐφάνη τρόπος εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὡς μέλλουσιν αὐτοὺς διασπῆν καὶ αὐθὶς ἐξ ὑποστροφῆς καταπολεμεῖν. Ὡς δὲ ἀμφοτέροι οὐ κατὰ τρόπον ἀλλ' ἀληθῆ δὴ ἔγνωσαν εἶναι τὴν φυγὴν, τότε προσπεσόντες οἱ μὲν ἐναντιοὶ φόνον πολὺν ἐνεργάζοντο τῶν ἑαυτῶν νεανικῶς, ὁ δὲ Μιχαὴλ ἑαυτὸν σώζειν ἀλλ' οὐκ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁵ τὴν om. P. ¹⁶ βασιλέως P: cf p. 109 d. ¹⁷ αὐτῷ? ¹⁸ ἑαυτὴν vulgo.

ἀντιπέπειν μετ' ὀλίγων ὧν διεπίραζε. Καὶ οὕτω μὲν ταύτην γενέσθαι τὴν μάχην τινὲς ἡμῖν ἐγγράφως παραδεδώκασιν· εἰσι δ' οἱ καὶ τὰς δυνάμεις μᾶλλον τῷ Λέοντι διδόναι διασώσαι καὶ καρτερῶς ἀγωνίσασθαι, τῶν βασιλικῶν ταγμάτων ἑθελοκαχησάντων καὶ τὴν οικίαν προδεδωκότων παράταξιν, ἀλλ' οὐ τοῦ κατὰ τὸν Λέοντα μέρους. Πλὴν καθυπερτερεῖ μὲν τὰ Βουλγάρων δυσελπίστως, τὰ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἥττη συνεχόμενα βαρεῖα καὶ φοβερὰ τὸν βασιλέα ἐπεμπον ἀγωνιῶντα περὶ ψυχῆς. Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν πρὸς τὰς βασιλείους ἀδᾶς παρεπέμπετο, τὸν Λέοντα οὐδὲν τινα πρόβολον καταλιπὼν ἔξωθεν ἐπεδρεῦειν τοῦ μὴ τινα γενέσθαι λαφυραγωγίαν πλείονα παρὰ τῶν ἐχθρῶν. Ὁ δὲ καιροῦ λαθόμενος ἐπιτηδεῖου τὸν στρατιωτὴν ἔχλον ἠρέθιζε τε καὶ βλάσφημά τινα βρισηὶν κατὰ τοῦ βασιλέως ἠνάγκαζε, καὶ μὴ ἂν ἔλασπον, ἐκεῖνο δὲ τοῦ μύθου, ἠγγεῖσθαι *λεόντων καλῶν* εἶπεν εἶναι, *τὴν σπηρὴν ἄσπασάμενον τῶν καὶ πρὸς τοὺς κόλπους σφύροντα τῆς γυναικός, τὸν ἑαυτοῦ ἡμᾶς καταλιπόντα λαὸν παρατάγμα τῶν ἐχθρῶν*. Οὕτω πέρασ πρὸς τοὺς [P. 11] κοινωνοὺς τῶν λόγων ὁ λόγος ἐλάμβανε, καὶ εἰς ἔργον ἦν τοῦτον ἀπεκχάντα ἰδεῖν, τῇ τῶν κολάκων κατασπαρέντα στωμιλίᾳ καὶ συνδρομῇ. Καὶ τέλος ἀνάρρησις αὐθωρῶν, καὶ τὴν αὐτὸν εἶχε τὸ βραχύτατον μόριον τῆς ἡμέρας ἰδιωτῶν ἅμα καὶ αὐτοκράτορα.

ille ejusdem fere tenoris sermones habuerat. Postremo acutum secuta acclamatio, ejusdemque diei pars mollicissima eundem privatum simul et imperatorem aspexit.

ζ'. Ἄρτι γοῦν ἀνηγορεύετο παρὰ τοῦ στρατοῦ, καὶ φόβος τοῦτον καὶ δέη ὑπεῖρπον, εἴτε σπηρὴν ὄντως ὑποκρινόμενον, ἢ ἀπολογία σφοδρὰ εἰς ὑστερον, εἴτε καὶ ἀληθεῖς τὰ ταῖς τηλικαύταις πράξεσιν ἀκολουθούντα ἀντίπαλα διαλογιζόμενον, ἐπεὶ καὶ τοῖς ἀρπάσαι τὰ ἀλλότρια προθυμουμένους μαλακώτεροι πρὸς τὰ δεινὰ τόλμαι φιλοῦσι γίνεσθαι, καὶ τὸ μέγιστον, ὅπως τῶν βασιλείων μετέσχη αὐλῶν, θυραυλῶν τε καὶ πόρρω που αὐλιζόμενος. Ἄλλ' ἔμελλε πάντως καὶ αὐτὸς ἐνοσηνῶσαι τοῖς βασιλείοις, καὶ διὰ τοῦτο κενύμα πονηρότατον διεγείραν Μιχαὴλ τὸν Τραυλὸν καιρίαν οἱ καθικέσθαι διεπίλει, εἰ μὴ τὴν ἀνάρρησιν ἀσμένως προσδέξοιτο· ὡς αὐτῷ γε πάντων μελήσειν τῶν νομιζομένων δυσχερῶν, καὶ αὐτῆς γε ταύτης τῆς πρὸς τὰ βασίλεια ἀφίξεως. Ὁ δὲ καὶ γέγονεν.

η'. Ὡς δὲ τις ἀνήρ (Ἰωάννης οὗτος ὁ κατὰ τὸν Ἐξαβούλιον) τὴν τῶν τειχῶν ἐπιμέλειαν καὶ πρόνοιαν ποιούμενος ἤσθετο τὸν Λέοντα τοῦτον καταλειμμένον πρὸς φυλακὴν ἅμα τῇ τοῦ βασιλέως εἰσόδῳ (δεινὸς δὲ ἄρα ἀνδρὸς φύσιν στοχάσασθαι πόρρωθεν), οὐκ ἔν καλῶ τὴν ἐκείνου ἔφρασε γενέσθαι προστασίαν τῶν στρατευμάτων· ὅθεν σύμβουλος γίνεσθαι τῷ βασιλεῖ διανοήσασθαι τι καὶ τὸν ἄνδρα μεταστήσαι καλῶς. Πλὴν ἔβει τὸν τῶος τῷ κωδῖφ θῆρα κρυπτόμενον ἀνακαλυφθῆναι ποτε καὶ δοκιμασθῆναι ὡς ἐν χοάνῳ χρυσὸν τοὺς τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτοὺς· συγχαρεῖται δὲ τοῦτο πολλάκις κατὰ τινα τοῦ χρόνου κυκλικὴν περίοδον γίνεσθαι, ἐξ αἰτήσεως, οἶμαι, δαι-

A belli arte fieri, sed veram Romanorum fugam, quod ita agebatur, esse advertere, hostes verso impetu fugientium stragem multam dedere. Ipse Michael salutem expedire, non cum paucis sibi relictis hostibus conatur obsistere. Sicque adeo pugnatum sunt qui litterarum monumentis ad nos transmiserint. Non desunt tamen qui Leoni potius tribuant copias conservasse ac strenue pugnasse, cum aulici ac palatinæ cohortes ignavia acti ultro fugam iniissent, atque aciem suam prodidissent, non quæ ex Leonis partibus essent. Enimvero Bulgari inopinato, ac cum nihil ejusmodi exspectaretur, superiores evadunt : gravi autem tremendaque clade attriti Romani imperatorem **16** de salute sua anxium e prælio reducut. Verum is quidem aulam B repelit, ac ceu quoddam propugnaculum Leonem foris excubantem, ne quam hostes ultra prædam abigant ac liberius agros populentur, relinquit. At Leo commodum nactus tempus militares irritat alas, et maledicta quædam in imperatorem jactare eos cogit. *Haud e re, aiebat, ut quod fabula est, leonum agmen cervus ducat ; qui videlicet modo arrepta fuga in aroris sinum concesserit, nobis in castris relictis, quos hostes vastitate consumant. Vixdum in eum modum socios affatus peroraverat, cum res eventu succedit, sparsis in omnem castrorum ambitum garrulis assentatorum vocibus ac concursu, quos*

7. Vixdum imperator ab exercitu acclamatus erat, cum illi metus ac pavores obrepunt, sive re ipsa scena hæc ac simulatio erant, quo in posterum facinus excusare posset, sive vere quanta istiusmodi molitionibus molesta obsistant, secum animo reputabat : nam et quibus constitutum sit aliena rapere, his ad mala designanda plerumque animi solent mollescere. Hocque maximum cogitabat, qua tandem ratione in castris stivis ac procul agens aulæ compos evaderet. Omnino tamen futurum erat ut et aula potiretur et in regia habitaret. Idcirco etiam **17** spiritus noquam affatu Michael Balbus lethale se ei vulnus inflicturn comminatur, nisi militum acclamationem suamque nuncupationem placide admittat : fore nimirum sibi curæ quæcumque ardua videantur, ac ipsum cum primis in regiam accessum. Quod ita factum est.

8. Ubi autem Joannes quidam Hexabulius, cui mœnium cura credita erat, sub ipsum mox imperatoris in urbem ingressum, Leonem cognovit Romanæ conditionis ac tuendis agris præsidio relictum (erat is vir acri ingenio, ac qui hominis procul indolem conjectaret), haud fauste cessurum ait quod is cum imperio exercitui præfectus esset. Quamobrem auctor est ut secum aliquid commentus imperator honesto quodam colore virum magistratu moveat. Verum necesse erat ut quæ hactenus ovina pelle contecta latuerat, ingenium fera proderet, et ut electi Dei probarentur haud secus ac flamma aurum in conflictorio purgat. Sinit autem id non raro, per recur-

rentium temporum quædam periodum, ita evenire, A
 (ænone, puto, ejus sibi copiam flagitante, uti in
 Jobo noscitur contigisse, ut pii innotescant et discer-
 nantur, mali vero abdicentur ac ejiciantur.

9. Vix namque sermonem finierat, cum fama
 prævolans acclamatum imperatorem tyrannum an-
 nuntiat. Eo rumore nuntioque attonita civitas ac
 fere mente mota vix se continebat, belli civilis for-
 midine, cujus mole haud raro urbes integræ concidant.
 Verum imperator obstupuit quidem animo,
 haud tamen mente turbatus est, sed viri **18** tantum
 ingratos mores detestatus, leni quasi susurro bonum
 alens obsequi divinæ voluntati, pavore ac turbatione
 urbem liberavit: cuncios hortatus ut tyranno veni-
 enti occurrant, quo nimirum nullo civium polluta
 cruore ac incolumem civitatem custodiret. B
 Porro nonnullis hortantibus ut forti animo malis
 obsisteret pugnaque cum tyranno decerneret, ac cum
 ii firmos se ac constantes tuendis clementissimi
 fidæque præstantis imperatoris partibus fore polli-
 cerentur, quin et ipsa illius uxor Procopia rem
 probaret, necnon Michael quidam Amalectias, cujus
 tum in aula prostratoris munus esset, nolle se ait
 imperium fraternis cædibus cruentatum. Quamob-
 rem etiam cuidam famulorum fidelissimo traditis
 imperialibus quibusdam ornamentis ac insignibus
 Leonem adire atque ei deferre coegit. Ea re indigna-
 bundam ejus conjugem Procopiam ac bacchantis
 pene similem exclamasse aiunt indignum ac grave
 si Barca (sic Leonis uxorem convicio vocans) capiti C
 modiolum imponeret. At ille severioribus verbis eam
 castigans, seque totum Deo committens, futurum
 rei eventum præstolabatur. Jam enim percreebuerat
 rumor ingressum tyrannum per Auream portam,
 omnemque senatum ad sacras præcursoris ædes,
 Studii opera a fundamentis exstructas, obviam
 processisse, ac supinis manibus plausu faustisque
 ominibus in urbem excipere ac deducere. Cum
 autem ad palatium jam appropinquaret, eique coram
 divina **19** Dei Verbi propter nos facti hominis ima-
 gine, ad locum quem Chalcem vocant, vota reddi-
 turo jantisper consistendum esset, quod puniceo
 coloris brevem quamdam vestem militari more dis-
 cinctam gestaret (aquilam vocant, sive mare, qui
 in his elegantiam colunt), eam mox exiit; quam
 ipsam in manus acceptam Michael ex linguæ vitio
 Balbi cognomen adeptus, Leonis tunc præfectum
 stabuli agens, illico induit. Fuit hoc multis ominis
 loco, fore ut Michael imperio regendo Leoni suc-
 cessor esset. Ubi autem ad Scyla venerunt (locus est
 sic dictus in ingressu palatii), æquens a tergo idem
 Michael dum incautius graditur ac celerius præeuntis
 vestigia premit, summis pedibus ac articulis impera-
 toris vestis oram calcavit, ita ut ipse Leo senserit
 audaciorisque aliquid facinoris ab eo expectandum
 ominatus sit; quod et postea accidit.

10. Tunc Michael Leone ingressu, una cum liberis

VARIAE LECTIONES.

¹⁸ ἰδεῖν αἴμασι? ¹⁹ τὴν Σκύλα P: cf. 4 19.

μονικῆς, καθάπερ ἐπὶ τῷδ, εἰς γνώσιν μὲν καὶ
 διάκρισιν τῶν εὐσεβῶν, ἀλλοτριώσιν δὲ καὶ ἀπο-
 ποιήσιν τῶν κακῶν.

θ'. Οὕτω γὰρ πέρας ἔσχον οἱ λόγοι, καὶ φήμη
 προθέουσα τὴν τοῦ τυράννου ἐμήνυεν ἀναγόρευσιν.
 Προσπεσούσης δὲ ταύτης, ἡ μὲν πόλις πρὸς τοιοῦτον
 ἄγγελμα μικροῦ δεῖν ἐκφρων γενομένη μόλις ἐαυτὴν
 συνέχεν, τοὺς ἐμφυλοὺς κατοβρώδουσα πολέμου,
 ἐξ οὗ πολλάκις αὐτανδροὶ πόλεις κατεβαπτίσθησαν·
 ὁ δ' αὐτοκράτωρ ἐξεπλήγη μὲν τὴν ψυχὴν, οὐκ ἐτα-
 ράχθη δὲ τὴν γνώμην, [P. 12] ἀλλ' ἀχαριστίαν αὐ-
 τοῦ μόνου κατεγνωκῶς, ἡρέμα πως ὑποψυθρίας
 ὡς καλὴν τῷ θεῷ θελήματι ἐπισθαί, ἀφήρει τῆς πό-
 λεως τὸ περιθαμβῆς καὶ παραχῶδες, ἀπαντας προ-
 τρεψάμενος χωρῆσαι τοῦτου πρὸς ἀπαντήν, ἵνα μένου-
 σαν σώξῃ τὴν ἐαυτοῦ πόλιν ἐμφυλοῦ αἵματος ἀχραν-
 τὸν τε καὶ καθαρὰν. Ἰστασθαι δὲ τινων πρὸς τὰ
 δεινὰ καὶ πρὸς τὸν διὰ μάχης ἀγῶνα παρακλινομέ-
 νων χωρεῖν, καὶ μένειν αὐτῶν ὑπισχνουμένων βε-
 θαίων ὑπὲρ βασιλείως πράου τε καὶ πιστοῦ, ἀλλὰ
 καὶ αὐτῆς ἀποδεχομένης τοῦτο τῆς γαμετῆς Προκο-
 πίας καὶ Μανουὴλ τινος τῶν ἐξ Ἀμαληκιδῶν πρω-
 τοστράτορος τηνικαῦτα τυγχάνοντος, οὐκ ἔφη χρῆ-
 ζεῖν τὴν βασιλείαν αἵμασι ¹⁸ καταβρομεμένην ἀδελ-
 φικοῖς. Ὅθεν καὶ τινι τῶν πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ
 γνησίων παράσημά τινα δοὺς τῆς βασιλείας φοιτῆν
 ἐκείσε ἐξεδίασατο. Ἐφ' οἷς καὶ δεινοπαθήσασα καὶ
 ὄλον ἐκβάκχουθεῖσα ἡ τοῦτου δὴ γαμετῆ δεινὸν λέγε-
 ται ἀνακραγεῖν, εἰ Βάρκα (οὕτω δὴ τὸ τοῦ Λέοντος
 καλέσασα γύναιον) τῇ κεφαλῇ ἐπιθοῖτο τὸ μοδιόλον.
 Ὁ δὲ στεβροῖς λόγοις ταύτην ἐπιβράβεισας, καὶ
 ὄλον δὴ ἀναθεὶς ἐαυτὸν τῷ Θεῷ, ἐκαπαδόκει τὰ μέλ-
 λοντα. Ἄρτι γοῦν κατηγγέλαστο τὸν τυράννον εἰσιέ-
 ναι διὰ πύλης τῆς χρυσήλατου, καὶ πᾶσα ἡ σύγκλη-
 τος κατὰ τὸν θεῖον τὸν Προδρόμου νεών, ὃν ὁ Στούδιος
 ἐκ βάρων ἀνήγειρεν, ἀπήντα καὶ ὑπταίαις ἐδέχετο
 ταῖς χερσὶ, προπέμπουσά τε καὶ ἐκθειάζουσα. Ὡς δὲ
 τοῖς βασιλεῖσις ἤγγιξε καὶ κατὰ πρόσωπον δὴ τῆς
 θείας εἰκόνας τοῦ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ
 Λόγου, κατὰ τὸν οὕτω κατονομαζόμενον τόπον Χαλκῆν
 ἐμελλε στήναι τὰς εὐχὰς ἀποδώσων, ἐπεὶ τι φεινι-
 κοδαφὲς θοιμάτιον κατὰ τι στρατιωτικὸν ἔθος ἄζω-
 στον ἐπημφίετο (ἀετὸν τοῦτο καλοῦσιν ἢ θάλασσαν
 οἱ περὶ ταῦτα κομφεῖ), τοῦτο μὲν αὐτίκα ἀπαμφιέν-
 νυται, καὶ Μιχαὴλ ὁ τὴν γλῶτταν φέρων παράσημον,
 ἐπιμελητῆς τῶν τοῦ Λέοντος ἱππῶν τηνικαῦτα τυ-
 γχάνων, ἐπὶ χεῖρας λαθῶν αὐθῶρον ἐπαμπίσχεται.
 Ἐδοξεν οὖν τοῦτο τοῖς πολλοῖς οἰωνὸς ἐξ ἐκείνου
 δευτέρον τῆς βασιλείας τυχεῖν. Ὡς δὲ κατὰ τὰ
 Σκύλα ¹⁹ ἐγένοντο, οὕτω δὴ τινα τόπον κατὰ τὰς βα-
 σιλεῖους εἰσόδους λεγόμενον, ἀκρατῶς πως ἐπιβρέων
 καὶ κατ' ἴχνος θένων αὐτοῦ τὸ πρὸς τῇ πέτρῃ λήγον
 τοῦ ἱματίου ἀκροῖς ἐπέβη ποσίν, ὡς καὶ αὐτὸν αἰσθά-
 νεσθαι τὸν Λέοντα καὶ τινα παράβολον κίνησιν ἐξ
 αὐτοῦ προσδοκᾶν. Τοῦτο μὲν οὐδ' ὕστερον ἐγένετο.

γ'. Τότε δὲ τοῦ Λέοντος ἐπιφανέντος, Μιχαὴλ ἅμα

παισί τε καὶ γυναίκεσσι τὴν κόμην ἀποθέμενοι πρὸς τὸ θεοῦ τεμερίσμα²¹, [P. 13] ὁ Φάρος κατονομάζεται ἀπὸ τοῦ φῶς ἀνάπτειν πᾶσι καὶ κατὰ τὰς νύκτας χειραγωγεῖν ἐπὶ καταγωγὰς τινὰς ἀσφαλεῖς, ἀντιμίμων τοῦ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὄντα τε καὶ λεγόμενον, τὴν αὐτοῦ εὐμένειαν χωρεῖ ἐκκαλούμενος. Ὁ δὲ συλῆσαι μὲν ἐκ θεοῦ καὶ ἔρημον θείναι ψυχῆς οὐκ ἐν καλῷ θέμενος, ἐκείνου μὲν ἐν τῇ Πλάτῃ²² νῆσφ ὑπερόριον θεῖς ἡσυχάζειν ἐπέτρεψεν, χρυσὸν τινα κατ' ἔτος ἐπιχορηγῶν, ἐνθεν καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα λαβόντα καὶ Ἀθανάσιον μετονομασθέντα ἐπιθῶναί φασιν ἔτη δύο καὶ τριάκοντα. Συνὴν δὲ αὐτῷ καὶ Εὐστράτιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ ἀποκαρεῖς καὶ εὐνοχισθεὶς ὢν ἐτῶν εἰκοσι προστάξει τοῦ Λέοντος, καὶ Νικητάς, ὃς πρότερον μὲν παῖς ὢν τὴν τῶν Ἰκανῶτων διείπεν ἀρχὴν, ὅτε δὲ φίλος τοῖς στρατιώταις καὶ ἐν ὑπαίθρῳ διάγουσιν εἶναι τε θέλων καὶ τῶν πολλῶν πραγμάτων ἔμπειρος, τότε δὲ²³ τὴν κόμην καὶ αὐτὸς ἀποθέμενος Ἰγνάτιος ἐκαλεῖτο καὶ τῷ πατρὶ συνεῖναι ἐτύγγανεν τῷ μονῆρι βίῃ προσκαίμενος. Τὴν δ' αὐτοῦ σύνευνον ἀπεσοχόνισε καὶ ἀπέσπασε καὶ ἄρδς τὴν μονὴν τὴν οὕτω λεγομένην Προκοπίας μετέθηκεν, καίτοι γὰρ τοῦτο μὴ γενέσθαι πολλὰ τοῦ Μιχαὴλ ἐκετεύσαντος. Καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ τοῦ βίου ἔξω γενόμενος μηνὶ Ἰανουαρίῳ ια', ἔτει ςτβ', τὸν χοῦν ἀποθέμενος ἐν αὐτῇ τῇ νήσῳ, ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς ἐκκλησίας ἐτέθηπτο· ὁ Εὐστράτιος δὲ μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν ἔτη ἐπιθιούς πέντε [καὶ δέκα²⁴] καὶ αὐτὸς ἐκοιμήθη κατὰ τὴν ιε' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ἔτους ςτς', ἐν τῷ εὐωνύμῳ μέρει τῆς ἐκκλησίας πεσών. Ὁ δὲ Ἰγνάτιος ὁ καὶ πρότερον Νικητάς καλούμενος, τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρόεδρος εἶναι λαγών, πολλοῖς ὑστερον χρόνοις ἐν τῇ μονῇ καλούμενῃ²⁵ Σατύρου, ἣν ἄρτι ἐκ βάρρων δειρμάμενος ἐστυχεν, τὸ ἱερὸν αὐτοῦ σῶμα κατέθηκεν. Αὕτη δὲ ἡ μονὴ καὶ τοῦ Ἀνατέλλοντος κέλῃται τρόπῳ τοιούτῳ. Ἀλλὰ Σάτυρος μὲν, ὅτι ἐκ μικροῦ διαστήματος τῆς τοιαύτης μονῆς ὁ παλαιὸς ὀνομάζεται Σάτυρος, ἐν ᾧ ἦν ἱερὸν παρὰ τῶν Ἑλλήνων οἰκοδομηθὲν τῷ αὐτῷ Σατύρῳ οὐ καθ' ὁμωνυμίαν, διὰ τὸ κλησίον εἶναι τὴν εἰρημένην μονὴν, τῷ τοιούτῳ καλεῖται ὀνόματι· ἐξ οὐπερ καὶ ὁ τοῦ²⁶ Βρύου παλάτια κτίσας Θεόφιλος βασιλεὺς τὴν ὀλην ἀφελόμενος ταῦτα εἰδέματο Ἀνατέλλον δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην· Κυνηγετοῦντι ποτε Νικηφόρῳ τῷ βασιλεῖ ἐν οἷς ἄρτιως ἐστὶν ἡ μονὴ μέρεσι, διὰ τὸ ἀλώσθη καὶ δύσβατον²⁷ εἶναι καὶ πρὸς θήραν ζῶων ἐπιτηθείαν, [P. 14] ἐλάφου μεγίστης φανείσης καὶ καταδιωκομένης καὶ χειρωθείσης ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐν ᾧ νῦν τὸ τῆς μονῆς θυσιαστήριον ἴδρυται, εὐρέθῳ τράπεζα παλαιὰ ὄπδ κίονος βασταζομένη, γράφουσα οὕτως· Τοῦτο ἐστὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ τοῦ ἀνατέλλοντος, ὅπερ ἐνεθρόνισεν ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐ τότε, χρόνου δὲ παρεληλυθότος πολλοῦ ὑστερον.

atque uxore, detonsa coma ad Dei delubrum secedunt, quod Pharum vocant ea ratione, quod cunctis lucem accendat noctique ad certas quasdam stationes deducat, Phari illius in Ægypto celebris nomen imitans officiumque præstans, Leonis illic exoraturus clementiam. Ille porro haud ex honesti ratione ratus religionem loci violare aut in eo supplicibus necem inferre, illum quidem in insulam Platen relegens privatum illic agere jussit, auri summam quotannis in ejus sumptus subministrans; ubi et monachi **20** assumpto habitu atque Athanasii indito novaine ad annos duos supra triginta vixisse fertur. Erat cum eo et Eustratius ejus filius, qui ipse Leonis jussu detonsus ac virilibus orbatus est, ætatis annum vigesimum agens. Nicetas quoque, qui prius adolescens Icanatorum præfecturam gesserat, quippe qui hoc ageret ut militum inque subdialibus stativa habentium gratiam iniret multaue rerum peritiâ polleret, ipse quoque tunc coma posita Ignatii nomen accepit, versansque cum patre monachi vitam una instituit. Uxorem vero ab illo abjunctam atque avulsam in monasterium quod Procopiæ vocant transtulit, quanquam Michael hoc enixe amoliente ac deprecante. Ac Michael quidem in vivis esse desit undecimo Januarii, mundi anno 6052, depositaque mortalitate in eadem insula, ad cornu dextrum ecclesiæ, sepultus est. Eustratius vero cum a morte patris annos quinque vixisset, dormiit et ipse ad quintumdecimum mensis Januarii, anni 6057, in sinistra ecclesiæ parte conditus. Ignatius denique, qui et prius Nicetas vocatus est, Ecclesiæ Cpolitianæ præsul effectus, multis post annis in monasterio quod Satyri vocant, quod et ipse paulo ante a fundamentis condiderat, sacrum corpus suum deposuit. Hoc porro monasterium etiam Orientis nomen in eum modum sortitum **21** est. Verum Satyri quidem fuit appellatum, quod haud procul ab eo monasterio vetus Satyrus diceretur, ubi Græcanica superstitione eidem Satyro fanum exstructum erat, ex ejus vicinia hæc ipsa appellatio monasterio hæserat; ex ejus porro ruinis Theophilus imperator ablata materie regis ædes extruxit, quas vocant Brya. Ut autem Oricus vocaretur, ejusmodi causa accidit. Veniente aliquando Nicephoro imperatore ad eas partes ubi jam monasterium conditum est, eo quod locus durnosus esset et impervius silvestriamque animalium venationi idoneus, cum apparuisset prægrandis cervus, infestisque canibus eo ipso loco in quo nunc monasterii sacrarium erectum esse captus esset, inventa est: vetus mensa, quam columna fulciebat, hocce titulo: *Hoc est altare Michaelis cælestis militiæ principis, quod Andreas apostolus posuit.* Verum hæc non tunc gesta sunt, sed ubi postea longum tempus effluxerat.

VARIÆ LECTIONES.

²¹ Cedrenus: τὸν τῆς Θεοτόκου ναόν. ²² Cedrenus Πρώτην. ²³ δὴ P. ²⁴ καὶ δέκα] videntur redundare. ²⁵ margo P. ²⁶ ἐν τῇ μονῇ τῇ κ. ? ²⁷ ὁ τὰ τοῦ? cf. 61. ²⁸ δύσβατα εἰ ἐπιτήθεια?

11. Interim revocanda ad institutum oratio est, ac reuerendum quid velut ex condicto ambos induxerit, tum nempe Michaelcm ut nihil operæ asserendo sibi imperio hostique obnitendo posuerit, cum nec formicæ, ut adagio fertur, ira desit; tum vero Leonem ut sic audacter illud invaderet. Hanc enim ego verissimam disciplinam et ad politicas actiones exercitationem dixerim, evidentissimam rei cujusque causam, neque hanc solum, sed quæ occultata sit, compertam habere; qua **22** qui careat ac nudatus sit historiarum liber, haud scio an frugis aliquid lectoribus allaturus sit. Erat Michaeli imperatori vicina quædam ancillula. Hæc certis quibusdam temporum intervallis furore acta ac spiritu afflata vaticinabatur futuraque edicebat. Cui ad litus cui Bucoleoni nomen sæpius venienti, inde contenta inclamabat voce: *Descende inde, Michael, descende; ac alienis ceds*, has scilicet in eum voces intendens. Hoc ita sæpius factitatum sic percubuit ut nec sponte surdos unisque studentes vitæ deliciis laterit. Sero ergo tandem ad ipsas imperatoris aures, sinistri aliquid rumoris ejus animo ingerens, ea res pervenit. Mox ille (lubens enim quisque animi dolorem amicis detegit) Theodoto cuidam Melisseno, cognomento Cassiteræ, quo vere amico uti videretur, quos fama jactaret sermones cummunicat. Is porro singulare quid vereque tutum præstandum monet; nempe, quo tempore puella furore corripitur, solerti ex illa indagine inquirendum quam futuri imperatoris familia nomenque ac corporis figura sit. Placuit consilium; mulierque spiritu Pythonico afflata nulla mora sic percontanti respondet: *Cum ad arcem, inquit, tali tempore veneris, duo quidam ingressuri sunt: unius nomen Leo, qui mulo vehatur, alterius alia nunciatio: is porro est qui imperio potietur.* Hæc itaque sceleratissimus **23** ille imperatori audisse dejerat: nec rerum quæ gestæ erant quidquam loquitur, sed nugæ, ac quibus nihil inesset sani, mulieris sermones vocat. Haud enim vero ipse nugarum loco habuit aut temere fusas voces existimavit. Abit enim statim, ac sicut audierat in D. Pauli delubro pupillis alendis destinato virum offendens, collatoque sermone ac data acceptaque fide, honoque et fidenti animo esse illum jubens, divinam sibi in secreto detectam vocem dixit, quæ illum imperatorem fore clare denuntiaret. Hæc ergo secretius et ad aurem dicta, velutque secundi colores (uti fere in pictura sit) prioribus umbris majori expressione adjecti (his scilicet quæ Philomelli monachus primum vaticinatus erat), sic afficiunt ut non inani jam specie exilique quadam repræsentatione ac simulacro imperium videret, sed nudum ac velut clare eo potitus esset. Ea igitur res prope emortuam ac velut elanguidam Leonis spei flammam novis ardoribus accendit, altaque mæstitudinis abyssos Michaelcm mersit, atque illius quidem animi robor erexit, hujus vero graviter concussit.

12. Ἐπανακτέον δὲ τὸν λόγον, καὶ τὴν αἰτίαν ζητητέον τὴν οὕτως ὡς ἐξ ὁμολόγου πείσασαν ἀμφοτέρους, τὸν μὲν Μιχαὴλ μὴ ὄλιως ὑπὲρ τῆς βασιλείας ἀντισχεῖν (ἐνεσσι γάρ, ὡς ἡ παροιμία, κὰν μύρμηκι χολῆ), τὸν Λέοντα δὲ θαρρόντως ἐπιβῆναι καὶ κατατολῆσαι αὐτῆς. Καὶ γὰρ ταύτην μόνην εἰποῖμι ἂν ἐγὼ εἶναι ἀληθινωτάτην παιδείαν τε καὶ γυμνασίαν πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις, τὴν ἐναργεστάτην αἰτίαν καὶ τὸ μὴ τῆνδε ἀλλὰ τῆνδε, ἐπιεκαλυμμένην καταφορὰν, ἥς πᾶσα δὴ βίβλος ἱστορικὴ στερουμένη καὶ ἀπογυμνουμένη οὐκ οἶδ' εἰ τίνα βνησιν παράσχοι τοῖς ἐντυγχάνουσιν. Ὑπῆρχε δὲ ¹⁰ Μιχαὴλ θεραπεινιδίον τι πρόσσοικον, ὃ κατὰ τινὰς ἐκθακχευόμενον τε καὶ ἐνεργούμενον περιόδους ἀπειθοῖαζέ τε καὶ ἐμαντεύετο, καὶ πρὸς τῷ τοῦ Βουκολέοντος αἰγιαλῷ προσφοιτῶν, *Κατάθῃσι ἐκεῖθεν, κατάθῃσι*, γεγωνότερον, ὦ Μιχαὴλ, ἐπέβδα, καὶ τῶν ἀλλοτρῶν ἀφίστασο, πρὸς αὐτὸν δὴ τοῦτον ἀπορρίπτουσα φωνάς. Οὐκ ἔλαθε γοῦν τοῦτο πολλάκις γενόμενον οὐδὲ τοὺς ἐθελοκωφεῖν ἐθέλοντας καὶ τὸν βίον παραπέμπειν εὐφρόσυνον, ἀλλ' ἔφθασεν ὅψι γοῦν εἰς τὰς βασιλικὰς ἀκοὰς, ὄρουν καὶ λαλίαν τίνα οὐκ εὐελπνὴ ἐμποιοῦν. Καὶ ὅς (φίαιε γὰρ ἕκαστος τὸ λυτοῦν ἐκπομπεῦειν τοῖς φιλομύμοις) Θεοδότῳ τινὶ τῷ κατὰ τὸν Μελισσηνὸν γνησίῳ δοκοῦντι, ᾧ ἐπώνυμον ὁ Κασσιτερᾶς, τὰ τῶν λόγων ἀνεκονοῦτο, καὶ τινὰ βουλήν ἐξανύεσθαι: ἐσυμβούλευεν αἰσίαν οὕτως καὶ ἀσφαλῆ. Ἡ δὲ ἦν τοῦ κατὰ τὸν καιρὸν ὅτε δὴ φοιβόληπτον γένηται τὸ κοράσιον, ἀκριβολογῆσαι τρόπῳ παντὶ τίς τε εἴη οἰκία τοῦ βασιλεύοντος, καὶ κλησὶν ἦντινα φέροι, καὶ ὁποῖος τοῦτου ὁ χαρακτήρ. Ἐδόκει ταῦτα ποιεῖν, καὶ ἡ ἐνεργουμένη πνεύματι Πύθωνος οὐδὲν ὑποστελαιμένη, *Κατὰ τὴν ἀκρόπολιν, φησὶ, γενομένη σοι κατὰ τὸν δεῖνα καιρὸν δύο εἰσὲς ἀνθρώποι εἰσελεύσονται: Λέων βρομα τῷ ἐντὶ ἐκπομύμῳ ἡμῶν, θατέρῳ δὲ ἔτερσ'* οὗτος δὲ τῆς βασιλείας κατευμοιρήσεισιν. Ταῦτα γοῦν ἐκεῖνος ὁ θεομοσῆς ἀνὴρ ἐξόμνυται τε πρὸς τὸν βασιλέα καὶ λέγει τῶν γενομένων οὐδὲν, λῆρον δὲ τοὺς λόγους ἀποκαλεῖ καὶ μὴδὲν ἔχοντας ὕγιες. Ἄλλ' οὐκ ἐκεῖνῳ λῆροι ἢ ἐμετος ἄλλως· ἀπεισι γὰρ εὐθύς, καὶ τὸν ἀνδρα [P. 15] ὡς ἀκηχέει, καταλαδῶν ἐν τῷ τοῦ θεοῦ Παύλου σηκῷ τῷ ὀφρανοῦς τρέφειν λαχόντι, συνεδριάσας καὶ ὁμολογίας κατεμπεδῶσας καὶ ὀχυρώσας καὶ θαρρεῖν καὶ χαίρειν παρακελευσάμενος, ἐκ θείας φωνῆς ἔλεγεν διδαχθῆναι με ἀπορρήτως τὰ μέλλοντα, τὴν σε βασιλέα διαπρυσίως κηρύττουσαν. Ταῦτα γοῦν ὑπολαθηθέντα καὶ ὄιον δευτερά τινα χρώματα ὡς ἐν ζωγραφίᾳ ταῖς προτέραις ἐμμορφωθέντα σκιαῖς (ἐκείνας λέγω πρώτας τὰς ²⁰ ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸ φιλομήλιον μοναχοῦ ἐκφανθείσας) οὐκέτι ἐν εἰδῶν καὶ ἐμφάσει τινὶ ἐμποιεῖ τὴν βασιλείαν ὀρᾶν, γυμνὴν δὲ καὶ ὄιον ἐν ἐκβάσει σαφῶς. Τοῦτο οὖν τὴν τε ἤδη κατηθαλωμένην τοῦ Λέοντος καὶ ὄιον ἀπομαρανθείσαν φλόγα τῆς ἐλπίδος ὑποτύφασθαι ἐποίησεν καὶ τὸν Μιχαὴλ ἐν ἀδύσσω ἀθυμίας καταδῦναι πολλῇ, καὶ τοῦ μὲν τῆς ψυχῆς πύργον ἀνίστησεν, τοῦ δὲ ἐγκατέσει-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ὅτι δὲ τῷ? ²⁰ τὰς -om. P.

σεν. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον τὸ γύναιον, ἀλλὰ δὴ ὁ πιστευθεὶς καὶ ἐξαπατήσας τῷ ὄντι Κασσιτεράς. Ἄλλ' αὖθις ἐπὶ τὴν ἱστορίαν ἰτέον.

Ὡς δ' οὖν τὴναυτοκράτορα ἐβλήθη ὁ Λέων ἀρχὴν, ἀναβῆθαι δημοσίᾳ κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα τῆς ε' ἰνδικτιῶνος, Μιχαὴλ μὲν τὸν τὴν γλῶτταν ὑποσυρίζοντα τῇ τῶν πατρικίων ἐγκαταλέγει τιμῇ, τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρότερον ἐκ τοῦ θείου λουτροῦ υἱοποιησάμενος, Θεωμᾶν δὲ τὸν αὐτοῦ διαφερόντως ὁμηλικα καὶ συμπαίστορα τῶν φοιδερᾶτων τουρμάρχην ἐγκαθιστᾷ. Καὶ Μανουὴλ δὲ τὸν Μιχαὴλ πρωτοστράτορα πατρικίως ἐγκαταλέξας καὶ στρατηγὸν τιμήσας τῶν Ἀρμενίων, Οὐκ ἔδει σε, ἔφη, πρὸς τὸν κατ' ἐμοῦ δαλιζέσθαι πόλεμον, σύμβουλον τοῦ βασιλέως καὶ τῆς Προκοπίας γενόμενον. Καὶ ὁ εὖ μάλιστα παρρησιαζόμενος, Ἄλλ' οὐδὲ σὲ ἔδει, ἀντίφθεσεν, κατὰ τοῦ εὐεργέτου, εἰ δὲ καὶ συντέκνον σου, χεῖρα ἀντάραι. Τότε μὲν οὖν τοῦτοις κατετιγᾶσθη, τὴν τοῦ ἀνδρὸς αἰδεσθεὶς ἀρετὴν.

ιγ'. Ὡς δὲ τὸν τῶν Βουλγάρων ἀρχοντα τῇ προτεραίᾳ νίκη φρονηματιζόμενον διακήκοεν, καὶ αὖθις θηροῦντα μὲν τὴν γαίτονα γῆν, κείροντα δὲ καὶ λεηλατοῦντα τοὺς ἀγροὺς καὶ πολλὰ μὲν αἵματα, πολλὰ δὲ βοσκήματα καθαρπάζοντα, οἰκήσεις δ' ἐτέρωθεν κατεμπιπρῶντα καὶ ὄλω; ὄντα ἀφόρητον, πρῶτον μὲν δεῖν ψῆθῃ διὰ πρεσβείας εἰρήνης ἀναμῆσαι αὐτὸν, ὡς δ' οὐκ ἔπεισεν, τὰ τῶν τευχῶν διεβρύχότα δι' αὐτοῦ ἀνοικοδομησάμενος ἐξεβοήθει διὰ ταχέων, καὶ γνόμενος ἐν Μεσημβρίᾳ τῇ πόλει τοιοῦτω τινὶ διεκρήσατο στρατηγήματι. Ἡμέρας ἰκανὰς ἐν τινὶ [P. 16] τόπῳ ἐπιταφρώσας αὐτὸν τε καὶ τὸν στρατὸν ἐκαθέζετο ἑκάστοτε σιτιζόμενος ἀπὸ τῆς ἡμετέρας καὶ λειπόμενος τῶν ἀναγκαίων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τρυφήν, οὐδένοσ. Ἐπεὶ δὲ τοὺς παρακειμένους καὶ κατ' αὐτοῦ καθωπλισμένους Βουλγάρους ἐν στενότητι εἶναι τῶν ἀναγκαίων ἀκήκοεν, τοῦ μὲν οὐ ἐφήδρευε τόπου νύκτωρ ἀπάνεισι μετὰ στρατιωτῶν ἰκανῶν καὶ ῥώμη τε καὶ καρτερίᾳ γεγυμνασμένων, ἐνὶ μόνῃ τὴν αὐτοῦ παραγυμνώσας γνώμην, καὶ πρὸς λόγον ἐπιτινωσ βουνοῦ χωρεῖ, σύνθημα τοῦ πολέμου καὶ ὤραν εἰπῶν. Ὡς δ' ἡμέρα ἀνέλαμπε καὶ ὁ στρατηγός²⁹ ἐγμνοῦτο τοῦ βασιλεύοντος, φυγῇ χρῆσασθαι τοῦτον, τὸν βασιλεῖα δηλονότι, πάντες καθωμολόγουν, τῶν γεγονότων εἰδότες οὐδέν. Ὅθεν ἀναθάρρησαντες οἱ ἐναντιοὶ μένιν ἐφ' αὐτῶν οὐδ' ὄλωσ ἐδύναντο, ἀλλὰ καὶ κατεξανίσταντο καὶ ἐπὶ χεῖρας ἔφοντο τὸ στράτευμα ἔχειν. Νυκτὸς οὖν ἐπιγενομένης κάτεισιν ἐκ τοῦ λόγου ὁ Λέων ἀπροσδοκῆτοις οὔσι κακῶν, καὶ συμμίσας αὐτοῖς ἀνδράσιν ὄπλων γυμνοῖς καὶ διαλελυμένοις ὑπὸν τε καὶ θάρρει τῆς τοῦ βασιλέως φυγῆς τοσοῦτον ἐνεργάσατο³¹ φθόρον καὶ φόνον πάντοθεν ἐκχυθέντων τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὸ σύνθημα ἰὼς πανδημῆαι αἰρῆσαι τὸ στρατόπεδον καὶ μηδὲ κυρφόρον, τὸ δὴ λεγόμενον, διασωθῆναι. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἡλικίαν ἐκ καταδρομῆς τε καὶ προνομῆς ἀνάρπαστον θεῖς, καὶ τὰ τέκνα τούτων τὰς πύτραις καὶ τῇ γῆ προκροτῶν, τὴν αὐτοῦ

A Nec solum muliercula, sed et qui fidem meruerat, Cassiteras, ac vere deceperat. Verum iterum nobis resumenda narrationis series est.

12. Rerum itaque summam adeptus Leo ac imperator publice acclamatus, mense Julio, indictione sexta, Michaellem Balbum patricia auget dignitate; cujus etiam prius e sacro fonte filium adoptaverat. 24 Thomam autem, singulariter coetaneum suum ac cum quo juvenis fuerat educatus, foederatorum tribunalum constituit. Manuelem quoque Michaelis protostratorem patriciis adlegit, Armeniorumque duce constituto, Non te decebat, inquit, adversum me arma sumere ac imperatori et Procopiae consilium praebere. Ad quem ille summa usus libertate: At neque te, inquit, decebat adversum eum a quo beneficio affectus esses, ad hac vero qui et tuus compater exsisteres, manum levare. Tunc quidem Leo his auditis obmutuit, viri reveritus virtutem.

13. Ubi autem Bulgarorum principem superiori victoria elatum majoresque spiritus ducentem vicinam rursus audivit vastare regionem et agros demetere ac populari multamque tum hominum tum pecorum praedam agere, domosque praeterea incendere, ac omnino intolerabilem esse, primum quidem operae pretium duxit missa legatione officii ac pacis admonere. Ubi autem nihil barbari iras inflexit, diruta moenium opera sua studioque in staurans, urbis res brevi in tuto posuit; veniensque Mesembriam stratagemate ejusmodi hostibus illusit. Dies non paucos castris positus altoque vallo ducto, atque aggere pene defossus cum coplis, substitit, annonas quotidie ex Romano solo in promptu habens, cum neque ad delicias ullo commeatu deficeretur. Ubi autem assidentes Bulgaros armisque in eum instructos commeatu penuria laborare audivit, noctu discedens e loco in quo conederat, haud spernenda militum assumpta manu, 25 virorum scilicet fortium et qui laboris patientes essent, cum uno dumtaxat communicato consilio, insidiandi causa in montem quemdam contendit. Ubi autem diluxit nec in castris imperator repertus est, fugisse eum cuncti existimarent, quod nimirum ejus discessionis consilium univ ersos lateret. Hinc hostes assumptis armis impetum tenere non poterant aut ullo modo suis se finibus continere, sed et aggressionem factam in manus se exercitum habere nulloque negotio ejus polituros putabant, cum ecce Leo per noctis silentia e monte descendens in hostes nihil mali subverentes irruit, inernibusque ac somno solutis congressus per existimatam illam imperatoris fugam tantam illorum dedit stragem, Romanis ex condicto undique ingruentibus, ut eorum exercitum omnem profligaverit ac ne ignifer quidem, ut aiunt, sospes evaserit. Sed et incursione facta regionem omnem depraedatus puberes quidem omnes inde abduxit,

VARIÆ LECTIONES.

²⁹ στοστός; margo Combef. ³¹ ἐνεργάσαντο P.

parrulis autem ad saxa ac humum allisis Romanam mox ditionem repetiit. Eam ob rem ex eo tempore Leonis collis ei colli nomen iudicatum est; ac qui Ilac iter habent Bulgari, caput moventes locum digito ostendant, nec quidquam acceptæ tunc claudis memoriam oblitierant.

14. Felix ergo ille successus ferociorem longeque audaciorum hominem reddidit, inque eam crudelitatem in qua fuerat educatus impulit. Nulla illi majoris minorisve sceleris distinctio: sed si quis ullius sceleris reus **26** teneretur, una serat sententia, una ultio, cuiusvis necessarii membri amputatio inque omnium oculis publica amputati membri suspensio. Hæc sic dira cum in omnes ille designaret, grave in se odium omnium concitavit. Cum enim nativam illam dire effrenem nulloque modo castigatam aut ad lenitatem ac clementiam vergentem feritatem coleret, cognatum genus crudeliter divexans ac contemptui habens, id vero consecutus est ut eum odissent omnes, nemo diligeret.

15. In hunc itaque modum suas ille res disponebat, venitque ei in mentem Philomeliensis monachus, ejusque de se vaticinii munera præstare constituit, missis in antecessum munusculis, quibus gratum animum suum in eum ostenderet, rogans a Deo impetrare ut imperium suum victoriis augetet. Verum ille jam e vivis excesserat, malus autem quidam ac invidus dæmon (nec enim hominem appellavero qui omnia miscuit turbavitque, ac antiqui serpentis more miseri Leonis auribus, hominis scilicet ejus mens omnis imprudens et inconsulta, virus infudit) senis ædiculam illam religionis obtentu occupaverat. Sabbatius illi nomen erat. Hic Leonis ipsum nuntium conviciorum plaustro onerare, nec secum ipse, sed coram in facie in imperatorem maledicta jactare. Rogavit nihilominus semoto omni timore denunciare breve fore Leonis imperium, qui idolis (o linguam execrabilem!) animum adhiberet, inque **27** pardalis et Bacchæ Taraxiique numinibus (sic nimirum imperatricem Irenem sanctumque Tarasium in causa divinarum imaginum linguæ petulantia vocans) spem collocaret. At Leo, verum dæmonum idolum, inscitia mancipium, homo umbra elingui, cum hæc spernere debuisset, sin autem, ad eum qui Ecclesiæ clavum regebat referre eique exponere, necnon synodum de rebus magnis magnifice scrutando cogere, non hominibus qui nihil sani saperent, quique non ejus commodis, sed suis ipsorum lucris studerent suasque cum primis res curarent, (proh amicitiam dolo compositam!) amico Cassiteræ communicat, refertque quæ ex nuntio verba acceperat. Porro ille malum malo furoremque furore non leniens, sed excitans, virum alium, qui ejusdem erga sacras imagines sententiæ esset ac in Mauriani porticu habitaret, ei indicat, immensa

κατέλαβεν ἐν τάχει. Ὅθεν ἔκτοτε ἐκεῖνος ὁ βουνης Λέοντος ἐπωνομάσθη· καὶ οἱ αἱ ἐκεῖσε διαβιβαζόμενοι τῶν Βουλγάρων τὴν κεφαλὴν ἐπισείοντες δακτυλοδεικτοῦσι, καὶ λήθην λαμβάνουσι τῶν τότε κακῶν οὐδαμῶς.

ιδ'. Τοῦτο γοῦν θρασύτερον πῶς αὐτὸν καὶ ἱταμώτερον ἐνεργάσατο τὸ προτέρημα, καὶ εἰς τὴν σύνηγορον ὠμότητα ἐναπέβραξε. Μικροῦ γὰρ καὶ μείζονος οὐκ ἦν αὐτῷ διαφορὰ ἀμαρτήματος, ἀλλ' ἐκτὸς πάντων ἐφ' ᾧ φεῖνι καταλαμβανόμενων μίᾳ ψήφος, τὸ ἀκρωτηριάζεσθαι τῶν ἀναγκαίων μέλος ὁποιούντων καὶ πάντων ἐπ' ὕψει τίθεσθαι ἐκκρεμές. Ἄ καὶ πᾶσι πεποιηκότων ²⁶ τοῖς ἀνθρώποις ἐνέτικτον μῖσος, δὴ τούτου καὶ δεινὴν ἀπέχθειαν· οἷς γὰρ ἀκρατον τὴν ἐγχώριον θηριωδίαν ἐνήσκησεν, ἀλλ' οὐ κεκολασμένην τινὰ καὶ πρὸς τὸ πράττερον ἀπονεύουσαν, τὴν συγγενίδα φύσιν ἐκφαυλίζων ἀνηλεῶς, μισθὸν τὸ ἔχθος, ἀλλ' οὐ τὴν φίλιαν ἠμπόλησεν.

ιε'. Ταῦτ' οὖν ἐπραττεν, καὶ κατὰ νοῦν λαμβάνει τὸν ἐπὶ τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντα, καὶ ἀμείβεσθαι οἱ δοκεῖ τῆς προρόρησεως [P. 17] εὐχαριστήριά τινα προπέμπων ²⁶ αὐτῷ, τὰς τοῦ κράτους νίκας δῆθεν αἰτῶν. Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν ἦδη φθάσας ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, πονηρὸς δὲ τις δαίμων καὶ βάσκανος (οὐ γὰρ ἀνθρώπων τούτων καλέσασθαι τὸν πάντα συγγένητα καὶ ταράξαντα καὶ κατὰ τὴν παλαιὴν ὄψιν τὸν ἰὸν τοῖς τοῦ τάλαιπῶρου Λέοντος ὡς ἐγγένητα ²⁶, ἀνεπίστατον κεκτημένον ὄλον τὸν νοῦν) τῷ τοῦ γέροντος οἰκίσκῳ ἐν εὐλαδίας προσχημάτων ἐγκατέλαβεν. Συμβάτιος οὕτως ἐλέγετο, ὃς τὸν ²⁶ βασιλικὸν ἄγγελον πολλὰ προσονειδίζων, καὶ δύσφημα κατὰ τοῦ βασιλέως εἰς πρόσωπον, ἀλλ' οὐκ ὑπὲρ κόλπον λαλῶν, ἢ μὴν ἐξελεῖται μὴδὲν καθυποστειλλόμενον ἐξεῖπειν, ὡς οὐκ ἔσται σοι τὸ βασιλεύειν ἐπὶ πολὺ εἰδῶλοισι (ὦ τῆς καταράτου γλώσσης ἐκείνης!) προσανέχοντι καὶ τολμῶντι τοῖς ὑπὸ τῆς παρθοῦς καὶ Ουάδος καὶ ταραξίου σεδομένοις, τὴν βασιλεύσαντα Εἰρήνην καὶ τὸν ἐν ἁγίοις Ταραξίον ἀπέτρω γλώττη περὶ τῶν θείων εἰκόνων οὕτως ἀποκαλῶν. Ὁ δὲ Λέων, τὸ ὄντως δαιμόνων εἰδῶλον, τὸ τῆς ἀμαθίας ἀνδράποδον, τὸ τῆς σικιᾶς ἀφονώτερον, δέον τούτων κατολιγώρησαι, ἢ εἰ ²⁶ μὴ τοῦτο, ἐκπομπεῖν γοῦν καὶ θεατρίζειν ταῦτα τῷ τὰς τῆς Ἐκκλησίας ἡνίας ἰθῦνοντι, καὶ σύνδοτον συγχροτῆσαι περὶ μεγάλων μεγάλως ἀνερευμένων ²⁷, ἀλλ' οὐκ ἀνδράσι μὴδὲν ὕγιει φρονούσι, μὴδὲ τὰ ἑαυτοῦ (φεῦ τῆς μετὰ δόλου φιλαίᾳ), ἀλλὰ τὰ οἰκτεῖται προμηθουμένων καὶ προδοικουμένων, τῷ φιλουμένῳ ἀνακοινοῦται Κασσιτερᾶ, καὶ τὰ ἀπεσταλμένα ἀγεί τούτῳ εἰς φῶς. Ὁ δὲ κακῶς τὸ κακὸν καὶ λύσση λύσσαν οὐ θεραπεύων, ἀλλ' ἐπεγείρων, ἑτέρον τινα τῆ ὁμοίᾳ δόξῃ περὶ τῶν θείων εἰκόνων ἐνίσχημένον κατὰ τοῦ ²⁶ Μαυριανοῦ ἐμβολον ἐνσκηνοῦντα ἀναγνωρίζει, ἀπέραντά τινα καὶ μετέωρα λεσηνεύων καὶ ὑπεράγγελον τούτων εἶναι διαβεβαίωμε-

VARIÆ LECTIONES.

²⁶ f. πεποιημένα. margo Combef. ²⁷ προσπέμπων? ²⁸ ἰχθίοντα P. ²⁹ τὸν] καὶ P. ³⁰ εἰ οὐμ. P. ³¹ ἀνερευνώσαν? ἀν ἀνερευνώοντα? ³² τοῦ] τὸ?

νος· *Τούτω οὖν, ὠ βασιλεῦ, χρῶ πρὸς τῶν τοιούτων μυσταγωγῶ· καὶ ὁ δ' ἄρ εἶποι σοι ποιῶν οὐχ ἁμαρτήσεις τοῦ θέντος.*

ἰγκαί αἴτε εδοεαί, uere; nec si quid illo doctore egeris, ab honesto et eo quod officii est quidquam aberraveris.
 ις'. Ὡς οὖν ἐπεράνατο τὰ τῆς συμβουλῆς, μεταθέειν ἔγνω πρὸς τὸν μονάζοντα, καὶ τοῦτον καταντήσας ταῖς φιλαιαῖς προσέθηκεν, ὡς Κατὰ τὴν ἐπιούσαν νύκτα, ἰδιώτου σχῆμα ἀναλαβόμενον, αὐτὸν ἐνταῦθα βασιλεῖα ἀγάγω σοι, περὶ τε πίστεως καὶ ἄλλων οὐκ εὐκαταφρονήτων πραγμάτων συμβουλευόμενον. Τοῦτον οὖν ἐπὶ δύο καὶ ἑξομῆχοντα τὴν βασιλείαν κατευθυνεῖν καθυπαιχοῦ, καὶ τριακιδέκατον ἀριθμοῖ τῶν ἀποστόλων, καὶ παίδων ἐπὶ θρόνου τῆς βασιλείας ἰδεῖν, εἰ γε Λέντος ἐξ Ἰσαυρίας ευστοιχεῖ πως τῷ δόγματι. Μὴ ὑπισχνουμένου δέ, ἀλλ' ἀπαναινομένου, τὴν ἐξώλειαν καὶ ἀπώλειαν καὶ κρημνὸς καὶ βράθρα ἤπειλῆσθαι τούτῳ ἐπόμνυε ἐκ Θεοῦ. [P. 18] Ταῦτ' οὖν ἐκ σκαιορίας καὶ γνώμης πονηρᾶς ἀναδιδάξας, τὸν βασιλεῖα ἔγενε κατὰ τὸν δηλωθέντα καιρὸν· καὶ ἐπιπερεῖστησαν μετὰ τοῦ Θεοδότου καὶ τῶν ἀπορρήτων ἀπήρχοντο, *Οὐ χρὴ σε, ἔφη ὁ μοναχός, τὴν ἀλουργίδα καταλιμπάνοντα, ὦ βασιλεῦ, ἰδιώτου σχῆμα ἀλάσσεσθαι καὶ τρώγειν γνώμας οὕτως τὰς τῶν καλλῶν.* Καὶ ὁ; ἐκπαθῆς ἔμα καὶ παρακλήξ τῷ βήματι τούτῳ γενόμενος, καὶ ἄλλως οἰηθεὶς ἐκ θείας εἶναι προγνώσεως, ὡς σκιά τῷ ἀνδριάντι εἴπετο ἀληθῶς, καὶ ὅλως ἤρητο καὶ ἐκρέματο ἐξ ὧτων ὡσπερ τι κεραμοῦν ἀγγεῖον τοῖς λόγοις τοῦ μοναχοῦ. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν εἴρηται καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν διὰ μέτρου ποιήσεως.

ις'. Αὐτίκα γοῦν τὴν τῶν σεπτῶν εἰκότων ἀναγορεύει καθαίρειν, καὶ τὸν πατριάρχην (Νικηφόρος δὲ οὗτος ἦν) γραφῇ αὐτοχείρῳ ἡξίου τοῦτο συγκρατιθεσθαι, εἰ γε μὴ μέλλοι ὑπερορίαν καταψηφίσεσθαι. Ὁ δὲ καὶ ἄλλοθεν τεκμηρῶμενος τὴν τοῦ τυράννου πρὸς τὸ θεῖον ἀπέχθειαν, εἶγεσθαι μᾶλλον ἢ συνεῖναι τοιοῦτον κρίνας ἀπήγετο πρὸς τὴν καταψηφισθεῖσαν ὁμολογίαν· καὶ Θεόδοτος ὁ Κασσιτεράς τῆς τῆς ἱεραρχίας θρόνον ἄθλον ἐλάμβανε κατὰ τὸν τοῦ θεοῦ Πάσχα καιρὸν. Ἄξιον δὲ μὴδὲ τὸ τεκμηριον παραδραμεῖν. Ὁ μὲν γὰρ Νικηφόρος, ἀε τῆς ἱερωσύνης προϊστάμενος, ἐζήτει τὴν διὰ τοῦ ἱεροῦ συμβόλου πρὸς τὴν θεῖαν πίστιν συγκρατάσειν· ὁ δὲ οὐκ ἔφη νῦν τοῦτο ποιήσιν, ὑπερβῆσθαι δὲ μέχρη· ἀντὶ τῆς βασιλείας αὐτῷ τελείως ἀνάβρῃσις γένηται, δηλοῦσης τῆς ἀναβολῆς ὡς καὶ αὐτοῦ γε προεισηγμένου τῆ τῆς αἰρέσεως μανία ἐκ γενετῆς.

Ἐτερον δὲ τοῦ λεχθέντος σαφέστερον· ὡς γὰρ ἔπει τὸ πρῶτον ἀνηγορευμένος ἰδεῖτο τοῦ διαδήματος, καὶ τοῦτο ἰδεῖ τὸν ἀρχιερέα τῆ καταπίπτω ἐπιθεῖναι κεφαλῇ, προσήγγισεν δὲ ταύτῃ καὶ καταπαφόμενος οὐ τριχῶν, ὅπερ ἰδοῖται, μαλακῶν, ἀπανθῶν δὲ καὶ τριβῶν, ὅπερ τῆ ἀληθείᾳ ἐντὴν, ἐν εἰσθήσει ἐγένετο, ἀκίσιον οἷον κατακιντούμενος καὶ τὴν χεῖρα ἐδύνας περιπεριόμενος. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν

quædam et excelsa in ejus laudem deblaterans, atque ejus majorem angelo præstantiam affirmans : *Hoc igitur, imperator, qui in rebus istiusmodi in-*

46. Vix datum consilium erat, cum ad monachum properare operæ pretium duxit; nugisque hominem exsaturans adjecit sequenti nocte se ei imperatorem adducturum privato habitu, qui de fide aliisque rebus haud spernendis eum sit consulturus. Fac ergo illi pollicere annos duos supra septuaginta 28 imperium rectorum, numeraque tertium decimum apostolorum. Vaticinare ei fore ut videat super regni solium filios filiorum, si modo Leonis Isaurici edictum sequi in animum induxerit : sin nolit polliceri, sed rem se præstiturum abnuat, obstetare stragem illi, interitum, præcipitia, barathra a Deo imminere. Hæc scelerato animo mentisque pravitate docto monacho, qua hora conveniant, imperatorem adducit. Cumque ingressi una cum Theodoto arcana aggressi essent : *Non decebat,* inquit monachus, *communi te veste purpuram commutare ac sic vulgi animis illudere.* Ille audito hoc verbo vehementer affectus menteque attonitus, ac cum alias ex divina eum præscientia loqui existimaret, plane velut umbra statuum sequitur, totusque ex monachi verbis, haud secus ac ex ansulis vasculum, sic ille pendet; ut et ante nos quidam versibus luserunt.

47. Statim ergo abolendas venerabiles imagines edicto sanxit, jubetque Nicephoro patriarchæ ut scripta sua manu schedula assentiri se profiteatur, exsilio multandus, ni faciat. Is autem, qui et aliunde tyranni in Dei cultum male affectam mentem ejecerat, rapique ad mortem quem cum homine ejus indolis versari satius ducebant, sponte ad constitutum confessori exsilium adduci se patitur. Theodotus interim Cassiteras circa divini Paschæ solemne tempus, navatæ operæ præmium, 29 episcopalem sedem nanciscitur. Operæ pretium vero sit ut nec quod antecessit ejus mentis prætercurramus indicium. Divinus namque Nicephorus, quippe qui sacerdotio præsidebat, divinæ cum fidei assensum præbere symboli professione omnino flagitabat. Ad quem ille non se tunc D facturum, atque interim dilaturum, dum ejus in

48. Est et aliud, eo quod dicebam, perversæ ejus circa fidem mentis clarius indicium. Cum enim tum primum imperator acclamatus necdum diademate potitus esset, atque ipsum devoto capiti sacratissimus antistes impositurus esset, ubi se ad rem accinxit contigitque, non velut molles crines tangere videbatur, sed quod vere erat, spinas se ac tribulos sentire, quibusdam quasi aculeis com-

29 τούτῳ?

punctus ac doloribus manum confusus, existimabat. Verum hæc quidem antea. Tunc vero patriarcha, ejus pœnæ accepta sententia, in exsilium proficiscebatur, quando etiam forunt, cum navigio procul abduceretur, e maritimo quodam loco eminens beatum Theophanem vidisse, sufflito cereisque se prosequentem ac velut triumphæ quadam specie præclara illa confessione deducentem. Cujus ille, ut par est, officium cultumque libenti animo suscipiens, atque precibus Deo commendans, sublatis in altum manibus velut amplexabatur, supremum procul osculum figens. Pereontanti vero quidam ex iis qui secum comitabantur, cuiquam sic ex animo desiderioque supremum osculum daret, prophetica **30** lingua respondisse, Theophani confessori, monasterii Agri præposito; quod et ita brevi accidit, cum eum deinceps nunquam patriarcha viderit, isque coronam confessionis adeptus sit. Atque hactenus ea quæ sunt divini antistitis.

19. Leo autem hoc velut fausto regis gubernationis principio posito, quod Ecclesiæ res eo statu composuerat, ac si quis alius ambitionis studio laborans, rei publicæ curam aggreditur, ubique vesparum more secum ferens stimulum, tum ipse militares exercens numeros, tum multis locis per Thraciam ac Macedoniam curis suis atque labore urbes a fundamentis excitans, atque omnem Romanum orbem cunctasque provincias lustrans, ut et ipsis hostibus terrori esset ac formidini. Hincque adeo, cum e vivis excessisset, dixisse aliquando aiunt sanctum Nicephorum, etsi impiam, strenuum tamen rei publicæ curis civitatem amisisse virum. Magistratibus quoque ac prætoribus, non civilibus modo, sed et militaribus, valde formidolosus erat; cumque ipse pecuniarum amore superior esset, præferebat eos cunctis qui omnium maxime a muneribus sese continebant, unumquemque pro eo ac optimus erat, non ut opibus afflueret, honorans. Æqui ac justi tenacissimus videri voluit; nec tamen erat. Cæterum juri dicundo dabat operam, sedensque ipse in Lausiaco plebasque lites uniebat. Sane cum quis aliquando apud eum **31** exposuisset raptam sibi uxorem, quam nimirum illustrium quidam virorum rapuisset, nec præfectus sapiens interpellatus ejus ullam rationem habuisset, illum quidem statim sibi jussum neglectæque reum justitiæ, testium depositione peractum, pœnæ addixit, cessare illum jubens severiusque corripiens, adulterum vero legi tradi præcepit.

20. Verum his ille rei publicæ blandiebatur, ejusque sibi benevolentiam, ut ita dicam, cauponabatur. Ad fidem autem quod spectat ac pietatem valde insaniebat, ut nec Deum nominare e re illi honestumque videtur. Nam cum tricennales cum Hunnis, quos Bulgaros vocant, ineundæ illi essent iudiciæ pacisque fœdera jurejurando firmanda,

A πρότερον · τότε γοῦν ὁ πατριάρχης ὑπερόριος, τὴν καταχειροτονήσασαν ψῆφον δεξάμενος, ἐπορεύετο, ὅτε δὴ καὶ λέγεται ἐφ' ὀλίκῳ αὐτῷ φερομένῳ μακρὴν κατὰ τινὰ τόπον παραθαλάττιον πῶρρωθεν ἰδεῖν Θεοφάνην τὸν μακαρίτην, θυμιάσας τε καὶ λαμπάσι δεξιούμενον, οἶόν τινα προτομήν τῆ καλῆ ἐκείνη ὁμολογία προπέμποντα. Ὅν, ὡς εἰκός, ἀποδοχῆς ἀξιώσας καὶ Θεῷ παραδοῦς δι' εὐχῆς, τὰς χεῖρας εἶον ἄρας μεταρσίως περιεβάλετο τοῦτον. [P. 19] πῶρρωθεν τὸν τελευταῖον ἀποδοῦς ἀσπασμόν. Ἐρομένου δὲ τινος τὸν συνεπομένον, ὡς δὴ « Τίν τοῦτον ἀποδίδω; εὐκτῶς τε καὶ ἐφετῶς; — Τῷ ὁμολογητῇ » φάναι « Θεοφάνει; » προφήτιδι γλώττῃ; « μονῆ προσώπῳ τοῦ Ἁγροῦ. » Ὁ καὶ συνέθη μετ' οὐ πολὺ · αὐτὸς τε γὰρ τοῦτον ἐώρακεν οὐδαμῶς, κάκεινος τὸν τῆς ὁμολογίας στέφανον ἀνεδήσατο. Καὶ τὰ μὲν τοῦ ἀρχιερέως οὕτως.

19'. Αὐτὸς δὲ οἶόν τινα τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἀρχὴν ἐπιθεῖς ⁴⁰ δεξιὰν τὰ τὰ τῆς Ἐκκλησίας οὕτως διοικονομήσαι, καὶ τὴν φιλοτιμίαν εἰπερ τις νοσῶν, τῶν κοινῶν πραγμάτων ἀντελαμβάνετο, πανταχοῦ τὴ κέντρον κατὰ τοὺς σφῆκας φέρον μεθ' ἑαυτοῦ, τὸν στρατιώτην τε ὄχλον γυμνάζων αὐτὸς, καὶ πόλεις πολλαχοῦ τῶν κατὰ Θράκην καὶ Μακεδονίαν δι' ἑαυτοῦ ἐκ βάρων ἀνεγείρων, καὶ περιπορευόμενος πανταχοῦ, ὡς φοβερός εἶναι καὶ καταπληκτικὸς καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐχθροῖς. Ὑπὲρ ὧν καὶ τὸν ἅγιον Νικηφόρον φασὶν εἰπεῖν ποτε μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀποδίωσιν ὡς εἰ καὶ ἀλάστορα, ἀλλ' οὖν ἐπιμελητὴν τῶν κοινῶν ἢ πόλις θύρα ἀπώλεσεν. Καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ καὶ ἡγεμονίας, οὐ τὰς πολιτικὰς δὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς στρατηγικὰς, διεπέσθητο ἰσχυρῶς · χρημάτων κρείττων ⁴¹ αὐτὸς ὦν τοὺς ἀδωροτάτους πάντων προέκρινεν, ἀριστείνῃν πάντας, ἀλλ' οὐ κατὰ πλοῦτον τιμῶν. Καὶ δικαιοσύνης μὲν ἐραστῆς λέγεσθαι ἐβούλετο, οὐκ ἐγίνετο δέ · πλὴν ἀντεποιεῖτο ταύτης, καὶ πολλὰς τῶν κρίσεων δι' ἑαυτοῦ ἐξεπέβαινε κατὰ τὸ Λαυσαϊκὸν ἐγκυθήμενος. Καὶ ποτε δὴ τινος ἐγκλησὶν πρὸς αὐτὸν ποιησαμένου περὶ γυναικὸς ἀρπαγῆς, ὡς τὴν ἑαυτοῦ τις τῶν ἐπιφανῶν ἀνθρώπων ἀνδρῶν, καὶ ὅτι Οὐδὲ λόγων ἠξίωμα, τῷ ὑπάρχῳ πολλάκις διανοχλῶν, ἐκείνον μὲν, ἐπειπερ αὐθιγῶν παραστέντα οὕτως ἔχειν ἐπικαρτέρησεν, εἰς εὐθύνας ἦγε τῆς ἀρχῆς μεταστῆσας καὶ πικρίαν πολλὴν καταγάς αὐτοῦ, τὸν δὲ μοιχὸν νόμῳ ἐκδοθῆναι προσέταχεν.

20'. Ἀλλὰ τοῦτοις μὲν τὴν πολιτείαν οἷον ὑπέστανε καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν εἰποι τις, εὐνοίαν ἐκαπέφλευσεν · περὶ δὲ τὴν πίστιν ἐμαίνετο κραταιῶς, τοσοῦτον ὡς μὴδὲ Θεὸν ἐνομάζειν ἰδοῦναι οὕτω καλόν. Καὶ γὰρ τὰς τριακοντούτας σπονδὰς τοῖς Ὀυνοῖς δὴ τοῦτοις τοῖς καλουμένοις Βουλγάροις ἐνωμότως ποῖων καὶ εἰρηνικὰς συμβάσεις καταπραττόμε-

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁰ ὑποθεῖς? ⁴¹ χρημάτων γὰρ χρ.?

νος, ἔπει δι' ὄρων ταύτας ἐμῆλε βεβαιούν τε καὶ ἔμπροσθεν, οὐ τούτοις δὴ τοῖς ἡμετέροις ἐχρήτο, θεὸν καὶ οὐρανίους δυνάμεις ἢ τὴν κατὰ σάρκα γενομένην μητέρα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ τῶν λεγομένων τε καὶ κραττομένων ἐφόρους καὶ μάρτυρας· ἀλλ' οὐδ' [P. 20] εἰς ψυχὴν βάρβαρος θεοσεβείας ἀπικτισμένη, κύναι μὲν, καὶ οἷς τὰ ἄνομα ἔθνη θύουσιν, ἐχρήτο μάρτυσι τῶν κραττομένων καὶ ἀπέτιμεν καὶ διὰ στόματος ἔγειν οὐκ ἐμυσάττετο εἰς βεβαίωσιν, οἷς ἐκείνοι ἐμπορούμενοι, τὴν τῶν Χριστιανῶν δὲ πίστιν ἐκείνοις μέλλουσι ποτε ὑφ' ἡμῶν διαβιβάζεσθαι πρὸς ἐκείνην, ὡς ἔειπε, κατεπίστευσεν. Καὶ σαφῶς οὕτως οὐκ ἠσχύνετο ἀσεβῶν· οἷς τε γὰρ τοὺς τῆς πίστεως μαργαρίτας, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνήν, ἐμπροσθεν ἠφίει τῶν χοίρων καὶ χρῆσθαι τούτοις ἐπὶ στόματος ἐξεπιβάλλετο, ἀξίως βδελυρίας ὁ ἀνὴρ ἀσεβῶν· καὶ οἷς τὰ ἐκείνων αὐθις αὐτὸς τὴν τῶν Ῥωμαίων διέπων βασιλείαν τε καὶ ἀρχὴν οὐκ ἔρηθρία μυσταγωγούμενος καὶ τελοούμενος· ἐν πανδήμῳ θεάτρῳ καὶ οὕτως γε δὴ κλῆρει τῶν ἀπίστων τε καὶ πιστῶν, τοῦ αἰώνιου σπάλιχκος καὶ πυρός, ἀλλ' οὐκ ἄλλων ἐπάξιοι. Καὶ ὅσους δὲ τὸν ὄρθιν εὐρίσκε λόγον τηροῦντας, τούτους πικρῶς κατήκτισε καὶ διαινεῖς· ἐτέρωθεν δὲ τὰ τῶν ὁμοφρόνων οἱ στίφη τε καὶ συστήματα συνεκρότει τε καὶ συνηγεῖρεν ἐν ταυτῷ παρὰ πλευρῆν αὐτοῦ τιθεὶς καὶ προσεπικλύζων ταῖς ὤρελκταῖς. Τούτοις καὶ Ἰωάννης ὁ γραμματικὸς ἐγκατέλεκτο, παντὸς ἀνάστητος ὑπάρχων καλοῦ. Οἷς καὶ τινὰ γραφὴν ὁ Δίων νεαρῶς τινος καὶ μιανῶς ἐξαρχομένην πίστεως ἀναγράφαι κελεύσας, τὴν κατὰ τῶν θεῶν εἰκόνων δρόμον εἰδίωκεν. Ἀνεβρίπτει δὲ πως οἶον καὶ ἐξεφύσησεν εἰς ὕψος αἰρων αὐτὸν (καὶ γὰρ ἦν κοῦφος καὶ πρὸς οὐδὲν ἐφέρετο λελογισμένῳ τῷ κῷ) ὁ τοῦ ἱεροῦ συστήματός τε καὶ κλήρου τῶν βασιλικῶν αἰλῶν ἀρχηγός. Λογῶν γὰρ αὐτὸν ἐκ πολλοῦ καὶ οἶον ἐξ ἐνέδρας ὡς τὸν Πρωτέα ἀιρήσειν ἐρῶν, ἔπει κατὰ τινὰ καιρὸν τὸ θεῖον ἐκείνο εἰς ἐπιήκειον βῆτον ἐκκλησιαζόμενον ἐκηρύττετο, *Τίτι ὁμοιώσατε Κύριον, καὶ τίτι ὁμοιώματι ὁμοιώσατε αὐτόν; μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων, ἢ χρυσοκόπος χωνεύσας χρυσίον περιεχρύσωσεν αὐτόν, ἢ ἰμιώμα κατασκευάσεν;* ἐπὶ γοῦν τοῦτο κατὰ τὸν τοῦ Φάρου ναὶν ἐξηγήετο τε καὶ διεβέβητο, ἡρέμα πως ὑποσυρεὶς καὶ ἐαυτὸν εἰς προὔπτον ἀγαγὼν, *Σύνας ὁ τι λέγει* ^α, φησὶν, *ὦ βασιλεῦ, τὸ ἱερὸν λόγιον· καὶ μηδεὶς σοι μετὰ μελὸς ἐπὶ τοῖς ἐναρξθεῖσιν ἔστω, ἀλλ' ἅπαν θεῖον δοκοῦν ἐκποδῶν ποιήσας εἰκόνησιν τῆς ὀρθῆς ἔχον λατρείας τῶν μὴ σεβομένων αὐτῶν. Τούτοις, ὡς εἶπον, ἀσυλλογίστως ὑπεκκασίς καὶ τὴν ἀθλίον ἐκείνην ψυχὴν προσεκυρωθεὶς ὄλην ἐκίνησε κατὰ μὲν τῶν εὐσεβῶν τὴν ἐαυτοῦ μανίαν, κατὰ δὲ τῶν ἀσεβῶν τὴν θέλαν καὶ δικαίαν ὀργήν. Ὁ μὲν γὰρ θεοπίσματι πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς ἐκ τῆς ὑπερορίας μετεπέμπετο, [P. 21] σὺλαγωγῶν τούτους, τῆς τοῦ πατριάρ-*

A non quibus Christiani solent sacramentis usus est, ut nimirum Deum caelestesque virtutes, sive quæ Christi Deique parens carne fuit, dictorum gestorumque inspectores testesque adhiberet, sed velut barbarus quidam omnisque religionis expertus, canes, ac quibus gens improba immolat, iis gestorum testibus utens, et dissecabat, nec quibus illi libenter ingurgitantur, hæc ipse ad firmandam fidem ore gustare exhorrebat: quod vero Christianam fidem eis concedidit, ad quam a nobis aliquando, ut videbatur, essent traducendi, ne sic quidem impietati litare eum pudit. Tum enim in eo quod fidei margaritas, juxta Domini sententiam ^a, mittebat ante porcos, hisque illos vir impius vere execrandus ore tenus uti B compellebat, **32** tumque in eo rursus quod ipse Romani moderator imperii, in publico conventu, in theatro promiscua infidelium fideliumque multitudine referto, initlari non erubuit ac consecrari, non alio plane præmio quem æterno verme et igni dignus fuit. Porro si quos veræ fidei tenaciores offendebat, eos vero dire graviterque ex cruciabat. Alioqui vero ejusdem secum sententiæ hominum cuneos conventusque cogebat atque conflabat, suo eos lateri adhibens ac muneribus obruens. Inter illos Joannes grammaticus fuit iisque accensus, vir nulla honesti luce præditus. His Leo scriptio-nem quamdam ad novam ac execrandam acceptandam fidem jubens edere, adversus divinas imagines cursum intendebat. Excitavit autem ac velut flammam in immensum extulit, quippe cum levis esset nec sensato animo quidquam aggredere-tur, sacri collegii clerique palatini præses. Olim enim observans, velutque ex insidiis quasi Proteam quemdam hominem capere satagens, cum aliquando in omnium auribus in publico ecclesiæ conventu sententia hæc proferretur: *Cui similem fecistis Dominum, et cui simulacro assimilastis eum? Nunquid imaginem fecit faber, aut aurifex fuso auro circumdeauravit eam, aut simulacrum fabricatus est* ^b? Cum ergo sententia hæc quandoque in sacra Phari æde cantu altaque voce oderetur, ille sensim quasi trahens ac se ipsum in medium producens: *Intellige, 33* **imperator**, inquit, *quidnam loquatur divinum oraculum; nec ulla te incessat pœnitudo eorum quæ cepta sunt: sed si quid sacrarum imaginum reliquum videntur, eo e medio sublato eorum rectæ adhære religioni qui nullum eis adhibent cultum.* His itaque ille, uti dicebam, temere nulloque sano judicio accensus infelicique illo exarsuans animo, suum omnem adversus pios iucitavit furorem adversumque impios divinam justamque indignationem. Omnes namque episcopos dato rescripto ad se ab exsilio accersit, eos spolians atque a patriarchæ procul conspectu eliminans ejiciensque

^a Matth. vii, 6. ^b Isa. xl, 18, 19.

^α δὲ μὲν? ^β λέγει om. P.

sive abdicans, velut inde sibi dicto audientes facturus esset. Multis tamen bonæ confessionis suscipiendæ auctor existit, qua constantes fidei athlete obaudire tyranno noluerunt.

21. Deus autem (o quam ille non rigidus aut acris, sed patiens mitisque!) gladium quidem vibrabat, nec tamen feriebat. Nam modo quidem lues et squalores solisque nimii algores, inodo autem terræ motus ac eruptiones, quandoque etiam flammæ similes vasto aere ejaculationes, alias denique, quæ malorum vis maxima, domesticos tumultus ac seditiones illis intentabat. Cohiberi tamen non poterat, suis agrestis more, in præceps degravatus animus. Tandem igitur tardus ille quidem, at cujus letale vulnus, a Deo gladius proficiscitur, ut interim clavus clavum tradat malumque malo medeatur. Michael is erat, qui tum fœderatorum præfecturam gerens, majestatis crimine delatus, vix multoque **34** labore illud a se cœpelle potuerat. Verum futurum erat ut quem sub dente semper haberet, in morem dilaniatæ victimæ haud longe post ostenderet. Porro Michael, præcipitis procacisque linguæ vitio assuetus cum esset, feros Leonis mores traducendi, velut cum illo adultus sibi que fortitudinis laude placens, nullum finem faciebat. Leo autem (non enim qui omnium dominus sit, ab uno stulto lubens omnino patitur, nisi re vera non virorum magis quam iræ imperio polleat) viros statuit occulte in insidiis auscultaturos, ut velut rimulæ ejus ad ipsum sermones perveherent. Etenim suspectum habebat quod erat futurum, nec Philomeliensis monachi vaticinium ejus animo exciderat, quo is secundum a Leone salutandum imperatorem Michaelen edixerat. Eorum qui observarent unus quoque flexabulius erat, acri scilicet vir ingenio, ac qui hominis indolem geniumque explorare posset. Interim igitur, cum effrenem illam dicendi ac deridendi licentiam minime reprimeret, ac velut turbulentus fluvius limum omnem importune ebulliens extremam Leoni perniciem ac interitum comminatus esset, ac si qua malus furor alchat, verbis produxisset, re ad Leonem delata confestim rapitur ipsa die. Postremo delatoribus accusationis capita confirmantibus affectatæ tyrannidis ac majestatis reus decernitur. Prædie Christi Verbi nostri natalis isthæc agebantur. Quia ergo crimen undique exploratum erat, ipso Leone in secretariorum æde pro tribunali causam cognoscente, **35** nec ullus effugii locus erat, capitalis in eum fertur sententia; nec ut quovis modo nec detur, sed ut sub ipsum principis conspectum ac velut ipso coram auctore, sive iræ affectus sic impulerat, sive alias immanitate sese oblectabat, nempe ut in palatini balnei caminum projiceretur, acri illic flamma absumendus. Decretum erat; ipse tragœdiæ inspector futurus Leo præcurrebat. Sub hæc autem Theodosia uxor, Arsaberis filia, inculto habitu temereque ipsa pro-

Α γου θεας πόρρωθεν καθιστών και άποκηρύττων αυτούς, ώς τῷ οικείῳ βουλήματι πειθηνίους καταργαζόμενος, πολλούς τήν καλήν άναίρησασθαι μαρτυρίαν πεπεικώς τῷ γε μή πεισθῆναι αὐτῷ.

κα'. Θεός δέ, οἷος τρόπος ἐκείνου οὐ σύντονός τις, ἀλλά μακρόθυμος, τήν ρομφαίαν ἐστῆλθου μὲν, οὐκ ἤφει δέ. Νῦν μὲν γάρ αὐτοῖς λοιμοὶ και αὐχμοὶ και διάκρυοι ἤλιοι, νῦν δέ σισμοὶ και ἀναθρασμοὶ, και ἄλλοτε φλογὸς οἷα κατά τοῦ ἀέρος ἀκοντίσεις, και ἐτέρωθεν ἐμφύλιοι στάσεις; τῶν δεινῶν τὰ ἀκμαιοτάτα ἐπεισίντο. Ἄλλ' οὐκ ἦν ἐκείνην ἐπισχεῖν τήν ψυχὴν, σὺς δίκην κατά κρημνοῦ ἐπιδρίσασαν. Ἐντεῦθεν ὀφεί γούν και καιρῶς πλήττουσα μάχηρα παρά τοῦ Θεοῦ ἐκπεπόρευται, ἴν' ἤλω τῶς ἤλος ἐκκρουσθῆ και κακὸν τῷ κακῷ ἰαθῆ. Μιχαὴλ τοῦτο ἦν, ὅς τήν φοιδεράτων τότε ἐπειλημμένος ἀρχὴν, ἐγκλήματι καθοσώσεως ἄλοῦς, μόγῃ πολλῷ και κόπῳ ἀποτρίψασθαι ἴσχυσεν. Ἄλλ' ἐμελλεν ὑπ' ὀδόντα τοῦτον ἔχων ἀεὶ καθάπερ διαπεπραγμένοι ἱερεῖον δεῖξαι οὐκ εἰς μακράν. Ἄλλως μὲν γάρ ἐξήσκει γλῶσσαν ὁ Μιχαὴλ πρόβαλον τε και ἰταμὸν, και τήν αὐτοῦ οὐκ ἔληθεν ἐκπομπέων θηριοτροπέων, ἄτε δὴ αὐτῷ και συναυξηθεὶς και τῆ ἐκ χειρὸς γανύμενος ἀνδρείότητι. Ὁ Λέων δέ (οὐ φέρει γάρ τις πάντων κρῆτων ἐνός ἡτῆσθαι μωροῦ, εἰ μή γε ὄντως οὐκ ἀνδρῶν, ἀλλά και θυμοῦ βασιλεὺς καταστή) ὠτακουστάς τινας τοῦτω λόγον κατέστησεν, ὡς ἂν διὰ τινος πορθμεῖου διαβιβάζοντο λόγοι οἱ αὐτοῦ· και γάρ ὑπειδετο τὸ μέλλον, τῆς κατά τὸ Φιλομήλιον προρρήσεως ἐξημβλωκτικῆς τῆς αὐτοῦ ψυχῆς μηδαμῶς, ἢ τὸν Μιχαὴλ δεύτερον τοῦ Λέοντος ἀναρρήθῆναι διωμοδόγησεν. Τούτων τῶν ἐπεδρευόντων εἰς ἦν και Ἐξαδοῦλιος, ἀήρ οἷός τε ὡν ἦθος και φύσιν ἀνθρώπου καταμαθεῖν ὧς οὐν χροῖον προϊόντος οὐκ ἐνεδίδου τῆς ἀσυροστομίας μηδὲ τοῦ τωθασμοῦ, ἀλλ' οἷόν τι; κυματίας πᾶσαν ἀκαίρως ἴδὺν ἐξέδρασεν ποταμὸς, ἠπέλησε τῷ Λέοντι πανώλειαν και (P. 92) ἄλλ' ἄττα θυμὸς ἐτρέφετο πονηρὸς, ἀνεπέμπετο δὲ ταῦτα πρὸς βασιλέα, ἀνάρπαστο; γίνεται ἐξ αὐτῆς, και τέλος τῶν ἐλεγχόντων τὰ τῆς κατηγορίας κατεμπεδούντων κατατίθεται τυραννίδος ἐπίθεσιν μελετῶν. Ἡμέρα ἦν προτεραία τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Λόγου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπιδημίας τε και σαρκώσεως. Ἐπει γούν πάντοθεν κατάφωρος ἐγεγένητο αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐν ταῖς ἀσηκρηταῖς; ἐξετάζοντας, και θρασμὸς τῶν τολμηθέντων οὐκ ἦν, καταχειροτονεῖται τήν ἐπὶ θάνατον, και θάνατον οὐ τόνδε ἢ τόνδε, ἀλλ' ἴν' ἔχη και τὸν βασιλέα αὐτὸν θεατῆν τε και αὐτουργόν, εἶτε τῷ πάθει τῆς ὀργῆς; ἐκινώμενον, εἶτ' ἄλλως τῆ ὠμότητι ἐφηδόμενον, κατά τήν τοῦ βασιλικοῦ βαλανίου χάμινον δριμύτως ἐκρίθη και πύρρος παραδόχημα. Ὀριστο ταῦτα, και αὐτὸς πρόθεσιν τὰ τοῦ δράματος ἐποψόμενος. Ἄλλ' ἢ τοῦτου σύζυγος (θεοδοσία ἦν, τὸ τοῦ Ἀρσαθῆς θυγάτριον) ἀνασπῶσασα και ὡς; ἔτυχε θέουσα, ὡς ἐκ τινος βακχίας ἐξοιστραθείσα, ἀπέσπευθε τοῦτω και τῆς ὀργῆς; ἐγκατέπαυεν, ἀλάστορα και θεομάχον ἀποκαλοῦσα, οἷς οὔτε τήν ἡμέραν ἄγει διὰ φειδοῦς, τοῦ θεῖου μέλων σώματος μετασεῖν. Ἐθεοῖδ

μενος ὄν τὰ δεινὰ, καὶ τῷ Θεῷ μὴ ἀπὸ θυμοῦ ἄ γένηται δδοικῶς, τότε μὲν αὐτῷ τὴν σωτηρίαν τὴν καλύτερον ἐκπεράβουσε, τῷ καπνίᾳ τὴν αὐτοῦ ἐπιπέρας φρουρᾶν, εἰ καὶ τῶν σιδηροπέδων δι' αὐτοῦ φρουρεῖσθαι ἤξισυ τὴν κλειν. Ἐπιπελιδει δὲ καὶ τῇ γυναϊκί, καὶ, *Οὐκ εἰς μακρὰν ἐπόψασθε, ἴση, σὺ τε, ὦ γῦναι, καὶ τὰ τῆς ἐμῆς τηδός βλαστίματα, τὰ ἀποθησόμενα, εἰ καὶ σήμερον με τοῦ ἐκείθεν ἀμαρτήματος προσηλευθέρωσας.* Τούτοις τὸ μέλλον ἀπεφοίβασε τε καὶ προεκήρυξε. *enai, eisi me ab ejus rei scelere hodie liberasti;* quibus malus vates effectus est.

κβ. Καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ δέος τῇ ψυχῇ ἐγκαθήμενον ἔκ τινος χρησμολογίας, ὡς κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἁ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν κατὰ σάρκα γεννήσεως πᾶσαν τὴν ἀδελφείαν εὐδαιμονίαν καὶ βασιλείαν ἀπακείρσθαι μέλλοντος. Ὁ δὲ χρησμός ἦν Σιβυλλιακός, ἐν τινι βιβλίῳ εἰς τὴν βασιλικὴν βιβλιοθήκην ἐναποκειμένος, οὐ χρησμούς μόνον ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ μορφὰς καὶ σχήματα ἔχουσα τῶν γενησομένων βασιλέων διὰ χρωμάτων. Ἦν οὖν λέων θηρίον μεμορφωμένον, χί στοιχείον κεκαραγμένον ἀπὸ τῆς ῥάχεως μέχρι τῆς γαστρὸς αὐτοῦ. Τούτου κατόπιν ἀνὴρ τις ἐπιθῶν ὄρασι καιρίαν ἐδίδοι πληγὴν τῷ θηρίῳ διὰ τοῦ χί. Πολλοὶ οὖν πρὸς σαφήνειαν τοῦτου δειχθέντες, ὁ τηνικαῦτα τὴν τοῦ κοιαιστορος ἐπαρηρημένος ἀρχὴν μόνος διατρένου τὸ τοῦ χρησμοῦ, ὡς λέοντος οὕτως καλουμένου βασιλέως· τινὲς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως θανάτῳ ἀλεθρίῳ μέλλοντος παραδίδοσθαι.

[R. 25] κγ. Προσέει δὲ καὶ ἡ τῆς μητρὸς ἔβρις ἐκλήρου φόβου αὐτόν· ἡ τότε μὲν λεγθεῖσα εἰς οὐδὲν τούτῳ λελόγιτο, τὰ νῦν δὲ καὶ σφόδρα δάκνουσα ἐπίκειτο τὴν ψυχὴν. Ἐφάνη γὰρ αὐτῇ κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν προσφοιτώσῃ ἀεὶ κόρη τις ὑπὸ πολλῶν λευχειμῶνων περιστοιχιζομένη, καὶ ὁ ναὸς αἵματος ἅπας πλήρης. Ταύτην οὖν τὴν κόρην εἶπεν τινι τῶν παρεστώτων, χύτραν ἐπιπληρώσαντα αἵματος ἐπιδοῦναι τῇ μητρὶ τοῦ λέοντος πιεῖν. Αὐτῆς δὲ πολυετῇ χηρείαν προβαλλομένης, δι' ἧς μήτε κρεῶν μήτε τινὸς ἰναίμων γέυσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ταύτης χρῆζειν τῆς χύτρας, *Καὶ πῶς, ἀντέφησεν ἡ κόρη μετὰ θυμοῦ, ὁ σὸς υἱὸς οὐ παύεται ἐμὲ πολλῶν αἱμάτων πληρῶν, καὶ τούτῳ τὸν ἐμὸν υἱὸν παρορηῖων τε καὶ θεόν;* Παλλὰ τε ἔκτοτε ἐλιτάνευε τὸν αὐτῆς υἱὸν τῆς τῶν εἰκονοκαστῶν αἰρέσεως ἀποστῆναι, τὴν ἔβριν ταύτην ἐτραγωδήσασα.

κδ. Καὶ τις δὲ ἔβρις ἄλλη νυκτερινῇ ἰδειμάτῳ τούτων οὐκ ἐλαττον· αὐτοῦ γὰρ Ταρασίου τοῦ ἀσιδίου πατριάρχου πάλαι τὸν βίον μετηλλαχότος Μιχαήλ τινα ἐξ ὀνόματος διακούσαι ἐπιτηδῆσαντα προερεπομένου ἐπιπλήξαι καιρίαν καὶ κατὰ κρημνοῦ ὥθησαι ἄβυσσον ἔχοντος. Πρὸς τοῦτοις καὶ τὸ τοῦ μοναχοῦ τοῦ κατὰ τὸ Φιλομήλιον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐσθητος θᾶπτον μεταμφιάσις. Ἄ συμφορήσας ἐπάλ-

tens, viri occupat iter eoque retrahit hominem impium et Dei hostem vocans, qui nec divino impartendus corpore diei reverentiam haberet. Mala ergo reveritus remque in religionem vertens, ac timens ne inde Dei iram in se excitaret, in praesentia quidem vita reduce ac salute Michaellem donavit, ejus tuto custodiendi cura papiae mandata, tametsi sibi ipse compedum clavem retinuit. Sed et uxori comminatus est: *Visura, inquit, es tu et liberi mei, et quidem brevi, quae inde eventura*

22. Ex quodam namque oraculo ejus animo timor insederat, quo ferebatur die festo Christi Dei nostri secundum carnem natalis sic adultam omnium felicitatem ac imperium sublatam iri. Oraculum vero Sibyllinum erat, in quodam libro palatinae bibliothecae repositum, quo non solum nuda oracula, verum etiam eorum qui imperio potituri essent figurae formaeque coloribus expressae continebantur. Erat ergo leo bestia eformata, cui superne a dorso ad ventrem littera X exarata erat. A tergo autem vir quidam incurrens per ipsam hanc litteram leonem hasta configebat. Cum autem multis solvendum aenigma fuisset propositum, unus tunc quaestoris fungens munere oraculum clare explicavit, fore nimirum ut imperatorum quidam, Leo nomine, Christi die natali exitiosa nece tolleretur.

23. Nec minus Leonem perterrebat ejus matri oblata visio. Quae initio quidem cum Leoni redata esset, ab eo neglecta et pro nihilo habita est: tunc vero alte animo haerens ipsum valde mordebat. Cum enim illa continuo divinam sacram Blacheranarum aedem frequentaret, apparuit puella quaedam, quam ingens albatorum cuneus satellitio cingebat. Interim videt aedem totam cruore exundantem. Tumque puellam uni cuidam adstantium jussisse ut ollam cruoris plenam Leonis matri bibendam porrigeret. Illa vero diuturnam viduitatem causante, per quam nec carnes nec quidquam eorum quae sanguine praedita sunt gustasset, ac proinde nihil ad se eam ollam spectare, tunc iratam puellam respondisse: *Quomodo ergo filius tuus non cessat me cruoribus opplere, eoque filium meum ac Deum irritare?* Quo ex tempore filium obsecravit ut ab haeresi abolentium imagines resiliat, hancce tragice visionem referens.

24. Perturbabat et alia hand modice nocturna visio. Nam per quietem visus sibi fuerat audire Tarasium inclitum patriarcham, qui pridem in visis esse desiderat, hortantem ac jubentem cuidam nomine Michaeli ut irruens in Leonem letali eum ictu conficeret et in altam abyssum praecipitem daret. Exagitabat etiam monachi Philomeliensis vaticinatio; sed et praetoriae chlamydis subitatio ini-

VARIÆ LECTIONES.

“ ἐνθυμούμενος? “ τοῦ τῆς?

petu induta recordatio. Quae omnia congerens A metu concutiebatur, animoque fluctuans, omnem noctis somnum iavissimum habebat. Quamobrem profunda jam nocte, ejusmodi consilium iniens quod sagacem magis exploratorem quam imperatoria fulgentem dignitate deceret, perrupta portula qua ad papiam patebat iter (quippe qui manibus robustissimus erat) ad eum usque processit. Ut autem domum ingressus est, occurrit spectaculum quod illi haud vulgarem metum ac stuporem iniecit. Nam reum quidem in papiae lectulo egregio culta, ipsum vero papiam humi dormientem invenit. Tum manus Michaeli caputque ac aurem admovit, nosse volens nam, quod solent anxii et in vitae discrimen ad ducti, curis solutum suavemque, an vero sollicitum ac castigatum somnum duceret. Ubi autem solutum nihilque sollicitum atque anxium alto demersum sopore offendit (nam nec contractando somnum illi excussisset), insperatis hisce spectaculis acrius incensa 38 ira discedit, non solum illi, sed et papiae dirum exitium minitans. Nec ea res papiam latuit, eo quod quidam pro Michaelis lectulo excubantium, ex colubinae puniceis deprehenso imperatore, cuncta clare nuntiaverat. Quibus illi gravissime turbati metuque maximo consterriti, quod eis salutē

25. Jam primum dilucescebat, simulatque Michael adherere sibi animo sordes aliquas, quas per Theoclistum, quem et postea cancelli dignitate ornavit, religiosorum virorum cuipiam velit aperire. Permisit imperator, ejusque rei licentiam fecit. Atque Michael Theoclisto: *Sane conjuratis denuntiata cuncta me imperatori indicaturum, nisi strenni quid molientes ab hac me morte ac carcere liberaveritis.* His porro auditis conjurati tale quid consilii struunt. Moris erat ut sacer clericus, non ut modo intra palatium (quod oxinde eaque occasione primum inductum est), sed quisque secum domi maneret, tamque ineunte lortia vigilia: ad eburneam portam congregarentur, reddidit Domino Deo matutinas laudes. His conjurati sese commiscentes, pugionibus subter axillas occultatis, cum per tenebras ac sacerdotalibus amicti vestibibus latuissent, una libere ingressi inque uno quodam obscuro loco subsidentes signum exspectabant. Hymno itaque persoluto, cum imperator haud procul a cantoribus constitutus, 39 uti crebro solebat, illud moduli inceperat, Sprevere sinmi cuncta amore principis (erat enim ex indole canora voce, eaque divinis modulandis laudibus, jus aetatis cunctos mortales suaviore vincebat), confertim insilium, primoque impetu ac aggressionem in cleri praefecto decepti sunt, sive quod is corpore imperatori perquam similis erat, sive quod caput simili integumento obduxerat: cum enim per hiemis aspera ingens frigus rigeret, eodem anho integumento illud tolerabant, acutissimo nimirum pileo caput contegentes. Sed is quidem pileo capiti detracto, ostensa calvitie, facile salutem captavit. Leo autem in altaris penetrale se ipse subducens irritato conatu praesidium quaerit. Tueri

λετά τε τῷ δέει καὶ τὴν ψυχὴν ἐκυμαίετο, τῷ ὕπνῳ κατὰ τὴν νύκτα ἀπεχθανόμενος. Ὅθεν ἀκμαζούσης νυκτὸς σοφώτερα ἢ βασιλικώτερα βουλευσόμενος, τὰς ἐπὶ τὸν παπῖαν φερούσας πυλίδας καταβρόχας (καὶ γὰρ ἦν εὐσθενὴς τῷ χεῖρσι) τὴν ἐπ' αὐτὸν δέησε πρόσθον. Ὡς δὲ κατὰ τὸ δωμάτιον εἰσῆει, θέαμα ἔρξαι εἰς ἐκπλαξίην οὐ τὴν τυχοῦσαν ἄγον αὐτόν· εἶδεν γὰρ τὸν μὲν κατάκλιτον ἐν σάικμῳ τῷ τοῦ παπῖου περιβεβίως, τὸν δὲ παπῖαν ἐπ' ἰδάφους κοιμώμενον ἐθρῖσκεν. Τὰς χεῖρας ἐπήγε πρὸς τὴν Μιχαὴλ καὶ τὴν κεφαλὴν, μαθεῖν βουλόμενος εἰ ἄρα, ὅπερ τοῖς ἐν συμφωρᾷ ἐπακολουθεῖ, ἀφρονεῖν τινα καὶ ἡδὺν ἢ ἐμμετρίμων ὑπνον καὶ κεκολασμένον καθεύδει. Ὡς δ' εὗρεν ἀνετον καὶ πάσης ἀπληλαγμένον μερίμνης (οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐπαφώμενος αὐτὸν διόκνισεν), μελίζονα τὸν θυμὸν ἔθρεψε τοῖς ἀπ' ἐλπίδος τούτοις θεάμασι, [P. 24] καὶ θεῖον ἀπῆει οὐκ αὐτῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ παπῖα ἐνσειῶν. Οὐκ ἔλαθε γοῦν ταῦτα τοῖς περὶ τὸν παπῖαν, ἀλλὰ τις τῶν προκοίτων τοῦ Μιχαὴλ ἐκ τῶν φωτικῶν φηρασάμενος ὑποδημάτων ἀπήγγειλε πάντα σαφῶς. Οἷς ἐκπαθεῖς γενόμενοι καὶ ἀμάχῳ δέει περιληφθέντες βουλήν ἐξήρτυον αὐτοῖς τὴν σωτήριον.

ταῦθα μετῴκει καὶ τοῦτο ἐπὶ τῷ παπῖᾳ, καὶ τοῦτο ἐπὶ τῷ Μιχαὴλ, ψυχικὰς τινὰς κηλίδας ἐπαγομένῳ, διὰ θεοκλιστου, ὃν καὶ μετὰ ταῦτα τῷ τοῦ κανικλείου τιμίτην ἀξιώματι, ταύτας βούλεσθαι τινι προσανατίθει τῶν θεοφιλῶν. Ἐπετέτραπτο γοῦν καὶ συγχωρήθη ταῦτα παρὰ βασιλέως. Καὶ οὕτως δὴ φησὶν τῷ θεοκλιστῷ *Τοῖς ἡμῖν κεκοινωνηκόσι τῆς πράξεως πάντα ἀνεπίστῳ διαπέλει τῷ βασιλεῖ, εἰ μὴ ἐγίνηται παρ' ὁμῶν γενναῖον, τούτου μὲ διασωζον τοῦ θαλάκου καὶ τῆς εἰρατικῆς.* Καὶ οἱ συνωμόται, ὡς ταῦτα διήκουσαν, βουλήν τοιαύτην συμβάπτουσιν· Ἔθος ἦν τῷ κλήρῳ τῷ ἱερῷ οὐχ ὡς νῦν ἔνδον τοῖς βασιλεῦσι, ἔκτοτε λαβὼν τὴν ἀρχὴν, προσμένειν διὰ νυκτὸς, ἀλλὰ τοῖς σφῶν οἴκοις, ἔρτι δὲ τρίτης ἀρχομένης φυλακῆς κατὰ τὴν ἐλεφαντινὴν συναγείρεσθαι, δοξολογίαν ἀποδώσαντας Κυρίῳ τῷ Θεῷ τὴν ἐσθρινήν. Τούτοις οἱ συνωμόται ὑπὸ μάλτης φέροντες ἐγχειρίδια ἐγκαταμιθέντες, ἔτε δὴ καὶ κνίφα καὶ ταῖς ἱερατικαῖς λαβόντες στολαῖς, συνεισῆσαν ἀπειδῶς, ἐν τινι σκοτεινῷ λοχῆσαντες τόπῳ, τὸ σύνθημα προσδεχόμενοι· Ὡς δ' ὁ ὕμνος διαπεραινέτο καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ που πλησίον ἦν τοῖς ἄδουσιν, προσεῆρχον πολλάκι· τούτο δὴ τὴ φωνὴν αὐτῷ τὸ Παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πᾶσι (ἦν γὰρ φύσει τε εὐφρων καὶ ἐν ταῖς μελωδίαις, τῶν κατ' ἐκείνο καιρὸν ἀνθρώπων ἡδύτατος), τότε δὴ εἰσπρηδῆσαντες ἀθρόως ἐκ μὲν τῆς πρώτης ἡμάρτανον προσβολῆς, πρὸς τὸν τοῦ κλήρου ἑταρχον ἀποκλαυθέντες, εἶτε δὴ τινι ἐμφορεῖα καὶ σώματος ὁμοιότητι, εἶτε κατὰ τὴν κεφαλὴν ὁμοίᾳ περιβολῇ· κρυμῶδες γὰρ οὐσίας καὶ χειμερίου τῆς ὥρας ἐν περιβλήματι ἀμφοτέροις διεκαρτέρον, πᾶσι τὴν κεφαλὴν ὀξυτάτῳ περικαλύπτοντες. Ἄλλ' ὁ μὲν τοῦ κλήρου καθηγγέμεν τὸν κίνδυνον ἀπέωσατο (αὐτίκα

Τὰρ γυμνώσας τὴν κεφαλὴν τῷ φαλακρώματι τὴν αὐστηρίαν ἐθήρασεν, ὁ Δείων δὲ τοῖς ἀδούτοις ἐπισυραῖς οὐ σώζεται, ἀλλ' ἀμύνασθαι διεσπούδαζεν. Ὅθεν τὴν τοῦ θυμιατηρίου σειρὰν διαρπάσας ἢ κατὰ τινας θεῖον σταυρὸν, τοῖς ἐπερχομένοις ἀντιπαράταττοσθαι ἐβούλετο. Ἄλλ' οὕτοι πολλοὶ καὶ οὐ καθ' εἰς ἐπιδραμόντες κατετίτρωσκον, καὶ ὡς ἀμυνόμενον καὶ τῆ τοῦ σταυροῦ ὄλη τὰς τῶν ξιφῶν ὀρμάς ἀκοπέμποντα. Ἄλλ' ἔκαμεν πάντοθεν ὡς [P. 25] θηρίον βαλλόμενος, ὅτε δὴ καὶ ἀπογυνοὺς ὄρκω τῆς ἐνοικούσης χάριτος ἐν τῷ ναῷ τινα εὐμεγέθη καὶ γιγανταῖον ἐπιφέροντα ὄρων τὴν κληγὴν ἰδυσώπει καὶ ἐξελιπάρει τρανώς τῆς ἐκ τῶν Κραμβωνιτῶν οὐτρὸς ὄρματό γυναικός. Ἄλλ' ὄγε, Ὁὗ ὄρκω, εἰπὼν, ἀλλὰ φόνων καιρὸς, ἐτι τε κατὰ τῆς θείας ὀρμάς χάριτος, καλεῖ διανταίαν κατὰ χεῖρὸς οὕτω δὴ ἀνδρικῶς ὡς οὐ μόνον τῆς κλειδὸς ἀπαρβάζει ταύτην δεινῶς, ἀλλὰ καὶ τὸ κέρας τοῦ σταυροῦ κοπτόμενον μέχρι πολλοῦ προελθεῖν. Συναποτέμνει δὲ τις αὐτοῦ καὶ τὴν κεφαλὴν, ὄλου δίκην τὸ σῶμα καταλιπών. Τοιοῦτω μὲν εἶλει βίου ὁ Δείων ἐγρήσατο κατὰ τὸν Δεκέμβριον μῆνα (ὥρα δὲ ἦν δεκάτη τῆς νυκτός), βσιλεύσας ἔτεσιν ἑπτὰ πρὸς πάντε μῆσιν, ὀμότητα μὲν ἐξασκήσας, πρὸς δὲ καὶ ἀσείθειαν, εἰπερ τις τῶν πρὸ αὐτοῦ καὶ τούτοις τὴν τε προσοῦσαν αὐτῷ πρὸς τὰ κοινὰ ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐν ταῖς χερσὶν ἰσχὴν καὶ ἀνδρείαν κατήσχυνεν. Ἀγεται δὲ καὶ τινα φωνὴν οὐρανόθεν ἀθωρῶν βαγῆναι, τὴν αὐτοῦ κατάλευσιν εὐαγγελιστομένην πολλοὺς τῆς καὶ τινες ἀκηκοῦσας καυτοῖσι, τὴν καιρὸν τε καὶ τὴν νύκτα ἀπογραψάμενοι, ἐκ τῆς ὑστερον ἐρεύνης ταύτην εἶρον οὖσαν ἀληθινήν.

A se illo tamen conatur: quapropter thuribull catena vel (ut alii perhibent) divina cruce arrepta in vasorum impetum propulsare studebat. Verum ii non singuli, sed facto cuneo irruentes vuluera infligebant, cum sic quoque ille sese ulcisceretur crucisque materia gladiatorum ictus depelleret. Tandem vero bestiae in morem undequaque petitus fatiscit; quando et desperata salute unum quempiam proccera statura, nec giganti absimilem, ictum inferentem videns, per gratiam in templo habitantem adjuravit palamque obtestatus est ut parceret. Erat is Crambonitarum stirpe oriundus. Ad quem ille, Non sacramentorum istud, inquit, sed caedum tempus est; ac insuper per divinam ipse gratiam jurans manum ejus adverso vulnere percussit, tanta vi ut non solum a clavicula eam penitus amputaverit, sed et crucis cornu dissectum 40 procul dissilerit. Simul quoque alius quispiam ejus abscisso capite truncum corpus reliquit.

26. Hunc vitae finem sortitus Leo, mense Decembri, hora noctis decima, cum annos septem, menses quinque, imperium rexisset. Crudelitati, si quis alius decessorum, praeterea que impietati operam dedit, qua utraque labe diligentiam in procuranda re publica bellicamque fortitudinem obscuravit. Aiunt et vocem quamdam statim caelitus erupisse, quae laetum de ejus exitio nuntium in vulgi aures perferret; ac navicularios quosdam eo auditu, observatoque temporis ac noctis articulo, rimando postea veram eam esse noctem comperissc.

ΛΟΓΟΣ Β'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΕΣ ΑΜΟΡΙΟΥ.

LIBER II.

MICHAELIS AMORIENSIS IMPERIUM.

[P. 25] α'. Ἀνηρηκότασθαι τὸν Δείωνα οἱ περὶ τὸν Μιχαήλ, ὡς ἐν τῷ πρὸ τούτου ἡμῖν δεδῆλωται συντάγματι, τὸ τούτου νακρὸν σύροντες ἀνηλεῶς τε καὶ ἀπειθῶς διὰ τῶν Σκύλων εἰς τὸν ἰππόδρομον ἐξήγγον, μὴ τινα φόβον ἔχοντες ἤδη διὰ τὸ πλήρη εἶναι τῶν ἐπιβούλων καὶ συνωμοσιῶν τὴν βασιλείαν αὐτῶν. Συναξίερον δὲ αὐτῷ καὶ τὴν αὐτοῦ γαμητὴν σὺν ἑτάροισι τέκνοις αὐτῶν, Συμβατίῳ τῷ κατὰ στέψιμον μετονομασθέντι Κωνσταντίνῳ, Βασιλείῳ τε καὶ Γρηγορίῳ ἅμα Θεοδοσίῳ· οὗς καὶ ἀκαταίφθιντας πρὸς τὴν Πρώτην νῆσιν ἀπήγαγον, εἶθα καὶ τῶν καλῶν εὐνοχισθέντων τὸν Θεοδοσίον συνίθη δυστυχησάσι περὶ τὴν ζωὴν καὶ τῆς τοῦ πάματος ταφῆς τῷ ἰδίῳ κοινοκωνηθέναι πατρι:

1. Haec Michaelis fautores, uti a nobis superiori libro explicatum est, expleta carnificina, defuncti cadaver crudeliter effrenique licentia trahentes per Scyla ad circum eduxerunt, nullo jam metu deteriti, quod 41 omnis regia conjuratis, iisque qui Leonis vitae insidiati essent, foret conferta. Una quoque illius uxorem ejiciunt cum quatuor liberis, Symbatio, cui per inaugurationis solennia inditum Constantini nomen, Basilioque et Gregorio, necnon Theodosio. Hos omnes tembo impositos in Proten insulam duxerunt. Ibi exsecti cum essent, Theodosium mori contigit, cujus defuncti corpus cum paterno cadavere conditum fuit.

2. Michael autem e Papiæ custodia eductus, adhuc A pedes ferro vinetus cum esset (quod scilicet clavis, quæ apud Leonem servabatur, ut magis vincto caveret, necdum inventa erat), in regio throno consedit omniumque qui tum in palatio aderant vocibus imperator salutatus est ac adoratus. Jam vero circiter meridiem fama ubique sparsa, cum vix maleo compedes difflsi essent; illotis manibus, nullo Dei metu in animum assumpto, nec ullo alio defunctas honesti officio, ad divinum magnumque templum processit, id satagens ut ex patriarchæ manu coronam consequeretur totiusque populi votis ac vocibus imperator salutaretur, eorum duntaxat præsidio munitus valloque septus, qui una secum necis socii ac conjurati fuissent. Cæterum amborum quis merito inauspicatam hic miretur mentem, Leonis, quod sic nullum ex tot assentatoribus amicisque tunc auxilium opemque ferentem habuerit, cum omnes serpentum more in suas se latebras ac foramina abdidissent, Michaelis vero interritum adversus omnes cruentumque animum, cum non 42 velut carnifex (quod enim evenerat, divini providentiæ cuncta gubernantis exstiterat), sed tanquam victor coronatus per plateam transiret, cum magis erubescendum legendumque foret, non quod juste, dignum qui effunderetur, sanguinem effudisset (quavisquam ne hoc quidem in iis habendum quæ laudem merentur), sed quod non in cædium loco, sed in divino mundoque, et in quo Domini duntaxat sanguis ad nostrorum delictorum scelerumque expiationem quotidie funditur.

3. Verum ad ejus patriam recurrat narratio, C eum medium assumens, cujus se res exsequi proficitur. Tulit hunc Phrygiæ superioris civitas, dicta Amorum. In ea Judæorum eorumque quos Athinganos vocant frequens semper multitudo consedit. Sed et alia quædam hæresis, ex aliorum cum aliis societate jugique consuetudine, nova prorsus exque novis et inauditis decretis constata emersit, cujus ipse quoque Michael accepta a majoribus superstitione particeps fuit. Secta hæc divinum quidem lavacrum ut salutare et a suis explore agnitum probatumque, eos qui invenientur, percipere sinit: in reliquo autem omnia, præter unam circumcisionem, ex legis Mosaicæ ritu servat. Quisquis hac secta est initiatus, præceptorem ac velut præfectum Hebræum quemdam sive Hebræam divini prorsus expertem baptismatis domi habet, cui non solum ea quæ ad animum ac salutem spectant, sed et rei familiaris administrationem committat domi que ac substantiæ eum præficiat. 43 Ilac a puero Michael institutus ejusque primum documentis imbutus, ne sic quidem quæ primo insederat opinionem puram retinuit, sed velut pravæ religionis nothæque colluvies, tum eam ipsam paulo post adulteravit, tum Christianam ac Judaicam spuris aliis adjunctis polluit. Hactenus quidem illam sequebatur inque virilem provehebat a latem, agre-

β. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς ἐκ τοῦ παππίου φρουρᾶς ἀνερχομένης, ἐπὶ τοὺς πόδας σιδήρου δεδεμένους ἔχων διὰ τὸ τὴν κλεῖν παρὰ τοῦ Λέοντος φυλαττομένην ἀσφαλείας ἔνεκεν τέως εἶναι ἀφανῆ, ἐπὶ τὸν βασιλεῖον ἐκάθισεν θρόνον, [P. 27] καὶ παρὰ πάντων τῶν τῶς ὄντων ἐν τῷ παλατίῳ προσεκυνήθη αὐτοκράτωρ ἀναγορευθεὶς. Ἦδη δὲ μεσοῦσης ἡμέρας τῆς φήμης πανταχοῦ διαδραμασίσης, τῶν ἐστωῶν σφόδρα θλασθέντων μόλις, οὐ χεῖρας ἀπονιψάμενος, οὐ τὸν θεῖον φόβον κατὰ νοῦν εἰληφώς, οὐκ ἄλλο οὐδὲν τῶν δεόντων ποιήσας, πρὸς τὸν θεῖον καὶ μέγαν ναὸν προσῆλθυσεν τοῦ στέφους· ἐκ τῆς πατριαρχικῆς χειρὸς καὶ τῆς πανδήμου τυχεῖν ἐπιθυμῶν ἀναβήσας, ἐκείνους μόνους φραγμῶν καὶ περιχεράκιωμα ἔχων τοὺς τοῦ φόβου μετεσχηκότας καὶ συνομωμοκότας ἀυτῷ. Ἐνθα καὶ τις ἀμφοτέρων θαυμάσειεν τὸ κακόγνωμον, τοῦ μὲν ὅπως οὐδένα εἶχε τῶν τηλικούτων κολάκων καὶ φιλοῦντων τότε δὴ βοηθῶν, πάντων ὡσπερ ἕρπετῶν εἰς καταβύσεις χωρησάντων, τοῦ δευτέρου δὲ τὸ πρὸς πάντας ἀφοβὸν καὶ αἰμοχαρῆς, οἷς ὡσπερ τις ἀπὸ νίκης ἀθλοφῶρος ἐπανερχόμενος, ἀλλ' εὐ δῆμιος (τοῦτο γὰρ ὑπὸ τῆς τὰ πάντα οἰοκούςσης Προνοίας ἐγένετο) κατὰ τὴν πλατείαν διήρχετο δεόν ἐγκαλύπτεσθαι καὶ θρηγεῖν, οὐκ ἐφ' οἷς ἄξιον αἶμα δικαίως ἐξέχεαν (καὶ τοῖ γε οὐδὲ τοῦτο τῶν ἐπαυτωνῶν), ἀλλ' ἐφ' οἷς οὐκ ἐν ἀξίῳ τόπῳ, θεῖῳ δὲ καὶ καθαρῷ, καὶ μόνον ἐνθα τὸ θεοποτικὸν καθ' ἡμέραν ἐκχέεται, τῶν ἡμετέρων λύτρον ἀμαρτιῶν.

γ. Ἀλλ' ἐπὶ τὴν θρησκαμένην τοῦτον ἡ ἱστορία ἀγέσθω, καὶ μέσον αὐτὸν λαμβανέτω τὰ αὐτοῦ ἐπαγγέλλουσα 44. Ἦνεγκε μὲν οὖν αὐτὸν ἡ κατὰ τὴν ἕνω Φρυγίαν πόλις Ἀμόριον ὀνομαζομένη, ἐν ἣ καὶ Ἰουδαίων καὶ τινῶν Ἀθιγγάνων πλῆθος ἀεὶ πως ἐγκατοικίζεται· καὶ τις δὲ αἰρεσις ἐκ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας καὶ διηνεκοῦς ἀμιλλᾶς καινὴν ἔχουσα τρόπον καὶ δόγματα ἐπιφύεται, ἧς καὶ αὐτὸς μετέσχεν ἐκ πατέρων διαδεξάμενος. Ἀυτῆ δὲ τοῦ μὲν θεοῦ λουτροῦ ὡς σωτηριώδους ὄντος καὶ παρ' αὐτοῦ 45 διωμολογημένου τοῦς τελομένους μεταλαγχάνειν ἀνίησι, τὰλλα δὲ πάντα σώζει φυλάττουσα κατὰ νόμον τὸν Μωσαϊκὸν, πλὴν τῆς περιτομῆς. Διδάσκαλον δὲ καὶ ὄλον ἑξαρχον ὁ ταύτῃ μεμυσταγωγημένος Ἑβραῖόν τινα ἢ Ἑβραῖδα κέκτηται, τοῦ θεοῦ τελῶς βαπτισματος ἀπεχόμενον, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ οἶκον, ᾧ καὶ τὰ ἑαυτοῦ οὐ μόνον τὰ ψυχικὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ κατ' οἶκον οἰκονομίας ἐμπιστεύει, καὶ ὑπὸ χεῖρα δίδωσι [P. 28] τὴν αὐτοῦ. Ταύτης οὖν ἐκ παιδὸς μετασχὼν καὶ ἢ τὴν ψυχὴν προκαταληφθεὶς οὐκ εἶχεν οὐδ' οὕτως τὸ τῆς προλήψεως καθαρὸν, ἀλλ' ὄλον τις ἀπιστίας σύνδοξος γεγονὼς ὁμοῦ τε ταύτην οὐ πόρρω γενόμενος παρεχάραξεν καὶ τὴν Χριστιανῶν παρενόθευσεν καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἐκιδήλευσεν. Τέως μὲν οὖν εἶχετο αὐτῆς, καὶ τὴν εἰς ἀνδρας τελοῦσαν ἡλικίαν ἀνήγετο, ἀγροικίαν καὶ ἀμαθίαν ὡσπερ τινὰς ἑλικὰς ἀμπέλους συνανιούσας ἔχων

VARIAE LECTIONES.

44 ἀπαγγέλλουσα? 45 αὐτοῖς?

αὐτῷ· μᾶλλον δὲ ὑπὸ τούτων ἐχόμενος καὶ παιδ- A
 αγωγόμενος κατάλληλα προσήει μαθήματα διδα-
 σσόμενος, οἷς πολλὰκις τὴν βασιλεῖον δεδραγμένους
 ἀρχὴν ἐφαίνετο σμυννόμενος τε καὶ καλλωπιζόμενος
 ἢ τῷ ἑαυτοῦ διαδήματι. Τὴν λογικὴν δὲ παντάπασιν,
 ὡς τὰ παρ' ἑαυτοῦ προβαλλόμενα ἀνατρέπουσαν καὶ
 κείθεν δυναμένην τε καὶ μεταδιδάσκειν τοῦ μὴ τῆς
 ἀφείσεως αὐτοῦ καὶ θρησκείας ὀπίσω πορεύεσθαι,
 ἡτίμαζέ τε καὶ ἀπεβάλλετο τῆς ἑαυτοῦ ἐπιβούλης
 ψυχῆς. Καὶ τοί γε ἦν αὐτῷ δυνατόν τὰ ἑαυτοῦ τε
 σέβεσθαι καὶ τὰ ἡμέτερα μὴ ἀτιμοῦν, ὅταν μὴ πρὸς
 τοσοῦτον χορὸν τῶν ἐπὶ σοφίᾳ διαλαμψάντων χρόνῳ
 καὶ ἀριθμῷ κενρατηκότα ἀναμιλλᾶσθαι ἡδύνατο.
 non aspernari, quando nos certantem par videri
 poterat, aetate ac numero longe praestantem, chorum.

8. Πλὴν ἔτιμα τὰ ἑαυτοῦ. Τὰ δὲ ἦν συῶν μὲν τῶν B
 ἀρειτῶων προλέγειν δοσε τε - ἔσονται εὐεραφεῖς καὶ
 σωμάτων μεγέθους οὐκ ἀμειρήσουσι, καὶ δοσε τοῖς
 ἐναντίοις περισχεθῆσονται, καὶ ἴσπων μὲν ἐγγύς ἐσ-
 τάναι τῶν λακτιζόντων εἰδέναι, ὄνους δὲ λακτιζόντας
 ὡς κορῶν πᾶσι ἀποτρέπεσθαι ⁴² εὐφυῶς, ἡμιόνων τε
 κριτῆς ἀριστος εἶναι, καὶ τούτων δοσε μὲν πρὸς φόρ-
 τον ἀρμόδιοι τε καὶ ἐπιτήδειοι, δοσε δὲ τοὺς ἐπιβάτας
 εὐφώρως, ἀλλὰ μὴ τινη πτοίᾳ περιδείξιν γινόμενοι,
 φέρουσαν ⁴³. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἴσπους μόναις
 ὀφθαλμῶν διακρίνειν βλαβεῖς, δοσε τε πρὸς δρόμον
 εὐνοοῖ τε καὶ τάχιστα· πεφοκασιν καὶ δοσε πρὸς
 πόλεμον τὸ καρτεριεῶν διασώζουσιν, προβάτων τε
 καὶ βοῶν τὴν εὐτοκίαν, καὶ τὴν τοῦ γάλακτος δοσε
 τὴν σαφιλίαν ἐκ φύσεως ἔλαχον, καὶ ὡς σιγώντων, C
 τὸ δὴ μείζον, τῆς γε μητρὸς καὶ τῶν ἀρειγεῶν
 γεννημάτων, εἰδέναι διακρίνειν ποῖον ὄπλοια ἔστιν
 ἔσθαι. Καὶ τὰ μὲν τῆς πρώτης ἡλικίας, εἰπεῖν δὲ καὶ
 τῆς τελευταίας, ταῦτα δὴ τὰ μαθήματά τε καὶ σε-
 μνολογήματα.

ε'. Ὡς δ' ἦδη ἡκμαζε τὸν πένητα βίον διαθλῶν τε
 καὶ καρτερῶν, ἐσπευθε δὲ τούτον πάσῃ ἀποτρέψα-
 σθαι μηχανῇ, καὶ ποτε τῷ ἑαυτοῦ παρέστη δὴ στρατη-
 γῷ. [P. 29] ἑαυτὸν τε ὑποφαίρων καὶ τῆς γλώττης
 τραυλότῃ τὸν ἀρχοντα ἐκκαλούμενος, τῶν Ἀθιγ-
 γάνων τις γνωστός τε καὶ οἰκείος τῷ στρατηγῷ ὦν
 αὐτὸν τε τούτον Μιχαὴλ καὶ τινα ἕτερον περιδοῆτους
 ἔσθαι μετ' οὐ πολὺ διηγόρευς καὶ βασιλείας αὐτῆς
 ἐπιτυχεῖν οὐκ εἰς μακρὰν. Τούτους τὴν ψυχὴν ὁ στρα-
 τηγὸς ἐκθερμανθεῖς, καὶ τὸ μᾶλλον ὡσπερ κατατρύ- D
 γῶν, οὐκ ἔγνω βραδύτῃ τὸν καιρὸν ἀπώσασθαι, οὐ
 κἀὶν τυχεῖν οὐκ εὐπετές οὐδὲ βέβδιον. Τράπεζα γοῦν
 παραχρῆμα, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας καταλιπὼν
 τούτους δὴ τοὺς ἀνδρας εἰς ἐστίασιν συγκαλεῖ. Ὡς
 δὲ τοῦ πτότου ἀμάρζοντος καὶ τὰς θυγατέρας ἔγνω
 εἰδῆναι ὁ στρατηγὸς καὶ νυμφίους καθωμολόγει, τῷ
 ξένῳ μὲν καὶ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐν ἐκστά-
 σει τούτους τὸ πρῶτον ἐποίησε καὶ δίχα φωνῆς, ἀπο-
 δεχομένους δὲ ὄμως μετὰ ταῦτα καὶ συγκαταθεμέ-
 νους καὶ θεὸν τάχα, οὐκ ἀνθρώπων, ὁμολογοῦντας
 αὐτῶν.

stes mores ac inscitiam haud secus ac vitis mallico-
 los una surgentes habens. Quinimo quorum
 disciplinae hæretet ac quos pueritiae institutores
 haberet, eorum congrua moribus studia condiscens
 grandescibat, quibus haud raro, etsi jam imperii
 nactus infulas, magis sibi placere ac gloriari vide-
 batur quam ipso diademate. Eam autem qua rationem
 excolit scientiam et eruditionem, seu litteras
 quibus evitenda essent illius problemata, ac
 quibus suaderi licebat atque doceri haud sequen-
 dam suam illam hæresim ac superstitionem, tum
 est aspernatus, tum ex suo dolose animo ablegavit.
 Quanquam ei licebat tum sua colere tum nostra
 poterat adversum tantum sapientissimorum viro-

4. Enimvero sua illa colebat plurisque faciebat.
 Ejus vero fere generis erant, nempe suum recens
 natarum vaticinari ac conjicere quæ pingues ple-
 naque ac adulta corporis mole, quæve contra exi-
 les ac macilentæ essent futuræ; prope equos calci-
 trones scire stare, asinos vero calce petentes
 quam procul scite ingenioseque propellere; acri
 judicio ⁴⁴ de mulis censere, inque illis discernere
 qui oneribus convehendis idonei, qui sessori ap-
 tiores leniorique indole ipsum nullo excutiant con-
 sternati pavore; sed et equos ex primo ipso oculo-
 rum conjectu dignoscere, qui ad cursum robusti
 atque celeres, qui que in præliis fortes ac laboris
 patientes perstituri essent. Oves quoque et boves
 quænam secundæ ac quæ ex indole lactis large
 eoplam nactæ. Scire denique, tametsi nullum bala-
 tum mugitumve tam matres quam recens nati fetus
 ediderint, quæ cujusque proles existant. Hæc ejus
 primæ ætatis (sed et extremæ dicam) studia ac
 honestamenta.

5. Cum autem pauperem tolerandæ vitam adole-
 scentis jam annos prope excessisset, omnique de-
 mum arte atque opera eam a se amoliri studeret,
 ac quandoque suum ille ducem adiiisset, tumque
 se illi subverecunde ostenderet, tum vero, qua erat
 balbutienti ac præpedita voce, eundem compellaret,
 Athinganus quidam duci notus ac familiaris hunc
 ipsum Michaelē aliamque quemdam brevi post
 clarissimos fore prædixit, ac Michaelē non in
 longum tempus imperio esse potiturum. Eo vaticinio
 incensus animo prætor, ac velut futurum jam
 coram legeret ac decerneret, occasionem quam se-
 mel lapsam haud facile rursus assequi possis, in
 longiores moras nullatenus ablegandam putavit.
 Statim ergo expeditur mensa, cunctisque aliis ne-
 glectis hos ambos in convivium adhibet. Tam vero in-
 calescente ⁴⁵ mero dux adductas filias eis in spon-
 sas tradit sibi que generos facit. Ac primum quidem
 rei novitate inauditaque benevolentia in stuporem
 agit, ita ut vox ipsa illos deficeret: postea tamen
 et ipsi probant ac assentiuntur, deum forte rati,
 non hominem, qui sic demereretur.

VARIÆ LECTIONES.

⁴² ἐπιτρέπεσθαι P. cf. 4 26 ex fr. ⁴³ φέρουσιν Cedrenus ἐκτραχηλίζειν.

6. Subjici quidem multa arti divinandi, avium A volatos, gruum agmina, omnis generis corporum extispicia et dissectiones, ne unus ipse ac exiguus adversus multos contentiosius agam, haud multum abnuverim. Sic autem exerceri ut munda sit nihilque per eam dæmonibus obsequii præstetur, qui procul a Deo hominem abigere studeant, nec ego dixerim, nec eorum putem aliquis qui recte sentiant, cum et eos qui haud sincerum purumque vitæ genus consecretent, sed illaudabile ac illiberalis, ejus perfecte adeptos scientiam audiverimus. Quorsum hæc a me modo mota quæstio est? Nempe ne quis homines illis studiis deditos ejusmodi aliquid divino afflata loqui existimet, aut Deum pravæ eorum voluntatis faciat auctorem, vel, quod idem sit, etiam imperii; neque hos qui se istis dediderint viros frugi ac prudentes credat, cum multos quotidie exitus fallat, sibi que inde ipsi interitum consciscant: sed culpam omnem in malorum auctorem serpentem conferat, qui orbem perambulans sibi que idonea nactus organa non in uno duntaxat aut altero homine imperii ac tyrannidis jacit semina, sed in multis; hosque subornans et instigans, ut adorianur populosque evertant ac bella civilia consulent, 46 illis auctor existit, haud fere aliter ac cæcus, qui sæpe lapides mittat: plures enim petendo forte contingat ut et non videns, ipsum quem animo meditatur, tandem aliquando assequatur ac feriat. Hæc itaque nobis extra historię filum, ne quis actus ejusmodi in ipsum Numen referat, aut sane scelerum ipsa magnitudine illustriora imperia ei tribuat, illa præsertim fultus auctoritate, qua dicitur: *Ex semetipsis regnaverunt, sed non per me* c.

7. Michael ergo hanc vatis illius Athingani vocem tanquam divinum oraculum auribus hauriens, ac rursus sero tandem Philomeliensis monachi, quam superius retuli, prædictionem recolens, majori audacia impudentiaque Leonis cædem implevit; rursusque perpetrato facinore citius quam pro honesti rectique ratione ad divinum templum, pari eidem procacia audaciaque, processit, male se erga eum qui prior beneficio demeruerat (Bardanium scilicet) gerens, pejusque ei qui beneficii secundas in eum partes impleverat (Id est Leoni, qui et ejus filium e sacro baptismate adoptaverat) hominum ingrattissimus vices reddens. Cæterum portionem quamdam ex publicatis Leonis bonis subducit, quam illius liberis matricque ac uxori utendam decernit; quosdam quoque illius servos, etsi non omnes, eis in obsequium donavit. Ac matri quidem atque uxori jussum ut in monasterio, quod Dominorum vocant, libere sui que juris agerent: liberis autem masculis, uti dictum est, præceptum 47 ut Protēn insulam tenerent. Quo etiam loco Constantinus, qui mutato nomine Basilii dictus fuerat, cum excisis virilibus vocis usum amisisset, ejus impedimento solvi a Deo votis exorabat iugamque

ζ'. Είναι μὲν οὖν τέχνη τῆ μαντικῆ πολλὰ τὰ ὑποκαίμενα, ὀρνίθων τε πτησῆσις ὄνειρων τε ἀγέλας καὶ παντοίων σωμάτων διεντόμων θέας, ἵνα μὴ πολλοῖς ὀλίγος φιλονεικῶ, οὐκ ἐπὶ καὶ δισσομαι. Είναι δὲ καθαρὰν καὶ δαιμόνων τινῶν ἐκτός ὑπηρεσίας, πόρρω Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον σπουδαζόντων βαλεῖν, οὐτ' αὐτὸς εἴποιμι οὐτ' ἄλλος, οἶμαι, τῶν φρονούντων εἶ, ἐπεὶ καὶ τοὺς οὐκ εἰλικρινῆ τινα βίον διώκοντας καὶ καθαρὰν, τοὺς ἀσπούδαστον δὲ καὶ ἀνελεύθερον, τὴν ἀκριβῆ γνώσιν ταύτης λαβεῖν ἀκράταμεν. Τί μοι τοῦτο τὸ παρὸν ἐζητήται; Ἴνα μὴ τις ἐκπινοῖα θεῶν τοὺς περὶ ταῦτα ἀσχολουμένους νομίξῃ τι τοιοῦτον διασαφεῖν, καὶ αἴτιον ποιῆ τὸν Θεὸν τῆς ἀδίκου γνώμης αὐτῶν, ταυτὸ δ' εἰπεῖν καὶ ἀρχῆς, μηδὲ τοὺς ἐπιδοδόντας τοῦτοις ἑαυτοὺς ἔχειν νοῦν οἰηθῆ, ἅτε καὶ πολλῶν καθ' ἡμέραν ἀποτυγχανόντων καὶ αἰτίων γινομένων τῆς ἀπωλείας αὐτῶν. Ἀλλὰ τὸν ἀρχέκακον ὄφιν κατατιψῶ, ὡς κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐμπεριπατῶν καὶ ὄργανα καταλαμβάνων ἀρμόδια οὐκ ἐν τῷδε μόνῳ ἢ τῷδε τῷ ἀνθρώπῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας σπέρματα καταβάλλει, ἀλλ' ἐν πολλοῖς, καὶ τοῦτους ἀναπειθῶν τε καὶ κινῶν ἐπιβάλλει μὲν παῖθαι καὶ δῆμους ἀνατρέπειν καὶ ἐμφυλοὺς μάχας ἐργάζεσθαι, κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ λίθου πολλῶν ἐπαφιέντος τισὶ τυφλοῦ· πολλοὺς γὰρ βάλλων τάχα [P. 50] καὶ μὴ ὄρων ὄψε καὶ μάλισ τῷ βαλλομένῳ καταστοχάζοιτο. Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν παρὰ θεωρίαν, ἵνα μὴ τῷ Θεῷ ἀναφῆροι τις τὰς τοιαύτας τῶν πράξεων μηδὲ δὴ τὰς πονηροτέρας ἀρχὰς, ἐκείνη δὲ τῆ Γραφικῆ βοηθούμενος μαρτυρίᾳ, τῆ, Ἐαυτοῖς ἐβασίλευσαν, λεγούσῃ, ἀλλ' οὐδὲ ἐμοῦ.

C *Ex semetipsis regnaverunt, sed non per me* c.

ζ'. Ταύτην οὖν τὴν τοῦ Ἀθιγγανου μάντειας φωνὴν ὡς θεῖαν τινὰ πρόβρῃσιν ὁ Μιχαὴλ ἐνηχηθεὶς, καὶ αὖθις ὄψε ποτε τὴν κατὰ τὸ Φιλομήλιον, ὡς μοι πρότερον εἴρηται, τὸν τοῦ Λέοντος φόνον θρασυτέρῶν πως μεταχειρισάμενος ἐξεπλήρωσαν, ἔκτοτε μελέτην τοῦτο διηνεκῆ σχῶν, καὶ αὖθις τὴν εἰς τὸν θεῖον ναὸν θάπτον ἢ εἰς τὸν θάβρον τῶν ἐξεργάσατο πρόδοον, κακὸς μὲν περὶ τὸν πρῶτον εὐεργέτην φανεὶς, ἐκείνον δὲ τὸν εἰρημένον Βαρδάνιον, κακίων δὲ περὶ τοῦ δευτέρου Λέοντα, ὅσον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τοῦ θεῖου βαπτίσματος υἱοθετησάμενος ἦν. Πλὴν ἀπόμοιραν τινα ποιεῖται καὶ πρὸς ἀπλόαυσιν χορηγεῖσθαι πράττει τοῖς τοῦ Λέοντος παισὶν ἅμα τῆ τούτου μητρὶ τε καὶ γαμετῇ ἐκ τῶν ἐκκομισθέντων κτημάτων αὐτοῦ, καὶ τινὰς τῶν ἑαυτοῦ παιδῶν πρὸς ὑπηρεσίαν, εἰ καὶ μὴ πάντας, αὐτοῖς ἐδώρησατο, τῆ μητρὶ μὲν καὶ γαμετῇ εἰς τὴν μονὴν τὴν οὕτω λεγομένην τῶν Δεσποτῶν ἐν ἀσφαλείᾳ ζῆν κελύσας αὐθεντικῶς, τοὺς ἄρβενας δὲ τῶν παιδῶν ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ, ὡς εἴρηται, ἐνθα καὶ Κωνσταντῖνος ὁ μετονομασθεὶς Βασίλει ἀφωνίᾳ πως συσχεθεὶς μετὰ τὸ τὰ γόνιμα τῶν μορίων ἀφαιρῆσθαι ἐδέετο μὲν τοῦ Θεοῦ τὴν ἑαυτοῦ λυθῆναι φωνὴν καὶ τὴν γλυῦτταν αὖθις τὸ εὐηχον ἀπολαβεῖν, ἐδέετο δὲ καὶ τοῦ ἐν θεολογίᾳ διαλάμ-

c Ose. viii, 4.

φαντος Γρηγορίου, ἐκείσε που ἀνεστηλωμένου τυ- A
χάνοντος. Εἶξε γοῦν ὁ ἅγιος, καὶ τῆς αὐτοῦ δεήσεως
κατὰ τὴν τῶν φώτων πανήγυριν ἐπακήσεν. Ὅρα
γὰρ τὸν θεῖον ἐκεῖνον χαρακτῆρα κατὰ τὸν ὄρθρον
τούτω διαλεγόμενον καὶ, *Τὸν κηρὸν, οὕτω δὴ λέγοντα,*
λαβὼν ἀνάγνωθι. Ὁ δὲ πιστεύων τοῖς λεγομένοις
εἰσαλθὼν ἀνέγνω λαμπρῶ καὶ καθαρῶ τῆ φωνῇ τὸ,
Πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός. Ἐκτοτε γοῦν τὴν πατροπα-
ριβότον αὐτοῦ οὐ διέλιπε βδελυσσόμενος εἶνοιαν καὶ
περὶ τὰς θείας εἰκόνας ἀγνωμοσύνην, μετετίθετο δὲ
καὶ τοὺς τῶν ἁγίων χαρακτῆρας περιπτυσσόμενος
οὐ διέλιπεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀψὲ τοῦ καιροῦ καὶ
καὶ περ ἐξ ὕστερον.

η'. Ἦδη δὲ καὶ τὴν αὐτοκράτορα τοῦ Μιχαὴλ ἐπ- B
ανειομένην ἀρχὴν καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ὡς ἐβούλετο
διοικοῦντος, [P. 31] ἐπιστολὴν ὁ μακαρίτης Νικηφό-
ρος ἐκπέμπει, τὴν τῆς πίστεως παρακαλῶν ἀνάκλη-
σιν γινέσθαι καὶ πάλιν ἀπολαβεῖν τὸν ἀσπασμὸν τὰς
θείας εἰκόνας. Ἄλλ' οὕτω καινουρηγῶν, ἀπακρι-
νωτο ὁ Μιχαὴλ, τῶν περὶ πίστωσός τι δογμάτων
ἔξεληλυθα, οὕτε μὴν τῶν ἤδη παραδοθέντων καὶ
ἀπομολογηθέντων καταδρομὴν τινα ἐργάσασθαι
καὶ καθαιρεσιν. Ἐκαστος οὖν τὸ δοκοῦν
αὐτῷ ποιεῖτω καὶ ἐφεστὸν, ἀμαθὴς πόρων καὶ
δυστοσ ἀλύχης διατελῶν. Πλὴν οὐ μέχρι τέλους
ταύτην ἐτήρησε τὴν προαίρεσιν ὁ μὴδ' ἐξ ἀρχῆς
ἀληθὴς Χριστιανὸς γεγονώς· ἀλλ' ὄσφ τῆς βασιλείας
ἐγένετο ἐγκρατής, τοσοῦτω κακοδαίμονι φύσει καὶ
ὀμοπάτη τὸν κατὰ Χριστιανῶν καὶ τῶν ὁμοφύλων
ἀνερέβρισε κλέμον, νῦν μὲν τοὺς μοναχοὺς διαπτύων
παντοίους τε περιβάλλον δεινοὺς καὶ ποιναῖς ἐξευρί-
σκων ποινὰς, νῦν δὲ τοὺς ἄλλους πιστοὺς παραπέμ-
πων ταῖς φρουραῖς καὶ ὑπερορίους ποιῶν. Ἐντεῦθεν
καὶ Μεθόδιον τὸν μετὰ βραχὺ τοῦ πατριαρχικοῦ θρό-
νου ἀνπλασθόμενον καὶ Εὐθύμιον τὸν τμηναῦτα Σάρ-
δειν πρόεδρον, τῷ αὐτοῦ θελήματι μὴ ὑπεῖκοντας
μηδὲ τὴν τῶν εἰκόνας ἐξαρονόμενος τιμὴν, τῆς πό-
λεως ἐξώθει, καὶ τὸν μὲν θεῖον Μεθόδιον φυλακῇ πα-
ραδίωσει κατὰ τὴν νῆσον Ἀνδρείου τοῦ Ἀποστόλου,
καθ' ἣν ὁ Ἀκρίτας ἔγγειτονεῖ, τὸν δὲ μακαρίτην Εὐ-
θύμιον διὰ Θεοφίλου τοῦ οικείου υἱοῦ θανάτῳ παρα-
δίωσει, βουνεύροις τυπτόμενον ἀφειδῶς. Ὅσφ δὲ τὴν
Χριστοῦ κληρονομίαν ἐπέλεξε καὶ οἶόν τις θῆρ ἀγριος
κατανέμετο, τοσοῦτω τοὺς Ἰουδαίους ἀνέτους φόρων
καὶ ἐλευθέρους ἐδεικνυεν, ἀγαπωμένους καὶ στεργο-
μίους αὐτῷ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διαφερόντως.
Καὶ ζωγράφοι μὲν τὰ καλὰ τῶν ζώων εἰς μίμησιν
ἐχουσιν, οὕτως δὲ τὸν τὸ Κοπρωνύμου βίον οἶόν τι
προγράμμα καὶ πρωτότυπον θεὸς ἀπομιμεσθαί εἰς
ἄκρον ἐσπούδαζεν. Διὰ καὶ πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ἐλαύ-
νει τῆς ἀσεβείας, ἀρτι μὲν Σάββατα νηστεύειν νομο-
θετῶν, ἀρτι δὲ κατὰ τῶν θεῶν προφητῶν τὴν γλῶσ-
σαν ἐξακονῶν, ἀνάστασιν τε τὴν μέλλουσαν καὶ τὰ
ἐκείθεν ἀπιστῶν ἀγαθὰ. Διάβολόν τε ὄλωσ μὴ εἶναι
δυσχυρίζετο, ἄτε μὴδ' ὄπδ τοῦ Μωσέως τούτου πα-
ραδειόμενον. Πορνείαν δὲ κατασπαζόμενος, καὶ τὸν
ἐπὶ πάντων δεῖν ὀμνῆναι μόνον Θεὸν νομοθετῶν, καὶ

rursus sonoram restitui; quin et Gregorium Thec
logum interpellabat, cujus imago quodam ibi loco
erecta erat. Annuit sanctus, ac sancto luminum die
supplicationem exaudivit. Videt enim divinam illam
imaginem diluculo sese alloquentem, atque dicen-
tem : *Cerem accipe et lege.* Ille ut morem gereret,
ingressus legit clara altaque voce ejus in eam diem
orationis exordium, *Rursus Jesus meus.* Hinc itaque
eoque miraculo, quam patre auctore impietatem
acceperat inque sacras imagines improbam men-
tem, execrandi nullum deinceps finem fecit, inque
sanam translatus mentem sanctorum penicillo ac
coloribus expressas figuras veneratione amplecti
non cessabat. Verum hæc sero tandem nec nisi post
longum tempus ita evenerunt.

B 8. Cum jam itaque Michael imperio potitus es-
set suoque illud nutu moderaretur, scribit per epi-
stolam beatus Nicephorus, rogans instaurari fidem,
et ut denuo sacris imaginibus sua veneratio col-
tusque adhiberetur. Ad quem Michael : *Non veni,*
inquit, ut in dogmatis ac fide aliquid innovarem,
neque ut eorum quæ jam tradita sunt ac explorata
quidpiam exagitarem ac everterem. Quisque igitur
quod visum fuerit sibi que arriserit, secure faciat,
nihil inde sibi laborum timens, nihil 48 quod mole-
stiam faciat. Non tamen in finem usque hujus te-
nax propositi fuit, qui ne a principio quidem verus
Christianus exsisterit : sed quanto magis compos
imperii hebat, tanto mala indole ac sævissima ad-
versus Christianos genusque suum bellum acrius
excitavit, modo quidem monachos despucus om-
nisque generis diris suppliciiis torquens, aliasque ex
aliis pœnas excogitans, modo alios fideles virosque
religiosos in carcerem trudens ac exsilio relegans.
Hinc quoque Methodium, qui brevi post patriarcha-
leni sedem adeptus est, Euthymiumque tunc tempori
Sardensium antistitem, quod ejus voluntati
morem non gererent nec ut sacrarum imaginum
cultum negarent adduci se paterentur, urbe ejecit.
Ac quidem sanctum Methodium custodiæ tradit in
Andrææ apostoli insula, quæ est prope Acritam :
beatum autem Euthymium per filium suum Theo-
philum taureis dire cæsum occidit. Quantum autem
Dei hæreditatem premebat aprique in morem de-
pasebatur, tanto Judæus vectigalium ac præstatio-
num onere levabat, quos supra omnes mortales
præcipue amabat atque colebat. Cumque pictores
pulcherrima corporis, quæ penicillo manuque pi-
ctis coloribus imitentur, sibi proponant, hic Copro-
nymi vitam ceu exemplum quoddam formamque
propositam habens accuratissime eum reddere sata-
gebat; quamobrem etiam ad summam impietatis
arcem evadit. Modo Sabbatis jejunandum sancie-
bat, modo adversus divinos prophetas linguam
acuebat; ac tum futuræ resurrectioni, tum 49 bu-
nis illam coritantibus fidem detrahebat. Non esse
prorsus diabolium, ut quem Moses non tradiderit,
affirmabat. Fornicationem amplexabatur, ac solum,
qui est super omnia, Deum juramentis adhibendum

statuli. Judam petulca ac effreni lingua beatis ac-
censebat; salutaris Paschæ festum cavillabatur,
tanquam male nec legitimo tempore celebraretur.
Græcicam ac sæcularem eruditionem sem̄ disci-
plinam despiciens, nostram quoque ac divinam sic
aspernabatur ut nec pueros illa imbui sineret, ne
quis aliquando illius inscitiz resistere posset eumve
conarguere, neve rursus disciplina adjuti oculorum
linguæque velocitate in legendo ejus rei palmam ei
præriperent. Adeo enim in componendis litteris le-
gendisque syllabis tardus erat, ut librum quis alius
facillius percurreret quam sui nominis elementa
præ mentis tarditate is recenseret. Verum hæc
missa sunt ut quæ viri sancti ejus ætatis palam
exagitaverint: exstant enim libri ejus notantes ac
traducentes dedecora. Nos vero reliquam historiam
prosequamur, ac quæ mala pepererit illius impie-
tas videamus.

9. Per hoc tempus bellum civile ab Oriente in-
ceptum omnis generis malis Romanorum orbem im-
plevit, intraque angustias brevemque numerum,
cum ingenti fusum copia esset, mortalium genus
coegit, 50 nempe armata patrum in filios dextera,
fratrumque in fratres eodem fusos utero, fidi deni-
que ac præstantis amici in eum qui ipse vel ma-
xime amicitiz jura sancta vellet. Horum malorum
inceptor auctorque Thomas, de quo duplex fertur
opinio. Nam cum simus homines, audituque dun-
taxat accepta, non ipsis oculis usurpata, post longa
adeo tempora habeamus ejusmodi historiz mo-
numenta, ut in omnibus sartam tectam veritatem
servemus, necesse est sic vel sic aliis aliisque tra-
dita (alius scilicet aliosque rumores) conscribere;
quæ plane ambiguitas ac error huic, quod tracta-
mus, nihil officit argumento: imo inde futurum ut
veritas certioribus nobis momentis nitatur, quam
his qui semper digladiantur sicut vel sic sese res
habuerit. Foret quidem id optimum, ut et nos ho-
mines nuda veritate nulloque involucri omnia
perspecta haberemus: quia vero quod longum
effluxit tempus, seu quoddam interjectum velum,
debiliorem nostram cognitionem facit, operæ pre-
tium sit ut famæ obsquentes ac conjecturæ vel
non penitus oblivionis vortice mergendas tradamus.

10. Una eaque prima opinio, in quam et ego ma-
nibus pedibusque eo, scriptis quibusdam monu-
mentis facientibus fidem, hæc est, nempe ortum
Thomam ex obscuris tenuibusque parentibus, ad
hæc Sclavorum satis prosapia, qui sapius in
Oriente et Asia coluæserunt. Ægre itaque pauperem
vitam sustentans fortunarumque aliquid quaesiturus,
relicta 51 patria Cpolim venit. Ubi viro cuidam
ordinis senatorii adhærens, ejusque addictus obse-
quiis ac minister effectus, eo libidinis ac fœditatis
processit ut et heri cubile torumque polluere co-
natus sit. Qua re detecta cum probrum ingens ferre

τὸν Ἰούδαν ἀκολάστῳ γλώσση κατατάττων τοῖς σω-
ζομένοις, καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ σωτηρίου Πάσχα κακῶς
καὶ παρὰ καιρὸν χλευάζων τιμᾶσθαι, καὶ τὴν Ἑλλή-
νικὴν παιδείαν διαπτύων, καὶ τῆς ἡμετέρας καὶ
θείας τοσοῦτον καταφρονῶν [P. 32] ὡς μηδὲ τοὺς
νέους παιδοτριβεῖσθαι· που συγχωρεῖν, ἵνα μήτε τῆ
αὐτοῦ ἀλογία ἔχοι τις ἀντιστηναί ποτε καὶ διαλέγῃαι,
μήτε πάλιν τῷ τάχει τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆ τῆς
γλώττης ῥύμῃ φερόμενος διὰ τῆς παιδείσεως τὰ δευ-
τερεῖα τοῦτον ⁵⁰ φέρειν καταναγκάσειεν· τοσοῦτον
γὰρ ἤργει πρὸς τὴν μίξιν τῶν γραμμῶν ἐκείνου
καὶ τὴν τῶν συλλαβῶν ἀνάγνωσιν, ὡς ῥῆον ἂν τις
δι᾽ ἄλλο βιβλίον ἢ αὐτὸς τῆ βραδύτητι τοῦ νοῦ τὰ τοῦ
οἰκείου στοιχεῖα ὀνόματος. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ὡς καὶ
τοῖς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ κεκαμψομένην θεοῖς ἀνδρά-
σι ἐπέειπεν· πλήρεις γὰρ βίβλοι τὰ ἐκείνου ἐκστρηλι-
τεύουσαι· ἡμεῖς δὲ πρὸς τὰ ἔξῃς προσδῶμεν τῆς
ἱστορίας, τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀθέων αὐτοῦ πράξεων
ἐνορώντες.

θ'. Κατὰ γὰρ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀρχὴν λαβὼν ἐμ-
φύλιος πόλεμος ἐξ Ἀνατολῆς παντοίων ἐπέπλησε τὴν
οἰκουμένην κακῶν καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγους τοὺς ἀν-
θρώπους εἰργάσατο, πατέρων δηλονότι τὰς δεξιὰς
κατὰ τῶν υἱῶν ὀπλισάντων, καὶ ἀδελφῶν κατὰ τῶν
ἐκ τῆς αὐτῆς φύσεως γαστρῶν, καὶ φίλου ἐν τέλος
κατὰ τοῦ φιλοῦντος τὰ μέγιστα. Θωμᾶς τούτων ἦν
ἐξαρχος, περὶ οὗ διττὸς λόγος φέρεται. Ἀνάγκη δὲ
ἀνθρώποις οὖσιν ἡμῖν, καὶ ἀποστῆ, ἀλλ' οὐκ ἔβη ἐκ τῆς
τοσοῦτου χρόνου παρολκῆς τὰ τοιαῦτα κατελιηφόσι
τῆς ἱστορίας, ἵνα δὴ πανταχοῦ τὴν ἀληθεῖαν σωζο-
μένην ἔχοιμεν, καὶ τοὺς τοιῶσδε ἀλλὰ μὴ τοιῶσδε
μόνον παραδιδόμενους λόγους ἀναγράφειν, οὐδὲν ἐκ
τῆς τοιαύτης ἀμφιβολίας καὶ πλάνης λυμαινομένης
τῆς προκειμένης ἡμῖν ὑποθέσεως, μάλλον μὲν οὖν
καὶ ἀτραπεστέρας τυγχανούσης τοῖς γε μὴ οὕτως
ἔχειν ἀλλ' οὕτως διαπληκτιζομένοις ἀεί. Ἄριστον
μὲν γὰρ ἦν, εἰ γυμνῆς ὑπαρχούσης τῆς ἀληθείας
καὶ ἡμεῖς ἐκτὸς παραπετάσματος τὴν πανελθσιν οἱ
ἀνθρώποι εἰχομεν· ἐπεὶ δὲ ὁ πολὺς βεύσας χρόνος
οἶόν τι κάλυμμα ἡμῖν προστεθὲν ἀσθενεστέραν τὴν
γνώσιν ἐργάζεται, δεῖ τῆ γε φήμῃ καὶ κληρόν πει-
θομένους εἰς φῶς ἀγειν ποσῶς τὰ πράγματα, ἀλλ'
ὄχι τῷ ποταμῷ τῆς λήθης παρζοῦναι ὀλοσχερῶς.
tenui saltem radio res in lucem producamus et

δ'. Ὁ μὲν οὖν εἶς καὶ πρῶτος λόγος, ᾧ καὶ ἐγὼ
πειθομαι ἐξ ἐγγράφων τιῶν ἔχων τὸ βέβαιον, τοῦ-
τον ὀρμᾶσθαι φησι τὸν Θωμᾶν ἐξ ἀσήμων τε γονέων
καὶ πενιχρῶν, ἀλλως δὲ καὶ Σκλαβογενῶν, τῶν πολ-
λάκις ἐγκιστευθέντων κατὰ τὴν Ἀνατολήν. Πενίξ
γούν ἀποζῶν καὶ τὴν τύχην [P. 33] ἐμπορευόμενος
τὴν ἑαυτοῦ μὲν ἀπέδρα, πρὸς δὲ τὴν μεγαλόπολιν
ταύτην εἰσέφρησεν. Καὶ δὴ τιμὴ τῶν συγκλητικῶν
ἐξυπηρετεῖν τε καὶ λειτουργεῖν κολληθεὶς αἰσχῦναι
δι' ἀκολασίαν καὶ καθυβρίσαι τὴν δεσποτικὴν εὐνήν
καὶ τὰ λέκτρα τοῦτου ἠπέφτετο. Ἐπεὶ οὖν φωρα-
θεὶς οὐχ οἶδ' ἂν τὸν πολὺν θναῖδον καὶ τὰς διὰ

VARIÆ LECTIONES.

50 τούτων P.

τοῦτο ὑπομεῖναι κληγὰς, φυγὰς πρὸς τοὺς ἐξ Ἄγαρ A
 γίνεσθαι, καὶ τούτοις πίστιν ἱκανὴν ἐκ τε τῶν κατα-
 λήλων αὐτοῦ δοῦς πράξεων διὰ πολλῶν ἡδὴ χρόνων
 (ἔτις γὰρ που διηγήσεται τούτῳ πέμπτον καὶ εἰκοστὴν)
 καὶ ἐκ τοῦ τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἠρνήσασθαι ἡμῶν,
 πολεμικῆς τινος φάλαγγος γίνεσθαι ἀρχηγός· καὶ κατὰ
 Χριστιανῶν ὀπλιζέται, κραταιοτάτῃ χειρὶ τὴν τῶν
 Ῥωμαίων βασιλείαν ὑπὸ τὴν αὐτῶν χεῖρα ποιῆσαι
 καθυποσχόμενος. Καὶ ἵνα μὴ τινα ἐμποδῶν παρὰ
 Ῥωμαίους· γινώμενος οὐκ, πάντας δὲ συνεφαπτομέ-
 νους καὶ τούτου προκινδυνεύοντας, Κωνσταντίνον
 εἶναι αὐτὸν τῆς Εἰρήνης διετράνου καὶ ἐπεφήμιζεν,
 ὃν ἡ ἀνο:α καὶ τὸ τοῦ ἡθους ὠμὸν πάλαι μὲν μετὰ
 τῆς βασιλείας ἀφείλετο καὶ τοὺς ὀφθαλμούς, τῆνι-
 καῦτα δὲ καὶ τὸν βίον μετῆλλαχός ἦν. Ἐπεὶ δὲ καὶ B
 τὸ τῶν πράξεων μέγεθος καὶ αἱ βόσκουσαι τούτον ἐλ-
 πιδες κοινῶν τινὰ τῶν πραγμάτων ἀπήρτων (οὐ γὰρ
 ἂν ἄλλως αὐτῷ τὰ κατὰ γῆν καὶ θάλατταν ὑπελάμ-
 βαναι κραταιούσθαι), καὶ οὐδὲν τινα ἐπισαχτον εἰσ-
 ποιεῖται, τῇ τοῦ σώματος μεταμορφώσει τὴν τῆς
 ψυχῆς δηλοῦντα ἀπόνοιαν, ᾧ καὶ δυνάμει; ἀκούσας
 παρασχῶν καὶ Κωνσταντίνον μετονομάσας Διόθεν,
 αὐτὸν δὲ ἐτέρωθεν τὴν τῶν Ῥωμαίων κείρειν καὶ
 κατατρέχειν ἐπέταττε γῆν. Δίον τότε καιροῦ ὁ ἐξ
 Ἀρμενίων τὰς τῆς βασιλείας ἐκακρατήκει ἡνίας, ἐν
 ὑστέρῳ καιρῷ· ὅς δὲ δυνάμειν τινα κατ' αὐτοῦ συστήσας
 οὐκ ἀξιολόγον αὐτὴν μὲν σφαλιθῆναι ἐποίησεν (ἄμα
 γὰρ τῇ πρὸς πρόσωπον ἀπαντήσῃ ἐτρέπετο πρὸς
 φαγῆν), τούτου δὲ θρασύτερον καὶ πλέον ἢ ἦν τὰ
 καθ' ἑαυτὸν φρονεῖν. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος καὶ πολλὸς C
 οὖτως ἔχειν λόγος περὶ τῆς τοιαύτης κινήσεως; καὶ
 ἐτάσεώς φησι τὴν ἀρχὴν.

α'. Ἄταρος δὲ τούτων εἶναι τὸν Θωμᾶν, μηδὲν περὶ
 τῆς κλήσεως διενηνεγμένους, τὸν τῷ Βαρδανίῳ μὲν
 πάλαι συνόντα, παρὰ τοῦ ἡγησαμένου δὲ Λέοντος
 τιμηθέντα· ὅς τὴν τῶν φοιδερῶτων τῆνικαῦτα διοικῶν
 ἀρχῆν, κατὰ τὸν Ἀνατολικὸν ἐνδιατριβῶν, ἐπεὶ τὸν
 Μιχαὴλ ἄρτι διήκουεν ἀνηρηκότα τὸν Λέοντα, ἐκδι-
 κῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ θυμὸν ἴδιον ἀποπιμπλῶν (ἐτύγχανε
 γὰρ που πρόβρωθεν ἐξ ἡλικιωτῶν διαφερόμενος πρὸς
 αὐτὸν), καὶ ἄμα τὴν⁴¹ περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐν [P. 54] τῷ
 Φιλομηλίῳ μοναχοῦ πρόβρῃσιν φοβούμενος, χεῖρα
 ἐναντίαν κινεῖ, καὶ χεῖρα οὐ μικράν τινα καὶ ἀσθενῆ,
 βαρβαρὴν δὲ καὶ ἀνδρώδη καὶ νεανικὴν, πᾶσαν ἡλικίαν
 τῶν ὄρου δυνάμενον κινεῖν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ. Ἐτύγ-
 χανε γὰρ πως καὶ ἄλλως ὁ Μιχαὴλ ὑπὸ πάντων μι-
 σοῦμενος, ἅτε δὴ κακῆς μὲν αἰρέσεως μετεσχηκώς
 τῆς τῶν Ἀθιγγάνων, ὡς εἰρηται, καὶ ὅτι γλώσσαν
 χλωεύουσαν ἔχων εἰς ἀνθρώπιαν καὶ μαλακίαν διαδε-
 δόκητο, πολλῶν δὲ μᾶλλον, ὅτι τὴν ψυχὴν τῆς γλώττης
 οὐκ ἤρτων χλωεύουσαν ἔφερεν, ἐβδελύσσετό τε καὶ
 εἰς φόβον λελόγηστο ταῖς πολλοῖς. Ὁ Θωμᾶς δὲ, εἰ
 καὶ τὸ σκελος πεπηρωμένος καὶ τῷ γένει βάρβαρος
 ἦν, ἀλλ' οὐν τῇ γε πολλῇ αἰδέσειμος, καὶ μᾶλλον φι-
 λοῦμενος ἐτύγχανεν, ὅτι τὸ εὐπροσῆγορον καὶ ἀσπίον,
 οἷα δὴ φίλοι ὁ στρατιώτης ὄχλος, αὐτῷ που συνου-
 σήκετο ἐκ παιθός, καὶ τῶν κατὰ γενναϊότητα σώματος

non posset ac præterea pœnas talia facinora mi-
 lientibus constitutas metueret, ad Agarenos profu-
 git; quibus cum se satis multorum jam annuorum
 periculo (annos enim quinque supra viginti exegerat)
 actum ex morum convenientia, tum ex Christi
 Dei nostri ejurata fide probasset, militari cohorti
 ab eis præficitur ac contra Christianos armatur,
 robustissima manu Romanum imperium illorum se
 ditiosis facturum pollicitus. Ac ne quis illi apud
 Romanos negotium faciat, sed ei potius cuncti ad-
 jungantur suoque periculo tutandum eum suscipiant,
 esse se Constantinum Irenes filium manifestat ac
 fama vulgat, quem dementia morumque crudelitas
 sua cum imperio luminibus quoque olim privaverat,
 quique tunc etiam in humanis esse desiderat. Quia
 vero cum actionum magnitudo, tum quæ eum pa-
 scebant spes, rerum quemdam ac negotiorum so-
 cium exigebant (non enim aliter se terræ marique
 vietorem fore arbitrabatur), extraneum quemdam
 sibi filium adoptat, hominem scilicet qui totius
 corporis conformatione mentis vecordiam proleret.
 Huic quoque pares pro expeditione copias assignat,
 ac Constantii indito nomine ex sua quemque parte
 Romanam ditionem 52 populari ac incursum ju-
 bet. Leo Armenius rei publicæ habenas tunc mode-
 rabatur, sub imperii sui extrema tempora. Is parum
 validis adversus illum conflatis copiis, suis quidem
 cladis auctor fuit, ut qui primo hostium incursum
 terga dederint, illum vero audaciorem fecit ac ma-
 jora quam pro sui ratione sapere impulit. Prima
 hæc est longeque celebris ac vulgata primi ejus
 motus ac defectionis narratio.

11. Altera hunc Thomam eum esse affirmat,
 nulla nominis diversitate, qui in Bardanii quondam
 familia fuerat ac quem Leo imperator creatus hono-
 ribus auxerat. Is tunc fœderatorum agnini præ-
 positus in Orientalium themate degebat. Ubi itaque
 Michaelem a Leone paulo ante sublatum audit,
 ejus ulturus manes, simul vero etiam iras ille suas
 exsatiaturus (nam ab adolescentia haud satis ei
 cum Michaele convenerat), simul quoque Philome-
 liensis monachi de se vaticinia timens, in eum
 movet, nec vero modicis copiis ac imbellibus, sed
 ingentibus virilique fortitudine ac vegeto robore
 instructo exercitu, cum nulla ætas ad arma idonea
 desideraretur. Alioqui enim etiam Michael cunctis
 fere odio habebatur, tum quod Athinganorum ne-
 fandæ hæresis, ut dictum est, commercio pollutus
 esset, tum quod balbutientis linguæ vitio laborans
 imbellis mollisque nomen haberet; tum etiam quod
 non minus animo quam lingua impeditus esset,
 homo scilicet perversis moribus, execrationi 53
 erat ac vulgo molestus putabatur. Thomas vero
 quanquam erure oblitus ac genere barbarus erat,
 canitie tamen venerabilis, magisque a cunctis ama-
 batur, quod nempe ad congressum facilis atque
 urbanus erat; quas utique dotas ordinibus gratissi-

⁴¹ τὰς P.

mas a puero jam sibi asseverat, corporisque robore nulli cedebat. Itaque publicorum vectigalium exactoribus in suas partes adluctis, vulgusque magnificis largitionibus sibi demereri studens, clarus extenui obscuroque evasit exque manu minima magnus. Alios verborum lenocinio amicitiaque quadam specie sibi conciliabat, quotquot nimirum novarum rerum divitiarumque amor incesserat; alios vi ac renitente animo, quos bellorum civilium mala jam doctos periculo non latebant. Eo initio eruperunt bella civilia, instarque Niliacorum cataractarum aperta, non aqua, sed cruore terram large irrigarunt. Hinc servi adversus heros, miles stationarius adversus cohortalem, centurio^o adversus exercitus ducem cruento ferro dextras armaverunt. Hactenusque omnis Asia malis obruta dirum gemebat. Civitatum Asiae integræ, ac quantæ erant, exterrente metu deditionem Thomæ faciebant; quæ autem imperatori fidem servantes diu sæpiusque restiterant, multis cædibus prædaramque vi ac direptionibus postmodum et ipsæ collum submittebant. Denique tota Asia in ejus partes concessit, exceptis duntaxat Catacylia Opsicii et Olbiano Armeniacorum ducibus. 54 Illi duo soli in tanta exercitus ducum multitudine Michaeli palmam fidem servavere. Idcirco etiam Michael gratiam referens, quod ejus causam non prodidissent, nummi unius argentei in ærarium principis inferri soliti (ac sumarium tributum vocabatur) veniam eis fecit. Nam cum alii omnes jam pridem (ipsique perinde ac cæteri) nummos duos miliarienses penderent, benevolentia memor unum illis remisit.

12. Ubi eo statu compositas Romanorum res Agareni didicerunt, gratissime plane ac prorsus jucunde habuerunt. Suam enim eam occasionem facientes, omnes secure provincias atque insulas nemine obsistente iucursionibus vastare aggrediuntur. Quibus auditis Thomas, metuens ne quid sui rerum novarum molirentur et ab ipso deficerent, si ipse eorum qui domi remanserant et reliqui Orientis nullam curam gereret, sed ipsorum filios atque uxores diripi ducere in captivitatem sineret, operæ pretium putavit hactenus Agarenorum impetum cohibere, objectoque illis copioso exercitu metum incutere, atque ad pacem veteratoria arte cogere. Resque adeo ex voto successit. Nam cum in regionem eorum irrupisset et Saraceni illius impetum sustinere non possent, habito cum eis colloquio pacem componit sibi que belli socios adjungit, hoc pactus eis que pollicitus, quod et superius diximus: *proditurum nimirum Romanorum fines eorumque imperium illis subjecturum.* Quocirca nec consilio suo frustratus est; quin et coronam imperii 55 insigne, consequitur, et imperator ab Antiochense tunc Ecclesie præsole, Jacobo nomine, proclamatur. Cogitque ingentem exercitum, qui potius collatum accepit, ad corroborandum sibi imperium, nec ex illis duntaxat

Α οὐ δὴ τινος ἐφαίνετο δεύτερος. Οὗτος οὖν τοῖς δημοσίου φέρουσ ἐισπράττοντας εἰς ἑαυτὸν εἰσπονησάμενος, καὶ ἐκ μεγάλφρονος ἐπιδύσεως σπουδάζων ὑφ' ἑαυτὸν ποιεῖν τοὺς πολλοὺς, πολὺς γέγονεν ἐκ μικροῦ καὶ μέγας ἐξ ἐλαχίστης χειρὸς· τοὺς μὲν γὰρ ἤγε πειθοῖ καὶ τινι φιλίᾳ, ὅσοις δὴ ὁ τῶν καινῶν πραγμάτων καὶ τὸ φιλοπλουτεῖν ἔρωσ ἐνῆν^ο, τοὺς δὲ βίᾳ καὶ γνώμῃ ἀβουλήτω, ὅσοις δὴ τὰ τῶν ἐμφορῶν στάσεων κακὰ ἐν κείρῳ ἤδη γεγέννητο. Ἐντεῦθεν οὖν οἱ ἐμφορῶν ἀναβρῆγγύμνοι πολεμοί, καὶ οἷόν τινες Νειλῶσι καταβράχται ἀνοιγόμενοι, εὐχ ἔδρατι, ἀλλ' ἀμα: τὴν γῆν κατεπότιζον. Ἐντεῦθεν καὶ δοῦλοι κατὰ δεσποτῶν καὶ στρατιωτῆς κατὰ ταξιώτου καὶ λοχαγὸς κατὰ στρατηγέτου τὴν χεῖρα φονῶσαν καθώπλιζεν, καὶ πᾶσα τέως ἡ Ἀσία βυθιζομένη κατέστεινεν. Αἱ μὲν γὰρ αὐτάνθρως τῶν πόλεων ἀνήρηντο τῷ Θωμᾷ, τῷ φρόβῳ πεισθεῖσαι· αἱ δὲ πόλεις ἀντιπύτουσαι, τὰ πιστὰ τῷ γε κρατούντι τηροῦσαι, μετὰ πολλῶν φόνων καὶ ἀνδραποδισμῶν ὑπήγοντο δεύτεροι. Πλὴν ἀλλὰ πᾶσα Ἀσία ὀπίσω τούτου ἐγένετο, ἐκτὸς τοῦ τὸ Ὀψίχιον Κατάκυλα στρατηγούτος καὶ Ὀλβιανῶ τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν· οὗτοι γὰρ δὴ ἐν τοσούτοις μόνον στρατηγέταις τὰ πιστὰ τηροῦντες πρὸς Μιχαὴλ ἀνεφάνησαν. Οἱς καὶ τὴν χάριν ἀπονέμων, ὡς μὴ προδεωκόσιν αὐτὸν, τὸ εἰς τὸ βασιλικὸν τελούμενον ταμειῶν δημόσιον καπικὸν οὕτω λεγόμενον μιλιαρῖσιον ἐν συγκεχώρηται· τῶν γὰρ ἄλλων πάντων ἀνὰ δύο τελούντων ἀνέκαθεν μιλιαρῖσιον, [P. 35] ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τούτων, τότε τὸ ἐν ἀρείθῳ διὰ τὴν εὐνοίαν.

οὐδὲν ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀρετῆς.

ιβ'. Ἄ καὶ μαθοῦσι τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἀγαπητὸν κατεφαίνετο καὶ ὄλωσ ἐνερύφημα· καιροῦ γὰρ λαβόμενοι πᾶσαν χώραν καὶ νῆσον κατέτερχον ἀδεῶς, μὴ τινος ἐμποδῶν ἰσταμένου αὐτοῖς. Διὸ καὶ ταῦτα τῷ Θωμᾷ διακηκοῦσι, ἐπεὶ τινα κίνησιν ἐκ τῶν ἑαυτοῦ ἤμετο καὶ νεωτερισμῶν, εἰ γέ τινα φροντίδα μὴ τῶν ἐπ' οἴκου ποιήσοιτο καὶ τῆς ἄλλης Ἀνατολῆς, ἀλλὰ συγχωρήσοι τοὺς τε παῖδας καὶ γυναῖκας καταληθῆναι καὶ αἰχμαλωτισθῆναι αὐτῶν, συμφέρον κέκρικε τέως μὲν ἐπικρατῆσαι τὴν αὐτῶν ὄρμην δι' ἐπιφανείας αὐτοῦ καὶ τῷ πλήθει τῶν δυνάμεων ἐκπλήξαι τε καὶ πρὸς εἰρήνην πανούργως ἐκκαλέσασθαι. Ὁ καὶ συνέθη· ὡς γὰρ αὐτοῖς ἄρτι δὴ τοῖς Σαρακηνοῖς εἰς τὴν αὐτῶν ἐισβάλλον ἐξ ὑποστροφῆς ἀνύποιστος κατεφαίνετο, εἰς λόγους δὴ προελθὼν βαρβαρικοὺς σπονδὰς τε ἐποιεῖτο εἰρηνικὰς καὶ πρὸς συμμαχίαν ἐξεκαλέτη αὐτοὺς, συνειθέμενός τε καὶ ὑπισχνόμενος δ καὶ πρότερον εἰρηται, τὰ Ρωμαίων τε προδοῦναι ὄρια καὶ τὴν αὐτῶν αὐτοῖς ἐπὶ χεῖρας ποιῆσαι ἀρχήν. Ὅθεν τοῦ μὲν βουλευματος οὐ διήμαρτεν τοῦ οἴκειου, ἀλλὰ καὶ στέφους μεταλαγχάνει καὶ αὐτοκράτωρ ἀναγορεύεται παρὰ τοῦ τὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ θρόνον τηλικαῦτα μεταποιούμενου Ἰακώβ, καὶ χεῖρα συλλέγει πολλήν, μάλλον δὲ λαμβάνει πρὸς τὴν αὐτοῦ κραταίωσιν· οὐ γὰρ Ἀγαρηνῶν μόνον τούτων δὴ τῶν ἡμῶν γειτονούντων καὶ

VARIE LECTIONES.

^ο ἔρωσ ἐνῆν] his aptior post πραγμάτων locus.

ὁμορούντων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐνδότερον οἰκούντων, Αἰγυπτίων, Ἰνδῶν, Περσῶν, Ἀσσυρίων, Ἀρμενίων, Χάλδων, Ἰβήρων, Ζηχῶν, Καβείρων, καὶ πάντων τῶν δὴ Μάνεντος συστοιχούντων δόγμασι καὶ θεσπίμασι. Τοῦτοις οὖν οἷον κατοχυρωθεῖς, καὶ πάντοθεν αὐτὸν περιφράξαι; ἀριστον ὑπετόπισσε τοῖς τρόποις καὶ τὴν κλῆσιν ἀλλάξασθαι καὶ οὖν εἰσποικίσασθαι ὡς μοι δεδήλωται.

ιγ'. Εἰσβάλλει οὖν πᾶσαν πορθῶν τὴν Ἀνατολὴν καὶ πᾶσαν ἡλικίαν τὴν μὴ διὰ πειθοῦς ἐρχομένην αὐτῷ. Ἄ δὴ ὁ βασιλεὺς ἀνηκούσις, μείζων εἶναι κρίνας τῶν ἔργων τὴν ἀκοήν, κατ' αὐτοῦ ἐκπέμπει στρατὸν οὐκ ἀξιώχρεων οὐδ' ἀξιώλογον· ὃ συβραγείς ὁ Θωμάς τοὺς μὲν ὡσπερ τι ποτὸν διψῶν ἀνεβρόβησεν, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς φυγὴν τρέψας τὰ καθ' αὐτὸν διετίθετο κραταιότερον. Ναῦς τε ἐξαερτῶν διήρεις καὶ ἑτέρας στρογγύλας σταγαγούς ἐπομέννας αὐτῷ καὶ ἰκπαγωγούς, [P. 56] ἐντεῦθεν καὶ τοῦ θεματικῷ στόλου γίνεται ἔγκρατης, καὶ πρὸς τὴν Λέσβον ἅπαν τὸ ναυτικὸν ἀβροίχεσθαι ἐγκυλεύεται, αὐτὸς δὲ ἴδῃ που ἀνανταγώνιστος εἶναι δοκῶν πᾶσαν τὴν Ἀσίαν λεηλατεῖ. Ὅκτω γὰρ μυριάδων κατάρχων καὶ ἐνὶ λόγῳ τούτους ἠνωχῶν τὴν ἐπὶ Ἄβυδον ἤει φέρουσαν δὴ περικλυθισμένην. Ἐπει δὲ πάντα καταδραμῶν σποδὸν καὶ κόνιν, μὴ πού γε τὰ ταπεινὰ τῶν χωρίων, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ κραταιότερα, ἐνεργάστω, καταλέλειπτο δὲ τι χωρίον εὐφυὲς καὶ τῆς αὐτῶν κακώσεως; ἄμειρον ἦν, τῷ εἰσποιητῷ τοῦτο καταδραμεῖν μετὰ τῆς προσούσης; φάλαγγος ἐπιτρέπει υἱῷ. Ὁ δὲ εἰσι δαιμόνων γοητείαις καταπειρόμενος καὶ μαντεία τὴν ψυχὴν ἐμψυώμενος τῇ προτεραίᾳ τοῦτο δὴ εἰς ἐπήκοον τοῖς αὐτοῦ ἐκεκράγει, ῥητήν τινα ἡμέραν ἔσεσθαι, καθομολογῶν καὶ φάσκων, ἢ μῆλλοι εἰς τὴν βασιλεύουσάν προελθεῖν. Τότε γούνη θρασείως ἰπταζόμενος εἰς βαρεῖαν βλάβην ὁ διόλαιος ἐξεχόρευσε. Διεσπαρμένως γὰρ φερόμενος καὶ γυμνὸν εἶναι τῶν ἀντιπάλων τὸ χωρίον οἴόμενος λόγῳ δὴ τινι περιπίπτει τοῦ Ὀλβιανοῦ, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐθωρῶν ἀποκτηθεὶς τῷ βασιλεῖ ἀποστέλλεται Μιχαήλ. Ὁ δὲ οὐδὲν ὑφίμενος κατὰ τὴν πορείαν, οὐδὲ μὴν τοῖς δεινοῖς τῶν ἔργων καὶ χυλοῖς, τῷ αὐτοῦ ἀποστέλλει πατρί. Ἄρει ταύτην ἐδέδεκτο ὁ Θωμάς, καὶ πρὸς Θράκην οὐδὲν ὑποστελλόμενος ἐκ τοῦ κατὰ θάλατταν ὄντος χωρίου (Ὅρκώσιον τοῦτο καλεῖται), καιρὸν ἐπιτηρήσας ὅτε δὴ κατὰ σύνδοξον ἢ σελήνη ἀφώτιστος ἦν, παραλαχὺ διαπεραιούται κατὰ τὴν Θράκην. Ἐμμελὲν οὖν καὶ πρὸ τῆς αὐτοῦ διαβάσεως ταῦτα τῷ Μιχαήλ, ὅθεν πᾶσαν περιμύθων τὴν Θρακῶν ἰσχυροτέρους ἅμα παρήγει γενέσθαι πρὸς τὴν ἀποστάτην καὶ τὰ αὐτοῦ φρονεῖν μέχρις αἱμάτων παρεκάλει, μήτε τὴν βασιλείως πίστιν μήτε μὴν τὴν σφῶν ἐξαρνούμενους ἀνδρείαν καὶ ἀρετὴν. Ἄλλ' ἔσκεν ἢ βίσις ἀμαγόν τι εἶναι πρᾶγμα τοῖς πολλοῖς· καὶ διὰ τοῦτο ἐκείνου μὲν πρὸς τὴν βασιλεύουσάν ὑποκεχωρηχότος, τοῦ Θωμά δὲ κατὰ πρόσωπον παρασταμένου μεταθέσθαι συνέδη πάντας εὐκόλως, ὡς

A Agarenis qui nobis vicini sunt et finitimi, verum etiam ex iis qui remotiora ac interiora colunt, Ægyptiis scilicet, Indis, Persis, Assyriis, Armeniis, Chaldis, Iberis, Zechis, Cabiris, iisque omnibus qui Manetis doctrinam et opinionones sequuntur. His itaque omnibus velut firmissimo præsidio munitus ac undique obseptus, optimum existimavit ut cum moribus etiam appellationem mutaret sibi quæ filium, uti superius dictum est, adoptaret.

15. Irruit igitur omnem populans Orientem; ac si qui ejus sponte partibus adungi nolent, eos diripit. Michael his auditis, majorem rebus tumorem existimans, non justas satis aut mole pares in eum copias mittit; quas Thomas prælio congressus cunctas delevit, partimque sitientis more velut haustum aquæ absorpsit, partim reliquis in fugam actis res suas amplius confirmavit. Adeoque naves biremes aliasque rotundas onerarias ad ananiam et equos convehendos instruens, eo apparatu ipsam quoque imperatoriam classem in potestatem redigit, jubetque classem omnem ad Lesbum congregari. Jam porro ipse, cum a nullo superari posse videretur, Asiam omnem populatur. Octoginta namque hominum armatorum millia in exercitu habens, unoque verbo ac nutu 56 quo vellet educens, Abydum, inde trajecturus, petit. Quoniam vero in itinere omnia populatus, non modo humiliora oppida, sed et munitiora, in cinerem favillamque cuncta redegerat, unumque aliquod nobilium adhuc reliquum ab ejusque illa direptione immune exsisterat, filio adoptivo adoriri illud jubet, cum ea parte exercitus cui præerat. Is porro quibusdam dæmonum præstigiis elatus, exque vaticiniis animo tumens, istud pridie cunctis suis audientibus inclamaverat, dicens: certo quodam die solemni pompa urbem augustam se ingressurum esse. Tunc itaque temere equitans in grave exitium misellus desiliit. Dum enim licentius vagatur nulloque suorum instructo ordine, eo quod castrum nudatum militibus existimaret, in Olbiani delapsus insidias statim caput amittit; quod exsectum Olbianus Michaeli imperatori mittit. Ille mox ejus patri, iter continue urgenti, ac quem nulla rerum difficultas ac molestia detererent, transmittit. Jam Thomas caput acceperat, cum nulla mora, ex maritimo oppido quod Horcosium vocant, captato tempore quo per coitum luna nullam lucem emittit, multiplici oræ actaque in Thraciam exscendit. Ejus rei cura ante etiam trajectionem Michaeli sollicitum habebat: unde et lustrata omni Thracia fortiore animo esse adversus desertorem hortabatur, et ut suis rebus usque ad sanguinem studerent; 57 quo nimirum nec imperatoris fidem violarent, nec virtutis suæ ac fortitudinis obliviscerentur. Cæterum imbecille quid visus vulgo ipse Michaelis conspectus. Quamobrem etiam illo in augustam urbem recepto, ipsa statim Thomæ sola præsentia tanta omnes facilitate mu-

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁶ τούτῳ P. ⁵⁷ μαντείαν P. ⁵⁸ καὶ] τὸ P.

tari contigit, ut nec verbis quidem illis induci opus fuerit, seque ultro ad expugnandam urbem angustam ei socios adjunxerint.

14. Hæc citius quam par erat imperatori delata: ideo etiam exercitum ex residuis ex Asia, si qui jam suppetebant, nonnullasque copias Cataclyxæ et Olbiani opera cogit, jam sibi de rerum summa periculum verti sentiens. At neque classis curam negligit, multaque celeritate adversum hostem terra marique educit. In tantas autem angustias rerumque difficultates conjectus est, ut et ferream catenam ab arce ad appositum e regione oppidulum, ad hostem ab interiore muro arcendum, extendierit. Vivebat tunc in Scyro, quæ una est Cycladum insularum, vir quidam exsul, sæpius ducis exercitus functus munere, jamque infenso in Michaellem actus animo, Gregorius Pterotus nomine, Leonis imperatoris consobrinus, haud ita pridem illo sublato relegatus eo quod silentium sibi imperare nolisset, sed præ fervore animi ac Leonis amore salutatum Michaellem ingressus multis eum convitiis aspersisset ac 58 cædem exprobrasset. Ad quem tunc Michael: *Novi, inquit, animi tui mæstitiæ pelagus ac tristitiæ magnitudinem;* jubensque patienter ferre quæ contigerant, post triduum in eam Cycladum insulam eum relegavit. Hunc belli socium ascitum Thomas duodecim millium terrestrium copiarum agmini præfecit. Classem quoque quam habuerat adornans, aliumque ei ducem præficiens, amicos tanquam præcursores regiam Constantini urbem tentaturos præmittit, e re sua fore existimans, si terra simul marique eam adoriretur. Hoc ubi sic gestum est, simulque navales ac terrestres copix ad Blachernarum sinum apparuerunt (nihil enim extenta ferrea catena impedimento fuit aut urbem juvit), nihili illæ aut certe exigui momenti visæ sunt; unde nec dignum aliquod memoria gesserunt. Cæterum Thomas ipse arietibus, testudinibus aliisque machinis, quibus muros contendiendos arbitrabatur, per quosdam eorum artifices constructis, ad hæc autem Anastasio quodam, qui exierato monachi instituto paulo ante ad veteratoriam ac sæcularem vitam transierat, atri coloris atque animi in filium adoptato et consorte tyrannidis renuntiato, ingentibus copiis numerosoque D fretus exercitu, ad regiam urbem advectus est, ratus simul atque ad urbem accessisset, portas ipsi reseratum iri. Ubi autem nihil eventus ejus expectationi respondit, 59 eorumque potius probris complenebatur ac maledictis, tum demum prætorium tentorium vallumque ad Paulini ædes, ubi et venerabilium Anargyrorum delubrum palatii instar exstructum est, fixit nuniitque. Destinata quoque parte exercitus omnem ad Euxinum usque Hierumque regionem atque his ulteriora oppida invasit, ad defectionem cogens, ne quem a tergo hostem pateretur. His ita ex animo constitutis, dum ap-

μὴδὲ λόγου δεηθῆναι, καὶ ἅμα συστρατεύεσθαι ἡγούμενῳ κατὰ τὴν βασιλεύουσαν.

ιδ'. Οὐκ ἔλαθεν οὖν ταῦτα θάπτον ἢ ἔδει τὸν βασιλέα · ὄθεν καὶ στρατόν τινα ἐκ τῶν ἤδη που καταλειμμένων ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπισυνάγει καὶ δυνάμεις τινὰς διὰ τοῦ Κατάκλυα καὶ Ὀλβιανοῦ συναθροίζει, τὸν περὶ τῆς βασιλείας ἤδη κίνδυνον δεδιώς. Ἄλλ' οὐδὲ τοῦ κατὰ θάλασσαν ἡμέλει στρατοῦ, τίχει ἐκ πολλῶν πρὸς τὴν ἐκείνου κατὰ γῆν τε καὶ θάλατταν [P. 37] ἀντιπαρεσκευάζετο δύναμιν. Εἰς τοσοῦτο δὲ ἤκε θυσεργίας καὶ περιστάσεως ὡς καὶ σιδηρᾶν ἄλυσιν ἐξ ἀκροπόλεως εἰς τὸ καταντικρὺ πολίχνιον ἐπεκτείνειν, τὴν ἔσωθεν ἄδατον τηρῶν ὀδόν. Ἦν δέ τις ἐν Σκύρω νήσῳ τῶν Κυκλάδων μὴ πολλάκις ἐστρατηγηκώς ἀνήρ ὑπερόριος, ἄρτι δὲ τῷ Μιχαῆλ εἰς πικρίαν ψυχῆς ἀφικόμενος · ὄνομα τοῦτω Γρηγόριος ὁ οὕτω λεγόμενος Πτερωτὴς, δὲ ἀδελφεοῦς μὲν ὑπάρχων τοῦ Λέοντος, ἄρτι δὲ τούτου ἀναιρεθέντος ὑπερόριος γίνεται, ὅτι μὴ σιγῆ, ζεοῦση δὲ τῆ καρδίᾳ καὶ φιλίᾳ τοῦ Λέοντος, προσκυνησῶν τὸν Μιχαῆλ εἰσερχόμενος πολλοῖς ὄνειδιμοῖς αὐτὸν περιέβαλεν, τὸν φόνον φέρων τῶν λεγομένων κατήγορον. Ὁ Μιχαῆλ τότε μὲν εἰπὼν, *Οἶδά σου τῆς ἀθυμίας τὸ πέλαγος καὶ τῆς λύπης τὸ μέγεθος*, φέρειν ἐπέτρεπε τὰ γενόμενα · τρίτης δὲ παρωχηκυίας ἡμέρας κατὰ τὸν εἰρημένον τόπον τῶν Κυκλάδων πεποίηκέν ὑπερόριον. Τοῦτον ἐταιρισάμενος ὁ Θωμᾶς στρατεύματός τιςος τοῦ κατὰ γῆν ὡσεὶ 60 χιλιάδας δέκα ἀνέδειξεν στρατηγόν. Καὶ τὸν κατὰ θάλασσαν δὲ στόλον αὐτῷ γενόμενον εὐτρεπισάμενος [καὶ ἕτερον αὐτῷ ἐπιστήσας στρατηγὸν] οἶδόν τινας προδρόμους ἐξέπεμψεν, ὡφέλμων εἶναι κρίνας τοῦ κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἅμα ποιεῖσθαι τὰς προσβολάς. Γενομένου δὲ τούτου καὶ κατὰ ταυτὸν ἀναφανέντων τῶν ναυτικῶν καὶ περὶ τῶν δυνάμεων ἐν τῷ πρὸς Βλαχέρναις κόλπῳ (οὐδὲ γὰρ οὐδεμίαν κώλυσιν ἢ βεήθειαν ἢ ἐξαρτισθεῖσα σιδηρᾶ σειρὰ ἐπεδίδεικτο) εἰς οὐδὲν ἢ μικρὸν ἢ τούτων παρουσία λελόγιστο · ὄθεν οὐδ' ἀξιόλογόν τι παρ' αὐτοῖς ἐπέπρακτο. Πλὴν ὁ Θωμᾶς κριούς καὶ χελώνας καὶ τινὰς ἐλεπόλους, δι' ὧν τὰ τεῖχη φέτο κατασελεῖν, διὰ τινων κατασκευάσας μηχανουργῶν, πρὸς δὲ καὶ τινὰ Ἀναστάσιον ἄρτι δὴ τὸν τῶν μοναχῶν ἀλλαξάμενον βίον καὶ εἰς τὸν D ἀγρυπτικὸν τούτου δὴ καὶ πολιτικὸν ὑποστρέψαντα, μέλανα εἴην χροιάν, μέλανα τὴν ψυχὴν, υἰοθετήσας καὶ συγκαίνωνν τῆς ἀνταρτίας ἀναγορεύσας, πολλῶν στρατῶν καὶ δυνάμει βίων κατὰ τῆς βασιλευούσης προσήλαυεν, ἅμα δὲ τῷ εἰς ὕψιν ἐπορθῆναι τῶν πολιτῶν τὰς πόλεις αὐτῷ ἀναπατάσαι οἰόμενος, μίσει δὴ τῷ πρὸς Μιχαῆλ. Ἐπεὶ δὲ ταύτης τῆς ἐλπίδος διέπεισεν, μέλλον μὲν οὖν καὶ ὕβρεσι τούτων καὶ λοιδορίαις ἐπλύνοτο, τότε μὲν δὴ τὴν στρατηγικὴν σκηνὴν καὶ τὸν χάρακα κατὰ τὸν τοῦ Παυλίνου οἶκον, ἐνθα δὴ καὶ τὸ τῶν σιδασμίων Ἀναργύρων τέμενος οἶδόν τι ἀνάκτορον ψυκδομήται, ἐγκατέπηξε, καὶ πάντα τὸν ἔχρη Εὐξείνου ἑσπῶν καὶ Ἰερού καὶ τῶν

VARIÆ LECTIONES.

60 ὡς εἰς ?

πραιτέρω δὴ τοῦτων πολιχνίων ἐπῆλθε διὰ τινος στρατεύματος πείσων, καὶ μὴ τινα ἔχειν ὑπὸ νότου [P. 38] ἐχθρόν. Ἐπει δὲ ταῦτα κατὰ νοῦν ἔχειν ἰδοῦσι αὐτῷ, τινὰς ἡμέρας πρὸς παρασκευὴν θεῶν· ἑαυτῷ, ὡς ἐκ τινος ἀπόπτου καταΐδε τὸν μὲν Μιχαὴλ τὸ πολεμικὸν σημεῖον ἐπὶ τάγους τοῦ τῆς Θεοτόκου ναοῦ καταπετηγῶτα κάκισθεν τὴν κατὰ τῶν ἐναντιῶν ἰσχύον αἰτούμενόν τε καὶ προσλαμβάνοντα, τὸν δ' υἱὸν αὐτοῦ τὸν Θεόφιλον πάντα τὸν τῆς πόλεως περίβολον μετὰ τοῦ ἱεροῦ τάγματος ἐπιφοιτῶντα, τό τε ζωοποιὸν τοῦ σταυροῦ ξύλον ἐπιφερόμενον καὶ τὴν ἐσθῆτα τῆς πανάγου μητρὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, εἰς πολλὴν μὲν τῶν πραγμάτων δυσελπιστίαν καὶ παντοιοῦς ἐγένετο τὴν γνώμην κατὰ τὸν χαμαιλέοντα, εἶγε μὴ πρὸς ὄρατους μόνον ἀλλὰ καὶ ἀόρατους τινὰς δυνάμεις ἀναγκάζοιτο διαμάχεσθαι. Οὐκ ἔχων δ' ὅτι καὶ πράξειεν, ἄλλως τε δὲ καὶ ὄχι πρὸς τοσοῦτον θεαβῆξικῶς, τὸν διὰ μάχης ἔκριναν ἀγῶνα τῶν τοιοῦτων δὴ λογισμῶν γενέσθαι κριτήν. Ὅθεν τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ φωνῇ σημάνας τὸ ἐνυάλιον τοὺς ἀνδρας ἐξῆγε, καὶ τῷ μὲν υἱῷ κατὰ τὸν ἐν τῇ χέρσῳ τοῦ ταίχους περίβολον φέρειν τὸν πόλεμον καὶ τὴν ἀνάγκην ἐπέτρεπεν, αὐτὸς δὲ τὸ πολὺ τῶν δυνάμεων καὶ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων, δι' ὧν ἔμελλε τὸ ταίχος καταπειράξειεν τῆς πόλεως, ἔχων κατὰ τοὺς τῶν Βλαχερνῶν πύργους ἐποικίετο τὴν προσβολὴν, κλίμακας τε τῷ ὕψει προσφέρων ἀναλογοῦσας καὶ χελώνας ἄλλοθεν καὶ ἐτέρωθεν τοὺς κριοὺς, τοξεύμασι τε καὶ πετροβόλοις πανταχόθεν χρώμενος, οἷς ἔμελλε πάντοθεν παντοιοῦς φαινόμενος καταπλήξει μὲν τοὺς πύργους, κρατήσιν δὲ καὶ τῆς πόλεως. Οὐ μὴν οὐδὲ τῶν κατὰ θάλατταν ἡμέλει ταυχῶν, ἀλλὰ τῷ ναυτικῷ πάντοθεν περικυκλώσας αὐτὴν πυρὶ τε καὶ τοξεύμασι, πρὸς δὲ καὶ τιτι τετρασκαλέσιν ἐλεπόλεσιν χρῆσθαι ἐκέλευεν ἀφειδῶς, ταυτὸν δὲ καὶ ἀτέχνως εἰπεῖν· ὅθεν οὐδὲν τῶν εἰς θνησὴν φερόντων αὐτῷ ἢ τοσαύτη δύναμις συμπαρομαρτούντων ἀνδρῶν καταπράξατο. Τὸ μὲν γὰρ ναυτικὸν εὐθύς τις ἐναντίας ἐπιγενόμενος ἀνεμος συνδιέλκυσε τε καὶ ἄλλο ἄλλῃ διασπαρῆναι ἐποίησεν, ἅτε δὴ καὶ χειμῶνος ὄντος· ἐξαισίου· κατὰ δὲ τὴν ἡπειρον γενναίως μὲν τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπομαχομένων, καὶ τῶς μὲν τὰς κλίμακας ἀχρήστους αὐτῷ ποιοῦντων διὰ τῶν ἐκ τῶν πύργων ῥηγγυμένων ἰσχυροτέρων βελῶν, τῶν δ' ἄλλων ὀργάνων πῆ μὲν οὐκ ἐπικινουμένων, καὶ τοῦτου μεγάλην ῥοπήν τοῖς πράγμασι τεθεικότος καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πολέμους ἀπειρίαν καταμαρτυρήσαντος, πῆ δὲ καὶ τῶν ἐπικινουμένων καὶ καταλαμβάνόντων ἀσθενεστάτων θνητων καὶ οὐ κατὰ μάχην γενναίαν τε καὶ διασείειν τείχη εἰδόντων, ἀλλ' οὐδὲ τοῦ κατὰ πύργους ἰσταμένου ἀνδρὸς ὑποχώρησιν τινα παρασκευάζόντων. Ὡς οὖν ἐφαίνετο ταῦτα [P. 39] οὐ κατὰ τὴν προτέραν διαθυρήσασαν πάντα φήμην καὶ διακυδωνίσασαν, ἦρτω δὲ καὶ ὡς ἐκ τινος ἀσθενεστάτης φρονέως διακυδερνόμενα καὶ ἐκπερατούμενα, ἀνεθάρρησε τε ἡ πολιορκουμένη πόλις εὐθέως, καὶ τοσοῦτον ἐκηβολωτέρας ἔχρητο τοῖς

A paratui castrisque componendis dies aliquot insumit, velut e specula Michaellem videt belli signum in Blachernensi Deiparæ tecto desigere, atque inde vires adversus hostes deposcere sibi que corrogare, ejusque filium Theophilum unacum sacro ordine urbis ambitum omnem atque moenia circumire, ac tum vivificum crucis lignum tum intactæ Christi Dei nostri parentis vestem circumferre. Ea res ejus maxime spes dejecit, chamæleontisque in inorem cogitationum æstu varius ancepsque agebatur, siquidem illi non modo contra hostes visibiles sed et contra inaspectas quasdam fortitudines pugna conserenda erat. Sic itaque consilii incertus, etsi alioqui tot tantisque copiis fretus, earum indicem cogitationum Martis aleam fore decernit. B Prima itaque diei insequentis luce dato classico suos castris educit; ac filio quidem terrestrem murum oppugnare jussit, ipse cum majori copiarum parte validioribusque C machinis ac tormentis, quibus civitatis murum tentaturus erat, Blachernarum turres aggreditur, scalas admoventes murorum altitudini congruentes. Alibi testudines, alibi arietes: nusquam non missilium grando, exque ballistis densus lapidum imber; quo tam varia modique omnium generis oppugnatione tum oppidanis terrorem injiceret, tum urbe potiretur. At neque muros maritimos negligit; sed classe undique cingens, ignique et jaculis adhæcque tetrascelis quibusdam obsidionalibus machinis profuse (perinde que dicas, temere nulloque judicio ac arte) tentare jubet. Quamobrem etiam tanta vis virorum ei militantium nihil ei commodi attulit. Illico enim adversus ventus classem dissipavit, alioque atque alio naves disjecit; quippe cum ingens procella esset ac mare æstuosum. Terra quoque oppidanis strenue dimicantibus, hactenusque telorum et turribus fortiter missorum grandine inutilis scalas ei reddentibus, ad hæc tormentis partim ad destinatum non attingentibus (quod quidem maximum rebus momentum attulit eumque gerendo bello imperitum ostendit), partim vero attingentibus quidem et assequentibus, imbecillioribus tamen) nec satis forti conatu et ut muros concutere possent vel etiam præsidarios ex turribus excutere atque illinc fugare. Ubi igitur non ex prioris famæ ratione, cuncta magno quodam vulgantis G rumore, hæc apparuere, quin potius longe minora, ac quæ mens debillissima regeret ac parturiret, statim obsessa civitas animos audaciamque resumpsit. tantaque vi longe mittentes ballistas displodebat, ut omni illo machinarum apparatu relicto obsidentium agmina procul recedere deque salute consilium inire coegerit. Quamobrem non qualem obsessor putaverat, sed firmiorem longe quam pro existimatione urbem offendit. Præterea vero ipsa quoque tempestas asperiores aerem reddebat. Velut itaque appropinquante hieme, ac per hiemem provinciis reliquis

VARIÆ LECTIONES.

ἢ κατὰ? ἢ δυσελπιστίαν ἀφίετο καὶ? ἢ ἀπὸ] αὐτοῦ P.

frigidiore Thracia, ad hiberna et ad reducendas A copias animum convertit.

περὶ τῆς Ἰβρίας βουλευέσθαι σωτηρίας. Ὅθεν ἐπεὶ τὰ κατὰ τὴν πολιορκίαν οὐχ ὡς ἔμετο, στεβρότερα δὲ ἢ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀπήνητησεν, ἄλλως δὲ καὶ ἡ ὥρα δριμύτερον εἰδείκνυ τὸν καιρὸν, ἕτε δὲ καὶ γειμῶνος ἐπιγενομένου καὶ τῆς Θράκης τῶν ἄλλων ὄσης δυσχειμέρου, ἐπὶ παραχειμασίαν ἐτρέπη καὶ τὴν τοῦ στρατοῦ ἀνακομιδὴν.

15. Vere itaque mitius illucescente turmasque militares lustris suis ac latibulis excedere cogente, utrinque rursus terra marique adorandam Constantini urbem putavit. Neque vero Michaelē qualem antea, sed jam et terrestribus quibusdam et navalibus copiis instructum invenit. Rursus igitur eandem partem quam prius, sinum scilicet Blachernensem, eodemque apparatu aggreditur. Prima itaque luce, data pugnandi lessera, ac dum jam Blachernenses muri quatiendi essent, Michael e superiori muro quosdam alloquendi occasionem nactus malorum oblivionem multaque eis bona colaturum pollicetur, si modo consilio mutato ad se transierint nec civium fratrumque cruore sœdari in animum induxerint. 62 Hos enim vero in dolium pertusum (quod adagio dicitur) sermones perorans, tum illos ferociores, ut quibuscum precibus ageretur (perindeque dicas hostium metu solatos, nihil jam servandi ordinis ac conspirationis sollicitos) reddidit, sibi que robur ac firmitatem adjecit. Quamobrem ex multis repente portulis suos effundens, qua illi nihil ejusmodi exspectabant, parti eorum concreditur, justaque satis clade afficiens clare victoria potitur. Sed et mari illustriori quam terra victoria augetur. Cum enim imperatoris triremes altum peterent, jamque pugnae consenderat edesset tempus, atque adeo ipsa desertoris classis congressus ardore saxa mitteret, nescio quo casu consternata quibusve acta terroribus, versa puppi ad terram se subducit. Classarii pars concepta fiducia ad imperatorem deficiunt, pars ad sua castra terra pergunt, ac vel in mari versari aut prorsus pugnare pernegarent. Sic absque labore dissoluta Thomæ classis, cessitque in nihilum, cum nullum aut pro navium numero aut pro classiariorum virtute præclarum facinus edidisset.

τικὴν, καὶ τῶς ἐχώρησεν [P. 40] εἰς οὐδὲν, ἄξιον οὐτε ὁ τοῦ πλήθους τῶν νεῶν οὐτε τῶν εἰς αὐτὰς ἀναβιβάσκων ἀνδρῶν διαπραξάμενον.

16. Hinc quoque, cujus jam meminimus, Gregorius, cum desertorem Thomam exiguis auctoritatis esse, multumque ei nominis decessisse, longaque amplius illi postmodum decessurum intelligeret, quippe homini 63 poculis dedito, et cui maxime prudentia deesset, qua potissimum ac præ omni alia virtute parantur victoriæ, partem aliquam secum assumens subjectæ legionis, priusque monachi cujusdam studiani collegii, in eam rem missi, opera communicato cum imperatore consilio, a reliquo se exercitu avellit, tyrannoque a tergo seccedit, tum ut illum exterreret ac turbatione im-

βέλεισιν ὡς πόρρω που τούτους αὐλισθῆναι ἐπεναγκάσαι, τὰς τοσαύτας μηχανὰς ἐγκαταλιπόντας, καὶ καταλιπεῖν ἐκδιάζοντος, ἀμφοτέρωθεν αὐθις κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλατταν ἔκρινε προσβάλλειν εἰς Κωνσταντίνου. Ἄλλ' ἤδη τὸν Μιχαὴλ οὐχ ὡς τὸ πρότερον, ἀρτι δὲ στρατιωτικὴν τινα δύναμιν εὕρισκε συλλεξάμενον, καὶ κατὰ θάλατταν ἄλλην δὲ ναυτικὴν. Κατ' ἐκεῖνο γοῦν πάλιν ἦει τὸ μέρος ὀπισθάμενος ἢ καὶ πρότερον, τὸν κόλπον τῶν Βλαχερνῶν.

Ἦδη δὲ τοῦ ἑαρος ἡμερῶν ἐπιλάμποντος καὶ τὸν στρατιωτικὴν ὄχλον τὰς καταδύσεις καὶ χηραμούς καταλιπεῖν ἐκδιάζοντος, ἀμφοτέρωθεν αὐθις κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλατταν ἔκρινε προσβάλλειν εἰς Κωνσταντίνου. Ἄλλ' ἤδη τὸν Μιχαὴλ οὐχ ὡς τὸ πρότερον, ἀρτι δὲ στρατιωτικὴν τινα δύναμιν εὕρισκε συλλεξάμενον, καὶ κατὰ θάλατταν ἄλλην δὲ ναυτικὴν. Κατ' ἐκεῖνο γοῦν πάλιν ἦει τὸ μέρος ὀπισθάμενος ἢ καὶ πρότερον, τὸν κόλπον τῶν Βλαχερνῶν.

Ἦδη δὲ τοῦ ἑαρος ἡμερῶν ἐπιλάμποντος καὶ τὸν στρατιωτικὴν ὄχλον τὰς καταδύσεις καὶ χηραμούς καταλιπεῖν ἐκδιάζοντος, ἀμφοτέρωθεν αὐθις κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλατταν ἔκρινε προσβάλλειν εἰς Κωνσταντίνου. Ἄλλ' ἤδη τὸν Μιχαὴλ οὐχ ὡς τὸ πρότερον, ἀρτι δὲ στρατιωτικὴν τινα δύναμιν εὕρισκε συλλεξάμενον, καὶ κατὰ θάλατταν ἄλλην δὲ ναυτικὴν. Κατ' ἐκεῖνο γοῦν πάλιν ἦει τὸ μέρος ὀπισθάμενος ἢ καὶ πρότερον, τὸν κόλπον τῶν Βλαχερνῶν.

Ἦδη δὲ τοῦ ἑαρος ἡμερῶν ἐπιλάμποντος καὶ τὸν στρατιωτικὴν ὄχλον τὰς καταδύσεις καὶ χηραμούς καταλιπεῖν ἐκδιάζοντος, ἀμφοτέρωθεν αὐθις κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλατταν ἔκρινε προσβάλλειν εἰς Κωνσταντίνου. Ἄλλ' ἤδη τὸν Μιχαὴλ οὐχ ὡς τὸ πρότερον, ἀρτι δὲ στρατιωτικὴν τινα δύναμιν εὕρισκε συλλεξάμενον, καὶ κατὰ θάλατταν ἄλλην δὲ ναυτικὴν. Κατ' ἐκεῖνο γοῦν πάλιν ἦει τὸ μέρος ὀπισθάμενος ἢ καὶ πρότερον, τὸν κόλπον τῶν Βλαχερνῶν.

Ἦδη δὲ τοῦ ἑαρος ἡμερῶν ἐπιλάμποντος καὶ τὸν στρατιωτικὴν ὄχλον τὰς καταδύσεις καὶ χηραμούς καταλιπεῖν ἐκδιάζοντος, ἀμφοτέρωθεν αὐθις κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλατταν ἔκρινε προσβάλλειν εἰς Κωνσταντίνου. Ἄλλ' ἤδη τὸν Μιχαὴλ οὐχ ὡς τὸ πρότερον, ἀρτι δὲ στρατιωτικὴν τινα δύναμιν εὕρισκε συλλεξάμενον, καὶ κατὰ θάλατταν ἄλλην δὲ ναυτικὴν. Κατ' ἐκεῖνο γοῦν πάλιν ἦει τὸ μέρος ὀπισθάμενος ἢ καὶ πρότερον, τὸν κόλπον τῶν Βλαχερνῶν.

VARIE LECTIONES.

Ἄλλων μᾶλλον ὄσης? ἑτεριμμένον P. ἑναπεράσας? ἢ ἢ εἰς οὐδὲν, οὐδὲν ἄξιον? ἢ Στουδίου ὑπὸ τοῦ?

τῆ αὐτοῦ γαμετῆ καὶ τοῖς τέκνοις (καὶ γὰρ ἐτηροῦν— A
 τὸ ἐν φυλακῇ ἐκείνου τῷ Θωμᾷ προσθεμένου) δια-
 λυγὴν καὶ συγγνώμην πραγματευόμενος. Ἄλλ' οὕτε
 ὁ βασιλεὺς ταῦτα ἐφθασε διακοῦσαι· εἰς τοσοῦτον
 γὰρ ἀπεκλείετο καὶ τῶν ἐξωθεν, οὐδ' εἰ τῶν ἐγγύς
 μόνον τις, ἀλλ' οὐδ' εἰ τῶν πορρωτέρω τὰ αὐτοῦ
 ἤρημένος ἐτύχανε. Καὶ ὁ Θωμᾶς τὸ μὴ πολὺν ἐξα-
 φνης τοῦτον γενέσθαι κατοβρώδων, καὶ φόβον ἐν τοῖς
 ἑαυτοῦ ποιῆσαι βουλόμενος, τὴν μὲν στρατοπεδείαν
 τῆς πόλεως οὐκ ἐξεκίνησε, ταυτὸ τοῦτο προμηθεύ-
 μενος, καὶ προνοῶν τὸ μὴ διωχθῆναι ἐξόπισθεν·
 δαίτους δὲ τινὰς, καὶ δούους ἦξει ἀξιοχρέους τῆς πρὸς
 τὸν Γρηγόριον μάχης ὄντας, παραλαβὼν ἐξῆει πρὸς
 αὐτὸν, καὶ περιγίγνεται τούτου, καὶ φεύγοντα κατα-
 λαβὼν ἀναίρει. Καὶ αὖθις διὰ ταχέων πρὸς τὰς δυ-
 νάμεις τὰς προσεδρευούσας τῇ πόλει γίνεται, καὶ B
 γράμμασιν ἐπιστέλλων τὰ ἑαυτοῦ περιαγγέλλει ἀπαν-
 ταχοῦ, ὡς εἴη τε νενικηκὸς, ὅπερ οὐκ ἦν, καὶ τὸ
 προσχωριάζον κατὰ τὴν Ἑλλάδα ναυτικὸν ταχέως
 κλιθεὺν ἀναχθῆναι, ὡς αὖθις τοῖς κατὰ θάλασσαν
 προσβάλλοι μετὰ στεβρότερας δυνάμειω μέρεσιν.
 Ἄλλ' ἐκεῖναι μὲν εἰς ἀριθμὸν τελοῦσαι πεντήκοντα
 πρὸς τὰς τριακοσίαις πολεμιστηρίοις ἕκαστα διήρσει
 καὶ σιταγωγὸς τῷ τῶν Βυριδῶν⁶⁶ κατὰ Θράκην λι-
 μένι ἐγκαθορμίζονται, ἐξ οὐρίας πλέουσαι. Καὶ ὁ
 βασιλικὸς δὲ πυρφόρος στόλος τούτοις μηδὲν ἐγγω-
 κόσιν ἐκείσε ἐπιτεθεὶς πολλὰς μὲν αὐτάνδρους αἰρεῖ
 τῶν νηῶν, τινὰς δὲ καὶ πυρπολεῖ δυνατωτάτῃ χειρὶ,
 ὀλίγων παντελῶς ἐξω γενομένων τοῦ πάθους καὶ
 πρὸς τὸν τῶν Βλαχερνῶν κόλπον καταίρειν λόγον C
 ποιουμένων πολὺν, ὡς ἂν εἶεν ὁμοῦ τῇ κατὰ γῆν
 στρατιᾷ· ὁ καὶ γέγονεν. Τὰ μὲν οὖν κατὰ θάλατταν
 τοῦτον ἐκυβερνᾶτο καὶ ἠθύνετο τὸν τρόπον· κατὰ
 γῆν δὲ ἀεὶ πως ἀκροβολισμοὶ τινες ἐκ μέρους καὶ
 φέροι ἐγένοντο, νῦν μὲν τοῦ Μιχαήλ, νῦν δὲ τοῦ υἱοῦ
 αὐτοῦ Θεοφίλου αὐτοῖς ἐπεξίόντος μετὰ Ὀλβιανοῦ
 [P. 41] καὶ Κατάκυλα, καὶ πληγὰς ἐσθ' ὅτε καιρίας
 δίδοντας τε καὶ λαμβάνοντας· οὐ μὴν ἀγώνες τινες
 λαμπροὶ καὶ ναυτικοὶ ἐκ παρατάξεω· καὶ τῆ· ἰσορ-
 ρόπου δυνάμειω ἔσχον τὸ κύρος, ἕτε δὴ πολλῶ τῷ
 Μιχαήλ ἐλαττουμένου καὶ μὴ πρὸς τὴν ἐκείνου ἐβ-
 ζωνόν τε καὶ ἱππικὴν στρατιάν ἀντιτάσσεσθαι δυ-
 ναμένου.

15. Ἐν τούτοις οὖν ὄντων αὐτῶν, Μορτάγων ὁ τῶν
 Βουλγάρων βασιλεὺς (καὶ γὰρ ἐφθασεν ἡ φήμη κατὰ D
 τὴν οἰκουμένην τὸν βασιλεῖα τῶν Ῥωμαίων πολιορ-
 κούμενον διαγγέλλουσα) λάθρα τινὰς ἐς βασιλεῖα
 πέμψας ἐξαποστεῖλαι αὐτομάτῃ γνώμῃ συμμαχίαν
 καθυπισχεῖτο καὶ βοήθειαν αὐτῷ τὴν ἀρκοῦσαν δι-
 δόσαι καθωμολόγει. Ἄλλ' ὁ γε Μιχαήλ, εἶτε τῇ ἀλη-
 θεία τὸ τῶν ὁμοφύλων πλήθος καταιδόμενός τε καὶ
 ἑλπίων, εἶτε καὶ χρημάτων φειδόμενος (ἐτύχανε γὰρ
 ἐπὶ πολὺ τὰς χεῖρας τῶν ἄλλων βασιλέων ὅφ' αὐτὸν
 ἔχων ἐκ φειδωλίας), τὴν μὲν γνώμην ἤξiou ἀποδοχῆς
 τούτου, παρηγεῖτο δὲ τὴν αὐτοῦ βοήθειαν, καὶ οὐκ εἰ
 τι γένοιτο παρὰ τοῦ ἀποστάτου, βούλεσθαι τὴν ἐπι-
 κορίαν αὐτῷ κατεμῆνεν. Ἄλλ' ὁ γε Μορτάγων καὶ

pleret, tum vero ut sibi ipse, quin et uxori et li-
 beris (nam et illos Michael, quo ex tempore ad
 Thomam defecerat, in carcere habebat), majestatis
 scilicet reus, veniam indulgentiamque obtineret.
 Sed neque imperator rem adhuc audierat (adeo
 enim omnis extra commentus oclusus erat), nec
 si quis, non solum eorum qui prope essent verum
 etiam qui longius abessent, ejus partes secutus
 esset. Thomas autem veritus ne subito magna
 Gregorii auctoritas fieret, isque suis ordinibus
 terrorem injiceret, nihil soluta obsidione aut ea-
 stris ab urbe dimotis, timens ne se hostis a tergo
 insequeretur, paucos aliquos, ac quantos oppri-
 mendo Gregorio sufficere existimavit, assumens,
 in illum educit; prælioque fusum ac in fuga com-
 prehensum necavit. Hincque celeriter ad reliquas
 copias urbem obsidentes reversus litteras in omnes
 partes, quibus sibi victoriam (etsi falso) manifeste
 arrogaret, dedit; classemque, quam in Achaia
 habebat, ad se quam primum adduci jubet, quo
 rursus instructoribus copiis mari pugnam consero-
 ret. 64. Constabat illa cum bello aptis biremibus,
 tum onerariis trecentis quinquaginta navibus; quæ
 et brevi secundis auris ad Byridensem in Thracia
 portum appellunt. Imperatoria autem scyphonibus
 instructa classis, illic hostes in statione incautos
 aggressa, multas eorum naves cum ipsis vectoribus
 capit, alias vi maxima comburit; paucæ admodum
 cladis superstites celeri fuga portum Blachernensem
 petunt, id omnino satagentes ut terrestribus copiis,
 quod et ita contigit, jungerentur. Sic res mari
 gerebatur, felicitique adeo exitu. Terra vero conti-
 nuæ prope sigillatim erant velitationes cædesque
 edebantur, modo Michael, modo ejus filio Theo-
 philo cum Olbiano et Catacyla adversus hostem
 suos educente. Horum præliorum varius exitus,
 dataque et acceptæ æquo pene Marte subinde
 strages. Justa tamen pugna nunquam certatum,
 eo quod imperator cum hoste, cujus essent nume-
 rosiores expeditæque ac equestres copiæ, arti
 congressi non posset.

17. Eo rerum statu, Mortagon Bulgarorum im-
 perator, fama excitus, quæ jam totum orbem per-
 vaserat, Romanorum imperatorem intra muros
 obsessum teneri, misso clam ad Michaelem nuntio
 ultro se auxilia missurum pollicetur ac copias
 quantæ adversus hostem sufficerent. At 65 ille,
 sive revera Romanorum, in Thomæ castris mi-
 litantium, reverentia inque eos miseratione, sive
 alias parcendum sumptibus ducebat (nullus enim
 unquam imperatorum illo fuit sordidior), laudato
 Bulgari proposito auxilia recusavit, nec quidquid
 demum tyrannus præstiterit, eis se usurum signi-
 ficavit. Mortagon tamen, ut qui alioqui bellis præ-
 daque ac spoliis gauderet, fœdusque tricennas

VARIE LECTIONES.

⁶⁶ alii Βρυδων. margo Combef.

cum Leone ejus decessore pactum confirmare magisque stabilire quæreret, adversus tyrannum exercitum parat. Quamobrem Romanorum fines audacter ingressus ad locum cui Ceductus nomen, castra ponit. Percrebrescebat rumor; nec fieri poterat ut irruptio tyrannum falleret. Merito itaque perturbatur, animoque plane attonitus est. Ubi tamen emersit exque ea se æstuatione collegit, adversus illum sibi movendum constituit. Quoniam autem diviso exercitu se prorsus debilem fore cladique obnoxium videbat (nam et in expugnanda urbe Augusta non exiguo sed numeroso fortique exercitu opus erat, eoque magis quod jam imperator exercitum hæud contemnendum paraverat, quique adeo conserto pede pugnare posset nec raro hostium stragem dare; nec vero contra Bulgarorum copias aliter quam magno validoque exercitu pugna instrui poterat), ne igitur velut rapidus quidam torrens in duos quosdam deductus rivulos, quam pro priori virtute **66** hostibus imbecillior appareret, et qui facile edomari posset, urbis obsidionem in totum solvit, inque Bulgarcis, quibus se parem esse arbitrabatur, educens, in eo quem diximus Ceducti loco, cum eis pugnam committit.

48. Cæterum tyrannus in eo prælio magna suorum strage vincitur, nec adeo hostes clade afficit, sed ipse ab eis ingenti clade afficitur. Cumque aliter non liceret, fuga salutem expediunt qui e prælio incolumes fuerant, arduoque quodam loco nec facili accessu dispersi secum cogitabant quomodo rursus coirent ac agnien instaurarent. Bulgarus autem statim captivos, qui venerant in potestatem, assumens, ingentisque prædæ compos effectus, victoria ferax eaque superbiens redit in patriam. Classis ad obsidendam urbem relicta, audita suorum strage, tota ad imperatorem deficit illique adjungitur. Thomas porro desertor eo temeritatis erupit, dæmonum, ut videtur, illi belli sociorum afflatu, ut et cladibus undique attritus cæsusque atque ex amplissimis rebus in angustias compulsus, nec justo unquam prælio victoria positus vel conserta palam acie vel ex tanto machinarum quotidie urbi admotarum apparatu censuque, collectis iterum copiis in campo cui nomen Diabasis, aliquot ab urbe stadiis dissito, castris metandis tum ex agri feracitate tum ex-aquarum irriguo longe commodissimo, considerit. Inde omnem suburbanorum elegantiam excursionibus vastabat ac **67** igni incendebat. Haud tamen velut prius se civitati in conspectum dabat. Michael vero ubi rem intellexit, idoneo conscripto exercitu, Olbianum quoque et Catacylam cum suis legionibus, viros strenuissimos ac integræ fidei, habens adversus illum educit. Offendit autem non pavidum aut rei expectatione suspensum, sed fortiter

A ἄλλως πολέμοις χαίρων καὶ τὰς ἐκ τούτων λείας καρπούσθαι φιλῶν, καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν δὲ τριακοντούτεις σπονδὰς γεγενημένας παρὰ τοῦ προκατασχόντος Λέοντος ἐπιθεβαιῶσαι καὶ ἰσχυροτέρας ποιῆσαι ζητῶν, τὴν κατὰ τοῦ τυράννου στρατιάν εὐτρέπιζεν, καὶ δὴ τῶν Ῥωμαίων ὄρων ἔντοσθε μετὰ παρρησίας γενόμενος κατὰ τὸν Κηδοῦκτου χῶρον οὕτω καλούμενον ἰστρατοπέδευσεν. Ἐκούοντο δὲ, καὶ λαθεῖν ταῦτα τὸν ἀποστάτην οὐκ ἦν· περιεδομήθη μὲν, ὡς εἰκός, καὶ τὰς φρένας κατεκτυπήθη, ἐν αὐτῷ δὲ κάλιν γενόμενος τὴν κατ' αὐτοῦ στρατιάν ἐξώπλιζεν. Καὶ ἐπεὶ εἰς δύο καταμεριζόμενος ἰδέσκει παντελῶς ἀσθενῆς τε εἶναι καὶ εὐπτωτος (ἦ τε γὰρ τῶν πόλεων βασιλεύουσα οὐκ εὐαριθμητοῦ, ἀλλὰ πλείστου ἀξιολόγου στρατοῦ ἰδέετο πολιορκουμένη, ἤδη καὶ τοῦ Μιχαὴλ δυνάμεις οὐκ ἀγενεῖς συλλέγοντος καὶ κατὰ πόδας ἰστασθαι δυναμένου, καὶ πολλὰς κλειθρον ἐπαγαγεῖν αὐτοῖς δυνηθέντος· καὶ ἡ τῶν Βουλγάρων δὲ δύναμις οὐ μικρὰς τινας τάξεως καὶ στρατιάς, πολλῆς δὲ καὶ οὐ τῆς τυχοῦσης ἰδέετο παρατάξεως), — μὴ οὖν εἰς δύο τινὰ διαιρούμενος κατὰ τινα λάθρον χειμάρθρον ἀσθενέστερος παρ' ὃ ἦν δόξῃ τε τοῖς ἐχθροῖς καὶ εὐχείρωτος γένηται, ἀπαίρει μὲν ὅλως τῆς πάλεως, πρὸς τὸν Βούλγαρον δὲ ἀξιόμαχον κρίνας αὐτὸν κατὰ τὸν εἰρημνὸν τόπον παρατίσσειται καὶ ἀνταγωνίζεται.

ιη'. Καὶ ἐπεὶ ἐς χεῖρας ἦσαν κατ' ἀλλήλων, ἤτταται δὴ ἰσχυρῶς ὁ τυράννος, καὶ φόνον οὐ ποιεῖ μὲν πάσχει δὲ παρὰ τῶν ἐχθρῶν. Καὶ ἐπεὶ μὴ ἄλλως ἦν τῆς σωτηρίας λαβέσθαι, [P. 42] φυγαδεῖα ταύτην εὐρίσκουσιν, καὶ ἐν τινι χώρῳ δυσβάτην σχεδαννύμενοι ἐσχόπουν πῶς συνάγνται. Ἄλλ' ὁ μὲν τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς εὐθύς τὰ τε σώματα προσλαβόμενος ὦν ἐγένετο κύριος, καὶ λείας δὲ πολλῆς γενόμενος ἔγκρατης, πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὑπέστρεψε, τῇ κατ' αὐτοῦ νικῆ ἐπαιρούμενος τε καὶ γαυριῶν. Τὸ δὲ καταλειφθὲν ναυτικὸν ὡς τοῦτο ἀκήκοεν, τοῦτο ἦ δὴ τῇ πόλει προσεδρεύον, προσχωρεῖ τῷ βασιλεῖ καὶ μετ' αὐτοῦ γίνεται. Ὁ δ' αὖ ἀποστάτης εἰς τοσούτο ἤκε θάρρους, παρὰ τῶν αὐτῷ συμμαχοῦντων, ὡς εἰκοι, δαιμόνων ἔγκρατης, ὥστε πάντοθεν συντριβόμενος καὶ πληττόμενος καὶ ὀλίγος ἐκ πολλῶν γενόμενος, καθάρως τε νίκης οὐ ποτε μετεσχηκῶς οὐτ' ἀπὸ παρατάξεως αὐτε μὴν ἀπὸ τῶν καθ' ἡμέραν προσαγομένων διὰ πολυχειρίας μηχανημάτων κατὰ τῶν τευχῶν τῆς πόλεως, αὐτὸς ἐπισυναχθεὶς κατὰ τι πεδῖον, διάθασιν οὕτω καλούμενον, σταδίου ἀπέχον τῆς πόλεως ἱκανοῦς καὶ πρὸς στρατοπεδῆαν εὐφυῆς ἐκ τε τῶν φυσόμενων καὶ ὑδάτων ἐπιβρύτων δν, συναθροίζεται. Κάκειθεν τὰς προνομὰς ποιῶν πάντα μὲν πρὸ ἧς πόλεως ἔκειρε κόσμον καὶ ἐπυρπόλει, ἐνεφανίζετο δὲ τοῖς κατὰ πόλιν, ὡς τὸ πρότερον, οὐδαμῶς. Ὁ καὶ συνελθὼν ὁ Μιχαὴλ καὶ ἀξιολόγον συστήσας στρατὸν, αὐτὸν τε Ὀλβιανὸν καὶ Κατάκυλαν ἔχων μετὰ τῶν ἑαυτοῦ ἀκμήτας ταγμάτων καὶ ἀκεραίους, κατ' αὐτοῦ ἐκστρατεύει· καὶ τούτων οὐ κατορρώδουντα οὐδ' ἐκφοβοῦμενον, ἀλλ' αὐτῷ προσυπαντῶντα μετὰ σπου-

VARIAE LECTIONES.

⁶⁶ ἢ] οὐ P. ⁶⁷ τοῦτο] τό' ἢν τοῦτο δὴ τὸ? ⁶⁸ μὲν τὸ πρὸ?

δῆς ἰσχυρῶν συνήλθεν εἰς χειρῶν δύναμιν, κρῖναι τὸ ἅπαν βουλευθείς. Ἐνθα δὴ καὶ καταστρατηγήσαι τὸν βασιλεὺς βουλόμενος αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ καταστρατηγήται βουλή καὶ τοῦ παντὸς διαμαρτάνει σκοποῦ. Ὁ μὲν γὰρ ἄμα τῷ συβραγῆναι τὸν πόλεμον νῦτα δίδοναι τῷ βασιλεὶ ἐκέλευσεν, οὗ τὴν τῶν ἑαυτοῦ δυνάμεων γνώμην κατανοῶν, ἀνθρώπων ἑκαταὶ χυμαικῶν καὶ τέκνων στερουμένων δι' αὐτὸν καὶ τὰς χεῖρας τῷ ἀδελφικῷ λύθρῳ καταμιαίνοντων· οἱ ταχέως ἕσασθαι καὶ οὐκ εἰς τοσοῦτον χρόνον ἐκταθῆναι τὴν αὐτῶν ἐν τοῖς ὑπαίθροις διατριβὴν προσδοκῆσαντες πρὸς πᾶν μὲν ἦσαν κατ' ἀρχὰς εὐπειθεῖς, ἐπὶ δὲ καὶ ὁ χρόνος ἦδη που ἐξετέτατο (τρίτος γὰρ ἐξηνύετο) καὶ ἀνηνύτοις ἐκ τῶν καθ' ἡμέραν γινόμενων ἐδόκουν ἐπιχειρεῖν, ἀνδρὸς ἐνὸς ἐπιθυμῖα καὶ ἀπονοίᾳ δουλεύοντες, τῆνικαῦτα τὸ κελευσθὲν ὡς ἔρμαιόν τι λαθόντες οὐχ ὥσπερ ἐκείνος ἐβούλετο ἐξεπλήρου, ἀλλὰ ὡς αὐτοὺς ἐδόκει καλόν. Ὁ μὲν γὰρ ἐγκλίνας τούτοις εἰς τοσοῦτον ἐπέτρηκεν ὅσον τὴν τοῦ βασιλέως παράταξιν διαλύσαι καὶ αὐθις ὑποστρέφειν στερρῶς φρονέοντας. [P. 43] οἱ δὲ κόσμῳ καὶ τακτικῇ ἐμπειρίᾳ τὴν τοῦ βασιλέως στρατιὰν κατόπιν θέουσιν, καὶ οὐχ ὡς φήθη εὐδιαλύτως⁶⁶, εἰδότες ἀχηματίσθω χρῶνται φυγῇ, καὶ ἄλλος ἄλλῃ διασκέδασθαι τε καὶ διεφέρετο. Ἄλλ' οἱ μὲν ἄλλοι, νῦν μὲν ὀλίγοι καὶ αὐθις ἕταροι, τῷ βασιλεὶ προσχωροῦσι καὶ καθομολογοῦσιν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ σὺν ὀλίγοις τισὶ πρὸς τὴν Ἀδριανοῦπολιν ὠρίζεται κάκεισε τῆς φυγῆς ἴσταται. Ὁ δὲ γε τούτου νόθος τε καὶ παράγγατος υἱὸς Ἀναστάσιος τοῦ τοῦ κῆς Βύζης φεύγων ἐπιλαβάνεται πτολίσματος. Καὶ οὐ κατὰ τύχην, οἶμαι, κατὰ τὴν πρόνοιάν τινα. Ἐν ἑκάστοις τούτων πρὸς ἑαυτὸν ἐλκίον τὴν τοῦ βασιλέως προσεδρῖαν τῷ ἑτέρῳ διδοῖ ἀνεσίαν τε καὶ καιρὸν εἰς τὴν προνομήν.

10. Ἄλλ' ὁ γε βασιλεὺς ἐκ ποδῶν τούτοις ἐπόμενος πρῶτον ἔγνω τὸν θυμῶν πολιορκεῖν καὶ τὴν προγεννημένην εἰς αὐτὸν ἀποδοῦναι τούτῳ ποινήν. Ὄθεν ἐπάγει αὐτῷ πολιορκίαν, οὐ διὰ μηχανημάτων ἢ ἄλλων τιῶν σπουδάζων αὐτὸν καθελεῖν, ἀλλὰ μὲν τὸν ἐμφύλιον ἀποδιδράσκων πόλεμον, ἀλλὰ δὲ τῷ¹⁰ τοῦ τὴν Σκυθίαν οἰκοῦντας τῶν τοιούτων ἀμαθήτους κατασκευῶν βούλεσθαι διαμένειν, ἀλλὰ λιμῷ καὶ ἀνάγκῃ τῶν ἐπιτηδίων, οἷς ἐν σπάνει καὶ ἐνδείᾳ ἄλλ' οὐκ ἀποθησαυρίζουσα ἢ πόλις εἰδείκνυται. Ἐγώσωτο γοῦν ταῦτα αὐτῷ, καὶ ἀρχὴν ἢ πρᾶξις ἐλάβανεν. Ὁ δὲ γε πολιορκούμενος παντὸς μὲν ζώου πρῶτον ἰδέαν ἀχρηστον, ἔπειτα δὲ καὶ πᾶσαν ἡλικίαν τῆς πόλεως ἐξωθεῖ, οὐ παρακλητικῶς, ὡς ἂν εἴποι τις, λόγοις τὰ πολλὰ τῶν πράξεων διοικῶν, τυράννην δὲ γνώμῃ καὶ αὐθεξάσθω· ὁ καὶ τὸ κατ' αὐτοῦ ἀνεθυμιάσει τε μῖσος καὶ ἀνενώσεν. Ἐπειτα ὡς ἦδη ἤκμαζεν ὁ λιμὸς, σωτηρίας¹¹ ἐλπίς οὐδαμοῦ, ἠνάγκαζε δὲ καὶ τοὺς ἑαυτῆς φόβους ἀνελλικεῖς ἀπίησι δὴ ἡ γαστήρ, οἱ μὲν λάθρα διὰ τινων πύλων οἱ δὲ διὰ τεχνῶν καθιμώμενοι, οἱ μὲν φέροντες τῷ βασιλεὶ ἑαυτοὺς ἐπεδίδου, οἱ δὲ πρὸς τὸν υἱὸν κατὰ τὸ Βύζης προλιέθρον

sustinere paratum; quamobrem collatis signis discernendum statuit. Tyrannus cum stratagemate imperatorem vellet decipere, eodem ipse decipitur et ab scopo prorsus aberrat. Jubit nimirum suos primo congressu terga imperatori dare, parum intelligens qua illi in eum mente affecti essent. viri scilicet ejus jampridem causa liberis et uxoribus privati, ut fraterno cruore dextras polluerent; qui initio quidem, cum brevem expeditionem fore nec se tandiu sub dio moraturos esse sperassent, ad omnia se obsequentes praeberant. Ubi autem jam tempus trahebatur, quippe cum annus jam tertius fluxisset, exque quotidiana experientia ea se tentare [senserant] quae nullo absolvi exitu possent, dum unius viri libidini ac dementiae servirent, tandem id quod ipsis imperatum erat, insperati lucri loco accipientes, non ex illius mente sed ex suis ipsorum rationibus implendum sibi putavere. Nemo jussi erant ut tantisper cederent, dum regia acies insequendo ordines solveret, ac tum demum conversi hostes fortiter caederent. Verum illi dum composite exque bellica arte, non temere solutis ordinibus, ut ipse putaverat, a tergo irruentem imperatoriam **68** aciem vident, veram reipsa nihilque simulantes capessunt fugam; aliique alio dissipati ac dilabentes, modo pauci, modo plures, ad imperatorem configiunt sequae illi sacramento astringunt. Tyrannus cum paucis quibusdam Adrianopolium, evadit in eorum ibique fugam sistit: ejus vero nothi ac facticii filii Anastasius ex fuga Byzae castrum occupat. Nonne id casu, sed certa Dei providentia factum existimem, ut dum quisque illorum imperatorem ad obsidendum trahit, alteri inducias tempusque pabulandi praebet.

19. Porro imperator e vestigio illos insecutus primum Thomam obsidendum ac vicariam ei penam reddendam constituit. Obsidet autem, non machinas, non tormenta adhibens, tum quod belli civilis damna vitare cuperet, tum quod vicinis illi civitati Scythas ea instrumenta docere volebat, quibus urbes expugnari solent: sed fame rerumque ad victum necessariarum penuria, raro in civitate comiteatu nec copiosa annona in ea reposita. Sic itaque illi constitutum, inque eum modum ductum rei exordium. Obsessus Thomas in primis genus omne animalium ad bellum inutile, omnesque adeo quibus per seipsum non liceret arma ferre, urbe ejecit, plerumque gerens, ut quis dicat, non lenibus verbis et ad obscundum compositis, sed tyrannico animo ac rigido; quod et **69** oppidanorum in eum confluxit auxiliumque odium. Deinde ingravescente jam fame, ac salute desperata, cum venter nihilo minus cogeret suaque tributa durus exactor depo-neret, qui intra urbis septa tenebantur, alii caecis quibusdam portis furtim dilapsi, alii loribus per multos submissi, pars sese imperatori dedunt, pars

VARIAE LECTIONES.

⁶⁶ ἐνδιαλύτως P. mox malim ἰδόντες. ⁷⁰ τῷ om. P. ⁷¹ σωτηρίας δ' ἦν ἐλπίς ?

Byzam ad Anastasium ejus filium profugiunt. Tandem cum obsessi non modo necessaria sed et abominanda et sordida consumpsissent, ac usque ad putrefactorum coriorum veterumque solearum esum necessitas pepulisset, oppidanorum quidam cum Michaele collocuti delictique veniam precati, ac ea impetrata, comprehensum Thomam vinciumque manibus in hostis potestatem tradunt. Quodque pridem regum moribus sederat jamque usu inoleverat, Michael primum observans, ejusque calcibus calcata cervice pedes manusque truncat, asinoque impositum ignominiae causa pedes omnes ordines circumduci jubet, id unum lugubri proferentem voce: *Qui sere rex es, miserere mei.* Percontante autem ex eo Michaele, Num qui eorum quos amicorum loco circa se habebat, aliique conjurati ejus socii essent, plures forsitan delaturus erat, nisi Joannes quidam Hexabulius imperatorem monuisset, *Haud decere, quin et plane absurdum esse, inimicis amicos accusantibus fidem habere.* Quo is sermone majores miserorum civium suorumque amicorum pœnas dissolvit. Sic vero etiam desertor 70 vitæ finem accepit, lentis confectus suppliciis ritu quo bestiae rori difficilis animam abrupens, circa medium mensis Octobris, homo initio quidem ad res maximas suscipiendas visus idoneus animosusque, et propositi strenuus exsecutor: progressu vero longe se ipse deterior apparuit, nec pro ea opinione quam de se concitaverat nactusque in aliorum animis erat. Utrum autem sic illi evenerit, quod ipse alius a se evasisset moresque in deterius mutavisset, an quod hostium diversa subinde ratio molesque exstiterit, non multum refert. Quamvis quidem illi bellum quasi intus ac domesticum fuit, quod prior ipse animi audacia ac temeritate sibi conflaverat, rerumque illius status atque firmitas vacillabat, erant ejus facta nihil minus fortia quam verba, resque ei ex animo cedebant. Ubi autem Asiam fere universam subjecisset inque Europam non imbelli animo nemine obsistente trajecisset, vir nullis litteris, nullis humanioribus excultus studiis, sed illiberalibus atque sordidis educatus, animis jam exarsit superbiaque inflatus est, ac a sano sensu suo in amores quosdam et impudicas nuptias jugi temulentia ac bacchatione actus descivit. Ad harum tamen rerum eventum quod attinet, aliis quoque pro arbitrato suo judicandi facimus facultatem, si cui nostra non arrideant. Verum hæc haec tamen. Sed et Byzienses, prostantis periculi metu, cito sententiam mutarunt. Mox enim infortuniorem Thomæ accepto nuntio, in similibus simile ineptes consilium, vincium manus ac pedes 71 Anastasium adduxerunt. Qui iisdem ac pater exarnificatus suppliciis vivendi finem fecit.

20. Quanquam vero hæc ita evenerant sublatusque tyrannus erat, mariitimæ tamen urbes Thraciæ Panium et Heraclea ejus tuebantur partes ac Mi-

ἀπεδίδρασκον. Ἐπει οὖν οὐ τὰ ἀναγκαῖα μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ ἀπικυτὰ καὶ λυκρὰ τούτοις κατεβήδοτο, ἀχρι δὲ τῶν σισημμένων σκυτῶν τε καὶ καττυμάτων τὰ τῆς τροφῆς ἐχώρει, εἰς λόγους· τινὲς τῶν ἐν τῇ πόλει ἐλθόντες τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν ἡμαρτημένων ἀμνηστίαν αἰτήσαντές τε καὶ λαβόντες, περισχόντες αὐτὸν λαμβάνουσι τε διὰ χειρῶν καὶ προσάγουσι τῷ ἐχθρῷ. Ὁ δὲ τὸ ὄψαν πάλαι τοῖς βασιλεῦσι καὶ εἰς συνθήειαν ἤδη ἐλθὼν πρῶτον τελέσας καὶ ὑποκάτω θεῖς τῶν ποδῶν, ἀκρωτηριάζει τούτον [P. 41] καὶ πόδας καὶ χεῖρας ἀπαράσσει αὐτοῦ, ἐπὶ θνῶ τε θεατρίζει πᾶσι, τούτο μόνον ἐπιτραγυθούοντα· Ἐλέησόν με, ὁ ἀληθῶς βασιλεῦ. Ἐρωμιῶν δὲ τοῦ βασιλέως, εἰ τινες τῶν αὐτῷ συνόντων φίλων καὶ ἑταροὶ εἶεν τὰ αὐτοῦ φρονούντες, τάχα ἂν πολλῶν κατεῖπεν, εἰ μὴ τις ἀνὴρ Ἰωάννης ὁ κατὰ τὸν Ἐξαβούλιον οὐ δῖον ἐφη εἶναι, Ἀλλὰ καὶ ἀποποι, ἐχθροῖς κατὰ φίλων πιστεύειν, ὦ βασιλεῦ. Καὶ οὗτος μὲν τούτῳ διέλυσε τῷ λόγῳ τὰς μίξοντας τῶν ταλαιπύρων δὴ πολιτῶν καὶ φίλων αὐτοῦ τιμωρίας· οὕτω δὲ καὶ ὁ ἀποστάτης κατέλυσε τὸν βίον, ταῖς κατὰ μικρὸν ποιναῖς τὴν ψυχὴν ἀπορρήξας ὥσπερ τι ζῶον δυσθανατοῦν, μὴνδς μεσοῦντος Ὀκτωβρίου, κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς γεγενομένη δοκῶν μεγαλεπήβολος καὶ τολμηρὸς καὶ τοῦ προτεθέντος ἐξεργαστικὸς, προβαίνων δὲ φανεῖς πολὺ καταδεέστερος αὐτοῦ καὶ τῆς τῶν ἐκτὸς προσδοκίας. Πότερον δὲ καὶ τοῦτ' ἐγένετο παρὰ τὴν αὐτοῦ ἐκείνου διαφορὰν καὶ μεταβολὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἢ παρὰ τὴν τῶν πολεμουμένων πρὸς αὐτὸν παραλλαγὴν, οὐ πολὺν ἔχει λόγον. Ἔως μὲν γὰρ ἦν αὐτὸς αὐτοῦ πόλεμος ἐνδοθεν, διφθάσας ἀνεβρίπισεν αὐθάδεις γνῶμη καὶ τολμηροῦ, καὶ ἀμφίβολος πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων κραταίωσιν ἦν, ἐβρωῶντο τῶν λόγων αἱ πράξεις οὐκ ἔλαττον, καὶ κατὰ νοῦν ἐχώρει τὰ πράγματα· ἐπεὶ δὲ τὴν Ἀσίαν μικρῶν πᾶσαν ὑπέταξε, διεπρωαῖωθη δὲ καὶ πρὸς τὴν Εὐρώπην σὺν οὐκ ἀγενεῖ τῷ φρονήματι μὴδένα ἐμποδῶν εὐρηκῶς, ἀνὴρ ὅτε δὴ οὐκ ἐκ λόγων καὶ παιδείας ὀρμώμενος, βαναύσου δὲ τινος καὶ ἀγυρτικῆς ὀμίλλας, ἐξήπτο ἤδη καὶ ἐπεφύσητο καὶ τῶν αὐτοῦ ἐξέπλει φρενῶν, πρὸς ἑρωτάς τινος καὶ γάμους οὐ σωφρονικοὺς διὰ τῆς καθ' ἡμέραν μέθης καὶ βακχίας ἀγόμενος καὶ αὐξανόμενος. Ἄλλ' ὅπερ μὲν τῆς τῶν πραγμάτων τούτων συντελείας διδομεν καὶ ἄλλοις ἄλλως ἔγνωσιν, ὅτε μὴ τοῖς ἡμετέροις βούλωνται ἐξακολουθεῖν. Πλὴν περὶ μὲν τούτων αὐτάρκως. Καὶ οἱ ἐκ Βύζης δὲ ἐφ' ἐτέρας ταχέως ἐγένοντο γνῶμης, ὑφορώμενοι τὸν προεστώτα κίνδυνον· ἅμα γὰρ τῷ πυθέσθαι τὰ κατὰ τὸν Θωμαῖν ἀτυχήματα, ἐφ' ὁμοίαις πράξεσι τὰ ὅμοια πεποιηκότας τὸν Ἀναστάσιον ἠγαγον δεδεμένον χεῖρας καὶ πόδας. Ταυτὰ δὲ καὶ οὗτος [δὲ τε] πεπονηθέναι βιαζόμενος τῷ πατρὶ τὸν βίον μετέλλαξεν.

κ'. Οὐ μὴν ἐπαύοντο τούτων οὕτω καθυπαντησάντων κατὰ Θράκην πόλεις παράλοι, τό τε Πάνιον καὶ Ἡράκλεια, τὰ τοῦ τυράννου φρονῆσαι· τοσοῦτον

VARIÆ LECTIONES.

71 ἀληθῶς βασιλεῦς? 72 ταῦτα P.

ἄρα μίσος κατὰ τοῦ Μιχαὴλ πᾶσιν ἐνέφυ καὶ ἐξ ἄλλων μὲν ἴσως, πολλῶν δὲ πλείον ἐκ τοῦ μὴ βούλεσθαι τὸν ᾧ κατὰ τῶν [P. 45] θείων εἰκόνων ἀναβρῆπισθῆναι καταλύσαι. Πλὴν ταύταις πληθιάσας, τοῦ μὲν οἰσμοῦ ἐπιγινόμενου ἴσως καὶ τοῦ τείχους τοῦ Πανίου καταβληθέντος ἢ ἐξ αὐτῶν πάροδος ἀκμητὶ γέγονε τῷ Μιχαὴλ ἡ δ' Ἱράκλεια καὶ ὡς ἀνέγνωσα, ὁμῶς τῶν ἐκ τῆς θαλάττης μερῶν κατακυριευθεῖσα, ἀλλοικεῖται καὶ αὕτη ἀναιμωτῆ, καὶ τοῦ φρονεῖν τὰ τοῦ τυράννου ἀπαλλάττεται, πίστει δὲ δωκυῖα τῷ βασιλεῖ.

Καὶ τὰ μὲν κατὰ Θωμᾶν συμβεβηκότα τοιοῦτον ἔσχε τέλος ἐκ τῆς εἰρημένης ἀρχῆς, καὶ οὕτω τροπαιοφόρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν κατ' ἤπειρον ἔρχεται: πύλων, οὐδὲν ἕτερον ἀπὸ στασιωτῶν ἐνοήσας ἢ ἐπὶ τῆς ἀμιλλητηρίου θέας ἐπὶ τούτῳ γεγεννημένης ὀπίσω τὴν χεῖρα δεθεμένους ποιῆσαι διαθεῖν καὶ ὑπερορίους τοὺς αἰτιωτάτους γενέσθαι.

Αὐτίκα γοῦν καὶ πρὸς Χοιρέαν, ἔτι γε μὴν καὶ πρὸς Γαζαρητῶν τὴν Κελωνιάτην, ἀνθρώπους μὲν ὄντας καὶ πιστὰ φυλάττοντας τῷ Θωμᾶ, κατέχοντας δὲ τὸν μὲν τὴν Καβάλαν τοῦ Χοιρέα, τοῦ Γαζαρηνοῦ δὲ τὴν Σανιάναν, καὶ πολλὰς ἐκεῖθεν ποιούντων καταδρομὰς, καὶ ληστρικῶς ζωντάς τε καὶ τυραννικῶς, χρυσοβούλλιον ἐκπέμπει ὁ Μιχαὴλ, τιμὰς μεγάλαις τὰς τῶν μαγίστρων καθυπισχοῦμενος καὶ ἀμνηστίας κακῶν, καὶ δῆλον τὸν τοῦ Θωμᾶ θάνατον τοῦτοις ποιῶν. Ἄλλ' ἐκεῖνους μὲν οὐκ ἐπέσειεν ὁ ἀποσταλεὶς, ἀλαζόνας ὄντας τε καὶ ἀτίθασσον κεκτημένους ψυχῇ· ἑτέρους δὲ τινὰς τῶν ὑποβεβηκότων κλέψας καὶ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως πίστιν μεταθεὶς ἐπέσειεν ἐξελθόντας ἴσως πρὸς τὰς συνήθεις ληστείας ἀποκλείσαι τοῦτοις τὰς τῶν ἐπιγῶν πύλας καὶ λόγῳ καταλειπεῖν αὐτοὺς χωρὶς. Ὅπερ καὶ γέγονεν. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν ὡς εὖρον κεκλεισμένας τὰς πύλας, τὴν ἐπὶ Συρίαν ἔσπευσαν διανύσαι. ἰδὸν, τῷ φόβῳ βαλλόμενοι. Ζῶντες δὲ ὁμῶς ἀλόντες τῷ ξύλῳ ἐξήρηγναι καὶ τοῦ βίου ἐξῴθεν γίνονται. Ἄξιον δὲ μὴδὲ τοῦτο παραδραμεῖν, ὅπως ὁ Γαζαρητὸς προδεδότω καὶ τῶν τειχῶν ἀπεκλείετο. Ἄνδρα τινὰ ἀγροικὸν ὁ ἀποσταλεὶς δεξιωσάμενος φωνῆς ἐπιμελούμενον καὶ ταῖς εἰδαῖς τερπόμενον ἔμμελῶς ταῖς ἀνεμῆναις ταύταις καὶ ἀγροικαῖς, μέλος τι ἐπέλεξεν πρὸς τὴν ἐκεῖνον οἰκονόμον ἔχον τὴν ἀναφορὰν. Ἦν δὲ αὐταῖς λέξουσιν οὕτω· Ἄκουσον, κύριε οἰκονόμε, εἰ λέγει Κυβέρην· Ἐάν μοι δῶς τὴν Σανιάναν, μετροπολίτην σε ποιήσω καὶ Νεοκαισάρειαν [P. 46] σοὶ δώσω. Τοῦτο πολλάκις ἠδόμενον ἐν αἰσθησὶ τοῦτον γενέσθαι τὸν οἰκονόμον πεποίηκεν. Ὅθεν ὡς ἔγνω τὸν γοῦν τε καὶ τὴν τῶν πραγμάτων ἀναφορὰν, ἐξελθόντος ποτὲ τοῦ Γαζαρηνοῦ ἐκλείσεν κατ' αὐτοῦ τὰς πύλας καὶ τοῦτον ἐξῴθεν ἐγκατέλειπεν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ὑπερνεφῶν τούτων πολιχνίων, καὶ οὕτω τούτων ἢ κάλιν ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ κατέληψεν.

κα'. Οὐκ ἔμελλε δὲ ἄχρι τούτων ἢ φορὰ στήσασθαι τῶν κακῶν, ἀλλὰ τῶν δύο ἡπειρῶν, Ἀσίας φαιμέν καὶ Εὐρώπης, ἐν θυμῷ Κυρίου οἶόν τινας κεφαλῆς

VARIAE LECTIONES.

ἴσως δὲ δωκυῖαν vel πόλεμον. Cumbef. ἴσως τῆ μὲν οἰσμοῦ ἐπιγινόμενου? ἐξελθόντων?

Michaeli resistebant: tantum nimirum omnium animis illius insederat odium, tum forte aliis ex causis, tum præcipue quod suscitatum adversus sacras imagines persecutionem sopire volebat. Ubi tamen ad illas accessit, disjectis terræ motu Panii muris, nullo negotio in ipsam Michaeli ingressus patuit. Heraclea vero quanquam resistebat, a maritimis ipsa partibus expugnata, nulla civium strage capitur, dataque imperatori fide studere tyranno desinit.

Hic rerum Thomæ finis ex tali principio fuit; sicque Michael triumphans ex continentis urbibus rediit. In socios autem defectionis Thomæ nihil acerbius statuit quam quod Circensium spectaculo in eam rem constituto manibus a tergo revinctis eos circumduci, ac qui maximorum rei scelerum essent, exsilio solum vertere jussit.

Mox quoque ad Chœream, necnon ad Gazarenum constantem, Thomæ quondam domesticos eique constanter servantes fidem (tenebat alter, 72 nempe Chœreas, præsidio Cabalam, alter, nempe Gazareus, occupabat Sanianam; ex quibus præsidis crebras illi excursions habebant, latronumque more ac tyrannice vivebant) auream bullam, imperatorum scilicet diploma, mittit Michael, magistrorum honore præcipuo se illos evecturum pollicitus ac impunitatem daturum, Thomam jam extinctum significans. Verum nuntius ab imperatore missus homines arrogantes ac præfractio animo ad officium revocare non potuit: corruptis tamen quibusdam præsidiorum sub illis merentibus inque imperatoris fidem traductis, suadet ut ad solitas populationes prædasque agendas egressis murorum portas claudant ac nec responso dignitas relinquunt. Sicque adeo contigit. Illi clausas portas nacti indeque perterriti in Syriam fuga contendunt. Vivi tamen capti eque ligno suspensi vita extruduntur. Neque vero omittendum reor, quo se modo habuerit Gazareni proditio, et ut sit muris exclusus. Michaelis legatus rusticum quemdam vocis modulationem affectantem solutisque ac rusticano more compositis canticis sese oblectantem cum humaniter excepisset, carmen quoddam contulit, quo Gazareni œconomum alloqueretur, cujus hic ad verbum tenor. Audi, domine œconome, quid dicat Cyberi. Si Sanianam dederis, faciam te metropolitam et Neocæsaream tibi concedam. Dum hæc sæpius cantillat, œconomus mentem aperit, ut rem intelligat. Cum igitur sensum perspexisset ac quid verba illa designarent animadvertisset, 73 egresso quandoque Gazareno portas claudit et foris hominem relinquit. Hactenus quod attinet ad duo illa oppida ipsis propemodum nubibus minitantiâ, et ut illa rursus a Michaelie in fidem recepta sint.

21. Neque vero maiorum vis atque impetus hoc cardine erat sistendus: sed cum duæ continentæ, Asia scilicet et Europa, veluti caput et cauda divini

numius indignatione quamquam ipsi non intellexerant) cædibus, incendiis, terræ motibus, rapinis, civilium motuum injuria, excursionibus ac vastitate, insperatis urbium mutationibus, signis e cælo, signis ex aere castigatæ fuissent, postremo miseras quoque insulas, velut instrumenti musici mesen quamdam, ut totius corporis plaga communis esset, mala invaserunt. Verum corrigi non poterant qui Dei hominis effigiem colendam negavissent. Quo igitur tempore Thomas res novas inliri cœperat, rei fama in omnes late partes perlata Agareni occidui Iberiæ sinus incolæ, Oceano finitimi, quos jampridem mutata nominis appellatione Hispanos vocant, copiosa aucti hominum multitudinæ, suumque illud Hesperium latus gracile parumque fertile ac opulentum sentientes, cui denique plurimum de soli ubertate ac bonitate deesset; quin et eodem vitio laborare orientalem quoque Iberiæ ac meridionalem plagam: non enim tota bonis terræ dotibus pollet aut satis ferax est: occidua tamen plaga, uti diximus, reliqua squallidior est minusque 74 ferax ac gracilior, ideoque ipsis alendis ac procurandis non sufficiens, justa corporis mole præditis, ac quos necesse sit commeatu abundantia adolescentere, non ejus penuria. Hi igitur ad Apochapsm gentis amerumnæ accedentes rogabant, *Ut coloniam ipsis ducere liceret atque alio commigrare, qui ob multitudinem anguste habitarent, ac quos necessariorum rerum inopia premeret.* Princeps statim magnis instructis navibus justisque eis copiis impositis, celato adhuc consilio, ad Orientis insulas, quæ nostræ ditionis erant, interim prædatum educit, tum subditis rem gratam præstituræ, quorum cupiditatem alienis opibus satiaret, tum adeo exploraturus num quæ fertili solo ac opimo insula occurreret, in quam commode suorum coloniam duceret. Postquam igitur ad multas insulas appulsus neminem sibi resistantem majoresve aut minores naves opponentem invenit (omnes enim omni orbatæ præsidio erant, eo quod omnis classis earum præsidio constituta suppetias Thomæ adversus Crolim advigarat), ingentique præda ex omnibus, ad quas appulsus fuerat, insulis potitus, in Cretam quoque venit, quam deprædatus ac populatus quantum ei licebat, cum omni ex parte soli bonitatem deprehendisset, et quantopere ad omnem venustatem frugumque ubertatem fertilis esset: *En, ait, non est hæc alia quam terra fluens lacte et melle.* Ac tum quidem navibus omnis generis præda oneratis 75 domum rediit; reversusque validam ac ingentem classem instruit. Exeunte porro bieme vereque insuntæ, quadraginta navium classe bellicosæ hominibus onerata, captatoque secundo vento, recta in Cretam, aliis spretis insulis, contendit. Jam ergo appulsus erat, et ad promontorium quod Characem vocant excensum fecerat. Cum

Α και οὐρᾶς, εἰ καὶ μὴ συνίσααν, παιδευθέντων φόνους, ἐμπρησμοῖς, σεισμοῖς, ἀρπαγαῖς, ἐμφυλλοῖς καταδρομαῖς, πόλεων ἀνελεπίστοις μεταβολαῖς, σημεῖοις ἐξ οὐρανοῦ, σημεῖοις ἐξ ἀέρος, τέλος καὶ ταῖς τάλαικώροις νήσοις οἶδν τινα μέσην, ἴν' ὀλόσωμος εἴη ἢ πληγῇ, ἐπέδραμε τὰ δεῖνά. Ἄλλ' οὐκ ἦν παιδεῦσαι τοὺς τὴν θεάνθρωπον ἐξηρηνημένους μορφήν προσκυνεῖν. Ὅθεν ἄρτι δὴ τοῦ κατὰ τὸν Θωμᾶν ἀρξάντος νεωτερισμοῦ, ἐπεὶ ταῦτα ἤκουστο ἢ πανταχοῦ, οἱ τὸν ἐσπερίον κόλπον τῆς Ἰβηρίας τῷ Ἀκαῶν γειτονοῦντες Ἀγαρηνοὶ κατοικοῦντες (Ἰσπανοὺς τοῦτους ὁ πολὺς βεύσας χρόνος μετωνόμασεν), εἰς πληθος σωμάτων καὶ εὐθηνίαν τοῦ γένους ἐξηλακότες, τὴν κατ' αὐτοὺς ἐσπερίον πλευρὰν λυπρὰν οὖσαν καὶ μετρίως εὐδαίμονα ὄρωντες, καὶ λειπομένην μὲν τῆς πρὸς γῆν ἀρετῆς καὶ ἀφθονίας κατὰ πολὺ, ἐνδέουσαν δὲ καὶ πρὸς αὐτὸ τοῦτο ἢ ἔφον τῆς Ἰβηρίας καὶ νότιον (οὐ γὰρ ἅπαντα πρὸς πᾶσαν γῆς ἀρετὴν ἐπιτηδεῖα καὶ εὐφορος, ἀλλὰ τὸ τῆς ἐσπερίου πλευρᾶς, ὡς εἰρηται, αὐχμηρὸν τε καὶ λυπρότερον τῆς λοιπῆς), καὶ διὰ τοῦτο οὕτε τρέφειν δυναμένης αὐτοῦς καὶ διοικεῖν ἀνδρᾶσι σώμασιν εὐμεγεθεῖσι χρωμένους καὶ ἀγαθῶν εὐφορίας ἀλλ' οὐκ ἐνδεία ἀξανανομένουσ', οὗτοι γοῦν προσελθόντες Ἀπόχαψ τῷ ἑαυτῶν ἀμερμουνη ἀποικίαν τινα καὶ γῆς μετανάστασιν ἤτουν αὐτοῖς γενέσθαι, πλήθει τε στενοχωρουμένοις καὶ ἀναγκαίων σάδρει πιεζομένοις. Ὅ δὲ πλοῖά τινα ἐπισκευάσας μακρὰ, καὶ δύναμιν οὐκ ὀλίγην ἐξ αὐτῶν τοῦτων ἐμβιδάσας, ἐπὶ ληστειᾶν τέως, λαμβάνουσαν ἔχων τὴν ἐννοίαν, τῶν πρὸς τῇ ἔφ κειμένων νήσων καὶ ἡμετέρων τυγχανόντων ἐτόσπετο, ὁμοῦ μὲν τὸ αὐτοῖς ἐπιθυμούμενον ἐκπληρῶν καὶ ἐκ τῶν ἄλλοτριῶν τοῦτους προσχορευνῶς, ὁμοῦ δὲ κατασκευάμενος ἢ τῆς ἔστιν οὕτως εὐφορος τῶν νήσων ᾗτε λιπαρὰ εἰς μετοικίαν αὐτῶν. [P. 47] Ἐπει γοῦν πολλαῖς τῶν νήσων πλησιάζων τὸν ἀντιπαραστατόμενον μικρῶ ἢ μεγάλῳ πλοίῳ οὐχ εὕρισκεν (ἐξηρουῶντο γὰρ πᾶσαι τῆς αὐτῶν βοηθείας, ἄρτι κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκδοθηουσῶν καὶ πλεουσῶν μετὰ τοῦ Θωμᾶ), μεγάλας δὲ ὠφελείας ἐκ πασῶν, αἷς καὶ προσώρμιζεν, ἐκαρπούτο τε καὶ ἐλάμβανεν, ἤχε καὶ πρὸς τοὺς Κρηταίους, καὶ τοῦτους καταδραμῶν καὶ λείαν ποιήσας καὶ ἀνδραποδισάμενος, ὡς ἐνῆν, καὶ πάντοθεν καταμαδῶν τὴν τῆς γῆς ἀρετὴν, καὶ πῶς εἴη πρὸς πᾶσαν χάριν καὶ ἀγαθῶν εὐφορος ἀφθονίαν, Τοῦτο, ἐφη, γῆ οὐκ ἄλλη ἢ ἡ βόουσα μέλι καὶ γάλα. Καὶ τότε μὲν παντοίων γενόμενος ἀγαθῶν ἢ ἀπῆγει τὴν ὁκάδα, καὶ πᾶση χειρὶ καὶ δυνάμει ναυτικῶν ἐξήρτυεν ὡς δ' ὁ χειμῶν ἐτετελειώτε καὶ τὸ ἔαρ ὑπέλαμπεν, τεσσαράκοντα πληρώσας ναῦς ἀνδρῶν μαχίμων καὶ ἐπιτήδειον ἀνεμον ἐπιτηρήσας τὴν ἐπὶ Κρήτην ἐστέλλετο εὐθυπορῶν, τὰς ἄλλας τῶν νήσων θέμενος εἰς οὐδέν. Ἄρτι γοῦν ἐκπληθαίε, καὶ τῷ ἀκρωτηρίῳ τῷ Χάρακι καλουμένῳ κατήγετό τε καὶ προσώρμιζετο. Ὡς δ' οὐδὲν οὕτε κατὰ τὴν καταγωγὴν οὕτε κατὰ τὴν ἀπόδασιν ἐφάνη τοῦτοις

VARIAE LECTIONES.

77 ἤκουστο margo Combef. 78 τοῦτο] τὸ? 79 ἀξήμενος P. 80 κατασκευάμενος P. 81 τὴν σιδλον ἐμπεληχῶς ἀγαθῶν Cedrenus.

τῶν ἀπαικτῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς λείας χωροῦσι καὶ πρὸς ἀρπαγὰς εὐχερῶς τὰ τῆς ἐπιβολῆς καὶ ἐπιχειρήσεως ἐπιβαίνοντες, τοὺς μὲν ἐπιτηδέλους εἰς τὰς συνθήκας προνομιάς ἀπέστειλε δουλαγωγῆσοντας τοὺς ἐχθροὺς, αὐτοὺς δὲ τοὺς λοιποὺς ἔχων, ἄρτι δὴ τοῦ πνεύματος ἐπακμάζοντας κάκειναι ἅμα πορρωτέρω σταδίων δέκα ἢ δεκαπέντε γενομένων, πῦρ ἐμβαλὼν ταῖς ναυσὶν ἀπάσας κατέφλεξε, φεισάμενος τὸ παράπαν οὐδεμιᾶς. Τέως μὲν οὖν τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος καταπλαγέντες ἅπας δὴ ὁ στρατὸς (καὶ γὰρ ἰσπανότουον εὐθείως) ἐκδειματούμενοι τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνοντο καὶ εἰς λόγους ἤλθον νεωτερικούς. Ἐπεὶ δὲ κατήκουσαν ἂ πάλαι ὠδύοντο ^α, ὡς αὐτοὶ τε τούτων ὑμεῖς ^β ἀποικίαν ζητοῦντες καὶ γῆν ἀγαθὴν, ἐμοὶ τε ταύτης οὐδετέρα κρείττων γενόμεσθα, εἰς ^γ ταύτην ἤλθον ὁδὸν ὑμῖν τε ἀγαθὰ προξενῶν καὶ ἐμὲ τῆς δὲ ὑμῶν ἀπαλλάττον ὀχλήσεως. Ὡς δὲ καὶ γυναικῶν ἐμέμνητο καὶ παιδῶν οὐκ ὀλιγώρου, καὶ γυναικας, ἔφη, ὡς θεμέταιαι αἱ αἰχμαλωτιζόμεναι, καὶ καίθεος οὐ μετὰ μικρὸν ^δ ἐξ αὐτῶν. Ὅθεν τοῖς τοιοῦτοις κατασιγασθέντες λόγοις, καὶ ἀποδοχῆς ἕξια κρίναντες τὰ λεγόμενα, τάφρον μὲν ἤγειραν πρῶτον βαθείαν, καὶ χάρακα ἐν ταύτῃ καταπήξαντες, ἐνθα καὶ νῦν λαβῶν τὴν ἐπινυμίαν ὁ τόπος σῶζει τὴν προσηγορίαν, Χάνδαξ ὀνομαζόμενος, ἐκεῖσε διενυκτέρευον, φυλακὰς τε τὰς προσηκούσας ποιοῦμενοι καὶ τὰς ὠφελείας αὐτῶν ἐκεῖσε ἀποθησαυρίζοντες.

κβ'. Χρόνος δὲ ἐβρόχῃ πολὺς οὐδαμῶς, καὶ πάντα τὸν βασιλεῖα ἢ φήμη ἰδίδαξε. Καὶ δὴ τὸν πρωτοσπαθάριον Φωτεινὸν, [P. 48] πρόπαππον μὲν Ζωῆς τῆς ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει θεοστέπτου Αὐγούστης τυγχάνοντα, στρατηγῶντα δὲ τηνικαῦτα τῶν Ἀνατολικῶν, τὰ τῆς Κρήτης ἅπαντα διοικεῖν προεβάλετο· ὅς ἐκεῖσε παραγενόμενος, καὶ τῶν μὲν γενόμενος θεατῆς, τῶν δὲ καὶ ἀκροατῆς, φρανότερον ἀνεδίδασκε τὸν Μιχαὴλ τὰ πραττόμενα, καὶ δύναμιν τινα ἡξίου ἐκπέμπειν τὴν ἐκείθεν ἀποσοδήσουσαν τοὺς ἐχθροὺς. Δαμιανὸν γοῦν κόμητα ὄντα τοῦ βασιλικῆς ἱπποστασίου καὶ πρωτοσπαθάριον μετὰ πολλῆς δυνάμεως καὶ παρασκευῆς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς βοήθειαν τοῦ στρατηγῆος Φωτεινοῦ· οἱ καὶ ἐνωθέντες τὸν μὲν κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν πόλεμον ἐστησαν, εἰς οὐδὲν δὲ χρησίμους τὸ τέλος ἐπέσκηψεν. Αὐτοὺς τε γὰρ ὁ προρῆθεις Δαμιανὸς κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῆς μάχης εὐθύς τραυματίας πεσὼν καὶ σφαγῇ παραδοθεὶς τοὺς λοιποὺς οὐ νικᾶν καὶ μένειν ἀλλὰ φεύγειν ἐποίησεν ἠττημένους· καθ' ἣν τροπὴν καὶ ὁ Φωτεινὸς ἐν μονηρικῷ μολίς διακώζεται πρὸς τὴν Δίαν, καὶ τῷ βασιλεῖ τῶν πραχθέντων αὐτάγγελος γίνεσθαι. Ἄλλ' οὗτος μὲν ἐπεὶ διὰ τιμῆς ἤγεται παρὰ τοῦ βασιλέως αἰεὶ, τὴν τῆς Σικελίας στρατηγίαν αὐτῆς τῆς Κρήτης ἀλλάσσεται.

κγ'. Τοῖς δ' Ἴσπανίοις ἐτι πως ἐν ταραχῇ καὶ μείμνη διαγούσιν ἀνὴρ τις ἐκ τῶν ὄρων τῆς νήσου ἐπικαταβάς μοναστῆς ἄλλον ἐφησεν εἶναι τόπον αὐτοῖς ἐπιτηδειώτερον πρὸς τε πόλιν καὶ

A autem nec in appulsione nec excensione triste aliquid accidisset, jamque libere prædas agerent ac excurrerent, facilis visa aggressio est explendique consilli ratio. Viros idoneos ex more populatum mittit prædamque acturos; ipse cum reliquis, ubi isti paulo longius, ad decem circiter quindecimve stadia, processerant, vento etiam invalescente, in jecto igne omnes ad unam naves incendit. Quo subito conflagrantis classis spectaculo perterritus omnis exercitus tum illico ad castra reverti coepit, tum ferocius ejus tanti facinoris rationem repositere. Ad quos dux: *Factum est, inquit, quod vos pridem parturiebatis. Vos ipsi nobis rei auctores fuistis, qui coloniam ac terram bonam quæsieritis. Ad me quod attinet, hac præstantiorem nullam existimavi. Hocque adeo iter suscepi, ut et vobis bona pararem et vestra me interpellationis molestia liberarem.* Cum autem etiam uxorum meminissent nec liberorum negligendam curam, respondit Apochapsus, *In promptu sunt uxores, mulieres captivæ, et quos 76 ex illis brevi suscepturi estis liberos.* His itaque verbis sedati, eaque digna approbatione rati, altum primo ducunt aggerem, vallumque jacentes (unde et locus inditum cognomentum hactenus retinet, Candax appellatus) illic pernoctabant, consuetas excubias habentes omnesque suas opes et facultates ibi reponentes.

22. Non longum fluxerat tempus, cum omnis ejus molitionis fama ad imperatoris aures pervecta est. Is itaque Photino protospathario, felicitis recordationis Zeos a Deo coronatæ Augustæ proavo, Orientalium per id tempus duci, summam rei ad Cretam spectantis commisit. Quo ille profectus, ac cum alia oculis ipse lustrasset, tum aliis referentibus alia accepisset, quæ gererentur imperatori clarius declaravit, viresque aliquas ad hostes inde profligandos ab urbe mitti rogavit. Damianum itaque sacri stabuli comitem ac protospatharium cum ingenti exercitu et apparatu Photino duci imperator suppeditas mittit. Conjunctis illi viribus adversus Agarenos bellum instruit; nec tamen eo conatu commodum aliquid parturiant. Quem enim dicebam, Damianum primo statim congressu accepto vulnere cadens atque jugulatus reliquis non victoriæ durandique fortiter certaminis, sed fugæ ac cladis auctor fuit. Eaque fuga Photinus conscensa celuce, 77 ad Diam vix sospes evadens, ipse imperatori cladis acceptæ nuntius exstitit. Imperator, quod virum magnificè coleret, pro Creta Sicilia cum imperio illum præesse jussit.

23. Porro Hispanos adhuc inter curas fluctuantes monachus quidam ex insulæ montibus degressus commodiorem alium locum esse monet, ubi urbem condant uberioreque fruantur annona ac tuti cou-

VARIÆ LECTIONES.

^α ὠδύοντο II. ^β ὑμεῖς;] αἴτιοι ὑμεῖς? ^γ εἰς;] ὡστε εἰς? ^δ μικρὸν?

sistant. Tunc simul eos assumens Candacem ostendit, ubi etiamnum illorum urbs condita existat: ejusque tunc præses Apochapsus fuit. Inde ergo velut ex quadam arce profecti, cum insulam totam tum vicinas quasdam alias regiones excursionibus vastabant, ut et illic sedes ponerent veteresque inquilinos ac cives servituti addicerent. Ipsius Crete urbes novem supra viginti ipsi atque pedites cepere. Ex eo tempore una duntaxat immunis ab expugnatione illæsaque mansit verbo quidem subjecta, quæ tamen ritus suos ac Christianam religionem servaret. Tunc sane et Cyrillus Gortynæ episcopus, eo quod ut Christum negaret induci non poterat, quasi victimâ innocens jugulatus est; cujus et sanguis, velut Abelis seu etiam Zachariæ, ad Deum clamat, nihil mutatus perseverans. Ex ejus sepulchro cum fideles spongiis quibusdam expressum oleum libere hauriant, tingentem tamen colore sanguinem mutare non valent. Exsiant vero ibi etiam alii loculi, ac cum aliorum plurimum, qui tum pro Christo martyrium **78** sumpserunt, tum Inclytorum decem martyrum erecta sepulcra sunt. Sic ergo et per hoc tempus talique occasione Cretenses de medio Christianorum sublatis sunt.

24. Cæterum Michael vix tandem circumdantibus eum ac conterrentibus solutus hostibus, eorumque metu liberatus, cum ad Deum converti recteque factis placabilem eum ac propitium reddere oporteret, secus, velut a se ipso non Dei nutu salutem consecutus, contra ac publica jura legesque habeant, vitæ suæ rationes instituit. Proinde uxore mortua, cum eam vulgi opinionem ambiret ut illius implacabili luctu eum affici putarent, secretis tamen occultisque monitis eum senatu agit ut se ad nuptiarum fœdera iterum inducant, nec verbis solum suavisioris cum ipso agant, sed et cogant vimque facturos minitentur, nisi is omnino rem præstiterit. *Ostendant non posse imperatorem calibem vivere, quo fiat ut illorum uxores domina atque Augusta careant.* Ita igitur fictis eorum sermonibus ad extremum cessit, quanquam fieri non poterat ut non tandem tempore fabula nudaretur. Ac primum chirographo eubditos obstringit, fidemque exigit, ea se præstituros quæ nec fiant nec esse unquam possint, ejus futuram uxorem et quos ex illa susceperit liberos, cum e vivis excesserit, omnino defensuros, sed et tum illos imperatores tum ipsam quoque, ut par est, dominam habituros. Adeo non in hoc modo ævo seipost suam quoque mortem se imperaturum **79** existimabat, cum ex Deo (non tanquam ex illorum penderent manu) cuncta speranda forent; *Per quem reges regnant et tyranni tenent terram* ^d. Cæterum morem gerit illi senatusconsulto, unus ipse omnis terræ dominans; quique castitatis propositum ini-

της λοιπῆς διαρκείας καὶ ἐπικρατείας αὐτῶν. Καὶ ἄμα λαθὼν τὸν Χάνδακα τοῦτοις ἐπέδειξεν. ἔνθα καὶ νῦν ἔκτισται ἡ πόλις αὐτῶν· καὶ ἡγεμῶν αὐτῆς ὁ Ἀπόχαψ τότε ἐγγόνει αὐτῆς. Ἐκ ταύτης οὖν οἶόν τινος ἐξ ἀκροπόλεως ὀρμώμενοι πᾶσαν τε ταύτην τὴν νῆσον κατέτρεχον καὶ τινὰς τῶν παρακειμένων οὐκ ἔλαττον, ὡς καὶ ἐν αὐταῖς ἐγκατοικῆσαι, αὐτοῖς τοὺς οἰκήτορας καὶ αὐτόχθονας δουλωσάμενοι. Καὶ πόλεις δὲ Κρήτης ἐννεα πρὸς ταῖς εἰκοσὶν εὐζῶνοι τε καὶ πεζοὶ ἡμιλώτευσαν, μίᾳς ἕκτοτε μόνης παραμεινάσης ἀναλώτου καὶ ἀπαθοῦς, καὶ λόγῳ μὲν ὑποταγείσης, τὰ ἑαυτῶν δὲ ἔθιμα καὶ τὸν Χριστιανισμὸν φυλακτούσης ἀλώθητον. Τότε καὶ Κύριλλος ὁ Γορτύνης πρόεδρος, ἔπει μὴ τοῦτοις εἰς Ἀρνησὶν ἐχώρει Χριστοῦ, ὡς ἱερεῖον ἁμωμῶν ἐσφαγίαστο· οὐ καὶ τὸ αἷμα βοᾶ μένον ὡς τοῦ Ἄβελ ἢ καὶ Ζαχαρίου πρὸς τὸν Θεὸν ἀναλλοίωτον· καὶ μύρον μὲν ἐκείθεν ἔστιν ἀρῦσασθαι τοῖς πιστοῖς σπόγγοις τισὶν ἐναποματτόμενοι, τὴν δὲ βαφὴν τοῦ αἵματος ἀλλοιωῶσαι οὐ πρόαστιν. Προσέτι μὴν αὐτῶν σοροὶ καὶ τάφοι ἀνεγέγραται ἄλλων τε πολλῶν τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ τότε μαρτυρησάντων καὶ τῶν δέκα περιωνύμων μαρτύρων. [P. 49] Τοιοῦτῳ γοῦν τρόπῳ καὶ κατὰ τοῦτον ἀνηρπάσθησαν τὸν καιρὸν ἐκ μέσου τῶν Χριστιανῶν οἱ Κρηταῖες.

κδ'. Ἐπει δὲ ὄψε καὶ μόλις τοὺς περικυκλούοντας τοῦτον ἐχθροὺς καὶ περικτυπούοντας ὁ Μιχαὴλ ἀπέπεισαστο, δέον πρὸς Θεὸν τραπέσθαι καὶ τοῦτον ἐξεμνεύσασθαι, Πλεὺ δὲ τῶν ἔργων ποιῶν, ὁ δὲ τούναντίον ἢ ὡς οἱ πολιτικοὶ θεσμοὶ βούλονται, ὡς οὐ παρ' αὐτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ σωθεὶς, ἐπραττέ τε καὶ ἐπεπολίτευτο. Τῆς γαμετῆς γοῦν τελευτησάσης αὐτοῦ, καὶ δόξαν θέλοντος κατασχεῖν τῶν πολλῶν ὡς πένθος ἀληθοῦν ἔχει αὐτῆς, τὴν σύγκλητον ἐποίησε διὰ τινῶν μνησυμάτων κρυφῶν καὶ μυστικῶν ἀρῆσασθαι τοῦτον πεῖσαι γυναικὶ αὐθις ζευχθῆναι, καὶ οὐ παρακαλέσαι μόνον πρὸς τοῦτο ἀλλὰ καὶ βιάσασθαι, καὶ εἰς ἐπανάστασιν, εἰ μὴ τοῦτο γένηται, χωρῆσαι αὐτούς· Οὐ γὰρ ἔστιν οἶον γυναικὸς ἀνευ φάσκειν βασιλέα τε ζῆν καὶ τὰς ἡμετέρας στερεῖσθαι γαμετὰς Δεσποίνης καὶ βασιλίδος. Ἐπέπειστο γοῦν ὄψε διὰ τῶν ἐπιπλάστων λόγων, οὓς τῷ χρόνῳ λαθεῖν οὐκ ἦν· καὶ πρῶτον μὲν χειρόγραφα ὑπὲρ τῶν μῆτε θντων μῆτε ἰσομένων πᾶσαν ἀπῆγει χεῖρα, ὡς αὐτὴν τε τὴν ἰσομένην αὐτῷ γαμετὴν καὶ τὰ ἐκ ταύτης ἔχοντα ὑπερασπίσειν καὶ ὑπερμαχεῖν μετὰ τὸν αὐτοῦ μὴ παύσαιτο θάνατον, ἀλλὰ κάκεινην τε μετ' ^α ἐκείνους βασιλέας ἔχοιεν καὶ δέσποιναν, ὡς εἰκόσ. Οὕτως οὐ τοῦ κατ' ἐκείνων ἀλλὰ καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν ζῆτο κατακρατήσιν αἰῶνος, δέον πάντα ἐκ Θεοῦ ἀλλ' οὐκ ἐκείνων ἀναρτῆσαι χεῖρι, Δι' ὃν βασιλεὺς βασιλεύουσι καὶ τύραννοι κρατοῦσι γῆς. Πλὴν ὑπέκυπτεν ὁ πάσης κυρείων γῆς προστάγματι τῷ συγκλητικῷ, καὶ συναψέσθαι ἄκων ἠναίγετο ὁ σῶφρονα βίον ἀνηρημένος. Ἦγετο οὖν πρὸς γάμον

^d Prov. viii, 15.

^α μετ' | καλ'?

ου τήνδε ἢ τήνδε, ἀλλὰ γυναίκα τινα πάλαι τὸν κό- A
σμον καὶ τὰ αὐτοῦ ἀποστέρησαν, Χριστῷ δὲ νυμ-
φευθεῖσαν καὶ ἀσκήσειον ἐκ παιδὸς κατὰ τὴν ἐν
Πριγκίπῳ νήσῳ μονὴν σχολάσασαν καὶ προσανέχου-
σαν τῷ Θεῷ· Εὐφροσύνη ταύτης ἢ κλήσις, καὶ πα-
τρὸς ἐσεμνύετο Κωνσταντίνου εἶναι, δικαίᾳ κρίσει
τὴν τύφλωσιν ὑπομεμενηκότος παρὰ μητρός. Ταῦτα
μὲν ἐξεπέβαινε, καὶ Ὡσω δὲ αὐτῶν οὐ μόνον οὐκ
ἐποιεῖτο ἀλλὰ καὶ παρώργισε τὸν Θεόν.

καὶ Καίκατὰ τῶν τὴν Κρήτην δὲ καταλαβόντων
καὶ λυμαινομένων αὐθις ἐπαποστέλλει στρατὸν·
Κρατερὸς ἄνομα τῷ στρατηγῆτι, δὲ τῆνικαῦτα τὴν
τῶν Κιβυβραιωτῶν διέπων στρατηγίδα, ἐβδομήκοντα
ναῦς διήραιοι τῶν ὑφ' ἑαυτῷ καὶ πάντων τῶν θεμα- B
τικῶν λαδῶν, βρέμων ἕνα καὶ πολλῶν [P. 50] φρο-
νήματι παρενέβαλεν⁸⁷. Καὶ ἐπεὶ οὐδ' ἐκαίνοις
ἐδόκει ὑποστέλλεσθαι ἀλλ' ἐς μάχην χωρεῖν τὴν τὰς
ἑαυτῶν δυνάμεις καὶ γενναίτητας ἐπιδειξομένην
(καὶ γὰρ εἰσι τῶν ἄλλων Ἀγαρηνῶν οὗτοι δὲ εὐ-
φρεῖς), συνέβαλλον δὲ τολμηρῶς ἑκάτεροι κατὰ τὸν
ἀγῶνα χωρήσαντες ἄρι: δὴ τοῦ ἡλίου τὰς ἀκτίνας
ὑπὲρ γῆς ἐφαπλοῦντος⁸⁸, οὐδέτεροι μὲν ἄχρι μεσοῦ-
σης ἡμέρας ἐνέκλινον, ἀλλὰ γενναίως μαχόμενοι τὴν
ἑαυτῶν ἐδείκνυον ἐμπειρίαν καὶ δύναμιν· ἐπεὶ δὲ
πονήσαντες οἱ Κρηταῖες ἤδη τοῦ ἡλίου κλίναντος
ἐνέδωκαν πρὸς φυγὴν, τότε δὲ πολλοὺς μὲν αὐτῶν
ἀπέκτειναν, πλείους δὲ τὰ ὄπλα ῥέψαντας αἰχμη-
αλώτους ἔλαβον, ἐκ ποδὸς ἐπομένοι. Τάχα δ' ἄνισπου- C
δάσαντες ἔλαβον τὴν πόλιν αὐθημέρον, εἰ μὴ νῦξ ἤδη
φαينوμένη ἀνέστρεψεν⁸⁹ ὡς τὰ πράγματα καὶ ἀνά-
κτασαν τοῦτοις ζητοῦσι φόνον ἀλλ' οὐ σωτηρίαν
ἀπέτεκεν. Οἱ μὲν γὰρ ὡς ἤδη νενικηκότες, καὶ πάν-
τας αὐρίων ἐν βραχεῖ βραχεῖς ὄντας ἐλπίσαντες συλ-
λαβεῖν, πρὸς πότους καὶ τρυφᾶς, ὡς ἐν οἰκείῳ ἀλλ'
οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ διατόντες, ἐξεδάκρυον, μήτε νῦξ
φυλακῆς μήτ' ἄλλης σωτηρίας τῆς κατὰ τὸν πολε-
μικὸν νόμον γινομένης φροντίσαντες, ὑπνου δὲ μόνου
καὶ τῆς τὰ πάντα ῥαδίως ἀνατρεπούσης καὶ ἀπολ-
λούσης ἀμελείας τε καὶ βροτώνης. Ὅθεν περὶ μέσας
νύκτας, ἐπεὶ διὰ τῶν ἑαυτῶν φυλάκων ὡς ἐν ἀπο-
ρίᾳ ἀγρυπνοῦντες οἱ Κρηταῖες ὑπνῶ καὶ οἶνω καθ-
ηρῆσθαι τοὺς τῆς Ῥωμαϊκῆς παρεμβολῆς ἀνέμαθον,
αὐθωρὸν ἐξεληθόντες μαχαίρα πάντας ἀπόλεσαν, ὡς
μὴδ' ἄγγελον, τὸ δὲ λεγόμενον, ὑποστρέψαι καὶ ἐκαί-
θεν διασωθῆναι, ἢ μόνον τὸν στρατηγὸν ἐμπορικῶς
ἐπιβάτῃ κλοῦσαν καὶ τὴν σωτηρίαν ζητοῦντα. Πλὴν καὶ
τοῦτον ἐπεὶ πανταχοῦ ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἵγερμῶν ἀνα-
ζητῶν μὲν οὐκ εὗρισκε φεύγειν δὲ διήκουεν, ὀλέκασι
τοῦτον μεθ' ἡγεμόνων ἀναζητῆσαι ἐκέλευσεν· οἱ καὶ
καταλαβόντες τοῦτον ἐν Κῷ ἐπὶ ξύλου κρεμάσαντες
διαφθορῆσαι ἐποίησαν. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν μάχην
ἐκείνην καὶ τὸν ἀγῶνα συμβεβηκότα τοιαῦτα, πολ-
λὴν ἐνεγκόντα Ῥωμαίοις συμφορὰν, οὐ τὴν ἐξ ἤτης
μόνον ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔκτοτε κρατήσασαν καὶ

isset, invitum simulans in nuptias consentit. Du-
cit vero non quamlibet feminam, sed quæ olim sæ-
culo ac sæculi rebus nuntium remisisset, Christo-
que desponsa esset, ac olim a puero, in monasterio
quod iu Principe (sic dicta) insula situm est, exer-
citata ac Deo addicta esset. Ephrosynæ illi nomen
erat. Clara scilicet Constantini illius proles, qui ipsa
Juste matre ulciscente luminibus cæcatus fuerat. Hoc
ille facinore non modo non placavit divinum Num-
men, quin potius ejus in se Romanamque rempu-
blicam graviorem iram provocavit.

25. Itaque aliam quoque classem adversus Sa-
racenos Cretam obtinentes ac diripientes Cratero
duce emittit. Is cum Cibræotarum tunc præfectum
ageret, septuaginta biremibus ex suis reliquisque
provinciarum ac insularum assumptis, ferox ad-
modum ac minitabundus Cretam applicuit. Cum-
que nec Agarenis pugnae alea subterfugienda vide-
retur, sed commitendum prælium, quo suas illi
vires ac bellicam fortitudinem experirentur (sin-
gulari enim illi fortitudinis laude inter suos
claret), animose utrinque pugnatur. A prima luce
ad meridiem usque neutra inclinata acies, sed
strenue utriusque pugnantes egregium 30 militaris
peritizæ ac fortitudinis specimen exhibebant. Po-
stremo vergente ad vesperam die superati Creten-
ses fugam faciunt. Eorum multi in pugna cæsi,
plures abjectis armis a Romanis persequentibus
capti. Ac forte accelerato negotio majorique dili-
gentia ipsam ea die urbem cepissent, nisi nox in-
gruens res in diversum mutasset, et Romanis
quietem captantibus non salutem peperisset sed
interitum stragemque. Hi enim tanquam victorie
securi, speque fulti fore ut universos, qui pauci
remanserant, die crastino facili negotio in potesta-
tem redigerent, perinde ac si domi, non in hostico
agerent, potationibus et luxuria noctem transige-
bant. Excubiarum seu aliorum quibus in bello
saluti cautum videatur nulla eis ratio; somnum
duntaxat et quietem omniaque facile evertentem
sordiam et mollitiem cogitabant. Cretenses itaque
(quippe suarum rerum anxii) vigiles, cum Romana
castra vino somnoque depressa a suis excubitoribus
didicissent, ad mediam circiter noctem confestim
D impetu in eos facto omnes gladio trucidant, ita ut
ne nuntium quidem (quod adagii est) reversus sit
aut cladi superstes exstiterit. Unus dux Craterus
mercatorio usûs navigio salutem expedit. Verum
hunc quoque Agarenorum dux diu multumque
quesitum, nec usquam inventum, cum fuga eva-
sisse audisset, naves præfectosque mittit qui ho-
minem quærant ac insequantur. Hi in Co insula
eum assecuti in 31 crucem agentes sustulerunt.
Hicque adeo belli illius atque prælii eventus scilicet
unde ingens rei Romanæ creata calamitas, non ob
eam duntaxat cladem, quam tunc accepit, sed quod

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ παοενέλαθεν P. ⁸⁸ ὑφαπλῶντας P. ⁸⁹ ἀνέστρεψεν Cedrenus : P cuius ἀντέστρεψεν.

etiam ex illo tempore roborata multiceps hydra A duraverit; quæ cum ibi aliisque locis semper excindatur, aliis subinde germinat ac revirescit.

26. Secundum hæc vir quidam rei militaris apprime guarus prudentiæque ac sagacitatis laudis non exars, cognomento Ooryphas, imperatoris jussu exercitum cogit, Quadragenarium tunc appellatum, quod quadraginta aurei in singulos distributi essent. Is alias quoque insulas, quas illi exiguo numero paucisque colonis temehant, invadens, partimque locatis insidiis partim prælio congressus, Agarenos in eis internecione delevit ac sustulit. *Hanc vero, de qua nobis sermo est (id est Cretam) ad nos, ut videtur, hæc hac liberandam transmisit. Quæ porro illam spectant, omnino curabit Deus: sed et nobis curæ erit, quorum animos ejus vindicandæ sollicitudo diu noctuque divexat ac conficit.*

27. Eodem tempore Euphemius quidam in Sicilia tribunus virginis cujusdam in cœnobio agentis, olimque in eo suscepto religiøsæ institutionis habitu merentis, amore corripitur, explendæque libidinis ingenti desiderio copulais cum ea nuptiis accenditur. Quod vero exemplum haud procul erat, rem ejusmodi nihil vetans aut ab eo deterrens, ipse 32 nimirum Michael (nam et ille, uti dictum est, simile facinus nuper perpetrarat), virginem e monasterio raptam invitam ad se subducit. Adeunt itaque Michaellem virginis germani, gestumque scelus expostulant. Tum imperator Siciliæ prætori mandat, siquidem verum eos crimen detulisse compererit, legis in eum rigore Euphemio nasum abscindat. Euphemius vero ubi rescivit, secumque jure agendum reputans ac imperatoris iram reformidans, ascitis in conjurationem tum ei militantium magu tum nonnullis aliis tribunis, prætorem in hoc venientem ut pœnas ab eo reposceret, fuga delusit, atque ad Africæ ameramnumem confugit, pollicitus omnem se illi Siciliam subjecturum ac grande tributum soluturum, si modo is ei imperiales infulas nomenque deferret nonnullasque copias belli subsidio subministraret. Facit ille, ac Romanorum imperatorem acclamat; numero quoque assignato exercitu illius ipsius opera Siciliæ compos efficitur; nec illius solummodo, sed et aliorum, qui ipsi adjuverunt suamque pariter operam ad regionis illius defectionem contulerunt. Hæc clarissime uberiusque exsecutus Theognostus historia quam tunc edidit, venit in manus nostras; is scilicet qui de orthographia librum conscripsit ex qua possit, singula plenius discere cui libuerit. Cæterum Euphemius haud ita post defectionis mercedem suæque præmium improbitatis capite cæsus recipit. Regio namque habitu cum et Syracusas lustraret, longiusque a stipatoribus suis, quantum 33 fere est jactus sagittæ, prævolans ad urbem accessisset, tyrannique ac regio fastu alloquenlo cives demulce-

A διαμείναςαν πολυκέφαλον ὕδραν, ἐκείσε καὶ ἄλλαχού μὲν ἀποτερομένην ἀεὶ, ἀναθάλλουσαν δὲ ἄλλαχού.

κς'. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνὴρ τις στρατιωτικῆς πέρας, πρὸς δὲ καὶ φρονήσεως καὶ ἀγχινοίας οὐκ ἄμοιρος, οὗ τὸ ἐπίσημον Ὀορύφας, στρατὸν τινα ἀθροίσας τὸν [P. 51] τεσσαρακοντάριον τότε καλούμενον βασιλικῆς ἐκ προστασίας, ἐκ τοῦ διανεμηθῆναι αὐτοῖς ἀνὰ τεσσαράκοντα χρυσίων, τὰς τε ἄλλας νήσους, αἷς ὀλίγοις ἐφέροντο, κατατρέχων, αἰ τοῖς μὲν λόγους ἐπάγων, τοῖς δὲ καὶ φανερώς πολέμων, ἐξωλόθρευσε τε καὶ ἀπωλεῖσθαι παράδωκεν. Ταύτην δὲ, ὡς εἰκοσθ, παρέπεμψεν εἰς ἡμᾶς. Ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ αὐτῆς θεῶ πάτωας μελήσει, μελήσει B δὲ καὶ ἡμῖν τοῖς νόκτω καὶ μεθ' ἡμέραν τὴν ψυχὴν θαπανώσιν ὑπὲρ αὐτῆς.

κς'. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Εὐφήμιος τις κατὰ τὴν Σικελίαν τουρμάρχης τελῶν παρθένου τινὸς ἤρα ἀσκητηρίοις ἐνδαιτωμένης καὶ τὸ μοναχικὸν ἔκπαλαι ἀναλωθείσης σῆμα, καὶ διὸ πολλοὺ ἐποίησε τὸν αὐτοῦ ἔρωτα ἐκπληρώσαι, τὴν παρθένον λαβὼν πως εἰς γαμετήν. Ἐπεὶ γοῦν παράδειγμα οὐ πόρρωθεν εἶχεν οὐ κωλύον οὐδ' ἀποτρέπον, τοῦτον δὲ τὸν Μιχαὴλ (καὶ γὰρ, ὡς εἴρηται, καὶ αὐτὸς τοιοῦτόν τι ἐτόλμησεν), ἀφαρπάζει τὴν παρθένον τοῦ ἀσκητηρίου καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἀκουσαν ὀπηγάζετο. Ταύτης οὖν οἱ ἀδελφοὶ τῷ Μιχαὴλ προσίασι, τὰ τοῦ δράματος διηγοῦμενοι. Ὁ δὲ κελεύει τῷ στρατηγῷ, εἰ οὕτως φωρᾶσσι ἔχουσαν τὴν ἀλήθειαν, τὴν δῖνα τοῦ τετολημηκότος Εὐφημίου ἀποτεμῖν κατὰ τὴν τοῦ νόμου ἀκρίθειαν. Καὶ ὁ Εὐφήμιος μαθὼν δὴ ταῦτα καὶ τὴν εἰς αὐτὸν τοῦ νόμου τήρησιν καὶ τὴν βασιλικὴν ἀπειλήν, συνωμότας λαβὼν τοῦτους τε τοὺς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ χεῖρα καὶ τινὰς τῶν συντουρμαρχῶν, τὸν στρατηγὸν ἐπὶ τούτῳ παραγινόμενον παρελαύνει ἐκείθεν, καὶ πρὸς τὸν Ἀφρικτῆς ἀποδιεβάσκει ἀμεραμνουῆ, πᾶσαν τὴν Σικελίαν ὑπ' ἐκείνῳ ποιῆσαι καθυποσχόμενος καὶ δίδόνα φέρους πολλοὺς, εἰ μόνον ἀναγορεύσει τοῦτον βασιλέα καὶ τινα παράσχοι βοήθειαν. Ἀναγορεύει γοῦν τοῦτον βασιλέα Ῥωμαίων, καὶ χεῖρα δίδωσι πολλὴν, καὶ τῆς Σικελίας ἔγκρατης γίνεται, παρ' αὐτοῦ τοῦτου λαβὼν αὐτήν, οὐ τοῦτου μόνον ἀλλὰ καὶ ἐτέρων συνδρόμων γενομένων ἐπὶ τῇ τοιοῦτων ἀπωλείᾳ τόπων. Ἀηλοὶ δὲ ταῦτα σαφέστατα καὶ πλατικώτερον ἢ τότε γραφείσα Θεογνώστῳ τῷ περὶ ὀρθογραφίας γεγραφότι καὶ εἰς χεῖρας ἐλθοῦσα ἡμῶν, ἦν ὁ βουλόμενος μεταχειρισόμενος τὰ καθ' ἕκαστον ἀναειδισχθήσεται. Πλὴν ὁ μὲν Εὐφήμιος μετ' οὐ πολὺ ἄθλον τῆς ἀποστρασίας καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀνομίας λαμβάνει τὴν τῆς ἑαυτοῦ στήρησιν κεφαλῆς. Σῆμα γὰρ ἔχων βασιλικὴν ἀπῆει κατὰ τὴν Συράκουσαν, καὶ δὴ ἀποθεν γενόμενος τῆς ἑαυτοῦ τάξεως καὶ τῶν δορυφόρων ὡς ἀπὸ τάξου βολῆς ἐγένετο κατὰ τὴν πόλιν, ὀμιλῶν αὐτοῖς τυραννικῶς [P. 52] τε καὶ βασιλικῶς. Τοῦτον ὡς προσερ-

VARIAE LECTIONES.

αὐτήν. — ὑπὲρ αὐτῆς] Constantini Porphyrogenecti verba, ut videtur. GOAR.

χόμενον ἔγνωσαν δύο τινὲς ἀδελφοί, γενόμενοι σύμ- A
πνοοί· καὶ ταυτὸν φρονήσαντες προσέρχονται τούτῳ
εἰρηνικῶς, τὴν προσήκουσαν βασιλεὶ τιμὴν ἀπονέ-
μοντες. Ὡς δ' Εὐφήμιος τὴν τε παρ' αὐτῶν ἀναγό-
ρευσιν ἀσπαστῶς εἰδέξατο καὶ τῶν ἄλλων κατήκουεν
αὐτῶν, προσεκαλεῖτο τούτους φιλοφρόνως ἀποδύσων
τὸν ἀσπασμόν· καὶ δὴ κλίνας τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ
σῶμα προσεισάσας τῷ στόματι ταῖς θριξὶ μὲν
κατέχεται ἰσχυρῶς πρὸς ἑτέρου τῶν ἀδελφῶν, ὑπὸ
δὲ τοῦ ἑτέρου ἀφαιρεῖται τὴν κεφαλὴν. Καὶ ὁ μὲν
Εὐφήμιος τοιοῦτῳ τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο.

κη'. Οἱ δ' Ἀγαρηνοὶ οὐ τῆς Σικελίας μόνον ἔκτοτε
ἀλλὰ καὶ Καλαβρίας καὶ Λαγγοβαρδίας ἐγένοντο
ἐγκρατεῖς, πᾶσαν κατατρέχοντες καὶ διαπορθοῦντες
καὶ ἐνσκηνοῦντες ἄχρι τῆς βασιλείας τοῦ ἐν μακαρίῳ B
τῇ λήξει Βασιλείου τοῦ βασιλέως. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν
ἢ ἐκείνου δηλώσει ἱστορία· ὁ δὲ Μιχαὴλ μῆνας
ἑπτὰ καὶ ἑτὴ τῆς βασιλείας γενόμενος ἐγκρατῆς
ἐνέει τὸν βίον κατέλυσε, τῷ δυσουρίας νοσήματι
ἀλοῦς, ἐκ τῶν νεφρῶν λαβούσης τὴν ἀρχὴν, μήτε
τὴν πρὸς Θεὸν καταλύσας δυσμένειαν, οἷς οὐκ ἤθελε
τὴν ἑαυτοῦ μορφήν δι' ἡμᾶς ἀναλαβόμενον σάρκα
προσκυνοῦν, μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς προσκυνοῦντας
καθαιρῶν Μεθόδιόν τε καὶ Εὐθύμιον, περὶ ὧν εἰρή-
κασμεν, καὶ τὸν τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπαυξήσας ἀκατάλ-
λακτον πόλεμον, τὰ τε κατὰ Θωμαῶν καὶ τῶν Κρη-
ταίων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν εἰρημένων Ἀφρικῶν διὰ
τὴν ἑαυτοῦ κακίαν ἀποστείλαντος τοῦ Θεοῦ. Ἄλλὰ
καὶ πᾶσα ἡ Δαλματία τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀπίστη
τότε βασιλείας, καὶ γεγόνασιν ἅπαντες ἰδιόρυθμοὶ τε
καὶ αὐτοκέφαλοι μέχρι τῆς τοῦ Βασιλείου τοῦ αἰοῦ C
μου βασιλείας· τότε γὰρ πάλιν οὗτοι Ῥωμαῖοι
καθυπετάγησαν. Πεπλήρωτο δὲ καὶ ὁ ἐπ' αὐτῷ
χρησμός, λέγων οὕτω·

*Ἀρχὴ κακῶν γε προσπεσείτα τῇ χθονί,
Ὅταν κατάρχη τῆς Βαβυλώνος ἑράων
Δύσγλωσσος ἄρδην καὶ φιλόχρυσος Μίαν.*

Ἐπέθη δὲ ὁ τούτου νεκρὸς ἐν τῷ ναῦ τῶν Ἁγίων
Ἀποστόλων, ἐν τῷ ἡρώφῳ Ἰουστινιανοῦ, ἐν λάρνακι
πρασίνῳ Θεσσαλικῇ.

ret, sic accedentem duo quidam fratres conspicit:
pari ambo conspiratione unoque consilio pacifice
adeunt, convenienti pro majestate honore eum pro-
sequentes. Euphemius eorum lubens salutationem
admittit, exque aliis eosdem titulos audit. Tum vi-
ros ad se comiter vocat, ipse vicissim salutes red-
diturus. Ergo cum caput inclinans alterius fratrum
ori osculum figeret, crinibus ille apprehensum
valide tenet, alter ab humeris caput amputat. Ac
quidem Euphemius tali mortis genere fatis concessit.

28. Porro Saraceni ex eo tempore non Sicilia
solum sed et Calabria et Longobardia potiti sunt,
omnem eam regionem incursantes ac populantes,
ad usque tempora felicitis recordationis Basilii im-
peratoris illic constitutis sedibus. Hæc enimvero
illius declarabit historia. Michael autem cum annos
novem incenses octo imperium tenuisset, urinæ
difficultate ex renum passione orta extinctus est,
cum nec infensissimum in Deum odium posuisset
(ea scilicet ratione, quod ejus qui pro nobis carnem
assumpsit effugiem adorare nollet; quin potius
illius cultores abdicaret, Methodium Euphemiumque,
de quibus in superioribus sermo habitus est), Aga-
renorum quoque implacabile bellum auxisset; ac
Deus ob ejus nequitiam et Thomæ rebellionem et
Cretensium atque 84 Africanorum, de quibus jam
dictum est, Saracenorum bellum immisisset. Sed et
omnis Dalmatia sub id tempus a Romano imperio
defecit, suique omnes juris ac sibi capita exstiterunt,
quoadusque inclutus ille Basiliius imperium regen-
dum suscepit: tunc enim Romanæ facti sunt diuio-
nis. Impletum vero est quod de illo ferebatur ora-
culum, in hanc sententiam.

*Hoc initium malorum telluri accidit,
Rerum potitur cum Babylonius draco,
Linguae imperitæ, et auri cupientissimus.*

cadaver ejus repositum in Justiniani monumento, ad
ædem Apostolorum in arca ex marmore viridi Thea-
salico.

ΛΟΓΟΣ Γ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΥΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.

LIBER III.

THEOPHILI MICHAELIS FILII IMPERIUM.

[P. 53] α'. Τὰ μὲν δὲ πραχθέντα Μιχαὴλ τῷ Τραυλῷ D
βασιλεύσαντι ἐνέει ἔτεσιν πρὸς μῆσιν ὀκτώ ἐν τῷ πρὸ
τούτου βιβλίῳ διεδέχεται· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ ἦδη Θεοφι-
λος ἀνδρὸς ἔχων ἡλικίαν τὴν πατρικὴν ἀρχὴν καὶ
βασιλείαν κατὰ τὸν Ὀκτώθριον μῆνα τῆς ὀγδόης
ἰνδικτιῶνος διεδέξατο, λόγῳ μὲν οὖν τῆς δικαιοσύνης
ὡς περ ἔμπυρος ἐραστῆς καλεῖσθαι βουλόμενος καὶ

4. Michaelis Balbi gesta annis novem mensibus
octo, quibus rerum potitus est, superiori libro a
nobis exposita sunt. Ejus autem filius Theophilus,
virilem jam ætatem ingressus, paternum imperium
suscepit mense Octobri, indictione 8. Is ferventis-
simum quidem justitiæ stadium præ se 85 ferebat,
legumque civilium sedulus observator videri voluit:

revera tamen simulatorem agebat, seque ab insidiis tutum præstare ac nulli contra se aliquid molienti ansam ullam præbere satagebat. Veritus ergo quod impendebat periculum, conjuratos omnes, qui imperium patri detulerant Leonique manus intulerant, internecioni dare constituit penitusque delere. Idcirco promulgat edictum ut omnes qui regia munificentia bona consecuti essent, quippe honores ullos aut magistratus obtinerent, ad Magnauram conveniant. Convenerunt omnes, nec qui imperium contemnere auderet ullus fuit. Tunc ille dissimulata adhuc ac velut in tenebris tecta mentis scævitia, leni se placida voce, sic paucis peroravit. *Voluit, inquit, valdeque expetisti, vos, plebs mea et hæreditas, inclitæ memoriæ pater meus, eos qui opem ei tulerant ac pro adipiscendo imperio fortiter decertarant, multis magnisque honoribus bonisque aliis atque præmiis munerari. Quoniam tamen citius quam illi constitutum erat vivis excessit, et ante tempus animo conceptum, cum fugit occasio: ne plerisque ingratus videatur, me non modo ejus quod ornavit imperii successorem, sed et illius debiti ac gratitudinis reum dereliquit. Singuli igitur e medio exeuntes sese vobis ostendant. His sermonibus fraudem sibi fieri passi deceptique miseri seipsos singuli prodidere cunctisque manifestos facere. Mox itaque præfectum leges civiles exsequi jubet. Age tu, inqniens, pro eorum vitæ rationibus vicem illis redde, quod non solum non timuerint Deum, ut humano cruore dextram sedarent, sed et unctum Domini imperatorem miseri sustulerint. Hæc locutus conventum illum primum utique et admirandum dimisit; quem si quis laudaverit quasi ex legum severitate, haud scio an ad lenitatem amicum mansuetudinem prope accessurus sit. Ac illos quidem per hunc modum e medio sustulit. Illud sane his laude dignum honestumque adjecit, ut nimirum Euphrosynam novercam aula expelleret ac in monasterium, ubi primum comam posuerat, reverti cogeret. Fuit illa quam Michaelis alteram conjugem tradidit a nobis contexta historia; nec quæ inter narrandum illic dicta sunt chirographa ac sacramenta, ipsa nihil sancte ac religiose facta, commodi aliquid attulerunt. Cur vero non attulerunt? Quod non spe in Deo collocata uxorem duxerat (alioqui legitimo toro copulandam duxisset, non quæ jam Christo se voto obstrinxisset) sed in sua audacia inque magnis illis sacramentis, et quæ a Deo omnes procul abduxero.*

συναξαμένην ἠγάγετο τῷ Χριστῷ), ἐπὶ δὲ τῇ αὐτοῦ θρασυτείᾳ καὶ Θεοῦ πάντας πόρρωθεν ἀποπέμψασαι.

2. Ac quidem in eum se modum habuerunt Theophili exordia. Ad sequentia quod attinet justitiæ severus cultor exstitit, cunctisque malis sui terrorem, bonis admirationem injecit, his quidem, quod malis infestus justusque erat, illis, quod gravem atque austerum præferabat. Sed **87** non potuit omnibus vitis carere. Quamobrem fidei quidem in

νόμων εἶναι φύλαξ πολιτικῶν ἀκριβῆς· τῇ δ' ἀληθείᾳ ἐξωθεν αὐτὸν τῶν ἐπιβουλευόντων διατηρῶν, ὡς ἂν μὴ τις κατ' αὐτοῦ τι νεανιεύσεται, ταῦτα ὑπεκρίνετο. Τὸν ἐπηρημένον οὖν κίνδυνον ὀφρωῶν, τοὺς τῷ πατρὶ μὲν αὐτοῦ ἐκ συνουμοσίας τὴν βασιλείαν παρεσχηκότας, κατὰ τοῦ Αἰδοντος δὲ ἐπαναστάντας, ἀπαντας ἐγνω δλίθω παραδοῦναι τε καὶ σφαγῆ⁸¹. Ὅθεν δόγμα ἐξέθετο ἀπαντας τοὺς τῶν βασιλικῶν ἀπολαύοντας φιλοτιμιῶν, προσέτι δὲ καὶ βασιλικῆς τιμῆς μετασχόντας τῆς οἰασίου, κατὰ τὴν Μαγναύραν συναθροισθῆναι. Ἐπὶ δὲ τοῦτο ἐγεγόνει καὶ τοῦ προστάγματος⁸² οὐδέ τις ἐτόλμα καταφρονεῖν, [P. 54] τὴν τῆς ψυχῆς τέως ὡς ἐν σκότῳ κρύψας θηρωδίαν, ἡρέμα πως καὶ πραεῖα φωνῇ οὕτω πως ἐλάξεν ἐν βραχεῖ, ὡς Ἐβούλετο μὲν καὶ δι' ἐπιθυμίας εἶχε, ὁ λαὸς καὶ κληρὸς ἐμὸς, τοὺς ἀντιλαβομένους καὶ τῆς βασιλείας ὑπερμαχησάστας νεανικῶς ὁ ἐμὸς ἀγαν πατήρ πολλῶν μὲν τιμῶν, πολλῶν δὲ τοῦτους ἀγαθῶν ἐτέρων καταξιώσας τε καὶ γερῶν· ἀλλ' ἐκεῖ ἔβραθεν ἐξ ἀνθρώπων γενέσθαι οὕτως ἢ εἶχε βουλῆς καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς αὐτοῦ γνάμης ἐξω γέροντος τοῦ καιροῦ, ἵνα μὴ ἀχόριστος θόξῃ⁸³ πολλοῖς, ἐμὲ ὁ τῆς βασιλείας μόνον διὰδοχὸν ἀλλὰ καὶ τοῦ τοιοῦτου καλοῦ τοῦτοις ὑπόχρωον ἐγκατέλιπον. Διὸ ἕκαστος ἐκ μέσου ἀγόμενος δεκνύτω ἡμῖν αὐτόν. Τοῦτοις ὑποκλαπέντες τοῖς λόγοις καὶ συλαγωγθέντες τὸν νοῦν αὐτὸν ἕκαστος ἀπεγόμενος καὶ πᾶσιν ὠρᾶτο κατὰδῆλος. Εὐθὺς οὖν νόμος τῷ πολιτικῷ χρῆσθαι τὸν ὑπαρχον ἐγκαλεῖται, καὶ Ἄγε δὴ, φησὶν, ὦ οὗτος, τοῦτους κατ' ἀξίαν τῶν βεβιωμένων ἀμείδου, πῶ μόνον οἷς οὐκ ἴδειςαν ἐθ Θεῖον, αἵματι ἀνθρωπίνῳ μίαναντες δεξιάν. ἀλλὰ καὶ Χριστὸν Κυρίον βασιλεῖα ἀνελόντας οἱ ἀθλοῖσι. Τοῦτοις δὲλασε τὸν σύλλογον ἐκείνων τὸν πρῶτον δὴ πως καὶ θαυμαστόν· ὃν εἴπαρ τις κατὰ νόμους ἔχοιτο⁸⁴ ἐπαινεῖν, ἀλλ' οὐκ οἷδ' αἰ στήσεται ἐγγὺς ἡμερωτάτης τε καὶ πραεῖας ψυχῆς. Καὶ τοῦτους μὲν οὕτως πως ἐξ ἀνθρώπων ἐποίησεν, προσεπιθεὶς τοῦτοις τὸ ἐπαινετὸν ἐκείνῳ γε καὶ καλὸν, τὸ ἀπελάσαι καὶ πρὸς τὴν ἐν ἧ τὸ πρότερον ἀπεκάρη μὸνὴν Εὐφροσύνην τὴν αὐτοῦ μητριάν ποιῆσαι παλινοστήσαι, ἣν ἡ ἱστορία δευτέραν γαμετὴν παρέδωκε τῷ Μιχαῆλ, ἐκείνων γε τῶν ἡμῖν εἰρημένων ἐκείσε χειρογράφων καὶ ὄρκων πολλῶν, οὐχ ὁσίως πρᾶχθέντων γε καὶ γενομένων, ὠφελήσαντων οὐδέν. Τί δὴ ποτε; ὅτι μὴ ἐπὶ Κυρίῳ πεποιθὺς ἠγάγετο γαμετὴν (ἧ γὰρ ἂν ἐνομοδόν τινα, ἀλλ' οὐ τὴν ἦδη θρασυτείᾳ καὶ τοῖς ὄρκοις ἐκείνοις τοῖς εὐμεγέθεσι

β'. Καὶ τὰ πρῶτα μὲν τοῦτου τοιαῦτα· τὰ δ' ἐξῆς ἀντεποιεῖτο δικαιοσύνης καὶ ἦν φοβερός τε πᾶσι τοῖς πονηροῖς καὶ θαυμαστός ἀγαθός, τοῖς μὲν ὅτι μισοπὸνηρός τε καὶ δίκαιος, τοῖς δ' ὅτι ἐμυθικός τε καὶ αὐστηρός. Πλὴν οὐκ ἦν τοῦτον πάντων καθαρεύειν τῶν πονηρῶν. Καὶ διὰ τοῦτο εἶχετο μὲν τῆς ἐπὶ Θεὸν καὶ τὴν τοῦτου πάναγον μητέρα, ὡς εἶπε,

VARIE LECTIONES.

⁸¹ σφαγῆ P. ⁸² πράγματος P. ⁸³ ἴδοιτο?

πίστεως, εφεγο δὲ καὶ τῆς πατροπαράδοτου μιᾶς τῶν Εἰκονομάχων αἰρέσεως, καὶ ταύτη γε δὴ τὸν εὐσεβῆ [P. 55] καὶ πανάγιον λαὸν ἐτάραττε τε καὶ πολυεῖδῶσιν ἐδίδοο κακώσσει, πάντα τὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ χρόνον ἠραμψῆσαι μὴ συγχωρήσας, οἷς οὐδὲ τὰς ἐν πολλέμοις ἀνδραγαθίας καταλλήλους ἐλάμβανεν, ἀλλ' ἤτητό τε αὐτὸ καὶ οὐ κατὰ βασιλεία ὑπέστρεψεν.

γ. Τοιγαροῦν ἐχόμενος τῆς δικαιοσύνης, οὐ μὴν δὲ καὶ τῆς πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ μητέρα πίστεώς τε καὶ προθυμίας, ἀπῆει ἐφιππος διὰ τῆς κατὰ τὴν μέσσην πλατείας καὶ λεωφόρου πρὸς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον λαὸν ἐκάστη ἑβδομάδι, ὑπὸ τῶν δορυφόρων παραπεμπόμενος. Ἀπῆει δὲ πᾶσι μὲν, πρὸ πάντων δὲ τοῖς ἀδικουμένοις διδοὺς αὐτὸν, ὡς ἂν ἔχοιεν τὰ αὐτῶν ἐκτραγεθεῖν ἡδίκηματα καὶ μὴ παρὰ τινῶν κακοποιῶν κωλύοντο ὑφορημένων τὴν ἐκτίσιν, δεύτερον δὲ ἵνα διὰ τὴν ἀγορὰν διερχόμενος θεατῆς γίνοιτο τῶν ὀνίων ὅθεν ἐκάστου τῶν πιπρασκομένων ὅσου πωλεῖται κατὰ τὴν ἀγορὰν ἠρώτα, οὐκ ἐν παρέργῳ τοῦτο ποιῶν ἀλλὰ καὶ λίαν ἐνεργῶς τε καὶ ἐπιμόνως, οὐδ' ἐν τούτῳ εἶδει ἀλλὰ παντὶ μὲν τῷ τρέφειν ἄνθρωπον δυναμένῳ, εἴτ' οὖν ἐσθίόμενον εἴτ' οὖν καὶ πινόμενον, παντὶ δὲ τῷ περιθάλπειν καὶ εἰς ἀμφίσαιον τελοῦντι, καὶ πᾶσιν ἀπλῶς τοῖς κατὰ τὴν ἀγορὰν προαιεμένοις τῶν βουλομένων ἐξυψήσει. Διὰ τοῦτο οὐδὲ βᾶδιος ἂν εἶδέν τις αὐτὸν ἐξεληλυθότα εἰς πρόκεινον, πολλὴν ἔδεικεν ὀνιον σπουδὴν πρὸς τὰ κοινὰ τε καὶ ἐπιμέλειαν νῦν μὲν ἐν κριτηρίοις, νῦν δὲ, ὡς εἶρηται, κατὰ τὰς προόδους τῆς ἑβδομάδος.

δ. Ὅθεν ἐπεὶ τινα τῶν ὀφθαλμῶν ἐστίασιν τὰ πρὸς τῆς πόλεως ἔχοντα ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εἰς αὐτὰ καλοῦσι τοὺς βασιλεῖς, τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ παλατίου τείχη τῶν ἀρχαίων θεμελίων οὗτος παρεκβαλὼν, καὶ πρὸς τὰ ἡλιακὰ, ἐθα πρότερον κινστέρνης οὐσης συνέθη βασιλικὸν ἀποπινηθῆναι ὑλὴν, παραδείσους ἐργασάμενος, ἐκείθεν τὸ λείπον ἀνεπλήρωσεν καὶ αὐτὸν ἔτερεπε τούτοις καὶ ἐψυχ-αγώγει, ὡς τὸ εἰκός. Καὶ ποτε τούτου ἐκεῖσε ἐνδιατρίβοντος, εἶπε δὴ καὶ δεικνύοντος, ὡς λόγος, συνέθη ναῦν τινα μυριοφόρον ἐξ οὐρίας κλέουσιν ἀναπαταμένοις δὴ τοῖς ἰστικῶς τῷ μεγέθει τὸν λιμένα ὅθεν κατασεκιάσαι καὶ τὸν βασιλεῖα εἰς θάμβος ἐπαγαγεῖν. Ἐπίθετο οὖν αὐτίκα τίνος τε ἡ ὀλίκε εἴη καὶ ὅ τι φέροι τῶν ἰδωδύμων. Ὡς δὲ τῆς Λύγουσσης ἤκουσεν καὶ λαθεῖν τοῦτο οὐκ ἦν, τότε μὲν ἐφρησυχάσαι λέγεται καὶ διαπέμψαι τὸν καιρὸν μέχρι τῆς ἡς εἰώθει ἡμέρας κατὰ τὰς Βλαχέρνας ἵνατι. Ἐπεὶ δ' ἡ τε ἡμέρα παρῆν καὶ ὁ τοῦ πλοίου ὄρμος δῆλος ὑπῆρχε τῷ βασιλεῖ ἀναμαθόντι διὰ τίνος, τῆς εἰς τὸ πλοῖον φερούσης ἀπῆρχετο ὁδοῦ ἢ κατὰ τὸν Βόσπορον. [P. 58] Καὶ ἐπειπερ παραγενόμενος παρὰ τὴν πρῶ-μην ἐστη τῆς εὐὲς ἀκολουθούσης τῆς τάξεως, ἠρώτα τὴν σύγκλητον οὐκ ἄπαξ δὴ μόνον ἀλλὰ καὶ δις καὶ

Deum inque ejus castissimam matrem, uti aiebat, sancte adhærebat: sed et impuræ venerabiles imagines impugnantium hæresi a majoribus acceptæ addictus erat, eaque ratione religionam sanctamquo turbavit plebem varietate generis mællis afflxit, nec quandiu imperii habenas moderatus est, quiete eam agere permisit. Unde etiam congruentem hanc a Deo mercedem retulit, ut nihil præclari facinoris in bellis ediderit, sed victus semper, nec ut decet imperatorem exque majestate domum redierit.

3. Qui ergo studiosus justitiæ esset, ergaque sanctam Dei Matrem fidem suam ac alacritatem probaret, per singulas hebdomadas via publica stipante satellitio ad divinam Blachernensem ædem equo procedebat. Hujus autem pompæ ea ratio erat, ut se omnibus, his maxime qui ulla injuria afficerentur, ipsorum auditorum querelas, in conspectum daret, nec ullus maleficus pœnam ab eo irrogandam timens accessum prohiberet. Simul etiam ut per forum equitans res venales inspiceret. Omnium itaque in foro venalium pretium exquirebat; neque vero obiter rem præstabat, sed operose admodum ac morose, nec in uno duntaxat mercium genere, sed in omnibus esculentis sive etiam potulentis, vestibus item ac operimentis; quidquid denique in foro mercium prostabat. Quamobrem vix unquam solemnè imperatorum more pompa procedere visus est, qui procurandæ reipublicæ magnam diligentiam accuram haberet, nunc pro tribunali sedens, nunc singulis septimanis, ut dictum est, in publicum procedens.

4. Unde quia suburbana quædam aspectu jucunda atque amœna haud raro principum animos ad se pellicunt, ipse muros palatii ad mare vergentes ab antiquis fundamentis diruens, et ad solaria (ubi prius enim lacus esset, imperatoris filium aquis infocari contigerat) hortos faciens, inde levamen aliquod animo quærebat, seque his, ut par est, oblectabat. Illic quandoque versante Theophilo, sive etiam, ut fama est, cenante, contigit navim quamdam œærariam prægrandem pansis velis, secundo vento appulsam, ingenti mole umbra portum obtigere ac imperatorem in stuporem agere. Percontabatur igitur statim, cujusnam illa esset quidve annonærum adveheret. Ubi porro Augustæ esse audivit, resque notior erat quam ut latere posset, tunc quidem siluisse aiunt, diemque expectasse quo ipsi moris erat Blachernas procedere. Cumque dies appetisset, atque ubi navis statio esset ex quodam didicisset, versus eam contendit iter, ad Bosporum scilicet. Veniens itaque stipatus obsequio, et ad puppim positus, senatum rogavit, neque id semel sed iterum atque tertio, num quid alicui deesset eorum quæ in usum familiæ cedunt ac annonæ sunt, triticum scilicet et vinum aliudve edulium. Cumque

VARIAE LECTIONES.

ἑκάστον? ὀνιον λιμένα Combesius, λιμῶνα.

sapientius rogati vix tandem respondissent nullius se egere quandiu illo rerum domino ac imperatore feliciter gauderent, ac se penitus quo spectaret illa interrogatio nescire addidissent. *At nescitis, inquit, me qui Dei nutu ac voluntate imperator existam, ab Augusta ac conjuge nauclerum factum esse?* Additque indignabundus: *Num quis unquam imperatorem Romanum ejusve conjugem mercaturam exercere ridit?* Tuncque adco cum nemo responsum daret, egressis duntaxat viris qui in navi erant, eam confestim cum ancoris et velis, ac quidquid mercium erat, igni succendit, multum postea vituperans, nulloque non convicio dominam onerans, ac vel necem minitans, si porro ejusmodi aliquid factitare unquam deprehenderetur.

καὶ παντοίας ὑβρεσι τὴν δέσποιναν περιβαλὼν, ὡς καὶ αὐτῆς ἐπαπειλῆσαι ἐξαγαγεῖν τῆς ζωῆς, εἶχε δὴ ἔκτοτε τοιοῦτόν τι ποιῶσα φωραθεῖη.

5. Cæterum Theodora (hoc enim Augustæ nomen) B Paphlagoniam patriam honestabat, oppidum Ebi-sam: parentes Marinum patrem, virum non obscuro aut privatæ sortis hominem, sed qui drungarius existerit vel (ut aliis placet) tribunus: Matrem habuit Theoctistam cognomento Florinam, ambos piis moribus rectaque in fide educatos, ac qui venerabilium imaginum cultum, pro omnium ejus ætatis hominum genio atque heresi, minime abnegassent, sed ardentissimo eas studio oris manusque et sinus amplexu venerantur. Porro Theodora regia pridem ex imperatorum 90 more corona donata, Mater quoque Theoctista zozæ quam vocant (id est cingulo donatæ) ac patriciæ dignitatem consecuta erat. Ibi itaque Theoctista in domum suam, quam eo loco sitam habebat ubi modo Gastrorum exstructum monasterium est, exque Niceta patricio emerat, Theodoræ filias invitans (quinque illæ numero erant, Thecla et Anna Anastasiaque et Pulcheria et Maria) cum aliis munusculis, quibus denulceri hic sexus solet, blandiebatur, tum seorsum assumens hortabatur ut supra sexum suum saperent animosque viriles ac materno lacte dignos assumerent, abominantes paternam hæresim sacrasque venerabilium imaginum amplexantes ac exosculantes effigies; simulque in manus assumens, quippe quas in cista quadam repositas habebat, vultui labiisque admo-vens puellas sanctificabat, inque earum amorem illas excitabat. Hoc illa cum identidem facitaret, ardensque erga imagines desiderium neptibus frequens accenderet, non sefellit res Theophilum. Is enim aliquando cum filias interrogaret quid ex avia munerum accepissent, quidve humanioris officii blanditiarumque in eas collatum esset, reliquis interrogatorem ejus tanquam muscipulam solerti animo constanter declinantibus, Pulcheria non magis ætate quam sensu immatura, quam blande tractatæ essent referre, acquam varlis pomis donatæ. unaque venerabilium imaginum venerationem adjungere, atque ita rem 91 simplici sensu verbis-

Α τρις, δευο δὴ τις ἔχει χρεῖαν τῶν ἐιδωδύμων, σίτου ἢ οἴνου ἢ τίνος ἄλλου τῶν κατ' οἶκον ἀναλισκομένων. Ὡς δὲ πολλὰκις ἐρωτηθέντες μολίς ἔπαξ ἐπεκρίθησαν Μηδένος λελπεσθαι μέγρι τῆς σῆς εὐμοιροῦμεν θεσποταίας τε καὶ βασιλείας, καὶ προστιθέντων Μηδέν ὅτι εἶδέναι τῶν ὄν ἐρωτώμεθα. Ἄλλ' οὐκ ἴσται, ἔφησεν, ὅτι με ὑπὸ Θεοῦ βασίλεια γενόμενον ἢ Αὐγούστα καὶ σύμβιος ναύκληρόν με εἰργάσατο; καὶ τίς κόποισι, μετὰ πικρίας λέγων ὅτι τοῦτο ψυχῆς, βασίλεια Ῥωμαίων ἢ τὴν αὐτοῦ γαμμήτην ἔμπορον ἐθεάσατο; Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀναπολογήτων μενόντων, ἐκέλευσεν αὐθωρὸν μόνους ἐξιώντας τοὺς ἀνθρώπους τὴν ναῦν ἐκείνην παραδοῦναι κυρὶ αὐταῖς ἀγκύραις καὶ ἰστίοις καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἀγωγίμοις, πολλὰ κατεπιπῶν ὑστερον

ε'. Ἄλλὰ πατρίδα μὲν ἡ Θεοδώρα (τοῦτο γὰρ ἕνομα τῇ Αὐγούστῃ) Παφλαγονίαν ἐπέμνησεν, καὶ χωρίον Ἐβίσσαν, γεννήτορα δὲ Μαρίνον οὐκ ἀσημέντινα ἢ ἰδιώτην τὴν τύχην, δρουγγάριον δὲ ἢ τουρμάρχην κατὰ τινος, καὶ μητέρα Θεοκτίστην τὴν οὕτω Φλωρίναν κατονομαζομένην, ἀμφοτέρους εὐσεβεῖα ἐντεθραμμένους ὅτι καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν οὐκ ἐξαρουμένους μὲν, ὡς κατ' ἐκεῖνο πάντες καιροῦ, ἀσπαζομένους δὲ καὶ ἐσπερνίζομένους ὑπερφῶς. Ἄλλ' ἢ μὲν Θεοδώρα διαδύματι βασιλείας πάλας δὴ κατέσπετο, καὶ ἡ αὐτῆς μήτηρ Θεοκτίστη ζωστή τε καὶ πατρικία τετιμήτο. Αὕτη δὲ οὖν ἡ Θεοκτίστη κατὰ τὸν ἑαυτῆς οἶκον, ἐνθα δὴ ἡ τῶν Γαστριῶν μονὴ τὴν πῆξιν ἔχει τὰ νῦν καὶ Ἰδρουσιν (ἦν δὲ τοῦτον ἐξ ἐκείνου τοῦ πατριχίου ἐξωνησαμένη Νικήτα), τὰς τῆς Θεοδώρας θυγατέρας μετακαλουμένη (πέντε δὲ ἦσαν τὸν ἀριθμὸν, ἦτε Θέκλα καὶ Ἄννα, Ἀναστασία τε καὶ Πουλχερία, καὶ ἡ Μαρία) ἄλλαις τε δωρεαῖς αἷς ὑπάγεσθαι τὸ θῆλυ πέφυκεν ἐδεξιοῦτο, καὶ ἰδίᾳ παραλαμθάνουσα οὐ μαλακίζεσθαι οὐδὲ μένειν θηλείας ὅπερ ἦσαν ἐξελιπάροι καὶ καθικέτευσεν, ἀνδρίζεσθαι δὲ καὶ τῆς μητρῶας θηλῆς ἀξία διανοεῖσθαι καὶ πρόποντα, τὴν πατρῶσαν μὲν αἰρεσιν ἀπορρίπτιζομένης, καταφιλούσας δὲ καὶ κατασπαζομένης τὰς τῶν σεπτῶν εἰκόνων μορφάς. Καὶ ἅμα ταύτας εἰς χεῖρας ἐμβέλλουσα (ἐφυλάττοντο δὲ αὐτῇ ἐν τινι κιβώτιῳ), τῷ προσώπῳ καὶ τοῖς χεῖλεσιν [P. 57] ἐπιτιθεμένη ἠγλαζέν τε αὐτὰς καὶ πρὸς τὸ ἐκείνων φίλτρον διήγειρεν. Τοῦτο οὖν ἐνδελεχῶς ποιούσα καὶ ταῖς ἐγγόνοις τὸ περὶ τὰς εἰκόνας φίλτρον ἀναζωπυροῦσα οὐκ ἔλαθε τὸν Θεόφιλον, πυνθανόμενον ὅτι τε αὐταῖς παρὰ τῆς μάμμης δεδωρῆται καὶ ὅτι χάριτος ἐξείργασται ἀξίον. Αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι τούτου τὰς πεύσεις ἀγαθὰ φρονούσαι ὥσπερ τινὰς λαβὰς ἐβρωμένως παρέτρεχον· ἡ δὲ Πουλχερία ὄτα ἠλικία καὶ νῦν νηπιόζουσα τὰς τε φιλοφροσύνας ἔλεγε καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὀπωρῶν, συνηριθμει δὲ καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν, οὕτω δὲ ἀπολά φρονούσα καὶ λέγουσα ὡς νινία πολλὰ εἶη αὐτῇ κατὰ τὸ κιβώτιον καὶ ταῦτα

VARIÆ LECTIONES.

90 μὲν δὲ P. 91 λέγουσιν? 92 ἐκτεθραμμένους P.

τῇ σφαλῇ τε καὶ τοῖς προσώποις ἐπιτίθησι μετὰ Ἀ τὰ φιλήματα. Ταῦτα γοῦν τὸν βασιλέα εἰς μανίαν ἔγεν ὑπελαλούμενα. Ἄλλὰ πρᾶξαι μὲν τι τῶν δριμυτέρων ἢ πικροτέρων εἰς αὐτὴν ἐκώλυε τοῦτον τό τε τῆς γυναικὸς αἰδέσιμον καὶ ἡ εὐλάβεια, καὶ ἡ παρρησία δὲ πρὸς τοῦτους οὐκ ἔλαττον (καὶ γὰρ ἦν τοῦτον ἀριδύλαος σκόπτουσα καὶ διελέγχουσα ἐπὶ τε τοῖς καθ' ἡμέραν τῶν ὁμολογητῶν διωγμοῖς καὶ τῇ δηλωθείσῃ αἰρέσει, καὶ μόνῃ μικροῦ φανερῶν ποιούτα τὴν πρὸς αὐτὸν τῶν πάντων ἀπέχθειαν), ἀπέτεμνε δὲ μόνον τὴν πρὸς αὐτὴν τῶν τοῦτο θυγατέρων ἀφιξιν, καὶ διεκώλυε γίνεσθαι συναγῆ.

ζ'. Τούτοις ἀδελφά καὶ τῇ βασιλίδι Θεοδώρᾳ συμβέβηκεν. Ἐπὶ γὰρ τι τῷ βασιλεῖ παρασκευασμένον ἀνδράριον, τοῦ Ὀμηρικοῦ θεοστίτου διεννηχοῦς κατ' οὐδὲν Δένδερις ὄνομα τούτω, ἀσημά τε φθεγγόμενος Β καὶ γέλωτας κινῶν καὶ θυμηδίας ἐνεκὲν τοῖς βασιλείοις ἐνδιδαιτώμενος. Οὗτος γοῦν εἰσπηδήσας ποτὲ κατὰ τὸν τῆς βασιλείουσις κοιτωνίσκον κατέλαθεν αὐτὴν θείας εἰκόνας περιεπιλημμένην καὶ τοῖς αὐτῆς ὄμμασιν μετὰ σπουδῆς προσάγουσαν. Ταύτας ὑπ' ὄψιν ἰδὼν οὗτος ὁ παραπαίων τί τέ εἰσιν ἐκυνθάνετο, καὶ πλησιέστερον διέβηαιεν. Ἡ δὲ, Τὴ καλὰ μου, ἐφησεν οὕτως ἀγροικικῶς, *verba* καὶ ἀγαπῶ ταῦτα σκαλλά. Κατὰ τὴν τράπεζαν τηλικαῦτα εἰσιτιδὸ ὁ βασιλεὺς, καὶ δὴ πρὸς αὐτὸν εὐθύς διαβάντος ἤρετο αὐτὸν ὅποι ποτὲ ἐτύγγανεν ὦν. Ὁ δὲ παρὰ τὴν μάναν ἐφησεν εἶναι, τὴν Θεοδώραν οὕτω λέγων, καὶ θεάσασθαι ἐν αὐτῇ καλὰ νινία τοῦ προσκεφαλαίου ἐξαιρουσαν. Συνῆκεν οὖν ὁ βασιλεὺς, καὶ πλήρης ὀργῆς γεγωνῶς, ὡς ἐξανέστη τῆς τραπέζης, πρὸς αὐτὴν C ἀπῆε, ὄλαις τε πολλαῖς ὄβρισιαις αὐτὴν ἐπαντελῶν καὶ εἰδῶλων λάτρην ἀκολάστῃ γλώττῃ αὐτὴν ἀποκαλῶν, καὶ ἅμα διεξῆκει τοὺς λόγους τοῦ παραπαίουτος. Ἡ δὲ τίως μὲν τὸν θυμὸν καταστορνύουσα, οὐ τοῦτο ἔστιν, εἴ ἐτόλμου ἐλεγεν, ὦ βασιλεῦ, οὐ εἰτύτο, [P. 58] ὡς ὑπερίληφας οὐ τῷ δὲ κατόπιστρον μου ἤμην ἀτενίζουσα μετὰ τῶν θεραπεινίδων, καὶ τὰς ἐκείσε εἰκτομέρας ἰδὼν ὁ Δένδερις μορφὰς ἐλθὼν ἀπήγγειλεν ἀφρόνως τῷ δεσπότῃ καὶ βασιλεῖ. Οὕτω μὲν οὖν ἐκείνου τίως κατέβασε τὸν θυμὸν· τὸν Δένδερην δὲ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας παιδείᾳ καθυποβάλλουσα πέπεικε σφροονεῖν, οὕτω πως λέγουσα ὡς μήποτε λέγειν περὶ τῶν καλῶν νινίων τινί. Καὶ ποτὲ παρὰ πτόν ἐγκυαυώμενος D καὶ τῆς δεσποίνης καταπειρόμενος ὁ Θεόφιλος τρώτα τοῦτον περὶ αὐτῆς, εἰ πάλιν ἄρα τὰ καλὰ νινία ἡ μάνα ἀσπάζεται. Ὁ δὲ τοῖς χεῖλεσι τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπιθεῖς καὶ τῇ ἀριστερᾷ τῶν ὀπισθεν μερῶν βασιλεῦ. Ταῦτα μὲν οὕτω.

ζ'. Καὶ πινος δὲ κατὰ πλάσιμον ἀνδραγαθίζομένου, χεῖρὰ τε νεανικὴν καὶ ἵππον ἔχοντος δεξιὸν, συνέβη τοῦτου δὴ τὸν στρατηγὸν, ὅφ' ὃν ἐπέλει ὁ στρατιώτης, ἔρωτι κατασθεθῆναι τοῦ ἵππου, ὅφ' οὐ ὁ ἀνθρώπος σέσωστο καὶ πολλακίς ἐκ θανάτου ἐρύετο. Ἐπεὶ γοῦν τοῦτον πολλακίς ἐξαιτησάμενος πᾶσι τε τρώποις καὶ χάρισι (καὶ γὰρ ὑπισχνεῖτο πολλὰ δίδουαι τῷ ἀνθρώπῳ) ἀπέτυχε τῆς αἰτήσεως, ἤγε δὲ καὶ βίαν ὁ στρατηγὸς καὶ οὐδ' οὕτως εἶχε τὸν ὑπακούοντα, διεδέξατο τοῦτον τῆς ἥς εἶχεν ἀρχῆς, πολλα

que narrare, plures illi in arca esse puppas, quas osculata vultui orique admoveret. Ob quæ furore percitus imperator est : ne quid tamen durius in socrum statueret, obstitit mulieris tum reverentia tum probitas ac religio. Nec præterea ejus minor erat loquendi arguendique fiducia. Etenim genero palam exprobrabat, ac propter quotidianas confessorum persecutiones eum arguebat ; sola denique fere omnium in eum odia ipsi patefaciebat. Unum duntaxat, ne aviam in posterum adirent, aut certe ne sic crebro, illis interdixit.

6. Geminum fere est quod Augustæ obtigit. Alebatur in aula delirus pumilio et Homericæ Thersitæ persimilis, Denderis nomine, impeditæ linguæ, risum movere aptus, Joci duntaxat causa in regiam adhibitus. Is quandoque in Augustæ saerum cubiculum subito irrumpens, ipsam sacræ osculantem imagines easque oculis devote adhibentem offendit. Has coram delirus homo intuitus interrogat quidnam essent, propiusque visurus accedit. Ad quem Augusta, ita subrustice, *Mæ sunt pulchræ puppæ, quas valde diligo*. Imperator tum mensæ accumbens ; vidensque hominem ad se prope venientem, ex eo quæsitivit ubinam fuisset. Respondet ille apud manam (sic Theodoram appellans), vidisseque illam ex pulvinari pulchras puppas proferentem. Intellexit itaque imperator, 92 plenusque ira, ut e mensa surrexit, ad eam vadit, multisque aliis conviciis compluens etiam idololatram effreni oris appellavit, deliri hominis sermones simul referens. At illa, mariti interim iram leniens, responso in promptu quæsito : *Non ita est, inquit, o imperator, non ita est ut tu suspicaris : sed cum in speculum una cum ancillis oculos ipsa intenderem, resultantibus in eo formas contuitus Denderis, pictas imagines esse veniens domino ac imperatori insipienter nuntiavit*. Sic itaque ejus interim iras extinxit : Denderin vero paucis abhinc diebus castigans sapere delinceps docuit, ita insinuans, *Cave unquam de pulchris puppis ulli loquaris*. Adeoque cum Theophilus aliquando a potu jactabundus adversusque Augustam sese efferens de ea illum interrogaret, num iterum manam pulchras puppas exoscularetur, Denderis dextra manu ori imposita, ac sinistra posteriora tenens, *Tace, tace de puppis*, inquit, o imperator. Atque hæc ita gesta sunt.

7. Porro cum miles quidam, vir in bello strenuus, manu forti atque equo agili præditus esset, contigit ut dux, sub quo militabat, ejus equi amore caperetur, quo is scilicet non raro incolumis elatus e prælio fuerat mortemque evaserat. Cum ergo oblati sæpius precibus amplaque mercedis pollicitatione repulsam tamen pateretur, ac neque vim minasque 93 adhibens quidquam efficeret, hominem gradu movet, multisque apud Theophilum viro obtrectat. Miles ergo domi privatus

degebat ac equum in deliciis habebat. Fluxerat interim longum tempus, cum partim quadam æmulatione hominem ad bellum provocaret, partim vero etiam mœrore couficeret, uti illis fere accidit quos adversa fortuna dire afficit. Contigit itaque ut quo tempore ille adversa fortuna premebatur, Theophilus equum generosum quæreret; missisque litteris primores omnes ac magistratus seu duces ejusmodi equum diligenter quærere et ad se mittere jubet. Prætor arrepta occasione a viro vel invito ablatum equum ut rem suam imperatori mittit. Hoc crimen, et hæc equi amissio. Orta vero bellica aliqua necessitate rebusque consternatis jussisset imperator ut omnes quovis modo militia soluti ad bellum proficiscerentur; quo factum ut hic quoque generosi illius equi præsidio nudatus inter militandum necatus sit, relicta paupere vidua et liberis. Quid ergo mulier, cum et imperatorem aures facile præbentem et juris ac æqui tenacem audiret, ingentique viri desiderio flagraret, nec haberet unde liberis ad victum necessaria subministraret? Urbem regiam petit, ac Theophilam, quo die ad Blachernas exire solebat, viri ipso equo insidentem conspicata, in genua procumbens ejulansque ac frenum equi tenens supplicat orat, docetque hunc equum suum esse, nec alium quam eum ipsum viri **94** necis auctorem esse. In stuporem egit imperatorem ingens illa mulieris fiducia; vehementiusque miratus, nec eorum quæ dicebantur quidquam intelligens, interim quidem servari mulierem jubet, dum in palatium ipse rediisset. Cito itaque reversus feminam accersit. Mox illa præsto est, docetque omnia clara, ac rem omnem exponit. Jubet itaque imperator prætorem sisti, et de equo acriter inquiri. Illo autem non aliunde nec per vim ac rapinam, sed ex sua domo affirmante misisse, producitur in conspectum mulier, reum de vi peractura. Ejus mox prætor aspectu haud sibi jam de mendacio blandiri; mixtæque supplicis miserabilem in modum lugens atque ejulans imperatoris pedes astringit. Quid tum ille? Viri facultates viduæ atque liberis ratis portionibus hereditario quasi jure ascribit, eumque magistratu movet; atque in eum modum justa illius sententia, ac quantopere iniquos raptores odisset, **D**

pronómους τῆς ἐκείνου δεικνύσιν ὑποστάσεως, μεθίστησι τε τῆς ἀρχῆς αὐτὸν, καὶ πᾶσι κατὰ δόλον γίνεται ἢ δικαία κρῖσις αὐτοῦ καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἄρπαγας φιλαπέχθημον.

8. Nec minus ædificiis operose exstruendis suam ille diligentiam probavit. Nam urbis muros, qui humiliores essent, a fundamentis exædificans, ejus velut senium abstersit, eaque altitudine cum pari pulchritudine extulit ut ægre deinceps ab hostibus conscendi possint; qui et **95** hactenus ejus nomen litteris expressum celebri memoria reti-

καὶ πρὸς τὸν Θεόφιλον κατειπὼν τοῦ ἀνδρός. Ἦν οὖν ὁ στρατιώτης ἐν αὐτῷ, καὶ τὸν ἵππον ἔχων ἐντρυφήμα. Παρήχεται δὲ καὶ χρόνος ἰκανός, ὁ τὸν ἀνδρα πρὸς πόλεμον ἐκ φιλονεικίας καλῶν, ἀλλὰ καὶ καταδράκων αὐτὸν, ὅσα φιλεῖ τοῖς δυστυχούσι δεινῶς. Ἐγένετο οὖν ἵππου ἀγαθοῦ ζήτησις παρὰ Θεοφίλου κατὰ τὸν τῆς δυστυχίας καιρὸν τοῦ ἀνδρός· διδὼ καὶ διὰ γραμμάτων πάντας ἐν τέλει καὶ ἀξιώμασιν ἀνερευνῶν ἐκέλευε τοιοῦνδε καὶ τοιοῦνδε ἀποστελλεῖν αὐτῷ. Ὅθεν λαβόμενος ὁ στρατηγὸς ἀφορμῆς ἀφελετο τοῦ ἀνδρός τὸν ἵππον καὶ ἀκόντος, αὐτὸν πρὸς βασιλέα ὡς οὐκ εἰς ἀπέσταλκεν. Αὐτῆς αἰτία, καὶ τοῦ ἵππου δὲ ἡ στέρσις. Ἐπει δὲ κατὰ τινα περιπέτειαν πάντας ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς οὐκ ἀδήποτα αἰτίᾳ πεπαυμένους, ἐξίναί τι πρὸς πόλεμον, καὶ τὸν ἀνδρα τοῦτον ἐξεληλυθότα ἵππου στερούμενον ἀγαθοῦ ἀπήγαγε τῆς ζωῆς, γυναῖκα καταλειπούσα καὶ τέκνα πτωχά. Τί οὖν ἡ γυνή; Καὶ τὸ φιλήκουσόν ἀκούουσα τοῦ βασιλέως καὶ φιλοδίκαιον, καὶ τῷ τοῦ ἀνδρός φιλτρῷ ἐκκαίωμένη, καὶ τοῖς τέκνοις ὅπως καὶ χορηγοῖν οὐκ ἔχουσα τὰ πρὸς ζῶην, τὴν βασιλεύουσαν καταλαμβάνει, καὶ τὸν Θεόφιλον, ἐν ἧ ἡμέρᾳ εἰθιστο πρὸς Βλαχέρνας ὁ ἀπέναι, τοῦτον δὲ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ἵππον ἀναβαίνοντα κατιδούσα, γονυπετοῦσα καὶ καταλοφυρομένη ἰδέτο τοῦ βασιλέως, τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου κατέχουσα, [P. 59] καὶ ἀνεόιδασκεν πῶς αὐτῆς τε εἴη ὁ ἵππος, καὶ οὐκ ἄλλος τις, ἀλλ' αὐτὸς αἴτιος τῆς τοῦ ἀνδρός σφαγῆς. Ἐκπλαγῆς ὁ οὖν ὁ βασιλεὺς γενόμενος ἐν τῇ παρρησίᾳ τῆς γυναικὸς καὶ περιθαμβῆς, καὶ τῶν λεγομένων εἰδὼς οὐδὲν, τέως μὲν αὐτὴν ταμειουθῆναι διαρρίσαστο τῆς αὐτοῦ ἀχρι ἐπανόδου πρὸς τὰ ἀνάκτορα, καὶ καλεῖν ταύτην καὶ δὴ ἔφησεν τὴν γυναῖκα μετὰ σπουδῆς ἐπιναδραμῶν· καὶ ἦδε παρίστη εὐθείως, ἐκδιδάσκουσα τε πάντα καὶ διεξιούσα σαφῶς. Κελεύει οὖν τὸν ὅτι ἀφικέσθαι τὸν στρατηγὸν ὁ βασιλεὺς, καὶ περὶ τοῦ ἵππου ζήτησιν ποιῆσαι νεανικῶν. Ὅς δ' οἴκοθεν ὁ στρατηγὸς καὶ οὐκ ἄλλοθεν, ἀλλ' οὐδ' ἐξ ἀρπαγῆς τὸν ἵππον ἀποσταλῆναι διεθεβαίου, παρίσται κατὰ πρόσωπον τὴν ἀνθρωπὸν ἐλεγχὸν τῶν λεγομένων καὶ κατήγορον. Οὐκ ἔφερον οὖν ὁ στρατηγὸς τῷ ψεύδει καταλαμπρύνεσθαι τὴν ἔψιν τῆς γυναικὸς ἑνορῶν, καὶ ἅμα ἰκέτης γίνεται ἐλευθέρως καὶ τοῦ βασιλέως τοὺς πόδας λαμβάνει μετὰ κλάυθμου. Τί οὖν ὁ βασιλεὺς; Ἐκείνη μὲν τὴν γυναῖκα μετὰ τῶν αὐτῆς παιδῶν ἀδελφοὺς ἐξ ἴσ'· καὶ κλη-

ῆ. Οὐκ ἦντον δὲ γε καὶ ταῖς οἰκοδομαῖς ἐγγείμενος τὴν αὐτοῦ ἐδείκνυτο ἐπιμέλειαν. Τείχη τε γὰρ τὰ χθαμαλότερα ἐκ βέθρων ἀναθεϊμάμενος, τὸ γῆρας ὥσπερ ἀποξύσας καὶ πρὸς ὕψος μετὰ κάλλους ἀκάρας, ἀθάτα πάντῃ πεποίηκε τοῖς ἐχθροῖς, ἀ καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὴν τοῦτου προσηγορίαν ἐμφαίνουσιν ἐγγεγραμμένην ἔχοντα ἐν αὐτοῖς. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁴ Βλαχέρνας; P; quod nescio an teneatur collatum illud p. 71 b: πρὸς τῷ καταπροδόντι τοῦτον στρατεύματι διεσώθησαν. ⁹⁵ ἐκπλαγῆς; B. ⁹⁶ καὶ δὴ] τότε δὴ? ⁹⁷ τὸν | αὐτόν? ⁹⁸ ἐξάρας?

καὶ πόρνα; ἀκλίπας ἐξ οἰκημάτων, καὶ καθάραις A
 ὄντων ἐκείνων τὸν χῶρον, ξενῶνα τὴν ἐκείνου φέροντα
 προσηγορίαν, κάλλει τε κάλλιστον καὶ μεγέθει μέ-
 γιστον, εὐκρινον τε καὶ εὐοπτον, δι' ὧν τὰ φθοροποιὰ
 μὲν παθήματα ἀποκλύζονται, τὰ σωτηριώδη δὲ
 ἐπιγίνονται ἀλαξήματα, κατεσκευάσεν. Οὕτως εἶχεν
 οὗτος πρὸς πόρναις. Πλὴν οἱ γὰρ φασιν αὐτὸν ποτε
 κάλλει θεραπευτὴς τῆς Θεοδώρας, ἀλόγια συμφυ-
 ρῆσαι αὐτῆ, ἀρθύρακι τότε βιούοντα· ἐκεῖ γούν
 ἦθετο τῆς ἐκ τοῦ καλοῦ διαμαρτίας, καὶ ἄλλως
 οὐδὲ τὴν Θεοδώραν τοῦτο λαθοῦσαν, κατηφιῶσαν δὲ
 καὶ αὐχμῶσαν καὶ στυγνάζουσαν, ἔκτοτε ἐξέπειν
 αὐτῆ, ἐπομνύμενοί τε φρικτῶς τὰς χεῖρας ἐκαί-
 ροντα πρὸς θεὸν ἢ μὴν τότε καὶ μόνον διολισθεῖν,
 καὶ συγγνώμην ἐπιζητεῖν παρὰ τῆς ἑαυτοῦ γυναίκος.
 Πρὸς τοῦτοις οἰκόν τινα καὶ ἀνάτορα ταῖς ἑαυτοῦ B
 θυγατρῶν παρὰ τὸν οὕτω καλούμενον χῶρον τὰ
 Καριανοῦ πλουσίᾳ χειρὶ ἐξανέστησέν τε καὶ ἤγειρεν,
 ὧν λεγόμενα τινα καὶ κολωνοὶ τῆς [P. 60] ἐκείνων
 κτήνης μέχρις ἡμῶν διασώζονται.

¶ Ἐκεῖ δὲ παλαιῶ ἔδει ἐπομνύμενος ἐβούλετο τοῖς
 τῆς Ἄγαρ τὰ τῆς αὐτοκρατορίας ποιῆσαι κατάθλα,
 εἶτε δὴ κοινονοῖς εὐφροσύνης λαμβάνων, εἶτε μᾶλλον
 τῷ φοβερῶς μᾶλλον ὀρθοῦσαι αὐτοῖς, πρὸς τὴν τοιαύ-
 τῃ ἔξιν διακονίαν κρίνει Ἰωάννην τὸν τότε μὲν
 σύγκαιλον, αὐτοῦ δὲ πρότερον, ὡς ἐβήθημεν ἐπέ-
 ντας, διδάσκαλον. Πολιτικῆς γὰρ εὐταξίας τοῦτον
 κλήρη τυγχάνοντα, οὐ μὴν δὲ καὶ τῇ αἰρέσει τοῦτον
 συμπαραμένοντα, εἶτε γὰρ μὴν καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀντι-
 ρητικῶς λόγους κειτημένον δραστήριον, ἡγάπα
 οὗτος καὶ διαφερόντως τῶν κατ' αὐτὸν ἀπάντων
 ἐσέμνηεν· οὐ δὴ χάριν καὶ πρὸς τὸν τῆς Συρίας
 ἄρχοντα ἐξαπέστειλεν, ἄλλα τε θεοῦ αὐτῷ πολλὰ οὖς
 θαυμάζετο βασιλεία Ῥωμαίων καὶ τῶν ἀλλοφύλων
 γένος ἐκτόθηται, προσεπιδοῦς δὲ καὶ χρυσοῖον κεντη-
 τῶν τεσσάρων ὀκταεταίων ποσότητα. Ἄλλὰ τὰ
 μὲν τῷ ἀμερξομνησῶν ὡς δῶρα ἀπέσταλκεν τὸ χρυ-
 σοῖον δὲ, ὡς εἶη τῷ Ἰωάννῃ εἰς φιλοτιμίας ἐπίδοσιν,
 ἐπιβελτίως τε χάριν ἅμα καὶ αὐξήσεως· εἰ γὰρ ἀμ-
 μου ἔλαχεν ὁ ἀποσταλὴς τὸ χρυσοῖον ἔχει σπαίρειν ὡς
 βούλεται, πολλῶν δὲ καὶ πῶ μᾶλλον τὸν ἀποσταλάντα
 ἐπὶ κλοῦτου ὀ θημῶνας θαυμάζεσθαι χρή. Αἰδ καὶ
 σκεῖ πρὸς τοῦτοις δύο ἐκ χρυσοῦ τε καὶ λίθων πο-
 λυτελῶν τὴν εὐστασίαν ἔχοντα, ἡ ἡ κοινή γλώττα καὶ D
 μὴ καθαρὰ καλεῖ χειρὶν δόξαστα, αὐτῷ ἐπιδίδωκεν,
 πάντοθεν ἐξείρων τὸν ἀπόστολον αὐτοῦ καὶ κοσμῶν.
 Ὅς δὲ ἀφικόμενος καὶ τὰ Βαγδά ἄρτι καταλαβὼν
 πάλαι μὲν ἐφαίνετο ἐκ τῆς ἑνὸς περιτοίας καὶ λόγου
 τοῦ προφητικῆ, πάλαι δὲ ἐκ τοῦ ἔξωθεν ἐπανθού-
 ντος κλοῦτου αὐτῷ καὶ σεμνότητος, οὐ μικρὰ τινα
 τοῖς ἀποσταλλομένοις καὶ πρὸς αὐτὸν φορτῶσαι δι-
 δοῦς, μέγιστα δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων μόνον
 κατέδωκεν. Ἐκ τούτου ἰθαυμάζετό τε, καὶ τὸ αὐτοῦ
 διακρίσειον ἐγίνετο ὄνομα. Ἄλλὰ πρῶτον μὲν ἄρτι
 τοῖς ἄρτι τῶν βαρβάρων προσδὸς ἐξέπληξέ τε πάν-

nent. Quin et meretrices ex ædibus deturbans, to-
 tumque eum locum emundans, illic domum hospi-
 talem summa pulchritudine ingentique amplitudine,
 auris salubrem, amœnos habentem prospectus, suo
 ex nomine condidit; quibus rebus noxiæ passiones
 morbique eliminantur ac salutaria remedia præ-
 stantur. Eo scilicet animo erga scorta affectus
 erat. Aliant quidem eum quandoque, cum tunc
 paulo licentius viveret, unius ex Theodoræ puellis
 spectus captum, cum ea foelatum esse: at ubi ta-
 men se ab honesti tramite abreptum vidit, ac alio-
 qui nec Theodoram rem sefellisse (cui turpe facinus
 ingentem mœstitiâ ac squalorem animique dolo-
 rem afferret), jurejurando illi confessum esse, ma-
 nibusque tremendum in modum ad Deum sublatis
 hac se duntaxat vice lapsam omnino affirmasse,
 ejusque delicti ab ea veniam petere. Ad hæc do-
 mum quamdam celsaque tecta ac palatia filibus
 suis, ad locum quem Cariani dicunt, ingenti sum-
 ptu extruxit atque erexit; quorum hactenus reli-
 quia aliquæ atque rudera memoriam conservant.

9. Quia vero ex antiquo more ea quæ erant
 augustæ majestatis imperiique Romani volebat
 Agarenis conspicua facere, sive ut lætitiæ socios
 assumeret, sive potius ut sui illis terrorem injice-
 ret, idoneum judicat ac dignum qui istiusmodi
 munus exsequatur Joannem tum syncellum ejus-
 que antea, ut in superioribus diximus, præcepto-
 rem. Virum 96 namque civilis ordinis componen-
 di scientia instructissimum, ejusque hæresis quam
 ille coleret longo tenacem, ad hæcque disputandi
 solertia acrem, cum primis diligebat, ac præ om-
 nibus sui ordinis maximo in honore habebat. Ob
 hanc itaque causam etiam ad Syriæ principem le-
 gavit, cum alia plura illi tribuens, quibus Roma-
 num imperium sui admirationem conseciscit alieni-
 genasque in stuporem agit, tum vero etiam auri
 immensam summam, et quæ auri centenaria qua-
 tuor excederet. Verum priora quidem muneris loco
 ameramunus missa: aurum vero ad Joannis mu-
 nificas largitiones spectabat, ostentationisque
 causa simul ac augendæ opinionis. Nam si ei qui
 legatione fungitur, instar arenæ pro libito aurum
 licet spargere, potiori longe ratione, qui destinavit,
 ob divitiarum acervos ingentesque thesauros stu-
 pori futurus est. Idecirco etiam duo vasa auro gem-
 misque compacta, ipsa lingua vulgari ac quæ im-
 purior sit Græcè dicta χειρὶν δόξαστα (nos malluvia
 dicamus), præterea tribuit; quo suum is legatum
 magnifice gloria efferret atque honestaret. Cum-
 que adeo venisset ac Bagda civitatem ingressus
 esset, egregie ex mentis solertia, vaticiniorumque
 peritia clarus habetur, egregie quoque ex divitiis
 omnique exteriori cultu ac majestate; non exigua
 quidem his qui ad se missi essent aut qui ipsi
 sponte obviam venirent præbens, sed magnifica,

VARIE LECTIONES.

• τισαράων: a marg. Combef. • κλοῦτου P., corr. in margine. • προφορικῶ?

et quæ unum duntaxat Romanum imperatorem decerent. ¶ Hinc illi admiratio longeque ac late pervolans nominis claritas. Cæterum ubi primum Barbarorum fines attingit, cunctos in stuporem egit; eosque qui amicæ percontationis causa obviam illi procederent, et hoc solum, quomodo imperator haberet ac quam prospera uteretur valetudine, quærerent, munerum auriq[ue] munificentiæ ac copia ingenti admiratione afficiebat. Tunc sane ad Ismaelem accedens et in conspectum admissus, imperatoris illi sermones referens, cum perorasset, refectionis causa in diversorium secedit. Eoque animo incitatus ut res Romanas magis magisque efferret, quisquis ad eum quavis ex causa majoris minorisve momenti accederet, argenteum vasculum auro nummisque plenum munifica ei largitione tribuebat. Quandoque vero communi mensa cum Barbaris epulans malluviorum, quæ diximus, alterum cujus illi usus in ministerio erat, ministris præcipit ut consulto amitterent. Tumque non levi orta turbatione ac clamore, quod sic illud amissum esset, ac cum omnes Barbari præ vasis pulchritudine et lepore ingentique pretio, jacturam ægre ferentes, nullam non diligentiam quærendo adhiberent, ac, quod aiunt, nullum non funem investigando moverent, ut quod furto ablatum erat in lucem prodiret, jubens ille proferri alterum, servoque mandans ut prius illud perire sinat, quod sic ulterius scrutari inhibuerat, Saracenos in stuporem vertit. Hinc quoque amercamnunes et ipse munifici nomen ambiens, atque id cavens ne ullatenus illi impar videretur, cum donis aliis ¶ cum accipit (quorum ille splendore nihil captus est, sed instar pulveris coram projecti), tum captivos centum recens carcere educit[os] ablatisque captivorum pannis ornato vestitu indutos, amplum scilicet munus, donavit. Verum is quoque valde quidem laudat probatque dantis munificentiam, munus tamen interim respuit, atque interim illos quidem remissis indultaque libertate gaudentes apud se acturos, donec ipse paria faciat, redditisque aliis Saracenis captivis hosce Romanos recipiat. Res sic transacta stupore Saracenum affecit. Nec jam ut hospite, sed ut domestico ac necessario illo utebatur, continue ad se invitans, suosque illi thesauros et domorum elegantiam, ac si quid augustius gentis moribus habebatur, visendum ostendebat; eoque illum visus est honore colere, quoad usque magnifice rursus Constantinopolim remisit. Reversus autem ille ad Theophilum ex legatione, resque illi Syriæ enarrans, suavit ut Bryense palatium ad Saracenicarum ædium similitudinem extrueret, eadem figura ac varietate, ut nihil prorsus in utrisque diversum occurreret. Præfectus op[er]i exque Joannis relatione exsecutus est vir Patricius nomine, qui et ipsa patricia dignitate ful-

τας, και τῆς ἑρωτήσεως χάριν αὐτῶ ὑπνητήσας. και ἄλλοι ἔχοι πυθομένοις μόνον ὁ βασιλεὺς, τῇ δικταίφει τῶν ἑσῶων και τοῦ χρυσοῦ θαυμάσαι τοῦτους ἐποίησεν. Τότε δὴ πλησιάζας τῷ Ἰσμαὴλ και κατὰ πρόσωπον στάς, και ἀπαγγέλλας τοὺς ἐκ βασιλείας λόγους αὐτῷ, ἐπέει ἀπηγγέλλει, ἀπαισι πρὸς τὸ ἀναπαύσεως καταγώγιον. [P. 61] Μᾶλλον δὲ και μᾶλλον βουλόμενος ἐξάραι τὰ Ῥωμαίων πράγματα, τοὺς ἐφ' οὐδὴ ποτοῦν αἰτία πρὸς αὐτὸν φοιτῶντας, μεγάλῃ τε και μικρᾷ, σκευῶς τε ἀργύραον χρυσοῖν πληρῶν ἐκαστῷ ἐπέδιδου φιλοτιμούμενος. Καὶ ποτε δὲ τοὺς βαρβάρους συνεστῶμένους τῶν εἰρημένων δύο χειρονίπτρων τοὺς ὑπηρετοῦσι παρήγγειλεν ἀπολέσαι τοῦτων ἔκουσιως τὸ ἕτερον, δὲ εἰς ὑπηρεσίαν ἐκέκτητο.

Ὡς δὲ θροῦς τις οὐκ ἀγεννῆς ἐπὶ τῇ ἀπαλείφῃ τούτου ἐγένετο, και πάντας οἱ βάρβαροι τῷ κάλλει τούτου και τῇ σεμνότητι, ἐτι γε και τῇ μεγαλοπρεπείᾳ βεβλημένοι τὴν ψυχὴν πολλὴν συζήτησιν ἐποιούοντο και ἐρευναν, και πάντα κάλων, τὸ δὴ λεγόμενον, ἔσειον, ὡς ἂν εἰς φῶς ἀχθῆι τὸ κλαπὸν, τηνικαῦτα οὗτος τὸ ἕτερον ἐκβαλεῖν καλεῦσας, και, «Τοῦτο ἐὰ φθαίρεσθαι, » ἐπειπὼν, εἰς θάμβος ἦγε τοὺς Σαρακηνούς, τὴν τοιαύτην ζήτησιν αὐτοῦ καταπαύσαντος. Ὅθεν και ὁ ἀμεραμονουῆς ἀντιφιλοτιμούμενος, και τούτου δεῦτερος; ὀφθῆναι μὴ βουλόμενος, ἄλλοις τε δώροις αὐτὸν ἐθεράπευεν, ὅσπερ αὐτὸς οὐκ ἠλίσκετο, ἀλλ' ὡς χροῖν αὐτοῦ κατενώπιον ἐβρίπτειν, και ἐπέειδου αἰχμαλώτους ἑκατὸν ἄρτι τῆς φρουρᾶς ἐξαγαγῶν και ἀμφιάσει κοσμήσας εὐπρέπεσι, τὰ τῆς σιχμαλωσίας περιεβόμενος ῥάκια. Ἀλλὰ και οὗτος ἐπῆγει μὲν πάνυ και ἀπεδέχετο τοῦ διδόντος τὸ μεγαλόδωρον, ἐλάμβανε δὲ οὐδαμῶς, εἰπὼν τοῦτους ἐν ἀνέσει μὲν τῶς και ἐλευθερίᾳ μένειν παρ' αὐτοῖς, μέχρις ἂν τὴν ἀντιστήκωσιν ἐξεργάσθῃται, και ἄλλους αἰχμαλώτους Σαρακηνούς ἐπειδοὺς ἐκείνους τοὺς ἡμετέρους ἐκλήψεται. Τοῦτο γοῦν γενόμενον ἐξέπληξε τὸν Σαρακηνόν· και οὐκέτι ὡς ξένον, ὡς οἰκεῖον δὲ ἡγοῦμενος τοῦτον συνεχῶς μετεκαλεῖτο, και θησαυροὺς ἰδαίνυε τοὺς αὐτοῦ και τὰ τῶν οἰκημάτων κάλλη και τὴν αὐτοῦ σεμνοπρέπειαν, και οὕτως δὴ τιμῶν γε τοῦτον ἐφαίνετο, ἄχρις οὐ μεγαλοπρεπῶς κάλιν πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐξαπέσταλκεν. Ὅς και πρὸς τὸν Θεόφιλον ἄρτι ἐξεληλυθὼς, και τὰ τῆς Συρίας πρὸς αὐτὸν διεξερχόμενος, ἐπεισε τὰ τοῦ Βρύου ἀνάκτορα πρὸς τὴν τῶν Σαρακηνῶν κατασκευασθῆναι ὁμοίωσιν, ἐν τε σχήμασι και ποικιλίᾳ μηδὲν ἐκείνων τὸ σύνολον παραλλάττοντα, ἐκείνους τοῦτου παρισταμένου και κατὰ τὴν Ἰωάννου ἐξήγησιν τὰ τῶν ἔργων ἐκπερατοῦντος, ὃς βνομα μὲν Πατρικῆς οὕτω καλούμενος ὠνομάζετο, τῇ τῶν πατρικίων δὲ τιμῇ ἐσημνύετο, τοῦτο μόνον περιττότερον ἐργασόμενος, τὸ κατὰ τὸν κοιτῶνα [P. 62] μὲν ἀνεγείραι ναὸν εἰς βνομα ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, κατὰ δὲ τὸ προαύλιον τῶν τοιούτων παλατιῶν τὸν τρίκογχον ναὸν κάλλι τε κάλλιστον και μεγέθει πολλῶν διαφέροντα, και τὸ μὲν μέσον εἰς

VARIÆ LECTIONES.

ἢ τῆς; τοὺς? ὁ και om. P.

ἄνομα τοῦ ἀρχιστρατήγου, τὰ δὲ ἐκατέρωθεν τούτου A gebat. Unum hoc amplius habuit Theophili molitione, quod ad sacrum cubiculum sub invocatione

sanctissimæ Dominæ nostræ Dei Genitricis sacram ædem extruxit, ut et templum triconchum pro palatii atriō (velut triplici apside), longe illud pulcherrimum ac multis mole præstans. Ac media quidem porticus celestis militiæ principis Michaelis nomine dicata est; utrinque vero positæ, sacrarum mulierum dicatæ nomine, quæ ipsæ martyria dedicarunt.

Γ. Καὶ περὶ μὲν τὰ τοιαῦτα ἰδοὺς τε καὶ ἐνομιζέτε μεγαλοπρεπῆς ὁ Θεόφιλος καὶ θαυμαστός· περὶ δὲ τοὺς πιστοὺς ἡμᾶς καὶ τοὺς τὰς σεπτὰς καὶ θείας εἰκόνας προσκυνούντας οἷός τ' ὡς βάρβαρος τις καὶ ἀόσηρδης, πάντας παρελάσαι φιλονεικῶν ἐπὶ τούτῳ ζεινοῦς. Οἱ μὲν γὰρ πρὸ αὐτοῦ (Ἄλιων δὲ ἦσαν καὶ Μιχαὴλ ὁ τούτου πατήρ) ὁ μὲν ἐθέσπισεν μὴ τι τῶν γεγραμμένων εἰκόνων, κἄν εἰ ποὺ γραφόμεναι τύχουεν, τὴν ἀγίως φωνὴν ἐγγραττεσθαι, ὡς οὐκ ἄλλοι τινὲς ταύτην ἀρμόζει ἐπιγράφεσθαι ἢ τῷ Θεῷ, οὐκ εὐστόχος βαλὼν τῷ νῦν· πῶς γὰρ, εἴγε καὶ ἀετῆς τῆς Θεοῦ φωνῆς ὑψηλοτέρως οὕσης μεταβολὴς ὁ Θεὸς τοῖς ἀνθρώποις, τοῖς οὐ φύσει, θεοῖς δὲ ἴσθημι, εἴγε αὐτὸς διὰ τοῦ προφήτου ἦν ὁ φθεγεσάμενος, τῆς ἀγίως ἀποστερήσει ταπεινοτέρως οὕσης κατὰ πολὺ; κλῆν ὁ μὲν τούτο, φησὶ, θεσπίσας ἦν, ἄτερος δὲ ὁ Ἄλιων τὸ μὴδὲ προσκυνεῖσθαι· Ἐγὼ δὲ τὸ μὴδὲ χρώμασι ταύτας τυκοῦσθαι τε καὶ μορφάζεσθαι, καθὸ χαμαικετῆ ὄντα οὐ χρὴ πρὸς ταῦτα ἐκποῆσθαι, πρὸς μόνην δὲ τὴν ἀλήθειαν σκοπεῖν. Ἐντεῦθεν οὖν καθηροῦντο μὲν κατὰ πᾶσαν ἐκκλησίαν αἱ θείαι μορφῆ, θηρία δὲ καὶ θρωπίδες ἀντὶ τούτων ἀνεστηλοῦντο καὶ ἐνεγράφοντο, τὴν θηριώδη καὶ ἀνδραποδωδῆ τούτου διάνοιαν ἐξελέγγοντα. Ἐντεῦθεν βεβήλοισι χεροὶ δι' ἀγορᾶς τὰ ἱερὰ κειμήλια ἐφυδρίζοντο καὶ ἄλλως ἑρρίπτουντο κατὰ τῆς γῆς πυρὶ διδόμενα, καὶ κοινὰ τὰ τίμια ἐλογίζοντο, ὅσα τὰς θείας ἔφερον ἐγκαταλαμμένας μορφάς. Ἐντεῦθεν πλήρη μὲν τὰ πολιτικὰ δεσποτικῶν τῶν διὰ τιμῆς ἀγόντων αὐτῶν, τῶν γραφόντων, τῶν μοναζόντων, τῶν ἐπισκόπων, τῶν ποιμένων, τῶν ποιμαινομένων, πλήρη δὲ τὰ θρητικὰ τε καὶ τὰ σπῆλαια τῶν ὡς κακούργων ἀναπειθέντων λιμῶν τε καὶ δίψαι, καὶ τῶν ἐκ πολιωρίας δεινῆς οὐκ ἐπ' ἑλαττον. Ἄρτι γὰρ ἐβάτουσιν τηρεῖσθαι τοὺς μοναχοὺς τὰς πόλεις ἐγκατενοσάμενος, καὶ πάντη τούτους ὡς ἀποτρόπαιον ἀπελαίνεσθαι θεσπίσας, ἀλλὰ μὴδὲ κατὰ χώραν ὀρεσθαι τολμᾶν. [P. 63] εἰργάσατο τούτων τὰ μοναστήρια καὶ ἡσυχαστήρια περιφανῶς πολυάνδρια καὶ κοσμικὰ καταγῶγια. Τινὲς μὲν γὰρ αὐτῶν προδοῦναι τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ ἱερὸν ἔνδυμα οὐ μένουσιν θέλοντες λιμῶν τακύνεσθαι καὶ κακοχίαις ἐξέλιπον· οἱ δὲ πρὸς τοσούτων ἀγῶνα μὴδ' ἀντιοθελαμῖν δυνάμενοι τῶν ἐνδύματων μὲν καταλιγώρησαν, τὴν λαυτῶν δὲ σωτηρίαν πῶς ἐκονόμησαν· ἔτεροι δὲ βριθυμότερον διαζῶντες τὸν ἄνετον καὶ ἐκαλελυμένον ἡσπάζαντο βίον, τῶν θείων ὕμνων καὶ ᾠδῶν καὶ ἐσθῆματός ἀπειθήσαντες, τὸ μὴδὲ τούτων τελεῖσθαι τοὺς συλλόγους τὸν τύραννον βούλεσθαι, ἀ πολλὰς καὶ μόναι δύνανται τηρεῖν καὶ οἷον

10. Atque his quidem in rebus magnifici nomen admirationemque meruit Theophilus: erga fideles vero, ac qui venerandas sacræque imagines colorerent, qualem se exhibuit? Plans ut barbarum durumque, ac qui decessores omnes tyrannos eo nomine odloque superare contenderet. Fuerunt illi Leo ac Michael ejus pater, cujus sanctio fuerat ut nulli pictarum imaginum, quovis illæ loco pictæ haberentur, nomen sanctissimæ ascriberetur; quod eum titulum ac vocem uni duntaxat Deo convenire arbitraretur, non felici satis conjectura. Quomodo enim, cum et vocem *Deus* longe sublimiorem, hominibus, non natura sed adoptione diis *Deus* impartiat, siquidem ipse per prophetam ait: *Ego dixi, Dii estis*, sancti vocem longe abjectiorem his ablatam velit? Hæc enimvero Michaelis lex atque sanctio. Alter vero, scilicet Leo, nullam eis venerationem habendam constituerat. *At ego*, inquit, *jubeo ne coloribus quidem esse pingendus, eo quod non deceat humilem degenerate animi proposito rerum ejusmodi admiratione defigi, inque solam veritatem omnis mentis intentio dirigenda sit.* Divinæ itaque effigies in cunctis ecclesiis dejiciebantur, earumque loco bestiarum aviumque simulacra erigebantur ac pictis coloribus representabantur, belluivam **100** ac illiberalem Theophili arguentia insaniam. Exinde sacrosancta donaria in foro impuris manibus ignominiose tractabantur ac temere in terram jactabantur ignique tradebantur, profanaque ac communia pretiosa reposita ac cinelia habebantur, quæcunque divinas formas inculpta habebant. Hinc publici carceres iis pleni qui cultum illis adhibebant, pictoribus, monachis, episcopis, pastoribus, subditis. Montes quoque ac speluncæ iis replebantur, qui velut malefici fame et siti, haud secus ac in obsidione hostili, dire conficiebantur. Cum enim sanxisset ne monachis ullam in urbem liber esset ingressus, et ut velut mundi piacula omnino arcerentur, ac ne ruri quidem tuto videri sinerentur, ea utique molitione atque opera eorum monasteria locaque solitudini ac silentio dedita mortuorum palam sepulcra reddidit sæculariumque hospitia. Nam quidam eorum, cum ut virtutem sacræque habitum proderent induci non possent, fame ærumnisque confecti defecerunt: alii vero tanto certamini impares, ac nec adversum ausi intueri, habitum quidem neglexerunt, suam tamen salutem quoquomodo procurarunt: alii denique scignius vitam insti-

• Psal. LXXXI, 6.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ οὐ φύσει θεοῖς, θεοῖς δὲ interpretes. ἢ τῷ?

tuentes, delicias ac luxuriam consecrati sunt, ne divina-
 rum quidem laudum et canticorum habitus-
 que rationem habentes, eo quod his quoque conventibus tyrannus illis interdictum vellet, qui vel
 soli non raro servare possint ac velut frenum temere in vitia prolabentes coercerant.

101 11. Nec tamen fieri poterat ut prorsus ex
 humana vita dicendi libertas exsulata videretur.
 Sed eorum qui majori fervore dicebantur, quidam
 singuli, quidam vero conferto agmine, veluti Abra-
 hamitæ monachi, hominem adorantes, erudite, ac
 tum ex sanctorum Patrum dictis, admirandi nimi-
 rum Dionysii et Hierothei ac Irenæi, demonstra-
 runt non auper ac recens adinventam monachorum
 vivendi rationem et disciplinam, sed esse peranti-
 quam priscaeque originis magnoque in pretio ho-
 minibus habitam; tum sacrarum imaginum effor-
 mationem ab apostolorum jam ævo illisque fami-
 liarum ostenderunt, quando et divinus Lucas san-
 ctæ Deiparæ imaginem penicillo ac coloribus
 expressit, ipseque adeo Christus Dominus ac Deus
 noster linteo impressam sui imaginem nulla ma-
 nus opera elaboratam nobis reliquit. Hoc modo
 diviniissimi isti viri cum tyranni dementia ac
 sævitiam præ summa dicendi libertate irritassent,
 post multos alios cruciatus urbe ejecti sunt; qui
 cum ad præcursoris oratorium sic nuncupatum
 Phoberi (velut tremendi dicas), in Ponto Euxino
 situm, confugissent, verberum diris ictibus prorsus
 confecti cœlestem beatitudinem consecuti sunt.
 Horum sacra pignora diu multumque in solo temere
 jactata atque projecta, nec sepulturæ honorem
 consecuta integra illa servata sunt, donec
 tandem fidelibus agnita atque elata conveniente
 donata sunt.

102 12. His assimilis parique clarus faciore
 monachus quidam, nunc vero ad sacerdotii arcem
 subvectus divinaque æmulatione plenus tyran-
 num arguere constituit ac, si fieri posset, colen-
 das sacras imagines illi persuadere. Adeoque
 hominem coram conveniens cum alia multa dis-
 putat, tum apostoli eam auctoritatem urget, quæ
 ait: *Si quis vobis annuntiaverit præter quam quod
 accepistis, anathema sit* ¹. Verum hunc quoque mul-
 tis verberibus affectum, cum sapienterem pro sui
 ratione ac disputando acriorem tyrannus adver-
 teret, ad Joannem suum quondam præceptorem ac
 magistrum misit, jubeus ut dialecticis eum rationi-
 bus ac argumentis dejiceret. Verum hunc quoque
 præclarus certator, non sophisticis ac dialecticis ra-
 tionibus, sed apostolicis evangelicisque testimoniis,
 pisce magis elinguem cum reddidisset, illo hæcenus
 solutus est. Postea vero ad montem Calon dictum
 (ac si pulchrum homines) veniens, ac illic divinum
 quemdam virum Deoque assatum Ignatium offen-
 dens, ab eo ordinationis munus consecutus est,
 deque rerum ac imperatorum successionibus vati-
 cinatus, ad Christi amatam Leonem Augustum
 ac liberos ejus perseverans, ad Dominum mi-
 gravit.

¹ Galat. 1, 8.

Α χαλινός τις είναι τοίς πρὸς τὰ πάθη ἀτάκτως κα-
 ολισθαίνουσιν.

α'. Πλὴν οὐκ ἦν πάντῃ τὴν παρῆρησιαν καὶ ἐλευ-
 θερίαν ἰδεῖν τῶν ἀνθρώπων ἀποροσθησασαν, ἀλλὰ τῶν
 θερμότερων τινὲς μὲν καθ' εἰς, τινὲς δὲ συστάθην,
 ὡς οἱ τῆς τῶν Ἀβρααμιτῶν μονῆς ὁρμώμενοι, αὐτῶν
 λογικῶς ἔκ τε τῶν θαίρων καὶ Ἱεροθέου καὶ Ἰερωνίου
 ἀπαδείκνουν ὡς οὐ χθὲς καὶ πρώην ἢ τῶν μοναχῶν
 πολιτεία τε καὶ κατάστασις ἐπιτηνότηται, παλαιὰ δὲ
 τις καὶ ἀρχέγονος καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐπέραστος.
 Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τῶν θείων εἰκόνων ἐκτύπωσιν σύν-
 τροφὴν τε τῶν ἀποστόλων καὶ ὁμοβλαίτων ἀπαδείκνουν,
 εἴγε Λουκᾶς μὲν ὁ θεῖος τὴν τῆς Θεοτόκου μορφὴν
 β ἐνετύπωσεν, αὐτὸς δὲ Χριστὸς ὁ Δεσπότης ἡμῶν καὶ
 θεὸς τὴν ἑαυτοῦ ἐπὶ τινος ὀδόντος ἀπομαζάμενος
 ἀχειρτέυκτον ἦρῖν ἐγκατέλιπεν. Οὕτως γοῦν οἱ
 θεῖοι τῶν ἀνδρῶν τῆν τοῦ τυράννου μανίαν καὶ θη-
 ρωδίαν ἐκκαλεσάμενοι τῶν σφοδρῶν παρῆρησιασθηῖναι
 μετὰ πολλὰς ἐτίρας βασάνους τῆς πόλεως ἐξώσθη-
 σαν, πρὸς δὲ εὐκτήριον Προδρόμου τὸ εὐτὸ καλοῦ-
 μενον τοῦ Φοβεροῦ κατὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον πεφευ-
 γότες, καὶ ταῖς τῶν μαστίγων ἀφορήτοις φοραῖς τε-
 λείως καταπνηθέντες, τῆς ἀνω λήξεως ἠξιώθησαν.
 ὧν καὶ τὰ ἱερὰ σώματα ἐπὶ πολὺ ἄλλως ἐβλάμμενα
 πρὸς τοῦδαφος, μηδὲ τῆς ταφῆς εὐμοιρηκότα, οὕτως
 διετηρήθησαν καὶ ἀλώβητα, μέχρις ὅτου τοῖς πιστοῖς
 γινόμενα φανερὰ ἐκηδεύθησάν τε καὶ καταλλήλως
 τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσασιν ἐτιμήθησαν.

honore iis qui pro Christo martyrium sumpturum

[P. 61] 19. Τούτοις ἐφάμιλλος καὶ τις γινόμενος
 μοναχὸς, ἀρτι δὲ πρὸς ἀρχὴν τῆς ἱερωσύνης ἀναδρα-
 μῶν καὶ ζήλου πλησθεὶς, τὸν τυράννον ἀλέγξει δε-
 ἔγνωκε καὶ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων πείσαι, εἰ δυνα-
 τόν. Καὶ δὴ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ στάς ἄλλα τε δι-
 εἴξει πολλὰ καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου βῆτον,
 τοῦτο δὴ τὸ φάσκον· *Εἰ τις ὅμῳ εὐαγγελίσει παρ'
 ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω*. Ἄλλὰ καὶ τούτῳ
 πληγὰς ἐπιθεὶς οὐκ ἄλγας, ἐκεῖ σοφώτερα λέγειν
 διέγνωκεν αὐτοῦ τε δυνατώτερα εἶπαι, πρὸς τὸν
 Ἰωάννην ἐξαπέσταλκεν, καθηγητὴν αὐτοῦ γεγονότα
 τε καὶ διδάσκαλον, διαλεκτικᾶς ἀποδείξεισι χρώμενον
 καταβαλεῖν αὐτὸν ἐγκλευσάμενος. Ἄλλὰ καὶ τού-
 τον ὁ γενναῖος ἀγωνιστὴς οὐ ταῖς σοφιστικαῖς καὶ δια-
 λεκτικαῖς ἀποδείξεισι, τοῖς ἀποστολικαῖς δὲ καὶ εὐαγ-
 γελικοῖς ῥήμασιν ἀφυνώτερον ἰχθύων ἀποδείξας τέως
 δ ἀπὸ τούτου ἐγένετο, ὕστερον δὲ πρὸς τὸ Καλὸν
 οὕτω λεγόμενον ἀποδημήσας ὄρας, Ἰγνάτιον τινα
 θεοφρόν ἄνδρα καταλαθὼν χειροτονία; τε ἠξίωσεν,
 καὶ περὶ τῶν μελλόντων πραγμάτων τε καὶ βασιλείῃν
 ἀναδιδάξας, ἔχρι καὶ τοῦ φιλοχριστοῦ Λέοντος καὶ
 τῶν τέκνων αὐτοῦ διαμείνας, πρὸς Κύριον ἐξῆδημη-
 σεν.

17. Ἐπεί δὲ πάντα τοὺς τὰς θείας ἔκτυπούστας ἁμορῆς ἐξ ἀνθρώπων ποιῆν ὁ τύραννος ἐνενόησεν ἢ τὸ ζῆν αἰρουμένους· ἐμπύειν τε καὶ ὡς βέδηλά τινα ἐπ' ἑτέροισι ριπτῆν καὶ καταπατεῖν καὶ οὕτω σῶζεσθαι, καὶ τὸν μοναχὸν Λάζαρον (περιβήτορας δὲ τῆν καῦτα κατὰ τὴν ζωὰ γράφουσαν ὑπῆρχε τέχνην) βιάζεσθαι τὸν ἄνδρα διέγνωκεν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτον κρείττω μὲν τῶν θωπειῶν, κρείττω δὲ καὶ τῆς αὐτοῦ γνώμης εὐρίσκων, οὐχ ἄπαξ ἦ δις, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος, τοσοῦτον ταῖς βασάνοις κατήκισεν ὡς πρῶτον μὲν συναποθρῆειν τὰς σάρκας τῷ αἵματι καὶ μηδὲ ζῆν ὄλω· ὑποκοιθεῖν παρὰ πολλῶν. Ἐπεί δὲ τῷ δεσποτικῷ τούτων αὐδῆ· ἐγκαθειρμένον μολίς τε ἀναβράζαντα διήκουσε, καὶ τῆ ἑαυτοῦ τέχνη ἐνασχολούμενον τὰς τῶν ἁγίων ἐν πίναξιν ἀναστηλοῦν μορῶς, πέταλα σιδηρᾷ ἀπανθρακωθέντα ταῖς παλάμαις αὐτοῦ τεθῆναι προσέταξεν. Ἐδόξατο οὖν τὸ πῦρ τὰς σάρκας αὐτοῦ καὶ κατενέμετο, ἄχρι ποτὲ ἀπαγορεύσας ἕκειτο ἡμιθνή. Ἄλλ' ἴδαι τοῦτον ὑπὸ τῆς χάριτος διατηρεῖσθαι καὶ τοὺς ὑστερον ἑναυσμα· ὅθεν ἐπεὶ τὰ τελευταῖα πνεῖν τὸν ὄσιον ἀνεμάνθανεν, ἰκετεῖαις τῆς Αὐγούστης καὶ τινῶν ἄλλων οἰκιστέρων τῆς εἰρηκτῆς μὲν ἀπέλυσεν, ὁ δὲ πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Προδρόμου τὸν οὕτω καλούμενον τοῦ Φοβεροῦ ἐναπεκρύθη, [P. 65] ἔνθα καὶ τῶν πηγῶν συνουσιῶν αὐτῷ εἰκόνα διέγραψε τοῦ Προδρόμου τὴν καὶ μέχρις ἡμῶν διασωζομένην τε καὶ λάσεις ἐπιτελοῦσαν πολλάς. Καὶ τότε μὲν ταῦτα, μετὰ δὲ τὴν τοῦ τυράννου ἀποθίξιν, τῆς ὀρθοδοξίας ἀναλαμπάσης, τὴν ἐν τῇ Χαλκῇ εἰκόνα τοῦ θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ οἰκταίας οὗτος χερσὶν ἀνεστήλωσεν. Ὅς καὶ καλούμενος ὑπὸ τῆς περιφανοῦς Θεοδώρου συγγνώμῃ δούναί τε καὶ αἰτήσασθαι τῷ ταύτης ἀνδρὶ, *Ὁὐκ ἄδικος ὁ θεός, ἔφη, ὡ βασιλισσα, ἐπιλιθέσθαι τῆς ἡμῶν ἀγάπης καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν κόπων, ἑστίον δὲ τὸ μῖσος καὶ τὴν ὑπερβύλλουσαν μαρτίαν καὶ προσημῆσαι.* Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑστερον.

18. Καὶ ποτε δὲ τὸν ἐμολογητὴν Θεοφάνην καὶ Θεόδωρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν, ἐπειταρ λογιότητι διατρέποντας ἀνεγίνωσκε τῶν πολλῶν, κατὰ τὸν τοῦ Λαυσιακοῦ τρικλίνου ἐξέκαλει δημοσίᾳ διαλεξομένους παρὶ τῆς κίστιος· καὶ, Ἄγε δὴ, φησὶν, ὁμοῖς ὡ κατ' ἄρατοι, εἰσι πευθόμενοι ρήσασι τῆς Γραφῆς καὶ τσαφῆρηκότες τὰ εἰδῶλα, ἀφέτω δὴ γλώσση καὶ μαρτῆ τὰς ἁγίας εἰκόνας οὕτω καλῶν, προσκυνεῖτε, καὶ τοὺς πολλοὺς καὶ ἀκεραίους καλῶς ἔχειν ὄτω ποιεῖν διαθεδαιούσθε· καὶ ἄλλ' ἄττα προσετίθει βλάσφημα καὶ ἀπηχῆ κατὰ τῆς εἰκόνας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ γεγωνοτέρᾳ φωνῇ. Καὶ οὗτοι δὴ 12 μακάριοι, Ἐμφραχθεῖ τὸ στόμα, εἰπόντες, τὸ κατὰ τοῦ Θεοῦ λαλοῦν ἄνομα, καὶ οὕτω ὁ τὸ θράσος αὐτοῦ καταβαλόντες (οὐ φέρει γὰρ βασιλεὺς ἄδικος κατὰ πρόσωπον ἐλεγχόμενος), τὸν θῶπα τῶς ὑποκρίνεται,

12 Psal. LXXII, 13.

13. Porro cum Theophilus divinarum imaginum pictores omnes e medio tollere statuisset, aut si vitæ mallent consulere sacras imagines conspuere ac velut profana quædam solo alludere et concutere jussisset, ut hoc facto incolumitatem suam redimerent, Lazarum quoque 103 monachum ea ætate pingendi arte celebrem in sua vota excedum esse putavit. Unde cum et adulationibus superiorem nec suæ quidquam voluntati cedentem offendisset, cum ille non semel et iterum, sed et sæpius eum reprehendisset, adeo diris ipsum verberibus subiecit, ut primum una cum cruore carnes disillirent ac ne vivere quidem multis æstimaretur. Ubi autem in carcere inclusum, paulo mitius ab ægritudine habentem artemque repetentem, sacras denuo in tabellis imagines pingere audivit, laminas ferreas candentes ejus palmis admoventi jussit. Igne itaque ejus depascente carnes tandiu duravit, donec victus malo semianimis jacuit. Verum decebat ut divina gratia eum posteris velut igniculum incolumem præstaret. Quoniam igitur tyrannus eum jam animam ægero audierat, Augustæ supplicationibus nonnullorumque aliorum ex intimis magisque necessariis motus ipsum e carcere dimisit. Ita denum, in Præcursoris templo, quod Phoberi vocant (velut dicas terribilis), se occultavit; ubi etiam ægre ex plagis habens ejusdem Præcursoris imaginem depinxit, quæ et hactenus exstat multosque ægrotantium morbos depellit. Atque hæc hactenus. Extincto autem tyranno cum rectæ fidei lux affuisset, Dei hominis Jesu Christi imaginem in Chalce porta (id est ærea) suis ipse manibus excitavit. Tum invitante illustri Theodora ut viro veniam daret atque rogaret, *Non iniustus, inquit, o Augusta, est Deus, est nostræ dilectionis 104 nostrorumque ejus causa laborum ac ærumnarum obliviscatur, illiusque odii exsurgentisque insanæ majorem rationem habeat.* Verum hæc postea.

14. Quia autem Theophanem confessorem ejusque fratrem Theodorum, quam pro vulgi usu, majore præstare eruditione non ignorabat, sibi eos ad Lausiæ triclinium quandoque sisti publice de fide disputaturos jussit. Atque ibi, *Agedum, inquit, execrabilis vos, quibusnam Scripturæ locis ac testimoniis persuasi idola* (sic nimirum sacras imagines impotenti impuroque ore vocans) *colitis, simplici quoque vulgo ut sic faciant operæ pretium esse asseritis? Aliaque blasphemia atque absoua adversus Christi Dei imaginem clariori voce magisque contenta adjecit.* Ad hæc cum beati viri dicerent: *Obstruatur os, quod loquitur adversus Deum iniquitatem* 5, coque vocis tonitruo tyranni audaciam depressissent (non enim rex injustus patienter sustinet, cum in faciem arguitur), interim

12 ὁτὶ οἱ? αὐ δὴ οἱ?

blandiri simulat, exque prophetis in eam ipsam rem, et quibus suadetur adorandas esse imagines, testimonia afferri rogat. Cumque vir beatus Theophanes locum aliquem ex Isaie propheta adduceret, respondit Theophilus eum locum non sic habere; simulque librum suum evolvens vera se loqui exque codicis fide ostendebat. Ibi Theophanes vociferari, non hunc modo librum, sed et omnes qui in 105 Theophili manus venissent, ab eo corruptos esse; illum ad se afferrent codicem, dicens, qui in patriarchali bibliotheca sancti Thomæ tali pluteo ac loco exstaret, ad fidem verbis faciendam. Missus itaque quispiam est, dictoque citius librum attulit. Imperator de industria a loco aberat, in quo alia parte vercundia ductus evoluit. Cum autem beatus Theophanes ostenderet intente digito monstraret fore ut tribus foliis evolutis in locum incideret, tunc sango non ferens illo virorum dicendi libertatem, sibi que ipse veritatis conscius, simulatæ hactenus patientiæ larvam abiciens feramque detogens, *Haud*, inquit, *æquum ut a talibus imperatori illudatur*. Jubet itaque in interiorem Lausiæ hortum adductos ducentis unumquemque sustibus concidi; inque eorum frontibus barbarico more punctim incisus, infuso atramento, ineptos hosco iambos, ipsomet eorum auctore, incribi jussit:

*Cunctis ad urbem accurrere affectantibus,
Castissimus in qua Dei Verbum pedes fixit,
Generi salutem ut humano daret,
Apparere et isti venerando in loco.
Sperstilitiosi, erroris vasa pessima.
Et inde, multa postquam perdidit
Deo facinora patravissent turpia impie.
Ut desertiores, vertere jussi sunt solum.
Fugaque in urbem 106 hanc delati,
Imperii caput, non destitere ab impia vecordia.
Compuncti igitur, facinorosi veluti,
Notis ex urbe damnati pelluntur hac quoque.*

His itaque statim peractis, isti quidem confessionis et martyrii coronam reportarunt: at ferox imperator, omnes miseros majori ipse miseria superans, blasphemæ sibi nomen ac persecutoris apud omnes ascivit, et ut omnium, quotquot unquam fuerunt, hereticorum pessimus haberetur. Præterea Michælem quoque, sanctæ civitatis (Hierosolymorum scilicet) ecclesiæ syncellum, cum aliis multis monachis in carcerem compegit, longi temporis maceratione eos se subacturum sperans.

15. Atque hæc ejusque generis Theophili adversus fideles sanctosque facinora. Et in eum quidem, qui cum verus Deus esset, propter nos homo factus est, in hunc modum contumeliosus erat, sanctosque ejus famulos, non ita brevi ac defuito tempore, sed quandiu superstes fuit, ærumois conficiebat extremisque malis affligebat.

16. Quædam vero cantica edens versusque ac molinos pangens canere ea jussit; in quibus et *Benedicite* quartitoni ex ode octava *Audi, filia,* con-

καὶ παρὰ τῶν προφητῶν ἐζήτηε μαρτυρίας εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐναγοῦσας, τὸ προσκυνεῖσθαι αὐτάς. Τοῦ δὲ μακαρίου Θεοφάνους βῆσθαι τινὰ ἐκ τῆς τοῦ Ἰσαίου προσάγοντος προφητείας, οὐκ ἔχειν οὕτως ταύτην ὁ Θεόφιλος ἀντέλεγεν, καὶ ἅμα τὴν ἑαυτοῦ βίβλον ἀνελίτων ἐδείκνυε ¹⁵ τοὺς λόγους πιστοῦς. Ὡς δὲ νενοθεῦσθαι ὑπ' αὐτοῦ οὐ ταύτην δὴ μόνον ὁ ἅγιος ἐπέθετο, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς εἰς αὐτοῦ χεῖρα βίβλους ἐλλακυίας, ἐκείνῃ ἐλεγε προστεθειλὴν τὴν βίβλον εἶναι πρὸς αὐτὸν τὴν κατὰ τὴν πατριαρχικὴν ἐν τῷ θωματικῇ κατὰ τὴνδε τὴν θέσιν κεκαμένην βιβλιοθηκὴν εἰς τῶν λεγομένων βεβαίωσιν. Ἐπαι γοῦν ἀπέσταλτό τις καὶ θάττον ἢ λόγος ἤγγαγεν, ἐκὼν μὲν ὁ βασιλεὺς περὶ τὴν τοῦ ῥητοῦ εὔρεσιν ἡμάρτανεν καὶ ἀλλαχοῦ ἀνελιττεν ἀισχυνόμενος· ὡς δ' ὄπδ τοῦ μακαρίτου Θεοφάνους ἀνειδάσκατο, δακτυλοδεικτούμενος ὡς "Ἐτε τρία φύλλα διαβιδάσας τὴ ζητούμενον καταλάβοις, τότε δὴ μὴ φέρων τὴν ἐκ [P. 66] τῶν ἀνδρῶν πηρόσησιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀληθειαν ἔχειν οὕτως εἰδὼς, τὴ τῆς μακροθυμίας μέχρι τοῦ νῦν ἐπίπλαστον ἀποβρίψας καὶ τὴν θῆρα ἀνακαλύψας, Οὐ δίκαιος, ἔφησε, βασιλεῦ ἀπὸ τοιούτων ἀνδρῶν ἐρυθρίσασθαι. Ὅθεν προσέταξε ἐν τῷ τοῦ Λαυτικακοῦ μεσοκηπῆ ἀπαχθέντας ἀνὰ διακοσίων ῥάβδων τυφθῆναι, καὶ τῷ μετώπῳ αὐτῶν ἐπιγραφῆσαι βαρβαρικῶς ἔγγεντηθέντας ¹⁶ ὁς συνέθηκε λήρους λαμβικούς. Εἰσεὶ δὲ οὕτω·

*Πάντων ποθοῦντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν
Ὅπου ἀναγαροὶ τοῦ Θεοῦ Λόγου πόδες
Ἔστησαν εἰς σύστημα ¹⁷ τῆς οἰκουμένης,
C Ὄφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ
Σκεῦη ποτηρὰ δεισιδαίμονος κλάτης.
Ἐκείσε πολλὰ λοιπὸν ἔξ ἀπιστίας
Πράξαντες ἀισχρὰ δεινὰ δυσσεβοφρόνας,
Ἐκείθεν ἠλίθθησαν ὡς ἀποστῆται
Πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους κερφυρότας
Οὐκ ἐξαστήκαν τὰς ἀθέτους μωρίας.
Ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὴν θέαν
Κατακρίνονται καὶ διώκονται πόλιν.*

Τούτου δὲ θάττον γενομένου ἐκεῖνοι μὲν τὸν τῆς ὁμολογίας καὶ μαρτυρίας ἀνεδήσαντο στέφανον, οὗτος δὲ ὁ σοδαρὸς καὶ πάντων ἀθλίω ἀθλιώτερος πῆσιν εἰδείχθη βλάσφημος καὶ διώκτης καὶ τῶν πώποτε κακοδόξων κακοδοξόερος. Πρὸς τοῦτους δὲ καὶ Μιχαὴλ τὸν εὐγκύλλον τῆς κατὰ τὴν ἁγίαν πόλιν ἐκκλησίας σὺν ἑτέροις πολλοῖς ἀσκηταῖς κατὰ τὴν φυλακὴν ἐγκαθεῖρξεν, τῇ πολυχρονίῳ κακώσει ὑπάξει μηχανώμενος.

17. Τὸ μὲν δὴ κατὰ τῶν πιστῶν καὶ ἁγίων τοιαῦτα αὐτοῦ τὰ νεανειύματα· καὶ τὴν μὲν δι' ἡμᾶς θφθόντα ἀνθρώπων, Θεὸν ὄντα ἀληθινόν, οὕτως ὑβρίζει τε ¹⁸ καὶ τοὺς ἑαυτοῦ ἁγίους; ¹⁹ θεράποντας οὐχ οὕτω βραχεῖ χρόνῳ καὶ περιωρισμένῳ, κατὰ πάντα δὲ τὸν ἑαυτοῦ χρόνον τῆς ζωῆς ἐκάκου καὶ ἀνηκίστοις ὑπεβάλλετο συμφοραῖς; ²⁰

18. Ὑμνος δὲ τινὰς ποιῶν καὶ στιχηρὰ μελλίζων ἀδίσθασι προστρέπετο μεθ' ὧν καὶ τὸ τοῦ τετάρτου ἤχου, *Εὐλογεῖτε, ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ὀρθοῦν, Ἄκουε, κέρη, ῥοδῆ,*

VARLE LECTIONES.

¹⁵ ἐδεικνύει vulgo et hoc loco et alio quodam supra correcto. ¹⁶ ἐκκεντηθέντας P. ¹⁷ εἰσεσσεῖν P corr. in margine. ¹⁸ ὑβρίζειται P ¹⁹ ἀληθινός Codrenus et Seylitzes. ²⁰ ἐπέβαλλε ταῖς σ. ?

μεταρροσάμενος καὶ ρυθμὸν παρασχών, ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ εἰς πάντων ἐπήκουον ᾄδουσθαι διωριστο. Φέρεται δὲ καὶ λόγος τις ὡς αὐτὸς οὗτος ὁ Θεόφιλος ἔρωτι τοῦ μίλου βαλλόμενος, καθάπερ πατέρας περὶ τὰ ἔκγονα, κατὰ τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἐν παιδρᾷ πατηγύρει οὐ παρητήσατο τὸ χειρονομαίν, [P. 67] δοῦς τῷ κλήρῳ αὐτῆς λίτρας ὑπὲρ τούτου χρυσοῦ ἑκατόν. Καὶ τὸ στιχηρὸν δὲ τὸ κατὰ τὴν βασιλεύον, Ἐξέλθετε, ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοί, τῆς ἐκείνου ¹⁰ φασὶν εἶναι τόκον ψυχῆς.

17. Ἐπειδὴ καὶ τὸν τῆς κεφαλῆς κόσμον ὀλίγον πως ἐκ φύσεως ἔφερε καὶ ψιλὸς τὰς τρίχας ὑπὲν, ἐθέσπισεν ἀπανταχῇ ἐν χρῶ ταύτας ἀποκείρειν καὶ μὴ τινα Ῥωμαίων ὄντα τοῦ τραχήλου περαιτέρω φέρειν συχωρεῖν · εἰ δὲ τις φωραθῆ, πολλὰς αἰκίζόμενον ¹⁰ μάλιστα πρὸς τὴν τῶν προγόνων Ῥωμαίων ἐπανάστασι ἀρετὴν · τούτῳ γὰρ καὶ οὗτοι τριχώματι ἐσιμνόνοντο. Ὅθεν καὶ νόμον ἐξέθετο τοῦ μὴ τινα διόλου κατατομᾶν περαιτέρω τοῦ αὐχένος προβαίνειν ἴβν.

17. Ἐπειδὴ δὲ ἄρα καὶ τὰ κατ' αὐτὸν καὶ τὴν αὐτοῦ συγγένειαν προνοήσασθαι τε καὶ διοικῆσαι κατὰ τὸ τοῦτῳ δοκοῦν · καὶ διὰ τοῦτο, ἔπει πέντε μὲν ἔτιχε τρυκαυτὰ θυγατέρων ὑπάρχειν πατήρ, ἔρημος δὲ ἀρβενικῆς ὠρᾶτο γονῆς, τὴν πασῶν ἰσχυρὰν Μαρίαν ὑπερβαλλόντως ἡγαπημένην οὔσαν τῶν ἄλλων ἠψήθη θεῖν συζεύξαι ἀνδρὶ. Ὁ δ' ἀνὴρ τῆς τῶν Κρηνιτῶν κατήγετο γενεᾶς, χώρας τῆς τῶν Ἀρμενίων, Ἀλέξιος τοῦνομα, Μουσελὴ τὴν ἐπωνυμίαν, τῷ εἶδει ὠραῖος, ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, οἰκῶν κατὰ τὸ τῆς ἀκροπόλεως μέρος, κατὰ τὰς οὕτω καλουμένας τῆς Κρηνιτίσσης οἰκίας ἐν πρώτῳ μὲν τῇ τῶν πατρικίων καὶ τῶν ἀνθυπάτων τιμῆσας ἀξίᾳ διὰ τὸ πρὸς τὴν θυγατέρα τούτου φιλοστοργον, ἔπειτα δὲ καὶ μάγιστρον καὶ Καίσαρα τὸ ἱσχατον ἀνηγόρευσαν, στρατεύματα τε δοῦς ἰκανὰ πρὸς τὴν Λογγοβαρδίαν ἐξέταμψεν, χρείας τρυκαυτὰ κατεπιγούσης τίνος. Καὶ ὁ μὲν ἀπῆει καλῶς τὰ κατ' αὐτὸν ἀνύων, καὶ ὡς ἰδοκεῖ τῷ βασιλεῖ · καὶ διὰ τοῦτο ἤκμαζε μὲν ὁ πρὸς αὐτὸν πόθος τοῦ βασιλέως, συνήκμαζε δὲ καὶ ὁ ἐξ ἀνθρώπων φθόνος αὐτῷ, καὶ τινεὶ ἰλοιδόρου καὶ βλάσφημὰ τινα ἔφασκον κατ' αὐτοῦ, ὡς τῆς τε βασιλείας ἐπιθυμῆ καὶ δεῖ ποτε τὸ εἶρα τοῦ θῆτα κατακυριεύσαι. Ὅθεν ἔπει τὰς κατ' αὐτοῦ συρραφείας διαβολὰς ὁ Καίσαρ Ἀλέξιος διακήκων, τὸν φθόνον ὡσπερ καταυλαβόμενος πολλὰ τοῦ βασιλέως ἐδέετο οἰκτεῖραι τούτον καὶ συγχωρῆσαι πρὸς τὸν μονήρη βίον μετατάξασθαι. Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ ἐκείνος συνεχώρησεν, τὴν χρεῖαν τῆς θυγατρὸς προβαλλόμενος, καὶ ὁ ῥηθεὶς Καίσαρ ἔμεινεν ἐφ' ἔσυχας πολλῆς τοῖς δημοσίοις ἐνασχολούμενος πράγμασιν. Ὡς δὲ τὸν Μιχαὴλ ἐγέννησεν ὁ Θεόφιλος, καὶ τὴν τούτου μὲν θυγάτηρ τοῦ Καίσαρος δὲ γαμητὴ τὸν βίον μετέλλαξεν, ταύτην μὲν τοσοῦτον τετιμῆκεν ὡς καὶ τὸν χεῖν αὐτῆς ἐν Λάρνακῃ θεῖναι περιηργυρωμένη καὶ προνόμιον δοῦναι διὰ λελαξυμένων ἐν αὐτῇ ἰάμβων ἀστυλίας τοῖς ἐφ' οἰοῖ; δῆ ποτε ἐγκλήμα-

cinnans rhythmumque apponens in Dei ecclesia cunctis audientibus cantari præcepit. Sed et fama est eundem ipsum Theophilum, sic modulati cantus amore **107** illectum, ac velut se parentes ad filios ac nepotes habent, hand a dignitate officioque alienum putasse solemnique festo in Magna ecclesia manu gestuque certa lego movendo cantoribus præire, eam in rem centum auri libris ejus ecclesie clero tributis. Modulum quoque in die festo palmarum, *Exite, gentes, exite et populi,* ejus ingenii scum esse dicunt.

17. Quia vero a natura paucos rarasque capillos habebat ac recalvaster erat, lege sanxit ad cutem ubique detondendos, nec ulli Romanorum fas esse ultra collum demissos gestare. Sin autem aliquis legis transgressor deprehensus esset, multis emendatum verberibus, ad pristinam Romanorum virtutem revocandum esse. Nam hac quoque illi honestabantur cæsarie. Lege itaque cautum ne quis omnino ultra collum capillos demittere audeat.

18. Quia vero suas quoque illum res affiniumque disponere exque arbitrio componere decebat, quod quinque tunc filias nec ullam hactenus masculam prolem susceperat, ex illis natu minimam sibi que præ reliquis eximie charam, Mariam nomine, statuit viro nuptum tradere. Delectus maritus ex Crenitarum gente, Armenius patria, Alexius cognomento Moseles, forma elegans ac florenti ætate, ad arcis partem in Crenetiassæ **108** dictis ædibus habitans. Huic patricii primam ac proconsulis, quo erat in filiam amore, collata a Theophilo dignitas est; tum vero etiam magister, ac demum Cæsar ab eo creatus, copioso instructus exercitu in Longobardiam, rebus ita poscentibus, mittitur. Eo Alexius profectus cum esset, præclare ei res cesserunt exque suoceri voto. Quo factum est ut crescente in eum imperatoris amore ac desiderio una quoque hominum in eum invidia magis augeteretur. Non deerant qui criminaerentur et maledicta quædam in eum jactarent, quasi dominandi cupido ipsum incessisset, ac fore ut in **Θ** quandoque imperium usurparet. Quamobrem ubi hæc in se per calumniam resolvit Alexius Cæsar, velut timens cavensque invidiam, multis apud imperatorem precibus agebat ut suæ misertus sortis ad monastica eum vota transire pateretur. Verum tunc quidem nec Theophilus annuit, filiam marito viduam grave esse objiciens, ac, quem diximus, Cæsar multa cum quiete ac securus publicis rebus operam dabat. Ubi autem ille Michaellem filium susceperat, ipsiusque filia ac Cæsaris uxor diem obierat, illam quidem usque adeo coluit, ut et ejus cineres in arca argenteis laminis obducta condiderit, insculptisque in ea iambis cujuscunque flagitii reis eo confugientibus asyli jus constituerit: Alexium vero, qui clam mutaverat ordinem ac monasticum habitum susceperat, cum

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ἐκείνης P. ¹⁰ αἰκίζόμενος P.

nalla vi aut suasionē ab instituto posset deducere, A
ægre ejus consecrandi veniam fecit, multis expro-
brans 109 quod secum et in aula versari nollet,
sed obscurus et in angulo mallet vitam agere. Id-
circo regium monasterium ad Chrysopolim ei tri-
buit; ad hæc etiam Coriarij, et quod erat ad
Elzæam. At vero cum in Chrysopolitano commo-
raretur, ac quandoque commoda: deambulationis
causa ad locum Anthemii dictum, ad Armamenta-
rium tunc imperatorum spectantem, venisset,
secum reputans singula quæque monasteria condi-
torum nomina viridi semper ac immortalī memoria
servare, impetrato imperatoris mandato illum
coemere statuit, siveque juris factum exstructo
monasterio exornare; quod et Theodoræ Augustæ,
illius socrus opo, concessum est. Loco itaque
pulchre ædificiis ornato inque monasterii formam
usumque composito, ille ipse vivere desinens
humatus est; ejusque quod dictum a nobis est fidem
facit cum illius sepulcrum, tum quæ olim ex
ejus nomine illic posita imago est. Quin et ejus
germannus Theodosius prope conditus est, qui
patriciam dignitatem consecutus multa optimæ
vitæ suæ documenta in eo monasterio reliquerat.

19. Porro Agarenis ingruentibus, illorumque
duce Ibraimo cum multis myriadibus in Romanos
expeditionem movente, Theophilus quoque magni
animi fortisque laudem ambiens, nec quidquam
timidam aut molle animo versans, expeditionem
et ipse suscipit. Nam etsi timoris aliquid inerat,
suorum tamen rei militaris pericula et virtus, id
quantum erat, facile avertēbat ac procul depelle-
bat. Virorum alteri Theophobus, 110 alteri
Manuel nomen erat. Porro Manuel fortitudine
spectabilis ipsis quoque hostibus universis notus
erat. Ex Armeniis namque ortus, Leone impera-
tore Orientalium copiis præluerat, decessorisque
ejus Michaelis equisonum princeps, quem pro-
tostratorem vocant, exstiterat. De Theophobo etiam
dicendum, unde et quomodo ex Persarum stirpe
natus in imperatoris notitiam venerit ejusque sibi
sororem matrimonio junxerit. Quidam regia Per-
sarum satus prosapia aliquando Cpolim fungendæ
legationis causa venerat. Is non ex legitimo con-
jugio, sed occulto concubitu suscepto Theophobo,
urbe discessit. Quoniam autem apud Persas in-
violabili jure lex obtinet, cavens scilicet n. quis
aliter regni compos efficiatur, quam si ex regia
ortus stirpe sit, regiarque familiæ viri continuis
bellis ac Agarenis huc illuc sedes mutare cogenti-
bus ac pellentibus defecerant, cumque alloqui apud
eos qui Persidis regionem colebant, multus de eo
rumor percrebuisset, esse quemdam Byzantii Theo-
phobum nomine (quem ipsum rumorem ejus
tunc pater sparserat), visum est Persarum satra-
pis ac proceribus occulte quosdam mittere, qui
rem diligenter inquirerent. Ii itaque ad Romanum

VARLE LECTIONES.

“δ μὲν Μανουὴλ? ” διαθεοσίς margo Combef.

στιν ἀνθρώποις ἀλοῦσιν καὶ προσφυγοῦσιν ἐκεῖ · τὸν
Ἀλέξιον δὲ λάθρα μεταταξάμενον [P. 69] καὶ τὸ μον-
αχικὸν μεταμμενιάσμενον ἐσθῆμα, ἐκεῖ μὲ ἠδύνατο
πέσαι τοῦ πάλιν αὐτὸ ἀποβαλεῖν, μόλις συγχωρησά-
πολλοῖς ἀνεῖδαι περιθάλων εἰς οὐ μετ' αὐτοῦ ἐκρινεν
εἶναι, ἀλλ' ἐν παραθύσῳ που καὶ γονίῳ. Ὅθεν ἐξέ-
δου τοῦτῳ θωρακὴν τὸ τε κατὰ Χρυσόπολιν βασιλικὸν
μοναστήριον, προσετί μὴν καὶ τὸ τοῦ Βυρούως καὶ τὸ
τοῦ κατὰ τὸν Ἐλαίαν. Ἀλλ' ἐκεῖνος τῷ κατὰ τὴν
Χρυσόπολιν ὄντι ἐνδιατώμενος, ἐκεῖ ποτε περιπέτου
ἐδεήθη καὶ κατὰ τὴν Ἀνθεμίου τόπον ἐγένετο, βασι-
λικῶν τηλικαῦτα συγγένων τὸν μαγγάνων, Δαγεν
δὲ ὡς ἑκαστον τῶν σημειῶν τῶν οἰκοδομούντων φέ-
ροι τὴν κλησιν ἀθάνατον, εἰσέτο τοῦτον διὰ βασιλικῆς
προστάξεως ἐξωνήσασθαι καὶ ἴδιον κατασκευάσαι. Ὅ
καὶ διὰ τῆς βασιλίδος Θεοδώρας ἐγένετο, τῆς αὐτοῦ
πενθερᾶς. Ὅθεν καλῶς ἐποικοδομήσας καὶ εἰς μονα-
χικὴν τάξιν ἀγαγὼν ἐπέσειε τὸν βίον ἐκλιμπάνων ἐσθῆ,
τὸν τάφον καὶ τὴν αὐτοῦ θωρακὴν ἐπιγεγραμμένην
εἰκόνα μάρτυρα ἔχων τῶν λεγομένων. Οὐ μὴν ἀλλὰ
καὶ ὁ τοῦτου ἀδελφός Θεοδόσιος κλησίον τέθειται
αὐτοῦ, πατρικίων τιμῇ ἐγκαταλείπει, πολλὰ γνωρί-
σματα τῆς αὐτοῦ ἀρίστης βιώσεως ἐν τῷ μοναστηρίῳ
καταλιπών.

18. Ἐγκαιμένων δὲ τῶν Ἀγαρηῶν καὶ μετὰ πολ-
λῶν μυριάδων τοῦ Ἰβραῖμ κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρα-
τεύοντος, καὶ ὁ Θεόφιλος ἔρωτι φιλοτιμίας καὶ γεν-
ναιότητος ἐπὶ πόλεμον ἐξεῖσιν, ἀνανδρον οὐδὲν οὐδὲ
μαλακὸν ἐνοῶν · εἰ γάρ τι καὶ θεός προσῆν, ἀλλ'
ἡ τῶν σὺν αὐτῷ ἀνδρῶν κατὰ πολέμους πεῖρά τε καὶ
γενναϊότης ἀπέτρεπε τοῦτο καὶ πόρρω ποι ἀναπέμ-
πε. Θεόφοβος οἱ ἄνδρες καὶ Μανουὴλ ἐκαλοῦντο.
Ἀλλ' ὁ Μανουὴλ ἰ δεινὸς ἐπ' ἀνδρείᾳ, καὶ τοῖς ἐναν-
τιοῖς ἅπασιν γνῶριμος · ἐξ Ἀρμενίων γὰρ τὴν γένεσιν
ἦν, καὶ τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀνατολικῶν ἐπὶ τοῦ Ἰβρα-
τος προηγούμενος, καὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ Μιχαὴλ Ἰππο-
κρίμων ὁ πρῶτος · πρωτοστράτορα τοῦτόν φασιν. Δη-
λώσει δὲ καὶ τὸν Θεόφοβον ὁ λόγος, ὅθεν τε καὶ ὅπως
ἐκ Περσῶν καταγόμενος τῷ βασιλεῖ γέγονε γνῶριμος
καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ εἰς γάμον ἠρμόσατο. Εἰς
προσθεῖαν εἰς ποτε τῶν ἐκ βασιλικῆς σειρᾶς Περσῶν
ἀφικόμενος πρὸς τὴν Κωνσταντινου, οὐκ ἐκ νομίμου
συναφείας, κρυφίον δὲ καὶ λαθραίας τοῦτον γεννηθῆ-
ναι ποιήσας ἐξαπέδημησεν. Ἐπεὶ δὲ νόμος τοῖς Πέρ-
σαις ἀπαράβατος [P. 69] μὴ τίνα τῆς παρ' αὐτῶν
ἀρχῆς ἐγκρατῆ γένεσθαι, εἰ μὴ τῆς βασιλικῆς μετ-
έχη σειρᾶς, ἐξέλιπον δὲ ἐκ τῶν συνεχῶν πολέμων καὶ
τῆδε κάκεισε μετασκηνώσεων ὑπὸ τῶν Ἀγαρηῶν ἐλα-
νόμενοι οἱ τῆς βασιλικῆς φυλῆς, ἀλλὰ καὶ λόγος ἐφέ-
ριστο πολὺς περὶ αὐτοῦ παρὰ τῶν ἐν Περσίᾳ μενόν-
των, ὡς ἦ τις κατὰ τὸ Βυζάντιον ὠνομασμένος Θεό-
φοβος (καὶ γὰρ ἦν δοθεὶς ἰ ὑπὸ τοῦ τηλικαῦτα σπει-
ρντος τοῦτον πατρὸς), ἔθεξε τοῖς ἀρίστοις τῶν Περ-
σῶν κρύφα τινὰς ἐκπέμψαι τοῦ ζητουμένου εἰς
ἐρευναν. Καὶ δὴ καταλαθόντες τὴν ἡμέτεραν μάγισ
τοῦτόν ποτε τῇ μητρὶ συνόντα καὶ κατὰ τὴν Ὁξείαν
ἐνδιατώμενον προσεφύρισκον. Ἐπεὶ γοῦν οὐκ ἐκ

τινων μόνον ἰνδαλμάτων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῆς ψυχῆς καὶ σώματος γνωρισμάτων ὁ ζητούμενος ἰδηλοῦτο τότε καὶ ἐγνωρίζετο, προσέτι μὴν καὶ τῶν ἐκ γειτόνων ἑμαρτύροις τῆς τῆν γενομένην τῆ γυναικὶ πρὸς τὸν Πέρσῃ συνάφειαν (οὐ γὰρ τι κρυπτόν ὁ τοῖς πολλοῖς οὐ γνωσθήσεται), δῆλου; ἑαυτοῦς οἱ ἀποσταλμένοι ποσούτῃ τῇ βασιλεῖ καὶ τὰ τοῦ δράματος σαφηνίζουσι, εἰρήνην καὶ σπονδὰς καὶ παντὸς τοῦ ἔθνους ὑποταγὴν καθυπισχνούμενοι, εἰ τοῦτον αὐτοῖς ἐπιζοῦναι οὐ παρατηρήσεται. Ἐγγίθητι γούν τοῖς ὑποσχεθεῖσιν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπειταρ οὕτως ἔχουσιν εὐρασκε τὴν ἀλήθειαν, ἐν βασιλείῳς τοῦτον ἀλλήξεσθαι καὶ κατασκηνοῦν ποιεῖ, μαθήμασι τε καὶ παιδείᾳ ἐπιμαλοῦμενον.

κ'. Ἔστι ὅς καὶ ἄλλος λόγος περὶ τοῦ Θεοφόβου (καλὸν γὰρ ἀμφοτέρους εἰρῆσθαι), μικρὸν μὲν κατὰ τὴν ἀρχὴν διενηνοχέται δοκῶν, τὰλλα δὲ ὁμοία σῶζων τῶν γεγραμμένων καὶ πάρισα ἔστιν δὲ ὅς οὐκ ἀπὸ πρέσβειῶς εἶνος τὴν νόθον σκωρὸν δέξασθαι τοῦτον φησιν, ἀλλὰ κατὰ τινὰ περιπέτειαν τῶν ἐν πολέμοις συμβαινόντων καὶ τὸν τοῦτου πατέρα, εἴτε βασιλεύοντα εἴτε καὶ βασιλεῶς ἰγγύς ὄντα κατὰ συγγένειαν, φυγεῖν ἐκ Περσίδος καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν πόνητα διαθλοῦντα βίον προσρῆναι, κάκεισε κατηλιθεῖ τινὲ γυναικῶν δουλεύοντα ἀφ' ὧν ποτε τῷ ταύτης ἔρωτι καὶ νομίμῳ συναφείᾳ τοῦτον ἑναποτεκεῖν. Ἄλλ' ὁ μὲν ἐξ ἰνδαλμάτων ἐγένετο, ἀστρονομίᾳ δὲ τινι καὶ μαντείᾳ (καὶ γὰρ φασὶ ταύτας τὰς ἐπιστήμας ἀμαρτῆσαι ἐκτὸς Πέρσαι;) μαθεῖν περὶ τοῦ Θεοφόβου, ζητοῦσιν αὐτοῖς εἰ ἔστι πῶς τις ἐκ βασιλικῆς φυλῆς καταγόμενος, καὶ ἐπειταρ ἔμαθον, σκωδοῖ ἐπὶ τὴν Ἰωνοσταντινου θείν εἰς τὴν τοῦ ζητουμένου ἔρευναν. Γνωστον οὕτως γενέσθαι τῷ βασιλεῖ, καταληφθέντος αὐτοῦ. [P. 70] Ἐπειταρ οὖν ἡ τοῦτου ἐμφάνεια καὶ κατὰ τὸν βίον παρουσία ἄριστον ἐγνώσθη τοῖς κατὰ τὴν Περσίδα διὰ τῶν ὑποστραφάντων ἀποστῶλων, ἡδὺ πᾶσιν ἐφάνη καὶ ἔρωτον τοῦ ἀποστασίν τινὰ ἐννοῆσαι ἀπὸ τῶν τῆς Ἄγαρ, τῆ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῇ προσχωρήσει, ὡς ἂν τοῦ κατὰ γένος ἀρχηγοῦ εὐμοιρήσειαν.

κα'. Ἐτυχε δὲ ἄλλως ὁ τῶν Περσῶν ἀρχηγὸς Βάβακ ἦδη πενταετίαν ἔχων ἐξ ἀμεραμνουῆ ἀποστάς καὶ πείρναν ἐπάρας κατ' αὐτοῦ ἐν χιλιᾶσιν ἐπτά - ἑξ καὶ πῶδες πρὸς τὸν Θεοφόβον καὶ φῶδες τῷ ἐξ οὐ ἀπίστη Ἄγαρηνοῦ πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν κατὰ πόλιν Σινώπην ἔρχεται, καὶ τῷ βασιλεῖ ἑαυτὸν τε καὶ τὸ ἔθνος ὑπήκων τέθεικεν. Διὰ τοι τοῦτον τὸν τε Θεοφόβον ὁ Θεόφιλος τιμῇ τῆ πατρικίων ἐναριθμεῖ, καὶ τῇ ἑαυτοῦ ἀδελφῇ πρὸς γάμον ἐκδίδωσι, συναρμόζεσθαι τε ἑκαστον τῶν Περσῶν νομοθετεῖ τοῖς Ῥωμαίοις καὶ κατ' ἐπιγὰμιν ἄπτεσθαι τε καὶ σωναίρεσθαι, πολλοὺς τοῦτων τοῖς βασιλικοῖς ἐμπρέπιν ἀξιώμασι πεποιηκώς. Ἀλλὰ καὶ κώδιξι στρατιωτικοῖς αὐτοῦς ἀναγράφεται, καὶ τάγμα οὕτως κληόμενον Περσικὸν ἐγκατίστησε, καὶ τοῖς κατὰ

devecti orbem ægre tandem aliquando Theophobum cum matre versantem ad Oxiam inveniunt. Quia vero quem sic quærebant, non obscuris solum indicibus, sed et ipsis animi IIII corporisque notis propriis innotescēbat, isque ille ipse esse agnoscebatur (ac nos ex vicinis quidem decrat qui seminam cum Persa rem habuisse testaretur, cum nihil occultum sit quod non tandem in vulgi notitiam veniat), se demum qui missi fuerant imperatori prodentes totam rei fabulam aperiant, pacem, sœdera, gentemque omnem subjectum iri polliciti, ei modo Theophobum ipsis dedere non abneret. Gavisus promissis Theophilus, quodque rem niti veritate didicerat, morari Theophobum in aula illicque disciplinis imbui ac erudiri jubet.

B 20. Sed alia quoque de Theophobo fertur narratio, præstatque eam quoque referre. Et videtur quidem hæc a priori nonnihil differre, quod ad initia attinet; sequentibus tamen similibus et atque eadem exhibet. Sic ergo se illa habet, non ullius legati notham sobolem Theophobum esse, vel ea satum ratione quam prior ferebat narratio, sed belli quondam vario casu rerumque vicissitudine cogente ejus quoque parentem, sive rex erat sive stirpis regie, ex Perside fugisse, inque regia urbe pauperem tolerantem vitam civibus adhaerisse; atque illic tabernariæ mulieris mancipatum obsequiis, post longos tandem annos, illius amore legitimoque copulatum conjugio hunc suscepisse, inque eum modum in vivis esse desiisse; quadam vero astronomia ac vaticinio (nam has artes etiamnum aiunt apud Persas vigere) didicisse de Theophobo, dum quærant an ullus uspiam regia stirpe illis salus exstet. Cumque adeo extare IIII didicissent, ad eum vestigandum Cpelim festine accurrissent; eoque deprehenso, sic imperatori rem innotuisse. Cum itaque per nuntios in Persidem reversos cunctis per eam regionem innotuisset eum detectum vitæque superstitem esse, gratum omnibus visum est expectandum Agarenorum jugum quovis modo excutere, Romanoque adjungi imperio, ut sæe stirpis ducem liceret obtinere.

21. Erat vero præterea Persarum dux Balæc nomine: is annos jam quinque ab ameraninorum defecerat, inque eum cum septem millibus calcaenam levarat. Is tum desiderio erga Theophobum, tum Agarenæ metæ, a quo defecerat, ad Romanorum ultro ditionem in urbem Sinopem concesserat, seque ipse ac totam gentem imperatori subjecerat. Idcirco Theophilus tum patricia dignitate Theophobum auget Persæ quoque sorori matrimonio jungit; tum lata lege Persæ omnibus libera cum Romanis conjugia facit, et ut matrimoniorum cum eis sœdera jungere liceat, multis eorum regibus honestatis dignitatibus, eorumque nominibus in militares codices relatis, sicque ex illis constituta legione quam Persicam vocant, Romanis adversus Agare-

VARIE LECTIONES.

ἢ ἐπὶ τὴν] τὴν ἐπὶ P.

nos ad bellum procedentibus eam connumerari **A** jussit.

22. His ergo viris fretus Theophilus, quod et alias bello strenuos sciret, adversus Agarenos proficiscitur, cum et Ibraeinus, uti dictum est, **113** etiam ipse in nos movisset. Cum itaque ambæ jam acies, ac tum Agarenorum princeps tum Theophilus in vicino essent, essetque res in deliberationem vocata, Manuelis ea sententia fuit, indignum videri Romanorum imperatorem cum amaramnune conserta acie pugnare; unum aliquem cum parte exercitus in eum immittendum, idque interdiu facitandum esse. Contra Theophobus præsentem in acie imperatorem adesse suadebat; noctu tamen congregiendum, impressione facta per Persicas pedestres copias; ac tum postea cum necesse fuerit, equestres turmas præsto fore, quæ hostilem exercitum essent conclusuræ. Verum non acquievit imperator, multis idcirco pugnam noctu conserendam suadere Theophobum dicentibus, ut sibi ipsi Romanorum vindicaret gloriam. Aperto itaque Marte decretum ut cum hoste congregerentur. Cæterum Ibraeinus, incertum num arrogantia ductus an imperatoris metu contreritus, parte exercitus assumpta recessit, immisso Abuchazar cum octoginta millibus armorum ad pugnam conserendam. Diu utrinque fortiter dimicatum; tandem scholæ cum domestico adversæ aciei impetu coactæ cedere ac fugam inire. Hincque adeo imperator cum cohorte prætorica et duobus Persarum millibus, una etiam adjuncto Theophobo, in collem quemdam saluti metuens evasit. Acriter ad vesperam usque circa illum pugnatum, aliis capturos se imperatorem confidentibus, aliis ulciscitentibus **114** nec eum prodere sustinentibus. Nocte itaque superveniente, qui cum imperatore erant, simulata gaudii specie perstrepere manibus, conclamare, cinnryis, chordis, aliasque buccinarum sonitu aerem strepitu implere; quo nimirum ingentes sibi auctas spes novique subsidii opinionem conterrendis hostium animis ingererent. Quod et ita contigit. Hoc enim ipsum illi suspicantes, ac ne in ipsos hostes irrumperent ab eis circumdarentur, ad sex milia passuum recessere. Imperator cum suis aliquantum periculo sublevatus fuga salutem expedit, et ad exercitum qui prodiderat ac turpiter terga dederat incolumis evadit. Ac quidem proditorem exercitum imperator acrius objurgat, summam vero Theophobo suisque gratiam hæbet, præmiisque ac honoribus magnifice accepit. Hinc Persæ ferventi in Theophobum amore incensi, incredibilique gaudio animati, uno illo duce Agarenorum sibi bellum concedi postulant, invictaque animi vi certam sibi compressis hostibus pollicentur victoriam. Quamobrem etiam imperator Theophobum Persarum ducem fore decrevit.

23. Insequenti anno Theophilus rursus copias

A πόλεμον ἐξιοῦσι Ῥωμαῖοι κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν ἵναριθμείσθαι προσέταξε.

κβ'. Τούτοις γοῦν θεθαρήηκώς ἔ Θεόφιλος, ἐπεὶ καὶ ἄλλως ἦδει τούτους ἀνδραγαθίζομένους, εἰς πόλεμον κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν ἐξείσι καὶ τοῦ Ἰβραῆμ καθ' ἡμῶν, ὡς εἴρηται, ἐκστρατεύσαντος. Ἐπίπερ γοῦν ἐγγυὸς ἀλλήλων ὁ τε τῶν Σαρακηῶν ἀρχηγὸς ἐγεγόνει καὶ ὁ Θεόφιλος, εἶδει δὲ καὶ βουλῆς, ὁ μὲν Μανουὴλ οὐ δίκαιον εἴησε βασιλεῖα Ῥωμαίων πρὸς ἀμεραμουνῆ πολεμεῖν, ἀλλὰ τινα μέρος λαβόντα τῶν στρατιωτικῶν ἐξείναι κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἅμα μεθ' ἡμέραν τοῦτο ποιεῖν, ὁ Θεόφοβος δὲ εἶναι μὲν ἐπὶ παρατάξεως τὸν βασιλεῖα ἐβούλετο, νύκτωρ δὲ ἐπιτεθῆναι αὐτοῖς μετὰ τοῦ τῶν Περσῶν περικουῦ, καὶ ὅτε πάλιν δεήσειεν, ἐπικυκλῶσαι τὸ ἱπικῶν.

B Ἄλλ' οὐκ ἐπεισε τὸν βασιλεῖα, εἰπόντων πολλῶν, σπετερίζομένου **22** τοῦ Θεοφόβου τῆν τῶν Ῥωμαίων δόξαν καὶ διὰ τοῦτο βουλομένου ἐν νυκτὶ πολεμεῖν· πλὴν ἔδοξεν εἰς τοῦμφανὲς μεθ' ἡμέραν συρρήξαι τὸν πόλεμον. Καὶ ὁ μὲν Ἰβραῆμ, εἰτ' ἄλλως καταλαζονεσόμενος εἶπε δὴ καὶ φόβῳ βασιλέως περιστοιχιζόμενος, μέρος λαβὼν τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησεν, Ἀβουχάζαρ δὲ πρὸς τὸν κατὰ βασιλέως πόλεμον μετὰ μυριάδων ὀκτώ ἐξαπέστειλεν, οἱ καὶ καρτερώς ἄγαν ἀνδρισσάμενων ἀμφοτέρων ἐπὶ πολὺ, [P. 71] τέλος ἐνδοῦναι τὰς σχολὰς μετὰ τοῦ δομειστικού καὶ πρὸς φυγὴν τραπήναι ἐξεδιάσαντο. Ὅθεν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλικῆς φάλαγγος καὶ δύο χιλιάδων Περσῶν, προσόντος τούτοις καὶ τοῦ Θεοφόβου, ἐπὶ τινος βουνοῦ σέσωστο, τὸν περὶ ψυχῆς κίνδυνον ὑφορῶμενος. Καὶ ἄχρι μὲν ἑσπέρας πολὺς ἦν ὁ περὶ αὐτὸν πόλεμος, τῶν μὲν ἐπιζόντων τοῦτον ἐπὶ χεῖρας λαβεῖν, τῶν δὲ ἀνταμυόντων καὶ μὴ προδοῦναι τοῦτον διακαρτερούντων. Διὸ νυκτὸς ἔρτι γενομένης κρῖτος χειρῶν τε καὶ ἀλλαγμοῖς ἐχρῶντο οἱ μετὰ τοῦ βασιλέως, χαίρειν προσποιούμενοι, κινύραις τε καὶ χορδαῖς καὶ ἄλλως βουκίνων φωναῖς τὸν αἰθέρα περιεδόνουν, ἐλπιδας οὐ τὰς τυχοῦσας τοῖς ἐχθροῖς θέλοντες περιποιῆσαι. Ὁ καὶ συνέθη· μίλια γὰρ εἴς ὑποχωρήσας τούτους εἰς τοῦπισω τινὰ κατοβρώδουσι προσβολῆν τε καὶ κύκλωσιν προσεγγένοτο. Ὅθεν ἀδείας τυχόντες μικρὰς οἱ περὶ τὸν βασιλεῖα, πόρρω που νυκτῶν φυγῆ χρησάμενοι τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσαντο, καὶ πρὸς τῇ καταπροδόντι τοῦτον στρατεύματι καὶ τὰ νῶτα δόντι τοῖς ἐχθροῖς διεσώθησαν. Μήμεσει μὲν οὖν πολλαῖς ὁ βασιλεὺς τὸ προδεδωκὸς στρατεύμα καθυπέβαλεν, χάρισι δὲ καὶ τιμαῖς διαφερέντως τοὺς περὶ τὸν Θεόφοβον ἐγέειρεν. Ὅθεν οἱ Πέρσαι ἔρωτι διαπίρω πρὸς τὸν Θεόφοβον ἐξεκαίσοντο, καὶ θυμηδίᾳ τινὶ ἀρρήτην ἀναθάρρυνόμενοι μετ' αὐτοῦ τὸν κατ' Ἀγαρηῶν ὑποδύεσθαι πόλεμον ἐλιτάνουν, καὶ τρέπαιν τούτους εἰς ἀπητήτου δυνάμεως ἐθεβαλον· διὸ καὶ ὁ βασιλεὺς ἡγεμονεύειν αὐτῶν ἐβούλετο τὸν Θεόφοβον.

κγ'. Τῷ δ' ἐπιόντι ἐν αὐτῷ ἐξείσι πάλιν μετὰ τὸν ἄ-

VARIÆ LECTIONES.

²² ὡς 3φ. ?

μεν; ὁ Θεόφιλος, καὶ κατὰ τὸ Χαρσιανὸν πολλὰ ἐκ
 τῆς προτίρας νίκης τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπανθασιαζο-
 μένων καὶ ἀλαζονευσμένων, τοῖσι συμπλακεῖς πολ-
 λούς τε χειροῦται τούτων, καὶ λείαν λαμβάνει ὡς
 τῶν κίττει καὶ εἰκοσι ἄκρι χιλιάδων, καὶ μετὰ νίκης
 λαμπρᾶς πρὸς τὴν βασιλευσσαν ἐπανάρχεται. Ἔτυχε
 γοῦν τις τῶν ἐπὶ χειρῶν εὐφυλά ὀνομαστῶν αἰχμη-
 ῶτων ληφθῆναι Ἀγαρηνῶν. Τούτῳ μεγάλας τὰς κατὰ
 πόλεμον ἀρετὰς δι' ἐγγράφων ἐγκωμίων ὁ τῶν σχο-
 λῶν προσοτῶς ἐμαρτύρει, καὶ ἐθεβαλοῦ ὡς εἴη τε
 δεξιὸς περὶ τὴν ἱππασίαν καὶ τὴν τοῦ σώματος ῥώμην
 γενναίος, καὶ οὐκ ὀλίγα δόρασι χρώμενος περὶ τὴν
 ἱππασίαν [μὲν] ἐντέχνως; ἄγαν καὶ εὐφυῶς πρὸς
 τοὺς κατ' αὐτοῦ διαβαίνει. Ἐπὶ γοῦν ἐν τῷ τῶν
 ἱππων ἀμιλλητηρίῳ ὁ τοῦ δομοστικῶ θρίαμβος; ἐτε-
 λείτο, προηγείτο δὲ οὗτος τῷ τοῦ σώματος μεγέθει
 καὶ τῷ τῆς ψυχῆς ἀναστήματι τοῖς περὶ αὐτοῦ λό-
 γοις ἐπισφραγίζων, ἐκείλευσε πῶς ἰδὼν ὁ βασιλεὺς,
 καὶ τοῖς ἐπαίνους κλαπέει, [P. 72] Ἴππον τε τὸν ἄνδρα
 ἐπέθηναι καὶ δόρατα λαβόντα δύο τὴν εὐφυλίαν τούτου
 καὶ ἀριστείαν ἀπάσῃ τῇ πόλει ἐνδείξασθαι. Καὶ δὴ
 τούτου γενομένου καὶ τοῖς ἀπειροτέρους τέρψιν παρ-
 ἔχοντος τῇ ὁράσει, Θεόδωρος ὁ Κρατερὸς οὕτω λεγόμε-
 νος, ὁ καὶ μετὰ βραχὺ ἀρχηγὸς τῆς τῶν ἁγίων μὲν
 μαρτύρων φάλαγγος γενοῦντος, πλησιάζων τῷ βασιλεῖ
 ἐξεμνηστεύει τὸν Ἀγαρηνὸν, ἀνδρῆλον οὐδὲν φάσκων
 οὐδὲ κάταπληκτικὸν ἐνδεικνύμενον. Ὡ καὶ χαλεπή-
 νως ὁ βασιλεὺς, Ἀλλὰ δι' ἰσχύος ἔχεις αὐτὸς, ὦ
 Θεόδωρε καὶ ἄνδρες, τοιοῦτόν τι ἐργάσασθαι;
 Καὶ δὲ αὐτίκα, Δύο μὲν, βασιλεῦ, μὴ μαθὼν οὐδὲ
 μετευχερίσασθαι δόρατα δύναμαι· οὐδὲ γὰρ ἐν
 πολέμῳ τοιαύτης χρεῖα ἀδολεσχεῖας· ἐνὶ δὲ δόρασι
 χρώμενος τὴν εἰς Θεὸν πεποιθῆσιν ἔχω βεβαίαν
 ὡς κρημνίσω τε τούτον καὶ τοῦ ἱππου καταβαλῶ.
 Τὴν παρῆρσιαν γοῦν μὴ φέρων ὁ βασιλεὺς ἤ μὴν
 ἔφησε, κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸν ὄρκον ἐπαγαγῶν,
 θανάτῳ παραδοῦνα: τὸν ἄγιον, εἰ μὴ τοὺς λόγους ἐν-
 τως εἰ; ἔργον ἀγάγοιεν²². Ἴππον οὖν ἀναδὰς ὁ Θεό-
 δωρος καὶ δόρυ λαβὼν ἐν χερσὶν θάπτον ἢ λόγος ἐν οὐ
 πολλὰς περιβάσεις τὸν Σαρακηνὸν κατεκρήμνισε, καὶ
 μετὰ τούτῳ φρονεῖν δέδωκεν οὐδαμῶς. Ὁ μὲν οὖν
 βασιλεὺς ἠσχύνθη ἅτε δὴ καταβεβλημένος ἰδὼν τὸν
 Σαρακηνὸν ὑπ' ἀνδρὸς ἐνούχου καὶ οὐ γενναίου
 τινός, κνουῦργος δὲ τέως ὢν καὶ τὴν ἀρετὴν αἰθεύ-
 μενος τοῦ ἀνδρὸς ἐφιλοφρονήσατο μὲν λόγους αὐτὸν,
 στολάς τε καὶ περιβολὰς αὐτῷ τὴν πολιτείαν αἰθεύ-
 μενος; ἐδωρήσατο.

22. Ἄρτι δὲ πάλιν τοῦ ἔαρος ἱσταμένου καὶ τοὺς
 μαχητὰς κατ' ἀλλήλων ἐπλίζοντος, ὁ Θεόφιλος δύνα-
 μιν πολλὴν ἠθροικῶς κατὰ τῶν Σαρακηνῶν ἐξείσι,
 καὶ τὴν ὄσον Μεθόδιον τῆς εἰρκτικῆς ἀναβρυσάμενος
 καὶ μεθ' αὐτοῦ ἐπαγόμενος, οὐ νῦν μόνον καὶ πρῶ-
 τον²³ ἀλλ' ἅει τοῦτο ποιῶν καὶ πλησίον καὶ ἔχων
 αὐτὸν, εἴτε τοῦ ἀσπῆ ἔνεικεν καὶ πολλοὺς ἀγνωστα
 δεαλίειν καὶ γνώριμα τούτῳ ποιεῖν διὰ τὴν ἐνυπάρ-
 χουσαν αὐτῷ σοφίαν (καὶ γὰρ ἐτύγχανε τῶν ἀπικρύ-
 φων ἄγαν ζητητικὸς ὁ Θεόφιλος), εἴτε, δὴ τινὰς ἐπ-

adversus Ismaelitas educit, ac cum eis ex superiori
 victoria elatis ac ferocientibus ad Charsianum con-
 gressus, multis eorum subjugatis, captivos ad vi-
 ginti supra quinque millia abducit; illustrique po-
 titus praeda ad urbem augustam redit. Inter captivos
 Agarenos nonnemo fuit manuum agilitate celebris.
 115 Hunc scholarum praeses bellica virtute exi-
 mium, ejus scripto consignatis laudibus, perhibebat;
 asserebatque equitandi arte praecclare industrium ac
 corporis robore strenuum, ejusmodi denique qui
 in equis duplici solerter hasta hostem aggredere-
 tur. Quod igitur in circo domestici triumphus age-
 batur, inter captivos primo is loco incedebat, cor-
 poris ipsa proceritate animique superbia ac celaitate
 de ipso sparsum rumore confirmans. Videns ita-
 que imperator, ejusque celebri fama motus, con-
 scenso equo duplicique arrepta hasta artis suae ac
 solertiæ specimen spectante coram tota civitate
 exhibere jubet. Id cum fieret et rei spectaculum
 imperitiores afficeret, Theodorus cognomento Cra-
 terus (is qui non multo post sanctorum quadraginta
 duorum martyrum cohortis dux exstitit) ad impera-
 torem accedens Agarenum subsannare, nihilque
 eum quod fortis animi sit quodve stuporem injicere
 debeat ea molitione praestare etiam atque etiam
 asserere. Ad quem indignabundus imperator, Num
 vero. effeminate tu et evirate, ejusmodi aliquid, qua
 polles fortitudine, possis praestare? Contra Craterus:
 Duabus quidem hastis, o imperator, nec didici nec
 uti valeo: nam nec nugarum ejusmodi usus aliquis
 in bello existit: una vero arrepta, Dei fretus auxi-
 lio, equo dejectum iri hominem ac excussum prorsus
 confido. Tunc imperator dicendi illam libertatem
 non ferens, per caput suum jurare Cratero, se si
 vitam erepturum, nisi 116 re ipsa quod verbis
 jactaverat impleteret. Mox ergo Theodorus conscenso
 equo arreptaque hasta manum conserens, dicto
 citius nec longo ambitu, Agarenum equo datum
 praecipitem altum sapere non sivit. Puduit impera-
 torem, dum non a viro quodam magnifice strenuo,
 sed ab evirato prostratum Saracenum vidit. Inte-
 rim tamen, callido vafroque consilio, virique vir-
 tutem reveritus, amice verbis accipit, donatque
 vestibis honoris causa, civium animos offendere
 veritus, si quid homine aliter uteretur.

23. Jam vero rursus vere appetente ac bellato-
 res viros inter se committente, Theophilus ingen-
 tibus contractis copiis contra Saracenos proficiscit-
 ur, educto e carcere sibique adjuncto sancto Me-
 thodio. Neque vero tunc primum fecit, sed et
 semper factitabat, penes se virum habens, sive ut
 ejus sapientiae vi obscura vulgoque ignota disoi-
 veret eaque ipsi aperiret (erat enim Theophilus
 abstrusarum rerum operosus investigator), sive id
 cavens, ne quas is turbas se absente ob sacram

VARIAE LECTIONES.

²² ἀγάγοι? ²³ καὶ πρῶτον] δὲ πρ. P.

imaginum amolitionem in urbe excitaret. Præcipui enim civium, inque eis viri religiosi, Methodium pluris faciebant eumque impense colebant. Idcirco una secum adducere, non post se relinquere, ex officii ratione Theophilo videbatur. Itaque commissa utrinque acie ac Ismaelitis superioribus, 117 contigit circumventum imperatorem in vitæ periculum adduci, quando etiam exercitus ductor Manuel, grave prorsus omnique majus dedecore reputans, si Romanorum imperator ab hostibus caperetur, suorum animos concionis verbis recolligens, sicque eos allocutus: *Eia, viri, apes reverentini, quæ suam regem, ejus vi amoris percitæ, pons volanti, leonis instar catulorum causa dimicantis, medius cuneos imperatorem quæsiturus irrumptit, animoque fatiscens inventum, et ex ignavia salutem desperantem, ac causantem nolle se relicto exercitum fuga expedire, hortatus est ut se illi præeunti ac multorum strage iter aperienti comitem daret. Postquam vero erumpentem timens pavensque imperator e vestigio secutus non est, iterum cum multis aciem perumpit, ut a periculo viram eruat. Ac ne tum quidem voti compos effectus, tertio demum firmiori proposito cuneum imperatori undique affusum ipsumque coarctantem dirimens, ad eum usque pervadit, adeo ut et equum, cui insidebat, loris alligare ipsumque rursus liberare contingerit. Animo saucius erat, quo metu Romanorum imperatorem ductum iri captivum atque hostibus calcata cervice suppelaneum fore pertimescebat. Idcirco velocius simul majorique solertia repetitis vicibus reversus, mortem quoque minatus, nisi ille sequeretur, ægre tandem periculo exemit, paucis quibusdam a tergo insequentem hostem reprimentibus, suisque incolumem 118 reddidit. Idcirco pari in eum benevolentia Theophiles ipsum honoribus accipiebat, benefactoremque ac servatorem suum vocitans congruis muneribus colebat.*

25. Cæterum major in eum vis invidiæ fuit; ac qui tot millibus armorum unus obstiterat exque mediis hostibus imperatorem liberaverat, pancorum aulæ familiarium suæque gentis hominum malis artibus superatur. Majestatis ergo ac insidiarum per summam improbitatem ex calumnia reus agitur; summamque vim invidiæ advertens, ac a fidelissimo quodam, qui olim quidem servus illius fuerat, tunc vero principis gratiam meritis Theophilo a poculis gratæ eique ministrabat, certior factus fore ut ab eo oculis orbaretur, defectionem molitur æque ad Agarenos transferri, a quibus vir longe spectabilis habitus magnisque honoribus donatus est. Itaque vicinos Agarenis hostes (Cormatas dicunt) graviter infestabat, nec lites strages illorum victor dabat, ut qui bellicæ rei peritia ac solertia supra communem vulgique usum præstaret. Quodque nec satis dici sermone possit aut ratione pensari, tanta hæc facinora per Romanos captivos, ac qui

Α αναστάσις φυλατόμενος παρ' αὐτοῦ καθεῖν διὰ τὸν κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων πόλεμον. Οὐ μικρῶς γὰρ ἰδύκει τιμῆν τὸν ἄνθρωπον καὶ σέβεισθαι τὴ τῆς πολιτείας ἔκκριτον καὶ φιλόθεον· διὰ τοι τοῦτο ἄγειν μεθ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' οὐ κατόπιν ἀπολιμπνέειν ἐφαίνετο τοῦτω σεμνόν. Καὶ δῆτα προσκισσόντων ἀλλήλοισ τῶν στρατευμάτων, καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν καθυπερετρούντων, συνέθη τὸν βασιλεὺς πως περικυκλωθέντα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κινδυνεύειν περὶ ψυχῆς, ὅτε δὴ καὶ Μανουὴλ ὁ στρατηγέτης δεινὸν ἠγησάμενος καὶ πέρα τοῦτο δεινὸν ἡ δορυβάτων [P. 73] βασιλεὺς γενέσθαι, τοὺς περὶ αὐτὸν ἀναβαρβύνας καὶ, ὡς ἄνδρες, εἰπὼν, τὰς μελλίσσας αἰδεῖσθε, αἱ τοῦ βασιλέως κατόπιν τῶ φιλτρῶ βαλλόμεναι πέτανται, εἴσθαι ὡσπερ τις λέων περὶ τῶν τέκνων βαλλόμενος, τὸν βασιλεὺς ζητῶν. Ὡς δ' εὖρεν ἀποκαμόντα καὶ τὴν σωτηρίαν μὲν ὑπὸ δειλίας ἀπογίνοντα, προφασιζόμενον δὲ ὡς μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν λιπόντα διαφυγεῖν, Ἄγε δὴ, ἔφησεν, ὦ βασιλεῦ, ἀκολουθεῖ μοι εὐρείαν τὴν θάλαγαν ποιοῦντε καὶ πολλοὺς ἀποσφάττορτι. Ὡς δ' ὁ Μανουὴλ ἐξῆει καὶ τὸν ἐπόμενον δεδιότα πολλὰ καὶ κατεπιτηχῆτα βασιλεὺς οὐκ εἶχεν, αὐθις ἐβρήγην μετὰ πολλῶν τὴν θάλαγαν, τοῦτον ἐξελέσθαι βουλόμενος. Ὡς δ' ἡμάρτανεν αὐθις, καὶ τρίτον δὲ ἐκ στεβρότερας ψυχῆς τὴν συνέχουσαν θάλαγαν τὸν βασιλεὺς δέκαφην, καὶ κλησίον ἐγεγόνει τοῦτου, ὡς καὶ ἰμάδι τὸν ἐπιφέροντα τοῦτον ἐπιθήσει ἵππον καὶ αὐθις ὑπεξερύσασθαι ἐτύγχανεν. Ἐκρήθη τὴν ψυχὴν ὁ ἀνήρ. βασιλεὺς Ῥωμαίων αἰχμάλωτον γενέσθαι φοβούμενος καὶ τῶν ἐχθρῶν ὑποπίδιον ὄθεν ταχυτέραν ἑμὰ καὶ δεξιωτέραν τὴν ὑποστροφὴν ποιήσας, καὶ θάνατον ἀπειλήσας αὐτῷ εἰ μὴ τοῦτω συνακολουθήσειεν, ὅψθ' καὶ μόλις τοῦ κινδύνου δίσωσεν, ὀλίγων τινῶν κατόπιν διακρουόντων τὸν πόλεμον, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ ἐγκατέλεξε. Διὸ τιμαῖς τε τοῦτον ἐφαιμύλλως ἰδεξιοῦτο καὶ προκοῦσαι; δωρεαῖς ἐθεράπειεν, εὐεργέτην καὶ σωτήρα πολλῶν ἀποκαλῶν.

κα'. Ἄλλ' ὁ φθόνος ἰσχυρὸς κατ' αὐτοῦ, καὶ ὁ κατὰ πολλῶν καὶ τοσοῦτον μυριάδων ἀνδραγαθήσας καὶ τῶν ἐχθρῶν διασώσας τὸν βασιλεὺς ὑπ' ὀλίγων οἰκείων κατεπαλαίετο. Ὅθεν εἰς καθοσίωσιν καὶ ἐπιβουλήν παραλόγως ἐκ λουδορίας ἐγκληθεῖς, καὶ πολλὸν εἶναι τὸν φθόνον τὸν κατ' αὐτοῦ ἐνιδόν, ἐπεὶ διὰ τινος πιστοῦ ἀνεμάνθανεν, δούλου μὲν πρότερον ὄντος τοῦ Μανουὴλ, τότε δὲ ἐκ χάριτος εἰς εὐνοίας τῷ Θεοφίλῳ καὶ ἐξυπηρετοῦντος, ὡς μύλλοι τοῦτον ἀποτυπλοῦν καὶ ὀφθαλμῶν ποιῆσαι χωρὶς; ἀποστασίαν τολμᾷ καὶ πρὸς Ἀγαρηνοὺς μετατίθεται μέγας παρ' αὐτοῖς ὄψθ' καὶ τιμαῖς ταῖς μεγάλας τιμώμενος. Ἐνέκειτο γοῦν κατὰ τῶν πλησιάζόντων αὐτοῖς ἐχθρῶν, οἱ οὐτω δὴ Κορμάτοι καλοῦνται, πολλῶς, καὶ νίκας οὐ τὰς τυχοῦσας ἐποίει ἄτε δὴ καὶ πείρα καὶ συνέσει διαφέρων [P. 74] πολλῶν. Καὶ τὸ δὴ κρείττον λόγου, ὅτι μετὰ τῶν αἰχμάλωτων Ῥωμαίων καὶ καθειργυμένων ἐν φυλακῇ ταῦτα εἰργάζετο, πιστῶν αὐτοῖς θεὸς ὅπερ αὐτῶν ὡς οὐ φεύγονται· ὅτε

VARIÆ LECTIONES.

27 an δεινὸν ἠγησάμενος τοῦτω καὶ πέρα δεινόν? cf. p. 103 b, 130 a, 451 b.

καὶ τὸ Χορασάν λίγεται κατασχεῖν καὶ τῆ ἀμερα-
 μουνη ὑποτάξει· οὐ τῷ διαφέρειν μόνον εἰς ἀνδρίαν
 αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ καινῶς πως καὶ παρηλλαγμένως
 ἐφθῆναι αὐτοῖς· ἢ τε γὰρ τῶν σχημάτων μεταβολή
 καὶ ἢ τῶν φωνῶν παρὰ τοῦξ μεταλλαγῆ εἰς θειλίαν
 ἐμπέπειν ἠνάγκαζε· τοῦξ πολεμίουξ. Οὐ μὴν δὲ
 ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἀτιθάσεων θηρίων κατασινόμενον
 αὐτοῦξ καὶ βλαπτόντων ἐλευθερώσας, καὶ μεγάλων
 αἰτιῶν καλῶν αὐτοῖξ γεγυνῶξ, διαφερόντως ἠγαπήθη
 αὐτῷ τε τῷ ἀρχοντι καὶ τῇ γερουσίᾳ αὐτοῦ.

a feris bestiis regioni vastitate affertentibus eos
 cipi pariter ejusque proceribus summe charus fuit.

αξ'. Ἄλλ' ἐπεί μετὰ μέλον τῷ βασιλεὶ ἐνεποίησε
 ταῦτα διακούοντι καὶ λύτης αἰτιῶξ κατέστη κολλῆξ,
 πάντα κάλων ἐδόκει τούτῳ κινεῖν ὡς ἂν τὸν ἀνδρα
 μετακλίσει· το καὶ παλινοδρομῆσαι ποιήσειεν. Ὅθεν
 οἱ μὲν εἰρηνικάξ σπονδὰξ διὰ τοῦ μοναχοῦ ποιήσει
 τούτῶν φασιν Ἰαννοῦ, πρὸξ καιρὸν τοῦ κατὰ τὰς φυ-
 λακὰξ διαλλαγίου, καὶ πρὸξ τὰ ἴδια μεταγαγεῖν, ὅτε
 καὶ χρυσοβούλλιον τούτῳ καὶ ὄρκουξ ἀπαθείας δι-
 αῖτοῦ τε καὶ ἐτέρων προτέρων πολλῶν ἐξῆπέσειλεν.
 Οἱ δὲ δ' αὐτοῦ μὲν τοῦ Ἰαννοῦ, οὐ μὴν οὕτως διὰ
 φανερὰξ ἐντεύξειωξ καὶ συντυχίαξ· κρυπτήξ δὲ καὶ
 ἀδύ· πολλοῖξ, ἢ τὸν Ἰαννοῦ γυνώμη· τοῦ Θεοφίλου
 ἀφ' ἡμῶν μεταστήσασα καὶ μεταμφίδασσα καὶ τοῖξ
 βακθευτοῦξιν Ἰβήροιξ καὶ μογαχοῖξ τοῖξ πρὸξ τὰ
 Ἱεροσόλυμα μετὰ λιθῆξ φοιτῶσιον ἐξῆμοῖσασά τε
 καὶ συγκαταμίξασα τῷ ἂν ᾧ ἰβήροῦ ὄρκουξ ὁ Μανουήλ
 κατὰ τὸ Βαγδά ἐγκατέστησεν ἠπάτειν τε προσκοιη-
 σόμενον καὶ τὴν τοῦ Ρ· οὐλλῶξ μετάνοιεν ἀναδιδά-
 σκοντα. Καὶ μάρτυραξ τῶν εἰρημῶν τὸ τε τοῦ βα-
 σιλέωξ ἐγκλίπιον καὶ τὸ χρυσοβούλλιον ἐδίδου, συμ-
 πιθεῖάν τε καὶ παντελή τῶν κακῶν ἀμνηστίαν
 εὐαγγελιζόμενα· ἂ καὶ λαθῶν εἰς χεῖραξ ὁ Μανουήλ,
 καὶ οἰονεῖ τὴν ψυχὴν ἀνακαεῖξ, τὴν οἰκαδὲ ἐμαλέτα
 ἐπάνοδον. Ἐπει γοῦν ἐκ τε τοῦ χρόνου καὶ τῶν πρό-
 τερον ἡμῖν εἰρημῶν αὐτοῦ κατὰ τῶν πολεμίων
 ἔργων ἢ πρὸξ αὐτὸν πίστιξ οὐ μειώσιν, ἀβῆσαι δὲ
 τινα καθ' ἐκάστην ἐλάμβανεν, μηνύει τῷ ἀμεραμου-
 νῆ ὡξ ἐφέστωξ ἔχει καὶ κατὰ τῶν Ῥωμαίων στρα-
 τεύσαι, καὶ τοῖξ ἐχθροῖξ, οἱ κατέπιον αὐτοῦ πρὸξ
 τὸν βασιλέα, ἀμύνασαι, καὶ κατὰ τὴν Καππαδοκίαν
 εἰξ οἰκήσιξ ἔχονταξ· καὶ σὺν αὐτῷ καὶ τὸν υἱὸν
 ἡξίου πέμπεσθαι τὸν ἀμεραμουνη²⁰ εἰξ κλειόνα τῶν
 ὑπονοουμένων [P. 75] ἀσφάλεια. Κατανεύει τοῖξ
 αἰτηθεῖσιν ὁ Ἰσμαήλ, καὶ κατὰ τῶν ὄν ἐπεθύμει
 ἔπειμην. Ὡξ δὲ πλησίον που τοῖξ τῶν Ῥωμαίων
 ἐγένοντο, ὅπλα ποιεῖται²⁰ τὰ κατ' αὐτὸν τῷ
 Λορξ ἀποκίαξ στρατηγῷ καὶ τὴν εἰσαυθίξ πρὸξ Ῥω-
 μαίων ἐπάνοδον, καὶ ἅμα ἐδίδασκεν ὡξ χρῆ κατὰ
 ἔνατιον τόπον λέγον τινα καὶ ἐνέδραν γενέσθαι,
 ἔγωξ σὺν ἐκείσοξ δὴ γένωμαί, τὰ μὲν Σαρακηνῶν
 ποδῶξ ἐπ' ἄλλον δὴ τινα τόπον ἐξελαύνειν
 ποθήσας μετὰ τοῦ λόχου δὴ γένωμαί καὶ πρὸξ τὰ
 Ῥωμαίων ἡθῆ ἐπαναδράμω αὐτοῖξ. Ὅ καὶ γέγονεν·
 ἔπει γὰρ ἐκείσοξ δὴ που ἐπλησίαζεν, καὶ πολλὰ τὸν τοῦ
 Ἰσμαήλ υἱὸν κατασπασάμενοξ, Ἄπειθι, ἔρη, ὄρη, ξ,

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ τὸν τοῦ ἀμερ? ²⁰ ὅπλα ποιεῖ? αὐ ἐηλοποιεῖ?

vincti in carceribus essent, et militantes exseque-
 batur, data Agarenis fide minime ab eis fugituros.
 Quando etiam Chorasan cepisse ferunt ac ameram-
 nunæ subjecisse. Istiæc vir tantus conficiebat non
 insigni tantum fortitudine sua, sed et quod novam
 quamdam nec usitatum rationem inire videretur:
 ordinum enim et acie alia aliaque compositio tes-
 seræque ac vocum inopinata mutatio in animi an-
 gustias 119 ac pavorem hostes conjiciebat. Nec
 solam adversus hostes strenue egit, verum etiam
 liberavit, multorumque eis honorum auctor, priu-

26. Verum cum ejus percrebescente fama Theo-
 philum rei pœniteret, nec levis dolor inde eum
 incessisset, nullum non funem moveandum statuit,
 ut virum ad se revocaret ad seque redire compel-
 leret. Unde alii quidem per Jannem monachum,
 quo tempore missus est ad commutandos captivos,
 pacis eum fœdera iniisse ac Manuelem ad se revo-
 casse ferunt, quando etiam litteras et securitatis
 fidem jurejurando firmatam per eum pluresque illo
 priores misit. Alii ejusdem quidem Jannis opera
 rem peractam malunt, non tamen sic aperto collo-
 quio, sed occulto ac vulgo obscuro, ita nimirum ut
 Jannes jubente Theophilo profectus sit, habituque
 mutato ac pannis indutus Iberis atque monachis
 Hierosolymam voti causa proficiscentibus, unum
 illorum simulans, sese adjunxerit, eoque habitu
 Manuelis domum Bagdæ subierit. Illic mendici ea
 specie ad eum aditum nactus imperatorem pœnitere
 docuit, verbisq; fidem fecit illius prolata collari
 cruce ac litteris, quibus is securum redderet om-
 niumque offensarum oblivionem sancte promitteret.
 Acceptis in manus Manuel litteris, incenso ardo-
 ribus animo, serio cogitat in patriam domumque
 reverti. Quia igitur temporis ipsa longinquitate
 rebusque adversus 120 ameramnunæ hostes,
 quas supra retulimus, bello præclare gestis suam
 illi magis in dies probarat fidem, nec ulla jam su-
 spicione laborabat, significat hoc sibi animo con-
 stitutum, ut et adversus Romanos educat et inimi-
 cos (suos apud imperatorem delatores) ulciscatur,
 qui in Cappadocia sedes habebant. Ac quo magis
 institutum celet, ipsum ameramnunæ filium securum
 mitti rogat. Annuit petenti Ismaelus, ac in quos
 expetierat hostes Manuelem emittit. Ubi jam Ro-
 manos pene fines attigerat, Cappadociæ prætorem
 de suis rebus monet, seque rursus ad Romanos
 redire significat, simulque certo loco locandas in-
 sidias docet: *Ut cum, inquit, illuc venero, Saracen-
 orum prædonibus alio dimissis, in Romanorum
 in se cunæ incidam, atque ita ad patrios lares re-
 vertur*; uti etiam factum est. Ubi enim prope jam
 ad locum accesserat, Ismaelis filium prolixè salu-
 ans ac esculans: *Abi, inquit, abi, fili, incolamtu ad
 patrem tuum; scito vero non ad alium te proficisci
 quam ad meum verum imperatorem ac dominum.*

Salvus inde receptus Cpolim in sacram Blacher-nensem ædem venit, erga quam sciret Theophilum non vulgarem habere fidem. Quocirca etiam magistri honore donatur, exindeque Theophili compater audit, et scholarum domesticus præcitur. **121** Non desunt qui dicant fugisse quidem Manuelem ad Agarenos, ac Theophili opera, uti dictum est, fuisse revocatum, non tamen majestatis accusatam Theophilo imperante fugisse, sed Michaele Traulo ejus patre, sive odio in illum defecerit, sive quod veteres ejus inimicitias suspectas haberet.

ἐπὶ Θεοφίλου φυγεῖν, ἐπὶ Μιχαὴλ δὲ τοῦ Τραυλοῦ φερόμενον, εἴτε δὴ καὶ παλαιὰν δεδοκίκα μῆνιν αὐτοῦ.

Interim vero etiam Jannes CPolitanus episcopus ordinator, Aprilis vigesima prima, die Dominica, impietatis præmium perversæque fidei ac sacræ imaginibus negati cultus sacerdotium consecutus.

27. Porro Theophilus dum curiosior est inquirendi studio, et ut futuram imperatorum successionem vaticinio condiscat operosius incubit, mulierem quamdam superioribus bellis ex Agarenis captam, Pythonico spiritu obsessam, quorundam relatione accipit. Eam itaque accersit, ac quinam in longum tempus imperio potituri sint ex illa quærit. Ad quem vates, successurum ejus filium cum conjuge, Theophilo respondit: postea vero fore ut Martinaciorum genus annos plures imperium teneat. Illico itaque Martinacem hunc, etsi ipsi affinitate conjunctum, raso capite Theophilus monachum facit, ejusque ædes in domum Dei ac monachorum domicilium redigit. Neque hoc solum, sed et alia plura mulier vaticinata est, nempe Jannem patriarchali sede dejectum iri, sacrarumque imaginum revocandam religionem ac cultum. Quare vehementi dolore **122** concitus Theophilus, remque alius mente retinens, sæpenumero Augustam, ad hæc et Theoctistum logothetam monebat ac hortabatur multisque sacramentis adigebat, ne unquam Jannem patriarchali sede dejici autve imagines coli paterentur. Tantam vero operam vestigandis istiusmodi imperatorum successionibus posuit, ut et Jannis ex pelvi divinatione Basilium imperii arcem susceptorum perspicere viderit. Præter imperatorem aliis quoque ex ea sciscitantibus mulier respondit. In his Constantino Triphylio, multum roganti ac enixe eventura quærenti, prædixit fore nimirum ut ipse ac filii Basilio imperatore clericalem habitum induerent; quod et evenit. Georgio quoque militarium tabularum ac matricularum præfecto prædixit fore ut in Circi fundamur ejusque substantia fisco addiceretur. Et hæc quidem hactenus juxta Platonem....

28. Anno sequenti Agareni et Theophilus expeditione utrinque suscepta, utrinque abs se metu re integræ domum redierunt. Eodem fere tempore

Ἄ ἀκριβῶς, τέκνον, πρὸς τὸν πατέρα σου· ἐμὲ δὲ ἴσθαι πορευόμενον οὐ πρὸς ἄλλον, πρὸς δὲ τὸν ἐμὸν ὄντως βασιλέα καὶ κύριον. Διασωθείς δ' ἐκίθειν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ἐπιφοιτῆσαι ναὸν, τὸν Θεόφιλον εἰδὼς οὐ τὴν τυχεύσαν ἔχοντα πίστιν εἰς αὐτόν. Ὅθεν καὶ μάγιστρος τιμᾶται, καὶ σύντεκνος ἔκτοτε χρηματίζεται αὐτοῦ, καὶ δομίστικος προβιβάσεται τῶν σχολῶν. Εἰσεὶ μὲν δ' ὁ φύγῃ μὲν χρήσασθαι τὸν Μανουὴλ φασὶ πρὸς τοὺς ἐξ Ἄγαρ, καὶ διὰ τὴν Θεοφίλου, ὡς εἴρηται, ἐπανεληθόντα σπουδῆν, οὐ μὴ καθοσίωσιν ἐγκληθέντα τοῦ τούτου πατρὸς, εἴτε καὶ μίσει τῷ πρὸς αὐτοῦ.

Χειροτονεῖται δὲ καὶ Ἰαννῆς ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὴν εἰκόδα πρώτην τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, ἡμέρᾳ πρώτῃ, ἄθλον ἀσεθείας καὶ ἀπιστίας καὶ τοῦ μὴ τὰς θείας εἰκόνας προσκυνεῖν τὴν ἱερωσύνην ἀπεινερχάμενος.

κζ'. Ζητητικῶ δὲ τῷ Θεοφίλῳ τυγχάνοντι καὶ ἄγαν ἐγκειμένῳ περὶ γνώσεως τῶν μελλόντων βασιλεύειν ἀνδρῶν, γύναιον τι ληφθὲν ἐκ τῶν Ἄγαρ κατὰ τοὺς πολλήμους τούτου Πύθωνος κατεχόμενον πνεύματι παρὰ τινων ἀνεμάνθανε. Τοῦτο οὖν ἦγαγέ τε παρ' ἐαυτῷ ὁ Θεόφιλος, καὶ τίνες εἶεν ὧν ἡ βασιλεία διαρχέσει ἐπὶ πολὺ ἐπυθάνετο. Ὡς δὲ, Σοῦ μὲν διάδοχον τὸν οὖν υἱὸν καὶ γαμετὴν, ἀπετίθεισε τε γενέσθαι καὶ ἐμαντεύσατο, μετέπειτα δὲ τοὺς Μαρτινακίους ἐπὶ πολὺ τῆς βασιλείας κατασχέειν, αὐτίκα τοῦτον τὸν Μαρτινάκην, καὶ τοὶ γε προσκυνωμένον αὐτῷ πως κατὰ συγγένειαν, πρὸς τὸ μονάζειν ἀπέκλειψεν, καὶ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον Θεοῦ καὶ μοναχῶν ἐναπέδειξεν ἐνδιαιτήμα. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν μελλόντων τὸ γύναιον ἀπεθέσπισεν· τὸν γὰρ Ἰαννὴν τὸν πατριαρχικοῦ θρόνου πάτριον γενέσθαι ἐνεσήμανε, καὶ τὴν τῶν σεπτικῶν εἰκόνων ἀναστήλωσιν κατεσάφησεν. Οἷς τὴν ψυχὴν ὁ Θεόφιλος ἐπώδυνος γεγονώς καὶ δυσπραχίτα ταῦτα φέρων ἀεὶ πολλὰ [P. 76] πολλάκις ἐπήθε τῇ ἑαυτοῦ γαμετῇ, πρὸς δὲ καὶ λογοθέτῃ Θεοκτίστῳ παρήγει καὶ πλῆθει κατεδέσμε: ὄρκων τοῦ μήτε ἰδὼν Ἰαννὴν ὑπεροσιασ- τυχεῖν μήτε μὴν τὰς εἰκόνας προσκυνήσεως. Τοσοῦτον δὲ ἔρα τὰ περὶ τῆς βασιλείας ἠρεῦνα τε καὶ ἐξηγίαζεν ὡς καὶ παρὰ τοῦ Ἰαννοῦ ἐν λεκανομαντείᾳ τὸν μέλλοντα Βασιλεῖον τὴν τοιαύτην ὑπελιφθῆναι ἀρχὴν καθαρῶς ἐνδεῖν. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ Κωνσταντινῶν τὸν κατὰ τὸν Τριφύλιον τὰ αὐτῷ συμβησόμενα διετρῶνον τὸ γύναιον, πολλὰ λιπαροῦντα καὶ πυνθανόμενον· αὐτὸν τε γὰρ καὶ τοὺς αὐτοῦ πρεσβυ- κληρικοῦ σχῆμα ἐπὶ τοῦ Βασιλείου διαμειφθῆναι καὶ γέγονεν. Καὶ Γεώργιον δὲ τὸν τὰς στρατιουργικῶν δέλτων ἐπιλημμένον ἐπὶ σφενδόνη τῇ κατὰ τὸ ἐπὶ οὐδρομον ἀποκτανθῆναι, καὶ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ τῷ βασιλικῷ ἀνειληφθῆναι ταμίῳ. Καὶ ταῦτα μὲν ἔδει πη κατὰ Πλάτωνα...

κη'. Τῷ δ' ἐπιόντι εἴτε πρὸς τὸν κατ' ἀλλήλων πόλεμον οἱ τ' Ἄγαρηνοι καὶ ὁ Θεόφιλος ἐξελθόντες; εἰμῖναν ἀπρακτοὶ παντελῶς ἀλλήλους κατακτούμε-

VARIÆ LECTIONES.

ἡ δὲ] ὅγ' αὐ τοί ?

νοι, κα. πρὸς τὴν αὐτῶν ἐπανέστρεφον. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ὁ τε χαγάνος Χαζάριας καὶ ὁ Πάχ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Θεόφιλον ἐπεμπον πρὸςβευτὰς, τὸ κείστρον ὅπερ οὕτω Σάρκελ κατονομάζεται αὐτοῖς κτισθῆναι ἐξαιτούμενοι, ὅπερ ἐρμηνεύεται μὲν Ἀσκὸν ὀλεσημα, ἴσθι δὲ καὶ κατὰ τὸν Τάναϊν ποταμὸν, δὲ τοῖς τε Πατζινάκτας ἐνταῦθεν καὶ αὐτοῖς διείργει τοὺς Χαζάρους ἐκείθεν, ἐνθα καὶ Χαζάρων ταξίωται καθέζονται τριακόσιοι κατὰ χρόνον ἐναλλάσσόμενοι. Ὃν τῆ αἰτήσῃ καὶ παρακλήσῃ πεισθεὶς ὁ Θεόφιλος τὸν σπαθαροκανδιδάτον Πετρωνῆν τὸ ἐπονομαζόμενον Καματεροῦ, μετὰ χελανθίων βασιλικοπλωτῶν καὶ τοῦ Κατεπάνω^α τῆς Παφλαγονίας ἀπέστειλεν, εἰς πέρας τὴν τούτων αἰτησιν κελεύσας ὑπαγαγεῖν. Ὅς ἅμα τῷ τὴν Χερσῶνα καταλαβεῖν τὰς μὲν μακρὰς νῆας ἐκείσῃ που προσορμίσας ἐπὶ τῆς χέρσου κατέλιπεν, τὸν δὲ λαὸν ἐν στοργγῆλαις εἰσαγαγὼν νησοὶ μέχρι τοῦ Τανάιδος διεσθῆσθη, ἐνθα καὶ τὴν πόλιν ἔβη τούτοις οἰκοδομεῖν. Ἐπεὶ δὲ λίθων ὁ τόπος ἠπώρει, ἐκ μὲν τῶν μικρῶν κατλήκων τοῦ ποταμοῦ ἀσβεστον, ἐκ δὲ τῆς ὑποκειμένης γῆς πηλὸν ἐγκάσας διὰ καμίνων, καὶ βίσαλον ἐργασάμενος, τὴν ὀρισθεῖσαν αὐτῷ δουλείαν μόγις μὲν, ἐπεραλοῦ δὲ διὰ πολυχειρίας λαμπρῶς, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύσαν ἐπανέστρεφεν. Ἐβίδου δὲ καὶ περὶ τοῦ Χερσῶνος τῷ βασιλεῖ γνώμην τε καὶ βουλὴν, οἷς εἰς κείραν τῶν ἀνθρώπων ἦλθεν καὶ τῶν τόπων ὁμοῦ, καὶ, « Οὐκ ἄλλως ἄρξεις τῆς χώρας καὶ τῶν τόπων ἰλοσχερῶς ἢ στρατηγὸν προχειρίζόμενος ἴδιον, ἀλλ' οὐ τοῖς ἐκείνων ἄρχουσι τε καὶ πρωτεύουσι καταπιστεύων σουτόν. « Οὐδὲ γὰρ, οὐδ' ἡμέτερός πω τῆς ἐκείνων προνοούμενος ἐξαπετέλλετο στρατηγός, [P. 77] ἀλλ' ὁ λεγόμενος πρωτεύων μετὰ καὶ τῶν πατέρων τῆς πόλεως τὰ πάντα ἦν διοικῶν. Ἐπὶ^α τούτῳ ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος οὐκ ἄλλο ἀλλὰ τὸν εἰρημένον Πετρωνῆν, ὃς ἔμπειρον κρίνας τοῦ τόπου, πρωτοσπαθάρην τε ἐτίμησεν καὶ στρατηγὸν ἐξαπίστευεν, τὸν τε πρωτεύοντα καὶ τοὺς ἄλλους θεσπίσας ὑπαίκειν ἀνευδοκίμως αὐτῷ· ἐξ ὅτου περ καὶ μέχρι ἡμῶν ἐκράτησεν ἀπὸ τῶν ἐνταῦθεν εἰς Χερσῶνα προβάλλουσα οἰκοδομὴ ἐγένετο καὶ ἡ πρὸς τοὺς Χερσῶνιτας τῶν ἐνταῦθεν ἀποστολῆ στρατηγῶν

κθ'. Ἐξείσι δὲ πάλιν ὁ Θεόφιλος κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐμβριδέστερος, τῆς πατρικῆς ἠτεῖσθαι τόλμης ἀέραςτος ὢν. Ὅθεν καὶ κορρωτέρω πρόεισι τῆς Συρίας, ὁμοῦ μὲν κείραν τὴν γῆν καὶ κορρῶν, ὁμοῦ δὲ λαφυραγωγῶν αὐτὴν καὶ αἰχμαλωτίζων, καὶ πόλεις παραλαμβάνων ἄλλας τε δύο καὶ μέχρις ἰδάφους καταστρεφόμενος, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Σωζόπατραν ἐκπολιορκήσας πατρίδα τυγχάνουσαν τοῦ ἄμραμνουῆ, ὅπερ ἦς ἐγένετο ἐκείθεν διὰ γραμμῶν προτρέψασθαι ἀναχωρεῖν τὸν Θεόφιλον ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, κἂν οὐκ εἶχε πῶς τὸν ἀκούοντα. Ἴτι ταῦτα μὲν διοικησάμενος πρὸς τὴν βασιλεύσαν ἐπάγεισιν ὁ Θεόφιλος, τῷ Θεοφῶν τὰ τῶν Περσῶν ἐνεδείσθαι προτρέψόμενος· καὶ αὐθις διὰ ταχέων ἐπαναδραμεῖν πρὸς αὐτόν. Ἄλλ' οἱ Πέρσαι συσχόντες αὐτὸν κατὰ τὴν Σινώπην βασιλεία καὶ ἀκοντα ἀνεκῆ-

A ehananus Chazariz ac Pechus missa legatione imperatorem rogant ut castrum Sarcel nuncupatum, quod interpretatione nominis domus candida dicitur, ipsis edificet. Porro locus est ad Tanaim fluvium, quo hinc inde Patzinaces et Chazaritæ disternantur; ubi et Chazaritæ 123 præsidarii trecenti, commutatis vicibus per tempus alii aliis substituti, stationem habent. Horum postulatis annuens imperator Petronam Camateri (sic dicti) spatharocandidatum cum classe regis et Paphlagoniæ capitaneo misit, rem præstituros quæ illi rogaverant. Ubi autem Chersonem appulsus est, longiores naves in terram subductas illic in terram statione relinquit, rotundis vero impositas copias ad Tanaim usque, quo loco exstruendum illis oppidum erat, trajecit. Quia autem locus lapides non habebat, ex fluvii glareæ calcem facit; exque subjecta humo latum in lateres excoquens, ardua quidem molitione, laborantium tamen multitudine magnifice perfecto opere domum redit. Reversus vero Petronas imperatorem de Chersone monet, ut qui gentis mores locique genium expertus didicerat, non aliter regionis oppidorumque pleno jure competentem fore, quam si proprium urbi gentique præsidem ducemque præficeret; non indigenis proceribus ac primatibus res suas crederet. Hactenus enim nemo regionem procuraturus Cpoli præses mitti solebat; sed quem illi primatem vocant, una cum patribus civitatis cuncta gubernabat. Imperator approbato consilio ipsam quem diximus Petronam, usu regionis peritum judicans, protospatharii dignitate auctum præsidem 124 mittit, primario ac reliquis civibus imperans ut nulla tergiversatione misso præsidii obaudiant. Hincque pererebunt ut præsides Chersoni præficiantur. Atque in eum modum tum præsidium Sarcel exstructum est, tum deinceps missi Byzantio Chersonem præsides.

29. Porro Theophilus majoribus rursus animis adversus Agarenos proficiscitur, paterna se minoreni audacia videri ægre ferens. Loage itaque in Syriam progressus obviam quæque vastat, deprædatur, diripit, duasque captas civitates solo tenuis diruit; quin et ipsam expugnat Sopotram emeramnunæ patriam, a qua ille ut recederet scriptis litteris etiam atque etiam rogaverat; quanquam Theophilus ei minime obtemperavit. Hisque adeo gestis Cpolim reversus est, relicto Theophilo cum mandatis ut res Persarum componeret lisque compositis festine ad eum rediret. At Persæ eum Sinope destitentes, reluctanter sane, imperatorem consalutarunt. Is partim imperatoris reverentia et cultu, partim metu deterrius, rem detrectabat, diraque passuros pro hac temeritate ansuque aichat. Quocirca illi micis terris

VARIÆ LLECTIONES.

^α κατεπάνω P: cf. p. 300 c. ^α ἐπεὶ P.

confirmatus hætere proposito, animosque Theophobo, quem medium habebant, facere. Ille porro clam imperatori rem significat, jurejurando confirmans non se, sed Persas hujus auctores facinoris esse. Ac tum quidem Theophilus voluntatem **125** Theophobi approbavit, et in anam revocato pristinam dignitatem restituit. Persis quoque delicti veniam dedit, injuriarumque promissa oblivione eos Sinope, sive etiam Amastride, excedere jubet. Et quoniam in ingentem jam multitudinem excreverat (nam summa eorum ad triginta millia assurgebat), laud e re visum Theophilo ut eos liberos atque solutos esse permitteret. Utili itaque consilio bina millia in singula themata dividit, qui sub illorum ducibus forent, sub quibus etiam tribuni eorumque turniarum præfecti illis præsent. Hincque factum ut hæcenus Persarum nomen cohortes illæ ac turmæ retineant, in quas dispersi fuere. Audacius itaque ac procacius facinus visum Theophilo tam illos suspectos in eum modum dispersit, tum non multo post Theophobo necem attulit. Quauquam alia quoque causa, quam omnino pro loci opportunitate narraturi sumus, accessit. Ξαναμηθῆαν ἐποίησαν καὶ τὸν Θεόφωτον [P. 78] δεύτερον αἰτιον, ὃ δηλώσει πάντως· ὁ λόγος κατὰ τὸν

30. Cæterum ameramnunes ob expugnatam direptamque patriam tanto ictus animi dolore est sioque excanduit, ut undique ex Babylone et Phœnicia et Cœlesyria Palæstinaque et inferiore Libya conscriptis exercitu ingentibusque conductis copiis, clypeis omnium inscribi jusserit Amorium, susceptam a se contra id oppidum expeditionem illudque bello tentandum cum audacia lanuens. Collegit igitur copias; et apud Tarsum ex paucissimis ingens subito numerosusque apparuit, ob patriæ **126** suæ ignominiam furore exarsuans. Sed et Theophilus adversus illum profectus Doryzæum pervenit, quod tridui itinere ab Amorio abest. Fuere multi qui imperatori auctores essent ut Saracenorum, majori vi quam quæ inhiberi posset irruentium, impetum declinans Amorii incolas alio transferret. Ingentis nimirum esse illorum copias immensumque exercitum. Id enim vero infame perurumque virile ratus Theophilus, præclarum fortisque animi consilium putavit, ut urbem communi-
D
ret ducisque strenui rationibus atque incolumem præstaret. Eluctus in eam rem Aetius patricius ac Orientalium dux. Quia vero etiam justis copiis opus erat, has quoque Theophilus mittit, quo undique hosti obsisteret ac victoriam illi præriperet. Ad hæc cohortibus illos præfecit qui paulo post futuri erant martyres, Theodorum cognomento Crateram et Theophilum ac Babutzicium. Hi non modo missi tunc exercitus, sed et cohortis quadraginta duorum martyrum principes exstiterunt.

31. Postquam igitur Saracenorum princeps, ingentes ipse animos spirans ac exercitu potens.

Α ρυξαν· ὃς αἶθε! τε καὶ ῥῶδω πρὸς τὸν βασιλεῖα βαλλόμενος· ἀνένευε τε καὶ δεινὰ πείσασθαι τούτους· ἔλεγον ἐπὶ τῇ τολμῆματι. Ὅθεν πλέον καταβραβεύοντες αὐτοὶ τὰς ἐκ βασιλέως ἀπειλὰς εἶχοντο μὲν τῆς γνώμης αὐτῶν, εἶγον δὲ καὶ αὐτὸν ἐν μέσῳ παραθάρβυνοντας. Ἄλλ' ὁ Θεόφωτος λάθρα τὰ τελευταῖα δηλοῖ τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐνωμότως πληροφορεῖ ὡς οὐκ αὐτὸς ἐκείνοι δὲ τῶν τολμηθέντων ἠταῖται. Ἄλλ' ἐκείνοι τε ὁ βασιλεὺς ἀρμένως ἀποδέχεται τὴν προαίρεσιν καὶ πρὸς τὰ βασιλεῖα εἰσκαλεῖ, τὴν ἀρχαίαν εὐκληρίαν ἀποδοῦς· συγγνώμην τε ἅπασιν τοῖς ἄλλοις· καὶ ἀμνηστίαν κακῶν δούς τῆς Συνώπης, εἴτε θῆ καὶ Ἄμαστρίδος, ποιεῖ ἐκδημῶν. Καὶ ἐπίπερ εἰς πολυκλήθειαν ἐνέδωκεν ἢ τε καὶ ἠβξῆσαν ὡς εἰς ἐρεῖς μυριάδας ἐληλακίνας, ὃς συμφέρον ἔδοκει τῷ βασιλεῖ τούτους ἐλευθέρους εἶναι καὶ ἀνεμίνως, ἀλλὰ καλῶς σκεψάμενος ἐκάτρη θέματι χιλιάδας δύο ἀπέσταλκεν, ὅπῃ χεῖρα τελεῖν τοῖς εἰς στρατηγίαν τεταγμένοις· ἐφ' ὧν καὶ τουρμάρχας ἐπιστατεῖν ἔδειχθη. Ὅθεν ἀχρις ἡμῶν τὴν προσηγορίαν Περσῶν αἰ τῶν θεμάτων τοῦρμαι κεκλήρονται, ἐφ' οἷς διεσπάθησαν. Τοῦτο γοῦν τὸ πῶμα μᾶλλον ἢ πῶς καὶ ἐκμετέτερον ἔδοξαν τῷ Θεοφίλῳ αὐτὸς τε διασπαρῆναι καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀπήγαγε τῆς ζωῆς. Ἐγένετο δὲ τι καὶ οὐκ αἶον καιρόν.

λ'. Ὁ δὲ ἀμεραμνουῆς τοσοῦτον ἐτρώθη τὴν ψυχὴν ἐπὶ τῇ καταλήψει τε καὶ πορθήσει τῆς πατρίδος αὐτοῦ ὡς πανταχοῦ θεασίαι τε καὶ κηρύξαι πᾶσαν ἡλικίαν ἐκ τε Βαβυλωνίας καὶ Φοινίκης καὶ Κολλῆς Συρίας· Παλαιστίνης τε καὶ τῆς κάτω Λιβύης συναθροισμένην ἐπὶ ταῖς ἀσπίσιν αὐτῶν ἐγγράψαι Ἄμβροσιον, τὴν κατ' αὐτοῦ δόξασιν μετὰ θρασύτητος αἰνιτιτόμενος. Συνήγετο γοῦν καὶ κατὰ τὴν Ταρσὸν πολὺς ἐξ ἄλλων ἐγένετο, μανίᾳ ἐπὶ τῇ τῆς πατρίδος αἰσχρῇ περιπολούμενος τὴν ψυχῇ. Ἄνεπαξῆσι δὲ καὶ ὁ Θεόφωτος κατὰ τὸ Δορύζιον, τριῶν ἡμεροδρομιῶν πόρῳ πρὸς τοῦ Ἄμοριου διακείμενον. Πολλῶν οὖν συμβουλευόντων μετοικῆσαι τὸν ἐν Ἄμοριῳ οἰκῶντα λαὸν καὶ τῶς ὑπεκδραμεῖν τὴν ἀρχαίαν φερὰν τῶν Σαρακηνῶν (πολύς γὰρ ἠβξῆτο καὶ λαὸν ἐπήγετο ἀληκτον), ἄτοπον μὲν ἐφαίνετο τοῦτο τῷ Θεοφίλῳ καὶ ἀνανδρον, καλὸν δὲ καὶ πρὸς ἀνδρίαν εἶδον τὸ μᾶλλον ἐπιχωρῶσαι αὐτῷ καὶ στρατηγῷ γενναίου διασώσαι βουλαις. Αἴτιος ἦν οὗτος ὁ πατρις καὶ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγός. Ἐπὶ δὲ καὶ τινος πολυχειρίας ἔδειτο, καὶ ἐαυτῆν ἀπέσπαιεν ὁ Θεόφιλος ὡς πανταχῶς ἀντιστοιχημένου καὶ ἐν ἐχθρῶν ἐκνήχοντος. Ἐπὶ εὐνοίᾳ ἔδειτο δὲ ἡγεμόνας καὶ ἀρχοντας τοὺς μετὰ βραχίᾳ μαρτυρήσαντας. Θεόδωρον τε τὸν Κρατερὸν καὶ Θεοφίλῳ καὶ τὸν Βαβούτζικον· οἵτινες οὐ μόνον ἐκείνου τοῦ λαοῦ ἀλλὰ καὶ τῆς φάλαγγος τῶν τεσσαράκοντα δύο μαρτύρων γεγῶσιν ἀρχηγοί.

λα'. Ἐπὶ γοῦν κατὰ τὴν Ταρσὸν ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἐπίστω μετὰ φρονήματος καὶ λαοῦ ἡγεμῶν, οὐκ

VARIÆ LECTIONES

¹²⁵ ἐπέδωκαν?

ἀθρόω· τούτω μαντευομένω καὶ συμβουλευομένω ἄφαινετο καλὸν χωρεῖν πρὸς Ἀμόριον, ἀπόπειραν δὲ πρῶτον λαβεῖν τῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μέρος λαθόντος· τοῦ στρατοῦ καὶ κατὰ τοῦ βασιλέως χωρήσαντος. Εἰ γὰρ οὕτως, φησί, *νικήσειεν, ἔφεται πάντως ἡ νίκη καὶ τῷ πατρὶ· εἰ δὲ μὴ, καλὸν ἡσυχάζειν, οὐκ ἐκπαλουθοῦσης μοι τῆς νίκης*. Λαθόντος γοῦν αὐτοῦ Ἄμερα τὸν τρικαῦτα δέκοντα τὴν Μελιτηνὴν καὶ Τοῦρκους ὡσεὶ χιλιάδας θέκα, μετὰ πάσης τῆς ἐξ Ἀρμενίων στρατιᾶς καὶ τοῦ ἀρχόντος τῶν ἀρχόντων, κατὰ τὸν ἀσχημόνα προσέβαλεν [P. 79]. Ἀπῆει καὶ ὁ Θεόφιλος κατ' αὐτοῦ στρατόπεδον ἔχων οὐκ ἀγεννές, ἐκ τε Περσῶν καὶ τῶν δυτικῶν καὶ τῶν πρὸς τὸν ἀνίσχοντα ἦλιον συνιστάμενον, Ὡς δὲ κατὰ τὸν Ἀνζὴν οὕτω χωρὸν καλούμενον ἔγινετο, ἴδων ἐπιθύμει τὸ τῶν ἐναντιῶν ἄθροισμα πρὸ τῆς προσβολῆς. Ἐπὶ τινα γοῦν λόφον καὶ τῶν ἄλλων ὑπερβεδηχότα χωρὸν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν λαβὼν ἀνήγειρεν Μανουήλ, καὶ πῶς ἐκ στοχασμοῦ βραχύτερον ἔδοκει τὸ τῶν Σαρακηνῶν κλιθεὶς ὃ μὴ πρὸς τοῦτο συντιθεμένου τοῦ Μανουήλ ὁ τῶν δοράτων ἴσος ἰδόκει ἐσμός. Ἄλλ' ὦ, φησί, βασιλεῦ, τὸ καρτερόν στοχαζόμενος, τὸν ἐκ δοράτων καλαμῶνα ἀμφοτέρων διδάσκει. Ἐπεὶ γοῦν ἰσχυρότερός πῶς οὐχ ὁ ἴδιος ἀλλ' ὁ τῶν ἐναντιῶν ἰδόκει στρατὸς, βουλὴν ἰδέοντο ἀρτύειν νεανικὴν ἢ δὲ ἦν ἐκ τε Μανουήλ συνισταμένη καὶ Θεοφίλου, νυκτὸς ἐπιτεθῆναι τοῖς πολεμίοις. Ἄλλ' ἕτεροι κρεῖττον εἶναι τὴν ἡμέραν ἀντέφησαν, οἷς καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπέπειστο. Ὡς δ' οὖν ἐλαμψῆν ἡ ἡμέρα, μάχης καρτερᾶς γενομένης, ἐκθύμωσεν τῶν βασιλικῶν ἀγωνισαμένων ταγμάτων, οἱ Ἰσραηλιταὶ ἐνέκλιναν εἰς φυγὴν, ἀφέντες τὸ πολεμεῖν. Ἄλλ' οἱ Τοῦρκοι ἐπιμόνον ἡρώμενοι τοξείζ, καὶ τὸ καταδιώκον τῶν Ῥωμαίων ἀνακροκυστῆς, ἰσπάναι ἄλλ' οὐ φεύγειν ἐπεισαν τοὺς Σαρακηνοὺς· ὅθεν ἑαυτοὺς πάλιν συστησάμενοι, καὶ τοῖς τόξοις δὴ γενναίως κόρρωθεν βάλλοντες, ἑτεροαλῆ τὴν μάχην ἐποίησαν. Οἷς μὴ δυνάμενος ὁ τῶν Ῥωμαίων προσεγγίσειν στρατὸς, ἀλλ' οὐδὲ κόρρωθεν κατιδεῖν τῷ βάλλεσθαι καρτερώς, νῦτα κλίναντες τὸν βασιλεῖα κατέλιπον. Ὁ μὴν οἱ τῶν βασιλικῶν ταγμάτων ἑξαρχοὶ μετὰ τῶν Περσῶν τοῦτο δοῦσαι ἢ ἔνοησαν καταμήκασιν, ἀλλὰ περιστάντες τῷ βασιλεὶ σῴζειν ἐβούλυντα, κίχλω τῶν ἐχθρῶν πάντοθεν περιστοιχισάντων αὐτοὺς καὶ βαλλόντων αὐτοὺς. Κἂν ἀπώλοντο πανδημεί, εἰ μὴ νῦξ ἐλθοῦσα καὶ βραχὺς τις ὕμβρος ἐπιγενομένης τὰς μὲν νεύρας χαλαρὰς ἐιργάσατο εἰς ἡμίονον καὶ τὸ κράτος ἔχον ἢ ἐναντίας, αὐτοῖς δὲ ἄνεσιν τὴν ἐκ βελῶν περιποίησεν καὶ σωτηρίας μολίς ἐπέδωκεν ἀφορμὰς ²⁰.

relaxatis, a tanto illo sagittarum imbre Romanos parandæ salutis illis occasio fuisset.

Ἄφ. Βασιλεῦς γὰρ ἦδη τῆς νυκτὸς γενομένης, ὡς ἡ γλῶττη περὶ τὰς φυλακὰς ὁ Μανουήλ, γλώττη πῶς τῆ Σαρακηνῶν τὸν Περσῶν ὄμιλον ἐπένδεσθαι πῶς πρὸς αὐτοὺς διήκουσε, καὶ συνδέσθαι τοῦτους αὐτῆς

Tarsum venit, recte conjicit, habitoque cum suis consilio, judicat haud e re sua esse ut statim Amorium petat. Tentandum prius imperatoris exercitum, immisso in eum cum copiarum parte filio suo. Si enim filius, inquit, victor extiterit, patrem quoque haud dubia sequetur victoria : sin autem secus contigerit, præstat quiescere, cum ipsa mihi victoria haud præsto sit, ac comes expectanda.

Assumpto **127** itaque Amera tum Melitines præside ac Turcorum decem millibus omnique Armeniorum exercitu ac præside præsidum, ad Dazomenem castra posuit. Contra hunc profectus Theophilus, non contemnendo ex Persis exque occidentalibus et orientalibus confato exercitum. Ubi autem ad locum sic nuncupatum Anzen venit, statuit Saracenorum copias quam numerosæ essent dispicere, antequam acies congredierentur. Manuel itaque scholarum domesticus in tumultum locumque cæteris editiorem Theophilum duxit ; quantumque conjectura assequi licebat, hostium copiarum minores videbantur. Tamen hastarum, consentiente quoque in hoc Manuele, cum par copia videretur, *Sed, o imperator, inquit, robur conjiciens utriusque exercitus densam hastarum segetem considera*. Postquam itaque robustiorem suo hostium exercitum Theophilus judicavit, cogitabant quidnam strenui audaciorisque consilii molirentur. Nempe suadebant Manuel et Theophobus nocturni aggrediendos hostes : reliqui vero duces interdum laudandam pugnam suaserunt, quibus ipse quoque imperator assensus est. Hac ergo prælata sententia, prima statim luce acerrimum prælium commissum est. Quo in prælio imperatoris ordinibus fortiter dimicantibus, Ismaelitarum acies in fugam inclinatur. Verum Turcis assiduo sagittarum jactu atque gramine insequentibus Romanos inhibentibus, facti Saracenis animi, ut fugam sistentes frontem verterent.

128 Seipses itaque iterum colligentes, eminensque fortiter jacula contorquentes, pugnae sortem mutarunt. Romani propius accedere pedemque conferre non valentes, ac nec procul aspicere quos sagittis hostes configerent, terga vertunt relicto imperatore, prætorianarum legionum ducibus ac Persis nihil tale vel factitandum ac ne animo quidem cogitandum sibi indulgentibus ; sed agmine imperatorem cingentes hoc satagebant, ut præsentem eum periculo eximerent, eum undique fusa hostium agmina jugi sagittarum imbre conclusos obruerent. Omnesque ad unum cecidissent, nisi et nox ingruens tenuisque delapsus imber, arenam nervis, quibus ea hostes tuebantur ac superiores erant, tantisper securos præstitisset, ac ægre tandem

32. Intempesta nocte cum Manuel agendis excubiis omni opera intentus esset, Perseas audit cum Saracenis ipsa eorum lingua colloquentes ac paciscentes, nempe pollicentes Romanum se exerci-

VARIE LECTIONES.

²⁰ Scyllites et Cedrenns βαρύτερον. ²¹ ἰσπάναι ? ²² ἔφορμὰς P.

ium proditurus, atque ad eum, a quo defecerant, A principem esse reversuros. Rem ille statim imperatori secreto denuntiat, hortaturque ut cum delectis suæ salutis consulat, nec exspectet dum in hostium manus veniat. Querente illo : *At qui fiat ut tanta militum turba, que mihi adhæserunt, incolumis abeat?* Tibi modo, inquit, imperator, Deus salutem præstet; reliqui mox suis rebus consulent. Tandem ergo sub ipsum diluculum imperatore fuga elapso, et 129 cum ad Chilioocomum evasisset, quos desertis ordinibus terga dedisse duces commemoravimus, occurrentes indignos se vita prodiebantur, qui imperatore in pugna prodidissent; jamque suis ipsi gladiis pectora nudabant, atque ad ejus se pedes oppleti lacrymis provolvebant. Verum Theophilus, inaudito rei spectaculo præ illis animo saucius, *Cum ego divina ope, inquit, incolumis evaserim, eradetis et vos, si cum hoste fortiter pugnaveritis.*

53. Hoc ergo hostium stratagema Persarumque noctu cum eis colloquio (idemque est sœdus dicas) Theophili inimicis ejusque necem machinantibus altera ad calumniam ac opportuna occasio fuit. Porro ameramnunes audita suorum non levi victoria, nihil jam cunctatus Amorium aggreditur. Coniuncti itaque ad Theophilum patriam ambo exercitus, ipsius scilicet ameramnunæ et filii, qui jam fortiter dimicaverat, valloque ducto cœpta obsidio est. Interim imperator Dorylæum reversus Ameramnunæ animum muneribus tentabat, num his delinitum ab expeditione revocare posset et ad sua remittere. C Haud vero ille paret, alto pectore dirutæ patriæ ac vastatæ injuriam ferens. Quin imo legationem spernit; mancipiam vocat ac ignavum, graviterque subsannat ac ludibrio habet, quod non ante ipsi morem gesserit, sed modo cum in novaculæ acie res posita sit. Retinct vero etiam quos ille legatos miserat, 130 quos ipsius oculis rerum inspectores ac testes adhiberet.

54. Ac vero tempore prælabente evasisset urbs quoque excidium, dum hi nullam non machinam adhibent, quibus urbes expugnari solent, illi fortiter depellunt; multique desiderati, dum sic pugnaci contentione utrinque certantur. Hactenusque Agareni irritò conatu laborant, multisque suorum peremptis D ac longe diminuto ipsorum exercitu altos illos animos ponunt: ad septuaginta enim millia, censu habito, post captam urbem inventa illis desiderari. Verum fieri non poterat ut transiret quem Deus cœlitus gladium intentaverat, ob contumelias quibus hæret in dies augescente ab eis excipiebatur. Idcirco plebæius quidam exque populi sæca (Boiditæa misello nomen erat) illis jam recessuris et cum probro ad sua reversuris, inter missilia jactis litteris, ita suggestit. *Quid vos, amici, tantis exantatis laboribus, re infecta armis confecti recessuri estis? Venite ergo ad eas turres, ubi superne lapidens*

τὸ στρατεύμα τῶν Ῥωμαίων καταπροβούναι καὶ πρὸς τὴν ἐξ ἧς ἀπέστησαν [P. 80] χωρεῖν κεφαλὴν. Δῆλα γοῦν τῷ βασιλεῖ λάθρα ποιεῖ, καὶ ἑαυτὸν σώζειν μετὰ λογάδων τῆς οὐχίας καὶ μὴ περιμένειν τὴν ἄλωσιν. Καὶ, Πῶς ἔσται τοῦ τοσοῦτου λαοῦ, ἐπιρωτήσαντες τοῦ βασιλέως, ἡ σωτηρία, ἐμοὶ προσμεινόντων; Σοὶ, φησὶ, μόνον ἔστω, βασιλεῦ, τὸ σώσασθαι ἐκ θεοῦ· οὗτοι δὲ ταχέως τὰ κατ' αὐτοὺς διοικήσουσιν. Ὀψὲ γοῦν κατὰ τὸ περιόρθρον τοῦ βασιλέως φυγὴ χρησαμένου καὶ πρὸς τὸ Χιλιόκωμον⁵⁶ διασωθέντος, οἱ λειποτάκται τῶν στρατηγῶν τῷ βασιλεῖ προσάπαντήσαντες ἀναξίους ἐφασκον εἶναι τῆς ζωῆς, βασιλέα ἐν πολέμῳ καταπρόντας, καὶ ἅμα τοὺς ἑαυτῶν ἐγυμνοῦτο ἐξίφαι καὶ τοὺς ποσὶν ὑπετίθουσαν αὐτοῦ, δάκρυσι βρεγόμενοι παρτάς. Ἄλλ' ὁ Θεόφιλος τρωθεὶς ἐκείνων μᾶλλον αὐτοῦ τὴν ψυχὴν τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος, Εἰ ἐγὼ, φησὶ, σώσωμαι ἐκ θεοῦ, σώθησασθε καὶ ὑμεῖς ἀγωνιζόμενοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

λγ'. Τοῦτο οὖν τὸ παρὰ ἐχθρῶν στρατήγημα καὶ ἡ νυκτερινὴ πῶς λαλιὰ τῶν Παρσῶν, ταυτὸν δὲ καὶ σπονδὴ εἰπεῖν, τοῖς μὲν Θεοφίλου ἐχθροῖς καὶ θάνατον ψηφισομένους αὐτοῦ δευτέρᾳ τις γέγονεν αἰτία καὶ ἀφορμὴ εὐκαιρὸς εἰς διαβολὴν, τῷ δ' ἀμεραμνουῆ ἀκηχότι νίκης οὐ μικρᾶς καὶ κατὰ τοῦ Ἀμορίου καταδρομῆς. Ἦνωτο γοῦν κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως πατρίδα ἀμφότερα τὰ στρατόπεδα, αὐτοῦ τὸ τοῦ ἀμεραμνουῆ καὶ τοῦτο δὴ τὸ προπολεμήσαν σφοδρῶς τοῦ υἱοῦ, καὶ χάρακα περιέβαλλον καὶ τῆς πολιορκίας ἀπήρχοντο. Καὶ τῶς ἀπέπειραν ἐπὶ αἰεὶ ἀποστραφεῖς κατὰ Δορύλαιον ὁ Θεόφιλος τοῦ δώρου αὐτὸν ἐκείθεν ἀποστῆσαι καὶ πρὸς τὰ οἰκία ποιῆσαι παλιννοστήσαι. Ἄλλ' οὐ πείθεται, ἐνδομουχοῦσαν φέρων τὴν τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἄλωσιν τε καὶ πόρθησιν. Μᾶλλον μὲν οὖν ἐξουθενεῖ καὶ ἀνδράποδον ἐκάλει τε καὶ δεῖλόν, μύκτηρίζων καὶ διακωμῶδων οἷς οὐ πρὸς τοῦτου τοῦτω, ἀλλὰ νῦν ἐπὶ ξυροῦ ἐστῶτι ἐκείθετο. Εἶχε μὲν οὖν καὶ τοὺς ἀποσταλέντας πρίσθει; αὐτόθι σου, τῶν δρωμένων ἐπέπτας καὶ μαρτυρας.

λδ'. Καὶ δὴ⁵⁷ χρόνου παραχηκτός διεφυγεν ἂν ἡ πόλις τὴν ἐλεθρον, τῷ πᾶσαν ἰδέαν πολιορκίας τῶν μὲν ἐνδεικνυόντων, τῶν δὲ καταβαλλόντων, καὶ πολλῶν ἀνηρημένων ἐξ ἀμφοτέρων ἀνδρῶν, τῶν μὲν ἀμυνομένων, τῶν δὲ πολιορκούντων, ἀπράκτων ἐπὶ τῶς μενόντων τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ τῆς πολλῆς ὄφρους κατασκαμμένων τῷ πλῆθος ἀνηρηθῆσαι λαοῦ. Καὶ γὰρ ὡσεὶ χιλιᾶδες ἰδδομήκοντα ἐκλειοπέτες ἐβρέθησαν [P. 81] μετὰ τὴν ἄλωσιν ἀριθμούμενοι. Ἄλλ' οὐκ ἦν παρελθεῖν τὴν ἐκ θεοῦ μάχαιραν ἠπειλημένην ἀνωθεν, οἷς ὑβρίζετο τὸ θεῖον αὐξανομένης δὴ τῆς ἀνείσεως. Διὰ τοῦτο ἀνὴρ τις τῶν ὑποβεθηκῶτων (Βοῖδίτης οὗτος ἐκαλεῖτο ὁ θεῖος) μέλλουσιν ἤδη πῶς ἀναχωρεῖν καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν μετ' αἰσχύνης παλιννοστεῖν, Τί, φησὶν, ὦ οὗτοι, γράμματα διὰ βελῶν πεπομφώς, τοσοῦτον τεταλαιπωρηθέντες μέλλετε ἀποροῦσθαι, κεκηκῶτες ἀπρακτα καὶ πεπικνηκῶτες; Ἐλθετε τοιγαροῦν κατὰ τοὺς πύργους

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁶ Χιλιόκωμον? ⁵⁷ δὴ] τοι?

ἐκείνους, ἔνθα μὲν βοῦδιον ἀνῶθεν ἰδόντων, ἐξώ-
θεν δὲ λέων ἐκ ραρμάρου ἐπίστυται, κάκιστέ
μοι περιτυχόντες, τὰ ὑμέτερα δηλαδὴ φρονούντά
τε καὶ διευθετοῦντα, καὶ ἄλλως ἀσθεστεύων
περιπόδων, ἔνθα δὲ τῶν ἐκάλξων, ἐγκρατεῖς τε
τῶν ἔσω γαστήσεσθε καὶ ἐμὲ πολλοῦ δέξιον κρι-
νετε. Ἦλθον κατὰ τὸν λόγον ἐκείνου, καὶ εἰσῆλθον
ἕμα τῇ προσβολῇ, καίοντες καὶ τιτρώσκοντες τοὺς
καταλαμβανομένους. Οὐκ ἦν δὲ ὅστις τῶν ἀποθνη-
σκόντων οὐκ ἦν. Πάντες δὲ ἀνηρῶντο καὶ ἐπιπτον
ποταμοῖς κινῶντες ἐξ αἵματος. Οὕτω μὲν οὖν αἰ-
ρεῖται τὸ Ἀμόριον καὶ χερσὶν ἀνόμων ἀνομιωτέρως
προδίδεται, ἐκείνων μόνου ζώντων τῶν μέχρι τοῦ
Βαγδάδ παραπεμφθέντων, τῶν κατὰ τὰ θέματα
τελούντων μεγατόνων τε καὶ κραταιότερων ἀνδρῶν,
οἷς καὶ οἱ μὲν μάρτυρες συνηριθμητο. Οἱ δ' ἄλλοι B
ἐπαντες μαχαίρας πολεμικῆς ἐγίνοντο τρόπαιον.
Θυδὲ γὰρ, οὐδ' οὕτως ἐπιπτε τὸν ἐχθρὸν ὁ Θεόφιλος
πρέσβεις δευτέρως ἀποστασίας, ἐπὶ κεντηναρίως
διακοσίους ἐξωνήσασθαι τε καὶ τῶν ἐχθρῶν λυτρώ-
σασθαι τὸν αἰχμάλωτον λαόν, εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τοὺς
γε τέως πρὸς γένος ἅ' αὐτῶ πλησιάζοντας καὶ ἐπὶ
συμμαχίαν αὐτῶ ἀποσταλέντας ἐκεῖ. Ἄλλὰ μέγα
μὲν οὖν γαυριῶν, μέγα δὲ γε φουσῶν ἐκείνους τε τοὺς
πρώτους καὶ τοὺς δευτέρους τούτους ἀνταπέστειλε
πρέσβεις, καταρωκώμενός τε καὶ πλύνων ὕβρεισι,
Τροσούτοις μόνους, φάσκων, ἐξωνήσασθαι βού-
λεσθε κεντηναρίους, ἔνθα τῶν χιλιῶν μέχρι φιλο-
τιμίας ἔνεκα καὶ δωρεῆς ὑμῖν καταδώλωται; Οἷς
καὶ τὴν καρδίαν παθῶν ὁ Θεόφιλος, καὶ ὥσπερ ὑπὸ
πυρὸς τινοῦ ἀναζέων ἢ ἐλαυνόμενος, εἶδατο τοῦ περι-
ψύχοντο; ὕδατος ἐκ χιόνος προσφερομένου. Χλιαροῦ
δὲ πως τῷ τῆς καρδίας καύσωνι δοκοῦντος, συνέβη
κάκεινον ἐξ ἐκείνης τῆς πόσεως δυσεντερίας νόσῳ
περιληφθῆναι καὶ ἀκοντα, καὶ τῇ νόσῳ ταύτῃ τοῦ
γενέσθαι ἐκτός. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸ Ἀμόριον
οὕτως.

λε'. Κατὰ δὲ τὴν οἰκίαν χώραν παλινδρομήσας ὁ
'Αγαρηνὸς τοὺς εἰρημένους ἀρχηγούς ἐν φρουρᾷ
τινι σκοτεινῇ [τῷ] ζύλῳ ἀσφαλίσάμενος καθείρξεν,
[P. 82] βραχίει τινι ὕδατι καὶ ἄρτω τούτους ἐντει-
λάμενος ἀποκτεῖν. Ἐν τσοσούτῳ δὲ σκότεισι ἀσφαλεῖα
κατεῖχοντο ὡς μήτε κατὰ τὴν σταθερὰν μεσημέριαν
μικρὸν τι αὐγάζεσθαι, ἀλλ' ἢ τῇ ἀλλήλων φωνῇ
γινώσκεισθαι τε μόνῃ καὶ μόνων τῶν φυλάκων ἀπο-
λαθεῖν, τῶν ἄλλων στερουμένων ἀνθρώπων, καὶ ὡς
ἐν ἔρημῳ βαθυτάτῃ διάγειν. Τούτοις τοῖς δεῖνοι, ἐπὶ
ἐπτά ἡμέραις ἔτασι προσκατέρησαν. Ἄρτι δὲ κατὰ
τὴν κέμπτην τοῦ Μαρτίου μηνὸς ὁ τὸ Ἀμόριον τε
προδούς καὶ τὸν Χριστὸν ἀρηνησάμενος Βοιδίτζης
κατὰ τὴν φυλακὴν γινόμενος, Κωνσταντινῶν ἑνδρα
φρόνιμον καὶ σοφία ἐνθεραμμένον φωνήσας (Κων-
σταντίνος δὲ οὗτος ἦν ὑπερτέων τῷ πατρικίῳ κατὰ
τὴν ἐν λόγῳ γραφῆν), Οὐ χροῖταις ἐρη τινὰ τῶν
ἐντός παρεῖναι σοὶ καὶ τῶν ἑμῶν τυγχάνειν μν-
στηρίων ἀκροασθῆν. Ὡς δ' οὐδένα παρεῖναι ὁ Κων-
σταντίνος καθωμολόγει, Ἄγε μοι, ἐφησεν, ὦ μαλεδάτη

A dubulus, forsitan vero leo marmoreus impositus est
maque tibi invenientes, qui eadem vobiscum sentiam
ac religionis cultu conjunctus existam; ac cum
alioqui ea in parte imbecilliora sint propugnacula,
compotes urbis efficiemini ac me plurimum coletis.
Veniant itaque ut præmoniti erant, moxque ag-
gressi ingrediuntur, trucidantes ac vulnerantes, si
quos obviam habebant. Qui 131 necem effugeret,
nullus erat. Cadebantur et cadelant omnes, ac
cruoris vivi late diffuebant. Sic itaque captum
Amorium, majorique scelere ac improbitate im-
piorum manibus proditum. Illi tantum mortem
effugerunt, qui Bagdad usque missi sunt, viri scilicet
per themata ac legiones proceres fortissimique,
quibus etiam connumerati sunt quadraginta duo
martyres. Reliqui omnes hostili gladio perempti
sunt. Nam nec secundis missis legatis, qui ducentis
centenariis eos qui bello capti essent de exercitu
ab hostibus essent redempturi, Barbari animum
Theophilus ullatenus inflexit; nec modo alios, sed
ne eos quidem licuit liberare qui se affinitate con-
tingerent illucque suppetias ab ipso missi essent.
Verum ille immensum glorians, fastuque tumens
ac superbiens, utrosque tam primos quam secundos
legatos prolixè derisos probrisque onustos ac com-
plutos remisit, hoc unum adjiciens: Num tam pau-
cis centenariis vallis redimere, qui munificentia ac
liberalitatis ostentandæ causa ad mille usque cen-
tenaria expendistis? Ex his Theophilus cordis dolore
affectus, ac velut igni quodam exæstuans, aquam
ex nive expressam sibi afferri postulavit; quæ in
tanto illo pectoris æstu cum prope tepida illi vide-
retur, imprudens dysentericæ morbo ex illa potione
corripitur, eaque ægritudine moritur. Hactenus ea
quæ spectant ad Amorium.

132 35. Agareus porro ad suam regionem
reversus, quos diximus proceres compedibus vin-
ctos in tenebricoso quodam ergastulo inclusit, brevi
aqua ac pane vitam sustentare jubens. Tantis vero
obsitus tenebris locus erat sicque arcta tenebatur
custodia, ut nec alta meridie lucis quidquam eis
splenderet. Una vox erat, qua alter alterum di-
gnoscebant: nulla eis cum aliquo, præterquam cum
custodibus, consuetudo: cum aliis penitus sublata;
nec aliter quam in altissima eremo vitam agebant.
Tantis malis ad annos septem conflictati sunt. Jam
autem quinta Martii Amorii proditor et a Christo
apostata, Boiditzes, in carcerem veniens vocalis
Constantino viro prudente et sapientiæ studiis
educato (hic namque Constantinus, ut historię
monumenta testantur, Patricio ministrabat in scri-
bendis litteris). *Haud, inquit, opus est quæquam
tecum intus esse, eaque audire quæ tibi secreto com-
missurus sum. Cumque Constantinus neminem
adesse affirmasset, Age, inquit, charissima mihi*

ae dulcissima anima : scis enim quo te pridem de A A
 aedertio medullitus prosequar. Ne, quæso, renuas in
 crastinum, adjuncto tibi Patricio, una cum proto-
 symbolo comprecari ac Saracenorū more cæremoni-
 niari, ne utrumque gladio ac verberibus confici con-
 stingat. Cum enim id ille imprimis velit ac mollatur,
 operæ prelitum putavi ut tanquam fido amico rem tibi
 manifestam facerem. Velis ergo in manifesto una
 cum illò votà reddere oreque tenuis orare : Deo au-
 tem, qui occulta scrutatur, intus animo **133** crede ;
 nec ab æterna, cujus ille auctor est ac qua mune-
 ratur, vita excidit. His nihil emollitum aut mente
 deceptus invictus pugil : *Diccede a me, inquit, ope-
 rarie iniquitatis, diccede.* Hisque dictis statim rec-
 cessit, nihil eorum quæ teorum audierat Patricio
 locutus, ne qua illi timidior cogitatio obreperet. B
 Hoc solum ait, latam in eos in diem crastinum
 mortis sententiam. His auditis Patricius Deo gratias
 egit ; suisque rebus dispositis socios omnes Con-
 stantino adjutore excitat, ut totam noctem in-
 somnem ducant in divinis laudibus ac canticis.

36. Mane igitur quidam præses superbo incessu
 fastuque egressus eos duntaxat qui inter reliquos
 primores essent exire jubet. Exierunt igitur viri
 quadraginta duo, moxque claudi carcerem præcipit.
 Interrogat ergo quotum jam annum in carcere
 agant, aliaque inepta, eo animo ut suas illi nugas
 audiret. Ad annum quod attinet, septimum res-
 pondere ; robustaque ex divina Scriptura fortique
 animi proposito confutatis Agarenorum sermonibus
 mortis sententiam exceperant. Cumque ad Euphra-
 tem venissent, ad cujus oram eorum civitas Samara
 exstrueta est, Theodorum Craterum miser ille co-
 hatur coarguere, si quæ illi ratione liceret defu-
 giendam mortem suadere. *Quonam vero modo, in-
 quit, Theodore, mortis compendio ad Deum te eva-
 surum confidis, certoque rem speras, qui salutaria*
134 *ejus mandata, uti vos vocatis, non dilexeris ?*
Nonne ex sacerdotali clero, cui pridem adscriptus
suas, laicorum habitum inasulitumque amplexus
es ? nonne manus, cum a sanguine insonites essent,
nunc iterum inter prælia sordibus ac inquinamentis
replebas ? Ad quem Theodorus nihil cunctatus
nullaque mora : Hæc ipsa, inquit, causa est cur neque
sanguinem fundere recusem, quo nimirum prelitum
illo ac lavacrum mihi effectus illius mihi regnum
conclitit ; quemadmodum tu, si quis servorum sugerit,
ac postea reversus, cui obsequio mancipare placuerit,
illud recte exequatur, venia dignum habueris, non
quasi improbum castigabis. Ita locutus certaminis
stadium haud secus ac Olympicis certaminibus
victor quissiam ingreditur, atque ad Constantinum
Patricium, subrepentem ei formidinem metumque
velut depellens : Age, rogo, Christi miles, qui apud
terrenum regem nobis omnibus majores honores con-
secutus sis, primus quoque martyrii lauream accipe.
 Ad quem sacer Constantinus : *Tibi potius velut strenuo*

καὶ γλυκεία ψυχή (γινώσκεις γὰρ τὸν ἀρχῆθεν
 πόθον σου συμφυεῖντα μοι), βουλήθητι μετὰ τοῦ
 Πατρικίου τῷ πρωτόσυμβούλῳ συνεῦξασθαι καὶ
 μαχαρίσαι τὴν ἀθρίον, ἵνα μὴ παρανάλωμά γί-
 νησθε μαχαίρας καὶ αἰκισμῶν. Τοῦτο γὰρ αὐτῷ
 διὰ σπουδῆς ἔχοντι καὶ μελετῶντι συμπέρον
 ἠγησάμην σοι ὡς φίλῳ δηλοποιήσαι πιστῷ.
 Θέλησον γοῦν αὐτῷ μὲν κατὰ τὸ φανερόν συν-
 εῦξασθαι, Θεῷ δὲ τὰ κρυπτά ἐτάσσῃ πιστεύς
 κατὰ ψυχὴν, καὶ τῆς αὐτοῦ οὐχ ἀμαρτήσετε
 αἰωνίου ζωῆς. Τοῦτοις οὐ μέλακισθεις μηδὲ φρεν-
 απατηθεις ὁ ἀήτητος, Ἀπόστηθι, ἔφη, ἀπ' ἐμοῦ,
 ἐργάτα τῆς ἀνομίας, ἀπόστηθι. Καὶ ἅμα τῷ λόγῳ
 ἀπεφοίτησεν, διηγησάμενος ἰδίᾳ τῷ Πατρικίῳ τῶν
 λεχθέντων μὲν οὐδὲν φανερόν, ἵνα μὴ τις δειλαν-
 θρίας ἐναποτεχθῆ αὐτῷ λογισμὸς, μόνον δὲ, ὅτι Θε-
 νάτου φῆρος ἐς αἰρίον κισθ' ἡμῶν ἐξενήκεται.
 Εἰχαρίστησεν ἐπὶ τοῦτοις τῷ Θεῷ ὁ Πατρικός, καὶ
 διαθέμενος τὰ κατ' αὐτὸν διὰ Κωνσταντίνου τοῦς
 συμπαρόντας ἅπαντας εἰς πάννηγον ὕμνηδιαν ἀν-
 ἰστησιν.

λς'. Ἐωθεν δὲ μετὰ σοβαρας τις φαντασίας ἄρχων
 ἐξεληλυθὼς τοῦς προεξάρχοντας μόνους τῶν ἄλλων
 ἐξελεῖν ἐπιτρέπει. Καὶ δὴ ἐξίσαν ἄνδρες δύο καὶ
 τεσσαράκοντα, καὶ εὐθὺς κλεισθῆναι προσάττει τὴν
 φυλακὴν. Ἡρώτα γοῦν πόσον ἔτος αὐτοῖς ἔστιν κατὰ
 τὴν φρουράν, καὶ ἄλλας ἐκίνει βαττολογίας, κατη-
 φόδους τοῦτοις βουλόμενος ; τῶν αὐτοῦ ποιήσαι
 φλυαριῶν. Ἄλλ' οὔτοι τὸ τε ἔτος ἀποκριθέντες, ὡς
 ἑβδόμον, καὶ πρὸς τοῦς ἐκαίνων ἐκ τῆς θέσις Γρα-
 φῆς βωμαλέω ; καὶ μετὰ γενναίας ψυχῆς ἀντιταχθέν-
 τες λόγους, τὴν ἐπὶ θάνατον φέρουσαν [P. 83] κατε-
 κρήθησαν. Ὡς δὲ κατὰ τὸν Εὐφράτην ἐγένοντο, καὶ
 περὶ αὐτὸν ἡ πόλις αὐτῶν ὑποδομηται Σάμαρα,
 ἐλέγχειν ἐπειράτο τὸν Κρατερόν Θεόδωρον ὁ ἀλιτή-
 ριος, εἰ πως ἀλλὰ τοῦτις γε πείσει τὸν θάνατον
 ἐξαρνήσασθαι. Καὶ, Πῶς, ἔφη, σὺ, Θεόδωρε, παρ-
 ρησιαζόμενος διὰ θανάτου φοιτῶν ἐπιτίεις πρὸς
 Θεόν, οὐ εἰς σωτηρίας, ὡς φασε, οὐκ ἠγάπησας
 ἐντολάς ; οὐδὲ γὰρ ἀν' ἐξ ἱερατικοῦ κλήρου, ᾧ σὺ
 κάλαι ἐγκατελέξω, πρὸς σχῆμα ἡλδὸς τῶν λα-
 κῶν· οὐδὲ χεῖρας ἀθόδους οὐσας αἱμάτων σου
 νῦν ἐν πολέμοις ἐπλήρους κάλις αὐτίς τῶν
 μολυσμάτων τε καὶ μισμάτων. Καὶ ὁ Θεόδωρος
 οὐκ ἐμβράδυνας, μηδὲ τινα χρίνον ἀναβαλλόμενος,
 Διὰ τοῦτο, ἔφη, καὶ τὸ ἐμὲν ἐκχεῖ αἷμα οὐ
 κατοκνήσω, ἵνα μοι λύτερον τε καὶ λουτρόν τῶν
 πεπλημμελημένων ἀναφανερὲν τὴν βασιλείαν δώῃ
 αὐτοῦ, ἧ ἀποδράσας τίς σου τῶν οἰκετῶν καὶ
 αὐθις ἐπανακἀμφας τὴν σοὶ φίλῳ λειτουργίαν
 ἐκτελοῖη, εἰς τὴν συγγνώμης χάραν ἀλλ' οὐκ
 ἀγνωμοσύνης χωροῖη. Καὶ ἅμα εἰς τὸ τῆς ἀλλή-
 σιως εἰσφει ὡστερ τις Ὀλυμπιονίκης στάδιον, καὶ
 πρὸς τὸν Πατρικίον Κωνσταντίνον φησι, τὴν ὑφίρ-
 πουσας ὡστερ αὐτοῦ δειλιαν καὶ φέθον ἀποσοδῶν
 Ἄγε δὴ, ὦ στρατιώτα Χριστοῦ, τὸ πρόχρηται
 εἶναι πάντων ἡμῶν πρὸς τὸν ἐπὶ γῆς βασιλέα

VARIÆ LECTIONES.

134 f] f. s.!

λαχών, πρῶτος καὶ τὸν τοῦ μαρτυρίου ἀναλαμβάνει στέφανον. Ὁ δ' ἱερὸς Κωνσταντῖνος, Σοὶ μᾶλλον ὡς γενναίῳ καὶ κρατερῷ, ἔφη, τὸ τοιούτων προσήκειν ἀξίωμα, ὅθεν ἀκόλουθον ἔξεις με, σπαντὸν πρῶτον εἰς θάνατον παραδιδούς. Ἐπιβρώσαντες οὖν ἀλλήλους τοῖς παρακλητικῶς, κατὰ τὰς κοσμικὰς ἀξίας πρὸς τὸν ἐὰν μαρτυρίου ἕκαστος ἔχωρει δὴ θάνατον, πάντων θαυμαζόντων τὴν μετὰ πεποιθήσεως καὶ γενναίας τούτων ψυχῆς ἀολησίαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

λζ'. Τότε δὲ ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος οὐ φέρον τὴν ἐκ τῶν Ἀγαρηῶν ἦταν καὶ ἀδελφίαν, πατρικίον Θεοδοσίον, ὅς οὕτως ἐλέγτο ὁ Βαβούτζικος, πρὸς τὸν βήγα Φραγγίας ἐξαποστέλλει, στρατεύματα ἔχει αἰτῶν γενναίᾳ τε καὶ πολυάνθρωπα. Οὐδὲ γὰρ χειρῶν ἀσθενεῖς ἢ ψυχῆς μαλακότητι τοὺς ἑαυτοῦ κέρριεν ἤτιστα ποτε, φυγομαχίᾳ δὲ καὶ ταυτὸν εἰπεῖν προδοσίᾳ τοῦτο πάσχειν ἀεὶ. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἔλαβεν κερὰν καὶ τῶν ὧν προσηλαίετο ἔθνῶν δύναμιν καὶ ἰσχύϊν [ἦσθετο]·(μετ' εὐφροσύνης γὰρ τὴν πρὸς βασιλεῖα ἐπικουρίαν ὁ βῆξ ἀπαδέδωκετο) [P. 84] καὶ αὐτοῖς κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν ἐστράτευσεν ὁ δυστυχῆς Θεόφιλος (ταύτην δὲ τὴν προσηγορίαν ἐκ τοῦ ἀεὶ πως ἤτισταθαὶ κατὰ πῶλεμον ἐκληρώσατο), εἰ μὴ ὁ ἀπισταλεὶς Θεοδοσίος ἐκ τοῦ βίου γενέσθαι προέφρασεν. Ἐκείνου τε γὰρ ἡ ἀποδίωσις τὸν στρατὸν ἔκεινον πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἔλθειν οὐ παύθηκε, καὶ τοῦ βασιλέως ἐπικρατήσασα ἡ τῆς δυσεντερίας νόσος θανατεῖν ὁ ἔπολε ἀλλ' οὐ πρὸς ὄκλα χωρεῖν.

A exque nominis ratione κρατερῷ (victori scilicet et robusto viroque forti) ea contentis dignitas; unde me habebis comitem; cum proximum te duo victimam obtuleris. Sicque mutuo hortatoriis verbis sese confirmantes, pro eo ac quisque seculari militia majori dignitate fulserat, ad mortem per martyrium contendebant, cunctis eorum cum fiducia generosoque proposito certamen mirantibus. Verum hæc postea.

135 37. Tum vero Theophilus imperator, quam ab Agarenis cladem probumque acceperat, animo non ferens, Theodosium patricium, cui Bahutzicus nomen erat, ad regem Franciæ mittit, sortes inde auxiliiarias ac numerosas copias ad se mitti potens. Existimabat enim suos nunquam virium imbecillitate aut molliore animo victoria cecidisse, sed pugnae detractione, seu (quod idem est) proditione, id illis semper accidisse. Ac plane rem expecturus erat, ac gentium, quarum auxilla rogarat, sensisset potentiam, siquidem Francorum rex legationem libens habuerat, nec missurum se armatos abnuebat, novaque rursus æte infortunatus Theophilus (hoc enim ille sibi nomen asserat, quod in prællis semper victus exiret) in Agarenis expeditionem susceperat, nisi quem ille miserat Theodosius prius in humanis esse desisset. Nam tam illius mors in causa fuit ne Francorum auxilla in urbem regiam venirent; tum dysenteriae invasens morbus imperatori mortem attulit, non etiam resumendi arma facultatem fecit.

38. Porro tempus est ut et Theophobi res in medium producamus ac cunctis eas notas faciamus. Ex ea enim, quam dixi jam, nocturna illi adversus Saracenos insinuata pugna, quæ et ex nocturno clanculum cum Saracenis, quo de supra, habito colloquio, nec non aliis quibusdam orta in eum auctaque majestatis crimina exosum virum reddebant et formidolosum. 136 Et quia is non satis obniti poterat, cum Theophilum facilis ad calumniam ingenii non nesciret, Iuga se cum liberis et uxoribus aliisque delectis viris ad Amastridem Ponti urbem recepit. Mox ergo in eum missa classis, graveque omni armorum apparatu, tanquam adversus apertum imperatoris hostem, instructum bellum. Classi præerat excubiarius drungarius Ooryphas nomine. Verum Theophobus pro nominis ipsa ratione, concepto intra semetipsum Dei timore: Iniquum, ait, qui sit Christianus, fidelium cruce gaudere. Cedit itaque Theophili juramentis decipior, iisque fretus ad eum reducit. Verum illo eorum spreta religione hætenus quidem in Bucoleonis carcere includi ac servari jubet: quadam vero die, cum se jam mori ac supremum spiritum agere cognosceret, noctu velut acerbam tristemque sepuleralem victimam ex potestate meroque arbitrio obtruncari præcipit exsectumque caput ad se

λη'. Ὡρα ἐκ κατὰ τὴν Θεοφίλου εἰς μέσον θῆναι καὶ πᾶσι καταστήσασθαι σαφῆ. Ἐκ τε γὰρ τῆς εἰρημένης ἤδη κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν ἐν νυκτὶ τὸν πόλεμον συστήσασθαι αἰτίας, ἀλλὰ καὶ τῆς κατὰ τὴν νύκτα γενομένης λαβραίας ἑμίλιας πρὸς τοὺς Σαρακηνούς, ὡς ἔφαμεν, καὶ ἄλλοθεν δὲ ποθεν κατ' αὐτοῦ λοιδορίας καθοσιώσεως ἐπιφυσίαι καὶ αὐθηθείαι: νισητῶν εἰργάζοντο τὸν ἀνδρα καὶ φοβερόν. Καὶ ἐπεὶ μὴ αἰὸς τε ἦν ἀντισχεῖν, εὐεξαπάτητον ὄντα εἰδὼς τὸν Θεόφιλον, φυγαδεύει χρησάμενος πρὸς τὴν Ἀμαστρίαν (πόλις δὲ αὐτῆ Ποντικῆ) μετὰ τέκνων ὁμοῦ χωρεῖ τε καὶ γυναικῶν καὶ τινῶν ἐκκρίτων ἀνδρῶν. Ἄνήγεται οὖν ὑπὸ τοῦ εὐθὺς κατ' αὐτοῦ, καὶ πόλεμος ἐφορᾷ ἐξηστύετο ὡς πρὸς ἔχθρῶν τοῦ βασιλέως κατὰ δὴλον, καὶ τοῦ τοσούτου ὑπὸ τοῦ ἀρχηγῶς ὁ τῆς βίβλης δρουγγάριος οὕτως Ὀορύφας λεγόμενος. Ἀλλ' ὁ Θεόφωδος τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν ἑαυτῷ συλλαβῶν, Ὡς ἔφησεν δίκαιον εἶναι Χριστιανὸν δεῖν ἀμαστρίαν ἀνθρώπων χάριτιν παστῶν ὅθεν ὀφείλει τῷ βασιλεὶ ὄρκους δελεασθεῖς, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπαύεται τοῖς ὄρκους θαρρῶν. Ἀλλ' ὁ Θεόφιλος τούτου θέμις εἰς αὐτὸν νῦν μὲν εἰρηκτῆ τιμῆ καὶ φρουρᾷ τῇ κατὰ τοῦ Βουκαλιόντα τοῦτον τίθησι, φρουρεῖσθαι πρὸς τὰς μὴ μὴ δὲ τινι τῶν ἡμερῶν, ἐπεὶ ἔγνω ἑαυτὸν ἤδη θποδιούντα καὶ τὰ ἔσχατα πνέοντα, καλεῖται ἐν νυκτὶ ἐξ αὐθεντίας ἀποσηθῆναι: οἶόν τι

VARIÆ LECTIONES

ἢ θανατεῖν? ἢ ἐστρατεύεσθαι? ἢ καὶ ἴσθαι P.

deserri. Ubi allatum pro eo ac mandaverat fuit, arrepto manu illius naso : *Nunc, ait, neque tu Theophobus nec ego Theophilus.* Non desunt vero qui Theophobi necem Ooryphæ adscribant, non Theophilo; ac dicant, cum primum se illo ei dedit, noctu ab eo ac secreto capitis pœnam excepisse. Hinc apud Persas fama percerebit, non visurum mortem Theophobum, sed incorruptæ vitæ perennitatem consecutam esse, eo quod ejus mors nunquam palam prodita est.

137 39. Circa idem tempus Cretenses plena educta classe Thraciæ maritima populari prædasque agere ac captivos abigere. Eo usque autem processit illorum insolentia ac bellicus furor, ut non solum maritimam deprædari conarentur, sed et in eos qui montem sic dictum Latrus habitant, ac vitam monasticam agunt, strictis gladiis irruerent, eorumque omnem supellectilem Mysorum, quod aiunt, prædam facerent. Constantinus tamen Constantomytes ejus tunc provinciæ præfectus, quod relicta navibus longius in terram excurrerant, velut delphinos in continenti deprehensos jugulavit cunctosque streana manu internecioni dedit. Eodem quoque Theophilo imperatore mense Octobri, indict. 8, Romanorum classis in Thaso insula navali prælio expugnata tota penitus perit. Deincepsque Cyclades insulas, quin et alias omnes, diripiendi ac populandi Ismaelitarum classis atque exercitus nullum finem fecit. Iterum quoque Theophobus et Augustæ frater Bardas cum exercitu in Abasgam missi infaustis adeo omnibus rem gesserunt, ut pauci admodum ex illa expeditione reduces fuerint. Sed et nihil æstus ac rursus exuberantes pluviz prorsusque aeris inæqualitas intemperiesque terram ac colonos lædebant, indeque rerum penuria ac fames. Vix quoque vel unum diem, quandiu ille rerum potitus est, terra motibus quasi destitit.

138 40. Quia vero corporis omnem substantiam ventris diarrhœa taboque exhauserat, nec usquam jam anima sisti poterat, sed avolare ac abscedere quærebat, de filio atque uxore sollicitus eorumque securitati cavens communem omnium conventum ad Magnauram indicit. Ibi ægre sublevantibus lectoque tollentibus necessariis, copiosum cum genuit ducens spiritum : *Altus, inquit, istiusmodi affectus ægritudine, tantoque quatiente turbine, juvenutulis florem dire lamentaretur tantamque hanc felicitatem; quibus jam olim insidiatus livor, nunc quoque graviter obtuens, humanis me rebus extrudit. At ego uxoris futuram viduitatem prævidens filique orphanæ sortem miseram, ministrorum item atque oratorum qui probis moribus ac obsequiis ianuitris sunt, mei denique senatus ac procerum privationem, vehementius desleo atque deploro, o vestra præsen-*

Α πικρὸν αὐτοῦ ἐντάφιον καὶ λυπηρὸν, καὶ πρὸς ἰαυτὸν τὴν ἐκείνου ἀχθῆναι κεφαλὴν. Ἐπαι γοῦν ἤχθη κατὰ τὸ πρόσταγμα, τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ τὴν ἐκείνου βίβα λαβὼν *Nun γε, ἔφησεν, οὐδὲ σὺ Θεόφοβος οὐδ' ἐγὼ Θεόφιλος.* Εἰσὶ δὲ οἱ τὸν θάνατον τοῦ Θεοφόβου τῷ Ἄορύφῳ, ἀλλ' οὐ τῷ βασιλεῖ διδόσασιν, φάσκοντες ὡς ἕμα τῷ πιστεῦσαι τούτῳ αὐτὸν, τὴν κεφαλικὴν ἐπαγαγεῖν τιμωρίαν αὐτῷ λάθρα διὰ νυκτός. Ἐκείθεν οὖν διαβεβόηται μέχρι τοῦδε παρὰ Πέρσαις μὴ εἶσθαι θάνατον τὸν Θεόφοβον, ἀλλ' ἐν ἀφθαρσίᾳ διαζῆν, τῷ κρύβεσθαι ἀλλ' οὐκ ἀναφανδὸν τὸν ἐκείνου θάνατον γενέσθαι ποτέ.

λθ'. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Κρήτες [P. 85] παντὶ στόλῳ ἀράμενοι τὴν παράλιον ἐθήσθη τῶν Θρακησιῶν καὶ ἡχμαλώτιζον. Παρὰ τοσούτων δὲ αὐτῶν ἐχώρου τὰ νεανισμάτα καὶ τὰ στρατηγήματα *καρ' ὅσον οὐ τὴν αἰγιαλίτιν μόνον ἐπειρῶντο καταδραμεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἐν τῷ ὄρει, ὅπερ οὕτω καλεῖται Ἀάτρος, ἐνσκηνοῦντων καὶ τῶν μοναζήσεων ἀσπαζομένων γυμνῶ τῷ ξίφει χωρεῖν καὶ Μουσῶν λείαν τὰ ἐκείσε ποιεῖν. Ἀλλὰ Κωνσταντῖνος δὲ κατὰ τὸν Κοντομύτην τηρικαῦτα τὴν πρόνοιαν τοῦ θέματος τούτου ποιῶν, ἐπέπερ ἔβω πρὸς τὴν χέρσον ἐγένοντο, ὡς δελφίνες τούτους ἀπέσφαξε καὶ γενναίᾳ χειρὶ τῇ ἀφανείᾳ πάντας παρέδωκεν. Καὶ κατὰ τὸν τῆς αὐτοκρατορίας δὲ χρόνον αὐτοῦ καὶ τὸν Ὀκτώθριον μῆνα, εἰς Ἰνδικτιῶνα ὑγέθη, ὁ τῶν Ῥωμαίων στόλος ἐν τῇ νήσῳ τῇ Θάσῳ καταναυμαχηθεὶς ἀρδὴν ἄπας ἀπώλετο. Καὶ κατὰ τὸ ἐξῆς δὲ τὰς Κυκλάδας νήσους, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς ἄλλας ἀπάσα, ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν κατασῶρων στρατὸς οὐκ ἐπαύετο. Καὶ αὖτις ἐν Ἀδασγίᾳ δὲ τε Θεόφοβος καὶ ὁ τῆς Θεοδώρας ἀδελφὸς Βάρδας ἀποσταλέντες μετὰ στρατιᾶς ἰσχυρῶς ἐδυστύχησαν, ὄλιγων ἔγαν ἐκείθεν ὑποστρεψάντων. Ἀλλὰ καὶ αὐχμοὶ καὶ πάλιν χιμῶνες ἐξαισιοὶ καὶ ὄλωσ ἀνωμαλῆαι καὶ δυσκρασίαι κατὰ τὸν αἶρα γινόμεναι ἐκάκουν τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ, ἐξ ὧν σιτοδείαι καὶ λιμοὶ καὶ γῆ; ἐκ σεισμῶν ἀνατιναγμοὶ οὐκ ἦν ὅτε μὴ ἐγίνοντο κατὰ τὴν αὐτοῦ ἄπασαν τῆς βασιλείας ἡμέραν.*

μ'. Ἐπαι δὲ ὄλην ἐκκενώσας τὴν τοῦ σώματος οὐσίαν τῇ τῆς γαστρὸς διαβρόσῃ καὶ φθόῃ, ὡς μηδαμοῦ σῆναι τῆς ψυχῆς ἔτι δυναμένης ἀλλ' ἀποπτῆναι αὐτῆς ζητούσης καὶ ἀποστῆναι, ἐδεδίει [δὲ] περὶ τοῦ *Δ* υιοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς, ἐν τῇ Μαγναύρᾳ πάντας ἐκκλησιάσας [δτε] καὶ μόγις κλίνης ὑπὸ τῶν ἐπιτηδείων κουφισθεὶς καὶ ἀρθεὶς, καὶ πολὺ ἀθροίσας πνεῦμα ἐν στεναγμῷ, *Ἄλλος μὲν, ἔφη, ἀπολοφύρομενος ἐν τοιαύτῃ νόσῳ καὶ καταγίδει τὸ τῆς νόσσητος ἀνθος ἐξεστραφῆθησε καὶ τὴν τοσαύτην εὐδαιμονίαν, αἷς δὲ ἐξ ἀρχῆς φθόνος ἐπιβασκαίνωμε δεινῶς τὰ νῦν ἐπορθαλιμίζει καὶ ἐξ ἀνθρώπων με ποιεῖ. Ἐγὼ δὲ τὴν τῆς γαμετῆς μου χηρείαν προορῶν καὶ τὴν τοῦ υιοῦ δυσκοτυλίαν καὶ ὄργαν, πρὸς δὲ καὶ διακόνων ἤθεσι καλοῖς ἐντραφέντων καὶ θαρακείαις καὶ τῆς ἐμῆς συναλήθου καὶ γερουσίας τὴν στέρησιν, ἀνακλιλαίμαι, ὡ παρ-*

VARIÆ LECTIONES.

οἱ τὸν αὐτὸν τῆς? οἱ τῆς om. P.

όντας, καὶ ἀποδόρομαι ὡς τε ὑμᾶς χειροθήβεις ἄ
 ὄντας καὶ πρᾶξις καταλιμπάνων πρὸς ὃν οὐκ
 οἶδα πορεύομαι βίον, καὶ [P. 86] ἀλλόδοσομαι
 δόξαν ἀπ' ἧς οὐδ' ὄλιως ὁ τί μοι προσκαπαντή-
 σσαι ἔγνωκα. Ἄλλα μέμνησθέ μου τῶς τῆς ἧς
 οὐκέτι γλώττης ἀκούσθε καὶ ἦν ὅτε πικρὰ τοῦ
 πρέποτος ἔνεκεν καὶ συμφέροτος· καὶ τὴν
 μετὰ θάνατον ἐβροίαν εἰς τε υἱὸν καὶ γυναῖκα
 διαβαλόντων ταμιεύσασθε, ἐκείνο πάντως προσ-
 στυμούμενοι, ὡς ὁκοῖς περ ἕκαστος τῷ πέλας
 τοῦτον γτησεται, τοιοῦτον καὶ αὐτῷ τὸ πρὸς τὸ
 μέλλον συμβήσεται. Τοιοῦτοις ῥήμασι τῆς βασι-
 λικῆς πάντας κατακλιούσης γλώττης καὶ ἡμερού-
 σης, οὐκ ἦν ὅστις ἀδάκρυτος ἦν, οὐδ' ἦν εἰκάσαι τὸν
 ἀναπεμφόμενα ἐκ τῶν παρόντων στεναγμόν τε καὶ
 ἄθυρρόν.

μγ'. Μικρὸν οὖν ἐτι ἐπιθώσας κατὰ τὴν εἰκόδα
 τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τὸν βίον μετέλλαξεν, τῆς
 βασιλείας γενόμενος ἐγκρατῆς μηνᾶς τρεῖς ἐπὶ δώ-
 δεκα ἔτασιν, πολλὰ τοὺς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως περι-
 εχομένους, παρ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον μυστατόμενός
 τε καὶ χειμῶνα πάντα κατὰ πᾶσαν ὥραν καιροῦ
 ἐπάγων αὐταῖς ἀπειθῶς, ἀπ' ὧν ἔνεκεν καὶ τὸ δυσ-
 τυχῆς ὄνομα παρὰ παντὸς ἀνθρώπου ὡσπερ τινα
 κληρὸν ἐπήγετο, μηδέποτε τρόπαιον στήσας κατὰ
 τὸν ἔχθρῶν βασιλικόν τε καὶ ἀξιόπαινον, μήτε μὴν
 τὴν προτέραν ἤταν ἀναμάχεσθαι δυναθεῖς, καίτοι
 γε ὀπτικαῖδεκα κολέμους παρ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν
 κατὰ τῶν ἔχθρῶν συστήσας, καὶ τοσαυτάκις αὐτοῖς
 συμπλακεῖς καὶ πρὸς παρατάξεις χωρήσας οὐκ ἀγεν-
 νεῖς. Ἄλλα τοῦτον μὲν οὕτω καταστρέψαντα τὸν
 βίον ἐνταῦθα καταλιπόντας ἐπὶ τὰς καταλόπους οἰκο-
 δομὰς αὐτοῦ που περὶ ἡ τὰ ἀνάκτορα οὖσας βα-
 διούμεθα, ἀξιολογώτατας οὖσας καὶ μνήμης τυχεῖν
 ἰκανάς.

μδ'. Εὐθύς γοῦν ἀπὸ τοῦ Κυρίου εἰσιῶν κατὰ τὸ
 πρόσωπον ὑπαντώσας εὐρήσεις αὐτάς. Ὁ τε γὰρ
 Καρανός, ὃς οὕτω φέρεται τὴν κλησίαν διὰ τὸ ἀπὸ ἡ
 τῆς γραβώσεως ἔχειν ἀπὸ λίθου Καρανοῦ ὀλόν τινα
 πλατὴν ποταμῶν, ὃ καὶ χρηματίζων σήμερον βε-
 στιάριον τῶν ἀποθησαυρίζομένων πέπλων [ἐκ] σφρι-
 κῶν, τῆς ἐκείνου προνοίας ἔργον ἐστίν, οὐ μὴν δὲ
 ἀλλὰ καὶ ὁ γείτων αὐτοῦ χειρυσωμένην ἔχων ὄροφην
 Τριχογχοῦ, ἐκ τοῦ σχήματος τὴν κλησίαν λαχὼν· τρισὶ
 γὰρ κόγχαις μετεωρίζεται, μὲν κατὰ τὴν ἀνατο-
 λὴν συνοικοδομούμενος, ἢ καὶ ἐκ τεσσάρων κίωνων
 Ῥωμαίων ὑποστηρίζεται, δυσὶ δὲ ἐγκαρσίαις, κατὰ
 ἔρκον καὶ μεσημέριαν φημί. Τὸ πρὸς δύσιν δὲ τοῦ
 οἴκου μέρος ὑπὸ δύο μὲν κίωνων ἀνέχεται, τριῶν δὲ
 πυλῶν τὴν ἔξοδον δίδωσιν. Τούτων ἡ μέση μὲν ἐξ
 ὄργυρον κατεσκευάζεται, [P. 87] αὐτῆς δὲ ἐκα-
 τέρωθεν ἐκ γεγαυμένου χαλκοῦ. Ἡ ἔξοδος εἰς τὸ
 καλούμενον ὄστω Σίγμα ἐξάγει, ἐκ τῆς πρὸς τὸ
 στοιχεῖον ὁμοιότητος τὴν ἐπανωμίαν λαθόν, ὃ ἴσην
 τε καὶ ὁμοίαν τοῦ Τριχογχοῦ τὴν εἰς τοῦ τοίχου
 ἐπανθούσαν ἑραϊότητα φέρει· ἐκ γὰρ λακαρικῶν
 καμποικίδων τοῦτό τε κἀκεῖνο μαρμάρωται. Ἄλλὰ

lium concio, quod vos mansuetos milesque relin-
 quens ad eam quam nescio vitam proficiscor, glo-
 riamque commuto, cujus loco quid mihi eventurum
 sit ignoro. Verum hactenus meæ memores linguæ
 estote, quam nunquam amplius estis audituri; quæ
 et acerba, pro eo ac honesti atque utilis ratio expo-
 scebat, quandoque locuta est, nuncque cum e vobis
 excessero, benevolentiam in filium uxoremque recur-
 rentiam reponite, istud omnino cogitantes, fors ut
 qualis quisque in proximum suum exstiterit, tale ei
 quoque in futurum contingat. Verbis ejusmodi
 139 imperatoris lingua concionem omnem delin-
 niente atque mulcente, in ea qui lacrymas teneret
 nullus erat, majorque omnium pectore erumpens
 gemitus ac ejulatus quam ut ullus satis conjectura
 assequi queat.

41. Paucos hinc dies vitæ superstes vigesima die
 Januarii naturæ debitum solvit, imperio potitus
 annos duodecim menses trea. Adversus rectæ fidei
 professores per omnem vitam odium implacabile
 gessit, nullumque non turbinem omni hora ac
 quavis occasione nulla eis venia indulgentiæque
 adhibuit; quo factum est ut infortunati nomen
 apud omnes velut hæreditario quodam jure repor-
 tarit. Nunquam pro imperii majestate a claude dig-
 num adversus hostes tropæum erexit, ac neque
 acceptam cladem resarcire unquam satis potuit,
 idque eum octodecies per omnem vitam suscepta
 adversus hostes expeditione toties cum illis signa
 contulerit, nec contemnendas copias pugnam com-
 missurus duxerit. Verum Theophilo sic vita functo
 a nobis relicto, ad reliqua ejus ædificia exstantia
 in palatio procedamus, utpote præmagnifica digna-
 que memoria.

42. Statim itaque a Cyrio ingredienti ædificia
 illa in faciem incurrent. Nam et Cariani domus,
 sic dicta quod a gradibus quamdam velut fluminis
 planitiem Cariano strata lapide exhibeat, quæ et
 hactenus 140 sericarum vestium penus est, ac
 vestiarium vocatur, illius curæ opus est. Sed et illi
 viciniam Triconchum, auro obductum tectum ha-
 bens, cui ex figura nomen est. Triplici enim cou-
 cha assurgit, una ad Orientem exstructa, quæ et
 quatuor columnis Romanis (porphyreticas vocant)
 fulcitur, duplicique obliqua ad aquilonem et meri-
 diem. Ea porro domus pars quæ ad occidentem
 spectat, duabus columnis sustinetur tribusque
 portis exitum præbet. Harum media argento con-
 flata, utrinque illi adjacentes ære splendent. Exitus
 ad locum dicit Sigma appellatum, ab ejus elementi
 affini figura. Parem Sigma Triconcho in parietibus
 fulgentem venustatem præfert: utrumque enim
 varii coloris marmoribus incrustatum est. Quod
 autem Sigma vocant, tectum firmam habet ac
 præmagnificum, quindecim columnis ex lapide
 Docimino futurum. Hinc per styraem ad ejus fun-

VARIÆ LECTIONES.

“ περὶ] ἐπὶ P. “ ἐπὶ ?

amentum descendens eandem cum superioribus figuram habere inuenies ac compositionem, novemdecim columnis subnixum, constructa porticu piperato lapide. Prope hanc porticum, paulo interius magisque ad orientem, aliud quidpiam Tetraserum excitavit artifex, ipsum perinde tripliei concha comprehensum, ad similitudinem imminentis illi Triconcli; quarum una quidem ad orientem spectat, duarum vero aliarum alteram ad occidentem, alteram ad meridlem comprehendit: 141 quæ autem pars ad aquilonem vergit, duplici columna vero piperina discretam mysterium habet, sic rite pro rei ratione nuncupatum, eo quod haud secus ac specus resonans repetitum sonum omnem (is Echo dicitur) ad audientes transmittit: sic, sive quis ad orientalis sive ad occidentalis conchæ parietem accedens silentio ac secum ipse loquatur, exque diametro ac ex aduerso recta alius stans parieti aurem adinuat, vocem silentio dictam, ac si in aurem quis locutus esset, distincte audit. Tale nimirum est quod ibi miraculum exhiberi contingit.

43. Huic ædi adjunctum unaque constructum ejus, quod dicebamus, Sigma peristylum. Post hæc subdivale quoddam atrium effunditur, mediam habens phialam æream, cujus labrum argento coronatum. Hæc auream habens cochleam sic appellata est, mystica Triconchl phiala, ex vicino scilicet utroque ædificio, mysterio ac Triconcho, nacta ut sic vocaretur. Eodem prope loco juncti exstant gradus ex Præconnesio candido lapide; mediaque eorum, quos diximus, graduum marmorea apsis, duplici ordine graciliorum columnarum fulta. Sunt et ibi, ad latus orientale Sigma, æræi leones duo hiantibus faucibus erecti. Hi aquam evomentes, mediamque omnem aream Sigma latice compluentes, non exiguum 142 præbent voluptatem. Phiala autem, quo tempore nuces et amygdala frugesque aliæ ac poma esui apta sunt, condito plena, se ex cochlea effundente, quisquis astantium vellet, miscerat præbebatque delicias, cunctis quidem haud dubie thymelicis, iis tamen amplius qui ex organis contentiusque psallebant. In gradibus consis: eius omnis populus et magistratus una cum officialibus imperatoris comitatum implabant, medium habentes, in ea scilicet quam dicebam marmorea apside, si quando adesse contingeret, etiam scholarum domesticum cum excubito et duobus factionum, Prasinæ scilicet atque Venetæ, tribunis, ita ut Venetæ quidem factionis tribunus staret juxta domesticum scholarum, Prasinæ vero tribunus juxta excubitum; sin autem quandoque domesticum excubitumque deesse contingeret, eos saltem habentes quos diximus tribunos. Horum omnium inspector erat imperator, omni iucunditate

Α τοῦτο μὲν τὴν θροφὴν ἔχει: σιεῖράν τε καὶ λαμπρὰν, ὅτι καὶ πεντεκαίδεκα κίονσιν ἤρασται ἐκ λίθου δοκίμου· διὰ στύρακος δὲ πρὸς τὸν θεμέλιον αὐτοῦ κατωὺν τὴν αὐτὴν ἔχοντα τοῦ σχήματος· εἰκόνα τε καὶ ὁμοίωσιν ἐδρήσεις, ἐννεα πρὸς ταῖς ὀκτα κίονσιν διαβασταζόμενον, καὶ τὸν περιπάτον ἔχοντα κατεστρωμένον ἐκ λίθου πιπεράτου. Τοῦτου δὲ κλησίον τοῦ περιπάτου, ἐνδοτερόν που καὶ ἀνατολικώτερον, Τετρασέρων τε ὁ τεχνίτης ἐξήγειρεν, τρισὶ καὶ αὐτὸ κόγχαις διειλημμένον κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπικειμένου αὐτῷ Τρικόγχου. Ἀλλὰ τὴν μίαν πρὸς τὴν ἀνατολὴν, τὰς ἑτέρας δὲ δύο μίαν μὲν πρὸς τὴν ὄσιν θαλάσσαν δὲ πρὸς τὴν μυστηριώδη συμπεριέληφεν. Τὸ δὲ ἀρκυῶν μέρος ἐκ δύο κίωνων ἀληθινοππιπέρων ἔχει διανεργόμενον Μυστηρίον· οὕτω τὴν κλησίον ἔχει τοῦτο κατάλληλον. Καὶ ἡ αἰτία ὅτι καθάπερ τὰ ἀντρα συνεπηχῶν ὁ ἀβλαβὴ τὴν ἡχώ διαπέμπει πρὸς τοὺς ἀκούοντας· καὶ εἰ τις τῷ τοίχῳ πλησιάζας τῆς ἀνατολικῆς κόγχης εἴτε δὴ καὶ δυτικῆς ἐν μυστηρίῳ τι εἴπη καὶ καθ' ἑαυτὸν, ἐκ διαμέτρου τε καὶ ἀντιπέρας· ἰστάμενος ἕτερος, εἰ τὸ οὖς τῷ τοίχῳ ἐπιθῆται, τῆς ἐν μυστηρίῳ λαλουμένης ἐκείνης φωνῆς αὐτήκοός πως γενήσεται. Τοιοῦτόν τι περὶ αὐτὸ θαῦμα ἐγγίνεται.

Β γ'. Τοῦτω δὴ τῷ οἴκῳ παρεπεπήγει πως καὶ ἀσγκατεσκευάσται ὁ τοῦ Σίγμα περιστύλος, ὁ πρότερον ἡμῖν εἰρημένος. Ἐκ δὲ τοῦτου ὑπαίθρον τε καὶ ἐξάερον κέχυται, μέσον μὲν φιάλην ἔχον χαλκῆν, ἐξ ἀργύρου τὸ χεῖλος ἔχουσαν ἐστεμμένον· ἢ διὰ χρυσοῦ στροβίλιον ἔχουσα οὕτω κατωμόμασται, μυστικῆ τοῦ Τρικόγχου φιάλη, ἔκ τε τοῦ πλησίον ἀσκοδομημένου Μυστηρίου καὶ τοῦ τρικόγχου εἰκμητος ἐπωνυμίαν λαβοῦσα. Ἐκ δὲ ταύτης αὐτοῦ τοῦ πλησίον καὶ ἀναβάθρας ἐστήχασιν ἐκ Προικοννησίου λίθου λευκοῦ, καὶ μέσον τῶν εἰρημένων ἀναβαθμῶν τροπικῆ ἐκ μαρμάρων, ὑπὸ δύο λεπτοκαλάμων κίωνων ἐστηριγμένη. Αὐτοῦ που παρὰ τὴν πλευρὰν τοῦ πρὸς τὸ εὖρος Σίγμα καὶ δύο χαλκᾶ λεοντοχάσματα ἐπεπήγεισαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕδωρ ἐκφέροντα τὸ κοῖλον ἅπαν τοῦ Σίγμα ἐπλήρου τοῦ νάματος, τέρψιν οὐ μικρὰν παρέχοντα· ἢ δὲ δὴ φιάλη κατὰ τὸν καιρὸν τῶν δοξίμων, πιστακίων καὶ [P. 88] ἀρυγθάλων, ἀλλὰ μὴν καὶ κουναρίων πεπληρωμένη, κονδίτου ἐκ στροβιλίου ἐκδομένου, πᾶσιν εἰλίρα καὶ παρείχε

Δ τρυφᾶν τοῖς ὄσοι δι' ἐφέσεως· εἶχον τῶν ἐστηκῶτων ἐκεῖ, πᾶσι μὲν ἀναντιβῆτως τοῖς ἐκ θυμῆλης, πλείον δὲ τοῖς ἐξ ὀργάνων ψάλλουσι καὶ τὸ σύντονον. Κατὰ μὲν δὴ τὰς ἀναβάθρας ὁ δῆμος ἅπας ἰστάμενος καὶ τὸ πολίτευμα μετὰ τῶν περατικῶν ὁ τεγμάτων τὴν τάξιν ἐπλήρου τὴν βασιλικὴν, μέσον αὐτῶν δηλαδὴ κατὰ τὴν εἰρημένην μαρμαρίνον τροπικὴν, εἰ μὲν τύχοιεν, ἔχοντες καὶ τὸν δομῆστικὸν τῶν σχολῶν μετὰ τοῦ ἐσκουδίτου καὶ τῶν δύο δημάρχων, τοῦ τε πραδίνου τοῦ τε βενέτου, πλησίον μὲν τοῦ δομῆστικου ἰσταμένου τοῦ τῶν βενέτων δημάρχου, κλησίον δὲ τοῦ ἐσκουδίτου τοῦ τῶν πρασίτων, εἰ δὲ μὴ τύχοι ἐνίοτε δομῆστικὸς καὶ ὁ ἐσκουδίτος, ἀλλὰ τῶς τοῖς

VARIE LÉCTIONES.

¹⁶ συνεπηχῶν? ¹⁷ ὑπερατικῶν margin. ¹⁸ μὲν] δὲ P.

γε δημάρχους ἔχοντες. Τούτων ἔφορος ἦν ἀπάντων ὁ βασιλεὺς, καὶ θυμηδίας ἀπάσης πληροῦμενος, ἐν χρυσῷ διαλίθῳ θρόνῳ καθήμενος, καὶ μὴ πρότερον ἐξαισιωδόμενος, ὡς καὶ τακτικὰ βιβλία καὶ βασιλικὰ διαγορευούσιν, ἢ τῶν σκιρτημάτων ἐκείνων ἐπαπολαύσαι διὰ τῆς θείας καὶ τῶν πολιτικῶν ἐξαλαμάτων. Οὕτω μὲν ταῦτα καὶ διὰ τοῦτο τῷ Θεοφίλῳ κατασκευάσθησαν, τοσοῦτος δὲ ἔρωσ ἦν τούτων αὐτῷ ὡς καὶ τὰς συνήθεις τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεις καὶ καθ' ^α ἡμέραν προελθούσας ἐν αὐτῷ δὴ Τρικόγχῳ ἐπέτελεν. Οὗ καὶ κατὰ πρόσωπον τῆς ἐξ ἄργύρου κατασκευασμένης τῶν πυλῶν ἀνεστηκυῖα ἴστιν ὄροφῃ τέσσαροι κίονες μεταωριζομένη ἐκ Θετταλικῷ, τοῦ καὶ πρασίνου, λίθου. Ἀντικρὺ δὲ ταύτης καὶ κατὰ μέτωπον, πλησίον δὲ τῶν εἰρημίων ἀναβιβασμῶν, κατὰ τὸ πρὸς δυσμὰς μέρος τοῦ Σίγμα τρίκλινοι πεφυκότες τῷ Θεοφίλῳ ἐξικοδόμηται. Πυξίτης ὄνομα τῷ ἐνί τε καὶ κατωτέρῳ, ἄτερος δὲ ἀνώνομος μὲν ἀνώτερος δὲ, καὶ αὐτοῦ τὸν βασιλεῖον κληρὸν ἐν αὐτῷ διατεῖσθαι λαχῶν. Τούτου δὲ Πυξίτου κατὰ τὴν πλευρὰν στίχοι λελατομήνται, ἀσκηρῆτις ὄντες γεννήματα Στεφάνου μὲν ἔχοντο; τοῦνομα, οὕτω δὲ τοῦ Καπετωλίτου προσαγορευομένου. Οἱ δὲ κατὰ τὸν τοῦ Σίγμα περιθρονον ἐγκολαζόμενοι τοῦ οἴκουμενικοῦ διδασκάλου (Ἰγνάτιος οὗτος ἐκαλεῖται) τυγχάνουσιν. Κατὰ τὸ εὐώνυμον δὲ μέρος, ὡς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Σίγμα, ἑσπέρως τις τρίκλινος ἐξήρτηται, ὃς Ἐρως μὲν ἐπιπέληται, ὀπλοθήκη δὲ αὐτῷ ἐχρημάτιζεν. Ἐνεῦθεν οὐκ ἄλλο τι ἢ ἱστορημένας ἀσπίδας καὶ ἔκλα παντοία ἴδοι τις ἐν αὐτῷ, καὶ ταύταις τοὺς τοίχους διαμορφουμένας, ὡς τὸ εἰκόσ. Καὶ τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Τρικόγχου ἔχει δὲ τῶν δυσμῶν οὕτως ἔνεστιν ἰδεῖν τοὺς ἀνεγερμένους οἴκους ἔχει· κατὰ δὲ τὸ πρὸς ἀνατολὰς μέρος ἴδοις μὲν καὶ τὸν Μαρμαρίτην [P. 89] προσαγορευόμενον. Τρίκλινος οὗτος ἐκ βιβίων τῷ Θεοφίλῳ ἀνεστηκὼς ^α, ὃς ὁκτώ μὲν κίονες βοδοποικίλοις τὸν ὄροπον στηρίζεται, τοὺς τοίχους δὲ ζώεις πεποικιλμένους παντοδαπῶς καὶ ^β τὸ ἴδαφος ἔχει ἐκ Προικοννησίου λίθου καὶ συγκοπῆς ἄπαν καταστρωμένον. Ἰδοις δὲ καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ κοιτῶνος ἐκ τεσσάρων μὲν κίωνων Βαθυίων τὸν χρυσῷ κατάστικτον κύκλον τῆς ὄροφῆς ἀνεχόμενον, ἐκ τεσσάρων δὲ Θετταλικῶν τὰς στολὰς ἀνεγερμένας καὶ βεσταζομένας, τοῦ τε ἀνατολικῷ μέρους καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ, τοὺς τοίχους δὲ καὶ τὸ ἴδαφος ὁμοίως τοῖς Μαρμαρίται καταστρωμένα λαμπρῶς. Οὗτος μὲν ὁ κοίτων εἶχεν ἐν αὐτῷ διατείνωμενον τὸν Θεοφίλον ἀπὸ τῆς ἐαρινῆς ἐπισημερίας ^γ μέχρι τῆς μεσοπυρινῆς ^δ καὶ αὐθις ἄρι δὲ τῆς χειμερινῆς μετνιαζούσης τροπῆς κατὰ τὸν ἄλλον μεταπίζετο κοιτῶνα τὸν κατὰ τὸν Καριανὸν τρίκλινον, καὶ αὐτὸν ὑπ' ἐκείνου ἐκδομημένον διὰ τὰς τῶν νότων ἰσχυροτέρας καὶ βιαιοτέρας πνοάς· ὁ καὶ νῦν τοῦ παππίου ἴστιν ἔκιν καταγύγιον. Οὐχ ἦρτον δὲ κατόψει καὶ τὸ ἐκείσε δὴ ἡλιακὸν ὑπ' ἐκείνου καταβεβλημένον κατὰ πρόσωπον τοῦ βορρᾶ, ἐξ οὗ δὴ ὠρᾶτο καὶ τὸ παλαιὸν ἐξωκαμιστήριον, ἐκείσε τῆνικαῦτα τυγχάνον, ἐνθα

repletus, in aureo gemmisque distincto sedens solio, nec prius surgebat, ut libris bellica ipsaque imperatorum domestica continentibus statutum est, quam gesticulationibus ejusmodi civiumque tripudio delectatus esset. Ita hæc, inque eum usum a Theophilo exstructa. Tanto autem horum amore tenebatur, ut consuetas causarum lites in Trinconcho ipso dirimeret et quotidie ad ipsum procederet : cui etiam a fronte portæ argenteæ **143** subline quatuor columnis Thessalici marmoris, quod est viride, tectum imminet. E regione autem illius est a tergo, haud procul ab his quos diximus gradibus, ad Sigma occidentalem partem, quæ exstant triclina, Theophilo auctore sunt exstructa. Pyxites nomen unius ac inferiori : alterum, quod est superioris, caret nomine, in quo etiam palatini clerici vestiri solent. Ad Pyxitis latus insculpti sunt versus, Stephani a secretis Capetoliti vena producti : qui autem in Sigma porticu exstant exarati, Ignatii sic nuncupati universalis magistri, ingenii monumenta sunt. Ad lævum latus, velut ad Sigma orientalem partem, aliud quoddam triclimum imminet, cognomento Eros ; quod illi armorum penus erat. Hinc non aliud quis in eo videat quam clypeos omnisque generis arma in parietibus depicta, inque illis, ut par est, coloribus manuque ac penicillo expressa. Inque eum modum a Triconcho ad occidentales usque partes excitatas ibi ædes liceat conspiciere : ad orientem autem etiam videas quam vocant Margaritam. Est autem illa triclimum a fundamentis a Theophilo excitatum, cujus tectum columnarum octo Rhodio marmore variarum fulciunt : muri omnis generis pictis animalibus variegati, pavementum omne Præconnesio stratum lapide et tessellatum. Videre etiam licet orbem **144** cameræ cubiculi quod illic est, auro distinctum et quatuor columnis Bathuinis suffultum ; quatuor item Thessalicis sustentatas porticus, tum orientalis lateris tum meridialis. Ejus parietes et pavementum magnifice strata perinde ac Margaritæ. Versabatur in eo cubiculo Theophilus ab æquinœctio verno ad æquinœctium autumnale ac deinceps. Jam autem appetente hiemali solstitio ad aliud cubiculum in Cariani triclino commeabat, quod ipse construxerat ; in quo ab australium ventorum vehementioribus se protegeret. Cubiculum hoc nunc papie domicilium est. Nec minus videbis, quod illic exstat, sic dictum Solare ab eo ad æquilonem fundatum ; ex quo aspicietur, quod tunc illic erat, vetus Sphæristerium, ubi et nova exstructa ecclesia ; suntque duæ phialæ et hortus interior, ab inclytæ memoriæ Basilii imperatore effecta. Et quidem ad plagam orientalem hæc sunt ejus ædificia : ad austram vero, productis primum Solaribus, uti superioris diximus, hortisque, qui nunc sunt, constitutis, præterea etiam cubicula exstruxit, quod Camilam vocant, alterumque illi vicinam ; quodque iterum

VARIÆ LECTIONES.

^α καθ'] μεθ' P. ^β ἀνεστηκὼς· ὁ P ^γ καὶ om. P. ^δ Ἰσημερινῆς? ^ε μεσοπυρινῆς P.

prope illud ordine tertium est : ac modo Augustæ A vestium penus (hoc est vestiarium) est. Cæterum Camilas, sic dictum cubiculum, tectum quidem habet auro distinctum, quod columnæ sex Thessalici lapidis (hoc est viridis) sublime 145 fulciunt. Parietem inferiores quidem partes similibus marmoribus ciusitis constratæ sunt; superiores vero extant statuas quasdam ex tessellis compositas, quæ poma decerpunt. Præterea vero etiam pavementum ex Præconnesio lapide stratum. Una quoque extractum oratorium, duo continens altaria, alterum sanctissimæ Dei Genitricis nomine, alterum Michaelis principis cœlestis militiæ, subjectus ei xystus, per clatrum marmoreum in triclinium Aureum aspectans, bibliothecæ usui addictus a Christi amante Constantino Porphyrogeneto; cuius rursus cœnaculum parietes quidem ex Bathuino lapide splendidos habet, pavementum vero omne ex tessellulis marmoreis varii coloris compositum est. Quod Canillam sequitur alterum cubiculum, tectum priori simile habet, Dociminis quatuor columnis subnixum, pavementum Præconnesio stratum lapide. Parietem aerem (inferiores scilicet partes) quemadmodum primum cubiculum aureis tessellis ubique exornatum habet : reliquum vero, ubi deficiunt tessellulæ, arbores quædam versicoloreque figuræ implent ex Prasino marmore. Huic subjectum cubiculum, quod et medius xystus seu ambulacrum dicitur, exsectorum gynæceo præfectorum domicilio addictum est. Tertium denique, una cum cubiculo, quod nunc Augustæ vestium penus est (id est vestiarium), simile his tectum habet. Pavimentum candido lapide Præconnesio stratum; parietes omnes, non tunc quidem 146 sed postea, Michaelis Theophili filio imperatore, pictis imaginibus egregie ornati. Ejus quod huic conjunctum cohærensque diversorium est, tectum columnis septem Carianis fulcitur; quinque ex meridiali plaga, duabus ex ea quæ ad orientem spectat, muro duplici munitur, quibus porphyretici Paganisique et Cariani, necnon et Prasini, undulati denique Thessalici marmoris crustæ ornamentum præbent. Appellatur diversorium istud ac aula Musicus ob marmorum vario colore compositorum insignem elegantiam, unde et pavimenti faciem ex diversis figuris diversisque ac pulcherrimis lapidibus egregie concinnatam habet. Dicitur videndo pratum esse diversis floribus scatens. Huic ad occidentale latus aliud cubiculum adhæret, eadem marmorum elegantia instructum. Ad hæc tectum illius columnis quinque Carianis, tribus ad meridiem, duabus ad occasum, sustentatur. Aliud vero est ad ejus pedes, in duas ædes divisum, haud longe ab Augustæ sacro cubiculo; ubi etiam Christi amans Leo imperator Sanctæ Annæ extruxit oratorium; cuius ipsius tectum columnis quatuor Bathuinis fulcitur, pavementum ex Præconnesio candido la-

καὶ ἡ Νέα ἐκτίσται Ἐκκλησία καὶ αἱ δύο φιδλαὶ εἰσὶν καὶ τὸ μεσοκῆπιον ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Δοιδίμου γενόμενα βασιλέως. Καὶ πρὸς μὲν τὸ ἀνατολικὸν μέρος αὐτὰ αὐτοῦ αἱ οἰκοδομαὶ πρὸς δὲ τὸν νότον πρῶτον μὲν αὐτὰ τὰ ἡλιακὰ προτείνας, ὡς ἡμῖν πρότερον εἴρηται, καὶ τοὺς νῦν ὄντας κήπους ποιήσας κουβούκλεια προσεδείματο, τὸν τε Καμιλῶν οὕτω λεγόμενον καὶ τὸ πλησίον ἐκείνου κουβούκλειον δεύτερον καὶ τὸ τούτου πάλιν κατὰ τάξιν πλησίον ἔρπον, ὃ καὶ νῦν τῆς Αὐγούστης ἐστὶ βεσιτάριον. Ἄλλ' ὁ μὲν Καμιλῶν ἐξ κίονιν ἐκ Θετταλικῷ λίθου, τοῦ καὶ πρᾶσίνου, τὴν χρυσοκατάστικτον ὄροφην μεταωριζόμενος, τῶν δὲ τοίχων τὰ κάτω μὲν ἔχων ἐξ ὁμοίων κατεστρωμένα πλακῶν, τὰ δ' ἄνω ἐκ χρυσοαυγῶν ψηφιδῶν ἀγάλματὰ τινα τρυγῶντα καρπούς, ἐτι δὲ καὶ τοῦδαφος ἐκ λίθων Προικοννησίων, συναρκοδημιεῖον ἔχει καὶ εὐκτήριον, δύο περιέχον βήματα, ἐν μὲν εἰς ὄνομα τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης Θεοτόκου, θάτερον δὲ εἰς ὄνομα τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ. Ὑποδεηκὸς δὲ τούτου μεσόπατον ἐστίν, ὃ τὴν μὲν σκοπιὰν διὰ μαρμαρίνου κλουβίου πρὸς τὸν Χρυσοτρίκλινον ἔχον εἰς βιβλιοθήκην ἀφώρισται παρὰ Κωνσταντίου τοῦ φιλοχρίστου Πορφυρογεννήτου βασιλέως· οὐκ ἐπὶ τὸ ἀριστητήριον αὐθὶς ἐστὶν ἐκ λίθων μὲν Βαθυῶν τοὺς τοίχους ἔχον λελαμπρυσμένους, ἐκ συγκοπῶν δὲ καὶ διαφόρων χροῶν τὸ ἔδαφος πᾶν. [P. 90] Τὸ δὲ μετὰ τὸν Καμιλῶν κουβούκλειον δεύτερον, τὴν ὄροφην ὁμοίαν τῷ προτέρῳ ἔχον καὶ ὑπὸ τεσσάρων κίωνων ἐστηρικμένον δοκιμίων, τὸ ἔδαφος ἐκ Προικοννησίου λίθου κατεστρωται, τῶν τοίχων, ὡς τὸ πρῶτον, τὸν μὲν ἀέρα ἐκ χρυσοειδῶν ψηφιδῶν ὄλιξ κατηγλαῖσμένον φέρον, δένδρα δὲ τινα καὶ ποικιλίματα ἐκ πρᾶσίνου ἔχοντα τὸ λεῖπον ψηφιδῶν ἀναπληρούμενον. Τὸ τοῦτω δὲ ὑποδεηκὸς, ὃ καὶ Μεσόπατος λέγεται, εἰς οἴκησιν τῶν τῆν γυναικωνίτιν πεποστευμένων καρτζιμάδων ἐστίν. Τὸ δὲ τρίτον μετὰ τοῦ κουβούκλειου, τὸ καὶ νῦν τῆς Αὐγούστης βεσιτάριον χρηματίζον, ὁμοίαν ἔχει τούτοις τὴν ὄροφην καὶ τοῦδαφος ἐκ λευκοῦ λίθου Προικοννησίου κατεστρωμένον, τοὺς τοίχους δὲ ἅπαντας ὑπὸ εἰκόνων ὑστερον ἄλλ' οὐ τότε καταγλαῖσθέντας ὑπὸ τοῦ υἱοῦ Μιχαήλ. Τὸ τοῦτω δὲ ἡνωμένον καὶ συμπευκὸς κατώγειον ἐπτά μὲν κίονι Καριανοῖς τὴν ὄροφην στηρίζεται, πάντε μὲν πρὸς μεσημβρίαν δύο δὲ πρὸς ἀνατολήν, τοίχους δὲ δύο ὠχύρωται, ἐκ πλακῶν Ῥωμαίων καὶ Πηγανοσιῶν καὶ Καριανῶν, πρὸς δὲ καὶ πρᾶσίνων καλλωπιζομένους ποταμίων Θετταλικῶν· Μουσικὸς οὗτος κατονομάζεται διὰ τὴν τῶν μαρμάρων ἀκριθεῖ συγκοπὴν, ὅθεν καὶ τὴν τοῦ ἔδαφους λείωσιν ἐκ διαφόρων μὲν σχημάτων ἐκ διαφόρων δὲ καὶ ὠραίων λίθων ἐξηρτυμένην ἔχει. Εἰς οἴκῳ ἀν αὐτῷ ἰδῶν λειμῶνα εἶναι διαφόροις ἀνθεσι βρύοντα. Τούτω πρὸς μὲν ὀπίσθιν κατὰ πλευρὰν κουβούκλειον ἡνωται τὴν τῶν μαρμάρων ὠραιότητα κατὰ πάντα φέρον ἐφόμοιον, ἐτι δὲ καὶ κίονι πάντε Καριανοῖς, τρισὶ μὲν πρὸς μεσημβρίαν δύο δὲ πρὸς δυσμὰς, τὴν ὄροφην βασιτάζουσιν. Ἐτερον δὲ πρὸς πύδας τούτου ἐστίν, εἰς δύο

VARIAE LECTIONES.

* ὡς τὸ add. Combefisus.

μὲν δόμους διηρημένον, τῷ Ἀύγουστιανῶ δὲ πλησιάζον κοιτῶνι· ἔνθα καὶ Λέων ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς ἐκκλήριον τῆς Ἀγίας Ἄννης ἰδεύματο καὶ αὐτὸ ἐκ τεσσάρων μὲν κίωνων Βαθυίων τὴν ὄροφην ἀνεγειρόμενον, ἐν ἔδαφος δὲ ἐκ λίθου λευκοῦ Προικονησίου, πρὸς τοὺς τοίχους ἐκ Βαθυίων πλακῶν διαμορφούμενον. Ἄλλὰ τοῦτο μὲν τῷ τῆς Ἀγούστης πλησιάζει κοιτῶνι, ὡς ἔφαμεν· ἐκεῖνο δὲ τὸ πρὸς δύοσιν τοῦ Μουσικοῦ τὴν μὲν κάθοδον ἐν τῷ προῤῥήθῆντι ἔχει κοιτῶνι διὰ κλίμακος, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν εἰσοδον· [P. 91] εἰσάγει δὲ καὶ πρὸς τὸ καινούργιον^α, κοιτῶνα καὶ τρικλινον ὃν Βασίλειος ὁ ἀοιδίμος ἔκτισε βασιλεὺς, καὶ πρὸς τὴν πόρτικα τοῦ πέμπτου κουβουκλειου, ἐν ᾧ τὸ τοῦ Ἁγίου Παύλου εὐκτήριον ὑπὸ Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου ἔβρυται βασιλέως.

μῦ. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν ταῖς ἀνακτόροις κατὰ τὰ βόρρῃν καὶ νότον ὑπὸ Θεοφίλου μὲν ἀνωκοδόμηται, ὅφ' ἡμῶν δὲ ἱστορία παραδίδονται, ὅτι μὴ βουλόμεθα ἐὰν ἐκεῖνου ἔργα, ὅποιά ποτ' ἂν ἦ, λήθῃ παραδίδεσθαι, εἰς διάγνωσιν τῆς ἐκεῖνου περὶ τὸν βίον προαιρέσεως. Ἄλλὰ καὶ τοὺς τρικλίνοους, τὸν τε οὕτω καλούμενον Λαυσιακὸν, προσέτι δὲ μὴν καὶ τὸν Ἰουστινιανῶ, ἐκεῖνος τοῖς χρυσοεἰδέσι ψήφοις ἐκόσμησε· καὶ τὴν καλῶσιν ἐκ τῶν Βασιλείου τοῦ τυράννου παλατιῶν μεταγαρῶν τῷ Λαυσιακῷ περιέθηκεν. Καὶ ἕτερον δὲ τρικλινον μετὰ τεσσάρων κουβουκλειῶν ἑμενῶν τε καὶ λαμπρῶν, ὧν τὰ δύο μὲν πρὸς τὸ μεσοπέτατον τοῦ δευτέρου κουβουκλειου τοῦ μετὰ τὸν Καμιλῶν, ὑπὸ τεσσάρων ἀψίδων τὴν χρυσοεἰδῆ ὄροφην ἔχοντα, πρὸς τὴν Πορφύραν εἰσιν, ἥτις οὕτω λέγεται διὰ τὸν τὴν δέσποιναν ἐκαίσε Ἰκαλαίαι διανέμειν τὸ δεῖξι ταῖς ἀρχοντίσσαις κατὰ τὸν τῶν βρουμαλίων καιρὸν· Ἔτερα δὲ δύο πρὸς τὸ μέρος τοῦ Λαυσιακοῦ, C ἐξ ὧν καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχει κατασκοπήν, εἰργάσατο μὲν, ἐκ λίθου Προικονησίου τὰ ἰδάφη καταστράσεως αὐτῶν, καὶ ἐκ χρωμάτων ἄλλ' οὐ μαρμάρων τοὺς τοίχους ὠραίας, ὑπὸ ἐμπρησμοῦ δὲ δμοῦ ἀφανεῖς παρεδόθησαν. Καὶ Θείκλα δὲ ἡ τοῦτου πρώτη θυγάτηρ τὸ κατὰ τὰς Βλαχέρνας κουβούκλειον, ἔνθα καὶ τὸ τῆς Πρωτομάρτυρος Θείκλης εὐκτήριον ἔβρυται, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἡγαγεν εὐμορφότατον· ἐκαίσε δὲ καὶ τὸν βίον οὕσα κλινοπέτης ἐξέλιπεν.

VARIE LECTIONES.

^α καινούργιον P : cf. p. 204 B.

ΛΟΓΟΣ Δ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

LIBER IV.

MICHAELIS THEOPHILI FILII IMPERIUM.

[P. 92] α'. Τοιοῦτω μὲν τέλει βίου ὁ Θεοφίλος D ἐχρήσατο, τὴν δὲ βασιλείαν Μιχαήλ ὁ τοῦτου υἱὸς διαδέξατο, τρίτον ἔτος διανύων ἀφ' οὗ εἰς τὸν βίον προήχθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρα. Τῶν δὲ πραγμά-

A pside, ad parietes Bathuini marmoris crustis distinctum. Verum istud Augustæ sacro cubiculo vicinum est, uti diximus : quod autem ad Musici occiduum latus est, ita consertum est ut ex illo per scalam in sacrum idem cubiculum descensus atque aditus pateat. Inducit vero et 147 ad novæ fabricæ cubiculum tricliniumque, a Basilio Inelytæ memoriæ imperatore conditum : ad porticum item quinti cubiculi, quo loco exstat Sanci Pauli oratorium, ab inelytæ memoriæ Basilio imperatore excitatum.

βασιλεὺς, καὶ πρὸς τὴν πόρτικα τοῦ πέμπτου κουβουκλειου τοῦ ἀοιδίμου ἔβρυται βασιλέως.

44. Hæc in palatio ad aquilonem et austrum a Theophilo constructa ædificia, nobis autem, qui nolumus aliquid eorum quæ gessit, quidquid tandem illud sit, oblivioni tradi, quo nimirum ejus animus demerendi cives neminem lateat, litterarum monumentis tradita. Sed et triclinia, tum cui Lausiaci nomen tum quod Justiniani ædificatio est, auro rutilis tessellulis ornavit ; capitula quoque ex Basilici tyranni palatio translata Lausiaco adhibuit. Aliud item triclinium cum quatuor splendidis ornatisque cubiculis, quorum duo versus mesopatum xyatamque secundi cubiculi, quod est post Camillam, tectum auro rutilum quadruplici apside habentia, ad Porphyram dirigunt. Palatii locus est ita dictus, quod illic more olim recepto Augusta nobiles matronas sub brumalium tempus coccino purpuraque impartiat. Duo alia cubacula ad partes Lausiaci, ex quibus etiam in ipsum aspectum habet, exædificavit, pavimento strato Proconnesio lapide ac parietibus vario colore, quanquam non ex marmore, ornatis ; quæ tametsi talia erant, incendio perierunt. Sed et Thecla ejus filiarum natu maxima cubiculum, ubi et 148 Theclæ protomartyris oratorium est, cum sit pulcherrimum, a fundamentis excitavit ; quo etiam loco in lecto decumbens vivere desiit.

ratores fuerunt, quos et pater reliquerat, Theoclitus ac dromi logotheta, Bardasque patricius ac Augustus frater, nec non Manuel magister ex Armeniis oriundus, qui et Augustæ patruus erat. Firmato itaque reipublicæ statu, et cum rerum hæcenus recta gubernatio foret, futurum erat ut et imaginum cultus instauraretur pristinumque honorem illæ rursus reciperent. Ad Manuelem itaque diro morbo gravique conflictatum ingressi Studiant monachi, quippe quibus ille fidei plurimum habebat, facili negotio citoque recuperandam sanitatem pollicentur, si modo tum ipse sanctarum imaginum cultum approbet, tum illius quovis loco sancienti imperatoribus auctor existat. Multi præterea ex aliis montibus divinorum patrum Manuelli amicitia juncti ex eo tempore quo is Armeniacorum dux orat, ad eum venientes eademque rogantes ad rectum tandem eum sensum trahunt, et ut quod ipsis in votis erat polliceatur, si solum morbo levaretur; quod et illorum ad Deum precum instantia consecutus est.

2. Postquam itaque ille morbo liberatus est, nihil rem monachi negligendam ducunt, sed observando eorum quæ sancte Deo pollicitus esset meminisse rogabant; qua admonitione divina æmulatione ejus prorsus animum incenderunt. Communicato itaque cum sociis procuratoribus consilio, cum illis persuasisset operæ prælium esse bono res statu ab exordio ipso componere, illisque in suam traductis sententiam, ad Theodoram ingreditur ea de re commune consilium habiturus. At illa, quippe religiosa matrona vereque regina atque Augusta, ubi de recta fide audivit, *Hoc, inquit, semper et desideraveram, nec versare animo unquam cessabam, etsi hacenus plurimum senatorum procerumque, qui illi studeant hæresi, ingens deterruit numerus, ne quid hæcenus ejus rei molirer. Nec minus qui tuendæ ecclesiæ sibi partes vindicant, metropolitæ omniumque maxime patriarcha. Is namque, 150 cum maritus exiguam quamdam hujus hæresis radicem a majoribus traxisset, eam longe auxit doctrinisque suis ac crebris hortamentis robustiorem fecit, auctor nimium illi effectus, ut ad verbera tormentaque adjiceret animum, quorum quotidie adversus sanctos novus artifex erat, taliumque ei malorum miser incensor ac dotor fuit.* Tum illi: *Ecquid vero causæ est, Augusta, cum sic sentias ac optime consulas, quidvis impedit, ne hoc opere impleas hancque commanem totius plebis lætitiâ festamque lucem peragi jubeas?* Statim ergo accersito bigæ drungario (erat hic Constantinus Thomæ patricii postmodumque dromi logothetæ pater) patriarchæ denuntiat plures unilique viros pietate spectabiles, monachos item convenientes supplicationem Augustis

των ὑπήρχον φροντισταὶ καὶ ἐπίτροποι ὡς ὁ Θεόφιλος κατέλιπε, ὁ τε Θεόκλιτος ὁ εὐνοῦχος, τῆνικαὺτα κανκλιεὺς καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου τυγχάνων, καὶ ὁ πατρικίος Βάρδας ὁ τῆς Αὐγούστης ἀδελφεός, καὶ Μανουὴλ ὁ μέγιστος ἐκ τῶν Ἀρμενίων καταγόμενος, ὃς καὶ θεὸς ἀπὸ πατρὸς τῆς Δεσποίνης ὑπήρχεν. Ἐπαπήγει μὲν οὖν τὰ πολιτικά, καὶ καλῶς τῶς τὰ πράγματα διηθύνετο, ἐμείλλε δὲ καὶ τῶν θείων εἰκόνων προσκύνῃσι ἀνακαινίζεσθαι τε καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν καλινδρομεῖν αὐτὸς τιμῆν. Καὶ δὴ Μανουὴλ νόσῳ πικρῆτι δαινή καὶ χαλεπῇ· πρὸς ἐν εἰσρόντες μοναχοὶ τοῦ Στουδίου (καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ [P. 93] πιστὸς οὐκ ἀγανθὴς πρὸς αὐτοὺς) ἀνάκλησιν τῆς ὑγιαίας ὑπισχνοῦντο ῥᾶδιαν τε καὶ ταχεῖαν γενέσθαι, ἣν μόνον τὴν τῶν ἁγίων προσκύνῃσιν εἰκόνων αὐτὸς τε θελήσῃ καὶ τοὺς κρατοῦντας πείσοι θεοπύσαι ἀπανταχοῦ. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ὁρῶν πολλοὶ τῶν θεοφρόνων Πατέρων προσφιλεῖς τοῦτω τυγχάνοντες, ἐκείθεν τὰς ἀρχὰς πρὸς αὐτὴν λαβόντες ὅτε τῶν Ἀρμενιακῶν ἑστρατιῆται, προσφοιτῶντες καὶ ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις παρακαλοῦντες ἐπέισαν ὁρθὰ φρονῆσαι ποτε καὶ τὸ ποθοῦμενον ὑποσχέσθαι αὐτοῖς, εἰ μόνον βέβαιον γένοιτο· ὃ καὶ γέγονε τῇ αὐτῶν πρὸς τὸν Θεὸν εὐχῇ καὶ σπουδῇ.

Ἐπεὶ γοῦν οὕτως τῆς νόσου ἀπέηλλατο καὶ οἱ μοναχοὶ τῆς πρὸς τὸ πρᾶγμα σπουδῆς οὐκ ἠμέλουν, ἀλλὰ παρακλήσεσι χρώμενοι τῶν πρὸς Θεὸν ὑποσχέσεων ἤξιον μεμνησθαι, πλήρη τοῦτον τοῦ θελοῦ ζήλου εἰργάσαντο· καὶ δὴ τοῖς συνεπιτρόποις ἀνακοινώσας τὰ τῆς βουλῆς, καὶ πείσας ὡς ἔστι καλὴν ἀρχὴν δεξιάν τοῖς πράγμασιν ἐπιθεῖναι, καὶ μετὰ βουλήσας αὐτοὺς καὶ πρὸς τὸ ἑαυτοῦ βούλημα ἀγαγῶν, πρὸς τὴν Θεοδώραν εἰσήει τὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως κοινολογησόμενος. Καὶ ἐκείνη μὲν θεοφιλῆς καὶ ὄντως βασιλεια, ἐπεὶ περὶ τῆς ὀρθοδοξίας ἤκουσε, *Τοῦτο, ἔφη, καὶ δι' ἐπιθυμίας ἤγγον ἀεὶ καὶ μελετώσα διελέικον οὐδαμῶς· ἀλλ' ἡ τῶν πολλῶν συγκαλητικῶν καὶ τῶν ἐν τέλει τῇ τοιαύτῃ προσανακειμένῳ αἰρέσει κληθῆς ἐκάλυεν ἄρχῃ τῆς σήμερον, οὐχ ἥττον δὲ καὶ οἱ τῆς Ἐκκλησίας ὑπερμαχοῦντες μητροπολίται, καὶ μάλιστα ὁ πατριάρχης, ὃς μικρὰν ἔχοντα τῆς τοιαύτης αἰρέσεως τὸν ἐμὸν ἀνδρὰ τὴν ῥίξαν ἐκ τῶν γονέων ἐπὶ πλείον ἠβήσῃς τε καὶ στερεωτέρῳ εἰργάσαιο ταῖς αὐτοῦ εἰσηγήσεσι τε καὶ πικραῖς παραινέσεσιν, εἰς χαλεπὰς αἰκίας καὶ βασάνους ἐτραπήναι τοῦτον κοίησας, ὃς ἐκείνος ὁσμήραι κατὰ τῶν ἁγίων εὐρηκεν, ἀλείπτῃς τε καὶ διδάσκαλος τῶν τοιοῦτων κακῶν ὁ ἄθλιος γεγὼνός.* — Καὶ εἰ γοῦν οὕτω, ἀσχοίται, φρονούσαν σε καὶ βουλευομένην τὰ κάλλιστα τὸ καλλῶδὲν ἔστιν, ἀντιέφησαν, μὴ καὶ εἰς ἔργον ταῦτα ἀχθῆναι καὶ τὴν ἀνδρημον ταύτην καλεῦσαι εἰς πέρας ἐλθεῖν ἑορτήν; Εὐθὺς γοῦν μετακαλεσαμένη τὸν τῆς βιγλῆς δρουγγάριον (Κωνσταντῖνος δὲ οὗτος ἦν, ὁ τοῦ πατρικίου Θωμᾶ καὶ μετὰ ταῦτα γεγονότος λογοθέτου τοῦ δρόμου πατῆρ) ἤλοι τῷ πατριάρχῃ ὡ;

VARIÆ I. ECTIONES.

¹⁵⁰ ὑποδοῖται? cf. 1 19.

πολλοὶ πολλαχθὲν συναηλυθότες εὐλαβείς τε καὶ μοναχοὶ δέησιν ἐποίησαντο πρὸς τὴν βασιλείαν ἡμῶν τοῦ τὰς πανοπέτους κελεύσαι ἀναστηλωθῆναι εἰκόνας. Εἰ μὲν οὖν ὁμολογος εἶ τούτοις καὶ σύμφωνος, καὶ δὴ τὸν παλαιὸν κόσμον ἢ τοῦ Θεοῦ [P. 94] Ἐκκλησίαι ἀπολαμβάνετω· εἰ δ' ἀμφίβολος καὶ τὴν γνώμην οὐκ ἔχων εὐθὴ, τοῦ μὲν θρόνου ἔξω γενεὴ καὶ τῆς πόλεως, κατὰ δὲ τὸ πρόστασιόν σου μικρὸν διάδηθι, μέχρι· ἂν σύλλογος τῶν ἀγίων Πατέρων γένηται μετὰ σου· εἶθε γὰρ ἔτοιμοι διαδικάζεσθαι τε καὶ διαλέγεσθαι καὶ πείθειν σε περὶ τούτων κακῶς λέγοντα.

γ'. Κατὰ τὸν ἐν τῷ πατριαρχεῖω Θεσσαλῶν (τρικλινοῦς δὲ οὗτος κατονομαζόμενος) τηρικαῦτα ἀνίστατο ἐπὶ κλίμακος, τὰς βασιλικὰς ἀγγελλίας δεχόμενος· ὅς ἄμα τῇ ἀκοῇ τῶν λόγων βληθεὶς τὴν ψυχὴν τὸν μὲν ἀποκομιστὴν τούτων οὐδὲν ἕτερον φήσας ἢ βουλεύεσθαι περὶ τούτων καλῶς, ἄμα τῷ λόγῳ ἀπέσταλκεν, καὶ θῆκεν ἢ λόγος ἐγχειρίδιόν τι λαβὼν τὰς κατὰ γαστέρα φλέδας ἀπέτεμεν, ἃς ἦδει δειλίαν μὲν καὶ εἶκτον ἐκ τῆς τοῦ αἵματος δαφίλους ἐκχύσεως ἀποτελεῖν τοῖς πολλοῖς, θάνατον δὲ ἢ τινα κίνδυνον οὐδαμῶς. Θροῦς οὖν καὶ βοή εὐθύς τις περιήχει τὴν ἐκκλησίαν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς βασιλικὰς ἀκοάς, προφθάνουσα τὸν δρουγγάριον, ὡς ἡ δέσποινα ἐκ κελεύσεως· τὴν πατριάρχην κατέσφαξεν. Τῶν γοῦν λεγομένων ἑταστῆς ἀκριβῆς ὁ πατρικίως Βάρδας ἀποσταλεὶς αὐτὰς τε τὰς πληγὰς ἐκ προνοίας γενομένας ἠρέμα πως καταφώρασεν, καὶ τὸ δρᾶμα τὸν ἐλεγγον οὐ διεφύγεν, αὐτῶν τῶν θεραπευτῶν κατειπόντων αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς τομῆς ὄργανα (πλεθοτόμα δὲ ἦν) εἰς μέσον καθυποβαλλόμενα. Ἐκτοτε οὖν οὐδενὸς... ὡς ἐπὶ τοιαύτῃ αἰτίᾳ καὶ γνώμῃ αὐτοφόνῳ ἐπιηλυμένος, ἀπηλαύνετο μὲν καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐξωθεῖτο ὁ ἀλιτήριος, κατὰ τὸ πρόστασιον αὐτοῦ τὸ οὕτω λεγόμενον περιορισθεὶς τὰ Ψυχὰ, εἰσήγετο δὲ ὁ πολλοῖς πόνοις καὶ κόποις τὰ τῆς ἀρετῆς σώσας ἀδιαιώθητα, καὶ τῆς ἐγχερῶν μὲν καθείρξεως, καὶ ταύτης σακρωτῆς, ὡς ἔρικεν, τὴν τῶν τριχῶν ἀπόρροϊαν κληρωσάμενος, παρὰ Θεοῦ δὲ καὶ τῆς βασιλίδος Θεοδώρας τὴν τῆς Ἐκκλησίας κυβέρνησιν τε καὶ πηδαλιούχησιν· Μεθόδιος οὗτος ἦν ὁ μέγας καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀήτητος πρόμαχος.

δ'. Σκόπει δὲ καὶ οὕτως ἐν ταυτῷ συναγαγούσης τῆς γυναικὸς καὶ τῷ ὄντι βοηθοῦ γεγονούσας τῷ ἄνδρι, ἀλλ' οὐκ ἔναντίας, τοὺς ὅποι ποτὲ γῆς ὄντας ἐρθοδόξου, καὶ τὴν παρῆρησιαν ἀναλαβεῖσθαι θεσπίσασα. Ἄγε δὴ, ἔφησεν, ὦ κλῆρος Θεοῦ καὶ Πατέρων, ἐμοῦ τῆρ τῶν ἱερῶν καὶ πανοπέτων [P. 95] ἀναστήλασιν ἐκδῶν ὑμῖν χορηγούσας καὶ διδοῦσας ὅτι μέλλοσά μου μετ' εὐμενείας, ἀντεπιθεῖναι μοι δικαίαν χάριν καὶ αὐτῇ δεσπολτῇ ὁσση λουλήθητε, οὐ ταπεινῆν τινα καὶ μικρὰν, ἵνα μηδὲ χάρις νομιζοίτο, οὐδὲ τοῖς διδοῦσιν ὑμῖν ἢ ἐμοὶ αἰτουμένη ἀνάρμοστὴν τε καὶ ἀσύμφορον, ἐπιτηδείου δὲ καὶ μορίμου καὶ παρὰ Θεῷ εὐαποδέκτου καθεστῶσης καὶ νομιζομένης. Ἢ δὲ ἔστιν ἢ εἰς τὸν ἕμῳ ἄνδρι τε καὶ βασιλῆα περὶ τούτων διαβαίνουσα συγγνώμη τε καὶ συγχώρησις καὶ ἀμνηστία παρὰ Θεοῦ τῆς τοιαύτης διαμαρ-

Α ούτουσσε, ut omni colenda veneratione imagines restitui jubeat. Si igitur ita confitearis hisque consontias, Dei ecclesia vetus ornamentum recipiat; sin autem hæsitas nec recte sentis, relicta sede an urbe in suburbanum tuum tantisper recede, domi sancti Paires una tecum convenient. His enim in promptu est ut iudicio tecum contendant ac disputent, maleque de imaginibus loquenti ac sentienti, quod sanioris mentis sit, suadeant.

3. Erat Jannes in patriarchalium ædium triclinio, quod Thessalonum vocant, in lectulo jacens, cum ad eum regia mandata perlata sunt; moxque audius 151 animo percussus unum hoc respondit, se de his probe deliberataram; idque locutus mandatorum latorem dimisit. Ac dicto citius arrepto in manus cultello seu lanceola ventriculi venas secat, ex quibus effluente sanguinis copia exterrendum vulgus ac miseratione tangendum sciebat, mortem vero aut periculum aliud nullum sibi creandum timebat. Confestim ergo tumultuantium clamor ac vociferatio ecclesiam circumstrepere; quin et ipsa regias aures ante reditum ipsius drugararii occupare, patriarcham imperatrice auctore interfectum esse. Missus itaque Bardas patricius, qui rumores istos diligenter exquireret, vulnera de industria inflicta sensim deprehendit; nec fabula coargutionis lucem effugit, cum ipsi famuli delatores essent e: incisoria venarum instrumenta seu scalpella in medium proferrent. Exinde igitur nulla cujusquam miseratione, ut qui talis reus criminis suæque ipsius animæ insidiator deprehensus esset, expellitur, eiectusque miser ecclesia in suburbanum suum ita dictum Psichæ (ac si Micas) relegatur; inducitur vero is qui multis laboribus atque ærumnis integram ac illibatam virtutem conservaverat, ac cui ex diuturno, ut par est, carceris pædore atque sustore pili defluerant, quanquam ei Dei nutu ac Theodoræ Augustæ assensu ecclesiæ gubernatio claususque debebatur, magnus scilicet invictusque ecclesiæ defensor Methodius.

4. 152 Sed et Theodoræ animum considera. quomodo scilicet gemerosi pectoris matrona, et quæ vera marito adjutor exstiterit, non illi adversata sit, in unum congregatis quotique usquam erant orthodoxis, factaque regio diplomate libera dicendi sentiendique licentia, sic eos allocuta sit. Eis, inquit, Dei hereditas ac patres mei. Cum humanissime sacrarum venerabilissimæque imaginum restitutionem vobis indulgiam atque præsentiam, rogo ut mihi, quæ præsertim domina sim ac Augusta, justam gratiam munusque reponatis, non id vile aut exiguum, ut nec muneris atque gratiæ nomen mereatur, ac tum vobis, qui daturi estis, tum mihi flagitanti haud satis congruum aut utile videatur, sed conveniens illud ac perenne, quodque Deo acceptum merito existat ac habeatur, nempe ut viro meo ac imperatori eorum quæ in causa imaginum deliquit

indulgentia veniaque præstetur, tantumque scelus oblivione a Deo deleatur. Sin autem minime feceritis, neque me vestra sequentem decreta habebitis, neque venerabilem imaginum adorationem præconiumque a me impetrabitis, nec vero ecclesiam recipietis.

5. Expleto mox sermone, orthodoxa ecclesia, ac qui ejus præses erat Methodius, *Juxta*, inquam, est, *Augusta*, petitio tua; neque nos possumus ire infirmitas. *Æqui enim ac justæ ratio postulat ut a quibus beneficia consecuti sumus, præsertim principibus, convenientes gratias largiter rependamus, tum præsertim, cum non tyrannica manus imperat, sed mens pia est et religiosa* Eum tamen qui in aliam vitam commigravit, a pænis illi a Deo **153** constitutis, *majora nobis quam pro nostra facultate arrogantes, haudquaquam liberare possumus. Licet quidem nobis (inque eam rem claves cælorum conceditas a Deo accepimus) omnibus qui velint aperire, sed his dantur ut in hac vita adhuc disponuntur, priusquam in alteram commigraverint. Quin etiam quandoque his ipsis qui e vita emigraverint, cum levia sunt delicta, quibus nec desit penitentia. His autem qui spe non bona vivis excesserint feruntque palam suam damnationis sententiam, pænas diluere minime possumus.*

6. Tum *Augusta*, sive id vero sive alioqui nimia in maritum succensa amoris vi (quod plane ita est, nosque assentimur) jurejurando tamen sacro illi choro affirmabat, cum sub ejus exitus horam ingentem luctum ederet, direque lamentaretur et deploraret, ac coram exponeret quanta cum suisque istiusmodi hæresis invidia in tanta civitate consecutura essent, nempe a precibus abdicatio, dirarum proluxa vis, populi defectio, subiisse illi rei poenitudinem, simulque imagines petiisse, ac ferventi animo, eadem ipsa *Augusta* in manus porrigente, exosculatam esse, abducitibusque angelis spiritum tradidisse. Hac illi voce audita, *Augustæque mores indolemque reveriti, quippe cum femina omnium religiosissima Christique amens esset, ac cum alioqui sanctarum imaginum cultum instaurari exquirerent, communi sententia ac suffragio, dummodo se res Theophili ita haberent, ejus veniam delicti se a Deo exoratorios dixere, simulque rei scriptam **154** cautionem Augustæ tradidere. Interea recepta ecclesia, sanctissimoque Methodio pontificali honore sublimato, sanctorum jejuniorum prima dominica, una cum *Augusta*, peractis in sacra sanctissimæ Domine nostræ Deique Genitricis Blacheruensi sede in Dei laudibus et canticis nocturnis vigiliis, mane solenni supplicatione ac pompa ad magnum Dei Verbi templum veniunt, itaque peracta re sacra suum rursus ecclesia ornatum recipit. Inque cum modum proficiebat orthodoxa Ecclesia, et ut verbis Scripturæ utar, *Ren-**

Α τίας· ὡς εἰ μὴ τοῦτο γένηται, οὐτ' ἔτι σχολίως ἐπακολουθοῦσαν ὑμῖν εἶτε τὴν τῶν σακτῶν εὐκρίτων προσκύνησιν καὶ ἀνάβησιν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν τῆς ἐκκλησίας ἀνάβησιν.

ε'. Καὶ ἅμα τὸν λόγον κατέπαυσεν. Ὅτι μὴ οὐρ δίκαια, ἢ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ὁ ταύτης, ἐξάρχων Μεθόδιος ἔρασαν, δέσποινα, ἐξαιτῆ, οὐδ' ἡμεῖς ἔχομεν ἀπαρτῆσθαι· δίκαιος γὰρ τοῖς εὐεργέταις καὶ ἀρχουσι τὰς προσηκούσας χάριτας ἀντεπιπέσθαι δαφυλῶς, ὅταν μὴ τυραννίς ἀρχῆ χειρ, ἀλλ' ἔστι γνῶμη θεοφιλῆς. Ἄλλ' οὐπω θεοῦ δίκην ἡμεῖς τὸν πρὸς ἄλλον βίον διαβεβηκότα δυνατοὶ ἐξαιρεῖσθαι, τὰ ὑπὲρ ἡμῶν φανταζόμενοι. Δυνατοὶ μὲν ἡμεῖς, καὶ κλειεῖς οὐρανῶν πιστευθέντες παρὰ θεοῦ, τοῖς βουλομένοις πᾶσιν ἀνοιγνύναί αὐτάς· ἀλλὰ τοῖς κατὰ βίον τούτων ἔτι οἰκονομοῦμενοι, πρὶν ἄλλαχού μεταστῶσιν· ἔστιν δ' ὅτε καὶ τοῖς μεθισταμένοις, ὅταν τε μικρὰ τὰ σφάλματα ἢ καὶ μετάνοια τούτοις προσῆν. Τοῖς δ' ἤδη μετὰ ποτηρῶν ἐλλείδων ἀπάρασι καὶ κροθῆλων φέρονσι τὴν κατάβησιν οὐχ οἱοὶ τε τῆς εὐθύνας διαλύειν τούτοις ἡμεῖς.

ς'. Καὶ ἡ δέσποινα, εἰς ἀληθῶς εἶτε καὶ ἄλλως τῷ τοῦ ἀνδρὸς ἀναθερμανθεῖσα φίλερω (ἄρα ἔστι, καὶ ἡμεῖς συγκαταθέμεθα), ἢ μὴ ἐνωμότως τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον θίασον ἐθεβαλοῦς ὡς μεγάλη τραγωδοῦσης καὶ καταλοφυρομένης καὶ πάντα ἐκτραγωδοῦσης κατὰ τὸν τῆς ἐξόδου τούτου καιρὸν, καὶ διαγραφούσης, ὡς οὐα ἐπακολουθήσει ἡμῖν μεμισημένους ἐν τηλικαύτῃ πόλει περὶ τῆς τοιαύτης αἰρέσεως, εὐχῶν στέρησις, ἀρῶν ἐπέκτασις, λαοῦ ἐπανάστασις, εἰσιεῖ τοῦτω μετὰ μελὸς τῆς αἰρέσεως. Καὶ ταύτας ἅμα αἰτησάμενός τε καὶ κατασπασάμενός τε ζεοῦσης ψυχῆ, ἐπεὶ ἐν χερσὶ καθυποβαλοῦσης, τοῖς ἀπάγουσιν ἀγγέλοις ἐν πνεῦμα παρέδωκεν. Ταύτης ἐκεῖνοι ἀκηκότες δὴ τῆς φωνῆς, καὶ τὸν τρόπον τῆς [P. 96] Αὐγούστης εὐλαθηθέντες (ἦν γὰρ, εἰ καὶ τις, φιλόχριστος), καὶ ἅμα τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων ζητούντες τιμὴν, κοινῇ ψήφῳ καὶ γνῶμῃ τῆς μὲν ἀμαρτίας ταύτης, εἰ οὐτως τοῦτ' ἔστιν, συγγνώμην ἔρασαν εὐρήσειν παρὰ θεῷ, καὶ ἅμα δι' ἰγγράφου ἀσφαλείας τὴν πίστιν τούτου τῆ δέσποινα ἰδίδοσαν. Ἐφ' οἷς τὴν ἐκκλησίαν ἀπολαθόντες, καὶ τῷ Μεθωδίῳ ἀγιωτάτῳ τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀποδεδώκότες τιμὴν, τῇ πρώτῃ τῶν ἁγίων Νηστείων Κυριακῇ συνάετῃ τῆ δέσποινα πάνυγον ὑμνωδίαν ἐν τῷ κατὰ τὰς Βλαχέρνας ἱερῷ τεμένει τῆς ὑπαραγίας ἡμῶν δέσποινας καὶ θεοτόκου τετελεχέτες, τῇ ἑσθῆν μετὰ λιτῆς τῷ ἡμεῶν τοῦ θεοῦ Λόγου τεμένει καταλαμβάνουσι· καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς αὐθις ἀναλαμβάνει ἡ ἐκκλησία, τῆς ἁγίας μυσταγωγίας τελειωθείσης ἀγνῶς. Καὶ ἡ μὲν ὀρθόδοξος ζούτω προέκοπεν Ἐκκλησία, ἀνακαταλείμενη

VARIE LECTIONES.

οὐ τῆς θεοῦ δίκης margo Combef. αὐτούς? ἐν τῷ?

ὡς ἀσπός, τὸ τῆς Γραφῆς, πάντων τῶν αἰρεσιωτῶν ἂν ἐν πάσῃ τῇ ὕψ' ἤλιρ καθαιρέσει ὑποβληθέντων καὶ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν· Ἰωάννης οὗτος ἦν, ὃ διὰ τὴν οὐρανὸν ἀσέβειαν Ἰαννῆς παρὰ τῶν εὐσεβῶν ὀνομασθεὶς οὐκ ἐπιλύτης καὶ ἕξινος, αὐτόχθων δὲ καὶ τῆς βασιλείας ταύτης τῶν πόλεων βλάστημα (φύεσθαι δὲ καὶ ἐν ἀμπέλῳ βῆτον ἠκούσαμεν), οὐδ' ἐξ ἀσήμευ τινός, ἀλλὰ καὶ λίαν εὐγενοῦς καταγόμενος σειρᾶς, τῆς οὕτω τῶν Μοροχτζαμίων λεγομένης.

ζ'. Οὗτος οὖν, ἵνα καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἡ ἱστορία δηλώσῃ, τῆς μονῆς τῶν μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου τῆς ἐν τοῖς Ὁρμισδαῖο διακειμένης ἠγοῦμενος ἀνωθεν καὶ τῷ βασιλικῷ κλήρῳ καταριθμούμενος, διαφέροντως παρὰ Μιχαὴλ ἠγάπητο τοῦ Τραυλοῦ, εἴτε μόνῳ τούτῳ τῷ κοινῶνός εἶναι τῆς τούτου αἰρέσεως, εἴτε καὶ τῷ διαφέρειν ἐπὶ λογίῳτι διόξαν τινὰ ἐσχληκός. Πλὴν ἠγάπητο καὶ τοῦ Θεοφίλου διδάσκαλος ἐγκαθίστατο. Καὶ οὗτος ἐπεὶ τὰς τῆς βασιλείας ἔσχεν ἠνίας, σύγγελλον μὲν πρότερον τούτου τιμᾶ, εἴθ' ὕστερον καὶ πατριάρχῃ καθίστησι Κωνσταντινουπόλεως, προγνώσεις τινὰς διὰ λεκανομαντείας καὶ γοητείας αὐτῷ ἀπαγγέλλοντα. Καὶ ἡ γοητεία τοιαύτη· Ἐθνούς ποτὲ τρισὶν ὕψ' ἠγεμόσι στρατηγουμένου ἀπίστου τε καὶ σκληροῦ τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν κατατρέχοντός τε καὶ καταληζόμενου, καὶ, ὡς εἰκόσ, ἀθυμοῦντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ Θεοφίλου καὶ τοῦ ὑπάρχου παντός, ἀποσκευάζεσθαι πού τὴν ἀθυμίαν οὗτος συμβούλευε καὶ θάρρους πληρωθῆναι τε καὶ καρδίας, εἴγε μόνον τῇ τούτου ἐπακολουθεῖ [P. 97] βουλῇ. Ἡ δὲ ἦν τοιαύτη· Ἐν τοῖς εἰς τὸν εὐρίπῳ τοῦ ἰπποδρομίου ἰδρυμένοις χαλκοῖς ἀνδριδαῖσι ἐλέγετό τις εἶναι ἀνδριάς τριῶν διαμορφούμενος κεφαλαῖς, ἃς κατὰ τινα στοιχειώσιν πρὸς τοὺς τοῦ ἔθνους ἀρχηγούς ἀνήγεν. Σφύρας οὖν μεγίστας σιδηρᾶς ἰσαριθμούς τὰς κεφαλαῖς προσέτατε γενέσθαι, καὶ ἀνδράσιν ἔχειρισθῆναι αὐτὰς τρισὶν, ἐπὶ χειρῶν γενναίῳτῃ διαφέροντας· κατὰ δὲ τινα ὥραν νυκτερινὴν πρὸς τὴν εἰρημαῖον ἀνδριάντα πλησίον στάντας αὐτοῦ, καὶ τὰς σφύρας ἐπὶ χεῖρας ἐν μετεώρῳ ἔχοντας, ἠνία τούτοις καλεῦσαιεν ⁶⁰, μεθ' ὑπερβαλλούσης δυνάμεως ἑμοῦ ταύτας κατενεγκεῖν, ὡς ἐξ ἐνός κρούσματός τε καὶ πληξέως τὰς τοιαύτας ἀποτεμεῖν κεφαλὰς. Τούτοις τοῖς λόγοις εὐφρανθεῖς τε ἄμα καὶ ἐκπλαγεῖς ὁ Θεόφιλος ἐκέλευσε τὸ ἔργον ἐπαγαγεῖν. Ὡς οὖν κερῆσαν πόρρω δὴ τῶν νυκτῶν οἱ μὲν ἀνδρες τὰς σφύρας κατέχοντες, ὃ δὲ Ἰωάννης διὰ λαϊκοῦ ἐνδύματος ἑαυτὸν περικρύπτων, ὡς ἂν μὴ κατάδηλος γένηται, καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἰωάννης τοὺς στοιχειωτικoὺς ὕγους θραύων καὶ τὴν ἐνοῦσαν τοῖς ἀρχοῖσι δύναμιν εἰς τὸν ἀνδριάντα μεταγαγῶν, ἢ μᾶλλον τὴν οὖσαν πρότερον ἐν τῷ ἀνδριάντι καταβαλὼν ἐκ τῆς τῶν στοιχειωσάντων δυνάμεως, καίεν ἕκαστον προσάττει νεανικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. Καὶ οἱ μὲν δύο ἰσχυροτάταις χρησάμενοι καταφοραῖς τὰς δύο τοῦ ἀνδριάντος κεφαλὰς ἀπέκοψαν· ὁ δ' ἕτερος μαλκωτέ-

vudatur ut aquila ^h, proscriptis toto terrarum orbe cunctis hæreticis, eorumque antistite, Joanne scilicet, cui a fidelibus ob suam impietatem Jannis nomen inditum est. Fuit vero ille non advena aut barbarus, sed indigena ipsaque ortus urbe regia. Nam et ex vite rubum enasci auditum est. At neque obscura satus prosapia, sed valde nobili, stirpe scilicet quam Morocharzamiorum vocant.

7. Hic ergo, ut ejus res scripto consignemus, monasterii sanctorum martyrum Sergii et Bacchi, quod ad Hormisdæ aedes situm est, olim præpositus ac palatino ascriptus clero, Michaeli Balbo imperatori charissimus fuit, sive eo solum nomine, quod hæresis illi socius erat, sive quod excellentis eruditionis sibi nomen quæsierat illaque ejus fama percubuerat. **155** Utut sit, illi charissimus fuit, ac Theophili præceptor constituitur. Theophilus vero suscepto imperio primum cum syncelli dignitate ornat; tum deinde patriarcham Cpolitianum præficit, cum is illi divinatione ex pelvi vates ac præstigiis quædam auguratus esset. Fuit autem divinatio ejusmodi: Gens quædam infidelis sævaque tribus ductoribus Romanæ ditionis terras locaque incursabat, exque ea prædas agebat; quæ res, ut par est, Theophili animum omniumque subditorum inæstus anxiosque habebat. Jannes dimissa illa animi ægritudine optime de rebus sperare ac gaudere jubet, si modo illius consiliis parere in animum induxerint. Consilium tale erat: Inter æreas statuas in cirri Euripo erectas statua quædam triiceps exstare ferebatur. Hæc ille capita sua quadam devotione et consecratione in gentis illius duces refert. Tres ergo ingentis molis fabricari malleos jubet, totidemque robustissimis viris tradi. Quadam vero noctis hora viros illos ad eam statuam prope se stantes malleosque ad ictum sublimes tenentes, cum ipse mandaverit, summa vi capita ferire præcipit, unoque velut ictu ac conatu ea excindere. Recreatus verbis Theophilus, simulque stupore affectus, rem exsequi jubet. Veniunt itaque intempesta jam nocte viri quidam **156** malleos ferentes: Joannes vero laici habitu sese occultabat, ne cognosceretur. Tum ille magico carmine recitato, eaque fortitudine quæ in ducibus erat in statuam translata, seu potius, quæ in statua ex superioribus dæmonum invocationibus hærebat, dejecta destructaque, viros omni conatu statuæ capita ferire imperat. Horum biini validissimis ictibus duo statuæ capita decusserunt: tertius aliquanto remissius feriens nonnihil ille quidem depressit, non tamen etiam totum a corpore caput abscidit. Haud fere aliter cum gentis ducibus actum est. Orta enim inter eos gravi concertatione, cum illa in bellum civile evasisset, ducum unus et alter sub tertio ca-

^h Psal. cii, 5.

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁰ καὶ] μετὰ? ⁶⁰ κλεῦσαιεν P.

pitit abscissione cadunt, uno duntaxat superatite, sed non plene sano. Sic gentis rebus in nihilum redactis, ad suas rursus sedes turpi fuga ac clade redit. Ac quidem ejusmodi Jannis præstigiæ.

αὐτοῖς καὶ ἐμφυλίου μάχης, ὑπὸ τοῦ ἐνὸς οἱ δύο τῶν τριῶν μόνου διασωθέντος μὲν, οὐκ ὕγιως δέ. Οὕτως εἰς τὸ μηδὲν εἶναι τὸ ἔθνος χωρήσαν πρὸς τὰ οικια αἰθῆς μετὰ φυγῆς ἀπόρροια καὶ συμφορᾶς. Ἄλλὰ τὰ

8. Illic porro præstigiatori frater carnalis erat, Arsabernus nomine, patricii honorem a Theophilo consecutus. Illic suburbanum ad Euxini sinistram ænavigati partem, ad sancti Phocæ monasterium, ædificiis maximis ac splendidis, porticibus, balneis ac præterea cisternis instructum fuit. Illic crebro solitum diversari patriarcham subterraneum quoddam domicilium, Trophoniano haud absimile, construxisse ferunt. **157** In ejus postico in promptu fores erant, multis inde gradibus intromittentes eos qui intus penetrare vellent. Hæc itaque illius nefanda officina. Illic modo ad cubiculi thalamicque delicias cum sacræ virgines tum aliæ insigni forma mulieres condebantur, quibuscum meretricio ritu fœdaretur; modo jecinorum inspectiones exque pelvi divinationes ac præstigiæ aliæ mortuorumque evocationes, his illi sociabus ac adiutoribus, exercebantur. Hincque adeo non raro non solum Theophilo sed et aliis ejusdem sententiæ atque hæresis hominibus vera quædam dæmonum ope prædicebat. Hoc enimvero impurum ejus domicilium, aliquando tandem a fratre Basilio tum accubitori venditum, in sacrum transit monasterium. Neque id modo, sed et quæ ad illum attinebant reliqua: sanctique magni martyris Phocæ a fundamentis erectum monasterium est.

9. Cæterum ille ejusque omnis sodalitas, uti dictum est, in eum modum cessare jussi ac depositi, haud sibi quiete transigendam vitam putaverunt, verum adhuc quidpiam adversus sacras imagines moliti sunt. Sacerdotio itaque motus, cum in monasterio quodam exsul versaretur pictaque imago quædam in tecto velut intentis in eum oculis esse videretur, non ferens ille imaginis sic de alto quasi inuentis aspectum, per unum e famulis tolli eam jubet atque ejus oculos effodi, unum hoc addens, non posse se ejus effigiem formamque intueri. Audivit hæc Augusta, **158** ac qua virum decebat castigatione, scuticæ tauricisve subjecit.

10. At ne sic quidem ut quietus ageret in animum inducebat; sanctumque Methodium structa in eum calumnia circumvenire tentabant. Hæc autem in eo erat, constuprasset scilicet mulierem unici filii matrem, id est, Metrophanis, ejus videlicet qui haud multo post Smyrnenensis episcopus fuit. Hanc auri multa vi conducentes, aliaque polliciti, modo eorum fraudi acquiesceret, acriter apud Augustam ejusque filii procuratores accusant. Mox itaque formidolosum tremendumque tribunal ponitur, ex-

Α ρον ποιήσας τὴν πληγὴν μικρὴν μὲν κατέκλιεν, οὐ μὴν καὶ ἄλην τοῦ σώματος ἀπέτεμεν τὴν κεφαλὴν. Τούτοις οὖν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἠγεμόνας ἐπηκολούθει. Ἐπίδος γὰρ τινος κραταιᾶς ἐπεισπεσούσης ἠγεμόνων πίπτουσι κατὰ τὴν κεφαλῶν ἐκτομήν, τοῦ μὲν τῆς γοητείας οὕτως.

η'. Τῷ δὲ γόητι τούτῳ ἀδελφὸς ἦν σαρκικὸς, ὄνομα Ἄρσαβηρ, τὴν τύχην πατρικίως παρὰ Θεοφίλου τιμηθεὶς. Τούτῳ γοῦν πρόστειον κατὰ τὸ εὐώνυμον μέρος τοῦ ἐκπλευομένου Εὐξείνου ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου Φωκᾶ προσῆν, οἰκοδομὰς μεγίστας ἔχον καὶ πολυτελεῖς στοάς τε καὶ βαλανεῖον καὶ πρὸς τούτοις δεξάμενὰς. Ἐκεῖσε δὲ ὁ πατριάρχης συχνὰς ποιῶν καταγωγὰς λέγεται εἰ ὑπόγειον κατασκευάσαι ἐνδίατῆμα τῶν Τροφῶνιου παρόμοιον, ὅπισθεν δὲ τῆς ἀνοιγομένης θύρας κατὰ τὸ πρόχειρον πύλῃα εἶναι τινα διὰ βαθμίδων οὐκ ὀλίγων ἐκεῖσε δὲ τοὺς θλοντας παραπέμπουσαν. Ἐκεῖνο γοῦν αὐτοῦ πονηρὸν ἐργαστήριον. Ἐκεῖσε δὲ τούτῳ τινὰς νῦν μὲν ἐταμιεύοντες θλαμηπολούμεναι, μονάζουσαι τε καὶ ἄλλως τὸ κάλλος γυναῖκες μὴ διαφθείρουσαι, αἷς συνεφθίετο· νῦν δὲ μαντελαὶ δι' ἠπατοσκοπίας [P. 98] καὶ λεκανομαντελαὶ καὶ γοητείας καὶ νεκυομαντείας ἐνηργούντο, ταῦται; προσχωρῶμενον κοινωνοῖς τε καὶ βοηθοῖς. Ὅθεν πολλάκις καὶ τινα προλέγειν τούτῳ συνέβαινε τῇ τῶν δαιμόνων συνεργείᾳ ἀληθῆ, οὐ τῷ Θεοφίλῳ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις τοῖς τούτου ὁμόφοροις. Ἄλλὰ τοῦτο μὲν τούτου τὸ μισαρὸν ἐνδίατῆμα ὅψι ποτε πρὸς Βασίλειον τὴν τηνικαῦτα παρακοιμώμενον ἀπεποληθὲν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ εἰς ἱερὸν μετηνέχθη φροντιστήριον, οὐκ ἐκεῖνο μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ, καθὼς αὐτῷ διαφέροντα ἦν· καὶ ἐκ βάθρων ἢ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος ἀνδρῶν μονῆ.

θ'. Τότε δὲ οὗτος καὶ πᾶσα ἡ αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, συμμορία τῇ καθαιρέσει ὑποβληθέντας οὐκ ἠσυχῆ παραπέμπειν τὸν ἑαυτῶν βίον ἐδοκίμαζον, ἀλλ' ἔτι καὶ κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐναντιούοντο. Μετὰ γοῦν τὴν καθαιρέσιν ὑπερορία; ἐν τινι μονῇ γενοῦς, εἰκόνο; μιᾶς κατὰ τὸν ὄραον ἱστορημένης καὶ ἀτενῶς οἷον ἀτενίζουσης αὐτῷ, μὴ φέρων οὗτος ὄραῖν τὴν ἐκείνης πρὸς αὐτὸν ἐπικταίουσαν θείαν, καθαιρεῖσθαι ταύτην διὰ τινος οἰκέτου προστάττει καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κατορύττεσθαι, τοῦτο μόνον ἐπιλέγων, ὡς **Τὴν ταύτης οὐ δύναμαι μορφὴν ἐνορᾶν.** Ἦκουστο γοῦν ταῦτα τῇ δεσποίνῃ, καὶ τῇ προσηκούσῃ, μάστιγι καὶ παιδείᾳ διὰ στυγῆς καθυποβέβλητο.

ι'. Ἄλλ' οὐδ' οὕτως ἦν ἀγαπητὴν αὐτῷ τῆς ἠσυχίας ἔραῖν, μῶμον δὲ τινα καὶ ὡς ἐπειρώοντο τῷ ἐν ἁγίοις Μεθοδίῳ προσάπτειν, καὶ μῶμον εἰς γυναικὸς φθορὰν παῖδα κεκτημένη; μονογενῆ (Μητροφάνης οὗτος ἦν, ὁ μετ' οὐ πολὺ τῆς Σμύρνης καθηγησάμενος), ἦν καὶ χρυσίῳ ἱκανῶν ἐξυνησάμενοι καὶ ἅμα καθυποσχόμενοι εἰ μόνον τούτοις συμφέσαιεν, πολλὰ κατέλεγοντο πρὸς τὴν δέσποιναν καὶ τοὺς ἐπιτροπεύοντας τοῦ παιδὸς αὐτῆς. Βῆμα γοῦν εὐθέως καὶ κριτήριον φρίκης γέμον ἐκ πολιτικῶν ἀνδρῶν συγκεροτούμενον

VARIÆ LECTIONES.

“ τοὺς οἰν. P.

καὶ ἐκκλησιαστικῶν. Οὐ τῶν εὐσεβῶν τις ἀπῆν, οὐ ἄλλοις τις τῶν ἀκούειν ἢ λαλεῖν δυναμένων· τοὺς μὲν γὰρ ἢ πρὸς τὸ ξέρον τῆς λοιδωρίας κατηργώντας οἷον ἐνήγειν αἰδῶς, τοὺς δ' ἢ τοῦ κροτεῖν καὶ χαίρειν ὑπ' ἀκρασίας ἤδονῃ. Ἦγοντο γοῦν οἱ κατηγοροῦντες εἰς μέσον, καὶ τῶν λεγομένων ἢ ἀνθρωπος ἔλεγχος. Ὁ δὲ ἅμα τῇ παραστάσει τῆς γυναίκος, οὐδὲν ὑποσταλάμενος οὐδαμῶς, Ὁσως τε ἔχεις, κυρία, ταύτην ἐπηρεάζω εἰς ἐπίσκοπον (καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ γνώριμος ἐκ πολλοῦ δι' ἀρετῆν), καὶ ὁσως ὁ δεῖρα καὶ ὁ δεῖρα, περὶ τοῦ ταύτης ἀνδρός καὶ τῶν προσκόντων αὐτῇ· οὕτως τούτῳ ἐπήνθει τὸ ἀκλαστον. Οἱ δὲ μᾶλλον ἐκβοήσαντες ἐγαυρίων ὑπ' ἡδονῆς, τὰ τῆς κατηγορίας ἐπαύοντες καὶ σαφῆ τὸν ἔλεγχον δόντες λοιπόν. Ὡς δ' οὗτος μάλιστα τῆς κατηγορίας ἐπήσθετο, ζήλω πυρωθείς, ὡς ἀνμὴ δι' αὐτοῦ τὰ τῆς Ἐκκλησίας κινδυνεύει καὶ τοῦ Χριστοῦ, ἄλλον μὲν εἶναι ⁶¹ καιρὸν αἰδοῦς, ἄλλον δὲ ὑποστολῆς καὶ σεμνότητος, μικρὸν ἐκ τοῦ θρόνου μετεωρίσας αὐτὸν καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν κάλπικον συναγαγὼν [P. 99] γυμνήν ⁶² ἰδεῖσθαι τὴν αἰδέω, τεθαυματουργημένην ἔχον καὶ οὐ κατ' ἀνθρωπον, καὶ ἅμα διηγείτο τὴν θαυματουργίαν, ὡς πρὸ πολλοῦ κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην γενόμενος, σφριγῶντων ἐτι καὶ ἐναχμαζόντων τῶν παθῶν, ἔρωσ τις αὐτὸν ἐξέκαιεν θερμότερον ἢ καὶ κατὰ πάθος ὄρμη. Ἐπεὶ γοῦν ἐκινδύνευεν καὶ περιγενέσθαι τούτου οὐκ ἦν οἶός τε, τὸν κορυφαῖον Πέτρον τῷ χεῖρε πρὸς τὸν καιρὸν ἐκπετάσας· ἐξελιπίρει τυχεῖν τινος ἐπικουρίας καὶ ἀρωγῆς. Καὶ δὴ τῷ κόμπῳ τῆς εὐχῆς ἤτε πρὸς ὑπνον κλιθεὶς, φανῆναι οἱ τὸν ἀπόστολον ἐκείνου τοῦ βήρους ἀπτόμενον καὶ τὰς ἑρμάς σβεννύοντα τῶν παθῶν, τοῦτο μόνον προσεπιλέγοντα τὸ, Ἀπολέλυσαι δὴ τῆς τῶν παθῶν ἐπικρατίας, Μεθόδιε. Τούτου ἐκείνος τὸν μακρὸν ἐκείνον πέπεικε σύλλογον, αἰσχύνης πλήσας τοὺς τῆς ἀληθείας ἐχθρούς. Οὐ μὴν ὁ μάλιστα Μανουὴλ τοῦτοίς ἤξίω λύσθαι τὰς κατηγορίας, ἀλλὰ καὶ τῇ γυναικὶ ἠπαίλει ἢ μὴ ἀπαγαγεῖν τῆς ζωῆς, εἰ μὴ τὴν πᾶσαν διδῶξῃ ἀλθθειαν. Καὶ ἢ γ' εὐθέως ἐκπυστον καὶ σαφῆ τὴν πᾶσαν δραματουργίαν ποιεῖ, τόσου καὶ τόσου λέγουσα χρυσοῦ ἐξουπηθῆναι, καὶ ἔτι ἐν τινὶ μου τῶν κιβωτίων, οὕτως ὡς ἐδόθη, σεσημασμένον ἐστὶ καὶ πεφυλακτα σφραγίδι αὐτῶν. Ἀθωρὸν οὖν ἰποσταλλαντες ἐκείνῳ τε, ὡς ἐρησεν ἢ γυνή, εἴρον τὸ χρυσοῖον κατὰ τὴν κιβωτὸν καὶ ἤγαγον, καὶ οὕτοι τῇ τοῦ πατριάρχου συμπροσέβη καὶ παρακλήσει πρὸς τοὺς κρατοῦντας· οὐ πονεῖν καὶ βασάνων, ὧν ἦσαν ἄξιοι, ἀλλὰ συγγνώμης ἤξιον, τοῦτο μόνον εἰς ἔκτισιν λαθόντες καὶ τιμωρίαν τὸ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐν τῇ τῆς ὀρθοδοξίας πανηγύρει μετὰ λαμπάδων ἀπὸ τοῦ ἐν Βλαχέρναις σεβασμίου σηκοῦ τῆς θεομήτορος πρὸς τὸν θεῖον καὶ περιώνυμον τῆς Σοφίας ἀφικνεῖσθαι νεῶν καὶ τὸ οικεῖον ἐνηγεῖσθαι αὐτοῖς ὡς ἐν ἀνάθεμα διὰ τὴν πρὸς τὰς θείας εἰκόνας ἀπίθειαν· [P. 100] δ καὶ τηρούμενον ἐφάνη ἐπὶ πολλῷ καὶ τῆς αὐτῶν μέχρις ἐταμειούθῃ ζωῆς. Καὶ ἢ μὲν ἐφ' ἱκανὸν ἀύξηθεῖσα τοιαύτῃ ἀίρεσις τοιοῦτον

que utroque ordine, civili scilicet sacroque, iudicium cogitur. Nemo non piorum, nemo non impiorum aderat; monachi omnes, ac quisquis audire poterat aut loqui, praeesto erant. Alios pro criminis novitate moeritos pudor adduxerat, alios insultandi cupido, et ut petulantia oblectarentur. Producentur ergo accusatores in medium, et quae reum erat peractura, mulier coram sistitur. Methodius, simul atque mulier astitit, nihil quidquam veritus deque solita subtrahens comitate et salutatione cunctis audientibus ex ea percontari: *Quonam te modo habes, domina? dudum enim virtutis nomine illi nota erat. Quonam modo hic atque ille?* de marito iisque qui ullo eam modo contingebant. Tantus in eo candor ac simplicitas efflorebat. Adversarii majori clamore sublato, aucta inde accusatione superbe gaudio gestiebant, jamque aperte crimen se evicturos putabant. Is porro, ubi tandem calumniam sensisset, zelo succensus, ne quid ejus causa Ecclesiae res Christianae honor labefactarentur, nempe non nesciens aliud pudoris, aliud subitendi ac gravitatis tempus esse, paululum se a throno subrigens sinumque ad se colligens verenda nuda ostendit miraculo arefacta, nec qualia virorum esse solent; simulque ut se res habuerit gestumque miraculum sit, referebat. Cum nimirum pridem jam ad seniore Romam venisset, adhucque in ipso ferveret ac vigerent carnis libidines, maiore quam pro affectus ipsa vi amore exarsisse. Hinc itaque aucto periculo, ac cum vim tantam libidinis non posset superare, Petrum apostolorum principem expansis ad ejus templum manibus exorasse ut ab eo opem aliquam impetraret. Dumque tandem precandi labore fessus in somnum sese reclinasset, visum in somnis apostolum, qui eam tangendo partem libidinis sensum omnem exstingueret; simulque dixisse: *Methodi, liberatus es a libidinum tyrannide ac dura vi.* His ille fidem tanto illi conventui fecit, ac veritatis hostes pudore implevit. Nolebat tamen magister Manuel his objecta crimina dilui. Quinimo mulieri minitabatur se illi vitam adepturum, nisi rei omnem veritatem doceret. Illa porro totam statim fabulam eloquitur ac palam facit, tanto se redemptionem esse, auri pondo accepisse, adhucque in arcula, uti acceperat, signatum subque illorum sigillo domi se habere. Confestim ergo cum misissent, mulieris illa indicatione inventum in arca **160** aurum ac allatum est. Accusatores, miserante patriarcha serioque rerum dominus exorante, non quarum rei erant poenas dederunt justaeque ultionis supplicia tulerunt, sed veniam consecuti sunt, ea dentatim indicta multa, ut quotannis solemni restitutarum imaginum die (ὀρθοδοξίας festum vocant) praelucentibus facibus a venerabili Dei Genitricis Blachernarum aede ad divinum celeberrimumque Sapientiae templum venirent, dictumque

VARIAE LECTIONES.

⁶¹ εἶναι] εἰδῶς εἶναι: Com. Lef. ⁶² γυμνὸν P.

in eos anathema ob eorum in sacras imagines A ὅθι εἶχε καὶ τὸ πῖρρ; ἐκ τοῦ Θεοῦ· ἀνέλαμψαν δὲ αἰ
odium suis ipsi auribus audirent. Quod in multos θείαι τῶν ἁγίων εἰκόνων μορφαί, οὐ θεϊκῶς ἡμῖν λα-
annos servatum est, ac quoad illi vitæ superstites τρευόμεναί τε καὶ τυποῦμεναί, σχετικῶς δὲ καὶ σε-
sacerunt. At quidem tantis aucta compendiis ejus- βασμῶς τὴν δι' αὐτῶν πρὸς τὰ πρωτότυπα ἡμῖν τι-
cemodi hæresis talem quoque Dei vultu finem ac- μὴν πῶς διαπορθεύουσαι.

cepit, pristinoque splendore divinæ sacrarum imaginum effigies formæque effulserunt, quas non
divinis ipsis honoribus colamus ac velut deos pingamus, sed quibus relative certoque venerationis
cultu ad exemplaria ipsasque principes formas honorem transmittamus.

11. Festum hunc diem eum Theodora gaudio celebraret, collectum omnem ecclesiæ cœtum in Cariani triclinio, quod in palatio est, epulis quandoque recreabat. Has nempe sedes, ut in superioribus a nobis dictum est, Theophilus in filiarum usum exstruxerat. Sacerdotum nemo decrat, nemo confessorum: inter illos aderant Theophanes Smyrnensis episcopus ejusque frater Theodorus. Vergente ad finem convivio cum jam placenta ac bellaria apponerentur, intentis crebro in eos oculis, 161 legensque inscriptas eorum facies, altos animo gemitus Augusta trahebat. Sed et illos, ut par est, contigit oculos advertere sicque in ipsos intentos Augustæ oculos observare. Quærebant ergo, quid causæ esset cur sic Augusta intentos oculos ipsis obverteret. Ad quos illa mirari se illorum patientiam, quod sic vultus litteris insculpti sustinuisent, illiusque immanitatem a quo ejusmodi pœnam sustulissent. Tunc beatus Theophanes nulla ductus reverentia, nec quod sancto Patrum conventus promiscera animo cogitans, Hujus inquit, scripturæ causam adversum tirum tuum ac imperatorem clare admodum, Deo incorrupto judice, disceptabimus. Gravi sermo Augustam dolore affecit, effusaque in lacrymas: Hæcne, inquit, vestra promissio ac scripta cautio est, quod non solum non ignoscitis, verum etiam in jusvocare vultis? Non ita, ait, non ita, surgens statim patriarcha ac reliquus sacerdotum cœtus: Promissæ, inquit, rata manent, spreto horum virorum contemptu. Sic itaque ista pacata sunt, assertaque Ecclesiæ moribus tranquillitas est.

12. Sed et alta quædam hæresis (sic dicta Zelicum) orta, una cum suo auctore Zeli dicto, qui a secretis erat hacque potissimum dignitate fulgebatur, curata et ad saniores sensum traducta, in imperatoris solemnium pompa, illius sectatoribus sola unguenti unctione cum novis 162 albis tunicis (ἐμφώτια vocant) receptis, eoque candoris amictu ac pompa consummationem adeptis.

13. Cæterum Bulgaricæ princeps, Bogoris nomine, audito feminam rerum potiri, ferocius ipse efferrit. Missis itaque ad Theodoram nuntiis, minatur rupto scedere adversus eam se copias educturum. At illa, nihil muliebre aut non satis virile in animum inducens, ita renuntiavit, Me quoque vicissim adversum te offendet copias educentem, nec me victoria posituram diffido. Sin autem minime contigerit ipseque me viceris, sic quoque ipsa superavero, penes

ια'. Ταύτην ἀγούσα τὴν ἑορτὴν ἡ Θεοδώρα δι' ἡδονῆς εἰστία ποτὲ ἐν ταυτῷ τῷ τῆς ἐκκλησίας πλήρωμα πᾶν κατὰ τὰ ἐν τοῖς Καριανοῦ ἀνάκτορα, ἃ, ὡς εἰρηται πρότερον ἡμῖν, τῶν αὐτοῦ ἕνακεν θυγατέρων ὁ Θεοφιλος ἐνεδειματο. Οὐκ ἦν γοῦν ὅστις οὐ παρῆν ἐκεῖ τῶν ἱερέων καὶ ὁμολογητῶν. Τούτοις ἐναρτίθμιοι Θεοφάνης τε ὁ τῆς Σμύρνης καὶ δ' αὐτοῦ Θεόδωρο; ἀδελφός. Ὡς οὖν τὰ τῆς εὐχίας παρήκμασεν καὶ εἰς βρῶσιν τὰ τραγήματα μετὰ τῶν πλακούντων παρέκειντο, συνεχῶς ἀνειζούσης τῆς βασιλίδος καὶ τὰ ἐν τῷ μετώπῳ γράμματα τῶν Πατέρων καθορώσης καὶ στεναζούσης συνέθη πῶς τούτου; ὡ; ἐξ ὁμολόγου ἀντοφθαλμῆσαι καὶ ταύτην ἐνιδεῖν ἀνειζούσης αὐτοῖς Φησάντων γοῦν, ὡ; Τίς ἄρα, δέσποινα, ἡ αἰτία τῆς πρὸς ἡμᾶς σου ὀράσεως ἀτενοῦς; τίν ἐκ τῶν γραμμάτων ἐφη θαυμάζειν καρτεριαν ὕμῶν καὶ τὴν τοῦ ταῦτα δράσαντος ἀπήγαιαν εἰς ὕμᾶς. Καὶ ὁ μακαρίτης Θεοφάνης μῆδὲν εὐλαθηθεῖς τε καὶ τῶν προσηφαλισμένων διανοηθεῖς, Ἰγέρ ταύτης, ἐφησε, τῆς γραφῆς εὐ μάλα τραπῶς ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ ἀδεκάστῳ δικαστηρίῳ διαδικάσομαι σὴν τῷ ἀνδρὶ σου καὶ βασιλεῖ. Τούτῳ περίλυπος γενομένην, ἀλλὰ μὴν καὶ σὺνδακρυς, Καὶ ταῦτα, ἐφησεν ἡ βασίλεια, ἡ ὀπόσχεσις καὶ αἱ δι' ἐγγράφων ὁμολογίαι ὕμῶν, ὡς μὴ μόνον συγκεχωρημένα, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀγῶνας ἐνάγειν καὶ καλεῖν; Οὐ, φησὶν ὁ πατριάρχης, αὐθαρῶν ἀναστάς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἱερέων, βασιλεια, Οὐ· ἀλλ' ἔξει βεβαίως τὰ ἡμέτερα, τῆς δλιγρωίας τούτων λογιζομένης οὐδέν. Οὕτω μὲν οὖν ἐσιγάσθη ταῦτα, καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐθῆ " ἀκύμαντα.

ιβ'. Καὶ ἑτέρα δὲ τις αἵρεσις οὕτω τῶν Ζηλικῶν λεγομένη ἀναφανείσα, σὺν τῷ αὐτῆς ἀρχηγῷ Ζῆλι ὀνομαζομένῳ, φέροντι δὲ τὴν τῶν ἀσηκρήτων ἐν πρώτοις τιμὴν, ἐθεραπεύθη τε καὶ πρὸς θεοσέβειαν μετῆνέχθη ἐν προόδῳ βασιλικῇ, τῆς τοῦ μύρου μόνου μετὰ καινῶν ἐμφωτίων [P. 101] τε καὶ ἐσθημάτων καταξιωθέντων χριστοῦ τῶν ἀντιποιουμένων αὐτῆς, καὶ τελειωθέντων λαμπρῶς.

ιγ'. Ὁ γε μὴν ἀρχὼν Βουλγαρίας (Βώγωρις οὗτος ἦν) θρασύτερον ἐξέφερετο γυναίκα τῆς βασιλείας κρατεῖν διακηκῶς· ὅθεν καὶ τινὰς ἀγγέλους ἀπέσταλκεν πρὸς αὐτὴν, τὰς συνθήκας λέγων καταλείπειν καὶ κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν γῆς. Ἄλλ' αὐτὴ μῆδὲν θῆλυ ἐνισοῦσα ἡ ἀνανδρον, Καὶ ἐμὲ, ἀδ' ὦ κατεμήνυκεν, κατ' αὐτοῦ εὐρήσεις ἀντιστρατεύουσα. Καὶ ἐλαίω μὲν κυριεύσαι " σου· εἰ δὲ μὴ γένηται, καὶ ἐκνικήσεις με, καὶ οὕτω σου περι-

VARIÆ LECTIONES.

α. ἐθῆ] ἐσιώθῃ? β. ἐπιζόμεν κυριεύσαι P.

ἐπισημασθε τῆν εἰκὴν ἀριθμητικῶν ἔχουσα· γυναικία ἄ
 γὰρ, ἀλλ' οὐκ ἄνδρα ἐξεῖς ἠετηθόντα σοι. Διὰ
 τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐφ' ἡσυχίας ἔμειναν, μηδὲν τοιμη-
 σας νεανιεύεσθαι, καὶ τὰς τῆς ἀγάπης αὐδίας ἀνεύου
 σπονδίας.

δ. Καὶ δὴ ζήτησιν τινα καὶ πολλὴν ἔρευναν περὶ τι-
 να; μοναχοῦ, οὕτω καλουμένου Θεοδώρου τοῦ ἐπικλην
 Κουφαρᾶ, εἶτε ἐκ τινων ὄνειράτων καὶ ὄψεως, εἶτε
 ἄλλως πως, πρὸ πολλοῦ αἰχμαλωτισθέντος ἢ Θεοδώρα
 πρὸς τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐποίησε, καὶ αὐτὸν ἤξίου
 ἐὰ γράμματων ἀνερευνησάει καὶ τιμῆς ὄσης καὶ
 βούλοιο το ἀπολυτρώσασθαι τοῦτον αὐτῆ. Ἡξίου δὲ
 καὶ οὗτος, ἀφορμῶν ἐκ τούτου λαβὼν, περὶ οἰκειας
 αὐτοῦ πρεσβεύειν ἀδελφῆς παρὰ τῶν Ῥωμαίων μὲν
 αἰχμαλωτισθείσης ποτὶ, κατεχομένης δὲ νῦν ἐν τῇ
 τοῦ βασιλέως αὐλῆ. Αὕτη δὴ οὖν πρὸς τὴν πίστιν κα-
 λῶς μετενεχθεῖσα, καὶ γράμματα κατὰ τὸν τῆς
 αἰχμαλωσίας παιδευθεῖσα καιρὸν, καὶ ἄλλως τὴν τῶν
 Χριστιανῶν τάξιν τε καὶ περὶ τὸ θεῖον αἰδῶ τε καὶ
 ἔβαν, ὡς ἔστι: ὅ, θαυμάζουσα διαφερόντως, ἐπαί-
 τῆς ἐπανόδοι τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν τετύχηκεν, οὐ
 διέλιπεν ἐκθειάζουσα τε καὶ παρακαλοῦσα καὶ σπέρ-
 ματα καταβάλλουσα τῆς πίστεως πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ
 (ἦν γὰρ παρὰ τοῦ εἰρημητοῦ Κουφαρᾶ μικρὰ τινα
 παιδεύθει; καὶ τῶν μυστηρίων κατηχηθεῖς;) τοῦτον
 μὲν ἀποστασίας τὴν οἰκειαν ἐλάμβανε μισθὸν ἀδελ-
 φὴν· κτὴν ἔμεινεν ὅπερ ἦν, ἀπιστία κατισχημένος
 καὶ τὴν αὐτοῦ θρησκείαν τιμῶν. Ἀλλὰ τις πληγὴ
 περιποιούσα θεήλατος (λιμὸς δὲ ἦν, οὕτω μᾶλλον
 τῶν παγυτέρων καὶ γαιωδεστέρων, ὡς εἰκοιεν, μετα-
 παιδευομένων καὶ τὰ κτλ μεταμανθανόντων) τὴν
 αὐτοῦ ἐπολιόρκει καὶ κατέρυχεν γῆν. Καὶ ὅς θεὸν
 εἰκόνον ἤνέγκασεν ἐπισκελεῖσθαι πρὸς ἄμυναν τῶν
 δεινῶν, τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου μὲν πολλὰίς καὶ τῆς
 αὐτοῦ ἀδελφῆς θαυμαζόμενον τε καὶ σεβόμενον, ὡς
 εἰκόσ. Τυχόντες οὖν τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν δεινῶν, οὕτω
 δὴ πρὸς θεοσέβειαν μετατίθεται, καὶ τῆς τοῦ λουτροῦ
 παλιγγενεσίας χιταζούται, καὶ [P. 102] Μιχαὴλ
 κατονομάζεται κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, παρὰ
 τοῦ πρὸς ἐκείνον ἀποσταλέντος ἀρχιερέως ἀπὸ τῆς
 βασιλείας τῶν πόλεων.

ε. Καὶ τι δὲ τοιοῦτον ἐπισυμβῆναι φασιν, ὡς
 ἔρωτα δεινὸν περὶ τὴν κωνηγεσίαν τὸν Βώγωριν
 ἄρχοντα κατετημένον ταῦτα καὶ κατὰ τινα οἶκον
 τῶν ἰαυτοῦ, ἐν ᾧ συνεχῶς ἀρκεῖτο, θαλῆσαι ἐξ-
 ιστορήσαι, νύκτωρ ὡς ἂν ἔχοι καὶ μεθ' ἡμέραν τὰ
 τοιαῦτα τῶν ὀφθαλμῶν ἐντροφήματα. Ὡς γοῦν ὁ
 τοιοῦτος αὐτὸν ἔρωσ; ἐπεισῆλθεν, μετακλιεῖται μο-
 νεχὸν τινα τῶν καθ' ἡμέρας Ῥωμαίων ζωγράφων·
 Μεθόδιος ὄνομα τῷ ἄνδρι. Τοῦτον οὖν σπάντα κατὰ
 πρόσωπον ἐκ τινος θείας προνοίας οὐ τὰς ἐν πολέμῳ
 ἀνδροκρασίας ἢ τὰς ὤμων καὶ θηρίων ἐπισκελεῦσαι
 γράψαι σφραγῆς, ἀλλ' ἀ βούλοιο, τοῦτο μόνον ἐκ-
 εἰκῶν, ὡς εἰς φόβον τοῦδ' ὄντων ἐκ τῆς θέας ἐν-
 φρασθαι βούλοιο καὶ ἄμα παρακαλεῖσθαι πρὸς ἔκ-
 κληξιν ἀπὸ τῆς γραφῆς. Μηδὲν γοῦν οὕτως πρὸς φόβον
 ἔτερον ἐνάγειν ἢ τὴν τοῦ Θεοῦ δευτέραν εἰδῶ; παρου-

quam manifesta victoria jura futura sint, cum tibi
 non vir, sed mulier victa concesserit. Hoc responso
 perterritus barbarus quietem bello prætulit, nihil
 ferocius moliri ausus, amicitiaque rursus fœdera
 renovavit.

14. Inter hæc Theodora omni diligentia perquiren-
 dum statuit sic nuncupatum Theodorum mona-
 chum cognomento Cupharam, sive quibusdam in-
 somniis visoque monita, sive alia ratione inducta :
 is vero diu ante inter captivos fuerat abductus.
 Mittit ergo ad Bulgariae principem, datisque litteris
 rogat ut hominem sedulo perquiri jubeat, que
 liberit pretio ex ipso redimendum. Ille vicissim
 occasionem nactus missis legatis sororem ad se
 remitti petit, Romanorum quondam excursionibus
 captam, et quæ tunc in aula servaretur. Hæc ita-
 que ad Christi fidem probe transito animo, docta-
 que litteras per 163 eas captivitatis moras, omnem-
 que præterea Christianorum ordinem inque Deum
 reverentiam ac de illo opinionem, uti par est, plu-
 rimum admirata, cum ad fratrem reversa esset,
 nullum unquam finem faciebat prædicandæ illi
 Christianæ institutionis et obsecrandi fideique ac
 pietatis in eo semina jaciendi. Ille jam pauca quæ-
 dam ab eo quem diximus Cuphara didicerat,
 primæque institutionis rudimenta audierat. Miso
 itaque monacho commutationis jure sororem re-
 cepit. Mansit tamen id quod erat, infidelitate
 scilicet laborans suæque adhuc cultor superstitio-
 nis. Cæterum plaga quædam divinitus illata,
 famis scilicet (sic enim comparatum, ut qui ad-
 dictiore indole crassiorique ingenio sunt ac ter-
 reni, erudiantur malaque dedoceantur) illius in-
 festans regionem direque affligens, Deum, cujus
 sæpius, ut par est, Theodoros sororque laudes
 prosecuti essent ac ejus erant cultores, malorum
 depulsorem invocare cogit. Quo a malis liberantis
 Bogoris veram amplectitur fidem, ac lavacrum
 regenerationis ab episcopo qui ab urbe regia mis-
 sus fuerat consecutus, ex imperatoris nomine
 Michael appellatur.

15. Sed et aliquid ejusmodi accidisse aiunt.
 Nempe cum Bogoris princeps venatione supra mo-
 dum delectaretur, hæc quoque in domo quadam, in
 quam frequens concedebat, voluisse depingi, ut
 noctu perinde interdiumque iis spectaculis 164 oculo-
 los pasceret. Hoc itaque amore captus monachum
 quemdam ex nostris Romanum pictorem, Metho-
 dium nomine, accersit. Ubi autem virum coram
 habuit, divino quodam nutu ac providentia, *Nolo,*
inquit, depingas hominum in bello cædes aut bestia-
rum ferarumque jugulationes, sed quod videntibus
solo aspectu terrorem injiciat ac quod pictis colori-
bus in stuporem agat. Is vero, quem non lateret
 nihil periunde terribile esse ac secundum Domini
 adventum, hunc illic graphice omnique artis conatu
 depinxit; atque hinc justos præmia laborum per-

VARIÆ LECTIONES

ἄ ἔστι] εἰκόσ;

cepturos statuit, illinc scelerum reos male gestorum fractus decerpentes, iudice nimirum ad intentata propellente supplicia duriusque a se repellente. Hæc princeps absoluta tabella ut oculis conspexit, exque aspectu Dei in se timorem concepit, divina denique edoctus Christianorum mysteria, intempesta nocte divini baptismatis munus consequitur. Non latuit ea res, gentisque totius defectio-nem ascivit. Ille parva suorum manu, divinum crucis signum in sinu suo circumferens, oppido rebelles fundit; nec jam occulte, sed palam omnino reliquos, ipsos quoque rei avidos, Christianos facit. Ad veram itaque fidem ac pietatem translatus ad Augustam scribit agros impetraturus, angustioribus scilicet quam pro suorum multitudine ditioribus illius terminis; eoque majori fiducia rogat, quod **165** jam non duo, sed unum existans, insolubili fidei amicitiaque vinculo colligati. Subjicium æ illi fore pollicetur, pacemque sempiternam nec ulla unquam re convellendam cum ea habiturum. Placuit Theodoræ petitio, deditque Bulgaris regionem quæ tum deserta erat, quidquid scilicet a Ferrea soli est (loci nomen est, limes eo tempore Romanorum ac Bulgarorum ditioris) ad Debelum usque: Bulgari Zagoram vocant. Per hunc itaque modum omnis Bulgaria ad pietatem Christianique fidei transivit, Deo ad suam illas cognitionem vocante, et quidem ex sic exiguis scintillis plagisque; sicque agri Romani portionem velut aliam quendam rem promissam consecuti, Romanis se celebratos indivisæ societatis vinculo subjecerunt.

16. Hunc in modum se res Occidentis præclare habebant, celebrique fama ubique divulgabantur, quod ita compositæ erant. Porro Theodora successu elata, ac quasi majora tropæa adjicere gestiens. Paulicianos quoque per Orientem conatur ad veram transferre fidem, sin minus, extirpare ac de medio tollere; quæ res ingentibus malis Romanum orbem implevit. Mittit itaque in eam rem procerum quosdam ac magistratum. Erant illi Argyri ductisque illi, et Sudales. Hi alios in crucem agebant, alios gladio exdebant, alios parvis profundo mergebant. Sublati ad centum millia ejusce generis supplicii; publicata substantia ac fisco illata. Porro Theodoro Melisseno Orientalium duci in **166** ministerio erat Carbas quidam, protomandatoris officium gerens, eorum quos dicebam Paulicianorum fide glorians ac sectæ socius. Is cum patrem suum suspensum patibulo audisset idque facinus iniquissime ferret, ac suis ipse rebus prospiciens, aliis quinque millibus ejusdem secum religionis assumptis, ad Melitina Amerem profugit; indeque ad Ameramnunem profecti, omnique honore ac cultu ab eo suscepti, dataque et accepta fide, paulo post communibus studiis Romanam ditionem invadunt, et ut ex ea, quod in maximam jam multitudinem excreverant, turpes erigerent; urbesque condere aggrediuntur, quam vocant Ar-

σιαν, ταύτην ἐκείσε καθυπέγραφεν, καὶ τοὺς οικίαιου, ἐντεῦθεν τὰ βραβεῖα τῶν πόνων ἀπολαμβάνοντας, ἐκείθεν δὲ τοὺς πεπληγμεληχότας τοὺς τῶν βεβιωμένων δρεπουμένους καρποὺς καὶ πρὸς τὴν ἠπειλημένην κόλασιν ἀπαλαυνομένους τε καὶ ἀποπεμπομένους σφοδρῶς. Ταῦτ' οὖν, ἐπειδὴ πέρας εἶχεν ἡ γραφή, κατιῶν, καὶ δι' αὐτῶν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν αὐτῶν συλλαβῶν, καὶ κατηχηθεὶς τὰ καθ' ἡμᾶς θεῖα μυστήρια, νυκτῶν ὄρωι τοῦ θεοῦ μεταλαγχάνει βαπτίσματος. Ἐφ' ᾧ καταφανὴς γεγωνῶς τὴν ἐκ παντὸς τοῦ ἔθνους αὐτοῦ καθυψίσταται ἐπανάστασιν, ὡς καὶ μετὰ τινῶν ὀλίγων καταπολεμήσας, τὸν τοῦ θεοῦ τύπον σταυροῦ ἐν κόλποις περιάγων αὐτοῦ, τοὺς καταλόπους οὐκέτι κρύφα, πάντα δὲ ἀναφανθὴν ἐποίησε καὶ αὐτοὺς ἐπιθυμοῦντας Χριστιανούς. Ἐπεὶ γοῦν μετετέθη πρὸς θεοσέβειαν, γράφει δὴ πρὸς τὴν δέσποιαν περὶ γῆς, πλήθει στενούμενος τῷ αὐτοῦ, καὶ ἀξίω παρὰ ταύτης κηρύχσιασεσκίωτερον ὡς ἦδη ἐν, ἀλλ' οὐ δύο ὄντων αὐτῶν, πίστει τε καὶ φιλίᾳ συνδεθέντων τῇ ἀρραγεῖ, καὶ αὐτὸν ὑποθήσειν καθυπισχεῖτο καὶ εἰρήνην ἐργάσασθαι αἰδίον τε καὶ ἀδιάπτωτον. Ἡ δὲ εὐμενῶς τε ἤκουσεν αὐτοῦ, καὶ δέδωκεν ἐρήμην οὖσαν τρικαῦσα τὴν ἀπὸ τῆς Σιδηρᾶς, ταύτης δὴ τότε ὄριον τυγχανούσης Ῥωμαίων τε καὶ αὐτῶν, ἀχρι τῆς Δεβελτοῦ, ἧτις οὕτω καλεῖται Ζάγορα παρ' αὐτοῖς. Οὕτω μὲν οὖν ἅπανα ἡ Βουλγαρία πρὸς εὐσέβειαν μετεῤῥυθμίσθη, Θεοῦ πρὸς τὴν [P. 105] οἰκίαν μετακαλεσαμένου γνῶσιν αὐτοῦ; καὶ οὕτως ἐκ μικρῶν σπινθήρων τε καὶ κληγῶν· καὶ οὕτω γῆς τῆς τῶν Ῥωμαίων ὡς ἄλλη; τινὲς ἐπαγγελλίας ἀξιοθέντες πρὸς κοινωνίαν ἀρρήκτων καθυπέβαλον αὐτοῦς.

17. Εἶχε μὲν οὖν οὕτω τὰ κατὰ τὴν Δύσιν λαμπρῶς τε καὶ ἐτεθρύλητο πανταχοῦ. Ἐφ' οἷς ἀγαλλομένη ἐκείνη, καὶ οἷον τρόπαια ἐπιθεῖναι μείζω δι' ἐφίσεως ἔχουσα, καὶ τοὺς κατὰ τὴν ἀνατολὴν Παυλικιανούς; ἐπειρᾶτο μεταγῆν ὡς βούλοιο πρὸς εὐσέβειαν ἢ ἐξαιρεῖν καὶ ἀπ' ἀνθρώπων ποιεῖν· ὃ καὶ πολλῶν κακῶν τὴν ἡμετέραν ἐνέπλησεν. Ἡ μὲν γὰρ πέμψασά τινες τῶν ἐκ' ἔξουσίας (ὁ τοῦ Ἀργυροῦ καὶ ὁ τοῦ δουκὸς καὶ ὁ Σουδάλης οἱ ἀποσταλέντες ἐλέγοντο), τοὺς μὲν ξύλῳ ἀνήρτων, τοὺς δὲ ἔριπει παραδίδουσι, τοὺς δὲ τῷ τῆς θαλάσσης βυθῷ. Ποσὶ δέκα μυριάδες ὁ οὕτως ἀπολλύμενος ἠριθμεῖτο λαός, καὶ ἡ ὑπερξίς αὐτῶν τῷ βασιλικῷ ταμείῳ... ἤγετο καὶ εἰσκημιζέτο. Ὑπῆρχεν οὖν τῷ στρατηγῷ τῶν Ἀνατολικῶν (Θεόδοτος οὗτος ἦν ὁ κατὰ τὸν Μελισσηνὸν) ἀνὴρ τις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καταριθμούμενος, Καρθέας ὀνόματι, τὴν τοῦ πρωτομανδάτωρος πληρῶν ἀρχὴν, τῇ πίστει τῶν εἰρημίων τούτων Παυλικιανῶν ἐγχαυχόμενός τε καὶ σεμνυνομένος. Ὡς οὖν τὸν αὐτοῦ οὗτος ἀκήκοι κατέρρα ἀνηρτῆσθαι τῷ ξύλῳ, πέρα δαινῶν τοῦθ' ἠγησάμενος καὶ τὰ αὐτοῦ προσοικονομῶν φυγὰς μετὰ καὶ ἑτέρων πέντε χιλιάδων τῆς τοιαύτης κεκοινωνηκότων αἰρέτους πρὸς τὸν τῆς Μελιτινῆς τῆνικαῦτα κατάρχοντα Ἄμερα γίνεται, κάκειθεν πρὸς τὸν ἀμεραμουνῆ παραγίνονται. Μετὰ δὲ πολλῆς ἀποδεχθέντες τιμῆς, καὶ λόγον ἀσφαλείας δόντες τε καὶ λαθόντες ὁμοίως,

ἰξίρονται μετ' οὐ πολὺ κατὰ τῆς Ῥωμαίων γῆς, A καὶ τῶν τροπαίων ἔνεκεν, ἐπεὶ πρὸς πολυκλήθειαν ἰνεύδοσαν⁶⁶, πόλεις τε κτίσειν ἐπιχειροῦσιν αὐτοῖς, τὴν οὕτω καλουμένην Ἀργαοῦν καὶ τὴν Ἀμάραν, καὶ αὐθις πολλῶν ἐκείσε ἐπιβρόντων τῇ αὐτῇ κακίᾳ ἰνοσημένων καὶ ἑτέραν κτίσειν κατάρχουσι, Τεφρικὴν ταύτην κατονομάσαντες· ἀφ' ὧν ὁρμῶντες πολλοὶ κατ' αὐτὸ γινόμενοι, ὁ τε τῆς Μελιτινῆς Ἄμερ, ὃν οὕτω πως συμφαιρόντας τὰ στοιχεῖα Ἄμβρον ἐκάλεσαν οἱ πολλοὶ, καὶ ὁ τῆς Ταρσοῦ Ἀλῆς καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Καρθάας ὁ δελαϊός, οὐκ ἔληγον αὐθαδέως τῇ τῶν Ῥωμαίων γῆ λυμαίνόμενοι. Ἄλλ' ὁ μὲν Ἀλῆς ἐν τινι τῶν Ἀρμενίων χώρᾳ ἄρχειν ἀποσταλαὲς ἐκείσε θάττον ἢ βουλής εἶχε τὸν βίον καταστρεψε σὺν τῷ ἐκνευτῷ ἀκαίρῳ στρατῷ· ὁ δὲ Ἄμερ μετὰ τοῦ συνάρχοντος αὐτοῦ τοῦ Σκληροῦ (οὕτως B ἐλέγχετο) εἰς ἐμφύλιον στάς πόλεμον ἐκ φιλονεικίας (P. 104.) ἐφθείρετό τε καὶ ἐκείνῳ, ἀλλ' οὐκ ἄλλοις πολεμεῖν ἤθετο δεῖν. Εἰς τοσούτον δὲ τούτοις ἡ ἔρις ἐπηύξητο καὶ ἀλλήλοισ ἀντεστρατήγουν, ἀχρις ἂν εἰς δέκα μάλιστα ἔληγεν χιλιάδας ἢ τούτων ἰσχύς ἐκ πενήκοντά που καὶ μικρόν τι πρὸς. Ἐπεὶ γοῦν οὕτως τῶν ἐχθρῶν ὑπερῆσχυσεν, ἔγνω αὐθις θρασύτητι καταστρατηγούμενος κατὰ τὴν Ῥωμαίων ὄπλα κινεῖν, τῷ Καρθάᾳ ἐνούμενος. Ἀντεστρατεύετο δὲ αὐτοῖς Πετρωνᾶς, τὴν τοῦ δομαστικῆς τότε ἀρχὴν διοικῶν· λόγῳ μὲν γὰρ Βάρδα ταύτην διέπειν ἐδέδοτο, ἀλλ' ἐπεὶ σχολάζειν οὗτος ἠναγκάζετο ὡς ἐπίτροπος, τὸν ἀδελφὸν ἤξιου, στρατηγὸν ὄντα τῶν Θρακησίων, πράγματι ταύτην διέπειν καὶ διοικεῖν.

17. Πλὴν ἀνορθομῆν κατὰ τῶν Τωμαηλιτῶν καὶ ἀνταπεξίναί καὶ Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς (ἄρτι γὰρ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν παραμείψας πρὸς τὴν τῶν ἀνδρῶν ἡγήγετο) ἐβούλετό τε καὶ δι' ἐπιθυμίας εἶχεν ἀεὶ. Ἔγνω δὲ πως ταῦτα βουλευόμενος ἀπὸ τῶν ἐμφυλίων πρότερον, ὡς οὐκ ὤφειλεν, ἐναπαύεσθαι, οὐκ οἰκθῶν οὐδ' ἀφ' ἑαυτοῦ, τῇ δὲ τοῦ ἐπιτροπεύοντος Βάρδα γνώμῃ τε καὶ βουλή. Ὅθεν δὲ καὶ ὅπως, δηλώσει καὶ ταῦτα ἡ ἱστορία· κωφὸν γὰρ τῷ ὄντι πως καὶ διάκνον τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας, ὅταν ἰστερημένως ἔχει τὰς αἰτίας τῶν πράξεων. Ἄλλ' ἐνθα μὲν καὶ ἡμῖν ὑπὸ τοῦ χρόνου καλῶς οὐ διεγνώσται, συγγνώμην πάντως οἱ φιλομαθεῖς ἀκονέμοιεν τοῖς⁶⁶ ἀληθεῖς, ἀλλ' οὐ πλασματώδεις γράφειν ἐθέλουσιν, ὧν οὐδὲ τῷ τυχόντι ἀπορία καθέστηκεν· ὅπου δὲ γνώριμος, δηλοῦν δεῖ⁶⁶ ταύτην καὶ σαφῆ καθιστῆν τοῖς ἀνεγνώσκουσιν, ὡς οὐκ ἄλλοθεν πάντως ἢ ἐκ τούτων χορηγούμενης τῆς ὠφελείας αὐτοῖς.

corpia sit), rationes scribamus. Ubi autem liquido ac palam facere, quod nusquam aliunde, sed inde

gaum et quam Amaram; ac rursus multis eo confluentibus eadem hæresi laborantibus, tertiam quoque ædificare incipiunt, quam Tephricem vocant; unde multi uno quasi agmine acieque conjuncti prodeuntes, nimirum Melitines Amer (quem vulgo corruptis elementis Ambrum appellarunt) Tarsique præfectus Ales atque hic miser Carbeas, populandæ ferociter vastandæque Romanæ ditionis nullum finem faciebant. Verum Ales in Armeniorum quamdam provinciam cum imperio missus citius illic periit quam vota ferebant, una cum importuno exercitu suo. Amer autem cum collega, cui Sclerus nomen (velut durum dicas), civili bello suscepto, sua in eum contentione res suas labefactans, cum uno illo, non cum aliis pugna decernendum 167 putabat. Adeo autem eorum aucta contentio est atque mutuis se cladibus confecerunt, ut cum quinquaginta millia aut paulo plures essent, ad decem vix millia exercitus omnis redactus sit. Amer itaque hostium victor arma iterum adversus Romanos, Carbea belli socio, movere ducis ferocitate decernit. Contra hos expeditionem facit Petronas, domesticus tunc munus administrans. Quæ dignitas nomine quidem ac titulo ad Bardam spectabat; quia tamen ille, quippe imperatoris tutor, ab ea cessare functione necesse habebat, a Petrona fratre, Thracensium duce, hanc sibi vicariam operam præstandam rogaverat.

17. Cæterum Michael ipse imperator adversus Ismaelitas proficisci expeditionemque suscipere, quippe qui pueritia egressus viriles prope annos attigerat, omnino volebat, reique hujus jugi desiderio flagrabat. Is vero eum primo animus incescit in quo eam mentem inductus est non a se suoque ipse genio, sed cognatorum, quod ne unquam fuisset, Bardæ scilicet curatoris sententia ac consilio. Undenam vero ac quomodo res contigerit, hoc quoque subjecta rerum declarabit narratio. Plane enim mutum propemodum atque inane historiæ corpus videatur, quam deficient rationes ac causæ eorum quæ gesta conscribuntur. Cum autem ne nos quidem ob longiores temporis moras perspectam satis rerum causam habebimus, veniam prorsus tribuant studiosi lectores, quibus animo constitutum sit ut veras duntaxat, non quæ scilicet sint 168 (quarum etiam cuivis e vulgo in promptu facile ea occurrerit, operæ pretium lectoribus declarare omnis eis utilitas captanda sit.

18. Ingenti Bardas imperandi desiderio flagrabat. Erat in eo is amor, non pro aliorum more, qui modo inaugesceret, modo vero animi rationibus compesceretur ac tantisper interquiesceret, sed amor perditæ amans atque impotens. Imo, ut paulo altius sermonem repetamus, discordiarum aliquid Manuelli cum Theoctisto intercesserat, qui ambro

VARIÆ LLECTIONES.

⁶⁶ ἐπειθόσαν? ⁶⁶ τοῖς] τοῖς P. ⁶⁶ δεῖ omi. P.

curatores erant inque aula degebant. Ex ea Manuel majestatis insimulatur; nec deerant qui cito illi in aurem insusurrarent. Id Manuel criminis metuens, vimque invidiæ insuperabilem nulloque facile conato expugnandam videns, eam amputandam ac amoliendam putavit, si modo a palatio paulo longius recederet. Se itaque domum recipit, quæ ad Asparis cisternam posita erat; quam postea in religionis domus formam redegit, ibique pulverem (corpusculum scilicet) deposuit. Inde quotidie veniens iis intererat quæ a tutoribus in palatio administrabantur. Bardas vero, qui non sua, sed Theoctisti opera Manuelem sic aula submovisset et, ut ita dicam, onus excussisset, arridente votisque favente fortuna, non jam slierius ope, sed sua ipse opera cuncta conficere statuit, **169** atque interim Theoctistum, ne se is ab ulteriore progressu impediret, amovere, simulque ingens probrum ex nurus suæ consuetudine (id enim ille continue ei exhibebat) procul amoliri ac depellere.

19. Nempe imperatori pædagogus erat, vir soluta vitæ, et qui ab omni procul remotus esset morum ingenuitate. Hunc Michael ex Bardas et Theoctisto matreque majoribus in aula honoribus donari ac officiis posebat. Non parebat Theoctistus, nec ut illis ejus votis morem gereret adduci se sinebat. Aiebat enim, *quæ sint imperii munera, ex meritorum ratione, non indignis esse conferenda.* Hunc ergo Bardas nequissimum nactus organum, xizania quædam de Theoctisto in suo ipse imperatorisque animo seminandi nullum finem faciebat; aliaque complura præsentis reipublicæ statui detrahebat: *non bene res administrari; relictum imperii hæredem Michaelis Theoctisti opera a publicis longe maneribus arceri. Nuptias cogitare cum Michaelis matre aut una filiarum; ipsum vero, qui filius sit, erutis oculis procul ejiciendum esse.* His itaque velut spiculis alte imperatoris animo defixis eum proritabat, ac ne quid ejusmodi eveniret, prudenti promptissimoque consilio rem expediendam aiebat. Sæpius eam in rem cum venissent, ea demum illis rata sententia, ac decretum est ut fraude aliqua doloque e medio tollendum Theoctistum aut certe exsilio relegandum curarent. Sic itaque visum consilio, urgebatque Bardas, ut quod ita animis sederat prompte exsequeretur. **170** Ea necis viro inferendæ constituta ratio, ut Theoctistum referendi munere perfunctum, iisque quæ ærarii erant expeditis ad Lausiacum exeuntem, brevi spatio imperator sequeretur; tumque his qui a sacro cubiculo sunt *tollendum hominem* inclaimaret. Considerat tunc Bardas in Lausiaco. Theoctistus vix pedem extulerat, cum Michaelis signum illi ipsi præire ipsamque antecedere videns saluti fuga consulere conatur. Fuga illi ad Circum, qua parte eorum qui erant a secretis, locus erat: tunc enim

Α κατά τὰ ἀνάκτορα διαιτωμένοις, διαφορά τις, ἣ καὶ καθοσίωσιν ἐπεκάλει καὶ λάθρα ταχέως εἶχεν ἀπαλαλούμενα αὐτῷ. [P. 105] Ταύτην δὲ ὁ Μανουὴλ εὐλαβούμενος, καὶ τὸν φθόνον ἔμαχόν τινα καὶ δυσκαταγώνιστον ἐνορῶν, ψήθη δεῖν τοῦτον ἀκρωτηριάσαι καὶ καθελεῖν, εἰ μόνον γένοιτο πορρωτέρως τοῦ παλατίου. Καὶ δὴ κάτεινον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, κατὰ τὴν κινωτέραν τοῦ Ἄσπαρος ὄντια, ὃν εἰς σεμναίω τῦπον ὑστερον ἐνηγάγετο ⁷⁰ καὶ τὸν χοῦν ἐκείσε κατέθετο. Ἐκείθεν γοῦν ἐκαστοτε ἀφικνούμενος κοινωνῶς ἐγένετο τῶν κατὰ τὰ ἀνάκτορα διοικήσεων. Τοῦτον οὕτως οὐ δι' αὐτοῦ, ἀλλὰ διὰ τοῦ Θεοκτίστου ἀποσεισάμενος ὁ Βάρδας, ταυτὸν δὲ εἰπαῖν καὶ ἀποφορτισάμενος, καὶ τὴν τύχην λαβὼν πρὸς τὸ αὐτοῦ σπουδαζόμενον κοινωνῶν, ἐβουλεύετο καὶ αὐτὸς οὐκέτι δι' ἑτέρου, δι' αὐτοῦ δὲ διανύσαι τὸ πᾶν, καὶ τέως τὸν Θεοκτίστον καθελεῖν, ἵνα μὴ τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω φορᾶς τοῦτον ἔχοι ἐμπόδιον καὶ ἕμα τὸν πολὺν θνείδον τὸν ἐπὶ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ (καὶ γὰρ ὠνείδιζε τοῦτον διηλεκῶς) ἀπορραπίσαι καὶ πορρωτέρως ποιῆσεται.

Β ἰθ'. Ὑπῆρχε γοῦν τῷ βασιλεὶ Μιχαὴλ παιδαγωγὸς ἀνδραγωγός τε καὶ πορρωθεν ἐρόπων τῶν εὐγενῶν. Τοῦτον ἤξιον ὁ βασιλεὺς αὐτόν τε καὶ Θεοκτίστον καὶ τὴν μητέρα ἀνωτέρως τῶν βασιλικῶν ἀξιωμάτων ἀναγαγεῖν καὶ μείζονα τούτῳ ἐπιδραβεῦσαι τιμὴν. Οὐκ ἐπιθετο γοῦν τούτῳ ὁ Θεοκτίστος, οὐδὲ ταῖς αὐτοῦ ἀρίσκει ἀριστείας ἠβούλετο, ἐπαξίως, λέγων, καὶ οὐκ ἀναξίως τὰ τῆς βασιλείας δεῖν διοικεῖν. Τοῦτον ὄργανον τὸν παιδαγωγὸν ὁ Βάρδας λαβὼν πονηρῶς οὐκ ἐπαύετο ζιζανία τινα περὶ τοῦ ἀνδρός τῇ αὐτοῦ ἐνσπείρων καὶ τῇ τοῦ βασιλέως ψυχῇ, ἄλλα τε πολλὰ περὶ τῶν κοινῶν διοικήσεων λέγων, ὡς οὐ καλῶς οἰκονομοῦνται, καὶ ἐτι σοὶ καταλειφθείσης ὡς κληρονομίας τῆς βασιλείας πόρρω σου ταύτην ὅπως κοίσι, γάμον μὲρτι σου ἢ τῶν ταύτης θυγατέρων μὴ ἐμμελετῶν, καὶ σοῦ τοῦ ταύτης οὐοῦ κέρρω σου ποιῆσαι τὴν ὄφθαλμούς. Ταῦτα γοῦν ὡς βέλη πῆξας ἐν καρδίᾳ τοῦ βασιλέως διήγειρε τε, καὶ ὅπως μὴ ταῦτα γένοιτο, συνετῆς ἐφασκε δεῖν καὶ ταχίστης βουλῆς. Ὡς δὲ πολλάκις περὶ τούτου συνήρχοντο τοῦ πράγματος, μίαν ταύτην ἐκύρουν καὶ γνώμην ἀπέφαινον τοῦ ἐκ ⁷¹ μέσου τὸν Θεοκτίστον ποιῆσαι δολοφονία τινὴ ἢ ὑπερορία. Ἐδέδοκτο οὖν ταῦτα, καὶ πέρα; ἐσπευδε τοῖς βουλευθείσιν ⁷² ἐπείγειν. [P. 106] τὸ δὲ ἦν ἐν τῷ τούτῳ μέλλειν πρὸς τὸν Λαυσιακὸν ἐξέρχεσθαι μετὰ τὴν τῶν ἀναφορῶν διοίκησιν ἐπακολουθεῖν μικρὸν τὸν βασιλέα, καὶ τοῦτο μόνον ἀνακρυφαῖν τὸ, Ἐκάρσατε αὐτόν, τοῖς κραιπνοῖσι. Τότε ὁ Βάρδας ἐν τῷ Λαυσιακῷ συνεδρίαζεν. Ὡς οὖν ὁ Θεοκτίστος πρόκυπτεν ἐξῶν, τὸ τοῦ Μιχαὴλ σύνθημα προτρέχον ἕμα καὶ προφθάνον τοῦτον ὄρων ἔγνω φυγῆ τὴν σωτηρίαν πραγματεύεσθαι. Ἡ φυγὴ δὲ πρὸς τὸν ἱππόδρομον κατὰ τὰ ἀσηκρητεία· καὶ γὰρ ἐκείσε τότε τὸ τῶν ἀσηκρητῶν ὑπῆρχε καταγωγόν. Ἄλλ' ὕπὸ πολλῶν ὁ εἰς συλληφθεὶς μένειν, ἀλλ' οὐ φεύγειν κατηναγκάζετο· καὶ

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁰ ἀνηγάγετο? ⁷¹ ἐκύρουν γνώμην καὶ ἀπεφάνοντο ἐκ? ⁷² βουλευθείσιν?

ξίφος ὁ Βάρδας γυμνώσας αὐτοχειρῶς τοὺς οἰτινας ἄλλον ibi diversorium erat. Verum unus a multis
εἶν διακαλλύουσιντες ἀμυνόμενος ἠπέλει, πρὸς τὸν ὁ
φόνον τῶν ὑπὸ χεῖρά τινι. Ἄλλὰ ψαῦσαι μὲν ἐτόλ- comprehensus gradum sistere cogitur ac fugam in-
μησε τούτου τότε οὐδεὶς, ἀπέηγετο δὲ πρὸς τὰ Σκύλα, hibere. Bardas stricto gladio ipse sua manu ad-
φρουρῶ τῶς παραδοθησόμενος, μέχρις ἀν τὰ κατ' acturum minatur, si quis opem ferre velit; simul-
αὐτοῦ ἀποφηναιτο. Ὡς δ' οὐ ζῆν δέει τῆς Δύγου- que a quodam suorum satellitum eum interfici
στης αὐτὸν ἐβουλεύσαντο, ἵνα καὶ μὴ θάττον ἀπο- jussit. Nemo tamen tunc ausus est ei manum in-
λυθῆ, τῶν καθ' ἑταιρειαν τινὰ ἐξαπέστειλαν γυμνὸν jicere. Interim ad Scyla ducitur, sub custodia ser-
ἐπισείοντα ξίφος αὐτῷ. Ὡς δ' οὐκ εἶδε ξιφήρη τὴν vandus, dum in illum sententia ferretur. Cum
ἀνθρωπον ἐπίοντα, κατὰ τοῦ σκάμνου οὗτος ὑπέδω, tamen haud consultum potassent Augustæ metu,
τὰς λαθὰς βουλόμενος ἐκφυγεῖν· ἀλλ' ἔλαθε κατὰ ac ne citius liberaretur, ut diutius vivere eum pa-
γαστέρα κληγείς καὶ θανάτῳ παραδοθείς, τῶν ἐγκά- terentur, sœderatorum cohortis unum aliquem
των ἐκχυθέντων αὐτοῦ. Ὅτε δὴ καὶ ὁ Μανουὴλ mittunt, strictum ensẽm illi adacturum. Ut autem
φαιδὸληπτος ὡσπερ γενόμενος τῷ Βάρδᾳ καθαρῶς sic stricto gladio invadentem Theoctistus advertit,
λέγεται ἀνεκταῖν· ictus declinandi causa scamnum subiit. Imprudens
tamen, impacto in illa gladio, effusus intestinis
occubuit. Tum quoque Manuelem velut numine
actum sic clare Bardæ denuntiassẽ ferunt :

*Ξίφος γυμνώσας εἰς Θεοκτίστου φόνον,
Ὅπλις σουτὸν εἰς σφαγὴν καθ' ἡμέρας.*

κ'. Ἄλλ' ὁ μὲν Θεοκτίστος οὕτω τὸ τοῦ βίου πέρας
ἀπέληφεν, καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ σφαγὴν ὁ Βάρδας
τὴν τοῦ κανικλείου φροντίδα καὶ τιμὴν εἰς αὐτὸν
ἀνελάμβανεν· ἣ δὲ δὴ Θεοδοῦρα τούτων ὡς ἤσθετο,
λυσικόμος δὴ θέουσα, πολλὰ καταλοφουρόμενη ἀν-
εκλαίεν καὶ ὀδυρμῶν τὴ βασιλεία ἐκλήρου, ἀραις
ἐμφοτέρους καθυποβάλλουσα καὶ, Ὡ ἀναιδεῖς καὶ
καμμίλαροι, λίγουσα, θῆρες, τί σὺ μὲν, ἀχάριστον
γέννημα, τὸν δευτερόν σου πατέρα πορηρὰ ἀνε-
ἔδωκας ἀγαθῶν; καὶ σὺ, βάσκανε δαῖμον καὶ
πορηρὸ, τὸν ἀδελφὸν ἐπιτραγυδοῦσα, τὴν ἐμὴν
ἐμίαντας ἀρχὴν, καθαρὰν φυλαχθεῖσιν καὶ ἀχρα-
τον; ἔστι θεὸς τῶν τολμωμένων ἐφορος, δὲ ἀμφο-
τέρους οὐκ ἀλλοίως, ἀλλ' ὁμοίῳ θανάτῳ παραδώσει
θήπου καὶ φορικῶ. Καὶ ἔμα ἐπιθείασί πως, τὰς
χεῖρας πατάσασα, Ἰδοίμι ἐκίπεσούσαν, Κύριε,
Ἰδοίμι τὴν τοῦ ἀνθρώπου σουτοῦ ἐκδικήσιν. Ταύ-
της οὐκ ἔκτοτε τὰς πυκνὰς ἀράς μὴ φέροντες καὶ
ἀνεκτισμούς, καὶ ἔμα τὴν κατ' αὐτὸν ἐλαύνων ὁ
Βάρδας ὀδόν, ἔγνωσαν καὶ ταύτην ἐκείθεν ἀπώσα-
σθαι καὶ γυμνῆ χωρεῖν πρὸς ἅπαν αὐτοῖς τὸ δοκοῦν
κεφαλῆ. [P. 107] Ὅσπερ ἐκεῖνη καταφωράσασα (καὶ
γὰρ ἦν ἰδεῖν καὶ στοχάσασθαι δυνατὴ) ἀντιπράττειν
οὐκ ἔθετο δαῖν, φόνους τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁμοφύλων
βλάδα; ἐκφεύγουσα· τὸν δὲ τῶς πλοῦτον, τὸν σήμε-
ρον ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἀποθησαυριζόμενον, ἔγω τῆ
συγκλήτῳ ποιεῖν φανερὸν, τὸν υἱὸν τε τῆς ἀφειδοῦς
δαπάνης κωλύουσα καὶ τὴν αὐτῆς κηρύττουσα ἀρε-
την. Καὶ δὴ εἰς ἐπήκουον στάσα ἐξεβόησεν, ὡς Πρὸς
τοῖς ἐνετήμοστα χίλια μὲν χρυσοῦ τῷ βασιλικῷ
ταμειῷ κεντηνάρια ἀνακόνεινται, ἀργυρίου δὲ
ὡσεὶ τρωῶν, καὶ τῶν μὲν εἶναι τὸν ταύτης ἀνδρα
καταναλλοκεῖν φιλοῦσης καὶ κατασκαταλῆν.

κα'. Ἄλλὰ καίτοι τοσοῦτος ὁ βασιλικὸς ὢν θησαυ-
ρὸς εἰς οὐδὲν ἐχώρησε παντελῶς τῆ ἀπονοῆ τοῦ Mi-
γαηλ καὶ ἀκαίρῳ φιλοτιμίᾳ. Ταῖς γὰρ τῶν ἔκπων
ἀυθλαῖς, ὡσπερ τις ἕτερος, ἀγαλλόμενος, καὶ αὐτὸς
ἐκεῖνος ἠνιοχεῖν (ὡ τῆς τότε ταπεινωθείσης τῶν

B Semel ense districto in Theoctisti necem,
Quotidianam porro accingere ad necem.

20. Verum hunc quidem Theoctistus vitæ finem
accepit, Bardas vero caniclii curam ac dignitatem
in se transulit. Theodora vero ubi immane illud
scelus cognovit, passis comis discurrere, multoque
ejulata ac flctu aulam implere, filiumque et fratrem
diris devovere. Et : O immanes, aiebat, impurissi-
mæque bestię ! quid tu quidem, ingrata soboles,
alteri parenti tuo bonorum mercedem mala repen-
disti ? quid vero tu, invidi dæmon ac pessime (tragicè
in fratrem exaggerans), imperium meum, quod purum
intemeratumque constiterat, polluisti ? est Deus hu-
jus tanti inspector sceleris, qui ambos non dissimili
exitu, sed pari tandem neci tradet. Simulque divino
furore correpta, passis in cœlum manibus : Videam,
Domine, videam in viri hujus caput irruentem vin-
dictam. Ejus itaque extunc crebras diras probraque
non ferentes, ac cum simul Bardas occęptam
viam insequi vellet, eam quoque aula moven-
dam statuere, nulloque (quod aiunt) capite quidquid
libuisset patrare. Quo illa deprehensa, ut erat
mulier sagaci ingenio, haud rata resistendum, eo
quod hominum cædes civiumque damna formida-
ret, congestarum hactenus in regia pecuniarum
vim senatui exponendam duxit, 172 ut et filii
profusionibus obstaret et suam administrationem
D probaret. Vocato ergo in concionem senatu, in om-
nium auribus sic clare stans dixit : Auri centenaria
mille nonaginta, argenti ad tria milia, in ærario
fiscogque regio reposita sunt. Hęc partim a marito,
partim etiam a me post ejus obitum (quæ inanes
sumptus oderim ac luxuriam) congesta partaque.

21. Quamvis autem tantę erant opes regię in-
gentique adeo thesauro repositę ac cumulatę,
Michaelis tamen dementia absurdisque et immodicis
largitionibus in nihilum prorsus cessere. Cum
enim aurigationibus, si quis alius, delectaretur, nec

θησαυριστῆν τε καὶ ποριστῆν, τῶν δὲ αὐτῆν μὴ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁹ προστάτην τὸν Combef. ²⁰ ἐλαύνας P.

equos ipse agere in Circo a se alienum putaret, (o A quam protrita tum abjectaque imperii dignitas!) eorum qui secum ludere ac ludicro hoc certare solebant, e sacro baptismate suscipiendis liberis fisco exhauriebat; qui videlicet quinquaginta ac quadraginta trigintaque ut minimum auri libras in singulos eorum conferret. Aliquando Himerio cuidam patricio (dictus hic Chærus, quod est porcus, ab oris vultusque rusticitate), cum inter convivia turpibus verbis scurriliter luderet ac impudenter in faciem imperatoris cœtusque convivantium ex impuro ventre suo pederet, ita ut ventris crepitu prolucentem ipsam faciem extinxerit, sic inauditæ rei miraculo centum auri libras concessit. Alias quoque Chellæ unius e sociis aurigis, suscepto quodam ex sacro baptismate alio, auri totidem libras **173** tribuit: sic ille nulla fruge pecunias publicas insumebat. Cumque brevi tempore scenicis illis ac nequissimis actibus tantas illas opes prodegisset, Circensium amator perditissimus, diesque regis largitionibus constitutus appeteret, ac paradæ pecuniæ ratio deesset, quibus donati milites adversus hostium valide acies decertant remque tuentur Romanam, famosam illam auream platanum duosque aureos leones ac totidem gryphes, ipsos quoque ex auro solido ductiles, organumque auro solido fabrefactum, nec non reliquam regie magnificentie suppellectilem, auri pondo non minus quam centenaria ducenta constans, ex illis pecuniam fisco inferendam eudi præcepit. Quin et regis quasdam tam imperatorum quam Augustarum vestes, adeoque etiam senatorias, alias ex auro solidas aliasque auro intextas, in regio ærario privato positas, penuria tandem pressus conflandas exposuit. Quanquam illis necdum conflatis Michael e vivis exemptus est. Inclytus autem Basilius, ipse imperio potius, cum integras adhuc ac incolumes reperisset, ipsas recepit, ac quam nunc vocamus senzatum monctam eudi jussit, eo tantis divitiis nihil inveniens præter auri centenaria tria et milliarsensium sacculos novem; quibus etiam in concionem allatis inque omnium oculis productis, deploravit coram senatu, undetantis illis angustiis procuranda ipsi res publica foret.

174 22. Verum hæc postea contigerunt. Tunc autem moris erat Theodoræ, ut sacram Blachernensem ædem frequens adiret, tum ut vota quædam Deo redderet, tum vero etiam ut lavaret. Cum itaque ex more quandoque eo se contulisset, Michael et Bardas misso Petrona illius fratre ipsam cum filibus attensam ad Cariani interim palatia relegant: postea vero non semel tantum, sed et iterum missis ministris, illarumque fisco illata substantia, privatas, ac velut e vulgo feminas, non regio cultu vivere eas siverunt. Verum haud multo post Theodora e vivis excessit. Inclytus vero Basilius suscepto imperio, cum ejus cadaver tum filias in avia monasterium transtulit, quod Castria vocant,

Ῥωμαίων βασιλείας!) οὐ παρατιούμενος, τῶν συμπαιζόντων αὐτῷ καὶ συνηγορούντων ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος τὰ τέκνα υἱοθετούμενος τὸν βασιλεῖον ἐξεκένου πλοῦτον, πενήτην δὲ καὶ τεσσαράκοντα καὶ τὸ ἐλάχιστον ἐκάστῳ τριάκοντα χρυσοῦ λίτρας ἐπιχορηγῶν. Ποτὲ δὲ τινι πατρικίῳ (Ἰμέριος οὗτος ἐκαλεῖτο ὁ Κοῖρος, διὰ τὴν τοῦ προσώπου οὕτω κατ-ονομαζόμενος ἀγριότητα) ἄλλως αἰσχρολογοῦντι κατὰ τὴν τράπεζαν καὶ ψόφον ἐκ τῆς βεδήλου αὐτοῦ γαστρὸς κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως καὶ τῶν συνδειπνούντων ἀφιέντι, ὡς καὶ τὸ φατλὸν τὸ τοῦτους φωταγωγοῦν ἐκ τοῦ τηλικούτου ψόφου κατασθῆσαι. τῷ παραδόξῳ τοῦ τοιοῦτου θαύματος χρυσοῦ λίτρας ἔδωκεν ἑκατόν. Καὶ Χεῖλᾶ δὲ ἄλλοτε τοῦ σὺν αὐτῷ ἠνιοχοῦντος τὸν υἱὸν ἐκ τοῦ θείου λουτροῦ ἀναδεξάμενος; ὁμοίως χρυσοῦ λίτρας δέδωκεν ἑκατόν. Οὕτως ἐκεῖνος εἰς οὐδὲν δέον τὰ δημόσια κατανάλασεν. Ἐπεὶ δὲ ἐντὺς ὀλίγου καιροῦ τὸν τοσοῦτον πλοῦτον ταῖς τοιαύταις σκηναῖς καὶ ἀθέσιμοις κατανάλωσε πρᾶξεσι, δεινὸς ἐραστῆς ὢν ἵπποδρομίας, ἤλθεν δὲ ὁ τῆς διανομῆς τῶν βασιλικῶν δωρεῶν καιρὸς, καὶ χρημάτων πόρος οὐκ ἦν δι' ὧν τὰ στρατεύματα φιλοτιμούμενα τὰς τῶν ἐθρῶν παρατάξεις ἀμύνονται, τὴν τε χρυσῆν ἐκείνην καὶ πολυθρύλητον κλάτανον καὶ τοὺς δύο χρυσοὺς λέοντας, πρὸς δὲ καὶ τοὺς δύο γρύπας ὀλοχρῦσοὺς δντας καὶ σφυρηλάτους, καὶ τὸ ὀλόχρυσον ὄργανον, ἀλλὰ καὶ ἕτερά ἐργα τῆς βασιλικῆς ἐκθέσεως, ὀλίγην ἔχοντα τῶν διακοσίων οὐκ ἴλατον κεντηνάρων, χωνεύσας χαράξει δέδωκεν ἐν τῷ βασιλικῷ ταμίῳ. [P. 108] Καὶ στολὰς δὲ τινὰς βασιλικὰς καὶ αὐγουστιακάς, ἀλλὰ καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς, τὰς μὲν ὀλοχρῦσοὺς, τὰς δὲ χρυσοῦφάντους οὖσας ἐν τῷ εἰδικῷ, πρὸς τῷ τέλει, ἐκδίδωκεν ἐξαπορῶν, ὡς ἀν' ἀραχθῶσι. Πλὴν οὐκ ἐφθασαν χωνευθῆναι, καὶ ἐκεῖνος μὲν ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, ταύτας δὲ Βασιλεῖος ὁ ἀοιδίμος τὴν βασιλείαν λαθῶν καὶ καταλαθῶν ἐτι ἀλυμάντους ἀνεκαλέσαστο, καὶ τὸ νῦν σεσζάτον καλούμενον χαρηθῆναι ἐκελεύσατο ἦ, ἐκ τοσοῦτου πλοῦτου μὴδὲν ἕτερον εὐρηκῶς ἢ χρυσοῦ κεντηνάρια τρία, μιλιάρσια δὲ σακκία ἑννέα, ἃ καὶ δημοσιεύσας καὶ πᾶσι δῆλα ποιήσας ἀπωδύρετο τῆς συγκλήτου ἐνώπιον τὴν ὄθεν ἐμελλε ποιησεσθαι τῆς πολιτείας διοίκησιν.

κβ. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν προϊόντος τοῦ χρόνου γέγονασιν· τότε δὲ εἴθιστο Θεοδώρα κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον συχνῶς πως ἐπιφοιτῆν ναδν, ὁμοῦ μὲν εὐχὰς τινὰς ἀποδίδουσα Θεῷ, ὁμοῦ δὲ καὶ τοῦ λουτροῦ μετέχουσα. Ὡς γοῦν ὀφί ποτε ἀφίκετο, τὸν Πετρωνᾶν ἀδελφὸν αὐτῆς δντα πέμψαντες ὁ Μιχαὴλ τε καὶ Βάρδας; ἀποκείρουσι τε ταύτην μετὰ τὰς θυγατέρας ὁμοῦ, καὶ τοῖς κατὰ τὰ Καριανοῦ ἀνακτόροις τότε μὲν περιορίζουσιν ἕτερον δὲ οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ δις ἀποστελιαντες εἰσεκόμισαν τὸν ἐνόνητα πλοῦτον αὐταῖς, καὶ κοινῶς πως καὶ ἰδιωτικῶς, ἀλλ' οὐ βασιλικῶς εἴασαν ζῆν. Ἄλλ' ἐκεῖνη μὲν μετ' οὐ πολὺ τῶν τῆδε μεθίστατο, καὶ βασιλεὺς ὁ ἀοιδίμος Βασιλεῖος αὐτῆς τε τὸν νεκρὸν καὶ τὰς αὐτῆς θυγατέρας

VARIAE LECTIONES.

¹⁹ ἐνσεκλεύσατο ?

πρὸς τὸ τῆς μάμμης ἐπεμπε μοναστήριον ἐνδοικισθαι. οὕτω τῶν Γαστριῶν κατονομαζόμενον, καὶ ἐσιῶς ζῆν τε καὶ πολιτεύεσθαι. Αὕτη μὲν οὕτως ἀπαθὴν, ὄνομα τῆ υἱῶ, οὐχ ὡς ἐκαίνο, ποιηθῆν. ἀλλ' ἀγαθὴν ἀπολιπούσα τε καὶ σεμνὴν. Ἐδῆλου δὲ καὶ ἡ πρὸ ταύτης βίβλος ὅθεν τε κάκ τίνων ἐξέφυ καὶ ὅπως ἦλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τὰς αὐτῆ ὄσαι δὴ θυγατέρες ἐκ κοιλίας γεγέννηται· δηλώσει δὲ αὕτη συγγένειαν αὐτῆς τὴν λοιπὴν. Ἦσαν οὖν οἱ δηλωθέντες ἄρρενες δύο ἀδελφοί, ὃ τε Πατρωνᾶς στρατηγός κατὰ τὸ Θρακησιον καὶ πατρικίος τηρικαῦτα, καὶ Βάρδας ὁ δηλωθείς, ὃς καὶ παρὰ Θεοφίλου εἰς τι τῶν οὐ δεόντων καταληφθεὶς, τῆς συνήθους προελεύσεως ἱσταμένης, κατὰ τὸ Ὀρολόγιον ἐτύφθη μαγγαλία ἐξήκοντα. Ἀδελφαὶ δὲ τρεῖς, ἧ τε εὐφύμῳ οὕτω καλουμένη ὀνόματι Καλομαρία καὶ Σοφία καὶ ἡ Εἰρήνη. Ἄλλ' ἡ μὲν Σοφία εἰς κοίτην ἐδίδοτο Κωνσταντίνῳ τῷ κατὰ τὸν Βαβούτζικον, [P. 109] ἡ δὲ Καλομαρία Ἄρσαθῆρ τῷ τηρικαῦτα μὲν πατρικίῳ, ἔπειτα δὲ καὶ μαγίστρῳ, [ἡ δὲ Εἰρήνη] τῷ Εἰρήνης τῆς μητρὸς τοῦ μετὰ ταῦτα τὸν 76 πατριαρχικὸν θρόνον ἀντιλαβομένου Φωτίου ἀδελφῶ· μεθ' οὗ καὶ δύο τεκνώσασα παῖδας, Στέφανόν τε τὸν μάγιστρον, καὶ Βάρδαν τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν καὶ μάγιστρον τὸν τοῦ πατρικίου Κωνσταντίνου καὶ στρατηγῶ Σικελίας, τὸν τοῦ 77 Κοντομύτου γαμβρὸν (ἐκαίθεν γὰρ αὐτῷ καὶ ἡ τοῦ Κοντομύτου ἐκληρώθη προσηγορία), τὴν συγγένειαν πρὸς τὸν πατριάρχην ἔσωζε Φώτιον· ἐξάδελφοι γὰρ οἱ δύο μάγιστροι· οὗτοι τοῦτου ἐτύγχανον. Αὕτη δὲ οὖν ἡ μήτηρ τῶν εἰρημένων, ἐπεὶ τοῦ προτέρου ἀνδρὸς διὰ θανάτου ἠμάρτανεν, οὐχ εἴλετο καὶ δεῦτερον ἰδεῖν μάτην ἀποδιόντα, ζῶσα δὲ χήρα καὶ τῆ αὐτῆς συνοῦσα ἀδελφῇ κατὰ τὰ βασίλεια, αὐχηρὰν τινα καὶ ταπεινὴν ἐστολισμένην στολῆν, ἔτι δὲ μὴν καὶ μέλαιναν, τὴν ὑπαρχον ἀπολαμβάνουσα τῆς χειρὸς, οὐ μὴν δὲ καὶ τὸν τειχιώτην, ἀλλὰ καὶ τὸν νοῦμερον συνεπαγομένη, κατὰ νομηγίαν ἀπῆει βῆδην τε καὶ πεζῇ διὰ τῶν σχολῶν πρὸς τοὺς ἐν τοῖς δεσμοτηρίοις καταγομένους τῆς τε Χαλικῆς καὶ τοῦ Πραιτωρίου καὶ τῶν Νομῆρων, τίνος τε χάριν ἀποκίχλεισται αὐτῆς, τοὺς δὲ διὰ τῆς πρὸς τὴν ἀδελφὴν ὑπομνήσεως, ἐκάστη τῶν φρουρουμένων εὐλογίαν ἐπιχορηγούσα οὐ μικρὰν καὶ ἐλεημοσύνην. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν γυναικωνίτιν οὕτω.

κγ'. Ὁ δὲ Βάρδας ἦν ὅλος τὰ τῆς βασιλείας ἐπιτροπεύων καὶ διοικῶν, καὶ τῶν λοιπῶν διαφερόντως ὡς συγγενῆς τοῦ βασιλέως ἀγαπώμενος· ἔθεν καὶ τὴν κουροκαλάτου, ὅσον ἄλλο ἐπὶ τῇ ἀδελφῇ, τιμὴν ἀναδέχεται, καὶ κατὰ τῶν Ἰσμηλιτῶν καὶ τοῦ Ἄμερ, ὥσπερ εἴρηται, ἀντιστρατεύονται μετὰ τοῦ Μιχαήλ, ἀρτι τελοῦντος αὐτοῦ εἰς ἀνδρας ἐξ ἀγενεῶν, δυνάμει πάσῃ τε καὶ χειρὶ. Ὡς δ' οὖν τῆς τῶν ἐναντίων ἐπέβησαν γῆς, κατὰ πόλιν Σαμόσατα λεγομένην, δυνάμει τε βριθούσαν καὶ ἰσχυρῆ, ἀγονται, καὶ ταύτην ἐπεχειροῦν πολιορκεῖν. Ἄλλ' ἐλελήθεισαν οὐ κατὰ Θεοδώρας ἀφροντες χεῖρα, κατὰ δὲ πολυτρόπων ἀνδρῶν. Ὡς μὲν γὰρ ἦν τρίτη τῆς ἐφεδρείας τοῦτοις ἡμέρα, ἡ πρώτη δὲ καὶ κυρία τῶν ἡμερῶν, ἐμελλον δὲ τὴν ἀναίμακτον μυσταγωγίαν ἐκπληροῦν, ὡς ἂν

A ut illic morantes sanctæ ac religiosæ vitæ insulatae ætatem transigerent. Sic quidem illa ex hæc luce ingravit, bonum nomen ac venerabile, non ut illi malum atque exosum, filio relinquens. Ostendimus libro superiori undenam, et ex quibus Theodora orta parentibus, quomodo item in aulam venerit, quotque ex utero proles muliebris sexus fuderit: in hoc vero ejus reliquum genus ac cognatos ostendemus. Fuerunt itaque, quos diximus, duo masculi fratres, Petronas Thracensium dux ac tum patricius, Bardasque, de quo egimus. Porro Petronas in quodam facinore a Theophilo deprehensus, cum consueta processio fieret, sexaginta verberibus ad Horologium jussus est vapulare. Sorores tres exstiter, quas **175** sic honorifico nomine Calomariam vocabant, et Sophia ac Irene. Ex his Sophia nupsit Constantino Babutzico: Calomariam duxit Arsaber tum patricius ac deinde magister: [Irene autem] Irenes matris Photii (ejus qui postea patriarcha fuit) fratri nupta fuit; ex quo etiam duobus susceptis filiis, Stephano magistro et Barda illius fratre atque magistro, qui Constantini patricii et Siciliæ prætoris (qui et Contumites) gener fuit (hinc enim hæc illi appellatio hæsit), cum Photio patriarcha affinitatem servavit. Ambo enim hi magistri illius nepotes ac consobrini fuere. Horum mater, priore viro morte amisso, ut alterum quoque frustra morientem videret in animum inducere noluit. Vivens itaque vidua et cum sorore in aula ægens, squalida quadam atque humili induta veste, præfectual manu tenens, unaque assumpto tichote ac cohortali duce, mensis ejusque initio lento gradu pedesque per scholas ibat, ad eos qui vincti in Chalce et in prætorio atque Numeris tenerentur; singulosque causam carceris interrogans, ac tum sua ipsa opera, tum suggestionem ad sororem iis prospiciens, haud exiguam cuique benedictionem ac eleemosynam tribuebat. Hactenus quæ spectant ad feminas.

ἓνα ἐρωτώσα καθ' ἓνα καὶ διοικούσα τοὺς μὲν δ' τὴν γυναικωνίτιν οὕτω.

176 23. Porro Bardas in procurando administrandoque imperio totus erat; ac velut qui imperatorem affinitate attingebat, præ reliquis illi charus ac dilectus erat. Idcirco etiam velut in summo sororis præmium curopalatae dignitate ornatur, unaque cum Michaelē, qui effluente jam lanugine annos viriles inibat, cum ingenti armorum apparatu ac exercitu adversus Ismaelitas et Amerem, ut supra dicebamus, profectus. Postquam itaque in bosticum progressi Samosata venerunt, urbem scilicet civium multitudinæ ac robore potentem, ejus obsidionem aggrediuntur. Nimirum non intellexerant non se adversus Theodoram levare manus, sed adversus vaferimum hominum genus. Tertia itaque obsidionis die, quæ prima dierum ipsaque

Jomina fuit, expleto jam fere incruento sacrificio, ut sacris mysteriis impartirentur, repente (sive incaute illa peragebant, sive etiam rei bellicæ impedita urbem hostesque contemnebant, nullumque fore arbitrabantur qui levare manum } adversus Romanum imperatorem auderet) ipsa hora qua mysteriis impartendi erant, undique ex urbe armati irruentes tantum eis terrorem incusserunt, ut nemo impetum sustinere, nemo non fuga salutem expedire conspiceretur. Ipse Michael vix in equum evadens fugientis specimen, non viri fortis ejusque qui prior in acie staret, dedit. Sic ægre tandem servatus est, suis omnibus castrorumque impedimentis in hostium potestate relictis. Illic Carbeæ (cujus supra meminimus, qui et Tephricæ conditor 177 fuit) egregie aiunt virtutem enituisse, ut non solum gregarios multos atque obscuros interfecerit, verum magnos quoque duces ceperit, nempe Tzagotubum Abessalonem et Seonem Palatinum, aliosque legatos atque tribunos haud pauciores centum. Servabantur ergo hi, quos dixi, duces in carcere transacto bello; ac quam Carbeas exegerat, ingentem vim auri domo advectam, redemptionis pretio persolverunt. Carbeas pretio accepto Seonem interrogat, *num venerorum amore afficiatur, motusque libidinosos in corpore sentiat?* Negante illo, ac asserente nihil se iis affici, eadem iterum ex Abessalonia percontatur. Abessalonem autem comperta hominis nequitia a dolo, sive etiam quod sic re ipsa afficeretur, *ita secum agi accarnis molis molestos ferre*, respondit. Tum ei Carbeas: *Tu a vinculis liber esto*, simulque dimisit; Seoni vero: *Certe non vult Deus ut a carcere libereris*, simulque restituito, quod acceperat, redemptionis pretio, donec efflavit animam in carcere eum tenuit.

24. Quia vero alter jam annus a superiori clade effluerat, audiens Michael triginta millium in Romanam ditionem factam irruptionem, ac iterum accepta damna ex victoria cupiens resarcire, collectis ex Thracensibus ac Macedonibus quadraginta milibus alacer eis obviam venit. Ubi autem ad locum quemdam pascuis uberem Celarium dictum fixa tentoria essent, Amer jam infestis in eos signis procurrans, longius digressus 178 ab strata publica, Chonarium tendebat. Ibi consistens, acieque in pugnam directa, ac acri commisso prælio, imperatorem impressioni impari ad fugam cogit. Ac vero tandiu ille fugæ institit, quandiu equorum vigere cursum et non intermittere ac lassescere existimavit. Jam itaque media occupante die, exque solis ardoribus permolesto æstu, editum quemdam locum Anzen nomine, accessu difficillem ac lapidibus asperum, coguntur ascendere. Illic imperator ex fuga receptus stabulabatur; e vestigio autem secutus Amer locum cingit, velut scilicet indagine imperatorem capturus. Ac certe captivum cepisset, nisi Palatina cohortes fortiter dimicando locique ipsa celsitudo et arduitas momenti aliquid ad salutem ei contulissent. Agebatur periculum animæ,

τῶν ἁγίων μυστηρίων μετέσχοιεν, ἐξαιρήνης, εἰς ἀφυλάκτως τελοῦντες αὐτά, εἶτε καὶ καταφρονητικῶς ἔχοντες πρὸς τὴν πόλιν δι' ἀπειρίαν ὡς μὴ πρὸς βασιλέα Ῥωμαίων ἄρα τολμῶντες χεῖρά τινας, κατὰ τὴν ὥραν ἐν ἧ τῶν θείων ἐπιπέλων μετασχεῖν μυστηρίων, πάντοθεν μετ' ὄπλων ἐκπεπηδηκότες τῆς πόλεως, οὐκ ἦν ἰδεῖν τὸν ὅστις Ῥωμαίων [P. 140] οὐκ ἐχρήσθη φυγῇ. Ἐνθα καὶ ὁ Μιχαὴλ μόλις ποῦ τὸν ἴππον ἀναβάς φεύγων καθωρᾶτο, ἀλλ' οὐ προπαλεμῶν· οὕτω ποῦ μόλις ἐκπέσωστο, σκηναὶς αὐτὰς καὶ τὴν ὄση τοῦτοις θεραπεία προσῆν ἐκεῖ καταλειοπῶς. Ἐνθα καὶ τὸν προμνημονευθέντα φασὶν ἀριστεύσαι Καρβέαν τὸν τὴν Τεφρικὴν οἰκοδομησάμενον, καὶ πολλὸν οὐ μόνον τοῦ χυδαίου φθόρον λαοῦ κατεργάσασθαι, ἀλλὰ καὶ τῶν μεγάλων δὴ στρατηγῶν ζωγρεῖα λαβεῖν τὸν τε τζαγγότουσον τὸν Ἀβεσαλώμ καὶ Σηῶν τὸν καλατῖνον, καὶ ἑτέρους ὑποστρατήγους καὶ τουρμάρχας ἄχρι τῶν ἑκατόν. Ἐτηροῦντο οὖν οἱ δηλωθέντες στρατηγοὶ μετὰ τὴν τοῦ πολέμου παραδρομὴν ἐν τῇ φυλακῇ· καὶ δὴ χρήματα ἱκανὰ τῷ Καρβέᾳ ἐδίδοσαν, οἰκοδὸν μεταπεμφόμενοι, τὴν αὐτῶν ἀπολύτρωσιν ἐξαιτούμενοι. Ὡς δ' ἔλαθεν ἐπὶ χεῖρας ὁ Καρβέας, ἠρώτα τὸν Σηῶν εὐθύς, *εἰ πρὸς ἀφροδίσια ἔχει ἐρωτικῶς καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα κληθῆναι ἔχει τὴν ἐμπασῆν*· ὡς δ' ἀπηγόρευσεν ὁ Σηῶν καὶ πάσχειν τι τοιοῦτον ἀπέφησεν, ἠρώτα πάλιν τὰ ὅμοια τὸν Ἀβεσαλώμ. Ὁ δὲ τὴν αὐτοῦ φωράσας κακίαν καὶ μοχθηρίαν, εἶτε καὶ ἄλλως ἀληθῶς, *τοῦτό τε πάσχειν καὶ κληθῆναι ἔπομπέιν*, εἰπὼν, τοῦτω μὲν, *Λυτροῦσαι*, ἔφη, *τῶν δεσμῶν*, καὶ ἅμα ἀπέλυεν, τῷ δὲ Σηῶν, *οὐ βούλεται σε τὸ θεῖον λυθῆναι δὴ τῆς φρουρᾶς*, καὶ ἅμα ἐδίδου τοῦτω τὰ λῦτρα τὰ δοθέντα αὐτῷ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ τῇ φρουρᾷ ἐγκατέκλειεν ἄχρις οὗ τὴν φυγὴν ἀπεστάλαξεν.

κδ'. Ἐπεὶ δὲ δευτέρος ἦδη χρόνος παρέδραμε καὶ μυριάδας ἤκουε τρεῖς κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν, τὴν ἤτταν αὐθις ὁ Μιχαὴλ ἀνακαλέσασθαι ἐπιθυμῶν, Θρηξᾶς τε καὶ Μακεδόνας μέχρι τῶν τεσσάρων συνηθροικῶς μυριάδων, ἐξῆξε πρὸς τοὺς κατ' αὐτοῦ. Ὡς δὲ κατὰ τὴν χοροφῶρον πεδίον Κελάριον οὕτω λεγόμενον κατεσκηνητο, ἄρτι δὴ Ἄμερ αὐτῶν καταστρατηγῶν πορρωτέρω τῆς τετριμμένης ἦει ἔδοῦ, πρὸς τὸ Χωνάριον ἐπισκευδῶν. Ἐν δὲ τοῦτω ἐγγύτερον τε γενόμενος καὶ χεῖρας δὴ προσβαλὼν καὶ πόλεμον συνάψας, νεανικὸν φεύγειν, ἀλλ' οὐ μένειν, τὸν βασιλέα ἠνάγκαζεν. Ἀλλὰ φεύγειν μὲν ἐπειράτο, ἕως τὸν τῶν ἴππων ἀμάξαις ὁρῶμον, ἀλλ' οὐ διακόπτεσθαι ὑπέλαμβανεν. Καὶ δὴ σταθερᾶς τε μεσημβρίας ἐνοῦσης καὶ καύματος· οὐκ ὀλίγου θάλλοντος ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου φλογώσεως, κατὰ τινα ὀρειῶν ἀναβαίνειν τόπον βιάζοντα, Ἄντζην οὕτω λεγόμενον, δυσπρόσοδόν τε καὶ τραχέσι λίθοις οὐκ εὐθεῖον. Ἐκεῖος δὲ φεύγων ὁ βασιλεὺς ἐνηυλίζετο, καὶ ἐκ ποδῶς ὁ Ἄμερ αὐτῷ ἐπακολουθῶν [P. 141] περικυκλοῖ, ὡς ἐν δικτύῳ θείων λαβεῖν. Κἀν ἔλαβεν αὐτὸν θορυάλλοντον, ἀλλ' ἡ τῶν βασιλικῶν ταγμάτων ἰσχυρὴ καρτερίως ἀπομαχομένη καὶ τὸ τοῦ τόπου ἀνεστηκός τε καὶ ὑπερέχον μικρόν τι τοῦτου, δίσωσεν. Ἐνθα καὶ τὴν

περὶ ψυχῆς αὐτῶν κίνδυνον ἀγωνιζομένων καὶ δεδιό-
των βουλὴν ἠνάγκαζε τὸν Μανουὴλ λέγειν ὁ Μιχαὴλ
τὴν ἀμφοτέρους δὴ διασώσουσας. Ὁ δὲ τὰ δι' ὧν
ἔσται φανερός ὁ βασιλεὺς ἀφελῆσθαι συμβουλευσάμε-
νος, καὶ ἰδιωτικὸν ἀναλαβόμενον σχῆμα μετὰ λογά-
δων ἀνδρῶν καὶ δυνάμει προερχόντων τὴν τῶν ἐχθρῶν
ἔφη φάλαγγα διαβρῆξαντα ἐξω τούτων γενέσθαι πε-
ριφανῶς. Ὡς δὲ καὶ περὶ τοῦ παραμένουτος ὄχλου τε
καὶ στρατοῦ δεύτερον ἐπυθάνετο, ὅπως δὴ σωθεῖεν,
ὁ Μιχαὴλ, Ἄλλὰ σὲ μὲν γένοιτο, φησὶν, βασιλεῦ,
σώζουσαι ἀβλαβῆ, θεῶν δὲ μαλήσει περὶ αὐτῶν· οὐ
γὰρ ἔστιν ἐκ Ἰσῆς βασιλεῖα καὶ Ῥωμαίων τινα
αἰχμάλωτον γενέσθαι ἐχθροῖς. Ἀλλαξάμενος οὖν
τὴν ἐσθῆτα ὁ βασιλεὺς καὶ περὶ τὸν Μανουὴλ ὄλος
γενόμενος· ἐσπευδεν ἐπακολουθεῖν, τοῦτου μεθ' ἐτέρων
διαβρῆξάντων τὴν φάλαγγα. Ἄλλ' ὅτε δὴ κατὰ τὸ δευ-
τὸν ἐγένοντο καὶ παρατάξεως πλήσιον που τῶν ἐχθρῶν,
ἔρημος τῷ φόβῳ δυνάμειός τε γενόμενος καὶ χειρῶν
ἐναπομένειν ἠγάπα, ἀλλ' οὐ προτρέχειν αὐτοῦ. Ὡς δ' ὁ
Μανουὴλ τὴν φάλαγγα διακόψας τε καὶ περισθελεὶς τὸν
βασιλεῖα οὐκ εἶχεν ὄρεῖν, αὐθὶς τὴν κατόπιν εἶδει ὄδον,
τὸν ὑπερ αὐτοῦ κίνδυνον δεδιώς. Ὡς δὲ πάλιν ἐγένοντο
συμβολαὶ καὶ πολὺς φόβος ἴσ' συνέπιπτε τῶν Σαρακη-
νῶν, ἔγνω δὴ πορρωτέρω χωρήσειν ὁ Ἄμερ, νάματα
τινα καὶ χορτάσματα ζιτῶν, σημήνας τὸ ἀνακλητικόν·
ὅτε καὶ τυχὼν ἀδείας ὁ Μιχαὴλ μόλις που ἐκείθεν διεσέ-
σωστο ἀδείως, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανήρχετο.

κ'. δεῦτερος οὖν μόλις που παρήλθε χρόνος, καὶ
αὐθὺς ἐκστρατεύσας ὁ Ἄμερ σὺν τεσσαράκοντα χι-
λιάσι στρατοῦ ὁμοῦ μὲν τὴν Ἀρμενιανὴν ὁμοῦ δὲ
καὶ τὴν πρὸς θάλασσαν Ἀμισην ἐξεπόρθει τε καὶ
κατεδουλαγῶγει τῇ τοῦ κωλύοντος· ἐρημίᾳ· ὅτε δὴ
καὶ ταυτὸν κείνῳ τῷ ἄφρονι Σέρξῃ λέγεται παθεῖν,
καὶ κελύσαι ῥάβδος τύπτειν τὴν θάλασσαν, ὅτι μὴ
πορρωτέρω προκατεστόρεστο, ἀλλ' ἐγγὺς αὐτὸν λεηλα-
τοῦντα καταλαμβανομένη κεκώλυκεν. Ἐφ' οἷς ἀσχά-
λων ὁ Μιχαὴλ καὶ ἀδελφῶν ἐκέλευσε τὸν Πετρωνᾶν,
ἀδελφὸν τῆς βασιλείας τυγχάνοντα καὶ τῶν Θρακη-
σίων τὴν στρατηγίαν διέποντα, παντὶ σθένει συμπα-
ραλαβόντα τὰς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεις χωρῆσαι ποι-
κατ' αὐτοῦ καὶ μὴ παρορῆν ἐπὶ πολὺ τὴν τῶν Ῥω-
μαίων [P. 112] καταλιζόμενον γῆν. Ὁ τοῦ Βάρδα
τότε τῶν βασιλικῶν ταγμάτων τε καὶ σχολῶν ἤρχεν
υἱός, παῖς ἔτι κομιδῇ περὶ δέκα ἢ ἐννέα ἔτη που ὧν
ἄνομα τοῦτοφ' Ἀντιγόνης. Ὁ καὶ θαυμάζειν μοι ἐπι-
σιν, ὅπως ἀρχινοῖας τε καὶ σοφίας, ὡς φασιν, ἀντι-
ποιούμενος, ἑαυτῷ πάντα οἶον λαφύστων καὶ προσ-
αγόμενος, οὐχ ἐτέρῳ τὴν τοιαύτην ἐνεχειρεῖ ἀρχὴν
ἐν καιρῷ δεινῷ τε καὶ δυσχερεῖ. Πλὴν ἰδίδου τὸ ταύ-
της προσωπεῖον τέως τῷ ἀδελφῷ. Ὁ δ' ὡς τῶν βασι-
λικῶν ἤκουσε γραμμάτων πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτὸν
καθοπιζόντων καὶ ἀνδραγαθεῖν παρακελευσμένων,
ἀλλοιωθεὶς τε καὶ περὶ τῶν πραγμάτων τὴν ὅπως
ἔξουσι καλῶς βουλευόμενος ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἐφεσον
Ἄγιον θρεῖ προσήδρευεν, εἰτ' ἀπολεγόμενος· εἰτε καὶ
τῆς ἀναθεῖν ἐπιουρίας θεόμενος. Ἐκείσε γοῦν αὐτοῦ
τὸ τέως· ἐνδιατωμένον, φήμη τις ἄγγελος προτρέ-

A cunctisque nimium conterritus cogit Michael Ma-
nuelem consilium edere, quo ambo praesens dis-
crimen possint effugere. Ergo auctor est impera-
tori, ut depositis regis vestibus plebeioque ac vul-
gari amictu assumpto, cum lecta fortium virorum
manu, perrupto fortiter hostium cuneo inde omni-
no evadat. Cum vero etiam de turba ac militibus
ibi relinquentis iterum ille percontaretur, quomam-
modo illorum quoque saluti consultum foret, inquit
Manuel: *Te utinam saluum recipi contingat, imperator:*
illorum autem Deo cura erit. Non enim parvis aleæ est
imperatorem capi et unum quem e Romanorum castris.
Imperator itaque commutato habitu, 179 totusque
Manuelis lateri hærens, perruptio una cum sociis
hostium cuneo sequi conatur. Sub ipso vero rei
discrimine, ac cum prope jam tentanda hostilis
acies esset, præ formidine deficiente eum omni vir-
tute ac manuum robore, remanere nitebat quam
Manueli præire. Manuel perrupto agmine, ac cum
ipse liberatus esset, nusquam conspecto impera-
tore, redit iterum, illius capitis periculum formi-
dans. Iterum vero facta congressione ac Saracen's
oppido territis, visum Ameri paulo longius rece-
dere, fluentaque ac pabula quærentem receptui
canere; quo tempore ægre tandem Michael sumpta
audacia tuto evasit, et ad regiam urbem reversus est.

25. Alter vix annus transierat, rursusque egres-
sus Amer cum quadraginta millibus, simul quidem
Armeniacum tractum simulque maritimam Ami-
sum depopulabatur ac diripiebat, eo quod militum
praesidia deerant, quibus illis tuto satis prospectum
esset. Quo etiam tempore imitatum cum ferunt
illud Xerxis insipientis animi facinus, ac jussisse
mare virgis cardī, eo quod non longius porro con-
stratum esset, sed e vicino praedas agentem a conatu
prohiberet. Hæc graviter ferens Michael, ægroque
inde animo, Theodoræ fratrem Petronam, qui tum
Thracensibus præerat, omni conatu una assumptis
Romanis legionibus adversus 180 eum proficisci
jubet, nec ultra Romanam ditonem, quam sic ho-
stis diriperet, despiciere. Bardæ tunc filius præto-
rianorum ac scholarum dux erat, valde tum ado-
lescens, novem aut decem circiter annorum, Antigon-
us nomine. Quod et subit mirari, quomodo qui so-
lertiae studere videretur ac prudens haberetur, sibi
ipse omnia velut devorans ad seque trahens, non
alteri eam præfecturam traderet, adeo præsertim
molestis difficilibusque reipublicæ temporibus.
Cæterum hujus muneris personam interim fratri
defert, et ut vicarias ipsi partes præstans domesti-
cum ageret. Auditis itaque ille imperialibus litteris,
quibus arma sumere adversus hostem juberetur ac
rem strenue agere, animo turbatus nutansque, at-
que, ut bellum prospere gerere posset consilia
agitans, in monte Sancto, qui Epheso adjacet,
hærebat, sive dependens animum et quasi impre-

VARIÆ LECTIONES.

ἴσ' φόνος?

rium detrectans, sive ut divinam opem imploraret. Eo porro illic morante, rumor quidam præcurrens Joannem illum monachum fama que celeberrimum, procera virum statura, nudis semper pedibus incedentem et in Latro domicilium habentem, ultro venire annuntiat. Virum solitarium nec unquam cella exeuntem illa mirabatur ætas. Audiens itaque de illo patricius, haud procul eum abesse asello invecum, festinus illi occurrit ac pedes ejus complectitur. Ad quem statim Joannes : *Vade, inquit, contra Saracenos, imperialibus parens litteris. Vade : Deum enim liberatorem tibi que præsentem habebis, si modo, omnis alterius* **181** *amuleti loco, charissimum illi Joannem in omnium scutis depictum palam gestaveris.* Adjecitque hanc unam nec aliam esse causam cur hoc iter susceperit. Hujus Petronas armatus precibus in loco quodam Poson nomine, ex rupibus petrisque præruptis natura tutum, Amerem considentem invenit. Hunc locum præterfluit fluvius ab aquilone ad meridiem decurrens, nomine Lalacaon ; pratiumque adjacet, quod rustica voce incolæ Gyrin dicunt. Cognovit ergo Petronas illum ibi castra habere, nullamque non adhibet operam ut omnem illi exeundi ac salutem fuga expediendi viam præcludat. Statim ergo Armeniacorum et bucellariorum, Colonizæque ac Paphlagonizæ duces mittit, qui ad Aquilonem positum latus teneant, duces autem Orientalium Obsicique et Cappadociæcum Seleucizæ et Charasiæni clusurarum præfectis, qui latus Meridianum ; ipse denique cum prætorianis quatuor cohortibus Thracizæque ac Macedonizæ ducibus (nam et lex erat ut Bulgaricis rebus pace compositis ipsi quoque Orientalibus bello socii accederent unaque pericula adirent) Occidentalem occupat latus, secum etiam in armis Thracensium cohortem habens. Ubi itaque Amer sic se undique vallatum ac feræ instar velut iudagine cinctum a Romanis audivit, ad omina recurrendum putavit ; accersitoque captivorum uno, ex eo interrogat loci nomen pratique et fluvii. Captivus interrogatus paulum immutatis litteris Posontem **182** Posontis loco dixit, Amer ruinam sibi significare exposuit ; fluvium quoque exercitus contritionem paraphrasi indicare sensit, direque eos vertendos a Romanis, ex prati incursu, quod Gyrin vocaretur. *Haud tamen animum despondendum monet, sed robur exhortandum inque crastinum fortiter pugna dimicandum ; simulque omnes arma assumere, ac recens terens gladios velut recens cusos ac fabrefactos jubet ostentare.* Quia vero illucens jam dies inducias aliquas vincendi Romanos videbatur offerre, tentandum putavit exitum, disjecta, qua parte aquilonare latus servabant, Romanorum acie. At ubi loci difficultas ducumque illic stationem habentium strenua opera conatum infregisset ac repressisset, ad meridianum latus impressionem facit. Verum illic quoque pari adversariorum acie viam præcludente,

Α χουσα Ἰωάννην ἐκείνον μοναχόν τε καὶ περιβόητον. μακρὸν ὄντα τὸ εἶδος, ἀνυπόδετον τοὺς πόδας ἀεὶ καὶ κατὰ τὸ Λάτρο; ἐνδιατριβόντα, αὐτομολοῦντα διήγειλεν. Τοῦτον ἠσυχάζοντα καὶ τοῦ ἑαυτοῦ καλλίου μήποτε ἐξερχόμενον ὁ χρίνος ἐκείνος ἰθαύμαζεν. Ὡς δ' οὖν περὶ τοῦ ἀνδρός ὁ πατρικίος διακήκειν ὡς θεὸν που πλῆσιον ἐστὶν ἑνᾶριον ἐποχοῦμενος, ἀπήντα θῶρον τὸν μοναχὸν καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ κατελάμβανεν. Ὁ δὲ μηδὲν μελλήσας, Ἀπιθι, φησὶ, *κατὰ τὸν Σαρακηῶν τοῖς βασιλικοῖς πευθόμενος γράμμασιν, ἀπιθι· θεὸν γὰρ ἔξεῖς ρυθμένον σε καὶ προπορευόμενον, εἰ μόνον τὸν ἀτῶ ἠραπημένον Ἰωάννην ἀντ' ἄλλου τινός φυλακτηρίου ταῖς ἀσπίσι πάντων ἐγγεγραμμένον γέροις τραπῶς.* Καὶ ἅμα προτετῖθαι, ὡς *ὄθκ ἄλλου τινός ἐνεκεν ἡ ἐσθίου τὴν ἐνταῦθα πορείαν πεποιήμαι.* Τοῦτου ταῖς εὐχαῖς καθοπλισθεὶς κατὰ τινα τόπον οὕτω λεγόμενον Πόσοντα, φυσικὴν τινα ἀσφάλειαν διὰ πετρῶν ἔχοντα καὶ κρημνῶν, τὸν Ἄμερ καταλαμβάνει πανστρατιῆ. Τοῦτιμ καὶ ποταμὸς παραβρεῖ ἀπὸ τὸ ἀρκυῖον πρὸς τὸ μεσημβρινὸν ἐλαυνόμενος, Ἀλακᾶξον ὀνομαζόμενος, καὶ λιθάδιον παράκειται Ἰγῦριν ἀγροικικῆ φωνῆ καλούμενον. Ἐγῶν γοῦν ὁ Πετρωνᾶς ἐκείσε τοῦτον ἐναυλιζόμενον, καὶ πάντη ἐσπευδεν ἀδιεξόδευτόν τε καταστῆσαι καὶ ἀφυκτον. Καὶ δὴ τοὺς μὲν τὸ ἀρκυῖον μέρος καθέξοντας στρατηγούς τῶν Ἀρμενιακῶν καὶ Βουκελλερῶν καὶ Κολωνεῖας καὶ Παφλαγονίας ἐπέστελλον αὐθωρῶν, τὸ δὲ μεσημβρινὸν τὸν Ἀνατολικῶν τὸν Ὀψικίου καὶ Καππαδοκίας στρατηγούς σὺν τοῖς Σαλευκεῖας καὶ τοῦ Χαρσιανοῦ κλεισουργαῖς· αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν βασιλικῶν τεσσάρων ταγματῶν [P. 113] καὶ τῶν Θράκης καὶ Μακεδονίας στρατηγῶν (καὶ γὰρ εἰρηνευόντων τῶν Βουλγάρων νόμος ἦν αὐτοῖς μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν συγκινδυνεύειν καὶ συστρατεύειν) τὸ θυτικὸν μέρος καταλήψεν, ἔχων καὶ τὸ θέμα τῶν Θρακησίων μεθ' ἐαυτοῦ. Ὡς γοῦν οὕτω πάντοθεν περιφορευθεῖσθαι καὶ ὡς θηρίον ἐναποκεκλεισθαι παρὰ Ῥωμαίων ὁ Ἄμερ ἀκήκειν, ἔγῶν δεῖν οἰωνίσασθαι, καὶ τινα τῶν αἰχμαλώτων μετακαλεσάμενος ἠρώτα τὴν τε τοῦ τόπου προσηγορίαν καὶ τοῦ λιθαδίου τε καὶ τοῦ ποταμοῦ. Ὡς δ' ὁ ἐρωτηθεὶς αἰχμάλωτος μικρὸν παράγραμματιζων Πύσωντα εἶπεν ἀντὶ Πόσοντα, τὴν ἑαυτοῦ σημαίνειν πύσων ὁ Ἄμερ διεσάφησεν, λαοῦ τε κάκωσιν παραφράζων τὸν ποταμὸν, καὶ γυρισθῆναι δεινῶς αὐτοῖς παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἐκ τῆς τοῦ λιθαδίου συνεμπύσσεως, ὅπερ ἐκαλεῖτο Ἰγῦριν. Ἄλλ' ὅμως ὄθκ ἀποκητέον, φησὶν, *ἀλλὰ διεγερτέον καὶ πρὸς τὸν ἀθῆριον γηθησόμενον πόλειον ἀνδριστέον.* Καὶ ἅμα ὀπιλίσεσθαι πάντας καὶ νεόσμηκτα δεικνύειν ὡς νεουργὰ τὰ εἶψη ἐκίλευσεν. Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἄρτι ἐξαντελλοῦσα τὴν ὄπικα περιγένηται τοὺς Ῥωμαίους ἀνοχὴν ἐπέφεραν, δεῖν ἐκρίνε πρὸς μὲν τὸ ἀρκυῖον φυλάττοντας τὴν ἔξοδον ἀτῶ ἐκζητεῖν, ὡς δ' ἡ τε τοῦ τόπου κακία καὶ τῶν ἐκείσε ταχθέντων στρατηγῶν εὐανδρία ἀπήντα τοῦτον καὶ διεκάλειν, ἐπὶ τὸ μεσημβρινὸν ὀρμᾶσθαι· ἐξεβίβητο. Ὡς δὲ κάκειθεν

VARIÆ LECTIONES.

19 ἔμην] τοὺς ?

την ὁμοίαν εὐρισκεν τῶν ἐναντιῶν παράταξιν, ἔγνω
 εἶναι ὑπὸ τοῦ τόπου ἐφελκόμενος (καὶ γὰρ ἦν λείος
 καὶ εὐπρόσιτος) τῶν λοιπῶν κατ' ἐκείνον μᾶλλον
 χωρεῖν, ἢ καὶ τὸν Πετρωνῶν ἑώρα κατασηνούμενον
 καὶ φυλάττοντα. Καὶ δὴ κρότω καὶ βοῇ κατὰ τῶν
 πολεμίων ἐφαλλόμενος οὐδ' ὄλωσ' εἰκοντας τοὺς Ῥω-
 μαίους ἐφεύρισκεν, ἀλλ' ἰσχυροτέρους καὶ αὐτῶν
 ἀνδρικῶς ἀντικρούοντας καὶ μᾶλλον ἀνθισταμένους
 ναυικῶς· διὸ καὶ μικρὸν συσταλαίς καὶ εἰς αὐτὸν
 αὐθις γενόμενος ἐπεδάρει πάλιν μετὰ δυνάμειος, ἐκ-
 πέρευσιν τινα καὶ κάθοδον αὐτωῦ ποριζόμενος. Ἄλλὰ
 καὶ αὐθις τούτῳ οὐκ ἐνόησας, ἀλλ' ὑπαντήσαντες, καὶ
 ἀναστρέψαντες τῆσιν συμπεράχθαι, καὶ μέχρις αὐτῶν
 τοῦτο ποιεῖν κατηνάγκασαν. Ἐπει δὲ πάντοθεν ἀνα-
 φανέντας καὶ ἄλλους ἄλλοθεν ἐκπηδῶντας τοὺς τὰ
 ἀρκυῖα καὶ μεσημβρινὰ μέρη κατοικοῦντας καθεώ-
 ρακε, τότε ἤδη τὴν σωτηρίαν ἀπογνοὺς καὶ τὰς φρέ-
 νας ὡσπερ τινὶ κεραυνῷ βληθεὶς ἐχώρει κατὰ ξιφῶν,
 οὐδὲ προτέρων ἰσχυρῶν ἀμελῶν· ἔνθα καιρίαν πληγὴς
 [P. 114] αὐτὸς τε πτώμα γίνεται χαλεπὸν, καὶ τῶν
 αὐτοῦ διασώζεται οὐδεὶς οὐδαμοῦ. Ὡς δὲ τὸν τοῦτου
 οὐδὲν μετὰ τίνος φάλαγγος ἀποδρᾶναι που διήκουον,
 καὶ τοῦτον δὲ τοῦ Χαρισσανοῦ κλεισοῦράρχης καταλα-
 θῶν οὐκ ἀποθεν χειροῦται τε μετὰ τοῦ στρατεύματος
 καὶ τῆσιν στρατηγῶν φέρων δίδωσι Πετρωνῶν. Οὕτως μὲν
 οὖν ὁ Πετρωνῶν τὰ κατὰ τοῦ Ἄμερ στήσας ἐρόπαια
 διὰ κολλῆς εἶχεν ἔκτοτε τὸν μοναχὸν αἰδοῦς καὶ τι-
 μῆς, προφήτην ἄλλον ἀποκαλῶν. Καὶ δὴ καὶ τὰ τῆς
 ψυχῆς τούτῳ ἀναθείς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελαί-
 νει τοῦτον ἐπιφερόμενος, πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὸν
 Βάρδα τὴν τοῦ ἀνδρὸς θειάζων καλῶς ἀρετῆν. Καὶ
 [ἀλλ'] ὁ μὲν Πετρωνῶν τὸ τοῦ δομῆστικοῦ οὐκέτι
 προσώπειον καθυπεκρίνετο, ἀλλ' αὐτὴν ἐλάμβανεν
 ἐκ βασιλέως τιμὴν· καὶ ὁ μοναχὸς τὴν πρὸς Θεὸν
 ἐκδημίαν παρ' αὐτοῦ διδάχθεις τὸν Πετρωνῶν ἀνεδι-
 δασκεν ὡς διὰ ταχέων μέλλων ἀποδημεῖν. Καὶ ποῖ
 με εἶ, ὁ Πετρωνῶν, ἀπαίρων τὸ σὸν ἀργύριον, ὁ ποι-
 μὴν μου καὶ ἐραστὰ, βούλει καταλιπεῖν; μετὰ
 κλαυθμοῦ ἐπυθάνετο. Ἄρα τούτῳ τῷ βίῳ; ἀλλὰ
 δέδοικα μὴ πρὸς τὸν πρότερον ὀλισθοῦν αὐθις
 παραφρῶν καὶ γένωται μοι τὰ ἔσχατα τῶν προ-
 τέρων οὐ κρείττονα. — Καὶ βούλει, φησὶν ὁ μονα-
 χός, ἐμοὶ συνεπικολουθήσαι, καὶ οὕτως, Ναί, Πά-
 τερ, ἔφη, μεθ' ἡδονῆς. Καὶ δὴ νόσῳ καὶ οὖτος
 βληθεὶς ἅμα τῇ οἰκᾷ ἐποστροφῇ ἰδῆλου τὰ συμπί-
 πτοντα τῷ ἄδελφῷ, καὶ ἀντεδηλοῦτο φάναι, ὡς Μετ'
 ἐμοῦ γέννηση μετὰ μικρὸν ὡς ἡτήσω. Καὶ δὴ τινῶν
 ἡμερῶν παρελθουσῶν ὁ μοναχός τε μετακαλεῖτο πρὸς
 τὸν Θεόν, καὶ οὕτως αὐθιγὸν ὡς ἐκ συνθήματος ἐπ-
 ηκολούθει λαμπρῶς· καὶ τοσοῦτον ἦν κατὰ τὸν αὐτὸν
 κειρὸν ἀμφοτέρων ἢ ἐκείθεν ἀποδημία ὡς ἄτερος
 ἐτέρου, καίτοι γε μικροῦ τοῦ διαστήματος ὄντος, μὴ
 ἀκούσαι τὸν θάνατον. Τοιοῦτῳ μὲν δὴ τέλει τοῦ βίου
 πρὸ τούτου ὁ Μανουὴλ νόσῳ δὴ τιμὴ κρατηθείς.

καὶ Μετέβαινε δὲ καὶ ὁ Βάρδας καὶ τὰς ἐκ βασι-
 λέως ἡμεῖς συνεχῶς τιμὰς, ὡσπερ τις νέος γαῦρός
 τε καὶ φιλότιμος τὰς ποικιλίας τῶν πρὸς τέρψιν στο-

¹⁰⁰ πρότερον?

statuit loci ipsa benignitate tractus (erat enim
 reliquis magis ad planitiem vergens accessuque fa-
 cillior) illa potius parte irruere qua et Petronam
 videbat stationem habere. Strepitu itaque ac cla-
 more sublato in hostes irrumpens, ne minimum
 quidem cedentes, sed fortiores ipsumque strenue
 ex adverso comprimentes ac validiori manu resi-
 stentes, offendit. Quamobrem etiam tantisper im-
 petum cohibens, iterumque in se ipsum collectus,
 magna vi rursus impressionem facit, exitum ali-
 quem inque plana descensum quaerens. Ac ne tum
 quidem illi cedentes adversaque acie incurrentes ac
 retro cogentes, hinc **183** inde obseptum eum te-
 nendo, rem postmodum tentare vetuerunt. Undique
 igitur exstantes acies videns, atque hinc illincque,
 qui ad aquilonem quique ad meridiale latus positi
 erant, irruentes conspiciens, desperata tum salute,
 ac velut fulmine ictus, in medios se enses primum-
 que obvios inserit; ubi letali accepto vulnere cum
 ipse tristi fato cadit, tum suos omnes, ne uno qui-
 dem cladi superstite, perdit. Ejus filium cum cohorte
 quamdam fugam arripuisse ubi rumor percrebuit,
 Charsiani clusuram praefectus pone assecutus
 cum exercitu manu capit ac Petronae imperatori
 tradit. Sic ergo Petronas erectis de Amere tropaeis,
 magna deinceps veneratione ac cultu mona-
 chum prosequabatur, alium eum divinum vatem
 vocans. Atque adeo conscientia sua illi deposita,
 eum adducens, urbem augustam petit, amplissimo
 apud imperatorem ac Bardam viri virtutem praeco-
 nio jure merito efferens. Caeterum Petronas non
 jam ultra domesticis personam simulacro gessit, sed
 regio munere ipse ea dignitate augetur. Monachus
 cum se ad Deum emigraturum divinitus cognovisset,
 Petronam rei admonet. Ad quem ille ingens:
*Ubinam vero, inquit, tu pastor meus ac amator ovi-
 culam tuam humanis excedens vis relinquere? num
 in hoc saeculo? at vereor ne in priora prorsus deli-
 cta diffuam, mihi que posteriora nihil meliora prio-
 ribus fiant.* **184** — Num vero, inquit monachus,
 tibi animo sedet, usque sequaris? — Ita, Pater, inquit,
 lubentissime sequar. Morbo itaque et ipse correptus,
 statim ac domum rediisset, ea narrat quae abbati
 evenerant; vicissimque refert dixisse monachum
 D ipsum quoque, uti petierat, brevi morientem eum
 secuturum. Ac sane paucis elapsis diebus, cum
 monachus ad Deum evocatur, tum statim Petro-
 nas velut ex conducto magnifice sequitur, ita nimi-
 rum ut quamvis brevi sic intervallo dissiit erant,
 ambobus simul emigrantibus, alter alterius mortis
 nuntium audire nequiverit. Moritur vero et illo
 prior Manuel, morbo quodam detentus.

ὁ Πετρωνῶν χρησάμενος λέγεται, ἐτελεύτα δὲ καὶ

26. Sed et Bardas nullo fixus munere alias ex
 aliis continue dignitates profusa principis lar-
 gitate mutabat, haud secus ac juvenis quidam

VARIÆ LECTIONES.

ac ambitiosus vario ad luxuriam cultu mutat vestes. Mutata itaque functione ad Cæsaris dignitatem gloriamque ascendit, cum Michael nulla alia reipublicæ cura teneretur quam ut theatris ludisque Circensibus vacaret. Quodque adeo gravius, non solum illis lubens spectaculis intererat tantamque operam navabat, sed et ipse Romani arcem imperii tenens equos agebat, cunctisque se ridiculum ac spernendum præbebat. Ita Bardas nepotis curatorem agebat; cui nec vita, ut par est, in votis esse debuisset, nisi a servili vitæ hoc instituto illum avocaret. Interim tamen negotia publica administrabat, ac sibi ipse imperium animo destinabat, cuius 185 quandoque sibi ipse compos fore videretur. Cæterum hæc quidem in futurum illi reposita: interim vero sæcularis ac profanæ sapientiæ cura suscepta, cum jam plura lustra humaniores litteræ imperatorum barbarie ac inscitia obsolevisent ac prope extinctæ essent, mathematicarum disciplinarum scholis ad Magnauram constitutis, magnifice rursus florere ac velut repubescere eam fecit. Nec tamen hoc Bardæ facinus, quanquam summam præferret honestatem gloriaque celeberrimum esset, ejus noxas reliquas eluere valuit. Præerat huic scholæ ac doctor philosophiæ erat magnus ille ac philosophus Leo, sanguinis quidem prosapia Jannis patriarchæ patruelis, gradu vero Thessalonicensis quondam episcopus. Tunc autem non cessare jussus atque amovis, quod iconomachorum hæreticis cultor erat, huic negotio præpositus opera sua ac industria

27. Operæ pretium autem videatur, ut et noverrimus qua ratione vir tantus in ejus qui tum rerum potiebatur notitiam venerit. Erat is Theophilus Michaelis pater. Hic ergo cum disciplinarum omnem scientiam perfecte excoluisset, sicque omnium disciplinarum, philosophiæ ejusque germanarum (arithmetici scilicet et geometriæ, nec non astronomiæ, quin et celebratissimæ musicæ) perfectionem nactus esset, tantumque in illis omnibus unus ipse profecisset quantum ne in una quidem quispiam alius, diligenti in eam opera, solitudinis tranquillo, 186 ingenii dexteritate, in vili quodam tuguriolo discipulos erudiebat, et quam quisque mallet scientiam docebat. Cum autem longum jam tempus transisset multique eo doctore non posuitendos progressus fecissent, contigit ut ejus discipulorum juvenis quidam, summam per eum nactus geometriæ peritiam, uni ducum a secretis, rei per eum familiaris compendium facturus, ad bellum proficiscenti se ultro comitem daret; dumque illic versatur, nescio quo casu in Agarenorum potestatem veniret, ac quod viridi florentique juvenia erat, illustrium uni servus dederetur. Mamum nomine tunc Ismaelitarum Ameramones cum Græcicis aliis disciplinis operam dabat, tum præcipue geometriæ deditus erat. Accidit autem ut ejus, de quo diximus, juvenis herus

λάς. Μετέβαινε γοῦν καὶ πρὸς τὴν Καίσαρος ἀνθεὶ δόξαν τε καὶ τιμὴν, τοῦ Μιχαὴλ οὐ πρὸς ἑτερόν τι τῶν πολιτικῶν τοσοῦτον ἐπισημένον ἢ θέατρα καὶ ἵππων ἀμιλλητήρια. Καὶ τὸ δὴ χαλεπὸν, οὐκ ἴγαπα μόνον θεατῆς εἶναι, εἶγε καὶ τοσοῦτον ἐσχολάζαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἠνιοχεῖν ὁ τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας, θέαμα τυγχάνων καὶ παύγων πᾶσι εἴη καὶ κατάγγελος. Οὕτως ὁ [P. 115] Βάρδας τοῦ ἀδελφίδου ἐπετρόπευεν, καὶ οὐδὲ ζῆν, ὡς εἰκοιεν, ἠθέλησεν, εἰ μὴ τούτον μεταπέσει τὸ ἀνθρώποδον. Πλὴν διώκει τῶς αὐτὸς τὰ πολιτικά, καὶ τῆς βασιλείας κατεστοχάζετο ὡς αὐτὴν εὐκαίρως περιλήψομενος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τὸ μέλλον ἐταμιεύετο· τότε δὲ τῆς ἔξω σοφίας ἐπιμεληθεὶς (καὶ γὰρ ἦν τῷ τοσοῦτῳ χρέων παραρβυεῖσα καὶ πρὸς τὸ μηδὲν ὄλιως κερωρηκυῖα τῆ τῶν κρατησάντων ἀγροικία καὶ ἀμαθία) καὶ διατριβάς τῶν μαθηματικῶν κατὰ Μαγναύραν ποιήσας αὐθις ἀκμάζειν καὶ ἀνηθῆν ταύτην ἐσπούδαζε τε καὶ πεφιλοτιμήτο. Καὶ τοῦτο τῶν ἔργων αὐτοῦ κάλλιστόν τε καὶ περιθόητον ὄν οὐκ ἴσχυσε πως τὰς ἐνοῦσας ἄλλω; κήρας αὐτῷ ἀπονίψασθαι. Ἦρχε δὲ καὶ τῆς τοιαύτης σχολῆς τὴν μὲν φιλοσοφίαν ἐξηγούμενος Λέων ἐκείνος ὁ μέγας τε καὶ φιλόσοφος, ὃς κατὰ συγγένειαν μὲν τοῦ ἐξαδέλφου τῷ πατριάρχῃ Ἰαννῇ ἰκείωτο, τὸν θρόνον δὲ τῆς Θεσσαλονίκης κατέχων, ἐπειδὴ νῦν ἐκ καθαιρέσεως ἐσχολάζαν, εἰς ταύτην προεβιβάζετο τὴν σχολήν, τὴν ἀμαθίαν πύρρον ποι ἀπελαύνων καὶ ἀποτρεπόμενος.

κζ'. "Ἄξιον δὲ μὴδ' ὅπως εἰς γνῶσιν ἦλθεν ὁ τηλικούτος ἀνὴρ τῷ τότε κρατοῦντι παραδραμεῖν. Θεόφιλος δὲ ἦν, ὁ τοῦ Μιχαὴλ σοφοῦ καὶ πατῆρ. Οὗτος οὖν ἐπέει τὴν τῶν μαθημάτων εἰς ἄκρον ἐπιστήμην ἐξήσκησεν, τοσοῦτον χωρήσας διὰ πασῶν, τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν αὐτῆς ἀδελφῶν, ἀριθμητικῆς τε, φημι, καὶ γεωμετρίας καὶ ἀστρονομίας, ἀλλὰ καὶ τῆς πολυθρυλήτου μουσικῆς, καὶ εἰς ἄκρον αὐτῶν ἐλάσας ὡς οὐδεμιὰς ἑτέρος σπουδῆ τε πολλῇ καὶ βίῳ ἀπράγμονι καὶ μεγάλῃ φυσίωσι, εὐτελεῖ τινα καταλύματι χρώμενος καὶ καταγαγίψ τοὺς εἰς αὐτὸν φοιτῶντας; ἐπαίδευεν, ἐκδιδάσκων ἤντινα ἐπιστήμην καὶ βούλοιντο. Ὡς δ' ἤδη χρόνος παρίππασεν καὶ τῶν μαθητῶν οὐκ ὀλίγοι κατὰ τὰς ἐπιστήμας προέκοπτον, συνέβη τινα νεανίαν τῶν αὐτοῦ φοιτητῶν, τῆς γεωμετρικῆς ἐπιστήμης ἄρτι τὸ πέρασ κατεληφότα, ὑπογραφεὰ γενέσθαι τινὸς στρατηγίδα ἑτάξιν διέποντος, καὶ προκοπῆς ἐνεκεν τοῦ βίου ἀγαπήσθαι τούτῳ ἀκολουθεῖν. Ὡς δὲ κατὰ τὸν πόλεμον ἄμα τούτῳ ἐγένετο, ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ζωγραφῆται καὶ τῶν ἐπιφανῶν τινι εἰς δουλείαν διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας δίδοται. [P. 116] Μαμουὺν ἐκεῖνος οὕτω καλούμενος τηνικαῦτα μὲν τῶν Ἰσμηλιτῶν ἐτέλει ἀμεραμνουῆς, ἄλλοις τε μαθήμασι σχολάζων Ἑλληνικοῖς καὶ δὴ καὶ γεωμετρίας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὐκ ἀμελῶν. Λόγου δὲ ποτε παρὰ τοῦ τῶν νεανίαν ἔχοντος δεσπότηου κινηθέντος; περὶ τῆς σπου-

VARIÆ LECTIONES.

¹ στρατηγίδος P.

δῆ; ἀμεραμνουῆ¹⁸⁷ καὶ τῆς τῶν μαθημάτων ἐπιμε-
 λείας, ὡς δὴ καὶ περὶ τῆς γεωμετρίας ἔλεγεν,
 ἀκούσαι τούτου, εἶπεν ὁ νεανίας, ἐπιθυμῶν καὶ
 τῶν αὐτοῦ διδασκάλων, ὡς καὶ αὐτοῦ εἶνα ἔχο-
 ρος ἐπιστήμην γεωμετρικὴν. Ὡς οὖν ἀνέμαθεν ὁ
 ἀμεραμνουῆς, μετὰ περιχαρείας εἰσκαλεῖται πολ-
 λῆς, καὶ τὸν αἰχμάλωτον ἐκυνθάνετο, εἰ γνῶσιν τῆς
 τοιαύτης κέκτηται ἐπιστήμης. Καὶ ἐπεὶ τὴν συγ-
 κατῶσιν ἐποίησατο, εἰ μὲν ἀπιστίαν πρὸς τοὺς
 ἐκείνου λόγους ὁ βέροβαρος κειτημένος, οὐκ ἔλεγεν
 ἔτιρος εἶναι ὑπὸ τὸν οὐρανὸν¹⁸⁸ τῶν ἐκείνου διδα-
 स्कάλων ἐκτός. Ὡς δ' ὁ νεανίας ἔλεγεν, εὐτότων δι-
 ακοῦσαι ἐπιθυμῶν καὶ τῆς αὐτῶν διδασκαλίας,
 εὐθύς οὗτοι παραστάντες ἀπήρχοντο ταύτης, καὶ
 διαχάρττον τὰ τρίγωνά τε καὶ τετράγωνα σχήματα,
 καὶ τοὺς Εὐκλείδου κανόνας προσέφερον, καὶ τὸ μὲν
 δεῖ ἐδίδασκον ἀνδρικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς, τοῦτο
 λέγοντες τοιαύτην ἔχοι¹⁸⁹ τὴν κλῆσιν καὶ τοιαύτην τὸ
 ἔτερον, αἰτίαν δὲ καὶ λόγον, καὶ δίδτι οὕτως τὲ ἔστιν
 καὶ κλῆσιν ἔχοι, κατάλληλον ἀπεδίδοσαν οἰδαμῶς,
 ἀμθδειαν καὶ ἄγνοϊαν, ἀλλ' οὐ στενωπτη γλῶττης
 πω; ἔχοντες. Ὡς οὖν τούτους γαυρουμένους ἐύρα
 καὶ μέγα φρονοῦντας ἐπὶ τῇ τῶν σχημάτων ὁ νε-
 ανίας καταγραφῆ, Τί, φησὶν, ὦ οὗτοι, ἐπὶ παντὸς
 λόγου καὶ πράγματος τῆς αἰτίας τὸ κράτος ἐχού-
 σης καὶ τοῦ¹⁹⁰ δίδτι, ὑμεῖς τὴν ὑπαρξίην μόνον
 λέγοντες, τοὺς τοῦτων παρατρέχετε λόγους ὡς
 οὐκ ἀναγκαίους, καὶ εἰς ταυτῶν τὸν διδασκώ-
 μενον ἀγετε ὄκου καὶ τὸν μηδὲν παιδευόμενον
 μηδὲ τι περὶ τούτων διαγινώσκοντα; Τῶν δὲ
 διαπορησάντων καὶ τὰς αἰτίας τούτων διευκρι-
 νῶν καὶ διδίσκειν παρακαλουμένον, ἐπὶ διαερ-
 μηνεύοντα καὶ σαφῶς λέγοντα ταύτας διήκουν,
 ὡς τοῦτο μὲν διὰ τοῦδε καὶ τοῦτο διὰ τοῦδε τὴν
 εἰρημέτην ἔχει κλῆσιν τε καὶ γρῦφήν, καὶ ἅμα
 αὐτῶν ὁ νοῦς διηολγέτο καὶ τῶν λέγομένων συνί-
 σαν, θάμβει λοιπὸν συσχεθέντες ἠρώτων, ὁπόσους
 τὸ Βυζάντιον τοιοῦτοις τρέφει ἄνδρας ἐπιστή-
 μονας. Ὡς δὲ πολλοὺς οὕτως ἔλεγεν καὶ κινετῶν
 τῶ τῶν μαθητιῶντων χωρῶ ἀλλ' οὐ τῶν διδα-
 स्कῶτων κατέλεγεν, περὶ τοῦ διδασκάλου τούτου
 αὐδὲς ἱπανηρώτων, οὐ¹⁹¹ ζῶσιν εἰτι ἠρίθμηται καὶ
 ὑπεράνω πέφυκε γῆς. Ὁ δὲ, Ἔστι τε, ἔφησεν, ὑπὲρ
 γῆς, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν ἐξέθελεσαν, ἀκτῆμονα
 βιον διάγειν λέγων αὐτὸν καὶ τοῖς πολλοῖς ἄγνωστον,
 ἐπὶ σοφίᾳ διαλάμποντα. Γράμματα [P. 117] γοῦν
 εὐθύς ὁ Μαριῶν πρὸς ἐκεῖνον διαχαράττει, τόνδε
 τὸν νοῦν περιέχοντα, ὡς Ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δέν-
 δρον ἐπέγνωμεν, ἐκ τοῦ μαθητοῦ τὸν διδασκα-
 λον. Ἐκεῖ γοῦν τόσος ἦν περὶ τὴν ἐπιστή-
 μην τῶν ὄντων δι' ὁρετὴν καὶ γνῶσεως βάθος
 ἄγνωστος εἰ τοῖς σοῖς συμπολίταις καὶ τῆς σο-
 φίας καὶ γνῶσεως ὅπως τοὺς καρποὺς ἀπαίλησας,
 δεῖ μηδὲ τιμῆς ἠέλιωσαι παρ' αὐτῶν, μὴ ἀπαξίωσης
 ἔλθειν πρὸς ἡμᾶς καὶ τῆς σῆς διδασκαλίας με-
 ταδοῦσαι ἡμῖν. Εἰ γὰρ οὕτω τοῦτο γένηται, τοὺς
 ἀρχέτας σοὶ κληρεῖ γέτρος ἀπαν τὸ τῶν Σαρακη-

A de ameramnunis in disciplinis diligentia sermonem
 domi haberet; cumque et geometriae meminisset,
 Eum, ait juvenis, ejusque labens magistros, quippe
 ipse geometriae non omnino rudis, audirem. Id vero
 ut audivit ameramnunes, ingenti gaudio ad se
 adolescentem accersit, quaeritque ex illo, Num
 ejusmodi scientiam cognitione aliqua praeditus sit.
 Ait ille; necdum tamen barbarus ut dictis fidem
 accommodet in animum inducit, nomen geometriae
 guarum arbitratus praeter magistros suos, qui
 in aula agerent. Dicente illo libenter se auditurum
 eorumque doctrinam exploraturum, **187** illi statim
 adstantes geometriae auspicantur, figurasque trian-
 gulas et quadrangulas describunt, atque Euclidis
 canones afferunt; factumque, ac sic se rem habere,
 strenue ac erudite docent, sic nimirum istud vo-
 cari, hoc illius esse nomen; causam vero et ratio-
 nem adscripti nominis, ac cur se res ita habeat,
 nullam illius momenti afferentes, meram suam in-
 scitiam ac ignorantiam, sola linguae angustia pro
 ejus verbositate non pressi, prohibebant. Tum juve-
 nis elato animo ventosos ab eam figurarum descri-
 ptionem videns, Cum in omni doctrina, inquit,
 ac negotio rei causa ejusque assignata ratio primas
 teneat, cur vos, res solummodo esse dicendo, qua
 nullius frugis rationes omittis, inque eundem clas-
 sem eum qui doctus sit et eruditus, ac qui eorum
 rerum ignarus, redigitis? haesitantibus illis, et ut
 ipse causas distincte ederet atque doceret roganti-
 bus, ubi exponentem ac perspicue dicentem audierit.
 Istud nimirum in causa esse cur hoc istud sortitum
 sit nomen, hocque illud, hancque adeo delineationem;
 eoque loquente eorum animus aperiebatur, sermo-
 nemque intellexerunt; porro hominem admirari ac
 cum stupore percontari: Quotus Byzantium virus
 ejus generis sicque eruditus alet? Respondente
 illo: Longe plurimos, ac se ex discipulorum, non ex
 magistrorum numero esse. rursus de doctore qua-
 runt: **188** Num adhuc vivat ac superstitis sit. Re-
 spondet vero: Omnino superstitem esse, virique
 magnifice virtutem laudat, dicens inopem vitam
 agere, ac vulgo ignotum sapientia clarere. Statim
 ergo Mamum ad hunc litteras in hanc sententiam
 scribit: Ex fructu arborem, ex discipulo magistrum
 D agnovimus. Ergo tu, qui tanta rerum praeditus
 scientia ob virtutem ac scientiae altitudinem civis a
 tuis ignotus es, necdumque sapientiae ac scientiae
 fructus percepisti (quippe nullum ab eis honorem
 consecutus), ne dedigneris venire ad nos, tua nos
 doctrina impartiturus. Hoc si feceris, tibi cervicem
 gens omnis Saracenorum inclinans tanta munerum
 ac divitiarum vi cumulabit, quanta nemini unquam
 hominum obtulit. His ergo litteris adolescenti tradi-
 ditis, eoque liberaliter donato, ad magistrum jubet
 proficisci; rursusque honores ac munera pollicetur;
 ac si velit, etiam facultatem facturum rede-
 deundi in patriam, si modo Leoni, ut ad eus tran-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸⁷ σπουδῆς τοῦ ἀμ. ? ¹⁸⁸ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν P. ¹⁸⁹ ἔχει ? ¹⁹⁰ τοῦ] τὸ P. ¹⁹¹ οὐ] εἰ ?

erat Romano relicto orbe, suaserit. Ubi itaque in urbem regiam venit, ac coram magistro adstitit, ejus incensus aspectu, velutque calore exarsivans, in gemitu cogitur, nec solum genas sed et collum et renes rigat lacrymis. Ac primum quidem rerum incertus magister hæreret, cum nec quis ille esset exploratum haberet, nec sciret cujus gratia hæc agerentur. Adolescentis enim longiore mora **189** immutata species, malisque captivitatis detrita, alium existimari præbebat quam qui notus erat. At ubi paulatim sui notitiam fecit, nomenque ac disciplinas odidit, et captivitatem adjecit, causamque redemptionis ac cur venerit, simulque litteras in manus dedit, tunc sane communi animo luctu planctuque soluti sunt. Cum tamen Leo laud sibi tantum intelligeret, si quando ab hoste clanculum litteras accepisse deprehenderetur, ad logothetam accedit (Throctistus is erat, cui Bardas necem conscivit) ac captivi verba omnia et discipuli exponit, simulque ameramnunis litteras tradit. Sicque virum imperatori innotescere contigit, inque illius necessariorum numerum cooptari. Hic discipulus ac epistola, quæ hactenus in angulo deliterat, Leonis sapientiam in apertum produxit, adjectaque illa eum per egestatem vitæ sorte exemit. Logotheta namque Theophilo litteras ostendit; quem ille accessitum ditat, publicoque doctorem in sanctorum quadraginta martyrum sacra sede prædicat. Ubi non multis exactis diebus, intelligens Mamum haud ex animo Leoni esse ut natali solo relicto se ad eum conferret, geometricas quasdam ac astronomicas aliarumque scientiarum difficiles quæstiones solertia mentis solvendas ac exponendas mittit, Leo ubi rite singulas interpretatus esset ac uniuscujusque solutionem edidisset, quædam etiam admirationis **190** causa futura prædicendi signa adjecit. Tunc ameramnunes acceptis in manus litteris majorem in modum viri desiderio animo affici altamque vocem tollere, ejus philosophiæ ac disciplinarum delixus admiratione. Mox ergo non ad Leonem sed ad ipsum imperatorem litteras scribit, hunc fere continentes sensum. *S'atueram, quod est amici discipulique officium, ipse ad te venire: sed cum creditum mihi a Deo imperium tantaque hæc subjectæ plebis multitudo id non permittant, rogo ut quem tunc philosophiæ aliisque disciplinis longe celeberrimum habes, ad breve tempus mittas ac macrum versari jubeas, ut me sua ille doctrina ac virtute, quarum tanto amore flagro, impertiat. Neque ob religionis gentisque diversitatem præstare rem differas: sed magis quod talis est qui rogat, amicos facile vota habebunt inter probos ac miles finicos. Pro hoc autem munere auri centenaria viginti reddemus, pacemque ac sædus peregine componemus. Tantis ille redimendam viri præsentiam putavit, et quod is illi utendum præberet. At Throctilus dato responso, nec consentaneum ratus*

ῶν, καὶ πλούτου καὶ δωρῶν δέωθίση, ὧν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἤξιωται. Ἐπίδους δὲ τὰ γράμματα τῷ νεανίᾳ, καὶ δώροις αὐτὸν φιλοφρονησάμενος, τὸν διδάσκαλον καταλαμβάνειν ἐκέλευσεν, καὶ τιμὰς· εὐθύς ὑπισχεῖτο καὶ δωρεάς καὶ αὐθις, εἰ βούλοιο, τὴν εἰς οἶκον ἐπάνοδον, μόνον εἰ τοῦτον πείσεια τὴν τῶν Ῥωμαίων καταλιπεῖν γῆν. Ὡς τὴν ⁸⁷ βασιλεύουσαν ἔβασε καὶ τοῦ διδασκάλου πρὸς πρόσωπον ἔστηκεν, ἡ τούτου θεία ἀναφλέσασθε καὶ οἶον θερμαίνουσα ὀλοφύρεσθαι κατηνάγκαζε, καὶ δάκρυσιν οὐ παριὰς μόνον ἀλλὰ καὶ τράχηλον καὶ στέρνα διάδροχα ἐμποιεῖν. Καὶ τὸ πρῶτον ἀφασία τῶν δρωμένων τὸν διδάσκαλον καταλαμβάνειν, εἰς τε εἴη οὐκ εἰδώς, καὶ δτου ταῦτα ἐνεκεν διαπράττοτο· ἡ τε γὰρ τούτου μορφή ἀλλοιωθεῖσα τῷ γρόφῳ καὶ τῇ τῆς αἰχμαλωσίας· κακουχίᾳ ἀλλολον τὸν νεανίαν ἀλλ' οὐκ ἐκείνον εἶναι τὸν γνωριζόμενον ἀνεπίδρασκεν. Ὡς δὲ τὴν τούτου γνώωιν κατὰ μικρὸν εἰδίδου, ὄνομα καὶ μαθήματα ἐπειπῶν, καὶ προσετίθει τὰ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπολύτρωσώς τε καὶ ἀφίξεως, καὶ ἅμα εἰς χεῖρας εἰδίδου δὴ τὴν γραφήν, τότε δὴ κοινή τὴν τραγωδίαν ἐπλήρου καὶ θρηνησίαν. Πλὴν οὐκ ἀκίνδυνον εἶναι· λογιζάμενος τὴν ἐκ τῶν ἔχθρῶν γραφήν, εἰ γέ ποτε κατάκρυρος γένοιτο, τῷ λογιότητῃ πρόσειαι (θεόκτιστος οὗτος ἦν ὁ παρανάλωμα τῷ Βάρδᾳ γενόμενος) καὶ διεγείτο τὰ τοῦ αἰχμαλώτου πάντα καὶ μαθητοῦ, καὶ ἅμα εἰδῶσιν τὴν τοῦ ἀμεραμνουνη γραφήν. Αὕτη ἡ αἰτία τῆς τοῦδε τοῦ ἀνόδου πρὸς τὴν βασιλέα γνώσεώς τε καὶ οἰκείωσις. Οὗτος, ὁ μαθητῆς καὶ τοῦτο τὸ γράμμα τὴν τε τοῦ Λέοντος σοφίαν ἐν ὑπαίθρῳ γενέσθαι ἐν γωνίᾳ τέως οὖσαν ἐποίησεν καὶ τῆς εὐτελείας ἐκείνης καὶ πενίας ἔξω παρήγαγεν. Τό τε γὰρ γράμμα ἐμφανίζει τῷ Θεοφίλῳ ὁ λογιότητης, καὶ προσκαλεῖται τοῦτον αὐτὸς, καὶ πλουτίζεται καὶ ἐν τῷ τῶν Ἀγίων μ' ναῖρ διδάσκειν δημοσίᾳ παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπειγεται. Οὐ πολὺς γοῦν χρόνος, καὶ ἐπει διέγνω ὁ Μαρμὸν μὴ βούλεσθαι τὸν φιλόσοφον τῆς οἰκείας τὴν ἀλλοτρίαν ἀλλάξασθαι, διὰ γραφῆς ἐκείνην ἀπορίας γεωμετρικῶν τε καὶ ἀστρολογικῶν ζητημάτων [P. 118] καὶ τιμῶν ἐτέρων δυσὸλαγνώστων κερφαλαίων, καὶ τὴν λύσιν τούτων κομισασθαι ἀξιοῖ. Ὡς δ' οὖν ἕκαστον προσηκόντως ἠρμήνευσεν ὁ Λέων καὶ τὰς τούτων λύσεις ἐξέθετο, προσεφῆρμωσε τε τούτοις καὶ τινα προγνώσεω; ⁸⁸ ἐκπλήξεως ἔνεκα, τότε δὴ μεγάλως ἐπὶ χεῖρας λαβόντα αὐτὰ τὸν ἀμεραμνουνη τρωθῆνα· δὴ τῷ τούτου πόθῳ, καὶ μέγα ἀνακραγεῖν, τὸν ἀνόρα τῆς φιλοσοφίας, καὶ τῶν μαθημάτων ὑπεραγάμενος. Ὅθεν εὐθύς οὐ πρὸς ἐκείνον, πρὸς δὲ τὸν Θεόφιλον ἐπιστάλῃν πέμπει, τὸν νοῦν τοῦτον ἐμπεριέχουσαν, ὡς Ἐβουλόμην μὲν αὐτὸς ἀρκεῖσθαι σοι, ἔργον φίλου τε καὶ μαθητοῦ ἐκπληρῶν· ἐπει δὲ ἡ τε προσανακειμένη μοι ἀρχὴ ἐκ θεοῦ καὶ ὁ πολὺς ὑπὸ τὴν χεῖρά μου ταῶν καὶ ἐξουσίαν λαδὸς τοῦτο οὐ συγχωρεῖ, ἀξιώ τὸν ἐν ἔχεις ἐπὶ φιλοσοφίᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμας περιβόητον ἀνδρα βραχύν τινα χρόνον ἐ-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ τῆν] γῆν P. ⁸⁸ τινὰς προγνώσεις?

αποστείλαι, και συγγενέσθαι μοι τούτο, πεισαι, Α
 τρώω διδασκαλλίαι τῆς αὐτοῦ ἐπιστήμης· με-
 τωδόντα και ἀρετῆς τῷ οὕτως ἔχοντι ἐμοὶ πρὸς
 ἐκείνας ἑρωτικῶς. Πάντως δὲ οὐκ ἀναβολὴ τις
 γρηθήσεται, διὰ τὴν οὐχ ὁμογλώσσων ἐγὼ και
 διὰ τῆς πίστεως ἀλλότριος· ἀλλ' ὅτι μᾶλλον
 τοιοῦτος ὁ ἀξίω, πέρασ ἢ ἀλεησις λήφεται
 παρὰ φίλοις ἐπεικίβησι τε και χρυστοῖς. Χάρις δὲ
 σοὶ καταβλήθῃσται ὑπὲρ τούτου χρυσοῦ μὲν
 εἰκοσι ⁹⁹ κεντηδράμια, εἰρήνη δὲ και σπονδαὶ ἀδίδιοι τε και ἀτελεύτητοι. Τοσοῦτοις μὲν ἐκείνος
 τὴν αὐτοῦ ἐξωνεῖτο παρουσίαν και ἀφιξιν· ἀλλ' ὁ Θεόφιλος ἀνταποκρίνας και ἄλογον τὸ οἰκεῖον δοῦναι
 ἑτέροις καλὸν και τὴν τῶν ⁹⁹ ὄντων γνώσιν ἐκδοτον ποιῆσαι τοῖς ἔθνεσι, δι' ἧς τὸ τῶν Ῥωμαίων γένος
 θαυμάζεται τε και τιμᾶται παρὰ πᾶσιν, ἐκείνω μὲν οὐκ ἐπένευσε, τούτου δὲ διὰ τιμῆς πλείονος· σχὼν τὴν
 ἰωάννην τοῦ πατριαρχικοῦ τότε θρόνου ἀντικεινόμενον κατὰ τὴν Θεσσαλονικίαν μητρόπολιν, και
 ὡς πλήρη σοφίας ὄντα και ὡς οἰκειούμενον τούτῳ κατὰ συγγένειαν χειροτονεῖν ἐγκλεῖυεται.

κη'. Ὅς ἐπεὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν κατὰ τὴν Β
 Θεσσαλονικίαν ἐγένετο, εἶχε μὲν ἅπαντας τὴν αὐτοῦ
 εὐλαβουμένους τε και τιμῶντας ἀρετὴν, εἶχε δὲ
 μᾶλλον τιμῶντας τούτου λαμπρότερον ἕκ τινος·
 αἰτία· ἦν ὁ λόγος θεολογ. Περὶ τὰς τῶν καρπῶν
 γωνὰς στεῖρά πως τοσοῦτον ὠρᾶτο ἢ γῆ και ἄκτους
 κατ' ἐκείνω καιροῦ ὡς και θάνατον κατεπείγεσθαι.
 Ὅδ' ἰδὼν τῷ τῆς συμπαθείας οἰκτῶ βληθείς μήτ'
 ἀθυμεῖν παρήναι μήτε μὴν συμφοραῖς ἐπαπόλλυσθαι,
 εἶγε δὴ βούλαιντο τῆς τοῦ Θεοῦ ἐπικουρίας και αὐ-
 τοῦ γε τυχεῖν. Περὶ τινὰ γοῦν καιρὸν, ὃν ἕκ τῆς
 ἀστρολογικῆς ἐδιδάσκετο ἀστέρων τινῶν ἐπιτολαῖς τε
 και φάσειν ἀπόρροϊάν [P. 119] τινὰ και συμπά-
 θειαν τοῖς περιγετοῖς προσγίνεσθαι, τὰ σπέρματα
 τῆ γῆ καταβάλλετο και ὑπὸ κολπους ταύτης ἐδίδου,
 ὧν τοσαύτην γενέσθαι συνέδη εὐφορίαν τε και εὐκαρ-
 πλίαν, ἐπεὶ τὸ ἔαρ ἀνέταλλεν και ὁ τοῦ θέρους ἐφ-
 εστίχει καιρὸς, ὡς πολλοὺς ἐπαρκέσαι χρόνους αὐτοῖς
 και εἰ; τὸ ἐξῆς, πάντως οὕτω τοῦ Θεοῦ τὸν ἄμνητον
 καλύχουν ἐνεγκαμένοι ταῖς τῶν ἀναγκαζομένων λι-
 ταιναῖς ἐπιδόντος; και ἱκεταῖς, ἀλλ' οὐ τῆ ἐκείνου
 περὶ τὰ τοιαῦτα ματαιοπονίᾳ. Τοῦτο γοῦν τὴν ἐπι-
 κλίον τῶν Θεσσαλονικίων ἠβύθησε πρὸς τὸν ἄνδρα
 στοργῆν και τὸ φίλερον αὐτῶν διήγειρεν, ὡς εἰκός.

κθ'. Θαυμάζοντων δὲ πολλῶν περὶ τῆς αὐτοῦ σοφίας,
 και ὄντω; εἰς ἄκρον ἐφθασε πασῶν τῶν ἐπιστημῶν,
 λέγεται πρὸς τινὰ τῶν αὐτοῦ συνήθων φάναι, ὡς
 τὴν μὲν γραμματικὴν και ποιητικὴν κατὰ τὴν
 Κωνσταντινουπόλιν διατρέβων κατῳρθώσεν, ρη-
 τορικὴν δὲ και φιλοσοφίαν και ἀριθμῶν ἀναλι-
 φθεις κατὰ τὴν νῆσον Ἄνδρον γενόμενος· ἐκείσε
 γὰρ τινι σοφῷ ἀνδρὶ ἐντυχῶν και τὰς ἀρχαῖς μό-
 νων και τινὰς λόγους παρ' αὐτοῦ λυθῶν, ἐπεὶ μὴ
 ἔδουλετο εὐρισκεν, τῆ χέρσῳ ταύτης περι-
 τριστῶν και μεταστήρια καταλαμβάνων και τὰς
 ἀποκειμένους βιβλοὺς ἀνερευνῶν τε και πορι-
 ζόμενος, και πρὸς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρων
 σπουδαιότερον ταύτας ἐμμελετῶν, πρὸς τὸ πῆς
 γνώσεως οὕτως ὕψος ἀνεδιβάλλετο ὅτε δὴ και
 κέρρον σχῶν τῶν μαθημάτων πρὸς τὴν βασι-
 λευοῦσαν αἰθῆς διέστραψεν, τὰ σπέρματα τῶν

bonum proprium aliis tradere, rerumque scientiam
 grutibus procedere, cujus causa Romanum genus
 ubique gentium admirationem habet honorique
 ducitur, ejus minime votis annuit : Leonem vero
 majori porro in honore lubens, Joanni patriarcha-
 lem tum sedem 191 administranti jubet ut cum
 Thessalonicensem metropolitam ordinet, virum
 scilicet sapientia ornatum, et qui sanguinis neces-
 situdine ipsam contingeret.

28. Ubi sacerdotio initiatus Leo Thessalonicam
 venit, omnium in se civium animos, ipsum pro
 virtute venerantium ac colentium, convertit. Acci-
 dit vero etiam aliquid quod eam ejus venerationem
 ac cultum magnificentius auxit. Eo tempore tanta
 fuit terræ sterilitas omniumque frugum penuria,
 ut et mors jam immineret. Visa autem Leo civium
 tanta miseria, miserantis animi affectu saucius,
 hortatur moestitiam ponere nec calamitatibus im-
 mori, si modo divinam opem consequi velint atque
 ejus quoque auxilio juvari. Ad certum itaque
 tempus, quo ex astrologia didicerat ab stellarum
 quarundam exortu conspectuque benigniores quas-
 dam e caelo influentias in hæc inferiora demitti,
 sementem facere jubet inque terræ sinum jacere ;
 quo facto tanta fertilitas frugumque ubertas appe-
 tente verè messisque tempore contigit ut in multos
 decinceps annos collecta annonæ suffecerit, ita plane
 Deo uberem illam messem conferente, cum se fa-
 cilem miserorum supplicationibus ac votis præ-
 buisset, non quasi inanis illa astrologi observatio,
 tantæ illius benignitatis causa exstiterit. Ea tamen
 res Thessalonicensium erga Leonem amoris vim
 ac flammam, uti par est, majorem in modum ex-
 citavit auxilique

29. Porro plerisque ejus sapientiam mirantibus,
 192 ac qua ille ratione ad omnium scientiarum
 apicem evaserit rogantibus, dixisse serunt ad
 quemdam sibi familiarem mathematicam quidem ac
 poesin Cpoli morantem se didicisse, rhetoricam vero
 et philosophiam nec non arithmeticam in Andro
 insula versantem. Illic enim cum docto quodam viro
 consuetudinem habuisse, ab eoque principiis dux-
 itat ac præceptis quibusdam rationibusque imbui-
 tum, nec quantam desideraverat nactum eruditionis
 vim, vicinam continentem pervagando monasteriaque
 adeundo, atque in illis exstantes libros scrutando
 sibi que comparando atque in montium jugis acri di-
 ligentia evolvens et in eis meditando, ad tantæ do-
 ctrinæ fastigium evasisse. Tumque abunde disciplinæ
 expletum in urbem regiam rursus venisse, eorumque
 animis qui ipsius uti opera vellent scientiarum ætterna

VARIÆ-LECTIONES.

⁹⁹ ἐκ τῶν margin Combel ⁹⁹ τῶν om. P.

inpersisse. Verum hæc prius: modo autem, post tres annos (tot enim fluxerant ab arrepto sacerdotio) iterum cessare jussus ac gradu motus philosophiæ scholam ad Magnauram regendam suscepit: Theodorus vero ejus discipulus geometriæ ludo præsidebat, Theodogus astronomiæ, Cometas linguæ Græcæ grammaticæ. His Bardas dum large sumptus suppeditat, ac quo scientiarum desiderio accensus videbatur, sæpe ipse quoque scholas frequentans discipulorumque animos confirmans, intra justæ temporis moras velut alas doctrinis addidit, eisque plumescendi (ut sic dicam) ac profectus maximi compendij fecit.

193 30. Idem Bardas in judiciis in Circo agitari solitis assiduus erat, animique juris æquique tenacis laudem ambiens vulgo utique adeptus esset, tempore obscurante ea quæ illi jam iniqua patrata erant: quia tamen iterum res Ecclesiæ miscuit æ turbavit, rixæque ei et malorum ac exilii auctor exstitit, pro tranquillitate, qua fruebatur, hinc merito non gloriam, sed probrum labenque reportavit. Etenim Methodio, ubi annos solummodo quatuor sedem Cpolititanam rexerat, ex humanis sublato, Ignatium monachum ac monasterii Satyri tum præpositum, Nicophori imperatoris ex filia nepotem ac Michaelis filium, virum scilicet omni pietatis atque virtutis laude clarum, qui rerum potiebantur ad patriarchalem sedem provehunt, eique orbis gubernacula concredunt. Hic itaque post annos aliquot, dum Bardam Cæsarem, quod nulla legitima causa aut crimine repudiata uxore cum nuru sua commiscebatur, neglecti canonum juris non indiligens viudex et ultor, ecclesia arcet, quamque illi pœnam indixerat, eiciens ab ecclesia, eandem ab eo vicissim sustinuit. Atque ut famem sitimque præteream, humilique distento corpore verbera ac sævissimas membris omnibus plagas laceam, ubi unum hoc tantummodo dixero, acceptam historiæ seriem repetam.

31. Traditur a Barda Ignatius carceri, idque igniani funestissimoque. Fuit ille in sanctorum apostolorum delubro, non in magna ac venerabili Apostolorum **194** æde, sed ubi et dicuntur sepulcra et exstant. Ibi in quodam sepulcro includentes, quod Copronymi fuerat, geluque ac frigore (pistillo, quod proverbio dicitur, nudiorum) conficiendum in ejus superioribus statuentes, in ea incoiamoda morbosque, qui eam aeris intemperiem sequi solent, ipsum conjecerunt, dysenteriam scilicet, intestinorumque gelu frigorisque exsuperantia per ventrem dejectionem, indeque acerbam mortem. Ac plane ex custodum immanitate et sævitia ea extinctus esset (erant illi Joannes Gorgonites et Nicolaus Scuteleptes et Theodorus Morus), nisi quis miseratione tactus (Constantius scilicet Armeniacus) illis tum per cibi sumendi occasionem

A ἐπιστημῶν ταῖς τῶν βουλευμένων διανοίαις καταλλόμενος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρότερον · καὶ νῦν δὲ ἐπεὶ μετὰ τρεῖς χρόνους (τοσοῦτος δὲ ὁ τῆς τοῦ θρόνου ἀντιλήψεως χρόνος) ἐκ τῆς καθαιρέσεως αἰθῆς ἐσχόλαζεν, τῆς κατὰ τὴν Μαγναύραν μὲν οὗτος ἔργῃ φιλοσόφου σχολῆς, ὁ δὲ δὴ τούτου φοιτητῆς Θεόδωρος τοῦ τῆς γεωμετρίας διαιτητηρίου προϊστάτο, καὶ Θεοδόχιος τοῦ τῆς ἀστρονομίας, καὶ Κομητᾶς τῆς τὰς φωνὰς ἐξελληνιστοῦσης γραμματικῆς · οἷς ὁ Βάρδας καὶ θαψιλῶς ἐπαρκῶν καὶ ἐκ φιλομαθίας πολλάκις ἐπιφοιτῶν καὶ τῶν διδασκομένων τὰς φύσεις ἐπιβρῶνυός, ἐντὸς τοῦ καθήκοντος, χρόνου ὡς περ περὰ τοῖς λόγοις διδοῦς περφορεῖν ἐποίει καὶ προβαίνειν εἰς τοῦμπροσθεν.

B λ'. Καὶ τοῖς τοῦ ἱπποδρόμου δὲ συνεχῶς ὁ Βάρδας ἑαυτὸν ἐδίδου κριτηρίοις, καὶ ἐρατῆς νομίζεσθαι ταύτης τῆς γνώμης φιλοτιμούμενος. Ἐτυχε δ' ἂν παρὰ πολλοῖς, τοῦ χρόνου τὰ γεγονότα καλύψαντος · [P. 120] ἀλλὰ πάλιν τὰ τῆς Ἐκκλησίας κυκλήσεως καὶ ἀναταράξεως, καὶ ἀντι γαλήνης φιλονεικίας αὐτῆς καὶ κακώσεων [καὶ] ὀλεθρίων αἰτίως γεγονώς, εὐκρίτως οὐ τὴν κρείττω δόξαν ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν ἠνέγκαστο. Ἄρτι γὰρ τὸν βίον Μεθοδίου μετ' ἀλαχότου, τέσσαρας μόνους χρόνους τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον κεκρατηκότος, Ἰγνάτιον μοναχὸν ὄντα καὶ τῆς μονῆς ἡγούμενον τοῦ Σατύρου, τὸν Νικηφόρου μὲν τοῦ βασιλέως ἔχοντον, ὑλὸν δὲ Μιχαήλ, τὸν ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἀρετῇ παντόλα μαρτυρηθέντα, πρὸς τὸν τῆς πατριαρχίας θρόνον ἀναβιβάζουσι καὶ τῆς οἰκουμένης τοὺς οὐρανὸς ἐμπιστεύουσιν. Οὗτος οὖν μετὰ τινὰς χρόνους τὸν Βάρδαν ἐπὶ τῆ τοῦ οὐραίου γυναικὸς ἀλόγως καὶ ἀναίτιως ἀποβολῆ τῆς αὐτοῦ ἐκ νόμφης περιπολῆ τῆς ἐκκλησίας ἀπειργῶν, ἐπεὶ μὴ τῶν θείων κανόνων ἡμέλει, τὴν ἣν ἐκείνῳ ἐδίδου ποινὴν τῆς ἐκκλησίας ἀποπεμπόμενος, ταύτην εἰσπράττεται παρ' αὐτοῦ. Καὶ ἵνα τὸν λιμὸν καὶ τὴν δίψαν παρῶ καὶ τὰς ἐπὶ γῆς τοῦ ἀνδρὸς ἐκτάσεις τε καὶ βαδισμούς καὶ τὰς καθ' ἑλὸν τὸ σῶμα ὤμοσάτας πληγὰς, ἐν τούτῳ μόνον ἐγὼ εἰπὼν ἐπὶ τὰ συνεχῆ βadiούμαι τῆς ἱστορίας.

C λ'. Παρεδίδου τὸν Ἰγνάτιον ὁ Βάρδας φρουρᾷ, καὶ φρουρᾷ ἀπηνεῖ τε καὶ χαλεπῇ · ἡ δὲ ἦν ἐν τῷ τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων τεμένει, οὐκ ἐν τῷ δὴ μεγάλῳ τε καὶ σεμνῷ, ἀλλ' ἐνθα οἱ τάφοι καὶ λέγονται καὶ εἰσίν. Ἐκεῖτε δὴ ἐναποκλείσαντες ἐν τινι τούτῳ τάφῳ τοῦ Κοπρωνομού, ἐν κρυμῷ καὶ παγετῷ γυμνότερον ὑπέρου, τὸ τῆς παροιμίας, ἐν μετεώρῳ ἐπικαθίσαντες τὰ ἢ τοῦ κρυμοῦ καὶ χειμῶνος πάσχειν ἐξεδιάζοντο · τὰ δὲ ἦν ἡ δυσεντερία τε καὶ τῶν ἐντὸς ἀναγκαίων ἐκ τῆς τοῦ ψυχῆς ὑπερβολῆς διὰ γαστρὸς ἀπόρροια καὶ θάνατος ἐκ τούτου πικρός. Ἀπεβίω δ' ἂν ἐκ τῆς τῶν φρουρούντων δεινότητος καὶ ὠμότητος (ἦσαν δὲ οὗτοι ἢ ὁ τε Γοργονίτης Ἰωάννης καὶ ὁ Σκουτελόπτης Νικόλαος καὶ Θεόδωρος ὁ Μωρῆς), εἰ μὴ τις οἰκτῆ βαλλόμενος (Κωνσταντῖνος ἦν ὁ Ἀρμενιάκος), τῇ τούτων ἀποσίᾳ ἐν τῷ μέλλειν τιτίεσθαι: ἐκεῖθεν τε τὸν ἀνθρωπῶν καταβίβαζεν, καὶ οὐκ

VARIÆ LECTIONES.

ἢ τὸ om. P. ἢ οὗτος P.

βραχέι. Ἐτι δὲ καὶ ἄρτυ καὶ μικρὰ τινα περιθάλαει
 ἐὸ λυπεῖν ἐπ' ἄλιγον παρεμυθεῖτο. Ὡς δὲ τὸ τῆς
 τιμωρίας ἀρκοῦντως ἐδόκει αὐτῷ, τότε δὴ ὑπερόρειον
 μὲν τὸν ἄνδρα τοῦτον κατὰ τὴν νῆσον Μιτυλήνην
 ποιεῖ· ἔπει δὲ καὶ τινες τῶν ἐπισκόπων ἀντέλεγον,
 καὶ τὴν δίκην πῶρρον ποῦ δὴ οὖσαν καὶ ἀποφοιτήσα-
 σαν ἐπακαλοῦντο, καὶ οὐκ εἴ τι γίνονται ἄλλον ἐξεί-
 σθαι ἠκεῖνον, [P. 121] ἀλλὰ τῆς Ἐκκλησίας συν-
 απορρήγνυσθαι, τὸν ἐκ τούτου τάραχον δὴ κατευλα-
 σθηθεὶς ἔγνω καὶ τούτους ἀπάτη περιελθεῖν καὶ ἀλω-
 πεκῆ. Ἰδίᾳ γοῦν καὶ κρυφῆ τούτους ἕκαστον μετακα-
 λούμενο· οὐ μικρὸν τι καὶ ταπεινὸν ὑπισχεστέο τε
 καὶ ἐδίδου, εἰ μόνον ἀποσταλεῖν τοῦ Ἰγνατίου, ἀλλὰ
 τὸν θρόνον αὐτὸν Κωνσταντινουπόλεως. Ὡς δ' ἐνεδί-
 δοσαν ἄπαντες, καὶ τῆς μὲν δόξης ἠετῶντο, τοῦ δὲ
 καλοῦ ἐνεκεν καὶ νομίμου ἀντέλεγεν οὐδεὶς, τότε δὴ,
 τότε ὑπετίθει, ὡς ὁ μὲν βασιλεὺς αὐτοῖς τὰς ὑποσχέ-
 σεις μὲν ἐκλήρωσεν, αὐτοὶ δὲ τὸ εὐσχημον τη-
 ροῦντές τε καὶ σεμνὸν ἅμα τῷ πρὸς αὐτὸν κληθῆναι
 μὴ πρὸς τὰ διδόμενα κατακρίσθητε, ἴνα καὶ αὐτὸς,
 φησὶ, τῆς ὁμῶν εἰη ὑπεραγάματος ἀρετῆς. Οὕτως
 δὴ ἕκαστον οὐχ ὁμοῦ ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ κατὰ μόνας πρὸς
 τὸν Μιχαὴλ προσκαλούμενος μὴ αὐθωρὸν ἐπιπυρρῶν
 τῆ τιμῆ ἀνέπειθε. Καὶ οὕτως μὲν ἐκ μόνου προσρή-
 ματος ἀξιούμενοι τε καὶ ἀκαρνοῦμενοι ἔλαθον· ἑαυ-
 τοὺς παραδειγματίσαντες· τῆς γὰρ ἀρετῆς ἐξέπι-
 πτον τῷ τῆς δόξης νικώμενοι ἔρωτι, καὶ ταύτης αὐθις
 ἡμάρτανον, ὅτι μὴ καλῶς ἀλλ' ἐπιβούλως τὸν Ἰγνα-
 τιον παραδίδοσαν.

λβ'. Οὕτως οὖν ἔπει καὶ οὗτοι ἄνθρωποι βντες ἐφά-
 νησαν καὶ οὕτως δὴ ἠκατήθησαν, φωτίῳ ἐπὶ σοφίᾳ
 μὲν ὄντι γνωρίμων ἄνδρι, κοσμικῆς δὲ τάξεως ἀντι-
 ποιουμένῳ καὶ τὴν τοῦ πρωτοασκηρῆτις δεδραγμένῳ
 τιμῆν, τὸν θρόνον ἐδίδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
 Καὶ ἴνα δὴ καὶ τὰ αὐτῶν κρηταιότερα ἀποφῆνωσιν,
 τοποτηρητὰς μὲν ἐκ Ῥώμης ἐπ' ἄλλαις προφάσεσι
 (κατὰ γὰρ τῶν Εἰκονομάχων) σταλέντας μεταπαμ-
 ψάμενοι, κατὰ δὲ Ἰγνατίου μετὰ τοῦ καιροῦ γερονέ-
 ναι παρασκευάσαντες καὶ συνεδριάσαντες, καὶ ἐν τῷ
 τῶν θεῶν Ἀποστόλων τεμένει δεδημοσιευμένη καθ-
 αιρίσει τοῦτον καθυποβαλόντες, ἔπει τῆς ἐξορίας
 μετακάλεισαντο, πυγμαῖς τὰ πρόσωπα καὶ τοὺς
 ὀδόντας συνθλάσαντες, πᾶσαν σκοτόμειναν κατὰ τῶν
 ἱερῶν κακῶς⁹⁹, καὶ δεύτερος τῶν ὄντων ἐπὶ γῆς
 μηδέπω φανῆ. Ἄλλ' ὅσα μὲν καὶ ἄλλα κατὰ πάντων
 ἱερῶν ἐνεανέυσαστο, φυλακὰς τε καὶ ὑπερορίας
 καὶ ποινὰς ὡμετάται· ὁσημέραι παραδιδούς, ἴνα τῷ
 φωτίῳ συγκοινωνήσασσι, βίβλοι τε πολλὰ καὶ ὁ πᾶς
 οὐκ ἐπιλείπει χρόνος ἐτραγυδῶν.

λγ'. Ἐντεῦθεν γοῦν τὰ μὲν τῶν Ῥωμαίων ἢ τῶν
 Ῥώε ἐκάκου ἐπιδρομῆ (ἔθνος δὲ οὗτοι [P. 122]
 Σκυθικὸν ἀνήμερόν τε καὶ ἄγροικόν), τὸν τε Πόντον
 αἰτὸν, ὃ μὴν καὶ⁹⁹ τὸν Εὐξείνιον, κατεπίμπρα καὶ
 αὐτὴν τὴν πόλιν περιεστοίχιζεν, τηκκαῦτα τοῦ Μι-

A absentibus eum inde demississet, modicoque vino
 ac pane necnon tantillo quodam fomento nonnihil
 dolorem mitigasset. Ubi autem Bardas sat eum
 pœnarum jediasse existimavit, in insulam Mityle-
 nem exsilio relegat. Quia vero nonnulli episcopi
 adversabantur, jusque in eo profigatum ac procul
 valere jussum objectabant, quidquid denique con-
 tingeret, nullum alium se recepturos minabantur,
 quin imo ab ecclesia pariter scissum iri, hinc re-
 rum turbationem veritus Bardas hos quoque dolo
 ac vulpina adoriendos putavit. Singulos itaque
 seorsum ac clanculum ad se accersens non exiguum
 aliquid, aut quod merito spernendum videretur,
 tum pollicebatur tum dabat, modo solum ab Ignatio
 discederet; sed ipsam seidem Cpolitianam. Cunctis
 vero cedentibus **195** gloriæque ambitu superatis,
 nec ut juris æquique causa refragarentur ullam
 rationem habentibus, tunc nimirum singulos admo-
 nuit, impleturum quidem imperatorem quæ polli-
 citus, illis tamen servandum quod ex decori honesti-
 que ratione existat; nec statim cum accerserit,
 acquiescendum ut oblata accipiam, *quo et ipse im-
 perator vestra*, inquit, *virtutis supra modum admi-
 rator existat*. Sic itaque singulis non simul sed
 seorsum vocatis, auctor est ne confectim in digni-
 tatem involent. Atque hi quidem ex sola salutatione
 rogati ac abnuentes, ipsi se ipsos imprudentes
 traducebant: gloriæ enim amore superati virtutis
 fecere jacturam; nec gloriam sunt assecuti, quod
 non rite exque honesti ratione, sed insidiosè Ignatii
 causam prodiderant.

32. Sic itaque his quoque humanum quid se
 passos ostendentibus, inque cum modum deceptis,
 Photio viro sapientiæ laude claro, sæculari militia
 ac dignitate secretariorum principis, Cpolitianam
 sedem trilit. Atque ut gestis majus quid ad robur
 adjicerent, Romani antistitis vicarios, alia occa-
 sione Roma missos (adversus scilicet hæresim ico-
 nomachorum) accersentes adversusque Ignatium
 quæsitâ opportunitate coactoque concilio adducen-
 tes, in divinorum Apostolorum sacra æde publicata
 sententia, Ignatium depositionis pœnæ subjiciunt;
 eique ab exsilio revocato pugnis vultum contundunt
 confractosque dentes excutunt, atræ noctis pro-
 cellam adversus sacerdotes **196** miscentes, cui
 similis nulla unquam in terra exstiterit. Quæ vero
 quantaque alia Bardas adversus sacerdotum om-
 nem cœtum temere ausus sit, quos quotidie carceris
 maceratione exsiliisque ac pœnis sævissimis,
 ut communione Photio jungerentur, addiceret, et
 libri complures et omnis posteritas tragice dedere
 nunquam desinet.

33. Exinde factum ut Rossi (Seythica illa gens
 immitis ac fera) Romanos agros vastarent ipsium-
 que Pontum (laud sane etiam Euxinum) igni
 desolarent, ac quasi indagine regiam ipsam urbem
 (Micheale in expeditione adversus Ismaelitas occu-

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ Fort. κακῶς: inargō Cunibef. ⁹⁹ μὴν καὶ] μὴν ἀλλὰ καὶ?

πρό) cingerent. Verum hi quidem abun-
 exsaturati, Photio, qui ad Ecclesie gubernacula
 s-
 debat, Deum exorante urbiq; propitium reddente
 domum rediere; nec multo post legatis ir urbem
 missis divinum effragitantes baptismum, etiam
 impetravero.

54. Partim itaque hæc Rossorum vastabat in-
 cursio; partim Cretensium advecta classis, ad vi-
 ginti lintres (cymbaria vocant) galas septem ac
 onerarias quasdam adducens, depredabatur infe-
 stabatq; modo quidem Cyclades insulas, modo
 maritimam omnem regionem ad Præconnesum
 usque pervagans: partim denique continui terræ
 motus labefactabant et solo tenus diruebant. Ho-
 rum unus, quo die Domini ac Salvatoris nostri in
 cælos recepti solemnisi memoria agitur, Exacionii
 tertiam **197** partem solo prostravit, eam scilicet
 quæ ad austrum spectat elegantique cultu exstru-
 cta templa habet ac magnificas ædes: alter statuas
 evertit, tum scilicet Victoriæ, quæ ad Auream
 urbis portam collocata erat, tum quæ in Deutero
 (velut Secundum dicas) ad Sanctam Annam suis
 firmiter basibus fixæ stabant. Hanc Leo mathema-
 ticus collapsam videns, illius palam casum desi-
 gnare dixit, qui ab imperatore potentia proximus
 esset. Longioris operæ esset arefacta flumina ac
 fontes referre, aliaque tum in Isauria tum in sin-

35. Quæ omnia imperator in secundis habens,
 equestribus certaminibus ad Sancti Mamantis in
 Steno templum totus incumbere. Quandoque autem
 — prius vero narrabo consuetudinem quædam,
 qua Saracenorum adversus Romanos eruptio, ac-
 censa facula, momento temporis indicabatur ac
 detegebatur. Castellum quoddam ac præsidium
 Tarsi Ciliciæ vicinum, Lulum nomine, extractum
 est. In eo præsidarii cum Saracenis incursionem
 expedire sentiant, laterna significant his qui in
 Argæo colle excubias agunt; iterumque qui in
 Argæo, his qui in Isamo; hique vicissim his qui
 in Ægilo; Ægilum rursus his qui in colle Mamantis
 degunt; sequitur Cyrisus, huncque rursus Mo-
 cilus; ex eo Auxentii collis dietariis, qui in magno
 Palatio ad Phari solare constituti erant, nulla mora
 periculi index erat. Quandoque igitur, cum ad
 ritum, quod diximus, Mamantis martyris templum,
 Michael agendis equis se **198** accingeret, junique
 equestri certaminis signum datum esset, quoniam
 ad vesperam Phari laterna, Papiæ accendente, ho-
 stes ingruere indicaverat, in tantas angustias me-
 tumque abreptus est (nampe veritus ne sua illa
 aurigatio auditione ea percussos spectatores non
 satis attentos haberet) in quantas vix alius in vitæ
 ipso periculo constitutus, quique diligentem potius
 operam iisdem hostibus propulsandis adhiberet. Sic
 nimirum ille spectaculis indulgebat, nec cum ejus
 rei pudebat. Idcirco ne quem illius certaminibus

A χαλῆ κατὰ Ἰσραηλιτῶν ἐκστρατεύοντος. Πλὴν ἀλλ'
 ἐκείνοι μὲν τότε θείας ἐμφρηθέντες ὀργῆς, Φωτίου
 τὸ θεῖον ἐξελισσάμενου τοῦ τῆς Ἐκκλησίας τοὺς
 οὐρακὰς ἔχοντος, οὐκ ἔκπεμποντο· καὶ μετ' οὐ
 πολὺ πάλιν τὴν βασιλεύουσαν πρεσβεία αὐτῶν κατ-
 ἐλάμβανεν, τοῦ θεοῦ βαπτίσματος ἐν μετοχῇ γενέσθαι
 αὐτοὺς λιτανεύουσα, ὃ καὶ γέγονεν.

λδ'. Τὰ μὲν οὖν ἢ τοῦτον ἐκάκου ἐπιδρῶμῃ· τὰ δὲ
 ὁ τῆς Κρήτης στόλος ἀναγόμενος, ὡς κουμβαρῖων
 ἄχρι εἴκοσι, ἐπὶ γαλέας καὶ τινας σατούρας μεθ'
 ἑαυτοῦ ἐπαγόμενος, ἐληίζετό τε καὶ κατεδουλαγώ-
 γει, νῦν μὲν τὰς Κυκλάδας νήσους περιουστῶν, νῦν
 δὲ ἄχρι Προικοννήσου τὴν παράλιον ἅπασαν. Τὰ δὲ
 οἱ συνεχεῖς τῶν σεισμῶν ἐλυμαίνοντό τε καὶ πρὸς
 τοῦδαφος ἐβαλλον, νῦν μὲν καθ' ἣν ἢ τοῦ Κυρίου καὶ
 Σωτῆρος ἡμῶν ἀνάληψις ἐορτάζεται, τὸ πρὸς νότον
 τρίτον τοῦ Ἐξακτιονίου πρὸς γῆν ἐδαφίζοντες, ναοὺς
 τε εὐπρεπεῖς καὶ οἴκους λαμπροὺς, νῦν δὲ στήλας
 τῆν τε κατὰ Χρυσῆν πύλῃν τῆς πόλεως Νίκην ἐγ-
 καθιδρυμένην τὰς τε ἐν τῷ δευτέρῳ κατὰ τὴν Ἁγίαν
 Ἄνναν στεγρῶς ἱσταμένας ἐγκατασεύσαντες· ἦν ὁ
 μαθηματικὸς Λέων καταπεπτωκίαν ἰδὼν τὴν τοῦ
 δευτέρου ἐκ βασιλείως πτώσιν ἔλεγεν ἐπαπειλεῖν
 καθαρῶς. Μακρὸν εἶη λέγειν ποταμῶν ἀφάνειαν καὶ
 πηγῶν καὶ ἄλλ' ἄλλα καθήματα κατὰ τὴν Ἰσαυρίαν
 καὶ καθ' ἐκάστην χώραν ἐπιγεγόμενα.

sources referre, aliaque tum in Isauria tum in sin-

λε'. Ἄ πάντα ὁ βασιλεύων ἐν δευτέρῳ θέμενος
 ὄλος εἶχετο τῶν ἱππικῶν ἀγῶνων κατὰ τὸν ἐν Εὐ-
 ξείνῳ ἀνεγερμένον ναὸν τοῦ Ἁγίου Μάμαντος.
 Καὶ ποτε δὲ — ἀλλὰ συνθήειαν τινα διηγήσομαι πρό-
 τερον, ἣ τὴν τῶν Σαρακηνῶν καθ' ἡμῶν ἐκστρατείαν
 διὰ πυρσοῦ ἐν ἀκαρεῖ ἐδήλου καὶ παρεγύμνου τῷ
 βασιλεῖ. Ἐρυμὰ τε καὶ φρούριον τῆ κατὰ Κιλικίαν
 Ταρτῶ πλησιάζον καὶ γειτονοῦν οὗτω καλούμενον
 Λούλον ἔστιν. Οἱ τεταγμένοι οὖν τοῦτο φρουρεῖν,
 ἔμα τῷ τῆν ἐκείνων ἰδεῖν ἐκδρομῆν, διὰ φανοῦ δη-
 λουσίην τοῖς κατὰ τὸν Ἀργαῖον⁹⁹ βουνόν, καὶ οἱ αὖθις
 τοῖς κατὰ τὴν Ἰσάμον, καὶ οἱ τοῖς κατὰ τὸ Αἰγίλιον,
 καὶ τοῦτο τοῖς κατὰ τὸν Μάμαντα πάλιν βουνόν·
 εἶτα τοῦτον ὁ Κύριζος διαδεχόμενος, καὶ αὖθις τοῦ-
 τον ὁ Μώκιλος, ἐκ τούτου [P. 123] δὲ ὁ τοῦ Ἁγίου
 Αὐξεντίου βουνὸς τοῖς ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ κατὰ
 τὸ ἤλιακόν τοῦ Φάρου ἐπὶ τοῦτου⁹⁹ διαταρῖοι,
 ἀφωρισμένοι ἐν βραχεῖ ὀπίοι δὴ φανερά. Ποτὲ γοῦν
 τοῦ Μιχαὴλ κατὰ τὸν εἰρημένον τοῦ μάρτυρος Μά-
 μαντος ναὸν ἱππάσασθαι μέλλοντος; καὶ τὸ σύνθημα
 τῆς ἱπποδρομίας δεδοκός, ἐπεὶ κατὰ τὴν ἐσπέρην ὁ
 ἐκ τοῦ Φάρου φανὸς διὰ τοῦ παππίου ἐδήλου τὴν
 τῶν ἐθνῶν ἐκδρομῆν, εἰς τοσοῦτον ἦλθεν ἀγῶνα καὶ
 φόβον ὁ βασιλεὺς δεῖν τοῦ μὴ παροφθῆναι τὴν ἡνω-
 χείαν αὐτοῦ παρὰ τῶν θεατῶν τῆς τοιαύτης ἕνεκεν
 ἀγγελίας, εἰς ὅσον ἄλλος τις ἦλθεν κινδυνεύων ὑπὲρ
 τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ μὴ πλησιάζειν τούτους μᾶλλον
 ἀγωνιζόμενος. Οὕτως ἐκεῖνος ἰθεατρίζετό τε καὶ
 οὐκ ἤτχοντο. Ὅθεν ἵνα μῆτις τῶν αὐτοῦ ἀγῶ-

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ Cedren. ἐν Ἀργείῳ. Z nar. Ἀργαῖο. Comb. ⁹⁹ τούτου?

ων ἀπολιμπάνοιτο μήτ' ἄλλο τι τῶν ἐκείθεν ἀνα-
 ρῶν προσπίπτον χαλαρωτέρους ποιήσῃ τοὺς θεατὰς,
 μήκει τοὺς πλησιάζοντας φανούς ἐνεργεῖν προ-
 ἔραξεν, ἀλλὰ σιγῇ βαθεῖα καὶ λήθη τὰ τοιαῦτα παρα-
 καιοφθῆναι μακρᾶ.

Λζ'. Ἄλλοτε δὲ πάλιν, ἵνα σαφεστέρα γίνηται: ἡ
 τοῦ ἀνδρὸς ἀναγωγία καὶ ἄνοια, αὐτοῦ ἐφ' ἄρματος
 ἱσταμένου καὶ τῆς βαλίδος μέλλοντος ἐκπιδῆν
 (ἐκείτοι δὲ βένετος, καὶ πράσινος ὁ λογοθέτης Κων-
 σταντῖνος, ὁ πατρικίου Θεωμᾶ καὶ γεγονότος λογο-
 θέτου τοῦ δρόμου πατήρ, λευκὸς δὲ ὁ Χειλᾶς καὶ
 ροῖσιος ὁ Κρασᾶς: οὐκ ἦν δὲ οὐδέ τῷ πρωτοαση-
 κρητῆς σχολάζειν, ὥσπερ οὐδὲ τῷ πρωτονοταρίῳ τοῦ
 δρόμου, ἀλλ' ὁ μὲν ἦν κομιδιογράφος τῶν Βενέτων, ὁ
 δὲ τῶν Πρασίνων), αὐτῶν οὖν ἐφ' ἄρματος ἱσταμένων
 μετὰ καὶ τῆς ἡνωτικῆς στολῆς, καὶ ἐπαγγελίας φθα-
 σίσης ὅτι δεινῶς ὁ Ἄμερ κατατρέπει τε καὶ κατασύ-
 ρει τὸ θρακῆσιον καὶ τοὺς Μιλαγῖνοις πλησιάζει καὶ
 προσδοκῶνται ἴσον οὐδέπω δεῖναι, καὶ ἐπὶ τούτῳ
 στυγνέαντος μὲν τοῦ πρωτονοταρίου, ἀπαγγεῖλαν-
 τος δὲ μετὰ κατηφείας τὴν ἐκ τοῦ δομαστίου τῶν
 σχολῶν ἀπόκρισιν καὶ ἅμα ἐπὶ χειρας τὰ γράμματα
 φέροντός: τε καὶ δεικνύοντος, *Τίγρι, φησὶν, ὦ οὗτος,*
ἐδύλη χρησάμενος τοιαῦτα κατὰ τὸν ἀναγκῶνον
τοῦτον ἀγῶνά μοι διαλέγειν ἐπιχειρεῖς, τοῦτο
μόνον σπουδάζοντι, εἰ μὴ τὸν μέσον εὐώνυμον
ἀγῶν.

Λζ'. Καὶ οὐχὶ μὲν τούτῳ τῷ πόθῳ, ἢ εἰ βούλει γε,
 πάθει ἡλίσκετο, ἐτέρων δὲ ἀπρεπεστέρων ἐκτὸς ἦν,
 ἀλλὰ καὶ μέτριον ἦδος ἀμέτρω; καταδιώκων ἐξ-
 ἔπειτα [P. 124] τοῦ πρόποντος καὶ τῆς βασιλικῆ; τι-
 μῆς τὰ μέλιστα. Καὶ ποτε γυναίκα, ἥ; τὸν παῖδα
 υἱοθετητάμενος ἦν, κατὰ τὴν ὁδὸν συντυχῶν, ἐκ βα-
 λαλείου μὲν ἐρχομένη, τὴν αὐτῆς δὲ ὡ καλῶν ἐπὶ
 χειρας ἐχούση, ἐκ τοῦ ἱπποῦ ἀποβρίθει τοὺς μὲν
 ἄλλους ἴσοι ἐκ τῆς συγκλήτου τοῦτῳ ἐπηκολούθουν
 κατὰ τὰ ἐκείτοι ὄντα ἀνάκτορα ἐξαπίστευεν, ἀπό-
 λαστα δὲ τίνα καὶ μυστικὰ ἀνδράρῃα ἔταιρισάμενος
 ἀπῆκε μετὰ τῆς γυναίκος, τὴν καλῶν τῶν ἐκείνης
 χειρῶν ἀναλαβῶν, καὶ, Ἄγε δὴ, ὦ γύναι, θυμῶ-
 σα, ἐπέλειξεν, ἐμὲ κατὰ τὸ ὀλημὰ σου ἀπιδεξαι,
 φημοῦ πιτυρώδους ἐρπεσιν ἐχόντα καὶ ἀσβεστο-
 τύρου. Δεῖ γὰρ τὴν ἐκείνου λέξιν εἰπεῖν. Ἐπεὶ δὲ τῷ
 ξένη τοῦ θεάματος ἡ γυνὴ ἦν ἐνεὸς καὶ πάντων ἠπό-
 ραι, μήτε μὴν τράπεζαν μήτε τὰ ταύτης ὡ στολί-
 ζοντα ἔχουσα, ὁ Μιχαὴλ ὄστρον ἢ λόγος εἶχε στρα-
 φειλ, τὸ δ' ἔπερα σάβανον ἐκ τοῦ βαλαλείου ἐκεί διὰ
 θρονον ὄν λαβῶν, ἀντὶ λεπτῆς ὀθόνης, ἢ τῇ τραπέζῃ
 ἐπίκειται, χρησάμενος, καὶ τὴν κλεῖδα τῆς γυναίκος
 ἀφελὼν αὐτὸς ἦν τὰ πάντα, βασιλεὺς, τραπεζοποιός,
 μέγαιρας, δευτυμῶν. Ἐκβαλῶν δὲ τὰ δ' εἶχεν τῆς
 πανυχῆς ἐκείνης ἢ κλειδός; , εἰσιτιθὸ ταύτῃ καὶ
 συνεδίεικε, τὴν μίμησιν πρὸς τὸν ἐμὸν ἀναφέρων
 Χριστὸν καὶ Θεόν. Κάκειθεν βάθην αὐθὺς ἀπῆκε πρὸς
 τὰ ἀνάκτορα, πολλῆς εὐθελίας καὶ ἀλαζονείας καὶ
 τύφου καταγινώσκων τῶν προτοῦ βασιλέων· οὐ ἐκεῖ-
 ναι λήρου εἰ ἦκουσαν, Ἄ.λ.λ' οὐκ ἄλλως τρυφῶντα

A deesse contingeret, neve aliud quid tristis nuntii et
 ignium indicatione languidiores spectatores redde-
 ret, e vicinis urbi speculis ignes accendi deinceps
 vetuit, altoque silentio ac longa oblivione talia
 aboleri præcepit.

36. Rursus alias (quo viri dissolutus animus ac
 recordia clarius innolescat) cum in curru stare
 jamque equi carceribus emittendi essent (incede-
 bat ipse Veneto habitu, Prasino logotheta Constans-
 tinus, Thomæ pater dromi logothetæ, albo Cheilas,
 ruseo Crasas : at neque protosecretis neque pro-
 tonotario dromi a Circi rebus vacabat, sed alter
 factionis Venetæ combinationum, alter Prasina
 scriba erat) — his itaque in curru, solemnī eque-
 stribus ludis stola stantibus, allatoque nuntio Ame-
 rem graviter Thracensium regionem populari ac
 diripere janique ad Malagina prope accedere, ac
 mala immineere : eaque re moesto animo dejectoque
 199 vultu protonotario domestici scholarum re-
 sponsum nuntiante, acceptasque ab eo litteras in
 manibus habente ac ostendente, *Qua inquit, heus tu,*
audacia me tam necessario certamine occupatum
istis de rebus interpellas, cum in hoc unam incum-
bam, ut cum qui medium tenet in lævam partem
averiam ? de quo mihi totum hoc certamen est.

Ἰδεῖν παρατραμμένον; ὑπὲρ οὗ μοι πᾶς ὁ

37. Neque vero hoc duntaxat desiderio aut (si
 mavis) libidine perditoque amore laborans, ab
 aliis turpioribus immunis vitiiis erat : sed præteres-
 dum modestiam citra modum setatur, a decore
 quam maxime excidit, eaque gravitate quæ impe-
 ratorem condeceat. Obviam quandoque muliercu-
 lam habuit, cujus e sacro fonte filium susceperat,
 e balneo redeuntem, ac quæ manibus situlam ge-
 staret. Tum equo desiliens alios senatorii ordinis
 viros, qui ipsum comitabantur, haud procul in pa-
 latium abire jubet : ipse cum impuris libidinosisque,
 quos sibi asciverat, ex vulgi facie hominibus, mu-
 lierculam secutus, ablataque eī e manibus situla,
Bono animo sis, inquit, o mulier, meque tua domo
accipe, surfuracei panis recentisque casei (ἀσβεστο-
τύρου, præstat enim ipsam ejus vocem ponere) spe-
rientiozem. Cum autem mulier inaudita spectaculī
 D novitate stuperet, omnique egestate premetur, ac
 ne mensam quidem haberet aut linteā quibus illi
 sterneret, Michael dicto citius, asperiozem pannum
 200 ex balnei usū detergentis siccandisque cor-
 poribus, madentem adhuc inde a muliercula allatum
 accipiens, mappæ loco linteique subtilioris pro
 mensæ usū sternit, ereptaque mulieri clave unus
 omnia sit, imperatorisque et mensæ instrumentis
 coquique et convivæ munus obit. Proculctisque quæ
 pauperentia mulieris penus erant, cum ea epula-
 batur ac concenabat, Christum mentem ac Deum
 bello eo facinore referens atque imitans. Peracto
 convivio, lento pede in palatium redit, magnæ sto-

VARIÆ LECTIONES.

ἠ. δὴ P. ὡ ταύτην ?

huc utatis et arrogantiae fastusque damnatis superioribus; cuius illi nugae si audivissent, utique dictori essent, at non temere delicias diffidentem atque ludentem hæc te oportuit facere, fastumque nostrum damnare, sed cum prior belli labores desudares, parcoque victis militum animans cum eis iuhens, non cum copis malisque ac impuris mulierculis concenarras. Hæc itaque omnia exorsum reddebant Michaellem, Deique in illum iustissimam iram provocabant.

38. Quodque his gravius, quod secum habebat sodalitiū (Satyri quidam ii erant, ganeones in omnem turpitudinem parati; dixisses Bacchi thiasotas), his ille honorem habens eosque colens, divinorum contemptu sacerdotales auro contextas vestes ac pontificum humeralia eis adhibebat, ad hæc turpiter ac impure, quæ pura sunt, eos peragere cogebat. Ejus chori principem, sic nuncupatum Grylum, patriarcham vocabat; reliquos undecim præcipuarum illustriumque sedium metropolitā; 201 quibus nisi ipse sodalis sociusque accederet, ne gratos quidem habebat imperii fasces. Idcirco Coloniae præsulis sibi ipse nomen indebat. Quia vero etiam cantillare divinaque peragere mysteria illis incumbere, cantica moduloseque explendo citharam adhibebant, modo sensim pulsantes, et ut illa stridulum argutumque sonum ederet, hoc æmulati quod sacerdotes secreto agitant; modo pulsu libero ac claro sonitu, pro eo ac sacerdotibus sic clare quasi perorando pronuntiant. Aurea quoque ac geminis baccata vasa aceto ac sinapi impletes, atque illis impartientes qui erant percepturi, per eum modum impollutis mysteriis illudebant. Accidit autem ut quandoque chorus hic beato Ignatio patriarchæ obviam fieret, cum is supplicationis causa ex ecclesiastico ordine cum clericorum pompa procederet. Hunc ut conspexit Grylus, lubentissime rem capessens pulsare auspicatur, retractaque casula cum sodalibus, contentiore citharæ sonitu, sanctissimos viros conviciis compluit verbisque turpissimis fatigat. Quin Theodoram quoque matrem adhuc superstitem atque in palatio versantem quandoque ad se vocavit, quasi illo ei præcaturō, quem beatum Ignatium esse sinxerat. Ut ergo sanctissima mulier religiose animo incitata modesto cultu accessit, humi prostrata pro se vota concipi prelit: latebat enim adhuc quis esset, cum his de facili barbā 202 ugeret. Tum ille statim ventris crepitum fœtoris plenam verbaque obscena edens, Augustæ piorumque aliorum in se sodalesque diras excitavit. quæ et filio vaticinata, divina providentia ac protectione prorsus extorrem fore prægnantavit.

39. Verum fieri non poterat ut qui a recta via ac virtutis tramite abscesserat, ad meliorem iterum frugem rediret, ac quo beati præstamur, iter iniret. Quapropter salium auctores et inventores non minus longius procurarunt, sed iidem ipsi sibi adscive-

Α και καιζοντα ταυτα, εφησαν, εχρησεν σε ποιειν και τον ημετερον τυπον καταγινωσκειν, αλλα προπολεμουντα και των αναγκαιων σπανιζοντα και τους στρατιωτικας συνδειανον θεα και εραστην, αλλ' ου γυναιωρ κατηλλθω και μοχθηρων. Ταυτ' ουν απαντα μιστην τε εποιει τον Μιχαηλ και την του θεου εκινει δικαιοτατην οργην.

λη'. Καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ἢ τῶν ὧν εἶχε μεθ' ἐαυτοῦ φρατρια, Σάτυροί τινες οὗτοι καὶ πρὸς πᾶσαν αἰσχρουργίαν ἀκόλαστοι· εἶπεν ἂν τις αὐτοὺς θιασώτας εἶναι Διονύσου καλῶς. Οὐδ' ἐκείνος διὰ τιμῆς ἀγων τε καὶ αἰδοῦς, τῶν θεῶν κατολιγωρῶν, Ἰσρατικὰς στολὰς χρυσοῦφαντους τε ἐπέτιθει καὶ ὠμοφῶρια, καὶ ἄλλως τινὰ γκαζεν ἀσχημόνας τε καὶ ἀνάγκως τελειν τὰ ἀγνά, καὶ πατριάρχην τὸν ἔξαρχον τοῦτων ἐκάλει, οὕτω Γρύλον καλούμενον, τοὺς δὲ λοιποὺς ἑνδεκα μητροπολίτας τῶν ἐξαιρέτων θρόνων τε καὶ λυμπρῶν, οἷς εἰ μὴ καὶ αὐτοὺς ἐκοινωνεῖ, [Ρ. 125] οὐδὲ βασιλεύειν ἤξιον· ἔθεν ὁ Κωλωνεῖας οὗτος ἐλέγετο τε καὶ ὀνομάζεται πρόεδρος. Ἐπει δὲ καὶ ἄδειν ἐχρῆν αὐτοὺς καὶ τελειν τὰ μυστήρια, τὰς μὲν ψῆδὰς ἐξεπλήρου διὰ κιθάρας, νῦν μὲν ἡρέμα πως οὕτω καὶ λιγυρῶς ἐπηχοῦντες, τὰ μυστικὰ μιμούμενοι, νῦν δὲ ἀνέτω φορᾶ καὶ διαπρυσίφ, τὰς ἐκφωνήσεις δῖθεν τῶν ἱερῶν. Καὶ σκεῦή δὲ διάχρυσα καὶ ἐκ μαργάρων συγκαίμενα ἔξους τε καὶ σιγήπως ἐκκληροῦντες τοὺς οἷς ἐβούλοντο μεταλαμβάνειν ἐδίδουσαν, τῶν ἀρχάντων οὕτω καταπαίζοντες μυστηρίων. Οὗτος οὖν ὁ Γρύλος καὶ ὄψ ἐπωχεῖτο τὰς δημοσίας προόδους τελῶν, καὶ τὸν τοιοῦτον θίασον συνεπόμενον ἔχων ἠγάλλετο. Καὶ ποτε συνέβη συντυχεῖν Ἰγνατίῳ τῷ μακαρίτῃ πατριάρχῃ κατὰ πρόδοτον τῇ ἐκκλησιαστικῇ λιτῇ μετὰ τοῦ ἱσρατικοῦ κλήρου ἐφεπομένῳ. Ὡς οὖν εἶδεν αὐτὸν ὁ Γρύλος, ἄσμενος τοῦ πρίγματος ἐλόμνος; ἐξηρχέ τε τῶν κρυμάτων καὶ τὸν φελόντην ἀναστείλας μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν ἐτόνωστέρας τε ἔκρουε τὰς κιθάρας καὶ τοὺς εὐαγεῖς ἐκείνους τοιδορίας καὶ αἰσχίτοις ἐβάλλε βήματα. Καὶ Θεοδώραν δὲ τὴν ἐαυτοῦ μητέρα ἐτι ζῶσαν καὶ τοὺς ἀνακτόροις διαιωμένην μετεκαλέσατό ποτε εὐλογηθησομένην παρ' αὐτοῦ, πλατάμενος τοῦτον εἶναι τὸν μακαρίτην Ἰγνατίον. Ὡς οὖν ἐξῆι μετ' εὐλαθείας καὶ αἰδοῦς ἡ ἱερωτάτη γυνή, ἔβριψεν** εἰς τοῦδαφος ἐαυτὴν ἐξαιτουμένη εὐχὴν (καὶ γὰρ ἐλάθθανε τίως, τὴν γενεαῖδα κρύπτων κατὰ τὸ πρόχειρον), ψόφον αὐθωρῶν ἐπαφείς δυσωδίας πλήρη καὶ βήματα ἀπρεπῆ τὰς ἐκείνης καὶ τῶν εὐσεβεστέρων εἰς ἐαυτοῦς ἐξεκαλεῖτο ἀράς, ἢ καὶ τὸ μέλλον ἀποφοιδάσσασα τῆς τοῦ θεοῦ προνοίας τε καὶ χειρὸς ἔξω γενέσθαι διεσάφει τῷ Μιχαήλ.

λθ'. Ἄλλ' οὐκ ἦν ἀνθρα παρατραπέντα θη τῆς εὐθείας καὶ ἀποστάντα τῆς ἀρετῆς ἀνακληθῆναι καὶ τῆς μακαρίας λαθεῖσθαι ἰδοῦ. Ὅθεν οὐδὲ παρβρωτῆω δὴ τὰ κακὰ, ἀλλ' ἐαυτοῖς ἐκείνοι, πλησιάζειν ἐποίησαν οἱ τῶν τοιοῦτων αἰτιοὶ καὶ ἐφουρεταί. Καὶ πρῶτον μὲν

VARIAE LECTIONES.

** γυνη και εβριψεν?

εις ταυτὸν ὁ Βάρδα; ταῦτα ἐπέφερον, μᾶλλον δὲ ὁ Θεόκτιστος ὁ κανίκλειος; πρὸ αὐτοῦ, εἴτε δὴ τῷ παντελῶς τοῦτω χαρίζεσθαι πᾶντας; ἢ ὁμοθυμαδὸν καὶ μὴ τῶν πονηροτέρων ἀνακίπτειν διδασμάτων ὡς ἐπιτρέπων ἐπιχειροῦντων, εἴτε δὴ τοῦ μὲν ἀνὸς ἀναστέλλοντος, τοῦ δ' ἐτέρου μὴ τὰ ἴσα φρονούντος ἐξ ἐριθείας¹ καὶ συναναστέλλοντος, ἀλλ' ἐπιτρέποντος μᾶλλον, ὡς καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς κατ' ἡμᾶς χρόνοις [P. 126] τοιοῦτος ἴθακασάμεθα. Πλὴν ἐπιήγαγον εἰς ταυτοὺς τὰ κακὰ, καὶ ὁ μὲν Θεόκτιστος νῦν μὲν, ὡς εἴρηται, σφατερόμενος, νῦν δὲ ταῖς αἰς ἐπιχειρεῖ δουλείαις μὴ κατευθεύμενος. Καὶ γὰρ πολλῶν στρατιῶν πολλῆς προκριθείς ἡγεμῶν, καὶ κατὰ πολλῶν ὀρμησας πολεμίων νῦν τε καὶ πρὸ τούτου οὐδαμοῦ νικησας ὑπέστρεψεν ἢ τὸ σύολον τῶν ἐχθρῶν καθυπερτερῶν, ἡττώμενος δὲ καὶ πανωλεθρίῳ τὰ στρατεύματα παραβούς, οὐκ οἶδα εἴτε φρονήσιω; ἀμοιρῶν καὶ λόγου καὶ τῶν ἐν πολέμοις ἀνδραγαθημάτων ἀπαίρωσ ἔχων, ἅτε δὴ μήτε μελετήσας ταῦτα ποτε, ἢ τινε ἀλλῆ μελίσσων ἀτίετ' ἤ ὑπὲρ ἡμᾶς, ἢ καὶ τῇ εἰρημνῇ νυνί. Καὶ γὰρ ἡλιακῶν ποτε ἐκλείψων δύο γεγενημένων, κατὰ τῶν Ἀβασγῶν οὗτος προκριθείς στρατηγός; θεομηνίας ἀπῆλαυσε δυστυχῶς· οἱ μὲν γὰρ ναυαγίῳ² περιπεσόντες περὶ τὴν ταυτῶν ζωὴν ἔδυστύχησαν, οἱ δὲ καὶ τῆς ξηρᾶς ἐπιθάντες ταῖς ἐκείνων δυστυχίαις συνακοινώνησαν. Καὶ οὗτος μὲν οὕτως ἀπώλετο ὁ στρατός· μετ' οὐ πολὺ δὲ πάλιν θρασυπερὸν ἀψήμενος τοῦ πολέμου ὑπὲρ τὰς τέσσαρας μυριάδας ἀπέβαλε τοῦ στρατοῦ. Καὶ αὖθις κατὰ τῶν ἐν Κρήτῃ Ἀράβων στρατεύσας ἀπρακτός; ὑπέστρεψεν, οὐκ ὀλίγους τῶν περὶ αὐτὸν ἐκίσει καταλιπὼν διὰ τὸ φυγῆ χρησάμενον ἀθρόως ἀπαλλαγῆναι αὐτῆς. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκείνος πρότερον.

μ'. Νῦν δὲ³ σύμβολά τινα προφανῆ καὶ κομητῶν ἐπιτολαὶ καὶ θύβεις θνεϊράτων γινόμεναι τὰ μέλλοντα τῷ Βάρδῳ δεινὰ περιγύμνου, οὐκ ἐξ αὐτομάτου πάντως ἢ καὶ ἄλλως; ἀλόγων φορῶν, προνοία δὲ τινι τοῦ μὴ τὸν θάνατον ζητούντος ὡς; τὴν ἐπιστροφήν τοῦ ἡμαρτωλοῦ. Κατὰ τὸν ὕπνον γούιν ἔδοξεν οὗτος πρὸς τὸ τοῦ Θεοῦ τέμενος, ᾧ ἐπώνυμον Σοφία, μετὰ τοῦ Μιχαήλ ἐν πανδήμῳ πανηγύρει καὶ προελεύσει φοιτῶν. Ὡς οὖν ἀφίκοντο καὶ κατὰ μέσον ἐγένοντο τοῦ ναοῦ, λευκοφόροι τινὲς ἀνεφαίνοντο δύο τὴν ἀριθμῶν, τὸ σχῆμα ἀγγελιοειδῆς· ὡς δὲ προσωτέρω μᾶλλον ἐχώρησαν, ἄλλο μὲν ὀρώσιν οὐδὲν, ἐπὶ δὲ τῷ θρόνῳ τινὰ γηραδὴν ἐγκαθήμενον (Πέτρον εἶναι τούτον τὸν κορυφαῖον τῶν ἀποστόλων ὑπέπτευσαν) καὶ περὶ τοὺς ἐκείνου πόδας τὸν μακαρίτην Ἰγνατίου καλινδουόμενον καὶ τὴν παρ' ὧν ἐπεκόνθει δεινὰ ἐδικήσιν ἰδεῖν ἐξαιτούμενον. Ὁ δὲ ἐκείνῳ τε οἶα συμπάσῃσιν ἔφησε δοῦναι οὐκ εἰς μακρὰν, καὶ τῶν ἐφασκίστων ἐνὶ (δύο δὲ τούτω [P. 127] χρυσοφορῶντες ἐφαίνοντο) μάχαιραν οὐ μεγάλην δοῦναι, Ἄγε

¹ Ezech. xviii, 32.

VARIÆ LECTIONES.

¹ ἐριθείας; P, ἐρεσχ:λίας in margine. ² ναυαγίῳ? ³ ἐπὶ μὲν P. ⁴ ἐπὶ] περὶ P.

runt. Primumque Bardas in suam illa caput verit; quin illo quoque prior Theoclistus caniclio præfectus, sive quod omnes una quasi conspiratione homini indulgebant, nec pro tutorum munere, quæ fungebantur, a nequioribus eum studiis revocari studebant; sive sane quod uno corripiente alter contentione non ipse pariter insolentiam reprimeret, sed ex genio potius eum agere permitteret quorum exempla nec nostra ætate defuerunt. Ut n sit, mala certe illi in sua capita impulerunt. A quidem Theoclistus, uti dictum est, modo jugulatur, modo in iis quæ gerenda suscepit inauspicatissimus invenitur. Multis enim sæpius expeditionibus ducis potestate susceptis, pluresque hostium bello aggressus, cum modo tum antea nunquam victor reversus est aut pro suis hostibus superior, sed victus semper, itaque quas decebat coriis interneccione deletis, sive prudentia rationisque iudicio destituebatur ac rei bellicæ rudis erat, cui nunquam navasset operam 203 aut studium posuisset, sive alia quadam superiori nobis ratione, sive etiam illa quam modo dicebam. Cum enim aliquando semel et iterum sol deliquitum passus esset, Theoclistus adversus Abasgos summa ducis potestate exercitus præfectus Dei iram infelicissime expertus est: pars enim naufragio vitam infeliciter amiserunt, pars in littus recepti ipsi nihilominus cladis socii exstiterunt. Ac quidem ille exercitus ita periit. Nec longo post tempore præfidentius majorique audacia bellum aggressus supra quadraginta millia de exercitu amisit. Iterumque suscepta adversus Cretenses Arabes expeditione irritò conatu reversus est, non paucis suorum illic desideratis, eo quod fuga usus cœptum repente negotium deseruisset. Verum hæc ille prius.

40. Tunc autem perspicua quedam signa, orti cometæ, visa insomnia, mala predebant quæ Bardam essent exceptura; ea vero non a casu seu alias cæco impetu, sed quadam illius providentia, qui non perinde mortem peccatoris atque ut convertatur, querit. Itaque sibi in somnis visus est ad Dei templum, quod Sophiam vocant, una cum Michaelæ festivo totius populi conventu solennique pompa procedere; quo cum venisset et ad medium templi progressus esset, duos quosdam albis involtos angelica specie occurrisse; tumque ad ulteriora procedentes præter senem in patriarchali solio residentem aliud nihil vidisse. Hunc Petrum apostolorum 204 principem esse putaverunt, ad cuius pedes provolutus Ignatius acceptaturæ injuriarum ultionem exposceret. Senem miserationis affectu ductum brevi eum se ultimum respondisse; tumque uni adstantium, cum duo apparerent vestibus auro contextis splendide oruati, pugione tradito in hæc verba locutum esse: *Agedum*, inquit, *hæc*

quidem ad laevam constitutus, Theorgistum (ita Cæsarem nominabat) membratim concide : alterum vero Asebotecnon (imperatorem scilicet ita appellans) in dextra quidem parte colloca, simile tamen supplicium ei denuntia. Sic insomnium finem habuit, quod nec ipsum somnium, sed veritas fuit. Destinabat Bardas in Creteuses una cum Michaelē, assumptis omnibus copiis, expeditionem suscipere. Veniens itaque ad sanctissimæ dominæ nostræ Dei Genitricis ædem, quam Hodegi vocant, se suaque illi commendaturus ac quasi vale dicturus, prælocutus facibus ingressus est. In ipsis vero ædibus penetralibus excussa subito ex ejus humeris chlamys maximorum malorum prasagium dedit. Idem pridie quam ex urbe discesserat, sive ipse ultro sive jam futuræ rei urgente fato, convocatos amicos ac convivio acceptos monuit, suæ in illos amicitia memores essent, ac velut e vita migraturus eis legata distribuit. Verum necesse erat ut illa finem acciperent. Cæpta ergo expeditione, cum in Thracensium regionem in locum cui Cæpi nomen **205** pervenissent, qui priores locum occupassent, tentoria certatim ac diligenti opera agebant. In his accidit, sive id dedita opera sive per ministro-rum imprudentiam, ut Michaelis tentorium humili plauoque loco expanderetur, Cæsaris autem in quodam tumulo pauloque editiori loco. Hoc ita factum, ceu oblatum quoddam ac lucrum insperatum arripientes, qui Michaeli adversus Cæsarem obtrecebant, viro calumniabantur eique insidias struebant. Ingens tamen Cæsaris potentia inimicos turbabat et ad audendum facinus segiores reddebat. Tum enim Antigonus scholarum domesticus Bardæ quam Michaeli, filius scilicet patri, propensius parebat honoremque habebat; tum duces alii, Symbatiusque dromi logotheta, Bardæ ex filia gener, ejus plane rebus studere cogebatur. Verum nesciebat Bardas hunc fraude a Michaelē in suas traluctum partes, eique præcipium necis auctorem fore. Instructo ergo consilio paratisque insiliis, ac expeditis qui rem præstituri essent, non alii quam Symbatio concredita facinoris tessera est. Jam ergo lectis relationibus Symbatius ab illis exierat, impressoque fronti crucis signaculo signum dederat. Verum iterum moræ atque timores, eo quod præsens ac in conspectu cohors Cæsaris fœderatorum erat. Veritas itaque Michaelē ne inter has moras relecta gladium in se traheret, per quemdam fidissimum conjuratos confirmat, bonaque ac honores pollicitus animis audientiores facit. **206** Ac sane parum absuit quin Cæsar periculo tutus abiret necomque evaderet : tanto scilicet metu conjurati perculti erant, sicque animis languebant. Verum iterum misso nuntio Michaelē Basilio accubitori significat in novaculæ acie constitutam rei necessitatem esse : desperare se vitam ; ad Bardæ necem se cito instruat. Quibus auditis Basilio, deque

δη, ταύτη, ἔφη, τὸν μὲν τῆ τῶν εὐωνύμων χώρα ἔγκαταστήσας μεληδὸν διάτεμε τὸν θεόργιστον, οὕτω δὲ τὴν Καίσαρα εἰπὼν, τὸν δὲ ἄλλον ἀσεβό- τεκνον, οὕτω τὸν βασιλέα κατονομάσας, κατάλεγε μὲν τοῖς δεξιόις, τὴν δ' ὀμολοῦν δίκην ἀπευθέ- χασθαι πρόσειπε. Καὶ ὁ μὲν δουερος οὕτω δὲ ἔτελευτα ὁ δὲ ὑπάρ ἄλλ' οὐκ ἔναρ ἔστιν, ἄρτι κατὰ τῶν Κρητικῶν πανθημελ μετὰ τοῦ Μιχαήλ καθωπλι- ζετο, καὶ πρὸς τὸν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ναὸν, ὃς οὕτω δὲ Ὀδηγοὶ κατονομάζεται, προσφοιτήσας εἰσῆει μετὰ λαμπάδων τὸν συντακτῆ- ριον ἐκπληρῶν. Ὡς οὖν τοῖς ἀδύτου πλῆσιάζων ἀπῆει, ἄρτω τῶν αὐτοῦ ὤμων ἢ χλαυῖς ὀλισθήσασα αἰσθέσθαι τοῦτον καινότερον δεινῶν ἐνεποίησεν. Καὶ αὐτὸς δὲ πρὸ μιᾶς ἡμέρας τοῦ μέλειν αὐτὸν ἀπείρειν ἀπὸ τῆς πόλεως, εἰτ' ἀφ' αὐτοῦ εἶτε καὶ ἄλ- λως ὑπὸ τοῦ μέλλοντος ἐλαυνόμενος, τοὺς φίλους συναγαγὼν εἰς ταυτὸν καὶ συμποσιάσας μεμνησθαί τε τῆς αὐτοῦ παρῆναι φιλίας αὐτοῦ καὶ λεγάτα ὡς τοῦ βίου ἤδη γινόμενος ἔξω ἐπέδωκεν. Ἄλλ' εἶδε ταῦτα τέλος λαθεῖν. Ὡς οὖν κατὰ τῆς Κρήτης ἐξῆσαν καὶ τῷ θέματι τῶν Θρακησιῶν ἐπέθεσαν κατὰ Κήπους, τόπον τινὰ οὕτω κατονομαζόμενον, οἱ τούτοις ὑπηρετοῦντες προφθάσαντες εἰς σηνάς κατεπήγνυν ἀμύλλη χρώμενοι καὶ σπουδῆ. Ἐνθα πως, εἶτε δὴ κατὰ πρόνοιαν εἶτε δὴ καὶ ἄλλως δι' ἄγνοιαν, τὴν μὲν τοῦ Μιχαήλ ἐπὶ παιδιάδος χωρίου καὶ ὀμαλοῦ αὐλαίαν ἐκπετανύουσιν, εἰς λόφον δὲ τινα καὶ ὑπερανειστηκότα χῶρον τῆς γῆς τὴν τοῦ Καίσαρος· ὅπερ ὡς ἐρμαιὸν τι καὶ ἀπροσδόκητον κέρδος λαθόντες οἱ τῷ Μιχαήλ κατεβῶν τοῦ Καί- σαρος, κατηγεῖωντο τὸ γεγονός καὶ τὰς κατ' ἐκείνου ἔρραπτον συμβουλὰς. Ἄλλ' ἔθραπτεν αὐτοῦ καὶ νωβροτέρους πως πρὸς τὴν ἐγγείρησιν ἔποιε ἢ τοῦ Καίσαρος κραταιότερα ἰσχύς· ὃ τε γὰρ δομέστικος τῶν σχολῶν Ἀντιγόνος τοῦτῃ μῆλλον, ἀλλ' οὐ τῷ βασιλεῖ, ὡς υἱὸς ἐπειθάρχει καὶ ἤγετο, οἱ τ' ἄλλοι δὴ στρατηγοί, καὶ ὁ τοῦ δρόμου τοῦ λόγους διδούς, οὕτω καλούμενος Συμβάτιος, ἐπὶ θυγατρὶ αὐτοῦ ὑπάρχων γαμβρός ἀναντῆρῆτως τὰ ἐκείνου φρονεῖν ἠναγκάζετο. Ἄλλ' ἔλαθεν οὗτος κλαπέις καὶ μῆλλον τὸν φόνον τοῦ πενθεροῦ καταργασόμενος. Ὡς οὖν ἢ βουλή ἠρτύθη καὶ ὁ λόγος ἠτέρεπιστο καὶ οἱ τὸ ἔργον εἰς πέρας ἄγοντες ἔτοιμοι, σύνθημα ὁ Συμβάτιος ἄλλ' οὐκ ἄλλος ἠτέρεπιστο. Ἄρτι οὖν ἐξῆει τὰς ἀναφορὰς ἀναγνοὺς ἐξ' αὐτῶν, καὶ τὸ σημεῖον ἐδίδου σταυρὸν εἰς τὸ πρόσωπον ἐγγαράτων αὐτοῦ. Ἄλλ' αὖθις ἀναβο- λαί [P. 128] τινεὶ ἦσαν καὶ ἀτολμῆται τῷ παρουσιάζειν καὶ κατὰ τὸ πρόσωπον ἰστασθαι τὴν τοῦ Καί- σαρος ἔταιρείαν· ὅπερ ὁ Μιχαήλ εὐλαθεύμενος μὴ κατάφωρος γέννηται καὶ καθ' ἑαυτοῦ ἐπιστάση τὴν μάχαιραν, ἔθαρσοποιεῖ τε τοὺς ἀνδρας διὰ πιστοῦ εἶνος καὶ θαρραλωτέρους ἰδεῖν τε καὶ ὑποσχεσθαι καὶ τιμαῖς. Κἀν παρήλθεν τὸν κίνδυνον καὶ τὸν φόνον ὁ Καίσαρ ἐξέφυγεν, τῷ δέει τούτων κατα- πησσόμενων καὶ ἀθυμῆα καταβαλλομένων· ἀλλὰ πάλιν δι' ἀποκρίσσω; δόγλου τῷ Βασιλεῖ (para-

VARIÆ LECTIONES.

ἢ δὴ τὸν] τὸν om. P

κοιμώμενος· δε οὗτος ἦν) τὴν ἐπὶ ξυροῦ ἐστῶσαν ἀνίχτην, καὶ ἀπελτέτο τὴν ζωὴν, καὶ πρὸς τὸν φόνον καθώπλιζεν. Ὁν ἀπηκώς ὁ Βασίλειος, καὶ περὶ τοῦ βασιλέως κατοβρώδων, ἀποβῆλθαι πείθει τὸν δεῖος αὐτοῦς, καὶ. Ὁ τῆς ἀνδρίας, εἰπὼν, καὶ εὐτόλμου ψυχῆς! ἐπιτέρωσέ τε ἄφνω αὐτοῦς καὶ εἰσηγήσασθαι πρὸς τὸν ἀγῶνα ἐποίησεν. Ὁδὲ ὁ Βάρδας ἄδρῶς· ξιφῆρας ἰδὼν καὶ καταπλαγεὶς ἔγνωκε τὸν θάνατον καὶ πρὸς τοὺς πόδας ἔβησε τοῦ βασιλέως αὐτόν. Ἄλλ' οὐκ ἦν τοῦτον διακρυγεῖν· ὅθεν αὐθωρὸν ἐκείθεν τε αὐτὸν ἀποσταῶσι καὶ μεληδὸν κατατέμνουσι, μηνὶ Ἀπριλλίῳ, εἰκάδι πρώτῃ, Ἰνδικτιῶνος· τεσσαρεσκαίδεκάτης. Ἐἵτα κοντῷ τὰ παιδογύνα τούτου ἀπαωρήσαντες μόρια παραδειγματίζουσι τε καὶ θριαμβεύουσι. Θουρόβου δε πολλοῦ γινομένου καὶ παραχῆς, ἦν ἰδεῖν καὶ τὸν Μιχαὴλ μικροῦ τὸν περὶ ψυχῆς θέοντα· ἄλλ' ὁ τῆς βίγλης δρουγγάριος (Κωνσταντῖνος· δε ἦν) ἐν μέσῳ που συβρῆσις τὸν πολὺν ἐκείνον διελευσε θροῦν, εὐφημίαις τε βάλλων αὐτὸν καὶ παρατάξεις ἀνθοκλίζων κατὰ τὴν ἐπινασταμένω. Ὁ μὲν δὲ Βάρδας οὕτως ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, καὶ οὕτω· ἢ κατὰ τῶν Κρητῶν διελύθη στρατῆς, τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ Βυζάντιον

μα·μῆ. Καὶ ἕτερον δε σημεῖον περὶ δύο ἢ καὶ πρὸς τριῶν ἡμερῶν τῷ Βάρδῃ παρεσημαίνετο. Ἡ γὰρ Θεοδώρα, εἴτ' ἄλλως θεωρορούμενη εἴτε δὴ καὶ ὑπότινος τῶν μεμελετημένων διακούσασα, ἐσθῆτά τινα παγκάλην μὲν καὶ χρυσαῖς πέρδιξι πεποικιλμένην, οὐκ ἀναλογούσαν δε τῷ μήκει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἃ λὲ καὶ πολὺ ἀποδέουσαν αἰνιγματωδῶς· ἐξαπέστειλεν. Τό τε γὰρ πέρδικας ἀλλὰ μὴ τινας ἄλλας τῶν ὀρνίθων ἐνυφάναί, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ τῆς ἐσθῆτος ἐνδέον εἰς ἄλλον ἐμπεσεῖν θῆτον ἢ ἰδεῖ προύστ-

μηνεν. μγ'. Πλὴν ἄλλ' ὁ μὲν βασιλεὺς ὑπέστρεψε, τὸν τε Βασίλειον, ἐπὶ μὴ εὐμοίρει παιδός, υἱοποιεῖται καὶ τῆς τῶν μαγίστρων τιμῆς ἀξιοῖ. Ἐπεὶ δε χρόνου προέοντος [P. 129] τὰ κοινὰ διοικεῖν οὐκ οἶός τε ὁ Μιχαὴλ ἦν καὶ τῆς ἐαυτοῦ ἀρελείας ἠρθάνετο καὶ ἅμα ἐπανάστασιν μελετᾶσθαι καὶ ἀποστασίαν παρὰ τῆς συγκλήτου διήκουεν τῷ τὰ τῶν Ῥωμαίων διοικεῖσθαι κακῶς, καὶ τὸ περιμάχητον διάδημα τῆ κεφαλῆ αὐτοῦ ἐπιτίθει, καὶ βασιλέα τῆ ἡμέρᾳ Πεντηκοστῆς, μηνὶ Μαίῳ, εἰκάδι ἕκτη, Ἰνδικτιῶνος· τεσσαρεσκαίδεκάτης, ἀναδείκνυσι τε καὶ ἀναγορεύει κατὰ τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἢ ἐπὶ νύμνον Σοφίᾳ Θεοῦ. Ἄλλ' ὅστις μὲν οὗτος ὁ Βασίλειος καὶ ὅθεν, καὶ ὅπως ἦλθεν εἰς γνῶσιν τοῦ κρατοῦντος, ἢ κατ' αὐτὸν ἱστορία δηλώσει· τὰ νῦν δε τῆς βασιλείου διέξης ἀξιοθελεῖς εἶχτο μὲν τῆς βασιλείας, ἀπέχετο δε τῶν καθ' ἑκάστην ἀμιλλητηρίων καὶ ἱπποδρομιῶν καὶ τῶν περὶ τὸν αἰσχρότατον Γρύλον καὶ ψευδοπατριάρχην αἰσχουργιῶν, ὧν ἀκαίρως ἐνετύφα ὁ Μιχαὴλ. Πάντων μὲν γὰρ κόρον εἶναι καὶ τῶν αἰσχρῶν καὶ τῶν φυσικῶν εἰρηταί τε πολλοί, καὶ ἡ πείρα τούτων διδάσκαλός ἀκριθής· Μιχαὴλ δε τῷ τότε κρατοῦντι οὐτε τῶν ἱπποδρομιῶν οὐτε μὴν τῶν ἄλλων ἀκρατοποσιῶν τε καὶ αἰσχρῶν κόρος ἦν, ὧς φασίν. Ἄ περιρῶμενος κολύσειν

A imperatoris salute sollicitus, timorem conjuratis executit, hisque verbis : *O audacem fortemque animum!* mox alacres reddidit et ad certamen facinusque aggrediendum impulsi. Bardas eos strictis gladiis in se irrere contuens, terrore percussus, praesentique vitae animadverso discrimine, ad imperatoris se pedes abiecit. Haud tamen fieri poterat ut mortem effugeret. Statim ergo inde avulsam membratim concidunt, mensis Aprilis vigesima prima, indictione quarta decima. Tum ejus genitalia conto praefixa per ludibrium ostentant atque traducunt. Ingenti autem excitato tumultu magnaque orta turbatione, videre erat Michaelē vix non in vitae periculum adductum : verum Constantinus bigla drungarius in medium prorumpens ingentem illum tumultum compescuit, tum faustis omnibus Michaelē prosecutus, tum armorum aciem tumultuantibus opponens. In hunc modum Bardas sublato, missa Cretensi expeditione, imperator Byzantium rediit.

ἢ ἀνθρώπων ἐγένετο, καὶ οὕτω· ἢ κατὰ τῶν Κρητῶν διελύθη στρατῆς.

41-42. Sed et aliud signum ante duos treve dies contigerat. Theodora 207 namque (sive alias numine afflata, sive etiam alicujus relatu docta structas Bardae insidias) vestem quamdam, eam quidem pulcherrimam aureisque perdicibus intextam, illius tamen staturae imparem longeque quam pro illa breviorē, sub aenigmate ad eum miserat. Tum enim perdicēs, non aliae quaevis aviculae, temere intextae, tum et vestis ipsa brevitās, citius quam par esset eum dolo circumventum iri fuere praesagio.

43. Caeterum imperator domum revertitur, quodque nullam prolem sustulerat, Basilium magistri dignitate ornatum adoptat. Tumque Michaelē impar ipse administrandae reipublicae et cum sua eum illa gerenda simplicitas stoliditasque non lateret, simulque audisset moliri senatum in eum defectionem propterea quia illo principe res Romanae male administrabantur, etiam diadema, rem palmariam ac expetendam, illius capiti imponit, ac die sacro Pentecostes, Maii vigesima sexta, indictione quarta decima, imperatorem constituit, acclamatque in Magna ecclesia, cui nomen Dei Sapientia existit. At quisnam fuerit hic Basilus ac cujas, quae ratione in notitiam imperatoris venerit, sequens rerum illi gestarum historia declarabit. Jam itaque Augusti dignitate donatus imperii curis sese impendebat, seque a quotidianis ludicris ac Circensibus abstinēbat, necnon a turpissimī pseudopatriarchae Gryli spurcitiis, quibus importune 208 Michaelē oblectabatur. Afferre demum omnia nauseam, turpia pariter et naturalia, tum vulgo ferunt, tum perspicue docet quae horum magistra experientia existit. Michaelē tamen tum rerum potentem ut aiunt, nulla Circensium ludorum, at

VARIÆ LECTIONES.

* γάρ] μὲν P. ἠνυφάνα: P.

uoque aliorum, comotationum turpiumque, satietas capiebat. Hæc Basilius cum prohibere vellet, ac Michaelē procul ab eis avocare modo quidem admonendo atque hortando, modo vero civium odia, sacerdotum diras, senatus prope rebellantes animos proponendo ac velut in tabella coram depingendo, illius sibi imprudens invidiam confluxit; hostisque loco amicus, ac qui adoptatus fuerat, ipse exosus habebatur. Hinc brevi post Basilicinium quemdam imperatoris tunc celocis remigem, ac illius fratrem Capogenis qui secundo præfecti dignitatem gessit, adducens purpura induit, impositoque diademate atque oeris adhibitis, quod imperatorum insigne est, eo habitu manu sua ad senatum eduxit, ad eumque in hæc verba oravit: *Par erat, patres conscripti, ut hunc olim vobis illustri hoc habitu virum producerem, cui inest*

*Primum corona forma digna regis,
Deinde cognatum diadema est huic viro,
Suntque omnia dignitati convenientia.*

Quam vero præstabat hunc me potius quam Basilium imperatorem creare quem et pœnitentem creavisse? Factum hoc ac verba exitii Michaelis origo existenterant. Istud sic dictum omnium aures circumsonans nimium cunctis 209 stuporem iniecit, et ut vox omnibus hæreret fecit; quod fabulosorum more Gigantum satos Michael quotidie imperatores ederet. Inde itaque auctum in Basilium odium, ac ignis instar vehementiori flamma exarsit, hoc scilicet ejus fomento ac causa, quod una se cum ejus sodalibus villis dederat non pateretur, nec illorum effreni licentiæ morem gereret. In tantam enim sæpius dementia mero obrutus ac per ebrietatem Michael erumpibat, ut absurda quædam modumque omnem injuriæ excedentia præciperet, atque alii aures, alii nares, alii denique caput amputandum juberet. Ac nisi viri quidam misericordia moti negligenda putassent ac in crastinum distulissent, ea Michaeli quandoque revocanda sperantes, ac fore ut is eorum aliqua pœnitentia duceretur (quod et contingebat), plane periissent quotquot illi aderant inque aula assidui ac domestici erant. Quin et parum absuit ne et ipse Basilius pari involveretur exitio, illius ebrii petulantis non raro factus ludibrium. Sustinebat tamen, ac tandem aliquando quadam ducendum pœnitentia Michaelē existimabat. Verum fieri non poterat ut jam a prima ætate, haud secus ac currus rota, inflexus, quidquid accidisset, nativam pristinamque rectitudinem reciperet. Itaque atrociores adversus Basilium structæ insidiæ. In eo autem illæ positæ, ut inter venandum specie quidem feriendi feram, revera autem conûgendo Basilio satellitum quidam hastam conciliaret. Consilium hoc is ipse qui mandatum acceperat hastamque vibrarat, in 210 vitæ exitu constitutus suamet confessione cunctis manifestum fecit, et ut nihil inde ambigi possit. Ac hastam quidem misit, a Basilio tamen aberravit. Inque hunc modum servatus Basilius, in vitæ proxime

A ὁ Βασίλειος καὶ πορρωτέρω τούτων ποιεῖν αὐτὸν, νῦν μὲν παραινέσει χρώμενος, νῦν δ' ἄλλως μίτος παρὰ τῶν πολιτῶν καὶ τὰς παρὰ τῶν ἱερῶν ἀρὰς καὶ τὴς τῆς συγκλήτου ἐπαναστάσεις προτιθεὶς καὶ οὗτος ἐνώπιον αὐτοῦ ζωγραφῶν, ἔλαθε τῷ φθόνῳ αὐτὸν καθυποβαλῶν, καὶ ἀντὶ φθλοῦ ἰχθρὸς καὶ μεμισημένους ὁ υιοθετηθεὶς ἐνομιζέτο. Ἐνεσθῆεν οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τινα ἄλλον, τοῦ βασιλικῆς δρόμωνος ἐρέτην τηρικαῦτα τελοῦντα (Βασιλικῆς οὗτος ἐλέγετο, καὶ ἀδελφὸς ἦν Καπνογένους ἐκείνου τοῦ τὴν ὑπαρχικὴν ἀξίαν ἔξωμένου τὸ δεύτερον), ἀγαγὼν τὴν πορφύραν τε ἐνδύει καὶ τὸ διάδημα περιεβῆσιν, καὶ τὰ παράσημα τῶν ὑποδημάτων περιβαλὼν ἐξάγει πρὸς τὴν σύγκλητον τῆς χειρὸς ἔχων αὐτὸν, καὶ πρὸς τὴν γερούσιαν φησὶν, ὡς Ἔδει κάλαι με τοῦτον εἰς τοῦτον! τὸν περιβλεπτον κόσμον, ὦ ἄνδρες, ἐκαραγαεῖν·

*Πρῶτον μὲν εἶδος ἀξίον τυραννίδος,
Καὶ δεύτερον δὲ συμφυρὸς πέλις στέφανος,
Ἄζαυτα δ' ἀρμύζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν·*

καὶ οὗτοι πόσον ἦν κάλλιον τοῦτον με ποιῆσαι βασιλέα ἢ τὸν Βασίλειον, ἐφ' ᾧ μεταμύθημα ἐφ' οἷς αὐτὸν ἐβασίλευσα. Ἀυτὴ τῆς καταλύσεως αὐτοῦ ἡ ἀρχή. Τοῦτο πάντας περιηχῆσαν ἐκπλαγῆσαι τε τοῦτους ἐποίησε καὶ ἀφασία [P. 130] καταληφθῆναι πολλῇ, ὅτι κατὰ τοὺς μυθικοὺς Γίγαντας βασιλέας σπαρτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀναδίδωσιν. Ἡύξητο μὲν οὖν ἔκτοτε τὸ πρὸς τὸν Βασίλειον μῖσος, καὶ σφοδρότερον κατὰ τὴν τοῦ πυρὸς φύσιν ἐγίνετο, ὑπέκκαυμα ἔχον καὶ αἰτιον τὸ μήτε συμφθεῖρσθαι βούλεσθαι τοῦτοις αὐτὸν μήτε μὴν συναπάγεισθαι τοῖς ἀκολάστοις γνώμασι αὐτῶν. Εἰς τοσαύτην γὰρ ὁ Μιχαὴλ πολλάκις ἄνοιαν ἐξ ἀκρατοποσίας καὶ μέθης ἐξώκειλεν, ὡς κατ' αὐτὴν μὲν καὶ τὸν ταύτης καιρὸν δεῖνὰ τινα καὶ πέρα δεῖνῶν ἐγκυλεύεσθαι· τοῦ μὲν γὰρ ἀφαιρεῖσθαι τὰ ὦτα καὶ ἄλλου τὴν βίαν καὶ τὴν κεφαλὴν ἑτέρου προσέτατταν· ἀ εἰ μὴ τινες οἰκτεῖν κρατούμενον παρημέλουν καὶ πρὸς τὴν αὐρίον ἐπεμπον, ἀνάκλησάν τινα καὶ μεταμύθειαν τοῦ ἀνδρὸς ἐκδεχόμενοι, ὅπερ καὶ ἦν, καὶ ἀπώλετο σύμπασι ὁ παραμένων αὐτῷ καὶ συγκαρτερῶν. Μικροῦ δὲ καὶ Βασίλειος συναπώλετο, τῆς παροιμίας οὐκ ὀλιγάκις παύγιον γεγονώς. Ἄλλ' ἐκαρτέρει καὶ ἔμενε μετάμελόν τινα γενεθῆναι κατὰ τὸν ἄνδρα ὅψ' ἔγουν ὑποταπάξων. Ἄλλ' οὐκ ἦν τοῦτον ὡσπερ ἀρμάτειον τροχὸν ἐκ πρώτης ἡλικίας καμφθέντα, οὐδ' ἐν εἰ τι γένοιτο, εἴην ἐξ ἀρχῆς εὐθωριαν λαβεῖν. Τοιγαροῦν μείζονα κατὰ Βασίλειου σὺρβράπτει ἐπιβουλήν. Ἡ δὲ ἦν ἐν τῷ κυνηγίῳ λόγῳ μὲν κατὰ τῆς θήρας ἔργῳ δὲ κατὰ τοῦ Βασίλειου τὴν τῆς λόγῃς βίβιν ποιῆσαι τινα τῶν ὑπασπιστῶν. Καὶ τοῦτο αὐτὸς ὁ προσταγείας καὶ τὴν λόγῃν ἀπέλει κατὰ τὸν τῆς ἐξόδου καιρὸν ἐξαγορεύσας δῆλον πεποίηκε καὶ πιστόν. Ἀφῆκε μὲν οὖν οὗτος τὴν λόγῃν ὁ κελευσθεὶς, διημέρτανε δέ· καὶ οὕτω οἴσωστω ὁ Βασίλειος, ἔγγιστα θανάτου γενόμενος, ὑπὸ τοῦ τὸν θάνατον καταπατακτότος Θεοῦ. Ταῦτ' οὖν ἐκπυστα γενόμενα πᾶσι καὶ φανερὰ τὴν κατ' αὐτοῦ ἠκούσθη μάχαيران. Ἴνα γὰρ μὴ καὶ τὸν Βασίλειον ὡς πρὸ μικροῦ τὸν

Καίσαρα σφαττόμενον ὄβωσι, καὶ πρὸ τούτου αὐτὸν Ἀ
 Θεόκτιστον, εἴτε βουλῇ τῆς συγκλήτου βουλῆς εἴτε
 γνώμῃ τῶν φιλοῦντων Βασιλείου (κοινὸς γὰρ καὶ κατ'
 αὐτῶν ὁ θάνατος ἐπιπελητο), σφάττεται ὑπὲρ τῶν
 προκοίτων τοῦ βασιλέως ἀνδρῶν, κατὰ τὰ ἀνάκτορα
 τοῦ Ἁγίου μεγαλομάρτυρος Μάμαντος, μηνὶ Σε-
 πτεμβρίῳ, εἰκάδι τετάρτῃ, ἰνδικτιῶνος πρώτης,
 ἔτους ἑξήκισχιλιοστοῦ τριακισιοστοῦ [P. 131] ἑβδο-
 μηκοστοῦ ἔκτου, ὥρα τῆς νυκτὸς τρίτῃ, βασιλευ-
 κῶς ἐτη μετὰ μὲν τῆς Θεοδώρας τῆς τούτου μητρὸς
 τέσσαρα καὶ δέκα, καὶ μόναρχος δέκα καὶ ἑν, καὶ
 πρὸς τοῖς τρισὶ μῆσι χρόνον ἑνα ὑστερον μετὰ Βασι-
 λείου.

μδ-με'. Καὶ τὰ μὲν εἰρημμένα σκηνικά τε ἀπνευ-
 καὶ θεατρικά, ἄξιον δὲ μεμνησθαι καὶ τῶν ἐπαινε-
 τῶν. Ἡ γὰρ τῶν ὧν ἔφερον ἀναθημάτων ἐν τῷ πε-
 ριονύμῳ ναφ' τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας κατασκευῆ φιλερ-
 γῶς τελεσθεῖσα καὶ φιλοτίμως ἐπαινιχτή. Οὔτε γὰρ
 τῷ δίσκῳ τῶν παλαιῶν τι κειμηλίων καὶ ἱερῶν, καὶ
 τῶν ἀπ' οὗ γεγονόσιν ἀνθρώποι τεχνουργηθέντων ἐν
 νοσὶ, κατὰ τὸ μέγεθος ἐξισάδεται, οὔτε τις εὐπρέ-
 πεια καὶ ὠραϊότης τιμὴ τῶν γενομένων ἐπήνησεν,
 πάντων ἐκεῖ τῶν ὠραίων καὶ τιμίων συνδεδραμηκό-
 των· καὶ τὸ ποτήριον δὲ τούτῳ λίαν κατάλληλον. Οὐ
 μὴν δὲ καὶ ὁ εἰς φωταγωγίην κατασκευασθεὶς αὐτῷ
 κύκλος, ὅπερ φασὶ πολυκάνδηλον, τιμὴ τῶν ἄλλων
 ἡλάττωται, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐκ χρυσοῦ ὄλος γενόμε-
 νος, λίτρας ἔχων ἐξήκοντα, τῶν ἄλλων διαφέρει κατὰ
 πλῆθος καὶ τούτῳ δίδωσι τὰ πρωταῖα καὶ τὸ σεβά-
 σμιον.

totus namque ex auro conflatus librarum sexaginta
 opus ac plane augustum.

discrimen adductus, Deo, qui mortem ea cavil, illi
 salutis auctore. Hæc itaque cunctis prodita ac pi-
 lam facta gladii in eum acuendi causa exstiterunt.
 Ne enim etiam Basilium (uti nuper Cæsarem et
 antea Theoctistum) tristi nece sublatum conspice-
 rent, sive senatusconsulto, sive Basilii amicorum
 consilio (unum enim ac commune omnibus impen-
 debat exitium) ab imperatoris ipsis excubitoribus
 in sancti præclari martyris Mamantis palatio neci
 traditur, die vigesima quarta Septembris, iudicione
 prima, anni 6376, hora noctis tertia. Imperavit
 cum Theodora matre sua annos quatuordecim, so-
 lus undecim, posteaque adlecto Basilio annum
 unum, menses tres.

44-45. Ac ea quidem quæ hactenus dicta sunt sce-
 nica omnia et ad Circum ludosque spectantia : operæ
 pretium vero est ut et eorum meminerimus quæ
 laudem aliquam merentur. Quæ enim in celebra-
 tissimo Dei Sapientiæ templo donaria obtulit, pro
 structuræ ratione elegantia ac magnifica, laudem
 habent. Neque enim ullum veteris ac sacræ super-
 lectilis pignorum, sive illorum quæ subtili arte
 elaborata, quo ex tempore homines esse cœperunt,
 sacris ædibus ornamento fuerunt, oblato ab
 eo disco vel mole æquatur vel pari elegantia est ac
 venustate : in cuius 211 structuram, quidquid
 usquam venustum est ac pretiosum, videatur con-
 statum esse. Accedit et calix, ipse quoque disco
 perquam affinis. Quin et circulus multiplici in
 orbem sustentanda face ab eo fabricatus (πολυ-
 κάνδηλον vocant) nulli usquam aliorum cesserit :
 pondo longe reliquis præcellit, palmarium sane

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΤΟΥ ΑΟΙΔΙΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ,

Ἦν Κωνσταντῖνος βασιλεὺς ἐν Θεῷ Ῥωμαίων, ὁ τούτου υἱωδός, φιλοπόθως ἀπὸ διαφόρων
 ἀθροισαὶς διηγημάτων τῷ γράφορι προσανέθετο.

HISTORIA DE VITA ET REBUS GESTIS

BASILII

INCLYTI IMPERATORIS

Quam Constantinus Dei gratia Romanorum imperator, ipsius nepos, studiosè ac didigenter
 ex variis narrationibus congregavit, ac scriptori contulit.

[P. 132] δ. Ἦν μὲν ὁ προθυμῆ καὶ ἐρασίς ἐκ Ἀ
 παλοῦ ἐμπειρίαν πραγμάτων καὶ γῶσιν ταῖς τῶν
 σπουδαιοτέρων ἐμφυτεῦσαι διανοίαις διὰ τοῦ ἀειμνή-

1. Cupienti olim animo accensoque desidero
 rerum experientiam ac notitiam, sempiternæ me-
 moriæ immortalisque historiæ ore, studiosiorum

VARIÆ LECTIONES.

ὁ μὲν| μοι A i. c. editio Allatiana.

anims inserere optabam. Ac quidem statueram, A
 si modo vires obsecundarent, omnis retro imperii
 Romanæ Byzantii imperatorum eiusque subjectorum
 212 magistratuum bellique ducum seu prætorum
 et legatorum singulorumque actus gesta que nobi-
 liora scripto consignare. Quod tamen istiusmodi
 provincia multo tempore continuoque labore et
 librorum copia atque a rerum cura negotiorumque
 strepitu otio indigeret, quæ sane mihi deesse vide-
 bam, secundæ necessario navigationi animum
 adieci, uniusque saltem imperatorum, qui maje-
 statem imperii mirum quantum promovit (qui ad
 imperio seu regno nomen habuit) Romanæque rei-
 publicæ ac rebus ab initio ad vitæ usque exitum
 plurimum profuit, res gestas vitæque omne institum
 ac rationem commemoranda mihi proposui, B
 ne scilicet stirpis regis diu multumque productæ
 primus fons radixque posteris lateat, habeantque
 ejus nepotes domestico exemplo erectam virtutis
 regulam et statuam atque principum formam, in
 quam imitationem intendant. Sin autem etiam
 longiora adhuc præstabitur vitæ spatia, ac mor-
 borum etiam exiguæ quædam dentur induciæ, nec
 exteriorum curæ impediunt, continua forsans serie
 totius illius progeniei ad nos usque adjiciemus hi-
 storiam.

2. Hic enim vero cujus nunc historiam profitetur
 oratio, Basilius imperator ex regione Macedonum
 traherebat originem, referebatque ad Armenios, Ar-
 sacidas genere. Vetere enim Arsace, qui Partho- C
 rum imperium tenuit, ingentem virtutis et laudis
 gloriam consecuto, posteris lex inolevit non ab
 aliis quam ab Arsacis familia ejusque nepotibus
 Parthos, 213 Armenios Medosque ipsos, qui regia
 potestate ipsis præsent, esse habituros. In hunc
 itaque modum, cum illæ, quas dixi, gentes ab
 stirpe ejusmodi imperio regerentur, illo qui apud
 Armenios rerum potiebatur quandoque ex humanis
 sublato, contigit de jure regni deque principatus
 istiusmodi successoribus dissidium oriri. Hincque
 adeo Artabanus et Clienes non solum avito imperio
 spoliati, sed et in vitæ jam periculum adducti, in
 regiam hanc Constantini urbem veniunt. Leo Ma-
 gnus tunc imperio præerat, Zenonis socer. Hic
 igitur viros suscipiens ac pro generis splendore
 magnifice pertractans, ædes ad habitandum con-
 gruaque victus stipendia in urbe regia illis assi-
 gnavit. Ut autem horum e patria fugam et in
 regnantem hanc urbem accessum omnique huma-
 nitate ab imperatoribus susceptos esse didicit is
 qui tum res Persicas administrabat, datis litteris,
 benevolentis in eos larva, in paternum se illos
 imperium restitutorum pollicitus, reversa autem ea
 sibi molitione gentem conciliare ac subicere sata-
 gens advocabat. Acceptis litteris, dum adhuc quid
 sibi facto opus deliberant, res per unum aliquem
 famulorum imperatori defertur ac epistola ipsa

σου και ἀθανάτου τῆς ἱστορίας στόματος, και ἔθου-
 λόμην, ἂν ἄρα οἷός τε ὦ, τοῦ σύμπαντος τῆς ἐν Βυ-
 ζαντίῳ Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς χρόνου τῶν τε αὐτοκρατό-
 ρων και τῶν ὑπ' αὐτοῦς [P 133] ἀρχόντων και
 στρατηγῶν και ὑποστρατήγων και τῶν καθ' ἕκαστα
 τὰς ἀξιολογωτέρας τῶν πράξεων ἀναγράφασθαι.
 Ἐπεὶ δὲ ἐδῆτο τὸ πρᾶγμα και χρόνου πολλοῦ και
 πόνου συχνοῦ και βιβλίων ἀφθονίας και σχολῆς τῆς
 ἀπὸ τῶν πραγμάτων, ταῦτα δ' ἡμῖν οὐ προσῆν, εἰς
 τὸν δεύτερον ἐξ ἀνάγκης ὑποβίβηκα πλοῦν, και τῶς
 ἐνὸς βασιλέως, ἐπὶ μέγα τὸ τῆς βασιλείας κράτος
 ἐψώσαντος, ὃς και τῆς βασιλείας ἐπινομιος ἦν και
 μέγα ὄφελος τῇ πολιτείᾳ Ῥωμαίων ἐγένετο και τοῖς
 πράγμασιν, ἐξ ἀρχῆς και μέχρις αὐτῆς τελευταίας τὰς
 πράξεις και τὴν ὅλην ἀγωγὴν διεγησασθαι, ὡς ἂν
 και τοῖς μετέπειτα μὴ ἀγνοῖται βασιλείου στελέχους
 ἐπὶ πολὺ τοῦ χρόνου παρεκαθῆντος ἢ πρώτη πηγή
 και ρίζα, και τοῖς ἐκγόνοις ἐκείνου οὐκ ὀθεν εἴη ἀν-
 εστηκῶς ὁ πρὸς ἀρετὴν κανὼν τε και ἀνδρείας και τὸ
 ἀρχέτυπον τῆς μιμήσεως. Εἰ δὲ ἐπιμετρηθεὶ και
 χρόνος ἡμῖν ἐστὶ ζωῆς, και γένηται τις και 10 τῶν
 νόσων ἐπεχειρία μικρὰ, και μηδὲ 11 τῶν ἐξωθεν εἴη
 τι ἐμποδῶν, ὥς προσθῶμεν ἰχομένους, και τῆς ἀχρῆς
 ἡμῶν κατιούσης αὐτοῦ γενεᾶς τὴν ὅλην τῆς ἱστορίας
 ἀφήγησιν.

β'. Πλὴν οὖν οὗτος ὃν ὁ λόγος νῦν ὑποβιβίζει κατ-
 επαγγέλλεται, αὐτοκράτωρ Βασίλειος ὠρμητο μὲν
 ἐκ τῆς Μακεδόνων γῆς, τὸ δὲ γένος εἶλκεν ἐξ Ἀρμε-
 νίων ἔθνους Ἀρσακίων. Τοῦ γὰρ παλαιοῦ Ἀρσά- C
 κου, ὃς Πάρθων ἠγήσατο, ἐπὶ μέγα δόξης προελθόν-
 τος και ἀρετῆς, νόμος τοῖς ὑστερον ἐξηρημάτισε μὴ
 ἄλλοθεν βασιλεύεσθαι μήτε Πάρθους μήτε Ἀρμε-
 νίους, ἀλλὰ μηδὲ Μήδους, ἢ παρὰ τοῦ γένους Ἀρ-
 σάκου και τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ. Οὕτως οὖν τῶν εἰ-
 ρημένων ἔθνων ὑπὸ τῆς τοιαύτης βασιλευομένην
 σειράς, κατὰ τινὰς χρόνους τοῦ Ἀρμενίων κατέρχον-
 τος ἐξ ἀνθρώπων ἀποικομένου συνέθη στάσιν γε-
 νέσθαι περὶ τὰ βασίλεια και τοῖς διαδόχους τῆς
 τοιαύτης ἀρχῆς. Ἀρτάβανος οὖν καὶ Κλειένης εὐ-
 μόνου τῆς προγονικῆς ἐκπεπτωκότες ἀρχῆς, ἀλλὰ
 και τὴν ζωὴν κινδυνεύοντες, τὴν βασιλεύουσαν ταύ-
 την καταλαμβάνουσι Κωνσταντινούπολιν. Λέων ἦν ὁ
 μέγας τῆνικαῦτα τὴν Ῥωμαϊκὴν διέπων ἀρχὴν, ὁ D
 Ζήνωνος πανθρόος. Οὗτος οὖν τοὺς ἀνδρας ὑποδέξά-
 μενος και ἀξίως τῆς περὶ αὐτοὺς εὐγενείας φιλοφρο-
 νησάμενος οἰκησίν τε και διαίταν τὴν προσήκουσαν
 ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀπένευμε. Μαθὼν δὲ τῶν ἀνδρῶν τὴν
 ἐκ τῆς πατρίδος φυγὴν και πρὸς τὴν βασιλεύουσαν
 ταύτην καταφυγὴν, και ὡς εὐμενῶς ὅπῃ τῶν κρα-
 τούτων ἐδέχθησαν, ὁ τότε τὰ τῆς Περσικῆς [P. 134]
 διέπων ἀρχῆς γράμμασιν αὐτοὺς μετακαλεῖτο, εἰς
 τὴν πατρίδα ἠγεμονίαν ἐγκαταστήσαι 12 ὄψθεν ὡς
 εὐνοῶν ὑποσχομένους, αὐτῷ δὲ τὴν τοῦ ἔθνους ἑν-
 τεῦθεν ὑποταγὴν μνηστειόμενος. Δεξιμένων δὲ ταύ-
 των τὰ γράμματα και περὶ τῶν πρακτέων ἐπε δια-
 σκοπούμενων, μηνύεται ταῦτα παρὰ τινος τῶν ἐξ-

VARIÆ LECTIONES.

ᾠ πράξεων A. 10 ἀπὸ add. A. 11 μηδὲν P. 12 ἐγκαταστήσαι P.

υπερετούντων αὐτοῖς τῷ βασιλεῖ, καὶ ἡ ἐπιστολὴ ἀγγειρίζεται. Γνωσθέντος δὲ τοῦ πράγματος, ὡς οὐκ αὐτοῖς τοσοῦτον τὴν ἀρχὴν ὅσον ἑαυτῷ τὸ ἔθνος ὁ Πέρσης ὑποτάξει βουλόμενος τὴν τούτων ἐποιεῖτο μετὰπειψιν, ὅπερ οὐτε τοῖς καλουμένοις οὐτε τῶν Ῥωμαίων ἐλυσιτέλει τοῖς πράγμασιν, πρόνοια γίνεται τοῦ μὴ τὸ τοῖς Πέρσαις δοκοῦν εἰς πέρας ἔλθειν. Καὶ διὰ τοῦτο ὑποτεταγμένου τοῦ βασιλέως τὴν, εἰ τύχοι, εὐχέρειαν τοῦ θρασμοῦ μετ' εὐκρεποῦς τοῦ σχήματος, ὡς ἐπ' εὐρυχωρίας δῆθεν καὶ ἀδελφῆς πλειονος, εἰς Νίκην τὴν κατὰ Μακεδονίαν πόλιν μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων (καὶ αὐταὶ γὰρ μετὰ ταῦτα αὐτοῖς ὑπεκλάπτησαν) μετακίζονται. Τοῦ δὲ χρόνου ῥέοντος καὶ τῶν Σαρακηνῶν ἐπὶ μείζονος δυναστείας προαγομένων, τὴν ὁμοίαν πείραν τοῖς τῶν προτέρων ἀπογόνους Ἀρσακιδῶν ὁ τότε ἀμερμονουῆς προσθά-^Βλετο, καὶ διὰ γραμμάτων μετακαλεῖτο αὐτοὺς εἰς τὴν προγονικὴν δῆθεν ἐξουσίαν τε καὶ ἀρχὴν. Φωραθέντος δὲ καὶ τοῦ τοιοῦτου δράματος Ἡρακλείῳ τῷ τρινηκῶν βασιλεῖ, καὶ τῶν γραμμάτων ἐγγειρισθέντων, ἐπεὶ μὴ εὐνοίᾳ τούτων ἔγνω τὴν μετὰπειψιν γενομένην ἀλλ' εἰς πρόθεσιν ¹² οἰκείας ἐπικρατίας τῶν ταῦτα μηχανωμένων (ἤλπίζον γὰρ τὸ ἔθνος ἐκ τῆς πρὸς τὸν καλαῖον Ἀρσάκην εὐνοίας βῆδως, εἰ τούτους ἔχουν μεθ' ἑαυτῶν, προσάξασθαι ¹⁴ οἱ Σαρακηνοί), διὰ τοῦτο καὶ εἰς Φιλίππους, μίαν καὶ αὐτὴν τῶν κατὰ Μακεδονίαν τυγχάνουσαν πόλεων, ὡς ἐπὶ μείζονος ἀσφαλείας μετώπισε τούτους αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς· εἶτα ἐκείθεν πάλιν ὡς ἐπὶ λαμπροτέρης πολιτείας καὶ καταστάσεως μετεβίβασεν εἰς Ἀδριανούπολιν. Εὐθέτου δὲ τοῦ τόπου φανέντος αὐτοῖς, ^Сκατ' ἴδιαν ὡς περ συνοστηκότας φαρῖαν τε καὶ φυλὴν εἰς πλῆθος ἐγένοντο καὶ ἐπ' εὐπορίας κατέστησαν ἱκανῆς, τὴν πάτριον εὐγένειαν διασώζοντες καὶ ἀσύχυτον τὸ γένος διαφυλάττοντες.

Γ'. Χρόνους δὲ ὕστερον, ἡνίκα Κωνσταντῖνος μετὰ Εἰρήνης τῆς μητρὸς ἔδασίλευεν, Μαίκτης ἐκείνος, ἐπ' αἴματός Ἀρσάκου καὶ αὐτοῦ ὄν, κατὰ τινα κρεσσεῖαν ἢ χριστιαν εἰσήγε πρὸς τὴν περιβλεπτοὺν ταύτην Κωνσταντινούπολιν [P. 135] ὁ ἀνδρὶ περιτυγχάνει κατὰ τύχην ὁμογενεῖ, λέοντι καλουμένῳ, καὶ γνοὺς αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἐξωθεν καταστάσεως καὶ περὶ τὴν κατὰ στολὴν ιδιότητος οὐχ ἵνα τῶν τυχόντων καὶ ταπεινῶν ἀλλ' εὐγενῆ καὶ περιφανῆ, καὶ εἰς ὁμίλιαν αὐτῷ καταστάς καὶ ταύτην ἐθάδα καὶ σύντροφον ^Дεὶρηκῶς, ἐπεὶ τὸ γένος ἀνέμαθεν, καὶ τὴν ὁμοῦ ὀκνησιν προκρίνει, τῆς οἰκείας τὴν ἀλλοτρίαν διὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν ἀσπασάμενος κῆδος μίαν τῶν αὐτοῦ θυγατέρων ἡγάγετο, ἐξ ὧν ὁ τοῦ ἱστορομένου προήλασε πατήρ, ὃς καλῶς ἀναχθεὶς καὶ δι' ἐπαινουμένης ἀγωγῆς καὶ τροφῆς εἰς ἀνδρας τέλειος, καὶ εὐεξία σώματος, καὶ βίωμῃ διαφέρων καὶ παντοδαπαῖς κοσμοῦμενος ἀρεταῖς, πολλοὺς ἐκίνει τοῖς δι' ἐπιγαμίας θέλοντας αὐτὸν οἰκωσασθαι. Γυνὴ δὲ τις εὐγενῆς καὶ κοσμία κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν τὴν οἰκίαν ἔχουσα, ἀποικομένου τοῦ ταύτης ἀνδρὸς συμφρόνως τὴν χρεῖαν ἀνούσα (ῥήμη

contraditur. Itei itaque explorato momento, Persamque non tam illis imperium quam sibi gentem subjiciendam, quod sic invitabat, procurare haud dubia conjectura comperio, quod neque ²¹⁴ his qui invitabantur nec vero Romanis rebus operæ pretium erat, cura adhibetur ne istud Persarum consilium exitum habeat. Quapropter succisa, si qua videretur, opportunioris fugæ facilitate, honesti specie, velut ad liberiores agros et ut majori securitate fruatur, imperator Nicem Macedoniz urbem cum liberis et uxoris (nam et illas postea subduxerant) transfert. Decursu autem temporis, Saracenorumque rebus in majorem principatum crescentibus, eamdem ac primis Arsacidarum nepotibus fraudem adhibet qui tum genti præerat amernnunes, scriptisque litteris ad avitam nimirum potestatem ac imperium revocabat. Verum ejusce quoque consilii fabula ab Heraclio, qui tum rerum potiebatur, deprehensa, litterisque percensitis, cum nulla eos benevolentia revocari intellexisset, sed ut hæc machinantes eaque occasione Saraceni ditionem auferent (fore enim sperabant, si modo illos secum haberent, ut facile pro veteris Arsacis amore in suas partes gentem traherent), idecirco etiam Philippos, alteram et ipsam Macedoniae urbem, quasi majoris securitatis causa Nicem remotos transmittit. Illicque deinde velut illustriori civitate donandos, meliorique statu componendis eorum rebus, Adrianopolim transfert. Viso autem eis idoneo aptoque loco, velut in propria consistentes ²¹⁵ tribu ac familia, multitudine aucti sunt, abundeque satis opibus cumulati, paternam nobilitatem servantes ac genus impermixtum.

3. Sanctis vero temporibus, cum summam rerum Constantinus cum Irene matre administraret, Maictes ille ex Arsacis prosapia ducens originem, legationis causa seu alterius negotii obeundi gratia illustrem hanc Constantini urbem petens, atque in ea forte fortuna in ejusdem gentis ac familie hominem, Leonem nomine, incidens, exque exteriori habitu gestuque nec nou vestium proprio cultu non unum quom iustiz plebis vulgique agnoscens, sed virum ingannum ac spectabilem, consertoque sermone ac fabulando ejus vim consuetam usuque familiarem inveniens, ubi genus cognovit, illius contubernium deligit, suæque alienam habitationem pro viri virtute ac præstantia præfert, ejusque amplexus amnitate illiarum unam sibi matrimonio jungit; ex quibus ortus illius parens ruius nunc historiam teximus. Mulier vero quædam nobilis et pudica Adrianopoli habitans, viro demortuo caste sobricque in viduitate agebat: fama erat haud prorsus obscura, ex magno Constantino eam genus ducere. Hæc illi reliquis, hincque apud quos conserat, præstantior visa; eoque ob rem ejus

VARIE LECTIONES.

¹² πρόθεσιν margo Cusibef. ¹⁴ προσάξασθαι A.

filiam, nobilitate ac corporis forma conspicuam verecundiaque **216** ornata, uxorem duxit; ex quibus regia hæc radix Basilius succrevit, paterno quidem stemmate Arsacis, uti dictum est, prosapiam sibi vindicans, materno vero Constantini natalibus magnifice glorians, utroque demum Alexandri claritatem jactans. Tali ex progenie ortus Basilius multa statim futuræ gloriæ sublucuenta signa exhibuit. Tæxia namque quædam coccinea tum primum enascentibus pilis circa caput visa, circaque fascias purpurei tinctus.

νητέρων προελθὼν ὁ Βασίλειος εὐθύς πολλά τῆς ὑστερον ὄψεως σύμβολα εἶχεν ὑποφανόμενα· ταινία τε γὰρ κοκκοειδῆς παρὰ τὴν πρώτην ἔκφυσιν τῶν σπάργανα πορφύρεα βάμματα.

4. Hactenus Arsacis nepotum genus ipsum secum in propria quasi tribu contubernioque consisterat, quamquam haud raro, Adrianopoli sedes habens, etiam cum indigenis nuptiarum fœdera commiscebat. Quia vero Crimus ille Bulgarorum princeps, violatis quæ illi cum Romanis intercedebant fœderibus, hostili aggere cinciam Adrianopolim diuque ab eo obsessam, qua laborabat necessariorum penuria, ad deditonem coegerat, civisque omnes ac incolas nec non etiam Manuelem ejusce urbis episcopum in Bulgariam transtulerat, accidit Basilii quoque parentes cum reliquis, illo adhuc in fasciis agente, in Bulgarorum regionem transferri; ubi propriam Christianorum fidem illibatam custodientes (tum scilicet mirabilis ille præsul, tum plebs illi pari captivitate comes) multos barbarorum ad veram Christi fidem adduxerunt (nondum enim gens illa animum ad pietatem transtulerat) multisque locis Christianæ doctrinæ **217** jecerunt semina, a gentilium errore Scythas retrahentes et ad divinæ cognitionis lucem traducentes. Quibus in illos ira percitus Crimi successor Mutrigo, cum Manuelem virum sanctissimum tum alios plures ejus rei delatos, cum tentando ad ejurandam fidem inducere nequivisset, variis tormentis ex cruciatis per mortem martyres consecravit. Sicque contigit multos sanguinis necessitudine Basilio conjunctos eique affines martyrii gloria potiri, ut nec ejus quæ inde est honestatis posset expers videri. Jam vero, cum plebem suam Deus visitaret atque ei in patriam reditum præstaret (Bulgarorum enim princeps, Romanus diutius vires aciesque ferre non valens, collum rursus subdere annuebat), congregata apud eum, quæ in patriam dimittenda erat, Christianorum turba, conjectis in puerum Basilium oculis, liberali forma decorum gratiusque subridentem ac circumsalientem, indole formaque delectatus illum ad se traxit, poniumque ei miræ magnitudinis dedit. Puer vero animi candore cum pari fiducia principis incumbens genibus, morum illa simplicitate ingenuitatis suæ illustre specimen dabat, adeo ut princeps

Α γὰρ τις διέτρεχεν οὐ παντελῶς ἀμυδρὰ ἐκ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔλασιν αὐτὴν τὴν συγγένειαν), τῶν ἄλλων προτιμοτέρα τῶν τε ¹⁰ καὶ οὐ; παρῶκησεν ἐνομισθὴ αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ταύτης θυγατέρα εὐγενεῖα καὶ κάλλει διαφέρουσιν σώματος καὶ αἰδοὶ κεκοσμημένην ἠγάγετο· ἐξ ᾧν ἐδλάστησεν ἡ βασιλείου αὐτῆ ῥίζα Βασίλειος, πατρῶθεν μὲν ἔλκων τὴν ἐξ Ἀρσάκου συγγένειαν, ἢ προεῖρηται· ἡ δὲ μήτηρ τῆ τε τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου συγγενεῖα ἐκαλλωπίζετο καὶ ἀπὸ θατέρου μέρους τὴν Ἀλεξάνδρου ἠδρὴ λαμπρότητα. Ἐκ τοιούτων γεν-

Β ὁ. Ἦν δὲ μωχρὶ τότε τὸ γένος τῶν ἀπογόνων Ἀρσάκου κατ' ἴδιαν ὥσπερ πατριαν συνεστηκός, εἰ καὶ ταῖς ἐπιγαμίαις πολλάκις τοῖς ἐγγωρίοις συνεκινῶτο, ἐν ¹⁰ Ἀδριανουπόλει κεκτημένον τὴν οἰκίαν. Ἐκεῖ δὲ Κροῦμος ἐκεῖνος, ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων, εἰς τὰς πρὸς Ῥωμαίους ἐξυβρίσας σπονδὰς πολέμιον χάρεα τῇ Ἀδριανουπόλει ἐβάλετο, καὶ χρόνον προκαθίσας συχνὴν βρολογία ταύτην διὰ τὴν τῶν ἀναγκαίων ἐνδειαν παρεστήσατο, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ πάντας μετὰ καὶ ¹¹ Μανουὴλ τοῦ ἀρχιερέως τῆς τοιαύτης πόλεως εἰς Βουλγαρίαν μετήγαγε. συνέβη μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοὺς τοῦ Βασιλείου γεννήτορας, εἰς τοῦτον ἐν τοῖς σπαργάνοις ἔχοντας, εἰς τὴν τῶν Βουλγάρων ἀπαχθῆναι γῆν· ἐνθα τὴν οἰκίαν τῶν Χριστιανῶν πίστιν ἀνόθευτον διατώζοντες· ὁ τε θαυμάσιος ἐκεῖνος ἀρχιερεὺς καὶ ὁ σὺν αὐτῷ λαὸς πολλοὺς τῶν Βουλγάρων πρὸς τὴν ἀληθινὴν πίστιν μετήγαγον τοῦ Χριστοῦ (οὕτω γὰρ ἦν [P 136] τὸ ἔθνος μετ[ε]νηγεμένον πρὸς τὴν εὐσέδειαν) καὶ πολλοῦ τὰ ¹⁰ τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας κατεβάλλοντο σπέρματα, τῆς ἐθνικῆς τοῦ Σκύθας πλάνης μετέλκοντες καὶ πρὸς τὸ τῆς θεογνωσίας μετέγοντες φῶς. Ἐφ' οἷς πρὸς ὀργὴν κατ' αὐτῶν κινηθεῖς Μουτράγων ὁ τοῦ Κροῦμου διάδοχος αὐτὸν τε τὸν ἐρώτατον Μανουὴλ καὶ πολλοὺς τοῦ; ἐπὶ τ. ὑπ' ἐνδεικνυμένους, ὡς ¹⁰ οὐκ ἴσχυσε πειράσας πείσαι ἀποστῆναι Χριστοῦ, μετὰ πολλὰς αἰχίας τῷ διὰ μαρτυρίου θανάτῳ παρέπεμψε. Καὶ οὕτω συνέβη πολλοὺς τῶν τοῦ Βασιλείου συγγενῶν μαρτυρικῆς ἐκκλησίας τυχεῖν, ὡς μηδὲ τῆς ἐνεσθῆεν σεμνότητος αὐτὸν ἀμοιρεῖν. Ἄρτι δὲ ἐπισκεπτομένου Θεοῦ τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ τὴν ἔξοδον αὐτοῦ; κρυτανιούτος (ὁ γὰρ τῶν Βουλγάρων ἄρχων μὴ δυνάμενος ἐπὶ πολὺ πρὸς τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ἀνταγωνίζεσθαι πάλιν εἰς ὑπόπτωσιν ἔκειν), ἐν τῷ ἐπισυνάγεσθαι πρὸς τὸν ἄρχοντα τὸν εἰς τὰ οἰκίαν ἀπολύεσθαι μέλλοντα λαὸν τῶν Χριστιανῶν, ἰδὼν τὸν κατὰ Βασιλείου τῆ τε μορφῇ ἐλευθέριον καὶ χαρίεν ὑπογελῶντα καὶ περιβαίροντα πρὸς ἐαυτὸν ἐρεικλύσατο, καὶ μῆλον θαυμαστὸν τῷ μεγέθει ἐπέδωκετο. Ὅ δὲ καὶ ἀπῶκως καὶ θαρβἀλλῶς τοῖς τοῦ ἄρχοντος ἐπερειδόμενος γόνασιν ²⁰ ἐν τῷ ἀπλάσῳ ἦθε· τὴν οἰκίαν εὐγενεῖαν

VARIE LECTIONES.

¹⁰ τῷ γε? ¹¹ ἐν om. P. ¹² καὶ post μετὰ om. A. ¹³ τὰ] πρὸς τὰ; A. ¹⁴ ὡς om. A. ¹⁵ γούνασιν A.

ἐπισκίοντο ²¹, ὡς ἐκπλαγῆναι μὲν τὸν ἀρχοντα, Α etiam atque etiam admiraretur, stipatorum vero
ἐπαρξάμεσθαι δὲ λεληθότως τὴν θορ. φόρον τάξιν αὐτοῦ ²².

ε'. Ἄλλ' ἵνα τὰ ἐν μέσῳ συντέμω, ἐξηλοθὲν εὐ-
μνεσίᾳ Θεοῦ πρὸς τὰ οἰκία ἅπας ὁ ἀπαχθεὶς ὡς
αἰχμάλωτος λαὸς τῶν Χριστιανῶν, συνεξήλοθον δὲ καὶ
εἰ τοῦ Βασιλείου γονεῖς, τὸν φίλιτατον αὐτοῖς παῖδα
προσεπαγόμενοι. Ἐγένετο δὲ τι περὶ αὐτὸν εὐθύς
κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν θαυμάσιον, τὴν εἰς ὑστε-
ρον τύχην παραβηλοῦν, ὅπερ οὐ θέμις οἶμαι σιγῇ παρ-
ελθεῖν. Τῷ γὰρ καιρῷ τοῦ θέρους καὶν τοῦτου γονεῖν
ἐπι ²³ τὸν ἴδιον ἐξελεθόντων ἀγρόν αὐτὸς θερισταῖς
ἐπιστατούντων καὶ διεργαζόμενων συντόνας ἐργάζεσθαι,
ὡς περὶ κλήθουσιν ἀγροὺν ἡ ἡμέρα πρόκοπτε καὶ
ὁ ἥλιος ἦδη σφοδρότερον ταῖς μεσημβριναῖς ἀκτεῖν
ἐπίφλεγεν, οἰονεῖ τινα σκηρὴν ἐκ τοῦ συνδέσμου τῶν
ἀστράχων σκυδύσαντας ἐν ταύτῃ τὸν παῖδα κοιμη-
θυσόμενον ἴδεντο, ὅπως τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμῆς
ἀδριακῶς διέληθ ἔνν καύσωνα. Ἐν δὲ τῷ ἐκείνους
ἐνσχολεῖσθαι τοῖς θερισταῖς ἀετὸς ἐπικαταπέτας καὶ
ἀνωθὲν ἐπικαθίσας ἠλωμέναις ταῖς πτέρυξι τὸ
παιδίον ἐσκαίεν. Ἀρθείσης δὲ παρὰ τῶν ἰδόντων ζω-
νῆς εἶε ἐλαθρον ἴσως ἐπέξει ἔαετὸς τῷ παιδί. [P. 137] ἡ
μήτηρ εὐθύς· ὅσα μήτηρ φιλόστοργος καὶ φιλότεκνος
πρὸς τὸν παῖδα ἐξιδραμεν. Ἰδοῦσα δὲ τὸν ἀετὸν σκιδὴν
ταῖς πτέρυξι τῷ παιδίῳ ²⁴ περιποιούμενον, καὶ μὲν
πρὸς τὴν ταύτης ἐκπλαγῆντα ἐπέλευσιν, ἀλλ' ὥσπερ
χαριέντως πρὸς αὐτὴν ἀνετίζοντα, οὐκ ἠδυνήθη κατὰ
τὸ πρόχειρον εἰς κρείττονα πιστεῖν λογισμὸν, ἀλλὰ
λίθον ἐβαλε κατ' αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἀνέπη ὁ ἀετὸς
καὶ, ὡς ἔδοξεν, ἀπαχώρησεν. Ἐκείνης δὲ αὖθις πρὸς
τὸν ἀνδρα καὶ τοὺς ἐργάτας ὑποστρεψάσης, ὁ ἀετὸς
κατὰ τὸ πρότερον σχῆμα παρῆν τὸ παιδίον ἐπισκιά-
ζων, καὶ πάλιν ὁμοίως ἡ φωνὴ παρὰ τῶν θεατῶν,
καὶ ἡ μήτηρ πρὸς τὸ παιδίον, καὶ τῆ βολῆ τοῦ λίθου ὁ
ἀετὸς ἀποσοδούμενος ²⁵, καὶ ἡ τῆς μητρὸς πρὸς
τοὺς ἐργαζόμενους ἐπιστροφῆς. Ἐναργέστερον ²⁶
δὲ ἄρα τῆς Προνοίας δηλώσαι θελησάσης ὅτι οὐ
κατὰ τινα τύχης αὐτοματισμὸν, ἀλλὰ θεῖα προγνώ-
σει τὸ τελούμενον δείκνυται, ἐκ τρίτου συνθεῖ τε
ἴμοια, ὁ ἀετὸς ἐπὶ τὸ παιδίον, οἱ θεωροῦντες βωὴν
τες, καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ τὸν ἀετὸν, καὶ ὁ ἀετὸς πρὸς
βίαν καὶ μόλις ἀπαλλασσόμενος. Οὕτω τῶν μεγάλων
πραγμάτων ἀεὶ πῶρρωθιν ὁ Θεὸς προκατα-
βάλλεται τινα σύμβολα καὶ τεκμήρια τῶν εἰς ὑστε-
ρον. Τοῦτο δὲ καὶ εἰς τὴν ἐχομένην ἡλικίαν οὐκ
ὀλιγάκις γέγονεν ἐπ' αὐτῷ, ἀλλὰ πολλάκις εὐρέθη
ἐπὶ αὐτοῦ ἐν τῷ ὑπνοῦν σκιαζόμενος. Ἄλλ' ἐν οὐ-
δενὸν σχεῖν λόγῳ τότε ταῦτα ἐτίθετο· πρὸ τοῦ γὰρ
ἐμφανεῖ· καταστήσει ²⁷ τὰς ἐν αὐτῷ ἀρετὰς, καὶν
μεγάλα τὰ προφανόμενα ἡμελεῖτο καὶ παρελθόντα
γεν, οὐδενὸς δυναμένου ἐν οἰκίᾳ λιτῇ καὶ δημοτικῇ
ὅπως εἶδη ²⁸ ποτὲ βαλλέσθαι εἰς νοῦν. Πλὴν ἐπει καὶ
τὸ ταῦτοις ἐπὶ πλέον ἰδιατριβεῖν οὐ πῶρρω τυχόν
ἔδει ²⁹ τρέπου θωπεύοντα, καὶ νομισθῶμεν ἴσως

5. Verum ut ea quæ interea evenerunt paucis
transigam, omnis ille Christianorum populus, sic
velut captivus abductus, propitia Dei bonitate **218**
ad propria migraturus exiit: Basilii parentes ipsi
quoque pari indulgentia exiere, dulcissimum pignus
secum adducemes. Contigit vero prima statim
æstate mirabile aliquid circa ipsum, futuræ ejus
fortunæ certam præsigium; nec fas esse existimo
ut silentio a nobis prætereatur. Messis enim tem-
pore, cum parentes in agrum exiissent messoribus-
que præciperent et ad laborem strenue obeundum
excitarent, cum differto foro, ut aiunt, altior dies
procederet jamque sol meridianis radiis arrius
adureret, constructo ex spicarum manipulis velut
tentorio in eo puerum tantisper somno recreandum
ponunt, et ad solaris ejus caloris æstum illasa va-
letudine transigendum. Dumque messoribus ani-
mum advertunt, advolans aquila explicatisque de-
super alis assidens puero præstabat umbraculum.
Sublatus videntium clamor, ne quid forte aquila
puero noceat; moxque mater (caræ scilicet prolis
nimium amans) ad puerum accurrit, vidensque
aquilam passis alis umbram puero ministrantem,
ac nec ejus quidquam adventu territam, sed in eam
gratiose oculos velut intendentem, ne sic quidem
in promptu sanioris aliquid animi cogitare potuit,
sed in eam lapidem jecit; quæ statim avolvit et,
ut videbatur, recessit. Rursusque ea ad virum mes-
soresque reversa, aquila priorem in modum puero
assidens umbram faciebat. Similique rursus **219**
ratione videntium sublatus clamor, matris ad filium
cursus concitus, ictu lapidis submota aquila, mater
ad messoris reversa. Cum vero divina providentia
evidentius vellet ostendere non casu aliquo aut
fortuna, sed diviniæ rem præscientiæ esse quod ge-
rebatur, tertio hæc eadem contigerunt. Aquila
sursum puero imminens, videntium clamor, mater
ad aquilam, aquila per vim ægreque tandem absce-
dens. Sic Deus semper magnarum procul rerum
signa quædam certa que futurorum indicia quasi
fundamento præjacet. Quin et in sequentem ætatem
hoc ipsum in eo non raro contigit, sæpiusque inter
dormiendum visus est ab aquila obtegi. Sed horum
tunc fere nulla ratio habebatur. Antequam enim,
quibus ille fulciebatur, virtutes patescerent, etsi
magna erant quæ prælucebant, negligebantur tamen
et in occulto manebant, cum nemo in mentem in-
ducere posset quomodo in tenui domo ac plebeia
res evaderent. Cæterum cum in his quoque diutius
immorari haud procul forte ab assuetationis infatigæ
abesse videatur, ut ne forsitan magnarum rerum
bonestarumque penuria in his stylium trahere ac

VARIÆ LECTIONES.

²¹ ἐπισκίοντο P. ²² αὐτῷ A. ²³ ἐπὶ] περὶ AP. ²⁴ παιδί P. ²⁵ ἐκσοδούμενος A. ²⁶ καὶ ἐναργέστερον
δὲ A. ²⁷ καταστήσει P. ²⁸ εἶδη A. ²⁹ εἶδη A.

historiam exstimemus, quæ ejus generis sunt puerilisque ætatis omnia omittemus, atque ad ea quæ sequentia sunt sedulo sermonem provehemus, ea scilicet ratione ut laudum vim insatiabilem, cœu quamvis rem aliam in laudis parte minime habendam, rejiciamus.

220 6. Puer itaque apud patrem educabatur, eumque agendorum præceptorem, dicendorum interpretem, atque ad omnia quæ virtutis sunt ac laudem habent magistrum nactus ac eruditorem, non Chironem gemino velut Achilles opus habuit, non Lycurgo legislatore, non Solone, non externa ac peregrina disciplina morumque institutione, sed uno illo institutore honesti palæstra præclarissimo exercens ac colens erga Deum sanctos piosque mores, erga parentes verecundos animoque obsequendi pronos, erga senes cedendi modestia faciles, erga æquales ac tribules nullo doli fuco benevolos, erga potentes ac magistratus subditos, erga denique pauperes misericordia impensis, virtutum omnium compendio inculciter effudit, a puero pudicus ac sobrius virilique animo, æqualitatis ac prudentiæ amator cultorque eximius, in nulloque adversus humiliores spiritus tolles aut superbiens; quibus rebus omnium sibi conciliabat animos, cunctisque desiderio atque amori habebatur.

7. Jam vero emansa illi pueritia, ad adolescentiæ annos protracta ætate propeque matura ut ad validiora studia transiret, pater in vivis esse desinens ad futuri ævi statum translatus est. Hinc luctus plangensque ac mœror, ut par est, domum irrumperet; matri viduitas, huic optimo orbitas ac quæ inde tristitia, ærumnarum moles desolatæ familiæ perturbare. Sollicitudinum examen rei familiaris procurandæ causa. Omnis statim ad eum domus devoluta cura; uni illi matris, uni germanorum incumbit **221** diligentia. Quia vero, quæ ab agricultura peti solent subsidia, ipsa exigua vilique esse videbantur, ad reginam urbium proficiendi deliberabat, atque inde sibi suisque ex honesti ratione compendia parare, patrociniisque clientibus magnifice utile ac curam exhibere. Noverat enim in magnis urbibus, ac potissimum regis, industrias indoles inelarescere, eosque qui dote aliqua vulgo præcellant splendidiori fortuna cedere, in ignobilioribus vero ac ingloriis, velut in rusticanis paganisque commerciis, obscurari ac corrumpi virtutes, ipsasque ac, quod non ostentandi copia sit nec vero admirationi laudique habeantur, exolescere ac marcescere. Quamobrem e suis illi rationibus videbatur ut se ad urbem augustam conferret: retraheret tamen ac detinebat matris amor, et quod ejus levare molestias vel maxime cuperet, quodque a seo illa aleuæ spes senectutis objice-

Α ἀπορίαν τῶν περὶ αὐτὸν καλῶν ἐν τοῦτοις τὴν ἱστορίαν ἀπασχάσειν, τὰ τοῦ ὀροῦ ἐπιδοῦς καὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας πάντα παρήσομεν, ἐπὶ δὲ τὰ ἐμπροσθεν τὸν λόγον σπουδῆ προαγάγωμεν, τὴν τῶν ἐπιπέλων ἀπληστίαν ὡς περ ἄλλο τι τῶν οὐκ ἐπαινετῶν ἀποδοῦμεν.

ζ'. Γραφόμενος τοίνυν ὁ παῖς παρὰ τῶν πατρῶν καὶ αὐτὸν ἔχων τῶν πρακτικῶν ὑφήγητὴν καὶ τῶν ῥητικῶν ἐξηγητὴν καὶ διδάσκαλον καὶ παιδοτροφὴν πρὸς ἅπαν σπουδαίων καὶ ἐπαινούμενων, οὕτε μὲν ἄνθρωπου Χειρῶνος ἰδεσθῆν ὡς Ἀχιλλεὺς, οὕτε Λυκούργου νομοδότην [P. 138] καὶ Σόλωνος, οὕτε ὑπερορίου καὶ ξενικῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ὑπὸ τῶν φύσαντι μόνῳ τὰ τῶν καλῶν ἐξασκούμενος κέλυστα, πρὸς τε τὸ θεῖον ὁσιότητα καὶ εὐσεβείαν καὶ πρὸς τοὺς τεκνόντας αἰδῶ καὶ εὐπειθεῖαν, πρὸς γεραιτέρους ²⁰ ὑπείξιν καὶ πρὸς ἡλικίας καὶ φυλάτας ἄβολου εὖνοιαν, πρὸς δυναστας ὑποταγὴν καὶ πρὸς πένθητας ἔλεον, ἐν πάσαις ταῖς ἀρεταῖς ἐπιδήλιος; ἐξέλαμψεν ²¹, σώφρων ἐκ νέου καὶ ἀνδρεὺς ἀναφανόμενος, τὴν τε ἰσότητα μετὰ φρονήσεως ἀγαπῶν καὶ διαφερόντως τιμῶν, καὶ ἐν μηδενὶ τῶν ταπεινοτέρων καταπειρόμενος· ἐξ ἧν εὖνοια παρὰ πάντων αὐτῷ καὶ τὸ πᾶσιν εἶναι προσφιλεῖ καὶ ἐράσιμον.

ζ'. Ἦδη δὲ αὐτοῦ τὴν παιδικὴν παραλλάξαντος ἡλικίαν καὶ πρὸς τὴν τῶν μεираκίων ἰλάσαντος καὶ τοῖς ἀνδρικοτέροις καιρὸν ἐχόντος προσβαίνειν ²⁰ ἐπιτηδεύμασιν, ἐξέλιπε τὸν βίον ὁ φύσας πατὴρ καὶ πρὸς τὴν ἐκείθεν ἀπήρε κατάστασιν, πένθος δὲ καὶ θρήνος κατὰ τὴν οἰκίαν, ὡς εἶδος, ἐπεκώμαζε· χηρεία περὶ τὴν μητέρα καὶ ὀρφανία περὶ τοῦτον τὸν κράτιστον καὶ αἱ ἐντεῦθεν ἀνάγει καὶ θλίψεις ἐφύοντο, ἐπέβριε δὲ καὶ φρονεῖτων ἰσμός τῆς κατὰ τὸν βίον διοικήσεως ἕνεκα· ἔρρηπε γὰρ πρὸς τοῦτον εὐθὺς πᾶσα ἡ περὶ τὸν οἶκον ἐπιμέλεια καὶ ἡ πρόνοια τῆς μητρὸς; καὶ τῶν ἀδελφῶν. Ἐπεὶ δὲ ἡ ἀπὸ γεωργίας ἐπικουρία μικρὰ τις ²² καὶ ἀγεννῆς ἐδόκει αὐτῷ, ἐβουλεύετο πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελθεῖν καὶ τὰ τῆς οἰκίας; ἀρετῆς ἐπιδείξασθαι κἀντεῦθεν, ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς αὐτοῦ προσκρίσει· τὰ βέοντα καὶ μεγαλωφελῆ τὴν προστασίαν ἐπιδείξασθαι καὶ προμήθειαν· ἦθε γὰρ ἐν ταῖς μεγάλας καὶ μάλα ἰσάταις βασιλευμέναις τῶν πόλεων τὰς δεξιὰς φύσεις εὐδοκίμαϊν καὶ τοὺς τῶν ἄλλων κατὰ τι περιέχοντας; ἐπὶ λαμπροτέραις τύχῃς γνωρίζεσθαι, ἐν δὲ ταῖς ἀδοξοτέραις τῶν πόλεων καὶ ταπειναῖς, ὡς περ ἐν ταῖς κομητικαῖς ἀναστροφαῖς, ἀμαρτυροῦσθαι καὶ εὖθις; ²³ τὰς ἀρετὰς, καὶ αὐτὰς ὑπὸ ἑαυτῶν ἐν τῷ γῆ ἐπιδείκνυσθαι μηδὲ θαυμάζεσθαι πρὸς τὸ ἐξίτηλον χιρῶν καὶ μαρτυροῦσθαι. Διὰ ταῦτα μὲν ἡ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσοδος ἐδόκει αὐτῷ λυσιστελή, καὶ συμφέρουσα, ἀνέλιπε δὲ καὶ ἐπὶ χεῖρα τῆς μητρὸς; πόθος καὶ τὸ θέλειν ἐπικου-

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ γέροντας P. ²¹ ἐξέλαμψεν A. ²² προσβαίνειν P. ²³ τις] τε P ²⁴ φθε(ρ)ειν codex Barberinus.

φιζεν ταύτης τὰ δυσχερῆ, αὐτῆς ἐκείνης μάλιστα τὰς Ἀ
γηροτρόφους ἐλπίδας προβαλλομένης καὶ τὴν ἐγγύθεν
ἀπαιτούσης ἐπικουρίαν καὶ ὑπουργίαν ἐν τοῖς καθ-
ήκουσιν.

ἦ. Ἐπει δὲ κυριωτέραν εἶδε τὴν θείαν γενέσθαι
βουλὴν καὶ τοῦτον πρὸς ὄπισθ' ἀφώριστο [P. 139] κατὰ
μικρὸν ὀδῶν βαδίζοντα ἀνελεύειν, ὄνειράτων ὄψεις
παθεῖναι τὴν μητέρα ὑπενοῦσαι αὐτῷ²⁵ καὶ ὑπει-
ζει τῆς πρὸς τὴν πόλιν ὁρμῆς, μᾶλλον δὲ αὐτὴν
ἐκείνην παρορμηθεῖν αὐτὸν καὶ προτρέψασθαι τὴν
βασιλεύουσαν πόλιν καταλαβεῖν καὶ ἐπιβεῖξασθαι τὴν
τῆς ψυχῆς λειμῶνα καὶ τὰ τοῦ γενναίου φρονήματος
προτερήματα. Ἔδοξε γάρ ποτε ὄναρ ἡ μήτηρ ὄρνιν
μέγιστον ἐξ αὐτῆς ἀναπλασθεῖσαι φυτὸν, ὡς ἡ Κύρου
μήτηρ εἶδε τὴν ἀμπέλον, καὶ τοῦτο ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐ-
τῆς ἐστάναι ἀνθεῖς τε κομῶν καὶ καρπῶν βριθόν, χρυ-
σῶν τε εἶναι τὸ ἀπὸ γῆς τούτου μέγα στέλεχος,
καὶ τὸ κλάδος καὶ τὰ φύλλα χρυσοειδῆ. Τοῦτο δὲ
πρὸς τινὰ τῶν συνθῶν καὶ παρ' ἐξ ἑταίρων κατα-
στοχεῖν δοκούτων διηγησαμένη ἐπὶ λαμπρᾶς καὶ
μεγάλῃς τύχῃς ἕσσεσθαι δηλοῦν τὸν υἱὸν αὐτῆς
ἤκουσε. Καὶ αὐθις δὲ μετὰ τινὰ χρόνον ὀλίγον ἔρξ
κατὰ τοὺς ὕπνους ἀνδρα τινὰ γηραιὸν, ὃν πῦρ ἐξῆκε
ἀπὸ τοῦ στόματος, διαρρήθην λέγοντα πρὸς αὐτήν,
ὅτι Ὁ ἀγαπώμενος ὑπὸ σοῦ ὁ υἱός σου Βασι-
λειος τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας παρὰ Θεοῦ τὰ
σκήπτρα ἐγχειρισθήσεται, καὶ δεῖ σε προτρέψα-
σθαι τοῦτον πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς-
ελθεῖν. Ἡ δὲ πρὸς τὴν χαρμύζον ταύτην ἀγγε-
λίαν διαχυθεῖσα καὶ πλήρης γενομένη χαρᾶς προσ-
εκύνη· εἰς τὸν γηραιὸν ἐκείνον καὶ, Τίς εἶ, εἶπεν
αὐτῷ, ὦ κύριε μου, ὃ μὴ ἀπαξιώσας ἐποφθῆναι
τῇ δούλῃ σου, ἀλλ' οὕτως εὐφρόδυνα ἐδωγέλια
προσκομισσας μοι; Ὁ δὲ, Ἕλληνας, φησὶν, ὃ θεοσβι-
της εἶμι, καὶ ἀπέπτυε τῶν ὀφθαλμῶν. Διυκνισθεῖσα
οὖν ἐκείνη, καὶ ταῖς δεξιᾶς; ταύταις ὄψεσι, μᾶλλον
δὲ θάλας; ἀποκαλύψουσιν ὅσον ἀναπτρωθεῖσα καὶ ζω-
πυρθεῖσα, προθύμως αὐτῆ παρῶριμα καὶ ἐξέπεμπε
τὸν υἱὸν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν, καὶ ὅσα μήτηρ
ἐνοθεῖται καὶ παρεκάλει τὸν τε θείον φόβον διηνε-
κῶς ἔχειν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ νομίζειν ἀεὶ τὸν τῆς
Προνοίας ὀφθαλμὸν πᾶσαν πράξιν αὐτοῦ καὶ πᾶν
νόημα ἐφορᾶν καὶ μηδὲν ἀνάξιον τῆς τοιαύτης ἐφ-
ορείας σπουδάζειν, ἀλλὰ τῷ προσήκοντι καταστήματι
τὰς οἰκίας ἀρετὰς ἐπιβεῖξασθαι καὶ ἐν μηδενὶ τὴν
προνοικίῃν κατασχῆναι εὐγένειαν.

Θ. Ἄρας οὖν ἐκ Μακεδονίας τῆς Θράκης πρὸς τὴν
ἀρχουσαν ταύτην τῶν πόλεων πασῶν ἐπορεύετο, τῶν
δυνατῶν τινι καὶ περιφανῶν προσμίξει βουλόμενος
καὶ εἰς θεραπείαν καὶ δουλείαν αὐτοῦ ἐαυτὸν ἀπο-
τάξαι καὶ καταστήσαι. Καὶ τὸ μεταξὺ διανύσας δι-
άστημα, καὶ κατὰ τὰς Χρυσᾶς πύλας τῆς βασιλί-
δος γενόμενος, καὶ δι' αὐτῶν ἤδη καταφερομένης
τῆς ἡμέρας εἰσελθὼν, πλησίον τυγχάνοντι τῷ τοῦ
Ἁγίου μάρτυρος Διομήδους προστελάζει μοναστη-
ρίῳ, καὶ ἀπὸ τῆς ὀδοποιίας κατάκοτος [P. 140] ὢν
αὐτοῦ που πρὸ²⁶ τοῦ πυλῶνος ἐν τοῖς ἐκείνοι βάλτοις

ret, vicinamque opem ac obsequium in his qua
officil essent deposceret.

8. Quoniam tamen necesse erat ut victoriæ par-
te divino consilio cederent, paulatimque quasi via,
ad quod fuerat præordinatus, Basilium docebat as-
cendere, somniorum visa matrisuadent ut illi morem
gerat ac acquiescat volenti se in urbem conferre;
quin imo ipsa in eam rem eum **222** incitet, ac
adhortetur ut Byzantium veniat, veruansque gra-
tius animi pratum ac generosæ mentis præstantes
dotes exhibeat. Videbatur enim sibi quandoque
parens in somnis videre maximam ipsa enasci
arborem, velut olim Cyri mater vitem viderat,
camque supra domum stantem, comantem floribus
fructibusque onustam, majorem e terra stipitem
(truncum scilicet) aureum surgere, ramosque et
folia auro rutila præferre. Cumque necessariorum
cuidam earumque rerum conjectori existimato
idoneo rem retulisset, clarum hæc audivit magnam-
que filio protendere fortunam. Rursusque non
multo post videt in somnis virum senio gravem,
ignem ex ore mittentem, in hæc clare verba ipsam
alloquentem: *Charissimo tibi filio Basilio concre-
denda a Deo sunt imperii Romani sceptra ac guber-
nacula; ideo necesse est horteris eum ut Cpolitim ra-
dat.* Mater jucundo hoc nuntio diffusa plenaque gau-
dio, senem venerata, *Ecquis, inquit, tu, domine mi-
qui mihi ancillæ tuæ non solum apparere dignus
es, sed et nuntium sic lætum afferre? Cui ille: Etti-
s, inquit, Theabites sum;* atque hoc dicto ex oculis
evolavit. A somno ergo excitata, faustisque hisce
viciis seu potius divinis revelationibus spe sublata
novaque flamma accensa, alacris ipsa filii hanc
profectionem urgebat, et ut augustam urbem pe-
teret incitabat; proque matris munere admonerat
ac obsecrabat ut et Dei timorem continue in animo
haberet, ejusque **223** providentiam oculum suas
omnes actiones animique sensa ac rationes inspi-
cere existimaret, eaque inspectione indignum ali-
quid moliri serio caveret, sed convenienti modestia
animique præsentia suarum specimen virtutum
daret, nec ullo scelere aut noxa avitam ingenuita-
tem macularat.

9. Profectus ergo ex Macedonia Thraciæ ad hanc
urbem omnium reginam iter arripuit, hoc animo
agitans ut se potentiorum cuidam illustriumque
virorum adjungeret, illiusque obsequiis ac servitio
operam studiumque addiceret. Emensoque itinere,
et cum ad urbis Auræas portas venisset, inclinata
jam ac deposita per eas ingressus die, ad sancti
martyris Diomedis monasterium, quod prope erat,
accedens, ex via fessus, ibidem pro foribus in gra-
dibus pro vestibulo positus sic neglectum projecto
corpore quiescebat. Et ecce, circa primam fere noc-

VARIAE LECTONES.

²⁵ αὐτοῦ P. ²⁶ πρὸς Α.

tis custodiam, martyr Diomedes monasterii præfecto in somnis astans ad fores monasterii jubet exire, exque nomine Basilium compellantem, quisquis vocanti obaudierit, hunc inducere in monasterium ac curare diligentem, ciboque et lecto et vestimentis, omni denique necessario cultu ac obsequio, quoad per facultatem licuerit, impartiri atque fovare: esse enim a Deo unctum la imperatorem, ipsumque extruendo augendoque monasterio operam quandoque collaturum. Verum cum ille, visum temere oblatum inaneque mentis commentum arbitratus, quod ita conspexerat, nullo loco præceptum **224** habuisset, sed se rursus somno didisset, eadem iterum videt auditque. Et cum adhuc otiam segnior somnoque gravis, ut videbatur, se non colligeret, tertio martyrem videt non jam blande ac hilariter præcipientem, sed atrociter minitantem, plagasque, ut apparebat, inferre tentantem, ni citius jussa præstaret. Tunc itaque velut ægre emergens morilique vicium somnium oculis excutiens ad fores venit, et ut ei martyr præceperat, ex nomine vocat: *Basili*. Cui ille statim respondit: *Ecce ego, domine, quid jubes seruo tuo?* Introducing vero in monasterium, cum squalore ac sordibus obsitum solisque ardoribus longe exustum conspexisset, convenientem curam obsequiumque adhibuit ac omni humanitate accepit. Tum monens ut secretum penes se teneat, caveatque cuiquam evulgare ob rei periculum, martyris illi indicat vaticinium, et ut post eventum meminisset jurejurando obstringit. Cum autem Basilius nec acceptare videretur, quod res ejus modum excederet, sed potius rogaret ut ejus insinuatione nobiliorum cujusdam obsequiis pro comitatu operam addicere liceret, impigre se præsiturum præfectus in se recepit. Quodque monasterio familiarius utebatur sæpiusque amice invisibat Michaelis imperatoris Bardæque Cæsaris consobrinus (Theophiliten quasi subblandiendo ac minuendi forma **225** vocabant; cognomen viro Pædeuomeno), ei præfectus Basilium commendat. Erat enim minor hic Theophilus magnis cogitationibus inflatus, nec a magnificentia abhorrens, sed qui viros strenuos formæque elegantia ac statura conspicuos potissimumque fortitudine atque robore præstantes in comitatu habere studebat, sibi que illis placebat ac honestari ambiebat. Vidisses statim sericis indutos ac reliquo cultu egregie ornatos. His adlectum recens admodum quæsitum juvenem Basilium, ac tum corporis robore tum animi virtute longe reliquis præstare visum, suum prostratorem fecit, majorique in dies amore prosecuebatur, ac pro eximiis ejus doctibus admirabatur. Cernebatur enim et manu sireneus atque animo prudens, et ad præstandum quidquid injunctum esset oppido promptus et solers.

πῆτο πρὸ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῖς οἰκείοις; προτερήμασιν ἰθαυμάζοντο· ἐφαίνετο γὰρ καὶ κατὰ χεῖρα γενναῖος; καὶ κατὰ ψυχὴν συνειδὸς; καὶ πρὸς τὸ κελιζόμενον πᾶν ὄξυς; τε καὶ ἐπιτήδειος;.

VARIÆ LECTIONES.

²⁷ ἐπὶ] πρὸ ΔΡ. ²⁸ τῷ om. Ρ. ²⁹ ἔσπουνται καὶ Γ. ³⁰ ὄν om. Ρ. ³¹ κα om. Ρ.

Ἀ ἀτημελῶς οὕτως ἐπιβρίψα; ἐαυτὸν ἀνεπέυετο. Καὶ δὴ περὶ πρώτην τυχὸν φυλαχὴν νυκτὸς; ὄναρ τῷ τῆς μονῆς καθηγουμένῳ ὁ μάρτυς Διομήδης ἐφίσταται, κελιζῶν ἐπὶ ²⁷ τὸν πυλῶνα τῆς μονῆς ἐξελθεῖν καὶ ἐξ ὀνόματος καλεῖσαι Βασίλειον, καὶ δ; ἂν αὐτῷ ὑπακοῦσθαι καλοῦνται, τούτων εἰσαγαγεῖν εἰς τὸ μοναστήριον καὶ ἐπιμαλῆσαι ἀξιώσασαι, τροφῆς; τε καὶ σκίπης; καὶ ἐνδουμάτων; καὶ πάσης; μεταδόντα τῆς ἐνδοχομένης; χρεῖας; καὶ θεραπείας;· κεχρισμένον γὰρ εἰς; βασιλεία; τυγχάνειν παρὰ Θεοῦ, καὶ αὐτὸν μάλ्लιν εἰς; ἀνοικοδομήν; καὶ ἀύξησην τῆς παρούσης; γενέσθαι μονῆς;. Ὡς; δὲ φαντασίαν; ἄλλως; καὶ κενὸν διανοήσας; ἀνάπλασμα; δόξας; τὸ ὄραθεν; ὁ ἠγούμενος; ἐν οὐδενὶ λόγῳ; ἔθετο, ἀλλὰ; πάλιν; ἐαυτὸν τῷ ὕπνῳ; ἐκδίδωκεν, ἐκ δευτέρου; βλέπει; καὶ ἀκούει; τὰ; ὁμοια;. Ὡς; δὲ; καὶ ἐπι; νωθῆς; καὶ ὑπνώδης;, ὡς; ἔοικεν;, ὃν; οὐκ; ἀνέφεραν;, ἐκ; τρίτου; βλέπει; τὸν; μάρτυρα;, οὐκέτι; πρῶτος; καὶ; ἰαρωῶς; παρακαλειζόμενον;, ἀλλὰ; σφοδρῶς; ἀπειλοῦντα; καὶ; μάστιγας; τῷ; δοκεῖν; ἐπιφέρειν; περιώμενον;, εἰ; μὴ; θάπτον; ὑπηρέτησαι; πρὸς; τὰ; λεγόμενα;. Τότε; δ' οὖν; μόλις; οἴοναι; ἀνανήψας; καὶ; τὸν; γείτονα; θανάτου; ὕπνον; τῶν; ὀφθαλμῶν; ἀποτιναξάμενος; τῷ; ²⁸ πυλῶνι; ἐφίσταται;, καὶ; κατὰ; τὸ; τοῦ; μάρτυρος; πρῶσταγμα; ἐξ; ὀνόματος; ἐκάλει;· *Βασίλειε;*. Ὁ; δὲ; εὐθύς; ἀπακρίνατο;· *Ἰδοὺ; ἐγὼ;, κύριε;, εἰ; ἀροσιδάσσεις; τῷ; δούλῳ; σου;*· Εἶπω; δὲ; αὐτὸν; τῆς; μονῆς; ποιησάμενος;, καὶ; ἰδὼν; ρυπῶντά; ²⁹ ἑ; τε; καὶ; αὐχμῶντα; καὶ; πολλὴν; ἐπὶ; τοῦ; προσώπου; τὸν; ³⁰ ἥλιον; φέροντα;, τῆς; διουσης; ἐπιμαλῆσαι; καὶ; θεραπείας; ἤβλωσαν; καὶ; πάσης; φιλιανθρωπίας; μετίδωκεν;. Εἶτα; τὸ; μυστήριον; παρ' ἐαυτοῦ; φυλάττειν; καὶ; πρὸς; μηδένα; ἐκλαλῆσαι; διὰ; τὸ; κινδυνώδες; εἰσηγησάμενος;, τὴν; τοῦ; μάρτυρος; αὐτοῦ; ἐφ' ἀνέρωσει; πρόβησιν; καὶ; πρὸς; τὸ; μεμνησθαι; μετὰ; τὴν; ἐκδοσιν; ἡσυχασίᾳ;. Τοῦ; δὲ;, ὡς; ὑπὲρ; αὐτὸν; ὄντος; τοῦ; πράγματος;, μὴδὲ; παραδέχεσθαι; δόξαντος;, ἀλλὰ; μᾶλλον; δι' αὐτοῦ; ἀξιοῦντος; εἰσοικισθῆναι; καὶ; πρὸς; δουλείαν; δοθῆναι; τῶν; ἑμμανουέλων; τινῶν;, προθύμως; ἐαυτὸν; εἰς; τοῦτο; ἐπέδωκεν; ὁ; ἠγούμενος;. Καὶ; ἐπει; συνήθως; εἶχε; πρὸς; τὴν; τοιαύτην; μονὴν; καὶ; πολλάκις; ἐτύγγανεν; ἐκεῖνος; φιλιῶν; φοιτῶν; ὁ; τοῦ; βασιλέως; Μιχαὴλ; καὶ; Βάρδα; τοῦ; Καίσαρος; συγγενῆς;. ὃν; ὑπεκοριζόμενον; Θεοφιλίτζην; ἐκάλουν;, ἐπώνυμον; φέροντα; τὸν; Παιδευόμενον;, τοῦτο; συνέστησε; τὸν; Βασίλειον; ὁ; ἠγούμενος;· ἐτύγγανε; γὰρ; πως; τὸ; Θεοφιλίδιον; τοῦτο; γαυρόν; ὃν; τῷ; φρονήματι; καὶ; μεγαλοφροσύνης; οὐκ; ἀφαστῶς;, [Ρ. 141] ἀλλὰ; εἰς; σπουδὴν; ἔχον; γενναίους; ἄνδρας; καὶ; εὐεδαῖς; καὶ; εὐήλικας; καὶ; ἐπ' ἀνδρίᾳ; μάλιστα; καὶ; βώμη; σώματος; διαφέροντας; κεκτῆσθαι; περὶ; αὐτὸν; καὶ; ἐπὶ; τούτοις; μέγα; φρονεῖν; καὶ; σμυνόμεσθαι;· οὐδὲ; εὐθύς; ἦν; ὄρῃν; σθηκαῖς; τε; κοσμουμένους; ἐσθῆσι; καὶ; τῇ; ἄλλῃ; καταστολῇ; διαπρίποντας;. Τούτοις; καταλεγόμενα; τιν; νιήλιον; νεανίαν; Βασίλειον;, καὶ; ³¹ κατὰ; πολλὴν; προέχον; δόξαντα; τῶν; λοιπῶν; κατὰ; τὴν; σωματικὴν; ἀλλ'· καὶ; ψυχικὴν; ἀνδρίαν;, πρωτοστράτορα; αὐτοῦ; πεποιθέν; ὁ; Θεόφιλος;, καὶ; ἡμέραν; ἐξ; ἡμέρας; ἐπὶ; πλέον; ἡ; α;

ἴ. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ διηγεῖται ποτινωμένη Ἀ περὶ αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸ μήπω μαθεῖν ὅπως αὐτῷ τὰ τῆς ἀποδημίας εὐώδηται δυσθυμούσά τε καὶ ἀσφάλουσα, βλέπει πάλιν κατὰ τοὺς ὑπνοὺς μέγα φυτὸν επικρίσσει προσκοικῆς, κατὰ τὴν αὐλήν αὐτῆς ἐστηκός. φύλλοις τε χρυσοῖς πυκαζόμενον καὶ χρυσοῦς τοὺς κλάδους καὶ τὸ στέλεχος ἔχον, ὅπερ ὑπερθεὶν ὑπὲρ κορυφῆς ὁ ταύτης υἱὸς Βασίλειος ἰκαθίζετο. Διυκνωθεῖσα δὲ καὶ μεθ' ἡμέραν τινὶ τῶν εὐλαδῶν γυναικῶν, ἣ νυκτὸς καὶ ἡμέρας κατὰ τὴν Ἄνναν ἂ ἐκείνην οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ θειοῦ ναοῦ, ἀλλὰ ταῖς εὐχαῖς καὶ νηστείαις ἐσχόλαζε, τὰ τῆς βίβως διηγῆσατο. Ἡ δὲ εὐθυμῆεν τε παρήνευσεν ἐπὶ τῷ υἱῷ, καὶ τὸ ὄραθὲν ἐπικρίνασα βεβαίως δηλοῦν ἀπαφήματο βασιλέα Ῥωμαίων γενέσθαι σου τὸν υἱόν. Τοῖς προτέροις οὖν καὶ τοῦτο προσλαθοῦσα λοιπὸν ἢ μήτηρ οὐκίσει περὶ αὐτοῦ ἰδουσφόρει· οὐδὲ ἡσχάλλεν, ἀλλὰ ερεφομένη ταῖς ἐλπίσι καὶ τὴν ἀνωθεν ἀντίληψιν ἐκδεχομένη ἂ ἀνέθαλλεν.

ἱ'. Συνέβη δὲ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον τὸν κύριον τοῦ Βασιλείου Θεόφιλον διὰ τινὰς τοῦ δημοσίου δουλείας παρὰ τοῦ βασιλευπόντος Μιχαὴλ καὶ Βάρβα τοῦ Καίσαρος ἀποσταλῆναι εἰς Πελοπόννησον. Συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Βασίλειος, εἰς τὴν ἀφορισθεῖσαν αὐτῷ δουλείαν καθυπουργῶν. Γενόμενος δὲ κατὰ τὰς Πάτρας τῆς Ἀχαΐας ὁ εἰρημένος Θεόφιλος εἰσήει εἰς τὸν τοῦ πρωτοκλήτου Ἀποστόλου Ἀνδρέου ναὸν προσευξόμενος. Ὁ δὲ Βασίλειος περὶ τὴν οικίαν διακονίαν, ὡς εἴκεν, ἀσχολούμενος οὐ συνεισῆλθεν ἂ αὐτῷ, ἀλλ' ὑστερον καταρμόνας τὸ ὀφειλόμενον καὶ αὐτὸς τῷ Ἀποστόλῳ σέβας ἀποδιδούς πρὸς τὸν τοιοῦτον ναὸν παραγγέλονε. Μοναχὸς δὲ τις ἐκεῖτε ποιούμενος τὰς διατριβάς, καὶ τὸν κλεινοῦ χρόνον ἐν τῷ τοῦ Ἀποστόλου σχολάζων κατὰ τὸν μὲν Θεόφιλον εἰσιδόντα ἰδὼν [P. 142] οὕτε διανέστη οὕτε ἐπηύξατο οὕτε τινὸς ἤξιωσε ῥήματος, μηδὲ τὴν περὶ αὐτῶν, ὡς εἰκός, θορυφώσαν καὶ λαμπρότητα αἰδέσθαι· ὑστερον δὲ τοῦ Βασιλείου εἰσερχομένου ὑπέξανίστη τε ὡς τινὶ τῶν κρειττόνων καὶ τὴν ἐξ ἔθους τοῖς βασιλευσῖν εὐφημίαν προσήνεγκεν. Ὅπερ τῶν ἐκεῖσε τυχόντων ἰδόντες καὶ ἀκηκόουτες τινὲς τῆ κατὰ τοὺς τόπους ἐκείνους εὐγενεῖ καὶ κλουσιωτάτῃ γυναικί, ἣ Δανηλὶς ἀπὸ τοῦ ταύτης ἀνδρὸς ὠνομάζετο, ἀπαγγέλλουσιν. Ἐκείνη δὲ διὰ ταίρας τὸν μοναχὸν γινώσκουσα, ὅτι προρατικοῦ χαρίσματος κτερῆσται, οὐκ ἔγενετο περὶ τὸ λεχθὲν ἀμελής, ἀλλὰ μετακαλεσαμένη τὸν μοναχὸν διήλθε προσονειδίξουσα· Τοσοῦτος χρόνος ἐξ οὗ σοι γινώριμος, ἔφη, τυγχάνω, Πάτερ πνευματικῆ, καὶ οὐδὲς με πάντως ὄσων ὑπὲρ τοῦς πολλοὺς καὶ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὑπερέχουσιν καὶ προέρχουσιν, καὶ οὐδέποτε οὗτ' ἐπηγέρθηθαι θεασάμενός με οὕτε ἐπηύξω μοι, ἀλλ' οὐδὲ τῷ υἱῷ ἢ τῷ ἐκτόνῳ μου τὴν τοιαύτην τιμὴν ἀπένευμας. Καὶ πῶς νῦν ἀνθρώπων εὐταλῆ καὶ ἔξονοι μηδὲ γινώριμον τοῖς πολλοῖς ἰδὼν καὶ ὑπεξανίστηθαι καὶ ὡς βασιλέα ἐτιμήσας; Ὁ δὲ εὐλαδὴς ἐκείνος μοναχὸς πρὸς αὐτὴν

10. Ejus porro mater continue quirilians mærensque ac dolens quod nondum didicerat, quam illi prospere cessisset profectio quam susceperat, ingentem rursus in somnis videt arborem cupressæ similem in impluvio suo stantem, aureis foliis frondosam ramisque aureis ac trunco diffusam, in cujus vertice Basilius ipsius filius assidebat. Experrecta igitur die sequenti mulieri cuidam religiosæ, quæ velut Anna illa diu noctuque a divino templo non discedebat, sed orationi et jejunio vacabat, 226 visum narravit. Jussit illa bono animo esse de filio, visumque interpretata certissime innuere affirmavit Basilium ejus filium Romanorum imperatorem fore. Jam itaque prioribus aliis istud quoque mater præaugium adjungens, haud amplius mærebat ac discruciabatur, sed spe bona lactata expectansque divinum auxilium senectam recreabat.

11. Contigit autem per hoc tempus ut Basilli herus Theophilus, exposcentibus publicæ rei negotiis, a Michaeli imperatore et Barda Cæsare in Peloponnesum mitteretur. Fuit et Basilius illi comes, cui addictus erat ministerio, in comitatu navans operam. Veniens autem Patras Achaïæ, quem dicebam, Theophilus, in sancti Andreæ primum vocati apostoli, preces oblaturus, templum ingreditur. Basilius autem circa ministerium suum, ut par est, occupatus cum illo minime intravit; sed postea seorsum, debitum et ipse cultum apostolo redditurus, ad idem templum venit. Quidam vero monachus illic sedes habens ac temporis partem longe maximam terens, apostoli templo assiduus, Theophilum ingredientem videns nec assurrexit nec illi bene precatus, ac nec verbo consalutandum duxit, nec stipantem cohortem, ut par est, reveritus, nec viri splendorem ad dignitatem. Postmodum vero intrante Basilio velut uni ex dignioribus assurrexit, ac quam moris est imperatoribus, salutationem adhibuit. Id ita gestum cum præsentium aliqui in oculis vidissent 227 audissentque, prænobili cuidam ac opulentissimæ iis in locis matronæ, cui a viro Danelis nomen, denuntiant. Illa vero, quæ certo sciret experimento monachum futurorum præscientiæ dono decoratum esse, nihil segnis dictum arripuit. Accersito itaque monacho in hæc fere verba exprobrabat: Tot anni sunt, Pater spiritualis, ex quo tibi nota sum; nec plane latet quam pro vulgi ratione me longe præstare locique incolis, præcellere ac in eis quasi principem esse; nunquam tamen videns assurrexisti aut bene precatus es; at neque filio meo aut nepoti ejuscemodi honorem detulisti. Quid igitur causæ est cur nunc vilem hominem et peregrinum nec vulgo notum videns, et assurrexeris et imperatoris honore colueris? Cui pius ac religiosus monachus: Non ut tu loqueris, ipsum quem e vulgo vidi, sed velut magnum imperatorem a Christo electum com-

VARIÆ LECTIONES.

ἂ Ἀντὶν Ρ ἂ εἰσδεχομένη Ἀ ἂ συνῆλθεν Ρ

spesi, et assurrexi, faustisque omnibus prosecutus sum, ac ei acclamavi. Quos enim Deus honoravit, his prius etiam humanus honor debetur et cultus. Postquam igitur Basilii herus tempus aliquod in Achala moratus, expletisque quæ illi injuncta erant publicis negotiis, Byzantium erat reversurus, Basiliius, quod eum morbo corripere contigerat, ibi relinquitur. Convenienti autem cura ei adhibita, brevi morbo levatus, ad reditum se et ipse accingit. Accersens vero, quam dicebam, matrona Dancelis multis magnisque eum donis accipit, prudenter omnino **228** ac sapienter velut sementem quamdam in bonum arvom mittens, ut longe multiplices inde fruges locuplete messe opportuno tempore decerperet. Dedit enim illi cum justam satis auri vim, tum triginta ad obsequium mancipia; in vestibis quoque aliaque diversi generis suppellectilios opes nimias numeravit, nihil aliud ab eo prius exigens quam ut spiritualis fraternitatis necessitudinem cum Joanne filio suo plecteret. Rejecerat ille, velut supra facultatem ac dignitatem, quod sic ea posebat, pro matronæ scilicet, quæ videbatur, claritate, suaque ipsius, quantum oculis cernebatur, abjecta vilique sorte. Ea tamen magis magisque hortante atque rogante animum tandem accommodavit. Tum mulier, velut majori assumpta fiducia, ad eum palam inquit, *Magnum te Deus virum habet, magnoque honore est exaltaturus. Ad me quod attinet, aliud a te nihil exigo, nihil quæro, quam ut diligas ac nostri miserearis.* Basiliius omnem eam provinciam, si fieri possit, illius se juris factorum pellicetur, dum res dicto successerit. Sicque inde profectus ipse quoque ad urbem augustam et ad heram redit. Porro ex cumulatis inde pecuniis ingentia prædia in Macedonia redemit, satisque affines omnes et consanguineos ditavit; ipseque quemadmodum virtutibus, sic et possessionibus et pecuniis auctus divesque effectus est. Mansit tamen cum hero, illius haecenus obsequio addictus.

κατέστησεν ἐπ' εὐπορίας ἀπαντας τοὺς προσήκοντας ταῖς ἀρεταῖς, αὐτῷ δὲ καὶ τοῖς κτήμασι καὶ τοῖς νεῖς αὐτῷ.

229 12. Quodam die Antigonus patricius et scholarum domesticus solenni mensæ apparatus in regiiis ædibus in propinquo regiæ atrio oriparoque instructo convivio (κλητήριοιον vocant) patrem suum Bardam convivatorem ac epulonem facit. Cæsar, una secum senatus primates affinesque ac necessarios assumens, prætereaque amicos Bulgaros, ex more Cpoli morantes, ad convivium venit. Intererat epulis et Theophilus Basilii herus, eo quod etiam ipse Cæsaris consanguineus erat; sed et Constanthinus patricius, Thomæ patricii pater, nostro hoc ævo cursus logothetæ, viri in rebus philosophicis summi ac plane integerrimi. Porro Bulgari semper jactandi fastu insolentes ac gloriabundi, cum secum Bulgaram haberent corporis viribus torisque præcellen-

ἀπεκρίνατο, ὅτι οὐχ ὡς σύ λέγεις, ἵνα τῶν τυχόντων εἶδον τὸν ἀνδρα ἐγὼ, ἀλλ' ὡς μέγιστον τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ Χριστοῦ περὶ ἑσέως ἵον, καὶ ἐξαρτόστην καὶ ἐπευφήμησα· τοῖς γὰρ ὑπὸ Θεοῦ τετιμημένοις ὀφείλομεν πάντως δοῦναι καὶ ἡ ἐξ ἀνθρώπων τιμή. Διατριψάντος τοῦ ἐν τῷ ἐκείτω μέρει ἐπὶ χρόνον τινὰ τοῦ κυρίου τοῦ Βασιλείου, καὶ τὰς ἐπιτραπείδας αὐτῷ τοῦ δημοσίου δουλείας ἀνύσαντος καὶ ἀνατρέχειν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν μέλλοντος, ἐπεὶ ἐτυχεν ἀσθενείᾳ σώματος ληθελὸς ὁ Βασίλειος, αὐτόθι καταλειπόμεναι. Ἐπιμελείας δὲ τῆς προσηκούσης τῶν μετὰ χρόνον τινὰ τῆς νόσου κρείττων ἐγένετο καὶ πρὸς τὴν ἀνοσον καὶ αὐτὸς ἠτοιμάζετο. Μετακαλεσαμένη δὲ αὐτὸν ἡ προφῆθαισα γυνὴ Δαηθλὸς πολλὰ καὶ μεγάλα δεξιούται χαρίσμασι, ἐμφρόνως πάνυ καὶ συνετῶς ὡσπερ τινὰ σπύρον εἰς ἀγαθὴν αὐτὰ καταβαλλομένη χώραν, ἵνα ἀμήση παμπολλαπλασιασθῆναι ἐν εὐθέρῳ καιρῷ. Δίδωκε γὰρ αὐτῷ καὶ χρυσὸν ἱκανὸν καὶ ἀνδράποδα πρὸς ὑπηρεσίαν τριᾶκοντα καὶ ἐν ἡματισμῷ καὶ διαφόροις εἰδήσι πλοῦτον πολὺν, μηδὲν ἕτερον ἐπιζητήσασα ἢ τὸ πρῶτον παρ' αὐτοῦ ἢ τὸ ποιήσασθαι πνευματικῆς ἀβελφότητος σύνδεσμον πρὸς Ἰωάννην τὸν ταύτης υἱόν. Ὁ δὲ ὡς ὑπὲρ αὐτὸν μᾶλλον οὔσαν διωθεῖτο τὴν ἐνταυθὶν διὰ τὸ δοκεῖν τῆς γυναικὸς περιφανῆς [P. 145] καὶ τὸ αὐτοῦ κατὰ τὸ ὁρώμενον εὐτελεῖ ὁμοῦς πλεονα παρὰ κλήσιν δεξάμενος ὑπ' αὐτῆς τοῦτο πεποίηκε. Καὶ τότε εἰπὼν ἐπὶ πλέον θαρρήσασα εἶπε φανερῶς πρὸς αὐτὸν, ὅτι Σὺ δὲ Θεὸς μέγαν ἀνθρώπον ἔχει καὶ ἐπὶ μεγάλης μέλλει τιμῆς ἀνυψοῦν, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἐπιζητῶ ἢ ἀπαιτῶ παρὰ σοῦ κ. λ. η. ἵνα ἀγαπᾷς καὶ ἐλεῆς ἡμᾶς. Ὁ δὲ τῆς γῆς ἐκείνης ἀπάσης, εἰ δυνατόν, κυρίαν αὐτὴν ἀποφῆναι, εἰ τοῦτο ἔσται, κατεπηγγεῖλωτο. Καὶ οὕτως ἐκείθεν ἀπάρας ἀνήκει καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν καὶ τὸν αὐτοῦ κύριον. Ἀπὸ δὲ τῶν ἐντεῦθεν αὐτῷ προσεγγινόντων χρημάτων μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἐξνήσατο κτήματα κατὰ Μακεδονίαν μεγάλα, καὶ ἱκανῆς, καὶ γέγονε πλούσιος καὶ αὐτὸς, ὡσπερ χρήμασι. Συνῆν δὲ ὁμοῦς τῷ κυρίῳ αὐτοῦ καὶ δικό-

εῖ. Κατὰ δὲ τινὰ τῶν ἡμερῶν Ἀντίγονος ὁ πατριχίος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν κλητέριον ἐν ταῖς βασιλικαῖς οἰκίαις, αἱ κατὰ τὴν πλησιάζουσιν τοῖς βασιλείοις οὐλήν, ψυχοδόμησε καὶ πολυτελεῖς ἐσκευάσατο, ἐστιάτορα καὶ δαιτυμόνα τὸν οἰκίον πατέρα Βάρδαν ποιούμενος. Ὁ δὲ Καῖσαρ τοὺς μέζονας τῆς συγκλήτου καὶ τοὺς οἰκίους παραλαβὼν καὶ τοὺς συνήθεις πρὸς τὴν εὐωχίαν ἀπῆει, συμπαραλαβὼν καὶ τοὺς ἀπὸ Βουλγαρίας φίλους, συνήθως κατὰ τὸν τότε καιρὸν τῆ βασιλεύουσῃ ἐνδιατριβόντας. Παρῆν δὲ τῇ ἐστιάσει καὶ Θεόφιλος ὁ τοῦ Βασιλείου κύριος οἷα συγγενῆς καὶ αὐτὸς τοῦ Καίσαρος, ἀλλὰ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ πατριχίος, ὁ τοῦ καθ' ἡμᾶς λογοθέτου τοῦ ὁρόμου καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ ἀκροῦ καὶ ἀδωροτάτου περιφανῶς πατριχίου

VARIÆ LECTIONES.

¹² ἐπιζητούσα P. ¹³ ἱκανῶς P. ¹⁴ Βουλγάρων P. ¹⁵ ἐν om. A.

Θωμά πατήρ. Οἱ δὲ Βούλγαροι δεῖ πῶς οἰημαῖαι καὶ καυχημαῖαι τυγχάνοντες, ἐπεί ἔτυχον τότε μὲθ' αὐτῶν ἔχοντες Βούλγαρον ⁴⁰ ἐπ' ἀνδρία σεμνυνόμενον σώματος καὶ ἄκρον, ἐν παλαισμοσύνῃ ὑπάρχοντα, ἐν οὐδεὶς σχεδὸν μέχρι τότε τῶν προσκαλιόντων κατέβαλεν, οὐκ ἀνεκτὸν ἰδοῦσαν ἐπ' αὐτῷ φρονεῖν, ἀλλ' ὑπὲρ τὸ μέτρον ἥλαζονεύοντο. Τοῦ δὲ πότου προΐντος καὶ θυμηδίας χορευούσης κατὰ τὴν τράπεζαν, λέγει ὁ μικρὸς ἐκείνος Θεόφιλος πρὸς τὸν Καίσαρα, ὅτι: Ἔγω, δέσποτα, ἀνθρώπων ὃς ἐὰν καλεῖς ἴνα παλαισθῆ μετὰ τοῦ περιβοήτου τούτου Βουλγάρου. Μάλιστα γὰρ δειδοῦς τοῦτο Ῥωμαίοις, καὶ οὐδεὶς ὑπόλοιπαι τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, εἰ οὐδὲς ἀκαταγώνιστος ἐν Βουλγαρίᾳ παραγίγνηται. Τοῦ δὲ Καίσαρος γενέσθαι προστάξαντος ⁴¹, ὁ προμνημονευθεὶς Κωνσταντῖνος πατρικιος, σφόδρα φιλικῶς πρὸς τὸν Βασίλειον διακείμενος, ἅτε καὶ αὐτὸς ἐξ Ἀρμενίων ἑλθὼν τὸ γένος, [P. 144] ἐπεί διύγρον εἶδε τὸν τόπον ἐν ᾧ διαγωνίζεσθαι ἔμελλον, καὶ ἰδοῦσάκει μὴ πῶς ὀλισθήσῃ τυχὸν ὁ ⁴² Βασίλειος, αἰτεῖ προτροπὴν γενέσθαι κατὰ τοῦ Καίσαρος ἐκ ἔβλων ἐπὶ ῥῆσανθῆναι πρίσμα ⁴³ κατὰ τὸ ἴδιον, ὅν γενομένου συμπλακέας τῷ Βουλγάρῳ ὁ Βασίλειος, καὶ θάττον συμπιέσας καὶ περισφίγγας αὐτὸν, ὡσεὶ δεσμὸν τινα χύρτου κούφου καὶ ἀψυχου, ἣ ἐξ ἑρίου πόκον ξηρὸν τε καὶ ἐλαφρὸν, οὕτω ῥάβδιος αὐτὸν ἐπάνω τῆς ⁴⁴ τραπεζῆς μεταωρίσας ἀπέρριψεν. Τοῦ δὲ γεγονότος οὐδεὶς τῶν παρόντων ἦν ὃς οὐ περιεπε καὶ ἀθαμάμαζε τὸν Βασίλειον. Ἐκπλαγέντες δὲ καὶ οἱ Βούλγαροι τὴν περιουσίαν τῆς εὐχερείας τε καὶ δυνάμεως ἔμειναν ἔνοοι. Ἀπ' ἐκείνης δὲ τῆς ἡμέρας ἤρξατο ἐπὶ πλέον ἢ τοῦ Βασιλείου φήμη εἰς πᾶσαν τὴν πόλιν διαφορεῖν, καὶ τοῖς ἀπάντων διεφέρετο στόμασιν, ἀπόδιεπτο; ἤδη καθεστηχώς.

εγ'. Ἦν δὲ παρὰ τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ ἵππος ἀρηνιαστὴς καὶ ἀτακτος, σκληραύχνη τε καὶ ἀγέρωχος, καὶ ὄ' ἄλλα γενναῖος καὶ ἀγαθὸς καὶ καθ' ἡλικίαν καὶ κάλλος καὶ τάχος μέγας ⁴⁵ καὶ θαυμαστός, ὃς εἰ ἔτυχε λυθεὶς τοῦ δεσμοῦ ἢ ἄλλως πῶς ἀφεθεὶς, λίαν ἦν δυσχερὴς εἰς χεῖρας αὐθις ἔλθειν καὶ πολλὰ πράγματα πρὸς τὸ κατασχεῖν παρῆγε τοῖς ἱπποκόμοις. Συνέθη δὲ ποτε τὸν βασιλεῖα πρὸς θήραν ἐξελθόντα καὶ τὸν τοιοῦτον ἵππον ἐπαθεθῆκότα αὐτοχειρίζ ῥάβδι τυχεῖν λαγωῦ. Εὐθύς οὖν ὑφ' ἡδονῆς ὁ βασιλεὺς θάττον ἐκ τοῦ ἵππου καθήλατο πρὸς τὸ σφάξει τὸν λαγῶν. Ἀφετος δὲ ὁ ἵππος καταλειφθεὶς ἀπεσπάρτησεν, καὶ πολλῶν συνδραμόντων, καὶ τῶν τε τοῦ ἱπποστασίου ἀρχόντων καὶ μαγγλαθῶν καὶ λοιπῶν τῶν περὶ αὐτοὺς συγκληθέντων, οὐκ ἦν ἐπι δυνάτεν τὸν ἵππον λαβεῖν, ὥστε θυμωθῆναι τὸν βασιλεῖα κελαιῦσαι, εἰ κρατηθεῖν, διακοπήναι τοὺς ἐπισθίους αὐτοῦ τῶν ποδῶν. Ὁ δὲ Καίσαρ Βάρδας παρὼν ἰδεῖτο τοῦ βασιλεῦς μὴ διὰ μιαν κακίαν τοσαύτην ἀρετὴν ἵππου μάτην παραπολεῖσθαι. Ὁ οὖν Βασίλειος συμπαρὼν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ λέγει πρὸς αὐτὸν, ὅτι: Εἰ παραδράμῃ τὸν βασιλικὸν ἵππον καὶ ἀπὸ τοῦ ἐμοῦ ἵππου ἐκτιναχθεὶς ἔποχος αὐτοῦ γέννημαι, ἄρα μὴ διὰ τὸ βασιλικῶς φιλῶναι

A tem primasque in lucta sibi vindicantem, quem vix ullus usquam hactenus lucta dejecisset, haud ferendum putabant ut sibi de illo aliquid tribuerent, nisi supra modum arrogantes pene insultarent. Computatione itaque procedente ac hilaritate in mensa effuse tripudiente, sit pusillus ille Theophilus ad Casarem: *Habeo, domine, hominem in comitatu, qui, si jussaris, cum famoso illo Bulgaro sit luctaturus. Maximo enim probo Romanis cedat, nec ullus erit qui illorum arrogantiam ferat, si iste in Bulgariam a nullo superatus redierit.* Jubet Cæsar ita præstari; isque cujus memini, **230** Constantinus patricius, amicitiæ nexu Basilio conjunctissimus, quippe qui et ipse ex Armeniis originem trahebat, videns subhumidum arenæ solum, qua colliuctari B erant, veritusque ne per ejus lubricitatem Basilius pede offenderet ac laberetur, Casarem rogat ut scobe lignorum locum conspergi præcipiat. Factum est; consortaque Basilius lucta cum Fulguro citius præhendens atque constringens, velut levem exsuccumque sæni manipulum aut ex lana vellus aridum ipsumque leve, haud magno molimine in mensam levans allisit. Eo facioure nemo præsentium fuit qui non Basilio impensus animo sit eumque admiratione laudaverit. Sed et ipsi Bulgari subigendi illa facilitate atque robore in stuporem acti contuerunt. Ex illa hora cœpit per omnem civitatem Basillii fama magis percrebrescere, jamque factus conspicuus per omnium celebris ora volabat.

C 13. Erat potro apud Michaelē equus freno mordens et indomitus duraque cervice et superbus; cæterum generosus et bonus, statura et pulchritudine ac celeritate magnus ac admirandus. Is freno solutus, seu alias liber dimissus, ægre admodum rursus ad manus volebat, plurimumque negotiū equisonibus detinere satagentibus facessebat. Contigit vero aliquando ut imperator illo ipso equo venatum profectus sua ipse manu **231** iuste leporem feriret. Quare statim volupe gestiens, leporom necaturus, equo desilit. Liber equus dimissus resiliit, multisque concurrentibus, ac tum equilli præfectis, tum manglabitis alioque cirrum comitatu navantibus operam, qui equum capere posset, nullus fuit. Quare ira accensus imperator, si teneri unquam equus possit, exciscindendus jubet illius posteriores pedes. Bardas autem Cæsar, qui rebus aderat, imperatorem rogabat ne tantam equi virtutem ob unum peccatum temere perderet. Basilius itaque, qui tum heros aderat, ei inlit: *Si imperatoris equum prævertero, meoque ipse equo excussus illi incedero, nunquid mihi succensebit imperator, quod ille ejus phaleris stratus est ac ornatus?* Insuper narratur sermo auribus imperatoris; remque præstari jubet. Basilius proni-

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁰ Βούλγαρον ἔχοντες; A. ⁴¹ προσταξάμενος; P. ⁴² ὁ οὐ. P. ⁴³ πρίσμα μετὰ P. ⁴⁴ τῆς οὐ. P. ⁴⁵ μέγας; καὶ μέγας P.

pie dextreque exsecutus est. Vidit imperator, una- que cum robore ac virtute industriam indolem ac sapientiam admiratus a Theophilite eum statim tulit, suorumque stratorum ordinal allegit. Adhibebatque animum ac diligebat, quippe qui ingentem ejus in omnibus supra reliquum vulgus præstantiam videret. Quapropter cum sui crebro specimen coram exhibuisset, in protostratoris dignitatem evehit.

αὐτὸν, ὁρῶν αὐτοῦ τὸ πρὸς τοὺς ἄλλους [P. 145] ἐν πᾶσι διαφέρειν κατὰ πολὺ. Διδὼν καὶ πολλὰκις ἐπιδειξά- μενον κατενώπιον αὐτοῦ εἰς τὴν τοῦ πρωτοστράτορος ἀξίαν ἐθίβασε ⁸⁹.

14. Postea venatione indicta in loco cui nomen Philopatio, protostrator, uti moribus constitutum est, præibat, ferens imperatoris clavam in **232** cingulo; barducium usus vocat. Edito vero strepitu a venantium turba, lupis quam maximus e silva erupit, ut omnes fere conterriti turbarentur. Porro Basilus impetu in eum irruens, barducioque imperatoris a tergo projecto, caput medium ferit duasque in partes diffundit. Cæsar pone imperatorem ex more incedens, remque conspicatus, ad quosdam amicorum ac necessariorum, qui illi comites erant, ait: *Arbitror virum hunc omnis nostræ familiæ exitium fore.* Hinc enim conjiciebat, quod cuncta illi ex voto ac prospere cederent, quodque sic in eum ex ea dexteritate ac felicitate imperatoris animus propensus esset. Neque propter hoc solum, sed quod etiam, ut aiunt, a Leone, viro in omni sapientiæ genere primas obtinente, audierat; cum ex illo sæpius sciscitatur, *Primum a quodam juvenis familiam vestram eversum iri invenio.* Deinde clariori effecto Basilio, etiam intento digito Cæsari mon- strasse, dicendo, *Hic est quem vestrum successorem dicebam fore.* Unde etiam suspectum habebant, nul- lumque finem insidias Basilio struendi Cæsar faciebat, quanquam nihil ille irritum facere potuit eorum quæ divina voluntate decreta erant. Non enim sic inexpectata ut semper ineluctabilis est fatorum vis. Et hæc quidem, etsi forte per digressionem dicta sunt, non tamen extra rem.

καὶ μὴδὲν ἀκυρῶσαι ἠδύνατο τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κητον ὡς ἔφυκτον ἀεὶ τὸ πεπρωμένον ἐστίν. Καὶ ταῦτα μὲν, εἰ καὶ κατὰ παράβασιν ἴσως, ἀλλ' οὐκ ἔξω τῆς ὑποθέσεως εἴρηται.

233 15. Cumque imperator venatu delectaretur, rursus post non multos dies venationis causa ac moderatæ obambulationis ad Armamentaræ (sic dictum) locum trajecit; tum cœna seorsum parata, et imperatore cum Theodora matre aliisque affini- bus et ex senatu magis necessariis ad mensam sedentibus, vocatus est protostrator imperatoris jussu; illoque sedente cœpit Theodora imperatrix oculos in eum intendere et conspiciere ac conside- rare exactiusque examinare, demum agnitis qui- busdam in eo notis sensim animo inquit, ut vix tandem effusa in eam aqua et rosarum stillis ani- mum revocaverit. Tumque qui aderant se subduxerunt. Recepto autem animo ac recreato, scisci-

α κωσμήσθαι αὐτὸν ἀγανάκτησις παρὰ τοῦ βασιλέως γένηται κατ' ἐμοῦ; Τοῦ δὲ βασιλέως ὑπο- μνησθέντος καὶ καλεῦσαντος τοῦτο γενέσθαι, ἐτοί- μως καὶ εὐφυῶς ὁ Βασίλειος τοῦτο πεποίηκεν. Ὁ θεασάμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀγαπήσας τὴν μετ' ἀν- δρίας εὐφυίαν αὐτοῦ καὶ σύνεσιν, εὐθέως ἀπὸ τοῦ Θεοφιλίτη αὐτὸν ἀνάλαβ' τε καὶ εἰς τοὺς βασιλι- κούς κατέταξε στρατορας. Προσεῖχε δὲ καὶ ἡγάπα

ιδ'. Μετὰ δὲ ταῦτα κυνηγετοῦ καταγγελθέντος εἰς τὸ λεγόμενον Φιλοπάτιον, ἦν ὁ πρωτοστράτωρ κατὰ τὸν τύπον τοῦ βασιλέως προπορευόμενος; ⁸⁸ ἔφιππος, ἐπαφέρετο δὲ καὶ τὸ βόσκαλον τὸ βασιλικὸν ἐπὶ τῆς ζώνης αὐτοῦ, ὃ βαρδούκιον οἶδε καλεῖν ἢ συνήθεια. Θεορίθου δὲ κινουμένου ἀπὸ τῶν συμπλη- ρούντων τὸ κυνηγέσιον, ἐξέθορεν ἐκ τῆς ὕλης λύκος παμμεγεθέστατος, ὥστε σχεδὸν πάντας διαπτοηθῆ- ναι καὶ εἰς ταραχὴν ἐμπέσειν. Ὁρμήσας δὲ κατ' αὐτοῦ ὁ Βασίλειος, καὶ ῥίπας ἐξέπιπθεν τὸ βασιλι- κὸν βαρδούκιον, ἔτυχε τοῦ θηρίου κατὰ τὸ μέσον τῆς κεφαλῆς καὶ ταύτην ἐδιχοτόμησεν. Ὁ δὲ Καῖσαρ ὤπισθεν τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ εὐώδες πορευόμενος καὶ τὸ γεγονός θεασάμενος εἶπε πρὸς τινὰς τῶν συνεπομένων συνήθων αὐτοῦ καὶ γνωστών, *Ὅτι Οἱ μαι- πόσης τῆς γενεᾶς ἡμῶν τὴν κατάλυσιν τὸν ἀνθρώπων τοῦτον μέλλειν γενήσεσθαι* κατεστοχέ- ζετο γὰρ καὶ τὸ ⁸⁷ πρὸς πάντα τοῦτου ἐπιτυχῆς τε καὶ εὐτυχῆς καὶ τὴν διὰ ταῦτα τοῦ βασιλέως διάθεσιν πρὸς αὐτόν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ παρὰ Λέοντος φασὶ τοῦ θηνικαῦτα ἐπὶ παντοδαπῇ σοφῇ πρωτεύον- τος ἀκούσαι αὐτόν, ἐν τῇ πολλῆκις περὶ τούτων πυθάνεσθαι τοῦ ἀνδρός, πρῶτα μὲν, *ὅτι Ἰγὸν νεα- ρίσκου τινὸς εὐρίσκω τὴν κατάλυσιν τῆς ἡμῶν γενεᾶς*. ἔπειτα, ὡς εἰς ἐμφάνειαν προέβαινε ὁ Βασίλειος, καὶ τῷ δακτύλῳ τοῦτον ὑποδείξει τῷ Καίσαρι, λέγοντα, *Ὅστις τυγχάνει ἐν ἔλεγον διάδοχον ἡμῶν μέλλειν εἶσεσθαι*. Ἐξ οὗ καὶ ὑφ- ἠρᾶτο καὶ ἐνήθρευεν ὁ Καῖσαρ ἀεὶ τὸν Βασίλειον, εἰ προκυρωθέντων βουλῆματός; οὐ γὰρ οὕτως ἀπροσδέ-

ιδ'. Φιλοθήρου δὲ τοῦ βασιλέως τυγχάνοντος, καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον κυνηγετοῦ τε χάριν καὶ μετρίου περιοδεύματος κατὰ τὸν τῆς Ἀρμαμενταρίας λεγόμενον τόπον παράσαντος, εἶτα δουλικῶς κατ' ἰδίαν εὐτρεπισθέντος καὶ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τραπέζης μετὰ Θεοδώρας καθεσθέντος τῆς οικείας μητρὸς καὶ τῶν ἰδίων συγγενῶν καὶ οικειοτέρων τῆς συγχλήτου, προσεκλήθη καὶ ὁ πρωτοστράτωρ τοῦ βασιλέως κε- λεύσαντος, καὶ καθεσθέντος αὐτοῦ ἤρξατο Θεοδώρα ἢ βασίλις πυκνότερον ἀνείλειν καὶ ἀφορᾶν πρὸς αὐτόν καὶ κατανοεῖν καὶ παρεπισχοπεῖν αὐτόν ⁸⁸ ἀκριβέστερον. Ἐπιγνοῦσα δὲ τινὰ σύσσημα ἐν αὐτῷ κατ' ὀλίγον ἐπιποφύχησεν, ὥστε καὶ ὕδωρ ἐπιχεθῆ- ναι ⁸⁹ αὐτῇ καὶ διὰ τοῦ ἀπὸ βόδων στάγματος τὸ

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ ἀνεβίβασεν? ⁸⁹ προπορευόμενος τοῦ βασιλέως; P, omisso ἔφιππος. ⁸⁷ τὸ om. A. ⁸⁸ αὐτόν om. P. ⁸⁹ ἐκχέθηναί P.

κῦμα μόλις ἀνακαλιέσθαι, ὅτεπερ οἱ τόντες ἄπακώρησαν. Εἰς ταυτὴν δὲ ἐλθοῦσα καὶ ἀναλιέ-
 φασα⁶¹ [P. 146] παρὰ τοῦ υἱοῦ καὶ βασιλέως ἐπρω-
 τέτο, τί ἄρα τὸ γαυρὸς ἐπ' αὐτῆ, καὶ πόθεν οὕτως
 ἄθρως ἐπισυνέθη αὐτῇ ἡ ἱκτασις. Ἡ δὲ μόλις
 ταυτὴν ἐκ τῶν θυρόδων τῶν φρενῶν συναθροίσασα
 εἶπεν, ὅτι Ὅν ἤκουον παρὰ τοῦ πατρός σου,
 δέσποτα καὶ τέκνον ἐμόν, μέλλειν ἐξολοθρεῦσαι
 εἴην γενεάν ἡμῶν, οὗτος ὅστιν ἐν λέγεις Βασι-
 λιον⁶² τὰ σύμβολα γάρ, ἄπερ ἔλεγον ἔχειν ἐν
 ἡμῶς διαδέχσθαι μέλλοντα, οὗτος ὁ ἄνθρωπος
 κέκτηται. Ὅθεν τὸ πρᾶγμα ἴδον τῇ διανοίᾳ⁶³
 παραλαβοῦσα⁶⁴, καὶ ὥσπερ κατ' ὀφθαλμοῦς
 τὸν διέθρον βλέπουσα, διαταρυχθεῖσα ἐξέλιπον.
 Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ δέος ἀφαιρῶν τῆς μητρὸς, καὶ εἰς
 τὸ καθιστὸς⁶⁵ ἐπανάγων καὶ παραμυθούμενος,
 Κακῶς ὑπέλαβες, εἶπεν, ὦ μήτηρ ὁ γὰρ ἄνθρω-
 πος οὗτος ἰδιώτης ἐστὶ καὶ πάνυ ἀραλῆς, ἀν-
 θρίαν μόνον ἔχων, ὅταν ὁ πάλας Σαμψών, καὶ
 οὐδὲν ἕτερον, ἀλλ' ὡς εἰς Ἐρὰν ἢ Νεμβρόδ ἐν
 ταῖς ἡμέραις ἡμῶν ἀναφανεί. Ἐξ αὐτοῦ τολμῶν
 μηδέτρα φόβον ἔχε, μηδ' ὑπόνοιαν τινα κεντήσῃ
 κορηθέν. Καὶ τότε μὲν οὕτως τὸ τοιοῦτον κῦμα ὑπὸ
 Θεοῦ φρουρούμενος παρέδραμεν ὁ Βασίλειος.

A tante ex illa filio et imperatore quidnam illi porro
 accidisset, quare de causa sic repente extra se
 facta esset, a mentis se ægre turbatione colligens,
 quod nimirum, ait, quem audiivi a patre tuo, do-
 mine et filii mi, familiam nostram extirpaturum,
 ille est quem tu Basilium vocas. Quæ enim is signa
 dicebat habiturum, qui noster hæres et successor
 futurus esset, hic homo habet. Hinc rem totam
 animo complexa ac velut jam oculis excidium usur-
 pans, conturbata actaque vertigine animo defecit
 Imperator matris metum sedans, ad sanamque
 eam mentem revocans ac solans, Male suspicaris,
 inquit, 234 o mater. Hic enim homo idiota est
 et oppido simplex, robore duntaxat præditus, velut
 antiquis temporibus Sampson, nec quidquam am-
 plius; sed velut Enachus et Nemrodus nostro hoc
 ævo existit. Nihil itaque ex illo timeas, nec sinis-
 tram ullam suspicionem geras. Inque eum modum
 tum Basilius divino numine ejusmodi obortam pro-
 cellam evasit.

16. Erat per hæc tempora Michaeli accubitor
 eunuchus, Damianus nomine, genere Sclavus. Is
 pro ea propensione qua in herum ferebatur, baud
 raro cum de aliis nonnullis ferebatur non satis ex
 officii ratione negotia pertractantibus, tum præci-
 pue de Barda Cæsare imperatoris avunculo, quod
 nimirum potestatis partem longe maximam in se
 transferret, sæpiusque æqui ac honesti metas excu-
 deret; nonnullas etiam Cæsaris dispositiones everte-
 bat, docens Imperatorem aliter se res habere ac
 ille insinueret. Mcirco Cæsar amicis suis, ilisque
 qui ingenio animique candore admonere videban-
 tur eique consulere, suadentibus, insidias in Da-
 mianum molitur; multisque apud imperatorem ca-
 lamniis onerans, instructaque probabilis accusa-
 tionem, imperatoris ab eo animum avertit ejusque
 in eum benevolentiam sustulit, ut et dignitate mo-
 vendi auctor illi exstiterit. Expulso itaque Damiano
 ea dignitas per aliquod tempus vacavit. Cæterum
 divina providentia, quo illi constitutum est, res
 agente, 235 cassa prudentia est suisque astutia
 ipsa capitur dolis. Cum enim Cæsar aliique plures
 alii alium Damiano sufficiens loquerentur, rem-
 que clanculam pro cujusque animi propensiore
 affectu sollicitarent, præter omnem illorum spem
 post breve tempus suo ipse nutu imperator Basi-
 lium accubitorem præficit, patricii quoque collata
 dignitate, nuptumque data muliere corporis forma
 et venustate atque pudore inter omnes alias nobiles
 feminas fere principe, Ingeris filia, viri eo tem-
 pore apud omnes nobilitate ac prudentiæ laude
 celeberrimi. Hoc ita gesto, ac cum magis in dies
 imperatoris erga Basilium amor incresceret, videns

ἰς. Εἶχε δὲ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους παρα-
 κημώμενον ὁ βασιλεὺς τὸν εὐνοῦχον Δαμιανὸν τὸν
 πατρίκιον, τῷ γένει Σκλαβόν, ὃς διὰ φιλοδέσποτον
 πάθος εἶλετο πολλὰς τῷ βασιλεὶ καὶ περὶ ἄλλων
 μίντων ὡς μὴ κατὰ τὸ δέον τῶν πραγμάτων ἐξ-
 ηγουμένων, ἐξαιρέτως δὲ περὶ τοῦ θελοῦ αὐτοῦ Βάρδα
 τοῦ Καίσαρος, ὡς τὸ κλειστόν τοῦ κράτους εἰς ταυ-
 τὸν μετηγάγετο καὶ πολλὰς ἐκφέρειται τοῦ καθ-
 ἤκοντος, καὶ ἐκ τοῦ ἐνιας τῶν τοῦ Καίσαρος ἀνέτρε-
 πιν⁶⁶ διοικήσεων ἑτέρως ἔχειν τὰ πράγματα ἀναδι-
 δάσκων τῷ βασιλεὶ. Ἀ' δὲ συμπαισθεὶς ὁ Καίσαρ
 ὑπὸ τῶν οικείων φίλων καὶ γνησίων παρανετῶν
 καὶ συμβούλων κατὰ τοῦ Δαμιανοῦ συσκευάζεται,
 καὶ πολλὰς διαβολαῖς κατ' αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλεῖ
 χρησάμενος, καὶ παθῶν συνθεὶς τὰ κατηγορού-
 μενα, μετακίνησε τὴν τοῦ βασιλέως γνώμην καὶ ἀπὸ
 τῆς περὶ τὸν⁶⁷ Δαμιανὸν εὐνοίας μετέστησεν, ὥστε
 καὶ διαδέχσθαι πείσαι τῆς οικίας ἀξίας αὐτόν.
 Ἐξωσθέντος οὖν ἐκείνου μὴ φρασε λοιπὸν ἐπὶ χρόνον
 τινα τὸ ποιοῦτον ἀξίωμα. Ἀλλ' ὅταν ἡ Πρόνοια πρὸς
 ἡ βούληται συναλῶν τὰ πράγματα, καὶ φρόνησις
 ἀπρακτεῖ καὶ κινουργία τοῖς οικείοις σφίσμασι
 περιεράσσεται. Τοῦ γὰρ Καίσαρος καὶ πολλῶν ἄλλων
 ἐκείνόν τε καὶ τοῦτον⁶⁸ εἰς τὸ τοιοῦτον ἐπ' ἀδιθα-
 σθῆναι ἀξίωμα λογοποιούντων καὶ λεληθῶτος ἐπι-
 σπαιδόντων, παρὰ πᾶσαν αὐτῶν ἐλπίδα μετὰ καιρὸν
 οὐ πολλὸν προβάλλεται παρακωμώμενον ὁ βασιλεὺς
 τῶν Βασιλείων, τιμῆσας αὐτόν καὶ πατρίκιον, καὶ
 γυναικὶ συζύγας εὐμορφίᾳ σώματος καὶ κάλλει
 [P. 147] καὶ κοσμιότητι πρωτεύουσα πασῶν⁶⁹ τῶν
 εὐγενῶν σχεδὸν, ἢ θυγάτηρ ἐτύχανε τοῦ παρὰ
 πάντων ἐπ' εὐγενείᾳ καὶ φρονήσει λαλουμένου τότε
 τοῦ Ἰγγρας. Τοῦτου δὲ γενομένου, καὶ καθ' ἐκά-

VARIÆ LECTIONES.

⁶¹ ἀνακάμψασα P. ⁶² τῇ διανοίᾳ om. A. ⁶³ περιλαβοῦσα P. ⁶⁴ καθιστῶς P. ⁶⁵ ἀνατρέ-
 πιν P. ⁶⁶ τοῦτον] ἄλλον P. ⁶⁷ πάντων P.

Cæsar invidiaque stimulatus ac futuri metu consternatus, eos qui ipsi insidiarum in Dantianum auctores extiterant inque eas impulerant, non raro maledictis ac convitiis incessebat, insulsos vocans ac inconsultos, quibus, inquit, ego, supra quam decebat fidem habens, ejecta vulpe ejus loco leonem induxi, ut nos omnes devoraret ac deglutiret. σθεις, και εξώσας ἀλώπεκα, λέοντα ἀντεισηγάτορ, ἴνα πάντας ἡμῶς λαγύξῃ και καταθρό-
ζηται.

17. Jam vero Michaele imperatore cum avunculo Barda Cæsare adversus Cretam profecto, ac Cæsare arrogantiæ rebus utente majorique quam pro munere auctoritate imperia edente ac præcipiente, crebræ in eum quotidie ac continuæ criminaciones ceptæ imperatoris Michaelis aures pulsare. Cepos cum venissent (est locus in Thraciis 236 maritimus ad Meandrum) ac, sive casu sive de industria, imperatoria aula sive cortinæ in humili et depresso loco, Cæsaris in conspicuo excelsoque expansæ sunt. Ilac velut speciosa arrepta occasione, qui gravi pridem animo erant ac Cæsarem oderant, multa in eum crimina jaciunt, ut qui jam insolesceret palamque in imperatoris contemptum injuriamque prorumperet, dum reliquis omnibus non contentus vel in hoc ambitiosi animi specimen de industria quæsierat, ut imperatoris tentorium humile ac depressum esset, ipsius vero conspicuum excelsumque exstaret. His itaque persuasus imperator ad adornandas illi insidias convertit animum, deque eo tollendo serio cogitat ac deliberat. Nec enim palam licebat in eum aliquid proferre aut decernere, quod pari fere dignitate fulgeret sociusque imperii esset, et quod omnes illius amicos et sodales fœderatosque pertimescerent, cunctique proceres ac duces exercitus illi addicti essent, ad eumque magis quam ad imperatorem animum attenderent, eo quod præ illo magis rebus invigilaret singulaque arbitratu suo et nutu mutaret; sed præcipue ob proconsulem et patricium Antigonum, illius filium, tunc temporis prætorianarum scholarum domesticum. Cæterum etiam habebat imperator multos ejus sibi consilii conscios, ac qui ipsi in se recepissent cædem se perpetraturos. Mane itaque 237 Cæsar ex more ad imperatoris tentorium venit, etsi mala omnia auguriaque illi ante visa erant, de præsentibus negotiis consilium cum eo habiturus. Opportunum vero illud tempus ad ejus cædem ratus imperator, natis Symbatio patricio cursus logothetæ, qui Cæsaris filiam sibi matrimonio junxerat ac conjurationis cum imperatore socius erat, indicat ut xiens sicarios inducat. Egressus ille signum dat, quod inter illos erat constitutum, ut nempe signo crucis frontem consignaret. Dato signo, molliore forsitan animo viros pavor incesserat, inque ipso sceleris articulo ob facinoris immanitatem vertigine cor-

στην ἰνιδιούσης τῆς τοῦ βασιλέως ἀγάπης πρὸς τὸν Βασίλειον, ὁρῶν ὁ Καίσαρ και τῶ φθόνῳ διακινούμενος και ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ὀρθῶδων πολλάκις τοὺς ἐπὶ διαβολῇ τοῦ Δαρμιανοῦ γενέσθαι αὐτὸν βουλευσαμένους και παρηρησαντας ἰλοιδωρεῖτο και κατεμέμετο, ἀφρονας αὐτοὺς και κακοβούλους ἀποκαλῶν, Οἷς, φησὶν, ἐγὼ παρὰ τὸ θεῶν και

17. Ἄρτι δὲ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ μετὰ Βάρδα τοῦ θείου Καίσαρος 66 κατὰ Κρήτης ἐκστρατεύοντας, και σοδαρώτερον τοῦ Κάτσαρος χρωμένου τοῖς πράγμασι και ἐξουσιαστικώτερον ἐκφέροντος τὰ προτάγματα, ἤρξαντο πικναὶ και συνεχεῖς αἰ. και' αὐτοῦ διαβολαὶ καθ' ἐκάστην τῶ βασιλεὶ Μιχαὴλ διαγγέλλεσθαι. Ἐν Κήποις δὲ γενομένων αὐτῶν (τόπος δὲ οὗτος κατὰ τὴν πρὸς Μαιάνδρου τῶν 66 θρηκησιῶν παράλιον) και εἶτε κατὰ τύχην εἶτε κατὰ σπουδὴν τῆς τοῦ βασιλέως αὐλαίας; ἤτοι κόρτης ἐπὶ χθαμαλοῦ και ἐπιπέδου ταβέσης τόπου, τῆς δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν ἀπόπτῳ και 70 ὕψηλῳ, ταύτης εὐλόγου δῆθεν δραξάμενοι ἀφορμῆς οἱ πάλοι βαρυνόμενοι και μισοῦντες τὸν Καίσαρα πολλὰς και' αὐτοῦ 11 ὡς ἐντροφῶντος ἤδη και φανερώς εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἐξυβρίζοντος, εἰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν οὐκ ἀρκούμενος κἂν τούτῳ φιλοτιμήσασθαι ἐσπευσεν, ἴνα χθαμαλῇ μὲν και ταπεινῇ ἢ τοῦ αὐτοκράτορος σκηνῇ δείκνυται, ἢ δὲ ἐκείνου περιφανῆς και μετέωρος. Πεισθεὶς οὖν τούτοις ὁ βασιλεὺς κινεῖται πρὸς τὴν και' αὐτοῦ συσκευὴν και πρὸς τὴν βουλὴν και σκέψιν τῆς αὐτοῦ ἀναίρεσεως· οὐ γὰρ ἠδύνατο φανερώς και' αὐτοῦ τι εἰπεῖν ἢ ἀποφῆναςθαι διὰ τὸ ὁμότιμον σχεδὸν εἶναι και κοινωνῶν τῆς ἀρχῆς, και διὰ τὸ δεδιέναι πάντας τὴν ἑταιριῶτιν αὐτοῦ φατρῶν και σύστασιν, και τὸ πάντας τοὺς ἀρχοντάς τε και στρατηγούς αὐτῷ προσανακείσθαι και πρὸς αὐτὸν μᾶλλον ἢ πρὸς τὴν βασιλέα ὄρῶν, ὡς και μᾶλλον ἐκείνου τοῖς πράγμασι νήφοντος και πρὸς τὸ δοκοῦν μεταφέροντος ἔκαστα, και μάλιστα διὰ τὸ τὸν ἀνθύπατον και πατρίκιον Ἀντίγονον ἐνν εἶδν αὐτοῦ δομέστικον τὸ τῆνικαῦτα τῶν βασιλικῶν τυγχάγειν σχολῶν. Πλὴν ἔσχε πολλοὺς ὁ βασιλεὺς τοὺς κοινωνοῦντας [P. 148] αὐτῷ τοῦ βουλεύματος και καταπαγγελλομένους καταπράξασθαι τὴν σφαγὴν. D Ὅς οὖν κατὰ τὴν ἑω συνήθειαν ὁ Καίσαρ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἤλθε σκηνῇ, και τοὶ πονηρῶν οἰωνῶν προφανέντων αὐτῷ, ὅπως περὶ τῶν προκειμένων βουλευσῶνται, εἰθετον καιρὸν τούτον εἶναι νομίσας ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν τούτου ἀναίρεσιν διὰ νεύματος γυωρίζει τῷ πατρίκιῳ Συμβατίῳ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου τυγχάνοντι, ὅς και γαμβρός ἦν τοῦ Καίσαρος ἐπὶ θυγατρὶ και τῆς και' αὐτοῦ βουλῆς ἐκοινωνε βασιλεῖ, ἐξελθόντι· εἰσαγαγεῖν τοὺς αὐτόχειρας αὐτοῦ γενέσθαι ὀφειδοντας· Ὅς ἐξελθὼν και τὸ συγκατεμνον σημεῖον πεποιηκώς, ὅπερ ἦν τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον 72, τῇ οἰκείᾳ ὕψι· ἐπισφραγίσασθαι, ἐπὶ

VARIE LECTIONES.

66 θεῶν και Καίσαρος? 66 τῶν om. P. 70 και om. P. 71 fort. πολλὰ και' αὐτοῦ διαβάλλουσιν, vel διαβολὰς προβάλλουσι. Combef. 72 ὅπερ ἦν τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον om. P.

εκαίνοι μαλακόφυχοι ⁷⁵ τυχόν ὄντες ἀπεδύλασαν καὶ πρὸς αὐτῷ τῷ δευτέρῳ γεγονότας διὰ τὸ μέγεθος τῆς πράξεως Πιγγύλασαν, καὶ τριβὴ τοῦ χρόνου ἐγένετο, ἐν ἀμυχανίᾳ κατεστῆθ βασιλεὺς, καὶ διὰ ⁷⁶ τινος τῶν βασιλείων κατευναστών μαθῶν αὐτοῦ, κατεπηχίναί καὶ δευτέρῳ καὶ ἀναβίβασθαι τὸ ἐγχείρημα, τῷ ὄντι διανοίας τόλμημα καὶ φρονεῖς ἀνδρείας, καὶ εὐθαρσοῦς· καὶ τῶν ἔθνον τινὰ οικιστῶν τε καὶ πιστῶν ἐκπέμπει πρὸς Βασιλεῖον τὸν πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον, καὶ δηλοῖ μετὰ δέους αὐτῷ, ὡς Εἰ μὴ θ' αὐτὸν ἀναρρώσῃς τοῦς εἰς τὸ πρῶτον ἡτρεπισμύθρους, καὶ παρορμήσῃς αὐτίκα πρὸς τὸ ἐργάζεσθαι, κἀντὼς οἶδα ὅτι εὐθέως ἐμὲ δεήσει ὅπ' ὁ τούτου ἀναρῆθῃναι· ἀδύνατον γὰρ λαθεῖν αἰγτὸν ⁷⁷ τὰ κατ' αὐτοῦ μοι βεβουλευμένα, καὶ ὀδέετε μᾶλλον ὑμῖς αὐτόχειρες καὶ σφαγεῖς χρηματίζομαι μου. Ἄπερ ἀκηκῶς ὁ Βασιλεὺς, καὶ περὶ τοῦ βασιλέως μὴ τι πάθει ⁷⁸ ἐν ἀγωνίᾳ γεγυῶς, θάπτεον θαρραλέους ἐποίησε τοῦς δευτέρους καὶ τοῦς τρέμοντας εὐθαρσεῖς, καὶ τῇ τοῦ βασιλέως αὐτοῦς ὑπηρετήσασθαι βουλή διηρέθισεν. Ὡς ὡς περ μένους πλησθέντων καὶ ἀθρόως εἰσπηδησάντων εἰς τὴν βασιλείω σκηνήν, ὁ Καῖσαρ, ὅπερ ἦν, ἐπ' αὐτῶν ἐόξας εἶναι τὴν συνδρομήν, ἀναπηθήσας τοῖς τοῦ βασιλέως περιεπλάκη ποσίν. Ὡς ἐκεῖθεν ἐλύσαντες οἱ αὐτόχειρες πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ βασιλέως ἀπέσφαξαν. Πρώτην εἶχε μετ' εἰκάδα ὁ μῆν ὁ ⁷⁹ Ἀπρίλλιος, τῆς τισσαρεσκαιδεκάτης ἐπινεμησεως. Εὐθύς οὖν ἡ στρατεία τῷ βασιλεὶ καταλύεται, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανάγεται.

ἦ. Τῆς δὲ Προνοίας ἀγοῦσης τὸν Βασιλεῖον εὐμηχάνως πρὸς ὅπερ ἐβούλετο, εὐθέως μετὰ τὴν ἐκ τῆς ⁸⁰ στρατείας ὑποστροφῆν υἰοποεῖται τοῦτον ὁ βασιλεὺς (εὐτύχανε γὰρ καθάπαξ οικείας γονῆς ἀμοιρῶν) καὶ τῆς τῶν μαγίστρων ὑπερλάμπρου τιμῆς ἀξιοῖ. Ἐφ' ὧν τῇ βραχανίᾳ διαβρῆγνύμενος ⁸¹ ὁ λογοθέτης Συμβάτιος, καὶ μὴ δυνάμενος τὸν φθονούμενον καθορῆν οὐκ ὀλίγην ἐπιθῶσιν καθ' ἐκάστην [P. 149] λαμβάνοντα, παραιτεῖται μὲν τὴν προσοῦσαν αὐτῷ μέχρι τότε ἀκονίαν, ὡς μὴ δυνάμενος κατὰ τὴν βασιλεύουσαν ζῆν, τῆς δὲ τῶν Ἰώνων ⁸² ἤτοι Θρακησίων στρατηγίας αἰτεῖ τὴν ἀρχήν. Οὗ τὴν αἰτησὶν ὁ βασιλεὺς ἐκπληρῶν προβάλλεται τοῦ εἰρημένου θέματος στρατηγόν. Ὀλίγου δὲ διαλθόντος καιροῦ, καὶ τῶν πραγμάτων ἐπισφαλῶς σαλευόντων καὶ τῆς ἀρχῆς κραδαιομένης καὶ ζηταύσης τὸν προστησόμενον διὰ τὸ τὸν βασιλέα πρὸς ἄλλοις μᾶλλον εἶναι ἢ πράγμασιν εἰς δέον εἰδέναι χρῆσθαι, ἀρτίτερον δὲ τὰ πολλὰ λανθάνειν διὰ τὸ τὸν κοινῶν τῆς ἀρχῆς Καῖσαρα ἀεὶ τὰ κατεπαίγοντα διοικεῖν καὶ αὐτῷ σχεδὸν ἀνακείσθαι τὰ πράγματα καὶ τὴν μέριμναν πᾶσαν τῆς κοσμητικῆς διοικησεως, ἐγίνοντο καταδοήσεις τε καὶ διαγογγυσμοὶ κατὰ τοῦ βασιλέως παρὰ τε τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ τοῦ πολιτεύματος καὶ παρὰ πάντων σχεδὸν τῶν ὄντων ἐπὶ τῶν διοικήσεων καὶ μεταχειριζομένων ⁸³ τὰ πράγματα, ἐτι δὲ καὶ ⁸⁴ παρὰ τῶν ⁸⁵ στρατευμάτων

A repti moras nectebant. Hinc imperator consilii inops penitus hæsitare; audiensque ex quodam sacri cubiculi ministrorum conjuratos animis consternatos ac formidolosos aggressionem differre, (mentis sane sensusque generosi audacisque facinus) ex cubiculi intus domesticum quemdam fidumque ad Basilium patricium et accubitorem mittit, metuque actus denuntiat: *Ni citius iis qui ad rem patrandam parati sunt animos addideris, neque statim manum operi admoveant eos impuleris, non festinus novi ab eo me necatum iri. Neque enim fieri potest ut ille non noverit quas in eum insidias struxi; vosque potius me necis auctores videbimini esse ac sicarii.* His auditis Basilium, anxiusque ne quid mali imperatori **238** accideret, quam citissime pavidos audaces facit, terrore percussos fiducia erigit, et ut imperatoris decreto asserviant impellit. Velut itaque animis pleni, in imperatoris tentorium irrumpunt. Cæsar, id quod erat advertens, in se sui que tollendi gratia fieri concursum, resiliens ad imperatoris pedes provolvitur. Quem inde extractum sicarii ante illius pedes jugularunt, mensis Aprilis die vicesima prima (id est a. d. 11 kal. Maias), 14 indict. Statimque dimisso exercitu imperator Constantinopolim revertitur.

18: Verum Providentia solerti Basilium serento consilio, quo illi collibitum erat, illico reversus imperator ab illa expeditione Basilium in filium adoptat, quod ipse nullos prorsus liberos suscepit, et magistrorum præfulgente dignitate condecorat. His Symbatius logotheta invidia rumpitur; nec ferens videre, in quem sic livore exarserat, incrementis ingentibus in dies augescere, munere, quo hactenus functus fuerat, se ipse abdicat, quasi in urbe regia vivere non posset; Ionumque (id est, Thracesium) præfecturam, et ut illis dux præficiatur, deponit. Imperator votis annuens ejus quod dicebam thematis ducem præficit. Parvo elapso tempore, cum res periculi salo jactarentur imperiumque nutaret ac præsidem curatoremque quæreret, quod imperator aliis potius rebus **239** animum adverteret quam ut ex officii ratione rempublicam gereret (et ante quidem non ita plerisque patebat, quod imperii collega Cæsar urgentia quæque administrabat, inque eum tota fere rerum moles omnisque Romani orbis administrandi cura incumberebat), adversus imperatorem expostulationes et querimonias moveri, tum a senatu civiumque proceribus, tum fere ab omnibus quibus munera rerumque gerendarum cura commissa erat, nec non ab exercitibus urbanaque omni multitudine; de quibus per necessarios intimoque certior

VARIE LECTIÖNES.

⁷⁵ μαλακώτεροι P. ⁷⁶ παρὰ A. ⁷⁷ αὐτὴν αὐτῷ A. ⁷⁸ ὁ post μῆν om. A. ⁷⁹ τῆς om. P. ⁸⁰ ἀπνεύμενος P. ⁸¹ Ἰωάννην A, i. e. Janninorum. ⁸² μετεχειριζομένων P. ⁸³ καὶ et τῶν om. P.

factus, vix tandem aliquantisper emergens suamque agnoscens in procuranda republica non modo negligentiam ac segnitiam, verum etiam ineptitudinem ac vecordiam, timensque ne multitudo concitata turbas cieret aut rebellaret, statuit rerum gendarum adiutorem et imperii collegam sibi adhibere. Quodque ante non multos dies Basillum a Iuplaverat, eumque non solum viribus sed et prudentia mentisque sagacitate reliquis vulgo præstare noverat, astisque idoneum ad supplendum quod ipsi in gubernanda orbis scapha industriæ atque operæ deerat, una quoque divina Providentia rem promovente, in hoc animum consilio obfirmat, omninoque decernit ut Basillum imperatorem constituat. Ac sane Deo consilium prosequente rrique a Iuntore, die ipsa Pentecostes, qua Patris ille Paracletus in Christi Deique nostri discipulos venit, in celebri et a Dei Sapientia nuncupato templo Basillius regio diademate coronatur, manu quidem tunc imperantis Michaelis, calculo vero et iudicio Christi in perpetuum regis, a. d. 7 kal. Junii, indictione secundum Romanos 14. Ubi audivit Symbatius pro muneris ratione in provincia agens, invidiam qua contabescebat hamone ferre non potuit; sed pari secum furore concitum habens Peganem patricium, qui Opsicii præfectus erat, ad defectionem attendunt animum tumultumque excitare parum caute constiuunt. Itaque in sententiam adductis ordinibus, quos obnoxios habebant, exsequuntur consilia: Michaelent acclamant ut imperatorem, quo scilicet inde multitudinem allicerent nec rebellionis calcaneum adversus imperatorem se levare ostenderent, Basillum vero maledictis impunt omnique verborum procacitate lacerant ac conviciis compluunt. Taliq; apparatu stulte admodum frementes messis tempore irrumpunt, multosque procerum agros urbi vicinos igni ferroque vastant, nec paucas naves Constantinopolim navigantium in stationibus deprehensas succendunt. Hieme autem appetente dirimuntur, clam ac viritum sceleris sociis aufugientibus. Quare tragediæ auctores saluti fuga consulere conati sunt. Ac Symbatius quidem in castellum subit, quod Latæ Pctæ vocant, Peganem vero Cotyaium occupat. Nihil tamen eo commento commodi consequuntur. Capti enim ab imperatoris milite vincti ad eum adducuntur. Agebat tunc imperator in S. Mamantis regis ædibus; vidensque, multum vecordiam et temeritatem ac contumaciam non sine convicio exprobrans, prius verberibus æstatis cæsus, demum lege agens supplicio damnavit. Ac Symbatius quidem oculo effosso atque una manu amputata in exilium mittitur: Peganem vero ipse quoque oculis spoliatus, naribusque ferro amputatis, relegatur. Quanquam hos ipsos

καὶ παντὸς τοῦ πλήθους τοῦ ἀστικοῦ· ἃ διὰ τῶν εἰκισιωτάτων ὁ βασιλεὺς γνοὺς, καὶ μόλις ὄλου ἐπὶ βραχὺ ἀνανήψας, καὶ ἐπαγνοὺς τὴν οἰκειαν περὶ τὰ κοινὰ οὐ μόνον ἀμείλιαν καὶ βραθυμίαν, ἀλλὰ καὶ ἀνεπιτηδειότητα καὶ ἀφελειαν, καὶ ἐπανάστασιν ἢ ἀπόστασιν παρὰ τοῦ πλήθους εὐλαθεθεῖς, ἔγνω κωνωνῶν τῶν πραγμάτων προσλαβῆσθαι καὶ τῆς ἀρχῆς· καὶ ἐπέπερ πρὸς ὀλίγου υἱοποιτησάμενος ἦν τὸν Βασίλειον. ἦδει δὲ αὐτὸν οὐ μόνον ἀνδρὶν, ἀλλὰ καὶ συνέσει τῶν πολλῶν διαφέροντα καὶ ἱκανὸν ἀναπληροῦν αὐτοῦ τὸ ἐν τῇ κυβερνήσει τοῦ κοσμοῦ σκάζους ὑστέρημα, ἅμα καὶ τῆς θείας ἐναγούσης εἰς τοῦτο Προνοίας αὐτὸν, βεβαίῳ πρὸς τοῦτο τὴν γνώμην αὐτοῦ ὥστε Βασίλειον βασιλεῖα... Καὶ δὴ Θεοῦ συναφαπτομένου τῆς βουλῆς καὶ τοῦ πράγματος, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς, ἐν ἣ τοῦ Πατρὸς ὁ Παράκλητος πρὸς τοὺς τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν ἐφοίτησε μαθητάς, ἐν τῷ περιβλέπτῳ καὶ ἐπανωμίῳ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ναῶ τῶν βασίλειον ὁ Βασίλειος περιτίθεται στέφανον, χειρὶ μὲν τοῦ τότε Μιχαὴλ βασιλεύοντος, ψήφῳ δὲ καὶ κρίσει Χριστοῦ τοῦ ἀεὶ βασιλεύοντος. Ἐκτεν πρὸς ταῖς εἰκοσιν ἔειχεν ὁ Μάιος μὴν, τῆς τεσσαρσκαίδεκάτης κατὰ Ῥωμαίους ἐπινεμήσεως. Μαθῶν δὲ τὸ γεγονός ὁ Συμβάτιος κατὰ τὴν ἀπονεμηθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίδα διάγων, οὐκ ἠδυνήθη τὸν διατῆκοντα φόβον αὐτῷ ἀνθρωπίνως ὑπανεγκεῖν, ἀλλὰ συναπομαένετα σῶν καὶ Πηγάνην ἐκείνον τὸν πατρικιον, ἃς τῆς κατὰ τὸ Ὀψίκιον ἡγεῖτο στρατηγίδος [P. 150], εἰς ἀπόστασιν βλέπουσι, καὶ μούλων ἐξ ἀπονοίας ἔγνωσιν συνιστῆν. Ἀναπεισαντες δὲ καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ στρατεύματα εἰς ἔργον ἐξάγουσι τὰ βουλευμάτα, εὐφημοῦντες μὲν τὸν Μιχαὴλ ὡς βασιλεῖα διὰ τὸ ἐκ τούτου τὰ πλήθη ἐπαγεσθαι καὶ μὴ δοκεῖν πτέρναν ἀποστασίας αἰρεῖν κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος, δυσφημοῦντες δὲ τὸν Βασίλειον καὶ μυρίαὶ πλύνοντες ὕδρεσι. Φρουράμενοι δὲ ταῖς τοιαύταις ἀπονοίαις κατὰ τὸν τοῦ θέρους καιρὸν, καὶ πολλοὺς ἀγροὺς τῶν κατὰ τὴν βασιλεῖαν δυνατῶν πυρπολήσαντες, καὶ ναῦς οὐκ ὀλίγας τῶν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ποιοῦμένων τὸν πλοῦν ἐν τοῖς ὄρμοις κατασχόντες καὶ κατακαύσαντες, ὡς ἐφθασεν ὁ χειμῶν, διαλύονται, διαδιδρασκόντων λάθρα καὶ κατ' ὀλίγους τῶν κοιωνῶν τοῦ τομήματος. Ὁ συνιδόντες οἱ τοῦ δράματος ἀρχηγοὶ φυγῆ τὴν σωτηρίαν λαβεῖν ἐπειράθησαν. Καὶ ὁ μὲν Συμβάτιος εἰς τὸ τῆς Πλατείας λεγομένης πέτρας φρούριον ὑπιστρέφεται, ὁ δὲ Πηγάνης κατέχει τὸ Κοτυαῖον. Ἄλλ' εἰς οὐδὲν τῆς τοιαύτης ἐπινοίας ἀπάναντο ὑπὸ γὰρ τῆς τοῦ βασιλεῦς ληφθέντες χειρὸς δέσμοι πρὸς αὐτὸν ἀναφέρονται. Καταλαμβάνουσι δὲ τοῦτον ἐν τοῖς τοῦ Ἁγίου Μάμαντος παλατίοις διάγοντα ἰδῶν, καὶ πολλὰ τῆς ἀπονοίας καὶ ἀταξίας οὐκ εἰδίας τε καὶ λοιδορησάμενος, καὶ διὰ μαστίγων πρότερον ἐπεξεληθῶν ἱκανῶν, ὑστερον ἐκδότους ταῖς

VARIE LECTIONES.

¹¹ τῆς om. P. ¹² βασιλεῖα... om. A. ¹³ ἁγίας om. P. ¹⁴ τῆς om. P. ¹⁵ αὐτοῦ A. ¹⁶ εἰς ἔργον ἐξάγουσι τὰ βουλευμάτα om. P. ¹⁷ κατόναντο P. ¹⁸ διάγοντα om. P.

τοῦ νόμου ποιῶναι; ἐποιήσατο. Καὶ ὁ μὲν Συμβάτω; A generosi pectoris imperator Basilius, postquam solus rerum potitus est, ab exilio revocavit, pristinaque omnia munera, quibus ante rebellionem gaudebant, liberaliter indulisit, ac ne vestigium quidem odii ostendens pro veteris injuriæ memoria sæpius ad mensam secum adhibebat verbisque solabatur, ac beneficiis largus, cujus sibi per dementia auctores existerant, infortunium levabat ac miseriā.

τοῦ νόμου ποιῶναι; ἐποιήσατο. Καὶ ὁ μὲν Συμβάτω; A generosi pectoris imperator Basilius, postquam solus rerum potitus est, ab exilio revocavit, pristinaque omnia munera, quibus ante rebellionem gaudebant, liberaliter indulisit, ac ne vestigium quidem odii ostendens pro veteris injuriæ memoria sæpius ad mensam secum adhibebat verbisque solabatur, ac beneficiis largus, cujus sibi per dementia auctores existerant, infortunium levabat ac miseriā.

19. Verum hæc postea. Tunc vero etiam sine accepit quæ ante annos trecentos et quinquaginta vaticinatio oraculūque præcesserat, Isaaci, viri inter sacerdotes atque monachos dono prænoscenti futura præcellentissimi. Trahebat is quoque ex Arsacidarum gente originem, divinaque visione didicerat tot annorum cursu spatio fore ex Arsacis posteris, qui Romani imperii sceptra capesseret. Res ex omnium voto successit, 242 tum scilicet procerum ac nobilium, tum reliquæ omnis plebis ac civium, militum quoque ac ductorum exercitus omniumque toto late imperio per provincias urbesque subditorum. Omnes enim maxime peroptabant virum ejusmodi rebus præfici, qui tenuiorem ipse fortunam expertus procerum majorumque in pauperes injurias non nesciret iniquasque eorum rapinas, qui denique humiliorum a contribulibus tantum non excidia et direptiones plagiaque nosset. Quæ omnia Michaelē imperatore occasionem tempusque nacta etiam etiamque vim roburque habuerant, cum ille aliis potius rebus animū attendebat quam ut publicis ejusmodi caris operam ac studium poneret.

20. Enimvero cum huc usque devecta mihi oratio sit, operæ pretium esse existimo ut Basiliū imperatoris tantisper intermissa historia, re altius repetita, quoad fieri poterit, paucis narrem quæ Michaelis imperatoris vita fuerit, quibus ille studiis delectaretur, et in quibus omne tempus atque operam perderet ac ærarium exhauriret; ut inde reputans nosse possit, quisquis voluerit, divino palam factum suffragio ut Basilius ad imperium vocaretur (fieri enim non poterat ut res, quo erant statu, consistentere), ipsūque in se ipsū Michaelē gladius strinxisse, atque eorum a quibus necatus est dexteræ rolorasse et in propriam cædem excitasse: sic nimirum ab omni se honesti rectique studio extorrem 243 fecerat, sicque improba omni actione debacchari gloriæ ducebat, ac sic divina ludicro habebat ac traducebat; sic denique civiles ac naturæ leges violaverat. Sibi enim impudicorum et impurorum scelestissimorumque ganeonum cœlum adhibens, regiæque majestatis dignitatem indignis modis debonestans, crapula et ebrietate et impuris amoribus obscenisque narrationibus, tum etiam aurigis et equis et curibus ac (quæ inde est) insaniam ac dementia vir miseram

VARIÆ LECTIONES.

ᾠ καὶ om. P. ᾠ μονάρχην P. ᾠ καὶ om. P. ᾠ τῶν om. P. ᾠ ἦρχοντο τοῖς πράγματιν P.

bilis dies insumebat, inque ejus generis monstra ac pestes publicas ararii opes effundebat. Quodque sane omnium miserimum est, ipsa quoque nostras fidei symbola irridens ac ludificans, ex mimico ac ridiculo suo comitatu constituens qui venerabilium sacerdotum cœtus formam referrent, deridenda illa ac ostentul habenda exponebat. Pauca ex illis referam, non plura, ut ex paucis cognoscatis et reliqua.

21. Quod is itaque aurigam ageret cursusque agitaret, equorum currui aurigæ amictu ipso insidens et in cursibus reciprocis cum æmulis decertans, tum intra urbem ipsamque regiam, tum ruri in regis ædibus quæ in S. Mamantis sunt, immensamque pecuniæ vim in istis insumeret, ita nimirum ut bellici sumptus in spectaculorum ac ludorum usum converterentur, Romanæque opus in thymelica tripudia et nugæ effunderentur, 244 inque impuras et sceleratas bacchationes lascivosque amores thesauri regii prodige affluenterque exportarentur, ut quod omnibus notum sit ac manifestum, omittendum mihi esse duxi. Quod autem res divinas ludos sibi fecerit, exque impuro obscenoque ac effeminato illi adhærentium sodalitiio patriarcham unum vocaverit, exque illis undecim metropolitans designarit, tanquam ipse ad complendum numerum duodecimus foret, id vero narrabo. Profanum ac sceleratissimum Grullum patriarcham appellans, archieraticaque auro interstincta ac præfulgenti veste amiciens, tumque illi omophorium imponens, nec non in ordine metropolitans alios undecim, uti dicebam, ex eodem sibi adhærentium sodalitiio constituens, ac duodecimam se ipsum Colonix archiepiscopum vocitans, præbens singulis citharam, quam sub sacerdotali amictu ferrent, et præcipiens ita tectas pulsare, sic cum illis ludens ac deridens traducensque rem sacram peragebat, cum scelestis scelestissimus, cum profanis impius. Cum secreta precatio recitabatur, sensim ac lene citharis strepere injunctum erat: cum vero sacerdotem vocem elevare vel eorum respondere tempus posebat, tum illis gravitor plectro pulsatis intonare decebat, melodiaque adstantium aures, et ut clare audirentur, circumsonare. Ad hæc sacris vasis, lapidibus pretiosis margaritarumque 245 fulgore intermicantibus, argentoque et auro conflatis, quibus non raro in sacris mysteriis usus fuerat, sinapi acetumque injicientes, sic sodales nullo cum visu verbisque turpibus et obscenis, spurcissimisque et execrandis gestibus, inpertiebant. Verum hæc sinamus.

τοίνυν σίνηπι καὶ ὄξος ἐμβάλλοντες οὕτω μετεδίδοσαν τοῖς ὁμοίοις μετὰ πολλοῦ τοῦ μεταξὺ γέλωτος καὶ βημάτων αἰσχυρῶν καὶ σημάτων ἀποτροπαίων καὶ βδελυρῶν. Εἶεν.

22. Cum aliquando sanctissimus patriarcha Ignatius, ecclesiastico omni cœtu et ordine stipatus, piis supplicationes in pomerio extra muros obiret, et ad divinum quoddam templum consueta cantica

ἄθλιος διημέρευε, καὶ εἰς τοὺς τοιοῦτους ἀνθρώπους ἀφαιδῶς ἐξεκένου τὰ δημόσια χρήματα. Καὶ τὸ ἐπὶ σχετιώτατον, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ τῆς πίστεως ἡμῶν σύμβολα χλευάζων καὶ κερτομῶν, ἀντιτύπους τῶν σεμνῶν ἱερῶν ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν μίμων καὶ γελῶν καταστησάμενος, μυκτηρισμῶν καὶ χλευῶν ἐτίθει ταῦτα καὶ γέλωτα. Δηγήσομαι δὲ τινὰ ἐξ αὐτῶν, οὐ πολλὰ, ἵνα ἀπὸ τῶν ὀλίγων γνῶτε καὶ τὰ λοιπὰ.

[P. 152] κα'. Ὅτι μὲν οὖν ἀρματηλάτης καὶ ἡνίοχος ἦν, ἐπὶ ⁹⁹ τοῦ ὄψεως τῶν Ἰππων μεθ' ἡνιόχου στολῆς καθεζόμενος καὶ πρὸς τοὺς διαύλους τῶν δρόμων τοῖς ἀντιτέχνοις διαμιλλώμενος ἔνδον τε ⁹⁹ τῆς βασιλευούσης καὶ τῶν βασιλείων καὶ ἔξω κατὰ τὰ ἐν τῷ τοῦ μάρτυρος Μάμαντος βασιλικῆ ἐνδιατήματα, καὶ ὅτι πάμπολλα χρήματα εἰς ταῦτα ἀνήλκυε, θεωρικῶν γενομένων τῶν στρατιωτικῶν, καὶ ἀπὸ τῶν πολεμικῶν τάξεων εἰς τὰς θυμεικῆς ἐρχήσεις καὶ λέσχας ὁ Ῥωμαϊκὸς ἐξεχείτο πλοῦτος, καὶ εἰς ἀσελεῖς καὶ παρανόμους βακχείας καὶ ἔρωτας ἀσώτους ἀσώτως καὶ ῥύθην ἐξοφοροῦντο οἱ βασιλικὸι θησαυροὶ, ὡς πᾶσι γνῶριμον καὶ καταφανὲς καθεστὼς παρήσειν· μὴ δοκῶ· ὅτι δὲ τὰ θεῖα κατέπειρε, καὶ ἀπὸ τῶν συνότων αὐτῷ μιαρῶν καὶ ἀσελεῶν ἀνδρογύνων καὶ πατριάρχην ἕνα ὠνόμαζε καὶ μητροπολιτὰς ἐκ τούτων ἀφώρισεν ἔνδεκα ὡς αὐτοῦ συμπληροῦντος τὸν δώδεκα ⁹⁷ ἀριθμὸν, τούτο δὲ ⁹⁸ διεγήσομαι. Τὸν γὰρ ἑναγῆ καὶ μιαρῶτατον ἐκείνον Γροῦλλον ⁹⁹ τὸ τοῦ πατριάρχου ἐπισημίας ὄνομα, καὶ ἀρχιερατικῆ τούτου χρυσοστικῆ καὶ ὑπερλάμπρῃ κοσμησας στολῆ καὶ ὠμοφόριον περιθεῖς, καὶ ἐν τάξει μητροπολιτῶν ἐτέρους ἕνα πρὸς τοῖς δέκα, ὡς εἰρηται, ἐκ τοῦ αὐτοῦ τῶν ὁμογνωμῶν αὐτῷ συνεδρίῳ σκευίας, καὶ δωδέκατον ἑαυτὸν Κολωνίας ὀνομάσας ἀρχιεπίσκοπον, καὶ κιθάραν ἑκαστον ἐσῶθεν τῆς ἱερατικῆς στολῆς ἐπιφέρεισθαι δοῦς, καὶ ταύτας κάτωθεν ὑψηλεῖν προστάξας, οὕτω σὺν αὐτοῖς τὴν ἱερὰν δῆθεν παίξων καὶ κατορχούμενος ἐπετέλει μυσταγοίαν καὶ λειτουργίαν, μετὰ τῶν παμμιάρων ὁ μιαρῶτατος ¹, μετὰ τῶν βεθῆλων ὁ ἑναγῆς. Καὶ ὅτε μὲν μυστηριώδης δῆθεν εὐχὴ ἐλέγετο, ἡρέμα τὰς κιθάρας εἶδει ὑποφωνεῖν· ὅτε δὲ ἱερώς ἐκφώνησιν ἡ λαοῦ ἀμοιβαίαν ἀπέκρισιν ὁ χρόνος ² ὑπέβαλλεν, ἐπὶ μέγα τὰς κιθάρας τῷ πλήκτρῳ κρουόμενας εἶδει ἡγεῖν καὶ ἐξάκουστον αὐτῶν τὴν μελωδίαν καθίστασθαι. Εἶτα τοῖς σκεύεσι τοῖς ἱεροῖς, ἅτινα λίθοις τιμίοις καὶ μαργάρων κατεκοσμητο φαίδροθησιν, ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ κατεσκευασμένοις, ³ καὶ λελετουργηκότα πολλάκις τῇ θεῖα μυσταγωγίᾳ ἐτόγγανεν, ἐν τούτοις

κβ'. Τοῦ δὲ ἁγιωτάτου πατριάρχου Ἰγνατίου ποτὲ, μετὰ πάσης τῆς περὶ αὐτὸν ἐκκλησιαστικῆς θορυφίας καὶ τάξεως, λιτανελαίς ⁴ πρόδοον πρὸς τὴν πόλιν· ποιουμένου καὶ πρὸς τινὰ κορευομένου θεο-

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ ἐπὶ] ἐκ P. ⁹⁹ τε om. P. ⁹⁷ δωδέκατον P. ⁹⁸ ὁ δὲ A ⁹⁹ Γροῦλλον Barberinus, Γροῦλλον AP. ¹ παμμιαρῶτατος; P. ² ὁ χορὸς; P. ³ λιτανελαίς Λ.

ναδὸν μετὰ τῆς εὐθυρίας [P. 153] ἱερᾶς μελοφθίας καὶ Ἀ καταστάσεως, συνέθη καὶ τὸν δυσσεβῆ καὶ βίβηλον τοῦ βασιλέως ὁ πατριάρχην Γρύλλον, Ἰσρατικὴν στολὴν ἀμπαχόμενον καὶ θυμῷ ἔποχουσιμον, μετὰ τῶν δυσσεβεστέρων αὐτοῦ μητροπολιτῶν καὶ πάσης αὐτοῦ τῆς σκητῆς τε καὶ Σατυρικῆς χορείας καὶ τάξεως, ἀκόλουθα τῶν οἰκείων πράξεων θυμελικῶς ἐπιτραγυφθοῦντας καὶ φθόντας ἐξ ἐναντίας χωρεῖν. Ὡς δὲ πλησίον ἐγένοντο, τοὺς ὅμοις τοῦς φελόντας μετewpισαντες καὶ τὰς κισθάραις εὐτονώτερον κρούσαντες, καὶ ῥήματα καὶ ἄσματα πορνικὰ κατὰ τὸν φθόγγον τοῦ μέλους τοῦ ἱεροῦ ἀντεπέδοντες, καὶ Πανικῶς τε καὶ Σατυρικῶς σκιρτῶντες, καὶ κυμβαλλίζοντες, καὶ ὡς ἀντιτέχνους τοὺς Ἰσραεῖς ὁ καὶ τὸν ἀρχιερέα μωκτηρίσαντες, τὴν διαβολικὴν χορείαν καὶ πορείαν διήνυσαν. Πυθόμενος δὲ ὁ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς, καὶ μαθὼν οἰτινὲς εἰσι καὶ παρὰ τίνος καὶ ἐπὶ ποίῃ προφάσει συνέστησαν, πολλὰ καταστεινάξας καὶ ἀποκλαυδάμενος τὸν κορυφαῖον τούτων καὶ αἴτιον, καὶ μετὰ θακρῶν τοῦ Θεοῦ θεηθεῖς στήσαι τὴν τοιαύτην βλασημίαν καὶ ὕβριν καὶ διασκαδάσαι παρὰ τὸν φθὸν τοὺς δυσσεβεῖς, ἵνα μὴ βεβηλῶνται τὰ ἄγια καὶ τὰ μυστικά καὶ σεπτὰ διασύρῳνται, τῆς προκειμένης ὑμνωδίας ἐχόμενος, τὴν πορείαν διήνυσεν.

κγ'. Ἄλλοτε ποτὲ ἐπὶ φαυλισμῷ δῆθεν τοῦ δοιδιμου τούτου ὁ Ἰγνατίου τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς οἰκίας μητρὸς ἐμπαιγμῷ ὁ ἀνόητος καὶ παραπλήξ βασιλεὺς, τοιοῦτον τι ἰδραματούργησεν. Ἐν τῷ ὑπερλάμπρῳ Χρυσουτρικλίῳ ἐπὶ τοῦ βασιλείου θρόνου κρηκαθεθεῖς, καὶ τὸν αἰσχρότατον Γρύλλον μετὰ τὸν ἀρχιερατικῶν ἐνδυμάτων ὡς εἰς ὄνομα τοῦ ἀληθῶς πατριάρχου πλησιασάτα ἐκαστοῦ ὁ παρακαθισάμενος, καὶ τὴν ἀρχιερεὶ Θεοῦ κρέπουσαν ἀπονέμων τιμὴν, καὶ μετὰ τοῦ τῆς κεφαλῆς καλύμματος ἐπικρύβασθαι τὴν ἐξάνιστον γενειάδα τεποιηκῶς. τὴν ἰδίαν μητέρα διὰ τίνος τῶν υαλαμητικῶν εὐνοῦχων δηλοῖ, ὡς Ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης Ἰγνατίος ἐταυθθα μετ' ἐμοῦ συγκαθίσταται, καὶ εἰ βοῖλαι λαθεῖν τὴν εὐχὴν αὐτοῦ, ἐλθὲ καὶ μετ' ἐμοῦ ευχαρίεις αὐτῆς. Ἐκλήθη δὲ οἷα φιλευσεθῆς γυνὴ καὶ φιλόθεος, πύθον πολὺν καὶ πίστιν ζέουσαν πρὸς τὸν ἀγιώτατον κερήμενῆ Ἰγνατίον, σπουδαίως ἐκθραμύσα ὡς ἡκουσε, καὶ μηδὲ ἀνεῖσαι δι' αἰδῶ θυναμένη, ἐξω δὲ πάσης κακίας καὶ ὑπονοίας τυγχάνουσα καὶ μηδὲν τι φαῦλον ὑποποτήσασα, προσέπιπε τοῖς ποσίν, ἰδοὺ, τοῦ ἀγίου ἐκαίνο ἀρχιερέως, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἰδέστο εὐχισθαι. [P. 154] Ὁ δὲ παμμύλαρος ἐκείνος τῆς καθέδρας ὄλιγον ὑπεγερεῖς καὶ ἀπ' αὐτῆς τούαντιον ἀποστραφείς, ὄνυδη φόρον ἀπὸ τῶν μυστῶν ἐγκάτων ἀφείς, πρὸς αὐτὴν ἀπεφθέγγετο, ὅτι Ἴνα μὴ λέγῃς, κυρὰ, ὡς οὐδὲ κάρ τούτῳ σε ἠέλωσάμεθα. Τοῦ δὲ βασιλέως ἀνακαγγάσαντος καὶ αὐτοῦ τοῦ παρβεδῆλον παμμέγθεος ἐχγέλασαντος, καὶ πολλὰ καταφλυαρησάντων ἢ μᾶλλον τῷ παραφῶρῳ τῆς γνώμης ἀλογώτατα ἐξοιστερσάντων, ἐπιγούσα τὸ κλάσμα καὶ τὴν ἀπέτην ἢ βασιλεῖς, καὶ

modulando religiosa pompa modestaque procederet, contigit ut et impius profanusque patriarcha Grullus, sacerdotali stola indutus asinoque vectus, cum metropolitae ejus ipsam impietatem majori impietate superantibus omnique sua scena et Satyrico choro atque ordine, pro suorum operum ratione thymelicorum more nugas tragice exaggerando ac concinendo, adversis frontibus concurreret. Cumque prope fuissent, rejectis in humeros sublatisque peculis plectroque graviore pulsatis citharis, ve baque meretricia ac canones ad sacrae modium cantionis ex adverso cantillantes, Panumque in morem et Satyrorum tripudiantes ac cymbalis perstreptentes, velutque artis æmulos sacerdotes divinumque antistitem naso suspendentes, diabolicam choream iterque paragebant. Sciscitatus vero Dei prorsus, discensque quinam esset et a quo quave de causa conflatus 246 illis cætus, ab imo pectore ducto suspirio horumque principem atque auctorem deplorans, susisque ad Deum cum fletu precibus, ut ejusemodi blasphemix ac injuriarum fidem imponeret impiosque penes infernum dissiparet, ne sancta profanarentur mysticaque ac veneranda sic procaciter irriderentur, institutum sibi iter hymnodiamque prosequitur.

25. Alia item vice, ut inclitum virum Ignatium patriarcham contumelia afficeret ipsamque parentem irideret, amens menteque captus imperator tale quid comminiscitur: In præfulgido ac rutilanti aureo triclinio regis sede sublimis, impurissimo Grullo archieraticis vestibus induto, loco veri patriarchæ proxima sede assidere jussu, ac qui Dei antistitem lecebat honore illi cultuque adhibito, compulsoque impurissimam ac nefandam barbaram capitis integumentis obtegerere, matri suæ per eunuchum quemdam e sacro cubiculo mandat, adesse sanctissimum patriarcham Ignatium ac secum sedere; et ut veniat, si cum bene sibi precari velit, ac una secum illius compos orationis fieri optet. Illa, uti religiosissima Dei que amans, ingentem amoris vim ardentemque fidem erga sanctissimum patriarcham nacta, simul ac audivit, festine egressa accurren-tem, ac nec oculos tollere satisque intendere præ pudore valens, extraque omnem mælitiam, nec pravi aliquid ut dolum suspicata, ad 247 sancti antistitis, ut sibi videbatur, pedes proci- dit, rogatque pro se preces fundi. At scelestissimus ille paululum e sella sese erigens, eique dorsum obvertens, asinino crepitu al exsecrandis exploso visceribus, sic eam affatus est: Ne dicas, domina, quod ne hoc quidem te dignan- duxerimus. Illis imperatore cacelinnos sustollente ipsoque illo impurissimo risu procacissime effuso, plurimamque iis blaterantibus, seu potius malo sano sincipite stultissime æstroque obgannientibus, commentum agnoscens, factamque fraudem, Augusta, altisque gemitibus nequissima deplorans, dirasque plurimas in filium jactans, ad extremum edixit: En,

VARIÆ LECTIONES.

ὁ τοῦ βασιλέως οὐκ. P. ὁ ἱεροῦς. A. ὁ τούτου. A. ὁ τοῦ οὐκ. P. ὁ αὐτοῦ οὐκ. P. ὁ ἐπὶ P.

filii improbi, Deus manum suam abstulit a te; datusque tibi est sensus reprobus, ut facias quæ longe ab officio sunt. Atque his dictis, et cum ejulatu ac lacrimis, crines vellens, recessit. Talia generosi principis facta strenua; ejusmodi illius circa divina sacrosque homines religiositas ac reverentia.

λουσα ἀνεχώρησεν. Τοιαῦτα τοῦ γενναίου βασιλέως τὰ τοὺς Ἰσραῆλ ¹⁰ ἀνδρας ὁσιότητος τε καὶ εὐλάβεια.

24. Cum talia atque hęc piura deterioraque, quandiu rerum potitus est, ab eo in dies patrarentur, ac tum etiam cum Basiliū imperatorem collegam alligisset in iudicium versaretur, videns hæc licet audiensque nimis graviter dis cruciabatur animoque dolebat, ac nec vivere sustinebat. Hocque animo agitans, ut quam posset omnem medicinam adhiberet, nihilque quod ad emendationem spectare videretur omitteret, prius quidem conabatur per alios a talibus eum studiis avocatum ad officium frugemque meliorem reducere; postea autem ausus tandem est et ipse per se animi benevolentia pronaque vobuntate imperatorem corripere ac, si liceret, ab ejusmodi impiis dictis factisque avocare, taliaque ad eum submisso humilique animo gestuque et habitu disserebat: *Æquum est, o domine augusteque, tantis a te beneficiis ac muneribus donatum monere quæ officii sunt, optimaque documenta tradere, et quæ utilia ac salutaria sunt in mentem revocare. Exosi sumus (ne te lateat, domine), exosi sumus: nam se etiam ipse una miscebat ad vitandam invidiam, licet in nullo eorum quæ ille turpia absque agebat socius illi accederet: tum sane uniteræ civitatis tum senatus; Deique sacerdotibus execrabilibus devotisque habemur; nec est qui non criminetur ac vituperet. Quando vero etiam diras hominum atque odia nihili faciamus, ac Dei tamen formidolosa indignatio, timendumque est ne illius irati ac succensentis periculum malo nostro faciamus. Verum hæc dicendo petras semiabat lituusque alloquebatur et Æthiopem lavare videbatur. Sic alte insita inibaque illi hæserat improbitas; sic ad omne salutare monitum obsuruerat, aspdis in morem obturans aures ad incantamenta. Non solum enim ad meliorem frugem non redibat, sed et jam monitorum oderat et aversabatur; hæcque adeo inter sodales et urgiastas accusans irridensque alieno se ab eo animo innuebat, 249 tumque etiam clarius ostendebat. Cumque ecelesti illi ac pestis intelligerent, in eum commovebantur ac instruebantur, verisimilique ratione calumnias subornabant. Nempe audaciam ac proterviam ejus morum gravitatem vocabant; quod illi libidinum socius non accederet, malevolentiam; quod denique pari cum illis fœdere non delinqueret, contemptum appellabant. *Ecquidnam fiat, aiebant, ut te diligere proficiatur, qui non gaudet quibus in delectaris, nec quæ tibi ex animo sint subministrare studeat?* His magis cedens imperator*

Α κολλὰ τῶν παρόντων καταστενάξασα, καὶ κλείστας ἀρὰς τῆ νιφῆ ἐπιβρίψασα, τέλος ἐξέειπε πρὸς αὐτὸν, ὅτι Ἰδοὺ, κινδὸν τέκνον, ὁ θεὸς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀφείλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐδόθη σοι ἀδίκιμος νοῦς ποιῆν τὰ μὴ καθήκοντα. Καὶ ταῦτα εἰπούσα καὶ μετ' ὄδυρμου [καὶ] ὄρησεν τὰς οἰκίας τρύχας ἐκλινασμένας, καὶ τοιαύτη αὐτοῦ ἦ περὶ τὰ θεῖα καὶ

κβ. Τοιοῦτων δὲ καὶ χειρῶν κολλῶν καθ' ἐκαστην παρὰ πάντα τὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ χρόνον παρ' αὐτοῦ γινόμενων, ἐπεὶ καὶ μετὰ τὸ προσλαβίσθαι καὶ ἀνυψώσαι τὸν βασιλεῖον περὶ τὰ ὅμοια ἀνιστρέφετο, ὄρων ταῦτα καὶ ἀκούων ἐκείνος λίαν ἀδυσφόρει καὶ ἔνιδτο καὶ τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἀπελέγετο. Βουλόμενος δὲ πῶσαν τὴν ἰδύνατην ἐπιφέρειν βοήθειαν καὶ μηδὲν τῶν εἰς ἐπανόρθωσιν δοκούντων τείνειν παραλιπεῖν, πρότερον μὲν δι' ἐτέρων ἐπειράτο ἀπὸ τῶν τοιοῦτων ἀποτρέπειν αὐτὸν καὶ πρὸς τὸ δέον ἐκαναγαγεῖν, ἔπειτα ἰδιόβησέ ποτε καὶ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ μετ' εἰσούσης γνώμης καὶ προαιρέσεως νοουθετῆσαι τὸν βασιλέα, καὶ εἰ δυνατόν, ἀπεστῆσαι ἰ τῶν τοιοῦτων ἀσεθημάτων, καὶ τοιαῦτα πρὸς αὐτὸν μετ' ὑποπεπτωκότος καὶ ταπεινοῦ διελέχθη τοῦ ἰ στήματος: *Δίκαιόν ἐστιν, ὦ δέσποτα καὶ βασιλεῦ, τοσοῦτων εὐεργεσιῶν τε καὶ δωρεῶν παρὰ σοῦ με κατακολεύσασα καὶ εὐσηγεῖσθαι τὰ δέοντα καὶ ὑποτιθέναι τὰ ἄριστα καὶ ὑπομνησκειν τὰ λυσικελῆ καὶ σωτήρια. Μισοσύμβηθ, γίνωσκε, δέσποτα, μισοσύμβηθ (συγκτεμῖγγυε γὰρ καὶ ἑαυτὸν διὰ τὸ ἀνεπαχθῆ; καί τοι μηδενὸς τῶν ἀτόπων αὐτῷ ἰ κωνωνῶν) βαρὰ τῆς πόλεως πάσης καὶ τῆς συγκλητικῆς βουλής, καὶ πα; ἂ τῶν ἀρχιερέων θεοῦ ἐπάρατοι καθεστῆκαμεν, καὶ πάντες ἡμῶς διαβάλλουσι καὶ κολιζουσι. Ὅτε δὲ καὶ τὸ ἐξ ἀνθρώπων εἰς οὐδὲν λογιώμεθα, δεδοικῆναι κἀν τὴν ἀπὸ θεοῦ ἀγαράκτησιν χρῆ, καὶ φοβεῖσθαι μὴ πειραθῶμεν αὐτοῦ ὀργιζομένου [P. 155] καὶ χαλεπαίνοντος. Ἄλλὰ ταῦτα λέγων πέτρας ἔσπειρεν καὶ αἰγιαλῷ προσέλαλε καὶ σμῆχειν ἐπέκει Αἰθιοπα οὐ τω δαυσοποδὸς ἦ πονηρία γέγονε κερ' αὐτῷ, καὶ οὕτως ἐξέκωψε ¹⁰ πρὸς πάντα λόγον σωτήριον, βίωσιν τὰ ὤτα ὡσεὶ ἀσπλις πρὸς ἐκείματα. Οὐ μόνον γὰρ οὐ μετεβάλλετο πρὸς τὸ ἄμεινον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἤδη ἐμίλει καὶ ἀπεστρέφετο, καὶ σὺν τοῖς θιασώταις αὐτοῦ καὶ συνοργιασταῖς διαβάλλων καὶ μυκτηρίζων ταῦτα τὴν πρὸς αὐτὸν ἀλλοτριῶσιν ὑπηνίττετο ¹⁰, εἶτα καὶ παρεδήλου τρανότερον. Ὅπερ δὴ συννοήσαντες ἐκείνοι οἱ μιᾶροι καὶ ἀλάστορες κατ' αὐτοῦ συνεκινούοντο καὶ συνετάττοντο, καὶ τὰ; διαβολὰ; πιθανῶς ὑπεκρίναντο, αὐθάδεια μὲν καλοῦντες αὐτοῦ τὴν σεμνότητα, καὶ τὸ μὴ μετέχειν τῶν ἡδονῶν δύστοιαν ὀνομάζοντες καὶ τὸ μὴ συνεξαμαρτάνειν καταφρονεῖν. Καὶ, Πῶς γὰρ ἂν εἰποι σε ἀγαπᾶν, Δεγον, ὁ μὴ χυλῶν οἷς χυλῶεις αὐτὸς, μηδὲ σὺσπουδάων ἐκπορίζειν σοὶ τὰ καθ' ἡδὸ*

VARIABLE LECTONES.

¹⁰ ἰερῆς Α. ¹¹ τὴν om. P. ¹² ἀποστῆναι P. ¹³ τοῦ om. Α. ¹⁴ αὐτῷ om. P. ¹⁵ ἐξέκωψε; P. ¹⁶ ὕπαινίττετο ΑΡ.

νήν; Οἷς δὲ μάλλον ὑπενδιδούς ὁ βασιλεὺς καὶ πει-
θόμενος θάνατον τῷ Βασιλείῳ ἐτύρευεν¹⁷, καὶ ἀφορ-
μὴν ἐζητεῖ τῆς ἀναιρέσεως εὐλογον, ἀλλ' οὐχ εὐρι-
σκεν. Εἰς τοσοῦτον δὲ προῆλθε τὰ τῆς μανίας αὐτοῦ
ὥστα πρὸς τὴν λαθραίαν χωρῆσαι ἀναίρεσιν καὶ
τισι τῶν ἀπὸ τοῦ παλαμναίου συνεδρίου, οἷς τὰ πάντα
ἐθάβρει, προτρέψασθαι, ὅταν εἰς θῆραν ἐξέλθωσι,
προφάσει τοῦ τὸ θηρίον βλεῖν ἀκοντίσαι τὴν λόγχην
κατ' αὐτοῦ καὶ οὕτως αὐτὸν διαχρήσασθαι· ὅπερ
εἶς, ὡς φασι, πεποιηκὼς καὶ ἀφείς τὸ ἀκόντιον
αὐτοῦ μὲν ἤμαρτε, καὶ παραδραγὸν τὸ δόρυ προσ-
επάγη τῇ γῆ, αὐτὸν δὲ ὁ ἱππος αἰφνης τὸν χαλινὸν
ἐνδακῶν καὶ συναρπάσας κατὰ τοῦ κρημνοῦ ἀπ-
εδίσκευσεν, ὡς ἀπ' ἐκείνου τοῦ πτώματος καὶ τὸ
τέλος ἐλθεῖν ἐπ' ¹⁸ αὐτὸν, ὅτε καὶ ἀνόνητα ¹⁹ μετα-
μλόμενος, ὡς φασι, τοῖς συμμύστασις ἐπέσκηπτε
μὴ τολμῆσαι κατὰ τοῦ ἀναιτίου ἐπιχειρεῖν τοῦ λοι-
ποῦ, εἰ μὴ τολμῆσαι ²⁰ κατὰ τὸν ὁμοιον ὄλεθρον πε-
σεῖν καὶ αὐτοί· καὶ τινα τῶν εὐλαδῶν προσκαλεσά-
μενος μετὰ τῶν λοιπῶν ἀτοπημάτων αὐτοῦ καὶ
ανομιῶν καὶ τοῦτο ἐξωμολογήσατο καὶ ἐξηγόρευσεν.

κς'. Ὡς δ' οὐκ εἶχε λοιπὸν εὐρεῖν ὁ βασιλεὺς πρὸς
τὸ ἀνελεῖν αὐτὸν πόρον ἢ πρόφασιν, εἰς ἑτέραν ἦλθε
βουλήν πονηράν τε καὶ ἄθεσμον. Ἐβουλεύσατο γὰρ
ἐπεμδαλεῖν τοῖς σκήπτροις καὶ ἕτερον σύγκληρον.
Καὶ δὴ τὴν κατ' ἐπωνυμίαν Βασιλικῖνον ἐκείνον,
[P. 156] ἕνα καὶ αὐτὸν τοῦ παλαμναίου συνεδρίου
τυγχάνοντα, φαῦλον καὶ μιᾶρον θηλυδρίαν τε καὶ
φιλόκωμον²¹, ἀπὸ τῆς Νικομήδους ὀρμώμενον, ὁμό-
γιον ἀδελφὸν τοῦ κατὰ τὸν Καπνογένην Κωνσταν-
τίνου, τοῦ δις τὴν τοῦ ὑπάρχου μετὰ ταῦτα ἐγχει-
ρισθέντος ἀρχῆν· τότε δὲ ἐν τοῖς ἐλαύνουσιν εἰς τὴν
βασιλικὴν τριήρη κατελεγεμένος ἐτύγγανε²². Τοῦ-
του δὴ τὸν θυσιάνουμον Βασιλικῖνον ἐνδύει ποτὲ [τὴν
πολυύμνητον βασιλικὴν πορφύραν καὶ τὸν περι-
οπτον καὶ ἐπίφθονον στέφανον χλαμύδα τε πάγ-
χρυσον καὶ τὰ κοκκοθαφῆ καὶ ²³ διάλιθα πέδιλα
καὶ ἑτέρα τῆς βασιλείας ἐπίσημα, ἐξάγει τε αὐ-
τὸν πρὸς τὴν σύγκλητον τῆς χειρὸς ἕμα κρατῶν
καὶ ὑπουργῶν αὐτῷ, ὡς ὁ Νέρων ἐκείνος πάλαι τὸν
πολυθρύλητον Ἐρωτα, καὶ φησιν ἐπὶ λέξεως·

*Ἴδετε πάντες ὑμεῖς, καὶ θαυμάσατε.
Ἄρα οὐ πρέπει αὐτὸν εἶναι βασιλέα;
Πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος,
Τὸ δεύτερον δὲ συμφυρὸς πέλει στέφος,
Ἄπαντα δ' ἁρμόζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν·*

καὶ οἱ ²⁴ πόσον ἦν κάλλιον τοῦτόν μιν ποιῆσαι
βασίλειά ἢ τὸν Βασιλικῖνον! Ταῦτα πάντες οἱ κατὰ
τὰ βασιλεία ἰδόντες τε καὶ ἀκούσαντες ἔμειναν ἀχα-
νεῖς²⁵, ἐκπληττόμενοι τὴν παράλογον ἐξ ἀφροσύνης
τοῦ βασιλέως ἐμβρονησίαν τε καὶ παρακοπήν²⁶.
Οὕτως ἦν ἀνθρωπος ὑπὸ τῆς κατακοροῦς μέθης καὶ
τῶν ἀθέσμων καὶ ἀσελγῶν πράξεων ὅπως τῶν δεόν-
των ἐξεστηκὼς καὶ φρενοπλήξ καὶ παράφορος.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ ἐθήρευεν P. ¹⁸ εἰς P. ¹⁹ καὶ ἀνόνητα Combess: δὲ ἀνόνητα AP. ²⁰ τολμῆσαι] θελήσατεν? ²¹ φιλό-
κωμον A. ²² ἐτύγγανε om. P. ²³ καὶ an e διάλιθα om. P. ²⁴ οἱ] οὐ P. ²⁵ ἀφανώς P. ²⁶ παρατρπην P.

PATROL. GR. CIX.

fidemque habens inferendæ Basilio necis occasionem
captabat, ejusque tollendi rationem verisimilem
quærebat; sed nulla suppetebat. Tantum vero illius
furor processit, ut et ad occultam necem animum
inpulerit; quam nonnullis ex sicariorum illo col-
legio, quibus omnia credebat, commisit, ut nimirum
venatum exeuntes, tanquam bestiam percussuri,
hastam in eum mitterent eaque ratione necarent.
Id quemdam patrasse ferunt, missoque spiculo, ab
eo aberrasse, prævolansque telum humo defixum
esse, equum vero repente mordentem frenâ una
secum raptum per abrupta saxa præcipitem egisse,
atque eo casu illum vitam finisse. Quando et frustra
prænitentia ductum aiunt sodalibus mandasse ne
deinceps insontem aggredi auderent, nisi velint et
ipsi eodem atque ille exitio vitam ponere; accersito-
que **250** viro quodam religioso, cum aliis delictis
suis ac sceleribus, hoc quoque sacra exhomologesi
expiandum putavit.

25. Cum autem imperator nullam viam aut oc-
casionem inveniret interimendi Basilium, ad alia
consilia, scelerata quidem ac nefanda, vertitur.
Nempe secum ipse constituit ut et alium pariter
hæredem sceptris immittat. Ac sane Basilicium
illum, sic appellatum, unum et ipsum nefarii illius
collegii, hominem nequam ac sceleratum effemina-
tumque et gulæ mancipium, Nicomedia oriundum,
fratrem germanum Constantini Capnogenæ, qui
postea semel iterumque præfecti urbis munus adep-
tus est: tunc vero inter regis triremis remiges
ascriptus erat. Hunc itaque infaustum Basilici-
num quandoque regia, multis nominibus celebrata,
induens purpura, spectabilique atque omnium votis
expetenda capiti imposita corona, chlamydeque
holoserica adhibita, et coccineis lapidibusque pre-
tiosis interstinctis calceis, aliisque regis insigni-
bus, ad senatum eduxit manu tenens, eique pro
ministri partibus obsequens, haud aliter ac Nero
ille quondam decantatissimum Erotem. Atque ad
verbum ait:

*Videte omnes, et admiramini.
An non convenit ipsi regia dignitas?
Primum quidem species digna imperio:
Secundum autem congenita est corona,
Suntque dignitati congrua omnia.*

Quanto melius erat me hunc **251** imperatorem
fecisse quam Basilium? Hæc qui in regia erant
universi videntes et audientes, defixi steterunt,
tantam viri vecordiam stupentes mentisque ever-
sionem. Sic nimirum præ immodica ebrietate scele-
tissimis ac impurissimis actibus, quidquid
prorsus honesti ac officii est excusserat, emotæ-
que mentis insanusque ac titubans ratione erat.

26. Neque tamen quod suave solum, et solutum A et deliciosum, et remissum, et molle, et indecorum, ex ebrietate habebat Bacchi gratiarum datoris gaudium, quem se et imitari putabat et amebat, sed rursus etiam crudelis, illius more, furiosum quidpiam Titanicumque præferebat; nec raro comicum pervigilium in malorum illi desiit tragœdiam. Ex temulentia enim debacchans felicioraque fortuna ebrius in omnem nefarie impietatem proruebat. Cum itaque totus mero madidus et temulentus erat, ac quidquid prorsus sanæ mentis est excusserat, ad cædes animum adiciebat innocentiumque hominum atroces pœnas ac necesse imperabat. Hæc sere illius ad ministros iussa: *Hunc illumque tollentes licitori tradite. Alteri oculos effodite; alterius manus pedesque præcindite. Ille capite luat; ille igne torreatur.* Eos ministri arripentes, cum scirent haud sanæ mentis fuisse cum sententiam ferret, dedebant illi quidem custodiæ, non tamen 252 pœnis addicebant: sæpe vero, cum quis erat quocum non satis ipsis conveniebat eisque eiensus erat, imperatoris mandato abutentes eum, etsi innocentem, veluti iudicio damnatum in pœnam rapiebant. Hinc miser ille, ne tunc quidem in quibus versaretur intelligens, a cubiculariis in imperatorio lectulo reclinatus vicino mortis somno veluti mancipium opprimebatur; mane vero, cum somnus vapores vini crassanque illum caliginem vix tandem discussisset, expergiscens nullius eorum quæ pridie vesperi facta essent meminerat, sæpiusque nonnullos ex illis quærebat quos temulentus damnaverat mortique addixerat. Audiens vero a stipatoribus et ministris quam in eos vesperi sententiam tulerat, ipsum facti pœnitebat ac ingemiscebat. Et aliquando quidem quæsi inveniabantur, aliquando vero inutilis erat pro iis quæ nefarie illi gesta erant pœnitentia, illis sublati in quos sententiam dixerat. Rursus iterum mane, vinique potu in prolixam noctem cum nequissimis dietis factisque strenue protracto, eadem patrabat. Hæc vero quisnam audiat videatque, vel si saxum illi pectus exque robore animus, qui non ira concitetur, nec aliquando ad eos ulciscendos qui innoxie pereant incalescat? Nec mortalium omnium mitissimus David, ut arbitror, tantam piculi D petulantiam lenius sustineat. Stoliditas enim et stupor est, non lenitas aut æquitas indulgentia hæc seu ulciscendi subtractus vigor.

253 27. Jam vero omni pene exhausto ærario, ejus scilicet opibus in studiis rebusque ejusmodi fœde dilapidatis necessario imminebat procerum omnium (patriciorum scilicet aut senatorum) una manifeste expectata cædes bonorumque publicatio, ut non desessent imperatori sumptus, quibus aurgis, meretricibus, aliisque impuris hominibus ac

VARIÆ LECTIONES.

²⁷ τε om. P. ²⁸ ὡμὸς τις P. ²⁹ ἐκείνον om. P.

κς'. Πλὴν οὐ τὸ μελιχίον μόνον καὶ λυαῖον καὶ τρυφλὸν τε ²⁷ καὶ ἀναιμένον καὶ ἀπαλλὸν καὶ παρασκευαστὸν ἐκ τῆς μέθης ἐκείνητο τοῦ χαριότου Διονόσου, ὃν μιμῆσθαι ἤθετο καὶ ἐσκοῦδαζεν· ἀλλὰ καὶ ὡς ὠμότης ²⁸ πάλιν κατ' αὐτὸν ἐκείνον ²⁹ εἶχε τὸ ἐρινυῶδες τε καὶ τιτανικόν, καὶ πολλὰκις πομπικῆ παννυχίς εἰς τραγυδίαν συμφορῶν ἐτελευτήσεν. Ἐκ τε γὰρ τῆς μέθης παροινῶν καὶ ἐκ τῆς εὐτυχίας παρανόμως εἰς ἅπαν ἐξώκειλε δυσσεβῆς. Ὅτε οὖν ὄλος τοῦ ἀκράτου καὶ τῆς μέθης ἐγένετο καὶ πάντῃ τὰς οἰκίας φρένας ἀπέλωσε, πρὸς φόνους ἐχώρει καὶ πρὸς ἀνατιῶν ἀνθρώπων ἀλλοκότους ποινὰς καὶ σφαγὰς, καὶ τοῖς ὑπηρέταις ἐνεκλειύετο· *Τὸν δεῖνα, φησί, καὶ δεῖνα λαβόντες τῷ θεμίῳ παράδοτε, καὶ ἑτέρου τοῦς θυγατέρας ἐξορύξαιτε, καὶ ἄλλον τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐκκόψαιτε.* Καὶ οὗτος κεφαλῆς τιμωρισθῶν, ἀκείνους γινέσθω πυρὶ καυστός. Οὗς λαβόντες οἱ ὑπηρέται, καὶ τῷ ἐξω τῶν φρενῶν αὐτὸν τυγχάνειν, ὅταν ἐξῆγε τὰς ἀποβάσεις, γινώσκοντες, ἐμφοῦρους [P. 157] μὲν αὐτοὺς ἐποιοῦν, ταῖς ποιναῖς δὲ οὐ καθυπέβαλλον. Πολλὰκις δὲ, εἰ ἐτυχὲν τις πρὸς ὃν οὐκ εἶχον ἡδέως, ἀλλ' ἀπεχθῶς, ἀπεχρῶντο τῇ βασιλικῇ κελεύσει, καὶ τῇ τιμωρίᾳ τῶν ἀθῶν ἐξεδίκουν καταδόκον. Ἐἶτα ὁ δεῖλαιος ἐκείνος καὶ ἀθλιός ³⁰ τότε μὲν οὐδ' ἐν οἷς ἐστὶν εἰδῶς, παρὰ τῶν κατευναστῶν τῷ βασιλικῷ προσανεκλίετο σκίμπος καὶ τῷ γαίοντι τοῦ θανάτου ὑπὸ ὡς ἀνδράποδον ἐξεδίδοτο· ἔσωθεν δὲ, τοῦ ὕπνου τοῦς ἐκ τοῦ οἴνου ἀτμοῦς καὶ τὴν πύχλαιαν ἐκείνην ἀχλὺν μόλις ἀπὸ τοῦ ἰγχαφάλου διασκαδῶσαντος, ἐξεγειρόμενος οὐδὲν τῶν ἐν τῇ ἐσπέρᾳ ἐμνήστο, καὶ ἐξῆτει πολλὰκις τινὰς ἀφ' ὧν ἐν ³¹ τῇ μέθῃ κατεψήφισατο καὶ τῷ θανάτῳ ἐξέδωκε, μανθάνων δὲ παρὰ τῶν δορυφόρων τε καὶ ὑπηρετῶν ἂ ἐν τῇ ἐσπέρᾳ κατ' αὐτῶν ἐψηφισατο, μετεμελεῖτο καὶ ἔστεινε. Καὶ ἄλλοτε μὲν εὐρίσκοντο οἱ ζητούμενοι, ἄλλοτε δὲ ἀνόνητος ἦν αὐτῷ ἢ ἐπὶ τοῖς ἀνοσίοις τῶν ἔργων μετάνοια, τῶν ἐκδοθέντων ἀνηρημένων. Πάλιν δὲ τῆς ἐσπέρας καταλαβούσης, καὶ νεανικῶς τοῦ πότου πόρρω τῆς νυκτὸς μετὰ τῶν ἀλαστῶρων ἔργων καὶ λόγων προκόπτοντος, ἐν τοῖς ὁμοίοις ἐγένετο. Ἄ τις ἀκούων τε καὶ ὄρων, εἰ καὶ λιθίνην καρδίαν ἐκείνητο ἢ παντάπασιν ἀνασθητός ἦν, μὴ πρὸς ὀργὴν ἐκινήθη καὶ διεθερμάνθη ποτὲ πρὸς τὴν τῶν ἀνατιῶς ἀπολλυμένων ἐκδίκησιν; Μῆδὲ τὸν πρῶτον πάντων ἀνθρώπων Δαδὶδ ἀνασχέσθαι οἶμαι τὴν τοσαύτην τοῦ καθάρματος παροινίαν· ἤλιθιότης γὰρ καὶ ἀναλγησία, οὐ μακροθυμία ἐνταῦθα λογίζεται ἢ φρειδῶ.

κς'. Ἦδη δὲ πάντων σχεδὸν τῶν ἀποδίτων χρημάτων ἐπιλιπόντων ³², ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἀναλωθέντων αὐτῶν, ἀνάγκη ἐπήρητο τοὺς ἐν τέλει πάντας φανερῶς ἀποσφάττεσθαι καὶ δημῆσθαι τὰς οὐσίας αὐτῶν, ἐν' ἔχοι πόρον ὁ βασιλεὺς ἠιόχοις καὶ πόρταις καὶ ἀσελγέσιν ἀνθρώποις χαρίζεσθαι. Ἐβδομήκοντα γὰρ καὶ ἑνακῶσα κεντηνάρια κεχαραγμένου

³⁰ καὶ ἀθλιός om. P. ³¹ ἐν om. P. ³² ἐπιλιπόντων

om. A.

χρυσού, χωρίς ἀργύρου τοῦ τε ἀσήμου καὶ ἐπισήμου, A καταικόντος Θεοφίλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ φύλακι τηρούμενα τῷ βασιλικῷ, ἐτι δὲ καὶ Θεοδώ-
μας τῆς τοῦτου μητρὸς ἄλλα προσβίβησιν τριάκοντα καὶ ἀπαιρησάσης τὸν χίλιον τῶν κεντηναρίων ἀριθμὸν, ἐν οὗτῳ ἔλοις τεσσαρεσκαίδεκα χρόνοις, ἀφ' οὗ τῆν
τῶν ²⁴ ἔλων ἐξουσίαν οὗτος ἐδέξατο, πάντα διηφόρησε καὶ ἀνέλωσεν, ὡς μηδὲν ἕτερον μετὰ τὸν αὐτοῦ
θάνατον εὐραθῆναι κλην τρία καὶ μόνα ²⁵ κεντηνά-
ρια. Καὶ πῶς δὲ οὐκ ἐμελλον ἐπιλιπεῖν, κλῆν ἐκ πο-
ταμῶν ἐπέβρει, [P. 158] οὕτως ἀσελιγῶς καὶ ἀσώτως
ἡσκηδνόμενα; Ἡνιόχου γάρ ποτε παιδίον δεξάμε-
νος τοῦ οὕτω καλουμένου Χειλᾶ ἑλόκληρον αὐτῷ
κεντηνάριον ἔδωρήσατο. Ἀλλὰ καὶ τῷ πατρικίῳ
Ἰμερίῳ, ὃν Κοῖρον αὐτὸς μὲν ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν
τῆς βίβης ὠνύμαζεν ἀγριότητα, διὰ δὲ τὸ χοιρῶδες
τοῦ βίου μᾶλλον καὶ ρυπαρὸν ἄξιον; ἦν τῆς τοιαύτης
προσρήσεως, τοῦτω τοίνυν αἰσχρολογοῦντι ποτε
κατινώπιον αὐτοῦ καὶ ταῖς ἀπὸ σκηνῆς φλυαρίαις
καταχρωμέμῳ, ἐκ τε τοῦ παντελῶς ἀπερυσθιάσαι
καὶ μηδὲν τῶν ἐπινοειδίστων θνήσκει καὶ ψέφον ἀν-
λαστον ἀπὸ τῆς μιαιφᾶς ἀφέντος γαστέρος, οὕτω βαρὺν
καὶ σφοδρῶς καταιγίζοντα ὥστε καὶ τὸ φαῖνον
φτυλὸν ἀποσβεσθῆναι ²⁶, κεντήκοντα λιτρῶν ἐπι-
δόσει ἐτίμησεν ὡς Ἡράκλειον τινα τοῦτον ἄθλον
ἀνίσταντι. Καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους δὲ τῶν ὁμοίων αὐτῷ
οὕτως ὑπερμετροὶ αἱ δόσεις ἦσαν αὐτοῦ. Ταῦτα δὲ
εἰ μὲν ²⁷ εἰς στρατιωτὰς καὶ προμάχους καὶ ἀριστεῖς
ἢ εἰς τοὺς ἐκ' ἄλλῃ τινὶ τῶν ἀγαθῶν διαφέροντας
ἐπιμῶς οὕτως; ²⁸ προίετο, μεγαλοφυχίας ἂν τις καὶ
ἐλευθεριότητος καὶ τρόπου φιλοτιμοῦ ἐνόμισα σύμ-
βολα ὅτε δὲ εἰς μίμους καὶ ἡνιόχους; καὶ ὀρχηστὰς
καὶ βωμολόχους καὶ κολακὰς καὶ βδελυρίας ἀπάσης
μιστοῦς ἀφρόνας διασκορπιζέτο, εἰς δὲ τι τῶν σπου-
δαίων προίει ²⁹ οὐδ' ὀβολὸς, ἀπωτίας πάντως καὶ
παροινίας καὶ ἐμπληξίας λογισάτω ἂν τις εἶναι
τεκμήρια. Καὶ τοῦτων ἐπιλειπόντων ἤδη ἀνάγκη ἦν,
ὥστερ ³⁰ εἰρηται, καὶ ναοὺς περιουλοῦσθαι καὶ εὐ-
σταίς οἰκοῦς αἰχμαλωτίζεσθαι καὶ πάντα τοῦς κλέον
τῶν ἄλλων κερτιμένους εἰς χρήματα ἀναιρεῖσθαι
καὶ ἀποσφάττεσθαι. Δι' ἃ δὲ πάντα συμφορήσαντες
τῶν ἐν τέλει οἱ δοκιμώτατοι καὶ τὸ ἔμψρον τῆς συγ-
κλήτου βουλῆς, διὰ τῶν προκοιτούντων τοῖς βασι-
λεῦσι στρατιωτῶν, ἐν τοῖς παλατίοις τοῦ Ἁγίου
μάρτυρος Μάμαντος ἀναιροῦσιν αὐτόν, ἐκ τῆς ἀγαν
ὀνοφυχίας ἀναιρησάσης τὸν ὕπνον τῷ θανάτῳ
συνάφρατα. Ὅστερ γὰρ τοὺς σκορπιούς καὶ ἔχεις
πρὸν ἰθύντες καὶ πρὶν ἢ τρώσαι ἀναιροῦσιν οἱ ἀν-
θρώποι διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτοῖς κακίαν, οὕτω
καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς κώδεις καὶ φονικούς πρὸ τοῦ
τρώσαι καὶ ἀνελεῖν σπουδάζουσιν ἀποκτεῖναι οἱ ἐκ
τοῦτων προσδοκῶντες τὸν κίνδυνον. Καὶ οὕτως μὲν
οὕτως βίους, ἀσχετῶς τε καὶ ἀλεθρίως λαυτῷ καὶ τοῖς
πράγμασι, τοιούτων καὶ τὸ τέλος ἐδέξατο, τῶν προ-
βδωμένων ἐπάξιον.

A ganeonibus gr̄uificaretur. Septuaginta namque
supra nongenta auri signati centenaria præter
argenti rudis pariter ac signati vim, relicta a
patre Theophilo atque in regio servata ærario,
quibus mater Theodora triginta aliis superadditis
mille centenariorum numerum compleverat, annis
quatuordecim, ac ne integris quidem, quibus solus
ipse rerum positus est, plane distraxit ac dilapi-
davit, ut post ejus mortem non plura tribus re-
perta sint. Et quomodo non futurum erat ut defice-
rent, vel si ex fluviis influerent, cum sic perditæ
atque prodige dissiparentur? Cum enim aliquando
aurigæ, cui nomen Chilæ, filium ex sacro fonte
suscepisset, integrum centenarium magnificus do-
nator erogavit. Sed et patricio Himerio, quem
B Chærum (id est porcum) imperator ob oris aspe-
ritatem inelegantiamque vocabat, qui tamen ob
porcis affinem sordidamque vitæ rationem eo potius
nomine dignus videbatur, quod aliquando ipso
coram obscena verba effluens et scenicis nugis
abutens, omni prorsus projecto pudore nihilque
turpe ac probrosum a se alienum ratus, ganeonis
crepitum ex scelerato ventre misisset, sic gravem
valideque displodium ²⁵⁴ ut procelix in morem
lucentem faculam flatu exstinxerit, quinquaginta
libras, perinde ac si Herculeum hoc certamen con-
fecisset, liberalis munerator conguessit. Sic quoque
ejus erga alios ei similes nepotes modum omnem
præmia muneraque vincebant. Hæc porro si in
milites primipilariosque ac viros strenuos, seu
etiam alia virtute præstantes, sic proclivi liberali-
tate effunderentur, magnificentiz et liberalitatis
magnique ac generosi animi signa non nemo arbi-
traretur: quod vero in mimos et aurigas et salta-
tores et scurras et adultores et sordidissimos ac
inquinatissimos quosque dementer dissipabantur,
honesti vero ac virtutis præmio ne obolus quidem
ministrabatur, prodigantiz omnino et demenziz et
stupiditatis certa indicia esse existimet. Quibus
jam deficientibus necesse erat, uti dicebam, templa
spoliari, religiosas sacrasque domos præda temerari
ac rapina, omnesque paulo reliquis locupletiores
direptis facultatibus mactari et jugulari. Quapro-
pter probatissimi nobilium eque senatu prudentis-
simi, una conspiratione per milites pro sacro cu-
biculo excubantes in palatio S. Mamantis martyris,
eum interimunt, sic nimirum ut immodica vinolen-
tia consopitus absque ullo sensu somnum cum
morte conjunxerit. Quemadmodum enim scorpios
et viperas semel intuiti homines ob innatum illis
virus, antequam etiam vulnus infligant, statim
necant, sic et venenosos cruentosque viros, ante-
quam vulnerent ²⁵⁵ ac interficiant, student tol-
lere qui ab eis creandum sibi periculum exspe-
ctant. Sic ille, torpiter ac exitiosæ sibi pariter
rebusque vivens, talem et finem nactus est, suis
condignum quæ per vitam gesserat.

VARIÆ LECTIONES.

²⁴ τῶν om. P. ²⁵ μόνον A. ²⁶ ἀποσεισθῆναι: A.
νόλας A. ²⁷ ἤ-πρ A.

²⁸ εἰ μὲν om. A. ²⁹ οὕτως P. ³⁰ προίει AP. παρα-

28. Illico autem ad summam rerum provehitur, A qui hactenus secundas in republica tenebat, Basilus; atque ab optimatibus inferioribusque ordinibus omnique exercitu et reliqua urbana plebe, qui et antea supplicibus a Deo volis iis exposcebatur, imperator acclamatus est. Is vero, mox ac reipublicæ clavo admotus est, tum se ipse tum imperii habenas Deo dicavit, hæc verbis solemnibus orans, *Christe rex, qui tuo iudicio ac nutu imperium adeptus sim, tibi illud pariter meque ipsum consecro.* Moxque accersitis senatus primoribus muniisque publicis ac dignitatibus præcellentibus, iis coram regionum thesaurorum pecuniam aperuit; nec aliud quidquam ex tanta pecuniarum vi inventum quam tria duntaxat, quemadmodum paulo ante dicebam, centenaria. Quare indagans imperator expensi codicem, eoque invento apud senem quendam eunuchum, Basilium protospatharium, intelligensque quo illæ abiissent, cum optimatibus ejus rei causa consilium habuit. Horum una concors sententia fuit, ipsos qui male acceperant, in ærarium referre oportere. Imperator 256 iudicii acrimoniam temperans, semissem receptorum in ærarium publicum singulis referendam senuit. Ita factum est ut ei illis, etsi nulla digni munificentia erant, accepti muneris pars haud exigua cederet, et trecenta centenaria ad ærarium publicum redirent; unde in urgentibus negotiis subministrare cœpit imperator, exque officii ratione rem publicam gerere.

ἐπισαχθῆναι⁴³ κεντηνάρια, ἀφ' ὧν ἐν τοῖς ἐπαύουσι

29. Qua die imperii summam adeptus est Basilus, velut Deo Romanarum rerum in melius mutationis indice, multorum tropæorum nuntii in augustam hanc urbem advenerunt, multisque Christianis assertam ex captivitate libertatem ad eam perlatum est. Pompa itaque progressus imperator ad magnum Dei templum, cui ab ejus sapientia nomen est, proque omnibus simul gratiarum actione perfunctus, redeundo consularia sparsit munera, ingentemque vim pecuniarum, non ex publicis (quæ non suppetebant), sed ex propriis, quas ante possederat, in subditos plebemque distribuit. Uxor quoque Eudocia cum liberis Constantino et Leone, pari et ipsa largitione, multas civibus pecunias ex suis erogavit. Ac licet eo tempore imperator multa adhuc rei nummarie egestate premeretur, uti dictum est, postea tamen uberes satis opes adeptus est, partim quidem Dei munere ac nutu ob ejus in pauperes misericordiam ac æquitatem, multis sub terra occultis thesauris illo rerum potente in lucem 257 productis; partim vero etiam ex auro quod in privato imperatoris ærario, quod nempe ejus decessor Michael confatis egregiæ fabricæ pulcherrimisque operibus (aurea scilicet sic vocata platano, duobus auro solidis gryphibus, totidemque auro ductilibus leonibus,

[P. 159] κη'. Πράγεται δὲ εὐθὺς ἐπὶ τὴν πάντων ἀρχὴν ὁ μέχρι τοῦδε δευτερεύων ταύτης Βασίλειος, καὶ παρὰ τε τῆς ἐντιμοῦ βουλῆς καὶ τῶν ὑποβεσηκότων ταγμάτων καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος καὶ τοῦ ὄχλου τοῦ ἀστικοῦ ὁ καὶ πρὸ τούτου δι' ἰκετηρικῶν εὐχῶν ἐπιζητούμενος ἀναγορεύεται αὐτοκράτωρ Βασίλειος. Ὅς ἅμα τῷ παρελθεῖν ἐπὶ τὴν τῶν ὄλων ἀρχὴν καὶ ἑαυτὸν καὶ τὰς τοῦ κράτους ἡνίας Θεῷ ἀνατίθεικεν, εὐχάμενος ἐπὶ λέξεως τάδε· *Χριστὲ βασιλεῦ, τῇ σῇ κρίσει τὴν βασιλείαν δεξάμενος, σοὶ καὶ ταύτην καὶ ἑμαυτὸν ἀνατίθημι.*

Προσκαλεσάμενος δὲ αὐτίκα τοὺς τῆς γερουσίας προκίτους καὶ ⁴⁴ ἐν ἐξιώμασι προδχοντας, μετ' αὐτῶν τὸν τῶν βασιλείων θησαυρῶν ⁴⁵ ἀνέβη φύλακα· καὶ οὐδὲν ἕτερον ἐκ τοῦ τοσούτου τῶν χρημάτων πλήθους εὐρέθη πλὴν τρία καὶ μόνα, καθὼς ἦδη καὶ πρὸ ὀλίγου μοι εἴρηται, κεντηνάρια. Ζητήσας οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν τῆς ἐξέδου καταγραφὴν, καὶ ταύτην εὐρῶν παρὰ τῆς ἐξέδου ἐνούσων γέροντι τῷ πρωτοσπαθαρίῳ ⁴⁶ Βασιλείῳ, καὶ γνοὺς ὅπου ταῦτα ἐχώρησε, βουλήν περὶ τούτου τοῖς ἀρίστοις προβόηκεν· ὧν ἡ ψήφος ὁμοφώνως συνάδουσα αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς κακῶς ταῦτα λαβόντας ἀντιστρέψαι πρὸς τὸ δημόσιον, ὁ βασιλεὺς τὸ ἄγαν ὑποδραύων δίκαιον τὰς ἡμισείας ὧν περ ἔλαβον ἕκαστοι ἀντιστρέψαι πρὸς τὸ βασιλικὸν ταμίειον ἐκέλευσε. Καὶ οὕτως συνέβη κακείνοις, εἰ καὶ ἀνάξιοι πάσης φιλοτιμίας ἐτύγχανον, οὐκ ὀλίγον ἔτι περιλειφθῆναι τῆς δωρεᾶς, καὶ τῷ βασιλικῷ θησαυροφυλακίῳ τριακόσια ἤρξατο χορηγεῖν καὶ δεόντως ὁ ⁴⁷ βασιλεὺς διοικεῖν.

κθ'. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐπὶ τὴν αὐτοκράτορα ἦλθεν ἀρχὴν ὁ Βασίλειος, ὡς περ ἐνδείκνυμένου Θεοῦ τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω τῶν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων μεταβολὴν, συνέβη πολλῶν ἐπινικίων ἀγγελίαν τὴν βασιλεύουσαν ταύτην καταλαθεῖν καὶ ἀνάρβυσειν πλήθους αἰχμαλώτων Χριστιανῶν ἀγγελθῆναι. Πρόδοτον οὖν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν μέγαν τοῦ Θεοῦ ναὸν τὸν τῆς ἐκείνου Σοφίας ἐπιώνυμον ποιησάμενος, καὶ τὰς περὶ πάντων ὁμοῦ εὐχαριστίας αὐτῷ ἀποδοῦς, ἐν τῷ ὑποστρέφειν ὑπάτευσεν, καὶ χρήματα πολλὰ, οὐκ ἐκ τῶν δημοσίων (οὐδὲ γὰρ ἦν), ἀλλ' ἐκ τῶν οἰκειῶν, ἃ ἐκέκτητο πρότερον, τοῖς ὑπηκόοις διένειμεν. Καὶ ἡ τοῦτου δὲ σύζυγος Ἐδδοκία ἡ βασίλισς ἅμα τοῖς υἱοῖς Κωνσταντίνῳ καὶ Λέοντι ὑπατεύσασα πολλὰ τῇ πολιταίᾳ χρήματα ἀπὸ τῶν ἑαυτῆς ἐδώρησατο.

Ἐπὶ εἰ καὶ τότε ἔτι ἐσπάνιζε χρημάτων ὁ βασιλεὺς, ὡς περ εἴρηται, [P. 160] ἀλλὰ μετὰ ταῦτα προσεγένετο καὶ ἐτίρων ⁴⁸ χρημάτων πλῆθος αὐτῷ ἰκανόν, τοῦτο μὲν Θεοῦ διὰ τὸν πρὸς τοὺς πέντητας ἔλεον αὐτοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην πολλοὺς τῶν ὑπὸ γῆν θησαυρῶν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ εἰς φῶς εὐδοκῆσαντος προσελθεῖν, τοῦτο δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ εἰδικῷ εὐρεθέντος χρυσοῦ, ὃν ὁ προδεσβασιλευκῶς Μιχαὴλ τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων συγχωνεύσας, λίγω δὴ τὴν χρυσοῦν ἐκείνην καλουμένην πλάτανον καὶ τοὺς δύο ὀλοχρύσους γρύπας καὶ τοὺς δύο χρυσοὺς σφυρηλάτους

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ καὶ om. A. ⁴⁵ θησαυρῶν A. ⁴⁶ τῶν πρωτοσπαθαρίων A. ⁴⁷ ἐπισυναχθῆναι A. ⁴⁸ ὁ om. P. ⁴⁹ ἕτερον A.

λοντας καὶ τὸ ἄλλοχρυσὸν ὄργανον καὶ ἕτερα τῶν A
ἐπὶ τῆς τραπεζῆς χρυσομάτων ἔργα διάφορα καὶ τὰς
βασιλικὰς τε καὶ αὐγουστιακὰς στολὰς καὶ τὰς ἀρ-
χωσι μεγάλοις ἀρμαζούσας ἐσθῆτας, πάσας τυγχα-
νούσας χρυσοφεῖς· ἃ δὴ πάντα συγγνωεύσας, ὡς
ἔλεχται, εἰς τὰ καθ' ἡθὺν ἐμίλλεν ἀποκρή-
σαι· προαναρπασθέντος δὲ ἐκείνου εὐρίθη ὁ χρυ-
σός, καὶ χαρᾶσθαι εἰς ἅπαντα γέγονε χρήσιμος τῷ
βασιλεῖ· Ἀεὶ γάρ, φησὶ, χρημάτων, καὶ ἀνευ τού-
των οὐδὲν ἔστι γινέσθαι τῶν δεόντων. Ἄλλὰ
τοῦτο μὲν ὕστερον.

λ'. Τότε δὲ, ἐπειπερ ἐπὶ τῶν τῆς ἀρχῆς οὐράων
ὕπὸ τῆς Προνοίας προβιβάσθαι ἐκάθισεν ὁ Βασίλειος,
εὐθὺς ἀπὸ γραμμῆς, φασὶν, ἀξίος ἐσπούδαζε φανῆ-
ναι τοῦ μεγέθους τοῦ πράγματος, καὶ νύκτωρ δι-
ηγήρηναι καὶ μεθ' ἡμέραν διεσκόπει, πάντα κινῶν B
λογισμῶν καὶ πᾶν στρέφων βούλευμα, ὅπως ἀγαθοῦ
τινος αἰτίας τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἅπασιν γένοιτο καὶ ὅπως
ἐπὶ τὸ ἀμεινον ἐμφανῆ καὶ μεγάλην μεταβολὴν τὰ
πράγματα δέξεται. Καὶ πρῶτα μὲν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς
ἀδωρότατα τοὺς πάντων ἀρίστους ἐκλεγόμενος προ-
εβάλλτο, οἷς ἦν καὶ οἰκοθεν, ἅτε ἀρίστοις οὖσι, καὶ
ἀπὸ τῆς ἀκριβοῦς τοῦ βασιλεύοντος ἐπισκέψεως
πρῶτον ἔργον καὶ σπουδασμα τὸ πρὸ τῶν ἄλλων
τὰς ἰδίας χεῖρας καθαρὰς ἀπὸ παντοῦ διαφυλάξαι
λήμματος, εἰθ' οὕτως πασῶν τῶν ἀρετῶν πλέον τι-
μήσαι δικαιοσύνην, καὶ ἰσότητα παρασκευάσαι ἐμ-
πολιτεύεσθαι πανταχοῦ, καὶ τὸ μὴ καταδυνα-
στεύεσθαι ὑπὸ τῶν πλουτούντων τοὺς πένητας,
μηδὲ ἀδίκως ζημίᾳ τινὰ ὑποβάλλεσθαι, ἀλλὰ ρύεσθαι C
πένητα καὶ πτωχὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ,
καὶ κατὰ μικρὸν ἀναλαβεῖν τοὺς ἀνθρώπους ὅσπερ
ἀπὸ τῶν φθασάντων ἦδει λειποψυχούντας τε καὶ
ἐκλείποντας, καὶ ἀναβρῶννύοντας ἐπὶ τῆς ἀρχαίας
ἅπαντας εὐετηρίας σπουδάζειν ἀποκαθιστῆναι. Ὅταν καὶ
διὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρὸς τὰ βελτίω βροτῆν (τοιοῦτοι
γάρ πάντως οἱ ἐκλεγόμενοι) καὶ διὰ τὴν τοῦ κρα-
τούντος περὶ ταῦτα σπουδὴν [P. 161] καὶ ἐργηγο-
ροῖεν πανταχοῦσε περίδλεψιν εἰς πᾶν τὸ δέον προῦ-
μος· ἀλλήλους ὑπερβαλέσθαι ἀμιλλωμένων, ἅπασα
μὲν ἀδίκια εὐθὺς ἀπὸ πάντων ἠλαύνετο, καὶ τὸ δίκαιον
ἐπαρῆσιζάετο, καὶ αἱ πρὶν ὑπὲρ τὰς Βριάρεω χεί-
ρας πρὸς τὰ ἀλλότρια ἐκτεινόμεναι ἐκνεαρχωμέ-
ναι ὡσπερ καὶ παρειμέναις ἐψέκεισαν, καὶ τὰ ἀσθενῆ D
πρὸ τούτου τῶν πένητων μέλη ἐρβῶννυτο διὰ τὸ
ἀδωῶς ἕκαστον τὴν οἰκίαν βῶλον ἐργάζεσθαι καὶ
τὸν ὕιον ἀμπελιῶνα καρποῦσθαι, καὶ τὴν ἑλαίαν καὶ
τὴν συκὴν τὴν πατρῴαν μηδένα εἶναι τὸν τολμῶντα
ὕπὸ τὴν ἑαυτοῦ ποιεῖσθαι ἐξουσίαν, ἀλλ' ἕκαστον
ἐν τῇ συνῆθει καὶ πατρῴῃ τούτων σκιᾷ ἀναπαύεσθαι.
Καὶ οὕτως μὲν περὶ τὸν ὑπὸ χεῖρα πάντα λαὸν τῶν
τε χωρῶν καὶ τόπων καὶ πόλεων τῆς ἑαυτοῦ ἐπικρα-
τείας ὁ εὐεσθῆς διεγένετο βασιλεύς. Εἰ δὲ τις οἶον
ἕξος κακίας ἐν τινι στερεῶς εὔ μάλα συναθροισθεὶς
ὕπὸ τῶν κατὰ μέρος ἀρχόντων μεταβληθῆναι ἢ τέλειον
ἐκκοπῆναι οὐχ οἶός τε ἦν, δι' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ
1 Demosth. Olynth. I. 1 Psal. xxxiv, 40.

auraque solido organo, variaque alia mensæ su-
pellectili ipsa aurea, imperialibusque et Augustiacis
indumentis, magnorumque principum ac magistra-
tum vestibus, cunctis auro contextis), ut dictum
est, reposuerat ac pro libidine abusus erat.
Prærepto enim illo aurum repertum est, signatum-
que Imperatori in omnibus perquam utile fuit. *Opus
enim ait esse pecuniis; nec si desint, fieri posse
aliquid eorum quæ deceat.* Sed hæc postea even-
runt.

30. Tunc vero quandoquidem ad imperii guber-
nacula divinæ providentiæ nutu Basilus sederat,
statim a linea, ut aiunt, ipsisque carceribus sedulo
operam posuit ut nihil rei magnitudini impar vide-
retur. Itaque noctu pervigil erat, interdum animo
dispiciebat, nullam non movens rationem, nullum
non consilium versans, ut honi alicujus auctor
subditis fieret et ut illustrem magnamque res
mutationem in melius acciperent. Hinc primum
incorruptissimus ipse nullaque munerum sorde a
recti libra declinans omnium optimos delectos
promovebat, quibus partim a se ipsis, ut qui optimi
erant, partim vero ab imperatoris sedula inspectione,
primum opus ac studium erat ut præ reliquis a
quovis munere 258 manus puras servarent; tum
ut præ omnibus virtutibus justitiam colerent, et ut
ubique æquitas vigeret diligentem operam navarent,
nec a divitibus pauperes opprimi vel quemquam
innocentem noxam subire sinerent; paulatimque
eos recrearent quos ob præteritorum injuriam
animo delinquenti noverant ac collabi, eosque suble-
vantes ad pristinam omnes felicitatem reparare
studerent. Hi porro, tum qua ipsi jam initio ra-
tione ac sponte ad virtutem propensi erant (tales
enim omnino deligebat), tum imperatoris circa hæc
solicitudinæ ac vigili in omnibus circumspectione,
cum se mutuo in omni officii genere superare con-
tenderent, statim omnis injustitia ab omnibus pro-
cul facessere, ac justitia omni palam coli libertate;
manusque supra quam Briarei antea ad aliena
rapienda extentæ torpidis stupefactisque similes
decidere; infirmæque prius egenorum membra I-
obur viresque accipere, idcirco nimirum quod sin-
gulis suam libere exercentibus glebam, vineæque
proventus fruentibus avitæque olivæ ac ficus, nemo
erat qui hæc sibi quavis injuria usurpare auderet,
sed quisque in horum consueta avitæque umbra
conquiesceret. In hunc se modum pius imperator
erga omnes subditos habebat, tum qui ruri inque
oppidis tum qui in urbibus agebant, quantum Ro-
mani imperii 259 sese ditio protraheret. Sin au-
tem aliquis veluti mælitæ ramus in aliquo valide
nimis conglobatus a singularibus præfectis ac ma-
gistratibus aut convelli aut exciudi omnino non

VARIE LECTIONES.

46 αὐτοῦ P. 47 περὶ om. A.

poterat, ipsiusmet imperatoris opera meliori fruge componebatur, aut corte variis aliis modis medicinam accipiebat. Cum enim optimus hic imperator per omnem late ditionem injustitiam prorsus extirpare contenderet, ubique sancta edidit inque omnes provincias misit, quibus datio omnis ac præstatio, præ inolita olim prava consuetudine haud aliena a ratione visa, tollebatur ac excindebatur, omnisque æqualitas ac justitia velut a prolixo quodam exsilio ac fuga in vitæ usum reduci interque homines novum vivere videbatur.

31. Sed et qui ad judicia idonei exque disciplinis in eam rem instructi satis animique sententia ac voluntate religiosi integrique nosecebantur, collatis honoribus ab humiliori gradu sustollens atque exaltans, annisque stipendiis et frumentatione aliisque muneribus liberaliter donans, per singulos propemodum vicus domosque religiosas constituit. Potissimum vero, quam Chalces vocant, conspicuam olim ac admirandam ædem, temporis injuria eorumque qui rerum potiti erant negligentia (forte etiam incendiorum vi) multis in locis labefactam, obsoleto tecto ac collabente, ipse et labore et profusis sumptibus expurgavit atque refecit, 260 forumque judiciale destinavit, Areopago Helixæque multo augustius. Nec judicium solummodo delectu ac promotione illis providit qui se injuria lædi quererentur, sed et diurnis alimentis iis constitutis qui a publicanis per vim quotidie in urbem trahebantur. Veritus enim ne necessariè commeatu penuria necdum absoluto negotio haud raro quidam urbe excederent, sufficientes constituit reditus, unde actores procurarentur, donec a iudice dicta eis sententia esset. Nec ista modo ejus inventa ad injuriam penitus profligandam, sed et seipsum in hanc dedit partem. Cum enim a ducendis exercitiis aut dandis responsis undequaque alventantibus legatis ei vacaret, ipse se aula subducens inque Genico posito tribunali (sic dicto loco, ubi videtur, quod ex omni loco ad publicas rationes eo confluerent) eos qui a publicanis haurerentur, ut fere contingit ob imperii amplitudinem, injuria afficerentur ac velut ad prytaneum ad ejusmodi iudicii locum confluxerent suasque expostulationes offerrent, magno labore assiduamque diligentiam examinabat, atque in eum modum iis qui injuria afficiebantur vindicæ sedebat; eos vero qui faciebant, poenis a lege præscriptis, ne talia deinceps auderent, deterrebat. Subsecutis deinde temporibus fama est, eum ad eum iudicii locum atque palæstram accessisset illis vindicæ futuris qui ulla injuria pulsarentur, 261 neimine expostulante, cum in mentem venisset ne forte ingressu ad ipsum prohiberentur qui dolum aliquid injuste paterentur, ex stipantium cohorte misisse qui per varia urbis loca inquirerent, num quis adversus aliquem expostularet. Ubi redierunt, nullam se invenisse dicentes qui querelarum ali-

βασιλεύοντος ἢ μεταβάλλετο ἢ ἀλλοίωτο· πῶς τὴν λατρείαν ἐδέχετο. Τέλειον γὰρ ἐξῆραι πάντοθεν τὴν ἀδικίαν ὁ κράτιστος οὗτος φιλονεικῶν πανταχοῦ τὰ διατάγματα ἐξέθετο καὶ κατὰ πᾶσαν χώραν ἐξέπεμψεν, δι' ὧν πᾶσα δόσις μέχρι τότε τὸ εὐλογον ἔχειν δοκούσα διὰ τὴν πονηρὰν ἀπὸ χρόνου συνήθειαν ἀνηρείτο καὶ ἐξεκόπτετο, καὶ ἰσονομία πᾶσα καὶ δικαιοσύνη ὥσπερ ἀπὸ τινος ὑπερροῦ φύτης ἰδῶκει κατείναι πρὸς τὸν βίον καὶ τοὺς ἀνθρώποις ἐμπολιτεύεσθαι.

λα'. Ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰς τὸ κρίνειν ἐπιτηδεύουσας, ἀπὸ μὲν ^α μαθημάτων ἔχειν τὸ ^β ἱκανὸν μαρτυρομένου, ἀπὸ δὲ γνώμης καὶ προαιρέτως τὸ εὐσεβές τε καὶ ἀδωροληπτον, ἀξιωμασί τε τῆς ταπεινοτέρας βαθμίδος ὑπεραίρων καὶ ἀνυψῶν καὶ ῥογῶν ἐνταυσίω ἐκθέσει καὶ σιτηρεσίω ἄλλων καὶ φιλοτιμιῶν παροχαῖς δεξιούμενος κατὰ πᾶσαν σχεδὸν ἀγυιὰν καὶ πᾶν εὐαγές ἐνδιαίτημα ἐγκατέστησεν. Ἐξαιρέτως δὲ τὸ λεγόμενον τῆς Χαλκῆς λαμπρότατον τὸ πάλαι καὶ ἀξιόγαστον οἰκημα, τῷ χρόνῳ καὶ τῇ τῶν κρατούντων θραυμιά, ἴσως δὲ καὶ ἀπὸ τινων ἐμπρησμῶν, κατὰ μέρη πολλὰ διαβρῦεν καὶ τὴν ὄροφην πονήσασαν ἐσχηκός, αὐτὸς καὶ πόνῳ καὶ δαπάναις συχναῖς ἀπεκάθηρέ τε καὶ περιποίησαστο καὶ κοινὸν κατέστησε δικαστήριον, Ἀρείου τε πάγου καὶ Ἡλιαίας σεμνότερον. Οὐ μόνον δὲ διὰ τῆς τῶν κριτῶν ἐκλογῆς τε καὶ προβολῆς ^γ τοὺς ἀδικεῖσθαι [P. 163] λέγοντας τῶν δικαίων τυγχάνειν προενοήσαστο, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς παροχῆς τῆς καθ' ἡμέραν τροφῆς τῶν ἐπὶ τῇ παρὰ τῶν ἰσχυροτέρων βίᾳ ἐκάστοτε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἀναγκαζομένων εἰσερχεσθαι Δείσας γὰρ μὴ ἀπορία τῶν ἐπιτηδεύων πολλὰκις τινὲς πρὸ τοῦ πέρας τὴν κατ' αὐτοὺς ὑπόθεσιν δέξασθαι τῶν τῆδε ἀναχωρήσασι, πρόσθετον ἀρκούσαν ἀφώρισεν ἀφ' ἧς οἱ ^δ ἐγκαλοῦντες κατὰ τινων ἀπειτέφοντο, ἔω; τὴν ἀπὸ τοῦ δικαστοῦ ἀπόφασιν ἔλαβον. Οὐ ταῦτα δὲ μόνον πρὸς τὴν παντελῆ τῆς ἀδικίας ἐπενοήσαστο ἐξολόθρουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐαυτὸν εἰς τὸ τοιοῦτο μέρος ἐπέδωκε· καὶ ὅταν ἔτυχε τῶν στραπειῶν σχολάζων καὶ τοῦ χρηματίζειν ταῖς ἀπανταχόθεν πρεσβελαῖς, αὐτὸς τῶν βασιλείων ὑποκατιῶν καὶ εἰς τὸ διὰ τοὺς ^ε πανταχόθεν εἰς αὐτὸ συντρέχοντας, ὡς εἰκεν, λεγόμενον Γενικὸν καθεζόμενος τοὺς ὑπὸ τῶν εἰσπραττόντων τοὺς δημοσίους φόρους κολλίτικας, ὅσα συμβαίνει, διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς ἀδικουμένους καὶ ὥσπερ εἰς κοινὸν πρυτανεῖον εἰς τὸ τοιοῦτον διαιτητήριον καταφεύγοντας καὶ τὰς οἰκίας ἐγκλήσεις προβαλλομένους μετὰ πόνου πολλοῦ καὶ συχῆς ἐπιμελείας ἐξήταξεν, καὶ οὕτω τοὺς ἀδικουμένους ἐπήμυνεν καὶ τοὺς ἀδικούντας ἔταυε διὰ τῆς νομίμου τιμωρίας τοῦ μηκέτι τολμᾶν τὰ τοιαῦτα ποιεῖν. Χρόνος δὲ ὕστερον λέγεται ποτὶ κατελεθῆναι εἰς τὴν τοιαύτην διατριβὴν πρὸς τὴν τῶν ἀδικουμένων ἐκδικίαν· ὡς δ' ἔτυχεν οὐδεὶς ἐγκαλῶν, ὑποτοπήσας ὑπὸ τινων τῆς πρὸς αὐτὸν εἰσόδου ἀνείργεσθαι, τοὺς περὶ αὐτὸν δορυφόρους ἀπέστειλε

VARIAE LECTIONES.

^α μὲν] τῶν P. ^β τὸ om. P. ^γ προβολῆς A. ^δ οἱ om. P. ^ε τοὺς] τὸ τοὺς AP.

ζητούντας κατά πολλά μέρη τῆς πόλεως εἰ τις ἐστὶ ἀδικεῖν ἀφορμὴ ἀπὸ τοῦ διὰ τὸ σύντομον τοῖς τῶν ἀριθμῶν μορίοις καὶ μέρεσι τοῦ ἡμίσεως καὶ ἔκτου καὶ δωδεκάτου τυχόν καυχῆσθαι τοῖς παλαιοῖς ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς τῆς τῶν φόρων εἰσπράξεως, ἤθελον καὶ τὴν τοιαύτην τῶν ἀδικεῖν βουλομένων περιελθεῖν ἀφορμὴν, καὶ θωρίσασθαι καὶ γράμμασι λιτοῖς, ἃ καὶ τοῖς ἀγροικοῖς ἀναγιγνώσκουσιν ἐστὶν ἐν δυνατῷ, καὶ βλογράφοις καὶ φανεραῖς ταῖς ψήφοις τῆς δηλουμένης ποσότητος τοῖς τῶν ἀπαιτήσεων γράφεσθαι κώδικας, οἰκοθῶν τὸ εἰς τοῦτον τάξας ἀνάλωμα καὶ τῶν χαρτίων καὶ τῆς γραφῆς καὶ τῶν γραφῶν, πρὸς τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι τοῖς πένητας. Καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦτον αὐτοῦ καθίστησκε γνώρισμα, καὶ οἱ ὑπ' οὐδενὸς μὲν ἦν περὶ τὰ πολιτικὰ καὶ δημόσια.

λβ'. Μὴ βουλόμενος δὲ μὴδὲ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ δοκεῖν ἀμελεῖν (πάντως γὰρ ὡς ἐν τῷ κοσμικῷ περιεχόμενα σκάπει, ὑπὸ τὴν πρόνοιαν τοῦ κρατούντος καὶ αὐταὶ τυγχάνουσιν, ἐκείνου δὲ καὶ μᾶλλον ἄτε θεοφιλοῦς καὶ πολλὴν περὶ τὰ θεῖα κτημένον εὐλάβειαν), ἐπεὶ γοῦν καὶ ταύτας οἷον εἶναι ἐν σάλῳ τινὶ καὶ ταράχῳ τυγχανούσας ἑώρα διὰ τὸ τῆς κοινῆς λύμης ὑπὸ τοῦ προαφραντος καὶ ταύτας μεταλαγεῖν καὶ ἐξωσθῆναι μὲν τῆς οἰκείας καθέδρας καὶ κτίμενης τὴν ἐννομίαν τούτων κατάρχοντα, ἀντισαχθῆναι δὲ ἕτερον, οὐδὲ τούτων ἡμέλησεν, ἀλλὰ διὰ κοινῆς συνόδου καὶ συνελεύσεως τῶν ἀπενταχθέντων ἀρχιερέων Θεοῦ ταῖς ἐκκλησίαις τὴν σάλον κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἔστησεν, τὴν τε πρὸς τοῦτον ἐδδόμενὴν ἁγίαν σύνοδον ἐπικυρώσας, καὶ τοὺς περιλιπεῖς τῶν εἰκονομάχων αἰρετικῶν τῷ ἀναθέματι δούς, καὶ τὸν γνήσιον Νυμφίον τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις τὸν Πατέρα κανονικῶς παρασχών, τὸν δὲ ἀντισαχθέντα σχολάζειν κλειούσας ἕως τούτου πρὸς ἑαυτὸν μεταστήσει ὁ Κύριος. Καὶ οὕτω μὲν εὖ καὶ καλῶς τὰ κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν διέθετο, καὶ τὴν ἐνδεχομένην καὶ ταύτη γαλήνην τῇ οἰκείᾳ σπουδῇ καὶ προμηθείᾳ παρέσχετο.

λγ'. Εὐρῶν δὲ καὶ τοὺς πολιτικοὺς νόμους πολλὴν ἀσέβειαν καὶ σύγχυσιν ἔχοντας διὰ τὴν ἀγαθῶν ὥσπερ καὶ πονηρῶν συναναστροφήν, λέγω δὴ τὴν τῶν ἀνηρημένων καὶ πολιτευομένων ἀδιάκριτον καὶ κοινὴν ἀναγραφὴν, καὶ τοῦτους κατὰ τὸ προσήκον καὶ ἐνδεχόμενον προσφόρως ἐπιχωρῶσασθαι, τὴν τῶν ἀνηρημένων ἀχρηστίαν περιελθόντων, καὶ τῶν κυρίων ἀνακαθάρσας τὸ κληθῆς, καὶ ὥσπερ ἐν συνόβῳ, ἐν κεφαλαιοῖς διὰ τὸ εὐμνημόνευτον τὴν προτέραν ἀπειρίαν περιλαβόντων.

λδ'. Ἄλλ' ἐπεὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἀεὶ παραφύεται φθόνος

A quid adversus aliquem haberet, gaudio ferunt generosi pectoris virum in lacrymas effusum esse, atque in eum modum Deo gratias egisse. Ad hæc considerans inde improbis injuriæ ausam fore, quod veteres conscribendis publicorum vectigalium tabulis brevitatis causa numerorum partibus ac apicibus, puta semissis, sextantis atque unciaz, uterentur, hæc quoque injuriæ occasionem ablaturus, statuit decrevitque ut litteris simplicibus, quæ vel rusticis lectu faciles essent, integrisque et apertis calculis quantitate notata, exactionum codices scriberentur, expensis de suo in chartas et scripturam ac scriptores constitutis, ne ulla pauperibus injuria fieret. Et hoc quidem tale tantumque illius erga subditos curæ diligentizque indicium, quodque nemini uliam fieri injuriam vellet; talisque in administratione civilium rerum et publicarum erat.

καὶ τοσοῦτον τῆς περὶ τὸ ὑπὲρκενον κηδεμονίας εὐδὲνα ἀδικεῖσθαι ἐβούλετο. [P. 163] Καὶ τοιοῦτος

52. Cumque nollet videri ecclesiarum Dei curam negligere (omnino enim, ut quæ in mundi navigio contineantur, ipsæ quoque imperatoris providentiæ sunt obnoxiz, ac potissimum illius, viri scilicet religiosi ergaque divina veneratione cultuque longe propensi), has quoque velut in salo jactari tempestate videns atque turbari, eo quod noxam communem a decessore contraxerant, sedequē pulsus et a grege amotus fuerat qui eis legitime præerat, alio in ejus locum suffecto, tranquillare studuit; communique synodo ac conventu cunctis ex locis Dei præsulum habito, quoad licuit, ecclesiarum procellam sedavit, tum superiorē septimam sanctam synodum confirmans, ac qui adhuc essent, leconomachos anathemate feriens, tum vero legitimum Ecclesiæ Sponsum atque liberis patrem canonicè reddens, subditiciumque atque intrusum, donec ipsum Dominus ad se transferret, cessare jubens. Sic itaque probe riteque res ecclesiasticæ illi compositæ, hacque ratione studio suo ac cura omniæ ei possibilem tranquillitatem præbuit.

53. Cum item leges civiles multum obscuras atque confusas reperisset, ob bonarum scilicet atque malarum, ut sic loquar, permixtionem, quod neque tum antiquatæ tum quæ vigeant nullo delectu ac communi uno corpore conscriptæ haberentur, has quoque convenienter, ac quoad res ferebat, commode emendavit, antiquatis, quæ janu nullius usus forent, sublati, earum vero quæ rariæ essent multitudine plane explicata, ac velut compendio, certis capitibus, ob faciliorem memoriam, priore illorum influitate comprehensa.

54. Quia tamen invidia bonis semper adhærescit,

VARIÆ LECTIONES.

⁵² καὶ τῶν γραφῶν om. A. ⁵³ τῷ om. P. ⁵⁴ τῶν τε P. ⁵⁵ τὰ] καὶ τὰ A. ⁵⁶ τῶν om. P. ⁵⁷ καὶ πολιτευομένων — ἀνηρημένων om. A. ⁵⁸ ἐν om. A.

uti maxime lignis dulcibus adnascuntur vermes, A malique dæmones annuorum terræ proventuum frugumque ubertati invidentes pravorum hominum opera bonorum feracitatem conturbare conantur, ex horum numero ad imperatoris vitam insidiis ferroque appetendam instructi Symbatius ac Georgius cum hominum nefariorum ac impiorum turba. Haud tamen omnino eis licuit, non sinente Deo ut depressa devictaque malitia brevi quasi reparatis viribus convivisceret exque orbe æquitatem ac justitiam pelleret. Conjuratorum uno prode eorum in apertum deducta machinatio est. Subsecutis criminis indicibus evictaque causa, legum severitate extremum imminabat supplicium, ut nimirum honorum omnium proscriptione damnatis etiam vita adimeretur. At generosi principis clementia una duntaxat oculorum effossione, eorum solummodo qui pravi consillii auctores exstiterant, pœnam definivit; magisque ultionem moderatus esset, ni perspectum habuisset summa in eos clementia alios quoque ad idem scelus audendum provocatum iri, tumque adigendum se necessario ad atrociores pœnas exigendas. Idcirco ea, quam dixi, pœna tum illis **264** pœnitentiæ tempus præbuit, tum malos reliquos coeruit. Studens autem majorem in modum eorum reprimere animos qui injuste aliorum cædibus inhiant, omnemque illis spem auferre, filios natu majores Constantinum atque Leonem, regie jam educatos ac eruditos omnique virtute ex imperii ratione exultos, ad imperii dignitatem C promovet, velut nimirum validiores pluresque radices in imperio mittens, et super eo nobiles imperii ramos sustollens.

35. Ad hanc porro historię partem cum venerim, libet hic quoque de reliquis ejus liberis instituto sermone, quomodo de singulis pie admodum staturerit, declarare. Velut enim olim pietate conspicuos ac beatos viros, imo et supra illos, hunc quoque Deus copiosa probaque sobole donavit. Post aliquod itaque tempus etiam Alexandrum filiorum tertium Augusti corona impartivit. Horum vero novissimum Stephanum, haud secus ac Abrahamus Isaacum, Deo offert Delique Ecclesię adlegit ac consecrat. Filias totidem numero quot erant masculi, in sacro illustrissimę martyris Euphemię monasterio devovet, ac velut munus acceptum hostiamque Deo dicat, illas tum moribus tum habitu omnique apparatu ornans, quo decorari solent quę pure ac incontaminatę immortalı sponso Christo sponsę virgines copulantur. Hęc, licet subsecutis **265** temporibus acta sunt, hic tamen posita sũnt, uti natura, sic et narrandi ipsa serie, fratrum quaternioni conjuncta.

36. Rebus itaque sic illi domi probe religioseque ac Deo placito scopo constitutis, cum ipsum ardens reipublicę cura ad externa quoque bella susci-

ως τοῖς γλυκέσι μάλιστα τῶν ξύλων οἱ σκώληκες, καὶ τῇ κοσμικῇ εὐετηρία καὶ εὐθηνία βασκαίνοντα τὰ φαῦλα δαιμόνια διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πειρᾶται τὴν τῶν ἀγαθῶν συνταράξει φορὰν, ἐκ τούτων καὶ τούτῳ συσκευὴν ἐπιβουλῆς, μετὰ καὶ πρὸς φόνον ὀπλίζεται Συμβάτιος καὶ Γεώργιος μετὰ στίφους ἀποφράδων ἀνθρώπων καὶ δυσσεβῶν. Οὐ συγχωροῦντας ⁶⁰ δὲ πάντως, οὐδ' ἀνεχομένου Θεοῦ τὴν κακίαν δι' ἐλαχίστου αὐθις ἀναπαλαῖσαι τὴν οἰκίαν ἤτταν καὶ ἀπελάσαι τὴν εὐνομίαν καὶ δικαιοσύνην ἀπὸ τῆς γῆς, κατὰδὸλος ἢ τούτων [P. 164] πονηρία καθίσταται ἀφ' ἐνὸς τῶν συνωμοτῶν. Ἀκολουθησάντων δὲ τῶν ἐλέγχων ἐπήρητοι μὲν ἀπὸ τῶν νόμων αὐτοῖς ἢ ἐσχάτη τιμωρία, τούτεστι, μετὰ καὶ δήμευσιν καὶ τῶν δυντῶν ἀπάντων ἔκπτωσιν, καὶ ἡ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἀλλοτριώσις. Ἄλλ' ἡ τοῦ γενναίου βασιλέως φιλανθρωπία μόνῃ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκκοπῇ τὴν τιμωρίαν ὤριστο τῶς τῶν προκαταρξάντων τῆς πονηρᾶς συμβουλῆς· καὶ πλέον δ' ἂν τὴν εἰσπραξίν ἐμετράσεν, εἰ μὴ τὴν εἰς τούτους ἄκραν φιλανθρωπίαν ἐγένωσκε καὶ ἄλλους προτρέψασθαι ⁶¹ πρὸς τὴν μίμησιν καὶ τότε εἰς ἀνάγκην ὑπαγθῆναι αὐτὸν καὶ βαρυτέρα; ἀνταποδόσεως. Διὰ τούτο τῇ λεχθεῖσιν ποιῆ τούτοις τε μετανοίας παρέσχε καιρὸν καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν πονηρῶν ἐσωφρόνισε. Βουλόμενος δ' ἐπὶ μᾶλλον ἀναστellai τὰς ἑρμᾶς τῶν ἀδίκως ζητούντων ἀλλότριον θάνατον καὶ πᾶσαν αὐτῶν ἐλπίδα περιελείν, ἀνάγει πρὸς τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα τοὺς τῶν παιδῶν καθ' ἡλικίαν προέχοντας, ἦδη βασιλικῶς ἀναγομένους καὶ παιδευομένους καὶ εἰς πᾶσαν ἐκλάμποντας ἀρχικὴν ἀρετὴν, Κωνσταντῖνον καὶ Λέοντα, οἰονεῖ κραταιοτέρας ρίζας καὶ πλείονας βαλλόμενος τῇ ἀρχῇ, καὶ τοὺς εὐγενεῖς τῆς βασιλείας ὀρηκας ἐπὶ ταύτης ὕψων.

λε'. Ἄλλ' ἐπεὶ κατὰ τούτο τὸ μέρος ἐγενόμην τῆς διηγῆσεως, βούλομαι καὶ περὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ παιδῶν ἦδη διαλαθεῖν, ὅπως περὶ ἐκάστου αὐτῶν εὐσεβῶς ἐβουλεύσατο. Κατὰ γὰρ τοὺς πάλαι τῶν εὐσεβῶν καὶ μακαρίων ἀνδρῶν, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπὲρ ἐκείνους πολὺπαιδα καὶ καλλιπαιδα καὶ τοῦτον ἔδειξεν ὁ Θεός. Μετὰ χρόνον τοῖνον τινὰ μεταδίδωσι τοῦ στέφους καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ τρίτῳ υἱῷ· τὸν δὲ τούτων νεώτατον Στέφανον, ὡς τὸν Ἰσαὰκ ὁ Ἀβραάμ, προσάγει Θεῷ καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ ἰγκαταλέγει ⁶² καὶ ἀφιεροῖ. Τὴν θῆλειαν δὲ γονὴν Ἰσαρίθμον οὖσαν τῇ ἄρρηνι ἐν ἱερῷ σεμνείῳ τῆς πανευφημοῦ μάρτυρος Εὐφημίας καθιεροῖ καὶ ὡς δῶρον δεκτὸν καὶ ἀνάθημα Θεῷ ἀνατίθεισιν, καὶ σχήματι καὶ καταστολῇ κοσμησας ἡμοίως ταῖς καθαρῶς καὶ ἁμιάντως τῷ ἀθανάτῳ Νυμφίῳ νυμφευομέναις παρθένους Χριστοῦ. Ταῦτα δὲ εἰ καὶ τοῖς χρόνοις ὑστερον τυχὲν γέγονεν, ἀλλ' οὖν ἐνταῦθα καίσθω συνημμένα, ὥσπερ τῇ φύσει, οὕτω δὴ καὶ τῇ διηγῆσει τῆς τετρακτίου τῶν ἀδελφῶν.

λς'. Ἐπεὶ οὖν τὰ ὄκλοι καλῶς εἶχεν αὐτῷ καὶ κατὰ σκοπὸν εὐσεβῆ καὶ θεάρεστον, ἐκάλει δὲ αὐτὸν ἡ-ζέουσα περὶ τῶν ὄλων φροντίς καὶ πρὸς ὑπερ-

VARIAE LECTIONES.

⁶⁰ συγχωροῦνται P. ⁶¹ προτρέψασθαι A. ⁶² καταλέγει A.

ορίους στρατίας, ὡς ἂν τοῖς οἰκείοις πόνοις καὶ τῇ αὐτοῦ ἀνδρεία καὶ γενναϊότητι πλατύνη μὲν τὰ ὄρια τῆς ἀρχῆς, πορρωτέρω δὲ συνώσῃ [P. 165] καὶ ἀπελάτῃ τὸ θυσημένως, οὐδὲ τούτων ἡμέλησεν, ἀλλὰ πρῶτα μὲν τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους ἐλαττωθέντας ἐκ τοῦ περικοπῆναι τὰς δεδομένας τούτοις φιλοτιμίας καὶ βόγας καὶ τὰ βασιλεῖα σιτηρέσια διὰ νέων συλλογῆς τε καὶ ἐκλογῆς ἀνεπλήρωσεν καὶ διὰ τῆς τῶν δεόντων παροχῆς τε καὶ ἐπιδόσεως ἐβρώσεν· ἔπειτα γυμνάσας τοὺτους ταῖς τακτικαῖς μελέταις, καὶ τοῖς ἐνδελείκει πόνοις ἐμπείρους τῆς πολεμικῆς ἀγωνίας πεποιηκώς, καὶ εὐταξίας ὅτι μάλιστα λόγον ἔχειν ἐθίσας καὶ πεφροντικένας τοῦ εὐπειθοῦς, οὕτω μετ' αὐτῶν ὑπὲρ τῶν φυλατῶν καὶ συγγενῶν καὶ ὑπηκόων κατὰ βαρβάρων ἐστράτευσεν. Ἦδει γὰρ ὡς οἱ δὲ τῶν βαναύσων καὶ χυδαίων τούτων τεχνῶν οὐδεμίαν ἐστιν εἰδέναι πρὸ τοῦ μαθεῖν, οὐδ' ἐστιν ὅστις διδασκάλου χωρὶς οὕτε ὑποδηματογράφος, μήτι γε τῶν σπουδαιότερων τινὰ τεχνῶν κατωρθωκώς φαίνεται. Τὴν δὲ πολεμικὴν ἐπιστήμην ἢ τέχνην εἰ δίχα μαθήσεως καὶ ἱκανῆς ἐμπειρίας ἐξῆν εἰδέναι τῷ βουλομένῳ, οὐκ εἶχον ἄρα νοῦν, ἀλλ' ἐλήρουν οἱ πολλὰ περὶ τὸ μέρος τοῦτο πονήσαντες ἐν τοῖς τακτικοῖς συγγράμμασι καὶ οἱ μέγιστοι τῶν αὐτοκρατόρων καὶ στρατηγῶν, οἱ πολλὰ ἀπὸ πολλῶν τρόπων ἀσυστήσαντες, ὧν οὐδεὶς ἐθάρβησε πώποτε μετ' ἀμαθοῦς καὶ ἀγυμνάστου λαοῦ εἰς πολεμίων παράταξιν ἐμβαλεῖν. Ἄλλ' οὐκ ἐστιν οὕτε τὸν μὴ μαθόντα εἰδέναι, οὕτε τὸν μὴ ἀσκήσαντα καὶ γυμνασάμενον ἀγωνίζεσθαι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ γενναῖος οὗτος πρότερον γυμνάσας καὶ καταρτίσας τὰ τάγματα τὰ στρατιωτικά, καὶ τὴν νεοσύλλεκτον στρατιὰν ἀναμίξας τῇ παλαιᾷ, καὶ ταῖς ἀρμοζούσαις χορηγίαις καὶ δωρεαῖς λιπάρνας αὐτῶν τὰ νεῦρα καὶ τονώσας τὰς δεξιὰς, οὕτω μετ' αὐτῶν προσέβαλε τοῖς ἐχθροῖς καὶ τὰ πολλὰ τρόπαια ἐστήσεν καὶ τὰς μυριάς νίκας ἀνέλετο. Διὰ βραχέων δὲ διηγήσομαι.

λζ'. Καὶ κατάστασιν πόλεως ἐνευκαιρήσας καὶ σχολάσας πράξειεν, ἕαρος ὑπολάμποντος ὅτ' ἄπλα ἀνέλετο ὅτ' καὶ μετὰ τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων ξυνηξήταξέτο, ἡγούμενος χρῆναι τὸν ὡς ἀληθῶς ἄρχοντα τοῦ οἰκείου προκινδυνεύειν λαοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ πᾶν ἀδεῶς διαγίνειν τὸ ὑποχείριον πόρους καὶ ταλαιπωρίας ἐκουστίως αὐτὸν ἀναδέχεσθαι. Καὶ ἐπεὶ κατὰ τοὺς κειροῦς ἐκείνου ὁ τίς Τεφρικής [P. 166] ἐξηγούμενος, ὅν Χρυσόχειρα κατωνόμαζον, ἐπ' ἀνδρεία καὶ συνέτει διαφέρειν δοκῶν σφόδρα παρελύπει τὴν Ῥωμαίων ὅτι χώραν καὶ τοὺς λαοὺς, καὶ πολλοὺς τῶν ἀγροίκων καὶ ἐκάστην αἰχμαλώτους ποιούμενος ἐφρόνει σὸς δειρὰ καὶ ὑπέρογκα, κατ' αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν πόλεως ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς. Τοῦ δὲ σοβαροῦ καὶ θρασέος ἐκείνου πρὸς τὴν γενναϊότητα τοῦ ἐπίδοντος στρατεύματος καὶ τὴν σύνεσιν καὶ ἀνδρίαν τοῦ αὐτο-

pienda impelleret, quo nimirum suis ipse laboribus et fortitudine animique magnitudine imperii fines proferret longiusque hostem propelleret ac abigeret, nec hanc sibi partem negligendam putavit. Primum tamen militares cohortes inde imminutas quod consuetæ largitiones et stipendia regiæque annonæ illis subtractæ essent, novo delectu conscriptoque in eam rem milite replevit, necessariique commeatu subministratone ac elargitione roboravit. Exinde militaribus operibus eos exercens, assiduisque laboribus disciplinæ castrorum expertos ac præ omnibus servandi ordinis sollicitos reddens, tribunisque suis atque ducibus obsequendi ritu instituens, una cum illis pro tribulibus et affinibus atque subditis adversus barbaros expeditionem suscepit. Noverat enim nullam artem, ne mechanicam quidem ac vilem, sciri posse antequam addiscatur; nec quemquam esse qui sine magistro vel ipsam sutoriam (nedum aliquam nobiliorum artium, ac quæ magnis sudoribus comparantur) adeptus satis videatur. Scientiam vero seu artem militarem, si absque disciplina sufficientique ex rei usu peritia cuivis volenti parare liceret, baud sane mentis integre fuissent, sed delirassent, qui plura circa hoc in commentariis de rebus bellicis diligenti opera tradiderunt, 266 maximeque imperatores ac duces exercitus, qui multa de multis tropæa crexerunt; quorum nemo unquam cum rudi milite nec bellicis laboribus subactis adversas acies tentavit. Atqui fieri non potest ut is doctus sit qui non didicerit, vel ut certamine fortiter defungatur qui se minime exercuerit ac gymnasticæ operam dederit. Idcirco vir ille generosus exercitatis prius iustauratisque militaribus ordinibus, admistisque tyronibus veteranorum numeris, ac convenientibus largitionibus muneribusque eorum impinguatis nervis dextrisque roboratis, sic cum illis adversus hostes

37. Tranquillo igitur urbis statu, ac per ejus opportunitatem navata rebus diligenti opera instructoque exercitu, vere arma capessivit, inter militares ipse ordines agens ac castra sequens; nempe hoc arbitratus, viro principi pro populo suo adeunda pericula, et ut subditi omnes secure ac quiete agant, sponte suscipiendos labores ac ærumnas. Cumque ea ætate Tephricæ princeps, cui Chrysochiri nomen erat, reliquis virtute præstare visus ac prudentia, Romanam ditionem ac gentem dire vastaret, quotidieque multos rusticorum captivos agens, superbe atque saperet ac se reliquis præferret, adversus illum ejusque urbem 267 imperator exercitum ducit. Eo autem, quantavis superbia ac audacia fretus erat, non auso palam adorientis exercitus generosus conatus ex-

VARIE LECTIONES.

ἄ καὶ om. P. ὄ καὶ ante τὴν om. P. ὄ προσέβαλε A. ὄ post διηγήσομαι verba aliquot decessa videntur. ὄ λάμποντος, ὄ P. εἶλετο P. ὄ Ῥωμαίους A. an ὑπὸ Ῥωμαίους?

periri aut prudentiam roburque imperatoris tentare, sed secedente unumque hoc salagente, ut suam sibi servaret urbem atque asscreret, ibat imperator nemine prohibente, diripiens vastansque et excindens incendensque pagos omnes et oppida, quæ Chrysochiris ditionis erant, immensa onustus prælia ingentemque captivorum multitudinem trahens. Sed et ipsam adortus urbem Tephricam, eamque tumultuaria quasi pugna, non diutina obsidione conatus capere, videns et murorum firmitate et barbarorum multitudine annonarumque copia abunde munitam, ac quæ ægre expugnari posset, quod præsertim omnis circum ager brevissimo tempore copiarum numerositate desolatus erat, ac pene exercitum necessarius commectus defecerat, a diutina obsidione abscessit; circum vero positis præsiidiis, Abara et Spatha aliisque quibusdam expilatis, illæso inde cuncto sublato exercitu, cum multis, ut dictum est, spoliis ac captivis reversus est.

38. Ingentes Tephricæ factas cædes alia Ismaelitarum urbs cum vidisset (Taracem vocant), missis legatis pacem exposulat et in sociarum urbium albo ascribi rogat. In his optimus imperator, quantum 268 erga adversarios fortitudinis robur, tantam erga subjectos moremque gerentes æquitatem ac clementiam ostendens, vinci se passus est ab oratoribus, pacemque rogantibus tribuens exinde pro hostibus illos socios nactus est. Hinc cum alii non pauci, tum Curticius Armenus, Locanam C tunc præsidio tenens Romanæque ditionis fines assidue molestans, ad eum confugit, urbemque suam et arma et populum imperatori subjecit, illius æquitatem ac clementiam cum pari fortitudine ac justitiam cum virtute admirans.

39. Interim vero intentis in eum hostium animis serioque observantibus quam in partem ille impetum verteret, ut laboranti opem ipsi ferrent, lectam bellatorum manum adversus Zapetram (sic dictam urbem) misit; superatisque velociter viæ angustiis ipsam urbem adoriuntur primoque impetu capiunt, ac in ea multos trucidant, ingentique præda ac spoliis potiti, qui pridem in ea vincti tenebantur, ex carcere liberant. Tum vicinas terras incendunt, Samosatium diripiunt, eodemque impetu superato Euphrate, cum nullus usquam obsisteret (quod uimirum haud procul ab imperatore hostium castra locata essent), multis captivis ac ingenti præda ditati ad imperatorem reversi sunt, adhuc prope Zarnuchum fluvium, ubi Caramisium est, morantem, desidis quidem similem, sed qui summa industria ac solertia per subditos talia designaret.

269 40. Hinc discedens cum universo exer-

A κράτορος ἐμφανῶς μὴ τολμήσαντος ἀντιστήναι, ἀλλ' ὑποχωροῦντος καὶ μόνῃ τὴν οἰκίαν πόλιν φυλάξει καὶ κρατύνεσθαι διεγνώσκτος, ἐπέηε κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν ληϊζόμενος καὶ πορθῶν καὶ κατατέμων καὶ πυρπολῶν πάσας τὰς ὑπὸ τὸν Χρυσόχειρα χώρας καὶ κωμοπόλεις ὁ βασιλεὺς λείαν ἀπειρον καὶ ⁶⁶ αἰχμαλωσίαν περιβαλλόμενος. Προσβολῶν δὲ καὶ αὐτῷ τῷ ἄστει Τεφρικῆς, καὶ δι' ἀκροβολισμῶν καὶ προσεδραίας οὐχὶ μακρὰς ἐλεῖν πειραθεὶς, ὡς ἔωρα καὶ τειχῶν καρτερότητι καὶ κληθεὶ βαρβαρικῷ καὶ ἀφθονίᾳ χρεῶν καταχωρημένον ⁶⁷ αὐτὴ καὶ δυσάλωτον, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐκτὸς ἅπαντα δι' ἐλαχίστου χρόνου τῷ πλήθει τῆς στρατιᾶς κατηρείπωτο ⁶⁸ καὶ τὰ ἀναγκαῖα σχεδὸν κατηνάλωτο, ἀπέστη τῆς πρὸς τὴν πολιορκίαν χρόνου ἐπιμονῆς· τὰ δὲ περὶ αὐτὴν ⁶⁹ φρούρια τὴν Ἀβαραν καὶ τὴν Σπάθην καὶ ἕτερα τινὰ ἐκπορθήσας, καὶ ἄρας ἐντεῦθεν ἀσινῆ τὸν περὶ αὐτὸν πάντα στρατὸν, μετὰ συχῶν, ὡς εἴρηται, λαφύρων καὶ ἀνδραπόδων ἐπανεχώρησεν ⁷⁰.

λη'. Τῶν ἐν τῇ Τεφρικῇ τείνου τὸν πόλιν φόνον ἢ ἕτερα τῶν Ἰσμηλιτῶν πόλεις θεασαμένη, ἦν Τάραντα λέγουσι, πρέσβεις πέμψασα ἐρήνης ἤξιον τυχεῖν καὶ ταῖς συμμαχίαις ἐγγράφασθαι. Ὁ δὲ κράτιτος βασιλεὺς, δσπν πρὸς τοὺς ἀντιταττομένους ἀνδρῶν ⁷¹, τοσαύτην πρὸς τοὺς ὑποταττομένους ἐπιείκειαν ἐνδεικνύμενος, ἠτέθη τε τῆς πρεσβείας καὶ τῆς ἐρήνης τοῖς αἰτούσι μετέδωκε, καὶ συμμάχους ἀντι ⁷² πολεμίῶν τὸ ἀπὸ τοῦδε ἐκέκρητο. Ἐκ τούτου ἄλλοι τε οὐκ ὀλίγοι καὶ Κουρτικίος τις Ἀρμένιος, ὃς εἶχε τότε τὴν Λόκαναν καὶ συνεχῶς τὰς ἐσχατίας τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς ἐλυμαίνετο, προσέφυγε πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ τὰ ὄπλα καὶ τὸν λαὸν τῷ αὐτοκράτορι καθυπέταξε, θαυμάσας αὐτοῦ τὸ μετὰ τοῦ ἀνδρείου ἐπιεικῆς καὶ μετὰ τῆς δυνάμειος δίκαιον.

λθ'. Ἐως ⁷³ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶχον τὸν νοῦν οἱ πολέμιοι, καὶ περισκόπουν πρὸς ὃ μέρος ῥέψει, ἵνα πρὸς τὸ πονοῦν καὶ αὐτοὶ συνασπίσωσι, [P. 167] κούρπον κατὰ τῆς λεγομένης Ζαπέτρας ἀπέστειλεν ἐπιλέκτων πολεμιστῶν, οἱ σπουδῆ καὶ στενὰ τῆς ὁδοῦ διαλθόντες αὐτῇ τῇ πόλει προσπίπτουσι, καὶ ταύτην ἐξ ἐφ' ἑδῶ λαμβάνουσι, καὶ πολλοὺς ἐν αὐτῇ κατασφάττουσι, αἰχμαλωσίαν τε πολλὴν καὶ λείαν λαμβάνουσι, καὶ δεσμίους χρόνιους ἐξάγουσι τῆς φρουρᾶς. Ἐἶτα τὰς ἐφεξῆς πυρπολήσαντες χώρας καὶ τὸ Σαμόσατον ἐκπορθήσαντες, καὶ τῇ αὐτῇ ῥύμῃ τὸν Εὐφράτην περάσαντες κατὰ πολλὴν ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων διὰ τὸ παραστρατοπεδεύειν τοὺς πολεμίους τῷ βασιλεῖ, καὶ πολλὴν λαβόντες αἰχμαλωσίαν καὶ λάφυρα, ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἐπὶ πρὸς τῷ Ζαρνούχ ποταμῷ, ἐνθα τὸ Κεραμίσιον ⁷⁴ ἐστὶ, διατρίβοντα καὶ ἀργαῖν μὲν δοκοῦντα, τὰ δὲ τοιαῦτα πανόφως διὰ τῶν ὑπὸ χεῖρα καταπραττόμενον.

μ'. Ἐντεῦθεν ἄρας ὁ βασιλεὺς μετὰ παντὸς στρα-

VARIÆ LECTIONES.

καὶ] δὲ καὶ P. ⁷⁰ κατοχωροῦμαι: Barberinus. ⁷¹ κατηρείπωτο P. ⁷² αὐτῆς A. ⁷³ ὑπανεχώρησεν Barberi us ⁷⁴ ἀνδρῶν — ὑποταττομένους om. A. ⁷⁵ ἀντι] ἐκ P. ⁷⁶ ἕως] ὡς P. ⁷⁷ Καραμίσιον P.

τοῦ τὴν ὡς ἐπὶ Μελιτινήν ἠ ἀπάγουσαν διήει ὁδόν. Πρὸς δὲ ταῖς ἔχθαις τοῦ Εὐφράτου γενόμενος, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὡρα θέρους κλημμυρούνητα καὶ καλαγίζοντα, τὸ δὲ προσκαθίσθαι τῇ διαβάσει καὶ ταπεινὸν προσμένειν γενέσθαι τὸν ποταμὸν ἀγενεὶς ἐνόμισα καὶ ἀνάξιν τῆς περὶ αὐτὸν θανάμειας, γεφύρα τοῦτον ἔγω διαλαβεῖν, καὶ πάντα πρὸς τὸ ἔργον σπουδῇ ἠύτρεπιζετο. Θέλων δὲ τὸν κόπον παραμυθεῖσθαι τῶν οἰκίων στρατιωτῶν καὶ τοὺς πόνους ῥαδίως ὑποφέρειν πείσαι, ἅμα δὲ καὶ ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἔκουσίοις ἀποτρέχειν πίνοις, ἵνα εἰ καὶ ἀκούσιος πολλὰκις συμβῆ, μὴ ξηνοπαθῆ μηδὲ ἀήθης εὐρίσκοιτο, συνεφῆκετο τοῦ ἔργου τοῖς στρατιώταις καὶ μάλα προθύμως, καὶ τὰ μείζονα βάρη τοῖς οἰκείοις αἵρων ἑμοῖς πρὸς τὴν γέφυραν διεκόμιζεν. Εἶδεν ἂν τις τότε ἰσομέγεθες βόρος οὐπερ ὁ βασιλεὺς ῥαδίως ἐδάσταζε, τρεῖς τῶν στρατιωτῶν ὁμοῦ μόλις διακομίζοντας. Οὕτω δὲ τὸν Εὐφράτην περιαιθελεῖς τὸ φρούριον εὐθὺς ὁ Ῥαψάκιον λέγεται ἐξεπύρθησεν. Ἰδίᾳ δὲ τοὺς Χάλδους καὶ Κολωνιάτας τὴν μεταξὺ χώραν Εὐφράτου καὶ Ἀρσίνου κειλύσας καταδραμεῖν, λείας πολλῆς καὶ ἀνδραπέδων δι' αὐτῶν ἐκυρίευσεν καὶ τὰ φρούρια τὰ τε Κουρτικίου καὶ τὸ Χαχὸν καὶ τὸ Ἄμερ καὶ τὸ Μουρινεζ καλούμενον καὶ τὸ Ἄβδελα ἠ ἐξεπύρθησεν. Αὐτὸς δὲ τῇ Μελιτινῇ προσβαλὼν, εὐανδρῶσῃ τότε καὶ πληθὸς ἔχουσῃ βαρβάρων συχνόν, εἰ πρὸ τῆς πόλεως μετὰ βαρβαρικῶν ἀλαλαγμῶν καὶ φρουραγμάτων ἀπήντων αὐτῷ, τὴν οἰκίαν ἀρετὴν ἐπαδείξατο, ὡς μὴ μόνον τοὺς ὑπ' αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολέμιους περιφανῶς ἐκπλαγῆναι: [P. 168] τὴν ἄνδρῶν αὐτοῦ καὶ εὐχέριαν. Ἐμφρόνως γὰρ ἅμα καὶ νεανικῶς προσμείζας τοὺς πολέμιους, καὶ κατὰ χεῖρα γενναίως φανείας καὶ τόλμῃ διαφέρων, καὶ παρὰ ἑνὶ ὁρώμενος εὐθαρσῆς τε καὶ ἀκατάπληκτος, πρῶτος τοὺς ἀντιτεταγμένους ἐτρέψατο φόνω πολλῶν· εἰθ' οὕτως οἱ σὺν αὐτῷ τοὺς κατ' αὐτοὺς ἕκαστοι καὶ μέχρι τοῦ ἄστεος ἀναιρούντες ἐδίωκον, ὡς πολλοὶς νεκροῖς τὸ πρὸ τῆς πόλεως πεδίον καταστρωθῆναι καὶ τὸ πρὸ τοῦ τείχους ὕδωρ αἵματι κερρασθῆναι, πολλοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἀλῶναι, καὶ ἄλλους τῷ δέει ἐκόντας αὐτομολῆσαι, τοὺς δὲ περιλιπέας εἰς τὸ ἄστυ συγκλεισθῆναι καὶ τοῦ λοιποῦ ἐξόδου παντάπασι ἐργεσθαι. Ἐνθα διενόετο μὲν ὁ βασιλεὺς μηχανάς τε πῆγνυσθαι καὶ ἄπαν ὄργανον πολιορκητικῶν μεταπέμπεσθαι καὶ ἔργα τόλμης καὶ γενναϊότητος περὶ τὴν τειχομαχίαν ἐνδείξασθαι· ὡς δὲ ἄερα τὴν πόλιν τειχῶν τε περιβολῇ καρτερὰν καὶ κληθεῖ τῶν ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομένων δυσάλωτον, ἐπίθετο δὲ παρὰ τῶν αὐτομόλων καὶ ἐπιτηδειῶν ἔχειν ἀφρονίαν πολλὴν καὶ μὴ δεδιέναι χρόνιαν πολιορκίαν, ἄρας ἐνεσθῆεν τῇ Μανιχαίων προσέβαλε γῆ. Δεινροτομήσας δὲ ταύτην καὶ τὰς οἰκίας πυρὶ δοῦς καὶ πᾶν διαφθείρων τὸ ἐν ποσὶ, τὸ Ἀργαούθ λεγόμενον αὐτῶν φρούριον καὶ τὸ Κουταχίου καὶ Σαεφάνου καὶ Ῥαχάτ ἐμπρήσας κατέσκαψεν. Εἶτα

A citu, quod ad Melitenem ducit, iter ingreditur. Ubi autem ad Euphratis ripas venit, tumescentem aestivo tempore lateaque exundantem fluvium videns, degenerisque animi nec illud quas ducebat copiis dignum ratus trajectui assidere, ac donec detumuisset aquæ humiliores siveo exspectare, ponte jungendum constituit; cunctaque ad opus velociter instruta sunt. Cupiens vero militum laborem lenire et ad ejus molestias facile ferendas inducere, seque ipsum pariter spontaneis fatigationibus divexare, ne si quando, ut plerumque solet, inconsulto aliquid accidisset, novitate casus consterneretur aut malis insuetus inveniretur, sociam militibus operam, et quidem strenue admodum ac alacriter, adjungebat, majoraque onera suis ipse humeris ad pontem apportabat. Vidisses tunc ejus ponderis onus imperatorem facile ferre, cui vix tres simul milites pares essent. In hunc modum transmissio Euphrate statim præsidium Rhapsacium expugnat. Scorsum vero Chalkos et Coloniatas regionem quæ inter Euphratem et Arsinum effunditur jubens excurrere, ingenti prælia multisque captivis potitus est; castellaque, quod Curticii vocant et Chachon et Amer et Murinixum et Abdela, cepit ac diripuit. Ipse Melitenem irrumpens, urbem eo tempore ingenti civium multitudine fretam affatimque barbarorum copiis munitam, quibus in occursum cum barbarico clamore ac strepitu 270 effusis ipse suæ virtutis egregium specimen dedit, ut non modo ejus assectæ, sed et hostes illius palam fortitudinem dexteritatemque stupore admirarentur. Solenter enim fortiterque hostibus congressus, manumque fortem et audacia præstantem fidentisque animi virum ac interritum terribilibus præferens, primus adversam aciem magna strage fudit; tumque alii sibi quique adversos objectosque ad urbis usque portas cædentes persecuti sunt, ut exterius urbis pomerium multis cadaveribus consterneretur vallique muro circumducti aqua cruore misceretur, multi etiam vivi caperentur, alii metu perciti ipsi sponte transtugerent; reliqui demum in urbe includerentur, omnique postmodum exitu penitus arcerentur. In his cogitabat imperator machina figere, cunctaque expugnandis urbibus apta instrumenta convehere, audacisque ac strenui animi facinora tentandis muris designare: sed cum videret urbem moenium ambitu munitissimam, eaque tutantium multitudinis ac robore capti difficillimam, audissetque a profugis necessario commeani abunde instructam, nec diutinam timere obsidionem, inde discedens in regionem Manichæorum irrumpit, excisisque arboribus ac ædibus igni succensis cunctisque obviis devastatis eorum castellum Argauthum Cutacique et Stephani et Rachatum concremans penitus evortit. Postmodum subje-

VARIE LECTIONES.

⁷⁰ Μελιτινήν Α, et infra Μελιτινή. ⁷¹ Ἄβδηλα Α. ⁷² ἀλαλαγῶν Α. ⁷³ τὴν om. Ρ. ⁷⁴ παρὰ] περὶ Ρ, καλίμ παρὰ τὰ. ⁷⁵ ἐξ] μὲν ΑΡ.

cto 271 omni milite large copioseque muneribus A accepto, ac qui singulari virtute fulserant, singulis decenti honorario donatis, multis auctus spoliis ac victoriæ sertis in urbem reversus est; ingresusque per Aureas portas, quo fere ritu veteres imperatores in præmagnifica nobilique Roma triumphum agebant, faustis pro victoria populi acclamationibus ominibusque deducibus, in magnum Dei Sapientiæ templum ad vota congruamque gratiarum actionem Deo persolvendam, statim uterat ex itinere, profectus, atque a patriarcha victoriæ corona redimitus, in regiam receptus est.

41. Rursus vero curæ eum civiles sollicitabant, diversarumque gentium oratoribus ad se convenientibus dandis responsis incumbere; paululumque B cum liberis ac uxore relaxato animo, ac sacrosanctis per urbem voti precumque causa templis religiose lustratis, ex more rursus civilibus administrationibus iudiciisque addicta opera, diligentiam ille suam vigilemque curam erga subditos ostentabat. Nullum tamen faciebat finem quotidie in sacrum divinumque templum ingrediendi Deumque supplicibus votis exorandi, intercessoribus ad Deum adhibitis tum Michaele cælestis exercitus principe, tum Elia propheta, ne prius vita excederet quam Chrysochiris interitum videret ac tria tela impuro illius capiti insingeret; quod et postea contigit. Sequenti enim anno, cum: 272 quem dicebam Chrysochir Romanam ditionem invasisset C camque devastaret, misit ex more imperator in eum scholarum domesticum; assumptoque omni Romano exercitu, licet palam conserta acie cum illo pugnare non auderet, interim tamen Romanis cohortibus ex certo intervallo insequentibus, obstabat ne hinc inde excurrere ac palando per loca dispergi auderet. Cum igitur barbarus, partim rebus ex voto cedentibus partim frustrato conatu, jam etiam tempore vocante, ad sua redire statuisset gravique onustus præda domum rediret, scholis præfectus duobus ducibus, quorum unus Charisianis alter Armeniacis præerat, præcipit ut cum iis quas ducebant cohortibus Chrysochirem pone sequantur usque ad Bathyrhycem; indeque, si quidem adversus Romanorum fines copias immitteret, id domestico significarent: sin recto itinere in suam se latebram reciperet, illo dimisso ad ipsum rursus redirent.

σθαι, εἰ δὲ πρὸς τὸν οἰκίον φωλεὸν ἀμεταστρεπτὶ θεῖν πρὸς αὐτόν.

42. Jam itaque ad eum qui dictus est Bathyrhyci locum, advesperascente die barbarorum devectus exercitus ad pedes montis consedit. Romanorum duces illius superiora occupant, ac quid eventurum sit dispiciunt. Interim inter duorum thematum milites, et ordinum turmarumque ductores ac manipularios, contentio quædam et pu-

τὸν ὑπὸ χεῖρα πάντα λαὸν πολυστίας φιλοφρονησάμενος, καὶ τῶν ἀριστευσάντων ἕκαστον ἀριστείους τιμήσας, μετὰ πολλῶν λαφύρων καὶ νικητικῶν στεφάνων ὑπέστρεψε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν· καὶ διὰ τῶν Χρυσῶν πυλῶν εἰσελθὼν ὡς οἱ πάλαι κατὰ τὴν μεγαλόδοξον Ῥώμην τῶν αὐτοκρατόρων τοὺς θριάμβους κατὰγοντες, καὶ τὰς παρὰ τοῦ δήμου νικητικὰς ἐκβολήσας καὶ εὐφημίας δεξάμενος, καὶ πρὸς τὸ μέγα τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἀνάκτορον, ὡς τὰς εὐχὰς καὶ τὴν προσήκουσαν εὐχαριστιαν ἀποδώσων, εὐθύς ὡς εἶχεν ἐξ ὁδοῦ παραγεγῶνός, καὶ ὑπὸ τοῦ τότε πατριαρχοῦντος τῷ τῆς νίκης στεφάνῳ ταινιωθεὶς, ἀπεκατέστη εἰς τὰ βασίλεια.

μα'. Καὶ πάλιν αὐτὸν φροντίδες πολιτικαὶ διεδέχοντο, καὶ ταῖς ἀπὸ διαφόρων ἔθνων πρεσβειαῖς τὰ πρόσφορα ἐχρημάτιζε· καὶ πρὸς ὀλίγον τοῖς τέκνοις συνευφρανθεὶς καὶ τῇ γυναικί, καὶ τοὺς κατὰ τὸ ἄστυ περιελθὼν ἱεροῦ καὶ θεοῦ ναοὺς καὶ τὰς εὐχὰς ἀποδοὺς, συνήθως ἦν αὐθις ἐπὶ τῶν πολιτικῶν διοικήσεων καὶ τῶν κρίσεων, τὴν περὶ τὸ ὑπήκουον κηδεμονίαν καὶ ἄγρυπνον πρόνοιαν [P. 169] ἐνδεικνύμενος. Οὐ διελίμπανε δὲ ὁμοῦ καθ' ἑκάστην εἰς τὸν ἱερὸν καὶ θεῖον ναὸν εἰσιῶν καὶ ἱκετεύων τὸν Κύριον, καὶ μεσίτας πρὸς τοῦτο τὸν τε ἀρχιστράτηγον Μιχαὴλ καὶ Ἡλιοῦ τὸν προφήτην πρὸς Θεὸν προβαλλόμενος, τοῦ μὴ πρότερον τοῦ βίου ὑπεξελθεῖν πρὶν ἢ τὸν τοῦ Χρυσόχειρος βλεθρὸν ἐπιθεῖν καὶ τρία βέλη τῇ αὐτοῦ καταπέψαι μιὰρὰ κεφαλῇ. "Ὁ καὶ γέγονεν ὕστερον. Τῷ γὰρ ἐπιόντι χρόνῳ εἰς τὰς τῶν Ῥωμαίων ἐμβαλόγτος χώρας τοῦ προμνημονευθέντος Χρυσόχειρος καὶ ταύτας ληζόμενος, ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ συνήθως ὁ βασιλεὺς τὸν τῶν σχολῶν ἐξηγούμενον. "Ὁς ἐξελθὼν⁸⁸ καὶ πάντα τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατὸν συμπαραλαβὼν, ἐπεὶ κατὰ πρόσωπον ἐμφανῶς ἀντιστήναι πρὸς αὐτὸν ἀπαθείλια, τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα συμπαρείπετο τέως αὐτῷ ἀπὸ τινος διαστήματος, καὶ τὰς μερικὰς ἀνεῖργε καταδρομὰς, καὶ οὐ συνεχῶρει κατὰ τῆς χώρας ἀδωῆς διασκίδνασθαι. "Ὁς οὖν τὰ μὲν ὄρων τὰ δὲ ἀπρακτῶν ὁ βάρβαρος, ἤδη καὶ τοῦ καιροῦ καλοῦντος αὐτόν, τῆς πρὸς τὰ οἰκεία ἐπανόδου ἐμνήσθη καὶ μετὰ λείας συχνης πρὸς τὴν Ἰβίαν χώραν ὑπέστρεφεν, ἀφώρισεν δὲ τῶν στρατηγῶν ὁ τῶν σχολῶν ἐξηγούμενος⁸⁹, τὸν τε τοῦ Καρσιανοῦ καὶ τῶν Ἀρμενίων, μετὰ τῆς περὶ αὐτοὺς δυνάμεως ἕκαστον, ὥστε συμπαρομαρτεῖν καὶ ἐφέπεσθαι τῷ Χρυσόχειρι ἔχρι τοῦ Βαθυρρύακος, κάκειθεν εἰ μὲν ἐπαφήσαι κατὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὀρίων στρατῶν, δῆλον τοῦτο τῷ δομestικῷ ποιήσασθαι, εἰ δὲ πρὸς τὸν οἰκίον φωλεὸν ἀμεταστρεπτὶ βαδίζων εἰσδύνειεν, ἐάσαντας τοῦτον αὐθις ἐπανελ-

μβ'. Ἦδη οὖν τοῦ βαρβαρικοῦ στρατεύματος γυγονότος ἐν ἑσπέραις καιρῷ κατὰ τὸν καλούμενον Βαθυρρύακα καὶ αὐλισμένου κάτω πρὸς τὴν τοῦ ὄρους ὑπῄρειαν, τῶν δὲ Ῥωμαϊκῶν στρατηγῶν καταλαβόντων τὰ τοῦτου μετεωρότερα καὶ τὸ μέλλον ἀποσκοπούντων, ἐμπίπτει τις ἐρις περὶ τῶν⁹⁰ πρωτείων καὶ ἀμιλλα τοῖς τῶν δύο θεμάτων στρατιώταις καὶ

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ ὅς ἐξελθὼν om. P. ⁸⁹ ἀφηγούμενος; A. ⁹⁰ τῶν A.

ταξίρχαις καὶ λοχαγωῖς, τῶν μὲν τοῦ Χαρσιανοῦ ἑαυτοῖς ἐπιγραφόντων τὸ πρεσβεῖον τῆς κατ' ἄλλην ἀρετῆς, ἔμπαιιν δὲ τῶν Ἀρμενιακῶν μὴ μεθιεμένων τῆς ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδρίας τὸ πρωτεῖον ἐκείνου λαβεῖν. Ὡς οὖν ἐπὶ πλεον τὰ τῆς φιλονεκίας αὐτοῖς ἐχώρηε καὶ τὰ φρονήματα διηρέδιστο, λεχθῆναι φασὶ παρά τῶν πρωτευόντων τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν σωστῆματος, ὡς *Ἰνα τί μίτην ἐν λόγοις ἕκαστοι θρασυνόμεθα καὶ ἀνχοῦμεν διακερῆς, ἐξὸν τοῖς ἔργοις τὴν ἀμφισβήτητον ἀρετὴν ἐπιδείξασθαι; τῶν γὰρ πολεμῶν οὐ μακρὰν ἀπεχόντων, ἔξεσταν ἐπὶ τῶν ἔργων φατῆραι τοὺς ἀριστεῖς καὶ ἐκ τῆς κατὰ χεῖρα γενναυδέτητος κριθῆναι τοὺς ὑπερέχοντας.* Τοὺς τοιοῦτους τοῖνον λόγους διακηκότες οἱ στρατηγοὶ, καὶ τὴν πρὸς ἀνδρίαν ὀρμὴν καὶ προθυμίαν κατανοήσαντες [P. 170] τοῦ λαοῦ, συννοήσαντες δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου βοήθειαν, ὅτι ἐξ ὑπερδεξίων τοῖς ἐν ἐπιπέδῳ κατηλισμένοις μέλλουσι ἐπιτίθεσθαι, διχῆ διαιρούσι τὴν δύναμιν· καὶ τὸ μὲν ἔκκεριον αὐτῆς ἄχρις ἑκατοντάδος μετὰ τῶν γε τῶν στρατηγῶν προσβαλεῖν ἐκρίθη τῶ τῶν βαρβάρων στρατῶ, τὸ δὲ λοιπὸν τῆς εὐαριθμήτου Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς ἐς δόκησιν πλήθους αὐτοῦ που πρὸς τὰ μετέωρα συσκευάσαντες, καὶ σύνθημα δόντες καιροῦ, ἐν ὅταν οὗτοι προσβάλωσι τοῖς ἔχθροῖς, κακεῖνοι σὺν ἀλαλαγμῷ μεγίστῳ καὶ σάλπιγγι, συνεπηχούοντων καὶ τῶν ὀρέων αὐτῶν, ἐκπληκτικὴν βῆιν ἀναβήξωσιν, αὐτοὶ τὰς πανοπλίας ἐνδύονται, καὶ ἀφανῶς διὰ νυκτὸς τῇ στρατοπεδείξ τῶν δυσμενῶν πλησιάζουσι. Πρὸ τῆς ἑω δὲ, οὕτω τοῦ ἡλλοῦ τὸ ὑπὲρ γῆν τελείως παραλλάξαντος ἡμισφαίριον, βοῇ σιθαρᾷ παιανίσαντες καὶ τὸ Ἰ, Σταυροῦς νερίκηκε, συμβοήσαντες ἐπιτιθενται τοῖς ἔχθροῖς, συνεπαλαζάντων ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ τῶν λοιπῶν. Εὐθύς οὖν τῶ ἀνεπίστῳ καταπλαγέντες οἱ βάρβαροι, καὶ μῆτε συστῆναι μῆτε τὸ ἐπὶ πλῆθος ὅσον ἐστὶ λαβόντες καιρὸν κατιδεῖν, μῆτε ἄλλο τι σωτήριον ἑαυτοῖς ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἰσχύσαντες συνιδεῖν, ὤρμισαν πρὸς φυγὴν, τῆς τοῦ βασιλέως τούτους πάντως ἐπιμόνου ἐκδειματούσης εὐχῆς καὶ συνελευνούσης πρὸς ὄλεθρον. Τῶν οὖν διωκόντων Ῥωμαίων καὶ τοὺς μὴ συνόντας συνεχῶς ἐπιβουμένων στρατηγούς καὶ τὰ τάγματα καὶ τὸν τῶν σχολῶν ἀφηγούμενον εἰς πλείονα φόβον συνελευνομένων καὶ ταραχὴν, συνέβη μέγρι μίλιον τριάκοντα γενέσθαι τὴν δίωξιν καὶ τὸν μεταξὺ χώρον ἀπείρους καταστρωθῆναι νεκροῖς.

μγ'. Ὅτε καὶ τὸν ἀναιδῆ καὶ θρασύν ἐκείνον Χρυσόχειρα λέγεται, σὺν ἄλλοις φεύγοντα τῶν περὶ αὐτὸν, ἐπικαταδιώκειν Ῥωμαίων τινὰ, τὸ Πουλᾶδην παρωνύμιον φέροντα, ὃν συνέβη ποτὲ κατὰ Τεφρικὴν γηγονότα αἰχμάλωτον διὰ τὸ ἀστεϊσμοῦ μετέχειν καὶ χάριτος συνήθη καὶ γνώριμον χρηματῆσαι Χρυσόχειρι. Ὅν ἰδὼν ὁ βάρβαρος τότε μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ προθυμίας διώκοντα, ἐπιστραφεῖς, *Τί σοι, φησί, κακόν, ὦ ἄθλιε, διεπραξάμην, Πουλᾶδη, ὅτι με οὕτω καταδιώκεις μαριωδῶς ἐπιθυμῶν ἀνελεῖν*

A qua de virtutis præstantia incidit. 273 Charsiantæ virtutis, quæ in fortitudine est, primatum sibi vindicabant: contra Armeniaci nihil se illa virtute iis impares omnino obnitebant. Augescentem itaque rixam, et cum partium irritaretur ferocitas, ab Armeniacorum caelis primoribus in hæc verba peroratum ferunt: *Quid frustra verbis singuli ferocimus atque jaclamus, cum in promptu sit virtutis specimen dare, qua de ambigimus? cum enim hostes haud longe absint, possunt qui viri præstantes existant, facinoribus editis inlarescere, ac qui forti robore præcellat, iudicio primas obtinere.* His ergo ductores sermonibus auditis, militumque ad impressionem faciendam fortem animum atque alacrem considerantes, necnon ipsius loci opportunitatem haud leve sibi ad victoriam momentum asserre sentientes, quod e sublimi loco impetum in hostes erant facturi, qui in valle castra habebant, duas in partes copias dividunt. Selectiorem manum ad sexcentos cum ipsis ductoribus in hostem irruere decernunt: reliqui numero non multi in sublimi starent, confertæ multitudinis speciem præferentes, data temporis tessera, ut cum illi hostem adorirentur, illico hi maximo cum plausu et tubis canentibus terribilem rugitum una quoque reboantibus montibus ederent. Sic arma induunt, ac occulte per noctem ad hostium 274 castra accedunt. Summo autem mane, cum necdum sol emenso penitus subjecto nobis hemisphærio emersisset, magna voce præana cantantes, et *Vicit crux* conclamantes, aggrediuntur hostem, simul reliquis de monte militare conclamationem edentibus. At barbari subito re insperata perterriti, neque inter se coire nec contemplandæ irruentium hostium multitudinis tempus habere, neque omnino quidquam salutare consulere posse, sed fugæ se dare, imperatoris prorsus assidua ad Deum precatione eos perterrente atque in interitum propellente. Romanis itaque insequentibus, absentesque duces atque ordines scholisque præfectum continue compellantibus, sicut fuerat præceptum, aucto fugientium pavore ac tumultu ad trigesimum milliare persequuntur, interjectumque spatium cadaveribus consternunt.

D 43. Inter hæc etiam impudentem audacemque illum Chrysochirem, cum paucis suorum fugientem, Romanorum quemdam, cognomento Puladem, persecutum ferunt, qui Tephricæ quondam captivus, quod festivus esset ac lepidus, Chrysochiri innotuerat et ab eo in familiaritatem fuerat admissus. Hunc ut vidit barbarus furiosæ alacrique animo insequentem, conversus ad eum: *Quid tibi, inquit, mali feci, miser Pulade, quod sic insane perempturus me persequeris? cui ille brevis: Quod*

VARIÆ LECTIONES.

ἄ τῶν om. P. ἄ ταύτης A. ἄ Allatius Γετῶν, manu ducentibus Getis. ἄ προσβαλεῖν om. A. ἄ καὶ τὸ — συμβοήσαντες om. A. ἄ Ῥωμαίων A.

nimirum munerum in me collatorum vicem me tibi hodie redditurum Deo bene propitio, confido, patrone; 275 ideoque retro te insequor. Præibat itaque ille quasi mente captus ac attonitus, desperata salute, ac nimium pavidus: Pulades intrepide audacique animo insequabatur, donec ad altam foveam devenitum est. Substitit equus, præ voragine transilire trepidans titubansque. Dumque circa eam Chrysochir animum intendit, huic Pulades conto latera transfigit; statimque doloris vi circumactus equo decidit. Tum e conitatu unus, cui Diaconitzæ nomen, se equo proripiens dominum collapsum procurabat, usque capite genibus suis appposito casum deplorabat. Interim alii Puladæ succrescunt, equisque exsiliences Chrysochiris fere exanimati caput a cervicis revellunt. Diaconitzem vero ipsum quoque vincitis aliis adiungunt. Sic pene inaudito eventu præterque spem omnem debellatis hostibus ac Christianorum exaltata gloria, cito cum gaudii nuntii Chrysochiris quoque caput imperatori mittitur. Versabatur ille per id tempus apud Petrium, ubi monasterium erat, in quo ejus sibi pietatis palæstra exercebantur. Allato capite volorum suorum precumque memor, intentoque in eum cum lacrymis mentis oculo qui facit 276 voluntatem invocantium eum, afferri ad se arcum ac sagittas præcepit, ociosusque nervum tendens tres a tergo in sceletatum caput sagittas misit, ac ne in una quidem erravit, hanc quamdam impietatis scelerumque dignam expiationem se illi adhibere ratus pro tantis hominum millibus, quos per multos sui principatus annos perdidit. Atque hunc unum habuerunt res Chrysochiris, sicque evanuit florentis tunc Tephricæ potentia, opitulante Numine inque rem pie imperantis Basilii assiduis precibus facio propitio.

α; εν πολλοίς; τῆς ἐπικρατίας αὐτοῦ κατηγάωσεν ἑτασι. Κατὰ τὰ μὲν κατὰ τὸν Χρυσόχειρα καὶ τὴν ἀνθοῦσαν τότε δύναμιν τῆς Τεφρικῆς τοιοῦτον τὸ τέλος ἰδέξαστο συναρτῆς Θεοῦ, ταῖς πολλαῖς ἐκείναις καμ-

44. Jam vero viro inclyto patriarcha Ignatio sancte Deoque placitis moribus vita perfuncto, opulentaque canitie ac virtutum obvallante choro cunctisque laudantibus virumque prædicantibus vivis exempto et ad meliorem vitam translato, ei rursus Ecclesiam rite reddidit, qui non rite sibi ante eam vindicare visus erat; legitimeque ac canonice sapientissimum Photium in regie urbis vacante sede constituit, quanquam ne prius quidem omni eum humanitate accipere honoremque habere cessabat, qua ille omnis generis sapientia atque virtute præditus erat. Verum quanquam sede deturbarat, quod sane nihil sibi justitiæ cultu potius esse volebat, nihil tamen quod solandæ viri fortunæ esset omittebat. Unde 277 etiam assignato ei in regia habitaculo liberorum suorum institutorem ac

Α με; Ὁ δὲ συντόμω; ἀντίφρασαν ἰ. ἐτι τῶν εὐεργεσιῶν σου, πάτερ, τὴν ἀμοιβὴν ἀποδοῦναι σοι κατὰ τὴν παροῦσαν ἡμέραν πεποιθὼς εἰμι ἐν Θεῷ, καὶ διὰ τοῦτο καταδίκω δάσω σου. Ὡς οὖν ὁ μὲν προῆι οἷα βεβλαμμένους τὰς φρένας ὑπὸ Θεοῦ, ἀπεγνωσμένους τε καὶ δεῖλδς, ὁ δὲ ἐφείπετο μετ' εὐτολμίας καὶ θάρρους νεανικοῦ, ἐντυγγένοι τάφρω βαθείᾳ ὁ διωκόμενος, ἦν ὑπερπηδῆσαι ὁ ἴππου; ἐπεδειλία ἰ. τε καὶ διώκλασεν. [P. 171] Καὶ ἔως περὶ ταύτην ὁ Χρυσόχειρ εἶχε τὸν νοῦν, βάλλει τοῦτον ὁ Πουλάδης κοντῶ κατὰ τῆς πλευρᾶς, καὶ εὐθέως περιδινηθεὶς τῷ ἀλγήματι κατερῆνυ τὸ ἴππου. Καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τις, ᾧ Διακονίτζης ἦν τὸ ἐπώνυμον, ἀπὸ τοῦ οικείου ἴππου βίψας ἑαυτὸν ἐπιμελείας ἕξῃου τὸν πεσόντα δεσπότην, καὶ τοῖς οικείοις γόνασι τὴν ἐκείνου κεφαλὴν ἐπιθεὶς τὸ συμβᾶν ἀπωδύρετο. Ἐν τοσοῦτῳ δὲ προσγίνονται τῷ Πουλάδῃ καὶ ἑτεροί, καὶ καθαλλόμενοι τὸν ἴππων τὴν ἰ. τοῦ Χρυσόχειρος ἀποτέμνουσι κεφαλὴν λειποψυχούντος ἦδη ἰ. καὶ ἐκλιμπάνοντος, συγκαταλέγουσι δὲ καὶ τὸν Διακονίτζην ἐκείνον τῷ τῶν λοιπῶν δεσμιῶν ἀριθμῷ. Οὕτω δὲ παραδύξω; καταπολεμηθέντων τῶν δυσμενῶν καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ ὑψωθέντος καυχήματος, συντόμω; μετὰ τῶν τῆς χαρᾶς ἀγγέλων προσαποστέλλεται βασιλεὶ ἡ τοῦ Χρυσόχειρος κεφαλὴ. Ἐτύγχανε δὲ τῆνικαῦτα διάγων κατὰ τὸ Πετρίον λεγόμενον, ἐνθα τὸ σεμνεῖον τῆς τῶν οικειῶν θυγατέρων διατριβῆς; ἐχρημάτιζεν. Καὶ τῆς κεφαλῆς προσενεχθείσης ἰ. τῶν οικειῶν ἀναμνηθεὶς προσευχῶν, καὶ πρὸς τὸν ποιοῦντα τὸ θέλημα τῶν ἐπικαλουμένων αὐτὸν μετὰ δακρῶν τὸν τῆς διανοίας ἐκτείνας ὀφθαλμοῦν, τόσον ἐνεχθῆναι καὶ βέλη προσέταξε, καὶ θάττον τὴν νεύραν ἐντείνας ἰ. τρία κατὰ τῆς παλαμναίας κεφαλῆς ἐπισθορανώς ἀφῆκε βέλη, καὶ εἰς οὐδὲ ἐν ὅλως διήμαρτεν, ἐναγιασμόν τινα τοῦτον ἄξιον τοῦ δυσσεβοῦς; προσαγαγεῖν αὐτῷ οἰηθεὶς ἀντὶ τῶν πολλῶν μυριάδων,

ἰ. καὶ τῶν ἐπικαλουμένων αὐτὸν μετὰ δακρῶν τὸν τῆς διανοίας ἐκτείνας ὀφθαλμοῦν, τόσον ἐνεχθῆναι καὶ βέλη προσέταξε, καὶ θάττον τὴν νεύραν ἐντείνας ἰ. τρία κατὰ τῆς παλαμναίας κεφαλῆς ἐπισθορανώς ἀφῆκε βέλη, καὶ εἰς οὐδὲ ἐν ὅλως διήμαρτεν, ἐναγιασμόν τινα τοῦτον ἄξιον τοῦ δυσσεβοῦς; προσαγαγεῖν αὐτῷ οἰηθεὶς ἀντὶ τῶν πολλῶν μυριάδων, καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Χρυσόχειρα καὶ τὴν ἀνθοῦσαν τότε δύναμιν τῆς Τεφρικῆς τοιοῦτον τὸ τέλος ἰδέξαστο συναρτῆς Θεοῦ, ταῖς πολλαῖς ἐκείναις καμ-

μδ. Ἄρτι δὲ τοῦ αἰδίου πατριάρχου Ἰγνατίου δσίως καὶ θεαρέστως τὸν βίον ἀνύσαντος, καὶ ὑπὸ πλουσίᾳ τῇ πολυῇ ἰ. καὶ τῇ κύκλι δουροφορίᾳ τῶν ἀρετῶν καὶ τῷ παρὰ πάντων μακαρισμῷ τὴν παροῦσαν ἰ. ἀλλαξαμένον ζῶην καὶ διεθάντος πρὸς τὴν ἀμείνονα, ἀπέδωκεν αὐθις τὴν Ἐκκλησίαν καλῶς τῷ κατὰ τὴν ἀντικειμένην τὸ πρότερον δόξαντι, καὶ κατέστησεν ἐννόμω; τότε καὶ κανονικῶς τὸν σοφώτατον Φώτιον ἐπὶ τὴν σχολάζουσαν καθέδραν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων. Οὐ μὴν οὐδὲ πρὸ τούτου διέλειπε φιλοφρονούμενος αὐτὸν καὶ τιμῶν διὰ τὴν ἐν αὐτῷ παντοδαπὴν σοφίαν τε καὶ ἀρετὴν, ἀλλὰ κἂν ἰ. εἰ τῆς καθέδρας μετέστησεν, οὐδὲν τοῦ δικαίου θέλων ἄγειν ἐπιπροσθεν, ὅμω; τῶν εἰς παραμυθίαν οὐδὲν ἐνέλειπε παρεχόμενος. Ὅθεν κἂν τοῖς βασιλείοις διατριβὴν αὐτῷ δοῦς τῶν οικειῶν παιδῶν ἀπέδειξε παιδευτὴν

VARIÆ LECTIONES.

ἰ. ἀπέφρασαν P. ἰ. ὑπεδειλία? ἰ. τὴν om. P. ἰ. ἦδη om. P. ἰ. προσενεχθείσης om. A. ἰ. ἐκτείνας P. ἰ. πολυῇ; σικῇ A. ἰ. ποσοῦσαν A. ἰ. κἂν | μὴν A.

καὶ διδάσκαλον. Οὕτως οὐδένα, καθ' [P. 172] ὅσον A οἷός τε ἦν, περιεώρα λυπούμενον, ἀλλὰ πᾶσιν εὐμενῶς τε καὶ προσήνως προτεφέρατο καὶ τὸν δυνατὸν τρόπον οὐκ ἡμέλει παραμυθεύμενος.

μέ'. Ἀλλὰ καίπερ οὕτω πατρικῶς τε καὶ κηδεμονικῶς πρὸς τοὺς ὑπὸ χεῖρα διατεθέντας, εἶχεν ὁμοίως τοὺς μισοῦντας, μᾶλλον δὲ φθονοῦντας καὶ ἐπιβουλεύοντας αὐτοῦ τῇ ζωῇ. Ὁ γὰρ οὕτω λεγόμενος Κουρκοῦς ὑπὸ πλοῦτου καὶ τρυφῆς ἐξυθρίσας, ὡς Ἰοικε, τυραννίδος ἐρεῖ, καὶ ὁμοφρόνων πληθὺν συνωμότας λαβὼν καιρὸν ἐζήτει τῆς ἐπιθέσεως. Ὡς δὲ πρὸ τούτου τὰ τῆς συσκευῆς ἐξ ἐνδὸς τῶν συνωμοτῶν ἐμνησθῆ τῶ βασιλεῖ, παραδίδονται τοῖς νόμοις οἱ πονηροί. Ἀλλὰ πάλιν ἡ τοῦ γενναίου βασιλέως φιλανθρωπία τῆν τῶν νόμων αὐστηρίαν παρέθρυσεν καὶ τὰς ποιῶν ἐμετρίαζε· διὸ τοῦ προεξάρχοντος ἐκκοπέντος τοῦς ὀφθαλμοῦς, οἱ λοιποὶ διὰ τῶν εἰς τὸ ὄμμα πληγῶν καὶ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν τριχῶν φιλανθρωπικῶς ἰσοφρονίζοντο. Καὶ οὕτοι μὲν οὕτως πατρικῶς μᾶλλον ἢ δεσποτικῶς πρὸς τὸ καθεστηκὸς ἐπανήγνοντο.

μς'. Αὐτὸν δὲ οὐκ εἶα καθεῦδειν ἢ ὑπὲρ τῶν ὄλων φρονεῖν καὶ τὰ εἰς περιλιπῆ τρέπαια. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὸ πλείστα τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν ὠφελούην ὀχυρωτάτον κάστρον, τὸ Ἀσῦλον λεγόμενον, τῇ φθασάσῃ περιτετῆ ῥυθμίσαι καὶ τῇ τῶν λυσταλέων ὀλιγωρίᾳ αὐτανδρὸν ὁ παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ληφθὲν καὶ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου ἀσφάλειαν ὀχυρωθὲν καὶ κρατούμενον, τῇ οἰκείᾳ συνέσει καὶ ἐπιμελείᾳ ὁ βασιλεὺς καὶ τῷ ἀπθῶν τῶν δωραίων, πειθῶ καὶ βίαν προσαγαγῶν ὁ, τῆς βαρβαρικῆς ἐπικρατείας μετέστησε καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων μετήγαγεν ὁ; ἀφ' οὗ καὶ τὸ Μελοῦς κάστρον πρὸς αὐτὸν ἐκουσίως μετέθετο καὶ δεσπότην ἑαυτοῦ τὸν αὐτοκράτορα ἀνηγόρευσε. Τὴν δὲ τῶν Μανιχαίων πόλιν τὴν Ῥ Καταβάταλα καλουμένην κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον διὰ τῶν οἰκείων στρατηγῶν ἐξεπόρθησεν. Ἀλλ' οὐ τοσοῦτον αὐτὸν ἢ δι' ἑτέρον πρόθεσις ὁ εὐφραίνειν, ὅσον ὁ ἡνία τὸ ἢ μὴ τοῖς αὐτῶ νόμοις καὶ κινδύνοις τὰ τρέπαια ἴστασθαι. Διὰ τοῦτο αὐδὸς καὶ ὁ Κωνσταντίνον τὸν πρῶτον τῶν ὀλων προσλαβόμενος, ὡς ἂν αὐτὸν οἱ γενναῖοι οὐλύκα πολέμιον γένοιτο φόνου καὶ αὐτὸς αὐτῷ διδάσκαλος τῶν τακτικῶν καὶ τοῦ πρὸς τοὺς κινδύνους εὐθαρσοῦς παραστήματος γένηται, σὺν αὐτῷ κατὰ Συρίαν ἐξώρμησε ὁ, καὶ τὴν πρὸς τῷ Ἀργέτῃ ὁ Καισάρειαν τὴν πρώτην τῶν Καππαδόκων πόλιν καταλαβὼν, [P. 173] καὶ τακτικῶς τὸν ὑπ' αὐτὸν ἐξοπλίσας λαβὼν λογάδων, ἐκ τούτων μοῖραν ἀπέτεμε καὶ ὡς προδιερυνητὰς καὶ προδιόπτας ἔμπροσθεν ἐξαπέστειλε, καὶ κατόπιν αὐτὸς μετὰ τῆς βαρείας δυνάμεως εἰσέτετο, ἵνα ἐνεργῶ μαχαίρας ἡγήται τὸ ἀκραιψτάτον, τὸ δὲ εἰς σιταράτερον ἀπελαύνηται. Οἱ τὰς ἐρήμους ὀξείως διαδραμόντες τὰ φρούρια, τὸ

A disciplinis profecerat. Ita neminem, quoad licebat maestis illius rebus negligebat, sed cunctis benigne placideque utebatur; ac quibus modis potera'. omni studio levamen adhibebat.

45. Quanquam vero sic patris humanitate erga subditos afficiebatur eorumque sedulo curam gerebat, non defuerunt tamen qui eum odio haberent, seu potius qui inviderent ne vitæ insidiarentur. Nam Curcuas, quem vocant, opibus deliciisque lascivens tyrannidem, ut par est, affectabat, adjunctaque conjuratorum pari animorum consensu turba aggrediendæ rei commodum tempus expectabat. Uno tamen ex conjuratis ante aggressionem instructas illi delegente insidias, traduntur legibus scelerati. Iterum tamen generosi imperatoris clementia legum severitatem tantisper mitigavit ac pœnas moderata est. Excussis itaque oculis ei qui auctor conjurationis exstiterat, reliqui inflicitis verberibus ademtisque capillis humanius castigati sunt. Ac illi quidem in eum modum paterna magis indulgentia quam herili severitate ad officium sanioresque mentem sunt reducti.

46. Enimvero communes rei publicæ curæ, et quæ superioribus tropæa restabant adjicienda, somnos ei divellebant. Verum primum castrum Lulum Romanæ rei utilissimum, ipsum munitissimum, superiorum temporum projecta vecordia eorumque neglectu quæ e re communi forent cum omni oppidanorum turba ab Agarenis captum, obque loci securitatem iis munitum ac præsidio servatum, prudentia sua ac cura imperator, munerumque copia, qua vi qua suasionem, Barbarorum ditioni excussit Romanoque imperio iterum subiecit. Et quo et castrum Melius se illi sponte dedit, dominumque imperatorem agnovit. Manichæorum urbem Catabatalam dictam, eo tempore per duces suos excidit. Non sic tamen delectabat quod per alios excisa esset atque direpta, ac moleste habebat quod non suis ipse laboribus tropæa erigebat. Rursus itaque, assumpto Constantino filiorum natu maximo, ut tanquam generoso catulo hostium ei cædis gustum faceret, artisque militaris necnon fortis audacisque animi inter pericula ipse illi præceptor foret, illo comite adversus Syriam profectus est; veniensque Cæsaream, quæ ad Argosm montem est, primam Cappadocum urbem, exque militari ratione suos exercens, avulsam ex cis selectorum partem velut rimatum ac speculatum regionem præmisit: ipse cum gravi militia pone ibat, ut pugnacis ensis vivida magis virtus præiret, solidior sequeretur. Desertis illi brevi superatis, arces Psilocastellum et Paramocastellum diripuerunt, inque illis 279 repertos captivos duxerunt. Adventantium copiarum metu exterriti Phalacri castris incolæ sponte imperatori deditonem fecerunt.

VARIÆ LECTIONES.

ὁ om. P. ὁ εὐτανδρὸν A. ὁ προσάγων P. ὁ καθήγαγεν P. ὁ τὴν om. P. ὁ πόρθησις marg. Combef. ὁ ὅσον om. A. ὁ ἡνία τὸ AP. ὁ καὶ τὸν P. ὁ ὠρμησε P. ὁ Ἀργέτα A.

Ambri filius Apabdeles Anazarbi ameras, procul agente imperatore barbarico more ferociens, tunc ejusque praesentia Melitenensium se turmae commiscens fuga salutem expedit, unum hoc sibi ad securitatem idoneum ratus, si lateret, quocunquet tandem terrae sinu atque latebra se abdidisset. Hujus irruptionis clade et Caisus sive Catasama, et Robana sive Endelechone diripiuntur: itemque Ardala et quam vocant Eremosycæa. Tunc et Semas ille Taelis filius, qui Tauri montis angustiis insidens grassando Romanorum fines depopulabatur, ad imperatorem confugit.

τῆς Ἐνδραλεχόνης ἢ πόρθησις γέγονεν, ἅμα δὲ καὶ ἡ τῆς Ἀνδάλου¹⁷ καὶ ἡ τῆς οὕτω λεγομένης Ἐρημοσκαίας¹⁸, ὅτε καὶ Σήμας ἐκεῖνος ὁ τοῦ Ταήλ¹⁹, τὰς δυσχωρίας κατέχων τοῦ Ταύρου καὶ ἐξ ἐφόδου τὰς τῶν Ῥωμαίων λυμαινόμενος ἰσχυρίας, πρὸς τὸν βασιλέα κατέφυγεν.

47. Quod si brevius simpliciusque ac quasi cursum magna annotamus, nemo miretur nec eo nomine criminetur: simul enim istiusmodi operum facinorumque celeritatem ænulari narratio videtur; qua sic leviter simpliciusque transcurrit. Citius enim tunc illa capta praesidia designataque facinora quam nunc a me narrata sunt. Præterea cum longi jam temporis mora res singulas gesta que facinora silentio velut obscurarit, ac nec pugnarum modos nec ex impetu aggressionem neque exporrectas contractasque phalanges nec stratagematum pro tempore usus vel scire possimus 280 vel enuntiare, non est cur circa singula tempus teramus libenterque in illis immoremur, unde narratio dilatatur. Quæ autem nullo certo teste tradita sunt, etsi crebro rumore ferantur atque in ore vulgi volitent, nos tamen ut sine examine amplectamur induci non patimur, ne conflictam eorum quæ ne gesta quidem sunt narrationem imperatori appingere videamur. Ac vel maxime, quod nec illi, cum in humanis adhuc ageret, quæ alii velut assentandi gratia verba insinuarent, lubens videbatur admittere. Nos vero, qui ne ea quidem quæ omnium ore testata sunt scriptorum monumentis consignare valemus, aut per otium possumus, vix certe in iis quæ dubia sunt sermonem protraxerimus. Verum retroagatur oratio, et in viam recurra-

48. Secundum hæc imperator Onopnictem fluvium et Sarum cum exercitu trajecit, venitque Cucusum; ibique succensis lucis et arboribus excisis loca itineribus in via in commoda redegit, atque in eis palantes cohortes dissipavit. Inde Callipolim et Padasiam cum venisset, locisque asperis ac confragosis iter haberet, equo descendens pedes ipse viae angusta emetiebatur, labore suo subditorum infirmas vires recreans. Tum Germaniciam petens, cum adversarii omnes e vestigio cederent intraque mœnia sese continerent, nec qui manum conserere auderet ullus esset, cunctis circa eam igni absumptis ac suburbanis misere desolatis at-

τὸ Παρομοκαστέλλον ἐξέπορθησαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς καταληφθέντας ἠνδραποδίσαντο. Καταπλαγέντες δὲ τῷ ἔθει τῆς ἐπιούσης δυνάμεως οἱ τὸ τοῦ Φαλακροῦ λεγόμενον κάστρον οἰκοῦντες ἰκονοσίως τῷ βασιλεῖ προσεχώρησαν. Ὁ δὲ τοῦ Ἀμβρου υἱὸς Ἀπαβδέλε Ἀναζάρβης ἡμέρας¹⁵, ἕως μὲν μακρὰν ἀπέειχεν ὁ βασιλεὺς, βαρβαρικῶς ἐθρασύνετο, τότε δὲ μετὰ τοῦ τῶν Μελιτηνῶν¹⁶ στίφους φυγῆ τὴν σωτηρίαν ἐπορίζετο, μόνην¹⁷ ἀσφάλειαν ἠγούμενος ἰκανὴν τὸ λαθεῖν ὅποι γῆς καταδέδυκεν. Τῇ δὲ τῆς τοιαύτης ἐφόδου φοροῦ καὶ τῆς Καίτου ἦτοι τῆς Κατασάμας καὶ τῆς Ῥοβὰμ ἦτοι

μζ'. Εἰ δὲ συντόμως καὶ ψιλῶς τὰ οὕτω μεγάλα οἶονεῖ κατ' ἐπιδρομὴν ἀπαγγέλλομεν, μηδεὶς θαυμάζετω, ἀλλὰ μηδὲ ἐγκαλεῖτω. Ἀμα γὰρ τὴν ταχύτητα τῶν πράξεων ἐκεῖνων μιμῆσθαι ἢ διήγησις ἔοικεν, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐστὶν ἀπλήρως καὶ ἐπιτρέχουσα· θάττον γὰρ ἤρθη ἰσότης ἐκεῖνα καὶ τῶν πράξεων ἔλαθε τὴν συντέλειαν, ἢ νῦν ἀπήγγελαται. Ἄλλως τε καὶ ἐπεὶ ὁ χρόνος ἤδη βέυσας διὰ μέσου πολλὴς τῆς καθ' ἕκαστα τῶν ἔργων διὰ τῆς μεταξὺ σιγῆς οἷον ἠμαύρωσε, καὶ οὔτε παρατάξεων τρόπους οὔτε προσβολῶν ἐφόδους οὔτε φαλάγγων ἐκτάσεις καὶ συστολὰς οὔτε στρατηγημάτων ἐπικαιροὺς χρήσεις εἰδέναι καὶ ἀπαγγέλλειν²⁰ ἔχομεν, οὐκ ἔστι περὶ τὰ κατὰ μέρος ἐγγρονίζειν καὶ οἷον ἐμφυλοχωρεῖν, ἐξ ὧν πλατύνεται τὸ διήγημα. Τὰ δὲ ἀμάρτυρον ἔχοντα τὴν πίστιν, εἰ καὶ λέγεται πολλάκις, ἀλλ' ἡμεῖς ἀδυσανίστως προσδέχεσθαι οὐ βουλόμεθα διὰ τὸ μὴ δοῦναι πεπλασμένην μὴ γεγονότων πραγμάτων διήγησιν ἀνατιθέναι τῷ βασιλεῖ, μάλιστα ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνος ἐτιζῶν τὰ πρὸς χάριν θωπευτικῶς ὑποτρέχοντα ῥήματα ἐφαίνετο προσιέμενος. Οἱ δὲ μηδὲ τὰ παρὰ πάντων ὁμολογούμενα δυνάμενοι [P. 174] ἢ σχολάζοντες παραδοῦναι γραφῆ σχολῆ γε ἂν περὶ τὰ ἀμφίβολα τὸν λόγον ἀπομυκνύομεν. Ἄλλ' ἀνακρουέσθω, καὶ καθ' ὅδον τῆς ἐξ ἀρχῆς διηγῆσεως ὁ λόγος ἀνατρεχέτω. Verum retroagatur oratio, et in viam recurra-

μη'. Μετὰ ταῦτα τοῖνον τὸν Ὀνοπνίκτην λεγόμενον ποταμὸν καὶ τὸν Σαρὸν διαπεράσας ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ στρατεύματος ἦλθε πρὸς Κουκουσὸν, καὶ τὰς ἐκεῖσε λόχμας ἐμπρήσας καὶ τὴν ἄβατον τῇ²¹ τῶν δένδρων ἐκτομῆ βαθὴν πεποικῶς τῶν ἐν ταύταις λόγων ἐκράτησε. Πρὸς δὲ τὴν Καλλιπολιν καὶ Παδασίαν φθάσας, εἶτα διὰ δυσβάτων ὁδῶν ὁδῶν, τοῦ Ἰππου ἀποδὸς πεζῶς²² διεξῆκει τὰ στενά τῆς ὁδοῦ, διὰ τοῦ οἰκείου κόπου τὸ ἀσθενὲς τῶν ὑπὸ χεῖρα παραμυθούμενος. Τηνικαῦτα δὲ τῇ Γερμανικαῖα προσβαλὼν, ἐπεὶ τὸ ἀνθιστάμενον ἄπαν ἐκ-ποδὸς ἐχώρει καὶ τοῖς τελεγεσι συνεκλείετο καὶ οὐδεὶς τῶν πολεμίων ἐτόλμα εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, τὰ περὶ αὐτὴν πάντα κυρὶ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁵ Ἀναζάρβης ἡμέρας om. A. ¹⁶ μετὰ Μελιτηνῶν A. ¹⁷ μόνον A. ¹⁸ Ἐρημοσκαίας A. ¹⁹ ὁ Τουταήλ A, omissis τὰς δυσχωρίας—λυμαινόμενος ἰσχυρίας. ²⁰ ἐπαγγέλλειν A. ²¹ τῇ om. P. ²² πεζῶς om. P.

ταραχῶν· καὶ τὰ πρὸ τῆς πόλεως κάλλη ²² ὡς πεδίον Α que **281** vastatis Adatam pervenit. Oppidani aperto Marte certare non ausi, intraque moenia compressi, obsidionem sustinere statuerunt. Imperator suburbana depopulatus, excisoque vicino oppidulo cui nomen Cero, praedam militibus concessit; ejusque emolumento animosioribus redditis, eisque ad laborem adlita alacritate, in muros ingruit, machinisque adhibitis spe fovebatur, caene non levi, quibus fretus robustis copiis erat, urbem vi expugnatum iri. Videns autem obsessos metu solutos oppugnationem ferre, jamque aperto fere patriæ excidio nihil obturbari, sciscitabatur qua confidentia nullam sui rationem habere viderentur. Audiensque ex quosdam indigenarum, a viro apud eos religioso pioque, sive ille ex diviniore afflatu sive scientiæ alicujus præceptis instructus tenebat, certo se accepisse non ab illo qui nunc obsideret, sed ab alio quodam ei genere conjuncto, Constantino nomine, in fatis esse ut urbs diriperetur, eamque ob rem illius assultibus animum non despondere. Illo illum monstrante, sicque cum vocari dicente, nec prorsus cassum fore vaticinium, tametsi illorum urbs ab eo caperetur, respondit is qui oraculum referbat, non adhuc illum esse Constantinum, qui illorum urbem esset **282** ever- surus, sed alium quempiam illius nepotium, post longam satis annorum seriem. His imperator prope ira concitus, salagensque ipso opere inanem temere sparsum rumorem, quod sic jactabant, evincere, majori quam antea vi ac conatu oppugnationi instabat. Videns vero, quidquid operæ conferret, nihil se proficere nec ulla firma satis spe subnixum esse, consideransque non leve exercitus damnum, quod sub dio algente caelo noctes ageret, pluris- que capere ac subigere, ante hiemem recedere operæ pretium putavit. Sed hæc hactenus. Nobis vero subit mirari, qui post tantum temporis vaticinii illius eventum conspeximus, quænam tanta apud barbaros illos sicque exacta cognitio ac veritatis comprehensio, qui nec vitæ nec religionis cultu a. modum probati sint. Cum enim ille tunc urbem capere non potuerit, nunc nostris temporibus Constantinus purpuræ surculus, sapientissimi Leonis filius ac illius nepos, singulari sibi munere istud usurpavit; ascriptumque illi est facinus inter- necionis incolarum Adatæ. Proinde, ut auctor Homerus est, bonum erat defuncti filium relictum esse; quo nimirum ultor eorum quæ in avi majestate illi proterve ausi fuerant palam filius servaretur. Verum vestigium rursus oratio repetat, et quæ sequentia sunt eloquatur.

ταραχῶν· καὶ τὰ πρὸ τῆς πόλεως κάλλη ²² ὡς πεδίον Α que **281** vastatis Adatam pervenit. Oppidani aperto Marte certare non ausi, intraque moenia compressi, obsidionem sustinere statuerunt. Imperator suburbana depopulatus, excisoque vicino oppidulo cui nomen Cero, praedam militibus concessit; ejusque emolumento animosioribus redditis, eisque ad laborem adlita alacritate, in muros ingruit, machinisque adhibitis spe fovebatur, caene non levi, quibus fretus robustis copiis erat, urbem vi expugnatum iri. Videns autem obsessos metu solutos oppugnationem ferre, jamque aperto fere patriæ excidio nihil obturbari, sciscitabatur qua confidentia nullam sui rationem habere viderentur. Audiensque ex quosdam indigenarum, a viro apud eos religioso pioque, sive ille ex diviniore afflatu sive scientiæ alicujus præceptis instructus tenebat, certo se accepisse non ab illo qui nunc obsideret, sed ab alio quodam ei genere conjuncto, Constantino nomine, in fatis esse ut urbs diriperetur, eamque ob rem illius assultibus animum non despondere. Illo illum monstrante, sicque cum vocari dicente, nec prorsus cassum fore vaticinium, tametsi illorum urbs ab eo caperetur, respondit is qui oraculum referbat, non adhuc illum esse Constantinum, qui illorum urbem esset **282** ever- surus, sed alium quempiam illius nepotium, post longam satis annorum seriem. His imperator prope ira concitus, salagensque ipso opere inanem temere sparsum rumorem, quod sic jactabant, evincere, majori quam antea vi ac conatu oppugnationi instabat. Videns vero, quidquid operæ conferret, nihil se proficere nec ulla firma satis spe subnixum esse, consideransque non leve exercitus damnum, quod sub dio algente caelo noctes ageret, pluris- que capere ac subigere, ante hiemem recedere operæ pretium putavit. Sed hæc hactenus. Nobis vero subit mirari, qui post tantum temporis vaticinii illius eventum conspeximus, quænam tanta apud barbaros illos sicque exacta cognitio ac veritatis comprehensio, qui nec vitæ nec religionis cultu a. modum probati sint. Cum enim ille tunc urbem capere non potuerit, nunc nostris temporibus Constantinus purpuræ surculus, sapientissimi Leonis filius ac illius nepos, singulari sibi munere istud usurpavit; ascriptumque illi est facinus inter- necionis incolarum Adatæ. Proinde, ut auctor Homerus est, bonum erat defuncti filium relictum esse; quo nimirum ultor eorum quæ in avi majestate illi proterve ausi fuerant palam filius servaretur. Verum vestigium rursus oratio repetat, et quæ sequentia sunt eloquatur.

VARIE LECTIONES.

²² βάλλη Α, vallibus ante urbem misere devastatis Allatius, ²³ ἐπεις] ἀπεις, ἐπ' οἷς Ρ. ²⁴ περὶ] πρὸς Ρ. ²⁵ κατὰ τὸ γένος Ρ. ²⁶ δ;] δ; ἐξ Α. ²⁷ πατρῶιον Π. ²⁸ ἐξῆς Ρ.

283 49. Tunc itaque imperator multis captis A ac manubiis referto exercitu, ubi captivorum onus ob viae anfractus difficiles ipsamque ejus longitudinem ense levari jusserat, ad reditum adjecit animum, ingentem sui metum Agaris nepotibus relinquens. Timens vero ne se inter angusta locorum hostes adorirentur (noverat enim stultam eam imperatoris vocem esse, Non putassem) suorum manipulis in subseisis opportune locatis, plures eorum qui se alios capturos arbitrabantur vivos cepit. His rebus Abdalomelis locorum reguli fractus animus; missisque oratoribus veniam ac pacem rogat, probum se servum exque animo deditum fore pollicitus, locaque subjecturum ac traditurum. Votis annuens imperator postulata concessit, ac deinceps socium adversus tribules spontaneum habuit. Hinc rursus Argeo monte pertransiit cum Cæsaream venisset, victoriæ nuntios ex Colonia et Lullo accepit; signaque præsto erant, manubiorum et captivorum ingens copia ex Tarsi et Manichæorum oppidis convecta. Inter quos inuentem Curtorum oblatam turbam necari præcepit, quippe cum vix quidquam frugis eis illis exspectaretur, nec exercitus opimis jam spoliis onustus serum eos habere vellet ac advehere, inutile impedimentum itineris. Medæum reductus imperator, sparsis in suos numeribus ac pro cuiusque virtute ac præstantia collatis honoribus, **284** omnique humanitate omnibus acceptis dimissisque ad hiberna cohortibus, iter prosequatur. Veniensque Byzantium priori more victoriæ coronam patriarchicæ manū faustasque a populo triumphales voces accepit.

σαν φθάσα; κατὰ τὸ πρότερον ἔθος διὰ τοῦ πατριάρχου δῆμου τὰς ἐπινικίους φωνάς.

50. Jam porro annis superioribus Tephricæ depressa potentia ac pene extincta, Tarsitarum reviviscere ac augescere coeperat, rursusque Romanæ ditionis fines jugiter infestabant. Adversus illos per hæc tempora Andreas ille Scythia hand raro fortiter egerat, proque copiarum suarum ratione multos eorum qui prædatorum excurrerant a toto avulsos exercitu interfecerat atque ceperat. Cumque adeo egregie in dies fortitudinis ac prudentiæ argumenta satis ederet, patricii auctus dignitate ac scholis ad imperatore præfectus est. Tuncque majori potestate ac copiis acie conserta cum Melitenensibus Tarsensibusque et pugnavit et vici. Quandoque vero Tarsi amera, verba nitendo impictalis et amentis plena adversus Dominum nostrum Jesum Christum ac Deum sanctissimamque ejus parentem, *Experiar, aiebat, an tibi commodum allaturus sit Mariæ filius, ipsaque illius mater, ubi copiosa validaque manu adversus te profectus fuero.* Accepit ille conviciantis **285** epistolam, multisque lacrymis sanctæ Dei Genitricis Fi-

μῦ. Τότε τοίνυν ὁ βασιλεὺς πολλῆς αἰχμαλωστίας καὶ λαφύρων ἐμπλήσας τὸ στράτευμα, εἶτα τοὺς αἰχμαλώτους διὰ τὸ δύσβατον καὶ πολὺ τῆς ὁδοῦ τῷ ξίφει κελύσας ἀποφορτίσασθαι, ἐπανόδου ἐμνήσθη, πολὺ δόλος αὐτοῦ τοῖς τῆς Ἄγαρ ἐγγόνις ἀπολιπόν. Προδοκῆσας δὲ ὁμοῦ ἐπίθεσιν τινα κατὰ τοὺς στυνοὺς τῶν τόπων (ἦδει γὰρ κακὴν εἶναι φωνὴν στρατηγού τὸ, Οὐκ ἂν προσεδόκησα) καὶ λόχους ἐν τοῖς ἐκικαίροι; ὄφελ; πολλοῦς τῶν ἄλλους ²⁰ ἐλείν οιομένω ἐξώγρησεν. Ἄπερ ὁ Ἄβδελομὲλ ἐκείνος ἰδὼν, ὅς τῶν ἐκεῖσε τόπων ἐκυρίευε, κρίσεις ἐπέμψας; ἀδείας καὶ εἰρήνης ἰδαῖτο τυχεῖν, εὐγνώμονα δούλον ἐκωτὸν γενέσθαι καθυπισχυνομένως καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γρατουμένων φρουρίων ²¹ καὶ τέπων ποιούμενος τὴν ὑπόστασιν καὶ ἐγγεῖρισιν ²². Οὐ τὴν δέησιν ὁ βασιλεὺς διεξάμενος τὰ αἰτούμενα εἰδὼς, καὶ σύμμαχον αὐτὸν τὸ ἀπὸ τοῦδε κατὰ τῶν ὁμοφυλῶν εἶχεν ἰδελονη. Ἐκειθεν δὲ πάλιν τὸ τοῦ Ἀργίου διελεύθων ἄρος καὶ πρὸς Καίσαρειαν γενόμενος ἐκ τε Κολωνίας καὶ Λούλου ἐπινικίων ἀγγελίας εἰδέξατο. Ἠκολούθει δὲ καὶ τὰ σύμβολα, λαφύρων καὶ αἰχμαλώτων πλήθος, ἄπερ ἀπὸ τε φρουρίων τῆς Ταρσοῦ καὶ ἀπὸ Μανιχαϊκῶν ἐτύγγανε πόλεως. Ἐνθα καὶ πλείστον ἔχλον τῶν Κούρτων προσεσχηθέντα ἀποσφατῆναι προσέταξεν· εἰς οὐδὲν γὰρ σχεδὸν ἐτύγγανον χρήσιμοι, καὶ προκαταπεπλησμένοι ὑπάρχον τὸ στράτευμα οὐκ ἐδοῦλτο καὶ τούτους ἔχειν δύσχρηστον παρηνόχημα. [P. 176] Ἐν Μηδαίῳ δὲ γεγονώς ὑποστρέφων ὁ βασιλεὺς, καὶ τιμὰς διανείμας τοῖς ὑπ' αὐτὸν καὶ ἀναλόγως; τῆς οἰκίας ἕκαστον ἀρετῆς προιδάσας καὶ φιλοφρονησάμενος, καὶ πρὸς παραχειμασίαν ἀφελ; εἶχετο τῆς ὁδοῦ· καὶ τὴν βασιλεύουτὸν τῆς νίκης εἰδέξατο στέφανον καὶ παρὰ τοῦ

ν'. Ἦδη δὲ τοῖς οἰχομένοις χρόνοις ἀπανθησάτης καὶ παντάπασαν ἀπεσθηκυίας τῆς Τεφρικῆς, ἣ τῶν Ταρσιτῶν ἰσχυρ; ἀναβάλλειν καὶ αὐξάνεσθαι ἤρχετο, καὶ πάλιν ὑπὸ ²³ τούτων αἰ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὄρων ἐσχατιαὶ συνεχῶς ἐπέζοντο ²⁴. Τὸ τηνικεῖα Ἄνδρέας ἐκεῖνος ὁ ἐκ Σκυθῶν πολλὰκις ἠνδρίσατο κατ' αὐτῶν, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀναλόγως δυνάμεως πολλοῦς τῶν εἰς προνομήν ἐκτρεχόντων καὶ τοῦ ὅλου ἀπορῥήγγυμένων στρατευματος ἀνήρσι καὶ αἰχμαλώτους ἐλάμβανε. Καὶ ὡς ἱκανὰ τεκμήρια ἀνδρίας τε καὶ συνέσεως; καθ' ἑκάστην ἐξέφερον, εἰς τὸ τῶν πατρικίων προήλθεν ὑπὸ ²⁵ τοῦ βασιλέως ἀξίωμα καὶ εἰς τὴν τῶν σχολῶν ἀρχὴν ²⁶. Καὶ τότε δὴ μᾶλλον ἀπὸ μείζονος; ἐξουσίας τε καὶ δυνάμεως; πολλὰκις ἐμφανέσι μάχαις πρὸς τε τοὺς ἀπὸ Μελιτηνῆς καὶ τοὺς ἀπὸ ²⁷ Ταρσοῦ παρστάξατο καὶ νενίκηκε ²⁸. Γράψαντος δὲ ποτε πρὸς αὐτὸν τοῦ ἀμνηρευόντος τῆς Ταρσοῦ λόγους βλασφημίας ²⁹ καὶ ἀπονοίας; μεστοῦς κατὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ καὶ τῆς ὑπεραγίας αὐτοῦ Μητρὸς, οὗ *Ἴδω τί σοι ὁ τῆς Μαρίας ὠφελῆσαι υἱὸς καὶ ἀδελφὴ ἡ τοῦτον γεννη-*

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ ἄλλων AP. ²¹ φρουρίων] χωρίων P. ²² ἐγγεῖρισιν AP. ²³ ἀπὸ AP. ²⁴ ἐπέζοντο om. A. ²⁵ ἀπὸ A. ²⁶ καὶ εἰς -- ἀρχὴν om. A. ²⁷ ἀπὸ -- τοὺς om. A. ²⁸ καὶ νενίκηκε om. A. ²⁹ βλασφημίας A.

οσα εν τῷ μετὰ δυνάμει ἀδράς ἀπείναι ¹⁰ με Α
κατὰ σοῦ, λαβὼν ἐκεῖνος τὸ λοιδορον γραμματίου
μετὰ θαυρῶν πολλῶν τῆ εἰκόνι τῆς Θεομήτορος,
ἰγκλισμένον φερούσης ¹¹ καὶ τὸν Υἱὸν, προσαν-
έθετο, ἐκπαικῶν· Ἴδε, ὦ Μητὴρ τοῦ Λόγου τε καὶ
θεοῦ, καὶ σὺ ὁ προαιώνιος ἐκ Πατρὸς καὶ ὑπὸ
χρόνον ἐκ τῆς Μητρός, οἷα ὠρεῖσθαι καὶ ἐφρυά-
ξατο κατὰ τοῦ σοῦ περιουσίῳ λαοῦ ὁ βάρβαρος
οἶτος καὶ ἀλαζῶν ὁ νέος Στραχηρίμ, καὶ γενοῦ
βοηθός καὶ ὑπερασπιστῆς τῶν δούλων σου, καὶ
γνώσε πάντα τὰ ἐθνη τὸ κράτος τῆς δυναστείας
σου. Ταῦτα πρὸς θεὸν μετὰ συντριβῆς καρδίας καὶ
ἄκρῶν πολλῶν προσευξάμενος· καὶ εἰπὼν, ἄρξ
τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ἀπῆκε κατὰ Ταρσοῦ. Καὶ
ἦ κατὰ τὸν τόπον γενομένης ὅς λέγεται Ποδανός ¹²,
ἐνθα καὶ ὁ ὀμῶνυμος ραὶ ποταμὸς, τὸ βαρβαρικὸν Β
εἶρεν ἀντιπαραταττόμενον στρατεύμα. Προσβαλὼν
ἐκ μετὰ τῆς εἰς θεὸν πεποιθήσεως ὁ γενναῖος οὗτος
μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἀπάσης δυνάμειος, ἦν τοῖς πα-
ρακλητικοῖς τῶν λόγων πρότερον πρὸς τὸν ἀγῶνα
ἐπέβρωσε, καὶ πολλὰ καὶ συνέσεως καὶ ἀνδρίας ἔργα
ἐπέδειξάμενος, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν δὲ ὑποστρατήγων
ταξιαρχῶν τε καὶ λοχαγῶν καὶ σύμπαντος τοῦ πλῆ-
θους [P. 177] ἀνδρικῶς ἀγωνισαμένων, τρέπεται
φύκῃ πολλῶ τὸ τῶν βαρβάρων κλήθος, πρότερον αὐ-
τοῦ πεισόντος τοῦ ἀμηρᾶ καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀνθού-
σης πάσης δυνάμειος. Ὀλίγοι δὲ τινες τῶν ἐπὶ τοῦ
χάρακος καὶ τῶν ἐν ἐσχάτοις· που τεταγμένων, διαφυ-
γόντες μάλιστα τὸν κίνδυνον, πρὸς Ταρσὸν ἀποσώζον-
ται. Θάψας οὖν τοὺς οἰκειοὺς, τοὺς δὲ πολεμικοὺς εἰς C
ἐνα χώρον συναγαγὼν καὶ μέγαν ἀπὸ τούτων ποιησά-
μενος κολωνόν, ὡς ἀντι στήλης εἶη καὶ τοῖς μετ-
έπειτα, εἰς τὰ οἰκεία ὑπέστρεψε μετὰ λείας καὶ λα-
φύρων καὶ αἰχμαλιῶτων πολλῶν, σωφρόνως περὶ τὴν
νίκην διατεθεὶς καὶ μόνου θεοῦ τὸ ἔργον ποιούμενος
καὶ ἐκεῖνῃ ἐπιγράφων ¹³ τὴν στρατηγίαν καὶ τὸ μέγα
τοῦτο ἐκνίκημα. Διδ καὶ δεῖσας μὴ ἀπληστία νίκης
καὶ τῆ ἐφέσει· τοῦ πλείους καὶ τὰ προὔπηργμένα,
οἷα συμβαίνει· πολλὰκις, τὸ τῆς Νεμεσῆος λυμήνη-
ται φθονερὸν, ἐπίσχετο τοῦ πρόσω χωρεῖν. Δῖλα δὲ
τὰ καταπραχθέντα τῷ αὐτοκράτορι κοιτησάμενος ἐκω-
λύθη διὰ τὸν τῶν ὁμοτίμων φθόνον ἀξία τῶν ἔργων
τὰ ¹⁴ βραβεία λαβεῖν, οἱ συνεχῶς διεθρόλου προκα-
ταλαμβάνοντες τὰς βασιλικὰς ἀποδοὺς καὶ τὸν ἀνδρα
διαβάλλοντες ὡς ἐβλοκακῆσαντα καὶ ἀποστερησαντα
Ῥωμαίων τὴν ἄλυσιν τῆς Ταρσοῦ· Ὅτε γάρ, φασίν,
εἰς χεῖρας ἡμῶν ταύτην δόδωκεν ὁ θεός, εἰ ἐπ-
αξήλασε τῇ νίκῃ, τεθυβήκητος τοῦ κλήθους οἷς
κατεργάσαντο, ἀπαλλέσωμεν ταύτην τῇ βραβυμῆ
σοῦ στρατηγοῦ. Ὅφ' ὦν πολλὰκις λεγομένων ὁ βα-
σιλεὺς περασιθεται (ἀπατώντας γάρ πολλὰκις καὶ
φρόνιμοι λεγομένων αὐτοὺς τῶν καθ' ἑθνοῦν) καὶ πα-
ραλύει τῆς ἀρχῆς τὸν Ἀνδρέαν ὡς μὴ ταλαίως ἐπ-
εξελθόντα τοῖς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἀριστεύμασιν, καὶ
ἀντ' ἐκεῖνον προβάλλεται εἰς τὸ τῶν ταγμάτων ἐξηγεῖσθαι καὶ παντὸς τοῦ στρατοῦ ἐκεῖνον τὸν Κεστέ
τῶν Στυπκιάων λεγόμενον, τὴν τε Ταρσὸν ἐξελεῖν ὑπισχνούμενον καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ γενναῖα ἀφρόνως
οὐδόμενον καταπράξεσθαι ¹⁵.

lium in sinu ac ulnis gestantis imagini eam appo-
nens ait : Vide, Verbi Deique Mater, tuque, qui
præternus ex Patre eaque Matre tempore obnoxius
es, quantum barbarus iste insolensque ac novus Se-
nachirim conviciatus sit fremmeritque adversus po-
pulum tuum peculiarem. Adjutor esto ac defensor
servorum tuorum; sciantque omnes gentes robur po-
tentia tuæ. Hæc ad Deum contrito corde multis-
que lacrymis comprecatus atque locutus, assump-
tis Romanis cohortibus adversus Tarsum profel-
scitur. Atque ubi ad locum venit cui Podando
nomen, ubi etiam recurrit fluvius ejusdem nomi-
niniis, in adversam hostiom aciem incidit; fiducia-
que in Deum posita vir fortis animi, cum omnibus
copiis, iisque hortatoriis verbis ad pugnae alcem
serio ante animatis, hostium impetum suscipit;
multisque prudentia ac fortitudinis editis facinori-
bus, necnon legatis, centurionibus, manipulariis ac
reliqua omni militari turba strenue dimicantibus
ingenti strage barbarorum exercitus funditur, ipso
prius amera cæso, omni que ejus florenti exercito.
Pauci in castris extremaque acie constituti, vix
periculi elapsi, Tarsum recipiuntur. Suis itaque
sepultis, hostibusque in unum locum aggestis ma-
gnoque ex eis instar tituli in 286 monumentum
exst:ucto tumulo, cum spoliis et manubis multi-
que captivis ad sua reversus est, moderate se in
victoria gerens, unique Deo facinus ascribens,
illique tribuens et militare ducisque sic felici
exitu solertiam et ingentem hanc victoriam. Quare
otiam veritus ne insatiabili victoriae ardore major-
isque compendii cupiditate ipsa jam parta, uti non
raro usu venit, invida Nemesis labefactaret, im-
petu inhibito substitit. Perlato ad imperatorem
corum quæ illi strenue gesta erant nuntio, obstitit
æmulorum pari dignitate invidia ne pro operum
merito præmia digna reciperet. Nempe occupantes
imperatoris aures viroque detrahentes jugiter ob-
tundebant, ac calumniabantur, quasi is consulto
rem Romanam prodidisset atque Tarsi excidio pri-
vasset: Cum enim Deus, aiebant, in manus nostras
tradidisset, si victoriam persecutus esset, pleno fidu-
cia milite, ex pugnae jam illi consortæ gloria, ducia
ignavia nobis erepta est. Dum hæc sæpius dicuntur,
imperator falsa persuasione decipitur (falluntur
enim plerumque etiam viri prudentes, per eos qui
ea quæ ex animo sunt ac placent illis loquuntur),
abrogatoque Andreae imperio, ut qui strenuis faci-
noribus hostes insequendo non satis institisset,
ejus loco Cestam illum, Styrpintiam dictam, ordi-
nibus præficit omniscis exercitus ductorem con-
stituit, abs se Tarsum expugnatum iri pollicentem,
aliaque multa et fortia se peracturum stolide ni-
uis existimantem atque jactantem.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ἐπείναι? ¹¹ φερομένη Α. ¹² προσεπικόν Ρ. ¹³ Ποδανός Α. ¹⁴ επιγράφων ΑΡ. ¹⁵ τὰ οὐκ Ρ ¹⁶ κα-
ταπράξεσθαι Ρ.

51. Is statim Romanis omnibus **287** cohortibus assumptis, susceptaque in Tarsum expeditione, ostendit Andream non segnem atque timidam, sed catum et prudentem atque optimum militum ducem. Barbaros enim prædam paratam ratus, nec eorum quæ e re essent quidquam ante considerans, nec locis occupatis prior ipse insidias locans, aut imperatoris peritæ ac consilii solertisque dignum aliquid animo agitans, Tarso appropinquat in loco quem Chrysobullum vocant, dementi animo inconsiderata audacia ac temeritate. Barbari incautum considerantes hominis genium, quod neque loca tuta occupaverat nec convenienti vallo ac fossa castra muniterat, neque aliud quid præstiterat eorum quæ cati ac solertes duces præstruere solent, victoriam dolo parare deliberant, incautumque ac curis solum noctu aggrediuntur, stratagemate usi pro eorum in angustum redactis rebus afflictæque fortuna, uti rei probavit eventus, plane solerti ac commodo. Cum enim ex accepta ab Andrea clade pauci essent ac minuto numero, rei discrimine ad fraudes necessario versi sunt. Multis namque conductis equis, ab eorum caudis coria sicca suspendunt, tumque una tessera in multas Romani exercitus partes immittunt; ipsique postmodum variis ex locis, tympanis perstreptentes, exsertis ensibus in medium vallum insiliunt. Consternatis itaque turbatisque Romanorum animis, et per tumultum **288** equis pariter virisque invicem collidentibus, barbari potiti victoria sunt immensa Romanorum strage, plerisque a suis inglorie obtritis ac suffocatis. Sic pene inaulito casu præterque spem omnem victores Ismaelitæ, Romanique imperii nervis excisis, tympanorum strepitu ac barbarico barritu præana concinebant. Hunc flæm stolidæ expeditionis adversus Romanos livor attulit, ac tale tropæum adversus eos quibus paulo ante fauste cesserat maligna Nemesis posuit.

52. Verum sic quidem se res Orientis habebant, Basilio pio religiosissimoque imperatore. Quæ autem ad Occidentem spectant, narraturus accedo. Eadem ac reliqua ratione, etiam rebus Occidentis majorem in modum Michaelæ imperatore neglectis, totaque fere Italia, quanta novæ nostræ Romæ reserasset, potissimaque Sicilia parte Carthageniensium armis debellata atque barbaris vectigali facta, ad hæc etiam qui in Pannonia et Dalmatia, ac qui ultra hos Scythæ, Chrobatæ scilicet et Serbi et Zachlumi, Terbuniotæ item et Canalitæ et Diocletiani et Rentani, excusso Romani imperii iugo, cui pridem suberant, sui juris atque liberi facti, suis duntaxat regulis ac magistratibus parebant. Plerique **289** vero majoris defectionis specimine etiam baptismum ejuraverant, ut nullum erga

να'. Ὅς αὐτίκα πάσας τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις λαθῶν καὶ ἐξορησας κατὰ Ταρσοῦ ἔδειξε τὸν Ἄνδρεάν οὐκ ἐθελοκτακὸν καὶ δειλὸν, ἀλλὰ περισκεμμένον καὶ φρόνιμον καὶ ἀριστὸν στρατηγόν. Ἦγγε, σάμενος γὰρ τοὺς βαρβάρους ἐτοίμην λαίαν καὶ οὐδὲν τῶν δεόντων προδιασκεψάμενος, οὐδὲ προλογίσας, οὐδὲ στρατηγικῆς ἐμπειρίας καὶ εὐβουλίας ἐπέζιόν τι φρονήσας, πλησίον γίνεται τῆς Ταρσοῦ κατὰ τὸν τόπον ὃς Χρυσόβουλλον ²⁸⁷ λέγεται, μετὰ φρονήματος ἀνοήτου καὶ θράτους, ἀπερισκέπτου. [P. 178] Οἱ δὲ βάρβαροι τὸ ἀπροφύλακτον αὐτοῦ κατασκεψάμενοι ἐκ τοῦ μήτε τόπου ὄχυροῦς καταλαβεσθαι μήτε χάρακα καὶ τάφρον προβαλέσθαι τῆς στρατοπέδου, μήτ' ἄλλο τι τῶν ἃ τὸ λελογισμένον τῶν στρατηγῶν καὶ ἐμψρον προδιοικονομεῖται καταπραξάμενοι, κλέψαι τὴν βίβλην βουλευόνται, καὶ ἀπαρασκευῶν καὶ ἀμερίμνῳ ἐπιτίθενται αὐτῷ ἐν νυκτὶ, στρατηγήματι χρησάμενοι πρὸς τὴν ἀπορίαν αὐτῶν καὶ περιστάσιν, ὡς ἐφάνη, σφῶν. Ὅλιγοὶ γάρ τινας ὄντες ἀπὸ τῆς προτέρας ἡττῆς καὶ εὐαρίθμητοι τῇ ἀπορίᾳ πρὸς πανουργίαν ἐξ ἀνάγκης ἐχώρησαν, καὶ Ἰπποῦς συναγαγόντες συγχούους καὶ βύρους ἤρᾳ; ἐξέψαντες ἀπὸ τῶν ἵππελων οὐρῶν ὑφ' ἐν παραγγελεῖα κατὰ πολλὰ ²⁸⁸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοπέδου ἐπαίρῃσι μέρη. Εἶτα καὶ αὐτοὶ ἀπὸ διαφόρων τόπων, τοῖς τυμπάνοις ἐπιδουπήσαντες, ἐν μέσῳ τοῦ χάρακος γυμνοὶ τοῖς ἕφις εἰσεπέδησαν. Πτοίας οὖν καὶ ταραχῆς ἐμπεσοῦσης τῶν Ῥωμαίων στρατεύματι, καὶ συνταραχθέντων ἵππων ὁμοῦ καὶ ἀνδρῶν καὶ ἀλλήλοις περιπιπτόντων, συνέθη τοὺς βαρβάρους κρατῆσαι καὶ φόνον ἀπειρὸν ἀπεργάσασθαι, τῶν πλείστων δυσκλεῶς συμπατομένων καὶ συμπινομένων ὑφ' ἐκτυτῶν. Οὕτω δὲ παραδόξως καὶ παρ' ἐλπίδα κρατήσαντες οἱ ἐξ Ἰσμαήλ, καὶ τὰ νεῦρα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς κατακύψαντες, τυμπάνους βοᾷ; καὶ βαρβαρικοῖς ἀλαλγμοῖς ἐπαίάνιον. Τοιοῦτον τὸ τέλος τῆς ἀνοήτου στρατηγίας; ὁ φθόνος κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐθράβευσεν, καὶ τοιοῦτον ἡ βάσκανος Νέμεσις κατὰ τῶν εὐτυχισάντων πρότερον Ῥωμαίων τὸ τρόποιον ἐστήσαν.

νῶ'. Ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον οὕτως εἶχε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς εὐσεβοῦς βασιλείας Βασιλείου, τὰ δὲ πρὸς δυσμένον ἔρχομαι διγγήσασθαι. Ἀκολούθως γὰρ τοῖς λοιποῖς καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἑσπέραν πραγμάτων ἐπὶ πλέον ἀμεληθέντων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μιχαήλ, καὶ πάσης σχεδὸν Ἰταλίας, ὅση τῇ καθ' ἡμᾶς νέᾳ Ῥώμῃ προσαφύριστο, καὶ τῶν πλείστων τῆς Σικελίας ὑπὸ τῆς γαιονοῦσης τῶν Καρτηδωνίων δυνάμειως καταπολεμηθείσης καὶ ὑποφθόρου τοῖς βαρβάρους γεγεννημένης, ἐτι γε μὴν καὶ τῶν ἐν Παννονίᾳ καὶ Δαλματίᾳ καὶ τῶν ἐπέκεινα τούτων διακειμένων Σκυθῶν, Κρωδάτοι φημι καὶ Σέρβλοι καὶ Ζαχλουμοὶ Τερβουνιωταῖ τε καὶ Κανάλιται καὶ Διοκλητιανοὶ καὶ Ρεντανοὶ, τῆς ἀνίσχεν τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατείας ἀφηνιάσαντες αὐτόνομοι τε καὶ αὐτοδίδακτοι καθεστήκεισαν ²⁸⁹, ὑπὸ ἰδίῳν

VARIE LECTIONES.

²⁸⁷ Barberinus Χρυσόβουλλον. ²⁸⁸ κατὰ τὰ πολλὰ P. ²⁸⁹ καθεστῆκεισαν P.

ἀρχόντων μόνον ἀρχόμενοι. Οἱ κλειστοὶ δὲ τὴν ἐπὶ Ἀ
κλειὸν ἀπίστασιν ἐνδαικνύμενοι καὶ τοῦ θεοῦ βαπτί-
σματος ἐαυτοὺς ἠλλοτριώσαν, ὡς ἂν μηδὲν ἐνέχυρον
τῆς πρὸς Ῥωμαίους φιλίας καὶ δουλώσεω; ἔχοιεν.

νγ'. Οὕτως οὖν τῶν κατὰ τὴν Ἑσπεράν ἐχόντων καὶ
ἐν τωαύταις ὄντων ἀναρχλαίς καὶ ἀταξίαις, [P. 179]
συναπθέντο μετὰ τοῦ καιροῦ καὶ οἱ ἀπὸ Καρχηδόνας
Ἄγαρῆνοι, καὶ ἀρχοντας ἐπιστήσαντες τὸν τε Σολ-
δάνον καὶ Σάμβαν καὶ τὸν Καλφούς, οὓς ἐν κακίᾳ
καὶ πολεμικῇ ἐμπειρίᾳ κατὰ πολὺ διαφέρειν τῶν
ὁμοφύλων ἐπίστευον, ἐξ καὶ τριάκοντα πλοίων πολε-
μικῶν κατὰ Δαλματίας στόλον ἀπέστειλαν, ὅφ' οὐ
διάφοροι πάλαις ἐλάωσαν Δαλματῶν, ὅσῳ ἦ τε Ρούτο-
μα καὶ Ῥώα καὶ τὰ κάτω Δεκάτορα ⁸⁰. Προχωροῦν-
των δὲ κατὰ νοῦν τῶν πραγμάτων τοῖς πολεμίοις,
ἦλθον καὶ ἐπὶ ⁸¹ τὴν τοῦ ὄλου ἔθνους μητρόπολιν, ἣ **B**
Ῥαούσιον λέγεται, καὶ ταύτην ἐπὶ χρόνον ἐπολιόρ-
κουν ἱκανόν. Ἐλεῖν δὲ ἐξ ἐτοίμου οὐκ ἔσθενον διὰ τὴ
ἐκθύμως τοὺς ἐνδοθεν ἀγωνίζεσθαι ὡς ὑπὲρ ψυχῆς,
τὸ λεγόμενον, θέοντας. Ὡς οὖν ἐπὶ χρόνον οἱ ἐν
Ῥαούσιῳ ἐταλαιπώρουσαν καὶ εἰς ἐσχάτας συνηλαύνοντο
ἀπορίαις, πέμπουσι πρέσβεις ὡς βασιλεῖα ὑπὸ τῆς
ἀνάγκης στενοχωρούμενοι, καίτοι σχεδὸν οὐκ ἀγνο-
οῦνται; ὡς εἰς ἄλλα μᾶλλον ὁ κρατῶν ἀπασχόληται ⁸²,
ἐλεῖσαι παρακαλοῦντες καὶ ἐπαμῦναι τοῖς ὅσον οὕτω
κινδυνεύουσαν ὑποχειρίους ⁸³ γενέσθαι τῶν ἀρηγῶν
τοῦ Χριστοῦ. Οὕτω δὲ τῶν πρέσβειων καταλαθόντων
τὴν βσιλεύουσαν, ἀλλ' ἔτι χρονοτριβούντων περὶ τὴν
ἀνοδόν, ἐξ ἀνθρώπων μὲν ὁ φαῦλος γίνεται βσιλεύς,
ἐπὶ δὲ τὸν ἔγρηγορῶτα καὶ νήφοντα τῶν κοινῶν φρον- **C**
τιστὴν Βασίλειον τὰ τῆς αὐτοκράτορος ἐξουσίας πε-
ρίσταται πρόγματα· ὅς καὶ πρὸ τούτου λίαν περὶ
τῶν τοσούτων δυσφορῶν καὶ διαπονούμενος, καὶ τότε
δὲ τῶν πρέσβειων ἐπιμελῶς ἀπροσάμενος καὶ ὡς
οἰκεία τραύματα τὰ τῶν ὁμοκιστῶν παθήματα ἠγγε-
σάμενος, περὶ τὴν παρασκευὴν ἐγένετο τῶν εἰς τὴν
τῶν ἰκετευσάντων βοήθειαν μελλόντων ἐξαποστέλλε-
σθαι· καὶ στόλον ἐξαρτυσάμενος νεῶν ἑκατὸν καὶ
πάντα δεόντως ἐτοιμασάμενος, καὶ ἄνδρα συνέσει
καὶ ἐμπειρίᾳ τῶν πολλῶν διαφερόντα ἐκλεξάμενος,
τὸν πατρικιὸν Νικήταν φημί, τὸν τοῦ πλωδίου
ἐρουγγάριον, ὃς κατ' ἐπινομίαν Ὀδούφας ἐλέγετο,
ὥσπερ τινὰ πρηστήριον κεραυτὸν κατὰ τῶν πολεμίων
ἐκπέμπει. Οἱ δὲ ἐξ Ἀφρικῆς Σαρακηνοὶ, οἱ τῆ πο-
λιορκίᾳ τῆς πόλεως προσκαθήμενοι, δι' αὐτομάτων
ἀναμαθόντες τοὺς Ῥαούσιους ⁸⁴ πρέσβεις ἀποστείλαι
πρὸς βασιλεῖα τοῖς εἰτησιζόμενος δύναμιν καὶ στρα-
τῶν κατ' αὐτῶν, τοῦτο μὲν τὴν σύντομον ἀπογινώ-
σκοντες ἄλωσαν, τοῦτο δὲ τὴν ἀφικέσθαι προσδοκω-
μένην ἐκ βσιλεύς; δεῖσαντες βοήθειαν, λύουσι τὴν
πολιορκίαν καὶ τῶν τόπων ἐκαίωσαν ἀπαναστεύουσι ⁸⁵.
Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, ἣ νῦν Λαγοβαρδία ὠνόμασται,
διαπράσαντες τὸ κάστρον Βάρεως ἐξέπύρθησαν, καὶ
αὐτόθι κατασηκώσαντες καὶ τοῖς μᾶλλον ἐγγίζουσι
καθ' ἐκάστην ἐπιτιθέμενοι [P. 180] καὶ τῶν πορρω-
τέρω κατατολμώντες καὶ αἰεὶ τι προσλαμβάνόμενοι, πᾶσαν τὴν Λαγοβαρδίαν ἔχρι καὶ αὐτῆς σχεδὸν τῆς
πρὸς μεγαλοδόξου Ῥώμης ἐκράτησαν. Καὶ εἶχε μὲν οὕτω ταῦτα.

A Romanos amicitiae ac subjectionis pignus reti-
rent.

53. Sic igitur Occidentis rebus constitutis, inque
eum modum per anarchiam laborantibus ac per-
turbatis, arrepta Agareni Carthaginenses occasione
conjunctis viribus expeditionem suscipiunt; crea-
tisque ducibus Soldano, Sambano et Chalphuso,
qui longe militia bellicæque rei experientia tribul-
bus reliquis præstare existimabantur, sex supra
triginta naves in Dalmatiam miserunt, quibus Dal-
matarum plures urbes captæ sunt, Butonia, Rosa
et inferius Decaternu. Sic cum secundis auris res
hostibus succederent, ad ipsam venerunt totius
gentis metropolim, quam Ragusium vocant, eam-
que ad longum tempus circumsederunt. Haud ta-
men facile expugnare potuerunt, iis qui intra mœ-
nia erant magno animo concertantibus, quippe
quibus pro anima, ut aiunt, cursus agigaretur. Dum
itaque Ragusini pro temporis diuturnitate malis
conficerentur atque ad incitas redacti essent, lega-
tos ad imperatorem mittunt, necessitatis angustiis
pressi; quanquam non nesciebant, aliis potius re-
bus eum distineri, suppliciter rogantes ut ipsorum
misertus eis vindex foret, ac tueretur qui jamjam
in infidelium Christumque negantium potestatem
essent redigendi. Nondum legati in urbem venerant,
sed in itinere adhuc subsistebant, cum ignavus
malusque imperator in humanis esse desiit, **290**
rerumque summa ad vigilem sobriumque curatorem
Basilium per ejus excessum transivit; qui antea
quoque ægre ferebat atque animo angebatur:
tuncque legatis diligenter auditis, suavis
vulnera eorum mala ducens, quos ejusdem fidei
fœdera sociarent, in auxiliorum apparatu erat,
quæ supplicibus mittenda destinabat; instructaque
centum navium classis, cunctisque rite apparatis,
singularis prudentiæ virum experientiaque supra
vulgi usum præditum deligit, Nicetam patricium
cognomento Oorypham, rei navalis drungarium,
quem velut fulmen cuncta amburens ac prosternens
in hostes immitteret. Agareni ut missos ad impe-
ratorem legatos auxilia rogatos ex profugis ac-
ceperunt, tum quod urbem brevi capiendam non
sperarent, tum quod mittendas ab imperatore
subsidio copias formidarent, obsidionem dirimunt;
indeque solventes atque in Italiam (cui nunc Lon-
gobardia nomen est) transmittentes Barensen ar-
cem expugnarunt; ibique habitantes cum vicini-
oribus quotidie ingruerent ac remotiora tentarent
semperque ditioni suæ aliquid adjicerent, omnem
Lengobardiam adusque præcelsa quondam prope
gloria Romam subegerunt. Atque in hunc modum
se res Occidentis habebant.

πᾶσαν τὴν Λαγοβαρδίαν ἔχρι καὶ αὐτῆς σχεδὸν τῆς
πρὸς μεγαλοδόξου Ῥώμης ἐκράτησαν. Καὶ εἶχε μὲν οὕτω ταῦτα.

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ Δεκάτορα P. ⁸¹ ὑπὸ A. ⁸² ἐπιτηρόληται: AP. ⁸³ ὑποχειρίους P. ⁸⁴ Ῥαούσιων infra. ⁸⁵ ἐπαναστεύουσι A.

291 54. Quod ita Dalmatarum auxiliis a Romanis gestum erat, videntes, quas paulo superius memoravi nationes, Chrobatum nimirum et Serbli et reliqui, ejusque qui tum rerum potiretur æquitatem in omnibusque justitiam et virtutem audientes, beneque subesse quam periculose ausuque temerario præesse ac imperare pluri facientes, operam adhibent ut ad pristinum redeant dominatum iterumque Romanis serviant. Quare et ipsi oratores mittunt ad imperatorem, tum scilicet qui eadem ipsa integraque religione defecerant, tum qui excussa prima sua servitute ipsi sponte baptismum prorsus ejuraverant; quamque utiles quandoque Romanis exstitissent opportune memorantes, rogantesque humanissimo Romanæ potentiae Jugo ac illius ductori rectorique subijci. Horum votis ac petitioni, ut quæ niti ratione viderentur, se facilem præbens Imperator (quippe qui etiam antea pro illis animi angeretur atque doleret, velut ditionis suæ non modica accisa parte raptaque ac discepta) placide, quemadmodum humanissimus pater filium qui stulte imperium detreclat ductusque pœnitentia redierat, ipse quoque istos admisit atque recepit; ac statim cum illis sacerdotes suoque nomine delegatum hominem misit, ut ante alia ab ipso animarum periculo eos eriperet ac pristinæ fidei restitueret, atque ex delictis, quæ vel ignorantia **292** vel dementia ac temeritate contraxerant, liberaret. Peracto autem religioso istiusmodi opere, cunctisque divino baptismate impartitis atque Romanorum fascibus inclinatis, hac parte redintegratus est imperatoris principatus, cunctis humanissima ejus jussione ex suis ejusdemque gentis hominibus, magistratus rectoresque, qui illis imperio præsent, accipientibus. Non enim ille magistratus illis præpositos venales habuit, ut inde easque ratione, qui plus darent exque subditis amplius meterent, illis præficeret; sed qui ab eis ipsis electi essent ac velut suffragio creati, tanquam arbitros magistratus paternaque benevolentia eos prosecuturos, eis pro imperio præesse prudenter constituit. Atque hæc quidem ita se habuere.

55. Quod vero barbari, qui sic neglecto segniterque administrato imperio in Romanam ditionem trajecerant pulsique Ragusio fuerant, uti jam dictum est, adhuc in Italia fixo pede continue eam incursabant direque desolabant, centum quinquaginta munitis oppidis, qua spontanea ditione qua obsidione vique in potestatem suam redactis, audiens imperator valde animo discruciabatur; horumque sollicitudine invigilans modum quærebat, quo facile vel hostes penitus fundere liceret vel a Romana saltem procul ditione abigere ac propellere. Jam itaque quæ **293** ante Ragusinorum causa gentisque omnis Dalmatarum missæ fuerant copia, Niceta Oorypha patricio ductore, ut supra di-

νέ'. Τὸ δὲ περὶ τοὺς ἐν Δαλματία κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικουρίας γεγενοὺς καὶ τὰ προμνημονευόμενα γένη Θεασάμανοι, οἱ τε Χροβάτοι καὶ Σέρβιοι καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ τοῦ ἄρτι βασιλεύοντος Ῥωμαίων τὴν ἐπιείκειαν καὶ περὶ πάντα δικαιοσύνην καὶ ἀρετὴν πυνθανόμενοι, καὶ τὸ καλῶς ἀργεσθαι τοῦ ἐπιφαλῶς ἐκ ὀρασότητος ἄρχειν προκρίναντες, σπουδῆν ποιούντες καὶ πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπαναχθῆναι δούλωσιν. Καὶ δὴ πρὸς τοῦτο καὶ πρέσβεις καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν βασιλέα πέμπουσιν, οἱ τε μετὰ τῆς αὐτῆς θρησκείας ἀποστατήσαντες καὶ οἱ τέλειον τοῦ θεοῦ βαπτίσματος ἀπαυτομολήσαντες, τῆς τε ⁶⁶ ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν δουλώσεως καὶ εἰς ὅσα Ῥωμαῖοις γεγόνασι ποτε χρήσιμοι εὐκαίρως ὑπομιμνήσκοντες, καὶ ἀξιοῦντες τῆ φιλανθρωπῶν ζεύγη τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐξουσίας καὶ ὑπὸ τῷ ταύτης ἀγελάρῃ τάττεσθαι καὶ αὐτοὺς. Ὡς ὡς εὐλόγου τῆς δεήσεως ἐπακούσα; ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ καὶ πρὸ τούτου εὐσφάρι περὶ αὐτῶν καὶ ἤσχαλλεν ὡς οὐ μικρῷ μέρει περιεκομμένης καὶ διηρησμένης τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς, εὐμενῶς, ὡς τὸν ἀφρόνως ἀφηλάσαντα υἱόν, εἶτα μεταγόνου καὶ ὑποστρέψαντα ὁ φιλάνθρωπος πατήρ, καὶ αὐτῆς τούτους προσήκατο καὶ ἀνεδέξατο, καὶ ἱερεῖς εὐθέως μετὰ καὶ βασιλικῷ ἀνθρώπου σὺν αὐτοῖς ἐξαπέστειλεν, ὡς ἂν πρὸ τῶν ἄλλων τοῦ ⁶⁷ ψυχικοῦ τούτους κινδύνου ἐξέλῃται καὶ πρὸς τὴν προτέραν πίστιν ἐπανασώσῃται καὶ τῶν ἐξ ἀγνοίας ἢ ἀνοίας ἀπαλλάξῃ πλημμελημάτων αὐτοῦς. Ἀνυσθέντος δὲ τοῦ τοιοῦτου θεοφιλοῦ; ἔργου, καὶ πάντων τοῦ θεοῦ μετασχόντων βαπτίσματος καὶ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπαναλθόντων ὑπόπτωσιν, ἐδέξατο κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τὴν ὀλοκληρίαν ἢ βασιλέως ἀρχῆ, πάντων φιλανθρωπῶν τοῦ κρατούντος προστάγματι ἐκ τῶν οικειῶν καὶ ἑμοφύλων δεξιμένων ἀρχοντας εἰς ἐπιστασίαν αὐτῶν. Οὐ γὰρ ὀνόσιος ἐκεῖνος τὰς εἰς τὴν ⁶⁸ ἐπιστασίαν αὐτῶν εἶχεν ἀρχὰς ⁶⁹, ἵν' ἐντεύθην τοὺς πλεον διδόντας καὶ καταμωμένους αὐτοῦ τὸ ὑπήκουον εἰς τὸ τούτων κατεξουσιάζειν προβάλλῃται· καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἐκεῖνων ἐκλεγόμενους καὶ ὀνοεῖ χειροτονουμένους, ὡς αἰρετοὺς ἀρχοντας καὶ πατριχὴν πρὸς αὐτοὺς διασώζειν ὀφείλοντας εὐνοσίαν, ἀρχειν αὐτῶν νονεχῶς διαωρίσασθαι. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτη.

[P. 181] νέ'. Ἐπεὶ δὲ οἱ ἐπὶ τῆς ἐκμελοῦς τε καὶ βαθύμου βασιλείας πρὸς τὴν ἐπικράτειαν τῶν Ῥωμαίων διαπεράσαντες; βάρβαροι καὶ τῶν Ῥαουσιῶν ἀποκρουσθέντες, καθάπερ ἦδη πρότερον εἰρήται, εἶτε κατὰ τὴν Ἰταλίαν διέτριβον, συνεχῶς αὐτὴν κατατρέχοντες καὶ ἀπειθῶς ληϊζόμενοι, ὡς καὶ μέχρι τῶν πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν κάστρων τὰ μὲν ἐκ προδοσίας, τὰ δὲ πολιορκίᾳ χειρώσασθαι, ἀκούων ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἠνιάσο σφοδρῶς, καὶ ταῖς περὶ τούτων φροντίσιν ἐπαγρυπνῶν ἐζήτει πῶς ἂν εὐπειτῶς δυναθῆι ἢ τελέω; ⁶⁶ τροπώσασθαι τοὺς ἔχθρο; ἢ κἀν ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἀπώσασθαι καὶ ἐξελῆναι τὸ δυσμενές. Καὶ τὰς μὲν ἦδη χάριν τῶν Ῥαουσιῶν καὶ ἔλου τοῦ ἔθνους τῶν Δαλματῶν προαποσταλείσας

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ τε om. A. ⁶⁷ τοῦ καὶ P. ⁶⁸ τὴν om. A. ⁶⁹ εἶχεν ἀρχὰς, ἵν' οὐχ ἵνα A. ⁶⁶ τέλειον A.

δυνάμεις, ὧν ἤρχεν, ὡς φθάσαντες εἴπομεν, ὁ κατὰ τὴν Ὀρὸφρον Νικήτας πατριάρχης, οὐκ ἀξιωμαχὸς πρὸς τοσαύτην τῶν βαρβάρων πλῆθὺν ἐδοκίμασε, μάλιστα διὰ τὸ χρεῖαν εἶναι καὶ πρὸς τὴν μεσόγειον πολλὰς ποιῆσθαι τὰς συμπλοκάς· καὶ πολὺ τῆς θαλάττης ἀπαρτῶσθαι, ὅπερ εἰδοὶ πρὸς νηῖται στρατὸν ἀσύμφορον καὶ ἀδύνατον· ἄλλας δὲ πάλιν ἀπ' ἐντεῦθεν ἀποστέλλειν δυνάμεις οὐκ ἔκρινεν εἶναι λυσitelés διὰ τὰ τὸ τῆς ἐκστρατείας δαπανηρὴν καὶ τὴν χρεῖαν τῆν ἐνταῦθα χωρῶν. Καὶ συνετῶς βουλευσάμενος πρὸς Λοδοφρον τὸν βῆγα Φραγγίας καὶ τὸν πάπαν Ῥώμης διαπρεσβεύεται συνεπικουρῆσαι τὰς ἐντεῦθεν δυνάμεις καὶ μετὰ τούτων συμπαρατείχεσθαι κατὰ τῶν ἐν Βάρει κατοικησάντων Ἀγαρηίων, κελύσας καὶ τὰς ὀλίγῃ πρόσθεν μνημονευθείσας χώρας τῶν Ἑκλαθινῶν συνεπιλαβῆσθαι τοῦ ἔργου, διὰ τῶν οἰκητόρων Ῥουσιῶν καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ἔγχωριῶν κλοῖων περαιοθέντας τὸ πέλαγος Δαλματῶν. Ὁν ὁμοῦ πάντων γεγενημένων καὶ μεγάλης ἀθροισθείσης δυνάμεως, ἐπὶ καὶ ὁ Ῥωμαϊκὸς ναύαρχος συνέσει καὶ ἀνδρῖα πολὺ πάντων διέφερε, θάττον ἢ Βάρις ἀλίσκεται. Καὶ τὸ μὲν κάστρον αὐτὸ καὶ ἡ χώρα καὶ πᾶν τὸ αἰχμάλωτον εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἔβουσαν ἀναλαμβάνεται, καὶ τοὺς οἰκίους ἡ χώρα ἀπολαμβάνει οἰκήτορας, τὴν δὲ Σολδάνον ἐκείνην καὶ τὸν ὑπ' αὐτὴν λαὸν τῶν Ἀγαρηῶν ὁ βῆγ Φραγγίας ἀναλαβόμενος, ἐν Καπύῃ ἀπήγαγεν· ταύτης γὰρ αὐτὸς ἤρχεν ἔτι καὶ προσέτι Βενεθενδοῦ. Καὶ ἡ τοιοῦτον πέραις ἐδέξατο, καὶ τοὺς ἐντεῦθεν λαφύροις καὶ τῆ ὄψῃ κατεκοσμήθη ἡ βασιλεῦσα.

Ἐπειδὴ δὲ πολλάκις ἡ ἱστορία φιλεῖ καὶ ταῖς κατὰ παρέκβασιν διηγῆσαι τὸν λόγον ποικίλλειν καὶ τὰς τῶν ἐντυγχανόντων ψυχαγωγεῖν ἀκοῆς, [P. 182] ἐπεξηγητὸν καὶ ὅσα μεταξὺ τοῦ βῆγος Φραγγίας καὶ Σολδάνου τοῦ Ἀφρικῆς ἀμνηστῆ καὶ τῶν οἰκητόρων Καπύης καὶ Βενεθενδοῦ συνέβη καταπραχθῆναι. Ἐπὶ διετίαν γάρ ἐν Καπύῃ συνῶν ὁ Σολδάνος τῷ τῆς Φραγγίας βῆγι οὐδέποτε ὤφθη ὑπὸ τινος τὸ παράπαν γελῶν. Ὁ δὲ βῆγ τῷ κατάφωρον αὐτὸν γελῶντα πεπληκῆτι χρυσίου ὀδόντι κατεπηγγεῖλατο. Προσηγγεῖλαι οὖν τίς ποτε τῷ βῆγι γελῶντα τὸν μέχρι τότε σκυθρωπὸν Σολδάνον θεάσασθαι, καὶ τούτου παρῆχετο μάρτυρας. Ὁν καλέσας ὁ βῆγ τὴν αἰτίαν τῆς μεταβολῆς καὶ τοῦ γέλωτος ἐπυνθάνετο. Ὁ δὲ Ἄμαξαν, φησὶ, κατιδὼν καὶ τοὺς ταύτης καταροήσας τροχοὺς, πῶς καὶ τὸ μετέωρον τούτων ταπεινοῦται καὶ τὸ ταπεινὸν αὐθις μετῴριζεται, καὶ ὡς εἰκόνα ταῦτα λαβὼν τῆς ἀσταθμῆτος καὶ ἀβεβαίου τῶν ἀθρώπων ἐδδαιμονίας, ἐτέλασεν ἅμα μὲν ἐνθυμηθεὶς πῶς ἐφ' οὕτως ἀδελφῶν πραγμάτων ἐπαυρόμεθα, ἅμα δὲ καὶ οὐκ ἀδύνατον οἰηθεὶς τὸ καὶ ἐμὰ, ὥσπερ ἐκ μετέωρον γέγονα ταπεινός, οὕτως καὶ ἐκ τοῦ χαμηλοῦς ἐνδύεσθαι πάλιν ἐφθῆναι πρὸς μέγεθος. Ἄπειρ' ἀκούσας ὁ βῆγ, καὶ ἐν τῷ τὰ οἰκία λαβῶν καὶ ἐκείνον συνετὸν λογιόταμος, ἤρξατο παρρησίας καὶ συνδιαίτησις μεταθεῖναι αὐτῷ.

iximus, adversus tantam barbarorum multitudinem haud satis pares existimans, ac vel maxime quod in mediterraneis haud raro manus conserendae essent longiusque a mari abscedendum, quod navalibus copiis haud conduceret nec certe ab illis praestari posset, alias vero rursus Byzantio copias mittere haud ille utile putans ob expeditionis nimios sumptus et Orientalis tractus regionum necessitatem, prudenti consilio inito ad Ludovicum Franciae regem et ad Romanum antistitem legatos mittit, ut abs se missis copiis opem ferant ac cum eis adversus Agarenos Barii sedes habentes pugnam instruant, jubens ut et quas paulo ante memoravimus, Sclavenorum gentes institutum suum juvent, transmissis Ragusii incolarum ope suisque ipsorum navigiis Dalmatarum mari. Hoc modo conjunctis viribus ingens contractus est exercitus; quodque Romanae classis praefectus longe omnibus solertia ac fortitudine praestaret, Barium brevi capitur; oppidumque ipsum et ager omnesque captivi in Romanorum potestatem cedunt, suosque regio cives ac colonos recipit. Rex Franciae Soldanum illum subditosque Saracenos sibi ipse captivos sumens Capuam adduxit, cujus illa ditiois erat ut et Beneventum. Huncque 294 prima imperatoris in Occidentem expeditio nacta finem est; ejusque spoliis ac claritate urbs augusta ornatur.

μὲν πρώτη κατὰ τὴν Ἑσπέραν στρατεία τῷ βασιλεῖ καὶ τῆ ὄψῃ κατεκοσμήθη ἡ βασιλεῦσα.

56. Quod vero haud raro historia etiam narrationibus quae parum a scopo excurrere videntur, quamdam sermoni varietatem non illubens conciliat, eaque legentium animos afficit ac recreat, operae pretium videatur ut et ea referamus quae inter regem Franciae et Soldanum Africae ameram civemque Capuae et Beneventi contigere. Soldanus enim annos duos cum rege Franciae Capuae moratus nunquam ab ullo prorsus visus est ridere. Rex, si quis ridentem deprehendisset, auro donandum pollicitus est. Nuntiavit itaque quispiam regi vidisse se Soldanum ridentem, qui hactenus moestus severoque vultu exstitisset; rei que profert testes. Vocavit ad se rex Soldanum, exque illo mutationis ac risus causam sciscitatus est. Cui ille: *Videns, inquit, currum, ejusque rotas considerans, quomodo aliae earum partes e sublimi aere in imum deprimantur ac rursus ex humili in altum tollantur, atque hanc ego incertae ac inconstantis hominum felicitatis imaginem sentiens, risi, simul etiam cogitans quam de re instabili superbia inflamur; ac denique hoc fieri, posse judicans, ut quomodo ex summo infimus sum factus, ita ex humili rursus loco ad prius fastigium attollar.* His rex auditis, deque suo statu cogitans, illumque virum prudentem indicans, libere postmodum 295 secum congregari ac versari permisit.

VARIÆ LECTIONES.

^α μετὰ P. ^β ὅπερ P.

57. At Soldanus, homo vafer et astutus nec Punice fraudis expers, alios aliis vicissim calumniando ac committendo salutem sibi procurandam decrevit. Haud raro enim ad eum, velut senili experientia catum hominem ac sapientem exque prospera fortuna infelici jam usum, Capuae ac Beneventi proceres veniebant. Quibus ille, amicitiae larvam simulans, telle se, aiebat, regis ad eos consilium arcunum proferre, sed metuere, quod inde eaque denuntiatione periculum sibi immineret. At ille iurejurando affirmare, quod dixerit, religiose iis secreto legendum esse. Tum ille: *Hoc regi constitutum, ut vos omnes ferro victos in regionem suam Franciae mittat, quippe qui non aliter vestrarum urbium se tuto possit existimet.* Illis vero non certam omnino fidem ejus verbis habentibus, sed certius adhuc illorum argumentum quaerentibus, rursus Soldanus ad regem talia proloquitur: *Non potes has urbes tuto in ditione tenere, quandiu primores civium hic sedes habent. Itaque si hoc animo es ut firmiter tui eas juris retineas, victos illos quantocius mitte in Franciam.* His persuasus rex catenas brevi fabricari, quasi aliqua necessitate urgente, praecipit. Convisens rursus Soldanus patricios: *Nuncne quidem, inquit, nihili fidem adhibeatis, verbaque mea negligitis? scrutamini, exquirite, quid fabri omnes regis jussu construant; ac si catenas* **296** *et vincula inveneritis, iis quae vestrae salutis causa a me vobis dicuntur nolite fidem abnuere.* Intelligentes itaque patricii barbarum, quod ita diceret, vera loqui, nec de aliis jam diflisi sunt. Modum ergo quaerebant quo regem ulciscerentur. Brevi itaque cum venatum egressus esset, urbis portas ei claudunt nec amplius ingredi sinunt. Is vero, cum nihil in promptu esset quod quasi ulturus in eos facere posset, in patriam iterum reversus est.

58. Accedit ad patricios Soldanus, indicati secreti mercedem accepturus. Ea erat ut in patriam reverti sineretur. Facta ergo abeundi licentia cum venisset Carthaginem, receptoque proprio principatu, nec a malitia discedens, adversus Capuam et Beneventum, acceptae salutis gratiam iis redditurus, proficiscitur. Missa ad regem ab oppidanis legatio petitum auxilia: verum dimissi contumeliose legati, audente rege illorum se magis gratulari exitio. Mittunt itaque arcium praefecti nuntium ad imperatorem. Is porro, humano cum esset pronoque ad miserandum ingenio, statim legatum remittit nuntiatum ut ad se brevi mittenda auxilia expectent. Capitur nuntii minister ab hostibus, nondum perlato responso ad eos a quibus missus erat. Cui Soldanus: *Si mea voluntati morem gesseris, cum salutem tam vero munera ex me consequeris.* Assentiente illo, ac quidquid jusserit **297** *facturum se pollicente: Volo, inquit, ut extra muros constitutus in haec verba cives alloquaris: Ego quidem ministe-*

νς'. Ὁ δὲ πανούργος ὢν καὶ δόλων Φοινικικῶν οὐκ ἀμέτοχος ἐκ τῆς ἐκατέρων ἔγνω διαβολῆς σωτηρίαν ἑαυτῷ πραγματεύεσθαι. Πολλάκις γὰρ πρὸς αὐτὸν, καὶ ὡς ἐκ γεροντικῆς ἐμπειρίας συνελθὼν καὶ σοφὸν καὶ ὡς ἐξ εὐτυχῶς δυστυχῆ, οἱ τῶν κάστρων Καπύης καὶ Βενεβενδοῦ παρεγγίνοντο ἄρχοντες. Ὁ δὲ τὴν πρὸς αὐτοὺς φιλίαν πλαττόμενος ἐξενεγκεῖν τι πρὸς αὐτοὺς ἀπόβροτον βούλευμα τοῦ βροχῶς· ἔλεγεν βούλεσθαι, δεδοικέναι δὲ τὸν ἐκ μηνύσεως κίνδυνον. Τῶν δὲ διομοσαμένων ἀνεκφορον ποιήσασθαι τὸ λαλούμενον, ἔφη βούλεσθαι τὸν βροχῶν πάντα, ἡμῖς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ χώραν τῆς Φραγγίας σιδηροδεσμίους ἐκπέμψαι ὡς οὐκ ἄλλως ὀσσης αὐτῷ ἀσφαλοῦς τῆς τῶν ὑμετέρων διακρατήσεως πόλεων. Τῶν δὲ μὴ πάνυ πιστῶν τῶς ἠγησαμένων τὸ μνησόμενον, ζητούντων δὲ σαφεστέραν ἐπι κατάληψιν, πάλιν πρὸς τὸν βροχῶν ὁ Σολδάνος τοιαῦτα φησὶν, ὡς *Οὐκ ἔστι σοι ἀσφαλῆς ἡ τῶν κάστρων τούτων κατάσχεσις, ἕως οἱ τούτων ἄρχοντες ἐνταῦθα ἐπιχωριάζουσιν* ⁴³ *· ἀλλ' εἰ βούλει βεβαίως δεσπόζειν αὐτῶν, τούτους θάπτεον πρὸς Φραγγίαν δεσμίους ἀπόστειλον.* Πεισθεὶς οὖν τοῖς τοιοῦτοις λόγοις, ὁ βροχῶς ἀλύσειε διορίσατο συντόμως χαλκευθῆναι ὡς ἐπὶ χρεῖα κατεπειγούσῃ τινί. Ἰδὼν οὖν αὐδὺς ὁ Σολδάνος τοὺς ἄρχοντας, οὐδ' ἔτι μοι, φησὶ, πιστεύετε περὶ ὧν ἔλεγον; [P. 183] *ἔρευνησαντες ἴδετε τί οἱ χαλκῆς πάντες ἐργάζονται τῇ τοῦ βροχῶς προστάξει· καὶ ἐὰν εὗρητε ἀλύσειε τε καὶ δεσμὰ, μὴ ἀπιστήσητε τῶν πρὸς σωτηρίαν ὑμῶν λεγομένων ὑμῖν.* Γινόντες οὖν ἐν τούτοις τὸν βάρβαρον οἱ ἄρχοντες ἀληθεύοντα οὐδὲ πρὸς τάλλα ἐπιήλπισσαν, τρόπον δὲ ἐζήτουν ὅπως τὸν βροχῶν ἀμύνηται. Καὶ δὴ μετ' ὀλίγον πρὸς κωνηγέσιον ἐξελθόντος αὐτοῦ, ἀποκλείουσι κατ' αὐτοῦ τὰς πύλας καὶ οὐκέτι τὴν ἐξοδὸν συγχωροῦσιν αὐτῷ. Ὁ δὲ μηδὲν ἐκ τούτου παραχρήμα δυνάμενος πράξασθαι πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν αὐθις ἀνθυπενόστησε.

νη'. Πρόσεισιν οὖν τοῖς ἄρχουσιν ὁ Σολδάνος, τὴν χάριν τῆς μηνύσεως ἀπαιτῶν· ἡ δὲ ἦν τὸ πρὸς τὴν οἰκίαν πατρίδα συγχωρηθῆναι αὐτῷ ⁴⁴ ἀπελθεῖν. Συγχωρηθεὶς οὖν καὶ κατὰ Καρχηδόνα γενόμενος καὶ τὴν οἰκίαν ἀρχὴν ἀπολαθῶν καὶ τοῦ κακῶς εἶναι μὴ ἐκστὰς ἐκστρατεύει κατὰ Καπύης τε ⁴⁵ καὶ Βενεβενδοῦ, τὰ χριστήρια τούτοις τῆς σωτηρίας ἀποδίδους. Οἱ δὲ πρὸς τὸν βροχῶν διαπρεσβεύονται. Ἀλλὰ μεθ' ὕβρεως ἀποπέμπονται, ἐπιχαίρειν εἰπόντος τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν. Στέλλουσιν ἄγγελον πρὸς τὸν ⁴⁶ βασιλέα οἱ τῶν τοιούτων κάστρων ἐξεγούμενοι. Συμπλήρης οὖν ὁ βασιλεὺς καὶ φιλόανθρωπος ὢν θάπτεον ἐκπέμπει τὸν πρεσβευτὴν δηλοῦσαντα τούτους προσδέχεσθαι συντόμως τὴν ἐνταῦθεν βοήθειαν. Γίνεσθαι ἐὰν τοῖς πολεμίοις ἐγκρατῆς ὁ τῆς ἀγγελίας διάκονος πρὸ τοῦ δοῦναι τὰς ἀποκρίσεις τοῖς ἀποστελλασί. Λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Σολδάνος ὡς *Εἰ ἐπιπροσθήσεις μοι τῷ βουλήματι, καὶ σωτηρίας ἀξιώθησιν καὶ δωρεῶν ἀπολαύσεις.* Τοῦ δὲ συνθεμένου τὸ κεκελευσμένου ἅπαν ποιεῖν, *Βούλομαι, ἔφη, στήναι* ⁴⁷ *καὶ*

VARIÆ LECTIONES.

⁴³ ἐπιχωριάζουσιν P. ⁴⁴ αὐτὸν A. ⁴⁵ τε om. P. ⁴⁶ τὸν om. A.

τοῦ κάστρου ἐκτός, καὶ τοῖς ἔνδοσιν εἰπεῖν ὡς ἑ⁹¹ Ἐγὼ μὲν τὴν διακονίαν μου ἐξεπλήρωσα ἑ⁹² καὶ τὰ προσταγμένα μοι πάντα πεποίηκα ἄλλ' ἐκ τοῦ βασιλέως βοήθειαν μὴ προσδέχεσθε· οὐ γὰρ ἤκουσαν ὑμῶν τῆς δεήσεως. Ὑποσχόμενον δὲ αὐτοῦ ταῦτα οὕτως εἶπεν, ἀποστέλλεται μετὰ τῶν τοῦ Σιλλᾶου ὑπηρετῶν τοῦ ταῦτα πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει εἰπεῖν. Ὁ δὲ πλησίον τοῦ τείχους γενόμενος, καὶ τοὺς πρῶτους παραγενέσθαι τῆς πόλεως πρὸς τὴν ἀκρόασιν αἰτηζάμενος, ἔφη, *Εἰ καὶ πρόδηλός μοι τυγχάνει ὁ θάνατος καὶ ἐν χερσίν ἢ σφαγῇ, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποκρύψομαι τὴν ἀλήθειαν. Πλὴν αἰτῶ καὶ ὀρκίζω ὑμᾶς ἀποδοῦναι μοι τὴν χάριν εἰς τὰ ἐμὰ ἔκγονα καὶ τὴν σύνευστον.* Ἐγὼ γὰρ, ὦ κύριοι μου, εἰ καὶ νῦν ταῖς τῶν πολεμίων περιεσχέθη χερσίν, ἀλλ' ὅμως τὴν διακονίαν μου ἐπλήρωσα καὶ τὴν παρ' ὑμῶν προσβέβηαι τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων προσήγαγον, καὶ συντόμως προσδέχεσθε τὴν ἐκείθεν βοήθειαν. Διὸ στήτε γενναίως καὶ μὴ δειλανδρήσητε ἑ⁹³. ἔρχεται γὰρ ὁ ὑμῶν βρόμενος, εἰ καὶ μὴ ἐμέ. [P. 184] Ταῦτα οὖν οἱ τοῦ Σιλλᾶνου ὑπηρεταὶ ἀκούσαντες καὶ πρὸς τὴν ἀπάτην ἐκμανέντες σφοδρῶς, εὐθέως αὐτὸν τοῖς ξίφεσι κατακόπτουσι. Φοβηθεὶς οὖν ὁ Σιλλᾶνος τὴν ἐκ βασιλέως πρὸς τὴν οικίαν χιῶν ὑπέστρεψεν. Καὶ τὸ ἀπὸ τούτου διέμειναν πιστοὶ βασιλεῖ οἱ πῶν τοιούτων ἐστγούμενοι κάστρων, καὶ ταῦτα πρὸς τὴν αὐτοῦ συντηρήσασιν δούλωσιν.

νῦ. Συνέβη δὲ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους καὶ ἄλλον στόλον Ἀγαρηνῶν κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπιχειρήσεως ἐλθεῖν· ἀλλὰ ταῖς τοῦ βασιλέως ἐπιμόνοις δεῖξεται πρὸς Θεὸν καὶ ταῖς ἐμφορῆς διατάξεις καὶ τῇ θεούσῃ πῶν πραγμάτων μεταχειρίζεται μετὰ τῶν Ῥωμαίων ἑ⁹⁴ ἢ νίκη ἐγένετο καὶ δυσκλεῖα τὴν ἤτταν οἱ ἐκ τῆς Ἀγαρ ἠνέγκαντο. Ὁ γὰρ τῆς Ταρσοῦ ἀμυρᾶς, δὲ Ἐσμᾶν ὠνομάζεται, τριάκοντα πλοίων μεγίστων, ἃ κομβάρια λέγεται, στόλον ἐξαρτυσάμενος κατὰ τοῦ κάστρου Ἐβρίπου ἑ⁹⁵ ὀπλίζεται. Τοῦ δὲ στρατηγοῦ Ἐλλάδος (ὁ Οἰνιάτης οὗτος ἦν) κελεύσει βασιλικῇ τὸν ἱκανὸν εἰς φυλακὴν τοῦ κάστρου λαὸν ἀπὸ πάσης Ἑλλάδος εἰσαγαγόντος καὶ τοῖς τεύχεσι τὰ ἀρμύζοντα παρασκευασαμένου θυμνήτρια, ὡς εἶδον οἱ ἐκ τοῦ κάστρου τὰ πλοῖα τοῖς τεύχεσι πλησιάζοντα καὶ τοὺς βαρβάρους βελῶν ἀφέσει συχνῶν ἀναστῆλαιν καὶ ἀπωθεῖν πειρωμένους τοὺς ἔνδοσιν ἐκ τῶν τευχῶν, θυμοῦ καὶ προθυμίας πλήρεις γενόμενοι γενναίως ἀντιγωνίζοντο, καὶ τοῖς ἑ⁹⁶ πετρύβολοις ὀργάνοις καὶ τοξοβολίστραις καὶ ταῖς ἐκ χειρῶν τῶν λίθων ἀφέσει χρωμένους συχνῶν τῶν βαρβάρων καθ' ἑκάστην ἀνήλασκον. Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τῶν νεῶν τὰς πλείστας ἐπιφόρου γενομένου τοῦ πνεύματος τῷ ὑγρῷ πυρὶ κατενέπησαν. Ἀπορῶν οὖν καὶ δυσθυμῶν ὁ βάρβαρος, καὶ εἰδὼς ἐφέσει χρημάτων ἐκόντας τοὺς πολλοὺς ἀποθνήσκοντας, ἀσπίδα μεγάλην πρὸ τοῦ γάρακός θείας καὶ χρυσοῦ ταύτην πεπληρωκώς, *Τοῦτο γέρας*, ἔφη, *καὶ ἀριστέιον ἐγὼ δίδωμι, μετὰ καὶ παρθένων ἐπιλέκτων ἐν ἀριθμῶν ἑκατὸν, τῷ πρώτῳ ἐπιβάτῃ τοῦ ἀστῆος καὶ*

*rium meum implevi, et quæ jussus eram cuncta feci: nulla tamen vobis præsto fore ab imperatore auxilia existimetis: non enim petitioni vestræ aures præbuit. Hæc se ita dicturum pollicitus mittitur cum Soldani ministris, ut cives alloquatur. Prope itaque muros admotus, rogansque adesse primores civitatis, ut audiant, inquit: *Etsi manifesta mors mihi imminet caræque in promptu est, non tamen vos veritatem celabo. Verum rogo atque obtestor ut in liberis atque uxore gratiam mihi rependantis. Ego enim, domini mei, etsi nunc hostium manibus teneor, meum tamen munus impleri, vestra ad Romanorum imperatorem legatione functus sum; ab eoque brevi vobis ventura auxilia exspectate. Quare state fortiter, nec ignavia torpeat. Veniet enim qui vos liberabit, quanquam me periculo non eximet. Quibus auditis Soldani ministri, factaque sibi fraude vehementi furore iraque conciti, eum statim gladiis conscindunt. Veritus itaque Soldanus exspectatas ab imperatore copias obsidionem solvit et ad propria rediit. Ex eoque tempore urbium illarum præfecti Romanæ rei fideles perstiterunt, easque in imperatoris obsequio conservarunt.**

προσδοκωμένην δύναμιν ἔλασε τὴν πολιορκίαν καὶ τὸν τοιούτων ἐστγούμενοι κάστρων, καὶ ταῦτα πρὸς τὴν αὐτοῦ συντηρήσασιν δούλωσιν.

298 59. Contigit vero per hæc tempora ut et Agarenorum classis Romanam ditionem invaderet. Verum imperatoris assiduis ad Deum precibus solertibusque statutis necnon comoda rerum administratione, victoria a Romanis stante, Agareni probrosa clade affecti sunt. Tarsi enim ameras, Esmanus nomine, maximarum triginta navium (quas combaria vocant) instructa classe Euripi arcei aggreditur. Helladis prætor (Cœnates hic erat) imperatoris jussu justas satis copias ad tuendam urbem ex omni Græcia inducit, et in mœnibus præsidia apta disponit. Tum videntes oppidani naves mœnibus propinquare, barbarosque spissis sagittarum ictibus eos qui in muris erant conantes repellere, ira ac ardore plenis animis strenue impetum sustinebant, petrariisque et arcubalistis ipsaque manuum vi intortis lapidibus multos quotidie barbarorum necabant. Neque id modo, sed et maximam classis partem, secundum nacti ventum, igni Græco incenderunt. Aneeps itaque animi ægreque ferens barbarus, haud ignarus pecuniarum amore non paucos sponte se morti obijcere, ingenti scuto auro pleno pro vallo exposito, *Hoc, inquit, præmium ac honorarium illi dabo, necnon lectas virgines centum, qui primus muros conscenderit suisque tribulibus victoriæ auctor extiterit.* **299** Viderunt cives, et quo res spectaret animadvertentes verbis se mutuo exhortantur; hisque animati, ex composito reseratis foribus, in barbaros fortiter irumpunt. Multisque casis, ipsoque amera lethali

VARIÆ LECTIONES.

⁹¹ ὡς οἱμ. P. ⁹² πεπλήρωσα P. ⁹³ δειλανδρήσητε P, δειλανδρήσητε A. ⁹⁴ Ῥωμαϊκῶν A. ⁹⁵ Ἐβρίπου A ⁹⁶ τοῖς οἱμ. A.

vulnere accepto demortuo, cæteri in fugam versi A insequentibus ad reliquas usque naves victoribus contrucidabantur. Ingensque barbarorum facta strages. Qui residui fuerunt, paucis navibus impletis ad sua cum probro diffugerunt. In hunc modum navalis barbarorum exercitus absque navalibus Romanis copiis, imperatoris precibus pugnantissimi que forti robore, illustri profigatus victoria est ac inglorie abscedere coactus.

καὶ φόνος ἐγένετο τῶν βαρβάρων πολὺς. Οἱ γὰρ περιλιπεί; ὀλίγα; πληρώσαντες τῶν νεῶν μετ' αἰσχύνης ἀπέφυγον πρὸς τὰ ἴδια. Οὕτως ὁ βαρβαρικός στόλος διέγα ναυτικῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως, ταῖς τοῦ βασιλέως εὐχαῖς καὶ ταῖς τῶν ἀντιπαραταξιμένων ἀλκαῖς, περιφανῶς ἠτήθη καὶ δυσκλειῶς ἀνεχώρησεν.

60. Sic vero Tarsensi dissipata nebula, Cretenses vrsus exortæ sunt procellæ. Sæcte enim Apochapsis B filio ejus insulæ amera, sed et Photio viro strenuo ac bellatore illi socio ac administro, septem ac viginti combariis instructa classe; pro quorum numero et ratione mynparonum multitudo erat et penteconterorum (plerique sacturas galeasque vocare sueverunt) cum illis in Romanæ ditionis loca excurrentes Ægæumque omne prædantes, nec raro ad ipsam in Hellesponio Præconnesum irumpentes, multos captivos ducebant, alios contrucidabant. Congressus vero, cujus ante meminimus, Nicetas patricius, Romanarum 300 tunc triremium præfectus, fortique cum illis conserto prælio, statim ad viginti Cretensium naves igni Græco combussit, harum classariis barbaris, aliis alias gladio, igni, aqua absuimptis. Reliquæ naves, quotquot maris periculo superiores existerant, salutem fuga quæsierunt.

πῦρ καὶ ὕδωρ διεμερίσαντο· τὰ δὲ λοιπὰ φυγῆ τὴν δυνον, ἐπορίσαντο.

61. Quanquam vero sic imminuto Cretensium numero, sicque illis infausto pugnæ exitu, haud tamen ut quiescerent adduci potuerit, sed rursus rei navali animum attendentes loca paulo a Byzantio remotiora, Peloponnesum scilicet ulterioresque insulas, devastabant ac prædabantur, ductore classis, cujus supra meminimus, Photio. Mittitur contra illum cum Romana classe, qui illi bene præerat, Nicetas Oorypha. Is fausta usus navigatione, paucorum dierum spatio, in Peloponnesum evasit; impulsusque ad Cenchreorum portum, cum didicisset occidentales Peloponnesi partes, Methonam Patrasque ac loca Corintho vicina, Barbarorum classe late divexari atque diripi, prudens eatumque consilium inivit. Haud enim commodum existimavit Peloponnesum circumnavigare, et per Malcam flectendo mille milliarium spatium recitari, commodique temporis jacturam facere ac rebus opportuni: verum ut ex itinere comparatus erat, statim noctu per Corinthiacum isthmum multorum adnixu 301 solertique experientia ad alterum litus per siccum ac continentem traductis

τοῖς δημοφύλοις βραβεύσαντι τὸ ρικῆν. Ὅπερ οἱ ἀπὸ τῆς πόλεως θεασάμενοι, καὶ τὸν νοῦν τοῦ κρατομένου κατανοήσαντες, τοῖς παρακλητικοῖς; τῶν λόγων ἑαυτοὺς παρεθάρρυνον, καὶ ὕψ' ἐν σύνθημα τῶν πυλῶν αὐτοῖς ἀναζυγοῖσιν ἀνδρείως κατὰ τῶν βαρβάρων ἐξώρμησαν. Καὶ πολλῶν ἀναιρουμένων, δεξαμένου δὲ καὶ τοῦ ἀμυρᾶ καίριαν πληγὴν καὶ πεπόντος, ἐτράπησαν οἱ λοιποὶ καὶ τῶν διωκόντων ἐπιχειμένων μέχρι τῶν ὀπολοίων νεῶν κατεσφάττοντο,

Ε. Οὕτω δὲ τοῦ ἀπὸ Ταρσοῦ διασκεδασθέντος νέφους, [P. 185] αἱ ἀπὸ Κρήτης αὖθις ἀντηγείροντο θύελλαι. Τοῦ γὰρ Σαίτη ἐκαίμου τοῦ Ἀποχάψ τῆς τοιαύτης ἀμυρούσας νήσου, ἔχοντος δὲ καὶ Φωτίου τινὰ συναργόν, ἄνδρα πολεμιστὴν καὶ δραστήριον, ἑπτὰ καὶ εἴκοσι κομβάρια κατὰ Κρήτην ἐγένετο. Προσῆν δὲ αὐτοῖς ἀναλόγως καὶ πληθὸς μυοπαρώνων καὶ πεντηκοντήριον, ἃς ἴσαστοῦρας καὶ γαλάτας ἠνομάζειν εἰκόσασι κάμπυλλοι. Μεθ' ὧν κατὰ τῆς Ῥωμαίων ἐξιόντας; ἐπικρατείας καὶ πάντα τὸν Αἰγαῖον καταληξόμενοι, πολλάκις δὲ καὶ μέχρι τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ Προικοννήσου ποιούμενοι τὴν ἐπέλευσιν, πολλοὺς ἠνδραποδίζοντο καὶ διεφθειρον. Προσβαλῶν δὲ τῷ τνηκαῦτα τῷ τοιοῦτῳ ναυτικῷ τῶν Κρητῶν ὁ προμνημονευθεὶς Νικήτας πατρικίος, ὁ τῶν Ῥωμαϊκῶν τριήρων ἀρχεὶν λαχὼν, καὶ μάχην μετ' αὐτῶν καρτερὰν ἴσυστησάμενος, εὐθύς τὰ μὲν εἴκοσι τῶν Κρητικῶν σκαφῶν τῷ ὑγρῷ πυρὶ συγκατέφλεξε, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν βαρβάρους; μάχαιρα καὶ σωτηρίαν, ὅσα τὸν ἀπὸ τῆς Θαλάσσης; διέφυγον κίν-

ξας. Ἀλλὰ καίπερ οὕτως οἱ Κρητῆς ἐλαττωθέντες καὶ δυστυχῶς ὑποστρέψαντες οὐκ ἠγάπησαν ἡρεμεῖν, ἀλλὰ πάλιν τῶν κατὰ θάλασσαν πραγμάτων ἀντειχόντο, καὶ τὰ μάλλον τῆς βασιλείας; ἀπέχοντα, τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς κάτωθεν ταύτης νήσους φημί, παρελύπον καὶ ἐληίζοντο, τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα Φωτίου ναυάρχου ἔχοντες. Ἀποστέλλεται τοίνυν καὶ κατ' αὐτοῦ μετὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν τριήρων ὁ τοῦτων καλῶς ἀφηγούμενος Νικήτας, τὸν Ὀυρούφαν φημί, ὃς αἰσίως χρῆσάμενος πλὴν δι' ὀλίγων ἡμερῶν καταλαμβάνει τὴν Πελοπόννησον. Καὶ τῷ λιμένι D προσορμισάμενος Κεγχρεῶν ἴσ, καὶ μαθὼν ὅτι τὰ δυστικώτερα Πελοποννήσου μέρη, Μεθώνην καὶ Πάτρας καὶ τὰ προσεχῆ Κορίνθου χωρία, λυμάνεται τὸ βαρβαρικόν, βουλὴν βουλεύεται συνετὴν καὶ σοφὴν. Οὐ γὰρ ἐκρίνε διὰ θαλάσσης τὴν Πελοπόννησον διελεῖν καὶ διὰ τοῦ Μαλέου ἴσ κάμψας τὸ τῶν χιλιῶν μιλίων ἴσ μήκος ἀναμετρήσασθαι καὶ τοῦ προσήκοντος ὑστερῆσαι καιροῦ, ἀλλ' ὡς εἶχεν, εὐθύς ἐν νυκτὶ διὰ τοῦ κατὰ Κορίνθον ἰσθμοῦ πολυχειρίζ καὶ ἐμπειρίᾳ πρὸς τὸ ἐκείθεν μέρος κατὰ τὸ ξηρὸν διαδιδάσας τὴς ναῦς ἔργου εἶχετο. Καὶ οὕτω πεπυσμένους τε

VARIÆ LECTIONES.

ἴσ & A. ἴσ γαλάτας A. ἴσ κρατερὰν P.; ἴσ προσορμιστάς Κεγχρεῶν P. ἴσ Μαλέου AP. ἴσ μιλίων A.

π:ρι τούτου τοῖς πολεμίοις αἰφνίδιον ἐπιφάνεται, A
καὶ συγγέας αὐτῶν τῷ θεῷ τοὺς λογισμοὺς διὰ τε τὸ
ἐκ τῆς προτέρας μάχης θόος καὶ διὰ τὸ τῆς ἐφόδου
ἀπρόοπτον [P. 186] οὐδὲ συστῆναι καὶ ἀλκῆς μεμνη-
θῆαι παντελῶς συνεχώρησεν, ἀλλὰ τὰς μὲν πυρπο-
λήσας, τὰς δὲ καταποντώσας τῶν πολεμίων νεῶν,
καὶ τῶν βαρβάρων τοὺς μὲν ἀνελῶν τῷ ξίφει, τοὺς
δὲ ὑποβρυχίους τῷ βυθῷ ποιησάμενος, καὶ τὸν τού-
των ἀρχηγὸν ἀνελῶν, τοὺς λοιποὺς διασκευασθῆναι
κατὰ τὴν νῆσον ἠνάγκασεν· οὐδὲ σαγηνεύσας ὑστερον
καὶ ζωγρῶν διαφόροις τιμωρίαις ὑπέβαλε. Τῶν μὲν
γὰρ ⁷⁹ τὴν τῆς σαρκὸς ἀπέπεσε θορὰν, μάλιστα τῶν
ἀρησαμένων τὸ βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ, τοῦτο παρ'
αὐτῶν ἀφαιρεῖσθαι λέγων, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἴσεν· ἐκ
δὲ τῶν ἱμάντας ἀπὸ τοῦ ἰνίου ⁸⁰ ἄχρι τῶν σφυρῶν
μετ' ὀδύνης δριμύτας ἐξελάκεν· ἄλλους δὲ κηλωνεῖοις
τιςιν αἰωρῶν, εἶτα ἀπὸ τοῦ μετεώρου πρὸς λέβητας ⁸¹
πίσης μεστῶς ἐμβάλλον τε καὶ ὠθεῖν, τοῦ ἴδιου
αὐτοῖς μεταδιδόμενα βαπτίσματος ἔλεγε τοῦ ἐπωδύνου
καὶ ζορεοῦ. Οὕτως οὖν κατακερτομήσας, καὶ ἀνα-
λόγους ⁸² τῶν ἐργασθέντων αὐτοῖς ποινὰς ἐισπραξά-
μενος, τοῦ καὶ αὐθις κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρα-
τείας ἐκστρατεύειν οὐκ ὀλίγον θόος ἐπέβαλεν.

ξβ'. Ἄλλ' οὕτως μὲν τὰ μεσημεριὰ διεσκέδαστο
πνεύματα, καὶ ἀκλύστως ἐνεπέθεν τὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ
κράτους σκάφος ἠθύνετο· ἐκ δὲ τῆς Ἑσπερας αὐθις
κλύδων δεινὸς ἐπηγαίρετο. Ὁ γὰρ τῆς Ἀφρικῆς
ἀμερμουμνῆς παμμεγέθεις ναὺς ἐξήκοντα τὸν ἀρι-
θμὸν κατασκευασάμενος ⁸³ κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπι-
κρατείας ἐξώρμησε, καὶ τὰ μεταξὺ ληϊζόμενος; καὶ
πολλὰ σώματα λαμβάνων αἰχμάλωτα ἄχρι Κεφλη-
νίας καὶ Ζακύνθου τῶν νήσων ἀφίκετο. Ἄπερ ἀκη-
κοὺς ὁ βασιλεὺς συντόμως πρὸς τὴν βοήθειαν δι-
ανίσταται, καὶ τὸν τῶν ναυτικῶν ἡγεμόνα δυνάμεων
(Νάσαρ δὲ οὗτος ἦν), μετὰ δυνάμεως ἐκπέμπει ⁸⁴
ἀδρᾶς, τριήρων τε καὶ διήρων καὶ ἄλλων νεῶν τα-
χυναυσίων πλῆθος ἐξαρτυσάμενος. Σύντομον δὲ
τὸν ἐκπλοῦν ὁ Νάσαρ πεποιηκῶς καὶ αἰσίοις χρη-
σάμενος πνεύμασι δι' ὀλίγου μὲν χρόνου τὴν Με-
θώνην κατέλαβε, θάττον δὲ τὴν κατὰ τῶν πολεμίων
ἐπίθεσιν ἀπὸ τσαυτῆς αἰτίας διεκωλύθη ποιήσασθαι·
τῶν γὰρ ἑρετῶν οὐκ ὀλίγοι πρὸς τὸν κίνδυνον ἀπο-
δειλιάσαντες κατ' ὀλίγον λαθραῶς ἀπέφυγον, ὧν τῇ
λειποταξίᾳ τὸ προσήκον τάχος ἀφαιρεθείσῶν τῶν
νεῶν, μὴ ἔχουσῶν τὴν μετὰ ῥοθίου σὺν ὀξύτητι κατὰ D
τῶν ἐναντίων ἐπίλασι, οὐκ ἔκρινε δεῖν παρωπι-
σμένοις οὕτως κατὰ τῶν δυσμενῶν ἀπελθεῖν. Μηνύει
δὲ τὸ συμβᾶν διὰ ταχυδρόμου τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ διὰ
ταχυρίας ἀποστολῆς τῶν πρὸς τοῦτο ἐπιτηδεύων πάν-
τας τοὺς λειποτάκτας ἐζώγρησε καὶ ἐμφρούρους
ἐποίησε. Σκοπῶν δὲ ὅπως καὶ ὁμοφύλων γόνου τὰς
χεῖρας τηρήσῃ καθαρὰς καὶ τὸ προσήκον ἐπιποίησῃ
θόος τοῖς ὑπολοίποις τῶν ἑρετῶν, ὡς ἂν μὴ καὶ ἄλ-
λοισ ἐπὶ πρὸς μίμησιν ἢ τούτων κακίαι καὶ ἐθελου-
κῶσιν [P. 187] οἱ κλειότες καὶ βρατωνεύοντες, βου-

navibus opus accelerat, hostibusque nihil dum tale
quid cogitantibus aut premonitis repente ingruit;
impletisque terrore eorum animis tum ob prioris
pugnæ cladisque recentem memoriam, tum ob in-
expectatam irruptionem, nec coire nec prorsus
fortitudinis meminisse permisit, sed navium aliis
igne absumptis aliis submersis, ipsorumque bar-
barorum aliis ense sublati, aliis maris profundo
mersis, ipsoque illorum duce interempto, reliquos
per insulam dissipari coegit; quos ipsos postea
intra casses adactos ac quasi venatu ac iudagine
captos diversis suppliciis subiecit. Aliis cutem de-
trahit, iis maxime qui ejurati Christi baptismatis
rei essent, hoc ab eis auferri, non eorum aliquid
proprium, dicens. Aliis corrigias ab occipito ad
pedes usque mallenasque acerbo cruciati extrahe-
bat. Alios tollenonibus quibusdam sustollens, sic
ex alto in lebetes pice plenos injiciens pensensque,
ipso illorum baptismate illos se impartiri aiebat,
quanquam acerbo et caliginoso. Sic subsannans,
ac pro facinorum ratione debitis pœnis excrucians,
non levem timorem iniecit, ne deinceps Romanam
ditionem armis infestare ac diripere audeant.

69. Hoc modo meridianis flatibus dissipatis,
Romani imperii navis a naufragio tuta dirigebatur.
Ex Occidente sæva rursus procella 302 exoritur.
Africae namque amer mumnes magnis navibus sexa-
ginta instructus Romanam ditionem invasit;
cunctaque interjecta diripiens ac multis adductis
captivis ad Cephalemiam usque ac Zacynthium in-
sulas pervenit. Quibus auditis imperator ad open
ferendam quamprimum accingitur; navaliumque
copiarum ducem Nasarum cum valida militum manu
mittit, triremibus ac biremibus aliisque cursoriis
navibus iisque multis stipatum. Celeri Nasar na-
vigatione ventisque secundis usus brevi Methonam
venit: ne tamen citius hostes aggrederetur, tale
quid obstaculo fuit. Non pauci remigum, periculi
nictu deterriti, occulte paulatin diffugerant; quo-
rum desertione, navibus ea quæ deceret celeritate
carentibus, deficiente remis impellentibus vehe-
menti in hostem impetu, laud operæ pretium pu-
tavit sic male instructa classe cum hostibus con-
gredi, remque adeo per celerem cursorem denun-
tiantare studet imperatori. Ille, missis prompte qui
ad hoc idonei essent, desertores omnes vivos cap-
it et in carcerem trudit. Spectans vero qua de-
mum ratione et a tribulium cæde impollutas ma-
nus servaret, et reliquis remigum quem par esset
timorem incuteret, ne mollis eorum defectio in
exemplum aliis cederet pluresque sic desertores
ac clanguidi segnesque fierent, sapientissimum
303 inquit consilium. Nempe excubiarum drungario
præcipit ut vincitorum in prætorio ac maharumum,
in quos legum severitate lata capitis sententia sit,

VARIE LECTIONES.

⁷⁹ γὰρ οὐκ. P. ⁸⁰ ἠνίου AP. ⁸¹ πρὸς τοὺς λέβητας P. ⁸² ἀναλόγους A, ἀναλόγας P. ⁸³ κατασκευασ-
μένος P. ⁸⁴ ἀποπέμπει P.

triginta numero sub noctis adhuc tenebras educat, A vultusque illorum fuligine oblinat, ac erasis flamma tum barbæ tum capitis pilis formam omnem aboleat, ac unde dignosci possint, caveatque ne quis prorsus eos salutare vel alloqui audeat. Qui secus faxit, is vero morte luat. Hos porro ceu desertorum navalium capita in hippodromo acriter cædat, citoque revinctis post terga manibus per urbis forum traducat, ac deinde noxiorum vinculis constrictos tuto in Peloponnesum mittat, ut quo loco fugam fecisse existimabantur, pœnas debitas luant. In eam rem operam conferre iussus Joannes Peloponnesi prætor, dictus Creticus. Is porro imperatoris jussioni parens, pro vincitorum numero totidem furcas erigi iubens, ad se missos in eis suspendit quasi qui fugæ auctores existissent. B Quibus auditis visisque Romani classarii tum illos deplorare ut timidos atque miseros, tum ipsi ad mala quæque ac gravia animis roborari, omnique remota mollitie vitæque deliciis, ut cito adversus hostes educat, imperatorem ducemque rogare.

φυγῆς πεμφθέντας ἀνεσκολόπισεν. Ἄπερ ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος ἀκούσας τε καὶ ἰδὼν ἐκείνους τε ὡς δειλοὺς καὶ ἀθλοὺς ψικαίρησε καὶ αὐτοὺς ἐπεβάρωσθη πρὸς τὴ δεινὰ, πᾶσαν ἀποθήμενος μαλακίαν τε καὶ τρυφήν, καὶ ἄγειν αὐτοὺς ταχέως πρὸς τοὺς ὑπεναντίους παρεχάλουσιν τὴν ἡγεμόνα.

63. Inter hæc ipsi quoque ex Peloponnesiacis cohortibus ac Mardaitis 304 suppletis auctisque ordinibus, ascitoque prætore adiutore, ad impressionem sese accingit. Saraceni Romanam classem ingentis ignaviae ac timiditatis jam insimulantes, quod frustra interim viderentur tempus terere, licenter admodum ac secure navibus egressi subjecta prædia insulasque diripiebant, cum repente improvvisus eis accedens navalis Romanus exercitus, signoque dato, noctu inexpectatus hostes aggreditur; ac nec coeundi facta facultate nec animos sumendi, misere trucidabant, navesque cum vectoribus ac reliqua suppellectili et impedimentis igni cremabant. Quæ vero naves ignis ereptæ periculo sunt, eas Nasar ecclesiae Dei, quæ est Methonæ, velut gratiarum actionis munere donavit; manubiis atque captivis milites gaudere iisque ditari permisit. Rei vero omnem eventum ocius imperatori significat, quidve in posterum agendum aut quo vertendus animus ducendaque classis sciscitatur. Imperator ob præclare gesta laudatum ulterius progredi jubet.

64. Alacri igitur exercita superiori victoria in Siciliam Panormumque trajicit, ubesque ibi Agarenis Carthaginensibus tributarias diripit, prædulasque agit. Onerariæ plures captivæ ac scaphæ. Onus olei ingens 305 copia mercesque aliæ pretiosæ. Tantam inde olei vim invectam ferunt ut ejus libra venierit obolo. Sed et ad Italiæ partes transvecta

λὴν βουλευέται συναθῆν. Τῷ γὰρ τῆς βίβλης δρυγα-
γαρίῳ διακαλεῖται ἀπὸ τῶν ἐν τῷ πραιτωρίῳ
δεσμίων τε καὶ κακούργων, ὧν ἐκ τῶν νόμων κατ-
εψήφιστο θάνατος, τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν ἔτι νυκτὸς
οὐσης ἐξαγαγεῖν ⁶¹, καὶ τούτων ἀσβολὴ τὰ πρόσωπα
χρῖσαντα, καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ γενείου καὶ τῆς κεφαλῆς
τριχὰς ψιλώσιντα διὰ φλογὸς, περιελεῖν αὐτῶν τὸ
γωνίωμα τῆς μορφῆς, ἐξαφαλίσασθαι δὲ τοῦ μη-
δένα τῶν ἀπάντων τολμᾶσαι προσεπειν αὐτοὺς ἢ
προσφθέγγασθαι, ἐπιτίμιον δὲ τῆς τόλμης ὀρίσασθαι
θάνατον, καὶ τούτους ὡς δῆθεν ἐξάρχους τῶν λοιπο-
τακτησάντων ἐκείνων πλιμίων ἐν τῷ ⁶² ἰπποδρόμῳ
διὰ μαστίγων ἐπεξελθεῖν, καὶ ἐλοιμῶ; διὰ τῆς κατὰ
τὴν πόλιν ἀγορᾶς περιηγωνισμένους διεξελθεῖν,
εἶτα ποδοκᾶκας ⁶³ ἀσφαλισθέντας ἐκπεμφθῆναι πρὸς
Πελοπόννησον, ὡς ἂν ἐν τῷ τόπῳ ὄθεν ἀποφυγεῖν
ἐνομίζοντο ⁶⁴, καὶ τὴν προσηκουσαν τιμωρίαν προσ-
δέξωνται. Ὑπηρετήσασθαι δὲ ⁶⁵ πρὸς τοῦτο Ἰωάννης
ὁ στρατηγὸς ἐπετρέπη Πελοποννήσου, ὁ λεγόμενος
Κρητικός· ὃς τῇ βασιλικῇ κελεύσει καθυπουργῶν
ἰσαριθμοὺς τῶν ἀποσταλέντων δεσμίων ἐν Μεθώνῃ
φύρα; στήναι προσέταξε καὶ τοὺς ὡς ἐξάρχους τῆς

ἐγ'. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ αὐτοὺς τὸ λείπον τῆς στρατείας
ἀπὸ τῶν κατὰ Πελοπόννησον στρατιωτῶν καὶ Μαρ-
δαϊτῶν ἀναπληρώσας, καὶ τὴν στρατηγὸν συνεργὸν
προσλαβόμενος, πρὸς ἐπιθεῖσιν εὐτρεπίζεται. Τῶν ἐκ
Σαρακηνῶν ἦδη πολλὴν δειλίαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κατα-
γόντων στόλου διὰ τὸ δοκεῖν τὴν μεταξὺ χρόνον μά-
την αὐτοῖς κατατρίβασθαι, καὶ ἐπ' ἀδείας πολλῆς
ἀπὸ τῶν οικείων ἐξερχομένων νεῶν καὶ τὰς ὑποκει-
μένας ληζομένων χώρας καὶ νήσους, ἐξαίφνης πλη-
σίον αὐτῶν ἀφανὸς γεγονὸς ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατὸς
ναυτικὸς, τὴ σύνθημα δόντος τοῦ στρατηγοῦ, ἐπι-
τίθεται τοῖς πολεμίοις ἀπροόπτως ἐν τῇ νυκτί. Καὶ
μῆτε συστῆναι μῆτε πρὸς ἄλλην τραπήναι σχόντες
καιρὸν δυστυχῶς ἀπεσφάτεοντο, καὶ αἱ τούτων ναῦς
πυρὶ μετὰ τῶν ἐπιδατῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς; κατ-
εφλέγοντο. Ὅσοι δὲ τὸν τοῦ πυρὸς κίνδυνον ⁶⁶ διέφυ-
γον, ταύτας τῇ ἐν Μεθώνῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ φέ-
ρων ὁ Νάσαρ ὡς χαριστήρια ἰδωρῆσατο, καὶ ἀπὸ
τῶν λαφύρων καὶ τῶν περιλειφθέντων ⁶⁷ σωμάτων
ὠφελήθη τὴν ὑπ' αὐτὸν λαβὴν συνεχώρησεν. Διλο-
ποιεῖ δὲ ταῦτα ὁάττον τῷ βασιλεῖ, καὶ περὶ τοῦ τί χρῆ-
τὸ ἐντεῦθεν πράττειν καὶ ποῖ τραπέσθαι πυνθάνεται.

D Ὅν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπανείσας ὁ βασιλεὺς
προσωτέρω χωρεῖν ἐγκλεῖσεται.

[P. 188] ἐδ'. Ἐπεὶ οὖν τοῖς προκατειργασμένοις
πρόθυμος ἦν ὁ στρατὸς, διαπραϊοῦται πρὸς Σικελίαν
καὶ Πάνορμον, καὶ τὰς ἐνταῦθα πόλεις, ὅσαι ταῖς
ἐκ ⁶⁸ Καρχηδόνος Ἀγαρηνοῖς ἐτέλουν ὑπόφοροι,
ἐπιὼν ἐληίζετο καὶ φορηγῶν νεῶν καὶ σκαφῶν
καμπόλλων ἐκράτησεν, ὧν ὁ φόρτος θιαῖόν τε βασιλεῖς
ἦν καὶ ἄλλα τῶν τιμωτέρων πολλά. Τοσοῦτον δὲ φα-

VARIÆ LECTIONES.

⁶¹ ἀγαγεῖν P. ⁶² τῷ οἰμ. P. ⁶³ ποδοκᾶκας P. ⁶⁴ ἐνομίζετο P. ⁶⁵ δὲ οἰμ. P. ⁶⁶ κίνδυνον οἰμ. A.
⁶⁷ περιλειφθέντων AP. ⁶⁸ ἐκ οἰμ. P.

αὐν ἐπευωνηθῆναι τότε τὸ εἶλαιον ἐκ τῆς τοιαύτης
προσαγωγῆς ὥστε ὄβολοῦ τὴν λίτραν πιπράσκεισθαι.
Διαπεράσας δὲ καὶ πρὸς τὰ τῆς Ἰταλίας μέρη ὁ αὐ-
τὸς στόλος, καὶ ταῖς ὑπὸ ἡγεμονίᾳ καὶ ἱππικαῖς τῶν
Ῥωμαίων δυνάμειν ἐνωθεὶς, ὧν Προκόπιος ὁ τοῦ
βασιλέως ἠγεῖτο πρωτοβεστιαρίος καὶ Λέων ὁ τῶν
Θρακῶν καὶ Μακεδόνων τότε ὡς στρατηγὸς, ὃν Ἀπο-
στύπην ἐκάλουν, πολλὰ καὶ ἐπιωφελεῖ τῇ Ῥωμαίων
ἀρχῇ κατεπράξατο· τὸν τε γὰρ ἐξ Ἀφρικῆς αὐθις
ἐξελεθόντα στόλον ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Στήλαι ὁ
αὐτὸς Νάσαρ κατεπολέμησε, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Ἀγα-
ρηῶν κατεχόμενα κάστρα ἐν τῇ Καλαβρία καὶ Λα-
γοβαρδία, πλὴν ὀλίγων πάνυ, πάντα τῆς βαρβαρικῆς
χερὸς ἠλευθέρωσε καὶ πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἐξουσίαν
μετήγαγε. Καὶ οὕτω μὲν ὁ ναυτικὸς στρατὸς κρείτ-
των ὄβλου καὶ φθόνου φανείς καὶ νημέσιως μετὰ πολ-
λῶν λαφύρων καὶ νικητικῶν σταφάνων ἐπανῆλθε
πρὸς βασιλέα, εὐφροσύνης ἐμπλήσας πᾶν τὸ πολίτευμα, καὶ βασιλεῖ πολλὰς ἀφορμὰς παρασχὼν τῆς
πρὸς θεὸν εὐχαριστίας καὶ ἀνθομολογήσεως.

ξ'· ξς'. Αἱ περὶ ταῦτα δὲ δυνάμεις οὐ πάντῃ τὸν φθό-
νον διέφυγον, ἀλλ' ἔργα μὲν ἀνδρῶν καὶ λαμπρὰ
κατειργάσαντο, ἐξ Ἐριδος δὲ καὶ φιλονεικίας κατ'
αὐτὸν τὸν ἀγῶνα συμπεσοῦστος ἀπόλεσαν τὸν μείζονα
στρατηγόν. Τοῦ γὰρ Λέοντος διενεχθέντος πρὸς τὸν
Προκόπιον, συμβαλόντων δὲ ὁμοῦ τοῖς πολεμίοις,
συνέθη τὸν μὲν Ἀποστύπην μετὰ τῶν Θρακῶν τε
καὶ Μακεδόνων κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος, ὡς ἀγωνιζόμενον
κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν καὶ πολλὸν φόνον ἐργάσασθαι,
τὸν δὲ Προκόπιον μετὰ τῶν Σκλαθῶνων ὡς καὶ Δυ-
τικῶν κατὰ τὸ ἕτερον μέρος ἀντιταττόμενον ὑπὸ τῶν
ἐναντιῶν πιέζεσθαι. Μὴ πεμφθείσης δὲ παρὰ τὸν
συστρατήγου βοήθειαν πρὸς τὸ ποιοῦν διὰ τὴν προ-
ηγησαμένην φιλονεικίαν, ἐτράπη καθαρῶς τὴν κατὰ
τὸν Προκόπιον μέρος, καὶ αὐτὸς ἐκείνος ἐσφάγη κατὰ
τὴν δίωξιν, τοῦ ἵππου συμπεσόντος αὐτῷ. Τοιοῦτον
δὲ τέλος τῆς μάχης ἐκείνης λαβούσης, θέλων τί καὶ
ἕτερον λαμπρὸν ὁ Λέων ἐργάσασθαι, ὡς ἂν τὸ ἐκ τῆς
Ἐριδος συσκιότης συμβῶν, τὸ τε ὡς οἰκεῖον στρατεύμα
λαβὼν καὶ τοὺς ἐκ τῆς φυγῆς διασωθέντας τῶν τα-
τομένων ὑπὸ τὸν Προκόπιον συμπεριλαβὼν τὸ κάστρον
κατεπόλεμησε Τάραντος, ἔτι κατεχόμενον ὑπὸ τῶν
Ἀγαρηῶν, καὶ τοῦτο κατὰ κράτος εἴλε, καὶ πάντα
τὸν ἐν αὐτῷ λαὸν ἐξηνθραποδίσασα· ἐξ ὧν τὸ τε
στρατιωτικὸν ὡς ἀποχρώντως ὠφέληθη συνεχώρη-
σε [P. 189] καὶ βασιλεῖ συχνὰ προσήγαγε λάφυρα.
Ἄλλ' οὐκ ἐπαῖθε τοῖς τῆς βασιλείας, οὐδὲ ὡς
ἀριστέα τὸν Λέοντα ἀντημέλησθε, ἀλλ' ἐπεὶ διερευνώμενος εὗρισκεν ἐκ τῆς συμπεσοῦστος φιλονεικίας
κατ' αὐτὴν τοῦ πολέμου συμβολὴν ἀπολωλέναι τὸν ὁμοστράτηγον, τῆς τε ἀρχῆς παρέλυσεν καὶ ἐξῆριστον
ἐν τῷ ἴδιῳ οἴκῳ ἀπέστειλε πλεῖστον Κοτυαίου τυγχάνοντι.

ξζ'. Τοιαύταις δὲ καὶ μετὰ ταῦτα τύχαις ὁ Ἀπο-
στύπης ἐχρήσατο. Συμφρονήσαντες γὰρ κατ' αὐτοῦ
ὁ τε πρωτοστράτηγος Βαϊάνος ὡς καὶ Χαμάρετος ὁ κου-
δικουλάριος, καὶ πρῶτος τῶν οἰκιστῶν αὐτῷ γρα-
φὴν κατὰ τοῦ ἴδιου δεσπότη πρὸς βασιλέα συνέθεσαν,
ὅτι ἦς ἐδηλοῦτο καὶ ὁ τοῦ πρωτοβεστιαρίου Προκο-

A eadem classis, pedestribusque ac equatibus Ro-
manorum copias conjuncta, quarum ductor erat
Procopius imperatoris protovestiarus et Leo (Apo-
stupem vocabant) Thracum et Macedonum dux,
multa, eaque Romano imperio utilia, gessit. Nam
et classem rursus ex Africa profectam in insula cui
Stelæ nomen idem Nasar devicit, ac quas Agareni
urbes munitas ac præsidia in Calabria et Longo-
bardia tenebant, paucis admodum exceptis, cuncta
eis erepta eorumque jugo liberata Romanæ ditioni
restituit. Inque eum modum Romana quidem clas-
sis insidiis, invidentiā Nemesique superior, spoliis
opima multisque clara victoriæ coronis, ad impera-
torem reversa est, implens omnes cives ac rem-
publicam lætitia, multaque imperatori gratiarum
actionis et confessionis divinæ laudis præbens no-
mina atque momenta.

65—66. Terrestres vero copias haud prorsus invi-
diam effugere. Verum gesserunt illæ quidem fortia
claraque facinora; orta tamen sub ipsius prælii
tempus discordia ac contentione duccem amiserunt
qui inajor dignitate erat. Cum enim dissideret Leo
a Procopio, conserto 306 tandem cum hostibus
prælio contigit Leonem cum Thracibus et Macedo-
nibus in dextra acie victoria potiri atque hostium
magnam stragem dare, Procopium vero cum Scla-
vinis et occidentalibus sinistram tenentem validiore
premi hostium impetu; cui laboranti cum oh præ-
cedentem discordiam nulla a collega missa essent
auxilia, fusa penitus illius acie ipsemet in fuga equo
lapsus necatus est. Hunc exitum cum pugna habuis-
set, Leo aliud etiam aliquid claræ facinoris edere in
animo habens, ut illatam ob dissidium cladem obte-
geret, tum suas ipse copias assumens tum ex Pro-
copii clade residuas colligens, Tarenti arcem
expugnavit, quam adhuc Agareni tenebant, penitus-
que diripiens populum omnem captivum abduxit.
Hinc et milites non parum præda juxit, et impera-
tori opima spolia obtulit. Non tamen imperator hæc
libenter asperxit, nec ut viro forti mercedem Leonis
reddidit: sed cum habita rei in imagine ex conten-
tione in ipso pugnae conflictu Leonem collegam
perdidisse invenisset, abrogato ei munere in donum
suam, quæ haud procul Cotyæo est, relegavit.

67. Postea quoque tali Apostypes usus fortuna
est. Pari enim 307 consensu tum protostrator
Baianus tum cubicularius Chamaretus, ipsius nec-
cessariorum primus, accusationem struunt apud
imperatorem contra herum suum, qua et protove-
stiarum Procopii necem ejus voluntate certoque con-

VARIÆ LECTIONES.

ἡ τότε om. A. ἡ κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος om. A. ἡ Barberinus Σκλαθῶνων. ἡ τε om. A. ἡ ὧν τότε
κατὰ τὸν στρατ. A. ἡ πρ. αὐτοῦ Βαγιάνος A.

silio factam insinuabant, reumque majestatis agebant, necnon gravia quædam alia ac difficilia ei imponebant. Accusationis libellum Chamaeretus accipiens, ingressusque Byzantium, imperatori porrexit. Ea ubi rescivissent Apostypis liberi, Bardas Davidque, sua ipsi manu Baiarum perimunt, corpusque minutim immani facinore ensibus concidunt. Sceleris indignitate ac imperatoris metu conterriti assumpto patre in Syriam concito cursu diffugiunt. Quibus imperator auditis, Bartzapedonem manglayitam qui illos detineret quam celerrime mittit. Jam in Cappadociam venerant, cum in Syriam contento cursu appropinquant invenit. Conatur ille, quæ ad eum erat divalis jussio, homines tenere. Enimvero illis obnitentibus ac pro virili sese tentibus, contigit ambos Apostypis filios in ea digladiatione rixaque cadere. Pater ipse captus vinculusque ad imperatorem tum in regis ædibus in Hieria versantem adductus, ejusdemque jussu Manuelis magistri judicio subactus, unius oculi effossione uniusque item manus amputatione luit, tum ob indicia **308** quibus premebatur, tum quod conatus esset ad hostes diffugere; quod reliquum est, in Mesembriam relegatus ibi consenuit. Ac quidem Apostypis, viri aliqui laud probi, res ejusmodi finem habuere.

68. Interim dum per legatos ita res Occidentis imperatori administrantur, qui ad meridiem incolunt Arabes, assumptis animis, dum ipsum desiderare segniusque agere ac otio torpere existimant, maris sibi iterum aleam tentandam constituunt. Per Ægyptium itaque urbemque Syriæ maritimas constructis navibus Romanam ditionem terra marique infestare parant. Operæ pretium tamen rati per speculatores prius lustrare ac experiri quo se modo res imperatoris habent, hominem Romano habitu jinguaque utentem, qui singula dispiceret cisque referret, miserunt. Verum imperator reipublicæ curis enixe invigilans, ac quæ bello opportuna essent in antecessum parans, quem nec fugeret ille hostium classis in Syria apparatus, triremium ac biremium majori instructa copia classeque Byzantii congregata, quid ferret futura dies expectabat. Classarii interim, ne per otium insolescerent, extruenda basilica in regio atrio (templo scilicet quod sub nomine Salvatoris nostri Jesu Christi sanctorumque cælestis militiæ principum necnon Eliæ **309** prophetæ edificabatur) operam conferre jussit; cum vero ex Syria sinibus hostium classis emerisset, mox præsto esse ad illorum excipiendum impetum. Veniens itaque e Syria explorator, conspectaque parata classe ac imperium expectante, cunctaque assecutus riteque conjiciens, his qui miserant nuntiat. Hi porro contra quam speraverant

πίου θάνατος; γνώμη τοῦ κυρίου αὐτῶν γεγῶνος; καὶ καθοσιώσεως ἔγκλημα καὶ ἄλλα τινὰ βαρέα καὶ δυσχερῆ. Ἦν ὁ Χαμάρετος λαβὼν καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελθὼν τῷ βασιλεῖ ἐπέδιδωκεν. Μιθῶντες δὲ τοῦτο οἱ τοῦ Ἀποστύπη υἱοί, ὃ τε Βάρδας καὶ ὁ Δαβὶδ, αὐτόχειρες τοῦ Βασιάνου ἰ καθίστανται, τοὺς ξίφεσιν αὐτὸν ἀνηλεῶς κατακλῶντες. Διὰ δὲ τὸ τοιοῦτον τὸ λῆμμα καὶ τὸ ἐκ βασιλείως δέος ὤρμησαν μετὰ τοῦ πατρὸς πρὸς Ἑβρίαν φυγεῖν. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς σὺν τάχει πολλῶν Βαρτζαπέδων τὸν μαγκλαβίτην ἀπέστειλε πρὸς τὸ κατασχεῖν αὐτοὺς καὶ πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν. Ὅδῃ ἤδη πρὸς Καππαδοκίαν κατέλαθε, τὴν πρὸς Συρίαν δὲ σὺν συντόνῳ ἐλαύνοντας. Πειραθεὶς σὺν αὐτοῖς κατὰ τὸ πρόσταγμα τὸ βασιλικὸν κατασχεῖν, ἐκείνων δὲ ἀντιστάτων καὶ ἀμυνομένων εἰς δύναμιν, συνέβη κατὰ τὴν τοιαύτην ἀψιμαχίαν καὶ στάσιν σφαγήναι τοὺς δύο τοῦ Ἀποστύπη υἱοὺς, αὐτὸν δὲ ληφθῆναι καὶ δέσμιον ἄχθηναι πρὸς βασιλέα κατὰ τὰς ἐν Τερεΐα βασιλικὰς οἰκίας τὴν τηλικαῦτα τυγχάνοντα ὅς τῇ κρίσει Μανουὴλ τοῦ μεγίστου βασιλικῆ καλεῖσαι ὑποπιστῶν καὶ τὸν ἕνα τῶν ὀφθαλμῶν ἐκκοπεῖς, ἀφαιρεθεὶς δὲ καὶ τῶν χειρῶν τὴν μίαν διὰ τε τὴν ἐνδειξίαν τῆς κατ' αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν πείραν τῆς πρὸς τοῦ; πολεμίου φυγῆς, τὸ λοιπὸν ἐν Μεσημβρίᾳ ἐξόριστος κατεγήρασε. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Ἀποστύπη, οὐδὲ ἄλλως ὄντα χρηστὸν, τοιοῦτον τέλος ἐδέξατο.

ζη'. Ἐν ὅσῳ δὲ τὰ κατὰ τὴν Ἑσπέραν διὰ τῶν ὑποστρατήγων τῷ βασιλεῖ κατεπράττετο, οἱ ἐκ μεσημβρίας ἀναπνεύσαντες Ἀραβες ἀργεῖν τε καὶ σχολάζειν καὶ βαθυμοῦν νομίσαντες ἀνεθάρρησαν, καὶ τῶν κατὰ θάλασσαν ἀνθἀπτεισθαι πραγμάτων πάλιν διέγνωσαν, καὶ δὴ κατὰ τε τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς ἐν Συρίᾳ παραθαλασσίους πόλεις ναῖς τεκνημένοι κατὰ τῆς ὑποφύρου Ῥωμαίοις γῆς καὶ θαλάσσης ἐκστρατεύουσαι διενουῶντο. Κρίναντες δὲ δεῖν διὰ κατασκόπων πρότερον [P. 190] τὸ βασιλέως πράγματα καταδεῖν, τὸν ἐποφόμενον ἕκαστα καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀπαγγελοῦντα, Ῥωμαϊκῆ στολῆ καὶ γλώσση χρώμενον, ἐξαπέστειλαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ταῖς περὶ τοῦ κοινοῦ φροντίσιν αἰετῶν ἀγρυπνῶν καὶ τὰ δέοντα προπαρασκευαζόμενος, ἐπεὶ μὴδὲ τὰ ἐν Συρίᾳ ναυηγούμενα πλοῖα τοῦτον διέλαθε, πλείονων τριτηρῶν κατασκευὴν ἐποίησατο, καὶ τὰς ναυτικάς δυνάμεις κατὰ τὴν βασιλείδα συναγαγὼν ἐκαραδόκει τὸ μέλλον. Καὶ τῶς μὲν, ὡς ἂν μὴ σχολάζων ὁ ναυτικός δῆλος ἀτακτότερος γένοιτο, ἐν τῇ ἀνοικοδομῇ τοῦ κατὰ τὴν βασιλείον αὐτὴν ἐγειρομένου τότε ναοῦ εἰς ὄνομα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀρχιστρατήγων καὶ Ἠλίου τοῦ Θεοδίου διωρίσατο αὐτοὺς ὑπουργεῖν, ὅτε δὲ τῶν ὁρίων Συρίας ἐκεῖθεν στόλος ὑπερακόπιον φανῆ, ἀποσταλῆναι καὶ τούτους πρὸς τὴν ἐκείνων ἀντιπράταξιν. Ἐλθὼν οὖν ὁ ἀπὸ Συρίας κατάσκοπος, καὶ τὸ τε κληθεὶς ἰδὼν τῶν νεῶν καὶ τὴν δύναμιν ὡς ἐτοίμη πάρεστι πρὸς

VARIÆ LECTIONES.

ἢ γεγῶτος Α. ἢ Ἀποστύπου Α. ἰ Βασιάνου Α. ἰ πρὸς οἰ. Ρ. ἰ καὶ πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν οἰ. Ρ. ἰ Ἀποστύπου, Βιρθερίνου ἀποστάτου. ἰ καὶ βαθυμοῦντα Α, ἀν αὐτὸν βαθυμοῦντα? ἰ αἰ. οἰ. Α. ἰ πλείων Α.

την ἐκπεμψῆν, καὶ πάντα καταμαθῶν τε καὶ στοχα-
σάμενος, ἀπαγγέλλει τοῖς ἀποστειλάσιν, οἱ παρ' ἐλ-
πίδα τὸ ἐμπαράσκευον βασιλέως ἀκούσαντες, τότε
μὲν πῆξαντες τὴν ἡσυχίαν ἠγάπησαν καὶ τὴν πρὸς
τὴν ἐκπλοῦν σπουδὴν διελύσαντο, ἔμεινε δὲ ὅμως κατὰ
τὴν βασιλεύουσαν ἢ ναυτικὴ πλῆθις εἰς τὸ εἰρημέ-
νον ἔργον ἀσχολουμένην.

ξθ'. Οἱ δὲ ἐν Καρχηδόνι βάρβαροι διὰ τὰς προγε-
γεννημένας ἤτας δεισαντες μὴ πρὸς τῶν αὐτῶν ἡδῆ
πρὸς τὸ ἐξῆς διαπερᾶσαι ὁ στόλος ὁ Ῥωμαϊκὸς πει-
ρασθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο ναῦς ἱκανὰς καὶ αὐτοὶ τακτη-
νάμενοι, ἐπει τοῦ ἥρος διεληλυθότος οὐδέμιν ἐκ
βασιλείως δύναμιν καταθούσαν ἐπίθοντο, ὑποποπῆ-
σαντες πρὸς ἄλλοις πολέμοις ἀσχολοῦν τυγχάνειν τὸν
βασιλέως στρατὸν ἐκστρατεύεσθαι κατὰ Σικελίας
ἐθάρρῃσαν, καὶ πρὸς τὴν ταύτης ἐλθόντας μητροπό-
λιν, τὰς Συρακούσας φησὶ, ταύτην ἐπολιόρχουν καὶ
περὶ αὐτὴν ἐληίζοντο καὶ κατεδῆρουν τὴν χώραν καὶ
τὰ πρᾶξαια. Τοῦ δὲ στρατηγοῦ τῆς Σικελίας ἤλα-
ταῦτα τῷ βασιλεὶ καταστήσαντες, εὐθέως ἢ κατὰ Συ-
ρίας εὐτρεπισθεῖσα δύναμις πρὸς Σικελίαν ἐπέμ-
πεται, Ἀδριανὸν τινὰ ναύαρχον ἔχουσα· οὗτος γάρ
ἔτυχε τότε τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἐξηγουόμενος. Ὅς
ἀπὸ τῆς βασιλίδος ἐξορμισάμενος, πνευμάτων δὲ μὴ
σύμμιθρα; ἐπιτηδείων καὶ δεξιῶν, μόλις κατῆλθεν
ἄχρι Πελοποννήσου, ἐν Μονεμβασίᾳ δὲ ἐν τῷ λιμένι
τῷ καλουμένῳ Ἰέρακος προσορμίσας τὰς ναῦς ἐπι-
φορον πνεῦμα ἀνέμενε, ῥαθυμότερος, ὡς εἰκοιεν, ὦν
καὶ μὴ ἔχων ζέουσαν τὴν ψυχὴν, ὥστε καὶ πρὸς ἐναν-
τία παραβάλλεσθαι πνεύματα καὶ δι' αἰρέσεια. [P. 191]
ἐν ταῖς δὲ μέσσοις γαλήναις πρὸς τὸ προκείμενον
κατεπίγεσθαι. Ἐπὶ πολὺ δὲ χρονοτριβοῦντο; αὐτοῦ
κατὰ τὸν εἰρημένον λιμένα, καὶ τῶν Ἀγαρηῶν σφο-
δρότερον τῇ πολιορκίᾳ ἐπιχειμένων καὶ πᾶσαν μη-
χανὴν κινούντων καὶ σπευδόντων πρὸ τοῦ ἐπιστῆναι
τοῖς πολιορκουμένοις βοήθειαν ἀνύσαι τὸ σπουδαζό-
μενον, συνέβη τὴν πόλιν κατὰ κράτος ἄλῶναι καὶ
τῶν ἀντιστατομένων φόνον γενέσθαι πολὺν, ἐξανδρα-
ποκισθῆναι δὲ πᾶσαν τὴν κατὰ τὸ ἄστει πλῆθὺν καὶ
τὸν ἐν αὐτῇ πλοῦτον λάφυρα τοῖς πολεμίοις γενέσθαι,
κατασκαφῆναι δὲ τὴν πόλιν καὶ πυρὶ δοθῆναι τοὺς
ἐν αὐτῇ θεοὺς ναοὺς, καὶ εἰρείπουν χρηματίζαι τὴν
μέχρι τότε πόλιν περιφανῆ καὶ λαμπρὰν καὶ πολλὰς
ἐπ' αὐτὴν ἐλθούσας καταβαλοῦσαν.

ο'. Τοῦ δὲ συμβάντος αἰσθησι; ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας
γίνεται τῷ Ἀδριανῷ· Τόπος τίς ἐστὶ κατὰ Πελοπόν-
νησον οὐ μακρὰν Μονεμβασίας διεστηκώς, καθ' ἣν
ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος ἠύλιστα, Ἔλος προσαγορευάμε-
νος, ἀπὸ τῆς περὶ αὐτὸν θαλασσίας καὶ συνηραφοῦς
ὕλης τὸ ὄνομα κληρωτάμενος. Ἐν τούτῳ τοίνυν δαι-
μονία τις ἐφῆδρευε δύναμις, ἣ καὶ ὑπὸ τῶν ἐκείσε
νεμόντων ποιμένων πολλάκις ἐθεραπέυετο, ὡς ἀν-
επιηθῆσεν ἐκ τούτων τὰ νεμόμενα διαφυλάττοιο
θράμματα. Ἄντιων δαιμόνων οἶονε πρὸς ἀλλήλους
θαλασσομένων καὶ ἐπιχειρόντων ἤκουσαν οἱ νο; εἰς ὡς
ἐβίω τῆς χθὲς ἡμέρᾳ Συρακούσας καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πάν-
τα κατέσκαπται καὶ πυρὶ παραδίδοται. Ἄπερ πρὸς

A *audito regis classis apparatu, metu deterriti ces-
sare hactenus eligunt, expeditionisque ac excursio-
nis solvunt propositum. Navales tamen copiae ac
classiaril Byzantii manebant, atque huic quod dixi
operi insistebant.*

69. Barbari ritem Carthaginienses, propter jam
acceptas clades veriti ne et in suas deinceps sedes
Romana classis trajicere tentaret, eaque ratione
multis et ipsi exstructis navibus, cum exeunte vere
nullas imperatoris exisae copias didicissent, rati
illius cohortes bellis allis distineri, adversus Sici-
liam cum navalibus copiis proficiscuntur. Venien-
tesque ad ejus metropolim (nempe Syracusas) vallo
B eam cinxerunt, circa eam posita diripiētes agrum-
que ac suburbana vastantes. Haec simul ac impera-
tor a Siciliae praetore significata accepit, copias
adversus Syriam destinatas in Siciliam mittit, na-
varcho quoniam Adriano: hic enim navalibus tum
copiis praerat. Solvens itaque Adrianus Byzantio,
310 quod ventis secundis ac commodis destitue-
batur, vix tandem ad Peloponnesum pervenit,
Monembasiaeque in portu, quem Hieracis vocant,
appulsis navibus aspirare sibi ventos exspectabat,
homo segnior, ut videtur, nec cor ferventibus mu-
nitum spiritibus gerens, ut audacter etiam adver-
santibus ventis sibi conitendum putaret, ac interim
dum tranquillum est nullisque ventis mare perflatur,
quo propositum est remigando contendere. Dum
itaque in eo portu longiora is moras nectit, et
Agareni acrius obsidendo urgent, nullumque non
movent lapidem, ut antequam obsessis auxilia
veniant opus coceptum perficiant, contigit civitatem
vi armisque capi, multaque praesidiariorum facta
strage oppidanorum multitudo omnis in servitutem
adducta est. Ejus multae divitiarum hostibus spolia
cessere: urbs funditus eversa, sacrae in ea aedes
igne succensae. Civitas ad ea tempora praecleara ac
nobilis, et quae plerasque saepius tum Graecas tum
barbaricas copias ipsam aggressas debellaverat,
parietibus tantummodo claret.

πολλάκις Ἑλληνικὰς τε καὶ βαρβαρικὰς δυνάμεις

D 70. Res Adriano in hunc modum innotuit: Est locus
in Peloponneso haud procul Monembasia, ad quam
Romana classis stationem acceperat, Helas nomine
a silvæ prope ambientis condensitate ac opacitate. In
eo daemonum vis quaedam insederat, quam haud
raro pastores obsequio cultuque deliniebant, ut quas
311 pascebant pecudes, ab eis illas ac incolumes
praesarent. Hos illi daemones velut inter se collo-
quentes ac gratulantes audierunt, quasi pridie capta
urbe Syraeusana cunctisque in ea eversis ac igni
traditis. Haec pastores dum nonnullis referunt,
pervenit narratio ad ipsum Adrianum. Accersitis
vero ipsis pastoribus, exque illis diligente ac ca-

VARIÆ LECTIONES.

ο τῆς οὐμ. Α. ο ἔν Α.

ricose sciscitatus, invenit eadem ipsos loqui quæ A audierat. Volens autem suis quoque auribus audire, cum pastoribus ad locum venit, interpellatisque per eos dæmonibus quandonam capiendæ Syracusæ essent, jam captas esse Syracusas audivit. Mœrore itaque correptus ac consilii inops rursus nihilominus se colligere, haud habendam fidem nequissimorum dæmonum dictis existimans, cum nulla eis insit præscientiæ vis, ignorans scilicet non fuisse eam præscientiam, sed eorum manifesta visionem quæ evenerant gesta: erant; qua nimirum illi, ob subtilitatem moisque celeritatem, humani omnis nuntii iter longe præveniunt. Adhuc tamen eo non credente, post decem dies Mardaitarum quidam et Taxatorum (i. e. præsidiariorum) Peloponnesiorum, qui urbis excidio superstites B fugerant, ipsi tristes nuntii cladis exstiterunt. Hinc itaque certior jam factus Adrianus, qua licuit celeritate, quod et venti, qui ad eundem obstiterant, ad regressum flarent acrommodi, cum classe 312 Byzantium venit, et in magnum Dei templum, ejus sapientiæ invocatione ac præconio clarum, supplex confugit. Cladis tamen magnitudine acerbè nimis imperatoris viscera dilacerante et ad nihil prope furorem animique dolorem propellente, nec sacræ ædis religio nec pro illo supplex antistitis obsecratio omnino Adrianum pœna exemerunt; verum extremo quidem (ipso forsitan haud immerito) supplicio liberarunt, haud tamen a mediocri, et quod aliorum castigandæ temeritati adhibetur, omnino innoxium præstare valuerunt. Sic imperator in suis moderatæ iræ ac castigatæ, in publicis non omnino sibi poterat moderari.

νισμὸν τῶν ἄλλων ἐπαγομένης καθάπαξ αὐτὸν ἀθωῶσαι 10 οὐκ ἴσχυσεν. Οὕτως ἐν τοῖς ἰδίοις μέτριον ἔχων καὶ κεκολασμένον ὁ βασιλεὺς τὸν θυμὸν ἐν τοῖς κοινοῖς οὐ πάντως ἐμέτριάζειν.

71. Sic igitur occidentalium partium hostibus vires iterum resumentibus, ac cum præsentis freti prosperitate viciniora quoque loca invasuri exspectarentur, mittitur Stephanus cognomento Maxentius Cappadox, copiarum in Longobardia dux, cum Thracibus et Mæcedonibus selectisque Charsianitis et Cappadocibus. Is ad assignatam sibi provinciam veniens, conatusque Amantiam urbem a Saracenis, quorum imperio premebatur, eruere, cum propter immatum quasi torporem ac segnitiam, ut videtur, seu magis ignaviam et luxum, nihil quod operæ premium foret vel iis quas ducebat copiis dignum facere potuisset, cessare jubetur, ejusque loco Nicephorus Phocas, vir sedulus ac vigil manuque fortis 313 ac consilio solers, mittitur. Illic, pluribus etiam copiis ex Orientalium partium præfectis arrogatis, assumptoque Diaconitze illo qui pridem Chrysochiris Tephricæ tyranni minister fuerat ac secum ex Manetis cultu agmen ducebat. Unitus itaque Nicephorus Stephani decessoris cohortibus, multa et prudentiæ et bellicæ virtutis ac fortitu-

τινας τῶν νομῶν ἐξηγουμένων ἐφθασε καὶ πρὸς τὸν Ἀδριανὸν τὸ διηγήμα. Ὁ δὲ τοὺς ποιμένας αὐτοῦ μετακλεσάμενος καὶ πολυπραγμόνως ἀναζητήσας, εὗρε τοὺς ἀκούσθαι συμβαίνοντα καὶ τὰ παρὰ τῶν ποιμένων λεγόμενα. Βουλῆθεις δὲ καὶ αὐτῶν γενέσθαι, καὶ πρὸς τῷ τότῳ μετὰ τῶν ποιμένων γενόμενος, καὶ δι' αὐτῶν τοῖς δαίμοσι προσαγαγῶν 10 τὴν ἐρώτησιν περὶ τοῦ πότε καταλήψεται 11 Συρακοῦσας, ἤκουσεν ὅτι ἤδη εἰλῶ ἢ Συράκουσα. Αὐτῇ δὲ καὶ ἀμηχανίᾳ περισχεθεὶς ὁμοῦς πάλιν ἀνέφερε, μὴ χρῆναι πιστεύειν οὐδένα τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν διμῶν λεγόμενα ὡς οὐστὴ ἀπὸς τῆς προγνώσεως, ἀγνοῶν ὅτι τοῦτο οὐχὶ πρόγνωσις ἦν, ἀλλὰ τῶν ἀποβάντων καὶ τελεσθέντων δῆλωσις, ἐκ τοῦ λεπτομεροῦς καὶ ταχυκινήτου τὴν ἐξ ἀνθρωπίνης ἐπιδημίας ἀπαγγέλλαν 12 προφθανόντων αὐτῶν. Διαπιστοῦντος δ' οὖν ὁμοῦς αὐτοῦ, μετὰ δεκάτην ἡμέραν τινὲς τῶν διαβράντων τὸν Διεθρον, ἀπὸ τῶν κατὰ Πελοπόννησον Μαρδαϊτῶν καὶ Ταγατῶν τυγχάνοντες, αὐτάγγελοι τῶν ἐλευθρίων διηγημάτων γεγονόσιν. Ἀφ' ὧν τὴν πληροφορίαν δεξάμενος ὁ Ἀδριανὸς, ὡς εἶχε τάχους, ἐπεὶ καὶ τὰ πρὸς τὴν κάθοδον ἐναντιούμενα πνεύματα ἐπιτήδεια πρὸς τὴν ἄνοδον καθεστῆκεισαν, καταλαμβάνει μετὰ τοῦ [P. 102] στόλου τὴν βασιλεύουσαν, καὶ τῷ μεγάλῳ τοῦ Θεοῦ τεμένει, ἐν ᾧ τὴ τῆς αὐτοῦ Σοφίας ἐπικεκήρυκται δομα, ὡς ἰκέτης προσέφυγεν. Ἀλλὰ τοῦ μεγέθους τῆς συμφορᾶς τὰ βασιλέως σπλάγγνα δριμύως διασπαράξαντος καὶ πρὸς ἀμετρίαν σχεδὸν θυμοῦ καὶ λύπης προαγαγόντος, αὐτὸς ὁ θεὸς ναὶς, οὐδ' ὁ ὑπὲρ αὐτοῦ πρᾶσθεῶν ἀρχιερεὺς τῆς παντελοῦς τιμωρίας ἐξέλικσε τὸν Ἀδριανὸν, ἀλλὰ τῆς ἐσχάτης μὲν καὶ προσηκούσης τυχὸν ἐλυτρώσατο, τῆς μετρίας δὲ καὶ πρὸς σωζο-

σα. Οὕτως τοῖνον τῶν κατὰ τὴν Ἑσπέραν πάλιν κρατυνομένων ἔχθρων, καὶ ἀπὸ τῆς παρουσίας εὐτυχίας καὶ κατὰ τῶν προσεχέστερων ἐκστρατεῦσαι προσδοκωμένων, ἀποστέλλεται Στέφανος ὁ καὶ Μαξέντιος προσαγορευόμενος, ὃς 14 ἐκ Καππαδοκῶν, στρατηγὸς τῶν ἐν Λαγοσαρδίᾳ δυνάμεων μετὰ Θρηκῶν καὶ Μακεδόνων καὶ ἐπιλέκτων Χαρσιανιτῶν καὶ Καππαδοκῶν. Ὁς τὴν ἀποδειχθεῖσαν τῆς ἀρχῆς χώραν καταλαβὼν, καὶ τὴν πόλιν Ἀμαντίας ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν κατεχομένην ἀφελῆσαι πειραθεὶς ἐξ αὐτῶν, καὶ διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῷ μέλλουσιν καὶ βαθυμίαν, ὡς εἶκοι, μάλλον δὲ ἀναδρῖαν τε καὶ τρυφήν, μηδὲν ἀξίον λόγου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως καταπράξασθαι θυγηθεὶς, παραλύεται τῆς ἀρχῆς, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἀποστέλλεται Νικηφόρος ὁ κατὰ τὴν Φωκῶν προσαγορευόμενος, ἀνὴρ ἐπιμελής τε καὶ ἀγρυπνος καὶ κατὰ χεῖρά τε καὶ βουλήν γενναῖός τε καὶ συνετός, προσεπαγαγῶν καὶ πλείονα δύναμιν ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολήν ἀρχόντων καὶ τὸν 15 Διακονίτζην ἐκεῖνον, ὃς ὑπηρέτης ποτὲ τοῦ κατὰ τὴν Τεφρικὴν Χρυσόχειρος ἦν, στίφος 16 τῶν ἀπὸ Μάνεντος τῆν

VARIÆ LECTIONES.

10 προσάγων P. 11 λήψεται P. 12 ἐπαγγέλλαν A. 13 ἀποθῶσαι P. 14 ὃς ὁ? 15 τὴν om. P. 16 στίφους AP.

θηρσαςίαν ἐλκόντων προσπαγόμενον. Ἐνωθεὶς οὖν Ἀ
 ὁ Νικηφόρος ταῖς μετὰ Στεφάνου¹⁷ δυνάμεισι πολλὰ
 καὶ συνέσεως ἔργα καὶ πολεμικῆς ἀνδρείας καὶ γεν-
 ναϊότητος ἀπέδειξε. Τὴν τε γὰρ πόλιν Ἀμαντίας
 εὐθὺς ἐχειρώσατο, τοὺς ἀντιταξαμένους ἐχθροὺς φόνῳ
 πολλῶν τρεψάμενος, καὶ τὸ κάστρον δὲ Τρόπας κατ-
 εωνομάζετο καὶ τὴ τῆς Ἁγίας Ξευθρίνης πρὸς τὴν προ-
 τέραν δεσποσίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς μετηγάγετο,
 καὶ μάχαις ἄλλαις καὶ παρατάξεσι τοὺς ἐκ τῆς
 Ἄγαρ νενίκηκε, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν λαφύροις τὸν ὑπ'
 αὐτὸν στρατὸν ἱκανῶς ὠφέλειας ἐνέπλησε. Καὶ ταῦτα
 μὲν, ἕως δ' ἐν βασιλευσὶν Δοδιδίμου Ἐξη Βασιλείου, ὁ
 ἀνὴρ κατεπράξατο· τὰ δὲ λείποντα προσέθηκεν
 ὕστερον ἐπὶ τοῦ πρασιτάτου καὶ σοφωτάτου βασιλέως
 ἀπάντων¹⁸ Λέοντος τοῦ ἐκείνου¹⁹ υἱοῦ. Εἰ δὲ μὴ
 συνημμένοι τοῖς χρόνοις ἀλλήλαις αἱ μάχαι ἐτύγγα-
 νον, [P. 193] ὥσπερ οὖν ἡ διήγησις, ἀλλ' ὅμως ἐπεὶ²⁰
 ὁ ἐκάστης πράξις ἀκριβῆς ἠγνοεῖτο χρόνος, διὰ
 τοῦτο μίαν κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τάξιν ἐδέξατο
 ἀπαντα. Καὶ τὰ μὲν ἐν πολέμοις²¹ καταπραχθέντα
 διὰ τὸ αὐτοῦ²² καὶ διὰ τῶν ὑποστρατῆγων Βασιλείῳ τῷ
 τῆς Ἡρώδης καὶ ὕργῃς κατὰ Ἀνατολήν καὶ Δύσιν,
 οἱ²³ Χρῆθ δὲ αὖθις τὸν λόγον ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὰς
 πράξεις ἐκείνας· ὡς αὐτοῦργος ὁ βασιλεὺς ἐχρημάτι-
 ζεν, καὶ διηγῆσασθαι²⁴ ὅπως αἰεὶ τοῖς κοινοῖς ἐν-
 ασχολούμενος πράγμασι καὶ²⁵ πρὸς τὴν κοσμικὴν
 ἐπιμέλειαν τιταμένην ἔχων διηνεκῶς τὴν διάνοισιν
 ἄλλοτε μὲν τὰ πρὸς τὸ θεῖον τῇ ἐμφρονίᾳ μεταχειρίσει
 κατηύθυνεν, ἄλλοτε δὲ τὴν ἀκοήν ὑπετίθει καὶ ἐπι-
 μελῶς ἠκροῶτο ἱστορικῶν τε διηγημάτων καὶ πολι-
 τικῶν παραγγελμάτων καὶ ἠθικῶν παιδευμάτων καὶ
 πατρικῶν τε καὶ πνευματικῶν νοουθημάτων καὶ
 εἰς τῆς ἡρώδης, ἄλλοτε δὲ καὶ τὴν χεῖρα πρὸς τὸν²⁶
 γραφικὸν ἐξεπαίδευσεν καὶ κατηύθυνεν κάλαμον, καὶ
 νῦν μὲν στρατηγῶν τε καὶ αυτοκρατόρων ἀνδρῶν
 ἦθῆ καὶ βίους καὶ μεταχειρίσεις πραγμάτων καὶ πο-
 λεμικοὺς ἀγῶνας διηρουνᾶτο, καὶ ἀνασκοπῶν, τὰ
 κρᾶτιστα τούτων καὶ ἐπαινούμενα ἐκλεγόμενος, εἰς
 οἰκείας πράξεις ἐσπούδαζε τὴν μίμησιν κατατίθεσθαι,
 νῦν δὲ τῶν ἐν τῇ κατὰ θεὸν ἀρίστη πολιτείᾳ διακρε-
 φάντων ἀνδρῶν τοὺς βίους ἐπιμελῶς καταμανθάνων²⁷
 καὶ τὰς ἀλόγους ὁρμὰς τῆς ψυχῆς περιέκοπεν, αὐτὸν
 ἑαυτοῦ δεικνύειν ἐθέλων πρὸ τῶν ἐκτὸς αὐτοκράτορα,
 καὶ πολλὴν ἐντεῦθεν²⁸ ἔκαρποῦτο ὠφέλειαν. Διὸ
 καὶ τοὺς ἐπι τῷ βίῳ περιόντας τῶν μακαρίων ἀν-
 δρῶν, νῦν τὴν αὐτὸν πολιτείαν διαζώντων ἐν τῇ
 ὀλιώδει ταύτῃ ζωῇ καὶ πολιτεύμα μεταθεμένων ἐν
 οὐρανοῖς, γνωρίζειν καὶ ἐντυγχάνειν καὶ ὁμιλεῖν
 ἐποιεῖτο²⁹ περὶ πολλοῦ καὶ ἐν μεγάλῃ φρονεῖδι ἐτί-
 θετο. Ὑπὸ δὲ τῆς ἀγαν εὐλαθείας³⁰ οὐ πρὸς ἑαυτὸν
 αὐτοὺς μεταστῆλλετο, ἀλλ' οὐδὲν τῶν βασιλικῶν ἔργων
 τιθόμενος· ἐδάδιζε πρὸς αὐτοὺς, καὶ τῶν εὐχῶν αὐ-
 τῶν μετελάχων, καὶ πως ταῖς³¹ ἐξ αὐτῶν εὐλο-
 γίαις ἐστεφανοῦτο καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἐστηρίζετο
 φρόνον καὶ ποδ' τὰ τοῦ Θεοῦ δικαιοῦματα κατηυθύ-

dinis obiit opera. Continuo enim Amantiam urbem
 cepit, multa strage fuis fugatisque hostibus; ar-
 cemquo Tropas et sanctam Severinam ad pristinum
 imperii Romani dominium reduxit; aliisque præ-
 liis ac dimicationibus Agarenorum victor exiit,
 atque eorum spoliis abunde, quem ducebat exerci-
 tum, recreavit atque ditavit. Et hæc quidem in
 vivis agente inclytæ memoriæ Basilio imperatore vir
 ille gessit; reliqua sub mitissimo sapientissimoque
 Leone imperatore ejus filio postea adjecit. Etsi
 autem non aliæ aliis tempore conjuncto pugnae
 extiterunt, perinde ac illas digessit insituta nobis
 narratio; quod tamen uniuscujusque gestæ rei præ-
 stititque facinoris exactum tempus ignoretur, pro-
 pterea uno ordine singula conjungentes, uti professi
 eramus, disposuimus. Ac quidem bello gesta tum
 per seipsum tum per legatos Basilio **314** impera-
 tori, terra æque et mari, in Oriente et Occidente,
 quæcunque in notitiam meam venerunt, hæc fere
 ac talia sunt.

βασιλεῖ, ὅσα εἰς ἐμὴν ἔφθασεν ἔλθειν ἀκοήν, διὰ τῆς
 ταιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἐτύγγανεν.

72. Recurrat porro oratio necesse est ad eas ac-
 tiones quarum ipse per se imperator auctor existi-
 tit; narretque quemadmodum ille publicis semper
 rebus vacans, inque mundi curam continue animum
 intentum habens, modo quidem prudenti tractatione
 ad honesti æquique finem dirigeret, modo vero
 aurem accommodaret audiretque sedulo historicas
 narrationes et politica documenta moralesquo in-
 structiones, Patrum denique ac spiritalia adhorta-
 menta et admonitiones; modo etiam manum ad
 scribendum erudiret calamumque dirigeret; ac
 modo quidem prætorum ac imperatorum mor-
 vitasque et rerum aggressionis bellicaque certa-
 mina rimans ac dispiciens, ex eis præstantissima
 laudemque habentia seligens in suas actiones imi-
 tationem transferre studeret; modo autem virorum
 qui optima vitæ disciplina religiosa pietate claruis-
 sent vitas diligenter perdisceret, animique appetitio-
 nes a ratione abhorrentes excinderet, ipsum se sui
 potius quam subditorum imperatorem regemque ex-
 hibere satagens, indeque multam animi utilitatem pa-
 raret. Quapropter etiam beatos viros adhuc supersti-
 tentes, quique in terrena hac vita nihil terrenum habentem
 vitam instituant, ac qui in cælos vitæ suæ **315**
 rationes ac municipatum transulerint, nosset cum
 eis congregari ac sermonem miscere ploris faciebat,
 ejusque rei magna tenebatur cura; qua tamen sin-
 gulari in eos pietate ducebatur, non eos ad se accer-
 sebat, sed posita spreteque majestate imperii se
 ipse ad illos conferebat, ab eisque precibus impar-
 tiebatur, eorumque benedictionibus velut corona
 cingebatur, divinoque timore confirmabatur et ad
 Dei justificationes dirigebatur, hincque semper in

VARIÆ LECTIÖNES.

¹⁷ Στέφανον Α. ¹⁸ ἀπάντων om. P. ¹⁹ ἐκείνου, οἰκείου P. ²⁰ ἐπεὶ om. A. ²¹ πολέμῳ P. ²² ἐαυ-
 τοῦ Α. ²³ διηγῆσας Α. ²⁴ καὶ om. Α. ²⁵ τὸ AP. ²⁶ καταμανθάνειν P. ²⁷ ἐντεῦθεν ψυχικὴν ἐκ P.
²⁸ ἐποιεῖ P. ²⁹ εὐλαθείας οὐ om. Α. ³⁰ ταῖς om. Α.

ille manentem virtutum quaterationem erat videre. Admiracionem habebat prudentia fortitudini conjuncta, temperantiaque comes justitia; cunctaque in melius proficiebant. Dixisses humanam vitam antiquam rursus recepisse ordinis tranquillitatem ac constitutionem, cum et ipse in eam jugiter curam incumberet, ut subditi placida quiete gauderent nec quavisquam alium injuria ulla violaret; iique quousque quotidie reipublicæ magistratus præficebat diligentiam ponerent ut domini herique æmularentur erga Deum pietatem ergaque sacerdotes et monachos reverentiam, erga omnes denique justitiam et æquitatem. Illius enim præceptum erat et documentum, *ut nec major minorem per potentiam opprimeret, nec præcellentem egenus maledictis incesaret aut crimen illi intenteret, sed ille pauperem ut frutrem suum complecteretur ac fovet, isque præcellentem tanquam communem patrem et servitutem benediceret, exque animo absque omni dolo bona ei precaretur* 316 a Domino. Sic vero compounis, diviniæque providentiæ suas ipse curas annectens, eorum quæ officii ac convenientia essent nulla palam in somnis docebatur; et cum plenus curarum se in lectum conferret, anxiusque negotium aliquod ad rem communem spectans animo volveret, haud raro in somnis eventum cernebat, bonaque spe refocillatus turbas animi sedabat. Mirumque non est, eos qui haud secus ac re sacra, potestate quam in terris obtinent, sic defunguntur, diviniusque vere ministerium in his terrenis circa nos exsequuntur, atque ad Dei exemplum, quoad licet, similitudine efformati sunt, a Providentiâ excitari et ad utilia dirigi atque futura præducere.

73. Quod vero alio ferens orationis impetrus suo cuarrari tempore haud permisit, hic loci, cum rerum illi bello gestarum suam deinceps narratio habeat, operæ pretium fuerit scripto consignare. Id vero est eorum recordatio ac remuneratio, qui numeris aliquid ac obsequio in imperatorem in minori adhuc fortuna constitutum humaniore æsens contulissent; quod item nihil oblitus est eorum qui ab illo, dum altiores gradum conscendisset, gratiarum aliquid potuissent. Illi erant S. Diomedis monasterii præfectus matronaque P'eloponnesia Dancilis; quorum spes longe majoribus bonis cumulavit. Magnam enim martyrem Diomedem tum donariis pretiosis tum librorum copia donavit, pignoribusque aliis 317 ac splendidis vestibus magnifice ornavit; ejusque nomine extractum monasterium magna prædia uberisque redditus præbundo abunde lucupletavit, et ut nullis unquam necessariis deficeretur providit; ædificiorum quoque magnificis structuris illustravit, modisque omnibus extulit atque ditavit

Α νετο. Καὶ ἀπὸ τοῦτου διηγεκῶς ἐνδαιτωμένην παρ αὐτῷ τὴν τῶν ἀρετῶν ὑπῆρχεν ὄρῃν τετραακτῶν. [P. 194] καὶ θαυμάζετο αὐτοῦ μετὰ τῆς ἀνδρίας τὸ φρόνημα καὶ μετὰ τῆς σωφροσύνης τὸ δίκαιον, καὶ πάντα εἶχε τὴν πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπιδοσιν. Καὶ ἰδοὺ αἰθίς ὁ βίος ἐπὶ τῆς ἀρχαίας γενέσθαι εὐταξίας²⁰ καὶ καταστάσεως, αὐτοῦ τε διηγεκῆ κεκτιμένον πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ εὐσταθεῖν τὸ δῆρκοον καὶ ὑπὸ μεγεθὸς μηδένα ἐπηρεάζεσθαι, καὶ τῶν εἰς τὰς ἀρχὰς προβαλλομένων ἐκάστοτε μιμῆσθαι σπουδαζόντων τὴν δεσποτικὴν καὶ περὶ τὸ θεῖον εὐλάβειαν καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ μονάζοντας αἰδῶ καὶ τὸν πρὸς τοὺς πίνητας ἔλαον καὶ τὴν πρὸς πάντας δικαιοσύνην καὶ ἰσότητα. Ἐκάλυτο γὰρ ἦν ἐντολὴ καὶ παράγγελμα τὸ, μήτε τὸν ἤτιτονα ὑπὸ τοῦ μείζονος καταδυναστεύεσθαι μήτε τὸν ὑπερέχοντα ὑπὸ τοῦ ἐνδεοῦς λοιδορεῖσθαι ἢ διαβάλλεσθαι, ἀλλ' ἐκείνῳν τε ὡς ἀδελφῶν ἀγαλλῆσθαι καὶ περιέχειν τὸν πένητα, καὶ τοῦτο ὡς κοινὸν κατέρρα καὶ σωτήρα τὸν ὑπερέχοντα ἐβλογεῖν καὶ ἀδύλως αὐτῷ τὰ ἀγαθὰ παρὰ τοῦ Κυρίου ἐκπέψεσθαι. Οὕτω δὲ τὸν βίον αὐτοῦ ρυθμίζων καὶ τῆς θείας προνοίας τὴν οἰκείαν ἑξαρτῶν πολλὰ τῶν δεόντων κατὰ τοὺς ὑπνώς ἐναργῶς ἐιδίδασκετο· καὶ εἰταν ἐμφροντις²¹ ἐπὶ τὴν κοίτην ἦει καὶ περὶ τινος τῶν κοινῶν ἐσφάδαζε μεριμνῶν, κολλάκις ἕναρ ἑώρα τὸ ἐκθεσόμενον καὶ ἐπ' ἐλίπδος ἐγένετο ἀγαθῆς καὶ τὸν τῆς ψυχῆς κατέσταλλε θόρυβον. Καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν τοὺς λειτουργίαν ὡσπερ τινὰ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἐξουσίαν ἀνύοντας²² καὶ τὴν θεῖαν τῆ ἔντι διακονίαν ἐκτελοῦντας ἐν τοῖς κάτω περὶ ἡμᾶς, καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον ἀφωμοτωμένους παραδειγμα τὸν δυνατὸν τρόπον, ὑπὸ τῆς Προνοίας παραθαβρύνεσθαι καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ἰθύνεσθαι καὶ τὰ μέλλοντα προιδίδασκεσθαι.

ογ'. Ἄλλ' ὅπερ ἡ ῥύμη τοῦ λόγου παρήνεγκε φέρουσα καὶ κατὰ τὸν οἰκεῖον βηθῆναι καιρὸν οὐκ ἐπέτριψεν, ἐνεπαῦθα ἤδη μετὰ τὸ σχολάζει τῶν πολιτικῶν ἀγώνων τὸν λόγον καὶ τῶν πολιτικῶν²³ ἀτηγήσεων καλὸν ἀναγράφεσθαι. Λέγω δὲ τὸ²⁴ περὶ τὴν μνήμην καὶ ἀμοιβὴν τῶν ἐν τῇ ἐλάττονι ἐπιτύχη ὄντα θεραπευσάντων τὸν βασιλέα, καὶ τὸ μὴ ἐπιλαθεῖσθαι αὐτῶν αἰτησαμένων ἐν τῇ τῆς τύχης λαμπρότητι. Οὗτοι δὲ ἦσαν ὁ τοῦ Ἁγίου Διομήδους τῆς μονῆς πρεσβῶ; καὶ ἡ ἐκ [P. 195] Πελοποννήσου γυνὴ Δαυηλῆς. οἷς τῶν ἐπιποθέντων ἀπέθηκε μείζονα. Τὸν τε γὰρ μέγαν ἐν μάρτυροι Διομήδην καὶ ἀναθημάτων πολυτελῶν ἀναβέσει καὶ βιβλίων ἱκανῶν παροχῇ καὶ καμηλιῶν ἄλλων καὶ λαμπρῶν ἐσθημάτων προσαγωγῇ μεγαλοπρεπῶς ἐφάνη κοσμῶν, καὶ τὴν ἐκ' ὀνόματι τούτου μονὴν καὶ κτιμάτων ἐπιδόσει μεγάλων τε καὶ προσόδων ἱκανῶν ἀφθόνῃ χορηγία καὶ θαφιλία πρὸς τὸ εὐπορον ἡγαγε, καὶ τὸ πανταχόθεν ἀνεκδέξαι αὐτῇ ἐμνηστεύεσθαι, καὶ κτισμάτων πολυτελέσιν οἰκοδομαῖς καταλάμπρυνε, καὶ παντοίως ὑπερῆρε καὶ καταπλούτισεν.

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ εὐταξίας. A. ²¹ ἐμφρων τῆ; P. ²² ἐξουσίαν ὡς ἀνύοντας. A. ²³ πολιτικῶν? ²⁴ τὸ οὐκ. P.

οὐ. Τὸν δὲ τῆς Δαηηλίδος υἱὸν ἄμα τῶ γενέσθαι τῆ; Ἀ ἀρχῆς ἰγκρατῆς μεταπεμφόμενος τῶ τοῦ πρωτο-
 σκαθαρίου ἐτίμησεν ἀξιώματι καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν
 πατρῴιας μετέδωκε διὰ τὴν φθάσαν κοινωνίαν
 τῆς κενουματικῆς ἀδελφότητος. Ἐπει δὲ καὶ ἡ μή-
 τηρ αὐτοῦ, καίπερ σχεδὸν γραῦς ἦδη τυγχάνειν νομι-
 ζομένη, πόθεν ἔσχε καὶ μεγάλην ἔρασην ὥστε τὸν
 βασιλεία ἰδεῖν καὶ ἀπολαῦσαι τινος καὶ αὐτὴ πε-
 ρισστέρας ἐν τῶ γήρῳ⁵⁶ τιμῆς διὰ τὴν ἐκ τοῦ εὐ-
 λαστοῦ μοναχοῦ προαγόρευσην καὶ διὰ τὴν ἄλληλ
 εὐεργασίαν ἐκ καὶ δεξιῶσην, προστάξαντος τοῦ βασι-
 λέως ἐντίμως πάνυ καὶ μετὰ μεγάλης δορυφορίας
 καὶ ὑπερησίας πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἀνακλιθῆναι.
 Ὡς γὰρ οὔτε ὄχηματι ἔποχος οὔτε ἱκπῶ γενέσθαι
 ἦν δυνατὴ, τυχὸν δὲ καὶ τρυφῶσα διὰ τὴν ἀφθονον
 τοῦ πλοῦτου παρουσίαν, ἐπὶ σάικμπος αὐτὴν ἀνακλι-
 νασα⁵⁷, καὶ τριακοσίους τῶν οἰκετῶν ἀπολίξασα
 νέους καὶ ἰσχυρούς τὸ σῶμα, βαττάζοντας αὐτὴν
 ἀνέειναι ἐκκελεύσατο⁵⁸, καὶ φῦτως ὑπὸ δέκα τὸ λῆχος
 αἰρόντων καὶ ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλους ὑπαλλασσόντων
 τὴν ἐκ Πελοποννήσου μέγρη τῆς βασιλευούσης ταύ-
 της τῶν πάλαιον κοραίων δέκνησεν. Δοχῆ; δὲ γεγο-
 νυίας ἐν τῇ Μαγναύρῳ, καθὼς ἔστιν ἔθος τοῖς βασι-
 λεύσι Ῥωμαίων ποιεῖν, ὅταν τινὰ τῶν ἐφ' ἡγεμονίας
 ἔθνους τιος περιφανῶν καὶ μεγάλων εἰσδέχεσθαι
 μέλλωσιν, εἰσῆχθη καὶ αὐτὴ πρὸς βασιλεία ἐντίμως
 τε καὶ λαμπρῶς, εἰσαγαγοῦσα καὶ δῶρα πολυτελεῖ,
 οἷα τῶν ἔθνικῶν⁵⁹ βασιλέων οὐδεὶς σχεδὸν μέχρι καὶ
 τότε πρὸς βασιλεία Ῥωμαίων εἰσῆγαγεν. Ἦσαν γὰρ
 οἰκετικὰ μὲν πρόσωπα πεντακόσια, ἐξ ὧν ὑπῆρχον
 εἰσιδεῖς ἔντομλαι τὸν ἀριθμὸν ἑκατόν. Ἦδει γάρ, ὡς
 ἔοικεν, ἡ κλουτοκράτωρ ἐκείνη γραῦς ὅτι δεῖ τυγχά-
 νει χώρα τοῖς σπάδουσι τούτους εἰς τὰ βασιλεία, καὶ
 ἐν τούτους ὑπὲρ τὰς μυίας ἐν ἔραος ὄρα κατὰ προ-
 βάτων σηκὴν ἀναστρέφονται· καὶ διὰ τοῦτο τούτους
 προητραπέισατο, ὡς ἂν δορυφόρους αὐτοῦς εὐρίσκαι
 τυχὸν διὰ τὴν πάλαι δουλείαν, ὅταν εἰς τὰ βασιλεία
 εἰσεῖσιν. Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες σιαστῆραι ἑκατόν,
 καὶ Σιδόνια⁶⁰ ἔργα καμποικίλα, ἃ δὴ νῦν παραφθα-
 ρίντος τυχὸν τοῦ ὀνόματος [P. 196] τῇ τῶν πολλῶν
 ἀμαθία λέγεται σενδαῖς, ἑκατόν, λινομαλοτόρια ἑκα-
 τὸν (καλὸν γὰρ ἐπὶ τούτοις κοινολεχτεῖν), ἀμάλια λινοῦ
 φιλὰ⁶¹ διακόσια, καὶ ἔτερα ὑπὲρ τὰ τοῦ ἄραχνίου
 νήματα εἰς λεπτότητα, ὧν ἑκατόν εἰς καλάμου κόνδουλον ἐκτελέθητο, καὶ αὐτὰ ἑκατόν, καὶ σκεῦῃ πολυτελεῖ ἐξ
 ἀργύρου καὶ χρυσοῦ ἱκανὰ καὶ διάφορα.

οὐ. Ἀποδεδείσασα δὲ δεξιῶς καὶ φιλοφρονηθεῖσα ἵ
 μεγαλοκρίτῳ; ἀναλόγως τῆς κρατερέσεως καὶ εὐγε-
 νείας αὐτῆς, καὶ μήτηρ καλεῖσθαι βασιλέως ἀξιο-
 θεῖσα, καὶ πολλῶν μεταχθοῦσα βασιλικῶν δεξιῶσεων
 καὶ τιμῶν, ἐγγεγῆθε τε καὶ ἐγάννυτο καὶ ἔκπλεω;⁶²
 τὰς ἀμοιβὰς, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπεραιρούσας κατὰ πολὺ
 δωρολόγει λαβεῖν. Διὸ δὴ⁶³ καὶ προσέθηκεν ἑπὶ
 μεγαλοφύχως ἐπὶ τοῖς εἰρημένους δώροις οὐ μικρὸν
 καὶ τῆς Πελοποννήσου μέρος, ὅπερ ὡς ἔστιν κτῆμα
 τυγχάνον αὐτῆς φιλοδώρωσ τότε τῶν υἱῶν καὶ βασιλεῖ
 ἔχαριζετο. Διατριψάσα δὲ κατὰ τὴν μεγαλόπολιν

74. Danelidis vero filium, statim atque imperio
 positus est, protospaharii dignitate coonestavit.
 liberumque ei ad se alitum colloquiumque con-
 cessit ob spiritalis inter ipsos fraternitatis initam
 dudum societatem nexumque. Quia vero etiam
 mater, etsi jam fere anus senioque confecta, in-
 genti desiderio ardebat visendi imperatorem maio-
 risque aliquid honoris in senectute consequendi,
 tum propter religionis monachi vaticinium, tum
 propter alia munera hospitiumque, imperatoris
 jussu honorifice admodum inagnoque comitatu ac
 servitio Byzantium venit. Sed cum neque curru
 neque equo vehi posset, forte etiam luxu soluta
 ob abundantes divitias, in lectica jacens, lectis in
 eam rem trecentis robusto corpore juvenibus, ab
 illis se in urbem deferri mandavit. Sic decem
 lecticam sustollentibus, denisque aliis succe-
 dentibus, quod a Peloponneso ad urbem regiam
 iter est confecit. Accepta in Magnaura 318 con-
 vivio (quo loco Romani imperatores suscipere
 solent, si quos illustriorum magnorumque gentis alicujus
 satraparum ac principum excepturi sunt) ad
 imperatorem honorifice ac splendido cultu indu-
 citur, ejus generis tantaque dona inferens, quanta
 nemo fere unquam aliarum gentium regum ad hæc
 usque tempora Romano imperatori iatullit. Vernam
 erant trecenti, ex quibus centum elegantes castrati
 erant. Noverat enim, ut videtur, prælocuples anus
 semper aditum in aulam spadonibus patere, in quo
 illa plures versari quam in caula pecudum verno
 tempore musæ. Ejusque rei gratia eos antea præ-
 paraverat, ut forte opportunum comitatum haberet,
 quo pridem obsequio functi essent, cum in regiam
 ingressura esset. Erant item mulieres sciastram
 centum, sindonesque lepore vario distincti (quos
 nunc corrupta forsitan voce rude vulgus sendas
 vocat) centum. Linomalotaria centum (præstat enim
 in istis ex vulgi usu compositis uti vocibus), Ama-
 lia pulchra linea ducenta, aliaque subtilitate tenuis-
 sima ac arancarum ipsa staminia vincentia, quo-
 rum unumquodque in calami articulo condabatur,
 et ipsa centum. Vasa pretiosa argentea atque aurea
 multa ac varia.

75. Sic vero convenienti cultu recepta, proque
 animi sui proposito ac generis nobilitate magnifice
 accepta, et quæ imperatoris mater audiret digna
 habita, multisque regio munere officiis ac hono-
 ribus decorata, gaudio exsultabat nec tenere 319
 lætitiâ poterat, uberemque mercedem, quin et
 longe excedentem, se accepisse confitebatur. Quam-
 obrem etiam præter ea quæ dicta sunt munera,
 cumulatae magnificentia specimen edens, haud exi-
 guam Peloponnesi partem adjecit, quam jure pro-
 prio possidebat, tuncque filio et imperatori munifice

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁶ γήρατι Α. ⁵⁷ ἀνακλίσασα Ρ, ἀνεκλίνατο Α. ⁵⁸ ἐνεκελεύσατο ? ⁵⁹ ἔθνικῶς Α. ⁶⁰ Barberinus συν-
 δονα. ⁶¹ ψιλὰ καλὰ Ρ. ⁶² ἐκπλέον Α. ⁶³ δὴ, om. Ρ.

concessit. Versata autem in magna hac urbe quantum libuit quantumque sufficere existimavit ad animum recreandum, in suam rursus regionem, velut gentilium suorum domina Augusta que, longe plures prioribus majoresque honores consecuta, reversa est. Quemadmodum vero accessum in urbem, sic et recessum instituit.

76. Eo tempore extruebatur pulcherrimum illud ac spectabile templum, quod Novam Basilicam Ecclesiam vocare consuevimus, ac Salvatoris nostri Jesu Christi et angelorum primatis Michaelis nec non Eliæ Thesbitæ nomine erigebatur. Ejus vero interioris ambitus commensa spatium, magnas anus nacetopetas (villosos scilicet tapetes, ἀπὸ τῆς εὐχῆς, ac si a voto dicas, nuncupatos) fecit ac misit, quibus pavimentum variis pretiosis lapidibus inter se concinnatis velut tessellato opere stratum, varietatem et pulchritudinem pavonum præ se ferens, tegetetur, magnitudine et forma admirabili. Sed et singulis annis, quoad imperator vixit, non minora mittebat sic ab ea illatis muneribus. Quoniam vero in longiores **320** annos vitam eam producere contigit ac imperatori esse superstitem; quod ex pio illo monacho præsciendi facultate prædico, ipso adhuc superstiti, audierat ipsam post annum alterum e vita esse migraturam, desiderium insedit ut et illius filium Leonem, jam rerum summa potentem, præsens viseret. Rursusque, sicut antea fecerat, electis juvenibus sustollentibus, tantum illud viæ spatium facile ac sine molestia emensa est. Viso itaque sapientissimo mitissimoque Leone imperatore, mirique operis atque pretii illi quoque oblati muneribus, ac substantiæ suæ hærede instituto (jam quippe ejus filius Joannes vitam cum morte commutaverat), cum et comitatensem quempiam mitti petiisset, qui ejus facultates in acta redacturus ac accepturus esset, ad patrium rursus solum, in eo carnis pulverem positura, optimo imperatore pro discessu salutato eique vale dicto, profecta est. Cumque discessisset, brevi vivis exempta est.

77. Protospatharius autem Zenobius, ab imperatore directus missusque ut quæcumque anus postulasset ac statuisset ea impleret, cum ad Naupacti urbem pervenisset, ex Daniele anus nepote dididit illam ex hac vita migrasse. Veniens autem illius domum, ac testamenti exemplum in manus sumens, ex ejus voluntate, et ut ipsa constituerat, cuncta digessit. Inventa auri signati ingens copia ac pecuniæ **321** innumerabiles, aliaque suppellex ac substantia in vasis argenteis atque aureis vestibusque et ærimentis et mancipiis et jumentis, omnes privatorum opes superans, quinimo ipsas regum ac tyrannorum prope exæquans. Quod vero illius mancipia multitudine essent innumera, ex

Α τζύτην ἐφ' ὅσον αὐτῆ φιλοτιμιῶν τε καὶ ἀπολαύσεων, αὐτίς πρὸς τὴν οἰκίαν χώραν ἀνθυπενώσθησεν ὡσπερ τις θέσποινα τῶν ἐκείθεν ⁴³ βασιλίσσα, πολλῶ πλείωνας τῶν προτέρων καὶ μεζζονας καρπουμένη τιμάς ⁴⁴. Ὅν δὲ τρόπον τὴν ἀνοδοῦ ἐποιήσατο, τὸν αὐτὸν καὶ τὴν ἀνοδοῦν.

ος'. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν ἐκείνον καὶ ὁ περικαλλῆς οὗτος ναὸς καὶ περίοπτος ⁴⁵ ὠκυδομεῖτο δὴ Νέαν Βασιλικὴν Ἐκκλησίαν λέγειν εἰσθαμεν, ὃς ἐπ' ὄνοματι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Μιχαὴλ τοῦ πρώτου τῶν ἀγγέλων καὶ Ἥλιου τοῦ Θεσβίτου ἡγείρετο. Λαβοῦσα δὲ μέτρα τοῦ ἔνδον τούτου χωρηματος ἡ γυνὴ εἰργάσατο καὶ ἀπέστειλε νακοτάπητας μεγάλους, τοὺς παρ' ἡμῖν ἀπὸ τῆς εὐχῆς τὸ ἐπώνυμον φέροντας, ὅφ' ἦν ἅπαν ⁴⁶ τὸ ἔδαφος, ἐκ διαφόρων ἐντίμων λίθων, ψηφίδων δίκην ἐνηρμωμένων, πρὸς ἀλλήλους συνθεθειμένοι, ποικιλίαν καὶ κάλλος ταύτων ⁴⁷ μιμούμενον, καλύπτεσθαι ἐμελλε, θαύματος ἀξίους μεγέθει καὶ ὠραιότητι. Ἄλλὰ καὶ καθ' ἕκαστον χρόνον, ἕως ἔζη ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἐλάττονα τῶν παρ' αὐτῆς εἰσαχθέντων ἀπέστειλεν. Ἐπεὶ δὲ ἔτυχε μακρόβιον γενέσθαι αὐτὴν καὶ πλέον τῆς τοῦ βασιλέως ζωῆς τὴν ἐκείνης ἐπεκαθῆναι ⁴⁸ ζωὴν, ζῶντος δὲ ἐτι καὶ ⁴⁹ τοῦ προορατικοῦ ἐκείνου μοναχοῦ ἤκουσε [P. 197] παρ' αὐτοῦ δεῖ μετὰ δευτέρου χρόνου μέλλει ἀπαίρειν τοῦ ζῆν, ἐπεθύμησε καὶ τὸν ἐκείνου υἱὸν Λέοντα, ἤδη τὴν αυτοκράτορα λαβόντα ἀρχὴν, ἀνελθοῦσα ἰδεῖν, καὶ πάλιν κατὰ τὸν τρόπον τὸν πρότερον ὑπὸ νεανίσκων ἐκκρίτων αἰρομένη τὸ τοσοῦτον δίδστημα τῆς οδοῦ διήνυσεν εὐμαρῶς καὶ ἀβάρως. Ἰδοῦσα δὲ τὸν σοφώτατον καὶ πρῶτον βασιλέα Λέοντα, καὶ θαυμαστὰ δῶρα καὶ πρὸς τούτον εἰσαγαγούσα καὶ κληρονομον αὐτὸν τῆς οἰκίας ποιησαμένη ὑπάρξεν (ἦδη γὰρ ὁ ταύτης υἱὸς Ἰωάννης ἐτύγχανε τὸν βίον ἀπολιπών), αἰτησαμένη δὲ καὶ βασιλικὴν ἀποσταλῆναι τὸν ἀπογράφασθαι καὶ παραλαβεῖν ὀφείλοντα τὴν περιουσίαν αὐτῆς, ἀπήρην αὐτίς συνταξαμένη τῷ χρηστῷ βασιλεῖ ἐπὶ τὸ τῆς πατρίδος θρεψάμενον ἔδαφος, ὡς ἂν ἐν τούτῳ καὶ τὸν τῆς σαρκὸς ἀπόθηται χοῦν. Καὶ εἰ κατελοῦτα μετὰ μικρὸν ἐτελεύτησεν.

ος'. Ὁ δὲ πρωτοσπαθάριος Ζηνόβιος, ὃς ἦν ὀρισθεὶς καὶ ἀποσταλεὶς πρὸς τὰ πάντα τὰ παρὰ τῆς γραδὸς αἰτηθέντα καὶ διατυπωθέντα ἀποπληρῶσαι, εἰς τὸ κάστρον Ναυπάκτου ἦδη καταλαβὼν ἀνάμαθον παρὰ Δανιὴλ τοῦ ἐκγόνο ⁵⁰ αὐτῆς τὴν πρὸς τὸν ἐκείθεν βίον ἐκδημίαν αὐτῆς. Ἀφικόμενος δὲ εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς καὶ τὸ ἴσον τῆς διατάξεως αὐτῆς ἐπὶ χεῖρας λαβὼν κατὰ τὴν ἐκείνης βούλησιν καὶ διατάξιν τὰ πάντα διψήσεν. Εὔρε δὲ καὶ χρυσὸν ἐν νομισμασι κάμπολον καὶ ἄλλην περιουσίαν ἐν τῷ ἀργυρώμασι καὶ χρυσώμασι ἐσθῆτι τε καὶ χαλκῷ καὶ ἀνδραπόδοις καὶ κτήνεσι, πάντα ἰδιωτικὸν ὑπερβαίνουσαν πλοῦτον, μάλλον δὲ καὶ τυραννικὸν ὀλίγον καταδέεσθρον ⁵¹. Ἐπεὶ δὲ τὰ οἰκετικά ταύτης ἀν-

VARIÆ LECTIONES.

⁴³ ἐκεῖ Α. ⁴⁴ τιμάς om. Α. ⁴⁵ περίοπτος Α. ⁴⁶ πᾶν Ρ. ⁴⁷ Barbarinus ταῶνος. ⁴⁸ ἐπεκαθῆναι AP. ⁴⁹ καὶ om. Ρ. ⁵⁰ ἐκγόνο? ⁵¹ καταδέεσθρον?

ἰράποδα εἰς πλῆθος ἀπειρον ἦν, καλεῖται βασιλικῆ ἄ
 ἰκ τούτων ὡσπερ εἰς ἀποικίαν ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐστά-
 λησαν εἰς τὸ θέμα Λαγοβαρδίας τρισχίλια σώματα. Διευ-
 μελήθη δὲ καὶ τὰ λοιπὰ ταύτης κτήματα καὶ χρή-
 ματα καὶ ψυχάρια ὡς ἐκαίνη κατὰ τὴν διάταξιν αὐ-
 τῆς διαωρίσαστο, καὶ κατελείφθη καὶ τῷ κληρονόμῳ
 ταύτης βασιλεὶ εἰς ὄμιον κληρον τῶν ἄλλων χωρὶς
 προάστεια ὀρθοήκοντα. Ταῦτα εἰ καὶ πολὺ ὡς τοῖς
 χρόνοις τὰ μὲν ἐτύγχανε πρότερα τῶν ἱστορουμένων
 κατὰ τὸ προκαίμενον μέρος πραγμάτων τε καὶ και-
 ρῶν, τὰ δὲ οὐκ ὀλίγον ὕστερον ὡς, καὶ οὐδὲ σφόδρα
 ἀναγκαῖον ἰδοῦναι τῆ ἱστορίᾳ, ἀλλ' ὁμοῦ εἰς χάριν
 τῆς εἰρημένης γραφῆς καὶ ἐνδειξίν τοῦ πλοῦτου καὶ
 τῆς εὐγενείας αὐτῆς καὶ τῆς προαιρέσεως; ἐνταῦθα

οἱ. Ὁ δὲ φιλόχριστος Βασίλειος ὁ βασιλεὺς με-
 ταξὺ τῶν πολεμικῶν ἀγώνων, οὗ; διὰ τῶν [P. 198] ὑπὸ
 χεῖρα πολλὰκις ὡσπερ ἀγωνοθετῶν πρὸς τὸ δέον
 κατηύθυνε, πολλοὺς τῶν ἱερῶν καὶ θείων ναῶν, ἐκ
 τῶν προγεγονότων διαβραχύντας σεισμῶν καὶ ἡ κα-
 ταβληθέντας παντελῶς ἢ πτωσίῳ ἀπὸ τῶν βηγμάτων
 σὺντομον ὑπομείναι δηλοῦντας, ἐπιμαλεῖα τε διηνε-
 καὶ καὶ τῶν πρὸς τὴν χρείαν ἐπιτηθειῶν ἀφθόμῳ
 χορηγία καὶ παροχῆ τοὺς μὲν τοῦ πτώματος ἤγειρε,
 τῆ ἀσφαλείᾳ καὶ κάλλος προσθεῖς, τῶν δὲ τὸ ἀσθε-
 νῆς ἐνισχύσας διὰ τῆς τῶν δεόντων ἐπιβολῆς καὶ
 ἐπανορθώσεως; τοῦ μὴ καταβρῦσθαι, ἀλλὰ πρὸς ἀκμήν
 αὐθις ἐπαναλαβεῖν καὶ νεότερα ἐγένετο αἰτίος. Δηλω-
 τῶν δὲ καὶ καθ' ἑκάστα.

οθ. Τοῦ τε γὰρ περιωνύμου καὶ θείου ναοῦ δ; τὸ
 τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ Σοφίας κεκλήρωται ὄνομα, C
 τὴν πρὸς δύσιν ἀψίδα, τὴν μεγάλην τε καὶ μετέωρον,
 ἰκανῶς διαβραχύνσαν καὶ πτωσίῳ οὐκ εἰς μακρὰν
 ἀπειλοῦσαν αὐτὸς ἐμπειρίᾳ τεχνιτῶν περισφίξας
 καὶ ἀνανεωσάμενος ἀσφαλῆ καὶ μόνιμον ἀπειργά-
 σαστο· καθ' ἦν καὶ τὴν τῆς Θεομητορὸς εἰκόνα τὸν
 ἄσπορον Υἱὸν ἱπάλεινον φέρουσαν ἀνιστόρησε, καὶ
 τοὺς τῶν ἀποστόλων κορυφαίους Πέτρον καὶ Παῦλον
 ἀκτερωθέντες ἔστησε. Καὶ τὰ λοιπὰ δὲ βήγματα ταύ-
 τῆς ἐν κτίσμασι τε καὶ δαπανήμασι φιλοτιμώτατα
 θεωρώμενα. Οὐ μόνον γὰρ τοὺς σαθρωθέντας τῶν
 τοίχων ἐπηκωρῶσαστο ὡς, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν προσ-
 ὄμων ἰλάττωσιν ταῖς παρ' ἑαυτοῦ ἐπιδόσειν εἰς αὐ-
 ξησιν ἤγαγεν. Ἐνδείξαι γὰρ ἐλαίου σχεδὸν κινδυνεύον-
 των ἀποσβεσθῆναι ὡς τῶν λύχνων τῶν ἱερῶν, μεγί-
 στου κτήματος ἐπιδόσει, ὃ προσαγορεύεται Μάντα,
 τοῦτοι; τὸ φῶς διαμένειν προσεπενοήσαστο ἀσβεστον,
 καὶ τοῖς ἐξυκηρευομένοις εἰς τὸν θεῖον τοῦτον ναὸν
 ἐπεδαφελύσαστο τὰ ὀφώνια ἐκ τῆς ἰκανῆς προσόδου
 υστερήσῶν τε καὶ ἀδιάρειπτον.

κ'. Ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων περιφα-
 νῆ; καὶ μέγα ὡς τέμενος, τῆ; προτέρας εὐπρεπέλας
 καὶ ἀσφαλείας διαπερὸν, ἐρεισμάτων περιβολαῖς καὶ
 ταῖς τῶν διαβραχύντων ἀνοικοδομαῖς ὀχυρώσας, καὶ
 ἀποξείσας τὸ ἀπὸ χρόνου γῆρας καὶ τὰς ρυτίδας; πε-
 ριελῶν, ὡραῖον αὐθις; καὶ νεοσυργῶ; ἀπετέλεσεν. Καὶ

illis imperatoris Jussu in Longobardiæ thema quasi
 coloniam, tria millia manu missa sunt. Dispartita
 etiam illius reliqua prædia et pecuniæ et mancipia,
 pro eo ac illi ex testamento tabulis statutum erat;
 imperatori ejus hæredi præter alia in jus proprium
 relicta suburbana octoginta. Hæc etsi tempore
 longe dissita atque alia quidem rebus quarum hic
 narratio textur priora exstiterint, alia non modico
 post intervallo secuta sint; nec admodum neces-
 saria videantur quæ historiæ inserantur, in gratiam
 tamen diætæ anus, ejusque et divitiarum et nobili-
 tatis propensæque voluntatis ac consilii specimen,
 hic in transcurso locum habeant!.

78. Christi autem amans religiosissimusque Ba-
 sillius imperator inter bellica certamina, quæ haud
 raro per subjectos duces legatosque agonothetæ in
 modum in debitum finem ac convenientem dirige-
 bat, plerasque sacrosanctas ac divinas ardes, ex
 superioribus terræ motibus quassatas ac vel pe-
 nitius collapsas vel proxime satiscentibus rimis
 ruinas miniantes, jugi cura necessariorumque
 larga suppeditatione ac præstatione. 322 alias
 quidem ex ruina erexit ac cum securas firmaque
 structura tum eleganti opere refecit; alias vero
 laborantes suffulciens, adjiciendo quæ opportuna
 essent, ac quassata lesaque instaurando, effecit
 ne diffuerent, sed ut pristino vigore, nova quasi
 fabrica resurgerent. Verum singula indicanda.

79. Celeberrimi enim divinique templi quod a
 magna Dei Sipientia nomen sortitum est, quæ
 ad occidentem spectat, apsidem ingenti mole cel-
 saque exstructione gravem, misere distractam ac
 celerem minantem casum, subtili artificum opera
 astringens instauransque tutam firmamque reddi-
 dit; in qua et Dei parentis Filium nullo satum
 semine ulnis gestantis imaginem effinxit, ac utrin-
 que apostolorum principes Petrum et Paulum erexit:
 reliquos item ejus hiatus, tum in fabricis tum
 expensis, largissime sarcivit. Non solum enim
 muris putrescentibus subvenit, sed, et imminutos
 reditus ipse tribuendo adauxit. Cum enim parum
 abesset ne præ olei inopia lampades sacræ extin-
 guerentur, maximo collato prædio quod Mantea
 vocant, ut eis lumen inextinctum constaret effecit,
 utque ex ipsius prædii redditibus censu perpetuo
 templi ejusdem ministris opsonia cibique præbe-
 rentur.

τοῦ κτήματος, δι:ρ οἶδε τὴν ὑπηρεσίαν ποιεῖν ἐν

323 80. Sed et divinatorum Apostolorum celebre
 magnamque delubrum, pristino decore amisso
 ruinosoque ædificio, fulcerorum ambitu collapsa-
 rumque partium instauratione stabiliens, abraso-
 que quod veteratum tempore erat rugasque con-
 traxerat, elegans rursus novique operis fabricam

VARIÆ LECTIONES.

ὡς πολλὰ P. ὡς ὕστερα? ὡς ἐπανορθώσαστο P. ὡς ἐλαίου ἤδη σχεδὸν ἀποσβεσθέντων A. ὡς μέ-
 γιστον A.

fecit. Divinum quoque in Pega S. Deiparæ templum collapsum, ac qua olim decore fulserat orbata, instauravit, splendidiusque quam prius exstiterat reddidit. Similiter alterum quoque Deiparæ templum, Sigma cognomento dictum, dira causa deformatum a fundamentis novum exstruxit ac priore firmius constabiliavit. Sed et Stephani martyrum primi in Aureliania templum terræ motus quassatione ad solum usque subvertens a fundamentis extirpavit. Baptiste vero ac Præcursoris sacras ædes in Strobilæ et Macedoniæ, alteram a fundamentis exstruxit, alteram potius parte reparavit. Sed et apostoli Philippi sacellum, aliudque Lucæ evangelistæ illo occidentalius, vetustis expurgatis ruinis nova condidit.

81. Præterea vero etiam Mocii martyris ingens templum, non paucis scissuris sulcans, cuius adytum terræ allisam erat ita ut divinam ipsam mensam præfringeret, debita cura illi adhibita perfecte a ruina erexit. Vicinum quoque illi ex parte occidentali Andræ primum **324** vocati inter apostolos templum, ingenti neglectu ruina oppressum, conyevioçai cura pristino decori reparavit. Divinam item S. Romani ædem et ipsam collapsam a fundamentis ædificavit. S. Anasæ quoque in Doutero et S. Christi martyris Demetrii sacras ædes, vetustate laborantes, novas ac elegantes refecit. Sancti vero martyris Emiliani in Rhabdo ecclesiam, haud procul ab ædibus sanctæ Dei parentis, vetustate fatiscentem videns utrinque turrito opere fastigiando novam reparavit.

82. Præterea vero etiam triumphalis martyris Nazarii sacram ædem, a multis retro annis non modo collapsam, sed et penitus abolitam, ædificavit, majestate, elegantia, ac pulchritudine priori longe ædificio præstantem. In Bonnini Embolis (ut vocant) sanctæ Dei nostri Christi resurrectionis nomine atque martyris Anastasiæ pulcherrimum templum aptans splendide ornavit, ligna fornice in lapideam mutata ornatuque alio plane admirabili adjecto. Similiter quoque inelyti martyris Platonis tectum laborare videns et fatiscere novum instauravit, immissis parietibus, ubi necesse erat, ædem communiens ac firmans. Gloriosorum vero martyrum Heperi et Zons divinam ædem, fere solo tenus dirutam, pari priori elegantia et majestate exstruxit. Ad hæc vero etiam martyris Arattii in Heptascalo divinum templum peno diffluens **325** jamque casurum instaurando omnisque generis fulcris statuminando firma basi stare fecit. Eliæ vero prophætæ templum in Petrio, extremo quasi spiritu, ac cuius propemodum ruina expectaretur, corroboravit ac magnifice exstruxit, a com-

τὸν ἐν τῇ Πηγῇ δὲ τῆς Θεομήτορος θεῖον ναὸν διαπτωθέντα καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀποβαλόντα κάλλος ἀνευρώσατε καὶ ὑπερλάμποντα μᾶλλον ἢ περὶ τὸ πρότερον ἐδείξεν. Ὡσαύτως καὶ τὸν ἕτερον τῆς Θεοτόκου ναὸν, ὃς τὸ Σίγμα εἶχεν ἐκινύμενον, πτώμα πρῶτοντα δεινὸν ἐκ βάρων ἀνυποδόμησε καὶ ἐβραϊότερον [P. 199] τοῦ προτέρου εἰργάσατο. Καὶ τὸν ἐν Αὐρηλιανῆς δὲ Σταφάνου τοῦ πρώτου τῶν μαρτύρων ναὸν ἄχρις ἐδάφους καταπεσόντα ⁸⁰ ἐκ θεμελίων αὐτῶν ἀνεδείματο. Τοῦ δὲ τοῦ ⁸¹ Βαπτιστοῦ καὶ Προδρόμου σηκοῦς ἱερῶς ἐν τῇ Στροβυλαῖα ⁸² καὶ Μακεδονίαν, τὴν μὲν ἐκ βάρων, τοῦ δὲ τὸ πλεῖστον ἀνυποδόμησεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου ἱερὸν, καὶ τὸ αὐτοῦ θυτικώτερον καίμενον τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, τῶν παλαιῶν ἀνακαθάρως πτωμάτων νέα εἰργάσατο. ⁸³ καὶ τὸ Μωκίου τοῦ μάρτυρος ⁸⁴ μέγας τέμενος, οὐκ ὀλίγους ὑποπεσὸν βήγμασι, καὶ τὸ δούλων τούτου μέρος ἄχρι τῆς γῆς καταβληθὲν ἐσχηκὸς ὡς καὶ τὴν ἱερὴν κατεδάει τράπεζαν, τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας ἤξιωσε καὶ τελείως τοῦ πτώματος ἤγειρεν. Καὶ τὸν πλησιάζοντα δὲ τούτῳ κατὰ τὸ μέρος τὸ ⁸⁵ πρὸς θυμὰς Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου τῶν ἀποστόλων ναὸν ἐκ πολλῆς ἀμελείας διαβρῦέντα ἐκ τῶ ἀρχαῖον κάλλος τῇ δεούσῃ ἐπιμελεῖται ἀνήγαγεν. Τὸν δὲ τοῦ Ἁγίου Ῥωμανοῦ θεῖον οἶκον καὶ αὐτὸν καταπεσόντα ἐκ βάρων ἀνεδείματο. Καὶ τὸν τῆς Ἁγίας Ἄννης ἐν τῷ δευτέρῳ καὶ τὸν τοῦ Χριστοῦ μάρτυρος ⁸⁶ Δημητρίου καινοῦς ἀντὶ παλαιῶν καὶ εὐπρεπεῖς ἀπειργάσατο. Τὸν δὲ τοῦ μάρτυρος Αἰμιλιανοῦ, ὃς ἐν τῇ Ῥάβδῳ τῷ οἴκῳ τῆς Θεομήτορος γειτονεῖ, τῇ παλαιότητι κατεβρῦκνωμένον ἰδὼν καινουργεῖ, ἐκατέρωθεν πυργώσας ἐδράσματο.

⁸⁷ καὶ τὸν τοῦ ἀθλοφόρου Ναζαρίου ἱερὸν οἶκον, ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων οὐ μόνον πτωθέντα, ἀλλὰ καὶ τέλειον ἠφανισμένον, νέον ⁸⁸ ἰδαίματο σεμνότητι καὶ κάλλει πολλῶ τοῦ πρὶν διαφέροντα. Ἐν δὲ τοῖς Δομνίνῳ λεγομένοις Ἐμβόλις τὸν εἰς ὄνομα τῆς θείας ⁸⁹ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως καὶ Ἀναστασίας τῆς ⁹⁰ μάρτυρος περικαλλῆ ναὸν ἐπισκευάσας ἐλάμπρυνε, λιθίνην ἀντὶ ἑστῆς τὴν ὄροσθην ἐργασάμενος, καὶ κόσμον ἄλλον ἐπιθεὶς ἀξιάγαστον. Ὡσαύτως δὲ καὶ Πλάτωνος τοῦ μεγάλου ἐν μάρτυσι κινήσασαν τὴν τοῦ ναοῦ κατιδὼν ὄροσθην νέαν εἰργάσατο, καὶ ⁹¹ τοίχων ἐν οἷς ἴδει κατοχυρώσας τὸν οἶκον ἐπιβολαί. ⁹² Τῶν δὲ καλλινίκων μαρτύρων Ἐσπερίου τε καὶ Ζωῆς τὸν θεῖον οἶκον ἠδωφισμένον σχεδὸν κατάλληλον τοῦ πρώην ἰδαίματο. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸν τοῦ μάρτυρος Ἀκακίου ἐν τῷ Ἐπασκάλῳ ⁹³ θεῖον ναὸν ἤθῃ σχεδὸν καταβρῦέντα ⁹⁴ καὶ πρὸς πτώσιν συγλαυνόμενον ἀνακαίνισας καὶ παντοίως κατασφαλισάμενος ὀχυρώμασι τοῦ πτώματος ἤρπασε καὶ ἰδραῖος ἐστηκέναι ποιήσεν. Τὸν δὲ Ἡλίου τοῦ προφήτου κατὰ τὸ Πετρίον ναὸν ὡς περ [P. 200] λειποφυγόντα ἀνέβρωσε

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ ἄχρις ἐδάφους καταπεσόντα om. A. ⁸¹ τοῦ om. AP. ⁸² Στροβυλαί: A. ⁸³ καὶ τοῦ Μωκίου μάρτυρος; P. ⁸⁴ τὸ ἀντὶ πρὸς om. P. ⁸⁵ χριστομάρτυρος A. ⁸⁶ νέον om. P. ⁸⁷ Οἱας] τοῦ P. ⁸⁸ τῆς om. P. ⁸⁹ καὶ om. P. ⁹⁰ ἐμβολαί; P. ⁹¹ Πρασκάλῳ A. ⁹² καταβρῦέντα A.

καὶ περιφανῶς ἐκτίσαστο, ἐλευθερώσας καὶ τῆς πε-
ριστοιχοῦσης ¹⁰ καὶ πεζούσης τῶν κοινῶν οἰκιῶν
συναρχή·.

πγ. Ἄλλὰ τί στρεφόμεθα περὶ τὰ μικρὰ τῶν
ἐκείνου, εἰ καὶ πᾶν μέγα καθίστηκε, καὶ οὐ προσ-
τιθέμεν τὸ μέγα ἔργον καὶ ἀξιάσαστον, ὃ κατ'
αὐτὰς τὰς βασιλείους αὐτὰς ἐπιστατῶν τε καὶ
αὐτουργῶν φιλοδομήσεν; Ὅπερ ἀρκεῖ καὶ μόνον τῆν
τε περὶ τὸ θεῖον αὐτοῦ δηλοῦν διοδότητα καὶ τὸ πρὸς
τὰ ἐπιβαλλόμενα μεγαλοργῶν τε καὶ θαύματος ἄξιον.
Ἀμειβόμενος γὰρ ὡσεὶ τῆς περὶ αὐτὸν εὐμενείας
τὸν Δεσπότην Χριστὸν καὶ τὸν πρῶτον τῶν ὀγγελικῶν
δυνάμεων Γαβριήλ ¹¹ καὶ τὴν Θεοβίτην Ἑλίαν τὸν
ζηλωτῆν, ὃς καὶ τῆ αὐτοῦ μητρὶ τῆς πρὸς βασιλείαν
τοῦ υἱοῦ ἀνυψώσας ἐχηρημάτισεν ἀγγελος, εἰς ὄνομα
τούτων καὶ μνήμην ἄξιον, εἰ δὲ τῆς Θεοτόκου καὶ
Νικολάου τοῦ ἐν Τεράρχαις πρωτεύοντος, θεῖον καὶ
περικαλλῆ ναὸν ἰδομήσαστο, εἰς ὃν συνήλθε τέχνη
καὶ πλοῦτος καὶ ζῆσασα πίστις κατ' ἀφθονοτάτη
κραιρέσει, καὶ τὰ πανταρχοῦσιν συνέδραμε κάλλιστα,
ἃ τοῖς ὄρωσι μᾶλλον ἢ τοῖς ἀκούουσιν οἶδα τυγχάνειν
πιστά. Ὅτι ὡς νύμφην ὀραδομένην καὶ περιεκο-
σμημένην μαργάροις τε καὶ χρυσῷ κατ' ἀργύρου
λαμπρότησιν, εἰ δὲ καὶ μαρμάρων πολυχρῶν παι-
κιλαῖς καὶ ψηφιδῶν συνθέσει καὶ σηρικῶν ὄφασμά-
των καταστολαῖς, τῷ ἀθανάτῳ προσήγαγε νυμφίῳ
Χριστῷ ¹². Ὁ τε γὰρ ὄραφος ἐκ πάντε συμπληρού-
μενος ἡμισφαιρίων στίλβει χρυσῷ καὶ εἰκόνων ὡς
ἀστέρων ἀστράπτει κάλλεσιν, ἔξωθεν μετὰλλοις ἐμφο-
ροῦς χρυσῷ χαλκοῦ καλλυνόμενος, οἱ τε παρ' ἐκάτερα
πόχοι τῷ πολυτελεῖ καὶ πολυχρῶ τῶν μαρμάρων
καταποικιλλονται, καὶ τὰ ἄδύτα τοῦ ναοῦ καὶ χρυσῷ
καὶ ἀργύρῳ καὶ λίθοις τιμίαις καὶ μαργάροις κατα-
ποικιλικται καὶ καταπεπλούτισται. Καὶ αἱ τῶν ἐκτὸς
διείργουσαι τὰ θυσιαστήρια πυγκλίβες καὶ τὰ ἐν αὐ-
ταῖς περιστυλα καὶ τὰ ἐνωθεν ὄλον ὑπέρθυρα χρη-
ματίζοντα οἱ τε ἐντὸς θάκοι καὶ αἱ περὶ τούτων
βαθμίδες καὶ αὐταὶ αἱ ἰσραὴλ τράπεζαι, ἐξ ἀργύρου
πάντα περιεχυμένον ἔχοντος τὸν χρυσὸν καὶ λίθοις
τιμίαις ἐκ μαργαριτῶν ἡμισφαιρίων πολυτελεῶν τὴν
σὺμπληξιν καὶ σὺστασιν ἔχουσιν. Αὐτὸ δὲ τὸ ἔδαφος
σηρικῶν [P. 201] ὄφασμάτων ἢ Σιδονίων ἔργων ἐς-
ηλωμένων ὄξει τυγχάνειν ¹³ ἀνάπλεον - οὕτω πᾶν
ἐξωρίσται καὶ καταποικιλικται τῷ πολυχρῶ τῶν
ὄφασμάτων ἐκ μαρμάρων πλακῶν καὶ ταῖς πολυει-
δίαις τῶν ταῦτα περικλειουσῶν ψηφιδῶν ζώναις καὶ
τῷ τῆς ἀρμυγῆς ἀκριβεῖ καὶ τῷ περιτετῷ τῆς περι-
θεούσης ἐν ἅπασι χάριτος. Ἐνθα καὶ πλῆθος ἄδόντων
ἐξυκηρατουμένων ἀφώρισε καὶ προσόδους ἰκανὰς
ἀπέταξεν ¹⁴, ἃς φιλοτιμῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς δια-
νέμειναι τοῖς προσανέχουσι τῷ τοιοῦτῳ ἱλαστῆρι
προσέταξεν, ὑπερβαλέσθαι σχεδὸν τοὺς πρὸ αὐτοῦ
πάντας τῆ περὶ τὰ τοιαῦτα μεγαλοδωρεῖ φιλοτιμῶ-
σάμενος.

πδ-πε'. Ἄλλ' ὃ μὲν ναὸς τοιοῦτος καὶ οὕτω τὰ

A in unium adiam circumambientium prementiumque
injuria liberans.

83. Quid enimvero circa pusilla ipsius operum
versamur, etsi et illa valde ingentia, nec magnum
illud omnique dignum admiratione adjungimus,
quod ad ipsam regie atrium, ipse operi præsisse a
antiorque motionis, exstruxit; quod vel unum
illius in Deum pietatem et cultum, inque iis
quibus manum admovisset magnificenciam ad-
mirandosque conatus, abundo potest ostendere?
Velut enim Christi in eum angelicarumque pote-
statum primæis Gabrielis nec non et Eliæ The-
bitæ (zelotæ inius, qui ejus matri provehendi filii
in regni soliam nuntius fuerat) benevolentiam mu-
nerans, in eorum nomen ac memoriam sempiter-
nam, itemque sanctæ Dei Genitricis et Nicolai inter
hierarchas primas obtinentis, divinum pulcherri-
mumque templum adificavit; in quo pari fœdere
ars et divitiæ fervensque fides et locupletissima
voluntas coivere, ac quæ ubique gentium pulcher-
rima sunt concurrere, ipsa ejusmodi ut penes con-
visentes quom audientes, majorem fidem habeant.
Templum hoc, velut sponsam splendide ornata
cultamque margaritis et auro argentiqum nitore,
prætereaque marmorum multiplici colorum varie-
tate **326** tessellatumque compositionibus ac seri-
orum pannorum stragulis collucentem, immortal
sponso addixit. Tectum enim quinque semicircu-
lis constans auro renidet imaginibusque velut
stellarum splendoribus micat, parte extima æris
metallis auri fulgorem quem proxime referens. Pa-
rietes hinc inde pretiosis variisque coloris mar-
moribus variati colluceant, templique penetralia
ipsa auro argentiqum et lapillis margaritisque in-
terstineta variaque magnifico splendescunt. Ab
exteriori nave sanctuarium secludentes cancelli,
inque illis columellarum ordines, eisqum imposita
quæ vocant hyperthyra, intusque positæ sedes, et
qui ante illas sunt gradus, ipsæque sacræ niensæ.
omnia argentea superfluo auro lapidibusque pretio-
sis, unionibus inditis, confata compactaqum consi-
stunt. Ipsum atrium solum serieis texturis aut
Sidonii operis expansis aggravescere videbitur. Sic
universum subjectis varii coloris marmorum crustis,
varique generis ambientibus tessellati operis zonis,
exquisitequm artis compage, in omnibus denique
circumfluentis gratiæ abundantia condecoratur ac
variatur. Cantorum in eo ministrantium constituta
multitudo, uberesqum assignati redditus, quos ma-
gnifice largiterque in eos impartientes præcepit qui
istiusmodi propitiatorii obsequiis addicti essent,
hoc nempe ambiens, ut omnes fere superiores hoc
munificentiæ genere superaret.

327 84 85. Ac templi quidem structuræ ea est

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ περιστοιχιζούσης. A. ¹¹ Μιχαήλ Bandurius p. 599. ¹² Χριστῷ οὐα. P. ¹³ τυγχάνων P.
¹⁴ ἀπέταξεν A.

ornatusque interior, quantum brevi sermone res magna declarare licet, et quæ spectantium animis omnem stuporem injiciant; exteriora vere quænam rugo? Ad occasum, inque ipso vestibulo, duæ erant constitutæ phialæ, altera ad anstrum, altera ad aquilonem, omnem artis excellentiam habentes materiarumque splendorem ac auctoris operum magnificentiam. Quæ ad austrum, ex Ægyptio lapide (Romanum dicere consuevimus) structa est. Circa eam dracones statuaria arte elegantissime efformatos videas. In medio turbinata forma perforatusque rhombus assurgit: circumjectæ candido marmore columellæ, ipsæ chori quadam specie compositæ, circumducta capitibus corona ac protectura; ex quibus omnibus torrentis instar ad phialæ pedes basinque aquæ defluebant ac subjecta quæque copioso imbre compluebant. Quæ autem ad aquilonem ex Sagario sic nuncupato concinnata lapide, baud absimili Ostriti, ut quidam vocant, candido et ipsa exstructa lapide, ex basis medio multiforum rhombum eminentem protendit. Superius in corona ac protectura phialam ambiente arte fusi effictique ab artifice galli galinacii hædique et arietes, ipsi quoque fistulis quibusdam aquarum scatebras eructantes et in subjectum phialæ pavimentum quasi evomentes. Ubi et pocula conspiciuntur, circa quæ 328 tunc prætereuntibus potandis ac accipiendis vinum ab imo scaturiebat.

86. Exeunt per templi portam quæ spectat ad aquilonem, oblonga porticus cylindricæ specie occurrit, pictis imaginibus decorata, nempe martyrum certamina luctasque complectens, iisque tum oculos laute accipiens, tum vero animum ad divinum beatumque amorem, ex præclaris martyrum gestis ejus ardoribus excitum sensumque, quoad licet, superare studentem, magnifice erigens. Ad australes vero atque mare spectantes fores, ad orientem profecturus egrediens, duplex aliud curriculum offendes, parvis longitudinis ac spatii cum ea quæ ad aquilonem spectat porticu, ad regiarum usque ædium protensum atrium; in quo imperatores ac reliqui aulæ proceres equo assidentes pila ludere consueverunt. Atrium inclytus imperator, coemptis ædibus quæ ibi antea erant soloque æquatis ac cænentis ejectis, perpolivit, et in ejusdem atrii parte, quæ ad mare spectat, perpulchras ædes extruxit, quas dicti jam templi velut promptuarium cellamque penuariam esse constituit. Ædium autem coemptio atriique extractio commode aptoque consilio existit, quod illi exercitio destinatus antea imperatoribus locus divini templi ædificationi cessisset. Spatium inter duas porticus interclusum ad orientalem templi faciem hortum esse voluit, in oriente et ipsum plantatum novæ Edem, 329 omnis generis plantis arboribusque eluxuriantem

ἐντὸς ἔχων, ὅσον μικρῷ λόγῳ δηλώσω· δυνατὴν τὰ μεγάλα, καὶ πᾶσαν ἐντιθέντα ταῖς τῶν θεωμένων διανοαῖς ἐκπληξῆν ⁷⁰· τὰ δὲ ἐκτὸς οἶα! Πρὸς ἐσπέραν μὲν καὶ κατ' αὐτὰ τοῦ ναοῦ τὰ προαόλια φιάλαι δύο ἐστήκασιν, ἡ μὲν πρὸς νότον ⁷¹, ἡ δὲ πρὸς βορρᾶν, πᾶσαν ἔχουσαι καὶ τέχνης ⁷² ὑπερβολὴν καὶ ὅλης λαμπρότητα καὶ φιλοτιμίαν τοῦ ⁷³ τῶν ἔργων δημιουργοῦ. Ὡν ἡ μὲν πρὸς νότον ἐξ Αἰγυπτίου λίθου, ὃν ἡμεῖς Ῥωμαῖον λέγειν εἰώθαμεν, ἔχει τὴν σύστασιν. Περὶ ἣν καὶ δράκοντας ἔστιν ἰδεῖν, οὗς ἡ λιθοξόος τέχνη ἀριστα διεμόρφωσεν. Ἦς μέσον μὲν κωνοειθῆς καὶ διάτρητος ἀνίστηκε στρόβιλος, περίξ δὲ κιονίσκοι λευκοὶ καὶ τὸ ἔνδον ὑπέκνειο χοροῦ σχῆμα σῶζοντες ὑπεστήκασιν, στεφάνην ἀνωθεν ἔχοντες περιέουσαν, ἀφ' ὧν ἀπάντων κρουνηδὸν τὸ ὕδωρ κατὰ τὸ ἐμβαδὸν καὶ τὸν πυθμὲνα τῆς φιάλης ἀνωθεν ἔρρει καὶ κατὰ μῆρει τὰ ὑποκείμενα. Ἡ δὲ πρὸς βορρᾶν ἐκ τοῦ Σαγαρίου λεγομένου λίθου, ὃς τῷ παρά τινων Ὀστρίτῃ καλουμένῳ λίθῳ καθέστηκεν ἐμπερῆς, ἐξέλετο τὴν κατασκευὴν, ἐκ λευκοῦ λίθου πολύτρητον στρόβιλον καὶ αὐτὴ κατὰ τὸ μέσον τοῦ πυθμῆνος προβαλλομένη ἐξέχοντα. Ὑπερθεν δὲ κατὰ τὴν περιτρέχουσαν στεφάνην τῆ φιάλης ἐκ χαλκοῦ τῷ τεχνίτῃ διετυπώθησαν ἀλεκτρούνης τράγοι τε καὶ κριοὶ, διὰ τινων συρίγγων καὶ αὐτοὶ κρουνοὺς ὑδάτων ἐξερυγόμενοι καὶ οἶον ἐξεμούντες κατὰ τὸ τῆς φιάλης ὑποκείμενον ἔδαφος. Ἔνθα καὶ κύλικες ὀρώντι· περὶ ἃς τότε οἶνος ἀνέβλυε κάτωθεν, τοὺς παρίδοντας ποτίζων καὶ δεξιούμενος.

70. Ἐξόντι δὲ σοὶ τὴν βόρειον πύλιν τοῦ ἱερῶ μακρὸς τις ἐκδέχεται περίπατος κυλινδροειθῆς, ἐξ ἐνύλων γραφῶν κατηγλαϊσμένος τὴν ὄροφον, τοὺς μαρτυρικοὺς περιέχων ἄθλους καὶ τὰ παλαισμάτα, [P. 202] ἐστιῶν ἕμα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν ψυχὴν διεγείρων πρὸς τὸν θεῖον καὶ μακάριον ἔρωτα, ταῖς τῶν μαρτύρων ἀριστελαῖς εἰς τοῦτον ἐναγομένην καὶ ὑπερβαίνειν κατὰ τὸ ἐφικτὸν πειρωμένην τὴν αἰσθησιν. Κατὰ δὲ τὰς πρὸς νότον τε καὶ τὴν θάλασσαν πύλας, εἰ ἐξελθὼν πρὸς ἀνατολὰς ποιήσασθαι τὴν πορείαν θελήσῃας, ἄλλον εὐρήσεις ἰσομήκη τοῦ πρὸς βορρᾶν καὶ ἰσόδρομον διαυλον, ἄχρι τῆς βασιλικῆς αὐλῆς καὶ αὐτὸν παρατείνοντα, καθ' ἣν μεθ' ἵππων σφαιρίζειν βασιλεῦσιν τε καὶ τοῖς τῶν εὐδαιμόνων παισὶ καθέστηκε σὺνηθες· ἣν καὶ αὐτὴν ὁ αὐτὸς ἀοιδιμος βασιλεὺς, τὰς πρότερον ἐκεῖσε τυγχανούσας οἰκίας ἐξωνησάμενος καὶ ἀχρις ἑδάφους καταβαλὼν καὶ περικαθάρας τὸν τόπον, εἰργάσατο, κατὰ τὸ πρὸς θάλασσαν μέρος τῆς τοιαύτης αὐλῆς καὶ τὰς περικαλαίς οἰκίας δειμάμενος, ἃς οἶονεὶ ταμίειον καὶ οἰκονομειον τοῦ εἰρημένου τυγχάνειν ναοῦ διωρίσατο. Ἡ δὲ τῶν οἰκημάτων ἐξώνησις καὶ κατασκευὴ τῆς αὐλῆς διὰ τὸ τὴν πρότερον εἰς τὸ τοιοῦτον γυμνάσιον ἀνεμύλην τοῖς βασιλεῦσιν ἐν τῇ τοῦ θεῖου ναοῦ παραπλασθῆναι οἰκοδομῇ δεόντως ἐγένετο. Τὸ δὲ περικλειόμενον μέσον τῶν δύο περιδρόμων χωρίον ⁷⁴ κατὰ τὸ ἔψον τοῦ ναοῦ μέρος παράδεισον ἐξεργάσατο,

VARIAE LECTIONES.

⁷⁰ κατάπληξιν A. ⁷¹ νότα P. ⁷² κα τῆς τέχνης P. ⁷³ τοῦ οὐλ. A. ⁷⁴ χώρῳ P.

κατὰ ἀνατολάς καὶ αὐτὸν φυτευθέντα τῆς νέας Ἐδέμ **A** καὶ παντοίοις κομῶντα φυτοῖς καὶ ὑδάσιν ἀφθόνοις **Mesocepium** (quasi hortum medium) nuncupamus. **B**

πρῶτον. Ἄλλὰ ἀπόχρη περι τούτων τὰ εἰρημένα, μὴ καὶ ἀπειροκαλίαις τις γραφὴν ἀποίσταται καθ' ἡμῶν. Καὶ μεταστραπτέον ⁸⁰ ἦδη τὸν λόγον ἐπὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἔργων τοῦ φιλοπόνου καὶ τῶν καλῶν προμηθεύς αὐτοκράτορος. Κατ' αὐτὰ γὰρ τὰ βασίλεια τῶν πάντοτε μνημονευομένων ἐν ταῖς περι τὰ τοιαῦτα φιλοτιμίαις οὐχ ὑπερβέθηκεν ἐν τε πολυτελείᾳ καὶ κάλλει καὶ τῷ καινοπρεπεῖ τῶν σχημάτων καὶ ταῖς περι πάντα τὰ ἀξίαισιν χάρισιν, οὐ μόνον ἐν ναῶν καλλωναῖς καὶ πολυτελείαις καὶ τέρψουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν διαίτησι τῶν βασιλικῶν οὕτως καὶ μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομαῖς, μετὰ τοῦ πολυτελοῦς τὸ τερπνὸν καὶ μετὰ **B** τοῦ τέρποντος πολὺ τὸ χρήσιμον ἐχόντων καὶ θαύματος ἀξίον; Ἄλλ' ἐπεὶ τὰ τοιαῦτα κάλλη οὐ πᾶσι εἰς ὄρασιν πρόκεινται, ἧ καὶ μᾶλλον ἀκριβῆς τῶν τοιοῦτων πέφυκεν εἶναι διδάσκαλος, ἀνάγκη διὰ τῆς γραφῆς παρατεθῆναι τῶν σπουδαίων ταῖς ἀκοαῖς, [P. 203] ἐν ἐντεῦθεν ὅ τε δημιουργοὶς αὐτῶν ἀξίως θαυμάζεται καὶ οἱ τῶν βασιλείων εἰσόδων εἰργόμενοι μὴ παντελῆ τούτων ἔχοιεν ἄγνοιαν. Ἔστι ⁸¹ γὰρ εὐθύς κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολάς τῶν ἀνακτόρων μέρος κατασκευασθεὶς Ἡλιοῦ τῷ θεοδίτῃ ναὸς, οὐ τὰ ἐντὸς μόνον πάσης ἀνάπλευς πολυτελείας καὶ ὠραιότητος, ἀλλ' ἦδη καὶ τὰ ἐκτὸς. Ἀναθὲν γὰρ τὸ στέγος ἅπαν χρυσῷ κατελάμπετο, ἐκ ψηφίδων εὖ ἡρμοσμένων ἅπαν συνεστηκὸς, εἰ καὶ τῷ χρόνῳ νῦν ἡ πολλὴ τῶν **C** ἔμβρων ἐπιφορὰ καὶ οἱ χειμέριοι νιφετοὶ τε καὶ παγετοὶ τὸ πολὺ τοῦ κάλλους διαφθείραντες ἐλυμήναντο. Συνημμένον δὲ τῷ τοιοῦτῳ ναῷ καὶ τὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ πολυπαθοῦς καὶ καρτερικωτάτου τῶν μαρτύρων Κλήμεντος εὐκτερίον ἀνεδαίματο, ἐν ᾧ καὶ τὴν θείαν τούτου κόραν καὶ ἄλλων πολλῶν μαρτύρων ἱερὰ ἐναπέθετο λείψανα, ἀφ' ὧν ἐκείνός τε καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ψυχῆς τε ⁸² καὶ σώματος; τὴν βῶσιν λαμβάνουσι. Γειτοναί δὲ τούτοις καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ κατασκευασθεὶς ὑπ' αὐτοῦ εὐκτερίος οἶκος, οὐ τὸ πολυτελεὲς καὶ ὑπέριμον τοῖς οὐκ ἰδοῦσιν ἀπιστος νομισθῆσεται· τοσοῦτος ἀργυρος ⁸³ καὶ χρυσὸς καὶ τιμίων λίθων καὶ ⁸⁴ μαργάρων πλῆθος ἐν τῇ τούτου ⁸⁵ περιβολῇ καταβέβληται. Τὸ μὲν γὰρ ἔδαφος ἅπαν ἐξ ἀργύρου σφυρηλάτου καὶ στιβαροῦ μετ' **D** ἐγκαύσεως, τὸ τῶν χρυσοχῶν ἀκριβῆς τῆς τέχνης ἐπιδεικνύμενος, κατεσκευάσται, οἱ δὲ ἐκ διεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων τοῖχοι ἀργυρον ἀφθονον καὶ αὐτοὶ ἐπικείμενοι ἔχουσι, διηθησιμένον χρυσῷ καὶ τιμίαις πεποικιλμένον λίθοις καὶ μαργάρων λαμπρότησιν. Ἡ δὲ διεργουσα τὰ ὄντα τοῦ θεοῦ οἴκου τούτου κίχλις, Ἡράκλεις, ὅσον ὄλον ἐν αὐτῇ περιελήφεν! Ἡς οἱ στῦλοι μὲν καὶ τὰ κάτωθεν ἐξ ἀργύρου διόλου τὴν οὐστάσιν ἔχουσιν, ἡ δὲ ταῖς κεφαλῆσι τούτων ἐπικειμένη δοκοὶ ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ πάσα συνέστηκε, τὸν πλοῦτον πάντα τὸν ἐξ Ἰνδῶν περιε-

A aquarumque copia large irriguum; quem a situ **Mesocepium** (quasi hortum medium) nuncupamus.

87. Sed hæc hactenus dicta sufficient, ne quis nos ineptiarum accuset. Convertenda itaque nunc oratio est ad reliqua labore strenni ac studiosi præclarisque intenti curis imperatoris opera. In ipsa enim regia quem eorum qui nunquam celebres habiti sunt, ejuscemodi rerum magnificentia et cultu non superavit, tum nimirum sumptuosis pulchrisque structuris, tum nove effigiatis figuris, admirandisque omnibus exquisita gratia venustatibus, non solum in sacrarum ædium pulchritudine et magnificentia et amœnitate, verum etiam in curiarum domorumque vere regiarum ac præmagnificarum ædificiis; quibus itidem amœnitas cum magnificentia comes sit, et cum amœnitate ingens plane ac miraculo digna certet utilitas? Quoniam tamen ejuscemodi decora non omnium oculis sunt proposita, qui talium rerum exquisitiores magistri esse solent, necesse est ut ea studiosorum auribus scripto ingeramus, quo scilicet hinc eorum auctor debitam admirationem consequatur, et qui ingressu ad regiam arcentur, haud penitus illorum ignorantia teneantur. Statim enim ad orientalem regie partem exstructum exstat Eliæ Thesbitæ templum, non intus solum sed et foris omni cultu et lepore magnificentissime stipatum. Supra enim tectum omne auro relichtbat, ex tessellulis **330** totum apte compactum, quantum modo præruptorum imbrum vi hiemalibusque nimbis et gelu pristini decoris partem maximam amiserit detrivertitque. Huic templo annexum etiam Clementis longe plurimis vexati suppliciiis martyrumque tolerantissimi oratorium condidit, in quo divinum ejus caput aliorumque plurium martyrum sacras exuvias reposuit; unde tum ille tum posterius animi corporisque incolumitatem hauriunt. E propinquo est et quam Salvatoris nostri ac Dei nomine oratoriam domum exstruxit, cujus magnificentia cultusque omnem excedens estimationem his qui non viderunt incredibilis videbitur: tanta scilicet argenti aurique vis lapidumque pretiosorum et unionum copia in ejus fabricam impensa est. Pavimentum stratum omne ex argento solido ducto malleo, aurificum subtili arte, incausto confectum est. Dextra lævaque ædis parietes, ipsi quoque copioso convestiti argento, auri fulgoribus florido gemmisque pretiosis ac margaritarum splendoribus interstincto ac vario. Divinæ hujus ædis adyta separantes cancelli (Deus bone!) quantas in se continent divitias! quorum columnæ imæque partes ex argento constant solidæ, capitellis autem trabes superposita ex auro solida, universas Indorum divitias quaquaversum circumfusas gestans; cujus

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ μεταστραπτέον P. ⁸¹ ἐ: ΔΡ. ⁸² τε om. P. ⁸³ τούτων A.

⁸⁴ τοσοῦτος γὰρ ἀργυρος A. ⁸⁵ λίθων καὶ om. A.

multis partibus **331** Dei-viri Domini effigies arte chymica efficta est. Adytum vero ipsum quanta decora sanctaque contineat ac in se ipso velut thesauros recondat, sermo refugit dicere, mavultque ut adytum (inaccessum scilicet et orationi imperivium) sinere. In his enim quæ vim omnium sermonis superant, convenientior silentii religio est. Et hæc quidem orientalia, ut sic dicam, regis decora, inelyti Imperatoris Basilii fidei permina.

88. In aliis partibus alia existant. Inter ea sacri præconis Pauli venerabile oratorium est, eundem auctorem agnoscens, ipsum quoque illius largissima liberalitate excitatum. Illius enim pavimenta strata marmore eorumque orbis argenti colliguntur, sumptuosissime inmensitate et pulchritudine nihil reliquis minus habere conspicitur. Similiter etiam, quod beati Petri apostolorum principis nominæ in Marciani ambulatorum extremo quasi summa arx ab eo templum ædificatum, cui et cælestis militiæ principis oratorium conjunctum est. Quod item illi superius sanctæ Dei Parentis oratorium est, qua decoris elegantiaque excellentiâ non affluit? Cujusve oculos non abunde pascit animumque recreet, eumque qui videat totum ad hilaritatem convertat?

89. Alium vero decora, quæ voluit regiarum regis in regia Basiliius imperator extruxit, præstantiorum sermonum præconio ad sui **332** laudem indigent, manque perfectiori ad ea pro orationis majestate penicillo chartis illinenda, quæ nemo satis imitando assequi possit. Novi enim decoris domus cui Cænurgio nomen est, quam a fundamentis extruxit, quem spectantium stupore non afficiat? illam sedecim columnarum ordinibus digestæ suffulciunt: octo ex Thessalico lapide, qui viridis coloris est, sex vero onychitis nomen obtinent; quas lapicida omni varietate exornavit, vitis formam circa eas affingens, omnisque generis animantium figuras in ea efformans. Reliquæ duæ et ipsæ onychitis naturam habent, non tamen similem formam a lapicidis nactæ sunt, sed distortis striis lævi planoque orbantur, cum eas ita variare artificii placuerit, utpote qui ex multiplici varietate doctorum captaret et delectabile. Super columnas ad tectum usque et orientale hemisphærium ex pulcherrimis tessellatis domus omnis inauratur, præsidemtem habens operis auctorem, stipantibus commilitonibus legatis subjectisque ducibus, qui instar munera captas ab eo urbes illi offerunt. Rursusque desuper in abside æ tecto depicta sunt Herculeæ imperatoris certamina subditorumque gestarum sudores Dionis auctore partæ victoriæ tropæaque; sub quibus tanquam cœlum stellis prælucidum surgit existatque cubiculum ab eodem imperatore affahre fabricatum, venustum et va-

χυμένον πάντοθεν ἔχουσα· ἐν ἧ κατὰ πάλλιν μέρη καὶ ἡ θεανδρική τοῦ Κυρίου μορφή μετὰ χυμύσεως ἐκτετύπωται. Αὐτὸ δὲ τὸ ἄδυτον ὄσα κάλλη καὶ ἀγία περιεβλήθη καὶ ἐν αὐτῷ θησαυροφυλακεῖ, ὁ λόγος παραίτεται δηλοῦν, ἐφ' ᾧ δὲ μάλλον ὡς ἄδυτον καὶ τοῖς λόγοις ἔσθαι βούλεται· ἐν γὰρ τοῖς ἐπέκεινα λόγου εὐλογωτέρα ἢ σωπῆ. Καὶ τὰ μὲν ὡς ἂν εἴποι τις ἐφ' αὐτὴν κάλλη τῶν ἀνακτόρων, ἅπερ ἐκ τῆς τοῦ αἰοδίου βασιλείως Βασιλείου πίστεως ἐξανέτειλεν, ταῦτά ἐστιν.

πῆ. Κατ' ἄλλα δὲ μέρη καθέστηκε τὰ λοιπὰ, ἐν οἷς τὸ τε τοῦ ἱεροκήρυκος Παύλου σεπτὸν τυγχάνει εὐκτήριον, τὸν αὐτὸν κεκτημένον δημιουργόν, μετὰ τῆς αὐτῆς· πλουτοχορήγου [P. 204] χειρὸς καὶ αὐτὸ δομησάμενον· καὶ τὸ τοῦτου γὰρ ἰδρυφὸς ἀργυρον ἔχει τοὺς κύκλους τῶν μαρμάρων ἐμπερικλείοντα, καὶ πολυτελείᾳ καὶ κάλλει τῶν ἄλλων κατ' οὐδὲν ὀρθῶν λειπόμενον. Ὅσαύτως καὶ ὁ ἐπ' ὄνοματι τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου κατὰ τὸ ἄκρον τῶν Μαρκιανοῦ περιδρόμων ὡς ἀκροπόρτιον ὑπ' αὐτῷ κατασκευασθεὶς θεῖος ναὸς, ᾧ καὶ τὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου εὐκτήριον ἦνεται. Καὶ ὁ τῆς Θεομήτορος αὐθις ὑπέρχεται, πολεμὴν εὐπρεπείας καὶ ὠραιότητος ὑπερβολὴν οὐκ ἐπιλοῦσεν, ἢ τίνος οὐκ ἂν ὀφθαλμὸν ἐστιάσοι καὶ ψυχὴν εὐφράνοι καὶ ὄλον ἡδὺν ποιήσοι τὸν θεατὴν;

πθ. Τὰ δὲ τῶν οἰκῶν κάλλη, ἅπερ ὡς βασιλείων βασιλεία ἐν αὐτοῖς τοῖς βασιλείοις ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ἀνεδειμάτο, λαμπροτέρων εἰδέτο κηρύκων λόγων εἰς δῆλωσιν καὶ χειρὸς ἐντελεστέρως εἰς τὸ δύνασθαι λόγῳ δηλοῦν τὰ τοῖς ἔργοις ἐστὶν ἀμίμητα. Ὅ γὰρ καινοπρεπῆς οὗτος οἶκος, οὗ τὸ καινούργιον ἐστὶν ἐπώνυμον, ὃν ἐκ βῆθρων ἐκείνος ἀνήγειρεν, τίνα τῶν θεωμένων οὐκ ἐγείρει πρὸς ἐκπλήξιν; ὃν ἐκκαίδεκα κίονες κατὰ στίχον ἐστησῆτες ἀνέχουσιν, οἱ μὲν ὀκτώ τοῦτων ἐκ λίθου τυγχάνοντες Θετταλῆς, ἢ τὸ πρόσωπον χρώμα κεκλήρωται· οἱ ἕξ δὲ τὴν τοῦ ὄνουχτου προσηγορίαν αὐχοῦσιν, οὗ ὁ λιθοξόος παντοίως ὠρτίσειν, ἀμπέλου σχῆμα κατ' αὐτοὺς μορφώσας καὶ παντοίων ζῶων ιδέας ἐν ταύτῃ ἀπεργασάμενος. Οἱ ἕτεροι δὲ δύο κατ' αὐτὸ μὲν τὴν αὐτοῦ ὄνουχτου φύσιν εἰληφασιν, οὐχ ὅμοιον δὲ τὸ σχῆμα παρὰ τῶν λιθοξόων ἐδέξαντο, ἀλλὰ γραμμαῖς σχολιαῖς τὸ τῆς ἐπιφανείας ὁμαλὸν ἀφηρέθησαν, οὕτω ποιήσασθαι ταύτας τοῦ ταχίτου θελήσαντος, ὡς ἐκ τοῦ πολυμόρφου θηρώματος τὸ εὐπρεπὲς καὶ ἐράσιμον. Ἀνωθεν δὲ τῶν κίωνων ἀχρι τῆς ὀροφῆς καὶ τὸ κατὰ ἀνατολῆς ἡμισφαίριον, ἐκ ψηφίδων ὠραίων ἅπας ὁ οἶκος κατακεκρῦσσεται, προκαθήμενον ἔχων τὸν τοῦ ἔργου δημιουργόν, ὑπὸ τῶν συναγωνιστῶν ὑποστρατήγων δορυφορούμενον, ὡς ὄψρα προσαγόντων αὐτῷ τὰς ὕπ' αὐτοῦ ἐαλωκυίας πόλεις. Καὶ αὐθις ἀνωθεν ἐπὶ τῆς ὀροφῆς ἀνιστόρηται τὰ τοῦ βασιλείως Ἡράκλεια ἄθλα καὶ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὀνηκίου πόνοι καὶ οἱ τῶν πολεμικῶν ἀγώνων ἰδρυῶτες καὶ τὰ ἐκ θεοῦ νικητήριος, ὅφ' ὧν ὡς οὐρανὸς ὑπ' ἀστέρων ὑπέλαμπρος ἐξανίσχει κοιτῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ [P. 205] φιλοτεχνηθεὶς αὐτοκράτορος, ὠρτίως

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ πλουτοχόρου Α.

καὶ καμφοκίλος καὶ κατὰ πάντων σχεδὸν τὰ τοῦ κάλλους φερόμενος νικητήρια. Εὐθύς γὰρ κατὰ τὸ τοῦ ἰδαίου μεσαίτατον τὸ Μηδικὸν ὄρυον ὁ ταῶς ἐκ ψηφίδων λαμπρῶν τῇ λιθοδόμῳ τέχνῃ διαμεμόρφωται, ἐν εὐθυτέρῳ κύκλῳ ἐκ λίθου ἑκατόντης συγκλειόμενος, ὅφ' οὐκ ἄξιον ἀπέλθαι ἀπὸ λίθου τῆς αὐτῆς πρὸς ἄλλον μείζονα κύκλον ἐκπέμπονται. Ἐξέρθει δὲ καὶ τοῦτου καθάπερ τινὲς ῥύακες ἢ ποταμοὶ ἐκ λίθου θεταλῆς, ἢ τὸ πρᾶσιον χρῶμα κεκληρωται, κατὰ τὸ τῶν ὄρου τετραγώνων σχῆμα ἐφῆπλονται, κατὰ τὰς ἐνδοὺς λαγύνας τέτταρα· ἀστέρους ἐκ ψηφίδων ποικίλων τε καὶ λαπτῶν περισφιγγουσαι, εἰς τοσοῦτον ἀκριδοῦντα τὴν μίμησιν ἅπαντα ὡς εἰκάσειν αὐτὰ ζῆν καὶ ἵστασθαι βούλεσθαι. Οἱ δὲ παρ' ἐκάτερα τοίχοι ὄρου πολυχρόοι πλατὶ περισκίπτονται, διαφόρων ἀνθῶν δοχοῦντες μορφᾶς ὠραϊζέσθαι. Ὑπερθεν δὲ τούτων κέσμος τις ἄλλος περιηθισμένος διαθίσει χρυσῶν, ὅφ' οὐ διαίργεσθαι τὰ κατώτερα τῶν ἄνω δοκαί· ὅν ἐκ χρυσοῦ ψηφίδων διαδέχεται τερπνότης ἄλλη, ἐνθρονον δεικνύσα τὸν τοῦ ἔργου δημιουργὸν ἀφροκράτορα καὶ τὴν σύζυγον Εὐδοκίαν, στολαῖς κεκοσμημένους βασιλικαῖς καὶ ταίνιουμένους τοῖς στέμμασιν. Οἱ δὲ κοινοὶ παῖδες ὡς ἀστέρες λαμπροὶ τοῦ ὄρου περίξ ἰστέρηνται, ταῖς βασιλείαις καὶ αὐτοὶ στολαῖς καὶ τοῖς στέμμασι καταγαλαζόμενοι. Ἄναι μὲν ἄρβυνοι τόμοις ἐπιπερόμενοι δείκνυνται τὰς θείας ἐντολάς, αἷς στοιχεῖν ἱπαιδεύοντο, περιέχοντας· τὸ δὲ θῆλυ γένος καὶ αὐτὸ βίβλους τινὰς κατέχον ὀρθῶν, νόμων θεῶν ἔχουσα περιόχην, βουλομένου δείξει τοῦ τεχνίτου τυχθὸν ὡς οὐ μόνον ἢ ἄρβυνον, ἀλλὰ καὶ ἡ θῆλεια τὰ ἱερὰ μεμύηται γράμματα καὶ τῆς θείας σοφίας οὐκ ἔστιν ἀμέτοχος, καὶ κἂν ὁ φυτοσπέρου τούτων οὐκ ἔσχεν ἐξ ἀρχῆς οἰκειῶς πρὸς γράμματα διὰ τὴν βεωτικὴν περιπέτειαν, ἀλλ' οὖν τοὺς οἰκειοὺς ἅπαντας βλαστοὺς ἐν μετοχῇ σοφίας πεποίηκε· τοῦτο δὲ, καὶ τῆς ἱστορίας διχα, διὰ τῆς γραφικῆς ἐβουλήθη τοῖς ὀρθῶσι σημαίνεσθαι. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ κάλλη τῶν τετραμερῶν τῶν τοίχων ἀχρι τῆς ὀροφῆς περιέχεται· αὐτὴ δὲ ἡ τοῦ ²⁷ τοιοῦτου κατένοος ὀροφῆς οὐκ ἀνεστηκυῖα πρὸς ὕψος ἐπαίρεται, ἀλλὰ τῶν τετραγώνων σχήματι τοῖς τοίχοις ἐγκάθηται. χρυσῶν δὲ ὄρου κατηγλασμένη καὶ στέλδουσα, κατὰ τὸ μεσαίτατον φέρουσα τὸν νικοποῖον σταυρὸν, ὄρου πρᾶσιον διαμορφούμενον, περὶ ὅν ὡς ἄστρα κατ' οὐρανὸν θεῶν ἐκλάμποντα αὐτὸν τε τὸν ἀοιδίμον βασιλεῖα καὶ μετὰ τῶν τέκνων πάντων τὴν σύνευσον, πρὸς τε θεὸν καὶ τὸ τοῦ σταυροῦ ζωοποῖον [P. 206] σημεῖον τὰς χεῖρας ἐπαίροντας, καὶ ταῦτο μόνον οὐχὶ βῶντας, ὅτι διὰ τοῦδε τοῦ νικοποῖου συμβόλου πᾶν ἀγαθὸν καὶ φίλον θεῶν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἡμέτερας βασιλείας διατέπραται καὶ κατάρθεται. Περιέχεται δὲ καὶ εὐχαριστία ἐγγράμματος παρὰ τε τῶν φασάντων ὑπὲρ τῶν τέκνων λεγομένη πρὸς τὸν θεὸν καὶ παρὰ τῶν τέκνων αὐθὺς ὑπὲρ τῶν γεννητόρων. Καὶ ἡ μὲν παρὰ τῶν γονέων οὕτως πως ἐπὶ λίξωσι ἔχουσα δείκνυται·

Εὐχαριστοῦμέν σοι, θεὲ θεαράργου καὶ βασιλεῦ.

A rium cunctaque fere excellenti pulchritudine **333** superans. Statim enim in pavimenti meditullio pavo, avis Medica, ex prælucida tessellulis lapidæ artificio effectus est, rotundissimo circulo ex Cario lapide inclusus, ex quo radii ejusdem lapidis in alium majorem circulum immeant (extraque cum etiam veluti quidam rivi sive fluvii ex Thesalico viridis coloris lapide ad quatuor ædis angulos funduntur), interiore sinu quatuor aquilas vario subtilique tessellato opere constringentes, tanta expressione sicque accurata rei imitatione ut illas vivere ac jam jamque volatum moliri conficias. Parietes utrinque crastis vitreis varii coloris conteguntur, sic nimirum ut diversis interstincti floribus iisque vernare videantur. Super eos ornatu **B** alius præfloridis auri compositione, quo inferiora a superioribus interstingui videntur. Sequitur alia venustas ex aureis tessellulis, imperatorem operis auctorem in throno sedentem uxoremque Eudociam, regis vestimentis amictos ac coronis redimitos, ostendens. Communes utriusque liberi, ceu stellæ pellucidæ circa domum depicti, Augustalibus et ipsi vestibus amicti coronisque ornati. Masculi libros ferunt divina continentes præcepta, quibus obsequi erudiebantur. Feminæ ipsæ quoque libros quosdam tenere conspiciuntur, in quibus divinarum legum argumenta descripta sunt. Voluit forte artifex indicare non solum masculos, sed et feminas sacris Litteris eruditas esse ac sapientiæ divinæ participes. Licet **334** enim ipse generis auctor caputque familiæ haud prorsus initio erga litteras propense animatus esset ob vitæ aliam aliamque sortem casusque difficiles, omnem tamen sobolem sapientia imbui curavit. Atque hoc, etiam tacente historia, per picturam voluit cernentibus conspicuum esse. Atque hæc decora in quatuor parietum lateribus ad tectum usque exhibentur. Tectum autem hujus cubiculi non in sublime sese porrigit, sed forma tetragona parietibus insidet, auro totum condecoratum ejusque fulgore micans. In medio crucis victorialis signum, vitro viridi efformatum. Circa crucem velut stellas in cælo effulgentes videbis, ipsum percelebrem imperatorem ac cum liberis omnibus ipsam conjugem, manus ad **D** Deum sustollentes ac crucis vivificum signum, et tantum non clamantes: *Per hoc victorialis signum, quidquid bonum Deoque acceptum, imperii nostri temporibus gestum est ac peractum.* Continetur verò etiam gratiarum actio litteris exarata, ex parentum persona pro liberis, exque liberorum rursus persona ad Deum dicta pro parentibus. Parentum gratiarum actio sic se ad verbum habere dignoscitur: *Gratias tibi agimus, Deus, omnem excedens bonitatem, et Rex regum, quod nos liberis stipasti agentibus gratias magnificentis mirabilium tuorum. Verum serva eos in voluntate tua, ne quis eorum quidquam transgrediatur mandatorum tuorum, 335* ut

VARIÆ LECTIONES.

²⁷ αὐτῇ δὲ τοῦ P.

et hoc nomine gratias agamus bonitāti tuæ. Filiorum rursus hæc vicissim enuntiat: *Gratias agimus tibi, Verbum Dei, quod ex paupertate Davidica parentem nostrum extraxisti eumque unxisti unctione Spiritus tui sancti. Verum serua eum manu tua, et eam quæ nos sustulit, illis pariter ac nobis præstans, ut et cæleste regnum tuum assequamur. Ac quidem dicti cubiculi fabricæ ac venustates istæ sunt.*

Πνεύματος. Ἀλλὰ φύλαξον αὐτὸν ἐπὶ⁹⁹ χειρὶ σου σὺν τῇ τεκοῦσῃ ἡμῶν, ἀξιών αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς καὶ τῆς ἐπουρανίου σου βασιλείας. Καὶ τὰ μὲν τοῦ εἰρημένου κοιτῶνος ἔργα καὶ κάλλη ἐν τούτοις περιγεγράφω.

90. Ejusdem manus ac consilii opus maximum illud triclinium in Marciani porticibus, quod et Pentacubiculum dicitur; quod et ipsum omnis generis pulchritudine atque decore primas tulit. Est ibi et cujus paulo ante meminimus, Pauli æthera pervolantis pulchrum elegansque oratorium; cui et martyris Barbaræ cohæret, quod a sapientissimo Leone illic conditum est. Sed et reliqua regia conclavia, quæ paulo plus ad orientem posita sunt quam aureum triclinium, superiorique basi locata, magis vero ad occidentem vergunt quam nova ecclesia; quorum longe alte expansus aer Aquilæ appellationem suscepit (in quo et Deiparæ pulcherrimum lepidissimisque oratorium sacellum), ejusdem imperatoris opera sunt, ejusmodi scilicet ut pretiosarum materialium sumptu et copia figurarumque novitate ac magnifici operis dispositione viri **336** magnificentiam elegantisque cultum ostendant. Quæ item magis ad occidentem vergunt habitacula pyramidalis figura, cujusmodi etiam est alterum Dei Verbi Matris oratorium, illo sumptus suppeditante atque auctore exstructa sunt, quæ plane structuræ magnificentia novæque artis elegantia inter alia multa primas obtineant. Infra quæ, in ipso quod vocant Monothiri ingressu, jucundissimum Joannis Theologi oratorium, quod una cum suda solique exposita et marmoribus strata ibi arca, quæ ad Pharum usque protenditur, idem exstruxit imperator, una etiam cum firmissimis ad ejus orientale latus positis ædibus, quarum altera thesaurophylacium est, altera vestiarium, amboque una cum jucunditate abunde securitatem promittunt. Pulcherrimum quoque atque maximum lucidissimumque regis balneum; phialæ (quam vocant) superjacens (nempe quæ a factionis Venetæ illic quondam stationem habentis lapidea phiala nomen adhuc retineat), ille ipse concinne edificavit; opus admirum pulchritudine præstans et jucunditate, corporisque valetudini conferens ejusque refectioni. Alterius vero factionis phiala (nempe Prasinæ) ad regis atrium ad orientem spectans sita erat. Dum vero divinum illic templum exstrueretur, alio translata est, factionumque

Ἀ τῶν βασιλευδόντων, διὰ περιδότησας ἡμῖν τέκνα εὐχαριστοῦντα τῇ μεγαλοπρεπεῖα τῶν θαυμασιῶν σου. Ἀλλὰ φύλαξον αὐτοὺς ἐν τῷ θελήματί σου, μὴ τις αὐτῶν παραδράμῃ τι τῶν σῶν ἐπιτολῶν, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ εὐχαριστώμεν τῇ σῇ ἀγαθότητι. Ἡ δὲ τῶν παιδῶν αὐτῶν ταῦτα διαγορεύουσα δεικνύται· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Ἄδῃ τοῦ Θεοῦ, διὰ ἐκ πτωχείας Δαυιτικῆς ἀνύψωσας τὸν πατέρα ἡμῶν, καὶ ἔχρισας αὐτὸν ἐπὶ⁹⁹ χρισματι τοῦ ἁγίου σου

4. Τῆς αὐτῆς δὲ χειρὸς καὶ γνώμης⁹⁹ ἔργον καὶ ὁ κατὰ τοὺς Μαρκιανοῦ περιδρόμους μέγιστος τρικλινος, καὶ Πεντακούδουκλον λεγόμενον, ὃ καὶ αὐτὸ παντοῦ κάλλους καὶ ὠραιότητος τὰ πρωτεῖα ἠνέγκατο· καθ' ὃ καὶ τὸ προμνημονευθὲν περικαλλὲς εὐκτήριον τοῦ αἰθεροδρόμου Παύλου, ᾧ καὶ τὸ τῆς μάρτυρος Βαρβάρας συνήνεται τὸ ὑπὸ τοῦ σοφώτατου Λέοντος δομηθὲν, τὴν Ἱδρυσιν κέκτηται. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἕτερα βασιλικὰ καταγῶγια, ἃ τοῦ χρυσοῦ τῶν τρικλινίων ἀνατολιχωτέραν καὶ μαλλον ὑπερκειμένην ἔχει τὴν Ἱδρυσιν, δυτικώτερα τῆς νέας τυγχάνοντα τῶν ἐκκλησιῶν, ὧν ἡ ἐπὶ πολὺ τὸ ἄερος πρὸς ὕψος ἐπέκτασις καὶ τὴν Ἄετος προσηγορίαν ἐδέξατο, ἐν ᾧ⁹¹ καὶ τὸ τῆς Θεοτόκου ὠραῖον καὶ πάντερπνον τῆς προσευχῆς ἐστὶν ἱερὸν, τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ἔργα τυγχάνουσιν, ἐκ τοῦ πολυτελοῦς καὶ ἀφθόνου τῶν τιμωμένων ὑλῶν καὶ τοῦ καινοπρεποῦς τῶν σχημάτων καὶ τῆς μεγαλοῦργου διαθέσεως τὸ μεγαλόφυχον καὶ φιλόκαλον τοῦ ἀνδρὸς ἀπεμφαίνοντα⁹⁹. Καὶ τὰ δυτικώτερα δὲ τούτων πυραμοειδῆ κατοικητήρια, καθὼς καὶ ἕτερον τῆς τοῦ Θεοῦ καὶ⁹⁹ λόγου Μητρὸς τυγχάνει εὐκτήριον, ἐκεῖνον χορηγὸν καὶ δημιουργὸν ἐπιγράφεται, τῷ περιττῷ τῆς κατασκευῆς καὶ καινοπρεπεῖα καθ' ἕτερον πολλῶν τῶν πρωτεῖων φερόμενα. [P. 207] Ἄν ἐστι κάτωθεν, κατ' αὐτὴν τὴν τῆς Μονοθύρου λεγομένης εἰσοδον, τὸ τερπνότερον Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου εὐκτήριον, ὃ καὶ αὐτὸ μετὰ τοῦ ἐκεῖθεν ἀρχομένου αἰθερίου καὶ ἡλιοβολουμένου μαρμαροστρώτου περιπάτου, τοῦ καὶ ἄχρι τοῦ Φάρου διήκοντος, ὃ αὐτὸς ἐτεκτήνατο βασιλεύς, μετὰ καὶ τῶν πρὸς ἀνατολὰς τούτου ἐδραιωμένων οἰκημάτων, ὧν τὸ μὲν θησαυροφυλακεῖόν ἐστι, τὸ δὲ χρηματίζει εἰς βετιτίριον· ἃ μετὰ τοῦ τέρποντος καὶ τὸ ἀσφαλὲς περιττῶς ἐκλήρωσαντο. Καὶ τὸ κάλλιστον δὲ καὶ μέγιστον καὶ φανότατον τῶν βασιλείων λουτρῶν, ὃ τῆς φιάλης λεγομένης ὑπέρκειται, ἥτις ἀπὸ τῆς ἐκεῖσε πρῶτον ἱσταμένης τοῦ τῶν Βενέτων μέρους λιθίνης φιάλης τὸ ὄνομα σώζει περιλειπόμενον, ἐκεῖνός ἐστιν ὃ ἐμμελῶς δομησάμενος, ἔργον κάλλους ὁμοῦ καὶ τρυφῆς καὶ σωματικῆς εὐετηρίας καὶ ἀναπαύσεως. Ἡ δὲ τοῦ ἑτέρου μέρους φιάλη, τῶν Πρασίνων, φημι, κατὰ τὴν πρὸς ἀνατολὰς τῶν βασιλείων αὐτὴν τὴν στάσιν ἐπέκτετο· ἥτις ἐν

VARIAE LECTIONES.

⁹⁹ ἐπὶ om. P. ⁹⁹ τῇ om. P. ⁹⁹ καὶ γνώμης] ἡ γνώμης A. ⁹⁹ οἷς A. ⁹⁹ ἐπεμφαίνοντα A. ⁹⁹ καὶ ἀπὸ λόγου om. P.

τῷ πτεῖσθαι τὸν ἐκείσε θεῖον ναὸν τῆς μεταθέσεως; **A** circa eas loco abolito cesarunt qui ad ipsas ludi fiebant.

Ἡ α'. Ἐκτὸς δὲ τῶν εἰρημένων τοῦ αὐτοῦ γενναίου βασιλέως ἔργον καὶ ὁ τῷ Μάγγανα λεγόμενος οἶκος βασιλικός, καὶ ὁ νέος οἶκος καλούμενος, οὗς ἀπὸ τοιαύτης προαιρέσεως κατασκευάσεν· Μὴ βουλόμενος γὰρ τὰ δημόσια χρήματα, ἀπερ οἱ ἐκ τοῦ ὑπάρχου φόροι γεννῶντες αὐξάνουσιν, εἰς οἰκείας καταναλίσκεν χρείας καὶ τῶν ἀνὰ πᾶν ἔτος ὑπ' αὐτοῦ κεκλημένων⁹¹ καὶ τοὺς ἐτέρων⁹² πόρους τὴν τοῦτων τράπεζαν ἡδύνειν ἢ συγκροτεῖν, τοὺς τοιούτους οἴκους ἐπεινήσατο, καὶ προσόδους ἐκ γεωργίας ἀπέταξεν ἐν αὐτοῖς ἱκανάς, ἀφ' ὧν ἡ βασιλικὴ πανδαισία αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' αὐτὸν ἀφθονοῦν καὶ δικαίαν τὴν χορηγίαν ἐμελλεν ἔχειν ἀεὶ. Καὶ τὰ ἐν ταῖς καλουμένοις δὲ Πηγαῖς βασιλικῆς μεταβολῆς ἔνεκα καταργηθῆναι καὶ ἐνδειατῆματα⁹³ ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἐκ βάθρων ἀνέστησεν, ἃ καὶ ναῶν καλλοναῖς κατακόσμησεν, ἐν οἷς ὁ τε τοῦ Ἁγίου προφήτου Ἡλίου τυγχάνει οἶκος σεπτὸς καὶ ὁ Ἐλισσαίου τοῦ ἐκείνου διαδόχου καὶ φοιτητοῦ, εἰ δὲ καὶ ὁ τοῦ πρώτως ἡμῶν εὐσεβῶς βασιλεύσαντος Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, καὶ ὁ τῶν νεοφανῶν μαρτύρων τῶν δύο καὶ τεσσαράκοντα, καὶ πρὸς τοῦτοις ἕτεροι δύο οἶκοι εὐκτήριοι εἰς ὄνομα καὶ δόξαν εὐσεβῶς δομηθέντες τῆς Θεομήτορος. Καὶ ἐν τοῖς τῆς Ἱερειᾶς δὲ παλατίου τοῦ αὐτοῦ προφήτου Ἡλιοῦ ἱερὸν εὐκτήριον ἔδομησατο, [P. 208] οὐδενὸς τῶν ἄλλων ἐν κάλλει καὶ ὠραιότητι κρινόμενον δεύτερον.

Ἡ β'. Ἐν δὲ ταῖς τοιαύταις κατὰ μεταφοίτησιν καὶ μεταβολῆν βασιλείαις διατριβαῖς καὶ δεξαμένην τυγχάνουσαν ὕδατος, μεγάλην τε καὶ εὐρύχωρον, ἔργον καὶ πόνημα τοῦ καλλύναντος βασιλέως; κατ' ἀρχῆς τὸ προᾶστειον, ὑπὸ δὲ τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου συγχωσθεῖσαν καὶ γεωθεῖσαν καὶ καταφυτεύειν δεξαμένην δένδρων τε καὶ λαχάνων, καθάπερ καὶ αἱ τῶν βασιλικῶν παλατίων οὐσαι ἐντὸς, ἢ τε πρὸ τῆς Μαγναύρας καὶ ἡ μεταξὺ τοῦ τε Ἰουστινιανοῦ τρικλίνου καὶ τοῦ τῆς Ἐκθέσεως, αἵτινες καὶ αὐταὶ ὕδωρ ἀφθονοῦν ἔχουσαι καὶ ἰχθύας πρὸς τέρψιν καὶ ἀγρὰν τῶν βασιλέων ἐκτρέφουσαι, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ἠπειρωθεῖσαι εἰς παραδείων κατασκευὴν ἐχρημάτισαν ὁ δὲ τὸ Στέφανον τὸν μαθηματικὸν τὴν γένεσιν τοῦ εἰρημένου βασιλέως πολυπραγμονήσαντα εἰπεῖν ἐξ ὕδατος αὐτὸν τελευτήσῃ. Διὰ τὴν τοιαύτην οὖν αἰτίαν καὶ τῆς ἐν Ἱερειᾷ κινστέρην εἰς παράδεισον ἡμεταμαθεῖσης, ἰδὼν τὸ χοῦριον ὁ ἀοιδίμος βασιλεὺς Βασίλειος πρὸς μὲν παραδείων καταφυτεύσεις τόπους κεκτημένον ἀποχωρῶντας καὶ ἱκανούς, ὑποσπανίζον δὲ ὕδατος ποτίμου καὶ καθαροῦ, αὐθις ἐκφορήσας τὸν χοῦν πολυχειρίᾳ τε καὶ σπουδῇ τὸν ὀρώμενον πρὸ ἄλλου λειμῶνα κομῶντα φυτοῖς εἰς τὸ ἀρχαῖον σχῆμα μετήγαγε, καὶ ἀντὶ παραδείσου δοχεῖον ἀπειργάσατο ὕδατος ἀφθόνου τε καὶ διαρκούς.

Ἡ γ'. Καὶ ταῦτα μὲν δεῖα κατὰ τὰς βασιλείας περιρχὰς φιλοπόνως ἔμα καὶ εὐσεβῶς ὁ ἀοιδίμος βασι-

VARLÆ LECTIONES.

⁹¹ καὶ τῶν — κεκλημένων om. A. ⁹² ἐτέρους A. ⁹³ διατῆματα A.

337 91. Præter jam dicta, ejusdem generosi imperatoris opus est reglia domus Mangana nuncupata, et Nova, quas eo consilio exstruxit: Noiens enim publicas opes, quas subditorum tributa conflarent atque augerent, in suos ipse usus, aliorumve, quos per annum invitaret, insumere, aliorumque labores horum mensis delicias præstare aut illas instruere, ejuscemodi domos excogitavit, sufficientesque illis reditus ex agrorum cultura assignavit, unde regius in cihos alimenta que omnis generis sumptus sibi que et successoribus in perpetuum affluens justaque æquitate sufficeretur. In Pegis quoque, quas vocant, regia mutationis causa diversoria ac habitacula idem imperator a fundamentis erexit sacrarumque ædium structuris exornavit. Inter eas est sancti prophetæ Eliæ venerabilis ædes, ejusque successoris et discipuli Elisæi; nec non ejus qui primus apud nos imperium pie administravit, Constantini Magni, novorumque martyrum quadraginta duorum. Præterea aliæ duæ ædes oratoriæ, in nomen et gloriam sanctæ Dei parentis religiose exstructæ. In Hiericæ quoque palatiis ejusdem prophetæ Eliæ oratorium construxit, quod nulli alii pulchritudine et elegantia secundum existimatur.

92. In illis mutatoriiis regis ædibus ac habitaculis erat cisterna **338** ad concipiendas aquas iugens ac patens, ejus qui initio suburbanum exornaverat imperatoris opus laborque: sed ab imperatore Heraclio terra ingesta obstructa fuerat atque obducta, arboribusque ac oleribus consita, haud secus ac quæ intra palatium erant, tum scilicet quæ ante Magnauram, tum quæ media inter Justiniani triclinium et Ectheleos; quas ipsas, cum aquas copiosas haberent piscesque alerent imperatorum deliciis, et ut illi piscatu sese oblectarent, idem imperator terra obrutas hortos et vivaria fecerat, ea scilicet ratione, quod Stephanus mathematicus ejus genituram rimando vitæ exitum ex aqua illi imminere dixerat. Ob eandem causam etiam cisternæ, quæ in Hiera in pomarium versa fuerat, ambitum inclytus Basilius imperator considerans, vidensque non deesse loca pomariis plantandis abunde idonea ac quantum par esset sufficientia, aquæ vero dulcis atque limpidæ penuria laborans, multorum rursus hominum opera ac diligentia, quod paulo ante pratum plantis vernians et arboribus conspicietur, in pristinum statum reduxit, ac pro pomario aquæ copiosæ satisque affluens conceptaculum fecit.

93. Et hæc quidem intra regia septa magnifice simul ac pie inclitus imperator exstruxit. Jam vero

extra regiam excurrat oratio, et ad reliqua deinceps, tum in urbe Byzantio tum circa eam exstruendis reficiendisque divinis ædibus, imperatoris opera procedat. Urbanam enim 339 infirmæque moræ plebeculam in Foro versantem, vitæque necessariis hærentem, eo quod nullum prope oratorium esset, salutis animi oblivisci perpendens, perpulchrum ac venerabile Dei Matri templum ad imbres arcendos hiemisque ac reliquas temporis pellendas injurias, salutis animæ delicias ac opem, in eo exstruxit. Aliud quoque gloriosissimæ Dei Genitricis in Chalcostrateis venerandi sacrique locali divinum templum humile ac luce destitutum animadvertens, exstructis hinc inde ad eam inferendam absidibus, lectoque altiori evecto fastigio, tum celsitate decorum conciliavit, tum lucis fulgoribus collustravit. Angelorum item principis divinum templum in Tzeri (quas vocant) humanissimæque circa illud ministerium et in pauperes subadministrationem, ille ipse sibi curæ esse voluit, tum scilicet templum splendidius instaurans, ac qua nunc pulchritudine visitur coaptans ac provehens; tum auscultis provenitibus, ne egenorum ministerio facultas decsset, prospiciens, ac in pauperes large suppeditans. Sacri quoque martyris ac archidiaconi Laurentii ædem maximam collapsam restituit, multa venustate impleus et gratia. Alias item sacras domos circiter centum circa urbem construxit, pauperibusque alendis ac hospitibus accipiendis partim novas excitavit, partim veteres plurimas instauravit; quibus scilicet ægri senesque curarentur atque monachi exercerentur.

340 94. Neque in urbe tantum religiose simul et magnifice ejusce generis opera præstabat, sed et extra eam parem diligentiam exhibebat. Ideoque apostoli et evangelistæ Joannis Theologi templum in Heblonio tempore quassatum collapsumque erigit, tum ornamentis decorans, tum fulcris adhibitis tutum a ruina in posterum præstans. Ad hæc etiam Illi viciniam Præcursoris ædem, ante annos plures dirutam et tantum parietinis conspicuam, egesta humo ruderibusque emundans, celerato quam maxime opere promptaque diligentia illustribus magnæque molis ejus generis ædibus parem fecit. Principis vero Apostolorum sacrum delubrum in Rbegio, idcirco quia proximam rnicam minabatur impervium, ipse diruens novo opere (sui perenne monumentum nullaque oblivione delendum) a fundamentis erexit. In Bathryal fluvii injecto a Justiniano ponte, Callinici martyris templum funditus dirutum priore splendidius exstruxit. In Steno item quod vocant, Euxini scilicet cervice, S. Phoræ ædem perquam venerabilem pie religiosoque abs se constructam, collectoque religiosissimorum monachorum cœtu ac loco structuris prædiisque abunde lucupletato, monasterium Deo auctore collectum

λεὺς ἐτεκτήνατο· ἐξεληθὲν δὲ τῶν βασιλείων ἤδη λοιπὸν ὁ λόγος, καὶ χωρεῖτω πρὸς τὰ ἐξῆς τῶν κατὰ τὴν βασιλεύουσαν ταύτην πόλιν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ἐν οἰκοδομαῖς τε καὶ ἀνοικοδομαῖς θεῶν οἰκῶν ἔργα τοῦ αὐτοκράτορος. Ὅρων γὰρ τὸν ἀστικὸν καὶ βάναισον ὄχλον τὸν κατὰ τὴν ἀγορὰν, ἡ ἄθρος προσαγορεύεται, διατρίβοντα καὶ προστετηκότα ταῖς χρεῖαις τοῦ βίου ἐν τῷ μὴ ἔχειν πλησίον οἶκον εὐκέρηρον τῆς ψυχικῆς ἐπιμελείας λήθην λαμβάνοντα, ναὶν περικαλλῆ καὶ σεβάσμιον τῆ θεομήτορι κατὰ τὴν ἀγορὰν εἰδείματο, ὡς ἂν καὶ ἑμῶν καὶ χειμῶνων εἰη τοῖς ὄχλοις ἀλίξημα καὶ ψυχικῆς σωτηρίας ἐντρούφημα καὶ βοήθημα. Καὶ τὸν ἕτερον δὲ τῆς πανυμνήτου θεοτόκου, τὸν ἐν τοῖς Καλκοπρατείοις θεῖον ναὶν τῆς πανσέπτου καὶ ἁγίας σοροῦ, ταπεινὸν ἰδῶν καὶ ἀφώτιστον, καὶ φωτοδόχας ἑκατέρωθεν ἀναστήσας ἀψίδας καὶ τὸ τέγος μεταωρίσας ὕψει ὑπερπειρίας κατηύγασεν καὶ μαρμαρυγαῖς φωτὸς κατηγάλασε. Τὸν δὲ τοῦ πρώτου τῶν ἀγγέλων ἐν τοῖς Τζήρου λεγομένοις [P. 209] θεῖον ναὶν καὶ τὴν περὶ αὐτὸν φιλόνηθρον εἰς τοὺς πένητας ὄπουργιαν καὶ χορηγίαν ἐκεῖνός ἐστιν ὁ περιποιησάμενος, καὶ τὸν τε ναὶν φαιδρῶνας καὶ εἰς τὸ νῦν ὀρώμενον κάλλος παριστήσας καὶ ἀγαθῶν, καὶ τὴν διακονίαν εἰς τὸ ἀνευδιὲς τῆ τῶν προσόδων ἐπαυξήσει καταστήσας, καὶ ἐπιθαψιλευσάμενος τὸν εἰς τοὺς πένητας ἔλεον. Καὶ τὸν ἐν Πουλχεριαναῖς ἐκ τοῦ ἱερομάρτυρος Λαυρεντίου μέγιστον ναὶν συμπτωθέντα ἀνίστησε, πολλῆς ἐμπλήσας ἐερπινότητος. Καὶ ἄλλους δὲ ἱεροῖς οἴκους ἀμφὶ τοῖς ἑκατὸν περὶ τὴν πόλιν ἀνίστησε, πτωχοτροφεία τε καὶ ξενῶνας ἐκαινούργησε, καὶ τῶν καλαιωθέντων κλειστά ἀνελέωσε, νοσοκομεῖα τε καὶ γηροκομεῖα καὶ μοναστήρια.

ἡδ'. Οὐ κατὰ τὴν πόλιν δὲ μόνον τὰ τοιαῦτα εὖν ἔργων θεοφιλῶς τε θεῖα καὶ φιλοτίμως εἰργάζετο, ἀλλὰ καὶ ταύτης ἐκτὸς τὴν ὁμοίαν ἐπαδεικνυτο ἐπιμέλειαν. Μεθ' ἧς καὶ τὸν τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ θεολόγου ἐν τῷ καλουμένῳ Ἐδδῶμῳ ναὶν ἑ τῷ χρόνῳ πονήσαντα καὶ καταβληθέντα ἀνίστησι, καλλοναῖς τε ὠρτίσας καὶ ὀχυρώμασι κατασφαλισάμενος. Ἐτι δὲ καὶ τὸν πλησιόχωρον αὐτοῦ τοῦ Ὑριδρῶμου οἶκον, πρὸ πάντων πολλῶν καταπτωθέντα χρόνων καὶ ἐρείπιον ἀντὶ ναοῦ χρηματίζοντα, περικαθαίρει μὲν τῆς ὕλης καὶ τῶν χωμάτων, ταχίστη δὲ οἰκοδομῆ ἑ καὶ ἐπιμελεῖα τῶν περιφανῶν καὶ μεγάλων ἰσον καθίστησι. Τὸ δὲ τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων τέμενος ἐν τῷ Ῥηγίῳ, διὰ τὴν ἀπειλουμένην πτώσειν ἄδατον τυγχάνον, αὐτὸς καθελὼν καὶ ἐκ βάρων καινούργησας εἰδείματο εἰ; μνήμην αὐτοῦ διηνεχῆ τε καὶ ἀνεπίληστον. Ἐν δὲ ταῖς τοῦ Βαθύρου ἑ ποταμοῦ ὑπερκαίμεναις Ἰουστινιανοῦ γεφύραις Καλλινίκου τοῦ μάρτυρος ἡδερσμένον ναὶν τοῦ προτέρου κρείττονα ἤγειρεν. Ἐν δὲ τῷ καλουμένῳ τούτῳ Στανῷ, τὸν ἀχένα τοῦ Εὐξείνου φημι, τὸν τοῦ ἁγίου Φωκῆ πάνσεπρον οἶκον θεαρέτως τε καὶ θεοφιλῶς δεμησάμενος, καὶ σύστημα τῶν μοναχῶν εὐλαδῶν συναθροῖσας, κτίσασσι τε καὶ κτί-

VARIÆ LECTIONES.

ἑ φωτοδόχους? ἑ ναῖν A. ἑ συνδρομῆ A. ἑ Βαθύρου A.

μασι τὴν εὐκρίαν καταπλουτίασα, μόνῃ θεοσύλλεκτον καὶ ἱερέων ψυχῶν ἀπειργάσατο. Ἐπὶ τούτοις ἅπασιν τὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ ἱερὸν οἶκον ἐν τῷ Σωθενίῳ, ἐκ μακρῶν διαρρύνετα χρόνων καὶ πλείστοις ὀλέσασα βήγμασι καὶ ἤδη ἵπρὸς γόνυ κλιθέντα σχεδὸν καὶ τὸ πολὺ τῆς περι αὐτὸν εὐπρεπέως ἀπεβαλόντα, [P. 210] τῶν πτωμάτων τε διανίστησι καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἀκμὴν ἀνακαλεσόμενος ἁραιότητος ἀπόσης ἔδειξεν ἐμπλεων. Καὶ περὶ μὲν ἱεροῦ οἴκου καὶ τὴν τούτων ἐπιμέλειαν καὶ δόρθωσιν, ἀφ' ὧν μάλιστα ἡ περι τὸ θεῖον οὐσίτης χαρακτηρίζεται, τοιοῦτος ὁ ἐν βασιλευσὶν βασιλεὺς ἦν

Ἡς. Εἰδὼς δὲ ὅτι ἐπ' οὐδὲν τοσούτων ἔσον ἐπὶ σωτηρίᾳ ψυχῶν ὁ θεὸς ἐπευφραίνεται, καὶ ὅτι ὁ ἐξέτων ἔξιον ἐξ ἀναξίου ὧς ἰσθμῶν χρηματίζει Χριστοῦ, οὐδὲ περὶ τὸ ἀποστολικὸν τοῦτο ἔργον ἀμαλή; ἐφάνη καὶ ῥάθυμος, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος ἀπερίτμητόν τε καὶ σκληροκάριον, τὸ ἔσον ἐπ' αὐτῷ, εἰς τὴν ὑποταγὴν σαγηνεύει Χριστοῦ. Κελύσεας γὰρ αὐτοῦς τῆς οἰκείας ὀρηκαίας τὰς ἀποδείξεις κομίζοντας εἰς διαλέξεις χωρεῖν καὶ ἡ δεικνύναι τὰ κατ' αὐτοῦς ἰσχυρὰ τε καὶ ἀναντιρρήτα, ἡ πειθομένους ὅτι κεφάλαιον τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ὁ Χριστὸς ἦν καὶ ὅτι σκιά; τύπον εἶχεν ὁ νόμος, ἡ τῆ ἐπιλάμψει τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ὁ διασκέδάζεται, προσερχεσθαι τῆ τοῦ Κυρίου διδασκαλία καὶ βαπτίζεσθαι, προσθεῖ; δὲ καὶ ἀξιωματικῶν τοῖς προσερχομένοις διανομὰς καὶ τοῦ βάρους τῶν προτέρων ἀκαλλάξας φόρων καὶ ἐπιτίμους ἐξ ἀτίμων ποιεῖν καταπαγγειλῆμενος, πολλοὺς τοῦ ἐπιχειμένου καλύμματος ἡ τῆς πωρώσεως ἡλευθέρωσε καὶ πρὸς πίστιν εἰλκυσε τοῦ Χριστοῦ, εἰ καὶ πάλιν οἱ πλείους μετὰ τὴν ἐκ τοῦ βίου τοῦ βασιλέως ἐπαναχώρησιν πρὸς τὸν οἰκεῖον ὡς κύνας ὑπέστρεψαν ἐμετόν. Ἀλλὰ καὶ ἐκαίνου, μᾶλλον δὲ τινες ἐκαίνων, ὡς Αἰθίοπας ἐμεναν ἀμετάβλητοι, ἀλλ' ὁ γὰρ φιλόθεος βασιλεὺς ἐντελεῖς τοῦ ἔργου τοὺς μισθοὺς ἕνεκα τῆς σπουδῆς παρὰ θεοῦ ἀπολήψεσθα; ἡ ἐμύλλεν.

Ἡς. Ὀσπύτω; δὲ καὶ περὶ τὸ Βουλγάρων γένος; εὐρίσκειται διαγεγονώς. Τὸ γὰρ τοιοῦτον ἔθνος, εἰ καὶ πρὸ τούτου τὴν πρὸς εὐσέθειαν μεταβολὴν εἰσδέξασθαι ἔδειξε καὶ πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν μεταλεῖν, ἀλλ' ὅμως ἀπαιγῆς ἦν ἐτι πρὸς τὸ καλὸν καὶ ἀνιδρυτόν, ὡς ὅπδ ἀνέμου φύλλα ῥαβδίως σαλευόμενον καὶ μετακινούμενον. Ἀλλὰ ταῖς τοῦ βασιλέως συχναῖς παραινέσεσι καὶ ταῖς λαμπραῖς δεξιώσεσιν, ἐτι δὲ καὶ ταῖς μεγαλοψύχοις φιλοτιμίαις τε καὶ δωρεαῖς, ἀρχιεπίσκοπόν τε κλιθεσθαι καταδέξασθαι καὶ ἐπισκόπους καταπακνωθῆναι τὴν χώραν ἀνέχεται καὶ διὰ τὰ τοῦτων διὰ τὴν ἑξ ὀρέων τε καὶ τῶν σπηλαίων τῆς γῆς μετακληθέντων καὶ ἐκαίτοι παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντων, τῶν εὐσεβῶν μοναστῶν, τὰ τε πατρῶα ἡθῆ καταλιπέσθαι καὶ ὀλόκληρον τῷ Χριστῷ σαγηνεύεται.

¹ Jerem. xv, 19.

VARIAE LECTIONES.

¹ ἡθῆ om. P. ² μὲν] δὲ P. ³ ἐπ' om. P. ⁴ ὁ om. P. ⁵ ὡς] εἰς P. ⁶ ὑπ' AP. ⁷ φωτὸς om. A. ⁸ δι-
θαχῆ A. ⁹ ἐπι:καλύμματος P. ¹⁰ ἐκ om. P. ¹¹ λήψεσθαι P. ¹² τὸ om. P. ¹³ τε om. P.

animorumque officinam medicam fecit. Ad hæc omnia cœlestis militiæ principis Michaelis in Sosthenio sacram ædem, longa vetustate collabentem multisque **341** hiatibus fatiscentem ac in genua pene proruentem, decoris flore magna parte deperdito, e ruinis ereptam pristinaeque vigori restitutam omni venustate gratiaque implevit. Sic itaque orga sacras ædes earumque curam et reparationem (quibus potissimum pietas in Deum atque sanctitas designatur) inter imperatores inclytæ memoriæ sese Basilius habuit.

95. Videns autem nulla re sic Deum delectari ut animorum salute eumque qui dignum ab indigno educat Christi os nuncupari ^k, neque apostolicum opus hoc sibi negligendum segnitius habendum putavit. Sed ante omnia Judæorum gentem incircumcisam et duro corde ac cervice, quod in ipso fuit, in Christi obsequium verbi sagena irretiit. Jubens enim suæ religionis argumentis allatis disputationis aleam experiri, ac vel sua firma ostendere et quibus contradici non possit, aut persuasos Christum legis caput esse ac prophetarum, et legem umbræ typum prætulisse, quæ solis radiis ingruentibus dissipatur, ad Domini doctrinam accedere ac baptismum suscipere, propositis etiam præmiis ac honoribus his qui se Christo adjunxerint, priorumque vectigalium onere levaturum pollicitus atque ex obscura fece nobiles ac honoratos facturum, multos ablato, quod impositum habent, excitaus velamine ad Christi **342** fidem attraxit, quanquam plerique rursum, post imperatorem e vivis exemptum, ad vomitum suum ut canes reversi sunt. Tametsi vero illi (seu potius illorum pars aliqua), velut Æthiopes, errorem baud mutarunt, religiosissimus tamen imperator integram a Deo operis mercedem, ejus molitionis causa percepturus erat.

96. Similiter vero se etiam erga Bulgarns gessit. Ea enim gens etsi antea ad pietatem transiisse visa fuerat et Christianorum ritus recepisse, adhuc tamen in bono instabilis ac quasi volatica erat, velut folium quod facile levi aura quatitur atque movetur. Crebris tamen imperatoris hortamentis splendidisque acceptionibus ac cultu, nec non magnificis largitionibus ac muneribus, archiepiscopum recipere suadetur, nec plures in provincia creati episcopus iisque constipari abnuit. Horum opera, eorumque quos ex montibus et cavernis terræ religiosissimos monachos imperator acciverat inque eam messem destinarat, avitus moribus valore jusis in Christi sagenam, quidquid Bulgaricæ gentis est, concessit.

97. Præterea genti Russorum nescienti mansuetescere ullive cedere atque a Dei sensu ac pietate remotissimæ, auri argentique ac sericarum vestium affluentis largitione in cœdus pertractæ, initisque cum ea induciis **343** ac pace firmata, divini quoque baptismatis participes fieri persuasit, ac archiepiscopum ab Ignatio patriarcha ordinatum ut suscipere effectit. Is ad dictæ gentis provinciam cum venisset, ex tali eventu illustri facinore illius sibi animos faciles reddidit. Gentis enim princeps, subditæ plebis coacto cœtu, cum senatoribus suis ac proceribus præsidebat: qui et falsæ religioni ob longam consuetudinem proclivius reliquis adhærebant. Deque sua ac Christianorum fide deliberantibus, in conventum vocatur qui ad eos recens episcopus venerat; ac quænam ipse profiteretur eosque docturus esset, ex illo sciscitabantur. Eo sacrum divini evangelii librum protendente, ac quædam Salvatoris nostri miracula Dei que in Veteri Testamento prodigia exponente, statim Russi subdiderunt: *Nisi nos etiam ejusmodi aliquid viderimus, ac potissimum quale in trium puerorum camino accidisse dicis, nullam prorsus tibi fidem habebimus, nec tuis verbis animum auresque nostras ultra accommodabimus.* Præsul vero de illius promissionis veritate fretus, qui ait: *Si quid petieritis in nomine meo, accipietis; et: Qui credit in me, opera quæ ego facio, et ille faciet, et majora his faciet*¹, tum nimirum cum non ostentationis causa sed ad salutem animarum hæc quæ sunt, sunt futura, ait ad eos: **344** *Etsi non licet Dominum Deum tentare, si tamen ex animo statuistis ad Deum accedere, quod libuerit, hoc et petite; omninoque Deus præstabit propter fidem vestram, etsi nos despicibiles et minimi sumus*². Petiere ipsum fidei Christianæ librum (divinum scilicet sacrumque Evangelium) in rogam injici ab eis accensum, ac siquidem librum nihil flamma læserit aut exusserit, ad Deum accessuros, qui ab illo prædicaretur. Quibus sic dictis, ac sacerdote oculos ac manus ad Deum levante, atque dicente: *Clarifica nomen sancti tui, Jesu Christe Deus noster, etiamnum in oculis gentis hujus universæ*³, sancti Evangelii liber in rogam ignis conjectus est. Nec paucis decursis horis, ac rogo exinde extincto, inventum est sacrum volumen illæsum nec edacis flammæ vi ulla violatum, nulla ejus ab igne noxa aut diminutione, ut ne sumbriæ quidem librum claudentes ullam aut corruptionem aut labem senserint. Quo viso barbari, ac miraculi magnitudine in stuporem acti, omni sublata hæsitatioe baptismum intingi cœperunt.

[P. 212] καὶ ἀλώθητον καὶ μηδεμίαν ὑπὸ τοῦ πυρὸς δεξάμενον λύμην ἢ μείωσιν, ὡς μηδὲ τῶν ἐν τοῖς κλειδώμασι τῆς βίβλου κροσσῶν τὴν οὐρανὸν ὑπομεινάντων φθορὰν ἢ ἀλλοίωσιν. Ὅπερ ἰδόντες οἱ βάρβαροι, καὶ τῷ μεγέθει καταπλαγέντες τοῦ θαύματος, ἀνενοήτως βαπτίζεσθαι ἤρξαντο.

¹ Joan. xiv, 14, 12. ² Deut. vi, 16. ³ Joan. xii, 28.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ Ῥῶς A. ¹¹ τὴν om. P. ¹² ἐπαγγελίας A. ¹³ τοῦ om. P. ¹⁴ εὐθὺς ἐξέθαν A. ¹⁵ τὸ om. P. ¹⁶ ἡμῶν A. ¹⁷ τὸν om. A.

13. Ἄλλὰ καὶ τὸ τῶν Ῥῶς ¹⁰ ἔθνος, δυσμαχῶταρ τε καὶ ἀθεώτατον ἔν χροσῶ τε καὶ ἀργύρου καὶ σερικῶν περιδημάτων ἰκαναῖς ἐπιδόσεων εἰς συμβάσεις ἐφελκυσάμενος, καὶ σπονδὰς πρὸς αὐτοὺς σπεισάμενος εἰρηνικὰς, ἐν μετοχῇ γενέσθαι καὶ τοῦ σωτηριώδους βαπτίσματος ἐπεισε καὶ ἀρχιεπίσκοπον παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἰγνατίου τὴν ¹¹ χειροτονίαν δεξάμενον δέξασθαι παρεσκεύασεν, ὃς κατὰ τὴν τοῦ εἰρημένου ἔθνους χώραν παραγενοῦς ἀπὸ τοιαύτης πρᾶξεως εὐπαράδεκτος τῷ ἔθνει γεγένηται. Τοῦ γὰρ ἀρχόντος τοῦ τοιοῦτου γένους σύλλογον τοῦ ὑπάρχου ποιησαμένου [P. 211] καὶ μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν γερόντων προκαθεσθέντος, οἱ τῶν ἄλλων μέλλον τῇ δεῖσθαι μονίᾳ διὰ τὴν μακρὰν συνθήειαν προστετηχότες ἐτύχχανον, καὶ σκοποῦμένων περὶ τε τῆς οικείας καὶ τῶν Χριστιανῶν πίστεως, εἰσκαλεῖται ὁ ἄρει πρὸς αὐτοὺς φοιτήσας ἀρχιερεῖς, καὶ τίνα τὰ παρ' αὐτοῦ καταγγελλόμενα καὶ αὐτοὺς διδάσκεισθαι μέλλοντα ἐπυνθάνετο. Τοῦ δὲ τὴν ἱεράν τοῦ θεοῦ Εὐαγγελίου βίβλον προτείναντος, καὶ τίνα τῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ θαυμάτων αὐτοῖς ἀπαγγελλαντος ¹², καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ¹³ Θεοῦ τερατουργηθέντων κατὰ τὴν παλαιὰν τὴν ἱστορίαν αὐτοῖς ἀναπτύξαντος. *Εἰ μὴ τι τῶν ὁμοίων, ἔφασαν εὐθὺς ¹⁴ οἱ Ῥῶς, καὶ ἡμεῖς θεασόμεθα, καὶ μάλιστα ὅλον τὸ ¹⁵ ἐν τῇ καμίνῳ τῶν τριῶν λέγεισ παίδων, οὐκ ἂν σοι ὅλως πιστεύσωμεν, οὐδὲ τὰς ἀκοὰς ἡμῶν ἔτι τοῖς ὑπὸ σοῦ λεγομένοις ὑπόσχωμεν.* Ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ τῷ ἀψευθεῖ τοῦ εἰπόντος, ὅτι *Ὁ ἐὰν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματι μου, λήψετεσθε* καὶ, ὅτι *Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κακεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει*, ὅταν οὐ πρὸς ἐπιβείησιν, ἀλλὰ πρὸς σωτηρίαν ψυχῶν μέλλει γίνεσθαι τὰ γινόμενα, ἔφη πρὸς αὐτοὺς. *Εἰ καὶ μὴ ἔξεστιν ἐκπειράζειν Κύριον τὸν Θεόν, ἀλλ' ὁμῶς εἰ ἐκ ψυχῆς διεγνώκατε προσελθεῖν τῷ Θεῷ, αἰτήσασθε ὅπερ καὶ βούλεσθε, καὶ ποιήσει τούτο πάντως διὰ τὴν πίστιν ὑμῶν* ¹⁶ ὁ Θεὸς, καὶ ἡμεῖς ὁμῶς εὐτελεῖς καὶ ἐλάχιστοι. Οἱ δὲ ἤτησαντο αὐτὸ τὸ τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν βιβλίον, ἦτοι τὸ θεῖον καὶ ἱερόν Εὐαγγέλιον, ἐν τῇ ὑπ' αὐτῶν ἀναφθεῖση ἐμβληθῆναι πυρκαϊᾷ καὶ εἰ ἀβλαβὲς τηρηθῆι καὶ ἀκαυστον, προσελθεῖν τῷ παρ' αὐτοῦ κηρυσσόμενῳ Θεῷ. Τηθέντων δὲ τούτων, καὶ τοῦ ἱερέως πρὸς τὸν ¹⁷ Θεὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας ἐπάραντος, καὶ εἰπόντος, ὅτι *Ἀδξασόν σου τὸ ἅγιον δρομα, Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ νῦν ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ ἔθνους τούτου παντός, ἐβρίφη εἰς τὴν καμίνον τοῦ πυρὸς ἢ τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου βίβλος.* Ὁρῶν δὲ διεληλυθειῶν ἰκανῶν, εἶτα τῆς καμίνου κατασβεθείσης, εὐρήθη τὸ ἱερόν πυκτὸν διαμαρῖαν ἀπαθὲς

17. Οὕτως οὖν των τοιούτων ἔργων ἐν τοῖς χρόνοις Α τῆς βασιλείας τοῦ συνοῦ βασιλέως ¹¹ Βασιλείου καταπραττομένων, καὶ δεξιῶς κατὰ νοῦν τῶν ¹² πραγμάτων χειροῦντων αὐτῷ, καὶ τοῦ καθ' ἡμέραν θάλλοντος βίου, καὶ εὐθυμίας χορευούσης περὶ τὴν πόλιν καὶ τὰ ¹³ βασίλεια, καὶ γαλήνης ἠπλωμένης ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν νῆσον ¹⁴ καὶ ἡπειρον, ἐξαίφνης λαλαψ καὶ ζάλη καὶ καταγίγς συμφορῶν τοῖς ἀνακτόροις ἐκώμασε, κοπετὸς καὶ θρήνος καὶ Ἰλίδς λυπηρῶν καὶ τραγῳδία θλιβερῶν ἐχόρευσε ¹⁵ περὶ τὴν βασίλεια. Ὁ γὰρ φιλιταὸς καὶ πρωτότοκος υἱὸς τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ ἐν αὐτῷ τῷ ἔθνει τῆς ἡλικίας, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος, ἐν τῷ πρὸς ζῆλον ἀρχεσθαι τρέχειν τῆς πατριῆς γενναϊότητος, ὄξεια ¹⁶ νόσῳ περιπεσὼν καὶ ἐπὶ ὀλίγαις ἡμέραις τῷ πυρετῷ καυσθεὶς, πᾶσαν τὴν ζωτικὴν ἰκμάδα τοῦ παρὰ φύσιν λάθρου πυρὸς συντόμως ἐκδαπανήσαντος, τὸν βίον ἐξέλιπε, πένθος ἀμύθητον καταλιπὼν τῷ πατρί. Πλὴν ἐπὶ λόγῳ κρατεῖν ὀφείλει τῶν ἀλόγων παθῶν ὁ πεπαιδευμένος ἀνὴρ, καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ὢν καὶ θνητὸς ἤδει καὶ τὸν υἱὸν ἔχων ὁμοίως θνητὸν, καὶ διὰ τοῦτο τὸ πέρα τοῦ μετρίου τὸ συμβᾶν ἀποδύρεσθαι ὡς ἀγεννὲς τε καὶ ἀνανδρον τῇ γυναικωνίτιδι διέβη; ἄετον ἐγένετο ἑαυτοῦ, καὶ τὴν εὐχάριστον τοῦ γενναίου Ἰωὴ φωνὴν ἀνεφθέγγετο, Ὁ Κύριος ἔδωκεν, εἰπὼν, ὁ Κύριος αὐθις ἀφείλατο ¹⁷. Ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ γέγονεν. Εἰη αὐτοῦ εὐλογημένον τὸ ὄνομα. Καὶ, *Τι, φησί, θαυμαστόν, εἰ ὁ θεὸς πάλιν ἀπέληγεν, ὡς ἐβούλευεν* ¹⁸, ὑπερδύωκεν; Καὶ μᾶλλον εἰς παραμυθίαν τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν γεγονῶς ἦν ἐπὶ τῶν συνήθων αὐθις, πρῶστάμενος ὄρφανῶν, χήραις ἐπικουρῶν, χορηγῶν στρατιώταις καὶ πένθησιν, ἀδικουμένοις ἐπαμύνων, καὶ τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον ἡδέως καὶ εὐμενῶς ἀκροῦμενος, τὰ λυσιστελῆ καὶ σωτήρια καὶ τὴν ἀνω βασιλείαν προξενούντα ἐξηγουμένων καὶ ὑποτιθεμένων αὐτῷ.

18. Ἐπει δὲ εἰώθεσι πολλάκις οἱ καθεστηκότες ἐπὶ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν διοικήσεων, τὴν εὐνοίαν θεῶν ὑπεμφαίνειν ἐθέλοντες, [P. 213] τάχα δὲ καὶ μονιμώτερον ἐντεῦθεν οἰόμενοι τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῖς καταστήσασθαι, ὑποτιθέναι τὰ ¹⁹ πρὸς ἀδύησιν τῶν εἰσφορῶν καὶ τὸν τῶν προσδῶν συνταλοῦντα πλεονασμὸν, ὑπέμνησέ ποτε καὶ τῷ γενναίῳ τούτῳ βασιλεῖ ἀπὸ τιαυτῆς γνώμης ὁ θνὸς τοῦ γενικοῦ τὸ τρυκαῦτα ²⁰ διεῖπαι ἀρχὴν ἀποσταλῆναι εἰς τὰ ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐξουσίαν ἄπαντα θέματα ²¹ τοὺς λεγομένους ἐπόπτας τούτους καὶ ἐξισωτάς, ὡς ἄν, φησί, τοὺς ἀγρούς καὶ τὰ χωρία, ὧν ὁ χρόνος τοὺς δισπότας δεκά τρια περιπέτεται τοῖς οἰκείοις ἐπέκλυσε βεῦμασι, πρὸς ἑτέρου; διδῶνται καὶ πρόσθεον ἐντεῦθεν οὐχὶ μικρὰν τῷ ταμίῳ τῷ βασιλικῷ προσπορίσωσιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποδέχεται προσποιησάμενος τὴν ὑπόμνησιν, ἐκλίξασθαι καὶ εὐτερεῖσαι καὶ αὐτῷ προσ-

¹⁰ Job 1, 21

VARIE LECTIONES.

¹¹ βασιλέως om. A. ¹² τῶν om. P. ¹³ τὰ om. P. ¹⁴ νῆσον om. A. ¹⁵ ἐχόρευσε P. ¹⁶ ὄξεια P. ¹⁷ ἀφείλατο A. ¹⁸ ἐβέλευεν A. ¹⁹ τὴ P. ²⁰ ἴπαντα τὰ θ. AP.

jubet qui istud muneris probe expleturi essent. Tum genicus adlustrato diligenti examine solertique cura, et ut optimum illi videbatur, optimis delectis maximeque ingenuis, eorumque relatis nominibus, haud levi dignus vituperio visus est acriusque objurgatus, quod ejusce generis ac probitatis **347** viros ad munus istud proponeret. Cumque diceret inter cives ac tota republica se nullos meliores habere, intulit imperator: *Tanti apud me ejus muneris functio est, ut et ipse, si liceret, ad eam profecturus essem. Quia tamen, ut probe novi, nec satis. sorte decorum videtur nec possibile, necessario in duobus reipublice magistris, tempore et experientia multisque per longam aetatem civilium magistratum functionibus exercitatis, sinceræque in eis de explorata virtutis probatis, spem colloco, remque ab illis probe exsequendam confido. Tu ergo ipse valens ejus illis provinciarum utilitatem meamque voluntatem nuntiato; ac dum in omnium induxerint ut proficiantur, placet et mihi, assensumque consilio præbeo.* Viros, ut audiere, stupor subit, seniumque supplicationis loco ac longos pro re publica exantlatos labores atque sudores ostendentes ejusque functionis calicem ab eis transferri exorabant. Necessario itaque, qui missus fuerat, re infecta reversus magistrorum responsa hæc imperatori retulit. Tum imperator his auditis: *Cum fieri non posse videatur ut ego exeam (atque etiam dicatur) illustrissimique magistri munus defugiant, ac qui illi functioni par videatur, alius nemo suppetat, placet suggestionem indiscussam ac cassam manere. Præstat enim, inquit, nonnullos ex fisci provinciis reque privata non bene lucrari, quam ut **348** male quisquam damno afficiatur ullave graviore injuria vexetur aut opprimatur. Eoque consilio, quandiu ille rerum potitus est, omnis omnium Romanæ dittonis provinciarum populus ininspectus (ut ita dicam) ac inæxæquatus (i. e. non censitus) mansit, ac si mavis dicere. liber et ab exactionibus immunis; prædiazque et agri in pauperum vicinorum usum cesserunt. Talis scilicet princeps optimus erga omnes subditos erat, ac præcipue erga rusticanam plebeculam paternam sollicitudinem ac curam exhibebat.*

τοῖς γειτοῦσιν τῶν πενήτων προκειμένοις εἰς ἀπόλαυσιν. Τοιοῦτος ἦν ³⁴⁷ περὶ πάντων τὸ ὑπήκοον, μάλιστα ³⁴⁸ δὲ τὸν δῆλον τὸν ἀγορῆστον, πατρικὴν ἐπιτεκνύμενος κηδεμονίαν καὶ πρόνοιαν ἢ ἀγαθὸς βασιλεὺς.

100. Verum rursus etiam invidentia procellam aliam atque turbinem in regia excitavit, ipsam in se ipsam patrum conturbans ac concitans. Cum enim jam dulcissimus imperatoris filius Constantinus vitam cum morte commutasset, isque in alteram prolem Leonem amoris vim convertisset spemque in eo lætaret, haud placide sult invidum dæmonium genus, leves placidosque, religiososque simul ac rite compositos, ut par est, illius mores

Α ἀγαγεῖν τοὺς ὀφειλοτάς· τὸ ἔργον ἐπιτελεῖσαι καλῶς προετρέψατο. Σκεψάμενος δὲ καὶ φροντισίας ὁ γενικὸς, καὶ ὡς ἔδοκει κάλλιστα τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενος, καὶ τὰς τῶν ἐκλεγέντων κλήσεις εἰσαγαγὼν πρὸς αὐτὸν, πολλῆς ἐνομισθῆς μέμφεω; ἀξίος καὶ σφοδρῶτερος ὑπεβλήθη ἐνεῖδιαιμοις, εἰ τοιοῦτος; εἰς τὸ τοιοῦτον ἔργον προβάλλεται. Ταῦτα δὲ μὴ ἔχειν ἐν τοῖς πολιτευομένοις κρείττονας. λέγοντος, ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνατο, ὅτι Πῦρ' ἔμοι τοιοῦτον τὸ τῆς προκειμένης διακορίας ἔργον κλίνεται ὥστε, εἴπερ εἶδόν τε ἦν, αὐτὸν ἐμὲ πρὸς τῆν τοῦτων διοίκησιν ἐξελεῖν ³⁴⁷. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο οἶδον ὅτι δοκεῖ τυχεῖν ἀπραγῆς καὶ ἀδύνατον, ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τοῖς δυνάστησι τῆς πολιτείας μαγιστροῖς, οἱ καὶ χρόνῳ καὶ πείρᾳ καὶ ταῖς πολλαῖς ἐν τῷ μακρῷ βίῳ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν διοικήσεσιν, ἐν αἷς ἐξητάσθησαν, ἀκλιβήλων καὶ καθαρῶν τῆς ἀρετῆς ἐξετηρόχασιν τὸ δοκίμιον, τὰς ἐλπιδὰς ἀποσίλευσεν ³⁴⁸, καὶ τῆν διακορίαν ὑπὸ τοῦτων ἀνυπόστηναι δεδόντως θαρβῶ. Ἀπελθὼν οὖν, φησὶν, αὐτὸς σὺν τοῦτοις ἀπῆγγειλον τὸ τῆς διακορίας ἐπιφωρῆδες καὶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν. Καὶ βουλομένων αὐτῶν ἐξελεῖν ἐπευδοκῶ καὶ αὐτὸς καὶ ἐπισφραγίσω τὸ βούλευμα. Ὡς δὲ ἀκούσαντες οἱ ἄνδρες ἦλθον εἰς ἐκκλησίαν, καὶ τὸ γῆρας ἀνὸρ ἰκετηρίας καὶ τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ τοῦ κοινῶν καμάτων καὶ πόνων αὐτῶν ³⁴⁹ προβαλλόμενοι παρενεχθῆναι τὸ τῆς τοιαύτης διακορίας ποτήριον ἐξ αὐτῶν καθικέτατον, ἐξ ἀνάγκης ὑπέστρεψεν ἀπραγῆς ὁ πεμφθεὶς, καὶ τῷ βρασιλεὶ τὰ παρὰ τῶν μαγιστρῶν ἀπήγγειλεν. Ἐπερ ἀκούσας εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι Εἰ τὸ ἐμὲ ἐξελεῖν δοκεῖτε καὶ λέγεται εἶναι ἀδύνατον, παραιτοῦνται δὲ τῆν ὑπουργίαν καὶ οἱ λαμπρότατοι μαγιστροῖ, οὐδένα ἔχων τοῦ πράγματος διοικητὴν ἀξιοχρεῶν καταλιφθῆναι τὸ ὑποβαλλόμενον βούλευμα ἀνεπίσκοπτον καὶ ἀδιερεύνητον. Κρεῖττον γάρ, φησὶ, παρακερδαίνειν τινὰς ἀπὸ τῶν ἐμῶν οὐ καλῶς ἢ κακῶς ὑποκείσθαι [P. 214] τίνα ζημιώσθαι κακῶ καὶ ἐπιτριβούσθαι αὐτὸν συμφορᾷ. Καὶ ἐπὶ τοῦτω τὸν ἄπαντα χρόνον τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ ἔμεινεν ἀνεπίσκοπος, ὡς ³⁵⁰ ἂν τις εἴποι, καὶ ἀνεξίσωτος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐλεύθερός τε καὶ ἀδιάπρακτος ³⁵¹, ὁ ὑπὸ τῆν Ῥωμαϊκὴν ἐξουσίαν ἄπας τῶν ὄλων θεμάτων λαδὸς καὶ τὰ ³⁵² χωρία καὶ εἰ ἀγροὶ ἔστω. Ἄλλὰ καὶ πάλιν ὁ φθόνος ἑτέραν ἤγειρε περὶ τῆς βασιλείας ὄλην καὶ θύλλαν, κατ' ἄστυς τῆν φύσιν συνταράσσων τε καὶ κυκλῶν. Ἄρτι γὰρ τοῦ φιλιάτου τῷ βασιλεὶ υἱοῦ Κωνσταντίνου τὸν βίον ἀπολιπόντος, καὶ μεταπεσόντος τοῦ φίλτρου καὶ τῶν ἐλπίδων ἐπὶ τὸν δευτέρου υἱὸν ³⁵³ Ἀλέοντα, οὐκ ἤνεγκε πρῶτως τὸ βασκανὸν τῶν θαιμόνων φύλον τὸ πρῶτον καὶ ἤσυχον καὶ εὐσεβὲς ἅμα καὶ ἐμμελές, ὡς ἴστικεν, ἑρῶν τοῦ διαδέχεσθαι μέλλοντος τῆν βασιλείαν ταύτην

VARIE LECTIONES.

³⁴⁷ ἐπελεῖν P. ³⁴⁸ ἐπισιλεύσθαι P. ³⁴⁹ καὶ πόνους αὐτῶν οἰν. P. ³⁵⁰ ὡς Combettisius, libri ων. ³⁵¹ ἀδιαπρακτος? ³⁵² τὰ οἰν. P. ³⁵³ ἦν οἰν. P. ³⁵⁴ μᾶλλον P. ³⁵⁵ υἱὸν οἰν. P.

ἀρχῆν, καὶ τὴν ἐντεῦθεν τοῦ ὑπάρχου στοχαζομένην ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας εὐετηρίαν καὶ πρὸς πάντα τὰ ἐπαινούμενα αὐξήσιν· καὶ διὰ τοῦτο κινεῖται κατ' αὐτοῦ καὶ οὕτως ἵκως ἀνταγωνίζεται· Ἦν τις τῶν πάντων φιλουμένων καὶ πιστευομένων παρὰ τῷ ἀοιδίμῳ Βασιλεῖ μοναχός, ὡς ἔδοκει, καὶ ἱερεὺς, καὶ φίλος αὐτῷ καὶ ὁπουργὸς δεξιός, ὃν Σανδαβιρτῶν κατωνόμαζον· ὅς ἐι καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ἐστίργετο, ἀλλ' οὐκ εἶχε παρὰ τοῖς ἄλλοις δόξαν χρηστὴν οὐδ' ὑπόληψιν ἀνεπιληπτον. Καὶ διὰ τοῦτο πολλάκι· καὶ ὑπὸ τοῦ σωφωτάτου διακωμωδεῖτο Λέοντος ὡς γόης καὶ ἀπατεῶν καὶ εἰς ἃ μὴ δεῖ τὸν βασιλεῖα παρασύρω καὶ τῶν καθηκόντων ἐκδικαιτῶν. Ἄ δὴ πυνθανόμενος ὁ φένας ἐκείνος καὶ πονηρὸς εὐνοίαν πλάττεται καὶ φιλίαν πρὸς τὸν χρηστὸν ὑποκρίνεται Λέοντα, καὶ φησι πρὸς αὐτὸν, ὡς *Ἴνα τί νεανίας ἤδη ὦν καὶ παρὰ τῷ πατρὶ σου φιλούμενος μὴ ἐπιφέρῃ κρυπτικῶς ῥομφαίαν ἢ μάχαιραν, ὅταν κατ' ἀγροῦς συρισπάζῃ σου τῷ πατρὶ, Ἴνα καὶ αὐτῷ, εἰ κατὰ θηρίου χρεῖαν σχῆ, ἐπιδιδῶς, καὶ εἰ τι λαθραῖον πολλάκις κατ' αὐτοῦ ἐπιβούλευμα γένηται, μὴ ἀνοπλος εὐρεθῆς, ἀλλ' ἔχῃς τι μὲθ' ὅτου δυνηθῆς τοὺς πατρικούς ἐχθροὺς ἀνταμύνασθαι; Οὐχ ἰσχυρὸς συννοήσας (τὸ γὰρ μὴ πρόχειρον εἰς κακίαν οὐδὲ ὑπονοεῖν [P. 215] ἐστὶ τὰ πονηρὰ εὐχερῆς) δέχεται τὴν βουλήν καὶ πείθεται μάχαιραν τοῦ ὑποδήματος ἐντὸς ἐπιφέρεισθαι. Ὡς οὖν ὁ ἐπίβουλος ἔγνω χωρήσασιν εἰς ἔργον τὴν αὐτοῦ συμβουλήν, ἀπαγγέλλει τῷ βασιλεῖ, ὅτι *Ὁ υἱός σου ἐπιβουλεύει σε ἀνελεῖν· καὶ εἰ ἀπιστεῖς, ὅταν κατὰ θήραν ἢ κύναν ἄλλοθι μέλλεις τῆς βασιλίδος ὑπαξελθεῖν, κλέυσον περιμαρθεῖναι τὰ πόδια τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ εἰ εὐρεθῆσθαι ξίφος ἐπιφερόμενος, γυνῶν δὲ πρὸς τὴν σὴν αὐτὸ σφαγὴν ἠτοιμάστω. Καταγγελθείσης οὖν ἐξέδου βασιλικῆς συνεξήληθεν ἔσαν τὸ εἰσθῆς, καὶ κατὰ τινα τόπον γανομένων αὐτῶν προσκοιτῆται χρεῖαν ἔχειν μαχαίρας ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπεζήτηται ταύτην μετὰ σπουδῆς. Συμπαρῶν δὲ ὁ υἱός, καὶ μηδὲν τῶν ὑπονοουμένων τῷ πατρὶ προσιδόμενος, ἀκίμως πάνυ καὶ ἀπότηρως ἐφελκυσάμενος ἦν ἐπεφέρετο μάχαιραν ἐπιδίδωσι τῷ πατρὶ. Γενομένου δὲ τούτου ἔδοξεν εὐθὺς ἢ κατ' αὐτοῦ προσαγγεῖλιά πιστῆ καὶ αἰ παρ' αὐτοῦ ἀπαλογίαι μάταιαι καὶ κεναί. Ὑποστρεψάντων οὖν αὐτίκα πρὸς τὰ βασιλεία, πρὸς ὄργην ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ υἱοῦ διανίσταται, καὶ κατὰ τινα τῶν βασιλείων οἶκων, ὃς Μαρμαρίτης κατονομάζεται, ἐμψροσπον τοῦτον πατοίηται, καὶ τῶν ἐρυθρῶν πεδίων ἀπογυμνῶν. Διηρέθιστο δὲ παρὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐκδικητοῦ πρὸς τὸ καὶ τοὺς λύχνους ἐπισβῆσαι τῶν ὀφθαλμῶν. Ἄλλὰ τοῦτο μὲν ὑπὸ τοῦ τῆς βασιλίδος ἀρχιερέως καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς κωλύεται διαπράξασθαι, τῆς εἰρηκτῆς δ' ὄμως εἶχεν ἐντός. Χρόνου δὲ παραδραμόντος συχνοῦ, καὶ τῆς φύσεως οὐ γνωρίζουσης ἑαυτὴν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων τραχυνομένης, τῶν δὲ τῆς**

considerans qui imperii successor futurus esset, ac quam inde conjiciebat ille rerum potente subditorum fore felicitatem, et ad laudabilia quaeque profectum atque incrementum. Idcirco se ad pugnam instruit, inque hunc modum certamen aggreditur: Erat inlyto Basilio inter eos in quos impense afficiebatur: ac quibus nimiam quamdam habebat fidem, monachus quidam, ut videbatur, et sacerdos illique amicus ac minister strenuus, cui Santabarenno nomen. Is etsi ab imperatore colebatur, apud alios tamen non bonae famae erat nec reprehensione carebat. Idque in causa erat cur non raro a sapientissimo Leone ut praestigiator ac seductor, quique imperatorem a recti tramite abduceret et ad absurda traheret, conviciis incessetur. Quibus saepius auditis impostor ille ac scelestus, simulata benevolentia ac amicitiae larva, ad mitissimum Leonem sic loquitur: Cur, inquit, cum jam robustis viribus ad aetatem adoleveris patrique admodum charus sis, non occulte pugionem aut sicam tecum defers, cum una cum illo ruri in equo veheris, ut in promptu porrigendum habeas, cum ferienda bestia fuerit, et, si quid adversus eum latenter ex insidiis agi contigerit, non ipse inermis inveniaris, sed praesto aliquid habeas unde paternos hostes ulciscaris? Dolum ille minime subodoratus, nec viri fraudes animo reputans (quod enim ad malitiam primum non est, nec improba facile suspicatur) consilium approbat viroque obsequitur, ut cultrum in ocrea deferat. Perfidus autem insidiator, Leonem consilio suo paruisse intelligens, imperatori denuntiat filium structis insidiis illius necem machinari: Quod si fidem abnmsis, inquit, cum venatum aliave ex causa urbe exieris, jube ei ocreas auferri: ac si quidem gladium deferre invenieris, ne in tuam necem eum tibi parasse dubitaveris. Iudicta igitur rari principis venatione, 350 omnis ex more comitatus una exierunt. Cumque in quemdam locum evassissent, simulat imperator sibi opus gladio esse, ejusque sibi actutum copiam quaerit. Aderat filius, eorumque ignarus quae pater animo versaret, simplici admodum nec malo quidquam animo, quem gestabat gladium, extractum patri offert. Hinc statim data adversus Leonem delatio probabilis visa est, illiusque inanes defensionēs ac frivola. Mox itaque reversis in regiam imperatoris in filium ira effervescit; inque regiarum aedium una, cui Margaritae nomen, truso in carcerem rubros calceos detrahit. Incitaverat inimicum et ultor, ut et oculorum faces exstingeret. Verum obstitere regiae urbis episcopus ac senatus omnis: interim tamen tonebatur in carcere. Longum jam tempus fluxerat, nec ipsa se natura agnoscebat, sed malignis flatibus exasperata erat. Sonatus privatus cum saepe constituisset pro filio apud patrem supplicationem obire, alias aliam ob causam impediti,

VARIAE LECTIONES.

ἢ ἐφελκυσάμενος? ἢ ἀπιστεῖται?

ejusmodi occasione rei præstandæ probabilem A
opportunitatem exque ratione nacti sunt.

ἐξ κατ' ἄλλην αἰτίαν κωλυομένων, ἀπὸ τοιαύτης
τῆς βούλημα.

101. Avis erat In impleto calathō in regiæ pen-
dens triclino, egregia imitatrix et loquacissima :
psittacum vocant. Hic sive a quibusdam edoctus
erat sive alio quovis modo hauserat, *Πην, ηεν, do-*
mine Leo, sæpius 351 perstrebat. Cum itaque
tunc imperator opipare instructum haberet convi-
vium, senatusque primores pariter epularentur, ac
avis ea quæ dicta sunt crebrius repeteret, affecti
mænore convivæ, missaque epularum jucunditate,
cogitabundi sedebant. Animum advertit imperator,
quidve causæ sit cur se a dapibus absteineant ex
illis querit. Illi vero oppleti lacrymis, *Quas*, aiunt,
dapes sumemus, sic nobis exprobrante bruta hac ani-
manthe, qui ipsi præditi ratione herique amantes
videamur? dum illa sic repetitis vocibus dominum
inclamante, nos genio indulgentes insontis dominici
germinis prolisque sumus obliti? Siquidem enim
paternum jus violasse convincitur et in ejus caput
dexteram armasse, ipsi nos omnes ejus auctores necis
erimus, illiusque crure exsaturabimur. Sin autem
eorum quorum accusatur nulla convictio est certaque
probatio, quamdiuam calumniosa lingua oppri-
mendo præpollebit? Istiusmodi sermonibus tantis-
per delinitus imperatoris animus tunc quidem se-
dere eos jussit, ejusque rei gratia se deliberaturum
promisit. Nec diu post ad indolem geniumque re-
versus e carcere educto sui illi copiam facit,
lugubrique ipsius mutato habitu ac superfluo com-
mæ per tristicitiæ tempus adultæ, levato onere, in
pristinum cum imperii gradum honoremque re-
stituit.

102. Nec multo post in tabificum gravemque
morbū imperator 352 incidit, qui ex profluvio
ventris acciderat; quod ipsum ex casu inter venan-
dum oriri contigerat. Jamque paulatim tali tæbe
contabescēbat. Imperii itaque rebus optima ratione
dispositis, designatoque successore, nec non sin-
gulis consentanea ratione solertique consilio con-
stitutis, tandem febris ardoribus violentiori æstu
ejus omnem vitalem humorem exhaurientibus ac
consumentibus vita excessit, cum imperasset cum
Michaele ejus decessore annum unum, alios vero
decem et novem solus rerum summam præclare
administrasset; cum civilibus optime constitutis,
ipsa quoque armata militia præclare effulsisset,
atque imperii fines produxisset, injuriamque ac
vim a subditis omnibus longe repulisset, ut et
merito Homericum illud optimi-regis in eum qua-
dret elogium,

U'rumque, rex bonus et fortis bellator

Excepit post eum rerum summam, qui et natura
ipsoque virtutis jure ad paternam hereditatem

ἡγερούσας ὑπερχόντων πολλάκις βουλευθέντων ὑπὲρ
τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν πατέρα διαπρεσθεύσασθαι, ἄλλοτε
προφάσεως εὐλογον ἔσχον ἀφορμὴν εἰς τὸ κατανοῦσαι

ῥα'. Ἦν τι ζῶον πτηνὸν ἐν ταλάρῳ πλεκτῶ κατὰ
τὰ βασίλεια αἰωρούμενον, μιμητὸν καὶ πολύφωνον,
δ ψιττακὸς ὀνομάζεται· ὅπερ εἴτε πρὸς τινῶν δι-
δαχθὲν εἴτε ἄλλως πως, πολλάκις, ΑΖ, αΖ, κύρ Λέων,
ἐφθέγγετο. Πανδαισίας δὲ ποτε ἑτελομένης τῷ
βασίλει, καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς συνεστιωμένων
αὐτῷ, καὶ τοῦ ὄρνιθος πολλάκις φθεγγομένου τὸ
προβῆθῆν, ἐπιστυγνάσαντες οἱ δαιτυμόνες καὶ τῆς
εὐωχίας παυσάμενοι ἐπὶ συννοίας ἐκάθητο. Οἱς
προσῶν ὁ βασιλεὺς τῶν αἰτίαν τῆς τῶν ἔδεστών
ἀποχῆς ἐπυνθάνετο. Οἱ δὲ δακρύων ὑποπλησθέντες
τοὺς ὀφθαλμούς, *Τίνα βρώσιν*, εἶπον, *φαρούμεθα,*
οὕτως ὑπὸ τῆς φωτῆς τοῦ ἀλόγου τούτου ἐνεκτι-
ζόμενοι οἱ δοκοῦντες ἡμεῖς λογικοὶ τε καὶ φιλο-
δέσποτοι; ὅτι αὐτὸ μὲν τὸν οἰκείον ἀνακαλεῖται
δεσπότην, [P. 216] ἡμεῖς δὲ τρυφῶντες λήθη
τοῦ μὴ ἀδικήσαντος δεσποσύνῳ ἐλάδομεν. Εἰ
μὲν γὰρ ἐλέγγεται ἀδικῶν καὶ κατὰ τῆς πατρικῆς
κεφαλῆς εὐερεπίσας τὴν δεξιάν, αὐτόχειρες αὐ-
τοῦ ἡμεῖς πάντες γενόμεθα καὶ τοῦ ἰμματος αὐ-
τοῦ κορεσθῆμεν· εἰ δὲ ἐφ' οἷς ἐνεκλήθη διαφεύ-
γει ἐν ἑλεγχῳ, μέχρι τίνος ἢ συκοφάντις
γλώσσει δυναμωθήσεται κατ' αὐτοῦ; Μαλακι-
σθεις ἄ οὐν τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων ὁ βασιλεὺς τότε
μὲν καθισθῆναι τούτους προσέταξε, καὶ σκοπῆσαι
περὶ τοῦ πράγματος ἐπηγγεῖλατο, μετ' οὐ πολὺ δὲ
πρὸς τὴν φύσιν ἐπανεκθῶν ἐξάγει τε τῆς φρουρᾶς καὶ
εἰς ὄψιν ἀγει αὐτοῦ, καὶ τὴν πένθιμον ἀμείβει στολήν,
καὶ τὸ περιττὸν τῆς ἐν τῇ λύπῃ τραφεύσης κόμης
περιαιρεθῆναι κελεύει, καὶ τὴν προτέραν τῆς βασι-
λείας τάξιν καὶ τιμὴν ἀποδίδωσιν.

ῥβ'. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ φθινάδι νόσῳ περι-
πίπτει ὁ βασιλεὺς, ἐκ διαβροχῆς παρακολουθησάσα
γαστρὸς, ἣ τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τίνος τῶν κατὰ θῆραν
παραπτώσεων ἐλαθεῖν· καὶ λοιπὸν κατ' ὄλιγον τῆ
τοιαύτη τηκεδὸν καταμαραίνεται. Διαθείς δὲ τὰ τῆς
βασίλειας ἄριστα καὶ τὸν κληρονόμον γνωρίσας, καὶ
περὶ τῶν κατ' ἕκαστα τὰ εἰκότα βουλευσάμενός τε
καὶ ἐμφρόνως διορισάμενός, ὕστερον πυρετοῦ κευ-
σώδους ἀναφλεγέντος αὐτῷ πᾶσαν τὴν ζωτικὴν
ἐκμάδα ἀνιμωμένου καὶ ἀναλλίσκοντος τὸν βίον ἀπ-
έλιπε, συμβασιλεύσας μὲν τῷ πρὸ αὐτοῦ Μιχαήλ
χρόνον ἕνα, ἐν ἑτέροις δὲ χρόνοις ἕνεκακαίδεκα περὶ
τὴν αὐτοκράτορα τῆς βασιλείας διαπρέψας ἀρχὴν,
ἄριστα μὲν τὰ πολιτικὰ διαθείς, κάλλιστα δὲ καὶ
περὶ τὰ στρατιωτικὰ διαγεγονώς, καὶ πλατύνας μὲν
τὰ ὄρια τῆς ἀρχῆς, ἀδικίαν δὲ καὶ βίαν ἐξέλασας ἀπὸ
τοῦ ὑπηκόου παντός, ὡς καὶ τὴν Ὀμηρικὴν περὶ
τοῦ ἀρίστου βασιλέως μαρτυρίαν ἀρμόζειν αὐτῷ, τὴν,
*Ἄμφοτερον, βασιλεὺς ε' ἀγαθός, κρατερός ε'
[αἰχμητής.*

Διαδέχεται δὲ τὴν ἔλην τῆς ἐξουσίας ἀρχὴν ὁ καὶ
παρὰ τῆς φύσεως καὶ παρὰ τῆς ἀρετῆς ἐπὶ τὸν

VARIÆ LECTIONES.

ἄ δὲ τότῃ P. ἄ μαλαχθεις A.

πατρῶν κληρῶν ⁴⁴ καλούμενος καὶ παρὰ τοῦ ὑπηκόου Ἀ δι' εὐχῶν ἐπιζητούμενος, Λέων ὁ πραΰτατος καὶ σοφώτατος καὶ πρῶτος τῶν ἐπι περιλειπομένων υἱῶν.

Καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς εὐσεβοῦς βασιλείας Βασιλείου ⁴⁷ τοῦ ἀοιδίμου, ὅσα μὴ τῆς λήθης ⁴⁶ παρεστύρη βεύμασι καὶ τῷ διὰ μέσου χρόνῳ ἐξέτηλα γέγονε, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ πρὸ τῆς βασιλείας ἀγωγή, καὶ ὅσα ἡ τῆς βίης αὐτοῦ ζωῆς περιέχει ὑπόθεσις, κατὰ τὸ ἡμῖν ἐφικτὸν, καθὼς ἡ τῆς ἀληθείας εἶχε φύσις, ἀπηγγέλται καὶ ἱστορηται.

A vocabatur subditorumque votis exposcebatur, mitissimus Leo ac sapientissimus, liberorum ipso superstium nato maximus.

Atque hæc inclyti Basilii pie religioseque administrati imperii munera, quotquot illius rerum oblivionis gurgitem effugerunt, nec quod intercurrat ævo exoleverunt. Ipsam quoque ejus ante adeptum imperium **353** institutionem, ac quanta omnis ejus vitæ argumentum ratioque complectitur, quoad licuit ac veritatis ordo poscebat, narravimus et in historiam conjecimus.

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ τῶν πατρῶν κληρῶν Α. ⁴⁷ Βασιλείου om. Ρ. ⁴⁶ τῆς λήθης ?

ΛΟΓΟΣ Γ'.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ.

LIBER VI.

IMPERIUM LEONIS IMPERATORIS.

[Ρ. 217] α'. Βασιλείας τελευτήσας, Λέων ὁ υἱὸς Β αὐτοῦ αὐτοκράτωρ ἐβασίλευσεν ἑτη εἴκοσι πέντε, μῆνας ὀκτώ. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγκελλος συνῆν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ, ὅπ' αὐτοῦ ἀναγόμενός τε καὶ παιδευόμενος. Ἀπέστειλεν οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν στρατηλάτην Ἀνδρέαν ἐν τῇ Χρυσοπόλει καὶ ἄλλους συγκλητικούς σὺν αὐτῷ μετὰ κληρῶν καὶ κηρῶν καὶ ἀρμάτων· καὶ ἐξτραγόντες τοῦ τάφου τὸν Μιχαὴλ ἐν γλωσσοκόμῳ κυπαρισίνῳ κατέθεντο, καὶ ἐπὶ κραβάτου θίντες, ἐντίμως καὶ βασιλικῶς περιστελιαντες, ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγον, καὶ μεθ' ὕμνων μέχρι τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων προέπιμψαν, ἐπομένων ἐκείσε καὶ τῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν, καὶ ἐν λάρνακι κατέθεντο.

[Ρ. 218] β'. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν αὐτὸν C στρατηλάτην Ἀνδρέαν ἄμα Ἰωάννη Ἀγιοπολίτη, λογιῶν πάνυ ὄντι καὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου γεγονότι, ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ ἀπέστειλεν, ὅς ἐν τῷ ἄμδωνι ἀνελεθόντες καὶ τὰς τοῦ πατριάρχου Φωτίου αἰτίας πάντων εἰς ἐπήκουον ἀναγόντες τούτου τοῦ θρόνου κατήγαγον, καὶ ὑπερόριον αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμονικῶν τῇ ἐπινομαζομένη τοῦ Βόρδου ἀνήγαγον. Στέφανον δὲ σύγκελλον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν πατριάρχην προβάλλεται, ὑπὸ Θεοφάνους χειροτονηθέντα τοῦ πρωτοθρόνου. Ἐξῆσεν δὲ πατριαρχῶν ἑτη εἶξ καὶ μῆνας πέντε, καὶ τελευτήσας θάπτεται ἐν τῇ μονῇ Σικεῶν.

γ. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ζαούτζαν Στυλιανὸν μάγιστρον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου προβάλλεται.

δ. Προεδόθη δε ἡ πόλις ἡ ἐπώνυμος Ὑψηλῆ, καὶ

1. Defuncto Basilio Leo ejus filius imperator rerum positus est, annos quinque supra viginti, octo menses. Stephanus illius frater clericus cum esset ac syncellus, cum Photio patriarcha versabatur, sub ejus educabatur ac erudiebatur disciplina. Misit itaque imperator Andream magistrum militiæ Chrysopolim, aliosque cum eo senatorii ordinis, cum clero et cereis ac curribus; eductumque e sepulcro Michaelis cadaver ac in cypressino loculo positum lectuloque impositum, pretiosis vestibibus regioque cultu ornatum, in urbem invexerunt; ac cum canticis ad sacram usque Apostolorum ædem pompa deduxerunt, ejus quoque fratribus illic funus comitantibus, tumuloque condiderunt.

2. Post hæc vero idem imperator eundem magistrum militiæ Andream cum Joanne Hagiopolita, viro valde erudito ac qui cursus publici **354** logotheta exstiterat, ad S. Sophiæ misit. Qui ambone consensu, relectisque in omnium auribus Photii patriarchæ accusationis capitibus, eum e sede expulerunt inque Armonianorum monasterium, quod Bordonis vocant, exsulem relegarunt. Stephanum autem fratrem suum syncellum Leo patriarcham præficit, ordinationis manus impendente Theophane primæ sedis antistite. Vixit autem in patriarchatu annos sex et menses quinque: vita functus in Siceorum tumulatur monasterio.

3. Imperator Zautzam Stylianum magistrum præficit ac cursus publici logothetam.

4. Proditione capta urbs Hypsele dicta, ejusque

omnes incolæ ac cives ab Agarenis ducti in captivitatē. Sed et ingenti prope Sophias excitato incendio, ipsa quoque S. Thomæ apostoli sacra ædes ambusta, quam Leo imperator postmodum magnifice iustauravit.

5. Missis imperator Euchaitam apparitoribus Theodororum Santabarenum in urbem induxit. Andreas vero scholarum domesticus et Stephanus magister Calomariæ dictus, multis olim apud Basilium a Santabarenopetiti accusationibus, Leoni suggerunt id Photio ac Theodoro fuisse constitutum, ut imperatorem ex Photiigente ejusque cognatis crearent. Jussit itaque imperator, ambosque ad regis in Pegis ædes adductos **355** in sua quemque custodia seorsumque servari præcepit. Missi cognitores capitum accusationis, magister ipse Stephanus et Andreas domesticus et Craterus et Gumer patricii et Joannes Hagiopolita. Adducto itaque patriarcha Photio, et in sede reverenter collocato, ipsi quoque sedentes causæ examen instituunt. Tunc Andreas domesticus patriarchæ inquit: *Nosti, domine, abbatem Theodorum?* Cui ille: *Abbatem Theodorum non cognosco.* Ait Andreas: *Theodorum abbatem Santabarenum non nosti?* Cui patriarcha: *Theodorum monachum Santabarenum Euchaitarum archiepiscopum cognosco.* Tum Santabareno in medium adducto, ait ad eum Andreas: *Mandat tibi imperator, ubi sunt imperii mei pecuniæ bonaque et supelles?* Ait ille: *Ubi illa dedit, qui pro tempore imperium gessit. Nunc autem quoniam hæc imperator querit, licet illi ea recipere.* Tunc Andreas: *Dic oro, quem voluisti imperatorem facere, cum imperatoris patri auctor esses ut filium oculis orbaret? num tibi sanguinis necessitudine conjunctum, an patriarchæ?* Respondit ille: *Hæc, quæ mihi obijciis crimina nescio.* Ad quem magister Stephanus: *Ecquomodo imperatori significasti te patriarcham ejus sceleris reum peracturum?* Mox ille, hisce auditis, patriarchæ pedibus advolutus: *Obtestor te, domine, per Deum, ait, ut me prius dejicias ac exauctores tumque in me omni sacerdotio nudatum, ut maleficum, animadvertant. Nec enim ejusmodi aliquid unquam imperatori detuli.* Tum **356** patriarcha: *Per salutem animæ meæ, domine Theodore, archiepiscopus es, tum in sæculo hoc tum in futuro.* Ad hæc Andreas ira concitus: *Nonne meo ipsius ore, abba, ejus te criminis reum peracturum Photium significasti?* Cui ille: *ursus scire se aliquid negavit.* Reversi itaque nuntiant quæ illa cognitione essent interlocuti. Imperator ira percitus effrenique furore subactus, ut quasi probabile adversus patriarcham crimen nullum nactus esset, Santabarenum acriter verberari jubet, tumque Athenis exsulare. Post eum vero mittens oculis orbavit et in Asiam relegavit. Multis autem exactis annis ab exillio revocatum in urbem induxit, annonasque illi ex Novæ eccle-

Α ἱμαλωτισθησαν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Γέγονε δὲ καὶ μέγας ἐμπρησμός πλησθῶν τῶν Σοφίων, καὶ ἐνεπρήθη καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ, ὃν ὁ βασιλεὺς Λέων λαχρῶς ἀνεκαίνισεν.

ε'. Ἀποστειλας δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς Εὐχαιταν Θεόδωρον τὸν Σανδαβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει εἰσάγαγεν. Ἄνδρέας δὲ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ Στέφανος ὁ μάλιστα τῆς Καλομαριᾶς, οἱ πολλὰ πρὸς Βασίλειον διαβληθέντες ὑπὸ τοῦ Σανδαβαρηνοῦ, ὑπέθεντο τῷ βασιλεὶ ὡς βουλευθεῖς ⁴⁰ Φώτιος τε καὶ Θεόδωρος δὲ Σανδαβαρηνοῦ βασιλεῖ ἐκ συγγενῶν Φωτίου ποιήσασθαι. Προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἄμφοι ἐν τοῖς παλατίοις ἤγαγον τῶν Πηγῶν, καὶ ἰδίᾳ φρουρεῖσθαι διεκελεύσατο. Ἀποστάλησαν δὲ διαγνώμονες τῶν κατ' αὐτῶν κινουμένων αὐτὸς τε ὁ μάλιστα Στέφανος καὶ ὁ δομέστικος Ἄνδρέας καὶ ὁ Κρατερὸς καὶ ὁ Γούμερ πατρικιοὶ καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀγιοπολίτης. Ἀγαθόντες οὖν τὸν πατριάρχην Φώτιον καὶ ἐπὶ θρόνου ἐντίμως καθίσαντες, καὶ αὐτοὶ καθεσθόντες, τὴν ἐξέτασιν ἐποιοῦντο. Ὁ δὲ δομέστικος Ἄνδρέας ἐφη τῷ πατριάρχῃ· *Γνωρίζεις, ὦ δέσποτα, ἀββᾶν Θεόδωρον;* Ὁ δὲ, *Ἀββᾶν οὐ γνωρίζω Θεόδωρον.* Ὁ δὲ Ἄνδρέας· *Τὸν ἀββᾶν οὐ γνωρίζεις Θεόδωρον τὸν Σανδαβαρηνόν;* Καὶ ὁ πατριάρχης· *Γνωρίζω τὸν μοναχὸν Θεόδωρον ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχαιτῶν.* Ἐνεχθέντος δὲ τοῦ Σανδαβαρηνοῦ, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἄνδρέας· *Ὁ βασιλεὺς σοὶ δηλοῖ· Πού εἰσι τὰ γρήματα καὶ [P. 219] τὰ πράγματα τῆς βασιλείας μου;* Ὁ δὲ ἐφη· *Ὅπου δέδωκεν αὐτὰ ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν βασιλεὺς· νῦν δὲ ἐπεὶ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ζητεῖ, ἐξουσίαν ἔχει τοῦ ἀναλαθῆσθαι αὐτὰ. Καὶ ὁ Ἄνδρέας· *Εἰπέ, τίνα ἐβουλεύου βασιλεῖα ποιῆσαι τῷ πατρὶ τοῦ βασιλέως ὑποθείς τοὺς ὀρθαλμοὺς τὸν ἴδιον ἀποστέρησαι ἰδόν; ὃν συνητῆ ἦ τοῦ πατριάρχου;* Ὁ δὲ εἶπεν· *Ὅχι οἶδα ταῦτα περὶ ὧν μοι κακηγορεῖτε.* Λέγει οὖν ὁ μάλιστα Στέφανος· *Καὶ πῶς ἐμήνυσας τῷ βασιλεὶ ἐλέγξαι περὶ τούτου τὸν πατριάρχην;* Ὁ δὲ παρεὐθὺ τοῖς ποσὶ τοῦ πατριάρχου προσπεσὼν εἶπεν· *Ὁρκίζω σε, δέσποτα, κατὰ τοῦ Θεοῦ ἵνα πρότερόν με καθυψήσης, καὶ τότε γυμνὸν με ὄντα ἱερωσύνης ὡς κακοῦργον ὄντα κολαζέτωσαν· οὐ γὰρ τοιαῦτα τῷ βασιλεὶ ἐδήλωσα.* Ὁ δὲ πατριάρχης ἐφη· *Μὰ τὴν σωτηρίαν ἐμῆς ὑψυχῆς, κῦρι Θεόδωρε, ἀρχιεπίσκοπος εἰ καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Θυμωθεὶς οὖν ἐπὶ τοῦτοις Ἄνδρέας ἐφη· *Καὶ οὐκ ἐμήνυσας, ἀββᾶ, τῷ βασιλεὶ δι' ἐμοῦ ἵνα ἐν τούτῳ τὸν πατριάρχην ἐλέγξῃ;* Ὁ δὲ ἀπρηνήσατο μὴδὲν εἰδέναι. Ὑποστρέψαντες οὖν τῷ βασιλεὶ τὰ λαλθέντα ἀνήγγειλαν· ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτω ληθθεὶς, ὡς μὴ εὐλογον αἰτίαν κατὰ τοῦ πατριάρχου εὐρηκῶς, ἀποστειλας ἔτυψε τὸν Σανδαβαρηνὸν σφοδρῶς καὶ ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις. Κατόπιν δὲ ἀποστειλας ἐξ-**

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁰ βουλευθεῖν?

ετύλωσεν αὐτὸν καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀνατολήν. Χρό- A
νων δὲ παρωχητότων πολλῶν ἐκ τῆς ἐξορίας et Zoe illius matre imperatoribus.
αὐτὸν ⁹⁹ ἀνεκαλέσατο καὶ ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγεν, προστάξας σιτηρέσια τοῦτον ἐκ τῆς Νέας Ἐκκλησίας
λαμβάνειν· ὃς καὶ τελευτᾷ ἐπὶ Κωνσταντινου καὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρὸς.

ζ'. Ἐν ταῖς ἡμέραις δὲ Λέοντος ὁ Λογγιβάρδος
βοῆς, γαμβρὸς δὲ τοῦ ρηγὸς Φραγγίας γεγονώς,
ντῆρε τῷ βασιλεῖ καταστασιδίας καὶ πᾶσαν τὴν
χώραν ὑφ' αὐτῷ ποιησάμενος. Τοῦτο γνοὺς ὁ βασι-
λεὺς Κωνσταντίνου τὸν τῆς τραπέζης σὺν πᾶσι τοῖς
Δουτικοῖς ἐξαπέστειλεν θέμασιν ὥστε καταπολεμησάι
Ἐγλίωνα. Συμβολῆς δὲ γενομένης οἱ μετὰ Κωνσταν-
τίνου ἠττήθησαν καὶ κατεσφάγησαν, μόγις ἐκείνου
περισωθέντος. Γέγονε δὲ τῆνικαῦτα καὶ ἡλιακὴ
ἐκλειψις, ¹⁰⁰ ὥρα τῆς ἡμέρας ἕκτη, ὥστε καὶ τοὺς
ἀστέρας φαίνεσθαι, ἀνέμῳ τε βίαια φορὰ καὶ ἀστρα-
πὴ καὶ βρονταί, ὥστε καὶ ἐν τοῦ φθόρου ἀνασθημοῖς
τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου ἀνθρώπους κεραυνωθῆναι
ἑπτὰ.

ζ'. Ἐπολιορκήθη δὲ ὑπὸ Ἀγαρηῶν ἡ Σάμος,
[P. 220] συμπαρηγοθέντος καὶ τοῦ στρατηγούτου
ἐν αὐτῇ Πασκαλῆ. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς βασιλεοπά-
τορα τὸν Ζαούτζαν τιμᾷ, αὐτὸς καινουργήσας τὸ
θυσμα· ἦδη γὰρ Ζωῆ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ συνεφι-
λιώθη, τοῦ ταύτης ἀνδρὸς Θεοδώρου, ᾧ Γουναζιτζῆς
ἐκώσθη, ἀναιρεθέντος φαρμάκῳ.

η'. Σεφάνου δὲ πατριάρχου τὸν βίον ἀπολιπόντος,
Ἀντώνιος ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Καυλίας πατριάρχης
ἀντ' αὐτοῦ προχειρίζεται.

θ'. Ἀγγελία δὲ κατέλαβεν ὡς ὁ ἔρχων Συμεὼν
Βουλγαρίας βούλεται κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύ-
σασθαι, πρόφασιν ἔχων τῆς μάχης ταύτης· Εὐνοῦ-
γον εἶχε δούλον ὁ βασιλεοπάτωρ Ζαούτζας· Μουσικὸς
ἦν ἕνομα τούτῳ. Οὗτος συνεφιλιώθη ἀνδράσι ἐμπο-
ρικοῖς καὶ φιλοκερδέσι καὶ φιλοχρῆστοῖς, ἐξ Ἑλλάδος
οὔσι, Σταυρακίῳ τε καὶ Κοσμῷ· ὅτινες μεσιτεῖα τοῦ
Μουσικῷ κερδαίνειν βουλόμενοι τὴν μετὰ Βουλγάρων
πραγμασίαν ἐν τῇ πόλει ἐν Θεσσαλονίκῃ μετέστη-
σαν, κακῶς κουμπεχούοντας τοὺς Βουλγάρους. Τῶν
δὲ Βουλγάρων ταῦτα τῷ Συμεὼν ἀναγγειλάντων,
αὐτὸς ὅπλα ταῦτα τῷ βασιλεῖ κατέστησε Λέοντι. Ὁ
δὲ πάντα ὡς λήρον ἐλογίζετο, τῇ πρὸς Ζαούτζαν
προσπαθεῖα νικώμενος. Μανεῖς οὖν ὁ Συμεὼν ἤρε
κατὰ τῶν Ῥωμαίων τὰ ὅπλα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν
Κρηνίτην ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ στρατηλάτην ὄντα,
λαφὸν πολλῶν καὶ ἔρχουσι καθοπλίσας αὐτόν. Συμβολῆς
δὲ ἐν Μακεδονίᾳ γενομένης ἠττῶνται Ῥωμαῖοι, καὶ
κατασφάττεται αὐτὸς τε ὁ Κρηνίτης καὶ ὁ Ἀρμένιος
Κουρτίτης καὶ ἄλλοι πολλοί. Ἐπι δὲ καὶ Χαζάρους
κατέσχεν ὁ Συμεὼν τῶν ἐκ τῆς ἑταιρείας τοῦ βασι-
λεὺς Λέοντος, τὰς αὐτῶν βίνας ἀποτεμῶν εἰς αἰσχύ-
νην τῶν Ῥωμαίων ἐν τῇ πόλει ἀπέστειλεν· οὓς
ἰδὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ θυμοῦ πλησθεὶς, Νικήταν τὸν
δομαζόμενον Σαληρὸν ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ μετὰ
δρομώνων ἐξαπέστειλεν, δοῦναι δῶρα τοῖς Τούρκοις
ὥστε τὸν Συμεὼν καταπολεμήσαι. Ὁ δὲ τοῦτοις
κυντηγῶν καὶ πείσας κατὰ Συμεὼν ὅπλα φρασθαι,
ἐμήρους λαβῶν παρ' αὐτῶν πρὸς βασιλεῖα ὑπέστρε-

6. Leonis temporibus Longobardiae dux, qui
gener (i. e. affinis) regis Franciae fuit, adversus im-
peratorem rebellionem movit, ab eoque doctiens
regionem omnem suae ditionis fecit. Imperator ejus
certior factus Constantinum mensae praepositum
cum occidentalis tractus legionibus omnibus ad de-
bellandum Egeonem misit. Conserta autem pugna
Constantini victus exercitus est et ad internecio-
nem deletus, adeo ut vix ipse a clade Constantinus
superstes exsisterit. Contigit vero tunc etiam so-
laris eclipsis, diei hora sexta, ita ut et stellae ap-
parent, **357** tantaque ventorum vis ac turbo fuit
fulguraque et tonitrua, ut et septem viri in gra-
dibus Fori S. Constantini e caele tacti perierint

7. Expugnata ab Agarenis Samus est, una quo-
que Paspala praetore in eo comprehenso. Leo autem
imperator Zautzam imperatoris patrem, novo sibi
se dignitatis titulo excogitato, appellat. Jam enim
secreto amore Zoes ejus filiae flagrabat, viro illius
Theodoro, cognomento Guniazitze, veneno sub-
lato.

8. Stephano patriarcha vivis exempto, in ejus
locum praeficitur Antonius cognomento Cauleas.

9. Venit nuntius rumorque percrebuit, Symeonem
Bulgarorum principem expeditionem moliri adver-
sus Romanos, ea scilicet praetexta causa: Zautzas
imperatoris pater servum eunuchum habebat, Mu-
sicum nomine. Junxerat hic amicitias cum Staura-
fio et Cosma, viris mercatoribus, lucrique ac auri
cupidis, Attica oriundis. Ili porro Musici aucto-
ritate freti, majoris quaestus gratia, quod in urbe
cum Bulgaris commercium erat, Thessalonicam
transferunt et graviora vectigalia a mercatoribus
Bulgaris exigunt. Bulgari de injuria Symeoni ex-
postulant: ipse vicissim eorum querelas per nun-
tium Leoni exponit. Is vero ob benevolentiam qua
Zautzam prosequabatur, cuncta haud secus ac nu-
gas sprevit. Symeon ergo furore actus arma ad-
versus Romanos sumit. Rescivit **358** imperator,
Crinitemque magistrum militiae ingenti exercitu
procerumque numero constipatum adversus illum
mittit. Concurrentibus faciebus in Macedonia victi
Romani, occisus ipse Crinites et Curtices Arme-
nius ac alii multi. Quod vero Symeon etiam Cha-
zaros Leoni imperatori foederatos inter spolia ce-
perat, amputatis eorum naribus Romanorum pro-
pro in urbem eos remisit. Spectaculi indignitate
ira totus effervescens imperator, Nicetam cogno-
mentq Sclerum (Durum dicas) cum celocibus ad
Danubium fluvium mittit, qui Turcos oblatiis mu-
neribus adversus Symeonem ejusque debellandi
causa conducatur. Nicetas ubi in colloquium venit,

⁹⁹ αὐτοῦ P, αὐτὸν mgro.

Turcosque et ipsos ad bellum adversus Symeonem induxit, acceptis etiam ab eis obsidibus ad imperatorem rediit. Imperator terra marique urgendum Bulgaricum bellum constituit; ac vari quidem Eustathium drungarium mittit, terra autem Nicephorum Phocam patricium, extincto Andrea, scholarum domesticum. Ad Bulgariam usque copias venerant, cum imperator Constantinacium quæstorem ad Symeonem misit, adhuc pacem ambiens ac cum eo fœdus percutere volens. Symeon comprehensum legatum in carcere tenuit, secum dolo agere insidians. Dum itaque Symeon Nirephori copiis aciem opponit, omnem Turci Bulgaricam ditionem late vastant ac diripiunt. Audivit Symeon, adversumque Turcos vertit impetum. Turci iterum trajecto amne, conserta cum Bulgariis 359 acie, eos penitus profugiant, ita ut Symeon Distram incolumis vix evaserit. Victores Turci ab imperatore exposcunt ut Bulgarorum captivos redimat. Præstitit ille, cives mittens qui redimerent. Porro Symeon Eustathii drungarii opera pacem supplex imperatorem rogat. Annuit in eam imperator, Leonem Chærosphactem ad eam componendam mittens. Nicephorus domesticus et Eustathius drungarius redire jussi cum copiis. Symeon Leonem Chærosphactem nec alloquio dignatus stringit in carcere. Expeditione vero in Turcos suscepta omnes jugulavit, cum eis nulla ex Romanis auxilia licuisset acciperet. Reversus Symeon pro victoria ferociens, Leoni denuntiat nulla se pacis fœdera admissurum, nisi Bulgaros omnes captivos ante receperit. Annuit imperator, ac redemptos captivos consentit. Venit itaque Theodorus Bulgarus Symeonis domesticus cum Leone, eosque recepit.

10. Nicephorus domesticus eximie charus imperatori erat. Hunc Zautzas imperatoris pater seu virum potentatum obtinentem ad id munus provexerat, nuptiarum cum illo commercia amiciens. Verum respuit ille, ne quam forte Leoni imperatori de se suspicandi occasionem præberet. Ea re furis actus Zautzas crimina in eum intentans dignitate spoliatur. Ejus loco scholarum domesticus proventus magister Catacalo. 360 Post longam vacationem Nicephorus iterum dux in Thraciesiorum themate constituitur; multisque, quoad vixit, egregie fortiterque bello gestis, nec paucis adversus Agarenos gentesque alias erectis tropæis, in senectute bona diem obiit, Barda et Leone liberis relictis, quorum prior Leoni imperatori familiaris illi charissimus erat ejusque ministeria strenuus obibat. Imperator itaque, uti dictum est, Catacalonem creatum domesticum adversus Symeonem mittit, cui etiam Theodosium patricium ac protovestiarium comitem adjunxit; cunctisque Asiæ cohortibus ac ordinibus traductis, collatis signis cum Bulgariis ad locum (quem vocant) Bulgarophygiun, Romani male

φεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς διὰ τὴ γῆς καὶ θαλάσσης διέγνω τοὺς Βουλγάρους πολεμεῖν. Καὶ διὰ μὲν θαλάσσης Εὐστάθιον δρουγγάριον ἀποστέλλει, διὰ γῆς δὲ πατρικίον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν, δομῆστικον τῶν σχολῶν μετὰ τὴν τελευταίαν Ἀνδρέου γενόμενον. Ὅν μέχρι Βουλγαρίας καταλαβόντων [P. 221] ὁ βασιλεὺς τὸν καταίστωρα Κωνσταντινᾶν πρὸς Συμεῶν ἐξ-ἀπέστειλεν, ἵτι τὴν εἰρήνην στέργων καὶ βουλόμενος σπείσασθαι πρὸς αὐτόν. Ἐν Συμεῶν κατασχῶν ἐν φρουρᾷ κατακλείει, δόλω πρὸς αὐτὸν ὑποπτεύσας παραγενέσθαι. Τοῦ Συμεῶν οὖν ἐπὶ τὸ στράτευμα Νικηφόρου ἀσχολουμένου, οἱ Τούρκοι καταδραμόντες πᾶσαν τὴν Βουλγαρικὴν ἐλήσαντο γῆν. Ὁ Συμεῶν ἐκμαθὼν κατὰ τῶν Τούρκων ἐτράπετο. Οἱ δὲ ἀντιπεράσαντες πόλεμον πρὸς Βουλγάρους συμβάλλουσι καὶ νικῶσι τούτους κατὰ κράτος, ὡς μόλις τὸν Συμεῶν ἐν τῇ Δίστρα περισωθῆναι. ἤθησαν οὖν οἱ Τούρκοι τὸν βασιλεῖα τοὺς Βουλγάρων ἀιχμαλώτους ὠνήσασθαι. ὃ δὲ καὶ πεποίηκεν, τοὺς πολίτας ἐξαποστείλας εἰς τὴν τούτων ἐξώνησιν. Ὁ δὲ Συμεῶν δὲ Ἐὐσταθίου δρουγγαρίου τὸν βασιλεῖα περὶ τῆς εἰρήνης ἰκέτευεν. πρὸς τὴν ὑπέβλεψεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν Χοιροσφάκην Λέοντα πρὸς τὸ ταύτην ποιήσασθαι ἐξαπέστειλεν. Ὁ δὲ δομῆστικὸς Νικηφόρος καὶ ὁ δρουγγάριος Εὐστάθιος ὑποστρέψαι μετὰ λαοῦ ἐκαλεύσθησαν. Λέοντα δὲ Χοιροσφάκην οὐδὲ λόγου ἤξιωσεν ὁ Συμεῶν, ἀλλ' ἐν εἰρτικῇ ἐστραγγάλιστο. Ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τούρκων πάντας κατέσφαξεν, μὴ δυνθθέντας παρὰ Ῥωμαίων βοήθειαν δεῖξασθαι. Ὑποστρέψας δὲ ἐπὶ τῷ νίκῃ γαιρῶν πρὸς τὸν Λέοντα ἔφη. « Εἰ μὴ πρότερον πᾶσαν τὴν ἀιχμαλωσίαν Βουλγάρων λάθω, εἰρήνην οὐ ποιῶ. » Ἐπένευσεν οὖν ὁ βασιλεὺς ταύτην ἀποδοῦναι. Ἦλθεν οὖν μετὰ Λέοντος ὁ Βούλγαρος Θεόδωρος, οἰκίος ὢν τῷ Συμεῶν, καὶ παρέλαθεν αὐτοῦς.

ἰ. Τοῦ δὲ δομῆστικῶ Νικηφόρου πρὸς τοῦ βασιλεῶς ἐξόχως ἀγαπωμένου, ὁ βασιλεὺς πατέρω Ζαυτῆζας τοῦτον ὡς δυνάστην προσβάλλετο, γαιμικὸν μετ' αὐτοῦ ποιῆσαι συνάλλαγμα βουλόμενος. Τοῦ δὲ πρὸς τοῦτο ἀπαναινομένου, μήποτε δὴ ὑπόνοιαν τῷ βασιλεὶ Λέοντι, μανίεις ἐπὶ τούτῳ ἢ Ζαυτῆζας αἰτίας ἐκίνησε κατ' αὐτοῦ καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦτον μετέστησεν. Προεβλήθη δὲ ἀντ' αὐτοῦ δομῆστικὸς τῶν σχολῶν ὁ μάγιστρος Κατακαλῶν. Ἐπὶ πολὺ δὲ σχολάσας ὁ Νικηφόρος αὐθις στρατηγὸς ἐν τῷ τῶν Θρακησίων θέματι προχειρίζεται. Πολλὰς δὲ καὶ γενναίας ἀνδραγαθίας διὰ πάσης αὐτοῦ ἐν τοῖς πολέμοις καταπραΰναι βιοτῆς, καὶ πολλὰ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν στηθάμενος τρόπαια, τελευταίαν τὸν θῖον ἐν γῆρα καλῶ, υἱὸς καταλιπὼν Βάρδαν καὶ Λέοντα, ὢν ὁ Βάρδας οἰκειότατος ὢν τῷ βασιλεὶ Λέοντι ἐστέργητό τε καὶ ἡγαπᾶτο καὶ βουλευτικῆς ἐξυπηρετεῖτο ταῖς ἀνηκούσαις τῷ [P. 222] βασιλεὶ. Ὁ δὲ βασιλεὺς, καθὼς ἐζηται, τὸν Κατακαλῶ προχειρισάμενος εἰς δομῆστικὸν κατὰ τοῦ Συμεῶν τοῦτον ἐξαποστέλλει, συνεξαποστείλας αὐτῷ καὶ Θεόδωρον πατρικίον καὶ πρωτοβεστάριον. Διαπερσά-

VARIÆ LECTIONES.

¹ ἡστρηλίστου P, ἐστραγγάλιστο margo.

των δὲ πάντων τῆς Ἀνατολῆς θεμάτων τε καὶ Ἀ ταγματίων, καὶ πόλεμος μετὰ Βουλγάρων συγκροτη- θέντος περὶ τὸ Βουλγαρόφυγον, τρέπονται Ῥωμαῖοι κακῶς, καὶ πάντες ἀπώλοντο· οἷς συναπώλετο καὶ ὁ πρωτοβεστιαρίος Θεοδοῖος. Ἐπὶ τούτου καὶ οἱ τῆς Χερσονήσου οἰκητορες τὸν αὐτῶν ἀπέκτειναν στρατηγὸν ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

α'. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς τὰ Δαμιανοῦ ἐξεληθὼν εἶχεν μεθ' αὐτοῦ καὶ τὴν Ζωὴν τὴν τοῦ Ζαούτζα θυγα- τέρα καὶ αὐτὸν τὸν Ζαούτζαν. Θεοφανῶν δὲ ἡ τοῦ βα- σιλέως γαμετὴ οὐ παρῆν ἔκεισε, ἀλλ' ἐν τῇ ἀγίᾳ σοφῇ τῇ ἐν Βλαχέρναις προσεκατέρει εὐχομένη. Δόξαν δὲ τῷ βασιλεῖ μέναι ἐν τοῖς Δαμιανοῦ, συμ- βούλιον οἱ τοῦ Ζαούτζα ποιησάμενοι, ὃ τε υἱὸς αὐτοῦ ὁ Ταύτζης καὶ οἱ λοιποὶ, τῇ νυκτὶ τὸν βασιλέα δια- χειρίσασθαι ἐβουλεύσαντο. Ἡ δὲ Ζωὴ τῷ βασιλεῖ συγκαθεύδουσα καὶ τὸν θροῦν ἐνωτισθεῖσα, διὰ τῆς B θυρίδος προκύψασα κατεσίγασεν. Ὡς δὲ τοῦ δεινοῦ τῆς ἐπιβουλῆς ἤσθετο ἀκριβῶς, τὸν βασιλέα δι- υπνίσασα ἐπὶ πραττόμενον κατέστημαν· ὃς ἐν κλοῖᾳ εὐθὺς εἰσελθὼν εἰ; Πηγὰς διεπέρασεν, πάντας ἔκεισε καὶ αὐτὸν τὸν Ζαούτζαν καταλιπὼν. Ταχὺ δὲ πρῶτ' εἰς τὸ παλάτιον εἰσελθὼν Ἰωάννην μὲν τὸν βίγλης δρουγγάριον διεδέξατο, Πάρβον δὲ υἱὸν Νικολάου ἑταιριάρχου ἀνε' αὐτοῦ προεδάλετο· ὁ γὰρ Νικόλαος; οὗτος φίλος ἦν τῷ βασιλεῖ καὶ πιστός, καὶ [περὶ] τὰ ἀπόρρητα πάντα τοῦ Ζαούτζα ὄηλα τούτῳ καθίστη καὶ ἔκπυστα. Ἐκτοτε οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ τοῦ Ζα- ούτζα καλλίον οὐκ εἰσῆρχετο, εἰ μὴ Ἄλων ὁ μάγιστρος ᾧ Θεοδοσάκης ἐπώνυμον, τούτους ἀλλήλοις διήλλαξεν.

ιβ'. Τελευτᾷ δὲ Αὐγούστα Θεοφανῶν ἑτη βασιλεύσασα C θύδεκα, ἥτις καὶ θαυματουργὸς ἀνεδείχθη, ἀνωτέρα τοῦ τῆς ζηλοτυπίας πάθους φανείσα καὶ πρῶτος τὴν παρεμβολίμῃσιν ὑπενεγκούσα Ζωῆς, καὶ ἐν ἐλεημο- σύναις καὶ προσευχαῖς τὸν ἅπαντα βίον διανύσασα. ιγ'. Στέφει Ἄλων ὁ βασιλεὺς τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαούτζα Ζωὴν, καὶ εὐλογεῖται παρὰ τοῦ κληρικοῦ τοῦ παλατίου, ᾧ ἐπίκλην Σινάπης. Ὁ μὲν οὖν εὐλογήσας καθηρέθη, ἡ δὲ ἔτος ἐν καὶ μῆνας ὀκτώ βασιλεύσασα ἐτελεύτησεν. Λάρνακα δὴ ἐφεύρον ἐφ' ᾧ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν αὐτῇ, [P. 223] ἥτις τοιάυδε εἶχεν ἐγκαταλαμμένην γραφὴν· *Θυγάτηρ Βαβυλωνός ἡ ταλαίπωρος.*

ιδ'. Διεβλήθησαν δὲ τῷ βασιλεῖ Μουσικὸς καὶ Σταυράκιος, ὡς παρὰ τῶν στρατηγῶν δῶρα λαμβά- νοντες, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν ἀρχόντων, μεσιτεύουσι D τούτοις τῷ βασιλεῖσι. Καὶ ποτε τοῦ Σταυρακίου μετὰ γραμματίων τινῶν στρατηγῶν εἰς τὸν βα- σιλεῖσι τὸν εἰσεληλυθότος, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ βασι- λεὺς ἐν τῷ ἡλιακῷ ἑστηκώς, κατόπιν αὐτοῦ εἰσῆλθεν καὶ τοῦ τένοντος αὐτὸν λαβόμενος ἔξω ἐξήγαγεν ὡς ὀψθεν περὶ τῶν στρατηγῶν ἐρωτήσων, καὶ εἰς τὸ Μονάβουρον ἀγαγὼν καὶ τὰ γράμματα ἐξάρας ἀπ- εσφραδῆσεν τούτον καὶ τοὺς προστυχοῦσιν ἔδωκεν τοῦ παλατίου ἐξαγαγεῖν καὶ μοναχὸν ἀποκαίρει. Μαθὼν δὲ τούτου ὁ Μουσικὸς ἐν ἀπογνώσει γέγονεν. Εἰσελ- θὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐνθα ὁ Μουσικὸς παρίστατο τῷ Ζαούτζα, τούτον παρὰ τὸν τράχηλον ὠθήσας ἐξήγα- γεν, θεωρησάμενος Χριστοφόρον κοιτανίτην ἐν τοῖς

suaduntur omnesque interfectioni dantur, ipso etiam patricio ac protovestiarario Theodosio deside- rato. Inter hæc etiam Chersonitæ ducem suum Jonæ filium Symeonem occiderunt, Agareni in Cap- padocia eorum ceperunt.

Συμῶν τὸν τοῦ Ἰωνᾶ. Παρελήθη δὲ καὶ τὸ Κόρρον

11. Imperator ad Damiani ædes egressus Zoem Zautzæ filiam secum habebat ac ipsum Zan- tizam. Theophano autem imperatoris uxor iis solemnibus non intererat, sed ad sanctum loculum in Blachernis precibus assidua erat. Visum imperatori in illis ædibus morarum aliquidi trahere. Zautzæ affines, tum scilicet ejus filius Zautzæ tum reliqui, consilium ineunt ut imperatorem noctu interimant. At Zoe in imperatoris sinu 361 dor- miens, audito murmure, per fenestram aspectans silentium indicabat. Perspectoque clare insidiarum periculo, suscitans imperatorem insidias indicavit. Statim ergo in navigium ingressus Pegas transfre- tavit, cunctis ibi, ac ipso Zautza, relictis. Statim- que mane in palatium veniens, Joanne excubiarum drungario ab officio remoto Pardum Nicolai heteriarchæ filium ei muneri præfecit: is namque Nico- laus imperatori amicus pensensaque in eum fide Zautzæ arcana omnia ac consilia ei detegebat. Ex tunc igitur imperator in Zautzæ cubiculum non introibat, donec Leo magister, cognomento Theodota- ces, ambos reconciliasset.

11. Moritur Theophano Augusta, annos duodecim imperio potita, atque post mortem miraculorum gloria claruit; quæ nimirum zelotypiæ affectu superior fuisset, Zoësque spretionem placide tulisset, ac vitam omnem eleemosynis atque precibus assidua egisset.

13. Coronat Leo imperator Zoem Zautzæ filiam, et a quodam clerico palatino, cognomento Sinapes, pro nuptiarum corollis benedictione donatur. Benedictionis minister officio depositus est. Zoe cum annum unum ac menses octo in imperio vixisset, fatis functa est. Inventa urna in quam ejus cadaver inferretur, in hæc verba ac sententiam cæcata, *Filia Babylonis misera.*

362 14. Porro delati sunt apud imperatorem Musicus et Stauracius, tanquam qui munera a ducibus ac magistratibus acciperent et apud imperatoris patrem per sordes intercederent. Ac vero ingresso quandoque Stauracio ad imperatoris patrem cum ducum alicujus libello, ubi eum imperator in solari horologio stans aspexit, hominem pone secu- tus est cerviceque apprehensum foras eduxit, tanquam nimirum de ducibus quæstionem habiturus; trahensque ad Monobyrum, ablatisque tabulis, hominem excussit; ac iis qui forte aderant, palatio educendum atque in monachum detondendum, dedit. Id vero ut cognovit Musicus, desperatione agi suisque rebus diffidere cœpit. Ingressus itaque im- perator, ubi ille Zautzæ astabat, collo apprehensum trudens expulit, ac Christophoro cubiculario in

Studiana detonderi præcepit. Haud multo post A. Zautzas in palatio moritur, elatumque ejus funus per Bucoleonem in Cauleæ monasteria deponitur.

15. Basilius imperialis exactor seu compulsor amicitia jungitur Samonæ cubiculario, Agarcuorum prosapia nato, Imperii scilicet cupidine incensus. Concepta ergo fiducia mentem aperit, aitque: *Defuncta nunc Zoe, amita nostra, fiet prorsus ut imperator alium uxorem ducat nosque omnes e medio tollat. Verum mihi fidem obstringilo, arcanum te servaturum; tum ego omne tibi nostrum consilium credam. Quod cum ille 363 fecisset, omnem ab eo discit conspirationem. Samonas vero ad imperatorem ingressus, Est, inquit, domine, quod tibi secreto loquar, res scilicet ejusmodi, quæ si dicatur, mihi quidem interitum, sin taceatur, certum tibi exitium afferet, omnemque imperatori machinationem narravit. Cumque imperator haud satis delationi fidem accommodaret, secumque ambigeret num forte cujusdam suasu hæc ille locutus esset? ait ad eum Samonas: Si rem plenius scire desideras, mitte domum quos libuerit, ut in cubiculi angulo latentes omnia conscribant, quæambo pariter loquemur; inque eum modum nihil me falso locutum esse omnino intelliges. Mittit itaque imperator Christophorum protovestiarium una cum Calocyri cubiculario; ingressique in Samonæ cubiculo delitescunt. Tum Samonas Basilio obblandiens, jurataque fide C sibi eum obstringens, omnem rursus suadet machinationem clare detegere ac conjuratos referre. Audita Calocyris et Christophorus scripto annotarunt; illisque prudentibus se cubiculo subducentes scripturam imperatori subscriptione sua munitam legerunt. Basilium confestim accersit imperator, datque viginti quatuor millia nummorum miliarensium in amitæ Zoes animæ levamen legata, inque Mæcedoniam perferre jussit. Pardum excubiarum drungarium conjurationis socium, ad Stupiotem mittit, velut eum adducturum; quem ille imperatoris diplomate præmonitus in vincula compexit. Nicolaum heteriarcharum solerter urbe ejecit. Basilium ex Macedonia revocatum 364 institutoque judicio acerbis suppliciis subjicit, exustis capillis, pompaque traductum per mediam civitatem Athenas in exsilium misit. Convocatis autem imperator cunctis magistris ac proceribus, quæ a Samona indicata fuerant, sub omnium conspectum legit. Hi summis laudibus hominem extulerunt, ut qui imperatoris vitæ consulisset, maximoque dignum honore præctamarunt. Confestim itaque protospatharii dignitate auctum inter familiares eum Leo coaptavit.*

16. Defuncto patriarcha Antonio, ejus loco ordinatus est patriarcha Nicotus mysticus, vir longe-

A. Στουδίοις ἀποκτεῖραι αὐτόν. Μῆτε' ὀλίγον ἐξ Ζαυθζας τελευτῆ ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ διὰ τοῦ Βουκολέοντος κατενεγκόντες αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλέου κατέθαψαν.

15'. Συμφιλοῦται δὲ ὁ ἐπίλεκτος Βασιλεῖος τῷ κουδικουλαρίῳ Σαμωνῆ τῷ ἐξ Ἀγαρηῶν, τοῦ τῆς βασιλείας θρεγόμενος ἀξιώματος. Ἐθάρρησεν δὲ τῷ Σαμωνῆ, ὅτι τῆς θείας ἡμῶν τελευτησάσης Ζωῆς ἑτέρα γυναικὶ πάντως ὁ Βασιλεὺς συζευθήσεται, καὶ ἡμῶς ἐκποδῶν καταστήσει. Δὸς οὐτ' μοι λόγον ὡς φυλάξεις τὸ ἀπόρρητον; κἀγὼ σοι πάντα θάρρησω τὰ ὅσα ἡμῶν βουλευόμενα. Ὁ δὲ τοῦτο πεποιθῶς πᾶσαν παρ' αὐτοῦ τὴν συσκευὴν ἐδιδάσκειτο. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰς βασιλέα εἰσελθὼν ἔφη· θέλω σοὶ τι, δέσποτα, ἰδίᾳ εἰπεῖν, ὅπερ ἐμοὶ μὲν λεγόμενον θάνατον προξενεῖ, σοὶ δὲ σιωπώμενον. Καὶ διεξῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα πᾶσαν Βασιλείου ἐπιβουλὴν. Τοῦ δὲ βασιλέως τοῖς ῥηθείσι διαπιστήσαντος, καὶ εἰπόντος μήποτε ὡς ἔξ ὑποβολῆς τινος ταῦτα εἰρήκει, ὁ δὲ Σαμωνᾶς, Εἰ βούλει πληροφορηθῆναι, φησὶν, ὅς βούλει εἰς τὸ ἐμὸν κελλῖον ἀπόστειλον, καὶ ἀποκρύψω τούτους ἐν ἀποκρύφῳ, καὶ ὄσα παρὰ Βασιλείου καὶ παρ' ἐμοῦ λέγεται, γράψωσι, καὶ τρηκᾶντα βεβαιώθησιν ὡς οὐδὲν ψευδὸς ἐστὶ τῶν παρ' ἐμοῦ σοι ῥηθέντων. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Χριστοφόρον πρωτοβεστιαρίον ἕνα Καλοκῦρι κοιτωνίτη; οἱ ἐν τῷ τοῦ Σαμωνᾶ κελλίῳ ἀνελθόντες ἐκρύβησαν. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς τὴν [P. 224] Βασιλείου δελεάσας καὶ λόγον ἔνορχον δοῦς ἐπέισε πάλιν πᾶσαν αὐτῷ τὴν ἐπιβουλὴν φανερώς ἐξεπέειν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ βουλευομένους· ἅπερ Καλοκῦρις καὶ Χριστοφόρος ἀκούοντες διὰ γραφῆς ἐσημήναντο. Τούτων δὲ ἀριστευόντων οὗτοι κατελθόντες τὴν γραφὴν τῷ βασιλεῖ ὑπεσήμηναν καὶ ἀνέγνωσαν. Καὶ παρευθὶ Βασιλείου μὲν προσκαλεσάμενος δέδωκε μιλιαρῆσια χιλιάδας κδ', ὡς δῆθεν ψυχικά τῆς αὐτοῦ θείας Ζωῆς ὀρισθέντα, καὶ ἐν Μακεδονίᾳ ἀπέστειλεν. Πάρδον δὲ δρουγγάριον τῆς βίγλης αὐτῷ κεκοινωνηκότα πρὸς τὸν Στυπώτην ἀποστέλλει τοῦ δῆθεν ἀγαγεῖν αὐτόν, ὃς προμηθυθεὶς διὰ βασιλικῆς γραφῆς τοῦτον ἐδέξμευσεν· Νικόλαον δὲ ἐταιρειάρχη τῆς πόλεως ἐξήγαγεν. Ἀγαθῶν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασιλείου καὶ ἀνακρίνας αὐτὸν καὶ τύψας σφοδρῶς καὶ τρίχας αὐτοῦ καταφλέξας καὶ ἐν μέσῳ θριαμβεύσας τῇ πόλει ἐν Ἀθήναις ἐξώρισεν. Πάντας δὲ τοὺς μαγίστρούς καὶ τοὺς ἐν τέλει ὁ βασιλεὺς προσκαλεσάμενος ἐνώπιον αὐτῶν τὰ ὑπὸ Σαμωνᾶ μηνυθέντα ἀνέγνω. Οἱ δὲ τοῦτον ὑπερεπήνησαν ὡς τῆς τοῦ βασιλέως παραίτιον καταστάτᾳ ζωῆς, καὶ ἀξίον μεγίστης εἶναι τιμῆς προσεῖρηκασιν. Ὁ δὲ τοῦτον παρευθὶ τῇ τοῦ πρωτοσπαθάρου τιμῇ ἤξιώσεν καὶ οἰκεῖον αὐτῷ κατέστησάτο.

16'. Ἐτελευτήσεν δὲ ὁ πατριάρχης Στέφανος 11, καὶ ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης ὁ μυστικὸς ἐχειροτονήθη

VARIAE LECTIONES.

11 Ἀντώνιος margo Combef.

Νικόλαος, ὁ πολλὰ μὲν κατὰ τῆς ³³ σοφίας προτε- A
ρήματα σὺν εὐσχημονι καταστάσει. Παρλήθη δὲ ἡ
πόλις Δημητριάς, ἣ ἐν τῷ θέματι Ἑλλάδος, ὑπὸ
τῶν Ἀγαρηνῶν.

ιζ'. Δέων δὲ ὁ βασιλεὺς στέφει Ἄνναν θυγατέραν
Ζωῆς τὴν ἀπὸ τοῦ ³⁴ Ζαούτζα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
ποιεῖν τὰ κατὰ τύπον κλητόρια, Αδούστῃς μὴ
οὔσης. Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς κόρην ἐκ τοῦ Ὀψι-
κίου θέματος, ὡραίαν τε καὶ περικαλλῆν ὄνομα δὲ
αὐτῇ Εὐδοκία. Ἐγημέν τε αὐτὴν καὶ ἴσταψεν· ἐξ
ἧς παῖδα ἐποίησεν ἄρβανα, ἐφ' ᾧ καὶ αὐτὴ καὶ τὸ
γεννηθὲν ἐτελεύτησεν.

ιη'. Ἐκτίσεν δὲ πλησίον τοῦ τῶν Ἀγίων Ἀπο-
στόλων ναοῦ ἐκκλησίαν ὁ βασιλεὺς ἐπ' ὀνόματι τῆς
προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς Θεοφανοῦς. Ἐκτίσεν δὲ B
καὶ τὴν τοῦ Ἁγίου Λαζάρου ἐκκλησίαν τῶν λεγομέ-
νων Τόπων, καὶ μονὴν ἀνδρῶν εὐνούχων ἐν αὐτῇ
κατεσκεύασεν· ἐνθα καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου
σῶμα καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Μαγδαληνῆς ἀνακο-
μίσας ἀπέθετο. [P. 225] Τοῦ δὲ στόλου ἐν τοῖς τῶν
ἐκκλησιῶν τοιοῦτων ἔργοις ἀσχολουμένου, τὸ ἐν
Σικελίᾳ Ταυρομένιον ὑπὸ τῶν Ἀφρων παραλήφθη
καὶ πολὺς τῶν Ῥωμαίων φόνος ἐγένετο. Κατεσχέθη
δὲ καὶ Ἀἴμνος ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ πλείστος
ἰχθυωτικῆς λαός.

ιβ'. Προέλευσιν δὲ τοῦ βασιλέως πεποιηχότος τῆ
ἡμέρᾳ τῆς Μεσοπεντηχοστῆς εἰς τὸν ἄγιον Μάικιον,
ἐν τῷ εἰσοδεύειν καὶ πλησίον τῶν Ἀγίων γενέσθαι C
θυρῶν ἐκπεπηδηκώς τις τοῦ ἀμύωνος ῥάβδῳ παχίᾳ
καὶ ἰσχυρῇ τούτου ἔπαισε κατὰ κεφαλῆς. Καὶ δὴ ἀν
ἐθανάτωσεν παρευθὺ, εἰ μὴ προνοίᾳ τινὲ τὸ τῆς
ῥάβδου ἄκρον τῷ πολυκανθήλῳ προσπεκρουκώς τῆς
βιαίας μικρὸν ἀνεσχέθη φορδός. Τοῦ δὲ αἵματος
σφοδρῶς ἐκ τῆς τοῦ βασιλέως καταρρέοντος κεφαλῆς
ταραχὴ τε καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων ἐγένετο. Ὁ δὲ
ἀδελφός αὐτοῦ Ἀλέξανδρος νόσον προφασισάμενος
οὐ κατήλθεν ἐν τῇ εἰσοδῷ, ὡς ἐκ τούτου ὑποπτευθῆ-
ναι αὐτὸν τὴν τοιαύτην ἐπιβουλὴν κατεργάσασθαι.
Ὁ δὲ τὸν βασιλεὺς πλῆξας κατασχεθεὶς καὶ πολλὰς
βασάνους ὑπομεμενηκώς, ἔπει μὴδένα συνειδένα
καθωμολόγει, τέλος χεῖρας καὶ πόδας ἐκκοπεί ἐν τῇ
τοῦ ἱεραίου σφενδόνην ἰκάη. Ἐκτοσε δὲ ἡ τοιαύτη
ἐξεκόπη προέλευσις. Μετὰ δὲ τινα καιρὸν Μάρκος ὁ
σοφώτατος μοναχός, οἰκονόμος ὢν τῆς αὐτῆς ἐκκλη-
σίας, ὅς καὶ ἐν μεγάλῳ Σαββάτῳ τετραώδιον τοῦ
μεγάλου Κοσμᾶ ἀνεκλήρωσεν, ἐν τῇ τραπέζῃ τῷ
βασιλεὶ συνεσιώμενος ἐλιπάρει τούτῳ μὴ τὴν
τοιαύτην ἐκκοπήναι προέλευσιν. Τοῦ δὲ βασιλέως
ἀπαντηθέντος ὁ Μάρκος ἔφη· Μὴ ἄρτιου μηδὲ
χαλέπαινε, ὦ βασιλεῦ, ἐπεὶ προσηραμμένον ἦν
καρὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ τοῦτο ὅτι καθυπο-
στῆναι· προσήρθε γὰρ τούτο, λέγων· Ἐ
ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρός ἐν τῷ ἁγίῳ σου, καὶ

P. Paul. LXIII, 3.

sapientia præstans, cum pari modestia morumque
compositione. Capta ab Agarenis urbs Demetrias,
spectans ad Atticæ thema.

17. Coronat Leo Annam Zoes filiam Zantze
nepem, quod constituta ex more convivia publica,
deficiente Augusta, celebrare non posset. Naxit
vero imperator puellam ex Opsicii themate formo-
sam longeque pulcherrimam, Eudociam nomine,
celebratisque nuptiarum solemnibus Augustali coro-
na donavit; ex qua suscepta prole mascula, tum
ipsa in partu interiit, tum quam prolem sustu-
lerat.

18. Haud procul ab æde SS. Apostolorum Leo
templum ex nomine prioris uxoris suæ Theophæ-
nonis extruxit. Sed et S. Lazari ecclesiam **365**
ad Topos (quos vocant) ædificavit, inque illa eunu-
chorum eunuchorum monasterium constituit; quo
etiam S. Lazari corpus ejusque sororis Magdalene
corpus translatum deposuit. Dum vero classarii
istiusmodi operibus tempus distrahunt, Taurome-
nium in Sicilia ab Afris capitur ingensque Roma-
norum clades agitur. Lemno quoque potiti Aga-
reni magnam captivarum multitudinem abdu-
cunt.

19. Cum imperator die mediæ Pentecostes so-
lemnium pompa ad S. Mocium processisset, jamque
introgressus ad sanctas prope januas ac sacrarium
venisset, exsilens quis ex umbone robustum eras-
sumque fustem in ejus caput Impegit. Ac sane irox
sustulisset, nisi quadam Dei providentia fastis
summitas multifido pendenti candelabro illa im-
petum tantisper remississet. Gruiore ex imperatoris
capite largiter defluente turbati præceteri alii alio
diffugere. Alexander ejus frater ægrotationem cau-
satus pompæ non interfuit, ex quo ejusmodi in
fratrem insidiarum auctor præprouaudiit. Appre-
hensus igitur percussor, multisque tormentis sub-
actus, cum nullum conjurationis socium nosse se
profiteretur, ad extremum manibus pedibusque
præcisus ad Circi metam combustus est. Post brevo
autem tempus Marcus sapientissimus monachus,
ejus ecclesiæ œconomus, qui magni Cosmæ Te-
traodini hymnum magni Sabbati absolvit, cum
imperatore **366** mensæ assidens rogabat ne ejus-
modi processus ac pompa ab eo abrogaretur. Quo
abnuente, ait Marcus: Ne irascaris aut iniquus
feras, imperator. Etenim id olim tibi eventurum va-
lentinianus erat David propheta. Prædixit enim ille:
« Quanta maligna tuis est inimicus in æneno meo
et gloriosi sunt qui occurrunt tibi in medio solemnitalis
tuæ. Itaque oportet te alios exinde annos decem
imperare. Quod et contigit. Post decem enim an-

VARIE LECTIONES.

³³ ὁ πολὺς τὰ τῆς Combef. ³⁴ τῆς τοῦ Z. Combef.

nos, ipsa die qua vulnus acceperat, vivis exem-
ptus est.

δέκα τὴν βασιλείαν κατασχεῖν. Ὅ καὶ γέγονεν·
αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ἧ καὶ ἐκλήγη, τετελεύτηκεν.

20. Porro Zoe quarta Leonis uxor in palatio cum
eo versabatur, haudum nuptialibus corollis do-
nata. Cum vero Bulgari incursionibus rem Roma-
nam attererent, Agareni occasionem nocti classem
navalesque copias miserunt, Leone Tripolita clas-
siario duce, Attalea urbe oriundo, sed qui Chri-
stianam ejuraverat pietatem. Appellata autem est
Phœnicia Tripolis, quod tribus nationibus, Sar-
diis scilicet Tyriis ac Sidoniis colonis, divisa sit.
Egresso itaque imperatore ad Butii emporium en-
caniorum causa monasterii a Christophoro pro-
tostestiaro exstructi, nuntius venit Tripolitam cum
hostili Saracenorum classe Cpolim petere. Mittit
ergo imperator Eustathium rei tunc navalis dron-
garium cum classe adversus Tripolitam, qui pugnae
cum illo impar vacuus rediit. Eum inseguitus **367**
Tripolita intra Abydum penetravit ac usque Parium
venit. Hujus rei nuntius gravem imperatori mœ-
rorem ac consilii inopiam attulit. Itaque Hemerio
a secretis primario classem adversus Tripolitam
ducendam committit. Is Abydum prætervoctus
(quæ est in Hellesponto, quam Milesii coloni civi-
tatem condiderunt. Hellespontus ab Hella Phrxi
sorore illie pelago mersa sic appellatus) Ἐξαιόμε-
uari emenso (dictum hoc ab aquarum quasi ca-
prarum more salientium inæqualitate), ac cum
jam ad Strobelum appulisset, quæ est ad Cibyrrham
(ac Strobelus quidem sic dicta a loci situ, Cibyrrha
vero a Cibyrrho fratre Marsi et Cidrami), atque
Lampsacum transisset (sic illa appellata a luce,
quæ noctu Phocensibus fundamenta jacentibus
votaque concipientibus cœlitus affulsit; quo
auspicio jacta civitatis fundamenta firma steterunt),
postea Imbro superata (sic illa appellata est
ab Imbro Anthi filio, cujus pater Staphylus Dio-
nysii nepos charissimus) Itemque Samothrace, ac
cum Thaso jam immineret (quam antiqui Aureæ
titulo atque nomine insigniebant: Samothracem
vero in Thracia olim θηριοῦσαν, quasi bestiis abun-
dantem iisque plenam, Nymphis sacram, peninsula
cum esset, fluxus postea allisione in insulam co-
aluisse dixerunt, ac Sæmiorum colonorum juris
factam Samothraciam nuncupatam esse) hostes
æsequitur. At neque **368** classem propius adire
ausus est. Tripolita vero ipse a se, Dei impulsu ac
nutu, reflectit iter; veniensque Thessalonicam, et
comprehensu qui illi prætoris jure præerat, Leone
cognomento Cataziliaco, ingentem stragem ac nec-
es plurimas egit.

21 Quidam vero cubiculariorum, Rhodophylus
nomine, ob necessaria quædam negotia in Siciliam

Ἀ ἐκπαύθησαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ ἑορτῆς
σου. ὁ Δεῖ οὖν σε, δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦν ἔτι
μετὰ γὰρ τὴν ἐκκλήρωσιν τῶν δέκα ἐνιαυτῶν, τῇ

κ'. Ἦν δὲ Ζωὴ ἡ τετάρτη γυνὴ τοῦ βασιλέως ἐν
τῷ παλατίῳ μετὰ τοῦ βασιλέως ἀσεπῆς. Τῶν δὲ
Βουλγαρικῶν ἐφέδων Ἑνωμαίους ἐπιτριβόντων, οἱ ἐξ
Ἄγαρ μαθόντες τοῦτο στόλος ἐξῆσαν ναύμαχος,
ἐπιπέσαντες στρατηγὸν Τριπολίτην Λέοντα, Ἄτ-
τάλου μὲν ἐξωρμημένον τῆς πόλεως, τῆς δὲ Χριστι-
ανῶν εὐσεβείας ἀποστήσαντα^α. Καὶ Τρίπολις μὲν
ὠνόμασται ἡ κατὰ Φοινίκην τριὸ διαιριθεῖσα ταῖς
γενεαῖς ἐξ Ἀραβίων^β καὶ Τυρίων καὶ Σιδωνίων
ἀποίκων. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξεληθὸς ἐν τῷ τοῦ
Βουτίου ἐμπορίῳ [P. 226] πρὸς τὸ τὴν μονὴν ἐγκα-
νίσαι τοῦ πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ Χριστοφόρου, ἡ
ἀγγελία αὐτῇ κατέλαβεν ὡς Τριπολίτης μετὰ στόλου
τῶν Σαρακηνῶν κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἀνέρχε-
ται. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν Εὐστάθιον τὸν
ἐπικαῦτα δρογγάριον μετὰ στόλου κατὰ τοῦ Τρι-
πολίτου ὅς μὴ δυνήθεις ἀντιτάξασθαι τούτῳ ἀν-
εστράφῃ κενός. Κατόπιν δὲ αὐτοῦ ὁ Τριπολίτης
ἐλθὼν ἐντὸς Ἀβύδου εἰσελήλυθεν καὶ μέχρι Παρείου
κατέλαβεν. Τοῦτο τῷ βασιλεῖ ἀγγεληθὲν εἰς μεγάλην
αὐτὸν ἀθυμίαν καὶ ἀμυχανίαν περιέστησεν. Ἦμε-
ρίῳ οὖν πρωτασκηρῆτις τὴν ναυτικὴν δύναμιν ἐγ-
χειρίσας κατὰ τοῦ Τριπολίτου ἀπέστειλεν ὅς
Ἄβυδον διελθὼν τὴν κατὰ Ἑλλησποντον, ἣν Μιλη-
σίων κατέκτισαν ἀποικίαι, Ἑλλησποντον τὸν ἀπὸ Ἑλ-
λης τῆς Φριξῶ ἀδελφῆς τῷ ἐκεῖσε πελάγει βυφείσης
οὕτως ἀγορευόμενον, καὶ Αἰγαίον πέλαγος, ὃ τὴν
κλήσιν ἀπέβλησεν ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων φορᾶς αἰ-
σοῦσης κατὰ τρόπον αἰγῆς, ἐξῆς δὲ προσωρμικῶς
C Στροβήλῳ τῇ κατὰ Κιβύρραν (καὶ Στρόβηλος μὲν
ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως, Κιβύρρα δὲ ἀπὸ Κιβύρρου
ἀδελφοῦ Μαρσοῦ τε καὶ Κιδράμου) καὶ Λαμφάκῳ,
ἀπὸ φωτὸς λάμψεως ὠνομασμένη, ὅπερ νυκτὶ φω-
καίων^γ θεμελιούντων ταύτην εὐξαμένων θεῶδεν
ἐπέλαμψεν, καὶ ἡ τῶν θεμελιῶν βάσις καλῶς κεκρα-
ταίωτο, μετὰ ταῦτα τῇ Ἰμβρῳ διελθυσὼς, ἦτις ἀπὸ
Ἰμβρου κέκληται υἱοῦ Ἄνθου, οὗ γενέτης Στάφυλος
Διονύσου φίλιτατος ἑγγονος, Σαμοθράκην δὲ διαβάς
καὶ τῇ Θάσῳ προσπελάσας, ἣν Χρυσῆν οἱ πρὶν δι-
εφημίζοντο, Σαμοθράκην δὲ ἐν Θράκῃ χερσὶν ἤσαν
πρότερον θηριοῦσαν διὰ τὸ θηρίων πεπληρωθῆαι,
λερὰν Νυμφῶν οὖσαν, μετέπειτα τοῦ βου συρραγέν-
τος εἰς νῆσον συστήναι καὶ ὑπὸ Σαμίων μετοίκων ἐν
κατασχέσει γενέσθαι καὶ Σαμοθράκην κληθῆναι,
τούς πωλείους κατέλαβεν. Πλην οὐδὲ πλησιάζαι τού-
των τῷ στόλῳ τετόλμηκεν, Αὐθόρμητος δὲ ὁ Τρι-
πολίτης Θεοῦ τοῦτον ἀπελαύνοντος ἀνεστράφῃ, καὶ ἐν
Θεσσαλονίκῃ, καταλαβὼν ταύτην, καὶ Λέοντα τὸν
ταύτης στρατηγὸν, ᾧ ἦν ἐπώνυμον Κατζιλάκιος, κα-
τασχῶν, σφατὴν πολλὴν καὶ χύσειν αἱμάτων εἰργά-
σατο.

κα'. Ῥοδοφύλης δὲ τις κουδικουλάριος ἔτυχεν ἐν
Σικελίᾳ διὰ τινα χρεῖαν ἀποσταλεῖς, χρυσοῦ λίτρας

VARIÆ LECTIONES.

^α ἀποστάντα ἢ ἀποστατήσαντα ἢ

^β ἐκ Σαραβίων P, ἐξ Ἀραβίων margo.

^γ Φωκίων P.

ἐπιφερόμενος ἑκατόν νόσῳ δὲ περιπτῶν ἐν Θεσσαλονίκη εἰσῆλθεν ὡστε λούσασθαι καὶ [P. 227] ἀπὸ λαῦσαι ἀνέσεως. Τοῦτον ὁ Τριπολίτης κατασχὼν, καὶ μαθὼν ὡς χρυσίον ἐπιφέρεται, πολλὰ βασανιστὰς ἀπέκτεινε μὴδὲν ἔχειν διατεινόμενον· ἔτυχεν γὰρ τοῦτο ἐν τῇ ὁδῷ ἀπολιπὼν, ὅπερ Συμῶν ἀσηκρήτις διερχόμενος ἀνεῖλετο, ὃς μετὰ ταῦτα πατρικίος καὶ πρωτασηκρήτις ἐγένετο. Τοῦ δὲ Τριπολίτου καταστράψαι τὴν πόλιν βουληθέντος, δηλοῖ αὐτῷ Συμῶν χρυσίον λαβεῖν καὶ τῆς καταστροφῆς ἀποσχεσθαι· ὃ καὶ ἔργονεν. Ὅπισθόρμητος πάλιν ὁ τῶν Σαρακηνῶν στόλος ἀπήει. Ὁ δὲ Ἡμέριος ταῦτα διεγνωκῶς πρὸς τὴν κατ' αὐτῶν διανίσταται διωξίν. Οἱ δὲ τῇ Κρήτῃ προσβάλλουσι, καὶ τοὶ ἐν αὐτῇ ἀπόμοιραν τῆς λείας ἀπένειμαν, κάκειθεν τῇ πατρίδι παλινωστήσαντες ἀπρακτεῖν κατὰ Λῆμον ἐῷσιν τὸν Ἡμέριον.

κβ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶχε τῶν Ἀνατολικῶν ὑποστράτηγον Εὐστάθιον πατρικίον, ὃς ἐκ τῆς καλλίστης καὶ ἀγαθῆς γενεᾶς τῶν Ἀργυρῶν ἐκπεφώνηται· ὃς τοῖς Ἰσραηλίταις καταστράται καὶ ἔτρεπεν οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, βῶμῃ καὶ ἰσχυρῇ καὶ συνέσει καὶ ἀνδρίᾳ καὶ φρονήσει καὶ σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ τετιμημένος καὶ ἐπιλημμένος, ἔχων καὶ Ἀνδρόνικον τὸν ἐκ τοῦ Δουκῆς. Εὐστάθιον Ἀργυρῶν οἱ Ἀγαρηνοὶ ἐδεδίεσαν, ὡς τὸ τοῦτου ὄνομα ἐκπληξίν καὶ φόβον αὐτοῖς λέγεσθαι⁸⁸. Σαμωνᾶς δὲ προφασισάμενος ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ, ἧ ἐπώνυμον τὰ Σπειρὰ, ἐξελεθῆναι, ἐν τῷ Δαματρῷ οὖσαν, φυγῇ ἐχρήσατο ἅμα χρήμασι καὶ ἵπποις αὐτοῦ, τοὺς δημοσίους ἵππους τοὺς ἐν ἐκάστῃ ἀλλαγῇ ἀγκυλοκοπῶν. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς ὀπισθεν αὐτοῦ διώξαι αὐτὸν Βασίλειον ἑταιρειάρχην τὸν Καματερὸν καὶ τὸν Κρηνίτην τὸν Γεώργιον. Ἐπεὶ δὲ τὸν Ἄλυν ὁ Σαμωνᾶς ἐμελλεν περῆν, κατέλαβεν αὐτὸν ὁ Νικηφόρος δρουγγάριος ὁ Καλλωνᾶς καὶ κατέσχευεν. Ὁ δὲ πολλὰ ἰκέτευεν καὶ ὑποσχέσθαι δίδόναι. Ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν, εἰς τὸν ἐν τῷ Σιριχᾷ καταφεύγει σταυρὸν, εὐχῆς δῆθεν χάριν ἐηλυθῆναι προφασισάμενος. Καταλαβὼν οὖν ὁ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Ἀνδρονίκου ὁ Δουκῆς υἱὸς καὶ τοῦτον ἀναλαβὼν ἐν τῇ πόλει ὑπέστρεψεν. Προσέταξεν ἔλθαι ὁ βασιλεὺς αὐτὸν μὲν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος Βάρδα οἰκίᾳ φυλάττεσθαι. Ἠρώτησεν δὲ Κωνσταντῖνον εἰ ἀληθῶς ἐν Συρίᾳ φεύγων ἐτύγγανεν· καὶ μαθὼν τοῦτο ἀληθῆς εἶναι, παρήγγειλε Κωνσταντῖνῳ μὴ τοῦτο εἰπεῖν ἐνώπιον τῆς συγκλήτου ἐρωτώμενῳ, ἀλλ' ὅτι ἐν τῷ Σιριχᾷ χάριν εὐχῆς παρεγένετο· [P. 228] ἦθελε γὰρ ὁ βασιλεὺς συγγνώμης τυχεῖν τὸν Σαμωνᾶν. Καὶ προσκαλεσάμενος τὴν συγκλήτον καὶ εἰς τὸ μέσον παραγαῶν τὸν Κωνσταντῖνον οὕτως ἠρώτησεν· Πρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς, ἔφρευγεν ἐν Συρίᾳ ὁ Σαμωνᾶς; καὶ ἡ οὖ; Ὁ δὲ τοὺς ὅρκους εὐλαβηθεὶς (εἶπεν γὰρ πρότερον μὴ ὀρκιζόμενος, ἀλλ' οὕτως ἀπλῶς ἐρωτώμενος, μὴ τὸ ἐν ἐξαιτεῖν) ὠμολόγησεν πάντων ἐνώπιον ὅτι εἰς Συρίαν ἐφρευγεν. Μετ' ὀργῆς δὲ τοῦτον τοῦ βασιλέως

A missus erat, centum auri libras ferens; atque in itinere morbo correptus, levandæ causa ægritudinis lavandique ac vires reficiendi Thessalonicam ingressus erat. Cepit hunc Tripolita, eum auri vim ferre intelligens, multisque tormentis subactum peremit, cum ille nihil se habere assereret. Reliquerat enim in via, ac Symeon a secretis illac transiens sustulerat. Hic postea patricius ac eorum qui a secretis primus factus est. Tripolita urbem evertere cogitabat, cum eum Symeon monet atque hortatur ut auri summam tollat et ab evertenda urbe absteineat; quod et factum est. Recedit itaque iterum Thessalonica Saracenorum clavis. Hemerius hostium recessu cognito ad eos insequendos sese arcingit. A Cretam vero appulsi, spoliiorumque parte Cretensibus data, domum incolumes redeunt, relicto in Lemno insula otium torente nulloque bellico facinore Hemerio.

B 22. Habebat Leo Asiani exercitus legatum Eustathium patricium, ex præstantissima optimaque Argyrorum familia ortum. Hic adversus Ismaelitas depugnans eos in fugam vertebat, neque id semel sed et crebrius, 369 vir scilicet robore, fortitudine, intelligentiæ vi, animi virtute, prudentia, castitate, justitia eximie ornatus, secum etiam nactus Andronicum ducis filium. Formidolosus Agarenis Eustathius Argyrus erat, ita ut vel ejus auditum nomen terrorem illis pavoremque injiceret. Samonas autem simulans se ad monasterium suum, cui nomen Spira, ad Damatrym situm exire, fugam arripuit, exportatis secum pecuniis equisque suis advertis, cursus publici equis per singulas stationes populitum nervis succisis. Mittit itaque Leo, qui eum insequantur, Basilium Camaterem heteriarcham et Georgium Crenitam. Samonam porro Halym fluvium trajicere parantem Nicephorus drungarius Callonas comprehendit tenuitque. Rogabat ille etiam atque etiam dimitti, inque eam rem munera promittebat. Ubi autem non obtinet, ad crucem Sirichanam confugit, quasi voti causa se venisse prætexens. Verum Constantinus Andronici Ducis filius comprehensum eum secum in urbem reduxit. Leo in Bardæ Cæsaris domo eum asservari jussit; quaeritque ex Constantino num is vere in Syriam fugeret. Ubi autem sic se rem habere vere comperit, jubet Constantino uti hæc coram senatu dissimulet et eum Siricham voti causa dicat profectum esse. Volebat enim imperator quidquid noxæ erat Samonæ indulgeri. Convocato itaque senatu, et Constantino in medium adducto, in hunc modum percontatus est: Per Deum et caput meum, fugiebat Samonas in Syriam, necne? Constantinus jurisjurandi motus religione (prius enim nulla adjuratione, sed simpliciter interrogatus, se non evulvaturum pollicitus erat) in omnium consensu Samonam in Syriam fugam arripuisse profitetur. Quam obrem illo

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ leg. γενίεσθαι Combef.

cum ira rejecto, Samonam imperator aula exclusam menses quatuor in Barthe Cæsaris domo detinuit; quibus decursis, ut imperatoris aspectu fructetur ac alloquio consecutus est.

23. Sustulit vero Leo ex Zoc quarta uxore sua filium Constantinum; in cuius ortu cometes apparuit, radios versus Orientem ejaculans, diesque quadraginta ac noctes luxit. Infantem baptizavit Nicolaus patriarcha in Magna ecclesia die sacro luminum (i. e. Epiphaniarum), susceptoribus ex sacro fonte Alexandro imperatoris germano et Samona patricio cunctisque proceribus. Eodem tempore exstructa est et senum invalidorum domus, quam Cupham dicunt, inde expulsis meretricibus. Benedictionem sacro nuptiarum ritu cum Zoc uxore consecutus Leo a Thoma presbytero, qui ea ex causa officio motus est; quam etiam Leo Augustum proclamavit. Eo facinore patriarcha ecclesie ingressu Leoni interdixit; quamobrem is a dextra parte transiens ad Metatorium sese recipiebat.

24. Samonas accubitor præficitur, quod ad omne facinus ac malitiam imperatori adiutor esset; cœperuntque ambo moliri adversus Ecclesiam. 371 Vocato itaque Nicolao patriarcha prima Februarii, ut reciperetur, enixius rogabant. Ubi autem ejus expugnare animum nequiverant, a convivio ac epulis ex Bucoleone lincti imponentes in Hieriam traduxerunt; unde ægre pedes ad Galacrenos usque præ nivium nimia copia venit. Ordinatur autem Euthymius syncellus patriarcha, vir venerabilis modestusque ac religiosus, quem alium ex divina revelatione episcopi munus suscepisse. Etenim cogitabat imperator pessimam legem promulgare, qua liceret viro tres quatuorve alias ex aliis uxores habere, cum non deessent viri eruditissimi, qui in hoc ei consilio adiutores essent.

25. Mense Junio Constantinus Afer imperatorem invitavit ad monasterium suum, quod prope ædem Apostolorum condiderat, ad illius peragenda encæmia, et ut prandio interesset. Ibi subito exortus Africus, tertioque repetitis vicibus vehementer spirans, multa concussit ædificia et ecclesias, adeo ut omnes relictis domibus sub dium procederent mundi que consummationem adesse dicerent, nisi Dei clementia imbrium inundatione illum turbinem sedasset.

26. Agarenorum classe adversus Romanos adventante, Leo Hemerium publici cursus logothotam classi universæ ducem præcicit. Jussus et Andronicus Dux cum Hemerio naviam conscendere adversumque Agarenos fortiter dimicare. Samonas vero suo implacabili in Andronicum 372 erat odio, astu viro fossam fodit ac pedibus laqueos supponit, dicit illi incensus ob suæ fugæ negotium. Nempe subtervavit qui occulte Andronico scriberet ne in naves raret: quippe in mandatis accepisse Hemerium ab imperatore, Samonæ consilio, ut eum caperet atque oculis orbaret. Hemerio itaque etiam

ἀποπεμφαμένου, ἰποίησε Σαμωνᾶς ἀπὸ ὕψεως μῆνας τέσσαρας ἐν τῷ τοῦ Καίσαρος καθήμενος, καὶ μετὰ ταῦτα τῆς βασιλικῆς ὕψεως καὶ ὀμίλιας κατηξιώθη.

κγ'. Ἐγέννησε δὲ Λέων Κωνσταντίνον υἱὸν ἀπὸ Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γαμετῆς, οὗ ἐν τῇ γενήσῃ ἐφάνη κομήτης ἀστὴρ, τὰς ἀκτῖνας ἐπ' Ἀνατολᾷ ἀραιεὶς καὶ ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ φαινόμενος τεσσαράκοντα. Ὅς ἐβαπτίσθη ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου ἐν τῇ ἁγίᾳ τῶν Φώτων ἡμέρᾳ, ἀναβεβαμμένων αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος Ἀλεξάνδρου τοῦ αὐταδέλφου τοῦ βασιλέως καὶ Σαμωνᾶ πατρικίου καὶ τῶν ἐν πλείᾳ ἀπάντων. Γέγονε τότε καὶ ἡ Κύφη γηροκομεῖον, τῶν ἐκεῖσε ἐταιριδῶν ἐκδιωχθέντων. Εὐλογηθὲν δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς μετὰ Ζωῆς ὑπὸ Θωμᾶ πρεσβυτέρου, ὅστις καὶ καθηρέθη· καὶ βασιλεύσαν αὐτὴν ἀνηγόρευσεν. Διὰ ταύτην οὖν αἰτίαν ὁ πατριάρχης τὸν βασιλέα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσεργεσθαι διεκώλυσεν, ὅθεν διὰ τοῦ δεξιῦ μέρους διήρχετο εἰς τὸ μητατόριον.

κδ'. Προεβλήθη δὲ Σαμωνᾶς παρκοιμώμενος διὰ τὸ συνεργὸς καθεστάναι τῷ βασιλεὶ πρὸς παρανομίαν καὶ κακίαν ἄσασαν. Καὶ γὰρ τῆς Ἐκκλησίας ἤρξαντο μελετᾶν. Προσκαλεσάμενος γὰρ τὸν πατριάρχην Νικόλαον (πρώτῃ ἦν τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς) καὶ πολλὰ λιπαρήσαντες δεχθῆναι, ἐπεὶ πείσαι οὐκ ἔδυνήθησαν, ἀπὸ κλητορίου ἀπὸ τοῦ Βουκολέοντος πλοῖον μικρὸν ἐμβιβάσαντες ἐν τῇ Ἱερειᾷ διεπέρασσαν, ἀφ' ἧς μέχρι Γαλακρηῶν μόλις ἀπῆε χιόνος ἐπικαιμένης πολλῆς. Χειροτονεῖται ὁ σύγκελλος Εὐθύμιος πατριάρχης, ἀνὴρ ἱεροπρεπῆς ἐγκρατῆς τε καὶ θεοσεβῆς, ὃν φασὶν ἐκ θείας ἀποκαλύψεως τὴν ἀρχιερωσύνην καταδέξασθαι· καὶ γὰρ διενερεῖτο ὁ βασιλεὺς νόμον πονηρὸν ἐκθεῖναι τοῦ ἔχειν γυναῖκας ἄνδρα τρεῖς καὶ τέσσαρας, [P. 229] πολλῶν λογικῶν ἀνδρῶν εἰς τοῦτο αὐτῷ συνεργούντων.

κε'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ προσεβλήθη Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Λιθῆς ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ πλησίον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τοῦ τὰ ἐγκαίνια ἐπιτελεῖσαι καὶ ἀριστῆσαι. [Καὶ γέγονεν ἀνεμὸς ὁ λεγόμενος λιβ, φυσήσας ἕως τρίτου σφοδρῶς, συσσεισας καὶ οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεύγειν ἐν τόποις ὑπαίθροις, λέγοντας συντέλειαν εἶναι κοσμικῆν, εἰ μὴ ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία δι' ὀμβρῶν ἔσθησεν τὴν τοιαύτην καταγίγα.

κς'. Στόλου δὲ τῶν Ἀγαρηῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξελθόντος, ὁ βασιλεὺς Ἡμέριον ὡς λογοθέτην τοῦ δρόμου τοῦ στόλου παντὸς ἀρχηγὸν προβάλλεται. Ἐβέβητο καὶ Ἀνδρόνικος ὁ δοῦξ συνεσελθεῖν τῷ Ἡμερίῳ καὶ τοῖς Ἀγαρηνοῦς καταπολεμῆσαι. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἀδιπλακτος ἐχθρὸς ὢν Ἀνδρόνικῳ βόθρον αὐτῷ ὑπώρυττεν καὶ τοῖς ποσὶ παγίδα ὑπέτιθει, δυσμενῶς ἔχων αὐτῷ διὰ τὴν ὑπέρθεσιν τῆς φυγῆς ὑπέβαλε δὲ τινα γράφαι λαθραίως Ἀνδρόνικῳ μὴ ἐν τοῖς πλοίοις εἰσελθεῖν, ὅτι, φησὶν, παραγγίλλας ὁ Ἡμέριος εἰληφεν παρὰ βασιλέως, ὑποδηθέντος παρὰ Σαμωνᾶ, κατασχεῖν καὶ τυφλῶσαι σέ. Πολλὰ

VARIÆ LECTIONES.

Ἡμερίον p. 467 v. 560 a.

δὲ τοῦ Ἡμερίου προτραπομένου τὸν Ἀνδρόνικον ἐν Α τοῖς πλοίοις εἰσελθεῖν τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπιχειμένων, ἀπισκίρησαι, μὴ τοῦτο ποιῆσαι καταδεξάμενος. Ἡμέριος δὲ μόνος τῆ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ μνήμη συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλην νίκην εἰργάσατο. Τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος, καὶ ἀπονοῦς, ἅμα συγγενεῖσι καὶ δούλοις αὐτοῦ πόλιν κατέστηεν τὴν λεγομένην Καβάλαν, εἰς ἀποστασίαν ὀρήσας. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς πάλαι ποτὲ τοιοῦτου ἐπιλαβίσθαι καιροῦ ἐπιθυμῶν πρὸς βασιλεία ἔλεγεν· Οὐκ δεῖ, *δέσποτα, ἔλθον δεῖ ἀντάρτης καὶ ἀποστάτης ἔσσειν ὁ δοῦξ καὶ τῆ βασιλεία σου πολέμιος*; Παρατυκὰ γοῦν ἀπέστειλεν Γρηγορῶν Ἰβηρίτζην λεγόμενον, δομῆστικον ὄντα τῶν σχολῶν καὶ συμπένθερον Ἀνδρόνικου, καταπολεμῆσαι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, καὶ πῶς ὁ πατριάρχης Νικόλαος τῆς Ἐκκλησίας ἐξεδιώχθη, εἰς Ἀγαρηνοῖς ἐξέφυγεν πανοικί, τηνικαυτὰ κατὰ Ῥωμαίων ἐξελθούσων· ὃν Ἀμερμουμῆς ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς προσεδέξατο· ἐτυπεῖτο δὲ ὁ βασιλεὺς διὰ τὸν Ἀνδρόνικον, [P. 250] καὶ ἐβούλετο λόγον αὐτῷ ἐνυπόγραφον ἀποστέλλαι τοῦ πρὸς Ῥωμαίους ὑποστρέψαι. Συνεβούλευσαν δὲ τινες τῷ βασιλεῖ φιλοφρονηθῆναι τινα τῶν τοῦ πραιτωρίου Σαρακηνῶν καὶ ἀποσταλῆναι ἐν Συρίᾳ μετὰ λόγου ἐνυπογράφου· ὃ δὲ καὶ πεποίηκεν, διὰ κιννάβαρεως γράψας καὶ βούλησιν ἀφραγίσας χρυσοῦ καὶ ἔνδον βραχίος φατλίου τράκτου κατακλείσας αὐτό. Τοῦ δὲ Σαρακηνοῦ ἀπὸ βασιλείως ἐξελθόντος, προσκλιεσάμενος τοῦτον ὁ Σαμωνᾶς εἶπεν· *Οἶδας ὁ κατέχεις*; τοῦτο εἰπὼν δὲ ὁ ἐκράται κηρὸν, ὡς τῆς Συρίας εἴη ἀπόλειπτος· ἀπὸ αὐτῷ χρήματα παρηγγεῖλεν τοῦτο εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Οὐζῆρος ⁴⁰ ἐμβαλεῖν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν τοῦτο πεποίηκεν. Ἐκρατήθη δὲ Ἀνδρόνικος καὶ ἐδέσμηθη μετὰ πάντων τῶν αὐτοῦ συγγενῶν· καὶ μαθὼν διὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ ταῦτα γεγονέναι, ἀναγκασθεὶς τὴν ἰδίαν πίστιν αὐτὸς τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐξωμόσαντο. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, εἰδὼς ὡς ἀδύνατον ἔστιν ἐκστῆεν ἐξελεθεῖν, βουλῆ αὐτοῦ φυγῆ χρησόμενος ἀπὸ Συρίας ἐξῆλθεν, καὶ πρὸς βασιλεία ἐπάναισι σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ, ὃν δώροισι κλειστοῖς ὁ βασιλεὺς δαψιλευσάμενος τάδε φησὶ πρὸς αὐτὸν, στὰς ἐν τῇ πρὸς Ἀνατολὰς τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν εἰκότι· *Μὴ πεπλάρησο καθ' ἑαυτὸν τῷ ⁴¹ παρὰ πολλοῖς εἶναι ἄδόμενον Κωνσταντῖνον βασιλεύσοντα Ῥωμαίων. Ὁμνυμί σοι εἰς τὴν παντὲς πόρον δίκην καὶ εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν εἰκόνα ὅτι οὐκ ἔστι σὸν τὸ βασίλειον διὰ τὸ κατονομασθῆναι σε Κωνσταντῖνον, ἀλλὰ τῷ φιλάδελφῳ μου υἱῷ θεοῦ διὰ προφθόνων δωδῶρηται, καθὼς παρὰ πολλῶν ἀγίων ἀνδρῶν πεπληροφόρημαι. Εἰ γὰρ περὶ αὐτοῦ τοῦτον διαχειρισσάσαι, τῇ πύλῃ ταύτῃ κεφαλῇ σου σώματος ἐκτός εἰσελεύσεται.*

⁴⁰ Οὐζῆρος? ⁴¹ τὸ Ρ.

⁴² Ὁ δὲ βασιλεὺς διεδίδετο τὸν Εὐστάθιον ἐπισημαζόμενον Ἀργυρῶν ἀπὸ τοῦ ἐρουγγαράτου τῆς βί-

atque etiam rogante atque hortante Andronicum ut Agarenis ingruentibus naves intraret, ille resiliere ac imperium detrectare. Hemerius ipse solus, qua die solemnis S. Thomæ memoria agitur, consorta cum Agarenis manu ingenti victoria potuit. Ut cognovit Andronicus, desperatione actus cum necessariis et familia totoque comitatu, occupata urbe sic dicta Cabala rebellavit. Porro Samonas olim jam istiusmodi occasionem nancisci desiderans, ad imperatorem: *Nonne semper, domine, aiebam, ducem rebellem esse ac defectionem moliri tuæque majestati fore perduellem?* Mox itaque mittit imperator Gregoram cognomento Iberitem scholarum domesticum ac Andronici ex uxore affinem, qui eum debellet. Andronicus ubi rescivit ac Nicolaum patriarcham ex ecclesia ejectum intellexit, ad Agarenos, qui tum adversus Romanos expeditionem susceperat, cum suis omnibus profugit. Amerimunos virum honorifice ac magnifice accepit. Animi anxius imperator ob eam Andronici fugam data securitatis fide ad se eum revocare studebat. Quamobrem auctores quidam illi exstiterē, ut Saracenorum **373** quendam ex prætorio sibi conciliaret, quem cum subscripção veniæ libello in Syriam mitteret. Hunc ergo paravit imperator, scribensque cinnabari ac regia bulla consignans intra brevenicereum fuscum litteras includit. Saracenum ab imperatore discedentem advocans Samonas, Scis, inquit, *quid feras? si quem tenes, ceres Syria: pernicies est.* Numerata itaque pecunia Useri in manus tradere jussit. Profectus itaque Saracenus, quod jussus erat fecit. Captus vero Andronicus, ac cum necessariis omnibus in vincula conjectus. Cumque hæc Samonæ dolo in se gesta comperisset, necessitate adactus eum ipse tum alii fidem ejurarunt. Ejus autem filius Constantinus, cum sciret fieri non posse ut inde liber exiret, patris consilio fuga usus Syria refecta ad imperatorem cum sociis reversus est: Hunc imperator dous plurimis munifice acceptum, stans ad Domini ac Salvatoris nostri imaginem ad Orientem positam, in hæc verba affatus est: *Ne te seducat quod vulgo jactant, fore Constantinum imperatorem Romanorum. Juro enim per inspectricem omnium justitiam et per Domini nostri hic positam figuram, nihil imperium ad te attinere eo quod Constantinus audis, sed filio meo dulcissimo divinitus a majoribus donatum esse, quod ego viris sanctis non paucis ratiocinantibus ita fore exploratum habeo. Si enim hinc mortem machinatus fueris, per hanc portam corpus truncum capite inferetur.* Quod **374** et ita contigit: cum enim ille tyrannico more manus levasset, ejus caput cruore et tabo atque pulvere deformatum per has ipsas portas illatum est.

27. Præterea Leo Eustathium cognomento Argyrum, ob suspicionem quamdam ab exehibitione

VARIÆ LLECTIONS.

⁴⁰ Οὐζῆρος? ⁴¹ τὸ Ρ.

drungarii munere amotum, domum suam ad Char-
sianum remisit. In via autem ad Aran, accepto ab
uuo domesticorum veneno, extinctus est, atque in
Spunino, quod ipsius Aran vertex est, sepultus.
Ejus deinde corpus ipsius liberi Potus ac Leo,
manglitarum dignitate fulgentes, sublatum in
avito monasterio S. Elisabeth, quod in Charsiani
themate est et a Leone tribuno illorum avo exstru-
ctum erat, condidere. Hic Leo Argyrorum (velut
Argenteorum dicas) nomen in familiam primus in-
tulit, sive ob corporis puritatem ac castitatem, sive
propter vultus decorem ac conspectus ingenuitatem,
sive propter alium quemdam ejus generis indolis
a: fortitudinis modum. Ejusmodi enim vir ille fuit,
ut Michaelē imperatore nemo bellatorum ejus vir-
tutem æquaverit, ita sane ut sæpius cum vernaculis
suis consorta cum Agarenis Tephricensibus manu
eos fuderit ac profligarit, ipsamque ejus nominis
mentionem illi paverent ac extimescerent.

28. Captivos commutandi causa a Tarso venerunt
cum Abellhaces ille tum Samonæ pater. Hos imper-
ator excepit, præmagnifice exornata Magnaura.
Sed et Magnam ecclesiam magnifico prorsus cultu
decoravit, 375 cunctaque veneranda vasa Sara-
cenis ostendit, haud sane satis e Christiana disci-
plina, ut divini ministerii vasa nefariis impiisque
hominibus ac alienigenis visenda exponeret. Voluit
Samonæ pater cum filio manere: sed ille non pas-
sus est, magisque hortabatur ut domum rediret ac
suam fidem teneret: s; quoque, cum primum lice-
ret, ad ipsum reversurum exspectaret.

29. Sacro Pentecostes die Leo imperator Ilium
Constantinum Euthymii patriarchæ opera Augustum
coronat. Samonas vero Constantinum domesticum
suum, qui prius Basilio magistro ac canicelæ præ-
fecto in ministerio fuerat, Augustæ tradit in obs-
equium. Sic vero ille cum Leonem tum ipsam
Augustam demeruit, ut et Samonas livore incensus
secretioris cum Augusta rei eum detulerit. Sicque
re ipsa suspicatus Leo in S. Tarasii monasterio
mittens totondit; idque adeo ipsummet Samonam
præstare jussit. Brevi autem post, cum cum vellet
recipere, Samonæ jubet ut in Spirarum monaste-
rium eum adducat. Egressus itaque imperator ad
Damatryum, et in Samonæ pransus monasterio,
videns Constantinum illico sæculares vestes manda-
vit induere ac imperatoris inter prandendum pocu-
lum in manus accipere secumque in palatium redire.
376 Samonas imperatoris erga Constantinum
propensum amorem videns augescere, re cum cubi-
culariorum maximo et Michaelē Tzirethone compo-
sita, libellum innumeris in Leonem conviciis ac
eriminibus confertum per Constantinum Rhodium
illius scribam contextunt inque Metatorio projiciunt.
Ingressus autem imperator in Majorem ecclesiam,
cum in Metatorium se recepisset, quo loco preces

α γλης δι' ὑπόνοιάν τινα, καὶ τοῦτον εἰς τὴν οἶκον αὐ-
τοῦ ἀπίστευεν εἰς τὸ Χαρσιανόν Κεθ' ὄδου ἢ δὲ
εἰς τὸ Ἄραν φάρμακον παρὰ ἀνθρώπου αὐτοῦ λαβὴν
τέθνηκεν, καὶ θάπτεται εἰς τὸ Σπυνὶν τοῦ Ἄρα τὴν
κορυφὴν. Εἶθ' οὕτω οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Πόθος καὶ Λέων,
οἱ τῆ τοῦ μαγγλαβίτου ἀξίᾳ τετιμημένοι, ἀραντες
αὐτὸν θάπτουσι αὐτὸν εἰς τὸ γονικὸν αὐτῶν μονα-
στήριον τὸ ἐν εἰς τὸ θέμα τοῦ Χαρσιανοῦ τῆς ἀγίας
Ἐλιζάβετ, τὸ ἀνερωθὲν παρὰ Λέοντος τουρμάρχου
τοῦ πάππου αὐτῶν. [P. 251] ὅς καὶ τὸ ὄνομα τῶν
Ἄργυρων εἰληφεν, εἶτα διὰ τὸ καθαρὸν καὶ ἀγνὸν
τοῦ σώματος, εἶτα διὰ τὸ κάλλος καὶ γενναῖον τῆς
ὄψεως, εἶτα διὰ τινὰ τρόπον τῆς γενεᾶς καὶ ἀνδρίας
αὐτοῦ· καὶ γὰρ τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ οἷος ἕτερος ἐπὶ
Μιχαὴλ βασιλέως οὐχ εὐρέθῃ στρατιωτικῆς, ὡς πολ-
λίαις τοῖς Ἄγερηνοῖς τῆς Τεφρικῆς μετὰ τοὺς ἀν-
θρώπους αὐτοῦ μιγνύμενον εἰς τροπὴν καὶ φροῦδον
καὶ ἀπόλειαν παρέχειν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φημι-
ζόμενον καταπτήσασιν καὶ τρέμειν.

κη'. Ἄλλαγιον δὲ ἔνευεν ἀπὸ Ταρσοῦ ἐξῆλθεν ὁ τε
Ἄβελθάκης ἐκεῖνος καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ· καὶ
τούτους ὁ βασιλεὺς ἐδέξατο, κόσμησεν πολλῶν τῆν
Μαγναῦραν κατακοσμήσας. Ἐκαλλύπισεν δὲ καὶ τὴν
Μεγάλην Ἐκκλησίαν παντελῶς, καὶ ὑπέδειξεν ἅπαντα
τὰ τίμια σκευὴ τοῖς Ἄγερηνοῖς· ὅπερ ἀνάξιον ἦν
Χριστιανικῆς καταστάσεως, ἀθεμίτους καὶ ἀλλοσεθῆ-
σιν τὰ τῆς τοῦ Θεοῦ λειτουργίας σκευὴ καταθέσθαι.
Ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ ἠθέλησεν συνεῖναι τῷ υἱῷ·
ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο τοῦτο, ἀλλὰ μᾶλλον παρήγειν εἰς τὰ
οἰκεία ὑποστρέφειν καὶ τῆς ἰδίας ἀντίχεσθαι πί-
στως. «Κάγω δὲ, φησὶν, εἶπερ δυνηθῶ, τάχιον πρὸς
σὲ ἐπανελεύσομαι.»

κθ'. Τῆ δὲ τῆς Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ στέφει ὁ Λέων
ὁ βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον διὰ Εὐθυ-
μίου περιάρχου. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον
ἄνθρωπον αὐτοῦ, τὸν πρότερον Βασιλεῖω μαγίστρω
καὶ κανικεῖω δουλεύσαντα, τῆ Αὐγούστη ἐπιδίδω-
κεν πρὸς τὸ ταύτῃ ὑπηρετεῖσθαι· ὁς τοσοῦτον ἔγα-
πήθη παρὰ τε τοῦ Λέοντος καὶ τῆς βασιλίσσης αὐτῆς,
ὥστε καὶ τὸν Σαμωνᾶν διαφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ λοι-
δορεῖσθαι τοῦτον ὡς τῆ Αὐγούστη συνόντα· ὅπερ ὁ
βασιλεὺς ἀληθὲς εἶναι ὑπονόησας, ἀποστειλάς ἀπ-
έκτειρεν αὐτὸν ἐν τῆ τοῦ Ἁγίου Ταρασίου μονῆ, αὐτῷ
τῷ Σαμωνᾶ ἐπιτρέψας τοῦτο ποιῆσαι. Μετ' ὀλίγον δὲ
βουλομένης τοῦτον ἀναλαβῆσθαι, ἐκέλευσεν τῷ Σα-
μωνᾶ ἐν τῇ τῶν Σπειρῶν μονῆ τοῦτον ἀπαγαγεῖν.
Ἐν τῷ Δαματρίῳ οὖν ὁ βασιλεὺς ἐξεληθὼν, καὶ ἐν τῇ
τοῦ Σαμωνᾶ ἀριστήσαντος μονῆ, εἶδεν Κωνσταντι-
νον, καὶ παρεθῆ διεκελεύσατο, καὶ ἐνέδουσαν αὐτὴν
ἱμάτια κοσμικὰ, καὶ ἐπέδωκεν εἰς χεῖρας τὸ τοῦ
βασιλέως ποτήριον ἐν τῷ ἀριστῷ, καὶ ὑπέστρεψεν
μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ παλατίῳ. Ὑρῶν δὲ Σαμο-
νᾶς τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην πρὸς Κωνσταντῖνον
αὐξανομένην, πιττάκιον συντίθησι μετὰ μεγίστου
κοιτωνίτου καὶ Μιχαὴλ Τζιρῆθωνος λοιδορίας κατὰ
βασιλέως Ἰχον [P. 252] ἀπίρους, διὰ τοῦ Ῥοδίου
Κωνσταντῖνου τοῦ αὐτοῦ ὑπογραφῆως τοῦτο συντά

ξιντες · ὅπερ ἐν τῷ μητατορίῳ ἐβρίψαν. Τοῦ δὲ βασιλέως εἰσαληλυθότος ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ μητατορίῳ γενομένου, καὶ ἐν ᾧ ἠύχετο τόσῳ τούτῳ εὐρηκῶς καὶ ἀναγνοὺς πολλῆ ὀλίψει κατεσκαδάσθῃ, καὶ ἐξήτει τὸν τούτου πεποιηκότα.

λ'. Γέγονε δὲ Ἐκλειψίς σεληνιακῆ. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μητροπολίτην Συννάδων Πανταλέοντα προσεκαλέσατο, μαθεῖν παρ' αὐτοῦ τὸ τῆς ἐκλειψίως ἀποτελεσμα · ὃν προσερχόμενον πρὸς τὸν βασιλέα ὁ Σαμωνᾶς ἠρώτησεν · *Εἰς τίνα ἢ κάκωσις; Ὁ δὲ εἶπεν · Εἰς σέ · καὶ ἐὰν τὴν Ἰουρίου τρισκαιδεκάτην διέλθῃς, οὐδὲν ἔκτισε πείση κακόν.* Πρὸς δὲ τὸν βασιλέα εἶπεν ὡς εἰς τὸ δεύτερον πρόσωπον ἡ Ἐκλειψίς ἀποσκήψει. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπόπτεισεν τοῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν ἀποθήσασθαι. Ὁ δὲ Τζιρῆθων ἰδίᾳ τῷ βασιλεῖ μετὰ ταῦτα καθωμολόγησεν ὡς ὁ Σαμωνᾶς εἶπεν τὸ πιττάκιον πεποιηκῶς. Παρευθὺ οὖν καταβιάζει Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀποκαίρει μοναχὸν καὶ ἀπάγει αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινακίου μονήν. Ἐποίησεν δὲ Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον, καὶ ἔκτισεν αὐτῷ μονὴν ἐν Νοσιαίς, καὶ παραγενόμενος ἅμα Εὐθυμίου πατριάρχῃ ἐνεκαίνισεν αὐτήν.

λδ'. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ ναυμαχία γέγονεν Ἡμερίου λογοθέτου μετὰ Δαμιανῶ καὶ Λέοντος τῶν Ἀγαρηῶν, στρατηγούτων ἐν Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος. Ἠτήθη Ἡμέριος καὶ μόλις διεσώθη, σχεδὸν ἀπάντων τῶν μετ' αὐτοῦ κεκινδυνευκότων.

λς'. Κοιλιακῶ δὲ νοσήματι περιπεπτωκῶς Λέων ὁ βασιλεὺς εἰς ἀδυναμίαν ἦλθεν ἐσχάτην, ὥστε μόλις δυναθῆναι αὐτὸν κατὰ τὸν βασιλικὸν τύπον ἐν τῷ τῆς ἐγκρατείας δημηγορήσαντα · *Ὁρᾶτε κατεσκληκότα με καὶ νόσῳ τρυχέμενον · οὐκέτι τάχα μεθ' ὧμῶν καταλήψομαι τὴν τοῦ Χριστοῦ ἀνάστασιν.* Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμός εἰς τὰ τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίας κηρουλάρια, καέντων τῶν τοποθεσιῶν καὶ χαρτοθεσιῶν τῆς πατριαρχικῆς σακέλλης. Ματῶ δὲ ἰα', ἡμέρᾳ γ', Ἰνδικτιώνος ἰε', τελευτᾷ Λέων ὁ βασιλεὺς, Ἀλεξάνδρῳ τῷ αὐτοῦ ἀδελφῷ τὴν βασιλείαν παραδούς · ὃν ἰδὼν, ὡς φασὶ, πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον εἶπεν · *Ἰδὲ ὁ κακὸς καιρὸς μετὰ δεκατρεῖς μῆνας.* Πολλὰ δὲ τούτῳ ἐνάσκηψαν ἐκλιπαρήσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον φυλάττειν.

offerre illi moris erat, libellum offendit legitque. Quare in magnam animi anxietatem conjectus ejus injuriæ auctorem perquirebat.

30. Contigit autem lunam deliquo laborare. Tum imperator Pontaleonem metropolitam Sinadensem accersivit, ut lunaris ejus defectus effectum edoceretur. Dumque ad imperatorem accedit, sciscitatur ex illo Samonas, *cuinam defectio illa malefica futura sit?* cui ille: *Tibi. Si tamen Junii mensis diem tertium decimum excesseris, nihil deinceps mali patieris.* Ad imperatorem vero dixit ad eum spectare eclipsis vim, qui secundas ab illo teneret; atque hęc Leo de fratre suo Alexandro accepit. Verum Tziretho postea imperatori seorsum confessus est Samonam libelli auctorem esse. Statim ergo Leo Samonam domum suam abire jussit inque monasterium. Constantinum vero accubitorem fecit, ædificavitque ei monasterium in Nosiis, ac veniens illius encæniam cum Euthymio patriarcha peregit.

31. Mense Octobri commissa navalis pugna Hemerio logothetæ 377 cum Damiano et Leone Agarenis, Sami pretore Romano, qui postea rerum potitus est. Victus ea congressione Hemerius, ægreque ipse evasit, cunctis propemodum cum eo militantibus in vitæ periculum adductis.

32. Porro imperator cæliaco morbo correptus eoque in summam redactus invaletudinem, ut vix potuerit jejuniorum tempore ex imperatorum more concionem in hęc verba habere: *Videtis me contabuisse et morbo consumptum esse; nec forte ad Christi resurrectionem vobiscum vitam producam.* Contigit autem incendium in Magnæ ecclesiæ cerulariis, quo patriarchalis sacelli scrinia omnia combusta sunt. Maii undecima, die tertia, indictione 15 diem obiit Leo imperator, tradito fratri suo Alexandro imperio; quem ad se venientem cum vidisset, dixisse ferunt: *En malus temporis articulus post tredecim menses.* Etiam vero atque etiam illum rogavit ac obtestatus est ut filium suum Constantinum servaret.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

IMPERIUM ALEXANDRI BASILII FILII.

[P. 353] α'. Ἀλέξανδρος ἐβασίλευσεν ἔτος ἐν, ἡμέρας κβ' σὺν Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ Λέοντος. Ἀποστειλάς δὲ ἤγαγεν Νικόλαον ἐκ Γαλακρηῶν, καταγαγὼν
PATROL. GR. CIX.

1. Alexander imperavit cum Constantino Leonis filio annum unum, dies viginti duos. Mittens vero Nicolaum ex Galacrenis revocavit, deturbatoque

Euthymio eum iterum in patriarchali solio collocavit. Habito autem **378** in Magnaura consilio, ex quo Agatho deducto Euthymio, una cum Nicolao sedens sacerdotali eum dignitate exiit. Mox vero velut feræ bestiæ in venerandum sacrumque virum insilientes, venerabilem barbam vellicabant, inque cervicem pellebant, aliisque gravissimis modis excruciabant, insensorem vocantes et adulterum, quique alienam invasisset uxorem. Quæ omnia vir sanctus et venerabilis placidè ac silentio sustinebat. Exsilio itaque ad Agathi ædes relegatus vitæque functus in monasterio suo in urbe sepultus est. Clericus ille patriarchæ, qui in Magnaura cum mitteretur in exilium canos ei vulserat, domum reversus ea ipsa hora incendio absumptam invenit, filiamque manibus oreque impeditam omnique sermonis vi destitutam; quæ et lecto decumbens ad Nicephori usque imperatoris (magnifici illius victoris) tempora duravit, in diurnum cibum stipem mendicans.

2. Alexander itaque cum et olim sic comparatus esset ut molliori vitæ cupidiusque ac venationibus tempus omne addiceret, ob Leonis scilicet fratris suspiciones, nihilque regium agitare, sed delicias et impudiciis incumberet, etiam solus rerum potitus nullum generosæ in dolis specimen edidit aut dignum memoria quidquam egit. Statim enim ac imperium solius capessivit, Joannem clericum cognomento Lizanem rectorem **379** fecit; qui et paulo post defuncto Alexandro, in Hebdomo pila ludens, male periit.

3. Similiter quoque Gabrielopolum et Basilitzem Scetalinorum ortum genere vehementer ditavit, ac palatii eos opibus cumulavit. Ferunt sæpius animo agitate ut eundem Basilitzem imperatorem præficeret ac Constantino Leonis filio virilia exsecrare; quod illius consilium dissiparunt viri in Leonem propensiore animo, dum modo teneræ ætatis puerum, modo infirmæ valetudinis esse causarentur. Eo imperante stella cometes ab occidente apparuit (xiphiam appellant ob gladii similitudinem) sanguinisque effusionem in civitate portendere aiebant.

4. Cæterum Alexander se ipse impostoribus ac præstigiatoribus dedens ab eis in eam mentem ad ductus est, ut aprum æneum in Circo erectum suum ille signum esse existimaret. Aiebant enim Leoni fratri adversari, ejus porcorum affinem vitam moresque insinuantes. Hoc ergo deceptus errore pudenda dentesque porco, qui desiderabantur, instaurari curavit. Eadem erroris fallacia, equestri edito certamine, sacris ecclesiarum aulæis et candélabris Circum ornavit, Dei honorem miser idolis tribuens. Unde et cito divina ultione honorem amisit.

5. Hemerium logothetam ab Agarenica clade reversum in palatii **380** monasterium Campa dictum relegavit, ei minitatus, ut qui Leone ejus

Α του πατριαρχεῖο Εὐθύμιον, καὶ ἐνεθρόνιασεν τὸν αὐτὴν Νικολάον τὸ δεύτερον. Ποίψας δὲ σείλντιον ἐν τῇ Μαγναύρᾳ Ἀλέξανδρος κατήγαγεν ἀπὸ τῶν Ἀγαθοῦ Εὐθύμιον, καὶ ἅμα Νικολάω καθεσθεις τὴν αὐτοῦ καθαίρειν ἐποίησαντο. Εὐθύς δὲ ὡσπερ ἀνήμεροι θῆρες ἐμπεπηδηχότες τοῦ ἱεροπρεποῦς ἀνδρός τὴν σεβασμίαν γενειάδα ἀπέτιλλον καὶ ἐπὶ τράχηλον ἔθουον καὶ ἄλλας ἀνυποίστους ποινὰς τούτῳ ἐπέφερον, ἐπιβάτην ἀποκαλοῦντες καὶ μοιχὸν καὶ ἄλλοτρίᾳ ἐπιπηδήσαντα γυναίκα. Ὁ δὲ ἱερὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ αἰδέσιμος πρῶως πάντα καὶ θύσῳς ὑπέφερον. Ὑπερόριος οὖν ἐν τοῖς Ἀγαθοῦ σταλαῖς, καὶ τέλει τοῦ βίου χρησάμενος, ἐν τῇ πόλει θάπτεται εἰς τὴν αὐτοῦ μονήν. Ὁ δὲ τοῦ πατριάρχου κληρικὸς δὲ τὰς κοιλὰς αὐτοῦ τίλας εἰς τὴν Μαγναύραν ἐν τῷ ἐξορίζεσθαι αὐτὸν, ὑποστρέψας εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, τὴν αὐτὴν τὴν ὥραν δὲ οἶκος αὐτοῦ πυρκαϊᾷ παρεδόθη ἀοράτῳ. Εὐρε δὲ καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἐπειλημμένην καὶ κρατηθεῖσαν καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸ στόμα καὶ τὴν λαλίαν ἦεις καὶ κλινήρης οὐσα διήρκεσε τὴν ἐφήμερον τροφὴν ζητούσα μέχρι Νικηφόρου βασιλέως τοῦ Νικητοῦ.

Β Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος καὶ πάλοι τοῦτο ἔργον ἔχων, τὸ ἀβροδίατος εἶναι καὶ τοῖς κυνηγεσίαις προσέχειν διὰ τὰς ὑπεροφίας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος, καὶ μηδὲν βασιλέως ἔργον διαπραττεσθαι, ἀλλὰ τὸ τρυφᾶν καὶ ἀσελγείαις σχολάζειν ἡγαπηκῶς, μονώτατος ἄρξας οὐδὲν γενναῖον ἢ λόγον ἀξίον κατεπράξατο. Ἄμα γὰρ τῷ γενέσθαι μονοκράτωρ Ἰωάννην πατῆρ (Λαζάνης τούτῳ ἐπώνυμον) ραίκτωρα πεποίηκεν ὅς καὶ κακῶς τὸ ζῆν ἀπέβηξεν μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ Ἐβδόμῳ σφαιρίζων.

Γ Ὁ αὐτῶς οὖν καὶ Γαβριηλόπουλον καὶ Βασιλίτζην τὸν ἀπὸ Σκλαβίας ἀποδρόμῳ κατεπλούτισεν καὶ τοῖς τοῦ παλατίου περιήνησε χρήμασι. Φασὶ δὲ καὶ βεβουλευσθαι αὐτὸν πολλάκις [Ρ. 234] τὸν αὐτὸν Βασιλίτζην εἰς βασιλέα προχειρίσασθαι, τὸν δὲ Κωνσταντῖνον τοῦ Λέοντος υἱὸν εὐνοούσῳ, ἦεις βουλὴ καὶ δισκεδάσθη παρὰ τῶν εὐνοούντων τῷ Λέοντι, ποτὲ μὲν ὡς νηπιὸς ἔσται, ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενὴς ὑποτιθεμένων. Ἐπὶ τούτου ἀσπὴρ ἐφάνη κομήτης ἐκ δύσεως ἕφιταν αὐτὸν ἐκάλουν, δὲ ἱμάτων χύσιν προσημαίνειν ἐν τῇ πόλει γενέσθαι εφασαν.

Δ Ὁ οὗτος Ἀλέξανδρος κλάνους ἑαυτὸν καὶ γόσην ἐκδεδωκῶς ἐπέισθη ὑπὲρ αὐτῶν ὡς ὁ ἐν τῷ ἱππικῷ σύαγρος χαλκοῦς ἔσθηκῶς στοιχειῶν αὐτοῦ εἶη. λῖοντι γὰρ τῷ αὐτοῦ, φασίν, ἀδελφῷ ἀντιμάχεται, χοιρῶσιον τὸν ἀνόητον ὑπεμφαίνοντες. Ὁ δὲ τούτους ἀπατηθεὶς αἰδοῖα καὶ ὀδόντας τῷ χοίρῳ προσανένεωσεν ὡς λειπομένους αὐτῷ. Τῇ τοιαύτῃ οὖν κλάνῃ πεποιθὼς ἱππικὸν πεποίηκεν, καὶ τοὺς ἱεροῦς τῶν ἐκκλησιῶν πέπλους καὶ τοὺς λαμπτήρας ἀναλαθὼν τὸ ἱππικὸν κατεκόσμησεν, τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις ὁ θελαῖος παρασχών. Διὸ καὶ τὴν τιμὴν παρὰ Θεοῦ ἀφῆρέθη ὡς τάχιστα.

Ε Ἡμερίου δὲ λογοθέτου ἐκ τῆς ἡττης τῶν Ἀγαρηῶν ὑποστρέψαντος, ἀποστειλας περιώρισεν αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου ἢ ἐπὶ νύκτων Καμπῆ δι-

απειλησάμενος αὐτὸν ὡς ἐχθρὸν φανέντα ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις τῆς βασιλείας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος· ὃ δὲ
πρωωρισμένος ἐπὶ μῆνας εἰς ἐτελεύτησεν δεινῶς ὑπὸ
θλίψεως καταρασθείς.

ζ'. Ὁ δὲ ἄρχων Βουλγαρίας Συμεὼν πρόσβεις
πρὸς Ἀλέξανδρον ἐξαπέστειλεν περὶ τῆς εἰρήνης,
μηνύων ὡς ταύτην ἀσπάζοιτο, καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι
αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι, ὡσπερ δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλέως
Λέοντος. Ὁ δὲ ἀνοίξας καὶ ἀφροσύνη κρατηθεὶς τοὺς
πρόσβεις ἀτίμως ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς χρώμενος κατὰ
Συμεὼν καὶ κατακλήττειν οἰόμενος. Τῆς οὖν εἰρήνης
διαλυθείσης ὅπλα κατὰ Χριστιανῶν κινήσας Συμεὼν
ἐβουλεύετο.

ζ'. Ἀλέξανδρος δὲ ἀριστήσας καὶ οἰνωθεὶς ἐν τοῖς
ὑπὸ κύνα καύμασιν κατῆλθεν τῇ τῆς σφαίρας χρή-
σασθαι παιδίῳ. Ῥωμαῖς δὲ θεηλάτῳ πληγῆς καὶ
ἀνελθῶν, αἷματος αὐτοῦ πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ αἰ-
δοῶν καταφερομένου, μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησεν,
μηνὶ Ἰουνίῳ ζ', ἡμέρᾳ Κυριακῇ, Ἰνδικτιῶνος πρῶ-
της, ἐπιτρόπους καταλιπὼν Νικόλαον πατριάρχην καὶ
Στέφανον μάγιστρον καὶ Ἰωάννην μάγιστρον τὸν
Ἐλαδῆν καὶ Ἰωάννην βαίκτηρα καὶ Εὐθύμιον καὶ
τὸν Βασιλίτην καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, τὴν βασι-
λείαν τῷ υἱῷ Λέοντος Κωνσταντίνῳ παραδοῦς. Ἀπέ-
θαντο δὲ Ἀλέξανδρον ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων,
καὶ ἐτέθη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Βασιλείου.

A fratre imperatore iniquior ipsi hostisque existit-
set. Qua ille per menses sex sequestratione, nimio
mœrore ex casus atrocitate confectus, extinctus
est.

6. Symeon Bulgariae princeps, missis ad Alexan-
dram legatis, de pace significat, illi se studere, et
ut se ille demereatur ac colat, velut Leone impera-
tore. Alexander dementia ac insipientia actus le-
gatos contumeliose dimittit, minisque adhibitis,
quibus incussurum se Symeoni terrorem existima-
verit. Soluta ergo pace Symeon arma movere ad-
versus Christianos cogitaba'

7. Cæterum Alexander large pransus vinoque
ingurgitatus sub caniculæ ardoribus, cum ad pila
ludendum descendisset, Deo ultore percussus,
multoque per nares et veretrum cruore fuso, post
biduum vivis excessit, mensis Junii 6, die Dominica,
indictione prima, tutoribus relictis Nicolao patri-
archa et Stephano magistro Joanneque magistro
Elada et Joanne rectore et Euthymio et Basilite et
Gabrielpulo, translato in Constantinum Leonis
filium imperio. Illatus Alexander imperatorum se-
puleris ac cum Basilio patre conditus est.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ.

CONSTANTINI LEONIS FILII IMPERIUM.

[P. 255] α'. Κωνσταντίνος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
τελευτήσαντος Λέοντος καὶς ἐτι τυγχάνων (ἔδομον
γὰρ εἶχεν τῆς ἡλικίας ἑτο;) ὑπὸ Ἀλεξάνδρου θείου
αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ καταλείπτο, ὑπὸ ἐπιτρόπους
τελών. Ἐβασίλευσεν οὖν ὑπὸ τῶν αὐτοῦ ἐπιτρόπων
καὶ σὺν τῇ μητρὶ ἑτῆ ἑπτὰ, ἕκτα δὲ Ῥωμανῷ πενθε-
ρῷ αὐτοῦ, ὧν ἐν ὑποταγῇ, ἕτερα ἑτῆ κς', μονοκρά-
τωρ δὲ ἑτῆ πεντεκαίδεκα, ὡς εἶναι τὸν πάντα χρόνον
τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἑτῆ νε'. Λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ
παλατίου ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ὥστε καὶ
αὐτὸς ἐπίτροπος, ὧν σὺν τῷ μαγίστρῳ Στεφάνῳ καὶ
τῷ Ἐλαδῆ Ἰωάννῃ μαγίστρῳ καὶ αὐτῷ, τὴν τοῦ
κοινοῦ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα εἶχεν τῶν
τῇ βασιλείᾳ πραγμάτων ἀνηκόων ἡμετέρας.

β'. Ἐν τούτοις σὺν τῆς βασιλείας οὐσης, δηλοῦται
Κωνσταντίνῳ τῷ δουκὶ, δομοστικῷ τυγχάνοντι τῶν
σχεδίων, παρὰ τινῶν τῶν ἐν τῇ πόλει μαγιστῶν φι-
λοῦντων αὐτὸν ὡς ἀνδρείον καὶ νονεγῆ καὶ καλῶς
δυνάμενον τὴν βασιλείαν κυβερνῆν, [P. 256] εἰσελ-
θεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατῆς γενέσθαι ἀπονητέ. Ὡς δὲ

381 1. Constantinus Leone patre mortuo adhuc
puer (septimum quippe agebat ætatis annum) ab
Alexandro patre in imperio sub tutoribus relin-
quitur. Sub illis itaque ac cum matre sua impera-
vit annos septem, cum Romano socero illique
subjectus annos alios sex supra viginti; solus de-
nique imperium rexit annos quindccim. Atque
adeo ejus imperii tempus omne annorum quinque
supra quinquaginta spatio concluditur. Atrepta
itaque Nicolaus patriarcha aulæ potestate (ut qui
ipse tutor cum magistro Stephano et Joanne Elada,
ipso pariter magistro, erat) reipublicæ prospiciebat,
quotidieque rebus ad imperium spectantibus sedulo
operam navabat.

2. Eo igitur reipublicæ statu, ac cum sic Roma-
num administraretur imperium, quidam ab urbe
Constantino Duci scholarum domestico, quem ut
virum fortem ac catum probeque gerendæ imperio
parem gnavamque diligenter, ut adesset signifi-
cant: fore nimirum ut nullo labore rerum in

summam transferret. Non desunt autem qui dicant etiam Nicolaum patriarcham, cum nesciret Alexandri testamento se tutorem relictum, negotii partibus Artabasto concreditis, cui sacerdotali munere **382** interdictum fuerat, ad Constantinum ducis filium scripssisse, hortantem ut ad capessendum imperium sese Byzantium conferret; ob earque latas litteras id muneris consecutus est ut percelebris Sophiæ sacerdotum princeps esset, Andrea scilicet pater, qui nostra ætate pingendi artem præ Apelle et Agatharcho Hæraclideque et Philæno Byzantiis majore cultu provexit ac nobilitavit.

5. Porro Constantinus, ut qui jam ante imperium somniaret, statim acceptis litteris in urbem involat, lectis militibus stipatus, nec ipsa multitudinem spernendis; nocturne per Michaelis protovestiarium haud procul ab arce ostiolum ingressus in socii sui Gregoræ ædibus cum sociis insomnis permansit. Nicetas vero a secretis, qui postea prototonarius fuit, Constantini adventum Constantino patricio et monacho Eladico nuntiavit; amboque eadem nocte ad Constantinum ducem accesserunt; consertoque consilio, cum necdum illuxisset, cum facibus militumque non levi armata manu et turba Circi portam occupant, ac Constantinum faustis acclamationibus imperatorem salutant. Ibi ejus equiso a præsidiariis iisque qui intra portas erant, lancea confixus interiit. Haud itaque illic receptus Constantinus, sed repulsus, velut dæmonis cujusdam afflatu furis actus, nec præ imperii cupiditate mentis **383** satis compos, in Circum se tristis vultuque demisso subducit, malum omen reputans, quod equisonem necatum amisit. Illinc itaque, faustis acclamationibus prosequentibus, ad Chalcedonem usque venit; perque ejusdem Chalcedonem portam ferream ad excubitorum usque stationem evasit. Interim magister Joannes Eladas, ex sodalitatibus classiariis delectu habito, armis instructus adversus Ducem misit. Ad Chalcedonem usque cum venissent, consertoque prælio, multi utrimque gladiis perempti ceciderunt; ingensque adeo strages fuit, ut et sanguinis rivi instar fluminis stagnarent. Occisus est et Gregoras ducis filius et Michael ejus consobrinus, nec non Curtices Armenius. Hæc videns Constantinus dux, cum maxima esset turbatio, equum impulit. Ille in lapideis tabulis, quibus locus constratus erat, collapsus sessorem excussit. Quem in terram projectum solumque derelictum quispiam offendens (alii enim dispersi ac palantes erant) ejus caput gladio abscidit, inque omnium oculis, ad vulgi errorem depellendum, imperatori detulit. Ejuscemodi ducis aggressio per alium quoque modum innotuerat. Nempe Nicolaus quidam publicanus in Chaldia, publicisque vectigalibus præfectus, Christiana ejurata religione in Syriam se receperat. Illic agens astronomiæ seu magis astrologiæ cuidam operam dabat. In nigro

Α τινες, και Νικόλαος πατριάρχης ἡγροηκῶς ὤ; και ἐπιτροπὴν Ἀλεξάνδρου αὐτῷ ἐγχειρίσασθαι τὰ τῆς ἐξουσίας ἐπιτροπεῖν. Ἀρταβάσθῳ ἐγχειρίσας, ᾧ τὸ ἱερατεῦσιν ἐνεῖργητο, ἐξάπεστειλε πρὸς τὸν τοῦ δουκὸς Κωνσταντίνου, παρακαλεῦόμενος εἰσεληθῆναι τῇ βασιλίδι, ὡς τῆς βασιλείας ἐπιλάθεται. ὃς διὰ τὴν τοῦ γράμματος διαπόρθευσιν τῆς περιουσίμου Σοφίας πρῶτος τῶν ἱερωμένων κεκλήρωται. Οὗτος γὰρ γεννήτωρ Ἀνδρέου τοῦ ἐν χρόνοις τοῖς καθ' ἡμᾶς τὴν ζωγραφικὴν τέχνην εἰς ἄκρον ἐλάτταντος, ἤπερ Ἀπελλῆς και Ἀγάθαρχος Ἡρακλείδης τε και Φιλαινοὺς οἱ Βυζάντιοι, καθεστῆκει.

Υ. Ὁ δὲ, ἅτε και πρότερον αὐτὴν οὐνειροπολῶν και τοῦ στέφους ἀεὶ ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχος τὴν βασιλεύουσαν κατέλαθεν ἄμα τοῖς σὺν αὐτῷ τῶν στρατευμάτων ἐγκρίτοις ^α, ἱκανοὺς οὔσι. Καὶ νυκτὸς διὰ παραπυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Μιχαήλ, οὔσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγορᾶ ἄπνους μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διέτελεσεν. Νικητὰς δὲ ἀσηκρήτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονόταριος γεγονὼς, τὴν Κωνσταντίνου ἀφῆξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ και μοναχῷ τῷ Ἐλαδικῷ κατεμήνυσεν· και ἀμφὺ τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν δούκα Κωνσταντίνου παρεγένοντο, και βουλήν ποιησάμενοι οὐπω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης μετὰ λαμπύρων και λαοῦ πολλοῦ και ὄχλου τὴν τοῦ ἱπποδρόμου πύλην καταλαμβάνουσιν, Κωνσταντίνου εὐφημοῦντες; ὡς βασιλεῖα· ἐνθα δὴ ὁ τοῦτου ἱπποκόμος λογχευθεὶς παρὰ τῶν ἐντὸς τῶν τοῦ ἱπποδρόμου πυλῶν ἀνηρέθη. Μὴ δεχθεὶς οὖν ἐκείσε ὁ Κωνσταντίνος, ἀλλ' ἀποσοθηθεὶς, ὡσπερ ὑπὸ τινος ἐκθακχευόμενος δαίμονος και μὴ ἐφρονητὸς ἔχων τὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ὑπεχώρησεν στυγρῶς τε και κατηφῆς, κακὸν οἰωνὸν τὴν τοῦ ἱπποκόμου κρίνας σφαγῆν. Ἐκείθεν οὖν εὐφημούμενος ἦλθεν μέχρι τῆς Χαλκίδης, και διὰ τῆς Σιδηρᾶς πόρεως τῆς αὐτῆς Χαλκίδης εἰσεληθὼς, μέχρι τῶν Ἐξουσίτων παρῆγενετο. Ὁ οὖν μαγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἐλαδᾶς ἐκλογὴν τῶν τῆς ἐστρατείας και τῶν ἐλατῶν ποιησάμενος μεθ' ὀπλων τοῦτους ἀπέστειλεν κατὰ τοῦ δουκὸς. Ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκίδης, και πολέμου συστάντος, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον τῶν μερῶν, ἔργον ἐκείσε μαχαίρας γενόμενοι, και τοσοῦτον ὥστε τὸν τόπον ἐνλιμνασθῆναι τῷ αἵματι ποταμῆδὸν καταρρέοντι. Ἀνηρέθη δὲ και Γρηγορᾶς ὁ υἱὸς τοῦ δουκὸς [P. 237] και Μιχαήλ ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ και ὁ Κουρτικὸς ὁ ἐξ Ἀρμενίων. Ταῦτα ὁ δοῦξ Κωνσταντίνος μαθὼν, ταραχῆς ὅτι πλείστης γενομένης, τοῦ ἱπποκόμου ἐξήλαυεν. Ὁ δὲ ταῖς ἐκείσε ὑπεστρωμέναις κατολισθῆσας πλαξὶν εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν. Ἐπεὶ δὲ τις αὐτὸν κατὰ γῆς ἐβριμμένον και μεμονωμένον κατέλαθεν (οἱ γὰρ ἄλλοι διεσκειδάσθησαν ἄπαντες), ἔξοι τὴν τοῦτου ἀπέτεμε κεφαλὴν, ἥτις τῷ βασιλεῖ προσενήνεκτο καταφανῆς; ἄπασι τῆς ἀπάτης εἰς ἀποτροπαιον. Τὸ δὲ τοιοῦτον αὐτοῦ ἐγχείρημα κατὰ τινα και ἄλλον τρόπον ἐδεδήλωτο. Νικόλαος γὰρ τῶν ἐν Χαλκίδι τῶν δημο

VARIÆ LECTIONES.

^α ἐκκρίτοι; ?

σκον εἰσπράξεις ἐμπειστειμένως εἰς Συρίαν ἀφίκετο, τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβείας ἔξαρτος γεγονώς· δεῖς ἐκείσε διατρέλων ἀστρονομίας ἢ ἀστρολογίας τινὸς μᾶλλον μετεποίητο. Θύτος ἐν μελανεμβαφῇ γράψας ὑπόσπασται ἀπεστάλκει τοῦτο πρὸς τὸν λογοθέτην Θωμᾶν, οὗ δὴ βυφθέντος ἐν ὕδατι παρὰ Μανουὴλ τοῦ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐρμηνεύς τὰ ἐν αὐτῷ πεφανέρωται τοῦ τοῦ δουκός· *νεωτερισθῆσεται γὰρ ἀφρόνως, καὶ εὐθέως ὀλοθρευθήσεται.*

δ'. Τούτων οὖν ὄντιω τελεσθέντων, Γρηγορὸς τοῦτου πενθερὸς μετὰ Λέοντος, ὃν Χοιροσφάκτην ὀνόμαζον, τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον· ὡς καὶ βίᾳ ἐκείσε ἀποσπάσαντες ἀπέκτειραν μοναχοὺς ἐν τῇ τῶν Στουδίου ἐκκλ. Κωνσταντίνον δὲ τὸν Ἑλαδικὸν βουνεύροις εὐφάντες ῥάχη τε περιβαλόντες καὶ ὄνυα καθίσαντες διὰ μέσης τῆς πόλεως ἰδριάμβευσαν, καὶ ἐν τῇ τοῦ Δαλμάτου ἀπαγαγόντες ἐν τῇ ἐγκατάλειστον τῇ καταδίκῃ πεποίησασιν. Λέοντα δὲ τὸν Κατακαλίτην καὶ Ἀβερσάλωμ τὸν τοῦ Ἀροτρᾶ ἐκτυφλώσαντες ἐν ἔξορᾳ παρέπεμφαν. Κωνσταντίνον δὲ τὸν τοῦ Εὐλαμπίου υἱὸν καὶ ἐτέρους σὺν αὐτῷ Φιλθέος ὑπαρχοῦς ὁ τοῦ Λαμπούδη ἐν τῇ τοῦ Ἰππικοῦ σφενδόνῃ ἀπέπεισε. Οὐ μικρὸν δὲ διεγερνησάμενοι παρὶ Νικήτα ἀσκητῆς καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Λιθῶς οὐχ εὐρον αὐτοὺς ὡς χρησαμένους φυγῇ. Τὸν δὲ Αἰγίδιον ἐκείνον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ πολλοὺς καὶ ἀνδρείους ὄντας ἀπὸ τε τῆς ἐν Χρυσόπολει δαμάλειος καὶ μέχρι τοῦ Λευκάτου διδύμοις ξύλοις πάντας ἀνεσκολόπισεν. Καὶ πολλοὺς ἄν τῶν ἐν τῷ τότε ἀνηλεῶς καὶ ἀναίτιως οἱ λεγόμενοι οὗτοι ἐπίτροποι ἀπέκτειναν, εἰ μὴ τινες τῶν δικαστῶν [P. 258] τοῦτου τῆς ἀδίκου ὁρμῆς ἀνεχάτισαν, εἰπόντες αὐτοῖς, ὡς Παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως, πῶς ἂν ἄνευ τῆς αὐτοῦ κελεύσεως τοιαῦτα τολμᾶτε διακράττεσθαι; Τῆν τοῦ δουκὸς; οὐν γυναῖκα ἀποκείραντες εἰς τὸν ἐν Παφλαγονίᾳ οἶκον αὐτῆς ἐξαπέστειλαν, εὐνοχίσαντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Στέφανον.

ε'. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βουλγαρίας ἀρχὼν ἐστρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων σὺν ὄχλῳ βαρεὶ καταλαβὼν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ δὴ παρακαθίσας αὐτῇ χάρακα περιέβαλεν ἀπὸ τε Βλαχερνῶν καὶ μέχρι τῆς λεγομένης Χρυσῆς πόρτης, ἐλπίζων μετέωρος ἦν ὡς ἀπονητὶ ταύτην εἰλεῖν. Ἐπεὶ δὲ τὴν τε τῶν τειχῶν κατέμαθεν ὀχυρότητα τὴν τε ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τὴν ὀπλιτῶν καὶ τῶν περροδῶν καὶ τοξοδῶν ὄργανων ἀσφάλειαν, τῶν ἐπιπέδων σφαλαῖς ἐν τῷ λεγόμενῳ Ἐβδύμῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰτησάμενος. Τῶν δὲ ἐπιπέδων ἀσμενίστατα ἀποδείξασάντων, ἀποστέλλει Συμεὼν Θεόδωρον μάγιστρον αὐτοῦ συλλαλῆσαι τὰ τῆς εἰρήνης. Ἀναλαβόμενοι τε ὁ τε πατριάρχης Νικόλαος καὶ Στέφανος καὶ Ἰωάννης ὁ μάγιστρος; τὸν βασιλεῖα ἦλθον μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ εἰσηγάγον τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ Συμεὼν, καὶ συνεστίαθησαν τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ παλατίῳ. Νικόλαος δὲ ὁ πατριάρχης ἐξήλαθε πρὸς Συμεὼν, ἔπειτι τὴν κεφαλὴν ὑπέκλινε Συμεὼν. Εὐχὴν οὖν ὁ πατριάρχης ποιήσας ἀντὶ στέμματος, ὡς φασί, τὸ ἑαυτοῦ ἐπιρ-

A itaque linteo scribens ad Thomam logothetam miserat; quo aqua eluto a Manuele Agarenorum interprete, **384** apparuerunt quæ in eo erant exaratae litteræ, in hanc sententiam : *Ne simueritis a duce ruffa volucere : stulte enim res novas molietur, et statim peribit.*

γράμματα· *Μὴ φοβήθητε ἀπὸ τοῦ πύρρου περὶ καὶ εὐθέως ὀλοθρευθήσεται.*

4. His itaque eum in modum peractis, Gregoras Constantini socer cum Leone Chærosphacta, quem vocant, in sanctam Dei Sophiam, sic dictam ecclesiam, confugerunt; quos inde vi extractos in Studii monasterio monachos detonderunt; Constantinum vero Eladicum nervis bubulis cæsum vilibusque ac laceris vestibibus indutum asinoque **B** impositum per mediam urbem traduces, in Dalmatæ monasterio laeta sententia inclusum agere statuerunt. Leonem vero Catacalitem et Abessalonem Arotæ filium excæcatos in exilium miserunt. Constantinum Eulampii filium aliosque cum eo Philotheus Lampudes urbis præfectus ad Circi metam gladio obtruncavit. De Niceta a secretis et Constantino Libe non exigua facta perquisitio : haud tamen inventi sunt, quod fuga salutis consulerant. Ægidiam vero virum spectabilem sociosque, qui plures ac viri fortes essent, a Damali (vacca scilicet) quæ est Chrysopoli, ad Leucatum usque, lignis geminis (id est furcis) omnes suspendit. Procerumque plures ac senatorii ordinis viros per id tempus tutores isti inhumani sævitia in **C** noviosque peremissent, ni iulicum quidam ab iniusto eos conatu ac mente retraxissent, cum dicerent : *Quid vero vos imperatore **385** adhuc puero ejusque injussu talia audetis patrare?* Ducis itaque uxorem detonsam in illius domum in Paphlagonia dimiserunt, ejusque filium Stephanum castraverunt.

5. Mense Augusto Symeon Bulgariae princeps expeditione adversus Romanos suscepta cum numeroso fortique exercitu Cpolim venit: obsessaque urbe ac vallo a Blachernis ad Chrysem portam ducto, illius facili negotio potiundæ spe elatus erat. Perspecta tamen mœnium firmitate populique ac præsidiorum multitudinem necnon balistarum aliorumque omnis generis tormentorum copia, spe frustratus ad Hebdonum recedit, pacis fœdera petens. Fuit res tutoribus gratissima; missusque a Symeone illius magister Theodorus, qui de pace colloqueretur. Nicolaus vero patriarcha et Stephanus et Joannes magister assumpto imperatore, ad Blachernas usque profecti ambos Symeonis filios introduxerunt ac cum imperatore in palatio epulis acceperunt. Nicolao patriarcha ad Symeonem egresso, ille caput ei modeste inclinavit; susaquo super eum precatione, stemmatis loco capitis sui operimentum ejus capiti, ut ferunt, patriarcha injecit. Amplissimis itaque immeusisque excepti mu-

VARIABLE LECTONES.

66 Στουδίων P, Στουδίου margo.

neribus Symeon ac filii, cum de pace inter eos non satis convenisset, in patriam domumque redierunt.

386 6. Constantino igitur imperatore, velut qui puer esset, matrem suam identidem requirente, quam Alexander dudum aula ejecerat, eam rursus in palatium revocant. Rerum itaque potita inactaque civilium administrationem, Constantinum accubito-rem et Constantinum Anastasiumque germanos fratres Gongulios vocatos in aulam accersit; Joannisque Eladæ consilio, Alexandri imperatoris assoclas ea removet, Joannem rectorem, sicque nuncupatum Gabrilopulum et Basilitzen aliosque. Porro Augusta Dominicum heteriarcham præficit. Magister Eladas morbo correptus ac a medicis depositus, e palatio excedens ad Blachernas venit, ibique morbo ingravescente fato functus est. Domini heteriarchæ consilio Zoe Nicolaum patriarcham cum suis aula removet, irascentis specie suam ipsius jubens curare ecclesiam. Nec multo post Constantinus accubitor Dominicum heteriarcham apud Augustam accusat, ut qui rerum summam in fratrem suum transferre cogitaret. Simulate igitur patricii dignitate ornantes, cum ex more in templum precibus communiendus descendisset, domi manero jussere. Ejus loco præficit Zoe fœderatorum turmis Joannem Garidam; Damianum vero eunuchum excubiarum drungarium creavit. Dominicus frustra lugens ac quiritans domum se recepit.

7. Cæterum Symeone Bulgaro iterum Thraciam iufestante, Augusta **387** proceribusque anxii quo pacto hominis arrogantiam compescerent, rogavit Joannes Bogas ut patricius crearetur, Patzinacas adversus eum se conducturum pollicitus. Voti compo effectus, acceptisque muneribus, ad eos iter contendit. Ac vero icto fœdere, indeque acceptis obsidibus, cum illis in urbem rediit, Patzinacibus transmissis Istro Symeonem se debellaturos pollicentibus. Venit vero etiam eo tempore in urbem Asotius, vir roboris fama celeberrimus, principis principum filius. Ferebant virgam ferream, cujus extrema manibus teneret, qua pollebat eximia vi, posse inflectere inque circuli formam intorquere, ferri nimirum duritie illius manuum robori cedente. Hunc Augusta venientem multo honore suscepit ac rursus in patriam remisit.

8. Mense Septembri, indictione tertia, Paucratucas Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit. Vocabat hæc prius Orestias, ab Oreste Agamemnonis filio, qui justa æmulatione ob patrem a Clytemnestra dolo necatum, ipsa una cum Ægistho occisa, gravi furore actus est, ac quo loco Ehrus Arzusque ac Artacus flumina confluunt, lotus morbo liberatus est, eodemque loco urbe condita

Ἀριπτάριον τῇ αὐτοῦ ἐπέθετο κεφαλῇ. Δύροις οὖν ἀμέτροις καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες ὁ τε Συμεὼν καὶ οἱ τοῦτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν, ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ εἰρήνῃ διαλυθέντες.

ς'. Τοῦ βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου ἅτε παιδὸς ὕντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητούντο, (ἤδη γὰρ ταύτην καθήγαγεν Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς), ἀναβιβάξουσιν αὐτὴν πάλιν. Αὕτη οὖν περικρατῆς γενομένη τῆς βασιλείας ἀναβιβάξει εἰς τὸ παλάτιον Κωνσταντίνου παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντίνον καὶ Ἀναστάσιον αὐταδέλφους τοὺς Γογγυλίους λεγομένους· καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἑλαδᾶ κατὰ τὴν βιάσιν τοὺς οικεῖους τοῦ Ἀλεξάνδρου βασιλέως, Ἰωάννην τὸν βαίκτηρα καὶ τὸν λεγόμενον Γαβριλόπουλον καὶ Βασιλίτζην καὶ τοὺς λοιπούς. Προχειρίζεται δὲ ἡ Αὐγούστα Δομινίκον ἑταιρειάρχην. Μάγιστρος δὲ ὁ Ἑλαδᾶς νόσφ' προσπεσὼν καὶ ἀπαγρευθεὶς παρὰ τὸν ἱατρῶν, κατελθὼν ἐκ τοῦ κλαλιτοῦ καὶ ἐν ταῖς Βλαχέρναις παραγόμενος, ὅπῃ τῆς νόσου βαρυνθεὶς ταλευτᾶ. Συμβουλῇ Δομινίκου ἑταιρειάρχου καταβιβάξει Ζωὴ Νικόλαον πατριάρχην ἅμα τοῖς μετ' αὐτοῦ, μετ' ὀργῆς τὰ τῆς ἰδίας ἐκκλησίας φρονεῖσιν [P. 239] εἰπούσα. [Οὐ] Μετ' οὐ πολὺ Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος διαβάλλει τῇ Αὐγούστῃ Δομινίκον ἑταιρειάρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν. Καὶ τοῦτον ἐν προορταί πατριχίον ποιήσαντες, κατελθόντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὡς ἔθος, εὐχὴν λαθεῖν, οἴκοι μένειν παρεκελεύσαντο, προσβάλετο δὲ Ζωὴ Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν ἑταιρειάρχην καὶ Δαμιανὸν εὐνοῦχον τῆς βίβλης δρουγγάριον. Δομίνικος δὲ ἀπῆλθεν ἐν τῷ ὄκῳ αὐτοῦ ἀνόνητα ὀλοφυρόμενος.

ζ'. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θράκην πάλιν ληϊζόμενου, ἐν φροντίδι οὐσης τῆς Αὐγούστης καὶ τῶν ἐν τέλει ὅπως αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας παύσωσιν, ἠτήσατο Ἰωάννης ὁ Βογδᾶ γενέσθαι πατριχίος, ὑποσχόμενος κατ' αὐτοῦ ἀγαγεῖν Πατζινάκας. Τῆς αἰτήσεως δὲ τυχὼν ὄρωρα τε λαβὼν εἰς τὴν Πατζινάκων ἀπῆει χώραν· καὶ δὴ σπεισάμενος, ὁμήρους ἐκείθεν λαβὼν ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένον Πατζινάκων διαπερᾶσαι καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι. Παρεγένετο δὲ τότε ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐπὶ ῥώμῃ ἕνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἀρχοντος τῶν ἀρχόντων, ὃν φασὶ σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἀκρῶν ἐκατέραις κρατοῦντα χεραὶ τῇ ὑπερβαλλούσῃ δυνάμει διακἀμπτεῖν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μετάγειν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίῃ τῶν χειρῶν ὑπερχούσης. Ὅν παραγενόμενον ἡ δέσποινα καὶ μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπεδέξατο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψε.

η'. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος τρίτης, Παγκρατούκας ὁ Ἀρμένης τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν προδεδώκεν, ἥτις τὸ πρὶν Ὀρεστιάς ἐκαλεῖτο, ἐξ Ὀρέστου υἱοῦ Ἀγαμέμνονος, ὃς ζήλω διέκαλε διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα Κλυταιμνήστρας δολοφονίαν ταύτην σὺν Αἰγίσθῳ ἀποκταίνας ἰδίαν ἐκμήμενον καὶ ἐν τῇ συνελύσει Ἐβρου Ἀρζου τε καὶ Ἀρτάκου τῶν τριῶν ποταμῶν γε λουσάμενος; τῆς

νόσου ἀπῆλλακτο· ἔνθα ταύτην οἰκοδομήσας ἐπὶ τῷ Α ἰδίῳ ὀνόματι κτίσθηεν· Ἀδριανὸς δὲ Καίσαρ εὐκτίστοις οἰκήμασιν αὐτὴν μεγαλύνας πόλιν Ἀδριανουῦ μετακτίσθηεν. Αὕτη τρίτης ἡμέρας παρὰ ἀνδρὸς εὐπετοῦς ἐν διόδῳ Φιλιππουπόλεως σταθιάζεται, ἡγκαλισμένη τῷ ὕρει τῷ Αἰμῷ παρ' ᾧ οἱ τρεῖς ποταμοὶ συμβάλλονται τὸ ἡμυρινὸν ὕδωρ. Μετ' οὐ πολὺ ἀπιστάλη Βασίλειος πατριίκιος καὶ κανίκλης καὶ Νικήτας πρωτοπαθάριος ὁ Ἐλαδικὸς παρὰ Ζωῆς μετὰ δούρων πολλῶν, καὶ ἀντιπερίλαβεν πόλιν αὐτήν.

[P. 240] θ'. Ἦλθεν δὲ ὁ Δαμιανὸς ἀμυρὰς εἰς Σπρῆθλον νῆσον μετὰ πλοίων πολεμικῶν καὶ πολλῆς τῆς δυνάμεως· καὶ ταύτην παρέλαθεν ἀν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτελεύτησεν, ὑποστρεφάντων διὰ κενῆς τῶν Σαρακηνῶν. Οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκῆτορες Β συνακτῶς ἐπιηραζόμενοι παρὰ Κασοῦ υἱοῦ τοῦ Τούδη, τὴν αὐτοῦ ἀσπίδα καὶ ἀπλησίαν μὴ ἐνεγκόντες λίθοις τοῦτον βάλλοντες ἀνείλον κακῶς ἔνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ.

· Βλέπουσα δὲ Ζωὴ βασίλισσα τὴν Ἐπαρσιν Συμεῶν καὶ τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν, βούληται μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλεύεται, ἀλλάγιον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν διακράσασθαι, διαπερῆσαι δὲ πάντα τὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι καὶ ἀφανίσαι τὸν Συμεῶν. Ἀπιστάλη οὖν ἐν Συρίᾳ ἐπὶ τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης πατριίκιος ὁ Ροδινὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρὰς· οὗ γεγονότος τὴν συνθήκην τῆς βόγας διανομὴν ποιησάμενοι ἐν τοῖς τάγμασι, ταῦτα δὲ ἀναλαβόμενοι σὺν τοῖς θεμασι πρὸς τὴν Θρακίαν γῆν διεπέρασαν, Λέοντος μαγίστρου τοῦ Θεοῦ δωμαστικῶν τῶν σχολῶν τυγχάνοντος, ᾧ ἀνδρία μᾶλλον ἢ ἐπιστατικὴ φρόνησις προσανέκειτο. Ἐξαγαγόντων οὖν τὰ θεβάσματα καὶ ζωοποιὰ ξύλα Κωνσταντίνου πρωτοπαθῆ τοῦ καλατιέου, τοῦ Κεφαλᾶ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ Θράκῃ, ἀπαντες προσκυνήσαντες καὶ ἐπομοσάμενοι συναποδησάειν ἀλλήλοις, πανστρατὶ κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμησαν. Ἦρχον δὲ τοῦ τάγματος Ἐξκουβίτων Ἰωάννης ὁ Γράψων, τοῦ δὲ ἰκατάτου ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός· Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατηγεῖ καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βάρδας ὁ Φωκῆς, οἷς συνῆν μὲν ^α καὶ ὁ Μέλλας μετὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ οἱ ἄλλοι πάντες στρατηγοὶ τῶν θεμάτων, D συνῆν δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλοις ὁ Κωνσταντίνος πατριίκιος ὁ Λιψὸς Λέοντι δωμαστικῷ, σύμβουλος αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνήκουσιν ἔσθαι. Μηνὶ δὲ Αὐγούστῳ εἰκάδι, ἑκατῶντος ε', ὁ πόλεμος μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων πρὸς τῷ Ἀχελύῳ συγκιρρότητα ποταμῷ· καὶ (οἷα τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα, ᾧ ἀνεξερεύνητα καὶ ἀνεξιχνίαστα,) τρέπονται Ῥωμαῖοι πανστρατὶ καὶ γέγονε φυγὴ πανταλῆς καὶ φρικώδης ὀλοότης, τῶν μὲν ὑπ' ἀλλήλων συμπατουμένων, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρουμένων, αἱματὸς τε χύσις οὕτως ἐξ αἰῶνος οὐ γέγονεν. Ὁ δὲ Λέων ἐν Μεστμβρίᾳ ἐπέσθη φυγῶν. Ἐσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ

suum illi nomen iudidit. Adrianus autem Cæsar magnificis ornans ædificiis, Adriani urbem ex sese mutato nomine appellavit. Distat Philippopoli trium dierum spatio; quam mons Hæmus velut sinu amplectitur, qua parte nivales ~~388~~ ac pluviales congerunt aquas quæ modo tria flumina dixeramus. Postmodum vero misso Zoe Basilio patricio ac cancelli præfecto et Niceta Eladico protospathario cum multis muneribus, tandem illam recepit.

9. Venit vero Damianus ameras in Strobelum insulam, magno hostilium navium apparatu ac cum ingentibus copiis; cepissetque utique, nisi morbo correptus fatis concessisset. Cujus interito factum ut Saraceni irrito conatu redirent. Achaiaæ autem ac Athenarum populi civesque continuis Chasæ filii Jubæ injuriis vexati, ejus luxuriam inexplebilemque cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum intra ipsam Athenarum templi penetrale male interemerunt.

10. Zoe porro Augusta elatos Symeonis animo, videns ejusque adversus Christianos grassationem non serenus, re cum optimatibus deliberata, fræsus iecere pacemque componere cum Agarenis statuit, omnesque Asiae copias ad debellandum profligandumque Symeonem trajicere. Missi proinde in Syriam Joannes Rhodinus patricius et Michael Toraras, qui paciscerentur. Quo peracto, consueta erogatione donato milite, assumptis cohortibus ac legionibus in Thraciam transmisere, magistro Leone Phoca scholarum domestico, viro scilicet majoribus animis quam imperatoria solertia prædito. Eductis itaque venerabilibus ac vivificis ~~389~~ lignis, Constantinii palatini clerici sacerdotum primi, cognomento Cephalæ, Constantinique Baleliæ opera, in Thracia, cum omnes hæc venerati essent seque una commorituros jurejurando firmassent, in Bulgariam profecti sunt cum universo exercitu. Præerant excubiti turinx Joannes Grapso, Icanati vero Marulis filius. Romanus Argyrus ducis potestate præerat, ejusque frater Leo et Bardas Phocas; quibuscum erat et Melias cum Armeniis, aliique omnes thematum duces. Præter alios verò etiam cum Leone domestico erat Constantinus patricius Afer, qui ejus consiliis in omnibus quæ ad ipsum attinebant uteretur. Mensis itaque Augusti die vigesima, indictione quinta, Romanos inter atque Bulgaros ad Acheloum flumen commissa pugna (quæ Dei judicium, quam inscrutabilia et impervestigabilia!) Romani omnes fusi fugatique, horrendo per exercitum omnem ululatu, cum se alii alios conculcarent, alios hostes perimerent, tanta hominum strage quanta nec a sæculo audita est. Leo ægre in Mesembriam sospes evasit. Desiderati præ aliis in ipsa pugna congressione Constantinus Afer et Joannes Grapso procerumque alii non

· VARIÆ LECTIONES.

^α μὲν] δὲ Γ

pauci. Missus erat et Romanus rei navalis drungarius cum omni classe, ut Danubii littora legeret ac Leoni Phocæ opem ferret; Joannes item Bogas, uti dictum est, qui Patzinacas adduceret. **390** Cumque Romanus drungarius in mandatis accepisset ut quos dicebam Patzinacas, adversus Bulgaros Leoni Phocæ auxilio futuros, trajiceret, Romanusque et Joannes in contentiones verborumque dissidia versi essent, videntes Patzinacæ sic inter se discordes atque pugnantes, domum rediere. Bello autem finito reversisque in urbem Romano ac Boga, mota quæstio est de eorum disceptatione. Ubi in tantum periculum adductæ Romani drungarii res, ut amissionis luminum in se adversam sententiam tulerit, velut qui negligentia seu potius animi pravitate ac nequitia præto non fuisset, ut Patzinacas trajiceret, sed se citius subduxisset; qui denique ne Romanos quidem fugientes navibus exceperet. Ac certe oculis fuisset, nisi Constantino Congyle et magistro Stephano, qua apud Augustam auctoritate longe maxima pollebant, connitentibus in contrarium sententia illi versa esset. Bulgaris autem victoria elatis ad ipsamque urbem excurrentibus, cum Leo scholarum domesticus Joannesque hetæriarcha et Nicolaus ducis filius, in Thraciæ locum quem Catasyras vocant, conferto agmine adversus Bulgaros essent egressi, noctu ex improvise irruentibus in eos Bulgaris ac domestico in fugam verso Nicolaus ducis filius cum aliis multis occisus est.

11. Theodorus itaque Constantini imperatoris pædagogus, Constantinum accubitorem imperium transferre molientem in Leonem suum **391** ex sorore affinem animadvertens, Constantino imperatori auctor est ut Romanum drungarium assumat, velut olim patris servum ingenuum illiusque propensa voluntate rebus studentem, ut cum ipso maneat, custosque et vindex atque defensor, cum necesse fuerit, illi existat. Romanus de his sæpius interpellatus renuit. Quapropter Constantinus ipse imperator litteras propria manu exaratas subscriptioneque firmatas ad eum mittit; quibus ille acceptis Constantinum accubitorem ejusque affines se aggressurum, qua par fuerit ratione, pollicitus est. Ejus itaque rei late pervagante fama, cum accubitor Romanum urgeret ut cum classe militari jam stipendio donata proficisceretur, cum Romanus in navali quasi instructurus classem versaretur, venit ad eum Constantinus accubitor velut solvendæ classis negotium maturaturus. Cui Romanus servili habitu gestuque obviam factus, quod jubebatur promptius se facturum pollicitus est. Cumque ex eo Constantinus sciscitaretur, num elegantes viros et fortes, ad imperatoriam impellendam triremem idoneos habeat, jubet statim Romanus manu ex-

A τοῦ πολέμου συμβολῆ [P. 241] καὶ Κωνσταντίνος ὁ Λιψὶ καὶ Ἰωάννης ὁ Γράβων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί. Ἀπεστάλη δὲ καὶ Ῥωμανὸς πατρικίως δρουγγάριος ὄν τῶν πλωτῶν μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθῆσαι Λέοντι τῷ Φωκᾷ· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζινάκας, ὧς εἴρηται. Κελευσθέντος δὲ τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τούτους διαπερᾶσαι κατὰ Βουλγάρων ὥστε συμμαχεῖν Λέοντι τῷ Φωκᾷ, Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου εἰς ἔριδας καὶ λογομαχίας ἐλθόντων, ὄρωντες, αὐτοὺς οἱ Πατζινάκαι πρὸς ἀλλήλους διαμαχομένους καὶ συστασιάζοντας ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. Τοῦ πολέμου δὲ τέλος λαβόντος, καὶ ὑποστρεφάντων ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, τὰ καθ' ἑαυτῶν ἐκινήθησαν· καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὴν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν, ὥστε καὶ καταδικάζουσαν ψῆφον ἐξήνεγκαν τῶν ὀφθαλμῶν στερηθῆναι ὡς ἀμελεῖα, μᾶλλον δὲ κακουργία μὴ διαπεράσαντα τοὺς Πατζινάκας, ἀλλ' ὑποχώρησαν τὰχιον καὶ μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίων ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδεξάμενον. Καὶ τοῦτο ἂν ἐπεπόνθει, εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου πατρικίου τοῦ Γογγύλη καὶ Στεφάνου μεγίστου, ὡς δυναμένων παρὰ τῇ Αὐγούστη πολλά, τὰ τῆς καταδίκης ἀνετρέπη. Τῶν δὲ Βουλγάρων τῇ νίκῃ κατεπαρθέντων καὶ ἐκστρατευσάντων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθε Λέων ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννης ὁ ἐταιρειάρχης καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ δουκὸς εἰς χῶρον Θρακῶν οὕτω λεγόμενον Κατασύρτας ἅμα πλείστον λαὸν κατὰ Βουλγάρων. Τῇ δὲ νυκτὶ ἀδοκῆτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων, καὶ τοῦ δομεστικῶν φυγόντος, ἐσφάγη Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ δουκὸς καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

ια'. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδῆγωγός, ὄρων Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὴν ἴσιν γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ἐπέθηκεν Κωνσταντίνῳ τῷ βασιλεῖ Ῥωμανὸν τὸν δρουγγάριον προσλαβέσθαι ὡς πατρικῶν αὐτοῦ δούλον καὶ εὐνοῦν τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν ἦ σὺν αὐτῷ, καὶ διαφυλάττειν αὐτὸν, καὶ ἐν οἷς ἂν δέη σύμμαχον ἔχειν καὶ βοηθόν. Περὶ οὗτου οὖν πολὺ λέγει λαληθεῖς Ῥωμανὸς ἀπειπάτο. Γραμμάτιον οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνος αὐτοχειρῶν διαπράξα; γραφῆ καὶ ὑπογραφῆ διασφαλισάμενος ἀπέστειλεν αὐτῷ ὅπερ αὐτὸς ἐπὶ χειρὸς λαθὼν ὑπέσχετο τὴν κατὰ τοῦ παρακοιμώμενου Κωνσταντίνου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπιθέσειν, [P. 242] ὡς δεῖε⁶⁶, ποιήσασθαι. Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης καὶ τοῦ παρακοιμώμενου καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινήσαι μετὰ τοῦ στόλου τὴν νενομισμένην ῥόγαν λαβόντος, ἐν τῇ ἐξαρτύσει δὲ ὄντος τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ τὰ πλοῖα εὐτρέπιζοντος, ἐξῆλθεν Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος ὡς ἐπισπουδάζων αὐτὸν τοῦ ἐκπιεῦσαι. Ὁ δὲ τούτῳ δουλικῶ τῷ σχήματι προὔπηγθησεν, καὶ προθύμως ποιήσειν τὸ κελευόμενον ἐπηγγέλλετο· καὶ εἰ ἔχει ἀνδρας εὐεθεῖς καὶ γενναίους ἐπιτηδείους τὴν βασιλικὴν ἐρέττειν τριηρη εἰπόντος πρὸς Ῥωμανὸν, οὕτως εὐθὺς ἐνευθεν τοῦτοις τῇ χειρὶ ἐτοίμοις οὕτως

VARIAE LECTIONES.

⁶⁶ δεῖοι? ἂν δεῖ?

πλησίον ἔλθειν. Οἱ δὲ τὰ τῆς βουλῆς εἰδότες, ἔγγιστα ἄρξθη τοῦ δρόμωνος Ῥωμανοῦ γεγονότος, ἐπειδὴ οὗτος ὅπισω τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου περιπατῶν ἀνήρπασεν αὐτὸν ταῖς χερσὶ καὶ, Ἄρατε αὐτόν, ἀνεφώνησεν, παραχρῆμα οὗτοι τοῦτον ἀρκάσαντες εἰς τὴν τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριήρη εἰσήγαγον καὶ ἐν τῇ ἀσφαλείᾳ κατέχον. Οὐδέεις οὖν ὁ ὑπερασπίζων ἦν ἢ κατοικτεῖρων τὸν ἀνθρώπων, πάντων τῶν συνόντων αὐτῷ χρησαμένων φυγῆ. Ταῦτα Ζωὴ Αὐγούστα μαθοῦσα προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τοὺς αὐτῆς μεγιστάνους, καὶ ἀποστέλλει πρὸς Ῥωμανὸν τὸ γεγονός θέλουσα μαθεῖν. Τούτων οὖν διαπερασάντων, λίθοις ὁ λαὸς αὐτοὺς ἐξήλασαν βιάλλοντες. Ἐωῆεν οὖν ἐξεληθῆναι Ζωὴ ἐν τῷ τοῦ Βουκολέοντος ἡλιακῷ ἐπεφώναι τῷ υἱῷ καὶ πᾶσι· Πῶς ἄρα γέγονεν ἡ ἀνταρσία αὕτη; Ἐφῆσε δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου Θεόδωρος, ὅτι διὰ τὸ ἀπολέσαι λέοντα τὸν Φωκᾶν τοῦ Ῥωμαίου καὶ Κωνσταντίνου παρακοιμωμένου τὸ παλάτιον ταῦτα γέγοναν. Προσελάβετο δὲ ὁ βασιλεὺς Νικόλαον τὸν πατριάρχην καὶ Στέφανον μάλισταρον συνελθόντα αὐτῷ ἐν τῷ παλατίῳ, τὴν ἐξουσίαν εἰς αὐτὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἐπισπόμενος. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Τουδάκην Ζωὴν Αὐγούστα τοῦ παλατίου καταβιβάσαι. Ἡ δὲ μετ' ὀλολυγῆς καὶ δακρύων τῷ αὐτῆς προσπλακείσα υἱῷ πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἰκτον τὸν υἱὸν ἐκίνησεν, ὡς τὸν βασιλεῖα εἶπειν πρὸς τοὺς ἄγοντας· Ἐδάστε μετ' ἐμοῦ εἶναι τὴν μητέρα μου. Οἱ δὲ ταύτην ἅμα τῷ λόγῳ ἀφῆκαν. Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν προεδάλοντο δομέστικον τῶν σχολῶν, δεδιότες μὴ εἰς ἀνταρσίαν χρηρῆσι ὁ Φωκᾶς λέων. Ὁ δὲ οὗτ' ἔνευσε τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν γυναικάδελλον αὐτοῦ τὸν Ζουφινεζερ καὶ Συμεὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ προεδάλετο ἐταιριάρχας⁹¹. Ὅρκους οὖν βεβαιωθεὶς ὑπ' αὐτῶν κατήλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. [P. 243] Οἱ δὲ παραυτίκα τοὺς συγγενεὶς αὐτοῦ τοῦ παλατίου καταβιβάζουσιν. Τούτων οὖν πρὸς αὐτὸν ἐλθόντων, ὡς ἐθέασατο αὐτοὺς, τρόμος αὐτὸν ἔλαθεν καὶ φρενῶν ἔκστασις. Εὐθύς οὖν ἐξῆλθε πρὸς Ῥωμανὸν, καὶ διηγῆσατο αὐτῷ ὅσα πέπονθεν. Συμφιλιωθεὶς οὖν αὐτῷ, καὶ ὄρκους δοὺς καὶ λαβῶν ὡσαύτως ἔχειν ἀμφοτέρους ψυχὴν, σύμφρων αὐτῷ καὶ ποφασσάσθαι συνερῶνησαν, πλῆρον ἐκ τούτου τὸν τῆς ἰσ⁹². Τῇ ἐκᾶδι οὖν τετάρτῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρεσβύτερον, οἰκτεῖον αὐτῷ καὶ πιστότατον ὄντα, καὶ Θεόδωρον τὸν Ματζούκην εἰς τὸ παλάτιον ὑπεραπολογουμένους, ὡς Ὅχι ἐπ' ἀνταρσίας γέγονε τὸ παρ' ἐμοῦ διαπραχθῆναι, ἀλλὰ τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν ὑφορώμενος, καὶ δεδιὼς μὴ τι φεωτεριθεῖη παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλεῖα, τοῦτον ἔνεκα ἀνελεῖν ἐν τῷ παλατίῳ βεβούλευμαι καὶ τὴν φυλακὴν ποιῆσθαι τοῦ βασιλέως. Μὴ συνευδοκούντας δὲ Νικόλαον πατριάρχου ἐν τούτῳ, ἐμνηύθη Ῥωμανὸς παρὰ Θεόδωρου τοῦ βρεθέντος παιδαγωγοῦ ἔλθειν μετὰ στόλου

peditis illi prieto esse ac prope accedere. Ii autem, quos consilium non lateret, Romani jam celose proxima ipsoque Constantini acubitoris vestigia premente, cum is eum manibus corripuisset ac, Tollite eum, clamasset, actutum raptum in Romani drungarii 392 triremem sub custodia tenendum intulere. Qui autem virum defenderet aut ulla ejus miseratione moveretur, ne unus quidem inventus est, mox fuga dilapsis omnibus qui illi comites essent. His ad Zoem Augustam perlatis, illa Nicolao suisque optimatibus accersitis ad Romanum mittit, qui facti causam inquirant. Cum itaque trajecissent, populi coitione lapidibus appetiti ac fugati sunt. Maue igitur egressa Zoe ad Bucoleonis solare horologium, illio cunctisque clamabat, quomodo rebellio hæc contigisset. Cui Theodorus Constantini imperatoris pædagogus, idcirco nimirum contigisse, quod Leo Phocas Romanos, Constantinus acubitor aulam perdidisset. Interim imperator Nicolaum patriarcham et Stephanum magistrum sibi in aula adesse jubet, translata in se a matre potestate. Postridie missus Joannes Tubaces, qui Zoem Augustam aula ejiceret. Ea cum fleu ac ejulatu in filii complexus ruens ad maternam miserationem affectumque inflexit, ita sane ut imperator ad ducentes clamaverit: *Sinite ut mater mea mecum versetur*; vixque verbum protulerat, cum illi dimiserunt. Accersitum vero imperator et patriarcha Joannem Garidam scholarum domesticum esse jussu veriti ne Leo Phocas in rebellionem verteretur. Non acquievit ille ut munus acciperet, nisi Theodorus Zuphinezex illius levir et Symeon ejus filius sœderatorum 393 turmis praeficerentur. Amborum itaque jurjurando fretus, in domum suam venit; moxque illius affines ab eis aula ejecti. Quos ad se venientes ut aspexit, tremor stuporque eum invasisit. Confestim igitur ad Romanum venit, et quæ illi acciderant narravit. Arctiori itaque amicitia illi implicatur, datisque et acceptis juramentis, uno in posterum animo futuros, uno animi sensu ac consensione efficiuntur; ut et nuptiarum sœdera se juncturos paciscerentur eaque ratione charitalis vinculo magis astringerentur.

σύνπρους ἐγένετο, ὥστε καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ἀγάπης δεσμὸν ἐπισφίγγοντες.

D 12. Secundum hæc igitur vigesima quarta mensis Martii mittit Romanus Joannem presbyterum domesticum suum eundemque fidelissimum, nec non Theodorum Matzucem, qui ipsius in palatio causam agerent. Nihil spectare ad rebellionem, quod ab eo factum erat: unum duntaxat veritum, Phocæ molimina, ac metuentem ne ille novis rebus adversus imperatorem studeret, idcirco consilium iniisse ut in regiam veniret ac imperatori praesidio esset. Non approhante Nicolao patriarcha nec assentiente, is, quem dicebam, Theodorus pædagogus Romano mandat ut cum omni classe ad Bucleo-

VARIÆ LECTIONES.

⁹¹ ἐταιριάρχην P, ἐταιριάρχας margo.

nem veniat. Re itaque cum suis deliberata (nam **A** urgebat fatum), ipso intemèratissimæ Virginis ac Dei Genitricis Annuntiationis solemnī die, feria quinta, mano armata cum **394** universa classe ad Bucolonem venit; statimque magister Stephanus aula discedit. Nicetas autem patricius Romani conscocer in palatium veniens Nicolann patriarcham inde extrusit. Auticorum ergo animis Romani jurejurando firmatis, pretiosam ac vivificam ad eum miserunt crucem, quam ille veneratus, iterumque sacramento-interposito fidem obstringens, cum eis paucisque comitum imperatore salutatorum in palatium adscendit. Ingressusque cum eo in templum quod est in Pharo, dataque ibi et accepta securitatis fide, confestim magister et magnus hæcæriarcha præficitur. Statim ergo sacra jussio ad Leonem Phocam missa, qua is ab omni constandæ seditiois proposito absterreretur. Constantinus quoque accubitor in eandem sententiam scribere jussus, et ut nihil in adversum moliat, sed perseveret imperatori Constantino subesse. Acceptas sacras Andreas regii vestiarii primicerius ad eum tunc in Cappadocia versantem desert; quibus ille acceptis lectisque se domum recipiens privatus egit.

13. Quinta sanctorum sejuniorum hebdomada, mense Aprili, data a Constantino imperatore Helenæ Romani filiz (quam præter corporis speciem animi quoque prudentia spectabilem reddebat) contractus nuptialis arba, tertiaque Paschæ (quam Galilææ vocant) benedicitur unaque cum illa a Nicolao patriarcha corollis nuptialibus redimitur; **395** quando et Romanum provehit Imperatoris patrem, ejus filio Christophoro in patris locum hæcæriarcha promotō. Nec multum temporis abscesserat, cum Leo Phocas, quorumdam procerum ac tribunorum suavis subjectarumque ei legionum hortatu, res novas molitur; accitōque Constantino accubitore Constantinoque et Anastasio Gonguliis germanis fratribus, nec non Constantino Maleliano a secretis primo, cunctis persuadere nititur in gratiam Constantini imperatoris eam se motionem facere. Romanus vero imperatoris pater bullis aureis ac diplomatis subscriptione munitis, quasi ex **D** Constantini imperatoris persona, quibus ea molitō evertēbatur, eosque qui Phoca relicto ad imperatorem confugerent ab imperatoris stare partibus significabatur, editis, mulierique effroni ac temerariæ Annæ nomine (quam et Basilicam appellarunt, ac si imperatoriam dicas) ac clerico cuidam Michaeli contraditlis, in Leonis castra emisit. Hi accepta diplomata toto late exercitu clauculum sparsērunt. Ac Michael quidem a Phoca deprehensus, verberibus dire contusus, naso auribusque multatus est. Verum is postea a Romano convenientem vicem consecutus est, pariterque cum illo submissa mulier. Primus itaque Constantinus legionis Icanatorum dux, Barvmichaelis filius. a

παντός μέχρι τοῦ Βουκολέοντος. Ὅς μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ βουλευσάμενος (τὸ γὰρ ἄγον ἤγεν αὐτὸν), τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραμύμου Παρθένου καὶ Θεοτόκου (πέμπτη δὲ ἦν) ἦλθεν ἐνοπλος ἕνα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι. Καὶ παρ-εὐθὺ Στέφανος μὲν μάγιστρος ἐξῆλθε τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ πατρικίος ὁ συμπαθερὸς Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξῆγαγεν ἐκείθεν τὸν πατριάρχη Νικόλαον. Ὅρκους οὖν βεβαιωθέντες εἰ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν τὸν ζωοποιὸν καὶ τῖμιον σταυρὸν καὶ προσκυνήσας αὐτὸν καὶ ὄρκους βεβαιώσας αὐτοὺς ἀνῆλθε μετ' αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ὀλίγων τινῶν, προσκυνήσων τὸν βασιλέα. Καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῦ τῷ ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ πίστει αὐτῷ δοῦς καὶ λαβὼν, παρ-εὐθὺ προχειρίζεται παρ' αὐτοῦ μάγιστρος καὶ μέγας ἐταιρειάρχης. Αὐτίκα γοῦν θεία κέλευσις πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν, παρεγγυωμένη μηδαμῶς σέσασιν τινὰ ἐνοῆσαι. Ὡσαύτως καὶ γράμματα ἐκελεύθη Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος γράψαι, τὰ ὅμοια αὐτῶν παραγγέλλοντα καὶ μηδὲν ἐναντίον βουλευσασθαι, ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ εἶναι βασιλέως Κωνσταντῖνου. Ἀναλαβόμενος οὖν ταῦτα Ἄνδρέας πριμικήριος τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου ἀπεκόμισεν αὐτῷ ταῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι· καὶ δεξάμενος ταῦτα ἔειπε ἀναγνοῦς, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἡσύχαζεν.

[P. 244] γ'. Τῇ δὲ πέμπτῃ ἑβδομάδι τῶν ἁγίων Νηστειῶν, Ἀπριλλίῳ μηνί, δίδοται ἀρβῶν γαμικοῦ συναλλάγματος παρὰ Κωνσταντῖνου βασιλέως **C** Ἐλένη τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, ἥ πρὸς κάλλος σωματικὸν προσήμαζεν καὶ σύνεσις· καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ Πάσχα, λεγομένη τῆς Γαλιλαίας, εὐλογεῖται καὶ στεφανοῦται ἕνα αὐτῆ παρὰ Νικόλαου πατριάρχου, Ῥωμανὸν βασιλεσπάτορα προβαλόμενος· ἀντ' αὐτοῦ δὲ Χριστοφόρον υἱὸν αὐτοῦ ἐταιρειάρχην κατέστησε. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς παρὰ τέ τινων ἀρχόντων καὶ τῶν αὐτοῦ ταγμάτων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται. Καὶ ἀνελάβετο σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον, καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλίους καὶ αὐταδέλφους, καὶ Κωνσταντῖνον πρωτασηκρήτιν τὸν Μαλελίαν, πληροφορῶν ἅπαντας καὶ βεβαιῶν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντῖνου τὴν αὐτὴν ποιεῖται κίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεσπάτωρ χρυσοῦ- **D** λια ποιήσας ἐνυπόγραφα ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντῖνου, τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχοντα, καὶ ὡς εἰ τὸν Φωκᾶν καταλιμπάνοντες, τῷ βασιλεῖ δὲ προσφεύγοντες ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσὶν, δοῦς αὐτὰ Ἄνῃ γυναικὶ ἀναίδει καὶ θρασεῖ, ἦν καὶ Βασιλικὴν προσηγόρευσα, καὶ κληρικῶν τινὶ Μιχαῆλ, ἐν τῷ αὐτοῦ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν. Οἱ δὲ ταῦτα ἀναλαβόμενοι λάθρα διέσπειραν παντὶ τῷ στρατῷ. Καὶ ὁ μὲν Μιχαῆλ φωραθεὶς παρὰ τοῦ Φωκᾶ, ἀνηλεῶς τυφθεὶς, τὴν τε βίβη καὶ τὰ ὤτα ἀπετμήθη· ὅς μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσηκούσης ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλεῖσα γυνή. Πρῶτος οὖν ὁ τοῦ Βαρυμιασῆ υἱὸς Κωνσταντῖνος, τοῦ τάγματος ἀρχῶν τῶν ἰκανάτων, καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανοῦ

νῷ προσέδραμεν, ἀρχὴ γεγωνῶς καταλύσας τῆς τοιαύτης ἀποστασίας. Σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βυλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἀτζμωρος, τουρμάρχαι ὄντες καὶ ἀμφοτέροι. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ πλείστου ἰσχυρῶς καθωπλισμένου ἐν Χρυσοπόλει καταλαβὼν διέστησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς λιθίνης θαλάσσης μέχρι Χαλκηδόνος, τοὺς ἐν πόλει φοβῶν. Ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμανοῦ Συμεῶν ὁ ἐπὶ τοῦ κανικελίου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιπεφρόμενος, τάδε διαγορεύοντα, ὡς Ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς δεσποτίας καὶ βασιλείας ἐρηγορώτωρ καὶ εὐνοούτωρ [P. 245] καὶ πιστότατορ οὐδέτερά τῶν ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανῶν εὐρηκῶς τούτω τὴν ἐμὴν φυλακὴν μετὰ Θεοῦ ἐπίστευσα καὶ ἀπὲι πατὴρ ἀυτῶν ἐκρινά, σπλάγγχρα πατρικὰ καὶ διδάσσειν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδειξάμενορ. Λέοντα δὲ τὸν Φωκᾶν δάει τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ὑποπτέων ἐπιβουλεύειν νῦν μὲν ἔργοις αὐτοῖς ἐπίδουλον εὐρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς καταξαιριστάμενορ. Διδὸντε δομῆστικον αὐτῶν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι· οὔτε γὰρ ταύτην τὴν ἀνταρσῆα μετὰ βουλῆς ἐμῆς κεπραχῆται φημι, ἀλλ' ἀθαιρέτω γνῶμῃ ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐπίδοσιν, εαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενορ. Τούτων οὖν τῷ λαῷ ἀναγνωσθέντων ἤρξαντο πάντες ἀναχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεσπότορι προστρέσασθαι Ῥωμανῷ. Τοῦ Φωκᾶ δὲ εἰς ἀμνηχανίαν περιεστάντος καὶ ἀπογνόντος ὡς πάσης ἐλπίδος ἡστοχηκῆτος, καὶ χρησαμένου φυγῆ καὶ πρὸς τὸ κάστρον Ἀτεοῦς παραγενομένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἐν χωρίῳ ὀνομαζομένῳ Γοηλέοντι καταστήσαντός, καὶ συλληφθέντος, ἀπέστειλεν Ῥωμανὸς Ἰωάννην τὸν Τουδάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ συγγενῆ ὥστε εἰσαγαγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. Οἱ δὲ τούτων κρατήσαντες ἀπετύφλωσαν, καίτοι μηδεμίαν περὶ τούτου δεξάμενοι ἐντολὴν καὶ ἀυθαίρετῶν γνῶμῃ τούτου παποικῆτες, ὡς ἀναγκάσθαι ἐπὶ τούτω καὶ τὸν βασιλεσπότορα Ῥωμανῶν.

15-16. Αὐγοῦστον δὲ μηνὶ κατεμηνύθη τὰ τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνου Κτηματινοῦ καὶ Δαβίδ Καμουλιανοῦ καὶ Μεχαὴλ κουράτωρος τῶν μαγγράνων· καὶ τυφλωθέντες οὗτοι διὰ μέσης διῆλθον τῆς πόλεως καὶ ἐξῆρα παρεπίμεθθησαν· ἤγαγον δὲ καὶ Λέοντα μάγιστρον καὶ δομῆστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ διῆλθεν ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμίονον καθεζόμενος.

15. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ Αὐγοῦστα ἐπιβουλεύουσα Ῥωμανῷ διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων, ὑπὸ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας σκευασθέντων· καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταδιβάζουσι καὶ εἰς τὸ Πετρῖον ἀπάγουσιν ἐν τῇ τῆς ἀγίας Εὐφημίας μνητῇ ἀποκείραντες. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πατρικίου καὶ κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεῶν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός· ἐσθίωντων δὲ αὐτῶν εἰσῆλθεν Ἰωάννης δρουγγάριος τῆς βίγλης ὁ Κουρκούας λεγόμενος μετὰ πλείστου λαοῦ, καὶ τούτου· ἀναρκάσας εἰς τὸ Ὀψίκιον ἐξώρισεν ἐν ταῖς ἐκκενῶν προακτεῖσις ὡς κατὰ Ῥωμανοῦ μελετώντας.

A Leone ad Romanum transiit, ejusque convellendam defectionis primus auctor fuit. Secuti vero etiam Balantius, et quem vocant Atzmorus, ipsi quoque ambo tribuunt. Leo igitur Phocas, quo fretus erat, ingenti omnino 396 armorum genere instructo exercitu Chrysopolim veniens, a Juvenca lapidea Chalcedonem usque, ad terrorem civibus incutiendum, late aciem extendit. Interim vero missus a Romano cum celeritate Symeon canicelii praefectus cum litteris, Constantini imperatoris subscriptione munitis. Litterarum hic erat tenor, haec sententia: Cum alium neminem dominationis meae ac majestatis vigilantioris magisque benevolam ac fidelioris custodem, inter omnes qui meae ditioris sunt ac imperio subsunt, Romano invenerim, huic secundum Deum mei custodiam commisi, ipsamque loco patriae habeo, qui paterna erga me viscera ac genitoris propensum animum ostenderit. Leonem vero Phocam cum semper insidiarum suspectum habuerim, nunc re ipsa insidiantem offendi, ac qui tyranni potestate majestati meae rebellet. Quamobrem nec domesticum deinceps eum esse volo. Neque enim hanc meo jussu orditum telam agnosco, sed ipsum a se ultroque lacessere ac grassari, ut in se imperium transferat, pronuntio. Lectis itaque audiente exercitu litteris, coeperunt omnes a Leone ad Romanum imperatoris patrem desciscere. Leo consilii inops rebusque desperatis, cui nihil praesto ad res salvandas supererit, salutem fuga quaerens ad Ateus castrum pervenit; eoque repulsus, in vico Goeleo nomine constitutus capitur. Missi deinde a Romano Joannes Tubaces et Leo ejus cognatus, qui eum in urbem 397 inducerent. Illi vero cum cepissent, oculis orbarunt, quanquam nullo ejus rei mandato accepto, sed sua ipsi instincti voluntate, ut et imperatoris pater eo nomine indignatus sit.

14-15. Mense Augusto detectae Constantini Ctematini, Davidis Camuliani et Michaelis manganorum curatoris insidiae. Quapropter hi quoque caecis luminibus, per mediam urbem traducti, in exilium missi sunt. Adductus et Leo magister et scholarum domesticus, muloque insidens ignominiae causa per medium forum traductus.

16. Zoe quoque deprehensa machinari mortem Romano per cibos medicatos, instructe dapes Theocleto officii notario. Quare hanc etiam aulis ejectionem inque Petrium abductam in S. Euphemiae monasterio totonderunt. Invitatis vero ad prandium a Theophylacto patricio ac stabuli comite Theodoro Constantini imperatoris paedagogo ejusque fratre Symeone, inter epulas ingressus Joannes excubiarum drungarius dictus Curcuas cum multo satellitio, arreptos illos, tanquam adversus Romanum machinatos, ad Opsicium in suis ipsorum suburbanis eos exsulare coegit.

7. Mensis Septembris die vigesima quarta Romanus Cæsaris auctus est dignitate; mensis vero Decembris die decimo septimo, qua dominica 398 Christi progenitorum solennis memoria agitur, Imperiali stemmate a Constantino imperatore et Nicolao patriarcha donatur.

Α ιζ'. Εικάδι δὲ τετάρτῃ Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται Ῥωμανὸς τῆ τοῦ Καίσαρος ἀξία· καὶ Δεκεμβρίου μηνί, ιζ' τοῦ μηνὸς, τῆ τῶν προπατόρων Κυριακῆ, τῷ τῆς βασιλείας στέφεται διαδήματι παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως καὶ Νικολάου πατριάρχου.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ.

ROMANI IMPERIUM.

1. Anno 6428, indictione octava ac Januarii sexta, sanctorum Luminum die festo, Romanus uxorem suam Theodoram Augustali corona donat, moxque Maii decima septima filium suum Christophorum coronat per imperatorem sacro Pentecostes die; amboque soli ea in pompa processerunt. Mense Julio, indictione octava, die Dominica, Ecclesiæ per Romanum composita unio est, cunctis metropolitibus clericisque unitis, quos Nicolai patriarchæ et Euthymii causa hactenus scissos habuerat.

2. Octava Februarii, indictione nona, mittens Romanus Stephanum Calomariæ filium in Antigoniæ insulam in exsilium mittit, majestatis accusatum, iuque monachum detondet cum Theophane Tichio et Paulo Orphanotropho, illius domesticis.

3. Romanus imperator, dum solemnem processum ad tribunalium habet, cunctis illic cohortibus cum armis congregatis recensitoque exercitu, 399 quam celerrime se ipse pariter ac Constantinus in palatium receperunt. Delatus enim Arsenius a Leone ejus famulo, et Paulus manglabita, insidias struere. Hinc verberibus subacti, ac bonis publicatis, exsilio relegati sunt. Erat tunc administrandæ reipublicæ adjutor ac subadjuva Joannes presbyter rector. Is Leonem Arsenii domesticum hebdomadariū fecit, in imperatoris gratiam eum insinuans. Romanum vero Leonis filium, uti superius dicebam, virum altis humeris ac corporis pulchritudine specieque et prudentia, cum primis vero eleemosynarum studio et largitate et benignitate ac simplicitate egregie ornatum, Romanus imperator Agatha filia ei locata uxore sibi generum adsciscit.

4. Fuit Rentacius quidam vir Attica oriundus, Nicetæ patricio sanguinis necessitudine conjunctus, homo insolens et parricida. Is cum patrem suum, necem ei illaturus, persequeretur, ac pater illius vim furoremque fugiens conscensa navi a Sarace-

[P. 246] α'. Ἐν Ἰταλίᾳ, Ἰνδικτιῶνος ἡ καὶ Ἰανουαρίῳ ς', τῆ τῶν ἁγίων Φώτων ἡμέρα στέφεται Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Ματῶν δὲ μηνί ιζ' στέφεται Χριστοφóρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ διὰ βασιλείῳ τῆ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἡμέρα, καὶ μόνοι δύο ἔν τῆ αὐτῆ προελεύσει προῆλθον. Ἰουλίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος ἡ, ἡμέρα Κυριακῆ, ἡ τῆς Ἐκκλησίας παρὰ Ῥωμανοῦ γέγονεν ἕνωσις, ἀπάντων ἑνωθέντων μητροπολιτῶν τε καὶ κληρικῶν τῶν ἀπὸ Νικολάου πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου διεσχισμένων.

β'. Ὀγδόῃ δὲ Φεβρουαρίου μηνὸς, Ἰνδικτιῶνος θ', ἀποστελεῖται Ῥωμανὸς ὑπερορίζει Στέφανον τῆς Καλομαρίας ἔν τὴν Ἀντιγόνοιο νῆσον, ὡς τῆς βασιλείας ἐπίσθαι κατηγορηθέντα, μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρας ἅμα Θεοφάνει Τειχιώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ ἀνθρώποις αὐτοῦ.

γ'. Ἐποίησεν δὲ Ῥωμανὸς βασιλεὺς πρόκενσον ἔν τῷ τριβουναλίῳ, συνηγμένων ἀπάντων μεθ' ὀπλῶν ἐκείσε. Ἀδουμίου δὲ γενομένου αἰφνιδίον Ῥωμανὸς [P. 247] καὶ Κωνσταντίνος τάχει καλλῶ εἰς τὸ παλάτιον ὑποστρέφει. Ἐμηνύθη γάρ παρὰ Λέοντος ἀνθρώπου τοῦ Ἀρσενίου ἡ αὐτοῦ Ἀρσενίου ἐπιβουλή καὶ Παύλου μαγγλαδίτου· οἱ τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν. Ἦν δὲ τότε παραδυναστεύων ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης ὁ βαίκτηρ, ὃς Λέοντα τὸν τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησεν ἑβδομαδάριον, τῷ βασιλεὶ τοῦτον προσοικειώσας. Ῥωμανὸν δὲ τῶν υἱὸν Λέοντος, ὡς ἐφθην εἰπῶν, τοῦ Ἀργυροῦ, Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς γαμβρὸν ἐποίησατο, ἄνδρα δυνατὸν ὑπερώμιον, καὶ κάλλει σώματος καὶ ἰδέᾳ καὶ συνέσει καὶ μάλιστα τῆ ἐλεημοσύνη καὶ ἐπιδόσει καὶ τῆ ἀγαθότητι καὶ ἀπλότητι κοσμούμενον, δούς αὐτῷ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἀγάθην.

δ'. Ἐγένετό τις Ῥεντάκιος Ἑλλαδικῆς, συγγενῆς ὢν Νικητῆ τοῦ πατριάρχου, ἀπαίδευτος δὲ καὶ πατραλοίας· ὃς τὸν ἐκτουτοῦ πατέρα καταδιώκων φονεῦσαι, ἐπειδὴ περ ἐκεῖνος φεύγων αὐτοῦ τὴν ἐπιθεῖσαι ἔν πλοίῳ εἰσελθὼν ἐξέπλει καὶ παρὰ Σαρακηνῶν

VARIÆ LECTIONES.

ἄ μόνοι οἱ δύο? ἂ Καλομαρίας P, Καλομαρίας margo.

τῶν Κρητῶν κατεσχέθη. οὗτος δ' Ἰβανός ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐστίν· ὁ δὲ ἐπὶ τῇ πόλει ἰθὺς ἐπὶ τὸν πατέρα ἐληίστατο, καὶ ἐν τῇ πόλει ἰθὺς ἐπὶ τὴν Μεγάλην τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν προσέφυγεν. Ἰβανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς αὐτοῦ ἀταξίας καὶ ληλασίας ἀναμαθῶν τούτου τῆς ἐκκλησίας ἐξαγαγεῖν ἐβουλεύσατο καὶ παιδεῦσαι. Ὁ δὲ ψευδεῖς ἐπιστολάς πρὸς Βουλγάρους πλασάμενος πρὸς αὐτοὺς αὐτομολῆσαι ἐβούλετο. Κρατηθεὶς δὲ καὶ ἐλεγχθεὶς τῆς τε οὐσίας καὶ τῶν ὀφθαλμῶν στερεῖται.

δ'. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελασάντων μέχρι Κατασύρτων μετὰ τὴν τοῦ δομestικοῦ Ἀδραλέστου τελευτήν, προσεβλήθη Πέδρος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, ἀνὴρ κάλλιστος καὶ ἐμπειρότατος, δομestικός τῶν σχολῶν· καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγματῶν ἐξελθὼν ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μωρολέοντος υἱόν, τοποτηρητὴν ἔντα, τοὺς Βουλγάρους κατασκοπῆσαι. Ὁ δὲ ἀπροόπτως τῷ λόγῳ αὐτῶν ἐμπιστῶν πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνέλεν, πληγῆς δὲ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ πόλει εἰσελθὼν ἐτελεύτησεν.

ε'. Ἐμμενῆ δὲ τότε διὰ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας ἢ κατὰ Ἰβανοῦ βασιλέως ἐπιβουλῆ Ἀναστασίου σακελλάρου καὶ ἀρχοντος τοῦ χρυσοχέστου, καὶ Θεοδωρήτου κοιτωνίτου, καὶ Δημητρίου βασιλικῷ νοταρίου τοῦ εἰδικοῦ, καὶ Νικολάου τοῦ Κουδέτζη καὶ Θεοδότου πρωτοκαράθου, οἱ ὑπὲρ Κωνσταντινοῦ βασιλέως δῆθεν ἐσπούδαζον· οἱ διελεγχθέντες ἐτύφθησαν καὶ ἐν τῇ μέσῃ διήλθον καὶ ὑπερήριοι κατέστησαν. Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἰδίᾳ ἐν τῷ Τρικόγγῳ τοῦ παλατίου τυφθεὶς καὶ αὐτὸς ἐξωρίσθη. Τὸν δὲ [P. 248] Ἀναστάσιον σακελλάριον ἀπέκτειραν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἐλεγκμῶν, ἔνθα καὶ τελευτᾷ.

ζ'. Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ἰβανὸς τὸν βασιλεῖα Κωνσταντινοῦ ὑποβιάζει καὶ δευτέρου καθίστασθαι, ἑαυτὸν δὲ προάγει εἰς τοῦ μπροσθεν, τῷ τὰς ἐπιβουλὰς καὶ τὸν ἐξ αὐτῶν θάνατον διδοικέναι, τῇ ἐπιτοκίᾳ, φεῦ! τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων περιπέσων· προσηφάλασσε καὶ γὰρ μὴ αὐτὸν ἀναγορεύσει αὐτοῦ ἐμπροσθεν αὐτοκράτορα.

η'. Ἐκτεράτευσεν δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ἰβανὸν· καὶ πλῆθος Βουλγάρων ἀποστειλάς ἅμα καὶ Χαγάνῳ καὶ Μηνικῷ καὶ ἑτέροις ἐκέλευσεν κατὰ τῆς πόλεως οὗ τὰ χεῖρα ἐξελαύνειν. Διελθόντες οὖν διὰ τῶν ὄρων ἦλθον μέχρι τῶν Μαγγλαβῶν. Τὴν αὐτῶν δὲ ἐφοβὸν μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ἰβανός, λογισάμενος μὴ τὰ τῶν Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στένον καταλθόντες ἐμπρησῶσιν, Ἰωάννην βαλκίτωρα ἀποστέλλει ἅμα Κόντι καὶ Πέθῳ τοῖς Ἀργυροῖς, ἐχόντας μεθ' ἑαυτῶν πλῆθος ἰκανὸν ἐκ τῶν βασιλικῶν καὶ τῆς ἑταιρίας καὶ τῶν ταγματικῶν· οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος πατριάρχης δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Μουσελὲ μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἦν δὲ πέμπτη τῶν Νησιεῶν ἑβδομάς. Διατάξαντες οὗτοι τὸν λαὸν ἐν τοῖς πεδίοις καὶ χαμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων ἀνωθεν ἀναφανέντων ἐνόπλων, βοῇ χρησάμενων ἀτήμῳ καὶ φοβερῷ καὶ σφοδρῶτάως παρλασάντων κατ' αὐτῶν, παρευθὺ μὲν φεύγει Ἰωάννης ὁ βασι-

le Cretensibus inter navigandum captus esset, licentiam nactus patris omnia diripuit atque vastavit, inque urbem veniens in Magnam Dei ecclesiam profugit. Romanus vero imperator, cognita hominis petulantia rapinisque ejus ac direptionibus, ecclesia eluctum pœnis mancipare decreverat. Ille confectis ad Bulgaros litteris ad illos transfugere in animum cum induxisset, tentus convictusque honorum luminumque amissione luit.

400 5. Bulgaris autem ad Catasyrtas usque post Adralesstæ domesticæ mortem excurrentibus, Potbus Argyrus, vir optimus bellicæque rei peritissimus, scholarum domesticus ei sufficitur; castrisque ad Thermopolim positis Michaelē Moroleonis filium, vicarias partes agentem, Bulgarorum motum exploratum mittit. Illic in Bulgarorum ex improvise delapsus cuneum multam quidem Bulgarorum stragem edidit: verum ipse quoque letali accepto vulnere in urbem reversus in vivis esse desit.

6. Eo tempore detectæ, Theocleto officii notario deferente, structæ Romano imperatori insidiæ. Auctores erant Anastasius sacellarius et aurificinæ præpositus et Theodoretus cubicularius et Demetrius regii fisci notarius et Nicolaus Cubatzes et Theodotus protocarabus. Hi videlicet imperatori Constantino studebant. Convicti vero, verberibus subacti ac per mediam delati urbem, in exsilium ejecti sunt. Theodoretus seorsum in Triconcho palatii cæsus, ipse quoque in exsilium pulsus est. Anastasium autem sacellarium in Elegmorum monasterio cæsarie multarunt; quo loco defunctus est.

7. Eo Romanus prætextu ac occasione Constantinum imperatorem primo gradu dejecit secundoque ordine constituit, ac ipse sibi primas arripuit, quod nimirum insidias indeque impendentem mortem metueret; perjuriique (heu res humanas!) sibi crimen asciscit. Jurejurando enim promiserat nunquam sibi imperii primas partes, illo spreto, arrogaturum.

8. Symeon vero adversus Romanos rursus arma movet; emissaque Bulgarorum manu cum Chagano et Menico aliisque, mandat ut quam citissime adversus urbem excurrant. Superatis itaque montibus Manglaba usque pervenerunt. Intelligens itaque Romanus imperator illorum irruptionem, veritus ne Pegarum regias ædes Stenumque inde effusi incenderent, Joannem rectorem una cum Leone et Potho Argyris ire fussit, valido ex prætorianis et fœderatis aliisque cohortibus confiato exercitu. Aderat et Alexius Musceli patricius et drungarius rei navalis cum suis copiis. Agebatur quinta juniorum hebdomada. In campestribus itaque ac depressioribus Pegarum locis instructa acie, Bulgarisque armata manu e superioribus editioreque tumulto emergentibus ac incondito horrendoque clamore strepibus maximoque impetu irrumpentibus, Joannes rector illico fugam arripit:

Photinus Platypodis filius ejus tuendi causa concertando necatur, aliique multi. Rector igitur ægre servatus in celocem evadit. Venit vero et ipse fuga dilapsus armis gravis Alexius drungarius Musele nec cum eis celocis scalam commode satis scandere valens, una cum suo protomandatore, præceps in mare actus, aquis suffocatus est. Ambo Argyni, cum scilicet Pothus tum Leo **402** patricius, fuga in castellum evaserunt. Navales ac reliquæ omnes enpiæ partim hostium manus effugere studentes in mari extinctæ sunt, partim ferro perierunt, partim capti a Bulgaris sunt. Demum Bulgari nemine illis obsistente regias Pegarum ædes incendunt totumque Stenum igni vastaverunt. Sic nimirum grande malum consilii inopia rerumque imperitia, cui audacia ac temeritas præsto est ac favet.

9. Mensis Februarii die vicesimo, Indictione decima, Theodora Romani conjux moritur. Ejus cadaver in Romani ipsius domo, quam in monasterium mutarat, depositum est. Eodem mense coronatur Sophia Christophori imperatoris uxor. Eodem tempore Iber curopalata in urbem venit, perque medium forum deductus magnifico apparatu ornatum cum magna claritate et honore susceptus est. Induxerunt etiam illum in S. Sophiæ, ut sacræ ejus ædis pulchritudinem et immanitatem ac pretiosissimum cultum oculis ipse lustraret. Splendide namque ornantes, auroque textis aulicis parietes circumvestientes omnis generis cultu decorantes, sic eum admiserunt. Ille mirandam immanisque molis templi fabricam stupens, supraque modum admiratus illius pretiosissimum cultum, ac cum dixisset sacrum hunc locum vere Dei habitaculum esse, domum reversus est.

10. Rursus vero a Bulgaris suscepta expeditione et cum illi adusque S. Theodoræ regias ædes venissent easque igni incendissent, **403** imperator Romanus prandio laute instructo agminum ductores invitavit, cum et, quem vocant, Sactices illis comes esset. Hortatur ergo jubetque adversus hostes exire ac pro patriæ incolamitate pugnare. Assenserunt illi, atque alacres ipsius majestatis tuendæ causa ac Christianos ulciscendi oppellituros se mortem in se receperunt. Postridie igitur, quem diximus, Sactices, ab imperatore armis instructus, veram ab ipso datam fidem ac quam jactarat fortitudinem ostendit: Bulgaros quippe a tergo aggressus, inque eorum castra iusiliens, quos ibi reperit, omnes trucidavit. Bulgari igitur ubi didicerunt quod ita evenerat, in castra revertuntur consortaque scio Sacticom paucis stipulato terga vertere cogunt. Is itaque strenue desudato prælio, factaque hostium ingenti strage, cum tantæ eorum multitudini sustinendæ par amplius non esset, laxatis habenis equum ad fugam impellit. In cujusdam autem amnis transitu, equo in cæno hærente, vulnus in anum et femur accepit. Verum equo ægre tandem suorum cura et industria e cæno evulso ad Blachernas usque evasit: atque in sacra

A κτωρ, σφέτεται δὲ ὑπὲρ τοῦτου ἀγωνιζόμενος Φωτεινὸς ὁ τοῦ Πλατυπόδη υἱὸς καὶ πολλοὶ ἕτεροι. Μόλις οὖν ὁ βασιλεὺς διασωθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὴν δρόμωνα. Ἦλθεν δὲ φεύγων Ἐνοπιός· καὶ Ἀλέξιος δρουγγάριος· ὁ Μουσελὲ, καὶ μὴ ἰσχύσας· τέλεον ἀνελεῖν ἐν τῇ τοῦ δρόμωνος ἀποβάθρῃ, πεσὼν ἐν τῇ θαλάσῃ σὺν τῷ αὐτοῦ πρωτομандάτορι ἀπεπνίγη. Ἀργυροὶ δὲ, ὅ τε Πόθος καὶ Λέων πατρικίος, ἐν τῷ καστελλίῳ φυγόντες· διεσώθησαν. Πλώϊμοι δὲ καὶ τὸ ἄπαν πλῆθος, οἱ μὲν τὰς τῶν πολέμιων χεῖρας φεύγοντες ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπεπνίγησαν, [249] οἱ δὲ σιδήρου γεγόνασι παρανάλωμα, οἱ δὲ χεραὶ Βουλγαρικαῖς συνελήφθησαν. Οἱ δὲ Βούλγαροι μηδὲνα τὸν διακλιύοντα ἔχοντες τὰ τε τῶν Πηγῶν παλάτια ἐπυρρόλησαν καὶ τὸ Στανὸν ἄπαν κατέκαυσαν. Οὕτως· ἄρα δεινὸν

B ἀβουλία καὶ ἀπειρία θρασυτέρα σύμμαχον ἔχουσα.
 Θ'. Εἰκάδι δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος δεκάτης, Θεοδώρα σύμβιος Ῥωμανοῦ τελευταῖα, καὶ κατετέθη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ τῷ ὑπ' αὐτοῦ μοναστηρίου ἀμειφθέντι. Τῷ δὲ αὐτῷ μηνί στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου θυγάτηρ. Τηνικαῦτα δὲ καὶ ὁ κουροπαλάτης Ἰβηρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς διαλῶν, κεκοσμημένης λαμπρῶς, μετὰ δόξης πολλῆς· καὶ τιμῆς ὑπεδέχθη· ὃν καὶ ἐν τῇ Ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ ἀπήγαγον, τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος θαυμάσιον καὶ τὸν πολυτελεῖ κόσμον. Καλλωπίσαντες γὰρ ταύτην καὶ περιστελλάντες· πέπλοι· χρυσοῦφισι καὶ κόσμῳ παντοίῳ, οὕτως αὐτὸν εἰσήγαγον ἐν αὐτῇ. Ὅ δὲ τὸ θαυμαστὸν καὶ ὑπερμέγαθον τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλαγεὶς καὶ τὸν πολυτελεῖ κόσμον ὑπερθαυμάσας, καὶ ἀληθῶς Θεοῦ κατοικίαν εἶναι τὸν ἱερὸν χώρον τοῦτον εἰπὼν, αὐτοῖς ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια.

C
 D
 Ἦ. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐκστρατεύσαντων καὶ μέχρι τῆς Ἀγίας Θεοδώρας ἐλθόντων παλατιῶν καὶ ταῦτα πυρὶ παραδίδόντων, εἰς ἄριστον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῶν ταγμάτων ἄρχοντας συνεκάλεσεν, συνόντος αὐτοῖς καὶ τοῦ λεγομένου Σακτικῆ. Καὶ παρήγει τοῦτο· καὶ προὔρρητο κατὰ τῶν ἐναντιῶν ἐξελεῖν καὶ τῆς πατριδος ὑπεραγωνίσασθαι. Οἱ δὲ συνέθεντο ἐτοιμῶς τῆς αὐτοῦ βασιλείας καὶ τῶν Χριστιανῶν ὑπεραποθήσκειν. Τῇ οὖν ἐπαύριον καθοπισθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ὁ εἰρημένος Σακτικῆς ἀληθῆ οὖσαν τὴν αὐτοῦ πίστιν καὶ ἀνδρίαν ἀκίδειξεν· ὅπισθεν γὰρ τῶν Βουλγάρων γενόμενος καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν εἰσελθὼν πάντας τοὺς ἐκεῖ εὐρεθέντας κατέσφαξεν. Μαθόντες οὖν οἱ Βούλγαροι τὸ γεγονός· ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ πόλεμον συγκροτηθέντος τρέπουσι τὸν Σακτικῆν σὺν ὀλίγων ὑπάρχοντα. Ὅ δὲ ἐπιπέθῃ γενναίως ἀγωνισάμενος καὶ πολλοὺς ἀνελὼν οὐκ εἰ ἀντίχειρ ἡδυνάτο πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολεμιῶν, μεθίησι τοῦ ἱπποῦ τὸν χαλινὸν καὶ εἰς φυγὴν [P. 250] ἤλαυε. Ποταμὸν δὲ τινα παραβρόντα διαπερῶν, τοῦ ἱπποῦ αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦτου ἰλύϊ ἐμπαγέντος, εὐερώσεται κατὰ τῆς ἕδρας καὶ τοῦ μηροῦ. Μόλις οὖν τοῦ ἱπποῦ ἐκ τῆς ἰλύος ἀνασπασθέντος συναργεῖα τῶν ὑπὸ χεῖρα διασώζεται μέχρι τῶν Βλαχερνῶν· καὶ

τέλει ἐν τῇ ἀγίᾳ σορῶ, καιρίας τῆς πληγῆς οὐσης, ἅ τελευτήσεν.

ια. Τηνικαῦτα δὲ καὶ Πετρωνᾶς αἰδουσιμώτατος προστάξει Ῥωμανοῦ βασιλέως ἤγαγεν λαρνακίδιον ἔκδοτον ¹⁰ ἐν καὶ ἕτερα δύο γλυφῆς ἀμοιροῦντα ἐκ τῆς τοῦ Ἁγίου Μάμαντος ἀνδρείας μονῆς, τῆς πλησίον οὐσης τῆς Σηροκίρκου λεγομένης πόρτης, ἐν οἷς φασὶ συναποκείσθαι Μαυρίκιον σὺν τοῖς παισίν ἃ καὶ ἀπετέθη ἐν τῇ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ μονῇ ἥτοι εἰς τὴν Μυρέλαιον.

ιβ. Ἀδριανὸς δὲ τις Χάλδος, πρὸς δὲ Τατζάκης Ἀρμένιος πλοῦσιος πάνυ, τῇ ὑποθήκῃ καὶ συμβουλή Βάρδα τοῦ Βοήλα στρατηγούντος ἐν Χαλδίᾳ τυραννίδα καὶ ἀντιρσίαν κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως σκευάζουσι, τὸ Παίπερτε λεγόμενον ὀχύρωμα κατασχύοντες ὡς ὁ τῶν σχολῶν δομῆτικὸς Ἰωάννης ὁ Κουρκοῦσας καταπολεμήσας καὶ κατασχὼν τοὺς μὲν περιφανεστέρους ἀποτυφλοῖ, τὰς οὐσίας αὐτῶν δημύσας, τοὺς δὲ πενιχοὺς καὶ ἀσήμεους ἀθῶους κελύσας ὅπη βούλοιντο ἀπείναι. Τατζάκης δὲ ἐν ἑτέρῳ ὀχυρωτάτῳ κασταλλῶ φυχῶν, καὶ λόγον τοῦ μή τι κακὸν παθεῖν δεξιόμενος, ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύθει, καὶ τῇ τοῦ μαγγλαβίτου ἀξίᾳ τιμηθεὶς ἐν τῷ οἴκῳ τῶν μαγγάνων διητάτο τηρούμενος. Δρασμὸν δὲ βουλευσάμενος ἀλίσκεται καὶ τῶν ὀμμάτων στερεῖται. Βάρδαν δὲ τὸν Βοήλαν ἀπέχειραν μοναχόν, τοῦ βασιλέως αὐτὸν κατοικτείνοντος φθλον τυγχάνοντα.

ιγ. Τοῦ δὲ πατρικίου τοῦ οὕτως ἐπονομαζομένου Μωρολέοντος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν οἰκειότερον Θυμολέοντος, Ἀδριανουπόλεως στρατηγούντος, κρατίστου τὰ πολεμικά καὶ περιδείξου τυγχάνοντος, ὃς κλειστάς κατὰ Βουλγάρων ἀνδραγαθίας ἐπεδείξατο, ὁ Βούλγαρος Συμεὼν τὴν εἰρημένην πόλιν σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι περιεκύκλωσεν, καὶ χάρακα περιβαλὼν ἰσχυρῶς ταύτην ἐπολιόρκει. Ἐπεὶ δὲ ὅ τε αἶτος τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπελελοιπέι καὶ λιμῆς ἐπίεζε κραταῖος (οὐδαμῶθεν γὰρ εἶχον ἐπισιτισασθαι), τῇ ἐνδείᾳ πιεζόμενοι προδεδώκασιν ἑαυτοὺς καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις ὅν χειρωσάμενος Συμεὼν, καὶ δεσπὰ καθ' ὅλου τοῦ σώματος περιβαλὼν καὶ μύριας αἰκίας τούτου [P. 251] τιμωρησάμενος, τελευταῖον ἀπέκτεινε θανάτῳ πικρῷ ἀξίῳ τῆς ἑαυτοῦ ἀπηνεστάτης καὶ ὠμοστάτης ψυχῆς. Βουλγάρους οὖν τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν παραδόντας ὑπεχώρησεν ὁ δὲ τὴν κατ' αὐτῶν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἐφοδὸν ἀπκρίσας, ταύτην καταλιπόντες ἀπήλθον, καὶ πόλιν ὑπὸ Ῥωμαίους αὐτῇ ἐγένετο.

ιδ. Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμει; πολλῆς καὶ πλοῖων πολεμικῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξελθόντος καὶ ἐν τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαθόντος, Ἰωάννης πατρικίος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Ραδινὸς κατονομαζόμενος αἰφνιδίως ἐπέθετο αὐτῷ καὶ πόλεμον γυγόντος, Θεοῦ συνεργίᾳ οἱ ὑπ' αὐτὸν τρέπονται Ἄγαρηνοί, μόλις δὲ μόνος ὁ Τριπολίτης φυγῇ διασώζεται.

ιε. Σίπτεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδίκτιωνος δευτέρας,

VARIÆ LECTIÖNFS.

¹⁰ imo ἐνζυφόν, quod infra est p. 577 d.

a soro (loculum dicas) positus, cum vulnus letale esset, e vivis excedit.

11. Sub idem tempore Petronas, vir clarissimus summeque venerabilis, Romani imperatoris jussu minorem urnam unam egregie elaboratam duasque alias nulla sculpturae arte caelatas, ex S. Mamantis virorum **404** monasterio, quod situm est ad Portam quam Xerocercem vocant, advexit; in quibus fama est conditum fuisse Mauricium cum filiis. Quae et in Romani monasterio (hoc est in Myrelæo) fuerunt depositae.

12. Adrianus vero quidam Chaldus, nec non Tatzaces Armenius, vir summe locuples, consiliis hortatuque Bardæ Boelæ, qui in Chaldia ductor militum erat, tyrannidem strunt rebellantque adversus Romanum imperatorem, Paiperte (sic nominato) oppido munito occupato. Horum potius Joannes Curcuss scholarum domesticus ipsos tenuit; quorum illustrioribus, publicata ipsorum substantia, oculos admittit; alios, qui pauperes essent atque obscuri, quo vellent abire jussit. Tatzaces, alia munitissima arce occupata fideque impunitatis ab scholarum domestico accepta, Byzantium venit; ibique manglabitæ dignitate suctus in manglanorum domo sub custodia agebat. Cum vero fugam moliri deprehensus esset, oculi ei eruti sunt. Bardam Roelam, imperatore bene ei volente atque illius miserente, monachum detonderunt.

13. Patricio vero (sic appellato) Moroleone seu potius Thymoleone (velut dicas, virum leoniam pectoris atque animi) Adrianopolitano pratore bellica fortitudine ac solertia egregie instructo, ut qui haud raro adversus Bulgaros rem strenue gesserat, Symeon Bulgarus, cum omnibus copiis urbem obsidens ac vallo cingens, validis ipsam armis premit. **405** Oppidani deficiente annona ac fame graviter afflicti, cum commestus parandi nulla spes affulgeret, penuria pressi se suumque prætorem Bulgaris dediderunt. Hunc nactus Symeon toto corpore vinctum innumerisque verberibus affectum, ad extremum acerba morte, et quæ ævissimam et crudelissimam ipsius indolem deceret, virum sustulit. Bulgaris itaque in urbe praesidiarii relictis discedit. Praesidiarii vero, audito Romanorum copias in ipsos ingruere, relicta urbe abierunt; inque hunc modum a Romanis urbs recepta est.

14. Leo Tripolita cum magna classe ingentique exercitui adversus Romanos egressus, ubi Lemnum occupasset, Joannes Radinus patricius, rei navalis drungarius, eum repente aggressus est; consertaque pugna, Dei ope, sub eo merentes Agareni fusi sunt atque fugati, solusque ipse Tripolita ægre fuga salutem expedit.

15. Mense Septembri, indictione secunda, Symeon

Bulgaris princeps cum omnibus copiis adversus Byzantium profectus est, ac Thraciam quidem ac Macedoniam populatur, succendit vero omnia et evertit, atque arbores succidit. Ad Blachernas usque cum advovisset, Nicolaum patriarcham ac procerum quosdam, quibuscum de pace tractaret, ad se mitti rogavit. Datis itaque utrimque obsidibus exit prior Nicolaus patriarcha, **406** tum Michael patricius cognomento Syppotes et Joannes mysticus, administrandarumque rerum imperatori adjutor ac minister intimus. Jam enim Joannes rector criminis apud imperatorem delatus, ipse a se aegritudinem prætexens aula discesserat inque suo monasterio haud procul a Galacrenis in monachum tonsus fuerat. Legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. Verum Symeon illis repudiatis, ipsum imperatorem videre ejusque congressum expetebat: corto enim relatu de ejus prudentia et fortitudine sapientiaque acceperat. Pergrata ea res fuit Romano, quippe qui pacis desiderio tenebatur, ac quotidianis utrinque caedibus finem imponere studebat. Mittit itaque qui ad mare in Cosmidii litore tutissimam exscensionem struerent, quo loco ejus prætoria navis appellenda esset. Loco itaque undique communito, in medio jussit æptum fieri, ubi erant collocaturi. Interim Symeon, suorum misso manipulo, sanctæ Dei Genitricis templum in Pega, a Justiniano conditum, incendit, ac circum vicina omnia igni ferroque vastavit. His igitur alienum a pace palam probebat animum, vanaque spe imperatorem deludere haud obscurum erat. Veniens autem imperator cum Nicolao patriarcha in sacrum ingressus est loculum, manusque in preces extendit, tum pronus in terram procidens sacrum ubertim solum lacrymis rigabat, omni celebrandam laude omnisque labis puram sanctam Dei Genitricem **407** obsecrans, ut inflexum durumque Symeonis pectus emolliret et ad pacis concordiam ineundam indueret. Sacra igitur reserata arcula, in qua venerandum sanctæ Dei Genitricis palliolum repositum erat, eoque imperator sublato, velutque thorace quodam nullis telis pervio assumpto, ac quam in intemeratissima Dei Genitrice collocaverat, galæ instar, fide sibi adhibita, tutis scilicet munitus armis templo egreditur. Suis itaque classiariis ac comitatu clypeis armisque aliis probe instructis in locum constitutum cum Symeone tractaturus venit. Feria quinta erat, cum hæc gesta sunt, mensis Novembris die nona, hora diei quarta. Venit et Symeon cum exercitu in multas distributo turmas atque acies militum alii clypeis hastisque auratis, alii argento splendidis, omnis alii coloris armis instructi atque ornati, cuncti ferro circumcincti erant. Ii medium assumptum Symeonem ut imperatorem ac regem Romana lingua faustis vocibus prosequerantur. Senatus omnis muris insidentes,

Συμεών ἀρχῶν Βουλγαρίας πανστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, καὶ ληΐζεται μὲν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρρίζει δὲ πάντα καὶ καταστρέφει καὶ δεινδοτομεῖ. Μέχρι δὲ Βλαχερνῶν ἐπιγεγόνεμος· ἑπεζήτησεν ἀποσταλῆναι αὐτῷ τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινας τῶν μεγιστάνων ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. Ἔλαβον οὖν ὁμήρους παρ' ἀλλήλων ἀμφοτέροι, καὶ ἐξῆλθε πρότερον μὲν ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἔπειτὰ ὁ Μιχαὴλ πατριχίος προσαγγρευόμενος ὁ Στυπιώτης, καὶ Ἰωάννης ὁ μυστικὸς καὶ παραδυναστεύων· ἤδη γὰρ Ἰωάννης ὁ βαίκτηρ διαβληθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, ἀσθένειαν προφασισάμενος τοῦ παλατίου κατειληθῆαι καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ πλησίον Γαλακρηῶν ἀπεκάρη. Οἱ μὲν οὖν μετὰ Συμεῶν περὶ εἰρήνης διελέγοντο, ὁ δὲ αὐτοὺς μὲν ἀπεπέμψατο, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἐπεζήτηι θεάσασθαι· παρὰ πολλῶν δὲ πεπληροφόρητο περὶ τε τῆς αὐτοῦ φρονήσεως καὶ ἀνδρείας καὶ συνέσεως. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς ἐπὶ τοῦτο σφόδρα ἠγαλλιάσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ στήναι τὰς γινομένας τῶν αἱμάτων ἐκχύσεις ὁσημέραι. Ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ Κοσμιδίου αἰγιαλῷ κατεσκευάσεν ἐν τῇ θαλάσῃ ὄχυρωτάτην ἀπόβασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπέλουσαν ἐν αὐτῇ προσορμιζέσθαι. Περιφράξας οὖν αὐτὴν πάντοθεν διατείχισμα μέσον γενέσθαι προσέταξεν, ἐνθα ἀλλήλοις ἐμμελλόν ὁμιλεῖν. Ἀποστείλας οὖν Συμεῶν τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν ἐνέπηρσεν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ, ὃν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς ἔδομησατο, καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ σύμπαντα, [P. 252] δῆλος ὢν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων, ἀλλ' ἐλπῖσι μετεώροις τοῦτον ἐξαπατῶν. Παραγενόμενος δὲ ἐν Βλαχερναις ὁ βασιλεὺς ἄμα Νικόλαῳ πατριάρχῃ ἐν τῇ ἀγίῃ εἰσήλθε σὸρῶ καὶ τὰς χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς εὐχὴν, εἶτα πρηνὴς πεσὼν δάκρυσι κατέβρεχε τὸ ἅγιον Ἰδοφος, τὴν πανύμνητον καὶ ἀχραντὸν Θεοτόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπῆ καὶ ἀμελικτὸν τοῦ ὑπερφάνου Συμεῶν καρδίαν μαλάξαι καὶ πείσαι τὰ πρὸς εἰρήνην συνθέσθαι. Τὸ ἅγιον οὖν κιβώτιον διανοίξαντες ἐν ᾧ τὸ σεπτὸν τῆς ἀγίας Θεοτόκου τεθησαύριστο ὡμοσφύριον, καὶ τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἀνελόμενος καὶ ὡσπερ τινὰ θώρακα ἀδιάρρηκτον περιβαλλόμενος, καὶ τὴν πῖστιν τὴν εἰς τὴν ὑπερᾶνωμον Θεοτόκον οἶα περικαφαλαίαν τινὰ περιθέμενος, ἐξῆι τοῦ ναοῦ ὄπλοις ἀσφαλῆσι φραζόμενος. Τὸν οὖν αὐτῷ οὖν σεθλον ἀσπίσι τε καὶ ὄπλοις κατακοσμήσας τὸν ὠρισμένον τόπον κατέλαβεν συνομιλῆσαι τῷ Συμεῶν. Πέμπτη δὲ ἦν ἡμέρα ὅτε ταῦτα ἐγένετο, ἐνάτη τοῦ Νοεμβρίου μηνός, τετάρτη δὲ τῆς ἡμέρας ὥρα. Παραγένητο δὲ καὶ ὁ Συμεῶν, πλήθος ἐπαγόμενος εἰς πολλὰς διηρημένον τὰς παρτάξεις, τῶν μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυσοδοράτων, τῶν δὲ ἀργυρασπίδων καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν δὲ πάσῃ ὄπλων χροῖφ κακοσημμένων, πάντων καὶ ἡ κατακοσμημένων σιδήρῳ· οἱ μὲν οὖν αὐτῶν εἰληφότες Συμεῶν ὡς βασιλέα εὐφήμεον τῇ τῶν Ῥωμαίων φωνῇ. Πάντας δὲ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τελέχειν

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ παραγενόμενος rectius, p. 579. ¹² καὶ δὲ?

εφεστώτες καταθεῶντο τὰ δρώμενα. Ἦν οὖν ἰδεῖν ἄνθρωπον βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας παράστημα, ὅπως τοσαύτην πολεμίων βλέπων ἐπιφορὰν οὐ κατεπλήγη καὶ συνστάλη καὶ ὑπαχώρησεν, ἀλλ' ὥσπερ εἰς φίλων πλῆθος χωρῶν, οὕτως ἀτρέμας ἀπῆει, μόνον οὐχὶ τὴν ψυχὴν τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπηρετικῶν διδοῦς ἀντίλυτρον. Πρῶτος οὖν ἐν τῇ ἀποβάθρῃ τῇ βῆθεισῃ καταλαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδέχετο. Ἐπειδὴ δὲ ὄμηροι ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μαρῶν, καὶ τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διηρηνώσαντο ἀκριβῶς, μὴ ποῦ τις δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κατήλθε Συμεὼν τοῦ ἱπποῦ καὶ πρὸς τὸν βασιλεῖα εἰσῆλθεν. Ἀσπαζόμενοι οὖν ἀλλήλους εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. Εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βασιλεῖα πρὸς Συμεῶν· Ἀκῆκόα σε θεοσεβῆ ἄνθρωπον καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχοντα ἀληθινόν, [P. 253] βλέπω δὲ τὰ ἔργα τοῖς λόγοις μὴ συμβαίνοντα. Ἴδιον μὲν γὰρ ἀνθρώπου θεοσεβοῦς καὶ Χριστιανοῦ ἐδὲ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάσασθαι, εἰπερὶ ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶ τε καὶ λέγεται· ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τὸ χαλεπὸν σφραγίσαι· καὶ αἰμασὶν ἀδίκως ἐκχεομένων. Εἰ μὲν οὖν ἀληθῆς Χριστιανός ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφόρημεθα, στησόν ποτε τὰς ἀδίκους σφραγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ σπείσαι μεθ' ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν εἰρήνην Χριστιανὸς καὶ αὐτὸς ὡς καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλε μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰς αἱμασὶν ὀμοπιστῶν Χριστιανῶν. Ἀνθρώπος εἰ καὶ αὐτὸς, θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ κρίσιν καὶ ἄνταπόδοσιν· καὶ σήμερον ὑπάρχεις, καὶ αὔριον εἰς κόριν διαλυθήσῃ. Εἰς πυρετὸς κατασβεθεῖ τὸ φρῶγμα. Τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ θεῷ ἐπεὶ ἀπελθὼν ὑπέρ τῶν ἀδίκων σφραγῶν; ποῖα προσώπω τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ ἐναστερίσεις κριτῇ; Εἰ πλούτου ἐρῶν ταῦτα ποιεῖς, ἐγὼ σε κατακόρως τοῦ ἐπιθυμουμένου ἐμπλήσω· μόνον ἐπίσχες τὴν δεξιάν. Ἀσπασαι τὴν εἰρήνην, ἀγάπησον τὴν ὀμόνοιαν, ἴτα καὶ αὐτὸς βίωσις εἰρηνικῶν καὶ ἀναλαμπασα καὶ ἀπράγμων, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσονται ποτε τῶν συμφορῶν καὶ στησονται τοῦ Χριστιανούς ἀναρεῖν· ὃ θέμις γὰρ αὐτούς αἶρειν ὀπλα καθ' ὀμοπιστῶν. Τοσαῦτα οὖν εἰπὼν ὁ βασιλεὺς ἐσίγησεν. Αἰδέσθεις οὖν Συμεὼν τὴν τούτου ταπεινῶσιν καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ κατένευσεν τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. Ἀσπαζόμενοι οὖν ἀλλήλους διεχωρήθησαν, δώροις μεγαλοπρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιωσάμενοι τὸν Συμεὼν.

ἰς'. Ὁ δὲ τότε συμβέβηκεν διηγῆσομαι τεραστίων τι καὶ τοῖς ταῦτα εἰδῶσι συγκρίνειν παράδοξον. Δύο φασὶν ἀπείρους τῶν βασιλέων ὀμιλοῦντων ἄνωθεν αὐτῶν ὑπερπῆλαι, κλάγξαι τε καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμῆξαι καὶ παρατυχῆα διαζευχθῆναι ἀλλήλοισι, καὶ τὴν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλθειν, τὸν δὲ πρὸς Θράκην διαπῆλαι. Τοῦτο οἱ ἀκριβῶς τοιαῦτα σκοποῦντες οὐ καλὴν ἔκριναν ἰωάννη· ἀσυμβάτους γὰρ ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἀμφοτέρους διαλυθήσασθαι ἔφησεν. Συμεὼν δὲ τὸ ταυτοῦ στρατοπέδον καταλαβὼν τοῖς ταυτοῦ

A quidquid hujus fabulæ erat, spectabant. Res vero spectatū dignissima regius vere atque excelsus imperatoris animus fuit, mira res interræ illa mentis constantia et præsentia ac fortitudo; quomodo tantam hostiam confluentem multitudinem videns sic placide processit, tantum non animam pretium redemptionis hostibus pro subditis tradens. Primus itaque 408 ad eam, quam diximus, excensio-nem veniens Symeonem præstolabatur. Datis porro ultro citroque obsidibus, ac cum Bulgari excensio-nem diligenter iustrassent, ne quis dolus subesset aut insidiæ laterent, Symeon equo desiliens ad imperatorem intravit. Ibi cum se mutuo consalutas-sent, de pace colloqui cœperunt. Ferunt autem Ro-manum in hæc verba Symeonem esse allocutum: B *Audivi te hominem religiosum esse Deique cultorem ac verum Christianum: ideo autem opera non satis verbis consentanea esse. Proprium enim est hominis religiosi Deique cultoris ac Christiani, ut pacem et charitatem colat, quandoquidem Deus charitas est ac nuncupatur: impii autem et irreligiosi et infideli, ut cordibus injusteque suscitatis crucioribus gaudeat. Si quidem ergo verus Christianus existis, qualem te certo existimamus, tandem aliquando siste injustus cædes finemque facito fundendi innoxii sanguinis, ac pacem nobiscum Christianis compone, qui ipse Christianus sis et dicaris, nec Christianorum dexteris Christianorum iidem ac eandem colentium fidem crucioribus pollui sinas. Ipsi tu quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et judicium et retributionem expectes. Hodie in vivis es, et cras in pulverem dissolveris. Febris una superbiam omnem exstinguit. Quam ergo rationem, ante tribus Dei constitutus, pro injustis cædibus Deo redditurus es? quo vultu in tremendum justumque judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido ad ejusmodi facinorâ impellit, ego te 409 illis ad satietatem explebo; modo contine dexteram, pacem amplectere, dilige concordiam ut et ipse vitam tranquillam agas ac incruentam nihilque sollicitam, ac tandem Christianorum mala finem accipiant, atque alii alios Christianos recare desinant. Nefas enim fideles in se mutuo arma sumere. Hæc itaque locutus imperator conticuit. Bulgarus igitur illius humilitatem ac sermones cum veneratione miratus, pacem fieri annuit. Cum se itaque invicem osculati essent, discesserunt, imperatore magnificis donis Symeonem prosecuto.*

16. Quod vero tunc accidit, referam, romæ sane portentosam atque illis qui horum noverunt indicia novam et insolitam. Aiunt enim colloquentibus am-bobus regibus duas aquilas super eos volitasse et cum clangore coivisse, moxque divulsas alteram ad urbem, alteram in Thraciam avolasse. Verum ejus-modi curiosi indagatores inauspicatum omen ar-bitrati sunt, fore nimirum ut infecta pace illi dis-jungerentur. Symeon ad suos reversus imperato-ris solertiam modestiamque suis proceribus narrat,

virique speciem et robur infractumque animum
immensis faudibus celebrat.

17. Mensis Decembris die vigesima quinta Roma-
nus filios suos Stephanum et Constantinum corona-
nat in Magna Ecclesia : sed et Theophylactum ejus
filium Nicolaus patriarcha detondet clericum et
subdiaconum **410** ordiunt, ac tandem promovet
syncellum, cum is prius in subdiaconorum gradu
in sancta processisset.

18. Mensis Aprilis die decima nona Romanus
Joannem mysticum rerumque gerendarum admini-
strum ac subadjuvam patricia ac proconsulari
dignitate ornavit, ita sane ut hinc illi constata invidia
et illatum a quibusdam crimen sit.

19. Maii mensis die quinta decima, indictione ter-
tia decima, moritur Nicolaus patriarcha, cum a secunda
protectione annos tredecim throno potitus esset.
Ejus corpus in monasterio, quod ille condiderat ac
Galacrensis vocant, conditum est. Mense Augusto pa-
triarcha sufficitur Stephanus Amasene metropolita,
eunuuchus. Mense Octobri Joannes mysticus ac impe-
ratori rerum gerendarum adjutor affectati imperii
desertur, in rem inducente Cosma patricio ac cursus
publici-logotheta, qui filiam ei uxorem locaverat.
Eam ob rem ejectus ille quidem aula est : permissum
tamen imperatorem adire eique ministrare, ac cum
eo communicatis consiliis, quod operæ pretium vide-
retur, tractare. Ingens quippe in eum imperatoris
vis amoris erat, quod mysticus in omnibus ei
blande assentiretur, nec ut a se penitus ablega-
ret in animum inducere poterat. Accusatoribus
tamen imperatorem urgentibus, veraque esse cri-
mina objecta ostendit, ille rem perscrutatus,
cum non aliter se habere deprehendisset quam
illi retulerant, capie ndum mysticum statuit **411**
ac questionibus subijciendum. Hoc ille ubi præ-
sensit, fuga se ad Monocastanorum monasterium
recipiens ibi monachi ritu comam posuit. Fugit
vero et Constantinus Boilæ filius, mensæ præfec-
tus, timens scilicet, ut qui et ipse mystici sym-
mista esset ejusque secretorum conscius; inque
Olympum discedens monachum induit. Patricium
Cosmam ad palatii horologium verberibus sub-
actum imperator officio movit. Joannis mystici loco
Theophanes prolovestiatis subadjuva rerumque
gerendarum imperatori adjutor promovetur. Sub
idem tempus horrendus in Thracensium themate
exstitit terræ motus ingensque ac stupendus hiatus,
ita ut plura prædia et ecclesiæ cum hominibus
voragine absorpta sint.

20. Maii mensis vigesima septima, indictione
quinta decima, Symeon Bulgarorum princeps ad-
versus Chrobato expeditione suscepta, consertaque
cum illis pugna, victus ipse suas omnes penitus
copias amisit.

Α μεγαίστοι την τού βασιλέως ἀπήγγειλε σύμειν καί
ταπεινώσειν, ἐξεθείλεν δὲ αὐτοῦ τὸ τε εἶδος τὴν τε
ῥώμην καὶ τὸ ἀκατάληκτον τοῦ φρονήματος.

17'. Δεκαμῆριον δὲ μηνὶ κα' ἐστῆψε Ῥωμανὸς τοὺς
υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανόν τε
καὶ Κωνσταντῖνον· ἀλλὰ καὶ Θεοφύλακτον υἱὸν
αὐτοῦ ὁ πατριάρχης [P. 254] Νικόλαος ἀπέκτεινεν
κληρικόν, χειροτονήσας ὑποδιάκονον εὐγεκῆλλον τε
προχειρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῷ τῶν ὑπο-
διακόνων τάγματι εἰς τὰ ἅγια.

18'. Ἀπριλίῳ δὲ μηνὶ, 18' τοῦ μηνός, ἐτίμησεν
Ῥωμανὸς Ἰωάννην μυστικὸν καὶ παραδυναστεύοντα
πατρικίου καὶ ἀνθύπατον, ὥστε καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο
φθόνον κινήθηναὶ αὐτῷ καὶ κατηγορηθῆναὶ ἀπὸ
τινων.

B 19'. Μαίῳ δὲ μηνὶ 15', Ἰνδικτιώνος 19', τελευταίῳ
πατριάρχῃ Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀνα-
βάσει τοῦ πατριαρχείου 17' τριακαίδεκα· καὶ ἀπε-
τέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ
τῶν Γαλακρηῶν. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ πατριάρχῃς
καθίσταται Στέφανος ὁ Ἀμασειᾶς μητροπολίτης,
εὐνοῦχος ὑπάρχων. Ὀκτωβρίῳ μηνὶ κατηγορήθη ὁ
μυστικὸς Ἰωάννης καὶ παραδυναστεύων ὡς τῆς
βασιλείας ἐπιέμενος ὑποθήκῃ τοῦ πατρικίου Κοσμά
καὶ λογοθέτου, δίδοντας εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα
αὐτῷ. Τοῦτου ἐνεκεν καταβιβάζεται μὲν τοῦ παλα-
τίου, συγχωρεῖται δὲ τὴ προσέρχεσθαι καὶ τῷ βασι-
λεῖ ὑπηρετεῖν¹³, καὶ σὺν αὐτῷ τὰ ἀνήκοντα διοικεῖν·
C σποργὴν γὰρ ὅτι πλείστην ἐπέκτειτο πρὸς αὐτὸν ὁ
βασιλεὺς Ῥωμανὸς ὡς ἐν πᾶσιν αὐτὸν θεραπεύειν
δυνάμενον, καὶ τελῶς τοῦτον ἀπόσασθαι οὐκ ἠθού-
λετο. Τῶν κατηγορῶν οὖν κατεπειγόντων τὸν βασιλέα
καὶ σαφῆ ἀποδεικνύντων τὰ κατηγορούμενα, ἐρευ-
νήσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἀληθῆ ταῦτα εἶναι ἀναμαθῶν
ἐπέλεεν τοῦτον κατασζῶν ἐξετάζειν. Ὁ δὲ τοῦτο
προγνοὺς χρεῖται φυγῆς, καὶ τὴν Μονοκαστανὸν κα-
ταλαβὼν ἀποκρίσεται μοναχῷ. Πέφευγε δὲ καὶ
Κωνσταντῖνος τοῦ Βοίλα ὁ τῆς τραπέζης, οἰκείος καὶ
φίλος ὢν αὐτῷ, καὶ τὸν Ὀλυμπὸν καταλαβὼν τὴ
μοναχικὴν σχῆμα ἐνδύεται· ἐδοδοῖκε γὰρ καὶ αὐτῷς
ἅτε συμμύστης ὑπάρχων τοῦ μυστικοῦ καὶ τῶν
ἀπορρήτοτέρων αὐτοῦ κοινωνός. Τὸν δὲ πατρικίου
Κοσμά ἐν τῷ ὠρολογίῳ τοῦ παλατίου τύψας ὁ βασι-
λεὺς διεδέξατο. Προβάλλεται δὲ ἀντὶ τοῦ μυστικοῦ
D Ἰωάννου Θεοφάνη πρωτοβεσιτάριον παραδυνα-
στεύοντα. Ἐγένετο δὲ καὶ τῆνικαῦτα σεισμὸς φοβε-
ρὸς ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησίων, καὶ χάσμα γῆς
μέγα καὶ καταπληκτικόν, ὥστε πολλὰ χωρία καὶ
ἐκκλησίαι· αὐτάνδρους καταποθῆναι.

19'. Μαίῳ δὲ μηνὶ, εἰκάδι ἐβδόμῃ. [P. 255] Ἰνδικτιώ-
νος 15', Συμεὼν ἀρχὼν Βουλγαρίας κατὰ Χρωδάτων
ἐκίνησε στρατεύματα, καὶ συμβαλὼν μετ' αὐτῶν πλε-
μον, ἠττηθεὶς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἅπαντας ἀρδῆν ἀ-
ώλεσεν.

VARIAE LECTIONES.

¹³ Scylitzes et Cedrenus προσκυεῖν. Combef.

κα. Τὸν δὲ βασιλέα Ἦ Ρωμανὸν Ἰωάννης ἀστρο-
νόμος θεασάμενος οὕτως λελάληκεν· *Δέσποτα, τὴ
στήλη ἢ Ἰσταμὴν εἰς τὴν καμάραν ἐπάνω τοῦ
Σηρολόφου, ἐπὶ δυσμῶν βλέπουσα, τοῦ Συμεῶν
ἔστι· καὶ εἰ ταύτης τὴν κεφαλὴν ἐκκόψῃς, τῇ
αὐτῇ ὥρᾳ ὁ Συμεῶν τελευτᾷ.* Ὁ δὲ βασιλεὺς Ρω-
μανὸς ἀποστειλάς τῃ νυκτὶ τὴν κεφαλὴν τῆς στήλης
ἐξέκοψεν· καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ Συμεῶν εἰς Βουλγα-
ρίαν ἐτελεύτησεν, ἀνοίξ⁷¹ συσχεθεὶς καὶ νόσῳ κα-
τακαρδίᾳ ἀλοῦς, διεφθαρτο, ἀνομήσας διὰ κενῆς,
Ἠέτρον οὖν αὐτοῦ προβαλλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς
δευτέρας αὐτοῦ γυναικὸς ἔσχεν, τῆς ἀδελφῆς Γεωρ-
γίου Σουρσουβούλη, ὃν καὶ ἐπέτροπον τοῖς αὐτοῦ
παισὶν ὁ Συμεῶν καταλείπειν. Μεγαλὸν δὲ τὸν ἐκ
τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς γενόμενος ἀπέκρινεν
μοναχόν· Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὶν οἱ τοῦ Πέτρου
ἀδελφοὶ ἐπὶ στολῇ ἔκτισμονύοντο Βουλγαρικῇ.

κβ. Τὰ κύκλιον οὖν ἔθνη τοῦ Συμεῶν μαθόντα
τελευτην, οἱ τε Χρωδάτοι οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ λοιποὶ,
ἐκστρατεύειν κατὰ Βουλγάρων ἐβουλεύοντο. Αἰμοῦ
δὲ μεγίστου σὺν ἀκρίβει τὸ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἰσχυρῶς
ἐκπέζοντος, ἐδεδίεσαν μὲν καὶ τῶν ἄλλων ἔθνῶν
ἐροδοῦν, ἐδεδίεσαν δὲ πλέον καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων
ἐπέλευσιν. Βουλὴν οὖν ποιησάμενοι κατὰ Ῥωμαίων
ἐκστρατεύουσι καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καταλαμβάνουσι,
φρόν, ὡς εἰκός, τοῖς Ῥωμαίοις ἐμποιήσαντες. Ἐπειτα
μαθόντες ὅτι μέλλει κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς
ἐκστρατεύειν, ἀποστειλοῦσι Πέτρον τε καὶ Γεώργιον
κρυφίως τινὰ μοναχὸν Καλοκῆριν ὀνομαζόμενον, τῷ
γένει Ἀρμενιακόν, χρυσοδοῦλλον ἐπιτερόμενον. Δι-
ηγήρουσι δὲ τὰ ἐν αὐτῷ ὡς τὴν μετὰ Ῥωμαίων εἰρήνην
ἀσπάζονται καὶ πρόθυμοι ταύτην συνθέσθαι εἰσὶν, οὐ
μόνον δὲ, ἀλλ' εἶγε βούλονται, καὶ γαμικὸν ποιῆσαι συν-
ἀλλαγμᾶ. Τὸν τοιοῦτον οὖν μοναχὸν ὁ βασιλεὺς ἀσμε-
νίστατα ἀποδεξάμενος, παρευθὺ ἀπέστειλεν μετὰ δρό-
μωνος τὸν μοναχὸν Θεοδόσιον τὸν Ἀβούκην καὶ
Κωνσταντίνον βασιλικὸν κληρικὸν τὸν Ῥόδιον τὰ
εἰς εἰρήνην συλλαλήσαι τοῖς Βουλγάροις ἐν Μεσημ-
βρίᾳ, τὸ πρὶν μὲν Μενεμβρία καλουμένη, ἀπὸ Μένου
Θρακίος τοῦ ταύτην οἰκίσαντος καὶ Βρία τὸ παρά
ταῖς Θρακίῶν πόλιν λεγόμενον· [P. 256] πρὸς
δὲ τὸ εὐφραδέστερον Μεσημβρία ὀνομάζεται. Οἱ δὲ
παραγενόμενοι καὶ τὰ εἰκότα συλλαλήσαντες ἐξήλθον
ἄμα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ διὰ τῆς ἡραδῆς; καὶ δι-
σθεν αὐτῶν κατελαθόν καὶ Γεώργιος ὁ Σουρσου-
βούλης καὶ Συμεῶν ὁ Καλοτερχνάκος καὶ Οὐσαμψος
καὶ Συμεῶν τοῦ ἀρχηγῶ Βουλγαρίας ἀδελφὸς πρὸς
γυναῖκα, πρὸς δὲ τούτοις; ὁ ἀγγιστεὺς αὐτοῦ Σέβανος,
καὶ μὴν καὶ Μαγροῦνος Κρόνος τε καὶ Μηρικὸς δι-
εκρατύναντο πρὸς τὸν ἀνακτα Ῥωμανόν. Θεασάμενοι
δὲ τὴν θυγατέρα βασιλέως Χριστοφόρου Μαρίαν, καὶ
μεγάλως ἐπ' αὐτῇ ἀρεσθέντες, ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ
διὰ τάχους παραγενέσθαι, σύμφωνα ποιήσαντες
πρότερον παρὶ τῆς γεγονουίας εἰρήνης. Ἀπεστάλη
δὲ Νικήτας ὁ μάγιστρος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ
βασιλέως ὑπαντήσαι καὶ ἀγαγεῖν Πέτρον μέχρι τῆς
πόλεως. Τοῦ Βουλγάρου οὖν Πέτρου καταλαβόντος;

21. Joannes porro astronomus Romanum im-
peratorem mœstum cernens sic eum affatus est:
*Quæ in fornice supra Xerolophum, domine, statua
constituta est, spectans ad occidentem, signum Sy-
meonis est. Hujus caput si absteris, ipsa hora Syme-
on morietur.* Misit itaque imperator, ac statum
caput noctu abtulit; eademque hora Symeon in
Bulgaria 412 fati concedit, ingentique captus
angore ac cordis morbo elanguens percitusque
interiit, frustra leges juraque transgressus, relicto
ex testamenti tabulis principatu Petro filio ex se-
cunda uxore, Georgi Sursubulii sorore, quem et
liberorum suorum tutorem constituit. Michaelē
ex priore conjugē susceptum monachum detondit;
Joannes vero et Benjamin Petri fratres Bulgarica
adhuc stola ornabantur atque habitu.

22. Circumvicinæ igitur gentes, Chrobati Turci
ac reliqui, audita Symeonis morte Bulgaros bello
incessere statuebant. Fame vero Bulgarorum gen-
tem cum locustarum ingenti copia graviter pre-
mente, cum aliarum gentium irruptionem formi-
dabant, tum præcipue Romanorum in se impetum
metuebant. Re itaque in consilium vocata adversus
Romanos copias educunt ac Macedoniam petunt,
hoc nempe satagentes, ut Romanis metum incu-
terent. Audito vero Romanum imperatorem ad-
versus eos exercitum parare, una Petrus Geor-
giusque monachum quemdam Calocyrim nomine,
genere Armenium, auream bullam ferentem occulte
mittunt. Bullæ tenor hic erat, pacem se cupere
cum Romanis, et ut illam componant, promptis
animis esse; neque id modo, sed et nuptiarum
fœdera, dum illis adlubeat, cum Romanis se esse
inituros. Acceptis litteris, earumque latore huma-
nissime suscepto, festinim imperator 413 cum
celoce Theodosium Abuceum monachum et Con-
stantinum Rhodium palatinum clericum cum Bul-
garis in Mesembria de pace collocuturos emisit.
Oppidum hoc dictum olim Menembria, a alieno
viro Thracio ejus conditore, et Bria, ejus nominis
apud quosdam Thracæ vico; mollioris vero pro-
nuntiationis causa Mesembriæ nomen accepit. Quo
in colloquio cum res commode tractata esset, legati
per continentem in urbem redierunt, cum eis Ste-
phanus Bulgarus comes esset. Post hos subsequuti
Georgius Sursubulus et Symeon Caluterranus et
Usampsus, Symeon item alterius illius Bulgaricæ
principis ex uxore frater. Ad hæc illius affinis
Stephanus, Magotinus quoque et Cronus et Meni-
cus, Petri ad Romanum imperatorem legationem
fulserunt. Conspecta quoque Christophori imperatoris
filia Maria, ac ejus plurimum specie recreati, ictis
que prius pacis fœderibus, missis litteris Petrum
sine mora venire jusserunt. Missus vero obviam
Nicetas magister Romani imperatoris affinis, eum-
que in urbem inducturus. Cum itaque venisset

VARIÆ LECTIONES.

⁷¹ deest ἀλύοντα, ut infra, vel quid simile. Combef. ⁷² ἀνίξ τς margo Combef.

Petrus Bulgarus, conscensa Romanus imperator trireme Blachernas petit, ibique ad se venientem Petrum et vidit et oculo salutavit. Inter se vero, nisi par erat, collocutis, subscriptionibus munita rataque habita pacis pariter nuptiarumque foedera, protovestiario Theophane in omnibus quasi sequetro, ac solerter Romanos inter Bulgarosque negotium dirigente.

23. Octobris 414 mensis die octavo egressus patriarcha Stephanus cum Theophane protovestiario, et Maria Christophori imperatoris filia universoque senatu ad sanctissimæ Deiparæ ad Pegas, Petrum et Mariam benedixit, eorumque capitibus nuptiales corollas imposuit, sponsam comitantibus Theophane protovestiario et Georgio Sursubulo. Mensa vero sumptuosa ac magnificentissima instructa, cunctisque ad nuptiarum solemnia spectantibus rite splendideque peractis, Theophanes protovestiarius una cum Maria imperatoris filia in urbem reversus est. Tertio autem a nuptiis celebratis die Romanus imperator in Pegarum excensionem magnificum paravit convivium, sericis aulæis convestita machina, et ad ipsam imperatoria celoce constituta. Eo loco epulatus Romanus cum Petro Bulgaro et Constantino genero ac filio Christophoro, Bulgarisque etiam atque etiam enitentibus ut prior Christophorus tumque Constantinus faustis exclamationibus imperatorum more exciperentur, eorum Romanus flagitationibus annuit, sicque illis res ex voto cessit. Tunc vero omnibus nuptiarum expletis solemnibus ac gaudiis, et cum jam Maria cum Petro viro suo in Bulgariam esset profectura, ad Hebdomum usque a parentibus una cum Theophane protovestiario deducitur. In ipso discessus procinctu puellæ circumfusi copiosas fundunt lacrymas, quantas par 415 est fundere qui mox charissimo pignore privandi erant, generumque suum exosculati, atque ejus manibus deposita filia, in regiam revertuntur. Maria viri Bulgari manibus tradita, gaudio mista et tristitia, in Bulgariam iter contendit. Tristitiam faciebat, quod amantissimis parentibus, quod regiis ædibus, quod necessariorum affiniumque consuetudine deficiebatur: rursusque gaudii seges erat, quod viro regi locata, Bulgarorum domina esset consalutata. Ibat itaque omnigenas conferens opes, innumeraque suppellectili opulenter instructa.

24. Tunc quoque Joannes magister ac scholarum domesticus Curcuas, qui Romanas præclare copias regebat, quo fere ex tempore Romanus imperator salutatus est, Assyriosque quotidie expugnabat, urbesque et oppida munita et vicos ac loca evertibat, captivosque ducebat, atque in iis etiam insignem nominatissimamque ac plane munitam potentissimamque Syriæ urbem arcemque, Melitineam dictam, varie tentaverat prædatusque fuerat ac penitus vastaverat, circumque posita oppida

Α τριήρει ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπιβὰς ἐν Βλαχέρναις παρεγένετο, καὶ τὸν Πέτρον ὡς αὐτὸν ἀφικνούμενον ἐθεάσατό τε καὶ κατησπάσατο. Ἐπεὶ δὲ ἀλλήλοις εἰκότα συνωμίλησαν, ὑπογράφονται τὰ τε σύμβολα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ συναλλάγματα, μεσολαθούντος ἐν τούτοις καὶ νουνεχῶς διευθύνοντος μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνους

κγ'. Ὀυδὴ δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐξῆλθεν ὁ πατριάρχης Στέφανος ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ καὶ Μαρίᾳ τῇ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου θυγατρὶ καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πηγῆς, καὶ εὐλόγησεν Πέτρον τε καὶ Μαρίαν, καὶ τοὺς νυμφικούς στεφάνους ταῖς αὐτῶν ἐπέθηκε κεφαλαῖς, παρανυμφεύοντων Θεοφάνους πρωτοβεστιαρίου καὶ Γεωργίου Σουρσουβούλη. Λαμπρὰς δὲ καὶ πολυτελοῦς γεγυνοῦσας τραπέζης, καὶ πάντων τῶν εἰθιζμένων τοῖς γάμοις φαιδρῶς ἐπιτελεσθέντων, εἰσῆλθεν Θεοφάνης πρωτοβεστιαρίου ἅμα Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πόλει. Τῇ τρίτῃ δὲ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εὐωχίαν λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν ἀποβάθρᾳ, περικισμήσας αὐτὴν ὑφάσμασι σηκικοῖς, παρ' αὐτῇ τῇ ἀποβάθρᾳ τοῦ βασιλικῷ δρόμῳ ἐστηκότος. Ἔθα συνέστη Ῥωμανὸς Πέτρῳ Βουλγάρῳ ἅμα Κωνσταντίνῳ γαμβρῷ καὶ Χριστοφόρῳ υἱῷ. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἔστασιν οὐ μικρὰν ποιησάμενων πρότερον εὐφημισθῆναι Χριστοφόρον, εἰθ' οὕτω τὸν Κωνσταντίνον, ὑπέειπε τῇ ἑστάσει τούτων Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς, [P. 257.] καὶ γέγονεν ὅπερ ἤτήσαντο. Ἐπεὶ δὲ πάντα τὰ ἐν γάμοις συνετελέσθησαν, ἐμελλε δὲ ἡ Μαρία ἤδη τὴν πρὸς Βουλγαρίαν σὺν τῷ ἀνδρὶ Πέτρῳ ἰδεύειν, οἱ ταύτης γονεῖς μέχρι τοῦ ἑβδόμου συνεξῆλθον αὐτῇ ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ. Ἐπεὶ δὲ ἄπαρειν ἐμελλεν, περικυθέντες τῇ θυγατρὶ καὶ πυκνὰ καταχέοντες δάκρυα, καὶ ὄσα εἰκός ἐπὶ στερήσει σπλάγγνου περιποθήτου, τὸν τε αὐτῶν γαμβρὸν ἀσπασάμενοι καὶ ταύτην ταῖς τούτου χερσὶν παραθέμενοι ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπέστρεψαν. Μαρία δὲ Βουλγαρικαῖς παραδοθείσα χερσὶ τὴν ἐπὶ Βουλγαρίαν ἀπήει, χαίρουσά τε ἅμα καὶ λυπούμενη, λυπούμενη μὲν ἐν οἷς γονέων φιλάτων ἐστέρητο καὶ βασιλείων οἰκῶν καὶ συνθείας τῶν γένει προσηκόντων, χαίρουσα δὲ ἐν οἷς βασιλεὶ προσήρμοστο ἀνδρὶ καὶ δέσποινᾳ Βουλγάρων προσηγερύθη. Ἀπήει τὸν αὐτὸν πλοῦτον κομίζομένη παντοδαπῇ καὶ ἀποσκευῇ ἀναριθμητῶν.

κδ'. Τότε δὲ καὶ Ἰωάννης μάγιστρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας, καλῶς διοικῶν τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατὸν σχεδὸν ἀπὸ τῆς ἀναδρόσεως Ῥωμανοῦ βασιλέως, καὶ καταπολεμῶν καθ' ἑκάστην τοὺς Ἀσσυρίους, καὶ πόλεις καὶ κάστρα καὶ κώμας καὶ χώρας αὐτῶν πορθήσας καὶ αἰχμαλώτους ποιήσας, μεθ' ὧν καὶ τὸ ἐπίσημον καὶ ἐξάκουστον καὶ πᾶν ὄχυρὸν καὶ δυνατὸν κάστρον τῆς Συρίας, Μελιτινὴν ὀνομαζόμενον, διαφόρως καταπολεμήσας καὶ πραιδεύσας, καὶ εἰς φρούρον ἀπωλείας τοῦτο

VARIÆ LECTIONES.

16 συνεισιτάθη Cedreus. 17 Legebatur ἐπιειδῆ.

ποιήσας καὶ τὰς περὶ κώμας καὶ χώρας πυρκαυ- A
 στους ἐργασάμενος, αὐτὸ τὸ ἀήτητον καὶ ἀμάχητον
 κάστρον παρακαθίσας καὶ ἐλεπίλους μηχανικὰς
 στήσας, καὶ εἰς παντελὴ ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν
 ἰμβάλων αὐτοὺς ὃ τι πράξαιεν, καὶ ἀπαξ καὶ πολ-
 λάκις πρέσβεις πρὸς τὸν δομῆστικὸν στελλόντων καὶ
 λόγον αἰτούντων, ὃ συνετὸς καὶ ἐχέφρων Ἰωάννης
 ὁ δομῆστικὸς τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούσας τὰ τῶν δα-
 κρύων καὶ ἐλεεινολογιῶν καὶ τὰ τῆς τύχης σκοπήσας,
 οἷα τὰ ἀνθρώπινα, ὑπέβλεψεν, καὶ λόγον θεοῦ αὐτοῖς,
 ὁ Ἄποχαψ ὁ τοῦ Ἄμερ ἔκροτος ἀμηρὰς ὧν Μελι-
 τιτῆς, καὶ ὁ Ἀποσάλαθ στρατηγὸς εὐγενέστατος ὢν
 καὶ πλούσιος ἐν Μελιτινῇ, παρεγένοντο. Ἀποδε-
 χθέντες οὖν παρὰ τοῦ δομῆστικῶν τῶν σχολῶν Ἰωάν-
 νου, πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τούτους ἀπέστειλεν· καὶ
 σύμφωνα εἰρήνης ποιήσαντες ὑπέστρεψαν πρὸς τὰ B
 ἴδια. Ἐκτοτε δὲ συνεξστράτευσον [P. 258] τοῖς
 Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοπόλων Ἀγαρηνῶν, ἐν τε
 τοῖς ἐκτικτοῖς συνεισῆρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ
 πόλει αἰχμαλώτους ἀγοντες Ἀγαρηνοὺς, ὅπερ ἦν
 θαυμαστὸν καὶ παράδοξον καὶ δείγμα τῆς ἀθέων Σα-
 ρακηνῶν δυστυχίας. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀπόχαψ,
 ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ, διέβλεψαν τὴν εἰρήνην
 οἱ τὴν Μελιτινὴν κατοικοῦντες. Ἐστρατεύουσιν οὖν
 κατ' αὐτῶν πάλιν ὃ τε δομῆστικὸς τῶν σχολῶν ὁ
 Κουρκούσας Ἰωάννης μετὰ τῶν θεμάτων καὶ ταγμα-
 τῶν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων· καὶ πολλὰς
 προνομὰς καὶ πραιδίας καθ' ἑκάστην ποιούμενοι, καὶ
 ταῖς συνεχρίσιν ἐπιδρομαῖς αἰχμαλωτίζοντας τούτους
 καὶ ληϊζόμενοι, εἰς τοσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτι-
 νὴν περιέστησαν ὥστε αὐτὴν συντομώτατον ἐκπορ-
 θῆσαι καὶ ἕως ἰθάρος καταστρέψαι, οὐ μόνον δὲ
 ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμόρους αὐτῇ πόλεις καὶ χῶ-
 ρας πολυφόρους τε καὶ ποτάτας εὐσας καὶ οἷας
 πολλὰς παρέχειν προσόδους. Ταύτην οὖν τὴν Μελι-
 τινὴν εἰς κουρατωρίαν ἀποκαταστήσας ὁ βασιλεὺς
 πολλὰς χιλιάδας χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ἐκείθεν ἐξ-
 σφοφορεῖσθαι ἐτησίως παποίησεν.

κς'. Κατηγορήθη δὲ Νικητίας ὁ μάγιστρος καὶ
 πενθερὸς Χριστοφόρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος
 αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γενέσθαι πατρὸς καὶ τῆς βασι-
 λείας αὐτὸν ἐξῴσαι. Τοῦτον οὖν ἐξχαγόντες τῆς
 πόλεως ἀπέκλειραν μοναχὸν, ὑπερορίσαντες τῷ ἑαυτοῦ
 προσελίψ.

κα'. Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ ιε', ἰνδικτιῶνος ς', τελευτῆ D
 Στέφανος πατριάρχης, πατριαρχεύσας ἑτη δύο μῆνας
 ἑνδεκα. Δεκαμβρίῳ δὲ μηνὶ, τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ,
 ἀγροῦσι Τρύφωνα μοναχὸν ἐν τῷ Ὀψικίῳ μονάζοντα,
 ἐπ' εὐλαθείᾳ καὶ ἀγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χει-
 ροτονοῦσι πατριάρχην ἐπὶ χρόνῳ ῥητῷ, μέχρις ἂν
 εἰς μέτρον ἡλικίας φθάσῃ Θεοφύλακτος· ὁ τοῦ Ῥω-
 manoῦ υἱὸς, ὃν ἐμύλλον πατριάρχην χειροτονεῖν
 Κωνσταντινουπόλεως.

κς. Εἰκόθι δὲ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμῶν
 ἀφόρητος γέγονεν, ὥστε κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν
 ἐπὶ ἡμέρας ρκ'. Ὄθεν καὶ γέγονεν ὁ μέγας λιμὸς,
 τοὺς πῶποτε γενομένους ὑπερβαλλόμενος, καὶ θά-
 νατος ἐκ τούτου πολλὸς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας

A vicosque et prædia igni succenderat, ipsa invicta
 inexpugnabilique arce obsessa, adhibitisque illi
 tormentis ac machinis obsidionalibus, oppidanis-
 que in extremas angustias consiliique inopiam
 conjectis, ac cum illi semel sæpiusque missis ad
 domesticum legatis fidem ac securitatem exposce-
 rent, 416 vir prudens cordatusque Joannes Cur-
 cuas scholarum domesticus, miserorum lacrymas
 supplicumque luctuosos clamores ac pro humana-
 rum rerum ratione fortunæ incerta considerans,
 eorum votis animum inflexit; ad quem accepta
 fide Apochlaps ameris nepos, Melitines ipse ameras
 exsistens, Aposalathque dux apud Melitinem stre-
 nuissimus nobilissimusque ac locupletissimus, ve-
 nere. Hos scholarum domesticus Joannes omni
 B humanitate susceptos ad imperatorem misit; icto-
 que pacis fœdere domum reversi sunt. Indeque soci-
 is adlecti ac fœderati adversus tribules suos Aga-
 renus cum Romanis ad bellum proficiscebantur, ac
 triumphali specie cum iisdem captivos suos ducen-
 tes (mirando sane spectaculo et inaudito, impio-
 rumque Saracenorum afflicturarum rerum indicio)
 urbem ingrediebantur. Mortuo autem Apochapso,
 viro prudente ac sapiente, Melitinenses pacem dis-
 solverunt. Iterum igitur adversus eos proficiscuntur
 scholarum domesticus Joannes Curcuas cum
 cohortibus ac legionibus, Meliasque Armeniis præ-
 fectus. Ili multas quotidie agentes prædas, assi-
 duisque excursionibus totam late regionem diripi-
 entes atque incolas subigentes, in tantas Melitinem
 C coegerunt angustias, ut brevissimo tempore ipsam
 expugnaverint ac solo tenuis æquaverint, nec eam
 modo, sed et vicinas urbes atque oppida et regiones
 feracissimas opimasque, ac quæ multos proventus
 afferrent. Hanc igitur Melitinem 417 imperator
 in curatoriam (alii provinciam dixerint) redigens,
 multa inde auri argentique millia tributo annuo fisco
 inferenda indixit.

25. Cæterum Nicetas magister ac Christophori
 imperatoris socer accusatus est, quod rebellandi
 adversus patrem eumque solio deturbandi auctor
 illi fuisset. Quocirca urbe ejectum in monachum
 detondent, inque suburbano suo exsulem agere
 cogunt.

D 26. Mensis Julii quinta decima, indictione sexta,
 moritur Stephanus patriarcha, cum ei muneri
 præfuisset annos duos, menses undecim. Mensis
 autem Decembris quarta decima Tryphonem ad-
 ducunt in Opsicio profitentem monachum, virum
 religiosus moribus ac sanctitate probatum, ordi-
 nantque patriarcham ad certum tempus, donec
 scilicet Theophylactus Romani filius maturæ ætatis
 annos attingeret, quem patriarcham Cpolitianum
 ordinaturi erant.

27. Eiusdem mensis die vigesima quinta gravis-
 simum fuit frigus, adeo ut dies 120 terra gelu
 concreta obriguerit. Hoc gelu subsecuta fames,
 quanta ante nunquam exsisterat; exque illa cre-
 bræ adeo mortes ut nec efficiendis mortuis vivi-

sufficerent. Porro Romanus tantam illam vim mali considerans, pro benigna sua teneraque in miseros indole, convenientem eis curam adhibuit seduloque prospexit, larga eleemosynarum præbitione famis indigentiam solans. Porticum quoque spatia fenestris ac tabulatis obstruxit, ne per ea nix frigusque in pauperes **418** grassarentur. Tum quoque eas quas arculas vocant in cunctis porticibus construxit; nummumque argenteum jacentibus illic egenis quot mensibus erogari præcepit, mensura quoque trinisia per ecclesias pauperibus jussit distribui, adeo ut quæ per arculas et ecclesias erogabantur argenti cusi numismata, ad duodecim millia numerarentur. Neque hæc solum misericordia pronus ejus animus pauperumque liberalis provisor sibi ipse constituit, sed abunde tres quotidie pauperes secum comedere voluit, quibus singulis eleemosynæ titulo nummus cederet. Quarta autem feria ac parasceve tres egenos monachos mensæ socios adhibebat, quibus singulis constitutum nummum erogabat. Quodque in monasteriis observari solet, ut inter comedendum lectio habeatur, hoc ille præstabat, sibi ipse ac convivis duplicem apponens mensam, ut tum corpus consueto cibo aleretur, tum anima doctrinarum voluptate oblectaretur. Quibus ille diligenter attendens animum, compungebatur ac lacrymarum large fontes emittebat. Ejus vero fidem erga monachos, quos præsertim sanctitas et religio claros reddiderat, quanta fuerit, quis possit enarrare? Eorum nemo in conspectum veniebat, sedulus virtutis cultor, cui actus suos cum multis lacrymis non exponeret. Cum autem fide devotissimus ac summe orthodoxus esset, urbis omnes ecclesias sumptuosis aulaeis cereorumque et lampadum copia præclare exornavit. Sed et monachis in montibus, tum nempe Olympo tum Cymina et quem vocant **419** Petram Auream et Barachæo, nunquam destitit annua stipendia mittere eorumque res curare ac eis providere, quique inter illos actionis cultu ac contemplationis spectabiles essent, ad se accersere eorumque precum suffragia percipere. Nec id modo, sed et religiosa exercitatione inclusis, et qui se angustissimis tuguriolis velut carcere abdidissent, cunctis denique monasteriis statutas annonas subministrare non cessabat. Hæc velut ex multis paucas viri virtutes eleemosynasque percurrimus.

28. Petro Bulgarorum principi Joannes frater cum aliis Syneonis proceribus struxit insidias. Deprehensis illis, Joannes quidem flagris emendatus in carcere includitur, reliqui acerbis suppliciiis subacti sunt. Horum Romanus imperator a Petro certior factus, Joannem monachum (eum qui rector exstiterat) mittit, prætextu quidem redimendi captivum, re ipsa vero ut Joannem caperet et Byzantium duceret; quod et ita contigit. Una quippe cum Joanne navim ingressus, a Mesembria in urbem delatus est. Nec multo post projecto monachi

Α ἔκκομιζοῦν τοὺς θεονεώτας. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τὴν ἀφόρητον ἐκείνην βίαν κατανοήσας ἀξίαν τῆς ἑαυτοῦ συμπαθοῦς καὶ ἐλεήμονος φύσεως πρὶν νοῖαν ἐποίησατο, [P. 259] πολλαῖς ἐλεημοσύναις τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ παραμυθησάμενος ἔνδεικται· ἀνέφραξεν τε θυρίαι καὶ ἀνιδιώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοὰς, ὡς μὴ τὴν χεῖρα καὶ τὸ ψῦχος ἐκείθεν ἐπεισείναι τοῖς πένησι. Τότε καὶ τὰς λεγομένας ἀρκλας ἐν πᾶσι κατεσκευάσας τοῖς ἐμβόλοις, ἀργύριά τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις κατακειμένοις πένησι δίδοσθαι διετάξατο καὶ τὰ μηνιαία τριμίσια ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῖς πένησι διανέμειναι, ὡς εἶναι τὰ διδόμενα τοῖς τε ἐν ταῖς ἀρκλαῖς πτωχοῖς καὶ τοῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀργύρου ἐγκεχαραγμένου χιλιάδας δώδεκα. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἡ συμπαθῆς αὐτοῦ ψυχῇ διετύπωσεν τῶν πενήτων προνοουμένη, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν αὐτῷ τρεῖς συνεσθίειν πένητας διετάξατο, οἱ ἀνά ἐν ἐλάμβανον νόμισμα: Τετράδι ἐκ καὶ παρασκευῆ τρεῖς πένητες μοναχοὶ τούτῳ συνησθίον, τὸ τετυπωμένον ἕκαστοι λαμβάνοντες νόμισμα. Ὅπερ δὲ ἐν τοῖς μοναστηρίοις εἰθωὲν γίνεσθαι ἐν τῷ καιρῷ ἀνά τῆς εὐστατίας, τοῦτο αὐτὸς ἐποίησε, διελθὼν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὴν τράπεζαν παρατιθείς, ὥστε τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνήθει τροφῇ, τῇ δὲ ψυχῇ καταλλήλῳ τῶν λόγων ἐπεντροφᾶν ἡδονῇ, οἷς ἐκεῖνος ἐπιμελῶς προσέχων τὸν νοῦν κατένουσε τὴν ψυχὴν καὶ πολλὰς δακρύων ἡφέει πηγὰς. Τὴν δὲ πίστιν ὄσπην ἐκέκτητο πρὸς πάντας μὲν μοναχοὺς, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπ' ἀγνωσύνη διαδοθητοὺς καὶ εὐλαβεῖς, τίς ἂν διηγῆσαιο; Οὐκ ἐθέασατο γὰρ ποτε μοναχὸν ἀρετῆς ἀντεχόμενον, φῆτιν τὰς ἑαυτοῦ πράξεις σὺν πολλοῖς δάκρυσιν οὐκ ἐξηγόρευε. Πιστότατος δὲ ὢν καὶ ὀρθοδοξότατος πάσα; τὰς τῆς πόλεως ἐκκλησίας πέπλοισ διαφανέσι καὶ φωταγωγαῖς λαμπρῶς κατεκόσμηε καὶ καταφαιδρυνεν. Ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ὄρει μοναχοῖς, τῷ τε Ὀλύμπῳ καὶ τῷ Κορινθῷ καὶ τῇ Χρυσῇ κατονομαζομένη Πέτρᾳ καὶ τοῦ Βαραχάου ὄρει, εὐδιέλιπεν ἐτησίως βόγας ἐξαποστέλλων καὶ φροντίζων τούτων καὶ προνοοῦμενος, καὶ τοὺς ὄνομαστοὺς ἐπὶ πράξει καὶ θεωρίᾳ μετακαλούμενος ὡς αὐτὸν, καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῶν τὰς εὐλογίας τρυγῶν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τοῖς διὰ Θεοῦ ἐγκλειστοῖς καὶ στενωτάτοις οἰκίσκοις καθ' ἑρῆσιν καὶ πᾶσι τοῖς μοναστηρίοις τὰς ἐτησίους βόγας, ἃς διετύπωσεν, οὐ διέλιπεν ἐπιχορηγῶν. Ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλομεν.

[P. 260] καὶ Πέτρῳ δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἐτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμεῶν· καὶ φωραθέντων αὐτῶν ὁ μὲν Ἰωάννης τύπεται καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίας οὐ ταῖς τυχοῦσαις ὑποβάλλονται. Ταῦτα δὲ ὄγλα Πέτρου ποιήσαντος· τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγγόνει βαίκτηρ, προφάσει μὲν τοῦ ποιῆσαι τὸ ἀλλάγιον τῶν κρατούμενων αἰχμαλώτων, τῇ ἀληθείᾳ δὲ Ἰωάννην κατασχέει καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγαγεῖν. Ὁ δὲ καὶ γέγονεν· εἰσελθὼν γὰρ ἤμα

Ἰωάννη εἰς πλοῖον ἀπὸ Μεσημβρίας ἦλθεν ἐν τῇ Ἀπρίλει. Καὶ μετ' οὗ πολὺ τούτου τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀπορρίψαντος καὶ γυναῖκα ἐπιζητήσαντος, δέδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οἶκον καὶ κτήματα πάμπόλλα καὶ γυναῖκα ἐκ τῆς ἑαυτοῦ πατρῴδος τῆς τῶν Ἀρμενικῶν ὁρρωμένην, γάμον τε λαμπρὸν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος οἰκίᾳ πεποίηκεν, Χριστοφόρου βασιλέως καὶ Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ γεγονότος βαίκτορος παρανυμφεύσαντων.

κδ'. Ἀλλὰ καὶ Μιχαὴλ μοναχός, αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς Πέτρου, κατὰ σπουδῆς ἔχων τῆς Βουλγαρικῆς ἐξουσίας· ἐπιλαβίσθαι, ἰδιοστασίασεν ἐν τινι Βουλγαρικῷ ἀστρῷ· καὶ τούτῃ προσεβρόύθησαν οἱ τῆς Πέτρου ἀρχῆς διεστηκότες Σκυθαί. Οὐ μετὰ τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν ἐπῆλθον οὗτοι ταῖς Ῥωμαϊκαῖς χώραις, ὥστε συμβῆναι τούτους ἀπὸ Μακεδόνος διὰ Στυμόνος πρὸς Ἑλλάδα καὶ τὴν Νικόπολιν προσχωρήσαι καὶ τὰ ἐκεῖσε πάντα λησασθαι. Νικόπολις δὲ ἐπωνόμασται κατὰ τὸ ἐπώνυμον τῆς νίκης, ἣν Ἀβγουστος σεβαστὸς κατὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας εἰργάσθη καὶ τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέκλινεν.

λ'. Μαρτίῳ δὲ μηνί, δευτέρᾳ ἡμέρᾳ, κοσμητῆς ἔκτισεν ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν ἐν τοῖς στιχηθῶν ἱσταμένων· ἐκεῖσε κίουσιν ἐπιχειμένων, καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρας ἕξ ᾞ. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμός μέγας καὶ φοβερός εἰς τὸν τοῦ φόρου ἔμβολον, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὥστε κατακαῆναι τὰ τε κηροπωλεῖα καὶ τὰ γουνάρια τοῦ φόρου μέχρι τῶν Ῥυχῶν.

λα'. Ἐτελεύτησε δὲ Χριστοφόρος βασιλεὺς μηνὶ Ἀγούστῳ ἐνδιχτιῶνος τετάρτης, πολλὰ κοσμημένος καὶ θρηνησάντος αὐτὸν τοῦ πατρὸς, μεῖζον ἢ κατ' Αἰγυπτίους, ὡς ἦδη εἰς γῆρας αὐτοῦ ἐληλαστός καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐτι νηπίων ὄντων. Καὶ ἐτίθη τὸ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῇ βῆθει μνηῖ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

[P. 261] λθ'. Κατήγαγον δὲ καὶ Τρύφωνα πατριάρχην Ἀγούστῳ μηνὶ ἰνδιχτιῶνος τρίτης⁷⁹, τὸν βῆτην χρόνον τελείοντα· καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ μνηῖ τελευτᾷ, γηρευσάσης Ἐκκλησίας· χρόνον ἕνα καὶ μῆνας ε' διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελεῖς Θεοφυλάκτου υἱοῦ Ῥωμανοῦ βασιλέως· αὐτὸν γὰρ ἐμελλεν, ὡς ἦδη εἰρηται, πατριάρχην καθιστῆναι.

λγ'. Βασιλεὺς δὲ τις Μακεδόνων πλάνος Κωνσταντίνου Δουκά αὐτὸν ἐπιτημίσας πολλοὺς μεθ' αὐτοῦ συνεπήγετο. Οὗτος συσχεθεὶς ὑπὸ Ἐλεφαντίνου τουρμάρχου, ἐκ τοῦ Ὀψικίου ὄντος, ἤχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπὸ Πέτρου ὑπάρχου τῆς μῆδς ἄλλοτριούται χειρὸς. Εἶτα καιροῦ λαβόμενος καταλαβάνει πάλιν τὸ Ὀψικιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κοπέσης προσαρμολόμενος καὶ σπάθην ἐκπερμεγέθη κατασκευάσας διήρχετο, πλανῶν αὐθις τῶν ἀγυρτευόντων πολλοὺς ὡς εἴη αὐτὸς Κωνσταντίνος ὁ τοῦ Δουκά. Οὗς καὶ συνεφελομένους με-

V. RIÆ LECTIONES.

⁷⁹ ἕξῃοντα Srylitzes et Cedrenus. Combef. ⁸⁰ τετάρτης margo.

A habitu, cum uxoris amplexus quæretet, imperator illi ædes assignavit multaque omnino prædia contulit, exque sua ipsius Armeniacorum patria conjugem ei locavit, atque in Cæsaris domo præmagnificas nuptias fecit, ductoribus sponsæ Christophoro imperatore ac Joanne monacho, qui rector existerat.

420 29. Quin et Michael monachus, ipse Petri frater, Bulgarici imperii cupidus, seorsum in Bulgaricæ quadam arce rebellavit, multosque Scythas, qui a Petri principatu desciverant, ad se pertraxit. Illi Michaele vivis exempto Romanæ ditionis fines invaserunt, sic nimirum ut a Macetide per Strymonem ad Aulicam Nicopolimque progressi cuncta ibi populati sint. Nicopolis vero dicta est a vieto ria, quam Augustus retulit de Antonio et Cleopatra, tunc scilicet cum Romanis fascibus Ægyptium subjecit.

30. Mensis Martii die secunda, qui in foro columnis illie ordine erectis cosmetes impositus erat, decedit ac sex viros occidit. Magnum quoque ac formidabile contigit incendium in fori porticu, haud procul ab æde sanctissimæ Deiparæ, adeo ut pars illa fori quam cerarii et quam pellitiarum artifices occupant, ad Psichas usque igni absumpta sit.

C 31. Christophorus vero imperator mortuus est mense Augusto, indict. 4, Romano patre illius lumen ingenti luctu ac placentia prosequente, supra quam etiam Ægyptiorum moribus receptum sit, eo quod vergente jam ipsius ætate ejus liberi adhuc pueri ac minores essent. Depositum illius cadaver in patris sui monasterio, cujus in superioribus meminimus.

421 32. Sed et Tryphonem patriarcham mense Augusto, indictione tertia, cum tempus constitutum: explessset, officio moverunt; qui abiens in monasterio suo e vivis excedit, Ecclesia pastore vidua annum unum, menses quinque, quod Theophylactus nondum matura satis ætate esset. Ipsum enim Romanus constituerat patriarcham præficere, uti janctum est.

33. Basilius vero quidam Macedo impostor, Constantinum Ducem se esse jactans, multos sibi adjunxit. Hic ab Elephantino tribuno Opsiciano captus in urbem inductus est, Petrique urbis præfecti sententia altera manuum truncatur. Postmodum occasionem nactus ad Opsichum redit, æreamque sibi manum ejus loco quæ amputata fuerat aptans, ingentemque gladium fabricans, multos iterum circumforaneos ac nebulones seducens sic vagabatur, sequæ adeo Constantinum Ducis filium esse suadens. Horum itaque contracta manu magnam ad

versus Romanum rebellionem confiat; castroque occupato cui nomen Lata Petra, omnisque generis in eo annona reposita, ex his latebris erumpens circumvicinam regionem populabatur ac prædas agebat. Missis itaque imperator copiis tum illum cepit, tum qui sub illo merebant. Inductum vero in urbem iudicio sistunt, eique ad quæstiones adhibito, et ut socios prodant, plagas multas imponunt. Ille multos procerum, quasi sibi **422** adhaesissent, per calumniam defert. Convictus vero nihil veri criminis illis objicere, ad Amastriani ædes igni absumptus est.

34. Quem vero dicebam, imperatoris filius Theophylactus patriarcha ordinatur, Februarii mensis die secunda, indictione sexta, patris in omnibus animos sensumque præveniens, sed et ad ea quæ a fronte virtutes recteque facta, cum ea qua præditus erat eruditione atque doctrina, sese extendens. Aderant vicarii Romani antistites, qui tomum synodalem de illius tractantem ordinatione afferrent; qui etiam in patriarchali sede eum collocarunt.

35. Quin dicta quoque Romani imperatoris neptis, Maria Petri Bulgari uxor, haud raro in urbem veniebat ex Bulgaria patris avique invisendorum causa. Postremo autem venit tres secum liberos adducens, cum jam Christophorus ejus pater vivis exemptus esset. Multis itaque avi munificentia donata divitiis honorifice domum reversa est.

36. Romanus vero imperator Stephano filio uxorem locat Gabalæ filiam, Catacylæ neptim, Annam nomine; ac cum nuptiali sermo Augustalis etiam illi corona imposita est.

37. Turcorum prima expeditio adversus Romanos contigit mense Aprili, indictione 7. Illi ad urbem usque excurrentes cunctos per Thraciam obvios præda abegerunt. Missus itaque Theophanes patriarchus protovestiarius **423** imperiique administer ac princeps senatus, ut cum eis pacem componeret captivosque reciperet. Porro Theophanes admiranda prudentia ac sagacitate illis usus ex voto cuncta confecit, multamque ex illis eo nomine laudem ac admirationem reportavit. Tunc quoque Romanus **D** imperator, quanta magnificentia ac humanitate præstaret, ostendit, nullis sumptibus parcens, solum ut liberarentur captivi.

38. Locavit etiam Romanus imperator Constantino filiorum natu minimo uxorem Helenam, Adriani patricii filiam stirpis Armeniacæ. Qua et defuncta mensis Februarii die altera, alteram ei Theophanonem nomine, Mamantis illius stirpe satam, nuptum tradit.

39. Quarta decima indictione, mensis vero Junii undecima, Russi insurrecta classe ad decem navium

Α γάλην κατὰ Ῥωμανοῦ ἀνταρσίαν κινεῖ. Καὶ φρούριον κατασχὼν ὁ Πλατεῖα Πέτρα κατονομάζεται. πᾶν εἶδος ἐδωδῆμων ἐν τούτῳ ἀπέθετο· ἀφ' οὗ ἐξορμῶν ἐλεηλάτει καὶ τοὺς ῥ' παρατυγχάνοντας προνώμειεν. Ἀποστελλας οὖν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ αὐτὸν τε συνέλαβεν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ· ἐν καὶ ἀγαγόντες ἐν τῇ πόλει ἀνέκρινόν τε καὶ πολλὰς πληγὰς ἐπέθεσαν, τοῦ τοὺς αὐστασιώτας⁹⁹, εἰ τινας εἶεν, εἰπεῖν. Ὁ δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει ἐσυκοφάντει ψευδῶς ὡς συνόντας αὐτῷ. Μῆδὲν δὲ ἀληθὲς κατ' αὐτῶν λέγειν ἐξελεγχθεὶς ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ πυρὸς παρανάλωμα γίνεται.

Ἰδ'. Χειροτονεῖται δὲ πατριάρχης ὁ βῆβαις τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρῳ Ἰνδικτιῶνος ἑκτης, τοῦ πατρῷου φρονήματος ἐφ' ἑπασιν ἐξερχόμενος, ἀλλὰ καὶ τοῖς πρόσω παρεκτεινόμενος κατορθώμασι μετὰ καὶ τῆς προσούσης ἄλλογιμότητος, τοποτηρητῶν ἐκ Ῥώμης ἀνελθόντων καὶ τόμον συνοδικῶν ἐπιφερόμενοι περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα· οἱ καὶ πατρι-αρχικῶ θρόνῳ τούτων ἐνέδρυσαν.

Ἰε'. Ἡ εἰρημένη βασιλείῳ Ῥωμανοῦ ἐγγόνῃ ἡ Μαρία, γυνὴ Πέτρου Βουλγάρου, πολλάκις ἀπὸ Βουλγαρίας ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθεν τοῦ τὸν ἴδιον πατέρα καὶ τὸν πάππον αὐτῆς [Ρ. 262] ἐπισκέψασθαι. Τελευταῖον δὲ μετὰ παιδῶν εἰσῆλθεν τριῶν, ἧδη Χριστοφόρου τοῦ πατρὸς αὐτῆς τελευτήσαντος. Πλοῦτον οὖν πολὺν παρὰ τοῦ πάππου λαβοῦσα ἐντίμως ὑπέστρεψεν.

Ἰς'. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναῖκα ἠγάγετο θυγατέρα οὖσαν τοῦ Γαβαλά, ἐγγόνῃν δὲ Κατάκυλα, Ἄνναν¹⁰¹ ὄνομα. Ἀμα δὲ τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ καὶ ὁ τῆς βασιλείας αὐτῆς στέφανος ἐπιτέθετο.

Ἰζ'. Ἐγένετο δὲ ἐκστρατεία πρώτη τῶν Τούρκων κατὰ Ῥωμαίων Ἰνδικτιῶνος ἐβδόμης Ἀπριλλίῳ μηνί· οἱ καὶ καταδραμόντες μέχρι τῆς πόλεως ἐληθσαντο πᾶσαν Θρακίαν ψυχῆν. Ἀπιστάλῃ οὖν ὁ πατριάρχης Θεοφάνης ὁ πρωτοβεστῆριος καὶ παραδυναστεύων ποιῆσαι ἀλλάγιον· ὃς θαυμασιῶς καὶ συνετῶς αὐτοῖς μετελθὼν ὅσαπερ ἐβούλετο κατεπράξατο, πολλὰ παρ' αὐτῶν ἐν τῇ φρονήσει καὶ εὐβουλίᾳ; ἐπαινεθεὶς τε καὶ θαυμασθεὶς· ὅτι καὶ τὸ μεγαλόψυχον αὐτοῦ καὶ φιλόανθρωπον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπέδειξατο, μηδενὸς φεισάμενος χρήματος πρὸς τὴν τῶν αἰχμαλώτων ἀνάρθρωσιν.

Ἰη'. ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῷ τελευταίῳ υἱῷ Κωνσταντίνῳ, ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιῶν τοῦ ὀνομα Ἐλένην τοῦ πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἧς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρῳ ἑτέραν τούτῳ συνέζευξεν γυναῖκα ὀνόματι Θεοφανῶ, ἐκ γένους τοῦ Μάμαντος ἐκείνου καταγομένην.

Ἰθ'. Δεκάτης καὶ τετάρτης Ἰνδικτιῶνος, Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ ἐνδοχάτῃ, κατέπευσαν οἱ Ῥῶς κατὰ Κων-

VARIAE LECTIONES.

⁹⁹ τὸς om. P. ¹⁰⁰ αὐστασιώτας P, εὐστρατιώτας margo. ¹⁰¹ Ἄννα P.

στάντινουπόλεως μετὰ πλοίων χιλιάδων δέκα, οἱ ἄνθρωποι καὶ ἀροῦνται λεγόμενοι, οἱ ἐκ γένους τῶν Φράγγων καθίστανται. Ἄπεισέλη οὖν κατ' αὐτῶν μετὰ τριηρῶν καὶ δρομίων, ὅσα καὶ ἔτυχον ἐν τῇ πόλει, ὁ πατριχίος· καὶ τὸν τε στόλον προεντραπίσας τε καὶ ἐτοιμασάμενος, καὶ νηστείᾳ καὶ ἄκρυσιν αὐτὸν κατοχυρώσας ὡς μάλιστα, τοὺς Ῥώσ προσδέχεται καταναυμαγήσας μέλλων αὐτοῦς. Ἐπει δὲ ἐκείνους κατέλαβον καὶ πλησίον τοῦ Φάρου ἐγένοντο (Φάρος δὲ καλεῖται ἀφ' Ἰδρυμάτι, ἢ πυρός ἐπιτίθεται εἰς ἰδηγίαν τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις), οὗτος πρὸς τῷ τοῦ Εὐξείνου πόντου στόματι: ⁸⁰ παραδραύων (ὃς κατὰ ἀντίφρασιν κέκληται· κακὸς γὰρ διὰ τὰς συνεχεῖς τῶν ἐκείσε ληστῶν [P. 263] πρὸς τοὺς ἐπιξενουμένους καταδρομάς, οὗς, ὡς φασίν, ἀνελὼν Ἡρακλῆς, καὶ ἀδείας τυχόντας οἱ παροδίται, τοῦτον Εὐξείνου ἐπωνόμασαν) ἐν τῷ Ἰερῷ λεγομένῳ ἄθρονον τοῦτοιο ἐπίθετο, ὃ τὴν ἐπωνυμίαν εἰληφεν διὰ τὸ τῆς Ἀργούσης πλοιστῆρων ἐκείσε διερχομένων αὐτόθεν ἀνδρῶσαν ⁸¹ Ἰερὸν. Καὶ δὴ πρῶτος τῷ οἰκειῷ δρόμῳνι διατελείσας τὴν τε σὺναξιν τῶν Ῥουσιῶν πλοίων διέλυσεν καὶ τῷ ἐσκευασμένῳ πυρὶ πλείστα κατέφλεξεν, τὰ δὲ ⁸² λοιπὰ τούτων ἐτρέψατο εἰς πληγὴν καὶ φυγὴν· ἢ ἀκολούθως καὶ οἱ λοιποὶ δρόμωνες καὶ αἱ τριήρεις ἐπεκαθραμύσαι τελείαν εἰργάσαντο τὴν τροφήν, καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα κατέδυσαν αὐτανδρα, πολλοὺς δὲ κατέτρωσαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλαβον. Οἱ περιλειφθέντες οὖν εἰς τὸ τῆς Ἀνατολῆς μέρος εἰς τὰ Σγόρα λεγόμενα καταπλέουσιν. Ἄπεισάλη δὲ τότε καὶ Βάρδας πατριχίος ἀπὸ στρατηγῶν ὁ Φωκάς διὰ γὰρ μετὰ ἱππέων καὶ ἰκκρίτων ἀνδρῶν τοῦ παρατρέχειν αὐτοῦς. Καὶ δὴ τούτων σὺνταγμα ἱκανὸν ἀποστείλαντων πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη ὥστε τὰ πρὸς τροφήν καὶ ἄλλην χρεῖαν πορίσασθαι, περιτυχῶν τῷ τοιοῦτῳ συντάγματι ὁ εἰρημῖνος Βάρδας ὁ Φωκάς κακῶς τούτους διέθηκεν, τρεψάμενος καὶ κατασφάζας αὐτούς. Κατήλθε δὲ καὶ ὁ συνετώτατος καὶ ἐχέφρων Ἰωάννης ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας μετὰ παντὸς τοῦ τῆς Ἀνατολῆς στρατεύματος, καὶ πολλοὺς τούτων διέφθειρεν ἀποσπάδας τῆδε κἀκείσε καταλαμβάνων, ὥστε συσταλέντας αὐτοῦς δέει τῆς αὐτοῦ ἐπιθέσεως μένειν ἐπὶ τὸ αὐτὸ παρὰ τὰ οἰκεία πλοῖα καὶ μηδαμῶς παρεκτρέχειν κατατολμῶν. Πολλὰ δὲ καὶ μέγιστα κακὰ οὗτοι διαπράξαντο πρὸ τοῦ τὸ Ῥωμαίων στρατεύμα καταλθεῖν. Τό τε γὰρ Στενὸν ἄπαν λεγόμενον ἐνέπρησαν, καὶ οὗς συνελάμβανον αἰχμαλώτους, τοὺς μὲν ἐσταύρουν, τοὺς δὲ τῇ γῆ προσεκατέλλειον, τοὺς δὲ ὡς περ σκοποὺς ἰσάντες βέβηλοι κατέτόξευον. Ὅσους δὲ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου κατέλαμβανον, ἐπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες ἤλους σιδηροῦς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατεπήγνυον. Πολλοὺς δὲ ἄγιους ναοῦς τῷ πυρὶ παρέδωκαν. Χειμῶνος δὲ ἐνισταμένου καὶ τροφῶν ἀπορουντες, τό τε ἐπληθὸν στρατεύμα τοῦ δομestίκου τῶν σχολῶν τοῦ Κουρκούα καὶ αὐτὸν τὸν ἐχέφρονα καὶ βουνεχῆ εὐδουλον δεδιότες, τὰς τε ναυ-

millia adversus Byzantium navigaverunt. Nos Dromitas vocant (velut palantes dicas ac cursu veloces) atque a Francis genus ducunt. Missus itaque est cum triremibus et celocibus quotquot in portu erant, illorum impetam excepturus Theophanes patricius. Instructaque ac parata classe, sejunii ac lacrymarum apprime praesidio communitus Russos operiebatur, navale cum eis certamen commissurus. Quod vero illi jam junxerant ac prope Pharus venerant (vocatur vero Pharus turris quaedam et substructio, cui fax accensa imponitur ad eorum qui noctu applicant iter dirigendum), ipse ad Euxini **424** fauces stationem habens (sic enim contraria appellatione vocatus est, cum Cacoixius diceretur, idcirco nimirum quod latrones ea loca insidentes assidue adversus hospites grassarentur, quos ab Hercule sublatoa aiunt, proptereaque viatores tuto jam illius itinere Euxini, quasi hospitalis, nomen indidisse) in loco quem Hierum vocant repente in eos impressionem fecit. Hierum inde nominis appellationem sumpsit, quod Argonautae illac transeuntes templum ibi exstruxerint. Primus itaque sua ipse celoce vectus cum Russicarum navium ordinem dissolvit, tum plerosque preparato igne nautico incendit, reliquas in fugam vertit; quem pone secutae naves reliquae atque triremes hostium omnem aciem penitus fuderunt, ac plures quidem navium cum vectoribus submerserunt, multos peremerunt, plurimos vivos ceperunt. Superstites cladi reliquiae ad Orientalem plagam, ad locum Sgora dictum, trajecerunt. Ibi Bardas patricius Phocas exdux missas cum equitum pedumque delecta manu ad hostium iter terra interceptum, in eorum cohortem satis numerosam, ad pabulandum aliaque necessaria ad Bithyniae partes missam incidit, ingentique eam strago fudit et profligavit atque internecione delevit. Sed et sapientissimus solertissimusque Joannes Curcnas scholarum domesticus cum Asiatico omni exercitu praesto fuit, multosque Russorum a **425** reliquae agmine aliis aliisque locis divulsos offendens sustulit, ita sane ut ejus aggressionis metu perculti in suis se navibus adunata classe continerent nec usquam excurrere auderent. Ii porro ingentia maximaque mala perpetraverant, cum necdum illis Romanae copiae praesto essent. Nam Stenum omne quod vocant, igne vastarunt. Ex illis quos captivos ceperant, alios in crucem agebant, alios terrae configebant, alios velut ad metam erectos jaculorum imbre impetebant. Quotquot vero sacerdotalis ac clericalis ordinis deprehendebant, iis retro vinculis manibus per medium caput clavos ferreos adigebant. Multas sacrarum aedium subjecta flamma combusserunt. Ingruente vero hieme, cum eos jam necessarius comaeat deficeret, dum scilicet scholarum domestici Curcae copiarum insultus virique prudentiam ac consiliorum sagacitatem timent, nec

VARIAE LECTIONES.

⁸⁰ στόμα P. ⁸¹ ἀνδρῶν? ⁸² δὲ om. P.

non patricii Theophanis navalia prælia exque insidiis astuque agredientis impetum reformidant, domum redire constituerunt. Ac vero hoc adricentes ut Romanam classem laterent, cum mense Septembri indictione quinta decima ad Thraciæ partes transfretare aggressi essent, quem dicebant patricium Theophanem obvium habuerunt : neque enim viri solertissimum ac pervigilem animum unaque fortissimum sefellerunt. Mox igitur navalis iterum pugna committitur, plurimæque hostium submersæ naves, multi occisi. Pauci cum navibus cladi subducti inque Cules litus evecti ingructe nocte fuga evaserunt. Theophanes **426** patricius cum insigni victoria maximisque erectis tropæis reversus honorifice et magnifice suscipitur ac accubitoris dignitate ornatur.

40. Quia vero dictus Joannes magister et scholarum domesticus eo bello præstantissima virtute fulserat, multaque ac magna tropæa exererat, atque Romani imperii fines late protulerat, compluresque Agarenorum urbes everterat. quodque viri illustrissima virtus esset, cogitaverat Romanus imperator ut ejus filiam Romano nepoti ex Constantino filio uxorem ascisceret. Curcæ filia Euphrosynæ nomen erat, Constantini filio Romani ; quem Constantinus Porphyrogennetus castratum patricii dignitate ac cubicularii donavit. Conflata hinc viro reliquorum Augustorum invidia, officio movetur, cum annos duos supra viginti continuos ac menses septem domesticum munus gessisset.

41. Operæ pretium vero sit viri tum genus tum educationem, institutionem que atque animi ac corporis indolem gesta que referre, quàmque nostra hac ætate fidelis rectusque exstiterit. Oriundus erat Armeniaca stirpe e Docia Darbidi oppido, patre non obscuro, palatino valde opulento, Joannis Icanatorum domestici filio. Quin et sacris litteris eruditum tradunt, Christophori Gangrensis metropolitæ opera, quem sanguinis necessitudine continebat. Celebre etiam per ora volat dixisse antistitem : fore ut Joannes hic in redemptionem et solatium Romanorum esset. Multas quippe plurimasque **427** urbes et arces et oppida et castella et munitiones Agarenorum subjugavit, duploque productiorem Romanam ditionem fecit, cum prius Christi fidelis hostes in eas angustias adgessent sicque mancipassent, ut extra Charsiani arcem Hypselemque et Aly fluvium non excurreret. Fidelis vero inque Romanorum imperatorem studiosus gnarusque illius servus Joannes scholarum domesticus ad Euphratem usque ac Tigrim Romanæ ditionis fines protulit, spoliæque ac munera Romanis obtulit, indeque imperator novum populum ac exercitum comparavit, multaque tributa quotannis pendenda indixit, pluraque spolia et currus et captivos Agarenos inde revexit. Maximis enim certaminibus se ipse objectans infidelium urbes

Α μαχίας και τὰ ἐσχηματισμένα πολέμια τοῦ πατρικίου Θεοφάνους, ἐδουλεύσαντο τὰ οἰκεία καταλαβεῖν. Καί τῃ λαθεῖν τὸν στόλον [P. 264] σπουδάζοντες, Σεπτεμβρίῳ μηνί ἰνδικτιώνος πέμπτης καὶ δεκάτης νυκτὸς ἀντιπλευσαὶ ὠρμηκότες ἐπὶ τὰ Θρακίῳ μέρη, παρὰ τοῦ βηθέντος πατρικίου Θεοφάνους ὑπηντήθησαν· οὐδὲ γὰρ ἔλαθον τὴν αὐτοῦ ἐργηγορωτάτην καὶ γενναίαν ψυχὴν. Εὐθύς οὖν δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται, καὶ πλείστα πλοία ἐδύθεισεν καὶ πολλοὺς τούτων ἀπέκτεινεν ὁ εἰρημένος ἀνὴρ. Ὀλίγοι δὲ μετὰ πλοίων περιωθέντες καὶ ἐν τῇ τῆς Κύλης παραπεσόντες ἀπέτη νυκτὸς ἐπελθοῦσης εἰέφυγον. Θεοφάνης δὲ ὁ πατρικίος μετὰ νίκης λαμπρῶς καὶ μεγίστων ὑποστρέψας τροπαίων ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπεδέχθη καὶ παρακοιμώμενος ἐτιμήθη.

Β μ'. Ἐπειδὴ δὲ ὁ βῆθεις Ἰωάννης μάγιστρος καὶ δομῆστικός τῶν σχολῶν ἀριστος ἐγένετο εἰς τὰ πολέμια, καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα ἀνέστησε τρόπαια, καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπέκτεινεν ὄρια, πλείστας τε πόλεις ἐπόρθησεν τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ διὰ τὸ περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς, ἤβουλήθη ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἔχγονον Ῥωμανὸν τὸν ἐκ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ θυγατέρα ἀναλαβεῖν. Ἡ οὖν θυγάτηρ τοῦ Κουρκούα ἦν ἡ Εὐφροσύνη, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου ἦν Ῥωμανὸς ὁ εὐνοχισθεὶς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, καὶ ἐτιμήθη πατρικίος καὶ πραιπόσιτος. Φθόνου δὲ ἰσχυροῦς τῆς τοιαύτης ἔνεκεν ὑποθέσεως τῶν λοιπῶν βασιλέων κινήθηστος, παύει τῆς ἀρχῆς, εἰκοσι καὶ δύο χρόνους καὶ μῆνας ἐπὶ τὰ δομῆστικός ἀδιάδοχος τελέσας.

Γ μα'. Πλὴν οὖν ἄξιον εἰπεῖν τὸ τε γένος καὶ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπιτήδευμα καὶ τὸ φύσει τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τὴν πρᾶξιν, καὶ ὅποιος πιστὸς καὶ ὀρθὸς ἀνεφάνη τῇ γενεῇ ἡμῶν. Οὗτος ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν ἦν ἀπὸ Δόκιαν χωρίου Δαρβιδίου, πατὴρ μὲν τῶν οὐκ ἀσήμεων, παλατινοῦ πάνου πλουσίου υἱοῦ Ἰωάννου δομῆστικοῦ τῶν ἱκανάτων. Λέγεται δὲ καὶ τὰ ἱερὰ γράμματα ἐκτεταταῖς εἶναι παρὰ Χριστοφόρου μητροπολίτου Γαγγρῶν τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ. Ὡς ἔβεται δὲ ὁ λόγος, οἶτι ἐφη ὁ ἀρχιερεὺς, Οὗτος ὁ Ἰωάννης εἰς κίτρωσιν καὶ ἀνείσιν τῶν Ῥωμαίων γενήσεται.

Δ Πολλὰ γὰρ καὶ πλείστας πόλεις καὶ κάστρα καὶ χώρας καὶ καστέλλια καὶ τόπια τῶν Ἀγαρηνῶν ἐχειρῶσατο, καὶ τὴν Ῥωμανίαν διπλὴν κατεστήσατο, πρότερον οἶσαν καὶ κατεχυμένην ὑπὸ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ μέχρι τοῦ Χαρσιανοῦ κάστρου καὶ τῆς Ὑψηλῆς καὶ τοῦ Ἄλυ ποταμοῦ. Ὁ δὲ πιστὸς καὶ σπουδῆς πρὸς Ῥωμανὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννης [P. 265] δομῆστικός τῶν σχολῶν μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρη τὰ ὄρια τῶν Ῥωμαίων ἐστήσατο καὶ προίκα καὶ δῶρα τῇ Ῥωμανίᾳ προσέφερεν, καὶ λαὸν καὶ στρατὸν ὁ βασιλεὺς ἐπέθετο προσεκτήσατο, καὶ φόρους πολλοὺς ἐτησίως λαμβάνειν ἐτύπωνεν, καὶ πολλῶν λαφύρων καὶ ἀρμάτων καὶ αἰχμαλώτων Ἀγαρηνῶν ἐκείθεν ἀπήνεγκεν⁶⁶.

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ Decet vox aliqua, vel auctor βῆθαρ? :. Combef.

Μεγίστοις γὰρ ἀγῶσιν ἑαυτὸν παραθείς τὰς πόλεις τῶν ἀρνητῶν Χριστοῦ ἐπέδρῃσεν· καὶ τίς ἂν ἐξείπη κατ' ὄνομα τῆς ἁγίας χειρωσάμενος ὑποφόρους τοῖς Ῥωμαίοις Ἰωάννην ὁ Κουρκοῦσας καὶ δομestικός τῶν σχολῶν [ἐποίησατε⁶⁶·] Τοῖς εἰκοσι καὶ δύο χρόνοις πόλεις χιλίας σχεδὸν καὶ πλεόν καταστήσατο καὶ τῇ Ῥωμανίᾳ προσήγαγεν· καὶ ἦν ἰδεῖν τὸν ἀγρυπνῶν Ἰωάννην τὸν Κουρκοῦσαν ἐπὶ παρατάξιως πολεμικῆς διαλαλαίᾳ· καὶ παραινέσει πειθαναίς τοῖς Ῥωμαίοις χρώμενον, καὶ ἄλλον Τραπεζάνῳ ἢ Βελισάριον εἰκάσαι καὶ ὀνομάσαι τοῦτον. Καὶ εἰ τις πρὸς τούτους παραθήσει τὴν ἀνδρα, εὐρήσει κλειόνας τὰς τοῦ Κουρκοῦσας ἀνδραγαθίας καὶ ἀριστείας. Οἱ δὲ λαμπρῶς ποθοῦντες καὶ θέλοντες μαθεῖν τὰς τοῦ Ἰωάννου Κουρκοῦσας ἀριστείας καὶ συγγραφὰς εὐρήσουσιν ἐν οὐκὼ βιβλίαις ἐκτεθεισῶν παρὰ Μανουὴλ πρωτοσπαθαρίου καὶ κριτοῦ.

μβ'. Ἄξιον δὲ διηγήσασθαι καὶ τὰς τοῦ αὐταδέλφου μεγίστου καὶ δομestικού τῶν σχολῶν Ἰωάννου τοῦ πατρικίου καὶ στρατηγοῦ Χαλδίας Θεοφίλου ἀριστείας καὶ ἀνδραγαθίας. Οὗτος εἰς Χαλδίαν μονοστράτηγος γεγονώς οὐκ ἐνέδωκεν αὐτὸν, ὅσα οἱ πολλοὶ τῇ τρυφῇ καὶ σπατάλῃ καὶ ἡδοναίᾳ χρωῦνται· ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκδοῦς πρὸς κόπους καὶ σκληρότητας, πρὸς τὸ τὰς κώμας καὶ χώρας τῶν Ἀγαρηνῶν ληΐζεσθαι, ὥστε καὶ τοὺς οἰκοῦντας Ἀγαρηνοὺς εἰς τὸ κάστρον τὸ ἀνδρείοτατον καὶ πανθαύμαστον Θεοδοσιόπολιν καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ κάστρα ἀγχαλιώτους ἀγαγέσθαι καὶ τῷ μεγίστῳ Ἰωάννῃ φορολογῆσαι καὶ ὑποτάξαι ἐποίησεν. Ἄλλὰ καὶ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἀριστοῦ στρατηγὸς ἀνεφαίνετο καὶ, οὐκ ἐφαίνετο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐδείκνυτο καὶ ἄλλος Σολομῶν ὁ ἐπὶ Ἰουστινιανῷ ἀνεφαίνετο καὶ ἐγνώριζετο. Ὅς καὶ τοῖς μετέπειτα καταλιπὼν τὸν ἔκγονον αὐτοῦ Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Τζιμισκῆν· καὶ τῇ εὐφυίᾳ καὶ ἀνδρείᾳ καὶ ἀοκνίᾳ τοῦ ἀνδρός πατρικίος καὶ στρατηγὸς διαφόρων [P. 266] θεμάτων τιμηθείς, ἔπειτα καὶ ἐπὶ Νικηφόρου τοῦ Νικητοῦ βασιλέως τοῦ λεγομένου Φωκῆ μεγίστος καὶ δομestικός τῶν σχολῶν ἀνεφάνη. Ἄλλὰ καὶ περὶ αὐτῶν ἐν τῷ βυθμῷ καὶ τῇ τάξει αὐτῶν διηγήσει· ὡσαύτως καὶ περὶ Ῥωμανοῦ πατρικίου καὶ στρατηγοῦ διαφόρων θεμάτων τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγίστου Ἰωάννου τοῦ λεγομένου Κουρκοῦσας, ὃς καὶ αὐτὸς ἀριστος καὶ ἀνδραγός ἀνεφαίνετο.

μγ'. Τούτων οὕτως ἀκμαζόντων καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως ἀνταχομένων καὶ μαχομένων καὶ πόλεις καὶ χώρας καὶ κώμας τῆ βασιλείᾳ τῶν Ῥωμαίων προσαγόντων, καὶ ὑποφόρους τοὺς ἀρνητὰς τοῦ Χριστοῦ τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ ποιοῦντες, ὁ ἀεὶ τὸ γένος τῶν πιστῶν καὶ ὁρθῶν δούλων μαχόμενος Βελίαρ, μὴ φέρων τὴν κολλήν καὶ ἄπειρον εὐχαριστίαν τῶν Χριστιανῶν, ὑπέδαλε τίσι, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν καὶ τῷ μεγίστῳ δομestικῷ Ἰωάννῃ διέβαλλον, ὡς τῆς βασιλείας τῶν Ῥωμαίων ἐπιέμενος καὶ λαὸν ἐμπρόσθευον ἔχων, καὶ ὅτι πλείστας ἀδικίας καὶ ἄρπιαγὰς ἐποίησεν τοπίων καὶ χωρίων.

A expugnavit. (Quis vero ex nomine sigillatim percenset, quot urbes armis expugnatas Joannes Curcuas Romanis tributarias reddiderit? Per annos duos supra viginti urbes ferme mille, iisque plures, subegit ac Romanæ ditionis fecit; eratque videre virum pervigilem sub hostilibus aciei incursu concionibus militaribus adhortationibusque suorum excitantem animos, ut Trajanus alter aut Belisarius videri merito ac nuncupari posset. Quin si quis Joannem Curcuam cum illis contulerit, majora ejus bellica facinora fortiaque facta invenerit. Sin quos autem Joannis Curcuæ res præclare gestas ac monumenta magnifice noscendi cupido inceserit, 428 Manuelis protospatharii et judicis calaumo octo libris luculenter explicata invenient.

42. Nec vero abs re fuerit ejus quoque germani (magistri scilicet ac scholarum domestici Joannis) patricii ac Chaldææ ducis Theophili res bello fortiter gestas abs me enarrari. Hic summa ducis potestate in Chaldiam missus, non ut multorum moribus comparatum est, ut se ipsi voluptatibus ac luxuriæ desant, sic ille molliori vitæ deliciisque studuit, sed laboribus duriorique disciplinæ sese mancians Agarenorum oppida terrasque diripere ac populari, oppidanosque urbis munitæ fortissimæ ac plane mirabilis Theodosiopolis circumvicinasque arces sub jugum mittere, magistroque Joanni tributarias facere ac mancipare. Sed et in Mesopotamia exercitus ductor egregie fulsit, nec inane solum nomen protulit, sed et virtutem probavit, alterque Salomon Justiniani imperatoris ætatis heros enituit atque habitus fuit, qui et posteris Joannem Tzinissem nepotem reliquit; virique proba indole et fortitudine et diligentia patricii diversorumque thematum prætoris ducisque auctus dignitate, ac postremo Nicephoro Niceta (Phoca nuncupato) imperatore magister ac scholarum domesticus creatus. Sed de his quoque ordine inque eorum propria seria tenenda narratio est; perindeque de Romano patricio diversarumque 429 per provincias legionum duce, magistri Joannis Curcuæ filio, qua et ipse vir optimus claruit fulsitque fortitudinis laude.

43. His ita florentibus Christianæque fidei præsidio hostibus obnitentibus ac contra pugnantibus, urbesque et provincias atque oppida ac loca imperio Romano adjungentibus, infidelesque Romano imperatori tributarios facientibus, qui semper fideles probosque impugnat, Beliar gratulantes Christianos ac gratiarum actione effusos videre non ferens, nonnullis auctor est suscipere ut et magistrum ac domesticum Joannem apud Romanum imperatorem accusent tanquam rerum summæ inhiantem, et qui eam in rem in promptu exercitum haberet. multa denique loca prædiaque per rapinam parta

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ ἐποίησεν?

atque parata possideret. Mittit igitur Romanus co-
gnitores iudices, diligentique rerum inspectione
nullius reum criminis offendens in pristinam eum
dignitatem restituit. Ejus tamen rei causa apud
relíquos Augustos, ei conflata invidia munere abdi-
catur, ejusque loco Pantherius, Romano imperatori
sanguinis necessitudine conjunctus, domesticus
constituitur.

44. Cæterum Romanus imperator urbis debita
omnia æque alienum civium omne, divitum pariter
pauperumque ac egenorum, quantum ex tabulis
probari poterat, dissolvit; suntque adeo qui dicant
dedisse undeviginti centenaria. Nominum tabulas in
Chalces purpureo umbilico combussit, universis
fauste acclamantibus, votisque imperatorem prose-
quentibus. Imperii anno secundo supra vigesimum,
pretia domorum civibus 430 omnibus conducto-
ribus a maximo ad minimum usque dinisit. Feria
quarta et Parasceve ad conversarum exiens ædes
scortis omnibus argenteos duos erogabat; inclusis
viris et feminis singulis tres nummos impendebat.
Ecclesias vero et monasteria plura exstruxit; ves-
tes quoque auro contextas calicesque cum discis
acros largitus est. Hospitale quoque ad Mabriani
ædes excitavit, fecitque stabula ac hospitia pul-
cherrima: strata etiam struxit cubilia ac cubicula,
eorum omnium gratia qui hospites urbem petunt ac
lites agunt. Quin et de illorum ipsorumque eorum
jumentorum ac famulorum cibo pabuloque statuit
etque præcepit. Domos in eam rem firma donatione
addixit, ut indeficienter sumptus sufficerent. Hoc
autem illorum gratia fecit, qui hospites lites in
urbo habent, ut inde procurentur atque alantur. Ad
sepulcrum suum dari jussit quotidie frustula ossas-
que triginta millia. Quarta feria et Parasceve in
prætorio et Chalce et Numeris vincitis singulis sol-
les quindecim erogari mandavit, magnaque Para-
sceve nummos singulos eleemosynarum nomine illis
tribui. Olympi monachos et Cyminæ e. Athonis et
Barachei et Latri omnesque nummum unum viritum
ex suo monasterio accipere voluit.

45. Indictione prima, mense Aprili, rursus Turci
cum ingentibus copiis Romanæ dittonis fines in-
vaserunt. Egressus vero Theophanes 431 patri-
cious accubitor pacis cum eis sædus percussit, ac-
ceptis obsidibus ex illustrioribus. Hincque adeo
contigit in annos quinque pacem induciasque ser-
vari. Cæterum Romanus imperator plerasque per
Macedoniam atque Thraciam urbes a fundamentis
exstruxit, alias reparavit. Nec id modo, sed et in
urbe augusta magnificas ædes regias instauravit,
prata quoque opima ac uberrima, quæ longe ma-
ximam voluptatem præsent; sed et in senum ali-
menta hospitumque diversoria ac ægrorum domi-
cilia construxit, mercedem a Deo animique salutem
sperans se receptorum esse.

A Ὁ δὲ Ῥωμανὸς ἀποστείλας καὶ ζητήσας οὐδὲν
ἐφεῦρεν, καὶ μεταδοῦς τῆς ἀρχῆς ἀποκατέστησεν.
Φθὸν δὲ αὐτῷ τῶν τοιούτων ὑποθέσεων παρὰ τῶν
λοιπῶν κινήθτων, ἐκπίπτει τῆς ἀρχῆς, καὶ δομέ-
στικός ἀντ' αὐτοῦ προχειρίζεται Πανθήριος, συγγε-
νῆς τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ.

μδ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς πάντα τὰ χρέη τῆς
πόλεως ἀπὸ τε πλουσιῶν, μαγιστάνων, πτωχῶν καὶ
πνήτων, ὅσα ἂν ἐν φανερῷ ἀπέδεικνυντο, ἀπέδω-
κεν· ὡς φασὶ τινες ὅτι δίδωκεν κεντηνάρια ἕνεκα-
καίτεκα· τὰς δὲ ὁμολογίας κατέκαυσεν εἰς τὸ πορ-
φυροῦν ὁμφάλιον τῆς Χαλκῆς, πάντων ἐπευχομένων
τὸν βασιλέα. Τῷ δὲ εἰκοστῷ δευτέρῳ αὐτοῦ χρόνῳ
B δίδωκε τὰ ἐνοικιακὰ πάσης τῆς πόλεως, ἀπὸ μικροῦ
ἕως μεγάλου. Τετράβην καὶ παρασκευὴν ἐξερχόμε-
νος εἰς τὰ μεταστασίματα εἶδιδε πᾶσαν πολιτικὴν ἀνά-
ἀργυρῶν δύο· καὶ τοὺς ἐγκλείστους καὶ τὰς ἐγ-
κλείστας ἐρόγγυεν ἀνὰ νομισμάτων τριῶν. Ἐκκλη-
σίας δὲ καὶ μοναστήρια πολλὰ ἐκτίσεν· ἀλλὰ καὶ
ἐνδύτας χρυσοφάντους καὶ διακοποτήρια ἀπαχαρί-
σατο. Καὶ ξενοδοχείον καθίδρυσεν εἰς τὰ Μαδρια-
νοῦ, καὶ στάβλους ποιήσας [P. 267] καὶ ὁσπήτια
κάλλιστα καὶ κραδαστοστρώσια διὰ τοὺς εἰσερχόμε-
νους πάντας ἐξωτικούς καὶ δίκας λαμβάνοντας κατ-
εσκεύασεν. Ἄλλα καὶ ὑπὲρ διατροφῆς αὐτῶν τε
καὶ τῶν ἀλόγων αὐτῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν
διώριστο καὶ προσέταξεν. Καὶ οἰκῆματα προσεκύ-
ρωσεν, τὸ ἀνελλιπῶς δίδοσθαι. Τοῦτο δὲ ἐποίησεν
C διὰ τοὺς ἔχοντας δίκας ἐξωτικούς καὶ εἰσερχομένους,
ἵνα διατρέφονται καὶ διοικούνται ἐξ αὐτοῦ. Εἰς δὲ
τὸν τάφον αὐτοῦ διώριστο ἵνα καθ' ἑκάστην ἡμέραν
δίδονται ψωμίτα 97 μυριάδες γ', καὶ τετράβην καὶ
παρασκευὴν ἵνα δίδωται εἰς τὸ πραιτώριον καὶ εἰς τὴν
Χαλκῆν καὶ εἰς τὰ Νούμερα ἕνα ἑκαστον ἀνθρώπων
ἀνὰ φωλιάς δεκαπέντε, καὶ τῇ μεγάλῃ Παρασκευῇ
πάντας τοὺς φυλακίτας ἀνὰ νομισματος ἑνός. Δι-
ωρίσατο δὲ τοὺς μοναχοὺς τοῦ Ὀλύμπου, τοῦ Κυμινῶ,
τοῦ Ἀθωνος, τοῦ Βαραχέως καὶ τοῦ Λάτρου, καὶ
πάντας λαμβάνειν ἀνὰ νομισματος ἑνός· ταῦτα δὲ
λαμβάνειν αὐτοὺς ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ μονῆς.

με'. Ἰνδικτιῶνος πρώτης Ἀπριλλίῳ μηνὶ ἐπιλ-
θον πάλιν οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως. Ὁ δὲ
D πατριῆσιος Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος ἐξεληθὼν
σπονδὰς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν, ὁμήρων
ἐμφανῶν 98 ἀναλαβόμενος· ἐξ οὗ συνέβη ἐπὶ χρόνου
πάντε τὴν εἰρήνην διαφυλαχθῆναι. Ὁ δὲ βασιλεὺς
Ῥωμανὸς πλείσταις πόλεσι κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ
Θράκη, τὰς μὲν ἐκ βάθρων ἀνυποκόμησεν, τισὶ δὲ
καινισμοὺς ἐπενόησεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ κατὰ τὴν βασι-
λειον πάλιν περιφανῆ κελύματα ἐκαινώργησεν, ἔτι
καὶ λειμῶνας· ἀμφιλαφεῖς καὶ εὐκάρπους, ἐξ ὧν οὐ
τυχοῦσα τέρψις γγίνεται· ναὶ δὴ καὶ γερόντων τρο-
φεῖα ξενομελιῶν τε καταγώγια, ἀθρώστούντων ἐν-
δαιτήματα, τῶν κατὰ ψυχὴν ἐνεκεν ἀντιδύσειων.

VARIÆ LECTIONES.

97 μῶδια πιαργο. 98 ὁμήρους τῶν ἐμφανῶν, p. 590.

μς'. Δευτέρως δὲ Ἰνδικτιῶνος· ὁ Ῥωμανὸς βασι- A
λαῖς Πασχάλιον πρωτοσπαθάριον καὶ στρατηγὸν
Αγγιβαρδίας πρὸς τὸν βῆγα Φραγγίας Οὐγῶνα ἐξα-
ίσταται, τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἐπιζήτησεν εἰς νύμ-
φην Ῥωμανῶ τῷ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου
υἱῷ· ἦν καὶ ἀναλαβὸν ὁ εἰρημνός Πασχάλιος μετὰ
πλοῦτου πολλοῦ ἐν τῇ πόλει ἀνήγαγεν. Γέγονε δὲ ὁ
γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος τρίτης. Ἦτις
καὶ ζήσασα μετὰ τοῦ ἀνδρὸς ἔτη πέντε ἐτελεύτησεν
ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ
αὐτῆς πανθεροῦ.

μς'. Ἀνέμου δὲ βιαίου καὶ σφοδροῦ καταπνεύσαν-
το· Δεκεμβρίῳ μηνὶ οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἱππικῷ
Δῆμοι κατέπεσον, οἱ ἀπ' ἐναντίας τοῦ βασιλικῆς
θρόνου ἐτύγχανον, [P. 268] καὶ συνέτριψαν τὰ τε
ὑποκάτωθεν αὐτῶν βάθρα καὶ τὰ στηθεῖα λεγόμενα. B
Χρόνου δὲ περικυκλώσαντος τῷ αὐτῷ μηνὶ τὸν βα-
σιλέα Ῥωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ παλατίου κατήγα-
γον.

μη'. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ἣ τὸ τίμιον τοῦ
Χριστοῦ ἐκμαγεῖον ἀπεκείτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ
πολιορκουμένης στρατεύματος καὶ εἰς ἀνάγκην με-
γίστην περισταμένης, ἀπέστειλαν οἱ αὐτῆς οἰκίτη-
ρες πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν διαπρεσβευόμενοι
τὴν πολιορκίαν λυθῆναι, τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἐκμα-
γεῖον παρέχειν ἐπαγγελλλόμενοι· ὑπὲρ δὲ τῆς τοιαύ-
της χάριτος δεσμίους ἠτήσαντο τῶν ἐπιφανῶν ἀντι-
λαβεῖν, χρυσοδούλιόν τε λαβεῖν ὥστε μηκέτι τὴν
τούτων χέρων παρὰ τοῦ Ῥωμαίου στρατοῦ ληΐζε-
σθαι. Ὅ δὲ καὶ γέγονεν. Τοῦ ἁγίου δὲ ἐκμαγεῖου C
ἦτοι μανδηλίου ἀποσταλέντος καὶ ἤδη τῇ Κωνσταν-
τινουπόλει πλησιάζοντος, Θεοφάνης πατριχίος ὁ πα-
ρακοιμώμενος ἐν τῷ ποταμῷ Σαγάρω ἐξελθὼν ὑπήν-
τησεν αὐτῷ μετὰ λαμπρᾶς φωταγωγίας καὶ τῆς
δεούσης τιμῆς τε καὶ ὑμνωδίας· καὶ τῇ πεντεκαί-
δεκάτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει
εἰσῆλθεν, τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ὄντος κάκει
αὐτὸ προσκυνήσαντος. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν
τῇ Χρυσῇ πύρρῃ οἱ τε βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανός
τε καὶ Κωνσταντίνος καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταν-
τίνος σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ· καὶ μετὰ τῆς
δεούσης τοῦτο ἀναλαβόντες τιμῆς, τῆς συγκλήτου
πάσης προπορευομένης καὶ φωταγωγίας μεγίστης
προαγούσης, μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας
περὶ δὲ διεκόμισαν, καὶ προσκυνήθεν ἐκεῖσε ἐν τῷ D
παλατίῳ ἀνήγαγον.

μθ'. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις Ἀρμένιον τι-
τέρας τῇ πόλει ἐπιφοιτῆται, παιδες συμφυεῖς ἀρρένες
ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρός, ὅσσοι μὲν πάντα τὰ
μέλη τοῦ σώματος, ἀπὸ δὲ στόματος τῆς γαστρός
καὶ μέχρι τῶν ὑπὸ γαστέρα συμπεφυκότες, καὶ
ἀλλήλοις ὑπάρχοντες ἀντιπρόσωποι· οἱ ἐπὶ πλεῖ-
στον τῇ πόλει ἐνδιαιτῆσαντες, καὶ ὑπὸ πάντων ὡς
ἐξαισιόν τι τέρας ὀρώμενοι, τῆς πόλεως ὡς πονηρὸς
τις οἰωνὸς ἐξηλάσαστο⁹⁹. Ἐπὶ δὲ μονακρατορίας βα-
σιλείας Κωνσταντίνου πάλιν εἰσῆλθοσαν. Ἐπεὶ δὲ ὁ
ἔταρος αὐτῶν ἐτεθνήκει, λατοὶ τινες ἔμπειροι τὸ

46. Porro secunda indictione Romanus impe-
rator Paschalium protospatharium ac Longobardiam
ducem ad Hugonem regem Franciæ misit, ejus
filiam Romano Constantini generi sui filio sponsam
exquirens; quam et assumens, quem dixi, Pascha-
lium cum multa suppellectile atque opibus in urbem
induxit. Celebratæ nuptiæ mense Septembri, indi-
ctione tertia. Vixit cum viro annos quinque; tum-
que vivis exempta est, cum Constantinus illius socer
ipse summus imperator esset solusque rerum po-
tiretur.

47. Mense Decembri validissimo perflante vento
atque turbine, qui in foro ex adverso regii throni
erecti sunt, sic vocati Demi corruerunt, subje-
ctosque gradus et marmora ꝛc columellas (stethæa
dictas quasi ad 432 pectus ascendentes) contri-
verunt. Anni autem vertente circulo, eodem ipso
mense, Romanum imperatorem ejus filii aula eje-
cerunt.

48. Edessa autem urbe, in qua veneranda Christi
effigies posita erat, a Romano exercitu obsessa et
ad extremas angustias redacta, oppidani oratores
ad Romanum imperatorem mittunt, rogantes solvi
obsidionem, ejus muneris gratia se Christi sacram
effigiem in linteo expressam daturus polliciti; hu-
jusque ipsius muneris vicem ex suis victos reci-
pere pelebant, qui nobiliores essent, hullaque aurem
eam ipsis præstari fidem, ut nunquam Romanæ
copiæ Edessenam regionem devastarent. Quod sic
utique factum. Missa itaque sacra effigie seu su-
dario, jamque haud procul Byzantio, Theophanes
patricius et accubitor ad Sagarim fluvium cum
splendido cereorum apparatu congruoque cultu et
canticis illi obviam processit, mensisque Augusti
quinta decima cum illo in urbem intravit, impe-
ratore in Blachernis constituto, ubi etiam effigiem
illam adoravit. In crastinum exierunt ad portam
auream tum imperatoris duo filii Stephanus et Con-
stantinus, tum Constantinus illius gener cum Theo-
phylacto patriarcha; debitoque honore susceptum
sacrum pignus, universo senatu præeunte maxi-
maque cereorum atque lapidum segete prælucente,
adusque S. Sophiæ templum pedibus detulerunt,
atque illic adoratione mysticoque cultu exceptum
in palatium intulerunt.

433 49. His psis diebus monstrum quoddam
ex Armenia Cpolim invectum est, pueri scilicet
duo masculi coherentes uno ventre progressi, alias
membris omnibus corporis integri, a ventriculi
tamen ore et infra pubem inter se concreti atque
vultibus obversis. Hi diu in urbe versati sunt
cumque omnes tanquam immane quoddam por-
tentum contuerentur, Romanus imperator ceu ma-
lum quoddam omen illa ejecit. Cum autem solus
jam Constantinus rerum potiretur, iterum in ur-
bem ingressi sunt. Unq̄ autem ex eis mortuo, pe-

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ ἐξηλάθησαν, Leo. Gr. Combef.

ruti quidam medici coherescentem emortuam partem subtili arte putaverunt, nimirum fore sperantes ut illo remedio alter incolumis servaretur: qui tamen ipse triduo duntaxat superstes diem obiit.

50. Romanus imperator cum monachis omnibus, uti dictum est, fidem plurimam cultumque adhiberet, præ reliquis tamen eximieque Sergium virum monastica institutione præclarum observabat. Erat hic magistri Cosmæ frater, primi tribunalium præsidis. Instauravit et Manuelis monasterium: simili quoque ratione Panteleemonis monasterium ac basilicam, cui cognomen Ophri portus, a fundamentis erexit. Octingentos illic monachos sub sancto instituto adunavit, iisque statuta stipendia, unde sustentarentur, constituit, quæ Sergio monacho patri suo spiritali in eorum annonam præhebat. Miserationis affectu erga omnes exsules **434** agebatur, in quos magnam vim pecuniarum erogabat; quæm obrem quo tempore ex aula discessit, nec unus quidem exsul inventus est. Fuit Sergius Photii patriarchæ nepos, animi ingenuitate quam carnis necessitudinis illustrior. Ad summam enim virtutem scientiamque pervenerat, nec ultra præstaret discerni facile poterat: sic nimirum accurate summaque perfectione utramque excoluerat. Porro florebat in eo discretionis pudor, morum gratia, animi sensus, modestia. Neque enim supercilia attrahebat, uti modo sapientibus comparatum est, nec vero arrogantem atque superbum præsecebat: sed sermo illi melle dulcior ex ore stillabat. Firma iudoles ac constans, sensus animi modestus ac humilis. Hunc itaque virum inclytum imperator una secum continue habebat, ad cuius normam atque regulam vitæ suæ rationes componeret. Monebat ille, etiamque atque etiam hortabatur ut liberorum imperator curam ageret, nec indisciplinatos ad nequitiam declinare sineret, ne idem atque Heli illi accideret ac liberorum picula ipse lueret; quod et ita accidit.

51. Porro aula dejectus liberorum opera ac tyrannide, inque Proten insulam relegatus, hunc rursus calamitatem solantem ærumnisque ac angustis levamen afferentem habebat. Aderat pariter etiam Polyuctus reverentissimus monachus, qui ipse perinde ac quem dicebam, Sergius adversi **D** casus molestiam convenienter apteque leniebat. Illic postea pro **435** vitæ suæ candore, Theophylacto patriarcha humanis exemplo, a Constantino imperatore patriarcha proventus est.

52. Cæterum Romanus imperator longo senio morboque confectus imperii res rite ac accurate ex testamenti tabulis componit, primumque Augustorum Constantinum in purpura natum decernit, anno 6453; tumque secundo ac tertio ordine liberos imperatores constituit, diserte ordinans statuensque confestim in ordinem cogendos, si quid ullo modo in primum imperatorem offenderint.

53. Quoniam autem Deus multis modis homini

Α συγκεκολλημένον μέρος διέτιμον εὐφωῶς ἐλπιδι τοῦ τὸν ἕτερον ζήσεσθαι. [P. 269] ἄς τρεῖς ἡμέρας ἐπιβιούς ἐτελευτήσεν.

ν'. Καὶ ἐν πᾶσι μὲν μοναχοῖς, ὡς ἀνωτέρω εἰρηται, πίστιν ἐκέκτητο ἄμετρον ὁ βασιλεὺς, διαφέροντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερέταβι Σέργιον τὸν ἐν μονασταῖς διαλάμποντα, ἃς ἀδελφῶς ἐπεφύκει τοῦ μαγίστρου Κοσμᾶ τοῦ πρώτου τῶν κριτηρίων. Ἄνεκαίνισε καὶ τὴν μονὴν τοῦ Μανουήλου, ὡσαύτως καὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ μοναστήριον ἐκ βάρθρου κτίσας τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, ᾧ ἐπόνυμον Ὀφροῦ λεγμένην. Ἀπέκτειρε δὲ καὶ ἐκείσε μοναχοὺς ὀκτακοσίους, τυπώσας καὶ σιδήμια τοῦ λαμβάνειν αὐτοὺς ὑπὲρ διατροφῆς αὐτῶν, δούς ταῦτα τῷ μοναχῷ Σέργιῳ τῷ πνευματικῷ αὐτοῦ πατρὶ. Πάντας δὲ τοὺς ἐν ἐξορίᾳ συμπαθήσας, καὶ δούς αὐτοῖς χρήματα πολλὰ, ὥστε ἐν τῷ κατέρχεσθαι αὐτὸν ἐκ τοῦ παλατίου εἰς καὶ μόνος ἐξόριστος οὐχ εὐρέθη. Οὗτος δὲ ὁ Σέργιος ἀνεψὸς τοῦ πατριάρχου Φωτίου ἐτύγχανεν ἂν πλείον τῆς σαρκικῆς συγγενείας ἢ κατὰ ψυχῆν ἐτίμα εὐγένεια. Ἀρετῆς γὰρ εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως ἤλασεν, ὡς δυσχερὲς εἶναι διακρίνειν ποτέρῳ μᾶλλον πλεονεκτεῖ· οὕτω; εἰς ἄκρον ἐκατέραν ἐξήσκησεν. Ἐπήνθει δὲ αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ τῆς διακρίσεως ἔρεθος καὶ τὸ χάριεν τοῦ ἡθους καὶ τὸ μέτριον τοῦ φρονήματος· οὐδὲ γὰρ ἀνίσκα τὰς ἄρρῦς κατὰ τοὺς νῦν σοφοὺς, οὐδὲ ἀλαζῶν τις ἐδόκει καὶ ὑπερήφανος, ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχεν γλυκύτερον μέλιτος ἀποστάζοντα, τὸ ἦθος δὲ πάγιον καὶ σταθερὸν, ταπεινὸν δὲ τὸ φρόνημα. Τοῦτον οὖν ἀοιδίμον ἀδυνασίου; μετ' αὐτοῦ εἶχε ὁ βασιλεὺς, κανόνα ὄντως καὶ στάθμην τὸν αὐτοῦ βίον ρυθμιζοντα· ἃς πολλὰ παρήνει τῷ βασιλεὶ τῶν παιδῶν ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαυειδέτους εἶναι ἐκ πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μήποτε καὶ αὐτὸς πάθῃ τὸ τοῦ Ἑλλ. τιμωρίαν ὑπὲρ τῆς τῶν παιδῶν παρανομίας ἐπέσας. Ὁ καὶ γέγονεν.

να'. Ἐπεὶ δὲ τοῦ παλατίου τοῦτον οἱ παῖδες κατήγαγον καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώρισαν, πάλιν τοῦτον εἶχεν τῶν συμφορῶν παραμυθίαν καὶ τῶν θλίψεων ἀνεσώδυνον φάρμακον. ἦ συνῆν τότε καὶ Πολύευκτος μοναχὶς εὐλαδέστατος, οὐκ ἔλαττον τὸν τοῦ εἰρημένου τρόπον καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα παραμυθούμενος· ἃς μετὰ ταῦτα διὰ τὸν [P. 270] εὐλιπρινῆ αὐτοῦ βίον, τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος, πατριάρχης ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου προχειρίζεται.

νβ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς μακρῷ γῆραι καὶ νόσῳ τρυχόμενος τὰ τῆς βασιλείας κατὰ διαθήκας ἀπακριβάζεται καὶ ἀνακτα πρώτον κατὰ διαθήκας τὸν Πορφυρογέννητον Κωνσταντίνον προδιορίζειται, ἐν ἑταῖ ἐξάκις χιλιοστῶ τετρακοσιοστῶ παντηκοστῶ τρίτῳ, καὶ καθεξῆς ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τοῦ του υἱοῦς, τὰ πρὸς αὐτοὺς βῆτως διασφαλισάμενος, ὡς εἴπερ τῷ πρώτῳ βασιλεὶ κατὰ τι προσπαθείαιαν, καθαιρεῖσθαι παραυτίκα τῆς βασιλείας.

νγ'. Ἐπεὶ δὲ πολλοὺς τρόποις ὁ θεὸς βούλεται

πάσειν τὸν ἄνθρωπον, συνεχώρησε Ῥωμαίων βασι-
λέα συμφορᾷ ἀδοκίμῳ προσπεσεῖν, ἵνα δι' αὐτῆς
σωφρονισθεὶς καὶ τῶν οἰκίῳ ἐν συναίσθησει πα-
ραπτωμάτων γενόμενος σωτηρίας ἀξιωθῆ. Συνεχώ-
ρησε γὰρ ἐπαναστῆναι αὐτῷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφα-
νον, ὡς περ ποτὲ Ἀβεσσαλὼμ ἐπανάστη Δαβὶδ τῷ
οἰκίῳ πατρὶ. Συμβούλοις οὖν οὗτος πρὸς τοῦτο
χρησάμενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαρριανῷ τῷ Ἀργυ-
ρῷ καὶ Βασιλείῳ τῷ πρωτοσπαθαρίῳ τῷ Πετεινῷ
καὶ Μανουῆλ τῷ Κουρτίῳ, συνειδόντων αὐτῷ καὶ τῶν
ἄλλων βασιλέων, τοῦτον τοῦ παλατιοῦ κακῶς κατήγα-
γεν καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξορίσας ἀπέκτειν μοναχόν.

A salutem præstare constituit, Romanum impera-
rem in inexpectatam calamitatem (quæ ejus pro-
videntia!) incidere permisit, ut is illa castigatus
ac de prioribus delictis admonitus salutem conse-
queretur. Permisit namque Stephanum filium in
eum insurgere, ut olim Absalom in patrem suum
Davidem insurrexit. Mariani itaque exmonachi
Argyri, Basiliique protospatharii Petini, nec non
Manuelis Curticis consilii abusus, conscius etiam
reliquis imperatoribus, perperam patrem aula de-
turbavit, inque Prote insula relegatum monachi
ritu totondit.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.

CONSTANTINI IMPERIUM.

[P. 271] α'. Ὑπεσιζέθη οὖν αὐτοκράτωρ Κων-
σταντῖνος ὁ τούτου γαμβρὸς μὴν Δεκεμβρίῳ εἰκάδι,
ἰνδικτιώνος τρίτης, ἐν ἔτει ἐξάκις χιλιστῶ τετρα-
κοσιοστῶ πεντηκοστῶ τετάρτῳ ὃς αὐτίκα Βάρδαν τὸν
τεῦ Φωκᾶ τῆ τοῦ μαγίστρου ἀξία τιμήσας, ὡς χρόνῳ
πολλῷ τὴν ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδραγαθίαν πολλάκις ἐπι-
δειχζάμενος, δομέστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται,
καὶ Κωνσταντῖνον τὸν Γογγύλην ναυμαχίας ἡγήτορα,
καὶ στρατιάρχας τινὰς τῶν εὐχρήστων. Εἶτα Βασι-
λειον, ὃ ἐπίκλην Πετεινός, πατρικιον καὶ μέγαν
ἱταρεάρχην, τὸν δὲ ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀργυρῶν
Μαρριανὸν τὰ μοναχικὰ ἀποδύσας πατρικιον καὶ κό-
μητα τοῦ στάβλου πεποίηκεν. Ὡσαύτως καὶ Μα-
νουῆλ τὸν ἐπιλεγόμενον Κουρτίην πατρικιον καὶ
ὄρουγγάριον τῆς βίβλης ἐποίησεν. Οὐστinas τρεῖς οὐ
μετὰ πλὴν χρόνον ἢ τοῦ Θεοῦ δικαία κρίσις, ὡς
εἰς χριστὸν τοῦ Κυρίου παροινήσαντας καὶ χεῖρας
ἀδίκους ἐπιβαλόντας, τῆς βασιλείας ὀρεγομένους
μετέπληθεν· ἐπὶ καθοσίῳ γὰρ καταληφθέντες ἐκά-
τερο· οὐκίστω θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέβησαν. Τὰ δὲ πα-
ρὶ αὐτῶν πλατύτερόν τε καὶ ἐπεξεργαστικώτερον ἐν
τῇ προηγουμένῃ ἐξηγήσει ἐκθέσομαι.

β'. Μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας, τῇ εἰκάδι ἐβ-
δόμῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ὑποπεύσας Κωνσταν-
τῖνος τὸν τε βασιλέα Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον
τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν, μὴ ποτε καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια
διαπράξωνται, καὶ λογισάμενος, ὅπερ ἦν εἰκός, ὅτι
ἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φεί-
ωνται, ἐστίασας αὐτοῦς, ἦδη ἐν τῇ τραπέζῃ καὶ
αθεζομένους, [P. 272] ἐτι τῆς βρώσεως ὀσης ἐν τῷ
τόματι αὐτῶν, ἀνήρκαζαν οὗτοι οἱ λεγόμενοι Τορ-
ῆκιοι καὶ ὁ πατρικῖος Μαρριανός καὶ οἱ λοιποὶ οἱ
πρὸς τοῦτο ἠὑτρεπισμένοι, καὶ τοῦ παλατιοῦ κατή-
γαγον καὶ ἐνταῖς κλησιαζούσαις νήσοις τούτους πα-
ρώρισαν καὶ κληρικῶς ἀπέκτειραν.

B 436 1. Constantinus itaque Romani gener sum-
mus imperator relictus est, mensis Decembris die
vigesima, indictione tertia, anno 6454. Hic statim
Bardam Phocæ filium magistri dignitate auctum,
quippe longi temporis experientia bellicis facino-
ribus clara sæpius laude functum atque probatum,
scholarum domesticum præfecit; Constantinum
quoque Gongulem aliosque quosdam idoneos gna-
vosque duces Romanam classem ductare jubet.
Tum Basilium, cui cognomen Petinus (ac si volu-
crem dicas), patricium creat ac magnum hetæriar-
cham. Marianum, Argyrorum stirpe satum, de-
tracto monachi habitu stabuli comitem facit. Pari-
ter Manuelem Curticem nominatum patricium ac
excubiæ Drungarium constituit; quos tres viros,
brevis interjecto tempore, justa Dei ultio insecuta
est, quod in unctum Domini desæviissent ac ini-
que in eum manus injecissent, cum scilicet impe-
randi libido eos incessisset: majestatis enim rei
peracti, miserando prorsus exitu vitam finierunt.
Cæterum quæ ad illos spectant fusius operosius-
que exsequar, ubi ex professo rem sum narra-
turus.

437 2. Post dies quadraginta, Januarii mensis
septimo supra vigesimum, Constantinus Stephanum
imperatorem ejusque fratrem Constantinum sus-
pectos habens, ne quando in se quoque eadem
attentarent, secumque reputans, uti par erat, eos
qui nec patri pepercissent, haud sibi parcituros,
convivio acceptos jamque mensæ accubentes, et
cum eis adhuc in ore cibus esset, comprehendendi eos
jubet. Arrepti itaque a Torniciis, quos vocant, et
patricio Mariano aliisque eam in rem expeditis,
aulaque e ducti atque in proximas insulas depor-
tati, in clericis sunt attonsi.

5. Haud ita post, invizendi patris impetrata venia in insulam Proten venerunt; eoque conspecto monachi habitu intolerabili luctu correpti sunt. Quibus pater collacrymatus, ait: *Filios genui et exaltavi; ipsi vero spreverunt me* 9. Sicque adeo relegati sunt, Stephanus quidem in Proconnesum; quam, cum Nebria appellaretur, coloni Samii ex dato juxta oraculum aquali (προχούου Græcis dicto) mutata appellatione sic nuncupaverunt. Cum enim in insulam venissent, Deumque placaturi prandium epulasque instruerent, deerat unde commode aquam conveherent. Ad quos mulier quædam, *Si aequalem habetis, inquit, ego aquam dabo*. Accepta aqua, pro oraculi ratione, petierunt et terram. Qua ipsa ex muliere accepta, Πρόχουον Græce (ac si Latine Aequalem dicas) insulam vocaverunt, nummosque argenteos aqualis figura signaverunt. 438 Proconneso Rhodum transtulerunt, inde Mitylenem. Constantinum vero Tenedum, indeque in Samothraciam deportaverunt; ubi etiam rebellionem molitus, ac Niceta protospathario, cui illius custodiendi partes imperatoris jussu concredita erant, occiso, ipse quoque a reliquis custodibus necatus est. Ejus delatum cadaver magnifice tumulo illatum est, in paterno eodem monasterio, in quo ejus prior uxor Helena ante condita fuerat. Michaelen Christophori imperatoris filium, detrahis ei imperialibus calceis, Constantinus Porphyrogenitus clericum et magistrum ac rectorem creavit. Quotquot vero Romano imperatori aula deturbando manus adjecerant, istiusmodi pœnas dederunt. Basilius magister in urbem illatus pompaque ignominiosa traductus ac exsilio relegatus, gemens ac tremens vitæ reliquum patria extorris egit. Marianum impacta e sublimi in cervicem tabula mulier Judæ fato occidit. Diogenes, ductor exercitus, a duobus Malecini atzupadis (satellites dicamus) lancea transfusus, mala morte perit. Curvices in Cretam profectus ipse cum scapha mari submersus est. Clado in seditione deprehensus ware auribus mutilatus est; perindeque Philipus et alii.

4. Cæterum Romanus imperator videt in somnis cubicularios candido amictu, qui manibus arreptum, ut erat toto corpore nudus, in Tricymbalum (sic dictum palatii locum) traherent. Porro sphaeristerium 439 igne plenum erat; unaque tartarei multi satellites torribus igneque aspergebant. Videt vero venientem Deiparam, ejus eleemosynarum gratia cubicularios alloquentem; quæ et induens illum in Tropicam (sic dictum palatii locum) interrim transeunt dominus Constantinus, qui necatus fuerat, nec non Anastasius Heracleæ metropolitæ, quos tartarei satellites traherant, tradideruntque illos et in ignem illum miserunt. Qua vero nocte

9 Isa. 1, 2.

VARIÆ LECTIONES.

** ἀπορία? ** fort. πατρός μου. Combef. ** δάβελος, δελός, Λάκωνες. Hesych. Combef.

γ'. Μετ' ὀλίγον οὖν οὗτοι αἰτησάμενοι τὸν ἴδιον πατέρα θεάσασθαι ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγένοντο, καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ σχηματὶ θεασάμενοι πένθει κατεσχέθησαν ἀφορητῶ· οἷς ἐπιδακρύσας ὁ πατήρ εφη· *Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα· αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν*. Εἰδ' οὕτως ἐξωρίσθησαν, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προικόννησον (ἤνετινα Νεβρίαν ὠνομασμένην ἐκ τῆς κατὰ χρῆσιν δεδομένης προχούου ἀποικοὶ Σαμίων μετωνόμασαν, οἷς ἀφικόμενοι πρὸς νῆσον καὶ τῷ θεῷ ἰλασκομένοις ἀριστοποιούμενοι τε ἀωρία ** ἐτύχχανεν ὁπόθεν ὕδωρ κομίσονται. Γυνὴ δέ τις εφη αὐτοῖς· *Εἰ ἔχετε πρόχουον, δώσω ὑμῖν ὕδωρ*. Ὅπερ λαβόντες, ὡς ὁ χρῆσμός, καὶ γῆν ἐξητήσαντο. Τῆς δὲ καὶ ταύτην δεδοκυίας, Πρόχουον τὴν νῆσον ὠνόμασαν καὶ τοὶ ἀργυροὶ νομίσασιν πρόχουον εἰκόνιζον), ἀπὸ δὲ Προικοννήσου εἰς Ῥόδον. ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Μιτυλήνην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκείθεν εἰς Σαμοθράκην· ἐν ἣ καὶ ἀνταρσίαν μελετήσας, καὶ τὸν ἐκ βασιλικῆς κελύσεως τῆς αὐτοῦ φυλακῆν πεπιστευμένον Νικήταν πρωτοσπαθᾶριον ἀναιρήσας, καὶ αὐτῆς παρὰ τῶν αὐτῶν φυλασσόντων ἀνισφάγη. Οὗ τὸ σῶμα παρακομισθὲν ταφῇ ** παραδίδεται μεγαλοτίμως, ἐν ἣ περὶ τούτῳ ἡ πρώτη αὐτοῦ σύμβιος ἀπέκτετο Ἑλένη τοδονομα. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου υἱόν, τὰ βασιλικὰ πίδαλα Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἀφελόμενος κληρικόν καὶ μάγιστρον καὶ βαίκτηρα πεποίηκεν. Ὅσοι δὲ ἐπέβαλον χεῖρας ἐπὶ τῇ καταβάσει Ῥωμανοῦ βασιλέως, ταῦτα πεπύθησαν. Ὁ μὲν Βασίλειος μάγιστρος· εἰσκομισθεὶς καὶ κομπουθεὶς καὶ ἐξορισθεὶς στένων καὶ τρέμων τὸν βίον αὐτοῦ ἐν ἐξορίᾳ ἐτέλεσεν· τὸν Μαριανὸν γυνὴ ἀπὸ ὕψους ῥίψασα πλάκα τὴν ἑαυτοῦ κεφαλῆν, τὸν μόρον Ἰούδα ἐχρήσατο· ὁ δὲ Διογένης καὶ στρατηγὸς λογχευθεὶς παρὰ δύο ἀτζυπάδων τοῦ Μαλελείνου κακὸν θάνατον ἔδωκεν· ὁ δὲ Κουρτίκης ἀπερχόμενος [P. 273] εἰς Κρήτην μετὰ τοῦ θρομωνίου ἐποντίσθη· ὁ δὲ Κλάδων εὐρεθεὶς εἰς μούλτον ρινοτομηθεὶς καὶ τὰ ὄτα αὐτοῦ ἐκτμηθεὶς· ὡσαύτως καὶ ὁ Φίλιππος καὶ οἱ λοιποί.

δ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ὄρᾳ κατ' ὄναρ δὺ εὐνούχους λευκοποροῦντας, καὶ κρατήσαντες αὐτῶν τῶν χειρῶν ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὴν Τρικύμβαλον ὄλεγμα. Τὸ δὲ τζυκανιστῆριν ἦν πεπληρωμένον πυρός· συνεδαβείζετο ** δὲ ὑπὸ ἀτζυπάδων πολλῶν. Καὶ ὄρᾳ τὴν Θεοτόκον ἐλθοῦσαν πρὸς αὐτὸν καὶ λαλήσασα τοῖς εὐνούχοις διὰ τὴν ἐλεημοσύνην αὐτοῦ. Ἐνδύσασα αὐτῶν ἡ Θεοτόκος εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς Τροπικὴν. Αἰτῆθεν δὲ δεδεμένος ὁ κύρ Κωνσταντῖνος ὁ σφαγὴς καὶ ὁ μητροπολίτης Ἀναστάσιος Ἡρακλείας, ἀγόμενοι παρὰ ἀτζυπάδων· καὶ παρ' ἔδωκαν αὐτοῦς καὶ ἐπέβαλον εἰς τὸ πῦρ ἐκείν. Τῇ ἡμέρᾳ δὲ ἐν ἣ ἐθεάσατο ὁ βασιλεὺς τὸ ὄναρ, εἶ

αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐτελεύτησαν καὶ οἱ δύο. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀ
 Ῥωμανὸς ἀποστείλας εἰς πάντα τὰ μοναστήρια καὶ
 τὰς λαύρας, ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ εἰς
 Ῥώμην, προσεκαλέσατο μοναχοὺς ἁγίους τὸν ἀριθμὸν
 τριακοσίους· καὶ τῇ μεγάλῃ Πέμπτῃ ἐκδυσάμενος·
 τὴν χιτῶνα καὶ τὴν στολὴν, ἣν περιεβέβλητο, ἐνώπιον
 πάντων σταθεὶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅτε ἔμελλεν ὁ
 πρεσβύτερος ὑψώσῃ τὸν θεῖον καὶ ἅγιον ἄρτον, ἔχων
 ἐν καρτίῳ γεγραμμένας τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας πάσας
 ἐσητάτησεν αὐτὰς κατενώπιον πάντων. Τῶν δὲ
 μοναχῶν κραζόντων τὸ, *Κύριε, ἐλέησον*, καὶ θα-
 κρυβροῦντων, ἐνὶ ἐκάστῳ βαλὼν μετάνοιαν συγχώ-
 ρησιν ἦται. Καὶ πάντων τῶν μοναχῶν συγχώρησιν
 δόντων αὐτῷ, καὶ κοινοῦ τυχῶν, ἀνερχομένων
 αὐτῶν ἐν τῇ τραπέζῃ τοῦ σχολίου ἀνερακίῳ καὶ
 βέλαν, ἐτυπτεν τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων οὕτως· *Εἰσ-
 ελθε, κακός γηρος, ἐν τῇ τραπέζῃ*. Καὶ πάντων καθ-
 εσθέντων ἐκαθέσθη ὁ βασιλεὺς κλαίων καὶ ἰδυρό-
 μενος. Τὸ δὲ πιστάκιον ὃ ἦν γεγραμμένον ἔχων τὰς
 ἁμαρτίας αὐτοῦ, βουλώσας ἀπίστευται εἰς τοὺς κα-
 λογράφους τοὺς ἀπολειφθέντας, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν
 ἐν ἁγίοις Δερμοκαίτην, ἀποστείλας καὶ δύο κεντηνά-
 ρια εἰς τοὺς μοναχοὺς ἐν τῷ Ὀλύμπῳ, ἵνα εὐξωνται
 ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας. Ὁ Δερμοκαίτης ἀνα-
 λαβόμενος τὸ τε χαρτίον καὶ λογάριον ὤρισε πάντας
 τοὺς μοναχοὺς τοῦ νηστεύσαι δύο ἑβδομάδα; καὶ
 εὐξασθαι ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. Τοῦ Δερμοκαί-
 τος δὲ ἰσταμένου ἐν μῆτι νοκί καὶ εὐχομένου φωνῇ
 ἐγένετο πρὸς αὐτὸν ἀοράτως· *Ἐτίμησεν ἡ φιλαρ-
 θρωπία τοῦ Θεοῦ*. [P. 274] Ταύτης δὲ φωνῆς ἐκ
 τρίτου ἀκούσας, τὸ χαρτίον λαβὼν καὶ λύσας εὗρεν
 αὐτὸν κἀταρὶν μὴ ἔχον γράμμα ἐν καὶ μόνον. Προσ-
 ἄλασάμενος δὲ πάντα; τοῦ; μοναχοῦ; καὶ ὑποδείξας
 αὐτῷ, ἔδξασαν τὸν Θεὸν πάντες. Καὶ ποιήσαντες
 ἀπίσιμον πάντας οἱ μοναχοὶ ἀπέστειλαν αὐτὸ πρὸς τὸν
 βασιλέα Ῥωμανόν, καὶ συντάξῃ μετ' αὐτοῦ.

ε'. Ὅντος δὲ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ,
 ὁ πετριάρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης πατριάρχης
 καὶ παρακοιμώμενος βουλὴν ἐβουλεύσαντο ὥστε
 τοῦτον πάλιν ἐν τῷ παλατίῳ ἀγαγεῖν· ἦν καὶ αὐτῷ
 ἀνακοινωνησάμενος καὶ παραπεισάντας· τοῦτον ἐκαι-
 ροσκόπουν πότε τὸ πέρασ τῇ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπιθή-
 σουσιν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωράθη καὶ κατεμη-
 νύθη τῷ βασιλεὶ Κωνσταντίνῳ, τοὺς συνεργοὺς αὐτῆς
 ἤμύνητο· τὸν μὲν γὰρ πατριχίον Θεοφάνην ἐξώρισεν,
 τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Γεώργιον καὶ πικκέρην καὶ
 Θωμᾶν πριμικήριον δειρας καὶ κοροεύσας οὕτως
 ὑπερορία παρέπεμψεν.

ς'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος ς', ἐπιβουλήν
 τινας κατὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐμελέτησαν,
 βουλόμενοι τὸν βασιλέα Στέφανον ἐν τῇ νήσῳ ἕνα
 ἐν τῷ παλατίῳ ἀγαγεῖν. Ταύτης οὖν μηνυθείσης
 Κωνσταντίνῳ διὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου λεγομένου,
 τοὺς ἐπιβούλους κρατήσας ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν τὰς
 δεύρας καὶ τὰ ὡτα ἀπέτρεψε, τοὺς δὲ θαρμῶ ἀπορήτω

imperator insomnium vidit, ambo hi in vivis esse
 desiderunt. Missis itaque ille in monasteria omnia
 laurasque nuntiis, perindeque in sanctam civitatem
 Romamque, sanctos monachos trecentos numero
 ascivit; magnaue quinta feria exuens tunicam ac
 quam gerebat vestem, in oculis omnium in eccle-
 stans, cum sacerdos divinum sanctumque panem
 levaturus esset, scripta in libello sua omnia peccata
 cunctis audientibus evulgavit atque traduxit. Mo-
 nachis vero clamantibus: *Domine, miserere, a lacry-
 mis diffluentibus, unicuique devote caput inclinans
 veniam flagitabat. Cunctisque monachis condonan-
 tibus, ac communionem consecutus, illis ad men-
 sam accedentibus, puero flagellum e funibus lorum-
 que tradidit, qui ejus pedes curaque caderet, in*
 B *hæc verba iniquens: Ingredere ad mensam, cacogere;*
 cunctisque sedentibus sedit imperator lugens ac
 gemens. Libellum vero, quo illius peccata con-
 scripta 440 erant, bulla obsignatum ad calogeros
 (seniores præsertim monachos) misit, quorum eo
 conventu desiderata præsentia; similiter quoque
 ad sanctum Dermocaitem, missis etiam duobus
 centenariis ad monachos in Olympo exercentes, ut
 pro ejus animæ salute preces ad Deum funderent.
 Dermocaites accepto tum libello tum pecuniæ
 summa, cunctos monachos duas septimanas jeju-
 nare jubet ac pro illius peccatis preces fundere.
 Cumque Dermocaites una nocte statet ac ad Deum
 preces funderet, vox ad eum invisibili ratione facta
 est: *Vicit Dei clementia ac humanitas.* Jamque tertio
 audita voce, sumens libellum ac solvens, mundum
 invenit, ita ut nec unum elementum in eo exara-
 tum exstaret. Accitis itaque omnibus monachis os-
 tensoque libello, omnes Deum laudaverunt, scri-
 ptumque veniæ libellum cuncti componentes ad
 Romanum imperatorem miserunt; æque litteræ
 cum eo sepultæ sunt.

5. Interim autem versante Romano in insula,
 consilium inierunt Theophylactus patriarcha et
 Theophanes patricius ac sacri cubiculi præfectus
 (accubitorem vocant) enim iterum in palatium ro-
 ducendi; eoque cum Romano communicato, ac ipso
 demum in eandem sententiam pertracto, compio-
 D *dum tempus observabant quo huic finem molitioni*
 imponerent. Proditæ autem machinatione ac Con-
 stantino imperatori denuntiata, in ejus auctores
 animadvertit. Ac Theophanem quidem patricium
 in exsilium egit; Georgium vero protospatharium
 ac pinceruum 441 nec non Thomam primicerium
 virgis subactos deconsosque pariter relegavit.

6. Mense Decembri, indictione sexta, insidias
 quidam moliti sunt adversus Constantinum impe-
 ratorem, ut nempe Stephanum imperatorem ex in-
 sula, in qua exsul agebat, in palatium reducerent.
 Insidiarum accepto nuntio, delatore Michaele Dia-
 bolino sic nuncupato, captisque auctoribus, aliis
 nares auresque Constantinus abscidit, alios intole-

rando verberum cruciatus examinatos asinisque impositos ac per mediam urbem ignominiose traductos exsilio relegavit.

7. Quinta decima Junii mensis, indictione sexta, vocitur Romanus imperator in insula quam Proten vocant. Ejus cadaver in urbem relatum in illius monasterio depositum est.

8. Magnum quidplani ac admirandum, gesta percurrentem, me fere præterit: nempe quo tempore Stephanus et Constantinus imperatores aula ejecti sunt Constantini Porphyrogenneti jussu, contigit gravi hiatu terram deliscere in domo magistri et scholarum exdomestici Joannis Curcuæ, inque domo magistri Romani Saronitæ, nec non in aliis iisque diversis domibus; ex quo et factum est ut ii direptis ipsorum facultatibus in pauperiem redigerentur. Misertus itaque Constantinus imperator, dolensque eorum dilapsas opes ac repente exhaustam substantiam, 442 Theophilo urbis præfecto hæc acervare jubet iisque reddere. Is protocancelario suo, una cum Zouara sic nuncupato, rei summa concredita, ut erat pravus latro, eorum occupans ædes multamque diligentiam adhibens cuncta sibi usurpavit insatiabilique animo suo concessit, ac vix decimam illis partem restituit. Quis enimvero multam immensamque viri dolis consuti fraudulentiam ac nequitiam enarrare sufficiat, qui Ines ac perniciēs imperii Romani extiterit? quodnam vitii maliq̄e genus, in quo non facile primas tuerit? cum nimirum verbis ad suadendum compositis ac jurejurando firmatis cunctis fidelem animum rectique tenacem præ se ferret. Verum, ut vulgo de illo jactatur, invocata dæmonum ope cuncta illi ex voto cædebant, ut nec Constantinus, cum ære numero cum gradu movere cogitasset, rem præstare valuerit, quin potius beneficiis ac muneribus eum prosecutus sit. Porro de hominis adulatoris, moribus multaque illius impudentia, ejus item infido animo pravoque, ac quam nulla quis conjectura satis assequi possit, avaritia ac rapacitate ejus rei narratione exponam.

9. Rerum summam solus adeptus Constantinus, Basilium protovestiarium suum Romanique decessoris imperatoris naturalem ex pellice filium, patricium provexit ac sacri cubiculi præfectum, senatusque primis ab imperatore partibus principem fecit. Erat vir animo prudens et eruditus inque omnibus solerti consilio, et ut decebat, imperatoris obsequio 443 sedulus ministrabat. Humanissimus porro Constantinus in animum induxit ut pactis cum Agareis Tarsensibus induciis, qui apud infidelē eam gentem detinerentur, Romanos captivos liberaret, ea scilicet ratione, quod a multis jam annis in vinculis atque ærumnis afflicti eos sciret. Misit itaque, cujus non semel in superioribus memluimus, magistrum et scholarum exdomesticum Joannem Curcuam nuncupatum, virum prudentem civiliumque rerum administrationis consultissimum, Cosmam item magistrum et legisperitum summum

A ὑπέβαλεν καὶ δυοῖς ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβουσεν καὶ ἑξορία παρέπεμψεν.

ζ'. Πεντεκαίδεκάτῃ δὲ Ἰουνίου μηνὸς, Ἰνδικτικῶνος ἔκτης, Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ τῇ ἐπονομαζομένη Πρώτῃ τελευτᾷ· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀποκομιθεὶν ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπατέθῃ μονῇ ἤ'. Διήγημα δὲ μέγα καὶ θαυμαστὸν παρέδραμον τοῦ λεχθῆναι. Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων κατενεχθέντων ἀπὸ τοῦ παλατιοῦ προτροπῇ Κωνσταντίνου τοῦ Προφυρογεννήτου, χωννουδαρισμὸς γέγονεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ μαγίστρου Ἰωάννου τοῦ Κουρκούα τοῦ ἀποδομestικου τῶν σχολῶν καὶ εἰς τὸν τοῦ μαγίστρου Ῥωμανοῦ Σαρωνίτου καὶ εἰς ἑτέρους καὶ διαφόρους οἴκους, καὶ διαρπαγὴν καὶ πτωχείας αὐτοῖς προξένησαν. [P. 275] Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντίνος κατοικεῖτρας τὸ ἐξάλφνης καὶ ἀθρόως ὄρᾶσθαι αὐτοὺς πένητας, διώριστο τῷ ἐπιάρχῳ Θεοφίλῳ αὐτὰ σωρευθῆναι καὶ ἀποδοθῆναι. Ὁ δὲ πρωτοκαγκελλαρίῳ αὐτοῦ σὺν τῷ λεγομένῳ Ζωναρᾷ προσοιηρισάμενος, ὃς ἄτε εὐφύης κλέπτης καὶ μοχθηρὸς, καὶ κατέχων τὰ τούτων οἰκήματα καὶ πολλὴν σπουδὴν καταβαλὼν, πάντα ἐσφετερίσαστο καὶ τῆς ἀπλήστου αὐτοῦ γνώμης ἐνεφορήσαστο καὶ μόλις τὴν δεκάτην μοῖραν αὐτοῖς ἀπέδωκεν. Καὶ τίς τὴν πολλὴν καὶ ἀπειρον ὀλιγότητα καὶ κακίαν τοῦ δολοῦ ἀνδρὸς διηγῆσεται; ὃς λύμη καὶ νόσος τῇ πολιτεῖ Ῥωμαίων γέγονεν. Ἡ ἐν πόλῳ κακῷ πρώτιστος δ' ἀνὴρ οὐχ εὐρίσκατο; τῇ πιθανολογίᾳ καὶ τοῖς ὄρκοις βεβαιῶν ὡς ἄτε πιστὸν καὶ ὀρθὸν εἶναι πᾶσι. Ὡς δὲ λόγος ἄδεται, οὗτος βοηθείας δαιμόνων προσκαλούμενος, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν βασιλεῖα Κωνσταντίνου βουληθέντα εἰαζόρως ἀποκινήσῃ τοῦτον οὐκ ἔσχυσεν, ἀλλὰ μάλλον εὐποιίας καὶ δωρεάς προξένησεν. Περὶ δὲ τῆς τούτου ὀσπειας καὶ κολακείας καὶ πολλῆς ἀναίδειας, καὶ τὴν ἀπιστον δ' ἀθεσιν καὶ τὴν μοχθηρὰν καὶ ἀνείκαστον αὐτοῦ πλεονεξίαν, πλαυτέρον τε καὶ ἐπεξεργαστικώτερον ἐν τῇ προσηγουμένη ἐπεξηγήσει ἐκθήσομαι.

fusius operosiusque in propria exque instituto

θ'. Μετὰ δὲ τὸ μόνον καταλειφθῆναι αὐτοκράτορα Κωνσταντίνου, προχειρίσαστο Βασίλειον τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλακῆς φυσικὸν υἱὸν Ῥωμανοῦ τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως, πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον καὶ παραδυναστεύοντα τῆς συγκλήτου. Οὗτος δὲ ἦν ἐγέρφων καὶ λόγιος, καὶ τῷ βασιλεὶ ἐν πᾶσιν ὑπῆρτει αἰσιῶς καὶ πρεπόντως. Ὁ δὲ φιλόανθρωπος Κωνσταντίνος διενεθῆθη ἀλλάγιον ποιῆσαι μετὰ τοὺς Ταρσίτας καὶ τοὺς ἐν αἰχμαλωσίᾳ Ῥωμαίους ὑπὸ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ ἀναρρῦσασθαι διὰ τὸ ἐπὶ πολλοῖς χρόνοις κακοχρῆσθαι αὐτοὺς ἐν δεσμοῖς καὶ θλίψεσιν. Καὶ ἀποστείλας τὸν προμηνημοευθέντα μάγιστρον καὶ γαγονότα δομέστικον τῶν σχολῶν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Κουρκούαν, ἀνδρα συνέντῳ καὶ εὐβουλον καὶ πεπειραμένον πρὸς τὰ πολιτικὰ διοικήματα, [P. 276] καὶ Κοσμᾶν μάγιστρον σοφὸν καὶ νομομαθῆ καὶ τῶν πολιτικῶν κριτηρίων πρώτιστον· καὶ εἰς τὸν πεταμὸν τὸν Ἀδμο

τὸ ἀλλάγιον ἐποίησαντο, μὴ συμβάν τι ἐναντίον ἢ Ἀδελφόν. Καὶ τοῦτο ποιήσαντες ὑπέστρεψαν, φιλαγάθως; παρὰ τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου ἀποδεδυθέντες.

ε'. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἑναυλον ἔχων τῶν ἀδικιῶν καὶ ζημιῶν ὧν ὑπέστησαν οἱ ἔλαστοι καὶ ἀθλιοὶ πένητες παρὰ τῶν στρατηγῶν καὶ πρωτονοταρίων καὶ στρατιωτῶν καὶ ἱπποτῶν ἐπὶ τοῦ πανθεροῦ αὐτοῦ Ῥωμανοῦ, ἀνδρας εὐσεβεῖς καὶ ἐναρέτους ἀπίστευτε πρὸς τὸ κομφίσει τὸ πολὺ βάρος τῶν κατὰ καιρὸν ἀκαίρων ἀπαίτησεων τῶν ταλαιπώρων πτωχῶν. Καὶ εἰς μὲν τὸν Ἀνατολικὸν Ῥωμανὸν μάγιστρον τὸν Σαρωνιτῆν, εἰς δὲ τὸ Ὀψίκιον τὸν Μουσελὲ Ῥωμανὸν μάγιστρον, εἰς δὲ τὸν Θρακῆσιον Φώτιον πατρίκιον, εἰς δὲ τὸν Ἀρμενιακὸν Λέοντα τὸν Ἀγέλαστον, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἐφεξῆς θέματα οἵτινες τῇ προτίρησιν τοῦ αὐτοκράτορος μικρὰν ἀνακωχὴν τοῖς πένησιν ἔδωρῆσαντο. Καὶ τοῦτο ἄθλον καὶ προτερήματα τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος ἢ τῷ ἀνακτι. Οὕτως γὰρ περιείπεν τὸ ὑπῆκουσιν ὡς ἀετὸς σκέπων τὴν αὐτοῦ· οὐδενὶ γὰρ τῶν ἀρχόντων ἢ τῶν μέσων ἢ τῶν χυδαίων ἐργίσθη πώποτε, καίτοι μεγάλας ἀτοπίας εὔρει πολλοὺς εἰς τὸ κοινὸν καὶ εἰς αὐτὸν ἀμαρτήσαντας, ἀλλὰ χριστομίμητος ὧν μᾶλλον εὐποίαις καὶ δωραῖς; ἀπένειμεν καὶ τῷ κρινοντι δικαίως ἀπεδίδου. Τὸν δὲ ἑπαρχὸν τῆς πόλεως Θεόφιλον, ἀνδρα λόγιον καὶ πρὸς τοὺς πολιτικοὺς νόμους ἱκανὸν, πατρίκιον προίκριεν καὶ ἐτίμησεν καὶ κοιαίστωρᾶ προσέβαλετο, καὶ ἀντ' αὐτοῦ προεχειρίσατο ἑπαρχὸν Κωνσταντίνου πρωτοπαθῆριον, τῶν τμηκαῦτα μουσικῶν καὶ καθηγητῶν τῶν φιλοσόφων, λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀξίειπαινον, ὡς μὴ ἕτερον τῆς γνώσεως καὶ σοφίας τοῦ ἀνδρὸς; εἶναι τινα τῆς συγκαλήτου· καὶ οὕτως τὴν ἑπαρχίαν ἐνομίμῃ καὶ δικαιοσύνῃ διέστρεψεν.

ια'. Ὁ δὲ πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀρρωσθεύσας καὶ πρὸς τὸ θανεῖν ἐγγίσας καὶ μικρὸν ῥωσθεῖς; οὐκ ἐνδίδωσκον ἑαυτὸν τῆς πόνηρᾶ; μοχθηρίας; [P. 271] καὶ τοῦ μετὰ ἑσθῶν χειροτονεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἱππιῶν καὶ βλακειῶν. Καὶ αὐθις ὑπὸ τῆς νόσου κυριευθεὶς τέλει τοῦ βίου χράται; πατριαρχειῶσας χρόνου; εἰκοσι καὶ τέσσαρσι. Χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Πολύευκτος μοναχὸς ἀσκητικῶν βίων διαλάμπων, καὶ μονάσας ἐξ ἀπαλῶν ὄνυχων καὶ διακρίφας ἐν πάσῃ ἀρετῇ καὶ δρθῶ ἔργματι· καὶ ὡς ἄλλος Ἰωάννης Χρυσόστομος παρὰ πολλῶν ἐγνωρίζετο καὶ ἐλέγετο, καὶ οὐκ ἐλέγετο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐφαίνετο. Τοῦτον ὁρῶν ὁ φιλόκαλος Κωνσταντίνος ἔλατρε καὶ ἡγαλλιάσθη τοιοῦτον ἀνδρα ἐπιτυχῶν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ.

conspectu honesti amans Constantinus gaudebat

his nativis esset.

ψ'. Ὁ δὲ φιλόθεος καὶ φιλόκαλος βασιλεὺς; Κωνσταντίνος ὁμοίωτροπον ἐσθῶν Ἰωσήφ πατρίκιον καὶ

que urbanorum tribunalium præsidem; et ad Flavium Lamoni, nullo adverso casu aut dolo, sincera utriusque fide, dato pretio captivos receperant. Peractoque negotio reversos Constantinus Porphyrogenuelus peramanter accepit.

10. Constantinus, cujus etiamnum auribus insonarent quas injurias damnaque ab exercitus doctoribus et protonotariis, nec non utriusque ordinis militibus miseri ac calamitosi pauperes Romano socero suo imperatore passi essent, recentique hæc memoria teneret, viros misit virtutis laude ac pietate insignes, grave onus levaturus importunorum pro tempore exactionum, quibus ærummossi pauperes atque miseri opprimebantur, ad Orientalem themam magistrum Romanum Saronitam, ad Opsicium Romanum Musele magistrum, ad Thracesium Phontium patricium, ad Armeniacum Leonem Age-lastum, et sic de reliquis thematibus seu provinciis. Hi imperatoris mandato obsecuti indulciarum aliquid pauperibus 444 tribuerunt. Atque hoc a Deo adju-ti eoque protectore tuti ac gerenda republica secuti imperatoris facinus, ejusque hæc recte facta ac munerera. Haud secus enim ac aquila nidum obumbrat, sic ille subditos procurabat atque fovebat. Nulli enim unquam procerum, nulli mediæ sortis civium, nulli e vili plebecula iratus est, quanquam non paucos in rempublicam ejusque ipsius rem privatam atque personam gravius deliquisse invenisset; sed magis Christum imitatus eos ipsos beneficiis ac muneribus prosequabatur ac judicium juste retribuere. Theophilum orbis præfecturam, virum eruditum jurisque civilis peritia præbe instructum, patrii dignitate condecoravit ac quæstorem præfecit; ejusque loco Constantinum protospatharium, tunc mysticum ac scholæ philosophorum

plane laudabilem, ut nullus senatorum ejus scientiæ sapientiaque modum attingeret, præfectum constituit; quo in munere æqua legum administratione ac justitia falsit.

11. Theophylactus patriarcha ægra affectus valetudine jamque morti vicinus cum paululum convalescisset, nihil de priori morositate remisit animique pravitate, et ut muneribus episcopos ordinaret; curandisque equis et mollitie ac luxuria studium omne operamque insumeret; inque eum modum morbo rursus invalescente, illo oppressus, vivendi finem facit, patriarchatu functus annos quatuor supra viginti. Ejus loco suffectus Polyuctus monachus, 445 monasticæ exercitationis palæstra clarus, ac qui sanctioris vitæ institutum a teneris unguiculis consecratus omni virtute sanaque doctrina excellisset; quem velut alterum Joannem Chrysostomum plerique nosset ac dicerent, neque id nomine tenuis, sed ita ut vere talis videretur. Hæc animoque gestiebat, ut qui virum talem in diebus

12. Dei porro honestique amans Constantinus imperator, vir scilicet religiosus ac studiosus, virum

VARIÆ LECTIONES.

α' τοῦ θεοσυνεργῆτου ἀνακτος, Combef.

nactus pari secum morum honestate ornatum, Josephum patricium et præpositum, civilium utique rerum administratione solertem ac volucre celeriorum, saccellarium præficit tumque rei navalis drungarium, suamque omnem in eum potestatem contulit.

13. Constantini porro Porphyrogenneti honesti rectique studium resque præclare gestas, cuncta denique meliorem statu composita ac restituta, et ut pie justeque subditorum salutem prospexerit, narratione prosecuturus, cum pro viri dignitate impari muneri existam, laudare veritus libentius silentium amplectar. Ex multis tamen aliqua sparsim delibanda sunt.

14. Cum itaque omnia pene labefactata nulliusque frugis effecta atque neglecta offendisset, virosque virtute fulgentes vili sorte haberi atque contemni, tanquam in Deum religiosus honestique cultu strenuus, ignavis muliebrique animo viris audaces fortisque animo ac robore præditos anteponebat, atque illis Barda phoca patricio domestico præposito, imperio Romano auctor victoriæ fuit. Cum autem in Romana republica plures honestæ ac laude dignæ disciplinæ vigerent, artesque liberales ac scientiæ in ea exstarent, ac (qua ex causa nescio) illæ neglectæ essent et in contemptum venissent, quidnam mens illa philosophicis rationibus summo exulta comminiscitur? Cum enim eum non lateret inire nos actionis cultu et contemplationis cum Deo necessitudinem, ac quidem actionem civilibus rebus gerendis congruere, contemplationem vero iis qui ratione regantur appositam esse, alteram alteri suppetias fore statuit; eos qui operam rei publicæ navenit, rhetorica arte excoli curans, qui vero studeant contemplationi, præceptis philosophicis ac naturali rerum consideratione. Porro magistros præstantissimos delegit; ex quibus Constantinum protospatharium mystici tum munere fungentem philosophorum iudice præfecit, rhetorum Alexandrum Nicææ metropolitam, geometriæ Nicephorum patricium Theophilum præfectum Erotici generum, astronomiæ Gregorium a secretis. Multam autem Imperator discipulis diligentiam curamque adhibebat, quos quotidie contubernales mensæque socios adhiberet pocuniisque demereretur ac blandis colloquiis deliniret. Nec longe tempus processit, cum iis delinimentis eaque foventis imperatoris prudentia adultis ingeniis magnas illi scientias artesque plene didicerunt; ex quorum censu delectos imperator iudicum ac senatorum secretariorumque et metropolit-

447 15. Sed et Augustales vestes quæ longioris temporis usu detritæ erant, exesaque stemmata ac diademata nova instauravit. Bucoleonem statuis, variis ex locis convectis, magnifice ornavit, inque eo piscinam construxit. Captivos cum urbanis tum provinciales carcere detentos diligenter pervestigabat ac invisibat exque vinculis absolvet, sic

Α φραιπόσιτον, και προς τὰς πολιτικάς λειτουργίας ἐξέφρονα και πτηνοῦ ταχυτέρον, σακελλάριον προχειρίζεται, ἔπειτα δρουγγάριον κλωίμου, και πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ προς αὐτὸν ἀνατίθεικεν.

ιγ'. Τὴν δὲ τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου φιλοκαλίαν και καλλιερσίαν και τὴν προς πάντα διόρθωσιν και βελτίωσιν μέλων διηγεῖσθαι, και ὅπως εὐταδῶς και δικαίως τὸ ὑπήκοον περιέσωσεν, και τὸ κατ' ἀξίαν τοῦ ἀνδρός μὴ εὐπορῶν, ἐπαίνεσαι δεδοικώς, σιγήσαι μᾶλλον ἄξιον· πλὴν οὖν ἐκ τῶν πολλῶν στοράδων ἄξιον εἰπεῖν.

ιδ'. Ὅστος πάντα ἐφευρὼν εἰς ἀχρεϊότητα και ἀμύλειαν^α, και τῶν ἐναρτίων ἀνδρῶν χυδαιωθέντων και κατάφρονηθέντων, ὡς φιλόθεος και φιλόκαλος προέκρινεν τῶν δέλτων και ἀνάνδρων τοὺς εὐτόλμους και ἀνδρείους, και τοὺς τῷ μαγίστρῳ και δομαστικῷ τῶν σχολῶν Βάρδῳ τῷ Φωκῷ παραδοῦς· νίκην τῇ Ῥωμαϊκῇ ἀρχῇ προσέζησεν. Πολλῶν δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἡμῶν καλῶν και ἀξιεπαίνετων γνώσεις και λογικαὶ τέχναι και ἐπιστήμαι, τοῦτων οὐκ οἷδ' ὅπως ἀμεληθέντων και παροραθέντων τί σοφίζεται ὁ φιλοσοφώτατος ἐκεῖνος νοῦς; Ἐπεὶ γὰρ ἐπίστατο πράξιν και θεωρίαν προς Θεὸν [P. 278] ἡμᾶς οικειοῦντα, και τὴν μὲν πράξιν πολιτικοῖς προσαρμῶσαν πράγμασιν, τὴν θεωρίαν δὲ τοῖς λογικοῖς, ἀλλήλοισι δι' ἀμφοτέρων βοηθεῖ, τὸ μὲν πρακτικὸν διὰ ρητορικῆς τέχνης ἀσκείσθαι παρασκευάζων, τὸ δὲ θεωρητικὸν διὰ φιλοσοφίας και φυσικῆς τῶν ὄντων διαγνώσεως. Παιδεύτας δὲ ἀρίστους προέκρινεν· εἰς Κωνσταντίνῳ πρωτοσπαθάρῳ τὸν τρηναῖα μυστικὸν τὸ τῶν φιλοσόφων παιδοτριβεῖον δίδουκεν, εἰς δὲ τὸ τῶν ρητόρων Ἀλέξανδρον μητροπολίτην Νικαίας, εἰς δὲ τὸ τῆς γεωμετρίας Νικηφόρον πατρικίον τὸν γαμβρὸν Θεοφίλου ἐπαρχοῦ τοῦ Ἐρωτικοῦ, εἰς δὲ τὸ τῶν ἀστρονόμων Γρηγόριον ἀσηκρητίον. Και πολλὴν ἐπιμέλειαν και σπουδὴν εἰς τοὺς φοιτητάς· ὁ αὐτοκράτωρ ἐποίητο, ὁμοδαίτους και ὁμοτραπέζους τοῦτους καθ' ἑκάστην ποιῶν και ἀργύρια παρέχων και ὁμιλίας μετ' αὐτῶν προσηγεῖς ποιούμενος. Και οὐ πολὺς χρόνος διελθὼν, τὰς μεγάλας ἐπιστήμας και τέχνας τῇ θεωρίᾳ και συνέσει τοῦ αὐτοκράτορος καταρθώσαντο, και κριτάς και ἀντιγραφεῖς και μητροπολίτας ἐξ αὐτῶν ἐκλεξάμενος τετιμηκεν, και τὴν πολιτείαν Ῥωμαίων τῇ σοφίᾳ κατεκόσμησεν και κατεκλούτισεν.

sapientia exornavit atque ditavit.

ιε'. Ἀλλὰ και τὰς βασιλικὰς στολάς και τὰ ἔκπαλα στέμματα και διαδήματα φθαρόντα εἰς ἀνακαίνισιν διορθώσατο, και τὸν Βουκολέοντα ὤφθιμις, ἐκ διαφόρων τόπων ἀγαθῶν, ἐκαλλώπισεν, κάκεισε ἰχθυοτροφεῖον ἐποίησεν. Ἀλλὰ και τῶν ἐν τῇ φυλακῇ τῶν ἐν τῇ πόλει και τῶν ἐξωθεν θεμάτων κατεχομένων δαμῶν ἠρεσύνησε και ἐπισκέψατο και τῶν δεσμῶν

VARIÆ LECTIONES.

^α Jeest vox νεανεύετα aut καταπόνητα Comit. et.

λυτρώσατο, ὡς πάντας σωτήρια ἐπευφημοῦν τὸν ἀγαθὸν καὶ χριστομίμητον ἀνακτα Κωνσταντίνον. Τὴν δὲ ἀρετὴν καὶ τὴν γνῶσιν οὕτως ἐτίμησεν ὡς ἄλλος οὐδεὶς τῶν βασιλευσάντων · καὶ ὅτινα γνῶσιν ἔχοντα καὶ πρὸς τοὺς νόμους φύσιν καὶ ἐπιτηδεύματα εὐρηκῶς ἦν, προανεβίβασεν καὶ εἰς ὕψηλότερον θρόνον ἀποκατέστησεν. Καὶ ἦν ἰδεῖν δικαιοσύνην καὶ εὐνομίαν ἐν πᾶσιν, ὡς τοῦ Πορφυρογεννήτου ταύτην φιλοσοφούντος καὶ καταπαζομένου. Καὶ νόμον ὁ αὐτοκράτωρ ἐξέθετο · ἰδὼν γὰρ πολλὸν πλεονεξικὸν παρὰ τῶν ἀγορέστων ἐκχυθὲν καὶ τῶν ἐν μέσῳ τῶν ἐπαρχῶν καὶ [P. 279] χωρίων ὑπεισεληθόντων ἀρχόντων καὶ τοὺς ταλαιπώρους πένητας καταδυναστεύοντων, καὶ καθ' ἀρπαγὴν τῶν δυνατῶν προδοστία προσηραμένων διὰ ποικίλης τῆς μεθόδου αἰτίας, ἔργωνεν ποιήσασθαι τὴν τούτων ἀφαίρεσιν. Τί ποιεῖ ὁ σοφὸς ἐν πᾶσιν ; Συναγαγὼν τῇ ὑπὸ χεῖρα βουλευτικῇ ποιεῖται μεθόδῳ, τοὺς ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως αὐτοῦ ὑπεισελθόντας πλουσίους καὶ ἐξωνησαμένους ἢ δωρησαμένους καὶ κατακρατήσαντας τόποις ἢ ἀγρούς εἰς χωρία ἀναργύρους ἐκδιώκεισθαι, καὶ μικρὸν τι τῆς λώβης καὶ τῆς πλεονεξίας τῶν ἀγορέστων ἀπερράπτειν.

ις'. Ὁ δὲ ἐπεικὴς καὶ γαληνὸς δεσπότης οὐδὲ τὰς τῶν προσόντων ἀμφισβητήσεις καὶ δικαιολογίας καὶ στάσεις ἀπέγραφεν τοῦ δικάζειν δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῖς δικασταῖς συνδικάζειν οὐκ ἀνεδέλλετο. Παρισταμένων τῷ ἐκείνου βήματι τῶν τε δικαζόντων τῶν τε συνηγορούντων τῶν δικαζομένων, ἀπεκρούετο τὰς τούτων δικαιολογίας καὶ τὰς ἀπάτας αὐτῶν · οὐδὲν γὰρ τὴν ἀγχίνουσαν αὐτοῦ διεφυσεν, οὐ ψεῦδος ἀληθεῖα συγκαίμενον, οὐ τὸ παθάνην τῇ διηγήσει συγκεραυνούμενον, οὐ περιέργου συγγραφαὶ καὶ κρύβδην συνθεθειμένα, αἰτινες καὶ τοὺς ἄγαν δραστηρίους διέλαθον ἐν ἀληθείας παραπετάσματι. Ἐντεῦθεν τῷ φόβῳ πρὸ τῆς πρῆσεως παιδαγωγηθέντες, δικαστῆς δι' ἑαυτοῦ ἕκαστος τῆς δικῆς τῷ ἡδικοῦ ἐγένετο.

ιζ'. Χρῆ οὖν περὶ κοινῶν φροντισῶν τοῦ ἀνακτος καὶ τῶν ἀπειρῶν διορθωμάτων καὶ διοικημάτων αὐτοῦ ἐξεπιεῖν. Τῶν ἀπανταχοῦ γὰρ στρατηγῶν καὶ βασιλικῶν πρωτονοταρίων καὶ τῶν ἐν κώμαις ἐπαρχίας τε καὶ πόλεων, ἐτι μὴν καὶ εἰς ἀρχηγούς ἐθνῶν ἀποσταλλομένων γραμμάτων, καὶ τούτων παρ' αὐτοῦ ἀναγινωσκόμενων, εὐθύς τὸ φρόνημα αὐτῶν διωρίζετο τί μὲν εἶον περὶ τῶν ἐξ Ἀνατολῆς γεγεννησθαι, τί δὲ περὶ τῶν ἀπ' Ἑσπέρας, καὶ τούτοις ὡς τὰ πολλὰ ὡσπερ πτηνὸς διήρχετο, πρεσβείας δεχόμενος, ἀρχουσιν ἐπιστέλλων, τὰς προπετῶς γεγεννημένας μεταβολὰς ἀπανορθούμενος. Ὁ αὐτὸς Κωνσταντῖνος βουλευτῆς, φροντιστῆς, στρατηγός, στρατιώτης, στρατάρχος, ἡγεμὼν ἀνεφαίνετο. Καὶ τίς ἂν εὐ τοιούτου προτερήματα ἐξείποι ἢ φράση ;

ιη'. Χρῆ οὖν καὶ περὶ τοῦ νοσοκομείου τοῦ ἐσίου ἐξεπιεῖν. [P. 280] Ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος θασάνοσ αὐτὴ σμικρότατον οἰκοδομαῖς μακροτάταις

nimirum ut omnes optimo Christiane imitatione mitissimo ac clementi imperatori Constantino acceptam salutem referentes faustis illi acclamationibus comprecarentur. Virtuti ac scientiæ majorem supra decessores omnes Augustos honorem habuit. Si quem nactus esset virum eruditum legumque scientiæ ex indole comparatum ac idoneum, honore promovebat ac sublimiori eum sede collocabat. Vidisses æqui justique rationem in omnibus vigentem, ut ejus cultu Porphyrogenietus philosopharetur ac quam amplexaretur. Legem quoque edidit imperator. Videns enim insatiabilium hominum nequitia injuriam alienique usurpationem longe diffusam, proceresque in medias provincias oppidaque et loca subingressos luctuosos pauperes opprimere, vilique pretio ac rapina variis artibus atque fraudibus illorum suburbana sibi comparasse, hæc illis auferre constituit. Quid ergo vir ubique sapientissimus facit ? Nempe congregato senatu illius decreto sancti, ut qui ex eo tempore quo ille rerum summam adeptus esset, subingressi divites vel pecunia numerata vel datis muneribus suburbana aut agros vel prædia sui juris fecissent, his nullo accepto pretio ejicerentur ; qua re hominum insatiabilium injuriam tantisper repressit.

16. Mitis vero serenissimusque princeps ne communis quidem qui ad ipsam adirent controversias litesque ac disceptationes iudicio finire detrectabat, quin etiam lubens in iudicium ipse consessu sedebat, astantibus pro tribunali tum actoribus tum eorum patronis qui in jus vocabantur. Advocatorum defensiones eorumque fraudes amoliebatur. Quod enim illius sagacitatem lateret nihil erat, non mendacium veritati hærens, non probabilis fucus narrationi admixtus, non superflue scripturæ libellique clanculum conscripti, qui vel solertissimos summeque perspicaces sub ementita veritatis larva facile valeant decipere. Hinc flebat ut et ante iudicium timore castigati a se sponte, qui fecissent injuriam, in se ipsi iudices essent ac sententiam ferrent.

17. Igitur necesse est ut de publicis imperatoris curis deque innumeris illius censura emendatis ac de ipsius administrationibus sermonem texamus. Cum enim duces ac prætores ubique gentium constituit palatiniq[ue] protonotarii, et qui in oppidis regionibusque et urbibus magistratus erant, quin et gentium principes ad eum scriberent, eorum statim scopum discernerebat, quid de Asiaticis, quid de Occidentis statuendum ; nec raro illis volueris in modum præsentiam adhibebat, legationes suscipiens, magistratibus scribens, perperamque ac temere mutata corrigens. 449 Idem ipse Constantinus senator, curator, dux exercitus ac prætor, miles, tribunus, præses erat, unus omnium munitis defungens. Equis vero viri talis tantique præstantes dotes narrare satisque verbis explicare ac edisserere sufficit ?

18. Igitur operæ pretium sit, ut et de publico urbis nosocomio (ærotorum scilicet domo) sermonem texam. Videns itaque imperator Constantinus

illud perangustum, structuris maximis auxit, ut omnes ejusmodi morbo laborantes illic cogerentur, et ad illorum perungendas carnes indeficientes sumptus, ad posterorum perepernem memoriam, reliquit.

19. Dicendum quoque de stabulo in geroconium (domum scilicet senum) commutato. Pone enim eque vicino perquam miranda Majoris Ecclesie stabulum erat equorum equarumque Theophylacti patriarchae. Hoc videns optimus imperator indignumque ducens in religiosam convertit domum ac geroconium (fovendis scilicet senibus hospitium) aedificavit; illicque constitutos census annuo, quibus alantur ac induantur, accipere sanxit.

20. Dicendum et de Novendecim accubituum tracto. Videns enim computruisse ac ruinam minari valdeque deformatum esse, ipsum instaurat. Cum enim deauratum ejus lacunar lapsu temporis diffluxisset, eo ipse prius submoto aspectu novum splendidumque effecit. Sinus enim octangulos componens, eosque foraminibus variisque sculptis figuris exornans, 450 in vitium mallicos foliaque atque arborum genera figuratos aurique stillis aspersos tanto decore cumulavit, ut qui oculos animumque spectaculo adhibeant, mente excedant.

21. Romano imperatori filio suo majora exstruxit palatia quam superioris aevi Imperatorum existerant, magnificas aedes a fundamentis excitavit, quarum multiplex variaque figuratio, inque multa animum cogitationemque cum stupore dividens, admirationem facit. In apostoli Pauli tetraconcho (quatuor nempe fornicibus fulta aede sacra) varias efformavit imagines; et ut vetusta abolita specie novus decor accederet, multas in ea aureas figuras imaginesque collocavit.

22. Pingendi artem sic accurate imperator callebat, ut nemo pulo superioris aevi aut cum secuti ejus peritia eum aequaverit. Multos enim pictorum emendabat, optimusque magister videbatur; nec solum videbatur, sed et cunctis admirationi erat. Ingens illud videntibus miraculum, pernosse eum quae nullo magistro didicerat. Quot Constantinus artifices emendarit, quis dicendo referre queat? Lapididas et auro linientes ac interpungentes et argentarios et ferri fabros meliora docebat, omniaque in omnibus optimus imperator elucebat.

23. Aurei triclinii portas argenteas praeclearae indolis pulchrique ac honesti amans Constantinus fabricatus est; mensaque argenteam ad convivas excipiendos ornandumque coenaculum industria sua laboreque 451 conflagavit, varii coloris lignis tabulisque ac nativo ipso colore exornans, ipso sui aspectu majore invitatos voluptate afficientem quam ciborum dulcedine lautoque apparatu.

24. Purpuream quoque custodiam pro imperialis cubiculi vestibulo exstruxit, aquarum conceptaculum fabricatus, quod columnis marmoreis per ambitum cinxit levore subfulgidis. Quid igitur

κατασκευάζει, ὡς ἐπισυνάγεσθαι πάντας τοὺς τοιαῦτο νόσῳ κυριευμένους, καὶ ἀλείμμασι τὰς σάρκας αὐτῶν περιχρίων, χορηγίας ἀναλλίπτει; αὐτοῖς παρήγων, εἰς αἰωνίζουσαν μνήμην τοῖς μεθ' ἡμᾶς κατέλιπεν.

ιβ'. Δεῖ δὲ λέγειν καὶ περὶ τοῦ μετασκευασθέντος στάβλου εἰς γηροκομεῖον. Ὅπισθεν γὰρ καὶ πλησίον τῆς πανθαυμάστου Ἐκκλησίας τῆς Μεγάλης στάβλος ἦν τῶν ἱππαρίων τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου· καὶ τοῦτον ἰδὼν ὁ ἀγαθὸς, οὐ δίκαιον κρίνας οἰκητήριον μετεποίησατο καὶ γηροκομεῖον· τοῦτο κατασκεύασεν, καὶ πρὸς χορηγίαν τροφῶν καὶ περιβολαίων τοῖς ἐκεῖσε ἐτύπωσεν ἐτησίως λαυθάνειν.

κ'. Δεῖ οὖν καὶ περὶ τῆς στέγης τῶν δεκαεννέα ἀκουσίτων διηγήσασθαι· ὁρῶν γὰρ ταύτην σισαθρωμένην καὶ καταπίπτουσαν καὶ εἰς ἀκοσμίαν πολλὴν ὄψαν, ταύτην ἀνακαινίζει. Τῆς γὰρ κεχρυσωμένης αὐτῆς ὀροφῆς τῷ χρόνῳ διεβήρηκαίας, αὐτὸς ταύτην προελθὼν νεοφανῆ καὶ λαμπρὰν ἀνέδειξεν. Κοιλότητάς γὰρ δεκαγώνους συντέθεικεν, καὶ ταύτας ὅσαις καὶ σχήμασι ποικίλοις διατρίψους κεκοσμητικῶς, εἰς ἀμπέλων ἑλικᾶς καὶ φύλλα καὶ δένδρων ἰδέας σχηματιζόμενας, καὶ ταύτας χρυσοῦ περιφαντίσας, τοσοῦτον εὐπρεπὲς παρέσχεν ὡς ἐξίστασθαι τοὺς πρὸς θεωρίαν ὁρῶντας.

κα'. Τῷ δὲ βασιλεῖ Ῥωμαῶν τῷ υἱῷ αὐτοῦ παλάτια κατασκεύασεν πλείονα τῶν παλαιῶν βασιλείων, οἴκους ἐκ βάθρων ἐγεῖρας· ὤντινων δόμων τὸ πολυσχημάτιστον καὶ εἰς πολλὰ τὸν νοῦν καὶ τὴν διάνοιαν ἐκπλήττον καὶ διαμερίζον θαῦμα τοῖς βλέπουσιν ἐντίθηται. Τὸν δὲ Τετρακόκκον τοῦ ἀποστόλου Παύλου εἰκονίσματα διάφορα ἐξετύπωνεν, καὶ τὴν παλαιὰν καλλονὴν ἀποθεδνηκίαια νέαν δὲ ἐγκαινίσασθαι, πολλὰ ἐναυτῆ ἀπὸ χρυσοῦ σχήματα καὶ εἰκονίσματα ἐξέθετο.

κβ'. Τὴν δὲ τῆς ζωγραφίας τέχνην τοσοῦτον ἀκριβὲς ὁ ἀνὴρ ἠπίστατο ὡς οὐκ οἶμαι τῶν πρὸ αὐτοῦ ἢ τῶν μετ' αὐτόν. Πολλοὺς γὰρ τῶν περὶ αὐτῆς πονούτων ἐπηνώρθει, καὶ διδάσκαλος ἀριστος ἀνεφαίνετο, καὶ οὐκ ἐφαίνετο μόνον, ἀλλὰ παρὰ πᾶσιν θαυμάζετο, καὶ θάμβος μέγα[ς] τοῖς ὄρωσιν, ὧν μὲ μεμάθηκεν, ἐχρημάτιζεν. [P. 261] Τῶν δὲ τεχνιτῶν ἐπιδιορθώσεις τοῦ Πορφυρογεννήτου τίς ἐξέλιπε; Λιθοξόους καὶ τέκτονας καὶ χρυσοστόχτας καὶ ἀργυροκόπους καὶ σιδηροκόπους ἐπανώρθου, καὶ πάντα ἐν πᾶσιν ἀριστος ὁ ἀναξ ἀνεφαίνετο.

κγ'. Τὰς δὲ ἀργυρᾶς πύλας τοῦ Χρυσοστρικλίνου ὁ φιλόκαλος Κωνσταντίνος ἐξείματο, καὶ τράπεζαν ἀργυρᾶν ἣ ἐξείνω φιλοπονία πρὸς ὑποδοχὴν τῶν βασιτευμένων καὶ καλλωπισμὸν τοῦ ἀριστητηρίου κατασκεύασεν, πολυχρόις ὕλαις καὶ πλαστῇ καὶ αὐτοφωεῖ χροίῳ καλλύνας, πλείονα τῆς ἐκ τῆς τῶν βρωμάτων γλυκύτητος τοῖς κεκλημένους τὴν τέρψιν παρέχουσαν.

κδ'. Καὶ πορφυρᾶν φυλακὴν ἐμπροσθεν τοῦ κοιτιῶνος αὐτοῦ ἐδείματο, δοχεῖον τῶν ὕδατων δημιουργήσας, ἣν στύλοις μαρμαρέοις περιεκύκλωσεν λειψήτους αὐτῆς ἰσχυραζούσης. Τί οὖν ἡ μεγαλόφρων

φυγή; Ἄετόν ἐξ ἀργύρου τῆ τοῦ ὕδατος ἐπίστειται
αὐλῶ, οὐκ ὀρθὸν βλέποντα, ἀλλ' ἀπεστραμμένον
καταπλάγιον, ὑψαυγενοῦντα καὶ οὐσαυδομένου ὡς
ἀπὸ τινος θήρας, θριν δὲ τοῖς ποσὶ περιειληθέντα
καὶ πνίγοντα. Καὶ μουσοστικῶν εἰκόνων ἐντέχνων
τῶν ἐκ χρωμάτων ὑλῶν καὶ μορφῶν τὸ διάφορον ἐν
ταῖς προπυλαίοις τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος ἐδείματο.

κβ'. Ἀλλ' οὐδὲ ναυπηγίας ἀπειρος ἦν ὁ αὐτοκρά-
τωρ· διωρίζετο γὰρ πολεμικῶν νεῶν κατασκευὴν,
καὶ οἷς ξύλοις ἀρμόζειν καὶ κλείσεις αὐτῶν καὶ ἀρ-
μονίας, καὶ ὕπως πρὸς ἄλληλα ἔχουσι.

κγ'. Περὶ δὲ τῶν παλατιῶν τῶν Ἡρία ἀναλογίζο-
μαι τῆ διανοίᾳ ὁποῖος ὁ Πorphυρογέννητος ἐδείματο
ἴδεσι καὶ τερπνοῖς, πρότερον οὖσαν τοῖς Χαλκηδε-
νοῖς εἰ; ταφῆν. Νῦν δὲ τέτρασιν ἀψῖσιν ἐπιθεθη-
κυῖα, καὶ τὰς τούτων γωνίας ἐτέρας βασιλικῆς οἰκίας
ἀποτελοῦσα, ταῖς τῶν θερινῶν ἀνέμων καὶ πνευμά-
των περικυκλουμένων πνοιαῖς, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν εἰς
πόσῃν θυμηδῖαν καὶ χαρὰν ἐμβάλλει τὴν ἐκείσε
ἀναπαυόμενον.

κδ'. Τί ἂν εἴποι τις περὶ τῶν ἐν ἐτέρῳ τόπῳ τῆς
τῶν βασιλῶν οἰκοδομῆς; Καὶ ταῦτα γὰρ τῆς Ἡρίας
τοῦ σχήματος καὶ τῆς φιλοκαλίας τῷ ὑπερβάλλοντι
καὶ ἀποστῆλοντι καὶ τῆς ἐκ τοῦ ἐδάφους τέρψεως
ἀναδιδόμενης εὐωδίᾳ, διὰ τὸ ἐπανορθοῦν αὐτῶν
κάλως, καὶ κατὰ πολὺ διαφέροντα καὶ ὑπερκεῖμε-
νον, οἷος ὁ τῶν Ἀποστόλων πλησίον νεουργηθεῖς
ναὸς, καλῶς μὲν ἰδεῖν, ὠραῖος δὲ θαυμάσαι. [P. 282] Εἰ
γὰρ καὶ τοῦ μεγέθους τῆς παλαιότητος ἀποδεί, ἀλλὰ
γε τῆς ἐνθου φαίδρότητος; πῶρῳ καθέστηκε. Τί δὲ ὁ
πιστὸς βασιλεὺς; Πατρικίον τὸν Βελωνῶν Θεόδωρον
ὡς συνεργόν τοῦ λαμπροῦ καὶ κατηγιασμένου ναοῦ
ἐποίησεν.

κε'. Τῶν δὲ ἱερῶν καὶ πέπλων ὧν παρεῖχεν εἰς τὸ
κοινὸν Παστήριον τὸ μέγα καὶ πανθαύμαστον τίς
ἐξεῖποι; Ὅσαίς ἀφίκετο, οὐκ ἔδοξεν ἐναντίον Θεοῦ
ὑφθῆναι κενός, ἀλλ' ἀναθήμασι μεγάλοις καὶ χρυσο-
τεύκτοις καὶ μαργαρίταις καὶ λίθοις καὶ ὀράσμασιν
ἐδειξοῦτο καὶ ἀντημεῖβτο· ἃ καὶ τὰ τῶν ἁγίων Ἄγια
κατακοσμοῦσι καὶ καταγλαίζουσι καὶ τῷ προσενη-
χότι Κωνσταντίνῳ κηρύττεται.

ac stragula etiam Sancta sanctorum magnifice
Constantinum, qua magnificentia ea obtulit, prædicant.

κθ'. Τοῦ δὲ πατρικοῦ Βασιλείου Ἐξημιλῆτου καὶ
στρατηγοῦ τῶν Κιθυραιωτῶν ταξιάρχου χρῆ διηγῆ-
σασθαι. Οὗτος ὁ πατρικιος Βασιλεὺς στρατηγὸς ὢν
τῶν Κιθυραιωτῶν, νέος τῷ σώματι, πολὺς τῆ φρο-
νήσει καὶ μεῖζω τῆς ἡλικίας τὴν πολυπειρίαν ἐν-
δεικνύμενος, πολεμικῶν καρabiῶν ἀπὸ Τρῶσὺ
ἐξωρμημένων καὶ Ἀγαρηνῶν ἐν αὐτοῖς ὄντων περι-
φανῶν, ἐπειδὴ αὐτοῦς ὁ στρατηγὸς ὄρα πρὸς τὰς
Ῥωμαϊκῆς χώρας προσβάλλοντας, λογιζομένους ὡς
νοσητὰν περιλαβεῖν αὐτὰς, ὁ στρατηγὸς τὰς οὕτως

A magnificus animus? Aquilam argento conflata
aque fistulæ imponit, non recta aspicientem, sed
averso vultu oblique erecto collo, ac velut capta
præda ferocientem pedibusque serpentem intor-
quentem ac suffocantem. Sed et musivo opere,
arte factarum imaginum comportatis materiis et
coloribus, varium conspectum pro imperialis cubi-
culi vestibulo idem construxit.

25. At neque navium fabricæ imperator radi-
erat. Designabat enim quo pacto bellicæ naves es-
sent construendæ, quibus ex lignis earum tum
claustra componenda tum commissuræ, ac quam
illa inter se proportionem rationemque habeant.

26. Ad Eriæ palatia quod spectat, mente cogito
quam ad delicias jucundoque aspectu a Constantino
in Porphyra nato exstructa ac fabricata. Prius in
sepulcrum Chalceolonis civibus cedebat Eriæ; nunc
vero quadruplici nixa apside, harum angulos novas
domos regias constituens, dici non potest æstivo-
rum ventorum circumquaque flantium benigniori-
bus 452 auris quanta jucunditate ac voluptate
quietem ibi captantium ac reficientium animos
afficiat.

27. Quidnam quis dicat de regiarum ædium alio
loco structura? Nam hæ quoque Eriam figuræ
cultusque et structuræ excellentia atque nitore,
nec non se ab imo solo diffundentis jucunditatis
fragrantia, efflorente in eis decore, longe etiam
superant præcelluntque; ejusmodi Apostolorum
haud procul novæ fabricæ templum, pulchrum sane
aspectu, ac quod admiratione pro eo quo præstat
decore merito habeatur. Quanquam enim molis
granditate a veteri æde deficiat, interioris tamen
ambitus splendore atque ornata longe præcellit.
Quid vero fidelis imperator? Theodororum Heloniam,
quod præelegantis ac præmagnifici templi structuræ
illi adiutor exstiterat, patricii dignitate ornavit.

28. Sacras vestes et stragula, quanta in commu-
nis propitiatorum (magni illius prorsusque mirabilis)
ornatum et cultum contulit, quis enarrare possit?
Quotiescunque enim eo pedem inferret, haud
committendum putabat ut coram Deo vacuus appa-
reret, sed ut magnis donariis vestibusque auro,
margaritis reliquisque lapillis contextis Numen
D demereri eique vicem reddere studeret. Vestes hæ
ornant eximiumque loco decorem conciliant, ac

29. Basilii Hexamelitæ patricii ac Cihyραοτατων
ducis expeditio narranda est. Basilii hic patricius
Cihyραοτατων dux cum esset, vir 453 ætate ju-
venis, at sensu canus majoremque quam pro an-
norum ratione experientiam prodens, armatam
classem Tarso profectam inque ea illustrem plan-
Agarenorum militantem manum Romanis littoribus
orisque applicantem videns, quasi Romanæ ditionis
haud secus ac nidi potituros se illi arbitrarentur,
subiectas ipsi naves tantæ hostium classi opponit.

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ leg. ἐπανορθοῦν. Comickf.

A. quamvis paucae erant nec tanto illi pares cuneo, pro davis tamen magnitudine animi ac proposito, robustiores quam pro ea hostium classe, audacique prudentiae juncta multis bello sociis fortiores, ambae concurrunt acies pugnaque conseritur; ac per eam ingenti utrinque sublato ululatu, collidentur hinc inde naves; donec dux ipse Basilius in medium infidelium impetu irrumpens in praetoriam invasit; quo facto, ac cum ignis Graecus totam circum hostium classem incesset, illi mox partim victi caesique sunt, partim sub jugum missi, ipsi cum primis duces atque proceres caetique vivi capti. Hos Basilius ad felicem ac fortunatum Constantinum imperatorem in urbem misit; qui et triumphi specie eos in circo traduxit.

των καὶ καίτων ζωγραθέντων. Καὶ τούτους ἐπὶ τῆς ἀπέστειλεν καὶ ἐν τῷ ἱππικῷ ἐθροιάμυσεν.

30. Constantinus porro imperator, militari manu adversus Longobardos ac Neapolitanos expedita, ducem illi Marianum patricium praefecit; quod scilicet Hesperiae partes versae in tumultum essent ac Romani 454 jugi vincula perrupissent. Etenim in rebellionem proruperant quotquot Longobardiam ac Calabriam sedes nacti erant, inde rebellandi orta fiducia, quod ab augusta procul urbe dissiti erant. Idcirco cum novis assidue rebus studerent aliique alias deficerent, eo contumaciae evaserant ut et cum Agarenis foedus percuterent, urbesque et arces et oppida ferro ignique vastarent. Quin et Neapolitani a Christi delapsi servitute, quae servorum sunt opera facturos se polliciti, in apertam versi defectionem erant. Ne ergo plebs in seditionem acta atque rebellis majorem in modum arrogantia insolensceret, tanquam gentium potita quae Romanae ditionis essent, haud serenus Porphyrogenetus, ex Thracia ad Macedonia conductis copiis illorum ultor accedit, armataque classe cum igne Graeco horum temeritatem ac insaniam comprimit. Terra namque marique Marianus patricius Argyrus cum Romano exercitu Neapolim adortus, quae quidem ad terram posita erant, cuncta igni succendit; quotquot autem exitus erant versus mare, occlesit. Hinc adeo undique obsepti oppidani, fameque et captivitate pressi atque humili sensu effecti, supplicationis ergo ad Constantinum imperatorem mittentes, qualem prius Romanis fascibus subjectionem fecerunt. Id ipsum et Longobardi ac Calabri praestiterunt. Quamobrem etiam barbari Siculi pacis foedera inierunt.

31. Sed et bellum Africanum mirari subit. Mox conserta acie, et 455 ubi ad manus ventum esset, concurrente utrinque classe, exorto vento valido, qui quidem nobis quasi socius ac belli adiutor faret, hostibus vero obsisteret eisque compugnaret, victi barbari sunt ac cum navibus et armis omnique apparatu maris profundo mersi. Ac vero illis praefectus ameras pacis foedera cum im-

Α αὐτῷ⁹⁹ νῆας ἀντιπαρατάξάμενος, καὶ ταύτας ὀλιγοστάς ὄβσας καὶ πρὸς τοσοῦτον οὐκ ἀρκούσας τὸ πλῆθος· ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν γνώμην καὶ τὴν προαίρεσιν εἶχεν τοῦ πλῆθους τῶν πολεμικῶν καρabiων κραταιοτέραν καὶ τὴν μετὰ φρονήσειω; τέλμην πολλῶν συμμάχων ἰσχυροτέραν, συγγίνονται ἄμφοι, καὶ συμβολῆ τῶν καρabiων ἀνεφαίνετο, καὶ παρ' ἀλλήλων πόλεμος ἀνεκρούετο, καὶ βίαιός τις ἀλαλαγμὸς καὶ ὠδισμὸς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν καρabiων ἐκρούετο, ἕως αὐτὸς ὁ στρατηγὸς Βασίλειος μέσον τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ γενόμενος, ἔνδον εἰσπρῆξας, οὐ γεγόνετος; καὶ πυρὸς ἐνύγρου πάντοθεν τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ περικυκλώσαντος αὐτίκα ἤττωντο καὶ κατασφάτοντο καὶ ὄσμιοι εἰς δουλείαν συνελαμβάνοντο, αὐτῶν πρὸ πάντων τῶν ἡγεμόνων καὶ ἀρχόντων πόλειω; πρὸς τὸν εὐτυχῆ βασιλέα Κωνσταντίνον ἐξ-

λ'. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος στρατιωτικῆς δυνάμει κατὰ τῶν Λογγιβάρων καὶ Νεαπολιτῶν ὀρίσας, καὶ ἀρχηγὸν αὐτῶν τὸν πατρικίον Μαρριανὸν ἀποστείλας, [P. 285] διὰ τὸ στασιάσαι τὰ Ἑσπερία καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ζεῦγλης τοὺς θεσμούς; διαρῆξαι. Καὶ γὰρ κατεθραυσμένησαν ὄσοι τὴν Λογγοβαρδιαν ἐκλήρωσαντο χώραν εἰς κατοικίαν, καὶ ὄσοι τὴν Καλαθρίαν, τοῦτο θαρρῶντες διὰ τὸ πόρρω καὶ μακρὴν εἶναι τῆς βασιλίδος. Διὰ τοῦτο συνεχῶς τὰς ἀποστασίας ποιοῦμενοι εἰς τοσοῦτον ἀνυποταξίας ἔφθασαν ὡς καὶ πρὸς τοὺς Ἄγαρηνοὺς πᾶντα δίδουαι καὶ τὰς πόλεις; καὶ κάστρα καὶ κώμας τὰς πλησιάζουσας μαχαίρῃ καὶ ξίφει ἀνελεῖν. Ἀλλὰ καὶ οἱ Νεαπολιταὶ τῆς ὑποταγῆς τοῦ Χριστοῦ ἀπορῶντες⁹⁷ τὰ δοῦλα πράττειν ὠμολόγησαν, πρὸς φανερὴν ἀποστασίαν τραπέντες. Ἴν' οὖν μήτε τὰ στασιάσαν πλῆθος ἐπιπεσονάσωσι τὸ ἀλαζονικὸν ὡς τὰ ὑπῆρα Ῥωμαίων ἔθνη δουλωσάμενοι, οὐκ ἐνεγκίω; ὁ Πορφυρογέννητος; στρατεύμασι θρακικοῖς καὶ Μακεδονικοῖς τοῦτους ἀμύνεται, καὶ ναυσὶ πολεμικαῖς μετὰ ὑγροῦ πυρὸς τὴν τοῦτων ἀναστῆλκει αὐθάδειαν καὶ μωρίαν· καὶ ἀπὸ γῆς καὶ θαλάσσης τὴν Νεάπολιν ὁ πατρικίος Μαρριανὸς ὁ Ἄργυρος ἐπιπεσῶν μετὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ, ὄσα μὲν πρὸς τὴν γῆν πάντα κατέκαυσαν, ὄσας δὲ ἐκβολὰς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἤσφαλίσαντο, καὶ πάντοθεν αὐτοὺς περικυκλώσαντες, τῷ λιμῷ καὶ τῇ αἰχμαλωσίῃ πιεζόμενοι; καὶ ταπεινούμενοι, πρὸς δεήσεις καὶ ἱκεσίας τῷ ἀνακτὶ Κωνσταντίνῳ ἀνέπεμπον, ὑποδουλούμενοι; ὡς ἐξ ἀρχῆς. Τοῦτο καὶ οἱ Λογγιβαροὶ καὶ οἱ Καλαθροὶ ἐποιούνο; διὰ καὶ οἱ βάρβαροι τῆς Σικελίας σύμφωνα εἰρηνικὰ ἐπέτελου;ν.

λα'. Καὶ δεῖ θαυμάσαι καὶ τὸν πρὸς τῶν Ἀφρικῶν πόλεμον, αὐτίκα συνεπλέκοντο καὶ συνεβῆγγοντο, καὶ τῶν νεῶν πρὸς ἀλλήλων συμπλοκὴν· καὶ ὅθι ἀνέμου βιαίου πνεύσαντος, ἤμην μὲν συμμαχοῦντος καὶ βοηθοῦντος, τοῖς δὲ βαρβάρους; πολεμοῦντος καὶ ἀνθισταμένου, τὴν ἤσταν εἶχον ἀκόλουθον, σὺν ταῖς αὐτῶν ὀπλοῖς; καὶ ταῖς ναυσὶ τῷ βυθῷ παραδομένων. Καὶ δὴ ὁ ἀμῆρδς αὐτῶν σπονδὰς εἰρηνικὰς τῷ

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ fort. ὄπ' αὐτόν. Combef. ⁹⁷ προστρέφεις P, ἀπορῶντες; μαρξου.

βσιλεῖ ἐξελιπάει. Καὶ οὐ μόνον οὗτοι τὴν δούλωσιν ἄπερ
πρὸς τὸν βασιλέα ὠμολόγησαν, ἀλλὰ καὶ οἱ τὰς
Ἰαλλίας οἰκοῦντες πανοικί βάρβαροι παρεῖχον πρὸς
τὸν Πορφυρογέννητον ἀνακτα τὴν εὐγνωμοσύνην,
καὶ δώροις μεγαλοπρεπέσι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα
μετὰ ἑβίδας αὐτῶν ἰσταλλον· καὶ πάντας εἰς ὑπο-
ταγήν ἢ τύχην τοῦ Πορφυρογέννητου εἰς δουλείαν καὶ
ζυγὸν ἤγαγον.

[P. 284] ββ. Ὁ δὲ ἀμνησθεὶς Αἰγύπτου τὴν μεγάλην
νίκην τῶν Ῥωμαίων ἀκηκῶς καὶ τὴν πολεμικὴν
ναυμαχίαν καὶ ἦσαν τῶν ἀρητηῶν τοῦ Χριστοῦ,
γράμμασι καὶ ὑποσχέσασθαι εἰς ἐνότητά. Ὁ δὲ τῆς
Περσίας ἀμνησθεὶς, ἐπειθεὶ διαφόροις τοῖς Ῥωμαῖκοῖς
ἐνέτυχεν στρατεύμασι καὶ προσβολαῖς καὶ πολέμοις
διαφόροις ἤτηθη, ἀγάπης δεσμῶ καταλλάσσεται
πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ἑβίδας πρὸς
αὐτὸν ἐπέμπει· οἷσινε πρὸς τὴν κατάξηρον⁹⁹ γῆν
ἐπεινήν ἀφικόμενοι, τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ τὸν τάφον
προσκυνησάντες καὶ κατασπασάμενοι, καὶ τὰς βασι-
λικὰς κατασταλαῖσας λαμπάδας ὑπανέψαντες, καὶ
ἐμπορευσάμενοι λίθων τιμίων καὶ μαργαριτῶν. Εἰς
τοσοῦτον γὰρ μετὰ τῶν ἄλλων μεγάλων κατορθωμά-
των ὁ αὐτοκράτωρ κεχάριστο, ὡς ἄλλα ἐξ ἄλλων
συλλέγων καὶ συναθροίζων καὶ πρὸς τὸ δέξιέραςτον
μεταφέρων.

γγ. Ἐπὶ οὖν καὶ περὶ τοῦ Χρυσοτριχλίνου διηγή-
σασθαι· ὁ μηχανικώτατος ἀναξ πολυανθῆ τινα καὶ
εὐδερμον βοδωνιαν εἶναι, τῶν πολυχρῶν [ἀνθέων] καὶ
λεπτατάτων διαφόρων ψηφιδῶν ἀνθέων ἀρτιφυῶν
χρῶδς μιμουμένων· οἱ μέσοι τῶν ἐλιχοειδῶν συμ-
πλοκῶν περικλειόμενοι καὶ τῇ συνδέσει διαμορφού-
μενοι τὸ ἀσύγκριτον ἀποφέρονται. Ἀργύριον τοῦτο
ἐπιφάνησε, καὶ δίκην ἀντυγος τοῦτο περιλαβὼν τοῖς
ἔρωσιν ἀκρίεστον ἐπιχορηγεῖ τὴν τέρψιν.

δδ. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τοὺς πόλεις ἠγάπησεν ὡς
οἰκία αὐτοῦ ἔχοντα, καὶ πλῆρον, καὶ αὐτοὺς περὶ
πολλοῦ ἐποιεῖτο. Καὶ τοὺς ἐξ εὐγενοῦς φύντας ἐκλο-
γὴν ἐποιεῖτο. Καὶ τοὺς μὲν δέξιμάτων καταλαμ-
πρύνει τιμαῖς, τοὺς δὲ μεγαλοπρεπέσι φιλοτιμείται
δώρεσι, καὶ σουνεσίους καὶ ἀμοδιαίτους ποιεῖται, καὶ
τὸ φίλτρον μᾶλλον ἐπηύξει τῆς ἐκείνου εὐνοίας, καὶ
ἀντὶ πολλῶν σωματοφυλάκων καὶ φρουρῶν καὶ σω-
τήρων τοῦτους μᾶλλον προέκρινεν ὡς πιστοῦς καὶ
φιλοδεσπότας, καὶ τῆς οἰκείας σωτηρίας προκρίνειν
τὸν ἀνακτα.

λε. Τὴν δὲ δεξιῶσιν τοῦ βρουμαλίου τοῦ Πορφυ-
ρογέννητου δεῖ ἐξεῖπειν. Ἔθος γὰρ τοῖς πάλαι βα-
σιλεῦσι τελοῦμενον, καὶ ὁ Πορφυρογέννητος εἰς ἔρ-
γον τοῦτο ἐξήνεγκεν. Τὴν γὰρ ἡμέραν ἐν ἣ τὸ τῆς
κλήσεως αὐτοῦ στοιχεῖον κάππα ἀποκεκλήρωται
λαμπροτάτην ἰορτάζων πανήγυριν, πολυάνθρωπον
ταύτην δεικνύει. [P. 285] Καὶ ταῖς γὰρ πολυτελείαι
καὶ πολυπότοις ἐκείναις τραπέζαις τὴν σύγκλητον

peratore posebat. Neque hi solum subjectionem
imperatori profltebantur, sed et Galliam inculentes
eum omni familia, barbari, benevolos se erga im-
peratorem in Porphyra natum exhibebant, donisque
magnificis ambitiosi ad imperatorem legatos cum
obsidibus mittebant; cunctosque Porphyrogenneti
fortuna ad servitutem præstandam jugumque sub-
eundum cogebat.

32. Ægypti autem ameras audita Romanorum
ingenti victoris ac navali pugna inq̄liumque
strage, amicaram statim litterarum officio pugnantī
ardore cohibito sædus pollicetur. Persidis autem
ameras, qui varie in Romanas acies incurrens di-
versis congressibus atque præliis victus fuerat ac
profligatus, instaurato charitatis vinculo imperatori
conciliatur. Ad quem etiam imperator obsides
mittit; qui cum ad Cyri terram illam venissent,
apostoli Thomæ sepulcrum venerati sunt ac ex-
osculati, missasque ab imperatore regia munificen-
tia lampadas ad illud accenderunt, pretiosorumque
lapidum ac margaritarum mercatura facta 456 re-
dierunt. Tanta enim cum aliis magnis dotibus ac
virtutibus imperator gratia pollebat, ut semper alia
ex aliis colligeret et accervaret, inque augustiorem
ipse cultum amore digna et admiratione trans-
ferret.

33. Igitur operæ pretium est ut et de triclinio
Aureo disseramus. Hoc nempe industriosissimus
princeps multis floribus varium suaveque olens
rosetum reddidit, cum varii coloris flores subtilis-
simique operis tessellatum opus recens enatorum
florum colores totos refunderet. Hi porro medii
inter sinuosos plexus conclusi, ipsaque composi-
tione efformati, incomparabilem præferunt venu-
statem. Triclinium argenteo coronavit, inque orbis
catholique morem illo circumducto ambiens insa-
tiabiles ex aspectu delicias videntibus facit.

34. Cives imperator ut ipsa sua charissima pi-
gnora iisque amplius diligebat, longeque eos pluris
faciebat. Ex illis eorum qui ingenui essent atque
nobiles delectum habebat; atque alios quidem di-
gnitatum titulis ornabat, alios magnifice donabat
sibi que contubernales ac domesticos allegebat,
D tantæque illius benevolentie lenocinio majorem
illis amoris sui flammam excitabat; quos adeo in-
genti satellitum custodumque ac servatorum agmii
præhæbebat, velut scilicet fideles herique ac domini
amantes, quique suæ ipsorum saluti imperatoris
incolumitatem præferrent.

35. Brumalii autem Porphyrogenneti convivium
atque epulas operæ pretium ut exponamus. Quod
enim veterum jam imperatorum moribus 457 re-
ceptum erat, etiam Porphyrogennetus opere im-
plevit. Diem enim cui nominis ejus initium li-
tera K addicta est, celeberrimæ festivitatis sibi
loco ducens, ingenti celebrandam conventu indice-
bat. Lautissimis enim largissimisque dapibus so-

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ lego κατὰ Κύρον. Combef.

natam omnem excipiens, beneficentiæ majoris munerebus festivitatis lætitiâ ac splendorem multis partibus cumulabat, sericarum vestium ac prætextarum abunde largitione, vi magnæ pecuniæ et innumerabilis, purpurissarumque vestium ac trabearum, Indicarum arborum, quas nemo audierat unquam aut viderat, fragrantia recreans.

36. Musicam norunt omnes divinum esse inventum exque hominis genio ac illi conducens. Quid igitur religiosus et magnificentissimus Constantinus? Hanc colebat, nec per eam divinum numen canticis celebrare cessabat. Inde læti conventus splendorem habebant martyrumque solemnia illustriora erant, sanctorum denique pastorum doctorumque memoriæ novo velut fulgore radiabant. Tantis enim vir gratis plenus erat, ut cantorum choros cogeret eisque duces adscisceret, ipse prior omnibus cum eis versans audiensque psallentes, atque inde gaudens animi que exhilarans.

37. Sic dilexit ut nemo alius ante eum fidelium, clarissimæ prosecutus memoria est atque coluit præclaram Chrysostomi indolem, verborum circumfusiōne laudans compositionem, circulatorumque et enthymematum uno ordine digestam seriem, quibus splendide ac magnifice pœnitentiæ exornavit præconem.

458 38. Romanum autem imperatorem Gium suum sic amavit atque dilexit ut hac eum parte nemo æquaverit. Præ omnibus vero hortabatur ut pie ac religiose Deum coleret; tumque doctrinam et mores docebat incessumque et risum et habitum, et, ut pro regia majestate in solio sedere ac stare eum deceret, informabat. Quamobrem etiam divinis apparitionibus dignus habitus Constantinus filio vaticinabatur ac quasi ex oraculo aiebat: *Hæc si servaveris, in longos annos imperii Romani sceptra moderaberis.*

59. Utorem Romano filio suo locavit nobilissima ortam prosapia, pulchram corpore, facie venustam, castam animo ac omni morum honestate præditam, Anastasiam nomine, Crateri filiam; cui et a Porphyrogenneto inditum Theophanōnis nomen, plane merito, velut scilicet ei que ex Deo ejusque munere (hoc ipsum sonante vocabulo) enitisset atque electa esset. Positus nuptialis thalamus peractaque celebritas in admirabili Justiniani Rhinotmeti triclinio. Hinc jucunditas gaudiique lux Porphyrogenneto circumfusa cum Helena Augusta, quod talem sicque ab avis nobilem puellam filio sponsam dare licuisset.

40. Porro cum Helena Augusta morbo conficeretur eoque gravi conflictaretur, benignissimus imperator nihil de suo in eam affectu amorisque vi remisit, sed quidquid illi in votis erat, lubens implebat. Rogabat namque Augusta ut in domo hospitali senibusque alendis ac confovendis in veteri Petrio (quod Helenæ nuncupatur) recens ab ipsa extracto 459 imperatoris munificentia suburbana constituerentur, hincque ejus authentica

ἅπασαν δεξιούμενος χορηγίαις εὐεργετικωτέραις τὸ παιδρὸν τῆς ἐρητῆς ἐπολλαπλασιαζεν, σερικῶν περιβολαίων ἐπιδίδων, ἀργυρίων πολλῶν καὶ ἀπαύρων, ἐσθημάτων ἀλουργῶν, ξύλων Ἰνδικῶν εὐωδίας, ἃ οὐ τις ἀτήκοον ἢ γεγονότα θετέεται.

λς'. Τὴν μουσικὴν οἶδεν πᾶς τις ὡς θεῖόν τι ἐστὶν εὐρημα καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει συντελοῦν. Τί οὖν ὁ εὐσεβὴς καὶ μεγαλοφρονέστατος ἄναξ; Ταύτης ἀντεποιεῖτο, καὶ δι' αὐτῆς ὑμένειν τὸ θεῖον οὐκ ἐληγεν. Ἐντεῦθεν πανηγύρεις φαῖδραι καταφαῖδρύνοντο, καὶ τῶν μαρτύρων ἑορταὶ καταλάμποντο, ποιμένων ἱερῶν καὶ διδασκάλων μνήμαι περιστρέποντο. Τοσοῦτον γὰρ ὁ ἀνὴρ ἔχαριτώθη ὡς χοροὺς ὑμνῶδῶν συγκροτεῖν καὶ ἀρχηγούς τούτοις ἐπινοεῖν, αὐτὸς πρὸ πάντων τούτοις συνῶν καὶ τῶν ψαλλομένων ἐπακροώμενος καὶ τὴν ψυχὴν ἠδυνόμενος καὶ χαϊρόμενος.

λζ'. Οὕτως ἠγάπησεν ὡς ἄλλος οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ πιστῶν, καὶ μνήμη λαμπροτάτῃ τετίμηκεν καὶ τὸ εὐφυὲς τοῦ Χρυσοστόμου, ἐπαινῶν τὴν συνθήκην τῶν λόγων καὶ περιβολῶν καὶ τὰ τῶν κύκλων σχοινοτενῆ, καὶ ἐνθυμημάτων, ἐν οἷς τὸν τῆς μετανοίας κήρυκα λαμπρῶς καὶ ἀγλαῶς ἐμεγάλυνεν.

λη'. Τὸν δὲ βασιλέα Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ οὕτως ἐφιλήσεν καὶ ἠγάπησεν ὡς ἄλλος οὐδεὶς, καὶ τοῦτον πρὸ πάντων παρήγει ἔχειν τὴν κατὰ θεὸν εὐσέβειαν, ἔπειτα καὶ λόγον καὶ ἦθος καὶ βᾶδισμα καὶ γέλωτα καὶ στολὴν καὶ καθέδραν καὶ στάσιν βασιλικὴν ἐξεπαίδευεν. Διὸ καὶ θεῶν ἐμφανειῶν ὁ Πορφυρογέννητος ἤξιούτο, καὶ πρὸς αὐτὸν προέφησεν· *Εἰ ταῦτα φυλάξης, μακρόβιος τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων ἔσῃ.*

λθ'. Καὶ γυναῖκα τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ τῷ υἱῷ αὐτοῦ δέδωκεν οὖσαν ἐξ εὐγενῶν προγόνων, καλὴν μὲν τῷ σώματι, ὠραῖαν δὲ τῇ ὄψει, κοσμὴν δὲ τῇ ψυχῇ, ὀνόματι Ἀναστασίαν, τὴν τοῦ Κρατεροῦ θυγατέρα· ἢ καὶ ὀνομασθεῖσα παρὰ τοῦ Πορφυρογεννήτου Θεοφανῶ [P. 286] κατ' ἀξίαν, ὡς ἐκ τοῦ θεοῦ φανεῖσαν καὶ ἐκλεχθεῖσαν. Καὶ νυμφικὴ παστάς ἐγνωρίζετο καὶ ἐτελείτο ἐν τῷ πανθαυμάστῳ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Πρινομήτου, καὶ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη τῷ Πορφυρογεννήτῳ περιελάμπετο ἅμα Ἑλένη τῇ Αὐγούστῃ, ὡς τοιαύτης ἀρχαίας κόρης τῷ αὐτοῦ μνηστεύσαι.

μ'. Ἡ δὲ Αὐγούστα Ἑλένη νόσω τρυχομένη, ὁ φιλάγαθος ἄναξ οὐκ ἐνέδωκεν τῇ πρὸς αὐτὴν διαθέσει καὶ στοργῇ, ἀλλὰ πάντα ἐν πᾶσι τὰ καταθύμια αὐτῆς ἐπλήρου. Καὶ γὰρ ἡ Αὐγούστα ἤξιου παρὰ τοῦ νεωστὶ παρ' αὐτῆς κατασκευασθέντος ξενώου καὶ γηροτροφείου εἰς τὸ παλαιὸν Πετρίν, τὸ λεγόμενον τὰ Ἑλένης, διορίσασθαι τὸν ἄνακτα προδόστεια καὶ χρυσοδοῦλλα καὶ ἐξόδους· ἅτινα μετὰ χαρᾶς ὁ Πορφυρογέννητος ἐξέπλήρου. Καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτὴν τῇ

ψ, η και τῷ σώματι ἡδονομένην καὶ χαίρομένην, ὡς ἀπέρου πόνου καὶ πλούτου ταύτην παρέχει. Ἐχαίρειν δὲ κλειστόν ὄρωσα Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτῆς βασιλέα καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς Ζωὴν καὶ Θεοδώραν καὶ Ἀγάθην συνούσας καὶ συνευφραίνεσθαι αὐτῇ καὶ τῷ βασιλεὶ Κωνσταντίνῳ. Καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐτίμα καὶ ἐφιλει, ἐν ἐξαιρέτῳ δὲ τῇ Ἀγάθῃ ὡς ἀκόπως λειτουργούσα τῷ βασιλεὶ εἰς τὰς ἀβύσσους αὐτοῦ, καὶ καταμηνύσθαι δι' αὐτῆς τὸν βασιλέα τῶν σεκρήτων καὶ τῶν ἀρχόντων τὰ διοικηματα ἦτις καὶ μεσίτις ἀνεφαίνετο, καὶ οὐκ ἀνεφαίνετο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐγνωρίζετο καὶ ἐγένετο.

uieretur, inserviret; ejusque imperator opera his qui a secretis erant ac magistratu præerant senatumque gerebant præstanda munera significaret. Videbaturque interpretis rationem habere; nec vilebatur solum, sed et exploratum erat, ejusque re ipsa munia partesque explebat.

μζ. Ὁ δὲ Πορφυρογέννητος διὰ τὸ τὸν μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν Βάρδαν τὸν λεγόμενον Φωκᾶν ἀδυνάτως ἔχειν καὶ εἰς γῆρας ἐλάσαι τοῦ δομεστικατοῦ ἀποκινεῖ, καὶ ἀνε' αὐτοῦ προβάλλεται δομέστικον Νικηφόρον πατρικίον καὶ στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν, τὸν φίλατον υἱὸν αὐτοῦ, ἄνδρα ἐν πολλοῖς καὶ διαφόροις πολέμοις εὐδοκίμησαντα καὶ ἀριστον ἀναφανέντα· καὶ τῇ ἡδυτάτῃ διαλαλαῖ καὶ θωπεῖ αὐτοῦ κοσμήσας τὰ στρατεύματα καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους Ἀγαρηνοὺς ἐχώρει, ὡς πάντα τὰ στρατεύματα θαρρῆζειν καὶ ὡς ἐν ἰδίῳ χώρῳ παροικίαν ποιήσασθαι· καὶ μήτε [P. 287] κρυπτομένων ἢ βίχχειούτων ἢ ὑποστρεφόντων, ὡς ἔθος ἦν αὐτοῖς· ἀλλὰ πάντες τομῶς ἐχώρουν πρὸς τοὺς πολεμίους ταῖς ἀσπίσι περιφραζάμενοι καὶ τοῖς δόρασι ἀμυνόμενοι καὶ κατὰ κράτος τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀφανίζοντες. Καὶ ἦν ἰδεῖν θάμβος καὶ ἐκπληξιν τοῖς ἑρώσι τὸν νικητὴν Νικηφόρον τὰς παρατάξεις καὶ δυνάμεις καὶ τὰ φούλκα τοῦ ἀθέου Χαμβαδῆ συγκόπτονα καὶ ἀποβραβίζοντα, καὶ τὴν τύχην τοῦ νικητοῦ ἀριστέως θαμβεῖσθαι καὶ μεγαλύνειν τοῖς ἑρώσι, ὡς τὰς πόλεις καὶ κώμας καὶ χώρας πυρὶ κατατεφρῶσαι καὶ αἰχμηλώτους ἀγειν καὶ ὑποσπόνδου; τῇ βασιλεῖς Ῥωμαίων προσφέρειν. Καὶ δὴ πρὸς τὸν πιστὸν Κωνσταντίνον ἀρικόμενος ἐπαίων καὶ τιμῶν παρ' αὐτοῦ ἔξιώθη, ὅλον ἐν ταῖς πάλαι χρόνοις οἱ Ῥωμαίων στρατηγοὶ ἀν' ἐκτῆσαντο.

μς. Ὁ δὲ ἀναξ Κωνσταντίνος μὲν τῶν πατρίων αὐτοῦ οἰκοδομημάτων συγχωρῆσαι· πεσεῖν, οὐδὲ τοῦτο τὸ μέγα λουτρὸν, τὸ παρὰ Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ παρσκευασθὲν εἰς τὰ Μαρίνης εὐρύχωρόν τε καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς πολιτείας θαῦμα, τὸ πρότερον παρορθὸν ὡς ἀμελεῖα καὶ βραθυμίᾳ πρὸς πᾶσαν ἀμορφίαν καὶ ἀκοσμίαν ἐλάσαι καὶ μὲν ἄλλο αὐτὸ σκοπεῖσθαι ἢ θεμελίους. Οὗτος ὁ Κωνσταντίνος τοῖς πατρικαῖς ἔργοις ὡς οἰκείοις ἐπιγαννύμενος καὶ τερπόμενος ἀνακαινισμὸν ἐν αὐτῷ ἐπιδίδωσιν, αὐτοῖς ἀποκαθιστῶν, οὐ μόνον εἰς τὸν πρότερον κόσμον ἀναφῆρων, ἀλλὰ κλιόν κρεῖττονα θεμιουργίας, πίν-

A expedirentur diplomata ac reditus assignarentur, quæ omnia Porphyrogennetus gaudens lætusque implevit. Vidisses eam animo et corpore gaudere atque lætari, ea scilicet ratione quod imperator immenso ipsam amore prosequeretur profusisque largitionibus ipsi obsequeretur. Faciebat ad gaudii cumulum, quod Romanum filium suum imperialibus infulis videbat sublimatum; quod item filias Zoen et Theodoram et Agatham æcum versantes unaque cum ipsa ac Constantino patre lætantes cernebat. Nam et ipse eas colebat ac diligebat, præcipue vero Agatham observabat, quod indefessa sollicitudine sedulaque patri, cum ægra valetudine qui a secretis erant ac magistratu præerant senatumque gerebant præstanda munera significaret. Videbaturque interpretis rationem habere; nec vilebatur solum, sed et exploratum erat, ejusque re ipsa munia partesque explebat.

B 41. Quod autem magister ac scholarum domesticus Bardas Phocas viribus destituebatur, jamque effeta erat ætate ac gravi senectute, eum Porphyrogennetus officio movens ejus loco domesticum præcicit Nicephorum patricium ac ducem Asiaticorum ejusdem filium charissimum, virum scilicet multis diversisque præliis re præclare gesta spectabilem belloque fortissimum habitum. Is suavi blandoque alloquio ordines componens adversus hostes Agarenos signa movebat, ea felicitate ut nihil non auderent, ac velut in patrio solo in hostium agris stativa habere non 460 abnuerent, ac neque latitarent aut haccharentur vel (ut ante sueverant) pedem referrent, aut deserta militia ad propria redirent, sed omnes vivo impetu scutis muniti hastisque pugnantes in hostes irruerent ac Agarenos penitus profligarent. Eratque videre rem stupendam omnique majorem admiratione, Nicephorum victorem acies et turmas cuneosque impii Chambadæ concidere atque fundere, præclarique victoris ac pugilis fortunam cunctos suspicere ac magnifice offerre, quippe cum urbes oppidaque et vicus et arces subjectis flammis combureret, captivosque duceret, ac fœderatos Romano imperio offerret. Porro ad fideliem Constantinum reversus ab expeditione eandem laudes honoresque ab eo consecutus est, quibus priscis temporibus veteris Romæ imperatores prætoresque triumphi ritu donabantur.

D 42. Operam dedit imperator Constantinus ne ullum paternorum ædificiorum ruinam faceret. In his magnum ipsum balneum, quod Leo ejus pater in Marinæ ædibus vastissimum sane rei que Romanæ miraculum struxerat, cum prius neglectum fuisset, eoque neglectu sartumque tectum servandi incuria ornatum omnem ac quidquid decoris erat amisisset, prorsusque deformatum esset, nec in eo præter rudera ac fundamenta quidquam aliud exstaret, Constantinus hic, qui paternis æque ac suis operibus gloriaretur ac delectaretur, instaurandum constituit, ita rursus reparans ut non modo priorem

VARIAE LECTIONES.

μζ μόνον] μὲν P. ' συγχωρῆσας? ' αὐτοῦ?

ornatum referret, sed et structura: **461** magnificientia vinceret, undique illi ornati quæsito pristinaque lavantibus reddita voluptate. Quæ res tum extraneis admirationem facit, tum civibus ac inquilinis stuporem injicit.

43. Constantinus porro imperator Theodorum patricium Belonam nuncupatum præfectum urbisque parentem præficit, virum scilicet idoneum et eruditum, jurisque peritia ac nobili indole ingenioque egregie præditum, quique rei civilis cura, recta ordinis constitutione jurisque dicundi æquitate judicio contententibus spontaneam escam ministraret.

44. Basilium vero patricium sacri cubiculi præfectum (accubitorem vocant) Porphyrogenetus adversus impium Chambadam cum exercitu militumque valida manu atque armorum ingenti apparatu mittit. Ac sane divinis munitus illius consiliis, regia Byzantioque profectus, ad infidelium Christianumque negantium fines applicat; ac primum quidem Samosatam expugnat, urbem olim a Syris extractam atque ad Euphratis ripam positam, præsidio firmam tutamque, populi multitudine confertam multisque divitiis locupletissimam. Adversum hanc belli incumbere moles, ipsumque barbarorum ducem. Porro barbari innata elati superbia certam sibi de Romanis pollicebantur victoriam, iisque infremebant. At ubi collatis signis pugna cominus conserta est, ne impetum quidem sustinere valentes in fugam versi, quo cuique liceret res suas in tuto ponere, eo certabant evadere. Hiuc victor Romanus miles mortuis spolia detrahere, **462** eos qui vivi capti essent sub jugum mittere, amplissimasque manubias direpta urbe parare. Ducta hæc omnia in urbem ac triumphali specie per Circum traducta.

45. Ad hæc imperator Leonem patricium Bardæ Phocæ filium magistrum, vice fratris sui Nicephori, Asiaticis legionibus ducem præficit, virum sane optimum ac strenuum adversusque Agarenos ac imperii hostes bellicosissimum. Eratque videre germanos Christianorum præsidio decertantes præliaque moventes, factaque in hostes impressione eorum stragem dantes et jugulantes atque cædentes, cum illi eorum impetum non ferrent.

46. Sub id tempus haud longe ab æde S. Thomæ sacra ingens formidolosumque excitatum incendium, ita nimirum ut quæ ad portam Ferream tendit porticus igne assumpta sit. Ac imperator, pro summa sua benignitate, ac quod cives ut charissima pignora sic diligebat illorumque rebus patere prospiciebat, cunctos consolatus est instauratis ædificiis, quas vorax flamma absumperat; tantaque illa humanitate delinuit cives imperatorum velut fere deum alterum ac beneficium parentem laudibus celebrabant, gratiasque agebant.

47. Turcis porro, expeditione adversus Romanos

Α τοθεν περικαλλύνων καὶ τὴν προτέραν ἀποδίδουσι τοῖς λουομένοις εὐπάθειαν. Τοῦτο καὶ ξένους εἰς θάμβος εἰσάγει καὶ τοὺς ἐνδίκους ὁ εκπλήττει.

μγ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος πατρικίον θεόδωρον τὸν Βελωνᾶν λεγόμενον ἐπαρχὸν καὶ πατέρα πόλεως προχειρίζεται, ἄνδρα ἱκανὸν καὶ λόγιον, πρὸς τοὺς νόμους πολυπειρίαν καὶ εὐφυλίαν ἔχοντα· καὶ πρὸς τὸ κοινῶν τροφήν ἀνθρώπων τοῖς δικαιοσύναις τῇ εὐκοσμίᾳ καὶ δικαιολογίᾳ αὐτοῦ παρεῖχε.

μδ'. Τὸν δὲ πατρικίον καὶ παρακοιμώμενον Βασίλειον ὁ Πορφυρογέννητος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ Χαμβαδά μετὰ ἐκστρατείας καὶ δυνάμεως λαοῦ καὶ πολλῆς ἐξοπλίσεως ἀποστέλλει. Καὶ ὅθι ταῖς ἐκείνου θεοπνεύστοις βουλαῖς καθοπλισθεῖς, [P. 288] τῆς βασιλικῆς οἰκίας καὶ τοῦ Βυζαντίου ἀπάρας, πρὸς τὰς τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ γίνεται χώρας, καὶ πρῶτα μὲν πάλιν πορθεῖ Σαμοσάτων, Σύροις πάλαι κατοικησμένην καὶ πρὸς τὴν ἔχθραν τοῦ Εὐφράτου περικλειμένην, δυσπρόσβητον οὖσαν καὶ πολυάνθρωπον καὶ πλούτη πολλῶ ἐπιβριθοῦσαν. Ταύτη τὰ τοῦ στρατοῦ ἐχώρει, καὶ κατ' αὐτῶν τῶν βαρβάρων ἡγεμονεύοντος· οἵτινες τῇ συντόρῳ ἀλαζονείᾳ ἐπαιρόμενοι ἀμαχί τὰ τῆς νίκης αὐτῶν ἐφρυάττοντο. Ἐπεὶ δὲ οἱ βάρβαροι τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατῷ συνεδέθησαν, καὶ μὴδὲ τὴν αὐτῶν ὁρμὴν φέροντες εἰς φυγὴν ἐτρέποντο, καὶ σώζειν ἑαυτὸν ἕκαστος ὅπως δύναίτο ἠγωνίζετο, τότε σκυλεύονται μὲν οἱ νεκροί, δεσμῶνται δὲ καὶ οἱ ζῶντες, καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συναγωγὴ· καὶ ἅπαντα τὸ κοινὸν θέατρον καὶ, ὁ θρίαμβος τοῦ ἱπποδρομίου ὑπεδέξατο.

με'. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν πατρικίον Λέοντα τὸν υἱὸν Βάρδα μάγιστρον τοῦ Φωκά στρατηγὸν εἰς Ἀνατολικούς ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Νικηφόρου προχειρίζεται, ἄνδρα ἀριστὸν καὶ πρὸς τοὺς Ἄγαρηνούς καὶ πολεμίους μαχημώτατον. Καὶ ἦν ἰδεῖν τοὺς αὐταδέλφους ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἀγωνιζομένους καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους χωροῦντας καὶ κατασφάττοντας, καὶ τὴν αὐτῶν ὁρμὴν μὴ φέροντας.

μς'. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβερὸς πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὥστε κατακαῆναι τὸν ἔμβολον τὸν ἀπερχόμενον πρὸς τὴν Σιδηρᾶν πόρταν. Ὁ δὲ αυτοκράτωρ τῇ πολλῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι, καὶ ὡς οἰκεία ἔγγονα ὁ τοὺς πολίτας φιλῶν καὶ κηδόμενος, πάντας παρεμυθήσατο εἰς ἀνοικοδομὴν τῶν πυρκαϊθέντων αὐτῶν οἰκημάτων· καὶ τὸν ἀνακτα οἱ πολῖται ὡς θεὸν δεύτερον καὶ εὐεργετὴν ἐφήθουν καὶ εὐχαρίστουν.

μζ'. Τῶν δὲ Τούρκων ἐκστρατείας ποιησάντων

VARIE LECTIONES.

ἢ ἐνδίκους: Combef. ὁ ἔχοντα?

κατὰ Ῥωμαίων, καὶ καταδραμόντων μέχρι τῆς πό-
λεως; τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πάσχα, καὶ ληϊσμένων
πῆσαν Θρακίαν ψυχὴν καὶ πραιδαν πολλήν, ὁ βασι-
λεὺς εὐθύς τὸν πατρίκιον καὶ δομῆτικον τῶν Ἐξκου-
ρίτων Πόθον τὴν Ἀργυρὴν μὲν τοῦ τάγματος ἀν-
τιοῦ καὶ τοῦ στρατηγοῦ βουκελαρίων καὶ τοῦ
Ἰβηρίου καὶ τοῦ Θρακίση, κατὰ πῶδας αὐτῶν περ-
σας, ἐξαπέστειλεν· [P. 289] οἱ τῇ εὐπροσδέκτω
πρὸς Θεὸν εὐχῇ τοῦ Πορφυρογεννήτου νυκτὸς ἐπιπρ-
σόντες, κατέπρην καὶ κατεπολέμησαν, λαθόντες
τὴν πραιδαν καὶ αἰχμαλωσίαν. Αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῆς
ἄγαν ἤττης; καὶ τροπῆς αἰσχυνθέντες εἰς τὴν ἰδίαν
γῆν ὑπέστρεψαν.

μη'. Ἄξιον γάρ ἐστιν ἐξεπεῖν καὶ τὸ φοβερὸν
ἐκ Θεοῦ φανερὸν σημεῖον καὶ προάγγελμα τῆς μετα-
στάσεως Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου. Φασὶν
γάρ εἰς τὴν γέννησιν τοῦ ἀνακτος ἀστέρα λαμπρὴν
σομήτην φανήσασθαι ἡμέρας τεσσαράκοντα, τὴν δὲ πάλιν
εἰς τὴν νόσον καὶ ἔξοδον αὐτοῦ ἀστέρα κατ' οὐρανὸν
δειχθῆναι, θαλερὴν δὲ καὶ ἀμαυρὴν φῶς ἔχοντα, καὶ
τοῦτον ἐπὶ ἰκανὰς ἡμέρας φαινόμενον, δεικνύοντα τῇ
κρείττονι δυνάμει; διδουμιουργημένον τὸν Πορφυρογέν-
νητον Κωνσταντίνον. Καὶ τοῦτο ἴσασιν πολλοὶ τῶν εὐ-
γνωμόνων καὶ τὸ θαῦμα τοῖς οὐκ εἰδῶσι παραπεμ-
ψαμένων, ἵνα καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ Πορφυρογεννή-
του συμπενθήσῃ τέλος.

μη'. Ἄλλ' εἰ καὶ τὰ πλείω τῶν βασιλικῶν πρα-
κτικῶν διαφεύγει τὸν νοῦν, ἐν δὲ τούτῳ τὸ τελευταῖον
τοῖς εἰρημένους προσθεῖ; τὸ τοῦ λόγου πέρας ἀφίξο-
μαι. Ἐτρέφετο πόδος καὶ ἐφεισι; τῷ ἀνακτι τῷ δρει
τοῦ Ὀλύμπου καταλαβεῖν καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ἁγίους
Πατέρας ἐπόψεσθαι καὶ τῶν τιμῶν αὐτῶν ἐπαπο-
λαύσαι εὐχῶν καὶ τῇ μεταστάσει τῶν τόπων καὶ τῇ
τῶν ἀέρων ἐκκράσει; τὸ ὑγιὲς αὐτῷ περιποιήσασθαι
ὑπεσμίχεται γάρ αὐτῷ νόσος κρυφία, δι' ἣν καὶ ἰα-
τρικαῖς ἐπιμελείαις ἐκδοτος εἰδείκνυτο, καὶ τῆς πρὸς
τὸν Ὀλύμπου ἐξελύσεως εἰδείτο τὸ μάλιστα. Τούτῳ
τῷ πόθῳ κάτοχος γεγονῶς αὐτίκα τοῦ δρομωρίου
ἐπέβαινε καὶ πρὸς χώρας τῶν Βιθυνῶν ἐπερτοῖτα
καὶ πρὸς Πρίστον, ἧτις Πραίνετος παρὰ τῶν ἔγχω-
ρῶν ἱππωνόμασται, ἐκ τινος πατρῶου Θεοῦ Βιθυνῶν
τὴν κλήσιν ἐπιτεθείσας. Ἐκεῖθεν πρὸς Νικαίαν ἐφ-
ίσταται, πόλιν ἀρχαιοπλουτον καὶ πολυάνδρον. Ἀπὸ
δὲ ταύτης εἰς φροντιστήριον μοναχῶν πρὸς τὰς ἐπο-
ρεῖας; κείμενον ἀφίκετο τοῦ ἐκεῖσε δοξαζομένου
μάρτυρος Ἀθηνογένους; καὶ διὰ κινάδρευς τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ γράμματα ὁ ἐκεῖσε καθηγουμένον
ὑπέδειξε τῷ ἀνακτι. Φασὶ γάρ οἱ Λέων ὁ εὐσεβῆς
βασιλεὺς ἐκεῖσε διερχόμενος, τὴν πορείαν ποιούμε-
νος πρὸς τὰς τοῦ Ὀλύμπου ἀκρωρείας αἰτήσεως;
χάριν τοῦ δοθῆναι αὐτῷ υἱὸν διάδοχον τῆς βασιλείας
αὐτοῦ, καὶ ὁ τηνικαῦτα ἠγρούμενος τῆς μονῆς Πέτρος
προέφησεν αὐτῷ υἱὸν γεννησάμενον διάδοχον τῆς βασι-
λείας αὐτοῦ; καὶ αὐτὸς μετὰ ἐξελθεῖν εἰς τὸν Ὀλύμ-
πον εἰς τὰ τέλη τοῦ βίου αὐτοῦ. [P. 290] Τὴν δὲ γρα-
φὴν ὁ Πορφυρογεννήτος ἰδίαν εἶναι λέοντος τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ γνωρίσας ἀληθινὴν ἐφησεν εἶναι τὴν

A suscepta, ad ipsam usque urbem per diem festum
Paschæ excurrentibus, Thracisque, quotquot in
eos incurrebant, captivos ducentibus, multamque
predam 463 abigentibus, mox imperator Pothum
Argyrum patricium ac excubitorum domesticum
cum sua légione ducis bucculariorum et Opsic i
ac Thraciesorum inisit, qui trajicientes e vestigio
eos insequerentur. Quamobrem Deo acceptis Por-
phyrogenneti communiti precibus, facta noctu in
hostem impressione eorum late stragem dederunt.
Expugnatis illorum castris præda recepta atque
captivi. Turri vero ingenti ea clâde ac fuga con-
fusi ad sua reversi sunt.

48. Operæ pretium verò ut et tremendum ex
Deo ostensum signum ac Constantini Porphyrogen-
neti migrationis prænuntium exponamus. Aiunt
namque in illius ortu stellam cometem splendidam
ad dies quadraginta luxisse; nuncque iterum sub
morbi temporis vitæque exitum stellam in cælo ap-
paruisse turbido atque obscuro jubare, inque die;
multos conspicuam fuisse, hoc nempe præsignan-
tem, Constantinum Porphyrogennetum potiore vir-
tute ac numine conditum esse. Sicque se rem ha-
bere viri plures probi nôvere, ac miraculum ad
eos qui nescirent transmissere, ita ut etiam elementa
Porphyrogenneti sinem pari luctu prosequerentur.

49. Verum quanquam pleraque imperatoris ge-
sta animum fugiunt, ubi unum hoc extremum su-
perius dictis adiecerem, orationi sinem imponam.
Incesserat imperatore cupidino ingensque deside-
rio petendi Olympum montem, et ut sanctos Pa-
tres illic degentes inviseret, seque venerabilium
464 precum illorum amplo comteatu communi-
ret, nec non ut locorum mutatione auraque le-
niore ægræ valetudini remedium quæreret. Mus-
sitabat enim in eo occulta quædam ægrotudo, cujus
etiam curandæ causa medicorum se curæ addix-
erat ac ad Olympum exire maxime opus habebat.
Hoc desiderio ac amore captus confestim præto-
riam minorem celocem conscendit, venitque ad
Bithynorum fines; et ad Prietum (Prænetus locus
vocatus est ab indigenis, eam nactus appellationem
a quodam Bithynorum tutelari deo), inde Ni-
cæam applicat, urbem quæ opulentam ac incolis
D confertam. Tumi ad monasterium venit, quod ad
montis ascensum situm est ac Athenogeni mar-
tyri illic cultum habenti sacrum est. Ibi loci præ-
positus illius patris diploma rubrica consignatum
imperatori ostendit. Aiunt enim piæ recordationis
Leonem imperatorem illac transeuntem, atque ad
Olympi verticem iter habentem, ut a Deo filium
imperii hæredem votis impetraret, a monasteri-
i tunc præfecto Petro nomine audivisse fore ut si-
lium imperii successorem susciperet, et ut is idem
sub vitæ exitum Olympum pariter peteret. Itaque
Porphyrogennetus, propria patris sui agnita scri-
ptura, veram esse ait monachi vaticinationem;

VARIÆ LECTIONES.

• γάρ] δι? • ὑπάρειας? • καθηγουμένον?

Inde ad Olympi montem transit, Olympi, inquam, quem et Mysorum censui (nempe Mysis olim in coedes habentibus) 465 pridem adscripsere. Indeque vix tortuosus, anfractuosis, prærupis ac quam difficillimis ad ascensum collibus superatis, ad sacerorum Patrum cellas imperator evasit. Quibus visis ac salutatis, eorumque salutarium precum comœatu munitus, Prusam commigrat, quam olim vir Bithynis imperans fortitudinis rerumque bello præclare gestarum nobilioribus gentis regibus monumentum condiderat. In hujus pene pomeriis ac suburbanis cum thermæ occurrissent, iis lavit; quo loco ferunt fabulæ Herculem, quærendo Hylam circumquaque palantem, ex Hylæ necre cruorem abstersisse.

50. Interim admonent sacri Patres, esse in Olympi summo vertice senioreni ascetam in spelunca signis effulgentem; quo ille nuntio hinc ejus visendi desiderio excitatur. Ac vero senior divina collustratus apparitione, quasi ad eum imperator venisset, relicta cella sua, facta reverentia (prone scilicet salutato) *Benedic*, ait. Quærit imperator quisnam tandem et unde et quomodo ac quo venerit. Respondit ille: *Cum majestulem tuam ad me venire cognoverim, ego potius ad te venio.* Tum imperator Dei nutu senioreni ad se missum suspicatus, ejusque precibus communitus, cum vitæ terminum sibi proximum adesse didicisset, ad sanctorum Patrum cellas reversus est; ciboque cum illis recreatus cito ad mare descendit. Nec eum agrotare plerique noverant: 466 sed intus cœliaco morbo contabescebat febrisque ardoribus consumebatur.

51. At, o naturæ mortalis leges fortunæque vicissitudines, in quos luctus ac lamenta compellor! quo ex tempore recedens rectaque mari iter contendens urbem augustam petiit; quo tenebatur, morbo deterente ac male efficiente. Quod enim tremendus quondam imperator vi morbi majore fatiscebat, jamque spes salutis abscesserant, nemo erat qui non eculatu luctuque Porphyrogennetum prosequeretur, nemo qui regem optimum, dulcem, mansuetum, alluquo facilem, tranquillum, serenumque, ac si qua ejusmodi nomina quis viro affectus alibiheat, non deplangeret ac lamentaretur. Quoniam vero extremum jam spiritum Constantinus Porphyrogennetus trahere videbatur, Romanum filium imperatorem designat, eum etiam atque etiam Josepho patricio ac præposito commendans, adjuransque, quæ pollebat prudentia ac solertia, ut res ejus diligenti opera servaret incolumes. Talis sane ille vir erat, catus ac prudens rectusque ac fidelis, publicisque rebus administrandis aquila ruicior, integritate judicii, et ut nullius personam acciperet, pius ac justus; qua probitate henar illi enituit.

πρόβησιν τοῦ μοναχοῦ. Ἀπὸ δὲ ταύτης πρὸς τὰς ἐπορείας τοῦ Ὀλύμπου γίνεται, Ὀλύμπου ἐκείνου οὗ καὶ Μυσίων πρόβαται γραφῆ παραδέδωκεν. Μυσῶν τὸ παλαιὸν ἐν τοῦτῳ οἰκοῦνται. Ἐκ δὲ τούτων ἐπὶ τὰς παραλογὰς καὶ δυστοκίας καὶ ἐλικαιοδείας καὶ κρημνώδεις ἀναβάσεις μάλις διελθῶν ὁ ἀναξ, ταῖς κέλλαις τῶν ἱερῶν Πατέρων καταλαβῶν, οὓς ἰδὼν κατασπασάμενος καὶ τὰς τούτων ψυχωφελεῖς εὐχὰς ἐφόδιον λαβῶν πρὸς τὴν Προῦσαν μετατίσεται, πάλιν ἀνδρὸς τὸ πάλαι Βιθυνῶν βασιλεύσαντος, δ; ἄνδραγαθίας καὶ πολέμιον τῶν τῆνικάδε βασιλείων ὑπερβαρθέτων σύμβολον μνήμης τὴν τοιάυτη πλῆν ἐξειργάστω. Ἦς οὐ πολλῶ ἀποθεν καὶ ὑποδρύχιος γέγονε, θερμῶν ἀνάδοσει βλέπων, ἐν οἷς μῦθοι φαίνονται Ἡρακλῆν κατὰ ζήτησιν Ὑλην περιπλανώμενον τὴν ἐξ Ὑλου φόνον τῷ λύθρῳ ἐναποσμήζουσι.

ν'. Ὁ δὲ ἀναξ παρὰ τῶν ἱερῶν Πατέρων διδαχθεὶς ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ Ὀλύμπου ἀσκητὴν εἶναι σημεῖοφόρον γέροντα ἐν σπηλαίῳ, πόθῳ τῷ πρὸς αὐτὸν ἤπειρετο. Καὶ δὴ θεῖα ἐκλάμψαι ὁ γέροντα ἐμφανισθεὶς ὡς τοῦ βασιλείου πρὸς αὐτὸν ἀφικόμενον, τῆς κέλλης αὐτοῦ ἀπίων, μετάνοιαν δὲ βαλὼν, τὸ, *Εὐλόγησον*, ἐφῆσεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐρωτήσας Τίς τε ὢν καὶ πόθῳ καὶ πῶς καὶ πῶς παραγίνῃ, ἐφῆσεν; *Τὴν πρόσοδον τῆς βασιλείας σου πρὸς μετῆνους μᾶλλον πρὸς σὲ παραγίνεμαι.* Ὁ δὲ θεῖαν ἀποστολὴν τὸν γέροντα ὑπονοήσας, τὰς τούτου εὐχὰς ἐφόδιον λαβῶν καὶ τὴν τῆς ζωῆς αὐτοῦ μετὰστασιν μαθὼν, πρὸς τὰς κέλλας τῶν ἱερῶν Πατέρων ὑπενώστησεν καὶ συνεστιαθεὶς αὐτοῖς τὸ τάχος πρὸς τὴν θάλασσαν κατέβη. Καὶ τοῖς πολλοῖς ἐλάνθανεν ὡς εἴη νεῶν ἐνδον δὲ κατεδαπανᾶτο καὶ κατηγάλωτο ὑπὸς τὸ τοῦ κοιλιακοῦ νοσήματος καὶ τοῦ πυρετοῦ.

να'. Ἄλλ', ὃ θνητῆς φύσεως νόμοι καὶ τύχης μεταβολαί, πρὸς οἷους συνεπιγόμεαι καὶ ἐλαύνομαι θρήνου; ἔξ οὗ μεταβὰς καὶ κατευθὺ τείνας τὸν πλοῦν πρὸς τὴν βασιλίδα πόλιν κατέλαθεν, τῇ συνεγούσῃ νόσῳ κατατρύχόμενος καὶ βαλλόμενος. Ἐπεὶ γὰρ ἤτιστα ὁ φοβερὸς βασιλεὺς παρὰ τῆς νόσου καὶ αἰετὸς τοῦ ζῆν ἐλπίδες προχωρῶν, οὐκ ἦν ὅστις τὸν Πορφυρογέννητον μὴ ἀπωλοφύρετο καὶ ἀπαυῶρετο τὸν καλὸν ἀνακτα, τὸν γλυκύν, τὸν εὐπροσηγῆ, τὸν εὐπρόσιτον, τὸν γαληνόν, καὶ ὅσοις ἄλλοις χρῆ ὄνομασι καλέσαι τὸν ἄνδρα πρὸς οὓς τῷ πόθῳ συνδέεται. Ἐπεὶ δὲ τὰ τελευταῖα πένων ὥρᾳτο [P. 291] ὁ Πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος, Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ αὐτοκράτορα βασιλεῖα ἐποίησεν, παραδοὺς καὶ ὀρκώσας; Ἰωσήφ πατρικίον καὶ πραιπόσιτον τοῦ διαφυλάξαι αὐτὸν τῇ αὐτοῦ ἐντροφείᾳ καὶ πυκνώσει; καὶ γὰρ τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ, πυκνὸς καὶ ὀρθὸς καὶ πιστὸς καὶ πρὸς τὰ πολιτικὰ διοικήματα αὐτοῦ ταχύτατος, εἰς δὲ τὸ ἀπροσωπώληπτον καὶ εὐσεβεῖς καὶ δίκαιος, ὡς τοιοῦτον ἕτερον μὴ γνωρίζεσθαι.

VARIÆ LECTIONES.

ἢ ὀπωρεῖα; et statim ὅν καὶ Μύσιον πρόβαται γραφῆ? ἢ δ; ου. P. ἢ Ὑλου? ἢ ὡ; ου. P.

νβ'. Αύγουστα Ἐλένη σὺν καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς Α καὶ τῷ πατρικίῳ καὶ παρακοιμωμένῳ Βασιλείῳ καὶ τοῖς κοιτωνίταις, ὡς ἑώρων τὸν ἀνακτα Κωνσταντῖνον ψυχοβραχούντα καὶ συγκοπτόμενον, περιχυθέντα τῇ κλίνῃ κλαυθμοῖς καὶ ὄδυρμοῖς ἀμέτροις περιβρῶντες ἀπωλοφύροντο καὶ ἀπυδύροντο τοιοῦτον δεσπότην, καὶ πλὴν οὐδὲν ὠφέλησαν ἢ κωφοῖς καὶ κῆρις δάκρυσι κατακλύοντες τὸ βασιλικὸν ἔκεινο σῶμα. Καὶ δὴ τὴν κλίνην αὐτοῦ ἀμφοτέρων περικυκλούντων καὶ ταῖς πολλαῖς οἰμωγαῖς κόπτομένων, καὶ πρὸς τὰ τέλη πάντῃ ὧν ὁ γλυκὺς καὶ πλουτοδότης βασιλεὺς, χοροστασίαι ἀγίων καὶ δικαίων μοναχῶν τε καὶ μαρτύρων καὶ ἱεραρχῶν παρίσταντο, καὶ τὸ πανάγιον αὐτοῦ πνεῦμα χερσὶν ἀγγελικαῖς παρέθετο ¹¹. Καὶ τάχιον τοῦτον ἀποσμηξάντες προέθηκαν ἐν τοῖς δεκαεννέα ἀκουσίτοις. Καὶ ψαλμοῖς τοῦτοσφ ^B τελέσαντες παρευθὶ ἐξήγαγον, καὶ πρὸς τὴν Χαλκὴν ἀποθέντες, τελευταῖον ἀσπασμὸν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ μάλιστα καὶ οἱ πατρικιοὶ καὶ ἡ πᾶσα σύγκλητος καθησάκοντο· καὶ ὁ τῆς κατιστάσεως, ὡς ἔθος ἦν, ἀνακράξας· Ἐξέλθε, βασιλεῦ· καλεῖσε ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευσάντων καὶ Κύριος τῶν κυριουσάντων, καὶ τοῦ πλήθους τοῦ ὄχλου βοὴν καὶ κωκυτὸν καὶ ὄδυρμὸν βαλλόντων, καὶ τοῦ τρίτου τοῦτο φωνήσαντος, παρευθὶ ἄραντες τὸν ἀνακτα ἐξήγαγον ἀπὸ τῶν βασιλικῶν δόμων ἐπὶ τὴν λεωφόρον, καὶ πρὸς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἔφερον, τῆς συγκλήτου πάσης προπεμπούσης, καὶ ἄμασι προπομπῆσι τὴν ἔξοδον μεγαλύνοντας.

γγ'. Καὶ τί δεῖ λέγειν εἰς τὸν συνελευόμενον λαὸν καὶ ὄχλον τῆς πολιτείας, τῶν μὲν ἀπ' ὕψους τὸ βασιλικὸν ἔκεινο σπήνως κατοπευόντων, τῶν δὲ πλησίον παραθεωρούντων, καὶ ἄλλων μὲν ἐξ οἰκοδομῶν καὶ οἰκημάτων μετεώρων καὶ ὑψηλῶν προκυπτόντων καὶ πρὸς τὴν θῆαν τῆς κλίνης ἐπιβρίπτόντων, τῶν δὲ κρυφίως μυρομένων καὶ στεναγμοῖς ἐγκαρδίαις κλυουσμένων, [P. 292] καὶ ἄλλων ὄδυρμοῖς καταξαινομένων, καὶ ἄλλων τινῶν ὀδυρόμενων ἐπικωκύντων, καὶ συνθλιβόμενοι καὶ ἀπλοφυρόμενοι τῷ κοινῷ δυστυχίματι, τινῶν δὲ καὶ τὰ δάκρυα κρουνήδων προχούτων καὶ τὴν χρυσοκόλλητον κλίνην ¹² καταρδεύοντων καὶ καταβραινόντων. Ὡς δὲ τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων προσήγγισαν καὶ ἴσω τὸ βασιλικὸν δορυφορούμενον ἐφαίνετο σῶμα, ὁ πατρικίος καὶ ^D παρακοιμώμενος Βασιλεὺς τὸ πανάγιον αὐτοῦ σῶμα ταῖς οἰκίαις, ὡς ἔθος τοῖς νεκροῖς ποιεῖν, λαζαρώσας, καὶ τοῦ τάφου ἦτοι τοῦ λάρνακος εὐτρεπισθέντος καὶ σηκωθέντος ¹³, κατέθετο μετὰ λίοντος βασιλέως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Τὴν δὲ πατρικὴν ἐνότητα καὶ ἀγάπην οὐδὲ μετὰ θάνατον καὶ ταφὴν ὁ φίλατος υἱὸς ἀπέστρεψεν.

νδ'. Ἦν τῇ ἰδέᾳ ὁ Πορφυρογέννητος; Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς εὐμήκης τῇ ηλικίᾳ, λευκὸς τῇ χροίᾳ ὡσεὶ γάλα, εὐόφθαλμος, χαρποιοὺς ἔχων ὀφθαλμοὺς, γρυπὸς ἦτοι ἐπίρην, μακροπρόσωπος, ῥοδινός, μακροράχηλος, τῇ ηλικίᾳ ὀρθιος ὡσεὶ κυπάρισσος,

52. Helena porro Augusta cum liberis Basilioque patricio et sacri cubiculi praefecto nec non cubiculariis, ubi imperatorem Constantinum animiam agentem ac jam lingu viderunt. lecto circumfusi, immenso fletu ⁴⁶⁷ ac ejulatu lacrymas libantes, herum talem ac dominum deplangebant ac lamentabantur; nihilque ut mutis inanibusque lacrymis imperatoris corpus illud funusque proluerent. Hinc inde itaque, ejus lectum utrisque ambientibus multoquē gemitu deplangentibus, cum prorsus in extremis esset dulcis ac locuples munerator Constantinus, astiterunt sanctorum justorumque et monachorum atque martyrum ac hierarcharum chori, suumque ille sanctum spiritum angelicis manibus commendavit; citiusque abstergentes in Novemdecim acubituum exposuerunt; psalmisque ei defungentes confestim eduxerunt, ac in Chalce deposito supremum urbis episcopus et sacerdotes et magistri et patricii omnisque senatus osculum dederunt ac consalutarunt. Tum ex more magister caeremoniarum alta voce atque clamore, *Egredere, imperator; vocat te rex regum et Dominus dominantium*; plebisque sublato clamore et gemitu longueque lugubri voce, ac cum tertio, quem dixi, inceptor pronuntiasset, confestim tollentes imperatorem e regis aedibus eduxerunt, publicaue velentes ad SS. Apostolorum detulerunt, pompam comitante universo senatu, ac funebribus canticis magnifice viri exitum exornante.

55. Quid vero attinet populi civiumque multitudine quanta confluerit narrare? cum alii e sublimi regium illud tabernaculum aspectarent alii e vicino obiter cernerent, alii e domorum altis caenaculis ⁴⁶⁸ tantisper prospicientes in feralem lectulum oculos superne conjicerent, alii secum ipsi taciteque lugerent, ac cordis suspiriis quaterentur, alii genitibus dilacerarentur, nonnulli altius quiritarentur, plangendo ac deflendo commune infortunium, alii ubertim torrentis instar lacrymas funderent, auroque compactam sandapilam illam largiore fletu aspergerent ac perfunderent. Ubi ad SS. Apostolorum venerandam aedem venerunt, sicque pompa elatum imperatoris funus in illud intulerunt, Basilius patricius ac sacri cubiculi praefectus suis ipse manibus, uti moris est defunctis, sanctissimum ejus cadaver linteis iustis que convolvens, tumuloque seu urna rite parata ac composita cum Leone ejus patre imperatore in monumento condidit, ita sane ut unionem cum patre ac charitatem nec post mortem ac sepulturam charissimam proles aversata sit.

54. Erat Constantinus Porphyrogenetus imperator procera statura, candido lactis instar colore, pulchris oculis ac gratiosis, aquilinus seu adunco naso, lata fronte, roseus, oblongo collo, recta corporis statura velut cypressus, latis humeris, probis

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ παρέθετο ¹² κλίνην ἔκεινεν P : cf. p. 296 A. ¹³ συκωθέντες P.

moribus, in cunctos lenis ac fere subtimidus, epularum viniq̄ue amantior, eloquio dulcis, muneribus præmiisque largus. Vixit ab ortu suo annos quinquaginta quinque, menses duos, dies... mortuus est mensis Novembris die 15, indictione 3, anno a 469 mundo condito 6469, relicto Romano imperatore atque Helena Augusta Romani matre.

α εὐρὴς τοῖς ὤμοις, καλὸς ῥοπος, προσηνὴς τοῖς πόσι· καὶ ὡς τὰ πολλὰ θεῖλος, φιλοτράπεζος καὶ φιλονοῦς, ἥδὺς τοῖς λόγοις, καὶ τοῖς δώροις καὶ ταῖς ἀντιλήψεσι πλούσιος. Οὗτος ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ μέχρι θανάτου αὐτοῦ ἐζησέν χρόνους πενήτηκοντα πέντε μῆνας δύο ἡμέρας ἐτελεύτησεν δὲ μηνὶ Νοεμβρίῳ πεντεκαίδεκάτῃ ἰνδικτιῶνος τρίτης, ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἑξακισχιλιοστῆ τετρακοσιοστῆ ἐξηκοστῆ ἑνάτης, καταλείψας αὐτοκράτορα τὸν Ῥωμανὸν καὶ Ἑλένην Αὐγοῦσταν τὴν μητέρα Ῥωμανοῦ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ

ΥΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ.

IMPERIUM ROMANI

CONSTANTINI PORPHYROGENNETI FILII.

Romanus imperator a patre suo Constantino Porphyrogeneto imperii heres, summa rerum ei concredata, felicitus est annos natus circiter viginti et unum (Basilio Porphyrogeneto unius anni puero) una cum matre Helena ac Theophanone conjuge, mensis Novembris die 6, indictione 6, anno a mundo condito 6469. Mox vero patris cubicularios ac domesticos aulicos patricia ac protospathariorum aliisque majoribus dignitatibus auctos donisque locupletatos e palatii ædibus deturbavit. Elegit vero ac cooptavit rerum gerendarum socios ac administratos senatusque principes Josephum patricium præpositum ac rei navalis drungarium; quem etiam haud ita post sacri cubiculi præfectum (id est accubitorem) provexit, omnemque in eum auctoritatem curamque gerendæ reipublicæ 470 rejectit. Joannem cognomento Chœrinam protospatharium patricium ac magnum hœtariarcham præfecit, ut per eum ejusque curas cautum esset imperatori, si qui insidiarum illi suspecti essent. Sisinium protospatharium exsacellarium urbis præfectum dedit; quem ipsum brevi post patricium ac generalem logothetam constituit, ejusque loco Theodorem patricium e militaribus numeris, Daphnopatem nuncupatum, urbis præfectum creavit. Hic porro Sisinius, quandiu præfecti munere functus est, æquitate ac justitia fulsit sacrumque prætorium egregie ornavit. Videre erat, cum ad ejus tribunal litigantes astarent, recidivas lites seu controversias ex damnatis causis et mortuis dolosque ac versutias repellere ac procul amandare; hincque adeo sua quisque sponte illatæ parti injuriæ judex erat. Quin et adjuutores seu assessores urbis præfecto ab im-

[P. 293] α' Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς κατελείφθη αὐτοκράτωρ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου ἐτῶν ὡς ἑξοκὶ καὶ ἑνὸς, τοῦ Πορφυρογεννήτου Βασιλείου ἰβνιαυσιαίου ὄντος, ἅμα καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἑλένῃ καὶ Θεοφανῶ τῇ συνεύῃ αὐτοῦ, μηνὶ Νοεμβρίῳ ἕκτῃ ἰνδικτιῶνος ἕκτης ἑ, ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἑξακισχιλιοστῆ τετρακοσιοστῆ ἐξηκοστῆ ἑνάτῃ· καὶ παρευθὺς τοὺς κοινότητας καὶ ἀνθρώπους τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πατρικάτα καὶ πρωτοσπαθάρατα τιμῆσας καὶ ἐν ἑτέροις ἀξιώμασιν ὑπερβιβάσας καὶ δώροις καταπλουτίσας τῶν βασιλικῶν ὄσμων τοὺν παλατίου κατήγαγεν. Ἐξελέξτετο ἐπὶ καὶ προέκρινεν παραδυναστεύοντας καὶ πρώτους τοὺς τῆς συγκλήτου Ἰωσήφ πατρίκιον πραιπόσιτον καὶ δρουγγάριον τῶν πλωμάτων, ὄντινα καὶ μετὰ [P. 294] βραχὺ παρακοιμώμενον προανεβίβασεν; καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ φροντίδα τοῦ ὑπὸ τῆς ἀναστέθεικέν. Τὸν δὲ πρωτοσπαθᾶριον Ἰωάννην λεγόμενον τὸν Χοιρινᾶν πατρίκιον καὶ μέγαν ἑταιρειάρχην προσβάλετο τοῦ φυλάττειν τὸν ἀνακτα ἀπὸ τῶν ὑποπιευσόμενων προσώπων. Καὶ τὸν πρωτοσπαθᾶριον Σισίνιον τὸν ἀπὸ σακελλίου ἑπαρχον πόλεως ἔχειροτόνησεν, ἄνδρα λόγιον καὶ πρὸς τὸ κοινὸν ἐπιτήδειον, ὄντινα καὶ μετὰ βραχὺ πατρίκιον καὶ γενικὸν λογοθέτην προσβάλετο, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἑπαρχον πόλεως τὸν πατρίκιον Θεόδωρον τὸν ἀπὸ στρατιωτικῶν τὸν λεγόμενον Δαφνοπάτην ἐποίησεν· ὅστις Σισίνιος τῇ ἑπαρχίᾳ διέπρεψεν εὐνομίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ τὸ ἱερὸν πραιτώριον κατηγάλασεν. Καὶ ἦν ἰδεῖν παρ' ἰσταμένων τῷ ἐκείνου βήματι, καὶ ἀποκρούων καὶ ἀποβραπίζων τὰς παλινοδικίας καὶ παλιμβολίας τῶν δικαζομένων· καὶ δικαστῆς δι' αὐτοῦ ἕκαστος τῆς δίκης τῷ ἡδικοῦ ἐγίνετο. Ἀλλὰ καὶ συμπόνως τῷ ἐπαρχῷ ὁ αὐτοκράτωρ δίδωκε; τῇ ἐκλογῇ καὶ μαρ-

VARIÆ LECTIONES.

ἰβ Κωνσταντίνου Ρ', Βασιλείου margo. ἑ τρίτης margo Cumbel.

τυρίζ Ἰωσήφ πατρικίου καὶ παρακοιμωμένου καὶ A τοῦ ἐπάρχου Σισινίου, Θεοφύλακτον ἀσηκρῆτιν τὸν λεγόμενον Ματζιτικόν καὶ Ἰωσήφ σπαθαροκανδιδάτον καὶ κρητῆν, ὅτινα λογοθέτην τοῦ πραιτωρίου ἐποίησεν· οἵτινες τῇ εὐβουλίᾳ τοῦ ἐπάρχου καλῶς τῇ πολιτείᾳ ἐνήργουν.

β. Κρῆ οὖν καὶ περὶ τῶν κοινῶν φροντίδων τοῦ ἀνακτος ἐξείπειν. Εὐθύς πρὸς πάντα ἀρχηγὸν Ῥωμαίων καὶ βασιλικὸν στρατηγὸν καὶ τῆς ¹⁷ Βουλγαρίας καὶ τῆς Δύσεως καὶ Ἐφῆς ἰθῦν ¹⁸ ἀποτελλομένον φιλικῶν γραμμάτων αὐτοῦ, πάντες τῇ τύχῃ καὶ φιλίᾳ αὐτοῦ ¹⁹ τοῦ αὐτοκράτορος κράτιστον ἀνύμουν καὶ φιλικὰς σπονδὰς ὠμολόγουν. Δεῖ οὖν καὶ περὶ τῶν πολιτῶν ἐξείπειν. Ὁ βασιλεὺς Ῥωμα- B νος οὕτως ἐφίσησε τὴν ἐνεγκαμίνην ὡς τὴν γεννησαμένην, καὶ ἐν αὐτῇ γένῃ περὶ πολλοῦ ἐποιήσατο. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ εὐγενῆ καὶ καθαρὰ τῶν γενῶν ποιεῖται δι' ἐκλογῆς, καὶ οὗς μὲν ἀξιομάτων καταλαμβάνουσι τιμαὶς, οὗς δὲ μεγαλοπρεπέι φιλοτιμεῖται δωρεαῖς. Ἐσθ' ὅτε καὶ συνεστίουσι ποιοῦμενο:, ἀργύρια παρέχον, τὸ φίλτρον μᾶλλον ἐπιούζει καὶ ὑπανέβλεγεν, καὶ τὴν ἐκείνων εὐνοίαν ἀντὶ πολλῶν φρουρῶν καὶ φυλάκων προέκρινεν.

[P. 295] γ. Τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτοῦ Ζωὴν καὶ Θεο- δώραν καὶ Ἀγάθην καὶ Θεοφανῶν καὶ Ἄνναν ἐκ τῶν βασιλικῶν δόμων εἰς τὰ Κανικλείου, ἐν οἷς Σοφία ἡ Αὐγουστα ἡ τοῦ Χριστοφόρου καὶ τοῦ βασιλέως ἦν ἀποκκαρμένη μοναχῇ, κατήγαγεν καὶ μοναχὰς ἀπέκτειρεν, C πολλὰ καὶ τῆς Ἑλένης τῆς μητρὸς Ῥωμανοῦ καὶ αὐτῶν ἀπολοφουρημένων καὶ ἀποκλαιουσῶν, καὶ τῇ χειρὶ παρ' ἀλλήλων σφιγγουσῶν καὶ τῷ τραχίῳ ἐπιχειμένων, πλὴν οὐδὲν ὠφέλησαν ἢ χωροῖς καὶ κενοῖς δάκρυσι. Πάλιν δὲ αὐτὰς μετὰ δεικπευσιν ἡμερῶν ἀπ' ἐκείσε ὁ αὐτοκράτωρ μετέθηκεν, καὶ τὴν μὲν Ζωὴν καὶ Θεοδώραν καὶ Θεοφανῶν εἰς τὰ Ἀντιόχου ἐκλήρωσεν, τὴν Ἀγάθην εἰς ²⁰ τὸ ἰδρυθὲν καὶ κατασκευασθὲν φροντιστήριον παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ τρικαυτά βασιλεύσαντος καὶ πάππου τοῦ αὐτοκράτορος ἀπέστειλεν· καὶ διωρίσατο χορηγεῖσθαι αὐτὰς δ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ εἰδίδοντο.

δ. Τὸν δὲ Νικηφόρον καὶ δομῆστικόν τῶν σχολῶν τὸν τοῦ Φωκά μάλιστα ἐτίμησεν καὶ κατὰ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ Ἐφῆ ἐξέπεμψεν· καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πατρικίον τὸν Λέοντα στρατηγὸν προεβάλετο, ὅτινα καὶ μετ' οὐ πολὺ μάλιστα καὶ δομῆστικόν τῆς Δύσεως ἐποίησεν. Καὶ ἦν ἰδεῖν τὸν ἀνακτα εὐφραίνόμενον, καὶ ἐν κυνηγίοις καὶ θήραις δι' ἔλου ἀγροδιαιτοῦντα, ὡς τὸν βασιλικὸν δόμον πάντῃ ἀποστρεφόμενον καὶ τὴν φροντίδα τοῦ στρατοῦ τοῖς αὐταδέλφοις καταπιστεύσαντα, αὐτὸς ἔχαιρεν καὶ ἠγαλλιάτο τοῖς κυνηγίοις ἔξω τοῦ Βυζαντίου, μετὰ τῶν δημῶν καὶ κολάκων καὶ καχοσυμβούλων μαστρωπῶν συναναστρεφόμενος.

peratore dati hi, Josephi patricii et accubitoris urbisque praefecti Sisinii iudicio testimonioque probati, Theophylactus a secretis cognomento Matziticus, Josephus spatharocandidatus iudexque, quem praetorii logothetam constituit. Hi ambo, quibus urbis praefectum probe consillis iuvabant, operam suam reipublicae bene collocabant.

2. Operae pretium igitur fuerit ut de publicis imperatoris curis disserantur. Simul atque rerum summam adeptus est, ad Romanos omnes duces imperatorisque nomine praetores et Bulgariae et Occidentis et Orientisque gentium principes amicitiae confovenda causa litteras misit : iis **471** acceptis, gratulari omnes imperatoris fortunae ejusque sibi amicitiae nomine, optimum celebrare, pacisque cum eo foedera firmare. At neque de civibus praetereunda narratio est. Romanus imperator sic ut parentem patriam diligebat, atque in ea nobiles familias pluris faciebat. Idcirco etiam antiquae puraeque nobilitatis instituto delectu, nobilium alios dignitatum honestare honoribus, alios magnificis donare muneribus, quandoque etiam ad mensam adhibere, erogataque pecunia amoris vim magis adaugere ac incedere ; quaque illi benevolentia ipsum prosequerentur, multae stipatorum ac satellitum turbae praeferebat.

3. Sorores Zoen, Theodoram, Agatham, Theophanonem Annamque aula detrusas ad Casiclii aedes, ubi Sophia Augusta Christophori imperatoris uxoris tonsis crinibus monacham agebat, ipsas quoque sanctimonialium ritu capillis multavit ; ac quantum multis Helena matre sororibusque rei facinus deplorantibus largeque quiritantibus, cum so illae mutuo adstringerent et collo aliae aliis propo haerent, nihil amplius tragico illo spectaculo consecutae sunt quam ut mutis ac inanibus lacrymis defungerentur. Iterum vero post dierum aliquot spatium inde amotas alio transtulit ; ac Zoen quidem et Theodoram et Theophanonem Antiochi monasterio addixit, Annam vero ad monasterium a Romano tum imperatore **472** avoque pridem conditum atque exstructum misit, et ut eandem atque in palatio annonam viteque commeatum consequerentur constituit.

4. Nicephorum Phocam scholarum domesticum magistri dignitate ornavit atque adversus infideles Agarenos in Asiam misit. Ejus quoque fratrem Leonem patricium exercitus ducem praetoremque constituit, quem etiam brevi post magistrum ac Occidentis domesticum creavit. Vidissesque imperatorem genio indulgere, ducendisque canibus ac feris insequendis tempus omne ruri terere, ut qui regiam penitus aversaretur, inque duos, quos diximus, germanos omnem exercitus curam exonerasse. Gaudin itaque dies agebat, extraque Byzantium cum aequalibus, palponibus maleque consultis viris ac ganeonibus, venatu totus gestiebat.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ καὶ τοῖς B. ¹⁸ ἔφῃ; ἰθὺν ἄρχας? ¹⁹ post αὐτοῦ Combedsius συγκαίρωντας. ²⁰ εἰ;] κα; Ἄνναν εἰς?

5. Quidnam vero quis dicat de imperatoris diligentia rectique studio et fortitudine bonaque indole? Uno die cum in circo sedisset, et cum senatu epulans esset, ac pecunias elargitus esset, subque vesperam in sphaeristerio cum peritis pilaeque probatis lussisset, nec semel aut iterum victor exisset, ad Anoratas superato frocto transibat, captisque ibi quatuor praegravidis molis apris, ac venatione functus, sero in regiam iterum commicabat. Erat enim aetate juvenis, vegeto corpore ac luxuriantie, triticeae culoris, pulchris oculis, naso adunco, roseo vultu, gratio-
sus **473** ac suavis eloquio, statura rectus quasi cypressus, latis humeris, quietus ac lenis, ut omnes admirarentur ac tantas viri doles stuperent. Congratulabatur civitas ejus gratia, ut cui bene ac prospere cederet gentiumque victor existeret; quod denique Byzantio copiosas annonas sufficeret, praetoraeque solandae civium indigentiae cibos ministraret.

6. Suscepit Romanus imperator, ubi jam pater vivis excesserat, alium nomen, cui Constantini nomen inditum. Is brevi post a Polyucto patriarcha in S. Sophiae aedificio Augustali corona donatus est. Hic: a Augusta in palatio lecto decumbens, illi quoque imperatori congaudens ac diu morbo conflictato, mensis Septembris die decimo nono pie diem obiit. Hujus filius Romanus imperator regio more elatum, inque auro oblita sandapila gemmisque ac lapillis interstincta positum, senatu deducente, in monasterio a patre ipsius Romano imperatore exstructo, quod est in Myrelxo, in loculum ejus ipsius urnae juxta positum intulit.

7. Porro Nicephorum Phocam magistrum ac scholarum domesticum imperator, mitis ille et suavis et mansuetus, ac si quid aliud praecclarum est quo is nominari possit, ingenti fretum exercitu ac carabiorum copiosa classe igneque Graeco instructum in Cretam proleiscisci statuit. Cretenses namque damna multa ac mala quotidie Romanis inferabant, captivosque ac praedas abigebant, quo ex tempore vastam eam insulam suae **474** ditio- nis fecerant. Michaelis enim Amoriensis Theophilii patre rerum potente, cum Romanus miles in Morothomae Michaelis quondam sodalis compescenda seditione ac tyrannide occupatus esset (annos enim tres hisque amplius tyranni potestate Thracia ac Macedonia potius est), occasionem nacti qui ab Hispania ascenderant Saraceni, cum ingenti carabiorum bello instructa classe, sibi subjecerant, ac donec a magistro et domestico Nicephoro Phoca recepta est, per annos 158 tenerant.

8. Idcirco Romanus imperator divino zelo succensus, catisque ac sanis Josephi acrubitoris inductus consiliis, ex omni Romana ditione congregatis navibus bellicis igneque Graeco, ac ex Thracia,

α'. Τι δὲ ἂν εἴπῃ τις περὶ τῆς ἀοκνίας καὶ εὐθ-
τητος καὶ ἀνδραγαθίας ἀνδρίας τε καὶ ἀγαθότητος
τοῦ ἀνακτος; Ἐν μὲν ἡμέρᾳ καὶ ἐν τῷ ἱππικῷ
καλοισθείς καὶ τῇ συγκλήτῳ συνειστιάθει καὶ τὴν
δόξαν τῶν ἀργυρίων παρασχών, καὶ τῇ δελλῇ ἐν
τρυκανιστηρίῳ σφαιρίσας μετὰ τῶν δοκίμων καὶ
ἐμπείρων καὶ πολλάκις τούτους νικήσας, εἰς μετα-
στάσιμον εἰς Ἄνωράτας¹ μετέβη, κάκεισε θηρεύσας
παμμυγέθεις χοίρους τέσσαρας καὶ κυνηγήσας πρὸς
τὰ βασίλεια τῇ ἐσπέρᾳ ἀντεπέρασεν. Ἦν γὰρ τῇ
ἡλικίᾳ νέος, σφριγῶν τῷ σώματι, σιτότροπος, εὐδύθλα-
μος, ἐπίρριν, βοδινοπρόσωπος, χαρποιδὸς καὶ γλυκὺς
τοῖς ῥήμασιν, ἠρόιος τῇ ἡλικίᾳ ὡσεὶ κυπάριστος,
εὐρύς τοῖς ὤμοις, ἡσυχος καὶ προσηγῆς, ὡς πάντας
θαμβεῖσθαι καὶ ἐκπλήττεσθαι τὸν ἄνδρα. Συνέχαιρεν
δὲ αὐτὸν ἡ πολιτεία ὡς εὐτυχούντα καὶ τῶν ἐθνῶν
κρατούντα. Καὶ τῷ Βυζαντίῳ πλούσιαι αἱ σιτήσαι
καὶ αἱ τροφαὶ χορηγοῦμεναι.

[P. 296] γ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς καὶ ἕτερον
ὄνδρον μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀπεγέννησεν.
Κωνσταντῖον τοῦτον ὀνομάσας. Καὶ [οὗ] μετ' οὐ
πολὺ στέφεται παρὰ Πολυεύκτου πατριάρχου ἐν τῷ
ἀμβωνί τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ἦ δὲ Ἀύγουστα Ἐλένη ἐν
τῷ παλατίῳ οὖσα κλητήρης καὶ συναγαλλομένη τῷ
ἀνακτι, καὶ ἐπὶ ἱκανοῦς χρόνους ἀβρωστοῦσα, εὐσε-
βῶς τέθηκεν κατὰ τὴν ἐννεακαιδεκάτην τοῦ Σεπτε-
μβρίου μηνός· καὶ ταύτην βασιλικῶς τιμήσας, καὶ ἐν
τῇ χρυσοκλήτῃ καὶ διὰ μαργαριτῶν καὶ λίθων
κλήνη τεθείσα, τῆς συγκλήτου προπεμπούσης, ἐν τῷ
μοναστηρίῳ τῷ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Ῥωμανοῦ
βασιλικῶς συσταθέντι, τῷ ὄντι εἰς τὸ Μυρέλαιον,
θάπτεται ἐν λάρνακι πλεῖστον καὶ σύνεγγυς τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ.

δ'. Τὸν δὲ μέγιστον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν
Νικηφόρον τὸν τοῦ Φωκά ὁ ἀναξὶς ὁ χρηστὸς, ὁ ἡδύς,
ὁ προσηγῆς, καὶ ὅσοις ὀνόμασι χρῆσι καλεῖσθαι καλοῖς
καὶ τὸν ἄνδρα ὀνομάζειν, μετὰ ἐκστρατείας καὶ θυ-
νάμαως πολλῆς καὶ ἐξοπλίσεως καρabiων πελεμικῶν
καὶ ὄγρου πυρὸς εἰς Κρήτην διωρισάτο ἀπελθεῖν· οἱ
γὰρ Κρητικοὶ πολλὰ δεινὰ καὶ κακὰ καὶ αἰχμηλασίας
καθ' ἐκάστην εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐποιούοντο, ἀφ'
οὗτο ταύτην τὴν μεγάλην νῆσον ἐπόρθησαν. Ἐπὶ γὰρ
Μιχαὴλ τοῦ Ἀμορβαίου τοῦ πατρὸς Θεοφίλου ταύτην
ἐκράτησαν, καὶ τῶν στρατευμάτων εἰς τὴν στάσιν
καὶ τυραννίδα τοῦ Μωροθωμᾶ τοῦ συντρόφου τοῦ
Μιχαὴλ (καὶ γὰρ ἐπὶ τρισὶ χρόνοις σχεδὸν καὶ πλεον
τὴν Θρακικὴν καὶ Μακεδονικὴν ἐκράτησεν ὁ τύραν-
νος) εὐκαιρίαν εὐρόντες οἱ ἀπὸ Σπανίας ἀνελθόντες
Σαρακηνοὶ μετὰ πολλοῦ στόλου πελεμικῶν καρabiων
κατέσχον ταύτην, ὡς εἶναι τὴν τούτων διακράτησιν
καὶ κατάσχεσιν ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἐπαρθήθησαν
παρὰ τοῦ μεγίστου καὶ δομεστικῆς Νικηφόρου τοῦ
Φωκά ἔτη ἑκατὸν πενήτηντα ὀκτώ.

η'. Ὅθεν ὁ αὐτοκράτωρ Ῥωμανὸς ζήλῳ θεῶν κη-
νηθείς, τῇ συμβουλῇ καὶ εὐδοσίᾳ τοῦ παρακοιμω-
μένου Ἰωσήφ, ἔκ παντὸς τόπου αὐτῶν καὶ πλοῖα πο-
λεμικὰ συναθροίσας μετὰ ὄγρου πυρὸς καὶ ἐπιπέκτου

VARIÆ LECTIONES.

¹ fort. Ὁλωράτας. Combes.

στρατοπέδου Θρακικῶν, Μακεδονικῶν καὶ Σκλαθη-
σιάνων εἰς Κρήτην ἐκπέμψαι ἔδοξεν. Ἐκ δὲ τῆς
συγκλήτου οικειῶν δούλων αὐτοῦ ἐδυσχέραυν περὶ
τῆς ἐκστρατείας τῆς Κρήτης, ἀναμιμνήσκοντες τὸν
Ἰνακτα τῶν ἐπὶ τῶν παραλθόντων βασιλέων ἐξέδων
καὶ καινοτομιῶν καὶ χρημάτων ἀπέριων κατακαινω-
θέντων καὶ μηδὲν ἀνυσάντων, μάλιστα ἐπὶ τοῦ εὐσε-
βοῦς τῆ θείᾳ λήξει Ἀέοντος [P. 297] βασιλέως καὶ τοῦ
Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου, ὅσα χρήματα καὶ
λαδὲ ἀνήλωτο καὶ ἀπώλετο, δεδοικότες τὸν κίνδυνον
τῆς θαλάσσης καὶ τὴν μεγάλην συμμαχίαν τῶν ὁμο-
ρόντων Σαρακηνῶν καὶ τὸν στόλον τῶν Σπάνων καὶ
Ἀφρικῶν καὶ τὴν διατρέχουσαν φήμην, ὅτι δι' οὗ ἡ
Κρήτη πορθηθῆ βασιλεύσει καὶ τῶν σκήπτρων καθ-
έξει τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς.

8. Ὁ δὲ παρακοιμώμενος Ἰωσήφ, ὁ χρηστός καὶ
ἀπόδῃ καὶ ἄπνοος νοῦς, εἰς μέσον σταθεῖς ἔστῃ·
Ἦμῶς μὲν, δέσποτα, ἴσμεν πάντες ὅσα δεῖνὰ
Ῥωμαίοις συνέβησαν παρὰ τῶν ἀνητηῶν τοῦ
Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς· καὶ δίκαιον ἔστι λογισασθαι
τὰς τῶν ἐκκλησιῶν καταστροφὰς καὶ τὰς τῶν
παραλλῶν θεμάτων αἰχμαλωσίας, καὶ πρέπον
ἔστιν φέρειν τῶν Χριστιανῶν καὶ ἐμοφύλων ἀγωνί-
σασθαι, καὶ μὴ δεδιέναι τῆς ὁδοῦ τὸ μήκος καὶ
τὰ τῆς θαλάσσης πειλῆ καὶ τῆς νίκης τὸ ἀδηλον
καὶ τῆς φήμης τὸ ἀδύνατον. Καὶ χρὴ μάλιστα τῆ
θεοσυνηγῆσθαι βουλή καὶ προστιθεῖς σου πειθαρχεῖν
ἡμῶς, ὡς ἐκ Θεοῦ σοι τοῦτο τὸ ἐνθούμημα.
καὶ γὰρ καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ Θεοῦ· μάλι-
στα διὰ τὸν ὄρθον καὶ πιστὸν δούλον στέλλε-
σθαι τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν παρὰ τῆς θεο-
κυβερνήτου βασιλείας σοι.

9. Ταῦτα ἀκούσας, ὁ σὺλοκράτωρ κατέχειν τὴν διά-
νοιαν οὐκέτι ἠδύνατο· καὶ ἐξοπλίσας καὶ φορηύσας τὸν
στρατὸν, καὶ τῷ μαγίστρῳ χρήματα δούς, ἀπεκίνησεν
μετὰ τοῦ κοιτωνίτου Μιχαήλ τοῦ ἐπιστάτου, μηνὶ Ἰου-
λίῳ ἰνδικτικῶνος πέμπτης. Νῆες γὰρ ὑπῆρχον μετὰ
ὑγροῦ πυρὸς διασχίλαι, δρόμωνες χίλιοι, καρδία κη-
ματηρὰ σιτήσαι· ἔχοντα καὶ ὅπλα πολεμικὰ τριακό-
σια ἐπιτά. Ὁ δὲ δομέστικος Νικηφόρος ἀπέρας
τῆς βασιλείας ἐν Φυγέλοις κατέλαθεν, καὶ τοῦτο
ἐπρόνοιεν ὅπως ὁ σύμπακ πλοῦς ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶναι
καὶ περιστομίζοιτο. Ἐμπροσθεν δὲ ὁ συνετὸς ταχυ-
δρόμους γαλάς ἀποστελλας κατακοπήσαι καὶ κρα-
τῆσαι γλώσσαν προστάξειν. Καὶ τούτων ἀφικομένων
καὶ κρατησάντων, ἤγαγον πρὸς τὸν μαγίστρον. Καὶ
ζητητικώτερον τούτους ἐξετάσας, μαθὼν τὸν ἀμνηστὸν
τῆς Κρήτης καὶ τοὺς πρώτους τοῦ κάστρου ἔξω
εἶναι εἰς τὰ οικεῖα προάστεια, εὐθύς τῷ δρόμῳ καὶ
τῆ σπουδῇ κατέλαθεν καὶ προσώρμισεν. Καὶ ἀποδὰς
τῶν νηῶν χάρακα καὶ τάφρον βαθεῖαν κατασκευάσεν,
καὶ πρὸς κούρσον ἐχώρει, καὶ πάντας παρήγει ἐπὶ τὸ
αὐτὸ εἶναι καὶ μὴ ἐξελαύνειν, πρὶν ἂν τὴν δυναμὴν
αὐτῶν γνώσκωνται. [P. 298] Πρὸς δὲ κάστρον χωρή-
σας πάντας τοὺς Κρητικούς τοὺς ἔξω ὄντας τοῦ κά-

Macedonia, Sclavonia lectis eripis, in Cretam mit-
tere statuit. Quidam porro senatorii ordinis, viri
in rem ejus studiosi servique ingenni, Cretensem
hanc moleste habebant expeditionem, in memo-
riam revocantes superiorum imperatorum aetate
eo adductas classes novarumque rerum molitiones
ac immensas effusas opes, praesertim vero pio
memoriae Leone imperatore ac Constantino Por-
phyrogeneto rerum potencie quantae insumptae
pecuniae, quantae copiae excisae; sic nempe illi ma-
ris periculo territi, vicinorumque Saracenorum
ingentia formidantes auxilia Hispanorumque ac
Afrorum classem; tum praeterea per hominum ora
volitantem famam, fore ut qui Cretam expugnasset,
is Romanorum imperator esset rerumque in se
summam 475 transferret.

9. Quin vero Joseph accubitor, mens scilicet illa
proba et mitis reclaque ac insomnis, in medio
stans in haec verba inquit: Scimus quidem omnes, do-
mine, quanta nobis mala ab infidelibus Saracenis pro-
venerint; justumque ac equum est in memorium re-
vocare acceptas strages, constupratos virgines, eversas
ecclesias, maritimas oras direptione vastatas; decet-
que pro Christianis nostrisque gentilibus certaminis
aleam suscipere, nec longum iter, maris pericula,
belli incertum exitum, debilis famae vires formidare.
In primis vero operae pretium est ut, cui Deus aus-
pex ac adjutor est, consilio tuo atque praecepto pa-
reamus, velut scilicet hanc tibi mentem Deus affave-
rit: « Cor enim regis in manu Dei »; idque ea
maxima ratione, quod Deo praeside instincta ma-
jestas tua recti animi virum serrumque fidelem mittat,
scholarum domesticum.

10. His imperator auditis nihil jam animum con-
tinere potuit. Instructo igitur solitoque munero
donato exercitu, traditisque magistro in belli
sumptus pecuniis, cum Michaele cubiculario praeside
ac curatore Iru jussit, mense Julio, indictione
quinta. Naveserant igne Graeco instructae bis mille,
celoces mille, carabia oneraria annonas armaque
bellica convventibus septem supra trecenta. Solvens
itaque Nicephorus domesticus Phygelos venit, etiam
atque etiam satagens ut omni collecta classe simul
applicaret. Missis itaque vir prudens ac catus, 476
quae classi praerent, celeribus galeis, explorare jussit
ac indigenas loci rerumque indices captare. Vene-
runt illi captosque ad magistrum duxerunt; ex
quibus diligenter aciscitatus Cretae aemeram ac
urbis proceres foris in suburbanis ipsorum versari
comperit. Statim ergo concite summaque diligen-
tia venit navesque appulit, eductisque e navibus
cupis altum aggerem duxit vallumque posuit, atque
ad incurrandum praedasque agendum sese accinxit.
Admonet vero ne longe discedant vel hostem inse-
quantur, donec illius vires cognoverint. Admonis
autem ad urbem castris, cunctos Cretenses foris

* Prov. XXI, 1.

palantes metu conterritos intra mœnia cogit. Exinde plures quotidie ad magistrum ultro confluebant. Intelligens autem Nicephorus eis qui urbe exclusi erant in angusta et clusuras alveolosque et saltus et montes confugisse, distributo exercitu, peditum atque equitum selectam manum, Russosque et Asiaticos et Thracicos et Macedonicos tribunos ac centuriones in eos misit, ipse solers fortisque vir animi domesticus post Syria agmen constituit; omnesque ejus solertia ac consiliorum sagacitate, velut domi, sic in hostico erant securi. Dimissus cuneus eo excurrit ubi horum iumenta et pecora et substantia occulta erat ipsique morabantur; cunctaque deprædatus cum gaudio ac pro victoria ovans reversus est. Deinceps autem Romani fiducia omnique metu soluti castra metantur, quo loco limpidissimi fontes pomorumque ac frugum genus omne scatebat. Unicuique tabernaculum 477 tuguriumque interfruteta positum erat, pomisque decidentibus omnique rerum aliarum ducis in eos munere defungenti magistro votis

11. Cretæ ameras, Curupa nomine, rerum tristem eventum vicinis Saracenis, Hispanis Afrisque, missa ad eos legatione, significat, bellique socios ac cladis depulsos invitavit. Missæ ab eis celeres gæstæ ac triremes, per quas gentis ducem exercitumque explorarent; quæ militaris disciplina, ut duci subjectus exercitus, condiscerent. Ac plane summa velocitate in Cretam advecti, nocturne per funem in castrum illapsi atque Curupæ proceribusque congressi, omnium eos spem abjecisse, nec quid in Romanum exercitum ejusque ductorem magistrum moliantur habere, intellexere. In colla itaque ruentes iisque affusi, omnia defecti voce, ubertim flentes missos adstringebant, eorumque subsidio maturandam expeditionem, iis ad suos remissis, supplices flagitabant. Reversi illi ad suos quique ameras venerunt, longoque copiosam ac instructam classem, diversarumque gentium auxilia exque illis conflatum exercitum, ducis item vigilem solertemque animum fidemque in Deum et justitiam, omnis denique generis exosa vitia ac libidines retulerunt. Quibus illi stupore pleni Cretensibus supplicias ferre bellique socios illis accedere recusarunt.

478 12. Porro exercitu diuturniores in Creta moras trahente, ac cum per hiemem immensi imbres geluque exspectaretur, annona absumpta, detritis stragulis et operimentis, torpentes classarii ipsique in eis tribuni ac proceres domum reverti cogitarunt. Forti tamen vir animo solertique imperator Nicephorus oratione sua ac verborum lenocinio in castris detinuit. Sic enim aiebat: *Viri fratres et commilitones, Dei quæso timorem in animum assumamus; Dei injuriam ulcisci cõnitamur; adversus hostes impietate armatos fortiter consistamus. Fidem arripiamus, quæ timores peri-*

στρου μετά φόβου ἔσω ἀπέκλεισεν. Ἐκτοτε δὲ πολλοὶ καθ' ἑκάστην ἡγετομόλουσαν πρὸς τὸν μάγιστρον. Μαθὼν δὲ ὁ Νικήφορος ὅτι οἱ ἔσω τοῦ κάστρου ἀποκλεισθέντες εἰς τὰ στενώματα καὶ κλεισοῦρας καὶ βυάκια καὶ ἔλη καὶ ὄρη προσέφυγον, διακοσμήσας οὖν στρατὸν καὶ ἰπποτοξότας καὶ ῥῶς καὶ Ἀνατολικούς ἀρχοντας καὶ Θρακικοὺς καὶ Μακεδονικοὺς ἀπέστειλεν, αὐτὸς δὲ ὁ συνετὸς καὶ ἀνδρεὺς δομῆστικος ἐπισθεν Σάχα καταλείβθη· καὶ πάντες τῇ εὐβουλίᾳ τοῦ ἀνδρὸς ὡς ἐν οικίῳ χώρῳ ἐλογίζοντο εἶναι. Οἱ δὲ καταλαθόντες καὶ καταδραμόντες ἐν ᾧ τὰ κτήνη καὶ τὰ θρέμματα καὶ ἡ ὑπαρξὶς αὐτῶν κατεκρύπτετο καὶ αὐτοὶ ἠύλιζοντο, πάντα ληϊστέμενοι μετὰ χαρᾶς καὶ νίκης ὑπέσθησαν. Ἐκτοτε δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἀδελῶς καὶ ἀφρόδως ἠπλίκεον ἐν ᾧ ἦσαν αἱ διειδεῖς κρῆναι καὶ τῶν παντοδαπῶν ὀπωρῶν τὸ πλῆθος, καὶ ἕκαστος τὴν καλύβην αὐτοῦ ἐν δένδροις ὀπώρας εἶχον, καὶ τῶν καρπῶν βρόντων καὶ πάντων ἀπολαυόντων ἔχαιρον, καὶ ἐπηύχοντο τὸν καλῶς στρατηγούντο τυτοῖς μάγιστρον. ubertate freti cum gaudio agebant, sicque præclara

αἰ'. Ὁ δὲ ἀμηνός τῆς Κρήτης, ὁ λεγόμενος Κουρούπας, τὰ συμβάντα πρὸς τοὺς ὀμόρους Ἀγαρηνοὺς τῆς Σπανίας καὶ Ἀφρικῆς ἐδηλοποίησεν καὶ βοήθειαν καὶ συμμαχίαν ἤτα. Οἱ δὲ ἀποστελλαντες γαλέας εὐθυδρόμους τοῦ μαθεῖν τὸν ἀρχηγὸν καὶ τὸν στρατὸν καὶ τὴν κατάστασιν καὶ ὑποταγὴν τοῦ στρατοῦ πρὸς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν, καὶ δὴ μετὰ πολλοῦ τοῦ τάχους πρὸς τὴν Κρήτην ἀφίκοντο, καὶ διὰ τῆς νυκτὸς διὰ σχοινοῦ εἰς τὸ κάστρον εἰσῆσαν, καὶ τὸν ἀμηνὸν τὸν Κουρούπαν καὶ τοὺς προύχοντας τοῦ κάστρου ἐντυχόντες, ἐν ἀμυχανίᾳ καὶ βραθυμίᾳ καὶ ἀπογνώσει εἰδότες τὸ ὅ τι πράττειν κατὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ μάγιστρον, περιπλεκέντες τῷ τραχίῳ τοὺς ἀποσταλέντας οὐδὲν ἕτερον προσεφθέγγοντο, τῇ χειρὶ σφίγγοντας, καὶ ἔκλαιον ὀδυρόμενοι, ἰκετεύοντες; ἐκστρατεύσαι τοὺς ἀμηνόδας πρὸς συμμαχίαν καὶ βοήθειαν αὐτῶν, καὶ τὸ τάχος αὐτοὺς ἀπέστειλαν. Οἱ δὲ καλινδρομήσαντες, πρὸς τοῦ; ἀμηνόδας ἀφίκετο ἕκαστος, καὶ τῆς πολλῆς ἐξοπλίσεως καὶ ἐκστρατείας καρᾶδιων, καὶ τὴν ἐκ τῶν διαφόρων ἐθνῶν συμμαχίαν καὶ συγκρήτησιν καὶ τοῦ στρατηγοῦ τὴν διέγερσιν καὶ σύνεσιν καὶ τὴν πρὸς Θεὸν πίστιν καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀποστροφήν παντοίων παθῶν ἐφησαν. Οἱ δὲ ὀάμβους πλησθέντες οὐδαμῶς ἠθέλησαν βοήθειαν ἢ συμμαχίαν αἰτοῦς δοῦναι.

[P. 299] 1β'. Τοῦ δὲ στρατοῦ παρακαλεζομένου ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἀπειροῦ χαιμῶνος καὶ ὕετοῦ καὶ κρύου γενησομένου, καὶ τῶν σιτῶν καὶ τροφῶν δαπανηθέντων καὶ τῶν περιβολαίων διαλυθέντων καὶ γυμνωθέντων καταναρχήσαντες οἱ τοῦ στρατοῦ ὀκαδε ἠβουλήθησαν ἀναστρέψαι. Ὁ δὲ ἀνδρεὺς καὶ συνετὸς ἡγεμὼν Νικήφορος τῇ διαλαλίᾳ καὶ τῇ ἠδύτητι τῶν λόγων αὐτοῦ πάντας κατέσχευεν. Ἐφη γὰρ πρὸς αὐτοῦ; Ἀδελφοί μου καὶ συστρατιῶται, ἰδῶμεν εἰς νοῦν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον· ἀγωνισάμεθα τὴν τοῦ Θεοῦ ὕβριν ἐκδικῆσαι· στῶμεν γενναίως ἐν τῇ κρίσει κατ' ἐχθρῶν δυσσεῶς

ἀπεισμένων· λαβώμεν πίστιν τῆν τῶν φθόνων Ἀμίτ; animo reputemus nos in Syriaca insula versari. Ingens periculum est, si inde fugerimus. Uliciscamur constupratos virgines; qui nobilita membra saucia videamus, animo doleamus. Non vacat mercede labor ac periculum. Stemus intrepididi, adversaque acie Christum negantes infideles caudacter appetamus, feretque suppeticas Christus Deus noster, hostesque profligabit, ac superborum eique insultantium oppidum arcemque diruet. Hæc itaque plura illo hortante, quidam omnium nomine oreque subiecit: Aperuisti, magister, corda nostra; sermone vires durasti atque animos acuisisti. Vix non additis alis, obsequio promptos atque vigilantes reddidisti. Consilio morem gerimus, ac præcepto obtemperamus; una denique commoremur.

ἰγ'. Ἐν δὲ τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας Ῥωμανοῦ ἐγένετο σπάνη σίτου καὶ κριθῆς ἐν τῇ πόλει· ἐπράθη γὰρ ὁ σίτος τῷ νομισματι μόδιαι δ' καὶ ἡ κριθὴ μόδιαι ς'. Καὶ ἦν θεάσασθαι τὸν ἐγρήγορον νοῦν Ἰωσήφ προνοούμενον τὸ κοινόν. Εὐθύς οὖν ἐξέποσε· ἔλλει ἐπὶ τὴν Ἀνατολήν καὶ Δύσιν τοῦ ἐξελάσαι συνωνῆς καὶ ἐμπορευτικὰ πλοῖα καὶ τοῦ κωλύσαι τοὺς σιτοκαπηλοὺς ἀποτιθέσθαι τὸν σίτον· ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ δίκαιος καὶ ἀπροσωπώλητος καὶ πιστός. Οὐ πολὺς οὖν ἐν μέσῳ χρόνος παρήλαθεν, ἐπὶ δὲ ἡ δεικτῶ νομισματι ἐπράθη. Τοιοῦτος γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ, σπουδαῖος καὶ θερμὸς, ὡς ἄλλον τῶν πρὸ αὐτοῦ ἢ μετ' αὐτοῦ μὴ ἐξισωθῆναι.

ιδ'. Μαρτίῳ δὲ μηνὶ ὁ λεγόμενος Πετεινὸς μάγιστρος κατηγορήθη Βασιλείου ὀνομαζόμενος, ὑπεθήκητινῶν κακοσυμβούλων μούλλον μελετήσαι· καὶ τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἐξορίζεσκε, κάκεισε τελευτᾷ. Ὁ δὲ πατρικίος καὶ δομῆτικὸς τῆς Ἐφῆς ἐκ προσώπου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Πεμφθῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ διὰ τὸ μὴ εἶμεν τὸν θεόν Χαμβδᾶ ἀσκέπαστον τὴν Ἀνατολήν [P. 300] καὶ ἐλάσαι κούρας καὶ αἰχμαλωτίσαι καὶ πρὸς εὐσεύσαι τὴν Ῥωμαϊκὴν γῆν. Καὶ ἐνωθεὶς τῷ στρατηγῷ Καππαδοκίας Κωνσταντίνῳ τῷ πατρικίῳ Μαλσίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς στρατηγοῖς μετὰ τῶν ταγμάτων, καὶ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ ἀλαζόνος ἐπιτυχῶν εἰς τὸν τόπον Ἀνδρασπὸν λεγόμενον, συμβαλὼν κατὰ κράτος νενίκηκε, καὶ καταπολεμήσας καὶ εἰς φυγὴν τρέψας. Ἦν τότε θεάσασθαι νεκροὺς σκυλευομένους, καὶ ἀναιρουμένους τοὺς ἀλαζόνος Ἀγαρηνοὺς, καὶ εἰς φυγὴν τρεπομένους, καὶ ἐν ἀνδρικόθεν λόγῳ τούτους ζωογρομένους καὶ μήτε ἀρμάτων [ἢ ἱππέων] ἢ φαρῶν ἢ χρημάτων ἢ συγγενῶν μεταποιουμένους· ἄλλ' ἕκαστος ἀπὸ τῆς οἰκίας συμφορᾶς ἑαυτὸν περιέσωζεν. Τότε δὲ, τότε ὁ ἀλαζὼν καὶ ὑπερήφανος Χαμβδᾶς χεῖρουτο σταθέντος καὶ οὐκ ἐσπεντος τοῦ φάρου οὐτινος ἐπέβαινεν, εἰ μὴ ὁ μοκαρίτης Ἰωάννης ὁ ἄνθρωπος αὐτοῦ ἀποβάς τοῦ ἰδίου φάρου ἐπίβητο, αὐτοῦ κρατηθέντος καὶ τοῦ ἀλαζόνος

479 13. Mense Octobri, imperii Romani anno secundo, iagens in urbe penuria tritici exstitit atque hordei. Venit triticum, modii quatuor, nummo uno, hordeum, modii sex. In his videre erat pervigilem, ut communi rei provideret, Josephi animum. Statim ergo in Orientem ac Occidentem missi qui coequentes frumenta eorumque mercatorias naves extruderent, dardanariosque ac frumentarios triticum frumenta recondere ac accervare vetarent. Erat enim vir justus nec personarum acceptor, fidei tenax. Nec multum interim effluxit tempus, cum altera parte minuto pretio septem octavo modii uno nummo venirent. Talis nimirum erat, acri vir ingenio fervidoque ac studiosus, ut nemo superiorum aut æqualium illi æquaretur.

14. Mense Martio, is quem Peteinum vocant, Basilius magister accusatus est ut qui malis quorundam consiliis instinctus res novas moliretur. Missus itaque in exsilium ibi moritur. Patricius vero ac domesticus Orientis ex fratris nomine in Asiam missus, ne per ea loca Romana ditio præsidio destituta impii Chambdæ direptionibus pateret, isque liberius prædas ageret ac captivos duceret; conjunctisque copiis cum Cappadocia prætor Constantino patricio Meleino, nec non reliquis ducibus ac cohortium tribunis, superbi Chambdæ aciem assecutus in loco cui Andrasso nomen, ac cum eo conserta manu, eum penitus 480 profligavit ac fudit. Vidisses tunc mortuis detrahi spolia, occidi superbos Agarenos, in fugam agi, inter spolia capi ac mancipari. Nulla illis curruum aut equorum aut pecuniarum vel affinium cura: hoc unum quisque satagebat, ut se ipse periculo eximeret, non ut alteri studeret. Sane futurum erat ut et ipse superbus Chambdas caperetur, cum is cui insederat generosus equus fatiscens substitisset, nisi Joannes Christianæ desertor fidei, illius famulus ac domesticus, equum ipse suum hero commodasset. Qua illo humanitate captus, Chambdas ipso liberatus periculo est. Spolia omnia cum

VARLE LECTIONES.

²² ἄλλω P.

captivis a Leone Byzantium illata ac triumphum A specie circumducta.

15. Turcis adversus Thraciam erumpentibus, Marianus patricius Argyri filius summa ducis potestate Maccellorum legioni praefectus Occidentique praepositus, in illos incurrens ipsos praelio sudit, multisque captis reliquos cum dedecore ad sua redire coegit.

16. Romanus imperator ubi quibus in angustiis exercitus versaretur annonaeque in eo penuriam didicit, sanioribus Josephi accubitoris consiliis confestim illis alimenta submisit. Nonnihil itaque novi commectus ope recreati, cum menses fere octodecim et amplius urbem obsedissent, consumpta Agarenis Cretensibus omni annona hisque in angustiis coactis, ac cum ex illis quotidie ad magistrum ultro confluerent, Dei 481 tandem cuncta inoderant inperio, mense Martio, sexta indicatione, scholarum domesticus aciem instruxit, diversosque ex illis cuneos et phalngas ac turmas constituit. Quibus ita constitutis, ex legionariis et Armeniis et Russis et Sclabinis et Thracibus lectos in urbem immisit. Alii alios pellebant mutuumque pulsabant. Ruebant petrae et jacula, machinisque micenibus admotis turresque quatantibus stupor ac pavor superbos invasit. Brevique conserto praetio urbem ceperunt. Eratque videre Saracenos, mulieres ac pueros.

στρου, καὶ τὰς ἀλαζόνας θάμβος καὶ ἐκπληξι, καὶ φόβος ἐπιπεσών. Καὶ βραχὺ τοῦ πολέμου κρατοῦντες τὸ κάστρον παρέλαβον. Καὶ ἦν θεάσασθαι τοὺς Σαρακηνοὺς γυναῖκας καὶ παῖδας²².

²² παῖδας] quae desunt, ab Julio Polluce pete (in C. B. Hassii not. ad Leonem Diac., pag. ed. Paris. 17).

AD SEQUEM INVECTIVAM PROLUSIO.

Quod tanta hic dicta scriptaque in causa imaginum, in Leone Armeno, Michaele Balbo, Theophilo Bulbi filio, Michaele et matre Theodora, superiusque apud Theophanem in Leone Isauro et filio Constantino; nihil Historiae Byzantinae metas excedere videar, qui in ea, et quasi appendicis loco, ejusque illustrandae gratia, singulare hoc monumentum representem, antiquius VII synodo, ejusque auctoritas, quae eidem VII synodo suppeditavit, quidquid illa auctoritatum et exemplorum ad dogma firmandum, ac antiquam serio vindicandam traditionem, amplius sane segete, felici conatu adhibuit. Etsi is suum nobis nomen invidit, suum tempus ac descriptionis clarius consignare non potuit. Notam primo ait quaestionem post annos 700 a Christo passo: primis fere annis Leonis Isauro: a quo tempore annis plus minus 45 se scribere dicit, ad extrema fere tempora Constantini Cabalini, et ad ejus pseudoseptimam synodum vere Christiano-orthodoxorum (Christianos scilicet idololatriam insimulantium) consultandam. Agnoscebant Leonoclastae omnem veteri ecclesiasticam traditionem sibi adversari: unde et praevaticatione noxam Ecclesiae appingere non verebantur, quasi ex ritu gentium is illi cultus, imaginumque religio inolevisset, eumque ipsi errorem Dei verbis (Veteris cum primis Instrumenti) sublatum irent: cum a Judaeis didicissent, ut sicut Joannes monachus Hierosolymitanus subjecto commentariolo exponit: ipse forsitan ejus postmodum urbis episcopus, et cujus tanta nomina adversus Iconomachos: cujus synodicon sequitur hanc Invectivam in Reg. cod., quod et representavit tomo prioris mei Anclarii subjectis postmodum, etsi immutato ordine, aliis omnibus probationibus quae in Act. VII synodi exstant, uti jam dixi. Qui Regium codicem Leo Cinnamus, anni 947 imperavit. Michaele Duca, Anglo Comneni Palaeologo, et Theodora Augusta, ex antiquiore codice in antiqua Senioris Romae bibliotheca reperto, se exscripsisse significat, scripto ann. 956,

in ut a prima descriptione, ad suam exscriptionem intercesserint anni 517, ut ipse advertit. Videri autem potest præclarus ille codex quasi ἀπλοθήκη universalis, collecta habens præcipua quæque Catholicorum adversus hæreticos (Christi maxime mysterium impugnantes) munimenta.

Ex illo illustr. et reverend. archiepiscopus Paris. Petr. de Marca, ὁ μακαρίτης, Vigili conformationem v synodi pridem produxit, tametsi non omnibus ejus fidem fecit. Ipse certe qui librum composuit, tantaque in eo Patrum ac conciliorum digessit, de hac confirmatione, quasi non plane illi explorata veritatis, ac nutantis fidei, scripsit, reportam esse inter Acta v synodi; quavis tandem ratione illis inseriam existimaverit. Nihil sane ejusmodi in altis, quæ tanta e conciliis depromit.

Quod auctor διάλογον inscribit, videri possit vocis abusus: nam nullæ distinctæ personæ loquentes v ducuntur, quod videtur exigi ad formam dialogi. Nisi eam sibi vocem auctor indulsit, quod velut purinum est ista dissertatio, orthodoxorum Patrumque nomine edita disputatio: sed nihil hoc ad formam dialogi propriis, ubi distinctæ personæ suum quæque symbolum solent conferre; et quidem cuique apposite, quæ Platoniorum Dialogorum perfectio est. Simplicius esset ac purius λόγος στηλιτευτικός. Alia majoris operæ, suo et Patrum nomine Nicephorus patriarcha, hunc ipsum sorte Auctorem secutus, inque eodem certans ipse stadio, si quando magno Ecclesiæ commode juris publici fiat, ex Regiis membranis, exque Segueriano et Colbertino plenissimis codd.

Quod auctor tantis invehitur in Copronymianos episcopos, favore principis fidei desertores aulaque palpones, nihil veros tangit episcopos, qui ad fidei tutamen ac columen, religiosissimorum principum favorem ambiant, ac qui ipsi meliora ac saniora aulae semper suadeant, petraque salis, quibuscum versentur, quod sæculi fatuitatis videri possit continue condientes, existant.

Habet hic codex Leontium De sectis longe editis emendatiorem, et auctoritatibus, quæ illis desiderantur, auctiorem. Ὁδηγὸς prima capitula (quem omnem pluraque ejus complectitur) nota ex illo sacere liceat: sic editis laborantia, ut nec ipse Anastasius sua agnosceret: etsi omnia decoquit vulgator et interpres.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ [ΛΟΓΟΣ] ΣΤΗΛΙΤΕΥΤΙΚΟΣ

ΓΕΝΟΜΕΝΟΣ

Παρ[ὴ] Παρ[ὰ] πιστῶν καὶ ὀρθοδόξων, καὶ πόθοι καὶ κήλορ ἐχόντων, πρὸς εἰλεχον τῶν ἐναντιῶν τῆς πίστεως καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀγίων καὶ ὀρθοδόξων ἡμῶν Πατέρων.

DISSERTATIO AC INVECTIVA

EDITA

A fidelibus et orthodoxis, desideriumque ac zelum habentibus, ad confutationem eorum, qui sanae fidei, sanctorumque ac orthodoxorum Patrum nostrorum doctrinæ adversantur.

α'. [P. 301-303] Ναβουθὶ ὁ Ἰσραηλίτης [Ἰεζραηλίτης], ἵνα μὴ τὸν πατρῶον ἀμπέλωνα παραδῶ, καταλιθοβολήθῃ, λέγων· Ὁδὴ μὴ προδῶ κληρονομίαν πατέρων μου· ὅσοι δὲ, φησὶν, ἐπίσκοποι καὶ ποιμένες τῶν λογικῶν λαχόντες εἶναι προβάτων, διὰ δόξαν κενὴν καὶ μόνον τῶν Πατέρων τὰς φωνὰς παρωσάμενοι, κατὰ τῆς πίστεως· ταυτοῦς ἀπλοσηντας, τὰ ἁρθῶς ὑπ' αὐτῶν ρηθέντα στρεβλοῦσι, κατὰ τὸν ἁδόκιμον αὐτῶν καὶ τεθλωμένον νοῦν διδάσκοντες, ἄπρ πάντα ἐνώπιον τοῖς συνιοῦσι καὶ ὁρθῶς τοῖς ἐπίσκοποις γινῶσιν, κατὰ τὸ γεγραμμένον.

1. Nabuthe Jezraelites lapidatus est, no paternam vineam traderet. Aiebat enim: Ne fiat unquam ut tradam hereditatem patrum meorum: hi autem, inquit, quibus obligit ut essent episcopi et rationalium ovium pastores, una dumtaxat inanis gloriae causa, rejectis Patrum vocibus, armis adversus fidem instructi, recte ab eis dicta pervertunt (ex reprobo suo sensu turbidoque docentes) quæ, uti scriptum est, omnia ob oculos posita intelligentibus sunt, et recta invenientibus scientiam. Patres namque subtili et acuto mundoque mentis oculo, sa-

1 III Reg. xxi, al. xx, 5. 2 Prov. viii, 9.

eros divinitus Scripturæ legentes libros, quod inde commodum est, velut divinum quemdam thesaurum in animis suis reposuere. Hi vero, quorum mens mendacii pravitate prona sit, nonnullorumque procacitati verborum obnoxia, ac profanæ scientiæ amore capta, illorum socii erunt, de quibus scribit beatus Paulus : *In quibus Dens hujus sæculi excæcavit mentes infidelium, ne fulgeret illis illuminatio Evangelii gloriæ Christi, qui est imago Dei* ³. Quippe cæci sunt et duces cæcorum. Ut enim ipse Salvator dixit : *Cæcus si cæco dux fuerit, ambo in foveam cadent* ⁴. Quidam igitur Patrum doctorumque veritatem derident, menteque propria, diabolica malignitate impleta, adulterare vituntur veritatis mysterium, Unigeniti cum carne dispensationem haud mediocriter sugillantes, non intelligentes, neque quæ loquuntur, nec de quibus affirmant ⁵, uti divinis Apostoli verbis proditum est.

θείας μυστήριον, τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας τοῦ Μονογενοῦς οὐ μετρίαν ποιῶντες κατάληψιν [καθαίρεσιν], μὴ νοοῦντες μήτε [P. 301] ἀ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαθεβαίουνται, κατὰ τὸ γαγραμμένον.

2. Ejuscemodi porro impietatis parentes, multi quidem et alii, anteaetis temporibus exsistere : nunc vero illorum improbissimæ mentis auctores hi sunt, qui novorum Pharisæorum mores induerunt. Quemadmodum enim illi vere negaverunt Dei Filium in carne venisse ; sic et nunc novi præcones, qui Christi adventus in carne ejusque secundum carnem intemeratæ matris ac vere Deiparæ semperque Virginis Mariæ omniumque ipsius sanctorum venerandas colendasque imagines, nolint adorare et eisque cultum adhibere, novam inani conatu fabricati sunt fidem ; præter olim traditam a sanctis nostris Patribus, quique discipuli ac successores sanctorum apostolorum existant. Ut enim eis visum est, fidei res religiosiores custodes, quam sancti Patres affirmant, quorum sermones atque virtutes catholicæ ac apostolicæ Ecclesiæ firmamentum sunt et columnen. Ipsas enim Patrum voces, quas illi diserte de venerabilibus colendisque imaginibus prædicaverunt, novi hi comminatis sapientes, sumentes, quas rite prophetæ ediderunt, juxta concupiscentias suas ad sensum suum detorquent. Quemadmodum enim illi adversus idolorum simulacra dæmonumque statuas locuti sunt, in sanctas ipsi imagines, sanctos Patres, sanctæque et orthodoxæ ac inculpata Christianorum fidei doctores, traduxere, eorum repulsis vocibus ac testimoniis, ad ejus in carne humanaque effigie figuram, astruentibus sacras spectare imagines ; quas ii diserte colendas ac adorandas nos docuerunt. Quamobrem etiam brevi conserta disputatione adversus novos istiusmodi præcones, Deo ipsum nobis oris statum ac spiritum præbente, pauca ex multis proponemus ; quænamque hi velut manufacta utique respuant ac avertentur.

Α Οἱ μὲν γὰρ δόξη τε [ἐξυδερκεῖ] καὶ καθαρῶ τῆ, διανοίας ὁμματι τοῖς ἱεροῖς τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς περιτυγχάνοντες λόγοις, θελὸς θεῶν ὡς περ τινὰ οὐράνιον Ὀτσαυρὸν ταῖς αὐτῶν εἰσοικίζουσι ψυχαῖς. Οἱ δὲ, τὸν νοῦν ἔχοντες τῷ ψεύδει προσενευκόμεθα, καὶ τῆς τινῶν ἀθυροστομίας ἠετώμενον καὶ βεβήλου γνώσεως ἐραστὴν, ἐκείνων ἔσονται κοινωνοί, περὶ ὧν ὁ μακάριος Παῦλος γράφει· Ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ διαυγάζαι αὐτοῖς τὴν φωτισμὸν τοῦ Ἐυαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὃς ἐστὶν εὐκλῶν τοῦ θεοῦ. Τυφλώτουσι γὰρ, καὶ εἰσὶν ὁδηγοὶ τυφλῶν. Τοιγαροῦν οὗτοι καὶ τοῖς τῆς ἀπωλείας ἐμπίπτουσι βόθροις· ὡς γὰρ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ εἶρηκε, Τυφλὸς τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῆ, ἀμφότεροι εἰς βόθρον ἐμπεσοῦνται. Καταφιναροῦσι τοίνυν τινὲς τῶν τῆς ἀληθείας Πατέρων καὶ διδασκάλων, καὶ δὴ καὶ σκαιότητος διαβολικῆς τὸν οἰκτεῖον ἐμπλήσαντες νοῦν, παραχαράττειν ἐπέλγονται τὴ τῆς ἀλη-

θείας μυστήριον, τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας τοῦ Μονογενοῦς οὐ μετρίαν ποιῶντες κατάληψιν [καθαίρεσιν], μὴ νοοῦντες μήτε [P. 301] ἀ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαθεβαίουνται, κατὰ τὸ γαγραμμένον.

β'. Εὐρεται δὲ τῆς τοιαύτης ἀσεβείας γεγύνασθαι πολλοὶ μὲν καὶ ἔτεροι, κατὰ τοὺς ἀνωθεν παρωχηκότες καιροὺς· νῦν δὲ τῆς ἐκείνων ἀνοσιότητος, οὗτοι οἱ προφασισζόμενοι κατὰ τοὺς νέους Φαρισαίους. Ὡς περ γὰρ ἀληθῶς· αὐτοὶ ἠρνήσαντο τὸν ὕβον τοῦ θεοῦ σαρκὶ ἐληλυθότα, οὕτως καὶ νῦν νεοκῆρυκες μὴ θέλοντες προσκυεῖν καὶ σεβάζεσθαι τῆς ἐνσάρκου τοῦ Χριστοῦ παρουσίας καὶ τῆς κατὰ σάρκα αὐτοῦ ἀχράντου μητρὸς καὶ κατὰ ἀλήθειαν Θεοτόκου καὶ Ἁειπαρθένου Μαρίας καὶ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ τῶν σεβασμῶν καὶ σεπτῶν εἰκόνας· ἀλλὰ νέαν κενотоμοῦντες ἔτεκτονήσαντο πίστιν, παρὰ τὴν ἐρχῆθεν ἐκ τῶν ἁγίων ἡμῶν Πατέρων, καὶ μαθητῶν καὶ διαδόχων τῶν ἁγίων ἀποστόλων ὑπαρχόντων. Ὡς γὰρ αὐτοῖς ἔδοξε νῦν, λέγοντες πλεον τῶν ἁγίων Πατέρων, ὧν οἱ λόγοι καὶ αἱ ὄρεται, στήριγμα καὶ στήλη τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχουσιν, οὗτοι τὴν πίστιν φυλάττειν διαθεβαίουντες. Τὰς γὰρ αὐτῶν τῶν Πατέρων φωνὰς, ὡς αὐτοὶ τρανώς ἐκήρυξαν περὶ τῶν σεβασμῶν καὶ προσκυνητῶν εἰκόνων, οὗτοι οἱ νεόσοφοι λαβόντες τὰς καλῶς ὑπὸ τῶν προφητῶν ῥηθείας φωνὰς κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας πρὸς τὸν ἴδιον νοῦν στρεβλοῦσιν. Ὡς γὰρ αὐτοὶ περὶ τῶν εἰδωλικῶν εἰκόνων καὶ δαιμονικῶν στηλῶν φράσαντες εἶρηκαν, οὗτοι εἰς τὰς ἁγίας εἰκόνας μετέστρεψαν τοὺς ἁγίους Πατέρας καὶ διδασκάλους τῆς ἁγίας καὶ ἀμωμήτου καὶ ὁρθοδόξου τῶν Χριστιανῶν πίστεως παρωσάμενοι καὶ αὐτῶν φωνὰς καὶ μαρτυρίας περὶ τῆς ἐνσάρκου καὶ ἀνθρωπίνης αὐτοῦ μορφώσεως χαρακτηριστῆρος ἰστορηθείας ἁγίας εἰκόνας, ὡς περ ἡμῖν τρανώς σέθειν καὶ προσκυεῖν εἰδίδαξαν. Δι' ὃ καὶ μετ' ὀλίγην διάλεκτον πρὸς τοὺς νεοκῆρυκας ποιησάμενοι, Θεοῦ διδόντος ἡμῖν καὶ τὸ ἀναπνεῖν, ὀλίγα ἐκ πολλῶν παραθήσομεν, κἄν οὗτοι ὡς χειροποίητα δῆθεν ἀποστρέφονται.

³ II Cor. iv, 4. ⁴ Matth. xv, 14. ⁵ I Tim. i, 17.

γ' Λεγέτωσαν ἡμῖν οἱ θολόσοφοι καὶ μεμφίμοιροι Ἀ καὶ ἀρεσταὶ τῆς φαύλης καὶ βεβήλου καὶ ἔχθραι-
 νοῦσης Θεῷ συνόδου, τῆς γενομένης κατὰ Θεοῦ συγ-
 χωρησῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸν τόπον τὸν
 λεγόμενον Ὀνέρια, ποίῳ τρόπῳ καὶ σκοπῷ τὰς
 τῶν Πατέρων παρακρούμενοι φωνάς, κατὰ τὰς ἰδίας
 ἐπιθυμίας ἑαυτοῦ; ἐξαπατώντες, ἐξελλόμενοι καὶ
 δολασζόμενοι στρεβλίετε. Εἶπατε ἡμῖν, οἱ νῦν κενω-
 τολοῦντες νέας πίστεως ἐκθεοῖν, ποῖον [P. 505] ἐπι
 τῆς γῆς προσκυνητὸν καὶ σεβάσιμον καὶ λατρευτὸν
 ἔστιν ἀχειροποίητον; ὁ σταυρὸς; τὸ εὐσιαστήριον;
 ἡ προσφορὰ, τὸ εὐαγγέλιον; Πάντα χειροποίητα,
 ἀλλ' ἡμῖν σεβαστὰ καὶ σωτηρίας σύμβολα, ὥσπερ
 καὶ αἱ τῶν ἁγίων εἰκόνας· καὶ τῆς ἐνσάρκου τοῦ
 Χριστοῦ οἰκονομίας τῆς ἀληθινῆς καὶ ἀνθρωπίνης
 αὐτοῦ σαρκὸς, ἣν διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν προσ-
 ἐλάβετε ἐκ τῆς πανάγνου καὶ Θεοτόκου Μαρίας·
 πάντα ἡμῶν λαβὼν χωρὶς μόνης τῆς ἁμαρτίας. Διὸ
 καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ τῆς ἀχράντου αὐτοῦ Μη-
 τρὸς προσκυνούμεν καὶ σέβομεν. Καὶ ὑμεῖς δόκησιν
 τὸ μυστήριον ἀπεργάζεσθε· ἡμεῖς δὲ, οἱ τῆς ἀληθείας,
 τῆς τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων αὐτῶν μα-
 θητῶν καὶ διαδόχων, ἡμετέρων δὲ Πατέρων καὶ διδασ-
 κάλων, τὴν παρ' αὐτῶν ἡμῖν παραδοθεῖσαν πίστιν
 περὶ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ προσκυνητῆς Τριά-
 δος, ἀνακαλυμμένην προσώπῳ λαμπρῷ τῆ φωνῆ λέ-
 γομεν τὰ τοῦ προφήτου Ἡσαίου· Ἀνέβηθι, ὁ εὐαγγε-
 λισμῶντος, ἐπ' ἕρος ὄψηλόν, καὶ ἡμεῖς ἀνερχόμεθα
 εἰς τὴν τρισυπόστατον ὁμοουσιόκρυφον διέξαν, εὐ-
 αγγελιζόμενοι τὰ ἀγαθὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, λέ-
 γοντες·

δ. Πιστεύομεν εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον
 Πνεῦμα, ἥτις ἐστὶν ἡ ἁγία Τριάς, ἀκτιστος, ἀίδιος,
 ἀσύγχετος, ἀδιάρητος, ὁμοούσιος, ἐν μιᾷ θεότητι
 καὶ βασιλείᾳ καὶ κυριότητι, ἐν τρισὶ προσώποις
 ἥτις ὑποστάσεις καὶ ἰδιότητες προσκυνουμένη τε καὶ
 δοξολογουμένη. Ἰδιότητα γὰρ ὅταν εἶπω, τὸν Πα-
 τέρα Πατέρα νόησον, καὶ τὸν Υἱὸν Υἱὸν, καὶ τὸ
 Πνεῦμα τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἅγιον. Αὗται γὰρ αἱ ἰδιό-
 τητες οὐκ ἀντιστρέφονται. Οὐ δύναται γὰρ ὁ Πατήρ
 Υἱὸς εἶναι, ἢ ὁ Υἱὸς Πατήρ, ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον
 εἶναι Πατήρ ἢ Υἱός. Ἄλλ' ὡς εἶπον, Πατήρ ὁ Πατήρ,
 καὶ Υἱὸς ὁ Υἱός, καὶ Πνεῦμα ἅγιον τὸ Πνεῦμα τὸ
 ἅγιον. Οὐκ ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν Πατήρ, καὶ οὐκ ἦν
 ποτε ὅτε οὐκ ἦν Υἱός, καὶ οὐκ ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν
 τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Διὰ τοῦτο ἀκατάληπτος καὶ ἡ
 γέννησις τοῦ Μονογενοῦς, καὶ ἡ ἐκπόρευσις τοῦ
 ἁγίου Πνεύματος. Προσκυνεῖς τὸν Πατέρα; ἐν αὐτῷ
 προσκυνεῖται ὁ Υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Προσκυ-
 νεῖς τὸν Υἱόν; ἐν αὐτῷ προσκυνεῖς τὸν Πατέρα
 καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Προσκυνεῖς τὸ Πνεῦμα τὸ
 ἅγιον; ἐν αὐτῷ προσκυνεῖς καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν
 Υἱόν· οὐ συγχωμένων τῶν προσώπων, ἀλλὰ διὰ τὸ
 ταυτὸν καὶ ἀκατάληπτον τῆς οὐσίας οὕτως νοεῖς.
 Μία γὰρ οὐσίας τῆς φύσεως καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς
 [P. 506] θεότητος, μία καὶ ἡ προσκύνησις ἐστὶ τῆς

3. Cogitent turbidi sapientes et morosi ac que-
 rulosi homines, pravæque et profanæ ac Deo ad-
 versantis synodi comprobatores, quæ divina per-
 missione Constantinopoli, in loco quem Oneria
 vocant, habita est, quoniam modo ac sine, repulsis
 Patrum vocibus, juxta proprias concupiscentias
 ipsi vos seducentes, esca hamoque tracti captique
 collidimini. Dicite quæso, qui nunc novæ fidei
 formulam vane audistis, quidnam in terra eorum,
 quæ venerationi habentur et adorantur atque col-
 untur, quod non sit manufactum? Num crux? al-
 tare? oblatio? Evangelium? Cuncta manufacta,
 sed nobis veneranda ac salutaris signa, quemad-
 modum etiam sanctorum imagines, Christique in
 carne dispensationis veræ atque humanæ carnis
 suæ, quam nostræ salutis causa assumpsit, ex
 castissimæ Deique Genitricis Mariæ: quæ nostra
 sunt omnia assumens, peccato duntaxat excepto.
 Unde etiam ipsius imaginem ejusque intemeratæ
 Matris adoramus ac colimus. Ac vos quidem my-
 sterium inane spectrum, et quod specie sola exi-
 stat, efficitis: nos vero qui veritatis simus, san-
 ctorum apostolorum sanctorumque ipsorum disci-
 pulorum ac successorum, nostrorumque Patrum
 atque doctorum, quam ab eis nobis traditam accep-
 imus fidem de sancta et consubstantiali et ado-
 randa Trinitate, revelata facie, clara voce, Isaiæ
 prophetæ vocibus dicimus: *Ascende in montem
 excelsum qui evangelizas**, et nos in trine subsi-
 stentis consubstantialis celsitudinis opinionem
 ascendimus, evangelizantes rectæ fidei bona, di-
 centes:

4. 481a Credimus in Patrem et Filium et Spi-
 ritum sanctum, quæ sancta Trinitas est, increata,
 sempiterna, inconfusa, indivisa, consubstantialis,
 quæ in una deitate et regno et dominatione, in tribus
 personis seu hypostasibus et proprietatibus, ado-
 retur ac conglorificetur. Proprietatem enim cum
 dico, Patrem cogito Patrem, et Filium Filium, et
 Spiritum sanctum Spiritum sanctum. Nam pro-
 prietates non convertuntur. Non enim Pater esse
 potest Filius, aut Filius Pater, vel Spiritus sanctus
 esse Pater aut Filius: sed sicut dicebam, Pater
 Pater est, et Filius Filius, ac Spiritus sanctus
 Spiritus sanctus. Non erat unquam quando non
 erat Pater, et non erat quando non erat Filius, nec
 erat aliquando quando non erat Spiritus sanctus.
 Propterea incomprehensa est, tum Unigeniti gene-
 ratio (seu nativitas) tum Spiritus sancti proces-
 sio. Patrem adoras? In eo adoratur Filius et Spi-
 ritus sanctus. Adoras Filium? In ipso et Patrem
 adoras et Spiritum sanctum. Adoras Spiritum san-
 ctum? In ipso adoras et Patrem et Filium: non
 quod confundantur personæ, sed quod eadem et
 incommutabilis perque omnia similis substantia
 existat, sic intelligis. Nam cum sit una natura et
 substantia ac deitas, una quoque adoratio est san-

etæ et consubstantialis Trinitatis. Quod enimvero A Pater et Filius et Spiritus sanctus nominantur et sunt, tria nimirum ad substantiam quod spectat per omnia æqualis; attribuitque Patri principium divina Scriptura, jam quoque Filius Patris beneplacito cuncta creavit, et Spiritus sanctus omnia perfectus. Est igitur Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus. Non tamen quia Deus et Deus, et Deus, tres deos licet dicere: sed dum tres personas animo cogitas, ac unamquamque personam confiteris, unum Deum vocas, quod una eandemque natura et divinitas et substantia et coæternitas. Quæ causa est, cur et singulariter collaudemus et adoremus sanctam Trinitatem.

5. Et hoc novimus atque credimus, Dei Filium ex Patre genitum esse, arcana nec verbis explicabili ratione, intemporeæ, incorporeæ, ante omnia sæcula. Ipse igitur Dei Filius, lumen de lumine, Deus verus de Deo vero ac Patre, propensa Patris voluntate incarnatus est in castissima et a Spiritu sancto eximie sanctificata Virgine sancta Maria, proprie ac vero Dei Genitricæ. Ac sicut ipsius Filii a Patre generatio incomprehensa est et inexplicabilis, eamque ob rem ipsam fide ac silentio veneramur ac collaudamus; sic et ejusdem Filii Dei ex Matre et Virgine in carne nativitas ineffabilis et inenarrabilis est. Ac quo id modo, accipe.

6. Igitur unigenitus Dei Filius, ipse ante sæcula ex Patre genitus, incircumscribitus est; inque supernis et infernis est, et cuncta in manu habet⁷, et in eo consistunt omnia, et implet omnia⁸, et super omnia eminent, estque supra omnes cælos, et intuetur abyssos⁹; nec est creatura quæ non sit manifesta in oculis ejus¹⁰. In angelis est: totus in supernis, totus ubique est. Ipse igitur Dei Filius talis ac tantus, ipse nulla quantitate ac mole, cum omnia possit, etiam homo fieri potuit: vereque incarnatus ac factus homo de Spiritu sancto et Maria Virgine, in cælis esse non destitit, et in terris ipse totus incarnatus existit. Quis ergo eloquiaut prorsus enarrare mysterium possit? Quod enimvero pro naturæ humanæ tenuitate divina Scriptura pauca quæ tribuit verba, quibus mens gustum as... ai possit ac frui, silentioque stupere ac adorare divinum Mysterium.

7. Itaque Dei Filius, qui nullo capi potest, in sanctam Virginem introivit, exque ejus carnis natura assumpsit, suæque deitatis personæ univit, carnem nobis consubstantialiæ, anima sensuque mentis præditam, qua solus ipse novit ratione. Jam enim dixi, nec mente assequi licere, nec sermone exprimere, ac neque exquirendas homini physicas rationes rei, quæ impervestigabilis et inscrutabilis est Copulata igitur sibi, quæ ex

ἀγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος. Ἄλλ' ἐπειδὴ Πατὴρ καὶ Υἱὸς καὶ ἅγιον Πνεῦμα ὀνομάζονται καὶ εἰσὶ, τῇ μὲν οὐσίᾳ κατὰ πάντα ἴσα τὰ τρία· ἀπέδωκε δὲ ἡ θεόπνευστος Γραφή τὴν ἀρχὴν τῷ Πατρὶ, καὶ λοιπὸν τῇ τοῦ Πατρὸς εὐδοκίᾳ καὶ ὁ Υἱὸς τὰ πάντα ἐποίησε, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὰ πάντα ἐτελειούργησεν. Ἔστιν οὖν Θεὸς ὁ Πατὴρ, Θεὸς ὁ Υἱὸς, Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ἄλλ' ἐπειδὴ Θεὸς καὶ Θεὸς καὶ Θεὸς, οὐ δύνασαι εἰπεῖν· Τρεῖς θεοί· ἀλλὰ τὰ τρία πρόσωπα ἐνθυμούμενος, ἕκαστον πρόσωπον ὁμολογῶν, εἰς Θεὸς, λέγεις, διὰ τὸ ἐν καὶ τὸ ταυτεῖν τῆς φύσεως καὶ τῆς θεότητος καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς συναϊδιότητος. Διὸ καὶ ἐνικῶς δοξάζομεν καὶ προσκυνοῦμεν τὴν ἁγίαν Τριάδα.

ε'. Ἐμάθομεν καὶ πιστεύομεν ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀρρήτως, ἀχρόνως, ἀσωμάτως, πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Αὐτὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ φῶς ἐκ τοῦ φωτός, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἐκ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ Πατρὸς ἐσαρκώθη ἐν τῇ πανάγῃ καὶ ὑπὲρ Πνεύματος ἁγίου καθαγιαζομένη Παρθένῳ τῇ ἁγίᾳ Μαρίᾳ, τῇ κυρίῳ καὶ κατὰ ἀλήθειαν Θεοτόκῳ. Καὶ ὡσπερ ἡ ἐκ τοῦ Πατρὸς γέννησις αὐτοῦ τοῦ Υἱοῦ ἀκατάληπτος τίς ἐστι καὶ ἀνερμηνεύτος, καὶ διὰ τοῦτο πιστεῖ καὶ σιωπῇ προσκυνοῦμεν καὶ δοξάζομεν· οὕτως τοῦ αὐτοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐκ τῆς μητρὸς καὶ Παρθένου ἐνσαρκὸς γέννησις, ἀφραστός ἐστι καὶ ἀνεκδιήγητος. Καὶ μάθε πῶς.

ζ'. Ὁ οὖν μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθεὶς, ἀπερίγραφός ἐστι, καὶ ἄνω ἐστὶ καὶ κάτω, καὶ τὰ πάντα ἐν χειρὶ ἔχει, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε, καὶ τὰ πάντα πληροί, καὶ ὑπὲρ τὰ πάντα ὑπερρετείνεται, καὶ ὑπεράνω πάντων οὐρανῶν ἐστὶ, καὶ τὰς ἀβύσσους καθορᾷ· καὶ οὐκ ἐστὶ κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἐν ἀγγέλοις ἐστὶν· ὅλος ἄνω ἐστὶ· ὅλος πανταχοῦ ἐστὶν. Αὐτὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ τοιοῦτος καὶ τηλικούτος, ὁ ἀπῆλικος καὶ ἀμεγέθης, ἐπειδὴ πάντα δύναται, ἐδυνήθη καὶ ἄνθρωπος γενέσθαι· καὶ κατ' ἀλήθειαν σαρκοθεῖς καὶ ἐνανθρωπήσας ἐκ Σπύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, ἔνω ὕλης, καὶ κάτω σαρκωθεὶς ὁ αὐτὸς ὅλος. Οὐκ οὖν τίς δύναται φράσαι ἢ ὅλως διηγήσασθαι τὸ μυστήριον; Πλὴν ὅτι πρὸς τὴν εὐτέλειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἔδωκεν ἡ θεία Γραφή ὀλίγα τινὰ βήματα, δι' ὧν ὁ νοῦς ἐν ἀπολαύσει δυνήσεται γενέσθαι, καὶ ἀρθέγκτως ἐκπλαγῆναι καὶ προσκυνεῖν τὸ θεῖον μυστήριον.

[P. 307] ζ'. Ὁ οὖν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀχώρητος εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἁγίαν Παρθένον, καὶ ἐπαλάβετο ἐκ τῆς φύσεως τῆς σαρκὸς αὐτῆς, καὶ ἦνωσε τῇ ἰδίᾳ τῆς θεότητος ὑποστάσει σάρκα τὴν ἡμῖν ὁμοούσιον, ἐμψυχόν τε καὶ ἐννον, ὡς αὐτὸς μόνος οἶδε. Προεὶπον γάρ, ὅτι οὔτε νοῦς καταλαβέσθαι ἰσχύει, οὔτε λόγος παραστήσαι δύναται, οὔτε ὀφείλει ἄνθρωπος φυσιολογεῖν τὸ ἀνεξιχνίαστον [τε] καὶ ἀνεξερεύνητον πρᾶγμα. Ἐνώσας οὖν αὐτῷ τὴν ἐξ αὐτῆς ληφθεῖ-

⁷ Psal. xciv, 4. ⁸ Coloss. 1, 17. ⁹ Jer. xxiii, 24. ¹⁰ Dan. iii, 55; Hebr. iv, 13.

σαν φύσιν, ἠβέει δ' ἀναυξήσ Ἰῆδς τοῦ Θεοῦ τῆ ἰδίᾳ A
 σαρκί, ἐψυχωμένη ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ· καὶ
 μὴ τραπέις ὁ Ἰῆδς τοῦ Θεοῦ ὅπερ ἦν, ἐγένετο βρόχος
 ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς Μητρός· καὶ ἀπετελέσθη ἔνωσις
 ἀδιάρετος καὶ ἀσύγγυτος θεότητος τε καὶ ἀνθρω-
 πότητος. Καὶ ἰδοὺ ὁ ἀσώματος καὶ ἀψηλάφητος,
 σεσωμάτωται καὶ ψυλαφᾶται· καὶ ὁ πρὸ πάντων
 τῶν αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθεὶς, ἰδοὺ αὐτὸς
 καὶ ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου σεσαρκωμένος γεννᾶται.
 Καὶ ὁ τῶν κόλπων τῶν Πατρικῶν μὴ χωρισθεὶς, καὶ
 τὸ σύμπαντα τῆ δυνάμει τῆς θεότητος συνέχων, καὶ
 τῶν πάντων τῆ παντοκρατορικῆς δυνάμει περιδρα-
 τόμενος, ὁ αὐτὸς ἐνανθρωπήσας ἐκ τῆς ἁγίας Παρθέ-
 νου καὶ γεννηθεὶς, κείται ἐν φάτνῃ παιδίον ἐσαρκα-
 ωμένον, τῆς ἁγίας Παρθένου παρθένου μεινάσας. B
 Τὰ γὰρ θεῖα τοιαῦτὰ ἐστί. Ὡσπερ γὰρ ἡ ἔνωσις τῆς
 σαρκὸς καὶ τῆς θεότητος ἀνεξερευνήτος, οὕτως καὶ ἡ
 γέννησις. Ἐδυνήθη γὰρ ὁ θεὸς Ἀδὸς ὁ παντοδύναμος
 κατὰ ἀλήθειαν σαρκωθῆναι καὶ ἐνανθρωπήσαι ἐν τῇ
 Δεσποίνῃ καὶ γεννηθῆναι ἐξ αὐτῆς, καὶ τῆν παρθε-
 νίαν ἐσφραγισμένην διαφυλάξαι· ὥσπερ οὖν ἀμίλει
 καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ἔστη ἐν μέσῳ τῶν
 μαθητῶν.

ἦ'. Διὰ τοῦτο ἡ ἁγία καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία
 πάντα εὐπειρώσ τὰ θεῖα ἀποδέχεται, πάντα πιστῶς,
 πάντα ἀπολυπραγμόνως σέβει καὶ προσκυνεῖ καὶ
 τιμᾷ. Αὐτὸς οὖν ὁ Ἰῆδς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀληθινὸς Θεός,
 διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν παιδίον γεννηθεὶς, αὔξειν
 λέγεται τῆ ἰδίᾳ σαρκί, τὰ ἡμέτερα οἰκειούμενος
 ἀδιάβλητα πάθη· καὶ προκόπτειν σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ C
 διὰ τὴν κατὰ μέρος ἀνάδειξιν, ὅπως δεῖξῃ κυρίως
 καὶ κατὰ ἀλήθειαν εἶναι τὴν ἐνανθρώπησιν. Καὶ
 κοπιᾷ λέγεται, καὶ πεινᾷ καὶ διψᾷ, καὶ τοῖς ἀν-
 θρώποις συναστροφῆσαι, διδάξας καὶ φωτίσας
 πάντα ἀνθρώπων ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Αὐτὸς
 γὰρ ἐστὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν.

θ'. Δοκίμῳ δὲ διὰ τὴν ἀμετρον αὐτοῦ φιλανθρω-
 πίαν, καὶ ἔπαθε τῆ ἰδίᾳ σαρκί. Αὐτὸς γὰρ ὁ Κύριος
 τῆς θύξης ὑπὲρ ἡμῶν ἐσταυρώθη καὶ [P. 308] πάσχει
 ἀληθῶς. Πάσχει γὰρ οὐ τῆ θεότητι, ἀλλὰ τῆ ἀδιαι-
 ρίτως συναφθείσῃ αὐτῷ ἰδίᾳ σαρκί ἐψυχωμένη, καὶ
 ἀποθνήσκει· τῆς ψυχῆς δηλονότι χωρισθείσης τοῦ
 σώματος. Ἢ γὰρ θεότης, ἀδιάρετος καὶ ἀσύγγυτος,
 καὶ τῆ ψυχῆ ἠνωμένη ἦν καὶ τῷ σώματι. Κατήλθεν D
 οὖν ὁ Ἰῆδς τοῦ Θεοῦ τῆ ἰδίᾳ ψυχῇ πρὸς τὰς τῶν ἁγίων
 ψυχὰς, καὶ πάλιν ἀνίστη, τῆς ψυχῆς ἐνωθείσης τῷ
 σώματι. Ἀνίστη οὖν ὁ αὐτὸς μονογενῆς Ἰῆδς τοῦ
 Θεοῦ τῆ ἰδίᾳ δυνάμει· Ἐξουσίαν γὰρ ἔχω, φησί,
 τὴν ψυχὴν μου θεῖναι, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν
 λαβεῖν αὐτήν.

ι'. Ἀναστὰς τοίνυν ὁ Ἰῆδς τοῦ Θεοῦ ἐκ νεκρῶν, τῆ
 ἰδίᾳ ἐνανθρωπήσας ἀνελήθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς· ὁ τὸ
 πρὶν ἀσώματος, νῦν ὁ αὐτὸς σεσαρκωμένος. Ὁ τὸ
 πρὶν ἀπλοῦς, νῦν ὁ αὐτὸς σύνθετος, Θεὸς ὁμοῦ καὶ
 ὁ Ἀρσενός. Μένει γὰρ ἐν αὐτῷ καὶ ἡ φύσις τῆς

illa sumpisset, natura, crescebat Dei Filius carne
 propria, anima unte ratione et mente praxita, in
 quem nulla cadant crementa : nihilque Dei Filius
 mutatus ab eo quod erat, in Matris utero infans
 factus est ; perfectaue indivisa et inconfusa dei-
 tatis ac humanitatis unio facta est. Et ecce, qui
 incorporeus est, nec tangi potest, corporatus est
 ac contrectatur : et qui ex Patre ante secula ge-
 nitus erat, ecce is ipse ex sancta Virgine incarna-
 tus nascitur. Quique adeo paterno sinu non exces-
 sit, cunctaque deitatis potentia continet, atque
 omnium conservatrice virtute omnia complectitur
 astringitque, ipse ex sancta Virgine factus homo
 ac natus, in praxepi infans pannis involutus jacet,
 sancta Virgine virgine permanente. Sicut enim
 unio carnis et deitatis inscrutabilis est, sic et na-
 tivitas ac partus. Potuit enim Dei Verbum omni-
 potens vere incarnari ac homo fieri in Domina,
 exque illa nasci, ac virginitatis signacula incom-
 cussa servare : quemadmodum nti que clausis ja-
 nuis stetit in medio discipulorum ¹¹.

481 b 8. Quamobrem sancta et apostolica Ec-
 clesia cuncta divina, proba recipit credulitate ;
 cuncta fide, cuncta nulla curiositate veneratur,
 adoratque et colit. Ipse igitur Dei Filius verus
 Deus, propter nostram salutem puerulus effectus,
 crescere dicitur sua carne ¹², qui videlicet incul-
 patos nostros affectus ac passiones in se receperit.
 Proficiebat quoque sapientia et aetate ¹³, idcirco
 quod hæc paulatim exhibebat, ut se proprie ac vere
 hominem factum ostenderet. Fessus quoque esse
 dicitur ¹⁴ et esurire et sitire ¹⁵, et conversatus
 esse cum hominibus ¹⁶, docens et illuminans om-
 nem hominem venientem in mundum ¹⁷, quippe
 qui ipse lux vera existeret ¹⁸.

9. Postremo autem propter immensam bonita-
 tem suam, etiam carue propria passus est ¹⁹. Ipse
 enim Dominus gloriæ pro nobis vere cruci affixus
 et passus est. Patitur enim non deitate, sed ani-
 mata carne sua sibi indivise unita, ac moritur ;
 anima scilicet separata a corpore. Deitas namque
 indivisa et inconfusa, tum animæ, tum corpori
 copulata erat. Descendit igitur Filius Dei sua
 anima et sanctorum animas, ac rursus resurrexit,
 anima unita corpori. Surrexit vero ipse unigenitus
 Dei Filius propria virtute ; Potestatem enim habeo,
 inquit, ponendi animam meam, et potestatem habeo
 iterum sumendi eam ²⁰.

10. Resurgens igitur ex mortuis Dei Filius, ea
 ratione qua homo existit, in cælos receptus est ;
 qui ante carnis expertus erat, nunc idem carnem
 indutus : qui ante simplex, nunc idem compositus,
 Deus simul et homo. Manet enim in ipso natuta

¹¹ Joan. ix, 10. ¹² Luc. ii, 40. ¹³ Luc. ii, 52. ¹⁴ Joan. iv, 6. ¹⁵ Bar. iii, 38. ¹⁶ Joan. i, 9.
¹⁷ I Cor. ii, 8. ¹⁸ Joan. x, 18.

deitatis : at qui antea simplex et unus ex sancta Trinitate erat, nunc quoque idem unus est ex sancta Trinitate incarnatus ac homo factus. Ac quem caelestes omnes virtutes videre non poterant (adoranda enim Trinitatis deitatem nemo videre potest ¹¹) nunc unum e sancta Trinitate unigenitum Dei Filium, conspicua hominis specie vident, qui incircumscripam ejus deitatem intelligant. Hoc enim est quod ait beatus Paulus : *Apparuit angelis* ¹². *Assumpsit* igitur quod non habebat, habetque (nostram scilicet naturam) in saecula saeculorum. Rursumque *venturus est cum gloria judicatum vivos et mortuos* ¹³; id est, justos et peccatores : atque alios quidem judicatum, pro eo ac dicat justificatum, propter bona ipsorum opera ; alios vero condemnatum, ob illorum incredulitatem ac inlicitae ipsorum opera.

11. Docet nos symbolum ut et in unam sanctam catholicam et apostolicam Dei Ecclesiam credamus. Non potest Ecclesia catholica (i. universalis) solum esse apostolica. Omnipotens enim virtus capitis, quod est Christus, universo mundo per apostolos salutem potuit afferre. Est igitur sancta Dei Ecclesia, sanctorum, qui a saeculo fuere, Patrum cunctus, patriarcharum, prophetarum, apostolorum, evangelistarum, martyrum, quibus una animi consensione credentes, omnes gentes adjunctae sunt. Videbant enim ex omni gente quae sub caelo est, ejusdem Christianae fidei rationibus obstrictos esse. Neque enim aliter fiat, ut omnis generis hominum multitudo innumerabiliumque linguarum collectio, in unam verissimae fidei sensum conveniat, quam divini Spiritus numine atque afflatu. Rursus namque dico, idcirco catholica (universalis scilicet) est atque vocatur Ecclesia, quod monstrosae, studiisque ac indole scissae atque agrestes, innumerabiliumque linguarum universae terrae gentes, in unam pacificam et salutarem fidem Deique notitiam ac pietatem altiore sensu consentiant.

12. Credimus igitur in unam sanctam catholicam et apostolicam Dei Ecclesiam, in qua fidei rudimentis instituti sumus : scimusque Patrem et Filium et Spiritum sanctum, ac baptizamur in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti : salutare quoque corpus et sanguinem sumimus Filii Dei, qui propter nos beneplacito Patris homo factus est, et pro nobis mortuus est : divinaque et Evangelica ejus mandata docemur servare ; divinasque Scripturas Veteris ac Novi Testamenti, certa veritate recipere ; quibus animum sedulo adhibentes, ad nostram aliorumque utilitatem, fidei bonaeque conscientiae argumentum meremur facere.

13. Jam vero, qui haec fide riteque scrutati sunt, sancti Patres nostri ac veritatis doctores, docuerunt nos, quonam modo colenda sunt ac adoranda salutaria signa fidei ac pignora ; Christi

θεότητος. Καὶ ὁ τὸ πρὶν ἀπλῶς ὢν καὶ εἰς τῆς ἁγίας Τριάδος, καὶ νῦν ὁ αὐτός εἰς ἐστὶ τῆς ἁγίας Τριάδος σεσαρκωμένος ἐνανθρωπήσας. Καὶ ὅνπερ οὐκ ἠδύναντο πᾶσαι αἱ οὐράναι δυνάμεις· θεωρησαὶ (θεόθετα γὰρ τῆς προσκυνητῆς Τριάδος ἰδεῖν οὐδεὶς δύναται), νῦν τὸν ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος· τὸν μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, βλέπουσι κατὰ τὸν φαινόμενον ἀνθρώπον, ἐνωσούντες τὸ ἀπεριγραφον τῆς αὐτοῦ θεότητος. Τοῦτο γὰρ ἐστὶν ὃ εἶπεν ὁ μακάριος Παῦλος· Ὁσθη ἀγγέλοις. Προσελάβετο τοίνυν ὃ οὐκ εἶχε, καὶ ἔχει, λέγω δὴ τὴν ἡμετέραν φύσιν, εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ τεκρούς, ἴητοι δικαίους καὶ ἀμαρτωλοῦς· τοὺς μὲν κρῖναι, ἀντὶ τοῦ δικαίωςαι, διὰ τὰ κατὰ αὐτῶν ἔργα· τοὺς δὲ κατακρῖναι, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ τὰς τῆς κακίας αὐτῶν πράξεις.

α'. Διδάσκει ἡμᾶς τὸ Σύμβολον πιστεύειν καὶ εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν. Οὐ δύναται Ἐκκλησία ἡ καθολικὴ, μόνον ὑπάρχειν ἀποστολική. Ἡ γὰρ παντοδύναμος ἐξουσία τῆς κεφαλῆς, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστός, ἰσχυρὰ διὰ τῶν ἀποστόλων τὸν καθόλου κόσμον εἰσαί. Ἔστιν οὖν ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ Ἐκκλησία, τὸ σύστημα τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων Πατέρων, πατριαρχῶν, προφητῶν, ἀποστόλων, εὐαγγελιστῶν, μαρτύρων, οἷς προσετέθη, πιστεύσαντες ὁμοθυμαδὸν· πάντα τὰ ἔθνη. Ἐθεώρουν γὰρ, ὅτι ἐκ παντὸς γένους τῶν ὄντων οὐρανῶν καὶ τῆν αὐτῶν τῶν Χριστιανῶν πίστιν ἔχουσιν. Ἄνευ γὰρ τοῦ ἁγίου Πνεύματος οὐ δύναται πάνδημον καὶ μυριάδωσσον ἄθροισμα εἰς ἓν φρόνημα τῆς ἀληθεστάτης πίστεως ἔλθειν. Πάλιν γὰρ λέγω, ὅτι καθολικὴ παρὰ τοῦτο ἐστὶ τε καὶ λέγεται, διὰ τὸ ἀλλόκοτα [P. 309] καὶ πολυσοχιθῆ καὶ ἄγρια πάσης τῆς ὑψηλοῦ μυριάδωσσά τε ἔθνη, εἰς μίαν εἰρηνικὴν καὶ σωτήριον πίστιν τε καὶ θεογνωσίαν εἶναι.

β'. Πιστεύομεν τοίγαροῦν εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, ἐν ἣ μαθητευθῆναι ἐν τῇ κατηχήσει. Καὶ γινώσκομεν Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα. Καὶ βαπτίζομεθα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· καὶ μεταλαμβάνειν τοῦ σωτηρίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ δι' ἡμᾶς τῆ τοῦ Πατρὸς εὐδοκίᾳ ἐνανθρωπήσαντος, καὶ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν· διδάσκεισθαι δὲ καὶ πράττειν τὰς θείας αὐτοῦ καὶ εὐαγγελικὰς ἐντολάς· παραλαμβάνειν τε ἀσφαλῶς θεοπνευστοὺς Γραφὰς τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης, δι' ὧν ἀεὶ ἀβξιν εἰς πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνειδησιν, ὃ ἐπιμελῶς προσέχων αὐτ. Ἐς καταξιοῦται πρὸς τὸ αὐτοῦ καὶ ἄλλων ὠφέλειαν.

γ'. Λοιπὸν ταῦτα οἱ πιστῶς καὶ ὀρθῶς ἐρευνήσαντες, οἱ ἅγιοι ἡμῶν Πατέρες καὶ τῆς εὐσεβείας διδάσκαλοι, ἐδίδαξαν ἡμᾶς τῷ πολῷ τρόπῳ ὑφειλομεν εἶδειν καὶ προσκυνεῖν τὰ σωτήρια σύμβολα τῆς πί-

¹¹ Joan. 1, 18. ¹² I Tim. III, 13. ¹³ II Tim. IV, 1.

εταως· τον σταυρον του Χριστου, δια τον εν αυτω A
 προσηλωθεντα Σωτηρα, ως δι' αυτου ημιν λυτρωσιν
 χαρισμενου, και της εκ του ξυλου καταρας ελευθε-
 ρωσαντος. Το δε θυεισθηριον, ως το Κυριακον και
 αχραντον μνημα. Τη δε προσφοραν, ως το σωμα
 του Κυριου ημων Ιησου Χριστου, του αληθινου Θεου
 και Σωτηρος των ημετερων ψυχων. Τα δε Ευαγγελια,
 ως υπ' αυτου του Θεου Λογου λαληθεντα και πρα-
 χθεντα. Τας δε εικονας, την μεν του Κυριου ημων
 Ιησου Χριστου και της αχραντου και πανασπιου
 αυτου Μητρος και Θεοτόκου Μαρίας, όταν Ιδω, ευθεις
 και παραυτα τον νοιν αναγω εις την ακραν αυτου
 προς ημας πτωχειαν και συγκατάβασιν, οτι Θεος
 ων μορφη δουλου ανέλαβε, και την οικειαν δουλην
 Μητέρα εποίησε· και υπ' αυτης ως νήπιος εδαστά-
 ζετο, και εκ παρθενικων μαζων γάλα εθήλασε· και B
 λιπων το αισθητον θυμα προς την εικονα ατανωδ
 βλέπον, το νοητον της καρδιας θυμα συν τω νψ εις
 το μυστηριον της ενσάρκου οικονομιας ακοντιζω, και
 περι των ασυγγνωστων και πολλων μου αμαρτημά-
 των δέομαι την αγαθότητα και ευσπλαγγιαν αυτου,
 λέγων, Δόξα σοι, ο Θεός, ο Σωτήρ μου, ελέησον
 με τον αμαρτωλον, και συγχώρησον τάς πολλάς
 μου αμαρτίας, ο δι' εμε το κατ' εμε φορέσας δίχα
 μόνης της αμυρτίας.

ιδ'. Όταν δε της Θεοτόκου Παρθένου Μαρίας την
 εικονα θεάσωμαι, ευθεις λέγω· *Αχραντε Θεοτόκε*
Μήτηρ Χριστου του Θεου, πρόσβουσε τον Υιόν σου
και Θεόν μου, όπως ελεήσει με τη αδου αγαθό-
τητι [P. 310] και ευσπλαγγισα. Πολλά γάρ ισχυσι C
δέησις Μητρος προς ευμένειαν Δεσπότου. Μη
παρίθης αμαρτωλων Ικουλαν, η κίνσεμος, οτι
ελεήμων εστι και σώζειν δυνάμενος, ο και παθείν
υπερ ημων καταδεξάμενος.

ιγ'. Όταν δε Ιδω εικονα αποστόλου η μάρτυρος,
 η τινοσ των αγίων, ιστοριαν των παθημάτων αυτων,
 ών δια Χριστον υπέμειναν γενναίως, λέγω· *Δόξα*
σοι, ο Θεός τουδε αποστόλου η τουδε του Αγίου.
 Και ταυτα ούτως λέγων, εις Θεόν την δόξαν ανα-
 πείρω. Ταυτα ούτως παρελάβομαι εκ των αγίων
 Πατέρων, ών και τα όνόματα και τους λόγους εν τω
 τεύχει παρασημειωσέμεθα Θεού βουλήσει και προ-
 νοίξ.

ιδ'. Υμεις δε οι νεοκρηυκεσ και κενoi θεολόγοι,
 υμεις οι τυχόντες το κήρυγμα των αγίων αποστό- D
 λων, και των αυτων διαδόχων και μαθητων, ημετέ-
 ρων δε Πατέρων και διδασκάλων, καθίως αυτοι ημιν
 παραδεδώκασι από του Κυριακου πάθους και της
 σωτηριου αναστάσεως μέχρι της παρουσης Ινδικτιώ-
 νος όγδοης, ετη επτακόσια με' λέγουσιν είναι· και
 εκτοτε και εως μέχρι και νυν αι σεβάσμαι εικόνες
 ησαν και εισιν υπό των πιστων, ως προσίπομαι,
 προσκυνούμεναι, εδείξατε ότι τα επτακόσια ταυτα
 ετη η καθολικη και αποστολικη Έκκλησία και οι
 διδασκαλοι και οι ποιμένες αυτης επλανώντο· και
 όμιν τοις νεοκρηυξιν απεκαλύφθη η αλήθεια της
 πίστεως. Έξ του γάρ την ερευναν ταυτην ηρξα-
 σθε ποιησαι, εισιν ετη κλειον η ελασσον με'. Από
 γάρ ενάτης επινεμήσεως ηρξασθε τη αληθεια άν-

cruz, propter Salvatorem in ea confixum, ut qui
 per eam redemptionem nobis largitus sit, et a ma-
 ledictio, quod ex ligno est, nos liberaverit. Altare
 vero, ut Dominicum ac intemeratum monumen-
 tum. Oblatio, ut corpus Domini nostri Jesu Chri-
 sti veri Dei et Salvatoris animarum nostrarum.
 Evangelia, ut ipsius Dei Verbi ore prolata atque
 illius opere præstita. Imagines vero, Domini nostri
 Jesu Christi, ejusque intemeratæ omnisque labis
 puræ Matris ac Dei Genitricis Mariæ cum video,
 confestim nullaque mora, in summam ejus propter
 nos egestatem ac demissionem, mente sublimis fe-
 ror, quod Deus cum esset, formam servi assump-
 serit, ancillamque suam Matrem effecerit : quod-
 que ab ea ut infans gestatus sit, exque virginalibus
 uberibus lac suxerit ; relictoque sensili oculo in
 imaginem intento, spiritalem cordis cum mente
 oculum in divinæ in carne dispensationis myste-
 rium conjicio, ac pro multis meis delictis, et quæ
 veniam non mereantur, ipsius bonitatem ac mis-
 ricordiam exoro, dicens : *Gloria tibi, Deus, Salva-*
tor, miserere mei peccatoris, multisque meis delictis
veniam præbe, qui propter me meam ipse naturam,
uno dimittat peccato excepto, gestaveris.

14. Cum sanctæ Dei Genitricis Virginis Mariæ
 imaginem conspexero, statim dico : *Intemerata*
Dei Genitrix Christi Dei Mater, intercede ad Filium
tuum et Deum meum, ut sua bonitate ac misericor-
dia mei misereatur. Multum enim valet Matris de-
precatio erga Domini clementiam. Ne, venerabilis-
sima, peccatorum supplicationem despereris, quia
misericors est et potens salvare, qui et pro nobis pati
morique sustinuit.

15. Cum autem apostoli aut martyris, vel cu-
 juspiam sanctorum imaginem videro, eorum vide-
 licet historiam continentem, quæ illi propter Chri-
 stum fortiter sustinere, dico : *Gloria tibi, Deus*
apostoli hujus aut hujus sancti. Dumque hæc ita
dico, in Deum gloriam refero. Hæc ita accepius a
sanctis Patribus, quorum et nomina et libros ser-
monesque Dei voluntate et providentia in libro an-
notabimus.

16. Vos autem novi præcones ac vani theologi,
 vos qui sanctorum apostolorum, eorumque suc-
 cessorum ac discipulorum, Patrumque nostrorum
 atque doctorum nacti prædicationem estis, quem-
 admodum ipsi a Dominica passione ac salutaris
 resurrectione, ad præsentem usque octavam Indi-
 ctionem (qua septingenti. quadraginta quinque anni
 haberi feruntur) nobis tradidere : exindeque et ad
 hanc usque diem venerabiles imagines a fidelibus
 cultum pie habuerunt, habentque : Vos, inquam,
 per annos illos septingentos, errore versatam Ec-
 clesiam catholicam et apostolicam ejusque docto-
 res atque pastores, vobisque novis præconibus
 fidei veritatem manifestam esse, ostendistis. Sunt
 enim anni quadraginta quinque plus minus, ex
 quo scrutinium hoc instituistis. A noua enim indi-

ctione cœpistis veritati obsistere ac scrutari, qua demum ratione everteretis, quæ, ut evertantur, fieri non potest; idcirco nimirum, quod sancti Patres nostri, supra veritatis petram ædificaverunt, nec portæ inferi adversus eam prævalent⁹⁵; iniqua scilicet perversaque hæreticorum ora. Increduli Patribus fuistis, et baptismati quod ab eis accepistis, nec ipsorum fidem ac sermones suscepistis. Palam ostendistis quorum discipali ac successores sitis, eorum nimirum qui cum Anna et Caipha ad Pilatum dicunt: *Nos regem non habemus, nisi Cæsarem*⁹⁶, tametsi ovis vellus præferatis, et pastoris tunicam induti estis⁹⁷. Quemadmodum enim illi Salvatorem negaverunt ante faciem Pontii Pilati, eumque cruci affigentes perdidērunt; ipse vero divina sua virtute resurrexit, ascenditque in cœlum, et sedet in dextera majestatis Dei ac Patris: quod enim pro nobis carne mortuus est, semel mortuus est⁹⁸: mors illi ultra non prævalet, tametsi vos factiosi homines atque rixosi adversum nos contenditis: simili vos quoque ratione, quod Salvatorem non valeatis denuo in crucem agere, in ejus in carne dispensationis effigies ac monumenta, unaque ejus secundum carnem Parentis, sanctorumque ipsius discipulorum et apostolorum virus omne ac malitiam ostendistis. Igne enim innumerabilibusque machinis adversus sacras imagines abusi estis; existimantes eorum vos prorsus abolituros memoriam, dum adversus ipsorum figuras iisque posita monumenta recordia insanitis. Enimvero hæc ipsa dum agitis, adversus vosmetipsos justi. Dei judicii, ejusque longæ ac multæ patientiæ et bonitatis, gladium acuitis. Quamobrem obsecro vos, ut a vobis inanem doctrinam procul abijiciatis, vosque ipsi pulchre reprehendatis, illorum causa quæ male gessistis. *Erigite soluta genua, et gressus rectos facite*⁹⁹; sanctasque Patrum voces nobiscum suscipite, unaque cum illis ac nobiscum sacris imaginibus cultum adhibete; ut communi voce gloriam offeramus Domino nostro Jesu Christo Dei Filio, cum principii experte ipsius Patre ac vivifico ejus Spiritu, nunc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

τιπίπτειν, καὶ ἐρουνῶν τὴν, πῶς διαστρέψετε τὰ ἀδιὰ-
στροφα. Ἐπειδὴ ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς ἀληθείας ὠκο-
δόμησαν οἱ ἅγιοι ἡμῶν Πατέρες, καὶ πόλαι ἔθου οὐ
κατισχύσουσιν αὐτῆς, ἀπὲρ εἰσὶ τὰ ἄδικα καὶ πο-
νηρὰ τῶν αἰρετικῶν στόματα. Ἦπισθήσατε τοῖς
Πατράσι καὶ τῷ βαπτισματι ὃ καρ' αὐτῶν εἰλήφατε,
καὶ οὐκ ἐδέξασθε αὐτῶν τὴν πίστιν καὶ τοὺς λόγους.
Ἐδείξατε τραυῶς τίνων μαθηταὶ ἔστε καὶ δι' ἄλογοι.
Ὡς γὰρ ἡ ἄνικα ὑμῶν πρόβηλος γεννησομένη ἐφάνη,
ὅτι ἐκαίνω ἐστὶ μαθηταί, τῶν κραξάντων σὺν Ἄνῳ
καὶ Καίῳφ πρὸς Πιλάτον, λέγουσιν· Ἡμεῖς βασι-
λέα οὐκ ἔχομεν, εἰ μὴ Καίσαρα, εἰ καὶ προβάτου βο-
ρῶν ἐπέχετε καὶ ποιμὴν σολὴν ἀμφένυσθε. Ὡς
γὰρ ἐκαίνω τὸν Σωτῆρα [P. 314] ἠρνήσαντο κατὰ πρόσω-
πων Πιλάτου, καὶ τοῦτον σταυρῶ προσπήξαντες ἀν-
ήλωσαν· αὐτὸς δὲ τῆ θείῃ αὐτοῦ δυνάμει ἀνέστη καὶ
ἀνῆλθεν ἐν τοῖς ὕψιστοις καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς με-
γαλωσύνης τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς· ὃ γὰρ ἐπαθεν ὑπὲρ
ἡμῶν σαρκί, ἐπαθεν ἐφάπαξ· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι
κυριεύει, κἄν ὑμεῖς φιλοπόλεμοι ὄντες πρὸς ἡμᾶς
φιλονεικίητε· ὡς αὐτως καὶ ὑμεῖς, ἐν τῷ τὸν Σωτῆρα
μὴ ἰσχύοντες ἐκ δευτέρου σταυρῶσαι, εἰς τοὺς τῆς
ἐνσάρκου οικονομίας αὐτοῦ χαρακτῆρας καὶ τὰς
ὑπομνήσεις. σὺν τῇ κατὰ σάρκα αὐτοῦ Μητρὶ καὶ
τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις κείσιν
τὴν κακίαν ὑμῶν προδίδω; εἰδείξατε. Καὶ γὰρ ἐν
πυρὶ καὶ ἐν μυρίαῖς μηχαναῖς ἐγρήσασθε κατὰ τῶν
ἁγίων εἰκόνων, νομίζοντες τὴν μνήμην αὐτῶν τε-
λέως ἀπαλοιφῆσαι, κατὰ τῶν χαρακτῆρων τῆς χρω-
ματουργίας αὐτῶν ἀναμνήσεως μαινόμενοι. Ἄλλ'
ὅμως καὶ ταῦτα πράττοντες, καθ' ὑμῶν αὐτῶν ἀκο-
νᾶτε τὸ ξίφος τῆς δικαιοκρασίας τοῦ Θεοῦ, καὶ πολλῆς
μακροθυμίας καὶ ἀγαθότητος. Δι' ὃ παρακαλῶ ὑμᾶς
ἀπορρίψαι τὴν κενὴν διδασκαλίαν ὑμῶν, καὶ μέμ-
ψασθε ἑαυτοῖς καλῶς, ἐφ' οἷς διεπράξασθε κακῶς.
Ἄνορθώσατε τὰ παρεμύθια γόνατα τῆς ψυχῆς καὶ
τροχιᾶς ὀρθᾶς ποιήσατε. Καὶ τὰς ἁγίας φωνὰς τῶν
Πατέρων σὺν ἡμῖν ὑποδέξασθε, καὶ σὺν αὐτοῖς τε
καὶ ἡμῖν ταῖς ἁγίαις εἰκόσι τὸ σίβας ἀναπέμψατε,
ὅπως κοινῇ τῇ φωνῇ δέξω ἀναπέμψομεν τῷ Κυρίῳ
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ, σὺν τῷ ἀνάρχῳ
αὐτοῦ Πατρὶ καὶ τῷ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν
καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

⁹⁵ Matth. xvi, 18. ⁹⁶ Joan. xix, 15. ⁹⁷ Matth. vii, 15. ⁹⁸ Rom. vi, 10. ⁹⁹ Hebr. xu, 12.

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΔΙΗΓΗΣΙΣ.

JOANNIS

IHEROSOLYMITANI REVERENTISSIMI MONACHI

NARRATIO.

[P. 312] α'. Βούλομαι ἐγὼ ὁ μέτριος καὶ πάντων Ἀ
 ἰσχατος ἀποδείξαι μετὰ πάσης ἀληθείας, ἐπὶ τῆς
 παρούσης ταύτης ἁγίας ὑμῶν καὶ ἱερᾶς συνόδου,
 ὅπως καὶ πίτε καὶ ὄθεν ἔσχε τὴν ἀρχὴν ἢ κακίστη
 καὶ θροστυγῆ; αὕτη τῶν Χριστιανῶν, μᾶλλον δ' εἰ-
 παῖν ἄληθέστερον κατηγορῶν ἢ καὶ εἰκονομάχων
 αἵρεσις. Συντομίᾳ δὲ χρήσασθαι λόγου προαιρούμενος
 διὰ χάριτος ἔκρινα καλῶς ποιήσασθαι τὴν ἐξήγησιν,
 ὡς ἂν μηδὲν με τῆς ἀληθείας λάθῃ.

β'. Τοῦ τῶν ἀθέων Ἀράβων τεθνηκότος τυράννου
 ἦτοι συμβούλου (Σελειμάν δὲ ἦν οὗτος τὸ ὄνομα) διεδέ-
 ξατο τοῦτον Οὐμαρος, ὃς ἐπιθὰς τῆς ἀρχῆς εὐθὺς
 μεταστειλόμενος ἀπέστρεψε τὸν ἀνάσκαρον Μασαλ-
 μάν ἀπὸ τῆς γῆς ταύτης, πολέμιον ὄντα ὀσμενῆ, ὃς
 τῆ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ χάριτι καὶ τῆς αὐτῶν τεκούσης ἁγίας Θεο-
 τόκου, μετ' αἰσχύνῃ πολλῇ; καὶ ἀπωλείας τοῦ οἰ-
 κείου τῶν Σαρακηνῶν στρατεύματος, ὀπέστρεψεν
 εἰς Συρίαν ἀνάσας ὧν ἠλπίζεν οὐδέν. Τελευτήσαντος
 δὲ τοῦ Οὐμάρου τοῦτον διαδέχεται Ἐσίδος, ἀνὴρ
 κοῦφός τις καὶ εὐπαράφορος. Ἦν δὲ τις ἐν Τιβε-
 ριάδι προηγέτης τῶν παρανόμων Ἑβραίων φαρμα-
 κήμαντις, δαιμόνων ψυροβλαδῶν ἔργανον, ἐπονομα-
 ζόμενος Σεραντάπηχος, ὀσμενῆ; ἐχθρὸς τῆς Ἐκκλη-
 σίας τοῦ Θεοῦ, ὃς μεμαθηκῶς τὴν τοῦ κρατοῦντος
 Ἐσίδου κοῦφότητα καὶ δὴ τούτῳ προσελθὼν ὁ παμ-
 πόνηρος οὗτος Ἑβραῖος; ἐπέχειρε; μαντεύσασθαι τινα
 καὶ προλέγειν αὐτῷ. Ὡς οὖν ἐκ τούτων εὐπαράδε-
 κτος ἐγεγόνει καὶ εὐπαβήρηστος τῷ τυράννῳ,
 Θεῷ, ἔφη, πρωτοσύμβουλε, εὐνοία τῆ πρός σὲ
 διακειμένης ὑποθέσθαι σοι τρόπον τινὰ εὐχερῶς
 καὶ βραδίως ἀρεσθῆσόμενον, δι' οὗ σοι προσεθί-
 σεται [P. 313] ζωῆς μῆκος καὶ διαμείνης χρόνους
 τριάκοντα ἐν τῇδὲ σου ἀρχῇ, εἴτε εἰς ἔργον ἀγά-
 γης τοὺς λόγους μου. Ὁ δὲ ἄφρων ἐκαίνος τυράν-
 νος, ὁ κενρωθεὶς τὴν νοῦν ἐφῆσει μακροβιώσειω; (ἦν
 γὰρ φιλοστροφῆτης; καὶ ἀκόλαστος), ἀπεκρίνατο ὅτι γε
 Ὅσα δὲ ὑποθῆς μοι, ἐτοίμως ποιῶ καὶ ἐὰν τύχω
 πρακτέου, μερίσταις ἀμείψομαι τιμαῖς. Ὁ δὲ φαρ-
 μακῆμαντις Ἑβραῖός φησι πρὸς αὐτόν· Κέλευσιν

Volo tenuis ego omniumque extremus, omni
 veritate, sub vestrae hujus ac sacrae synodi praesentia, demonstrare quomodo et quando quave occasione ortum habuerit pessima haec ac Deo exosa Christianorum 482 vel (ut verius dicam) ipsos criminantium ac iconomachorum haeresis. Cumque mihi propositum sit ut brevitati studeam, operae pretium putavi, ne quid me veritatis fugiat, ex charta ac scripto narrationem facere.

2. Mortuo impiorum Arabum tyranno seu sym-
 bulo cui nomen Seleiman, Umar ejus successor effectus est. Illic mox arrepto principatu accersitum Masalmanum eversorem, infensissimum hostem, ab hac regione avertit. Illic magni Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi gratia ejusque parentis sanctae Dei Genitricis, ingenti probro sui que Saracenorum exercitus clade ac interitu, nullo peracto eorum quae speraverat in Syriam reversus est. Mortuo autem Umare succedit Esidus, homo levis, impos animi nec satis sani capitis. Erat vero Tiberiade scelestissimorum Hebraeorum praeses quidam veneficus vates, in rem animarum exitiosorum demonum organum, cognomento Serantapechus, Ecclesiae Dei hostis infensissimus. Is dominatoris Esidi levitate cognita, ipsumque adeo nequissimus ille adiens, quaedam ei vaticinari ac praedicere tentabat. Cum hinc igitur tyranno obrepens ejus sibi gratiam quaesisset auresque ipsius faciles reldidisset, Volo, inquit, protosymbule, qua in te affectus benevolentia sum, modum quemdam facile placitum nihilque 483 gravem docere, quo tibi adjicietur longitudo vitae, annosque triginta integro principatu rerum potieris, si modo sermones meos compleveris. Ad haec demens ille tyrannus, longioris vitae desiderio mente captus (quippe libidinosus homo ac lascivus), facturum se quidquid praeeperit respondit: ac siquidem, inquit, rei compos exstitero, honoribus maximis justa mercede cumulabo. Ad quem veneficus vates Hebraeus: Jube statim nulla interposita mora, in omnes tuae ditionis oras ac loca communibus desti-

VARIÆ LECTIONES.

ἢ Χριστιανοκατηγόρων margo Combes.

natis litteris, pictas omnes imagines, sive in tabellis, sive musivo opere in parietibus, sive in vasis sacris altarumque pallis, ac quaecumque talia occurrerint, in omnibus Christianorum ecclesiis aboleri penitusque disperdi, sed et quaecumque ad ornatum in foro publice in urbibus ulla similitudine posita exstarent. Satanica vero malignitate motus falsus vates adjecit quidquid demum simulacrorum suspertum exosumque exstaret, suum in nos odium studens declarare.

γῆματι κινούμενος ὁ ψευδομαντις προσέθηκε, πᾶν μηχανώμενος.

3. Miser vero tyrannus mentis levitate se illi dicto audientem præbens fidemque ipsi habens, mittens, in subjecta omni ditione sacras imagines ac reliqua simulacra abstulit. Inque eum modum per veneficum Hebræum, nulla cujusquam ratione, per omnes suas urbes ac loca ecclesias Dei ornato spoliavit, priusquam malum ad has oras perveniret. Cumque religiosissimi homines Christiani suis ipse manibus evertere sacras imagines refugerent, Dei exosos Hebræos vilesque Arabas angariabant 484 qui in hoc missi erant Ameræi, sicque incendebant sacras imagines, domosque ecclesiarum ac parietes qua oblinebant, qua corradebant.

4. Hæc ut audivit pseudoepiscopus Nacoliæ ac sodales, sceleratos Judæos impiosque Arabas cumlati ipsi quoque gravi injuria Dei ecclesias affecerunt.

5. Dignum vero etiam arbitror vestris sacris auribus insinuare et quem sinein miserabilis ille ac veneficus Hebræus nactus sit. Cum enim Ezidus hoc perpetrato haud plures duobus cum dimidio annos vitæ superstes diem obiisset atque in ignem æternum abiisset, imaginesque antiquo more erectæ pristinum honorem recepissent, indignatus ejus filius, Ulidus nomine, veneficum, tanquam qui patrem ipsius sustulisset, turpissima morte interfici præcepit, dignis falsi sui vaticinii stipendiis donatum.

Α εὐθὺς πάσης ἀρεπ ἀναβολῆς καὶ ὑπερθέσεως γράψαι κατὰ πᾶσάν σου τὴν ἀρχὴν ἐγκύκλιον τὴν ἐπιστολήν, ὥστε πᾶσαν εἰκονικὴν διαλυθήσῃ. εἰτε ἐν σαλίῳ εἰτε διὰ μονασίων ἐν τοίχοις εἰτε ἐν σκεύεσιν ἱεροῖς καὶ ἐνδυταῖς θυσιαστηρίῳ καὶ ὅσα τοιαῦτα εὐρίσκονται, ἐν πάσαις ταῖς τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίαις ἀφανίσαι καὶ τελέως καταλύσαι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅσα ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῶν πόλεων κατὰ πόμπον εἰσι καὶ εὐρέθειαν οἰαδῆποτε ὁμοίωτητι. Σατανικῶ δὲ κακουργήματι ἀν ἐφάρτον, δεῖξαι τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐχθρὰν

γ'. Ὁ δὲ ἀλιτήριος τύραννος τοῦτω κρυφότητι πεισθείς, ἀποστείλας καθελεῖν ἀπὸ πάσης ἐπαρχίας τῆς ὑπ' αὐτὸν τὰς ἀγίας εἰκόνας καὶ λοιπὰ ὁμοιώματα, καὶ τοῦτω τῷ τρόπῳ ἀπεκόσμησε τὰς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ φαρμακοῦ Ἑβραίου ἀφειδῶς, τὰς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, πρὸ τοῦ φθάσαι ἐν τῇ γῆ ταύτῃ τὸ κακόν. Φεύγοντας δὲ τοὺς θεοφιλεστάτους Χριστιανούς τοῦ μὴ ταῖς οἰκείαις χερσὶ καταστρέφει τὰς ἀγίας εἰκόνας, Ἑβραίους θεοστυγείς καὶ οἰκτεροῦς Ἀραβας ἠγγάρευον οἱ εἶ; τοῦτο ἀποσταλέντες; ἀμηραῖοι, καὶ οὕτως ἔκαιον τὶς σεπτὰς εἰκόνας, καὶ τοὺς οἴκους τῶν ἐκκλησιῶν πῆ μὲν κατέχριον, πῆ δὲ κατέξεν.

δ'. Τοῦτων ἀκηκόως ὁ ψευδοπίσκοπος Νακολίας καὶ οἱ κατ' αὐτὸν ἐμιμήσαντο τοὺς παρανόμους Ἰουδαίους καὶ τοὺς ἀσεβεῖς Ἀραβας, καὶ ἐνύδρισαν τὰς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ.

ε'. Ἀξιοῦν δὲ κρίνω τὰς λερὰς ὑμῶν ἀκίας καὶ οἶον ἐδέξατο τέλος ὁ δεῖλαιος ἐκείνος καὶ φαρμακὸς Ἑβραῖος. Ὡς γὰρ τοῦτο δράσας ὁ πρωτοσύμβουλος Ἐζίδος οὐ πλείων τῶν δύο ἡμισυ χρόνων βιώσας ἀπέθανε, ἀπῆλθεν εἰς τὸ αἰώνιον πύρ, καὶ αἱ μὲν εἰκόνας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἰδρῶσαι καὶ τιμῇ κατέστησαν, ὁ δὲ τοῦτου υἱός, Οὐλίδος τοῦνομα, ἀγανακτήσας ὡς φονέα τοῦ Ἰβίου πατρὸς τὸν φαρμακὸν αἰσχίστω θανάτῳ ἀναιρεθῆνα; ἐκέλευσε, ἄξια τὰ ἐπιχειρεῖα τῆς ψευδομαντείας αὐτοῦ νομισάμενον.

MONITUM

Ad Joannis Cameniatae narrationem de excidio Thessalonicæ.

Tanti visum urbis Thessalonicæ, Leone Tripolita clarissimo duce, pirataque, Leone Basilii filio imperatore, excidium, ut nulli non annalium auctores ejus ætatis, clara memoria prosecuti sunt, sed, quod annalium proprium est, sic perstringendo, ut præter urbis cladem multamque civium cadem et exportationem, peculiarius nihil perscripserint. Unus Cameniata, ipsa rebus præsens, interque spolia cum patre patruoque et matre et fratribus nobilibus, accurate omnia prosecutus est, velutque ob oculos subjecit; sic graphice descripsit civium animos, imperatoris curam, impares hostibus vires, non satis parata civitate ad eam. subitaneam prope, potentissimi hostis impressionem sustinentiam, et cui nullo in imperio vires æquales visæ essent; ipsa urbe regia plurimum formidante ac excidium reverente, divinoque ascribente Numini ac consilio, quod ipsius Leo obsidionem per freti angustias tentare ausus non fuisset. Patrem omnis Græciæ et Achaia: elarchum, dignitate prope episcopali, prodiit Cameniata; redemptam vitam (non libertatem) omnis generis

pretiosa supellectile : cum ipse, sociique in eum modum servati, cum captivis aliis Saracenis pari numero Tarsi in Cilicia ex more essent commutandi. Dederat Leo Allatius in Symmictis suis : mihi ipse mea vena versionem composui, nec plura admodum (clara adeo narratione) adnotanda duxi.

Erat aliud quod succurrebat in Thessalonica, imperii per hæc tempora (ipsaque anteriora) oculo, secundæ dignitatis civitate, ab ipsa imperante; ut nimirum tanta illa S. Joannis Thessalonicensis archiepiscopi, Justiniano Magno Mauricioque imperatoribus, in suo Demetrio proferrem, deincepsque alia secutis temporibus alio auctore producta, quibus non semel tentata civitas, ipso quandoque Chagano, ipsi Mauricio formidolosissimo hoste, omni conatu auxiliorumque copia obsidente, divina potius, quam humana ope liberata est : apertis magni Demetrii miraculis ; ejus generis, ut nec pervicacissimi maximeque increduli, fidem facile abnuere possint : quam in rem laudati viri sanctissimi Joannis archiepiscopi industria egregie incumbit. Etsi non desunt utrinque stratagemata, bellique facinora præclare edita. Quæ forte omnia, alia a me occasione, erunt producenda, ut et ultima ejusdem urbis expugnatio a Joanne Anagnosta, egregie descripta. Hic vero parcendum moli libri, per quam, ne extra metas quidquam excurrerem, mihi ipse legem imponam; et ut unum duntaxat ex spisso illo opere caput prælibarem, quod hanc ipsam excisæ urbis Thessalonicæ historiam, extremo limite attingit. Cur vero Demetrius, tot modis tantisque hostibus olim servata sua civitate, semel et iterum a Christi hostibus diripi siverit, eorumque postremo firma possessione juris fieri, alta Dei judicia sunt : a quibus et nobis merito timendum sit.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΑΘΑΘΟΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΝ ΜΕΡΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΕΙ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΩΝ.

EX TRIUMPHALIS

MARTYRIS DEMETRII SIGILLATIM NARRATIS MIRACULIS.

[P. 314] α'. Ἐτερον, ὡ παρόντες, τῶν τοῦ μεγα-
λομάρτυρος τεραστίων λέγων ἔρχομαι, τῶν εἰρη-
μένων τάχα οὐκ ἔλαττον. [P. 315] ὅπως μὲν ἡ Θεσ-
σαλονίκη χρόνους πολλοὺς πρότερον ὑπὸ τῶν τῆς δού-
λης ἐάλω τέκνων, τῆς Ἄγαρ, καὶ μαχαίρας ἔργον
ἔγένετο, Λέοντος τὰ σκήπτρα διέποντος, κρίμασιν
οὐκ αὐτὸς μόνος ἀπορρήτοις ἐπίστασαι, Κύριε, παρ-
ιδῶν τὰ τοιαῦτα, καὶ οὕτω διὰ τὰς ἡμετέρας ἀμαρ-
τίας γενέσθαι διοικονομησάμενος, ἄλλαι τε πάντως
δηλοῦσι γραφαί : καὶ ἡ μνήμη διαβρέουσα, ἔτι καὶ
νῦν τὰ ἐπισυμβάντα τῆνικαῦτα ἐπιτραγῶδει.

β'. Κατ' αὐτὸν οὖν τὸν καιρὸν τῆς ἀλώσεως, ἄν-
θρωποι τινες Ἰταλιῶται τῆς ἐαυτῶν ἐξορμήσαντες
εὐχῆς ἕνεκεν, καὶ ἱστορίας τῶν ἐκασταχόθι ναῶν,
καὶ δὴ πρὸς αὐτὸ τὸ ζωηφόρον τείνοντες μνῆμα, τὴν
εὐθὺ τέως τοῦ μαρτυρίου ἀνήσαν. Καὶ ἐπειπερ αὐτὰ
δὴ τότε τὰ Τέμπη διεξίεναι τούτοις ἔτυχε τὰ θετ-
ταλικά, ἀνὴρ τις ἀγνωστος αὐτοῖς πρότερον καὶ οὕτω
θεθεαμένος, καθωρᾶτο συνοδοιπορῶν, πολὺς τὴν
τρίχα, τὴν ἕβιν ἱλαρὸς, τὴν περιβολὴν σεμνός· καὶ
τῇ θέᾳ μόνῃ, παλὸν τὸ σεβάσμιον ὑποφαίνων καὶ
πρᾶτον. Ἐἶτα ἑτερός τις ἐφαίνετο πρὸς αὐτοὺς ἐκ
τοῦ πρόσω ἐπίων, ἐκπότης ὄραιος μὲν ἔσα θεάσα-
σθαι, καὶ πολὺ τὸ ἐκ φύσεως ἐπιτερπεὺς ἔχων καὶ
χαρίεν· κατηφῆς δὲ καὶ μαρτινόμενον τὸ τῆς φαι-
δρότητος ὑποδηλῶν χαροπὸν, καὶ ὡσπερ τινὶ πένθει
ἀπαρὰ κλήτῳ καταβδελιμὸν καὶ ἐπιστυγναζόμενον·
ὁμοίαν τῇ ἕβῃ καὶ φωνῇ ἀφελίς, προσηγόμενος
τε πρότερον τὸν πρεσβύτην, Ἀχιλλεῖον τοῦτον κατ-
ονομάζει, καὶ Που πορεύῃ ; ἐπήρετο. Ἐγὼ δὲ
τὴν πρὸς σέ, ὡς ὄρα, διεξίω. Καὶ ὁ πρεσβύτης
περιχαρῶς ἀντασπασάμενος, Δημήτριον τοῦτον κα-

1. Aliud porro (auditores) magni martyris pro-
digiorum narraturus accedo : quod ipsum, eorum
quæ dicta sunt, nulli forsitan cedere videatur. Sane
quem in modum ante annos plures urbs Thessalo-
nica, ab ancillæ filiis (i. e. Agar) capta fuerit gla-
dioque excisa, Leone imperii sceptrā moderante
(quibus tu solus ipse inenarrabilibus, Domine, no-
sti judiciis, talia illa despiciens, inque eum mo-
dum, certa consilii ratione, ob scelera nostra, res
evenire disponens), tum alii omnino conscripti libri
docent, tum memoria diffluens, ea quæ tunc conti-
gerunt, etiamnum lamentabiliter defet.

2. Ipso igitur tempore quo capta urbs ac direpta
est, viri quidam Itali, voti causa, e suis sedibus
patriaque profecti, et ad lustrandas, quæ aliis aliis-
que locis exstant, venerandas ædes ac templa.
Hique adeo, cum vivificum ipsum monumentum
animo destinassent, recta hactenus ad martyris
ædem, iter contendebant. Quodque jam Thessalica
ipsa Tempe transisse eos contigerat, vir quidam,
ipsis prius ignotus, ac quem nondum viderant,
una eis vise comes adungi conspicitur, ipse canus,
hilari vultu, gravi modestoque amictu ; ac qui ex
ipso ore venerabilem admodum mitemque præfer-
ret. Tumque alius quidam eques ceraitur, ipsis a
fronte occurrens ; ipse quidem, quantum aspectus
ferebat : formosus, exque indole jucundus valde
multasque gratias habens ; cum ejus vultus jucun-
ditatem offusa mæstitudo obtegeret propeque ex-
stingueret, ac velut luctu quodam inconsolabili,
gemitis habitu gestuque ipsius lux collapsa esset :
cui et alinam vocem edens, ante omnia gravi ætate
senem illum (Achilleum vocans) ac quoniam iret

sciscitabatur. Ego vero, ut vides, ad te proficiam. Tuum senex vicissim gaudio exoeculatus (Demetrium ipsum vocans, addensque præmiorum ac certaminum positōris magnum athletam) ipse quoque statim sciscitatur, quæ causa sit sic offusæ ori mœstitiæ dejectique auini ac immanis tristitiæ. Ad quem martyr: Perit, inquit, mihi patria, jamque ab universorum Judice reprobata est atque projecta. *Cruciatu manus, barbarique ac sicarii, meos clientes ac tribales captivos abduzere: meum nunc delubrum civium erudibus circumluitur: impuris profanisque pedibus sancta calcantur contemptivique habentur.*

485 Ac ego quidem, quod ita pridem solitus sum, supplicibus votis Deum exorabam, etiam atque etiam ad miserorum misericordiam provocans; et ut rursus miseratione duceretur, efflagitabam: nec quam suo ipse sanguine acquisivisset, Ecclesiam, Barbarorum manibus divelli sineret atque distrahi, qui in suo duntaxat robore, non in Deo confidunt. Secus ipse (cujus plane imperscrutabilia judicia sunt!) hæreditatem suam Barbarorum immanitatem experiri permisit. Hæc perorante martyre, sacrorum antistes Achilleus miserantis animi dolore fractus; et, *Magna tua, Domine* (clamabant ambo), *mirabilia, nec nullus est, qui assequi mente sufficiat pro-*

3. Hæc Italii immenso quodam stupore cernentibus, unus quis submissa voce, Græcæ linguæ non ignarus: *Sed nunc age, o miles, inquit, dic, quæso, de qua hæc loquimini civitate, ac quænam illa urbs quæ Barbaris tradita est? Cui magnus Demetrius: Mea ipsius infortunatissima civitas Thessalonica Barbaris tradita est.* Moxque ambo, tum scilicet gravi illa ætate senex tum magnus Demetrius disparuerunt, nec ultra comites ire visi sunt. Illi autem scorum sum (idcirco quod Itali erant) alterum sciscitabatur, quid tandem ex illis audisset, ac quinam illi essent, qui sic itineris socii ipsis extitissent. Quibus ille admirans ac stupens singula narrare, magnique Demetrii apparitionem significare, qui et patriæ mala clare explicasset, et sua in tuto ponere admonuisset.

4. Ne vero ipsi quoque Barbaris præda cederent, a Thessalonica procul abscedentes, non multe post, ab his qui excidium fugerant, quæ in ea contigerant, singula quæque didicere, palamque intellexere, magnum illum Demetrium fuisse, qui patriam deseruisset, ejusque elado, ingenti dejectus tristitia esset, graviusque ipsius malis doleret. In ipsam autem regiam urbem ducti, narravere quæcumque oculis viderant, martyrisque patriæ miserationem ac impensum civium amorem exposuere: quo nunc etiam præsidio munita ac muneribus fota, ipso altero ejus conditore ac curatore, pristinam felicitatem recepit. Hic namque etiamnum velut infractum firmumque præsidium, nequissimorum Scythiarum inhibet impetum, inexpugnabilem eis dexteram, murum objiciens, suamque civitatem ac patriam ab illorum invasione incolumem, iisque superiorem, præstans

λέσας, καὶ μέγαν τοῦ ἀθλοθέτου ἀγωνιστὴν προσειπὼν, τὴν σὺν σπουδῇ καὶ αὐτὸς ἀνηρώτα, ὅ τι εἴη τὸ αἴτιον τοῦ σκυθρωπασμοῦ καὶ τῆς τοσαύτης κατηφείας καὶ λύπης. Καὶ ὁ μάρτυς, *Οἴχεται μοι, ἔφησεν, ἡ πατρις, καὶ παρὰ τῷ δικαστῇ τῶν ὄλων ἤδη κατέδρωσται. Χεῖρας ἀνδροφόνου καὶ βάρβαροι τοὺς φυλάκας ἠνδραποδίσαντο. Αἰμασιν ὁμοφύλοισι περιβρίεται μοι νῦν ὁ σηκός· βεβήλοισι καὶ ἀνάγνοις κοστὴ κατεῖται τὰ ἱερά καὶ ἐξουδένωνται· κἀγὼ μὲν τὸ θεῖον ἐξελεπάρουν συνήθως, εἰς ἕλσον τῶν ἡτυχηκότων ἐκκαλούμενος, καὶ οἶκτον αὐθις λαθεῖν παρηούμην, ἀλλὰ μὴ ἦν οἰκείψαι αἵματι.* [P. 316] *περιποιήσατο Ἑκκλησίαν, Βαρβάρων ἰσχυρόνιον πεποιθόντων, ἀλλ' οὐ θεῶ, παριδεῖν διασπασθῆναι χερσίν. Ὁ δὲ (καὶ γὰρ τὰ ἐκείνου ἀνεξερευνήτητα κρίματα) εἰσασε τὴν τούτου κληρονομίαν βαρβαρικῆς ἀκαθροπίας κείραν λαθεῖν. Ταῦτα μὲν ὁ μάρτυς ἐκδιηγούμενος, καὶ τὸν ἱεράρχην ἔσχεν Ἀχιλλεῖον συνεκλιόμενόν τε τοῖς πάθεσι, καὶ, *Μεγάλα σου, Κύριε, ἐπέδων ὁμοῦ, τὰ θαυμάσια, καὶ οὐδεὶς ἰκανὸς εἰς ἔρνοιαν ἀφικέσθαι τῆς οἰκονομίας σου.**

γ. Τῶν δὲ Ἰταλιωτῶν ταῦτα σὺν ἐκπλήξει ἀμηχάνῃ καταθεωρουμένων, εἰς τις ἤρξατο πρὸς Ἑλληνικῆς ὀμίλλας οὐκ ἀλλότριος, Ἀλλ', *ἀγε δὴ, φησὶν, ὦ στρατιῶτα, εἰπέ μοι, περὶ πόλεως ταῦτα ὑμῖν λέγεται πόλεως, καὶ τίς ἢ τοῖς Βυρβάροις παραδοθεῖσα;* Καὶ ὁ μέγας Δημήτριος, *Ἢ ἐμῆ, ἔφησε, δυστυχιστάτη πατρις ἡ Θεσσαλονίκη, τοῖς Βαρβάροις ἐγένετο ἐκδοτός. Καὶ αὐτίκα οἱ μὲν, ἔτε πρέσβυς καὶ ὁ μέγας Δημήτριος, οὐκέτι τοῖς συνοδοιπόροις κατεβουρῶντο· αὐτοὶ δὲ κατὰ μόνας, ἐπέπερ οἱ Ἰταλιῶται ἰγένοντο, τοῦ ἐτέρου διεπυθάνοντο, τί ποτε ἔρα πρὸς ἐκείνων διήκουσα· καὶ οἵτινες οἱ συνοδοιπορηκότες εἶεν. Ὁ δὲ σὺν θαύματι καὶ ἐκπλήξει ἕκαστα διηγείτο, καὶ τὴν τοῦ μεγαλομάρτυρος ἐδήλου ἐπιφάνειαν, τὰ τε τῆς πατρίδος δεῖνὰ διασαφήςαντος, καὶ τὰ κατ' αὐτοῦ ἐν ἀσφαλεῖ θέσθαι διασημήναντος.*

δ. Ὡς οὖν δὲ μὴ λάφυρον καὶ αὐτοὶ τῶν ἐχθρῶν γίνωνται, κόβρω ἑαυτοὺς Θεσσαλονίκης ἀπαγαγόντες, οὐ μετὰ μικρὸν παρὰ τῶν διαδράντων ἑκαστὰ τε τῶν γεγενημένων κατήκουον, καὶ συνήκαν οἱ ἀνθρωποι ἐναργῶς, ὡς ὁ μέγας ἐκεῖνος Δημήτριος ἐτύγγανεν ὄν, τῆς πατρίδος ἀπαναστάς, ἐπὶ τοῖς συμβῆσαι σκυθρωπάζων καὶ ἀνώμενος. Εἰς αὐτὴν δὲ τὴν βασιλεύουσαν ἀναχθέντες, ὅσα τε αὐταῖς εἶδον ὤμασι περιηγούντο, καὶ τὴν τοῦ μάρτυρος ἐπὶ τῇ πατρίδι συμπάθειαν· καὶ τὸ τούτου φιλόπατρι καὶ φιλοκλειον ἐπεδείκνυντο, ὅφ' οὐ καὶ νῦν ἐτι περιφρουρεῖται τε καὶ περιβάλλεται, καὶ ἐπὶ τῆς προτέρας εὐδαιμονίας ὑπ' ἐκείνων δευτέρῳ πόλῃ καὶ κηδεμόνι ἀνέδραμον. Οὗτος καὶ γὰρ, οἷα τις ἀκλινῆς περίβολος καὶ στερβός, τὰς τῶν ἀλιτηρίων Σκυθῶν ἐτι καὶ νῦν ἐπέχει ὄρμας, τὴν ἀμαχὸν αὐτοῖς ἐπιτειχίζων δεξιάν, καὶ ἀνωτέραν τὴν ἑαυτοῦ τῆς ἐκείνων διασῶζων ἐπιδρομῆς.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΗΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΥΒΟΥΚΛΕΙΣΙΟΥ

ΤΟΥ ΚΑΜΕΝΙΑΤΟΥ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΛΟΞΙΝ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.

JOANNIS CAMENIATÆ

CLERICI AC CAPELLANI

DE EXCIDIO THESSALONICENSI.

[P. 317] α'. Ὡς ἀρίστη τῶν ἀγαθῶν ἡ φιλοπο- A
νία, καὶ πάσης ἀρετῆς κτήσιν ἐν αὐτῇ μαρτυροῦσα! Σοῦ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων ἐκδηλον καὶ ἐν τούτῳ καθέστηκε ²⁶ τὸ φιλόπονον, ὃ ἀνδρῶν βέλτιστε καὶ πολυμαθέστατε Γρηγόριε, οἷς τε πρὸς ἡμᾶς γράφεις καὶ οἷς παρ' ἡμῶν ἐπιζητεῖς διὰ γραμμάτων μαθεῖν. Οὐκ ὀλίγη γάρ ἀρετῆς καὶ φιλοπόνου σπουδῆς ἐπίδειξιν ἔχει τὸ πολλῶν ἐθέλειν εὐλογοῦναι πραγμάτων γνῶσιν, [P. 318] καὶ μάλιστα δι' ὧν ἡ ψυχὴ τὸν θεῖον φόβον ἐγκυμονεῖ καὶ οἷον χρωαῖς τινὰς ἀφορμὰς ἐκ τούτου τῷ θεωρητικῷ μέρει τοῦ νοῦ ἐμβιβάζει, ἐξ ὧν διδάσκεται τῆς μὲν ἀμαρτίας ἐκκλίνειν ὡς δημιουργοῦ τοῦ θανάτου, ἔχειν δὲ τῆς ἀρετῆς, ἧς τὸ τέλος ζωῆς αἰώνιος τοῖς αἰρουμένοι· αὐτήν. Ἐγὼ δὲ τὴν ἐπιταγὴν πληρῶσαι ἀναβάλλεσθαι ²⁷ τῶς ἰδοῦν δυοῖν ἔνεκεν, τὸ τε πρὸς σὲ περὶ τοιούτων γράφειν ἐπαχθὲς κρίνω, ἄδρα τοσοῦτον, οὐ λόγοι μὲν τὰς πράξεις ἰθύνουσι, πράξεις δὲ συμφωνοῦσαι τοῖς λόγοις τὸ ἀκριβὲς ἀλλήλοις ἀντιδιδάσκειν (ἤδη γάρ ἡ φήμη βοᾷ τὴν σὴν ἐν ἅπασιν τελειότητα, καὶ σωπαῖνε ταῖς ἡμετέραις ἐγνώρισεν ἀκοαῖς), καὶ τὸ μὴ δύνασθαι περὶ ὧν τὴν ζήτησιν ἐποιήσω καλῶς ἐξηγήσασθαι, τὴν οὐκ αὐθιγὰν ὡς εὐπρόσωπον προβαλλόμενος ἀπολογίαν, ὥστε μὴ καθυβρίσαι μηδὲ σμικρῶναι τῷ λόγῳ τὸ περιφανὲς τῶν παρὰ σοῦ ζητηθέντων πραγμάτων, καὶ πραγμάτων ἐκείνων τῶν μικροῦ δεῖν ἅπασαν πληρωσάντων τῇ ἀκοῇ τὴν ὑφ' ἡλίου. Ἄλλ' ἰπαυθὴ καὶ τοῦτό μοι μετὰ τῶν ἤδη λεχθέντων ἐπῆλθε, μὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐφλήμασι καὶ παρακοῆς ἀπαιτηθειῆν δίκας, τἄλλα μὲν φύσει δεινοῦ πάθους καὶ ὀλεθρίου, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ θεοῦ νόμου περιφρονησαί τοῖς γενάρχαις ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς ἀναπαίσαντος, ἥκω πληρῶσαι τὸ αἰτηθὲν, τῇ σῇ θαρρῆσας εὐγνώμονι καὶ συμπαθεστάτῃ φιλίᾳ. Ἐγὼ γὰρ οἶδα μήτε ταῖς σοῦ τεχνικαῖς μεθόδοις ²⁸, μήτε μὴν ταῖς ἐπιστημονικαῖς ἐρυτάναις τῆς σῆς ἀπειρηνοῦς καὶ μεγάλης σοφίας τὸ ἀκαλλῆς τοῦ τῆδε λόγου καὶ ἀνάγκαστον ἢ τῶν λεγομένων ἐν νοῦν ἀποδοκιμάζεσθαι, ἀληθῆ δὲ μάλ-

486-487 1. Quam optimum est rerum laudatarnm studium, omnemque sibi vindicare virtutem liquido monstratur. Tuum vero cum aliis, quibus inagnifice præstas, vir optime ac eruditissime Gregori, dotibus ea quoque ratione manifestum studium est atque opera, tum quod ad nos scribis, tum quod per litteras a nobis de his doceri quæris. Non enim pusillæ virtutis est, solertisque opere indicium habet, multarum rerum cognitionem sibi conquirere, ac potissimum si per illas animus dei timorem concipit, indeque velut peropportunas quasdam occasiones parti mentis, 488 cujus est speculandi vis, innectit; quibus a peccato, tanquam mortis auctore, declinare condiscit, atque virtuti incumbere, cujus finis vita æterna, his qui eam amplectantur atque diligunt, sit. Enimvero ego hæcenus, quod jussus eram, duplici ex causa differre videbar, tum nimirum quod molestum judicabam ad te scribere, virum tantum, cujus sermones actiones dirigunt, et actiones sermonibus concordantes sibi mutuo præstant quod perfectum et exactum est (jam enim fama tuam perfectionem cunctis clamat, et licet ipse taceas, nostris eam intulit auribus), tum quod, de quibus quæsisisti, non ex re satis disserere valeam, qui meam ipse incertitiam velut convenientem excusationem obtendam, ne pene violare videar, earumque rerum quas ex me sciscitaris splendorem imminuam, rerum scilicet ejusmodi ut auditu atque rumore omnem prope terrarum orbem repleverint. Verumtamen cum id quoque mihi, cum iis quæ dicta sunt, in mentem veniret, ac præter alia debita etiam inobedientiæ obnoxius fierem, diræ alioqui atque noxiæ suapte indole ægritudinis vitiique, quo et adducti primi parentes ut divinam ipsam legem contemnerent, accedo petita præstiturus, candida tua humanitatisque plenissima amicitia fretus. Probe enim novi nec per artificiosas tuas methodos nec per argutissimas veræ magnæque sapientiæ tuæ

VARIÆ LECTIONES.

²⁶ καθέστηκε om. P. ²⁷ ἀναβάλλεσθα: A i. e. editio Allatiana. ²⁸ μήτε ταῖς σοῦ τεχνικαῖς μεθόδοις om. A.

tratinas, quod orationis hujus indecorum est ac inconcinnum, 489 rejectum iri, eorumve quæ sunt dicenda sententiam, sed potius veram et ab omni mendacio sigmentoque alienam dicendorum randam.

2. Data epistola discere quæstisti modum, cujus gratia carcerem tenemus Barbarorumque dedisti manibus sumus, ac qua ratione alienum solum patrio commutavimus; qua item orti patria simus, et quæ illius res quisve status. Etenim conjicere aiebas ex brevi illa fabulatione qua, cum per viæ occasionem Tripolim devenisses, paululum congressi sumus, quam longa narratione onustum pectus gereremus, diraque quædam et tragico omni cothurno lacrymabiliora esse tum ea quæ jam nobis evenerant, tum quæ imposterum ventura expectabantur. Nam tu quoque pari nobis infortunio errabundus et cum quibusdam captivis illic abducebaris, quos cives esse tuos asserebas Capadoces, cum quibus etiam Antiochiam mittebaris, referens nullam requiem malorum invenire, quando nos quoque videbas, ut et ipse testaris, tum recentem luctum tum præteriti timoris vestigia in facie expressa ferre, ut et tacendo, vultus ipso colore mali inmanitatem clamaremus. Verum si do his singula recensere velim, longior mihi tenenda nec justæ satis necessitatis oratio est, ut quæ mediocritatis legem sit excessura; ne dicam 490 fore ut nunquam concordia torpescens aures audienti tibi obtundam, licet audienti aviditate ad ea quæ dicenda a me sunt animum advertas. Quando igitur jam initio perattentas aures pollicitus es, ad nostra evarranda in hunc modum aggredior.

3. Nostra, o amice, patria, Thessalonica est. Hanc enim primum tibi notam faciam, per quam mihi multa cognoscere licuit quæ antea nullus noveram; et qui in tui jam cognitionem venerim, ejus ipsius exactam edere cognitionem officij quasi jure tuis votis compellor. Nempe urbs magna mihi explicanda, et quæ genus Macedonum primaria existat. Urbs rebus aliis, quibus sibi nimium sumunt civitates ac honestantur, conspicua, et quæ nulli vicinarum civitatum, pari cum omnibus certans claritate, cedat, pietate vero cunctis illustrior existat, quam a principio suscepit susceptamque hactenus incolumem servavit. Ipsum enim Paulum, vas electionis, pietatis sibi gloriatur magistrum; qui videlicet ab Jerusalem in circuitu, et usque in Illyricum evangelica prædicatione universum orbem complexus, illi præ reliquis divinæ cognitionis semen commisit, ex eoque uberrimos fidei fructus surgere omni diligentia curavit. Post Paulum vero inter martyres magnum interque victores coronatos digne admirandum myroblytan (unguentis scilicet manantem) Demetrium, qui et ipse pro pietate plurimum desudavit.

VARIE LECTIONES.

¹⁸ εἶναι.] ὄντως Α. ¹⁹ αὐτὴν om. Ρ. ²⁰ τὴν post πρὸς om. Α. ²¹ καταβαλλόμενον Α.

Α λον καὶ παντὸς ἀλλοτριαν καὶ ψεύδους καὶ πλάσμα-
τος τὴν τῶν βῆθητρομένων προβαίνουσαν συγγραφὴν
ἀπάσης μέψεως ἀπολύεσθαι.

narrationem omni abs te crimine ac labe fore libe-

β'. Ἐζήτησας μαθεῖν διὰ τῆς ἐπιστολῆς τὸν τρόπον δι' ὃν τὴν φρουρὰν οἰκοῦμεν βαρβάρων χερσὶν ἐκδοθέντες, καὶ πῶς τὴν ἀλλοτριαν ἀντὶ τῆς ἰδίας διημεψάμεθα, ποίας τέ ἐσμεν πατρίδος, καὶ τίνα τὰ κατ' αὐτὴν. Τεκμαιρεσθαι γὰρ ἔφησ' ἐκ τῆς μικρᾶς ἐκείνης ὁμιλίας, δι' ἧς παροδεύοντί σοι τὴν Τρίπολιν ὄλιγον συνεγενόμεθα, πλήρεις μὲν εἶναι ²⁰ ἡμᾶς μακρᾶς ἐξηγήσεως, μεγάλη δὲ τίνα καὶ πάσης τραγῳδίας ἐπέκεινα τὰ τε ἦδη συμβαθέντα ἡμῖν καὶ τὰ ἐς ὕστερον προσδοκώμενα. Καὶ γὰρ ἔτυχες τότε καὶ αὐτὸς ἀλητεύων κατὰ τὴν αὐτὴν ²⁰ ἡμῶν συμφορὰν, [Ρ. 319] καὶ τισὶν αἰχμαλώτοις ἐκεῖτε συνεπαγόμενος, οὗς Ἐλεγες ἡμοπατρίους εἶναι σοι: Καππαδόκας, μεθ' ὧν καὶ τὴν πρὸς τὴν ²⁰ Ἀντιόχου πόλιν ἐπέλλου, μηδαμῶς στήναι τῶν ἀλγεῶν ἐξηγουμένους· ὁπότε καὶ ἡμᾶς ἑώρας, ὡς καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖς, τὸ τε νεαρὸν τοῦ πένθους ἔχοντας καὶ τὰ ἔχνη τοῦ προλαθόντος φόβου τοῖς προσώποις ἡμῶν ἐγκαθημένα, ὡς καὶ σωπῶντας βοᾶν τὴν συμφορὰν ἐκ τοῦ χρώματος. Ἀλλὰ περὶ τούτων εἰ καθ' ἑκάστον ἐπεξίεναι βουλευθῆην, μακρὸν ἂν εἴη καὶ τῇ χρεῖα μὴ κατάλληλον τὸν λόγον ποιήσομαι, τῆς συμμετρίας τὸν νόμον καθυπερβαίνων· ἵνα μὴ λέγω ὅτι καὶ τὴν σὴν ἀρβῆθμον ἀκοὴν ἀποκναίσω, εἰ καὶ ὅτι δι' ἐφ' ἑσέως ἔχεις τοῖς λεγομένοις ἐπακροάσασθαι. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖνον τοῦτο κατ' ἀρχὰς ὑπέσχεο, τὸ νουνεχῶς ἀκούειν, ἔρχομαι τῶν καθ' ἡμᾶς ὧδε.

γ. Ἐμεῖς, ὦ φίλος, πατρίδος ἐσμεν Θεσσαλονίκης· αὐτὴν γὰρ πρώτην γνωριῶμαι σοι, δι' ἧς ἔγνω ὧν οὐπω ἐγνώκειν πολλά· καὶ σοὶ γε γνωσθεῖς ἄρτι τὴν περὶ αὐτῆς ἐκείνης γνῶσιν εἰσπράττομαι, πάσιως μεγάλης καὶ πρώτης τῶν Μακεδόνων, τὰλλα μὲν περιφανοῦς οἷς σεμνύνεται πόλις, καὶ μηδεμίαν τῶν ἔγγιστα παραχωρούσης μὴ ὅτι κατ' αὐτὴν ὀφθῆναι, περιφανεστέρας δὲ τὴν εὐσέδειν, ἣν ἐξ ἀρχῆς ἐδέξατο καὶ δεξαμένη μέχρι τοῦ νῦν διεσώσατο. Αὐτὴν γὰρ αὐχεῖ Θεσσαλονίκη τὸν Παῦλον ἔχειν τῆς εὐσεβείας διδάσκαλον, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὃς ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ κύκλι καὶ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ τῷ εὐαγγελικῷ περιλαβὼν τὴν οἰκουμένην κηρύγματι, ἐν αὐτῇ μᾶλλον τὸν τῆς θεογνωσίας σπόρον κατέβαλε καὶ πολὺχουν ἀποδείξασθαι τὸν τῆς πίστεως καρπὸν διεσπούδας· μετ' ἐκείνων δὲ τὸν μέγαν ἐν μάρτυσι καὶ ἀξιοθαύμαστον ἐν ἀθλοφόροις Δημήτριον τὸν μυροβλύτην, πολὺν ἀγῶνα καὶ αὐτὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας καταβαλλόμενον ²¹ (καὶ γὰρ ἦν πρὸς τοὺς ἄλλοις τῆς ἀρετῆς αὐχῆμασιν εἶσι καὶ βίαιος ἐμπρέπων διδάγμασιν καὶ τῇ περὶ τῶν δογμάτων ἀκριβεῖς κεκοσμημένος, ἐξ οὗ καὶ μᾶλλον τὸ περὶ αὐτοῦ διεδόθη κλέος τοῖς πέρασιν)· εἶτα τοὺς καθ.

εἴης ἀργυρεῖς πάντας τοῦ σωτηρίου λόγου σταβρῶς ἂν ταχομένους, ἐξ ὧν αἰεὶ καταρτιζομένη καὶ παιδαγωγουμένη τὴν θειοστράν παιδεύειν δαιμονιώδεις καὶ μυταρὰς [P. 520] πλάνας καὶ δόξας καὶ εἰδωλικὰς εἰκατομυθίας τοῖς τιμῶσι τοὺς δαίμονας ἀπεπέμψατο, ὀρθοδόξῳ δὲ διδαχῇ τὴν πίστιν σφραγίσασα, καὶ πᾶν ξιζανιώδες φυτὸν καὶ αἰρετικὸν καὶ ἀλλόφυλον οὐ μανοῦν οὐδέποτε τῷ θεῷ σπέρῳ συγκαταμίξασα²², καθαρὰν καὶ ἀκίβδηλον διεσώσατο τὴν εὐσέθειαν. Ἦς πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα γνωρίσματα, ἐξ²³ ὧν ἡ φήμη τὰς ἀφορμὰς λαμβάνουσα λαμπρὸν τὸ περὶ αὐτῆς ἐκήρυτταν δνομα, ἐν δὲ τούτῳ πρῶτον καὶ ἰδιαιτοῦν διεδείκνυτο, τὸ ὀρθόδοξον αὐτὴν καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι, καὶ τοῦτω²⁴ μᾶλλον ἢ περὶ τοῖς ἄλλοις σεμνύνεσθαι. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν πόλιν φιλοπόνως μαθεῖν ἐπεζήτησας, τοῦτο δὲ δυσεπιχειρητὸν τε ὡς²⁵ ἐμοὶ τῇ τε παρουσίῃ ὀρμῇ τοῦ λόγου παρὰ μικρὸν ἀνακόλουθον, ὄλγῳ τινά, καὶ οἷς μάλιστα ἐξεστὶ δοκεῖν ὀρᾶν σε τῶν λεγομένων τὰ πράγματα, τῇ διηγήσει προσθεῖς²⁶ ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς τραπήσομαι συμφορᾶν.

italis res accurate ex me discere quæsiisti, idque instituto admodum consentaneum existit, paucis oculis usurpare tibi ipse videri possis, narrationi adjunctis, ad nostram ipsorum calamitatem orationem convertam.

δ. Ἔστιν οὖν ἡ πόλις, ὡς εἴρηται, μεγάλη τε καὶ εὐρεία, τεῖχος καὶ προβολοῖς συγχοῖς καταχυρωμένη καὶ τὸ ἀσφαλὲς τοῖς οἰκήτοραῖν ὅσον ἐκ τῆς τούτων οἰκοδομῆς παρεχομένη, θαλάσσιον ἔχουσα κόλπον ἐκ νότου καθηπλωμένον, ᾧ καὶ περικλυζομένη τὴν ἐκ πλαγίου πλευρᾶν ταῖς ἀπανταχόθεν εἰσροεῦσαις ὀλάκασιν εὐεπίβατον τὴν πρὸς αὐτὴν πορείαν παρέχεται. Ὑποκολλαινεται γὰρ τις ἐκείσε θαυμαστός λιμὴν, ἀσφαλῶς ὀπιτιάζων τοῖς πλωτήρεσι τὴν εἰσοδον, ταῖς ἐκ πνευμάτων πανταλῶς ἀπειράτος ταραχαῖς καὶ τὸν ὄρμον ἀκύμονα καθιστῶν. Ὀν ἐκ τῆς λοιπῆς θαλάσσης ὁ τεχνίτης ἀπέτεμε· μέσον γὰρ ἀπειρῆσας διὰ τινος τεύχους τὴν τῶν ὀδάτων ἐπὶ ῥοιαν, συναπαίρξεν ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν καὶ τῶν πνευμάτων τὸν κλύδωνα. Ἡ θάλασσα γὰρ τῷ βυθῷ φερωμένη καὶ τὴν ἐκδρομὴν πρὸς τὴν χέρσον ἐρευγομένη, τῷ διαφράγματι τοῦ τῆδε τεύχους κωλυομένη, μὴ ἔχουσα τίνι τὴν ἀπειλὴν ἐπαφήσει, χωρεῖ τοῖς ἐφ' ἑκάτερα τοῦ τεύχους μέρεσι, καὶ τὸ ὕδωρ ἡρέμα πως ὀλισθησάν ζάλης ἀπάσης ἐκτὸς τὸν τοιοῦτον ὄρμον διατηρεῖ. Ὁ δὲ δὴ κλύπος ἐκ τῆς μεγάλης θαλάσσης ἀποτμηθεὶς διὰ τινος ἀγένης, ἀγκῶνος δίκην προβεβλημένου καὶ ἐπὶ μήκιστον τοῖς ὕδασι διικνουμένου, ὃν οἱ κατὰ χώραν²⁷ Ἐκβολὸν ὀνομάζουσι διὰ τὸ πῶρῳ που τοῖς ὕδασι ἐκβεβλησθαι, στενωμένους τε πρὸς τὴν ἐτέραν ἐξ ἐναντίας χέρσον [P. 521] τῇ τοῦ ἀγένης τούτου καινοτομίας, ἑτέρως λιμὴν πελάγιος γίνεται· ἐξ οὗ δὴ περὶ ἀγκῶνος μέγρους αὐτοῦ τοῦ τεύχους τῆς πόλεως· κύκλον πανευπερεπῆ τὸ ὕδωρ μιμεῖται, τοῖς ἐφ' ἑκάτερα μέρεσιν ἐπὶ πολὺ ἐκτεινόμενον²⁸ καὶ πρὸς τὴν πόλιν κατὰ βραχὺ συσταλλόμενον.

VARIE LECTIONES.

²² συγκαταμίξασα P. ²³ ἐξ om. P. ²⁴ τοῦτω AP. ²⁵ τῶς AP. ²⁶ προσθεῖς Combeis. marg. ²⁷ χύπος AP. ²⁸ ἐκτεινόμενον P.

Is namque, præter reliquas ejus eximias virtutis laudes, divinæ etiam doctrinæ luce fulgebatur exactaque dogmatum cognitione ornatus erat, quo 491 et magis ejus nominis claritas in orbis fines didita est. Tum qui deinceps secuti sunt, omnes præsules, salutaris doctrinæ ipsi firmi assertores, quorum opera, dum diviniore semper perficitur manumque ducitur ac eruditur disciplina, dæmoniacos impurosque errores ac opiniones idolorumque nugaces fabellas ac vanitates ipsorum cultoribus dimisit, rectæque opinionis doctrina fidem obsignans, ac quidquid zizaniorum et hæreticorum alienigenarumque plantationis est, nihil usquam divinæ sementi conjunctum admittens, puram illibatamque pietatem conservavit. Cujus cum et alia insignia ac notæ suppetunt, unde sama occasiones nacta illius clarum nomen effecit, tum unum illud primum ac singularissimum monstratur, quod rectæ fidei tenax existat ac celebretur, hocque magis quam ullis aliis ornamentis sibi placeat atque clarescat. Sed quia ejus ipsius civitatis res accurate ex me discere quæsiisti, idque ut præstem arduum mihi nec præsentis sermonis nonnullis, ac quibus maxime ea quæ dicenda sunt adjunctis, ad nostram ipsorum calamitatem orationem convertam.

4. Ea igitur, uti dictum est, magna civitas latoque fusa ambitu, ac moenibus crebrisque propugnaculis atque arcibus munita, ejusmodi scilicet quæ civibus, quantum ad horum structuram attinet, tutum habitaculum 492 præbeat. Marinum sinum ad notum protensum habet, quo, obliquo latere circumluta, navibus undique versum confluentibus facilem in semet præstat aditum. Hic enim portus quidam mirabilis cavo recessu funditur, pronoque in se aditu navigantibus tuto resupinatur, a ventorum injuriis prorsus innoxius et navium stationi placidus ac tranquillus. Hunc artifex a reliquo mari divisit, medio siquidem muro aquarum influxu coercito, una quoque præclusit quæ ex vicino mari ventorumque flatu fluctuum vis procellaque illiditur. Mare namque alto gurgite inflatum continentem excurrans, muro interposito præpeditum, cum non habeat quo minas suas exoneret, in latera muri convolvitur; et aqua lento quodam modo sensim dilabens ab omni salo æstuque liberum conservat istiusmodi portum. Sinus porro a magno mari cervice quadam ac faucibus cubiti instar prominentibus ac quam longissime alto æquore procurrentibus (eam accola cervicem Ecbulum appellat, quod in mare procul projecta effunditur) abscessus, inque adversam sibi que oppositam continentem cervicis hujus artificio ac molimine coartatus, alium portum intra pelagus efficit; ex quo videlicet cubitu flexuque ad ipsum urbis murum orbem pulcherrimum, partibus utrinque late fuis versusque urbem sensim sese

contrahentibus, efformare videtur. Et respicit quidem **493** sinus ab austro reliquum mare, portus sinum, urbs portum. Ac portus quidem quatuor angulis comprehenditur, sinus flexum in orbem alveo quam maxime profundo agitur; extremis sinibus, et longe a continente, magna parte aquæ minuuntur.

5. Et hoc modo se habet pars urbis quæ ad notum spectat: quæ vero ad aquilonem, asperima est et prope impervia. Mons enim altiore supercilio tumulis superpositus eminent, non parvam civitatis partem a reliqua humo sustollens, adeo ut pars illius in planitie accolarum usibus coarctata jaceat, pars in collibus montiumque jugis sese extendat. Nihil tamen damni ea montis extensio oppidanis importat, tanquam a superioribus per eum assilire murosque oppugnare hostibus liceat. Parvum enim ad amoliendas quascunque insidias, interposito campo, hicce tumulus relinquit spatium, quo inde cives facilem possint propulsare assaultum. Exinde mons longe protenditur jugoque assurgit, collibus atque vallibus exasperatus, in medium procul se orientem inferens, quantum utrinque subjecti soli agrique oblique subducitur. In duplici namque istiusmodi montis latere, tum scilicet ejus quod ad austrum tum quod ad aquilonem est, campi effunduntur ipsi pervii atque utilis, quique civibus **494** quidquid ad vitam commode sustentandam conduci ubere proventu sufficient. Horum alter, quippe ad montis austrum vergens urbisque meridiem, dici non potest quam sit amœnus quantasque delicias præbeat. Frondosis enim densisque condecoratur arboribus, hortis varii generis et vivariis, aquis pene innumeris, partim fontium rivis partim et fluviiis, quibus montanæ silvæ lucique campo gratificantes ipsum mare accipiunt. Vites enim alternis consitæ arva coronant, pulchrique amantes œcios fructuum abundantia ad jucundissimas voluptates invitant. Monachorum plura spissaque, religiosa palæstra, hospitia, tum montis declive tum agri reliqui subjecta colentia, locisque amœnissimis posita, novum quoddam spectaculum peregrinis ipsisque adeo civibus offeruntur. Sed et campus a montis læva, ipse quoque longissimo fusus, ad alios usque montes dilatatur; cuius medio duo late stagnantes lacus potiore partem occupant, qui ipsi non contemnendi usus existant. Alunt enim tum parvos tum inagnos diversique generis et copia pene innumerabiles pisces, qui tum vicinis oppidis tum ipsi civitati uberissime obsonia victumque sufficient. Videntur enim hic lacus suis largitionibus cum mari prope eontendere mutuoque certare, ultra plura exhibeant. Alterum tamen ab altero vincitur, nec cuius vi-

A Καὶ ἀφορᾷ μὲν ὁ κόλπος ἐκ νότου τὴν λοιπὴν θάλασσαν, ἀφορᾷ δὲ τοῦτον ὁμοίως ὁ λιμὴν καὶ τὸν λιμένα ἢ πόλιν. Ἄλλ' ὁ μὲν λιμὴν τέτρασι γωνίαις ἐμπεριεβληπται, ὁ δὲ κόλπος ἐστὶ περιφερής, τὸ κύτος ἔχων διὰ πλείστον βάθους χωρῶν, τὰ πέρατα δὲ καὶ πρὸ πολλοῦ τῆς χέρσου τὰ πολλὰ τῶν ὑδάτων συστελλαντα.

ε'. Ἄλλ' ἐν τούτοις τὸ κατὰ νότον μέρος τῆς πόλεως βάσιμον ⁹⁹, τὸ πρὸς βορρᾶν δὲ ὡς λίαν τραχὺ καὶ δύσβατον. Ὅρος γὰρ ὑπερκύπτει τοὺς λόφους ὑπερανεστηκός, οὐκ ὀλίγον μέρος αὐτῆς τῆς ¹⁰⁰ πόλεως τῆς λοιπῆς ὑπεραίρον γῆς, ὡς τὸ μὲν αὐτῆς πεδιάσιμον εἶναι καὶ ταῖς χρεῖαις τῶν ἐνοικούντων καταλλήλον, τὸ δὲ τοῖς ¹⁰¹ βουνοῖς καὶ ταῖς τῶν ὄρων ἀπρότησιν ἀνατείνεσθαι. Ἄλλ' οὐδὲν ἀδίκαι τὴν πόλιν ἢ τοῦ θρους παράτασις ὡς ἐμπαρέχειν θλίαν τοῖς πολεμοῖς ἀφ' ὕψους ἐμπαμβίνειν καὶ τοῦ τεύχους καταπαμύνεσθαι. Ἔδωκε γὰρ ὀλίγην τινὰ σχολὴν ὁ βουνὸς ἐκείνος ¹⁰² πρὸς τὸ φυλάττεσθαι πᾶσαν ἐπιβουλήν, τῷ διὰ μέσου χώρῳ τὴν εὐχερῆ προσβολὴν ἀποκρούσας. Τὸ δ' ἐντεῦθεν ἀνατείνεται μέχρι πολλοῦ τὸ θρος καὶ ὑπερίδρυνται, τοῖς λόφοις καὶ ταῖς χαράδραις ἐντραχυνομένον, τὴν μεσαιτάτην ἀνατολὴν ἐπιειγόμενον· τοσοῦτον ἐκ πλαγίου ἀφ' ¹⁰³ ἐκατέρου μέρους ὑποκαίμενον διαφεύγει τῆς γῆς. Ἐν γὰρ ταῖς δυοῖς πλευραῖς τοῦδε τοῦ θρους, τοῦ τε ¹⁰⁴ πρὸς νότον, φημι, καὶ τοῦ πρὸς βορρᾶν, πεδία ἀφήπλωται ¹⁰⁵ βάσιμά τε καὶ χρήσιμα, πᾶσαν ἀφορμὴν εὐζωίας τοῖς πολιταῖς δωρούμενα· ὦν τὸ μὲν ὡς πρὸς νότον τοῦ θρους, πρὸς ἀνατολὴν δὲ τῆς πόλεως, ὡς λίαν ἐστὶ παγκραλὲς καὶ ἐράσιμον. Κεκόσμηται γὰρ δένδρεσιν ἀμφιλαφεῖσι, παραδείσοις ποικίλοις, ὑδασιν ἀπέροις, τοῖς μὲν πηγαῖς τοῖς δὲ ποταμοῖς, οἷς αἱ λόχμαι τοῦ θρους τῷ πεδίῳ χαρίζονται· καὶ αὐτὴν δὲ δεξιούνηται τὴν θάλασσαν ¹⁰⁶. Ἀμπελοὶ γὰρ ἀλλήλαις παραπεφυτευμένα τὰ χωρία στεφανοῦσι καὶ τὸν φιλέκαλον ὀφθαλμὸν τῇ πληθὺι τῶν καρπῶν εἰς εὐφροσύνην προτρέπονται· μοναὶ δὲ μοναχῶν πολλαὶ καὶ συχναὶ τὸ τε ὑπτιάζον τοῦ θρους καὶ τὸ τῆς λοιπῆς γῆς ὑποκαίμενον κατοικοῦσαι, καὶ τισὶ τερπνοτάτοις χωρίοις ἐγκαθεζόμενα, καινόν ¹⁰⁷ τε χρῆμα τοῖς τε ἄδιταις καὶ αὐτοῖς τοῖς πολιταῖς πεφύκασι. [P. 322] Τὸ δὲ κατὰ λαίαν πλευρᾶν τοῦ θρους πεδίον ἐστὶ καὶ αὐτὸ τεταμένον εἰς μῆκος πολὺ, εὐρύνηται δὲ μέχρις ἄλλων ὄρων· οὐτινος ἐν μέσῳ πελαγίζονται δύο τινὲς εὐρεῖαι λίμναι, τὸ πλείστον τοῦτο διακατέχουσαι καὶ τινα μεγάλην καὶ αὐταὶ συνεισφέρουσαι χρεῖαν. Τρέφουσι γὰρ ἰχθύας καὶ μικροὺς καὶ μεγάλους, καὶ τοῖς εἶδει διαφόρους καὶ πολλοὺς τῷ κλήθει, ταῖς τε γείτοσι κώμας καὶ αὐτῇ δὲ τῇ πόλει θαφιλεσάτην ἀποπληροῦντας τράπεζαν. Καὶ γὰρ σπον φιλονεικοῦσιν αἱ λίμναι ταῖς τούτων ἐπιδόσεις πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀμιλλῶνται τίς αὐτῶν τὸ κλεῖον παρόσχηται. Ἐλήν ἐκάτοραι νικῶνται ἐξ ἐκατέρων, καὶ ἡ νικῶσα οὐκ ἔχει τίνι τὴν

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ βάσιμον sumpsit a L. i. e. Leone Allatio in Ge. Acropolit. not. p. 325 ed. Paris. ¹⁰⁰ αὐτῆς τῆς] καὶ αὐτῆς AL. ¹⁰¹ τοῖς om. L. ¹⁰² ἐκεῖτε AL. ¹⁰³ τὰ ἐκ πλαγίου ἐφ' L. ἐφ' etiam A. ¹⁰⁴ τῇ τε — καὶ τῆς? ¹⁰⁵ ἐρήπλωται: L. ¹⁰⁶ θάλασσαν L. ¹⁰⁷ καινόν L.

ἤσαν καταψήφισται. τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ πεδίου ἀνεῖ-
ται τοῖς γεωργοῖς. παραχωρεῖται τοῖς ζώοις, τοῖς τε
πιθόμενοις ταῖς τῶν ἀνθρώπων τέχναις καὶ τοῖς
ἐλεύθερον ἀφίσει τὸ ἔχον τοῖς ὄρεσιν. Ἐλαφοὶ γὰρ
τὰ ὄρη λιπούσαι καὶ ταῖς λίμναις ὡσπερ τῶν ὄρε-
ων ἐπιτερόμεναι ὁμοῦ τε ἔχουσιν ἀφθονον τὸ ποτὸν,
καὶ ταῖς βουαῖν ἐν αὐτῷ συναγαζόμεναι κοινὰ τὰ
ὄρεα προσφέρονται.

ζ'. Ἄλλ' ἰκανῶς ἐν τούτοις τὰ τε πρὸς ἀνατολὴν
καὶ βορρῶν τῆς πόλεως, ἔτι γε μὴν καὶ τὰ πρὸς νό-
τον διαγραφόμενοι τὴν πρὸς δύσιν αὐτῆς ⁶⁰ τοῦ χω-
ρίου θέσιν κατὰ τὸ θυνατὸν ἱστορήσωμεν. Ἔστιν ἔτε-
ρον πεδῖον, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τείχους τῆς Ἐκβολῆς
ἀπαρχόμενον, τῇ δεξιᾷ τοῦ ὄρους ἀπτόμενον, τῇ
λαεῖ δὲ τῇ θαλάττῃ συνομοροῦν, ἀμύθητον κάλλι-
ταις τῶν ὄρωντων ὑποκαίμενον ὕψεσιν. Ἔστι γὰρ ^B
τὸ μὲν αὐτοῦ διάδρομον ὄρεσιν, ὅσον αὐχρὶ τὴν τε
πόλιν ἔχειν καὶ τὴν θάλασσαν γείτονα, ἀμπέλοις καὶ
διώρεισι κατακόμοις καὶ παραδείσοις κατεστεμέ-
νον, οἰκήμασι τε καὶ τισι κλειστοῖς σεβασμῶσι ση-
κοῖς κεκοσμημένον, ὧν τοὺς κλειστας μοναχῶν ἀγέ-
λαι δαίλοντο, πᾶν εἶδος ἀρετῆς ἀσχοῦντες καὶ θεῶ
ρόνως ζῶντες, πρὸς δὲ ἐπιγύοντα καὶ δι' ὅν πολι-
τικῆς παραχρᾶς λιπόντες τὴν πρὸς αὐτὴν καὶ μόνον
φέρουσαν τρίβον ἀνείλοντο. τὸ δ' ἐντεῦθεν αὐτοῦ
διαχέεται τῇ χέρσῃ μέχρι πολλοῦ, ἄφυλον μὲν ὡς τὰ
πολλὰ τὴν βλάστην ἔχον, πάσης δὲ γεωργικῆς ἐπιμε-
λείας ἐπιτηδεύουσιν παραχόμενον. Διγχεῖ δὲ τὴν ἡλιου
θέσιν ἀποσκοποῦν, ἕως τινῶν ἄλλων ὄρων ὑψηλῶν
καὶ μεγάλων παρατεινόμενον· ἐνθα καὶ πόλις τις ^C
Βιβρόεα καλουμένη κατώκισται, καὶ αὐτὴ περιφανε-
στάτη τοῖς οἰκήτοσι τε καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις οἷς αὐ-
χεῖ πόλις τὴν σύστασιν. Ἐμπεριέχει δὲ τῷ διὰ μέσου
χώρῳ τὸ πεδῖον τοῦτο καὶ ἀμφιμίκτους τινὰς κώ-
μας, ὧν οἱ μὲν πρὸς τῇ πόλει τελοῦσι, Δρουγουδίται
τινὲς καὶ Σαγουδάτοι τὴν κλήσιν ὀνομαζόμενοι, αἱ
δὲ τῷ συνομοροῦντι τῶν Σκυθῶν ἔθνεσι οὐ μακρὰν
ἔντι τοὺς φέροντες ἀποδιδοῦσι. [P. 323] Πλὴν γειτνιά-
ζουσιν ἀλλήλαις αἱ κώμαι τὴν οἰκήσιν, καὶ ἔστι καὶ
τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις Θεσσαλονικεῦσιν οὐ μικρῶς
συμβαλλόμενον, τὸ πρὸς τοὺς Σκύθας διὰ τῶν ἐμπο-
ρικῶν μεθόδων συναναμίγνυσθαι, καὶ μάλιστα ὅταν
ἔρωσι πρὸς ἀλλήλους καλῶς καὶ μὴ κινῶσιν ὄπλα
τὴν μάχην ἐξαγριαιόντα· ὃ δὲ καὶ πολλῶν τινῶν
πάσαι χρόνῳ παρ' ἑκατέρων μελετηθέν, κοινότητα ^D
ζῆς τὰς χρεῖας ἀλλήλοισι ἀμείδουσι, θαυμασίαν τινὰ
καὶ βαθεῖαν εἰρήνην ἐν ⁶⁰ ἑαυτοῖς συντηροῦμενοι.
Ποταμοὶ δὲ τινὲς παμμεγέθεις ἐκ τῆς Σκυθῶν ἔξο-
μώμενοι καὶ τὸ πρὸς τὸν πεδῖον παρ' ἑαυτοὺς δι-
ελεύθονται πολλὴν βαψύλειαν καὶ αὐτοὶ τῇ πόλει παρ-
έχονται ταῖς τε χορηγίας ταῖς ἀπὸ τῶν ἰχθύων καὶ
ταῖς δι' αὐτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῶν νηῶν ἀναδρο-
μαῖς, δι' ὧν ἐπινοεῖται ποικίλη τις πρόσδος τῶν
χρεῶν τῶν ὄρεων ἐκατέρων συγκαταβρέουσα.

ζ'. Ἄλλὰ γὰρ ἔλαθον ἑμαυτὸν μακρὰν ⁶⁰, ἢ ὡς ἀπ'
ἀρχῆς ὑπεσχόμεν, τὸν περὶ τούτων παρατεῖναι λό-
γον. Παροίκα δὲ τοῦτο ὁ περὶ τὴν πατρίδα πόθος.

VARIÆ LECTIOES.

⁶⁰ αὐτοῖς AL. ⁶⁰ ἐν om. L. ⁶⁰ μακρὰν AL.

A ctoria est, utri vici dedecus adscribat. ⁴⁹⁵ valet
statuere. Agri pars reliqua agricolarum usibus
cedit; animantibus quoque indulgetur, tum quæ
humanis parent artibus ac manueſcunt, tum quæ
per montana libero pede vagantur. Cervi namque
relictis montibus, veluti que lacuum aquis recreati,
tum ubere fruuntur potu, tum ad ipsum conve-
nientes communi cum lobus pabulo vescuntur.

6. Sed jam satis in istis, quæ ad ortum et aequi-
lione ac quæ item ad austrum urbis sunt, de-
scriptis, sium loci qui ad occasum vergit, uti fieri
poterit, enarrabimus. Altus campus est ab ipso
Ecboli muro incipiens dextraque montis adhaerens,
læva vero mari contiguus, quam nemo satis capiat,
pulchritudine videntium oculos ad se alliciens.
Est enim aquis irriguus, qua parte urbis mariaque
vicinitate gloriatur, vitibusquo et densis arboribus
ac vivariis hortisque coronatus, nec non ædibus
plurimisque venerabilibus delubris decoratus;
quorum pleraque monachorum agmina inter se par-
titi sunt. viri omne virtutum genus colentes soli-
que Deo viventes, ad quem et festinant, cujus
etiam causa relictis sæculi turbis unam, quæ ad
ipsum tendit atque fert, semitam elegerunt. Qua
vero inde intra terram longissimo intervallo diffun-
ditur, nullo fere silvarum aut arbustorum opacatur
germine, sed qui idoneum solum exhibeat agricola-
rum industriæ. Procurrit vero versus solis or-
tum, ⁴⁹⁶ ad alios usque excelsos ac prægrandes
montes protensus, ubi et civitas cui nomen Ber-
rhœæ condita est, ipsa quoque habitatorum fre-
quentia ac reliquis omnibus quibus se urbes jactare
solent illustrissima. Planities medio suo ambitu
oppida promiscue continet, quorum aliqua urbis
diuionis sunt eique contribuuntur, Dragubitz et
Sagudati nomine, aliqua finitimæ Scytharum genti,
non longe dissitæ, tributa solvunt. Cæterum oppida
et proximo habitantur, quod ipsum præter alia in
Thessalonicensium rem non parum conducit, dum
quæstiosa mercatura Scytharum commercia am-
biant; tum præsertim cum utrique genti inter se
bene convenerit, nec quibus ad prælia efferantur
arma moverint (quod utique ab antiquis olim tem-
poribus iis diligenter quæsitum), communibus vitæ
rationibus merces alias aliis commutant, admiran-
dam quamdam altamque inter se servantes pacem.
Item Bu vii, sique ingentes, ex Scytharum regione
erumpentes at, quem dicentem, agrum, inter se di-
videntes, ipsi quoque uberem urbem præstant an-
nonam, tum piscium præstationibus, tum navium
per ers e mari ascendentium vecturæ, quibus re-
rum ad vitæ usum conducentium, una cum aquis
illis confluens, vprius excogitatus est conventus.

7. Eadem vero imprudens nec nimis caute proli-
xius his de rebus ⁴⁹⁷ orationem produxi quam
ipse initio in me receperam. In causa fuit maior

patrizæ, non insuaviter cum memoria distractus, rerumque imaginibus, æque ac præsens, iis ipsis dicendisque infixus, nec non promptæ ac exploratrices tuæ sedulitatis aures, quas nobis concedere, nullo alio eas subtrahente nec ab ista narratione avellente, initio pollicitus es. Et hæc quidem ita se habent. Ea enim quæ amori habentur ac desiderantur, et narrantem et audientem necessitatis vinculis continuo solent colligare, ut non ita facile neque visus a jucundissimis spectaculis neque auris a suavissimis auditionibus avellatur, neque dulcis orationis impetus interrumpatur, donec terminum attigerit ad quem ab initio contendit. Nihilominus, si lubet, ad eamdem ipsam urbem recurramus. Quousque enim velut in speculo statuam effingimus et variis aliunde quæsitis coloribus primum exemplar effigiare conamur, cum liceat illa ipsa per rerum necessariorum narrationem adire. ut apertius innotescat quod subobscurè quodammodo indicatur? Thessalonicam siquidem, qualis est, oratione describere, quod fieri potest, initio polliciti, et qualis cum esset antea, in quid postea redacta sit, pulchris quibus illa circum ambitu decoratur abrepti, et in exterioribus enarrandis, ut quispiam dixerit, hactenus immorati, parum est ut iis quæ præcipua sunt ac necessaria enarrandis torpere videamur. Operæ pretium igitur est ut et ad ipsam iterum sermone redeamus, primamque **498** illius pulchritudinem ac claritatem noscamus, ac tum deinceps ejus, quam perpessa est, ruinæ ac cladis magnitudinem referamus, ut quantum reliquis urbibus incomparabili excessu præstare videbatur, tantum digna judicetur quam seratione ducantur.

8. Diximus quam latis pomeriis atque ambitu magna que civitas, et quæ vastum limitem eo intercludat: sed murus continentem versus tutissimus est et structuræ crassitie munitissimus, exteriorique muro ac propugnaculo tuta undique munitione obseptus, propugnaculis et pinnis omni area constipatus, nec ullam oppidanis justis timoris necessitatem præbens. Pars illius ad notum humilis est ac prorsus depressa belloque plane inutilis. Nam reor artificem, quod nullam antiquitus ex maris ora hostium aggressionem metueret, structuram neglexisse. Fertur vero antiquo rumore, qui ad nostra hæc tempora pervenit, urbem ex ea parte per multos annos omni muro septoque caruisse, ac donec Xerxis quondam Medorum regis timore (ejus scilicet qui terram navigabilem fecerat et copiosis agminibus Græciæ bellum indixerat) Romanorum rerum dominator pusillo, et ut sese occasio tulerat, aggere eam partem circuminsēpsit; qui ipse agger ex eo tempore ad hoc ævi subsistit, nullam inde noxam atrocisque rei suspicionem unquam fore existimans. Licet **499** enim pleraque sæpius bella, eaque crudelissima, civitas, tum

A ἡδῆως τῆ τε μνήμη συνεφελομένοις, καὶ ταῖς ἀνατυπώσεσιν ὅσον δοκῶν συνεῖναι τοῖς λεγομένοις, καὶ τὸ πρόθυμον καὶ ζητητικὸν τῆς σῆς φιλομαθοῦς ἀκοῆς, ἦν ἐξ ἀρχῆς παραθέσθαι πᾶσαν ἡμῖν καθυπέσχου, μηδὲν ἄλλου περισπῶντος αὐτὴν ἢ τοῦδε τοῦ διηγηματος ὑποσύροντος. Ταῦτα δὲ οὕτως ἔχει. Φιλοῦσι γὰρ αἰετὰ τοῦ ποθοῦμενα τῶν πραγμάτων ἀνάγκης δεσμοῖς καὶ τὸν λέγοντα περὶ αὐτῶν κατέχειν καὶ τὴν ἀκούοντα · καὶ οὐκ ἂν οὕτως εὐχερῶς καὶ βραδίως οὔτε θύψις τῶν ἡδίστων θεαμάτων οὔτε ἀκοῆ τῶν τερπνῶν ἀποστήσεται ἀκουσμάτων, οὔτε λόγος ἡδύς τῆς ὀρμῆς ἀνακοπήσεται, μέχρις ἂν φθάσῃ τὸ πέρασ πρὸς δ κατ' ἀρχὰς ἐπιλείψεται. Πλὴν εἰ δοκεῖ, πάλιν ἀναδράμωμεν πρὸς αὐτὴν ἐκείνην τὴν πόλιν · μέχρι γὰρ τίνος ὡς ἐν κατόπτερον τὸν ἀνδριάντα διαμορφώμεν, καὶ ταῖς ἐξωθεν τῶν χρωμάτων ποικιλίαις ἀπεικονίζωμεν πειρώμεθα τὸ ἀρχέτυπον, ἐξὼν αὐτοῖς ἐκείνοις ἐντυχεῖν διὰ τῶν καιρῶν διηγημάτων τοῖς πράγμασιν, ὡς ἂν γνωριμώτερον εἴη τὸ ἀμυδρῶς πᾶς παραδιδυμένον; Θεσσαλονικίην γὰρ, ὅποια τυγχάνει, τῷ λόγῳ διαγράψαι καθ' ὅσον οἶόν τε κατ' ἀρχὰς ὑποσχόμενοι, καὶ τίς οὖσα πρότερον εἰς εἰ κεχώρηκεν ὕστερον, τοῖς περὶ αὐτὴν ὡσπερ ὑποκλαπέντες, καὶ τοῖς ἐξωθεν, ὡς ἂν εἴποι τις, μέχρι τοῦδε σχολιάσαντες διηγήμασι, κινδυνεύομεν βραδύνοντες τὴν τῶν καιρῶν διήγησιν. Χρεῶν οὖν ἔστι καὶ πάλιν πρὸς αὐτὴν ἐπανείναι τῷ λόγῳ [P. 324] καὶ τὸ πρῶτον περὶ αὐτὴν καταμαθεῖν κάλλος, εἶτα οὕτω γε τοῦ πάθους ἐξεῖπειν ἐν ὑστέρω τὸ μέγεθος, ἵνα ὅσον φανεῖται τῶν ἄλλων πόλεων ἀσυγκρίτως ὑπερτεροῦσα, τοσοῦτον ἄξια κριθεῖη παρὰ πασῶν θρηνεῖσθαι καὶ κατοικεῖσθαι.

communī omnes luctu prosequantur ejusque mi-

17. Εἶπομεν ὡς εὐρεῖα τις καὶ μεγάλη ἡ πόλις, καὶ τῷ περιέχοντι πολὺν τὸν διαμέσον ¹¹ χῶρον ἐναποκλείσασα. Ἄλλ' ὅσον μὲν τοῦ τείχους τὴν χέρσον ἀποσκοπεῖ, ἐρυμνότατόν τε ἔστι καὶ τῷ πάχει τῆς οἰκοδομῆς κατωχρωμένον, τῷ ἐξωθεν τε προτειχίσματι τὸ ἀσφαλές πάντοθεν ¹² συντηροῦν, προσβολοῖς καὶ ἐπάλλεσιν ἅπαν καταπεπικνωμένον, καὶ μεδερμῶν ἀνάγκην φόβου ¹³ τοῖς οἰκήτοσι παρεχόμενον. Τὸ δὲ πρὸς νότον αὐτοῦ χθαμαλόν τε ἔστι παντελῶς καὶ πρὸς πόλεμον ἀπαράσκευον · οἶμαι γὰρ τῷ μηδεμίαν ὑφορᾶσθαι προσβολὴν βλάβης ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν ὁ τεχνίτης πάλαι τῆς οἰκοδομῆς κατηράλησε. Φέρεται δὲ τις καὶ παλαιὸς λόγος μέχρις ἡμῶν φθάσας, ὡς ἀτελήςτος ἦν ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους ἡ πόλις χρόνους πολλοὺς, εἰ μὴ τῷ δέει ποτὲ τοῦ Μήδων Ἐέρξου, πλωτὴν γῆν τεκτηναμένου καὶ κατὰ τῆς Ἑλλάδος στρατοπεδεύσαντος καὶ πολλῶν πληθῶν ἐπιπερομένου, ὁ τῶν Ῥωμαίων τὰ σκῆπτρα κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἰθύωνων μικρόν τινα καὶ ὡς ἐκ τοῦ παρατυχόντος φραγμῶν τῷ τῆδε περιεῖθηκε μέρος. Ἄφ' οὗ δὴ χρόνος καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο τὸ αὐτὸ τοῦτο διαμεμένηκεν, οὐδέποτε τῆς ἐκείθεν βλάβης, ὡς ἔρετο, κἂν ἐν ὑπονοίᾳ τισὶν ἐσομένης. Εἰ γὰρ καὶ

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ διὰ μέσον A : ἀν διὰ μέσου? ¹² πάντοτε P. ¹³ φόβον A.

παλλοὺς πολλάκις ἀνέτηλ πολέμους καὶ λίαν σφοδρὸν ἄτατους ἢ πόλις, τοὺς τε ἐκ τῶν Βαρβάρων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν συνομοροῦντων Σκυθῶν, πᾶν εἶδος ἀμυντηρίων κατ' αὐτῆς ἐπινοουμένων καὶ ψάμμου δίκην ἐφ' πλήθει τῆς στρατιᾶς εἰσερόντων καὶ μηδὲ ὑποφέρειν τὴν ἀπειλὴν αὐτῶν φιλονικούντων (καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἦσαν ἀκάθεκτοι ταῖς ὀρμαῖς καὶ ποικίλῃ τινὶ πανοπλίᾳ πεφραγμένοι), ἀλλ' ἦν ἄρα περιγίαιος ὡσπερ ἡ μάχη, καὶ διέφευγε τὰς ἐπιβουλὰς τῶ ἀσφαλεῖ τοῦ τεύχους τὴν ἐφοδὸν ὑπεκκλίνας, καὶ τῷ συνήθως αὐτῆς θύρον ὑπερμαχοῦντι, λέγω δὴ τῷ πανανόχῳ μάρτυρι Δημητρίῳ, τὴν αὐτῆς σωτηρίαν καταπιπτέουσα. Ἐκ παλλῶν γὰρ αὐτὴν κινδύνων ὁ ὁ σωσάπατρις οὗτος ἐβρύσατο, καὶ τὸ νικᾶν αὐτῇ καὶ μήπω τοῦ πολέμου πειραθείσῃ πολλάκις συμπαθῶς ἰδωρήσατο. Ἄλλὰ ταῦτα ταῖς τῶν

A Barbarorum tum finitimorum Scytharum, machinamenta et oppugnantium astus varios excogitantium arenæque exæqualis copiis influentium ac cunctos minis terrentium (erant namque effrenato impetu et armorum omni genere septi), sustinuerit, cum esset terrestris confictus, insidias eludebat, hujus muri securitate irruptionem declinans, solitoque atque ferventi suo defensori, gloriosissimo nempe martyri Demetrio, suam concedens salutem. Ex multis enim periculis servator hic patriæ ipsam liberavit, nec raro, cum necdum etiam bellum experta esset, victoriam perhumane concessit. Verum hæc libris qui de illius miraculis exstant narranda permittentes, ea prosequamur quæ deinceps sequuntur.

θ. Ἦν οὖν ταῖς ῥηθείαις αἰτιαῖς ἀνωτέρα κινδύνου παντὸς ἢ πόλις. Ἐξ οὗτο γὰρ ἡ κολουμβήθρα τοῦ θεοῦ βαπτίσματος τὸ τῶν Σκυθῶν ἔθνος τῷ χριστιανῶ λαῷ [P. 325] συνεμόρφωσε καὶ τὸ τῆς εὐσεβείας γάλα κοινῶς ἀμφοτέροις διελλετο, πέπυτο μὴ ἢ τῶν πόλεων στάσις, ἀνεῖτο δὲ τῆς ἐνεργείας ἢ τὰς σφαγὰς ἐπιτηδεύουσα μάχαιρα, καὶ τὰ προλεχθέντα τῷ μεγαλοφρονωτάτῳ τῶν προφητῶν Ἠσαΐᾳ ἐναργῶς ἐφ' ἡμῖν ἐπληροῦτο· αἱ μάχαιραι γὰρ ἡμῶν μετήλθον εἰς ὀρέπανα καὶ αἱ ζιζύνοι εἰς ἄροτρα, καὶ πόλεμος ἦν οὐδαμῶς, καὶ τὴν περιχώρον ἄπασαν εἰρήνην κατεπρυτάνευε, καὶ οὐδεμία ἦν εὐζωίας ἀφορμὴ ἧς οὐκ εἰς κόρον ἡμεῖς ἀπελευθόμεν, ἔθεν αἱ τῆς γαυργίας ἀφθονίαι, ἐκείθεν αἱ τῆς ἐμπορίας χορηγίαι. Γῆ γὰρ καὶ θάλασσα λειτουργεῖν ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς ταχθεῖσαι πλουσίαν καὶ ἀδάπανον τὴν περὶ ἕκαστον ἰδιοροφόρου. Ὦν γὰρ ἦν ἐνδεῶς ἡ καὶ ἀνεπιτηδείως ἔχουσα πρὸς καρπογονίαν ἢ γῆ, τούτων παρ' αὐτῆς ἡ θάλασσα τὴν κτήσιν μηχανωμένη καὶ ταῖς ὀλάσαι συνεισοκομίζουσα ἀνευδὲς τὸ λείπον ἰδίδου τοῖς χρήσταις. Τὶ δὲ τῶν ἀπανταχόθεν ἐπιδημούντων εἰπομὶ πρῶτον, καὶ μάλιστα οἷς ἐφιλοτιμούντο τοῖς πολίταις ἡμᾶς, τὰ παρ' αὐτῶν διδόντες καὶ τὰ παρ' ἡμῶν ἀντιλαμβάνοντες; Λευφῶρου γὰρ δημοσίας τῆς πρὸς ἀνατολὴν ἀγούσης ἀπὸ τῆς δύσεως διὰ μέσου τῆσθε χωροῦσης τῆς πόλεως, καὶ ἀναγκαίως πειθούσης τοὺς παροδούοντας πρὸς ἡμᾶς ἐνδιατρίβειν καὶ τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν πορίζεσθαι, πᾶν οἷον ἂν εἰποὶ τις τῶν καλῶν ἐξ αὐτῶν ἐκαρπούμεθά τε καὶ προσεκτώμεθα. Ἐνθεν καὶ παμμιγῆς τις βχλοῖ ἀεὶ περιστοιχιζέας ἀγυῖας τῶν τε αὐτοχθόνων καὶ τῶν ἄλλων ἐπιξενουμένων, ὡς εὐχερέστερον εἶναι ψάμμον παράλιον ἐξαριθμεῖν ἢ τοὺς τὴν ἀγορὰν διεδεύοντας, καὶ τῶν συναλλαγμάτων ποιουμένους τὴν μέθοδον. Ἐντεῦθεν χρυσίου καὶ ἀργυρίου καὶ λίθων τιμῶν παμπληθεῖς θησαυροὶ τοῖς πολλοῖς ἐγίνοντο, καὶ τὰ ἐκ Σηρῶν ὑφάσματα ὡς τὰ ἐξ ἑρῶν τοῖς ἄλλοις ἐπινανήθη. Περὶ

θαυμάτων αὐτοῦ βίβλοις ἐξηγήσα· παραχωρήσαν-

B 9. Civitas igitur ob eas quas dicebam causas omnis periculi segura agebat. Quo enim ex tempore Scytharum gens, sacri fœtis aquis abluta ac Christiano populo sociata, pari illi munere pietatis læ sugere destinaverat, urbium desolationes lænem habuerant; ad cædes instructi ensis mucro inhibitus erat retususque ferrum, ac quæ olim prophetarum vocalissimus Isaias (2, 4) fuerat vaticinatus, nostro hoc ævo 500 adimpleta conspiciabantur. Nostri enim gladii transierant in falces et lanceæ in vomeres, nec usquam bellum erat; omnesque ubique finitimæ gentes in pace agebant; nullaque erat commodioris vitæ ratio ac occasio, qua non affatim frueremur. Inde frugum ubertas, inde mercaturæ emolumenta. Terra enim et mare ab initio ad præstandum nobis obsequium constituta uberem sponteque paratam quandoque suam gratiam munusque conferebant. Quæ enim terra minus suppeditabat aut ex se proferre non satis erat idonea, hæc mare, mercimoniorum solertia comparata atque navibus invecta, quod egentibus decrat, abunde supplebat. Quid vero undequaque adventantium primum dixerim, ac quibus præcipue nos cives amice accipiebant, sua tribuentes atque vicissim nostra recipientes? Nam cum via publica ab occasu ad ortum per mediam hanc urbem duceret, cogeretque viatores in ea moras interponere et quæ in usum suum essent parare, quidquid quis honorum dicat, ex illis consequeremur nobisque proveniebant. Hinc promiscua ex omni hominum genere multitudo, tum indigenarum tum quoque modo hospitio receptorum, plateas semper circumstant; ut facilius sit arenas maris numerare quam eorum qui forum occupabant ac qui commerciis miscebantur censum inire. Hinc auri, argenti et pretiosorum lapidum ingentes ac copiosi thesauri vulgo accrescebant; vestesque sericæ perinde atque aliis lanæ 501 excogitabantur. Aliarum vero

VARIÆ LECTIONES.

ἢ μηδὲν Α. ἢ γὰρ αὐτῶν κινδύνων αὐτὴν ὁ Ρ. ἢ ἐξηγεῖσθαι ἢ ἀγίου Ρ. ἢ αἱ τῶν πόλεων στάσις Ρ. ἢ Ἰσαΐ Α. ἢ ὡς οἰκ. Α. ἢ ποιουμένων Ρ.

materiarum, æris, ferri, stanni, plumbi, vitri, quibus ad ignem opus facientes artes vitam tumentur ac foveat, vel meminisse superfluum duco, tanta scilicet eorum copia ut ex illis urbs quædam alia exstrui atque perfici posset

10. Hæc itaque ratione, omni ex parte rebus prosperis ad voluntatem fluentibus, urbs fortunata et artificum ingenio conddecorata, necnon ædificiorum magnificentia superbiens, num vel legum observatione vel civilis rei ordinibus vel dicendi gloria atque doctrina aliis inferior erat? Minime vero: nam illi scientia æque curæ erat ac visus oculis, æquitas pariter haud aliter ac vitæ negotiatio; vidissesque juvenum ac adolescentum pubem nulli præterea quam disciplinis ac litterarum studiis vacare, unde scientiæ et artes robur obtinent. Harmonicæ vero musices cantiones aut cænantium suavissima melle Deique laudibus ac clero mancipatorum studia dicturus, haud equidem scio quibus ea modis exprimam. Ad hanc enim usque narrationem nescio quomodo orationis impetu raptus, ac velut propriæ inscitæ ac ruditis oblitus, conabar moderate, et ut non alius quispiam harum valde imprudens rerum ignarusque omnium ac stupidus, quæ a tua virtute rogatus eram, scripto digerere ac explicare: exinde vero, ac præcipue quod suavium canticorum 502 ac melodiarum mihi incidit mentio, quo me veritam nescio, aut quo sermonis ducam lineam; quodnam item dulcissimarum concinnarumque modulatarum cantionum illarum omittam, quibus mortales cum cælestibus potestatis psallebant ac dies festos agebant. Etenim si quis eam modulantiæ, quam uno ore in unum congregati omnes divinis canticis, in publicis conventibus, ad Deum emittebant, angelorum sonis concelebrantium, ubi lætantium omnium habitatio est, assimilaverit, is a scopo veroque ne vel minimum aberraverit.

11. Tempia enim quædam præmagna ac magnificentia varioque ornatu pulcherrima, per mediam urbem exstantia ac exposita, veluti communis Numinis propitiatoria, cum primis vero, interque ea præcipuum, omnium effectricis divinæ et substantialis Verbi sapientiæ, itumque semper Virginis immaculatæ ac Deiparæ, nec non cujus supra memini, gloriosissimi præclarique victoris, Demetrii martyris, ubi divina peregit certamina et victoriæ palmam reportavit, hæc nimirum recurrentibus per anni circulum festorum solemniis universæ multitudinis in se concionem cogentia lætitiæ incnarrabilem et spiritale gaudium convenis inferebant, in horum si quidem singulis sacerdotum ordines cleri matriculam implebant, quorum opera mysticus cultus resque sacra peragitur; lectorum item cœtus, qui concinendis canticis diligentiam habeant,

γάρ τῶν ἄλλων ὑλῶν, χαλκοῦ καὶ σιδήρου κασιτέρου^α τε καὶ μολίδου καὶ ὕλου, οἷς αἱ διὰ πυρὸς τέχναι τὸν βίον συνέχουσι, καὶ μνησθῆναι μόνον παράλογον ἡγούμαι, τοσοῦτων ἔντων ὡς ἄλλην τινὰ δύνασθαι πάλιν δι' αὐτῶν δομεῖσθαι τε καὶ ἀπαρτίζεσθαι.

1'. Οὕτω δὲ πανταχόθεν εὐθνησομένη καὶ κλεινοῦζουσα, ταῖς τεχνικαῖς τε καλλυνομένη μεθόδοις καὶ ταῖς τῶν οἰκημάτων ὑπερηφανευομένη^α λαμπρότησιν, ἄρα ταῖς ἐκ νόμων παρατηρήσεσιν ἢ ταῖς περὶ τὸ πολίτευμα τάξεσιν ἢ ταῖς περὶ λόγουσιν ἀύχησεν ἐφαίνετο τῶν ἄλλων ἐνδεῶς ἔχουσα; Οὐ μνοῦν· ἐσοῦδάζετο γὰρ αὐτῇ γνώσις ὡς ὀφθαλμοῖς βλέψις, [P. 328] καὶ εὐνομία ὡς ζωῆς πραγματεία. Καὶ εἰδὲς ἂν περὶ μηδὲν ἄλλο τὴν νεάζουσαν τῶν παιδῶν κῆραν^α σχολάζουσαν ἢ περὶ λόγουσιν, ἐξ ὧν ἐπιστήμαι καὶ τέχναι τὸ κράτος ἔχουσι. Τὰ δὲ περὶ τῆς ἀρμονίου μουσικῆς τῶν ἡσμάτων, ἢ τῶν ἁδόντων τὰ ψυχροτερπῆ μέλη καὶ τῶν τῷ Θεῷ κεκληρωμένων σπουδάσματα ἐπὶ τῷ λόγῳ^α σημάτω^α; πῶς δὲ τὴν τούτων διαγράψωμαι δῆλωσι; Μέχρι γὰρ τοῦδε τοῦ διηγήματος οὐκ οἶδ' ὅπως τῇ βύμῃ τοῦ λόγου συναπαχθεῖς, καὶ τῆς οἰκίας ὡσπερ ιδιωταῖς ἐπιλαθόμενος, ἐπειρώμην μέτριόν πως^α, καὶ ὡς οὐκ ἂν τις ἄλλος τῶν λίαν ἀμαθῶν καὶ ἀγροίκων, τῶν παρὰ τῆς σῆς ἀρετῆς αἰτηθέντων τὴν δῆλωσιν διαγράφεσθαι· τὸ δ' ἀπὸ τούτου, καὶ μάλιστα^α δεῖς τῆς εὐρύθμου τῶν φεμάτων ἐμνησθῆναι ἡδουφνίας, οὐκ οἶδα τίς γένωμαι ἢ ποιὶ τῷ λόγῳ χωρήσω, ποῖον δὲ παραλίπω^α τῶν ἡδίστων ἐπεικῶν καὶ εὐτάκτων μελωδημάτων, οἷς συνέψαλλον καὶ συνόρταζον ἄνθρωποι ταῖς οὐρανίαις δυνάμεσιν. Εἰ γὰρ τις τὴν μουσικὴν ἐπεικῆν, τὴν ἐκ παντὸς στόματος ὄψ' ἐν τῷ Θεῷ ἀναπεμπομένην τοὺς ὕμνου, ἐν ταῖς πανδημοῖς συνάξεισι, τῷ ἡχῷ τῶν ἑορταζόντων ἀγγέλων, ἐνθα εὐφραينوμένων πάντων ἢ κατοικίας, ἐξικονίσει θελήσειεν, οὐδὲν τοῦ δέοντος ἀμαρτήσεται.

1α'. Ναοὶ γὰρ τινες παμμεγέθει καὶ περικαλλεῖς τῇ ποικίλῃ διακοσμῆσει, διὰ μέτου προβεβλημένοι τῆς πόλεως ὡσπερ τινὰ κοινὰ πρὸς τὸ θεῖον ἱεστήρια^α, καὶ τούτων μάλιστα ὁ τῆς πανουργοῦ καὶ θείας τοῦ ὑπερουσίου Λόγου Σοφίας οἶκος, καὶ ὁ τῆς Δεῖπαρθένου πανάγνου καὶ Θεομήτορος, ἀλλὰ μὴ καὶ ὁ τοῦ προλεχθέντος πανενδόξου καὶ καλλινίκου μάρτυρος Δημητρίου, ἐνθα τοὺς θεοὺς ἀθλοῦς διήνυσεν καὶ τὸ βραβεῖον τῆς νίκης εἶδετο, οἱ καὶ τὸν ἅπαντα δῆμον ταῖς κατὰ περίοδον ἐπανιούσαις τῶν ἑορτῶν ἡμέραις ἐν ἐπιτυεῖ ἐκκλησιάζοντες, ἀνεκλάητον εὐφροσύνην καὶ πνευματικὴν ἡδονὴν ταῖς συνιούσιν ἐβράβευσαν. Ἐκελήρουντο γὰρ ἐν ἐκείσῃ τούτων τάγματι ἱερέων, δι' ὧν ἡ μουσικὴ τελεῖται λατρεία, καὶ ἀναγνωστῶν συστήματα, δι' ὧν ἡ τῶν ἡσμάτων σπουδάζεται ὑμνῳδία, ἀμοιβαδὸν τοὺς στίχους ἀλαλάζοντες, καὶ ταῖς χειρονομίαις τῶν μελῶν

VARIE LECTIONES.

^α κασιτέρου AP. ^α υπερηφανευομένη A. ^α κούραν? cf. p. 367 A. ^α τὰ σπουδάσματα κοινῷ λόγῳ? ^α σημανῶ A. ^α μέτριόν πως] μετρίως? ^α παραλίπω? ^α ἐξῆλαστήρια A.

τὸν φθόγγον διατιθέντες, καὶ μεγάλην τιὰ καὶ ἀξιο-
θέατον χορείαν συνιστῶντες, τῷ τε εἶβει τῆς ἀστρα-
ποῦσης στολῆς [P. 327] τὰς τῶν ὀρώντων θείλγοντες
θείας, καὶ τῇ τεχνωμένῃ τῶν ψαλμῶν λύρα τὴν ἀκοὴν
κατατέρποντες. Τί γὰρ ἦν πρὸς τοῦτον τὸν ὕμνον ὁ
μουσικός Ὀρφεύς ἢ ἡ Ὑμηρικὴ μουσα ἢ τὰ τῶν
Σειρήνων ληρήματα, τῷ ψεύδει τῶν πλασμάτων ἀνα-
γραφόμενα, οἷς ¹⁰ λόγος μὲν ἐπαίνων οὐδεὶς ἀληθῆς,
φήμαι δὲ ψευδεῖς τοῦ ἀνθρώπου πλανῶσαι καὶ πρὸς
ἀπάτην ἀνδραποδίζουσαι; Μάτην οὖν ἐν τούτοις
ἐψευδοκτύπησαν οἱ ¹¹ Ἕλληνας, τὴν ἀληθῆ γνῶσιν
τῶν πραγμάτων ἀφηρημένοι καὶ ταῖς κενολογίαις
τῆς αὐτῶν δεσποδαιμονίας ¹² καθ' ἑαυτῶν ὀπλισά-
μενοι. Ἡμῖν δὲ καὶ τὸ σεβάζομενον ἦν ἀληθές καὶ
αὐτὸ δὲ τὸ ὑμνούμενον.

15. Ἐνθα δὲ μοι καὶ θάμβος ἐπέρχεται καὶ φρίκη
καὶ ἐκπληξίς, ὅταν κατὰ νοῦν λάβω πῶς ὁ τοιοῦτος
καὶ τοσοῦτος ὕμνος, ὁ μῆπω τιτὶ τῶν ἄλλων προσ-
φερομένων ¹³ θυσιῶν τῷ μεγέθει ἱσομοιούμενος,
ἀθρόον οὕτως εἰρήσῃ καὶ εἰς οὐδὲν ἐλογίσθη καὶ ὡς
θναρ ὑπανεχώρησεν. Πλὴν γε τοῦτο λογίζομαι, ὅτι ἐν
ταῖς ¹⁴ ἀμαρτίαις ὄντες τὰ θεία κατὰ τὸν Ψαλμῶδον
ἐδιηγούμεθα δικαιοῦματα, καὶ τὸ μοχθηρὸν ἡμῶν τῶν
τρώπων ἀδόκιμον τὸ περιφανές τοῦτο καὶ σεβάσιμον
ἀπαιργάσατο, ἀνάξιον ὑπενείσθαι τε καὶ γεραιεσθαι.
Μέχρι γὰρ τίνος τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τοῦ πάντα κίνδυ-
νον ἐπανεχθῆναι ἡμῖν εἰς μέσον οὐ περισιτώμεν, ἐν'
ἐχῶσι γινῶναι διὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς ὑποδείγματος οἱ
μετέπειτα ὅπως δεῖ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ
καὶ ἑαυτοὺς ὑπεράνω παντὸς ὀλέθρου διατηρεῖν, ἵνα
μὴ τοῖς ὁμοίοις ἡμῶν τῆς κακίας ὑπολισθαίνοντες
πλημμελήμασι τὴν θεῖαν ἀγανάκτησιν ἐφ' ἑαυτοὺς
ἐπισπῶνται. Οὐδὲ γὰρ ἄλλου τίνος ἐνεκεν τῆς μεγά-
λης ἀπειλῆς ἐκείνης, ἧς καὶ μεμνημένοι ἐξίσταμαι,
διὰ πείρας γεγόναμεν, ἀλλ' ἢ διὰ μοχθηρᾶς καὶ κα-
κῆς προαιρέσεως, εἴτε διὰ τὸ παραλλαγμένον καὶ
διάφορον τῆς τε κατείας καὶ τῶν ἠθῶν, τῶν συνεισε-
φερότων ¹⁵ τῇ πλείε ἀνθρώπων ¹⁶ ἐκ παντὸς ἔθνους
καὶ τόπου ἄλλων ἄλλο τι συνεισεφερότων κακῶν καὶ
τούτου τῷ πλησίον μεταδιδόντων (καὶ γὰρ δι' ἦν
εἰπομεν ἀφθονον τῶν χρεῶν χορηγίαν αἱ τῶν πλησίον
χωρῶν καὶ πόλεων ἀνθρώποι ἐν ταύτῃ τὴν ὄκνησιν
μετηλλάσσοντο, καὶ ἀλλήλοισι ὅσοι ταῖς ἤδη προαλω-
θείσαις νήσοις ἐκ τῆς ¹⁷ τῶν θυσιονύμων Ἀγαρηνῶν
ἐπιβρομῆς ὑπεκατέφθησαν, ἐπὶ τῆδε προσέφευγον,
μηδεμίαν, ὡς ὑπελάμβανον, ἐν αὐτῇ πολεμίῳ φρον-
εῖα τοῦ λοιποῦ ποιησόμενοι), εἴτε δὲ πάλιν διὰ τὸ
ἀναιμένον [P. 328] τῆς τρωφῆς καὶ ἀφρόντιστον καὶ
πρὸς πᾶσαν ἡδονὴν ποικίλον τῆς χρείας καὶ ἐπιτη-
δειον ὡσπερ τιὰ λήθην πεπόνθαμεν τοῦ Θεοῦ, μα-
κράν τινα καὶ ἀδιεξέδυστον πλανώμενοι πλάνην, καὶ
καθὼς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, ἕκαστος ταῖς ἰδίαις ἐπι-
θυμῖαις ἐπορευόμεθα, ἀδῶς κατὰ πάσης ἀμαρτίας

et alternis versus tinniant, manuumque **503** mo-
tibus modulationum sonos dissonant, ac magnam
quendam digneque spectabilem choream constitu-
ant, tum effulgente vestium forma spectantium
oculos demulcentes, tum artificiosa psalmorum lyra
auditum oblectantes. Quid enim erat, si hæc can-
tica consideres, fabulosus Orpheus aut Musa Ho-
merica aut Sirenum deliramenta, fictionum mou-
daciis digesta, ut nulla laudum vera ratio sit, sed
falsi rumores, mortalium genus seducentes atque
errori mancipantes? Frustra igitur in his Græci
crepantibus buccis sese jactant, qui vera rerum
scientia carcant vanisque sermonibus ipsi sibi met-
ipsis pugnent: nobis vero tum Numen verum est,
tum ipsum quod canimus laudisque obsequio fre-
quentamus.

12. Hic mihi et admiratio subito incessitque hor-
ror ac stupor, dum mente recolo quomodo talis et
tanta modulatio, ipsa nulli non alii hostiarum, quæ
Deo offeruntur, magnitudine præstans, sic repente
conticuit et in nihilum abiit veluti que somnium
abscessit. Enim vero hoc recogito: nempe cum in
peccatis essemus, juxta Psalmistæ (*Psal. xlii, 6*)
sententiam, divinas enarrabamus justitias, morum-
que nostrorum improbitas illustrem hunc ac venera-
bilem cultum reprobum effecit, indignum judicante
Numine profanis impurisque labiis laudari se ho-
norique haberi. Quousque enim tandem veram
causam, ob quam nobis omnis hæc illata **504** ma-
lorum vis, in medium non adducimus, ut nostro
exemplo discant posteri quoniam pacto colendus
sit Deus vivus ac verus, sequæ ab omni servent
immunes interitu, ne iisdem atque nos delectis ob-
noxii divinam in se attrahant indignationem? Nam
nulla alia causa immanis illius poenæ læque, cujus
vel sola memoria extra mentis sedem exeo, peri-
culum fecimus nisi ob pravam perditamque volun-
tatem, sive propter dissonos diversosque mores ac
ingenia seu instituta, omni ex gente ac loco in ur-
bem confluentium atque aliud alias malum impor-
tantium ac cum proximo illud communicantium.
Nam propter eam, quam diximus, uberem rerum
in vitæ usum suppeditationem vicinarum regionum
atque urbium incolæ mutatis sedibus in hac habi-
tationem locabant; ac præcipue qui ex captis jam
insulis per impuros Agarenos illorum grassationi
superstites fuerant, ad eam confugiebant, nulla
deinceps, ut sibi videbatur, hostium cura solliciti,
atque in eam rationes suas transferebant. Sive
rursus etiam propter molles delicias nullisque stu-
diis animum implicatum, tum ad omnem libidi-
nem, ita usu subministrante, proclive ingenium,
velut in Dei quamdam oblivionem venimus, longo
quodam et inextricabili viarum errore ab illo ab-
juncti. Et, ut ait Apostolus, unusquisque desiderii

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ὡς P. ¹¹ οἱ om. A. ¹² τῆς αὐτῶν δεσποδαιμονία; om. P. ¹³ προφερομένων A. ¹⁴ ταῖς om. A.
¹⁵ συνεισίντων P. ¹⁶ ἀνθρώπων om. P. ¹⁷ τῆς om. P.

nostris ambulabamus, ad omnia licenter scelera procurrentes, et viam quæ ad virtutem ducat pro nihilo habentes.

505 13. Quod enim malitiæ genus, ut verum dicamus, in nobis non exercebatur? Fornicationes, a Juteria, immunditiæ, odia, mendacia, furta, lites, contentiones, convicia, iræ, rapinæ, injustitiæ; et malorum omnium causa, invidentia, commune omnium studium et quotidianum atque forensis meditatio erat. Neque enim ullus nostrum hoc satagebat ut de proximo bene mereretur, sed ut illi invisum aliquid malumque inferret stolidè machinabatur. Nec ut ex suo egenti tribueret, implens quod misericordiæ est, animo reputabat, sed ut de alieno substantiam auget, gentilibus suis pugnat, cum se invicem deriderent, mutuo cæderent, alter alteri calumniam strueret ac detraheret, nullum non malum secum ipsi excogitarent, pupillos suffocarent, viduarum fines invaderent, inimicitias necerent. Enimvero quis horum omnium exitus? Torpet animus rerumque magnitudini linguam lujicere horret; nec rursus malorum, quibus jam perfuncti sumus, meminisse sustinebam. Quia tamen fieri non potest ut istiusmodi narrationum memoriam vitemus, qua ratione nova quædam ac terribilis narratio mundo relictis sumus, periculi magnitudinem narraturus accedo, ut et ipse cognoscas quænam sint peccati obsonia atque præmia (*Rom. vi, 23*). Cum enim luxu perditis essemus, voluptate liquesceremus ac mollitiæ flueremus, malisque omnibus institutis vitam duceremus; cum, ut Psaltes concinit (*Psal. xiii, 3*), omnes declinassent, simul inutiles facti essent, nec esset qui Deum requireret, **506** tunc tremendum illud minarum pondus experti sumus, quin imo, ut verius dicam, eversionis seu justæ retributionis.

14. Et considera hic quoque Dei humanitatem, qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat (*Ezech. xxxiii, 11*). Cum enim sciret projectam scelestissimamque animi nostri ad mala pronitatem, quid machinatur ac consilii init, ut perditum illum furorem inhibeat et ad conversionem inducat? Primum quidem, quæ dicta a nobis est, Berrhocam, urbem finitimam, cum tota vicinia terræmotu quassavit, adeo ut multi eo oppressi perierint. Quid inde disponens ac procurans? Ut nos scilicet, malorum divina ultione aliis inflictorum sensu percepto, tandem aliquando a propriis ipsi malis abstinere actusque nostros ad virtutem dirigeremus. Deinde, quia ne illo quidem casu de veteri vigente in nobis consuetudine quidquam remiseramus, ad aliud machinæ genus transit, in aliis ante specimen edens ejus calamitatis quæ nobis ipsis obventura esset, dum nulla poenitudine peccaremus. Demetriam namque sic dicta, Græciæ alia urbs, haud longe a nobis dissita, tum accolarum frequentia, tum rebus aliis, quibus urbes altum sapere ac gloriari solent, supra finitimas alte

χωρούντες και τῆς πρὸς ἀρετὴν ἀγούσης μηδεμίαν ποιούμενοι ἐπιμέλειαν.

εἴ. Ποιον γὰρ εἶδος κακίας, εἰ δεῖ ταληθῆς εἰπεῖν, ἐν ἡμῖν οὐκ ἐπράττετο; Πορνείαι, μοιχεῖαι, ἀκαθαρσίαι, μίση, ψεύδη, κλοπαί, κριδες, φιλονεικίαι, λοιδορίαι, θυμοί, πλεονεξίαι, ἀδικίαι· καὶ ὁ ἀργηγὸς τῶν κακῶν φθόνος κοινὸν ἐμμελέτημα καθ' ἑκάστην ¹⁰ καὶ ἀγοραῖον ἦν. Οὐ γὰρ ὅστις ἡμῶν τῷ πλησίον πρᾶξει καλῶς διὰ σπουδῆς εἶχεν, ἀλλ' ὅστις αὐτῷ τῶν ἀβουλήτων ἐπενεργεῖν τι φρενοδιαβῶς ἐτεκταίνετο· οὐδ' ὅστις ἐκ τοῦ οἴκελου μεταδοῦναι τῷ χρήζοντι τὸ συμπάθει πληρῶν ἐθεβούλητο, ἀλλ' ὅστις ἐκ τοῦ ἄλλοτριου τὸ οἶκελον πλεονάσαι πρὸς τὸν ¹¹ ὁμόφυλον διεμάχετο, κατ' ἀλλήλων εἰρωνευόμενοι, ἀλλήλους πλήττοντες, ἀλλήλους διαβάλλοντες ¹², πᾶν ὅτιοῦν κακὸν ἐν αὐτοῖς ἐξευρισκοντες, ὄρφανούς· ἄγχοτες, ὄρφοις χρηρῶν ἐπεμβαίνοντες, ἐχθρας συνάπτοντες. Καὶ τί δὴ τὸ τέλος τούτων ἀπάντων; Ὁκνῶ μὲν τὴν γλῶτταν τῷ μεγέθει τῶν πραγμάτων ἐπαφίναται, καὶ οὐκ ἂν ἠνεσχόμεν τῶν ἀλγεινῶν ἐκείνων ὧν ἤδη πεπόνθαμεν καὶ πάλιν ἐπιμνησθῆναι· ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν τοιούτων διηγημάτων οὐκ ἔστιν ὅπως ὑπεκκλίναται τὴν μνήμην, δι' ὧν τῷ βίῳ καινόν τι καὶ φοβερὸν ὑπελειφθῆμεν ἀκουσμα, λίσσον ἐρχομαι τοῦ κινδύνου τὸ μέγεθος, ἐν' εἰδῆς καὶ αὐτὸς ὅποια τῆς ἀμαρτίας εἰσι τὰ θύμνια. Ἐν ὅσῳ γὰρ ἐτροφῶμεν, ἐν ὅσῳ ἐσπαταλῶμεν καὶ πᾶσιν ἀτόποις διεζῶμεν ἐπιττειύμασιν, ὅτε κατὰ τὸ ψαλμικῶς ῥηθὲν πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρηώθησαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν, τότε τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ἐπειράθημεν ἀπειλῆς, μᾶλλον δὲ καταστροφῆς, ἐν' οἰκειότερον εἶπω, ἢ δικαίας ἀναποδόσεως.

506 tunc tremendum illud minarum pondus experti sumus, quin imo, ut verius dicam, eversionis seu justæ retributionis.

14. Et considera hic quoque Dei humanitatem, qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat (*Ezech. xxxiii, 11*). Cum enim sciret projectam scelestissimamque animi nostri ad mala pronitatem, quid machinatur ac consilii init, ut perditum illum furorem inhibeat et ad conversionem inducat? Primum quidem, quæ dicta a nobis est, Berrhocam, urbem finitimam, cum tota vicinia terræmotu quassavit, adeo ut multi eo oppressi perierint. Quid inde disponens ac procurans? Ut nos scilicet, malorum divina ultione aliis inflictorum sensu percepto, tandem aliquando a propriis ipsi malis abstinere actusque nostros ad virtutem dirigeremus. Deinde, quia ne illo quidem casu de veteri vigente in nobis consuetudine quidquam remiseramus, ad aliud machinæ genus transit, in aliis ante specimen edens ejus calamitatis quæ nobis ipsis obventura esset, dum nulla poenitudine peccaremus. Demetriam namque sic dicta, Græciæ alia urbs, haud longe a nobis dissita, tum accolarum frequentia, tum rebus aliis, quibus urbes altum sapere ac gloriari solent, supra finitimas alte

ιδ'. Καὶ σκόπει κἀνταῦθα τοῦ Θεοῦ ¹¹ τὸ φιλάνθρωπον, τοῦ μὴ βουλομένου τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. Εἰδῶς γὰρ τὸ ἀκάθεκτον καὶ μογθηρὸν τῆς γνώμης ἡμῶν ἐπὶ τὰ πονηρὰ, τί μηχανάται πρὸς τὸ τὴν ὁρμὴν ἐπισχεῖν [*P. 329*] τῆς κακίας καὶ ἐπιστροφῆς ἡμῶν ἐμβαλεῖν αἰτίαν; Πρῶτον μὲν τὴν ἤδη λεχθεῖσαν γείτονα πόλιν, τὴν Βέρροϊαν λέγω, ἐπικατασεσθῆναι πεποίηκε τοῖς περιόχοις ὡς πολλοῦς ¹² τῶν ἐκείσε συλληφθέντων ἐξαναλώσαι, τ' διοικούμενος ἐκ τούτου; Ἴν' ἡμεῖς πάντως τῶν ἐτέρους ἀπειλούμενων τὴν ἀσθησιν λαβόντες, τῶν ἰδίων κακῶν ἀποχῆν κἂν ὅψι γούν ποιήσωμεθα καὶ πρὸς ἀρετὴν τὰς πράξεις ἰθύνωμεν. Εἶτα ἐπειδὴ τούτου γενομένου οὐκ ἐνεδώκαμεν τῆς κρατούσης ἐν ἡμῖν παλαιᾶς συνηθείας, ἐπ' ἕτερον εἶδος μηχανῆς μεταβαίνει, καὶ τὴν ἡμῖν αὐτοῖς ἐσσεσθαι· μέλλουσαν ἀμεταμέλητα πράττουσι συμφορὰν ἐν ἄλλοις προῦποεῖλες. Δημητριάς γὰρ οὕτω καλουμένη τῆς Ἑλλάδος ἐτέρα πόλις, οὐ μακρὰν ἡμῶν ἀπωχισμένη, πολλῶν πλήθει τῶν οἰκητῶρων καὶ τοῖς ἄλλοις οἷς μέγα καυχῶνται πόλεις τῶν ἑγγιστα ὑπεριρομένη ¹³, οὐ πρὸ πολλοῦ τῆς ἡμῶν ἐλώσεως ἔργον

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ἕκαστον P. ¹¹ τὸν] τὸ P. ¹² ἐνδιαβάλλοντες A. ¹³ τὸ τοῦ Θεοῦ P. ¹⁴ πολλῶν P. ¹⁵ ὑπερπεριουμένη AP.

ἐγένετο τῶν Βαρβάρων. Πολιορκηθεῖσα γὰρ ὡς μικροῦ δεῖν πάντων ⁶⁴ τῶν ὑπ' αὐτὴν ἐν μαχαίρα πεσεῖν, οὐδὲν ἕτερον παρεῖχε νοεῖν ἢ τοῖς κακοῖς ἡμᾶς ἐπιμένοντας τὴν ὁμοίαν πείραν τῶν πραγμάτων ἐδέχσθαι· καὶ καθάπερ εἰς ἔμφυχον στήλην ἐν αὐτῇ τὰ κεραιωσθημένα ἡμῖν ἀναγινώσκειν παθήματα.

ε'. Ἀλλὰ μηδεὶς ἀποφαινόμενός με οἰέσθω ταῦτα λέγοντα ⁶⁵ ὅτι δι' ἡμᾶς· αἱ πόλεις αὗται τῶν φοβερῶν τὴν πείραν ἐδέξαντο. Ὀφειλετο γὰρ αὐταῖς, ὡς οἴμασι, καὶ δι' οἰκίαν μοχθηρίαν ὁ κίνδυνος, ὡς καὶ ἡμῖν μετ' ἐκείνας, ἀξίας τῶν ἡμαρτημένων ἐκάστῳ τὰς τιμωρίας ἐπάγοντος τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἐν τούτοις καὶ ἡμᾶς οὐ τὴν τυχοῦσαν ἀφορμὴν τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπιστροφῆς καὶ σωτηρίας εὐκολὸν ἦν ἐξευρεῖν, τὴν ἐκείνων καταστροφὴν οἰκίαν ἀσφάλειαν ποιούμενους. Ὅμως ἐπειδὴ τὸν νοῦν ἡμῶν εἶδεν ⁶⁶ ὁ τὰς καρδίας ἐρευνῶν πάση σπουδῇ τῆς ἐπ' ἀπωλεία ἀγούσης ἐχόμενον, μηδεμίαν ⁶⁷ μὲν τῶν σωτηρίων ἐντολῶν καὶ παιδευτικῶν ἐνεργειῶν ὑπολειφθεῖσαν, ἐξ ὧν αἰσθητικῆ καὶ νήφουσα ψυχὴ τὸ καλὸν μεταμνήσκει, διαφεύγουσα τῶν φερδῶν τὰς πράξεις, δι' ἃ· ἐπέρχεται ἡ ὀργὴ ἐπὶ τοῦς υἱοῦς τῆς ἀπειθείας, ὡς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, ἔδει δὲ τὴν κακίαν ἐκτριβῆναι, ἵνα μὴ τῇ ἐπὶ πλείων προδῶν καὶ ἑτέρους λυμάλνοιοτο, διὰ τοῦτο ἀφήκεν ἡμῖν ἐπενεχθῆναι τὴν φοβερὰν ἐκείνην καὶ φρικώδη πληγὴν, ἔν' ὅπερ ἄλλων πασχόντων ἡμεῖς οὐκ ἐδιδασκόμεθα, τοῦτο ἡμεῖς παθόντες ἄλλοις ὑπόδειγμα ποιησόμεθα.

[P. 330] ις'. Ἀλλὰ τί δεῖ μακρολογεῖν; καιρὸς γὰρ ἤδη τῶν καιρῶν διηγημάτων ἐφάσθαι, καὶ ὅπως τὴν ὀδυνηρὰν ἐκείνην πολιορκίαν ὑπέστημεν παραστήσαι τῷ λόγῳ, ὡς εἶναι τοῖς μετέπειτα νοουσίας ὑπόθεσιν καὶ ἐναργοῦς διδασκαλίαν παραλυσιν. Ἐν τούτοις γὰρ ὄντων ἡμῶν ἡκέ τις ταχυδρόμος ἄγγελος ἀπὸ τοῦ κρατούντος τὰ τῶν Ῥωμαίων σκήπτρα, Λέοντος τοῦ φιλευσεβοῦς ἀνακτος, τὴν ἐφοδὸν τῶν Βαρβάρων, λέγω δὴ τῶν δυσωνύμων Ἀγαρηνῶν, καταμηνύων καὶ ὡς τάχα ὀκλιζέσθαι, πρόσφυγὰς τινὰς ἀπ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν Βαρβάρων ἀφίχθαι λέγων, καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν, ἥτις ἐστὶ, προειπόντας τῷ βασιλεῖ, καὶ ὅτι πᾶσαν τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τῆνδε πεποιήγεται, ὑπὸ πολλῶν ἤδη τῶν ὑπ' αὐτῶν προχειρωθέντων βεβαιωθέντες ὡς ἀτελιχιστὸς ἐστὶν ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν μέρους καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν νηῶν μάχαις εὐεπιχειρητός. Ταύτης οὖν ἀγγελθείσης τῆς πονηρᾶς ἀγγελίας, θροῦς μὲν ἐγένετο κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ φόβος καὶ τάραχος, ἀσυνήθους πράγματος καὶ φοβεροῦ ταῖς ἀκοαῖς ἡμῶν ἐν ἀρχαῖς προσπεσόντος, ἐβουλεύσαμεθα δὲ, οἴμοι! τὴν οἰκίαν περιποιήσασθαι σωτηρίαν, καὶ ὅσα πρὸς τὴν τῶν ἐναντίων ἀμυναν καταρτίζειν, καὶ πρὸς τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον διεγείρεσθαι. Πλὴν ἔκαμνε μὲν ὁ λογισμὸς ἐκάστου καὶ ταῖς ἄλλαις μερίμναις τῆς ἀπειρίας τοῦ μάχε-

VARIAE LECTIONES.

⁶⁴ πάντας? ⁶⁵ λέγειν? ⁶⁶ οἶδεν AP. ⁶⁷ μηδεμίαν| καὶ μηδεμίαν?

A supercilium tollens, haud multo ante nostræ urbis excidium in Barbarorum potestatem venit. Obsessa enim ac capta, ut pene omnes qui in ea erant gladio ceciderint, nihil aliud **507** cogitandum animis ingerebat quam fore ut qui in malis perseverarem, parem in eos ultionem exciperemus, et ut velut in animata columna ac cippo, quæ nobis debita essent mala diraque, perscripta legeremus.

15. Nullus tamen existimet, dum hæc ita pronuntio, me velle hæc urbes nostri causa tremenda hæc expertas fuisse illisque malis factas obnoxias. Nam et illis, opinor, ob ipsam earum pravitatem, æque ac nobis post ipsas, animadversio debebatur, Deo scilicet singula quæque scelera digne ulciscente. Verum in iis nos quoque haud levem occasionem melioris frugis ineundæ atque salutis facile suis invenire, ita nimirum ut earum casu noxaque res nostras in tuto collocarem. Verumenimvero quia is qui corda scrutatur (*Psal.* vii, 10) animum nostrum omni studio hæerere noverat viæ quæ ducit ad interitum, cum nihil ei salutarium mandatorum castigatumque deesset, quorum sensu ad sobrietatem reductus animus mutato consilio, quod honestum ac officii est, condiscit, vitans scelera ob quæ ira ingruit in filios inobedienciæ, ut ait Apostolus (*Ephes.* v, 6), decebatque malitiam elidi ac aboleri, ne majus incrementum faceret atque aliis noxam inferret, idcirco tremendam illam atque horrendam plagam nobis infixit, ut quod aliorum malis præmoniti non didiceramus, ejus nos aliis, nostro ipsi periculo, exemplo essemus ac documento.

508 16. Sed quid necesse orationem trahere? Jam enim tempus est necessaria rerum momenta aggredi, ac modum quo diram illam obsidionem pertulimus sermone referre, quo scilicet inde posteris admonitionis argumentum ac ratio claræque doctrinæ adhortatio sit. Etenim cum res nostræ ita se haberent, celer quidam cursor nuntius a Leone, piissimo imperatore tum imperii Romani sceptra moderante, venit: Barbarorum (inauspiciat' scilicet nominis atque omniis Agarenorum) irruptionem denuntians, ad arma statim convolare jubet. Venisse profugos quosdam ex ipsis Barbaris, eorumque consilii imperatorem præmonuisse: impetum omnem versus Thessalonicam veterem, ea scilicet ratione, quod ex pluribus jam ab eis bello captis ac subjugatis certo didicerint, qua parte respicit mare, nullis eam cingi mœnibus exque navibus conserta pugna facile expugnari posse. Malo hoc igitur allato nuntio per totam urbem rumor diditur, timorque ac uttatio omnes occupat, insueta plane re atque tremenda tum primum nostris auribus illapsa. Eo nobis (heu!) versa consilia, ut salutem nostram tutarem, ac quæ arcendo hostes essent omnia pararem, atque ad bellum sustinendum animis excitarem. Verum

concedebat cuiusque animus, cum aliis disiectus A enris, quod bello inexperti eramus nulloque rei usu, nec ut ipsa ejus ducenda exordia noveramus; tum vero magis quod murus nihil idoneus erat, quo et 509 hostium impetum expectabamus, omnium animos desperatione mergebat. Ac sane res suspecta erat, non solum nobis bello inexpertis ac inermibus, sed et si qui jam exercitati istiusmodi rerum causas apprime callet-

17. Itaque in eam sententiam ivimus, si quid esset molendum, id esse in ipso muro conandum, et ante omnia illius securitati et in melius refectioni prospiciendum. Cogitata non laudabat qui ab imperatore nuntium nobis attulerat (Petronæ nomen erat), vir protospathariorum ascriptus cata- B logo; cui erat impositum ut paululum in urbe commoraretur opemque suam conferret et rebus debita subsidia subministraret. Is aliud sapientissimum consilium, quippe valde efficax ac salutare, se invenisse aiebat, nisi illud quoque scelera nostra dissipassent, quæ nostro excidio sternebant viam. Namque cum aliis vir ille, sed maxime rerum experientia præstaret, intra se ipsum examinans, si in exstruendis muris cura adhiberetur, maxima urbi adfutura incommoda, et nihilo magis iis se profecturum qui ante ipsum simile opus aggressi essent, ad aliud securitatis genus (et nota quam aptum ac peropportunum) animum advertit. Considerabat enim, cum pars urbis noto adversa C marinis aquis tota circumlueretur, si inde Barbari arma movissent, quidquid libuisset, in ea facile effecturos, cum nemo ipsorum ascensui in muros (ipsum humiles ac terræ contiguos) impedimento 510 esse posset: nam navium puppis ita eminebat, ut ex ea tanquam ex loco superiori in propugnaculis inmorantes hostium jaculis obnoxii essent. Statuit igitur aggerem quemdam arteque factitatas insidias in aquis ipsis occultare, quibus securitas urbi simulque hostibus obstaculum foret. Erant namque in tractu urbis ad Orientem ac Occidentem vergente plurima ex uno lapide excavata sepulcra, quibus antiquitus gentiles, qui eam inhabitaverant, suos mortuos condebant. Hæc ille in unum convehens, ac mirabili quodam artificio, cuius ipse solus sibi auctor exstiterat, in mare demergens, et perparvo intervallo a se dissitor, ordine tamen digestos inter aquas contogens, marinum quoddam ac pene inauditum munimentum, eo ipso muro qui ad continentem altiore structura eminebat validius ac securius, artificiosa vere sedulitate condebatur. Et jam opere præstitum fuisset, omnem urbi securitatem præstans, cum non possent naves appellere noxaque urbem afficere, ni hoc quoque propter nosram improbitatem interruptum in nihilum recidisset.

σθαί, μήπω τοῦ πράγματος ὦν ἐν πείρᾳ, μηδ' ὅπως τὴν ἀρχὴν λαμβάνει δεδιχαγμένος· κίλιον δὲ τὸ μὴ ἐπιτέθειον εἶναι τὸ ἄ τείχος ἔνθα καὶ τὴν προσβολὴν ἐσκοποῦμεν, τὰς ἀπάντων ψυχὰς κατεβύθιζε· καὶ γὰρ ἦν ὡς ἀληθῶς ὑποκοπτον, οὐ μόνον τοῖς ἀπειροπόλεμοις καὶ ἀόπλοις ἡμῖν, ἀλλ' ἤθη καὶ αὐτοῖς τοῖς γεγυμνασμένοις καὶ προαποκειμένοις ἔχουσι ἄ τὰς τῶν τοιοῦτων πραγμάτων αἰτίας.

17. Ἐβουλευσάμεθα δ' οὖν, εἰ τι καὶ δεῖο πράττειν, ἐν αὐτῇ πράττειν τῷ τείχει καὶ πρώτης ἔχσθαι τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον μεταποιήσεως. Οὐ συνεβούλευε δ' ἡμῖν τούτο τίως ὁ ταύτην ἡμῖν τὴν ἀγγελίαν πρὸς τοῦ βασιλέως κομίσας (Πετρωνῆς δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, τῷ καταλόγῳ τῶν πρωτοσπαθαρῶν ἰναριθμούμενος, ὃς ἦν ἐπιτετραμμένος ἐγγροῖσαι μικρὸν τῇ πόλει καὶ τινος αὐτῇ μεταδοῦναι βοηθείας καὶ θεούσης ἐν τοῖς πράγμασι συνεργείας). Ἄλλην δὲ σοφωτάτην εἶλεν ἐξευρεῖν ἐπινοῖαν, ὡς λίαν ἐνεργῆ καὶ σωτήριον, εἰ μὴ καὶ ταύτης αἰ προσδοκοῦσαι τὴν καθ' ἡμῶν ἀπώλειαν ἀμαρτίαι ἀναίρεσιν καθυπέβαλον. Ἐλλόγιμος γὰρ ὦν ὁ ἀνὴρ καὶ πολλὴν πραγμάτων ἐσχηκώς πείραν, καθ' ἐαυτὸν συνιδὼν ὡς αἰ θαλήσοι [P. 331] τοῦ τείχους τῆς οἰκοδομῆς ἐπιμεληθῆναι, καὶ κόπους παρῆξει τῇ πόλει καὶ πλέον οὐδὲν τῶν πρὸ αὐτοῦ περὶ τούτου φροντισάντων ὀνήσειεν, ἐφ' ἕτερον εἶδος ἀσφαλείας (καὶ σκόπει πῶς εὐφρὲς καὶ ἀρμόδιον) τὸν νοῦν μετηγάγετο. Εἰδὼς γὰρ ὡς ἅπαν περικλύζεται τὸ κατὰ νότον μέρος τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν θαλασσίων ὕδατων, ἐκίθηεν δὲ προσπιπτοντος τοῦ πολέμου εὐχερῶς ἔχειν τοὺς βαρβάρους πᾶν ὀτιοῦν βούλοιντ' ἂν ἐν αὐτῷ διαπράξασθαι, μηδεὸς κωλύοντος αὐτοὺς ὑπεράνω τῆς οἰκοδομῆς γενέσθαι τοῦ τείχους διὰ τὸ πρόσγειον καὶ χθαμαλώτατον ἑ εἶναι τὰς τε νῆας μᾶλλον ὑπερανέχειν ἐκ τοῦ κατὰ πρῶμναν μέρους, καὶ ἀπὸ μετώρου δύνασθαι τοὺς ἐν ταῖς ἐπάλξεσιν οὐκ κατατιτρώσκειν, ἐβουλευσάτο φραγμὸν τινα καὶ τετεχνημένην ἐνέθραν ἐν αὐτοῖς ἐγκρύψαι τοῖς ὕδασιν, ὡς ἂν καὶ τῇ πόλει τὸ ἀσφαλὲς καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐμπόδιον κατ' αὐτὸ γένηται. Πολλοὶ γὰρ ἦσαν ἐκ μονολίθου γεγλυμμένοι τύμβοι κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολήν καὶ ὕσιν μέρος τῆς πόλεως, ἐν οἷς πάσαι τοὺς ἐαυτῶν νεκροὺς οἱ τήνδε κατοικοῦντες ἐνεταφιάζον Ἐλληγες· οὗς καὶ συνάγων καὶ τινα παραδόξῳ μεθόδῳ, ἦν αὐτὸς μόνος ἐξεύρε, τῇ θαλάσῃ βυθίζων, καὶ ὡς ἀπὸ μικροῦ τινος διαστήματος στοιχηδὸν τούτους τοῖς ὕδασιν ἀποκρύβων, θαλασσίων τε καὶ ξένον ἔρυμα καὶ τοῦ πρὸς ὕψος τῇ χέρσῳ προβεβλημένου τείχους ὀχυρώτερόν τε καὶ ἀσφαλέτερον τῇ ἀληθείᾳ κατετεχνάζετο. Καὶ δὴ καὶ εἰς ἔργον ἂν ἐξέθη πᾶσαν ἀσφάλειαν τῇ πόλει περιποιούμενον, ὡς μὴδὲ δύνασθαι τὰς νῆας πλησιάζσαι τὸ παράπαν καὶ τῆς ἐαυτῶν μεταδοῦναι βλάβης, εἰ μὴ καὶ τούτο διὰ τὴν μοχθηρίαν ἡμῶν ἐκωλύθη καὶ εἰς οὐδὲν προεχώρησεν.

VARIAE LECTIONES.

ἄ τὸ οἰκ. P. ἄ αὐτοῖς γεγυμνασμένας ἔχουσι. P. ἄ ἀπὸ AP. ἄ καὶ χθαμαλώτατον οἰκ. P.

ιη'. Ἦδη γὰρ περὶ τὰ μέσα του τοῦ κινδυνώδους ἄ-
 κινου τεφθακτός του τοιοῦτου διαποντίου φραγμοῦ,
 καὶ πᾶσαν ἡμῶν ὑπόνοιαν ἐπίφρονον καὶ πονηρὰν
 ὑποτίμωντος, ἐκετό τις ἕτερος, καὶ αὐτὸς πρὸς τοῦ
 βασιλείου πεμφθείς, τὸν εἰς τοῦτο πεμφθέντα ὁ Πε-
 τρωνῶν σπουδαίως μεταπεμπόμενος καὶ τὴν φρον-
 τίδα πᾶσαν τῆς πόλεως εἰς ἑαυτὸν μετατιθεῖς. Ἄνω
 δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, πάσης τῆς περιχώρου προχειρι-
 σθείς στρατηγὸς καὶ πᾶσαν ἐπιμέλειαν τῶν πρὸς
 τὴν ὁ μίχην εὐτρεπίζομένων πραγμάτων ἀναδεξά-
 μενος. Ὁ καὶ ἔδοξε τὴν τοῦ ἔργου τοῦτου σχολάσαι
 τῶς φροντίδα, καὶ τοῦ τείχους τὴν οἰκοδομὴν ἐξ-
 ἀνύεσθαι. Ἄμα γὰρ ἦκε, καὶ μεθίστησιν εὐθύς τὸν
 δῆμον ἅπαντα τὸν εἰς τοῦτο τεταγμένον πρὸς τὸ τὰς
 χρεϊώδεις ὕλας τοῖς τεχνίταις ἐπιχομίζειν, ὡς ἂν τῇ
 πολυχειρίᾳ τυχὸν καὶ τῇ τῶν δούτων θαψίλει χορηγία
 ἐδ σπουδαζόμενον [P. 332] εἰς ἔργον ἄγοιτο. Ἦδη
 μὲν οὖν πάλιν τὰ τῆς οἰκοδομῆς ἦν ἐνεργῆ. Ἄλλ'
 ὅσον ἔδοκει τὸ πρὸς ὕψος ἐγειρόμενον τοῦ τείχους
 τὴν τῶν ἐναντιῶν ἀπειργεῖν κακόνοιαν, τοσοῦτον
 ἐφαίνετο τὸ λείπον τοῖς πολιταῖς ἡμῖν παντὸς κινδύ-
 νου καθυπεμφαίνον ὑπόνοιαν. Οὐτε γὰρ ἅπαν διορ-
 θωθῆναι δυνατῶς εἶχε πολλῶ μῆκει διατεινόμενον
 πρὸς τὸ μηκέτι τὴν ἐξ αὐτοῦ συμφορὰν ἡμᾶς ὑπ-
 οπεύειν, καὶ ὁ χρόνος τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον
 ἐφειστάται προεμαρτύρατο μήπω τοῦ μέσου χώρου
 τῆς οἰκοδομῆς ἀψαμένῃ, ἐξ οὗ καὶ τὴν βλάβην ὑπ-
 οπευόμεθα. Ἀγγελλία γὰρ τῶν προτέρων φοδερώτε-
 ραι καὶ συχνότεραι τὰς ἅπαντων ἡμῶν ἀδόξας περι-
 εθρῶλον, καὶ τοὺς Βαρβάρους ἐγγίζειν ἤδη τὸ πλεῖ-
 στον τοῦ πλοῦς διανύσαντας. Οὐκ ἦν γὰρ ὅπου καὶ
 πρὸς μικρὸν αὐτοὺς ἐμβραδύναι, διὰ τὸ τὰς πλείονας
 νῆσους ὑπ' αὐτῶν προεκπορθῆναι, καὶ τὰς πρὸς
 θάλασσαν ἔχουσας πόλεις τὴν οἰκησιν τῇ καταπλήξει
 μόνη τῆς ἀκοῆς αὐτῶν πρὸς φυγὴν ἐκτραπῆναι, καὶ
 μὴ δὲν ὑπάρχειν δὲ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἢ τὴν τῶν ὀπλων
 συνέχειαν ἐξαρκεῖν ὑπομείναι. Τέτταρας γὰρ ὁμοῦ
 καὶ πενήκοντα τὰς βαρβαρικὰς εἶναι προέλεγον
 νῆας, οἷδεν ἦν ττον πόλεως ἐκάστης αὐτῶν τῷ μεγέθει
 καὶ ταῖς ἄλλαις κατασκευαῖς τυγχανούσης, ἐν αἷς ὁ
 ἦν παμμιγῆς τις ὄχλος ἀπονενοημένων καὶ μανιω-
 δῶν, τῶν τὴν Συρίαν οἰκούντων, Ἰσμαηλιτῶν καὶ
 τῶν ὁμορῶντων Αἰγυπτίους Αἰθίοπων, πάντων αἰμο-
 εδῶρων καὶ θηριογνωμόνων ἀνθρώπων, πολλὴν τὴν ἐν
 τοῖς φόνους ἐπιστήμην ἐξησχημένον καὶ ταῖς λη-
 στρικαῖς ἐπινοίας τὰς σφαγὰς ἐμμελετησάντων, ὡς
 μὴ δύνασθαι τινα κἂν ἀκοῆ τὴν τούτων ἐκδέξασθαι
 πείραν, ἀλλὰ σπεύδειν ἕκαστον ὑποχωρεῖν τῆς ἐνεγ-
 καμένης, κρείττον ἡγούμενον τὴν μετὰ θηρῶν ἀγρίων
 ἐν τοῖς ὄρεσιν οἰκησιν ἢ τὸ ὑπ' αὐτῶν ληφθῆναι καὶ
 πολυώδον ἀπενέγκασθαι θάνατον.

ιθ'. Πλὴν ἐν τοῖς τούτων ἔχόντων πάλιν φοδε-
 ρώτερος τις τῶν ἤδη λεχθέντων ἐξεληλυθεν ἄγγελος,
 τῶν ὁ Βαρβάρων τὴν ἔφοδον πλησιέστερον οὔσαν
 ἅπασι προδελῶν. Νικήτας δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, στρα-
 τηγὸς τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἐν τοῖς βουλευμασιν εὐτα-

48. Cum enim prope jam circa medium loci pe-
 riculosi per mare ductum sepimentum istiusmodi
 pervenisset, omnemque nobis metum ac malam
 suspicionem levaret, venit alius ab eodem impera-
 tore missus, Leo nomine, qui in eam rem missum
 Petronam cito revocans, omnem 511 in se civi-
 tatis curam recepit. Leo itaque finitimæ omnis re-
 gionis ac provinciæ prætor creatus, omnisque bel-
 lici apparatus cura in se translata, cœpti hujus
 operis laborem interim intermittendum putavit,
 murorum contra exstructionis opus absolvendum.
 Statim enim atque appulit, omnem mox multitudi-
 nem in hoc constitutam ad necessariam artificibus
 materiam convehendam transfert, quo scilicet labo-
 rantium multitudine et copiosa necessariarum
 rerum suppeditatione substructionis murorum de-
 stinatum opus efficeret. Jam itaque huic operi dili-
 gentia habebatur, reique instabant. Quantum enim-
 vero sublatus in altum murus hostium destinatum
 malitiam arcere videbatur, tantum nobis civibus,
 quod ejus reliquum erat, mali ominis ac periculi
 suspicionem sensumque conjectura haud levi inge-
 rebat. Non enim totus, in longitudinem nimiam ex-
 pansus, ita reparari poterat ut omnem deinceps
 expectatæ ex eo cladis timorem auferret; tempus-
 que jam prope hostium irruptionem instare testa-
 batur, cum necdum structura medium ipsum lo-
 cum attingisset, ex quo nobis suspectum malum et
 exitium foret. Nuntii enim prioribus terribiliores
 ac crebriores nostrum omnium ænres obtundebant,
 jamque barbaros prope imminere, maxima parte
 navigationis illis expleta. Neque enim erat quod
 vel minimum eis moras injiceret, cum jam pleras-
 que insulas populati essent, urbesque maritimæ
 sola auditus eorum consternatione 512 ac pavore
 fugam arripissent, nihilque esset quod eorum im-
 petum subsistere aut constipatam aciem sustinere
 posset. Quatuor enim supra quinquaginta simul
 esse barbaricas naves nuntiabant, quæ singulæ
 urbibus magnitudine ac reliquo apparatu æquaba-
 ntur, in quibus promiscua vesanorum hominum
 ac furentium turba veheretur, tum Ismaelitarum,
 qui Syriam inhabitant, tum Æthiopum Ægypto
 confinium, cruentorum omnium feris ac animis
 atque indole præditorum, qui cædium arte pluri-
 mum exercitati essent, latrocinisque olim dediti
 fusi noxam cruoris necisque studium omne habuis-
 sent, ut nec vel auditu eorum quisquam periculum
 sustinere posset, sed singuli quique festine patria
 excederent, quibus potius esset in montibus cum
 feris bestiis habitare quam ut ab eis capti ærum-
 nosa morte diroque cruciatu perirent.

19. Cæterum rebus se ita habentibus, rursum
 alius nuntius dictus jam ac superioribus terribilior
 venit, Barbaros quem proxime adessee omibus re-
 ferens. Nicetæ nomen fuit; qui ut dignitate, sic
 consiliis componendo civitatis ordine dux erat. Suo

VARIÆ LECTIONES.

ἰθ' ταχθέντα Α. ἰθ' τὴν Ρ. ἰθ' οἷς Ρ. ἰθ' τῶν ante Βαρβ. om. Ρ.

is accessu opem se urbi allaturum pollicebatur; ad hoc enim aiebat se venisse; ac si quid agendum esset, ad omnia se paratum affirmabat. Verum enimvero per eam interim suspensam hostium expectationem, scandalorum auctoris ac nequissimi **513** dæmonis machinamento, ejusmodi aliquid accidit, ut nempe laudatus prætor, dum in Nicetam, qui nuper advenerat (ubi tum is exstruendo muro operam dabat) equo insidens incidisset, et cum eo quasi amico consueta mutuis complexibus salutationem complere visum esset, ipso quoque equo insidente, nec caute satis frena tenens, diro casu multisque lacrymis prosequendo læderetur. Nam obturbati equi, et immanius is quo ipse ferebatur, naturali furore percitus, reducta cervice atque rigide erecta juba, rectum sese sustollens eum sede expulit, qui per caudam devolutus et in solum prostratus, coxa dextra et circa cotylem membris collisis, ita misere habitus est ut et de vita ipsa desperaret. Eum militaris cohortis satellites, statim manibus sublato, domum adduxerunt, nullam, ut par est, deinceps eorum quæ in manibus essent curam habiturum. Jacebat itaque vir intolerandis affectus doloribus, nesciens cui primum animum adhiberet. Trahebat enim ipsum imminentis periculi sollicitudo, quomodo quæve ratione urbem ab invasione Barbarorum tutam servaret; magis vero contra trahebat ad seque retraherat acerrimus dolor et membrorum fractura, quæ mortem minitabatur, propriæque salutis reliqua posthabenda illi suggerchat. Sic in medio duorum malorum positus ac utroque fatiscens, quidquid necessariæ operæ incumberet, ineptissimus erat. Nihilominus nos urgente rerum **514** articulo, turribus quibusdam ex ligno congestis in parte muri collapsa exstructis atque admotis, lenioris nobis spei pusillum aliquod refrigerium suscitavimus, tanquam qui e loco superiori pugnatum e mari venientes arcere, nec muro accedere sinistraque explorare consilia sinere habemus. Sed erant hæc festinantium subtilia inventa, cum videlicet metus necessitas inania hæc excogitanda menti ingereret; tametsi, quod ait sapiens quidam, ingeniosum atque solers est quidquid premitur. Nemo enim in nobis erat qui firmis rationibus adversus futurum sive mala quæventura expectabantur deliberaret.

20. Verum quoniam læso prætore nostri omnis cura in dictum Nicetam translata erat, cœpit ipse quoque pro virili, quæ suarum partium erant, exhibere. Aiebat vero vicinorum Sclavenorum, tum eorum qui sub nostra ditione erant, tum qui sub potestate ducis Strymonis, ut imperatum erat, magnam multitudinem in urbem concessuram, sagittandi arte instructissimam, ne ipsi forte pro hostium armatura ac potentia non satis instructi inveniremur, sed haberemus unde primam illorum aggres-

Α ἔσαν ⁹⁰. Οὗτος ἐλθὼν συνεπαμῦναι τῆ πόλει κατηγγυάτο (εἰς τοῦτο γὰρ ἔλεγεν ἀφίχθαι), καὶ εἰ τι δέοι πράττειν, ἐτοιμῶς ἔχειν καθυκατεθετο. Πλὴν ὅτι συνέθη τι καὶ τοιοῦτον γενέσθαι μεταξύ τῆς προσδοκίας τῶν πολεμίων ἐξ ἐπινοίας τοῦ σκανδαλοῦργου καὶ πονηροτάτου δαίμονος. Ὁ γὰρ ἤδη λεχθεὶς στρατηγὸς τοῦτῃ δὴ τῷ νεωστὶ παραγενομένῳ Νικητῆρ αὐτοῦ [P. 333] ποῦ περὶ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ τείχους κατ' ἀρχὰς ἐντυχὼν Ἰππῶ ἐφεζόμενος, ὡς τὴν συνθήην πρὸς τὸν φίλον ἔδοξεν ἐκπληρῶσαι τῷ ἀσπασμῷ προσηγορίαν, καὶ αὐτὸν Ἰππῶ ⁹¹ ἔγκραζεζόμενον, τοῦ ρυτῆρος ἀμελήσας δεῖνόν τι πέποιθε πρᾶγμα καὶ πολλῶν δακρύων ἐπάξιον. Ἐκταραχθέντες οἱ Ἰπποὶ, καὶ πλέον οὗτος ἐφ' ὃν ὁ στρατηγὸς κεκαθίκει, τῇ φυσικῇ μανίᾳ πληγῆς τὸν τε ἀχένα σιμῶσας καὶ τὴν κόμην φρίξας, ὀρθιον ἀρθεὶς τῆς ἔδρας ⁹² αὐτὸν ἀπεβάλετο, καὶ ἐκ τοῦ πρὸς οὐρανὸν κubiστήσας καὶ πρὸς τοῦδάμας ῥιφελς τὸν δεξιὸν τε μηρὸν καὶ τὰ πρὸς τὴν κοτύλην μέλη θλασθεὶς ἐλειονὸς ἦν καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς ἀπεικῶν· ὃν οἱ τῆς ⁹³ στρατιωτικῆς τάξεως δορυφόροι παραχρημα ταῖς χερσὶν ἀνελόμενοι ἀπήγον οἰκαδε, μηδὲν, ὡς εἰκῆ; ⁹⁴, περὶ τῶν προκειμένων πραγμάτων τοῦ λοιποῦ φροντιούμενον. Ἐκεῖτο δὴ ὁ ἀνήρ' ἐδύναις ἀφορήτοις βληθεὶς, οὐκ ἔχων ᾧτινι πρῶτον τὸν νοῦν ἐπαφῆσει. Ἐίλακε μὲν γὰρ αὐτὸν ἡ φροντις τοῦ προσδοκωμένου κινδύνου, πῶς καὶ τίνα τρόπον περισώσει τὴν πόλιν ἐκ ⁹⁵ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Βαρβάρων· ἀνθεῖλακε δὲ τοῦτον πρὸς ἑαυτὸν πλέον ἢ δριμετα δδύνη καὶ τὸ θάνατον ἀπειλεῖν τῶν πληγέντων μελῶν τὸ πάθος, καὶ ἀνέπειθε μὴδὲν ἔτερον προτιμᾶν τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. Καὶ ⁹⁶ οὗτως ἐν μεθοριῶν δύο χαλεπῶν κείμενος καὶ ἐξ ἑκατέρου νικώμενος πρὸς πᾶσαν ἐνέργειαν ἦν τῶν δεόντων ἀνεπιτήδειος. Πλὴν διὰ τὸ κατεπεῖργον τοῦ καιροῦ πύργους τινὰς ξυλοσυνθέτους τῷ διεβρῦηκότε μέρει τοῦ τείχους ἡμεῖς δομησάμενοι τε καὶ προσπελάσαντες ὀλίγην τινὰ παρέσχομεν ἑαυτοῖς χρηστῆς ἐλπίδος ἀναφυκῆν, ὡς δῆθεν ἀφ' ὕψους τοῦς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐρχομένους ἀπειργεῖν καὶ μὴ παραχωρεῖν αὐτοῖς πλησίον εἶναι ⁹⁷ τοῦ τείχους καὶ τὰς κακοουλλίας αὐτῶν ἐνεργεῖν. Ταῦτα δὲ σπευδόντων ἦν ἐφευρήματα ⁹⁸, τῆς ἀνάγκης τοῦ φόβου τὰς ἐπινοίας τῶν ματαίων ὑποβαλοῦσης, εἰ καὶ ὅτι, καθὼς τις ἐφη σοφὸς, εὐμήχανόν ἐστιν ἅπαν τὸ πιεζόμενον. Οὐκ ἦν γὰρ ὅστις ἐν ἡμῖν βεβαίως κατὰ τοῦ μέλλοντος σκέψεται ἡ τῆς τῶν ἐπιζομένων ἐκβάσις.

κ'. Ὅμως ἐπειδὴ τοῦ στρατηγοῦ πληγέντος ἡ περὶ ἡμῶν ἅπασα φροντις εἰς τὴν βηθέντα μετῆι Νικητῆταν, ἤρχετο καὶ αὐτὸς τὰ παρ' ἑαυτοῦ τὸ κατὰ δύναμιν ἐπιδεικνυσθαι, ἔλεγε δὲ καὶ τῶν πλησιοχώρων Σκλαθῶνων, τῶν τε ὕφ' ἡμᾶς τελούντων καὶ τῶς ὕπὸ τὸν στρατηγὸν ⁹⁹ Σερμυμόνος, πληθὸς πολλὸ προστετάχθαι· συνελάσαι τῇ πόλει, [P. 334] τῆς τοξικῆς ἐμπείρων, ὡς ἂν μὴδ' ἡμεῖς τυχὼν εὐρεθῶμεν τῆς τῶν ἐναντιῶν ἐνδέοντες πανοπλίας, ἀλλ' ἔχωμεν οἷς τὴν πρῶτην αὐτῶν ἀποκρουσόμεθα προσβολήν. Ὁ καὶ εἰς

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ ὡτάξταν Combefisius pro ἀτάξταν. ⁹¹ Ἰππον A. ⁹² καὶ τὴν—ἔδρας om. P. ⁹³ τῆς om. P. ⁹⁴ μηδενὸς εἰκῆ, AP. ⁹⁵ ἐκ om. P. ⁹⁶ καὶ om. P. ⁹⁷ εἶναι P. ⁹⁸ ἐφευρήματα A. ⁹⁹ τῶν στρατηγῶν AP corr. Combefisius.

ἔργον ἔχειν προαυμῶντο· ἐπιστολὰς γὰρ χαραξά; δὲ πᾶσης ἐξέπεμψε τῆς περιχώρου, ἥκειν τὸ τάχος· πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀμφὶ τοὺς Σκλαβήνους κατεπισπεύδων, ἕκαστον αὐτῶν ὡς οἶόν τε ἠνόητόσμενον. Ἐξοῦ δὴ καὶ συν-
 ἔρβρον ὀλίγοι μὲν τινες ἀφελεί;· οὐχ ὅσοι δὲ τὴν χρεῖαν ἐπλήρουν, ἀλλὰ καὶ λίαν εὐαρίθμητοι καὶ πρὸς τὴν μά-
 χην ἀπαράσκευοι. Τοῦτο δὲ συνέβαινεν ἐκ τοῦ σκαιοῦς τινὰς εἶναι καὶ πονηροτάτους τοὺς ἐμπειστημένους αὐτοῦς ἄρχοντας, τὸ οἰκτεῖον μᾶλλον συμφέρον ἤπερ τὸ τοῦ κοινοῦ σκοποῦντας, καὶ τῷ πλησίον ἐξ ἔθους ὄντας ἐπιβουλεύεσθαι, ὠροληψίας τε ἐπιμαίνον-
 νους, καὶ μηδὲν ἄλλο προτιμᾶν τῆς τούτου ἢ ἐμμελε-
 τήσαντας κτήσασ;. Καὶ δις γὰρ καὶ τρις καὶ πολλάκις διὰ γραμμάτων ἔκφοδὸν πειρωμένον τοῦ προλεχθέν-
 τος Νικητὰ τὸν στρατηγὸν Στρυμόνος, καὶ τῆς βρα-
 δουτῆτος; αὐτὸν κατατιωμένου, καὶ ὡς εἰ τι πάθοι B
 κινδύνου παρόντος ἢ ἢ πόλις, αὐτῷ μόνῳ τὴν αἰτίαν ἐπὶ τοῦ κρατοῦντος καταψηφίσεται, οὐδὲν ἤττον ἢ πρῶτερον εἶχε τῆς συνήθους ἐκείνος κικουουλίας ἐχόμενος, πρῶτον μὲν τοῦ θειοῦ, ἔπειτα δὲ τοῦ ἀν-
 θρωπίνου φόβου ὑπεριδῶν, καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς τοσαύτης πόλεως εἰς μηδὲν θέμενος, οὔτε αὐτὸν δι' ἑαυτοῦ οὔτε τινὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ὄντων ἐλθεῖν καὶ συνεπαμῦναι τοσαύτη συμφορᾷ περιστοιχθεῖσιν ἡμῖν ἐβουλεύσατο, ἀλλὰ τῇ προσδοκίᾳ τοῦ αἰε παρ-
 εἶναι μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμέρας τοῦ πολέμου πάντας ἡμᾶς ἢ ἀποπλανήσας, ἔλαθε συμπεράνας τὴν καθ' ἡμῶν ἐπιβουλήν καὶ τῷ δόλῳ μὲν γὰρ καὶ κομψῶν ἐγ-
 γελάσας, ᾧ συνεσχέθημεν.

κα'. Οὕτω δὲ τῆς ἀπὸ τῶν συμμάχων Σκλαβήνων ἀποδοικηθέντες ἐλπίδος, καίτοι οὐδ' ἡμεῖς ὄντες εὐαρίθμητοι, ἀλλὰ πολλῶ πλῆθει τὴν χρεῖαν ἀποπλη-
 ροῦντες καὶ λίαν τὴν τῶν βραδάρων καθυπερβαίνον-
 τες στρατιάν, ὅμως τὸ μηδεμίαν πείραν πολέμου ἐνυπάρχειν ἡμῖν, μηδὲ προσηκουμένην ἔχειν τὴν περὶ τούτου μελέτην, φοβερὰν τινὰ καὶ ἐκπλήξσεως γέμουσαν τὴν ἐφοδὸν αὐτῶν ἐνεποιεῖ. Ἄλλως τε καὶ τὸ μηδὲν φθάσαι πρὸς τὴν τούτου ἢ ἐξευρεῖν ἔμυ-
 ναν πονηρὸν ἡμῖν καταφαίνεται. Καὶ φυγῇ μὲν χρή-
 σασθαι τέως φορτικὸν ἦν· ἔμελλε γὰρ ἡμῶν ἐκτρα-
 πέντων πόλις τε ἀλωθῆναι, καὶ τῶν προλεχθέντων σεβασμίων οἰκῶν ὃ τε διὰ χρυσοῦ [P. 355] καὶ ἀρ-
 γύρου καὶ λοιπῆς χρεῖώδους ὕλης ἀφαιρεθῆναι κόσμος, ἢ καὶ αὐτοὶ οἱ πανευαγεῖς οἴκοι πυρκαυστοὶ γενέ- D
 σθαι. Ἄμα δὲ καὶ τὴν τῶν βραδάρων ὑπεκκλίνοντες βιάδην, οὐκ εἰχομεν ὅπως τὴν καθ' ἡμῶν τοῦ κρα-
 τοῦντος ἀγανάκτησιν διαθώμεθα ἢ. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἦν ἀνεκτὰ καὶ πάσης σωτηρίας ἐχόμενα, εἰ καὶ ὅτι πρὸς μείαν μόνον ἐλθεῖν τῶν τοιούτων μήπω τοῦ κακοῦ τὴν πείραν ἐσχληθῶσι παντὸς χανάτου χαλε-
 πώτερον· τοῖς τοσοῦτον πράγματος χωρεῖν δῆλον, μηδὲν ἄλλο προεισθέντας ἢ πλὴν τὸ ἀδρὸν μετα-
 δώκειν καὶ τρυφῆλὸν βίον, καὶ πολεμικοῖς ἀγῶσι μήπω προγυμνασθέντας ἢ, ἔκστασιν ἡμῖν ἐνεποιεῖ καὶ φρίκην.

sionem propellere possemus. Quod et opere præstare
 enixe conabatur. Exaratas enim epistol s in omnem
 circumvicinam regionem misit, serio urgens cir-
 cumjacentes Sclavenos, ut quam celerrime, pro eo
 ac cuique licebat, armis instructi convenirent; quo
 et factum est ut 515 pauci quidam tenues accur-
 rerent, nec quot necessitas postulabat, sed qui
 facillime numerari possent et ad pugnamdum pro-
 sus imparati essent. In causa erat quod morosis
 quibusdam et improbissimis ducibus illa provincia
 demandata erat, qui propria commoda publicis
 anteferrent, et vicinis insidias struere assueti es-
 sent, ac muneribus inhiarent, nihilque eorum
 lucris sibi fortunatius ducerent. Nam licet iterum
 tertioque ac sæpius laudatus Nicetas missis litteris
 Strymonis ducem terrere conatus esset, eique tar-
 ditatis dicam scriberet, ac si quid civitas præsentī
 periculo gravius pateretur, illi uni ascribendum
 ejusque apud imperatorem reum peragendum sancire
 assereret, haud tamen ille melior factus quidquam
 remisit de consueto suo malignoque consilio; quin
 primum divino deincepsque humano metu deposito,
 de tantæ urbis excidio nihil curans, neque ipse per
 se venire neque pro se alium, qui sub potestate
 illius esset et suppetias ferret, nobis in summas
 adductis angustias voluit mittere; sed expectatione
 nunquam sui defuturi adventus ad extremum belli
 diem illudens, intentas adversus nos insidias im-
 prudentibus nobis absolvit, et eo cui obnoxii facti
 sumus exitio magnum lepidumque insultans risit.

C 21. Sic vero indignis modis a sociis Sclaveni,
 deludificati, tametsi neque nos essemus numeratu
 faciles, sed copiosa longæ multitudine pro præsentī
 negotio sufficeremus atque Barbarorum copias ni-
 mis superaremus, 516 attamen quod nulla in no-
 bis esset belli experientia nec ea re ulla nobis
 fuisset posita opera, formidabilem ac consternatio-
 nis plenam eorum nobis aggressionem reddebat.
 Præterea etiam quod nihil ante excogitatum esse
 ad depellendam injuriam, pessimi omniis nobis
 videbatur. Et quidem uti fuga grave hæcenus pu-
 tabatur. Nobis enim fugam arripientibus civitas
 desolanda erat, earumque, quas dicebam, venera-
 bilium ædium ornatus omnis, auri, argenti, reliquæ
 necessariæ materiæ, auferendus; aut etiam ipsæ
 omni generatione ducendæ ædes igni exurendæ:
 simul item Barbarorum noxam declinantes, non
 erat quomodo imperatoris in nos indignationem
 caveremus. Verum hæc quidem tolerabilia erant
 maximeque salutaria, quanquam vel solū memi-
 nissem, cum necdum mali periculum fecissemus,
 omni morte graviora. Talibus nimirum premi-
 ærumnis nulla prævia exorcitatione assuetos, sed
 delicato vitam agitanτες et luxui deditos nec aliquo
 militarium certaminum usu edoctos, in metum
 nos ac angustias maximas conjiciebat.

VARIÆ LECTIONES.

ἢ ἦτο P. ἢ τούτων? ἢ ἡ οἰ. P. ἢ ἡμᾶς οἰ. P. ἢ τούτων? ἢ διωθώμεθα? ἢ προεισθένει A. ἢ προ-
 γυμνασθέντα A.

22. Cæterum variis cogitationibus distracti ac A
 titubantes per reliquos insequentibus dies, quod mi-
 seris reliquum est, hoc nos ipsi jam enitumur, ut
 scilicet quæ nemo dicere valeat, divinæ misera-
 tionis viscera sanctorumque patrocina, votis in-
 vocemus. Quippe venientes ad supra 517 memo-
 ratam præclaro decore splendidissimam gloriosis-
 simi martyris Demetrii cædem, tum omnes civitatis
 accolæ, tum ex variis gentibus advenæ, omnis di-
 gnitas atque ætas, lamentabili choro composito,
 sublato ad martyrem clamore patronum nobis fore
 adversus ingruentem Barbarorum minaci ira Inter-
 itum ac cædem rogabamus. *Ostendisti, dicebamus,
 generose martyr, defensionis tuæ promptam ardore-
 que animi opitalationem in multis haud raro peri-
 culis, quæ tuam appetiere urbem, cunctisque adver-
 sariorum dissolutis insidiis ab omni immunem noxa
 ac interitu conservasti. Ostende nunc quoque, misera-
 tissime, tuam erga nos immensam curam; et ne
 glorientur adversum nos gentes barbaræ et alieni-
 genæ, quæ Deum ignorant. Neque vero dederis do-
 num hanc, quam orbis univversus communem mor-
 borum officinam medicinam paratumque refugium
 habet, ab impuris impiisque hominibus profanari,
 qui nostram subsannant fidem cultumque spernunt ac
 religionem, atque hoc unum nobis crimen impingunt,
 qua sumus in Deum, pietatem, mortemque immu-
 ram comminatur et exitium. Licet enim innume-
 ris digni sumus supplicii ob ea scelera quæ in terra
 commisimus, hucque ipsi quæ ingruit, vasilati ac
 eladi sumus obnoxii, non tamen alium novimus Deum
 quam qui te coronavit, in cujus etiam gratiam divina
 peregristi certamina, quem et æmula passione clari-
 ficasti; cujus etiam munere multorum miraculorum
 gratiam consecutus es, nobisque murus firmus in-
 concussumque fulcimentum ac columnam concessus es,
 ad quem quotidie 518 supplices pro nobis fundens
 preces, quæ in rem nostram conducant efflagitas. Re-
 spice igitur nunc quoque in populi hujus consilii
 mentisque inopiam ac spes depositas, orationemque
 nostram exaudiens sta libera intercessione pro nobis
 servis tuis, et ab expectata nos eversione eripe, ne
 filii ancillæ Agar contra nos glorientur, nec dicant:
 Ubi est defensor eorum? Nam vides et ipse, beni-
 gissime, nos non in lanceis, sed in potenti inter-
 cessione tua rei summam deposuisse, qui et rursus
 tuæ nos providentiæ ac curæ compotes fore speremus.*
 Hæc vota cum animi augore omnes suppliciter
 martyri noctu diuque offerentes, atque lacryniis
 templi solum rigantes, hostium expectatione sus-
 pensis agebamus, cum peccatum nostrum haud se-
 cus ac septum firmissimum ex adverso obstaret
 atque martyris intercessionem cassam redderet, ne
 divinam nobis benignitatem propitio numine con-
 ciliaret. Merito enim ipsi quoque dicebatur, velut
 olim Jeremæ prophetæ orationem fundenti pro
 Israele, qui divina miseratione minime dignus esset:

κβ'. Πλὴν οὐτε τοῖς λογισμοῖς θειτέρου τούτων πα-
 λαίοντες, οὕτω τὰς ἐφεξῆς ἡμέρας διατελοῦμεν. Καὶ
 ὁ μόνον τοῖς ἀπορούσιν ὑπολείπεται, τοῦτο καὶ ἡμεῖς
 ἐσπουδάξομεν ἤδη, τοῦ ἀφάτου τῆς θείας συμπα-
 θείας οἰκτιρμῶν καὶ τὰς τῶν ἁγίων πρεσβείας ἐπι-
 καλοῦμενοι. Κατελιγφότες γὰρ τὸν προλεχόμενα παν-
 ευπρεπέστατον οἶκον τοῦ πανενδόξου μάρτυρος Δη-
 μητρίου, ὅσοι τε τὴν πόλιν οἰκοῦμεν καὶ ὅσοι ἐξ ἄλ-
 λοδαπῆς ἦσαν ἐπιήλυδες, ἀξία πᾶσα καὶ ἡλικία, αἰ-
 θρηνώδεις χοροῦς συστησάμενοι, ἐπεβοῶμεν τῷ μάρ-
 τυρι προστάτην ἡμῖν γενέσθαι κατὰ τῆς προσδοκωμέ-
 νης ἀπειλῆς τῶν βαρβάρων, Ἐδειξας, λέγοντες, ὦ
 γενναῖε μάρτυς, τὸ θερμὸν τῆς σῆς ἀντελήψεως
 ἐν πολλοῖς κινδύνοις πολλὰκις ἐπελθοῦσι τῇ πό-
 λει σου, καὶ πᾶσαν ἐναντίων ἐπιβουλὴν διεσκέ-
 δασας, καὶ δόλθρον παντὸς ἀπειράτου αὐτῆν
 διετήρησας. Δείξον καὶ νῦν, συμπαθέστατε, τὴν
 ἀμετρὸν σου περὶ ἡμῶν κηδεμονίαν, καὶ μὴ καυ-
 χήσονται καθ' ἡμῶν ἔθνη βάρβαρα καὶ ἀλλέξυ-
 λα, μὴ εἰδὸθα θεὸν· μηδὲ ὄψιν βεβηλωθῆναι τοῦ-
 τον τὸν οἶκον, ὃν πᾶσα ἡ οἰκουμένη κοινῶν
 λατρῶν καὶ προσφύγων κέκτηται, ὑπὲρ ἐναγῶν
 καὶ ἀθέων ἀνθρώπων, τὴν πίστιν ἡμῶν μνηκτρι-
 ζόντων καὶ τὴν λατρίαν ἐξουθενούντων, καὶ
 τοῦτο μόνον ἐγκλημα καθ' ἡμῶν ἐπαρόντων τὴν
 θεοσεβείαν, καὶ θύρατον ἀπειλοῦντων ἄωρον καὶ
 δολέθριον. Εἰ γὰρ καὶ μυρίων ἐσμήν ἀξιοί τιμω-
 ρῶν δι' αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἁμαρτίας, καὶ τῆσ-
 δε τῆς ἐπερχομένης καταστροφῆς ὑπάδικοι καθ-
 εστήκαμεν, ἀλλ' οὐκ ἔγνωμεν ἕτερον θεὸν εἰ μὴ
 τὸν σὲ στεφανώσαντα, δι' ὃν καὶ τοὺς θείους
 ἀθλοὺς διήρυσας, ὃν καὶ τῇ μνήσει τοῦ πάθους
 ὑπερεδόξασας, ἐξ οὗ καὶ τῶν πολλῶν θαυμάτων
 τὴν χάριν ἀπέληξας, καὶ ἡμῖν δωδῶρησαι τεῖχος
 ὄχυρόν καὶ ἀκλόνητον ἔρισται, τὰς ὑπὲρ ἡμῶν
 δικάστοτε [P. 356] ποιούμενος πρὸς αὐτὸν ἰουσίας
 καὶ ἐξαιτῶν ἡμῖν τὰ συμφέροντα. Ἐπίδῃ οὖν
 καὶ νῦν ἐπὶ τὴν ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν τοῦ
 λαοῦ τούτου, καὶ τῆς δεήσεως ἡμῶν ἐπακού-
 σασ στήθι εὐπαρήσιαστω τῇ πρεσβείᾳ ὑπὲρ
 ἡμῶν τῶν οἰκετῶν σου, καὶ τῆς προσδοκωμέ-
 νης ἐξάρπασον συστροφῆς, ἵνα μὴ καυχῆσων-
 ται καθ' ἡμῶν τὰ τέκνα τῆς παιδείας Ἄγγι,
 μηδὲ εἰπωσι, Ποῦ ἐστὶν ὁ προστάτης αὐτῶν; Ὁρῆς
 γὰρ καὶ αὐτὸς, εὐμενέστατε, δεῖ οὐκ ἐν ἑδράσῃ,
 ἀλλὰ τὸ πᾶν ἀνεθέμεθα τῇ δυνατῇ σου πρεσβείᾳ,
 τῆς σῆς προνοίας καὶ αὐθις ἐπιτευχεῖν ἐλπίζοντες.
 Τούτους τοὺς ἰκετηρίους μετὰ ¹⁸ συνοχῆς καρδίας τῷ
 μάρτυρι νύκτα καὶ ἡμέραν πάντας προσάγοντες καὶ
 τὸ ἕδος τοῦ καοῦ τοῖς δάκρυσι πλύνοντες ¹⁹ τῇ
 προσδοκίᾳ τῶν ἐναντίων διατελοῦμεν, καθάπερ τινὸς
 ἔρκους ὄχυρωτάτου τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀντικαθιστα-
 μένης καὶ ¹⁹ τὰς πρεσβείας τοῦ μάρτυρος κωλοῦσθης
 πρὸς τὸ τὴν θεῖαν ἡμῖν εὐμένειαν ἐπικλίῃαι. Εἰκός
 γὰρ καὶ πρὸς αὐτὸν ῥηθῆναι, καθάπερ πάλαι πρὸς
 τὸν προφήτην Ἰερεμίαν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ποιουμένου
 τὴν δέησιν, μὴ τῆς θεϊκῆς συμπαθείας ὄντος; ἀξίον

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸ μετὰ πάντες μετὰ P. ¹⁹ πλύοντες AP. ¹⁹ καὶ om. P.

τυχεῖν, διὰ Μὴ προσεύχου ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ-
του· οὐ γὰρ εἰσακούσομαι σου. Ἐδεῖ γὰρ, ἔδει
τὸν παραχωρηθέντα καθ' ἡμῶν δλεθρον ἐνεργεῖσθαι,
ἐν ἔχουσι γινώσκει πάντες οἱ ἐν ἁμαρτίαις· ἴντες ὡς οὐ-
δὲν οὕτως ἐπισπᾶται τὸ θεῖον οὐς πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν
ἀγίων προσφερομένας δεήσεις ὡς ὀρθοτομία βίου καὶ
ἀρίστων ἐπιμέλεια πραγμάτων.

κγ'. Ἐν ὅσῳ γὰρ ὑφ' ἡμῶν ἐπὶ ματαίῳ ταῦτα δι-
εσπουδάζετο, ἤκε τις τὰς βαρβαρικάς νῆας ἤδη που
παρὰ τὸν ἀχένα τοῦ ρηθέντος Ἐκδόλου πλησιάσαι
καταμενῶν Κυριακῆς ἡμερῶν ἐπιφωσκούσης, ἐν-
νάτης· καὶ εἰκόδοι ἀγομένης μηνὸς Ἰουλίου, ἔτους
519. Τῆς οὖν φήμης ταύτης πᾶσαν ἀθρόως διαδρα-
μαύσης τὴν πόλιν θόρυβος μὲν παρὰ πᾶσιν ἀνήγερτο
καὶ κλόνος καὶ τάραχος, ἄλλων ἄλλο τι βοῶντων καὶ
περὶ τοῦ προκειμένου βουλευομένων, ὅπλαζομένων
τε ἀπάντων ὡς οἷόν τε ἦν, καὶ πρὸς τὸ τείχος κα-
τασπευδόντων. Οὕτω δὲ ταῖς ἐπάλξεσι τοῦ τείχους
διασπαρέντων, ἰδοὺ δὴ καὶ τῶν βαρβάρων αἱ νῆες ἐκ
τῆς ῥηθείτης ἐφάνησαν ἐξοχῆς, πεπετασμένα ἔχου-
σαι τὰ ἰστία. Καὶ γὰρ κατὰ τινὰ σύμβασιν ἔτυχε τῷ
καιρῷ τούτῳ κατ' οὐρανὸν αὐταῖς ἐπισφρησας ἀνεμος,
ὡς τοῖς πολλοῖς δοκεῖν μηδὲ ἐφ' ὕδάτων ἀλλὰ δι'
ἀέρος μεταρσίους κομίζεσθαι. Ἰούλιος γὰρ ἦγετο,
καθὼς εἴρηται, μὴν, ὅτε καὶ πλέον τῶν ἄλλων ἡμε-
ρῶν ὁ τῆδε διακλήπιος ἐπισπέρχεται ἀνεμος, ἐκ τῶν
ἐξοχῶν τοῦ τῆς Ἑλλάδος· Ὀλύμπου τὴν ἀρχὴν ἔχων,
καὶ μέχρις ἐνάτης ὥρα· ἀπὸ πρωῒθεν ἐφ' ἑκάστης
τῶν θερινῶν ἡμερῶν συνεπίπτων [P. 337] τῆ πόλει
καὶ τὸν ἀέρα διαφωρῶν. Ἐκείνον οὖν εὐρηκότες συν-
εργῶν οἱ πολέμιοι, ἐτι τῆς ἡμέρας ἐν ἀρχῇ εὐσης,
ἐγγύθεν προσέβησαν. Καὶ πρῶτα μὲν τὰ ἰστία χα-
λῶσιν αὐτοῦ που παρὰ τὸ τείχος γενόμενοι, καὶ τὴν
πόλιν ὅποια τις οὕσα τυγχάνει ἐπιμαλῶς κατενόουν·
οὐδὲ γὰρ ἄμα τῷ καθορισθῆναι τῆς μάχης ἀπ-
ήρξαντο, ἀλλ' ἐνέδωκαν ὀλίγην τινὰ σχολὴν τοῦ τε
προπειραθῆναι τῆς ἡμετέρας ἰσχύος, ὅπως ἔχουμεν
πρὸς τὴν διὰ τοῦ πολέμου συμπλοκὴν, καὶ αὐτοῦ·
πρὸς τοῦτο αὐτὸ ἐξασκήσαι. Ἐστησαν οὖν τέως πε-
ριδεῖς, μηδενὶ τῶν ορωμένων ἔχοντες ἔξομοιῶν τὰ
βλεπόμενα· πόλιν γὰρ κατενόουν πολλῶ μὲν τινι με-
γέθει πεπλατυσμένην, λαοῦ δὲ πλήθει ἅπαν τὸ τείχος
περιστοιχισμένην. Ἐξ οὗ δὴ καὶ πλέον καταπλα-
γέντες μικρὸν τὴν μάχην ἐπέσχον, ὡς ἐκ τούτου καὶ
ἡμῖν ἐγγενέσθαι βραχὺ τι θάρσος καὶ μεταξὺ τῆς
τοιαύτης σχολῆς τὰς ψυχὰς ἀνακτήσασθαι.

κδ'. Οὕτω δὲ ὄντων ἡμῶν ἔδοξε τῷ καθηγουμένῳ
τοῦ τῶν βαρβάρων στρατοῦ διαθεῖν ἅπαν τὸ τείχος,
ὅσον περικλύζεται τῇ θαλάσῃ. Σκαιὸς δὲ οὗτος καὶ
παμπόνηρος ἦν, καὶ τῇ ὁμνομῖα τοῦ-θηρὸς κατάλ-
ηλον καὶ τῆμ πρᾶξιν ἐπιδεικνύμενος, καὶ οὐδὲν ἀμει-
νον ἐκείνου τῶν τρόπων τῆ ἀγριότητι καὶ τῷ ἀκαθ-
έκτι τῆς ὀρμῆς διακείμενος. Ἔργως δὲ τοῦτον
πάντως καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς φήμης, περιβόητον ἐχού-
σης τὴν τοῦ ἀνδρὸς κακίαν, ὡς μηδέποτε τινὰ τῶν
λαλομένων ἀσεβῶν εἰς τοσαύτην ἐλάσαι, ὡς ἀχορ-
στως ἔχειν ὄρεν ἀνθρωπίνων αἱμάτων ἐκχύσει· καὶ

Noli orare pro populo hoc; quia non exaudiam te·
plane enim necesse erat ut quod adversum nos
decretum erat exitium opere completeretur, ut quot-
quot in peccatis agunt, scire possent nihil ita di-
vinas aures ad preces a sanctis fusas audiendas
allicere, ut vita rectae instituta ratio et optimorum
actuum accuratio.

519 23. Interim enim dum hæc a nobis frustra
geruntur, venit quidam, qui barbaricas naves jam
proxime Ecboli, cujus superius mentio facta est,
cervici accessisse nuntiet. Dominica tunc illuce-
scebat, 4 Kalendas Augusti, anno ab orbe condito
612 (Christi 504). Fama igitur extemplo per totam
urbem divulgata turbare omnes, titubare, trepidari,
alius aliud inclamare, deque præsentis negotii consu-
lere, arma pariter pro eo ac licebat sumere, ad
murum properare. Necdumque illis per propugna-
cula dispertitis, en tibi et Barbarorum naves ex
dicta eminentia passis velis apparuere. Ita namque
eventu quodam tunc temporis ventis secundissimi-
mis navigandi cursum tenere eos contigerat, ut
multis viderentur non super aquas, sed per aerem
sublimes vehi. Mensis Julius, uti diximus, tunc
erat, cum magis aliis diebus ventus hic sinum ir-
rumpit, ex Hælladici Olympi montibus spirans, et
a mane diei singulis æstivis diebus ad nonam ho-
ram urbem feriens, aeremque eventilans ac discus-
tiens. Hujus itaque venti favente aura, ipso diei
exordio, hostes illapsi prope applicuerunt. Ac pri-
mum, ubi prope murum venissent, vela contrahunt,
et urbs quænam ac quanta esset diligenter explora-
rant. Neque enim statim appulsi pugnam aggressi
sunt, sed parum aliquid otii sibi indulgere,
tum ut antea nostras vires atque animos ad pu-
gnandum experirentur, tum ut semetipsos ad hoc
ipsi exercerent. Steterunt igitur hactenus meti-
culosi, cum nulli eorum quæ vidissent exque usu
haberent in conspectu posita justa satis similitu-
dine comparare possent. Namque urbem conside-
rabant ingenti magnitudine longe lateque diffusam.
Unde et magis attoniti paululum a pugna se conti-
nuerunt, ut et nos quoque inde paulo audaciores
facti per eas moras et otium animos resumpserimus.

24. In his cum essemus, visum est barbarici
exercitus duci omnem muri partem, quæ mari al-
luitur, circumlustrare. Erat vero hic vir improbus
scelestissimusque, ac qui cognominis belluæ ad
amissim gestus motusque referens nihil impari illi
genii ferocitate effrenique impetu præditus esse.
Cognovisti et tu prorsus hominem, ex fama quæ
hominis perversitatem ac nequitiam ubique gen-
tium deprædicat, ut nullus eorum qui usquam in-
pietatis nomine celebrati sunt, in tantam ejus in-
manitatem excessumque evaserit, cujus sit insati-

¹ Jerem. vii, 16.

¹ πάντων Α. ² ὡς Ρ. ³ τοῦ Α.

bilis ardor fundendi humani cruoris, ac cui nihil majoris sit plurisque habeatur Christianorum caedibus. Id enim cum et ipse aliquando fuisset, ac salutarī renatus baptismate coque formatus religionis nostrae mysteria edoctus esset, ab iisdem captus Barbaris piā fidem illorum impietate commutavit, 521 nihilque aliud illis gratius praestare habet quam ut quod vocatur factis ipsis confirmet, desertorisque ac praedonis cruenta facinora exhibens ex iis quoque sibi magnifice placeat ac superbiat. Hic igitur immausetus desertorque Leo navi per mare circumvectus murum dispiciebat, ac qua parte impetum daret malignose ac malefice cogitabat. Reliqua classis ad littoris orientalem plagam subducta in apparatu instruendo erat. Cives ipsi quoque arma induti, distributisque propugnaculis, ad propositum certamen mutuo sese animare. Vere namque certamen erat, ac quidem inter magna clarissimum, non luctatoris ullius, contentis in adversarium foris corporis viribus ab spectatoribus gloriam laudemque ambientis; non propositis ei qui victor exeat levis materiae modicum tempus oblectantis praemii; nec rursus quo amissa victoria, ejus qui ea ceciderit unum dedecus paena labesque sit: sed in quo aut tantae civitatis ex tanto periculo liberatione incomparabile decus liberanti accesserit, aut quo ingruentium malorum aliquid passa ac labefactata inconsolabile vulnus allatura sit.

25. Cum murum omnem bellua illa et portus fretum ferrea catena immersisque navibus undique munitum animadvertisset, inde adoriri urbem decrevit, unde nec externos ante demersorum integrae molis lapidum 522 cuneos aggressioni navium obsistere, neque a muro tum demum in altum exstructo eadem belli astu diutius vexari posse agnoverat, sed ubi maris aqua, ipsa altiore vado, humiliori muro alliditur. Signato loco, ac cum ad socios reversus esset, pugnae tesserae dedit. Qui ocis per dicta loca navibus effusi, barbarico asperoque sublato clamore ac rugitu, concitatis remige navibus, ac tympanis ex corio factis horride perstreptentes, multisque aliis terribiliter eos qui in propugnaculis erant perterrentes, in murum prorunt. Cives contra, et qui ad murum stabant, majori ipso sublato clamore ac penetrabiliore elata voce, salutarem crucis armaturam adversus infestam hostium classem invocare. Tantaque horum erupit clamoris vis, ut Barbari, immensae ejus turbae omnique auditione terribiliter percepto ululatu, quasi vertigine capiti dubii haerent, desperantique de exitu, ex clamore illo armatorum in urbe multitudinem conjicientes, et se non posse adversus tantos inito praelio ejus facile potiri ipsamque diripere, cui nulla alia similis superiori exemplo occurreret. Ne tamen ex prima illa aggressionē metu attoniti viderentur atque percussī, non absque

Α μηδὲν ἕτερον προτιμᾶν τῆς τῶν Χριστιανῶν ἀναίρεσσεως. Τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὢν ποτε καὶ τῆ τοῦ σωτηρίου βαπτίσματος ἀναγεννήσει μεμορφωμένους τὴν τε ἡμετέραν θρησκείαν ¹¹ δεδιδασκίμενος, ὑπ' αὐτῶν χειρωθεὶς τῶν βαρβάρων τὴν ἐκείνων δυσσέβειαν τῆς εὐσεβοῦς ἀντηλλάξετο πίσσεως, καὶ πλεον οὐδὲν αὐτοῖς ἀεὶ διὰ σπουδῆς ἔχει χαρίσασθαι ἢ τὴν κλήσιν κυρῶσαι ταῖς πράξεσι καὶ παραβάτου καὶ ληστοῦ δράματα ἐνδεικνύμενος ἐκ τούτων καὶ φιλοτιμιεῖσθαι καὶ ὑπεραίρεσθαι. Οὗτος δὲ οὐν ὁ ἀτίθαστος ¹² καὶ παραβάτης Λέων περιγεῖ τῆ νηὶ διὰ τῆς θαλάσσης τὸ τεῖχος ἀποσκοπῶν καὶ πόθεν ἀφορμήσας προσεῖλοιο ¹³ κακούργως ἐμμελεῖτων. Αἱ δὲ λριπαὶ νῆες ὑφ' ἐλ χῶρον τοῦ πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλοῦ προσορμισθεῖσαι συνσκευάζοντο. Οἱ καθ' ἡμέρας δὲ πολίται καὶ αὐτοὶ ¹⁴ τοῖς ὄπλοις ἐφράττοντο, τὰς ἐπάλξεις διελόμενοι καὶ ἑαυτοὺς πρὸς τὸν προκειμένον ἀγῶνα συναπαλείφοντες. Καὶ γὰρ ἦν ἀγὼν ἀληθῶς, καὶ τῶν μεγάλων ἀγῶνων ὁ διαδόητος, [P. 338] οὐ παλαιστοῦ τινος ἀγωνίαν ἐν ταῖς πρὸς τὸν ἀντίπαλον τοῦ σώματος ἀνταρτίεσσι τὸν παρὰ τῶν ὁρώντων ἔπαινον προξενῶν, οὐκ ἐπαθλα προτιθεῖς ὕλης τινὸς πρὸς ἄλιγον τέρψιν τῶ νικῆσαντι παρεχόμενα, οὐδὲ πάλιν ἦσαν μέχρως αἰσχύνης μόνης τὸν νικηθέντα καταθιβάδουσαν, ἀλλ' ἢ περιωθεῖσαν τοσαύτην πόλιν ἐκ τοσοῦτου κινδύνου γέρας ἀμίμητον ἀναδήσασθαι, ἢ παθοῦσάν τι τῶν ἀπειλουμένων ¹⁵ ἀπαρηγόρητον ὀδύνην ἐνέγκασθαι.

Κ κα'. 'Αλλ' ἐπειδὴ τὸ τεῖχος ἄπαν ὁ θῆρ ἐκεῖνος κατεῖδεν, ἔτι δὲ καὶ τὸν πορθμὸν τοῦ λιμένος ἀλύσει σιδηρᾶ καὶ τισι ναυσι βεθυθισμέναις ὄντα κατάφρακτον, μᾶλλον ἐκεῖθεν τὴν προσβολὴν ποιήσασθαι διεσκέψατο, ὅθεν διέγνω μήτε τὰς ἐξωθεν κωλύειν τῶν προθυθισθέντων μονολίθων ἐνέδρας τὴν τῶν νηῶν ἐφοδον, μήτε μὴν ἀφ' ὕψιλου τοῦ ἦδη δομηθέντος τεύχους ἐπίτασιν πολέμου ταύτας ἐκδέχεσθαι. ἄλλ' ἔνθα βαθυνόμενον τὸ τῆς θαλάσσης ὄδωρ τῶ χθαμαλωτέρῳ τελεῖ προσρήγνυται, τοὺς τόπους σιμειωσάμενος καὶ πρὸς τοὺς ἐταίρους ἀνθυποστρέψας, ἐνέδωκε τὸν ἀγῶνα. Οἱ δὲ ¹⁶ τὸ τάχος τοῖς λεχθεῖσι τόποις ταῖς ναυσι διασπαρέντες, βοῆ τε χρησάμενοι βαρβαρικῇ καὶ τραχείᾳ, ἐφώρμησαν τῶ τελεῖ, ταῖς κώπαις ἐλαύνοντες, καὶ τοῖς ἐκ τῶν δέβρων κατασκευασμένοις τυμπάνοις καταπληκτικὸν κτυποῦντες, καὶ πολλοῖς ἄλλοις βοήθητροις τοῖς ἐν ταῖς ἐπάλξεσιν ἐκταράττοντες. Ἀντεδόησαν δὲ μᾶλλον καὶ γεγωνοτέρων φωνῆν οἱ πρὸς τὸ τεῖχος ἐστῶτες, τὸ σωτήριον ὄπλον τοῦ σταυροῦ πρὸς τὴν κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπικαλούμενοι συμμαχίαν, καὶ τοσοῦτον ὡς ἀκηκόετας τοῖς βαρβάροις τὸν πολυάνθρωπον ἐκείνον καὶ παντὸς ἀκούσματος φοβερώτερον ἀλαλαγμὸν λιγιγιάσαι τέως καὶ μηδὲν ἀνύσειν προσδοκᾶν, τοῦ δήμου τὴν πληθὺν ἀναλογισαμένους ἐκ τῆς βοῆς, καὶ ὡς οὐκ ἂν πρὸς τοσοῦτους ἀποδυσσάμενους εἰς μάχην εὐχερῶς ἔχειν πόλιν τοσαύτην ῥάδιως ἐκπορθαῖν, ἦν οὐδὲν παραδείγματι συγκρίνειν εἶχον. Ὅμως ἵνα μὴ

VARIAE LECTIONES.

¹¹ θράσος P. ¹² ἀντίθαστος] ἀνθρωπος P. ¹³ προσεῖλοιο P. ¹⁴ ἀπειλημένων P. ¹⁵ δὲ Δ.

δῶσαι καταπηχῆναι τὴν πρώτην προσβολὴν, οὐκ ἀδελῶς μὲν, οὐδὲ πάλιν μεθ' ἧς ὑστερον ἐχρῶντο μάχης, ἀλλὰ τινι λύσει φόβῳ συγκεκραμένη πλησίον γενόμενοι ταῖς ἀπὸ τῶν βελῶν νιφάσι τοὺς ἐξ ἑναντίας ἡμῶν. Ἐπαιτα δέ τι ²⁶ καὶ ἀναιδέστερον ἐπαγεῖρον καὶ πλησιέστερον ἐφορμῆν ἐπιλοναίουν, καθῶσπερ τινὲς ὑλακτικοὶ κύνας τὸν οἰκεῖον θυμὸν διεγείροντες, τοῖς κατ' αὐτῶν [P. 339] φερομένοις ἀπὸ τοῦ τείχους ἐξαγριούμενοι. Οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς πόλεως τῆς τοξικῆς κατμύλου, ἀλλ' ἐχρῶντο ταύτῃ μᾶλλον ἑναργῶς καὶ ἐπιτηδείως, πάντας τοὺς ἐκ τῶν πλησίον χωρῶν προσρυνέντας Σκλαθῆνους τοῖς τόποις ἐκείνοις καταστησάμενοι, ὧν οὐδὲν ἔστιν οὕτως τῶν ἄλλων εὐεπιχειρήτων ὡς τὸ κατὰ σκοποῦ βάλλειν καὶ μηδὲν τῶν βελῶν αὐτῶν τὴν ῥύμην ἀνθυποφέρειν.

κζ'. Ἄλλ' οὕτω βαλλόντων ἐκατέρων καὶ βαλλομένων, ἰσοπαλῆ τε τὴν μάχην προσπίπτουσαν ἐνδεικνυμένων, διειρεθέντων τινὲς τῶν βαρβάρων, τῶν ἄλλων, ὡς εἰκός, εὐτολμότεροι καὶ θρασύτεροι, καὶ τῇ θαλάσῃ τῆς νῆδος ἑαυτοὺς ἀκοντίσαντες, κλίμακα τε ξυλίην μεθ' ἑαυτῶν συγκαθλόντες, ὠθουν ἄγοντες ἐν τοῖς ὕδασι, πειρώμενοι δι' αὐτῆς ἀνίειν τῷ τείχει, μηδένα λόγον τῶν ἐκείθεν κατ' αὐτῶν πέμπομένων ποιούμενοι. Μέχρι γὰρ τοῦ πλησίον γενέσθαι ἐκάλυπτον τὰ σώματα, νηχόμενοι τε τῷ ὕδατι καὶ τὰς κεφαλὰς ταῖς ²⁷ ἀσπίσι περιφραττόμενοι· ὅτε δ' ἐγγύθεν ἔγένοντο, τὸ ὕδωρ ἀποδυσάμενοι βωμαλεώτερον ἀντειχον ταῖς βολαῖς προσπαλαίοντες, τὰς ἀσπίδας μόνως φέροντες ἐπὶ κεφαλῆς, εἶτα τὴν κλίμακα θάττον κατὰ τῶν ἐπάλλεων ἀνελεύσαντες ἐπαγεῖρον δι' αὐτῆς ἀνίειν καὶ εἰσω χωρεῖν. Ἄλλὰ πρόεφθασε τὸ βεβουλευμένον ὁ θάνατος, καὶ πρὶν ἀκριβῶς σκοπῆσαι πῶς τὴν ἐπίνοιαν συμπεράνωσι, τῆς ζωῆς ἀπελύοντο· μόνον γὰρ ὅτι ²⁸ ταῖς βαθμίαις τὰ ἔγχνη ἐκίνησαν, καὶ δέκην χαλάζης πυκνῆς οἱ λίθοι κατ' αὐτῶν ἀφειθέντες ὁμοῦ τῇ θαλάσῃ καὶ τῷ ὄλεθρῳ τούτους ἐξανεσκεύασαν. Ἐν τούτοις ὀπισθόρητοι πᾶσαι χωροῦσιν αἰνῆς, οὐδενὸς ἄλλου τοιοῦτου τῶς ἐπιχειρεῖν τολμηρῶς ἔχουσαι· μόναις δὲ ταῖς ἀπὸ τῶν βελῶν νιφάσι, καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα συσκιαζούσαις, ἐβαλλον ἀπὸ μηκόθεν, οὐδὲν ἦττον καὶ αὐτῶν βαλλομένων τοῖς τε βέλεσι πέμπομένοις εὐστόχως καὶ ὀλίγα διαμαρτάνουσι καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν πετροβόλων καταφοραῖς, ὧν καὶ αὐτὸς μόνος ὁ διὰ τοῦ ἀέρος ἐγγινόμενος ῥοῖζος ἔκστασιν τοῖς βαρβάρους ἐναπειργάζετο.

κζ'. Ἦδη γὰρ καὶ ὁ λεχθεὶς Νικητᾶς, ὁ πρὸς τοῦ βασιλέως σταλαῖς, τὸ τείχος ἅπαν διέτρεχε τὸν δῆμον παραβαρῶνων, Ἄνδρες, λέγων, *Θεσσαλονικεῖς, ἄλλας μὲν εἶχον πρὸ τοῦδε περὶ ὧν ὑπολήψαι καὶ οὐκ ἂν οὕτω γενναίους καὶ πρὸς τὸ ἔργον τοῦ κολλήμου τολμηροὺς ἔκρινον εἶναι, μηδὲν τοιοῦτον μῆτε περὶ ἀβήτας πάλαι μῆτε κατεργησάντας· νυνὶ δὲ τοῦ πράγματος ἡ ἀκμὴ οὐκ ἀγενναῖς ἔχειν τὰς περὶ ὧν ἀβήτας ἐλπιδας. Ὅπῃ γὰρ πάντως ὑμᾶς τοῖς τε σώμασι σφριγῶντας καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀνδριζόμενους καὶ ἄλλως*

VARIÆ LECTIONES.

²⁶ τι om. P. ²⁷ τῶς om. P. ²⁸ ὅτι] ἔτι. P.

trepidatione, nec eo rursus quo postmodum usi sunt furore, sed rabie timore mista propius admoventes denso sagittarum nimbo adversarios premebant. Postmodum **523** vero etiam impudentius aggredi ac proximior impetu vim contendere, haud secus ac latrantes canes proprium excitantes furorem, lis quæ e muro in ipsos jactabantur immane efferati. Nam neque oppidani jaculandi artem neglexerant, sed ea acrius dexterioraque conatu utebantur, omnibus qui ex finitima regione confluerant Sclavenis iis in locis dispositis, quibus in reliquis nihil sic expeditum quam ut rite collineent et scopum feriant nec ruentia ipsorum jacula quidquam sustineat.

26. Hoc autem modo, dum utriusque javulis et darent ictus et acciperent, fortique dimicatione pugnam ancipitem facerent, Barbarorum quidam a suis divisi, reliquis, ut par est, majori audacia ac præudentia freti, e navi in mare prosilientes, atque scalam, quam in aquis pellebant, secum ferentes, ea in murum evadere tentabant, nullam rationem habentes eorum quæ inde in illos præsidarii mittebant. Cum enim necdum prope omnino essent, corpora legebant aquis innatantes, capita cutibus circumsepti. Ubi autem jam prope venissent ac aquis exissent, robustius resistebant, ictibus coluctantes, cum scuta solummodo in capitibus C ferrent. Tum scala celerrime propugnaculis admota, per eam ascendere atque intro pervadere tentabant. Verum mors consilium prævertit vitæ extruduntur, ejus tantæ rei perficiendæ modo necdum **524** dispecto: vix enim gradibus vestigia admovent, cum grandinis instar spissa lapidum vis in eos missa et mari et letho profligavit. In his omnes retroversæ naves nihil simile imposterum ausæ sunt: tantummodo sagittarum nimbis, quiet aerem ipsum obtegebant, eminus incessabant, cum et ipsi nihilominus telis incesserentur, scite directis parumque ab scopo aberrantibus, et e balistis ac catapultis emissis lapidibus, quorum vel solus per aerem conceptus fragor stuporem Barbaris incutiebatur.

27. Jam enim vero et supra laudatus Nicetas, ab imperatore missus, murum omnem percurrebat, populum animans: Viri, dicens, *Thessalonicenses, alia de vobis antea existimabam, nec adeo generosos et ad sustinendum prælium audaces putabam, cum nihil tale antea experti sūtis aut præstiteritis. Nunc vero ipsum vertens summum discrimen nihil de vobis degeneres spes sinit habere. Etenim vos omnes video tum corporibus vegetos, tum sortes animis ac strenuos, totosque in rem intentos ac alacres, qui hostibus insulsetis eorumque machinas robusto conatu evertatis.*

Ac sane nihil alienum ab officio agitis. De vobis enim ipsis certamen est, viris scilicet præclaris atque ornatis tum corporis ipsa indole præstantiaque, tum animorum egregiis dotibus, deque reliqua civitate; quæcum nihil earum rerum quæ pluris merito sunt, majori splendore certaverit. Hocce enim oblato periculo, si modo superiores evaseritis, omnium vobis officiis debita laus comes erit: sin autem quidpiam eorum quæ invisa sunt ac quæ Barbari comminantur acciderit, nihil est cui tanta calamitas probriqué magnitudinis assimilari possit. Quamobrem forti animo stete, qui tum patriæ tum vobis ipsi victoriam paratis; nec terga dederitis hostium manibus, neve notum mundo exemplum, cum exigua socordia tantis commutato periculo, reliqueritis. Hisce hortamentis animato populo, omniumque animis haud exiguo prælii ardore immisso, audaciam præstans ritu militari urbem lustrabat. Flux vero ac prætor, velut sui mali oblitus (tametsi illud grave erat ex eo quem retuli casu, ac quam pro ipsius virtute, majore dolor cruciaret), mula vectus, non divaricatis pedibus; sed e transverso illi insidens, ut contusorum membrorum dolores concedebant, ipse quoque circumibat, eos qui majoribus animis dexterioresque sagittarii essent, in necessariis quibusdam muri locis constituens, ut tum sua ipsi virtute, tum eos qui e vicino essent imitationis studio excitantes, rem belli rite disponderent.

28. Verum Barbari non somel duntaxat, sed et sapius per omnem illum diem Ingeminato impetu, magis quam antea animis perculti, retrocedentes, pugna quæ mari est ex composito relicta, navibus sese subducentes 526 ad orientalis littoris oram applicuerunt. Ibi navibus desilientes, adversus eos qui in altiore muri parte stationem habebant; jaculis rursus concertabant, quo loco porta prominens mari adjacet, Roma nuncupta; ubi ad multam noctem pugnatum est: Tum velut delassati certamine in navibus se silentio continuerunt, id forte deliberantes, quomodo insequenti die impetum darent, et ad alias machinas sese accingentes. Jam vero nos quoque parumper pugna labore levatos alia rursus incessit cura, ut scilicet omni circum civitate qui in propugnaculis constituti essent, vigiliis agerent Barbarosque observarent, ne ullis per noctem cuniculis ac insidiis clam muro obrepentes ejusque potiti negotio omni liberarentur. Sunt enim ad hæc maxime ingeniosi, et ubi mox deliberaverint, opus aggrediuntur, nullo periculi metu deterriti, atque unum hoc spectantes, ut quod consultum visum fuerit, hoc adoriantur. Ac licet forte contrario res exitu cedat, quam existimaverant, gloriæ sibi ducunt, quod projecta temeritate ac audacia, ad ipsa quoque impossibilia aggressi sint. Quamobrem totam illam noctem pervigiles, nec de navata jam

Α δυντας τῶν προκειμένων, τῶν ἀντιπάλων καταγε-
λῶντας καὶ τὰς μηχανὰς αὐτῶν γενναίως ἐκτρο-
πομένους. Καὶ οὐδὲν [P. 340] ἀπεικὸς πρῦττετε·
περὶ γὰρ ὑμῶν αὐτῶν ἔστιν ὁ ἀγὼν, ἀνδρῶν τι-
μίων καὶ τοῖς εἰδείοις καὶ τοῖς ψυχικοῖς προτερήμασι,
καὶ περὶ τῆς λοιπῆς πόλεως, ἥς οὐδὲν ἐρίζει
τῶν ἀξιολόγων εἰς περιφάνειαν. Ὑπεράνω μὲν γὰρ
γενομένοις τοῦ τῆδε κινδύνου ὁ παρὰ πᾶσιν
ὕμῃν ἔπαινος ἐφορᾶται· παθοῦσι δὲ ἐν τῶν
ἀβουλήτων, καὶ ὡς οἱ βάρβαροι κατακλινηταί,
οὐκ ἔστιν ὅπου τῆν συμφορὰν εἰλάσειν ἢ τῆς
ἀισχύνης τὸ μέγεθος. Αἰὰ τοῦτο στήτε γενναίως
τῇ τε καρδίᾳ καὶ ὑμῶν αὐτοῖς τὴν νίκην περι-
ποιούμενοι, καὶ μὴ ὄντες τῶτα χερσὶ πολεμίων,
μηδὲ καινόν τι καταλλοιοτε τῷ βίῳ διήγημα,
μικρὰς βραθυμίας κίνδυνον τοσούτον ἀνταλλυξά-
μενοι. Τούτοις τοῖς παρακλητικοῖς ὑπαλείφω τὸν
δημιον καὶ θάρος; οὐκ ὀλίγον ταῖς ἀπάντων ψυχαῖς
ἐνίοις τὴν περίδον ἐποιεῖτο. Ὅ δὲ δὴ στρατηγὸς
ὡσπερ τοῦ οἰκείου πάθους ἐκλελησμένος, κλίπερ χέ-
λεπτοῦ ἐκ θυτοῦ ἐξ οὗ προεῖπομεν πτώματος, καὶ
μελζονα τῆς θυνάμεως τὴν ὀδύνην παρεχομένου,
ἡμιῶν τινὲς ἐπιθάς, οὐ περιθιάδην, ἀλλὰ κατὰ λευρὴν
καὶ ὡς αἱ τῶν θλασθέντων μελῶν ἀλγηθίνες ἐπέτρε-
πον, περιφεῖ καὶ αὐτῆς, τοὺς προθυμότερους τῶν
τοξοτῶν κατὰ τινὰς χρεώδους τόπους τοῦ τείχους
ἐγκαθιστῶν, ὡς ἂν τὸ κατ' αὐτοὺς τυχόν, καὶ τοὺς
κλισηῖον πρὸς μίμησιν ἐραθίζοντες, τὰ πρὸς τὸν πό-
λεμον διατίθενται.

Κ. Οἱ βάρβαροι δὲ οὐκ ἄπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ
πολλάκις διὰ πάσης ἐκείνης τῆς ἡμέρας συναφορμή-
σαντες, μάλλον ἢ πρότερον πεπληγμένοι πρὸς τοῦ-
πίσω χωρήσαντες, ὅψ' ἐνὶ συνθήματι τὴν [πρὸς] καθ'
ὑδάτα λιπόντες, μάχην ὑπανεχώρου ταῖς ναυσὶ, καὶ
τῷ πρὸς ἀνατολὰς ὄντι τῆς πόλεως αἰγιαλῷ προ-
ωρμίσθησαν. Εἶτα τῶν νηῶν ἐκβάντες πάλιν τοῖς
βέλεσιν ἐχρῶντο κατὰ τῶν ἐκεῖσε λαχόντων τὴν στά-
σιν ἐν τῷ μετεώρῳ τείχει, ἐνθα καὶ πύλη τις διεξ-
έχει Ῥώμη καλουμένη, γειτνιαζούσα τῇ θαλάσῃ.
Οὗ δὴ μέχρι βαθείας νυκτὸς μαχεσάμενοι, καὶ
ὡσπερ κεκμηκότες τῇ ἀγωνίᾳ, καθήτυχασαν ἐν ταῖς
ναυσὶ, τάχα σχεπτόμενοι πῶς ἐπιθῶνται τῇ
ἐξῆς ἡμῖν, καὶ πρὸς τετρας μηχανὰς σκευαζόμενοι:
Ἡδὴ δὲ καὶ ἡμᾶς τοῦ πόλεμου μικρὸν ἀνεθέντες
Ἄλλη πάλιν φροντίς ἐπισήρχετο, ἐπαγρυπνεῖν τοὺς
ἐν ταῖς ἐπάλλεσι διὰ πάσης κύκλωθεν τῆς πόλεως,
καὶ ὑποβλέπεσθαι τοὺς βαρβάρους; μὴ τινα λόγον
νυκτερινὸν ἢ ἐνέδραν λάθωσι πεποιηκότες καὶ ἐν τῷ
τείχει γενόμενοι [P. 341] τὸ πᾶν ἐξανύσωσιν. Εἰσὶ
γὰρ εὐφροῖ; πρὸς ταῦτα μάλιστα, καὶ ἅμα τῷ δια-
νοηθῆναι πρὸς τὸ ἔργον χωροῦντες, πάντα κίνδυ-
νὸν εἰς μηδὲν τιθέμενοι, ἐνὶ δὲ μόνῳ προσέχοντες
τῷ καταρῆσθαι τοῦ βεβουλεύμενου. Κἂν τάχα καὶ
ἐναντίον ἢ ὡς ἐφώρῃσαν τὸ τέλος ἐκβῆ τῷ πρά-
γματος, ἔβζαν ἔχειν ἡγούνται τὸ τέως ἀδυνατοῦς
πειρᾶσθαι τολημηρῶς ἐπιχειρεῖν. Τούτου ἕνεκεν πᾶ-

VARIÆ LECTIONES.

ἢ? ἢ μὲν om. P. εἰλάσειν ἔστιν ἢ A. διατίθενται? καὶ τινὲς πρὸς A. Ῥώμη P. μαχη-
σάμενοι: P. ἐν om. A. περινοηθῆνα: P. μόνον P. τὸ αὐτὸ τέλος om. P.

σαν ἰκείνην ἐπαγρυπνοῦντας ἐτελοῦμεν τὴν ⁴⁰ νόκτα, ἅ οὐδὲν ⁴¹ αὐτοὺς τῶν προηγουμένων μαμφόμενοι· πρὸς τοσοῦτον γὰρ ⁴² ἤλθομεν θάρσος ὡς καὶ αὐτὸν τὸν καθηγούμενον τῶν βαρβάρων ἐν θαύματι γεγονέναι, καὶ περὶ πολλοῦ ποιῆσθαι μαθεῖν ὑστερον τὴν αἰτίαν, πῶς πρὸς ἐκάστην προσβολὴν οὕτως ἀνδρείως ἀντέστημεν, καὶ ὧν περὶ ἡμῶν ἐλπιδος αὐτοῦ περιτραπίσης.

κθ'. Ἄλλ' ἐπειδὴ κῆρυξ ἦν ἐπιστάς ὁ ἄρθρος τῆς δευτέρας τοῦ πολέμου ἡμέρας, καὶ τῶν παραχθέντων ἤδη χαλεπώτερα καθ' ἡμῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐκινεσθέντο, ἕκαμνον πάλιν οἱ στρατηγοὶ ταῖς φροντίσι τὸν ἐκάστου θυμὸν διεγείροντες καὶ τὸ καθ' αὐτοὺς πρῶθυμον εἰσηγούμενοι. Τῆς ἡλιακῆς οὖν ἀκτίως τὸν ἄερα περιλαμψάσης ἐφώρμησαν καὶ αὐθις τῶν νηῶν ἐκβάαντες οἱ βάρβαροι τῷ τείχει, διασπαρέντες καὶ κατὰ τινὰς τόπους ταῖς φάλαγγιν ἐκτοὺς διελόμενοι, κατὰ δὲ τὰς διεξόδους τῶν πυλῶν μᾶλλον σὺρρέυσαντες ὅλην ἐκίονον [τὴν] καθ' ἡμῶν αὐτῶν τὴν ⁴³ πανοπλίαν. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τοὺς τάξεις, ἕτεροι δὲ χαιροποιήτω βροντῇ τῶν λίθων ἐκέχρηστο· ἄλλοι τοὺς πετροβόλους ἐγκραθόμενοι τὰς ὑπερμεγέθεις ἐκείνας τῶν πετρῶν χαλάζας μεταωρίζοντες ἐπεμπον. Καὶ πολυειδῆς τις ἦν ὁ καθ' ἡμᾶς ἀπειλούμενος φόνος, καὶ πανταχόθεν προσπίπτων φοβεράν ἐποιεῖ τὴν πείραν τοὺς προστυγχάνουσι. Καὶ γὰρ κατὰ μόνης τῆς βηθείσης πύλης ἐπὶ παρῆσταν πετροβόλους, πάντοθεν περιπεφραγμένους, οὓς διαρχόμενοι τὴν θάσον πρὸς τὴν τοιαύτην χρεῖαν προπαρεσκευάσαν. Καὶ μὴν ξυλοσυνθέτους τινὰς ⁴⁴ κλίμακας ἀντικρὺ τούτων τῷ τείχει προσπελάσαντες ἀνίεναι δι' αὐτῶν ἐπαιρῶντο, τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων ἀφιεμένοι λίθους τὸ ἀσφαλὲς αὐτοῖς ⁴⁵ συντηρούμενοι· οὐ γὰρ εἰωνὸν ἐδελεχῶς ἐνεργοῦντες ἐκείνοι προκοῦπτεν ἀβλαβῶς τοῦ μετεώρου τείχους τινά. Καὶ δὴ εἰς ἔργον αὐτοῖς ἐφθασαν ἀν τὰ βεβουλευμένα, ἤδη τὴν κλίμακα ταῖς ἐπάλλεσι τοῦ προτειχίσματος ἀνεκύσασιν, εἰ μὴ θεῖα τις δύναμις ἀνδρας τινὰς τολμηροὺς καταπηθῆσαι τῷ τόπῳ ἐνίσχυσεν, οἳ καὶ θάρσασιν ἐρώσαντες τοὺς βαρβάρους πρὸς τοῦπίσω σὺν τῇ κλίμακῃ τούτους ἐναπεκρήμνισαν. Οὕτω δὲ καὶ τὴν ἐπίνοιαν ταύτην εἰς μὴδὲν προβάσαν ἐωρακότες ⁴⁶, φυγῇ τε χρησαμένων [P. 349] ὡς καὶ ⁴⁷ τὴν κλίμακα καταλιπεῖν, εἰς τοσοῦτον ἡμεῖς ἤλθομεν θάρσος ὡς καὶ γελᾶν κατ' αὐτῶν, καὶ προθυμώτερον τῆς ἄλλης ἡμέρας τοὺς τε βέλεσι χρῆσθαι καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους, καὶ μὴκέτι συγχερεῖν αὐτοῖς κἀν πρὸς βραχὺ προσίεναι τῷ τείχει, κἀν δεῖ πρὸς μανικώτερον ἐξαφθέντες καὶ αὐτοὶ δίκην σὺν ἀγρίων τοὺς ὀδόντας παρῆσταν, καὶ εἰ πως ἐνῆν, ζῶντας ἐθέλειν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς διαβρῆξασθαι. Οἷον γὰρ ἦν αὐτῶν φοβερὸν ἀποῦσιν ⁴⁸ καθ' ἡμῶν μεμνησάντων! πῶς τῆς ὑπερβαλλούσης ὀργῆς ἐποιούντο τὴν ἐνδειξιν, ὅποτε βόθιον ἐβρυχον καὶ τοὺς ἐκ τοῦ στόματος πεμπομένους ἀφροὺς τὸ δαιμονιώδες αὐτῶν παρεδείκνυτο ⁴⁹, οὐδὲ

opera queruli, ad tantam prædentis animi devotimus audaciam, ut et ipse Barbarorum ductor in admirationem adductus pluris **527** habuerit scire postea causam qua sic strenue singulis aggressionibus restiterimus, et multo quam ipsi expectaverant generosius.

29. At cum mane ortumque diluculum sequentis diei prælii præco astitisset, jamque Barbari graviora in nos anteaclis adinvenissent, novus nostris ducibus labor incumbebat, ut singulorum animos excitarent et quod in ipsis erat alacre offerrent. Aere itaque polaribus radiis collustrato, rursus Barbari navibus exscendentes impetum dedere, muro circumfusi; certisque quibusdam locis, cohortibus divisis, ad portarum præcipue exitus confluentes, qua licebat, omni armorum vi in nos præliabantur. Alii namque jaculis, alii lapidum, quos manu mittebant, tonitruo utebantur; plerique balistis ac catapultis insistentes immanes illas saxorum grandines sublimi impetu jactabant; eratque, qui ab illis nobis impendebat, multiformis interitus, ingruensque undequaque impetus, in quos incideret, tremendum experimentum dabat. Etenim adversus unam portarum, quam dicebam, septem catapultas undique constipatas ac communitas crexerant, quas Thasum percurrentes ad hoc negotii ante paraverant. Prætereaque scalas quasdam ex lignis compositas illic adversas muro applicantes, per eas ascensum moliebantur, saxis per catapultas retortis sese tuentes, ut rem incolumes præstarent. Non enim sihebant, **528** sic continua saxa ejaculando, ut ex altiori muri parte innoxie quisquam procumberet. Ac certe jam voto potiti essent, scala semel anterioris muri propugnaculis admota, nisi divina quædam vis viros quosdam audacis animi, ut loco irruerent Barbarosque hastis vulneratos una cum scallis retro præcipientes darent, fortiore nisu roborasset. Sic vero hanc quoque molitionem eis cassam cessasse, arreptaque fuga scalam deseruisse videntes, adeo animos auximus, ut et risum in eos moveremus, et majori præ hesternæ die alacritate jacula intorqueremus, et ex machinis saxa revolveremus, ac ne minimum quidem ad muros accedere illis permetteremus, licet et ipsi sæviori rabie concitii suum agrestium more dentes acuerent, et si fieri posset, nos viventes iis dilaniare vellent. Quantum enim illorum in nos tremendus furor? Quomodo exsuperantem irarum vim prodebant? nempe intime animis fremebant, et acti ex ore spumis in se latentem dæmonem indicabant, ne cibum quidem tota illa die sibi indulgentes, sed insatiabili pugnae ardore, astu illo gravitasimo, ne sentientes quidem an corpora in-

VARIE LECTIONES.

⁴⁰ ἐτελοῦμεν τὴν om. P. ⁴¹ οὐδὲ P. ⁴² γὰρ om. P. ⁴³ τὴν om. A. ⁴⁴ αὐτοῖς P. ⁴⁵ ἐωρακῶτων A. ⁴⁶ καὶ om. P. ⁴⁷ ἀποῦσιν om. P. ⁴⁸ παρεδείκνυτο AP.

duſſeſſent, eaque ejus generis quæ labore delassarentur, solique capitibus imminens exureret; unum hoc sollicitè agentes, ut aut urbem vastarent suumque in 529 nos furorem exsatiarent, aut, si minus res cederet, vita quoque projecta ipsi seipſos armis conficerent. Semel enim accensus barbaricus furor non prius a movente eum dementi impetu cessaverit, quam vel suum ipsius vel adversarii cruorem fusum conspexerit.

κινούσης αὐτὸν ἀλογίστου ὀρμῆς ἀπολήξειτε, μέχρις ἀν πρᾶττοντος ἴδη τὴν ἔχουσι.

30. Quod enimvero muro propinquare haud eis periculo vacabat, jaculis ac catapullis omnia permittebant. Sese enim ordine componentes, tantaque distantia semoti quantam jactus proprii uedum remisso impetu superarent, ut urbem incesarent, scutis vallati totique in rem pugnae intenti, haud secus ac statuæ quædam ex ære fusæ seu ex alia quâdam duriore materia conſtatis corporibus, stabant, immenso quodam, et quod verbis narrari non potest, durantes ac concertantes prælio. Nam sole medium agitante diem, dum et radiorum jactu majore præ horis aliis ærem ardore exurit, vi ipsa ardentis ætus innata sibi velut accensa rabie dementique illo furore superbia mentis excitato, ad aliud obsidionis genus (et cogita quam dirum!) impetum transferunt. Etenim ex quatuor portis, ad orientalem urbis oram aditum pandentibus, duas igne absumere decernunt, quam diximus, Romam, et quam Cassandrenticam vocant, hoc nimirum reputantes, si illis incensæ intra murum exterioriorem iis penetrare liceret ac murum sublimem subire, citra dubium 530 etiam his quæ intus erant noxam illaturos omnesque ad unum in urbem compulsuros, constitutis ex adverso solertibus guarisque sagittariis, ut continua jaculorum grandine neminem oppidanorum tuto prospicere ac emergere sinerent.

31. Et machinamentum ita cœptum est. Minores naviculas piscatorias, cujusmodi scilicet nostris ad piscandum hominibus usus est, inversas plaustris imponunt, allorumque præterea lignorum copiam et sarmentorum congeriem, pice sulphureque conspersam; plaustraque subnentes axes vertebant, ea manibus ductentes, donec ad ipsas portas pervenere: tum materię igni injecto, pedemque referentes scutis obteci et ad sagittarios sese recipientes, nobis prope inscitis meditatam opus abolvere. Ignis enim correpta materia, fomentisque in largiorem flammam accensus, exteriorem portarum faciem, ferro undique obductam, igne candentem fecit, flammamque in interiora derivans omni ex parte ipsius ardoribus portas

τροφῆς μεταλαβεῖν διὰ πίσης ἐκείνης τῆς ἡμέρας βουλόμενοι, ἀλλ' ἀφορίτως ἔχειν τοῦ πολέμου ἐν οὕτω λαθροτάτῳ καύματι, καὶ μὴ ὅτι σώματα περιπίπτειν καὶ καμάτων δαμαζόμενα καὶ τῷ ὑπὲρ κεφαλῆς ἠλίῳ καυσούμενα παντελῶς αἰσθανόμενοι, τοῦτο δὲ μόνον διὰ φροντίδος ἔχοντες, ἢ πορθῆσαι τὴν πόλιν καὶ τὸν καθ' ἡμῶν ἀναπλῆσαι θυμὸν, ἢ μὴ προβαίνοντες τοῦτο καὶ τῆς ζωῆς ἀπειπεῖν καὶ ἑαυτοὺς τοῖς ὀπλοῖς διεχειρίσασθαι. Θυμὸς γὰρ ἀπαξ βαρβαρικῶς ἐξέφθερος οὐ πρότερον τῆς ἂν ἢ τοῦ οἰκείου αἵματος ἢ τοῦ ἐξ ἐναντίας ἀντι-

λ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ προσπαλάζειν αὐτοὺς τῷ τείχει οὐκ ἀκίνδυνον ἦν, πάντα τοὺς βίβεισι καὶ τοῖς πετροβόλοις ἐπέτρεπον. Στιχηθὸν γὰρ ἑαυτοὺς κατατάξαντες, καὶ τοσοῦτον ἀποστάνας ὅσον τὰς βολὰς αὐτῶν μήπω τῆς ὀρμῆς ὑπενδιδούσης ἢ τῇ πόλει προσπίπτειν, ταῖς ἀσπίσι τε φραζάμενοι καὶ ὄλοι τῆς ἀγωνίας γινόμενοι, Ἰσταντὸ καθάπερ τινὲς ἀνδριάντες ἐκ χαλκοῦ ἢ τινοῦς ἄλλης στερεώτερας ὕλης συμπεπηγῶτα ἔχοντες ὄψματα, μῦρῳ τινὶ καὶ ἀνεκδιηγήτῳ καρπεροῦντες πόνη. ἢ καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἀμιλλώμενοι. Τοῦ γὰρ ἠλίου κατὰ τὸ μέσον ἀγοντος τὴν ἡμέραν, ὅτε καὶ ταῖς βολαῖς τῶν ἀκτίων τὸν ἀέρα πλέον τῶν ἄλλων ὠρῶν διαπυροῖ, τῇ ἀκμῇ τοῦ καύματος ὡσπερ τὴν φυσικὴν ἔκκαυσαντες λύσσαν, καὶ τὸν ἀλόγον ἐκείνον θυμὸν ταῖς ἀπονολαῖς προσερεθίσαντες; ἐφ' ἑτερον εἶδος πολιορκίας (καὶ σκόπει πῶς χαλεπὸν) τὴν ἔρμην μεταγιάγοντο. Τετάρτων γὰρ πυλῶν πρὸς τῷ ἀντιτολικῷ μέρει τῆς πόλεως διεξαγουσῶν, ἐσκέψαντο τὰς δύο αὐτῶν πυρὶ τερψώσαι, τὴν τε βῆσειαν Ῥώμην καὶ τὴν Κασσανδρεωτικὴν καλουμένην, τοῦτο ἐν τῇ διανοίᾳ θέμενοι, ὡς εἰ δυναθεῖεν τῶν ἐξω πυλῶν κατομένων εἰσω χωρῆσαι τοῦ προτειχίσματος καὶ τὸ μετέωρον ὑπόδυσασθαι τείχος, μηδένα φόβον ἔχειν πρὸς τὸ καὶ ἐὰ ἔνδον κακουργῆσαι καὶ τῇ πόλει πάντας ὑφ' ἐν συνελάσαι, ἐξ ἐναντίας [P. 343] παραστήσασθαι τοξότας εὐστόχους τε ἢ καὶ δεινοὺς, ὡς ἂν τῇ συνεχείᾳ τῶν βελῶν μὴ ἐφ' ἀκίνδυνως προκύπτειν τῶν ἔνδον τινά:

λα'. Καὶ δὴ τοῦ τεχνάσματος οὕτως ἐντῆξαντο. Ἀμάξας ἐφευρόντες ἐπέθηξαν ἐν αὐταῖς πρηνεῖς τὰς ἢ βραχυτάτας νῆας, αἷς πρὸς τὴν θῆραν τῶν ἔχθρων οἱ καθ' ἡμᾶς ἀλλοί; ἐπέχρηστο, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄλλων ξύλων πληθύν καὶ φρυγάνων σφαιρίων, ἀτῖνα πίση καὶ θεάφῳ καταβράναντες καὶ τὰς ἀμάξας ὑποδύντες ἔστρεπον τοὺς ἀξονάς, ἀγοντες αὐτὰς ἢ ταῖς χερσίν, ἕως ἐφθασαν μέχρις αὐτῶν τῶν πυλῶν. Εἶτα τὴν ὕλην ἐκείνην ὑφάψαντες, καὶ ὀπισθόποδες ταῖς ἀσπίσι φραζόμενοι πρὸς τοὺς τοξότας χωρῆσαντες, ἔλαθον τὸ βεβουλευμένον ἢ εἰς ἔργον ἀγαγεῖν. Τὸ πῦρ γὰρ τῆς ὕλης λαβόμενον καὶ τοῖς ὑπεκαύμασι πρὸς μείζονα φλόγα διεγερθὲν τὴν μὲν ἐξω τῶν πυλῶν ἐπιφάνειαν, ἥτις ἦν ἀπασα σεσιδηρωμένη, πυρακτωθῆναι πεποίηκε, τὴν λαμπάδα δὲ

VARIÆ LECTIONES.

ἢ ὑπενδούσης P. ἢ πόνη] πολέμῳ P. ἢ : ἀ] τὰς A. ἢ τε om. P. ἢ τὰς om. P. ἢ αὐτοὺς P. ἢ βεβουλημένον P.

καὶ πρὸς τὸ εἶσω μετοχετεῦσαν ἐξαφθῆνα: δι' ὅλου ἅ τὰς πύλας ἠνάγκασαν, ὡς μετὰ βραχὺ ταύτας κατα-
 πεισῆν καὶ δειλίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἅπασιν ἐμβαλεῖν.
 Μόνον γὰρ ὅτι καθ' ὅλης ἐκηρύχθη τῆς ⁶⁰ πόλεως ἡ
 τῶν πυλῶν ἐκκαυσίς, καὶ καθάπερ τινὸς ξίφους ὑπο-
 δραμόντος τὰς ἀπάντων καρδίας, οὕτως ἐναγωνίους
 καὶ τρομώδεις τοὺς ἀνθρώπους πεποίηκε, τὰς μορ-
 φὰς ἀλλοιώσαντας καὶ πᾶσαν χρηστὴν ἀθρόον προ-
 δεδωκότας ἐλπίδα. Καὶ γὰρ οἱ πρὸ βραχέος τοῖς
 τείχεσιν ἐφαλλόμενοι καὶ πρὸς τὸν διὰ μάχης ἀγῶνα
 ἀλλήλους ἐγκαλειόμενοι πτωκῶν ἀδρανέστεροι ταῖς
 ἀληθείαις ἐδεικνύοντο. Αὐτὸ γὰρ τοῦτο, τὴν μηχανὴν
 ἐκείνην εἰς ἔργον ἐκθῆναι, μαντεύσθαι τοῦ
 τοῦ τέλους ταῖς ἀπάντων ἐπίδοι ψυχαῖς. Πλὴν ὅτι
 τῶν ἐξω πυλῶν πυρποληθειῶν τὰς ἐκθῶν ἡμεῖς
 τείχεσιν ἐπιπροσέμεθα θάττον περιφραξάμενοι, ^B
 ὕδατά τε ταῖς ἐπάλλεσιν ἐν τισὶ προσποθέμενοι σκαύ-
 εσιν, ἐφυλαττόμεθα πότε καὶ πρὸς ταύτας τυχὸν
 ἐφορησοῦσιν οἱ πολέμιοι, ἐν' ὅτι τῆς κακοουργίας
 καὶ αὐτοῖς ἐπιχειρήσωσιν, ἔχωμεν ὅπως τῆς φλογὸς
 ἀντιποησόμεθα καὶ τῆς ἐπιβουλῆς ἀπειράτους τὰς
 πύλας διατηρήσομεν. Ὁ δὲ καὶ γινόντες ἐκείνοι οὐκ-
 ἔτι ταῖς τοιαύταις κακοουλίαις ἐχρήσαντο, ἑτέρας
 δὲ τισὶν ἐμμελλον δεινότερας ἐτι ⁶¹ καὶ σφοδρότερας
 τὸν καθ' ἡμῶν ἐπιτηδεύειν ἐλαθρον, ὃν οὐδεμιὰ
 μεθόδῳ τοῦ λοιποῦ δυνατὸν ἦν διακρούσασθαι ἐνεργῆ
 τὰ ⁶² ὄντα καὶ πᾶσαν μηχανὴν ὑπερβαίνοντα. Πλὴν
 οὕτω τοῦ πυρὸς παυσαμένου τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας
 ταῖς πετροβόλοις ἐχρῶντο καθ' ἡμῶν καὶ τοῖς τόξοις,
 μέχρις ἂν τὸ νυκτερινὸν σκότος τὸ φῶς διεδέξατο καὶ
 κατηνάγκασε.

λβ'. Εἶτα ἐπειδὴ τοῦ πολεμεῖν ἐπαύσαντο, ταῖς ^C
 ναύσιν [P. 344] ἐμβάντες καὶ τι μικρὸν ἡσυχάσαν-
 τες ἤρχοντο τοῦ δράματος ὅπερ ἦσαν ταῖς ἐαυτῶν δει-
 νότησι προσεξευρημένοι. Τὸ δὲ ἦν τοιαύτην αὐτοῖς
 ἀπόπειραν ἐμποιοῦν, ὡς εἰ μὴν δι' αὐτοῦ ⁶³ δυναθῆεν
 τὴν πόλιν πορθῆσαι, εὖ ἂν ἔχειν ⁶⁴, διὰ τὸ μηδὲν
 ἄλλο τῶν εἰς πολιορκίαν συντεινόντων ἴσα δύνασθαι
 τοῦτου, καὶ μάλιστα ὅταν ἀφ' ὕδατων ἐστὶν ἡ μάχη
 καὶ μὴ μεσιτεύει χέρσος τὴν ἐπιβουλὴν διακόπτουσα·
 εἰ δὲ γε μετὰ τῶν ἄλλων ὧν προενηργήσαν καὶ τοῦτο
 εἰς μηδὲν αὐτοῖς ⁶⁵ συντελέσειε, τοὺς εἰς τοῦτο παρ-
 θορήσαντας αὐτοὺς καὶ τοσοῦτον πλοῦν διανῦσαι μά-
 την ἀποπλανήσαντας τοῖς ὄπλοις διαχειρίσασθαι,
 καὶ οὕτως ἐν τοῖς ἰδίοις ἀπαίρειν. Ταύτην οὖν παρ'
 ἐαυτοῖς θέμενοι τὴν βουλὴν, ἔτι κατ' ἀρχὰς οὐσης
 τῆς νυκτὸς, τοῦ ποικίλου καὶ πολυειδούς ἐκείνου
 ἀπέχρησαντο μηχανήματος. Ἐξάψαντες ⁶⁶ γὰρ παν-
 ταχοῦ φῶτα, καὶ πάσας αὐτῶν τὰς νῆας κατὰ δύο
 συζεύξαντες ἑτέραν τῆς ἑτέρας ἐχομένην, καὶ τισὶ
 κάλοις στιβαροῖς καὶ σιδηραῖς ἀλύσεισι τὰς ἑκατέρων
 πλευρὰς συσφιγξάντες πρὸς τὸ μὴ βεβίως ἀφίστα-
 σθαι, ἀνείλιχσαν διὰ τῶν κατὰ πρόωρον ἀπηρωρημέ-
 νων ἑξαρκίων ⁶⁷ τὰ διὰ μέσου προβελθμένα ξύλα,
 ἃ τοῖς ναυτιλλομένοις κατάρτια καλεῖν ἔθος. Εἶτα
 τοὺς τῶν ἑκατέρων νηῶν αὐγένας ἐν τούτοις διὰ τῶν

A combussit, adeo ut paulo post corruerint, nec
 levem formidinem cunctis injecerint. Per omnem
 enim prope civitatem publicato incendio, ac velut
 gladio omnium cordibus insixo, sic pavore anxii
 actique tremore cives ac vultu immutati mitiorem
 spem omnem repente abjecerunt. Qui enim paulo
 ante muris ⁵³¹ assiliebant seque mutuo ad pu-
 gnæ certamen animabant, leporibus timidiore
 ipsa exstitere. Ipsum enim hoc, quod sic machina
 commodum exitum habuisset, cunctorum animis
 haud incerta conjectura de fine augurari præbebat.
 Nos enimvero exterioribus portis igne absumptis,
 interiores muro de novo exstructo contextimus,
 aquarum vim in vasis repositam in propugnaculis
 servantes, si quando et illas adversarii incesse-
 rent, ut siquidem istud maleficii denuo aggredere-
 rentur, in promptu esset quo restingueremus in-
 cendia atque ab insidiis liberis labisque immunes
 portas servaremus. Quod illi quoque intelligentes
 nihil ultra maleficum istud commentum usurpa-
 runt: aliis tamen quibusdam dirioribus validio-
 ribusque exitium nostrum erant molituri, cujus
 depellendi nulla deinceps via nobis reliqua esset,
 tanta illorum vi, tantis nervis atque conatu, ut
 vim omnem machinarum excederent. Hoc itaque
 modo cum ignis cessasset, quod reliquum erat
 diei, catapultis jaculisque peractum est, donec
 nocturnis tenebris lux cessit, effusaque caligo et
 invitos a pugna certamine retraxit.

τῆς ἀγωνίας παύσθαι μηδὲ βουλομένους αὐτοὺς
 τῆς ἀγωνίας παύσθαι μηδὲ βουλομένους αὐτοὺς
 32. Tum, cum pugnae finem fecissent, conscensis
 navibus curaue animi parumper remissa moliti-
 onis opus aggressi sunt, cujus sibi ipsi solertia
 sua ingenique dexteritate inventores auctioresque
 exstiterant. ⁵³² Nempe hoc illis consilio, is
 scopus, ut experimentum ejusmodi facerent, ut si
 eo expugnari civitatem contingeret, bene esset,
 quod nullum aliud ad obsidendas urbes conduci-
 bilibus videretur aut validius, et potissimum cum
 ex aquis pugna conseritur, nec interjecta conti-
 nens molitionis opus interrumpit: sin vero cum
 aliis, quæ antea ipsi moliti essent, hæc quoque
 iis opera cassa foret, eos qui ad rem aggrediendam
 provocassent, et ut tanta navigatio susciperetur
 fuco eis auctores exstitissent, ferro trucidarent,
 tumque ad propria redirent. Hoc igitur inter eos
 deliberato consilio ipso noctis obortu varium illud
 et multiforme machinamentum adorti sunt. Ac-
 census enim ubique luminibus, cunctisque quas
 conduxerant navibus binis conjugatis, et ut altera
 alteri cohæresceret, densisque retinaculis et ca-
 tenis ferreis earum latera colligantes, ne a sese
 facile divellerentur, per malos in prora appensus
 ligna in medio eminentia, quæ vulgo nautis catar-
 ria dicta, sursum traxere. Tum ambarum navium

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁰ τῆς om. P. ⁶¹ ἐτι om. P. ⁶² τε om. P. ⁶³ αὐτῆς. P. ⁶⁴ ἔχειεν P, ἔχοιεν A. ⁶⁵ αὐτοῖς] αὐτῆν A.
⁶⁶ ὄρψαντες A. ⁶⁷ ἑξαρκίων AP.

αὐχένας quos vocant (ac si juga dicas) interea per A funes in capite intortos in medium aerem levantes, suosque enses ex proræ parte extraque navium diametrum exporrigentes, inauditum fido inque excedens ac portentosum fraudis omnis solertizæque inventum artificio illo commentisunt. In altum enim, uti dicebam, navium jugis protensis, longa **533** quædam ligna tignaue, unum post aliud ordine collocantes, ils injecerant; locaque interjecta terra explentes in solerti hac machina, extremaque undique asseribus communientes, atque jugorum capita ad puppis partes validissimis vinculis astringentes, quæ in rem magis essent belloque conducerent quam quæ in muro ad continentem erant, subtili eo invento artisque solertia turres effecere. His Barbarorum quidam armati impositi, robusto corpore sudacique indole atque genio, qui extremum novissimumque militare consilium in nos exsequerentur. In mandatis enim acceperant ut alii jaculis impeterent eos qui in interiori murorum parte insederant, alii saxa immanis, alii ignem, ipsumque arte confectum atque in vasculis testaceis antea paratum, in eos projicerent quos sibi adversum incursantes haberent. Erant vero cuncta illis operi parata ac peridonea, quod non amplius humi serperent, sed maleficio illo artis commento ipsa quoque jam muri structura superiori mole exstarent, omnisque ipsorum machinæ vis velut e superiori loco commode ils cederet.

53. Quia igitur cuncta hæc per eam ipsam noctem ab impiis ad opus deducta erant, nec eorum quæ egissent hactenus nos quidquam latuerat, quippe cum ipsimet, uti dictum est, multa lumina accendissent, nec litus longe distaret, in quo illi sic eis visa moliti essent, omnes timor **534** invasit et trepidatio animique dejectio, nec jam erat qua se ratione tutos ac incolumes servarent. Vidisses enim omnem populi multitudinem titubantem ac consilii inopem, aliumque alias anxium, ac vitam ipsam, ejus palam alea, desperantem. Neque enim quomodo imminetent quisque necessitatem depelleret animis solliciti erant, sed quomodo quantoque cruciatu periret cogitationibus dissecebantur. Fuga enim amplius neque in promptu nec tuta erat, cum muros barbari circumvallassent et portis insisterent: rursus vero manere non sinebat quod ob oculos discrimen versabatur. Omni igitur spe salutis abjecta, velut muti murum circuibant, infortunii immanitate attoniti. Visum tamen est nonnullis, in quibus fortis animi scintilla non prorsus exstincta erat, dum adhuc hostes expectarentur, ad eorum propulsandum impetum in muro picem et lædas et calcem aliaque quædam, quibus flammæ ignis celeriter innutrientur, in va-

εις τὴν κεφαλὴν στρεφομένων σχοινίων μέσον του τοῦ ἀέρος μεταωρλισαντες, τὰς τε σπάθας αὐτῶν ἐκ τοῦ κατὰ ⁵³ πῶραν μέρους καὶ πέρα τῆς τῶν νηῶν διαμέτρου προεβληκότες, ζένον τι καὶ παραλλαγήμενον πανούργευμα διὰ τοῦ τοιοῦτου τεχνάσματος ἐτεκτίναντο. Ὑψοῦ γὰρ, ὡς ἐφηγ, τῶν αὐχένων μεταωρλισθέντων ⁵³, ἐβαλλον ἐν αὐτοῖς ἐπιθέτοντες μακρὰ τινα ξύλα στιχηθὲν ἄλλο κατ' ἄλλο, καὶ τὸν διὰ μέσου τόπον γεώσαντες τῇ σεσοφισμένη ταύτῃ μηχανῇ, τὰ πέρατά τε πάντοθεν σανίσι καταφραζάμενοι, καὶ τὰ ἄκρα τῶν αὐχένων ἐν τοῖς κατὰ πῦρμαν μέρεσιν ἄλλοις στιβαρωτάτοις δεσμοῖς ἐνασφαλίσάμενοι, πύργους τινὰς τῶν εἰς τὴν χέρσον ἐν τῷ τείχει καθισταμένων χρεῖωθετέρους τῇ ἐπινοίᾳ ταύτῃ κατετεχνάσαντο, ἐν οἷς ἐνόηλους τινὰς Βαρβάρους ἐπανεβίβασαν, βῶμῃ σωμάτων καὶ τολμηρίᾳ φύσεως ἀνεσταλμένους ⁵⁴, τὴν καθ' ἡμῶν ὑστάτην καὶ τελευταίαν ἐπιβουλὴν ἐνεργήσοντες. Ἐπέτρεπον γὰρ τοὺς μὲν αὐτῶν βάλλαιν τοῖς τόφοις κατὰ τῶν ἐνοστέρων ⁵⁵ τοῦ τείχους ἐστώτων, τοὺς δὲ τοῖς χειροπληθέσι λίθοις ἄλλοις πυρὶ τι, καὶ αὐτῷ τετεχνημένῳ κἄν τισιν ⁵⁶ ὄστρακίνοις σκεύεσι προετραπισμένῳ, [P. 345] καθοπλίσαντες κατὰ τῶν ἀντιπρῶτων αὐτῶν ἐρχομένων προσέτατον ἀκοντίζειν. Ταῦτα δὲ πάντα ἦν αὐτοῖς ἐνεργῆ τε καὶ ἐπιτήδεια διὰ τὸ μηκέτι περὶ γῆν αὐτοῦς εἶναι ⁵⁷ ποιεῖν, ἀλλὰ τῷ προλεχθέντι κακουργῷ τεχνάσματι ὑψηλοτέρους αὐτοῦς καὶ αὐτῆς τῆς ⁵⁸ οἰκοδομῆς γενέσθαι τοῦ τείχους καὶ πᾶσαν αὐτῶν κακόνειαν ὡς ἀπὸ μετεώρου C χρεῖωδῆ συμβαίνειν.

λγ'. Ἄλλ' ἐπειδὴ ταῦτα πάντα κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν νύκτα εἰς ἔργον ἤχθη τοῖς ἀσεβέσιν, οὐδὲν δὲ τῶν πραττομένων τέως ἐλάθανεν ἡμᾶς διὰ τὸ, ὡς εἴρηται, φῶτα εἶχειν αὐτοῦς πολλὰ καὶ πλησίον εἶναι τὸν αἰγιαλὸν εἰς ὃν αὐτοῖς τὰ δόξαντα διεσποῦδατο, ἔλαθε πάντας φόβος καὶ ἐκπληξίς, καὶ οὐκ εἶχον ᾧτινι τοῦ λοιποῦ τρόπῳ τὸ ἀτραλιεῖς ἑαυτοῖς συντηρήσονται. Ἦν γὰρ ἰδεῖν τὸν δῆμον ὄλον δι' ὄλου κλονοῦμένον τε καὶ ἀπορούμενον, ἄλλοτε ἄλλως ἀμυχανῶντα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ζῶην κινδυνεύοντα. Οὐ γὰρ ὅπως ἕκαστος ἀποκρούσθαι τὴν ἐφεστῶσαν ἀνάγκην διὰ φροντίδος εἶχεν, ἀλλὰ πῶς ἢ μεθ' ὅσας ἀλγηδόνος τῷ θανάτῳ προσομιλήσει τοῖς λογισμοῖς κατατέμενο. Φυγεῖν μὲν γὰρ οὐκέτι οὐτε πρόχειρον οὐτε ἀσφαλές ἦν, κύκλῳ τοῦ τείχους τῶν βαρβάρων περιεστώτων καὶ κατὰ τῶν πυλῶν ἐφεδρευόντων προσμένειν δὲ πάλιν ὁ κατ' ὀφθαλμοῦς οὐκ ἰδίῳ κίνδυνος. Πᾶσαν οὖν ἐλπίδα σωτηρίας προδόντες, καθάπερ ἐνοεῖ τινες τὸ τείχος διήμειθον, τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς ἀπορούμενοι. Πλὴν ἔδοξε τισιν, ὅσοις οὐ κατέσθη τελείως τῆς ἀνδρίας ἢ θρυαλλίς, μεταξὺ τῆς προσδοκίας τῶν πολεμίων προετραπίσαι τινὰ τῷ τείχει εἰς ἀποτροπὴν τῶν ἐπερχομένων. Τὰ δὲ ἦν πίσσα καὶ ὀξυς καὶ ἀσβεστος καὶ τινα ἄλλα, οἷς τρέφονται τὸ ⁵⁹ τᾶχος πυρὸς φλόγες, σκεύεσιν ὄστρα-

VARIÆ LECTIONES.

⁵³ κατὰ om A. ⁵⁴ μεταωρλισθέντων AP. ⁵⁵ ἐνασταλμένους? sed infra quoque, c. 53, βῶμῃ ἀντιπληθύνει. ⁵⁶ ἐνοστέρω? ⁵⁷ καὶ A. ⁵⁸ εἶναι ὕστατος? ⁵⁹ τῆς om P. ⁶⁰ τὸ om AP.

κίνους ἐπιτετηθευμένα, ὡς ἂν τῶν νηῶν τυχὸν ἐφορμουσῶν τούτοις χρώμενοι καὶ διὰ μέσου τούτων ἐξακοντίζοντες ἀπράκτους αὐτοὺς τῆσδε τῆς ἐπιχειρήσεως ἀποδείξωσιν.

λδ. Ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἀνθρώπων ἦν ἀπορούμενων ἔργα καὶ διαβουλία, ἥδη δὲ καὶ τῆς ἡμέρας τὸ φῶς τὴν νυκτερινὴν ζόφον διέλυεν, ἰδοὺ δὴ καὶ αἱ νῆες, ὡς εἶχον σκευῆς, κατὰ πολλοὺς τόπους διαιραθεῖσαι τῷ τείχει προσέβησαν, καὶ τὸν τῆς καὶ παράδοξον θέαμα ταῖς ἀπάντων ἤφεισι προδεικνύμεναι· ἐκάστη γὰρ αὐτῶν συζυγία ἐπεφέρετο τὴν σεσοφισμένην ἐκείνην τῶν ξυλοσυνθέτων πύργων κατασκευῆν, πολλῶ τῶ μέτρῳ τὴν τοῦ τείχους οἰκοδομὴν ὑπερβαίνουσαν, ἀνωθὲν τὲ τοὺς βαρβάρους ἐξαλλομένους καθάπερ τινὰς ἐξοιστημένους ταύρους, καὶ τὸν δεῖθρον πᾶσιν ἐπισείοντας. Τότε δὴ, τότε, [P. 346] ὅσοι B
τοῦ δήμου τῆς πόλεως τοῦ μὲν θανάτου καταφρονήσαντες ἀφύκτου τὸ ἔντος καὶ κατὰ κόρησιν, ὡς εἰπεῖν, ἰσταμένοι ὄμοι τῆς ἀγωνίας ἐγένοντο, ἐπίδειξιν ἀνδρίας τοῦ κινδύου τὴν ἀκμὴν ποιησάμενοι ἔστησαν γενναίως ἀθλῶντες ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ ἕκαστος αὐτῶν ἐπαδείκνυτο⁷⁵. οὐ γὰρ εἰων ἔλεον πλησιάζειν τὰς νῆας, ἀλλὰ τὸ μὲν τοῖς⁷⁶ συγχωρῶν βέλαι, τὸ δὲ τοῖς τοῦ πυρὸς ὑπακαύμασιν ἀπείργον αὐτάς τοῦ προσελάζειν τῷ τείχει καὶ τὰ παρ' αὐτῶν ἐνεργεῖν. Ὅσοι δὲ τῇ δειλίᾳ τὴν ψυχὴν βληθέντες οὐδὲ προσβλέπειν τοῦ κακοῦ τὴν πείραν ὑπὸ τῆς ἀγαν ἀμηχανίας ἐξίσχυον, αὐτοὺς τοῦ τείχους κατὰ μικρὸν ὑποσύροντες ἐπὶ τὰς ἀκρωτείας τῆς πόλεως ἔφευγον, καὶ λοιπὸν θαρρῶν ἐδίδοντο⁷⁷ C
τοῖς ἐναντίοις. Ὡς γὰρ εἶδον κατὰ τινὰ τόπον τοῦ τείχους τὴν οἰκοδομὴν πλείον τῶν ἄλλων διαβρῦσαι, ἔβη καὶ τοὺς ξυλίνοὺς ἦμεν προπεπηγότες προβόλους, ἔγνων δὲ καὶ τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ ἐν αὐτῷ μᾶλλον τῷ τόπῳ διὰ βάρους χωρεῖν⁷⁸, μίαν συζυγίαν τῶν ἐξευγμένων⁷⁹ ἐκεῖ συναλάσαντες ὥθουσαν ταῖς κώπαις κατὰ μικρὸν, ἕως ἔφθασαν πλησίον ἐν αὐταῖς ταῖς ἐπάλλεσι τὰ κατὰ πῶραν τῶν νεῶν προσελάσαντες. Εἶτα ὡς ἐπεχειροῦν κατ' αὐτῶν λίθους βαλεῖν⁸⁰ οἱ τοῖς ξυλίνοις ἐγκαθήμενοι προβόλοις, μέγαν τινὰ καὶ τραχὺν ἀλαλαγμὸν ἐμφοσῆσαντες ἄνω τῶν βηθέντων μηχανημάτων ἐστῶτες οἱ βάρβαροι, λίθους τε βαλόντες οὐκέτι χειροπληθέσειν, ἀλλὰ καὶ λίαν παμμεγέθει καὶ ὧν οὐδεὶς ἐδύνατο τὴν φορὰν ὑπομεῖναι, πῦρ τε διὰ τῶν σιφῶνων τῷ ἀέρι φουσησάντες, καὶ τινὰ ἄλλα σκευῆ καὶ αὐτὰ πυρὸς ἀνάμαστα εἰσω τοῦ τείχους ἐξακοντίζαντες, εἰς τοσαύτην ἐκπλήξιν καὶ δειλίαν τοὺς ἐν τοῖς προβόλοις ὄντας ἐνέβαλον ὡς καταπηθῆσαι τὸ τάχος καὶ πρὸς φυγὴν ἐκτραπήναι καὶ κενὸν ἅπαντα τὸν περίπατον τοῦ τείχους καταλείπειν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ τέλος εἶδον τῶν βεβουλευμένων (πάντες γὰρ καθάπερ ἐξ ἀνέμου φύλλα πρὸς τὴν γῆν κατεφέροντο, οὐδὲ κατὰ τῶν κλιμάκων, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτοὺς ὁ φόβος κατήπειγεν), ἔνα τινὰ τολμηρὸν βάρβαρον καὶ τῶν ἄλλων, ὡς εἰκόσ, μανικώτερον, Αἰθιοπία τὴν χροῖαν, ταῖς ἐπ-

As sis testaceis disposita præparare, ut si forte naves adventassent, illis usi, hisque mediis ipsa hæc ejaculantes, ab hac quoque aggressionē repellerent et eorum conatus irritos facerent.

54. Cum vero hæc quæ quibus hominum titubantium facta ac consilia essent, jamque illucens dies noctis tenebras dissolveret, en et naves, ut erant instructæ, per multa loca divisæ in murum irrumpunt, novumque quoddam ac incredibile cunctorum oculis spectaculum ingerunt. Unumquodque 535 enim jugularum navium par turrium ex lignis ingeniose structurarum fabricam convehbat, murorum ædificio multo elatiorem; supra quas erant barbari subsidentes, æque ac tauri æstro perciti, cunctisque interitum comminantes. Tunc sane quotquot civium spreta morte, quæ inevitabilis certa que immineret et ob oculos, ut aiunt, inque pupilla posita esset, toti certaminis ardore exarsant, fortis animi specimen ipsam periculi magnitudinem facientes, hi videlicet conserta pugna strenue dimicavere. Haud enim omnino naves propinquare sinebant, sed partim telorum spissa grandine, partim vero ejaculatis ignibus a muro arcebant ac noxam prohibebant. Quotquot vero saucio formidine animo atque pavido erant, præque ingenti mentis inopia nec ipsum mali incursum adversis oculis poterant aspicere, e muris sensim sese subtrahentes et ad tumulos elatioraque civitatis loca diffugientes hostes deinceps audaciore fecere. Ut enim quodam muri loco structuram præ aliis magis ruinam facere viderunt, ubi scilicet nos ipsi lignea propugnacula præstiteramus, deprehenderuntque aquam maris altiore sinu eo loco urbem alluere, junctarum navium par illo inferentes paulatim remis impulerunt, 536 donec ipsa propugnacula navium proræ contigere. Tumque his qui in ligneis propugnaculis positi erant in eos lapides jacere incipientibus, magno horrendoque sublato clamore ac ululatu, supra eas quas dicebam machinas stantes Barbari, nec manualia duntaxat, sed quam innummissima, et quorum impetum nullus sustinisset, convolventes saxa, ignemque siphonibus aeri insufflantes, atque alia vasa (ipsa quoque igne plena) intra murum jacentes, tantum vectum ac stuporem illic constitutis præsidiaris incusserunt, ut quam celerrime exsidentes in fugam verterentur omnemque muri aream vacuum desererent. Ubi autem voti se compotes factos esse viderunt (omnes enim velut a vento excussa folia in terram proruebant, neque per scalas, sed ut eos pavor raptabat), unum quempiam audacis animi Barbarum, cæterisque, ut videbatur, majori fremitu vesania, colore nigerrimum, in propugnacula immittunt. Is ensem, quem in manibus gestabat, rotans, inque murum insiliens, ac moras in eo trahens, multitudinis impetum observabat, num

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁵ τα Ρ. ⁷⁶ κόρησιν? ⁷⁷ καὶ τὰ—ἐπαδείκνυτο om. Ρ. ⁷⁸ τοῖς om. Ρ. ⁷⁹ χωροῦν Α. ⁸⁰ τῶν ἐξευγμένων om. Ρ. ⁸¹ βάλαι·ν Α

scilicet fraude, au quod omnino fugam fecissent, A inde abscessissent: verebantur enim ne insidiis adversus eos in occulto per anguportus vicosque dispositis cives se in multa divisos agmina malo dolo, gravi ullo damno afficerent; dubique hæcenus subsistebant, ne sic improvise in urbem irumperent exque genio illius vastitatem darent. At ubi barbarici ensis frequenti circumactu **537** effulgurans ær hostes in urbem pervadere atque ingredi palam fecit (erat namque hora diei tertia), tunc nimirum, tunc cuncti, mali eventu perspecto, alius alio, contrusii fato, diffugere, cum dira mors cunctis ingrueret, nec ejus audiendæ ullum deinceps consilium ratioque suppeteret.

ἄλλος ἀλλαχοῦ, τῷ θανάτῳ συναυθόμενοι. Ὁ δὲ ἦν ἐπεστῶς καὶ μηδεμίαν τοῦ λοιποῦ παραχωρῶν ἐπι-
νοῶν δι' ἧς αὐτὸν ὑπεκκλίνωσιν.

33. Postmodum cum nudatum defensoribus mu- B rum Barbari conspexissent, exque effusa multitudinis fuga nihil jam sibi periculi imminere intelligerent, statim navibus effusi inque propugnacula insidentes ac portas diffidentes reliquis quoque navibus gestorū exitum indicavere. Quæ et ipsæ celeriter ad viarum exitus prope appulsæ Barbaros in urbem immittebant, corporibus nudos, exiguoque solum amictu verenda contectos, ac manus gladiis armatos. Urbem porro ingressi primum quidem, quos adhuc in muris versantes offendere, sive metu percussos nec se movere valentes, corpore eis ex metu dissoluto, sive rursus iis quos dicebam casibus præcipitiisque contractos, sibi que fuga consulendi omni spe destitutos, quam cito trucidabant. Tum per vicos ac plateas dispertiti sunt: urbana autem multitudo, huc atque illic multis partibus divisa, tumultuabatur et clamitabat angustisque tenebatur, cum nulla salutis ratio aut depellendæ calamitatis in promptu esset. Vidisses enim tunc **538** homines velut navigia omni rectorē destituta hac illacque [procella circumferri, miserabile spectaculum, viros, mulieres, parvulos in se mutuo collabentes, ex se mutuo pendentes, infelicissimum illud supremumque dantes osculum ac consalutantes. Sicubi forte in eis pater vetulus in filii collum ruens mæste conquerebatur, separari non sustinens, sed charissimi membra tenens et ante ensē naturali punctus dolore atque affectu, sibi ipse luctum digerebat: *Heu me, filii, aiebat, in quibus nunc versamur! Quænam hæc oculis usurpo? Eamne in rem diligenti cura educavi, propterea que magistra tradidi, et ut majore prudentia inter squales fulgeres operam sumptisque locavi, ut cum plane prolis felicitate æmulandum me fore expectabam, tuique gloriatione invidiam provocaturum, necnon aliis vulgo parentibus beatiorē. ut qui tali honestissimo filio præditus essem, ipsa corporis*

ἀλγίσιν ἐπαφῆσαν. Ὁ δὲ τὴν μάχαιραν ἦν ἐτύγχανε ⁷⁹ ταῖς χερσὶ κατέχων ἀναβρίπτιζων, καὶ κατὰ τοῦ τείχους ἀλλόμενος, ἐπέμενε σκοπῶν τὴν ὁρμὴν τοῦ πλήθους, εἰ γὰρ μὴ πρὸς ἀπάτην, ἀλλὰ πρὸς τελεῖαν φυγὴν ἐκείθεν ἐξέκλινε. Καὶ γὰρ ὄφωρῶντο ⁸⁰ μὴ τίνα κεκρυμμένην ἐνέβραν ἔχουσιν οἱ τῆς πόλεως ἐν ταῖς ἀγυαῖς, δι' ἧς αὐτοὺς εἰς πολλὰ διασπεθέντας δολερώς κακούργησονταί, καὶ ἀμφέβαλλον τέως μὴ ἀπροόπτως οὕτως προσχωρεῖν [P. 347] τῇ πόλει καὶ τὰ παρ' αὐτῶν ἐνεργεῖν. Ὅτι δὲ ταῖς ῥιπίσι τῆς βαρβαρικῆς μαχαιρας ἐξαστράπτων ὁ ἀήρ κατὰδῆλον ἐποίει παντάχῳ τῶν πολεμιῶν τὴν εἰσοδὸν (καὶ γὰρ ἦν ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας), τότε δὴ πάντες τοῦ κακοῦ τὴν ἐκβασιν θεασάμενοι ἐτρέποντο

λε'. Εἶτα ὡς ἔπαν κενωθέν τὸ τεῖχος εἶδον οἱ βάρβαροι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς αὐτοῖς εἶχον ἐκ τῆς τοῦ πλήθους ἀνυποστάτου φυγῆς, σπουδῆ τῶν νηῶν ἐκθάντες καὶ τῶν ἐπάλλεων εἰσα καταπηδήσαντες τὰς τε πύλας ἀναβρίπτισαντες ἐδήλουν καὶ ταῖς ἄλλαις ναυσὶ τῶν πεπραγμένων τὸ πέρας, αἶτινες σπουδῆ καὶ αὐταὶ παρὰ τὰς διεξόδους ἐγγύθεν προσορμισθεῖσαι ἐπεμπον τῇ πόλει τοὺς βαρβάρους, τὰ σώματα γεγυμνωμένους, μικρῶ τινι μόνῳ περιδολεῖν τὰ κατὰ τὴν αἰδῶ ⁸¹ ἐγκαλύπτοντας ⁸², τὰς μαχαιρας ἔχοντας ⁸³ ἐν χερσίν· οἱ καὶ ἔνδον γενόμενοι πρῶτον μὲν οὐς εὖρον εἶτι περὶ τὸ τεῖχος ἐνστροφεμένους, εἶτε τῷ φόβῳ βληθέντας καὶ κινήθηαι μὴ δυναμένους παρεθέντος αὐτοῖς ἐκ τοῦ ⁸⁴ φόβου τοῦ σώματος, εἶτε πάλιν τοῖς ῥηθείσι πτώμασι συγκλασθέντας ⁸⁵ καὶ πρὸς τὴν φυγὴν ἀπελπίζαντας, τοῦτους τὸ τάχος ἀνείλον, εἶθ' οὕτω ταῖς λεωφόροις κατεμερίσθησαν. Τὸ δὲ πλήθος τῆς πόλεως εἰς πολλὰ μέρη τμηθὲν διεθροεῖτό ⁸⁶ τε καὶ συνείχετο, οὐκ ἔχον ὅπου περισωθεῖν ἢ τὴν συμφορὰν διακρούσεται ⁸⁷. Ἦν γὰρ ἰδεῖν τότε τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἀκυβέρνητα σκάφη τῆδε κᾶκεῖσε περιφερομένους, ἐλευθὲν θέαμα, ἀνδρας, γυναῖκας, νήπια, ἀλλήλοισι συμπίπτοντας, ἀλλήλων ἐκκρεμαμένους, ἀσπαζομένους τὸν οἰκτιστὸν ἐκείνον καὶ τελευταῖον ἀσπασμόν. Εἰ ποῦ ⁸⁸ τις καὶ πατήρ ἐν αὐτοῖς προσδύτης, ἐπιπεσὼν τῷ τραχήλῳ τοῦ παιδὸς δεινὸν ἐπεκώκυε, τὸν χωρισμὸν οὐ φέρων, ἀλλὰ τὰ μέλη κατέχων τοῦ φιλάτου, καὶ πρὸ τοῦ ξίφους τῷ φυσικῷ νυττόμενος πάθει τὸν θρηῆνον ἐαυτῷ διετίθει· *Φεῦ μοι, λέγων, ὦ παῖ, ἐν τίσιν νῦν ἐξεταζόμεθα ⁸⁹; τίνα ταῦτα τοῖς ὀφθαλμοῖς κωλοῦ; εἰς τοῦτο γὰρ σε ἐπιμελῶς ἐξέδρεψα, καὶ διὰ τοῦτό σε παιδευταῖς ἐξεδόμην καὶ συνέσει διαπρέπειν ἐν τοῖς ὀμηλίδι διεισπούδασα, ἴν' ὅτε προσδόκων ζηλωτὸς μὲν εἶναι τῇ εὐκαρίδι, ἐκίφθορος δὲ τῇ ἐπὶ σοὶ καυχίσει, μακροῦτερος δὲ πολλῶν ἄλλων πατέρων ὡς τοιοῦτον ἔχωρ εὐπρεπέστατον τέκνον, ἐράσιμον μὲν τῇ*

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁹ ἔτυχε A. ⁸⁰ ὄφωρῶντο P. ⁸¹ αἰδῶ) εἰσοδὸν P. ⁸² συγκαλύπτοντας A. ⁸³ ἔχοντας A. ⁸⁴ τοῦ om. P. ⁸⁵ συνθλασθέντας A. ⁸⁶ διεθροεῖτο Combefisius, διεθροῦλλετο AP. ⁸⁷ διακρούσεται A. ⁸⁸ εἰ που) cf. p. 349 d. ⁸⁹ ἐξετάζομαι A.

ἡλικίας τοῦ σώματος, ἐρασμώτερον δὲ τοῦ προσ-
 ἄπου τὴν θέαν καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς ψυχῆς τὴν
 ἰδέαν, τότε κατ' ὀφθαλμοὺς ἰδέσθαι [P. 348] τὸν
 ἀθέριον ³⁰ τοῦτον καὶ δυστυχέστατον ἀπὸ σοῦ
 χωρισμόν; καὶ διὰ τοῦτο μέχρι τοῦδε τῆ δυστήνῃ
 ταύτῃ τετήρημαι κολιῶ, ἵν' ὑπὸ Βαρβάρων ἰδῶ
 κατακυλιζόμενόν σου τὸ σῶμα καὶ τὰ φέλατά
 μου ³¹ καὶ καμπόθητα μέλη τῷ ξίφει τοῦ δημίου
 ἀνηλεῶς διασπόμενα; Οἱμοι, τίς γένοιμαι; ποίαις
 δόξαι ταῦτα κατῶ; ποῖον ἔπι σοὶ ποιήσομαι
 θρήνον; εἶθε τοιοῦτον τύχοιμεν δημίου ὃς ἐμὲ
 πρῶτον εἴη μαχαίρᾳ διέλοι, ἵνα μὴ καθυστερήσω
 ἡμιμέτρως τοῦ ξίφου ἔπι σοὶ τὰς ἀληθόνας
 ἀισθήσωμαι. Ἐπὶ τούτῳ τῷ μαιφόνῳ χάριτας
 ἐμολογήσω, εἴτε τῆς σφαγῆς ἀπὸ τοῦ ἐμοῦ κα-
 τάρξεται γηραιοῦ τραχήλου· εἴθ' οὕτω τῷ ἐμῷ
 λῶθρῳ τὸ σὸν σπείσειεν αἷμα. Καὶ γὰρ οὕτω τὴν
 κολλήν ὀδύνην ὑποτέμωι τῷ ἐγχειρήματι.

λζ'. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ³². Ἄλλοθεν δὲ πάλιν
 ἄλλος τις τῆ συννόμῃ γυναικὶ προστυχῶν, βυθίων
 τι καὶ μέγα στενάξας, τὴν κεφαλὴν τε κινήσας καὶ
 τὴν μορφήν ἀλλοιώσας, προσδραμὼν αὐτῇ καὶ περι-
 πλακίς τὴν συμφορὰν ἐτραγῶδει· Σώζου, γύναι,
 καὶ τοῦ συννόμου μὴ ³³ ἐπιλάβου. Ἦδη γὰρ ἡ
 μετὰ τὴν στοργήν, ἣν πρὸς ἀλλήλους ἐθέμεθα εἰ
 κοινωρία τῆς φύσεως, διακόπτεται σήμερον, καὶ
 ξίφος κνωτομοῖ τὴν συνάφειαν, καὶ θάνατος
 ἄωρος τὴν συζυγίαν διστέσει. Οὐκέτι τὴν ζωὴν
 εἴη κοινότητι τῆς βιοτῆς ἐξαρνούμεν. Οὐδεὶς ἡμῶν
 τοῦ λοιποῦ παιδοποιῶν λόγος. Εἶθε μὴδὲ ταῦτα,
 ἃ νῦν ἡμᾶς περιέστηκεν νήπια, τοῖς ὀφθαλμοῖς
 κατείδομεν ἐξ ἀρχῆς. Εἶθε τῆ σορῶ ταῖς ἡμετέ-
 ραις χερσὶν ἀπεδόθησαν, καὶ μὴ τοῖς θηροῖ τού-
 τοις εἰς δυστυχὴ δουλείαν διετηρήθησαν. Εἶτα
 τοῖς τέκνοις ἀναμιχθέντες καὶ τὸν θρήνον χοροστα-
 τήσαντες τὴν διαίρεσιν ἐκαρτέρουν. Ἀδελφὸς δὲ
 πάλιν ἀδελφῷ συναντήσας καὶ φίλος φίλῳ, ὃ μὲν τὴν
 συγγένειαν, ὃ δὲ τὴν μακρὰν συνήθειαν ἀπεκλάετο.
 Καὶ ἀπλῶς τῆ ἀμετρίᾳ τῶν κατὰ μέρος θρήνων
 κραυγῆς ἀσήμερον πάντα πεπλήρωτο, ὥσπερ ἂν εἰς
 σφαγὴν συγκλεισθέντων προβάτων καὶ συμμιγῆ φω-
 νὴν ἀφίεντων. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν πρὸς τοὺς οἴκους
 ἀπέτρεχον, οἱ δὲ τὰς ὁδοὺς ἀπεσκόπων· ἄλλοι πρὸς
 τοὺς σεβασμίους οἴκους ἠλαύνοντο, ἄλλοι τὰς πύλας
 τῆς πόλεως καταλαθεῖν ἐσπεύδον. Ἐτεροὶ δὲ πρὸς τὸ
 ταίχος ἀνιέναι ἐβούλοντο μὲν, οὐ δεδύνητο δὲ ὑπο-
 κλαζούσης αὐτοῖς τῆς φυσικῆς ἰσχύος τῆ προσδοκίᾳ
 τῶν φοβερῶν· οὐκ εἶχον γὰρ ὅπως διάθωνται πρὸς
 τὸ κακόν, ἀλλ' ὅπου περ ἂν ἔτυχον γεγονότες τῆς πό-
 λεως, κατὰ πρόσωπον εὕρισκον ἀπαντῶντα τὸν θάνα-
 τον, ὡς μὴδὲν αὐτοῖς εἶναι λοιπὸν ἀσφαλὲς πρὸς ἐπι-
 ψίαν.

[P. 349] λζ'. Ἀλλὰ πῶς ἂν σοὶ τοῦ λοιποῦ τὴν
 καθ' ἡμᾶς συμφορὰν, ὧ ἀνδρῶν λογίωτατε, ἢ τὴν
 ἐπαλληλίαν τῶν τοσοῦτων ἀνιάρων διαγράφομαι;
 πόλον τούτων πρώτων εἰπὼν τοῖς ἄλλοις δευτερεύειν

VARIAE LECTIONES.

³⁰ ἑλεθρον Α. ³¹ μοι? ³² οὕτως Α. ³³ μὴ] μου Combefsius.

A statura amabili, vultusque aspectu amabiliori, ma-
 gisque adhuc forma animæ ac decore, tunc ob oculos
 exiltosam hanc infortunatissimamque a te separa-
 tionem videam? An ideo miseranda hac civitate huc
 ætatis proventus sum, ut corpus tuum a Barbaris
 cædi amantissimamque ac desideratissima membra li-
 cioris gladio cernam immaniter discerpi? Hæc me!
 quo me vertam? quibus oculis hæc conspiciam? quo
 te luctu deplangam? utinam talem liceat nancisci
 licitorem, qui me priorem gladio diffindat, ne tardiore
 nece sublatus ⁵³⁹ acerbiores gladio super te cru-
 ciatus experiar! Uno hoc cruento tortori gratias
 agam, si a senili mea cervice ducto cædis initio tuum
 mox sanguinem cruori meo libaverit. Sic namque
 eoque molimine doloris partem plurimam abstu-
 leri.

36. Et hæc quidem iste. Aliunde vero alius, qua-
 cum vixerat ac quam contubernalem habuerat,
 uxorem offendens, imo ex pectore altumque tra-
 hens suspirium et caput movens vultumque immu-
 tans, ad eam accurrens eique circumfusum ac strin-
 gens, dirum casum lugubri voce plangebatur: Vale,
 mulier, meique conjugis obliviscere: jam enim in-
 gens illa amoris vis, quam inter nos sociali naturæ
 vinculo ratam habuimus, hodie discinditur, et gla-
 dius conjunctionem dividit, morsque intempesta
 æterno divortio conjugium dirimit. Non ultra sociali
 jugo trahemus vitam. Nulla deinceps futura nobis
 prolis suscipienda ratio. Atque utinam ne susceptio
 unquam circumstantes parvulos oculis usurpassemus.
 Utinam nostris manibus tumulo traditos hisce seris
 bestiis ad infelicem servitutem minime serpssemus.
 Tum se cum filiis immiscentes, ac velut choro
 luctum sustollentes, divisionem expectabant. Fra-
 ter vero rursus fratri et amicus amico obviam facti,
 ille sanguinis necessitudinem deflebat, hic longam
 consuetudinem. Et ut summa dicam, immensa
 turba eorum qui singuli laments indulgebant,
 incondito clamore cuncta replebantur, ⁵⁴⁰ velut
 si oves ad jugulandum conclusæ commistam vocem
 ederent. Horum namque alii ad domos confugie-
 bant, alii vias observabant, alii ad venerabiles
 ædes contendebant, alii ad portas civitatis propæ-
 rabant, alii muros conscendere in animo habebant,
 nec tamen poterant, collapsa in eis naturali virtute
 malorum expectatione. Nam nesciebant quo se
 modo ad malum compararent; sed quovis civitatis
 loco constitissent, adversa facie accurrentem sibi
 mortem offendebant, ut nullum jam eis reliquum
 esset consilium, quo rebus suis tuto prospici-
 erent.

37. Sed quam tibi ego ratione subsequenti
 deinceps calamitatem, virorum cruditissime, aut
 tantorum malorum longam seriem catenamque
 describam? quod horum primum assumens, sequen-

das reliquis partes ascribam? cujus argumento movebo linguam, aut ad scribendum manum extendam? Rerum enim gestarum dirique casus memoria mentem sede dejicit; ac qui prope oculis res ipsas quas dicturus sum videre videar, quam earum ardua narratio sit plane sentio. Rerum namque mente informatio, ut quæ ipsum coram animo gestorum periculum per memoriam simulacro exhibeat ac phantasie (vi scilicet cogitandi) effingat ac representet, orationis impetum retardat ac inhibet. Qualia enim erant quæ fiebant per eas angustias? Alii, animi potius quam corporis noxam reformidantes, ægre mortem ferebant, qui videlicet separationem a corpore **541** futuri ævi pœnarum initium ducerent. Alii, fixis terræ genibus largoque lacrymarum fonte perfusi, digne vocatione recipi istiusmodi mortis periculo Deo supplicabant. Alii delictorum memoria, omni gladio acutius conscientia vulnerati, tempus vane insumptum dolobant, mœstique pœnitudine revocabant. Alii nihil ejusmodi præstare valentes, nimiaque doloris vi excussa ratione atque prodita, tremebundi stabant, velut prope inanimatæ arbores ferri ictum exspectantes. Alii velut cæstro, metu percussi, contincti non poterant; quorum etiam plurimi inconsulta mente extra murum ruentes præcipientes vel casu allisi vitam finire, vel ipsi se Barbaris illie consistentibus tradidere.

38. Mulierum autem quid prius referam, quæ vel ipsum aerem una secum plangentem edere cogebant, compellationes scilicet et ejulatus liberorumque amplexus? hæc gravi dolore concitæ nec decorum tenere, nec virorem se conspectibus subducere volebant, sed impudentia actæ, solutis criminibus, omniumque oblitæ quæ ad modestiam ac verecundiam faciunt, stibili clamore adversusque periculum gemitu, bacchantium more cursitabant. Inter eas et [virgines, necdum domo prodire solite, sed quæ tuto alligandæ servarentur connubio omnemque modestiam essent edoctæ, pulso ab ore pudore, et neque an mulieres essent, sexumque **542** summi graviore metu cogitantes, medio foro, pari ac maritalæ planctu diroque ejulatu vagabantur. Monachi ipsi ac moniales, quotquot ipso jam ætatis flore junioresque virtutis amore sæcularis vitæ affectum libidinemque excusserant, sibi solis Deoque viventes, monasteriis egressi et per plateas civitatis dispersi communi excidium ejulatu lugebant. Hinc magnopere miror ac stupeo, ipse mente reputans multiplicem diversique generis dictorum Nazæarum virtutem, quam colebant solitarii, nocturnas modulatis psaliorum vocibus productas vigilias, sacram virginitatem, continuas preces jugesque lacrymas; quomodo nihil nobis divinam conciliarunt miserationem? quomodo fidem suam ad urbis incolumitatem

A παραχωρήσω; ἐπὶ τίνι τὴν γλιώτταν κινήσω ἢ τὴν χεῖρα πρὸς γραφὴν ⁵⁴ ἐξενέγκω; Ἐξίστη γὰρ μου τὸν νοῦν ἐν μνήμῃ τῶν γεγονότων, καὶ ὅσον ὄρξην πάλιν δοκῶν τῶν λεχθησομένων τὰ πράγματα δυτεπιχειρήτων τὴν περὶ τούτων ἐξηγήσῃν ἐπασιθάνομαι. Ἡ γὰρ ἀνατύποισις τῶν γεγονότων ὡσανεὶ ⁵⁵ πραττομένων τῇ ψυχῇ διὰ τῆς μνήμης τὸν κίνδυνον εἰκονίζουσα καὶ διαμορφουσα τῇ φαντασίᾳ τὰ πράγματα, τὴν ὁρμὴν τοῦ λέγειν ἐπέχειν βιάζεται. Οἷα γὰρ ἦν τὰ τελοῦμενα τότε! Οἱ μὲν πρὸ τῆς σωματικῆς τῆν τῆς ψυχῆς πλὴν δεδιότες πανωλεθρίαν πρὸς τὸ θανεῖν ἐδυσσφόρου, ἀρχὴν τῶν ἐκείθεν κολάσεων ⁵⁶ τὸν χωρισμὸν ἠγοούμενοι τὸν τοῦ σώματος· οἱ δὲ τῇ γῆ προσεμειδόντες τὰ γόνατα, κρουνοὺς τε ἁκρῶν ἐκθλύζοντες, ἀξίους ⁵⁷ παραδεχθῆναι τῆς κλήσεως διὰ τοῦ τοιοῦτου θανάτου τὸν Θεὸν ἐλιτάνευον. Ἄλλοι τῇ μνήμῃ τῶν ἡμαρτημένων τομώτερον τοῦ ξίφους ἐδ συνειδῶς νυττόμενοι τὸν ἀναλωθέντα χρόνον ἐπιματαίῳ ἀνεκαλοῦντο μεταμελοῦμενοι. Ἕτεροι μὲν τοιοῦτον ἐνεργῆσαι δυνάμενοι, ἀλλὰ τὸν λογισμὸν προδόντες τῇ ἀγωνίᾳ, ἴσταντο τρομώδεις, δίκην ἀψύχων δένδρων τὴν τομὴν ἀναμένοντες. Ἄλλοι δὲ καθάπερ οἰστρῶ τῷ φόβῳ πληττόμενοι ἀκάθεκτοι ταῖς ὁρμαῖς ἦσαν· ἐξ ὧν καὶ πλείστοι πρὸς τὸ ἐκτελεῖν τοῦ θείου ἀσυλλογίστως ἐαυτοὺς ἀκοντίσαντες ἢ τῷ πτώματι τὴν ζωὴν συνεπέραναν ἢ τοῖς ἐκείθεν στρεφόμενοις Βαρβάροις ἐαυτοὺς ἐνεχείρισαν.

λη'. Τί δὲ τῶν γυναικῶν εἶπω πρῶτον, οἷς καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα συνθηρηεῖν αὐταῖς ἐβιάζοντο, ἤγουν τὰς ἀνακλήσεις, τὰς οἰμωγὰς, τῶν τέκνων τὰς περιπλοκάς; οὐδ' εὐσημονεῖν ἔτι βουλόμεναι νικηθεῖσαι ⁵⁸ ἢ πάθει, οὐδὲ τῆς ὕψεως τῶν ἀνδρῶν ἐαυτὰς ὑπεκκλίνειν, ἀλλ' ἀναιδῶς φερόμεναι, τὰς κόμας ἔχουσαι λελυμένας καὶ τῶν πρὸς συστολὴν ἀμελήσασαι, ἤγοντο συνεκδοῦσαι τοῦς ὀρθήνους καὶ τοῦ κινδύνου καταστεινάζουσαι. Εἰ που καὶ παρθένος ἐν αὐταῖς, ἢ μήπω τῆς οἰκουρίας προῦσα, ἀλλ' ἀσφαλῶς τηρουμένη τῷ γάμῳ καὶ σεμνότητι πᾶσαν δεδιδαγμένη, τὴν αἰδῶ τῆς ὕψεως περιάρασα, καὶ μετ' ὅτι γυνὴ τυγχάνει τῷ δέει λογιζομένη, διήκει τῆς ἀγορᾶς ἐν μέσῳ, ταῖς ἄλλαις γυναῖξιν κοινωνοῦσα [P. 350] τοῦ θρήνου καὶ δεινὸν ἀλαλάζουσα. Μονασταὶ δὲ καὶ μονάζουσαι, ὅσοι τὴν προσπάθειαν τοῦ βίου κομιδῇ νέοι ὑπάρχοντες τῷ φίλτρῳ τῆς ἀρετῆς ἀπεσεύσαντο, ἐαυτοῖς μόνοις καὶ Θεῷ ζῶντες, τῶν ἀσκητηρίων ἐκδάντες καὶ ταῖς πλατείαις διασπαρίντες τῆς πόλεως τὸν κοινὸν δλεθρὸν γοερώς ⁵⁹ ἐκλαυθμύριζον. Ἐξ οὗ δὲ μοι καὶ θόμβος ἐπέρχεται, ὅταν κατὰ νοῦν λάβω τὴν ποικίλην καὶ διάφορον ἀρετὴν τῶν Ναζηραίων ἐκείνων, ἣν καταμόνας ἐπιλοπόνου, ἤτοι τὴν πάννουχον ψαλμωδίαν καὶ τὴν ἱερὰν παρθενίαν τὴν τε ἐκτενῆ προσευχὴν καὶ τὸ ἀκατάπαυστον δάκρυον, πῶς ἴ τὴν πρὸς ἡμᾶς θείαν οὐ . . . συμπάθειαν, πῶς οὐ κατηγγυήσαντο τὴν πόλιν, πῶς οὐχ εὖρον ἐπαθλον ἀρετῆς τὴν ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου,

VARIE LECTIONES.

⁵⁴ γράφειν P. ⁵⁵ ὡσανεὶ Combefisius, ὡς ἂν τι AP. ⁵⁶ τὴν ἐκείθεν κολάσεως P. ⁵⁷ ἀξίως Combef. ⁵⁸ κινηθεῖσαι P. ⁵⁹ γοερῶν A. ἢ πῶς τὴν—σμπάθειαν om. A.

συνελήφθησαν δὲ μᾶλλον καθάπερ ἀνεπισκόπητα * ἅπασαν τῆς μαχαίρας γεγονότες καὶ τῷ κλήρῳ τῶν ἀμαρτωλῶν τῆς σφαγῆς κοινωνήσαντες. Πλὴν ἠγοῦμαι ὅτι τοῦτων μὲν ὁ θάνατος, ὡς φησὶν ὁ ψαλμὸς, τίμιος γέγονεν ἐναντίον Κυρίου, κἀν τούτῳ τοῦ σοφοῦ τοὺς οἰκέτους δούλους ὁ τιμήσαντος, ἵνα μετὰ τῆς λοιπῆς ἀρετῆς καὶ τὸ τέλος μαρτυρικῶν ἀπεινῶνται, ὡς ἂν ἐπιδαψιλεύσῃται τοῦτοις τὰ τῆς ὑπακοῆς γέρα καὶ τῶν ἀρήτων ἐκείνων ἀγαθῶν τὴν ἀντίδοσιν ἡμῶν δὲ ὁ πλῆθος παραπτώσεων οὐ μόνον τὰς τοῦτων ἐντεύξεις, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν μαρτύρων πρεσβείας ἀσυντελεῖς δευχθῆναι πεποίηκεν, ἐν ἡμῶν παθόντων ὅπερ ἦδη πεπόνθαμεν, ἕχῃσι γίνονται πάντες οἱ τῶν θείων καταφρονητῶν διατάξεων ὡς κακίᾳ πλεονεκτοῦντας οὐδὲν αὐτοὺς τῆς Δεσποτικῆς ἀπειλῆς τῶν σωτηρίων βοηθημάτων ἐξαιρησασθαι δυναθῆσεται.

λθ'. Ὡς γὰρ κατὰ πᾶσαν εἰσελθόντες διεμερίσθησαν τὴν πόλιν οἱ Βάρβαροι, εὐθύς πᾶσα ἡλικία καὶ πᾶν γένος ἀνθρώπων ὑπὲρ αὐτῶν ἀνήρητο. Οὐδὲ γὰρ ἦν οἶκτος αὐτοῖς οὐδεὶς πάλαι προμεμηνῶσι καὶ τὴν καθ' ἡμῶν διψῶσιν ἀπόλειαν, ἀλλὰ καὶ γέρον καὶ ἀκμάζων ἔτι καὶ νεανίσκος καὶ πᾶς ὁ προστυχῶν ἔργον τοῖς; μαιφρόνους ἦν, οὐδὲ καιρίας κατ' αὐτῶν ἀπεισοὶ πληγὰς, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτοὺς ἐνδιατρίβειν ποιῶσι τοῖς ἀλγεῖνοις, τὰ πρὸς τὸν νῦτον μέρος καὶ τοὺς μηρούς κατατέμενοιτες σχολάζειν οὐτοὺς τῆ τελευτῆς παρεθιάζοντο. Καὶ οὐδ' οὕτως ὁ πολιορκῶν αὐτοὺς ἐνεπιπλάτο θυμὸς, ἀλλ' ὅτι μὴ πολλὰκίς δύναται θνήσκειν μακρῶς ἐδυσφύρου. Ἴνα γὰρ τὴν θημιώδη καὶ ἀδάμαστον ἐκείνην δρεξίν ἐμφορήσωσιν, οὐδὲ γυναικῶν ἐφείσαντο κατ' ἀρχὰς τοῦ κινδύνου, οὐδὲ παιδῶν αὐτῶν, ὧν τὸ τῆς ἡλικίας ἄωρον εἶναι βιάζεται πολλὰκίς καὶ θηρῶν ὀφθαλμοὺς εἰς συμπάθειαν. [P. 351] ἀλλ' ἦν ἐπ' ἰσῆς ἅπασιν ἡ τομῆ, καθάπερ ἐν χλοηφόρῳ πεδίῳ, πᾶν τὸ παρατυχὸν ἐκθερίζουσα, ὡς ἐν βραχεῖα καιροῦ ῥοπῆ ἄοικον ἀποδειχθῆναι τὴν πόλιν τὴν πρὸ μικροῦ στενοχωρομένην καὶ τοῖς πλήθεσι βριθούσαν. Καθὸ γὰρ φθάσαντας εἴπωμεν, τὸ μὲν τοῦ δήμου τὰς ἀκρωτείας κατεπλήθει κατὰ τὴν καλουμένην ἀκρόπολιν συναλαθῆν, ἢ τὴν περιοικίδα τοῦ ὁσίου Δαβὶδ ὀνομαζομένην (τοῦτο γὰρ μᾶλλον τῆς λοιπῆς ὑπερανέχουσι ὁ πόλεως, ἐνθα δὴ καὶ πλῆθος ἦν μοναχῶν ἐναρέτων πάντων καὶ τῆς οὐρανόυ πολιτείας ἡξιωμένων), τὸ δὲ πάλιν ταῖς δυοὶ πύλαις προσεβήθη ταῖς πρὸς δύσιν ἀφορώσασιν τῆς πόλεως, μίαν ἔχόντων πάντων σπουδῆν, τῷ ξίφους διεκφυγεῖν τὴν τομῆν. Ἀλλ' οὐδὲν πλέον τῶν ἄλλων διήνυσον, τῶν πυλῶν ἐκτὸς τῶν Βαρβάρων ἐφειδρύνοντων, καὶ μὴδ' ἄλλως ἔχοντες εὐχερῶς ὑπερβῆσαν, τῷ συνωθισμῷ πιέζοντες ἀλλήλους καὶ τὴν διέξοδον ἀποφράττοντες.

μ'. Οἶον γὰρ ἐγεγόνει κακῶν κατὰ τὴν καλουμένην

non obstrinxerunt? Quomodo non virtutis præmio consecuti ut a periculo liberarentur? sed magis velut oves absque pastore comprehensi omnes ferro jugulati sunt, parique cum sceleratis neco interierunt? Enimvero horum mortem pretiosam apud Dominum, ut Psalmus loquitur, arbitror existitisse, cum hoc quoque Dei sapientia charos suos ac famulos honoraverit, ut cum reliquis virtutibus martyrii quoque laurea clarescant, patientiæ munera eis cumulatus reponens, arcanorumque bonorum præmia largiens: nostrorum vero scelerum multitudinem non solum horum preces, sed et martyrum intercessionibus inutiles reddidisse, ut ex iis quibus jam recentique exemplo sumus accepti malis, intelligere **543** possent omnes divinarum legum contemptores, cum majorem in modum nequitiae indulgentesque vitio mancipant, nullo se ab ira Dominica justaque ultione liberatum iri salutari subsidio:

39. Ut itaque ingressi per omnia urbis loca dispersi sunt Barbari, omnis ætas omneque hominum genus ab eis confestim trucidatur. Neque enim ulla eis miseratio erat, qui pridem rabie exarsissent nostramque internecionem sitirent: sed et senex et florenti adhuc ætate atque juvenis, quisquis denique occurrisset, gladio necabatur. Nec vero letali statim vulnere feriebant, sed ut diutius doloribus excruciant, quæ circa dorsum coxasque sunt coincidentes, tarda eos necce conficiebant. Ac ne sic quidem exsatiabatur eos obsidens furor, sed quod non sæpius mori poterant, immanitatis rabie gravius dolebant. Ut enim belluinam illam ac indomitam libidinem satiarent, nec mulieribus mali initio neque pueris ipsis pepercerunt, quorum immatura ætas haud raro etiam ferarum oculos ad miserationem cogit; sed cunctis perinde indicta excisio erat, quæ velut in prato herbescente quidquid obvium esset demeteret. Hincque adeo factum est ut brevi temporis momento urbs, quæ paulo ante vix non angusta habitatoribus erat ac plebe constipata, deserta vilesceret. Et enim superius diximus, populi pars collium cacumina ad acropolim sic dictam (i. e. arcem) occupaverat, aut quam sancti Davidis **544** viciniam vocant. Quæ regio reliqua urbe altiore situ eminet; ubi etiam monachorum multitudo erat, viri omnes virtute clari cælestique instituto digni habitati. Pars vero rursus ad duas portas, ad occidentalem urbis plagam respicientes, confluerant, in hoc unum cunctis operam conferantibus, ut gladii ictum effugerent. Sed nihil his melius cessit quam aliis, cum jam Barbari extra portas insiderent, nec alioqui facile eis esset ut transirent, cum alter alterum pulsando comprimerent exitumque obstruerent.

40. Quantum enim contigit malum in porta quam

* Psal. cix, 15.

VARIÆ LECTIONES.

* ἀνεπίσκοπα Α. ὁ δούλους om. P. ὁ δὲ om. P. ὁ ὑπερανέγει Combes.

Auream vocant? quomodo, qui eo confluerant (omnis illa populi pars) cum aliquantulum aperire voluissent, conatu frustrati sunt? vix enim valvas diducere cœperant, cum conferta hinc multitudo atque agmine in se rursus cœre neque compulerunt. Quos ita constipatos cum hostes offendissent, non jam virisimilibus obruncabant, sed ut illos inter se compressos, aliosque aliis hærentes averti non posse conspexerunt, in faciem gladii cœdebant, adeo ut post icium cuiusque diviso capite hinc inde partes dissilirent et ad similia utrinque membra conciderent. Ac neque post mortem humo mandabantur, sed cum reliquis adhuc corporibus pari acervo tenebantur, donec omnibus trucidatis, ac velut fulciete, omnium scilicet eliminata vita, uti morte sic et cruore socio jungerentur.

545 41. Hoc ipsum vero et in porta quam Litæam vocant fieri contigit. Nam Barbari, uti diximus, priores reliquis occupaverant portas, quæ ad mare ducunt. Quæ vero ad ortum, nos ipsi ante occluseramus, in iis quoque suspectam habentes machinam, cujus in exterioris muri portis noxam labemque senseramus. Hincque adeo omni undique præclusa fugæ inenudæ spe, populus in plateis solum volutabatur, inque mortis casses omni loco incurabat. Vix enim pauci, valdeque, ut par est, numero exigui, in occidentali ora portus sese e muris projicientes periculum evaserunt. Quidam etiam alii e porta quæ ad acropolim (arcem) scilicet est, sese clam subducentes, cum necdum calamitas appetiisset, saluti consuluerunt. Et hi fuerunt Sclavenorum duces, meditati fugam multo ante, atque portarum illarum claves eam in rem pridem suffurati. Quos decebat, mali mole inspecta, cuius exitum permittere: sic namque multi ibi constituti, antequam adventassent Barbari, eadem declinassent. Hi tamen nihil ejusmodi in animum saltem inducere sustinuerunt: sed suis semper rebus prospicientes, attentisque animi rationibus quomodo hinc quoque periculum a se depellerent, portis paululum subapertis seque prompte subducentes atque dilapsi, uno quodam ibi relicto, **546** qui et rursus egressis illis portas clauderet, in eum modum omnium salutis insidiati sunt, tunc quoque id dolo commenti, non se fugam inire, sed potius ad socios Strymonitas suscipiendos (ita nimirum jubente prætore) exire.

42. Nec multum temporis intercesserat, cum Barbaris strictis gladiis in portas ingruentibus nemo ultra tuto vel saltem foras prospicere poterat, tantum abest ut periculum posset vitare. Nam et ego ipse cum patre et fratribus, quos duos ætate junio-

A Χρυσὴν ἢ πύλην! πῶς παρανοεῖται ταύτην βουλευθέντες μικρὸν, ὅσοι τοῦ δήμου τῷ τόπῳ συνεβρέθησαν¹, διήμερον τῆς ἐπιχειρήσεως! Μόνον γὰρ οἱ τὰς πύλας ἀλλήλων διεστῆσαν, καὶ τῷ ἴδιῳ πηλήματι πλῆεν ἐν ἑαυταῖς συνδραμεῖν² αὐτὰς κατηνάγκασαν· οὕτω δὲ ἔχοντας αὐτοὺς καταλαβόντες οἱ δυσμενεῖς οὐκέτι καθ' ἓνα τοὺς ξίφεσιν ἀνήρουν, ἀλλ' ὡς εἶδον συνεσφιγμένους ἀλλήλων τε ἐχομένους καὶ ἐκτραπῆναι μὴ δυναμένους, κατὰ κόρρης αὐτοὺς τοὺς ξίφεσιν ἔπαιον, ὡς μετὰ τὴν πληγὴν διαιρεῖσθαι τοῦ προστυχόντος τὴν κεφαλὴν, καὶ τοὺς ὁμοίοις τῆδε κάκεισε τὰ μέρη συμπίπτειν, καὶ μηδὲ μετὰ θάνατον τῇ γῆ δίδωσθαι, ἀλλ' ἐτι παρακρατεῖσθαι τοῖς λοιποῖς σώμασιν, ἕως πάντων ἀναιρεθέντων, καὶ ὡς περ τοῦ ὑποστηρίζοντος, τῆς ἀπάντων λέγω ζωῆς διαδράτης, αἵματος; ἀλλήλων καθάπερ καὶ τῆς τελευτῆς κοινωθήσαντα.

μα'. Τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ τὴν ἄλλην πυλὴν, ἣν καλοῦσι Λιταίαν, παραβῆναι συνέδη. Καθὼς γὰρ ἔφαμεν, τῶν ἄλλων τὰς μὲν πρὸς θάλασσαν³ ἐξαγοῦσας αὐτοὶ προκατεῖχον οἱ¹⁰ Βάρβαροι, τὰς δὲ γε πρὸς ἀνατολὴν ἀφορώσας ἡμεῖς προαποκλείσαντες ἤμεν, τὴν τοῦ πυρὸς μηχανὴν, ἣν κατὰ τῶν ἑξω τοῦ προτειχίσματος πυλῶν προπεπνῶθαμεν, καὶ ἐν αὐταῖς ὑφορώμενοι, ὡς λοιπὸν ἐκ τούτων πανταχόθεν ἀπορούντα τὸν δῆμον πρὸς τὴν φυγὴν περὶ τὰς ἀγυῖας μόνον εἰλεῖσθαι καὶ ἀπανταχοῦ¹¹ τῷ θανάτῳ προσπίπτειν. Σχεδὸν γὰρ ὄλιγοι, καὶ λίαν, ὡς εἶδος, εὐρίθμητοι, κατὰ τὸ θυτικὸν μέρος τοῦ λιμένους ἑαυτοὺς τῶν τειχῶν ἀκοντίζαντες τὸν κίνδυνον ὑπεξέφυγον· καὶ τινες, ἄλλοι τῆς [P. 332] κατὰ τὴν ἀκρόπολιν πύλης λίθρα ὑπεκδραμόντες πρὸ τοῦ τὴν συμφορὰν ὑφεστάναι διεσώσαντο τὴν ζωὴν. Οἷται δὲ ἦσαν οἱ τῶν Σκλαβήνων ἠγούμενοι, πάλαι προμελετήσαντες· τοῦτο καὶ τὰς κλειδας τῶν πυλῶν ἐκείνων προϋφελόμενοι. Οὗς καὶ ἔχρη¹², καὶ ἀμὴν τοῦ κακοῦ θεασαμένους, παντὶ τῷ προστυχόντι παραχωρῆσαι τὴν ἔξοδον· οὕτω γὰρ πολλοὶ τῶν¹³ αὐτόθι λαχόντων, πρὸ τοῦ τοὺς βαρβάρους ἐπιλαβεῖν¹⁴, τὸν θάνατον ὑπεξέκλιναν ἄν. Οἱ δὲ τοιοῦτον μὴ οὐδὲν οὐδὲ εἰς νοῦν λαβεῖν ἠνέσχοντο· ἀεὶ δὲ τὸ ἐκίειον προσορώμενοι, καὶ ὅπως τὸν κίνδυνον διακρούσονται· κἀν τούτῳ διασκευάμενοι, τὰς πύλας μικρὸν παρανοεῖσαντες καὶ τὴν ὑπεκδρομὴν τομῶς ποιησάμενοι, ἓνα τινὰ τῷ τόπῳ καταλιπόντες πρὸς τὸ μετὰ τὴν ἐκείνων ἔξοδον καὶ αὐθις ταύτας συγκλείσαι, οὕτω τῆς πάντων ἐπεβουλευσάντο σωτηρίας καὶ τότε, πρόσφασιν τινὰ δολίαν πλασάμενοι, ὡς οὐ πρὸς φυγὴν ἐκτρέπονται, πρὸς ὑποδοχὴν δὲ μᾶλλον τῶν Στρυμονιτῶν συμμάχων, τοῦ στρατηγοῦ δῆθεν τοῦτο προστάξαντος.

μβ'. Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ξιφῆρεις οἱ βάρβαροι ταῖς πύλαις ἐπέστησαν, καὶ οὐκέτι δυνατόν ἦν οὐδὲ προσδλεῖν μόνον ἐκτὸς ἀκινδύνως τινὰ, μήτοι γε τὸν κίνδυνον ὑπαλύξαι. Κάγω γὰρ αὐτὸς σὺν τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς (δύο δὲ μοι εἰσιν οὗτοι νεώ-

VARIÆ LECTIONES.

¹ χρυσίαν Α. ² συνέβρευσαν Α. ³ συνδρομεῖν Ρ. ⁴ θάνατον Α. ⁵ οἱ οὐ, Ρ. ⁶ πανταχοῦ Α. ⁷ ἐχρη Α. ⁸ τῶν om. Ρ. ⁹ ἐπιλαβεῖν ΑΡ.

ταροι, τῆς ἡμῶν ἡλικίας ὑποβεβηκότες, οἱ μέχρι τοῦ δευρο τῆς τε φρουρᾶς ¹⁵ καὶ τῶν λοιπῶν ἀλγεῖνῶν μοι συγκακωνοῦντες) κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν παρόντες ἐβρέθημεν ἐν τῷ τόπῳ μετὰ καὶ τικῶν ἄλλων τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως οὐκ ἄλλων. Καὶ ὡς ἦδη τὴν πονηρὴν ἐκείνην ὑπέστημεν ἐπιβουλὴν (μετὰ γὰρ τὸ παραθῆναι τὴν σκῆψιν τὸ συμβῆναι ἐπεγνώκαμεν), ἐπισθόβρητοι ¹⁶ πάντες, ἕκαστος ἡμῶν ὡς εἶχε τάχους, πρὸς τὴν πόλιν συναηλυνόμεθα, ἄλλος ἄλλαχού διαιρεθέντες, καθὼς ἂν ἦγεν ἡ συμφορὰ, τοῦ φόβου διατιθεῖσα τὰ σχήματα. Ἐδοξεν οὖν τῷ τε πατρὶ καὶ ἡμῖν, μήπω πεφθακῶτων πρὸς ἡμᾶς τῶν Βαρβάρων, εἰς τινα πύργον τῶν κατὰ τὸ ἐνδότερον τείχος ἀνείναι τέως, καὶ μὴ τῷ πλήθει συναναμίγνυσθαι, ὡς ἂν τῶν πολεμίων τυχὸν ἐπιστάντων, τῶν ἄλλων διαιρεθέντες καὶ μόνοι τοῦτοις κατὰ τῶν ἐπάλξεων ἐντυγχάνοντες, **B** ὑνηθῶμέν τινα πρεσβείαν τοῦτοις προσαγαγεῖν καὶ τὴν ζωὴν ἑαυτοῖς διασώζεσθαι. Ὁ δὲ καὶ γέγονε τῇ θετικῇ προνοίᾳ. Τὸ δ' ὅπως καὶ μεθ' οἷα παραδοξοποιῶ θυνάμεως, λέξω ἐρχομαι.

μγ'. Ἀνήθομεν ἐν τῷ τείχεϊ σπουδῆ θέοντες κατὰ τινα πρόβολον ἀντικρῦ τοῦ ἐκεί σεβασμίου σηκοῦ τοῦ πρωτοκλήτου τῶν Ἀποστόλων Ἀνδρέου. Πέντε δὲ ἦμεν οἱ πάντες, ὁμοῦ, [P. 353] ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς κίχῳ σὺν τοῖς ῥηθῆσει δυσὶν ἀδελφοῖς καὶ τις ἕτερος μετέχων καὶ αὐτὸς τῆς ἡμῶν ἀγχιστείας, κληρικὸν πάντες καὶ τῷ τῶν ἀναγνωσῶν διαπρέποντες τάγματι. Μικρὸν οὖν ¹⁷ αὐτόθι καθησυχάσαντες, καὶ καθ' ἑαυτοῦ, λογιζόμενοι τὸ ἐφεστὸς τῆς μαχαίρας τέλος, ἠρχόμεθα τῶν γόνων, ἕκαστος τῆς τε οἰκείας ψυχῆς **C** καὶ τῆς ἐξ ἁλλήλων καταστεινάζοντες, διαιρέσεις. Καὶ πρῶτος ἐξῆρχε θρήνων ¹⁸ ὁ πατήρ, ἦδη προδεθῆκώς ὢν καὶ πολλὴν περὶ τὸ λέγειν ¹⁹ ἐπιστήμην ἐξησκημένος. *Φεῦ μοι, λέγων, ὦ τέκνα πολυπαυῆ, ἐν τίσιν οὖν* ²⁰ *περιελήφθη, καὶ εἶναι* ²¹ *ταῦτα ἀπέκλειτο τῇ δυστήνῳ μου ταύτῃ καὶ ταλαιπώρῳ ζωῇ, ἵν' ὅς κατὰ διαφόρους ἀπέτεκον χρόνους καὶ τῇ γενέσει παρεθήκα, ὅφ' ἐν ἴδῳ τὴν τελευτὴν ὑπερχομένους, καὶ μηδ' ὅπερ τοῖς ἀτυχοῦσιν ἔστι συγκαχωρημένον, σχολὴν ἄγω* ²² *ἄξιον τοῦ πάθους ὀδύρασθαι; Συνεκάλεσα γὰρ ἂν πρὸς τὸ ποσὸν τοῦτο καὶ ἀπαρηγόρητον πάθος καὶ αὐτὰ τὰ θψυχα τῶν κτισμῶτων κοινωήσασθαι μοι τοῦ πάθους καὶ τὴν συμφορὴν συμμερίσασθαι. Οὐδὲ γὰρ οἱ πάντες τῶν ὁμοπατριδῶν* ²³ *ἄλλως ἀγουσιν ἢ ἐγώ, ἕκαστός τινα τῶν οἰκείων ἀπεκδεχόμενος* ²⁴ *καὶ τῆς* ²⁵ *ἑτέρου συμπαθείας ἐπιδεδόμενος. Ἐμοὶ γὰρ δύο δεινὰ συνέβη κατὰ ταυτὸ, ὅτε ψυχικὸς κίνδυνος ἐν ἀμαρτίῳ τὴν ζωὴν διαπαρήσασται, καὶ ὁ ἐξ ἡμῶν ὕψος ἀπροσδόκητος χωρισμός, ὃν ὅπως ὀδοποιεῖ προσεδόκησα, ἀλλ' αἰεὶ δι' ἐκτελέσεως εἶχον ὅφ' ἡμῶν καλυφθῆναι τὰ βαρυπανθῆ ἄμαρτια ταῦτα, ἵν' ἐκαρακαυσάμενος ταῖς ὑμετέρας, χερσὶ τῷ τάφῳ τῶν πατέρων δοθῶ, καὶ ἡμᾶς ἐν ἀσφαλείᾳ καταλίπω τῆς τε*

res atque ad hoc usque ævi meæ habeo tum captivitatibus tum reliquarum ærumnarum consortes, eadem hora cum aliis civibus, iisque non admodum paucis, eodem in loco constiteramus. Et ut jam tristes illas insidias passi sumus (postquam enim fraus illis commissa est, nos rem uti gesta erat, cognovimus), retrocedimus omnes et in civitatem incredibili celeritate festinamus, alio alioque dispersi, prout mali vis ferebat; metus species ex quo illo affectus alios atque alios digerens. Visum itaque est patri et nobis, cum nondum barbaria nos pervenissent, in turrim quamdam in interiori muro sitam interim evadere et non multitudini commisceri, ut forte, imminentibus hostibus, ab aliis disjuncti solique in propugnaculis ipsos alloquentes **B** facilius supplicatum iremus, vitæque nostræ aliquo modo provideremus. Quod et divina **547** providentia factum est: quoniam vero id pacto et quam inaudita stupendaque virtute, dicere nunc aggredior.

43. Marum celeriter accurrentes conscendimus, ac propugnaculum quoddam venerandis inter apostolos primum vocati Andrææ adibus adversum. Omnes quinque simul eramus, pater meus et ego cum duobus fratribus (quos dicebam) atque alius quidam, ipse quoque nobis affinitate conjunctus, clerici omnes et lectorum ordine insigniti. Ut ibi paululum conticuimus, ipsi nobiscum imminentem reputantes gladii exitum, lamenta occuplavimus, singulis tum suæ cuiusque animæ tum mutuum inter se divisionem deplorantibus. Ante vero omnes pater, longe jam proveccta ætate et dicendi artibus plurimum exercitatus, sic primum planctum auspicatur: *Væ mihi, dicens, filii multis ærunnis malisque obnoxii, in quibus nunc circumvolvo, et cui hæc, infelici atque afflictæ huic vitæ meæ, reposita erant! ut quos diversis temporibus genueram libertosque susceperam, eorum uno momento mortem conspicerem, nec quod infidelibus conceditur, tantum mihi superesset temporis, quo tantæ calamitati paria ingemiscerem. Convocassem enim ad communem hunc et inconsolabilem lucrum ipsa etiam inanimata, ut una mecum doloris atque infortunii partem assumerent. Neque enim ulli ulli civium* **548** *aliter ac ego ipse affecti sunt, ut cum e suis aliquem dire lugeant, aliorum propenso miserantis affectu indigeant. Me vero duo mala eodem momento invadunt, tum animæ periculum, ut qui nequiter ac perditæ vitæ transegerim, tum hæc a vobis inexpectata divisio, quam sic eventuram in animum nunquam induxeram, cum hæc jugiter mea vota essent, ac supplicarem ut hosce vos luctuosissimos obtegeretis oculos, qui nimirum requiescens inter vestras manus majorum sepulture traderet, et vos in vado relinquerem, qui matris seque curaretis et adolescentulis ætateque mino-*

VARIÆ LECTIONES.

¹⁵ συμφορᾶς P. ¹⁶ ἐπεγνώκαμεν, καὶ ἐπισθόβρητοι P. ¹⁷ διασώζεσθαι A. ¹⁸ οὖν] & P. ¹⁹ θρηνῶν AF ²⁰ λέγων P. ²¹ οὖν] νῦν Combef. ²² εἶναι] τί? ²³ ἄγων A. ²⁴ ὁμοπατριδῶν AP. ²⁵ ἀποδουρβήτους Combef. ²⁶ τῆς] τοῦ P.

r. huius duobus: fratribus victus necessaria provideretis. At nunc omnis ejusmodi spes mihi sublata est, et in mediis irrelitulis malis immaturam mortem vestram exspecto. Sicne me scelerum copia servavit et in hunc reservavit dieni, ut ob oculos charissima pignora barbaricis gladiis concisa viderem, membraque mihi desideratissima per manus licitorum crudeliter discerpta conspicerem? o doloris vim! neque id tuo tenens, an me miserum parricida primum vita privabit. Nam esset, mulis hinc inde collatis, hoc mihi tolerabilius malum. Verum mihi suspecta est vestra juvenilis aetas, ac vultus flos vaticinari facit, vestris prius caedibus hostibus satiatis, postmodum me, multas mortes perpessum et in singulis vobis nova semper certamina ingressum, sic vestris **549** cruoribus immiscendum. Enimvero adverte me, dulcissimi filii, ab eo quod officii erat per imprudentiam procul aberrasse, et quae non decebat lamentis inserta deplanzisse. Etenim victus a malo sum, et communis calamitatis, adversum tempus atque res, etsi invitum, placentium edere coegit ac quiritari. Quis enim, vel si saepto pectore sit, sic diri casus acerbitate abreptus: e ipsum suosque tanto malo oppressos non deploraverit? Ceterum nihil est quod velit aut agat Deus, quod non ad utilem finem providentia disponat. Forte enim ob ingentem nostram pravitatem decretum erat ut sic moreremur: et ecce ob oculos, qua vitam exsolvamus, ultio, et qua gladiis violenter in animas nostras animadvertatur. Haud enimvero injustus est, qui haec nobis evenire, animamque a corpore violenter atelli, ac paucis scelerum in futuro iudicio infundendas hic nos luere permisit. Quare stans fortiter, vestram omnem spem in eum solummodo collocantes, qui super terram potest peccata dimittere. Quamquam vero arumnarum aliquid ferendum sit ejus fidei gratia, clausis oculis sustineamus, nec mortis hunc interitum quidquam timeamus; quem etsi non hac ratione, alia tamen omnino sustinere necesse est, et ut debitum naturae satoque dependamus. Sit ergo nobis vitae privatio gratiarum actionis argumentum atque ratio, ut non solum moriamur, sed et in spe futurae beatitatis mortem oppetamus.

ἀλγείνδν χάριν τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως, ἐνέγκωμεν μίσσητες, ἐνέγκωμεν μίσσητες, καὶ μηδὲν φοβηθῶμεν ἀπὸ τοῦ σωματικῆς τούτου θανάτου, ὅτι εἰ καὶ μὴ οὕτως, ἀλλὰ πάντως ἑτέρως καθυπομείναι χρείων ἐστὶ ἡμῖν ἀφορμή, ἵνα μὴ θάνωμεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἑλπίδι τῆς ἐκείθεν μακαριότητος.

44. Hisce monitis, **550** ad mortem gladio destinatum nostrum singulos erudiebat, et ne hac consummari refugeremus animos alacritatemque praestabat.

45. Cum haec ille ad nos loqueretur, alique alios complexi et in colla ruentes vale diceremus, en adest et barbarorum manus, nec exiguo numero, Aethiopia cute nudisque corporibus, strictis ensibus, inmaniter insultantium summumque instar dentes exacuendo tabiem furoremque proden-

Α μητρὸς γρηγοροῦ καὶ τοῖς ἐπι κομίδι νέοις καὶ τῷ χρόνῳ καθυστεροῦσι δυσὶν ἀδελφοῖς ὁμῶν τὰς περὶ τὸ ζῆν ἀφορμὰς προνοήσαντας ¹⁷. Νυνὶ δὲ πᾶσα μὲν τοιαύτη διόλωλεν ἑλπίς, ἐν μέσοις δὲ τοῖς δεινοῖς ἀπειλημῆτος ἄσπον ἐκδέχομαι τὴν μεθ' ¹⁸ ὁμῶν ταλευτήν. Καὶ οὕτω με τετήρηκε τῶν ἀνομιῶν τὸ κλήθος καὶ εἰς ταύτην ἐταμίευκε τὴν ἡμέραν, ἵνα κατ' ἐφθαλμοῦς ἴδω τὰ φίλτατά μοι τῶν τέκνων βαρβαρικῶν ξιφῶν παρανάλωμα καὶ τὰ καμπόθητα μέλη ταῖς χερσὶ τῶν θημιῶν ἀνηλεῶς διασπόμενα (ὡς τῆς οὐδύνης!), οὐδὲ τούτου ἀσφαλὲς ἔχω, ὅτι τὸν δύστηνον ἐμὲ πρῶτον ὁ μαιφόνος τῆς ζωῆς ἀκαλλάξει. Ἦν γὰρ ὡς ἐν συγκρίσει κακῶν τὸ κατ' ἐμὲ φορητὲρ ἕποκτον δὲ μοι τὸ νεῦλον καθέστηκε τῆς καθ' ὁμᾶς ἡλικίας, καὶ τῶν προσώπων τὸ ἀνομιῶν μαρτυροῦσθαι με ποιεῖ, πρῶτον τῆς φρ' ὁμῶν τομῆς τοῦς ἐχθροῦς ἐμφορηθέντας ἐν ὀστέρω με πολλοὺς ὑπομεμερηκότα θανάτους καὶ καθ' ὅρα ὁμῶν ἀθλήσαντα, οὕτω τοῖς ὑμτέροις ὕμωσι συμφορηθῆναι ¹⁹. Ἀλλὰ γὰρ ἔλαθον ἐμαυτὸν, [P. 354] ὃ φίλτατα τέκνα, κόβρω τοῦ δέοντος πλανηθεὶς καὶ ἄπερ οὐκ ἔδει τοῖς θρήνοις συνεικῶν. Νενίκημαι γὰρ τῷ κακῷ, καὶ ἡ πάνθημος συμφορὰ καταστεινᾶται τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων καὶ ἀκορτά με παρεδίασαντο ²⁰. Πις γὰρ ἂν καὶ λείπην ἔχω καρδίαν, τῷδε τῷ πάθει συνεπαρθεὶς, αὐτὸν καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν τοσοῦτον κακῷ συσχελλέεται μὴ ἀποδύρηται; Ἀλλ' οὐδὲν ἐστὶν ὃ βούλεται καὶ πράττει Θεὸς ἐν ἀ-

θρώποις μὴ πρὸς τὴν χρησίμωσιν τέλους οἰκονομοῦμενον. Τάχα γὰρ ἀλλέκετο διὰ τὴν μοχθηρίαν ἡμῶν τὸ οὕτως ἀποθαρσῖν· καὶ ἰδοὺ κατ' ἐφθαλμοῦς ἡ τῆς ζωῆς ἐφύστηκεν ἐκτισίς. βιαίως τοῖς ξίφεσι τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐκτεννύουσα. Ἀλλ' οὐκ ἐστὶν ἀδικος ὁ συγχωρήσας ταῦτα παθεῖν καὶ τόνδε καθυπενέγκαι ²¹ βλῖσιον τοῦ σώματος χωρισμὸν καὶ τὰς εὐθύνας τῶν ἡμαρτημένων κατὰ τὴν μέλλονσαν εἰσπραχθῆσθαι ²² δίκην. Διὸ στήτε γενναίως, τὴν ἑλπίδα πᾶσαν πρὸς αὐτὸν μόνον ἀκαιωρήσαντες τὸν θυράμενον ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἀμαρτίας. Καὶ κἄν τι δέοι παθεῖν

Δ μδ'. Ταῦτα λέγων ἕκαστον ἡμῶν πρὸς τὴν διὰ ξίφους θάνατον ἐπαιδοερίθει, καὶ προθυμίαν παρῆχ: μὴ ἀψευδοκεῖν τὴν τελείωσιν.

με'. Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα πρὸς ἡμᾶς διελέγετο καὶ συμπεσόντες ἀλλήλοις τὰ τελευταία συνετατόμεθα, ἰδοὺ δὴ ²³ καὶ τῶν βαρβάρων καταφάνησαν τινες ἀνιόντες, ὅν ἀριθμὸν οὐκ ὀλίγοι, Αἰθίοπας τὴν χροιάν, τὰ σώματα γεγυμνωμένοι, ἐσπασμένας ἔχοντες τὰς μαχαίρας, λεινὸν ἐξαλλόμενοι καὶ τῇ παραθήσει ²⁴

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ προνοήσαντες A. ¹⁸ μεθ' AP. ¹⁹ συμφορηθῆναι? ²⁰ παρεδίασαντο AP. ²¹ καταπνέγχει P. ²² μελλούσαν ἡμᾶς εἰσπρ. A. ²³ δὴ οὐ P. ²⁴ παραθήσει A.

τῶν ἰδόντων συνὸν δίκην τὸ μανικὸν ἐνδεικνύμενοι ³⁸. Ἐφαστάτες οὖν τῷ τόπῳ πρῶτον τοὺς μεθ' ἡμῶν ὑποστρέψαντας ἀπὸ τῆς τῶν πυλῶν κακούργου συγκλίσεως, αὐτοῦ που παρὰ τὸ τείχος εἰλυμένους, τοῖς ξίφεσιν ἐκείνοις διεχειρίσαντο· οἷς οὐδὲν ἦν πρὸ τούτου πλέον μελετηθὲν ἢ μόνον τῇ δεξιᾷ τοῦ δημίου τὸν ἀύχρα ὑπέχειν καὶ πρὸς τὴν τομὴν σχηματίζεσθαι. Καὶ ἦν ἰδεῖν τὸ πραττόμενον ἐκπλήξεως γέμον. Εἰ γὰρ τῷ εὐπειθεῖ τοῦ αὐτῶν ³⁹ προδόντο; καὶ πρὸς τὸν θάνατον ὑποκλίνοντος ὁ φονεὺς κατενύγη, καιρίαν ἄγων θάπτον αὐτὸν τῶν ἀληθδόνων ἀτήλασταν· εἰ δὲ μὴ ἐμαλάγη τῆς λιθώθη καρδίας, ἀλλ' ἤθελεν ἐντροφεῖν τῆς μανίας, μᾶλλον τοῖς τῶν [P. 353] ἰδόντων ἀτυχήμασι τὸν θυμὸν διεγείρων, μακρῶν κατήκεις τὸ προστυχὸν σῶμα καὶ πολλῶν θανάτων φορὰν ἐν μιᾷ συμφορᾷ τῷ δειλακῷ παρείχετο. Οὐδὲν δὲ ἕτερον ἦν ἀκούειν ἐν οὕτω παρακλήθει καὶ πολυανθρώπων δήμῳ, ἀλλ' ἢ μόνον τὸν συριγμὸν τῶν ξιφῶν καὶ τῶν τοῦ αἵματος ὄχετῶν τὴν μετὰ βίας ἔκρουσιν.

μς'. Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ πάντες ἔκαινο θέαμα πολλῶν ὄθουρων καὶ θρήνων ἐπάξιον. Ὡς δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐφάνη ἡ τομὴ (τῷ τείχει γὰρ εἶδον συγκεκυφότες), ἐφώρμησαν ὀμοθυμαδὸν καθάπερ εἰς τι πρόχειρον θήραμα. Φθάσαντες δὲ πλησίον τὴν ὀρμὴν ἐπέσχον. Ἦν γὰρ ὁ ῥηθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ πύργου, δι' οὗ δελεῖν ἐμελλον καὶ πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι, ὃς κἀκεῖ ἦν τὸ ἔδαφος ἅπαν ξύλοις ἐστρωμένους, ἅτινα τῷ χρόνῳ σαπίντα καὶ διαρρεῦσαντα οὐκ ἀσφαλῆ παρείχον τὴν ἐκείθεν διάβασιν· δύο γὰρ μόνον κατὰ μέσον ξύλα ἐναπηρώρητο, δι' ὧν οἱ ταύτην διερχόμενοι ὑπότρομον τὴν πάροδον ἐκποιήθησαν. Τὸ ἀμφιερμημον οὖν τοῦ κινδυνώδους τόπου χαρακτηζόμενος οἱ Βάρβαροι ἐφώρασαν μὴ πως ⁴⁰ ἐν μέσῳ τῶν ξύλων γενομένων αὐτῶν, ⁴¹ λάθωμεν τεχνάσματα ⁴² πεποιτότεως εἶπω τοῦ πύργου καὶ κρημισθῆναι τούτου; παρασκευάσωμεν, εἰς ὕψος ἐπηρμένου πολὺ καὶ χαλεπῆν τὴν πτώσιν ἐπαπειλοῦντες. Τοῦτο δὲ ὁ τῶν θευμασιῶν θεὸς ταῖς αὐτῶν διανοαῖς ὑπέβαλεν· εἰ γὰρ ἄμα τῷ πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι τομῶς τῆς διαβάσεως κατετόλμησαν, οὐδὲν ἤττον καὶ ἡμεῖς τῶν κειμένων τὸν ἐλεῆρον ὑπεμένομεν. Τῆς σχολῆς τέως τῆς ⁴³ τῶν λογισμῶν αὐτῶν διαπίσεως, τοῦ ἐφόδου τὰς ψυχὰς ἕκαστος ἡμῶν περιέραντες, εἰ τι καὶ δεῖα κρᾶται ἐν τῷ καιρῷ χρήσιμον ταῖς φρεσὶ κατεμαρίζομεθα. Ὡς οὖν εἶχον ἐγὼ τάχους ἀναπηθήσας καὶ θανάτου καταφρονήσας καὶ μετ' ὅτι κατὰ κόρη; ἐπέστηκε τὸ παράπαν εἰς νοῦν θέμενος, κατ' αὐτὴν γενόμενος τοῦ πύργου τὴν εἴσοδον ἐμελλον διὰ τῶν ξύλων πρὸς τοὺς Βαρβάρους χωρεῖν. Οἱ δ' ἐπειδὴ οὕτω με θαρσαλέως πρὸς αὐτοὺς κατεῖλον αὐτομολήσαντα, ἀσπλον μὲν καὶ πρὸς ἄμυναν οὐδὲν ἐπιφερόμενον, ἔχοντα δὲ τι σπουδαῖον εἰπεῖν, ἐπύθον καὶ αὐτοὶ στοιχίδον ἀλλήλους συνάξαντες καὶ τὰς δεξιὰς ἀνατείναντες, τὰς τε μαχαίρας κατὰ τῆς ἐμῆς κορυφῆς; ἐπαγαγῖν σχηματίζαμενοι. Ὡς δ' οὐδὲ τοῦτὸ

A tium. Cunque in locum venissent, eos primum contrucidant qui ibi prope murum convoluti a portis maligno nocendique consilio clausis nobiscum reversi erant, quibus scilicet nihil aliud curæ fuerat quam ut solum lictoris dexteram collum supponerent, neque motu gestuque corporis ictui excipiendo aptarent. Ac videre erat rem stuporis horrorisque plenam. Si enim sicarius, deditis se atque ad necem inclinantis obsequendi facilitate, miserantis ullo sensu affectus esset atque compunctus, lethale vulnus adigens eum a doloribus oculis liberabat: sin minus saxum cor emollitum esset, sed vesana ac rabie oblectaro mallet, captorum infortuniis furem gravius excitans, obvium quemque membratim exdebat ac dehonestabat, multarumque necium vim una in calamitate misero adhibebat. Nec in tam immami ac copiosa multitudine aliud audire erat, quam solummodo ensium stridorem ac rivorum sanguinis impetu defluentis fragorem.

46. Sic brevissimo tempore prostrati omnes **551** jacebant, multarum lacrymarum ac luetuum dignum plane spectaculum. Ubi autem nostris quoque capitibus ensis jam impendebat (viderant enim e muro prospectantes), velut ad paratam prædam unanimes irruerunt. Ubi tamen propius accessissent, impetum reprimunt. Media enim, quam dicebam, interjecta turris, ac qua ad nos venturi erant ac transituri, ea ratione, quod olim omne pavementum lignis constratum tempore compotruebat ac diffuserat, laud tuto inde transire sinebat: duo enim duntaxat ligna in medio pendula viam tremulam traeseuntibus sternebant. Periculose itaque via gradu utrinque præcipite circumspicte, Barbari anxii animi agitare, ne forte dum in lignorum medio constitissent, nostra aliqua in turre fraude præcipites agerentur, cum altius elatus locus tristem ruinam minaretur. Id vero consilii rerum admirandarum Deus illorum animis ingessit. Si enim statim ut locum attingerunt, nulla mora quo ruebant impetu audacious transissent, nihil minus cæsis reliquis nos quoque dira nece sublatis essemus. Dum enim illi incerti deliberant, quique nostrum ex metu paululum conviviscentes, quid in rem nostram per eas angustias foret, disquirebamus. Quanta igitur licuit celeritate ipse exsiliens mortemque contemnens, nec quod erat ob oculos discrimen prorsus in animum inducens, ad ipsum turris ostium veniens per ligna **552** ad Barbaros procurrebam. Hi vero sic audacter mea sponte ad eos progredientem videntes, virum inermem, nec quod ulciscendo esset aliquid inferentem, sed rem aliquam momenti dicere habentem, ipsi quoque ordine digesto seque eo componentes, extentis dextris, inque verticem simulato gladios adigentes, incurrere. Ac ne

VARIÆ LECTIONES.

³⁸ δεικνύμενοι P. ³⁹ αὐτοῦ A ⁴⁰ μήπω P. ⁴¹ γενόμενοι P, omisso αὐτῶν. ⁴² τεχνάσματι P. ⁴³ τῆς ante τῶν om. P.

sic quidem incusso timore (omni enim mentis facultate a me dicendis attentus eram) unus quidam Æthiopum, inter illos fortissimus præfidentiorque ac proceritate reliquos superans, prope accedens aures in frontem impingere pertentabat. Ego sublatis manibus, *Ne hoc feceris, inquam, alioqui magnurum pecuniarum ti te tuosque fraudabis.*

47. Dixeram, gestusque et habitus omnisque indolis præfidentia ac firma constantia Æthiopsis batenus impetum, ne ictum inferret, retardans cum læva in sinum missa, eaque quantocius aures quædam monilia extrahens, ac illi in manum tradens: *Sint hæc, inquam, meæ vitæ pignora. Quodsi his quoque longe majora nancisci desideras, patri fratribusque, quin et patris fratri, conversus, ac quo loco delituerant, eos digito inonstrans, vitam paciscere, donaque amplissima præbebo, dum vos exspectamus obscuris quibusdam foralis reposita; quæ nos tantummodo novimus, certique de nostra salute prompte ostendemus. Sin mori contigerit, actum illis est ac perierunt, 553 quæ et manus vestras effugiant, et una cum vita nostra in verum census usuque hominum esse desinant.* His verbis represso Barbari furore, pignorumque illa erogatione in eorum quæ a me dicerentur sensum prope adducens; quibus scilicet me ipse vario gestu atque habitu ad supplicandum efformabam. Nihil enim ille intelligebat eorum quæ ad ipsum loquebar, sed solummodo libertatem mirari videbatur, atque ad certam modis omnibus præstandam fidem tantam solertiam.

48. Interea alius quispiam prope accedens: *Quid tu hæc, inquit, ita facis, et Æthiopem supplicando detines, cum ad me loqui liceat, qui et optulabor, si quid necesse sit? Tunc ego audacior factus virique præsentia æquioro animo mutatus: Sereæ, inquam, quicumque es, a Deo nobis in his angustiis non incommode missus, et a præseni nos necessitate cripe. Referes enim a nobis digna ejus quam servaveris vitæ nostræ præmia, ejusmodi scilicet ut in universa hæc, quam diripitis, civitate apud reliquos nulla ipsis occurrerint paria. Et ille: Confidite, inquit, mortisque cogitationem depellite, et ad hilarius ingenium vos ipsos componite. Ego autem, inquit, etiam Æthiopicis auctor ero ut idem necum paciscantur, et ad ipsum usque universarum copiarum ductorem ac imperatorem vos ducam, ut ab eo quoque vitæ securitatem 554 accipialis, si modo inter vos ipsi consenseritis, ut ea quæ promissa sunt impleatis. Si quid enim eorum quæ locuti estis effectu caruerit, hisce gladiis judicium de vobis erit. Hæc itaque eo loquente, illico pater meus cum jam laudatis duobus fratribus ad nos procedentes, atque ejus pedibus capita deligentes,*

α με τῶς καταπτῆσαι πεποιήκειν (ὄλον γὰρ εἶχον τὸν νοῦν πρὸς ἄπερ ἤθελον λέγειν ἰσχυολημένον), εἰς τις τῶν Αἰθίοπων, καὶ τούτων μέγιστα ὁ γενναιότερός τε καὶ εὐτολμότερος, μεγέθει τῶν λοιπῶν διεννηχώς, κατ' ἐμὲ γενόμενος [P. 356] ἐπαχειρεί μοι τὴν μάχαιραν κατενεγκεῖν τῷ μετώπῳ. Ἐγὼ δὲ τὰς χειρὰς ἀνασχών, Μὴ τοῦτο πρόβηξ, εἶπον, ἐπεὶ πολλῶν χρημάτων σεαυτὸν καὶ τοὺς περὶ σὲ ζημοῖς.

μζ'. Οὕτως ἐτυχον εἰπὼν, καὶ τῷ πεπαρρησιασμένῳ τοῦ σχήματος τὴν ὀρμὴν τοῦ Αἰθίοπος τῶς πρὸς τὸ μὴ ἦν τομὴν ἐνεγκεῖν ἀνακόψας, τὴν λαίαν δὲ τῶν χειρῶν ἐγκρύψας εἰσω τοῦ κόλπῳ καὶ τινα χρύσεια κόσμια τὸ τάχος ἐξενεγκών καὶ τῇ πάλῃ τούτου ἐνδέμενος, Ἐτυσῶν σοι ταῦτα, ἔφη. ἐνέχυρα τῆς ζωῆς τῆς ἡμῆς. Εἴπερ δὲ πολὺ πλεονα τούτων εὐπορήσαι βούλει, τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ τὰδελφῷ τοῦ πατρὸς (ἐπιστραφεὶς καὶ τούτου; ἐν ὧπερ ἦσαν τότε τῷ δακτύλῳ καθυπεδείξας) τὸ μὴ θαρσεῖν κατεργήσασθαι, καὶ παρέξομαι σοὶ χρήσιμα δῶρα, τῇ προσδοκίᾳ ὑμῶν ἐν τισιν ἀφανέσει τόποις προκαταθεμιμένα, οὗς ἡμεῖς τε μόνοι διαγινώσκομεν καὶ ὑμῖν προθύμως σωτηρίας τυγχώνστες ὑποδειξομεν. Εἰ δὲ γε θάνοιμεν, διόλωλεν ἕσθια, τὰς τε ὑμῶν ἠ διαφνήοντα χειρὰς καὶ τῇ ζωῇ τῇ ἡμετέρᾳ συναπολήξαντι. Τούτοις τὸν θυμὸν παρακατασχών τοῦ Βαρβάρου, καὶ τῇ ἐπιδόσει τῶν κοσμητῶν εἰς ὑπόνοιαν ὦν φθάσα; εἶπον τὴν εἰάνοιαν αὐτοῦ ἐμβολῶν, ἐν οἷς ποικίλως ἐαυτὸν πρὸς ἱκετίαν κατεσχημάτιζον. Οὐδὲ γὰρ ἦδει Βάρβαρος ὦν δ πρὸς αὐτὸν διελεγόμεν, ἀλλ' ἦ μόνον ἐφαίνετο θαυμάζων τὴν παρρησίαν καὶ τὸ σεσοφισμένον τῆς πληροφορίας παντὶ τρόπῳ κατενεργούμενον.

μη'. Ἐν τούτοις ἑτέρος τις ἐγγύθεν ἐλθὼν ἀπῆκε φωνὴν· Τί ταῦτα οὕτω ποιεῖς, καὶ τὸν Αἰθίοπα ταῖς ἱκεσίαις παρακατέχεις, ἐξὸν εἰπεῖν πρὸς ἐμὲ; καὶ εἰ τι καὶ θεοῖ, συναρτελιήσομαι σοὶ. Ἐγὼ δὲ τὸ πλεον θαρρήσεως καὶ τῇ τοῦ ἀνδρός παρουσίᾳ πρὸς τὸ εὐθυμότερον μετατεθεὶς ἀνέκραγον, Σῶσον, εἶπὼν, ὅστις εἰ, πρὸς Θεοῦ ἡμῶν ἐν τούτοις χρειωδῶς ἀπεσταλμένος, καὶ τῆς παρούσης ἀνδρῆς ἐξάρπασον. Αἰσῆς δὲ παρ' ἡμῶν ταύτης τῆς χάριτος ἐρεσκεν ἄξια τῆς ζωῆς ἡμῶν λύτρα, καὶ ὦν οὐδὲν ἐξ Ἰσοῦ κατὰ πᾶσαν ἦν ἤλωκε τήνδε τὴν πόλιν, ἐν ἀλλοῖς τισὶν εὐρεθήσεται. Ἐκεῖνος οὖν, θαρσεῖτε, ἔφη, καὶ τοῦ θανάτου τῆς ἐννοίας ἀπόσχασθε, καὶ πρὸς τὸ εὐθυμότερον ἑαυτοὺς μεθαρμόσατε· ἐγὼ δὲ, φησὶ, καὶ τοὺς Αἰθίοπας πείσω τὰ αὐτὰ μοι συνθέσθαι, καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ καθηγουμένου παντὸς τοῦ στρατοῦ ὑμᾶς ἀπέξω πρὸς τὸ καὶ ὑπ' ἐκεῖνον λαβεῖν τὴν περὶ τοῦ ζῆν πληροφορίαν. Μόνον αὐτοὶ τὰ ὑποσχόμεντα πληρῶσαι πρὸς ἀλλήλους διαγρήθητε· εἰ γὰρ τι τῶν παρ' ὑμῶν λεχθέντων μὴ πρὸς ἔργον ἀχθῆ, ταῖς μαχαίραις ταύταις κριθήσεται. Ὡς οὖν ταῦτα ἔλεγεν, εὐθύς ὁ πατήρ

VARIÆ LECTIONES.

ἠ ὑμῖν A. ἠ τῆς ζωῆς τῆς ἡμετέρας A. ἠ οὐδὲν P. ἠ ὦν δ] ὦν P. ἠ ἤλωται A.

ὁ ἑμὸς οὖν [P. 357] τοῖς βήθεισι δυσὶν ἀδελφοῖς καθ' ἡμᾶς γενόμενοι, καὶ τοῖς ποσὶ τοῦτου τὰς κεφαλὰς προσερείσαντες, ἐδίοντο τὴν αὐτὴν ἔμολ πληροφροῖαν λαβεῖν βεβαιούμενοι πληρῶσειν ἐτοιμῶς ὅσα ἐγὼ προκατεῖπον. ὅστων οὖν ἐκεῖνος πάντα ἀπαρ' ἡμῶν ἠκηκόει ταῖς τῶν ἄλλων ἐνυθέμενος ἀκοαῖς, καὶ τοῦτω μάλιστα ἦ κατ' ἀρχὰς ἐγὼ περιέτυχον ἕκαστα προσεῖπὼν⁶⁶, λόγον τε πείσας ἔνορκον ἡμῖν παρασχεῖν, οὕτως μὲν παρήκει τοῦ λοιποῦ δεδιέναι.

μθ'. Συλλαβόμενοι δὲ ἡμῶν καὶ τοῦ τείχους καταβιβάσαντες, εἰς μέσους τε αὐτῶν διαλαβόντες, ἦγον τὴν ἐπὶ θάλασσαν. ἐπάνω τῶν σημείων τῶν ἦδη⁶⁷ ἀναιραθέντων βαδίζοντες. Τῆς οὖν ἐστὶν πόλεως; τὴν πύλιν ἐμβάντες οὐ κατευθὺ τὴν πορείαν ἐποιούμεθα, ἀλλὰ τῷ ὀπτιάζοντι μέρει τραπέντες τοῦ ἐκεῖσε βουνῷ πρὸς τὸ κάταντες ἐφερόμεθα. Ἔνθα καὶ τινες ἄλλοι καταφάνησαν ἀνιόντες Αἰθίοπες, καὶ αὐτοὶ μαχαίρας κατέχοντες ταῖς χερσίν, οἳ καὶ μέσον τῶν ἦδη χειρωσαμένων διειλημμένους ἑωρακότες ἡμᾶς τῇ φυσικῇ μακρᾷ κληγένας ὤρμησαν ἀναιδῶς, πῶρ-βουθεν δεικνύμενοι τοῦ κινουμένου θυμοῦ τὴν ἐπίτασιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ καθ' ἡμᾶς γεγονότες ἔγνων μὲν ἡμῖν ἐπενεχθῆναι δεῖνόν τοὺς ἦδη προσελήφοντας σπουδάζοντας. ἐν ἑαυτοῖς σχεδασθέντες⁶⁸ ὑπενεχώρησαν. Εἰς δὲ τίς αὐτῶν ἀναιδέστερος τῶν ἄλλων, ὡς εἰκός, καὶ θρασύτερος, ὡς εἰ τίς ὀλακτικὸς κύων μεμηνὺς κατηκολούθει, καὶ τίνα πληξαι τῇ μαχαίρᾳ δολερῶς ἐταχταίνετο. Ἐνα γάρ τίνα τῶν ἐλόντων ἡμᾶς ἑαυτὸν εἶναι προσποιησάμενος ἔλαθεν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ὑποσύρων τῶν ἄλλων ἐμὲ, καὶ μικρὸν ἀποστὰς ἀνελεῖν ἐπεχείρει. Ἀνῶμωξα οὖν εὐθύς· ὁ δὲ πατήρ ὁ ἑμὸς τεταραγμένος συστραφεῖς (καὶ γὰρ ἔτυχον οὖν αὐτῷ βαδίζων) ὡς τῷ θανάτῳ με παρεστῶτα κατεῖδε καὶ τὸν δῆμιον βρύχοντα μέλλοντά τε τὸ ξίφος τῷ τραχήλῳ μου βᾶπτει, κατέχοντα τῶν τριχῶν, τὸν ἦδη περιωσάμενον ἡμᾶς τοῦ πρώην κινδύνου ἐγγύθεν ἔντα-τῇ χειρὶ νύξας, καὶ σπουδῆ τὸ δρᾶμα καθυποδείξας, *Τί ὅτι, ἔφη, καὶ δι' ἦν αἰτίαν τοῦ ἐμοῦ παιδὸς κατεψηρίσασθε θάνατον, τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀλογήσαντες ὑποσχέσεων; εἰ οὖν αὐτὸς θάνοι, οὐδ' ἡμῖν λυσιστελής ἐστὶν ἡ ζωή.* Ἄλλ' ἐξελοῦ τούτου τοῦ κατέχοντος, εἰ τίς καὶ περὶ ἡμῶν σοὶ φροντίς· εἰ δὲ μή, τῷ ἐκαίρου λύθρῳ σπείσον καὶ ἡμᾶς. Οὐδὲ γὰρ διηρημένην φέρομεν ἐξ ἀλλήλων ὑπομεῖναι τὴν τελευταίην. Εὐθύς οὖν θορυβηθέντα ἐπὶ τούτοις ἀναδραμεῖν [P. 358] τὸν ἐνθρονον, καὶ ἐπιστάμενα τῷ τόπῳ τὴν δεξιάν κατασείων τοῦ βαρβάρου τεταμένῳ οὖσαν καὶ τὴν σφαγὴν σχηματίζουσαν⁶⁹. Ὅς καὶ ἐπισχεθεὶς, ὡς μὴ δυναθὲς τὸ θεοῦ ἐκτελεῖσαι, πρὸς πλείονα ἐξήκετο θυμὸν· καὶ φρένας τὰς σιαγῆνας τοῦ; τε ὀφθαλμοὺς στρεβλώσας καὶ τοὺς δόντας προτίσας (τοῦτο γὰρ Βαρβάρων⁷⁰ ἔθος), φόνιον τι καὶ βλοσυρὸν ἐνιδὼν, ἐπεχείρει τοῦ κατέχοντος ἑαυτὸν ἀπορρήξαι· καὶ αὐθὺς μοι ἐκελθεῖν. Οὐκ εἶα δὲ τούτων ἐκεῖνος ὁ πρὸς Θεοῦ πεμφθεὶς ἡμῖν ἐν καιρῷ σωτὴρ, ἀλλὰ πάσαις⁷¹ αὐτὸν κολακαίαι

A eandem ipsam quam mihi sponderant vitæ securitatem rogabant accipere, omnino affirmantes rata habituros ac prompte impleturos quæcunque ego prælocutus eram. Actutum igitur ille, cunctis quæ ex nobis audierat auribus illorum depositis, præsertim vero ei quem a principio ipse offenderam omnibus per singula enarratis, cum et iurejurando promissa firmare suasisset, nihil deinceps timere hortabatur.

49. Secum itaque assumentes atque e muro deducentes ac in medio sui agmine collocantes verus mare iter habebant, super cæsorum cadaveribus gradientes. Interiorum porro civitatis portam ingressi non recta statim iter contendimus, sed ad collis qui illic est clivum versi in declive ferebamur. Ubi et alios quosdam Æthiopes ascendentes conspeximus, qui et ipsi enses manibus gestarent. Illi quoque, ut inter eos qui jam ceperant nos adduci videre, naturali rabie concitii impudenter impetu irruerunt, procul etiam furoris vim nimiam ostendentes. Postquam vero jam prope facti eos qui nos ante ceperant, ne quid nobis noxæ inferretur, 555 occurrere viderunt, ad sese divisi paulatim recesserunt. Unus vero quispian illorum, majore reliquis impudentia, ut videbatur, audaciaque, haud secus ac canis latrandi impotens, insania furens sequebatur atque unum aliquem nostrum gladio ferire dolo moliebatur. Unum namque e nostris prædatoribus sese simulans, nescio qua ratione a reliquis me clam subductum et a cætu paululum abjunctum interficere conabatur. In quo statim ingemui. Pater autem meus obturbatus atque conversus (quippe cui comes incedebam) ut jam morti propinquum vidit, frementemque lictorem ac in meo gutture, quem capillitio arreptum teneret, gladium condere parantem, eum qui ante a periculo liberaverat, cum prope easet, manu vellens, anxieque scenam aperiens: *Quid id est, ait, et quam ob causam, vestrarum promissionum obliti, filium meum quasi capitis damnatum morte multatis? ille si morte sublatus fuerit, nec vita nobis quidquam utilis erit. Eum itaque ab oppressore libera, si quid tibi curæ est et de nobis. Sin minus, nos quoque illius libato cruoribus.*

D Non enim sustinemus ut seorsum unus ab alio mortem appetamus. His commotus ille statim excurrit, atque ad locum accedens extensam jam barbari dexteram ensemque vibrantem detinuit. Is vero, etsi conatu inhibito, ut cui non licuisset destinatum animo patrare eadem, majori furore exarsit, maxillisque fremens et oculos distorquens dentesque stridens 556 (id enim Barbaris in more est) cruento trucique aspectu a tenente sese expedire conabatur ac rursus in me irruere: sed non sinebat ille qui a Deo opportunus nobis servator missus fuerat, sed blande suadendo a proposito

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ προσεῖπὼν P. ⁶⁷ ἦδη om. P. ⁶⁸ σχεδασθέντες AP. ⁶⁹ σχηματίσασαν A. ⁷⁰ βαρβάρους P. ⁷¹ καί-σε; P.

avocare studebat. Ubi autem on.nem in eo operam perdere advertit, illo majores excitante iras ac eandem evomente, ut et clam semel repente aggressus gladium humero adegerit plenumque furoris vulnus incusserit, quod et modo quanta vi ictus datus sit ostendit, subito vir ille admirandus acriore exitus ira, Æthiopem valide propellens, neque ad illius genua prolapsam exque vulnere cruore madentem corripicns, ocius se ad comites refert.

50. Cum itaque rursus reliquis simul cunctibus comes adjunctus eoque periculo liberatus, Deo gratias agerem, nactusque otium de accepto vulnere cogitarem, aliud repente indictum vulnus majore quam prius dolore ictus persensi. Vir enim ille audacia procax, nescio unde facto impetu, gladium retro in latus adegit, ingenti sublato ululatu, effreneque ingenium vocis immanitate prodens. Hincque adeo ad virum mihi defensorem, et qui ipse aderat. *Ut quid vero, Inquam, meam unius vitam neglexistis, atque barbaro, ad Æthiopem versus eumque monstrans, in mortem dedistis? Hoc vero scitote, nisi omnes 557 simul, quibus jurejurando fidem obstrinxistis, a morte immunes servati fuerimus, finem non accipiet quod ipsi sumus polliciti. Sin autem vel unum nostrum, quod rem minus curaveritis, desiderari contigerit, illius omnes interibimus occasu, nec vos ullius eorum quæ speratis composites efficiemini. Quare si non fraude, sed tere jurejurando fidem obstrinxistis, omni opera vite securos præstate; probeque noveritis a nobis quoquo præstitum iri omnia quæ pacti sumus. Quibus ille verbis, ac cum sociis indicasset, cunctis auctor fuit ut uno impetu perditum hominem procul arcerent ac propellerent. Indeque agmine cingentes lentius incedebant.*

51. Venimus autem ad quendam locum, ubi erat monasterium virginum religiosa palæstra marentium, quod ab antiquo Acrullii nuncupatur. Rursus vero aliam quamdam Barbarorum custodiam in vestibulo offendentes, qui nobiscum erat Barbari, ac cum eis tantisper colloenti, introire decernunt quasi aliquid æstimatione dignum ibi reperturi. Nos eos sequebamur in præseutes limis oculis obtinentes, necdum a pristina mentis reflecti vertigine. Ingressi igitur templi vestibula (erat illud Georgii martyris nomine consecratum) videmus Barbarum quemdam in scabello sedentem, erecto supercilio, strictumque ensem tenentem; atque eos qui 558 circum erant intentis in eum oculis, si quid faciendum jussisset, promptos se obsequio gestu nutuque significantes. Ad eum igitur cum venissemus, interrogat qui nobis ductores erant,

Α μετατρέπειν ἐμψχανᾶτο. Ὡς δ' οὐδὲν ἤνυτο τούτου πλέον αὐτῷ, μᾶλλον ἐκείνου τῷ θυμῷ διεγερτομένῳ καὶ φόνον ἐρευγομένου, ὡς καὶ λαθεῖν αὐτὸν ἴπαξ κατὰ τοῦ νότου μου τὴν μάχαιραν αἰφνης κατενεγκεῖν καὶ κληῖται πληγῆν μανίας κλήρη, τὴν καὶ μέγχι ὡν δεικνύσαν τῆς δεξιᾶς τὴν ἐπίτασιν, ἀδρόου πρὸς τὸ θρηγλιώτερον ἑαυτὸν ἀλλοιώσας ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ τὸν Αἰθίοπα στεβρῶς ὠθίσας⁵⁵, ἐμέ τε συναρκάσας ἤδη παρὰ πόδας ἐστῶτα καὶ τῷ τῆς ὠτειλῆς περιβρέθεινον αἵματι, δρομαίως⁵⁶ ἐτᾶχος πρὸς τοὺς ἑταίρους⁵⁷ ἐχώρει.

ν'. Ὡς οὖν μετὰ τοῦ πλήθους γενόμενος καὶ αὖθις ἐγὼ, καὶ τὸδε τὸ κακὸν διαβρᾶς, τὴν εὐχαριστίαν πρὸς τὸν θεὸν ἐποιοῦμην, λαβόμενός τε σχολῆς τῆς τοῦ κότου πληγῆν κατενόουν, αἰφνιδίως πάλιν δευτέρα; πληγῆς ἐπρησθόμην, πλέον ἢ πρότερον ὀδύνας βληθείς. Ὁ δὲ τολμηρὸς ἐκεῖνος, οὐκ οἶδ' ὅθεν ἐπιστάς⁵⁸, ὡτισὲ μοι κατὰ πλευράν ἐκ τῆς ὀπίσω τὸ ξίφος, δεινὸν αἰαλάξας καὶ τὸ ἀκαθάρτον τοῦ τρόπου τῆ φωνῆ παραστῆσας, ὡς εἰπεῖν συνόντι μοι τῷ ὑπερμαχοῦντι ἀνδρὶ. *Τίτος χάριν τῆς ἐμῆς μότης ζωῆς ἠφειδίησατε, καὶ τῷ βαρβάρῳ (συστραπεῖ καὶ τὸν Αἰθίοπι δεξίας) πρὸς θάνατον ἐκδοθῶκατε; Τοῦτο γρόντος ἴστε, ὡς εἰ μὴν κοιτῆ πάντες, οὐκ τοῖς ἄλλοις ἐβδαιώσασθε, τὸν θύνατον διαζύγοιμεν, πέρας λάβοι καὶ ἄπερ ἡμεῖς ὑπεσχόμεθα, εἰ δ' ἐνὶ γῆ τινι τύχοι δι' ἀμέλειαν ἐπιστάς θύνατος, πάντες τῷ ἐκείνου πτώματι τὴν ζωὴν συμπεραίνομεν, καὶ οὐδενὸς ὑμεῖς τῶν ἐπιτιμωμένων ἐντεύξεσθε⁵⁹. Ἄλλ' εἴπερ μὴ πρὸς ἀπίστην, ἀλλ' ἀληθῆς γέγονεν ὁ δὲ μέσον προτθεῖς ὄρκος, πάση μηχανῇ τὸ ἀσφαλῆς ἡμῖν συντηρήσεται, καὶ εὖ ἴστε πάντα καὶ ἡμῶς πληρώσειν ὅσα πρὸς ὑμῶς συνεθέμεθα. Ταῦτα ἐκεῖνος ἀπηκόως καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν γωρησίας ἔπεισε πάντας ἐφορηθήσαντας⁶⁰ κατὰ τοῦ δυσμενοῦς μακρὰν αὐτὸν ἀπαλάσσει· οἱ δὲ καὶ κυκλώσαντες ἡμᾶς ἐκτοτε σχολαιοτέρως ἐθέδιζον.*

να'. Ἦλθομεν δὲ κατὰ τινα τόπον ἔγθα μονῆ τῆς ἐστὶ παρθένων ἀσκουσῶν γυναικῶν, ἥτις πάλαι τοῦ⁶¹ Ἀφρουλλίου [P. 369] κατονομάζεται. Καὶ πάλιν εἰλη τινὶ κουστωδία Βαρβάρων ἐντυχόντες κατὰ τὴν προαυλαίαν οἱ μεθ' ἡμῶν βάρβαροι, καὶ τι μικρὸν συστάντες αὐτοῖς, ἔδοξαν εἰσω χωρεῖν ὡς τι σπουδαῖον τοπάσαντες ἐφουρεῖν. Συνειρόμεθα δὲ τούτοις καὶ ἡμεῖς, τοὺς παρόντας ὑποβλεπόμενοι καὶ μὴ χω⁶² τὰς ψυχὰς τῆς προτέρας σκοποδίνης ἀπαγαγόντες. Ὡς οὖν εἰσήμεν τοῦ ναοῦ τὰ προπύλαια δὲ τοῦ Ἁγίου ἐπικέκληται Γεωργίου, ὁρῶμέν τινα βάρβαρον σκιμποδίῳ ἐγκαθεζόμενον, ἀνασπασαντά τε τὰς θφρύας ξίφος τε κατέχοντα γεγυμνωμένον, καὶ ἀτενὲς τοὺς ἐστῶτας βλέποντας· εἰς αὐτὸν, εἰ τι καὶ βούλοιο πράττειν, ἐτοιμοὺς εἶναι ταῖς ἔρμαῖ; ὑπεμφαινοντας. Ὡς οὖν κατ' αὐτὸν ἐγεγόμεθα, ἤροτο τοὺς περὶ ἡμᾶς τίνες ἐσμεν καὶ ποῖα προφάσει

VARIAE LECTIOES.

⁵⁵ ὠθίσας P. ⁵⁶ δρομαίως A. ⁵⁷ ἑτέρους A. ⁵⁸ ὅθεν ἄλλοθεν ἐπιστάς A. ⁵⁹ ἐντεύξεσθε AP
⁶⁰ κατὰ τοῦ δυσμενοῦς; ἐφορηθήσαντας P. ⁶¹ τοῦ om. P. ⁶² μήπω; P.

τὸν θάνατον διαφύγομεν. Οἱ δὲ πάντα συντόμως· ἐξείπον, καὶ τῶν νῶτων ἡμῶν λαβόμενοι πρηγεῖς τοῖς ποσίν αὐτοῦ τῷ ἔδαφει προσέβρηξαν. Ὁ δὲ τὸ ξίφος, ὅπερ ἔτυχε ταῖς χερσὶ κατέχων, ἐτέρως ἢ ὡς πέφυκε εἴμεινεν ἀνθυποστρέψας, ἐπάταξε ταῖς κάραις ἐφάπαξ καθ' ἕνα ἡμῶν. Εἶτα ἀνίστασθαι καὶ θαρραεῖν ἐκέλευσε, καὶ, *Τοῦτο, φησὶ, τῆς ἀστυλίας τεκμήριον ἔχοντας μηδὲν τοῦ λοιποῦ θεινὸν ὑμᾶς ὑποκτεθεῖεν παρεγγυῶ* τοῖς παρεστῶσι δὲ Βαρβάρους τοῦ ναοῦ τὰς πύλας, αἱ τῶς ὑπῆρχον κεκλεισμέναι, προστάξας ἀναβρίψαι, τῆς καθέδρας ἐξαναστῆς· καὶ τὸν ἐμὸν πατέρα τῇ λαίᾳ ταῖν χειροῖν, τῇ ἐτέρᾳ δὲ τῶν ἀπ' ἐμοῦ βίω ἀδελφῶν τὴν ἑνα κατέχων, ἔνδον εἰσθεῖ τοῦ σεβασμίου σηκοῦ. Ὁ δὲ ἦν ἄπα· πεπληρωμένος ἐλεεινῶν ἀνθρώπων ἐν αὐτῷ προκαθειρθέντων, τριακοσίων περί που τὸν ἀριθμὸν, ὡς ἐν ὑπέρῳ κατεμανθάνομεν.

νβ'. Οὐκ ὀλίγον δὲ καὶ μαιφόνων ἑκτὸς πλῆθος τῷ δυσμενεῖ συνεσιγήθη. Ἄλλ' ἐκεῖνος εὐθύς εἰσπηδήσας ἀνήλθεν ἐπάνω τοῦ καθηγιασμένου βωμοῦ, ἐν ᾧ παρὰ τῶν ἱερῶν ἡ μυστικὴ τελεῖται λατρεία· καὶ τοὺς πύλας συμπλέγῃ ἐν ἀλλήλοις ἀνθυποστρέψας, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς βαρβάροις, ἐκάθητο γέμων θυμοῦ καὶ ἀπνοίας, τὸν τε δῆμον τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων περιτοκῶν, καὶ ὅπερ ἐβούλετο δοῦν, τῇ κακουργεῖᾳ τῶν φρενῶν διοικούμενος· τὸν ἐμὸν δὲ πατέρα καὶ ἀδελφὸν ἑκατέραις διαλαβῶν ταῖς χερσὶ, καὶ ἡμᾶς αὐτοῦ που πρὸς τῇ εἰσόδῳ φυλάττεσθαι παρὰ τῶν ἐλόντων ἐγκλεισόμενος, νεύματι τοῖς βαρβάροις ἀνελεῖν ἐκείνους προσέταττεν. Οἱ δὲ τὸ τάχος καθάπερ ἀτίθασοι λύκοι θήρας ἐπιτυχόντες, οὕτως ἡκπιγμένως καὶ ἀηγεῶς τοὺς ἀθλοὺς κατέτεμον. Ἔτι δὲ τῷ θυμῷ ζήοντες, τί καὶ περὶ ἡμῶν ἐθέλοι αὐτοῦ; πράττειν, πρὸς τὸν θεινὸν [P. 360] ἐκείνον δικαστὴν ἀπισκόπου. Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν τῆς καθ' ἡμῶν αὐτοὺς τῶς ἐπιχειρήσεως· διεκώλυσεν, ἰδοὺ δὲ καὶ ἡμῖν αὐτοῖσι φυλακτομένους τὸν τε πατέρα καὶ τὸν ἐμὸν ἀδελφὸν τοῖς κειμένοις συναναίρεθῆναι καὶ μόνους ἡμᾶς φειδοῦς ἀξιώσθαι. Πάλιν ἐκείνοις περὶ ἡμῶν αὐτὸ τοῦτο, τῷ βωμῷ φυλακτομένους, λογιέσθαι ἐπήρχετο. Πλὴν οὐκ εἶχομεν ὄφρατι πέρατι τὴν περὶ ἀλλήλων αἰεῖσαι ἀμφιβολίαν. Ὡς γὰρ ἔληξεν ὁ κατ' ἐκείνους τοὺς δυστυχεῖς φόνος, πεπληρωτο δὲ τὸ ἔδαφος ἅπαν νεκρωμένων σωμάτων, μέσον δὲ τούτων ἐλίμναζεν ἡ πλημμύρα τοῦ αἵματος, οὐκ ἔχων ὅπως ὁ μαιφόνος ἐκείνος πρὸς τὸ ἐκτὸς γένηται, ἄλλο κατ' ἄλλο τὰ πτώματα τῶν κειμένων τοῖς ἐκατέρωθεν τοῦ ναοῦ περιβρόμοις ἐπιτεθῆναι διεκελεύσατο. Οὗ δὲ καὶ γονομένου ἄττον εὐθύς αὐτὸν τοῦ βωμοῦ καταπηδήσαντα, καὶ πάλιν τὸν ἐμὸν πατέρα καὶ ἀδελφὸν ἑκατέραις χερσὶν ἀναγκαλιόμενον γενέσθαι μέχρις ἡμῶν. Τοσαύτη δὲ ἦν ἡ ἐκδειματώσασα τὰς ψυχὰς ἡμῶν τῶν θεαμάτων ἐκείνων ἀγλῆς. ὦν τε ἐκείνοις κατεβόμεν καὶ ὦν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐποπείσαμεν, ὡς ἐν τοσαύτῃ πανωλεθρίᾳ μόνον ἑαυτοὺς διαφυγόντες τὸν θάνατον μηδὲν τι τοῦ σκυθρωποῦ καθυφεῖναι, ἀλλὰ μόνον τοῖς προσώποις

A quinam essemus, quæ ex causa mortem effugissemus. Illi paucis omnia exponunt, et per humeros nos accipientes ad ejus pedes pronos in solum prosternunt. At ille ense, quem manibus gestabat, aversa acie, ut secare non posset, uniuscujusque nostrum caput leviter percussit; tum surgere bonoque animo esse jussit. Et hoc, inquit, securitatis pignus habentes, præcipio ut nihil in posterum mali timeatis. Tum æstantibus Barbaris templi fores, quæ clausæ essent, reserare jubet, et de sede exsiliens, ac patrem meum sinistra alteraque unum fratrum meorum tenens, venerandam sacram illam ædem ingreditur. Erat illa miserabilium hominum ante in ipsam conjectorum plena, qui, ut postea nobis relatum est, trecentorum fere numerum implebant.

52. Cum truci autem illo non exigua quoque partricidarum turba intravit. Verum ille statim salu in sacrosanctum altare, in quo a sacerdotibus mysticum sacrificium divinaque res peragitur, insiliit, et pedibus inter se complicatis, ut barbarorum moris est, sed, furoris demensisque superbiæ plenus; hominumque illam multitudinem circumspiciciens, ac quod animo destinaverat, ut faceret, patrem quoque meum et fratrem utraque 559 m manu prehensens, nosque ad januam prope ab his qui ceperant servari jubens, omnes in ea nutu jugulari præcepit. Qui actutum velut efferati lupi, jam prædæ compotes facti, incitatis animis atque impetu crudelem in modum miseros conciderunt; adhucque rabie furentes a diro illo sævoque judice signo ostendi expectabant quid et vobis factum vellet. Cæterum ille eorum hactenus in nos impetum inhibuit. Porro videbatur nobis, qui ibi servabamur, patrem ac fratrem gladio sublato esse cum his quorum cæsa cadavera jacebant, nobisque duntaxat immitem illum pepercisse: nec aliter ipsis, qui prope altare servabantur, de nobis cogitare in animum veniebat. Nec vero erat quo tandem sine nutua illa de nobis sedaretur anxietas. Ut enim miserorum peracta cæde, omnique solo contrucidatorum hominum cadaveribus constrato ac inter illa stagnantibus cruoribus proluto, parricidæ exitus non patebat, quo se foras subduceret, jacentia illa corpora in ambulacris utrinque templum ambientibus unum supra aliud congeri jussit. Quo fæto statim ex altari prosiliit, patremque meum ac fratrem ambabus rursus manibus amplexus ad nos usque venit. Tanta vero erat, quæ animos nostros perterritabat, eorum spectaculorum, quæ tum in illis vidimus tum nobis suspicati sumus, caligo et horror, ut quavis in tanta internecione soli mortem 560 evascerimus, nihil minori mœstitia affecti fuerimus, sed tantummodo velut attoniti alii in alios intentis vultibus nec vocem mittere rei immanitate sinere-

VARIÆ LECTIONES.

ἑ τὸν om. P. ἑ μαιφόνων P. ἑ ἐθέλοισιν P, ἐθέλειν A. ἑ καὶ om. A. ἑ μόνον AP.

mur. Plurima autem Barbarorum parte ferox ille atque arrogans a se dimissa, in equum, qui praesto erat, insiliens e medio nostri avolvit, rursus imponentis ut et nobis assumptis ad littus civitatis propere festinarent, quo nimirum ipse quoque iter celebraret.

53. Sic itaque assumptos quam celerrime ducebant, omnem nobis undique procurantes securitatem. Nec raro in via in multas Barbarorum conuentium turmas ac manipulos incidebamus, qui omnes caedem spirarent; nec leve erat ac expeditum illos effugere, tametsi, qui nos primi ceperant, Aethiopes viri corpore robustissimi essent, nec ulla re aut terreri possent aut ad impetum remittendum induci. Caeterum non levi labore ac trepidatione ad eum quem dicebam venimus civitatis portum. Ibi enim hostium classis ductor ac impetrator conederat; cui et de nobis nuntiatum est a Barbaris, qui simul erant, causaque exposita cur nos soli servati essemus ex omnibus in quos ipsi inciderant. Tum ille statim unum aliquem assessorum surgere iubens ac rectum stare, ejusmodi in nos sententiam promulgandam contradidit, nempe, si vera comperirentur, 561 quaeque in muro ante Barbaris promiseramus, rebusque ipsis quae pacti essemus impleremus, nobis parcendum esse atque ad ipsum rursus revertendum: sin nihil ejusmodi vere dixisse invenerint, sed vel antea male consumptis pecuniis vel metu mortis mendacio cuncta fluxerimus, et ut primum impetum vitaremus, necessitate ita urgente eam fraudem fecerimus, ibidem singulos in membra divisos neci dedendos. Statim igitur rursusque nos circumvallantes eo ducere jubebant, ubi repositas esse pecunias antea dixeramus; simul etiam sententiam contra nos latam edebant, et si quid ex dictis forte reipsa praestitum non esset, quibus accineti erant, eisibus decernendum esse. Quare tum magis quam ante metus incessit, ne forte vernarum quispiam, vel eorum qui ante loci expertes essent, ipse quoque pari quadam necessitate adactus mortisque interitum cavere volens absconditarum rerum copiam prior indicasset, frustra quoque tantis machinis ac consiliis vitae studere inveniremur.

54. Enimvero cum nequid haec certo dispirere possemus, ad locum devenimus, sicque habentem offendimus quemadmodum cum, cum res occultarentur, signaveramus. In uno enim oculo conclave, quicumque eramus sanguinis necessitudine conjuncti atque propinqui, sua quisque reponere, quasi id quod erat futurum divinarem, haud inconsulta ratione 562 statueramus. Hujus aditu Barbaris commonstrato, ipso lapidea tabula obstructo, stetimus, multis anxiiisque cogitationibus animo liberato. Jam enim nihil erat quod promis-

Α ἀλλήλων ἐναντιοῦναι ἔσται, ὡς περ ἐκπληροῦμενοι· καὶ μὴδὲ φωνὴν ἀφείναι τῷ πράγματι συγχωροῦμενοι. Τοὺς πλείονας δὲ τῶν βαρβάρων ὁ σοβαρὸς ἐκεῖνος ἀποτερόμενος, ἔπειθ' ἐπιβάς ἐπεστῶτι ἀπέπη ἔκ μέσου ἡμῶν, προστάξας καὶ αὐθις συλλαβεῖν ἡμᾶς καὶ πρὸς τὸν λιμένα τῆς πόλεως σπουδῇ θέειν· αὐτόθι γὰρ κατασπεύδειν καὶ ἑαυτὸν ἔφη.

νγ'. Παραλαβόντες οὖν ἡμᾶς ἦγον ὡς τάχιστα, πᾶσαν ἡμῖν πανταχόθεν ἀσφάλειαν περιποιοῦμενοι. Καὶ πολλοῦ τῆς ἔδου περιπίπτομεν πολλοὶς κλήθεσι τῶν εἰσερόντων βαρβάρων, πάντων φρόνον πνεόντων· καὶ οὐ μικρὸν ἦν ἔργον λαθάνειν τούτους, εἰ καὶ ἔτι βρώμη πολλῇ σωματῶν καὶ οἱ προσιληφότες ἡμᾶς Αἰθίοπες ὑπῆρχον ἀνεσταλμένοι, καὶ οὐδὲν ἦν ἢ ἔ' καταπτήξαι ἢ τῆς ἔρμης αὐτοῦς ἐνδοῦναι τὸ παράπαν δυνάμενον. Πλὴν οὐ μετ' ὀλίγου καμάτου καὶ ἀγωνίας τὸν βηθίοντα λιμένα τῆς πόλεως καταλάβομεν. Αὐτόθι γὰρ ἔτυχεν ὢν καὶ ὁ τῶν πολεμίων τοῦ στρατοῦ κηθηγόμενος, ὃ δὴ καὶ ἀνηγγέλη τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπὸ τῶν συνόντων βαρβάρων, γνωρισάντων καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν μόνους ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν προστυχόντων περιεσώσαντο. Ὅς ἐξ αὐτῆς ἕνα τινὰ τῶν σὺν αὐτῷ τῆς καθέδρας ἐξαναστῆσας καὶ τοῖς ἐστῶσιν ἐπισυνάψας, τοιαύτην δέδωκε καθ' ἡμῶν αὐτῷ ψήφον, ὡς εἰ μὲν ἀληθῆ φανεῖται ὅσα τοῖς βαρβάρους [P. 361] ἐν τῷ τελεῖ προεπισχόμεθα, ἔργου αὐτοῖς πληροῦντων τὰς ὑποθήκας, καὶ φειδοῦς ἀξιοῦσθαι καὶ πρὸς αὐτὸν πάλιν ἀνθυποστρέψαι· εἰ δὲ γε μὴδὲν τοιούτων ἀληθῶς λεχθὲν εὐροίεν, ἀλλ' ἢ προαπολωλέκτας τὰ χρήματα, ἢ τὸν θάνατον δεδιότας ἅπαντα ψευσαμένους καὶ ὡς περ τὴν πρώτην ἐντευξιν ἀποκρούσασθαι διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ καιροῦ σοφισαμένους, τοῖς ξίφεσιν ἕνα ἕκαστον ἐκεῖσε διελόντας τῆς ζωῆς ἀπαλλάξαι. Παραχρημα οὖν καὶ πάλιν μέσους ἡμᾶς διαλαβόντες ἀγειν ἐπέτατον, ἐνθα δὴ τεταμειῦσθαι, φασίν, ὑφ' ἡμῶν ἔ' προεδηλώθη τὰ χρήματα, ἐξείπόντες καὶ τὴν καθ' ἡμῶν ἐξενσχέισαν ἀπόφασιν, καὶ ὡς εἰ τι τυχὸν τῶν λεχθέντων μὴ πρὸς ἔργον ἀχθείη, τοῖς ξίφεσι τούτοις διακριθήσεται. Δέος οὖν ἡμῖν ἔ' καὶ τότε μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπεισθῆι, τάχα μὴ ποῦ τις τῶν οἰκετῶν ἢ τῶν προπειραθέντων τοῦ τόπου, παραπληροῖα περιτυχὼν ἀνάγκη καὶ θέλων καὶ αὐτὸς τὸν διέθρον ἐκφυγεῖν, προσεψήμανε τὴν ἀπίστικαν τῶν κειρομένων, καὶ μάτην εὐρέθημεν ἡμεῖς τοσαύταις μηχαναῖς τὴν ἑαυτῶν ζωὴν συντηροῦμενοι.

νδ'. Ἄλλ' οὐπω ταῦτα βεβαίως ἔχοντες σκοπεῖν, πεφθάρκαμεν ἔ' τὸν τόπον οὕτως ἔχοντα καθὼς ἐν τῷ καιρῷ τῆς φυλακῆς ἐσημασίμεθα· ὑφ' ἐνὶ γὰρ τῶν κρυφιοῦδαι ταμείω, ὅσοι περ ἂν ἦμεν κατὰ συγγένειαν ἀγχιεστῶντες, προαποθεῖναι τὰ ἑαυτοῦ ἕκαστος, ὡς περ τοῦ μέλλοντος μαντευόμενοι, συμφερόντως ἐθουλεύσαμεθα. Οὐ καὶ τὴν ἔξοδον τοῖς βαρβάρους καθυποδείξαντες, ἦτις ἦν λιθίνη πλακὶ καταρσφαλισμένη, ἰστάμεθα τῶν πολλῶν λογισμῶν τὰς ψυχὰς περιάραντες. Ἦδη μὲν γὰρ μὴδὲν τοῦ λοιποῦ δεδιέναι χάριν τῆς ὑποσχέσεως, τούναντιον μὲν οὖν

VARIÆ LECTIONES.

ἔ' ἀντιοῦναι P. ἔ' διέπη A. ἔ' ἦν ἢ ἦν ὁ A. ἔ' ὑμῶν? ἔ' ἡμῶν AP. ἔ' πέφθαμεν P.

καὶ συμπάθεια; τυχεῖν τῷ πλῆθει τῆς ἐπιδόσεως. Ὡς γὰρ ἐκείνοι τῶν κρυφίων ἐπέτυχον, εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὀργιστοῦ πρὸς τὸ περιχαρῆς μετεβάλλοντο καὶ ἡμῖν διευθυμεισθαι προσέταττον. *Τούτοις γάρ, ἔφασκον, κατηγγύθηθε τὴν σωτηρίαν, καὶ διὰ τοῦτω ὁμῖν τὸ ζῆν κεχαρίσται σήμερον Ἄλλ' ἀπέλωμεν δὴ καὶ πρὸς τὴν ἡγουμένην τοῦ στρατοῦ, ὡς ἂν καὶ παρ' αὐτοῦ τελείαν δέξησθε τὴν ἀσφάλειαν.* Ἦγον οὖν πάλιν ἡμᾶς; ἐκείθεν τὴν εἰς αὐτὸν, περιεπίπτομεν δὲ φοβεροῖς τισι καὶ παραδόξως θεάμασιν. Ἐκείνο γάρ τὰ σώματα τῶν ἀνηγμένων ἔτι τοῦ λύθρου ἐναποστάζοντα, φρικτὸν ὄραμα, πᾶσα ἡλικία τῶν ἀνθρώπων μὲν ψήφῳ τὴν διὰ ξίφους κατακρίθεισα θάνατον, καὶ μετὰ τῶν ἄλων καὶ ταφῆς ἀμοιροῦσα. Κατεχεῖτο δὲ κατὰ παντὸς στενωποῦ περιβήτων ὁ οἶνος, καὶ τοῖς αἵμασι τῶν πεπτωκότων ἀνακινώμενος [P. 362] ἄπαν τὸ ἕλαος τῆς πόλεως κατεμέθυσεν. Περὶ δὲ τῶν ἐσκοπούμεν, καὶ εἰ ποῦ τινα τῶν ποτε γνωρίμων ἢ φίλων μεταξὺ τῶν ἄλων νεκρῶν ἀπηκριβωσάμεθα, ἡρέμα μόνον τοῖς στεναγμοῖς; πρὸς ἀλλήλους τοῦτον διεσημαίνομεν. Σχολὴ δ' οὐκ ἦν ἢ θρηνησῆαι τοῦτον ἢ χρισιασθῆαι τι τῆς ποτε φιλίας τῷ καιρῷ χρήσιμον· ἀλλ' ἢ μόνον ἀπρακτα τῷ καιρῷ περιεπαύσαντες πάλιν περὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἐσκεπτόμεθα.

solum nulla fruge mortuo indolentes **563** ad transferamus.

ν'. Ἦδη δὲ φθασάντων ἡμῶν τὸν λιμένα παρεστήμεν τῷ τυράννῳ, ὅτε καὶ τοὺς τῶν νηῶν ἀρχηγέτας ἐκαλησάσας τῆς; καλουμένης εὐχῆς ἐθρήσκευε τὴν δυσσέβειαν; ὅς μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ἐκείνης τῆς τελετῆς ἀχθῆναι ἡμᾶς κατὰ πρόσωπον τοῖς ἐρεστώσι διεκελεύσατο. Ὡς οὖν ἤχθημεν, ἐπυθάνετο τὸν πατέρα, *Εἰ ἐπίσκοπος, φησὶ, τυγχάνεις τῆσδε τῆς πόλεως;* Ἐτεκμαίρετο γὰρ ὅσον ἐκ τῆς ἐσθῆτος οὐδὲν ἄλλοτον ἔχειν τοῦ ἀξιώματος. Ὁ δὲ, *Οὐκ εἰμι, ἔφη, κληρικὸς δὲ καὶ τῆς ἐκείνων εὐχῆς προσδεόμενος.* Ἄλλος δὲ τις ἐγγύθειν ἐπαύει, ὅς ἦν ἀρχηγὸς τοῦ ἐτέρου στρατοῦ, πρὸς αὐτὸν ἔφη; *Ἐπίσκοπος μὲν οὐκ ἔστιν οὗτος, κατ' οὐδὲν δὲ διαφέροντα βαθμὸν ἐκείνοις κληρωταὶ ἔφαρχον γὰρ αὐτὸν Ἰσμεν τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης, οὐδὲν τῆς τιμῆς ἐκείνων καθυστερίζοντα.* — *Οὗτος δὲ τίς ἐστι;* τῷ δακτύλῳ σημάνας ⁷⁰ ἐμέ. *Υἱὸς ἐστὶ τοῦδε, καὶ αὐθις; ὁ παρεστὼς ἔφη ⁷¹, κληρικὸς καὶ αὐτός, καὶ τῶν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν ⁷² βασιλευσῶν τεταγμένων εἰς. Οὗτοι δὲ ἀδελφοὶ τυγχάνουσι τοῦδε, τοῖς ἀπ' ἐμοῦ δύο παραδηλώσας, ἄμφω δὲ υἱοὶ τοῦδε τοῦ προσετώτος, διαφόρως μὲν ἀποτεχθέντες αὐτῷ, ἀγορτὰς δὲ καὶ διάφορον ἡλικίαν.* — Ὁ δὲ συνὼν αὐτοῖς οὗτος ὁ γηραιὸς τίς ἂν εἴη; πάλιν ὁ δευτὸς ἤρετο δικαστής. Ἀδελφὸς ἐμὸς, προλαβὼν ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο, νεύματα κἀκείνων συνδέσθαι πρὸς τὴν πύσιν ἀναδιδάξας. Ἐπειδὴ δὲ τούτων ἀκήκοι, καθ-

sionis causa timeremus, contra vero et etiam affluente rerum suppeditatione indulgentiam consequeremur. Ut enim illi absconditis potius sunt, statim ira trucique ingenio in hilaritatem converso nos quoque bono esse animo jusserunt. *His enim, aiebant, vestram salutem redemistis, et per ea vobis hodie munera indulgentur. Sed abeamus ad exercitus ducem ac imperatorem, ut ab illo perfectæ securitatis pignora condonentur.* Hinc itaque rursus nos ad eum duxerunt. Per viam autem præsentiam tremenda quædam ac inaudita spectacula nostris se oculis objiciebant. Nam projecta jacebant cæsurum cadavera adhuc eruore fluentia, horrendum visu! omnis hominum ætas una sententia gladii morte damnata, ac cum aliis ipso quoque justo funere ac sepultura privata. Fundebatur vinum, et per omnes civitatis vicus diffluens, mistumque cæsurum cruoribus omne solum inebriabat. Cum ergo prope essemus, considerabamus, ac si quem eorum quos unquam familiares sive amicos habuissemus, inter reliqua cadavera satis dignoscereinus, hoc solummodo genitibus ac suspiriis inter nos iudicabamus: at non vacabat ut aut lugeremus, aut aliquid opportunum pro veteris amicitiae jure indulgeremus, sed nostra iterum studium nostrum atque animum

55. Cum vero jam ad litus devenissemus, tyranno sistimur, quo tempore navarchis in concionem vocatis, ejus quam vocat precationis incipio cultu ritumque defungebatur. Quo expleto peractaque carinonia ad se nos coram adducere astantibus jussit. Ut igitur adducti sumus, interrogabat patrem. *Num, inquit, hujusce urbis episcopus existis?* Quantum enim ex cultu conjiciebat, quod a dignitate abhorreret nihil habebat. Ille, *Non sum, ait, sed clericus, et cui episcoporum benedictionis sit opus.* Alius vero quidam prope stans, alterius exercitus ductor, ad eum ait: *Haud quidem ille episcopus est, gradum tamen nihil ab episcopali diversum nactus est.* Scimus enim cum omnis Atticæ ezarchum esse, quo munere nihil minori honore præ episcopis fulget. — *Hic vero quis est?* digito me monstrans. *Filius ejus est,* rursus astans ille respondit; *ipse quoque clericus, exque palatinis clericis unus.* Hi autem duo fratres illius sunt, illos indicans qui a me sequebantur, utriusque primi illius filii, non uno tempore ab eo suscepti, et qui diversam ætatem agant. — *Quis hic vero, qui cum illis est, senex ille?* iterum dirus ille judex quærsivit. Dictum arripiens pater meus: *Frater **564** meus,* respondit, nutu ut id et ipse confirmaret edocens. Hæc ubi audit, omnes sedere jussit, et ab aliis dimotus, nobis placide ac silentio dixit. *Volo vos ab omni procul mala suspicione esse. Tum enim*

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁰ ἕλαος κατεμέθυσεν. Περὶ δὲ τῶν P. ⁷¹ σημάτων P. ⁷² ἔφη, om. P. ⁷³ τῶν ante βασ. om. P.

quod inermes in eos incideritis qui ceperunt, tum quæ nunc præ oculis exposita est pecuniarum vis, vitam vobis elargita sunt, cujus ægre spes vulgo existat. Nullusque deinceps mortis ex insidiis paratæ vobis metus erit, nulla suspicio; nec a subditis meis ulla alia injuria violabimini. Sed ite, vestris ipsi rebus, quæ sint proficua, consulescentes atque vos optima spe lactantes. Sic enim in Syriam veniemus vosque protinus Tarsum Ciliciæ dimittam, ibi custodiendos cum illis qui ibi captivi detinentur, usque ad expectatæ permutationis tempus. Eruntque redemptionis vestræ pretium, qui non raro a Romanis aliis atque aliis expeditionibus capti sunt, gentiles nostri Agareni; quorum adventu vos quoque a vinculis liberabimini et suas quisque sedes recipietis. Dixit, et ad suos iterum regressus nostra enarrabat, barbare ut plurimum loquens. Nihil vero nos latebat, cum is qui nos a principio servarat adhuc nobiscum esset ac circumduceret, ex quo omnia condisciebamus. Porro in quodam loco mari circumluto sedentes tuto custodiri jubebat. Quo facto primum a mortis expectatæ metu animos perfecte 565 advocantes, quæ deinceps erant divinæ providentiæ committebamus. μανθάνοντας. Τόπω δέ τινη τῇ θαλάσῃ περικλυζομένῳ καθεσθέντας ἀσφαλῶς ἡμᾶς τηρεῖσθαι προσέταξεν. Οὐ δὴ γενομένου πρῶτον τῆς ἐλπίδος τοῦ θανάτου τέλεον τὰς ψυχὰς μετηγάγομεν καὶ τῇ θεικῇ προνοίᾳ τὰ ἐξῆς ἐπετρέπομεν.

56. Tum animum subire cogitationibusque obrepere, ac si malum tum primum pensarem, necessarium cura ac propinquorum, graviore hinc cordibus inflicto vulnere quam circumpositis gladiis, quomodo ac qua ratione ii morte sublatis essent, num aliqui ex ipsis periculo liberati pari nobis abductione damnati forent. Ac ne sic quidem certi aliquid de illis scire poteramus, quod hostibus recens urbis politis eamque ingressis cuncta inconditi plena clamoris ac tumultus essent, multaque turba in portu convolveretur, tum civium qui capiebantur, tum et Barbarorum partim quidem spolia collaudantium, partim vero mulieres ac lactentes infantes, misere ejulantes ac matrum privationem luctuose gementes, omni ex loco cunctisque ædibus violenter raptantium, aliorumque nonnullos ex nobilibus virisque primariis, seu majoribus claris opibus, qui pari nobis indulgentia ac pollicitatione interitum evasisent, crudellem in modum trahentium. Jam enim ipse ab imperatore missus Nicetas necnon circumjacentis regionis prætor atque dux in hostium potestatem venerant, et in quibusdam Barbarorum navibus sub custodia erant. Propterea nihil magis ac antea, quidquid de necessariis solliciti essemus

566 57. Enimvero præter hostium illa trunca videre erat et aliud quidpiam insolitum magis ac mirandum, nempe solares radios ab eo quod est

Α εσθῆναι πάντας προσέταξε, καὶ αὐτὸν τῶν ἄλλων ἀποτερόμενος ἡσυχῇ πρὸς ἡμᾶς ἔφη· Πάσης ὑμᾶς ποτηρᾶς ὀκνησίας ἀπέδος εἶναι βοόλομαι· ἐδτε γὰρ ἀόπλους ἑοῖς εἰληφθεῖσιν ἐντυχεῖν καὶ τὸν τῶν ἐν ὕψει ταῖς ἐμαῖς προσηθὲν χρημάτων πλῆθος τὴν ζωὴν ὑμῖν, ἥεις δυσέλλπιστος ἐστὶ τοῖς πολλοῖς, ἐχαρισσαντο, καὶ οὐκ ἔστιν ὑμῖν ὀκνησία τοῦ λοιποῦ θανάτου ἐξ ἐπιβουλῆς, οὐδέ τις ἄλλη ἐπήρεια παρὰ τῶν ἐμῶν ὀκηκῶσιν. Ἄλλ' ἄπιτε τὰ συμφέροντα συμβουλιέοντες ἑαυτοῖς, χρηστάς τε παραυτανύοντες ἐλπίδας. Οὕτω ἔφη ἡμᾶς φθάσαι τὴν Συρίαν γενήσεται, καὶ πρὸς Τάρσον ἔσθως πόλιν τῆς Κιλικίας ὑμᾶς διαπέμψω τηρηθησομένους [P. 363] σὺν τοῖς ἐκείσε ἑβρουρομένοισι μέχρι τῆς προσδοκώμενης καταλλαγῆς, ἀντιλίτρων ἔχοντας τοὺς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καιροῖς οὐκ ἄλλοις ἐάλωκότες ὁμοσθέντες ἡμῶν Ἀγαρηνοῦ, ὧν ἀφικουμένων καὶ ὑμεῖς ἑβρουρομένων λυθῆσθε καὶ τὰ οἰκεία ἕκαστος ἀπολήψεσθε. Οὕτως ἔφη, καὶ πρὸς τοὺς ὑφ' αὐτὸν πάλιν ὑποστραφεῖς τὰ περὶ ἡμῶν διεξήκει, βαρβαρίζων τὰ πλεῖστα. Οὐδὲν δὲ τῶς ἐλάνθανεν ἡμᾶς, τὸν κατ' ἀρχῆς περιώσαντα εἰσέτι μέσον ἡμᾶς περιάγοντα ἑῖς καὶ πάντα ἐξ ἐκείνου

νς'. Ἐπήρχετο δὲ τότε τοῖς λογισμοῖς ἡμῶν. Ὡσπερ ἄρτι τοῦ κακοῦ τὴν ἀρχὴν ἀναθεωροῦσιν, ἡ τῶν οἰκείων φροντίς, νύττουσα τὰς καρδίας ἡμῶν μᾶλλον ἢ τὰ κυκλοῦντα ξίφη, πῶς ἔρα καὶ ἑῖς ποτον τεθνήκασιν τρόπον, ἢ τίνας αὐτῶν τοῦ κινδύου διεεχφυγόντες ἑῖς τὴν ὁμοίαν ἡμῖν ἀπαγωγὴν ἐκρίθησαν. Ὁμοῦς οὐδ' οὕτως εἴχομεν ἀσφαλῶς περὶ τούτων γῶναι διὰ τὸ πρόσφατον γεγονέναι τῶν πολεμίων τὴν εἴσοδον, καὶ πάντα μεστὰ κραυγῆς ἀσημου καὶ θορύβου τυγχάνειν, καὶ πολὺ πλῆθος εἰσω τοῦ λιμένος ἐνοστρέφεσθαι τῶν τε ἐκ τῆς πόλεως χειρουμένων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν Βαρβάρων, πῆ μὲν ἐγκωμιαζόντων τὰ σκύλα, πῆ δὲ γυναῖκας καὶ ὑπομάζια βρέφη ἐκ παντὸς τόπου καὶ πάσης οἰκίας βιαίως ἐφελοκόμενων. Ἐλειπὸν ἰδουρόμενα καὶ τὴν στέρρησιν τῶν μητέρων γοερὸν κλαυθμυρίζοντα, ἄλλων τῶν ἀρχόντων τινὰς ἢ τῶν περιφανῶν πλουσίων κατὰ τινὰς παραπλήσιας ἡμῶν αἰτίας τὸν διεσθρον διακρουσαμένους ἀνηλεῶς ἐπισυρομένων ἤδη γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ πρὸς τοῦ βασιλέως σταλεῖς Νικητάς, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ τῆς περιχώρου στρατηγὸς χειρωθέντες ὑπῆρχον ἐν τισὶ ναοῖς βαρβαρικαῖς φυλαττόμενοι. Διὰ τοῖς ταῦτα οὐδὲν κλέον ἢ πρὸς τοῦδα περὶ τῶν οἰκείων φροντίζοντες ὠφελούμεν.

ac curarem, fructus aliquis sequelatur. νς'. Ἄλλ' ἦν ἰδεῖν ἐπὶ τοῖς πραττομένοις καὶ τι καινότερον, τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας τοῦ κατὰ φύσιν παρατραπέισας καὶ τῷ καύσιν τῶν πειρασμῶν.

VARIE LECTONES.

ἡμᾶς] ὑμᾶς; AP. ἄοπλους A. ὁσπῶ? ἡ πρὸς τὴν Τάρσον A. ἑκεῖ A. καὶ ante ὑμεῖς om P. ἡ περιάγοντα] ἔχοντα; addit Comb. καὶ] κατὰ A. διαφυγόντες P. μετὰ AP. τῆ—τῆ P. τ: AP.

συνεκαθεΐσαν καὶ τοῦ καιροῦ τὴν ἐπίτασιν, ὡς ἐν Ἀ
 ἀλίγη ῥοπῇ πελιθνωθῆναι τὰς τῶν ἀνθρώπων ὕψεις
 καὶ πρὸς τὴν συμφορὰν [P. 364] μεταβάλλεσθαι,
 πάντας δὲ ὁμοίως ἐφίεσθαι καὶ ἀπορεῖν βανίδος μίαις
 ὕδατος τοὺς τε ἐντελεῖς τὴν ἡλικίαν καὶ τοὺς ἐτι
 κομιθῆ νέους, οὐδὲν ἕτερον ἀλλ' ἢ μόνον ἀναψῦξαι
 μικρὸν τὴν συνέχουσαν δίψαν ἐπιζητούντας, καὶ
 οὐδὲ τούτου τυγχάνοντας. Ἄλλ' ἐν τούτοις τὸ τῆς
 ἡμέρας ἐκείνης περιῆλθε διάστημα, πάντων προσ-
 τάξει τοῦ δυσωνύμου θηρὸς κατὰ διαφόρους τόπους
 ἐπιρηθὼν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀφορισθέντων, οἷς καὶ
 φύλακας ἐψήδρευσαν ὑποβλέπεσθαι τούτους διὰ πά-
 σης νυκτὸς, μὴ πῦ τίς ἐκ μέσου διαβρᾶναι θυνη-
 θαίη. Καὶ ἡμῖν δὲ αὐτοῖς ἐν ⁸⁷ ᾧπερ ἤμεν φυλαττό-
 μενοι τότῳ συμμιγῆναι προσέταξε τῶν ἀλόγτων
 ἀνδρας ὡσεὶ πενήκοντα, ὧν οἱ πλείους καὶ τραυ-
 ματαῖαι ἐτόγγαγον, τὰ ἔχνη τοῦ θανάτου τοῖς σώμασι
 περιφέροντες καὶ μηδὲ τοῖς ἐξῆς θαρρῆναι ἔχοντες·
 ἐκ μέσου γὰρ αὐτῶν μέχρι δέκα τὸν ἀριθμὸν λα-
 θόντες ἐναπέσφαξαν, καὶ οὐδὲ τούτοις ὑπῆρχον ἐν
 ἀσφαλείᾳ αἱ περὶ τοῦ ζῆν τέως ἐλπιδες, ἀλλ' ἐταλο-
 νῶντο καὶ διεθρύπτοντο τὴν ὁμοίαν τοῖς κειμένοις
 ἀπόφασιν περιμένοντες. Ἄλλ' ἐπειδὴ, καθὼς λέλεκται,
 τὰ περὶ τούτων τέλη παρ' ἑαυτοῖς ἐφθασεν ἡ ὑβίξ
 διακάλυψα, ἐσόδου τινὲς τῶν βαρβάρων περιερχό-
 μενοι καὶ τισι κυμβάλους κτυποῦντες καὶ ἀλαλάζον-
 τες, ἔως πάλιν ἐφθασαν ἐπιστάς ὁ θρῆρος, ὀδυνηρὰν
 προσοκλίαν τοῖς ἐν ὑποψίᾳ θανάτου μεθ' ἑαυτοῦ κο-
 μιζόμενος. Ἄλλ' οὐδὲν πλέον ἢ διὰ ξίφους ἢ ⁸⁸ διὰ
 εἰς δίψης φθορὰ πάντας ἀνήλισκεν, ἧ καὶ σφοδρῶς
 κειζόμενοι ἐδεόμεθα τοῖς συνοῦσι κἄν τῶν διερ-
 χομένων ὑδάτων τῷ τότῳ μεταλαβεῖν καὶ τινος βρα-
 χείας μετασχεῖν ἀνοχῆς. Οἱ δὲ πρὸς τοῦτο ἀνένευσον ⁸⁹,
 οὐχ ὅτι τιλ συμπαιεῖζ περὶ ἡμᾶς ἐκέχρητο (πῶς
 γὰρ οἱ ταῖς σφαγαῖς ἐντρυφῶντες καὶ θάνατον ἀπο-
 πνέοντες;), ἀλλ' ὅτι τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο τῆς πόλεως ἐν
 ἀπάσης τῶν ἐφίδρων ⁹⁰ ἀπόρροια ἰκανὸν ἦν καὶ δίχα
 πάσης ἄλλης ἐπιβουλῆς τοὺς μετέχοντας ἀπαλλάτ-
 τεῖν. Πλὴν ὡς ἀπὸ χιόνος ἄρτι λυθείσης εἰλικρινεῖς
 καὶ ἡδῦ πόμα, οὕτω μεθ' ἡδονῆς ἕκαστος τῷ στό-
 ματι τὴν σαπρίαν ἐκεῖνην προσέφερε, καὶ τὴν κύ-
 λικα τῆς δυσωδίας μέλιτος πλήρη τοῖς λογισμοῖς
 ὑπεκάλυβανεν.

νη'. Ἐν τούτοις πάλιν ἀπόφασιν ἐξ[εν]ήνευτο παρὰ
 τοῦ τυράννου, περιέχουσα οὕτως· Ἐἰ τις τῶν συλ-
 ληφθέντων χρηματὰ που ταμειουσάμενος ἔχει, παρελ-
 θὼν ἐν μέσῳ τούτοις ὠνησάσθω τὴν σωτηρίαν· εἰ
 δὲ τις μηδὲν ἔχων λύτρον τῆς ἰδίας ζωῆς φωραθείη,
 οὕτως τὴν κεφαλὴν τμηθεὶς τῶν ζώντων διαίρεθειη. Ἔ
 Προσέταξε δὲ τοῦτο παρὰ τῶν βαρβάρων ἀπυχοῦς
 ὡς οὐκ ἂν τινα [P. 365] φειδοῦς ἤξιουν, ὅτε κατ' ἀρ-
 χὰς εἰσῆλασαν ἐν τῇ πόλει, εἰ μὴ που παρ' αὐτῶν ἐκεῖ-
 νων ἐθεβαιούντο ἔχειν αὐτοῦς ἐν ἀποκρύφοις χρηματὰ
 τινα πᾶσανδυνάμενα ἐκφυγεῖν ⁹¹ ἔρευναν. Ὅσοι δὲ οὖν

A ex natura devios, et cum præsentī malorum æsu:
 temporis quoque sic auctantī exæstuationem, ut bro-
 vi momento hominū facies livore contracto ac
 nigrescentes ex infortunii ratione aliam formam
 induerint; eunctique pariter ardentibus votis aquæ
 guttam desiderabant, ac ne ejus quidem compotes
 erant. Perfecta viri ætate atque juvenes, eaque
 adhuc minuscula ac pueri, aliud nihil exposebant
 quam ut solum refrigerio aliquo sitim tempera-
 rent, ac ne id quidem obtinebant. Sic nimirum
 omnis illa transacta dies, omnibus diversis in lo-
 cis infamis belluæ jussu acervatim segregatis, qui-
 bus et custodes præfecti in omnem noctem dispe-
 cturi, ne quis e medio se subducere ac diffugere
 posset. Sed et nobis, quo loco servamur, ex
 B captivorum turba viri circiter quinquaginta com-
 misci jussi; qui et plerique acceptis vulneribus
 mortis vestigia corporibus impressa circumferrent,
 nec ut mitius in posterum haberent ullam spem
 haberent. Ad decem enim e medio illorum raptos
 tristi nece gladius sustulit. Sed nec reliquis ulla
 vitæ securitas erat, sed interturbati et nutantes ac
 dissoluti eandem ac jugulati, et quorum jacebant
 cadavera, sententiam expectabant. Quia vero, ut
 dicebam, ipsorum in his studia nox interruptit, nec
 satis per eam negotio **567** finem imponere licuit,
 Barbarorum quidam circumstantes cymbalisque qui-
 busbaratorum perstreptentes ac ululantes sese inferebant,
 donec rursus mane adveniens molestam iis, qui se ne-
 ce tradendus verebantur, expectationem secum affe-
 rens illuxit. Nihil tamen minus quam gladius cun-
 ctos consumebat siti contracta labes; qua ipsi
 immaniter incensi rogabamus nostros custodes ut
 vel ex aquis locum præterlabentibus bibere liceret
 atque hinc levi aliquo solatio sitim levare. Qui
 annuere, non ulla erga nos moti miseratione, (quo-
 modo enim qui cædibus oblectabantur et neces
 spirabant?) sed quod ipsa hæc aqua, quæ profuvium
 esset totius urbis cloacarum, una a se absque nullo
 alio admisto veneno bibentibus interitum afferre
 posset. Perinde tamen ac si e nive jam dissoluta
 purus ac dulcis potus esset, suavissime unusquis-
 que nostrum marcorem illum ori admovebat, gra-
 veolensque illud poculum melle plenum animo
 D æstimabat.

58. Interim decretum rursus a tyranno profertur
 in hanc sententiam: Ἐἰ quisquis ex captis pecunias
 repositas haberet, in medium procedens salutem
 illis redimeret. Qui vero nullum vitæ suæ redemp-
 tionis pretium habere deprehensus esset, hic caso
 capite e viventium albo excideret: Ἐἰ vero im-
 perabat, cum audisset a Barbaris se, cum primum
 in urbem ingruerent, nemini pepercisset, nisi illis
 duntaxat qui ipsi habere **568** se pecunias abs-
 conditas, nulli obnoxias indagari, affirmasset.
 Quotquot igitur inter captivos eorum quæ abscon-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ ἐν om. A. ⁸⁸ ἢ ὡς ἡ A, omisso mox φθορὰ. ⁸⁹ κατένευσον? quod est, p. 579 ima. ⁹⁰ ἀφίδρων?
⁹¹ διαφυγεῖν A.

disset certo sibi consilii erant, ipsi se statim pro- A dentes dare urgebant, ut qui rem vitæ pignus sibi noverant : qui vero nihil tale apud se exstare sciebant, sed inani solummodo spe pasciscendo verba dederant, inlubie mortem expectabant illis, quibus hæc deessent, decretam. Quare super hoc Barlarorum quidam destinantur, ut, qui sua præbere vellent, eos in proprias ædes reducerent ; et si hæc tanti essent quæ avarum oculum merito exsatiare possent, salute donatos inter viros rursus collocarent ; quod si villia quædam et pusilla, ac quæ minus placitura mittenti existerent, eos gladii mucrone conficerent. Non leve hinc rursus periculum captivos circumstare, cum inter eos multi essent quibus nulla ejusmodi materia pretiosa suppeteret siquæ illecebra capiens. Protracta hæc per totos decem dies noctesque, cum pecuniarum multitudo continue ex urbe exportaretur, et alia necessaria materia, ipsa sericis indumentis emicans, vel quæ limo confecta cum textura aranearum contenderet, ut horum cumuli montes ac colles exæquarent ; cum alia aliis superaggesta subjectum locum constiparent. Æræ enim aut ferreæ suppellectilis aut ex lana contextarum vestium nulla eis erat ratio, quod horum censu 569 gravaria superfluum ducerent. Et si quis imprudens tale quid attulisset, in mare jaciebant, hoc quoque eos multantes qui periculum evasis- sent, ut et ipsi multijugam diversamque rerum jacturam sentientes vastitatis et inani tantisper particeps fierent.

59. Cum reliqua captivorum multitudo captus quoque fuerat quidam imperatoris eunuchus, unus ex primatibus, cui Rhodophylo nomen erat. Is paulo ante periculum in Occidentem missus, cum necessariis quibusdam ex causis in urbem venisset, pari nobis eventu inclusus, malorum quæ dicta sunt ipse quoque consors efficitur. Nempe vim magnam auri portabat, quam in sumptus et stipendia exercitus Siculi, continue cum Africanis barbaris manus conserentis eamque ob rem multa ope egentis, se deferre aiebat. Illic itaque nocte quæ antecessit discrimen cujus nos omnes periculum fecimus, clam aurum illud atque ex servis suis nonnullos, nescio quomodo, urbe extulerat atque ad Strymonis ducem miserat, datis litteris hoc tenore, ut ad belli usque exitum pecuniam creditam tuto servaret. Captus igitur Rhodophylus et ad tyrannum adductus illi coram sistitur. Ille aspectu mutato, majorique quam habebat antea ex indole firmitate ac vehementia illi congressus, interrogabat : *Ubi nam, inquit, imperatoris aurum, duo scilicet talenta quæ in Siciliam avehere jussus es ?* At Rodophylus : *Hoc ipsum, in 570 quo et versor, urbis scilicet ex- cidium veritus, quodque ego ipse, cum præsens essem, tanto vertente periculo haud secedere poteram, nec quæ mearum partium essent conferre, omnium in me*

των ελωκώτων ὑπήρχον ἔχοντες εἴθισιν ἀκριβῆ περι- ὦν ἦσαν προκεκρυφότες, εὐθέως ἐκδήλους ἑαυτοῦς καθίστων ὡς κατεπιγόντες τὴν δόσιν ὡς τῆς ζωῆς παραιτίαν· ὅσοι δὲ μὴδὲν τοιοῦτον ἔχειν παρ' ἑαυτοῖς ἐπεγίνωσκον, ἀλλ' ἐπὶ καταλαίαι μόνον ἐλπίσι τὰς συνθήκας ἐπέλασαντο, τὴν σφαγὴν ἐξεδέχοντο ἀναμφιβόλως τοῖς ἐνδεῶς ἔχουσι κεκρυμμένην ὡς. Τά- τονται δὲ οὖν ἐπὶ τούτῳ τῶν βαρβάρων τινὲς, ὥστε τοὺς βουλομένους παρέχειν τὰ ἑαυτῶν ἐν ταῖς ἰδίαις ἀποφέρειν οἰκίαις, καὶ εἰ μὲν δέξια εἴη πλεονεκτηκὴν ὀφθαλμὸν κορίσαι, σωτηρίας τε ἀξιοῦσθαι τούτους καὶ αὐτὸς τοῖς δεσμοῖς ἐναριθμεῖσθαι, εἰ δ' εὐταίῃ τινα καὶ βραχέα καὶ οἷς οὐκ ἂν κρίνοιεν εὐδοκοῦντα τὸν ἀποστειλαντα, τῆς μαχαίρας γενέσθαι. Οὐκ ὀλί- γος ἦν ἐκ τούτου πάλιν τοῖς ὡς χειρωθεῖσιν ὁ κίνδυ- B νος, πολλῶν διακρινομένων ἐκ τῶν ἐχόντων ὕλην τινὰ περισπούδαστον. Ἐτελείτω δὲ ταῦτα ἐφ' ὅλους νυχθημέροις ἔδεικα, τῆς κληθῆος ἀεὶ τῶν χρημάτων ἐκφορουμένης ἀπὸ τῆς πόλεως τῆς τε λοιπῆς ἀνεγκαιίας ὕλης, ὅση διὰ σφριχτῆς ἐσθῆτος εὐπρεπῆς ἦν καὶ ὅση διὰ λίνου τοῖς ἀραχναίους ὡς ἤριζεν ὑφάσμα- σιν, ὡς ὅρη καὶ βουνούς ἐκτελεῖσθαι τὰς τούτων σω- ρείας, ἄλλων ἐπ' ἄλλοις ἐπιτιθεμένων καὶ τὸν ὑποκει- μενον τόπον πληροῦντων. Χαλκῶν γὰρ καὶ σιδηρέων σκευῶν ἢ τῶν ἐξ ἐρίων ἐσθημάτων οὐ μόνον οὐδ' ὄλως ἐφρόντισαν, περιττὸν ἠγοῦμενοι τὴν κτήσιν αὐτῶν. Ἐἴ που δὲ τι τοιοῦτον ἀγαθῶν ἐλαθεῖ τις, τῷ τῆς θαλάσσης δεδωκάσιν ὕδατι, κἀν τούτῳ τοὺς δια- δράντας τὴν κίνδυνον ἀμυνόμενοι, ἵνα καὶ αὐτοὶ τι μετέχωσι τοῦ κακοῦ, πολυσχιδῆ καὶ διάφορον τὴν C τῶν ἐνυπαρχόντων ζημίαν ἐπαισθανόμενοι.

νό'. Ἦν δὲ τις μετὰ τοῦ λοιποῦ πλῆθους τῶν αἰχμα- λύτων συλλεφθεῖς εὐνοῦχος τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἐξόχων εἰς, Ῥοδοφύλης αὐτῶν καλούμενος, ὃς ἔτυχε πρὸ μικροῦ τοῦ κινδύνου τὴν ἐπὶ Δύσιν σταλεῖς, καὶ τινῶν χρειῶν ἔνεκεν πρὸς τῇ πόλει γενόμενος, μεθ' ἡμῶν συγκλεισθῆναι καὶ τῶν ῥηθέντων ἀνιάρων με- τασχεῖν· ὃς καὶ ἐκόμιζε μεθ' ἑαυτοῦ πλῆθος χρυσίου, ὅπερ ἔλεγεν ἀπάγειν ἐπικουρίας τινὸς χάριν τοῦ κατὰ Σικελίαν στρατοῦ, συμπλεκόμενου τοῖς κατὰ τὴν Ἀφρικὴν βαρβάρους ἀεὶ καὶ πολλῆς δεομένου τῆς ἐν τοῖς πράγμασι συνεργίας. Οὗτος οὖν κατὰ τὴν νύκτα μεθ' ἦν τοῦ κινδύνου τὴν πεῖραν ἄπαντας ἐδεξάμεθα, ἔλαθεν, οὐκ οἷδ' ὅπως, ἔξενεγκεῖν τῆς πόλεως τὸ χρυ- σίον ἐκεῖνο [P. 366] μετὰ καὶ τινῶν τῶν ὑπηρετου- μένων αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν Στρυμόνος ἐξαποστειλαί, χαράξας ἐπιστολὴν περιέχουσαν ἀσφα- λῶς φυλάττειν τοῦτο μέχρι τῆς ἐκβάσεως τοῦ καλέ- μου. Χειρωθεὶς οὖν οὗτος ἤχθη κατὰ τὸ πρόσωπον τοῦ τυράννου. Ὁ δὲ τὴν μορφήν ἀλλοιώσας, ἐμβρι- θίστερόν τε μᾶλλον ἢ πρότερον εἶχε πρὸς αὐτὸν χρη- σάμενος, ἀνιρώτα. Πού δὲ, φησὶ, τὸ τοῦ βασιλέως χρυσίον, τὰ δύο τάλαντα ἄπερ ἐπὶ Σικελίαν ἀγειν ἐτάχθης ; Ὁ δὲ, Τοῦτο δὲ, φησὶν, εἰς ὅπερ κατέ- λημμαι, δεδιώς, τὴν κολιορκίαν λέγω τῆς πό- λεως, ἐπεὶ περ αὐτὸς ἐγὼ δεῦρο τυχῶν ἀδυνάτως εἶχον τοσοῦτον κινδύνου παρόντος ἐποχωρεῖν

VARIE LECTIONES.

ἡ καθιστῶντες AP. ἡ κεκρυμμένην A. ἡ πάλιν ἐν τοῖς P. ἡ λινοῦ τοῖς ἀραχναίους AP.

καὶ μὴ τὰ παρ' αὐτοῦ δεικνύσθαι, πάντων εἰς ἑμὲ βλέπόντων ὡς ἄν τι χρηστόν αὐτοῖς καὶ τῷ καιρῷ τούτῳ χρησίμων δυνάμετον παρουσεῖν, τούτου δὴ χάριν τὸ μὲν χρυσίον ἐκείρου τῆς πόλεως ὑπεξήγαγον (οὐ γὰρ ἠδυνάμην ἀκριβῶς περὶ ἀδήλων στοχάσασθαι ⁶⁶), ἐγὼ δὲ σοὶ παρεστήκα τήμερον δορυδάλωτος, πολλῶν ἄλλων χρημάτων παρατείς, εἶγε ἰσῶτά με καὶ ἀβλαβῆ συντηρήσειας. Ἀχθεσθεὶς οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ ἀλαζῶν ἐκείνος, καὶ τὸν θυμὸν ὅποιος ⁶⁷ αὐτὸν εἶχε διὰ τὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς φωνῆς ἐκδήλον καταστάσας ⁶⁸, βύθιον ἐξεβόησεν. Ἐπειδήπερ, φησὶν, οὐκ ἔμαθεν ἐκ τῶν προκειμένων ἀδιάδραστον εἶναι τὴν τοῦ θανάτου ψῆφον τοῖς μὴ τὰ οἰκεία χρήματα λύτρον παρεχομένοις· ὁ τῆς γυναικωριτίδος οὗτος, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ σπηγῆς ἐπίδειξιν ποιῆται, τὸ πλοῦμα τοῦ ψεύθους μέγα καὶ θαυμαστόν ὅλον κατὰ τῆς αὐτοῦ προβαλλόμενος σωτηρίας, ῥάβδοις τυπθεῖσθαι τὰ τε ἰσῶλια καὶ τὰ κατὰ τὸν ῥώτον μέρη, ὡς ἄν ⁶⁹ ἄρι γινῶ πρώτον τίνι παρίσταται καὶ περὶ τίνων διαλέγεται, καὶ μὴ χρημάτων ἀλλοτριῶν ἀμφοισθητῶν τὸν περὶ ψυχῆς αὐτῶ περιποιῆται κίνδυνον. Οἱ λειτουργοὶ οὖν τῶν ἀδικῶν φόνων, ὡς μόνον εἶδον αὐτὸν μεθ' ὑποσυρμού φωνῆς καὶ μανίας τὴν τοιαύτην ψῆφον κατὰ τοῦ ἐστῶτος; ἐξενεγκάμενον, θάπτον λόγου παντός τῆ γῆ τούτου προσέβραξαν, καὶ τοσαύταις βάλουσι πληγαῖς, ὡς μὴ ἐπὶ πολὺ ἀντισχεῖν τοῦ ἀθλίου τὸ σῶμα, ἀλλ' εἰς πολλὰ διααιρεθῆν, καὶ τοῖς ὀχθετοῖς τῶν αἱμάτων τὸν ὑποκείμενον τόπον πληρῶσαν, οὕτως τὴν ψυχὴν ἐπαφείναι, καρτερεῖν ταῖς ὀριμαῖαις ἐκείναις ἀληθῶσιν οὐκ ἐξισχύσαν ⁷⁰. Ὡς οὖν ἀπέσκηχε καὶ δῆλος ἦν τοῖς ὁμοῖς ἐκείνοις δορυφόροις, μηκέτι τὰς πληγὰς ἀφίεσι καὶ μετὰ θάνατον, μόλις ποτὲ τῆς κατεχούσης αὐτὸν θρηγῆς περιάρας ὁ δυσέντευκτος θῆρ, Ἔστω, φησὶ, ὡλεσάν· ἀλυσιτελέες γάρ, ὡς δοικον, καὶ εὐρεθῆν ἄν διεδελκνυτο.

A conversis oculis, ut qui eis aliquid conducibile ac tempori opportunum præstare forsitan possem, ob eam utique causam aurum illud secreto urbe exportavi. Non enim de obscuris ac dubiis certi aliquid licebat conjectari. Porro ego tibi hodie captivus asto, multarum aliarum pecuniarum tibi auctor futurus, si unum me vivum atque a noxa liberum servaveris. Hiæce superbus ille commotus et ægre ferens, omnemque ipsum obsidentem oculis voceque furorẽ prodens, imis ex præcordiis intonuit: Quandoquidem, inquit, haud ex præsentibus didicit mortis sententiam evitari non posse ab his qui suas pecunias pro redemptione sua non præbuerint, hic qui ex gynecio est, sed velut in scena sess ipse ostentat, mendacii larvam velut prope rem magnam ac admirandam adversus suam proferens salutem, coxas et scapulas sustibus contundatur, ut nunc tandem agnoscat cui astet et de quibus loquatur, et ne de alienis pecuniis ambigens vitæ sibi periculum arcescat. Ministri igitur iniquarum cædium, ut solum ipsum viderunt longo vocis tractu effusa insania adversus eorã stantem tulisse sententiam, omni verbo ocus hominem 571 humi allidunt, totque maciant verbèribus ut miseri corpus non diu restiterit, sed in multa concisum, subjectoque solo sanguinum rivis impleto, tantis scilicet doloribus impar ac cruciatibus, animam efflaverit. Jam ergo illo defatigato ac fatiascente, cum nec cruentos tortores res lateret, ipso jam extincto et a morte cædere desinebant; cum vix tandem inexorabilis bellua iram remittens: Esto hic quoque, inquit, cum auro illo in perditionem: nam, ut videtur, si etiam fuisset repertum, in rem nostram nihil condaxisset.

60. Tum navarchis convasare imperat, ut se recessui præparent omnemque multitudinis masculorum pariter ac seminarum juniorem pubem primum in naves inferant, nulla consanguinitatis ratione, sed separatim, ut hinc quoque, propinquoarum ab invicem invita natura divortio, non levis eis pœna accresceret; deinde ut pecunias, et quæcunque alia in his quæ collegerant utilia fore viderentur, comportantes, vecturæ onus sufficiens navibus imponerent. Ducebatur itaque juvenum universa pubes, hoc solum onerata crimine, quod florenti ætate esset aut quod eleganti ac venusta facie. Licet enim malorum confusio mœsto omnes vultu afficeret, naturalis tamen character elucentem in eo ingenuitatem monstrabat, ac decoris micans ipse radius non paucis ut malis 572 dederentur causa fuit. Quodnam vero horum primum referam? quodnam autem digne justaque ratione miserabilius statuam? cum immiscuo ingentique ejulatu exorto,

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ στοχάζεσθαι Α. ⁶⁷ ὅποιον Ρ. ⁶⁸ παραστήσας Α. ⁶⁹ ἄν om. Ρ. ⁷⁰ ἐξισχύσαν Ρ. ⁷¹ κήραν Α. ⁷² συμφορήσαντες Ρ. ⁷³ ἐμφασίς Ρ. ⁷⁴ εἶπω Ι'. ⁷⁵ τις om. Ρ.

natura partibus scissa, alius alium consanguineorum affiniumque accesseret ac separationem indignissime ferret. Vidisses enim ejus rei dolore viros confusos, mulieres, florenti aetate, omnes simul pueros dire pululantes ac sese discerpentes, nec tantorum malorum immanitate offusam maestitiam retinere valentes, sed gemitibus ac ejulatu internam animi affectionem prodentes, ut qui nimirum ejus tantæ cladis ardoribus ac flammis toti exustularentur. Cum sic enim violenter a se invicem fuissent divisi, promiscue ac confuse navigiis impositi sunt, quæ admodum patentia plurimisque avhendis sufficere poterant, non digesto ordine, nec (ut quis dicat) tanto loci spatio assignato quantum pro corporis mole sufficeret, ut sic congesti atque contrusi suum quique situm sedemque obtinerent: sed quomodo quisque semel injectus fuerat, ita constipabatur iisque arctabantur loci angustiis, ut spatium, ut reclinatus brevem saltem corpori

61. Omnes porro naves hoc modo onustæ erant. Nam cum essent quatuor et quinquaginta, ut supra dictum est, adhuc tamen hominum copia rednndabat, quæ nec ipsa visa indigna quam ad sua inque Syriam hostes transferrent. Quare Barbari urbis navigiis collectis, quibus nostri mercatores quando que utebantur ad conveyendum triticum quasque etiam **573** in portus fretum demerseramus, extractis machina quadam navibus, quod illi per annulos quosdam in retinaculis ibidem defixos inque rem præstandam atque inventum summe conducuntis perfecere, artificio quodam per funes circumvolutos appensusque quidquid subjectum erat attrahentes. Hac ratione, et navibus aliis abunde ditati, omnes immiserunt, ita ut eorum qui in hoc destinati erant nullus dimitteretur. Inter quos omnes haud scio an vel unus ex masculis existerit qui pilorum lanugine exasperaretur, vel ex feminis quæ pubes esset, cum omnes utriusque sexus essent juvenula ac valenti ætate, et inter eos potissimum recens vati infantuli; quoru[m] si quis unumquamque reputasset, indoluisse animo, ut eorum

62. Verum adversum nos, qui diversis ex causis ferrum evasissemus, a tyranno rursus aliud promulgatur decretum, ut scilicet, qui ex nostris essent, iique præcipue qui navigationis incommoda sufferre posse visi essent, inter duces divisi, in unamquamque barbaricarum navium quini intromitterentur, inque eis servarentur, ea scilicet ratione ut dictæ jam commutationis causa Tarsum mitterentur: reliqui vero, velut inhabiles et nulli usui, si abducerentur, quinimo oneri minime proficuo futuri, visum est ut urbi dimitterentur. Sed ne id quidem ulla lenioris **574** animi humanitate edixit, nec Deo aliquid exhibiturus, uti barbaros facere nonnulli stulte contendunt, verum id quoque artificio præcipue singulari improboque commento, ne quid non in suas rationes ac lucra constituisse videretur.

Α ανακαλουμένους και τὸν χωρισμὸν δυσχεραίνοντας· Καὶ γὰρ ἦν ἰδεῖν τοὺς τῇ πάθει συγκεχυμένους, ἀνδρας, γυναῖκας, ἀμαρζοντας παῖδας, ὁμοῦ πάντας δεινὸν ἀλαλάζοντας καὶ ἑαυτοὺς διτρήγγυνύτας, καὶ μηκέτι κατέχειν τὴν ἀθυρίαν τῶν τοσοῦτων ὀχληρῶν ἐπισχόντας, ἀλλὰ δηλοῦντας ταῖς οἰμωγαῖς τὴν ἔνδον τῆς καρδίας διάθεσιν, ὡς ἅπανα καταπίμπραται τῶν πειρασμῶν ταῖς φλογύσεσιν. Ὡς γὰρ βιαίως οὕτως ἐξ ἀλλήλων διαιρεθέντες φύρδην τῆς ὀκνάσιν εἰσήθησαν, εὐρείαις τε οὐσαις καὶ ἰκαναῖς πολλοῖς πλήθεσιν ἐξαρκεῖν, οὐ κατάστοιχα, οὐδ' ὡς ἂν τις εἴποι, ἐν αὐτάρκει τόπῳ τοῦ σωματικοῦ ὄγκου τῶν εἰσελθόντων ἕκαστος τὴν καθέδραν ἐλάμβανεν, ἀλλ' ὡς ἔτυχεν ἀπαξ κατενεχθεὶς, τοῦτο μόνον ἀπεκεκλήρωτο, μὴ θυγηθεὶς ἐν ὄλαις ταῖς ἐφεξῆς ἡμέραις ἕως μιᾶς παλαιστῆς τόπον ἐφευρεῖν, ἐν ἀνακλιθεὶς ἀναπαυσιν ἐν πᾶν βραχίστην τῷ σώματι.

Β reliquis omnibus diebus ne minimi quidem palmi requiem afferret, occupare cuiquam licuerit.

Ἐα. Πᾶσαι δὲ αἱ νῆες τῷ τόπῳ τούτῳ πεπλήρουτο, τέταρες [γὰρ] οὐσαι, καθὼς ἐφημεν, καὶ πενήτηχοντα. Ἐτι δὲ πλήθος ἦν περιτεσσῶν, ἄξιον καὶ αὐτοῖς κρινόμενον τῆς ἀποδημίας. Οἱ οὖν βάρβαροι συναγαγόντες τὰς νῆας τῆς πύλειος, [P. 368] αἰς ἐχρῶντό ποτε πρὸς τὸ τὸν αἶτον ἐπικουρίζειν οἱ καθ' ἡμᾶς ἔμποροι, ἔτι δὲ καὶ ἄς ἤμεν βυβίζαντες κατὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ λιμένος σοφίσματι τινὶ ἀνεκλύσαντες, ἔ καὶ ἐνήργησαν διὰ τινῶν στροφιγγῶν τοῖς ἐκεῖσε προβάλλοις ἐπιτετηθευμένων καὶ τὴν ἐπίνοιαν ἐργύδη δεκνύντων, ἐλισσομένων τινὶ τεγγίσματι καὶ διὰ τῶν ἀπηρωρημένων κάλων ἀγεγκυόντων τὸ ὑπεκείμενον, οὕτως οὖν καὶ ἄλλων νηῶν πληθῶν εὐπορήσαντες εἰσεκόμισαν ἅπαντας, ὡς μηδένα κώποτε τῶν εἰς τοῦτο τεταγμένων παραλειφθῆναι. Ἐξ ὧν ἀπάντων οὐκ οἶδα εἰ ποῦ τις τῶν ἀβρέων τὸν βουλον ἐτετρέχωντο ἢ καὶ μίαν τῶν γυναικῶν ἤβασκεν. Πάντες δὲ καὶ πᾶσαι νέαν ἤγον τὴν ἡλικίαν, καὶ τούτων μάλιστα τῆ ἀρτιεγγῆ βρέφη. Οὐδ' ἂν τις καθ' ἕνα λογίζομενος κατεκλήτο, μὴ σθένων ὄρα ἂν καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἀτυχήματα.

οἷσιν ἰ. * κατὰ τὴν ἰστορίαν. AP. * τούτου Α.

οἷσιν ἰ. * κατὰ τὴν ἰστορίαν. AP. * τούτου Α.

VARIAE LECTIOES.

οἷσιν ἰ. * κατὰ τὴν ἰστορίαν. AP. * τούτου Α.

πραγμένων ἀσυντελήσ, ἢ μὴ κέρδος ταυτῶ συμπο-
 ρισαίτο ¹⁰. Ἀκριβῶς γὰρ εἰδὼς ὡς μετὰ μικρὸν
 ἔσσεσθαι μέλλει τῶν αἰχμαλώτων ἢ διὰ τῆς καταλα-
 γῆς ἀπολύτρωσις, ἐσοφίσατο μὴδὲ τούτους εἰκὴ καὶ
 ὡς ἔτυχεν ἐλευθερίας τυχεῖν. Καὶ σκόπει τὸ πανούρ-
 γον τοῦ δράματος: Ἐρχομένοις γὰρ τισι μετὰ τὴν
 πόλιν ἀλῶναι, τοὺς ὀκνησοῦντων διαδραῖτι, καὶ
 τοὺς ἰδίους αἰχμαλώτους ὠνομήνοισ, συνέπειτο μετ'
 αὐτῶν καὶ τις ἀνὴρ καλούμενος Συμεών, φρονήσει
 βεθηκῶς καὶ διὰ πείρας ὧν πολλῶν πραγμάτων, ὃς
 ἦν πρὸς τοῦ βασιλέως σταλαὶς δι' αἰτίαν τινὰ χρειώδη
 πρὸ μικροῦ τῆ πόλει, περὶ ἧς νῦν οὐκ ἀναγκαῖον εἰ-
 παῖν. Τούτους οὖν καθ' ἐκάστην μέχρι τῶν ἡμερῶν
 τοῦ ἀπόπλου συχῶς ἐρχομένοις ἀνεκοινώθησε τὴν
 κατὰ τῶν εἰρημένων βουλήν ὃ δαιδὸς οὗτος λέγειν,
 εἰπὼν πρὸς αὐτούς, [P. 369] ὡς Ἐγὼ ἀπεχθῶς, **B**
 φησὶ, φερόμενος ἐξ ἀρχῆς καθ' ὑμῶν οὐκ ἔκρινον
 ζωῶσαι τῶν ἀλόγτων οὐδένα· τίς γὰρ ἐκ Θεοῦ μι-
 σθὸς πρὸς ἀνθρώποις ἐν καιρῷ ῥίπης τὸν
 θάνατον συγχωρεῖν, ὃν αὐτοὶ μᾶλλον ἐπέκτανον
 καθ' ἡμῶν; ἀλλ' ἐπειδὴ χρεῖα τίς ἐπέλγει, καθ'
 ἦν ἔστιν ἐπάναγκες ζωωθῆναι τούτους, ἐλπε-
 αίστιον τύχοι τοῦ πέρατος, περὶ τούτου καθ' ἑαυ-
 τοῦς ὑμεῖς σκέψασθε. Ἐπίειγομαι γὰρ ἤδη τοῦ
 καιροῦ με καλοῦντος πρὸς τὴν ἰδίαν ἀποκλείν
 πατρίδα. Δύνασθε οὖν ἀντικοινηθῆναι τούτων ὄν-
 των διακομιτῶν τὸν ἀμιμῶν εἰ' ἐγγράφου ἐγγύης,
 ὡς λαβεῖν ἡμᾶς ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς κατ-
 αλληγῆς ἰσχυροῦς Ἀγαρηνοῦς, πείσαι τε τὸν
 κρατοῦντα τῶν Ῥωμαίων τὰ σκήπτρα μηδεμίαν **C**
 περὶ τούτου ἀμφιβολίαν ἔχειν, ἀλλὰ συνύκταται
 ὑφ' ὑμῶν πεπραγμένοις; ἢ δεδίστεσθε μὲν τὴν
 ἐγγύην ὡς μὴ ἐν ὑμῖν κειμένην, ἀλλ' ὅτι ἐν εἰ
 παραδεχθήσεται ὑπ' ἐκείνου ἢ μὴ, ἐν οὐδενὶ δὲ
 εἶθετε τοσοῦτον κακόν, μικρῶς προθυμίας μέγαν
 προξενούντες τοῖς ὁμοφύλοις τὸν δαίμον; Εἰ-
 πите οὖν ὁποτέρῳ τούτων στοιχεῖτε, ἢ ἐν τῷ
 τῆν ψῆφον δώμεν, ἢ τοῦ ζωῶσαι ἢ τοῦ ἀπαλλά-
 ξαι αὐτούς. Ὁ οὖν βήθεις Συμεών, ἅτε δὴ τῶν ἄλ-
 λων προέχων, πρὸς αὐτὸν ἔφη: Ἐγὼ ταύτην τὴν
 ἐγγύην μόνος κατεγγυώμαι, συζῶς εἰδὼς τὸ περὶ
 πάντα φιλόφρονον τοῦ καθ' ἡμᾶς αὐτοκράτορος,
 καὶ ὡς δίχα λόγου παγτὸς παρέξεται τούτων
 ἔτακτε, ἐξ ὧν ἔχει δεσμῶν Ἀγαρηνῶν, τσοῦ-
 τους ὅσοι καὶ οὗτοι φυγάνουσιν ὄντες· ὁδὸς καὶ **D**
 αὐτὸς ἐγὼ τῆ Ταρσῶ διακομισῶ, ἢ ἐκ' ἐμοὶ πά-
 λιν τὰ περὶ τῆς ἐγγύης λυθῆ, καὶ μὴδὲν ἔχη
 κατ' ἐμοῦ προφέρειν, ἐκὰρ τὴν ὀφειλὴν ἐκπλη-
 ρῶσω. Μόνον τύχῳσι καὶ οὗτοι τινοσ σωτηρίας,
 ἢνα συλλέξαντες παρῆ δώσι τῶν ἀποικομητῶν τὰ
 ὄματα, ἢ διὰ τῆσ τῆς πόλεως κίμενα καὶ
 αὐτὸν τὸν ἀέρα πρὸς θρήνον ἐφέλεται. Ταῦτα
 ἀκούσας ὁ κακοήθης ἐκείνος, ἐγγραφὸν τε κρίσας τὸν
 αὐτὸν Συμεών καὶ ἐνώμοτον παρασχέιν τὸν περὶ τῶν
 συνθηκῶν τούτων λόγον, ἀπολυθῆναι πάντας ἐκείνους

Cum enim optime sciret non diu post captivos per
 commutationem fore redimendos, hoc quoque ex-
 cogitaverat, ne hi temere et quasi oblatam sponte
 libertatem consequerentur. Et considera callidum
 hominis consilium. Venientibus enim nonnullis
 post urbis excidium, qui ejus utrunque ruinam
 casumque evaserant, suosque captivos redimentibus,
 una cum eis advenerat vir cui Symeoni nomen
 erat, adulta prudentia et multarum rerum experi-
 entia celebris. Ille paulo ante ab imperatore ne-
 gotii cujusdam necessarii causa missus fuerat, de
 quo nihil impræsentiarum dicere interest. His itaque
 quotidie confertimque ad navium usque recessum
 venientibus, consilium suum adversus jam
 dictos immitis Leo hisce communicavit. *Ego, in-*
quit, quo in vos odio a principio excitus eram, sta-
tueram nomini captivorum vita indulgentiam facere.
Quæ enim ex Deo merces est, hostibus favente victoris
mortem condonare, qui ipsi eam in nos sedulo ma-
chinarentur? Cum tamen militas quædam urget,
quæ necesse sit ut sic vivi serventur, siquidem fortun-
atum finem res sortiat, de hoc vobiscum ipsi de-
liberate. Festino enim, poscente jam tempore, ad
propria remeare. In 575 vsne valetis recipere,
cum hi sint numero ducenti, fidei jussione scripto
consignata, nos pro eis commutationis tempore loti-
dem ex nostris (Agarenos scilicet) recepturos, suas-
urosque Romanorum sceptrā moderanti ut nullam
ejus rei causa ambiguitatem afferat, sed his quæ pacta
u vobis erunt assensum præbeat? an fidem dare for-
midatis, quasi non in vestro sita arbitrio sit, ac velut
incertum habeatis, sitne ille ratam habiturus necne?
remque nihili grande adeo malum ducatis, tantum
scilicet popularibus vestris, minori vestra in illos ala-
critate ac pietate, procurantes interitum? Ergo dicite
utrum probetis; quo unam in partem lata sententia,
hosce vel vita susperstites servemus vel victorum jure
contrucidemus. Tunc dictus Symeon, ut qui aliis
dignitate præstaret, ad eum inquit: Unus ego hanc
in me sponsonem recipio, ut qui clementissimi im-
peratoris in omnibus humanitatem explorete comper-
tam habeam, fore nimirum ut citra omnem discepta-
tionem jurgiumque tanto numero victos Agarenos
contribuat, quanto sunt quos hic in spoliis habetis
captivos; quos ego ipse Tarsum adducam, ut in me
tersus fidei jussio dissolvatur, nihilque in me pro-
ferre possis, postquam debitum exsolvero. Tantum hi
salute aliqua potiantur, ut defunctorum cadavera
colligentes sepulture tradant, ipsa tota urbe proje-
cta ipsamque aerem diro rei conspectu ad luctum tra-
hentia. His nequissimus ille auditus, suasoque Sym-
eone ut pacta illa scripto consignata jurejurando
fîrmaret, 576 omnes illos qui ex nobis justum
numerum excedebant diimitti mandavit.
 τούς ἐξ ἡμῶν περιτεύσαντας ἀνδρας ἐπέτρεψεν.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ συμπορίζατο P.

63, 64. Cum hoc quoque in rem suam rite peregrisset ac sibi fraudem tuto statuisset, non minori aliam calliditate instruxit. Jubet enim omnem civitatem incendi, ut hoc quoque non vulgari sibi lucro cederet. Nec immerito: sciebat enim eos qui captivos redimebant id nunquam omnino permisuros; ita nimirum ut illi ipsi flammis incendi mallent, quam ut vel solo auditu ejusmodi aliquid acciperent. Nondum enim per mediam civitatem illata Barbaris flamma atque dispersa, sed cum adhuc ædes mari vicinas comburerent, mox qui aderant cives pro civitate pretium numerare immobili inter se consilio statuunt. Hincque adeo rursus jussa ubique sparguntur, ignem ab ædibus submovendum esse, cum hæc quoque machina illi prospere cessisset. Qui enim cum laudato Symeone viri comitabantur, quod aliunde non suppetebat nude summam numerarent, duo auri talenta duros spondere, quæ eunuchus fustibus mactatus Strymonem Jimiserat; quibus etiam inde ubi recondita erant, per veloces cursores cito advectis atque Barbaris numeratis, per eum modum civitatem ab incendio illasam servaverunt.

65. His quoque ad optatos fines perductis, cum nihil superaret quod viri insatiabilibus oculis auri extorquendi ratio non fuisset, nec 577 diutius illic ei morandum foret, sed de navigationis potius eventibus, per id tempus navigantes appetere solitis, anxie cogitandum, tunc scilicet, cum sol medium circiter cœli axem teneret, decimo excidii die, e portu enavigantes atque ad Romanam portam devecti reliquum diei ibi peregimus. Eramus nos quinque, quemadmodum capti fueramus, in quadam Ægyptiacæ classis ductoris nave. Quem et pater meus per unum interpretum, quippe cum lingua nostra loqui nesciret, rogaverat ut missis stipatoribus omnes nobis affinitate conjunctos atque propinquos, ubicunque dispersi essent, adduceret; quod et prope factum esset, nisi hic quoque malorum nostrorum multitudo obstitisset, eosque qui missi fuerant ad investigandum signiores reddidisset. Nam matrem meam et ex aliis fratribus unum, qui initio nobiscum capti non fuerant, nec non et fratris uxorem, cito, unde erant, ad nos deduxerunt: meam vero uxorem cum tribus infantibus, et ultimo loco post nos omnes natam sororem cum affinium turba reliqua nec invenire voluerunt, nec forte inventos, ut adducerent, in animum induxerunt: sed erant alius alibi communi vulgo convoluti, nostræque divisionis nimbis onerati. Sustinebamus tamen, ut in malis iisque dire accepti, hoc quoque, quod eramus alii ab aliis disseci, etsi res nostræ genus omne angoris molestiæque excederent.

A ζγ', ζδ'. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τὰ περὶ τούτου καλῶς εἶχεν αὐτῷ καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ ἦν τὸ πανούργημα ἡ, ἕτερον πάλιν οὐκ ἔλαττον τοῦτο γῆ δολιότητι τῶν φρενῶν ἐπένοησε. Πυρποληθῆναι γὰρ ἄπισταν τὴν πόλιν προετίστανεν, ἐν ἧ καὶ τοῦτο αὐτῷ οὐ τὸ τυχρὸν παρεμπόρευμα ἦδει γὰρ ὡς οἱ τοὺς αἰχμαλώτους ὠνούμενοι οὐδὲ τοῦτο πράττειν αὐτὸν ἐξ ἀνάγκης ἀνάσχοιτο, αἰρούμενοι μᾶλλον αὐτοὺς ἐκείνους καταπρησθῆναι ἢ τοιοῦτόν τι κἂν ἀκοῆ παραδέξασθαι. Μήπω [P. 370] γὰρ τῶν βαρβάρων διὰ μέσου τῆς πόλεως τὴν φλόγα διασπειράσαντων, ἀλλ' ἐτι τὰς πλησιαζούσας τῇ θαλάσῃ πυρπολούντων οἰκίας, μόνον ἐτι πρὸς τὸ καταβάλλειν τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως τιμὰς οἱ παρόντες πρὸς ἀλλήλους ἐκύρωσαν, καὶ πάλιν πρόσταγμα πανταχοῦ διεπέμπετο παύεσθαι τῆς οἰκίας συνεργίας ἡ τὸ πῦρ, ὡς εἰς χρηστὸν αὐτῷ πέρας καὶ ταύτης προσελθούσης τῆς ἐπινοίας. Οἱ γὰρ ἄνδρες ἐκείνοι σὺν τῷ βῆθέντι Συμεῶν, μὴ ἔχοντες ἄλλοθεν πολεῖν καταβάλλεσθαι τὴν περὶ τούτου ποσότητα, τὰ δύο ὑπέσχοντο τοῦ χρυσοῦ τάλαντα ἄπερ ἦν ὁ θανάων ἐκ τῶν ῥοπάλων εὐνοῦχος πρὸς τὸν Στρυμόνα ἐξαπαστείας ἡ καὶ θάττον ἀγαγόντες διὰ τινῶν ταχυδρόμων ὄθεν ἐκρύπτοντο, καὶ τοῖς βαρβάροις ἐναριθμήσαντες, οὕτως τὴν πόλιν τῆς πυρκαϊῆς ἐίσωσαντο.

ζε'. Ἄλλ' ὅτε δὴ καὶ τοῦτο πέρα; εἰλήφει, καὶ οὐκ ἐνέλειπεν οὐδὲν ὁ τοῖς ἀχορέστοις ἐκείνοις ὑφ' ὀφθαλμοῖς ὑπέθεσι; χρυσοῦ μὴ ἐγεγόνει, ἔδει δὲ μὴ ἐπὶ πολὺ κερτερεῖν τῷ τόπῳ, ἀλλὰ φροντίζειν καὶ τῶν κατὰ τὸν πλοῦν συμπρωμάτων μᾶλλον τῷ καιρῷ τούτῳ τοῖς πλωτῆρσι ἐγγινομένων, τότε δὴ περὶ μεσημβρίαν ὄντος τοῦ ἡλίου τῇ δεκάτῃ τῆς ἀλώσεως ἡμέρας τοῦ λιμένος ἐξωρμήσαμεν καὶ πρὸς τὴν ῥηθεῖσαν Ῥωμαίων πύλιν μετήχθημεν, τὸ λοιπὸν ἐκαίσε τελέτοντες ἡ τῆς ἡμέρας. Ἡμεῖς οὖν ἡμεῖς οἱ πέντε, καθὼς ἐχειρώθημεν, εἰς τινα ναῦν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κατ' Αἴγυπτον στόλου, οὗ καὶ προσδεθῆις ἦν ὁ ἐμὸς πατήρ διὰ τινος ἐρμηνέως; (οὐδὲ γὰρ ἦδει λαλεῖν καθ' ἡμᾶς) προστάξαι τοῖς ὑπ' αὐτὸν δορυφόροις ἀγαγεῖν ὄθεν ἂν ἦσαν διασπαρέντες οἱ κατὰ συγγένειαν ἡμῖν πλησιαζόντες. Ὁ δὲ καὶ παρὰ μικρὸν ἐτελείτο ἂν, εἰ μὴ κἂν τούτῳ παρεμποδῶν γέγονε τὸ πλῆθος τῶν ἡμετέρων κακῶν, καὶ πρὸς τὴν ἔρυσαν ἀπικνησαι τοὺς ἀπεσταλμένους πειποίηκε. Τὴν γὰρ μητέρα τὴν ἐμὴν καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἔνα, τῶν μὴ κατ' ἀρχὰς μεθ' ἡμῶν ληφθέντων, ἐτι δὲ καὶ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ ἡ γαμητὴν τὸ τάχος, ὄθεν ὑπῆρχον, πρὸς ἡμᾶς ἡγάγοντο ἡ τὴν ὁμοζύγα δὲ τὴν ἐμὴν σὺν τριῶν νηπιόις καὶ τὴν ὑποδεθηκυῖαν κατὰ τὴν γέννησιν ἡμῶν ἀδελφὴν μετὰ καὶ ἄλλου πλῆθους τῶν προσηκόντων οὕτε ἡ ἀνευρεῖν ἡθέλησαν, οὕτε δὲ ἀνευρόντες ἴσως ἀναγαγεῖν πρὸς ἡμᾶς ἡβουλήθησαν, ἀλλ' ἦσαν ἄλλος ἀλλαχῇ τῷ κοινῷ πλῆθει καὶ ταῖς νηφάσι τῆς ἐξ ἡμῶν βυλλόμενοι διαίρεσεως. Ὅμως ἐκαρτεροῦμεν ὡς ἐν δεινοῖς καὶ τὴν ἐξ ἀλλήλων κατατομῆν, εἰ καὶ ἐτι παντὸς ἀνιαροῦ πείραν τὰ κατ' ἡμᾶς ὑπερέβαλλεν.

VARIÆ LECTIONES.

ἡ δὲ] καὶ AP. ἡ πανούργημα P. ἡ ἐνεργείας? ἡ τελέσαντες AP. ἡ τ' ἀδελφοῦ A. ἡ οὐκ ἦν οὕτε P.

ξς'. Ἦδη δὲ ἰ' τοῦ πλοῦς ἀρχεσθαι μέλλουσι στρέ- A
 βλας τινὰς [P. 371] τοῖς ποσὶ πᾶσιν ἡμῖν ἐπιθέντες
 οἱ Βάρβαροι, οὕτως καθ' ἓνα ταῖς ναυσὶν ὡσπερ ἀψυ-
 θῆναι τινα διαστοίθασαν ὕλην, μὴ ἐνδιόντες κἄν ἐλευ-
 θερον ἀναπνεῖν τὸν ἀέρα, ἀλλὰ κατ' αὐτοῦ τῆ συν-
 εχεῖα τοῦ πνιγμοῦ συναπειροῦντες. Οὕτω γὰρ ἡμᾶς
 ἐν ἀλλήλοις ἐπισυνῆψαν ὡς ἐν ἀδιάσπαστον ὄρασθαι
 σῶμα τὴν πλεθὺν ἄπασαν, μηδ' ὄλωσ διισταμένην ἢ
 ἀπερρήγμένην τῆς συνεχοῦς ἐκείνης πιλῆσεω. Ἀλλ'
 ἐπειδὴ κατὰ δύσιν ὁ ἥλιος ἦν καὶ πρὸς τὸν νυκτερι-
 νὸν γνόφον ἔληγε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἐπινίκιον τι
 μέλος τοῖς τε κυμβάλοις καὶ τυμπάνοις ἀποκρουσάμε-
 νοι, καὶ τὸν ὑπὲρ κεφαλᾶς ἰ' ἀέρα ταῖς διὰ τῶν ξι-
 φῶν βίψισσι περιαστράφαντες, οὕτως μετὰ βαθεῖαν
 ἐσπέραν ἀσημὸν τινα καὶ τραχὺν ἀλαλαγμὸν ἐπα-
 αφέντες καὶ τὰς ἀγκύρας τῶν νηῶν ἀνασπάσαντες τῆς
 γῆς ἀπεδίβρασκον. Ἦν δὲ ἀκούειν ὅπως ἡσυχῆ μόνον
 τὸ κληθεὶς καταστενάζομεν τῆς πατρίδος, καὶ τοῦ ἰ'
 τινα πρὸς τὸν Θεὸν ἐν τῷ ἀφανεῖ τῆς ψυχῆς ἕκαστος
 ἡμῶν ἠφείε φωνήν, ὅσοις ἂν αὐτὸς βούλοιο παιδεύ-
 τικοῖς πειρασμοῖς ὁμιλήσαντας καὶ πάλιν ἀποδοθῆναι
 τῆ θρησάμενη, καὶ μὴ εἰς τέλος ἐγκαταλειφθέν-
 τας ἀνεπίστον ἔχειν τὴν ἐκ τῶν λυπούντων ἀκαλα-
 γαγὴν.

ξζ'. Ὡς δὲ τοῦ πλείν ἤδη πρὸς ὄρθρον ὁσσης τῆς
 νυκτὸς ἀπρηξάμεθα, εἶχε μὲν ἡμᾶς καὶ ἄλλων δυσχε-
 ρῶν ἀνάγκη πολλῶν, τοῦ λιμοῦ, τῆς δίψης, τῆς συν-
 εχεῖας ὁ ὑποπιασμοῦ (καὶ γὰρ κατὰ μόνην τὴν ναῦν
 ἔνθα ἤμεν ἡμεῖς ὀκτακοσίων αἰχμαλώτων ψυχῶν
 ἀριθμὸς ἦν, δίχα τῶν ἐν αὐτῇ Βαρβάρων, διακοσίων
 καὶ αὐτῶν ὄντων), πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ τῶν κομισθῆ
 νηπίων ἢ ἐλευνῆ βοῆ μηδαμῶς δυναμένων φέρειν
 τῶν μοχθηρῶν τὴν ἐπίτασιν. Ἄλλ' οὐδὲν ἦ ἰ' θάνα-
 τον αὐτοῖς ἐπισπεύδουσαν ἄωρον. Πλεῖον δὲ πάντων ἢ
 κατὰ τὴν ἰ' γαστέρα χρεῖα, ἧς οὐκ ἦν μηδεμίαν μέθ-
 οδον ἔφευρειν, τῆς φυσικῆς ἀνάγκης κατεπειγούσης
 πρὸς τὴν διέξοδον· τὴν γὰρ αἰδῶ τοῦ πράγματος
 πολλοὶ πρότιμῶντες καὶ καρτερεῖν τὴν βίαν μὴ σθέν-
 οντες συχνῶς ἐκινδύνευσαν ἰ'. Πλην τῆς ἡμέρας
 ἀρχομένης τὸν ἀγκῦνα παραπλεύσαντες τοῦ βῆθεν-
 τοσ ἰ' Ἐχθόλου, ἀνήχθημεν περὶ δεξιῆν βαθεῖαν εἰς
 τινα τόπον Βολθὸν καλούμενον, ἔνθα τινὲς ἵπταις
 ἐφάνθησαν ἀπὸ τῆς γῆς ἐρχόμενοι πρὸς ἡμᾶς. Οὗτοι
 δὲ ἦσαν οἱ καὶ πρῶτον ἐν τῇ πόλει παραγενόμενοι,
 βητάς τινας γυναῖκας ἀνήσασθαι θέλοντες, ἃς τὸ D
 τάχος οἱ Βάρβαροι τῶν νηῶν ἐξενεγκόντες ἀπέδοντο,
 πολὺ χρυσίον ὑπὲρ ἰ' αὐτῶν κομισάμενοι. Ἐκειθεν
 δὲ πάλιν ἀναχθέντες καθήραμεν περὶ τὰ τέλη τῆς
 νῆσου τῆς καλουμένης Παλλήνης· καὶ τι μικρὸν
 ἐκείσε καθησυχάσαντες, τοῦ πνεύματος ἐπιτηδείου
 ὑπάρχοντος καὶ αὐθῆς πρὸς ἐσπέραν ἐσπάσθησαν τὰ
 ἱστία, ἃ καὶ διαπρησθέντα τῆ σφοδροτάτη βύμη τοῦ
 πνεύματος ἦγον· ἡμᾶς φερομένους [P. 372] βιαίως,
 ἕως τῆς ἐφεξῆς ἰ' κατ' ἀρχὰς ἡμέρας εὐρέθημεν εἰς
 τινα τόπον ἰ' Διαδρόμους παρὰ τῶν ναυτιλλομένων
 ὀνομαζόμενον, δύο μὲν ἔχοντα νήσους ἀμφιμήκεις ἐξ

578 66. Dum vero jam navigationem parant,
 tortis quibusdam ac cuneis nostrum omnium pedi-
 bus impositis, sic unum post alium velut inanime
 quoddam pondus Barbari navibus constipant, nec
 vel libero aere respirare concedentes, sed hunc
 quoque continua suffocatione trudentes. Sic enim
 alios aliis astringerunt, ut omnis multitudo unum
 indivisum corpus videremur, nulla prorsus sepa-
 ratione disjunctum aut a continua illa constipa-
 tione abruptum. Quia vero solis jam occasu diei
 lux in noctis tenebras ac caliginem ibat, victoriae
 melos quoddam cum cymbalis atque tympanis pul-
 santes, aeremque capitibus affusum ensium cir-
 cumductibus collustrantes, sic ad multam noctem
 incondito horrendoque ululatu producto atque an-
 coris navibus avulsis e terra profugerunt. Audiases
 multitudinem partim tacite solum patriam gemitu
 deplorare, partim nostrum quemlibet in cordis oc-
 culto missa ad Deum voce supplicare, ut quibus
 ipsi liberet, malis salubriter castigatos denuo patria
 redderet, neque in finem deserens nulla spe libe-
 rationis in illis versari in perpetuum sineret.

67. Ut jam autem diluculo discussaque nocte
 navigare cœpimus, tum alia nos quoque plura
 mala conciebant, famis, sitis, ipsa compressio
 exique ea sugillatio (in una enim illa navi, in qua
 nos vehebamus, 579 ad octingenta captivorum
 capita censebantur, præter Barbaros, qui ipsi in ea
 ducenti erant), tum præterea infantulorum voces
 atque clamores, nulla ratione vim tantam malorum
 ferre valentium, ac quibus aliud nihil quam
 mors immatura iis celerabatur. Sed omnium
 maxime enecabat alvi resolutio, cui sane nullo
 remedio occurri poterat, naturali necessitate re-
 crementa foras expellente. Multi namque rei ipsa
 necessitate pudorem pluris facientes, nec vim tole-
 rare valentes, haud raro in discrimen adduceban-
 tur. Cæterum clara jam luce memorati Ecboli
 sinu præternavigato, et in serum vesperum decli-
 nante jam die, Bolbum quem vocant pervenimus;
 quo loco nonnulli equites ad nos accesserunt
 (erant hi qui et antea in urbem venerant) certas
 quasdam matronas redempturi; quas Barbari actu-
 tum navibus eductas, ingenti auri vi pro eis ac-
 cepta, dederunt. Inde vero rursus educti Palle-
 nes insulae extremis hæsimus; dumque ibi paulu-
 lum immoramur, secundo vento flante ad occiden-
 tem rursus vela impulsa sunt; quæ validissimo
 venti impetu inflata violenter nos deferebant,
 donec sequentis diei initio locum a nautis Diadro-
 mus nuncupatum attigimus. Is habet duas insulas,
 utrinque longo limite extensas, 580 sibi adversas;
 inter quas veluti fluvius mare præterfluens insulas
 unius dumtaxat stadii spatium dividit. Ubi huc venis-

VARIÆ LECTIONES.

ἰ' ἐν om. A. ἰ' κεφαλῆς A. ἰ' που om. P. ἰ' ἀλλ' οὐδὲν ἦ] ἀλλὰ A. ἰ' τὴν om. P. ἰ' ἐκινδύνευσον A.
 ἰ' ἀπορηθέντος A. ἰ' ὑπὲρ] ὑπ' P. ἰ' ἕως ἐφεξῆς τῆς AP. ἰ' τινας τόπων A.

semus, infortunatam in navem incidimus, frumento onustam, sicque repente ut ex subitaneo eventu, qui in ea vehebantur, nautæ nihil moliri potuerunt, quo suæ consulto salutis esset. Quamquam enim videbantur ad insulam adjacentem navem detrusisse ac fugam capessivisse, nihil inde tamen commodi retulere; quam occisime enim egressi Barbari comprehensos omnes, uno duntaxat excepto, contrucidant. Hinc denuo navigantes duos dies ac noctes Eubææ magnæ insulæ oram legebamus; versusque mare magis boreale directis velis prope Andrum, non sine immani ventorum sibilo, pervenimus. Neque enim recta navigabamus neque certa ad loca, sed hac atque illac; pro eo ac navarchis videbatur, aliud alio obversimque iter mutabamus. Timebant enim ne quo loco Romana classis consisteret, adversumque incautos sinistram aliquid molita damnum inferret. Proptereaque ad alias atque alias insulas perinde atque errones circumferabamur.

δίσσαν ²² μή που τύχοι παρών ὁ τῶν Ῥωμαίων στόλος, καὶ λάθοι κατ' αὐτῶν ἐπινοιάν τινα μοχθηρὰν ἐργασάμενος. Διὰ τοῦτο ἄλλοτε ἄλλας νήσους καθάπερ

68. Dum hoc pacto vagamur, in Patmum insulam defleximus; in qua sex dies malorum omnium experimentis divexati mansimus. Cum **581** enim locus esset inaquosus, sitis captivos vastabat. Non enim tantum aquæ nobis præbatur quantum sat esset ad vitam sustentandam, sed quantum ad mortem, ipsam jam ingruentem, tantisper remorandam; quam bibens, nisi in ipsa gustatione compressis naribus, ne a principio graveolentiam persentisceret, hullo modo haurire poterat, cum ante etiam potionem unus ipse aspectus naturam offenderet ac molestius haberet. Porro cibus panis duntaxat crustum erat, idque putridum, vitam everrens ac internecinum. Quæ enim hostes in proprios usus domo exportarant, cum iis superflua essent omninoque carie vitiosa, ut nec ulla brutarum animantium saltem oculos posset advertere, hæc nobis in cibum apponebantur, quanta nec dici possit, graveolentiæ ac insuavitatis plena, ipsa vermibus scatentia multoque mucore conspersa et ad corpus sustinendum nullas plane vires habentia. Inde enim conjectura erat infinitam fere multitudinem quotidie in mortem cogi per sitis famisque injuriam, morientiumque corpora e navi in mare jactari, atque in multum tempus inter undas subsultantia ferri. Præque reliquis infantum miserabile genus, necdum eis constante natura, pluribus incommodis malisque afficiebantur. Vivi rursus haud multum a demortuis distabant, atque parem interitum res illorum spectabant. Inter quos omnes nos, **582** qui tortis colligabamur, acrior cruciatus urebat. Folliculorum enim inaniatorum instar unus juxta alium sedentes, cuneis- que, quibus appensi eramus, convulnerati atque

ἐναντίας ἀλλήλων, μέσον δὲ τούτων ποταμοῦ δίκην τὴν θάλασσαν παραθέουσαν καὶ τὰς νήσους ὡς ἀπὸ σταδίου καὶ μόνον ἐξ ἀλλήλων διείρουσαν. Ἐνθα ζῆ καὶ γενόμενοι νηὸς τινοῦ δυστυχούς εἴτου πεφορτισμένης περιετύχομεν, καὶ οὕτως ἀθρόον ὡς μηδὲ δυνηθῆναι τῷ αἰφνιδίῳ τῆς συμθάσεως τοὺς ἐν αὐτῇ σωτηρίας ἐχόμενόν τι προσεξευρεῖν ²³. Εἰ γὰρ καὶ ἔδοξαν πρὸς τὴν παρακειμένην νῆσον τὴν αὐτὴν ἐποκειλῆαι καὶ πρὸς φυγὴν ἐκτραπῆναι, ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τούτου ἀπώναντο· θάπτον γὰρ αὐτοὺς ἐξεληθόντες οἱ Βάρβαροι συνελέξαντο, καὶ χωρὶς ἐνδὸς μόνου πάντας πρὸς θάνατον ὑπηγάγοντο. Ἐξεῖθεν δὲ πάλιν ἀπάραντες ἐπὶ δυοὶ νυθημέροις τὴν μεγάλην νῆσον παρεπλόμεν τῆς Εὐβοίας, καὶ κατὰ τοῦ βορειοτέρου ταύτης πελάγους ἰθύναντες τὰ ἰσθία, τὰ παρὰ πόδας τῆς Ἀνδρου ²⁴ μετὰ τινοῦ σφοδροτάτου ροιζήματος καταλάβομεν. Οὐ γὰρ ἐποιούμεθα κατ' εὐθείαν τὸν πλοῦν, οὐδὲ κατὰ τινος ὀρισιμένου τόπου, ἀλλ' ὡς ἂν ἔδοξε τοῖς τῶν νηῶν ἀρχηγοῖς, τῆς δὲ κακείσιν τὰς μεταβάσεις καὶ ἀντιστροφὰς ἐποιούμεθα. Καὶ γὰρ ἔδοξα τινὲς πλανηθῆναι περιηρόμεθα.

Ξ'. Οὕτω δὲ φερόμενοι κατηντήσαμεν εἰς τινα νῆσον Πάτμον καλουμένην· ἐνθα δὴ καὶ προσεμείναμεν ἕξ ἡμέρας, παντὸς χαλεποῦ πείραν ἐν αὐτῇ καθυπομόνοντες. Ἀνδρου γὰρ ὄντος τοῦ τόπου ἐληζέτο τοὺς αἰχμαλώτους ἡ δίψα. Οὐ γὰρ εἰδίδοτο ἡμῖν ὕδωρ ὅσον πρὸς σύστασιν τῆς ζωῆς ἐπήρκει, ἀλλ' ὅσον ἐμβραδύνειν ἐποίηε καίπερ παρόντα τὸν θάνατον· οὐπερ ὁ μετέωρον, εἰ μὴ τὴν ὑσφρησιν κατὰ τὴν γεῦσιν ἐπέειχεν ἡ κατ' ἀρχὰς τῆς αὐτοῦ δυσωδίας ἐπαισθανθῆναι, οὐδ' ὅπως τούτου παρεχωρεῖτο μεταλαβεῖν, τῆς φύσεως ἀνωμμένης καὶ εἰ μόνον ἀπιδεῖν ἠβουλήθη τοῦτο, καὶ πρὸ τῆς πείρας τῆς καταπόσεως. Ἢ τροφῆ δὲ ἡμῶν ἄρτου ἐρύφος ἦν μόνον, καὶ τοῦτο διεφθορὸς, κατάλυσιν ἐργαζόμενον. Ἄ γὰρ ἐτυχον λαθόντες οἰκοθεν πρὸ πολλῶν ἡμερῶν πρὸς χρεῖαν ταυτῶν οἱ πολέμιοι, ταῦτα περιτεύσαντα καὶ πρὸς τελείαν σηπεδόνα χωρήσαντα, καὶ οἷς οὐκ ἂν τι τῶν ἀλόγων εἰδυνήθη κἂν ἀπιδεῖν, εἰς μετάληψιν ἡμῖν προσσφέροντο, ἀφάτου μὲν δυσωδίας καὶ ἀηδίας πλήρη, μετὴν δὲ σκυλῆκων καὶ πολλῇ σαπρία συμπεφυρμένην, πρὸς τε τὴν ἐξιν τοῦ σώματος ²⁵ παντελῶς ἀνεκέρητον. Καὶ γὰρ ἦν εἰκάσαι πληθὸς ἀπειρον ἐκ τούτων ἐπ' ἐκάστης τῆς ἡμέρας τῷ θανάτῳ συνελανόμενον, πάρεργον τῆς δίψης καὶ τοῦ λιμοῦ [P. 373], τὰ τε σώματα τῶν θνησκόντων ἀκοντιζόμενα τῆς νηὸς ἐπὶ θάλασσαν, καὶ μέχρι πολλοῦ τοῖς κύμασιν ἐπισπαιρόντα ²⁶, καὶ τούτων μάλιστα τὰ δειλία βρέφη τῷ ἀτελεῖ τῆς φύσεως κλείω τῶν ἄλλων τῶν ἀλγεινῶν ἐμπορούμενα, τοὺς ζῶντας δὲ πάλιν οὐ πόρρω τῶν προκειμένων ὑπάρχοντας, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὅμοιον βλέποντας πέρασ. Ἐξ ὧν ἀπάντων μάλιστα ἡμεῖς, ὅσοι ταῖς στρέβλαις ἡμῶν κεπεδημένοι, κλειστοὶ βασιάνοις προσαπαλαίμεν. Καὶ γὰρ θυλάκων ἀψύχων δίκτην ταῖς ²⁷

VARIÆ LECTIONES.

²² προσεξευρεῖν A. ²³ Ἀνδρου AP. ²⁴ ἰδεδίσαν AP. ²⁵ τῶν σωμάτων A. ²⁶ ἐπισπαιρόντα Comb. ἰπιπείροντα AP. ²⁷ ταῖς ἐπί ?

καλλίων ἀλλήλοις ἐπικαθήμενοι, καὶ τοῖς ξύλοις, οἷς ἂν ἐνηρημέθα, τιρωσόμενοι τε καὶ συνθλιβόμενοι, ἐνεκδῆγητόν τινα καὶ ἄρρητον ὑφιστάμεθα τὴν ἀνάγκην, οὐδ' ὅπωσούν συστραφῆναι ἢ τινος ἑαυτοῖς μεταδοῦναι σχολῆς συγχωρούμενοι, ἀλλ' ἢ μόνον τὰς κεφαλὰς ὑψοῦντες μικρὸν, εἴ που ἔτιν ἐλευθερον ἀέρα ταῖς βίαις ἐφαλύσωμεν καὶ μὴ τρεῖς παντὸς ἄλλου δεινοῦ τῆ τῶν παρόντων ἀναθυμίασει τὴν πνοὴν ἐταφῆσοιμεν. Τὸ δὲ τῶν φθειρῶν κληθὸς ἕτερον ἦν κακὸν ἔφατον. Καθάπερ γὰρ τις θάνατος ἔρπων, τὴν ἀπάντων ζωὴν κατεδόσκοτον, ὡς ἐκ τοῦτου τὰς μορφὰς πάντων ἀλλοιωθῆναι, καὶ ἐν ὑποψίᾳ ζώντων, οὐκ ἀληθεῖα λογίζεσθαι. Ὅσας δὲ πληγὰς ἤφρισαν μανικῶς φερόμενοι καθ' ἡμῶν, ἢ ὅσαις λοιδορίαις καὶ ὀνειδεῖσι καθ' ἐκάστην ἡμᾶς ἐπλυνον ὥραν, καὶ οἷς ἐφαίνοντο τὴν μὴν φυλάττοντες τῶν ἡμερῶν τοῦ πολέμου, πολὺς μὲν λόγος καθιστοῦνται δύνησεται, ποῖα δὲ ἀκοῆ τὴν τούτου παραδέξα-
σθαι τραγῳδίαν; Ἔμοι δὲ ἕκστασις ἐπιστρέχεται, ὁσάκις εἰς ἔννοιαν ἔλθω μόνον τῶν ἀμαρτήτων κακῶν ἐκαίνων ὧν κατὰ πᾶσαν τὴν περίοδον τοῦ πλοῦς ὀκαρτεῖναι, πῶς ἐκαρτερήσαμεν ἐνέγκαι τοσαύτην πολυειδίᾳ συμφορὰν ἀνθρώπεια σώματα, οἷς ἦν πρὸ τοῦδε τρυφή καὶ διαβρῦσα βλαῖτα καὶ κειρατικαῖς ἀνάγκαις οὐδαμῶς ἐνεδοθεῖσα, πῶς δὲ τὴν ἀντοκιστον καὶ διόσσην πύρωσιν, τὴν τε ἐκ τοῦ φλογμοῦ τῆς δίψης καὶ τὴν ἐκ τῆς θερμῆς ὥρας τὰς φυσικὰς ἰκμάδας ἀναξηραίνουσαν, καὶ τὸ γε τοῦτον ἐλαεινότερον, πῶς συνεκαρτεῖτο καὶ παρέμει-
νεν ἐν ἡμῖν ἡ ψυχῇ, ὅποτε ταῖς νυξίν ἐφήλουν τὰς δερματίνας διέβρεις διὰ πᾶσῶν τῶν νηῶν καὶ πάντας εἰσω τοὺς δυστυχεῖς ἡμᾶς ἀναπέκλειον, ὡσπερ καὶ τοῦ φω-δὸς ἡμῖν μετὰ τῶν ἄλλων βασκαίνοντες, ἵνα σκότῳ καὶ καύματι, ὅσιν ἀφύπτοις κακοῖς τὴν ζωὴν εἰσπραττώμεθα. Ἀλλ' ἡγοῦμαι ὡς ταῦτα πάντα καρτερεῖν ἢ θεία καὶ προνοητικῆ τοῦ παντὸς ὕπερ πᾶσαν ἀνθρωπίνην διάνοιαν ἀνεδυνάμου ἢ πρόνοια, [P.374] Ἴν' ἐν ὑστέρῳ γινόντες ἐξ οἴων τότε κακῶν παρ' ἐλπίδας ἐβρῦσθημεν, ἡμᾶς τε ἂν αὐτοὺς καὶ ἄλλους τῷ ὑποδείγματι σωφρονίζωμεν.

ἔβ', σ'. Ἐπειδὴ δ' ὁ καιρὸς ἐκάλει τῆς πρὸς τὰ οὐκαὶ τοῖς Βαρβάρους ἂν ἀφίξαι, πάλιν ἐκαίθη ἀπο-
πλεύσαντες κατήχθημεν εἰς τινα νῆσον καλουμένην Νάξιαν, ἐξ ἧς οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦντες φόρους λαμ-
δάνουσι· ἐν ἧ γενόμενον ἡμῶν οἱ κατ' αὐτὴν ὄντες ἄνδρες δώρους τοῖς ἀρχηγοῖς ἡμελίμαντο τῶν νηῶν, οἷς μάλιστα ἐδόκουν αὐτοὺς ἐνδεῶς ἔχειν πρὸς τὴν τοῦ πλοῦς χρειαίαν. Πλὴν κακῆ δύο μῆνας ἡμέρας προσμειναντες κατηγόμεθα τὴν ἐπὶ Κρήτην (ἐκάλει γὰρ ἡμᾶς ἐπιτῆδειον πνεῦμα), ἕως κατήραμεν ἐν τινι τόπῳ Ζωντάριον ἢ μὲν παρὰ τῶν ἔγχωρων ὀνομαζομένην ἢ, ἀντιστρέφῳ δὲ ἡμῖν τῆ ἀληθείᾳ γνωριζομένην· πολλοὺς γὰρ τὸ Ζωντάριον ἐκαίνο τῆς μὲν ζωῆς ἀπεστέρησε, τῷ θανάτῳ δὲ προῦδωκε. Διὲ γὰρ τὸ μὴ τὴν ἀπὸ τοῦ νότου καὶ τοῦ λιθὸς δεδιέ-

compressi, quas nemo verbis eloquatur ac referat angustias sustinebamus, quibus ne minimum quidem contorqueri aut solatii aliquid captare licebat, nisi duntaxat paululum sustollere capita, si quando liberi aliquid aeris naribus attrahere liberet, ne omnium aliorum malorum cumulo, praesentium rerum immanem foetorem halitus hauriremus. Pediculatorum etiam ingens vis, malorum genus aliud improbissimum: haud secus enim ac mors repens omnium vitam depascebantur. Hinc omnium ora immutata, sicque affecta ut opinione vivere, non re ipsa videremur. Quot vero plagas insaniter in nos ferocientes intulerint, aut quibus probris ac injuriis per horas singulas momentaque onerarent, quibus potissimum a pugnae congressione iram servare videbantur, quae oratio enarrare sufficiat? quis vero auditus rei hujus tragediam possit excipere? Ego sane mente moveor, quotiescunque vel solum in memoriam venit innumerabilium illorum malorum quibus per totam illam navigationis periodum fuimus obnoxii, quomodo multiformem adeo aeternam noxamque humana corpora sustinere potuerint, anteaquo tempore luxu ac deliciis diffuentia, nec molestiis, quae per praedones inferri solent, usquam assueta; quomodo intolerabilem et duplicem **583** ustionem, tum scilicet incendii sitis, tum aestivae tempestatis naturalem humorem exsiccantis, quodque his miserabilis est, qua ratione delincebatur et in nobis perseverabat anima, cum extensis noctu per omnes naves pellibus nos omnes miseros iis includerent, ut lucis quoque, ut et reliqua, usuram nobis inviderent; quo scilicet tenebris aestuque, duplici malo inevitabili, vitae a nobis debitum exigeretur. Verum existimo divinam, et quae rerum hujus universitatis curam gerat, providentiam ad haec omnia toleranda vires nobis roburque supra humanam omnem aestimationem contulisse, ut in posterum intelligentes ex quibus tunc malis praeter omnem spem liberati fuimus, tum nos ipsos tum reliquos exemplo ad frugem corrigeremus.

69, 70. Verumtamen cum jam tempus instaret ut se Barbari in patriam reciperent, inde rursus solventes in quamdam insulam devecti sumus, Naxum nomine, Cretensibus tributariam. In eam cum appulissimus, insulae muneribus et donis, iis maxime quibus in usum navigationis indigere sciebant, navarchos accipiebant. Ibi duos dies immorati versus Cretam cursum intendimus: invitabat enim secundissimus ventus, donec ad locum sic incolis dictum Zontarium (ac si Vivarium dicas) venimus, sed contraria nobis veritate agnitam. Sic enim a vita dictus locus multos **584** nostrum vita exemptos morti tradidit. Dum enim ad eum applicantes a noto et africo sibi noxam non timent, in eo quam in urbis navali in ancoris stare Barbari

VARIÆ LECTIONES.

²² ἐν om. A. ²³ ἀνευλήμου P. ²⁴ γε AP. ²⁵ τοὺς Βαρβάρους A. ²⁶ Ζωνταρίων A. ²⁷ ὀνομαζομένην P. ²⁸ τοῦ om. AP.

inaluere. Quo cum venissent, cognoverunt Cretenses : a mari enim procul nos prospiciebant, atque Romanorum classem invadere insulam deprehendisse se putabant. Quo et metu conterriti sunt, quod ad bellum imparati erant. Postmodum nobis appropinquantibus, signis navium agnitis, cum magno gaudio suos accipientes, ac velut morum commercio genuinæ inter se amicitiaæ usum com monstrantes, ad locum accesserunt : semper enim, ut proverbio fertur, simile ad sibi simile accurrit. Tunc itaque primum Barbari omnes, exscensu ex navibus in litus effusi, nos quoque a mutua illa compressione paululum relaxari siverunt, suppeditata quoque aquarum copia, quæ multæ ibidem irriguæ in maris se undas affluenter exonerant. Et sic tota ea nocte a continuis refecti laboribus, existimabamus sequenti luce mitiorum nos tantisper potituros, quod dives insula rebusque ad vitæ usum necessariis confertissima esset. Verum nesciebamus prioribus æque malis, seu etiam acerbioribus, divexandos, proptereaque illis accipi ut per ea atrocioribus istis conservaremur.

αὐτῇ τῶν πρώων ὀμίλειν χελεποῖς, ἢ καὶ χεῖροσι, καὶ διὰ ταῦτά γε μᾶλλον ἐκείνα πάσχειν, ὡς ἂν δι' ἐκείνων⁴⁴ τούτοις συντηρηθῶμεν.

71. Jam enim dissipatis noctis tenebris, ac cum lucis fulgoribus **585** exortum mane splendesceret, Dominica scilicet illucescente, ululatus in quavis navi audiri, Barbaris velut gratam quamdam ac lætam vocem pari conspiratione edentibus cymbalisque perstreptibus, ut locus ille totus concuti et clamoris fragore turbari videretur. Tum post inconditum terribilissimumque sonitum navium onus atque vecturam in terram ejicere cœperunt, cum subjectum locum pro numero navium certis spatiis divisissent, quo navis cujusque onus, quale tandem illud esset, distincte ac seorsum ab aliis inferrent, ut unuscujusque opes ac substantia nihil prorsus aliis commista exstarent. Totum igitur diem illum exonerandis navibus insumperunt. Sequenti vero νατᾶρχι, ipsi quoque egressi, aliis rursus partibus tum captivorum multitudinem divisere, tum spoliolum copiosam amplamque messem, cujus admiratione obstupentes Cretenses, cui exemplo comparent quæ ob oculos posita erant, nullum habebant. Quia vero id primum Barbaris constitutum erat, ut infortunato illo populo commisto, qui ullo affinitatis jure sanguinisque necessitudine devincti essent, alii alios denuo agnoscerent, tunc utique horribilis turbatusque audiri ejulatus, omnibus velut uno ex fonte lacrymarum rivos large fundentibus, identidemque susurrantibus, num quo loco ullius charissimorum compotes forent, nec illis temere constitutum tempus inquirendi suos elaberetur, incertique manerent qua se spe recreandos **586** illis amplexandis fruendisque per eam indulgentiam existimassent. Circuibant miseræ mu-

Α ναὶ βλάβην τοὺς ἐν αὐτῷ καθορμιζομένους, τὴν πρὸς αὐτὸν διατριβὴν τοῦ ναυστάθμου τῆς πόλεως οἱ Βάρβαροι προκακρίκασιν. Ὡς οὖν κατήχθημεν, ἔγνωσεν οἱ Κρήτες (προεώρων γὰρ ἡμᾶς τῆς θαλάσσης μακρόθεν), καὶ πρώτων τῶν Ῥωμαίων⁴⁴ τὸν στόλον ἐφώρασαν ἐπιρῆσθαι τῇ νήσῳ, ἐξ οὗ καὶ περιδεῖς ἐγένοντο διὰ τὸ μὴ προπαρασκευασθαι πρὸς πόλεμον. Ἐπειτα γενομένων ἡμῶν ἐγγύθεν, ἐπειδὴ ἐπέγνων τινὰ γνωρίσματα τῶν νηῶν, πεφθάκασιν τὸν τόπον μετὰ πολλῆς θυμηδίας τοὺς ἀμφ' αὐτοὺς δεξιούμενοι, καὶ ὡς περ τῇ κοινωνίᾳ τῶν τρώων τὸ γνήσιον τῆς πρὸς ἀλλήλους στοργῆς ἐνδεικνύμενοι· αἶψα γὰρ, ὡς λόγος, τὸ ὁμοίον τῷ ὁμοίῳ προστρέχει. Τότε δὴ πρῶτον ἅπαντες τῶν νηῶν ἐξήλθον οἱ Βάρβαροι, καὶ τινος ἡμᾶς⁴⁴ τυχεῖν ἀνέσεως τῆς ἐν ἀλλήλοις στενοχωρίας ἤξιωσαν, μετέδωκαν δὲ καὶ τῶν κατὰ τὸν τόπον ὕδατων πολλῶν ὄντων καὶ ἀφθόνας τοῖς κύμασι τῆς θαλάσσης ἐπιβρέοντων⁴⁵. Καὶ οὕτως τὴν νύκτα πάσαν τῶν συνεχῶν ἀνεθέντες πόνων ἐδοκοῦμεν τῇ ἐξῆς χρηστοτέρων τιμῶν μετασχεῖν, ἅτε πεπληθυσμένης⁴⁶ οὕσης τῆς νήσου καὶ πολλὴν ἐχούσης τῶν χρεῶν δαψίλειαν. Οὐκ ἕδειμεν δὲ παραπλησίους ἐν

οἱ. Ἦδη γὰρ τῆς νυκτερινῆς σκιάς σκεδασθείσης, τοῦ δὲ φωτὸς ἀρχομένου τὸν ὄρθρον ἐπανατέλλειν, Κυριακῆς ἡμερῶν ἐπιφωσκούσης, ἀλαλαγμοὶ ἐφ' ἐκάστης νηὸς ἤκουετο; ὡς περ τινὰ θυμῆρη φωνὴν τῶν Βαρδάρων συνεπηχούτων καὶ τοῖς κυμβάλοις κτυπούτων, ὡς πάντα δοκεῖν δονεῖσθαι τὸν τόπον [P. 375] καὶ πρὸς τὴν κραυγὴν ἐκταράττεσθαι. Εἶτα μετὰ τὴν ἄσημον ἐκείνην καὶ φοβερωτάτην ἠχὴν ἐπιχειροῦν πρὸς τὴν γῆν ἀποφορτίζειν τὸν γόμον, διελόντες εἰς μερίδας κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν νηῶν τὸν παρακείμενον τόπον, ὅπου μίαις ἐκάστης φόρτον, ὅστις ποτὲ ἦν, διηρημένως καὶ ἀποκκρυμένως ἀλλήλων ἐξεκομίζοντο, ὡς ἂν ἀμυγῆ τηρεῖσθαι τὴν ἐκάστης περιουσίαν καὶ τῶν προσόντων ταῖς ἀλλας παντελῶς ἀνεπέμικτον. Πᾶσαν οὖν ἐκείνην ἀνάλωσαν εἰς τὴν ἀποσκευὴν τὴν ἡμέραν. Τῇ δὲ ἐξῆς ἐξήλθον τῆς θαλάσσης οἱ τῶν νηῶν ἀρχηγοὶ διελεῖν πάλιν εἰς ἄλλας μερίδας τὸ τε πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων καὶ τὴν πολλὴν τῶν σκύλων ὕλην, ἧς ἐξίσταντο τὴν πληθύν οἱ Κρήτες, οὐδὲν παραδείγματι συγκρίνειν ἔχοντες τὰ βλεπόμενα. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο πρῶτον ἐδοξε ταῖς Βαρδάρους, ἀναμιχθῆναι τῶν δυστυχῶν τὸν δῆμον, ὅπως⁴⁶ τὸν ἀναγκωρισμὸν καὶ αὐθις οἱ συγγενεῖς τινὸς μετέχοντες ἐν ἀλλήλοις ποιήσονται, τότε δὴ φοβερός τις ἤκουετο καὶ παραχόδης θρῆνος πάντων ὡς ἀπὸ μίαις πηγῆς ἀφέντων τοὺς κρουνοὺς τῶν δακρύων, καὶ θρυλουμένων, εἰ ποῦ τινος εἰτυχήσοιεν⁴⁷ τῶν φιλάτων, καὶ μὴ λάθῃ παρελθοῦσα ἡ προθεσμία τῆς ἀνευρέσεως καὶ μείωσιν⁴⁸ ἐπ' οὐδενὶ βεβαίῳ τὴν περὶ αὐτοὺς ψυχαγωγίαν ἐπέσιαντες. Περιήρχοντο οὖν⁴⁹ αἱ⁵⁰ δυστυχεῖς γυναῖκες, τὰς κίμας ἔχουσαι δελωμένες, πανταχοῦ περισκοπούσαι

VARIE LECTIONES.

⁴⁴ τὸν Ῥωμαίων Α. ⁴⁵ ἡμῶν Ρ. ⁴⁶ περιβρέοντων Α. ⁴⁷ πεπλησμένης Ρ. ⁴⁸ δι' ἐκείνα Ρ. ⁴⁹ οὕτως Α. ⁵⁰ εὐτυχῆσειεν Ρ. ⁵¹ μένωσιν Ρ. ⁵² γού' Α. ⁵³ αἱ om. Ρ.

καὶ διαδρόχους τοὺς ὀφθαλμοὺς περιάγουσαι, τίνι τῶν τέκνων πρῶτον ἐντύχουσιν. Οὐ εἶ δὴ παῖδες, ἴσοι τὰ θεῖα τῆς θαλάσσης διέφυγον, καθάπερ τινὲς ἀπαλοὶ μόσχοι γοερὸν ⁸⁰ μυκῶνται τῆς θηλῆς ἀφαρούμενοι, οὕτω δὴ καὶ οὗτοι ἐλευθέρων τι καὶ συμπαθέως ἐκλαυθμύριζον, ἄλλος κατ' ἄλλο μέρος τῆς διασπορᾶς ἐκείνης γενόμενοι καὶ τὰς μητέρας ἀνακαλούμενοι· οἷς καὶ περιτυγχάνουσαι πολλάκις αἱ δευλαῖαι μητέρες τὴν φυσικὴν ἐκένουν ⁸¹ ἐπ' αὐτοῖς συμπάθειαν, περιπελεκόμεναι τοῖς αὔγεσι καὶ πάντα αὐτῶν καταφιλοῦσαι τὰ μέλη καὶ δάκρυσι πλύνουσαι, τοῦτο μόνον ἠγούμεναι μέγα τι καὶ θαυμαστὸν ὅς ἐν θεῖοις παρηγόρημα τὸ παρ' ἐλπίδα σοθῆναι καὶ ζῶντας αὐταῖς καὶ αὐτὴς τοὺς φιλάτους ἀποδοθῆναι. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἐπὶ ταῖς ἐχούσαις ἐν χερσὶν ἤδη τοὺς παῖδας καὶ τὸ κατ' αὐτοὺς ἀσφαλὲς ἐκ τῆς πείρας αὐτῆς γνωρίζουσαι· τί δ' ἂν εἴποιμι ⁸² περὶ τῶν ἄλλων, ὧν καθ' ὕδατων τὰ βρέφη διώλωλε καὶ ἄθλον ἦν αὐταῖς τὸ συμβᾶν, πῶς διεσπάρητον τοὺς χιτῶνας, τὸν ἔκδοσ τῆς καρδίας μὴ ὑπομένουσαι [P. 376] κλύδωνα; πῶς οὐκ ἠθέλον μηδαμῶς στήναι, ἀλλὰ περιήγοντο φερόμεναι μάτην ὑπὸ τῆς ἀλόγου τοῦ πάθους ὀρμῆς. εἴθε κάλεισε τὰ ὄμματα περιστρέφουσαι, εἰ ποῦ τινα τῶν ποθουμένων θεάσοιντο ἢ τινος περὶ αὐτῶν ἀκριβῶς ἰδόντος ἀκούσοιντο, ἐν' ἐκείνῳ τὸ τῆς ψυχῆς φλεγμαῖνον κενώσαι ⁸³; Καὶ ταῦτα μὲν ἔπραττον ἐπὶ δυοὶς πολλάκις ἢ καὶ τρισὶν ἡμέραις, ἕως πολλὰ καμύουσαι ἄλλοι τινὲς τῶν γνωρίμων τὸ περὶ τῶν ζητουμένων ἐδήλωσαν πείρας, λιμοῦ πολλάκις ἢ δίψης ἔργον τοὺς φιλάτους αὐτῶν γεγενημένους· ἐξ οὗ δὴ καὶ μᾶλλον τὸ πείθος ἐξαγριαίνουσαι, γεγωνότεροις θρήνοις καὶ ἄλλοις θλιβερῶν εἰδῶσι τοὺς ἀποχωμένους ἐπιλοφρόνουν. Ἄλλὰ τί μάτην τὴν ἐπὶ τούτοις ἐπιχειρῶ συγγραφῆν, οὐδὲ τὸ πολλοστὸν μέρος τῶν τότε πεπραγμένων ἱκανὸν ⁸⁴ παραστήσασθαι; Ἐκείνον γὰρ αὐτὸν ⁸⁵ εἶδει παρῆναι τὸν τοὺς θρήνους τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀναγραφόμενον Ἱερεμίαν, ἐν' ἐπαφῇ δάκρυον ἀπαρηγόρητον ἐπὶ τοσοῦτον λαὸν τοσαύταις ἀλγηδῶσι κατατρυχόμενον. Οὐ γὰρ οὕτω φωνὴν ἀφῆκε Ῥαχὴλ ἐν Ῥαμᾶ, ὅτε τὴν στέρησιν τῶν τέκνων ἀπωλοφύρετο, καθὼς φησὶν ἡ Γραφή, ὡς ἡ κοιλὴς ἐκείνη καθ' ἣν ἐτελείτο ταῦτα, τὰς ἀλγηδῶνας τῶν ἀλόντων συνεπιτείνουσα.

ὄφ. Οἶον γὰρ πάλιν ἀπὸ τούτων παρὰ τῶν μισοθῶν ἐπράχθη κακόν! Καθὰ γὰρ φθάσαντες ἔφημεν, λογιζομένων αὐτῶν πρῶτον ὡς εἰ κατὰ συγγένειαν πρὸς ἀλλήλους οἱ τοῦ κλήθους ἀναμιχθῶσι τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τῶν πολλῶν ὀδυνῶν παύσονται, καὶ πρὸς τὴν δουλείαν ἠνίκαι ἂν ἐκδοθῶσι, φορητὴν αὐτοὺς εἶναι ὡς ἐν κακοῖς τὴν ἐπήρειαν, ὡς εἶδον αὐτοὺς ταῖς ἀγγιστεῖαις ἐπισυναλλαττομένους; καὶ καθάπερ σερπὶν ἄλυτον ἕτερον ἐχόμενον τοῦ ἑτέρου, τὸν τε χωρισμὸν δυσδιαίρετον, καθὼς ἐμελλον τὰς μερίδας μιᾶς ἐκάστης νηὸς ἀπονεῖμαι, ἐβουλεύσαντο

¹ Jerem. III, 21.

VARIAE LECTIOES.

⁸⁰ γοερώς P. ⁸¹ ἐκένουν A et interpretes. ⁸² εἴποιμεν A. ⁸³ κενώσαιαν? ⁸⁴ ἱκανὸς ὧν? ⁸⁵ αὐτὸν om. P.

A lieres, capillis dissolutis, quaquaversum circumspicientes, et irriguos lacrymis oculos circumferentes, si quem primum filiorum offenderent; filii vero, velut tenelli vituli subducto iis lacte ac uberibus flebilem odent gemitum, sic et illi miserabile quidpiam ac miserandi primum affectu vagiebant ac eulabant, alius alia in parte dispersionis illius palantes ac matres appellantes; in quos et deploratae illae haud raro incidentes, naturali in eos miseratione commotis visceribus, cervices amplecti, omnia illorum membra exoculari, rigare lacrymis, ingens illud solatium unumque admirandum malorum illa immanitate existimantes, praeter spem servata adhucque vita sospite charissima eis pignora reddita esse. Et haec quidem de illis quae jam filios in manibus habebant resque illorum in tuto esse experimento didicerant. Quid vero de aliis dicam, quorum infantuli in aquis perierant, et eorum exitus latebat? quomodo tunicas discerpabant, cum intimum cordis turbinem non sustinerent? quomodo nullo loco subsistere ferebant, sed frustra hac illaque vesani affectus impetu circumagebantur, in omnem partem oculos distortentes, sicubi desideratissimorum aliquem videre liceret, aut ex aliquo qui certo sciret vidissetque audire, ut eo solatio animi **587** aestum leniret? Et haec ut plurimum per duos aut tres dies agebant, donec multo defessis labore, alii quidam ex notis, quo evasissent qui quaerebantur, certiores reddebant, fame scilicet aut siti dulcissima capita plerumque enecta esse. Quare etiam illae majori dolore exasperatae clamosioribus lamentis aliisque disruciationum generibus defunctos accipiebant. Quid enim vero his scripto enarrandis frustra laboro, qui nec minimam illorum partem quae tunc gesta sunt representare sufficiam? Etenim adesse par esset, qui Hierosolyma deplangendo Threnos conscripsit, saceratissimum Jeremiam, quo scilicet, in tanto populo tantis doloribus malisque oppresso, inconsolabiles lacrymas funderet. Neque enim Rachel sic vocem in Rhama emisit, cum sublato filio deploraret, ut divinae tradunt Litterae¹, quemadmodum vallis iha, in qua haec agitabantur, captivorum dolores malaque suctavit.

72. Quale vero tunc rursus ab impiis Deique osoribus patratum est malum? Ut enim jam diximus, cum illis primum in mentem venisset, si modo captivi, qua necessitudine alii alios contingerent affinesque essent, confusi miscerentur, fore ut multa dolorum parte levarentur ac servitutum, postquam additi essent, ut in malorum procella, quovis modo tolerabilem ducerent, ut illos penes familias necessitudinisque jure devinctos ac consociatos inque morem insolubilis catenae alterum alteri coherentes **588** ab invicem ægre di-

vidi patientes videre, dum singulis navibus partes ascribunt onusque distribuunt, improbam rursus consilium ac naturæ pugnans inferunt. Jubent eos qui semel juncti fuerant iterum disjungi. Si quæ tamen mater in eis infantem lacte indigentem haberet, hunc duntaxat cum parente manere impii homines sanxere, ut qui nimirum sibi ipsi vitæ compendio nihil conferre valeret: reliquos omnes ab affinis cognatisque distractos proniscue nullaque discretione sortibus esse committendos. Quæ enimvero oratio tantæ calamitatis infortunium narraverit? Quæ oratorum linguæ variam illam et multiformem dolorum immanitatem dicendo expresserit, cum et natura ipsa insolito hoc vesanoque præcepto in multa scinderetur, cui solum in crimen verteretur generis communitio ac, quam natura facit, propinquorum conjunctio? Filius namque a patre, a matre filia, frater a fratre divellebatur. Ubi quid omnes illos pati verosimili ratione existimandum, cum in servitutem in terram alienam abducerentur? ubi scilicet nostræ fidei cultus, ut execrandus, omni injuriarum procacitate laceratur, vesaniasmæque libidines atque vitia coluntur, ubi fornicatio honestatur, insaniaque præmio afficitur, ac impudentia plurimum honoratur, ubi masculorum sexus in muliebrem usum transfertur, et violatur creatura, suntque omnia confusionis plena et ad malum conversa. Quid horum omnium primum 589 planxerunt? in quo non magis laqueum elegerunt? Ferebant tamen omnia, Deo in omnibus animos ac constantiam præbente suæque voluntatis nutu singula quæque disponente.

73. Jam vero rursus edicto hoc ac jussione a cognatis necessariisque divisi diversis in locis sub custodia sedebant, donec novo decreto imperatur ut numerentur omnes, exque personarum ætatumque ratione diversum cujusque navis proprium agmen cognoscat. ne ulla navium aut superfluo onere gravetur aut illo minuat, sed pro multitudine eorum qui in navibus Barbarorum essent, distributis partibus, nec majus aliquid justo redderetur nec minus. In primis igitur numerata omni multitudine, summa fuit duo et viginti millium capitum; inter quos omnes ne unus quidem erat (nobis duntaxat exceptis, qui commutandi servabamur) cui mentum petis fruticaret. At neque in tot mulierum millibus ulla erat quæ pubem excederet. Erat vero electus populus et juvenia conspicuus, ac in quo alii aliis prope certare videretur seque mutuo excedere aut ætatis flore aut venustate formæ, tametsi afflictorum casuum vis continua a naturali decedere eos habitu cultuque cogeat. Postquam autem omnes in partes distributos iterum cum spoliis in naves contruserant (nam hæc quoque cum multitudine divisa fuerant), Barbari 590 Cretam incolentes ex eis non paucos commercati sunt, multa in eam rem sponte numerata pecunia, non

πάλιν βουλήν πονηράν και πολεμίαν τῆς φύσεως. Τοὺς ἀπαξ γὰρ ἐνωθέντας διαρεθῆναι και αὐθις προσέτατον, και εἰ τοῦ τις μήτηρ, φησιν, ἐν αὐτοῖς νηπιον ἔχουσα τοῦ γάλακτος δέουσαν⁵⁸⁹, τοῦτο μόνον πρὸς τὴν τεκοῦσαν μένειν οἱ δυσσεβεῖς κατεθέσπισαν ὡς μηδὲν τυχὸν δυνάμενον αὐτῷ πρὸς τὴν ζωὴν συντελεῖν, τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν συγγενικῶν συναφειῶν και αὐθις διαρεθίνοντας ἀναμίξ και ἀδιαφόρους τοῖς κλήροις ἀποδοθῆναι. Ἀλλὰ τίς λόγος τῷ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ταύτης ἐκφράσει; ποῖα δὲ γλώσσα ρητόρων ἐπεξελθεῖν δυναθείη τὴν ποικίλην ἐκείνην και πολυεῖδῆ τῶν ὀδυνῶν κάκωσιν, [P. 377] ὅποτε και ἡ αὐτὴ φύσις τῷ καινῷ τούτῳ και παραλόγῳ προστάγματι εἰς πολλὰ κατετέμεντο, τοῦτο μόνον ἔγκλημα τὴν κοινωνίαν τοῦ γένους ἔχουσα και τὴν ἐμφυτον τῶν ἐνωθέντων συνάφειαν; Και γὰρ ἀεσπᾶτο πατὴρ μὲν υἱός, μητὴρ δὲ θυγάτηρ και ἀδελφός ἀδελφού. Ἐν οἷς τί πάσχειν εἰκὸς τοῦτους ἀπαντας, ὅποτε πρὸς δουλείαν ἤγοντο εἰς γῆν ἄλλοτριαν, ὅπου τὸ μὲν αἶθας τῆς καθ' ἡμᾶς πίστεως ὡς ἐναγὸς ἐνουθρίζεται, πάθῃ δὲ τιμᾶται ἀλογώτατα ὅπου πορνεία σεμνύνεται και μανία γεραίρεται, και πολλῆς τιμῆς καταξιοῦται ἀναίθεια ὅπου τῶν ἀρρένων ἡ φύσις εἰς γυναικείαν χρῆσιν μετὰγεται, και ἡ κτίσις ὑβρίζεται, και συγγασίας γέμει πάντα και πρὸς τὸ κακὸν ἀνατίτραται; Τί πρώτων τούτων ἀπάντων ἐκόβαντο; ἐν ποίῳ δὲ μὴ ἀγχρόνην ἤρῃσαντο; Ἀλλ' ὅμως ἔφερον πάντα, τὴν ἐπὶ πᾶσι μεγαλοφυχίαν παρεχομένου Θεοῦ και τῷ οικείῳ βουλήματι τὰ καθ' ἕκαστον μεταρμύζοντας.

ογ'. Ὡς δὲ πάλιν τῷ προστάγματι τούτῳ τῆς ἐξ ἀλλήλων διηρέθησαν συγγενείας, ἐκάθηντο φρουρούμενοι κατὰ διαφόρους τόπους, ἔω; ἐξῆλθεν ἕτερον πρόσταγμα, πάντας ἀριθμηθῆναι και πρὸς τὰς εἰσίας τῶν προσώπων και τῶν ἡλικιῶν τὸ διάφορον ἐκάστης νηὸς ὄβιον σύνταγμα γνωρισθῆναι, ἐν' ἐν μηδεμίᾳ φανεῖη πλεονασμός, φησιν, ἡ ὑφαίρεσις, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐόντων ταῖς ναυσὶ βαρβάρων, οὕτω και τὰς μερίδας γενέσθαι και μηδὲν αὐταῖς περιττὸν ἢ ἠλλείπον ἀποδοθῆναι. Ἐριθμησαν οὖν ἐν πρώτοις τὴν πλεθὺν ἀπασαν ἡ δὲ ἦν δύο και εἰκοσι χιλιάδες, ἐξ ὧν ἀπάντων, χωρὶς ἡμῶν τῶν λόγων⁵⁹¹ τῆς καταλλαγῆς τηρουμένων, οὐκ ἦν οὐδεὶς ὅς τὸν⁵⁹² πύγωνα εἶχε τετραχωμένον. Ἀλλ' οὐδὲ προβεδηκυῖα γυνὴ ἐν ταύταις πάσαις ταῖς χιλιάσιν. Ἐπιλεκτος δὲ τις ἦν και νεάζων ὁ δῆμος, και οἷον ἐρίζων ἕκαστος ἡ τῷ ἀκμαίῳ τῆς ἡλικίας ἡ τῷ ὄρατῳ τῆς μορφῆς ὑπερβαίνειν τὸν ἕτερον, καὶ ἡ ἀπαλ' ἡλια τῶν δυσχερῶν τῶν φυσικῶν αὐτοὺς ἔξωσαν ἄλλοτριῶν ἐδιάζετο. Ἀλλ' ὅτε δὴ πάντες εἰς μερίδας γενόμενοι πάλιν μετὰ⁵⁹³ τῷ σκύλων ταῖς ναυσὶ συνηλάθησαν (ἄμφω γὰρ και ταῖτα σὺν τῷ πλῆθει διενεμήθησαν), τότε δὴ τῶν βαρβάρων οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦντες οὐκ ἄλιγους ἠνοῦντο, πολὺ χρυσίον ὑπὲρ αὐτῶν καταβαλεσθαι μὴ παραιτούμενοι, οὐκ ἀπλῶς οὐδ' ὡς ἐτυ-

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁸⁹ προσδέουσαν A. ⁵⁹¹ τὸν λόγον A. ⁵⁹² τὸν οἰκ. P. ⁵⁹³ ἀμα?

λιν, ἀλλὰ κίβδους τινὸς ὑπόθεσιν ἑαυτοῖς ἐκ τούτου A
 περιποιούμενοι. Ἦδεισαν γὰρ πολλαπλασίονα ὅ τῶν
 δεδομένων λαθεῖν, ἤνιχα ἂν [P. 578] καταλλαγῆς
 ἐπιλθεὶ καιρὸς, ὅποτε τοὺς ὁμοφύλους αὐτῶν, τοὺς
 παρὰ τῶν Ῥωμαίων χειρωθέντας, ἐκδέχονται. Οὐδὲ
 γὰρ ὡς ἐν τοῖς κατὰ Συρίαν, οὕτω καὶ τούτοις ἡ
 τῶν αἰχμαλώτων ἀπολύτρωσις ἐκταλείται, ἀλλ' ἐκ-
 κρέττησεν ἐν τούτοις καιρῶν χρόνον βεβαιωθὲν,
 ἵνα καὶ τὸν Βάρβαρον, ὅστις ποτὲ ἦν, χάριν τοῦ
 κατεχομένου κομιζῶνται, καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δο-
 θεῖσαν τιμὴν ἀπαιτῶσιν εἰς τὸ δικλάσιον. Διὰ τοι-
 οῦτο πολλοὺς οἱ Κρήτες τῶν αἰχμαλώτων ἠνήτησαντο,
 τὴν καθ' ἡμᾶς συμφορὰν κίβδους συνεισφορὰν ἑαυ-
 τοῖς ἰφουράμενοι. Ἐπράχθη δὲ ταῦτα ἐφ' ὅλαις
 ἡμέραις δίκαια, ἀεὶ τῶν ἐθάδεον νηῶν μετασκευαζου-
 ῶν τοὺς ἄνωμένους καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν πόλιν μετα-
 γουσῶν. Ἐν οἷς ἔτυχον ἐκδοθεῖσα καὶ ἡ τοῦ ἑμοῦ
 ἑδελοῦ σύζυγος, οὐ μετρίαν ἡμὲν ἔδωκον περιποιή-
 σασα. Ἡ δὲ μοι μήτηρ καὶ ἡ γαμετὴ οὐν θεοὶ τέκνας
 (τὸ γὰρ ἑτερον ἔργον ἦν γινόμενον τῆς θαλάσσης),
 ἔτι δὲ καὶ ἑλεεινὸς ἄθλιος ὁ τλήμων ἀδελφὸς καὶ ἡ
 τῷ χρόνῳ πάντων ἐφυστερίζουσα ἀδελφὴ, ἐκ τινος
 θεϊκῆς προνοίας εἰς μίαν Σιδονίαν ἔτυχον ναῦν, τῆς
 πρὸς Συρίαν ἀποδημίας τηρούμενοι. Ἡμᾶς δὲ πάν-
 τας τοὺς ἐν τῇ καταλλαγῇ τηρουμένους ἔτι διεσπαρ-
 μένους ὄντας συναγαγόντες οἱ Βάρβαροι καὶ τινι
 πολεμικῇ νηϊ τῶν ἐκ τοῦ λιμένος ἀνασπασθεισῶν
 ὑφ' ἐν εἰσνεγχόντες καθείρξαν, φύλακὰς τινὰς τῶν
 καθ' αὐτοὺς ἐμπείρων αὐτῶν ἡμῖν συμβιδάσαντες.

57. Καὶ οὐτως ἐσκευάζοντο μετὰ ὁ μίαν ἄλλην
 ἡμέραν ἔχασθαι τοῦ πλοῦς ἤδη γὰρ ἦγεν αὐτοὺς ὁ C
 καιρὸς καὶ χρονίζειν οὐκ ἐδίδου τῷ τόπῳ, πρὸς τὸ
 χειμέριον τὸν ἀέρα μετατιθέμενος. Ἴπποις οὖν ἐφ-
 εστῶσι κειβάντες οἱ τῶν νηῶν ἀρχηγοὶ μετὰ καὶ
 αὐτοῦ τοῦ τυράννου πρὸς τῇ πόλει γεγόνασιν, ἅμα
 μὲν ἐνδεικνύμενοι τοῖς Κρησὶ τὴν ἐπὶ τοῖς πεπρα-
 γμένους ἐν ἡμῖν περιφάνειαν, ἅμα δὲ καὶ τὴν βδε-
 λυρὰν αὐτῶν τελετὴν ἐκπληρῶσαστες, δεξιωθῆναι τε
 παρὰ τῶν αὐτοχθόνων ὁ καὶ τινος τυχεῖν τῶν προ-
 ηγνησιμῶν ἀνέσεως. Οὐ δὲ καὶ μίαν ἄλλην ἡμέραν
 προδιατρήσαντες τομῶς ὑπέστρεψαν, ἐπισπεύδοντες
 τὰ πρὸς τὸν πλοῦν, καλοῦντος αὐτοὺς ἤδη τοῦ πνεύ-
 ματος. Ἦδη δὲ τῆς δωδεκάτης ἡμέρας ἀρχομένης,
 λέγου δὲ τῆς πρὸς τὴν Κρήτην ἀφίξεως, τοῦ πλοῦς
 ἀπηρεάμεθα. Μετήχθημεν δὲ πρὸς τὴν ἀντικρῦ νῆ-
 σον, ἥτις ὁ Διὸς καλεῖται· καὶ πάλιν ἐκαίθεν ἀν-
 αχθέντες ἐν τῷ τῆς νήσου πέρατι προσωρμισθημεν.
 Ἐν ᾧ καὶ ὕδρευόμενοι καὶ μικρὸν τι τῷ τόπῳ προσ-
 μείναντες, ὡς κατ' οὐρὰν εἶδον γαγονότα τὸν ἀνεμον,
 ἀπέπλευσαν ἐκαίθεν κατὰ μέσον ἰθύναντες τοῦ πι-
 λάγου. Ἡμεν δὲ πάντας, ὡς εἴρηται, ἐν μιᾷ νηϊ
 Ῥωμαϊκῇ ὁ πολεμικῇ, ἥτις ἦν διήρης, ὧν τὴν μὲν
 ἄνω καθέβραν οἱ λαχόντες εἶναι μετ' ἡμῶν Βάρβαροι
 ἑαυτοὺς ἐκληρώσαντο, τὴν κάτω δὲ ἡμῖν ἐπαφήξαν,
 [P. 579] σπέσιος πολλοῦ καὶ θυσιῶν πλήρη. Καὶ
 τί ἄλλο γὰρ χρεὶ λέγειν ἢ τάφον ἐφ' ὕδασι φερόμε-

temere nullave ratione, sed cum sibi inde lucrum
 facitarent. Plane enim noverant multo sibi plura
 restituenda commutationis tempore, dum suæ na-
 tionis captivos a Romanis in captivitatem redactos
 reciperent. Non enim, quemadmodum in Syria, sic
 his quoque in locis transigitur captivorum redemptio:
 sed in his veteri consuetudine usu firmata obtinuit,
 ut et Barbarum, quisquis ille sit, loco illius quem
 ipsi detinent referant, et exsolutum pro eo duplex
 pretium reposcant. Eam ob rem multos Cretenses
 captivos mercati sunt, nostram scilicet calamitatem
 sui lucri auctionem commenti. Gesta hæc per de-
 cem integros dies, cum semper consuetæ naves eos
 qui empti essent transferrent et in proprias urbes
 deveherent. Inter hæc dividita quoque et fra-
 tris mei uxor, quæ res non levi nos effecit mœstia.
 Cæterum mater et conjux cum duobus filiis
 (nam tertius demortuus in mare projectus fuerat)
 necnon miser ac ærummosus frater, atque om-
 nibus ætate junior soror, divina quadam provi-
 dentia in una Sidoniarum navium servabantur,
 in Syriam asportandi. Nos vero omnes, quos com-
 mutandos servabant, cum adhuc dispersi esse-
 mus, colligentes Barbari, 591 et in navi bellica a
 litore avulsa, in unum convehentes, concludere-
 rant, custodibus ex suis, rerum experientia prædi-
 tis, nobis constitutis.

74. Atque altera statim die navigationem ce-
 pessere parabant reique instare. Jam enim tem-
 pus urgebat deflectens ad hiberna, nec longiores
 ibi moras trahere sinebat. Navarchi itaque equis
 consensens, quos in promptu habebant, una etiam
 adjuncto tyranno, urbem petunt, tum ut Creten-
 sibus præclara adversus nos facinora common-
 strarent, tum ut abominandas suas cærimonia
 explerent, humaniusque ab oppidanis acciperen-
 tur, atque a laboribus, quos pertulerant, animos
 nonnihil relaxarent. Ibi alterum quoque diem
 commemorati festine revertuntur, secundoque jam
 vento navigationem sollicitant. Jamque duode-
 cimo, a nostro scilicet in Cretam appulsu, il-
 luscenscente die e portu solvimus, inque adver-
 sam insulam, quam Jovis dicunt, vecti sumus.
 Inde rursus profecti, ad insulæ extremam oram
 applicantes, aequatum exscendimus; ibique mora
 aliqua facta, ut a puppi flare ventum advertere,
 per medium mare cursu directo recedunt. Era-
 mus omnes, ut dictum est, in una Romana bel-
 lica biremi: illius superiores sedes Barbari no-
 biscum navigantes sibi delegerant, inferiores
 et prope carinam nobis reliquerant, tene-
 bris obsitas 592 et graveolentiæ plenas;
 nec aptiori vocabulo expresseris, quam si se-
 pulcrum super aquas, ambulans appellave-

VARIE LECTIONES.

ὁ πολυπλασίονα A, πολυπλασιόνα P. ὁ κατὰ P. ὁ αὐτοχθόνων A. ὁ ἡ τοῦ P. ὁ Ῥωμαϊκῇ A.

ris. Etenim si singula recensere voluero quæ A per ejus navigationis circulum sustinimus, quantisque in angustiis versati simus, fabulas narrare plerisque videbor et longe a veritate aberrare, qua auspice omnia me scripturum pollicitus sum in orationis exordio. Eapropter gestarum rerum partem plurimam sponte præteriens, iis in quibus mihi vires sufficere viderentur huc usque immoratus, ut credibilia per omnia dicerem, o Gregori, hominum sapientissime atque studiosissime, eodem modo et reliqua percurram, quæ ipsa, ut reor, quamvis durum cor et implacabile emollire sufficiant; ne tuum dicam, in quo inter alia maxime proprius enitet animi miserantus affectus, ex cuius nutu atque indole ad hæc scribenda adhortatus es remque tantam, etsi viribus longe imparem, aggredi compulisti.

75. Cæterum dum sic inter varia infortuniorum genera colluctamur, ingens quædam exorta procella, mari tempestate turbato, in vitæ nos grave periculum induxit. Hinc naves omnes vehementiore flatu a se invicem totaque classe procul dispersæ atque divisæ, nec recta cursum valentes intendere. Nescio vero quonam malo dæmone, proximus nobis 593 ad lævam infausti nominis Leo, suæ navis puppi assidens et gubernatores navigandi peritia instruens, vehebatur. Eum navis alia, sed multo imbecillior, vi tempestatibus (navigantium certo indubitatoque periculo) media diffracta sequebatur. Ex ea clamare, qui illa vehebatur Barbari: *Serva tua presentia, o copiarum dux, nec tantam Agarenorum multitudinem perire sinas, quos hucusque ab omni immunem periculo conservasti.* Tum ille, actutum in eos directa navi, certius perquirebat. Illi una voce omnes clamare, et navem fractam commonstrantes suppliciter rogare ut nobis omnibus, qui vincti essemus, in mare projectis, ipsi in navem nostram convasarentur. Nimirum probrosum esse in tanto periculo nobis servatis illos maris perire naufragio, nec illorum vitam nostræ anteferri. Ad quod ille ocissime annuit, imperatque sisti navem, exque illa nos in mare projici, illos vero in ipsam transferri. Cum hæc agerentur, sensim longius elabimur: ferebamur enim violento ac furenti impetu, propellentibus fluctibus, ut non tantum clamor, sed ne tonitru quidem exaudiri posset, quo ex loco ab eis disjuncti fueramus. Ut vero 594 vos a se longe dissitos conspexerunt, nutu solo Barbaros qui nobiscum erant exspectare jubebant. Qui sive non intelligentes quid illi vellent, sive etiam sponte non curantes, cum quod illi agerent, attendere nullo modo viderentur, forte vero (quod et verisimilius est) ineffabilis erga nos Dei providentiæ instincti, edoctique numine, navigationi continue insta-

ων^α; Εἰ γὰρ ἀπειριθμηῆσαι θελήσω καθ' ἐν ὄσα κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ πλοῦς ὑπέστημεν καὶ μεθ' ὄσης στενοχωρίας, μύθους δόξω τοῖς πολλοῖς ἐξηγεῖσθαι καὶ τῆς ἀληθείας ἐκτρέψασθαι, καθ' ἣν ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου πάντα γραφῇ παραδοῦναι καθυπεσχόμην. Διὰ τοι τοῦτο τὰ πλεῖστα τῶν πεπραγμένων ἐκὼν παραδραμῶν, οἷς ἂν ἐδόκουν μάλιστα τὴν ἡμετέραν ἐξαρκεῖν διάνοιαν μέχρι τοῦ νῦν προσδιατριψάς, ὡς ἐν ἅπασιν τὸ πιστόν σοι παρασχεῖν, ὡ σοφώτατε ἀνδρῶν καὶ φιλομαθέστατε Γρηγόριε, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πάλιν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν διεξιῶ, ἰκανῶν καὶ ὡσαύτως ὄντων καὶ ἀμελικτον διαθρύψαι κάρδιαν, μή τι γὰρ τὴν σὴν, ἧς τοῦτο μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐστὶν ἰδιαίτατον ἢ συμπάθεια, ἢ πειθαρχῶν εἰς ταύτην ἡμᾶς ἔλθεῖν τὴν συγγραφὴν προετρέψω καὶ πράγματος τοσοῦτου κατατολμηῆσαι παραβιάσω, τὴν καθ' ἡμᾶς ὑπερβαίνοντος δύναμιν.

οε'. Πλὴν ἄλλ' οὕτω περὶ πολλὰς συμφορῶν ἰδίας προσπαλαιόντων ἡμῶν ἐβρασαν ἐπιστάσα καὶ τρικυμία τις, θαλάσσιον διεγείρουσα κλύδωνα, τὸν περὶ ψυχῆς ἀπειλοῦσαν κίνδυνον· ἐξ οὗ καὶ πάσαι διεσκορπίσθησαν αἱ νῆες, τῷ ῥοῦζῳ τοῦ πνεύματος ἐξ ἀλλήλων μακρὰν διασπασθεῖσαι καὶ τοῦ κατ' εὐθείαν ἔκειν ἐκκλίναςαι. Οὐκ οἶδα δ' ἐκ τίνος πονηροῦ δαίμονος ἔτυχε παραπλέων ἡμῖν ἐγγύθεν ἐξ εὐωνύμου ὁ δυσώνυμος Λέων, κατὰ πρόμναν τῆς ἰδίας νῆδος καθήμενος καὶ τοῖς κυβερνήταις τὴν περὶ τοῦ κλεῖν ἐμπειρίαν διατάτων. Μεθ' ὧν^α καὶ τις διπλοσθεν ναῦς ἔτιρα εἶλκε τῶν ἄλλων^α ὑποδεεστέρα, ἧτις ἦν^α τῇ βίᾳ τῆς ζάλης μέσον διαβραγεῖσα καὶ ἀπειλοῦσα τοῖς ἐν αὐτῇ ἤδη πάρχοντα τὸν ἐν ὄσῃ θάνατον· ἐξ ἧς ἀνέκραγον οἱ κατ' αὐτὴν Βάρβαροι· *Σῶσον ἐπιστάς, ὡ καθηγεμῶν τοῦ στρατοῦ, καὶ μὴ ἐδόξη δῆμον τοσοῦτον Ἀγαρηνῶν ἀπολέσθαι, οὗς μέχρι τοῦδε πολλῶν κινδύνων ἀπειράτους ἐτήρησας, ἐξαιπόντες ἐν ὀλίγῳ καὶ τὸ συμβάν.* Ὁ δὲ παρευθὺς κατ' αὐτοὺς τὴν ναῦν ἰθύναι τοῖς περὶ αὐτὸν προστάξας ἀκριβέστερον ἀνηρώτα^α. Οἱ δὲ πάλιν ὁμοθυμαδὸν ἐβόων, καὶ τὸ πάθος τῆς νῆδος ὑποδείξαντες ἐπηρεσεύοντο πάντων ἡμῶν τῶν δεσμιῶν τῇ θαλάσῃ ριφέντων αὐτοὺς εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ναῦν μετασκευασθῆναι, ἐφύδριστον εἶναι λέγοντες ἐν τοσοῦτῳ κακῷ σωζομένων ἡμῶν ἐκείνους τοῦ κατὰ θάλασσαν γενέσθαι κινδύνου καὶ μὴ प्रतिμηθῆναι τῆς ἡμετέρας ζωῆς. Πρὸς δὲ καὶ κατένευσε παραχρῆμα, ἐπιτρέψας στάσαν τὴν ναῦν ἡμᾶς μὲν τῇ θαλάσῃ ριφῆναι, ἐκείνους δὲ ἐν αὐτῇ μετακομισθῆναι. Ἐν ὄσῳ δὲ ταῦτα ἐπράτετο, ἐλάθομεν οὐκ ὀλίγον ἀποστάντες ἡμεῖς· ἐφερόμεθα γὰρ βεβαίῳ τινὶ καὶ χαλεπῷ τῷ ὄρμηματι [P. 380] τοῖς κύμασιν ἐλαυνόμενοι, ὡς οὐ μόνον κραυγῆς, ἀλλ' οὐδὲ βροντῆς ἔκαίτεν, ἐξ οὗ κατελείπομεν αὐτοὺς, δυνάμενοι ἐξακοῦσιν. Ὡς οὖν εἶδον μακρὰν ἀποστάνας, νεύματι μόνον προσμένειν τοὺς σὺν ἡμῖν Βαρβάρους ἐπέτρεπον. Οἱ δὲ, εἴτε μὴ συνιέντες πρὸς δὲ ταῦτα ἐποίουν, εἴτε καὶ ἐκόντες αὐτοὺς παραλογισάμενοι

VARIÆ LECTIONES.

^α ἠπορευόμενον Α. ^α ὄν? ^α ταῖ; ἄλλαις Ρ. ^α ἦν] καὶ Ρ. ^α ἐνηρώτα Ρ.

τῷ μηδ' ὄλωσ φαινεσθαι προσέειν τοῖς ὑπ' αὐτῶν A
προστατομένοις ¹⁰, τάχα δὲ τοῦτο πλέον ὑπὸ τῆς
ἀφάτου περὶ ἡμᾶς κηδεμονίας τοῦ Θεοῦ διδαχθέντες,
εἶχοντο τοῦ πλοῦς, μηδένα λόγον τῶν κατοπιν ποιού-
μενοι, ἀλλὰ πάση σπουδῇ τὴν αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν σωτηρίαν ἐν οὕτω βίαιοτάτῳ μηχανώμενοι κλύ-
δον.

οζ'. Ὡς δὲ μακρὰν ἀποστάνας εἶδον ἡμᾶς ἐκείνοι
καὶ εἰς οὐδὲν τὴν σκῆψιν ¹¹ χωροῦσαν, συνείχοντο δὲ
κινδυνεύοντες τοῖς ὕδασι τῆς νηὸς καταδυομένης,
ἄλλην τινα δέησιν τῷ τυράννῳ προσήγον, λαβεῖν μὲν
αὐτοὺς εἰς τὴν ἰδίαν ναῦν, ἔδσαι δὲ τοὺς μετ' αὐτῶν,
μεθ' ὧν ἐπιφέροντο σκύλων, τῇ θαλάσῃ δοθῆναι. Ὁ
δὲ πρὸς τοῦτο πάλιν ἦν εὐπειθής, καίπερ τοῦ καιροῦ
μὴ συγχωροῦντος, ἀλλὰ τὴν πάντων ἀπόγνωσιν ἐπι-
ταίνοντος, καὶ τῶν ἀγωγίμων τοῦ πρώην φόρου B
αὐτάρκη τῆς νηὸς αὐτοῦ τὴν χρεῖαν ἀποκληροῦντων.
Πῆλιν οὐκ ἔδοξε τοῦτο συμφέρον εἶναι, τῶν Βαρβάρων
περισυθέντων τοὺς αἰχμαλώτους καταλιπεῖν τῷ θα-
λασσίῳ βυθῷ, ἀλλὰ τι θῆθεν ἐλέους ἔχόμενον καθ'
ἑαυτὸν βουλευσάμενος, τάχα τῇ μανίᾳ τῆς φιλαρ-
γυρίας εἰς τοῦτο συναλαθεῖς, οὐχὶ δὲ συμπαιθεῖ τινὶ
περὶ τῆς αὐτῶν ἀπαιτίας δυσωπηθείς (πῶς γὰρ ὅς
ἐφαίνετο πρῶην τοῖς ἀδικίαις φόνους τρυφῶν;) ὁμοῦ
καὶ αὐτοὺς μετενέγκαι σὺν τοῖς Βαρβάρους ἐπέταττεν,
ἐν ἔχοι κἂν τοῦτοις ἀδρότερον ποιῆσαι τὸ τῆς πλεον-
εξίας βλαάντιον καὶ τὴν φιλόχρυσον ἀναπλήσαι
λύσσαν, κἂν τάχα φορετικὸν ἦν καὶ τόλμησ ἀλόγου τὸ
ἐγγεῖρημα. Πάντων δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ ναῦν τὸ τάχος
μετανεχθέντων, ἔδου ἐκείνη τοῖς ὕδασι βλεπόντων τῶν C
Βαρβάρων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν στρατηγῶν ἐν αὐτῇ τῇ
νηὶ τοῦ τυράννου φυλαττομένων αὐτοῖς· οἵτινες καὶ
ἡμῖν ἐν ὑστέρω ταῦτα διηγῆσαντο, τὸ παντεπίσκοπον
καὶ φιλόανθρωπον ἐκπληροτόμενοι τῆς θεϊκῆς προ-
νοίας. Πολλῶ γὰρ πλείω τῶν ¹² χιλίων ψυχῶν ἔφα-
σίων εἶναι κατὰ τὴν ναῦν ἐκείνην, ἐκ τε τῶν Βαρβάρων
καὶ τῶν αἰχμαλώτων τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ κατ' αὐ-
τὴν εἰσνεχθέντων καὶ τῶν ἐκ τῆς θηθείσης προ-
σεθέντων αἰτίας, ὡς τοσοῦτον ἀπέχειν βαπτισθῆναι
τὴν ὀλκάδα ὅσον μᾶς παλαιστῆς τὸ μέτρον ἐστίν.
Οὐ συνεχώρησε δὲ τοῦτο ὁ τῶν ἀφανῶν γκώστης καὶ
τῶν κρυφίων ἔξεταστῆς Κύριος, [P. 381] ἀλλ' ὡς
εἶδε τὰς καρδίας ἀπάντων πάσης μὲν χρηστῆς ἀπει-
πούσας ἐλπίδος, αὐτῷ δὲ μόνῳ τὴν ἀμηχανίαν ἐμφα-
νίζουσας τῷ πάντα δυναμένῳ μόνῳ τῷ βούλεσθαι, D
ἐπέδρασε ἐπ' αὐτοὺς, καὶ εἰς πρᾶαν μὲν αἴραν
τὴν καταγιγῆσα, εἰς γαλήνην δὲ τὴν τῶν κυμάτων
καταστορέσας τραχύτητα, ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ τοσο-
ούτου κινδύνου, πᾶσιν ἐμφαίνων, καὶ μόνον οὐχὶ βοᾶν
δεικνύων τὰ πράγματα, ὅπως βύεσθαι δύναται ὁ τῶν
θαυμασίων Θεὸς τοῦς ἐν ἀληθείᾳ καὶ φόβῳ ἐπι-
καλούμενος αὐτοῦ.

οζ'. Ἦδη δὲ μετὰ πέμπτην τοῦ πλοῦς ἡμέραν
κατήραμεν ἐν τῇ νήσῳ τῆς Κύπρου κατὰ τὸν ὄριον
τῆς Πάφου, ἐν ᾗ καὶ ἀνεθόντες μικρὸν ὡς ἐξελεῖν
τοὺς Βαρβάρους καὶ τοῖς παρακειμένοις ὕδασι λού-
σασθαί, πάλιν ἐκείθεν ἀναχθέντες μετὰ γε νυχθ-

76. Ubi porro nos longe distantes conspiciunt,
suaque cogitata in nihilum cedere advertunt, at-
que navi prope mergenda in presentaneum vitæ
discrimen se adductos cernunt; aliud quidpiam
a tyranno efflagitant, ut scilicet in propriam
navim ipsis receptis, eos qui cum ipsis erant,
prædamque universam mari concederet. Quibus
ille rursus animum facilis adhibet, licet id tem-
pus non permitteret, sed omnium magis magis
desperationem auget, priorique vectura
ac onere ejus abunde navis constipata esset.
Haud enimvero e re satis illi visum ut Barba-
ris servatis captivos maris gurgiti sorbendos de-
sereret. Quin imo secum ipse misericordia præ-
num consilium agitans, et forte avaritiæ furore
concitus, non ulla nostrorum interitus tactus mi-
seratione, (quomodo enim, qui nuper sic injustis
cædibus gaudentem 595 prodiderat?) illos quo-
que nihilominus cum Barbaris invehi jubet, ut
hinc quoque nummatum marsupium auctius red-
deret aurique avidam rabiem exsatiaret, tametsi
fortasse id grave dementisque audaciæ facinus
esset. Omnibus autem in ejus navim celerrime
invectis, alia ab aquis navis absorpta est, Barbaris
intuentibus, ipsisque navarchis in ipsa tyranni
navi servatis, qui et postea, divinæ providentiæ
vim omnium inspectricem et humanitatem ac ele-
mentiam stupentes, hæc ipsa nobis narravere.
Mille enim amplius animas dicebant in ea nu-
merari nave, tum Barbarorum tum captivorum
apud Cretam in eam invectorum, ac postremo eor-
um qui per eam causam illi vectores accessis-
sent, ut unius duntaxat palmi mensura exsta-
ret, ac ne aquis mergeretur abesset. Quod tam-
en non permisit occultorum cognitor Dominus,
et qui abscondita scrutatur. Sed ubi omnium
corda vidit, omni jam felicioris exitus spe de-
posita, ipsi uni, in quo versabantur, manifestare
consilii inopiam, qui videlicet sola voluntate sal-
vas potest præstare, in illos oculos convertit,
ac procellam quidem in auram lenem, fluctus
vero exasperatos in tranquillum mare sternens,
a tanto illos periculo liberavit, cunctis nimi-
rum prodens, vixque res non clamare ostendens,
posse 596 mirabilium Deum liberare eos qui in
veritate atque timore ipsam invocant.

77. Post quintum navigationis diem in insula
Cypro Paphi portum intravimus; paululumque
recreamur, dum Barbari navibus exeuntes ad vi-
cinas aquas lavatum eunt. Tum inde solventes post
diem unum ac noctem Tripolim concessimus, eo-

VARIÆ LECTIONES.

• προσταττομένοις Combessius : libri πραττομένοις. ¹¹ σκέψιν? ¹² τῶν οπ. A.

dem ipso die quo salutare crucis lignum exaltatur, A quando et nos jam primum a maris periculis malisque eramus liberandi. Cum prope murum venissemus, oppidorum barbara omnis multitudo, suos excipiens nostrosque admirans, ad ipsum navale effundebatur. Mox enim ac urbis naves omnes simul coactas in portum deferri contigit, tum e singulis et pecuniarum copia et reliqua spolia, velut ex vastæ capacitatis urbibus, educi et in domos ad id antea paratas conveyi, ut brevi intervallo his in eam investitis urbs impleretur. Quin nos quoque ducentes efferebant, et quasi victoriae quoddam tropæum, in omnium oculis traducentes, miseriam nostram ac calamitatem velut in orbis theatro producebant. Quam multis enim vociferationibus usi sunt saltibusque insultarunt in urbis ingressu, cum ad eam accessimus, dum probra nostra ac injurias magnæ sibi jucunditatis argumentum **597** sumunt! quod et reliquis majorem nobis dolorem incussit, cum mala illa et iterata opprobria maximaque dedecora ferre non possemus. Ubi enimvero post eum expletum triumphum assignatæ nobis sunt ædes, in quibus sub Barbarorum custodia addicti tenebamur usque dum Tarsum proficisceremur, tunc nimirum a multis laboribus levati, fixisque in terram capitibus, non sine lacrymis Deum precabamur ut tandem aliquando malis nostris finem imponens, haud ultra tot molestiarum turbines in nos intenderet, quorum vel solo auditu animus horreret, quippe cum et illæ vim omnem doloris excederent.

78. Verum hæc quidem, quod ad nos attinet, qui commutationis jure manu mittendi servabamur, et quibus obtigerat captivis reliquis ut Tripoli nobiscum versarentur. Qui autem nostrum Cretæ in aliis navibus divisi fuerant, per omnem Syriæ oram maritimam dispersi sunt; quos mercatores commercati, rursus aliis in locis dividendentes, inter se ad hoc ævi sic commutant ut ex illis nonnulli in Æthiopiā extremamque austri plagam inter Barbaros immigrarint. Horum, inquam, si quis mala atque ærumnas scripto consignare tentaverit, similis illi videbitur qui se maris arenas in numerato habere stulte putaverit. Omnino enim **598** et tu ipse, virorum studiosissime, si quos illorum Damasci et in circumjacentibus urbibus offendisti. Offendisse enim illic non paucos scio, quod omnes naves Tyræ captivos suos in illas partes asportarunt. Mitto enim ex nostra quoque Tripoli commutatione, cum per illa loca tibi tum primo transeunti parumpet innotuimus, perquam abunde te de his didicisse; quæ et nobis tacentibus res repræsentet, animorumque dolorem ac cruciatum ex ipsa vultus specie certo indicet. Quapropter tum tu quoque commiseratus, et fortunarum nostrarum particeps sociusque effectus, ea ratione quod horum omnem seriem doceri plurimi feceris, satis manifeste si-

ήμερον ἄλλο τὴν Τρίπολιν καταλάβομεν, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὑφοῦται τὸ σωτήριον τοῦ σταυροῦ ἔσθλον, ὅτε καὶ ἡμεῖς τῶν κατὰ θάλασσαν ἄρτι πρῶτον ἐμέλλομεν πειρασμῶν ἀφεθῆναι. Γενομένων οὖν ἡμῶν πλησίον τοῦ τείχους, ἔχεϊτο περὶ τὸν ναύσταθμον ἀπάντων ἐγγυρῶν Βαρβάρων τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν οικειοὺς προλαβανόμενοι, τοὺς καθ' ἡμᾶς δὲ θαμβοῦμενοι. Ἄμα γὰρ συνέβη πάσας τὰς τῆς πόλεως συνελθεῖν νῆας καὶ πρὸς τὸν ἕρμον γενέσθαι, εἶτα ἐξεκομίζετο ἀφ' ἑκάστης αἰτῶν τῶν τε χρημάτων τὸ πλῆθος καὶ τῶν λοιπῶν σκύλων ὡς περ ἀπέτινων πέλων, καὶ μετῆγετο εἰς τινὰς προηυρεπισμένους εἰκίας, ὡς ἐν ὀλίγῳ πληρωθῆναι τὴν πόλιν τῆς τούτων ὑποδοχῆς. Προέφερον δὲ καὶ ἡμᾶς ἄγοντες καθάπερ τι τρόπαιον νίκης, ἐπὶ πᾶσιν ἡμᾶς θριαμβεύοντες καὶ θεάτρον ποιούμενοι τὴν καθ' ἡμᾶς συμφορὰν. Ὅσον γὰρ ἀνέκραγον καὶ τοῖς ἐξάλμασιν ἐπεσκίρτησαν, ὅτε πρὸς αὐτῇ ⁷⁸ γεγόναμεν τῇ εἰσόδῳ τῆς πόλεως, ἀφορμὴν θυμηθῆναι τὴν καθ' ἡμῶν ὕβριν δεικνύμενοι! ὃ δὲ καὶ πλείω τῶν ἄλλων ἐδύνησεν ⁷⁹ ἡμᾶς, οὐκέτι φέροντας τῶν δεινῶν ἐκείνων καὶ τῆς ὑπερβαλλούσης αἰσχύνης τὴν ἐπαλληλίαν ὕψισταςθαι. Ἄλλ' ὅτε δὴ καὶ μετὰ τοῦτον τὸν θριαμβὸν ἐκληρώθη τις οἶκος ἐν ᾧ φρουρεῖσθαι κατεκρίθημεν τρηθησόμενοι τῆς πρὸς τὴν Ταρσὸν ἀφίξεως, τότε δὴ τῶν πολλῶν ἀνεθέντες πόνων καὶ τῇ γῆ τὰς κεφαλὰς προσσερῖσαντες ἰδεόμεθα τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρύων στήναι ἡμῖν ποτε τὰ κακὰ καὶ μηκέτι χώραν λαβεῖν καθ' ἡμῶν τοιοῦτων ὀχληρῶν ἐπίτασιν, ὧν καὶ ἡ ἀκοὴ μόνῃ μετῆγετο διὰ πείρας ἰλοθεῖν παντὸς γὰρ ἀλγεῖνου φύσιν ἐκδέδωκεν.

[P. 382] οἱ. Ἄλλὰ ταῦτα ἡμεῖς οἱ πρὸς τὴν καταλλαγὴν τηρούμενοι καὶ οἱ μεθ' ἡμῶν λαχόντες τῶν λοιπῶν αἰχμαλώτων κατὰ τὴν Τρίπολιν. Οἱ δὲ γ' ἐν Κρήτῃ ἐξ ἡμῶν διαιρεθέντες ἐν ταῖς ἄλλαις ναυσὶ ταῖς ἀφ' ⁷⁸ ἑκάστου τόπου διεσπάρησαν καθ' ὅλης τῆς παραλλίας Συρίας· οὐδ' αὖ ὠνούμενοι πολλοὶ τῶν ἐμπόρων καὶ πάλιν μεταπιπράσκοντες κατὰ διαφόρους τόπους ἐν ἀλλήλοισι μέχρι καὶ νῦν αὐτοὺς ἀνταμεθίσουσιν, ὡς καὶ αὐτὴν φθάσαι τὴν Αἰθιοπίαν τινὰς ἐξ αὐτῶν καὶ τοὺς τὴν ἀκροτάτην μεσημβρίαν κατοικοῦντας Βαρβάρους. Ὅν εἰ θελήσοι τις τὰς συμφορὰς ἀναγράφεσθαι, ὁμοῖος εἶναι δόξει τῷ τὴν παραλλαν ψάμμον ἐκμετρεῖν εἰκαλῶς ταπάσαντι. Πάντως γὰρ καὶ αὐτὸς, φιλομαθέστατε ἀνδρῶν, εἴπερ ἐνέτυχῆς τίσιν ἐξ αὐτῶν, ἐν τε τῇ Δαμασκῷ καὶ ταῖς περὶ αὐτὴν πόλεσιν· ἐνέτυχῆς γὰρ, οἶδα, πολλοῖς ἐκεῖσε, διὰ τὸ πάσας τὰς Τυρίας νῆας τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις τοὺς αἰχμαλώτους; αὐτῶν... ἐὼ γὰρ λέγειν δεῖ καὶ ἡμῶν ἣ περὶ τὴν Τρίπολιν διαγωγῆ, ὅποτε διερχομένῳ σοι ἐκείθιν κατ' ἀρχῆς μικρὸν ἀνεγυρῶσθαι, ἰκανῶς σε περὶ τούτων πεληροφόρηκα, καὶ σωπώντων ἡμῶν τὰ πράγματα παραίστωσα καὶ τὴν ὀδύνην τῶν ψυχῶν ταῖς μορφαῖς ἐξ ἐλέγχουσα. Ἐξ ὅ δὴ καὶ αὐτὸς συμπλήσας τότε, καὶ ἐν τούτῳ κοινωνήσας ἡμῖν τοῦ πάθους ἐν τῷ περὶ πολλοῦ ποιήσασθαι μαθεῖν τὴν περὶ τούτων

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁸ αὐτῇ AP. ⁷⁹ ἐδύνησεν AP. ⁸⁰ ἀν' P.

ἀκαλουθίαν, ἐκθλος ἐγίνου τῇ λύτῃ πληγῆς καὶ ἅπασαν τὴν καρδίαν ὀδυνηθεῖς. Πλὴν οὕτως ταῖς πολλαῖς καὶ ἀπείροις ἐκείναις τῶν παρὰ τὸν αὐτὸν ταλαιπωρησάντων καταγίνοι, καὶ οὐδὲν κρεῖττον οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ Τριπόλει, παρ' ὅσον ἐν αὐτῇ διετρίψαμεν χρόνον, γινόμενοι, ἀλλὰ μόνον ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ καὶ μοχθηροτέροις τισὶν ὀμιλήσαντες (ἐκεῖσε γὰρ ἐγὼ καὶ τοῦ καλοῦ πατρὸς ἀπωφανίστην, καθάπερ ἄλλην ἀρχὴν τῶν δεινῶν τὴν ἐκείνου στέρῃσιν ἐφευράμενος ⁷⁰), ὁμῶς μετὰ τὴν σὴν ἀναχώρησιν οὐ μετὰ πολλὸν χρόνον προστάξει τοῦ τυράννου πάντες ὁμοῦ τῇ προτέρᾳ πάλιν βληθέντες νῆι μετὰ καὶ τινῶν διακομιζόντων ἡμᾶς Βαρβάρων ταύτην δὴ τὴν φρουρὰν τῆς Τερσοῦ καταλάβομεν· καὶ νῦν ἐσμέν ἐν μεθορίᾳ δύο πραγμάτων ἐπιτιμωμένων, ἢ τοῦ τυχεῖν τῆς πάλαι θρυλουμένης διὰ τῆς σωτηρίου καταλλαγῆς ἀπολυτρώσεως, ἢ τῷ θανάτῳ παραπεμφθῆναι καθ' ἐκαστὴν ἐπεστώτι ταῖς συχναῖς ἐβρωστίαις καὶ ἄλλως τοῖς ἐν τῇ φρουρᾷ πλησίον συνκισμένῳ. Πλὴν οὐκ ἔχομεν ἀσφαλῶς γινώσκειν ἑσπετέραν τούτων προτέρῃ διαλαχεῖν.

ὅδ'. Ἐγὼ δὲ τὴν ἐπιταγὴν ἤδη πεπλήρωκα, πάνυ θαυμάζων ⁷¹ τὴν σὴν ἀρετὴν, πῶς περὶ τούτων πεφίλοσῃσας, [P. 383] ὡς καὶ διὰ γραμμάτων παρομιῆσαι ἡμᾶς δὴλά σοι πάντα ποιήσασθαι τὰ περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς κατ' ἡμᾶς πόλεως. Οὐχ ἔνεκεν δὲ τινος ἄλλου τὴν σὴν ἀξίωσιν ἐκπληρῶσαι δίκαιον πέριξαι, ἀλλ' ἐν ἑξῆς ὑπόμνημα τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας τὴν κατ' ἡμᾶς αὐτοὺς συμφορὰν, ἀεὶ σε περικεντούσαν τοῖς ἀλγεῖναις καὶ πρὸς τὸν ζῆλον τῶν καλῶν παραθήγουσαν. Πέφυκε γὰρ πῶς ἡ μνήμη τῶν λυπηρῶν εἰς ἀρετὴν ἐνάγειν τῶν σπουδαίων τὸ φρόνημα, καὶ φοβερῶν πραγμάτων ἐξήγησις ψυχικὴν ἀσφάλειαν ἀπεργάζεσθαι. Ἄλλὰ μὴ τῇ ἰδιωτικῇ προσέχῳ τῆς συγγραφῆς τῶν αὐτῆς προσόντων τὴν ὠφέλειαν διαπίπτῃς, τῷ ἀτεχνεῖ δὲ μάλλον καὶ ἀνεπιτηθεύτῳ τῶν λεγόμενων τὴν πίστιν συνακολουθεῖν ἐννοοῦμενος εὐχαῖς ἡμᾶς ἀμείψασθαι τῆσδε τῆς ἐγχειρήσεως προθυμήθηται, τὸν κοινὸν δεσπότην ἐξίλοῦμενος ἢ παρενεργεῖν ἡμῖν τὰ δεῖνὰ ἢ καρτερῶς γε φέροντας ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ δικαιοκρασίας τὸν τῆς ὑπομονῆς ἀξίωσαι μισθόν.

Τέλος τῆς ἀξιωματικῆς ἱστορίας κτῆρ Ἰωάννου τοῦ Κιμμεριάτου καὶ κουβουκλεισίου ⁷² τῆς ἐπισημῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἢν ὀφείλει πᾶς τις, μάλιστα δὲ Θεσσαλονικεὺς, ἐπιστατικῶς τῆ ⁷³ καὶ γουεχῶς διαλεῖν ὡς πᾶν οὖσαν, τὸ γὰρ εἰς ψυχικὴν ἥκον ὠφέλειαν, ἀρίστην τε καὶ λυσιτελεστέτην.

agnificas te a mœrore læsum ultra modum animo indoluisse. Cæterum eum in modum multis illis ac innumerabilibus afflictionum procellis divexati nihil melius, nec in ipsa Tripoli, quandiu in illa morati sumus, nos habuimus, nisi quod (vel me certe quod attinet) prioribus etiam deterioribus malis oppressi sumus. Ibi enim optimo quoque patre orbatus sum, velut aliud novum malorum initium illius nactus carentiam. Attamen a tuo discessu, non multo post, ita mandante tyranno, omnes simul priori rursus navi impositi, quibusdam Barbarie una vectoribus, ad hanc Tarsi custodiam venimus. Et nunc inter duas res **599** anxii nimis jactamur, aut salutari commutatione redimendi, aut mortem appetituri; quæ ipsa crebris quotidie ægritudinibus ingruat, ac præterea his qui in carcere detinentur prope contubernalis existat. Haud tamen certo scire possumus utrum horum prius nanciscemur.

79. Ego vero jam tua jussa implevi, virtutem tuam non satis admirans, qua ratione ad hæc pervestiganda sic adhibueris animum, ut et scriptis litteris omnem nostræ urbis excidii narrationem ex me sollicitaveris. Nec ulla alia de causa tuis parere jussis operæ pretium duxi quam ut amicitie nostræ monumentum nostram hanc calamitatem haberes, quæ te tristitini recordatione continue compungat et ad eorum quæ sunt honesta et officii æmulationem alacriorem reddat, funestarum siquidem rerum memoria studiosorum mentem ad virtutem promovere solet, terribiliumque narratio animis securitatem præstare consuevit. Cave tamen ne scriptoris simplicitati animum attendens, quæ illi inest, utilitatem despicias: sed potius nullo artificio concinnata ineptæque digesta ipsa veritati hæerere fidemque sibi conciliare existimans, ejusce vices operis preces nobis ex animo repende, communem Dominum exorans ut **600** aut a nobis mala amoveat, aut fortiter tolerantibus in die sui justi iudicii patientiæ mercedem tribuat.

Finis memoria dignissimæ historiæ domini Joannis Cameniæ, cubuclesti sanctissimæ metropoleos Thessalonicæ, quam quilibet, sed Thessalonicensis potissimum, ut (quod ad animum attinet) optimam summeque proficuum solerter et cordate debet percurrere.

VARIE LECTIONES

⁷⁰ ἐφευράμενος P. ⁷¹ θαυμάζω A. ⁷² κουβουκλεισίου P. ⁷³ τς om. P.

IN SEQUEMTEM DEMETRII CYDONII MONODIAM

FR. COMBEFISII PRÆFATIO.

Quandiu in Thessalonica rebus versamur, ejusque priore excidio, Leone Basilii filio imperatore (cujus et opera instaurata prope ejus urbis omnis illa ruina ac desolatio est) priusquam manum e tabula, libuit in

antecessum funestius aliud hic ejus repræsentare excidium, quo non hostium grassatione, sed civium tumultu immane quantum sædata civitas est et desolata, sibi que ipsa vires ademit, et ut facile postmodum Turcis præda cederet, momentum dedit, urbi que Augustæ ac Byzantio, per eas ipsas civiles discordias ac factiones, eo fato præiret. Auctor mihi hic Demetrius Cydonius ipse Thessalonicensis, inter suos plurimum schismaticos, nec levis erroribus Palamitarum nube involutos, ipsis dementatis Ecclesiarum principibus, aula que fere in eorum adducta sententiam, Catholicissimus Latinisque addictissimus, nec minus suis devotus, studens que Græciæ jam dejectæ, qua via liceret, revocandis rebus; quod hoc uno præstari posse ac sperari, acri sane viri judicio existimavit, si sopito sequioris ævi dissidio, pristinaque reducta Christianitatis ac Ecclesiæ facie, Notæ Romæ cum Seniore, filia cum matre, et a qua filia omnis dignitas, conveniret. Ejus hoc argumento Orationem deliberativam, de Latinorum corrogando auxilio, alteramque de non reddenda Gallipoli, ab anno jam 1648 typis vulgasse, memini, quibus præiret Theodori Despotæ Palæologi in purpura nati Ἐπιτάφιος, aureo mellitoque Manuelis item Palæologi imperatoris ipsius fratris, ore, illi in Peloponneso dictus, ubi is cum imperio diu præfuerat, diemque obierat; triumque fasciculum haud spernendum, nec regis auribus ac animadversione prorsus indignum, Christianissimo Francorum Ludovico XIV, semper Augusto, annis minori, sed tota jam indole ac spiritibus Magno, non ingratum munus obtulisse. In quo mihi ipse placeo, nec tam mihi, quam patriæ ac Galliæ orbique ipsi Christiano, gratulor, quod tam verus quam bonus vates sui: et quam in Palæologis φιλαδελφίαν, quod laudatum par fratrum et amicorum, suscepi, amavi, colui, orbi exhibui, in Christianissimo principe, fratreque unico, gente Borbonia, invictissimi æque ac justissimi piissimique Ludovici XIII incluta sobole, feliciori omine mihi ipse jam tum auguratus sum, votisque expetii. Et vero donavit, fraternæ illius charitatis auctor, ac concordia arbiter Christus, per quam tot annis Gallorum gentem, sociosque omnes beavit, ac in ævum longinquum beet; hostesque (quod dudum facit) nunquam non dejiciat ac percellat, aut etiam virtutum illecebra omni que clementia, majori victoria amoris, ipsos quoque vero Soli mundo, socios amicosque delinuat, trahat, subjiciat. Tabellam huic oppositam exhibet Demetrii Cydonii hæc Μουσὸν. Graphice in ea descripta civium discordia mala: quid sibi pariat, ipsa sibi mucronem adigens civitas, ac in se versa respublica flammamque sibi subjiciens, ne cui tandem ullo unquam colore furor tantus obrepat, invidioque dæmoni ea molitione funestum plane organum pareat, ac vel fumum patriæ civibusque aspergat, ne tanta dicam hisque Thessalonicensibus, affinia pariaque incendia. Reliqua ad imperii Byzantini interitum, ejusque ipsam postremam labem ac occasum ministrabunt, ipsa Cydonii, aliorumque ejus circiter ævi, pauloque supparium e Regia ipsa, aliisque Christiani orbis bibliothecis, epistolæ ac opuscula, post Leonis Diaconi et Michaelis Pselli (altero hic statim volumine) Historiarum illustria a me data συντάγματα sive mihi ipsi vita comes fuerit, sive cui per Providentiam destinatum erit, lampade tradita. Thessalonicensem hunc tumultum perstrinxit Cantacuzenus l. 3, c. 94; an sincera satis historici fide, nec suæ ipse causæ favens, aliorum judicium esto.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΔΟΝΙΟΥ

ΜΟΝΟΔΙΑ

ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚῃ ΠΕΣΟΥΣΙ.

DEMETRII CYDONII

OCCISORUM THESSALONICÆ MONODIA (1).

(Anno 1516.)

1 Viri, quotquot propinquorum ac gentiliū A vestrorum effugistis manus, mecum ipse undequaque considerans, quo nomine vocanda sit civitas, in qua nobis mala hæc evenerunt, invenire non possum. Sane quidem civitatis urbisque ambitus est; in ea autem qui sedes habeant de civibus trepæum erexisse, et corporibus municipium vacuum esse, eos, qui evasere, Styge pariter et Cocyto atque Barbaris deteriorem ipsam nuncupare cogit.

2. O tempus in lucem trahens omnia, atque

[P. 384-385]. α'. Ἄνδρες, ὄσοι τὰς τῶν συγγενῶν διαφεύγατε χεῖρας, ἐγὼ μὲν οὐδ' ὅτι χρὴ καλεῖν τὴν πόλιν, ἐν ἣ ταῦτα πεπόνθαμεν, δύναμαι σκοπούμενος πανταχόθεν εὐραῖν. Ὁ μὲν γὰρ περίβολος, πόλειως τὸ δ' ἐν αὐτῇ στήσαι τρόπαιον ἀπὸ τῶν πολιτῶν τοὺς οἰκητορας, καὶ κενανῶσθαι σωματῶν τὸ ἄπυ, καὶ Στυγὸς καὶ Κωκυτοῦ καὶ Βαρβάρων χεῖρας τοὺς ἐκφυγόντας ἀναγκάζει ταύτην καλεῖν.

β'. Ὡ πάντα μὲν φαίνων, πάντα δὲ κρύπτων χρὴ

NOTÆ.

(1) Tragica comploratio, Lamentatio.

νο; ! Ὡς πάντων μὲν συγγραφῆν, πάντων δὲ ποιήσιν Ἀποκρύψασα συμφορά ! Ὡς πάντας μὲν διηγουμένους, πάντας δὲ μονοδοῦντας σιωπῆν ἀναγκάζουσα φήμη ! Πότερον ἐπαινῶμεν τοὺς οἰκτείν λαχόντας τὴν χώραν ; Ἄλλ' αὐτοῦ καὶ τοὺς φρονέας ὁρῶμεν, καὶ οἱ τῆ φύσει πικρῶς ἔχοντες, ἐνταῦθα τὸν πρὸς αὐτὴν πεπολεμηκασί πόλεμον. Ἄλλα καταρῶμεθα καὶ μισρὰν καλῶμεν τὴν πόλιν ; Ἄλλ' ἡ τῶν πεσόντων ἀρετὴ, πάσης ἀρετῆς τε καὶ εὐχῆς ἀξίαν αὐτὴν ἀποφαίνει. Τίς ἤρα τῆ τῆς πόλεως ἐδάσκησε δόξῃ ; Τίς ταύτην αὐτῆ φυλάττεσθαι παρὰ πάντων οὐ συνεχώρησε διὰ τέλους ; Τίς μὴ πρὸς τῆ σοφίᾳ, καὶ τῆ φιλανθρωπίᾳ ταύτην ἀφῆκε φιλοτιμίσθαι ; Τίς τοῖς ὑστέροις συνέχευε τὰ πρότερα ; Τὰ μὲν γὰρ πρὸ τῶν τολμημάτων τούτων καὶ τῆς σχετικῆς ἡμέρας, τίς οὕτω λόγοις πάντας νικῶν, δοτις ἂν οἶός τ' ἐγένετο διηγουμένους ἐφιπέσθαι μέγεθος μὲν, ὥστ' ἐξεῖναι ταῖς μεγίσταις αὐτὴν παραδέλλειν· θέσιν δὲ τὴν καλλίστην ἅμα καὶ ὑγιεινοτάτην· καρπῶν τε φορὰν, καὶ τὸν τῆς Αἰγύπτου τόκον νικῶσαν ; Νεῶν δὲ καὶ ἱερῶν, τῶν ἀπανταχοῦ κάλλιστὰ τε καὶ ἀγιώτατα, τσαυτὰ καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ πλήθος, ὥστ' οὐκ εἶναι τούτων ἄλλοτε τοσοῦτοις, οὔτε μείζονσιν οὔτε κλειροσιν ἐντυχεῖν· ἀγορὰ τε τοὺς ἐξ ἀπάτης γῆς ὑποδεχομένη, καὶ τὸς συνιόντας, οὗ γῆς εἰεν ἀπορεῖν ἀναγκάζουσα· [P. 386] οὕτω ταυτὸν ἦν ἐκείνην τε οἰκεῖν, καὶ πάσαις ἅμα παρῆναι. Αἰμῆνας δὲ πολλοὶ μὲν ἐπήνεσαν· ὁ δ' ἐνταῦθα πάντων ἂν δικαίως ἐνίκησεν εἶναι παρδείγμα, ὁ αὐτὸς ἀντὶ πόλεως τε ὧν καὶ λιμῆνος, καὶ τὴν πόλιν οὐκ εἰς τὴν θάλατταν λήγουσαν παρεχόμενος, ἀλλ' εἰς πόλιν ἐτέραν. Οὕτω σεμνότερον καὶ τῶν Βαβυλῶνος ἐτατειχιστο περιβόλων. Μέγιστος δὲ ὧν ὧν ἴσμεν λιμῆνων, μεγίστην παρέχεται τὴν ἀσφάλειαν, καὶ τὴν πόλιν ὅσον ἐν ἀγκάλαις περιλαμβάνων, συμφῶναι δοκεῖ σπεύδειν αὐτῆ. Τὸ δὲ ὅλον σχῆμα τῆς πόλεως τίνος μὲν οὐκ ἂν ἐκοίμισσε λύπην ; Τίνα δὲ οὐκ ἂν νοσοῦντα ἀνώρθωσε ; Τίνα δὲ οὐκ ἂν ἔξον ἐπεισε καὶ τῆς οἰκ[ε]ίας ἐπιλαθεσθαι ; **C** **eujus non animi dolore sedarit ? Quem ægro corpore non sanum reddiderit ? Cui extraneo non et patriæ domusque oblivionem fecerit ?**

γ. Ἄλλὰ μὲν τὴν γε τῆς πόλεως εὐσεβειαν, καὶ τὴν περὶ τὸν Θεὸν θεραπειαν, βέλτιον ἂν τις σιωπῶν ἢ φθεγγόμενος ἐνδείξαιτο τοῖς ἀκούουσιν. Ἐκεῖ γὰρ τακτοὶ μὲν οὐκ εἰσὶ καιροὶ τοῖς εὐξασθαι βουλομένοις, ἀλλὰ τῶν ἱερῶν καὶ νύκτωρ καὶ μεθήμεραν ἀνευφημένων, ἔξεστι πληροῦν τὰς εὐχὰς καὶ θαρβεῖν περὶ ὧν τις δεησόμενος ἦκεν. Ἡ τε λοιπὴ περὶ τὰ τοιαῦτα φιλοτιμία τε καὶ σπουδὴ, ἀναθημάτων κάλλη καὶ κληθῶ; προσόδων, καὶ παννυχίδων συνέχευε, καὶ αἱ τῶν φθόνων ἰσχυρῆς, καὶ ἡ διὰ πάντων ὥσπερ ἐν μουσικῇ ὁμολογία καὶ τάξις, ταυτὶ δὲ βέλτιον παρόντα ὁρᾶν καὶ περιεσθαι καταμανθάνειν γινόμενα. Καὶ μὴν καὶ μισθὸν αὐτοῖς οὗτοι φαῦλον τῆς εὐσεβείας ὁρῶμεν· ἀλλ' ὅν ἂν τις αὐτῶ γε ἢ φίλοις συνεῖξαιτο· πολιορκιῶν τε λύσεις, καὶ λιμῶν βοηθείας, καὶ νοσημάτων δὲ θεραπειᾶς ἐπι-

A omnia tegens ! O calamitas, quidquid usquam historiæ monumentis proditum est, quidquid poetarum fabulis celebratum, obscuro damnans ! O rumor, o fama, omnium qui narrationem instituant, omniumque funestos casus tragice deplorantium ora silere necessario præstans ! Laudemusne regionis incolas ? At in ea et sicarios videmus : amarulentoque homines animo ac ingenio, hic adversus eam pugnam commiserunt. Dirisne devoteamus, urbemque impuram ac scelestissimam dicamus ? Enimvero, eorum qui ceciderunt virtus, omni eam virtute, faustisque dignam omnibus, ostendit. Quisnam igitur urbis claritati invidit ? Quis eam se sibi in finem usque ab omnibus servare non sivit ? Quis præter sapientiam, etiam humanitatis laude eam splendere non dimisit ? Quis iis, quæ secuta sunt, priora confudit ? Quæ enim scelestissimos ausus hos et miserabilem diem antecessere, quis tanta eloquentiæ vi cunctis eminet, ut assequi verbis sufficiat ? Magnitudo tanta, ut ea cum maximis urbibus componi merito possit. Loci situs pulcherrimus simul et saluberrimus ; fructuum proventus, qui et Ægypti feracitatem vincat. Tempia ac sacræ ædes, tanta magnitudine sique numerosæ, ut nullus usquam loco in tantas aut majores pluresve incidere liceat. Forum omni ex terra venientes suscipiens, ac qui convenissent ubi terrarum essent ambigere cogens : sic idem erat in ea degere, ac cunctis simul terris præsentia adesse. Multi sunt qui portus laudavere ; Thessalonicensium autem omnium merito exemplar evicit esse, idem ipse et urbis, et portus vicem gerens, cujus munere urbs non ad mare desinat, sed ad urbem alteram. Sic et præ Babylone augustior septius : cumque omnium, quos noverimus, portus sit maximus, maximam securitatem præbet, urbemque quasi brachiis astringens, ulnisque fovens, ei velut coalescere eniti videtur. Urbis omnis speciosa non sanum reddiderit ? Cui extraneo non et

600a3. Atenim urbis pietatem, ac erga Deum cultum, melius quispiam silentio, quam sermone ac eloquio auditoribus insinuaverit. Nulla ibi stata tempora, iis qui velint precatione defungi, sed et noctu atque interdiu reseratis sacris ædibus, preces implere licet, ac confidere de quibus quis oraturus venit. Reliqua item in ejusmodi magnificentiæ atque opera, pulchra donaria, proventuum multitudo, juges noctu vigiliæ, cantorum illecebræ, ac per omnia velut in musica concentus ordoque ; hæc inquam, præstat, qui sit præsens, videre, ac conari rerum ipsa exhibitione condiscere. Atqui nec sperendam pietatis mercedem civitati videmus accessisse, ac quam sibi quis merito comprecetur, iisque quos necessarios habebat ; solutas obsidiones, famis solatia, adventantium depulsos morbos (2),

NOTÆ.

(2) Hæc præcipue in Vita Demetrii fuse digesta ; quæ et ornamento essent ad Mauritii circiter

tempora, ac Illyrici bella ; possemque representare.

regum neces instructis copiis adorantium; in futurum oracula, *Unam fors, quae in communi clade ac vastitate incolumis seruetur. Confert vero istiusmodi quoque usibus, qui et universum orbem habitabilem universamque inhabitabilem miraculo tenet, in media urbe situs, atque ad se undequaque extrema cogens, tum ipse urbi servator, tum civibus conciliator atque ad Deum intercessor. Neque id solum, sed et qui imperatores placidos civitati reddat, cum in reliquis, tum ut oppidanis remittant tributa; inque externis ac Barbarorum bellis ipse ducom agat, tremendumque majoribus longe copiis ut adversus civitatem arma moveant, efficiat. Sic nimirum exstare urbem commune pietatis exemplar quis dixerit.*

4. Oratorum porro et philosophorum, aliorumque litteratorum, ubi quis aut plures, aut praestantiores choros perspiciat? Quin plane hic omnes primas dant civitati, ac commune gymnasium vocitant ac scholam, cunctis ad musas in ea enixe contententibus. Enimvero illud certa unum haud licet dicere: id nunc quidem urbi contigisse, ut litterarum ac eruditionis primatum teneret, fuisse vero cum in eorum qui ignorantia laborant classe locanda esset: secus plane, nullum non tempus fuit, in quo non esset Ejicorum urbs, musarumque hic in aevum studii clara vigerent victoria, veluti pubem dicunt poetae. Sic Athenis quispiam dixerit, cum Demosthene ac Platone versari, ludumque terere, cui hic versari contigerit.

5. Enimvero cuncta haec dies una confudit, atque urbi coronam detraxit; ac quam deperirent omnes, haud secus ac scopulos sub aquis latentes omnium animis suspectam reddidit. O unde contentio atque lis in mundum ingressum habuit? O unde seditio miscens omnia impudenter obrepit? Unde vero ut una in ea nacti sedes, non et eadem in rem maturo rati conducere, alii aliorum contentionis ardore degustarint carnes, affiniumque ac propinquorum cruoribus patriam foedarint, quam et potiore parentibus loco iis fore par erat, si sanae mentis scintillam ullam retinerent? Ii vero furis agitari, regesque adorare ac imperatores, qui publicis nihil tyrannis meliores essent. Terra porro ac regio nostra habebatur, sed potentiorum vis ac injuria ea fruebatur. Mare occlusum erat, urbibusque ita solum respirare licebat, si libertatis prorsus oblitae essent. Quos vero par erat indigne ferre, ut quibus putaretur imperium, ii rem risu excipiebant, ac si rebus hinc accessio foret. Malorum porro remedium erat iis solum nuntiari dira, qui ipso eorum eventu, victimas faciebant. Quotquot autem ex praesentibus, quo tandem res civitatibus evasurae essent, augurabantur, quaerebant cui pereuntium curae esset. Ac occurrebat, qui Hercule fortior, Peleo castior, majori Themistocle vi ingenii esset; ac qui ipse erga subditos Cyri animum indolemque referret. At, dura res legislator animis quietem agere nesciis; ejusque moleste

δημοίωντων, σπαγάς τε βασιλείων αὐτοῖς στρατεύμασιν ἐπιόντων, καὶ χρημοὺς εἰς τὸ μέλλον, *Μόνην ἀνάλατον ἐν τῇ κοινῇ περιωθήσεσθαι συμφορᾶ. Συνεργεῖ δὲ πρὸς τὰς τοιαύτας χρείας αὐτῆ, καὶ ἰπῶσαν μὲν τὴν οἰκουμένην, πᾶσαν δὲ τὴν ἀοίκητον τῷ θαύματι κατασχών, ὃς ἐν μέσῃ τῇ πόλει κείμενος, καὶ πρὸς αὐτὸν τὰ πανταχόθεν ἄκρα συνάγων, τῇ τε πόλει σωτὴρ διαλλακτῆς τε τοῖς πολίταις καὶ πρεσβευτῆς τὰ πρὸς θεόν. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ βασιλείας μὲν ἡμέρους τῇ πολιτείᾳ καθίστησι, τὰ τε ἄλλα καὶ τὰ τῶν φόρων ἀνέντας τῇ πόλει, ἐν ταῖς τοῖς πρὸς τοὺς ἔξω πολέμοις αὐτοῖς στρατηγῶν, καὶ φοβερὸν τοῖς πλεονάζουσι καθιστὰς κινεῖν ὅπλα κατὰ τῆς πόλεως. Οὕτως ἀνεπίκοι εἰς ἴσταςθαι κοινὸν τὴν πόλιν εὐσεθείας παράδειγμα.*

B δ'. *Ῥητόρων δὲ καὶ φιλοσόφων, καὶ τῶν ἑλλαντῶν ἐπὶ τοῖς λόγοις, κοῦ τις ἂν ἦ κλειούς ἢ καλλίους ἴβει χοροὺς; 'Ἄλλ' ἐνταῦθα πάντες [P. 337] συγχωροῦσι τῇ πόλει, καὶ διατριβὴν καλοῦσι κοινήν, πάντων παρὰ τὰς ἐνταῦθα μούσας ἐπιγομένων. 'Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε μόνον οὐκ ἔνεστι εἰπεῖν, ὡς νῦν μὲν αὐτῇ συμβέβηκε προστεῖναι τῶν λόγων, ἣν δ' ὅτε μετὰ τῶν ἀγνοούντων ἐτέτακτο· ἀλλὰ τὸν ἅπαντα δὴ χρόνον 'Ἐλικῶν ἦν ἡ πόλις, καὶ νενίκηκεν ἐνταῦθα τὰ τῶν μουσῶν δι' αἰῶνος ἀκμάζειν, ὡσπερ φασὶ τὴν 'Ἡθην οἱ ποιηταί. Οὕτως 'Αθήνησιν ἂν τις εἴποι μετὰ Δημοσθένους καὶ Πλάτωνος διατρίβειν, αὐτόθι γενόμενος.*

C ε'. *'Ἄλλ' ἅπαντα ταῦτα ἡμέρα δὴ μία συνέχευε, καὶ τὸν τῆς πόλεως ἀπέλειτο στέφανον· καὶ τὴν κοινῇ ἐρωμένην, ὡσπερ τὰς ὑφάλους ὑποκτεῖναι ἔπεισεν ἅπαντας. 'Ὁ πόθεν μὲν εἰς τὸν κόσμον ἔρις εἰσῆλθε; Πόθεν δὲ εἰσεκώμασε στάσις; Πόθεν δὲ οἱ τὴν αὐτὴν κατοικοῦντας, οὐ καὶ ταυτὰ λυσταίησιν ἀλλήλοις νομιζόντες, γυνοῦνται μὲν φιλονεικοῦντες ἀλλήλων, αἵματι δὲ συγγενῶν τὴν πατρίδα μαινοῦσιν, ἣν ἴδει καὶ πρὸ τῶν γονέων αὐτοῖς, εἰ γ' ἴσωφρόνουν ὑπάρχειν; Οἱ μὲν ἔμαινοντο, καὶ βασιλείας προσεκύνουν, οὐδὲν τῶν δημοσίων τυραννούντων ἀμείνουσιν. Καὶ γῆ ἐνομιζέτο μὲν ἡμετέρα, ὑπὸ δὲ τῶν δυναμῶν ἐγεωργεῖτο. 'Ἐξέκλειστο δὲ ἡ θάλασσα, ταῖς δὲ πόλεσιν οὕτω μόνως ἐνὴν ἀνακνεύσαι, εἰ τῆς ἐλευθερίας παντάπασιν ἐκλάθοιντο. Οὐδὲ δὲ δυσχεραίνων ἴδει, ὡς σφίσι τῆς ἀρχῆς περικοιτομένης, ἔγλειαν, ὡσπερ προστιθέντας τοῖς ὄσσι. Τὸ δὲ φάρμακον τῶν κακῶν, μὴ νοῦσαι μόνον τὰ πάθη τοῖς ὄσι ταῦτ' ἐγένετο θύοσι. 'Ὅσοι δ' ἐκ τῶν παρόντων, οἱ τελευτήσοι τὰ κακὰ ταῖς πόλεσιν ἔμαντεύοντο, ἐζήτουν ᾧ τῶν ἀπολλυμένων μιλῆσαι· καὶ εὐρον 'Ἡρακλῆος μὲν ἀνδρείωτερον, ὡσφρονέστερον δὲ Πηλέως, θεμιστοκλέους δὲ συνετώτερον· τὰ Κύρου δὲ καὶ αὐτὸν πρὸς τοὺς ἀρχομένους μεμυ[μη]μένον. 'Ἀλλὰ πικρὸν νομοθέτης, τοῖς ἡσυχάζειν οὐκ ἔγνωκῶσι, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐδυσχεραίνων τὴν ἑλάνου, οἱ σφίσι αὐτοῖς πονηρὰ συνειδότες· καὶ διὰ ταῦτα ἀκρόπολις τε δὴ παρὰ τῶν νοῦν ἔχόντων καταλαμβάνετο, ὡς βίᾳ τὸν ἐξοστηκῶτα δῆμον θεραπευσόντων. Καὶ παρὰ τὸν κατὰ τοῦ βα-*

σιλίας τὸν σάφρονα καὶ πρῶτον καὶ φρόνιμον πρέσβεις ἦγον, ἀξιούντες στρατεύμα πέμπεσθαι, καὶ τὴν μὲν πόλιν ἐπισηεῖν [P. 388] καθ' ἑαυτῆς μαινομένην, φυλάξει δὲ τὰ πράγματα, τῷ σώζειν αὐτὰ θυμαμένω. Ἔδει τότε μικρὸν ἡσυχάσαι τὴν τύχην, καὶ στρατιώτας ἐλευθερίαν κομίζοντας μὴ κωλύσαι. Νῦν ἄν, ἀντι τοῦ στανάζειν, ἐν ἑορταῖς ἡμῖν ἦν ἡ πόλις. Νῦν ἄν ἐχόρευον μὲν ἡμῶν οἱ πολῖται, οἱ δ' ἐχθροὶ τὴν παρουσίαν μετελάμβανον τύχην. Δίχη δ' ἂν ἐγίνετο μετ' ἀνθρώπων, καὶ τὰ τοῦ χρυσοῦ γένους ἂν ἡμῖν περιῆκε. Νῦν δ' (ὡ πῶς τὰ καλῶς βεβουλευμένα ἡ τύχη καίρουσα περιτρέπαι!) οἱ μὲν ἠπαίγοντο· οἱ δ' ἦσαν μετέωροι· καὶ τῶν σημείων ἤδη πρὸ τῶν πυλῶν φαινομένων, δαίμων τις φθονερὸς ὑπέρι τοὺς πάντας εὐκρίτως αὐτῷ· καὶ τὸν δῆμον αἱματος πάλαι διαψύοντα, ἐπὶ κόρον τὰς κωνηραῖς παρεκάλουνδημηγορίας. Οἱ δ' ἐκινούντο, ὡς Ὀμηρος; ἔφη τὴν θάλατταν ὑπ' ἐναντίων πνευμάτων ἐλαυνομένην. Καὶ λοιπὸν οὐδὲν ἦν οὐν νόμος, ἀλλ' ἐπιπτε μὲν ὁ προστυχῶν· διὰ δὲ τῶν νεκρῶν ἐπὶ τοὺς ἀρχοντας ἤσαν. Οἱ δὲ διασκοιδασάμενοι, δέγεσθαι μὲν τὸν ἐπιόντα, καὶ σφίσι αὐτοῖς ἀμύνειν ἐβούλοντο· ἕτερος δὲ πόλεμος ἐδόθεν κατὰ νῶτον ἀπήτητα· ὥστ' οὐκ εἶχον λοιπὸν ἔποι τὰ πρόσωπα τρέφειαν. Τότε δὲ πῦρ μὲν ταῖς πύλαις προσήγετο, καὶ ὁ καπνὸς τοὺς μὲν ἐξῶθεν ἐπαγομένους εἶργε τοῦ πρῶτου· ὡς ἂν οἱς ἐβούλοντο βοηθεῖν, ἐλημμένων. Οἱ δ' ἐδόθεν ἠνοιγον τὰς πύλας τοῖς ἀνδροφόνοις· οἱ δ' εἰσχυθέντες, πᾶσαν ἀνάστασιν πόλεως οἱς ἐδρῶσαν, ἀπέφηναν. Ἐγυμνοῦτο μὲν τῶν ὄπλων ὁ στρατιώτης· εἰλετο δὲ ὑπὸ τῶν τυχόντων ὁ πολλὰ δὲ πολλοῖς εἰσθῶς ἐπιτάττειν. Δούλος δὲ τὸν δεσπότην ἠγγείει, καὶ ὦν πρότερον ἐπιτεμῆτο δικαίως τότε δίκην ἤξιον λαμβάνειν. Ὅπλων δὲ καὶ χρημάτων οἱ δοῦλοι καὶ πένητες κύριοι καταστάντες, τοῖς πρὶν αὐτὰ κεκτημένοις, τὴν τῶν ἀνδραπόδων προσήκειν ἐνόμιζον τύχην, καὶ δῆσαντες εἶργον, μηδὲ τῶν ἀκτινῶν ἀπολαύειν αὐτοὺς συγχωροῦντες. Ἀρόμος ἐπὶ τὰς οἰκίας, καὶ πάσας ὡσπερ ἐρημίας διέσκαψαν πόλεις. Ὁ δὲ θαυρῶσας, αὐτοῦ παρὰ τῶν ἀσεβῶν ἀπεσφάττειτο. Ὁ πόλεως, ἀντι μῆς, πολλῶν, καὶ τούτων ἐναντιωτάτων γεγεννημένης! Ὁ πολιτείας, θαλάττης πάσης ἀπιστοτέρας! Ὁ πολιτῶν, οὐδὲν τι τῶν φύσει βαρβάρων ἀπιστοτέρων! Καταποντισταὶ τινες ἀντικρυς ἐν ἡπαίρω· μᾶλλον δὲ τὰ τούτων, καὶ χεῖρω. Οἱ μὲν γε τῶν βυτων γυμνοσάντες, οὐ καὶ τὸ εἶν προσαφελόντο· οὐτοι δὲ, τὸν μὲν οἰκοθεν στρατεύμα τρέφειν θύναμενοι, [P. 389] ἐξαίφην ὡσπερ σκηπτῷ κατενεχθέντος, ἀποπέμποσι προσαίτησοντα. Ἡ δ' ὑπερβολή, ὅτι καὶ τῶν βυτων ἐκβάλλοντες ἀγαναχτούσιν, εἰ ζῶντι μετὰ τῶν ἄλλων ἐξέσται μνησθαι τῆς συμφορᾶς.

spoliarint, haud etiam vitam quoque eis ademerint; hi vero queis domi repositum ut praesidio militique hos repente velut immisso fulmine, ad emendicandum a se amandant. Quodque adeo omnem sceleris immanitatem vincit, a suis quoque ejicientes, indigne ferunt; si cui vita residua sit, cum reliquis

A forebant imperium, qui ipsi sibi malorum conscii essent. Ea causa fait cur viri cati ac cordati arcein occuparint, quasi ad saniozem mentem, ea emotam plebem vi redacturi essent. Adsunt legati ad imperatoris filium, virum modestum, mitem, prudentem, rogantes mitti milites qui urbem pescant in sese furentem, eique servari res, qui ipse incolum praestare posset. Erat tunc tantisper fortunæ quiescendum, nec inbibendi milites, qui libertatem allaturi essent. Nunc sane pro luctu ac gemitu, in tripudio atque epulis nobis civitas esset. Nunc plane cives nostri choros ducerent, ac inimici praesentis nostræ fortunæ participes essent. Vigeret justitia inter homines, aureumque genus in nobis superstes esset. Nunc vero, o quomodo quæ recte consiliis intis deliberata essent, ludens fortuna evertit! Hi nempe urgebant, illi e sublimi stabant: jamque vexilla ante portas explicata erant, cum invidus quidam dæmon omnes subiit, qui pari illi ingenio essent; quique plebem pridem sanguinis sitiendam, ut eo exsatiaretur scelestissimis concionibus incitabant. Ea porro sic movebatur, uti mare dixit Homerus, cum contrariis ventis quatitur. Neque jam rationi aliquid conjunctum erat, sed quisque obvius cadebat. Per subatrata cadavera itum ad magistratus. Illi dissipati, ingruentes quidem excipere, seque tueri optabant; his enimvero intrinsecus a tergo pugna altera occurrebat. Quamobrem non jam erat quo facies verterent. Tunc nimirum igne portis admoto, fumus, eos qui extrinsecus urgerent, progredi inhibebat, quasi iis comprehensis, quibus ipsi suppetias ibant. Qui intus erant, sicariis ac maleficis portas aperiant. Illi in urbem effusi, quibus gesserunt, omnem ipsi vastitatem inducunt. Miles armis nudabatur; trahabatur a villi vulgo, qui multa multis præcipere solitus erat. Servus herum nesciebat: ac quem is prius jure increpabat, tunc sibi pœnas eum dare poscebat. Armorum opumque servi ac inopes facti compotes, quibus illa prius competebant, mancipiorum forte ac fortuna habebant, compactosque in carcerem, nec lycis radiis frui sinebant. In ædes concitabant, omnesque civitates desertorum inore eruebant. Cui lacrymæ ubortæ essent, impiorum confestim gladii contrucidabatur. O civitatem, quæ ex una, militæ, contrariissimisque studiis atque animis evasit! O rempublicam quovis pe-lago infidam magis! O cives nihil majori sde, quam qui natura barbari omnique indole! Marini quidam plane prædones in continente; quin his quoque studiis deteriores. Illi namque quos bonis

60066. O animi rationes ludibrio habitas! O mentis insaniam cuncta agentem, rationisque absentiam Illi, in justorum labores, ipso igne celerius invadebant. Nemo usque confidere poterat; non quem

ς. Ὁ λογισμῷ περιυδρισμένου! Ὁ πάντα ἀλογίας ἀγέσης! Οἱ μὲν, ἐπὶ τοὺς τῶν δικαίων πόνους, καὶ τοῦ πυρὸς δέυτερον ἐκινούντο· θαρραῖν δὲ εἶχον ὀδδαίς, οὐ γένοι κοσμούμενος, οὐ μεγάλα δὲ καὶ πολλὰ

generis infule ornarent, non qui magna ac clara, nec pauca munera edidisset, non qui se omnibus concinnam, placidisque moribus exhibuisset; sed velut omnibus iudicta morte, sic irruentium furiarum illarum obtutu tremebant. Quidam nec solum aspectum ferebant; nonnulli sub vicinorum lectulis sibi latebras querebant; puteos alii subibant; alii apprehensis aris, nec loci religione a se metum depellebant. Nec desunt qui indigne ferentes, quod non pridem vita functi essent, diruptis loculis atque tumulis, ac cadavera subeuntes adhuc tabo fluentia, nec si quis propius accederet vel spiritum ducere ainentia, nec sic quidem sepulcrorum effosores illos vitare potuerint. Per domos clamor audiebatur, ac qui heri conducta obolo opera fodiebat, hodie suffodiendo civitatem eamque eruens dives erat. Cœnaque illi opipara, cui sitim levabant fontes ac frigida. Frigor porro ac pulvis, corruentium procul murorum indicio erant, uxorisque ac liberorum sub iis ruinis obrutorum. Iis autem qui superstites essent, ærumosius erat quod evaserant, quos non lateret salutem haud sibi fore periculo tutam: ad alias enim ducebantur angustias, a quibus Cræsi thesauri exigerentur. Nec defuit, ubi et puella, quæ in omne tempus virorum inaspects oculis instituta esset, in ipsis verberibus denudata occiderit. O insaniam, quæ nec homines liquido vocitari sinat, quibus tanti hæc sceleris præsumpta sint! O qualia illis designata facinora, quibus su-

7. Illorum itaque erat superiorum malorum cumulo, tantæ res impietatis adinvenire, secutisque eorum quæ dira præviissent immanitatem obtigere. Quam quis a viris præstantibus majorem exquisisset pœnam, quam ut carcere tenerentur, virgisque dehonestarentur, ac vincti, maleficorum more sederent? Quis talibus mancipatos videns, non fractus animo ac emollitus, fortunæque vicissitudines reveritus, his pœnæ finem statuisset? Haud enimvero impura scelestissimaque capita hæc satis habuere; sed nisi immani quadam tragœdia flagitiis addita, nihil sibi satis esse ducebant. Nempe nudos in indusiis educebant, ac qui sæpius pro illorum ac civitatis libertate perfuncti certamine erant, funibus a cervicibus mancipiorum more trahebant. Hic servus herum trudebat; mancipium, a quo pretio redemptus erat: rusticus, ductorem exercitus; militem, homo agricola; cuius opibus multi patriam adjutam noverant, egenus otioque maleficus, ducebantque, quo eos loco necesse manebant.

8. O civitatem, in qua invidis dæmonibus tales sunt editæ choreæ! O muros, quales extinctas suscepistis turre! O muri ambitum, septumque, ex quo illi sæpius fugatis hostibus, acerbiora quam pro victorum ratione sustinuerunt mala! Nempe in muros, vinctis manibus, maleficorum more, nefarii ducebant; mortem jam e vicino venientem cernentes miseri, animis fugitabant: ac illi quidem

λελειτοργηκῶς οὐ πᾶσιν ἑαυτὸν εὐάρμοστον παρασχόμενος. Ἄλλ' ὥσπερ θανάτου κατὰ πάντων προειρημένου, οὕτω ἔτρεμον τὰς Ἐρινύδας ἐκείνας ἐπιόντας ὀρώντες. Οἱ μὲν καὶ μόνῃ τὴν ἔψιν οὐκ ἐνεγκόντες· οἱ δὲ σπᾶ; αὐτοὺς ὑπὸ τὰς τῶν γειτόνων ἔκρυπτον κλίνας. Οἱ δ' ὕψησαν φρέατα· οἱ δὲ, τῶν βρωμῶν ἐχόμενοι, οὐδὲ τὸν τόπον εὕρισσον ἀφαιροῦντά τι τοῦ δέους. Εἰσι δ' οἱ δυσχεραίνοντες τῆ μὴ πάλαι τεθνάναι, τὰς θήκας ἀναβήγγυντες, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑπιδόντες, ἔτι σηπομένους, καὶ μὴδ' εἰ τις προσεγγίσαιεν ἀνακνεῖν συγχωροῦντας, οὐδ' αὐτοῦ τοὺς τυμβωρύχους ἐκείνους οἶοι τε ἐγένοντο διαδρᾶναι. Βοῆ δ' ἐπὶ τὰς οἰκίας, καὶ ὁ σκάπτων χθὲς ὄλοου, σήμερον κατασκάπτων τὴν πόλιν ἐπλοῦται· καὶ πολυτελεῖς τὸ δαίτηρον, ᾧ θεραπεία τοῦ δέφους αἱ κρῆναι. Κτύπος δὲ καὶ κονιορτὸς, καταπίπτοντα κόβρωθεν ἐδήλου τὰ τείχη, καὶ γυναικῶς καὶ παιδῶν αὐτοῦ καταχωννυμένων. Τοῖς δὲ περιγινόμενοις ἀλγεινότερον τὸ διαφύγειν, εἰδῶσιν οὐκ ἀκίνδυνον αὐτοῖς ἐσομένην τὴν σωτηρίαν· ἦγοντο γὰρ πρὸς δευτέρας ἀνάγκας, τοὺς Κροίσου θησαυροὺς ἀπαιτούμενοι. Καί που καὶ κόρη, τὸν ἅπαντα δὴ χρόνον ὀφθαλμοὺς ἀνδρῶν διαδρᾶσα, ἐν αὐταῖς ταῖς μάστιξιν ἐτελεύτησε γυμνωθεῖσα. Ἡ μανίας, μὴδ' ἀνθρώπους καθαρῶς συγχωρούσης καλεῖσθαι τοὺς ταῦτα τετολημῆστας! Ἡ οἷα μὲν ἔδρασαν, οἷα δὲ ἐπέθηναι!

sint! O qualia illis designata facinora, quibus su-

9. Ἐκείνων ἄρ' ἦν, τοῖς φθάσαι κακοῖς τοιαῦτα προσεξευρεῖν δυσσεδήματα· καὶ τοῖς ὑστέροις τὰς τῶν προτέρων δεινῶν ὑπερβολὰς ἀποκρύψαι. Τίνα ἂν τις κατ' ἀνδρῶν οὕτω μεγάλων μείζω τιμωρίαν ἐζητήσεν, εἰρκτικῆς καὶ πληγῶν, καὶ τοῦ δεδωμένου ὥσπερ τοὺς κακούργους, καθῆσθαι; Τίς τοιαῦτα πεπονθότας ἐκείνους ὀρῶν, οὐκ ἂν τὴν ψυχὴν ἐδαμάσθη, καὶ λογισμῶν ἔσχε, καὶ τὰς τροπὰς τῆς τύχης εὐλαθεθῆις, [P. 390] τοῦτοις τὴν τιμωρίαν ὤρισται; Ἄλλ' οὐ καὶ τοῖς μιαινοῖς ἐκείνοις ταῦτα ἀπέχρησαν· ἀλλ' εἰ μὴ τίνα ταῖς πονηρίαις προσθεῖεν τραυδίαν ἀπάνθρωπον, οὐδὲν ἐνόμιζον ἔλαττειν. Ἐξῆγον μὲν δὴ γυμνοὺς ἐν τοῖς χιτωνίσκοις, καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν τε καὶ τῆς πόλεως πολλὰκις ἤγωνισμένους, ἔλακον ἀπὸ τῶν αὐγέων, οἷα τὰ τῶν ἀνδραπόδων, σχοινοῖς. Ἐνταῦθα δαῦλος μὲν τὸν δεσπότην ὄθει· τὸν δὲ περιάμενον, τὸ ἀνδράποδον· τὸν δὲ στρατηγὸν, ὁ ἀγροῖκος· καὶ τὸν στρατιώτην, ὁ γεωργός· ᾧ δ' ἐκ τῶν ὄντων πολλοὶ συνήδασαν τὴν πατρίδα ὠφελήσασθαι, ὁ ἄπορος καὶ κακούργων διὰ τῆς ἀργίας, καὶ ἀπήγον, οὐ γενομένους ἔδει δέξασθαι τὴν σφαγὴν.

ἦ. Ἡ πόλεως, ἐν ᾗ δαίμοσι φθονεροῖς τα τοιαῦτα ἐχόρευσαν! Ἡ τευχῶν, οἷος ἀποδηήσκοντες εἰδέασθαι πόργους! Ἡ περιδόλου, ἄρ' οὐ πολλὰκις ἐκείνοις τρεψάμενοι τοὺς εχθροὺς, μετὰ τὰς νίκας ἔπαθον τῶν ἡττημένων πιερότερα! Οἱ μὲν ἀνήγον ἐπὶ τὰ τείχη, τὸν τῶν κακούργων τρόπον, δεδωμένους τὸ χεῖρε· οἱ δ' ἀνεστρέφοντο τὰς ψυχὰς, τὴν τελευταίην καὶ δὴ προστιούσαν ἐρώντες· καὶ οἱ μὲν, ἤπειγον τοὺς ὑπὸ

τοῦ δόους ἐκλελυμένους· οἱ δὲ χρημάτων ἐμέμνητο· οἱ δ' ἐνταῦθα μόνον τὴν μεγαλοφυλίαν ἐτίμησαν· καὶ οἱ μὲν, ὡν εὖ ἔδρασαν, τοὺς ἔλκοντας ἀνεμίμησκον· οἱ δ' ὠργίζοντο, ὡν εὖ πεπρόθεσαν εἰς μνήμην ἰόντες. Οἰκίαι διηρευνῶντο, ὑπόνομοι, ἀντρα, τάφοι, πᾶν ὅ τι κρύπτειν ἠδύνατο· καὶ οἱ μὲν συλληφθέντες, ἀπήγοντο, οἱ δ' ἐκείνους ὀρώντες καὶ φεύγοντες ὡς πολεμίαν τὴν πόλιν, ἔξω σφᾶς αὐτοὺς ἐβρίπτον ἀπὸ τῶν τειχῶν· τοσοῦτον κερθαίνοντες, ὅσον μὴ τὸν τῶν κακῶργων τρέπον ἀπολωλέναι. Ὡς, τὸ γε θανεῖν, οὐδ' ἐκείνους ἦν ἐκφυγεῖν. Βοῆ δὲ καὶ δάκρυα πανταχοῦ, τῶν ἔλκομένων, τῶν φευγόντων, τῶν πατουμένων, τῶν εὐρισκομένων, τῶν σφαττομένων.

9. Ὡς ποῖα τραγωδία τοῦτα χρῆ παραβάλλειν; Ποιαις δὲ πόλεων συμφοραῖς; Τίνες δὲ ποιηταὶ τοῖς τοσοῦτοις κηκοῖς ἔσονται προσήκοντα μέλη; Ὡς πάντ' ἐφορῶν ἦλθε, τοῦτο δὲ οὐδέπω ποτ' ἐπειδεῖς, οἶαν τότ' ἀφῆκας ἀκτίνα, πάσης ἀηδεστέρα νυκτός! Ἀνεῖλον μὲν τοὺς ἀνδρας ἐπὶ τοὺς πύργους, ἡ δὲ πόλις ἐμερίσατο τὸ κακόν· καὶ οἱ μὲν διακόνους αὐτοὺς τοῦ μύσου ἐκείνου καθίσταντο· οἱ δ' ὡς περ θῆαν καταλαβόντες ἐτρέφον. Καὶ οἱ μὲν ἀνωθεν ὤθουν· οἱ δ' ὑποτιθέντες τὰς τῶν ξιφῶν αἰχμάς, ἐδύχοντο μετεώρους. Καὶ τοῦ μὲν συνετρίβετο κεφαλῇ· τοῦ δὲ ἐγκέφαλος ἐξεχεῖτο· τοῦ δὲ, τὴν [P. 391] γαστέρα ἀναβρήγνυντες, ἀμυδὲ βλέπειν θέμις ἐζήτουν· καὶ τοῦ μὲν ἀπέκοπτον σκέλος· τοῦ δὲ ῥάχιον ἐξέλικον· τοῦ δὲ τὰ σπλάγχνα ταῖς χερσὶν ἐξεφόρου· καὶ ὁ μὲν, ἄνωθεν πεσὼν, καὶ πρὸ τῆς γῆς τοῖς ξιφασὶν ἐνευγάνων, ἀπέθνησκεν· τῷ δὲ μήπω πεσόντι, καὶ τῆς τελευτῆς χεῖρον τὸ τοιαῦτα ὄραν κἂν τοῖς τῶν φίλων σώμασιν, οἷα πείσεται μετὰ τὸ πτώμα μανθάνειν. Εἰ δὲ τις κατέπεσεν ἡμιθνής, καὶ φείσασθαι τοῦ λοιποῦ τῶν μαιφόνων ἰδεῖτο, μακρότερον ὁμοῦ καὶ πικρότερον αὐτῷ τὸν θάνατον κατεσκεύαζε. Καὶ ὁ μὲν ἤδη θανὼν, ἡμελεῖτο· ἐπὶ δὲ τοὺς ἐτι σπαίροντας πᾶσα χεῖρ ἐκινεῖτο. Πάντα, δὴ, πάντας τρόπους ἀπέλλυσαν. Πολλοὶς δὲ οὐδ' ἡ τελευτῆ τὰ σώματα παρηγεῖτο. Ἄλλ' ὡς περ τοῖς νεκροῖς τῆς ὀλοκληρίας φρονούντες, ἐπὶ τὰ μέλη τρεπόμενοι τοῖς μετὰ ταῦτα τῶν συγγενῶν ζητοῦσιν, ἀδελφούς τοῦτους ἐπινοῦν. Σώματα δὲ ἐνέπιπτον σώμασι· ἐγκέφαλος δὲ καὶ αἷμα καὶ κόμης καὶ σπλάγχνα καὶ λίθοι καὶ σάρκες καὶ νεύροι καὶ ξύλα καὶ μέλη

σωμάτων εἰς ταυτὸν συνενήκετο.

noīisq; conspicua, reddebant. Corpora porro corporibus illidebantur, cerebrumque et eruo et pulvis et intestina et saxa et carnes, et nervi et ligna et corporum membra in unum cornebant.

9. Ὡς δημίων μᾶλλον ἢ πολιτῶν! Ὡς μιαιφόνων ψυχῶν! Ὡς μιαιφόνων χειρῶν! Πῶς οὐκ ἐνάρκησαν ἐπ' ἀδελφῶν; καὶ φίλους τὰς χεῖρας ὀλλίζοντες, ὑπὲρ ὧν ἔδει καὶ κτεῖν ἀγωνιζομένους; Πῶς οὐχ εἰς πεσόντων ἐστησαν αὐτοῖς τὸν θυμόν; πῶς οὐχ ὁ δεύτερος ἐσθεσεν αὐτοῖς τὸν θυμόν; πῶς οὐκ ἐκλάσθησαν τὴν ψυχὴν, εἰς τὸν τρίτον ἰδόντες, ἀλλ' ἐφιλονεύοντες πρὸς τὴν κοινήν φύσιν ἀτήτητοι διαμαίνας; Ὡς τί τοῦτο χρῆ προσεπιεῖν; νίκη, ἢ πάσης χαλεπώτερον ἦτης; Μῦθος, ἢ Καθμεῖα νίκη, τὰ Λήμνια κακὰ, κατὰ συμφορὰς μέχρι νῦν φέδμενα νομισθήσονται.

PATROL. GR. CIX.

A metu dissolutos ac collabentes urgebant, hi pecuniarum meminerant: hic tantum, hic magnificentiæ ratio habita. Ac quidem infausti homines, quibus affecerant beneficiis trahentes submonebant; illi, quibus affecti beneficiis essent, in memoriam revocatis, iras accendebant. Domos, cuneos, specus, tumulos, ac quidquid latebras ministrare poterat, rimabantur: ac qui comprehensi essent, ducebantur; alii videntes, ac velut hostilem urbem fugientes, e muris foras ipsi se precipites dabant; hoc illis compendio, ut ne maleficorum more perirent. Nam alioqui nec ipsi mortem evadere poterant. Clamor undique ac fletus, eorum qui traherentur, qui fugitarent, qui pedibus obtererentur, qui deprehenderentur, qui jugularentur.

B 9. O cui hæc conferenda tragœdia? quibus componenda urbium cladibus? Quinam poetæ, quæ tantis congruant malis, occinant carmina? O qui omnia lustras, sol, nec rem ejusmodi unquam adhuc videras, qualem tunc misisti radium, oinni amariorem nocte? Viros in turribus trucidabant, malumque civitas partibus dividebat. Ac quidem alii hujus se sceleris ministros exhibebant; alii velut spectaculum nacti, rem in deliciis ducebant. Alii e superioribus jactabant, alii subjectis mucronibus ex aere rotantes excipiebant: atque hujus quidem alliso capite, illius effuso cerebro, istius dirupto ventre, quæ et nefas videre rimabantur: atque hujus quidem crus amputabant, illius spinam dorsi extrahebant, alterius intestina manibus efferebant. Atque hic quidem e sublimi cadens, cum necdum terram attingisset, in strictos gladios incurrens neci tradebatur; huic, cum necdum cecidisset, ipsa quoque deterius morte erat istiusmodi cernere, in quo amicorum corporibus, quæ in præceps actus passurus esset, condiscere. Quod si quis a lapsu semivivus, ut de cætero eruentis bestiæ parcerent rogasset, is sibi productiorem simul et acerbiorum mortem efficiebat. Ac is quidem qui jam fato functus esset, in neglectis erat: in eos vero qui adhuc palpitarent, nulla non manus insilliebat. Omnes denique modis omnibus sublato iere. Pluribus autem nec morte depulsa corporibus injuria est; sed quasi cadaveribus hoc inviderent, quod integra essent, in membra versi, propinquis postea quæsituris obscura, nullisque certis indicibus

10. O carnifices magis, quam cives! O impuras animas! O manus impuriore! Qui factum est ut non obstupuerint, manus adversum fratres amicosque armantes, pro quibus certando, mors optenda fuerat? Quomodo unius casu non repressus illorum impetus? Quomodo non extinctæ iræ alterius occasus? Quomodo non fracti animo tertii conspectu? Sed enixi sunt ut adversus communem naturam invicti perseverarent. O quid hoc appellandum sit! Victoria, an quod oinni molestius strage ac clade sit? Fabula, Cadmea dicitur victo-

ria, inala Lemnia, ac quidquid haectenus calamita- A tum celebri fama percrebuit. O eadem et sepul-
 crum simul et patria! O quæ simul edidit ac ab-
 sorbuit velut in procella maris! O falsi nominis
 patria, omni quoque Scylla insidior, in eos, quos
 educavit ac sustulit! O civium cruorem sic injuste
 in patria effusum! O civitatem omni Styge acer-
 biorem! O quomodo quæ de aliis pœnas sumere
 videbatur, ipsa contra, eorum quæ gessit, pœnas
 dabit, ac, quod est insanientium, ipsi eveniet, qui,
 dum alios cogitant, suæ ipsi exedunt carnes! Ce-
 cidit miles; periit qui invadentes hostes arcere
 posset; nec qui utilis aliquid consilii daturus sit,
 ullus est. Ac nunc hostes ingruunt, quique in
 urbe agunt, et adversus cives tribulesque audaces
 sunt ac præferoces, exhorrescent, qui exercitum in
 armis micantem pro portis videant. Et illi quidem
 impresionem facient, hi autem impetum non sus-
 tinebunt: urbs vero eorum erit, qui prævalebunt:
 ac tunc ex eventu ipsoque periculo sensum facient,
 eorum quæ gesserunt. Ille nimirum sibi volebant
 insolitæ stellæ, terræmotus, vibrantesque ac salien-
 tes interdiu veluti sublatis ignes omnium oculis
 usurpati. O commune naufragium! Ad me autem
 quod attinet, fulmina, accensus turbines, terræ
 hiatus, morbos, quibus mors suavior fiat, hisce
 impiis obventuros existimabam.

11. O qui perierunt! o qui pereunt! o qui peri-
 turi! o qui residui sunt! Nihil enim hos felliciores
 duco, quam qui mortui sunt. Illis namque qui vita
 functi sunt, tristitia finem habuerunt: qui vero vitæ
 superstitēs agunt, omni loco opprobria audituri
 sunt, ac velut scelestissimi omni ex cœtu profliga-
 buntur, quærentesque qui condoleat, quæ parricida-
 rum sunt audient, necesseque erit celare cujas
 tandem sint. O civitatem prius quidem civibus suf-
 ficientem ad claritatem; et quæ nunc prolixum
 cunctis dedecus ac probrum aspergat! Quid facturi
 sumus ad eos qui criminabuntur? Nam silentium
 tenere, nefas, dum injuria patria violatur: respon-
 dere vero, insania, ac defendere cujus sic conspicua
 sint ejusmodi opera ac facinora. Sapientiam qui
 suspiciant, majori odio crudelitatem habebunt,
 ejusque dedecus civibus objicient. Obmutescant hi
 in judiciis, qui sibi conscii sint funesta perpetrasse.
 Civitatem omnes fugient, haud secus ac pestilentia
 loca et quæ corporibus insidientur. Egregia sane D
 mortalium omnium scelestissimi patriæ reddidistis
 nutricationis præmia, cujus in vos plura merito ac
 majora sunt, quam parentum, nomina. Ne civita-
 tem quidem vocari simitis ausis illis vestris. O mor-
 bum ac labem, quæ ipsa invasit præcordia! O rem
 quam maxime illis contrariam, qui sociale vitæ ge-
 nus, ejusque communicatis rationibus elegerunt!
 Enimvero Deus solus orandus est, ut manum porrigat,
 ac sicut a principio eam habitari faciat. Præ-
 sentem enim ipsius desolationem qui impleat, unus ipse
 expectandus sit. Mortales quod attinet,

Ἡ τῆς αὐτῆς ἕκχης τε ἁμοῦ καὶ πατρίδος! Ἡ τῆς
 αὐτῆς δεξιᾶς τε ἁμοῦ καὶ καταπιούσης ὡς περ ἐν
 κλύδωνι! Ἡ πατρίδος, τοῦνομα φευσαμένης, εἰς οὐδ
 ὄ' ἐθρέψατο, καὶ Ἐκυλλῆς πάσης ἀπιστοτέρα! Ἡ πο-
 λιτῶν αἵματος, οὕτως ἀδίκως ἐν τῇ πατρίδι βύεντος!
 Ἡ πόλεως πάσης Ἐτυγῆς μικροτέρας. Ἡ πᾶς μὲν
 στήη κολλάζειν ἄλλους ἐδόκει, πάλιν δὲ παρ' αὐτῆς
 τὴν δίχην ὧν ἔδρασαν λήφεται, καὶ παύεται τὰ τῶν
 μαινομένων, οἱ σφᾶς αὐτοὺς κατασθίοντες, δοκοῦσιν
 ἑτέρους! Πέπτωκε μὲν ὁ στρατιώτης, ἀπώλετο δὲ ὁ
 προσιδόντας τοὺς πολεμίους εἰργεῖν θυνάμενος· ὁ δὲ
 βουλευσόμενος δὲ τὴν χερὶν ὄρεν, οὐδὲ εἰς. Καὶ νῦν προ-
 ελάσσοι μὲν οἱ πολέμοι· οἱ δὲ ἐν [P. 391] τῇ πόλει,
 καὶ κατὰ τῶν ἁποφύλων θρασεῖς, φρίζουσι, στρα-
 τευμα πρὸ τῶν πυλῶν ἀστράπτου ὀρώντες. Καὶ οἱ
 μὲν ἐπιθήσονται· οἱ δὲ οὐχ ὑποπίσσωσι· ἡ δὲ πόλις
 ἔσται τῶν ἰσχυόντων· καὶ τότε δὲ δεδράκασι, αἰσθη-
 σονται πάσχοντες. Τοῦτ' ἦν ἄρα ἀθήεις τε ἀστέρες,
 καὶ σεισμοὶ γῆς, καὶ διάττοντες ἡμέρας ὡς περ φρυ-
 κτοὶ πλῆσιν ὀρώμενοι. Ἡ ναυαγίου κοινοῦ! Ἐγὼ δὲ
 σηητοῖς καὶ πρηστοῖς καὶ χάσματα γῆς, καὶ
 νόσους τὴν τελευταίην ἔβλω ποιούσας, τοῖς ἀσθεῖσι
 τοῦτοις ἤξειν ἐνόμιζον.

12. Ἡ τῶν ἀπολλυμένων! Ἡ τῶν ἀπολλυμένων!
 Ἡ τῶν ἀπολλυμένων! Ἡ τῶν ὑπολειφθέντων! Οὐδενὶ
 γὰρ οὐδὲ τοῦτοις εὐτυχεστέροις κρίνω τῶν οὐλο-
 μένων. Τοῖς μὲν γὰρ ἔσθη τὰ λυπηρὰ· οἱ δὲ ὄνειδι-
 νται μὲν ἀκούσονται πανταχοῦ· ὡς ἐναγείας δὲ, ἐξελαιή-
 σονται, καὶ τὸν συναληθῆσσαν ζητοῦντες, ἀκούσονται
 τὰ τῶν ἀνδροφόνων, καὶ δεήσει κρύπτειν ὄθεν εἰσίν.
 Ἡ πόλις, ἡ πρὶν μὲν ἤκει τοῖς πόλιταις εἰς ὄ-
 ξαν· νῦν δὲ περιβαλεῖ πάντας αἰσχυρῆ μακρῇ! Τὶ
 δράσομεν πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας αὐτῇ. Τὸ μὲν γὰρ
 σωπαῖν, ἀνόσιον, πατρίδος ὑβρίζουμένης· τὸ δ' ἀπο-
 λογεῖσθαι, μανία, τοιοῦτων αὐτῇ φαινομένων τῶν
 ἔργων· οἱ δὲ τὴν σοφίαν θαυμάζοντες, μᾶλλον μισ-
 θήσοις τὴν ὀμότητα, καὶ τοῖς πόλιταις προοίσοις
 ταύτην. Οἱ δὲ σιωπήσονται ἐν τοῖς δικαστηρίοις, οἱ
 σφίσι αὐτοῖς; τὸν ἄρα συνειδότες· καὶ πάντες φεύ-
 ζονται ταύτην, ὡς περ ἐν οἷς ἀνάγκη νοσῆν τῶν
 χωρῶν. Καλὰ γε τῇ πατρίδι, μιαιώτατοι πάντων,
 ἀποδεδώκατε τὰ τροφεῖα, οἱ δικαίως αὐτῇ καὶ τῶν
 γονέων ὀφειλοντες πλεον, οὐδὲ πόλιν, οἷς τετολμή-
 κατε, συγχωρεῖτε καλεῖσθαι. Ἡ νοστήματος τῶν ἐθνῶν
 ἡμέμου! Ἡ πράγματος ἐναντιωτάτου τοῖς μετ' ἀ-
 λήλων ζῆν ἡρημένους! Ἀλλὰ γὰρ δεῖ θεὸν μόνον
 αἰτεῖν χεῖρα ὀρέξαι, καὶ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ταύτην
 οἰκίζειν. Τῆς γὰρ νῦν ἔρημιας ἐκείνων δεῖ μόνον
 πληρωτὴν ἀναρτίειν. Ἀνθρώπων δὲ οἱ μὲν ἀνέτρα-
 φαν αὐτῆν· οἱ δὲ μετασχάντες ἀποφεύζονται.

AD SEQUENTIA EX VITA BASILII JUNIORIS

FR. COMBESII PRÆFATIO.

Quod olim adverteram, viroque docto Godefrido Henschenio S. J. scripseram, tum, cum illi vitæ hujus ex cardinalis Julii Mazarini τοῦ μακαρίτου, nunc Regio, codice, feci copiam, ut in rem ecclesiasticam, in suo Martio vulgaret, isque ex meis fideliter expressit: non modicam scilicet lucem ex ea haberi posse in rem Historiæ Byzantiinæ; magis nunc deprehendo, cum per Christianissimi regis indulgentiam, ex Regia ejus Lapara Annales edidi, Vitasque Imperatorum, ad quorum tempora Basilii Vita ipsa spectat, Basilii, Leontis, Alexandri, Constantini, Romani Lacapeni, etc. Ac quidem primo statueram, ea solum inter notas repræsentare, quæ ad primum ingressum Constantini spectant, Ducisque aggressionem et cædem, quod Gregorius tantum Duci saveat (ac prope martyrem consecret) quantum reliqui detrakunt, ut scilicet Constantino ac familia gratificentur: cujus stipendiis scriptores et æquales, merebant; et a quibus reliqui acceperunt. Quod tamen etiam alia quædam contineant, imperatorum ac ministrorum propria, aulæque vel virtutes, vel vitia, ipsa annalium prope compendio digesta; a primo cap. ad h. ita ut distinguit Henschenius; operæ pretium putavi quasi Appendicis loco, ante notas, hic una serie aliis perinde appendicem facientibus summam addere, atque in eis totum hunc Continuationis a Theophanis, ne mole grandior videri possit, adjectis notis, finire: nisi etiam Symeonis Logothetæ Chronicon a Leone Armeno ad Basilium Juniores capere possit: ne ejusdem temporis historia a se divellatur, et quod Logothetæ ipse singulariter Theophanis continuator, ejus ipsam omnem methodum secutus, quod non alii, nulla eis annorum digesta ratione, in qua Logothetæ plurimum desudat: et vero capere debere, nec ulterius trahendos hosce Annales, et doctis visum, et cujus curia Regia credita Lapara, rejectis, si quid est mearum Notarum, in Continuatorem ejusque appendices, et in Logothetam, id libri finem, quæ alia aliis lucem facient. Sequens, qui certos auctores habeat, Leonem Diaconum et Michaelen. Psellum, ambos titulo præferet, ac per eos insigne auctoramentum Historiæ Byzantiinæ faciet: aberitque omnis illa dictionis impuritas, quæ et mihi non unam fixit crucem, et tibi, Lector, auseam aliquam movere poterit, nisi quantum rerum ipsa majestas solabitur, Annaliumque compendium.

EK TOY BIOY BASILAEIOY

TOY NEOY

ΠΑΡΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.

EX BASILII JUNIORIS VITA

AUCTORE GREGORIO EJUS DISCIPULO.

[P. 393, 394] α'. Βασίλειος ὁ βασιλεὺς, ᾧ τὸ ἐπι- A
κλήν Μακεδόν, υἱοὺς ἔσχε τέσσαρας, Κωνσταντῖνον,
Λέοντα, Στέφανον καὶ Ἀλέξανδρον. Ὅν δ' μὲν Κων-
σταντῖνος κομιδῇ νέος, ὁπεξήλας τοῦ βίου· Στέφανος
δὲ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως προχειρί-
ζεται, ἀνὴρ πάση ἀρετῇ διαπρέφας· εἰ καὶ οὕτως ἐν
συνεσίμῳ τῷ χρεῶν ἡλειτούργησε· καὶ συνεχῆ καθάρ-
σια παρὰ παιδῶν λατρῶν δεξάμενος, διὰ τὴν ἐνοχλοῦ-
σαν αὐτῷ ἐκ... κυρκατῶν, ὅφ' ὦν κακῶς ψυχρανθεὶς
τὸν στόμαχον, καὶ εἰς νόσον δυσόδηγρον περιπεσὼν,
ἐτελεύτησε. Καὶ μὴν καὶ δ' οὗτου πατήρ Βασίλειος, ὁ
καὶ τὸν πατρὸς αὐτοῦ βεβασίλευσάντα Μιχαὴλ ἀνελὼν, καὶ
οὕτως τὰ σκήπτρα κατασχών. Ὅν δὲ καὶ ψυχρῶ-
τῶν ἔβλεπεν ἐγκαλοῦντα τούτῳ καὶ λέγοντα· Ὅτι

601 Basilii Imperator, cognomento Macedo, li-
beros quatuor sustulit, Constantinum, Leonem, Ste-
phanum et Alexandrum. Ex his Constantinus vivis
exemptus est, adhuc valde juvenis: Stephanus
vero, archiepiscopus Constantinopolitanus præfici-
tur, vir omni virtutis laude conspicuus: tapetsi is
brevis fato functus est: continuusque a medicis
purgantibus remediis acceptus, ad febris ex...
moderandos ardores, verso in frigidam qualitatem
stomacho, se, quam nemo verbis facile explicave-
rit, contracta ægritudine, extinctus est. Quin ejus
quoque pater Basillus, qui decessorem suum Mi-
chaelem imperatorem sustulit, atque in hunc mo-
dum rerum in se summam transtulit: quem ipsam

dum animam ageret, vidit sibi exprobrantem atque dicentem : *Quidnam tibi, Basili, feci. aut quid læsi, quod sic crudeliter me interemisti? Inque enim modum scelus constitendo, vivendi finem fecit, relictis in imperio, Leone et Alexandro filiis.*

2. Horum imperii anno decimo, ob necessaria quædam munera, missi in Asiam quidam Magistriani sunt: qui in monte quodam ejus regionis arduo ac difficili iter habentes, in sanctam ibi tunc versantem incidere, vili habitu indutum, agrestique specie quasi monticolam hominem et in sylvis nutritum. Rati autem eum exploratorem esse, ut erant in equos insilientes ipsum tenuerunt, ac revertentes Byzantium secum adduxerunt. Cumque de illo retulissent ad imperatores, traditus est ad quæstiones de eo habendas Agareno cuidam Samonæ, dignitate patricio, qui ipsius causam cognitorum esset, et quisnam, et unde, quodve ejus proprium nomen esset, examinaturus.

3. Is ergo eo domum assumpto, ac pro tribunali cum omni satellitio suo pompaque sedens (erat enim novis rebus studens, superbiaque elatus ac fastu tumens, qua divitiarum copia ac immensitate constipatus erat) confestim sanctum sibi coram sibi jubet. Quo astante intrepida mente sensuque, ut nec genuflectere in animum induerit, uti iudicibus inoris est, valde iratus Samonas, infrendensque inquit: *Nobis responde: Tu quis es, et unde, et quod tuum nomen? Cui sanctus nihil respondit (1): sed stabat sedata mente, placidisque in eum intentis oculis.*

4. Ait ad eum sanctus: *Tu vero quis es, et unde? Ad quem Samonas, Ego sum Samonas patricius et accubitor (sacri cubiculi præfectus) eorum, qui nunc Romanorum sceptrum moderantur. Cui vir beatus: Ego quoque peregrinus sum, et unus eorum qui habitant terram.*

5. Ait Samonas: *Hominum scelestissime, quando dolum occultas in corde tuo? Ad quem vir beatus: Qui in occulto Sodomorum opera faciunt, velut tu, hi tales merito scelesti nuncupantur. Erat enim Samonas natura spado, vultuque venustus.*

6. Vivis itaque exemplo, qui tum imperii sceptrum tenebat, Leone, post annum ac dies aliquot illius quoque germanus Alexander humanis excessit, successore imperii relicto Constantino suo ex Leone fratre nepote, cum ejus matre Zoe. Cumque teneræ admodum ætatis puer esset, tutores illi ac custodes reliquit, tum scilicet Nicolaum archiepiscopum Constantinopolitanum, tum magistrum Joannem Garidam, sociosque, imperium puero servaturos, ne quis raperet, aut sibi usurparet. His itaque, uti dictum est, concredita aulæ administratione, absona quædam siebant in republica barbaræ gentes sumpta licentia, loca urbi circumvicina populabantur, cum non esset qui posset

σοι ἐποίησα, ὦ Βασίλειε, ἢ τί σοι ἠδίκησα, δευτικῶς ἀνηλεῶς με κατέκτενας; καὶ οὕτως ἐξαγορεύων, εἶπε τοῦ βίου ἐχρήσατο, εἰς τὴν βασιλείαν καταλιπὼν Λέοντα καὶ Ἀλέξανδρον τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ.

β'. Τοῦτων δεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας, διὰ τινὰς δουλείας εἰς τὴν Ἀσίαν Μαγιστριανῶν τινῶν ἀποσταλέτων ὑπ' αὐτῶν, ἐν ὄρει τινὶ τῶν ἐκεῖσε διερχομένων δυσβάτων, ἔτυχε τὸν ἅγιον ἐν τούτῳ τότε ἀναστραφόμενον, εὐθὺς σχῆμα φοροῦντα, καὶ ἀπηγριωμένον ὄντα ὡς ὀρεσίτροφον. Καὶ θαύτορα τοῦτοις δόξαντα εἶναι, ὡς εἶχον τῶν Ἰσπανῶν καταπηδήσαντας, συνέσχον αὐτὸν· καὶ τοῦτον μεθ' ἐαυτῶν ὑποστρέφοντας, εἰς τὴν βασιλεῦσαν ἤγαγον. [P. 595] Περὶ οὗ καὶ τοὶ βασιλεῖσιν ἀνευχθὲν, εἰς ἐξέτασιν παραδόθη Ἀγαρηνῶν τινὶ Σαμωνῆ, τὸ ἀξιωματικῶς πατριτίῳ, τοῦ διαγινῶσαι τὰ κατ' αὐτὸν παρ' αὐτοῦ, τίς τὸ ἐστίν, καὶ πόθεν, καὶ τί τὸ τοῦτου κύριον ὄνομα.

γ'. Ὁ δὲ παραλαβὼν αὐτὸν εἰς τὸν ἴδιον οἶκον, καὶ προκαθίσας σὺν πάσῃ τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ (ἦν γὰρ νεωτερίζων καὶ γεγαυρωμένος καὶ ἐπὶ πλήθει πλοῦτου ἐπαίρομενος) παραυτίκα κελεύει κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ παραστῆναι τὸν ἅγιον. Οὗ παραστάντος, ἀποθήτῃ φρονήματι, ὡς μὴδὲ θελήσει γονυκλίνειν, ὡς ἔθος ἄρχουσιν· νέμειν, ὠργισθὲν λιαν Σαμωνῆς, καὶ φησὶν ἐμβριθῶς πρὸς αὐτόν· Ἐμὴν ἀπόκρισαι, σὺ τίς καὶ πόθεν εἶ, καὶ τί σου ὄρα τὸ ὄνομα; Ὁ δὲ ἅγιος οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ· ἀλλ' εἰστήκει ἡρεμῶν, καὶ πράξειν ὀφθαλμοῖς ἀσπίδων αὐτῷ

δ'. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ἅγιος· Σὺ δὲ τίς εἶ, καὶ πόθεν; Καὶ ὁ Σαμωνῆς· Ἐγὼ εἰμι Σαμωνῆς ὁ πατριτίκιος καὶ παρακοιμώμενος τῶν τῶν κατεχόντων τὰ σκήπτρα Ῥωμαίων. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ μακάριος·, Κάθῳ ξένος εἰμι, καὶ εἰς τῶν κατοικούντων τὴν γῆν.

ε'. Ἐφη Σαμωνῆς, Ἀνόσις τῶν ἀνθρώπων, ἕως τίνοσ κρύπτεις τὸν ὄδλον ἐν τῇ καρδίᾳ σου; Ἐφη πρὸς αὐτὸν ὁ μακάριος, Οἱ τὰ τῶν Σοδόμων ἔργα κρυπτῶς ποιοῦντες, ὡς σὺ, δικαίως οἱ τοιοῦτοι ἀνόσιοι προσαγορεύονται. Ἦν γὰρ ὁ Σαμωνῆς φύσει εὐνοῦχος, καὶ ὠρατος; τῇ ἔψῃ.

ς'. Παραλθόντος οὖν τοῦ τότε τὰ σκήπτρα κατέχοντος Λέοντος, μετ' ἑνιαυτὸν καὶ μικρόν τι πρὸς, καὶ ὁ τοῦτου ἀυτάδελφος μετέστη Ἀλέξανδρος, διάδοχον καταλείψας τῆς βασιλείας τὸν ἐκ τοῦ Λέοντος ἀνεψιὸν Κωνσταντῖνον, σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ζωῆ. Νήπιον δὲ κομιθεὶς ὄντα, ἐπιτρόπους καὶ φύλακας αὐτῷ ἐπαφῆκε, τὸν τε ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως Νικόλαον, καὶ Ἰωάννην μάγιστρον τὸν Γαριδάν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, τὴν βασιλείαν ἀρχὴν τῷ παιδί συντηροῦντας, μὴ τις ἀπάσῃ αὐτῆν. Τοῦτων οὖν τὰς ἀνακτορικάς οικονομίας πεπιστευμένων, ὡς εἴρηται, ἀπεριεβή τινα ἐπὶ τοῦ δημοσίου ἐπράττοντο· καὶ τὰ κύκλιβ βάρβαρα ἔθνη ἀδεία χρησάμενα, τὰ περίε τῆς πόλεως ἐληγίζοντο, μὴ ὄντος τοῦ δυναμένου

NOTÆ.

(1) Ex hoc silentio multa illata supplicia, quæ narrantur in Vi

αὐτοὺς ἀποκρούσασθαι. Ἐνθεν καὶ στασιαζούσης ἅ τῆς πόλεως κατὰ Νικολάου, ὡς οὐ δεόντως τῆς πόλεως ἐπιτροπεύοντος, οὗτος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ βουλὴν ἔθετο, γράφαι Κωνσταντίνῳ τῷ Δούκῃ τῷ τότε τῆς Ἀνατολῆς στρατηγῶντι, [P. 396] παραγενέσθαι, καὶ τὰ σκήπτρα τῆς βασιλείας ἐχειρισθῆναι, συμβασιλεύοντος αὐτῷ τοῦ παιδὸς Κωνσταντίνου, τοῦ ἐν τῇ πορφύρᾳ γεγεννημένου. Καὶ τοῦτον μὲν, ὅτε παῖδα, ἐν τῷ παλατίῳ εἶναι· αὐτὸν δὲ ὡς ἀνδρείωτατον καὶ ἐν τοῖς πολλοῖς εὐδοκιμώτατον, πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους ἀντιπαρατάττεσθαι. Καὶ γὰρ ἦν ἀληθῶς ὁ ἀνὴρ εὐστοχώτατος πάνυ καὶ τροπαιούχος· καὶ θαῦμα ἦν καὶ αὐτοῖς τοῖς ἑσπανάτιοις, ὡς καὶ ἐρωτωμένους πολλάκις· Πῶς εἶς ἀνὴρ αὐτοῦς τρέπει, ἀκοντας ἀσχυνομένους ἀνίστασθαι· Ὅταν οὗτος εἰς ἀκλεμον ἐκπορεύεται, πῦρ ἐκ τῶν ὀπλων αὐτοῦ κατὰ στόμα ἡμῖν ἀπαρτῆ· ὡσαύτως καὶ ἐκ τοῦ ἀσθματος τοῦ Ἰακου αὐτοῦ, καὶ καίον ἡμῶς ἰδαφίζει. Καὶ αὐτὸς δὲ οὗτος περὶ τοῦτου ἐρωτηθεὶς, τὸ δοθὲν αὐτῷ χάρισμα οὐκ ἀπέκρυψεν, εἰρηκῶς· Καθεύδοντός μου ποτε ἐν τῇ νεότητι μου, ἰδοὺ γόναιον ἐνδοξέστατον πορφυροφοροῦν, καὶ σὺν αὐτῇ Ἰακος πύρριος καὶ ἄρματα ἐν τούτῳ πῦρ ἀφίεντα· ἃ καὶ ἐνδύσασθαι με καὶ ἀκοντα συνώθησεν, ἐμοῦ κατεπαχέτορος· καὶ τοῦ Ἰακου ἐπιβῆναι ὡσαύτως παρέπεισεν, εἰρηκῶς, Οἱ τὸν Θεὸν καὶ Ἰδὸν μου βλασφημοῦντες, ὥσει κηρὸς τακῆσονται ἀπὸ προσώπου σου· ὃ καὶ εἶπὸν, ἀπέπειθ. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ἀνδρός.

ζ'. Ὡς δὲ οἱ τῆς βασιλείας ἐπιτροπεύοντες ἔγραφαν αὐτῷ περὶ τῆς ἀρχῆς, ἀντεβήλωσεν αὐτοῖς, μὴ ἰακόντων αὐτὸν εἶναι εἰς τοῦτο. Ἐκείνοι δὲ πάλιν ἐκ δευτέρου αὐτῷ ἀντέγραφαν, ὡς Πᾶσα ἡ τῶν Ῥωμαίων πολιτεία σε βασιλεῖα ἐπιζητεῖ. Ὁ δὲ αὐθις ἀναβαλλόμενος ἀντεβήλωσε, γράψας, Οὐ δεόν ἐστι προστεθῆναι με τῷ χριστῷ Κυρίου, εἰ γὰρ καὶ ἀτελής τῇ ἡλικίᾳ ἐστί, καὶ ἀμαρταῖν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Πτοσῶμι δὲ μήπως καὶ ἐνέδρα τοῦτό ἐστι, καὶ βούλοσθὲ με διαχειρισσάσθαι. Ὡς δὲ ταῦτα ἐκείνοι τὰ γράμματα ἐδέξαντο, φοβητοὺς ὄρκους αὐτῷ ἐξαπέστειλαν, ἐξομνόμενοι εἰς τὰ ἄχραντα καὶ ζωοποιὰ τίμια ξύλα, μὴ οὕτως ὡς αὐτὸς οἴσεται βουλεύεσθαι, ἀλλ' ἐν ἀκλόγητι καρδίας καὶ ἀδόλφῳ ψυχῇ προσκαλεῖσθαι αὐτὸν εἰς τὴν βασιλείαν. Πρὸς κίστωσιν δὲ καὶ τὰ ἴδια φυλακτὰ ἐξαπέστειλαν· οἷς καὶ θαρβήσας, παραλαβὼν τοὺς ἰδίους, ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν ὤρμησεν. Ἦς ἐπιβὰς, ἡλίου ἤδη λάμψαντος, δόξῃ ἀπειρῶ παρὰ συνεπομένων κλειζόμενος, ἀπῆει πρὸς τὰ βασιλεῖα· οὐ καλοῦ σημείου προδειχθέντος τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ τὴν μέλλουσαν γενέσθαι σφαγὴν προμηνύοντος. Ὁ γάρ τοι λαμπρότατος ἡλιος, ὡς δίκην κογχύλην ἀίματος ἐναπέσταξεν ἐπὶ τὴν γῆν. Θεασάμενος δὲ ὁ Νικόλαος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰσόντα αὐτὸν, [P. 597] μεταβουλεύσάμενοι, ἀπέκλεισαν αὐτῷ τὰς εἰσόδους τῶν ἀνακτόρων. Ἐλθὼν δὲ αὐτὸς, ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Ἰαποδρόμου ἐσκήνωσε, πάντων τῶν συνειθόντων μεγιστάνων, ὡς βασιλεῖα εὐφημοῦντων αὐτόν. Ὅσοι δὲ σχέσιν πρὸς τὸν ἄγιον εἶχον, ἀκού-

propellere. Inde civitate adversus Nicolaum tumultuante, quasi is non rite satis urbis procuracionem obiret, in eam certatim itum est ipsi sociisque sententiam, ut datis litteris, Constantino duci, Asiae tum praetori Byzantium venire mandarent, ac imperii sceptrum capessere, eaque moderari, una tamen socio Constantino puero in porphyra nato: qui, velut non satis matura aetate in aula versaretur, dum ipse, quippe vir fortissimus rebusque bello gestis clarissimus, adversus extraneos et reip. hostes, acies ductaret. Ac sane vir erat longe sagacissimus, atque hostium tropaeis inclutus, quin ipsis quoque adversariis admirationi, ut saepius interrogati, quid causae esset cur eos vir unus in fugam verteret? inviti pudoreque responderint: illo ad pugnam exeunte, ignem ex ejus armatura micantem in faciem ipsis incurrere, exque ejus equi similiter halitu quasi flamma accensa in terram allidere. At nec ipse rei causam quaesitus Dei munus celavit, atque: Dum quandoque juvenis somno sopitus essem, in tibi incluta gloria matrona, purpureo amictu, et cum ea equus igneus; in quo arma, ipsa ignem mittentia: ac vel invitum atque paventem haec induere, ac similiter in equum ascendere, hortata ait, Qui Deum ac Filium meum blasphemant, tanquam cera a facie tua liquescunt. Quo dicto abscessit. Et haec quidem quod attinet ad Constantinum.

7. Cum itaque imperii tutores de rerum summa capessenda ad eum scripsissent, rescripsit ille: se in hoc munus haud idoneum esse. Illi contra de uno scribunt: Romanam omnem rempublicam cum sibi imperatorem deposcere. Ad quos ille rursus cunctabundus: Non decet, inquit, me christum Domini incensere, quanquam immatura adhuc aetate est, ac coram Deo peccare. Timeo autem ne et haec insidiae sint, ac mihi velitis necem inferre. Accersit illi istiusmodi litteris, tremendis ad eum juramentis, intemerata et vivifica pretiosa ligna obtestari: nihil tale se machinari ac ille suspicatur; sed in simplicitate cordis nulloque animi dolo, ad capessendum imperium vocare. Atque ad majorem verbis praestandam fidem, suas quoque illi cruces misere. Hisque Constantinus fretus, assumpto comitatu, Byzantium profectus est. Urbem ingressus, orto jam sole, qui una sequebantur, infinita laude faustisque omnibus prosequentibus, in regiam contendit. Haud vero faustum in ejus ingressu praefulsit signum, ac quo futura cedet praemonstrabatur. Sol enim clarissimus lucens sidere, velut sanguinis purpuram in terram stillavit. Videns autem Nicolaus sociique aulae proceres ac tutores ingredientem, mutato consilio palatii fores ei occluserunt. Veniens itaque, cum in Circi theatro consedisset, qui convenerant magnates omnes, imperatorem eum salutabant. Quotquot vero necessitudine aliqua sancto conjuncti erant, quod ante tres menses illo jam praemouente, exitiosum futurum casum ur

verant, sese domi continentes, silentio agebant. Denique, quo ex tempore atrocem illam prænuntiasset eadem, gemendi, lamentandi, lugendi nullum finem fecit.

602 8. Duo porro quidam cujusdam magnatis filii ac protospatharii, ipsum convenientes, rogabant: *num sibi expediret abire, ac se Ducis satellitio adjungere?* Quibus ille: *Nolite, filii, nolite sic facere: neque desperata ejusmodi consilia capite: sin pinus, unus vestrum in gladio cadet: alter, auribus naribusque putatis, aegre mortem evadet.* Ambobus, quod sanctum audire noluerant, evenit, quod is illis vaticinatus esset. Dux enim male consultus, malum sibi suisque opsonium comparavit. Cum enim patienter ferro deberet, atque ingressus omnes palatii obsessos tenere, ita ut nihil ad vicium inferri posset, atque ita fame pressos cogere, ut supplices sibi portas aperirent, sequē intra palatium ultro susceperent; noluit sic facere, sed decrevit cum suis intrare per portam, quæ Chalce nominatur, securibus conterendo cardines ejus: cum prius suos omnes horrendis execrationibus obstrinxisset: *ne gladium stringerent, ne jaculum vel hastam intorquerent adversus aliquem, sed absque sanguine ingrederentur. Sin illi, iniquiens, nihil contra se agentes nos occiderint, coram tremendo magni Dei tribunali adversus eos disceptabimus, quod nos juramentis deceptos hostium nunc loco habeant atque obstant.* His dictis, una cum comitibus, uti dictum est, ad Chalcem portam perrexit, atque ingredi cœpit. Qui autem in palatio erant magna cum festinatione sagittarios colligentes, tela e muro jactare cœperunt. Igitur qui circum duce[m] sagittis sauciantur, ad eum inclamabant, postulantes: *ut sueret arma expediri in adversarios.* Ipso autem, talia dicentes, prohibente, sagittariorum dexterrimorum unus quispiam, cognito quoniam dux esset, tenso fortiter arcu, vulneravit eum in latere sub dextera manu. Ipso vero exclamans: *Væ mihi misero, in malam rem huc ventimus,* humi continuo decidit. Cæteris terrore percussis et retro abire incipientibus, ii qui intro erant audaces effoci, gladios stringentes, apertis portis impetum fecerunt in eos: et primo quidam protostatorem ducis occiderunt, deinde alios plures, ac postea ipsammet. Neque pepercerunt reliquis, sed fuga ac metu impeditos, et in arcum compressos, instar segetis demessuerunt. Evasisent nihilominus eadem aliqui, nisi inimices illi et inclementes continuo ad omnes portas mandata direxissent, diligenter ocellas haberi jubentes; atque ita inquisitione facta in fugitivos, ab eorum nemine manus abstinuissent. Complures enim magistros per tricioaque, qui cum duce in Circo sedere deprehensi essent, partim gladio peremerunt, partim extra muros in furcam egerunt: aliorum oculos effuderunt, succisis nervis alios debilitarunt, alios in exsillum ejecerunt; alios, qui nulla quemquam injuria violaverant verberibus affe-

σαντες παρ' αὐτοῦ τὴ μᾶλλον γενέσθαι: ἄλιθριον σύμπτωμα ἦδη πρὸ τριῶν μηνῶν, κατακλείσαντες ἐκτουτοῦς εἰς τοὺς οἰκίους οἴκους, ἤριμον. Ἀπ' ἐκείνου γούν τοῦ καιροῦ, ἐν ᾧ τοῦτο προείπεν, οὐκ ἐληξε στένων καὶ ὀλοφυρόμενος καὶ πενθῶν.

η'. Δύο δὲ τινες μεγιστάνου τινὸς ὄντες υἱοὶ καὶ πρωτοσπαθάριοι, ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν, ἠρώτων, εἰ συμφέροι αὐτοῖς ἀπελθεῖν καὶ συμμιγῆσθαι ἐπὶ κουστωδία τοῦ Δούκα. Ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτούς· Μὴ, τέκνα, μὴ οὕτω ποιήσητε, καὶ ἀτήκεσθε κείσεσθε. Εἰ γούν, ὁ μὲν εἰς ὑμῶν ἐν μαχαίρᾳ πεσάται, ὁ δὲ ἕτερος, τὰ ὦτα καὶ τὴν βίνα τμηθεῖς, μόλις τὸν θάνατον διδράσκειεν. Οἱ καὶ παρακούσαντες τοῦ ἀγίου, ἃ προείπεν, ἔπαθον. Ὁ γὰρ Δούκας κακῶς φρονήσας, κακὸν ὕμνιον ἐαυτῷ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐπράτο. Ὅφειλὼν γὰρ μακροθυμῆσαι καὶ ἀσφαλίσασθαι τὰς εἰσόδους τῶν βασιλείων, τοῦ μὴ τὰ πρὸς διατροφήν· εἰσκομιζέσθαι· οὕτω τῷ λιμῷ στενοχωρουμένους μεθ' ἑκείνης αὐτῷ τὰς πύλας ἀναπετάσαι, καὶ προθυμῶς αὐτὸν εἰς τὰ βασιλεία διξασθαι, οὐχ οὕτω πεποιήκει. Βουλὴν ἐξ ἑστήσας μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, εἰσελθεῖν ἀπὸ τῆς πύλης, ἤνεπε Καλκῆν ὀνομάζουσι, συνθλάσαντες πέλυξι τοὺς μοχλοὺς, ἄρκους φρικωδέστατους πρῶτερον τοὺς σὺν αὐτῷ κατασφαλισάμενος· μὴ σπασάσθαι ξίφος τὸ οἰοσῶν κατὰ τιος, μὴ βέλος, μὴ δόρυ· ἀλλ' οὕτως αὐτούς ἀναιμῶτι εἰσελθεῖν, φήσας. Ἐὰν ἐκείνοι ἡμᾶς μὴ ἀντάγοιτας κατασφάξωσιν, ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ μεγάλου Θεοῦ μετ' αὐτῶν δικασόμεθα, δεῖ, ἄρκους ἡμᾶς ἀπατήσαντες, τῶν ἡμῶν ἀνταίρουσι. Ταῦτα εἰπὼν, ἀφίκετο ἅμα σὺν αὐτοῖς, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν Χαλκῆν πύλην, καὶ ἀπήρξατο εἰσεῖναι· οἱ δὲ ἐν τοῖς βασιλείοις τάχῃ πολλῶ συνδροσαντες τοὺς τοξότας, ἀπὸ τῶν τειχῶν τοξεύμασιν ἐβαλλον. Ὡς δὲ οἱ περὶ τὸν Δούκα τοὺς βέλαισιν ἐπλήττοντο, ἐβῶν αὐτῷ, Ἔασον ἡμᾶς ὀκως αὐτοῖς ἀντιμαχησώμεθα. Τοῦ δὲ τοῦτο κωλύοντος, ἐν ὄσῳ ταῦτα ἔφασκον, εἰς τις τῶν εὐστοχωτάτων τοξοτῶν, μαθὼν ὀποιός ἐστιν ὁ Δούκας, τείνας ἀνδρείω; τὸ τόξον, ἐκλήξεν αὐτὸν ὑποκάτω τῆς δεξιᾶς χειρὸς εἰς τὴν πλευράν. Ὁ δὲ τὸ, Οὐαὶ μοι, ἐπιφανήσας, τῷ ἀθλίῳ, κακῶς ἐληλύθημεν ὧδε, κάττεισιν εὐθύς ἐπὶ τὸ ἔδαφος. Πάντων οὐ δειλίᾳ συσχεθῆντων, καὶ πρὸς τὰ ὅπλα ἀρξαμένων ἀναποδίσειν, θάρρους οἱ ἐνθον λαθόντες; καὶ τὰ ξίφη [P. 398] σπασάμενοι, πολλῇ προθυμίᾳ πρὸς αὐτούς ἐξεπήθησαν, τὰς πύλας ἀνοίξαντες. Καὶ κτείνουσι μὲν ἐν πρώτοις τὸν αὐτοῦ πρωτοστράτορα· εἶθ' οὕτως ἐτέρους πλείονας, καὶ μετὰ τούτους κάκεινον, μηδὲ τῶν λοιπῶν φεισάμενοι· ἀλλὰ καὶ τούτους ἀποδιδράσκοντες καὶ συμποδίζομενος, δίκην στάχθος ἐξεθέριζον. Διεσώθησαν δ' ἂν τινες, εἰ μὴ οἱ ἀνηλεεῖς ἐκείνοι καὶ θρασύκατοι τὸ τάχος· ἀποστελλόντες, καὶ πάσας τὰς πύλας τῆς πόλεως ἀσφαλισάμενοι καὶ σφραγίσαντες ἀκριβῶς· εἶθ' οὕτως ἀκριβῆ ἔρηνυαν τῶν διαδράντων ποιήσαντες, οὐδεὶς τούτων ἐφείσαντο. Πολλῶν μὲν οὖν μαγίστρων καὶ πατριῶν φανέντων συγκαθημένων τῷ Δούκᾳ ἐν τῷ Ἰπποδρόμῳ, οὐς μὲν προσέταξαν ξίφει ἀναίρεισθαι· οὐς δὲ ἐξω τειχῶν φουρκίζεσθαι, ἄλλων τοὺς ὄφθαλ-

μοὺς ἐξορῦντεσθαι, ἐτέρους νευροκοπεῖσθαι, ἄλλους Ἀ
ἐξορῖζεσθαι, καὶ ἐτέρους τοὺς μὴδὲν ἡδικηκότας
μαστιγέσθαι, ἄλλων τὰς ὑποστάσεις δημῳέσθαι.
Καὶ ἦν ἰδεῖν τότε τὴν μεγαλόπολιν πάσγουσαν, ἃ
οὐδὲ ἐπὶ κρατῆσι καὶ ἀλώσει βαρβάρων ὑπομεινε-
σαν ἔν.

θ'. Οἱ οὖν ἀνιόντες τὸν Δοῦκα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ,
εἰς αὐτῶν κέρας ἀποτιμόντες, τῷ Νικολάῳ, ἢ μάλ-
λον εἶπεῖν, Ἀγρικολάῳ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ ἐκόμισαν.
Οἱ καὶ ταύτας γυνώσκοντες, τιμὰς οὐ τὰς τυχοῦσας
τοῖς κομισασὶν ἐνειμαν, καὶ οὐδὲ οὕτως οἱ κακοὶ
πέρων Ἰλαθόν· ἀλλὰ κλείουσι τῷ ὑπάρχῳ τῆς πό-
λεως, πάντων τῶν ἀναιρεθέντων τὰ λείψανα, ριφῆναι
ἐν τῷ πελάγῳ· καὶ οὕτως ὡς ὁμοπίστους ἔκτειραν,
οὕτως ὡς ὁμοφύλους, ἵνα μὴ λέγω καὶ προσγενεῖς,
ἵνα καὶ τὰ σώματα αὐτῶν ἐάσωσι τῇ ὄσῃ παραδο-
θῆναι. Ἄλλ' ἐπ' ἀμάξαις θέντες, οἱ ἀνήμεροι θῆρες,
ἡμιτεμντοὺς, γεγυμνωμένους, μεσολεωθήμενους,
οὕτως δημόσια οὐρόντες, ἐν τῷ πόντῳ οἷα κυνῶν
ἐβάλλον.

ι'. Φασὶ δὲ τινες, ὅτι κλείους τῶν τρισηλίων οἱ
δόντες ἦσαν ταυτοῦς τῷ θανάτῳ, ἐν τῷ μὴ σπασα-
σθαι ῥυμφαλῶν ἢ ἄλλο τι ζῆπος, διὰ τὸν δοκῶν. Περὶ
δὲ τῶν κρεμασθέντων ἐν ταῖς φούρκαῖς, ἱκανοὶ καὶ
ἀξιόπιστοι ἔμαρτύρησαν· ὡς εἶδον κολλέαις καθ'
ἕνα ἕκαστον τοῦτον νόκτωρ ἀστέρᾳ ἐκ τοῦ ὀρ-
σανοῦ κατερχόμενον, καὶ μέχρι πρωτῆς διατεροῦτα
δεικνύοντο· τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀδικῶς τὸν τοσοῦτον φόνον
εἰς τοὺς ἀνατίους πεποιήκων. Τοῦ γὰρ Δοῦκα ἀναι-
ρεθέντος, δέον τῶν ἄλλων φεῖσθαι, οὐ χεῖρα αἰρόν-
των, οὐκ ἐριζόντων, οὐ κραυγάζοντων· οἱ δὲ ἀνηλεῶς
αἷμα ἀθῶον ἐξέχεαν. Φεῦ τῆς τῶν δρασάντων ἀθλι-
ότητος, καὶ οὐαὶ αὐτοῖς κατὰ τὴν φρικτὴν τῆς κρί-
σεως ἡμέραν, ὅτι τὸ αἷμα [P. 390] τῶν ἀδελφῶν
αὐτῶν ἐκ χειρῶν αὐτῶν ἐκζητήσῃ ὁ Κύριος.

κα'. Τῆν δὲ γε κεφαλὴν τοῦ Δοῦκα ἰδόντες οἱ βε-
λυροὶ, ὡς φθάσαντες εἰπομέν, καὶ καταμωκησάμενοι
ταύτης, ἐκέλευσαν κοντῷ ἐμπαρεῖσαν διὰ πάσης τῆς
πόλεως θεατριζεσθαι· ἵνα, φησὶν, ἀισχυρθῶσιν.
οἱ ἐπ' αὐτὸν τὰς ἐλπίδας θέμενοι, καὶ τέλος, καὶ
ταύτην τῷ βυθῷ τοῦ πόντου δοθῆναι σὺν τῷ λοιπῷ
σώματι. Καὶ τοῦτο μὲν τοσοῦτω τρόπῳ ἀπώλετο· τὸ
δὲ γε πνεῦμα αὐτοῦ τὸ δαίμηστον οἱ κάλλοι τοῦ
Ἀβραὰμ ἀδέξαντο. Οὐ γὰρ τυραννικῶς, ὡς εἰπομέν, D
τοῖς βασιλεῖσι ἐπέθη· ἀλλ' ὀρεῖται φρικτοῦς ἀστάτοις
θεατρίσας. Δυνάμενος δὲ καὶ ὅλοις μαχίσασθαι, ἢ
πῦρ βαλεῖν ἐν τοῖς βασιλείοις, καὶ οὕτως τοὺς Ἰωθδὲν
ἀμύνασθαι, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν. Ἐπὶ Θεοῦ δὲ
ἀναθεῖς ταυτὸν, διὰ τοῦδε τοῦ πειρασμοῦ, βασιλείας
οὐρανῶν ἐπέτυχεν. Καὶ οὐ τοσοῦτον τῶν ἄλλων τὸ
ἐγκλημα τῶν τὰ βασιλεία φυλαττόντων, ὅσον ἐπὶ τῷ
κοιμῆναι τῶν λογικῶν προβάτων, τῷ Πτελλῶ μᾶλλον
ἢ Νικολάῳ. Ὡς πῶς ἀνέπτυξεν τὰ Εὐαγγέλια ταῖς
μπαρταῖς αὐτοῦ χερσὶν! Πῶς οὐκ ἤκουε τοῦ λέγοντος
δὲ αὐτῶν, Ὁ κοιμῆν ὁ καλῶς· τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
εἴθῃσιν ὅπερ τῶν προβάτων Ἄλλ' ἀντιπρῆξιτων

runt, aliorum facultates publicarunt. Ac videre
erat magnam civitatem ea tunc mala experiri,
quæ nec a Barbaris capta direptaque perpressa
esset.

9. Igitur qui ducem ejusque filium interemerant,
eorum præcidentes capita, ad Nicolaum, seu ve-
rius Agricolaum, ejusque complices detulerunt:
qui ea agnoscentes, non vulgaribus honoribus at-
que præmiis, eos, qui detulerant, affecerunt.
Cumque ne sic quidem nefarii homines iras exas-
tiassent, caesorum cadavera omnia in mare jacienda
urbis præfecto injungunt, nulla vel communis fidei
ratione, nulla generis miseratione, ac ne familiæ
B quidem ac affinium pietate, ut vel funera efferrî
sinerent ac sepeliri: sed plaustris imposita, dis-
secta, nuda, mutila, immanes illæ feræ, publica
raptantes, velut canum cadavera in mare projecie-
bant.

10. Porro aiunt plures tribus millibus fuisse, qui
scipos in mortem tradidere, sacramento adacti,
ne gladium stringerent, aut telum inborquerent.
De his vero qui in furcis penderant, multi ac fide
digni testati sunt: vidisse non raro super unum-
quemque eorum stellam noctu e caelo venientem, at-
que ad auroræ usque tempus micantem; Deo scilicet
palam monstrante, injusta eos cæde ac insontes
sublatos esse. Et enim duce interempto, reliquis
parcendum erat, qui nec manum levarent, nec
C contenderent, neque clamorem efferrent. At
illi enimvero immani sævitia sanguinem innocuum
fuderunt. Proh illorum miseriam, qui talia perpe-
trarunt! Væ illis in tremendo judicii die, eo
quod Dominus sanguinem fratrum suorum requireret
ex manibus eorum.

11. Viso, ut mox dicebamus, Ducis capite, exse-
crabiles illi ei illuserunt, jusseruntque per totam
urbem conto infixum ad spectaculum propudiosa-
que pompa circumferri; ut, aiebant, confunderen-
tur, qui spes suas in eum collocaverant, ac denique
in mare cum reliquo tronco devolvi. Ac quidem
corpus tali interitu perii; ejus vero sempiterna
dignum memoria spiritum Abrahæ sinus suscepit.
Non enim tyrannice, ut præfati sumus, regiam in-
vasit, sed horrendorum sacramentorum religione
fretus. Cumque liceret etiam armis decernere, au-
palatio ignem injicere, atque ea ratione eos ulcisci,
qui se illo arce tuebantur, haudquaquam fecit:
sed causam suam soque Deo committens, per eam
tribulationem regnum cælorum consecutus est.
Cæterum non tam iis imputandum est quidquid
istud est facinoris, qui custodiebant palatium,
quam ovium rationaliam pastori, Hettiaio potius
dixerim, quam Nicolao; plebis scilicet cladi labi-
que, non ejus victoriæ, quasi ex nominis ipsa ra-
tione. O quomodo impuris manibus suis evoluit

¹ Math. xii, 19. ² Ecceh. iii, 18

Evangelia? Quomodo non audivit, qui per ea lo- Α ἐδέχθη, κατασφάξα; αὐτὰς, ἔ τῆς μαχαίρας κληρο-
quitur: Bonus pastor animam suam ponit pro ovi- νόμος.
bus? Sed huic contrarius omnino exstitit, eas mactans, atque jugulans, homo gladii
hæres.

^a Joan. x, 11.

AD SYMEONIS MAGISTRI ET LOGOTHETÆ

ANNALES

FRANCISCI COMBEFISII PRÆFATIO.

Scripsit et ab orbe condito, exstantque altero, ac majori Regio codices. Opus est ex diversis congestura
historiis et annalium scriptoribus; ipsum tamen haud satis plenum. Hic nobis verus annalista, alterque
continuator erit, ipso pene Theophanis digestus schemate, quantum codex alter, ipse Regius minor repræ-
sentavit: hoc unum a majore discrepans, quod superiora illa a Logotheta remotiora, ac, in quibus levius
opera perfunctus videatur, omisit: quo et nobis consilio prævit: ac quod una hæc, in præsentem rem
nostram faciant, eademque alio auctore ac stylo sub una libri serie repetita, lucis plurimum sibi mutuo
afferant; ut et Leoni Grammatico, qui inter reliquos magis ipse egenus ac cribatissimus e. t. Superiora Ma-
goris illius Regii codicis alia molitio dederit, et qua jam editi auctores chronographi, Eusebius, Syncellus,
Theophanes, Cedrenus (cum quo illi magis convenit) collatis singulis, in rem litterariam ac lucem temporum
e Regia una Lupara, haud leviter illustrari possint. Adscriptum majori illi codici, alia manu pauloque
recentiori, Hic est Metaphrastes; cujus tanti Annales et Chronica Hippolyto Thebano, ut et omnibus ante-
ponat. Debemus, ex quo exscripsi, codicem, Raphaeli Trichet du Fresne, ex cujus libris, ipso defuncto, in
ganzam Regiam illatus; aliaque Græca (ac in eis Maximi plenissimus codex atque optimus) me illi potissimum
auctore, extrema sua in Italiam profectio, ditanda Græcis Galli: nostra, eaque Christianum orbem,
Parisios allata.

ΣΥΜΕΩΝ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ.

SYMEONIS MAGISTRI AC LOGOTHETÆ

ANNALES

A LEONE ARMENIO AD NICEPHORUM PHOCAM

Romanorum imperator Leo Armenius Iconomachus, B
imperavit annos vii, menses 5.

603 1. Mundi annus 6307, divinæ incarnationis
 807. Romanorum imperator Leo Armenius, qui et
 Chamæleon dictus est, fidei desertor et Iconoma-
 chus, annos 7, menses 3. Homo statura pusillus (quo
 etiam nomine Chamæleon appellatus est) corpulenti-
 us atque torosus, decorus, barba plena, constipata
 cesarie, voce leonis in morem tonante; audax pari-
 ter et timidus: ex duplici unus prosapia, Assyriorum

Ρωμαίων βασιλεὺς Λέων ὁ Ἀρμένιος καὶ
Εἰκονομάχος, ἔτη ζ' μῆνας ε'.

[P. 400, 401] Κόσμου ἔτος ςτζ', τῆς θείας σαρ-
 κώσεως ἔτος ωζ', Ῥωμαίων βασιλεὺς Λέων Ἀρμέ-
 νιος ὁ καὶ Χαμαιλέων, ὁ Παραβάτης καὶ Εἰκονομά-
 χος, ἔτη ζ' μῆνας ε'. Ἦν ἐκ τῆν ἡλικίαν κοντὸς (βιδ
 καὶ Χαμαιλέων προσηγόρευται), ἐπιμέτρος, εὐκρε-
 πῆς, γένειον ἔχων καθιστάμενον, ὀχυρὸς τὴν κόμην,
 φωνὴν ἔχων βροντώδη δίχην λέοντος, θρασὺς τε καὶ
 δεξιός. [P. 402] Διγενὴς δὲ ἦν ἐξ Ἀσσυρίων καὶ

Ἀρμενίων· καὶ Ἀσσύριοι μὲν ἐξ Ἀσσυρίων ἐκλήθησαν, Ἀρμένιοι δὲ ἀπὸ Ἀρμενίου τινός οὗτος καλούμενος, τοῦ ἀπὸ Ἀρμενίας πόλεως; Θεσσαλλας; γενομένου, ὃ; Ἰάσονα συνεστράτευσεν.

β'. Οὗτος ὁ Λέων στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου ἰδευθαίωσεν αὐτὸν ἐγγράφως, ὡς ὀρθόδοξός ἐστι τῆ πίστει. Ἄλλὰ γὰρ οὐκ ἔλαθεν τῷ κελῷ ποιῆσαι ὁ λόκος; τῷ κωδίκῳ ἐγκυκρυμμένος· ὡς γὰρ τὸ διάδημα τῆ μιαιφῶν ἐκείνου κεφαλῆ περιτίθεισεν, ἰδοὺκε ὡς ἀκανθῶν καὶ τριβόλων προσετίθεισεν ὀδύνης ἐπαισθάνεσθαι. Καὶ τῆς συνήθους τάξεως τελεσθεισης, ἐπὶ τὸ παλάτιον ὁ ἀλιτήριος εὐφημούμενος ἀπῆει. Ὡς δὲ πρὸ τῶν τῆς Χαλκῆς πυλῶν ἐν τῷ κατ' ἐπιφάνειαν κυκλικῷ καὶ πορφύρῳ μαρμαρῷ ἐγένετο, εὐχарιστήριον ἀπεδίδου τῷ ἐκείσε Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰκόνισματι, εἴτε ἀληθῆ, εἴτε προσχῆματι. Ἐνθα ἐκιδύσκειται τὴν ἐσθῆτα, ἣν ἐπετίθειτο βοβοειδέσει χροαῖς ἐκλάμπουσαν, καὶ κολόδιον ὃ προσονομάζουσι κατὰ τὸ ἑκπαλαί τῶν στρατηλατῶν τηρηθὲν ἔθος· καὶ Μιχαὴλ τῷ ἐξ Ἀμοραίων ἱπποκόμῳ αὐτοῦ οὕτως ἐπίδιδουσι. Τοῦ δὲ ταῦτην ἀναβαλλομένου, εἰς οἰωνῶν μετὰ τὰ Λέοντα τῆς βασιλικῆς ἐπιτάσεως τοῖς εἰδοῖσι λελόγιστο. Εἶτα εἰς τὰ λεγόμενα Σκυλα ἐλθόντες, τὴν ἐσθῆτα Λέοντος ἐπιτάσει βαρεῖα καθύβρισεν. Ἐν συνέσει δὲ τούτου Λέων γενομένος, νεωτερισμὸν τινα παρὰ τὰ ἔσσεσθαι αὐτῷ οἰωνίσαστο.

γ'. Ἦκεν οὖν εἰς λογισμὸν αὐτῷ περὶ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντος, ὃ; ἐπὶ τοῦ Βαρβανίου εἶπεν αὐτῷ τὰ συμβεβημένα. Στέλλει οὖν αὐτῷ τὰ πρὸς χρεῖαν κατ' εὐχὴν ἀναθήματα. Ἐκείνου τοίνυν ἐν τῷ μεταξὺ τελευτήσαντος, συνέθη ἀντ' αὐτοῦ ἕτερον μοναχὸν Σαββάτιον λεγόμενον, ὃς καὶ τὰ τοῦ πρώην μοναχοῦ ῥήματα ἤκουσεν ἐπεισδύνας τῆ αὐτοῦ σκητῆ, καὶ τῆ τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκυνήσει ἀντικαθίστατο. Θεασάμενος δὲ τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως σταλέντα ἀποπέμπειν προσεποιεῖτο διὰ τὸ τὴν βασιλέα προσκυνεῖν τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἀνθ' ὧν καὶ καταστρέψαι Κύριον τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἐπιστέλλων προσηγγεῖεν. Τούτοις φρεναπατηθεὶς ὁ βασιλεὺς μετακαλεῖται Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρᾶν, ὅστις καὶ πρὶν ἢ τῆς βασιλείας δρᾶξασθαι τὸν Λέοντα, γυναικὸς τινος πνεῦμα Πύθωνος ἔχουσης ἀκούσας ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς περιπατούσης καὶ κραζούσης ὡς ὁ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγὸς μέλλει τὴν τοῦ Μιχαὴλ βασιλείαν δεχέσθαι, τὸν Λέοντα προσλαβόμενος ἄπεισιν [P. 403] ἐν τῷ τοῦ Ἁγίου Παύλου ναῦ ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ, καὶ συνθήκας πρὸς ἀλλήλους φυλάξαι ποιησάμενοι, θαρρᾶν πρὸς αὐτόν· ὅτι *Μοι κερὶ σοῦ ἐκ θελας ὀράσεως προβήγρωσται ὡς τῆς βασιλείας τάξιον ἐπιστεύξῃ*. Τοῦτον οὖν τὸν Θεόδοτον μετακαλεσάμενος δείκνουσιν αὐτῷ τὰ ἀπεσταλμένα· ὃς τοῦ τοιοῦτου σκοποῦ δραξάμενος τῷ κακῷ κακῶν πλεονάζει, καὶ περὶ τινος μοναχοῦ τὴν οἰκισιν κεκτημένου ἐν τοῖς Μαυριανοῦ παῖθει παρ' αὐτοῦ ἐνεργεῖσθαι παρόδοξα, ἕτερον αὐτὸν ἐπιφημίζων μέγαν Ἀντώνιον. Ταῦτα τῷ βασιλεὶ ὑποθέμενος ἀπεισι πρὸς τὸν μοναστήν, καὶ πεπλαστουργημένως τὰδε φησίν, ὡς *τῆ ἐπιστοῦσῃ ρυκεὶ τὸν βασιλέα εὐταλεὶ καταστήματι προσπίσω σοι, ἐν ἐπαγῶσθαι καὶ τάξιον παρὰθεῖν*

A Armeniorumque genus. Ac Assyrii quidem ab Assyris traxerunt nomen, Armenii vero ab Armenio quodam sic dicto, Armenia Thessaliæ oppido oriundo, qui Jasoni fuit expeditionis comes.

604 2. Hic Leo augustali corona donatus a Nicephoro patriarcha ab eoque inauguratus, rectæ fidei se cultorem esse scripto professus est. Nec tamen lupo ovina pelle contactus bonum pastorem latuit. Dum enim scelestum caput diademate cingit, videbatur sibi quasi spinarum ac tribulorum inflixis aculeis doloris sensu affici iisque peruri. Consueto inaugurationis ritu expleto, populo faustis ominibus deducente, miser ad palatium iter habebat. Ut autem ad Chalces portam venit, quo loco templum orbiculari figura porphyretico marmore incrustatum splendescit, Christi Dei nostri illic effigiei, seu veras seu specie tenuis ac ludicro animo, gratias egit. Ibi quam prætextam indutus erat, roseis coloribus fulgentem, ac quod more antiquo prætorum colobium vocant, exuens, suo tum equisoni Michaeli Amoræo tradit. Illo mox induente, in præsagium abiit rem scientibus adipiscendi post Leonem imperii. Inde in locum dictum Scyla cum venissent, acriori incessu Leonis prætextam proculcavit. Leo re intellecta rebellionem aliquam in se mox excitatum iri conjecit.

3. Venit igitur illi in mentem ejus monachi, qui religiosa palæstra in Philomelio exercens, quæ illi eventura essent, Bardane principe vaticinatus erat. Mittit itaque voti causa, quæ illi usui forent, muneræ donaque. Illo enimvero interim vivis exemplo, ejus loco monachus alius, Sabbatius nomine, qui et antecessoris monachi verba audierat, 605 in ejus cellam locumque successerat, sanctorumque imaginum cultui obsistebat. Is ubi imperator ad se missa conspexit, abs se ablegare ac simulato repellere, quod ipse nimirum sacris imaginibus cultum adhiberet; quamobrem etiam Deo vindice ejus evertendum imperium data epistola malus vates ariolatus est. Eoque factum ut Leo errore deceptus ac dementatus Theodotum Cassiteram accerseret. Is nimirum jam ante adeptum Leoni imperium, audita muliere spiritu Pythonico afflata in foro ambulante ac vociferante fore ut Orientium prætor Michaelis in se imperium susciperet, eodem secum Leone assumpto ad sancti Pauli delubrum, quod in Orphanotrophio est, concesserat, *dataque et accepta arcani tegendi fide divina sibi visione monstratum asseverat, fore ut ille brevi imperio potiretur*. Hunc ergo Leo Theodotum accersens, quas a monacho litteras acceperat, ostendit. Ille consilii ejusmodi arrepto proposito, malumque malo cumulans, alterius quoque conmeminit monachi, in Mauriani ædibus stationem habentis. Ab eo inaudita patrari affirmat, et quæ omnem fidem excedant, alterum magnum Antonium præconio venditans atque celebrans. Rem sic habere Leoni persuadet; tumque ad monachum veniens malo hæc animo infit: *Insequenti nocte imvogator vilis hæ-*

bitu me ductore præsto futurus est : tu, si me audies, a maledictis incresses, brevique moriturum denunciabis, ni Leonis Isauri doctrinam fidemque sequatur. Hoc si præstiterit, annos duos supra 606 septuaginta positurum imperio, filiosque filiorum visurum sedentes super solio; tertii decimi demum apostoli honore elatum iri. Sin autem secus se gesserit, innumeris malis fore obnoxium brevique imperium cum vita amissurum. Jam ergo noctis obocuro imperator Cassitera comite ad monachum profectus statim ab eo durius increpatur, tanquam ille fletum ejus animum fraudemque præsciverit. Non sic decebat, inquit, qui sis imperator, privati habitu personam simulare. His imperator stupore percussus in sententiam abolendarum sacrarum imaginum facilem se adduci permisit; statimque quod animo impietatis virus condebat, evomens furilisque agitata hæresis exordium duxit.

4. Symmystas vero sibi quærens adjungere, Joannem dictum Grammaticum (quin alium magis Jannem aut Simonem) offendit, Hyzilam et ipsum nuncupatum; cujus Hebraica nominis interpretatio diaboli præcursor dicatur ac adjutor. Erat vero ille Pancratii sciastæ (dicamus nos pileorum artificis) filius, quem a puero dæmon inceserat, ac cujus late rumor divinationum ex pelvi nomine 'urpitudinumque ac libidinum percrebuerat. Invenit et Constantinum presbyterum auloris filium, qui et leges in Phoracii docuerat, ac crimen, in quod vocabatur, a se amolicens sibi que Antonii nomen adsciscens monachum induerat, homo fabulis atque ludicris studens, vitamque turpem agens. In monasterio quod Metropolitanum vocant factus præpositus, etiam quos imperio regebat monachos hæc ipsa docebat; ac postea, Deo sic permittente, Sylæi episcopus factus est. Invenit et alios, qui ipsi idem sentirent. Inter hæc 607 conspectus cometa est, figura duorum splendentium orbium tanquam lunæ, simul coeuntium tumque in diversas figuras abeuntium, ut et in viri figuram trunco capite deinceps formarentur; cujusmodi etiam Michaelis Ceropalata imperatore conspectum sidus. Ejus nonnulli præsentia exponentes dixerunt caput esse quod capite careat : nempe præsignare Thomam, qui postea arrepta tyrannide cum sociis ac conjuratis urbem aggressurus erat. Sed et tremendi terræmotus luesque et siccitates ac inflammationes fuerunt per viri Deo exosi dies.

5. Eodem anno virum inclytum Nicephorum patriarcham cum collegis episcopis coram senatu accersit, ac ait : Plane non vos lalet surrexisse quosdam qui dicant haud prorsus colendas esse imagines. Ad quem primus ait S. Nicephorus : Sans honori habende sunt, o imperator, sacræ sanctorum imagines, ut quæ a principio divino natæ exstiterint. Quod namque acceptum quondam in manibus sacrum lintum sibi que cultui adhibendo sua Christus effigie, nulla viri operu, obsignavit, merito honori habeatur ac dignum veneratione sit. Deinde, quas apostoli suis ipsi manibus imagines pinxerunt (ipsius nimirum Christi ejusque Genitricis) et quæ etiamnum Romæ

τοῦ βλου ἐξελαίει συμβουλευόμεναι, εἰ μὴ ἄλοτος τοῦ Ἰσαύρου στοιχειοῖτο τῷ δόγματι. Καὶ ὡς εἰ τοῦτο παραφύλαξοι, οὐ βασιλεύσει, καὶ παῖδας παῖδων ἐπὶ θρόνον τῆς βασιλείας ἰδοῖν, καὶ τρισκαίδέκατος τῶν ἀποστόλων φαῖνται· εἰ δὲ μὴ, τὰναντία, μυρία δεῖναι καὶ ἀπώλειαν σθένος. Τῆς οὖν νεκρῆς ἐπιτάσεως ἀπῆει ὁ βασιλεὺς μετὰ Κασσιτηρᾶ πρὸς τὸν μοναχὸν, καὶ εὐθὺς παραυτὰ ἀπεβήραπιζεται ὡς προειρημένος· τὸ αὐτοῦ πρόσχημα, οὕτως λέγων, μὴ δεῖν ἐν ἰδιωτικῇ καταστάσει βασιλεὺς σε ὄντα οὕτως ὑποκρίνεσθαι. Δι' ὧν περ καταπλαγείς ὁ βασιλεὺς εὐπειθὲς τοῦτω καθίσταται πρὸς τὴν τῶν ἀγίων εἰκότων καθάρσιν· καὶ παρευθὺ τὴν ἐν αὐτῷ κατὰ τῆς εὐσεβείας ἰδὼν ἐξέμεσας καὶ μανεί· ἤρξατο τῆς αἰρέσεως.

δ'. Συμμύστας ἐπιζητήσας εἰρόσκει Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Γραμματικὸν, ἕλλον Ἰαννῆν μῆλλον ἢ Σίμμωνα, ὃς καὶ Ἰλζιλὰς ὠνομάζετο, ἕπερ Ἑβραϊστὶ ἐρμηνεύεται πρὸδρομος καὶ συναρχὸς τοῦ διαβόλου· ἦν δὲ υἱὸς Παγκρατίου σκιαστοῦ, καὶ ἐκ παιδῶν δαιμονία εἶχε, διαβεβήθητο δὲ ἐπὶ τε λεκανομαγείαις καὶ αἰσχροουργίαις. Εὗρε καὶ Κωνσταντίνου πρᾶσύτερον τζαγγαρίου, ὃς καὶ νομικὸς εἰς τὰ Φορακίου γέγονε, διὰ δὲ ἐγκλήματα φυγόντα καὶ γενόμενον μοναχὸν μετονομασθέντα Ἀντώνιον, μυθολόγον καὶ γελοιαστὴν καὶ αἰσχροῦς βιοῦντα· ὃς καὶ ἠγούμενος εἰς τὴν μονὴν τὰ [P. 404] Μητροπολιτῶν γενόμενος καὶ τοὺς ὅπ' αὐτὸν ταῦτα ἐξεπαίθεισεν, ὕστερον δὲ κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ καὶ ἐπισκοπῆς Συλαίου γέγονεν. Εὗρε δὲ καὶ ἐτέρους τινὰς ὁμόφρονας αὐτῷ. Ἐν τῷ ἀναμεταξὺ ἀστὴρ κομήτης ἐφάνη ἐν σχήματι δύο λαμπρῶν δίσκων σεληναίων, ἐνούμενων καὶ πάλιν διαιρουμένων εἰς διάφορα σχήματα, ὡς καὶ εἰς ἀκατάλυτον εἰκόσιν ἀνδρὸς τυπύσθαι, οἷος καὶ ἐπὶ Μιχαὴλ βασιλεὺς τοῦ Κουροπαλάτου ἐφάνη· ὅπερ τινὲς ἐρμηνεύσαντες ἔφασαν τὴν ἀκίφαλον εἶναι κεφαλὴν, προδηλοῦντα τὸν μέλλοντα ἀνταρσίαις ἐπιθήσεσθαι μετὰ ταῦτα Θεωμᾶν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ στασιαστάς. Καὶ μέντοι καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ καὶ λοιμοὶ καὶ αἰχμηοὶ καὶ φλογύσεις γέγονασιν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Θεοστογυοῦς.

ε'. Τῷ αὐτῷ ἔτει προσκαλεῖ Νικηφόρον δόξιδμον πατριάρχην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπισκόπους ἐνάκιον τῆς συγκλήτου, καὶ φησιν· Ἰστε σαφῶς ὡς ἀνέστησαν τινες λέγοντες μὴ δεῖν προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας. Πρὸς δὲ πρῶτος ὅ ἐν ἀγίοις Νικηφόρος φησὶ· Τιμητέα, ὦ βασιλεῦ, αἱ ἱεραὶ τῶν ἀγίων εἰκόνας εἰσὶν ὡς ἐξ ὀρχῆς θεοῦ τρυφῆματι φανεῖσαι. Καὶ γὰρ ἡ ἀγία ἑσθὴν ἦν ποτε λαβὼν ὁ Χριστὸς ἀπέθετο ἐπὶ τὸ πρόσωπον ὡδοῦ, καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἀχειροποιήτως ἐγένετο, τιμητέα καὶ σεβάσμιος ἔστιν. Ἐπειτα αἱ τῶν ἀγίων ἀποστόλων ἰδιόχειροὶ εἰκόνας τοῦ τε αὐτοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς τοῦτον τεκούσης, ἡ τε ἐν Ῥώμῃ μέχρι τοῦ νῦν

τηρουμένη τῆς μεταμορφώσεως, καὶ ἀνεφάνη ὁ Χριστὸς μετὰ Μωσῆος καὶ Ἑλλᾶ ἐν Θαβώρ· ἦτις προτροπὴ Πέτρον τοῦ κορυφαίου γέγονεν. Ἀλλὰ μὴ καὶ ἐν τῇ Λύδδᾳ πόλει τῆς Ἐφῶς τὸ γινόμενον. Σελῶσιμος γὰρ τοῦ ἀρχαίου λέγει εἰς δρομα τῆς Θεοτόκου ὑπὸ πιστῶν ἀνετηγερμένος, ἐν ᾧ ἰσθόρηται τὸ εἶδος τῆς Θεοτόκου· ἐν ἀντικεινούμενοι ὡς οὐσίον οἱ Ἰουδαῖοι, ἡ Θεομητωρ ἀκούσασα ἐν Ἱεροσολαίῃσιν οὕτως εἶπε· Κακίσθησθε ὁ τοῦ τοῦ, καὶ εἰσεῖτε μὴδεῖς, καὶ τῇ μ' ἡμέρᾳ ἀνοίξεσθε· καὶ εἰ μὴ οὐδὲν ὄρθῃ σημεῖον ἐν αὐτῷ, ἔστω τῶν Ἰουδαίων ὁ τοῦ τοῦ. Μετὰ τοῦτον τῆς προθεσμίας ἀνοίξαντες ὁρῶσι τὸ εἶδος τῆς Θεοτόκου τὸν Χριστὸν ὡς βρέφος ταῖς χερσὶ περιεχομένης, θαυμαστὸν ἅμα καὶ αἰδευσιμώτατον καὶ θεοκρεπίστατον εἶδος καὶ κάλλος, ἐν πλαξὶ διαυγέσι, καὶ ἐμφανὲς θαυρούμενον καὶ ὄλον δι' ὄλον εἰς βῆθος πεχωρηκός· ὅπερ ἰδόντες [P. 405] Ἰουδαῖοι ἐβρυγον. Μετὰ τοῦτα πολλοὶ Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνας ἀποκτεῖναι τοῦτο χειραρθέτως ἠστέθησαν· μὲντοι δὲ ὡσαύτως ἄκρι τοῦ νῦν ἡ ἀχειροποίητος ἐπὶ τῆς πλακὸς μορφῇ εἰς δόξαν Θεοῦ. Πρὸς τοῦτοις καὶ ἡ τῆς αἰμόφρου εἰκῶν, διὰ τῆς βοτάνης πᾶν κάθος ἰωμέτην ἐν Πανσέδι καὶ πάσῃ τῇ γῆ.

ς. Μετὰ τοῦτον ὁ ἱερεὺς Εὐθύμιος μητροπολίτης Σάρδεων παρῆρσιζόμενος ἀπειτόμισε τὸν ἀλιτήριον Θεόδωρον δὲ ὁ τῶν Στουδίου ἡγούμενος ἐφη· Μὴ πηρασάλευ, βυσιλεῦ, κατάστασιν ἐκκλησιαστικὴν· σοὶ μὲν γὰρ ἡ τῆς πολιτείας κατάστασις καὶ ἡ τοῦ στρατοπέδου ἐπιστεῦσθη τοῦτων φρονεῖται, τῆν δὲ Ἐκκλησίαν ἄρα. Ὁ δὲ τυράννος ὑπερβέσας τῷ θυμῷ πάντας μετ' ὕβρειν ἀπέηλασεν, καὶ τὴν μὲν πατριάρχην Νικηφόρον ἐξώρισεν καὶ τὸν Θεόδωρον· ὅτε καὶ λέγεται ὅτι τοῦ πατριάρχου Νικηφόρου ἐν ἔξορᾳ παρεπιπομένη, πόρρωθεν ἔλθιν Θεοφάνην τὸν τῆς Συγριανῆς λεγόμενον καὶ τῆς μονῆς τοῦ μεγάλου Ἄγρου προσητάμενον προσηρατικῶς ὀφθαλμοῖς, θυμιάματά τε καῦσαι καὶ μετ' εὐχῆς ἀποπέμψαι, τὰς χεῖρας ἀφρονεῖ καὶ τῷ Θεῷ τοῦτον παραδίδόντα καὶ τὸν ἀσπασμὸν ἐπιτείνοντα· καὶ εἶνος ἐρομένου αἰτίαν εἰπεῖν ὅτι ἡ Ἰσοῦ διερχεται ἐν ἔξορᾳ ὁ μέγας ὁμολογητῆς Νικηφόρος ὁ πατριάρχης, ὑπὲρ τῶν ἁγίων εἰκότων ἀγωνιζόμενος. Ὁ τὸν δὲ ἱερεὺν Εὐθύμιον, ὅτε δὴ τὸν ἔλαχον τῆς αἰρέσεως ἀποτομώτερον ἐκφωνήσαντα, τὰς σιαγῶνας τοῖς βραχίονας καταθλάσας καὶ τὰς μαστίξας τὸν νῶτον καταξάλεινε τοσοῦτον ὡς ἐν αὐταῖς τοῦτον ἐκπνεῦσαι. Τοῦτων γενομένων Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρῶν πατριάρχην χειροτονεῖ, ἄλλον ἄνδρα καὶ ἰσχυρὸν ἀφιωνότερον, καὶ διωγμὸν ἀσπονδον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀναβήσκει· φανερῶς, τοῖς συμμύστασις αὐτοῦ καταπιστεύων, τρία ὑποθίντας αὐτῷ ποιῆσαι, τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως τὴν ἔρησιν, τῶν θείων εἰκότων τὴν καθάρσιν καὶ τῶν εὐσεβοτέρων τὴν διαξίν. Καὶ πρῶτον μὲν καθαιρεῖ πάσαν ἱερὰν τῶν ἐκκλησιῶν ἀναστή-

A servatur picta imago transfigurationis, per quam Christus cum Mose et Elia in Thabor eluxit, ac quam Petrus princeps apostolorum feri præcepit. Sed et quod Lyddæ Orientis civitate miraculam exstitit. Vetus enim venerabile templum sanctæ Dei Genitricis nomine a fidelibus excitatum est, in quo ejusdem Dei Genitricis picta imago visitur. Templum hoc cum Judæi ut proprium sibi vindicare studerent, auditis, quæ Hierosolymis versaretur, sancta Deipara, inque hæc verba respondit: Clauso templo nemo ingreditur; ac demum quadragesimo post die aperietur. Ac quidem si nullam in æde apperuerit signum Judæorum juris esto. Præstituto itaque die templo reserato, sanctæ Dei Genitricis effigiem vident, Christum, pueri specie, manibus et sinu completentis. B Mirandam sane omnique dignam veneratione divinisimoque decore effigiem ac pulchritudinem pellucidis appictam tabulis, ipsam aperte conspicuam, totamque ex toto alte pervadentem. Ea conspecta Judæi fuga se præcipuerunt. Postea quoque multos Judæos Græcoque conatos abradere, frustrato eorum conatu illæsa, abs se abdicavit; manetque hactenus eodem se modo habens ad Dei gloriam in tabella nullis hominum manibus efficta forma. Præterea quoque mulieris sanguine fluentis imago, herbæ adminiculo omnem Paneade ac toto orbe agritudinem sanans.

G. Secundo a patriarcha ordine vir sacer Euthymius Sardorum metropolita, libera et ipse confessione atque sermone, scelestis os oclcluit. Theodorus vero Studii præpositus: Noli, imperator, inquit, Ecclesiam statum convellere. Nam tibi quidem ac tuis curis rei publicæ status exercitusque procuratio credita est; verum Ecclesiam ipsam sibi relinque. His nimio furore concitus tyrannus a se omnes indigne habitos expulit; ac quidem Nicephorum patriarcham et Theodorum exsilio 609 relegavit: quando etiam ferunt Nicephorum patriarcham in exsiliū proficiscentem, Theophanem Sigrianum nuncupatum, magni Agri (sic dicti monasterii) præpositum, prospiciendi vim habentibus oculis procul adspexisse, suffitusque accendisse, atque precibus votisque, sublatis in cælum manibus, eum prosecutum esse, Deo nimirum commendando amplexusque atque salutis dirigendo. Ac quodam quærente causam dixisse Theophanem idcirco hæc D facilitare, quod magnus confessor Nicephorus patriarcha, pro sanctis imaginibus agonem desudans, viam transiens in exsiliū proficisceretur. Sanctam autem Euthymium, quod austerius liberiorique voce hæresim coarguisset, colaphis pugnisque fractis malis, diris adeo verberibus dorso cedit ut in eis animum exhalaret. His ita peractis Theodotum Cassitorum patriarcham præficit, mutum hominem et pisce elinguiorem; palamque adversus Ecclesiam implacabilem excitat persecutionem, eorum quos symmystas sibi adhibuerat consiliis cedens. Hæc illorum tria documenta: orthodoxam

VARIAE LECTIONES.

¹ καὶ ἀνεφάνη] καθ' ἣν ἀν. ? an καὶ ὡς ? cf. p. 505 d.

αὐτὴν ἐκτραφῆ. ὕσα. Ἄλιη δὲ ὄψις τοῦτον ἐδειμὰ του νυκτερινῆ τῆς πρώτης οὐκ ἔλαττον· τοῦ γὰρ ἀοιδίμου Ταρασίου τοῦ πατριάρχου πάλαι τὸν βίον μετῆλλαχθὼς, ἤκουσε τοῦτον Μιχαὴλ τινα ἐξ ὀνόματος καλλῖσαι, καὶ ἐπισηθῆσαντα ἐπιπλήξαι λέοντα καερίαν καὶ κατὰ κρημνοῦ ὠθῆσαι ἄβυσσον ἔχοντος *.

Inclitæ enim memoriz Tarasium patriarcham pridem vivis exemptum audivit Michaelen quemdam ex nomine vocare, illumque irruentem letalem Leoni plagam **612** incussisse, atque in præcipitium, subjecta immensa voragine, impulisse.

η'. Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀθίου Λέοντος ἦλθον οἱ Βουλγαροὶ μηδὲν αὐτοῖς ὑπαντῶντες ἢ καλύοντες ἕως τῆς πόρτης· καὶ ποιήσας ὁ Κρούμος θυρίαν κατὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἐξῶθεν τῆς Χρυσῆς πόρτης εἶδσε ἀνθρώπους καὶ κτήνη πολλά· καὶ εἰς τὸν αἰγιαλὸν τῆς θαλάσσης βρέξας τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ περιχλυσάμενος, καὶ βαντίσας τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ εὐφημισθεὶς ὑπ' αὐτῶν, διῆλθεν μέσον τῶν παλλακίδων αὐτοῦ προσκυνηθεὶς ὑπ' αὐτῶν καὶ δοξασθεὶς, καὶ ταῦτα θεωροῦντων ἐκ τοῦ τεύχους πάντων, καὶ μηδὲν τολμῶντος καλύσαι αὐτὸν ἢ ἀπολύσαι βέλους κατ' αὐτοῦ. Καὶ ποιήσας πάντα τὰ ἐπιθυμητὰ αὐτοῦ καὶ ἄπερ ἐβούλετο, περιεκύκλωσεν τὴν πόλιν καὶ ἔβαλεν χάρακα ἐπ' αὐτῇ, καὶ ποιήσας ἡμέρας τινὰς καὶ πραιδεύσας τὰ ἐξῶθεν τῆς πόλεως ἤρξατο ζητεῖν πάκτα χρυσοῦ καὶ ἰμπετισμοῦ ἀριθμὸν πολλὸν καὶ κοράσια ἐπιλεκτά ποσότητά τινα. Καὶ δὴ ποιήσας ὁ Λέων βουλῆν μετὰ τῶν ἀρχόντων ἐξήλωσε τὸν Κρούμον, οὗ ἔτι ἕως τοῦ αἰγιαλοῦ μετὰ ὀλίγων τινῶν μὴ ἐπιφερομένων ὄπλα, καὶ ἡμῖς ἐξερχόμεθα **C** διὰ τῆς θαλάσσης ὁσπλοὶ μετὰ χελανδίου, καὶ συλλαλοῦμεν, καὶ ἄπερ ἠήτησω πάντα ποιοῦμεν. Καὶ ταῦτα διαλαλήσαντες, διὰ τῆς νυκτὸς ἐξαγαγόντες τινὰς ἐνωπλισμένους τρεῖς ἀνδρας, κατέκρυψαν αὐτοὺς ἐν δωματίοις τισὶ τῶν Γάλλης ἐξῶθεν τῆς πόρτης τῶν Βλαχερνῶν, δώσαντες αὐτοῖς σύσσημον, οὗ *Διαλεγομένων ἡμῶν μετὰ τοῦ Κρούμου, σημεῖόν τι * ἔχομεν ποιῆσαι, ὅπερ θεασάμενοι ἐξέλιθατε καὶ ἀποκτείνετε αὐτόν.* Καὶ τῇ ἐπαύριον ὄντων τῶν Βουλγάρων ἐπὶ τὸ μέρος τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων ἐξῶθεν τῆς πόλεως, κατῆλθεν ὁ Κρούμος ἐπὶ τὴν θάλασσαν κατὰ τὴν συνταγὴν μετὰ ἄλλων τριῶν, τὸν λογοθέτην αὐτοῦ καὶ Κωνσταντῖνον τὸν λεγόμενον τοῦ Πατριάρχου φυγόντος εἰς Βουλγαρίαν πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἔχοντα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ **D** ὄντα ἐξ ἀδελφῆς τοῦ Κρούμου· οἵτινες τέσσαρες ἐξελθόντες ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῶν ὁσπλοὶ κατῆλθον ἕως τῆς θαλάσσης κατὰ συνταγὴν, μὴ γινώσκοντες ὃ ἐνεδρον αὐτῶν. Λοιπὸν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως [P. 408] ἐξῆλθον μετὰ χελανδίου βουλόμενοι συλλαλῆσαι μετὰ τοῦ Κρούμου, καὶ λαβόντες λόγον ἐξῆλθον τοῦ παραβίου· καὶ ἀποκαβαλιεύσας ὁ Κρούμος ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ ἰδάφους, καὶ τὸν ἵππον αὐτοῦ ὁ υἱὸς Κωνσταντῖνου στρωμένον καὶ χαλινωμένον ἐκράτει. Καὶ διαλεγομένων αὐτῶν ἐποίησεν ὁ εἰς τῶν ἐκ τῆς πόλεως τὸ σημεῖον, ὃς ἦν Ἐξαβούλης, τῇ χειρὶ τὴν κεφαλὴν ἀποσκηπάσας. Ὅν ἰδὼν ὁ Κρού-

A filius tuus non cessat multis me cruoribus implere mentemque hunc filium ac Deum ad iracundiam provocare? Quo ex tempore etiam atque etiam filium rogabat ut se ab eorum qui sacras imagines flammis traderent ac abolerent hæresi abstineret, hanc lugubriter visionem deplorans. Sed et alia visio nocturna nihil priore minorem terrorem injiciebat.

8. Impii Leonis diebus, eoque imperii sceptrā moderante, Bulgari, nemine occurrente atque eos aditu prohibente, ad urbis usque portam venerunt, Crumusque more gentis sacrificio extra portam Chrysen instructio, homines ac pecora plura immolavit; unctisque ad maris litus pedibus ac aqua lotus, lustratoque exercitu, faustis suorum vocibus omnibusque acceptus, per medium pellicum gregem, iis venerationis ergo procumbentibus ac laudantibus, processit, hæcque adeo cunctis e muro spectantibus, ac cum nemo obniti auderet vel in eum jaculum mittere. Cunctis itaque ex libito illi atque animo expletis, urbem obsidione cingit ac vallum mittit. Producta dies aliquot obsidio, cunctisque ruri urbisque pomeriis direptis, auri pensum annuum vestiumque ingentem copiam ac puellarum lectarum certum numerum exposcere cœpit. Quare Leo, consilio cum proceribus habito, Crumo significat: *Cum paucis quibusdam inermibus ad maris litus procedat; ipsos pariter inermes navi accessuros, collatoque mutuum sermone, quiquid ille petierat, id se præstituros.* Hæc cum ita significassent, tres quosdam armatos noctu educentes, in Gallæ ædibus ad Blachernarum portam ex **613** insidiis collocarunt, *data tessera ut interim conserto cum Crumo sermone aliquod signum ederent, quo conspecto ex insidiis egressi in Crumum impetum darent.* Postero die Bulgaris ad ædem sanctorum Anargyrorum extra civilis portam considentibus, Crumus ex condicto cum aliis tribus (ejus scilicet logotheta et Constantino Patzici nuncupato, qui ante annos plures in Bulgariam fugerat, ac quem ille filium ex Crumi sorore sustulerat) ad mare descendit. Hi quatuor, a reliquo inermes abjuncti exercitu cum aliis tribus, ad mare usque, uti constitutum erat (quos laterent insidiz) venere. Egressi pariter ex urbe lintre vecti, qui cum Crumo sermonem collaturi erant; acceptaque fide ex navicula exierunt. Crumus equo desiliens humi resedit; equum sella frenisque instructum tenebat filius Constantini. Interea iis sermonem miscentibus, unus quis ex urbe signum dedit, Exabules scilicet, qua mann caput apernit. Animadvertit Crumus, reique indicio offensus resiliit, jamque parato equo a sociis evectus inno insedit. Tum populus e muro clamare: *Vicit crux;* ac Crumus fugam arripuit. Egressi ex ædibus qui ar-

VARIÆ LECTIONES.

* ἔχοντα editio Paris. (P). * τινα P.

mati latebant, retro insecuti sunt; missisque spiculis cum se eoni vulnerasse putarent, ille ad suos incolumis evasit. Alii tres capti sunt ab iis qui **614** in litre erant. Ex iis logotheta statim jugulatus, Constantinus ejusque filius vivi capti sunt. δωμαίων κατεδίωξαν ὅπισω τοῦ Κρούμου, καὶ ἀπολύσαντες αὐτῶν τὰ βέλη, ὡς ῥήθησαν, ἔτι ἐπλήρωσαν αὐτὸν, αὐτὸς δὲ μονώτατος ἔφυγεν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς ἐπίσθησαν ὑπὸ τῶν θυνων ἐν τῷ χελανδίῳ. Καὶ ὁ μὲν λογοθέτης παραπὰ ἐσφάγη, Κωνσταντῖνος δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ζῶντες ἐπίσθησαν.

9. Jam itaque his ita gestis furore accensus Crunus omnia loca in crastinum igni ferroque suos vastare præcepit. Cæptoque incendio ecclesias omnes trans urbis portum, magnas sane ac superbo opere, quas Irene et Nicephorus atque Michael instauraverant, monasteria item et palatia ædesque alias ac suburbana igni devastarunt. Ad S. Mamantem pariter progressi his, quæ ibi sunt, palatiis regiisque ac sacris cubiculis ignem subjecerunt, ac columnas confrugerunt. Plumbi moles circique ambitum ornantes statuas sustulerunt. Captivos omnes jugularunt; similiter quoque pecora peremerunt. Hinc Steni littora superioremque oram peragrantes navalia omnia succenderunt, ingentique potiti præda abierunt; dextraque civitatis parte occupata ad Orientem, quæ sunt extra Chrysen portam ad Rigium usque combusserunt. Athyra cum venissent, quod illic est oppidum, rari quoque operis pontem, ipsumque longe firmissimum, everterunt. Selybriam profecti ejus luci oppidum solo æquaverunt, ecclesiasque et domos incenderunt. Exinde Daonem oppidum demoliti, Heracleam cum venissent nec civitatem ingredi potuissent, domos omnes ad litus positas, et quæ urbi circumvicina sunt prædia locaque, combusserunt. Postea Rhadestum venientes, hoc **615** quoque oppidum demoliti, cunctas in eo ædes ac ecclesias incenderunt, multamque ibi hominum turbam sustulerunt. Panium cum venissent, oppidum munitam invenerunt ingentique tutum præsidio militum; frustra quoque ejus tentatis mœniis, suburbanis omnibus igni ferroque vastatis, indeque Asprum versus, quod ipsum oppidum est, iter dirigentes, eo quoque aliisque pluribus oppidis oersis atque incensis, abhinc digressi decem circiter dies Gani montes intrarunt. Illic latentis plebeculæ innumeram nacti multitudinem cunctaque fere Thraciæ pecora, hominibus neci traditis, pecora puerosque ac mulieres ingenti turba captivos in Bulgariam misere. Jamque adeo ad Hexamilium quoque transeantes Abydum usque descenderunt; flexoque itinere Ebrum assecuti ac superiorem illi regionem, oppida omnia majora pariter et minora Adrianopolim usque everterant. Adrianopolim autem munitam cum invenissent, urbem obsederunt; protractaque dies non paucos obsidione, cum potiri civitate non possent, instructis machinis eam oppugnare cœperunt. Et vero cives

Α μος καὶ σκανδαλισθεὶς ἀνεπήδησεν· καὶ ἔχων ἑτοιμὸν τὸν ἵππον, σηκώσαντες αὐτὸν οἱ μετ' αὐτοῦ, ἐκαβαλίχευσεν. Καὶ ἀνέκραξεν ὁ λαὸς ἀπὸ τοῦ τέλους· Ὁ σταυρὸς ἐρίκησεν. Καὶ αὐτὸς ἤρξατο φεύγειν. Καὶ ἐξελθόντες οἱ ἐνωπιλισμένοι ἐκ τῶν

Θ'. Λοιπὸν οὖν τούτων γενομένων θυμωθεὶς ὁ Κρούμος; ἐκέλευσε τῇ ἐπαύριον ἐμπυρίσαι καὶ καταστρέφαι πάντα τόπον· καὶ ἀρξάμενοι ἐμπυρίζειν κατέκαυσαν πάσας τὰς ἐκκλησίας τὰς ἀντίπεραν τῆς πόλεως, μεγάλας οὖσας, ἃς ἀνεκαίνισαν Εἰρήνη καὶ Νικηφόρος καὶ Μιχαὴλ· ὁμοίως καὶ τὰ μοναστήρια καὶ τὰ πλάτια καὶ τοὺς οἴκους καὶ τὰ προάστεια. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα ἐνεπύρισαν τὰ ἑκείσε παλάτια καὶ τοὺς βασιλικοὺς κοιτώνας, καὶ τοὺς κίονας κατέκασαν, καὶ τοὺς μολιθδοὺς ἐπύραν καὶ τὰ ζώδια τοῦ ἱπποδρομίου, καὶ πάνταν τὴν αἰχμαλωσίαν κατέσφαξαν, ὁμοίως καὶ τὰ κτήνη. Καὶ διελθόντες τὴν παραθαλασσίαν τοῦ Στενοῦ καὶ τὴν ἄνω πάντα τὰ ἐμπορεῖα κατέκαυσαν, καὶ ἄρναντες σχῦλα πολλὰ ἔχοντο. Καὶ πιάσαντες τὸ δεξιὸν μέρος τῆς πόλεως πρὸς ἀνατολὰς, κατέκαυσαν τὰ ἔξωθεν τῆς Χρυσῆς πύργης ἕως τοῦ Ῥιγίου. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν Ἄθωρα κατέστρεψαν τὸ ἑκείσε κάστρον καὶ τὴν γέφυραν παράξενον οὖσαν καὶ πάνυ θυρωράτην. Καὶ ἐλθόντες εἰς Σηλυβρίαν κατέστρεψαν τὸ αὐτόθι κάστρον ἕως τοῦ ἰδάφους, καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ τοὺς οἴκους ἐνεπύρισαν. Καὶ μετὰ τοῦτο τὸ Δαϊώνην κάστρον ὑπάρχον κατέστρεψαν. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν Ἰρακλείας, μὴ δυνάμενοι εἰς αὐτὴν ἔλθειν, ἐνεπύρισαν πάντα τὰ οἰκήματα τὰ θνα εἰς τὸν λιμένα καὶ τὰ περίξ τῆς αὐτῆς πόλεως. Καὶ μετὰ τοῦτο ἐλθόντες εἰς Τραϊσεῖον κατέστρεψαν καὶ τοῦτο τὸ κάστρον, ἐμπυρίσαντες πάντα τὰ ἐν αὐτῷ οἰκήματα καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ κατασφάξαντες αὐτόθι λαὸν πολύν. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ Πάνιον κάστρον εὗρον αὐτὸ ἡσφαλισμένον, ἔχοντα ῥα λαὸν πολύν· καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες εἰς αὐτὸ, τὰ ἔξω πάντα ἐμπυρίσαντες καὶ καταστρέψαντες; ἀνήλθον εἰς τὸν Ἄσπρον, κάστρον θν καὶ αὐτὸ, [P. 409] καὶ καταστρέψαντες καὶ τοῦτο καὶ ἐμπυρίσαντες, καὶ ἑτέρα κλείετα κάστρα, κατήλθον ἐκείθεν δι' ἡμερῶν ἕξα, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰ ἕρη τοῦ Γάνου· καὶ εὐρόντες ἑκείσε λαὸν πολύν κρυπτόμενον καὶ σχεδὸν πάντα τὰ κτήνη τῆς Θράκης, κατέσφαξαν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ κτήνη θνα εἰς πλῆθος; αἰχμαλωτεύσαντες ἀπέστειλαν εἰς Βουλγαρίαν, καὶ γυναϊκόπαιδα πολλὰ. Καὶ λοιπὸν ἀπῆλθον καὶ εἰς τὸ Ἐξαρμῆλην, καὶ κατήλθον ἕως Ἄβυδον, καὶ ἀνεκαίψαν ἐπὶ τὸν Ἐδρον καὶ τὴν ἄνω, καὶ πάντα τὰ κάστρα κατέστρεψαν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ἕως τῆς Ἀδριανουπόλεως. Καὶ εὐρόντες τὴν Ἀδριανούπολιν κραταιομένην παρεκάθισαν. Καὶ ποιήσαντες ἡμέρας πολλὰς καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες ἀπὸ τοῦ περικαθισμοῦ, στήσαντες

VARLE LECTIONES.

Ἔχοντε? ὁ παρακαθισμοῦ?

μαργανικῶς ἐπολέμουν τὸ κάστρον. Καὶ δὴ στενω- A
θέντες, μὴ ἔχοντες βοήθειάν ποθεν καὶ ἀποδνήκον-
τας τοῦ λιμοῦ, παρέβηκαν ἑαυτούς. Καὶ λαβόντες οἱ
Βούλγαροι τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν εἰς πλήθος οὔσαν
ἀναρίθμητον, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν, μετ-
φέρουσιν αὐτοὺς εἰς Βουλγαρίαν ἐκείθεν τοῦ Ἰστρου
ποταμοῦ. Καὶ τούτων γινομένων ὁ Λέων τῆς πόλεως
οὐκ ἐξήλθεν, ἀλλ' ἐκράτει τῆς βασιλείας τυραννι-
κῶς. Καὶ λοιπὸν φθασάντων τῶν ἐστῶν ἕσταfen τὸν
ὕδην αὐτοῦ μὲρὸν ὄντα καὶ ἐκονομαζόμενον Σαμβά-
την, ἐφέεσατο⁹ λέγων ὅτι Κωνσταντῖνος καλεῖται·
καὶ σωρεύσαντας τὴν περιουσίαν λαβὼν ἐκ τῶν δια-
φόρων πόλεων, ἐρόγασεν αὐτοὺς, ποιήσας αὐτοὺς
εὐφημήσαι Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον, μιμούμενος
τοὺς πρώην βασιλεύσαντας Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον
τοὺς Ἰσαύρους, ὃν καὶ τὴν ἀρεσὴν ἀνευέωστα, βου-
λύμενος ζῆσαι ἐπὶ πολλὰ, ὡς καὶ αὐτοῦ, καὶ γενέσθαι
περίφημος· οὐτως καὶ τὴν βουλήν ὁ Θεὸς κατήσχευεν,
κίψας τοὺς χρόνους αὐτοῦ.

· ι'. Καὶ δὴ λοιπὸν γεγονότος εὐδίου¹⁰ τοῦ αἵρος τῷ
χειμῶνι, καὶ τῶν ποταμῶν μὴ ἔχόντων ὕδωρ πολὺ,
ἐξήλθον οἱ Βούλγαροι χιλιᾶδες λ', ὀλοσθηροί· καὶ
ἐλθόντες ἐπὶ Ἄρκαδιούπολιν καὶ πέρασαντες τὸν
Ῥιγίαν (ποταμὸς δὲ οὗτος ἐστὶν λεγόμενος), ἤυρον
λαβὼν πολλὴν καὶ ἡχημαλύτουσαν αὐτόν. Καὶ πρὸ τοῦ
περᾶσαι αὐτοῦ; τὴν αἰχμαλωσίαν ἐγένετο ὑπέρος πολλῶν
ἡμέρας ὀκτώ, καὶ ὀκτωθῆς ὁ ποταμὸς ἐγένετο ὡς
θάλασσα. Καὶ μὴ δυνάμενοι ἀντιπερᾶσαι [P. 410] οἱ
Βούλγαροι ἔμειναν ἡμέρας ιε', κατέχοντες τὴν αἰχ-
μαλωσίαν. Καὶ μηνύσαντες τὸν Λέοντα τοῦ βοηθῆσαι,
οὐ προσέσχεν, οὐδὲ τῆς πόλεως ἐξήλθεν, οὐδὲ ἄλλους
τινάς ἀπέστειλεν πρὸς βοήθειαν. Καὶ λοιπὸν γινο-
μένης εὐδίας καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐλαττωθέντος, αὐτοὺς
τοὺς αἰχμαλώτους παρεσχίσασαν κίψαι ξυλὴν καὶ
ποιῆσαι γέφυραν, καὶ οὕτως ἐπέρασαν μετὰ τῆς
αἰχμαλωσίας ὄντων ἡμῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ
κατεῖλαν χιλιᾶδες ν'. Λαβόντες καὶ πάντα τὰ ὑπ-
άρχοντα αὐτῶν, Ἀρμενιτικῶς στραγλομαλωτάρια
καὶ νακοτάπητα ἀνώτερα καὶ ἱματισμὸν πολλὸν καὶ
χλιζόμενα, ἐφόρτωσαν πάντα εἰς τὰς ἀμάξας, καὶ
λαβόντες πάσας τὰς ἀγέλας αὐτῶν, βόας καὶ πρόβατα,
εἰσήλθον εἰς Βουλγαρίαν. Καὶ ὁ ἀδίκως βασιλεύσας
κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ οὐτε αὐτὸς ἐξήλθεν τῆς
πόλεως πρὸς βοήθειαν τῆς αἰχμαλωσίας, οὐτε ἄλλους
ἀπέστειλεν.

ια'. Λοιπὸν οὖν μετὰ ταῦτα ἀνηγγέλη αὐτῶν¹¹ λε-
γόντων, ὅτι ὁ Κροῦμος ἐστράτευσεν λαβὼν πολλὴν συν-
σφροίσας καὶ τοὺς Ἀδάρεις καὶ πᾶσα; τὰ; Σχλ. βι-
νίας· πρὸς δὲ τούτοις παρασκευάζει διαφόρων ἐπιπέ-
λων ὄργανά τε καὶ μηχανήματα καὶ μαγγανικὰ
καμμεγεθέστατα, τριβόλους καὶ πετροβόλους καὶ χε-
λαίνας καὶ ὑψηλοὺς κλίμακας, σφαίρας τε καὶ μοχλοὺς
καὶ βρυγας, κριοὺς τε καὶ βλοστοσάσεις, πυροβόλα τε
καὶ λιθοβόλα καὶ σκορπιόβια εἰς τὸ βάλλεσθαι βίβη καὶ

VARIÆ LECTIONES.

⁹ ὃν ἐφέεσατο? ¹⁰ εὐδία P. ¹¹ αὐτῶ?

in angustias coacti, cum nulla auxilii spes usquam
afulgeret diraque fames consumeret, hostibus do-
ditionem fecere. Bulgari captivis omnibus acceptis,
tanta multitudine ut et numerum vinceret, omni-
que illorum direpta suppellectili, in Bulgariam trans
Istrum flumen procul deportarunt. Interea Leo,
tantaque hostis grassatione, nec urbe egressus,
616 tyrannice imperium tenebat. Cumque jam
festa venissent Natalitiorumque solemnis, Olima
suam adhuc pusillum Sarmatem nomine, quem
falso Constantinum vocari aiebat, corona Augu-
stali donavit; collectisque ex diversis urbibus qui
cladi superstites essent manipulis, erogata eis pe-
cunia, faustis acclamationibus votisque Leonem
ac Constantinum prosequi jussit, illos imitatus qui
nuper imperium gessissent, Leonem et Constanti-
num Isaurus, quorum etiam heresis instaurator
fuit, dum velut illi, longevos sibi imperii anni
auguratus, ingentem nominis claritatem ambit,
cujus tamen Deus consilium in angustum coactis
ipsius annis confudit.

40. Cæterum sudo hiemis tempestate aere, hincque
adeo fluvialibus aquis subsidentibus, facta Bulga-
rorum ad triginta millia cataphractorum excursio;
venientesque Arcadiopolim, ac superato Rigio (hoc
nimirum fluvii nomen) inventam ingentem homi-
num multitudinem sub jugum miserunt. Nequum
vero transmissis captivis, ingenti imbriam vi in
dies octo sic fluminis aquæ intumuerunt, ut maris
prope vastitatem æquare viderentur. Cumque indo
permeari non posset, dies quindecim in stativis
captivos tenuerunt. Rogata illis frustra a Leoiō
auxilia: nam nec animum attendit, nec urbe ipse
prodiit, nec qui suppetias irent ullos alios misit.
Jamque adeo facto sereno atque flumine intra
alveum compresso, ipsosmet captivos ligna cadere
ac pontem struere coegerunt; **617** inque hunc
modum cum iisdem, ad quinquaginta circiter
millia, virorum, mulierum ac puerorum, annem
transmiserunt; omnemque eorum substantiam,
Armenias vestes stragulas, grandesque acu pictos
tapetes ac vestimentorum multam suppellectilem,
vasaque ænea, cuncta curribus imposita; omnes
denique greges et arments, bovesque et oves, con-
vexerunt; hacque ditati præla in Bulgariam intra-
runt. Nec qui Dei indulgentia iniique sceptrā mo-
derabatur, aut ipse opem laturus captivis egressus
est, aut qui ferrent alios ullos destinavit.

11. Jam igitur perlatus ad Leonem rumor, in-
gentem Crumum confiare exercitum, Avaresque et
Sclabinorum copias omnes adlegisse; ad hæc, in-
strumenta atque machinas tormentaque expugnau-
dis urbibus comparata omnis generis struere, in-
gentia sane illa; tribulosque seu murices et testu-
dines, altas scalas, globos, vectes, ligones vasque
fossoria, arietes, balistas, ignea jacula, petrarías,
scorpiones mittendis jaculis ac fundas; quidquid

denique machinarum quatiendis eruentisque turribus ac propugnaculis ad urbis excidium adhiberi queat, ad urbis occidentem partem murosque Blachernarum visum illi adhibere omnia, ubi et telo petitus fuerat. Boum decem millia cunctis his convehendis stabulari; currus ferro vinciti jussi fieri, ad quinque millia. Leo hostis apparatu audito, missisque **618** exploratoribus ac veritate compta, ingentibus conductis copiis ac artificum turba, extra Blachernarum murum murum aliam aedificare coepit, vallumque latum excisum opposuit. Jamque cepto solummodo opere ac necdum peracto, Deus, qui *dissipat consilia gentium et reprobat cogitationes populorum, reprobaturque consilia principum* ^a, ut ostenderet nihil quemquam juvare ad aliquid praestandum industriam propriam ac potentiam, necdum vere exorto, ut quorundam a

Bulgaria captivitate receptorum relata compertum est, magna scilicet Quinta, Bulgariae princeps, clarissimus Crumns, qui capiendam urbem animo destinaverat, invisibili Dei potentia mactatus fati concessit, sanguinis rivos ore, naribus auribusque profundens; atque in eum modum animam in malis abruptit.

12. Eo successu animo elatus Leo, ac si ipse, non Deus, hostem profligasset, destinatis in omnes urbes ac provincias divalibus litteris in haec verba scribit: *Bulgaros offendi jam urbi imminentes, meaque solertia et robore, facta denique impressione, eo telis confosso qui inter eos primus ac princeps erat, omnes interneccione delevi; eoque vulnere, inquit,* ^C *hostis noster occumbit.* Atque haec haec.

13. Aiunt vocem caelitus missam mox erupisse, impii regis mortis nuntiam, ipsamque non paucis navigantibus auditam; signatoque tempore et hora, cum hora **619** noctis decima ageretur, qui observarunt, sic tandem se rem habuisse invenerunt.

14. Caeterum Michael in carcere ac vinculis tenebatur. Quodque Leoni constitutum erat ut statim peractis Christi Natalitiorum solemnibus illi necem inferret, mandat Michael conjuratis, e quorum numero ipse palatii papias, in haec verba, *Nisi quam cito me e carcere liberaveritis, ad unum omnes deferam imperatori.* Congregati itaque, ac casulas sacerdotum more induti subque illis gladios occultantes, quod aperta fores palatii essent, ingresso in templum imperatore insipientes frustantem ipsum conciderunt, ac cadaver in Prote insula condiderunt. Ipsaque hora solutum vinculis Michaellem inter solemnities inducunt, pro victo infulis coronatum. Sicque illud Scripturae impletum est, *Ad vesperum demorabitur fetus, et ad matutinum exultatio* ^b. Leonis uxor in monasterium adducta, quod vocant

^a Psal. xxxii, 10. ^b Psal. cxix, 6.

σφαιρόνιζα, πάντα τὰ μηχανήματα κατὰ τῶν ἐπέλεων πρὸς τὸ ἐλεῖν τὴν πόλιν. Ἐπὶ τὸ δουτικὸν δὲ μέρος, φησὶν, τῆς πόλεως κατὰ τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν ταῦτα πάντα βούλεται προσαγαγεῖν τὰ μηχανήματα, ἐνθα καὶ ἐτοξεύθη, σταβλίζων βόας χιλιάδας δέκα πρὸς τὸ βαστάζειν πάντα τὰ προλεχθέντα ὄργανα, τεθέντα ἐπὶ ἀμαζῶν, ἃς προστάξεν χιλιάδᾳ· εἴ σιθηροδεθέντας. Ταῦτα ἀκούσας Λέων, πέμψας τε κατασκόπους καὶ μαθὼν τὴν ἀλήθειαν, συναθροίσας λαὸν πολὺν καὶ τεχνίτας ἤρξατο κτιζεῖν ἕτερον εἶχος ἐξωθεν τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν, κόψας καὶ τὴν σούδα πλάτειαν. Καὶ ἀρξάμενος κτιζεῖν, μήπω τελέσας, ἵνα δείξῃ ὁ Θεὸς ὁ διασκαδάλων βουλὰς ἔθνῶν, ἀθετῶν λογισμοὺς λαῶν καὶ ἀθετῶν βουλῆς ἀρχόντων, οὗτι οὐκ ἐν τῇ μηχανῇ ¹¹ καὶ τῇ

^B ἰσχύϊ αὐτῶν οἱ ἄνθρωποι δύνανται τι ποιῆσαι, οὐπω τοῦ ἔαρος καταλαβόντος, ὡς φασὶ τινες διασωθέντες τῆς αἰχμαλωσίας ἀπὸ Βουλγαρίας, περὶ τῇ μεγάλῃ Πέμπτῃ τοῦ Πάσχα ὁ πρῶτος Βουλγαρίας ὁ Κρούμος, ὁ περιφημος, ὁ τὴν πόλιν ἐλεῖν βυλόμενος, τέλας [P. 411] τοῦ βίου ἐχρήσατο ἀοράτως σφαγιασθεὶς· ὅς καὶ ἐξήγαγεν αἱμάτων ἕχετους διὰ τε τοῦ στόματος καὶ τῶν βινῶν καὶ τῶν ὤτων αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἀπέβηξεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν κακοῖς.

ἰβ'. Ἐπαρθεὶς τοῖνον τῷ φρονήματι ὁ Λέων, οὗτι αὐτὸς κατέβαλε τὸν πολέμιον, οὐχὶ Θεὸς, ἐπεμψεν εἰς πάσας τὰς χώρας σάκρα; ἀναγγέλλων, οὗτι *Ἔβρον τοὺς Βουλγάρους ἐγηγύς ὄντας τῆς πόλεως, καὶ διὰ τῆς φρονήσεως καὶ ἀνδρείας καὶ διὰ τῆς ἀγωγῆς μου τοξεύσας τὸν πρῶτον αὐτῶν πάντας ἀπώλεσα· ὅστις καὶ διὰ τὴν πρόφασιν ταύτην ἀποθνήσκει,* φησὶν, *ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν.* Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου.

ἰγ'. Λέγεται δὲ καὶ φωνὴν οὐρανῶθεν βραγῆναι αὐθωρῶν, τὴν τοῦ θεοῦ βασιλείω κατάλυσιν εὐαγγελίζομένην, καὶ πολλοῖς πλείουσιν ἀκουσθὴν γενέσθαι· ἧς τὸν καιρὸν καὶ τὴν ὥραν ἀπογραψάμενοι (ἦν γὰρ δικαίη ὥρα τῆς νυκτός) ἐσχάτως εὔρον τὴν αἰήθειαν.

ἰδ'. Ὅμως τὸν Μιχαὴλ εἰρηκτὴ καὶ δεσμῶ εἶχον· καὶ ἐπὶ ἐβούλετο αὐτὸν μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ¹² Χριστοῦ γεννῶν ἀνελεῖν, ὅτι οἱ ὁ Μιχαὴλ τοῖς συμβούλοις, μεθ' ὧν ἦν καὶ ὁ τοῦ παλατίου παπίας, ὡς, *Εἰ μὴ σπουδῶστε ἐξελεῖν με τῆς φρουρᾶς, πάντας ὑμᾶς καταμηνύω τῷ βασιλεῖ.* Οἱ δὲ συναχθέντες καὶ φιλῶντα ὡς ἱερεῖς φορίσαντες, καὶ ἐνδοθὲν τὰ ξίφη φοροῦντες, ἐπὶ τὴν παλάτιον ἀνεψύχθη καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ναὸν εἰσῆλθεν, αὐτοὶ εἰσπηδῆσαντες τοῦτον μεληδὸν κατέκταναν καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ Πρῶτῃ νήσῳ ἔχωσαν. Καὶ αὕτη τῇ ὥρᾳ λύουσι τῶν δεσμῶν τὸν Μιχαὴλ, καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ ἀντὶ δεσμοφόρου στεφηφόρον. Καὶ ἐπιτρώθη τὸ προφητικὸν τὸ, *Ἐσπέρας ἀλλισθησεται κλαυθμὸς, καὶ εἰς τὸ πρῶν ἀγαλλασίαις.* Τὴν τι γαμήτην αὐτοῦ ἐν τῇ τῶν Δεσποτῶν μονῇ ἀπαγαγεῖν ¹³. Συμβατικῶ δὲ

¹¹ εὐμηχανία? ¹² τῶν τὴν τοῦ Π' : cf. p. 454 b. ¹³ ἀπήγαγον?

τῷ υἱῷ τῷ κατὰ τὸ στέψιμον μετονομασθέντι Κων-
 σταντίνου, καὶ τοῖς λοιποῖς, Βασιλείῃ τε καὶ Γρηγο-
 ρίῳ ἕνα Θεοδοσίῳ, ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἀποκαίραντες
 μοναστὰς πεποιήκασιν. Ἐνθα καὶ Κωνσταντίνος
 μετονομασθεὶς Βασίλειος, ἀφωνήσας συσχεθείς μετὰ τὸ
 τὰ γόνιμα τῶν μορίων ἀφαιρεθῆναι, ἐδέετο μὲν τοῦ
 Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐκαίτε ἀν-
 σετηλωμένου, τὴν ἐαυτοῦ λυθῆναι φωνὴν καὶ τὴν
 γλῶτταν τὸ εὐηχον ἀπολαβεῖν. Ὅθεν καὶ εἰσηκού-
 σθη. Κατὰ γὰρ τὴν τῶν Θῶτων πανήγυριν ὁρᾷ τὸν
 θεῖον ἐκεῖνον χαρακτήρα, τὸν κηρὸν, λέγοντα, λα-
 βῶν ἀνάγρωθι. Ὁ δὲ ἀδιστακτικῶς εἰσελθὼν ἀνέγνω
 λαμπρᾷ καὶ καθαρᾷ τῇ φωνῇ· *Πάλιν Ἰησοῦς ὁ
 ἡμῶς.* Ἐκτοτε οὖν τὴν ¹³ πατροπαράδοτον αὐτοῦ
 βδελυξάμενος ἀφῆκεν τὰς τῶν ἁγίων ἰδέας ἐτίμα καὶ
 περιεπτύσσεται. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑστερον

*Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαὴλ ὁ Ἀμωραῖος καὶ
 Τραυλὸς ὁ Εἰκονομάχος ἔτη η', μῆνας θ'.*

[P. 412] α'. Κόσμου ἔτος 571, τῆς θείας σαρ-
 κώσεως ἔτος 1016, Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαὴλ
 Ἀμωραῖος ὁ Τραυλὸς καὶ Εἰκονομάχος ἔτη η' μῆ-
 νας θ'. Οὗτος Εὐφροσύνην τὴν θυγατέρα Κων-
 σταντίνου τοῦ τυφλωθέντος, τὴν μονήρῃ βίον προση-
 καμένην, εἰς γαμητὴν ἠγάγετο. Ὅς μικρὸν τι
 τῆς προκατασχούσης κακίας ὑπενοῦς, ὅσον τοὺς
 ἐν εἰρηταῖς καὶ ἐξορίαις ἐλευθερίαν καὶ ἀνεσιν
 ὄνειρωδῶς φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ προηγουμένου δυσ-
 σεβοῦς ὑπέβαλλε θεοσυτηγῆς φρόνημα· ὁμοίως γὰρ
 τῷ αὐτῷ περιεπάρη τῆς δεινῆς ἀίρεσεως ἀγκι-
 στραφὲς ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας. Ὅθεν
 ἐπὶ σελεντίου ἔφη· *Οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ἐρευνησάμε-
 νοι ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν τῶν δογματῶν
 τὸν πᾶν αὐτῶν εἰσπραχθῆσονται λόγον, εἰ κα-
 λῶς ἢ κακῶς ἐθέλοισαν.* Ἐν ᾧ τὴν Ἐκκλησίαν
 ἐτρομεν βαδίζουσαν, ἐν τούτῳ καὶ διαφυλάττειν
 προκρίνομεν. Τὸ γὰρ τιμᾶν τὰς εἰκόνας καὶ μὴ
 τιμᾶν ἀδιάφορον ἔστω κατὰ τὸ αὐτὸ. Κατὰ τὸν
 καιρὸν τούτου τὸν ¹⁴ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον κατε-
 ἴχεν Ἀντώνιος ὁ τοῦ Σουλίου, τῆς προσκυνήσεως
 τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀλλότριος.

β'. Ἐπὶ τούτοις στέφει Μιχαὴλ Θεόφιλον τὸν ἐξ
 Εὐφροσύνης υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.
 Θωμᾶς δὲ ὁ ἀντίρτης ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν
 ἀπάρας, λαόν τε καὶ ἀγυρτώδη καὶ ἐπίμικτον ἐπι-
 στήριμος, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκίνησεν, τῆς βασιλείας
 κατ' ἀξίαν ἐπιείμενος. Ῥωμαῖος γὰρ ὢν καὶ ἀφανῆς
 πρὸς Συρίαν ἀφίκετο, καὶ Κωνσταντίνου ἐαυτὸν
 μετονομάσας υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλείσεως ἔλεγεν·
 κἀντεῦθεν πολλοὺς ἀπατήσεως Παρθάρων τε καὶ Ῥω-
 μαίους, καὶ πλῆθος ἀπειρον συναθροίσας, μεγαλαυ-
 χῶν τῷ κληθεὶ ἐπιθεῖ τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ
 ταύτην ἐπὶ τρεῖς χρόνους κορθῆσας, ἐπεὶ τὰς καὺς
 αὐτοῦ εἶδεν πυρὶ καυθείσας καὶ τοὺς λογάδας τῶν
 πολιτῶν ὅπῃ τῶν πολιτῶν ἀπολωλῆτας, ἀμνησιν
 λαφθεῖς, τὴν πόλιν καταλιπὼν ἐπὶ τὴν [P. 413] Θρά-
 κην χωρεῖ, ταύτην ληξζόμενος. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς
 πόλεως ἐξελθὼν μετὰ πλείστῃς δυνάμεως πρὸς αὐ-

A Dominarum: Symbatium filium, ab inauguratione
 dictum Constantinum, cum reliquis, Basilio scilicet
 et Gregorio necnon Theodosio, positus crinibus
 monachorum ordini addixerunt. Ubi et Constanti-
 nus Basillii auctus nomine, una cum virilibus etiam
 vocis usu amisso, Deum rogabat ac Gregorium
 Theologum, cujus illic erecta erat effigies, ut soluta
 voce linguam sonoram reciperet. 620 Unde etiam
 exauditus est. Die enim festo Luminum videt divi-
 nam illam cera fuscā imaginem ita affantem:
Surge, lege. In quæ verba, omni semota dubitatione,
 clara limpidaque voce ingressus legit, *Iterum Je-
 sus meus.* Exinde itaque quam a majoribus hauserat,
 execratur hæresim, sanctorum imagines colebat
 ac amplexabatur. Verum hæc postea,

*Romanorum imperator Michael Amoreus Balbus
 Iconomachus., annos 8, menses 9.*

1. Mundi annus 6314, divinæ incarnationis annus
 814, Romanorum imperator Michael Amoreus Bal-
 bus, Iconomachus, annos 8, menses 9. Hic Euphro-
 synam, Constantini ejus qui matris imperio cæcatus
 fuit filiam, sanctimonialis institutum professam
 uxorem duxit. Parum aliquid de malitia, quæ ante
 obtinuerat, remittens (hactenus scilicet, ut qui
 clausi ergastulis vel exsilio relegati erant, velut
 visu nocturno ac insomnio libertatem factamque
 aliquam remissionem ac inducias animo cogitarent)
 impii decessoris sui Deo exosum sensum opinio-
 nemque subocculte fovebat. Nam et ipse ex summo
 stupore ac incititia pari nequissimæ hæresis unco
 adactus est. Unde solemnī conventu habitō, *Qui
 ante nos, inquit, ecclesiasticorum dogmatum scita
 scrutati sunt, ex illis exigenda ratio est, num bene
 an male sanxerint. Nos autem, in quo Ecclesiam
 ambulāntem invenimus, in eo et servare potius duci-
 mus. Colere enim aut non colere imagines perindē
 indifferens sit ac cuique liberum.* Eo tempore 621
 summi sacerdotiæ arcem tenebat Antonius Sylæi,
 qui a sacrarum imaginum cultu abhorrebat.

2. Interea Theophilum filium suum ex Euphro-
 syna augustali corona donat in Magna Ecclesia.
 Thomas vero arrepta tyrannide ex Orientalibus
 partibus profectus, confusaneæ commixtæque turbæ
 exercitu fretus, adversus Byzantium cum exercitu
 venit; immerito sane imperiī desiderio ebrius.
 Romanus enim cum esset et homo obscurus, in
 Syriam profectus erat, iuditoque sibi Constantiini
 nomine Irenes Augustæ filium sese dictitabat; qua
 fraude multos barbaros Romanosque decepit. In-
 numera itaque collecta multitudo, eaque glorians,
 Cpolim invadit atque annos tres expugnat ac diripit.
 At ubi suam classem igni succensam fortissimi
 mosque suorum a civibus interfectos vidit, consilii
 inops, relicta urbe, prædas agens in Thraciam con-
 cedit. Michael vero urbe egressus cum ingentibus
 copiis in eum eduxit, atque ad breve tempus obsi-

VARIÆ LECTIONES.

¹³ τὴν] αὐτήν? P. ¹⁴ τὸν om. P.

dens nullo negotio in potestatem redegit; præcisque manibus atque pedibus, ac tum palo affligens, civile trium annorum bellum consopivit.

3. Inter hos tumultus, hisceque curis distento Michael, Creta, Sicilia et Cyclades ab imperio Romano ab Afris et Arabibus rescisse sunt, cum jam ex populi peccatis ac principum impietate defectio habuisset 622 exordium. Sic autem se rebus habentibus, accersito imperator Irenæo magistro, ait illi: *Congratulator tibi, magister, quod Sicilia rebellavit. Ad quem ille: Procul est, domine, ut gratulandum sit eo nomine; conversusque ad quemdam procerum ait:*

*Hoc initium malorum telluri accidit,
Rerum potietur cum Babylonius draco,
Linguae impeditur et auri silentissimus.*

4. Agarenorum enim dux Aposchat, ad Crætae promontorium, cui Charax nomen, appulsa classe castra posuit, jubens ut relictis navibus, quos duxerat milites, omnes regionem prædatum direptumque irent. Copiis autem in prædas effusis eorum naves succendi jussit. Cujus rei causa murmurantibus, ait: *Vos ipsi nudius tertius, o viri murmurantes coloniam ducere quærebatis. In eam rem vos ego hic loci adduxi, ubi tellus lacte ac melle fuit. At illi: Ubinam vero liberos nostros uxoresque invenimus? Quibus ille: Scitis plurima vos spolia ac captivos tulisse. Ex illis mulieres in spondas vobis adjungite.* Placuit omnibus consilium; crebroque circumquaque vallo locum munierunt: χάρακα Græci dicunt. Ex quo factum est ut et locus hæcenus Charax nominetur. Postea vero monachus quidam in insulam devectus inquit illis: *Siquidem hoc vobis constitutum est, sicque animis sedet ut plene insula potiamini, mihi vos adjungimini comites, ac ubi locum exstruendæ 623 urbis commodum monstravero, ibi ædificate, unde imperium vestrum tota late insula proferatis.* Duxit itaque in locum Chandax nomine, ubi eorum sita civitas est, eamque vallo undique munierunt; captisque nonaginta urbibus, in servitutem omnes addixerunt, una duntaxat non expugnata atque direpta, quæ accepta fide, deditione facta, ritu Christiano vivendi libertatis facultatem accepit. Hæcenus Græca voce ὠλόγοι audiunt, ac si dicas spontanea deditione in fidem accepti. Ac sane Agarenorum ditionis mansissent insulæ, nisi Michael Cratero Cibyrrhæotarum duci jussisset ut omni instructa classe in Cretam vela daret. Ducenarum igitur navium classe inductus eas vindicavit; Cretamque profectus, omnium in ea Agarenorum potitus, hostes neci dare constituerat, nisi militum quidam haud sano satis consilio intercessissent, qui dicerent: *nullam eos noctu impressionem facturos: mane tenendos ac capiendos fore.* Horum itaque dementi sermonibus, suæ salutis neglecta cura, in tabernacula sese re-

τὸν ἐξήορησε, καὶ δὴ παρακαθίσας βραχὺν τινα καιρὸν τοῦτον ἀμογγεῖ χειρῶσατο· ἀκρωτηριάσας τε αὐτὸν χεῖρας καὶ πόδας, εἶτα καὶ ἀνασκοπίσας, κατέπαυσε τὸν ἐν τρισὶ χρόνοις ἐμφύλιον γενόμενον πόλεμον.

γ'. Ἐν τούτοις τοῦ Μιχαὴλ ἐνασχαλουμένου Κρήτη, καὶ Σικελία, καὶ αἱ Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ρωμαιῶν ἀρχῆς ἐξ Ἀφρικῶν τε καὶ Ἀράβων περιηρέθησαν, λαβόντες ἀρχὴν ἀρτί πρῶτον διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἁμαρτίας, καὶ τὴν τῶν κρατούντων δυσσεβίαν. Τῶν δὲ πραγμάτων οὕτως ἐχόντων προσκαλεῖται ὁ βασιλεὺς Εἰρηναῖον τὸν μάγιστρον, καὶ φησι πρὸς αὐτόν· *Εὐχαίρω σοι, μάγιστρος, διὲ ἡ Σικελία ἐμούλευσεν.* Ὁ δὲ ἐφη· *Τοῦτο ξέρον χαρᾶς ὅστι, δέσποτα. Καὶ στραφείς πρὸς τινα τῶν μεγάλων ἐφη·*

*Ἀρχὴ κακῶν γε πεισέεται τῇ χθονί,
Ὅταν κατάρξη τῆς Βαβυλώνος δράκων
Δύσγλωσσος ἀρδὴν καὶ φιλόχουρος Μαν.*

δ. Ὁ γὰρ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς Ἀπόχατ τῷ τῆς Κρήτης ἀκρωτηρίῳ προσέβαλε καὶ προσωρμισθὴ τῷ Χάρακι, ὀρίζας τὴν ὑπ' αὐτὸν λῆν καταλαβεῖν τὰς ναῦς αὐτῶν καὶ τὴν χώραν ληΐσασθαι. Τοῦ δὲ στρατοῦ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν ἀποκινήσαντος προστάξας τὰς ναῦς αὐτῶν ἐπυρπλήσεν. Καταγογγυζόντων δὲ αὐτῶν περὶ τούτου ἐφη πρὸς αὐτοῦς, διὲ *Τῇ προτεραίᾳ κατεγογγύσατέ μου, ὡ ἀνδρες, ζητούντες χώραν εἰς κατοικίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἤγαγον ὑμᾶς ἐνταυθοῖ, ἐν ᾧ γάλακτος καὶ μέλιτος ἔσται ἀποφῶς. Οἱ δὲ ἀντίκπον αὐτῷ· Καὶ ποῦ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἡμῶν εὐρήσομεν;* Ὁ δὲ πρὸς αὐτοῦς· *Ἴστε διὲ ἀχμαλωσίαν πλειεστην ἐπιτοῖς ἡνέγκαστε· ἐκ ταύτης οὖν γυναῖκας ὑμῖν ἀρμόσασθε.* Καὶ ἤρσεν αὐτοῖς τοῦτο, καὶ χάρακα ἡ περιέβεντο πρὸς οὐχρώματα· ἀφ' οὗ ὁ τόπος Χάραξ μέχρι τῆς δεῦρο προσονομάζεται. Μοναστή; δὲ τις μετέπειτα τῇ νήσῳ προσφοιτήσας ἐφη αὐτοῖς, διὲ *Ἐπερ ἐθέλοτε καταδυναστεύσαι τῆς νήσου, ἀκολουθήσατέ μοι, καὶ ἴδου ἂν στοχασάμενος παραδείξω ὑμῖν ἐκτεθειδίστηα κτίσματα, ἐκεῖσε πόλιν οἰκοδομήσατε, δι' ἧς τῆς νήσου ἐξουσιώσητε.* Καὶ ἀπήγαγεν αὐτοῦς εἰς τόπον καλούμενον Χάνδακα, ἐν ᾧ ἡ πόλις τούτων καθίδρυται, καὶ ταύτην κυκλόθεν ἐτάφρευσαν. Καὶ ἐνενήκοντα πόλις κρατήσαντες ἠδραποδίσαντο, μίς μόνης μὴ ἀλωθείσης ἀλλ' ἡ λόγῳ ἀπολιορκήτου μεινάσης, τῶν οἰκητῶρων αὐτῆς αἰν ἐλευθερίᾳ ποιεῖν τὰ Χριστιανῶν συγκεχωρημένων· οἱ μέχρι τοῦ νῦν ὠπολόγοι κέκληνται. [P. 414] Καὶ δὴ ἂν ὑπὸ Ἀγαρηνῶν κατεκράτηντο αἱ νῆσοι, εἰ μὴ Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς Κρατερῷ τῷ τῶν Κιβυρραιωτῶν στρατηγῷ ἐνετέλατο πάσας τὰς ὅς αὐτῷ ναῦς ἐτοιμάσαι καὶ ἀπέραι εἰς Κρήτην· ὅς σὺν διακοσίαις ναυσὶ παραγενομένοις αὐτὰς ἠλευθέρωσε, καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ ἀπάρας τῶν ἐκεῖσε Ἀγαρηνῶν πάντων κατεκυρίευσεν, καὶ ἀναίρῃσιν βεβούλευτο, εἰ μὴ τινες τοῦ λαοῦ κακῶς φρονούντες τοῦτο ἐκώλυσαν, εἰρηκότες, ὡς Οὐδωμῶς ἐν νυκτὶ οὗτοι πρὸς ἡμᾶς ἀντιτέξοιντο, τῷ δὲ πρῶτῳ κατὰσχωμεν αὐτοῦς. Καὶ δὴ φρενακατηθέν-

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ καὶ σκώλωψ πυκνός, χάρακα P.

τες τοις τούτων λόγοις πρὸς τὰς σκηνὰς αὐτῶν ἐπαφύσαν, μηδαμῶς τῆς σωτηρίας αὐτῶν παφροντικότες. Τῆς δὲ νυκτὸς ἐπιπλόντες οἱ ἔχθροί τε σιδήρειον ὑπνον τούτοις πᾶσιν ἐπιήγαγον, μόνου τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν ἐμπορικῶ ἐπιδάντος πλοίῳ καὶ ἀποπλεύσαντος. Ὅπερ μαθὼν ὁ τῶν Ἀγαρηῶν ἀρχηγὸς δυσὶν ὀκλασίαν ἐπέβησας καὶ κατεβίβωσεν ὄπισθεν, καὶ πρὸς τὴν νῆσον τὴν Κῶ τούτον κατέσχευε, καὶ ἐν αὐτῇ τούτον ἀνεσκολόπισεν. Ἔπειτα ὁ Ὀρύφας τὸ ἐπώνυμον προστάξει βασιλέως συναθροίζει ναυτικὸν στρατολόγημα ὡς ἀνὰ τεσσαράκοντα χρυσίον ἐπιδοῦς νν, ὀκλάσι τε ἐπιδάντας καὶ ἐπὶ Κρήτης στρατεύσαντας ἔπρακτοι ἐκ τοῦ πολέμου ὑπεχώρησαν, οἱ κλειούς ἐκαίσε κατασφαγίντας ὧν καὶ τοὺς ἀπολειφθέντας Τεσσαρακονταρίους ὠνόμασαν. Ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ Κύριλλος ὁ θαυματουργὸς ἐπίσκοπος Γορτύνης ταύτης τῆς νήσου ὑπὲρ Χριστοῦ, ἀμύμων ὡς ἱερεῖον, ὑπὸ τῶν Ἀγαρηῶν ἐσφαγίαστο, οὗ τὸ τίμιον αἷμα

καὶ τούτον μὲν οὗτος εἶχε τὴν τρόπον ὁ δὲ δυσσεβῆς Μιχαὴλ ἐκ τῆς δυσουρίας ἀβρώσθησας χαλεπῶς καὶ τῆς τῶν νεφρῶν ἀλγηδόνας κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ ζῆν. Τὸ δὲ δύστηνόν αὐτοῦ σῶμα ἀποκομισθὲν ἀπέθετο ἔν τῳ ναῦ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Θεοφίλος δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἐυφροσύνης τῆς βασιλείας ἐκράτησεν.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Θεόφιλος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ Εἰκονομάχος, ἔτη ιβ'.

α'. Κόσμου ἔτος ςτκγ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος αωγ', Ῥωμαίων βασιλεὺς Θεόφιλος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ, Εἰκονομάχος, ἔτη ιβ'. [P. 415] Τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Ἐυφροσύνης βουληθείσης δοῦναι αὐτῷ γυναῖκα, ἔγει κόρας διαφόρους ἀσυγκρίτους τῷ κάλλει, μεθ' ὧν μία τις ἐξ αὐτῶν κόρη ὠραισιώτατή ὑπῆρξεν Εἰκασία λεγομένη καὶ ἑτέρα Θεοδώρα ἑνομαζομένη. Τούτῳ δοῦσα ἡ μήτηρ χρυσοῦν μῆλον εἶπεν δοῦναι τῇ ἀρεσάσῃ αὐτῇ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόφιλος τῷ κάλλει τῆς Εἰκασίας ἐκπλαγείς ἐφη, ὡς Ἄρα διὰ γυναικῶς ἐβρύη τὰ φαῦλα. Ἡ δὲ μετ' αἰδοῦς πως ἀντίφησεν Ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικῶς κηγάζει τὰ κρείττονα. Ὁ δὲ τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν πληγείς ταύτην μὲν εἶπεν, Θεοδώρα ἐξ τὸ μῆλον ἀκίδωκεν, οὕση ἐκ Παφλαγονίας. Καὶ στέφονται ἀμφοτέροι ἐν τῷ αὐκτρῶν τοῦ ἁγίου Ἰστανίου ὑπὸ Ἀντωνίου πατριάρχου τῆ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ, κάθειβεν ἐρχεται ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος χρήμασι πολλοῖς τὸν τε πατριάρχην καὶ τὸν κληρὸν ὅμα τῇ συγκλήτῳ. Καὶ ἡ μὲν Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχούσα μόνην κατεσκεύασεν, εἰς ἣν καὶ ἀποκαιραμένη φιλοσόφῳ βίῳ καὶ Θεῷ ἀρέσκοντι διατέλασε μέχρι τελευτῆς αὐτῆς, πολλὰ ἴσα συγγράμματα αὐτῆς κατελιπούσα ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ Ἐυφροσύνη ἐκουσίως κατελθοῦσα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν ἠσύχασεν.

β'. Ἰππικῶν δὲ γενομένου ἄγεται τὸ πολυκάνδηλον τὸ ἐν τῇ σπαγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος εἶφι διακο-

A ceperunt. Noctu autem irruentes hostium cuncti illis omnibus ferreum somnum immiserunt. Solus eorum dux Craterus mercatorio usus navigio fuga salutem tentavit. Id vero ut comperit Agarenorum dux, imposita duobus ratibus militum manu fugacem insequi iussit. Hi porro in Co insula eum assecuti, in crucem agentes, e vivis sustulerunt. Post hæc Oryphas (hoc viro nomen) 624 imperatoris jussu, navali coacto exercitu, in singulos quadraginta aureos distribuit, atque navibus imponit; profectique Cretam re infecta reversi sunt; plerique etiam illic desiderati, qui et Quadragenarii dicti sunt. In ea insula Cyrillus Gortynæ ejus insulæ civitatis episcopus, vir miraculorum patrator, velut immaculata hostia pro Christo ab Agarenis immolatus est; cujus pretiosus sanguis hactenus ebulliens miracula facit.

μέχρι τῆς δεῦρο ἀναβλύζον θαύματα ἀπεργάζε-

Ac sic quidem ille. Impius autem Michael urinæ difficultate graviter ægrotans renumque doloribus excruciatos male vitam finivit. Ejus miserum funus elatum in Sanctorum Apostolorum æde conditum est, Theophilus vero ejus filius cum matre Euphrosyna imperio potitus.

Romanorum imperator Theophilus, Michaelis Balli filius Iconomachus, annos 12.

1. Mundi annus 623, divinæ incarnationis 823, Romanorum imperator Theophilus Michaelis Balli filius Iconomachus, annos 12. Ejus mater Euphrosyna volens ei conjugem jungere, plures incomparabili venustate cogit virgines. Erat inter illas una quædam formosissima Icasia nomine, aliaque nomine Theodora. Mater aureum malum cum dedisset, dare jussit cujus illi magis forma placuisset. Theophilus Icasix pulchritudinem 625 stupens: A muliere, ait, emanarunt mala. Cui illa subverecunde: Sed et res meliores e muliere exuberant. Ille responso attonitus atque offensus, ea dimissa, malum aureum Theodoræ dedit ex Paphlagonum gente. Ambo coronati ab Antonio patriarcha in Sancti Stephani oratorio in die Pentecostes. Inde facto processu ad Magnam Ecclesiam, ingenti largitione patriarcham et clerum senatumque donavit. Ac quidem Icasia, imperii spe frustrata, monasterium extruit; inque eo coma posita, vita ex virtutis ratione instituta ac Deo placita, adusque vitæ ænem perseveravit, multis proprii ingenii monumentis relictis. Euphrosyna autem imperatoris mater ipsa sponte a palatio discedens in monasterium Gastia vitam privato cultu egit.

2. Cum Circenses agerentur, profertur multitudi candelabrum, quod in cæcæ Leonis Armeni

VARIE LECTIONES.

10 ἀπετίθετο? 10 Scylitzes et Cedrenus melius μητριᾶς. Combef.

fuerat gladio discissum. Ostendit Theophilus in A
sedilis loco universo senatui, ac velut qui in
templo Domini cædem perpetrassent, in eos jubet
animadverti, revera autem velut qui ejusdem
secum hæresis socium parique laborantem impie-
tate sustulissent. Adhærebat enim miser Deo exosæ
illius hæresi; qui sanctorum imagines alias detra-
heret, alias effoderet, atque monachos pietate
illustres exsilio multaret ac verberibus aliisque
cruciamentis dehonestaret.

3. Theophili anno secundo Theophobus Persa
una cum patre ac Persarum quatuordecim millibus
ad Romanos transfugit; quibus per turmas 626
divisis in thematibus habitationes assignavit: ipsum
vero Theophobum Theodoræ Augustæ sorori nu-
B
ptiis copulans, ea sibi ratione levirum fecit. Per-
sarum moribus ea lex obtinebat ut ex stirpe regia
designarent qui apud illos rerum essent polituri.
Cum itaque continuis bellis excisa defecisset stirps
regia inque his angustiis Persæ versarentur, in
mentem venit quosdam regii sanguinis ad impera-
torem Romanum transfugisse. Quocirca necesse
putaverunt, relicta patria, ut ad Romanæ diuionis
loca proficiscerentur, Theophobi causa, quo ex
gente sua duce eis nancisci liceret. Ac vel
maxime, quod et Persarum dux Babec, cum annos
quinque defectione ab Amermume exaltatus esset,
bellorum interim præliorumque incerto superatus,
Theophobi patrem Sinope quæsiturus, cum se-
ptem millium cohorte ad Romanos accesserat.
C
Hunc Babec cum invenisset, atque ab imperatore
securitatis fidem accepisset, eam cui præerat
militum manum seque ipsum imperatori subjecit.
Sunt qui aliter referant, Theophobi patrem ege-
num hominem Byzantium venisse, ac cuidam
mulieri sub mercede cauponaria merenti adhæ-
sisse. Ejus vero captum amore venereos cum illa
amplexus habuisse; ex quo mulier cum concepisset,
masculum peperisse. Persas itaque astronomica
scientia ac vaticinali solertia exercitatissimos
Persarum regis affinem quemdam Byzantii versari
cognovisse; tumque ad imperatorem ingressos
627 cum, cujus causa iter susceperant, diligen-
ter quærendum rogasse. Imperatorem, cum au-
disset deque homine sedulo scisciatius esset, nihil
operæ fecisse. Postea tamen inventa muliere, cum
qua Babec Persa versatus fuerat, didicisse illum
quidem jam vivis excessisse, quem autem ex illis
amplexibus filium sustulerant, adhuc superstitem
esse, ac duodennem ipsi ostendisse; eumque as-
sumptum imperatorem in aula educasse, inque
militares numeros Persas retulisse.

4. Theophilus itaque imperator, cum rerum ele-
gantia ornataque ac sumptu delectaretur, Penta-
pyrgium ex integro fabricatus est, duoque maxima
organa auro solida diversis interstincta lapillis,

πέν, καὶ ὑποδείκνυσαι αὐτὸ πάση τῇ συγκλήτῃ ἐν τῷ
καθίσματι, καὶ φησιν ὡς εἰς ναὸν Κυρίου τετολημέ-
τας ποιήσασθαι τὴν ἀναίρεσιν, τῇ δ' ἀληθείᾳ ὡς τὸν
συναίρεσώτην αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀπο-
κτείναντας. Ἐρχετο γὰρ ὁ ἀλιτήριος τῆς ἐκείνου θιο-
στυγοῦς αἰρέσεως, τῶν τε ἁγίων εἰκόνων τὰς μὲν
κατασπῶν, τὰς δὲ ἀνορύττων, καὶ τοὺς ἐπ' εὐλαβεῖς
μοναχοὺς ἐξορίζων καὶ αἰκίζόμενος.

γ'. Τῷ β' τούτου ἔπει προσέφυγε Θεόφροδος ὁ Πέρ-
σης Ῥωμαίοις, ἅμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ μετὰ Περσῶν
χιλιᾶς; ἴδ', ὅς καὶ διένειμεν ἐν τοῖς θέμασι κατα-
σκηνίσας καὶ τούρμας ἀποκαταστήσας. Αὐτὸν δὲ τὸν
Θεόφρονον εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρας Αὐγούστης γαμβρὸν
ἐποίησατο τρώπῃ ποιῶν. Τοῖς Πέρσαις ἔθος ἦν ἐκ
στρατῆς βασιλικῆς ὑπέχειν ἀνάβρῃσιν. ὅθεν τοῖς ἀλλο-
επαλλήλοις πολέμοις τῆς βασιλικῆς στρατῆς ἐκλιπού-
σης, καὶ ἐν ἀμυχανίᾳ γεγονότας, ἔγνωσαν ὡς ἐκ τῆς
βασιλικῆς συγγενείας τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων τινὲς
προσπερρύησαν, καὶ ἐπὶ τοῦσδε ἀσκαστὸν ἐλογίσαντο
τῆς οἰκίας χώρας ἀπαναστεῖναι καὶ προσχωρῆσαι
τῇ Ῥωμαίδι διὰ τὸν Θεόφρονον, [P. 416] ὅπως τοῦ
κατὰ γένους ὁ ἀρχηγὸς ἐπιτεύξοιτο, καὶ μάλ' ἵστα-
σθαι καὶ ὁ Περσῶν ἀρχηγὸς Βαβὲκ ἀποστάσει τῇ πρὸς
τὸν Ἀμερμουμῆν ἐπὶ πάντε ἔτεσιν ἐκικορῦφωτο. Ὡς
ἀναμεταξὺ πόλεμοι συμβεδηκότες, ἡττηθεὶς ὁ Βαβὲκ
εἰσῆι σὺν χιλιᾶσιν ζ' πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικρά-
τειαν, τὸν Θεοφρόνον πατέρα κατὰ τὴν πόλιν Σινώπῃ ὁ
ἀνερευνῶν ὁ δὲ Βαβὲκ καταλιθῶν, ἐγγύας τε παρὰ
βασιλέως δεξάμενος, τὸν ὑπ' αὐτῷ λαὸν καὶ ἑαυτὸν
τῷ βασιλεῖ ὑπήκουον τέθεικεν. Ἄλλως δὲ φασιν εἶ-
δὲ τοῦ Θεοφρόνου πατὴρ εἰσῆι τῷ Βυζαντίῳ πενόμε-
νος, καὶ τινι γυναικὶ κατὰ μισοθρηλίαν καπηλεύσει
λαχοῦσῃ προσκεκλήθηται. ὅς τῷ πρὸς αὐτὴν ἔρωτι
ἀλοῦς πρὸς ἡδονὴν συμβιβάσεται. ἐξ οὗ συνελθὼν
ἄρρην ἐκτέτοκεν ὁ δὲ Πέρσαι ἀστρονομίᾳ καὶ
μαντείᾳ ἡκριθωμένοι ἔγνωσαν τοῦ Περσῶν βασιλέως
συγγενῆ τινα ἐν Βυζαντίῳ ὁ δὲ διαγιν. Ἐντεῦθεν πρὸς
τὸν βασιλέα εἰσελθόντας τοῦτον περὶ οὗ ἦλθον ἐρευ-
νήσασθαι ἤξλωσαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο ἀκηκῶς
καὶ ἐρευνησάμενος περὶ τούτου οὐδὲν ἤνυσεν. Ἐν
ὑστέρῳ δὲ τὸ γύναιον εὐρηκότας μεθ' οὗ τὴν ἀνα-
D
στροφὴν ὁ Πέρσης ἐπεποίητο Βαβὲκ, ἔμαθον ὡς ἐκεῖ-
νος μὲν τετελευτήκει, ὁ δὲ ἐκ τούτου προενηγεῖ-
νος κατὰ συζυγίαν παῖς εἶπε περισσιν ὁ δὲ καὶ τοῦσδε
ἐπεδείκνυον ὁδοκακίῃ τυγχάνοντα. Τούτον ὁ βασι-
λεὺς προσλαβόμενος ἀνέτρεφεν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ
τοὺς Πέρσας ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς κώδιξιν ἀνεγρά-
ψατο.

δ'. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς Θεόφιλος φιλόκοσμος ὡς
κατασκευάζει ἐξ ἀρχῆς τὸ Πενταπύργιον, καὶ τὰ δύο
μέγιστα ὄργανα ὀλόχρυσα μετὰ διαφόρων λίθων, καὶ
δινῶρον χρύσον, ἐν ᾧ στρουθοὶ ἐφεζόμενοι διὰ μη-

VARIAE LECTIONES.

ἡ γένος? ἡ Σινώπης? ἡ παῖδα τέτοκεν? ἡ ἐν τῇ Βυζαντίας?

λανῆς τινος μουσικῶς ἐκελεύδου, τοῦ πνεύματος διὰ ἀκροφῶν πόρων εἰσπεμπομένου.

ε'. Ἐκαιούρηται δὲ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς, τοὺς τε λώρους καὶ τὰ λοιπὰ, πάντα χρυσοθρανα κατασκευάσας. Καὶ τὰ τῆς πόλεως τεῖχη χθαμαλὰ ἔντα ἀνύψωσε. Δικαιοσύνην τε κοσμηκὴν προσποιούμενος ὁ τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέθειαν πλὴν ὑπὲρ τοῦ πρώην βασιλεύσαντας ἀδικήσας, προσελθούσης αὐτῷ γυναικεὶς χήρας ἐν Βλαχέρναις (ἔθος γὰρ αὐτῷ ἐκεῖσε ἀπέρχεσθαι) καὶ βοήσασθαι ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ τῆς Αὐγούστης ἀδελφοῦ Πετρῶνᾶ δρουγγαρίου τῆς βίβλας ἔντος (ὅψοι γὰρ τὰ ἑαυτοῦ οἰκήματα, τὰ δὲ ἐμὰ σκοπεῖ καὶ εἰς τὸ μηδὲν εἶναι ποιεῖ ὡς ἄτε χήρας καταπεφρονημένης), παρευθὶ ἀποστέλλει ἰδεῖν τὴν ἀλήθειαν, εἰ οὕτως ἔχει· καὶ [P. 417] βεβαιωθείς ὡς ἀλήθειαν ἡ γυνὴ λέγει, ἐν μίση τῇ ὀδῷ ἐκδύσας τὸν δρουγγάριον τύπτει σφοδρῶς, καὶ τὰ εἰρημένα οἰκήματα αὐτοῦ ἐξεδάφισας τῇ χήρᾳ δίδωσι. Καὶ πλοίου ποτὲ διὰ τοῦ Βουκολόντος διαρχομένου, ἐρωτήσας τίνας ἂν εἴη τοῦτο, καὶ μαθὼν ὡς τῆς δεσποίνης ἐστίν, *Οἰμοί, ἔφη, φανερωθέντος ναυκλήρου, ἐκείπερ τοῦτο τῆς ἐμῆς συμβίου ἐστί.* Καὶ ἀποστείλας αὐτοῖς τοῖς ἀγωγίμοις τὴν ναῦν ἐνέπρησεν.

ς'. Ἡ δὲ τοῦ Θεοφίλου μήτηρ Εὐφροσύνη ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τὸν Γαστριῶν οἶκον ἑαυτῆς ἔντα, ὃν ἐξωνήσασα παρὰ Νικήτη πατριχοῦ καὶ μοναστήριον γυναικεῖον ἐποίησεν, ἐπονομάσασα *Γαστρία, μονάζουσα ἦν*²⁴. Τὰς τῆς Θεοδώρας θυγατέρας μετακαλουμένην (πέντα δὲ ἦσαν, ἡ τε Θέκλα καὶ Ἄννα, Ἀναστασία τε, Μαρία καὶ Πουλχερία) ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου καὶ τῇ προσκυνήσει τῶν ἁγίων εἰκόνων νοουθετοῦσα οὐκ ἐπαύετο. Τοῦτο τὸν Θεόφιλον οὐκ ἔλαθεν, ἀλλὰ προσκαλούμενος τὰς θυγατέρας αὐτοῦ πάντα ἤρώτα. Καὶ αἱ μὲν ἄλλαι τὰς πειύσεις τούτου, ἀγαθὰ φρονούσαι, ὡς περ τινὰς λαβὰς ἐβρωμένως παρέτρεχον· ἡ δὲ Πουλχερία, ἄτε δὴ καὶ ἡλικία καὶ ᾧ νηπιάζουσα, τὰς τε φιλοφροσύνας ἔλεγε καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὀπωρῶν, συναπηρέθμει δὲ καὶ τῆς τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκυνήσεως, οὕτω δὲ οὐ πολλὰ φρονοῦσα καὶ λέγουσα ὡς νινία πολλὰ εἶναι αὐτῇ κατὰ τὸ κιδώτιον, καὶ ταῦτα τῇ κεφαλῇ τε καὶ τῷ προσωπῷ ἡμῶν ἐπιτίθει μετὰ τὰ φιλήματα. Ταῦτα τὸν βασιλεῖα εἰς μανίαν ἤγεν· μὴδὲν δὲ δρᾶσαι δυνάμενος αὐτῇ, μόνην ἀπέτεμεν τὴν πρὸς τὴν μάμμην τῶν τούτου θυγατέρων ἄφιξιν.

ζ'. Τούτοις ἀδελφὰ καὶ τῇ βασιλίδι Θεοδώρᾳ συμβέβηκεν. Ὑπῆρχε τι τῷ βασιλεὶ παρακεκομμένον ἀνδράριον, τῷ Ὀμηρικῷ Θεορατῇ διεννηχὸς κατ' οὐδὲν (ἀνδραρις ὄνομα τούτου), ἀσημὰ τε φθαγγόμενον καὶ γλιωτας κινῶν καὶ θυμηδίας ἐνεκεν τοῖς βασιλείοις ἐνδαισιώμενον. Οὗτος γοῦν εἰσπηδήσας ποτὲ κατὰ τὸν τῆς Αὐγούστης κοιτωνίσκον κατέλαβεν αὐτὴν θείας εἰκόνας ἐμπρειλιημμένην καὶ τοῖς ἑαυτῆς ἄμμαι μετὰ σπουδῆς προσαγούσης. Ταύτας ὑπ' ἔβην ἰδὼν οὗτος ὁ παραπαίων τί τε εἶναι ἐκυνθάνετο, καὶ

arborem quoque auream, insidentibus in ea aviculis ac machina quadam, immisso occultis meatibus spiritu, musice cantillantibus.

3. Regia quoque paludamenta loraeque instauravit ac reliqua, auro cuncta contextens. Urbis quoque muros, qui humilliores essent, in majorem altitudinem extulit. Humani juris tenacem praeferbat, qui cunctis retro decessoribus fidem ac pietatem gravius læsit. Accedens ad eum vidua quædam, ad Blachernas ex more procedentem, cum injuriam, qua a Petrona Augustæ fratre excubiarum drungario afficiebatur, conclamasset, exaltare illum suas ædes, illiusque ædibus lumen adimere, ac nullius illi frugis facere, ea scilicet ratione quod vidua despiciabilis esset, mittit statim exploraturos **628** num se ita res haberet. Certiorque factus jure merito feminam expostulare, media ipsa via nudatum acriter jubet dorso vapulare, ædesque solo æquatas in viduæ jus cedere. Transiente quandoque navi per Bucoleonem, percunetur eujusnam esset; auditoque esse Augustæ: *Væ mihi, inquit, qui sim effectus nauclerus, niquidem illa navis uxoris est;* mittensque navim cum mercibus igni absumpsit.

6. Theophili mater Euphrosyna in suo Gastriorum monasterio (quæ ejus ædes essent, coemptæ a Niceta patricio, ac quas illa feminarium monasterium fecerat, dictum Gastia) sanctimonialis erat; filiasque Theodoræ accersens (quinque enim illa susceperat, Theclam, Annam, Anastasiam, Mariam et Pulcheriam) in omni pietate et disciplina Domini necnon cultu sacrarum imaginum erudire non cessabat. Neque res Theophilum latuit. Illas enim accersens cuncta ex eis sciscitabatur. Ac quidem reliquæ saniori mente ac consilio, quidquid ille interrogabat, velut ansas ac capiendi lenocinia quædam constanter declinabant. Pulcheria autem, quippe tum ætate tum sensu parvula, quam blande ab illa exciperentur, ac fructuum copiam referbat, una quoque venerabilium imaginum adorationem memorans, sic nimirum, haud firmiore sane judicio, locuta, multas eam in arca puppas habere, hasque post oscula illarum **629** capiti orique admovere. Hinc ira cæstroque furoris percitus Theophilus, cum nihil ei facere posset, filiabus ea saltem cum avia familiaritate deinceps interdixit.

7. Germanus huic casus contigit etiam Theodoræ Augustæ. Erat imperatori delirus quidam homunculus, Homericus illius Thersitæ nihil dissimilis, Denderis nomine, linguæ impeditæ, ac risum permovens, deliciarum duntaxat causa in aula versans. Hic igitur quandoque in sacrum Augustæ cubiculum temere insiliens invenit complectentem imagines, easque oculis studio adhibentem. Has stultus ille coram contuitus, rogabat quidnam essent; atque eis oculos propius adhibebat. Cui

VARIÆ LECTIONES.

²⁴ aut ἦν omittendum aut δὲ post τὰς addendum.

ilia : *Pulchre meæ sunt puppæ, plurimum eas diligo*. Sedebat tunc ad mensam imperator, statimque ad se transcuntem Denderim rogat ubinam tandem fuisset. Respondit ille : *Apud manam* (sic Theodoram vocans, ac si matrem aviamque dicas) pulchrasque apud eam puppas vidisse, ex pulvinari depromptas. Intellexit itaque imperator, iraque plenus, ut a mensa surrexit, cubiculum irrumpens multis aliis conviciis onerat, effrenique lingua idololatram vocans, deliri homunculi indicium verbaque exquirebat. Augusta vero, ipsa interim iram condens, haud ita se rem habere confestim ait, ac ille suspicatus erat : sed cum se illa cum ancillis **630** in speculo conspiceret, Denderisque relucentes inde formas intuitus esset, pro suo delirio de puppis domino ac imperatori retulisse. His igitur ejus tantisper sedata ira. Denderim vero post non multos dies dignis modis castigans sapere docuit, ita fere inferens dicensque : *Cave ulli unquam de pulchris puppis loquaris*. Quandoque vero a potu calentior Theophilus, cum Augustæ insultaret, rogabat de illa, num adhuc mana pulchras puppas oculis amplexuque acciperet. Denderis dextera ori imposita, ac sinistra posteriora tenens : *Tace, tace, imperator, respondit, ac de puppis ne loquare*.

8. Anno imperii tertio, Alexium Armenium cognomento Muselem, virum valde strenuum ac robustum, collocata ei Maria filia generum sibi ascivit, patriciumque ac deinde magistrum creavit. Tum vero in suspicionem adductum velut qui imperium aucuparetur, prætorem ducemque Sicilia institutum abs se ablegavit. Qualia vero parturit livor : Siculi quidam venientes crimen illi intentant, prodere eum quæ Christianorum existant Agarenis, resque novas adversus imperatorem moliri. Inter hæc mortua Maria Theophili filia, pater illius urnam argenteis laminis contextit, ad eamque confugientibus dato diplomate immunitatem sanxit. Hoc postea argentum Leo imperator sustulit.

9. Anno imperii quarto, Theodorum archiepiscopum cognomento **631** Crithinum, tunc in urbe versantem, cum Alexius per calumniam delatus est, accersitum, traditaque ei cruce sua pectorali, Theophilus in Siciliam mittit, securitatis fidem Alexio præstiturum ad seque revocaturum. Camque venisset, imperator tanquam rebellem durius cædit, ejusque bonis omnibus publicatis in carcerem tradit. Theodorus ubi rescivit, rem ægerrime tulit. Ac brevi post imperatore ad Blachernas profecto, ejus ille iter occupavit, ac sacerdotali indutus stola ante altare stetit. Jamque ad soleam prope posito, magna voce clamavit : *Intende, prospere procede et regna : quorsum, rogo te, o imperator ?* Ille senatum coram præsentem reveritus, *Propter*

A πλησιέστερον δίδβαιεν· ἡ δὲ, *Τὰ καλὰ μου*, ἔφησεν, οὕτως νινία, καὶ ἀγαπῶ ταῦτα πολλὰ. Κατὰ τὴν ἐράπειαν τῆνικαῦτα εἰσιπτο ὁ βασιλεὺς, καὶ δὴ πρὸς αὐτὸν εὐθύς διαβάντα ἤρατο αὐτὸν ὅποι ποτὲ ἐτύγγα- νεν ὢν. Ὁ δὲ παρὰ τὴν μάραν, ἔφησεν εἶναι, τὴν Θεοδώραν οὕτω λέγων, καὶ θεάσασθαι ἐν αὐτῇ καλὰ νινία τοῦ προσκεφαλαίου ἐξείρουσαν. Συνήκεν οὖν ὁ βασιλεὺς, καὶ πλήρης ὀργῆς γαγονῶς, ὡς ἐξάνεστη τῆς τραπέζης, [P. 418] πρὸς αὐτὴν ἀψφει, ἔλλαις τε πολλαῖς· ὕβρισιν αὐτὴν ἑπαντῶν καὶ εἰδῶλων λάτρην ἀκολάστῃ γλώττῃ ταύτην ἀποκαλῶν· καὶ ἕμα δι- εζήτει τοὺς λόγους τοῦ παραπαλοντος. Ἡ δὲ τίως τὸν θυμὸν κατὰ στέφους κύουσα, *Ὁδ τοῦτο ἔστιν*, ἐξ ἐτό- μου ἔλεγεν, ὦ βασιλεῦ, οὐ τοῦτο, ὡς ἔπαλληλας σύ. *Τὸ δὲ κάτοπερόν μου ἤμην ἀντιζουσα μετὰ τῶν*

B *θεραπεινιδῶν καὶ τὰς ἐκείσε τιχομέτρας ἰδὼν ὁ Δένδερις μορφὰς ἑλλῶν ἀπήγγειλεν ἀρρόπως τῇ δεσπότῃ καὶ βασιλεῖ. Οὕτω μὲν οὖν ἐκείνου τίως κατέβησε τὸν θυμὸν· τὸν Δένδερην δὲ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας παιδεῖα καθυποβαλοῦσα πέπεικε σωφρονεῖν, οὕτω πως ἐπιλέγουσα καὶ εἰδάσκουσα ὡς μὴ ποτε λέγειν περὶ τῶν καλῶν νινίων τι. Καὶ ποτε παρὰ πότον ἐγκαυχώμενος καὶ τῆς δεσποίνης καταπειρό- μενος ὁ Θεόφιλος ἠρώτα τοῦτον περὶ αὐτῆς, εἰ πάλιν ἔρα τὰ καλὰ νινία ἡ μάνα ἀσπάζεται. Ὁ δὲ τοῖς χεῖλαις τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπιθεῖς, καὶ τῇ ἀριστερᾷ τῶν νινίων, ὦ βασιλεῦ, ἀντέφησεν ὁ παραπαλῶν.*

C ἦ. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει, Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον, ὃ ἐπάνωμον Μουσάλῃ, λίαν ἀνδρείον ἦντα καὶ ῥωμα- λέον εἰςεποίησατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, καὶ πατρικίον ἐποίησεν, εἶτα καὶ μάγιστρον. Ἐπολιθῆναι δὲ τινὰς ἐπ' αὐτῷ σχῶν ὡς ὀργισμένῃ τῆς βασιλείας, στρατηγὸν καὶ δοῦκα Σικελίας πέμ- πει. Ὅσα ἐξ ὁ φθόνος ὠδίνει, Σικελοὶ τινες ἀνελθόντες διέβαλον τοῦτον τῷ βασιλεῖ, ὡς ἔ Τὰ μὲν τῶν Χρι- στιανῶν Ἀγαρηνοῖς προδίδωσι, κατὰ δὲ τῆς βασι- λείας σου μελετᾷ. Ἐν δὲ τῷ μεταξύ τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Μαρίας τεθνήσκουσα, ὁ βασιλεὺς τὴν λάρνακα ταύτης ἐξ ἀργύρου ἐκόσμησε, καὶ τόπον ἐλευθερίας τοῖς ἐν αὐτῷ προσφεύγουσι τέθεικεν· ὄν- περ ἀργυρον λέων ὁ βασιλεὺς μετὰ ταῦτα ἀνέ- λετο.

D ὁ. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Θεόδωρον τὸν ἀρχιεπίσκοπον τὸν λεγόμενον Κριθινόν, ἐν τῷ καιρῷ τῆς διαβολῆς Ἀλεξίου ἐν τῇ πόλει ἦντα, δίδωσιν ὁ βασιλεὺς τὸ ἴδιον φυλακτὸν, καὶ ἀποστέλλει εἰς Σικελίαν δοῦναί· λόγον ἀπαθείας Ἀλεξίου καὶ ἀγαγεῖν πρὸς αὐτόν· ὃν καὶ ἐλθόντα ὁ βασιλεὺς ὡς ἀνάρτησεν τύφας ἔθετο εἰς φυ- λακτὴν, τὰ αὐτοῦ πάντα δημεύσας. Θεόδωρος οὖν τοῦ εἰδῶς ἠγαλλεῖ καὶ ἰδοῦσθόρει· καὶ μετ' ἄλλων τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ἀπελθόντος προλαβὼν ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐνθεδυμένος, καὶ τοῦ βασιλέως τῇ σὺνίλῃ κλησάσαν- τος αὐτῆς· φωνῇ μεγάλῃ ἐβόησεν· Ἐνταῦθα, καὶ κατανοοῦ, καὶ βασιλεῦ· ἐνεκεν εἰνος, ὦ βασι- λεῦ· Ἄλθεσθαι· ὡν ὁ βασιλεὺς τὴν σύγκλητον ἔφη· Ἐνεκεν ἀληθείας καὶ τραπεῖτος [P. 419] καὶ δι-

πισωσύνης. Ὁ δὲ, καὶ κόλα δικαιοσύνη ἐν σοί, A
 εἶε δοῦς ἐνυπόγραφον λόγον Ἀλεξίῳ δι' ἐμοῦ
 οὐκ ἀνύλαξας τοῦτον; Ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ καὶ
 ὀργῇ ἀκατασχέτῃ κινήσει τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου
 βιαίως ἐξήγαγε καὶ πληγὰς οὐ μετρίας ἐπιείη; ἐξ-
 ὤρυσεν, οὐ διὰ τὸ ἐλεγχθῆναι ὅπ' αὐτοῦ μόνον, ἀλλ'
 ὅτι καὶ ἔμαθεν αὐτὸν σέβειν καὶ τιμῆν τὰς ἁγίας
 εἰκόνας καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσεβίαν διαβάλλειν. Μετ'
 οὐ πολὺ δὲ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παραγενομένου
 καὶ τοῦ πατριάρχου αὐτὸν ὀνειδίσαντος, ἤγαγε τὸν
 ἀρχιεπίσκοπον μετὰ παρακλήσεως. Τοῦ δὲ ἀνάξιτον
 λατῆν δι' ἃ πέποιθεν τῆς ἱερωσύνης κρίναντος, ὁ βα-
 σιλεὺς οἰκονόμον αὐτὸν τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίας πε-
 ποίηκεν. Καὶ Ἀλέξιον τοῦ δεσποτηρίου ἐκβαλὼν
 ἀπέδωκεν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ὑπαρξίν καὶ ἐν τιμῇ εἴ-
 χεν. Ὁ δὲ ἀποκαρτεῖ τὴν Ἀνθεμίου μονὴν ὑποδόμη-
 σεν, καὶ ἐν αὐτῇ τελειώθει ἐτάφη ὡς ἰώ.

Γ'. Τῷ δ' αὐτοῦ ἔται ὁ ὄνομαστότατος πάσης Ἀνα-
 τολῆς στρατηγὸς Μανουὴλ μεγάλως ἦν τιμώμενος
 παρὰ τῷ βασιλεῖ, καὶ ποτε μετὰ Μύρωνος τοῦ λογο-
 θέτου τοῦ δρόμου καὶ πνευροῦ τοῦ Περωσῆ συμβα-
 λῶν λόγους τινὰς διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὡς τῆς βασι-
 λείας ὀρέγεται, καὶ ἐμελεσάτο δεῖν κατ' αὐτοῦ.
 Λέων δὲ ὁ πρωτοεπιτάμιος τοῦ Μανουὴλ φροντίζων
 καὶ προσητάμενος διεβεβαίωτο τῷ βασιλεῖ ὡς ψευδῆ
 εἶσι ἐκ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα. Ἄ μαθὼν Μανουὴλ καὶ
 τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως ἐκλίπων καὶ τὰς διαβολὰς,
 λάθρα τῆς πόλεως; ἐξελθὼν μέχρι Πυλῶν καὶ τοῖς C
 θημίσι ὄχημασιν ἐπιβάς ἀπήλαε φυγὰς μέχρι τῶν
 κλεισουργῶν Συρίας, τὰς τῶν ἵππων ἱγύνας ἐκκόπτων.
 Ἐδήλωσε δὲ τοῖς [P. 420] Ἀγαρηνοῖς, ὡς Βασιλέως
 ὀργὴν φυγῶν· καὶ εἰ γε μὴ καταναγκασθεὶς με τὴν
 πίστιν μου καταλείπειν, προσθέτω ὑμῖν. Εἰ οὕτω
 καὶ ἐπὶ τούτοις προσδέχεσθε με, λόγον ἀπαθείας
 μοι ἀποστείλατε. Οἱ δὲ μετὰ χαρᾶς λόγον ἀποστεί-
 λαντες προσεδέξαντο ὡς βασιλεῖα Ῥωμαίων. Τοῦτο
 ἐκούσας ὁ βασιλεὺς ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμίᾳ γέ-
 γονε, καὶ βουλὴν βουλευεται καὶ ποιεῖται: μετὰ Ἰωάν-
 νου συγκλήτου περὶ τούτου. Ὁ δὲ εἶπεν· Εἰ προθύ-
 μως βοᾷτε τὸν Μανουὴλ πρὸς σὲ ἔλθειν, ὦ βα-
 σιλεῦ, αὐτὸς ἐπὶ ἵτοιμος τοῦτο ποιῆσιν. Χρημάτων
 λαθῶν καὶ πρὸς τὸν Ἀμερμουμηνῆν σταλεῖς, τοῖς D
 ἐν εἰραταῖς δῆθεν ἐπισυφόροντος καὶ δεσμοῖς,
 ἔχων ἐνυπόγραφον λόγον παρὰ τῆς σῆς βασι-
 λείας, δὲ ὡς κείσω τὸν Μανουὴλ εἰς ὄψιν ἐλ-
 θεῖν, δοκῶ τοῦτο ἀρᾶσαι τῷ τε ἐνυπογράφῳ λόγῳ
 καὶ τῇ ἐμῇ κειθῶ καὶ τῇ εὐσεβείᾳ ἐκείνου καὶ τῷ
 εὐδῶς εἶναι τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἔχον. Ὁ δὲ βασι-
 λεὺς πάλμπολα χρήματα καὶ δῶρα δού; αὐτῷ ἀ-
 λείπειν. Ὁ δὲ εἰσελθὼν καὶ τοῖς ἐν δεσμοῖς βογέουσας
 καὶ τὸν πρωτοσύμβουλον θηρασάμενος ἠδυνήθη καὶ
 λάθρα τῷ Μανουὴλ συνευχεῖν καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸν
 ἐνυπόγραφον λόγον καὶ τὸ φυλακτῶν τοῦ βασιλέως.
 Ὁ μὲν οὖν ταῦτα πράξει ὑπίστρεψεν, ἀναγγελλας
 τῷ βασιλεῖ πάντα. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἔξαιτησάμενος τὸν
 Ἀμερμουμηνῆν μετὰ τῶν αἰχμαλώτων Ῥωμαίων τῶν
 καθιερωμένων ἐν φυλακαῖς, πίστιν αὐτῷ δοῦς ὑπὲρ

veritatem, inquit, et mansuetudinem et justitiam.
 Tum Theodorus: Equaniam tua justitia, qui
 per me subscriptione tua firmatam fidem Alexio de-
 deris, nec eam servaveris? His imperator impo-
 tenti ira furoreque concitus ab altari violenter ab-
 tractum hominem graviusque verberibus affectum
 in exilium expulit. Nec eo duntaxat nomine, quod
 is cum reprehendisset, sed quod etiam colere eum
 ac venerari sacras imagines ejusque impietatem
 vituperare audisset. Non multo post autem, cum in
 Magnam Ecclesiam venienti patriarcha rem probro
 objicisset, archiepiscopum cum obsecratione redu-
 xit. Illo autem indignum se sacerdotio conclamante
 ob eam qua fuerat violatus injuria, imperator Mag-
 nae Ecclesiae oconomum fecit. Alexio vero e car-
 cere educto substantiam omnem restituit, ac virum
 693 coluit. Verum ille posita caesarie Anthemii
 monasterium condidit, inque illo diem obiens
 sancti sepultura elatus fuit.

10. Quinto ejus imperii anno totius Orientis du-
 cum nominatissimus Manuel magno in pretio a
 Theophilo habebatur. Is quandoque cum Myrone
 dromi logotheta ac Petronæ sacero quædam collo-
 cutus apud imperatorem delatus est, quasi imperi-
 um affectaret et dira adversus eum moliretur.
 Contra vero Leo protovestiaris de Manuelis sa-
 lute sollicitus, illumque defendens, falso hæc in eum
 factari serio affirmabat. Manuel ubi hæc comperit,
 iramque imperatoris declinans, ac quibus peteba-
 tur calumnias fugitans, clam urbe Pylas usque
 egressus, publicisque conscensis curribus, ad Sy-
 rix usque clusuras excisis equorum poplitis au-
 fugit; significavitque Agarenis, se imperatoris iram
 fugere, ac nisi fidem degerere cogant, ad eos se pro-
 fugum transire. Quod si ita hisque conditionibus ac-
 cipiant, fidem ei securitatis mittant. Illi nuntio re-
 creati ac læti, ea fretum nihil impari ac imperato-
 rem Romanum cultu susceperunt. Id ubi Theophi-
 lus audivit, ingenti mœnore mentisque angustia
 concidit. Habitoque cum Joanne Syncello consilio
 ait ille: Si vere ex animo Manuelem ad te reverti
 cupis, o imperator, id tibi ut præstem, miki prom-
 ptum est. Accepitis namque pecuniis arreptoque ad
 Amermumnem itinere, quasi eos qui in carcere ac
 D vinculis tenentur invisarus, subscriptionem majesta-
 tis tuæ manu securitatis diploma habens, inde 693
 Manuelli suasurus ut se tibi præsentem exhibeat. Id vero
 nihil miki cassum cessurum ardeor, tum subcripta
 illa securitatis fide menque suasionis vi, tum viri ip-
 sa pietate, ac quod verisimile est ipsum patriam suos-
 que diligere. Imperator itaque ingenti instructum
 pecuniarum vi copiosisque muneribus a se homi-
 nem ablegat. Ingressus vero Joannes, vinctisque
 elargitus munere ac protosymbuli expugnato an-
 imo, Manueli ut occulte loqui fideique securitatis
 ac imperatoriam crucem dare liceret obtinuit. Sic
 itaque peracto negotio reversus cunctorum ratio-
 nem imperator retulit. Mannel autem oblata Amer-
 mumnæ supplicatione, ut cum Romanis quos sub

custodia vincetos tenebat suscipiendæ expeditionis facultatem faceret, obstricta illi fide fugam minime arrepturos, siquidem ad bellum exirent, sed fortiter pugnuros, ex voto impetravit. Assumpto itaque Amermumnis filio, copiosoque fretus exercitu, adversus Persas aciem direxit; partaque ingenti victoria, sed et liberatis Agarenis a feris bestiis vastitatem regioni afferentibus, majorem sibi honorem ac claritatem apud illos conciliavit, nihilque erat quod ab Amermumne, qua apud eum gratia pollebat, non consequeretur. Quamobrem longe animi anxius ac sollicitus, ut ad Romanos gentilesque suos rediret, post interjectum aliquod tempus ait Syriæ regulis: *Si mihi Amermumnis filium copiasque præbueritis, atque his ego stipatus expeditionem suscepero, Romaniam subjugabo.* Retulerunt illi ad Amermumnem, et dimiserunt. Manuel autem ad Orientalia prope themata accedens, convocatisque 634 quos sub potestate habebat ordinibus, ad hæcque Amermumnis filio, tanquam scilicet animi relaxandi gratia ac venaturus, longiusque ab hostibus digressus, Amermumnis complexus filium ac deosculatus, ad eum infit: *Ego quidem ad imperatorem ac propria revertor, qui nihil in vita potius fide atque civibus habendum ducam: tu vero cum tuis, omnis a nobis mali securus, te ad tuos recipito.* Atque hic quidem cum lacrymis ac pudore reversus est: Manuel vero ad imperatorem profectus est, præmisso qui ejus adventum illi nuntiaret. Imperator nuntio liberaliter accepto, ac qua par erat humanitate ac benevolentia Manuele suscepto, fecit, ejusque liberos e sacro fonte suscepit.

11. Anno ejus imperii septimo imperator cum Manuele et senatu cunctoque exercitu adversus Agarenos profectus, facilique negotio captis Zapetro et Samosato, urbe divitiis longe locupletissima, quod inde Amermumnes oriundus esset, victoria spoliisque elatus reversus est. Cumque ad locum Brya venisset, exstrui palatium jubet hortosque plantari ac vivaria, atque aquas deduci; quod et factum est. Inde in urbem rediens, Circensibus ludis exhibitis, primoque ipse munere ludens, candidis equis in vectus spoliisque triumpho traducens victor coronatus est, factionibus acclamantibus: *Bene fausteque veneris, omni major comparatione factionarie.*

635 12. Anno ejus imperii octavo defuncto patriarcha Antonio, Joannes syncellus (potius vero Jannes et Mambres) in ejus locum successus est, is nimirum cujus in Leone Armeno et prævaricatore mentio supra habita est, homo præstigiis, divinationibus ex pelvi omnique impietate nominalissimus. Et vero idoneum organum regie impietatis inventus, collata cum eo opera, quæ ad interitum existant, propense omnia exsecutus est; ac quomam parturiebat (occultabat tamen) impietatis basiliscum, imperator edidit peperitque, promulgato edicto quo sacras imagines oblini ac aboleri juberet.

VARIE LECTIONES.

¹¹ αὐτῷ margo P.

Α τούτων ὡς οὐ φεύζονται, εἴπερ ἐξέλθωσιν, ἀλλὰ πολυμήσουσιν ἰσχυρῶς, ἔτυχε τῆς αἰτήσεως, καὶ λαβὼν τὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ υἱὸν καὶ λαβὼν πλείστον ἐξήλαθε κατὰ Περσῶν, καὶ νίκην μεγάλην ποιήσας, ἀλλὰ καὶ θηρῶν ἀτιθάσων τοὺς Ἀγαρηνοὺς λυμαίνονμένων τούτους ἐλευθερώσας, ἐν μεζῶνι μᾶλλον τότε τιμῇ ἢ τὸ πρότερον καθίσταται, καὶ πάντα ἦν αὐτὸς παρὰ τῷ Ἀμερμουμνῆ δυνάμενος. Ὅθην φροντίδα πολλῆν ἔχων τοῦ ἐξελεῖν εἰς Ῥωμανίαν, μετὰ καιρὸν τινα εἶπεν πρὸς τοὺς δυνάστας Συρίας, ὅτι Ἐάν μοι τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ παρέξητε καὶ λαὸν καὶ ἐξέλθω, ὑποτάξαι ἔχω τὴν Ῥωμανίαν. Οἱ δὲ τὴν Ἀμερμουμνῆν εἰπόντες τούτον ἀπέστειλαν. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἔλθων πλησίον τῶν θεμάτων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ὑποχειρίους αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ ὡς δῆθεν διακινήσιον καὶ κυνηγῆσιον, πόρρωθεν τῶν κολεμιῶν γενόμενος καὶ περιπλάκει; τῷ υἱῷ τοῦ Ἀμερμουμνῆ καὶ καταφιλήσας εἶπεν· Ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὰ ἴδω, μηδὲν ἐν τῷ βίῳ προτιμήσας πείσειω καὶ σμυζυλετῶν· σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς μηδὲν δεινὸν πείσεσθαι ὑποπέψων παρ' ἡμῶν, ἔπιθι πρὸς τοὺς σοὺς. Καὶ οὗτος μὲν μετὰ δακρύων καὶ αἰσχύνης ὑπέστρεψεν, ὁ δὲ Μανουὴλ ἔχῳρει πρὸς τὸν βασιλέα, προσασπαστείας αὐτοῖς ²⁰ τὸν μηνύσοντα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μηνυτὴν φιλοτιμησάμενος αὐτάρκως, καὶ τὸν Μανουὴλ ὡς δέξιον ἦν ὑποδεξάμενος, μάγιστρον αὐθὺς καὶ δομῆστικον τῶν σχολῶν ἐποίησε, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀνεδέξατο.

magistrum statim ac scholarum domesticum præ-

C [P. 421] ια'. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς μετὰ Μανουὴλ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς κατὰ Ἀγαρηνῶν. Καὶ εὐπειρῶς τὴν σε Ζάπετρον καὶ τὸν Σαμοσάτορα πλούτῳ κομῶντα διὰ τὸ Ἀμερμουμνῆν ἐκείθεν εἶναι παραλαβὼν, ἐπανήει τῇ νίκῃ καὶ τοῖς λαφύροις γαυρούμενος. Καὶ ἔλθων μέχρι τοῦ Βρύα προσέταξε παλάτιον οἰκοδομηθῆναι καὶ παραδείσους φυτευθῆναι καὶ ὕδατα ἀγαγεῖν. Ἄ καὶ γεγόνασιν. Ἐκείθεν τε εἰς τὴν πόλιν ἀφικόμενος, ἱππικὴν ποιήσας καὶ τὸ πρῶτον βαλὼν παιζας, ἔρματι λευκῷ ἱποχησάμενος καὶ τὰ λάφυρα θριαμβεύσας ἐστεφανώθη, τῶν δῆμων ἐπιδοῶντων· Καλιῶς ἤλθε, ἀσύγκριτε φακτωρῶρη.

ιβ'. Τῷ η' τοῦτου ἔτει, τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος, ἀνε' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ σύγκελλος, Ἰαννῆς δὲ μᾶλλον καὶ Ἰαμβρῆς, ὁ ἐπὶ τοῦ Ἀρμενίου καὶ παραβάτου Λέοντος μνημονευθεὶς γραμματικῶς, βεδομημένος ἐπὶ τε μαγείαις καὶ λεχνομαντείαις καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ. Ὁς ὄργανον ἐπιτήδειον εὐρεθεὶς τῆς τοῦ βασιλέως ἀσεβείας, σὺν αὐτῷ πάντα τὰ πρόσάπωλειαν κατεργάσατο· καὶ ὃν ὠδινεν κατεῖχε δὲ βασιλικὸν τῆς ἀσεβείας ὁ βασιλεὺς ἐξέβηξε καὶ ἀπέτεκεν, τὰς ἁγίας εἰκόνας ἀναχρῖσθαι προστάξας ἢ ἐπαλεῖφθαι.

obliti ac aboleri juberet.

VARIE LECTIONES.

13. Οὗτος ὁ Ἰωάννης πρὸ τοῦ ἄστεος οἴκημα ἐκ Ἀλθων λαξευτῶν κατασκευάσας, ὃ Τρούλος μέχρι τοῦ νῦν ὀνομάζεται, διὰ τινων θυσιῶν ὠμίλει τοῖς δαίμοσι καὶ τῷ βασιλεὶ τὰ μέλλοντα διεσήμεινεν· ὃ καὶ ἀοίκητον ἔμεινεν διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῶν δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις.

14. Ἐν τούτοις Ἀγαρηνοῦ τινος γυναικοῦ πνεῦμα Πύθωνος ἔχοντος, ὃ αἰχμάλωτον ἔλαβεν, ἐκμαντεύσθαι μαθὼν ὁ βασιλεὺς μετακαλεσάμενος ἐκπυθᾶναι, τίνος ἢ βασιλεὺς ἐν πολλοῖς διαρκέσει. ἔτεσι· καὶ ἐξείπεν· Ἦ τῶν *Μαρτινακίων*. Κατὰ κληροφορίαν δὴ τῆς τοιαύτης προφάσεως τὸν μόνηρον βίον κατέκρινε *Μαρτινάκιον*, τὸν αὐτοῦ οἶκον ποιήσας εἰς μοναχῶν φροντιστήριον. Ἐντεῦθεν καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ Τριφυλίῳ τὰ συμβησόμενα αὐτῷ προεδήλωκεν, οἷ· *Ἐραυτέως καὶ σὺ καὶ τὰ τέκνα ἀποκαρήσεσθε κληρικοί ἐπὶ αὐτοκράτορος Βασιλείου*· ὃ καὶ συμβέβηκεν. Ὁμοίως καὶ ἄλλοις πολλοῖς τὰ συμβησόμενα αὐτοῖς προὔλεγε, καὶ τὸν βασιλέα τὰ μετὰ θάνατον αὐτοῦ ὀφείλοντα γενέσθαι ἀκριθῶς προηγόρευεν, [P. 422] ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν εἰκόνων προσκύνησιν καὶ τὴν τοῦ Ἰανῆ καθαίρεσιν. Καὶ Γεωργίῳ δὲ τῷ τὰς στρατιωτικὰς δόλους ἐπειλημμένῳ ἐπὶ τῇ σπενδῶνῃ ἐπιεν τῇ κατὰ τοῦ Ἰπποδρόμου ἀποκτάνεσθαι, καὶ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ τῷ βασιλεὶ ἀνειληφθαι ταμίῳ.

15. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει Ἀραβες μετὰ δυνάμειν πολλῆς κατὰ Ῥωμανίας ἐξήεσαν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἔμα τοῖς πρόσφυξι Πέρσαις καὶ τοῖς τάγμασι καὶ Μανουὴλ ὁμοεστικῶν κατ' αὐτῶν ἐχώρει. Καὶ συμβολῆς γενομένης ἤττιθεῖς ὁ βασιλεὺς μέσον εἰσῆλθε τῶν Περσῶν, ὑπ' αὐτῶν περισωθῆναι ὑπολαβάνων. Μανουὴλ δὲ ὡς ἔγνω περισκοπῶν ἐν μέσῳ τῶν Περσῶν τὸν βασιλέα ὄντα, αὐτοῦς δὲ βουλομένους ἦδη τοῖς Ἀραβί τοῦτον παραδοῦναι καὶ δι' αὐτοῦ καταλαγῆναι αὐτοῖς, διασχίσας μέσον αὐτῶν καὶ τοῦ χαλινοῦ τοῦ Ἰπποῦ τοῦ βασιλέως λαβόμενος ἐξεῖλεν ἄκοντα τοῦτον, αἰσχύνῃν ἠγούμενος οὐ καθεκτῆν, εἰ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων Ἀραβες αἰχμάλωτον λάθωσιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ δέει τοῦ καθεστηκέντος ἐκστάς προσρυῆναι πάλιν τοῖς Πέρσαις ἐβούλετο. Ὁ δὲ Μανουὴλ τὸ ξίφος ἀνέτεινεν ὡς πατάξων αὐτόν. Ὁ δὲ φοβηθεὶς ἐξῆλθεν. Ἐκεῖθεν τε ἐξ αἰσχύνης ὑποστρέφει ἐν τῷ Δορυλαίῳ. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν τῷ πολέμῳ τρωθεὶς καὶ νοσήσας ἐτελεύτησεν, πολλὰς ἀνδραγαθίας κατὰ Ἀγαρηνῶν ποιησάμενος· τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἀπεκομίσθη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ, τῇ σύνεγγυς κειμένη τῆς τοῦ Ἀσπαρος κιστιέρνις.

15. Καὶ εὐθὺς διαβολαὶ πρὸς τὸν βασιλέα κατὰ Περσῶν καὶ ἀπειλαὶ κατὰ Θεοφώβου ὡς ἀνάρτου, καὶ προδότου, καὶ δυσμενοῦς. Ταῦτα μαθὼν Θεοφώβος, τοῖς Πέρσαις καταλαβὼν κατήλθεν ἕως Σινώπης· ἦτις τὴν κλῆσιν ἐληφεν ἀπὸ τινος τῶν Ἀμαζόνων αὐτὴν διημαμένης, Ἀμαστρίδος δὲ ἢ πρὶν Κρόμμα ὀνομασμένη ἀπὸ Ἀμάττριδος τῆς Περσίδος, θυγατρὸς Ὀξυάρτου ἀδελφοῦ Δαρείου, ἦτις συνοικήσασα Διονυσίῳ τῷ Ἡρακλείας ὑπάρων, ὑπ' ἐκείνῳ οὔσαν

13. Hic Joannes exstructa in urbis pomerio ex sectis lapidibus domo (Trullus hodieque vocatur) sacrificiis quibusdam dæmonibus familiarius utens, quæ futura erant, imperatori denuntiabat. Manserunt ædes illæ inhospitæ ob dæmonum per hæc tempora in illis frequentiam.

14. Inter hæc Agarenam quamdam mulierem bello captam spiritu Pythone afflatam cum vaticinari imperator audisset, rogabat ex illa, cujus in domo imperium in annos plures duraturum esset. Cui illa : *Martinaciorum*. Ejus vaticinii fide eaque occasione Martinacem monachi instituto damnavit, ejusque domum in monasterium redegit. Hinc quoque Constantino Triphyllio, quæ evenitura essent, prædixit, perinde scilicet eum liberosque clericalis ordinis gratia detonsuram iri Basilio imperatore ; 636 quod et contigit. Similiter quoque aliis non paucis futuros eventus prævultavit. Etiam qui ab illius morte futurus esset imperator, clare Theophilo edidit ; item fore ut imagines venerationem cultumque reciperent, et ut Jannes sede moveretur. Georgio quoque militares tabulas consecuto ad Circi fundam necandum fore vaticinata est, ejusque fisco addicendam substantiam.

15. Imperii Theophili anno nono Arabes ingentibus copiis Romanæ ditionis provincias locaque invasere ; in quos imperator cum Persis profugis, Romanisque copiis ac Manuele domestico aciem eduxit. Conserta pugna vicus imperator in medium Persarum agmen, per eos liberatum se iri arbitratus, subiit. Manuel circumlustrans, ut in medio Persarum cuneo hærentem imperatorem cognovit, jamque illis constitutum esse ut Arabibus ipsum proderent illiusque pretio eorum gratiam inirent, perruptio illorum cuneo frenoque imperatoris equo apprehenso pene reluctantem trahebat ; nullo modo ferendum probrum ducens, si ita ab Arabibus Romanorum imperatorem capere contingeret. At imperator timoris nimia vi saniore mente dejectus ad Persas rursus desciscere volebat. Manuel gladium strinxit quasi percussurus ; quo territus imperator exivit, indeque pudore, ingentique accepta clade, Dorylæum rediit. Manuel e prælio saucius morboque correptus diem obiit, multis adversus Agarenos strenue bellicaque fortitudine clare gestis. Ejus cadaver 637 ad monasterium relatum, quod ipse construxerat haud procul ab Asparis cisterna.

16. Statim proditionis delati Persæ apud imperatorem : intentatæ minæ in Theophobum, tanquam tyrannus et rebellis ac proditor et hostis esset. Theophobus compertis quorum reus agebatur, assumptis secum Persarum turinis, Sinopem concessit. (Accepit illa nomen a quadam Amazonum, quæ eam condidit. Amastris vero, quæ prius Cromma vocaretur, ab Amastride Persa, Oxiarti Darii fratris filia. Fuit hæc uxor Dionysii Heracleus

tyranni, qui urbis cum potiretur, ex uxoris nomine illam appellavit.) Theophobus quam urbem occuparat, tyranni jure tenebat. Imperator ubi rescivit, ingenti mœrore affectus est. Veritus autem ne illi se Arabibus adjungerent, in Paphlagoniam usque venit; dataque fide nihil mali passuros, assumptoque Theophobo in urbem rediit. Persæ reliqui ad sedes cuique dudum assignatas reversi. Porro Theophobus non minus civibus quam Persis amori habebatur, ea ratione quod orthodoxus erat.

47. Theophili imperatoris anno decimo nascitur ei filius ex Theodora, cui Michaelis nomen indidit. Procedenti ex more ad Blachernas obvius factus quispiam ait: *Equus quo vehitur majestas tua, meus est. Querit imperator ex comite stabuli cujus equus sit. Qui ait: Obsisti comes tuæ majestati misit.* Postridie itaque eo adducto (contigit enim eum tunc in urbe versari) ait: *Cujusnam est equus? Respondit se illum coemisse. Obnitente autem qui actor erat, vique ablatum dicente, nec ullum ejus pretium solum esse, ait imperator: Quidni prius solvisti? qui respondit: Centum illi nummos numerabam, quærebaturque inter scholares alas adlegi; id vero, quod homo ignavus erat, minime consecutus nec centum nummos accipere voluit.* Imperator itaque certior factus equum vi ablatum esse, ipsum reddidit, jubens et illum inter scholares referri. Non acquievit ille ut equum acciperet, aurique duabus libris donatus abscessit.

κεν, ὄρισας καὶ σχολάριον αὐτὸν ποιῆσαι. Ὁ δὲ τὸν ἴππον μὴ βουλῆθεις λαβεῖν, ἔλαβεν χρυσίου λίτρας β' καὶ ἀπῆλθεν.

48. Saraceni infestis signis Amorum petentibus imperator celeriter in Cappadociam usque copias oduxit. Amermumnes vero selectis quinquaginta millibus, præfectoque illis Gundee viro inter Agarenos fama clarissimo, adversus imperatorem misit. Conserto prælio imperator victus sususque est, vixque a clade cum probro ipse incolumis evasit. Saraceni vero undique cincto Amorio variisque præliis tentato, quod oppidanos strenue urbem propugnantes viderent, obsidionem solvere meditabantur. Verum Leonis philosophi discipulus quidam, tum in præsidio agens, in hæc verba mandat: *Dummodo duos solum dies stationem teneatis, urbem evertetis;* quod et contigit. Proditæ enim est a Buditze, quem vocant, et a Manicophane. Comprehenso ex catholicis viri nominatissimi, Theophilus patricius duxque exercitus, Melissaenus et Aetius, Theodorus quoque protospatharius et eunuchus Craterus, Callistus turnarcha, Constantinus drungarius et Basoes cursor; quidam etiam agminum præfecti. Quos cum imperator vellet redimere, missis legalis ad Amermummem cum ducentis centenariis, ejus nequirit animum expugnare; qui diceret, *nec si millies centenas libras eo nomine numeraret ut captivos reciperet, cel unum liberandum fore.*

49. Captivis itaque in Syriam adductis, multis vis a protosymbulo, quin et a Buditze adhibita

τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς συζύγου ὠνομαζέσθαι. Καὶ ταύτην παραλαβὼν κατεῖχε τυραννικῶς· ὑπερ γνοῦς ὁ βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ λύπῃ γέγονε. Φοβούμενος δὲ μὴ παρρηύσῃ τοῖς Ἄραβι, μέχρι Λιαφλαγονίας ἀπῆει, καὶ λόγους αὐτοῖς ὡς οὐδὲν καίσονται δεδωκώς καὶ τὸν Θεόφρονον ἀναλαβόμενος ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει, τῶν ἄλλων Περσῶν παραγενομένων οὐπερ ἕκαστος κατεσχέτωσεν ἐξ ἀρχῆς. Ἦγαπῆτο δὲ ὁ Θεόφρονος παρὰ τῶν πολιτῶν οὐχ ἥττον ἢ τῶν Περσῶν ὡς ὀρθόδοξος.

ιζ'. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει γίνεται τῷ βασιλεῖ [P. 423] παῖς ἐκ Θεοδώρας, ὃν ἐπωνόμασεν Μιχαήλ. Ἀπαρχομένῳ δὲ τῷ βασιλεῖ πρὸς Ἐλαγέρνας, καθὼς εἰθιστο, ὑπήντησεν αὐτῷ τις λέγων· Ὁ Ἰππος ᾧ ἐποχεῖται ἡ βασιλεία σου ἐμὸς ἐστίν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν κόμητα τοῦ σταβλοῦ ἐπηρώτησεν· Τίνας ἐστίν ὁ Ἰππος; Ὁ δὲ φησιν· Ὁ κόμητης τοῦ ὀφικλοῦ ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ βασιλείᾳ σου. Τῇ δὲ ἐπαύριον τὸν κόμητα τοῦ ὀφικλοῦ ἀγαγὼν (ἔτυχε γὰρ ἐν τῇ πόλει αὐτὸν εἶναι) ἔφη· Τίνας ἐστίν ὁ Ἰππος; Ὁ δὲ ἔφη· Ἠγάρασα αὐτὸν. Τοῦ δὲ ἐγκαλοῦντος ἀνδισταμένου καὶ λέγοντος μετὰ βίας ἀφελῆσθαι αὐτὸν καὶ χωρὶς τιμῆματος, ὁ βασιλεὺς ἔφη· Διὰ τί μὴ πρόταρον τὴν τιμὴν ἀπέκωψας; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς· ρ' νομίσματα ἐδίδουν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ ἐζήτει γενέσθαι σχολάριος, καὶ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν δειλὸν τούτου ἀποτυχῶν οὐδὲ τὰ ρ' νομίσματα ἠθέλησε λαβεῖν. Ἐπὶ τούτοις βεβαιωθεὶς ὁ βασιλεὺς ὅτι βία, τὸν ἴππον ἀποδίδω-

ιη'. Τῶν δὲ Σαρακηνῶν ἐπὶ τὸ Ἀμόριον ἐλθόντων ὁ βασιλεὺς συντόμως μέχρι Καππαδοκίας; ἐξήλασεν. Ὁ δὲ Ἀμερμουμνήης ὡς χιλιάδας λαδὸν ἀφορίσας, δεδωκώς αὐτοῖς καὶ τὸν Γουνδέη ἀρχοντα ὀνομασθέντα τὸν ἔτα ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ βασιλέως. Καὶ πολέμου γενομένου ἤτηθη ὁ βασιλεὺς ἐφυγε, καὶ μετ' εἰσχύνης ὑπέστρεψε μόλις διασωθεὶς. Οἱ δὲ Σαρακηνοὶ περιχαρῶσάντες τὸ Ἀμόριον καὶ πολλοὺς πολέμους ποιήσαντες, ἐπὶ σταθερῶς τοὺς Ἰνδὸν ἀγωνιζομένους ἰώρων, ἔβουληθήσαν ὀπωχεῖσθαι. Μαθητῆς δὲ τις Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἐν τῷ κάστρῳ ὧν μνησθεὶς τούτους, ἔειπε προσπαρτηρήσατε δύο ἡμέρας, ἐκπορεύετε ἡμᾶς. Ὁ καὶ γέγονεν· προσέβη γὰρ ὑπὸ τοῦ λεγομένου Βουδέτζη καὶ τοῦ Μανικοφάνου. Κατασχέθησαν δὲ ἄνδρες ὀνομαστότατοι τῶν εὐαδῶν, Θεώφιλος πατριάρχης καὶ στρατηγὸς ὁ τε Μελισσηνὸς καὶ ὁ Ἀίτιος, καὶ Θεόδωρος πρωτοσπαθᾶριος καὶ εὐνοῦχος; ὁ Κρατερὸς, Κάλλιστος τουρμάρης, Κωνσταντῖνος δρουγγάριος καὶ Βασίσης ὁ δρομεὺς καὶ τινες ἀρχοντες τῶν ταγμάτων. Οὗς ἐβωνήσασθαι βουλόμενος ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀμερμουμνῆ μετὰ κεντηναρίων διακοσίων. Ἄλλ' οὐκ ἐπισθεν εἰπόντα, ὅτι Χίλια κεντηνάρια ἐστὶν παράσχης λόγῳ τοῦ συντελεσθέντος λαοῦ, οὐκ ἐλευθερώσω οὐδένα τούτων.

ιθ'. Τῶν αἰχμαλώτων οὖν ἐν Συρίᾳ ἀπαχθέντων, [P. 424] πολλὰ παρὰ τοῦ πρωτοσυμβούλου ἀνάγκα-

σθέντες, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ Βουδίτζη, τῆ τῶν ἐπὶ ἅ
 χρόνων καθέρξει, καὶ μὴ πεισθέντες ἀρνήσασθαι
 τὸν Χριστὸν, ξίφει ἀπεκμήθησαν, ἀνεὶ τῆς προσκαί-
 ρου ζωῆς τὴν αἰώνιον ἀγαπήσαντες, καὶ μετὰ μίαν
 ἡμέραν ἐν τῷ ποταμῷ ἐβρίφησαν. Τὸ δὲ παραδοξό-
 τaton, ὅτι ἐκάστη κεφαλὴ μετὰ τὴν ἐκτομὴν τῶν ἰδίων
 σώματα ἠνώθη καὶ συνεφύη· καὶ ὡσπερ αἱ ψυχαὶ ἐν
 ἐνὶ τόπῳ τοῦ παραδείσου, οὕτω καὶ τῶν ἁγίων τὰ
 σώματα μὴδὲ ὁσίας παρὰ τῶν πιστῶν ἔλαχον. Τούτων
 τελειωθέντων ἐκέλευσεν ὁ πρωτοσύμβουλος καὶ τὸν
 Βουδίτζην ἀποκεφαλίσθηναι εἰπὼν, ὅτι καὶ οὗτος,
 εἰ ἦν ὀρθὸς Χριστιανός, οὐκ εἶχε μαγαρίσαι. Καὶ
 τοῦτου γενομένου καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ ριφέντος
 μετὰ τῶν ἁγίων, ἐξω τῆς στοιδῆς τούτων ἤρρισκετο.
 Καὶ ἡ κεφαλὴ δὲ αὐτοῦ πῶρῳ τοῦ σώματος ἦν, καὶ
 οὐκ ὡς τῶν ἁγίων συγκακολλημένη. Καὶ εἰς τὸν πο-
 ταμὸν ριφέντων, καὶ πάντων τῶν σωμάτων τῶν
 ἁγίων βλέποντος τοῦ θγλου εὐλογοσάντων καὶ εἰς τὸ
 πέρας ἰλθόντων, αὐτοῦ μόνου τὸ σῶμα αἰ κροκόδειλοι
 διασφραγίσαντες κατέκοψαν καὶ κατέφαγον.

κ'. Ὁ δὲ τοῦ φιλοσόφου Λέοντος μαθητῆς, ὁ καὶ
 μνηστῆς τῆς προδοσίας, ἠρωτήθη παρὰ τοῦ Ἀμερ-
 μουμνῆ περὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ, καὶ εἶπεν μαθη-
 τῆς εἶναι τοῦ φιλοσόφου Λέοντος. Ἐκεῖνος δὲ μαθὼν
 ὁπόδός ἐστιν ὁ Λέων, ἐπεθύμει τοῦτον ἰδεῖν, καὶ δούς
 τινι τῶν αἰχμαλώτων γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν
 φιλόσοφον ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑπο-
 σφύζομενος δευτέρου αὐτὸν εἶναι ἐν τιμῇ. Ὁ δὲ Λέων
 τὰ γράμματα ἀπολαβὼν ἀνήγαγε ταῦτα Θεοφίλῳ τῷ
 βασιλεῖ. Ὁ δὲ γνοὺς τὰ τῆς ἑαυτοῦ ἐπιστήμης, καὶ
 ὅτι τοιοῦτον σοφὸν ἄνδρα ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἔχει,
 προσλαβόμενος αὐτὸν εἰς τὸ παλάτιον ἐν τῇ Μα-
 γναύρᾳ ἔθετο, παραδοὺς αὐτῷ καὶ μαθητὰς διδάσκειν
 τοὺς εὐφυστάτους νέων, παρέχων αὐτῷ πᾶσαν
 ἀπάθειαν. Οὗτος καὶ μητροπολίτης μετὰ ταῦτα
 Θεσσαλονίκης γέγονεν, ὑπὸ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρ-
 χου Μεθοδίου χειροτονηθεὶς⁹⁹.

κα'. Τῷ ἰα' αὐτοῦ ἔτει κτερίζει ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ
 παλατίῳ τὸ Τρίκογχον καὶ τὸ λεγόμενον Σίγμα καὶ
 τὰς ἀναβάθρας τῶν δῆμων, ἴσθησι δὲ καὶ τὴν φιλιῆν
 ἐν ἣ γίνεται τὸ σαξινόδεξιμον λεγόμενον, τῶν ἵππων
 ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διερχομένων μετὰ χρυσῶν
 σφισμάτων. Ὑπὸ δὲ τῷ Τρίκογχον κάτωθεν διὰ
 μηχανῆς ἐποίησε τὸ λεγόμενον Μυστήριον, ἐν ᾧ, ἐν
 τῇ μῆτρῳ γυνίᾳ ὅταν εἴπῃ τις ἐν μυστηρίῳ προσκα-
 κωφῶς, ἐξακούεται ἐν τῇ ἑτέρᾳ φανερώς.

κβ'. Ἐν τοῖσι μαθὼν Θεοφίλος ὁ βασιλεὺς ὅτι
 Θεοφάνης ὁ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ ὕμνων
 ποιητῆς [P. 425] καὶ Θεόδωρος ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς
 καὶ ἑαυτοὺς ζῶντας τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ κωμωδοῦσι
 καὶ διελέγγουσι, ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν, καὶ
 φησι· Πόθεν ἐστέ; Οἱ δὲ εἶπον· Ἐκ Παλαιστίνης.
 Καὶ ὁ Θεοφίλος· Καὶ διὰ τί τὴν γῆν ὑμῶν ἀρέντες
 καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἔλθόντες οὐ κειθαρχεῖτε
 ἐν τῇ βασιλείᾳ μου; Τῶν δὲ μὲν ἀποκρινάμενων,

VARIÆ LECTIOES.

⁹⁹ καθαρῶς: ἰ; μαρ: ο P.

A longa aunorum septem carceris maceratione; cum-
 que nullis ærumnis ac cruciatibus adduci potuis-
 sent ut Christum negarent, gladio cæsi sunt, præ
 temporanea scilicet æternam vitam adamantes.
 Postridie in flumen projecta cadavera. Quodque
 omnem vincit admirationem, uniuscujusque ab-
 scissum caput cum suo trunco unitum est ac con-
 sertum; ac sicut animæ in uno collocatæ paradisi
 loco, sic et corpora sanctorum uno funere a fideli-
 bus elata sunt. His peractis jussit protosymbulus
 ut et Buditzi caput auferretur, dicens: cum quo-
 que, si rectus fuisset Christianus, nunquam Mahu-
 methi sacris imbuendum fore. Illo itaque sublato,
 ejus cadaver una cum sanctis projectum, extra il-
 lorum struem repertum est: sed et caput procul a
 trunco semotum erat, nec velut capita sanctorum
 illi cohæserat. Projectis quoque in flumen corpori-
 bus, cum sanctorum omnia corpora spectante plebe
 facile enatassent 640 amnemque transmeassent,
 ejus unius corpus crocodilli tractum discerptumque
 vorarunt.

20. Leonis autem philosophi discipulus, qui et
 prodicionem denuntiabat, de sua scientia ab Amer-
 mumne interrogatus Leonis se philosophi discipu-
 lum professus est. Ille porro, ubi quantus vir Leo
 esset audivit, ejus videndi desiderio accensus uni
 alicui captivorum datis litteris Leoni philosopho
 Cpolim scripsit, sancteque illi secundas ab se ho-
 noris partes obtulit. Leo litteris acceptis ad Theo-
 philum retulit. Theophilus explorata viri scientia
 ac ubi tantum hominem nactum se in civitate cog-
 novit, assumptum illum in palatio in Magnaura
 constituens, omnique donaus immunitate, inge-
 nuosissimos adolescentes disciplinas docere jussit.
 Hic postea Thessalonice metropolita creatus, a
 sanctissimo patriarcha Methodio gradu motus est.

21. Anno ejus undecimo extruit imperator in
 palatio Triconchum cubiculum, et quod Sigma vo-
 cant, gradusque ac subsellia factionum. Struit vero
 etiam Phialam, in qua sit quod Saxinodeximum
 vocant, utrarumque partium equis transeuntibus,
 aureis instratis stragulis. Sub Triconcho inferius
 structa machina fecit, quod vocant Mysterium; in
 641 quo, quidquid aliquis in uno angulo sese in-
 clinans secreto locutus fuerit, in alio clare exaudi-
 tur.

22. Inter hæc comperto Theophilus imperator
 Theophanem ecclesiasticorum canonum ac cantico-
 rum auctorem, cum Theodoro fratre, secum ipsos
 agentes illius impietatem sugillare ac arguere, sibi
 illos sisti jubet, atque: Unde estis? Aiunt illi:
 Ex Palæstina. Tum Theophilus: Quid causæ est
 cur cum patria relicta in urbem veneritis, morem non
 geratis meæ majestati? Quibus nihil respondentibus,
 eorum dure facies percussus fuerit. Tum taureis ad

mortem usque cum cecidisset, ira furoreque ad præfectum ait : *Tolle eos in prætorium, versusque quos feceris, eorum inscribe vultibus. Nec ulla tibi cura sit, sintne elegantes necne. Hoc autem dixit, quod viri sancti eruditissimi essent humanioribusque litteris probe instituti. Ad quem sancti : Scribe, scribe, imperator, quod libuerit, ut qui hæc lecturus sis in conspectu justii judicis. Præfectus autem adductis in prætorium, eorum non solum vultibus sed et pectori sequentes versus inscripsit :*

Cunctis ad urbem accurrere affectantibus, Castissimos in qua Deus Verbum pedes Fixit, generi salutem ut humano daret, Apparere et isti venerando in loco, 642 Superstitiosi erroris vasa pessima. Et inde, multa postquam perfidi Deo Facinora perpetrassent turpia impie, Ut desertores vertere jussi sunt solum. Fugaque in urbem hanc delati, imperii caput, Non destitere ab impura vœcordia. Compuncti igitur facinorosi velut notis, Ex urbe damnati pelluntur hac quoque.

Sic inscriptis vultibus atque compunctis, equis publicis in exilium pulsi sunt; contigitque domicilium in portu Carta dicto habere. Quod vero magnus Methodius ab eodem scelestissimo Theophilo in Antigoni insula in monumento cum duobus latronibus inclusus fuerat, scribunt ad eum Theodorus et Theophanes per fidelissimum quemdam piscatorem, qui et sancto Methodio viliora ministeria devotus obibat. Quod enim tenebrosum erat sepulcrum, ad lucernæ usum singulis quibusque diebus Sabbati olei follem asserbat; eisque inclusis ad lucem septem diebus præstandam satis erat. Cumque aliquando piscatori ægra valetudine laboranti constitutum Sabbato oleum afferre haud licuisset, ejus Deus defectum sancti precibus solatus est; cumque jam exstinguenda lucerna videretur, ad alterum usque sabbatum lucere non destitit, donec oleum ei allatum est. Per hunc igitur piscatorem ascribunt.

643 Vivo perempto vivificoque mortuo, Terram incolenti ac pariter calcanti polum, Scripsere vinclo vincti et inscripti notis.

Iis Methodius in hanc sententiam per eundem piscatorem rescripsit :

Libris vicissim descriptos caelestibus, Faciesque non sine laude compunctos notis, Secum salutal vinctos virus obrutus :

23. Ac quidem sanctus Theodorus in exsilio diem obit; cujus defuncti corpus in Chalcedonis monasterium, quod vocant Michaclitzi, ab ipso postea qui condidit Michaele translatum est. Inclitus vero Theophanes, ad Michaelem usque ac Theodoram vitæ superstes, a sancto Methodio patriarcha Nicææ metropolitâ ordinatus est. Ac cum non desinat qui ejus moleste ferrent ordinationem, dicebantque Syrum hominem esse, nec liquere an esset orthodoxus, cui nemo testimonium perhiberet, re-

Α τύπτεσθαι αὐτῶν τὰς ὕψεις προστάττει σφοδρῶς. Ἐἶτα καὶ βουνευρήσας μέχρις αὐτοῦ θανάτου, μετὰ θυμοῦ πρὸς τὴν ὑπαρχον ἐφη· Ἄρον αὐτοὺς εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ ποιήσας στίχους ἐγγράφον αὐτοὺς κολλάσας εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν· καὶ ἄν οὐκ εἰσι καλοὶ, μὴ σοι μελέτω. Τοῦτο δὲ εἶπεν διὰ τὸ εἶναι τοὺς ὄσιους σοφωτάτους. Οἱ δὲ ἄγιοι εἶπον· Γράψα, γράψα, βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὡς μέλλων τοῦ ἀναγῶνται ταῦτα ἐνώπιον τοῦ δικαίου κριτοῦ. Ὁ δὲ ὑπαρχος εἰς τὸ πραιτώριον τοὺς ἄγιους ἀγαγὼν γράφει οὐ μόνον ἐν τῷ προσώπῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς στήθεσι τοὺς στίχους τούτους·

Πάντων ποθοῦντων προστρέχειν ἐν τῇ πόλει Ὅπου πάραγοι τοῦ Θεοῦ Λόγου πόδας Ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης, Ὁφθησαν ὁδοὶ τῷ σεβασμίῳ τῷ πῶπ Σκευῆ ποτηρᾷ δευσιδαίμονος πλάτης. Ἐκείσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας Πράξαντες ἀσχηρὰ θειᾷ δυσσεβοφρόνας, Ἐκείθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται. Πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους περυσυγῶτες Ὁὐκ ἐξαφήσαν τὰς ἀθέτους μωρίας· Ὅθεν γραφέντες ὡς κακούργοι τὰς ὕψεις Κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

Εἶτα γράψας ἐξορίζει. Καὶ διερχομένων αὐτῶν μετὰ τῶν δημοσίων ἵππων, ἔτυχεν αὐτοὺς μεῖναι εἰς Κάρτα λιμῆν. Καὶ ἔπειθ' ὁ μέγας Μεθόδιος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοστυχοῦς Θεοφίλου ἐγκλεισμένος ἦν ἐν τῇ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἐν μνήματι μετὰ δύο ληστῶν, γράφουσιν αὐτῷ Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης διὰ τινος πιστοτάτου ἀλιέως, ὃς καὶ ὑπόρχει τῷ ὀσίῳ Μεθόδῳ ἐν εὐτελέσι χρεαίσι. Καὶ γὰρ κανδήλαν αὐτῷ διὰ τὸ σκοτεινὸν τοῦ τάρου ἀπενεγκῶν ἐκόμιζεν αὐτῷ ἐκάστῳ Σαββάτῳ ἑλαιον φάλλης μιά, ὅπου καὶ ἤρκει ταῖς ἐπτὰ ἡμέραις φωτίζον τοὺς ἐγκλεισμένους. Συνέθη δὲ ἐν μιά ἀσθενῆσαι τὸν ἀλιέα καὶ μὴ ἀπενεγκεῖν τὸ κατὰ τύπον τοῦ Σαββάτου· τῇ δὲ προσευχῇ τοῦ ὀσίου τὴν λειψὶν αὐτοῦ ὁ Θεὸς παρεμυθήσατο, καὶ ἡ ἀπειλοῦσα σεβεθῆναι μέχρι τοῦ ἑτέρου Σαββάτου ἕως ἑλαιον ²⁷ [P. 426] διήρκεσε λάμπουσα. Διὰ τούτου οὖν τοῦ ἀλιέως γράφουσιν·

Τῷ ζῶντι νεκρῷ καὶ νεκρῷ ζωφόρῳ, Οἰκοῦντι ²⁸ τὴν γῆν καὶ πολοῦντι τὸν πόλον, Γραπτοὶ γράφουσι δέσμοι τῷ ²⁹ δεσμῷ.

Πρὸς οὓς πάλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀλιέως ὁ ὄσιος ἀντέγραψεν :

Δ Τοῖς ταῖς βιβλοῖσιν οὐρανῶν κλησιγράφοις Καὶ πρὸς μέτωπα σφωρόντως ἐστιγμένοις Προσεῖπεν ὁ ζῶσαπτος ὡς συνδεσμοῖς.

κγ'. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἑξορίᾳ τελευτᾷ ὁ ἐν ἁγίοις Θεόδωρος, οὗ τὸ λείψανον ἐν τῇ Χαλκηδόνι μονῇ τοῦ Μιχαηλῆ τῆς αὐτῆς ὁ κτίσας Μιχαὴλ ὑστερον ἀπεκόμισεν. Ὁ δὲ ἀοιδίμος Θεοφάνης μέχρι Μιχαήλ· καὶ Θεοδώρας διήρκεσε, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Μεθόδιου πατριάρχου γενομένου χειροτονεῖται μητροπολίτης Νικαίας· ὡς καὶ τίνες ἀσφάλλοντας ἐπὶ τῇ τούτου χειροτονίᾳ, καὶ λέγοντας ὅτι Σύρος ἐστὶ, καὶ τίς οἶδεν εἰ ὁρθόδοξος ὑπάρχει, μηδὲν αὐτοῦ μαρτυροῦντος; ἰπεκρίθη ὁ ἅγιος Μεθόδιος λέγων· Ἐγώ

VARIÆ LECTIONES.

* [Ἰαίον] ἀπενεχθῆναι addit margo P. ²⁸ κατοικοῦντι: P. ²⁹ τῷ] οἱ P.

ὅπερ ταύτην τὴν μαρτυρίαν ἦν ἐπιφέρειται (δείξας τὴν ἐν τῷ προσώπῳ γραφήν) κρείττορα οὐ θέλω.

κδ'. Ἄξιον δὲ λοιπὸν καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ τάφου ἀνάκλησιν τοῦ ὁσίου Μεθοδίου διηγησασθαι. Ἐπὶ ἐπτά γὰρ χρόνοις ἐν τῷ δευνοτάτῳ καὶ στενωτάτῳ τάφῳ μετὰ δύο ληστῶν κατάκλειστος γεγονώς, ὑπὸ Θεοφίλου τοῦτο μετὰ δαρμῶν ἀφορήτων καὶ τὴν τῶν σιγῶν ὁλάσιν καὶ τὴν τῶν ὀδόντων ἐκρίζωσιν διὰ τὴν τῶν ἀγίων εἰκόνων προσκύνησιν κατὰδικασθεὶς, ὅπῃ μικρὰν μόνον ἔχοντας τοῦ μνήματος, δι' ἧς τὴν εὐτελεῖ τροφήν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐλάμβανεν, συνέθη τῷ δευτέρῳ ἔπει τὸν ἕνα τῶν ληστῶν ἐκείσε ἀποθανεῖν. Ἵσται δὲ πάντως οἷα ὄντως καὶ σκωλήκων βρωσίς τοῦ σώματος τοῦ τῆς ψυχῆς ἐξελευθούσης τίκτεσθαι. Ἐκατέρησαν οὖν οἱ γένοιτο, ὃ τε ὄσιος Μεθόδιος· καὶ ὁ ἐναπολειφθεὶς ληστής, τὴν τοιαύτην ἀνάγκην. Ἐπταετία· οὖν πληρωθείσης ἐξέλκεται ὁ ὄσιος τοῦ τάφου τρόπῳ τοιῷδε · Ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος σχολῆν ἐν μελέταις ἔχων εὐρίσκει Θεοῦ προνοίαν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ παλατίου γραφήν ἦν νοῆσαι οὐκ ἠδύνατο. Πέμπει οὖν ταύτην τῷ πατριάρχῃ Ἰωάννῃ, ὁμοίως δὲ καὶ τῷ φιλοσόφῳ Λέοντι ἐν τῇ Μαγναύρῃ τὴν φιλοσοφίαν, ὡς προσίρηται, διδάσκοντι· καὶ ἀμφοτέροι ἐματαιώθησαν. [Ρ. 427] Λυπεῖται ὁ βασιλεὺς ἀγανακτῶν περὶ τούτου, ἐπί τισιν ἡμέραι· κατηφῆς καὶ ἀτροφος διάγων. Θαρραεῖ τις τῶν κουβικουλαρίων, καὶ φησι τῷ βασιλεῖ· Ταύτην, δέσποτά μου, οὐδεὶς ἄλλος διασαυρῆσαι δύναται τὴν γραφήν εἰ μὴ ὁ ἐν τῷ μνήματι ἀποκεκλεισμένος Μεθόδιος. Ἄλλ' εἰ κελεύεις τὸ κράτος σου, λαμβάνω ἐγὼ τὰ ζητούμενα, καὶ πορεύομαι πρὸς αὐτὸν διὰ τῆς νυκτός ὡς παρὰ γῆρῳμῃ τῆς βυσιλλείας σου· καὶ πάντως λαμβάνῃ τὴν τούτων ἐρμηταίαν ἀναμφίβολον. Ὁ δὲ κατένευσε. Καὶ τοῦ κουβικουλαρίου ἀπελθόντος πρὸς τὴν νῆσον, μακρόθεν ἐτι ὄντος αὐτοῦ, ἤκουεν τὸ ὄσιου λέγοντος· Καλῶς ἦλθες, ἀδελφὲ Ἰωάννη κουβικουλάριε. Ὅτως γὰρ ὠνόμαστο. Οἶδα δι' ὃ ἦλθες ἀποσταλεὶς παρὰ Θεοφίλου. Ἄλλ' ἐπίδοσ μοι χάριτην καὶ μέλαρ. Καὶ λαθῶν ἐπὶ τρισὶν λύσεσι ταῦτα ἐξίθετο. Ἄπερ ἀναγνοῦς ὁ Θεόφιλος ἐθαύμασεν, καὶ ἀποστειλάς ἤνεγκεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἐσκήνωσεν εἰς τὸ λεγόμενον Σίγμα πλησίον αὐτοῦ, παραγγεῖλας μηδένα ἀπὸ τῶν ἔξω εἰς αὐτὸν εἰσερχεσθαι πλὴν τοῦ ὑπουργοῦντος τῷ Θεοφίλῳ. Αὐτὸς δὲ καθ' ἑκάστην πρὸς αὐτὸν εἰσῆρχετο καὶ τῶν ζητουμένων ἐποιεῖτο τὴν ἔρευαν. Ὁ δὲ γε καταλειφθεὶς ἐκείσε ληστής, καίπερ ἀφεθείς, οὐκ ἠθέλησεν ἐξελεθεῖν, ἀλλὰ αὐτόθι ἐτελεύτησεν, σημειῶς καὶ τέρασι μεγάλοις κατακοσμηθείς.

κε'. Τῷ αὐτῷ καιρῷ ἐπεσεν ἡ χρυσῆ τοῦ φανοῦ τοῦφα ἐν τῷ Αὐγουστιῳ Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἀδόθη τῷ σκαλωτῇ παρὰ τοῦ βασιλέως νομίματα ρ'. Στέφει δὲ Θεόφιλος· Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος πάντας, ὡς ἔθο· ἐν τῷ σταθμῷ.

κς'. Τῷ ἰβ' αὐτοῦ ἔπει πληρῶται ὃν κατεσκεύασε

A spondit sanctus Methodius, atque eo quod secum ille defert (ostendens inscriptam frontem ac compunctam) nullum se melius testimonium velle.

24. Jam vero operæ pretium sit ut et modum enarremus, quo e sepulcro sanctus Methodius revocatus est. Jam ille annos septem cum duobus latronibus dirissima arctissimoque sepulcro inclusus egerat; cui Theophilus post durissima verbera, maxillas effractas ac dentes excussos, ob cultum sacrarum imaginum reum addixerat. Exiguum foramen **644** erat in monumento, quo vitem ei escam et aquam inferebant. Porro contigit vertente anno altero ut latronum alter eo in lustro atque angulo diem clauderet. Haud vero prorsus laet quantus e cadavere foetor exhalet, quanta vermium vis ebulliat, ubi humano fato animam efflaverit. Sustinuere tamen forti animo viri (tum nempe Methodius tum latro illi alteri superstes) iustusmodi necessitatem. Septennio itaque expleto per hunc modum vir sanctus extrahitur: Theophilus imperator dum studiorum aliquid meditatur, Dei providentia in palatii bibliotheca scriptum libellum incidit, cujus assequi sensum minime potuit. Mittit ergo ad Joannem patriarcham, similiter quoque ad Leonem philosophum, in Magnaura philosophiam docentem, ut a nobis dictum est superius. Amborum tamen inanis conatus fuit. Hinc imperator amaro animo ac indignabundus, dies aliquot morosus ciboque abstinens agit. Interim cubiculo præfectorum non nemo, assumpta fiducia, in hæc fere verba ipsum alloquitur: *Hanc, domine mi, scripturam alius nemo explicare potest nisi qui in monumento inclusus tenetur Methodius. Sed si jubet sacra majestas, acceptis quæ dubia quæstionis sunt, noctu velut te inscio ad eum pergam; prorsusque nihil dubiam ac ancipitem expositionem referam.* Annuit imperator; profectoque in insulam cubiculario, ac cum longe adhuc positus esset, audit sanctum dicentem: *Bene veneris, frater Joannes cubicularis* (sic enim ille vocabatur), *scio quamobrem missus es a **645** Theophilo. Verum trade chartam et atramentum.* Qua accepta, triplici solutione nodum explicavit. Lectis vero quæ ille scripserat, Theophilus admirari; mitensque in palatium tulit, ac prope se in cubiculo, quod Sigma vocant, habitare præcepit; exterorum quemlibet ad eum accedere, uno duntaxat excepto illius ministro, prohibuit. Ipse vero quotidie ad eum ingrediens, si quæ dubie quæstionis erant, ex illo exquirebat. Latro autem in sepulcro relictus, quamquam liber dimissus erat, exire noluit, sed magnis signis ac prodigiis fulgens eo ipso loco vitæ finem fecit.

25. Eodem tempore cecidit aureus globus laterne in Augusteo Justiniani; datique scandulario centum nummi, quorum illa pretio restituta. Coronat vero Theophilus Michaelem filium in Magna ecclesia, cunctosque magnifice donat, uti in ejusmodi inaugurationum solemnibus moris est.

26. Anno imperii Theophili duodecimo absoluta

est domus hospitalis, quam nunc Theophili vocant; fueruntque primum Isidori patricii aedes, ejus qui Roma cum Olybrio venit Constantino magno imperatore; multisque deinceps annis Imperatoris addictæ fisco, nobilium scortis seminarum habitaculum præbuerunt. Leone autem Isauo imperatore, quæ aedes lupanar erant, in hospitalem domum cesserunt. Exia Constantino Irenes filio, posteaquam a matre excæcatus fuerat, domus existere. **646** Quo defuncto illius uxor sanctimonialis institutum amplexa, monasterium construxit, ac Metanoræ (id est penitentia) nuncupavit. Triclinii igitur maxima confracta trabes ruinam minabatur. Sanctimonialia vero illæ iter habentem Theophilum opem ferre rogarunt. Ille itaque caput protendens, domumque conspiciens ac ea delectatus, sanctimonialibus in aliud monasterium translatis, omnisque generis ornatu exulta domo, peregrinis excipiendis hospitalis ritu eam addixit, opibusque ac pomeriis locupletatam Theophili vocavit.

27. Dysenteria autem morbo laborans imperator, ejusque gravibus doloribus cruciatus, consilium cum suis gregalibus de Theophobo Persa inquit. Cum enim non nesciret multa eum apud Persas, quin et apud procerum non paucos, pollere fide iisque charissimum esse, timuit ne forte ipso vivis exempto, spreto Michaele filio, imperii fasces Theophobo cæferrent. Mittens itaque in palatium adductum eum sub custodia habebat. Exinde ingravescente morbo cervicis illi abscondi jubet. Vidensque exsectum caput, Jam, inquit, Theophobe, tum tu in vivis esse desisti, tum ego curis solutus sum; diroque mox cruciatus male spiritum abruptit. Ejus in SS. Apostolorum elatum sonus, Theophobi in ejus domum prope Narsedis aedes. Intor hæc Persis exquirentibus Theophobum, quid utique illo factum esset, vivere eum in palatio aulici asseruerunt. **647** Percrebuit hæc fama apud Persas, Theophobum hædquaquam mortem gustasse.

Romanorum imperator Michael et Theodora.

1. Mundi annus 655, divinæ incarnationis 835, Romanorum imperator Michael et Theodora annos 14, Michael solus annos 10, Basilio collega annum 4, menses 4, simul annos 27, menses 4. Theodora cum pia esset et fidelis et orthodoxa, marito adhuc in vivis agente sacras imagines colebat ac venerabatur. Hæc sua ipsa sententia, simulque illi auctore et hortante Theoclisto caniciei præfecto et logotheta, impium patriarcham Joannem Ecclesia ejicit, tametsi ejus compater erat, atque in monasterium quoddam, quod Clidium vocant ad Stenum, exsilio relegat. Illic agens, cum Christi Dei nostri sanctæque Veiparæ, necnon cælestis militiae principum imaginibus oculos effodisset, in eam sententiam Theodora ierat, ut et illi lumina effoderet. Verum non siverunt quorum res consilio

Α ξενώνα, τὸν νῦν Θεοφίλου λεγόμενον, οἶκον μὲν τὰ πρῶτα γεγονότα Ἰσιδώρου πατρικίου τοῦ ἀπὸ Ῥώμης μετὰ Ὀλυβρίου ἀναβάντος ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, μετὰ δὲ χρόνους ἐκδοθέντα κουρακώρια εἰς τὸ κατοικεῖν ἐκείσε γυναικα; τῶν εὐγενῶν μὴ εἰσὺλας σφωρροῦν. Ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου ξηνοδοχίον ὑπ' αὐτοῦ ἐκ πορνεῖου ἐχρημάτισεν. Εἶτα γέγονεν οἶκος Κωνσταντίνου τῆς Εἰρήνης υἱοῦ μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς μητρὸς γενομένην εἰς αὐτὸν τύφλωσιν. Τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μονάσασα μοναστήριον αὐτὸν κατασκευάσασα καὶ τὰ Μετανοίας ἐκάλεσεν. Ἔυλον οὖν μέγιστον τοῦ τρικλίνου ἀποκλασθὲν ἤπειλει πῦσιν, αἱ δὲ μονάζουσαι τοῦ βασιλέως [P. 428] διαρχομένου περὶ αὐτοῦ ἰδεθήσαν. Ἐκνεύσας οὖν καὶ τὸν οἶκον θεασάμενος καὶ ἀρεσθεὶς μετοικεῖζει μὲν τὰς μοναζούσας ἐν ἐτέρῃ μονῇ, αὐτὸν δὲ κόσμῳ παντοίῳ καλλωπίσας ξενώνα πεποίηκεν, ἐπιδοῦς χρήματα καὶ προάστεια, καὶ τὰ Θεοφίλου ἱπονομάσας.

κζ. Δυσεντερικῶ δὲ νοσήματι περιπαρεὶς ὁ βασιλεὺς βουλὴν βουλευέται μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ περὶ Θεοφόβου τοῦ Πέρσου. Εἰδὼς γάρ ἐτι καλλὴν πίστιν καὶ ἀγάπην ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἱ Πέρσαι καὶ ἐκ τῶν ἐν τέλει οὐκ ἄλλοι, ἐφοβήθη μὴ πως αὐτοῦ τελευτήσαντος αὐτὸν καταστήσασαι βασιλεῖα, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ ἀποσάμενοι· καὶ ἀποστειλάς ἤγαγεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ἐν τηρήσει εἶχεν. Εἶτα βαρθηθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου προστάσσει ἀποκεφαλίσθηναι αὐτόν. Καὶ τὴν κεφαλὴν ἰδὼν ἔφη· Ἄργε, Θεόφοβε, καὶ σὺ ἀνεπαύης καὶ ἐγὼ ἀπεφρόντισα. Καὶ εὐθύς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ κακῶς καὶ ὀδυνηρῶς ἀπέβηκε. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἀπακομίσθη, τὸ δὲ τοῦ Θεοφόβου ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ πλησίον τῶν Ναρσσοῦ. Ἐπὶ τούτοις τῶν Περσῶν ἐπισητούτων τὸν Θεόφοβον, τί ἄρα γέγονε, οἱ τοῦ βασιλέως ἐπισαν αὐτοὺς ἐν τῷ παλατίῳ διαιτᾶσθαι. Τούτῳ τῷ τρόπῳ διαβεβῆθαι κατὰ Πέρσαις ἄχρι τῶν ὧδε χρόνων θανάτου μὴ γέυσεσθαι τὸν Θεόφοβον.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρα.

α. Κόσμον ἔτος ςτλδ, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ωλε', Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρα ἔτη ιδ', μόνος ἔτη ιβ', καὶ σὺν Βασιλείῳ ἔτος ε' μήνας κ', ὁμοῦ ἔτη κζ' μήνας δ'. Ἡ Θεοδώρα εὐσεβὴς οὖσα καὶ πιστὴ καὶ ὀρθόδοξος ἐτι τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς περιόντος λάθρα τὰς ἁγίας εἰκόνας ἐτίμα καὶ ἐδέθετο· ἥτις γνώμη μὲν αὐτῆς, ὑποθήκη δὲ καὶ παραινέσει Θεοκτιστοῦ κανικλείου καὶ λογοθέτου, ἐξελαύνει τῆς Ἐκκλησίας τὸν ἄθεον πατριάρχην Ἰωάννην, καίπαρ σύντεκεν αὐτῆς ἕνα, περιερῆσασα τοῦτον ἐν τῷ Στενῷ εἰς τὸ καλούμενον Κλειδίον ἐν τινὶ μοναστηρίῳ. Κάκει αὐτὸν τὰς τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰκόνας [P. 429] καὶ τῆς Θεομήτορος καὶ τῶν ἀριστρατήγων κατορύξαντα, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐξερύξαι· ἠβουλήθη· κωλυθεῖσα δὲ πέμποι καὶ μαστίζει αὐτὸν διακρίσις λῶροις, εἰς-

ἀγει δὲ τὸν ἐν ἀγίοις Μεθόδιον. Τοὺς δὲ ὑπὸ Θεο- A
φίλου ἐξορισθέντας μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους ἐνώ-
σασα, τὴν ὀρθόδοξον ἐθεβαίωσε τίσσειν καὶ τὴν
Ἐκκλησίαν εἰρήνευσεν τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τῶν νη-
στειῶν. Ἐξέλαυνε τοίνυν Θεοδώρα τὸν ἀλιτῆριον
Ἰαννῆν τοῦ πατριαρχίου τρώπῃ τοιαύτῃ. Ἀγροὶ γὰρ
αὐτῷ διὰ Κωνσταντινίου δρουγγαρίου τῆς βίβλης,
ὡς Πολλοὶ πολλαχόθεν συναληλυθότες εὐλαβεῖς
τε ἄνδρες καὶ μοναχοὶ δέησιν ἐποιήσαντο πρὸς
τὴν βασιλείαν μου τοῦ τὰς παροσέτους καλεῦ-
σαι ἀναστῆλωθῆναι εἰκόνας. Εἰ μὲν οὖν ὁμολογοῦ
εἰ τούτους καὶ σύμφωνος, καὶ δὴ τὸν αὐταῖον κό-
σμον ἢ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία ἀπολαμβάνεται. Εἰδ'
ἀμφίβολος καὶ τὴν γνάμην οὐκ ἔχων εὐθείαν, τοῦ
μὲν θρόνου βίω γερόμενος καὶ τῆς πόλεως κατὰ δὲ
προάστειόν σου διαδῶθι, μέχρις ἂν ὁ σύλλογος τῶν
ἀγίων Πατέρων γένηται μετὰ σοῦ· οἶδε γὰρ ἑτοιμοὶ
διδικάζεσθαι τε καὶ διαλέγεσθαι καὶ τεισῆν σε
περὶ τούτων κακῶς λέγοντα. Ὁ δὲ πατριάρχης ἢ
μᾶλλον πατριάρχης κατὰ τὸν ἐν τῷ πατριαρχείῳ
Θεσσαλὸν τρίκλινον τῆνικαῦτα ἀνάκειτο ἐπὶ οὐκί-
ποδος, τὰς βασιλικὰς ἀγγείλας δεχόμενος· δεῖμα
τῇ ἀκοῇ τῶν λόγων βληθεὶς τὴν ψυχὴν βουλευσασθαι
ἔφη περὶ τούτου καλῶς καὶ τὸν ἀποκομιστὴν
εὐθύς ἀπέστειλεν, καὶ θάπτον ἢ λόγῳ ἐγχειριδίων τι
λαβὼν τὰς κατὰ γαστέρα φλέβας ἀπέτεμεν, ἃς ἦδει
δειλιὰν μὲν καὶ οἰκτον ἐκ τῆς αἵματος δαφίλου
ἐκχύσει· ἀποτεκεῖν τοῖς πολλοῖς, θάνατον δὲ ἢ τινα
κίνδυνον οὐδαμῶς. Θροῦς οὖν καὶ βοῇ εὐθύς τις
παρήχει τὴν Ἐκκλησίαν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς C
βασιλικὰς ἀκοὰς προφάνουσα τοῦ δρουγγαρίου, ὡς ἢ
δέσποινα διὰ τοῦ δρουγγαρίου [P. 430] τὸν πατρ' ἀρχὴν
κατέσφαξεν. Τῶν οὖν λεγομένων ἑταστῆς ἀκριβῆς
ὁ πατριάρχης Βάρδας ἀποσταλεὶς αὐτὰς τε τὰς πληγὰς
ἐκ προνοίας γενομένας ἠρέμα πως κατεψώρασεν,
καὶ τὰ ὄραμα τὸν ἐλεγχον οὐ διέφυγεν, αὐτῶν τῶν
θεραπεύων κατεπόντων αὐτῷ καὶ τὰ τῆς τομῆς
ὄργανα (φλεβοτόμα δὲ ἦν) εἰς μέσον καθυποβαλλό-
μενα. Ἐκτοσε οὖν οὐδενὸς λόγου ἀξιώθεις, ὡς ἐπὶ
τῆς αὐτοψώρω αἰτίᾳ ὑπειλημμένος ²⁰, τῆς
Ἐκκλησίας ἀπεικονεῖται ὁ ἀλιτῆριος καὶ κατὰ τινα
μονὴν ἐν τῷ Κλειδίῳ περιορίζεται. Ἐν ἣ ἀγίων
εἰκόνας ἔθεας, τοῦτον ἢ βασιλίσσα μάλιστα διακο-
σίαις παιδεύει, καὶ κατὰ τὸ προάστειον αὐτοῦ, ὃ
λέγεται Ψυχὰ, ἀποστέλλεται ²¹.

β'. Οὗτος οὖν ὁ προβήθεος Ἰωάννης πατριάρχης,
ὁ δὲ οἰκτεῖαν ἀσέβειαν Ἰαννῆν παρὰ τῶν εὐσεβῶν
ὄνομασθεὶς, οὐκ ἔπηλός τις καὶ ξένος αὐτόχθων ἐκ
καὶ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων βλάστημα καὶ ἐκ λίαν
εὐγενοῦς καταγόμενος σαρδῆς, τῆς οὖτω τῶν Μωρο-
καρδανίων ²² λεγομένης, καὶ τῆς τῶν ἀγίων μαρ-
τύρων Σεργίου καὶ Βάχου τῆς ἐν τοῖς Ὁρμισθῶν
μονῆς ἡγούμενος ἀνωθεν ὦν καὶ τοῦ ²³ βασιλέως
κληρικοῦς καταριθμοῦμενος, διαφερόντως παρὰ
Μιχαὴλ ἡγαπᾶτο τῷ Τραυλίῳ, εἶτε τῷ μόνῳ ²⁴ τούτῳ
κοινωνῶς εἶναι τῆς τούτου αἰρέσεως, εἶτε καὶ τῷ

gerebantur; quocirca mittens ducentis flagris ex-
dit, sanctumque Methodium inducit; ac quos
Theophilus monachos ac episcopos relegaverat, in
unum cogens, orthodoxam fidem confirmavit, pri-
maque dominica Quadragesimæ pacem Ecclesiæ
reddidit. Ejicit itaque Theodora patriarchæ ædi-
bus scelestissimum Jannem in hunc fere modum.
Mandat per Constantinum excubiarum drungarium,
multos undique religiosos viros ac monachos in unum
648 collectos supplicationem porrexisse, ut omni
veneratione colendas imagines erigi ac restitui pro
imperio juberet. Siquidem ergo, ait, in eadem et
ipse confessionem consentis, suum Dci Ecclesia or-
natum recipiat. Sin autem hæsitans nec recto mentis
sensu incedis, relicta sede ac urbe ad suburbanum
tuum discedito, donec sanctorum Patrum cætus una
tecum rem pertractaturus coeat. In promptu enim
habent disceptare ac disputare, deque his male sen-
tientem ad saniozem sensum reducere. Verum pa-
triarcha, seu (verius dicam) patriarcha, in Thessalo
triclinto in ædibus patriarchalibus in suppedaneo
scabello id temporis jacens, auditis divalibus jus-
sis, moxque eorum auditione animo saucius, probe
se ejus rei gratia deliberaturum respondit; ac
statim nuntium remisit, dictoque citius arrepta
lancoelæ ventris sibi venulas incidit; quas vulgo,
cruore copia effluente, timorem ac miscrationem
excitaturas, non vero mortem aut periculi aliquid
creaturas noverat. Sublatus itaque statim rumor
ac clamor totam late personat Ecclesiæ, quia et
aute drungarium aulam occupat, Augustam illius
opera patriarcham necesse. Misso itaque Barda
patricio, qui diligenter rem inquireret, sensim ex
industria deprehensum facta vulnera; nec fabula
ullo colore tegi potuit. Ipsi famuli in eum rei
testes; prolata in medium sectionis organa, lan-
coelæ scilicet in eum usum sanguinemque aperta
vena minuendum compositæ. Jam 649 ergo quasi
nullius frugis (quippe in tali manifesto deprehensus
faciuore) miser Ecclesiæ pellitur et in monasterium
quoddam Clidium nomine relegatur; ubi cum
imagines abraderet, ducentis Augustæ flagris va-
pulat, et ad sua suburbana mittitur, quæ vocant
Psica.

2. Hic igitur, quem dicebam, Joannes patri-
archa, pro sua impietate Jannes appellatus uno
piorum fideliumque suffragio, non advena quispiam
ac extraneus fuit, sed indigena urbisque Augustæ
civis, ex ingenua ac prænobili Morocardianorum,
ut vocant, ortus prosapia; monasteriique sancto-
rum Sergii et Bacchi, quod est ad Hormisdæ ædes,
olim præfectus, interque palatinos clericos co-
optatus, a Michaele Balbo tenere amabatur, sive uno
hoc quod fovendæ hæresis illi socius erat, sive
etiam pro ea eruditionis laude qua aliqua pollere

VARIE LECTIONES.

²⁰ εὐλημμένος? ²¹ ἀποστέλλοντα: P. ²² Μωροκαρδανίων a' ter ms. c. marg: P. ²³ τοῦ] τοῖς? ²⁴ εἶτε
μόνῳ τῷ?

videbatur. Quovis certe titulo amabatur, ac Theophili præceptor præficitur. Theophilus mox imperii habens adeptus synæcellii prius honore donat, tumque etiam patriarcham Cpolititanum constituit, cum is illi divinatione ex pelvi ac præstigiis quedam futurorum vaticinia ederet. Præstigiæ in eo positæ. Gens quedam infidelis truciorque tribus ducibus quandoque Romanam ditionem incursabat atque vastabat. Ea res, ut par est, animi anxium tristematque Theophilum omnesque subditos habebat. Mæstitium **650** Joannes ponere jubet, pectusque securum ac gaudii plenum gerere, si modo ejus velit consilii morem gerere. Id vero illi consultum. Inter æneas Circi statuas ad Euripum unam quamdam tricripitem stare: ejus tria illa capita magice consecrata ad gentis illius referri duces. Jabet ergo tres maximos fabricatos malleos tribus viris robustissimis in manus tradi. Profunda itaque nocte utrisque ventum ad statuæ locum: Joannes laici habitu sese occultabat, viri autem stabant sublatis malleis, cum ille magicis secum invocationibus præcatis unumquemque fortiter omnique robore atque viribus ictum dare clamorosus inceptor præcipit. Ac unus quidem et alter duo capita decusserunt: tertius vero inflexit quidem ille paululum, non tamen etiam totum a trunco amputavit. Sic igitur se fere ducum res habuere. Gravis inter illos orta discordia in bellum civile prorupit. Ex illo unus alterque ceciderunt: tertius unus ipse superstes fuit, etsi non sano prorsus robore. In eum modum ad nihilum redacta gens illa ad sua rursus se fuga, ingentique clade attrita, recipit.

ἔκτομήν, τοῦ τρίτου μόνου διασωθέντος, οὐχ ὑγιῶς δέ. Οὕτως εἰς τὸ μηδὲν εἶναι τὸ ἔθνος χωρῆσαν πρὸς τὰ οἴκετα αἰθῆς μετὰ φυγῆς ἀφορμῆ καὶ συμφορᾶς.

3. Postquam igitur religiosissima, quam dicebam, Theodora suum Ecclesiæ ornatum reddiderat (a Leone enim Amalecita ad restitutionis imaginum solemnia annos circiter triginta imaginum incensores igniariique sacrilegi ecclesiarum potiti erant), petitionem ad Patres qui collecti **651** erant, in hæc verba offert: *Non me latet datam vobis a Deo potestatem dimittendi peccata super terram, quemadmodum sacris Christi Evangelii tabulis perscriptum est. Quandoquidem igitur Theophilus, ut scitis omnes, justitiæ, si quis alius, tenax fuit, ac cuncta probe administrabat, ut et ipsi testamini, unaque hac duntaxat hæresi laborabat, quam et in extremis agens abnegavit, subque exitus horam oppletus lacrymis, me offerente, sacras imagines osculo veneratus in eum modum efflavit animam, vos quoque hanc mihi scripto facite gratiam, ut et hoc unum illi peccatum dimittatur: nam de reliquis securus sum.* Ad quam Patres, cum primum quidem conticuisent, tumque ejus provocati lacrymis in lacrymas ipsi perinde prorupissent, ac cum præterea hoc molirentur ac salagerent, ut sanctarum imaginum cultum statuerent, uno calculo ac sententia ejus rei securitatis fidem

A διαφέρειν ἐπὶ λογίότητος ἔδξαν τινὰ ἐσχηκῶς· πλὴν ἤγαπᾶτο, καὶ τοῦ Θεοφίλου διδάσκαλος ἐγκαθίσταται. Καὶ οὗτος ἐπὶ τὰς τῆς βασιλείας ἔσχεν ἡνίας, σύγκελλον μὲν πρότερον τοῦτον τιμᾶ, εἰθ' ὕστερον καὶ πατριάρχην καθίστησι Κωνσταντινουπόλεως, προγνώσεις τινὰς διὰ λεκανομαντείας καὶ γοητείας αὐτῷ ἀπαγγέλλοντα. Καὶ γοητεία ²² τοιαύτη. Ἔθνος ποτὲ τρισὶν ὑφ' ἡγεμόσι στρατηγουμένον, ἀπίπτου τε καὶ σκληροῦ, τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν κατέετραχε καὶ ἐληΐζετο. Ὡς εἰκὸς οὖν ἀθυροῦντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ Θεοφίλου καὶ τοῦ ὑπηκόου παντός, ἀποσκευάσασθαι πού τὴν ἀθυμίαν οὗτος συμβουλεύει, θάρσους τε πληρωθῆναι καὶ χαρὰς, εἰ γε μόνον τῇ τούτου ἐπακολουθοῦσιν βουλή. Ἡ δὲ ἦν τοιαύτη. Ἐν τοῖς εἰς τὸν Εὐριπὸν τοῦ Ἰπποδρομίου χαλκοῖς ἀνδριᾶσιν ἐλέγετό τις εἶναι ἀνδριάς τρισὶ διαμορφούμενος κεφαλῆς, ἃς κατὰ τινὰ στοιχειώσιν πρὸς τοὺς τοῦ ἔθνους ἐκείνου ἀρχηγούς ἀνήγεν. Σφύρας οὖν μεγίστας σιδηρᾶς τρεῖς προσέταττεν γενέσθαι καὶ ἀνδράσιν νυκτερισθῆναι ἰσχυροτάτοις τρισίν. Πόρρω δὲ τῶν νυκτῶν ἐπὶ τὸν ἀνδριάντα ἦσαν ἀμφοτέροι, ὁ μὲν Ἰαννῆς διὰ λαϊκοῦ ἐνδύματος αὐτὴν περισκέπων, οἱ δὲ ἄνδρες μετεώρους τὰς σφύρας ἔχοντες. Καὶ αὐτὸς τοὺς στοιχειωτικὸς λόγους ἐπειπὼν παῖσιν ἕκαστον ὡς ἔχει δυνάμει· προσέειπε νεανικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. Καὶ οἱ μὲν δύο τὰς δύο τοῦ ἀνδριάντος κεφαλὰς ἀπέκοψαν, ὁ δὲ ἕτερος μικρὸν μὲν κατέκλιεν, οὐ μὴν καὶ ἔλην τοῦ σκηνώματος ἐναπέτεμεν. Τούτοις οὖν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἡγεμόνας ἐξηκολούθει· Ἐριδος γὰρ κραταιᾶς αὐτοῖς ἐπειπασούσης καὶ ἐμφυλίου μάχης, ὑπὸ τοῦ ἑνὸς οἱ δύο τῶν ἡγεμόνων πίπτουσι κατὰ τὴν τῶν κεφαλῶν

B δριᾶσιν ἐλέγετό τις εἶναι ἀνδριάς τρισὶ διαμορφούμενος κεφαλῆς, ἃς κατὰ τινὰ στοιχειώσιν πρὸς τοὺς τοῦ ἔθνους ἐκείνου ἀρχηγούς ἀνήγεν. Σφύρας οὖν μεγίστας σιδηρᾶς τρεῖς προσέταττεν γενέσθαι καὶ ἀνδράσιν νυκτερισθῆναι ἰσχυροτάτοις τρισίν. Πόρρω δὲ τῶν νυκτῶν ἐπὶ τὸν ἀνδριάντα ἦσαν ἀμφοτέροι, ὁ μὲν Ἰαννῆς διὰ λαϊκοῦ ἐνδύματος αὐτὴν περισκέπων, οἱ δὲ ἄνδρες μετεώρους τὰς σφύρας ἔχοντες. Καὶ αὐτὸς τοὺς στοιχειωτικὸς λόγους ἐπειπὼν παῖσιν ἕκαστον ὡς ἔχει δυνάμει· προσέειπε νεανικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. Καὶ οἱ μὲν δύο τὰς δύο τοῦ ἀνδριάντος κεφαλὰς ἀπέκοψαν, ὁ δὲ ἕτερος μικρὸν μὲν κατέκλιεν, οὐ μὴν καὶ ἔλην τοῦ σκηνώματος ἐναπέτεμεν. Τούτοις οὖν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἡγεμόνας ἐξηκολούθει· Ἐριδος γὰρ κραταιᾶς αὐτοῖς ἐπειπασούσης καὶ ἐμφυλίου μάχης, ὑπὸ τοῦ ἑνὸς οἱ δύο τῶν ἡγεμόνων πίπτουσι κατὰ τὴν τῶν κεφαλῶν

Γ. Τῆς δὲ θεοφίλου, ὡς εἰρηται, Θεοδώρας τῆ ἐκκλησίᾳ τὸν αὐτῆς κόσμον δούσης (ἀπὸ γὰρ Λέοντος τοῦ Ἀμαλχητίου ἐως [P. 431] τῆς ὀρθοδοξίας ἐπὶ τριάκοντα χρόνους κατέχον οἱ εἰκονοκαῖστοι τὰς ἐκκλησίας) αἰτησὶν ποιεῖται πρὸς τοὺς παρόντας ἁγίους Πατέρας, λέγουσα· *Οἶδα οὖν δέδοικεν ὑμῖν ὁ θεὸς ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἐκείπερ οὖν ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος, ὡς εἶδατε πάντες, δικαιοκρίτης μὲν εἰ καὶ τις ἄλλος ἦν, καὶ πάντα καλῶς διοικῶν, ὡς μαρτυροῦσθε, εἶχε δὲ μόνην ταύτην τὴν αἴρσιν, ἣν καὶ τελευταῶν ἀκηροῦσατο, καὶ μετὰ δακρῶν κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς ἐξόδου, ἐμοῦ τούτῳ τυτῆας δούσης, τὰς ἁγίας εἰκόνας κατεβλήθη, καὶ οὕτως ἐξένταυσε, δότε μοι καὶ αὐτοὶ χάριν ἐτηράζως ἀφ' ἑσθῆναι αὐτῷ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην μόνην· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν οὐ φρονεῖω.* Πρὸς ἣν οἱ Πατέρες τὰ μὲν πρῶτα σιγήσαντες, εἶτα καὶ δακρύσαντες τοῖς αὐτῆς ἐπικαμπτόμενοι δάκρυσι, πρὸς δὲ καὶ τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων ζητούντες τιμῆν, κοινῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ δι' ἐγγράφου ἀσφαλείας τὴν πίστιν τοῦτου τῆ θεοποίηθ' ἐδίδωσαν. Ἐφ' οἷς τὴν ἐκκλησίαν βα-

VARIÆ LECTIONES.

²² 1) ἢ γοητεία?

ὁμοίως καταλαβόντες, καὶ Μεθοδῶ τῷ ἀγιωτάτῳ τῆς τῆς ἀρχιερωσύνης ἀποδεδωκότες τιμὴν, τῇ πρώτῃ τῶν ἁγίων νηστειῶν Κυριακῇ σὺν τῇ βασιλευσῆ παύνησον ὑμνοῦσαν ἐν τῷ τῶν Βλαχερνῶν τῆς Θεοτόκου ναῷ ἀφ' ἱσπέρας τετελεχότες, τῇ ἑσπέρῃ μετὰ λιτῆς τῷ μεγάλῳ τοῦ Θεοῦ Λόγῳ τεμένει καταλαμβάνουσι, καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς αἰδῆς ἡ Ἐκκλησία λαμβάνει τῆς θείας μυσταγωγίας τελεσεθελῆς ἀγνῶς, πάντων τῶν αἰρεσιωτῶν ἐν πάσῃ τῇ ὕφ' ἧλῳ καθαιρέσει ὑποβληθέντων μετὰ καὶ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν, ὃς ἦν ὁ προαιρημένος Ἰωάννης.

8. Οὗτος οὖν μετὰ τῆς αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, συμφορίας τῇ καθαιρέσει ὑποβληθείς οὐχ εἴλετο ἡσυχῇ διάγειν τὸν ἑαυτοῦ κατέπτυστον βίον, ἀλλ' ἔτι κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐνεανειύετο. Καὶ γὰρ ὑπερόριος πάλιν ἐν τινι μονῇ γεγονῶς, εἰκότος θείας κατὰ τὸν ἕρπον ἰσταμένης καὶ ἀτενῶς ἀτενίζουσας αὐτῷ, μὴ φέρον ὅτις ὄρῳ τὴν ἐκείνης πρὸς αὐτὸν ἐπικατεῖσαν θέαν, καθαιρέσθαι ταύτην διὰ τινος οἰκείου προστάττει καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κατορυπτεσθαι, τοῦτο μόνον ἐπιλέγων, ὡς *Τὴν αὐτῆς οὐ δύναμαι μωρῶν ἐνοχῶν*. Ἐκκοστο γοῦν ταῦτα τῇ δεσποίνῃ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ Ἰαννῆ ἐκτυφλοῖ. Ἄλλ' οὐδ' οὕτως ἦν ἀγαπητὸν αὐτῷ τῆς ἡσυχίας ἐρῶν, μῶμον δὲ τινα ἐπειράτο μετὰ [P. 452] τῶν ὁμοίων αὐτοῦ τῷ ἐν ἁγίοις Μεθοδίῳ προσάπτειν, καὶ γυναῖκά τινα φρεναπατήσαντας; κρυψιγαμίας ἔγκλημα τοῦτῳ ἐπισηφέρουσιν. Ὁ δὲ μακαριώτατος πατριάρχης, μὴ θέλων πέτρα σκανδάλου λογίζεσθαι, τὰ κρύφια αἴσχη ἀποχυμοῖ, καὶ εὐρητο παρὰ τὸ εἰκὸς μεμαρτισμένα. Καὶ τὸ αἴτιον ἐρωτηθεὶς εἶπεν, *ὦι, Διάγοντός μου ἐν Ῥώμῃ, ἐπεὶ τοῖς γαργαλισμοῖς ἐκκετόμην, τῷ ἀποστῶλῳ Πέτρῳ προσήλωτον δεόμενος* · ὃς τῇ *ῤυκεὶ ἐπιστάς τῇ δεξιᾷ τὰ αἰδοῖα κατεπλάσεν, ἐπιφθερξάμενος μὴ τοῦ λοιποῦ προεῖσθαι φιληδορίας*. Ἐγὼ δὲ σφυδρῶς ἀληθῆρας διωκτισθῶν, καὶ ἔκτοτε ἀβλαβῆς διέμεινα. Ἄλλὰ μὴν τὸ γύναιον ἀσφαλῶς κρατηθὲν πάντα ἀφηγήσατο, καὶ τὸ δοθὲν αὐτῷ χρυσοῖν τοῖς ἀποδέσμοις ἔτι περιελημμένον καὶ τῇ αὐτῶν βούλλῃ σσημασμένον ὑπέδεικνε. Καὶ αὐτοὺς μὲν τιμωρεῖν ἐβούλοντο, τῇ δὲ τοῦ ἁγίου Μεθοδίου παρακλήσει τούτους εἴασαν.

9. Ὡς οὖν κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην, ἦγον τὴν τῆς ὀρθοδοξίας λεγομένην Κυριακὴν, ἐν τοῖς τοῦ Καρανοῦ καλατιοῖς, ἔπερ ἔνεκεν τῶν ἑαυτοῦ θυγατέρων ὁ Θεόφιλος ἀνυποδόμησεν, ὑπὸ Μαυρικίου τοῦ βασιλέως ὡς τὸ πρῶτον κατασκευασθέντα, ἡ βασιλῆ; Θεοδώρα ἦσαν τὸ τῆς Ἐκκλησίας πλήρωμα εἰς τὰ, καὶ οὐκ ἦν ὅστις μὴ παρῆν ἐκεῖ τῶν ἱερέων καὶ ὁμολογητῶν · μεθ' ὧν καὶ ὁ Νικαίας Θεοφάνης ἦν. Ἐπαὶ δὲ τῆς εὐωχίας παρήχμασε καὶ τὰ τραγῆματα μετὰ τῶν πλακούντων παρέκτεινε, συναχῶς ἀτενίζουσης τῆς βασιλῆδος καὶ τὰ ἐν τῷ μετώπῳ γράμματα τοῦ ὁσίου Θεοφάνους καθορώσης καὶ στεναζούσης, συνέθη καὶ τούτων ὡς ἐξ ὁμολόγου ἀνεοφθαλμησῆ καὶ ταύτην ἐνὶ βίῳ ἀτενίζουσαν αὐτῷ. Φησάντος γοῦν · *Τίς ἄρα ἡ αἰτία τῆς πρὸς ἐμὲ σου*

A scriptam Augustæ tradiderunt. Quo pignore rata ecclesiam possessione adeuntes, summique sacerdotii dignitate sanctissimo Methodio reddita, Dominica prima sanctorum jejuniorum una cum Augusta, totam noctem sacris canticis in Blachernarum Dei Genitricis aede a vespera peragentes, solemni mane supplicatione ad magnum Dei Verbi templum adeunt, ac suum rursus Ecclesia recipit ornatum, divinis sancte pureque concelebratis mysteriis, cunctisque in universo orbe hæreticis, cum eorum quem dixi antisitte (id est Joanne) depositioni subjectis.

652 4. Hic igitur cum sodalitia, sicut dictum est, gradu motus inque ordinem redactus, haud tamen adduci poterat ut execrabilem vitam suam quiete transigeret: sed adhuc ferociebat adversus sanctas imagines. Rursus enim in quædam exsul monasterio, cum divina quædam imago in tecto consistens intentis in eum oculis quasi despiceret, non ferens ille desper intuentem, deponi per quemdam famulorum jubet ejusque oculos effodi, unum hoc satisfactionis addens, *non posse se illius formam cernere*. Audivit Augusta, ipsiusque Iannis cæcat lumina. At ne sic quidem quietis amorem in animum induxit, sed hoc studebat cum sodalibus, ut S. Methodii famæ labis aliquid quævis modo adspargeret. Seducta itaque muliercula quadam stupri expostulant. Beatissimus autem patriarcha, qui petra scandali videri nollet, nudatis a se verendis partibus, iis emarcidis secus ac se res solito habeat exsuccis que inventus est. Causam rogatus ait: *Cum Romæ versarer ac carnis titillationibus sensuque libidinis pulsarer, supplex precibus ad apostolum Petrum accessi. Adstitit ille noctu, easque partes tangens ait: Deinceps securus esto a libidine. Ego autem gravi concitus dolore somnum excussi, exque illo tempore a libidinis æstu illo immunis fui. Quin et mulier tuto servata tenta que fabulam omnem enarravit; aurique vim datam adhuc colligatam, ipsorum denique sigillis munita signacula ostendit. Exposcebant judices 653 justas ex eis pœnas: verum S. Methodii deprecatione exorata clementia immunes dimisit.*

D 5. Cum igitur per ejus diei festam jucunditatem (Dominicæ scilicet ὀρθοδοξίας, quam vocant, id est restitutionis imaginum) ad Cariani regis aedes, quas Theophilus filiabus, in quibus habitarent, extruxerat ac Mauricius imperator primum condiderat, universum ecclesiæ cœtum Theodora Augusta dapibus acciperet, nec a convivio ullus sacerdotum, ullus confessorum abesset: quibuscum adfuit et Theophanes Nicææ episcopus. Ubi itaque convivi ardor deferbuerat, jamque tragemata ac placenta, quæ scilicet secundarum mensarum sunt, apposita erant, Augusta intentis jugiter oculis inscriptum Theophanis vultum oblegente ac ingemiscente, contigit ut et ipse velut ex conducto vicissim adspiceret, ejusque in se obversos dominæ oculos fixos-

que adverteret. Quærit itaque, *quid causæ sit cur sic intenta in illum aspiceret?* Respondit illius se tolerantiam admirari ex inscriptis ori litteris, ejusque qui horum auctor exstitisset sævitiam. Tum beatus Theophanes nulla reverentia ductus, nec quæ jam sancte promissa erant animo reputans, *jus, inquit, clara admodum voce scripturæ nomine adversus virum tuum in incorrupto Dei judicio acrius discipabo atque contendam.* His Augusta auditis, inestoque animo facta, ac lacrymis offusa, *Hæ, inquit ad sanctum, vestræ scripto firmatæ promissiones ac munera, ut non solum viro non indulgeatis, sed et actionem ipsi intendatis atque in judicium 654 trahatis? Non, inquit surgens confestim patriarcha ac reliqui sacerdotes, non plane, sed firma erunt nostra promissa, illa hujus spreptione nihili habita.* Sic quidem illa sedata sunt, manseruntque Ecclesiæ scita inconcussa.

6. Fuit et alia quædam hæresis, quam Zelicum vocant, cum suo auctore, qui ipse Zelix nuncupatus a secretis cum primis dignitate fulgebat. Emendatus vero est et ad sanam doctrinam traductus in regio processu, his qui illi adhæserant sociisque unguenti duntaxat unctione cum novis luminibus atque vestibus delibutis, eorumque splendide apparatu perfectis.

7. Anno Theodoræ imperii altero missus Theoclistus logotheta adversus Cretam; naleque subditis usus tum ipse fugam iniiit, tum exercitus Cretensium ferro necatus est.

8. Illius imperii anno tertio, suscepta Ameræ adversus Romaniam expeditione, Theodora eundem rursus Theoclistum cum ingentibus copiis in illum misit; commissoque proelio in Maurotopo iterum superatus est, multisque cæsis, plures fuere captivi. Theoclistus ad Augustam reversus eadem rursus illius potitur necessitudine; habitoque cum Barda Augustæ fratre colloquio cladem ei adscribit, velut ejus hortatu ac consilio cæsus sit ac profligatus Romanus exercitus.

655 9. Anno imperii septimo, Michael in virum augescente otiumque omne et operam venatui ac impudicitiis dante, comperto Theodora jungi eum amicitia Eudociæ Ingeris filix, cujus protervi mores illi pariter ac Theoclisto exosi essent, Eudociam Decapolitæ filiam illi conjugem jungunt; inque S. Stephani templo, quod est in Daphne, nuptiales ambo corollas accipiunt.

10. Ejus imperii anno decimo buccellariorum dux admirandum equum ac strenuum, ferocem tamen ac intractabilem, imperatori adduxit, nec qui vel artem explorare posset dentium indicio ullus erat ob ejus indomitam indolem. Anxius animi ea re imperator. Ac cum audisset qui tum Numerorum ac muri comes esset, Theophilites, ad eum inlit *habere se adolescentem equorum expertissimum ac virum fortem, Basilium nomine, ejusmodi scilicet cujus se competentem fore imperator*

ἀστεροῦς δράσεως; ἢ δὲ ἐφη τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων θαυμάζειν καρτερίαν σου καὶ τὴν τοῦ ταῦτα δράσαντος ἀπήνειαν. Καὶ ὁ μακάριος Θεοφάνης μηδὲν εὐλαβηθεὶς ἢ τὴν προσηφαλισμένων διανοηθεὶς, Ἰπὲρ ταύτης τῆς γραφῆς, ἐφη σεν εὐ μάλα τρανῶς, ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ ἀδεκάστῳ δικαστηρίῳ σφοδρότερον διαδικάζομαι τῷ ἀνδρὶ σου. Τοῦτο ἀκούσασα ἡ βασίλισσα, καὶ περιλυτος γενομένη καὶ σύνδακρυς, ἐφη πρὸς τὸν ὄνιον· Ἀῦται αἱ δι' ἐγγράφων ὑποσχέσεις θμῶν καὶ ὁμολογίαι, ὡς μὴ μόνον οὐ συνῆκωρηκέναι, ἀλλὰ καὶ πρὸς δῆλους [P. 453] ἄγειν αὐτόν; — Ὁδ, φησὶν ὁ πατριάρχης αὐθωρῶν ἀναστάς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἱερέων, βασίλισσα, οὐ· ἀλλ' ἔδει βεβαίως τὰ ἡμέτερα, τῆς ἐλιγωρίας τοῦτου λογιζομένης εἰς οὐδέν. Οὕτω μὲν οὖν ἐτάχθη ταῦτα, καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας εἶη ἀκύμαντα διέμεινεν.

ζ'. Ἀνεφάνη δὲ τις καὶ ἑτέρα αἵρεσις ἡ οὕτω τῶν Ζηλικῶν λεγομένη, σὺν τῷ ἑαυτῆς ἀρχηγῷ, Ζηλικὸν μὲν ὀνομαζομένην, φέροντι δὲ τὴν τῶν σηκρῆτις ἐν πρώτοις τιμῆν. Ἐθεραπεύθη δὲ καὶ πρὸς θεοσεβίαν μετηνέχθη ἐν προόδῳ βασιλικῆ, τῆς τοῦ μύρου μόνου μετὰ καινῶν ἐμφωτίων τε καὶ ἐσθημάτων καταξωθέντων ἰχρίσεως τῶν ἀντιποιουμένων αὐτῆς, καὶ τελεωθέντων λαμπρῶς.

ζ'. Τῷ β' αὐτῆς ἔτει ἀπέστειλε Θεοδώρα Θεόκτιστον τὸν λογοθέτην κατὰ τῆς Κρήτης, καὶ κακῶς τοῖς ὑπὸ χεῖρα χρησάμενος αὐτὸς μὲν τὴν φυγαδείαν ἠσπάσατο, ὁ δὲ στρατὸς μαχάριος ἔργον τοῖς ἐν Κρήτῃ γέγονεν.

η'. Τῷ γ' αὐτῆς ἔτει Ἄμερ κατὰ Ῥωμαίων στρατεύσαντος αὐτὸν πάλιν Θεοδώρα ἀπέστειλε μετὰ πολλῆς δυνάμεως· καὶ πολέμου ἐν τῷ Μαυροτόπῳ γενομένου πάλιν ἤτῃσται, καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων πλείους οὐ κρατηθέντες ἦσαν. Θεόκτιστος δὲ πρὸς τὴν βασιλισσαν ἐλθὼν πάλιν τῆς αὐτῆς οικειότητος εἶχετο, καὶ τῷ τῆς Αὐγούστης Θεοδώρας ἀδελφῷ Βάρδα εἰς τινὰς λόγους ἐλθὼν τὴν ἤτταν τούτου προσῆπτε καὶ ἀνετίθετο, ὡς τῇ παραινέσει τοῦτου καὶ τῇ συμβουλῇ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐτρόπη στρατόπεδον.

θ'. Τῷ δ' ἔτει τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ ἀνδρυνθέντος καὶ τοῖς κυνηγίοις καὶ ἀκαθαρσίαις σχολάζοντος, ἐπεὶ ἔγνω Θεοδώρα συμπιλωθῆναι αὐτὸν Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Ἰγγηρος, μισουμένην δι' ἀνάδειαν τῇ Αὐγούστη καὶ τῷ λογοθέτῃ, ζεύγνυσιν αὐτῷ Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπόλιτου, καὶ στεφανοῦνται ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τῷ εἰς τὴν Δάφνην.

ι'. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει ὁ τῶν βουκελλαρίων στρατηγὸς ἤγαγε τῷ βασιλεὶ ἱππων θαυμαστῶν καὶ γενναίων, σκληρότατον δὲ πάντων, ὡς μὴ δύνασθαι τινα ἰσχύ κἂν ἀπὸ τῶν ὀρέων τὸν χρόνον αὐτοῦ. Ἀχθομένου οὖν ἐπὶ τοῦτου τοῦ βασιλέως, παρῶν Θεοφιλέτης ἐκεῖνος ὁ τῶν Νομῆρων τότε καὶ τοῦ τείχους κόμης ὦν εἶπεν τῷ βασιλεὶ· Ἐγὼ νεώτερον ἐμπειροῦστον καὶ ἀνδρείον εἰς τοὺς ἱππους, ὄλον ἀγαπῆ ἡ βασίλειά σου, τοδνομα Βασιλείου. Τοῦ δὲ βασιλέως κελύσαντος παρευθὺ ἤχθη, καὶ τῇ μὲν μετ' χειρὶ τὸν

χαλινῶν τοῦ ἵππου κρατήσας, [P. 454] τῇ δὲ ἐτέρᾳ τοῦ ἄλλου δραξάμενος, εἰς ἡμερῶν ἡμέρας προβάτου μετέβαλεν. Ἐφ' ᾧ θεραπευθεὶς ὁ βασιλεὺς παραδέδωκεν αὐτὸν τῷ ἐταιρειάρχῃ Ἀνδρέᾳ τοῦ εἰς τὴν ἐταιρείαν εἶναι καὶ τοῖς ἵπποις τοῦ βασιλέως ἐκδουλεύειν.

ια'. Γέγονε δὲ οὗτος ὁ Βασιλεὺς ἐκ Μακεδονίας, ἐκ χωρίων τῆς Ἀδριανουπόλεως. Καὶ προσεκολλήθη τῷ στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ Τζάνεζῃ ἐκδουλεύειν ἦν δὲ ἐτῶν κε'. Καὶ μὴδὲν παρ' αὐτοῦ ὠφελθεὶς ἦλθεν ἐν τῇ πόλει. Καὶ εἰσελθὼν ἔβδον τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἐπεὶ κεκοπωμένος ἦν ἀπὸ τῆς ὀδοπορίας. Κυριακῆς ἡμέρας οὔσης, ἐσπέρας ἀνακλιθεὶς ἐν τῷ πεζουλίῳ τοῦ Ἁγίου Διομήδους, ὅς τὸ πρὶν Ἰλίου ναὸς ἐξημάτισε. Καθολικὴ γὰρ ἦν ἡ ἐκκλησία, καὶ ὑπὸ προσωναρίου τοῦνομα Νικολάου ᾧ καὶ ἐφάνη τῇ νυκτὶ τις ζωήσας. Ἐγερθεὶς εἰσάγαγε τὸν βασιλέα ἔσω. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς οὐδένα εὔρεν εἰ μὴ τὸν Βασιλεῖον κείμενον ὡς πένητα, καὶ ἐπιστραφεὶς πάλιν ἀνεκλίθη εἰς τὴν κοίτην αὐτοῦ. Ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐκ δευτέρου ἐγένετο. Εἰς δὲ τὸ τρίτον μετὰ βομφαίας ἐπληξε τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, εἰπὼν Ὁ βλέπεις ἐξωθεν τοῦ πυλῶνος κείμενον; αὐτὸς ἔστειρ ὁ βασιλεὺς· εἰσάγαγε αὐτόν. Ἐξελθὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σὺντρομος, καὶ εὐρών τὸν Βασιλεῖον μετὰ πύρας καὶ βάρδου, εἰσάγαγεν ἔσω. Καὶ τῇ ἐπαύριον λούσας ἠλλάξεν αὐτόν, καὶ ἀδελφοποιητὸν ποιήσας συνευφραίνετο αὐτῷ. Ἦν δὲ τῷ Νικολάῳ ἀδελφὸς ἱατρὸς δουλεύειν τῷ εἰρημένῳ Θεοφιλίτζῃ, ὅς καὶ κατὰ τύχην ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Νικολάου εἶδε τὸν Βασιλεῖον, καὶ θαυμάσας τὸ τε ἀνάστημα τῆς ἡλικίας αὐτοῦ καὶ τὸ εἶδος ἡρώτα τῷ ἀδελφῷ πόθεν ἐστίν. Ὁ δὲ πάντα εἶπε πλὴν τῆς ὀράσεως. Μετ' ὀλίγα οὖν ἡμέρας τοῦ Θεοφιλίτζῃ ζητούντος ἄνθρωπον ἀνδρείον εἰς τοὺς ἵππους αὐτοῦ, κερῆν ὁ ἱατρὸς καὶ τὰ περὶ τοῦ Βασιλείου διηγῆσατο. Ἦχθη οὖν ὁ Βασιλεὺς συντόμως, καὶ θεασάμενος αὐτὸν Θεοφιλίτζῃς ἠράσθη. Ἐπαὶ δὲ ἐπιάγουρος^α ἦν καὶ μεγαλοκέφαλος, καλεῖ αὐτὸν Κεφαλῶν, καὶ δίδωκεν αὐτῷ δουλεύειν τοὺς ἵππους αὐτοῦ. Ἐνταῦθεν, ὡς εἴρηται, εἶδοται τῷ βασιλεὶ Μιχαήλ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαήλ εἰσαγαγὼν τὸν Βασιλεῖον πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ εἶπεν· Δεῦρο, ἴδε, μήτηρ, ἄνθρωπον ὃν ἐπελαβόμεν ἤν. Ἡ δὲ ἐξελθούσα καὶ τοῦτον ἰδοῦσα ἀπεστράφη, εἰπούσα, Οὗτός ἐστι, τέκνον μου, ὁ μέλλων τὴν γενεὰν ἡμῶν ἀφανίσαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐδαμῶς ἐπέισθη ἢ ἤκουσε τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

ιβ'. Τῷ ια' ἔτει αὐτοῦ ἐτελεύτησεν ὁ ἐν ἁγίοις πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ χριτοαγείται Ἰγνάτιος [P. 455] ὁ υἱὸς κουροπαλάτου τοῦ βασιλευσάντος. Τῶν δὲ Βουλγάρων τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν ληϊζομένων, ἡ Θεοδώρα ταξάτωρα πέμψασα τούτους τῆς βύρας ἔστησεν.

^α ἐπιάγουρος P. cf. p. 532 b.

A *exposceret. Mox itaque jubente imperatore adductus Basilium est; ac dextera quidem equi frenum tenens, alteraque illius apprehensa aure, ad ovium mox mansuetudinem adegit. Placuit Michaeli, traditque Andreæ hetæriarchæ, sodalibus adlegendum, et ut equis regis curam navaret.*

11. Fuit Basilium genere Macedo, Adrianopolitanus patria; adhæsitque Macedoniæ prætori Tzantzæ, ejus addictus obsequio. Annos viginti quinque natus erat; nihilque ex illo elucratum in urbem se contulit. Ingressus vero Chrysem portam, quod fessus ex itinere diosque 656 Dominica erat, in S. Diomedis, quod Eliæ templum prius vocabatur, exedra ad januam jacebat. Erat enim hæc viris mulieribusque communis ecclesia (velut quam paræciam dicimus), cui mansionarius Nicolaus nomine præerat. Huic noctu quidam apparens vocato illi inquit, *Surge domumque imperatorem inducito*. Surgens ille, nemineque invento præter Basilium pauperis more jacentem, reversus iterum lecto recubuit. Similiter vero etiam secundo se res ita habuit. Tertia autem vice majore vi ac expressione illius gladio percussus latere, *Nonne vides*, inquit, *qui extra portam jacet? Is ipse imperator est: ipsum domum inducito*. Propere itaque tremensque egressus inventum cum pera atque baculo Basilium intus collegit. Manè balneo poculisque accipiens, ac vestes mutans, cum eo lætabatur. Erat Nicolao frater medicus, qui ipse ei quem dicebat Theophiliziti merebat. Is cum Nicolaum forte convenisset, viso Basilio, miratusque staturæ præstantiam ac formæ venustatem, ex fratre sciscitabatur undenam is esset. Cui ille cuncta aperuit, uno duntaxat excepto viso. Post paucos itaque dies, cum Theophilizites hominem strenuum equili suo præsciendum quæreret, adfuit medicus, ac quæ noverat rettulit de Basilio. Cito igitur ille adductus est. Cujus statim adspectu Theophilizites ipsius amore affectus est. Quod vero robustus juvenis et constipatus magnoque captus erat, Cephalæ nomen 657 indidit, suoque equili addixit. Exinde, ut dictum est, Michaeli tradidit. Michael itaque imperator, inducto ad matrem Basilio, *Ades*, inquit, *mater, ac vide quem hodie hominem nactus sim*. Egressa illa conspecto homine pedem rettulit, atque: *Hic est, fili, qui genus nostrum ac familiam delebit*. Nullam tamen is matri fidem habuit aut quicquam motum gessit.

12. Anno ejus undecimo, sancto patriarcha Methodio defuncto, ejus loco ordinatur Ignatius, Michaelis Curopalate quondam imperatoris filius. Bulgaris autem Thraciam ac Macedoniam infestantibus, expeditis Theodora cohortibus eorum inhibuit impetum ac repressit.

13. Anno imperii Michaelis tertio decimo Bardas Cæsar extra urbem agens cum Damiano patricio ac accubitore amicitia junctus est, is imperatoris compos effectus auctor illi est ut Bardam in urbem ac palatium inducat. Sed et Theophane protospathario, cognomento Phalgaia, aliique quibusdam sibi devinctis, ipso quoque Michaeli conscio, Theoctistum in palatio contrucidat. Theodora ut rescivit, rem molestissime tulit, magnis clamoribus adversus imperatorem ac reliquos cædis auctores improperans. Sed et asperiori conterrita voce, lugubri habitu gestuque thalami secreta tenebat: quidam enim ex Melissena familia exprætor domum revertendum, quod ea dies percussorum erat, indixerat. Cumque Michael modis omnibus matris animum delinire studeret, nullam illa consolationem admittebat. Quamobrem mutatis imperator, uti animo ac sententia, ita etiam persona gestuque et actu, tot eam quæsitis coioribus modisque molestia afficere nitebatur, quot ante blandimentis colere atque mulcere simulabat. Ac quidem sorores Theclam, Anastasiam et Annam ad Cariani aedes amandat, Pulcheriam vero, ut matri charissimam, ad Gastriorum monasterium relegat. Tumque omnes brevi post eogens in Gastriorum monasterio sanctimonialium ritu ac cultu vitam agere jubet. Quo tempore omni senatu imperatorem consalutante, solus ipse reverentem, quod Cosmedium vocant. Detecta ante opus conjuratione, in ipsa conjurata capita malum versum est: deprehensi enim lentique ad Circi fundam capite plexi sunt. Basilii defuncti loco protostratoris dignitate augetur; similiter quoque Bardas a nepote europalæ præficitur.

659 14. Imperii Michaelis anno secundo cruentus cinis e caelo copia decedit, multique sanguinis instar rubri coloris lapides inventi. Porro Michael, dum ad omne scelus ac luxuriam laxat habenas, pecunias in palatio repositas male dilapidat, cum mille nonaginta auri centenaria excederent essetque argenti immensa vis, quæ ejus mater in ærario asservabat. Aurigarum quippe liberos ex sacro baptismate in filios adoptans, singulis nummos centoin aut minimum quinquaginta dabit. Quandoque etiam uni patriciorum, Imerio nomine, ab agresti vultus specie Chæro nuncupato (ac si porcum dicat), cum in mensa turpia quædam obganniens ad

A γ'. Τῷ γ' ἔτει αὐτοῦ Βάρδα; ὁ Καίσαρ ἔξω τῆς πόλεως ὡν συνεφιλιώθη Δαμιανῷ πατρικίῳ καὶ παρακοιμωμένῳ, ὃς τὸν βασιλεῖα κρατήσα; ἐπεισεν εἰσελθεῖν ἐν τῇ πόλει τὸν Βάρδαν καὶ εἰς τὸ παλάτιον ἔρχεσθαι. Οἰκισμομένοις δὲ καὶ τὸν πρωτοσπαθᾶριον Θεοφάνην τὸν Φαλγάνην καὶ ἄλλους; τινὰς ἀποκτείνει τὸν Θεόκτιστον ἐν τῷ παλατίῳ, μετὰ καὶ τῆς τοῦ βασιλέως συνειδήσεως. Τοῦτο μαθοῦσα Θεοδώρα ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων ὅ τὸν φόνον κατεργάσαντο, καταβουμένη αὐτῶν. Ἄλλὰ καὶ φωνῇ βριαρᾶ καταπειθεῖσα θρηνηθεὶς θαλαμεύεται· τῶν ἀποστρατῆγων γὰρ τις, ἐκ Μελισσηνῶν κατάγων τὸ γένος, αὐτῇ ἀπεφθέγγετο παλινορθεῖν εἰκαθε, τὴν τοιαύτην ἡμέραν κρούωντων ἀποκαλῶν. Τοῦ δὲ Μιχαὴλ παντὶ τρόπῳ μηχανώμενου τὴν μητέρα ἐξιλεῦσθαι, αὐτῇ ἀπαρηγόρητος ἔμεινεν· ὅθεν καὶ μεταβαλὼν ὁ βασιλεὺς ὥσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνώμην, οὕτω δὴ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσοῦτοις προσώποις αὐτὴν λυπεῖν καταπειζέτο ὅσοις πρὸ τούτου θεραπεύειν ἐσχηματίζετο. Καὶ τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτοῦ Θέκλαν, Ἀναστασίαν καὶ Ἄνναν εἰς τὰ Καριανῶν μεθιστᾶ, Πουλχερίαν δὲ ὡς ἠγαπημένην τῇ μητρὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν. Εἶτα μετ' ὀλίγον καὶ πάσα; ἐνώσας ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν ἀπέκειρεν. Τότε δὴ καὶ ὑπὸ τῆς συγκλήτου πάσης ἀναγορεύεται καὶ αὐτοκράτορ, καὶ τὸν Βάρδαν προβάλλεται μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν. Ἐφ' οἷς ἡ μήτηρ αὐτοῦ λυπούμενη ὡ; διατασσομένη, ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τὴν εὐδοκίαν Θεοκτίστου, ἔχθρα ἦν ἀναμείσον αὐτῶν ἀσπονδος. Κατάγει τίνων καὶ αὐτὴν εἰς τὰ Γαστρία· ἦτις τῇ ἀθυμίᾳ καταβαπτισθεῖσα τὸν νοῦν, καὶ ὑπ' ἐκπλήξεως ἀπαρθεῖσα καὶ τὸ φρονεῖν, ἀναξίαν ἑαυτῇ συσχευάσει κατὰ Βάρδα βουλήν, ἐλομένη κοινωνῶν σὺν ἄλλοις πολλοῖς καὶ τὸν τοῦ βασιλέως πρωτοστράτορα, ὅπως ὑποστρέφοντος τοῦ Βάρδα ἀπὸ τοῦ πρᾶσταιου αὐτοῦ τοῦ Κοσμηδίου ἀναιρήσουσιν αὐτόν. Τῆς δὲ μελέτης πρὸς τὸ ἔργον φανερωθείσης, κατ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν μελετησάντων τὸ κικδὸν ἐξηνέχθη· φωραθέντες γὰρ καὶ κατασχεθέντες ἐν τῇ Σφενδόνη τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν. [P. 436] Καὶ προβάλλεται τὸν Βασίλειον ὁ Μιχαὴλ ἀνεὶ τοῦ τελευτήσαντος πρωτοστράτορος, ὁμοίως καὶ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ κουροκαλάτην.

D ἰδ'. Τῷ β' τούτου ἔτει ἔπασα κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πλήρης αἰματώδης, καὶ λίθους εὗρισκον πολλοὶ ἐρυθροῦς ὡς αἷμα. Ἐπίδοις ἑαυτὸν εἰς πᾶσαν κακίαν ὁ Μιχαὴλ, τὰ ἐν τῷ παλατίῳ χρήματα κακῶς ἀναλίσκων, ὑπὲρ τῶν χιλίων ἐνενηκοντα κεντηναρίων ὄντα χρυσοῦ, ἄργυρος δὲ πληθος ἀναριθμητός, ἔπερ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐφυλάξατο. Καὶ τοῦς τῶν ἡνιόχων παῖδας ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος υἱοθετησάμενος ἐκάστην ἐδίδου νομισματα ρ' ἢ τὸ ἐλάχιστον ν'. Καὶ τινὶ ποτε πατρικίῳ (Ἰμέριος οὗτος ἔκαλεῖτο ὁ Κοῖρος, διὰ τὴν τοῦ προσώπου ἀγριότητα οὕτως κατονομαζόμενος) ἄλλως ἀισχρολογοῦντι; κατὰ τὴν τράπεζαν καὶ ψόφον ἐκ τῆς βεβήλου αὐτοῦ γαστρὸς κατὰ πρόσωπον τοῦ

βασίλειω· καὶ τῶν συνδειπνούντων ἀριέντι, ὡς καὶ Ἀ os ipsum imperatoris ac convivarum ex impuro τὸ φατῶλον τὸ τούτους φαταγωγοῦν ἐκ τοῦ τηλικού- ventre tanta vi crepitum emisisset, ut ejus flatu lu- του ψόφου ἀποσβέσαι τῷ παραδόξῳ θαύματι, χρυ- cerna ad mensam lucens exstingueretur, rei motus σίου νομίσματα δέδωκεν ρ'.

ιε'. Οὕτως· ἐκείνος εἰς οὐδὲν δέον τὰ δημόσια κατ- ἀνέδισκεν. Καὶ μήπω καιροῦ παρελθόντος ἐνός, ἐπεὶ τῆς στρατιωτικῆς βόγας παρῆν ὁ καιρὸς καὶ χρη- μάτων πόρος οὐκ ἦν, τὴν τε χρυσὴν ἐκείνην καὶ πολυθρόνητον κλάτανον καὶ τοὺς δύο λίοντας καὶ τοὺς δύο γρύπας, ὀλοχρόσους ὄντας καὶ σφρηγιάτους, καὶ τὸ ὀλόχρυσον ὄργανον, ἀλλὰ καὶ ἕτερα ἔργα ἀκτὴν ἔχοντα ²⁷ τῶν σ' κεντηναρίων καὶ στολὰς ὡς ὀλοχρόσους· καὶ χρυσοφάντους· χωνεύσας ἐχάρα- ξε, καὶ τὴν τῶν στρατιωτῶν βόγαν ἐποίησεν. Ὅτε δὲ ὁ Βασίλειος ἤλθεν, οὐδὲν ἄλλο εὔρεν εἰ μὴ κεντη- νάρια ²⁸ καὶ μιλιάρια θ'. Ἐφ' οἷς ἀπορῶν τὸ νῦν σεζάτον καλούμενον χαραχθῆναι ἐκέλευσε καὶ τοῦ δημοσίου ποιηθῆσθαι πρόνοιαν.

ις'. Ἴνα δὲ μικρὸν τι λέξας βεβαιώσω τὰ διηγου- μένα καὶ σαφεστέρα γένηται ἡ τοῦ ἀνδρός, εἰ γε δὴ καὶ ἄνδρα αὐτὸν καλεῖν δεῖ, ἀναγωγία καὶ ἀνοια, ἐφ' ἔργματος ἰσταμένου καὶ τῆς βαλδύδος μέλλοντος ἐκπη- δῆσαι, ἐπαγγελίᾳ· φθασίας δὲ δεινῶς ὁ Ἄμερ κατα- ληΐζεται τὸ θρακῆσιον καὶ τὸ Ὀψίκιον ὑπεισελθὼν τοῖς Μαλαγίνοις πλησιάζει καὶ προσδοκῶνται ὡς οὐδέπω δεῖναι, καὶ ἐπὶ τούτῳ συγγνώσματος μὲν τοῦ πρωτονο- τarioυ, ἀπαγγελλαντος δὲ μετὰ κατηφέας τὴν ἐκ τοῦ δομαστίκου τῶν σχολῶν ἀπόκρισιν, καὶ ἕμα ἐπὶ χεῖρας τὰ γράμματα φέροντά τε καὶ δεικνύοντα, ἐκείνος, Π. φησὶν, ὦ οὗτος, [P. 437] *τόλμη χρησάμενος τοιαῦτα κατὰ τὸν ἀναγκαῖον τοῦτον ἀγῶνά μου διαλέγειν ἐπιχειρεῖς, τοῦτο μόνον σπουδάζοντι, μὴ τὸν μέσον ἐδάστυμον ἰδεῖν περιετραμμένον, ὅπερ οὐ μοι πᾶς ὁ ἀγῶν;*

ιζ'. Ἀλλὰ καὶ τούτου ἕτερόν τι διηγῆσομαι χαλε- πώτερον, οὐ μόνον ἐκπέπτον τοῦ πρόποντος, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλικῆς ἀξίας δὲ μάλιστα ἀλλότριον· Γυ- ναίῳ τινὶ ἥς τὸν παῖδα υἱοθετησάμενος ἦν, ἐκ βαλα- νεῖου ἐρχομένην καὶ τὴν ἑαυτῆς κάλπην ἐπὶ χεῖρας ἐχούσῃ συναντήσας τοῦ ἱπποῦ ἀπέβη, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους κατὰ τὰ ²⁹ ἀνάκτορα ἀπέστειλεν, ἀκόλαστα δὲ καὶ μυστικά ³⁰ ἀνδράρια ἐταιριεσάμενος ἀπῆ: μετὰ τῆς γυναίκος, τὴν κάλπην τῶν ἐκείνης χειρῶν ἀναλαβών. Καὶ, Ἄγε δὴ, ὦ γύναι, θαρρόυ- σα, Πιξιν, ἐμὲ κατὰ τὸ σὸν ὀλεθρὸν ὑπόδεξαι, φάμοῦ πιτυρώδους καὶ ἀσβεστοῦρου ἐπιθυμοῦν- σα, τάχα που ἀπὸ τῶν ἴ νομισμάτων, ἅπερ δέδωκε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὀπλαμαθῶνων τι κερτῆσθαι ταύ- την. Ἐπὶ δὲ τῷ ἔξην τούτῳ θαύματι ἡ γυνὴ ἐκπλα- γέισα, ἐπεὶ καὶ πάντων ἐν ἀπορίᾳ ἦν, αὐτὸς ὁ Μι- χαὴλ τὸ σαδάνον αὐτῆς ἐτι διάδρογον ὃν ἀντὶ μεσ- σαλλοῦ τῷ σάκμῳ ἐπέθετο (οὐ γὰρ εἶχεν ἐράπειαν), τὴν τε κλειδα ἀφελὼν αὐτῆς ἦν τὰ πάντα ὁ βασιλεὺς, τραπεζοποιὸς, μάγειρος, δαιτυμῶν. Ἐκβαλὼν δὲ ἅπερ εἶχεν τῆς πενιχρῆς ἐκείνης ἡ κιβωτὸς, συνει-

15. Sic ille fisci bona in rebus nullius frugis in- sumebat. Adeoque necdum anni solidi decurso spatio, cum militibus eroganda essent stipendia ac pecuniæ deessent, longe celebratissimam illam pla- tanum auream, duosque leones ac duos grypes ex auro solidos ac ductiles, organum quoque auro solidum, allaque nihilo minus opera, ducentorum centenariorum pondo, vestes item aureas auroque contextas octingentas sexaginta conflans, pecuniam cudit ac militibus stipem erogavit. Cum vero Basilius imperium **660** capessivit, præter centenaria tredecim ac miliariorum sacculos novem nihil invenit. Quocirca ad inopiam redactus, quod nunc senzatam vocamus, cudi jussit, eoque fiscum procurari.

16. Ut autem paucis fidem verbis astruam, clari- orque fiat viri, si tamen virum dicere deceat, dissolutio ac dementia : cum in curru staret jamque equi carceribus emittendi essent, venit rumor allatusque nuntius est Amerem dire Thracesium depopu- lari ingredique Opsicium, nec procul a Malaginis esse, actutumque mala exspectari. Ejus rei causa anxio tristisque protonotario, demissoque vultu domesticis scholarum responsum perferente, atque una litteras præ manibus habente ac commonstrante, hic ille : *Qua, inquit, heus tu, temeritate, tanta mihi, necessario hoc agone occupato, obmutire instituis, cum hoc tantum studeam, ut eum qui medium tenet in lævam partem avertam, de quo mihi totum hoc certamen est ac contentio ?*

17. Sed et aliud quid isto gravius narraturus sum ; in quo non solum honesti pessundata ratio, sed et id acitatum quod maxime regiam majestatem dedecet et ab ea procul abhorreat. Cum mulierculam, cujus filium e sacro fonte susceperat, e balneo venientem situlamque in manibus habentem obviam habuisset, equo desiliit, aliisque in palatium abire **661** jussis ipse cum impura perditaque ga- neonum sodalium turba mulierculam secutus, ex quo ejus manibus ablata situla, Bono, inquit, animo sis, o mulier, ut me domo tua accipias, qui surfaraceo pane ac recenti caseo vesci appetam, forte ex quin- quaginta aureis, quos ex illo vir ejus acceperat, habere eam aliquid in penu existimans. Novo hoc ac inaudito spectaculo attonita muliere, quippe cui per penuriam ad ejus epulas nihil in paratu esset, ipse Michael mulierculæ tersorium lintenum adhuc e balneo madidum pro mappa scamno sternit (quippe cum et mensa deficeret). ereptaque ei clavæ unus omnia imperator erat ; ipse mensæ structor, ipse coquus, ipse conviva. Depromptisque quæ pauper-

cultæ illius penus erant, una cum illa epulans concenabat. Indeque rursus lento pede in palatium se recipiens ibat.

18. Quod enimvero longe deterius, illud est. Sodalitium quoddam convehebat. Satyrici quidam ganeones erant et ad omnem turpitudinem ac libidinem effusi; quos ille colens ac habens venerationi divinorum perditæ contemptor erat. Sacerdotes auro contextas vestes stolasque ex pontificum usu eis adhibebat, sanctaque inboneste atque profane obire cogebat. Horum principem patriarcham vocabat, Gryllum nomine, reliquos undecim præcipuarum ac illustrius sedium metropolitæ; quibus ni et ipse socius accederet, ne ipsam quidem imperii arcem rem sibi expetendam ducebat. Primæ namque sedis episcopus Coloniensis duodecimus **662** ipse Michael imperator erat; citharasque pulsando cantica explebant; ac quidem ea quæ secreto dicuntur imitati, stridule sensim insonabant; exclamationes vero, quæ scilicet altiori ac modulata voce inter rem sacram efferuntur, libero impetu ac sono clariori reddebant. Vasa aurea gemmisque interstincta habebant, acetoque et sinapi replentes eos qui ut communicarent animum adhibebant illis impertiebant, atque in eum modum intemeratis mysteriis illudebant. Hic itaque Gryllus mula alba invecus publicos processus peragebat, eoque stipatus choro exsultabundus ovansque incedebat. Accidit autem aliquando ut in beatum Ignatium, ecclesiastico ritu supplicationem obeuntem, incideret; retractaque casula una cum symmystis contentius, et ut clariores sonos instrumenta ederent, pulsare cœpit, innumerabilibusque procacissimis turpissimisque verbis clerum compluebat. Corripuit sanctus hominis insolentiam; verum ille eorum quæ monitus erat atque correptus nihil servavit. Interim tamen a

19. Non diu post, sanctissimo Ignatio patriarcha cessare jusso atque amoto, cum ad imperatoris mensam coram Photio res sacra sic mimice perageretur, turpissimaque imitatione a contemptoribus execrandisque **663** viris divinis illuderetur, non solum ille non increpavit arguitque ac absurdissimum institutum abolevit, verum etiam nefandissimus homo rem nefandam magis confirmavit, Deo exosum Theophilum illum (qui et Gryllus) precibus communiens, quem perditissimus ac hardissimus hominum imperator suum patriarcham vocitabat, homo scilicet in ipsis quoque sacerdotalibus vestibus divinisque eloquiis ludere industrius, maximosque mulorum instar edere crepitus, dignumque unum hoc illis acclamare, biberent ex eo omnes, ac carnes cum sinapi et aceto sumerent. Suoque omorphio profanus homo profano profanum principatum profane obsignabat, vocem suam in risu

Α στίθετο ταύτη καὶ συνεδείπει, κάκειθεν βάδην αὐθις ἀπῆει πρὸς τὰ ἀνάκτορα.

ση'. Καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ἡ τῶν ὄν εἶχε μετ' αὐτοῦ πατρία, σατύριοι τινες οὗτοι καὶ πρὸς πᾶσαν αἰσχρουργίαν ἀκόλαστοι, οὓς ἐκείνος διὰ τιμῆς ἔργων καὶ αἰδοῦς τῶν θεῶν καταλιγῶρει· ἱερατικῆς ⁶⁶ στολᾶς χρυσοφάντους ἐπέτιθει καὶ ὠμοφῶρια, καὶ ἠνάγκαζεν ἀσχημόνως τε καὶ ἀνάγως τελεῖν τὰ ἄγνά. Καὶ πατριάρχην τὸν ἔξαρχον τούτων ἐκάλει, Γρύλλον καλούμενον, τοὺς δὲ λοιποὺς ἰα' μητροπολίτας τῶν ἐξαιρέτων θρόνων τε καὶ λαμπρῶν. Οἷς εἰ μὴ καὶ αὐτὸς ἐκοινῶνσι, οὐδὲ βασιλεῦσιν ἤξιον· καὶ γὰρ πρωτόθρονος ὁ Κολωνιαῖος ὢν, δωδέκατος ⁶¹ δὲ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ. Καὶ τὰς ψῆδς ἐξεπλήρουν διὰ κειραῶν· καὶ τὰ μὲν μυστικὰ μιμούμενοι λιγυρῶς ἐπήχουν, τὰς δὲ ἐκφωνήσεις ἀνέντι φορᾶ [P. 438] καὶ διαπρυσίῳ. Σκευὴ δὲ διάχρυσα καὶ μαργαριτῶν συγκρίμενα ⁶² εἶχον, ὄρους τε καὶ σινάπεως πληροῦντες οἷς ἐβούλοντο μεταλαμβάνειν ἐδίδοσαν, τῶν ἀγράντων οὕτω καταπαίζοντες μυστηρίων. Οὗτος οὖν ὁ Γρύλλος καὶ ὄν ἐπωχεῖτο λευκῇ, τὰς δημοσίους προόδους τελῶν, καὶ τὸν τοιοῦτον θίασον συνεπόμενον ἔχων ἠγάλλετο. Καὶ ποτε συνέθη μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λιτῆς ἐρχομένῳ τῷ μακαρίτῳ Ἰγνατίῳ συντυχεῖν· καὶ τὸν φερόντην ἀναστελλὰς μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν εὐτονώτερον τῶν χροισμάτων ἤρχε, καὶ τὸν κλήρον μυρίοις καὶ αἰσχίστοις περιέβαλλε ῥήμασιν. Ὑπὸ δὲ τοῦ ὀσίτου ἐπιτιμηθεὶς, αὐτὸς μὲν οὐδὲν τούτων ἐφύλαξεν, πλὴν τῶς τῆς ὁδοῦ ἐξέκλινε. Τούτοις αὐτὸν γέλωτα ἄσπεμον καὶ ἀνακαγχασμὸν ὁ ἀφρονέστατος προετίθει, οἷς ὑβρίζετο μὲν ἡ ἀγία προσφορὰ, ὑβρίζετο δὲ τὰ ἅγια λόγια, τοῖς ἀβήτοις αὐτῶν καὶ ἀκαθάρτοις ἐπιτηδεύμασιν ἐπιλεγόμενα καὶ ἐπιφωνούμενα.

C via deflexit. His dementissimus hominum turpem sacra oblatio procaci longe injuria probroque impurisque illorum studiis ac jolumentis subdita

Ε' εθ'. Μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦ ἀγιωτάτου Ἰγνατίου τοῦ θρόνου τῆς πατριαρχίας καταδιδασθέντος, ἐπίπροσθεν τῆς βασιλικῆς τραπέζης κατενώπιον τελουμένων Φωτίου καὶ δι' αἰσχίστης μιμήσεως τῶν θεῶν παιζομένων ὑπὸ τῶν καταφρονητῶν καὶ κατακτεστών ἀνδρῶν, τοσοῦτον ἐκείνος ἀπέσχεεν τοῦ ἐπιτιμῆσαι καὶ διελέγχει καὶ τὸ ἀτοκώτατον καταγγῆσαι τοῦ ἐπιτηδεύματος, ὅτι καὶ ἐπεκύρου μᾶλλον ὁ ἀθέμιτος τὸ ἀθέμιτον, ἐπευξάμενος τὸν θεομιση Θεόφιλον ἐκείνον τὸν καὶ Γρύλλον, ὃν ὁ ἀπαιδευτότατος ἀναξ ἴδιον πατριάρχην ὠνόμαζεν, παίζειν εὐστοχος καὶ ἐν ἱερατικῆς ἀμφίοις καὶ λογίοις, καὶ χροστὸς ἀποκείμενι μεγίστους ἡμιόκων ἐρῶν, καὶ πειεῖν ἐξ αὐτοῦ πάντας, τοῦτό γε μόνον δεῖος αὐτοῖς ἐπιφωνεῖν, καὶ σαρκίνων μεταλαμβάνειν μετὰ νάπτους καὶ ὄρους· καὶ τῷ ὠμοφωρίῳ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ τῷ ἀνίρῳ τὴν ἀνιεραρχίαν ἀνίρως ἐπεσφραγίζετο, ἐν γέλωτι δὲ μετὰ ἀφρόνων ὁ ἀφρων τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀνυψῶν,

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ ἱερατικῆς γὰρ στ. ? ⁶¹ ἢν ὠδὲκατος ἤη ? ⁶² num σύγκριμα ? Combef.

ἐπιγελῶν τοῦ αἰοίδιμου Ἰγνατίου ὡς μὴ ὄντος τοῖς Ἀ πράγμασι συγκαταβατικῶν καὶ ὄσον, ὡς αὐτὸς ἐνόμιζε, παντὶ ἀνέμῳ εὐρίπιστος φερομένου. Ἄλλὰ καὶ ἑμιλλαν μετὰ τοῦ ἀθλοῦ βασιλέως· Μιχαὴλ ὑπὲρ τοῦ, τίς ἂν πλεόν πῆρ, ἐνοτησάμενος δέκα κώδωσιν αὐτὸν ὑπερέβαλλεν· τοῦ Μιχαὴλ γὰρ ἐν τοῖς ν [P. 439] πεκληρωμένου, οὗτος ὁ φῶτος τοῦς ζ' ἐκπεπωκὼς ἐνεκαυχάτο ὡς μὴ μεμεθυκῶς.

κ'. Καὶ ποτε τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ὁ Μιχαὴλ ἐν τοῖς ἀνακτόροις διαιτουμένην, τοῦ Γρύλλου δὲ σὺν αὐτῷ τὰ ἄθεσμα πράττοντος, κλασάμενος τοῦτον εἶναι τὸν μακαρίτην Ἰγνάτιον, μετακαλεῖται εὐλογηθσομένην παρ' αὐτοῦ. Ὡς οὖν ἐκείνη ἐξῆλε μετ' εὐλαβείας καὶ αἰδοῦς, βίπτει ἑαυτὴν εἰς τοῦδαφος ἐξαιτουμένη εὐχὴν· καὶ γὰρ ἐλάνθανεν τέως τὴν γενειάδα κρύπτων. Καὶ ἐκ προχείρου φέρον ἀναθορῶν ἱκαρῆς καὶ λόγους ἀπρεπῆς προσθετικῶς· καὶ τὸ, *Ἐμῶς ἔσπερ ἔχομεν, κυρὰ, παρέχομέν σοι, τὰ πάντα θυσοδίας ἐπλήρου. Ἡ δὲ τὸ μέλλον ἀποφειθάσασα, τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας καὶ χειρὸς ἔξω γενέσθαι ἔδοῦ.*

κα'. Ἐτι τῆς Θεοδώρας τὴν βασιλείαν ^α κατεχούσης, Βόγαρις ὁ ἄρχων Βουλγαρίας, γυναῖκα τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας ἀκούσας κρατεῖν, δηλοῖ αὐτῇ καταλύειν τὰς συνθήκας καὶ πρὸς Ῥωμαίους ἐκστρατεύειν. Ἀντιδηλοῦται οὖν αὐτῷ, ὅτι *Καὶ ἐμὲ κατὰ σοῦ εὐρήσεις ἀντιστρατεύουσας, καὶ ἐπιζόμεν κυριεύσαι σου. Εἰ δὲ μὴ, καὶ οὕτως σου περιέσομαι, τὴν νίκην ἀριθιλον ἔχουσα· γυναῖκα γὰρ, ἀλλ' οὐκ ἄνδρα ἔχεις τὸν ἠτηθέοντα σοι. Αἰὰ τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐφ' ἡσυχίας ἔμεινε καὶ τὰς τῆς ἀγάπης ἀνετίωσεν σπονδάς.*

κβ'. Ζήτησιν οὖν αὐτῇ ποιεῖται περὶ τοῦ μοναχοῦ Θεοδώρου τοῦ Κουφαρᾶ, πρὸ πολλοῦ αἰχμαλωτισθέντος. Καὶ οὗτος δὲ ἀφορμὴν ἐκ τούτου λαβὼν περὶ τῆς οικείας ἀδελφῆς αἰχμαλωτισθείσης· καὶ ἐν τῇ τοῦ βασιλέως αὐλῇ κατεχομένης δηλοῖ· ἦτις· καὶ γράμματα μαθούσα καὶ τὴν τῶν Χριστιανῶν τάξιν καὶ τὴν περὶ τὸ θεῖον αἰδῶ καὶ δόξαν, ἐπεὶ τῆς ἐπανόδου τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν τετύχηκεν, οὐ δειλίπεν ἐκθειάζουσα καὶ παρακαλοῦσα μεταθέσθαι πρὸς τὴν ἀληθῆ πίστιν, εἰ καὶ αὐτὸς τῇ ἀπιστίᾳ κατεσχημένος πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἰδεῖν τέως οὐκ ἠθέλησεν. Αἰμοῦ δὲ τὴν χῶραν ἐπινερομένου ἠναγκάσθη τὰ Ῥωμαίων ὄρια ὑπερβαίνειν.

κγ'. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει προβάλλεται Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα δομειτικὸν τῶν σχολῶν· τὸν δὲ ἕτερον υἱὸν αὐτοῦ, δοῦς γυναῖκα, εἰς ἣν καὶ ἐλοδορεῖτο, προβάλλεται μαυσοστράτηγον τῶν Δυτικῶν. Συντόμως δὲ αὐτοῦ τελευτήσαντος, τῇ δ' τῶν διακινισίμων, προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδων τὸν αὐτοῦ [Οἰόν] Καίσαρα.

[P. 440] κδ'. Τοῦτο γ' ἔτει ἐξῆλθεν Ἄμερ μέχρις Ἐνωπῆς, καὶ ληϊζάμενος πάντα τὰ Ῥωμαίων ἐκστράψεν ἀβλαβῆς.

^α τῆς βασιλείας Ρ.

cum stultis homo stultus exaltans, inclytoque Ignatio eo nomine insultans, quod molliore disciplina more rebus non gereret, nec, ut ipse opere pretium putabat, omni vento facilis ferretur omnemque sequeretur auram. Sed et cum misero Michaelae imperatore conserta pugna, uter plures calices hauriret, decem ille superior fuit: Michael enim quinquaginta oppleto, Photius magnifice gloriari atque jactare, ut qui sexaginta epotis vino dejectus non esset.

20. Quandoque etiam dum adhuc mater in aula versaretur, Gryllusque eo socio nefanda illa sua ageret, eam vocavit velut precibus ab eo communiendam, singens beatum Ignatium esse. Exiens itaque illa modestissimo habitu sensuque, humi se abjicit, fundi ab eo preces rogans (hactenus quippe latebat barbam occultans), cum ille confestim exsiliens, **664** emissio ventris crepitu, verbaque inhonesta adjiciens, ait: *Nos, domina, quod habemus, hoc præbemus; totamque fastore cubiculum implevit.* At illa, quod futurum erat vaticinata, a divina providentia manumque extraneum fore pronuntiavit.

21. Adhuc Theodora rerum potente, Bogaris Bulgarorum dux, mulierem audiens imperii Romani clavum tenere, nuntiis ad eam missis denuntiat, pacis rupto fœdere, aciem se adversus Romanos educturum. Cui illa, *Noveris, inquit, me quoque justis copiis viciniam educturam, foreque speramus ut tui potiamur: sin minus, sic quoque tui potiar, clare mihi constante victoria, quod mulierem, non certe virum abs te victum habiturum sis.* Eo responso mitior barbarus effectus pacem coluit, ac dilectionis fœdera renovavit.

22. Inquirente Theodora de monacho Theodoro Caphara, diu ante in captivitate abducto, Bogaris quoque arrepta occasione de sorore sua perinde captiva inque imperatoris aula detenta significat. Didicerat hæc literas ac Christianorum ordinem ergaque Deum venerationem ac fidem. Nacta igitur ut ad fratrem reverteretur, nullum ei laudandæ rei Christianæ sinem faciebat, ac fratrem hortandi ut ad veram fidem animum transferret. Quanquam is, qua laborabat incredulitate, ad veritatem hactenus oculos aperire noluit. Verum **665** fame regionem omnem late devastante, necesse habuit transgredi Romanorum fines.

23. Ejus imperii anno tertio Michael imperator Antigonum Bardæ filium scholarum domesticum præficit; alterumque ejus filium, locata ei uxore, quacum illi turpis rei suspicio erat, supremum ducem Occidentalium turmarum constituit. Quo illic brevi extincto, hebdomadæ Paschæ quarta feria, Michael Bardam avunculum Cæsaris infalis ornavit.

24. Hoc anno exivit Amer usque Sinopem, omni- que late vastata regione, nullo accepto damno, reversus est.

VARIÆ I.ECTIONES.

25. Ejus imperii anno quarto Michael imperator cum Cæsare terra marique adversus Goborem Bulgarorum principem copias educit. Bulgari apparatu audito, ac cum alias fame conficerentur, quasi tacti e caelo obrigescentes, omnique abjecta victoriæ spe ante etiam agones ac prælia, nomen Christo dare deposcant ac Romano subesse imperatori. Michael vero in urbem inductos salutari omnes lavacro donavit, eorumque principem ex suo nomine Michaelem appellavit. Ille ad suos reversus Methodii pictoris manu ac penicillo judicium futuramque retributionem in suis ædibus depingi curavit. Quamobrem etiam omnes ejus populares magis in eum accensi tumultuantur; in quos ille cum paucis conserta pugna, victor divinæque crucis collare signum (seu pectorale) circumferens, **666** omnes palam Christianos fecit. Imperatori quoque de agro significat, nempe artari suis finibus subjectam tantæ multitudinis plebem, præterquam quod animis constitutum sit ejusdem fidei sensum in perpetuum tenere ac caritatis insoluta vincula in æternum servare. Annuit placide imperator, ac tunc temporis incultam regionem a Sidera (Id est Ferrea), quæ tunc Romanæ ac Bulgarorum ditionis limes erat, nuncupatam agrorum partem eis tribuit.

26. Michaelis imperii anno quinto, Amere copias rursus adversus Romanos educente, Petronas et Nazar duces in ejus occursum ad Lalacaonem venerunt. Collatis signis Amer in fugam versus est, ejus excæctum caput aliorumque plurimum victore exercitu ac ducum triumpho in urbem illatum. Hinc magna per Orientem facta tranquillitas. Ac quidem alii labores desudabant, adversumque hostes præclara belli facinora designabant: imperatoris vero in Basilium effusus amor erat, huncque unum sui potissimum cultorem existimabat.

27. Ejus imperii anno sexto ædificat Michael equile, marmoribus exornans, omnisque generis aquarum irriguo, jucundum illud atque usibus commuodum præstans. Absoluto equilis ædificio Petro cuidam ostendit, viro sagaci ac diceriis assueto (hunc πτωχομάχην, ac si dicas paupertatis vindicem seu pauperum defensorem, dicebant), ex eo laudem captans; aitque ejus operis munere sempiternum sibi fore nomen acclaritatem. **667** Ad quem Petrus: Justinianus Augustus Magnam ecclesiam ædificavit, auro et argento pretiosisque marmoribus magnifice exornans; nec ejus nunc perstat memoria. Tu vero, o imperator, clara te memoria apud posteros celebrandum ducis, quod locum stercorem et equile construxeris! Iratus ergo, ut qui spe laudis quæsitæ frustratus esset, verberibus calcibusque domo extrusit.

28. Imperii Michaelis anno septimo, percrebescente fama Bardam Cæsarem nurui suæ Eudociæ ædis amoribus commisceri, admonebat crebrius Ignatius patriarcha ut a malo sese contineret. Bar-

κα'. Τῷ δ' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει Μιχαὴλ ἄμα Καίσαρι διὰ τὴν γῆς καὶ θαλάσσης κατὰ Γόβουρι ἀρχοντι Βουλγάρων. Τοῦτο μαθόντες οἱ Βούλγαροι ἄμα δὲ καὶ λιμῶν τηρόμενοι, ὡς ἤχη βροντῆς ὑπεκλίθησαν καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς μάχης περὶ τὴν νίκην κατέγνωσαν, Χριστιανοὶ τε γενέσθαι καὶ ὑποτάσσασθαι τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων ἤησαντο. Ὁ δὲ βασιλεὺς τούτους ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν ἐδάπτισεν πάντας καὶ τὸν ἀρχοντα αὐτῶν Μιχαὴλ ἐπωνύμασαν. Ὅς εἰς τὸ ἴδιον ὑποστρέψας διὰ ζωγράφου Μεθοδίου λεγομένου τὴν χρῆσιν καὶ ἀναπαύσασιν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ γραφῆναι πεποίηκεν· διδὸν καὶ μᾶλλον τὴν ἐκ παντὸς τοῦ γένους αὐτοῦ καθυψίσταται ἐπανάστασιν, οὐς μετὰ τινων ὀλίγων καταπολεμήσας, τὸν τοῦ θεοῦ σταυροῦ τύπον ἐγκόλπιον περιάγων, πάντας ἀναφανδὸν ἐποίησε Χριστιανούς. Ἀηλοὶ καὶ τῷ βασιλεῖ περὶ γῆς διὰ τὸ στενοῦσθαι ἐν τοῖς ἴδιοις τὸ ἔαυτοῦ, πρὸς τῷ καὶ ἐν τῇ πίστει ὁμοιοῦν διδίδως καὶ τὴν ἀγάπην ἄλυτον εἰς αἰῶνας φυλάττειν. Ὁ δὲ εὐμενῶς ἤκουσε, καὶ δίδωκεν ἐρήμην οὖσαν τηνικαῦτα τὴν ἀπὸ τῆς Σιδηρᾶς, ταύτης δὴ τότε ὄριον τυρρανοῦσης Ῥωμαίων τε καὶ αὐτῶν, ἄχρι τῆς Διελβτόν, ἦτις οὕτω καλεῖται Ζαγόρια παρ' αὐτοῖς.

ad Debelturni usque (vernacula lingua Zagoram illis

κα'. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει τοῦ Ἄμερ πάλιν ἐπὶ Ῥωμανίαν ἐξεληθόντος συναντῶσι Πετρωνᾶς καὶ Νάσαρ οἱ στρατηγοὶ εἰς τὸν Ἀλακαῶνα. Καὶ συμβολῆς γενομένης τρέπεται ὁ Ἄμερ, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἄλλων πολλῶν οἱ στρατηγοὶ εἰς τὴν πόλιν εἰσάγουσιν. Ἐκ τούτου γίνεται γαλήνη μεγάλη ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Καὶ ἄλλων μὲν οἱ πόνοι καὶ τὰ τῶν πολέμων ἀνδραγαθήματα· ἡ δὲ τοῦ βασιλέως ἀγάπη πρὸς τὸν Βασίλειον ἐξεκίχουτο, καὶ τοῦτον μόνον ἐνόμιζεν εἶναι τὸν θεραπεύοντα αὐτόν.

κα'. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει κτίζει στάβλον τῶν ἱππων αὐτοῦ, κοσμήσας αὐτὸν μαρμάρους καὶ ὕδατων ἐπιβροαῖς παντοιστρόπως. Τελεσθέντος δὲ ὑποδεικνύει τὴν ἄλογον κατασκευὴν τοῦ οἴκου, βουλόμενος ἐπαυθεῖναι, Πέτρον τινὲ λογίω καὶ σιωπητικῷ ἀνδρὶ, ὃν καὶ [P. 441] Πτωχομάχην ἐκάλουον, καὶ φησιν, ὡς ε' Ἄει μνημονεύεσθαι ὀφείλω διὰ τὴν τοῦ ἔργου τούτου κατασκευὴν. Καὶ ὁ Πέτρος τῷ βασιλεῖ φησιν· *Δ' Ἰουστινιανὸς ἔκτισε τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν κοσμήσας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ μαργάρους πολυτέμοις, καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ νῦν οὐκ ἔστι· καὶ σὺ, βασιλεῦ, κοκρῶνα ποιήσας καὶ ἀλόγων ἀνδραπανυσιν λέγεις μνημονεύεσθαι διὰ τοῦτο; Ὁ δὲ ὀργισθεὶς ὡς τοῦ ἐκαίνου ἀποτυχῶν τυπτόμενον καὶ σурόμενον αὐτὸν ἐξήγαγεν.*

κη'. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει, φήμης διαθεούσης ὡς Βάρδας ὁ Καίσαρ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ συμπθεῖρεται. ὁ πατριάρχης Ἰγνάτιος πολλάκις τούτῳ παραινεῖ ἀποσχίσθαι τοῦ κακοῦ. Ὁ δὲ μὴ πειθόμενος μᾶλλον

VARIE LECTIONES.

ἡ Βωγῶρι? ἡ ὀφείλων P

ἐνεῖχε τῷ πατριάρχῳ, σωφρονεῖν αὐτὸν καταπειθόν· A
 τοσ. Καὶ δὴ ποτε μέλλοντος κοινοῦναι τοῦ Βάρδα, ὁ
 πατριάρχης ὡς ἀνάξιον ἀπίστατο· ὃς ὀργῆς πληγῆς
 τὴν ψυχὴν τὸν παραινήτην ὡς ἄνομον καὶ φθορία τῆς
 ἐκκλησίας ἐξέωσε, καὶ παραιτήσασθαι ἀναγκάζων
 βασινοῖς ἀπειροῖς ὑπέβαλεν. Παραδίδωσι γὰρ αὐτὸν
 τῷ Θεοδοσίῳ τῷ Μιωρῷ λεγομένῳ καὶ τῷ Γοργονίτῃ
 Ἰωάννῃ καὶ Νικολάῳ τῷ Σκουτελόπτῃ, οἱ καὶ περι-
 ἐκλεισαν αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ Κοπρωνύμου λάρνακ· γυ-
 μὸν χειμῶνο; ὥρρ. Ἐνθεν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ κρύους B
 ἐκ τῶν κρυφίων σερκῶν ἀποβλήν ἐποίησε σακρία
 καὶ αἵματος. Οὕτως ἔγχαρτερῶν τοῖς δαινοῖς ὁ καρ-
 τερωτάτος οὐκ ἐφθίγγετο τι πρὸς Κύριον πονηρῶν.
 Τοιγαροῦν διανίστην αὐτῷ Κύριος Κωνσταντῖνον
 τὴν Ἀρμένιον παραμυθούμενον αὐτῷ· καὶ γὰρ ἀγ-
 γελῖον οἶνον καὶ ἄρτον καὶ μῆλα, τοὺς κακοποιούς B
 κατὰ χώρας λαυθάκων, τῷ ὅσῳ εἰσήγε, καὶ τῆς λέρ-
 νακος αὐτὸν καταδιδάξων ἐκούριζε τὸ πλὴν τῆς συμ-
 φορῆς μέχρι τῆς ἐκείνων ἐλεύσεως. Τοῦτοις ὑποβα-
 λὼν Βάρδας ὁ Καῖσαρ τὸν ὄντιον, ἐπέειλε τὴν παραίτησιν
 αὐτοῦ λαβεῖν ὡς ἠδυνήθη, Φώτιον πρωτοασηκρήτις
 ἀνε' αὐτοῦ χειροτονεῖ πατριάρχῳ. Ἐξώρισεν δὲ
 Ἰγντίον ἐν τῇ νήσῳ Τερεβίνθου, ἐν ἣ καὶ ἐταλαι-
 πωρεῖτο, μυρία καθ' ἐκάστην πρὸς τὸ παραιτήσασθαι
 ὑπομένων. Ἐῖτα φέρουσιν αὐτὸν εἰς τὴν Ἰέρειαν
 δέσμιον, καὶ κατακλείουσιν εἰς μάνδραν Αἰγῶν. Ἐῖτα
 εἰς τὰ Προμούντου ἀγαγόντες, Αἰῶν ὁ Λαλάκων τοῖς
 βασιμασι τὰς σιαγόνδας αὐτοῦ συνέθλασεν ὡς δύο
 μύλους αὐτοῦ ἐκπεσείν. Ἐῖτα μοχλῶ σιδηρῶ ἀνδρο-
 φόνῳ τοὺς πόδας προσηλώσαντες [P. 442] ἐν μικρῇ C
 εἰρητῇ καὶ στενῇ κατέκλεισαν, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέ-
 ρας εἰς τὰ Νοῦμερα σιδηροδέσμιον καθείρξαν. Ἐ-
 κείθεν εἰς Μετυλήνην τὴν νῆσον τοῦτον ἐξώρισαν, καὶ
 τοὺς μητροπολίτας· ἐν φυλακαῖς ἄλλον ἄλλαχού
 διεσκόρπισαν.

κθ'. Ἄξιον δὲ καὶ περὶ Φωτίου ὀλίγα διαλαβεῖν.
 Οὗτος ὁ Φώτιος υἱὸς Σεργίου σκαθαρίου ἦν, ὅστινος;
 ὁ πατὴρ Ζαχαρίας ὀνόμαστο, ὃς πάλιν ἔσχεν υἱὸν
 Λέοντα βασι... Ὁ γὰρ Σέργιος ἐθνικοῦ αἱματός
 ὢν, εἰς μοναστήριον γυναικείον εἰσκαπηθῶς καὶ
 μονάστριαν ἐκείθεν ἀρπάσας καὶ ταύτην ἀποσχημα-
 τίσας λαβεῖν γυναῖκα. Μετὰ χρόνον τινὰ συνέδη τὸν
 ἄγιον Μιχαὴλ τὸν Σινάδου φίλον Σεργίου ὄντα, εἰς
 τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰσελθεῖν, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
 ἐνθεωρήσας ἔγκυον οὖσαν ἀπέστειλεν τὴν αὐτοῦ D
 βάλανον, κληθεῖν βουλόμενος αὐτὴν, καὶ οὕτως εἶπεν·
 Ἐἴθε ἦν τις ταύτην ἀποκτείνειν δυνάμενος καὶ τὸ
 ἔμβρυον τὸ σὺν αὐτῇ. Ὁρῶ γὰρ ἄλληλ' ἔβαν ὄντιν
 ἐγκυμοῦσαν, καὶ τὸ ἔμβρυον ἄρσεν. Καὶ τοῦτο
 κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ πατριάρχῳ δόσμενον
 βλέπω ἐπὶ ἀσπετήσει τοῦ πανσέκτου καὶ τιμίου
 σταυροῦ. Καὶ αὐτὸς εἰς ἀσέθειαν ἀποκλιθεῖ, καὶ
 κολλοῦς εἰς σταυροκατίαν μεταστήσει, καὶ τῆς
 βασιλείας τῶν οὐρανῶν κολλοῦς· ταῖς κολυτρό-
 ποικας αὐτοῦ στερήσει μηχαναῖς. Πρὸς δὲ ὁ Σέργιος·
 Καὶ εἰ τοιοῦτος ἐσσεσθαι μέλλει, μετὰ τῆς μητρὸς
 αὐτὸν ἀναλώ. Πρὸς δὲ ὁ ἄγιος· Οὐ δύνησιν τὴν
 συγχώρησιν τοῦ Θεοῦ διακωλύσαι. Πρόσεχε οὖν
 σεαυτῷ.

das vero non solum non morem gerit, sed et in
 patriarcham emendare studentem invehitur atque
 insurgit. Patriarcha itaque, dum sacra quandoque
 mysteria percepturus accedit, Bardam ceu his indi-
 gnum reppulit. Ea re Bardas animo saucius moni-
 torem suum velut improbum et corruptorem eccle-
 sia ejicit, et ut abdicare cogat, tormentis innumeris
 subjicit. Tradit enim Theodosio Moro nuncupato,
 Joanni Gorgonitæ et Nicolao Scutelopti, qui et hi-
 berna tempestate in Copronymi urna nudum inclu-
 sere. Quo loco, Photius vi ac gelu, ex interioribus
 ac intestinis pus mixtum sanguine mittebat. Sic
 vero in malis patiens vir tolerantissimi pectoris,
 nihil mali adversus Dominum locutus est. Suscitatur
 itaque illi Dominus Constantinum Armenium, qui
 levamen aliquod ipsi adhibeat. Vasculum enim vini
 parumque panis et pomorum per maleficorum ho-
 minum absentiam 668 inferebat, atque e loculo
 deponens, dum illi venirent, cruciatum tantisper
 leviores reddebat. His Bardas Cæsar sanctum ex-
 cruciando, cum ab eo libellum et ut se ipse abdi-
 caret impetrare minime potuisset, Photium protoa-
 secretis patriarcham prædicat, Ignatio in Terebinthi
 insulam relegato, ubi et ærumnis conflictabatur,
 innumeris quotidie abdicandi muneris causa ærum-
 nis malisque appetitus. Deinde inunctum ad Hieriam
 transferunt, atque in Caprarum mandra includunt.
 Tum ad Promunti ædes adducto, Leo Lalaco illius
 sic genas pugnis ac colaphis confregit ut ejus duo
 molares dissilierint. Deinde vecte ferren homicida-
 rum pedes adstringentes, in exiguo artoque carcere
 incluserunt; nec post multos dies in carcerem
 dictum Numera ferro vivictum compegerunt. Inde
 eo in Mitylenem insulam relegato, metropolitans in
 ergastula alios alio disperserunt.

29. Operæ pretium vero sit ut et de Photio pauca
 perstringamus. Hic Photius filius fuit Sergii spa-
 tharii, cujus pater Zacharias; qui rursus Leonem
 habuit filium... Sergius enim cum gentili ortus stem-
 mate esset, in seminarum monasterium irrumpens,
 indeque rapta sanctimoniali habituque exuta, sibi
 eam conjugem fecit. Post tempus aliquod contigit
 Michaellem Sinadensem Sergii amicum in ejusdomum
 intrare; conspectaque uxore ejus prægnante, indi-
 gnantis specie ac velut percussurus in 669 eam
 baculum misit, sic aiens: Utinam esset qui illam,
 unaque prolem qua fata est, necare posset! Video
 enim alteram Evam, serpentem utero gestantem
 ac prolem masculam. Hunc Deo permittente video
 patriarcham fore, omnique venerationis habendam ac
 pretiosam crucem spirituum esse; declinabitque ipse
 ad impietatem, et multos ad perjurium crucis calcata
 religione traducet, multosque regno cælorum variis
 modis, suis artibus excludet. Ad quem Sergius: At-
 qui si talis futurus est, ipse una cum matre eum peri-
 nam. Cui sanctus: Non poteris quod ex divina est
 vermissione impedire. Tibi igitur attente cave.

30. Deinde eo nato, vocato mater Jacobo Maximinae monasterii praefecto, ad ejus se pedes lacrimis oppleta jactavit, ut sacra eum unda tingeret. Dicebat enim: *Praegnans cum essem, vidi in somnis scisso utero draconem ex me exiisse. Sed et sanctus confessor Hilarion monasterii Dalmatae dixit mihi corpore indutum me Satanam utero gestare. Is ergo susceptum infantem baptizavit, Photium vocans, ac dicens: Forte transibit ab illo ira Dei. Sergius autem ejus pater, quaedam in eo signa videns, Num mea uxor. aiebat, ea ipsa est sanctimonialis, quam apud Hebraeos Antichristum parituram expectant? Quod vero parentes monachorum studiosi erant, uxor domo lubrus excipiens pro ipsis ac Photio preces fundere rogabat. Hunc quandoque Photium valde adhuc puerulum, cum 670 pater ad S. Joannicum in monte Olympo adduxisset, obsecrabat ut oraret pro eo. Cui ille aetatum respondens, Photius, inquit, vias tuas, Domine, ut sciat, in animum non inducit. Ad quem Sergius alta ducens suspiria: Ut quid, Pater, hoc dixisti? Respondit senex: Quae ille perpetraturus est, tibi denuntio. Tum Sergius caput cinerem aspersus e monte descendit.*

31. Traditus disciplinis majoribus animis atque opera, quae Graecorum erant ac gentilium, quam quae ecclesiastica, capessebat. Unde etiam cum in Hebraeum quemdam magum incidisset, ait illi: *Quid mihi, juvenis, daturus es, faciamque ut Graecorum omnis eruditio in ore versetur omnesque sapientia vincas? Cui ille: Dimidiam bonorum partem in eam rem pater libens collaturus est. Ad quem Hebraeus: Pecuniis non indigeo, ac nec patrem tuum rem scire volo; sed veni mecum huc, ac signum nega in quo Jesum affiximus, inauditoque a me tibi concesso amuleto vitam omnem prospere ages et divitiis affluens, magnaue sapientia in omnibus gaudens ac letans praestabis.* Quo prone auditio, exque impostoris voluntate omni peracto negotio, eo ex tempore nullum finem fecit libros eorum prohibitis divinationum ac astrologicae vanitatis legendi iisque animum addicendi. Quod autem ex patre audierat accepisse illum a viris spiritalibus ac futurorum intelligentia praeditis, fore ut vario astu ac machinationis patriarchalem 671 decemum thronum conscenderet, hoc animo versans, cum Gregorio Syracusanae quondam Ecclesiae episcopo (qui et Asbetas vocabatur, et a magno Methodio cessare jussus erat tum ob alia plura, tum quod extra praecem Zachariam, ejusdem Methodii patriarchae ad Romanum antistitem presbyterum nuntium, ordinaverat) cum illo aliisque praeterea quibusdam, ob scelera perinde gradu motis, amicitia jungitur. In illis erant Eulampius Apamiensis et Petrus Sylaei alique cum eis plurimi. Hi itaque in Photii domum convenientes et cum Gregorio versantes, consilia struebant adversus magnum Ignatium; quos ipsos, collecta in

λ'. Εἶτα γεννηθέντος ἡ μήτηρ Ἰάκωβον τὸν Μαξιμίνης ἠγοούμενον μεταπεμφαμένη ἐβρίψεν αὐτὸν εἰς τοῦς πόδας αὐτοῦ κλαίουσα τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Ἔλεγε γάρ, ὅτι Ἐγκυος οὖσα εἶδον ὄναρ ὅτι ἐσχίσθη ἡ κοιλία μου καὶ ἐξῆλθε δράκων. Ἀλλὰ καὶ ὁ δσιος καὶ ὁμολογητῆς Ἰλιρίων ὁ τῆς Δαλματίας εἰρηκῆ μοι ὅτι Σεσωματωμένον Σατανᾶν βαστάζεις. Λαθὼν οὖν αὐτὸν ἐδάπτισεν, Φώτιον ὠνομακῶς, Ἰσως, λέγων, παρέλθι ἡ ὄρη τοῦ Θεοῦ ἀπ' αὐτοῦ. Σέργιος δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὄρων τινα σημεῖα ἐν αὐτῷ, ἔλεγεν· Μὴ ἄρα ἡ καρ' Ἑβραίοις ἐλπίζομένη μοναστήρια, ἡ τὸν Ἀντίχριστον μέλλουσα τίκτει, ἡ γυνὴ μοῦ ἐστίν; Ἐπεὶ δὲ φιλομόνηχοι ἦσαν, τοὺς μοναχοὺς προσεχομένης, ἤξιον εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τοῦ Φωτίου. Τοῦτόν ποτε τὸν Φώτιον μεράκιον σχεπὶ τυγχάνοντα εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωαννικίον ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀνήγαγεν, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχασθαι τοῦτον παρεκάλει. Ὁ δὲ ἐτοίμως ἀποκριθεὶς εἶπεν· Φώτιος ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ ὁδοῦς σου, Κύριε, εἶδέναι [P. 443] οὐ βούλεται. Ὁ δὲ στενάξας εἶπεν· Τί τοῦτο φησὶς, πάτερ; Ἀδθὶς ὁ γέρον, ὅτι τὰ μέλλοντα πρυχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ δηλώ σοι. Τότε ὁ Σέργιος κόνιν σπασάμενος κατήλθεν ἀπὸ τοῦ ὄρους.

λα'. Εἰς μαθήματα δὲ τοῦτον ἐκδοῦς, μάλλον ἐκεῖνος πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ φιλοτιμότερον διέκειτο ἢ τὰ ἐκκλησιαστικά. Διδὸν καὶ Ἑβραίων τιμὴν μάγῳ συντυχῶς, Τί μοι, εἶπεν, δῶς, νεανία, καὶ ποιήσω σε πᾶσαν γράφην Ἑλληνικὴν ἐπὶ στόματος ὄρειν καὶ πάντα τοὺς ἐπὶ σοφίᾳ παρενδοκίμει; Ὁ δὲ φησὶ· Τὸ ἡμῖν τῆς οὐσίας αὐτοῦ προθύμως ὁ ἐμὸς πατὴρ παρέξει σοι. Ὁ δὲ· Οὐ χρήζω χρημάτων, ἀλλ' οὐδὲ τὸν πατέρα σου γῶναι τὸ δράμα· ἀλλ' ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ εἰς τόρθε τὸν τόπον, καὶ ἀρηνησαι τὸν τύπον ἐν ᾧ Ἰησοῦν προσηλώσαμεν, καὶ δώσω σοι παράδορον φυλακτὸν, καὶ ἔσται ἡ ζωὴ σου πᾶσα ἐν εὐημερίᾳ καὶ πλοῦτῳ καὶ πολλῇ σοφίᾳ καὶ χαρᾷ. Τὸν δὲ προθύμως ἀκούσαντα, καὶ πάντα πρὸς τὴν τοῦ γόητος ἀρέσκειαν τετελεχότα, καὶ ἔκτοτε ταῖς ἀπηγορευμέναις αὐτῶν βίβλοις τῆς μαντικῆς καὶ ἀστρολογικῆς τερατείας οὐκ ἀποσχόμενος τὸν νοῦν, ἐπεὶ ἀκούων ἦν παρὰ τοῦ πατρὸς, ὡς ὑπὸ προρατικῶν ἀνδρῶν ἀπρηκότος, ὅτι πολυτρόπως τὸν πατριάρχικόν θρόνον ἐπιθήσεται, τοῦτο ἐν ἐαυτῷ στρέφων Γρηγορίῳ τινὶ τῆς Συρακούσης Ἐκκλησίας γενομένῳ ἐπισκόπῳ, ὃς καὶ Ἀσβεστᾶ ἐκαλεῖτο, καθήρητο δὲ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Μεθοδίου διὰ τε πολλὰ ἄλλα καὶ διὰ τὸ παρ' ἐνορίαν χειροτονῆσαι Ζαχαρίαν τὸν τοῦ πατριάρχου Μεθοδίου πρὸς Ρωμαίων ἀποσταλέντα πρεσβύτερον, φιλιάζεται σὺν τούτῳ τε καὶ ἄλλοις τισὶν ἐπ' ἐγκλήμασι καθηρημένοις, ὧν ὑπήρχεν Εὐλάμπιος ὁ Ἀπαμείας καὶ Πέτρος ὁ Συλαίου καὶ ἄλλοι σὺν αὐτοῖς πλείστοι, οἱ εἰς τὸν οἶκον Φωτίου συναρχόμενοι καὶ μετὰ Γρηγορίου στρεφόμενοι κατὰ τοῦ μεγάλου Ἰγνατίου μελετῶντας ἦσαν· οὗς καὶ συναθροισθεῖσα ἐν τῷ πατριάρχῳ μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων σύνοδος πάντας

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ἡ om. P. ¹¹ ἔτι? ¹² πάντως et τετελεχότος P. ¹³ leg. Ῥώμην. Cumbef.

καθήρσσε καὶ ἀπεκλήρσσε. Τοῦτον τὸν Φώτιον Βάρδας Α patriarchalibus ædibus metropolitanarum episcopo-
 ὁ Καῖσαρ, ὁ θεὸς Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως, χειροτονεῖ
 πατριάρχην. Ὁς μετ' ἄλλας ἡμέρας ζητεῖ τὸ ἰδιό-
 χειρον αὐτοῦ γράμμα, ὅπερ πρὸς τοὺς μητροπολίτας
 ἐποίησεν, ἦνίκα τοῦτον εἰς χειροτονίαν ἤγαγον, ὡς
 δῆθεν ἰδεῖν τι ἐν αὐτῷ βουλόμενος. Εἰσάγεται οὖν
 ὁ ἁγίου, καὶ ζητεῖται ἀσφάλειαν ἵνα μὴ διαρῆ-
 χθῆναι⁵¹. Οἱ δὲ τοῦ Φωτίου τὸν ἀντίχειρα τοῦ κρα-
 τοῦντος αὐτὸν κλάσαντες [P. 444] τὸν χάρτην ἀνέσπα-
 σαν, ὃν καὶ χειρωσάμενος Φώτιος εἰς λεπτὰ κατέκο-
 ψε, λέγων· Ὅσπερ ὑμᾶς οὕτως τὸν Ἰγνάτιον ἐπίσκο-
 πον ἔχω.

λβ'-λγ'. Τῷ β' ἔτει, Φωτίου τὸν τρίμιον σταυρὸν εἰς
 τὴν ἑορτὴν ὑψοῦντος, μόναχος τις πλῆσιον τοῦ θυ-
 σιαστηρίου ἐσπῶς διορατικῶς εἶδεν θέαμα ξένον, ὅπν
 παμμεγέθη τὰς χεῖρας τοῦ Φωτίου κρατοῦντα, τὸν
 δὲ σταυρὸν τὸν τρίμιον ἐφ' ἑαυτοῦ ἀνυψοῦμενον. Σύν-
 τρομος δὲ γεγωνὼς μεγάλη ἔκραξε καὶ σύντομον τὸ,
 Κύριε, ἐλέησον. Καὶ τινες σὺν αὐτῷ εὐλαβεῖς ἰστά-
 μενοι ἐπὶ αἵτιον ἀνθρώπων, καὶ αὐτὸς τὴν ὅπτασίαν
 εἶπεν αὐτοῖς. Οἱ δὲ ἦσαν τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας
 πρεσβυτέρων. Οὗτοι δὲ πρὸς τὸν εὐλαβῆ καὶ διορα-
 τικὸν τούτον μοναχὸν εἶπον, δι· Καὶ ἡμεῖς λει-
 τουροῦντες μετ' αὐτοῦ· οὐδέποτε ἠκούσαμεν
 αὐτοῦ εὐχὴν λαλοῦντος, ἀλλὰ τῶν θύραθεν ποιη-
 τῶν ὑποψιθυρίζοντος βήματα· τὸ δὲ χαλεπώ-
 τερον, δι· καὶ ὑποκάτω τῆς θέας καὶ ἀτίας τρα-
 πέζης ἐμὲ δυσωδέστατον ἐμετόν.

λδ'. Καὶ διηγήσατο ἡμῖν Ἰωάννης ὁ Ἦσυχαστής,
 ἀνὴρ θεοφόρος καὶ προρατικῶς ἀληθὲς, ὅτι Ἐν τῷ
 σπηλαίῳ ποτὲ σφοδρῶς καθεζομένου μου, δύο
 τινὲς ἠγρούμενοι Εὐθύμιος καὶ Ἰωσήφ ἐπὶ Φωτίου
 σφοδρῶς διωκόμενοι παρεβύλον πρὸς με· καὶ κα-
 θὼς ἔδωκεν ὁ Θεός, ἐστήριξα αὐτούς, καὶ τελευ-
 ταίον εἶπων, Ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σω-
 θήσεται, ἀπέλυσά αὐτούς. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ τυκτεῖ
 πρὸ τοῦ ἀφυπνῶσαι με παρῶσθη μοι Διθιοῦ μέγας
 καὶ ἀκευκτὸς καὶ ἰδεῖν φρικτὸς, ὃς ἠπλώσε κρατῆ-
 σαι τοῦ λαμοῦ μου πρὸς τὸ ἀποκρίξαι με. Εὐθὺς
 δὲ ἐγὼ τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ ποιήσας καὶ θαρρή-
 σας ἐκράτησα αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρὸς, καὶ, τίς εἶ,
 λέγων, καὶ τί τὸ δρομά σου, καὶ τίς ὁ ἀποστειλάς σε
 ἐνταῦθα, καὶ δι' ἣν αἰτίαν; Αὐτὸν δὲ ἀποκρίθειςτα
 εἰπεῖν· Ἐγὼ εἰμι ὁ δυνατὸς μὲν τοῦ Βελιάρ, ὑπουρ-
 γὸς δὲ Φωτίου· δρομά δὲ μοι Λεβούσας, συννεργὸς
 γοήτων καὶ φαρμακῶν, ὀδηγὸς μοιχῶν καὶ ληστῶν,
 φίλος δὲ Ἑλλήνων καὶ τοῦ ἐμοῦ ἐν κρυπτῷ θε-
 ράπορος Φωτίου. Ἀπέστειλε δὲ με ὁ ἐξουσιάζων
 με εἰς ἐκδικήσιν αὐτοῦ διὰ τὰς χθὲς κατ' αὐτοῦ
 ἁτιμίας, τοῦ περιεργάσασθαι σε, ὅπως μεταμε-
 ληθῆς ἀποδέξῃ αὐτὸν καὶ ἀλλοτριωθῆς τοῦ Θεοῦ,
 καθὼς καὶ ἄλλοις τοῦτο πεποίηκεν πολλοῖς.

^x Matth. x, 22.

VARIE LECTIONES.

⁵⁰ ὁ οὐν. P. ⁵¹ ἀσφάλεια ἵνα μὴ διαρῆχθῆ?

A patriarchalibus ædibus metropolitanarum episcopo-
 rumque synodus omnes exactoravit atque proscrip-
 psit. Hunc Photium Bardas Cæsar, Michaelis impe-
 ratoris avunculus, patriarcham creat. Is brevi post,
 quas manu propria scriptas metropolitibus litteras
 dederat tum cum ipsum ordinariui conuenerant,
 petit, tanquam scilicet aliquid in eis inspecturum.
 Allatum ergo diploma est, fidemque exigunt ne
 illud diffringatur. At qui Photii partium erant, vi
 arreptum e manu tenentis chartam disciderunt;
 quam et Photius apprehendens minutim concidit,
 dicens : *Neque vos episcopos habeo nec Ignatium.*

32-33. Anno secundo, cum Photius veneran-
 dam crucem per diei ejus solemnia exaltaret,
 monachus quidam haud procul ab altari stans,
 vir **672** futurorum intelligentia perspicax, inau-
 ditam rem vidit ac plane insolitam, ingentis mol-
 lis serpentem Photii adstringentem manus, cum
 veneranda crux ipsa se ipsa exaltaretur. Rei
 ergo spectaculo territus, magna contentaque voce
 clamare, *Domine, miserere.* Clamoris causam ex-
 quirentibus, qui cum illo stabant viri religiosi,
 visionem illis aperuit. Erant hi ex ecclesie
 presbyteris, qui et ipsi venerabili huic ac spiri-
 tali monacho dixerunt : *Nos quoque cum illo rem
 sacram peragentes nunquam solemnem precationem
 dicentem eum audivimus, sed profanorum vatum
 verba submurmurantem. Quod vero his gravius est,
 etiam sub divina sacraque mensa fetoris pessimi
 vomitum egerit.*

34. Narravit nobis Joannes Solitarius, vir divi-
 nus ac spiritu prophético præditus, veræ istud
 narrationis : *Cum quandoque ipse graviter habens
 in specu mea sederem, duo quidam monachorum
 præpositi Enthymius et Joseph, quos Photius dire
 persequeretur, ad me venerunt; quibus quantum
 Deus dedit a me confirmatis, atque ad extre-
 mum adjecto, Qui perseveraverit usque in finem,
 hic salvus erit x, a me eos dimisi. Sequenti autem
 nocte priusquam obdormiscerem, adsitit mihi
 Æthiops magnus et horribilis adspectuque ter-
 ribilis, et ut tenens gutture suffocaret, manus
 explicavit. Mox ego crucis me signo muniens, assum-
 ptaque fiducia, Quisnam vero es tu, aio, quodve tib-
 nomen? ac quis te huc, ac quare, misit? Qui respondit :
 Ego sum potens Beliaris Photique minister : nomen
673 mihi Lebusas; præstigatorum adjutor ac ve-
 neficorum, mæchorum dux et latronum, Græcorum
 amicus ac Photii, qui meus in occulto servus est et
 cultor. Misit me vero dominus meus ultum serio,
 quæ in eum probra heri jactata sunt, curiosiusque
 observatum, quo nimirum penitentia ductus ipsum
 recipias atque a Deo alienus fias, quod et non paucis
 aliis fecit. Tu enimvero crucis armatura invalidum*

cassumque reddidisti. Tum ego venerandæ crucis signaculo ipsum profigavi, evanuitque ex oculis.

33. Quadam nocte contigit terram magnis motibus quatī; cumque Photius pro concione ad populum oraturus ambonem ascendisset, dixit terramotus non ex peccatorum multitudine oriri, sed ex aquarum exuberantia. Item singulos homines duplici anima præditos esse: ex his unam peccare, alteram a peccato immunem esse. Hoc cum audisset qui primus a secretis erat, ad imperatorem veniens in hæc verba locutus est: *Servi nostri vim faciunt, qui dicant, Sperabamus nos una præditos anima, eique procurandæ duos singuli quot mensibus modios accipiebamus. Nunc autem, ut palam docet patriarcha, quisque duas animas habet; idcirco necesse est ut duo alii modii nobis adjiciantur.* Tum imperator in risum solutus: *Sicne docet qui vultu Chazarus est? Mox itaque accersito patriarcha ex eo sciscitatur irati specie, Sicne doces, o Marzuca, hominem duplici anima præditum esse? At ille, probabilibus sermonibus ei dolo imponens, persuasit non se ita dixisse, sed de 674 aliis rebus sermonem habuisse. Quærebat ex illo Gregorius Syracusanus quid vox illa Marzucas sibi vellet. Respondit ille mar canem esse, et trahere, cas pellem: hoc est, canis trahens pellem.*

36. Faber quidam (reique, qui audierant atque viderant, serio fidem faciebant), cujus ad Sophias ædes erant, per dies multos animam agens, linguamque et labia ac manus exedens, spiritum efflare non poterat. Tantisper vero a stupore emergens saniorique mente effectus, *Scitote, fratres, aiebat, Photium patriarcham me docuisse ne jejunus communicarem. Idque in causa est ut hæc quæ videtis patiar, et ut mori non valeam.* Hæcque locutus animam efflavit. Atque hæc lacteus dicta de Photio.

37. Anno imperii Michaelis nono expeditione suscepta imperator adversus Agarenos proficiscitur, Orypha præfecto in urbe relicto. Jamque ad Mauropotamum castra posuerat, cum ille Russos ducentarum navium classe adventare nuntiat. Quo audito imperator, re prorsus infecta nullaque conserta pugna, confestim revertitur.

38. Anno imperii Michaelis decimo Russi, cum in Hierum penetrassent, multas cædes fecerunt. Urbem itaque vallo cingunt, ac cum vix imperator trajicere potuisset, statim cum Photio patriarcha ad sanctæ Dei Genitricis, quod est in Blachernis, veniunt: educamque cum canticis ejusdem Dei Genitricis sacram vestem ac pallium mari leviter 675 intinxerunt; cumque nulla perflaret aura, ventorum statim orti impetus, traditque mari ac sedato continui fluctus excitati. Impiorum Russorum fractæ naves ac quassatæ, cum præce evasisent periculum.

39. Barda Cæsare solenni processu ac pompa

Ἀλλὰ σὺ με τῷ δαίμονι τοῦ σταυροῦ ἀνίσχυρον ἐδείξας. Τότε ἐγὼ καθήρησα αὐτὸν τῷ τιμῷ σταυρῷ, καὶ ἀφαντος ἐγένετο.

λε'. Ἐν μιᾷ νυκτὶ συνέθη γενέσθαι σεισμὸς μέγιστος· καὶ αὐτὸς ὁ Φῶτιος ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ ἀμβωνος δημηγορῆσαι εἶπεν, ὅτι *Οἱ σεισμοὶ οὐκ ἐκ πλήθους ἀμαρτιῶν, [P. 445] ἀλλ' ἐκ πλησμονῆς ὕδατος γίνονται, καὶ ἕκαστος ἀνθρώπος δύο ψυχὰς ἔχει, καὶ ἡ μὲν μία ἀμαρτάνει, ἡ δὲ ἑτέρα οὐκ ἀμαρτάνει.* Τούτων ἀκούσας ὁ πρωτοαρχιεπίσκοπος καὶ ἀπελθὼν εἶπεν τῷ βασιλεῖ, ὅτι *Οἱ δοῦλοι ἡμῶν ἀναγκάζουσιν ἡμῖς, λέγοντες, ὡς ἡμεῖς ἡλιθίως μιαν ψυχὴν ἔχουσιν, καὶ ἐλαμβάνομεν ἐκάστῳ μηνὶ ἀνὰ μοδίους δύο· τὴν δὲ, ὡς διδάσκει ἀναφανδὸν ὁ πατριάρχης, δύο ψυχὰς ἔχει ἕκαστος, καὶ δεῖ ἄλλους δύο μοδίους προσθεῖναι ἡμῖν.* Καὶ ὁ βασιλεὺς γελάσας εἶπεν· *Οὕτως δογματίζει ὁ Καζαρκερδωσιώτης;* Προσκαλεῖται οὖν εὐθὺς τὸν πατριάρχην, καὶ πυνθάνεται ὡς δῆθεν θυμούμενος· *Οὕτως δογματίζεις, ὦ Μαρζούκα, δύο τὸν ἀνθρώπον ἔχειν ψυχὰς; Ὁ δὲ ταῖς πιθανολογίαις δουλοῦς τοῦτον ὑπεισαλεῖθων ἔπεισεν ὡς περὶ ἄλλων ὑποθέσεων εἶπεν, οὐχ ὅτι ἐστὼς.* Τούτῳ Γρηγόριος ὁ Συρακούσης ἠρώτησε· *Τί τὸ Μαρζούκας σημαίνει;* Ὁ δὲ εἶπεν· *Τὸ μάρ, κύων· τὸ ζού, σῦρε· τὸ κάς, κάσσυμα· τουτέστι, κύων ἔλκων δέρμα.*

λς'. Ἐργαστηριακὸς δὲ τις, ὡς οἱ ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες ἐθεβαίωσαν, εἰς τὰς Σοφίας τὴν οἰκίαν ἔχων, ἐπὶ πολλαῖς ταῖς ἡμέραις ψυχορραγῶν καὶ τὴν γλῶτταν καὶ τὰ χεῖλη καὶ τὰς χεῖρας ἐσθίων ἀποψύξει οὐκ ἠδύνατο. Μικρὸν δὲ ἀνασφῆλας εἶπεν· *Γινώσκετε, ἀδελφοί, ὅτι ὁ πατριάρχης Φῶτιος ἐδίδαξέ με μὴ κοινοῦσθαι ῥήσιμα. Διὸ καὶ ἀβλέπετε πανθάνω, καὶ ἀποθυσίην οὐ δύναμαι.* Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέψυξεν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ Φωτίου.

λς'. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν, τὸν Ὀρύφαν ὑπαρχὸν ἐν τῇ πόλει καταλιπών· ὃς καὶ τὸν βασιλέα ἤδη ἐπὶ Μαυροπόταμον καταλαθόντα δηλοῖ τὴν τῶν Ῥώσων ἀφίξιν, πλοίων εἶσαν διακοσίων. Ὁ δὲ βασιλεὺς εὐθὺς ὑποστρέφει, μηδὲν ὕλως ἐργασάμενος.

λη'. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει οἱ Ῥῶς ἐνδοθεν τοῦ Ἰερούσθεσαντες πολὺν εἰργάσαντο φόνον. Περικυκλοῦσιν οὖν τὴν πόλιν· καὶ τοῦ βασιλέως μόλις διαπερθεῖσαι ἰσχύσαντος, εὐθὺς σὺν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς Θεοτόκου ναὸν καταλαμβάνουσι, καὶ μεθ' ὀμνησθῶν τὸ ἅγιον τῆς Θεοτόκου ἐξαγαγόντες μαφόριον ἐπὶ θαλάσῃ ἀκρωσὶ προσέβασαν· καὶ νηνεμίας οὐσης εὐθὺς ἀνέμων ἐπιφοραὶ καὶ τῆς θαλάσσης [P. 446] ἠρεμούσης κυμάτων ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐγεγόνευσαν, καὶ τὰ τῶν ἀθέων Ῥώσων πλοῖα καταέγησαν, ὀλίγων ἐκπεφυγόντων τὸν κίνδυνον.

λθ'. Βάρδα δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ προελθείσει ἡ-

ερχομένου, καθεζόμενος ὁ πατρικίος Δαμιανὸς ἐν τῷ ὥρολογίῳ, ὁ καὶ παρακοιμώμενος, οὐκ ἐπηγέρθη τιμῆσαι αὐτόν. Ὁ δὲ θυμωθεὶς τῷ βασιλεὶ κλαίων τοῦτο ἀπήγγειλεν, καὶ, ὅτι *Εἰς θρεῖδος τῆς σῆς βασιλείας οὐκ ἐπηγέρθη μοι*. Ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐξορίζει τὸν παρακοιμώμενον Δαμιανὸν ἐν τῷ Ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ προβάλλεται Βασιλεῖον τὸν πρωτοστράτορα αὐτοῦ παρακοιμώμενον. Τοῦτο ὁ ⁸² Καίσαρ ἰδὼν ἐλυπήθη λίαν, καὶ ἐζήτει ἀποκτείνειαι Βασιλεῖον.

μ'. Τῷ ἰα' αὐτοῦ ἔτει ἐχώρισεν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τὸν Βασιλεῖον τῆς αὐτοῦ γυναῖκος Μαρίας, καὶ δέδωκεν αὐτῇ γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν Ἰγγηρίναν, διορισάμενος αὐτῇ κυρίως αὐτὴν ἔχειν· ἦν γὰρ αὐτῇ τοῦ βασιλέως παλλαχὴ, καὶ πάνυ ἠγάπα αὐτὴν ὡς εὐπρεπῆ. Τὴν δὲ προτέραν αὐτοῦ γυναῖκα Μαρίαν, ^B δὸς χρυσίον καὶ πλοῦτον πολὺν, ἀπέστειλεν εἰς τὰ ἴδια. Θέκλαν δὲ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμοσε Βασιλείῳ τοῦ ἔχειν αὐτὴν ἰδίως. Ὁ μὲντοι Καίσαρ καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπεβλέποντο ἀλλήλους, ζητοῦντες πῶς ἕτερος τὸν ἕτερον ἀνέλθῃ. Διὸ καὶ ἰλιδοῦροι τὸν Καίσαρα Βασιλείῳ πρὸς τὴν βασιλέα ὡς κατ' αὐτοῦ μελετῶντα. Ὁ δὲ ταῦτα ὡς λήρον ἤκουεν. Διὸ καὶ οὐκ ἔδωκεν πληροφορήσαι τὸν βασιλέα συμπιλοῦνται Συμβατίῳ πατρικίῳ καὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου, γαμβρῷ τοῦ Καίσαρος· καὶ δι' ὅρων βεβαιοῦσιν ἀλλήλους ⁸³ τὴν εἰς αὐτοὺς ὁμόνοιαν. Ἐπιπροσφέρει δὲ Συμβατίον Βασιλείῳ δι' ὅρων φρικτῶν, ὅτι *Τοῦ βασιλέως κολλὰ σε διαγκῶντος βούλεται Καίσαρα προβάλλεσθαι, ἀλλὰ διὰ τὴν πενθερὸν σου τοῦτο ποιῆσαι ἀδυνατεῖ*. Ἐν τούτοις ἀπατηθεὶς ὁ Συμβατίος γέγονε κατὰ τοῦ Καίσαρος Βάρδα τοῦ ἰδίου πενθεροῦ, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλέα ἐξωμόσατο πληροφορήσας αὐτόν πως· *Ὁ Καίσαρ βούλεται σε, φησὶν, ἀνελεῖν, ἐξαιπὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς*. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς ὅροις Συμβατίου πεισθεὶς καὶ τοῖς λόγοις Βασιλείου βεβαιωθεὶς ἐνδομύχει κατὰ τοῦ Καίσαρος. Ὁ δὲ Βασιλεὺς πάντα σκευασάμενος κατὰ τοῦ Καίσαρος, ἐν δὲ τῇ πόλει μὴδὲν ποιῆσαι δυνάμενος, πείθει τὸν βασιλέα κινήσαι στόλον κατὰ τῆς Κρήτης. Καὶ τούτου γινομένου Λέων ὁ φιλόσοφος Βάρδα Καίσαρα ⁸⁴ παρήγει ὑποστέλλεσθαι [P. 447] καὶ συντηρεῖν ἑαυτὸν ἀπὸ Βασιλείου. Ὁ δὲ Καίσαρ τὸν βασιλέα ἐπιφωνεῖτο φεῖδεσθαι τοῦ Βασιλείου. ^D Ἐπεὶ δὲ προέλευσις τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἐν τοῖς Χαλκοκρατέουσιν ἐτελεῖτο, εὐαγγελίου τελεσθέντος ἀνῆλθον ὁ τε πατριάρχης Φώτιος καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι καὶ Βασιλείῳ παρακοιμωμένῳ ἐν τοῖς Κατηχομένοις· καὶ τοῦ πατριάρχου ἐπὶ χειρας ἔχοντος τὸ τίμιον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, βάναντες ὄτε βασιλεὺς καὶ ὁ Βασιλεὺς τοὺς τιμίους ὑπέγραψαν σταυροὺς, ὅρων βεβαιώσαντες τὸν Καίσαρα ἀπόβως συνελθεῖν αὐτοῖς ἐν τῷ ταξιδίῳ. Ὁ δὲ φιλόσοφος Λέων φανερώς παρηγγύα τῷ Βάρδᾳ μὴ ἐξελθεῖν σὺν αὐτοῖς, ἐσχερμένῳ δὲ ἔλεγεν μὴ ὑποστρέψειν.

A eorum transeunte, Damianus patricius et accubitor in horologio sedens illi honoris causa minime surrexit. Ea re ille exasperatus iugens imperatori refert, idque animo cogitantem ait non assurrexisse, ut regiam ipsam majestatem injuria probroque violaret. Hoc audito imperator, Damiano ad S. Mamantis ablegato, Basilium protostratorem accubitorem praeficit. Videns autem Caesar rem molestissime habuit, necemque Basilio machinabatur.

40. Anno ejus imperii undecimo Michael Basilium cogit dato libello repudii Mariam conjugem dimittere, tradita ei uxore Eudocia Ingerina; jussumque illi ut rato eam conjugio haberet. Erat enim illius concubina, quam summe diligebat eo quod forma venustissima esset. Priorem vero uxorem Mariam auro aliisque divitiis donatam ad sua remisit. Theclam autem sororem suam Basilio despondit, ut privatim eam haberet. Caeterum Caesar et Basilius sibi mutuo suspecti erant, atque alter alterum tollere quaerebant. Eam ob rem Basilius apud imperatorem expostulat moliri in eum Caesarem. Verum haec ille ut deliria audiebat. Quamobrem **676** etiam Basilius fidem imperatori facturum amicitias jungit cum Symbatio patricio ac dromi logotheta, Caesaris genero; juratamque alter alteri concordiam firmant. Aiebat Basilius horrendisque juramentis adstruebat *diligentem plurimum ab imperatore, ac velle Caesarem provehere, nec tamen propter ejus socerum id posse praestare*. His deceptus Symbatius adversus Bardam Caesarem socerum suum conjurat; ingressusque ad imperatorem, jurejurando *velle Bardam Caesarem eum interficere* affirmat, ipsas quoque insidias narrans. Imperator Symbatii juramentis credulus, ac Basillii verbis persuasus, intus animo in Caesarem insidias condebat. Basilius autem quae erant perdendo Caesari, cuncta instruxerat, cumque rem in urbe praestare non posset, auctor est imperatori, ut classem adversus Cretenses educat. Haec cum gererentur sicque res in prociactu esset, Leo philosophus Bardam Caesarem admonerat ut se subduccret sibi que a Basilio caveret: Caesar vero imperatorem in Basilium promiorem esse respondebat. Quod autem processus diei annuntiationis in Chalcooprataeis peragebatur, lecto Evangelio ascendit Photius patriarcha, et imperator cum Caesare et Basilio accubitore ad Catechumena; tenentemque patriarcha in manibus pretiosum corpus et sanguinem Domini nostri Jesu Christi, intingentes imperator pariter ac **677** Basilius venerandas cruces subscripserunt, jurejurando Caesari fidem obstringentes, omnis ut metus securus eam cum illis expeditionem ausciperet. Leo autem philosophus Bardam palam monebat ne cum illis egrederetur: sin minus, reversurum non esse.

VARIÆ LECTIONES.

⁸² ὁ οὐμ. P. ⁸³ ἀλλήλοισι? ⁸⁴ Βάρδᾳ τῷ Καίσαρι?

41. Signa quoque ejus necis secuta sunt. Facto enim terræ motu statua quæ ad Sanctam Annam in columna secundo ordine stabat, collapsa est. Rettulit Bardas Leoni philosopho, isque sic palam exposuit, ei qui a primo imperatore secundus sit, imminere ruinam mortis. Sed et quod soror Theodora paludamentum miserat, justa minus longitudine inventum, cui perdix auro inuictus erat. Accepta ille veste percontabatur quorum brevior facta esset; utique existimo, vitæ suæ ambobus præsignabat: nempe perdicis symbolo structas ei dolo insidias, brevitate breves illius dies innuebat. Sed et ejusmodi conspexit somnium: Videbatur sibi Cæsar cum imperatore solemnī die ad Sanctæ Dei Sapientiæ solito splendore ac cultu advenisse, cumque ad sanctum altare prope accessissent, angelos in candido habitu illis apparuisse. Intra cancellos senior quidam solio sublimis cernebatur. Erat is Petrus apostolus; cui Ignatius in genua supplex lacrymisque oppletus, quæ passus ab eo erat, mala exponerebat. Petrus rei acerbitate motus, virumque miseratus, *Es Domini*, inquit, *manu ultionem nancisceris*. Moxque uni duorum illi adstantium, aureis vestibis præpositorum more fulgentium, gladium tradit; statimque innuens, imperatorem quidem a dextris posuit, a sinistris vero Dei iræ devotum, sic dictum Cæsarem, atque frustatim gladio concidendum. Quo exeunte, de Michaele adjecit, ipse quoque exspectaret se concidendum; appellans improbam prolem.

42. Post Pascha itaque imperator ingentibus copiis stipatus ad Thracesium thema venit. Porro Basilus Cæsaris necem machinabatur. Erant autem in consilio Marianus ejus frater et Symbatius Cæsaris gener, Bardas quoque frater Symbatii et Petrus Bulgarus et Leo Aspyrius ejus consobrinus, Joannes quoque Chaldæus et Constantinus Tozarus. Innotuit res Joanni Neatocomito, nuntiatque per Procopium Cæsari. Cui ille vicissim: *Junior es, et deliras, xisania seminans*. Insomnem Cæsar noctem egit, summoque diluculo suis omnibus in consilium vocatis declaravit quæ sibi dicta erant, rogans quid illi facto opus putarent, eorum sententiam. Cui Philotheus protospatharius et generalis, Cæsaris propensius amicus, *Mane*, inquit, *domine, auream cassi coloris chlamydem tuam induere, teque coram inimicis palam exhibe, fugientique a facie tua*. Orto itaque sole, conscenso equo, fulgenti habitu, ingenti satellitio Cæsar ad imperatorem venit. Occurrit Basilus, 679 manumque apprehensum ad sacrum intus cubiculum adduxit, aitque imperatori: *Collecto, domine, omni exercitu, jube in Cretam transfretare*. Moxque Basilus a tergo stans Cæsari ensē adigit. Reliqui membratim considerunt, spectante imperatore ac con-

μα'. Καὶ σημεῖα τῶν τούτου θανάτῳ παρηκολουθή-
κισαν. Σεισμοῦ γὰρ γεγονότος ἐπεπτώκει τὸ ἀγαλμα
δ κατὰ τὴν Ἀγίαν Ἄνναν ** τὸ δεύτερον ἐπὶ κίονος
ἴστατο· ἔπερ διαγγελλῶν παρὰ Καίσαρος λέοντι τῶν
φιλοσόφῳ διηρημῆκετο, τὸν ἐκ πρώτου ἀνακτος δεύ-
τερον ἐκπαισθεῖσθαι διὰ θανάτου. Ἀλλὰ καὶ ἐσθῆς
αὐτῶν ἐξαποσταλεῖσα παρὰ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ
ἀδελφῆς τοῦ προσήκοντος μήκους ἔλλειπουσα, ἤτινι
κέρδιξ χρυσόπαστος καθιστόρητο· ἦν προσδεξόμενος
ἐκυνθάνετο αὐτῇ τί κεκολλῶνται. Ὡς οἶμαι, φησὶν,
ἀμφοτέροις τῆν λύσιν προσεζωγράφησε, διὰ μὲν τῆς
κέρδικος τὸ πρὸς αὐτὸν ὀλερῶν, διὰ δὲ τοῦ ἔλλειπύς
τὸ ἔλλιπὸς τῶν ἑαυτοῦ ἡμερῶν αἰνιτιτόμενος. Καὶ
ὄναρ δὲ ἐθεάσατο τοιοῦτον· Ἐδόκει ἑορτασίμου ἡμέ-
ρας ὁ Καίσαρ μετὰ τοῦ βασιλέως τῆ Ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ
Σοφίᾳ προσεπαφιοτηκῆναι καὶ συνήθους λαμπρότητος.
Ὡς δὲ πρὸς τὸ ἄγιον θυσιαστήριον ἦσαν, λαμπροφῆροι
τούτοις ἀνεφάνησαν ἄγγελοι, καὶ πρὸς τοὺς ἔσω
διώπτετό τις ὑπεράνω γηραδὸς ὄρονιζόμενος, καὶ
οὗτος Πέτρος ὁ ἀπόστολος, ᾧ Ἰγνάτιος γονυπετῶν
δάκρυσιν ὑπὲρ ὑπομιμνήσκων ὑπὲρ ὧν λωβηθεῖς
ὑπεμεμνήκει. Ὁ δὲ ** διὰ τὸ πάθος συνδιαθεθεῖς
αὐτῷ ἔφη τῆν ἐκδίκησιν ἐκ χειρὸς Κυρίου ἀπολοσ-
σθαι. Καὶ εὐθὺς ἐν τῶν ἱσταμένων αὐτῶν δύο χρυσ-
ενδύτων ὡσεὶ πραιποσίτοις μάχαιραν ἐπιδίδωσι,
καὶ φησὶν ** τάχει ἐκνεύσας τὸν μὲν βασιλέα τῶν
δεξιῶν ἀφώρισαν **, τὸν δὲ θεόργιστον Καίσαρα, οὗ-
τως εἰπὼν, τοῖς ἀριστεροῖς, καὶ διὰ ταύτης μεληθῶν
τιμωρήσασθαι. Οὐ δῆθεν ἐξιμένον, καὶ περὶ τοῦ
Μιχαὴλ διειρῆκει τὴν τομὴν ἀπεκδέχεσθαι, ἀποκαλῶν
αὐτὸν ἀσεβότεκνον.

μβ'. Μετὰ γοῦν τὸ Πάσχα ἀπάρας ὁ βασιλεὺς μετὰ
πολλοῦ στρατοῦ [P. 448] ἦλθεν ἐν τῷ θέματι τῶν
Θρακησίων, καὶ Βασίλειος κατὰ τοῦ Καίσαρος ἐμε-
λέτα. Ἦσαν δὲ ἐν τῇ βουλῇ Μαρτιανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐ-
τοῦ καὶ Συμβάτιος ὁ γαμβρὸς τοῦ ** Καίσαρος καὶ
Βάρδας ὁ ἀδελφὸς Συμβατίου καὶ Πέτρος ὁ Βούλγαρος
καὶ Λέων ὁ Ἀσσύριος ἐξάδελφος αὐτοῦ, Ἰωάννης τε
ὁ Χάλδης ** καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶ. Διέγνω δὲ
ταῦτα Ἰωάννης ὁ Νεατονόμιτος, καὶ δηλοῖ διὰ Προ-
κοπίου τῷ Καίσαρι. Ὁ δὲ ἀνιδηλοῖ αὐτῷ· *Νέος εἶ,
καὶ ληρεῖς ἐστὶνων ζιζάνια*. Ἀὔπνος δὲ ὁ Καίσαρ
διατελέσας, ὄρθρου βαθέος ** τοὺς αὐτοῦ πάντας
προσκαλεσάμενος διεσάφησε τὰ λαληθέντα αὐτῷ καὶ
βουλὴν ἐξῆτει. Φιλῆθεος δὲ ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ
γενικὸς πρόσφιλος αὐτοῦ ὧν λέγει τῷ Καίσαρι·
*Ἄβριον, δέσποτα, περιβαλοῦ τὸν χρυσοπέρικτον
σου χιτῶνα καὶ ὄρθητι τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ
ἀπὸ προσώπου σου φεύξονται*. Τοῦ δὲ ἡλίου ἀνα-
τελλαντος; ἔπηρ ἐπιβάς παρεγένετο πρὸς τὴν κόρτην
τοῦ βασιλέως μετὰ στολῆς λαμπρῆς, πολλῶν περι-
κυκλούντων αὐτόν. Ἐλθὼν δὲ Βασίλειος καὶ τῆ χειρὶ
κρατήσας εἰσήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ τῷ βα-
σιλεῖ ἔφη· *Τοῦ λαοῦ καρτὸς, δέσποτα, συνειλε-
γμένου πρόστατε διαπερᾶσαι ἐν τῇ Κρήτῃ*. Καὶ
εὐθὺς ὁ Βασίλειος ὄπισθεν ἐστώς δίδωσιν αὐτῷ μετὰ

VARIÆ LECTIONES.

** Ἄντην P. ** δὲ om. P. ** σφ: τὸν margin P. ** ἐχθροῖς? ** τοῦ om. P. ** Χάλδης P. ** βαθεῖας P.

ξίφους. Οἱ δὲ λοιποὶ μεληθὲν αὐτὸν κατέκοψαν, τοῦ βασιλέως; βλέποντος καὶ σωκῶντος. Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα τρίτη. Καὶ εὐθὺς ὑποστρέφουσι πρὸς τὴν πόλιν. Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν κατὰ τὴν ἐμπόριον τοῦ Ἀκρίτα, μοναχὸς τις ἐπ' ὑψηλῆς τῆς πέτρας ἐπεφώνηε μεγάλως τῷ βασιλεῖ· *Kalōn ταξιδιον ἐποίησας, ὦ βασιλεῦ, τὴν ἰδιὸν σου καὶ συγγενῆ ἀνελών. Οὐαί σοι, δεῖ ταῦτα ἐποίησας!* Ἐμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος κέμπουσιν ἀνελεῖν τὸν μοναχόν. Οἱ ἔπαρτυχόντες ἐπισαν τὸν ἀποσταλέντα ἄνουν καὶ δαιμονῶντα εἶναι τὸν μοναχόν. Διδὸν καὶ μέλις παρῆλθεν ὁ μοναχὸς τῆς τιμωρίας.

μγ'. Τῇ δὲ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ ἔσταψεν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Φώτιος πατριάρχης ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ Βασιλειῶν τὸν παρακοιμώμενον εἰς βασιλέα, τόμον ἀναγνούς διὰ Κάστορος ἀσηκρῆτις ἔχοντα οὕτως· *Bárdas ὁ Καῖσαρ ἐδουλεύσαστο ἀνελεῖν με, καὶ διὰ τοῦτο ὑπεξήγαγέ με τῆς πόλεως· καὶ εἰ μὴ διὰ Συμβατίου καὶ Βασιλείου κληρῦθῃ μοι, οὐκ ἐν τοῖς ζώσιν ἦμην.* Ὅθεν καὶ ἐτελευτήσεν ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀμαρτίας. Θέλω δὲ Βασιλειῶν τὸν παρακοιμώμενον, ὡς πιστὸν δεῖτα καὶ φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν καὶ τοῦ ἐχθροῦ ἐλευθερώσαντά με καὶ πῶθον πρὸς με πολλὴν ἔχοντα, εἶναι [P. 449] φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας καὶ προνοητήν, καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημισθῆναι ὡς βασιλέα. Καὶ εὐφημῆσαν πάντες· Μιχαὴλ καὶ Βασιλείου πολλὰ τὰ ἐστ'. Ὅ δὲ τὸν τόμον ἀναγνούς Κάστωρ ὁ ἀσηκρῆτις· ἐξελεύων ἐν Νικομηδείᾳ καὶ ἰθὺς εἰς μονὴν ἀνδρῶν ἐμεινεν μέσον λιβαδίου. Ἦν δὲ ἐκεῖσε φρέαρ, καὶ πεσὼν ἐν αὐτῷ ἀπεπνίγη.

μδ'. Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἰδὼν δεῖ ἐνεπαίχθη ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μίσος αὐτοῦ κινεῖται· καὶ συμβουλευσάμενος μετὰ Γεωργίου τοῦ Πηγάνη αἰτεῖται στρατηγὸς προβληθῆναι, καὶ γίνεται. Ἄνε' αὐτοῦ δὲ προβάλλεται λογοθέτης τοῦ δρόμου ὁ Γούμερ. Καὶ ἐξελθόντες ἅμα ὁ τε Συμβάτιος καὶ ὁ Πηγάνης καταστρέφουσι τὸν λαὸν καὶ πυρπολοῦσι τὰς χώρας (ἦν γὰρ καιρὸς τοῦ θέρους), εὐφημοῦντες Μιχαὴλ μόνον, τὸν δὲ Βασιλείου ἀποκηρύττοντες. Τοῦτο μαθόντες οἱ βασιλεῖς γράφουσι τοὺς λοιποὺς στρατηγούς καταπολεμῆσαι αὐτούς. Νικηφόρος δὲ ὁ Μαλέϊνος ἔρριψεν ἔγγραφα μετὰ παντός τοῦ λαοῦ, ἵνα δόλω πάντους κρατήσωσι καὶ μὴ εἰς ἐμφύλιον ἐμπέσωσι πόλεμον. Κρατεῖται οὖν ὁ Πηγάνης, καὶ εἰσαχθεὶς ἐν τῇ πόλει ἀποτυφλοῦται, καὶ καθίζουσι αὐτὸν ἐν τῷ Μιλίῳ προσατεῖν. Κρατεῖται δὲ καὶ ὁ Συμβάτιος παρὰ τοῦ Μαλέϊνου εἰς Καλτζίνην· καὶ εἰσαχθέντος εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα, φέρουσι ἐν Πηγάνῃ μετὰ θυμιάματος ὀστρακίνοι καπνίζοντα θέαρον, καὶ ἀπαντᾷ καὶ θυμιάτῃ τὸν Συμβάτιον. Ἀποτυφλοῦται δὲ καὶ αὐτὸς τὸν ἵνα ὀφθαλμῶν, καὶ ἐκκόπτουσι τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, καὶ καθίζουσι καὶ αὐτὸν εἰς τὰ Τζαύσου προσατεῖν, καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἀγούσιν αὐτοὺς ἐν τῇ πόλει εἰς τοὺς ἰδίους οἴκους.

με'. Ἐκβάλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ διὰ τοῦ μηχανικοῦ τοῦ λεγομένου Λάμαρι Κωνσταντίνου τὸν

A licente. Hora erat fere tertia; statimque in urbem revertuntur. Cumque ad emporium Acrita venissent, monachus quidam ex alta rupe imperatori elata firmaque voce clamabat: *Egregia sane, imperator, tua hæc expeditio, quod necessarium tuum ac cognatum occidisti. Væ tibi qui hæc feceris!* Iratus imperator et Basilius mittunt qui monachum occisuri essent. Verum qui adcrant, ei qui missus spiculator erat monachum dementem esse actumque a dæmone etiam atque etiam asseverant; quo factum est ut vix tandem ille pœnam evaderet.

43. Per sancti autem diei Pentecostes solemnia Michael imperator Photiusque patriarcha in S. Sophiæ Basilium accubitorem imperatorem creantur, lecto tomo per Castorem a secretis, in hæc verba, *Bardas Cæsar mihi necem machinatus est, inque eam rem malo dolo eduxit ex urbe; ac nec inter vivos numerarer, nisi a Symbatio et Basilio mihi nuntiatum fuisset. Quapropter etiam suo ille scelere mortuus est. Basilium autem accubitorem velut fidelem meaque majestatis servatorem, quique ab hoste me liberavit atque ingenti amore prosequitur, custodem esse volo ac curatorem mei imperii, quem tanquam imperatorem omnium jubeo præconio laudari.* Faustis itaque omnes vocibus ac omnibus acceperunt: *Michaelis et Basitii multi anni!* Qui autem tomum legerat, Castor a secretis, egressus Nicomediam, ad virorum monasterium quoddam cum venisset, ac quo loco puteus erat in medio prati constitisset, in cum præceps factus suffocatus est.

44. Symbatius autem Cæsaris gener, illusum se a Basilio videns, odio in illum incitatur; initoque cum Georgio Pegane consilio armata se militia ducem præfici rogat, et vero obtinet. Ejus vero loco Gumer dromi logotheta provehitur. Egressi itaque simul Symbatius ac Peganes, aversis militum anjmis, agros igni vastant (erat enim æstivum tempus), Michaeli solum fausta acclamantes, Basillum vero abdicantes. Audierunt imperatores, ducesque reliquos arma in eos sumere datis litteris jubent. Nicephorus vero Maleinus per omnes late ordines projectis schedulis dolo capiendos rebelles monet, caveantque ne iis bellum civile confidetur. Capitur ergo Peganes, et in urbem inductus oculis orbatur, atque in Milio ad emendicandam stipem collocatur. Capitur vero etiam Symbatius a Maleino ad Celtzinem; inductoque ad S. Mamantis Symbatio, adducunt Peganem cæcum cum thuribulo testaceo adolentem sulfur; factusque obviam Symbatio adoleto. Cæcatur vero etiam Symbatius altero 681 oculo, ac dextra illi manus abscinditur; quem et ipsum ad Tzausæ ædes ad stipem petendam statuunt; ac post tres dies in suas illos ædes in urbe adducunt.

45. Michael imperator Constantini Cabalini cadaver per machinatorem Lamari nomine ex sepul-

oro ejectum, impiumque patriarcham Joannem cum humerali (pontificio amictu) e sepulcro eductum, per praefectum in praetorio inclusit; ac quo die Circenses agebantur, adductos nudatosque verberibus affecit, tumque illorum ossa ad Mauriani sedes combussit. Copronymi vero urnam ex marmore vridi miro opere fabricatam serra secans, inde columellas fecit in templo abs se aedificato in Phari palatio.

46. Mense Septembri, Indictione quinta decima, natus est Constantinus ex Michaelē imperatore et Eudocia Ingerina, cum adhuc Michael superstes esset. Exhibitoque circensium munere ad S. Mamantis, imperator venetus equitavit, Constantinus vero Armeniacus, Thomæ patricii ac generalis excubiarum drungarii pater, albus, Agallianus prasinus, Crassus russius. Eo certamine imperator victor exiit. Inde vero quid accidit? nam et hoc Michaelis imperatoris recordiæ specimen, quod sic Romanorum robur imminuit. Leo philosophus, qui Thessalonicensis antistes fuit, Theophilo imperatori auctor fuerat ut duo horologia fabricaret, quorum esset eadem vis eodemque ferentia; atque unum quidem **682** in praesidio versus Ciliciam haud longe a Tarso collocavit, alterum in palatio servabatur. Scripta erant in singulas horas quae fiebant in Syria: puta ad primam, si fuisset Saracenorum excursio; ad secundam, si commissum praelium; ad tertiam, si excitatum incendium; ad quartam, si quid aliud; ac similiter in reliquis. Ex scriptis igitur duodecim numeris et argumentis, si quid in Syria contigisset, qua hora consignatum erat, a loci praesidiariis e sublimi accensus ignis monstrabat. Custodes enim erant, qui rem attente ac diligenter dispicerent. Accensus ignis a praesidio quod Lulum vocant, Argæi collis incolis monstrabat, rursusque iis qui in Isamo et his qui in Ægilo; secundum hos iis qui apud Mamantem collem; exinde Cyrizus, tum Mocilus, inde S. Auxentii collis his qui in palatio ad solare Phari horologium perpetui vigiles constituti erant, quam cito manifestum reddebat. Sic itaque Michaelē, uti dictum est, ex Circensium ratione equos agitante, sublatus ignis Saracenorum excursionis signum dedit. Imperator, ne in posterum ejusmodi ignes molestius spectatores haberent, e vicinis urbi speculis deinceps accendi vetuit.

47. Cum igitur imperator equestri certamine victor una ipse cum Basilio et Eudocia ad cenam sederet, Basiliscianus patricius imperatorem laudabat ut qui scite ac solerter curram rexisset. Mox igitur jubet imperator eum surgere, detractisque ejus rubeis calceis sibi eos induere. **683** Renebat ille coniectis in Basilium oculis. Quod tamen imperator ira percussus jusserat, annuitque Basilius, imperatorias ocreas sibi imposuit. Atque imperator Basilio, Deum obtestans, *Magis illi conveniunt. An*

Καβαλίων ἐκ τοῦ τάφου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀσεβῆ πατριάρχην μετὰ τοῦ ὠμορροῦ καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ τάφου, καὶ κατακλείει διὰ τοῦ ὑπάρχου ἐν τῷ πραιτωρίῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἱππικοῦ ἀγᾶγων καὶ ἀπογυμνῶσας ἐτυψε μαγγλᾶδια, καὶ τὰ ὄστα αὐτῶν ἔκαυσεν ἐν τοῖς Μαυριανοῦ. Τὴν δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνίου πράσινον ὄσσαν καὶ θαυμαστὴν διαπρίσας ἐποίησε στήθεα ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναῶ ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Φάρου.

μς'. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ τῆς ιε' ἐπινημσεως ἐγενήθη Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ἐκ Μιχαήλ καὶ Εὐδοκίας τῆς Ἰγγηρινῆς ἐτι περιόντος τοῦ Μιχαήλ. [P. 450] καὶ ἱππικοῦ γενομένου ἐν τῷ Ἀγίῳ Μάμαντι ἱππεύσεν ὁ βασιλεὺς βένετος, Κωνσταντῖνος; δὲ ὁ ἐξ Ἀρμενίων ὁ πατὴρ Θωμᾶ πατρικίου καὶ Γενεσίου δρουγγαρίου τῆς βίγλας λευκός, πράσινος δὲ Ἀγαλλιανός καὶ ῥῶσιος ὁ Κρασός, Νικᾶ δὲ ὁ βασιλεὺς. Καὶ τί συμβαίνει ἐντεῦθεν; καὶ τοῦτο γὰρ τῆς αὐτοῦ τοῦ βασιλέως τοῦ Μιχαήλ κακίας ἐστίν, εἰς ὅσον τὴν τῶν Ῥωμαίων ἰσχὺν ἠλάττωσεν. Ὁ φιλόσοφος Λέων ὁ Θεσσαλονίκης γενόμενος πρόεδρος, τῷ βασιλεῖ Θεοφίλῳ συμβουλεύσας, ὡς ὠρολόγια ἐποίησεν δύο ἐξ Ἰσοῦ κάμνοντα· καὶ τὸ μὲν ἐν ἐπὶ τῷ φρουρίῳ τῷ κατὰ Κιλικίαν τῆ Ταρσῶ κλησιάζον ἀπέθετο, τὸ δὲ ἕτερον ἐν τῷ παλατίῳ ἐφύλαττετο, ἅπερ εἶχον γεγραμμένα εἰς ἑκάστην ὥραν τὰ ἐν Συρίᾳ γενόμενα, ὅσον τὴν πρώτην ὥραν εἰ ἐκδρομῆ τῶν Σαρακηνῶν γέγονε, τὴν β' εἰ πόλεμος; τὴν γ' εἰ ἐμπρησμός, τὴν δ' εἰ ἄλλο τι, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ὁμοίως. Ἐκ τῶν γεγραμμένων οὖν διόδεκα ὑποθέσεων εἰ τι κἄν συνέβη ἐν Συρίᾳ, ἐν τῇ ὥρᾳ ἐν ἣ ὑπόθεσις γέγονεν, ἀνάπτων ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε φανός, ἐπεὶ καὶ οἱ φυλάσσοντες καὶ ἀτενῶς καὶ ἀκριβῶς βλέποντες τὰ τετυπωμένα ἐν αὐτοῖς; ἦσαν, μετεδίδοτο εὐθύς ὁ φανός ἀπὸ τοῦ φρουρίου τοῦ λεγομένου Λούλου τοῖς; κατὰ τὴν Ἀργαίαν βουνὸν καὶ αὐτίς τοῖς κατὰ τὴν Σάμον^α καὶ τοῖς κατὰ τὸ Ἀγγίλον, εἶτα τοῖς κατὰ τὸν Μάμαντα πάλιν βουνὸν, ἀφ' οὗ ὁ Κύριος, εἶτα ὁ Μώχιλος, ἀφ' οὗ ὁ τοῦ Ἀγίου Αὐξεντίου βουνός τοῖς ἐν τῷ παλατίῳ κατὰ τὸν ἡλιακὸν τοῦ Φάρου διαταρτοῖς ἀφωρισμένοις ἐν βραχεῖ ἐποίησε φανερόν. Ἰππευομένη οὖν τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ, ὡς εἴρηται, ὁ φανός ἐσήμανεν ἐκδρομὴν τῶν Σαρακηνῶν. Αὐτίς πρὸς τὸ μὴ τοὺς θεατὰς τοῦ ἱπποδρόμου χαλαρωτέρου; τῆ αὐρίον γενέσθαι, προσέταξεν μηκέτι τοιοῦτος φανός; ἐνεργεῖν.

μς'. Ὡς οὖν εἴρηται, νικήσαντος τοῦ βασιλέως ἐπὶ δεικνὸν καθέστη ἕμα Βασιλείῳ καὶ Εὐδοκίᾳ, Βασιλισιανός ὁ πατρικίος ἐπήνε τὸν βασιλέα ὡς εὐφυῶς ἐλάσαντα εἰς τὸ ἄρμα. Εὐθύς οὖν καλεῖται τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀναστῆναι, τὰ εἰδήματα δὲ αὐτοῦ σῦραι καὶ αὐτῷ ὑπόδησαι^α. Τοῦ δὲ ἀνανεύοντος; καὶ πρὸς Βασιλειὸν βλέποντος, ἐπεὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ θυμοῦ προσέταξεν καὶ ὁ Βασιλειὸς ἐπένευσεν, ὑπέβησεν^α τὰ αὐτά. Καὶ λέγει ὁ βασιλεὺς μεθ' ὄρκου πρὸς Βασιλειὸν· *Κάλλιον αὐτῷ ἀπέπτουσι. Καὶ*

VARIÆ LECTIONES.

^α Ἰακμον margin P. ^β ὑπέδρασαν Georg. ^γ ὑπέδραστο Idem.

γράφω οὐκ ἔχω ἐξουσίαν, ὡς σὲ βασιλέα ἐποίησα, ἄλλοι καὶ ποιῆσαι; Καὶ ὠργίζετο κατὰ Βασιλείου θυμούμενος. [P. 451] Δακρύουσα δὲ ἡ Εὐδοκία εἶπεν τῷ βασιλεῖ· Τὸ τῆς βασιλείας σου ἀξίωμα, δέσποτά μου, μέγα ἐστίν, ᾧ ἀναξίως καὶ ἡμῖς ἐτιμῆθημεν καὶ οὐ δίκαιόν ἐστι καταφρονησθαι αὐτό. Καὶ τῷ Βασιλεῖ εἶπεν· Μὴ λυκοῦ ἐπὶ τούτῳ· καὶ τὸν Βασιλοκισιανὸν βασιλέα θέλω ποιῆν. Καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν· Ἄρα οὐ πρόκειται εἶναι βασιλέα;

Πρῶτον μὲν εἶδος δέξιν τυραννίδος,
Τὸ δεύτερον δὲ συμμυδὸς πάλαι στέφανος.
Ἄπαντα δ' ἀρμύζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν.

Καὶ ὅτι πόσον οὐδ' ἄλλιον τοῦτόν με ποιῆσαι βασιλέα! Βασιλεὺς δὲ ἐν θυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλη γέγονεν.

μη'. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως εἰς κυνήγιον, μοναχός τις δίδουκεν αὐτῷ χαρτίον ἔχον τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ὑπὸ βασιλείως ἐπιβουλήν, ὡς τινι τῶν ὑκασπιτῶν προσέταξεν ὁ βασιλεὺς τὴν λόγην κατὰ τοῦ Βασιλείου ρίψαι. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ δείκνου, οὐ μόνον τοῦ νῦν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων, ἀφ' οὗ τῷ ὄντι ἐμεθύσθη, πέτρα δεινῶν ἐνεκλειετο, ἀφαιρέσεις ὧτων καὶ βινῶν καὶ κεφαλῶν ποιούμενος· καὶ εἰ μὴ τινες οἰκτιρ κρατούμενοι τούτων παρημέλουν καὶ πρὸς τὴν αὐρίον ἐπεμπον, ἀνάκλησιν τινα καὶ μεταμέλειαν ἐκδεχόμενοι, ὅπερ ἦν, ἀπόλετο ἂν σύμπαξ ὁ παραμένων τῷ Μιχαήλ. Ἄλλὰ καὶ Βασιλεὺς οὐκ ὀλιγάκις παροινίας παγγιον γαγονῶς ἑκαρτέρει καὶ ἐμμεν μεταμείλον τινα γενέσθαι κατὰ τὸν ἄνδρα. Ὅψθ γούν τοις πράγμασιν ὑποβλεπόμενος προλαμβάνειν ἐπουδασεν μᾶλλον ἢ ἕπ' αὐτοῦ ἀναιρεθῆναι. Τῆς δὲ μητρὸς τοῦ Μιχαήλ Θεοδώρας καλεσάσης τὸν βασιλέα εἰς τὰ Ἄνθεμιου, ὁ Βασιλεὺς συνεσεύασε τὸ κατὰ Μιχοῦ. Ἐἶτα ἐπὶ δείκνον τοῦ βασιλέως καθεσθέντος, προσεκαλέσατο Εὐδοκίαν καὶ Βασιλείον τοῦ συνδειπνήσαι αὐτῷ. Τοῦ δὲ βασιλέως ὄντι πολλῶ χρησαμένου, ἀναστάς Βασιλεὺς ὡς διὰ τινα χρεῖαν, ἀπελθὼν ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ βασιλέως διαστρέφει· τὰ κλειθρα τῶν θυρῶν δυνατὸς ὢν, ὡς μὴ κλειεσθαι τὰς θύρας· καὶ ἀπελθὼν πάλιν συνεδείπνει τῷ βασιλεῖ. Ἐἶτα ἀναστάς ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ, ἐπὶ πολλῇ μέθῃ μὴ δυνάμενος περιπατεῖν, χειροκρατούμενος ὑπὸ τοῦ Βασιλείου ἀπῆλθεν ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ. Οὐ τὴν χεῖρα φιλήσας ἐξῆλθε Βασιλεὺς. Ἐνδοθεν δὲ τοῦ κοιτῶνος ἦν Βασιλοκισιανὸς τῇ κλειύσει τοῦ βασιλέως ὑπώσας ἐν τῇ κλίτῃ Πεντακτίου τοῦ παρακοιμωμένου πρὸς παραφυλαχὴν αὐτοῦ. [P. 452] Ὁ δὲ κοιτωνίτης Ἰγνάτιος ἀπελθὼν κλειεσθαι αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος εὗρεν αὐτὴν διστραμμένην, καὶ ἀπογοῦς ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς κλίτης εἰλιων τὰς τρίχας αὐτοῦ. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξ ὄνου ὑπνον θανάτῳ παρακλήσιον κοιμωμένου, ἀθρόοι ἰδὼν Βασιλεὺς μετὰ καὶ ἐταίρων τὰς θύρας ἀνέψε. Καὶ ἔμφοδος ἐξῆλθεν Ἰγνάτιος ἀντιστάμενος τῷ Βασιλεῖ μὴ εἰσελθεῖν. Ἐν τούτῳ ἔξυκνος γίνεται ὁ βασιλεὺς, καὶ παρευθὶ Ἰωάννης ὁ Χάλλος κῆκεται τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀπελάτης Ἰακωβίτης τὸν Βασιλοκισιανὸν εἶπει τρώας ἔρριψεν ἰνω-

enim non licet sicut te imperatorem creari, etiam alium creare? Fremebatque ira commotus in Basilium. Eudocia vero in lacrymas effusa, Imperii tui dignitas magna est, siebat imperatori: eaque nos supra meritum ornati sumus, nec par est ut despiciatui habeatur. Tumque is Basilio ait: Ne molestem rem habeas, etiam Basiliscianum imperatorem facere volo. Conversusque ad astantium coronam, Num, rogo, ait, non decet hunc fore imperatorem?

Primum corona, forma digna regia.
Deinde cognatum diadema est huic viro,
Suntque omnia dignitati convenientia.

Et quam præstabat ut hunc imperatorem facerem? Porro Basilium rei indignitate ingens ira animique dolor incessit.

48. Egresso imperatore ad venandum, monachus quidam data charta Basilium monet structas ei ab imperatore insidias, nempe satellitum uni præcepisse ut contorta hasta Basilium trajiceret. Per cœnæ autem tempus (nec tunc modo, sed et alias, ubi se vino ingurgitaverat) modum omnem numerumque excedentia mala imperabat, ita ut alii aures, 684 alii narces, alii caput auferret. Ac nisi quidam proclivore misericordia hæc negligentius tractassent inque crastinum remisissent, revocanda severiora mandata eorumque pœnitudine doctum iri saniore mente imperatorem expectantes (quæ nec expectatio plerumque fallebat), merentium in aula nemo immunis exstitisset. Quin et Basilium non raro ejus ex vino furoris ludicrum factus, sustinebat ipse et expectabat mutatum aliquid iri. In eam tamen ductus suspitionem, fore tandem ut pœnitendum aliquid rebus suis accideret, occupare satius duxit quam ut se ab eo interfici sineret. Invitato itaque Michaelo a matre Theodora ad Anthemii ædes, Basilium conjurationem subornabat. Exinde illo ad cœnam sedente, Basilium invitavit et Eudociam, ut cum eo cœnarent. Multo autem jam vino ingurgitato imperatore, surgens Basilium velut necessarii cujusdam muneris explendi gratia, in sacrum irrumpens cubiculum januarum seras turbavit, cum robustus esset, ut claudi fores non possent; iterumque reversus ad mensam imperatori cœnæ socius resedit. Deinde surgens Michael, cum præ multo vino incedere non posset, manum tenente Basilio ac fulciente, in secretius cubiculum se recepit. Basilium ejus deosculatus manum abiit. In ejus cubiculo ipso illius jussu Basiliscianus in Rentacii accubitoris lecto, sic pro custodis munere, dormiebat. Ignatius autem cubicularius ad cubiculi januas observandas progressus obturbatas offendit. Quare in desperationem actus, vellens capillos 685 in lectulo sedebat. Michaelo autem ex vini crapula somnum vicinum morti dormiente, Basilium conjuratis stipatis repente irrumpente fores aperuit. Ignatius metu conterritus, ut Basilium ingressu arceret, in occursum venit. In his expergiscitur imperator, confestimque Joannes Chaldus manibus obtruncat.

Apelates autem Jacobitzes Basiliscianum ense vulneratum e lecto in pavementum excussit. Reliquis autem foris stantibus ad excubias, cum utrique coivissent, ait Asylæo ad Basilium: *Quantquam illi manus præscidimus, vitum tamen eum reliquimus; ac si vixerit, quid excusabimus?* Reversus itaque, adacto in imperatoris pectus stricto gladio, illius viscera effundit. Cum vero mare fluctibus jactaretur, uno agmine usque ad fretum venerunt; conscensoque muro ad palatium usque evaserunt. Erat autem assens obducens murum, quem Basiliscus duorum sodalium nixus manibus impacta calce confregit, et ad fores usque palatii evasit. Eulogius Persa, ipse Basilio comes, Ardabasdum Fœderatorum comitem lingua propria allocutus, Michaellem gladio occisum significavit ac Basilio aperire jussit. Ardabasdus vero ad papiam currens eique clavibus vi ablati, aperuit. Intro autem receptus Basiliscus ipse claves in manibus tulit. Gesta hæc feria tertia, anno 6362, noctis hora tertia, indictione prima, qua dies festus sanctæ protomartyris 686 Theclæ illucescebat. Mane autem Gregorium Philemonis dictam instituit papiam; statimque mittens ad S. Mamantis, ingenti pompa in palatium induxit Eudociam Ingerinam. Misit vero etiam Joannem præpositum, qui Decapolitæ filiam Eudociam ad parentes suos reduceret. Paulum item cubicularium misit ad curandum Michaelis funus. Is ubi venit, illius cadaver dextri sui equi, quem agebat, stragulo involutum invenit, matrem quoque ac vororem lugentes nœniaque super illo plangentes; inducensque in naviculam ad Chryzopolis monasterium trajecit ac ibi sepelivit.

Romanorum imperator Basiliscus orthodoxus annos XIX.

Mundi an. 6362, divinæ incarnationis an. 862, Romanorum imperator Basiliscus orthodoxus, annos 19. Erat autem Basiliscus florentissima corporis forma, corpulentus, superciliosus, magnis oculis, lato pectore, submososior, et ut quis conjecerit, suarum rerum cura animo cogitabundus ac frontosior, Adrianopoli Macedoniæ oriundus. Hæc prius Orestias ab Oreste Agamemnonis filio dicebatur; qui nimirum justa armulatione, idcirco quod Clytæmnestra patrem

dolo occiderat, eadem cum Ægisto necata in furorem ingentemque rabiem actus est, atque in Ebri Arxique atque Artabi (trium scilicet fluminum) confluente lavans 687 morbo solutus est. Adrianus vero Cæsar firmis propugnaculis munitam, dilatatisque ejus pomeriis, ex suo nomine Adrianopolim vocavit. Abest trium dierum spatio a Philippopoli, in montis Æmi sinu, ad quem tres fluvii, velut fere aquæ pluviales, uno alveo miscentur.

Φιλιππουπόλεως σταδιάζεται, ήγκάλισμένη ορει τῷ Αίτω, παρ' ᾧ οἱ τρεῖς ποταμοὶ ἐς μισγάγκειαν οἶον

κάτω. Τῶν δὲ λοιπῶν ἱσταμένων ἔσω πρὸς παραφυλαχὴν, ἐπεὶ ἀμύστεροι ἠνώθησαν, Ἀσυλαίων ἐφη πρὸς Βασίλειον· *Εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκ' ἔγωγον, ὁμως ἄντα αὐτὸν εἰδόμενον. Καὶ ἐὰν τῆ, τί ἀπολογοῦμεθα;* Καὶ ὑποστρέψας πῆσεν ἐὶ ξίφος κατὰ τῆς καρδίας τοῦ βασιλέως καὶ διαχείει τὰ ἔγκυα αὐτοῦ. Κλύδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσῃ συναθροισθέντες ἦλθον μέχρι τοῦ πελάγους, καὶ ἀναλθόντες διὰ τοῦ τείχους ἦλθον ἕως τοῦ παλατίου. Πλὴξ δὲ ἦν φράσσουσα τὸ τεῖχος καὶ κρατήσας Βασίλειος δύο τῶν μετ' αὐτοῦ καὶ λακτίσας κατέαξε τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθεν μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Εὐλόγιος δὲ ὁ Πέρσης συνὼν τῷ Βασίλειῳ ἐλάλησε τῇ αὐτοῦ γλώττῃ Ἀρδαβάσδω ἐταιρειάρχῃ, ὡς· *Ὁ Μιχαὴλ ξίφει ἐτελεύτησεν, καὶ θνοῖσιν τὸν Βασίλειον.* Ὁ δὲ Ἀρδαβάσδος δραμῶν πρὸς τὸν πατρίαν, καὶ ἄρας ἀπ' αὐτοῦ τὰς κλεῖς βιαίως, ἤνοιξεν. Καὶ γανόμενος ἐνδον Βασίλειος ἤρα τὰς κλεῖς τοῦ παλατίου ἐπὶ χεῖρας. Ταῦτα δὲ γέγονε κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐν τῷ 575^β ἔτει, καὶ νυκτὸς τρίτης ὥρας, ἐπινεμήσεως α', καθ' ἣν ἐπιφώσκουσιν εἶχεν ἡμέραν θείκλας τῆς πρωτομάρτυρος. Καὶ τῇ ἑσθῆν Γρηγόριον τὸν Φιλήμονος ἐποίησε παπίαν καὶ παρευθὲ ἀποστέλλει ἐν τῷ Ἄγιῳ Μάμαντι, καὶ εἰσάγει Εὐδοκίαν τοῦ Ἰγγηρος μετὰ δόξης πολλῆς ἐν τῷ παλατίῳ. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Ἰωάννην πραιπόσιτον τοῦ ἀπαγάγει τὴν δεκαπολιτίσσαν πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς, καὶ Παῦλον ἐπὶ τοῦ κοινῶνος τοῦ ἐνταφιάσας τὸν Μιχαήλ· ὃς ἀπαλθὼν εὗρεν αὐτὸν ἐντετυλισμένον ἐν τῷ σαγίσματι τοῦ δεξιῦ αὐτοῦ ἔκπου, οὗ ἤλαυσε, καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ θρηνοῦσας καὶ ἐλεεινολογουμένας αὐτόν. Καὶ εἰσαγαγὼν εἰς κλοιδάριον εἰσπέρασεν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπέλειως, καὶ ἐθαψεν αὐτόν.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Βασίλειος ὀρθόδοξος ἔτη 19.

[P. 453] Κόσμου ἔτος 575^β, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτει 95^β, Ῥωμαίων βασιλεὺς Βασίλειος ὀρθόδοξος ἔτη 19. Ἦν δὲ οὗτος τὴν μὲν μορφήν τοῦ σώματος ἀνθηρότατος, εὐεκτηκός, σύνοφρος, εὐόμματος, σκυθρωπός, μελανόχρους, τὴν ἡλικίαν μέσος τοῦ εὐμήκου, τὰ στέρνα πλατὺ, κατηφής, καὶ ὡς ἂν τις εἰκάσῃ, τῶν αὐτοῦ συλλογισόμενος. Ὀρμητο δὲ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως τῆς Μακεδονίας, ἦντις πρότερον μὲν Ὀρεστιάς ἐκαλεῖτο ἐξ Ὑρέστου υἱοῦ Ἀγαμέμνονος, ὃς ζήλω δικαίῳ διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα Κλυταιμνήστρας δολοφονίαν ταύτην σὺν Αἰγίσθῳ ἀπεκτονηκώς λαὸν ἐκμήμενον, καὶ ἐν τῇ συνλευσίῃ Ἐδρου Ἀρξου τε καὶ Ἀρτάδου τῶν τριῶν ποταμῶν λουσάμενος τῆς νόσου ἀπῆλλατο· ἐνθα ταύτην οἰκοδομήσας ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι κέκληκεν. Ἀδριανὸς δὲ Καίσαρ εὐκτίστοις ἐρύμασιν αὐτὴν μεγαλύνας πόλιν Ἀδριανου⁶⁷ μετακέκληκεν. Ἀυτῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ παρὰ ἀδερῶς εὐπετοῦς ἐν διόδῳ Αἴτω, παρ' ᾧ οἱ τρεῖς ποταμοὶ ἐς μισγάγκειαν οἶον

VARIE LECTIONES.

⁶⁵ τοῦ P. ⁶⁶ καὶ om. P. ⁶⁷ Ἀδριανός P.

β. Οὗτος ὁ βασιλεὺς προετίσσει **Μαριανῶν** ἐπάρχῳ **Α** τῷ υἱῷ **Πετρωνῶν**, καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν μόνον βασιλέα. Ὀρῶφας δὲ τοῦ πλωτμοῦ στρατηγὸς χρηματίζων καὶ καθηγεμῶν, συνείλετο τὸ πραχθῆν παρὰ Βασιλείου καὶ φιλοδέσποτος ὢν, πρὸς ἐκδίκησιν **Μιχαήλ** βασιλέως κενήθηται. Τοῦτον μετακαλεῖται ὁ ἀνοκράτωρ, καὶ τὰ μὲν πρῶτα λόγοις αὐτῷ ἐφουδρίστοις ἐπαπειλεῖ, ἔπειτα ἀποδοχῆς ἀξιοῖ αὐτὸν ὡς ἐπὶ δεσπότης τοιαῦτα τετολημῆκναι προήρηται. Ἄλλὰ δὴ καὶ χρόνου προδαθηκότος· ἐπ' αὐτῷ τοσούτον παληροζῶρηται ὥστε καταλιμπίνειν αὐτῷ τὴν πόλιν ἐξίων κατ' ἐχθρῶν.

γ. Ἀναγκαῖον δὲ ἔστι καὶ παρὰ Θεοῦ γενομένην ἐκδίκησιν εἰς τοὺς τὸν **Μιχαήλ** διαχειρισσάμενους γράψαι. Ὁ μὲν οὖν **Ἰακωβίτζης** κλητήρ μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ **Ξίφρου**· αὐτοῦ ἐκπεσόντος, καὶ αὐτοῦ μέλλοντος καταλθεῖν εἰς τὸ ἄραι αὐτὸν, ὁ ποῦς αὐτοῦ ἐν τῇ σκάλῃ ἐκρατήθη, καὶ ὀρθοθεῖς ὁ ἔκπος ἔσυρεν αὐτὸν κατὰ φαραγγῶν καὶ κρημνῶν καὶ μεληδὸν κατέκοψεν. **Ἰωάννης** δὲ ὁ **Χάλδος** στρατηγὸς **Καλδίας** γενόμενος, [P. 464] ἔπειτα κατὰ τοῦ βασιλέως μελετῶν ἐφωράθη, ἀνασκολοπιζέται παρὰ Ἀνθρόου στρατηλάτου. Ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Ἀσυλαῖων, ἐξωσθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ, ὀπηθῆς ὢν καὶ ὠμὸς πρὸς τοὺς αὐτοῦ δούλους μαχαίραι· ὡς αὐτῶν ἀνηρέθη· οὐδ' κρατήσας ὁ βασιλεὺς καὶ μεληδὸν κατακόψας ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ ἔκασεν. Ὁ δὲ ἀπελάτης ὁ τοῦ Πέρσου ὁ σκυληκόδρωτος γενόμενος τὴν ψυχὴν ἀπέβρηξεν. **Κωνσταντῖνος** δὲ ὁ **Τοξαρᾶς** εἰς **Κιθυρραῖώτας** σπαθοκοπηθεὶς **Α** τελευτᾷ, καὶ **Μαριανὸς** ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τὸν πόδα συντριβεῖ· καὶ ὑπὸ σκυληκῶν καταθρωθεὶς τελευτᾷ.

δ. Ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν **Χριστοῦ** γένων προελεύσεως γενομένης βαπτίζει ὁ βασιλεὺς διὰ **Φωτίου** **Στείφανον** τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν **Μεγάλῃ** ἐκκλησίᾳ.

ε. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει, τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου **Πολυεύκτου**, γέγονε σεισμὸς ἐπὶ μ' ἡμέρας καὶ μ' νύκτας, καὶ ἐπώθηθησαν ὡς πολλὰ ἐκκλησίαι, μεθ' ὧν καὶ ἡ ὑπεραγία θεοτόκος ἡ λεγομένη τὸ **Σίγμα**, ὥστε πάντα τοὺς ψάλλοντας ἐκείσε τελευτήσαι. Λέων δὲ ὁ φιλόσοφος τυχῶν ἐκεῖ παρήγει πάντας ἐξελεῖν· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες συντετέλειθησαν ἅπαντες. Αὐτὸς δὲ ὁ φιλόσοφος εἰς κίονα ὑπὸ συσταματίου σταθεὶς μετὰ καὶ ἑτέρων δύο ἐσώθη, καὶ ἕτεροι θ' ὡς μόνου ὑποκάτω τοῦ ἀμβωνος.

ς. Φώτιος δὲ ὁ πατριάρχης, ἰλθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κοινοῦναι, λησθῆναι καὶ φωνῆσαι ἐλεγεῖν καὶ ἀνάξιον τῆς θέλας κοινοῦναι. Ὁ δὲ θυμωθεὶς ἀπέστειλεν ἐν **Ῥώμῃ**, καὶ ἤγαγε τόμον μετὰ **Ῥωμαίων** ἐπισκόπων, καὶ τοῦτον τοῦ θρόνου ἐξέωσεν· καὶ ἀναβιβάζει πάλιν **Ἰγνάτιον** τὸν ἐν ἁγίοις πατριάρχην τὸ δεύτερον.

ζ. Μετὰ τὸ ἐξωσθῆναι τῆς ἐκκλησίας **Φώτιον** καὶ ἐν τῇ ἡμονῇ τῆς **Σικίης** ἐφορηθῆναι ἐτροπέυσαστο πλάσμα τοῖσδε· **Γενεθλιαλογήσας** τὸν βασιλέα **Βα**

2. Jubes Basilius Mariano prefecto Petronæ filio; isque eum solum imperatorem acclamat. Ooryphas autem navalis exercitus prætor atque dux, ubi intellexisset quæ a Basilio ges'a in Michaelem essent, ipse domini amans servusque iugentus ad Michaelis imperatoris ultionem sese accingit. Accersitum imperator primum quidem contumeliosis ac minacibus verbis accipit; tamque benigne habet laudatque, quod ut talia in domini gratiam audeat in animum induxerit. Quin lapsu temporis sic aucta in eum imperatoris fiducia est, ut in hostes proficiscens ejus fidei urbem commiserit.

3. Operæ pretium vero sit ut et divinam in eos qui Michaelis parricidæ fuerunt ultionem describamus. Jacobitzes itaque imperatori inter venandum comes, dum ense delapsus levaturus equo desilit, hærente pede e pensili scandula, territoque equo per cava voraginum præcipitiaque trahente, membratim discerptus est. Joannes Chaldus, qui exercitus ductor in Chaldia fuerat, deprehensus machinari adversus imperatorem 688 ab Andrea magistro militiæ palo affixus est. Imperatoris fratru Asylæo, ab eo in suburbanum suum relegatus, quod in servos ac domesticos immitis ac crudelis esset, gladio ab eis necatus est. Hos imperator captos membratimque concisos ad Amastriani combussit. Apelates Persæ a vermibus corrosus vitam finivit. Constantinus Toxaras apud Cibirrhæotas gladiis concisos periiit. Marianus denique imperatoris frater confracto pede ac vermibus putrescente extinctus est.

4. Christi natalis solemnibus die, pompa habita, baptizatus imperator per Photium filium suum Stephanum, in Magna Ecclesia.

5. Basillii imperatoris anno tertio, in die festo S. Polyeucti, ad dies quadraginta totidemque noctes terræ motus factus est, cecideruntque multe ecclesiæ, inter quas etiam sancta Deipara, quam Sigma vocant, adeo sane ut omnes in ea divinas decantantes laudes communis ruina oppresserit. Porro Leo philosophus, cum esset ibi, hortabatur omnes egredi; cui illi baud morem gerentes pari omnes interitu perierunt. Ipse tamen ad columnam sub arcu stans cum duobus aliis servatus est, necnon alii novem duntaxat sub ambone positi.

6. Photius patriarcha imperatore ad ecclesiam veniente, ac cum sacra mysteria percipiturus esset, latronem eum et parricidam ac divina 689 indignum communione dicere ausus est. Qua ille re ira accensus Romam misit, tomoque impetrato cum episcopis Latinis Photium sede eiecit, iterumque ac secundo sacerdotio sanctum Ignatium præstitit.

7. Ejectus ex ecclesia Photius, et in monasterio quod Scopæ vocant exsulans, ejusmodi signum commentus est: Basillii imperatoris genealogiam

VARLÆ LECTIONES.

“Leo grammaticus Πέσσης. Combef. “ἐπώθηθησαν? “Georgius πέντε.

vertexens, quasi a Teridate magis Armeniæ princeps is originem traheret, librum in regia bibliotheca reponi curat, Theophanis cognomento Sphenodæmonis opera, tunc palatini clerici, viri sapientiæ ac eruditionis nomine Basilio chari. Excerptis namque initialibus nominum litteris in hunc modum, Basilio Eudociæ Constantini Leonis Alexandri Stephani, ex quibus legendo vox Beclæ conficitur; Basiliusque a principio genealogiam doctus, sive regionem, sive res illi gestas spectes, eaque in commentariis redacta, sicque subtili arte libello composito ut probe antiquum codicem referret, in regia, uti dictum est, bibliotheca reponit, ejus quem dicebam Theophanis Sphenodæmonis opera. Dumque is aliquando imperatoris jussu in eadem bibliothecâ librum quærit, istoque invento curiosius inquirens animi anxium agit, imperatori ostendit, atque, *excepto duntaxat Photio neminem esse qui in illo scripta intelligere posset*. Statimque is ipse ad Photium mittitur. Facilisque prætextus: Nisi, inquit, imperatorem videro, non dicam quis sit liber **690** ejusve inscriptio. Ingressus itaque librum legit, ac quasi ab angelo didicisset, percurrit. Hinc rursus Photii cum Basilio necessitudo coaluit.

8. Ejus imperii anno quinto, mensis Novembris die vigesima tertia, natus est Alexander imperator ex Eudociâ Ingerina, Basilio legitima proles. Imperator expeditione suscepta adversus Agarénos Tephricenses, multisque consortis præliis, in omnibus victus est multosque Romanorum amisit. Ac cum ipse jam imperator capiendus videretur, Theophylactus Abastactus eum servavit, Romani pater, ejus qui postea imperium tenuit. Reversusque in urbem imperator Christophorum generum suum in Tephricam misit, partaque victoria locum vastavit ac solo tenus evertit.

9. Imperii Basilio anno sexto Ignatius patriarcha Satyri ecclesiam sub nomine cælestis militiæ principis Orientis ædificavit, posteaque virorum monasterium fecit, ubi et sepultus fuit. Et quidem Satyri nomen est, quod non procul ab eo monasterio antiquus Satyrus dicebatur, ubi templum erat Græcorum superstitione eidem Satyro constructum; ex cujus vicinia contigit per homonymiam ut et monasterium eodem vocabulo ceiseretur. Theophilus vero imperator accepta inde materia Bryantiæ regias ædes construxit. Quod autem Oriens appellatur, hæc **691** ratio est: Cum aliquando Nicephorus imperator iis in locis venerationem ageret in quibus modo situm monasterium est, in eo ipso loco ubi nunc basilicæ situm altare est, capio cervo vetus mensa sustentante columba inventa est, hac inscriptione: *Sanctum Michaelis cælestis militiæ principis Orientis altare, quod sanctus Andreas apostolus posuit*.

10. Imperii annis septimo et octavo baptizat Basilius Hedros omnes sub ditione positos, dignita-

σλιον, ὡς ἀπὸ Τηριδάτου τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἀρχόντος τὴν γενεάν κατάγοντος, καὶ τὸ βιβλίον βασιλικῆ βιβλιοθήκῃ ἐπιθεῖναι διὰ Θεοφάνους τοῦ λαγομένου Σφηνοδαίμονος, βασιλικῷ κληρικῷ πρὸς τυχάνοντος καὶ τῷ Βασιλεῖ προσκευάσμενον διὰ σφρίαν καὶ πολυμαθίαν. Ἐκλάδόμενος ἐκ τῶν πρώτων στοιχείων τῶν ὀνομάτων οὕτως, Βασιλείου Εὐδοκίας Κωνσταντίνου Λέοντος Ἀλεξάνδρου καὶ Ἐτεφάνου, ἡ καὶ ἀναγινωσκόμενα Βικλὶς ὀνομάζεται. Τοῦτο τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενεαλογίαν κατὰ τὰς χώρας καὶ πράγματα ἀναμαθῶν, καὶ καταγραφάμενος τὸ βιβλίον, καὶ τοῦτο ἡ ἐπιτηδεύματα παλαιότατον [P. 455] ποιήσας, τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ, ὡς εἰρήται, κατατίθεται διὰ Σφηνοδαίμονος Θεοφάνους. Καὶ ποτε τῆσθ τοῦ Σφηνοδαίμονος προστάξει βασιλικῆς βιβλίων τὴν ζητούντος, ὡς εὖρεν αὐτὴ καὶ πολυπραγμονῶν ἔπειρα, τῷ βασιλεῖ ὑποδείκνυσαι καὶ φησι· Τοῦτου ἄλλος τοῦ σμ οὐ δίνυται τὰ γρηραμμένα εἰ μὴ φάσιος. Καὶ εὐθὺς ὁ αὐτὸς ἀποστέλλεται· καὶ ἡ πρόφασις ἐχειρῆς, ὡς *Εἰ μὴ ἴδω τὸν βασιλέα, οὐδέγω εἶδω τὸ βιβλίον ἢ ἡ εὐτοσσε ἔπιγραφῆ*. Καὶ εἰδῶθων τοῦτο ἀναγινώσσει, καὶ ὡς δι' ἀγγέλου τοῦτο μαμάθηκεν. Τοῦτο πάλιν ἡ πρὸς τὸν βασιλέα φωτίου οἰκειώσις γίνεται.

η'. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει τῆς κγ' τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς ἐγεννήθη Ἀλέξανδρος βασιλεὺς ἀπὸ τῆς Ἰγγρος Εὐδοκίας, γνήσιος πατρὸς τοῦ Βασιλείου. Ἐστρατεύετο δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν Ἀφρικῶν τῶν εἰς Ἀφρικὴν, καὶ πολέμους συνάψας πολλοὺς εἰς πάντας ἡετήθη καὶ πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων ἐπεβάλετο. Μίλλωτα δὲ κρατηθῆναι· καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα Θεοφύλακτος ὁ Ἀθάστακτος δίσωσεν, ὁ πατὴρ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος. Ὑποστρέψαντος ἐκ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πόλει, ἀπέστειλε Χριστοφόρος γαμβρὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀφρικῇ, καὶ νίκην ποιήσας ἐπέροθησε ταύτην καταστρέψας ἕως ἐδάφους.

θ'. Τῷ ζ' ἔτει αὐτοῦ Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης τῆν τοῦ Σατύρου ἐκκλησίαν εἰς ὄνομα τοῦ ἀρχιερατήγιου τοῦ Ἀνατέλλοντος ἐποιήσαν· εἶτα καὶ μονὴν αὐτὴν ἀνδρῶν εἰργάσατο, ἐνθα καὶ ἐτάφη. Καὶ Σάτυρος μὲν ὀνομάζεται, ὅτι ἐν μικρῷ διάστηματι τῆς τοιαύτης μονῆς ὁ παλαιὸς ὀνομάζεται Σάτυρος, ἐν ᾗ ἦν ἱερὸν παρ' Ἑλλήνων οἰκοδομηθὲν τῷ αὐτῷ Σατύρῳ, οὐ καθ' ἡμουνυμίσιν δὲ τὸ πλεῖστον εἶναι τὴν εἰρημένην μονὴν τῷ τοιαύτῳ καλεῖται ὀνόματι· ἐξ οὗ καὶ τὸ παλάτιον τοῦ Βρύαντος κτίσας Θεόφιλος ὁ βασιλεὺς τὴν ὤλην ἀπελόμενος ταύτην εἰδίματο. Ἀνατέλλον δὲ καλεῖται δι' αἰτίαν τοιαύτην· Κυνηγούνη ποτε Νικηφόρου τῷ βασιλεῖ ἐν οἰς ἀρτίως ἐστὶν ἡ μονὴ μερῶν, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ χειρωθείσης ἐλάφου ἐν ᾧ νῦν τὸ τῆς μονῆς θυσιαστήριον ἵδρυται, εὐρέθη τράπεζα παλαιὰ ὑπὸ κλονος βασιλεύσαντος γράφουσα οὕτως· Τοῦτο ἐστὶν τὸ ἅγιον θυσιαστήριον τοῦ ἀρχιερατήγιου Μιχαὴλ τοῦ Ἀνατέλλοντος, ὁ παρ' ἀνεθρόνισεν ὁ ἅγιος ἀπεσθλὸς Ἀνδρέας.

ι'. Τῷ ζ' καὶ τῷ η' αὐτοῦ ἔτει βασιλεύει ὁ Βασιλεὺς πάντας τοὺς ὑπὸ χεῖρα αὐτοῦ Ἑβραίους, διδούς αὐ-

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ τοῦτο? ¹² ἴμο Τεφρικῆν, cum margine P. et in x. Τεφρικῆ.

τοῖς ἀξίαις καὶ δῶρα πολλά. Τότε δὲ καὶ τὸν προσι-
ρημένον [P. 456] Νικόλαον τὸν προσημότατον τοῦ
ἀγίου Διομήδους ἐποίησεν εἰκονόμον καὶ σύγκελλον,
τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βί-
γίας, τὸν δὲ ἑτερον ἀδελφὸν Παῦλον ἐπὶ τῆς βασιλι-
κῆς σκεκλήης, τὸν δὲ ἑτερον ἀδελφὸν Κωνσταντῖνον
γενικὸν λογοθέτην.

ια'. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἤρξατο κτιζεῖν ὁ βασιλεὺς
τὴν Νέαν ἐκκλησίαν, καὶ ἡ Συράκουσα παρεδόθη
τοῖς Σαρακηνοῖς.

ιβ'. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει Νικήτας ὁ Φυλωνίτης καὶ
ἐπὶ τῆς τραπέζης κατηγορήθη ὡς φιλούμενος παρὰ
τῆς Αὐτοῦστη· ὅς καὶ ἀποκρίσεται καὶ μοναχὸς γί-
νεται. Πολλὰ δὲ χαλουργήματα κατέαξεν ὁ βασιλεὺς
λόγω τῆς Νέας ἐκκλησίας· ἀλλὰ καὶ μάρμαρα καὶ
ψηφίδας καὶ κίονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἰκῶν
λόγω ταύτης ἀνελάβετο. Ἐνοῖς στήλη ἴσταται χαλκῆ
ἐν τῷ γενάτῳ σχῆμα ἐπισκόπου φέρουσα· ἐκράται δὲ
ἐν τῇ χειρὶ βῆβδον ὅσιν ἐνταυλισμένον ἔχουσαν.
Ταύτην ἤγαγον ἐν τῷ βεστιαρίῳ· καὶ ἑλθὼν ὁ βασι-
λεὺς ἔβαλε τὸν δάκτυλον αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα τοῦ
ὄρου· καὶ ἦν ἔσθθεν ἄλλος ὄρος ζῶν, ὅς καὶ ἔδεχε
τὸν δάκτυλον τοῦ βασιλέως· καὶ μόλις δι' ἀντιφάρμα-
κῶν ἰάθη. Καὶ τὴν στήλην δὲ Σολομῶντος ἐν τῇ βα-
σιλικῇ οὖσαν εἰς ὄνομα αὐτοῦ ἐκτυπῶσας, τοῖς θε-
μελίοις τῆς Νέας ἐκκλησίας ὡς θυσίαν ἑαυτὸν τῷ
θεῷ προσήξεν.

ιγ'. Τῷ ια' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει πάλιν κατὰ
Μελιτηνῶν, καὶ πολλοὺς πάλῃ κατωρθῶσας καὶ
αἰχμαλωσίαν πολλὴν λαβὼν ὑπέστρεψεν.

ιδ'. Τῷ ιβ' αὐτοῦ ἔτει τελευταῖον πατριάρχης Ἰγνα-
τίος, καὶ πάλιν Φωτίου· ἀναβιβάζεται.

ιε'. Τῷ ιγ' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς κατὰ
Γερμανικῶν, καὶ ταύτην αἰχμαλωτεύσας ὑπέστρε-
ψεν. Τελευταῖον δὲ Κωνσταντῖνος υἱὸς Μιχαὴλ ὁ ἐξ Εὐ-
δοκίας, ὡς δὲ λόγος, υἱὸς Βασιλείου· ὃν πολλὰ θρη-
νήσας ἀπέβητο ἐν τοῖς τέφοις τῶν βασιλέων.

ισ'. Τῷ ιδ' αὐτοῦ ἔτει, μηνὶ Μαΐου α' ἐγχαίνιζε-
ται καὶ ἐνθρονίζεται ἡ Νέα ἐκκλησία παρὰ Φωτίου
πατριάρχου.

ις'. Τῷ ιε' αὐτοῦ ἔτει Λέων ὁ Σαλιβαρῆς συνοψίζει
Φωτίου πατριάρχου Θεόδωρον μοναχὸν τὸν Σανταβα-
ρηνὸν, ὃς ὑπὸ Φωτίου μετὰ τοῦτο γέγονεν [P. 457]
ἀρχιεπίσκοπος Εὐχαΐτων, ὡς εὐλαθῆ καὶ ποιούντα
τεράστια καὶ προορατικῶν. Φωτίος δὲ τοῦτον Βασι-
λεῖω β·σιελὲς προστεῖται· εἰς δὲ ὁ βασιλεὺς ἀρεσθὲς
(πρὸς γὰρ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ διέκειτο) εἶχεν ἐν
τιμῇ πολλῇ. Ὁ δὲ ἀθυμοῦντα τὸν βασιλῆα περὶ τοῦ
τελευταίου υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντῖνου, διὰ τὸ φι-
λτρον ὅπερ εἰς αὐτὸν εἶχεν, ἐπλάνα, καὶ ἐπηγγέλειτο
δεῖξαι ζῶντα. Ὁ καὶ ἐπίησεν· ἐν γὰρ λόχμῃ τῶν
δικαιωμένων τῷ βασιλεὶ φάντασμα συνητήθη ἐπιψέ-
πων, χρυσοφαντὸν ἐνδεδυμένον, ἐν τῷ εἶδει τοῦ
Κωνσταντῖνου· ὃ καὶ ὀφθαλμοῖς ἰδὼν καὶ περιπλα-
καῖς καταπίησεν. Καὶ γεγόνητος ἀφανοῦς, αὐτὸν

tibus augens ac plura illis dona tribuens. Tunc
vero etiam, cujus supra meminimus, Nicolaum
sancti Diomedis mansionarium, œconomi ac syn-
celli dignitate decoravit; ejus fratrem Joannem
excubiarum drungarium præfecit; fratrem alterum
Paulum regio sacello præfecit; tertium denique
Constantinum æraril publici logothetam creavit.

11. Basilli imperii anno nono cœpit Imperator
œdificare Novam ecclesiam; urbsque Syracusa
prodita est Saracenis.

12. Basilli imperii anno undecimo Nicetas Xyle-
nites ac mensæ præpositus, Augustæ anorum ac-
cusatus, posita coma in monasterium trusus est.
Multa vasa ænea cœnfregit Imperator, in usum ven-
tenda Novæ ecclesiæ. Marmora quoque et musiva
ejus exstruendæ causa. Inter hæc ornamenta statua
ænea in senatu erat episcopi habitu, virgamquo
manu tenens, 692 cui serpens gyris convolutus
erat. Statua in vestiarium illata, veniens Imperator
in serpentis os immisso digito, vivo alio serpente
intus residente morsum insigente, sic læsus est ut
vix ullis remediis curari potuerit. Sed et Salomonis
statuam in basilica constitutam, ex suo reformatam
nomine, ac ipsum deo velut hostiam offerens, in
Novæ ecclesiæ fundamenta jecit.

13. Anno Basilli imperii undecimo, susceptæ rur-
sus Imperator adversus Melitenses expeditione,
multisque præliis victor ingentique onustus præda,
ac captivis adductis, reversus est.

14. Anno Basilli imperii duodecimo, Ignatio pa-
triarcha vivis exemplo, Photius regiæ urbis sacrosus
iterum proventus est.

15. Anno Basilli imperii tertio decimo eductis
Imperator adversus Germanicam copiis, eaque di-
repta atque vastata, reversus est. Moritur vero
Constantinus Michaelis filius ex Eudocia, hominum
autem vulgique opinione Basilli filius. Eum ille
ingenti luctu prosequutus ipsius in Imperatorum se-
pulcris funus deposuit.

16. Anno Basilli imperii quarto decimo, Kalendis
Majj, dedicatur divinisque officiis publice celebra-
dis aperitur a Photio patriarcha Nova ecclesia.

17. Anno Basilli imperii quinto decimo Leo Sa-
libaras Theodorum monachum Santabarenium Pho-
tio patriarchæ in colloquium adducit (is postea a
Photio creatus Euchaitarum archiepiscopus) tan-
quam virum 693 religiosum prodigiorumque pa-
tratorum mirificum ac futura prænoscentem arte præ-
ditum. Photius Basilio Imperatori virum insinuat;
quo delectatus Imperator (quippe ejus assentante
desideriis) eum magno in pretio habuit. Is impe-
ratorem ob Constantinii filii mortem, qua amoris vi
in eum ferebatur, sese dolore conficientem videns,
vivum se illi ostensurum Impostor pollicitus est:
et vero rem præstitit. Ad quemdam enim saltum
obambulantem Imperatori spectrum quoddam Con-
stantini specie equo insidens, vestibus auro intex-

uis. occurrit; cernensque ille oculis, et in amplexus ruens, affatim basia dedit. Cumque disparuisset, vidisse eum se existimabat nec quidquam delusum esse. Quocirca exstructo ibi monasterio S. Constantini nomen indidit.

18. His aliisque plurimis ex Apollonii disciplina probe institutus Santabarenus magnam sibi fidem apud imperatorem conciliavit. Celebris hic nominis Santabarenus, quem Photius secunda sua tyrannide episcopum Euchaitarum promovit, Manichæi filius et Manichæus erat; ac velut junior annisque minor vix capitali exemptus sententia per Bardam Cæsarem, meliori fruge componendus, Studii monasterio traditus est. Ubi tamen, quanquam monachi assumpto habitu, a priore nihil pravitate emerit. Cæterum Photii prima tyrannide in eo monasterio præfecti munus gessit; quo et antistite religiosi omnes monachi fugam inire, cum non sustinerent Photii se communione commaculari. Photio nihilominus 694 patriarchali sede ejecto hic quoque Sathanici vir nominis expulsus est. Tum inter Photii familiares ascitus: *Cujuspiam, ait, cubiculariorum opera utere, acceptasque quas paravi aquas sacro aspergat cubiculo; moxque amori tuo deditum imperatorem videbis. His peractis du operam ut vel semel ipsum videam, et ut ad priorem honorem ipse redeas efficiam.* His ita gestis, statim mane imperator liberos precibus communiendos aurique vim mittit Photio, jussitque in Magnaura pro hospitio morari. Ibi continui congressus ac colloquia, tantaque Photius donatus fiducia est ut et omnes necessarios ac familiares polatinis muniis adhereret. Hincque adeo magorum principem Santabarenum velut sanctum ac religiosum futuraque prænoscenti sagacissimum, illius præsentat obtutibus redditique carissimum.

19. Anno Basilii imperii sexto decimo imperator uxorem junxit Leoni imperatori Theophanonem Martinæ filiam, coronaque impartiens nuptiarum solemnia in Magnaura peregit.

20. Anno Basilii imperii decimo septimo Saracenicis classibus Italiam, Siciliam ac reliquas regiones incurstantibus, tale quid accidit: Soldanus Agarenorum princeps capto Bario, quæ Rhagusiorum urbs magna est, in eoque positis sedibus, multas alias urbes locaque diripiebat. Scribit itaque imperator Francorum regi ut missæ abs se classi adversus 695 Agarenos opem ferat. Denique confuto bello capitur oppidum donaturque regio; quin et ipse captus Soldanus eique militantes copiaz. Soldanum rex Capuam adducit; ubi ille annos duos commoratus, colloquique ac convictus licentiam nactus, vasor cum esset, aliis per calumniam detrahendo expediendum sibi salutem putavit. Capuz enim et Beneventi proceribus ita secreto inlit: *Regis vobis arcanum volo aperire: vereor autem ne, si detexero, inde mihi periculum creetur.* Illis jurjurando asseruantibus nemini se detecturos quæ is

ιδείν υπελάμβανε, καὶ ὡς οὐ πεπλάνητο. Διὸ καὶ μόνῃν ἐκείσε κτίσα; ἐπαννόμασεν αὐτὴν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου.

17. Τούτοι; καὶ ἑτέροι; κλειστοί; ἐκ τῶν Ἀπολλωνίου ἀκριβῶ; μαμνημένοι; ὁ Σανταβαρηνο; ἐποίησε τὸν βασιλέα πιστὴν πεκτηθῆσαι εἰς αὐτὸν πολλήν. Οὗτος ὁ περιώνυμο; Σανταβαρηνο;, ὃς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Φωτίου κατὰ δευτέραν αὐτοῦ τυραννίδα ἐπίσκοπο; Εὐχαιτων ἐγένετο, Μανιχαίου υἱὸ; καὶ Μανιχινο; ὢν, καὶ ὡ; νεώτερο; διὰ Βάρδα τοῦ Καίσαρο; τὴν κεφαλικὴν τιμωρίαν διαφύγων τῇ τῶν Στουδίου μονῇ ἐπὶ διορθώσει ἀπεδόθη· ὁ δὲ καὶ μοναχῶν σχῆμα περιβαλόμενο; οὐδ' ὄλω; τῆ; κακίας ἀνένυσεν. Κατὰ μέντοι τὴν πρώτην τυραννίδα Φωτίου καὶ ἡγούμενο; ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ γίνεται· ὑφ' οὗ⁷³ καὶ πάντε; οἱ εὐλαβεῖ; τῆ; μονῆ; ἐφυγον, τὴν κοινωσίαν Φωτίου μὴ καταδεχόμενοι. Τοῦ μέντοι Φωτίου τῆ; πατριαρχία; διωχθέντο; καὶ ὁ Σατανώνυμο; ἐκεῖνο;, τῆ; μονῆ; ἀπηλάθη. Ἔστα εἰσοικίζεται Φωτίῳ, καὶ φησι· *Χρησαί τινι τῶν ἐπὶ τοῦ κοιτώνο; τοῦ βυσιλέω;, καὶ λαβὼν ταῦτα τὰ ὕδατα ἃ ἐσκευάσσα βανάτω ἐπὶ τοῦ κοιτώνο;· καὶ δεῖται ἀεὶ τὰ τὸν βασιλέα καταδεουλωμένον τῇ ἀγάπῃ σου. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀγωνίσει; ὡ; ἰδῶ αὐτὸν ἅπα;· καὶ ποιήσω σε ἐπανελθεῖν εἰς τὴν προτέραν σου τιμήν.* Τούτου ὄν γενομένου, πρῶτ' πρῶτ' τοῦ; υἱοῦ; αὐτοῦ εὐχῆ; χάριν καὶ χρυσοῖον ἀπέστειλεν Φωτίῳ, καὶ εἰς τὴν Μαγναύραν κατώκησε, καὶ συνεχῶ; ὤμιλει, καὶ παρῆρτο; τοσαύτη; μετέδωκεν ὡ; καὶ τοῦ; οικίους αὐτῷ πάντα; ἐν τῷ παλατίῳ ἐπιστῆναι ὀφεικίτοι;. Ἐντεῦθεν καὶ τὸν ἀρχιμάγον Σανταβαρηνο; ὡ; ἄγιον [P. 458] καὶ εὐλαθεῖ καὶ διορατικώτατον συνοψίζει καὶ προσοικεῖτο.

18. Τῷ 15^ο αὐτοῦ ἔτει ἡγάγετο ὁ βασιλεὺ; γυναῖκα Λέοντι τῷ βασιλεῖ Θεοφανῶν τὴν θυγατέρα Μαρτινακίου, καὶ στέφασ τοῦ; γάμο; ἐποίησε ἐν τῇ Μαγναύρῃ.

19. Τῷ 16^ο αὐτοῦ ἔτει αἱ τῶν Σαρακηνῶν ναυστολαί⁷⁴ καὶ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καὶ τῶν λοιπῶν χωρῶν ἐπέβηον· ὑφ' ὧν συνέθη τι τοιοῦτον· Σαλδανῶ; ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸ; τὴν Βάρην κρατήσα;. ἥτι; ἐστὶ πόλι; μεγάλη τῶν Ῥαουσαιῶν, καὶ ἐν αὐτῇ κατοικήσα; πολλά; ἑτέρα; πόλει; καὶ χώρα; καταλυμήνατο. Γράφει ὄν ὁ βασιλεὺ; τῷ Ῥηγὶ Φραγγίας ἐπικουρῆσαι τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἀποσταλέντι στόλῳ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν. Καὶ δὴ πολέμου κροτηθέντο; ἀίσκείται μὲν τὸ κάστρον καὶ ἡ χώρα, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτο; ὁ Σαλδανῶ; καὶ ὁ ὑπ' αὐτὸν λαό;. Τούτον ἐν Σαλδανῶν ὁ Ῥηγὶ ἐν Καπύῃ ἀπάγει, καὶ ἐπὶ διετίον τῷ Ῥηγὶ συνῶν παρῆρτο; καὶ συνδιαίτησε; ἐπέλαξε· Ὡ δὲ πανούργο; ὢν ἐκ τῆ; ἑτέραν διαβολῆ; ἔγω; σωτηρίαν ἐαυτῷ πραγματοποιήσασθαι. Τοῖ; γάρ ἀρχουσι Καπύη; καὶ Βενεβενδοῦ ἰέγει ἐν μυστηρίῳ· *Βούλομαι ἡμῖν εἰπεῖν ἀπιβῆτον βούλομα τοῦ Ῥηγῶ;, δάδοικα δὲ τὸν ἐκ μητύσεω; κίβδονο;.*

VARIE LECTIONES.

⁷³ ὑφ' οὗ marg. P. ⁷⁴ στολά; P, ἀστολά; alter Combustii col. lxx.

Τῶν δὲ διομοσαμένων ἀνέκφορον ποιήσασθαι τὸ λαλοῦμενον, φησί· Πύρτας ὑμᾶς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ χώραν Φραγγίας ὁ βῆξ σιθηροδασμίους συντόμως ἀποστέλλει. Τῶν δὲ μὴ πιστευσάντων, ἀλλὰ ζητούντων εἶς σαφεστέρην κατάληψιν, αὐτὸς ὁ Σαλδανὸς πρὸς τὸν βῆγα φησιν, ὡς Οὐκ ἔστι σοι ἀσφαλὴς ἡ τῶν κἀστρων τούτων καθόδοσις, ἕως οἱ τούτων ἀρχοντας ἐνταῦθα ἐπιχωρῶνουσιν· ἀλλ' εἰ βούλει βεβαίως δεσπόζειν αὐτῶν, πρὸς Φραγγίαν τούτους δεσμίους ἀπόστειλον. Πεισθεὶς οὖν ὁ βῆξ ἀλύσει δ'ωρίσατο συντόμως χαλκυνθῆναι ὡς ἐπὶ χρεῖζ κατεπειγούσῃ τινί. Ἰδὼν οὖν ὁ Σαλδανὸς, φησὶ πρὸς τοὺς ἀρχοντας· Οὐδὲ ἐστὶ μοι πιστεύετε; Γινώτες οὖν οἱ ἀρχοντες ἀληθεύειν τὸν βάρβαρον, ἐζήτουν ὅπως τὸν βῆγα ἀμύνωνται. Καὶ δὴ πρὸς κυνηγείον ἐξελεύσας κλείουσι κατ' αὐτοῦ τὰς πύλας· ὁ δὲ πρὸς τὴν ἴδιαν χώραν ἀπαίρει λυπούμενος. Καὶ ὁ Σαλδανὸς τὴν χάριν τῆς μηνύσεως ἀπαιτεῖ· ἡ δὲ ἦν τὸ πρὸς τὴν οικίαν παρὶθα συγχωρηθῆναι αὐτὸν ἀπαλθεῖν. Τὴν οικίαν τὸν ἀρχὴν ἀπαλαβῶν καὶ τοῦ κακῶς εἶναι μὴ ἐκστάς ἐκστρατεύει κατὰ Καπύης καὶ Βενεθνοῦ. Οἱ δὲ πρὸς τὸν βῆγα διαπρεσβιύονται. Ἀλλὰ μεθ' ὕβρεως ἀποπέμπονται. Στέλλουσιν οὖν πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ θάπτον ἐκπέμπει τὸν πρεσβευτὴν, [P. 459] δηλῶν προσδέχεσθαι συντόμως τὴν ἐκείθεν βοήθειαν. Γίνεται τοῖς πολεμίοις ἔγκρατης ὁ τῆς ἀγγελίας διάκονος. Λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Σαλδανός· Εἰ ὑπηρετήσης μου τῷ βουλήματι, καὶ σωτηρίας ἀξιώθησιν καὶ δωρεῶν ἀπολαύσῃ κολλῶν. Τοῦ δὲ συνθεμένου, Βούλομαι, ἔφη, σε ἡναλ ὡς τοῦ κἀστρου ἐκτός, καὶ τοῖς ἔνδορ εἰσεῖν, ὅς Ἐγὼ μὲν τὴν διακορίαν μου ἐξεπέλωσα, ἀλλ' ἐκ τοῦ βασιλέως βοήθειαν μὴ προσδέχεσθε· οὐ γὰρ ἤκουσεν τῆς δεήσεως ὑμῶν. Ὁ δὲ πλῆσιον τοῦ τείχους μετὰ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Σαλδανοῦ γενόμενος καὶ τοὺς πρώτους παργενέσθαι τῆς πῆλειος αἰτησάμενος ἔφη· Εἰ καὶ πρόθελός μοι τυγχάνει ὁ θάνατος καὶ ἐν χερσὶν ἡ σφαγῇ, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποκοιφῶμαι τὴν ἀλήθειαν. Ἠλλήν αἰτῶ καὶ ὀρκίζω ὑμᾶς ἀποδοῦναι μοι τὴν χάριν εἰς τὰ ἐμὰ ἔκγονα καὶ τὴν σύνευσον. Ἐγὼ γάρ, ὦ κύριοι μου, εἰ καὶ νῦν ταῖς τῶν πολεμίων περιεσχέθησιν χερσίν, ἀλλ' ὅμως τὴν διακορίαν μου ἐξεπέλωσα καὶ τὴν παρ' ὑμῶν πρεσβείαν τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων προσήγαγον, καὶ συντόμως προσδέχεσθε τὴν ἐκείθεν βοήθειαν. Διὸ στήτε γενναίως καὶ μὴ δειλανδρήσητε· ἔρχεται γὰρ ὁ Σαλδανὸς ἀκούσαντες καὶ πρὸς τὴν ἀπάτην ἰμμανέντις εὐθὺς αὐτὸν τοῖς ξίφεσι κατακόπτουσι. Φοβηθεὶς οὖν ὁ Σαλδανὸς τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως προσδοκώμενην δύναμιν ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν χώραν ὑπέστρεψεν.

κα'. Τῷ ἐπ' αὐτοῦ εἶσι Ἀίων ὁ βασιλεὺς κατηγορεῖτο παρὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα τρόπῳ τοιούτῳ· Νουνηχῆς ὄν καὶ εὐσεβῶς τὸν βίον διαπαρῶν τὰ γινόμενα παρὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ κατεγίνωσκε, καὶ ἐμμέμφοτο αὐτὸν καὶ ἀπεστρέφετο. Ἐπειὶ ἐκεῖνος δὲ τῷ μίσῳ τούτου ὑπενεγκεῖν οὐχ ὑπέφερον, ὑφορώμενος διαβέβην αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα γενήσεσθαι, εἰ τεχνάσεται; Μάχα:ραν μεγάλην, τὴ δὴ λεγόμενον παραμήριον, ποιήσας καὶ ποι-

A ad eos loqueretur, Vos, inquit, omnes ferro onusias in suam Franciæ regionem rex brevi missurus est. Non credentibus illis majoraque rei indicia quaerentibus, rursus Soldanus ad regem ait: Nunquam fiat ut hæc into oppida possideas, quamdiu illorum proceres hic morabuntur. Sed si vis firmo eorum potiri dominio, illos victos in Franciam mittito. His rex persuasus catenas velut urgente quodam negotio, cito fabricari jussit. Videns itaque Soldanus ait ad proceres: Ne nunc quidem mihi adhibebis fidem? Intelligentes igitur proceres barbarum vera loqui, cogitabant qua ratione regem ulciscerentur. Illo itaque venandi causa egresso fores contra eum claudunt. Rex indigne ferens reique indignitate motus in patriam redit. Soldanus quoque detecti arcani mercedem petit. Ea erat ut ei liberum esset in patriam reverti. Recepto igitur principatu **696** nec mentis posita pravitate, adversus Capuam et Beneventum cum exercitu venit. Missa ad regem Franciæ legatio: oratores contumeliose accepti ac remissi. Mittunt itaque ad imperatorem. Ille statim dimisso legato abs se brevi mittenda justa auxilia exspectare jubet. Capitur ab hostibus nuntii minister. Ait itaque ad eum Soldanus: Si mee voluntati obsecutus fueris, tum salutem ipse consequeris, tum muneribus copiose donaberis. Illo assensum simulante ait Soldanus: Volo ut pro oppidi mœnibus stans, eos qui intra sunt in hæc verba alloquaris: Ego sane ministerium meum impleri; ne tamen ab imperatore auxilia exspectaveritis: non enim petitioni vestrae obaudivit. Muris itaque cum Soldani ministris adnotus, vocatisque civitatis primoribus, sic ait: Quamquam mihi mors palam est atque in promptu est jugulatio, non tamen vos veritatem celabo. Cæterum rogo atque adjuro ut in charis pignoribus atque uxore gratiam mihi referatis. Ego enim, domini mei, etsi jam hostium manibus teneor, ministerium tamen meum explevi vestraque ad imperatorem sanctus sum legatione, brevique hinc vobis ventura auxilia exspectate. Quare state fortiter, et ne animis concideritis: venit enim qui vos sit liberaturus, etsi is nullus mihi frugis futurus sit. Quibus auditis Soldani satellites, ac quod decepti erant, furoris œstro perciti, **697** ipsum gladiis confestim considerant. Veritus ergo Soldanus exspectatas imperatoris copias, soluta obsidione in suam se regionem recepit

ὁ ὑμᾶς ρυσόμενος, εἰ καὶ μὴ ἐμὲ. Ταῦτα οἱ τοῦ Σαλδανοῦ ἀκούσαντες καὶ πρὸς τὴν ἀπάτην ἰμμανέντις εὐθὺς αὐτὸν τοῖς ξίφεσι κατακόπτουσι. Φοβηθεὶς οὖν ὁ Σαλδανὸς τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως προσδοκώμενην δύναμιν ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν χώραν ὑπέστρεψεν.

21. Anno Basilli imperii decimo octavo Leo imperator a Santabareno per talem modum apud patrem criminis delatus est: Leo cum solertis ingenii esset pieque vitam institueret, Santabareni dicta factaque reprehendebat, ipsiunque vituperabat, ac averso ad illum animo erat. Quod ille ejus odium ferre non poterat, veritus ne ad imperatorem hæc ejus crimina pervenirent, quid machinatur? Ingenitatem sicam (Græcorum vulgus παραμήριον vocant)

vario cultu elegantem fabricatus Leoni tradit, dicens : *Scis haud raro inter venandum in bestiam te solum incidere, cumque desit gladius ad jugulandum, tibi eam perire. Hunc ergo gestato : forte etiam imperator pater tuus consilium laudabit. Credulus ergo scelestissimi capitis verbis Leo gladium sumit. At it ergo dolis consutus Santabarenus, eique apud patrem crimen intentans : Leo, inquit, filius tuus sicam gestat, ac cum solus tecum versabitur, facto in te impetu contrucidabit ac jugulabit.* Audiens imperator, habitaque rei diligenti inquisitione, ac cum se ita rem habere invenisset, in Margarita oculorum lumen adepturus inclusit, ni Photius patriarcha alique plures senatorii ordinis, consilium istiusmodi dissipassent. Leonis domesticos omnes diu multumque excruciatos, cum nihil in eis intentati criminis deprehendisset, relegavit. Leo ipse nienses tres paterno exclusus 698 conspectu, lugens deploransque ac crebris epistolis imperatoris clementiam pulsans, exegit. Solemni autem S. Elize die, quod imperator magna in eum fide impensiorique religione ipsam coleret, per hunc modum Leo paterno conspectui redditus est : *Erat avis quaedam quasillo vimineo regio in triclinio e pariete pendula, animal sane æmulum, multiplicique voce reddenda idoneum : psittacum vocant. Hæc, sive a quibusdam prædocta sive aliter inducta fuerat, crebro illud : Heu, heu, domine Leo, inclamitabat. Quandoque igitur instructo imperatori convivio, senatusque proceribus ad epulas mensamque considentibus, cum avis quam dicebam nœniam crebrius loqueretur, in tristitiam versi convivæ cibique abstinentes morosi sedebant. Animadvertit imperator, causamque sciscitatur. Ad quem illi lacrimis opplcti : Quas, aiunt, dapes sumemus, quibus sic muta animans exprobrat, qui ratione præditi ac domini amantes videamur ? cum sic illa dominum revocet, nos vero in deliciis agentes ejus insontis videatur oblivio cepisse ; si enim injuriæ reus deprehenditur aut in paternum caput dexteram instruxisse comperitur, eum nos ipsi omnes contrucidemus, ejusque cruorem insatiabili aviditate fundamus : sin minus, quamdiu in eum calumniæ tincta veneno lingua prævalebit ? Istiusmodi verbis mitiore mutatus imperator, tunc quidem sedere eos jussit ac se rem discussurum promisit. Nec diu post ad genus indolemque reversus e carcere eductum Leonem sui conspectu 699 donat, mutatque vestem lugubrem, ac superfluum ex mœnore capillorum onus levare jubens ad pristinum regis dignitatis gradum cultumque revocat. Inter solemnem vero S. Elize pompam videntes cum populi ac factiones gratulabundi clamabant, *Gloria tibi, Deus ! Ad quos imperator. Deum glorificatis, gratulantes pro filio meo ? Multa ab eo mula sustinuitis, diesque ærumna plenos transigetis.**

22. Anno Basili imperii decimo nono Joannes

VARIÆ LECTIONES.

μέχρι|ει δὲ μὴ, μέχρι interpres. ἦ ἐκωδίνης vulgo.

A κίλιος ἐπισκευάσας δίδωσι τῷ Λέωντι, εἰπὼν· *Οἶδα δει κολλίδικς εἰς πυρήριον ἐμπίπτει σοι ζῶον μόνον, καὶ μὴ ἔχων μάχαιραν σφάζει αὐτὸ ἀπόλλυται. Βάσταξ οὖν αὐτό. Ἴσως καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ πατήρ σου ἐκαινέσει σοι. Πεισθεὶς οὖν τῷ ἀλάστορι ὁ Λέων λαμβάνει τὴν μάχαιραν. Ἀπέρχεται οὖν ὁ δάλιος Σανταβαρηνός, καὶ διαβάλλει τοῦτον πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὡς Ὁ Λέων ὁ υἱός σου παραμήριον βαστάξει, καὶ ἠγίκα μοναζευθῆ μετὰ σοῦ, ὁμῶν ἔχει τοῦ σφάζει σε. Τοῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἐρευνησας καὶ εὐρὺν ἀπέκλεισεν αὐτὸν ἐν τῷ Μαργαρίτη, βουλόμενος ; ἐκτυφλώσαι, εἰ μὴ Φώτιος ὁ πατριάρχης μετ' ἄλλων πολλῶν τῆς συγκλήτου τοῦτο διεσκέδασαν. [P. 460] Τοὺς δὲ ἀνθρώπους αὐτοῦ πάντας πολλὰ τιμωρήσας, ὡς οὐδὲν εὐρέθη τῆς κατηγορίας ἀληθές, ἐξώρισεν. Ἐποίησε δὲ ἀπὸ ὕψους μῆνας τρεῖς, θρηγῶν καὶ ὀδυρόμενος καὶ δε' ἐπιστολῶν πολλῶν δυσωπῶν τὸν βασιλέα. Καὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἡλίου φθασάσης, ἐπεὶ πίστιν μεγάλην ἔσχεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον, ἀποσυνοφίξει Λέων τῷ τρόπῳ τούτῳ· Ἦν εἰ ζῶον πτηνὸν ἐν θαλάρῳ πλεκτῶ κατὰ τὰ βασιλεία αἰωρούμενον, μιμηλὸν καὶ πολύφωνον, ὃ ψιττακὸς ὀνομάζεται, ὄπερ εἴτε πρὸς τινα διδοχθὲν εἶτ' ἄλλως πως πολλαίς, *Αἰ αἰ, κύριε Λέων,* ἐφθέγγετο. Πανδαισίας δὲ ποτατελουμένης τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς συνεστιωμένων αὐτῷ, καὶ τοῦ θρνιθος πολλαίς φθειγομένου τὸ προρῆθὲν, ἐπιστυγνάσαντες οἱ δαιτυμόνες καὶ τῆς εὐωχίας παυσάμενοι ἐπὶ συννοίας ἐκάθητο. Οἱς προσέχων ὁ βασιλεὺς τὴν αἰτίαν ἐτυνθάνετο. Οἱ δὲ δακρύων ὑποπλησθέντες, *Τίνα βρῶσιν,* εἶπον, *φαγόμεθα, οὕτως ὑπὸ τῆ φωνῆ τοῦ ἀλόγου τοῦτου ἐνευιδιζόμενοι οἱ δοκοῦντες ἡμεῖς λογικοὶ καὶ φιλοδόσκοτοι, δεῖ αὐτὸ μὲν τὸν οἰκτεῖον ἀνακαλεῖται δεσπότην, ἡμεῖς δὲ τρυφῶντες λήθην τοῦ μὴ ἀδικήσαντος ὁμοσκέου ἀλλάβομεν ; Εἰ μὲν γὰρ ἐλέγχεται ὀδικῶν καὶ κατὰ τῆς πατρικῆς κεραιλῆς εὐτρεπίσας τὴν δεξιὰν, αὐτόχειρες αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες γινώμεθα, καὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ μὴ λαβόμεθα κόρον. Μέχρι ἦ τίτος ἡ συκοφάντης γλώσσα κατ' αὐτοῦ δυναμωθήσεται ; Μαλαχθεὶς οὖν τοῖς τοιοῦτοις λόγοις ὁ βασιλεὺς τότε μὲν καθεσθῆναι τοῦτους προσέταξεν καὶ σκοπήσαι περὶ τοῦ πράγματος ἐπηγγελάτο. Μετ' οὐ πολὺ δὲ πρὸς τὴν φύσιν ἐπανελθὼν ἐξάγει τε τῆς φρουρᾶς καὶ εἰς ἔβην ἄγει αὐτὸν, καὶ τὴν κίνθιμον ἀμείβει στολήν, καὶ τὸ περιτεδὸν τῆς ἐν τῇ λύπῃ τραπεζίσης κόμης περιαιρέθηται κελεύει, καὶ τὴν προτέραν τῆς βασιλείας τάξιν καὶ τιμὴν ἀποδίδωσι. Καὶ τῆς προελεύσεως τοῦ ἁγίου Ἡλίου γενομένης ἰδόντες αὐτὸν οἱ λαοὶ ἐκωωνοῦντο· *Δόξα σοι, ὁ Θεός ! Καὶ ὁ βασιλεὺς εἶπεν· Δοξάζετε τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ μου. Πολλὰς θλίψεις ὑπ' αὐτοῦ ἔχετε ὑπομῆναι καὶ ἐκωδύνους ἡμέρας διελθεῖν.***

κβ'. Τῷ εὐ' ἔτει αὐτοῦ μελετᾶται ἀνταρσία πρὸς

Ἰωάννου τοῦ Κουρκούα δημοτικοῦ ὄντος τῶν ἰκα- A
νάτων, χρηματισθέντα παρὰ τοῦ ἐν Βλαχέρναις ἐγ-
κλειστοῦ. Ἦσαν δὲ μετ' αὐτοῦ ἄρχοντες μέχρι τῶν
ξς', μεθ' ὧν ὁ Μιχαὴλ ὁ ἑταιριάρχης [P. 461] καὶ
ὁ Κατούδης καὶ ὁ Μυξιάρης καὶ ὁ Βαβούτζικος.
Τούτους κρατίσας πάντας, ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ἔταψε,
καὶ ἐκούρευσε καὶ τὰς ὑπολειφθείσας τριχὰς ἔκαστα
καὶ πομπέως ἐξώρισε.

γγ'. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐν κυνήγῳ ἐξεληθόντος, Ἐλα-
φος παμμεγέθης ἀναφανείσ ἦρε τὸν βασιλεῖα ἐκ τῆς
ζώνης ἀπὸ τοῦ ἱπποῦ μετὰ τοῦ κέρατος. Φθάσας δέ
τις καὶ τὴν ζώνην μετὰ τῆς σπάθης κόψας τοῦτον ἐβ-
ρύσατο. Ὅν καὶ μετὰ τὴν ὑποστροφὴν ἀπακράδισεν,
εἰπὼν· Μὴ γύμνον κατὰ βασιλέως εἶφος. Ἐκ δὲ
τοῦ σπαραγμοῦ τοῦ ἔλαφου νοσηλευθεὶς ὁ βασιλεὺς B
Βασιλεὺς τελευτᾷ, φάμενος τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ δια-
δόχῳ Λέοντι καὶ Στυλιανῷ τῷ ἐπιτροπῶν τῶν βασι-
λέως υἱῶν, ὅτι Φώτιος ὁ ἀπίστος καὶ ὁ συμμύστης
αὐτοῦ Σανταβαρηνὸς τοῦ Θεοῦ μὲ μακρόναιτες,
καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώσεως ποιήσαντες,
εἰς τὴν Ἰσηρ μετ' αὐτῶν κόλασιν ἐκσπάσαντο.
Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέψυξεν, καταλιπὼν Λέοντα καὶ
Στέφανον καὶ Ἀλέξανδρον.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Λέων ἔτη κς' μηνας θ'.

Κόσμου ἔτος ςςκη', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτη
ωπη', Ῥωμαίων βασιλεὺς Λέων ἔτη κς' μηνας θ'.
Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγ-
κελλος ἦν μετὰ Φωτίου πατριάρχου, ἀνατρεφόμενος
παρ' αὐτοῦ καὶ παιδευόμενος. Ὁ δὲ Λέων μετὰ τὸ C
αὐτοκρατορῆσαι ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν τὸν στρατηλά-
την μετὰ κηρῶν πολλῶν κληρικῶν τε καὶ συγκλητι-
κῶν ἐν Χρυσοπόλει, καὶ ἤγαγεν μετὰ σπουδῆς πολ-
λῆς καὶ τιμῆς καὶ ὕμνων τὸν εἰψάνον Μιχαὴλ τοῦ
βασιλέως, καὶ ἀπέθετο ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἀγίων Ἀπο-
στόλων ἐν λάρνακι. Φώτιον δὲ τὸν πατριάρχην ἐπί-
βουλον φεραθέντα τῆς Ἐκκλησίας ἐκβάλλει, καὶ ἐν
τῇ μηνῇ τῶν Ἀρμενιακῶν τῇ λεγομένῃ τοῦ Γόρδονος
περιρρίπτει· ἐνθα καὶ τελευτᾷ. Χειροτονεῖ δὲ Στέφα-
νον σύγκελλον, τὸν ἕβων αὐτοῦ ἀδελφόν, διὰ τὰ Θεο-
φάνους τοῦ πρωτοθρόνου καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων· ὃς
καὶ ἔζησεν ἔτη ς' καὶ μηνας ε', καὶ θάπτεται ἐν τῇ
μονῇ τῶν Σικεῶν. Γέγονε δὲ ἐμπρησμοῦς πλησίον τῶν
Σοφῶν καὶ τῆς Σιδηρᾶς, ἐμπρησθέντος καὶ τοῦ ναοῦ
τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὃν αὐτὸς ὁ Λέων λαμπρῶς ἀνακαί-
νισεν. [P. 462] Ἄγει δὲ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν
ἀπὸ Εὐχαΐτων ἐν τῇ πόλει. Ἀνδρέα; ἐὶ ὁ δημοστι-
κος καὶ Στέφανος ὁ μάγιστρος κινουσι κατ' αὐτοῦ καὶ
τοῦ Φωτίου, ὡς λοιδορηθέντος τοῦ βασιλέως Λέοντος;
ὅπ' αὐτῶν εἰς Βασιλειον τὸν βασιλεῖα τὸν πατέρα αὐ-
τοῦ. Καὶ τῆς συγκλήτου καταψήφισαμένης αὐτῶν,
τὸν μὲν Φώτιον εἶσαν εἰς τοῦ Γόρδονος, τὸν δὲ Σαν-
ταβαρηνὸν ἐξώρισαν ἐν Ἀθήναις. Ἐἴτα
ἀποστελίας ἐξόπισθεν ὁ βασιλεὺς ἐτύφλωσεν αὐτὸν
καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐξώρισεν. Μετὰ πολλοῦ; δὲ χρό-
νου; παρακληθεὶς τοῦτον εἰσήγαγεν ἐν τῇ πόλει, καὶ
κλήθια;.

β'. Τῷ β' αὐτοῦ ἔτει τῆς Λαγουαρθρίας διαστρασια-
σάσης ἀπεστάλη Κωνσταντῖνος ὁ τῆς τραπίζης οὖν

Curcuas icanatorum domesticus tyrannidem molit-
tur, cum is qui in Blachernis inclusus agebat, im-
perium ei esset vaticinatus. Erant cum eo conjurati
proceres ad sexaginta sex, inter quos Michael fœ-
deratorum comes et Catudes et Myxiarès et Babut-
zicus. Quos omnes comprehensos in Circo virgis
cæcos lotondit, adustisque reliquis crinibus, ac
pompa per civitatem traducens, exilio multavit.

23. Egresso autem venandi causa imperatore,
ingentis molis cervus emergens ipsum e zona ab
equo cornu sustulit. Venit quidam, zonaque ense
scissæ ipsum liberavit; cui et reversus caput am-
putavit, dicens: *Cave adversus imperatorem enseni
nudaveris.* Ex cervi autem illa succussione morbo
correptus Basilius imperator diem obiit, ejuscemodi
verba Leoni filio ac successori locutus, necnon
Styliano ipsius 700 liberorum curatori: *Profanus
Photius ejusque symmysta Santabarenius a Deo me
procul elongantes, atque a justa alienum scientia
reddentes, in parisi me secum supplicii barathrum
trahere.* Hæc ubi dixerat, efflavit animam, Leone,
Stephano et Alexandro liberis relictis.

Romanorum imperator Leo annos xxv menses ix.

Mundi annus 6588, divinæ incarnationis 868,
Romanorum imperator Leo annos 25, menses 9.
Stephanus Leonis frater, cum esset clericus ac syn-
cellus, cum Photio versabatur subque ejus disci-
plina erudiebatur. Leo autem rerum summa potitus,
missis Andrea militiæ magistro cum multis cereis
et clericis virisque senatorii ordinis Chrysopolim,
ad Michaelis imperatoris reliquias magno studio et
cultu ac canticis in urbem inferendas, in Sanctorum
eas Apostolorum in urna deposuit; Photium vero
patriarcham Ecclesia ejectum in Armeniacorum
monasterium relegat, quod Gordonis vocant; ubi
et moritur. Stephanum porro fratrem per Theopha-
nem primæ sedis episcopum (πρωτόθρονον vocant)
ac episcopos alios curæ ordinari; vixitque annos
sex menses quinque, sepeliturque in Siceorum mo-
nasterio. Conflato ad Sophias et Ferræam ingenti
incendio absumptum S. Thomæ templum ab ipso
magnificè Leone reparatum est. Theodoro Santa-
bareno ab Eucbaitis in urbem adducto, Andreas
701 domesticus et Stephanus magister in eum
Photinumque expostulant, quod Leonem apud Basi-
lium imperatorem ejus patrem per calumniam de-
tulerint. Senatus sententiam Photio concessum ut in
Gordonis monasterio ageret; Santabarenius verberibus
affectus, Athenas relegatus est. Tum post
eum mittens imperator oculis orbatus in Asia ex-
sulare jussit. Multis vero post annis placatus im-
perator in urbem reductum ex Nova ecclesia anno-
nas accipere præcepit.

προσίταξεν λαμβάνειν ἀνώνυμους ἐκ τῆς Νέας ἐκ-

2. Imperii Leonis anno secundo in seditionem
mota Longobardia, missus est Constantinus mensæ

prepositus cum omnibus legionibus; consertaque pugna vix unus ille evadere potuit, reliquis que necatis qua captis. Contigit vero etiam solis deliquium, ut et nox per horam tertiam esset et stellæ apparent. Orti etiam venti validi et fulgura et tonitrua, quibus septena capita perierunt in Foro combusta.

3. Imperii Leonis anno tertio expugnata ab Agarenis Samus civitas munita, ejusque prætor Paspalas captivus abductus est. Imperator Zoem Zautzæ filiam in amoribus habens, Zautzam imperatoris patrem constituit, novum hoc honoris titulo commentus. Symeon Bulgarorum princeps Romanæ ditionis loca infestis signis invadens Turcorum adversa acie superatus est. Ejus captivi omnes ab imperatore redempti sunt. **702** Tum rursus ille Turcos acie fundit, oblataque petitione recipit captivos, et pacem facit. Nec multo post everso rursus pacis fœdere commissum prælium ad Bulgarophygam, locum sic dictum, fusoque universo exercitu una omnes clade prostrati sunt atque enecti, et in eis Theodorus protovestiarius. Stephano patriarcha vita functo, ejus loco Antonius Canleas ordinatur.

4. Imperii Leonis anno septimo Chersonitæ prætorem suum contrucidarunt. Corum oppidum in Cappadocia ab Agarenis captum. Facto processu cum Leo imperator ad S. Damiani venisset, unaque etiam imperii adjuva Zautzas adesset, necnon Zoe Zautzæ filia (prima enim ejus uxor Theophano in sancta Soro Blachernarum precibus assidua erat), consilium inierunt Zautzæ cognati, tum Tzantes tum reliqui, ut imperatorem necarent. Zoe autem in imperatoris sinu dormiens, ut malum sensit deprehenditque insidias, ipsum excitavit; confestimque navigio in Pegas transfretarunt, ac mane celerius ad palatium sese receperunt.

5. Hoc anno Theophano Augusta diem obit, cum imperasset annos duodecim. Hanc Deus post non multos dies miraculorum effectricem reddidit, idcirco quod zelotypiæ vitio nihil laborans, nec injuriarum quidquam memor, eleemosynis et orationibus Deo assidue vacaret. Porro Leo imperator alteram conjugem suam Zoem Zautzæ filiam corona donavit, **703** ac cum ea, comprecante clerico quodam Syneupes nomine, benedictionem subit. Qui benedictione impartierat minister, officio motus est: Zoe vero, annum unum menses octo imperio potita, defuncta est. Inventa autem est urna, ad ejus condendum cadaver, litteris ejusmodi intus insculpta: *Filia Babylonis misera*. Haud procul autem, mense Maio, exstructo templo titulo Sancta Zoe, eam sepelivit. Prope etiam templum Sanctorum Apostolorum, coemptis Leo imperator ædibus perpulchram ecclesiam ædificat, prioris suæ conjugis Theophaus nomine; cujus et funus in ea deponit.

ἄπαι τοὺς θίμασι· καὶ συμβολῆς γενομένης μόνος αὐτὸς ὁ Κωνσταντῖνος μόλις ἤβουλήθη διαφυγεῖν τῶν ἄλλων σφαγέντων καὶ κρατηθέντων. Γέγονε ἔξ καὶ ἐκλειψίς ἡλιακῆ, ὡς καὶ νύκτα γενέσθαι ἐπὶ ὥρας γ' καὶ τοὺς ἀστέρας φαίνεσθαι. Γεγόναι ἔξ καὶ ἀνεμοὶ σφοδροὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ βρονταί, ἐξ ὧν ἐκάρησαν ἐν τῷ φόρῳ ἄνθρωποι ἐπίτά.

γ'. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει ἐπολιορκήθη ἡ Σάμος ἐδὲ κάστρον ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ αἰχμαλωτίσθη ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ ὁ Πασπαλάξ. Συμφυλιωθείς δὲ ὁ βασιλεὺς Ζωῆ τῇ θυγατρὶ τοῦ Ζαούτζα προχειρίζεται αὐτὸν βασιλεοπάτορα, αὐτὸς καινουργήσας τὸ ὄνομα. Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας ἐκστρατεύει κατὰ Ῥωμαίων, καὶ πολεμῆεις παρὰ τῶν Τούρκων ἤττήθη, καὶ πᾶσα αἰχμαλωσία ἠγοράσθη παρὰ τοῦ βασιλέως. Ἔττα πάλιν τρέπει τοὺς Τούρκους, καὶ μετὰ αἰτήσεως ἀναλαμβάνεται τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ποιεῖ εἰρήνην. Καὶ μετ' ὀλίγον ἀνατραπέισης πάλιν τῆς εἰρήνης, γίνεται πόλεμος εἰς τὸ Βουλγαρόφυγον, καὶ τροπῆς δημοσίας γενομένης πάντες ἀπώλοντο, καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Θεόδωρος. Σεφάνου τελευταύαντος πατριάρχου χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης Ἀντώνιος ὁ ἴσ' λεγόμενος; Καυλέας.

δ. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει ἐσφαξαν οἱ Χερσωνῖται τὸν στρατηγὸν αὐτῶν. Παρελήθη καὶ τὸ κάστρον τὸ Κόρον ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν. Ὁ βασιλεὺς Λέων πρόκεινον ποιήσας εἰς τὰ Δαμιανοῦ, συνόντος καὶ τοῦ παραδυναστεύοντος Ζαούτζα καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ζωῆς ἅμα τῷ βασιλεῖ (ἡ γὰρ πρώτη αὐτοῦ γαμετὴ Θεοφανῶν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφῶ τῶν Βλαχερνῶν προσεκαρτέρει εὐχομένη), συμβούλιον ἐποίησαν οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὃ τε Τζάντζης καὶ οἱ λοιποὶ, φονεῦσαι τὸν βασιλέα. Ἡ Ζωὴ δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως καθεύδουσα, [P. 463] ὡς ἦσθετο τὸ δεῖνόν, ἐξύπνισεν αὐτόν· καὶ παρυσὺν εἰς πλοῖον διεπέρασαν εἰς Πηγὰς, καὶ τὸ πρῶτ' τάχιον εἰσῆλθον εἰς τὸ παλάτιον.

ε'. Τούτῳ τῷ ἔτει τελευταῖ Θεοφανῶν Αὐγούστα, βασιλεύσασα ἐτη ιβ' ἦν μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἀνέδειξεν ὁ Θεὸς θαυματουργὸν διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ ἀμνησίκακον καὶ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδίαλείπτως προσκαρτερεῖν τῷ Θεῷ. Ἐστειφεν δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν δευτέραν αὐτοῦ γυναῖκα Ζωὴν τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαούτζα, καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς παρὰ τινος κληρικοῦ τοῦ ἐπίκλην Σινεύτης⁷⁰. Καὶ ὁ μὲν εὐλογήσας καθρέθη, ἡ δὲ ἐβασίλευσεν ἔτος α' μῆνας ἧ', καὶ ἐτελεύτησεν. Ἐφῆυρον δὲ λάρνακα εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς, ἔχουσαν ἐσωθεν γράμματα κεκολλημένα γράφοντα οὕτως· *Θυγάτηρ Βαβυλωνῶνος ἡ ταλαιπώρος*. Πλησίον δὲ τοῦ Ματοῦ μηνὸς, οἰκοδομήσας ναὸν, τὴν ἁγίαν Ζωὴν, κατατίθεισιν αὐτήν. Καὶ πλησίον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἐξωησάμενος οἰκίσματα Λέων ὁ βασιλεὺς κτίζει ἐκκλησίαν περικαλλῆ εἰς ὄνομα Θεοφανῶ τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναίκος, καὶ κατατίθεισιν καὶ ταύτην ἐκεί.

VARIE LECTIONES.

⁷⁰ ὁ om. P. ⁷¹ Σινάτης; margo P.

ς'. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἐπιβουλῆς γενομένης Ἀλέντι Α τῷ βασιλεῖ παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ Ζαούτζα, καὶ διαγνώσεισης, πάντα κρατήσας ἐξήρισε, καὶ ἐφωλόθρευσε τὴν συγγένειαν τοῦ Ζαούτζα ἅπασαν.

ζ'. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει τελευταῖ Ἀντώνιο; πατριάρχης, καὶ χειροτονεῖται Νικόλαος πατριάρχης μουσικῆς τοῦ βασιλείου. Τότε καὶ ἡ Δημητριάς παραλαμβάνεται ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ. Στέφει δὲ ὁ βασιλεὺς Ἄνναν θυγατέρα Ζωῆς τῆς τοῦ Ζαούτζα, δὲ τὸ μὴ θύνασθαι ποιεῖν τὰ ἐκ τύπου κλητόρια μὴ οὐσίας Ἀγούστης.

η'. Τῷ ια' ἔτει αὐτοῦ ἠγάγετο ὁ βασιλεὺς τρίτην ἑαυτοῦ γυναῖκα τὴν ἀπὸ τοῦ Ὀψικίου Εὐδοκίαν, στέφας αὐτὴν καὶ ἀναγορεύσας ἥτις ἐξ αὐτοῦ ἄρβυρα γεννήσασα παιδὰ ἐτελεύτησεν. Ἀπέθανε δὲ καὶ τὸ γεννηθὲν παιδίον.

θ'. Τῷ ιγ' αὐτοῦ ἔτει κτιζεῖ ὁ βασιλεὺς εἰς τοὺς λεγομένους Τόπους ναὸν Ἁγίου Λάζαρον, καὶ κατασκευάζει μὴν ἀνδρῶν εὐνοῶτων ἕν ᾧ καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ἀπίθεται. Τούτῳ τῷ καιρῷ παραδίδεται Ταυρομένιον τοῖς Ἀγαρηνοῖς.

ι'. Τῷ ιε' ἔτει παρελήφθη ἡ νῆσος Ἀἴμνος ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

[P. 464] ια'. Τῷ ις' ἔτει ἐν τῇ προελεύσει τῆς Πεντηκοστῆς τοῦ βασιλέως εἰσοδεύοντος εἰς τὸν Ἁγίον Μώκιον, ὃν πρῶτον φασὶν Ἡρακλέους εἶναι ναὸν, ἐπεὶ πλησίον τῆς οὐλάς ἦλθεν, ἐξελεθῶν τις ἐκ τοῦ ἄμωνον Ἰδωμον αὐτῷ κατὰ κεφαλῆς μετὰ ῥάβδου ἰσχυρᾶς καὶ παχείας· καὶ εἰ μὴ εἰς πολυκάνθηλον ἢ ῥάβδος ἐνεποιόσθη, παρευθὲν ἄν τοῦ ζῆν αὐτὴν ἀπῆλλαξεν. Τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς καταβρέοντος παρὰ τὴν φουγὴ τῶν ἀρχόντων γέγονε. Διὸ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀλεξάνδρου νόσον προφασισαμένου καὶ ἐν τῇ εἰσόδῳ μὴ κατελιθόντος, ὑπέληψις γέγονε τὴν τοιαύτην ἐπιβουλὴν αὐτὸν καταργάσασθαι. Κρατιθέοντος τοῦ θόντος τῷ βασιλεῖ, καὶ πολλὰς βασάνους καὶ τιμωρίας ὑπομεινυμένους ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐπεὶ μηδένα καθωμολόγησεν, ἐκκόπεται χεῖρας καὶ πόδας καὶ ἐν τῷ σφενδόνι τοῦ Ἰππικῆ κατεταί. Ἐκτοτε οὖν ἐξεκόπη ἡ τοιαύτη προέλευσις. Καὶ μετὰ τινα καιρὸν ἀνήλθεν Μάρκος ὁ σφοδρῶτος οἰκώμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃς ἦν ἀναπληρῶσας τὸ τετραψῆδον τοῦ κυροῦ Κοσμᾶ τῆς μεγάλης Ἐβδομάδος ἦτοι τοῦ μεγάλου Σαββάτου, πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ συνειστώμενος αὐτῷ ἐξελικαίρει μὴ ἐκκοπῆναι τὴν ἑορτήν. Καὶ τοῦ βασιλέως ἀπανανόμενον ἔφη ὁ Μάρκος ὅτι προεῖρηται τοῦτο παρὰ τοῦ Δαβὶδ· φησὶ γάρ· Ὅσα ἐποιήθησθε ὁ ἄχθρος ἐκ τῶ ἀγῶ σοι, καὶ ἐνεκαυχῆσθε οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου. Καὶ δεῖ σε, ὡ δέσποτα, ἀπὸ τοῦ πῦρ κρατῆσαι τῆς βασιλείας ἔτη δέκα. Ὁ δὲ καὶ γέγονε· τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἢ ἔλαβεν, τῇ αὐτῇ καὶ τελευταῖ.

6. Imperii Leonis anno nono conjuratione in Leonem imperatorem a Zautze consanguineis facta atque prodita, captus omnes exsilio multavit eisque omnem cognationem disperdidit.

7. Imperii Leonis anno decimo, mortuo Antonio patriarcha, ordinatur patriarcha Nicolaus imperatoris mysticus. Tunc quoque Demetrias a Damiano Agareno capitur. Corona vero imperator Annam donat, Zoes Zautze filia filiam, quod cum nulla esset Augusta, constituta ex more convivia celebrare non posset.

8. Imperii Leonis anno undecimo duxit imperator tertiam suam uxorem ex Opsicio Eudociam, ipsam corona donans ac Augustam appellans.

704 Hæc suscepta ex illo prole mascula mortua est; mortua et ipsa suscepta proles.

9. Imperii Leonis anno tertio decimo ædificat imperator, ad Topos quos vocant, templum S. Lazari nomine, virorumque spadonum monasterium construit. Ibi etiam S. Lazari corpus et Mariæ Magdalenzæ condidit. Per id tempus Tauromenium traditum Saracenis.

10. Anno quinto decimo capta ab Agarenis Lemnus insula.

11. Anno sexto decimo, in sanctæ Pentecostes processu, introeunte imperatore ad S. Mocii, quod olim Herculis sanum fuisse dicunt, cum prope solem venisset, egressus quidam ex ambone robustum sustem et crassum in ejus caput impigit; ac nisi ictus candelabri pensilis multifidi interjectu retardatus fuisset, extemplo sustulisset. Large itaque defluentibus ex capite cruoris rivis, territi proceres fugam arripuerunt. Hinc quoque suspicio fuit Alexandrum ejus fratrem, quod morbum causatus pompæ ingressus non adfuerat, insidiarum auctorem existisse. Apprehensus autem qui ictum dederat, diesque multos tormentis examinatus, quod nullum conjurationis auctorem sociumve detexerat, manibus pedibusque excisis ad Circi metam combustus est. Ex tunc ergo istiusmodi

705 processus abrogatus est. Aliquantu autem post tempore ascendit sapientissimus ejus ecclesiæ œconomus Marcus, is qui magnæ hebdomadæ (id est magni Sabbati) tetradium (canonem scilicet quatuor stropharum) domni Cosmæ absolvit, ad imperatorem; exceptusque convivio rogabat ne eam festivitatem pompamque abrogatum iret. Abnuente autem imperatore, ait Marcus: Sic nempe a Davide prædictum erat. Ait enim: Quanta malignatus est inimicus in sancto tuo? et gloriati sunt qui oderunt te, in medio solemnitatis tuæ? Estque necesse, domine, ut ab hinc annos decem imperium teneas. Quod et contigit: eadem enim ipsa die qua ictum acceperat, evoluta annorum circulo mortuus est.

γ Psal. LXXIII, 3.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ Georgius et alii μεσηντηκοστῆς, quæ longe dies alius e. t. Paschæ medijs et Pentecostes. Combust.

¹¹ τῇ σφενδόνῃ?

12. Anno decimo septimo duxit imperator etiam quartam uxorem, Zoem, quam vocant Carbanopsinam.

13. Anno decimo octavo ascendit navalis Agarenorum exercitus cum Tripolita adversus Byzantium. Dicti vero sunt Tripollitæ, quod ex tribus nationibus collecti sint, ex Arabibus et Tyriis et Sidonibus convenis. Similiter vero etiam Ægeum mare ab aquarum impetu, ac quod velut capræ in morem (Græci αἶγα vocant) subsulet, nomen accepit. Stobelus a loci situ. Lampsacus a lucis fulgore, Phocensibus fundamenta locantibus ac orantibus, e caelo noctu delapso, quo, favente numine, firma murorum stetit compago. Imbrus ab Imbro vocata, Anthei 706 filio,

Cajus pater Staphylus, Dionysii charissima proles. Hellespontus ab Hella Phrizi sorore, in illud projecta mare. Cibirra vero a Cibirrho fratre. Thasus Chryse olim vocata. Samosathracia, quæ in Thracia est peninsula, olim Theriussa dicta, quod bestiis plena esset et quod Nymphis sacra: postea vero cum fluxus collisione a continenti divisa insula facta esset et Samiis colonis possessa, mutato nomine Samothracia ab illis appellata est. Laodicea nominata est ab uxore Antiochi Seleuci, qui ejus nomine Laodiceam condidit. Tenedus vero a Tenno Cycni filio Neptuni nepote, ac delubro quod in ea est, Minervæ sacro. Mesembria, quæ prius Memnebria, a Memno Thracæ ejus conditore, et Bria, quod apud Thraces nonnullos civitatem vocant: lenius autem efferendi gratia Mesembria modo nuncupatur. Hæmus a quodam ibi ab Hercule interempto, cujus cruore locus tinctus sit: est vero Thraciæ promontorium. Media a Meda Ætæ filia nomen adepta est. Silybria a Silyo Thracum rege, qui eo coloniam duxit. Macedonia, quæ pridem Amathia, ad mare sita, commune habet cum gente nomen. Nicopolis ab Augusti victoria de Antonio et Cleopatra, ac quæ Romanis fascibus Ægyptiorum sceptrum inclinavit. Hierum Euxini (quasi dicas 707 templum) ab Argonautis illac iter habentibus fundatum est. Pharus ejusmodi substructa moles cui sacula imponitur, ut inter affusas noctis tenebras inoffensi viatores dirigantur. Russi, qui et congruo rei nomine Dromitæ nuncupantur, a Ros quodam viro forti, cum sive monitu ac consilio sive divino quodam afflatu ac oraculo, pro potestate illis utentium cisque superiorum, injurias noxamque evasissent, dicti sunt. Dromitæ vero ut appellarentur, cursus celeritatem causam dedit: genus autem ex Francis ducunt, Tricephalus collis, qui Opsicii est, a figura, qua triplici tumulo assurgit, nomen accepit. Rhadenus a Rhada oppido Anaticorum thematis.

β'. Τῶ ιε' ἔτσι ἠγάγετο ὁ βασιλεὺς καὶ τετάρτην γυναῖκα, Ζωὴν ὀνομαζομένην τὴν Καρβουνοψίναν.

ιγ'. Τῶ ιη' ἔτσι ἀνέρχεται κατὰ τῆς πόλεως ὁ στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν ἀμὰ τῶν Τριπολίτη. Τριπολίται δὲ ἐκλήθησαν διὰ τὸ τριῶν ἐκ γενεῶν συναρθῆσαι, ἐξ Ἀράβων καὶ Τυρίων καὶ Σιδωνίων ἀπικίων. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Αἶγαλον πῆλαγος τῆν κλησὶν ἀπειληφεν ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων φορᾶς, ἀισσοῦσης κατὰ τρόπον αἰγός. Ὀμοίως δὲ καὶ Στροβήλο· ὀνομάσθη ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως, καὶ Λάμπφακος ἀπὸ φωτός λάμπειας, ὅπερ ἐν νυκτὶ Φωκίαν θεμελιούντων ταύτην καὶ εὐξαμένων θεοῦ ἐπελάμψεν, καὶ ἡ τῶν θεμελιῶν βάσις καλῶς κεκραταίεται. Καὶ Ἰμβρος ἀπὸ Ἰμβρου κέκληται υἱοῦ Ἀνόεος.

Β Ὁδὲ γενέτης Στάφυλος, Διονύσου φίλιτος υἱός. [P. 465] Καὶ Ἑλλησποντος ἀπὸ Ἑλλης τῆς Φορξοῦ ἀδελφῆς, τῶ ἔκεισε πῆλαγι βίφεισης. Κιβύβρα δὲ ὅπερ Κιβύβρου ἀδελφοῦ. Ἡ δὲ Θάσος Χρυσῆ πρώην ἐλέγετο. Σαμοθράκη δὲ ἦ ἐν τῇ Θράκῃ χερβήνησος, ἥτις πρώην Θηριούσα διὰ τὸ θηρίων πεπληρωῦσθαι, καὶ ἱερὰν νυμφῶν οὖσαν, ὀνομάζετο, μετέπειτα δὲ τοῦ βουὸς συβραγέντος εἰς νῆσον συνέστη, καὶ ὑπὸ Σαμίων κατοικῶν ἐν κατασχέσει γενομένη Σαμοθράκη μετωνομάσθη. Λαοδικεῖα κατονομάσθη ἀπὸ τῆς γυναικὸς Σελεύκου τοῦ Ἀντιόχου, ὃς ἐπὶ τῶ ὀνόματι ταύτης ἔκτισε τὴν Λαοδικεῖαν. Τένεδος δὲ ἀπὸ τοῦ Τέννου τοῦ υἱοῦ Κύκνου τοῦ Ποσειδῶνος⁹¹, καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἱεροῦ ἔδους τῆς Ἀθήνης. Μεσημβρία δὲ ἡ πρὶν Μεμνεβρία⁹², ἀπὸ τοῦ Μέμνου Θρακῆ⁹³, τοῦ ταύτην εἰκισαντος καὶ βρία τὸ παρά τισι Θρακίων πόλισμα λεγόμενον· πρὸς δὲ τὸ εὐφραδέστερον Μεσημβρία νῦν ὀνομάζεται. Αἶμος ἀπὸ τίνος ἀναίρεθέντος ἔκεισε δι' Ἡρακλέους καὶ τὸν τόπον αἰμάξαντος· ἀκρωτήριον δὲ ἐστὶ Θράκης. Μήδεια ἀπὸ Μήδης τῆς Αἰήτου θυγατρὸς κατονώμασται. Σηλυβρία ἀπὸ Σήλυος τοῦ Θρακίων βασιλέως, ὅστις αὐτὴν ἔκτισεν. Μακεδονία ἡ πρὶν Ἀμαθία λεγομένη ἀπὸ ἀρχαίου τινὸς ἡγεμόνος· Ἦν δὲ καὶ πόλις Ἀμαθία λεγομένη πρὸς τὴν θαλάσσην τῶ ἔθνεϊ ἐπώνυμος. Νικόπολις κατὰ τὸ ἐπώνυμος τῆς νίκης, ἦν Αἰγυσοτος Σεβαστοῦ κατὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας εἰργάσατο, καὶ τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν τοῖς Ῥωμαίοις υπέκλιεν. Ἱερὸν Εὐζείνου, ὃ παρὰ τῶν τῆς Ἀργούς πλωτῆρων διερχομένων ἔκεισε ἀνδρῶνται. Φάρος δὲ ἀφιδρυμάτιον⁹⁴ ᾧ πυρός ἐπιτίθεται εἰς ὀδηγίαν ἀπρόσκοπον τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις. Ῥῶς δὲ, οἱ καὶ Δρομίται, φερώνυμοι ἀπὸ Ῥῶς τίνος σφοδροῦ διαβραμόντες ἀπηχῆματα τῶν χρησαμένων ἐξ ὀποθήκης ἢ θεοκλυτίας τινὸς καὶ ὑπερσχόντων αὐτοῦ, ἐπιπέκλυνται. Δρομίται δὲ ἀπὸ τοῦ ὀξέως τρέχειν αὐτοῖς προσεγένετο. Ἐκ γένους δὲ τῶν Φράγγων καθίστανται. Ὁ δὲ Τρικέφαλος βουνός κατὰ τὸ Ὀψικιον ἀπὸ τοῦ τριχῆ κεφαλῶσ' αἰ τῶ σχήματι εἰρηται, ὡσπερ καὶ Ῥαθηδός ἀπὸ Ῥάδης κώμης τοῦ τῶν Ἀνατολικῶν θέματος.

VARIAE LECTIONES.

⁹¹ Περαιδῶνος P et αἰβοῦς. ⁹² μὲν Νεβρία P. ⁹³ Μεμνουβρακός P. ⁹⁴ ἀφιδρυμά τι? cf. p. 490 b.

δ'. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐστάθιον δρουγάριον τῶν πλωσίμων μετὰ παρόντος τοῦ στόλου καὶ τῶν στρατιωτῶν κατ' αὐτοῦ· οἱ καὶ μὴ δυνηθέντες ἀντιπαράταξασθαι ἀπεστρέψθησαν κενοί. Ἐλθόντων δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐν Ἀθύδι, ἠρώτησαν τοὺς ἀπαγόντας αὐτοὺς, *οὗτι Πάλιν ταύτην τὴν ὁδὸν θέλωμεν ὑποστρέψαι, ἢ ἔχομεν ἄλληλῃ δι' ἧς ἀπέλωμεν εἰς τὰ οἰκεία*; Τῶν δὲ εἰπόντων, *οὗτι διὰ ταύτην βουλόμεθα ἀποστραφῆναι*, φοβηθέντες τὸ στενὸν τῆς ὁδοῦ, οἷα τὰ κρίματά τοῦ Θεοῦ, εὐθύς ὑποστρέψουσι, [P. 466] καὶ τὴν Θεσσαλονικίην καταλαβόντες κορυβοῦσιν αὐτήν, καὶ πολλὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν ποιῶσι. Βουλόμενων δὲ αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν καταστρέψαι, Συμῶν δὲ πρωτοσηκρήτης εὐρεθείς, λαβὼν πρὸς Ῥοδοφύλλου τοῦ ἀποσταλέντος πρὸς τοὺς Φράγγους μετὰ κανισκίου χρυσοῦ λίτρας ρ'. Ὅς καὶ δίδωκεν τὸ τε χρυσὸν καὶ τὸ κανισκίον τοῖς Σαρακηνοῖς· καὶ εἰσῆσαν τὴν πόλιν καὶ ἐκτείνθη.

ιε'. Τῷ εἴ' ἔτει αὐτοῦ τοῦ Σαμῶνα φυγῆ πρὸς Συρίαν χρησαμένου, ἐπεὶ καταδύσκων αὐτὸν ἔπισθεν, ῥῆθε δὲ καὶ εἰς τὸν Ἄλυν, συναντῆ αὐτῷ Νικηφόρος δρουγγάριος ὁ Καμυδέτης, μὴ εἶν αὐτὸν διαπερῆσαι. Προσφεύγει οὖν τῷ τιμῶν σταυρῷ τοῦ Σηριχᾶ, προσφασιάμενος εὐχῆς χάριν ἐκείσε ἐληλυθέναι. Ἀναλαθόμενος οὖν τοῦτον ὁ τοῦ Δουκῆς Κωνσταντίνος ὑπόστρεψεν ἐν τῇ πόλει. Προσάσσει οὖν ὁ βασιλεὺς φυλάττεσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρδα τοῦ Καίσαρος. Ἐπεὶ δὲ ἤγειεν ὁ βασιλεὺς ἀποσυναφισθῆναι τὸν Σαμῶνα, παρήγγειλεν τῷ Δουκὶ μὴ εἰπεῖν ἐνώπιον τῆς συγκλήτου οὗτι ἐπὶ Συρίαν ἐφυγεν ὁ Σαμῶνας, ἀλλ' οὗτι δι' εὐχὴν ἀπήλθεν ἐν τῷ Σηριχᾷ. Ἠρώτησεν οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν Κωνσταντῖνον ἐνώπιον τῆς συγκλήτου οὕτως, ὡς ἔχει ⁴⁰. *Τὸν Θεὸν καὶ τὴν κεφαλὴν μου, ἐφύσταν ὁ Σαμῶνας ἢ οὐχί*; Ὁ δὲ, ὡς εἰπόντος τῷ βασιλεὶ οὗτι, *Ἐφύσταν, μετ' ὀργῆς τοῦτον ἀπεπέμφατο*. Ὁ δὲ Σαμῶνας ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Βάρδα μῆνας θ'

ις'. Ἐφάνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστήρ, τὰς ἀκτίνας κέρπων κατ' ἀνατολὰς, καὶ φαινόμενος ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ τεσσαράκοντα.

ις'. Τῷ κ' τοῦτου ἔτει ἀποσυνώψισε Σαμῶνα; ἐν τῇ γέννῃ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τοῦ ἀπὸ ζωῆς τέταρτον αὐτοῦ γαμετῆς οὖσης, καὶ ἐδαπτίδθη τὰ ἅγια θεοφάνεια ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου, καὶ γέγονε καὶ πατριάρχης.

ιη'. Τῷ κα' ἔτει αὐτοῦ εὐλογήθη Ἄλων καὶ Ζωὴ μετὰ τὴν ἐορτὴν παρὰ Θωμᾶ πρεσβυτέρου τοῦ καὶ καθαιρεθέντος, καὶ ἀνηγόρευσε τὴν ἐαυτοῦ γαμετὴν Ζωὴν Ἀγόυσταν. Ὅθεν ὁ πατριάρχης ἐκώλυσε τὸν βασιλεῖα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσερχέσθαι. αὐτὸ καὶ ἤρχετο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους μέχρι τοῦ μιτατωρικοῦ, μηδ' ὅλως εἰς τὰ κατὰ συνήθειαν διερχόμενος.

ιθ'. Τῷ κβ' τοῦτου ἔτει προβάλλεται τὸν Σαμῶνα ὁ βασιλεὺς παρὰ κωμῶνον διὰ τὸ εἶναι συνεργῆν

14. Missus itaque ab imperatore in ejus occursum Eustathius navalium copiarum druugarius cum classe et militia armata, quanta in promptu fuit; cumque jungendi aciem facultas negata esset, re infecta reversi sunt. Agareni Abydum appulsi ex ductoribus sciscitantur, num hac rursus via reversuri essent, vel alia tenenda, qua ad patriam redirent. Auditoque hac revertendum esse, vir an gustias veriti (quæ Dei judicia sunt!) confestim versa puppi revertuntur. Capta direptaque Thessalonica, multaque civium strage data plures etiam captivos abducunt. Cumque animus esset ut et ipsam urbem everterent, occurrit Symeon eorum primus qui sunt a secretis. Is acceptis a Rhodophyllo 708 auri centum libris, quas in cistella ad Francos deferrebat, iisque cum ipsa cistella Agareni datis, urbem ac moenia ab illorum furore exiitioque redemit.

15. Imperii Leonis anno decimo nono, Samona in Syriam fugiente, missi sunt qui a tergo insequerentur: eumque assecutus, dum Halyon transire parat, Nicephorus druugarius, sic dictus Camytzes, iter inhihet. Profugit ergo ad venerabilem crucem Serichanam, simulans eo se voti causa venisse. Assumptum vero Constantinus Ducis filius secum in urbem redexit; Imperator reductum in Bardæ Cæsaris domo jubet custodiri; volensque indulgentius eum eo agi, mandat Duci ne eorum senatu dicat Samonam in Syriam fugisse, sed voti causa in Sericha venisse. Interrogante itaque imperatore Constantium in presentia senatus, in hæc verba: *Sic Deus meaque salutem ames: fugiebat Samonas in Syriam, necne?* Respondit ille, *Fugiebat*. Quo responso iratus imperator ac intrendens eum repulit. Samonas vero in Bardæ ædibus menses quatuor egit.

16. Tunc vero etiam cometa apparuit, projiciens versus Orientem radios, lucensque per dies quadraginta ac totidem noctes.

17. Imperii Leonis anno vigesimo in gratiam receptus est Samonas, inque aulam admissus in natali Constantini Leonis filii ex Zoe, 709 illius quarta uxore; qui et baptizatus a Nicolao patriarcha in sancto Theophaniorum die, quando et patricius Samonas creatus est.

18. Imperii Leonis anno vigesimo primo benedictionem nuptiali ritu consecuti sunt Leo et Zoe, post feste lucis peracta solemnia, Thoma presbytero administrò, qui et gradu motus est: uxorem quoque Zoem Leo Augustam proclamavit. Hinc ecclesie ingressu Leoni interdictum a patriarcha; unde et ingrediebatur a dextero latere mitoricium, nec via consueta illo modo transibat.

19. Imperii Leonis anno vigesimo secundo imperator Samonam accubitoreis præficii, quo videlicet

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁰ οὕτως ἔχεις p. 558 d.

adjutore ac socio ad omne scelus ac nequitiam uteretur; amboque adversus Ecclesiam moliri incipiunt. Accersentes enim Nicolaum patriarcham etiam atque quædam nuptiarum lex recipiatur. Quod vero is in eam se sententiam adduci minime passus esset, per Bucoleonem patrii impositum in Hieriam trajecerunt; indeque pedes ad Galacrenas, solo copiosa nive constrato, ægre pervenit. Ejus vero loco ordinatur patriarcha Euthymius syncellus, vir religiosa modestia continensque ac valde pius, quem ex divina revelatione aiunt quartas illas nuptias suscepisse; quippe cum imperator hæresim inducere vellet ac legem edere, licere viro tres quatuorve uxores habere, cum multi viri eruditissimi in hoc illi suffragarentur.

20. Mense Junio ventus Africus Tritonæus validissimus, 710 adeo ut ædes sacras profanasque concuteret, cunctique ad subdivalia loca fugerent, ac mundi consummationem esse dicerent. Dei tamen clementia ac bonitate imbrum vi sedatus est.

21. Anno vigesimo tertio Saracenorum classis Romanam ditionem invasit. Imperator vero Himerium logothetam navalium omnium copiarum ducem ac caput præfecit; scribitque Andronico duci ut se adjungat Himerio. Porro Samonas implacabili in Andronicum odio, omnique modo labem ei inferre studens, auctor est cuidam ut occulte ad eum scribat, *Cave sis nave ingrediaris et ab Himerio capiaris*. Multis itaque rogans urgensque Andronicum, ingruentibus Agarenis, ut secum ingrederetur, id vero impetrare non potuit. Solus ergo Himerius in S. Thomæ solenni die cum Agarenis congressus magnam victoriam reportavit. Qua re cogitata, Andronicus in desperationem adductus est; abiensque Cabalam oppidum occupavit, adeo ut Samonas imperatori objectaret, *Nonne dicebam, domine, Ducem rebellem fore?*

22. Anno vigesimo quarto misit imperator Gregoriam scholarum domesticum, quem Iberitzem vocant, Andronici ex uxore affinem, ad eum expugnandum. Quod cum didicisset Andronicus, ac Nicolaum patriarcham Ecclesia ejectum audisset, ad Agarenos una cum cognatis et familia amicisque confugit. Ea res Leonem moleste habuit. Ac vero 711 Saracenorum unum e praetorio blande habens nunciibusque concilians, ad Andronicum cum bulla aurea rubrisque litteris more regio, exiguo cereo baculo inclusa, misit. Egressum Saracenum e conspectu imperatoris accersit Samonas, atque: *Scis quid teneas?* (propter cereum nimirum quem manu gestabat) *Syriæ nempe exitium?* Datisque pecuniis Uzeri in manus tradi jussit. Comprehensus itaque Andronicus cum suis in vincula conjicitur. Sciensque hanc illi Samonæ dolo fraudem factam esse, necessitate adactus, ejurata Christiana fide,

A αὐτοῦ πρὸς πλοῦσαν παρανομίαν καὶ κακίαν, καὶ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας [P. 467] ἀρχονται μελετῆν. Προσκαινοῦνται γὰρ Νικόλαον τὸν πατριάρχην, καὶ πολιτὰ λιπαροῦσι δεχθῆναι τὴν τετραγαμίαν. Ἐπεί δὲ οὐκ ἔπεισε, διὰ τοῦ Βουκόλωνος εἰς μικρὸν πλοῦσιον ἐμβιβάσαντες εἰς τὴν Ἱέρειαν περῶσιν, ἀφ' ἧς περὶ μίχρη Γαλακρηνῶν μόλις ἀπήει, χιόνος ἐπιχειμένης πολλῆς. Χειροτονεῖται δὲ ἀνε' αὐτοῦ Εὐθύμιος σύγκαιλος εἰς πατριαρχίαν, ἀνὴρ ἱεροπρεπῆς, ἐγκρατῆς τε καὶ εὐλαβῆς; πάνυ ὃν φασὶ καταδέξασθαι τὴν τετραγαμίαν ἐξ ἀποκαλύψεως; θείας, ὡς τοῦ βασιλέως βουλομένου αἴρειναι ποιῆσαι καὶ νόμον ἐπιθεῖναι τοῦ ἔχειν ἀνδρα τρεῖς γυναῖκας ἢ τέσσαρας, πολλῶν τοῦτο λογιωτάτων ἀνδρῶν συνεργούντων αὐτῷ.

B κ'. Τῷ Ἰουνίῳ μηνὶ γέγονεν ἄνεμος λιψ Τριτωνίαιος σφοδρὸς, ὡς συσειεσαι οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, καὶ πάντας ψεύγειν ἐν ὑπαθροῖς καὶ λέγειν κοσμικὴν συντέλειαν εἶναι. Ἀλλὰ τῆ τοῦ Θεοῦ φιλοανθρωπία δι' ἑμῶν ἐπαύθη.

κα'. Τῷ κγ' ἔτει στόλος Σαρακηνῶν κατὰ Ρωμαίων ἐξῆλθεν. Προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰμέριον τὸν λογοθέτην κεφαλὴν πάντων τῶν κλιμῶν. Γράφει δὲ καὶ Ἀνδρονίκῳ τῷ Δουκὶ συναλθεῖν τῷ Ἰμερίῳ. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἀδιάλλακτος ὢν τῷ Ἀνδρονίκῳ καὶ παντὶ τρόπῳ κακῶσαι αὐτὸν σπουδάζων, κέλεται τινὰ γράψαι αὐτῷ κρύφα, *Μὴ εἰσελθῆς εἰς τὰ καρδία καὶ κρατηθῆς παρὰ Ἰμερίου*. Πολλὰ δὲ τὸν Ἀνδρόνικον ἀναγκάσαντος εἰσελθεῖν σὺν αὐτῷ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπιχειμένων οὐκ ἐπίσθη. Ἰμέριος δὲ μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θεωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλην νίκην εἰργάσατο. Τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος καὶ ἀπογνοῦς σὺν τοῖς συγγενεῖσιν αὐτοῦ καὶ ἀνθρώποις ἀποστασίαν ἐποίησε, καὶ ἀπελθὼν ἐκράτησεν τὴν Κάβαλαν πόλιν, ὡς εἰπεῖν Σαμωνᾶν πρὸς τὸν βασιλέα· *Οὐκ ἔλεγον, ὦ δέσποτα, ἀντάρτην εἶναι τὸν Δούκα;*

κβ'. Τῷ κδ' ἔτει ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Γρηγορίῳ τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν Ἰθρητίζην, συμπένθερον ὄντα Ἀνδρονίκου, εἰς τὸ καταπολεμῆσαι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, ἀκούσας τε δεῖκαὶ ὁ πατριάρχης τῆς Ἐκκλησίας ἐξείσθη, προσέφυγε τοῖς Ἀγαρηνοῖς; ἅμα συγγενεῖσι καὶ φίλοις. Ἐλυπήθη δὲ Δέων εἰς τοῦτο, καὶ δὴ Σαρακηνὸν ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου φιλοφρονησάμενος ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον μετὰ χρυσοδοῦλλον [P. 468] διὰ κινάδρεος, βαλὼν αὐτὸν ἐνδοθεν πατάλου τράκτου βραχέος. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ Σαρακηνοῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως, προσκαλεῖται αὐτὸν ὁ Σαμωνᾶς, καὶ φησιν· *Οἶδας τί κρατεῖς;* (τοῦτο εἰπὼν διὰ τὸν κηρὸν) *τὴν ἀπώλειαν τῆς Συρίας*. Καὶ δοὺς αὐτῷ χρηματὰ παρήγγειλεν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Οὐζῆρ βαλεῖν αὐτό. Ὁ δὲ τοῦτο κειτοίηκεν. Κρατεῖται οὖν καὶ δεσμεῖται Ἀνδρόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· καὶ μαθὼν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ διὰ βόλου τοῦ Σαμωνᾶ, ἀναγκασθεῖς

VARIE LECTIONES.

α' Ἰμέριον p. 229 b. β' Σαμωνᾶ P.

εμαγάρισεν. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος καὶ οἱ λοιποὶ εἰδότες ὡς ἀδύνατόν ἐστι τὸν Ἀνδρόνικον ἐξελεῖν, μετ' οὐ πολὺ τῆ βουλῆ αὐτοῦ μόνου φυγῆ χρησάμενοι, ἔπερ θαύματος ἄξιον, ἐκ μέσης Συρίας εἰς Ῥωμαζην ἐξήλθον, κατὰ χῶραν πολεμούμενοι.

κγ'. Τότε ἀπὸ Ταρσοῦ ἐλθὼν ἐν τῇ πόλει περὶ τοῦ διαλλαγῆναι ὁ τε Ἀβαλθάκης ὁ γέρον καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ ὅς καὶ δεξάμενος ὁ βασιλεὺς ὑπέδειξεν τὸν τῆς ἐκκλησίας κόσμον, ἔπερ ἀνάξιόν ἐστιν Χριστιανικῆς καταστάσεως, τοῦ θεάσασθαι παρὰ τῶν ἀθέων τὰ ἱερὰ σκευὴ τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ ἠθέλε συνεῖναι τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ μὴ εἶναι εἰς Συρίαν. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς παρήγεσεν αὐτῷ, λέγων· *Κράτει τὴν πίστιν σου. Κἀγὼ εἰ θυγηθῶ, ἐλεύσομαι μᾶλλον πρὸς σέ.*

κδ'. Τῷ κε' ἔπει αὐτοῦ, τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς, στέφει Ἄλων ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν Πορφυρογέννητον διὰ Εὐθυμίου πατριάρχου. Δέδωκεν δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον ἄνθρωπον αὐτοῦ, τὸν δουλεύσαντα πρότερον Βασιλεῖν μαγίστρω καὶ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, τὸν δουλεύειν Ζωῆ Ἀγούστη. Ὅς καὶ ἠγακτήθη πολλὰ παρὰ τε τοῦ Ἄλωντος τοῦ βασιλέως καὶ τῆς Ἀγούστης. Ὅθεν καὶ πολλὰ ἐφθόβει Σαμωνᾶς αὐτὸν, καὶ κλοιδόρει ὡς συνόντι τῇ Ἀγούστη. Ὅπερ ὁ βασιλεὺς ὑπονοήσας ἀληθὲς εἶναι, ἀπέκειρεν αὐτὸν διὰ Σαμωνᾶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου Ταρασίου. Μετ' ὀλίγον δὲ ὤρισεν τὸν Σαμωνᾶν ἀναλαβέσθαι αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τὰ Σπείρα, βουλόμενος πάλιν ἀναλαβέσθαι αὐτόν. Ἀπαλθὼν οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς πρῶκινον ἐν τῷ Δαματρῷ, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἄριστήσας, εἶλε τὸν Κωνσταντῖνον. Καὶ παρευθὺ ὤρισεν ἐν Σαμωνᾶν, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν κοσμικὰ, καὶ ἐκέρασε τῷ βασιλεῖ εἰς τὸ κλητόριον, [Ρ. 4^ο9] καὶ ὑπέστρεψε μετὰ ταῦτα ἐν τῷ παλατίῳ. Καὶ πάλιν φθονεῖται Κωνσταντῖνος ὑπὸ τοῦ Σαμωνᾶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τοῦ βασιλέως, καὶ βουλεύεται μετὰ τοῦ Τζιριθωνος καὶ ἄλλων τιμῶν, καὶ ποιοῦσι χάρτην πολυλοιδόρον κατὰ τοῦ βασιλέως, γράψαντος καὶ συντάξαντος αὐτὸν τοῦ Ῥοδίου, νοταρίου ὄντος τοῦ Σαμωνᾶ. Ἐλθόντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἔρριψεν αὐτὸν ἐν τῷ μετατωρικῷ. Εὐρών οὖν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ ἀναγνοὺς ἐν μεγάλῃ θλίψει ἦν, ζητῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα. Γέγονε δὲ τότε ἐκλειψὶς σελήνης, καὶ διωρισάτο ὁ βασιλεὺς τοὺς τότε ἀστρονόμους εἰπεῖν ἀποτέλεσμα. Εἰσερχόμενος δὲ ὁ Πανταλέων μητροπολίτης πρὸς τὸν βασιλέα, ἠρώτησεν αὐτὸν Σαμωνᾶς· *Εἰς τίνα ἐστὶν ἡ κάκωσις;* Ὁ δὲ ἔφη· *Εἰς σέ· καὶ ἐὰν διέλθῃ Ἰουρίου 17', ἔκτοτε οὐδὲν πίστη κακόν.* Τῷ δὲ βασιλεῖ εἶπεν εἰς τὸν δεύτερον ἔχειν τὴν κάκωσιν τῆς σελήνης. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέλαβε τοῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. Μετὰ τοῦτο δὲ ἰδίως ὁ Τζιριθων τῷ βασιλεῖ εἶπεν ὅτι ὁ Σαμωνᾶς ἐποίησε τὸ πητάκιον. Καὶ εὐθὺς καταβιάζει τὸν Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ποιεῖ μοναχόν, εἶτα ἀπάγει εἰς τὴν μονὴν Εὐθυμίου τοῦ πατριάρχου. Καὶ πάλιν λωδωρηθέντα ἀπάγουσιν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινακίου

A Mahumeti se sacris polluit. Constantinus autem alii que probe intelligentes fieri non posse ut Andronicus evaderet, brevi post illius consilio suū fugæ præsidio usi (res sane admiratione digna) ex media Syria, per infestos subinde hostium cuneos lisque fatigati, in Romanæ ditionis loca evasere.

23. Ad ea tempora venit in urbem a Tarso commutationis causa senex Abalbacæ et Samonæ pater. Acceptis imperator omni humanitate ecclesie ornatum omnem ostendit, haud certe Christiano ritu, per quem a fide extraneis sacra Dei vasa videre haud convenit. Samonæ patri animus fuit morandi cum filio nec in Syriam revertendi. Enimvero dehortatus est Samonas, atque: *Tene fidem tuam: ego potius, si per facultatem licuerit, ad te pergam.*

24. Imperii Leonis anno vigesimo quinto, die sancto Pentecostes, 712 coronat Leo imperator Constantinum filium suum in porphyra natum per Euthymium patriarcham. Dedit vero Samonas Constantinum hominem suum, qui prius Basilio magistro ac canicæ præfecto in ministerio fuerat, in Zoes Augustæ obsequium. Hic longe carissimus Leoni imperatori ac Augustæ factus est. Quamobrem ingenti in eum invidia incensus Samonas rei eum cum Augusta secretioris accusat. Veramque accusationem suspicatus Leo, gratiam Samonæ facit, Constantinum in S. Tarasii comam ponere jubet. Brevi autem post Samonæ præcepit ut in monasterio suo, quod Spira vocant, eum recipiat, volens ipsum in officium reducere. Egressus itaque imperator, habitoque processu ad Damatryum, atque in Samonæ monasterio pransus, Constantium vidit; statimque Samonæ præcipiens sæcularis cum vestes induit; miscuitque imperatori inter epulas, ac postea in palatium reversus est. Rursusque inardescit Samonæ invidia, qua Constantinum imperator prosequeretur benevolentia. Consilioque cum Tzirithone ac quibusdam aliis invito, longe famosam plenamque conviciis adversus imperatorem chartam exarant, conscribente ac componente Rhodio Samonæ notario; quam imperatore ad Majorem ecclesiam veniente in Metatoricio projecit. Offenso imperator lectoque libello, etiam atque etiam animi anxius dolensque ejus auctorem inquirebat. Contigit vero tunc lunam deficere; statuitque imperator astronomos, qui tum in urbe erant, quid tandem deliquium illud 713 protenderet, dicere. Ingresso autem Pantaleone metropolitano ad imperatorem, querebat ex eo Samonas in quem malefica vis intenderet. Cui ille: *In te nimirum. Ac siquidem tertia decima Junii mensis transierit, nihil deinceps gravius patieris.* Leoni autem imperatori dixit lunæ maleficium eum respicere qui secundus in republica existat; quod imperator de fratre suo Alexandro accepit. Postea Tziritho Leoni seorsum dixit Samonam libelli auctorem esse. Statimque gradu dejectum in ipsius ædes

ablegat ac facit monachum. Exinde ad Euthymii A patriarchæ monasterium abducit; ac rursus convicia jactantem ad Martinacii monasterium trahunt. Samona ergo ab officio amoto Constantius accubitor prædicatur; cui Leo in Nosiis monasterium extruit; profectusque cum Euthymio patriarcha illius encænna peragit. Haud vero alienum pauca dicere, ut explicemus qua demum ratione Nosiarum monasterium conditum sit.

25. Habuit Constantinus patrem senem virum religiosum ac timentem Deum. Huic in eodem ipso Nosiarum loco exiguum ad mare suburbanum erat ac tenue plane prædiolum; in quo et aqua sese in concham effundens viatores latice recreabat. Contigit vero militem ad eam aquam transire, siti que sedata, quos justo labore nummos quæsierat, effundere ac secum computare: erant autem ad auri tres libras. Tunc surgens, ut fere fit, conscensoque equo abiit cæpto itinere, pecunia illic loci relictæ. **714** Senex itaque, uti moris erat, sese ad concham confert, auroque invento ejus qui amiserat mœrore ipse afficitur. Verum apud se servans, non cessabat quot noctibus a Deo efflagitans ut qui jacturam fecerat, sua tandem recepturus rediret. Cæterum miles ubi jam Pylas transmiserat, cum illi in mentem pecuniarum venisset, nec quid præsto opus illi succurreret, iter tristis agebat. Tertio autem post anno ad Nosiarum locum venit, equoque exscendens, illo potato ipse quoque bibit, sedique cogitabundus, ac alto ducto suspirio: *Hic nempe loci, aiebat, vitæ omnem commentum amisi.* Inaudiit venerabilis senex, ac quid hoc esset quod acciderat interrogavit. Cui ille: *Hic quos habebam nummos omneque peculium amisi;* statimque etiam locum ostendit, marsupii que signacula ac auri quantitatem edixit. Mox homo Dei summam sinu extrahit, atque: *Num hoc cognoscis?* Ille vero, diu gaudio suppressa voce, vix tandem: *Sane, inquit, istud est id quod amisi.* Atque: *Tibi accipe, certus me non aperuisse, nec quid intus repositum sit vidisse.* Accepto sacculo rogabat ille senem ut inde numeret quantum vellet. At ille renuit quidquam attingere. Quamobrem miles lætas viam suam abit, ac Deo gratias agens. Ergo nocte illa senex in somnis Christum ad se venientem cernit, atque dicentem, *Quod in eum te modum* **715** *erga militem habueris, ecce, ait, mane filium tuum accubitoris honore sublimatum tuumque hoc suburbanum in vastum monasterium in mei gloriam convertendum auditurus es. Quin tu ipse horum nomine mercedem recipies.* Postridie vero ejus rei nuntius allatus est; nec plures dies effluerant, cum propensa Leonis voluntate atque expensis, uti dictam est, exstructio monasterio, solemnî dedicatione divinis laudibus locus frequentatus est.

26. Eodem anno, producto ad octo menses Saracenos inter ac Himerium logothetam navali bello, Romano, qui postea rerum potitus est, Sami præloze, victus Himerius est, cunctisque fere in

μονήν. Καταδιβάξει οὖν τὴν Συμωναῶν, ποιῶν Κωνσταντίνου παρακοιμώμενον· καὶ κτίζει αὐτῷ μονὴν ἐν Νοσίαις, καὶ ἀπελθὼν μετὰ Εὐθυμίου πατριάρχου ἐγκαινίζει αὐτήν. Ἄξιον δὲ ὀλίγα εἰπεῖν, πόσω τρόπῳ ἡ μονὴ τῶν Νοσίων ἐκτισταί.

illius encænna peragit. Haud vero alienum pauca dicere, ut explicemus qua demum ratione Nosiarum monasterium conditum sit.

κα'. Οὗτος ὁ Κωνσταντίνος εἶχε πατέρα γέροντα εὐλαβῆ καὶ φοβούμενον τὸν Θεόν, ὃς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῶν Νοσίων προαστείτην ἐπέκτητο πρὸς τῆ θαλάσση πᾶν μικρὸν, ἐν ᾧ καὶ ὕδωρ ἐπὶ δεξαμενὴν ἐκβαλὼν τοῖς ὀδίταις ἐποίει παραψυχὴν. Ἐν τούτῳ τῷ ὕδατι συνέβη στρατιώτην διέρχεσθαι, καὶ ἀναψύξαντα ἐκβαλεῖν ἀπὸ τοῦ δικαίου πόρου εἶχαν νομισμάτων, καὶ ἀριθμῆσαι αὐτά· καὶ ἦσαν εἰς λίτρας τρεῖς; ἀριθμούμενα. Ἔτα ἀναστὰς, οἷα συμβαίνει, τῷ ἱππῷ ἐπιβάς ὕψητο τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, τὸ χρυσίον κατὰ τὸν τόπον ἀφείλε. Ὡς οὖν ἔθος εἶχε ὁ γέρον, ἐξῆλθεν πρὸς τὴν δεξαμενὴν, καὶ εὐρών τὸ χρυσίον ἐλυπήθη τὴν τοῦ ἀπολλέσαντο; ἀθυμίαν· ὁμοῦ ἐν ἑαυτῷ φυλάττων, οὐ θέλει πιν ἀπὸ νυκτὸς εἰς νύκτα εὐχόμενος τῷ Θεῷ τούτον ἔλθειν καὶ ἀπολαβεῖν τὸ ἴδιον. [P. 470] Ὁ μέντοι στρατιώτης τὰς πύλας περάσας καὶ ἐπιμησέας, ὁμοῦ τι ποιῆσαι μὴ δυνάμενος, τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἀπῆι λυπούμενος. Καὶ μετὰ τρίτον ἡνιαυτὸν ἔρχεται πρὸς τὸν τόπον τῶν Νοσίων, καὶ τοῦ ἱπποῦ ἀποβάς αὐτὸν μὲν ἐπέτιον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πῶν ἐκάθητο σύννοος, καὶ στενάξας εἶπεν, ὅτι Ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀπώλεσα μου τὴν ζωὴν. Τοῦτο ἀκούσας ὁ τίμιος γέρον· ἔρωσεν ἑαυτῷ· *Τι ἄρα τὸ συμβῆν, κύριε μου;* Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι Ἐνταῦθα ἀπώλεσα νομισματα. Καὶ παρεῖθι καὶ τὸν τόπον ὑπεδείκνυεν, καὶ τὰ σημεῖα τοῦ βαλαντίου καὶ τὸ πόσον εἶπεν. Καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ εὐθύς ἐξέλκει τοῦτο τοῦ κόλπου αὐτοῦ, καὶ φησὶ· *Γνωρίζεις τοῦτο;* Ὁ δὲ ἀφασίε· ἐπὶ πολὺ κατασχεθεὶς ὁμοῦ, *Ναι,* εἶπεν, *ὅπερ ἀκόλασσα, αὐτὸ ἐστίν.* Καὶ φησιν· *Ἀπόλαβε αὐτὸ, πληροφροῦν ὡς οὐκ ἤνοιξα αὐτὸ, οὐδὲ εἶδον τί ἐστίν ἐσωθεῖν.* Τοῦτο λαθὼν ὁ ἄνθρωπος, παρακαλῶν ὅτι λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ ὅσα αὐτὸ βούλεται. Ὁ δὲ οὐκ ἠθέλησεν τὸ σύνολον. Ὅθεν ὁ στρατιώτης ἀπέρχεται τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, χαίρων καὶ εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ. Τῆς οὖν νυκτὸς ἐκείνης ὁρᾷ κατ' ἄναρ τὸν Χριστὸν ἔλθοντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ· *Ἄρθ' ὡς οὕτως ἐποίησας εἰς τὸν στρατιώτην, ἰδοὺ ἀβρίον ἀκούσεις γενόμενον παρακοιμώμενον τὸν υἱόν σου, καὶ τὸ προαστείον σου τοῦτο εἰς μονὴν μεγάλην γενησόμενον πρὸς δοξαλογίαν ἐμήν. Καὶ σὺ δὲ αὐτὸς τὸν ὕπερ τούτων μισθὸν κομίσεις.* Πρωτὰ δὲ γενομένης τῆς μηνύμα ἦλθεν, καὶ μετ' ὀλίγα; ἡμέρας τῆς θελήσει τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἐξόδῳ, ὡς εἴρηται, τὸ μοναστήριον φηροδομήθη καὶ ἐνεθροῖσθη.

κς'. Τῷ αὐτῷ εἶσι, ἐπὶ ὀκτὼ μηνῶν τοῦ ναυμαχικοῦ πολέμου τῶν Σαρακηνῶν γενομένου μετὰ Ἱμερίου τοῦ λογοθέτου, στρατηγού· ἐντος ἐν Σάμφῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, ἠετήθη

VARIÆ LECTIONES.

“ τοῦτον P. “ παραλάει παρα P.

Ἰμέριος καὶ μάλιστα διεσώθη, πάντων ἐκεῖ σχεδὸν κιν-
 θυνευσάντων. Μετὰ τοῦτο Λέων ὁ βασιλεὺς νοσῆσαι κοι-
 λιακῶ νοσήματι. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμός· εἰς τὰ
 κτηρολόγια τῆς Μεγάλτης ἐκκλησίας, καὶ ἐκάησαν
 τὰ χαρτοβόλια πάντα καὶ ἡ σακέλλη. Τῇ δὲ ε' τοῦ
 Μαΐου μηνὸς τελευτῆ Λέων ὁ βασιλεὺς, προχειρισά-
 μενος Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν βασιλέα· ὃν
 ἰδὼν, ὡς φασιν, εἰπερχόμενος πρὸς αὐτὸν ἔφη· Ἴδε
 καὶ ὁ παῖς κακὸς μετὰ ἡ' μηνῶν, πολλὰ δεηθεὶς
 αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον.

A vitæ periculum adductis vix ipse incolumis evasit.
 Exinde Leo cœliaco morbo laborare cœpit. Contigit
 vero incendium in Magnæ ecclesiæ Cerularis, quo
 combusta chartarum armaria omnia et scellum.
 Maii autem die undecima moritur Leo imperator,
 Alexandro fratre designato imperatore; quo viso
 ad se veniente dixisse fertur: *En et tempus malum
 post tredecim menses, multum rogans ut filium
 suum Constantinum servaret.*

Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἀλέξανδρος σὺν Κωνσταν-
 τίνῳ τῷ Περφυρογεννήτῳ ἔτος α' ἡμέρας κθ'· i

Romanorum imperator Alexander cum Constantino
 Porphyrogenneto annum I dies xxix.

[P. 471] Κόσμου ἔτος 595, τῆς θείας σαρκώσεως
 95, Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἀλέξανδρος σὺν Κωνσταν-
 τίνῳ Περφυρογεννήτῳ υἱῷ Λέοντος, ἡνικαυτὸν α' ἡμέ-
 ρας κθ'. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος ἀποστείλας εὐθὺς ἡγάγε
 Νικόλαον ἐκ Γαλακρηγῶν καὶ ἐνεθρόνισεν αὐτὸν,
 καταγαγὼν Εὐθύμιον, ὃν καὶ εἰς τοῦ Ἀγαθοῦ ἐξορί-
 σασ μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Μαγναύραν ἤνεγκεν, καὶ
 πελόντιον καὶ σύνοδον ἐκεῖ ποιήσας, τὴν καθαίρειν
 αὐτοῦ ποιούσιν, ἀτίμως τιλλόντες τοῦ ἱεροπροποῦς
 καὶ ἀξιαγάρτου ἐκείνου ἀνδρὸς τὴν γενειάδα, καὶ
 ἄλλας τινάς ὑβρεῖς καὶ πονιὰς αὐτῷ ἐπιφέροντες, ὅς
 ἡσύχως καὶ πρῶτος ὁ ἱερὸς ποιμὴν οὗτος ὑπέμεινε.
 Καὶ πάλιν ἐπέμψθη εἰς τοῦ Ἀγαθοῦ, ἔνθα καὶ τελευ-
 τήσας κατατίθεται ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ ἐν πόλει, εἰς
 τὰ Ψαμαθίου. Τῷ δὲ κληρικῷ τῷ τιλαντι τὰς τρίχας
 τοῦ πατριάρχου συνέθη εὐθὺς ἐν τῷ ἐξοριζέσθαι τὴν
 ἀγιον, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, πυρκαϊστατον γενέσθαι τὴν
 οἰκίαν αὐτοῦ ἐξ ἀοράτου πυρός. Ἡ δὲ θυγάτηρ αὐτοῦ
 παντελεῖ ἐπιληψία ἐκρατήθη, μὴ δυναμένη χεῖρα ἢ
 στόμα ἢ ἄλλο τὸ οἰονοῦν μέρος κινεῖν ἢ ὠντὴν
 ἀφείναι· ἥτις καὶ κλητήρης οὔσα καὶ προσαιτιεῖς δι-
 ἤρκεσεν μέχρι Νικηφόρου βασιλέως τοῦ Νικητοῦ.
 Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος μηδὲν βασιλικὸν ἔργον
 ὑνόμενος ποιῆσαι, τοὺς κυνηγετοὺς καὶ τοὺς πονη-
 ροῦς ἔργους ἀεὶ ἐσχόλαζε. Τὸν δὲ τοῦ Λέοντος παῖδα
 πολλὰκις εὐνοουσίαι βουληθεὶς διεσκέδασθη παρὰ
 τῶν ὑπὸ τοῦ Λέοντος εὐεργετηθέντων, ποτὲ μὲν ὡς
 νήπιον, ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενοῦντα ὑποβαλλόντων. Ἐπι
 τούτου ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐκ δύσεως ἐπὶ ἡμέρας
 μ', ὃν ἔλεγον ξιφίαν εἶναι καὶ αἱματοχυστὴν σημαί-
 νειν ἐν τῇ πόλει ἐργάσεσθαι. Οὗτο· ὁ Ἀλέξανδρος
 κλάνοις καὶ γόσιν ἑαυτὸν ἐκδοῦς, τοῦ συάγρου τῷ
 στοιχείῳ, καθὼς αὐτὸν ἐκείνοι ἐδίδαξαν, τοῦ ἐν τῷ
 ἱππικῷ τὴν ζωὴν αὐτοῦ [P. 472] προσανακείσθαι
 ἔφασαν, τὸν χοιρώδη βίον ἐκείνου καὶ ἀνόητον ὅμαρ-
 φαίνοντες. Τούτοις· πιθεῖεις αἰδοῖον καὶ ὀδόντας τῷ
 χοίρῳ περιέθετο ὡς λειπομένους αὐτῷ· καὶ τῇ του-
 των κλάνη πεποιθὼς ἱππικὸν ἐστόλισεν καὶ τῷ ζω-
 δία φωταυγίαν ἐποίησεν. Ὅθεν καὶ ἤρθη ἀπ' αὐτοῦ
 ἡ Χριστοῦ χεῖρ ὡς τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις
 προσάψαντος.

Mundi annus 6407, divinæ incarnationis 907,
 imperator Alexander cum Constantino Porphyro-
 B genneto Leonis filio, annum 1 dies 29. Mox itaque
 mittens Alexander Nicolaum ex Galacrenis tulit ac
 in sede collocavit, 716 deturbato ea Euthymio,
 quem ad Agathi exulare iussum non post multos
 dies ad Magnauram duxit; quo loco habito con-
 ventu atque synodo, exque illa eo exauctorato,
 turpiter venerandi sacrique viri ac prorsus colendi
 vulsa barba, aliaque opprobria et injuriæ ac cru-
 ciamenta illata, quæ ipse sacer pastor silentio sus-
 tinebat ac mansuete. Rursus ad Agathi ædes mis-
 sus atque ibi vita functus, in monasterio suo in
 urbe ad Psamathii ædes conditus est. Clerico qui
 patriarchæ pilos vulserat, simul ac sanctus jussus
 est exulare, ea ipsa hora, invisibili igne domus
 omnis combusta est. Ejus filia sic tota epileptico
 morbo oppressa est, ut nec manum, neque os, nec
 ullam partem corporis movere posset aut vocem
 C mittere; quæ et lecto affixa ac stipem emendicans
 ad Nicephorum usque Phocam imperatorem dura-
 vit. Porro Alexander imperator, nihil pro impe-
 ratoris munere exque purpuræ dignitate moliri va-
 lens aut exsequi, se totum venationibus ac pra-
 vis actibus dabat, omneque eis tempus impendebat.
 Constantinum Leonis filium cum sæpius castrare
 statuisset, illius ab eis dissipatum consillum est
 quos sibi Leo beneficiis ac muneribus devinxerat,
 cum modo tenellam ætatem, modo ægram valetu-
 dinem ejus cansarentur. Ejus tempore apparuit co-
 metes ab Occidente per dies quadraginta: xiphiani
 vocari dicebant (quasi ab ensis seu gladii figura),
 ac futuram in urbe portenderè humani cruoris fu-
 sionem. Hic Alexander seductoribus ac præstigia-
 toribus 717 sese dementandum præbens, ab eis
 persuasus salutem suam ac vitam ad Apri statnam
 in Circo positam referri existimavit, cum illi eo
 commento ejus porcariam vitam atque dementem
 insinuarent. Illis ut morem gereret, verenda den-
 tesque porco apposuit, quibus scilicet ille desciceret.
 Eoque tandem seductorum provexit consilio,
 cereosque accensos statuæ adhiberet. Unde et

ut sacris vestibibus atque aulis Circences honestaret
 sublatâ ab eo Christi manus, velut qui honorem Deo debitum idolis adhibuisset.

2. Himerium accepta ab Agarenis clade rever-

β'. Τοῦ μέντοι Ἰμερίου ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν

2. Himerium accepta ab Agarenis clade rever-

VARIE LECTIONES.

α' τι?

sum in palatii monasterium detrusit, quod Calypam vocant, uinacibus verbis exagitans, ut qui Leone fratre imperatore illi aduersatus fuisset. Isque adeo ex ingenti zelumna animique angustia morbo correptus satis concessit.

3. Missis Symeon Bulgariae princeps nuntiis Alexandro de pace significat, et ut eo benigne haberet atque coleret, haud secus ac Leone imperatore esse res habuisset. At ille dementia ac stultitia tentus legatos turpiter remisit, Symeonem minis territans; quae illi movendi bellum aduersus Christianos causa fuit.

4. Alexander cum sub casis ardoribus pransus vinoque madidus pila lusurus descendisset, Dei ira inuecto gladio percussus, sanguine copia e naribus atque veretro erumpente, post duos dies exstinctus est, Nicolao patriarcha, Stephano magistro ac Joanne rectore Hellade procuratoribus 718 relictis, imperioque Constantio Leonis filio permisso. Mortuus autem cum Basilio patre sepe-litur.

Romanorum imperator Constantinus Porphyrogen-natus annos VIII supra XL.

Mundi annus 6408, divinae incarnationis 908, Romanorum imperator Constantinus in purpura natus annos 48. Mortuo enim Leone patre annum septimum natus ab Alexandro patre sub tutoribus relinquitur. Imperavit ergo illis tutoribus cum matre annos 7, et cum Romano socero, illi subiectus, annos 26. Solus denique rerum potitur annos 15. Adcoque ejus imperii tempus omne annorum 48 est. Nactus itaque aulae potestatem Nicolaus patriarcha, quippe qui et ipse unus procuratorum erat cum magistro Stephano et Joanne Hellada, reipublicae prospiciebat, rerumque ad imperium attinentium in se curam omnem quotidie recipiebat.

2. In hunc itaque modum imperii rebus constitutis, Constantino duci scholarum domestico per quosdam in civitate proceres nuntiatur, qui eo nomine illi studebant quod vir fortis et prudens esset ac par regendo praecclare imperio, ut urbem accedat, nullo negotio aut opera rerum summam in se translaturus. Is itaque, ut cujus etiam prius ea cupiditas animum incessisset, quanta licuit festinatione, cum delectis subjectarum legionum viris strenuis nec parva illorum manu Byzantium 719 contendit; ingressusque noctu per obscuram ac minorem Michaelis protovestiarii haud procul ab arce portam, in Gregorae soceri sui domo cum sociis ac conjuratis noctem insomnem egit. Nicetas autem a secretis, is qui postea protonotarius fuit, advenisse Constantinum Constantino patricio et monacho Helladico nuntiavit. Amboque eadem nocte ad Constantinum ducem venerunt; unaque collata opera mane, cum nondum dies advenisset,

Α ἤτης ὑποστρέψαντος, περιώρισεν αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου τῇ λεγομένῃ Καλυπῆ. ἀπειλήσας, ὡς ἔχθρὸν αὐτοῦ ὄντα ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος. Ὁ δὲ ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀβρώστησας ἐτελεύτησας.

γ. Ἀηλοὶ Συμεὼν ὁ ἀρχὼν τῆς Βουλγαρίας τὰ περὶ εἰρήνης τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι καθάπερ καὶ ἐπὶ Λέοντος τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ ἀνοίᾳ καὶ ἀφροσύνῃ συγκαρτοῦμενος ἀτίμως τοὺς πρέσβεις ἐξέπεμψεν ἀπειλὰς τὸν Συμεὼν καταπλήσων. Διὸ καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὁ Συμεὼν κινεῖται.

δ. Ἀλέξανδρος ἀριστήσας ἐν τοῖς ὄπλοις κύναι καύμασι καὶ οἰνωθείς κατῆλθε σφαιρίσαι· καὶ βομφαῖα θεηλάτῃ πληγῆν, αἵματος πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν αἰσθῶν αὐτῷ φερομένου, μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησας, καταλιπὼν Νικόλαον πατριάρχην, Στέφανον μάγιστρον καὶ Ἰωάννην ραίκτορα τὸν Ἑλλάδῃ ἐπιτρόπος, τὴν δὲ βασιλείαν Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ Λέοντος. Τελευτήσας δὲ τίθεται μετὰ Βασίλειου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος. Ἔτη μη΄.

Κόσμου ἔτος ςση΄, τῆς θείας σαρκώσεως θη΄, Ῥωμαίων βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἔτη μη΄. Τελευτήσαντος γὰρ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Λέοντος ἐκταετῆς ὢν καταλιμπάνεται ὑπὸ Ἀλεξάνδρου θεοῦ αὐτοῦ ὑπὸ ἐπιτρόπους τελῶν. Ἐβασίλευσεν οὖν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐπιτρόπων σὺν τῇ μητρὶ ἔτη ς΄, καὶ ἄμα Ῥωμανῶν πενθερῷ αὐτοῦ ἐν ὑποταγῇ ὢν ἔτη κς΄, μονοκρατορεῖ δὲ ἔτη ιε΄, ὡς εἶναι πάντα τὸν χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη μη΄²¹. Λαθόμενος οὖν τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἅτε καὶ αὐτὸς ἐπίτροπος; [P 473] ὢν σὺν τοῖς μαγίστροις Στεφάνῳ καὶ Ἰωάννῃ τῷ Ἑλλάδῃ, τὴν τοῦ κοινοῦ πρόνοιαν ἰποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα πᾶσαν εἶχε τῶν τῆς βασιλείας²² ἀνεγκόντων πραγμάτων ὁσημέραι.

β. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας ὁσσης, δηλοῦται Κωνσταντίνῳ Δουκὶ δομειτικῷ τυγχάνοντι τῶν ἀχολῶν παρά τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων, φιλοῦντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ νουνεγῆ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν βασιλείαν κυβερνᾶν, εἰσελθεῖν καὶ ταῦτα ἐγκρατῆς²³ γενέσθαι ἀπονησί. Ὁ δὲ ἅτε καὶ πρότερον αὐτῆς ἐπιέμενος, ὡς εἶχε τάχους ἄμα τῶν ἑκκρίτων τοῦ ὑπ’ αὐτὸν στρατεύματος καταλαμβάνων τὴν βασιλεύουσαν, ἱκανῶν ὄντων, καὶ νυκτὸς διὰ παραπυλλῶς εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Μιχαῆλ, ὁσσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγορῶ ἀδύπνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεισεν. Νικήτας δὲ ἀσκηρῆτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γαγονῶς, τὴν Κωνσταντίνου ἀφίξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ Ἑλαδικῷ κατεμήνυσεν. Καὶ ἄμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δοῦκαν Κωνσταντίνον παρεγένοντο· καὶ ἄμα πρῶτ, οὔπω τῆς ἡμέρας καταλαθούσης, ἀλλ’, εἰς σκοτίας ὁσσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ δῶλων

VARIAE LECTIOES.

²¹ Georgius ve'. ²² τῇ βασιλείᾳ? ²³ ἐγκρατῆ?

την τοῦ ἱπποδρόμου πύλην καταλαβόντες, Κωνσταν-
 τίνον εὐφήμερον βασιλέα ἐν τῷ ἱππικῷ. Ἔνθα δὲ ὅ
 τούτου ἱπποκόμος λογχευθεὶς παρὰ τῶν ἰσωθεν τῶν
 τοῦ ἱπποδρόμου πύλων ἀνῆρθεῖ. Μὴ δεχθεὶς οὖν
 ἕκαστος ὁ Κωνσταντίνος, ἀλλ' ἀποσοδηθεὶς, ὡς περ ἐκ-
 βαχγευθεὶς ὑπὸ τινος δαίμονος καὶ μὴ ἐφρονηκότα
 ἔχων τὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ
 ἱπποδρόμῳ ἀνεχώρησε συγγίνης τε καὶ κατηφῆς, κα-
 κὸν οἰωνὸν τὴν τοῦ ἱπποκόμου κρίνας σφαγῆν.
 Ἐκείθεν ἦκε μέχρι Χαλκῆς· καὶ διὰ τῆς Σιδηρᾶς
 πόρτης τῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὼς· μέχρι τῶν σκοτα-
 ρίων ἠ παρεγένετο. Ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ
 Ἑλλαδᾶς ἐλογηὴν τῶν τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ἄλλων
 ποιούμενος, μεθ' ὄπλων τούτους ἀπίστευεν κατὰ
 τοῦ Δουκῆς. Ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς, πολ-
 λοι ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἔπεσον, καὶ τοσούτοι
 ὡς τὸν τόπον ἐνλιμνασθῆναι τῷ αἵματι. Ἀνῆρθεῖ
 δὲ καὶ Γρηγορᾶς ὁ υἱὸς τοῦ Δουκῆς καὶ Μιχαὴλ
 ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ Κουρτίκης ἑκείνος ὁ ἐξ Ἀρμε-
 νίων. Ταῦτα ὁ Δοῦξ Κωνσταντίνος μαθὼν, ταραχῆς
 ἔτι [Ρ. 474] πλείστης γενομένης, τὸν ἱππον ἐξήλαυ-
 νεν· ὁ δὲ ταῖς ἑκείσε ὑπεσπρωμέναις ἐνολισθήσας
 πλάξιν εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν, καὶ τις αὐ-
 τοῦ εἶπει τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμεν· ἦσις τῷ βασιλεὶ
 προσενηνεκτο καταφανῆς ἕπασιν τῆς ἀπάτης εἰς
 ἀποτροπῆν.

diassipati erant), ejus caput gladio abstulit, ablatumque
 roris sedandique tumultus ac coitionis, Imperatori detulit.

γ'. Τὸ δὲ τοιοῦτον αὐτοῦ ἐγχείρημα κατὰ τινε
 καὶ ἄλλον τρόπον ἐδεδήλωτο. Νικόλαος γάρ τις τὰ
 ἐν Χαλδίε τῶν δημοσίων εἰσπράξεων πιστευμέ-
 νος εἰς Συρίαν ἀφίκετο, τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβείας
 ἔξαρτος γεγονώς, καὶ ἀστρολογίας ἢ ἀστρονομίας
 εἰνὸς μᾶλλον μετασπεποίητο. Οὗτος ἐν μελανεμβραφῇ
 γράψας ὑψόματι ἀπεστάλαξε τοῦτο πρὸς τὸν λο-
 γοθέτην Θωμᾶν· οὗ δὲ ῥιφθέντος παρὰ Μανουὴλ
 τοῦ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐρμηνεύας ἐν ὕδατι τὰ ἐν αὐτῷ
 πεφανέρωται γράμματα, οὕτω διαγορεύοντα· Μὴ
 φοβήσῃσι ἀπὸ τοῦ πυρρῶς κτείνου τοῦ Δουκῆς·
 νεωτερισθήσεται γὰρ ἀφρόνως, καὶ εὐθὺς ὀλο-
 θρευθήσεται.

δ'. Τούτων οὕτω ἐτελεσθέντων, Γρηγορᾶς τούτου
 πινθερὸς μετὰ Ἀέοντος, ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμαζον,
 τῇ Ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον,
 οὗ καὶ βίβη ἐκείθεν ἀποσπᾶσαντες ἀπέκειραν ἐν
 τῇ τῶν Σπουδίου. Κωνσταντίνον δὲ τὸν Ἑλλαδικὸν
 βουνεύρους τύφαντες μετὰ βᾶσου καὶ βου ἐθριάμ-
 βουσαν καὶ ἐν τῇ τῶν Δαλματῶν καταβίχη ἐγχελι-
 στον πεποιήκασιν. Καὶ ἄλλους μὲν τυφλώσαντες
 ἐξώρισαν, καὶ ἑτέρους ἀπεκεφάλισαν· τοὺς δὲ τοῦ
 φροσάτου, ἀνδρείους καὶ καλοὺς ὄντας· καὶ πολλοὺς,
 ἀπὸ τοῦ Δαμαλλίου μέχρι τοῦ Λευκατίου πάντας
 ἀνεσκόλοπισαν. Πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους οἱ λεγόμενοι
 ἐπίτροποι ἀπώλισαν ἂν, εἰ μὴ τινες τῶν δικαστῶν
 τούτους τῆς ἀδικου ὁρμῆς ἀνέχαίτισαν, εἰπόντες, ὅτι
 Παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως πῶς ἄνευ τῆς αὐτοῦ
 κελεύσεως τελευτᾶτε τοιαῦτα διαπραττεσθαι; Τῆν

A sed adhuc tenebrae essent, cum facibus multoque
 satellitio ac armis ad Circi portam venientes Con-
 stantinum imperatorem faustis vocibus acclama-
 bant; ubi sane ejus equis lancea confixus, ab illis
 sublatus est qui Circi portas interiores tenebant.
 Haud itaque illic receptus Constantinus, sed repul-
 sus atque submotus, velut furiis agitante daemonis,
 nec satis mentis compos, imperitandi caeca libidine
 se a Circo tristis moestusque subduxit, malum sibi
 omen equisonem nece sublatum ducens. Inde ad
 Chalcem (id est Aream) venit; perque Ferream
 ejusdem Chalces (seu Aresae) ingressus ad Scuta-
 riorum usque (excubitorum scilicet) atrium pene-
 travit. Ex adverso autem magister Joannes Holla-
 das, foederatorum aliorumque ordinum delecto
 agmine, armis instructos adversum ducem misit.
 B Cumque venissent ad Chalcem, congressisque utrin-
 que partibus, ex eis multi occiderunt; tantaque
 caesorum multitudo fuit ut locus cruoribus stagna-
 ret. Sublatus vero etiam 720 Gregoras ducis filius
 et Michael ejus consobrinus, necnon Curtices ille
 Armeniorum genere ortus. Haec ubi cognovit Con-
 stantinus, quam maximo excitato tumultu equum
 in turbam calcibus impulit. Is vero strati soli lu-
 brico lapsus sessorem in terram dejecit; quem ubi
 quis solo dejectum offendit (reliqui enim omnes
 in omnium oculis, dispellendi causa er-

3. Istiusmodi Constantini aggressio per alium
 quoque modum innotuit. Nicolaus enim quidam,
 C publicorum vectigalium in Chaldia redemptor, eju-
 rata Christiana pietate ac fide cum in Syriam sese
 recepisset, astrologiae, sed magis astronomiae cui-
 dam operam impendebat. Hic itaque in nigri coloris
 linteo scribens ad Thomam logothetam misit. Quo
 misso iu aquam a Manuele Agarenorum interprete,
 scriptae in eo litterae apparuerunt, in haec verba
 concepta sententia: *Ne timueris a Duce rufa vo-
 lucre: stulte enim rebus novis studebit, ac statim
 peribit.*

4. His ita gestis, Gregoras Constantini socer cum
 Leone Cherosphacte ad Sanctae Dei Sapientiae con-
 fugerunt; quos inde non sine vi extractos in
 Studii monasterio monachorum ritu detonderunt;
 D Constantinum vero Hellenicum nervis bubulis cae-
 sum rasoque indutum atque asino impositum per
 mediam urbem ignominiae causa traduces, in
 Dalmatae 721 carcere inclusi disciplina damnarunt.
 Atque alios quidem oculos orbatos exsilio relegarunt,
 alios obruncarunt. Militares vero viros fortes ac
 probos, ingentique adeo numero a Damali (id est
 vitula) ad Leucatum usque, omnes palis affixerunt.
 Aliosque plurimos sic nuncupati procuratores ac
 tutores perdituri erant, nisi iudicum quidam ab
 iniquo eos impetu iustiusmodi verbis retardassent,
 Cum imperator puer sit, quomodo illius injussu ejus-

VARIÆ LECTIONES.

“ Georgius ἐξκουβίτων. ” Georgius ἐλατῶν.

comodi perpetrare audetis? Ducis itaque uxorem deionis crinibus filiumque exsectis virilibus in Paphlagoniam ad aedes proprias remiserunt.

5. Augusto mense Symeon Bulgarus cum numero fortique exercitu Byzantium petit, ductoque vallo a mari ad mare, fore et urbis portiretur plurimum confidebat. Innumera autem civium multitudine armorumque vi ac munitionum praesidio spa dejectus, pacis foedera rogans, ad Hebdomum reversus est. Tutoribusque in rem pacis lubentissime annuentibus, Symeon liberique donis innumeris maximisque liberaliter accepti in regionem suam redierunt.

6. Constantinus igitur imperator cum puer esset matremque requireret (jam enim Alexander eam aula submoverat), ad eam rursus revocata est. Ejusque illa ac imperii compos effecta, Constantinum accubitorem et Constantinum Anastasiumque Gongulios in aulam assumit; Joannisque Helladae consilio Alexandri imperatoris homines illa ejicit, 722 nempe Joannem rectorem et Gabrielopulum ac reliquos. Praeficit vero Zoe Augusta Theophylactum Domenici filium heteriarcham; magister autem Joannes Helladas morbo correptus diem obit. Theophylacto porro heteriarcha auctore Zoe Nicolaum patriarcham cum stomacho aula dejecit, dicens ecclesiae suae curam ageret. Brevi autem post Constantinus accubitor heteriarcham majestatis defert apud Zoem, quasi rerum summam in fratrem suum transferre molitur. Simulate igitur patricium creatam, cum in ecclesiam precibus communiendus ex more descendisset, domi cura manere jussit. Praeficitque Zoe heteriarcham Joannem Garidam, excubiarum vero drungarium Damianum eunuchum.

σατο. Προέδωκε δὲ Ζωὴ ἑταιρείρχην Ἰωάννην εὐνοῦχον.

7. Symeone autem Bulgaro Thraciam populante, rogavit Joannes Bogas ut patricii auctus dignitate Patzinacas in illum auxilio cogeret. Ad quos cum inuneribus profectus duxit in urbem obsides, pollicitis nimirum Patzinacibus se trajecturos factaque impressione Symeonem debellaturos.

8. Venit porro in urbem et Asotius, vir robore spectatissimus, principis principum natus: quem virgam ferream hinc inde extremis partibus, manibus prehensam, ob earum invictum robur inlectere atque in circularem figuram reducere aiebant, obsequente manu vi ferri 723 duritie ac renitentia. Hunc, cum venisset, magno cultu honoreque susceptum in patriam rursus remisere.

9. Mense vero Septembri, Indictione tertia, Pancratuces Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit. Haud diu post missus Basilius patricius cum multis muneribus eam ipsam recepit. Venit quoque Da-

Α οὖν γυναίκα τοῦ δουκὸς ἀποκείραντες καὶ τὴν υἱὸν αὐτοῦ εὐνοῦχίσαντες ἐν Παφλαγονίᾳ αὐτοῦς εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν ἀπέστειλαν.

ε'. Τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βουλγαρὸς εὖν δὴλῃ βαρεὶ κατέλαβε τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ χάρακα περιέλαβεν ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν, ἕλπισι μετέωρος ὢν ἀπειρότητι δὲ τῇ ἐκ τοῦ κλήθους καὶ τῶν ὀπλῶν καὶ τῶν περιβόλων ἀσφαλείᾳ τῶν ἐλπίδων ἀσφαλῆς ἐν τῷ Ἐβδόμῳ ὑπέτρυσεν, εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰτησάμενος. Τῶν δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀσμενέστατα ἀποδεξαμένων, δῶροις τε ἀμέτεροις καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες Συμεὼν καὶ οἱ τοῦτου υἱεὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἀπέστρέψαν.

[P. 475] ζ'. Τοῦ οὖν βασιλέως Κωνσταντίνου παιδὸς ὄντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητούντος (ἦδη γὰρ ταύτην κατήγαγε τοῦ παλατίου Ἀλέξανδρος) ἀναβιβάσκει πάλιν αὐτὴν. Καὶ περικρατῆς γενομένη τῆς βασιλείας ἀναβιβάζει εἰς παλάτιον Κωνσταντίνον τὸν παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντίνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γόγγυλλους· καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἑλλαδῆ καταβιβάζει τοὺς οἰκίους Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, ἦγον Ἰωάννην τὸν βαίκτηρα καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον καὶ τοὺς λοιποὺς. Προχειρίζεται δὲ Ζωὴ ἡ Αὐγούστα Θεοφύλακτον τὸν Δομηνικοῦ ἑταιρείρχην. Ἰωάννης δὲ μέγιστος ὁ Ἑλλάδῃ νοσήσας τελευτᾷ. Συμβούλῃ δὲ Θεοφύλακτου ἑταιρείρχου Ζωὴ καταβιβάζει μετ' ὀργῆς ἀπὸ τοῦ παλατίου Νικολαὸν πατριάρχην, τῆς ἰδίας ἐκκλησίας περιποιεῖσθαι καὶ φροντίζειν εἰπούσα. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος διαβάλλει πρὸς Ζωὴν τὸν ἑταιρείρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Προφασιστικῶς οὖν πατρικίον αὐτὸν ποιήσαντες, ἐπεὶ κατήλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἔθος ἐστὶ λαβεῖν εὐχὴν, οἶκοι τοῦτον μένειν παρεκλεῖν τὸν Γαριδᾶν, καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλης Δαμιανὸν

εἰπούσα. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος διαβάλλει πρὸς Ζωὴν τὸν ἑταιρείρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Προφασιστικῶς οὖν πατρικίον αὐτὸν ποιήσαντες, ἐπεὶ κατήλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἔθος ἐστὶ λαβεῖν εὐχὴν, οἶκοι τοῦτον μένειν παρεκλεῖν τὸν Γαριδᾶν, καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλης Δαμιανὸν

ζ'. Τοῦ δὲ Βουλγαροῦ Συμεὼν τὴν Θράκην ληζόμενος, ἠτήσατο Ἰωάννης ὁ Βογᾶς πατρικίος γενέσθαι καὶ κατ' αὐτοῦ τοὺς Πατζινάκους ἀγαγεῖν δῶρά τε λαθὼν ἀπῆλθε, καὶ ὁμήρους ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένων τῶν Πατζινάκων περᾶσαι καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι.

η'. Παρεγίνετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐπὶ βώμῃ ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἀρχόντος τῶν ἀρχόντων· ὃν φασὶ σιδήραν βάρβον ἐκ τῶν ἀκρων ἑκατέρων κρατοῦντα ταῖς χερσὶ τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἀλκῇ διακίμπτειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μεταγαγεῖν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν ὑπεκτύσης. Ὅν παραγενομένον μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπέδεξαντο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψαν.

θ'. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ, Ἰνδικτιῶνος γ', Παγκρατούκας ὁ Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν προδίδωκεν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀπεστάλη Βασίλειος ὁ πατρικίος μετὰ δῶρων πολλῶν, καὶ

VARIÆ LECTIONES.

** τοῦ οἰκ. Ρ.

ἔλαβεν αὐτήν. Ἥλθε δὲ καὶ Δαμιανὸς ὁ ἀμηρᾶς Ἀ
μεριανὸς μετὰ στόλου εἰς Στρόβηλον, καὶ ταύτην παρέλαβεν
ἀν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτελεύτησεν, καὶ ἀπεστράφησαν
οἱ Σαρακηνοὶ διακενής. Οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν
Ἀθηνῶν οἰκήτορες συνεχῶς ἐπηραζόμενοι παρὰ
Καστὸν υἱοῦ τοῦ Ἰούβη, [P. 476] τὴν αὐτοῦ ἀσωτίαν
καὶ ἀπάροξιν μὴ ἐνεγκόντες, ἴδον τοῦ ἐν Ἀθή-
ναις ναοῦ λίθοις βαλόντες ἀνεύλον.

ἰ. Τὴν κατὰ Χριστιανῶν ἱερασίαν τοῦ Συμεῶν
βλέπουσα Ζωὴ βουλευέται μετὰ τῶν ἐν τέλει ἀλλά-
γιον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν διαπράξασθαι,
διαπαρᾶσαι δὲ πάντα τὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς
τὸ καταπολεμῆσαι τὸν Συμμεῶν. Ἀπεστάλη οὖν ἐν
τῇ Συρίᾳ πρὸς τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης πα-
τρικίος· ὁ Παθηνὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρᾶς. Τὰ θέματα
δὲ πάντα φιλοτιμησαμένη πρὸς τὴν Θράκην δι-
επέρασεν, Λέοντος μαγίστρου τοῦ Φωκᾶ δομαστίκου
τυγχάνοντος, ᾧ ἀνδρῖα μᾶλλον ἢ ἐπιστατικὴ φρό-
νην εἰς προσαρκεῖται. Οἱ οὖν στρατηγοὶ καὶ ἄρχον-
τες πάντες τὴν εἰς ἀλλήλους ὁμόνοιαν ἐπισφίγγοντες
ἐν τοῖς τιμίοις ξύλοις ὤμοσαν καὶ τοῦ ὄρκου γενο-
μένου πανστρατεὶ ἐξώρμησαν. Ἐρχον δὲ τοῦ μὲν
τάγματος τῶν ἑξακωσίων Ἰωάννης ὁ Γράφων, τοῦ
δὲ ἰκανοῦ τοῦ τοῦ Μαρούλη υἱός· Ῥωμαῖος δὲ ὁ
Ἀργυρὸς ἐστρατηγεῖ καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς, οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελλίας μετὰ
τῶν Ἀρμενίων. Συνῆν δὲ καὶ Κωνσταντῖνος πατρι-
κίος ὁ Αἰψὸς Δεόντιος⁹¹ σύμβουλος αὐτῶ ἐν πᾶσι τοῖς
ἀνέγκουσι ἐν. Μητὶ δὲ Ἀβγούστου κ' ἐπιανεμήσει·
ε' ὁ πόλεμος μεταξὺ Βουλγάρων τε καὶ Ῥωμαίων
πρὸς τῶ Ἀχελώφ ποταμῶ συνακρόηται· καὶ (οἷα
τὰ Θεοῦ κρίματα!) γίνεται σφαγὴ οἷα ἐξ αἰῶνος
οὐ γέγονεν· Λέων δὲ ὁ⁹² Δοῦξ ἐν Μεσημβρίᾳ δι-
εσώθη φυγῶν. Ἐσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ
τοῦ πολέμου συμβολῇ Κωνσταντῖνος ὁ Αἰψὸς καὶ Ἰωάν-
νης ὁ Γράφων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί.
Ἀπεστάλη δὲ Ῥωμαῖος πατρικίος καὶ δρουγγάριος
τῶν κλειμῶν μετὰ πάντες τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανου-
δίῳ ποταμῶ βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκᾶ· ἀλλὰ καὶ
Ἰωάννης ὁ Βογδά καταγαγεῖν Πατζινάκους, ὡς
εἴρηται, κελυθεύοντος τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμαίου
διαπαρᾶσαι. Εἰς μάχας δὲ ἀλθόντων, ὀρῶντες αὐτοῖς
οἱ Πατζινάκοι στασιάζοντας ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια.
Τοῦ δὲ πολέμου ἤδη τέλος λαβόντος,] καὶ ὑποστρέ-
φαντος ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμαίου καὶ τοῦ Βογδά,
κατ' αὐτῶν ἐκίνησεν ἡ πόλις, καὶ εἰς τοσοῦτον
κίνδυνον τὸν δρουγγάριον Ῥωμαῖον περιέστησαν
ὥστε τὴν τῶν ὀφθαλμῶν στέρησιν καταδικασθῆναι,
ὡς ἀμαλείς, μᾶλλον δὲ κακουργεῖα μὴ διαπαρᾶσαι
τοὺς Πατζινάκους, μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίους
ἐν τοῖς κλοῖσις ὑποδέξασθαι. Καὶ τοῦτο ἀν ἐπεπόν-
θει, [P. 477] εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντῖνου πατρικίου
τοῦ Γογγύλη καὶ Στεφάνου μαγίστρου κολλὰ δυνα-
μίμων παρὰ τῇ Ἀβγούστῃ τὰ τῆς καταδίκης ἀν-
εστράπη.

ια. Τῶν δὲ Βουλγάρων μέχρι τῆς πόλεως ἐκ-
στρατευσάντων ἐξῆλθε Λέων ὁ Δοῦξ τῶν σχολῶν

VARIÆ LECTIONES.

⁹¹ al. Λέων.. δομαστίκῳ. ⁹² al. ὁ δομαστίκος.

Amianus Ameras cum classe in Strobelum; ac nisi
morbo correptum mors sustulisset, plane ejus po-
tuitus esset. Reversique sunt re infecta Saraceni.
Atticæ vero Albanarumque incolæ cum juges inju-
rias damnaque a Chasæ Jubæ filio acciperent, nec
viri luxuriam ac insatiabilem cupiditatem ferre
amplius possent, Athenis in ecclesia lapidibus
obrutum peremere.

10. Symeonis adversus Christianos altos animos
ac superbiam cernens Zoe Augusta, habitoque cum
optimatibus consilio, ineundam pacem sædusque
percutiendum cum Saracenis statuit; omnesque
per Asiam militares alas debellandi causa Symeonis
evocandas inque Europam trajiciendas. Missus
itaque in Syriam qui eam pacem induciasque com-
poneret, Joannes patricius Rhadenus, nec non
Michael Toxaras. Cunctasque Zoe legiones libera-
liter donatas in Thraciam trajecit, magistro Leone
Phoca scholarum domestico, viro magis robore
spectabili quam militari ducisque prudentia. Cuncti
itaque duces et tribuni, mutua inter se firmata
concordia, ejusque se arctius vinculis adstringentes,
adhibitis venerabilibus lignis sacramentum fece-
runt; quo peracto omni apparatu in 726 hostem
aciem eduxere. Præerant autem excubitorum tur-
mæ Joannes Grapson, Hicanati Marulis filius. Du-
ctores exercitus erant Romanus Argyrus ejusque
frater Leo et Bardas Phocas. Aderat et Melias cum
Armeniis. Sed et Constantinus Afer cum Leone
duce, in omnibus quæ attinebant consilio assuturus
erat. Mensis itaque Augusti die vicesima, indictione
quinta, conserta pugna Bulgaros inter Romanos-
que, datoque impetu ad Acheloum fluvium (quæ
Dei judicia!) strages edita est, qualis a sæculo
nulla fuit. Leo dux fuga in Mesembriam salutem
expedit. In ipsa acie, inter alios perempti Con-
stantinus Afer et Joannes Grapson aliique multi
proceres ac tribuni. Romanus porro patricius na-
viumque drungarius cum omni classe ad Danu-
bium missus fuerat, Leoni Phocæ iturus suppetias;
sed et Joannes Bogas, qui Patzinacas, uti dictam a
nobis est, adducturus esset; quorum trajiciendo-
rum Romano drungario munus incumberet. Orto
vero inter eos dissidio, videntes Patzinaccos ipsos
digredientes ad sua discessere. Jam autem bello
absoluto, cum Romanus Bogasque in urbem re-
versi essent, in eos tumultuata civitas est; eoque
discriminis Romanum drungarium adduxere ut
amissionis oculorum damnatus sit, velut qui ne-
gligentia, ni potius maligno pravoque consilio,
Patzinacas non trajecisset, nec fugientes Romanos
in naves suscepisset. 725 Nec eam certe multam
evasurus erat, nisi Constantini patricii Gonguli
et magistri Stephani, quorum apud Augustam
magna auctoritas erat, intercessio obstulisset.

11. Bulgaris ad urbem usque excurrentibus, exiit
Leo scholarum dux ejusque filius Nicolaus et

Joannes heteriarcha ad Casasyrtas cum numero exercitu; Bulgarisque noctu ex improvise impressionem in eos facientibus, omnes penitus interierunt.

42. Theodorus igitur Constantini imperatoris pædagogus, cum Constantinum videret sacri cubiculi præfectum intimum (accubitorem vocant) rerum summam in Leonem sororis maritam transferre molientem, auctor est eidem Constantino imperatori ut Romanum drungarium, velut antiquum paterna necessitudine amicum inque res ipsius bene animatum, assumat cum eo in aula moraturum et custodem futurum, ac quidquid ingruat, defensorem operamq. allaturum. Crebro namque ejus rei gratia interpellatus Romanus assensum abnuerat. Ipse itaque manu propria Constantianus schedula exarata, Romanum adversus accubitorem aclutum sese accingere scripsit. Qua pervagante fama, et accubitore Romanum urgente ut cum classe proficiscerentur, cum is excusaret seque cum classe proficisci posse negaret quæ militari stipendio donata non esset, Constantinus accubitor ad solvendum omnino adacturus ad navium stationem accedit. Occurrit servili more ac obsequio sedulus Romanus; **726** cumque jam prope esset, vi corripiens: *Tollite eum*, altum clamat; moxque qui aderant classarii, in prætoriam Romani triremem inductum tuta custodia servabant. Imperator autem rerum summa a matre in sese revocata, postridie Joannem Tubacem misit, qui Zoem Augustam aula dejiceret. Illa autem, eju-lata lactoque filium complexa, ejus animum ad maternam miserationem commovit, sitque: *Sinite matrem mecum versari*. Vixque sermosem expleverat, cum illam dimiscrunt. Porro imperator patriarchæ consilio Joannem Garidam scholarum domesticum præficit: timebat enim ne Leo Phocas ad rebellionem procederet. Rensit ille munus inire, nisi Theodorum Zuphinxerum uxoris fratrem ejusque filium Symeonem pariter heteriarchas crearent. Mox itaque egressus ad Romanum est; detoque ac accepto jurejurando concors animi illique consentiens effectus est.

43. Mensis igitur Martii quarto supra vigesimum mittit Romanus in palatium, qui ejus nomine satisfactionem offerrent, nempe *se hoc fecisse ut imperatori caveret, dum Phocas insidias veretur, et ne quid ille novarum rerum in eum molitur*. Mandatur itaque illi ut cum omni classe ad Bucoleonem usque veniat. Feste itaque Annuntiationis die, qui in feriam tunc quintam inciderat, cum omni classe ad Bucoleonem armatus venit; moxque patricius Stephanus aula excessit. Nicetas vero Romani socer in palatium ascendens Nicolaum patriarcham **727** inde ejecit. Qui palatium tenebant, Romani jurejurando firmati, venerandam ei ac vivificam misere crucem. Cui ille devote cultu adhibito, ac jurejurando firmatis qui missi erant, una cum illis ac paucis quibusdam

Α και Νικόλαος ὁ υἱὸς αὐτοῦ και Ἰωάννης ἑταιρειάρχης εἰς Κατασύρτας ἄμα κλείστω λαφ̄· και τῆ νυκτὶ ἀδοκῆτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων πάντας ἄρδην ἀπώλοντο.

β'. Θεόδωρος ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγός, ὄρων Κωνσταντίνου παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν υἱὸν γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθεκε τῷ βασιλεὶ Κωνσταντίνῳ προσλαβέσθαι Ῥωμανὸν τὸν δρουγγάριον ὡς πατρικὸν αὐτοῦ δοῦλον και εὐνοῦν τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν ἦ σὺν αὐτῷ και διαφυλάττῃ αὐτὸν, και σύμμαχον ἔχει και βοηθὸν ἐν εἰς ἂν ἔδῃ. Παλλάκις γὰρ περὶ τούτου λαληθεὶς Ῥωμανὸς ἀπειπάτω. Ἀδοκῆτως ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνος γραμματεῖον ποιήσας τῷ Ῥωμανῷ ἐπαμφε κατὰ τοῦ παρακοιμωμένου. Β' Τῆς φήμης σὺν ταύτης διαθεύσης, και τοῦ παρακοιμωμένου καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινῆσαι μετὰ τοῦ στόλου, αὐτὸς προσφασίζετο ἀδυνάτως ἔχειν τοῦ ἀποπλεῖν, μὴ τοῦ στόλου τὴν νενομισμένην βόλαν λαθόντος. Ὁ παρακοιμώμενος Κωνσταντίνος καταναγκάζων αὐτὸν ἐν τῇ ἐξαρτύσει ἔξεισιν. Ὁ δὲ τούτων δουλικῶ τῷ σχήματι προσηκόντησεν, και πλησίον αὐτοῦ γινόμενος ἀνήρπασεν αὐτὸν, και, Ἄρατε αὐτόν, ἐφώνησεν· και οἱ σὺν αὐτῷ τούτου εἰς τὴν τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριήρη εἰσηγάγον και ἐν ἀσφαλείᾳ εἶχον. Κωνσταντίνος δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τῆς μητρὸς εἰς ἑαυτὸν ἐπισπώμενος, τῇ ἑκαύτῳ ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Τσουδάκη τὴν Ἀύγουσταν Ζωὴν ἀπὸ τοῦ παλατίου καταβιδάσαι. Ἡ δὲ μετ' ὀλιγοῦς και δακρύων τῷ ἑαυτῆς προσκλακίσει υἱῷ πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν και οἴκτον ἐκίνησεν· και, Ἐδάσατε, εἶπεν, εἶναι μετ' ἐμοῦ τὴν μητέρα. Οἱ δὲ ἄμα τῷ λόγῳ ταύτην ἀφῆκαν. Προβάλλεται δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς συμβουλῆς τοῦ πατριάρχου Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν δομέστικον τῶν σχολῶν· ἰδεθεὶς γὰρ μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. Ὁ δὲ σὺ κατένευσε τούτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινέξερρον και Συμεὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ προσβάλλοντο ἑταιρειάρχας. Εὐθύς σὺν ἐξῆλθεν πρὸς Ῥωμανὸν, [P. 478] και ὀρκους δοῦς και λαθῶν σύμφρων αὐτοῦ και σύμπλους ἐγένετο.

γ'. Τῆ σὺν κδ' τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥωμανὸς εἰς τὸ παλάτιον ἀπολογοῦσάμενος, ὅτι *τῆν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν φοβούμενος, μὴ τι νεωτερισθῆναι εἰς τὸν βασίλειά, τοῦτο παροίηκα πρὸς τὸ τὴν φυλακὴν ποιέσθαι τοῦ βασιλέως*. Μηνύεται ὁὖν μετὰ τοῦ στόλου παντὸς ἰδεῖν μέχρι τοῦ Βουκολέοντος, και τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ (πέμπτη δὲ ἦν) ἦλθεν Ἴεροπος ἄμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι· και παρεσθὺ Στέφανος μὲν πατρικίος ἐξῆλθεν τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν τὸν πατριάρχη Νικόλαον. Και ὀρκῳ βεβαωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν τὸν τίμιον και ζωποσίον σταυρὸν. Και προσκυνήσας, και ὀρκῳ βεβαωσας αὐτοῦς, ἀνῆλθεν μετ' αὐτῶν και ὄλιγον τινῶν ἐν

τῷ καλατίῳ. Προσκυθῆσας οὖν τὸν βασιλέα καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναυῷ τῷ ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ πιστεύσας αὐτῷ δόξας, παρεῖθι προχειρίζεται μάγιστρος καὶ μέγας ἐταιρειάρχης. Αὐτίκα οὖν γέγονε κέλευσις πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν, παρεγγυωμένη μηδαμῶς στάσιν τινὰ ἐνοησαι, ἀλλὰ πρὸς ἄλλον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀναπαύσασθαι. Ὡσαύτως καὶ γραφὴν ἐκελεύσθη γράψαι Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος, εἰς ὅμοια αὐτῷ παραγγέλλοντα, καὶ ἐν ὅποια ἔειναι τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου· ἅπερ δεξάμενος παρὰ Ἀνδρέου πριμικηρίου τοῦ βασιλικῷ πρωτοβεστιαρίου, ἐν Καππαδοκίᾳ ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἡσύχασεν, ὡς ἐντεῦθεν πεπληρωσθαι τὸ κατὰ ποιήσιν λόγιον·

Δὴ τότε τὸν μὲν ἀηδὸν ἀγῶν ἐς νήσον ἐρημον
Κάλλιπεν οἰκνοῖσιν ἔλωρ καὶ κήρυμα γενέσθαι,
Τὸν δ' ἀετὸν ἐθέλοντα ἀνήγαγεν ὄνθε δόμορθε.

ιδ'. Τῷ Ἀπριλλίῳ μηνὶ δίδεται ἀρβᾶδων γαμικῷ συναλλάγματος παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἑλένη τῇ θυγατρὶ Ῥωμανῷ, καὶ τῇ τρίτῃ τῆς Γαλιλαίας στεφανοῦνται παρὰ Νικολάου πατριάρχου. Βασιλεσπάτορα γὰρ Ῥωμανὸν προβαλόμενος, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἐταιρειάρχην Χριστοφόρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ κατέστησεν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς παρὰ τινῶν ἀρχόντων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται. Καὶ ἀποστελλας ἀνελάβετο εἶναι σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον καὶ Κωνσταντῖνον ἀτηκρητῆς τοῦ Μαιελίας, κληροφορῶν πάντας καὶ βεβαίων ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν τοιαύτην ποιεῖται συγγίνησιν. [P. 479] Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλοπάτωρ χρυσόβουλλον κλιθεὶς ἐνυπόγραφον ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπῆν περιέχον, Ὅσοι τὸν Φωκᾶν καταλιμπάνοντες τῷ βασιλοπάτωρι δὲ προσφύγοντες, ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσι, θεός· Ἄνη τιτὶ γυναῖκα ἀκνιδεὶ καὶ θρασιῆ, ἣν δὴ καὶ Βασίαν ἠποσηγόρευον, καὶ κληρικῷ τινὶ Μιχαήλ, ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐξέπεμφεν. Οἱ δὲ ταῦτα δεισπετραν παντὶ τῷ στρατῷ. Καὶ ὁ μὲν Μιχαήλ φεραθεὶς ἀνηλεὺς ἐτύφθη τῆν τε θίνα καὶ τὰ ὠτα ὑπεκμήθη, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσηκούσης ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ αὖν αὐτῷ σταλεῖσα γυνὴ Ἄννα. Πρῶτος οὖν ὁ υἱὸς τοῦ Βαρυ-Μιχαήλ Κωνσταντῖνος, τοῦ τάγματος ἄρχων τῶν ἰκανάτων, καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ προσέδραμεν, ἀρχὴ γεγωνὸς αὐτῷ καταλύσεως· σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἀτμωρος, τουρμάρχων ὄντων ἀμφοτέρων. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ πλείστου τὴν Χρυσόπολιν καταλαβὼν, ἦτις ἀπὸ τοῦ Ἀλέξανδρον περιτυχόντα τῇ πόλει τοῦ Βύζαντος κατὰ τινὰ τε ταύτης χωρὸν τὸν αὐτοῦ λαὸν στρατηγήσας, ἐφ' ὅτῳ τειθεικῶτα περιβόλον προσονομάσαι Στρατήγιον, καὶ ἐκεῖθεν μεταναστεύσαντα καὶ τοὺς ἀντίπεραν προσελθόντα χρυσίον ἰκανὸν ἐπιδοῦναι τῷ οἰκίῳ λαῷ, Χρυσόπολις προσηγόρευται. Οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ χρυσίου ἐκ μεταλλῶν αὐτῆς

in palatium ascendit. Prone itaque venerantis specie salutato imperatore, ac cum eo in templum ingressus quod in Pharo est, data securitatis fide confestim magister ac magnus heteriarcha praeficitur. Statim itaque data jussio ad Iconem Phocam, ne per seditionem aliquid moliat, sed tantisper domi conquiescat. Pari quoque tenore jussus scribere Constantinus accubitor, eademque praecipere ac Constantino imperatori subjectum manere. Acceptis ille divalibus litteris ab Andrea primicerio imperatorio protovestiario domi in Cappadocia privatus egit; inde impleto, quod ita habet, poetæ celebratum eloquio,

Tunc sane Iusciniam trahens in deserta insula
Avibus discernendam vorandamque reliquit,
Aquilam vero sponte cedentem suam in domum
[reduxit

14. Mense Aprili nuptialis contractus arithabo a Constantino imperatore Helenæ Romani filiae traditur; tertioque Galilææ (hebdomadæ scilicet Paschæ) nuptiales corollas a Nicolao patriarcha recipit. Romano namque imperatoris patre creato, ejus loco Christophorum ipsius filium heteriarcham praefecit. Haud longum tempus abscesserat, cum 728 Leo Phocas, optimatum quorundam seductionibus inductus in rebellionem defecit. Ascitisque qui secum essent Constantino accubitore et Constantino a secretis, Malelie filio, sancte affirmat cunctisque suadere nititur in Constantini imperatoris gratiam istiusmodi se motum facere. Romanus autem imperatoris pater aurea bulla imperatoris subscriptione munita ejusque nomine edita, quidquid eorum hic Leonis insidiarum erat, dispulit. Litterarum hic tenor erat: Omnes qui relicto Phoca imperatoris patri sese adjunxerint, hos vero ab imperatoris stare partibus. Concredita litteræ procaci cuidam audacique mulieri, Annæ nomine (cui et Basilicæ, ac si imperatoriam regaliumque dicas, cognomen indidere), itemque clerico eidam Michaeli, quos in Phocæ castra emisit, ac per eos in omnem exercitum litteras disseminavit. Porro Michael deprehensus sævis verberibus affectus est nasoque et auribus truncatus; qui tamen a Romano postea, quam decebat, præstita opera mercedem vicemque recepit. Similiter quoque illi socia Anna mulier. Primus igitur Constantinus Bary-Michaelis filius Iconatorum cohortis praefectus relicto Phoca ad Romanum transfugit; quæ rerum Phocæ eventularum origo fuit. Eum secuti et Balantius, et quem sic vocant Atmorus, ipsi quoque ambo tribuni. Leo igitur Phocas cum ingentibus copiis Chrysopolim veniens (hoc urbi nomen ex eo scilicet quod Alexander Byzantium veniens, quodam ejus loco castra metatus, vallo eum munierit ac 729 strategium ex rei usu vocaverit; indeque in alteram ripam trajiciens auri vim, quantam par erat, in

VARIÆ LECTONES.

“ τὸν? ἡ Βασιλικὴν reliqui. Combef.

milites erogaverit; ex quo dicta Chrysopolis. Alii sic vocatam aiunt, quod ex ejus metallis confiatum aurum; uti etiam dicta est Chalcedo ex eo quod aes (Græce χαλκόν) habeat, vel a Chalcide Nicomedis filia, quæ eam condidit). In hac itaque Chrysopoli Atheniensium quoque imperatoris Charetis uxor, Damalis nomine, factis concessit, cum is Athenis Byzantio suppetias missus esset; cujus tumulo ob nominis similitudinem in columna vitulæ statua erecta est, conserto etiam epigrammate, cujus vis ac tenor est:

Non ego Inachiaæ bovis figura sum, nec meo ex nomine,

Bosporii pelagi saucibus indita appellatio est.

Illam enim pridem sugavit gravis ira Junonis.

Quæ autem sepulcro condor, Cecropis mortua sum.

Charetis uxor fui: cui huc comes navigationis,

Adversus Philippi classem dimicaturus, veni.

Tunc ego dicta Bucula, nunc quæ Charetis uxor
[audiam,

Utraque lætor continens.

45. Chrysopolim ergo, ut dictum est, cum venisset, a Damali Chalcedonem usque, oppidanos territorius, late acies explicavit. Mittitur itaque **730** a Romano cum celoce Symeon canicilio præfectus, qui Constantini imperatoris manu subscriptas istiusmodi litteras ferret: *Equidem imperii mei custodem vigilantissimum, impense benevolam ac fidelissimum, subditorum neminem inveni præter Romanum. Huic itaque secundum Deum mei custodiendi partes deligavi, eumque patris loco habendum statui, qui paterna viscera, ac qualis parentes addeceat, in me affectum prodiderit. Hunc autem Leonem Phocam, cujus mihi semper suspectæ insidiæ, nunc rebus ipsis insidiatorem inveni, ac qui adversus majestatem meam per tyrannidem rebellavit. Quamobrem nec domesticum amplius esse placet, nec meo consilio hanc eum telam ordisse dico; sed sua voluntate in multum excitasse ac irruptionem fecisse, hoc solum animo ut rerum in se summam transferret. His in militarium ordinum lectis auribus, cunctis recedere atque ad imperatoris patrem Romanum transire. Phocas consilii inops ad Aetus urbem munitam fuga se proripit; ubi tamen minime receptus est. Ad Goelonem vero (locum sic dictum) insequentibus obviam factus et comprehensus, a Joanne Tubace et Leone ejus consanguineo, a Romano missis ut eum adducerent, illo inscio oculis orbatus est.*

16. Mense Augusto conjurationis delati Constantinus Ctematerus et David Camulianus et Michael Manganorum curatores; quare etiam verberibus affecti, bonisque publicis ignominia causa per urbem traducti **731** in exsilium missi sunt. Zoe quoque Augusta deprehensa est per cibos medicatos Romani vitæ insidiari: propterea aula deturbatam in Sanctæ Euphemie detonderunt. Invitatis vero ad convivium Theodoro Constantini impera-

Α γίνεσθαι ταύτην φασὶν ὀνομάσθαι, ὡς περ καὶ ἡ Χαλκηδὼν ἀπὸ τοῦ ἔχειν χαλκόν, ἢ ἀπὸ Χαλκίδος θυγατρὸς Νικομήδους τῆς ταύτην κτισθείσης. Ἐν τοιαύτῃ γοῦν τῇ Χρυσόπολει καὶ ἡ τοῦ Ἰθνηναίων στρατηγῶν Χάρητος παράκοιτις ἐτελεύτησε, δάμαλις ὀνομαζομένη, αὐτοῦ τοῦ Χάρητος Ἀθήνηθεν πεμφθέντος· ἐπαμῦναι τοῖς Βυζαντιοῖς· ἥς ὑπὲρ τοῦ μνημείου δάμαλις βοῦς καθ' ὁμωνυμίαν ἐν κλίονι ἀνεστήλωται, συμβεβλημένον καὶ ἐπίγραμμα ἔχον ὡςδε,

Ἰναχίης οὐκ εἰμι βοῦς τύπος, οὐδ' ἀπ' ἐμοῖο

Κλήσεται ἀντωπὸν Βοσπόριον πέλαγος.

Καίτην γὰρ τὴν παροιὸν βαρὺς χόλος ἤλασεν Ἐβρης,

Ἐντάφιον τὸδ' ἐγὼ Κέκροπος ἔμιμν' ἔκλυς.

B *Ἐνέτις ἦν δὲ Χάρητος· ἐπ' αὐτὸν δ' ὄντος ἐπ' αὐτὸν ἔκλυος*
Τῆδε Φιλίππειον ἀντίπαλος σκαφῶν.

[P.480] *Βοῦδιον δὲ καλεῖμ' ἂν ἐγὼ τότε, νῦν δὲ Χάρητος*

Ἐνέτις ἡ πείροις τέρομαι ἀμφοτέραις

17. Καταλαβὼν οὖν τὴν Χρυσόπολιν, ὡς εἴρηται, ζήτησε παρατάξις ἀπὸ τῆς Δαμάλειος· μέχρι Χαλκηδόνος, τοὺς ἐν τῇ πόλει φοβῶν. Ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμανοῦ Συμεῶν δ ἐπὶ τοῦ κανικελίου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος, Ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας τηρηγορώτατος· καὶ ἐννοῦσάτων καὶ πιστότατον οὐδένα εἶην ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανὸν εὐρηκῶς τοῦτ' ἐπὶ τὴν ἐμὴν φυλακὴν μετὰ θεοῦ κατακλιθεῖν, καὶ ἀπὸ πατρὸς αὐτὸν ἔχειν ἐκρίνα, σπλάγγνα πατρικὰ, καὶ διάθεσιν γυναικὴν πρὸς ἐμὴν ἐνδειξάμενον. Λέοντα δὲ τοῦτον τὸν Φωκῆν δὲ τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ὑποκτεῖναι ἐπιβουλεύειν νῦν ἐργοῖς αὐτοῖς ἐπιβουλον εὐρηκῶς καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς κατεξανιστάμενον· διὸ οὐτε δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι, οὔτε δὲ ταύτην τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχῆναι φημι, ἀλλ' εὐθαίρῳ γνῶμῃ ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐπίθεσιν, ἐαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετερίζομενον. Τοῦτων οὖν τῶν λαῶν ὑπαναγνοσθέντων ἤρξαντο πάντες ὑποχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεῦσι προσφύεσθαι Ῥωμανῶν. Τοῦ δὲ Φωκῆ εἰς ἀμνηστίαν περιστάτος, φυγῆ τε εἰς Ἄετος χρησαμένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἀλλ' ἐν χωρίῳ τινὶ ὀνομαζομένῳ Γοηλέοντι κατανήσαντος καὶ συλληφθέντος, ἀπέστειλε Ῥωμανὸς Ἰωάννην τὸν Τουδάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ συγγενὴ ἀγαγεῖν αὐτόν. Οἱ δὲ ἐτύφλωσαν αὐτὸν παρὰ γνῶμην Ῥωμανοῦ.

18. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ κατεμνησθῆ ἐπιβουλή διὰ Κωνσταντίνου Κτηματεροῦ μελετωμένη καὶ Δαβίδ Καμουλιανῶν καὶ Μιχαὴλ κουροκαλατῶν μαγῶν· οἱ καὶ τυφθέντες δημευθέντες τε καὶ πομπευθέντες ἐξωρίσθησαν. Ἐφορῆθ' δὲ καὶ Ζωὴ ἢ Αὐγούστα ἐπιβουλεύουσα Ῥωμανῶν διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων· καὶ ταύτην τοῦ καλατῶν καταβιάσαντας ἐν τῇ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας μονῇ ἀπέκλειραν. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πα-

VARIÆ LECTIONES.

¹ τοῦ] τῶν P. ² ἐξ Φάρων· ἦδε δ' ἐγὼ Κέκροπος Antholog. Palat. 1, p. 554. ³ ὄντος· ἐπ' αὐτὸν ib. ⁴ Βοῦδιον δὲ καλεῖμ' ἐγὼ ὡς τότε ib.

τρικίου και κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδωρος και Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός, και ἐσθίωντων αὐτῶν εἰσῆλθεν Ἰωάννης δρουγγάριος τῆς βίγλας ὁ Κουρκούας μετὰ πλείστου λαοῦ, και τούτους ἀναρπάσας ὡς κατὰ Ῥωμανοῦ μελετώντας εἰς Ὀψικιον ἐξώρισεν.

ιζ'. Τῇ κθ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται Ῥωμανὸς τῆ τοῦ Καίσαρος ἀξία, και τῇ ιζ' τοῦ Δεκεμβρίου [P. 481] μηνὸς στέφεται παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως και Νικολίου πατριάρχου ἐν ἑταί τῷ Ἰουλίῳ, Ἰνδικτιῶνος η' και τῶν ἁγίων Θεοφανίων στέφεται Θεοδώρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ. Καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τῆς ε' Ἰνδικτιῶνος, Χριστόφορος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ διαγορεύεται βασιλεύς· στέφεται δὲ τῇ Πεντηκοστῇ παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, και προέρχονται οὗτοι οἱ δύο μόνοι ἐν τῇ προελύσει.

ιη'. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς Ἰνδικτιῶνος γίνεται ἔνωσις τῶν ἀποσχιστῶν.

ιθ'. Τῷ δὲ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τῆς θ' ἐπινομήσεως ὑποπευθεὶς Στέφανος ὁ μάγιστρος ὡς τῆς βασιλείας ἐπιμέμενος ἀποκίρεται ἐν τῇ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἅμα Θεοφάνει Τειχεῳτῇ και Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ τοῖς ἀνδρώποις αὐτοῦ. Πάλιν μνηύεται ἐπιβουλὴ μελετᾶσθαι παρὰ Ἀρσενίου και Παύλου τῶν μαγλαδιτῶν· οἱ και τυφθέντες και δημευθέντες ἐξωρίσθησαν.

κ'. Ῥεντάκης ὁ Ἑλλαδικὸς πατρολοίας γενόμενος, ἐπεὶ πάντα τὰ τοῦ πατρὸς ἐληήσατο και τῇ πόλει προσέφυγεν, ἐκεῖθεν ψευδεὶς γραφὰς συσκευάσας πρὸς Βουλγαρίαν ἀποφυγεῖν ἐκέλευεν. Κρατηθεὶς οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύσσεται.

κα'. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι μέχρι Κατασυρτῶν ἐξελάνουσι μετὰ τὴν τοῦ Δουκῆς Ἀδραλέστου τελευταίην. Προβάλλεται Πόθος δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, και μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγμάτων ἐλθὼν ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μωρολά ' υἱὸν τοὺς Βουλγάρους κατασκοπήσοντα. Ὁ δὲ ἀπροόπτως τῷ λόφῳ αὐτῶν ἐμπεσὼν πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνέλεν, και αὐτὸς δὲ πληγεὶς ἐν τῇ πόλει εἰσελθὼν ἐτελεύτησεν.

κβ'. Πάλιν δὲ μνηύεται ἐπιβουλὴ κατὰ Ῥωμανοῦ ὑπὸ Ἀναστασίου γενησομένη σακελλαρίου και Θεοδωρήτου κοιτωνίτου και Δημητρίου πρωτονοταρίου τοῦ εἰδικοῦ και ἄλλων τιῶν, ὡς δῆθεν ὑπὲρ Κωνσταντίνου βασιλέως ἀγωνιζόμενοι. Ἐλεγχθέντες ἐτύφθησαν, και τὴν μέσσην διαλθόντες ἐξωρίσθησαν.

κγ'. Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥωμανὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντίνον ὑποβιάζει και δεύτερον ἑαυτοῦ καθίστησι. Πάλιν οὖν ἐκστρατεύουσι Βούλγαροι μέχρι τῶν Μαγγλαδῶν. Ὅπερ μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Ἰωάννην βαλκτορα ἀποστέλλει ἅμα Λέοντι και Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλῆθος ἱκανὸν ἐκ τῶν ταγμάτων και

A toris pædagogo ejusque fratre Symeone a Theophylacto patricio ac stabuli comite, illisque comedentibus, ingressus Joannes Curcuas excubiarum drungarius cum apparitorum copiosa manu correptos illos, quasi qui adversus Romanum machinarentur, ad Opsicium relegavit.

17. Mensis Septembris die quarto supra vigesimum Romanus Cæsaris dignitate ornatur; mensis-que Decembris die decimo septimo, indictione octava, anno 6458, a Constantino et Nicolao patriarcha augustali corona donatur; sacrorum item Theophaniorum die, Theodora ejus uxor Augusta coronatur. Eodemque die ejusdem mensis, indictione octava, Christophorus Romani imperatoris filius imperator declaratus, ipse quoque die sancto Pentecostes ab imperatore Constantino Augustus appellatur; amboque solemnè per urbem pompa soli processerunt.

18. Mense Julio ejusdem indictionis eorum commissa unitio est qui scissi partibus erant.

19. Mense Octobri, indictione nona, in suspicionem vocatus Stephanus magister quasi imperium ambiret, in Antigoni insula, una cum 732 suis hominibus Theophane Tichote et Paulo Orphanotropho, monachorum ritu capillis multatus est. Denuntiata rursus conjuratio auctoribus Arsenio et Paulo manglabitis; qui et verberibus affecti bonisque publicatis in exsilium missi sunt.

20. Rentaces Helladicus parricida effectus, quod patris bona omnia diriperat, in urbem profugus, falsis ibi compositis tabulis, in Bulgariam fugam parabat. Captus itaque oculis orbatu est.

21. Rursus vero Bulgaris ad Catasyras usque excurrentibus, quod Adrelastes dux vivis excesserat, Pothus Argyri filius scholarum domesticus præficitur; ductoque ad Thermopolim usque exercitu, Michael Marolis filius ad Bulgarorum castra exploranda missus, ex improvise in illorum lapsus cuneum, multis eorum cæsis, vulneratus ipse et in urbem delatus fati concessit.

22. Rursus conjurationis in Romanum delati Anastasius sacellarius et Theodoretus cubicularius, necnon Demetrius ærarii privati protonotarius, alii-que nonnulli, velut qui Constantino imperatori suppetias irent ejusque causa decertarent. Convicti vero, verberibus affecti urbeque media traducti, exsilio relegati sunt.

23. Hac Romanus arrepta occasione, ac periculum prætexens, Constantinum imperatorem dejectum secundo 733 a se loco facit. Rursus itaque Bulgarorum ad Manglaba usque excursio. Romanus re comperta Joannem rectorem cum Leone et Potho Argyris, justis copiis instructos ex agminibus et fœderatis, impetum excepturos mittit. Una

VARIE LECTIONES.

* τ' margo P. Ἰ Μωρολέοντος?

aderat et Alexius Mæcele patricius navaliumque æturgarius cum classiaris suis. Castris itaque in ptais humilioribusque Pegarum locis dispositis, Bulgari e superioribus armata phalange emergentibus lateque aerem incondito tremendoque clamore implentibus ac validissimo impetu irruentibus, statim rector fugam capessit; cuius tuendi partes sustinens Photinus Platipodis filius necatus. Alii partim gladio interempti, partim mari submersi perierunt: reliqui captivi abducti sunt. Argyri ad Castellulum fuga evaserunt. Bulgari, nullo impetu retardante aut eis obstante, Pegarum palatia ac omne Stenum subjecta flamma incendunt.

24. Februarii mense, indictione decima, mensis die vigesima, extincta Theodora Romani imperatoris uxor, in ejusdem Romani ædibus, quas in monasterium verterat, condita est. Sophiæque Christophori imperatoris uxor augustali insignitur corona. Quo etiam tempore Iber curopalates in urbem venit, solemnique pompa atque processu honore susceptus est; cui et Sancta Sophia magnifico cultu ornata ostensa. In quam ingressus, rei que miraculo in stuporem actus, domum reversus est.

734 25. Rursus vero Bulgari, mense Junio, ad Sanctæ usque Theodoræ palatia venientes, illisque concrematis, reliqua populabantur; ac rursus concerta pugna Romani in fugam vertuntur. Sacteces autem (quem vocant) multis præclare fortique virtutibus gestis, ac multa hostium data strage, cum unus ipse multitudini impar esset, letali accepto vulnere fugam inquit, atque in Blachernarum templo positus statim diem obit.

26. Excitato in Chaldia tumultu ab Adriano Chaldo et Tatzate Armenio, Bardæ Boilæ in Chaldia prætoris consilio (a quibus etiam captum Paiper præsidium monitum), Joannes Curcuas scholarum domesticus, pugna in eos concerta ipsorum positus, clariores quidem oculis orbat. eorum publicata substantia, pauperes vero et obscuros quo voluit citra noxam abire jubet. Tatzates vero, in aliud fuga receptus munitum præsidium, petita securitatis fide urbem ingressus est; magisterque proventus in Manganis sub custodia morabatur. Dum vero fugam molitur, captus oculis orbatur. Bardas Boila imperatoris clementia monachi ritu cesarie multatur.

27. Symeone vero cum omnibus copiis Adriano-polim obsidente ac fortiter urbem oppugnante, quod fames valida obsessos premeret nec 735 ulla frumentandi facultas eis relicta esset, ipsi se prætoremque suum Bulgari prodiderunt. Erat is Moroleonis seu (verius dicas) Thymoleonis filius, vir cum aliis optimus tum rebus bello præclare gestis clarissimus plurimisque adversus Bulgaros

τῶν τῆς ἑταιρείας · [P. 482] οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος πατρικίος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Μουσαλέ μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Διατάξαντες οὖν οὗτοι τὸν λαὸν αὐτῶν ἐν τοῖς πεδίοις καὶ χθαμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων ἀνωθεν ἀναφανέντων ἐντόκλων καὶ βοῆ χρησαμένων ἀσημῶ καὶ φοβερῶ, καὶ σφοδρότατως ἐπιλασάντων κατ' αὐτῶν εὐθύς φεύγει ὁ βασιλεὺς, ἐφάπτεται δὲ ὑπὲρ τοῦτου ἀγωνιζόμενος Φωτεινὸς ὁ τοῦ Πλατύποδος, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὲν ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπώλοντο · Ἄλλοι αἰχμάλωτοι γεγόνασιν. Οἱ Ἄργυροι δὲ ἐν τῷ καστελλίῳ φυγόντες διεσώθησαν. Οἱ δὲ Βούλγαροι κηθέντα τὸν καυλόντα ἔχοντες τὰ τε παλάτια τῶν Πηγῶν ἐπυρπόλησαν καὶ τὸ Στενὸν ἄπαν κατέκαυσαν.

κδ'. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, τῆς ε' ἰνδικτιῶνος, τῆς κ' τοῦ μηνός, Θεοδώρα ἡ σύμβιος Ῥωμανοῦ τελευταῖα, καὶ κατατίθεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ τὸν ὑπ' αὐτοῦ εἰς μοναστήριον γενόμενον · καὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέως Χριστοφύρου γυνή. Τότε καὶ Ἰβηρ κουροκαλάτης ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ πρόδος αὐτῷ λαμπρὰ γέγονε, καὶ μετὰ τιμῆς ὑπέδεχθη, καὶ ἡ Ἁγία Σοφία τοῦτῃ κεκοσμημένη ὑπαδείχθη εἰς τὸ ναὸν εἰσελθῶν καὶ θαυμάσας πάλιν εἰς τὰ ἴδια ὑπέστρεψεν.

κε'. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι ἐν τῷ Ἰουνίῳ μηνί μέχρι τῶν τῆς Ἁγίας Θεοδώρας παλατιῶν ἦλθον, καὶ ταῦτα πυρὶ δόντες τὰ ἐξῆς ἐληίζοντο. Καὶ πάλιν πόλεμος γενομένου τρέπονται Ῥωμαῖοι. Ὁ δὲ λεγόμενος Σακτῆκης πολλὰ ἀνδραγαθήσας πολλοὺς τε ἀνέλων, καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἀντιστήναι μὴ δυνάμενος, καιρίαν πληγὴν φεύγει, καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν θεθεὶς εὐθύς ἀποθνήσκει.

κς'. Ἀνταρσίας δὲ γενομένης ἐν Χαλδίᾳ ὑπὸ Ἀδριανοῦ Χαλδῆος καὶ Τατζάτου Ἀρμενίου τῇ ὑποθήκῃ Βάρδα τοῦ Βοίλα στρατηγούντος ἐν Χαλδίᾳ, καὶ τὸ Παίπερ ὀχύρωμα ἐκρατήθη. Ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κουρκοῦσας καταπολεμήσας καὶ κατασχὼν τοὺς μὲν περιφανεστέρους ἀποκυψλοῦ καὶ τὰς οὐσίας δημεύει, τοὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀσημους ἀθώους κελεύσας ὅσοι βούλοιντο ἀπέμειναι. Ὁ δὲ Τατζάτης ἐν ἐτέρῳ ὀχυρώματι διαφυγὼν καὶ λόγον αἰτήσας ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύθει, καὶ μάγιστρος γενόμενος ἐν τοῖς Μαγγάνοις τηρούμενος διητέτο · δρᾶσαι δὲ βουλευσάμενος ἀλίσκεται καὶ τῶν ὁμμάτων στερίσκεται. Βάρδαν δὲ τὸν [P. 483] Β. Ἰβαν ἀπέκριναν, τὸν βασιλέως αὐτὸν κατοικεῖραντος.

κζ'. Συμεὼν δὲ σὺν παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ τὴν Ἀδριανούπολιν παρακαθίσαντος καὶ ἰσχυρῶς πολιορκούντος, ἐπει καὶ λιμὸς αὐτοὺς ἐπέτεε κραταίης καὶ οὐδαμῶθεν εἶχον ἐπιτιτίσασθαι, προδιδώκασιν ἑαυτοῦς τε καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις. Οὗτος δὲ ἦν ὁ τοῦ Μωρολόοντος υἱὸς ἢ μᾶλλον θυμολόοντος, εἰπεῖν οἰκιστέρως, ἀνὴρ τὰ ἄλλα κράτιστος καὶ τὰ πολεμικὰ περιδότητος, ὡς τλι-

VARIE LECTIONES.

* ὅπερ ὁ ?

στας ἀνδραγαθίας κατὰ Βουλγάρων ἐκτελεζέτο ὄν καὶ χειρωσάμενος ὁ Συμεών, μυριάς τε αἰκίας τοῦτον τιμωροῦσάμενος, τελευταίον ἀπέκτεινεν. Καὶ Βουλγάρους τὴν τῆς πόλεως φυλακίην παραδοὺς ὑπεχώρησεν ὅτι τὴν κατ' αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων ἔροθον ἀκηκόετες, τὴν πόλιν καταλιπόντες ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο.

κη'. Τοῦ δὲ Τριπολίτου Λέοντος μετὰ δυνάμειν πολλῆς τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάννης ὁ πατριεὶος καὶ δρουγγάριος τῶν κλωίμων ὁ Ῥαδινὸς αἰφνίδιον ἐπιτεσὼν αὐτοῖς πάντας ἀπόλεσε, μόνου αὐτοῦ τοῦ Τριπολίτου διαφυγόντος.

κδ'. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνί, τῆς β' Ἰνδικτιῶνος, πάλιν Συμεὼν ὁ Βούλγαρος πανστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐποστρατεύει, καὶ ληζέται μὲν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρρίζει δὲ πάντα καὶ καταστρέφει καὶ δενδροτομεῖ, μέχρι τῶν Βλαχερνῶν παραγενόμενος, καὶ δὴ ἐπιζητῶν ἀποσταλῆναι αὐτῷ τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινὰ τῶν μεγιστάνων, ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. Ἐλαβὼν οὖν δμητροῦς ἀμφότεροι, καὶ ἐξῆλθον, ὅτε πατριάρχης καὶ Μιχαὴλ πατριεὶος ὁ Στουκιώτης καὶ Ἰωάννης μυστικῶς ὁ παραδυναστεύων· ἔβη γὰρ Ἰωάννης ὁ βαίκτηρ διαβληθεὶς τῷ βασιλεὶ ἀπακάρη. Οἱ μὲν οὖν τῷ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διαλέγοντο, αὐτὸς δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν θέσασθαι ἤθελεν. Ὅπῃ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς σφέτερα ἠγαλλοῦσατο· ἐπέβη γὰρ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ στήναι τὴν τῶν αἱμάτων χύσιν. Ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ Κοσμιδίου αἰγιαλῷ ὄχυρωτάτην κατεσκευάσεν ἐν τῇ θαλάσῳ ἀπόδασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπλοῦσαν ἐν αὐτῷ προσορμίζεσθαι· καὶ περιωρῆσας αὐτὴν πάντοθεν προσέταξε διατείχιμα μέσση γενέσθαι, ἵνα ἀλλήλοις ἐμείλλον ὀμίλειν. Ἐπὶ τοῦτοις ἀποστείλας Συμεὼν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναυὸν, ὃν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς ἰδομήσατο, ἐνέπηρσεν, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν πάντα, ὅσων ὦν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων, [P. 484] ἀλλ' ἐπ' ἐλπίσι μετώρους τὸν βασιλέα ἐξῆκατῶν. Καὶ παραγενόμενος ὁ βασιλεὺς ἔμα ἐπὶ πατριάρχῃ ἐν Βλαχερνῶν εἰς τὴν ἀγίαν εἰσήλαε σπῆρον, καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείνας εἰς εὐχὴν, εἶτα καὶ πρηγῆς κεισῶν, ὄκρυσε τὸ ἄγιον κατέδραχεν ἰδαφος, τὴν πανάχραντον Θεοτόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπῆ καὶ ἀμελικτον τοῦ ὑπερσφῆρανοῦ Συμεὼν καρδίαν μιλῆσαι καὶ πείσαι τὰ πρὸς εἰρήνην συνθέσθαι. Τὸ ἄγιον οὖν μαφόριον τῆς παναγίας Θεοτόκου ἐκ τῆς κιβωτοῦ ἀνελόμενος ἐξῆει τοῦ ναοῦ, καὶ καταλαμβάνει τὸν ὄρισμαίνον τόπον. Ἐνάτη δὲ ἦν τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, πέμπτη δὲ τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα· καὶ τῇ τετάρτῃ ὥρῃ παραγίνεται Συμεὼν, κλήθεος ἄπειρον ἐπιπτόμενος, εἰς πολλὰς διηρημένον τὰς παρατάξεις, τῶν μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυσοδοράτων, τῶν δὲ ἀργυρασπίδων καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν δὲ πάσῃ ὄπλων χροσῆ κεκοσμημένων, πάντων καταπαφραγμένων σιδήρῳ· οἱ μὲσση αὐτῶν διειληφότες τὸν Συμεὼν ὡς βασιλέα εὐφύμουν τῇ τῶν Ῥωμαίων φωνῇ. Πάντες δὲ

A tropæis cum primis conspicuus. Ejus itaque Symeon potitus, post innumera irrogata supplicia ac debonestamenta, ad extremum peremit. Tum relicta Bulgaris custodiendæ urbis provincia recessit. Relicti vero præsidarii, audita Romanorum in eos aggressionem, relicta urbe domum abierunt; rursusque illa Romanæ ditioni cecit.

28. Cum autem Leo Tripolita cum ingenti fortique exercitu in Lennum insulam venisset, Joannes Radinus patricius et classis drungarius subita iurpensione in hostes irruens omnes intericione, solo Tripolita fuga elapso, delevit.

29. Mense autem Septembri, indictione secunda, rursus Symeon Bulgarus cum omnibus copiis adversus Byzantium aciem educit; Thraciamque et Macedoniam populatus omnia incendit atque evertit, arboresque ad Blachernas usque veniens succidit. Tum Nicolaum patriarcham ac aliquos procerum, quibuscum de pace sit collocaturus, ad se mitti petit. Dati itaque utrinque obsides, exiitque Nicolaus patriarcha et Michael Styplotes patricius, necnon Joannes mysticus et publicæ administrationis Imperatori socius. Jam quippe Joannes rector, conjurationis 736 delatus, monachi ritu detonsus fuerat. Atque hi quidem cum Symeone de pace tractabant: verum Symeon ipsum Romanum imperatorem videre expetiit. Eo nuntio accepto, imperator valde gavisus est: pacis enim desiderio actus, immanes cædes atque cruores sisti aliquando summe expetebat. Mittens igitur ad Cosmidii litus munitissimum excensum construxit, ad quem prætoriam trirēmis emenso itinere remis impelleretur, ac ubi inter se sermonem essent collaturi. Inter hæc Symeon missa suorum manu sanctissimæ Dei Genitricis templum Pegis a Justiniano imperatore exstructum ac vicina quæque succendit; quibus nolle se pacem, sed vana spe imperatorem deludere, ostendit. Veniens autem imperator ad Blachernas cum patriarcha, atque ad sanctum loculum ingressus, extensis in preces manibus inque faciem cernuus ac provolutus, ubertim lacrymis oculum irrigans, intemeratissimam Dei Genitricem durum immitemque superbi Symeonis animum emollire rogabat eumque ad pacem componendam insectore. Sancto igitur sanctissimæ Dei Genitricis maphorio (pallio nimirum ac veste) e scrinio sublatο, templo egressus ad locum constitutum venit. Nona erat mensis Septembris, quinta feria, cum Symeon ingenti suorum stipatus satellitio, in multas distincto acies atque ordines, accedit. Militum alii aureis clypeis ac pilis, alii argenteis 737 auroque et argento vermiculatis instructi; omnesque ferro circumcincti, sui medium susceptum Symeonem, faustis vocibus tanquam imperatorem ac regem Romana lingua dilaudabant. Senatus omnis muris assidens, quæ gerebantur longe prospectabant. Erat igitur tunc vi-

VARIÆ LECTIONES.

ἰ τοῦ] τῶν P.

dere regium vere animum ac magnificum, mentisque interritæ admirari constantiam fortisque pectoris robur ac nihil collabentem audaciam, quod tanto hostium appulsu non est consternatus, non expavit, non pedem retulit, sed quasi in amicorum se cœtum inferret, sic quiete processit, velut tantam non subditorum salutis pretium, animam hostibus offerret. Prior ergo ad eum quem dixi excensum cum venisset, Symeonem prætolabatur. Hinc ergo inde datis obsidibus, omnique diligentia Bulgaris lustrata machina, num quis in ea dolus aut insidiæ laterent, Symeon equo desiliens ad imperatorem intravit. Mutuo igitur alter alterum complexi, ac post datas jam acceptasque salutes, sermones de pace miscabant, quando ferunt imperatorem in hæc verba Symeonem allocutum esse: *Audivi te hominem Dei cultorem ac verum Christianum esse: at facta video hæud satis illi de te facta verbisque consentanea. Ejus enim qui Dei cultor sit ac Christianus, istud proprium ut pacem ac charitatem colat, siquidem Deus est atque dicitur charitas¹, impij autem et infidelis, ut cædibus injusteque suo cruore gaudeat. Si igitur verus Christianus es, uti certo existimamus, tandem aliquando iniquis 738 finem cædibus impone; ac qui sis Christianus atque dicaris, nobiscum Christianis pacis percusso sædere innoxium sanguinem fundere desine, nec velis Christianorum dexteræ ejusdem fidei Christianorum cruoribus sædari. Nam tu quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et iudicium atque retributionem expectes. Hodie cum sis, cras in pulverem dissolveris. Febris una superbientis animi jactantiam omnem exstinguet. Quam igitur Deo rationem pro injustis cædibus, cum ab humanis migraveris, redditurus es? Quo vultu in tremendum justumque judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido exagitat, iis ad satietatem implebo. Tantum dexteram contine, pacem amplectere, cole concordiam, ut et ipse vitam pacatam agas et a cædibus liberam atque tranquillam curisque solutam, ac demum Christianorum ærumnæ necesseque finem habeant. Nefas enim est ut ii adversus ejusdem fidei cultores arma tollant.*

30. Tanta hæc locutus imperator conticuit. Symeon vero propensam adeo humilitatem pleneque modestiæ verba reveritus componendæ pacis assensum præbuit. Alter igitur alteri vale dicentes, mutuisque exsatiati complexibus, hinc inde discessero, postquam imperator Symeonem muneribus magnifice accepisset. Quod vero tunc accidit, narraturus sum, quippe prodigium remque novam et inauditam, eorum sensu ac iudicio qui hæc conjectari norunt. Mutuo enim colloquentibus regibus duas desuper aquilas devolasse ferunt

οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τεύχεσιν ἐπεσθηκότας καταθεῶντο τὰ δρῦμένα. Ἦν οὖν ἰεῖν τότε ψυχῆν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας παράστημα, οὗ τοσαύτην πολεμίων βλέπων ἐπιφορὰν οὐ κατακλήθη καὶ συνοστάλη καὶ ὑπεχώρησεν, ἀλλ' ὥσπερ εἰς πλῆθος φίλων χωρῶν οὕτως ἀτρέμας ἐπῆει, μόνον οὐχὶ τὴν ψυχὴν τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπηκόων διδοῦς ἀντιλυτρον. Πρῶτος οὖν ἐν τῇ βῆθεισῃ ἀποβάθρῃ καταλαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδέχετο. Ἐπεὶ δὲ ὄμηρον ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μερῶν καὶ τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διηρυσήσαντο ἀκριβῶς, μὴ πού τις δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κατήλθε Συμεὼν τοῦ ἵππου καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσηλθεν. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. Εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βασιλέα πρὸς Συμεὼν. Ἀκήκοά σε θεοσεβῆ ἀνθρώπου καὶ Χριστιανῶν ὑπάρχειν ἀληθινῶν, βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις συμβαίοντα. Ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνθρώπου καὶ Χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάσασθαι, εἴπερ ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ λέγεται, ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπιστοῦ τοῦ χαιρεῖν σφαγαῖς καὶ αἵμασιν ἀδίκως ἐκχεομένους· εἰ μὲν οὖν ἀληθὴς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφορήμεθα, στήσῃς ποτε τὰς ἀδίκους σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ σπείσαι μεθ' ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν τὴν εἰρήνην, Χριστιανὸς [P. 485] ὢν καὶ αὐτὸς καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλει μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰς αἵμασιν ὀμοκιστῶν Χριστιανῶν. Ἀνθρώπος εἰ καὶ αὐτὸς θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν, καὶ σήμερον μὲν ὑπάρχων, ἀβριον δὲ εἰς κῆριν διαλυόμενος. Εἰς πυρετὸς ἅπαν κατασθένει τὸ γράμμα. Τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ θεῷ ἐκείθεν ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφαγῶν; κοίφῃ προσώκῃ τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῃ ἐνατερίσῃς κριτῇ; Εἰ πλοῦτου ἐρᾷς, ἐγὼ σε κατακόρωσ τοῦτου ἐμπλήσω. Μόνον ἐπίσχες τὴν δεξιάν, ἀσπασαί τὴν εἰρήνην, ἀγάπησον τὴν ὀμόνοιαν, ἵνα καὶ αὐτὸς βίωσις εἰρηνικῶν καὶ ἀναιμακτῶν καὶ ἀπράγμων, καὶ οἱ Χριστιανοὶ κινήσονται ποτε τῶν συμφορῶν καὶ στήσονται τὸ Χριστιανοῦς ἀναρεῖν· οὐ γὰρ θέμις αὐτοῖς ἀρεῖν ὀκλα καθ' ὀμοκιστῶν.

λ'. Τοσαῦτα ὁ βασιλεὺς εἰπὼν ἐτέλεσεν. Ὁ δὲ Συμεὼν αἰδουθεὶς τὴν τοσαύτην ταπεινώσειν καὶ τοὺς λόγους, κατένευσε τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους καὶ διαχωρισθέντες, δῶροις μεγαλοκρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιωσαμένου τὸν Συμεὼν. Ὁ δὲ τότε συμβέβηκεν, διηγήσομαι, τεράστιον τε ὄν καὶ τοῖς ταῦτα συγκρίνειν εἰδῶσι παράδοξον. Δύο φασὶν ἄετοὺς τῶν βασιλείων ὀμιλοῦντων ἄκουεν αὐτῶν ὑπερπῆγαι¹⁶, κλάγξαι τε καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμῖξαι καὶ παραυτικὰ διαζευχθῆναι ἀλλήλων, καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἐλθεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν Θράκην

¹ I Joan. iv, 8.

¹⁶ ὑπερπῆγαι P, αὐτὸς διαπῆγαι.

διαπτήναι. Τοῦτο ἀκριβῶς οἱ τὰ τοιαῦτα σκοποῦν-
τες οὐ καὶδὲν ἔκριναν οἰωνόν· ἀσυμβάτους γὰρ ἐπὶ
τῇ εἰρήνῃ ἀμφοτέρους διαλυθήσεσθαι ἔφησαν. Συ-
μεῶν δὲ τὸ αὐτοῦ στρατόπεδον καταλαβὼν τοῖς ἑαυ-
τοῦ μεγιστάσι τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνασιν
καὶ ταπεινώσιν, ἐξεθεάζει τε αὐτοῦ τὸ τε εἶδος καὶ
τὴν ῥώμην καὶ τὸ ἀκράτητον τοῦ φρονήματος.

Imperatoris sapientiam et modestiam in procerum suorum concilio sermone prosecutus, for-
mamque et robur et imperculsum animum liberaliter laudavit.

λα'. Μηνὶ Δεκεμβρίῳ κα' ἑσπεφεν Ῥωμανὸς τοῦς
υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανον καὶ
Κωνσταντίνον. Τὸν δὲ Θεοφύλακτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ,
εὐνοῦχον ὄντα, ἐποίησεν κληρικὸν ὁ Νικόλαος καὶ
σὺγκάλλον προχειρισάμενος, χειροτονεῖ δὲ ὑποδιά-
κονον.

λβ'. Τῇ δὲ ιε' τοῦ Μαΐου μηνός, Ἰνδικτιῶνος γ' ¹¹, τε-
λευτῆ δὲ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ
αὐτοῦ ἀναβάσει τοῦ πατριαρχείου ¹² ἔτη ιγ', καὶ θάπτει-
ται ἐν τῇ [P. 486] μονῇ αὐτοῦ τῶν Γαλακρηνῶν. Τῷ δὲ
Ἀδούστῳ μηνὶ Στέφανος ὁ Ἀμασειᾶς εὐνοῦχος ὢν
γίνεται πατριάρχης. Ἰωάννης δὲ ὁ μουσικὸς καὶ
παραδυναστεύων, ἐπεὶ κατὰ τοῦ βασιλέως φρονεῖν
ἠλέγχθη, φυγῇ χρυσάμενος ἐν τῇ τῆς Μονακαστάνου
ἀποκείρεται μονῇ. Κωνσταντίνος δὲ ὁ τοῦ Βολλα ἐν
τῷ Ὀλύμπῳ ἀποκείρεται. Προβάλλεται δὲ ὁ βασι-
λεὺς Ῥωμανὸς Θεοφάνην πρωτοβεστιάριον παραδυ-
ναστεύοντα. Γίνεται δὲ τότε σεισμὸς φοβερός· ἐν τῷ
τῶν Θρακησίων θέματι, καὶ χάσμα γῆς μέγα καὶ κα-
τακλητικόν, ὡς πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας αὐτάν-
δρους καταπτωθῆναι ¹³.

C themate accidit, ingensque terræ hiatus ac ter-
rificus, ut multa prædia et loca ac ecclesiæ virique in eis absorbente vasta voragine pariter per-
ierint.

λγ'. Μηνὶ Μαΐῳ κζ', Ἰνδικτιῶνος ιε', Ἰωάννης ὁ
ἀστρονόμος εἶπεν Ῥωμανῷ τῷ βασιλεῖ ὅτι· Ἡ Ἰστα-
μένη στήλη ἐπάνω τῆς καμάρας τοῦ Σηρολόφου
καὶ ἐπὶ θυσμὰς βλέπουσα τοῦ Συμεῶν ἔστι· καὶ
εἰ ταύτης τὴν κεφαλὴν ἐκκόψῃς, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ
Συμεῶν τελευτῆ. Ἀποστείλας οὖν ὁ βασιλεὺς τῇ
νυκτὶ τὴν κεφαλὴν τῆς στήλης ἐξέκοψε· καὶ τῇ αὐ-
τῇ ὥρᾳ ὁ Συμεῶν εἰς Βουλγαρίαν ἐτελεύτησε, Πέτρον
τὸν υἱὸν αὐτοῦ προβαλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευ-
τέρας αὐτοῦ γυναῖκος εἶχεν· Μιχαὴλ δὲ τὸν ἐκ τῆς
πρωτέρας αὐτῷ γενόμενον γυναῖκος ἀπέκρινε μονα-
χόν. Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὴν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελ-
φοὶ ἐπιστολὴν ἐκομίσαντο Βουλγαρικῇ.

λδ'. Τὰ κύκλω οὖν ἔθνη τὴν τοῦ Συμεῶν μαθόντες
τελευτην, οἱ τε Χροβάτοι καὶ οἱ λοιποὶ, κατὰ Βουλ-
γάρων κινεῖν ἐβούλοντο· ἴμιου δὲ μεγίστου μετὰ
καὶ ἀκρίβων τὴν Βουλγαρίαν ἐκπιέζοντες, ἐδαδίσαν
καὶ μᾶλλον τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν. Ὅθεν καὶ
κατὰ Ῥωμανίαν ἐστρατεύουσι καὶ τῇ Μακεδονίᾳ
καταλυμαίνονται. Οἱ δὲ Βούλγαροι τὴν πρὸς αὐτοὺς
ἐξέλευσιν τοῦ βασιλέως ἀκούσαντες περὶ εἰρήνης
φροντίζουσι, καὶ ἀποστέλλουσι μοναχόν τινα Καλο-
κύριν ὀνομαζόμενον, Ἀρμενιακὸν τῷ γένει· ὃς
περὶ τοῦ βασιλέως ἀσμένεστατα δεχθεὶς τὴν εἰρή-

A clangoremque edentes coivisse, ac **739** mox
facto divortio alteram quidem urbem petiisse,
alteram in Thraciam pennarum remigio sese sub-
duxisse. Nec hæc fausti ominis iudicata iis qui-
bus istiusmodi curiosius rimandis addicta opera;
nempe discordes fore infectaque recessuros pace
principes divinavere. Symeon in castra revertis
imperatoris sapientiam et modestiam in procerum
suorum concilio sermone prosecutus, for-
mamque et robur et imperculsum animum liberaliter laudavit.

31. Mensis Decembris quinto supra vigesimum
Romanus imperator filios suos Stephanum et Con-
stantinum in Magna ecclesia augustali corona
donavit; Theophylactum autem ejus item fi-
lium, qui spado esset, Nicolaus fecit clericum,
syncellumque præficiens hypodisconum ordi-
navit.

32. Mensis Maii die quinto decimo, indictione
tertia, moritur Nicolaus patriarcha, patriarchatu
potitus annos quatuordecim, ex quo secundo
sedem conscendit; sepeliturque in monasterio
suo Galacrenorum. Mense autem Augusto Ste-
phanus Amaseæ metropolitā, ipse eunuchus, pa-
triarcha creatur. Porro Joannes mysticus et subad-
juva, quod res novas moliri ac imperatori in-
sidiari convictus fugam inierat, in Monocastani
monasterio monachi ritu tondetur. Constantinus
item Boelas in Olympo capillorum cultu multa-
tur. Præficit vero Romanus imperator subadju-
vam Theophanem protovestiarium, quo tempore
formidabilis terræ **740** motus in Thraciesiorum

C themate accidit, ingensque terræ hiatus ac ter-
rificus, ut multa prædia et loca ac ecclesiæ virique in eis absorbente vasta voragine pariter per-
ierint.

33. Mensis Maii die septimo supra vigesimum.
indictione quinta decima, ait Joannes astronomus
imperatori: *Quæ super Xerolophi fornicem erecta
statua est, versa facie ad occidentem, Symeonis
figura est. Ejus caput si excideris, ipsa hora Syme-
on diem obibit.* Misso itaque noctu imperator
ministro statuæ caput abstulit, eademque hora
Symeon in Bulgaria occidit, Petro filio, quem ex
secundo toro susceperat, principe designato ac
successore, Michaelē vero ex priore uxore nato
in monachum attonso. Joannes porro et Benja-
min epistolam Bulgaricæ scriptam attulerunt.

34. Audita itaque Symeonis morte circumvi-
cinæ nationes, Chrobati pariter ac reliqui, ad-
versum Bulgaros bellum movere cogitabant. Cum-
que fames maxima ac locustarum vis Bulgariam
dire premeret et affligeret, Romanorum in se
impetum ac grassationem magis formidabant.
Idcirco illi quoque Macedoniam populari. Audita
autem imperatoris in eos expeditione de pace
solliciti, monachum quemdam patria Armenium,
Calosyrim nomine, mittunt. Susceptus ab impe-
ratore placidissime legatus, pace confirmata,

VARIÆ LECTIONES

¹¹ γ'] ιγ' margo P. ¹² πατριάρχου P. ¹³ καταποθῆναι p. 582 c.

nuptiarum fœdera cum imperatore 741 inre A deprecit. Pacti itaque Mariam Christophori imperatoris filiam nuptum daturus. Petrum per litteras accersunt. Mittitur ergo Nicetas magister Romani imperatoris socer, qui venienti Petro occurrens in urbem usque deducat. Venerant ad Blachernas, cum imperator salutatum egressus, qui hospites adessent officiosissime amplexus est; habituque secretiori tractatu pacis fœdera ac nuptiales contractus subscripsere, Theophane protovestiario horum illis sequestro et instructore. Mensis vero Octobris die octavo Petrus et Maria corollas nuptiales in sanctissimæ Dei Genitricis⁵ Pegarum æde subeunt, benedictionem impartiente patriarcha Stephano. Cunctisque nuptiarum ritu legitimis festis gaudiis peractis, non minima B Bulgarorum contentio fuit ut Christophorus factis ipse vocibus ac ominibus prior acciperetur, deinde Constantinus; quod ipsum ut fieret imperator consensit. Nec post multos dies, accepta Petrus Maria conjuge, in Bulgariam discessit.

35. Veniunt a Melitene legati, eisque comes eorum dux Apolasath: congruis vero honoribus a Romano suscepti, pacis fœdere constituto, ad sua reversi sunt. Quo ex tempore Romanis succenturiati adversus suæ gentis homines Saracenos bella gerebant, triumphique pompa una cum Romanis captivos ducentes Agarenos in urbem intrabant: res sane 742 mira et inaudita, in-priorumque Agarenorum infelicitatis certa probatio. Apolasath autem, viro prudente ac sagaci, C vivis exemplo mox pacis fœdera dissolvere. Expeditione ergo in eos suscepta Joannes Curcuas scholarum domesticus cum legionibus ac agminibus, Meliasque cum Armeniis, in eas angustias Melitenam ac circumvicina loca conjecerunt, ut in curatoriam (nos provinciam dicimus) eam imperator redegerit, multaque auri et argenti millia annuo tributo inde accipienda Imperavit.

36. In crimen porro vocatus Nicetas magister, Christophori imperatoris socer, eo nomine quod auctor genero esset ut adversus patrem assumpta tyrannide imperio eum pelleret. Quare hanc urbe ejectionem monachum effecere.

37. Die decima octava Junii mensis, indictione sexta, moritur Stephanus patriarcha, cum sedem tenuisset annos duos, menses undecim. Quarta decima vero mensis Decembris Tryphonem, virum religiosum ac notæ sanctitatis, ex Opsicio adducunt atque ad certum tempus patriarcham constituunt. Unde illo ad tempus fungi munere non sustinente, sed ad finem usque vitæ sedem retinere volente, dolo in sententiam inducunt, hoc modo. Nolente enim assensum præbere, aiant nescire eum litteras nec posse scribere, eaque ratione obniti ac resistere. Probaturus

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ? ¹¹ ἀποδεχθέντες P.

νην ἔθεβαιωσι, καὶ συνάλλαγμα ¹⁰ μετὰ τοῦ βασιλέως ποιῆσαι αἰτείται. Σύμφωναν τε ποιήσαντες εἰς τὸ δοῦναι αὐτῷ Πέτρῳ τὴν θυγατέρα Χριστοφόρου τοῦ βασιλέως Μαρίαν, γράφουσι τῷ Πέτρῳ ἰθελὲν. Ἀποστέλλεται οὖν Νικήτας μάγιστρος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως ὑπαντῆσαι αὐτῷ καὶ ἀγαγεῖν μέχρι τῆς πόλεως. Καὶ ἐλθόντες ἐν Βλαχέρναις, ὁ βασιλεὺς ἀπαλθῶν κατησκάσατο αὐτόν· καὶ τὰ εἰκότα συνομιλήσαντες ὑπέγραψαν τὰ τε σύμφωνα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ συναλλάγματα, μεσολαβοῦ· τοις ἐν τούτοις τοῦ πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνου· [P. 487]. Τῇ δὲ η' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς στέφεται Πέτρος καὶ Μαρία ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Πηγῶν παρὰ Στεφάνου πατριάρχου. Πάντων δὲ τῶν εἰθισμένων φαιδρῶς τελεσθέντων, οἱ Βούλγαροι ἔνοστασι οὐ μικρὰν ἐποίησαντο τοῦ πρότερον εὐφημεῖσθαι Χριστοφόρον, εἰτα Κωνσταντῖνον· ὃ καὶ ἐπένευσεν ὁ βασιλεὺς. Καὶ μετ' ἑλίγας ἡμέρας λαμβάνει τὴν ἰδίαν γυναῖκα Μαρίαν ὁ Πέτρος, καὶ ἐπὶ Βουλγαρίαν πορεύεται.

λε'. Ἐρχονται πρέσβεις ἀπὸ Μελιτηνῆς, καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Ἀπολάσαθ. Καὶ ὑποδεχθέντες ¹⁰ παρὰ Ῥωμανοῦ μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς, σύμφωνα τε εἰρήνης ποιήσαντες, ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἔκτοτε συνεστρατεύοντο Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύλων Σαρακηνῶν, καὶ ἐν τοῖς ἐπικινεῖσι συνήρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ πόλει, αἰχμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνοὺς· ὅπερ ἦν θαυμαστὸν καὶ παράδοξον καὶ δέγμα τῆς τῶν ἀθῶν Ἀγαρηνῶν δυστυχίας. Τελευτήσαντος δὲ Ἀπολάσαθ ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ διέλυσαν τὴν εἰρήνην οἱ τὴν Μελιτηνὴν κατοικοῦντες. Ἐκστρατεύσαντες οὖν κατ' αὐτῶν ὃ τε Δουξ τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κουρκουὰς μετὰ τῶν θεμάτων καὶ ταγμάτων καὶ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων· οἱ καὶ εἰς τὸσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτηνὴν κατέστησαν καὶ τὰ περὶ αὐτῆν, ὡς καὶ κουρατωρεῖαν ποιῆσαι ταύτην τὸν βασιλεῖα, καὶ πολλὰς χιλιάδας χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ἐκείθεν λαμβάνειν ἐτησίως.

λε'. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας μάγιστρος ὁ πενθερὸς Χριστοφόρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γενέσθαι πατρὸς καὶ τῆς βασιλείας αὐτόν ἐξωπῆσαι. Τούτον ἐξώρισαν τῆς πόλεως καὶ μοναχὸν ἐποίησαν.

λε'. Τῇ η' τοῦ Ἰουνίου μηνός, τῆς ζ' ἐνδικοιώνος, τελευτᾷ Στέφανος πατριάρχης, κρατήσας ἑτη β' μηνῶν· ια'. Τῇ δὲ ιβ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνός ἄγουσι Τρύφωνα ἀπὸ τοῦ Ὀψικίου, ἐπ' εὐλαθεῖα καὶ ἀγίᾳ τῆτι μαρτυρούμενον, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρχην ἐπὶ ῥητῷ χρόνῳ. Ὅθεν αὐτοῦ μὴ ἀνεχομένου ἐπὶ ῥητῷ χρόνῳ γενέσθαι, ἀλλὰ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ, δῶκε τούτον παύσθαι τῷ τρόπῳ τούτῳ. Λέγουσι γὰρ μὴ βουλομένην συγκαταθέσθαι· Ὀδοῦσθε οἶδε γράμματα, οὐδὲ ῥητῆσι δύναται, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀνθίστασαι. Ὅδε βεβαιῶσαι βουλόμενος αὐτοῦ· εἰ καὶ γράφει ναὶ ἀναγιγνίσκει, [P. 488] αἰτεῖ

χάρτην καὶ μέλαν. Παρέχουσιν οὖν αὐτῷ τόμον καινόν, καὶ κάτω που πρὸς τὰ τέλη ποιοῦσιν γράφει· *Τρύφων ἔλεει Θεοῦ μοναχὸς καὶ πατριάρχης Ἀρσσβαίς καὶ στοιχῶν τοῖς προσηραμμένους ἰδίᾳ χειρὶ ὑπέγραψα.* Τοῦτο λαβόντες χειροτινοῦσιν αὐτὸν πατριάρχην. Γράφουσιν οὖν ἄνωθεν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ πατριάρχου Τρύφωνος ὅπερ αὐτοὶ ἐβούλοντο· μεθ' ὃ καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ βητοῦ χρόνου καταθιβάουσιν αὐτὸν, τοῦ πατριάρχου μὴ θέλοντος, ὅμως τῇ ἰδίᾳ ὑπογραφῇ πισθέντα καὶ τὴν πλάνην μὴ φέροντα. Τοῦτο δὲ γέγονεν διὰ τὸ εἰς μέτρον φθάσειν ἡλικίας ἤδη Θεοφύλακτον τὸν τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ υἱόν.

Et itaque sibi scribendi atque legendi peritiam non deesse, chartam sibi et 743 atramentum afferri jubet. Novo igitur allato tomo, ad oram infra scribere faciunt: *Tryphon Dei misericordia monachus et patriarcha, quæ præscripta sunt grata habens, easque assensum præbens, manu propria subscripsi.* Libello accepto patriarcham inaugurant. Tum quidquid videbatur, in charta vacua ante Tryphonis subscriptionem exarant. Postea, ac ubi præstitutum illi tempus effluerat, invitum patriarcham sede deturbant, propriæ tamen cedentem subscriptioni, et cum ille factam sibi fraudem moleste ferret. Inde vero tota instr-

ctia fraus, quod Theophylactus Romani imperatoris illius ætatis jam modum, et ut sacerdotio maturus videretur, attingeret.

[P. 488] λη'. Τῇ δὲ κε' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμῶν ἀφόρητος γέγονεν, ὡς χρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρκ'. Ὅθεν καὶ γέγονε μέγας λιμὸς, καὶ θάνατος ἐκ τούτου πολλός, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκπομίζειν τοὺς τεθνεώτας. Ὅθεν βασιλεὺς Ῥωμανός, τὴν ἀφόρητον ἐκείνην βίαν τοῦ ψύχους κατανοήσας, καὶ τὴν τοῦ λιμοῦ παραμυθησόμενος ἔνθεϊαν, ἀνέφραξέ τε θυροῖσι καὶ σανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοάς, ὡς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὸ ψύχος ἐκείθεν ἐπισείναι τοῖς πένησι, καὶ ἀρχλας ἐν πᾶσι τοῖς ἐμβόλοις κατασκευάσειν. Ἀργυρία τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις κατακειμένοις πένησι διδοσθαι διετάξατο, καὶ τὰ μηνιαία τριμήσια τοῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πένησι διανεμῆσθαι, ὡς εἶναι τὰ διδόμενα καθ' ἕκαστον μῆνα ἀργυροῖν ἑκαταραχόμενον χιλιάδας ἰβ'. Τρεῖς δὲ αὐτῶν πένητες καθ' ἑκάστην συνήσθον, λαμβάνοντες ἀνά νομισματοῦ ἐνός. Τῇ δὲ τετράδι καὶ τῇ παρασκευῇ μοναχοὶ ὁμοίως, λαμβάνοντες ἀνά νομισματοῦ ἐνός. Ἦν δὲ καὶ τις τῶν παίδων ἀναγιγνώσκων ἐν τῇ τραπέζῃ αὐτοῦ. Φιλομόναχος δὲ εἰ καὶ τις ἄλλος ὢν, πᾶσι τοῖς ἀρετῆς ἀνταχομένοις μοναχοῖς τὰς ἑαυτοῦ πράξεις μετὰ δακρύων ἔλεγεν, τὰς τε ἐκκλησίας παντοίως ἐκόσμηαι, καὶ τοῖς ἐν πᾶσιν ὄρεσι μοναχοῖς βόγας ἐξαπέστειλε, τὰ τε μοναστήρια περιέβαλε, καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς διὰ θεῶν ἀποκαρεῖσιν ἢ καὶ ἑγκλείστοις ὄσει βόγας τυπώσας οὐ διελίπε διδοῖναι. Ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν ἀπειρων αὐτοῦ καταρθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλωμεν.

agebant, constituta stipendia præbere non cessabat. Pauca hæc ex multis ac innumerabilibus ejus virtutum elemosynarumque nobis perscripta opera.

λθ'. Ἐπίθεντο Πέτρῳ τῷ Βουλγάρῳ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἑτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμῶν. Καὶ φωραθέντες, ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται ἐν τῇ φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρῆται οὐ ταῖς τυχοῦσαις ὑποβάλλονται. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει καὶ ἀναλαμβάνει τὸν Ἰωάννην.

μ'. Τῇ β' ἡμέρᾳ τοῦ Μαρτίου μηνός, Κοσμίτης ἔκασεν ἐν τῷ φόρῳ· ἐκ τῶν ἐν τοῖς στοιχηθῶν ἱσταμένοις ἐκείσε κλοισί, κατ' ἀπέκτεινεν ἄνδρας ἕξ. Γέγονε δὲ καὶ ἔμπρησμός ἐς τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ φόρου ἑμβόλον, καὶ ἐκάησαν τὰ κηρόπιπλα καὶ τὰ γυνάρια μέχρι τῶν Ψυχῶν.

μα'. Τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνί, τῆς δ' Ἰνδικτιῶνος,

38. Ejusdem mensis die vigesima quinta adro aspera hiems fuit, ut terra dies centum viginti gelu non solverit. Ex quo fames ingens magna- que mortalitas fuit, sic nimirum ut nec efferendis mortuis vivi sufficerent. Romanus itaque intolera- randam hanc frigoris vim considerans, famiaque levaturus inopiam, porticum spatia tabularis distinxit et fenestras apposuit, ne inde nix frigusque pauperibus incommodarent. Arculas quo- que seu projecturas in cunctis porticibus extru- xit, pauperibusque in eis jacentibus quot mensibus argenteos numerandos constituit, similiter quo- que pauperibus in ecclesiis constitutis trimetia erogari jussit, adeo ut signati argenti duodecim millia quot mensibus tribuerentur. Tres quotidie pauperes in ejus mensa comodebant, ac singuli nummum 744 accipiebant. Simili etiam ratione feriis quarta et sexta monachos adhibebat, qui ipsi singulos nummos acciperent. Erat et puero- rum unus, qui in ejus mensa lectoris munus obiret. Cumque erga monachos, si quis alius, affecto duceretur, cunctis ejus instituti viris, qui virtutis propensius cultores essent, in lacrymas effusus actus suos refererebat. Ecclesiis omnis generis ornatum adhibebat; monachis ubique in montibus exercentibus munera ac stipendia mittebat. Monasteria fovebat, ac iis qui in illis propter Deum comam posuerant, sive etiam inclusi

39. Petro Bulgaro insidiatus ejus frater Joannes cum aliis Symeonis proceribus: deprehensi, Joannes quidem verberibus affectus ac carceri mancipatus, reliqui vero non vulgaribus examinati suppliciis sunt. Imperator ubi cognovit, qui ad se Joannem adducant mittit.

40. Mensis Martii die altera Cosmites in foro cecidit ex iis qui columnis per ordinem ibi erectis impositi sunt et sex viros oppressit. Contigit vero etiam incendium ad sanctissimæ Dei Genitricis Fori porticum, incenditque cera- riorum pelliciariorumque officinas, usque ad Psichas.

41. Mense Augusto, indictione quarta, mortuus

est Christophorus imperator atque in domo patris sepultus. Trypho quoque patriarcha, 745 qui præsstitutum jam tempus munere functus esset, abdicatus in suo monasterio vivendi finem facit. Porro Ecclesia eorum unum et menses quinque ob immaturam Theophylacti Romani filii ætatem pastore vidua agit.

42. Impostor quidam Basilius Macedo, Constantinum Ducam sese jactitans, plures secum abducebat. Hic captus cum esset, altera manuum mutilatur. Tumque occasionem nactus rursus ad Opsicium venit; æneaque manu ejus loco quæ putata erat sibi aptata, ac prægrandi fabricato ense, pertransibat multos seducens, ac si ipse Constantinus Ducas esset. Factaque arce cui Lata Petra nomen, multaque congesta annonarum copia, magnam adversus rem Romanam excitat rebellionem, eos qui in eum incidissent deprædans, populansque provinciam. Cæterum cum denuo captus esset in urbem adductum ad Amastriani forum combusserunt.

43. Februario mense, sexta indictione, die festo occursum, quem dixi Theophylactum Romani filium patriarcha ordinatur, cum vicarii Roma venissent, allato tomo synodico, de illius præscribente ordinatione; a quibus etiam in patriarchali sede collocatus est. Porro Romanus imperator filio suo Stephano uxorem locavit, Annam filiam Gamalæ; quæ et post nuptiales corollas augustali corona donata est.

746 44. Mense Aprili, indictione septima, prima Turcorum adversus Romanam ditionem exstitit irruptio: grassatique ad ipsam usque urbem Thraciam omnem populati sunt, ac captivos duxerunt. Mittitur ergo Theophanes patricius protovestiarius, resque cum illis composuit.

45. Quarta decima Januarii mensis locavit Romanus uxorem juniori filio suo Constantino gentis Armeniæ, patricii Adriani filium; qua et defuncta secunda Februarii alteram ei copulavit, ex Mamonis illius genere, Theophano nomine.

46. Eodem anno Russi, quos Dromitas vocant (ac si vagos dicas ac cursu expeditos), ex Francis genus ducentes, conferta decem millium navium classe infestis signis Byzantium venerunt. In eos itaque Theophanes protovestiarius cum navalibus copiis missus, instructa classe, illorum sustinebat impetum. Quod vero ad Ponti Euxini Pharum jam venerant (dicitur autem Pharus moles quædam seu turris, ex qua accensa flamma viatores noctu in itinere diriguntur. Euxinus vero Pontus per antiphrasim dicitur, quasi bene hospitalis: male enim hospitalis audiebat ob grassantium in eo latronum erga hospites juges injurias; quibus ab Hercule sublatis, securitatem nacti viatores Euxinum eum nuncupaverunt) in loco quem Hieron vocant, ac si dicas templum (cui inde appellatio accessit,

¹⁰ ἀνδρῶσα μένων?

Α τελευτῆ Χριστοφόρου; ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Κατήγαγον δὲ καὶ τὸν πατριάρχην Τρύφωνα τὸν βῆθὸν χρόνον τελέσαντα, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτῆ. Χηρεύει δὲ ἡ Ἐκκλησία χρόνον α' μῆνας ε', διὰ τὸ ἀτελεῖς Θεοφυλάκτου τοῦ υἱοῦ Ῥωμανοῦ.

μβ'. Βασίλειος δὲ τις Μακεδῶν πλάνος Κωνσταντίνου Δούκα ἑαυτὸν εἶναι ἐπιφημίσας, πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ συνεπήγετο. Οὗτος συσχεθεὶς τῆς μίδς χειρὸς ἀλλοτριούται. Ἐκτα καιροῦ λαβόμενος καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀφίκιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κοπέλης προσαρμοσάμενος καὶ σπάθην ὑπερμεγέθη κατασκευασάμενος διήρχετο πλανῶν πολλοὺς ὡς αὐτὸς εἰη Κωνσταντίνος; ὁ Δούκας· καὶ φρούριον κατασχών Β δ Πλατεία πέτρα κατονομάζεται, καὶ τροφήν πολλήν ἀποθέμενος, μεγάλην κατὰ Ῥωμανίαν ἀνταρσίαν κινεῖ, προνομεύων καὶ λεηλατῶν τοὺς παρατυγχάνοντας. Τοῦτον κρατήσαντες ἀνήγαγον ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ ἔκασαν.

μγ'. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, τῆς ε' Ἰνδικτιῶνος, τῇ ἑορτῇ τῆς Ὑπαπαντῆς, χειροτονεῖται πατριάρχης ὁ βῆθεις τοῦ βασιλέως; υἱὸς Θεοφυλάκτου, τοποτηρητῶν ἐκ Ῥώμης ἀελθόντων καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιπερομένων περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα· οἱ καὶ τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἐνέθρυσαν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναῖκα ἠγάγετο τὴν τοῦ Γαμαλᾶ θυγατέρα Ἄνναν, ἥτις ἕμα τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ καὶ τὸν τῆς βασιλείας ἐπέθετο.

μδ'. Μηνί Ἀπριλίῳ, Ἰνδικτιῶνος ε', γέγονε πρώτη ἔκστρατεία τῶν Τούρκων κατὰ Ῥωμανίας· καὶ καττρέχουσι μέχρι τῆς πόλεως, καὶ λεηλατοῦσι πᾶσαν Θρακίαν ψυχῆν. Ἀποστέλλεται οὖν ὁ πατριάρχης [P. 490] Θεοφάνης καὶ πρωτοβεστιάριος, καὶ ποιεῖ καταλλαγὴν μετ' αὐτῶν.

με'. Τῇ δὲ 15 τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ἠγάγετο Ῥωμανὸς γυναῖκα τῷ τελευταίῳ υἱῷ αὐτοῦ Κωνσταντίνῳ, ἐκ τοῦ γένου, τῶν Ἀρμενιακῶν, τοῦνομα Ἐλένην, τοῦ πατριχίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἥς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνί δευτέρᾳ ἔτερον τοῦτω συνέζησεν γυναῖκα, ἐκ τοῦ γένους τοῦ Μάμου ἐκείνου, Θεοφανῶ λεγομένην.

μς'. Τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς οἱ καὶ Δρομίται λεγόμενοι, οἱ ἐκ γένους τῶν Φράγγων ὄντες, κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ πλοίων χιλιάδες δέκα. Πέμπεται οὖν πρὸς αὐτοὺς ὁ πρωτοβεστιάριος Θεοφάνης μετὰ πλοίων. Καὶ τὸν στόλον εὐτραπίσας αὐτοὺς ἐξέδεχεται. Ἐπιεὶ δὲ πλησίον τοῦ ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ φάρου ἐγένοντο (φάρος δὲ καλεῖται ἀφιδρύμα τι ὑπὸ πυρός ἐπιτίθεται πρὸς ὁδηγίαν τοῖς ἐν νυκτὶ παραδίδταις, εὐξείνιος δὲ Πόντος κατὰ ἀντίφρασιν καλεῖται· κακὸς εἶνος γὰρ ἐλέγετο διὰ τὰς συνεχεῖς τῶν ἐκεῖσε ληστῶν πρὸς τοὺς ἐπιξενουμένους καταδρομὰς, οὓς φασὶν ἀνελόν Ἡρακλῆς, ἀδείας τυχόντες οἱ παραδίδται τοῦτον εὐξείνιον ἐπωνόμασαν) ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ, ὃ τὴν ἑκωνομίαν εἰληφε διὰ τῶν τῆς Ἀργεῦς πλωτῆρων ἐκεῖσε διερχομένων αὐτόθι ἀνδρῶσαι¹¹ μὲν ἱερὸν, αὐτὸς ἀθρόον

τούτοις ἐπέβητο, καὶ τὰ μὲν πλείστα πλοῖα κατέφλε-
ξεν, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς φυγὴν ἐτρέπησαν. Ὅθεν καὶ
τελείας τροπῆς γενομένης τὰ μὲν τῶν πλοίων αὐτῶν
αὐτάνδρα κατέδυσαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλα-
βον. Οἱ δὲ περιλειφθέντες εἰς τὸ τῆς Ἀνατολῆς μέ-
ρος, εἰς τὰς Ῥογάς λεγομένας, κατέπλευσαν. Καὶ
ἐπεὶ σύνταγμα πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη ἀπέστει-
λαν χρειῶν ἕνεκα, ἐντυγχάνει τούτοις Βάρδας ὁ Φω-
κάς· καὶ γὰρ ἀποσταλεῖς ἦν ἐπὶ τούτῳ μετὰ ἱκπίων
ἐκκρίτων, παρτιρέων αὐτοῦς, καὶ κατέσφαξεν
ἅπαντας. Ἀλλὰ καὶ ὁ Κουρκοῦας μετὰ παντὸς τοῦ
τῆς Ἀνατολῆς στρατεύματος κατελθὼν τοὺς ὑπολει-
φθέντας εὐρίσκων ἀπέκτεινεν. Πολλοὺς δὲ τόπους καὶ
ναοὺς ἐνέπηρξαν, καὶ τοὺς συλλαμβανομένους Ῥω-
μαίους τοὺς μὲν ἀνεσταύρουν, τοὺς δὲ τῇ γῆ προσ-
επήγνουν, τοὺς δὲ τοῦ κληροῦ, ὀπισθεν τὰς χεῖρας
δεσμοῦντες, ἤλους σιδηροῦς κατὰ μέσῃς τῆς κεφαλῆς
αὐτῶν ἐπήγνυσαν. Χειμῶνος δὲ ἦδη καταλαμβάνον-
τος, καὶ εἰς τὰ οἰκεία βουλόμενοι ἀπελθεῖν, τὸν στόλον
λαθεῖν ἐσπούδαζον. Νυκτὸς οὖν ἐκπλεύσαντας ὁ πα-
τρικίος Θεοφάνης τούτους ὑπήντησε. [P. 491] Καὶ
εὐθὺς δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται καὶ πλείστα
πλοῖα βυθίζονται. Ὀλίγων δὲ μετὰ πλοίων περιτω-
θέντων καὶ ἐν τῇ τῆς Κολλῆς περιπεσόντων ἀκτῇ,
νυκτὸς ἐπελούσης δέιφον. Θεοφάνης δὲ μετὰ
νίκης μεγάλῃς ὑποστρέψας ἐντίμως καὶ μεγαλοκρη-
πῶς παρὰ τοῦ βασιλέως ὑπαδέχθη καὶ παρακοιμώμε-
νος ἐτιμήθη.

μζ'. Τῷ δὲ Ἀπριλίῳ μηνί, τῆς α' Ἰνδικτιῶνος,
πάλιν ἦλθον οἱ Τούρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως· ὁ
δὲ παρακοιμώμενος ἐξελθὼν σπονδὰς εἰρηνικὰς μετ'
αὐτῶν ἐποίησατο, ὅθεν καὶ ἐπὶ χρόνους ε' ἡ εἰρήνη
διεφυλάχθη.

μη'. Τῇ δὲ β' Ἰνδικτιῶνι, Πασχάλιος πρωτοσπαθή-
ριος καὶ στρατηγὸς Λαγυοβαρδίας ἀποστέλλεται πρὸς
βῆγα τῶν Φράγγων, ἀγαγεῖν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα
Ῥωμανῶ τῷ Κωνσταντίνου τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ νύμφην.
Ἦν καὶ μετὰ κλοῦτου πολλοῦ ὁ Πασχά-
λιος ἀνήγαγεν· καὶ γέγονεν ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ
μηνί, Ἰνδικτιῶνος γ'. Ἦτις καὶ ἐξῆσε μετὰ τοῦ ἀν-
δρὸς αὐτῆς ἑτῆς ε', καὶ ἐτελεύτησεν ἐν ταῖς ἡμέραις
τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆ· πενθε-
ροῦ.

μθ'. Τῷ Δεκεμβρίῳ μηνί, τῆς δ' Ἰνδικτιῶνος,
ἀνέμου βιαίου καὶ σφοδροῦ πνεύσαντος οἱ λεγόμενοι
ἐν τῷ ἱκτικῷ ἐξ ἐναντίας τοῦ βασιλικῆς θρόνου δῆ-
μοι κατέπεσον, καὶ συντρέψαν τὰ ὑποκάτω αὐτῶν
βάθρα καὶ στήθια. Χρόνου δὲ διαλόντος τῷ αὐτῷ
μηνί τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ ἱε-
λατίου κατήγαγον.

ν. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ἣ τὸ τοῦ Χριστοῦ
ἔγιον ἐκμαγεῖον ἀπέκαιτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πο-
λιορκουμένης στρατεύματος, οἱ οἰκήτορες ταύτης
πρὸς τὸν βασιλέα διακρησθεύουσι Ῥωμανὸν τούτο
παρέχειν, εἰ τὴν πολιορκίαν λύσειεν. Ὅπερ καὶ γέ-

A quod Argonautæ illac transeuntes eo loco templum
condiderunt), 747 ipso repente in illos irruens
navigia alia igne combussit, alia in fugam egit.
Quocirca, fuis omnino fugatisque hostibus, par-
tim eorum naves cum vectoribus pelago merse-
runt, partim plurimos ingentique turba vivos
ceperunt. Qui residui fuerant, ad Orientalem pla-
gam, ad locum quem Rhogas vocant, navigaverunt.
Quodque manipulum necessarii pabuli et annonarum
causa in Bithyniam miserant, Bardas Phocas
in eam rem cum lectorum equitum manu missus,
antevertens illorum iter illisque obviam factus,
cunctos internecone delevit. Sed et Curcuas, cum
Asiaticis cunctis copiis descendens, fusique exer-
citus reliquias offendens, illorum stragem dedit. Ii
porro multa loca ac templa incenderant, quosque
ex Romanis comprehenderant, alios in crucem
agebant, alios terræ confgebant; clericos sacri-
que ordinis viros, manibus post terga revinctis,
medio cerebro infixis clavis dire perimebant. Jam
vero appetente hieme cum domum redire parent,
Romanam classem latere studebant. Cum itaque
noctu solvissent, facto eis obviam Theophane pa-
tricio altera statim navalis commissa pugna, mul-
taque profundo mersa navigia : pauci cum navigiis
ad Cœles asperum littus evecti incolumes per no-
ctis opportunitatem evaserunt. Theophanes autem
ingenti parta victoria reversus, honorifice ac mag-
nifice ab imperatore susceptus, accubitoris digni-
tate provecus est.

C 748 47. Mense Aprili, indictione prima, rursus
Turci ingentibus copiis irruptionem fecere. Ad
quos egressus accubitor pacis cum eis foedus
percussit ; unde etiam ad annos quinque pax rata
fuit.

48. Altera statim indictione, Paschalis proto-
spatharius ac Longobardiæ prætor a Romano ad
Francorum regem, qui ejus filiam adducat Romano
Constantini ejus generi filio copulandam, mittitur.
Quam et multis donatam opibus adduxit. Celebratæ
nuptiæ mense Septembri, indictione tertia. Vixit-
que cum viro suo annos quinque, et mortua est,
ejus sacro Constantino iterum jam rerum summam
adepto.

D 49. Mense Decembri, indictione quarta, validis-
simo ac vehementi perflante vento, quos in Circo
demos vocant, ex adverso imperatoris solii cecide-
runt, subjectosque gradus ac intercolumnia con-
triverunt. Transacto autem anno, eodem mense,
Romanum imperatorem filii aula detruserunt.

50. Edesana autem civitate, in qua sacra Christi
effigies linteo expressa, Romanorum copiis obsi-
dione cincta armisque pressa, missa ad Romanum
legatione illius cives illam se præbituros polliciti
sunt, ea duntaxat conditione ut obsidio solveretur.

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ τοῦ οὐμ. P.

Quod et ita contigit. Data enim bulla aurea cautum est ne illorum deinceps ager ac provincia a Romanis diriperetur. Missa itaque sacra essigie, obviam factus accubitor Theophanes cum magifico cereorum luminumque apparata et decenti cultu ac hymnodia ad Sangarin fluvium eam excepit, mensieque ejusdem die decimo nono Iysam deducens in urbem intravit. Imperator, qui in Blachernis esset, ibi eam pie veneratus est. Postridie vero ad Auream portam egressi tum imperatoris ambo filii, Stephanus et Constantinus, tum ejus gener Constantinus cum Theophylacto patriarcha omnique senatu, populo quoque praeunte cum lampadibus ac facibus, ad usque Sanctae Dei Sapientiae delubrum pedibus eam deduxere; pieque ibi sacrum illud pignus venerati in palatium detulerunt.

51. Hisce diebus portentum quoddam ex Armenia in urbem venerat, pueri duo ex uno progressi altero, membris omnibus corporis integri; ab umbilico autem ad pubem alter alteri cohærentes erant, obversis inter se vultibus. Hi diu multumque in urbe morati, velut ingens quoddam ac singulare portentum, cunctorum admirationem ciebant. Quamobrem etiam velut res mali ominis, monstrum urbe expulsum; in eam tamen rursus subiit, cum solus Constantinus rerum summam adeptus esset. Illorum autem gemellorum altero mortuo, partem cohærentem periti quidam medici subtili arte putavere, cum alterum vivum conservatum iri sperarent. Qui tamen ipse cum tres dies supervixisset, extinctus est.

750 52. Immensam imperator, uti a me superius dictum est, erga omnes monachos, eximie tamen erga Sergium inter monachos vitæ sanctimonia præcipuum, habebat fidem, eumque colebat ac supra modum venerabatur. Erat is frater magistri Thomæ, Photii patriarchæ nepos, quem animi iagennitas quam corporis nobilitas illustriorem reddebat; discretionis recitudo, vultus gratia, modestia animi morumque compositio mire commendabat. Sermo illi melle dulcior fluebat; firma mens ac robusta, animi sensus longe humanus atque modestus. Hunc imperator virum iucilltum velut regulam ac amissim, ut sic loquar, omnis ubique componendæ vitæ suæ iugiter apud se habebat. Isque adeo imperatorem etiam atque etiam filiorum curam agere, nec indisciplinatos nullaque castigatione ad nequitiam declinare sinere, admonerat, ne et illi idem atque Heli contingeret*, ac pro filiorum scelere ipse quoque pœnas daret; quod et evenit. Ante enim paucos hos dies, cum omnes intemeratam Filii Dei in linteo expressam effigiem lustrarent, dixerunt Romani illi se præter vultum nihil viderè, ejus autem gener Constanti-

A γονε· και χρυσόβουλλιον ἐδόθη μηκέτι ὑπὸ Ρωμαίων τὴν χώραν αὐτῶν ληΐζεσθαι. Τοῦ δὲ ἀγίου ἔκμαγελίου ἀποσταλόντος, ἀπήντησεν αὐτῷ Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος μετὰ λαμπρὰς φωταγωγίας και τῆς δεούσας τιμῆς; και ὕμνωνδίας κατὰ τὸν Σάγγαριν ποταμόν. Τῇ δὲ ἰθ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθε. Τοῦ δὲ βασιλέως ὄντος ἐν Βλαχέρναις κάκειθεν αὐτὸ προσκυνήσαντος, τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ οἱ τε βασιλέως δύο υἱοὶ, Στέφανος και Κωνσταντῖνος, και ὁ γαμβρός αὐτοῦ Κωνσταντῖνος σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ και τῇ συγχλήτῳ πάσῃ, και τοῦ λαοῦ προπορευομένου μετὰ φωταγωγίας μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Ἁγίας Σοφίας περὶ τοῦτο διεκόμισαν, και προσκυνήθην ἐκεῖνας ἐν τῷ παλατίῳ τοῦτο ἀνήγαγον.

[P. 492] να'. Ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις Ἀρμενίων τι τέρας τῇ πόλει ἐπαφοιτήκει, παῖδες συμφυεῖς ἄρρηνες, ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρός, ἄρτιοι μὲν πάντῃ τὰ μέλη τοῦ σώματος· ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τῆς γαστρός και μέχρι τῶν ὑπὸ γαστέρα συμπεφυκότας ἀλλήλοισι; ὑπῆρχον, ἀντιπρόσωποι. Οἱ ἐπὶ κλειστον ἐν τῇ πόλει ἐνδιατρίψαντες ὑπὸ πάντων ὡς ἐξαίσιον τι τέρας ἐθαυμάζοντο· ὅθεν και ὡς πονηρός τις οἰωνός τῆς πόλεως ἐξηλάθη. Πάλιν δὲ ἐπὶ τῆς μοναρχορίας τῆς βασιλείας¹⁰ Κωνσταντῖνου εἰσῆλθε. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, ἱατροὶ τινες ἔμπειροι ἐν συγκακολλημένον μέρος διέτεμον εὐφυῶς ἐλπιδί τοῦ τὸν ἕτερον ζῆσσοθαι. Ἀλλὰ και οὗτος τρεῖς ἡμέρας ἐπιθίους ἐτελεύτησεν.

νβ'. Ἐν πᾶσι μὲν οὖν, ὡς ἀνωτέρω εἰρηται, τοῖς μοναχοῖς ὁ βασιλεὺς πίστιν ἐκέκτητο ἑμπερον, διαφερόντως δὲ ἐτίμα και ὑπερέσθε Σέργιον τὸν ἐν μοναχοῖς διαλάμποντα, ἧς ἀδελφός μὲν τοῦ μαγίστου ἐπιφύκει Θωμᾶ, ἀνεψιός δὲ τοῦ πατριάρχου Φωτίου· δὲ πλέον τῆς σαρκικῆς εὐγενείας ἢ κατὰ ψυχήν ἐτίμα εὐγένεια τὸ τε τῆς διακρίσεως εὐθὺ και τὸ τοῦ προσώπου χαρίεν τὸ μέτριον τε τοῦ φρονήματος και τοῦ ἤθεος· τὸν μὲν γὰρ λόγον εἶχε γλυκύτερον μέλιτος ἀποστάζοντα, τὸ ἦθος πάγιον και σταθερόν, τὸ δὲ φρόνημα πολὺ φυσικὸν και ταπεινόν. Τούτου δὲ τὸν ἀοιδίμον ἀδιαλείπτως μεθ' ἑαυτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, κανόνα, ὡς ἂν τις εἰποι, τὸν αὐτοῦ βίον ἀκλυσθίζοντα. Οὗτος πολλὰ παρήγει τῷ βασιλεὶ τῶν παιδῶν ἐπιμελεῖσθαι και μὴ ἀπαυδύτους εἶναι εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μὴ ποτε και αὐτὸς πάθει τὸ τοῦ Ἁλλ, τιμωρίαν ἐκείσεως ὑπὲρ τῆς τῶν παιδῶν παρανομίας. Ὅ και γέγονε. Καὶ γὰρ πρὸ ἄλλων ἡμερῶν τούτων, πάντων καθιστορούντων τὸν ἄχραντον χαρακτήρα ἐν τῷ ἀγίῳ ἐκμαγελίῳ τοῦ Πίου τοῦ Θεοῦ, εἶλεγον οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως μὴ βλέπειν τι ἢ πρόσωπον μόνον, ὁ δὲ γαμβρός Κωνσταντῖνος εἶλεγεν βλέπειν ὀφθαλμούς και ὤτα. Πρὸς οὗς και εἶπεν ὁ

* I Reg. iii, 12.

¹⁰ τοῦ βασιλέως ?

ἀοιδίμος Σέργιος· Καλῶς ἀμφότεροι εἶδεν. Οἱ δὲ ἀντιέφρασαν· Καὶ τί σημαίνει ἐκάστου τούτου ἡ διαφορά; Ἀπεκρίθη· Οὐκ ἐγώ, ἀλλὰ Δαβὶδ ὁ προφήτης λέγει· Ὁσβαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὡς αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιούντας [P. 493] κατὰ τοῦ ἐξαλοθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν. Ὅτε ἀκούσαντες ἐκείνοι θυμοῦ ἐπλήσθησαν καὶ κατ' αὐτοῦ ἐβουλεύοντο. Ὅθεν δὴ καὶ τοῦ παλατίου καταγόσαι τὸν πατέρα αὐτῶν καὶ ἐν τῇ νήσῳ ἐξορίζουσιν. Ἀλλὰ δὴ καὶ πάλιν αὐτὸν εἶχεν ἐκεῖ Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς τῶν συμφορῶν παραμύθιον καὶ τῶν θλίψεων ἀκεσώδυνον φάρμακον. Συνῆν τούτῳ καὶ Πολύευκτος; ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς, τὰ εἰκότα παραμυθούμενος, ἃς τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος αὐτὸς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως προχειρίζεται. Εἰσεπίθεται δὲ καὶ οὗτος παρὰ Σεργίου τοῦ εἰρημένου εὐλαβεστάτου μοναχοῦ Ῥωμανῷ τῷ βασιλεὶ τῷ τρόπῳ τοῦδε· Τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ συχνότερως νοσοῦντος, παρεκάλει Ῥωμανὸς τὸν Σέργιον γενέσθαι πατριάρχην. Ὁ δὲ ἀπὸ ψυχῆς τοῦτο ἀπαρνούμενος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἠναγκάζετο. Καὶ ποτὶ φησιν· Ἔχω, δέσποτα, εἰ θέλεις, πατριάρχην, ἀνδρα εὐλαβῆ καὶ χρησιμώτατα, ἀλλὰ μὴν καὶ σοφὸν εἰς τὴν τοιαύτην ἀξίαν. Ὁ δὲ, Ἄς ἴδω αὐτόν. Ἔρχεται μετὰ τοῦ Σεργίου καὶ ὁ Πολύευκτος· καὶ ὡς εἰσῆλθον ἀμφότεροι εἰς τὸν βασιλεῖα, αὐτὸς μὲν ὁ βασιλεὺς καθέζεται ἐπὶ τῆς κλίνης, συγκαθέζεται δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Σέργιος· τὸν δὲ Πολύευκτον εἰς σκάμνον ἐκάθισαν. Ἐρωτᾷ ὁ βασιλεὺς χρησίμῳ τι Γραφικῶν τῷ Πολύευκτῳ, σκοπῶν ἐπὶ τὸ ἀκούσαι ποῶς τὴν λαλίαν αὐτοῦ, ὡς ἔθος τοῖς ἀνθρώποις. Ὁ δὲ ἀθύθιμος ὢν αὐστηρῶς πως καὶ ἀποφαντικῶς ἀπεκρίθη τραχιῆς τῇ φωνῇ· Ὁ καθέζομενος μετὰ τῆς βασιλείας σου ἐν τῇ κλίνῃ σου ἐμνηνεύστω αὐτός. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς εὐθὺς τὸν λόγον ὡς φθόρου βίλος ἐν τῇ καρδίᾳ δεξάμενος· ὁ δὲ μακαρίτης Σέργιος τῷ φυσικῷ φρονήματι τὸν λόγον ὑπερβλῦναι θέλων ῥίπτει αὐτὸν εἰς τοὺς πόδας Πολύευκτου, καὶ, Ἐδδοῦμαι ὑπὲρ ἡμοῦ, πάτερ ἅγιε, λέγει, ὅτι τοσαύτας ἡμέρας ἀτακτῶν οὐκ ἤσθασάνην. Τοῦ δὲ βασιλέως πυθομένου· Διὰ τί οὕτως ἐποίησας; Ἰση, Ὅτι οὕτως ὀφείλει ποιῆν ὁ προστάμενος, καὶ μάλιστα Ἐκκλησιαστικῶς, καὶ μὴ κατὰ προσωπικοληψίαν τι ποιῆν. Ἐκτοτε οὖν οὐκ ἐπίσθη ἐν τῇ κλίνῃ τοῦ βασιλέως τὸ σύνολον καθισθῆναι.

personarum aliquid agere. Etque eo tempore nunquam Sergius adduci potuit ut in imperatoris lectulo sederet.

νγ'. Στέφανος τοῖνον ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἐπαναστᾶς τῷ πατρὶ, συμβούλους τε χρῆσάμενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαρνανῷ καὶ Βασιλίῳ [P. 494] τῷ λεγομένῳ Πατριῶν καὶ Μανουὴλ τῷ Κουρτίτῃ, συνεβίβων αὐτῷ καὶ τῶν λοιπῶν βασιλέων, ἐπὶ μακρῷ γῆρῳ καὶ νόσῳ τρυχόμενον εἶδεν, καὶ τὰ τῆς βασιλείας κατὰ διαθήκας ἀπακριβοσάμενον (καὶ ἀνακτα πῶτον τὸν Πορφυρογέννητον Κωνσταντίνον προσδιωρίσασθαι καὶ

nus videre se oculos et aures asfirmavit. Ad quos vir inclitus Sergius, Bene, inquit, utrique vidistis. Tum illi: Quidnam vero sibi vult utriusque discrimen? respondit: Non ego, sed David propheta ait b: Oculi Domini super justos, et aures ejus in preces eorum, vultus autem Domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam 751 eorum. Quo audito ira impleti sunt, inibantque adversus eum consilium. Quamobrem etiam patrem aula dejecerunt inque insulam cum relegarunt; quo ipso loco Romanus imperator eo rursus tristium rerum ærumnarumque solatio utebatur ac leniente remedio. Una quoque versabatur religiosissimus monachus Polyuctus, ipse pariter convenienti opera solans. Hic nimirum, Theophylacto patriarcha vivis exemplo, patriarcha Cypolitanus a Constantino imperatore præficitur. Quin hic quoque a Sergio, quem dicebam, religiosissimo monacho, per hunc modum Romano imperatori insinuat. Theophylacto Romani filio crebrius laborante ægraque nimis valetudine, rogabat ille Sergium ut patriarchæ munus iniret. Illo tamen strenue exque animo recusante, ad multos dies ejus tentata constantia est. Aitque tandem: Si placet, imperator, patriarcham habeo, virum religiosum commodumque, sed et sapientia pollentem, quanta ex sedis hujus rationibus est. Cui Romanus: Quæso te, hominem videam. Venit itaque cum Sergio et Polyuctus; cumque ambo ad imperatorem ingressi essent, ipse quidem imperator in lectulo sedit, Sergiusque una cum illo consedit. Polyuctus in scabello seorsum sedere jussus. Tum rogat imperator commodum aliquid ex Scriptura, eo spectans ut quanta ejus dicendi facultas vel parum auditu experiretur, uti fere hominum moribus comparatum est. Tum ille ira velox austere quodammodo ac resolute voce aspera: Qui tecum in lectulo sedet, imperator, is interpretetur. 752 Ac quidem imperator ceu invidiæ jaculum, quod sic ille locutus erat, in corde accipit. Beate vero memoria: Sergius, naturali solertia humanitatisque sensu mollire satagens quod ita exciderat, ad Polyucti se pedes abjicit, atque: Ora pro me, Pater sancte, quod tandem incompositis moribus me ipse non cognovi. Percontatur imperator cur ita se gesserit. Ad quem ille: Quod is qui præest, se ita gerere debet, ac præsertim qui Ecclesiæ præpositus est; non acceptione

53. Stephanus igitur Romani filius in patrem insurgens, adhibitisque in consilium Mariano exmonacho et Basilio cognomento Petino, necnon Manuele Curtice, consociis etiam reliquis Augustis, quod gravi morbo ac senio detritum eum videret, ac qui testamenti tabulis res imperii ordinasset, primumque imperatorem Constantinum Porphyrogenetum statuisset, tumque deinceps filios suos

secundo ac tertio ordine imperatores fore decrevis-
set, expressisque ad ens verbis sanxisset atque fir-
masset, si quid adversus primum imperatorem
offenderint ac majestatem violaverint, confestim
imperio abdicandos esse, male aula detrnsu in-
que Proten insulam relegatum monachi ritu cassa-
rie multavit.

Imperium Constantini Porphyrogeneti.

753 1. Imperator igitur ejus gener Constantinus
relictus est, mensis Decembris vigesimo, indictione
tertia, anno 6454. Is statim Bardam Phocam mag-
istrum et scholarum domesticum creat, Constanti-
num vero navalium copiarum ducein, necnon
tribunos viros quosdam strenuos ac industrios.
Petinum patricium ac comitem stabuli fecit, Cur-
ticem patricium et excubiarum drungarium; quos
brevis divina insecuta ultio est, ut qui se in
christum Domini scelerate gessissent. Majestatis
namque rei deprehensi misera morte vitam ambo
abruperunt.

2. Quadraginta vero dierum exacto spatio, Con-
stantinus Porphyrogenetus suspectos habens Ste-
phanum et Constantinum fratres, ne in se quoque,
uti par est, talia molirentur, ut qui patri non pe-
percissent, nec sibi essent parcituri. Aiunt enim,
(ex Moandro), *Corrumpunt bonos mores colloquia
prava* ^c. Quid igitur germanis fit? Convivio acceptos
lauteque epulantes, cum adhuc cibos non deglutis-
sent, qui in hoc parati erant, abreptos et clericali
inilitæ ascriptos in insulas haud longe positas de-
portaverunt. Brevique post patrem suum, qui mo-
nachus esset, visere petierunt, intolerabili luctu
ex aspectu affecti. Similiter etiam pater ejulans
ad eos ait: *Filios gensi et exaltavi; ipsi autem
spreverunt me* ^d. Exindo relegati sunt, Stephanus
quidem in Proconesum, deinde Rhodum, postea
in Mitylenem, Constantinus **754** vero in Tenedum,
inde in Samothraciam, ubi etiam tyrannidem mo-
liens a custodibus necatur. Michael Christophori
imperatoris filius ablati imperialibus calceis a
Theophylacto patriarcha clericus efficitur. Similiter
quoque Theophanem patricium et accubitorem in
exilium misit, Georgium item protospatharium et
pincernam, necnon Thomam primicerium; quos
ambos verberibus subactos atque detonsos, infami-
que triumpho per mediam urbem traductos, in
exsilio amandavit. Sicque in eos animadversum,
quod deprehensi occasionem captare ut Romanum
denuo in aulam reducerent.

3. Mense Decembri, indictione sexta, structæ
insidiæ, ut Stephanus ex insula revocatus in au-
lam induceretur. Delati auctores a Michaele Dia-
bolino, captique omnes, alii naribus auribusque
mutilati, alii intolerandis subacti verberibus, asi-
nisque impositi ignominie causa per urbem tradu-
cti, exsilio relegati sunt.

^c 1 Cor. xv, 33. ^d Isa. i, 2.

καθιξής ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τοῦ τούτου υἱοῦ,
καὶ πρὸς αὐτοὺς ῥητῶς ἐξασφαλισάμενον, ὡς εἴπερ
τῷ πρώτῳ βασιλεῖ κατὰ τι παλαίαιαν, καθαιρέσθαι
παρτυτικά τῆς βασιλείας, τούτον τοῦ παλατίου κακῶς
κατήγαγεν καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξορίσας ἀπέκι-
ραν μοναχόν.

*Αὐτοκρατορία Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννή-
του.*

α'. Ὑπαλείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ
τούτου γαμβρός, μηνὶ Δεκεμβρίῳ κ', ἰνδικτιῶνος γ',
ἐν ἔτει ς'σνδ'. Ὁς παρατυτικά Βάρδην τὸν Φωκῶν
μάγιστρον καὶ δομῆστεικον τῶν σχολῶν προχειρίζε-
ται, καὶ Κωνσταντῖνον ναυμαχίας ἡγήτορα, καὶ
στρατιάρχας τινὰς τῶν εὐχρήστων. Τὸν δὲ Πατινὸν
πατρικιον καὶ κόμητα τοῦ στάβλου πεποίηκε, τὸν δὲ
Κουρτικὴν πατρικιον καὶ δρουγγάριον τῆς βίβλας,
οὐστίνας ὁ Θεὸς συντόμως ἐπεξήλασεν ὡς εἰς χριστὸν
Κυρίου παρηνήσαντας· ἐπὶ καθοσίωσει γὰρ καταλη-
φθέντες, ὡς ἐκάτερος αὐτῶν οὐκίστω θανάτῳ τὸν
βίον ἀπέβρῆξαν.

β'. Μετὰ δὲ μ' ἡμέρας Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρο-
γεννητός ὑποπεύσας Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον
τοὺς αὐταδέλφους, μὴ ποτε καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια
διαπράξωται: (ὅπερ ἦν εἰκὸς, ὅτι εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς
οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φείσονται; Λέγεται γὰρ
ὅτι *φθειροῦσιν ἥθη χρηστὰ ὀμιλίαι κακαί*), τῶν
ὀμαιομένων τί γίνεται; Ἐστίασας αὐτοὺς καὶ φιλο-
φρονήσας, ἐπὶ τῆς βρώσεως οὐσης; ἐν τῷ στόματι αἰ-
τῶν, ἀνήρπασαν τοὺτους οἱ πρὸς τούτῳ εὐτρεπισμέ-
νοι, καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοὺς περ-
ώρισαν κληρικοὺς ποιήσαντας. Μετ' ὀλίγον δὲ τὸν
ἰδιον πατέρα αὐτῶν αἰτησάμενοι ἰδεῖν μοναχὸν ἦντο,
πίνθει ἀφορήτῳ κατεχόμενοι. Ὁ δὲ ὀμοίως ἐδουρῆ-
μος πρὸς αὐτοὺς ἐφθέγγετο· *Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ
ὑψωσα, αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν*. Εἰθ' οὕτως ἐξορι-
ζονται, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προκόνησον, εἷτα εἰς
Ῥόδον, [P. 495] ἔπειτα εἰς Μιτυλήνην, ὁ δὲ Κωνστα-
ντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκείθεν εἰς Σαμοθράκην· ἐν ἣ καὶ
ἀνταρσίαν μελετήσας παρὰ τῶν φυλασσόντων αὐτὸν
σφάζεται. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου
υἱὸν, τὰ βασιλικά πέδιλα ἀφελόμενος, κληρικὸν
ἐποίησεν Θεοφύλακτος ὁ πατριάρχης Ὁμοίως καὶ
Θεοφάνην πατρικιον καὶ παρακοιμώμενον ἐξώρισε,
καὶ Γεώργιον πρωτοσπαθάριον καὶ πιγκέρναν καὶ
Θωμᾶν πριμικήριον, οὗς δειράς καὶ κουρεύσας καὶ
θριαμβεύσας ἐξώρισεν διὰ τὸ φωραθῆναι αὐτοὺς κλη-
ροκοπεῖν τοῦ εἰσπυγαγεῖν κάλιν τὸν Ῥωμαίων ἐν τῷ
παλατίῳ.

γ'. Τῷ Δεκεμβρίῳ μηνί, τῆς ς' ἰνδικτιῶνος, ἐπι-
βουλῆς γενομένης εἰς τὸν Στέφανον ἐκ τῆς νήσου
ἀγαγεῖν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐπὶ παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Δια-
βολίνου ἐμνησθῆ, πάντων κρατηθέντων τῶν μὲν τὰς
βίνας καὶ τὰ ὄτα ἀπέτεμε, τοὺς δὲ δαρμῶ ἀφορήτῳ
ὕπεδαλεν καὶ ὄνοις ἐπικαθίσας καὶ θριαμβεύσας,
ἐξώρισεν.

δ. Τῆ δὲ 14^α τοῦ Ἰουλίου μηνος, τῆς 5^{ης} Ἰνδικτιῶ-
νος. Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ τελευτᾷ, καὶ
τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει διακομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ
ἀπετέθη μνηθ.

ε'. Μετὰ γοῦν τὸ μόνον καταλειφθῆναι τὸν αὐτο-
κράτορα Κωνσταντῖνον, προχειρίσαστο Βασιλεῖον τὸν
πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλακῆς φυσικὸν
υἱὸν Ῥωμανοῦ τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως, πατρικίον
καὶ παρακοιμώμενον καὶ παραδυναστεύοντα τῆς
συγκλήτου. Οὗτος δὲ ἦν ἐγέρων καὶ λόγιος, καὶ τῷ
βασιλεῖ ἐν πάσῃ ὑπηρετῶν αἰσιῶς καὶ περιπόντως.
Τότε καὶ ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀβρωσθήσας
καὶ ὄπ' αὐτῆς κυριευθεὶς ἐτελεύτησεν, κρατήσας
τῆς Ἐκκλησίας 87η κδ'. Χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ
ὁ ἀνωτέρω εἰρημένος Πολύευκτος μοναχός, τιμίος
ἀνὴρ καὶ ἀγιώτατος.

ς'. Τότε καὶ ἀποστολικῶν ἐσθῆτων ἀποκεκρυμ-
μένων ἐν τινὶ γωνίᾳ τῆς πόλεως δηλωθεῖσων τῷ βα-
σιλεῖ, μετὰ πάσης τιμῆς καὶ δοξολογίας ἀνελόμενος
αὐτάς, τῷ μεγάλῳ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἀπαθη-
σαύρισε ναῦν. Καὶ τὰ λείψανα τοῦ Θεολόγου Γρηγο-
ρίου, ἃ καὶ μερισθέντα τὰ μὲν ἐν τῷ σηκῷ τῶν
Ἁγίων Ἀποστόλων ἐτέθησαν, τὰ δὲ ἐν τῷ ναυῷ τῆς
Ἁγίας μάρτυρος Ἀναστασίας.

ζ'. Ὁ τοῖνον βασιλεὺς διὰ τὸ τὸν μέγιστον καὶ
δομέστικον τῶν σχολῶν, Βάρδαν τὸν Φωκῆν λεγόμε-
νον, εἰς γῆρας ἔλασσε καὶ ἀδυνάτως πρὸς τοὺς κό-
πους ἔχειν, [P. 496] τοῦ δομεστικῆτος ἀποκινεῖ, καὶ
ἀντ' αὐτοῦ προβάλλεται δομέστικον Νικηφόρον πα-
τρικίον καὶ στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν, τὸν υἱὸν
αὐτοῦ. Ἡσαύτας καὶ πατρικίον Λέοντα, τὸν τούτου
ἀτάξελφον, στρατηγὸν τῶν Δυτικῶν προχειρίζεται.
Γέγονε δὲ ἐμπρησμὸς μέγας· πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ
Ἁγίου Θεωμᾶ ὡς κατὰ τὸν ἔμβολον τὸν πρὸς τὴν
Σιδηρᾶν πόρταν.

η'. Ἰστέον δὲ ἔτι τῷ 18^ῳ ἔτει τῆς βασιλείας Κων-
σταντῖνου τοῦ Πορφυρογεννήτου (δεκαπέντε γὰρ
ἐκράτησεν) ἐγενήθη ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ὁ ἔχονος
αὐτοῦ, υἱὸς δὲ Ῥωμανοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Τῶν δὲ
Τούρκων καταδραμόντων, μέχρι τῆς πόλεως ἐν τῇ
ἐσρατῇ τοῦ Πάσχα, καὶ ληισαμένων πᾶσαν τὴν Θρά-
κην, καὶ πραιδαν πολλὴν λαβόντες, ὁ βασιλεὺς εὐ-
θύς τὸν πατρικίον καὶ δομέστικον τῶν ἐξουσίτων
Πόθων τὸν Ἀργυρὸν μετὰ τὸ τάγματος αὐτοῦ καὶ
τὸν στρατηγὸν τῶν βουκελαρίων καὶ τοῦ Ὀψικίου καὶ
Θρακησίου κατὰ πόδας αὐτῶν ἐξάπιστεῖλαν· οἱ καὶ
νωκτερὸς ἐπιπεσόντες κατέσφαξαν αὐτούς, λαβόντες καὶ
τὴν πραιδαν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν.

θ'. Φασὶ δὲ οἱ εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Πορφυρογεν-
νήτου λαμπρὸς ἀστὴρ ἐφάνη ἐπὶ ἡμέρας μ' καὶ πάλ-
ιν ἐπὶ τῇ κοιμῆσει καὶ ἐξῆδ' αὐτοῦ ἀστὴρα φανῆ-
ναι ἀμανρὸν ἔχοντα φῶς. Τελευτᾷ οὖν νοσήσας, πι-
ποητικῶς βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ῥωμανόν, καὶ θά-
πτεται ἐν τῷ ναυῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων μετὰ
Λέοντος βασιλέως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ἦν δὲ τῆ ἰδέα
εὐμήκης τὴν ἡλικίαν, λευκὸς τὴν χροιάν, εὐόφθαλ-
μος, χαρπύκιος ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς, γρυπὸς
ἦτο· ἐπίρην, μακροπρόσωπος, μακροτράχηλος, εὐ-
ρύς τοὺς ὤμους, φιλοτράπεζος, φιλοινός, ἡδύς

4. Quinto decimo Julii mensis, Indictione sexta,
Romanus imperator in insula moritur; ejus cada-
ver in urbem delatum, in ipsius monasterio depo-
situs est.

5. Solus igitur imperator relictus Constantinus
Basiliium protovestiarium suum, Romani, qui ante
ipsum imperium gesserat, ex pellice naturalem fil-
lium, patricium creat et accubitorem ac senatus
principem. Erat vero vir prudens atque eloquens,
quique in omnibus 755 solerter ac decore impe-
ratori obsequeretur. Tunc quoque patriarcha Theo-
phylactus in morbum lapsus eoque prevalente mor-
tuus est, cum illi sedi annis quatuor supra viginti
præfuisset. Ejus loco ordinatur, cuius nobis in
superioribus facta mentio est, Polyuctus mona-
chus, vir venerabilis et sanctissimus.

6. Per id tempus, quæ in quodam urbis angulo
delituerant apostolicæ vestes et palliola, imperatori
innotuere. Omni itaque pompa divinarumque can-
ticorum celebritate sublata in magno Sanctorum
Apostolorum templo recondidit; uti etiam sacras
exuvias Theologi, quarum pars in Sanctorum Apo-
stolorum delubro, pars in Sanctæ Anastasiæ mar-
tyris positæ sunt.

7. Quod autem Bardas Phocas magister et schola-
rum domesticus annis gravis erat, nec præ ætate
ejus maneris laboribus satis par erat, imperator illo
amoto, ipsius loco Nicephorum patricium et Orien-
taliū ducem, ejus filium, domesticum præficit.
Similiter quoque Leonem patricium illius fratrem
Occidentalium ducem instituit. Ingens vero haud
longe a templo S. Thomæ contigit incendium, adeo
ut porticus quæ ad portam Ferream ducit combu-
reretur.

8. Observandum vero anno quarto decimo imperii
Constantini Porphyrogeneti (quindecim enim annis
rerum potitus est) natum esse ejus nepotem Basiliū
imperatorem, Romani ejus filii filium. Turcis vero
756 ad ipsam usque urbem per Paschæ solemniam
excurrentibus Thraciamque omnem populantibus,
ac cum multam egissent prædam, misit statim im-
perator Pothum Argyrum patricium ac excubitorum
domesticum cum subjecta illi legione, buccellario-
rumque et Opsicii et Thracis ducibus, qui e vestigio
eos insequerentur; noctuque irruentes eorum stragem
fecerunt et contrucidarunt, prædamque, ac
quotquot captivos habebant, receperunt.

9. Añunt, quo tempore natus est Porphyrogene-
tus, splendido jubare stellam conspectam esse; ac
rursus quo obdormivit ac vivis excessit, stellam
apparuisse obscuris radiis tristisque micatu. Extre-
mum ergo laborans, ac Romano filie imperatoris
create, efflavit animam; inque Sanctorum Aposto-
lorum templo cum Leone patre suo sepelitur. Erat
statura procerus, candore niveus, plenis oculis
gratisque luminibus, naso aquilino, oblongo vultu
ac collo, latis humeris, mensarum amans ac vini,
eloquio dulcis. Vixit annos quinque supra quinqu-

ginta. Mortuus est mensis Novembris quinta decima, A indictione sexta, anni 6456, relicto imperatore Romano filio suo cum Helena ejus matre.

Romanorum imperator Romanus annos III, menses III, dies V.

Mandi annus 6456, divinæ incarnationis anno 956, Romanorum imperator Romanus annos 3, menses 3, dies 5. Erat ætate juvenis, vegeto 757 corpore, triticeæ coloris, venustis oculis, naso adunco, grato aspectu, dulci sermone, recta statura cypressi in morem, latis humeris, quietus ac lenis. Relictus a patre Constantino Porphyrogonneto imperator annum agens vigesimum primum, cum Basilio filio ejusque matre Helena et uxore Theophanone, mox patris sui domesticos atque aulicos, majoribus auctos honoribus ac dignitatibus profectos donisque large ditatos, aula ejecit; elegitque ac cooperavit administrandæ publicæ rei socios ac senatus principes Josephum patricium et rei navalis drungarium, quem et brevi post accubitozem fecit (sacri scilicet cubiculi totiusque rei domesticæ præfectum); Joannem protospatharium, quem Chœnum vocant, patricium præfecit ac magnum heteriarcham; Sisinium vero protospatharium exsacellarium urbis præfectum creavit, brevique post patricium ac generalem logothetam. Sorores, Zoen, Theodoram, Agatham, Theophanonem et Annam, aula detrusas ad ædes regias, quas caniclii vocant, ubi etiam Sophia Christophori imperatoris uxor posita coma degebat, transtulit; ac post dies aliquot Antiochi ædibus eas assignavit, Agatham ad monasterium a Romano ipsius avo conditum misit, ac quos in regia sumptus accipiebant, eosdem illis præstandos constituit. Scholarum domesticum ac patricium Nicephorum Phocam magistrum honore auxit et in 758 Asiam misit. Similiter etiam ejus fratrem Leonem patricium magistrum et Occidentis domesticum fecit. Ipse venationibus totus indulgebat, ciborum belluo ac vini potor. Alium quoque patre defuncto suscepit filium, quem et Constantinum nominavit, ac brevi post per Polyuctum patriarcham in Sanctæ Sophiæ ambone Augustali corona donavit. Helena Augusta in aula versata cum imperatore, donec morbo correpta mensis Septembris decima nona diem obiit. Sepulta est in patris sui Romani imperatoris monasterio, et que in urna prope illum condita. στα Ἑλένη ἐν τῷ παλατίῳ συνῆν τῷ βασιλεῖ, ὡς εἰθνηκεν· καὶ κατετέθη ἐν τῇ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτῆς, τοῦ πατρὸς αὐτῆς.

2. Misit autem imperator Nicephorum Phocam magistrum ac domesticum cum ingentibus copiis ac navalium gravi apparatu igneque Græco adversus Cretam. Fuerat Creta Romanæ ditionis, donec imperante Michaelē Balbo Theophili patre a Saracenis Hispanis capta est, Romana interim classe occupata ac copiis comprimenda stulti Thomæ tyrannide ac rebellionē, qui ejusdem sodalis ac commilito ante

α τοῖς λόγοις. Ἐζῆσε δὲ χρόνους νε', καὶ ἐτελεύτησε μηνὶ Νοεμβρίῳ ιε', ἡδικοτικῶνος ς', ἔτους ς,υνς', κατελείψας αὐτοκράτορα Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ μεθ' Ἑλένης τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἔτη γ', μῆνας γ', ἡμέρας ε'.

Κόσμου ἔτος ς,υνς', θείας σαρκώσεως ἔτει θ,νς'. Ῥωμαίων βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἔτη γ', μῆνας γ', ἡμέρας ε'. Ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν νέος, σφριγῶν τῷ σώματι, σιτόχροος, [P. 497] εὐόφθαλμος, ἐκρίν, χαρπὸς, γλυκὺς τοῖς ῥήμασιν, ὀρθίος ὡς κυπέρισσος, εὐρὺς τοὺς ὤμους, ἤσυχος καὶ προσηνής. Καταλείφεις δὲ αὐτοκράτορα παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου ἐπὶ τῶν ὠν κα', εἰν Βασιλείῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐνιαυσιαίῳ ὄντι καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἑλένῃ καὶ τῇ συνεύῃ αὐτοῦ Θεοφανῶ. Καὶ παρευθὺ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν ἀξιώμασι μεγίστοις ὑπερανεδίδαξε καὶ δώροις καταπλουτίσας τοῦ παλατίου κατήγαγεν, ἐξελέξατο δὲ καὶ προέκρινε παραύναστέοντας καὶ πρώτους τῆς συγκλήτου Ἰωσήφ πατρικίον καὶ δρουγγάριον τῶν πλωτῶν, ὄντινα καὶ μετὰ βραχὺ παρακοιμώμενον ἐποίησεν τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Ἰωάννην τὸν Κοινὸν πατρικίον καὶ μάγαν ἐταιριάρχην προεδάλετο, τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Σισίνιον τὸν ἀπὸ σακελλίου ἐπαρχον πλείως ἐχειροτόνησεν καὶ μετὰ βραχὺ πατρικίον καὶ γενικὸν λογοθέτην. Τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτοῦ, Ζωὴν καὶ Θεοδώραν [Ἀγάθην] καὶ Θεοφανῶ καὶ Ἄνναν, ἀπὸ τῶν βασιλικῶν κατήγαγε δόμων, καὶ εἰς τὸν βασιλικὸν οἶκον τὸν λεγόμενον Κανικαίου, ἐν ᾧ καὶ Σοφία Αὐγούστα ἡ τοῦ Χριστοφόρου βασιλέως γαμετὴ ἦν ἀποκεκαρμίνη, ἐπήγαγεν, καὶ μετὰ δειπνεύσειν ἡμερῶν εἰς τὸ Ἀντιόχου ἐκλήρωσεν. Τὴν δὲ Ἀγάθην εἰς τὸ ἰδρυθὲν φροντιστήριον παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως καὶ πάππου αὐτοῦ ἀπέστειλεν, καὶ διωρίζατο χορηγεῖσθαι αὐτῆς ἅ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ ἰδίδοντο. Τὸν δὲ δομέστικον τῶν σχολῶν καὶ πατρικίον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν μάγιστρον ἐτίμησεν καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐξέπεμφεν. Ὁσαύτως καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πατρικίον Λέοντα μάγιστρον καὶ δομέστικον τῆς Αὔσεως ἐποίησεν. Καὶ αὐτὸς ἦν εὐφραίνόμενος ἐν κυνηγίοις καὶ θήραις αἰ' οὐλοῦ ἀβρεβδίατος τυγχάνων.

Ἐγέννησε καὶ ἕτερον υἱὸν μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ Κωνσταντίνον αὐτὸν ὀνόμασεν· ἔς καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐστέφθη παρὰ Πολυεύκτου πατριάρχου ἐν τῷ ἁμῶνι τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ἦ δὲ Αὐγούστῃ ἀρβύστησασα κατὰ τὴν ιθ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως, ἐν λάρνακι πλεσίον

β'. Τὸν δὲ μάγιστρον καὶ δομέστικον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν ὁ βασιλεὺς μετὰ στρατείας πολλῆς καὶ ἐξοπλίσεως πλοίων πολεμικῶν καὶ ὕγρου πυρὸς εἰς τὴν Κρήτην ἀπέστειλεν, ἥτις· ὅπῃ Ῥωμαίους μὲν ἦν τὸ πρότερον, ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Μιχαήλ τοῦ Τραυλοῦ τοῦ πατρὸς Θεοφίλου ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν ἀπὸ Ἰσπανίας ἀνελεύθων Σαρακηνῶν διὰ τὸ τηνιαυτὰ ἀσχολεῖσθαι· τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατεύματα εἰς τὴν τυ-

ρανίβα και στάσιν τοῦ ἀντάρτου Μωροθωμᾶ [P. 498] ἅ ἐξίστηναι τὴν ταύτης ἡμέρας τῆς ἐπὶ τὴν πόλιν ἐπορεύθη παρὰ Νικηφόρου μαγίστρου καὶ δομestικοῦ Θεωδῶ 19 ἔτη ῥη'. Ἰπῆρχον δὲ χελάνδια μετὰ τοῦ ὕψους πύργου β, ἄρματα α, καράβια καμωτηρὰ ἐπιτάριον ἔχοντα καὶ ὄπλα πολεμικὰ τξ. Ἀπάραι οὖν τῆς βασιλείας Νικηφόρος ὁ δομestικός, καὶ τὰ Φύγελα καταλαβὼν, ἐφρόντιζεν ὅπως ὁ σύμπας στόλος αὐτῷ ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶη καὶ προσηρμῆζοιτο. Σπουδῆ οὖν τὴν νῆσον καταλαμβάνουσιν· καὶ ἀποβάτων τῶν νεῶν χάρακα καὶ τάφρον βαθεῖαν κατασκευάσαν. Τούτων οὕτως παρακαθεζομένων τῆ νῆσῳ, καὶ ἀπέριου χειμῶνος καὶ ὕετοῦ καὶ κρύου γενομένου, καὶ τῶν σιτηῶν δαιτανηθέντων, καταναρκήσαντες οἱ τοῦ στρατοῦ οὐκ ἔβουλήθησαν ἀναστρέφαι. Ὁ δὲ συνετώτατος Νικηφόρος καὶ δοῦξ τῆ τῶν λόγων ἡδύτης τούτους κατέσχευεν. Μισθῶν οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν ἔνδειαν τοῦ στρατοῦ ἐπισημαίνων παντοίων τροφῶν αὐτοῖς ἀπέστειλεν. Κατὰ δὲ τὸν Μάρτιον μῆνα πολέμου κρητηθέντος σφοδροῦ καὶ καρτερᾶς μάχης γενομένης παρέλαβον οἱ Ῥωμαῖοι τὸ κάστρον.

γ. Ἐν δὲ τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ β' ἔτους τῆς βασιλείας Ῥωμανοῦ ἐγένετο σκάνη σίτου καὶ κριθῆς ἐν τῇ πόλει· ἐπράθη γὰρ ὁ σίτος τῷ νομισματικῷ μῶδιον δ', ἡ δὲ κριθὴ μῶδιον ε'. Οὐ πολὺς οὖν χρόνος παρεῖθε, καὶ εὐθὺς γέγονεν ὁ σίτος μῶδιον η', ἡ δὲ κριθὴ μῶδιον ιθ'.

δ. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ κατηγορήθη Βασίλειος δ. Πετεινὸς ὑπότινων ὡς τῆς βασιλείας ἐπιμέμενος· ἐστὶς ἐν ἔξορίᾳ παρεπέμφθη, ἐν ᾗ καὶ τελευτᾶ. Ὁ δὲ βασιλεὺς μαθὼν τὴν τῆς Κρήτης ἄλωσιν ἐδόξασε τὸν Θεόν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ δομestικός τῶν σχολῶν Νικηφόρος καλεῖται τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν πόλιν εἰσηλθεῖν, καὶ μετὰ τῶν λαφύρων καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἦλθε περὶ ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ ἱεροδρόμιον, ἕνα τῷ ἀμνηρᾷ Κρήτης τοῦ λεγομένου κουροκαλάτου καὶ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, στολὰς λευκὰς περιβεβλημένων πάντων τῶν Σαρακηνῶν. Καὶ ὁ μὲν μάλιστα τιμῶν καὶ γερῶν μεγάλων ἤξιώθη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ ἀμνηρὸς δὲ κλειστα δῶρα καὶ χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν παρὰ τοῦ βασιλέως λαβὼν σὺν τοῖς τέκνοις αὐτοῦ εἰς χωρὶα οἴκειν συνεχωρήθη. Εἰς δὲ τὴν σύγκλητον οὐκ ἀνετιθέσθαι δὲ τὸ μὴ βούλεσθαι αὐτοὺς βαπτισθῆναι. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Νικηφόρον τὸν μάλιστα αὐτὸς κατὰ τὴν ἑρμῆν ἐξαπέστειλεν κατὰ τοῦ ἀλαζόνος Χαμβῶδ.

Ὁ δὲ ἀπελθὼν πρῶτον μὲν τὸ Χλιπε κάστρον παρελάβε, ἐξ οὗ καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συλλογή.

exsisterat. Fluxerat anni felicio ejus illi potiti erant, usque dum iterum a Nicophoro magistro ac domesticio expugnata est, centum quinquaginta octo. Erant chelandia (sic dicta Græcis navigia) Græco igne instructa duo millia, celoces mille, onerariæ annonam conveyentes et arma bellica trecenta sexaginta. Solvens itaque Byzantio Nicephorus domesticus et Phygela veniens hoc maxime studuit omnique cura enixus est, ut omnis 759 ei classis uno agmine conserta esset ac appelleret. Festinato itaque impetu invadunt insulam, navibusque effusi vallum statuunt altumque aggerem. Cumque sic insulæ assiderent, immensaque hiemis vis atque pluvie geluque ingrueret, ac cibi assumpti essent, obtorpentes milites domum redire cogitabant. Enimvero solertissimus vir Nicephorus atque dux verborum lenocinio in castris detinuit. Porro imperator, cognita qua laboraret exercitus penuria, omnis generis copiosam annonam cibosque cis destinavit. Mense autem Martio, acri conserta pugna bellique instantia, capta a Romanis munitio est.

3. Mense Octobri insequentis anni secundi imperii Romani penuria tritici atque hordei in civitate fuit, adeo ut veniret triticum numismate modii quatuor, hordeum vero modii sex. Haud vero longum interesset tempus, cum statim minuto pretio triticum modii octo, hordeum duodecim venit.

4. Mense Martio delatus est Basilius Petinus ut qui imperium ambitet; missusque in exilium Ibi fato functus est. Imperator ubi captam esse Cretam cognovit, Deo laudes gratiasque persolvit. Tum brevi etiam Nicephorus scholarum domesticus, imperatoris jussu urbem ingressus, cum multis spoliis atque captivis a suis ædibus ad Circum pedes venit, una cum Crete Amera Europe nomine ejusque propinquis omnibus, cum 760 Saraceni omnes albis vestibus induti essent. Ac quidem magister honores magna que præmia imperatoris liberalitate consecutus est. Ameras vero donis plurimis auroque atque argento ab imperatore donatus prædiorum colere ac habitare permissus est: quod tamen baptismo initiari noluit, in senatum minime cooptatus est. Porro Romanus imperator magistrum Nicephorum iterum in Orientem misit, ut Chambiæ arrogantiam frangeret. Susceptaque expeditione primum Alepam urbem munitam cepit, unde etiam spoliolum vim magnam collegit.

VARIÆ LECTIONES.

19 δομestικῶ τοῦ Θεωδῶ ?

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΒΙΟΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ.

GEORGII MONACHI

VITÆ RECENTIORUM IMPERATORUM.

IMPERIUM LEONIS ARMENI.

761-763 1. Anno mundi 6310, divinæ autem incarnationis 810, imperavit Leo Armenus patricius, ac qui postea prævaricator exstitit, annos 7, menses 5, imperii insulis ornatus a Nicephoro patriarcha. Post alterum namque annum ad impietatem deficiens, ac quam rectæ fidei professionem scripto ediderat, irritam faciens, haud secus ac Saul delapsus est. Nam et ille **764** cum duos annos legitime regnum administrasset, a recto deinde aversus tramite divinaque denudatus gratia ac nequissimo spiritui traditus adversus Davidem, cujus cumulatam beneficiis erat, armis instructus est ac sacerdotum patravit cædes. Haud aliter etiam infelicissimus hic Deoque infensus post annum alterum, furore accensus actusque rabie adversus pietatem, divinum Nicephorum, a quo corona donatus erat, exilio multavit.

2. Nempe ejus loco Theodotum patriarcham creat, virum nulla rationis luce aut eruditione clarum, magisque etiam mancipium, ac piscibus elinguiorem; qui denique præter impietatem aliud nihil sciret. Quo ex tempore implacabile adversus Ecclesiam bellum suscitavit. Si igitur mala in malum mutatio digna admiratione est, hunc sane magis ac sequaces quam Galatas mirari convenit, qui sic translati sint ab eo, qui ipsos vocaverat in gratia Christi, in aliud evangelium, quod non est aliud præterquam Deum ad iracundiam provocare divinaque ultionem attrahere.

3. Novus enim Sennacherib Crumus, relicta fratri obsidione Adrianopolis, sextum jam diem Leone imperium tenente urbem invadens, a Blachernis ad Auream usque portam muros circuibat, copias quibus fretus esset, ostentans, peractisque in Auream

Α ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΜΕΝΙΟΥ.

[P. 499] α'. Τῷ ς' εἴτι τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ω', ἐβασίλευσε Λέων Ἀρμένιος ὁ πατρικίος¹, καὶ παραβάτης ὑστερον ἀναφανείς, ἐτῆ ς' καὶ² μῆνας ε', στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου³. Μετὰ γὰρ δύο χρόνους ἀποστατήσας πρὸς τὴν ἀσθεϊαν, καὶ τὸ ἐγγραφον ὄπερ ἐποίησε περὶ τῆς ὀρθοδοξίας ἀθετήσας⁴, ὡσπερ Σαοὺλ⁵ ἐξώκειλεν· καὶ γὰρ κάκεινος δύο ἔτη βασιλεύσας ἰνὸν μως, εἶτα παρατραπείς καὶ τῆς θείας χάριτος γυμνωθεὶς καὶ πονηρῷ πνεύματι παραδοθεὶς κατὰ τοῦ εὐεργέτου Δαβὶδ ἐξωπλίσθη καὶ τὰς [P. 500] τῶν Ἰσραῖων εἰργάσατο μαιφονίας. Ὡσαύτως καὶ ὁ δὲ ὀσθητος οὗτος καὶ ἀντίθεος· μετὰ δύο ἔτη κατὰ τῆς εὐσεβείας μανείς καὶ λυττήσας⁶ τὸν στέψαντα αὐτὸν θεῖον Νικηφόρον ἐξώριεν⁷.

β'. Θεόδοτον δὴθεν πατριάρχην ἀντιχειροτονεῖ⁸, ἄλογον ἄνδρα, μᾶλλον δὲ⁹ ἀνδράποδον καὶ ἰχθύων ἀφωνέστερον¹⁰ καὶ μηδὲν πλέον τῆς ἀσθεϊας ἐπιστάμενον· καὶ ἔκτοτε¹¹ διωγμῶν ἀσπινδον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀνεβρίπισεν. Εἰ οὖν χρῆθ θαυμάζειν φαῦλον¹² ἐπὶ φαύλῳ μετὰθεσιν, τοῦτον δεῖ¹³ μᾶλλον καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἢ Γαλάτας θαυμάσαι¹⁴, τοὺς οὕτω μετατιθεμένους ἀπὸ τοῦ καλέσαντος αὐτοὺς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο εἰ μὴ τὸ¹⁵ παροργίσει τὴν Θεὸν καὶ τὴν θελαν ὄργην ἐπισπάσασθαι¹⁶.

C

Ὁ γὰρ¹⁷ νέος Σαναχτηρίμ Κρούμος, ἐπαρθείς τῇ πρώτῃν δίκῃ, καταλιπὼν τὸν ἴδιον ἀδελφὸν πολιορκεῖν τὴν Ἀδριανούπολιν, μετὰ εἰς ἡμέρας τῆς αὐτοκρατορίας Λέοντος ἐπελθὼν τῇ πόλει περιῆε: τὰ τεύχη ἀπὸ Βλαχερνῶν ἕως τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἐπι-

¹ Galat. 1, 6.

VARIE LECTIONES.

¹ Τῷ— ὁ πατρικίος] μετὰ δὲ Μιχαὴλ ἐβασίλευσε Λέων ὁ Ἀρμένιος C i. e. codex Coislinianus 134 a f. 500. ² καὶ om. C. ³ στεφθεὶς— πατριάρχου om. C. ⁴ καὶ τὸ— ἀθετήσας om. C. ⁵ ὡσπερ καὶ Σαοὺλ C. ⁶ λυσσήσας καὶ τὸν C. ⁷ ἐξορίσας C. ⁸ ἀντιχειροτονήσας C. ⁹ ὁ δὲ C, καὶ P. ¹⁰ ἀφωνέστερον τῶν ἰχθύων C. ¹¹ καὶ ἔκτοτε om. C. ¹² χρῆθ φαῦλον ἐπὶ φαύλῳ θαυμάζειν μ. C. an φαύλου ἐπ.; ¹³ δεῖ] δὴ P, τις nescio an C. ¹⁴ θαυμάσεται λίαν οὕτω ταχέως μετ. C. ¹⁵ μὴ πρὸς τὸ C. ¹⁶ ἐπισπάσασθαι: C, σπάσασθαι: P. ¹⁷ ἔ γάρ — c. & extr. τῇ πόλει om. C.

δεικνύων τὴν περὶ αὐτὸν δύναμιν. Ἐπιταλέας καὶ¹⁷ A portæ amœno loco et irriguo impuris sacrificiis, μιὰρὰς θυτῆας ἐν τῷ λιθαδίῳ τῆς Χρυσῆς πόρτης etiam pacem ab imperatore expetiit, 765 modo ἤτῃσθε καὶ τὸν βασιλέα εἰρήνην ποιῆσαι, εἰ τὸ δόρυ per ipsum in Auream portam jaculum ei insigere αὐτοῦ πῆξει ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ. Τοῦ δὲ βασιλέως liceret. Quo abnuente in tentorium suum reversus est, majorem in modum admiratus urbis muros ἢ καταδεξαμένον ὑπίστραψεν εἰς τὴν ἰδίαν σκηνήν, compositisque imperatoris aciem atque ordines. Ad pacis itaque fœdera vertitur, tentandæ rei causa sermones conferens.

δ. Ὁ δὲ γε βασιλεὺς ἀφορμῆς δραξάμενος ἐπι- 4. Porro imperator arrepta occasione lancea eum ράθη τοῦτον λογχῆσαι¹⁸· ἀλλ' εἰς πέρασ ἀγαγεῖν transfigere conatus est; ne rem tamen opere com- τοῦτο ἐκωλύθη τῇ τῶν ὑπουργησάντων ἀφύτῃ, πλη- pletet, obstulit eorum ignavia quos in ipsam mi- ξάντων μὲν τοῦτον, καιρίαν δὲ μὴ ἐπαγαγόντων πλη- nistros delegerat; qui percusserunt quidem, at γῆν. Ἐπὶ τούτῳ μανίς ὁ ἀλάστωρ, ἀποστειλάς Ικ- letale vulnus minime intulerunt. Qua re in furorem απεῖς ἐν τῷ Ἁγίῳ Μάμαντι, ἐκείσε δὲ καλᾶτιον ἐν- actus pestilentissimus homo, missis equitibus ad ἐκρησεν, καὶ τὸν χαλοῦν λόντα τοῦ ἱππικοῦ σὺν S. Mamantem, quod illic palatium est succendit; τῇ ἀρκτῷ καὶ τῷ δράκοντι τοῦ ὕδριου καὶ μαρμάρων B Circique æneum leonem cum ursa et aqualis καλλίστων ἐν ἀμάξαις φορτώσας ὑπίστραψεν, παρα- dracone, nec non pulcherrima marmora, in currus καθίσας τὴν Ἀδριανοῦπολιν καὶ ταύτην ἑλών· καὶ congesa asportavit; obsessamque Adrianopolim et ipsam cepit; trajecto denique cum ingenti mul- μετὰ λαοῦ πλείστου διεπράσας αὐτὸν τε εὐγενῶν Μα- titudine ac Macedonum ingenua pube flumine in χαιδόνων, κατεσκήνωσεν ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ. Ὁ Danubio consedit, cum interim impietatis in urbe δὲ Λέων τὰ τῆς ἀσεβείας ἔργα διεπράττετο ἐν τῇ πόλει.

ε. Ἐφ' οὗ ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης¹⁹ ἐν σχήματι 5. Eo tempore cometa conspectus est, splen- δύο λαμπρῶν σεληνῶν ἐνουμένων²⁰ καὶ πάλιν διαι- dentis lunæ duplicis figura, quæ una coirent ac ρουμένων²¹ εἰς διάφορα σχήματα, ὡς καὶ εἰς ἀκε- in diversas rursus figuras divisæ abirent, ut et in φάλου διάπλασιν ἀνδρῶ; τυπωθῆναι· ὅπερ τὴν ἀκέ- viri speciem capite mutili efformarentur; quod φαλον κεφαλῆν²² τῶν μετὰ ταῦτα στασιασάντων [P. 501] κατὰ τῶν²³ Χριστιανῶν καὶ τὸν μάταιον Θωμᾶν κεφαλῆν καὶ ἀρχηγὸν τῆς ἐκ τῶν ἄλλων Χρι- utique indicio fuit acephali eorum capitis qui post- stιανῶν διαιρέσεως; ἐσχηκῶτα προσμήνυσεν²⁴. Καὶ C ea adversus Christianos tumultuati sunt, ac qui- μέντοι καὶ σεισμοὶ φόβοιο τε καὶ ἐπάλληλοι καὶ λι- ductor, ut a reliquis Christianis sese abjungerent, exstitit. Quin tremendi quoque 766 crebrique μαὶ καὶ αὐχμοὶ καὶ ἀέρος φλογώσεως γεγόνασι καὶ fuere terræ motus, famesque et siccitates atque στάσεις ἐμφύλιοι²⁵ κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν, ἐκ aeris inflammationes; seditiones quoque ac civiles τῶν ἡμερῶν ἀρξάμενα;²⁶ τοῦ θεοστρυγῆος καὶ ἀλά- tumultus per omnes urbes atque oppida, quo ex stορος· καὶ²⁷ μέχρι πολλοῦ τὸ δεῖνδν²⁸ τῆς ἐμπυ- tempore vir Deo exosus furiaque imperium iniit; ac λιας συμφορᾶς ἐπικρατήσασι συμβέβηκεν.

ς. Ἐκμιμούμενος τοίνυν τὸν τῆς μουσαρᾶς ταύ- 6. Impuræ itaque illius hæresis auctorem imita- της αἰρέσεως ἀρχηγὸν ὁμόνυμον αὐτοῦ καὶ ὁμότρο- tus, quocum illi nomine atque moribus conveniret, πον ἤρξατο τῆς αἰρέσεως. Εἶτα συμμάχους καὶ συμ- hæresim occęptavit. Exinde operis socios et adju- μύστας ἐκζητήσας εὗρεν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον tores symmystasque quæritans, Joannem invenit, γραμματικὸν, μῆλλον δὲ Ἰαννὴν ἄλλον ἢ Σίμωνα, quem grammaticum vocant, magis vero Jannem alterum aut Simonem, hominem divinationibus ἐκ ἀστρονομίας βεβημένον, καὶ ἐτίρους τινὰς ὁμόφρονας ex pelvi et præstigiis turpibusque actibus longe ἀδοῦ Ἰαννίτας καὶ Ἰαμβρίτας καὶ Σιμωνίτας· οὗ D celebratissimum, aliosque nonnullos eodem ac ille δὴ καὶ περ' αὐτῶν κατέχων ἐν τῷ παλατίῳ προσ- sensu, Jannitæ et Jambritas ac Simonitas; quorum καλεῖται Νικηφόρον τὸν ἀοίδιμον πατριάρχην καὶ utique stipatus caterva, eosque in palatio secum τοῦς σὺν αὐτῷ προϋχόντας ἐπισκόπους τε καὶ ἱερεῖς detinens, Nicephorum inclitum patriarcham sode- ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, καὶ φησιν· Ἵστα σαφῶς lesque præcipuos episcopos ac sacerdotes coram τῶς ἀντίστησάν τινες λέγοντες μὴ δεῖν προσκυ- senatu vocat, atque: Scitis palam surrexisse quos- νεῖσθαι τὰς εἰκόνας, οὐς εἰ βούλοσθε παραστήναι dam, qui non adorandas esse imagines dicant; quos καὶ διαλεχθῆναι περὶ τούτου, καὶ ἐκδηλότερον καὶ ἀληθέες φανήσεται.

ζ. Πρὸς δὲ ὁ θεὸς Νικηφόρος οὐδὲν ἀπακρίνατο.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ καὶ] δὲ? ¹⁸ λογχῆσαι? ¹⁹ καὶ γοῦν ὄψεθ' ἐνηκαῦτα κομήτης C. ²⁰ ἐνωθῆντων C. ²¹ οὐκ ἐρωθῆντων C. ²² κεφάλου ἀνδρῶς διάπλασιν P: corr. C. ²³ τῶν ροι κατὰ add. C. ²⁴ προσμήνυε C. ²⁵ στάσις ἐμφύλιος C. ²⁶ ἀρξάμενοι C, ἀρξάμενοι P. ²⁷ καὶ om. C. ²⁸ τὸ δεῖνδν — p. 768 εὐσεβείας om. C folio abscisso.

spōdit. Ait vero ad procerum adstantem coronam : *Dicite, quæso, quod non est, ut cadat fieri potest?* Quibus fidei securitate respondentibus, subiecit rursus patriarcha : *Numquid non Leone et Constantino Isauris imperatoribus imagines cecidere?* Illis annuentibus ac sic rem sese habere adjungentibus, *Ergo, ait 767* omnino stabant, ac sic olim priscique temporibus erectæ erant. Quod enim non est, necque stat atque consistit, quomodo dejici ac cadere potest?

8. Tum reliquis episcopis istiusmodi ad hæresis eversionem objectantibus, sacratissimus vir Euthymius Sardium episcopus libera voce sumptaque fiducia ait : *Quo ex tempore Christus in terras venit, ad hanc nostram ætatem, cum octingentorum annorum tempora decurrerint, ubique gentium Christi erectæ effigies, isque in imagine adoratur. Quis itaque sic prætractæ audaciæ, qui tanti temporis apostolicam Patrumque traditionem abrogare præsumat ac convellere? præsertim cum Apostolus dicat* : *Itaque, fratres, state, et tenete traditiones, quas accepistis, sive per sermonem, sive per epistolam. Vel si angelus de cælo evangelizaverit vobis præter quod accepistis, anathema sit.*

9. Post hunc respondit et Theodorus, æmulator ille fervensque rectæ fidei defensor, Studii præfectus, ita loquens : *Noli, imperator, Ecclesiæ statum ac tranquillitatem convellere. Dixit enim Apostolus* : *Et alios quidem posuit Deus in Ecclesia, primum apostolos, deinde prophetas, tertio pastores atque doctores.* Non dixit imperatores aut reges. Nam tibi quidem civilis tranquillitas concredita est ac exercitius. Horum curam habe, ac Ecclesiam pastoribus ac doctoribus, ut divino sancitum eloquio est, sine : *sin minus placet ut his animum accommodes ac nostram teneas fidem, vel si angelus de cælo descendens evertere nos 768* voluerit, nihil ei nos dicto audientes scias, tantum abest ut imperatori.

10. His itaque tyrannus auditis, iraque supra modum exæstuans, leonisque in morem rugiens, qui simia esset, ejectis omnibus proceribus verbis, magnoque Nicephoro urbe expulso ac similiter Theodoro Studita in exsilium pulso, Theodotum Cassiteram exspatharium, virum a thymele scenaque nomen adeptum, Ecclesiæ præficit; inque eum modum scelestissimus ille, moribus potius quam nomine bestiam præferens, adversus pietatem elatus Ecclesiam Dei majoribus animis persecutus, eamque vehementius expugnabat, donec per eum divina ultia justitia est. Cujus ortum pessimum et pravitatem Deoque exosum animum ac impietatem, sed et vitæ exitum funestissimum, diserte divinus Nicephorus sugillans ac traducens

Α Ἐφη δὲ πρὸς τοὺς παρισταμένους μαγιστάνους· Ἐπακτέ μοι, τὸ μὴ ὂν δύναται κερσεῖν; Ἐὖν δὲ τῆ ἀσφαλείᾳ τῆς πίστεως ἀπεκρηθέντων, ἤρατο πάλιν ἐ πατριάρχῃ· Ἐκασον ἐπὶ λόγοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν Ἰσαύρων αἱ ἀγαὶ εὐκρίτους; Ἐὖν δὲ κατανευσάντων καὶ τὸ καὶ προσειπόντων, Οὐκοῦν Ἰσταντο πάντως καὶ ἦσαν ἀρχαδιὸν αὐτῶν ἔχουσαι τὸ ἀνάστημα. Τὸ γὰρ μὴ ὂν μηδ' ἰστέμνον πῶς δύναται κερσεῖν;

η'. Ἐτα τῶν ἄλλων ἐπισκόπων τοιαῦτα προτεινόντων εἰς ἀνατροπὴν τῆς αἰρέσεως, ὁ ἐπὶ ἐπίσκοπος Σάρδης Εὐθύμιος παρήρησιασάμενος λέγει· Πρόσχε, ὦ βασιλεῦ, τοῖς ἐν ἐπιτομῇ ῥηθησομένοις. Ἀρ' οὐ ἦλθε Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι τῶν ἑκατόσσιων ἐτη παρῆλθον, καὶ πανταχοῦ στηλογραφεῖται Χριστὸς καὶ ἐν εἰκόνι προσκυνεῖται. Ποῖος οὖν αὐθάδης τολμήσεις τὴν τοσούτου χρόνου ἀποστολικὴν τε καὶ πατρικὴν παράδοσιν ἀθετήσαι ἢ μετασάλευσαι; μάλιστα τοῦ Ἀποστόλου λόγοντος, ἢ Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδοσεις ἃς παρελάβετε εἰς διὰ λόγον [P. 502] εἰτα δὲ ἐπιστολῆς. Κἄν ἀγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

θ'. Μεθ' ὃν ἀπεκρίθη καὶ Θεόδωρος ὁ ζηλωτῆς καὶ θερμὸς τῆς ὀρθοδοξίας πρόμαχος, ὁ τῶν Στουδίου ἡγούμενος, λέγων· Μὴ παρασάλευε, βασιλεῦ, κατὰστασιν ἐκκλησιαστικῆν. Εἰρηκεν γὰρ ὁ Ἀπόστολος· Καὶ οὐδὲ μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν Ἐκκλησίᾳ, πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον ποιμένας καὶ διδασκάλους. Οὐκ εἶπεν, βασιλεῖς. Σοὶ μὲν γὰρ ἡ πολιτικὴ κατὰστασις ἐπιστεύθη καὶ τὸ στρατόπεδον. Τοῦτων φρόντιζε, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἕασον ποιμῆναι καὶ διδασκάλους κατὰ τὸν θεῖον λόγον. Εἰ δὲ μὴ βούλει προσέχειν τοῦτοις καὶ εἶναι μετὰ τῆς πίστεως ἡμῶν, κἄν ἀγγελος ἐξ οὐρανῶν καταλῶν βουληθεῖη παρατρέψαι ἡμᾶς, οὐκ ἀκουσόμεθα αὐτοῦ, μήτι γε βασιλεύς.

ι'. Ὁ οὖν τύραννος ταῦτα ἀκούσας καὶ ὑπερβύσας τῷ θυμῷ, καὶ λέοντειον ὁ πλοῦτος βρύσας, καὶ πάντας μεθ' ὕβρεως ἀπελάσας, καὶ τὸν Νικηφόρον τὴν μέγαν τῆς πόλεως ἀπελάσας, ὡσαύτως καὶ Θεόδωρον τῶν Στουδίου ἐξορίσας, ἀντιχειροτονεῖ τὸν ἀπὸ σπαθαρῶν Θεόδοτον τὸν Κασιετηρᾶν καὶ τῆς θυμέλης τὴν προσηγορίαν ἐπειλημμένον. Καὶ οὕτως ὁ ἀλιτήριος καὶ θηριώτερος μᾶλλον ἢ θηριώνιμος, ἐπαρθεὶς κατὰ τῆς εὐσεβείας, μεζόνως ἰδίωκε τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπύρρει σφόδρα, μέχρι τούτων ἐνδίκως ἢ θεῖη δίκη μετέληθεν. Οὐ τὴν κακίστην γένεσιν καὶ μοχθηρίαν καὶ θεοσυγῆ προαίρεισιν καὶ δυσσεβείαν, καὶ μόντοι καὶ χαλεπὴν τοῦ βίου καταστροφὴν, ὁ θασπέσιος Νικηφόρος διαβρήδην στυλιτεύων φάσκει· Παρορᾷ θεός, καὶ ἤρξεν καθ' ἡμῶν

ἔ Θεσ. 11, 14. ἢ Ephes. 14, 1.

VARIAE LECTIONES.

ἢ τῶν P. ἢ ἄλλοις οὐ τούτου C. ἢ μὲν γε τῶν X. C.

ἄνθρωπος· οὐκ οἶδα εἰ ²⁵ ἄνθρωπον λέγειν χρῆ, ἀλλὰ μὴ θηρίον, καὶ θηρίων ²⁶ ἀγριώτερόν τε καὶ πικρότερον. Τί γὰρ τῆς συμφορᾶς ταύτης ἐλαϊνότερον καὶ τῆς δυστυχίας ἀθλιώτερον; Ἡλικὸν κακὸν εἰς τὴν βασιλείαν εἰσεκώμασεν ²⁷ ἰεφυθῆς μὲν τὸ γένος καὶ μισοβάρβαρος, πολυειδῆς δὲ τὸν τρόπον καὶ ἀνελεύθερος καὶ τὴν γνώμην ἀστάθερος ²⁸.

ἰα'. Τὸ μὲν οὖν προσεχῶς αὐτῷ ὑπερηγμένον ²⁹ καὶ πολυγνώριμον (ἐκ γὰρ τῆς Ἀρμενίων ὠμίτου γῆς ³⁰, ὅθεν εἰπαὶν τὸ δύστροπον καὶ κακὸν ἦεν), τὸ δὲ πορρωτάτως καὶ παλαιὸν τυγχάνον, καθὰ τῶν πρεσβυτέρων ἐξιστοροῦσι τινες, οἳ τὰ ἐκείνου καὶ τῶν ἐκείνου πατέρων ἐκ πολλοῦ παραδοθέντα ³¹ ἴσασιν, οὐδ' ἐντεῦθεν καθαρῶς ³² ποθεν ἐκπεφυκέναι, εἴπερ ἐκ τῆς Ἀσσυρίων φυλῆς κακίστην παραφυάδα ἐκδύναι, ἐξ ὧν τὸ πατρῶον ἐπεφήμιζεν αἶμα. Κατήχη γὰρ ἐκ τῶν Σαναγηρέμ παιδῶν ³³, ὃς δὴ τῶν [P. 503] Ἀσσυρίων ἤρξεν ποτε καὶ ὑπὸ τῶν φόντων καιρίαν τὴν πληγὴν ἐδέδεκτο· καὶ γὰρ οἱ γὰρ ³⁴ φονίας δεξιὰς τῷ γεννήτορι ἐπανετείνατο ³⁵, τῷ πατρὶ ³⁶ λύθρων ἐμμουλνόμενοι, αὐτόχειρές τε τῆς σφαγῆς ³⁷ τοῦ τεκόντος γενόμενοι αὐτίκα πρὸς τοὺς χωρίους τῶν Ἀρμενίων φυγάδες οἰχόμενοι ³⁸ ἀνασχόμενται. Τοῦτου δὲ τοῦ ³⁹ πατροφόνου σπύρου κατὰ τὴν ἡμετέραν γενεὴν πικρῶς τηρηθεὶς ⁴⁰ καὶ παραβλασθήσας ⁴¹ ἀνδροφόνος καρπὸς, οὐκ οἶδ' ὅθεν Ῥωμαίων τοῦτο κατακρίθην ⁴² τὸ δεινὸν ἐκεκλήρωτο. Ὅς εἰς τὸδε τὸ φῶς οἷς οἶδεν ὁ ἀνασχόμενος χρίμασι προαχθεὶς πονηροῖς καὶ ὀλεθροῖς ἐντρέπεται καὶ συναύζεται ⁴³ ἦθασί τε καὶ πράξεσιν ⁴⁴.

ιβ'. Ἐκ τῆς Ἀσσυρίων γούν λεαίνης καὶ τῆς Ἀρμενίας παρδάλεως ἑτεροθαλῆς ⁴⁵ σύνθετόν τε καὶ ἀλόδοτον τίγριδος εἶδος ἐκ νόθου καὶ κιθόλου ἐξέφυγον, Ἀρμένιος ἢ Ἀσσύριον εἰδεχθεστέρως ⁴⁶, καὶ Ἄλιον μὲν τὴν προσηγορίαν, Ἄλιον δὲ τὸ μὲν ⁴⁷ ἀρπακτικὸν εἰς τὸ ἀσφαλεῖς κεκτημένος, τὸ δὲ ἐλευθέριον οὐδαμῶς προσειμένως, χαμαιλέων δὲ, ὡς περ οὖν τὸ εἶδος, οὕτως καὶ τῆς ψυχῆς τὸ πολυμορφον, διὰ τὸ τοῦ γένους ὑποῦλόν τε καὶ ὑψαλόν, ἐξ ὧν ἐμγαλαύχει τῆς δυστροπίας καὶ τοῦ δόλου τὸ κεκρυμμένον ⁴⁸ καὶ ἀνεξεγύρευτον. Καὶ γὰρ ἐμχανάτο ⁴⁹ λαμβάνειν τὸ ἐνδομυχοῦν τῆς γνώμης σκοτεινὸν καὶ παλιμβολόν ⁵⁰ καὶ πρὸς τὸ βλάπτειν ἐπιτρεπὲς ⁵¹. Καὶ πως ἦν ἐκπεπονημένον αὐτῷ καὶ ἐπιτετευθευμένον μὴ ποτε συμφωνήσειν καρδίαν ⁵² τοῖς χεῖλεσιν, ὡς ἕτερον μὲν μελετᾶν κατὰ νοῦν, ἄλλα δὲ προφέρειν ⁵³ ἐν τῷ στόματι. Ἄλλ' ⁵⁴ ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἀφιλοθεῖας καὶ πονηρίας ἐξώκειλεν ὁ βίος αὐτοῦ, ὥστε καὶ ⁵⁵ δυσφωρότατον ⁵⁶ καὶ δυσκατάληκτον αὐτοῦ τὴν δαι-

A ait: *Despicit Deus, imperatque adversum nos homo, quem nescio hominemne dicere deceat et non bestiam, interque bestias majori præstantem feritate cunctisque acerbiorum.* Quid enim hac calamitate miserabilis infortunioque infaustus? Quantum malum in imperium invasit? Duplici satus homo prosapia ac mixobarbarus, indole animoque varius ac illiberalis, sensuque mentis instabilis, quod ad proximum quidem illi attinet genus vulgoque expleratum.

769 11. Ex Armenia namque oriundus erat, unde illa ei morum pravitas ac malignitas. Longe vero remotius illud ac antiquum, quemadmodum seniores quidam referunt, qui olim tradita de illo ejusque majoribus sciunt, nec in hos pure suos natales refert, siquidem ex Assyriorum gentis nequissimo stolone natus est, ex quibus paterna eum stirpe genus trahere fama est. Ex Sennacherib enim sobole ducit originem, qui cum imperio olim Assyriis præfuit, et ab iis quos sustulerat letale vulnus accepit. Quique adeo cruentas dexteris Patri intentassent, parricidalique cruore polluti essent, suisque ipsi manibus parentem occidissent, confestim ad Armeniorum se loca fugitivi recepere. Ex hoc porro parricidiali ad nostram usque ætatem, malo lato, servato semine, quæ noxa nescio, istud Romano imperio constitutum malum ac consecutum. Is nimirum in hanc lucera susceptus, quibus is ipso qui sustinet novit judiciis, pessimis noxiisque moribus educatur atque actibus.

12. Ex Assyriorum itaque leæna Armeniæque pardali, diverso germine, compositumque ac monstrosum tigridis genus, ex notha adulterinaque sinceraque ⁷⁷⁰ enatus filius, Armenius an Assyrius, sæda magis specie oreque; ac leonis quidem nomen sortitus, leonis vim illam rapacem adeptus est, nihil quidquam admissio quod ejus liberale est, chamæleon vero, uti specie vultuque, sed et multiplici forma animi, ob gentis occultam fraudem pressumque dolum ac animum se nihil explicantem. Etenim molitur ut quod illi tenebrosum ac versipelle intus animi est, nocendique arto industrium solersque, id vero lateat. Ecqua ratione in hoc studium operamque contulerat, ut nunquam cordi atque labiis conveniret? ut nimirum alia mente ageret, alia ore proferret. Eninvero ad tantam ejus vita impietatem devecta est ac nequitiam, ac dæmoniacam imens ejus ac nequitia ægre ipsa deprehensibilis ac animadversa cunctis, ma-

VARIE LECTIONES.

²⁵ εἰ add. C. ²⁶ καὶ τῶν θ. C. ²⁷ βασίλειον ἀρχὴν εἰσεκ. C. ²⁸ ἀστάθερος P. ²⁹ ὑπερηγμένος καὶ πολλὰς γνώριμος C. ³⁰ γῆς — τὸ δὲ οἰ. C. ³¹ παραδοθέντων C. ³² καθαρὸς ποθεν ἐκπεφυκέναι P, et ius κακίστης παραφυάδος ἐκφῆσαι. ³³ παιδῶν add. C. ³⁴ εἶγε P. ³⁵ ἀνατείνοντι P. ³⁶ πατρὶ C. ³⁷ τῆς σφαγῆς add. C. ³⁸ ὠχόμενοι P, ὠχόμενοι C. ³⁹ τοῦ add. C. ⁴⁰ τηρηθέντος P. ⁴¹ παραβλασθήσας C. ⁴² κατακρίθει P. ⁴³ συναυλίσσεται C. ⁴⁴ πράγμασιν P. ⁴⁵ ἑτεροθαλῆς P. ⁴⁶ καὶ ἀκίθου εἰς ἐξέφυγον οὐδ' Ἀρμένιος ἢ Ἀσσύριος εἰδεχθεστέρως P, an Ἀρμενίων ἢ Ἀσσυρίων? ⁴⁷ τὸ μὲν add. C. ⁴⁸ ἐξ ἐκκεκρυμμένον καὶ οἰ. P. ⁴⁹ μηχανάται P. ⁵⁰ παλιμβολόν P. ⁵¹ ἐπιτρεπὲς P. ⁵² συμφωνήσει καρδία P. ⁵³ προσφέρειν CP. ⁵⁴ τῆ ἐπὶ ἀλλ' οἰ. C. ⁵⁵ καὶ post ὥστε add. C. ⁵⁶ δυσφωρότατον οὐσαν?

nifesta fieret. Quintimo Dei indulgentia tyrannidem semel adeptus, furorem omnem dolumque affundit adversus immaculatam fidem, certatque per omnia imitari impium Copronymum illo superiore; parique illi facinore, impuris quibusdam scelestissimisque hominibus vitæ omnes rationes concredit, lascivis ac turpi vita celebratis, animo corporeque corruptis, præstigiatoribus, veneficis, seductoribus, nulloque non vitii 771 genere ac malitia exultis, atque ut semel dicam, qui Christianam pietatem fidemque negaverint.

13. Ac sane eos lubens necessarios asciscit ac amplexatur, eorumque exitiosis doctrinis ac initiationibus animum submittit; et velut peccati servus, iis mancipatur, uncoque seductionis ac improbitatis captus vir execrabilis dire transigitur. Tria enim proposita, quibus promissionis compos efficeretur, ut nempe exactam fidem nostram ac orthodoxam negaret, divinas aboleret imagines, piis persecutionem moveret; quæ si ei præstita essent, ad felicitatis summum apicem evaderet, ac si quis alius, in longiores annos hujusce temporis vitam produceret.

14. Hisce itaque ejusque generis exitiosis seductionibus deceptus dementis vir animi ac pecuinus, atque ut sædo aspectu erat, adeuntibus difficilis, orisque specie turpior. Etsi enim ei leonis nomen, simia erat quod objectum oculis erat: majori pravitare mores, insolentior animus, mente plurimum ferina, intractabili impetu, immundus, importabilis, inconsultior, severitate asperior, tyranni moribus truculentior.

15. Elatus itaque miser ac calamitosus falsis scelestissimorum illorum vaticiniis ac insidiis, sic bellum cito aggreditur. Ac primum quidem linguam Deo 772 pugnanti adversus divina nostra dogmata movet; ac tum hic quoque impiissimum Copronymum Cononem æmulatur, similique illi ratione circumforaneum cogit conventum seu potius Judaicum concilium; cui etiam funestissimus homo consessor præessorque ac præses effectus abominatio desolationis in templo Domini denuo conspicitur, aperiturque os magna loquens adversus Domini gloriam, grandiaque promens ac superbiens adversus dispensationem. Sicque alter Caiphas, cum Christo infensa cohorte illa, multa ac vana adversus veritatem obganniens, sacras omnes in Ecclesia erectas imagines abolet, odiaque in Christum ejusque servos exagitat; quippe cui gravis ad videndum in imagine Christus ac memoria ferendum, quique ejus amici ac servi essent.

μονιῶδη γνῶμην καὶ πονηρίαν τοῖς ⁶⁶ πᾶσι γενέσθαι κατάδηλον ⁶⁶. Ἐπει ⁶⁶ ὄν τῆς βασιλείου ἀρχῆς, μάλλον δὲ τυραννίδος, Θεοῦ συγχωρήσει λαβόμενος κατὰ τῆς ἀμωμῆτου πίστεως ἔλον ἐκχέει τὸν θυμὸν καὶ τὸν δόλον, καὶ ἀμιλλᾶται κατὰ πάντα τὸν πρὸ αὐτοῦ δυσσεβῆ Κοπρώνυμον, καὶ ὡσαύτως μισοῖς τισι καὶ παμπονήροις ἀνθρώποις τὸ πᾶν τῆς ζωῆς κατακίστευει, ἀσελγέσι τε καὶ ἐπι βίου αἰσχρότητι βεδοημένοις καὶ ⁶⁷ κατεφθαρμένοις τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, γόησι καὶ φαρμακοῖς καὶ λαοπλάνοις, καὶ πᾶν εἶδος κακίας ἀσκήσασι καὶ ἀπαξιαπλῶς τὴν Χριστιανῶν ἠρνημένοις θεοσέβειαν.

ιγ'. Καὶ ὁ τούτους ἀσπασίως εἰσοκίζεται καὶ περιπτύσσεται, καὶ ὑποκύπτει ταῖς ματαίαις αὐτῶν καὶ ⁶⁶ ψυχοφθόροις διδαχαῖς καὶ μυήσεσιν, καὶ ὅσα ⁶⁶ τῆς ἀμαρτίας ἀνδράποδον ἐξανδραποδίζειται, καὶ τῷ ἀγκίστρῳ τῆς ἀπάτης καὶ παρανομίας δειλασθεὶς ὁ παράπαιστος ⁷⁰ δεινῶς περιπίπτεται. Τρία γὰρ αὐτῷ προῦθησαν τὰ ὑπεσχημένα ⁷¹, [P. 504] τῆς ἀκρεβοῦς πίστεως ἡμῶν καὶ ὀρθοδόξου τὴν ἐρνησιν, τῶν θείων εἰκόνων τὴν καθάρεισιν, τῶν εὐσεβούντων τὴν δῶξιν. Καὶ οὕτως εἰς ἄκρον εὐημερίας ἐλάσεις, φησὶν, ὡς καὶ ἐπὶ πλείστον καὶ μῆκιστον ⁷² χρόνον τὴν παρούσαν ζωὴν, εἰ καὶ τις ἄλλος, διανύσαι ⁷³.

ιδ'. Ταῦταις οὖν καὶ ταῖς τοιαύταις διεθρίοις φανακισθεὶς ⁷⁴ ἀπάταις ὁ ματαιόφρων καὶ κτηνώδης, καὶ καθάπερ ἦν εἰδεχθῆς καὶ δυσέντευκτος καὶ τῆ ἰδέα ⁷⁵ αἰσχρότερος (εἰ γὰρ καὶ λιέντερον. τοῦνομα, πηθῆκειον τὸ βλέπομενον), γίνεται φαυλότερος ⁷⁶ τὸν τρόπον, σωμαρώτερος τὸ ἦθος, θηριωδέτερος τὴν γνῶμην, ἀτίθασσος τὴν ὀρμὴν, ἀκάθεκτος ⁷⁷ καὶ ἀνυπόστατος καὶ ἀλογιστότερός τε ⁷⁸ καὶ ἐμβριθέστερος καὶ τυραννικώτερος.

ιε'. Ἀναπτρωθεὶς γὰρ ὁ δειλαῖος καὶ ταλαίπωρος τῆ ψευδομαντείᾳ καὶ ἐπιβουλῇ τῶν ἀλιτηρίων ἐκείνων, οὕτως ἐπαναταίνεται ταχὺ τὸν πόλεμον. Καὶ πρῶτον μὲν κινεῖ κατὰ τῶν ἱερῶν ⁷⁹ δογμάτων ἡμῶν τὴν θεομάχον αὐτοῦ ⁸⁰ γλώσσαν, ἔπειτα δὲ ζητοὶ κἀνταῦθα τὸν δυσσεβέστατον Κοπρώνυμον Κόνωνα ⁸¹ καὶ συνζητοῖσας ὁμοίως ⁸² ἐκείνῳ τὸν τρόπον τε καὶ ἀγυρτώδες συνακτηρίον ⁸³, μάλλον δὲ Ἰουδαϊκὸν συνέδριον, ᾧ ⁸⁴ καὶ συνέδρος καὶ πρόεδρος ὁ ἐξάγιστος γενόμενος, ὁρᾶται πάλιν ἐν ναῷ Κυρίου τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, καὶ ἀνοίγεται στόμα λαλοῦν μέγαρα κατὰ τῆς δόξης Κυρίου καὶ κατὰ τῆς θείας ⁸⁵ οικονομίας μεγαλοβήμονόν καὶ ἀλαζονεύμενον. Καὶ οὕτως ὁ δεῦτερος Καΐφας μετὰ τῆς Χριστομάχου σπεύρας ἐκείνης πολλὰ καὶ μάταια κατὰ τῆς ἀληθείας κενολογίας καθαιρεῖ πᾶσαν ἱερὴν τῆς Ἐκκλησίας ἀναστήλωσιν μίσει τῷ εἰς Χριστὸν ⁸⁶ καὶ τοὺς αὐτοῦ θεράποντας, ἐπειδὴ βάρῃς ἦν αὐτῷ Χριστὸς καὶ ⁸⁷ ἐν εἰκόνι βλέπομενος καὶ ἐπὶ μνήμης φερόμενος ⁸⁸, καὶ οἱ τοῦτου φίλοι τε καὶ δοῦλοι.

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ τοῖς αὐτοῖς C. ⁶⁶ κατάδηλον om. C. ⁶⁶ ἐπει — ἀρχῆς add. C. ⁶⁷ καὶ post βεδοημένους add. C. ⁶⁸ ματαίαις αὐτῶν καὶ add. C. ⁶⁹ ὄλον P. ⁷⁰ παράπτυστος vel παράπαιστος margo P. ⁷¹ τῷ ὑπεσχημένου P. ⁷² μῆκιστον C. μέγιστον P. ⁷³ διανύσας, εἰ καὶ τις ἄλλος P. ⁷⁴ ἀπάταις φανακισθεὶς P. ⁷⁵ τῆ ἰδέα] τὴν θέαν C. ⁷⁶ γίνεται καὶ φ. P. ⁷⁷ ἀκάθεκτος P. ⁷⁸ τε add. C. ⁷⁹ θείων P. ⁸⁰ αὐτοῦ om. C. ⁸¹ Κοπρώνυμον Κόνωνα] Κωνσταντίνου C. ⁸² ὁμοίως ἀθροῖσας C. ⁸³ ἐργαστήριον C. ⁸⁴ ᾧ Iliasius, ὁ C, δς P. ⁸⁵ θείας a. d. C. ⁸⁶ μίσει τε Χριστὸν P. ⁸⁷ καὶ αὐτὸν ἐν add. C. ⁸⁸ ἐπιφερόμενος I'

15. Δὲ δὴ καὶ ἀνοηταίων κατεφυλάξει πᾶσαν Ἀ
 εἰκονικὴν ἀναστήλωσιν ἀπίδλιτον εἶναι τῇ θεῷ Γρα-
 φῇ καὶ λίαν ἀγνώριστον. Τί οὖν πρὸς ταῦτα φησεῖν ὁ
 τις; Ὁτι σοφίας Θεοῦ ἀδιεξέταστοι λόγοι, καὶ ὁ ὁ
 μωρὸς μωρὰ λαλήσει. Ἀμαθῆς γὰρ σφόδρα καὶ λη-
 ρώδης ὑπάρχων οὐκ ἤδει πάντως τὰ χρυσότευκτα ὅτι
 ἐκεῖνα Χερουβιμ, ἀπερ ὁ ἱεροζάντης Μωϋσῆς Θεοῦ
 προστεταχότος ἐτεκτήνητο καὶ ἡ παλαιὰ καὶ ἔννομος
 σκητὴ καθύπερθεν τῆς κιβωτοῦ ἔφερεν, ἀ δὴ οὐ παρὰ
 Ἰουδαίους μόνον δεδόξαστο ὅτι, ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος ὁ
 κήρυξ Χερουβιμ ὁδοῦ ἀποκαλεῖ σαφῶς ἦτοι τὰ δε-
 δοξασμένα ὅτι. [P. 505] Ἔτι γε μὴν καὶ ὅσα ἡ Σολο-
 μῶντος κατεσκευάσατο σοφία καὶ τῷ θεοσεβῶν Ἰεζε-
 κιὴλ ὤπται, καὶ εἰ τι τριούτου κατὰ τὰς ἱερὰς Βί-
 βλους ἐτεκτήνηται καὶ τετέλιχται, ἀπερ οὐ πέφρικεν ὁ
 ὁ θεὸς καὶ βέβηλος ἐν εἰδώλων μοίρᾳ θεῖναι, ὡς
 ἀθετεῖν ὁ μᾶλλον ἢ προσεσθαι τὰς θεοσκευάστους ὅτι
 Γραφὰς προελόμενος· ἐξ ὧν λοιπὸν καὶ Ἰουδαίων
 ἀπιστότερος καὶ ἀγνωνιότερος εἰκότως νομισθεῖται
 σὺν τοῖς ὁμόφορον αὐτοῦ. Ἀξία γὰρ ὡς ἀληθῶς ὅτι
 τῆς ἐαυτῶν βδελυρίας ἀπιστίας τε καὶ ἀλογίας φρο-
 νήσαντες καὶ ἐκφρονήσαντες.
 dum scilicet sua digna perditā impudentia ac infidelitate, rationisque carentia scensere fidemque
 eam edidere.

16. Καὶ γὰρ τῷ Χριστῷ κἀναυθὰ προφανῶς ἀπο-
 μάχονται, ὁ; λαβὼν ὀθόνην λαμπρὴν καὶ ὁ ὁ ὑπέρ-
 λαμπρον καὶ ὑπέρχαλον ἑναπομαξάμενος θεῖον εἶδος
 ἐκπέμπει πιστῶς ὅτι αἰτήσαντι τῷ τῶν Ἐδессηνῶν
 ἡγεμόνι Ἀδάμφ. Ἐξ ἐκεῖνου δὲ μέχρι καὶ τῆμερον
 ἀποστολικὴ παραδόσει καὶ εἰσηγησῆται, γνώσεως τε
 καὶ μνήμης ἐνεκεν ὧν ὑπὲρ ἡμῶν ἔδρασε ὅτι τε καὶ
 πέπονθε Χριστὸς, καθὰ δὴ καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς τῶν
 Ἐυαγγελίων ὁλοκλήρως ἀνιστόρηται ὅτι, σεβασμῶς ἐκτυ-
 ποῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν, κἀν οἱ Χριστομάχοι διαβ-
 ρήγνυνται.

17. Καὶ μέντοι πρὸς τούτοις παράδοσις καὶ λόγος
 ἐχόμενος πειθοῦς καὶ μέχρις ἡμῶν ἀταίσι, τὸν
 θεῖον εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν ἐν εἰκόνι διαγράψαι τὸν
 Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὅτι, πρὸς δὲ καὶ τὴν
 πανάχατον ὅτι αὐτοῦ Μητέρα, καὶ τὰς ἱεροτυπίας
 ταύτας διαφυλάσσειν τὴν Ῥωμαίων πόλιν. Τί δὲ δεῖ
 λέγειν περὶ τῶν λοιπῶν ὧν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὡς
 ἰστορήσαντι τινες οἱ αὐτοὶ γενόμενοι, ὡς πλείστα ὅτι
 μέχρι τῆς δευτέρου πιστῶς ὅτι καὶ εὐσεβῶς ἱερογραφίας
 ἐκ παλαιῶν δι' ἀκριβείας ὅτι ἀνεστηλωμένας σεμνῶς
 περιέμποντες προσκυνοῦσιν; Ὅσαυτὸς δὲ πάλιν ἀνα-
 γέγραπται ἐπὶ Πέτρος; καὶ Παῦλος οἱ κορυφαῖοι τῶν
 ἀποστόλων τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ κηρύττοντες ἐν τῇ
 Ῥώμῃ, καὶ ἀ πεποίηκεν ὁ Χριστὸς ὅτι θαύματα,
 πρῶτον τὴν θείαν μεταμόρφωσιν ὅτι ἐξεικονίσαντες
 Ῥωμαίους παραδεδώκασι, καθὼς καὶ ὠφθη ὅτι Μωϋ-
 σῆ καὶ Ἡλίας ἐν μέσῳ τοῖς ἁγίοις προφήταις· ἀ δὲ ὅτι
 καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζεται.

VARIAE LECTIONES.

ὅτι φησὶ C. ὅτι om. C. ὅτι χρυσότευκτα C. ὅτι δεδόξαται P. ὅτι οὐκ
 ἐφραζεν P. ὅτι ἀθετῶν P. προεσθαι CP. ὅτι θείας P. ὅτι ὡς ἀληθῶς; adl. C. ὅτι καὶ add. C. ὅτι ἐκ-
 πέμπει τῷ πιστῶς P. ὅτι καὶ μέχρι C. ὅτι ἕνεκα ὧν περ ἔδρασε P. ὅτι ἐν τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις ἀνιστορεῖ-
 ται P. ὅτι καταντήσας P. ὅτι Ἰησοῦν Χριστὸν om. C. ὅτι ἄχατον P. ὅτι φυλάσσειν P. ὅτι πλείστα; margo P.
 ὅτι πιστῶς adl. C. ὅτι δι' ἀξίας P. ὅτι ὁ θεός C. ὅτι πρῶτα τῆς Ῥώμης; μεταμορφώσεως C. ὅτι καθὰ ὠφθη
 P. ὅτι ἡ add. C.

16. Quamobrem etiam dementi animo nugatur
 imaginum omnem erectionem sacris litteris inpro-
 batam esse iisque valde ignotam. Ad hæc igitur
 quid quis dicat ac responderit? Nempe inscrutabi-
 les esse divinæ sapientiæ sermones et stultum
 stulta locuturum. Cum enim valde rudis esset et
 imperitus ac delira mente, nihil prorsus aureos
 illos Cherubim noverat, quos divinorum interpretes
 Moses Dei præcepto fabricatus est; vetusque illud
 ac legale tabernaculum subtilem arcam ferebat,
 quæ non solum apud Judæos gloriam habebat ac
 claritatem, sed quæ etiam gratiæ præco 773
 Cherubim gloriæ (id est glorificata) aperte nuncu-
 pat. Præterea etiam quæcumque fabricata est Sa-
 lomoni sapientia divinoque Ezechieli conspecta
 sunt, ac si quid hujusmodi in sacris Libris narratur
 honorique habetur; quæ miser ille profanusque
 idolorum sorti deputare non horruit, ut cui divinas
 potius spernere Scripturas ac abrogare seu pro-
 dere constitutum esset. Unde cum ipsis quoque
 Judæis majori infidelitate majorique vincens impro-
 bitate merito censendus sit, cum sodalibus suis,
 dum scilicet sua digna perditā impudentia ac infidelitate, rationisque carentia scensere fidemque
 eam edidere.

17. Etenim hic quoque aperte Christo pugnant-
 Is namque accepto prænitido linteo, omnem vin-
 cente nitorem decoremque, divina sua expressa
 forma, Auguro Edessenorum regulo fidei devotione
 petenti munus destinavit; quo ex tempore hacten-
 usque apostolica traditione atque doctrina, ad
 ea cognoscenda ac memoria tenenda quæ Christus
 tum egit tum passus est, uti etiam in sacris con-
 scripta Evangeliiis exstant, venerabiliter effingimus
 ac adoramus, Christi licet hostes rumpantur.

18. Ad hæc enimvero traditio est nec sic carens
 narratio, quæ ad ius usque devenit, pinxisse nimi-
 rum in imagine divinum Lucam evangelistam Domi-
 num nostrum Jesum Christum 774 ac præterea
 intemeratam ipsius Matrem, hasque sacras imagi-
 nes ac effigies urbem Romam servare. Quid vero
 necesse dicere de reliquis, quæ sunt Hierosolymis,
 quemadmodum cas quidam illo profecti lustravere;
 quas plurimas hactenus omnique veneratione sa-
 cras picturas ab antiquo, digno cultu erectas, reli-
 giosæ venerantes adorant? Similiter vero rursum
 D scriptum est apostolorum principes Petrum et
 Paulum, cum Dei magnalia Romæ prædicarent edi-
 taque a Christo miracula, divinam primum trans-
 formationem pictam expressam imagine Romanis
 tradidisse; qua ratione Mosi Eliæque, sanctis pro-
 phetis, in ipsorum medio conspicua elegit; quæ et
 etiamnum servatur.

19. *Quanam igitur ratione increduli improbi que homines ac ingrati oculos obvertent, conspicient que quod in hanc usque diem in templo sanctæ Dei Genitricis miraculum canitur atque cernitur, in urbe quam Lyddam vocant? Ædem hanc sacram excitaverunt apostoli, cum beata Virgo adhuc vita hac superstes esset. Multi enim viderunt, quod venerationi habetur ac colitur, non manu factum illud ac venerabile simulacrum, prænitidis tabulis ac pellucidis expressum, inque omnem altitudinem ac profundum pervadens. Illud nimirum cum Græcorum quidam Judæorum 775 infensi Christo eradere conati essent, frustrato absurdo conatu evanescere. Quanto enim effigiem radebant, tanto illa majori luce radioque clariori splendebat. Mansit enim nihilominus in eadem forma atque habitu. Oris species ac vestitus, quæque reliqua in oculos incurrunt, nihil oblita nullaque labe integra illi constiterunt. Narrant enim quod cum sancti apostoli, sanctissimæ Dei Genitricis pollicitatione freti, sub ejus nominis invocatione templum excitassent, ipsaque eorum rogatu lustrandi causa templum ingressa in una columnarum stetit, expressam ipsius effigiem in columna inventam esse; quam illis adhibita vi eradere potuere.*

20. *Testis quidem etiam præter alia divina statua, quam mulier sanguine fluens, a quo curata fuerat, Christo juxta ædes suas gratitudinis monumento statuit, apertissimum sane titulum sincerissimæque veritatis præconem exhibiti in ipsa miraculi, inauditus in ipsa patratorum divinum signum ac prodigium in futuras longe generationes evulgans; cujus et magnus apud imaginem efflorescens magister Eusebius, in *Eccllesiastica Historiæ* mentione facta, memoratisque miraculis quæ ad sacram divinoque germine illic enascentem herbam fierent, esseque illam cunctis auxilium præsens atque malorum depultricem, subjungit dicens 776 *apostolorum Petri et Pauli imagines, atque ipsius Christi, penicillo ac coloribus pictas, quæ etiamnum existant vidisse.**

21. *Testis vero etiam visus, fidus ipse magister ac verax; longique temporis clare indicio est ipsa quoque venerabilium sacrarum ædium structura. Præterea vero etiam sacri ministerii vasorum, antiquis temporibus, pia fidelium sedulitate effectio ac consecratio; quorum infinita prope multitudo ac copia. Sacrorum etiam Evangeliorum tabule, quæ sacras exterius formas ac figuras, cunctorum fidelium venerationi expositas iisque cultas, ferant. Divinæ item columnæ, et quas solcas vocant, qui-*

19. Πῶς οὖν ἀντιβλέψουσιν οἱ ἀπειθεῖς καὶ ἀγνώμονες πρὸς τὸ μέχρι τοῦ παρόντος φθόμενον καὶ ἑρώμενον ἐν τῇ ναῷ τῆς Θεομήτορος θαύμα, τὸ ἐν τῇ πόλει 18 τῆ καλουμένη Λύδῃ; Ἐπεὶ ναὸν ἐτι περιούσης κατὰ τὸν τῆδε 16 βίον οἱ ἀπόστολοι ἰδομήσαντο. Πολλοὶ [P. 506] γὰρ τελέωνται προσκυνοῦμενον εὐλαβῶς 17 καὶ τιμώμενον τὸ ἀχειρήτευτον ἐκείνο καὶ σεβάσιμον ἀπεικόνισμα, πλαστὴ τετυπωμένον λαμπραῖς καὶ διαυγῆσι, καὶ διὰ βίθους κειχωρηκὸς ὄλου 18· ὁ δὲ καὶ 19 τινες τῶν δυσμενῶν Ἑλλήνων τε καὶ Ἰουδαίων ἀποξέσαι 20 προυδάσαντες ἐματαιώθησαν ἀποτυχόντες τῆς ἀτόπου αὐτῶν ἐγχειρήσεως. Ὅσοι γὰρ αὐτοὶ τὸ ἐκτύπωμα ἔβλεπον, πλειοτέρως ἐβλάμπεν. Οὐδὲν γὰρ ἦστον ἐπὶ σχήματος ἕστηκεν ἢ μορφή, εἶδος τε καὶ στέλην καὶ τᾶλλα τῆς θεᾶς ἀνεξάλειπτα καὶ ἀλώθητα διασώζουσα. Ἰστορεῖται 21 γὰρ ὅτι οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι ὑποσχέσαι τῆς πανάγνου Θεοτόκου ναὸν ἐκ δόματι αὐτῆς ἀνήγειραν· καὶ αὐτῆς εἰς θέαν τοῦ ναοῦ τῆ αἰτίας αὐτῶν εἰσελευσῆς καὶ εἰς βίαν 22 τῶν κίονων σταθεῖσης εὐρεθῆσαν ἐν τῷ κίονι τὸ ἐκτύπωμα αὐτῆς· ὁ καὶ πολλὰ βιαζόμενος, ὡς εἴρηται, Ἑλληνας καὶ Ἰουδαίους οὐκ ἔβλεπον ἀποξέσαι 21.

Græci Judæique nulla quantavis, uti dictum est,

20. Ὅτι ἐξ ἀρχαιοτάτης τούτων ἡ ποίησις καὶ παράδοσις 23, μάρτυς μὲν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ὁ θεῖος ἀνδρῶν· ὃν ἕστηκεν ἡ ἀμύρορος γυνὴ τῷ θεραπευτῇ Χριστῷ παρὰ τῷ ἐπιτηθῆ 24 οἴκῳ, στήλην ἀναρραστήτην καὶ ἀπαράρακτον κήρυκα τοῦ εἰς αὐτὴν γεγονότος 25 θαύματος, ταῖς μετέπειτα γενεαῖς τὸ κατ' αὐτὴν θαυματουργηθῆν παράδοξον δημοσιεύουσα· περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας παρὰ τοὺς εἰκονοτύπους 26 διδάσκαλος Εὐσέβιος ἐν τῇ 27 Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ μνημονεύσας τὰ τελούμενα θαύματα παρὰ τῆς ἐκείθεν φουμένης ἱερᾶς καὶ θεοβλάστου πύρας, καὶ ὡς ἦν ἅπαντι ἀλεξίκακον ἐπιχώρημα, ἐπάγει 28 φάσκων, ὅτι καὶ τῶν ἀποστόλων τὰς εἰκόνας Πέτροῦ καὶ Παύλου καὶ αὐτοῦ δὲ 29 Χριστοῦ διὰ χρωμάτων ἐν γραφαῖς σωζόμενας ἱστορήσαμεν.

21. Μάρτυς δὲ καὶ ἡ εἶς, διδάσκαλος ἀψευδῆς. Τὸ τε μήκος 30 τοῦ χρόνου σαφῶς δείκνυσσι καὶ τῶν σεπτῶν ναῶν ἡ κτίσις. Ἔτι δὲ 31 καὶ τῶν ἀνάκαθεν ἱερῶν σκευῶν παρὰ τῶν εἰσεβούτων ἡ 32 ποίησις καὶ ἀφίρωσις ἀπειρος τῷ πλήθει τυγχάνουσα. Ὁ μὲν δὲ 33 ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ πτωχὰ τῶν ἁγίων εὐαγγελίων 34 τοὺς ἱεροὺς τύπους ἔβλεπον φέρουσαι 35 ὅπως πάντων πιστῶν σεπτῶς προσκυνουμένους, οἳ τε θεοὶ κίονες καὶ αἱ σκολαὶ καλούμεναι, αἱ 36 τὸ σεβάσιμον τοῦ ἱεροῦ διατεχνίζουσι θυσιαστήριον. Καὶ γὰρ οὐδεὶς

VARIÆ LECTIONES.

18 τῇ πόλει add. C. 16 τόνδε τὸν P. 17 εὐλαβῶς add. C. 18 ὄλου C. 19 καὶ om. C. 20 ἀπαχειροῦν περιουσίαν διεξέσαν μανικῶς, ἀλλὰ διεμαρτον μάλα τῆς ἀνοσίτου ἐγχειρήσεως C, omīssis ἴσω — ἐβλάμπεν. 21 Ἰστορεῖται. — ἀποξέσαι] ἱστορηται γὰρ ὑποσχέσαι τῆς πανάγνου παρεμένου τῆ πρὸς τοὺς ἀποστόλους αὐτόματον ἀναδοθῆναι τὸ σεβάσιμον τοῦτῃ χρῆμα C. 22 ἐν P. 23 Ὅτι — παρὰ τοὺς add. C. 24 αὐτῆς P. 25 εἰς αὐτὴν γεγονότος om. C. 26 εἰκονομάχοις C. 27 τῇ add. C. 28 ἐπήγαγε C. 29 καὶ δὲ αὐτοῦ δὲ C. 30 μίσιστον C. 31 ἐξ om. C. 32 ἡ add. C. 33 οὐ μὲν δὲ C, μὲν P. 34 τῶν ἁγίων εὐαγγελίων om. C. 35 φέρουσι παρὰ χριστιανῶν τῶν εὐαγγελίῳ προσκυν. C. 36 & C.

ἑτέρῳ λόγῳ ἢ τοῦ προσκυνεῖσθαι πάντως ²⁷ εἴνεκα [P. 507] ἕμα ²⁸ τῷ συμπαρακειμένῳ τοῦ σταυροῦ τύπῳ εὐσεβῶς ἀρχῆθεν ἐνταῦθα καθιστόρηται ²⁹.

κβ'. Ἄλλ' ὁ γε θηριώνυμος καὶ ³⁰ λεοντότροπος ταῦτα παραγραφόμενος πάντα ἔσπευδεν ὅτι μάλιστα πᾶσαν θείαν εἰκόνα ³¹ ἀποστρέφειν καὶ λήθη βαθείᾳ παραπέμπειν. Ταῦτη τοι θεομαχῶν ἐπὶ δήμου τοιαῦτα κατατολήσας ὁ ἐμβρόντητος παρῆρσιάζεται, λέγων· Ὡσπερ ἐκ ³² τῶν ὀφθαλμῶν, ἀδελφοί, τὰς εἰκόνας ἐξωλοθροῦσαμεν, οὕτω δὴ καὶ ἐκ τῶν ψυχῶν ὑμῶν περιαιρήσειν ὑμᾶς ὡς Θεοῦ καὶ τοῦ βασιλέως ³³ δοῦλοι καὶ φίλοι σπουδάσατε. Καὶ γὰρ ὁ μωρὸς μωρὰ λαλήσει, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μάταια ῥοήσῃ, τοῦ συντελεῖν ἀνομία καὶ λαλεῖν πρὸς Κύριον κλιάνησιν. Κάντι ὅθεν τοίνυν τοὺς εὐρισκομένους ἔχοντας εἰκόνα ³⁴ Χριστοῦ ἢ τινοσ ἀγίου καὶ προσκυνούντας· ³⁵ δειναὶς τιμωρίας καὶ κολάσεις καταδικασεν ὁ ἀλάστορ καὶ αἰμοδόρος. Καὶ οὕτω κη, κωκοπούμενοι ³⁶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ³⁷ καταθόμενοι διεφθείροντο πανταχοῦ οἱ θεοσεβεῖς· καὶ πολλοὺς ἐνδόξους καὶ περιδύτους· κερφόνευε ³⁸.

κγ'. Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τῶν ὀρθοδοξούντων ἀπειθῶς καὶ ἀπαύστως ³⁹ διεπράττετο· κατὰ δὲ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν ⁴⁰ εὐπορωτέρων ἄλλην πονηρὰν ἐπίνοιαν ⁴¹ ὁ πονηρὸς καὶ παμμήχανος ⁴² εὐρίσκει. Βουλόμενος γὰρ αὐτοὺς ἐλευσοῦς καὶ κνήτας ἀπαργάσασθαι, τί ⁴³ ποιεῖ; Αἰτίαις ⁴⁴ αὐτοὺς ἀφύκτοις καὶ ἐγκλήμασι περιβάλλει ⁴⁵, πρᾶσσιζόμενος προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις, ἵνα τῷ θεῷ τῶν ἐγκλημάτων πᾶσαν ἀπὸ τὴν οὐσίαν ἀναλογίσωσιν ⁴⁶ ὑπὲρ τῆς ἐλαθῆν ⁴⁷ σωτηρίας. Ἔστιν ⁴⁸ ὅτε δὲ ⁴⁹ καὶ συνεβίαζεν ⁵⁰ καθ' ὧντινων ἀνδρικωτέρων ἢ εὐφυστέρων ⁵¹, βασκαίων τῆς εὐανδρίας ἢ εὐφύλας αὐτοῖς, ὡς νεωτερίσειν ὑποκτεῦων. Τινῶν μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξώρτυεν, ἄλλων δὲ τὰ μέλη ἠκρωτηρίαζεν· ἐτέρους ⁵² δεσμοῖς κατέχων μεθ' ἡμέρας τινὰς ⁵³ τῷ θανάτῳ παρέπιμπεν. Ἐξ ὧν ὑπῆρχε Μιχαὴλ ὁ τῆν τοῦ ἐξικουβίτου τάγματος ἀρχὴν δέπων· διεβλήθη γὰρ τῷ βασιλεῖ ὡς κατ' αὐτοῦ βουλευόμενος· ὅν εἰρητῆ καὶ πῆσαι· εἶχε τηρούμενον.

κδ'. Τῆς δὲ γενεθλίου τοῦ Σωτήρος ἡμῶν ἡμέρας ἐναστάσης τοῦτον ἠβουλήθη νυκτὶ ἀναλεῖν· κωλυθεὶς δὲ παρὰ τῆς Ἰδίας γυναικὸς διὰ τὴν ἑορτὴν ἐλασεν αὐτόν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐν τῇ εἰρητῇ ὧν, τοῦτο μαθὼν, πᾶσι τοῖς συμβούλοις τὰς μετ' αὐτοῦ ἐμήνυσεν, ὡς *Εἰ μὴ σπουδάσητε ἐξελεῖν με τῆς φρουρᾶς, πάντας ὑμᾶς καταμηρῶν τῷ βασιλεῖ.* Ἦν δὲ μετ' αὐ-

⁴ Isa. xxxii, 6.

bus sacri altaris venerabilis locus quasi septo quodam interstinguitur. Etenim nulla alia ratione quam ut eis omnium causa pia veneratio adhibeatur, una cum adjacente crucis figura, a principio ibi constitutæ sunt.

22. Enimvero hic nomine bestia leonisque moribus, cuncta hæc nullius sibi auctoritatis ducens, quam maxime divinam omnem picturam amoveri, oblivionisq. profundo tradere, satagebat. Quamobrem Deo pugnans, publica concione, talia palam perdita audacia, homo vecors preloquitur: *Quasi nobis coram, velut servi et amici, sic rei incumbite. Etenim stultus stulta loquetur, et cor ejus inania cogitabit* 777 *ut perficiat improba, et loquatur adversus Dominum seductionem* ^d. Hinc itaque qui inventi essent habere Christi, aut ejuſquam sanctorum imagines, diris suppliciis ac tormentis, sæva furia, cruentus homo addicebat. Atque in eum modum concisi membris quotidie atque maciati pii viri ac religiosi, omni loco interibant: nec paucos viros claros ac spectabiles nece sustulit.

23. Atque hæc quidem adversus orthodoxos nulla venia ac requie acerbus continue tyrannus exsequabatur: adversus autem viros equestris ac senatorii ordinis, nec non opulentiores, aliud nequam ipse nequissimus ac machinandi arte solertissimus commentum adinvenit. Cum enim constitutum haberet ut eos miserabiles ac pauperes redderet, quidnam facit? Inevitabilibus eos noxis ac criminibus innectit, prætexens prætextus in peccatis, ut quorum rei agerentur, metu omnem suam substantiam, ut eo periculo liberi exirent, rata vice præstarent. Erat quando vim simul inferret, majoribus adversus reliquos animis quam pro eorum ingenuitate. Aliis quidem lumina effodiebat, aliorum membra putabat, alios in vinculis tenebat, quos post dies aliquot neci traditurus esset. E quorum numero erat Michael, excubitorum ordinis tum præfectum 778 agens. Datum enim illi crimini erat apud imperatorem, quasi in ipsam machinaretur; quem in carcere et nervo vinctum servabat.

24. Salvatoris itaque nostri natali instante die ejus pervigilii nocte eum neci traditurus erat. Obstante vero ob diei solemniam conjuge interim ipsam dimisit. Michael in carcere constitutus, ubi rescivit, suis omnibus conjuratis indixit: *Nisi ut me carcere eximatis oppido operam dederitis, vos omnes deferam imperatori.* Porro erat eum eis et palatii

VARIÆ LECTIONES.

²⁷ τούτῳ προσκυνεῖσθαι πάντων P. ²⁸ ἄλλὰ C, om. P. ²⁹ καθιστῶνται P. ³⁰ καὶ om. C. ³¹ εἰκόνα om. P. ³² καὶ post παραπέμπειν add. γραφήν. ³³ ὡσπερ οὖν ἐκ C. ³⁴ ἀδελφοὶ βασιλέως add. C. ³⁵ εἰκόνας F. ³⁶ καὶ προσκυνούντας add. C. ³⁷ κρονομούμενοι C. ³⁸ καὶ om. C. ³⁹ καὶ καλ. λ.— πεφόνευε] ἀνθρωποι C. ⁴⁰ ἀπαύστως] ἀπανθρώπως C. ⁴¹ τῶν post καὶ add. C. ⁴² ἄλλην ἐπίνοιαν τινα πονηρὰν ὁ C. ⁴³ ἐμψυγανήσατο C. ⁴⁴ γὰρ post τί C. ⁴⁵ αἰτίαις P. ⁴⁶ προβάλλει P. ⁴⁷ ἀλογήσασιν C. ⁴⁸ ἐκείθεν] οἰκίας C. ⁴⁹ ἐσθ' C. ⁵⁰ δὲ ἀπὸ C. ⁵¹ συνεκίασε C. ⁵² ἀνδρικωτέρων ἢ εὐφύλας αὐτῶν. τινῶν P. ⁵³ καὶ ἐτέρους C. ⁵⁴ τινὰς δεινῶς ἀνήρει, ἔξ C.

papias, ipse Michaelis cognatus. Hi nimirum noctu armis instructi, obiectos vestium involucre fereutes gladios, cum casulis sacerdotum more, papia aperiente, in ædem subiere. Ingressoque in ecclesiam imperatore, insilientes, scelcastissimam atque impiam ejus animam, in palatio, ubi nullus superiorum imperatorum preemptus fuerat, abstulerunt.

23. Eadem porro ipsa hora in carcerem profecti Michaelem educunt, ac pro vincito imperialibus redimitum infuldis (caput scilicet diademate cinctum) in solemnitate inducunt; ut in eo adimpletum sit illud Psalmistæ oraculum, *Vespere demorabitur fletus, et ad matutinum exultatio*. **779** Postea vero vilibus pannis obtegentes viri scelestissimi membra, injectoque in lintrem ejus impurissimo cadavere, in insulam funus efferunt quam Proten vocant, ibique humant. Quo ipso loco detonsos liberos, monachi ritu institutis vitæ rationibus addixere. Haud vero scio cujus rei gratia indictum loco, tantorum malorum vice istiusmodi noxam ut sinu exciperet.

26. Observandum porro, si quid virium impiorum horum hominum ac inominatorum doctrinæ, atque iis quæ illi struunt, veritatis ulla species inesset, in aliis quoque plane provinciis servata ac in notitia essent. Nunc autem nusquam gentium videre est, quod sic illi sentiunt. Simul enim Oriens atque Occidens evangelicam hanc ac apostolicam colunt usque receperunt prædicationem; ac ubicunque tandem gentium quavis Christiani nominis ditione scelestum illud et improbum Christianæque pietatis adulterinum germen, Deo exosum dogma, obauditur, ne vel meminisse nequisisimorum exsecurabiliumque librorum in animum inducunt, præterquam solum in serva hac ac mancipata divinaque suo ipsa **780** arbitrato ludo habente gente; in qua nimirum libido et terrenorum amor, in terra versari ac voluari, terrenus sensus, fastu tumens animus atque superbus vigent. Ubi cæcus ille ac carnalis sui amor; imperii, voluptatum, gloriæ perdita cupiditas, cunctis ex animo frui, velle cunctis præesse, nec ipsi Deo subjici velle; humanæ gloriæ, vel ut verius dicam, consu-

των και ο του παλαιου παπιας, συγγενης ων του Μιχαηλ. Ουτοι τη νυκτι οπλασθέντες, [P. 508] ενθεν τα ξιφη φοροῦντες, του παπιας ανιξαντος ως ιερεϊς μετα φελοντων εισηλθον. Του δε βασιλεως εις την εκκλησιαν εισελθόντος εισπηθήσαντες την ανοσιαν αυτου ψυχην... εν τῷ παλατίῳ ⁶⁶, εν ψ ούδεις των προ αυτου βεβασιλευκότων ανηρητο.

κε'. Αυτη δε τη ὡρα εν τη ειρακτη απαιθόντες εξήγουν τον Μιχαηλ και εισάγουσιν εν τη εορτη. αντι δεσμοφορου στεφηφορον, ως πληρωθηναί επ' αυτην του Ψαλμωδου λογιον, το, *Εσπερας αυλισθησεται κλαυθμος, και εις το πρωι αγαλλιασιν* ⁶⁶. Μετα δε ταυτα βακιοις ευτελεισ περιεζώντες τα του αλιτηριου μελη, και εις ακατιον εμβαλόντες το καμουμαρον αυτου σωμα, κατα την καλουμένην Πρωτην νησον εκφέρουσι και κατορύττουσιν, ενθα και ουδς παιδας αυτου αποκείραντες μονασαι πεποιηκασιν ⁶⁶, ουκ οίδα ανθ' οπου ταυτην κατακριθεισαν ⁶⁷ την συμφοραν ⁶⁸ τοσούτων κακῶν υποδείξασθαι.

κς'. Προσεκεον δε ως ει γε ισχύν τινα ⁶⁹ ειχεν ο λογος των δυσσεβῶν τούτων και δυσωνύμων και αληθείας εμφασιν τα παρ' αυτων κτιζόμενα ⁷⁰, καν τας άλλαισ ιεραρχιαισ ὑπηρέε που παντως πεφυλαγμένα και γινωσκόμενα - νυν δε ουδαμθεν επιγνώβαι τουτο παρεστιν. Ομου τε γαρ εψα και εσπερια ληξισ το ευαγγελικον δη τούτο και αποστολικον περιέποντες ⁷¹ διαταλουσι κτηρυγμα· και ουποτε ⁷² εν αλλη εξουσία, ενθα Χριστιανοι, το εκθεσμον ⁷³ ειπειν και παρανομον και της Χριστιανῶν θεοσεβειας άλλότριον ⁷⁴ παραφην καταλαμβάνεται θεοστυγεσ δόγμα, ουδαδον εις μήμηνη αφιχθαι των πονηρων και μουσρων συνταγματων, άλλ' η θμῶνιον κατά την δουλην ⁷⁵ ταυτην και ηνδραποτισομένην και τα θεια κατ' εξουσιαν παιζουσαν, εν η το εμπασθεσ και πρόσυλον των περι γην στρεφομένων και λυστωμένων ⁷⁶ γητηνον και αλασωνικον και υπερεφανον πρωτανευει φρόνημα. Ενθα το φιλαυτον, το φιλαρχον, το φιλήδονον, το φιλόδοξον, η πάντων καταθυμιῶν ⁷⁷ απόλαυσις, το πάντων εθέλειν αρχειν και μηδε προς αυτου Θεου αρχεσθαι, και η της ανθρωπίνης δόξης η μάλλον ειπειν αισχύνης ⁷⁸ κτησις και περιποιησις. Ενθεν ⁷⁹ η κατά του

• Psal. xxix, 6.

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ διεβλήθη — παλαιῶν] ειρακτη και πέδαις τούτων ειχε τηρούμενον, και την γενέθλιον ένστασαν ημέραν του Σωτήρος εκδεχόμενος διελθειν και ούτως αυτον διαχειρίζασθαι. Άλλά γε θεία ψίφη και δορυφορων ξιφει κρουρηθηεις αυτος ενδικως, μέσον του θεiou ναου την πολλους αγίους ναους και ψυχῆς και σώματα λίαν ἀμικισταν ψυχῆν ἀποβήξαι, ούδύ: επικοσμείται τῷ της βασιλείας ο δεσμώντης διεβλήματι, δς εν έλπίσιν ων την στήρησιν (του βίου addit Hasius) υπομείναι στεφηφορος αντι δεσμοφορου καθίσταται. Ούτως οὖν καταστρέφει τον βίβηλον αυτου και βαρβαρωδη βίον, και την ανόσιον και καμπόνηρον ψυχην ἀποβήγγυσει εν τῷ παλατίῳ. C. ⁶⁶ ανηρητο — αγαλλιασισ] ανηρηται, γενόμενος πολυστόμου ματαίους εργον πικράν και ὀλέθριον της αισχύτης και βδελυρῆς ζωῆς οδέχεται την παραίωσιν, και εικνη των τετολημημένων εισπράττεται παράδοξον και εξασιον εν τόποισ ουδς και ζῶν ο εδάγιστος και τρισάθλιος κακῶς εθεβήλωσε, και σφραγιζόμενος αισχυῶς τῷ λύθρῳ των εναγῶν αιμάτων ὀ πολλῶν αιμάτων Χριστιανῶν εμπορηθεις εχρανεν. ⁶⁶ ευτελεισ — πεποηκασιν] ευτελεισ και τραξεισ περιεζῶν και ακατιω μικρῶ, εις τουτο ευτριπισθέντι, εμβάλλεται το μιαρὸν και ακάθαρτον αυτου σωμα, και κατα την καλουμένην Πρωτην εκφέρεισιν εχρανεν. ⁶⁷ κριθεισαν P. ⁶⁸ συμφοραν αντι τοσ. x. εισδείξασθαι P. ⁶⁹ τινά ισχύν P. ⁷⁰ εμφασιν — κτιζόμενα] εναυσμα τι εν τοίσ παρ' αυτου δογματιζομένοισ ἀμυδρῶσ και εφέρετο C. ⁷¹ περιέπονται και δ. P. ⁷² ουποτε] οπου τε P. ⁷³ εθεσμον P. ⁷⁴ άλλότριον αιδ. C. ⁷⁵ δουλειαν P. ⁷⁶ το περι την γην στρεφομένων και λυστωμένων P. ⁷⁷ καταθυμιῶν P. ⁷⁸ αισχύνης μάλλον ειπεισ C. ⁷⁹ ενταύθεν C.

θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων ἄνθρωποι καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὁ διω- A
 γμῆς. Ἐνταῦθεν κατακυριεύμενον ἢ τυραννοῦμενον
 τὸ ὑπήκοον τοῖς ἐκείνων ⁸⁰ δόγμασι καὶ θελήμασιν
 ὑποκύπτειν ἐκδιάζεται. [P. 509] ὧν ἐνεκεν τὸ ἐμψυ-
 χον κεχάλκευται καὶ ἐσχεδιάσται ὄπλον, σχήματι μὲν
 τοῦ σωματοφυλακεῖν ἡθροισμένον ⁸¹, ταῖς δὲ ἀλη-
 θεαῖς τοῦ ἐκπορευθῆναι τὴν Ἐκκλησίαν Χριστοῦ ⁸² καὶ
 ληξῆσιν ἐπινενοημένοι, προφάσει τοῦ συμπεριγρά-
 φεσθαι τὴν Χριστοῦ θεότητα ἐν τῇ εἰκόνι, παραλη-
 ροῦντες ⁸³ ὡς εἰ τις καὶ τὸ ἡλιακὸν δὴ τοῦτο καὶ ⁸⁴
 δισκοειδὲς σῶμα γεγραμμένον ἐν τινι τόπῳ, καθὼς
 ἐν τισιν ὁράται γυγνόμενον, ὑποδείξειεν, ἰδογμάτι-
 σαν ⁸⁵ ἂν καὶ τὴν τοῦ φωτὸς οὐσίαν καὶ αὐγὴν συγ-
 γράφεσθαι καὶ περιγράφεσθαι ἢ πάντως ἐκ τοῦ ἡλίου
 τὸ φῶς ἀποτέμνεσθαι, ἢ πάλιν ἀκτίνα ἡλίου εἴ ποῦ
 δένδρῳ ⁸⁶ προσθάλουσαν ἴδοι, ἐντεμθεῖθι δὲ ⁸⁷ τὸ
 δένδρον, συνεγκοπῆσεσθαι ⁸⁸ καὶ τὴν ἀκτίνα παρα-
 φρῶν; ἐνομισθῆ. Καὶ μέντοι καὶ ἐπὶ πυρὸς καὶ
 ἄλλων τινῶν διανοηθῆσονται, ἵνα ἐνδικῶς παρὰ παλ-
 διον παιζόντων παιχθήσονται φρονούντες ἀσυνετώ-
 τερα. Εἰ γὰρ ἐπὶ τῶν εἰρημένων οὐτε γίνεσθαι οὐτε
 ὁρᾶσθαι πέφυκεν οὐτε μὴν λέγεσθαι χώραν ἔξει ⁸⁹,
 πόσῳ μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἀπορρήτου καὶ θείας φύσεως ἢ
 ἐπὶ τῆς ἀφράστου καὶ ἀνερμηγεύτου Χριστοῦ οικονο-
 μίας ταῦτα λέγειν ἢ ἐνοεῖν ἀδύνατα καὶ ἀνεπιχρήστα;
 Οὐδὲ γὰρ ⁹⁰ σαρκούμενος ἢ πάσχω ὑπὲρ ἡμῶν τῷ
 σώματι τοῦτο ⁹¹ πέπονθεν, ἐπει οὕτω γε καὶ εἰ ἄνθρω-
 πος τῶν ⁹² καθ' ἡμᾶς εἰκονίζοιτο σώματι, ἀνάγκη ⁹³
 καὶ τὴν ψυχὴν συνεκονίζεσθαι, ἢ πάντως τεθνήξε-
 σθαι χωριζομένον· τί γὰρ ἕτερον θάνατος ἢ χωρι-
 σμὸς ψυχῆς καὶ ⁹⁴ σώματος; Ὅθεν ἐν τούτοις φαί-
 νονται προδήλως οὐδὲν ἤττον ἀσεβοῦντες ἢ ἀμαθαι-
 νοντες· οὐ γὰρ ἴσασι ὅσον γραπτῷ καὶ περιγραφτῷ
 τοῦ τε γράφειν καὶ περιγράφειν τὸ ἰδιάζον καὶ διηλ-
 λαγμένον, καὶ διὰ τοῦτο φενακίζόμενοι ματαιολο-
 γοῦσι. Ποῦ δὲ ἄλλως σῶμα ἄγραφον ἢ ἀπεριγραφον
 ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἤκουσται; ἢ πῶς ὁ τοῦ σώμα-
 τος ὄρος καὶ λόγος σωθήσεται, εἰ μὴ ταῦτα ἔχοι; Ὅ
 τοίνυν μὴ δοξάζων γράφεσθαι ἢ περιγράφεσθαι τὸν
 Χριστὸν σώματι, ἢ ὁ τί ἐστι σῶμα οὐκ ἔγω, ἐξ οὗ
 μὴδὲ δόξαν ὀρθὴν κέχρηται, ἢ γνοῦς σῶμα καὶ ψυχὴν
 σῶζεσθαι παραιτεῖται. Ὅ γοῦν ὁμολογῶν σῶμα
 τὸν Χριστὸν ἀνεληφέναι ὅποιον τὸ ἡμέτερον, τοῦτο
 δὲ γραπτὸν καὶ περιγραφτὸν, ἐξ ἀνάγκης ⁹⁵ καὶ τὸ
 τοῦ Χριστοῦ σῶμα ⁹⁶ γραπτὸν καὶ περιγραφτὸν εἶναι D
 συνομολογήσειεν. Εἰ δὲ τὸ δεύτερον οὐ δώσει, ⁹⁷ οὐδὲ
 τὸ πρῶτον ἄρα, ὃ πάντῃ ἄλογον καὶ καταγέλα-
 στον.

ἡς. Οὐ περιγράφομεν οὐν ἡμεῖς, ἀλλὰ γράφομεν. Κε-
 νολοῦσι δὲ ⁹⁸ οἱ ἄλλοι καὶ ἄλλο ἀποπώτερον· ὃν
 γὰρ φασιν ἀπεριγραφτὸν, οὐκ [P. 510] οἷδ' ὅπω; ὑπ'
 εὐθηθείας συμπεριγράφεσθαι τῇ εἰκόνι τερατεύονται.

tionis sollicitus animus ac ambitio. Hinc quæ
 adversus Deum sanctosque contumelia jactatur,
 ac Ecclesiæ persecutio. Hinc dominatu seu ty-
 rannide oppressi subditi illorum doctrinis ac vo-
 luntatibus animum submittere coguntur; cujus rei
 gratia telum auditur ac expeditur, eo quidem co-
 lore atque prætextu, ut congregata ac parta ser-
 ventur, revera autem ad expugnandam Ecclesiam
 eamque populandam adinventum, quasi, ut illi de-
 lirant, Christi deitas in imagine circumscribatur;
 ac, si quis solare hoc corpus ac orbiculari figura
 in aliquo depictum loco ostendens, una quoque
 depingi ac circumscribi lucis substantiam ac ful-
 gorem seu omnino abscindi a sole lumen putaverit;
 vel rursus qui solis radium arbori insidentem vi-
 dens cæsa arbore radium quoque excindi dementi
 sensu existimaverit. Eadem et in igne aliisque 781
 nonnullis ratio considerabitur, ut a pueris illuso-
 ribus iis merito illudatur, qui majore cunctis stul-
 titia dementiaque insaniant. Si enim nec in iis quo
 dicta sunt vel fieri vel videri comparatum est, et
 neque dici locum habet, quanto magis in arcana
 divinaque natura, sive in Christi nullis verbis ex-
 plicabili interpretabilique dispensatione, impossi-
 bilia hæc dictu aut cogitatu ac inconcessa? nam
 neque carnem sumenti aut nostri gratia corpore
 morienti id ei evenit. Alioqui ea ratione, cum et
 ipsi corpore pingimur, una quoque animam pingi
 necesse esset, aut eorum prorsus divortio mori.
 Quid namque aliud mors quam animæ corporisque
 divortium ac seunctio? Quomobrem manifestum est
 in istis non magis eos impictati litare quam deliros
 ac insulsos esse. Non enim norunt quantum intersit
 inter pictum et circumscripsum, quamque diversa
 hæc suis quæque rationibus existant. Quomobrem
 hacce hallucinatione vana loquuntur. Ubi vero
 prorsus corpus ab omni ævo, quod non pingatur
 aut circumscribatur, auditum est? Aut quomodo
 corporis definitio constabit atque ratio, nisi hæc
 habuerit? Qui ergo non existimat pingi Christum
 corpore aut circumscribi, aut nescit corpus esse,
 ex quo ipsum nec recte sentire liquet; vel qui
 corpus animamque incolumem sciat, recusat dicere.
 Qui itaque Christum dicit assumpsisse corpus quale
 nostrum est ac humanum, cum humanum corpus
 pingi queat 782 ac circumscribi, etiam corpus
 Christi istiusmodi pariter fateatur necesse sit. Quod
 si alterum non admittit, ergo nec primum; quod
 a ratione prorsus abhorret, estque ridiculum.

27. Non ergo nos circumscribimus, sed pingimus.
 Sed et aliud miseri absurdus inaniter jactant ac
 effutiunt. Quem enim incircumscripsum dicunt,
 qua fatuitate nescio, una cum imagine circumscribi

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ ἐκείνων C. ⁸¹ σχηματοφυλακὴν ἡθροισμένα P. ⁸² Χριστοῦ add. C. ⁸³ παραληροῦντες C.
⁸⁴ καὶ post τοῦτο om. C. ⁸⁵ ἰδογμάτισιν P. ⁸⁶ ἡλίου πρὸς δένδρον P. ⁸⁷ ἴδεις, εἰ ἐκτεμθεῖθι τὸ P.
⁸⁸ συνεκκοπήσεσθαι P. ⁸⁹ ἔξειν P. ⁹⁰ γὰρ add. C. ⁹¹ τούτων τι C. ⁹² τῶν τὸ P. ⁹³ ἀνάγκη
 om. C. C. ⁹⁴ καὶ ἀπὸ C. ⁹⁵ παρητήσεται C. παραπαλεῖ margo P. ⁹⁶ ἐξ ἀνάγκης add. C. ⁹⁷ καὶ τὸ τοῦ
 Χριστοῦ σῶμα] κἀκεῖνο C. ⁹⁸ δίδωσι P. ⁹⁹ κενολ. δὲ] κα: κενολ. C.

comminiscuntur. Quod si Christum pictis coloribus representare non convenit inania rursus loquentibus, majorem in modum magistrorum suorum Charybdis os diduxit, Manetis, Valentini ac Marcionis. Qui enim nuda aestimatione spectroque Verbum divinum incarnatum esse sentiant, prima nihilominus mendacii blasphemia transigentur, dum adversus omnem dispensationem, instructa iis acie, impie stare non verentur. Hi vero quinam? Qui scilicet iis quæ laudem habent calumniam inferunt, in luce tenebrosi sunt, circa sapientiam imperiti, ingratae creaturæ, juxta quod eos theologus vocat.

MICHAELIS BALBI IMPERIUM.

1. Anno mundi 6316, a Christi vero in carne dis-
pensatione 816, imperavit Michael Balbus, Amorio ortus, annos octo menses novem; mortuusque 783 est urinæ difficultate laborans renumque vehementissimo dolore excruciat. Is cum parum aliquid superioris malitiam temporis leniisset, hactenus solum ut qui carcere detenti essent, qui laboribus subacti, qui exsilio relegati, libertatem mitiorisque aliquid tractationis velut in somnis animo cogitarent, cum decessoris, ominosi hominis atque impii, exosam Deo sententiam subocculle foveret, parique ac ille ratione diræ hæreseos unco ex summa rationis absentia ac imperitia transfixus esset. Quamobrem habito conventu ait: Sane ii qui nos præcessere, accuratam scrutati dogmatum sententiam, de illis quoque rationem reddiduri sunt, num bene an male statuerint. Nos autem, in quo Ecclesiam incedentem accepimus, in eo et manere satius ducimus.

2. Erat Balbo filius Theophilus nomine, ex Euphrosyna susceptus, quem et imperiali corona in Magna donavit ecclesia. Sanxit autem nulli liberam esse de imaginibus sermonem movere, sed ut facerent ac de medio ficerent tum Constantini synodus tum Tarasii, ac quam nudius tertius de istiusmodi questionibus Leo habuisset; altoque silentio imaginum memoriam damnavit.

784 3. Eo imperatore Thomas in tyrannidem versus, ab Orientalibus jam ac Asiaticis profectus partibus, circumforanæque ac cummixtæ plebis confecto exercitu, turbamque trahens, imperii cupiditate actus, ad quod nulla ejus suppeterent merita, Byzantium petit. Romano quippe propagatus sanguine, vir alioqui degener ac obscurus, ad Syriæ partes adiens, Constantini sibi nomen asci-

A El δὲ δὴ μὴ χρῆναι τὸν Χριστὸν εἰκονίζεσθαι πάλιν κενολογήσουσιν¹, ἢ τῶν διδασκάλων αὐτῶν Χάρυβδις αὐτοὺς μεγάλως² περιεῖχθη, Μάνεντος, Οὐαλεντίνου τε καὶ Μαρκίωνος. Δοκῆσαι γὰρ καὶ φαντασίαι τὸν θεὸν Λόγον σεσαρκῶσθαι³ δοξάζοντες οὐδὲν ἤττον τῇ προτέρᾳ τοῦ ψεύδους βλασφημίᾳ περιπαρήσονται, οἱ γὰρ πρὸς κἄσαν τὴν οἰκονομίαν παρατατόμενοι δυσσεβῶς οὐ⁴ κατερυθρίωσιν. Καὶ ταῦτα τίνας; Οἱ κατήγαροι τῶν ἐπαινουμένων, οἱ σκοτεινοὶ περὶ τὸ φῶς, οἱ περὶ τὴν σοφίαν ἀπαιδευτοὶ, τὰ ἀχάριστα κρίσματα, κατὰ τὴν θεολόγον⁵ φωνή⁶.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΤΡΑΥΛΟΥ.

B α'. Τῷ 'ςτις' ἀπὸ τοῦ κόσμου, ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ως⁷, ἔδασκευσεν Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸς⁸ ὁ Ἄμωραλος, ἔτη ἧ' μῆνας⁹, καὶ ἀπέθανεν ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς τῶν νεφρῶν σφοδρότατης ἀλγηδόνος¹⁰. Ἐξ μικρὸν τι τῆς προκατασχούσης¹¹ κακίας ὑπενοῦς, ὄσον τοὺς ἐν εἰρκταῖς καὶ πόνοις καὶ ἐξορταῖς ἐλευθερίαν τε καὶ ἀνεσιν ονειρώδη φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ προσηγησαμένου¹² δυσωνύμου καὶ δυσσεβοῦς ὑπέβαλε θεοστυγῆς φρόνημα, καὶ ὁμοίως τῷ αὐτῷ περιπαρῆ τῆς δεινῆς αἰρέσεως ἀγκίστρον¹³ ἐξ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας¹⁴. Ὅθεν ἐπὶ σελεντιου ἐφη¹⁵. Οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ἐρευνησάμενοι τῶν δογμάτων¹⁶ τὴν ἀκρίβειαν τὸν περὶ αὐτῶν εἰσπραχθήσονται λόγον, εἰ καλῶς ἢ κακῶς ἐθέσπισαν· ἡμεῖς δὲ ἐν ᾧ εὐρομεν τὴν Ἐκκλησίαν¹⁷ βαδίζουσαν, ἐν τούτῳ καὶ διαμένειν¹⁸ προκρίνομεν.

β'. Ἦν δὲ αὐτῷ παῖς ἐξ Εὐφροσύνης ὀνόματι θεόφιλος, ὃν καὶ ἔσπευεν ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. Ἐθέσπισε δὲ ὡς μὴ εἶναι τινὰ ἐπ' ἀδείας κινεῖν λόγον περὶ εἰκόνων, ἀλλ' ἐκποδῶν γενέσθω καὶ οἰχέσθω¹⁹ καὶ ἡ Κωνσταντινίου σύνοδος καὶ ἡ Ταρασίου καὶ ἡ νῦν ἐπὶ Λέοντος γενομένη²⁰ περὶ τῶν τοιούτων ζητημάτων, καὶ σιγῇ βαθεῖα τῆς τῶν εἰκόνων μνήμης γενέσθω.

[P. 514] γ'. Ἐφ' οὗ Θωμᾶς ὁ ἀνάρτητος ἐκ²¹ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἀπάρας ἦδη, καὶ λαὸν ἀγυρτώδη καὶ ἐπίμικτον προσυλλεξάμενος²² καὶ ἐπισυρόμενος, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκίνησεν, τῆς βασιλείας παρ'²³ ἀξίαν ἐπιέμενος· ἐκ γὰρ τῆς Ῥωμαίων γῆς ὀρμώμενος, δυσγενῆς τε καὶ ἀφανῆς ὢν²⁴, πρὸς τὰ μέρη τῆς Συρίας ἀπῆκετο, Κωνσταντίνου ἑαυτὸν μετονομάσας καὶ υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλίσσης. Κάντευθὲν

VARIÆ LECTIONES.

¹ κενολογήσουσιν C. ² αὐτοὺς μεγάλα C. ³ σεσωματώσθαι C. ⁴ οὐ add. C. ⁵ θεολόγου P. ⁶ γλώσσαν C. ⁷ Τῷ—ως] μετὰ δὲ Λέοντα C. ⁸ ὁ τραυλὸς om. C. ⁹ ἀλγηδόνος τε καὶ ἀρρωστίας C. ¹⁰ προκατασχούσης C. ¹¹ προσηγησαμένου] πρώην C. ¹² αὐτῷ — ἀπαιδευσίας] αὐτῷ ἀμφιβλήσῃ περιπαρῆς τῆς διεινῆς αἰρέσεως ἰθὺς· δίκην τοῖς τῶν δογμάτων σαθροῖς καὶ ἀσεβῆσιν ἐναπέθανεν ἐξ ἀκροτάτης ἀβέλτηρας τε καὶ ἀλογίας. Ἄμῆτος γὰρ σφόδρα καὶ ἀπειδευτος ἐτύγχανεν· ἀμάθειαν γὰρ ἐκ πατρῴας ἀλογίας καὶ ἀπειροκαλίας ὡσπερὶ ἀνήρ οὐσίαν κληρωσάμενος C. ¹³ ἐπὶ λαοῦ δημηγορήσας φησὶν C. ¹⁴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων, αὐτοὶ καὶ τὸν C. ¹⁵ τὴν ἐκκλησίαν εὐρομεν C. ¹⁶ διαφυλάττειν C. ¹⁷ ἦν δὲ — οἰχέσθαι] τοῦτο δὲ ἐπακροβούντες διαβεβαίουμεν ὡς μὴ θαρρῆναι τινα κατ' εἰκόνων ἢ ὑπὲρ εἰκόνων παρῆρσιαν κινεῖν τὴν γλῶτταν, ἀλλ' ἐκποδῶν ἔστω καὶ οἰχέσθω C. ¹⁸ προεθβεῖσα C. ¹⁹ ἐκ add. C. ²⁰ συλλεξάμενος P. ²¹ παρ'] πανούργως καὶ παρ' C. ²² ὢν om. C.

γέ ²⁶ τει πολλούς τῶν Βαρβάρων καὶ Χριστιανῶν ἀπατήσας, καὶ λαὸν ἀπειρον ἐκ διαφόρων ἔθνῶν συναθροίσας ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ²⁷ ἐπέηκε ἐν δόξῳ βαρεῖ καὶ στόλῳ μεγάλῳ, καθάπερ τι θηρίον ἀλλόκοτον καὶ πολύμορον ποικίλον τε καὶ πολυκέφαλον τὰ πολυεῖδη γένη τῶν ἐθνῶν ἀθροίσας ²⁸, καὶ οἷά τις ἄλλος Συναχρηεῖμ κατὰ τῆς νέας Ἱερουσαλὴμ καθοκλισάμενος, ἐμγαλαύχει τῶν ἑπομένων τῷ πλήθει καὶ κατηλαζονεύετο, μὴ πάμπαν, ὡς εἶπε, νοήσας ²⁹, ὅτι *Ὁὗ σῶζεται βασιλεύς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πληθεί ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ ψευδὴς Ἰπκος εἰς σωτηρίαν· καὶ Κύριος ³⁰ διασκοδάζει βουλὰς ἔθνῶν, καὶ τὰ ἐξή; ³¹ Εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ἡ πόλις οὐκ εἶχεν Ἐζεκιάν, εὐσεβὴ φημι ³² καὶ ἐνάρετον βασιλέα, ἀλλ' οὐ παρεῖδεν ³³ ὁ τοῦ παντὸς πρῦτανις καὶ φιλόφθωρος Κύριος πολιορκουμένην ³⁴ τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἀλλ' ἔσπεκεν τῆς ταιλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν περιήτων ἔφη καὶ τότε ³⁵. *Νῦν ἀναστήσασμι καὶ ὑπερασπισίῳ τῆς πόλεώς μου ³⁶ καὶ τοῦ λαοῦ, οὐ δι' ἐμὲ καὶ διὰ Δαβὶδ τὸν δοῦλόν μου, ὥσπερ τότε καὶ νῦν φησιν ³⁷, ἀλλὰ δι' ἐμὲ καὶ διὰ τὸν ἐκ σπέρματος Δαβὶδ φύντα υἱόν μου, καὶ διὰ τὴν νέαν Ἱερουσαλὴμ, ἣν ἐξιλέξάμην.**

θ. Καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ δυσσεβοῦς Ἀχαάβ, τοῦ Σύρου πολλὰς μυριάδας κατ' αὐτοῦ συνεληχτό; ³⁸ καὶ βρενθυομένου καὶ λέγοντος, *Εἰ ἐκποιήσῃ Σαμαρία παντὶ ³⁹ τῷ λαῷ τοῖς περὶς μου, δίδωσι βράβυς αὐτῷ; τοῦ τρισαθλοῦ βασιλέως ὁ φιλοκτείνμων Θεὸς εὐ ⁴⁰ δυνείδος, Ἰδοῦ, λέγων, ἐγὼ δίδωμι αὐτὸν εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ γνώσῃ ⁴¹ ὅτι ἐγὼ Κύριος.* Ὅπερ καὶ γέγονεν, καὶ δὴ παραυτίκα δέδειχε ⁴² καὶ τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις τὴν ἴδιαν ἰσχὴν καὶ τὸν ⁴³ Δαβὶδ ἀληθεύοντα· *Κύριος κραταιὸς καὶ θυνατός, Κύριος δυνατός ἐν πολέμῳ· τῆς γὰρ συμπλοκῆς γενομένης ⁴⁴ δυοκαίδεκα τῶν ἀντιπάλων μυριάδας ὁ Ἰσραὴλ κατηκόντισεν.* ἵνα δὲ κάκιστοι καὶ οὗτοι μάθωσιν [P. 512] ὡς θεήλατος ἡ πληγὴ, τῶν διαπεφευγόντων εἰς τινὰ πόλιν καταπεσόν τὸ τεῖχος κατέχευσε χιλιάδας εἰκοσιεπτά.

ε. Ταύτην τοίνυν τὴν ἀλαζονίαν τοῦ Σύρου καὶ τοῦ Ἀσσυρίου χρησάμενος καὶ ὁ ματαιόφρων Θωμάς τὴν Κωνσταντινούπολιν, μᾶλλον δὲ Θεοῦπολιν, ἐφ' ἕνα χρόνον ἐπόρθει, τῶν πολιτῶν ἀνδρείως παρατατομένων καὶ τειχομαχοῦντων καὶ ναυμαχοῦντων·

¹ Psal. xxxii, 46. ² ibid. 47. ³ ibid. 40. ⁴ Psal. xi, 6. ⁵ IV Reg. xi, 6. ⁶ III Reg. xi, 40. ⁷ ibid. 45. ⁸ Psal. xxiii, 8.

VARIAE LECTIONES.

²⁶ γέ τει add. C. ²⁷ ἐπέηκε τῇ Κωνσταντινουπόλει: C. ²⁸ συναθροίσας καὶ ἀνελημμένους καὶ C. ²⁹ νοήσας κατὰ πολλὴν ἀβέλτηριαν ὡς οὐ C. ³⁰ καὶ om. C. ³¹ καὶ Κύριος:] ἐν δὲ πληθεί δυνάμει αὐτοῦ οὐ σωθήσεται. Κύριος C. ³² καὶ τὰ ἐξῆς] ἀθετεῖ δὲ λογισμοὺς λαῶν καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρχόντων· ἡ δὲ βουλὴ τοῦ Κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει C. ³³ ἔρχεν C. ³⁴ φημι om. C. ³⁵ ἀλλ' οὐ παρεῖδεν] ἀλλ' οὐ τί που διὰ τὴν τοῦ κρατοῦντος ἐκ πολλῆς ἀγνωσίας καὶ ἀπροσεξίας πεφανακισμένην καὶ διεφθαρμένην γνώμην τε καὶ πίστιν παρεῖδεν C. ³⁶ πολιορκουμένην C. omittis τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ. ³⁷ τότε που πάντως νῦν C. ³⁸ ὅπερ τῆς πόλεως ταύτης οὐ C. ³⁹ ὥσπερ — φησιν] καθὼς εἴρηκε τρικυαῦτα πρὸ τῆς ἐναρξου οἰκονομίας C. ⁴⁰ διὰ οὐτι πάν om. P. ⁴¹ συνευλογόσθ; ⁴² παντὶ] ταῖς βραβεί παντὶ C. ⁴³ τὸν δῖος, φάσκων ἰδοῦ ἐγὼ C. ⁴⁴ γνώσει: P. ⁴⁵ δίδουσι τοὺς οἰκείους καὶ τοὺς ἀλλοτρίους P. ⁴⁶ τὸν ἱεροβάτην C. ⁴⁷ γεγεννημένης C.

scit ac Irenes Augustæ filii; qua arte ac fraude plurimis Barbarorum ac Christianorum seductis, confiatoque ex diversis gentibus infinitæ multitudinis exercitu, Cpolim invadit in turba gravi classeque numerosa, haud secus ac immanis quædam, multiformis, varia ac multiceps bestia, diversi generis confertis nationibus, ac vclut alius quidam Sennacherim adversus novam Jerusalem armis instructus, magnifice gloriabatur turba illi comite ac superbiebat, homo fastu plenus; nec illi prorsus, ut videtur, in mentem venit quod ita dictum per Prophetam est: *Non salvatur rex per multam virtutem, nec gigas salvabitur in multitudine fortitudinis suæ* ¹ Et: *Fallax equus ad salutem* ². Et: *Dominus dissipat consilia gentium* ³, et quæ sequuntur. Quanquam enim etiam maxime urbs Ezechiam minime habebat, pium scilicet regem ac virtute præditum, non tamen despexit **785** hujusce rerum universitatis moderatur clementissimusque Dominus urbem suam ac plebem obsidione cinctam; *sed propter miseriam inopum et gemitum pauperum* ⁴, tunc quoque dixit: *Nunc exurgam, et protegam civitatem meam et populum meum* ⁵, non propter me et servum meum David, quemadmodum tunc, nunc quoque ait; *sed propter me, et qui natus est ex semine David, filium meum, et propter Jerusalem novam, quam elegi.*

4. Etenim impio Achaab rerum potiente, cum Syrus multas adversus eum confisset myriadas, ac superbiens diceret: *Si sufficiet Samaria omni populo pedibus meis* ⁶, confestim misericos Deus ter quaterque miserabilis regis probrum facile dissolvit, dicens: *Ecce ego trado eum in manus tuas, et scies quia ego Dominus* ⁷; quod et factum est. Statim namque formidabiles habuit necessarios pariter et alienos, suum ipsius robur ac vires; veracemque Davidem ostendit, cum ait: *Dominus fortis et potens, Dominus potens in prælio* ⁸. Conserto enim prælio centum viginti millia Israel profligavit. Atque ut noverint utriusque pariter Deo ultore illatam plagam, eorum qui fugerant quadam in urbe corrugens murus viginti septem millia ruinis oppressit.

786 5. Hoc itaque arrogantis animi fastu Syri illius et Assyrii demens quoque Thomas abusus, Cpolim (veriusque Theopolim ac Dei urbem) annum unum expugnabat, cum cives strenue aciem opponerent, eque muris atque navibus pugnarent, ho-

stiumque plectasque naves incendere. Quamobrem consilii inops Thomas, dimissa urbe, in Thraciam, ejus prædas acturus, concessit. Eam itaque ad certum modum populatus, non quantum ipse speraverat, sed quantum providentia divina ob scelera nostra sinebat, nihil amplius effecit eorum quæ animo destinata fore exspectabat. Ac sane non solum in contrarium illi cessit versumque est atque evasit studium, sed et ea quam habere videbatur sibi ipse blandiebatur, claritate roboreque denudatus est: prope enim est ut perdidisse dicam.

6. Cives namque, uti dictum est, fortiter valideque opposita acie, divino numine ac auxilio ejusque generis spe, emuris, terra ac mari collatis signis, forti robore laborisque constantia, omnem fere ejus putridam jactantiam ac superbiam elisere. Munitionibus enim, quibus confusus stulte admodum superbiebat ac præferociebat, ejus, inquam, navibus ac classe igne succensis, hostiumque ac tribunorum lectissimis 787 susis fugatisque, ingenti vertigine consilii inopia ac anxietate instabilis ac Euripo similis levissimusque Thomæ animus tenebatur. Quin et subtilissimæ artis multiplicesque ejus omnes machinas, ipsas inexpugnabiles, ut quidem existimabat, expugnatuque difficiles, facile admodum ac expedite inutiles reddiderunt ac everterant. Atque in eum modum domus quidem David (Dei scilicet civitas) ibat ac revera convalescebat, domus autem Saul, hostium caterva, ibat et infirma erat, Deusque glorificabatur. Ac plane videre erat clare in eo implere divinum oraculum: *Destruxisti omnes sepes ejus, posuisti firmamentum ejus formidinem*, ac quæ Psalmus reliqua habet. Unde et oppidani psallebant: *Hi in curribus et hi in equis* et, quæ reliqua sunt.

7. Divinus autem sermo ipse sponsor, ac quam repentinam citissimamque ipsorum hostis ruinam eis prænuntians, respondit, tantum non dicens: *Confidite, filii, et clamate ad Deum. Erit enim vobis ab eo memoria qui ultor existat. Qui enim vobis invenit mala, is ipse cum salute sempiternam vobis adduxit lætitiã.*

788 8. Quandoquidem igitur fatiscens sceleratus homo atque miser, seductusque mentis suæ

A τὰς γὰρ πλείους αὐτῶν ναῦς ἐπυρπόλησαν, καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων αὐτῶν ἐτροπώσαντο. Ὁ δὲ ἀμηχανία ληφθεὶς, τὴν πόλιν ἀφελὲς ἐπὶ τὴν θράκη ἐχώρησε, ταύτην ληζόμενος. Λαφυραγωγῆσας οὖν αὐτὴν μετρίως, ἀλλ' οὐχ ὡς ἠλπίζεν, ἀλλ' ὡς ἡ θεία πρόνοια παρεχώρει ⁵⁵ διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, οὐδὲν πλέον ἤνυσεν ὢν προσεδόκησεν. Καὶ γοῦν εὐμόνον εἰς ἐναντίωσιν αὐτῷ περιέστη καὶ περιετρέπη καὶ ἀπέβη τὸ σπουδάσμα ⁵⁶, ἀλλὰ γε καὶ ἔπερ ⁵⁷ ἔχειν ἰδοὺ καὶ κατεφαντάζετο κλέος τε ⁵⁸ καὶ σθένος, ἀπεγυμνωθῆ μικροῦ δεῖν καὶ διδωλεῖν.

5. Οἱ γὰρ πολλοὶ, ὡς εἰρηται ⁵⁵, γενναίως τε καὶ σφοδρῶς ἀντιπαραταξάμενοι ⁵⁶ τῇ βοῇ καὶ συμμαχίᾳ τοῦ κρείττονος, καὶ μετὰ τοιαύτης ἐλπίδος τειχομαχοῦντες ⁵⁷ καὶ πεζομαχοῦντες καὶ ναυμαχοῦντες ἀνδρικῶς καὶ καρτερῶς ⁵⁸, ἅπαν σχεδὸν τὸ σαρὸν αὐτοῦ φράγμα κατέλυσαν. Τὰ γὰρ θυρώματα ἐφ' ὧν ⁵⁹ πεποικίως ἀνοήτως ἔγαν ἐναθρόνυτο καὶ κατεθρασύνυτο, τὰς ναῦς αὐτοῦ λέγω, πυρπολήσαντες ⁶⁰, καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων καὶ στρατοπεδάρχας ⁶¹ τροπώσαντες, σκοτεινία πολλῇ καὶ ἀμηχανία περιέχευε τὸν εὐρίπκιστον καὶ κουφῆστον Θωμᾶν ⁶². Ναὶ μὴν ⁶³ καὶ τὰς πολυμηχανοῦς αὐτοῦ καὶ πολυτρόπους ἐλεπόλους ⁶⁴ πάσας, ἀκαταμαχῆτους οὕσας, ὡς ζῆτο, καὶ δυσάλωτους, διέφθειραν καὶ κατέλυσαν εὐπετῶς ἄρδην. Καὶ οὕτως ὁ μὲν οἶκος Δαβὶδ ἤγουν ἡ τοῦ ⁶⁵ Χριστοῦ πόλις ἐπορεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο ⁶⁶, ὁ δὲ οἶκος Σαουλ, τῶν πολεμίων τὸ σίφρος, ἐπορεύετο καὶ ἠσθένει τῷ ὄντι, καὶ θεὸς ἰδοξάζετο. Καὶ ἦν ἰδεῖν ἐναντίας ὄντως ἐπ' αὐτῷ πληρούμενον τὸ θάτερον λόγιον ἱερὸν ⁶⁷. *Καθεὶλες πάντας τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ, ἔθου τὰ θυρώματα αὐτοῦ δειλίαν, καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ* ⁶⁸. Ἔνθεν τοι καὶ ⁶⁹ οἱ τῆς πόλεως ἐψάλλον· *Οὗτοι ἐν ἄρμασι, καὶ οὗτοι ἐν ἱπποῖς, καὶ τὰ* ⁷⁰ *λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ.*

ζ. Ὁ δὲ θεὸς λόγος ⁷¹ παρεγγυώμενος καὶ προσεγγυλιζόμενος αὐτοῖς εὐ μάλα τὴν ἀθρόαν καὶ ταχίστην κατὰπτωσιν τοῦ ἐχθροῦ αὐτῶν ἀπεκρίνατο μόνον οὐχὶ λέγων· *Θαρσείτε* ⁷², *τέκνα, καὶ βοήσατε πρὸς τὸν θεόν*· *ἔσται γὰρ ὑμῖν ὑπὸ τοῦ ἐπαγαγόντος* ⁷³ *μῖστια*. Ὁ γὰρ ἐπαγαγὼν ὑμῖν [P. 513] *τὰ κακὰ ἐπάξει ὑμῖν τὴν αἰώνιον εὐφροσύνην μετὰ τῆς σωτηρίας ὑμῶν.*

η'. Ἐπὶ οὖν ἀποκαμῶν ὁ τάλας καὶ πεπλανημένος ἀνοήτως ⁷⁴ πολεμῶν καὶ ματαιοπονῶν, καὶ μάλα

⁵⁵ Psal. lxxxviii, 41. ⁵⁶ Psal. xix, 6.

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁵ Ταύτην — παρεχώρει] τὴν τοίνυν βάρβαρικὴν ὄφρυα καὶ ἀλαζονείαν τοῦ τε Ἀσσυρίου καὶ τοῦ Σύρου χρησάμενος καὶ Θωμᾶς ὁ ματαιόφρων, καὶ τὴν Κωνσταντῖνον — χρόνον ἐμπορῆσας, καὶ τὴν θράκη δρώσας καὶ λαφυραγωγῆσας μετρίως καὶ οὐχ ὡς ὀνειροπολῶν ἀπαραδόξαι, ἀλλ' — συνεχώρει C. ⁵⁶ Legebatur παρέστη τε καὶ ἀπέβη τὸ σπουδαζόμενον C. ⁵⁷ δ C. ⁵⁸ τε add C. ⁵⁹ ὡς εἰρηται om. C. ⁶⁰ ἀντιπαραταττόμενοι C. ⁶¹ καὶ πεζομαχοῦντες om. C. ⁶² καρτερικῶς P. ⁶³ δ C. ⁶⁴ λέγω δητὰς πλείστους ναῦς πυρπ. C. ⁶⁵ στρατοπεδάρχων P. ⁶⁶ Θωμᾶν om. C. ⁶⁷ ναὶ μὴν] καὶ μὴν καὶ ἀλλὰ P. ⁶⁸ πολυμ. καὶ πολυτρόπως ἐφευρημένας ἐλεπόλους αὐτοῦ C. ⁶⁹ ἤγουν ἡ τοῦ] ἦτοι C. ⁷⁰ ἐκραταιοῦτο—ἠσθένει τὰ ἡσθένει P. ⁷¹ τὸ ἱερὸν λόγιον P. ⁷² καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ] διήρηκάζον πάντας εἰ reliquia psalmi 88, 42-44, nisi quod v. 43 τὴν δεξιὰν τῶν θλιβόντων αὐτῶν C. ⁷³ τοι καὶ] οὖν C. ⁷⁴ καὶ τὰ — ψαλμοῦ] ἡμεῖς; δὲ ἐν — ἀνωρθώθημεν, c. ps. 49, 8 et 9 C. ⁷⁵ λόγος αὐθις παρεγγ. C. ⁷⁶ λέγων θαρσείτε] λέγων· τέκνα, μακροθυμήσατε τὴν περὰ τοῦ θεοῦ ἐπιλοθούσαν ὑμῖν ὄφρυα. Κατεδίωξες γὰρ σε ὁ ἐχθρὸς σου, καὶ βῆν αὐτοῦ τὴν ἀπάλειαν ἐν ταχί, καὶ ἐπὶ τραχέλους αὐτῶν ἐπιπέθη. Θαρσείτε C. ⁷⁷ ἐπάγοντες P. ⁷⁸ ἀνόητα C.

δι ἀπογόνους ὡς τοῦ σκοπῷ διαμαρτῆσας ἐκ διαμέ- A
τρου, καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν κατόπιν προδήλιως
φερομένων ἡμέρα καὶ ἡμέρα· καὶ πρὸς τούτους
μαθὼν ὡς ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τοὺς Βουλγάρους εἰς
συμμαχίαν πατ' αὐτοῦ προσεκαλίεσται, παραχρῆμα
τὴν πόλιν ἐτάσας κατ' αὐτῶν ὄψιν ὄψετο. Οὗς δὲ
καὶ μαχεσάμενος καὶ πολλοὺς αὐτῶν διαφθείρας εἰς
'Αρκαδιούπολιν ἐαυτὸν ἀσφαλίζεσθαι δῆθεν, κατὰ τὴν
πρόβασιν αὐτοῦ ἀσθένειαν ⁷⁶ καὶ ἐλάττωσιν ὑπορώ-
μενος. Ὅθεν οἱ περὶ αὐτὸν αἰσθόμενοι σαφέστερον
τὴν τε δεινὴν οἰκίαν ἀπάτην καὶ τῆς κενῆς ἐλπίδος
ἀποτυχίαν καὶ τὴν ἐκείνου κλησιτάζουσαν παναναι-
θρίαν, ἤρξαντο κατὰ μικρὸν ὑποχωρεῖν καὶ ὑποβ-
ρέειν καὶ καταλιμπάνειν αὐτὸν ὡς μάταιον καὶ λαο-
πλάνον. Ὁ δὲ γὰρ Μιχαὴλ ταῦτα μεμαθηκώς ὑπὸ
τῶν ἰδίων φίλων καὶ συγγενῶν προδοθέντα ⁷⁷, αὐτίκα
τῆς πόλεως ὑπεξελθὼν μετὰ πλείστου δυνάμεως
πρὸς αὐτὸν ἐξώρμησε. Καὶ δὴ περικαθίσας βραχύν
τινα καιρὸν καὶ τοῦτον ἀμογητὴ χειρωσάμενος, καὶ
τὸν τράχηλον αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν
πεπατηκώς, καὶ ἀκρωτηριάσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ
πόδας, καὶ οὕτως ἀνασκολοπισσας, κατέπαυσε τὴν ἐν
εἰσίῳ ἔτασι δι' αὐτὸν ⁷⁸ κατάρξαντα καὶ διαρκέσαντα
χαλεπὸν καὶ δύστηνον ⁷⁹ ἐμφύλιον πόλεμον.

θ'. Ἀσχολουμένου ⁷⁸ δὲ Μιχαὴλ πρὸς τὸν ἀντάρτην
Θωμά, καὶ τῇ πρὸς τοῦτον φρονεῖδι παντὸς ἄλλου
καταφρονούντος, Κρήτην καὶ Σικελίαν καὶ δὴ ⁷⁹ καλού-
μεναι Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς
περιηρέθησαν ἐξ Ἀφρων τε καὶ Ἀράβων, λαβόντων
ἀρχὴν ἀρετῆς πρῶτον διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἀμαρτίας καὶ
τὴν τῶν κρατούντων δυσσέθειαν καὶ ταπεινοῦν
καὶ ὑπὸ χεῖρα σφῶν ἄγειν τὰ τῶν Χριστιανῶν
πράγματα.

ι'. Ἐν τούτοις οὖν ὄντων καὶ οὕτως τῶν πραγμά-
των διακειμένων Μιχαὴλ μὲν ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς
τῶν νεφρῶν ἀληθῆνους κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ ζῆν,
διεδέξατο δὲ τὴν ἀρχὴν ἀντ' αὐτοῦ Θεόφιλος ὁ υἱὸς
αὐτοῦ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης ⁷⁶.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

Τῷ ἐναυτῷ ἀπὸ τοῦ κόσμου ἐξάκις ἡλιοστῶ τρια-
κοσιοστῷ εἰκοτῷ ἔκτῳ, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ὡς
ἐβασίλευσεν [P. 514] Θεόφιλος ἔτη ιβ', ὁ νέος ⁷⁶
Βαλτάσαρ καὶ παραδάτης ⁷⁷ καὶ θεομισθῆς καὶ τῶν
ἀγίων εἰκόνων ⁷⁸ ὀρθοιστῆς καὶ καθαυρέτης, καὶ βέ-
βηλος ⁷⁹. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Εὐφροσύνη ἀποστειλάσα
ἐν πᾶσι τοῖς θέμασιν ἡγάγετο κόρας εὐπροσώπους πρὸς
τὸ νυμφοσταλῆσαι Θεόφιλον τὸν υἱὸν αὐτῆς. Ἀγα-
γοῦσα δὲ πάσας ταύτας ἐν τῷ παλατίῳ εἰς τὸ λεγό-
μενον Μαργαρίτου τρικλίνιον δέδωκε τῷ Θεοφίλῳ χρυ-
σοῦν μῆλον, εἰπούσα· *Εἰς ἦν ἀρεσθῆς, ἐπίδος τοῦτο
αὐτῇ.* Ἦν δὲ τις ἐξ εὐγενῶν ἐν αὐταῖς κόρη, ὀνόματι

rationibus, insulse pugnavit inanique conatu labor-
rans ac spe defectus, quippe ex diametro frustratus
proposito, ipsisque manifeste rebus illi retro quoti-
die provenientibus; ac præterea ubi cognovit Mi-
chaelem imperatorem adversa sibi corrogasse Bul-
garorum auxilia, confestim relicta urbe in eos im-
petum vertit, quos et pugna aggressus, multaque
eorum data strage, Arcadiopolim tuto se præsidio
recipit, nimirum suas processu vires diminutum iri
imbecillioresque fore timens. Quare etiam partia-
rii clarius cognoscentes tum immanem suam exse-
crationem tum inanem frustratam spem, nec procul
esse supremum viri exitium ac profligationem, cœ-
perunt paulatim recedere seque subducere ac des-
suere, illumque ut hominem vanum et blateronem
populi seductorem relinquere. His porro Michael
cognitis, nempe proditum Thomam ab amicis ac
propinquis, statim urbe egressus cum ingentibus
copiis in eum impetum dedit; atque ad breve ob-
sidens tempus, nulloque labore ejus potitus, ac collo-
antiquo more dediticiis calcato manibusque ac pe-
dibus truncatis, inque eum modum palo affigens,
trium annorum molestum miserumque civile bel-
lum, arrepti ab eo imperii causa conflatum produ-
ctumque, sopivit.

789 9. Interim vero dum Thomæ tyranno Mi-
chael incumbit ei que curam negotio addicit, aliis
omnibus in neglecto habitis, Creta et Sicilia, ac
quas vocant Cyclades insulas, ab Afris ac Arabibus
Romanæ subductæ sunt ditioni, cum jam primum
ob peccata populi ac imperatorum impietatem Chri-
stianorum res deprimere suæque eas facere ditionis
occepissent.

10. Sic igitur eoque statu se rebus habentibus,
Michael urinæ difficultate renumque dolore male
exanguitur: succedit vero imperio, ejus loco,
Theophilus filius cum matre Euphrosyna.

IMPERIUM THEOPHILI.

1. Anno mundi 6326, divinæ incarnationis 826,
imperator Theophilus annos duodecim, novus ille
Baltasar et prævaricator ac Deo exosus, sanctorum-
que imaginum contumeliosus destructor ac proflig-
ator, homo profanus. Ejus mater Euphrosyna in
subjecta omnia mittens themata ac **790** ditionis
loca puellas oris decore formosas adduxit, ut ex iis
Theophilo filio nuptiarum fœdere sponsa adjunge-
retur. Congregatis illis omnibus in palatio, quod
Margaritæ triclinium vocant, dedit illa filio malum
aureum, dicens: *Illi trades cujus forma placuerit.*
Erat vero inter eas ex nobilibus sata puella no-

VARIE LECTIONES.

⁷⁶ αὐτῷ] αὐτῶν αὐτῷ P. ⁷⁷ τὴν κατὰ πρόβασιν ἀσθένειαν αὐτοῦ C. ⁷⁸ ὑπὸ — προδοθέντα om. C.
⁷⁹ αὐτοῦ C. ⁷⁶ δύσοιστον C. ⁷⁷ Ἀσχολουμένου — Εὐφροσύνης om. C. ⁷⁸ δὴ] δὴ αἱ? ⁷⁹ τῷ — ὁ νέος;] μετὰ
δὲ Μιχαὴλ ἐβασίλευσε Θεόφιλος υἱὸς αὐτοῦ ὁ νέος C. ⁷⁷ καὶ παραδάτης om. C. ⁷⁸ εἰκόνων om. C. ⁷⁹ βέ-
βηλος ἔτη ιβ', μήνας γ', καὶ ἀπέθανε δυσεντερικῶς; C, omisissis ἡ δὲ — p. 791 αἰκισόμενος.

mine Icasia, longe formosissima. Qua visa Theophilus, ejusque nimium quantum gratiam stupens ac speciem, *A muliere*, inquit, *emanarunt mala*. Reponit illa subverecunde et cum pudore: *Sed et res meliores a muliere exuberant*. Is animo offensus sermonis licentia, ea relicta, malum Theodoræ dedit, ex Paphlagonum gente. Coronat Theophilus Theodoram in oratorio S. Stephani, ipse una cum ipsa nuptialibus corollis donatus ab Antonio patriarcha, donatque Augustali corona in sancta Pentecoste. Tumque in Magnam ecclesiam processu habito multis magnifice patriarcham et clerum senatumque accipit. Icasia vero imperii spe frustrata monasterium extruxit, in quo etiam coma posita, religiosaque palæstra merens ac philosophans, Deo soli vivens in finem usque vitæ perseveravit. Quæ et ingenii sui plurima reliquit monumenta, in quibus illud est, *Domine, in multis peccatis*; magni item Sabbati tetraodium illud: *Insiptens vetule*, aliaque nonnulla. Imperatoris vero mater Euphrosyna, sponte relicta aula, in suo monasterio, cui Gastrizæ nomen, sanctiori ritu privatam vitam egit.

791 2. Indictis circensibus Theophilus jubet Leoni Chamædraconi protovestiarario suo, multitudine ut candelabrum afferat, quod in Leonis Armenii cæde fuerat gladio conscissum. Actis circensibus senatum omnem ad se convocat in locum quem Sessum vocant. Productoque candelabro ac illis ostenso, querit: *Qui in templum Domini ingressus christum Domini peremit, qua dignus pœna est?* Respondit senatus: *Domine, reus mortis est*. Moxque præfecto iubet ut eos, qui cum Michaele patre suo Leonem sustulerant, tentos in Circi funda capite plectat, multa licet objectantes, dicentes injustam esse sententiam. *Non enim*, aiebant, *imperator, nisi patri tuo essemus auxiliati, tu in throno sedisses*. Inque eum modum sub omnium oculis capite plexi sunt, eo quidem prætextu quod in templo Domini ausi essent cædem patrare, revra autem idcirco quia hæretica pravitate sodalem, parique ad impietatem sensu, nece sustulissent. Adhærebat enim scelestus homo Deo execrabili illius hæresi et a pietate abhorrebat: qui nimirum imaginum alias evelleret, alias effoderet, monachosque pietate claros exsilio multare ac verberibus aliisque cruciatibus dehonestaret.

3. Illo imperatore, in scelestissimi ejus tyrannique patriam urbem irruptione facta, Saraceni cum ingentibus copiis, inventa illa fortiter **792** munita ac valde propugnaculis tuta, bellique ducum ac tribunorum quinquaginta præsidio fulta, cum lectæ militiæ viris horumque ordinibus, dies quindecim obsessa mense Augusto ac expugnata vique subacta ac captivata infinitæ multitudinis militares viros

A Εἰκασία, ὠραιότατη πᾶν· ἦν ἰδὼν Θεόφιλος καὶ ὑπεραγαθὸς αὐτὴν τοῦ κάλλους ἐφη ὡς Ἄρα διὰ γυναικὸς ἐβρύθη τὰ φαῦλα. Ἦ δὲ μετ' αἰδοῦς πως ἀντίφησεν· Ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα. Ὁ δὲ τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν πληγῆς ταύτης μὲν εἶσεν, Θεοδώρῳ δὲ τὸ μῆλον ἐπέδωκεν, οὕση ἐκ Παφλαγῶν. Στέφει Θεοδώρῳ ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ Ἀγίου Στεφάνου, στεφθεῖς καὶ αὐτὸς ἅμα αὐτῇ ὑπὸ Ἀντωνίου πατριάρχου καὶ τῷ τοῦ γάμου καὶ τῷ τῆς βασιλείας στέφει, τῇ ἀγίᾳ Πεντηκοστῇ. Κάκεθεν προήλθεν ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος πολλοὺς τὸν πατριάρχην ἅμα τῷ κλήρῳ καὶ τῆς συγκλήτου ¹⁰. Ἦ δὲ Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχούσα μὴν κατεσκεύασεν, εἰς ἣν καὶ ἀποκείραμένη, ἀσκούσα καὶ φιλοσοφοῦσα, τῷ Θεῷ μόνῳ ζωᾷ διετέλεσε μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς. Ἦ καὶ συγγράμματα αὐτῆς πλεῖστα καταλόκιον, τὸ, Κύριε, ἡ ἐν κολληταῖς ἀμαρταῖς· καὶ τοῦ μεγάλου Σαββάτου τὸ τετραώδιον· Ἄφρων γηραλέε, καὶ ἄλλα τινά. Ἦ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη ἐκουσίως κατελθούσα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ αὐτῆς, ἦ ¹¹ ἐπώνυμον τὰ Γάστρια, ἡσούσασεν.

B β'. Ἐποίησε δὲ ἱππικὸν Θεόφιλος, καὶ προσέταξε τῷ Χαμαιδράκοντι Λέοντι τῷ πρωτοβεστιαρίῳ αὐτοῦ ἀγαγεῖν τὸ πολυκάνθηλον τὸ ἐν τῇ σφαγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος· ξίφει διακοπέν. Τοῦ ἱππικοῦ δὲ τελεσθέντος προσεκαλέσατο πᾶσαν τὴν σύγκλητον ἐν τῷ λεγομένῳ Καθίσματι, καὶ τὸ πολυκάνθηλον ἐξαγαγὼν καὶ ὑποδείξας αὐτοῖς ἐφη· Ὁ εἰς ναὸν Κυρίου εἰσερχόμενος καὶ χριστὸν Κυρίου φανεύων τίνος ἐστίν ἀξιος; Ἦ δὲ σύγκλητος ἀποκριθεῖσα ἐφη· Ἄξιος θανάτου ἐστίν, ὃ δέσποτα. Καὶ εὐθὺς ἐκέλευσε τοὺς σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ Μιχαὴλ τὸν Λέοντα ἀνελόντας τὸν ὑπαρχον κατασχεῖν καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐν τῇ Σφενδόνη ἀποτεμῆναι, πολλὰ προβαλλομένους καὶ λέγοντας ἀδικον εἶναι [P. 515] τὴν κρίσιν· Καὶ γὰρ εἰ μὴ τῷ πατρὶ σου συνηγωνισάμεθα, ὃ βασιλεῦ, οὐκ ἄρ αὐτὸς ἤρξας. Καὶ δὴ οὕτως ἐπ' ὕψει πάντων τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν, προσήματι μὲν ὡς εἰς ναὸν Κυρίου τετολημχότων ποιησασθαι τὴν ἀναίρεσιν, τῇ ἀιθηλαῖ δὲ ὡς τὸν συναρεισιώτην αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀποκτείναντες. Εἴχετο γὰρ ὁ ἀλιτήριος τῆς εἰκέλου θεοστογῆς αἰρέσεως, καὶ τῆς εὐσεβείας ἀπέχετο, τῶν δὲ εἰκότων ¹² τὰς μὲν κατασπῶν, τὰς δὲ ἀνορύττων, καὶ τοὺς ἐπ' εὐλαβείᾳ μοναχοὺς ἐξορίζων καὶ αἰχιζόμενος.

D γ'. Ἐφ' οὗ καὶ πρὸς τὴν πατριδα καὶ πόλιν αὐτοῦ ¹³ τοῦ ἀλιτηρίου καὶ τυράννου μετὰ πολλῆς δυνάμεως οἱ ¹⁴ Σαρακηνοὶ παραγενόμενοι, καρτερῶς ¹⁵ ὠχυρωμένην εὐρόντες καὶ κατησφαλισμένην πᾶν καὶ ὑπὸ στρατηγῶν πενήτηκοντα ¹⁶ φρουρουμένην μετὰ τῶν λογάδων καὶ τῶν στρατευμάτων αὐτῶν, καὶ ταύτην δι' ἡμερῶν ἑ' Ἀυγούστῳ ¹⁷ μηνὶ ἐκπορθήσαντες καὶ δορυάλωτον εἰληφότες ἤχμαλῶ-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ τῇ συγκλήτῳ? ἀη τοῖς τῆς συγκλήτου? ¹¹ ἦ om. P. ¹² δὲ εἰκ.] τε εἰκ.? ¹³ αὐτοῦ om. C. ¹⁴ οἱ adl. C. ¹⁵ καρτερικῶς P. ¹⁶ πενήτηκοντα ἢ ἑ. ¹⁷ τοῦ Ἀυγούστου μηνός C.

τευσαν ⁸⁷ και ἀπέκτειναν λαὸν ἀπειρον. Ἀλλὰ μὴν A
και πλῆθη πλοίων αὐτῶν ἐξεληθόντα τὰς Κυκλάδας ⁸⁸
νήσους ἠρήμωσαν και τὴν Κρήτην και τὴν Σικελίαν
παρέλαβον. Καὶ ψυχὸς πολλὸ γέγονε, και χειμῶν
ἀγριώτατος και δριμύτατος; ⁸⁹, και λιμὸς ἰσχυρὸς,
και ἀίρος αὐχμὸς και δυσκρασία; και ἀνωμαλίας,
και σταιμοὶ φοβεροὶ και ἐπάλληλοι, τὴν ἄμετρον
ἀπαλέγχουσαι τοῦ κρατοῦντος; μοχθηρίαν και κα-
κουργίαν. Εἰς τοσαύτην γὰρ ἀφίλοθειαν και ἀπόνοιαν
ἐξώκειλεν ὁ θεός, ὡς ⁹⁰ και τὴν τοῦ Κοπρωνύμου
και τῶν θηριωνύμων ⁹¹ χαλεπήν και μυσσαρωτάτην
αἰρεσιν διαβεβήμενος; ⁹² και ἀνακαινίσας, ὡς μηδὲν
ἦττον ⁹³ ὀφθῆναι τῆς ἐκείνων; ⁹⁴ δυσσεβείας και παροι-
νίας τυραννίδος τε και ἐμβρονητίας ὁ παφαναξιμέ-
νος και ματαιόφρων. Ἐπει οὖν τῇ αὐτῇ συσχεθείς
τῶν ἀσεδῶν ἐκείνων και παλαμναίων ἀπάτη και B
παρπληξία τε και οἰσθηλασία, τῶν ἐκ Μανιχαϊκῆς
μανίας και Ἀρειανικῆς λύσεως ὀρημημένων, πά-
λιν ⁹⁵ διωγμῶν και αὐτὸς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας; ὡσαύ-
τως ἐπανεταίνετο.

δ. Τοῦτω ⁹⁶ τῷ μισοθέῳ μᾶλλον εἰπεῖν ἢ Θεοφίλῳ
προσέφυγε Θεόφοβος ὁ Πέρσης ἅμα τῷ πατρὶ αὐ-
τοῦ, μετὰ Περσῶν χιλιάδες δεκατέσσαρες, οὓ; δι-
έκειμεν ἐν τοῖς θέμασι κατασκευάσας και εἰς τούρ-
μας ἀποκαταστήσας, αἱ μέχρι τοῦ νῦν λέγονται
τούρμαι Περσῶν· αὐτὴν δὲ τὴν Θεόφοβον [P. 516]
εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρας Αἰγούστης γαμβρόν. ἐποιή-
σατο.

ε. Φιλόκομος δὲ ἔν ὃν αὐτὸς Θεόφιλος; κατασκευάσαι C
διὰ τοῦ ἐρχοντος τοῦ χρυσοχόου λογιωτάτου πάνυ
ἔντος και συγγενούς; Ἀντωνίου πατριάρχου τὸ τε
Πενταπύργιον και τὰ δύο μέγιστα ὄργανα ὀλόχρυστα,
διαφόρων λίθοις και ἔλοις καλλύνας αὐτὰ, δένδρον
ἔκ χρυσοῦν, ἐν ᾧ στρουθοὶ ἐβεζόμενοι διὰ μηχανῆς
τινος μουσικῶς ἐκειλάδουν. Ἐκαινούργησε δὲ και τὰς
βασιλικὰς στολὰς ὁ βασιλεὺς, ἀνανέωσας; και χρυ-
σοφάντους κατασκευάσας τοὺς λεγομένους λώρους;
και τὰ λοιπὰ πάντα.

ς. Δικαιοσύνην τε κοσμητικὴν προσποιούμενος ὁ
τὴν πίστιν και τὴν εὐσέβειαν πλεον ὑπὲρ τοὺς πρῶην
βασιλεύσαντας ἀδικήσας, προσελθούσης αὐτῷ γυ-
ναϊκῆς χήρας ἐν Βλαχέρναις (Ἰθὸς γὰρ ἦν αὐτῷ
ἐκείσε ἀπέρχεσθαι) και βοηθάσης ὡς ἀδικῶτο παρὰ
τοῦ τῆς Αἰγούστης ἀδελφοῦ Πετρωνῆ δρουγγαρίου
τῆς βίγλης ἔντος· Ὑψοὶ γὰρ τὰ θαντοῦ οὐκίματα
τοῖς κτίσμασιν ὡς καινούργη, και τὰ ἐμὰ σκο-
τεῖσαι και εἰς τὸ μηδὲν εἶναι ποιεῖ, ἅτε χήρας
ὄσσης καταπεφρονημένης. Καὶ παρευθὶ ἀπίσκει-
λεν Ἐδοτάθην κωλοστορα ἐπίκλην Μοναχόν, ἐν τῇ
Ὀρσίᾳ οἰκοῦντα, οὖν Ἄδοντι τῷ Συμβατικῷ και Δη-

plebemque occidere. Navibus egressi Cyclades in-
sulas devastavere, Cretamque ac Siciliam suæ di-
tionis fecere. Fuit et ingens frigus, hiemsque sæ-
vissima ac asperrima, famesque valida; aeris
quoque lenitates et æstus ac intemperies et inæqua-
litates, tremendi item terræ motus ac penc continui;
quæ omnia in immensum projectam imperatoris
pravitatem et nequitiam redarguendo essent. Eo
enim vir impius impietatis projectæque demeritum
delapsus est, ut et Copronymi et Leonis (sic quasi
ex bestia ducto nomine) gravem impurissimamque
exceperit hæresim ac instauraverit; ut nihil illius
impietati ac bacchationi tyrannidique ac stupori re-
ductus bono demeritisque animi cedere visus sit.
Quandoquidem enim eodem ipso impiorum illorum
sceltestissimorumque errore et stupore cæstroquo
tenebatur, ex Manichaico ortis furore Arianicaque
rabie, persecutionem ipse quoque pari ratione in
Ecclesiam intendit.

793 4. Huic (Misothæum potius dicam, Dei
osorem, quam quod contrarium sonat, Theophilum)
Theophobus Persa una cum patre profugus
accessit, cum quatuordecim Persarum millibus.
Susceptos ille distribuit, sedesque per themata
provincialibus adlegens assignavit ac ordinibus
contribuit; hætenusque nomen retinet ac Per-
sarum turmæ audiunt. Ipsum vero Theophobum,
data uxoris sorore in conjugem, sibi affinem
fecit.

5. Cum ornatus elegantisquæ amans esset idem
Theophilus, per aurificinæ principem, virum sum-
me eruditum atque solertem Antoniique patriarchæ
propinquum, Pentaptyrgium quod vocant fabricatus
est, duoque maxima organa auro solida, diversis
lapillis tortisque ornata. Auream item arborem, in
qua insidentes aviculæ ex quadam machina musice
cantillabant. Sed et imperiales vestes et paluda-
menta instauravit imperator, renovans auroque
texta fabricans quæ vocant lora ac reliqua om-
nia.

6. Justitiam, quæ sæculi usu est, prætexens, vir
scilicet qui fidem ac pietatem supra eos qui pridem
imperium tenebant majori injuria læserit, acce-
dente ad eum muliere vidua in Blachernis (moris
enim illi erat eo proficisci) ac clamante injuria se
affici a Petrona Augustæ fratre, excubiærum drum-
gario: *Exaltat enim ædes suas novis ædificiis, quæ
molitur, meisque tenebras obducit, ut jam mihi inu-
tiles 794 faciat, quippe quæ contempla vidua sim.*
Actutumque Eustathium quæstorem cognomento
Monachum, in Osia degentem, cum Leone Symbatio
et Demetrio Camuliano mittit inspecturos num nova

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ ἠγματοσίση και ἀνηρέθη Χριστιανῶν πλῆθος ἀπειρον, και ἡ πόλις ἐκαύθη και κατηρειπίθη C.
⁸⁸ ἀλλὰ — Κυκλάδας; ἐαυτῶν ἐξελεθόντες τὰς Κυκλάδων P. ⁸⁹ ἀγριώτατος και δριμύτατος C, omisiss και
χειμῶν. ⁹⁰ ὁ θεός ὡς οἰν. C. ⁹¹ και θηριωνύμου P. ⁹² και ἀναβεβήμενος τε C. ⁹³ ἦττον margo P.
⁹⁴ ἐκείνου P. ⁹⁵ ὀρημημένων πάλαι C. ⁹⁶ Τοῦτω — ἐπιφοιτήσεις, num. 16 lin., col. 860, om. C.

œdificia viduæ ædibus præter jus fasque officerent. Abentes itaque, visaque istiusmodi injuria, compertoque vera esse quæ a muliere dicta erant atque objecta, cum reversi essent, imperatori renuntiarunt; convictusque ab eis Petronas in oculis imperatoris, detractis vestibus, acriter dorso exeditur. Statutum verò est ut quæstor receptoresque particulares seu custodes, abentes, solo tenus ejusmodi ædes eruerent et mulieri traderent.

7. Alexium Armenium cognomento Musele, viam forti robore ac strenuum, locata ei Maria prædilecta filia in generum ascitam, patricium creavit ac brevi post etiam magistrum. Postmodum vero, quod in suspicionem venerat affectati Imperii, et quasi in ipsum aliquid moliretur, magistrum militiæ ducemque Siciliæ præfectum a se amandavit. Qualia vero parit invidia! Siculi quidam ascendentes apud imperatorem calumniam instruant, quasi res Christianorum Saracenis prodant et adversus imperatorem res novas moliantur. Inter hæc vivis exempta Maria desideratissima Theophili filia, ejus urnam argento exornavit, tomamque libertatis posuit ac immunitatis, qui ad eam quovis crimine confugerent. Argentum postea Leo imperator e sepulcro abstulit.

8. Porro Theophilus 795 Theodorum episcopum, Crithinum dictum, tum in urbe versantem cum Alexius calumnia appetitus est, accersens, traditaque cruce pectorali, in Siciliam misit, qui juratam immunitatis fidem Alexio præberet et ad imperatorem in urbem reduceret. Profectus ille, ac qua præditus erat prudentia ingeniique sagacitate persuaso Alexio, dictoque ei audiente, ipsum ad imperatorem adduxit. Imperator mox reversum, quasi molitum tyrannidem ac rebellem, verberibus affectum vinctumque, omni ejus publicata substantia, in carcerem compegit. Tum Theodorus Alexio: *In causa sum quod dira hæc omnia patiaris.* Profectoque ex more ad Blachernas imperatore, iter ipse occupans, intra sacri-tribunalis locum stola sacerdotali indutus stetit, jam prope imperatore ad solcam stipitante senatu accedente exclamavit magna voce archiepiscopus: *Intende, prospere procede et regna P; quorsum, imperator?* Ille senatum reveritus: *Propter veritatem, inquit, et mansuetudinem et justitiam.* Cui Theodorus: *Ecquænam vero tua justitia, qui cum Alexio juratam fidem per me dederis, nihil tamen servaveris?* Imperator reprehensionem non ferens, eaque ira accensus, ipsum violenter e sacro altaris loco expulit, nec mediocribus plagis impositis exsilio relegavit; nec ea duntaxat ratione quod ab eo reprehensus esset, sed quod etiam colere eum ac venerari sacras imagines ejusque impietatem traducere inaudierat. Haud multo post vero, cum imperator in Magnam ecclesiam venisset ac patriarcha rem ei probro objecisset,

Α μητρί τῷ Καμουλιανῷ, ἰδεῖν εἰ τὴν γυναῖκα ἀδικεῖ τὸ καινουργηθὲν ὄσκημα· οἱ καὶ ἀπελθόντες, καὶ θεασάμενοι τὴν τοιαύτην ἀδικίαν, καὶ βεβαιωθέντες ὡς ἀληθῆ εἰσι τὰ παρὰ τῆς γυναίκος ῥηθέντα, ὑποστρέψαντες ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ. Καὶ ἐπ' ὕψει τοῦ βασιλέως ἐλεγχθεὶς παρ' αὐτῶν ὁ αὐτὸς Πετρονᾶς, ἐκδυθεὶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ τύπτεται τὰ νῶτα σφοδρῶς. Ὁρίσθη δὲ ὁ τε κναίστωρ καὶ οἱ ἀντιγραφεῖς ἀπελθεῖν καὶ ἐκ θεμελίων ἐκδαφίσαι τὰ τοιαῦτα οἰκδομήματα καὶ τῇ γυναικὶ παραδοῦναι.

Ζ'. Οὗτος Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον, ᾧ ἐπέκλην Μεοσηλὲ, ἀνδρεῖον ὄντα καὶ ῥωμαλέον εἰσποκίησατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν τὴν ἡγαπημένην αὐτῷ θυγατέρα, ποιήσας αὐτὸν πατρικίον, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ μάγιστρον. Ἐἶτα ὑπολήψεις τινὰς ἐπ' αὐτῷ σχὼν ὡς ὀρεγομένη τῆς βασιλείας, στρατηλάτην καὶ δοῦκαν τῆς Σικελίας ἐξέπεμφεν. Θία δὲ φθόνου ὠδίνοντος, Σικελοὶ τινες ἀνελθόντες διέβαλλον τοῦτον βασιλεῖ, ὡς τὰ μὲν τῶν Χριστιανῶν Σαρακηνοῖς προδίδοσι, κατὰ δὲ τῆς βασιλείας σου μελετᾷ. Ἐν δὲ τῷ μεταξύ τεθνηκυίας Μαρίας τῆς πεπρωμένης τῷ βασιλεῖ θυγατρὸς, τὴν μὲν λάρνακα [P. 517] ταύτης ἐξ ἀργύρου ἐκόσμησε, καὶ τόμον ἐλευθερίας τοῖς προσφεύγουσιν ἐπ' ἐγκλήματι τινὶ τέθεικεν· ὄνπερ ἀργυρον μετὰ ταῦτα Λέων ὁ βασιλεὺς ἀνείλετο ἐκ τοῦ τάφου.

η'. Ὁ δὲ Θεόφιλος Θεόδωρον τὸν ἐπίσκοπον τὸν λεγόμενον Κρίθινον ἐν τῷ καιρῷ τῆς διαβολῆς Ἀλεξίου ἐν τῇ πόλει τυχόντα προσκαλεσάμενος, καὶ δοὺς τὴν ἴδιον φυλακτὸν, ἀπέστειλεν εἰς Σικελίαν δοῦναι λόγον ἀπαθείας τῷ Ἀλεξίῳ καὶ ἀγαγεῖν ἐν τῇ πόλει πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ τῇ προσοῦσῃ αὐτῷ συνίσει πείσας Ἀλέξιον ἡγάγε πρὸς τὸν βασιλεῖα. Ὅν ὁ βασιλεὺς ὡς ἀνάρτηγν τύψας ἔθετο ἐν τῷ δεσμητηρίῳ, δημεύσας πᾶσαν τὴν περιουσίαν. . . . ἀνέθηκεν Ἀλεξίῳ εἰπὼν, ὅτι Δι' ἐμοῦ πάντα κέπονθας τὰ δευρά. Καὶ τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ ἔθος εἰς Βλαχέρνας ἀπελθόντος προλαβὼν ἔστη ἐνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ἱερατικὴν στολὴν ἡμφισμένος· καὶ τοῦ βασιλέως τῇ σωλέᾳ πλησιάσας ἄμα τῇ συγκλήτῳ φωνῇ μεγάλῃ ἐφώνησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Ἐντείνε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασιλεὺς ἔνεκεν τίνος, ᾧ βασιλεῦ; Αἰδέσθεις οὖν ὁ βασιλεὺς τῇ συγκλήτῳ εἶπε· Ἐνεκεν ἀληθείας καὶ πρᾶυτητος καὶ δικαιοσύνης. Ὁ δὲ· Καὶ ποῖα δικαιοσύνη ἐν σοὶ, ὅτι δοὺς ὑπόγραφον λόγον Ἀλεξίῳ δι' ἐμοῦ οὐκ ἐφύλαξας τοῦτο; Ὁ δὲ βασιλεὺς ὡς ἐλεγχθεὶς τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου βιαίως ἐξήγαγεν, καὶ πληγὰς αὐτῷ οὐ μετρίας ἐπιθεὶς ἐξώρισεν, οὐ διὰ τὸ ἐλεγχθῆναι· ὑπ' αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μαθεῖν αὐτὸν τὰς ἀγίας εἰκόνας τιμᾶν καὶ σέβασθαι, καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσέθειαν διαβάλλειν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παραγινομένου, καὶ τοῦ πατριάρχου αὐτὸν οὐκ ἐπίσταντος, αὐτὸν τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἡγάγε μετὰ παρακλήσεως. Τοῦ δὲ ἀνδρείου ἑαυτὸν τῆς ἱερωσύνης κρινάμενος δι' ἃ πέπονθεν, ὁ βασιλεὺς

οικονόμον τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας· πεποίηκεν. Καὶ Ἀλέξιον τοῦ δεσποτηρίου ἐξέβαλεν, ἀποδοὺς αὐτῷ καὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἔχων αὐτὸν ἐν τιμῇ.

θ. Ἦν δὲ καὶ Μανουὴλ ὀνομαστότατος στρατηλάτης πάντων τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, τιμώμενος παρὰ τοῦ βασιλέως. Οὗτος Μύρωνι συμβεβλὼν λόγους τινάς, λογοθέτη τε ὄντι τοῦ δρόμου καὶ πενθερῷ τοῦ Πετρωνᾶ, διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὑπὸ Βασιλείου ὑποβολῆ Μύρωνος [P. 518] ὡς τῆς βασιλείας ὀρέγεται, καὶ ἐμελετᾶτο δεῖν κατ' αὐτοῦ. Λέων δὲ ὁ πρωτοβεστιάρως ὑπὲρ τοῦ Μανουὴλ προὔτρεμνος καὶ φροντίζων διεσθεβαιοῦτο τῷ βασιλεῖ ὡς ψευδῆ εἰσι τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα. Ἄ μαθὼν Μανουὴλ, καὶ τὴν ὁργὴν τοῦ βασιλέως καὶ διαβολὰς ἐκκλίνων, λάθρα τῆς πόλεως ἐξελθὼν μέχρι Πυλῶν καὶ τοῖς δημοσίοις ὀχήμασιν ἐπιβάς ἀπῆλθε φυγὰς μέχρι τῶν κλεισοῦρων Συρίας, τὰς τῶν ἱππῶν ἰγνύας ἐκκόπιων. Ἐδήλωσέ τε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ταῦτα, ὡς Βασιλέως ὁργὴν ἐκφεύγῃ, καὶ εἰ γὰρ μὴ καταναγκασθῆ με τὴν ἑμᾶυτοῦ ἀσπίδι κατακλιπεῖν, προσφύγῃ ὑμῖν. Εἰ οὖτω καὶ ἐπὶ τούτοις προσδέχσθε με, λόγον ἀπαθείας μοι ἀποστείλατε. Οἱ δὲ τοῦτο μεγάλην χαρὰν δεξάμενοι, λόγον ἀπαθείας ἀποσταίλαντες, προσεδέξαντο ὡς βασιλεῖα Ῥωμαίων.

ι. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμίᾳ γέγονεν, καὶ βουλήν ἐποιεῖτο μετὰ Ἰωάννου συγκέλλου περὶ τούτου. Ὁ δὲ εἶπεν· Εἰ προθύμως βούλει τὸν Μανουὴλ προσελθεῖν, ὦ βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἔτοιμος τοῦτο ποιῆσαι, χρήματα λαβὼν καὶ πρὸς τὸν Ἀμερουμνῆν σταλεῖς ὡς δῆθεν τοὺς ἐν εἰρηκῇ καὶ δεσμοῖς ἐπισκεψόμενος, ἔχων καὶ ἐνυπόγραφον λόγον παρὰ τῆς σῆς βασιλείας, ᾧ πείσω τὸν Μανουὴλ εἰς ἔσθιν ἐλθεῖν. Δοκῶ δὲ τοῦτο πράξει τῷ ἐνυπόγραφῳ λόγῳ τῆς βασιλείας σου καὶ τῇ ἐμῇ πειθοῖ καὶ τῇ ἐκείνου εὐσεβείᾳ καὶ τῷ εὐκλὸς εἶναι τῆς πατρίδος ἐρῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς πάμπολλα χρήματα καὶ δῶρα πρὸς τὸν Ἀμερουμνῆν δοὺς αὐτῷ ἀπέστειλεν.

ια. Ὁ δὲ εἰσελθὼν μετὰ πολλῶν χρημάτων καὶ κόσμου παντοίου, ὥστε καὶ τοὺς Ἀγαρηνοῦς ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτοῦ ἐκπλαγῆσαι, [δς] τὰ δεσποτήρια ῥογέυσας καὶ τὸν πρωτοσύμβουλον θεασάμενος ἠδυνήθη καὶ λάθρα συνομιλῆσαι τῷ Μανουὴλ καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸν ἐνυπόγραφον λόγον καὶ τὸ φυλακτὸν τοῦ βασιλέως. Καὶ ὁ μὲν τοῦτο πράξας ὑπέστρεψεν, ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ ὅσα διεπράξατο· ὁ δὲ Μανουὴλ ἐξαιτήσας τὸν Ἀμερουμνῆν τοῦ ἐξελθεῖν κατὰ ἔθους τινὸς πολεμίου αὐτοῦ· ἔτυχε τῆς αἰτήσεως, καὶ λαβὼν τὸν τοῦ Ἀμερουμνῆ υἱὸν καὶ λαβὼν πλεῖστον ἀπῆλθε καὶ νίκην μεγάλην εἰργάσατο. Καὶ τούτῳ ἐν μεῖζονι τιμῇ ὑπὲρ τὸ πρῶτον καθίσταται, καὶ πάντα ἦν αὐτὸς παρὰ τῷ Ἀμερουμνῇ δυνάμενος.

ιβ. Ὅθεν ἔχων φροντίδα πολλήν τοῦ ἐξελθεῖν ἐν

archiepiscopum facti **796** veniam petens reduxit. Cumque is indignum se sacerdotio judicaret ob ea quæ passus erat, imperator œconomum fecit Magnæ ecclesiæ. Alexium quoque e carcere eiecit, restituta ei omni ablata substantia, virum in pretio habens.

9. Erat vero etiam Manuel fama clarissimus inter omnes Asiaticos tribunos ac belli duces, quem charum imperator haberet. Is, consertis nonnullis sermonibus cum Myrone cursus publici logotheta et Petronæ socero, imperatori a Basilio delatus ejusdem Myronis suggestione, velut qui imperium affecisset atque in eum mala moliretur. Leo vero protovestiarius, Manuelis defensione suscepta deque eo sollicitus, imperatori affirmabat falsa esse quæ de illo dicerentur. Quibus Manuel cognitis, iramque imperatoris ac calumnias declinans, clam urbe egressus usque ad Pylas, publicisque curribus invectus, ad Syriæ usque clusuras excisis equorum poplitibus profugit. Significavitque hæc Agarenis, fugere se imperatoris iram, ac si suam fidem non cogant deserere, ad ipsos profugere. Itaque si ita hisque me conditionibus suscipitis, fidem mihi immunitatis mittite. Illi vero rem læti suscipientes, missa securitatis fide, haud aliter ac imperatorem Romanum ipsum reciperent.

10. Quo cognito imperator ingenti mœrore mentisque angustia concidit, habitoque cum Joanne syncello ea de re consilio, ait ille : Si vere ex animo **797** Manuelem redire cupis, o imperator, mihi in parato est ut tibi id ipse præstern. Ita nimirum et acceptis pecuniis a te ad Amerumnem mittar, quasi invisurus eos qui in carcere ac in vinculis agunt, subscriptum tuæ majestatis diploma securitatis habens, quo Manueli suum ad te accessum suasurus sum. Arbitror autem id me præstiturum, tum tuæ majestatis subscripta securitatis fide, tum mea ipsius suasionem, ipsaque illius pietate, et quod par sit illum patriam amare. Imperator itaque quamplurimis ad Amerumnem datis pecuniis ac muneribus emisit.

11. Ingressus ille cum multis pecuniis, omnisque generis ornata suppellectili ac cultu, adeo ut Agareni quas conferebat opes stupore admirarentur. Elargitus itaque in eos qui in carcere essent munera, ac protosymbulo eorum salutato, clam etiam cum Manuele sermonem miscere potuit, eique subscriptam imperatoris securitatis fidem crucemque ipsius pectoralem contradere. Quibus ille peractis reversus est, nuntians imperatori quæcunque ipsi gesta essent. Porro Manuel oblata Amerumnæ petitione, ut liceret ei adversus gentem quamdam iis infensam exire, voti compos effectus est. Assumptoque Amerumnæ filio longeque copioso exercitu, profectus, ingenti politus victoria est ; quo facinoræ in majori quam prius habetur pretio ; nec quidquam erat quod apud Amerumnem ejus gratia non posset.

12. Cum itaque gravi cura teneretur ut ad Ro-

manam ditionem se reciperet, post clapsum aliquod tempus ait ad Amerumnæ proceres: *Si mihi Amerumnæ filium ac copias præbueritis, expeditione suscepta Romanam vobis subjiciam ditionem.* Quo illi cum **798** Amerumne communicato consilio ipsum dimiserunt. Manuel vero prope accedens ad Anaticum thema, convocatis subditis suis ac Amerumnæ filio, quasi nimirum castra moturus et vonaturus, cum ab hostibus jam procul factus esset, circumfusus Amerumnæ filio ac eum exosculatus ait: *Ego quidem ad meam imperatorem et ad propria abeo, quippe cui nihil in vita carius sit patria meæque gentis hominibus. Tu vero cum tuis, omnis mali a nobis securus, ad tuos abscede.* Ac quidem ille eum in modum cum lacrymis ac pudore reversus est: Manuel vero ad imperatorem venit, præmisso qui ejus adventum annuntiaret.

13. Imperator cum qui fuerat destinatus, ut qui magnorum illi donorum nuntius esset, susceptum pecuniis ac dignitatibus liberaliter accepit. Manuelem item, uti dignum erat, suscipiens, magistrum statim ac scholarum domesticum præfecit, atque ejus liberos ex sacro baptismate suscepit.

14. Eo successu elatus imperator, cum Manuele et senatu omnique exercitu adversus Saracenos profectus est; facillique negotio captis Zapetro et Samosato, quod oppidum tum divitiis ac potentia florebat, quippe Amerumnæ patria, victoria ac manubiis se magnifice jactans ac superbiens, reversus est. Veniensque Bryantem usque, ædificari palatium, hortosque plantari, atque aquas deduci, præcepit: quod et factum est. Inde urbem petens, ac spolia triumpho traducens, exhibitisque **799** circensibus, ac ipse primo munere ludens, albis in vectus equis, atque veneto indutus colore, cum victor exisset, coronatus est, acclamantibus factionibus: *Bene faustæque venisti, omni major comparatione, factionarie.*

15. Antonio autem patriarcha vivis exempto, ejus loco ordinatur Joannes syncellus, ut dicam novus Jannes et Zambres, celebri homo fama, magicis artibus et divinationibus ex pelvi omnique impietate. Is nimirum organum idoneum ejus, quo imperator laborabat, impietatis, inque rem impetus, omnia illi ad certum interitum efficiebat. Ac quem parturiebat quidem, continebat tamen impietatis regulum, imperator edidit peperitque, jubens sacras imagines oblini, seu aboleri.

16. Hic Jannes exstructa in urbis vicinia ex quadrato lapide ædicula (Trullus hodieque vocatur), sacrificiis cum dæmonibus consuescens imperatori quæ futura essent denunciabat. Manserunt ædes illæ inhospitæ ob dæmonum per hæc tempora in illis frequentiam.

17. Propterea adiutorem illum et conscium suæ reseos habens Theophilus, alter ille Nectanebo, eum quem dicebant Joannem, quinimo Jannem,

A Ῥωμανία, μετὰ καιρόν τινα εἶπε πρὸς τοὺς δυνάστας τοῦ [P. 519] Ἀμερουμνῆ, ὅτι *ἔάν μοι τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερουμνῆ καὶ λαὸν παρέξετε, ἐξελθὼν ὑποτάξω τὴν Ῥωμανίαν.* Οἱ δὲ τῷ Ἀμερουμνῆ εἰπόντες αὐτὸν ἀπέστειλαν. Ὁ δὲ ἐλθὼν πλησίον τοῦ θέματος τῆς Ἀνατολῆς, προσκαλεσάμενος τοὺς ὑποχειρίους αὐτοῦ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερουμνῆ ὡς δῆθεν διακινήσιον καὶ κυνηγῆσιον, πῶρόθεν τῶν πολεμίων γινόμενος, περιπλακεὶς τῷ υἱῷ τοῦ Ἀμερουμνῆ καὶ καταφιλήσας αὐτὸν εἶπεν, ὅτι *Ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τὸν βασιλεῦ μου καὶ τὰ ἴδια, μηδὲν τῶν ἐν τῷ βίῳ προτιμήσας πατρίδος καὶ συμφιλῶν· σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς μηδὲν δεινὸν πείσειςθε ὑποκτεύοντες παρ' ἡμῶν, ἀπιδι πρὸς τοὺς σοῦς.* Καὶ οὗτος μὲν οὕτω μετὰ δακρύων καὶ αἰσχύνῃς ὑπέστρεψεν· ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχώρει πρὸς τὸν βασιλεῖα, προαποστείλας αὐτῷ τὸν μηνύσοντα.

13. Ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ τὸν μηνυτὴν ὡς μεγάλων ἀγαθῶν ἄγγελον ἀποδεξάμενος χρήμασι τε καὶ ἀξιώμασι φιλοτιμήσατο, καὶ τὸν Μανουὴλ, ὡς ἄξιον ἦν, ὑπέδειξετο, μάγιστρον εὐθύς καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ποιησάμενος, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀναδεξάμενος.

14. Τούτοις ἐπαρθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐξῆλθε μετὰ Μανουὴλ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν, καὶ εὐπετώς τὴν τε Ζάπετρον καὶ τὸ Σαμόσατον, πλοῦτιν κομῶν καὶ δυνάμει τότε **C** διὰ τὸ τὸν Ἀμερουμνῆν ἐκείθεν εἶναι παραλαβῶν ἐπάνεισι τῇ νίκῃ καὶ τοῖς λαφύροις γαυρούμενος, καὶ ἐλθὼν μέχρι τοῦ Βρύαντος προσέταξεν οἰκοδομῆσαι παλάτιον καὶ παραδείσους φυτεῦσαι καὶ ὕδατα ἀγαγεῖν· ἃ καὶ γέγονεν. Ἐκείθεν δὲ ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν τὰ λάφυρα ἐθριάμβευσεν, ἱππικὸν ποιήσας καὶ τὸ πρῶτον βατὸν παίξας, ἄρματι λευκῷ μὲν ἐποχησάμενος, χρώματι δὲ τῷ βενέτῳ ἀμφιασάμενος, καὶ νικήσας ἐστεφανώθη, τῶν δῆμων ἐπιβοῶντων *Καλῶς ἦλθε, ἀσὺγκριτε φακτοσύρη.*

15. Τοῦ δὲ πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ σύγκελλος, ἐν' εἰπω ὁ νέος Ἰαννῆς καὶ Ζαμβρῆς, βεβοημένος ἐπὶ τε μαγείαις καὶ λεκανομαντεῖαις καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ· **D** δε ὄργανον ἐπιτήδειον εὐραθεν τῆς τοῦ βασιλέως ἀσεβείας τε καὶ βροπῆς αὐτῷ πάντα πρὸς ἀπώλειαν εἰργάζετο. Καὶ ἐν ὧδινε μὲν, κατείχε δὲ βασιλίσκον τῆς ἀσεβείας, ὁ βασιλεὺς ἐξέβρῃξε καὶ ἀπέτεκε, τὰς ἁγίας εἰκόνας ἀναχρίσειναι [P. 520] προστάξας ἢ ἀπαλειφεσθαι.

16. Οὗτος ὁ Ἰαννῆς πρὸ τοῦ ἄστεος οἰκῆμα ἐκ λίθων λαξευτῶν κατασκευάσας, ἡ Τρούλος μέχρι νῦν ὀνομάζεται, διὰ τινων θυσῶν ὠμίλει τοῖς δαίμοσι καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ μέλλοντα διεσήμεινεν. Ὁ δὲ καὶ ἀνοίκητον ἔμεινεν διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῶν δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις.

17. Διὰ τοῦτο σύμμαχον τοῦτον καὶ συνίστορα ἔχων θεόφιλος τῆς αὐτοῦ αἰρέσεως, ὁ δεῦτερος Νεκτεναβῶ τὴν βηθόνητα Ἰωάννην, μᾶλλον δ' ἰαννῆν,

τὸν πατριάρχην ἢ μονδριάρχην ⁹⁷, τὸν νέον ὄντως Ἀπολλώνιον ἢ Βαλαάμ, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις κακῶς ἀναφανέντα λεκανίμαντιν καὶ πάσης θεοστυγοῦς πράξεως καὶ τερατείας δεινὸν ὑποφήτην· ὕφ' οὗ καὶ τὰ γράμματα παιδευθεὶς ὁ ⁹⁸ εὐρίπτοτος καὶ δόλιος ⁹⁹ ὑπηρέτης δόκιμος ἐχθίστων πραγμάτων ¹ καὶ τοῦ διαβόλου ἐπιτήδειον ὄργανον γέγονεν. Ὅς ἂν ἐνδίκως ὁ θεὸς λόγος ἐπαράσσεται σχελιαστικῶς, φάσκων· Ὁθαὶ αὐτοῖς, δεῖ τῇ ὁδοῦ τοῦ Κἀτρ ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ κλῆρῃ τοῦ Βαλαάμ μισθοῦ χάριν ² ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογία τοῦ Κορέ ἀπόλωτο. Ὅδοί τοι εἰσι γογγυσταὶ καὶ ³ μεψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν. Ἐφαρμόσειεν δ' ἂν ⁴ αὐτῶ μᾶλα εἰκότως καὶ τὰ τοῦ ὁμοτρόπου Ἰουλιανοῦ παρὰ τῇ θεολογῷ στηλιτευόμενα γλώσση· σφόδρα γὰρ ἔμφορῆς ἐναπέφηνε καὶ εἰς μὴδὲν ἀπεικῶς τῆς ἐκείνου κακουργίας καὶ δυστροπίας. Ἐφη γοῦν· Πῶς μὴ θαυμάσω τὸν ἄθλιον; πῶς μὴ πλέον ⁵ τῶν δεδιωγμένων τοὺς προσδραμόντας, πλέον δὲ τῶν αυτομολησάντων εἰς τὴν κυκλίαν θρηγῆσω τὸν συναρπάσαντα; μᾶλλον δὲ τοῖς μὲν οὐδὲν ⁶ δευρὸν τὸ ὑπερ Χριστοῦ καθεῖν, ἀλλὰ καὶ πάντων μακαριστότατον, οὐκ ἐκείθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐντεῦθεν εὐδοξίαν καὶ παρρησίαν, ἣν διὰ τῶν κινδύνων ἑαυτοῖς ἐχαρίσατο. Τοῖς δὲ προοίμιον τῶν ἀπειλουμένων ἄπερ ἤδη πεπόνθασιν· καὶ βέλτιον ἦν αὐτοῖς, εἰ ἐνταῦθα μακρότερον ἐκολάσθησαν, ἢ τοῖς ἐκσι δικαιοκριτηρίοις ἐταμιεύθησαν. Καὶ γὰρ ὡσπερ τὸν χαμαιλέοντα λόγος παντοῖον γίνεσθαι βῆδως καὶ πάσας μεταβάλλειν χροιάς πλὴν μιᾶς τῆς λευκότητος, οὕτως κακείνος πάντα ἦν καὶ ἐγίνετο Χριστιανοῖς πλὴν ἡμερότητος· καὶ ἦν λίαν ἀπάνθρωπον αὐτῷ τὸ φιλόδηρον, καὶ τὸ πιδανὸν βλαῖον, καὶ ἀπολογία τῆς ἀργιότητος ἢ χρηστότης. Ὅθεν λεκτέον πρὸς αὐτὸν, Ἐυθῆστοτα καὶ ἀπαιδευτότατα τὰ μεγάλα, σὺ κατὰ τοσοῦτου κλήρου καὶ τῆς οἰκουμένης ἀνέστης ⁷, σὺ κατὰ τῆς τοῦ [P. 521] Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ ⁸ θυσίας τοῖς σοῖς ⁹ μίσμασι, σὺ κατὰ τοῦ τὸν κόσμον καθαιρόντος ¹⁰ αἵματος τοῖς σοῖς μαρτοῖς αἵμασιν; σὺ μετὰ Ἑρῶδη Εὐρώτης, καὶ μετὰ Ἰούδαν προδότης, πλὴν ὅσον οὐκ ἀγχόνη τὴν μετάνοιαν ἔδειξας ὡσπερ κακείνος, καὶ χριστοκτόνος μετὰ Πιλάτου ¹¹, καὶ μετὰ Ἰουδαίους μισόθεος, ὁ τῶν ἀγίων ὕβριστής. Ἰεροδομὸν σε εἰπεῖν οἰκειότερον, ἢ Ἀχαάβ τὸν Ἰσραηλίτην, τοὺς παρανομητάτους, ἢ Φαραὼ τὸν Αἰγύπτιον, ἢ Ναβουχοδονόσορ τὸν Ἀσσύριον; ἢ πάντα ταῦτα συνελόητες ἔνα καὶ τὸν αὐτὸν ὀνομάσωμεν, ἐπεὶ καὶ τὰς πάντων κακίας φιλῆσαι εἰς σευτὸν ¹² συλλε-

A patriarcham illum et mandriarcham, novum vere Apollonium sive Balaam, nostris temporibus malo fato ortum, ex pelvi divinum, **800** omnisque Deo exosae actionis praestigiarumque solertem interpretem; a quo etiam doctus litteras instabilis homo ac dolosus, probatus minister idoneumque diaboli organum exstitit. Quod merito divinus sermo miserabiliter deplorando fecit, dicens: *Vae eis, quia in via Cain ingressi ambulaverunt, et errore Balaam mercedis causa effusi sunt, et contradictione Core perierunt. Isti sunt murmuratores, queruli, juxta concupiscentias suas ambulantes in seductionibus suis*. Congruant illis jure optimo et quæ sunt Juliani, iisdem moribus viri, quibus eum theologia lingua liberaliter sugillat ac carpit. Valde enim ei similis eluxit, nec quidquam diversum atque abhorrens ab ejus malitia miraque pravitata habens. Ait itaque: *Quomodo non infelicem lacrymis prosequar? nec eos magis qui manus dederunt seseque abduci passi sunt, quam qui persecutionem sustinuerunt? magis vero eos lugebo qui ipsi sponte ad malitiam transfugerunt, quam qui vi quadam abrepti sunt. Quinimo illis quidem nihil grave ac dirum, quod Christi causa passi sunt, sed quod est omnium beatissimum. Non ea solum ratione, sed et propter illam, quæ inde est, claritatem ac gratiam, cujus per pericula sibi illi auctores exstiterunt. Contrariis vero ea quæ jam passi sunt, initia sunt eorum quæ illis eventura mala intentantur; meliusque illis erat, si in hac vita diutius puniti essent, quam quod futuri ævi justis judiciis sunt reservati.* **801** Etenim quemadmodum ferunt chamæleonem quidvis facile imitari nullosque non colores suscipere, uno duntaxat excepto candore, sic et ille omnia erat atque fiebat Christianis, excepta duntaxat mansuetudine ac clementia. Unde his verbis a nobis compellendus est: *Hominum stultissime valdeque inscientissime, tu adversus tantam hæreditalem ac terrarum orbem insurrexisti? tu adversus Christi Ecclesiam et hostiam piaculis? tu adversus mundi piacularem sanguinem impuris tuis cruoribus? tu post Herodem persecutor et post Judam proditor (unum abest quod non laqueo pœnitentiam fecisti, sicut et ille) ac cum Pilato Christi occisor, cumque Judæis Dei osor, injurius sanctorum violator, Jeroboamne dicere convenientius an Achab Israelitem, scelestissimos hominum? Pharaonem Ægyptium an Nabuchodonosorem Assyrium? aut uno verbo cuncta hæc unum eundemque appellaverimus, quando etiam omnium vitia ac noxas in templo collegisse videris, Jeroboami apostasiam, Achabi cruentam cædem, Pharaonis obdurationem, Nabuchodonosoris sacrilegium, omnium simul impietatem.*

⁹⁷ Judic. xi, 16. ⁹⁸ Orat. 3, quæst. 1 in Julian. pag. 67-74.

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁷ Διὰ — μονδριάρχην] Συμμόστην καὶ σύμμαχόν τε καὶ συνίστορα ἔχων τῆς αἰρέσεως ὁ δεύτερος Νεπτεναδὸν τὸν προεβήτα Ἰαννὴν πατριάρχην, μᾶλλον δὲ ματριάρχην καὶ δαιμονάρχην, τὸν νέον C. ⁹⁸ ὁ καὶ ὀνομαζόμενος ὁ C. ⁹⁹ δειλαῖος C. ¹ ἀχθίστων πραγμάτων nihil. C. ² χάριν om. C. ³ καὶ om. C. ⁴ ἂν add. C. ⁵ μὴ πλέον δ. C. ⁶ μὴδὲν P. ⁷ ἀνέστης C. ⁸ Ἐκκλησίας καὶ om. C. ⁹ σοῖς add. C. ¹⁰ καθαιρόντος C. ¹¹ Πιλάτου P. ¹² εἰς ἐκτύχην φαίνεται C.

Ubi sunt sacrificia et consecrationes et mysteria? ubi victimæ, tum manifestæ tum quæ in tenebris atque obscuræ? ubi præcipientis portenta et gastrimytherum signa? ubi adversus Christianos vaticinia et comminationes? Abierunt 802 omnia, falsa deprchensa sunt, defluerunt. Insomnium visæ sunt impiorum gloriaciones et jactantia. Cecidit Bel, contritus est Dagon. Non jam amplius stulto dicturi sunt ut præsit imperio. Et nunc parva hæc miseris forte: erit autem tempus, cum mihi contumeliosos ac injurios horumque magnum antistitem ac ducem visurus sum deplorantem suam ipsius pravitatem et malitiam.

ὄβριστὰς καὶ τὸν μέγαν τούτων καθηγητὴν ἀποκλειομένους τὴν αὐτῶν κακίαν ¹¹, *δετε πᾶσα κρ-
νεται καὶ βασιλεύεται κακία* ¹² *καὶ κορηρία.*

18-19. Interim dum hæc ita ab imperatore ejus-
que symmysta patriarcha geruntur, Arabibus cum ingentibus copiis in Romanam effusis ditionem, imperator una cum Persis perfugis et ordinibus ac Manuele domestico adversus eos procedit. Conserta pugna victus est imperator; mediosque Persas subit, per eos præstandam sibi salutem existimans. Manuel dum circumquaque lustrans in medio Persarum imperatorem constitutum cognovit, velleque eos ipsum Arabibus prodere, eaque ratione eos sibi conciliare, perruptis iis mediis, apprehensoque equi imperatoris freno, ex eorum cuneo invitum expulit, nempe nihil ferendum Romanis dedecus existimans, si Romanorum imperator ab Arabibus captus sub jugo mitteretur. Verum imperator præ timore sanis animi rationibus dejectus ad Persas rursus elabi nitebatur. In quem Manuel arrecto gladio quasi percussurus minabatur. Imperator terrore actus invitique **803** secutus vix incolumi vita evasit. Inde probro ingentique affectus clade Dorylæum revertitur. Manuel ex acceptis in prælio plagis ægrotans fatis functus est, cum egregia multa belli facinora adversus Agarenos designasset. Ejus relatæ corpus in monasterio ab ipso Manuele condito depositum est, juxta cisternam Asparis.

20. Confestim Persis objecta crimina apud imperatorem, minæque intentatæ adversus Theophobum tanquam rebellem ac perduellem. Quibus Theophobus cognitis, assumptis Persis, Sinopem usque descendit, captamque tyranni potestate tenuit. Imperator ubi rescivit, ingenti inde affectus mœrore, veritus scilicet ne ii ad Arabes confluerent, in Paphlagoniam usque ipse venit; dataque eis securitatis fide assumptoque Theophobo una cum illo in urbem reversus est, Persis reliquis eo divertentibus, ubi a principio sedes illis assignatæ erant. Diligebatur autem Theophobus non minus a civibus quam a Persis, quippe qui esset orthodoxus.

21. Accidit per id tempus ut imperatorem ad

ξαισπος, Ἰεροδοτὴ τὴν ἀποστασίαν, Ἀχαάθ τὴν μαιφορίαν, Φυρώ τὴν σκληρότητα, Ναβουχοδονόσορ τὴν ἱεροσυλίαν, πάντων ὁμοῦ ¹³ *τὴν ἀσέβειαν. Ποῦ εἰσιν αἱ θυσίαι καὶ τελεταὶ καὶ τὰ μυστήρια; καὶ σφάγια φανερά τε καὶ ἀφανῆ; καὶ τεράστια προγνώσους καὶ σημεῖα ἔγγραστρι-
μύθων; καὶ αἱ κατὰ Χριστιανῶν ματαίαι καὶ ἀπειλαὶ; Οἴχεται πάντα, διέψευσται, διαβρόνῃ* ¹⁴.
Ὅραρ ἐφάνη τῶν ἀσεβῶν τὴ κομπάσματα. Ἐπεσε Βὰλ ¹⁵, *συνετριβὴ Δαγῶν. Οὐκέτι οὐ* ¹⁶ *μὴ εἰκωσι τῷ μωρῷ ἀρχεῖν. Καὶ νῦν ταῦτα μικρὰ τοῖς ἀλλοῖσι Ἰωσ. Ἔσται δὲ καιρὸς ἡλίκα ὄψομαι τοὺς ἐμοὺς*

ιη'-ιθ'. Τούτων ¹⁷ δὲ οὕτως πραττομένων παρά τε τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ συμμύστου αὐτοῦ πατριάρχου, Ἄραβες μετὰ δυνάμεως πολλῆς κατὰ Ῥωμαίους ἐξέβησαν, ὃ δὲ βασιλεὺς ἕμα τοὺς πρόσφους Πέρσας καὶ τοὺς τάγμασι καὶ Μανουὴλ δομεστικῶν κατ' αὐτῶν ἐχώρει. Καὶ συμβολῆς γενομένης ἠτήθη ὁ βασιλεὺς, καὶ μέσον εἰσῆλθε τῶν Περσῶν, ὃν αὐτῶν περισωθῆναι ὑπολαβὼν. Μανουὴλ δὲ ὡς ἔγνω περισκοπῶν μέσον τῶν Περσῶν τὸν βασιλέα ὄντα, αὐτοὺς δὲ βουλομένους τοὺς Ἄραβι τοῦτον προδούναί καὶ δι' αὐτὸν καταλλαγῆναι αὐτοῖς, διασχίσας μέσον αὐτῶν καὶ τοῦ χαλινοῦ τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως λαβόμενος ἐξήλασεν ἀκοντα τοῦτον ἐξάγων, αἰσχύνῃ ἡγούμενος οὐ καθεκτὴν Ῥωμαίους, εἰ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων Ἄραβες αἰχμάλωτον λάβωσιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ δέει τοῦ καθεστηκότος ἐκτάς προσορῆνας πάλιν τοὺς Πέρσας ἠδοῦλετο. Ὁ δὲ Μανουὴλ τὸ ξίφος ἀνέτεινεν ὡς κατὰξων αὐτόν. Ὁ δὲ φοβηθεὶς καὶ ἄκων συνείπετο, μόλις διασωθεὶς. Κάκειθεν ὑποστρέφει ἐν τῷ Δορυλαίῳ μετ' αἰσχύνῃς καὶ ἡττησῆς πολλῆς. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν τῷ πολέμῳ τραυθεὶς καὶ νοσήσας ἐτελεύτησε, [P. 522] πολλὰς ἀνδραγαθίας κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν ἐνοσησάμενος. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἀποκομισθὲν ἐτέθη ἐν τῇ ὕπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τοῦ Μανουὴλ, συνέγγυς τῆς κινστέρνης Ἄσπαρος.

κ'. Καὶ εὐθὺς διαβολαὶ κατὰ Περσῶν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἀπειλαὶ κατὰ Θεοφῶδου ὡς ἀνάρτου καὶ προδότου καὶ δυσμενοῦς. Ἄ μαθὼν Θεοφῶδος τοὺς Πέρσας ἀναλαβὼν κατήλθεν ἕως Σινώπης, καὶ ταύτην παραλαβὼν κατείχε τυραννικῶς. Ὅπερ γνοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ ἐν μεγάλῃ λύπῃ γενόμενος (ἰδέει γὰρ μὴ πως παραβρῦσιν τοῖς Ἄραβι) καὶ μέχρι Παφλαγονίας αὐτὸς ἀπῆει καὶ λόγον αὐτοῖς ὡς οὐδὲν δεῖν πείσονται δεδωκῶς, καὶ τὸν Θεοφῶδον ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψε μετ' ἑαυτοῦ ἐν τῇ πόλει, τῶν ἄλλων Περσῶν παραγενομένων οὐπερ κατεσκηνώθησαν ἐξ ἀρχῆς. Ἦγαπᾶτο δὲ Θεοφῶδος παρὰ τῶν πολιτῶν οὐχ ἤττον ἢ τῶν Περσῶν ὡς ὀρθόδοξος.

κα'. Τότε δὴ γενομένῳ ¹⁸ τῷ βασιλεὶ πρὸς Βλα-

VARIE LECTIONES.

¹² ἄμα P. ¹³ διεβρόνθηεν C. ¹⁴ ἐπὶ Βεσλεθλ C. ¹⁵ οὐ om. C. ¹⁶ κακίαν — κορηρία | κακίαν καὶ κορηρίαν P. ¹⁷ ὅτε — κακία add. C. ¹⁸ τούτων — p. 810 κατήθησαν om. C. ¹⁹ γίνεται P.

χέρναις, καθά εθίστο, ὑπάντησεν αὐτῷ τις προσελθὼν καὶ λέγων ὅτι· Ὁ Ἴππος ᾧ ἐποχεῖται ἡ βυσιλευσία σου ἐμός ἐστιν. Τοῦ δὲ ἵππου σκιρτῶντος διὰ τὸ αἰφνιδίως προσεῖναι, καὶ τοῦ βασιλέως τούτου κατασχόντος, τὸν κόμητα τοῦ στάβλου ἐπηρώτησεν ὁ βασιλεὺς, Τίτος ἐστὶν ὁ Ἴππος; Ὁ δὲ ἔφη· Ὁ κόμητης τοῦ ὄψικίου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ βασιλευσίᾳ σου. Τούτου δὲ ἐν τῇ πόλει εὐρεθέντος, τῇ ἐπαύριον ἀγαγὼν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν προσελθόντα αὐτῷ ἔφη· Εἰπέ τὸ ἀληθές, τίτος ἐστὶν ὁ Ἴππος; Ὁ δ' ἀποκριθεὶς εἶπεν, ὅτι Ἐμός ἦν, καὶ ἀποστειλάς ὁ στρατηγὸς ἀνελάβετο αὐτὸν βιαίως ἀπ' ἐμοῦ, μήτε τίμημά μοι δοῦς μήτε ἀξίωμα. Εἶπε δὲ πρὸς τὸν κόμητα ὁ βασιλεὺς, Εἰπέ εἰ ὀθτως ἔχει, καὶ διὰ τί μὴ ἀποκόψας¹¹ περὶ τοῦ Ἴππου ἀπέστειλάς μοι αὐτόν. Ὁ δὲ ἔφη ὅτι· Ἐκεῖνται γυνέσθαι σχολάριος· ἐγὼ δὲ μὴ εἰδὼς ὅτι ἀνδρείδος ἐστίν, παρείχον αὐτὸν τομίσματα ἑκατόν· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβεν αὐτά. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔφη· Καὶ διὰ τί μὴ ἀποκόπηρ τελείαν μετ' αὐτοῦ ποιησάμενος ἀπέστειλάς μοι τὸν Ἴππον; Καὶ ἐρευνήσαντος τοῦ βασιλέως, καὶ πληροφορηθέντος ὡς βιαίως αὐτὸν ἀφείλατο, τὸν μὲν στρατηλάτην τοῖς προσήκουσι μαγλαβίοις ἐσωφρόνισε, τῷ δὲ προσελθόντι αὐτῷ ἀπέστρεψε τὸν ἵππον. Ὁ δὲ τούτου οὐκ ἠβουλήθη λαβεῖν, ἔλαβε δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ λίτρας δύο, ὀρισθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ δοκιμάσαι αὐτόν, καὶ εἰ ἀνδρείδος ἐστὶ, ποιῆσαι αὐτόν σχολάριον. Τοῦ [P. 323] δὲ εἰς πόλεμον ἀπελθόντος, ἐν τῇ συμβολῇ ὡς δευτέρου ἐν τοῖς φεύγουσιν εὐρεθείς κατεσφάγη ὑπὸ τῶν πολεμίων.

κβ'. Γεγονότος δὲ τοῦ βασιλέως εἰς πρόκεινσον ἐν τῷ Βρύαντι, ἦλθεν αὐτῷ μήνυμα παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τῶν ἀνατολικῶν ὡς ὅτι ὁ πρωτοσύμβουλος ἐξελθὼν μετὰ πλήθους ἐκπορθήσων ἀπέρχεται τὸ Ἀμόριον. Ὁ δὲ τὰ νενομισμένα τῷ στρατῷ καὶ τοῖς ἀρχοῦσι ποιῆσαι¹² συντόμως μέχρι Καππαδοκίας ἐξῆλθεν. Ὁ δὲ Ἀμερουμνῆς ἀποχωρήσας πεντήκοντα χιλιάδας λαοῦ, καὶ τὸν Σουδαῆ, ὀνομαστότατον ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἔνθα ἐπὶ τε ἀνδρεία καὶ φρονήσει, δοῦς αὐτοῖς κεφαλὴν, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ βασιλέως. Συμβάλοντας δὲ πόλεμον, ἤτηθείς ὁ βασιλεὺς ἐφυγεν καὶ μετ' αἰσχύνῃς ὑπέστρεψεν μόλις διασωθείς. Ὁ δὲ ἀμερουμνῆς ἀπελθὼν μετὰ δυνάμει· πολλῆς περιεχαράκωσε τὸ Ἀμόριον, καὶ πολέμους πολλοὺς ποιήσας οὐκ ἴσχυσεν αὐτὸ ἐκπορθῆσαι, γενναίως καὶ σταθερῶς ἀγωνιζομένων τῶν ἑνδοθεν. Μαθητῆς δὲ τις Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἦν ἐν τῷ κάστρῳ, καὶ βουληθέντος οὐ προσχωρήσαι τῷ Ἀμερουμνῇ, διὰ τινος ἐμήνυσεν αὐτῷ ὁ ἀστρόνομος ὅτι εἰ προσκαρτερήσῃς δύο ἡμέρας τῷ κάστρῳ, ἐκπορθεῖς ἡμέρας. Ὁ καὶ γέγονεν· προσέδοθη γὰρ ὑπὸ τε τοῦ λεγομένου Βοιδίτζη καὶ τοῦ Μανικοφάγου. Κατεσχέθησαν τῶν ὀνομαστῶν ἄνδρες οὐκ ἀγενεῖς ἀπελθόντες ἐν Συρίᾳ αἰχμάλωτοι, Θεόφιλος ὁ πατρικίος καὶ στρατηγός, ὁ τε Μελισσηνός, καὶ Ἀίτιος, καὶ Θεόδωρος πρωτοσπαθάριος, εὐνοῦχος ὁ Κρατερὸς, καὶ

A Blachernas processum habentem quispiam obviam factus accederet, atque diceret: *Equus cui insidet majestas tua, meus est*. Exsiliente equo, sic repentino occursu, volensque imperator ipsum detinere, querit ex comite stabuli cujusnam equus esset. Respondit ille: *Opicicii comes misit majestati tuae*. 804 Inventus ille in urbe in crastinum ad imperatorem adducitur, cum eo qui ipsum convenerat, atque imperator: *Verum loquere: cujusnam equus est?* Respondit ille: *Meus est; nulliusque prætor per vim a me abstulit, neque persoluto pretio neque dignitate concessa*. Tum ad comitem imperator: *Dicito, num se ita res habeat, ac quid causæ sit cur non persoluto equi pretio eum ad me miseris*. Respondit ille: *Quærebat ut scholaris fieret; ego vero, cum mihi non liqueret an vir fortis esset, centum nummos ei tradebam, noluitque accipere*. Ait imperator: *Quidni vero re cum eo plene composita, ac soluto quod conventum esset pretio, equum ad me misisti?* Habita igitur inquisitione, ac comperto equum per vim ablatum esse, militiæ magister, quibus decebat verberibus atque fustibus castigatus est, equus ei qui accesserat ab imperatore redditus. Noluit tamen is accipere, sed ejus pretio duas libras accepit. Item jussus ductor exercitus hominem probare, ut siquidem vir fortis esset, eum scholarem faceret. Ille ad bellum profectus, in prælii congressione tanquam ignavus inter fugientes repertus, ab hostibus interceptus est.

C 22. Imperatore autem ad Bryantem processum habente venit nuntius ab Asiaticorum duce, protosymbulum cum copiis egressum et adversus Amorium impetum dirigere. Imperator ad stipendia constituta militi 805 atque tribunis facienda confestim in Cappadociam usque descendit. Amerumnes quinquaginta suorum millibus a reliquo exercitu avulsis, eisque in ducem ac caput constituto Sudaë, viro inter Agarenos fortitudinis laude ac prudentiæ nominatissimo, adversus imperatorem misit. Commisso prælio victus imperator fugit, atque probro ac dedecore rediit incolumis. Profectus vero Amerumnes cum ingentibus copiis Amorium vallo cingit. Nec tamen multis commissis præliis urbem expugnare valuit, oppidanis ac præsidariis forti robore ac constantia decertantibus. Erat autem in præsidio Leonis philosophi quidam discipulus, qui cum ad Amerumnem vellet desciscere, significavit astronomus oppidi compotem fore ac expugnaturum, dummodo in obsidione duos dies faceret, quod et factum est. Proditum namque est a Boiditze, quem vocant, et a Manicophago. Tenti vero sunt ac capti viri nominati nec ignobiles, et in Syriam captivi abjecti, Theophilus patricius, ducesque tum Melissenus tum Aëtius, et Theodorus pro-

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ ἀπέκοψας P. ¹² ποιήσας ?

tospatharius, Craterus eunuchus, Callistus quoque tribunus, et Constantinus drungarius, et Basoes cursor, aliique multi, atque ordinum praefecti. Hi cum cogentur a protosymbulo ut fidem suam negarent, nec in ejus sententiam adduci potuissent, gladio sunt animadversi, ac pro hujus saeculi vita adepti aeternam.

806 23. Qui autem turpi salute pulcherrimam commutavit, Leonis philosophi discipulus, et ad Amerumnem defecit, interrogatus ab eo de sua scientia discipulum se dixit Leonis philosophi. Cognito vero quis et qualis esset Leo, eum ipsum videre cupivit; datisque cuidam captivorum literis Leoni philosopho Cpolim scribis, pollicitus in honore apud se habiturum, si modo ad eum proficisci Leo in animum induxerit. Leo autem, acceptis litteris, veritusque ne forte in imperatoris notitiam veniret, ad imperatorem Theophilum retulit. Is, ejus scientiae praestantia cognita, tantaeque sapientiae virum se in civitate habere, assumptum cum in Magnaurae palatio habebat, traditis et discipulis, quos doceret, quae ad usum essent ac obsequium, omnia tribuens. Hic et Thesalonicae metropolita fuit.

24. Idem imperator Triconchum aedificat in palatio, et quod Sigma vocant; gradus quoque, ubi erecti sunt qui demi appellantur, statuens et phialam, in qua sit quod vocant Saximodeximum, transeuntibus factionum equis instratis aureis stragulis. Sub Triconcho vero subter machina gradum fecit mysterium, in cujus uno angulo quidquid aliquis dixerit, clare in altero auditur.

25. Porro cum didicisset idem Theophilus Theophanem ejusque germanum Theodorum, ipsos secum agentes, illius impietatem traducere **807** ac coarguere, mittens cum ira ad se eos adduxit, dicens: *Undenam estis? Dixerunt illi: Ex Palaestina.* Quibus scelestissimus ille: *Quid vero causae est cur relicta patria, ad nostram hanc delatitiationem, non morem geritis meae majestati? Quibus nihil respondentibus, jussit durius eorum facies caedi; taureisque ad mortem usque conscissis, cum furore asperaque voce ad praefectum ait: Tolle eos in praetorium, et scribe eorum vultus, hosce illis insculpens versus:*

Cunctis eam urbem visere exoptantibus

*Puissimum quam Christi presserunt pedes,
Totius orbis unde manavit salus,
Sacro loco isti vasa conspecti improba,
Superstitionis errore ex incredulo,
Multisque factis inquinati turpibus,
Apostate velut relicto inde procul,
Se contuler, mox in urbem fugiunt:
Tamen nefanda non relicta amentia,
Notis perusta fronte, more sontium,
Condemnatique rursus vertunt solum.*

Addens: *Nihil tibi curae sit, tametsi non sint ele-*

A Κάλλιστος τουρμάρχης, και Κωνσταντίνος δρουγγάριος, και Βασός ο δρομυς, και άλλοι πολλοι και αρχοντες των ταγματων· οι παρὰ του πρωτοσυμβουλου αναγκασθέντες ἀνήσασθαι την αυτων πίστιν, και τουτο μη πεισθέντες, ξίφει τας κεφαλὰς ἀπετμήθησαν· ἀντι της παρουσίας ζωής την αιώνιον ἀνταλλαξάμενοι.

κγ. 'Ο δὲ την αίσχραν σωτηριαν της καλλίστης ἀνταλλαξάμενος, ὁ του φιλοσόφου Λέοντος μαθητης προσφυσὲς τῷ Ἀμερουμνῇ ἠρωτήθη παρ' αὐτου περὲς της ἐπιστήμης αὐτου. 'Ο δὲ εἶπε μαθητης εἶναι του φιλοσόφου Λέοντος. Οὗτος τε, ὅστις ὁ Λέων ἐστὶ και οὗος μαθὼν, αὐτον ἐπαθύμει ἐκείνον ἰδεῖν. Καὶ δὴ τινι των αἰχμαλῶτων δούς γράμματα πρὸς Λέοντα τον φιλόσοφον ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, **B** ὑποσχόμενος αὐτῷ, εἰ ἐξέλη ὁ αὐτὸς Λέων, ἀπ' ἐκείνου αὐτον εἶναι ἐν τιμῇ. 'Ο Λέων δὲ τὰ γράμματα ἀπολαθὼν, και φοβηθεὶς μήπω διαγνωσθῆ, ἀνήγαγε ταῦτα Θεοφίλῳ τῷ βασιλεῖ. 'Ο δὲ γνοὺς τὰ της ἐπιστήμης αὐτου, [P. 524] και ὅτι τοιουτου σφόνδρα ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτου ἔχει, προσλαβόμενος αὐτον εἶχεν ἐν τῷ παλατίῳ τῷ Μαγναύρας, παραδούς αὐτῷ διδάσκειν και μαθητὰς, παρέχων αὐτῷ τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν ἀπαντα· ὅς και μητροπολίτης ἐν Θεσσαλονικίῃ γέγονεν.

κδ. 'Ο δ' αὐτὸς κτίζει τὸ Τρίκογχον ἐν τῷ παλατίῳ και τὸ λεγόμενον Σίγμα, και τὰς ἀναβάθρας ἐνθα οἱ δῆμοι ἴστανται, στήσας και φιδίην ἐν ἧ γίνεται τὸ σαξιμοδέξιμον λεγόμενον, των ἔκτων ἀφοτέρων των μερῶν διερχομένων μετὰ χρυσῶν σαξιμάτων. Ὑπὸ δὲ τὸ Τρίκογχον κάτωθεν διὰ μηχανῆς ἐποίησε τὸ Μυστήριον, ἐν ᾧ τῇ μιᾷ γωνίᾳ εἰδῶ εἶποι τις, ἐξακούεται ἐν τῇ ἐτέρᾳ.

κε. Μαθὼν δὲ αὐτὸς ὁ Θεόφιλος ὅτι Θεοφάνης τε και Θεόδωρος ὁ αὐτάδελφος αὐτου, καθ' ἑαυτοὺς ζῶντες, την ἀσέβειαν αὐτου κομψοῦσι και διελτχουσιν, ἀποστείλας μετ' ὀργῆς ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς ἑαυτον, εἰπὼν τάδε· *Πόθεν ἐστέ; Οἱ δὲ εἶπον· Ἐκ Παλαιστίνης.* 'Ο δὲ ἀλιτήριος· *Και διὰ τί την γῆν ὑμῶν ἀφέντες και εἰς την ἡμετέραν ἐλθόντες οὐ πειθαρχεῖτε τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν; Τῶν ἐκ μηδὲν ἀποκρινάμενων ἐπέτρεψε παῖσθαι τὰς ὄψεις αὐτων σφοδρῶς. Εἶτα μετὰ τουτο βουνουρήσας αὐτοὺς μέχρι θανάτου, μετὰ θυμου δὲ τραχείας φωνῆς πρὸς τον ὑπαρχον εἶπῃ· Ἄρον αὐτοὺς εἰς τὸ κρατῶριον, και γράψον τὰ πρόσωπα αὐτων, ἐγκαλέσας τοσδε τοὺς στίχους·*

Πάντων τοδούτων προστρέχειν πρὸς την

ἰκάλιν
"Ὅσον ἀναγνοι του Θεου Ἄδρον πόδες
"Ἐστησαν εἰς σύστασιν της οἰκουμένης,
"Ἐφθῆσαν ὅστοι τῷ σεδασμῷ τόκῳ
Ἐκεὺ ποτηρὰ [της] δεισιδαίμονος κλάνης.
"Ἐκείσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀτοκίας
Πράξαντες αἰσχροὶ δεινὰ δυσσοφορῶτως,
"Ἐκείθεν ἠλθῆσαν ὡς ἀποστάται.
Πρὸς την πόλιν δὲ του κράτους κωφευθῆσε
Ὅκ ἐξαρῆσαν τὰς ἀδελφους μαρτίας.
"Ὅθεν γραφέντες ὡς κακούργοι την θέαν
Κατακρίνονται και δύνονται πόλιν.

Προσθεὶς ὅτι Κἄρ μη ὦσι καλοὶ, μη σοι μελετω.

Τούτο δὲ εἶπεν εἰδὼς αὐτοὺς ὡς σοφωτάτους καὶ ἀριστά ἡσυχμένους τῶν ποιητικῶν σχημάτων τὴν ἀκρίβειαν, εἰπόντος τινός· Οὐδὲ ἀξιοὶ εἶσιν οὗτοι, ἵνα καλοὶ ᾄσιν οἱ Ἰαμβοὶ. Οἱ δὲ εἶπον· Γράψε, γράψε, βασιλεῦ, τὸ δοκούν σοι, ὡς μέλλον τοῦτο ἀπαγγεωσθῆναι ἐνώπιον τοῦ δικαίου καὶ φοβεροῦ Κριτοῦ. Ὁ δὲ ὑπαρχος τοῦτους ἀγαγὼν εἰς τὸ πραιτώριον, μετὰ δύο ἡμέρας ἀπλώσας ἐν σκάμνοις καὶ θήσας αὐτῶν χεῖρας καὶ πόδας, κατακνήσας τε καὶ ἐγκολάφας [P. 525] τοὺς στήθους εἰς τὰς βίβλους αὐτῶν ἐξώρισεν. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἐξορίᾳ τελευτᾷ ὁ ἐν ἀγίοις Θεόδωρος, ὁ δὲ αἰδιδιμος Θεοφάνης ὁ ποιητὴς διήρκασε μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, ἀγωνισάμενος κλειστά ἐν τῇ γενομένῃ ὁδοδοσίᾳ· ὅς καὶ μητροπολίτης εἰς Νίκαιαν γέγονε, τῶν πραγμάτων ἤδη πρὸς τὸ εὐσεβέστερον...

κς'. Ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοφίλου ἦν καὶ Ἰωσήφ ὁ ὕμνογράφος, ὃς ἐξωρίσθη ὑπὸ Θεοδώρας τῆς βασιλείας. Παρέτεινε δὲ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἕως τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

κζ'. Ἐπ' αὐτοῦ ἔπαιεν ἡ χρυσῆ τοῦφα Ἰουστινιανοῦ τοῦ λεγομένου Αὐγουστέως. Ἀμυχανοῦντων δὲ πάντων, καὶ πῶς ἀνέλθοιεν διαλογιζομένων, εὐρίθη τις σκαλωτῆς τεχνίτης, καὶ ἀνελθὼν ἐν τοῖς κερამίοις τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίας βέλος ἀφῆκε μετὰ σχεοῖνιου εἰς τὸν ἱππότην Ἰουστινιανοῦ τὸν ἐκ χαλκοῦ συνιστάμενον, καὶ τοῦ βέλους παγίντος ἐκείσε αὐτὸς διὰ τοῦ σχεοῖνιου διαδραμῶν θάμβος μὲν τοῖς ὁρώσι παρέσχετο καὶ τὴν τοῦφαν προσήρμοσε καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἐπεσπάσατο εὐνοίαν καὶ τῇ τέχνῃ καὶ τῇ φύσει μέγα προσέθηκεν ἔνομα, φιλοτιμηθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως νομισματα ἑκατὸν.

κη'. Στέφει δὲ Θεόφιλος Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος ὡν πάντας ἐν τοῖς στεψίμοις. Κατεσκεύασε δὲ καὶ ξενῶνα, τὸν νῦν μὲν τὰ Θεοφίλου λεγόμενον, οἶκον μὲν γεγονότα Ἰσιδώρου πατριάρχου ἀνελθόντος ἀπὸ Πώμης μετὰ Ὀλυβρίου ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, μετὰ δὲ χρόνον ἐκδοθέντος κουράτορα ²², ὥστε κατοικεῖν ἐκείσε γυναῖκας τῶν εὐγενῶν μὴ εἰδυίας σωφρονεῖν. Ἐπὶ δὲ Λέοντος Ἰσαύρου ἐκ παλαιῶν ξηνοδοχείων ἐχρημάτισεν ἐπὶ αὐτοῦ. Ὑστερον δὲ γέγονεν οἶκος Κωνσταντίνου τοῦ τῆς Εἰρήνης μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς μητρὸς γενοῦσαν ἐκτύφλωσιν εἰς αὐτόν. Τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ αὐτοῦ τὸ μοναδικὸν σχῆμα περιβαλομένη μοναστήριον κατεσκεύασε καὶ ἐκάλεσε τὴν Μετανοίας. Τοῦ δὲ αὐτοῦ οἴκου μεγίστου τε βντος καὶ θαυμαστοῦ, ξύλου ἐν τῷ τρικλίνῳ ἀποκλασθέντος ἡπείκει πτώσιν. Αἱ δὲ μονάζουσαι ἀπερχομένου τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ἐδαθῆσαν περὶ τούτου. Ὁ δὲ ἐκνεύσας καὶ θεασάμενος τὸν οἶκον, ἀρσεθεὶς εἰς αὐτὸν μετακίττει τὰς αὐτὰς μονάζουσας ἐν ἑτέρῃ μονῇ, αὐτὸν δὲ τὸν οἶκον κόσμῳ παντοίῳ καλλωπίσας ξενῶνα πεποιήκεν, ἐπιδοῦς αὐτῷ χρήματα πάμ-

A gantes. Hoc vero dixit, quia sciret viros sapientissimos esse, et qui versum atque carminum exactissimam rationem optime callerent; cum quidam dixisset: Ne ii quidem digni sunt ut iambi sint elegantes. At illi dixere: Scribe, scribe, imperator, quod visum fuerit, cum hæc legenda sin in conspectu iusti ac tremendi Judicis. Præfectu itaque in prætorium adductos exacto biduo in scamno extendens, ligatisque manibus ac pedibus atramento compungens, ipsorum vultibus versus exaravit atque insculpsit. Ac quidem S. Theodorus in exsilio diem obit: inclytus vero Theophanes cantor ad Michaelem usque et Theodoram perseveravit, plurima collata opera in eam quæ facta est imaginum restitutionem; rebusque jam ad pietatem revocatis Nicææ metropolita fuit.

26. Sub imperatore Theophilo erat Joseph hymnographus, qui Theodora imperium tenente in exsiliu missus est: protracta vero illi vita est, usquedum Leo sapiens rerum potitus est.

27. Eodem imperatore cecidit Justiniani turba aurea, ejus quem Augusteum vocant. Porro omnibus animis anxiiis, ac quonam modo tentari ascensus posset cogitantibus, inventus est artifex quidam scandalarius, conscensusque Magnæ ecclesiæ tegulis, jaculum cum fune in equestrem æneam Justiniani statuum misit, eoque illic impacto ipse per funem excurrens, globum aptavit; quare videntes in stuporem egit, ac sibi imperatoris animu conciliavit, magnamque nomen et artis ingenio ⁸⁰⁹ adjecit, centum nummorum donativo ab imperatore liberaliter acceptus.

28. Porro coronat Theophilus Michaelem filium in Magna ecclesia, cunctos magnifice donans per ea inaugurationis solemnia. Construxit vero etiam domum hospitalem, quam nunc Theophili dicunt. Ac quidem ædes fuere Isidori patricii ejus cui cum Olybrio Roma Cpolim ascendit Constantino Magno imperatore, cessitque postea in curatoriam imperatoris, ut illic habitarem nobiles feminae; quæ caste vivere nescirent. Leone vero Isauro imperatore ex lupanari facta est hospitalis domus. Secutis temporibus domus fuit Constantini Irenes filii, cum eum mater luminibus orbasset. Quo extincto, ejus uxor, monastico assumpto habitu, monasterium construxit, ac Pœnitentiæ nomen indidit. Hæc porro domus cum maxima esset ac mirabilis, contracta in triclino trabe ruinam minabatur. Moniales imperatorem ad Blachernas euntem ejus rei nomine interpellant. Prospectans ille, conspecta domo, eaque delectatus, easdem moniales ad aliud transfert monasterium, domum vero omnis generis ornatu magnifice exultam domum hospitalem fecit,

VARIÆ LECTIONES.

²² ἐκδοθέντα κουράτορα p. 615.

quamplurimis abunde pecuniis, redditibus ac sub-
urbanis ei assignatis ex suo nomine ædes Theo-
philli vocavit.

29. Ante vero mortem suam Deo execrabilis
imperator, habito cum **810** suis partiariis se-
creto consilio de Theophobo Persa, cum is ni-
mirum plurimum diligatur, atque in eum tum
subditi Persæ tum non pauci procerum fidem
habeant, ne me mortuo tyrannidem moliantur ad-
versus filium puerum et adversus conjugem,
Theophobum in palatium intulit, habebatque
secum morantem, morbo autem ingravescente
carceri inclusit in Bucoleonis cameris. Persisque
illum requirentibus quid demum eo factum es-
set, misso noctu imperator Petrona Augustæ
fratre cum logotheta Theophobi caput abstulit,
sparsa rumore in Persas, ipsum in palatio cum
imperatore versari. Imperatori autem dysenterię
morbo male abrupta anima, miserum ejus funus
in Sanctorum Apostolorum elatum est. Corpus
vero Theophobi clam per Bucoleonem eductum
prope Narselis ædes receperunt, in eo quod nunc
Theophobi vocant, ibique deposuerunt.

IMPERIUM MICHAELIS CUM MATRE THEO- DORA.

1. Anno mundi 6339, divinæ autem incarnationis
839, imperavit Michael Theophili filius cum Theo-
dora matre sua, annos quindecim, solus vero **811**
annos decem, cum Basilio annum unum. Is, paterni
imperii successionem adeptus, Deo exosa Ecclesiæ
invecta direque in eam debacchata nova religione
ac superstitione sincere admodum excussa, sacram
pridem a Deo constitutam rectissimamque fidem
prædicavit. Theodora vero sic fidelis erat et ortho-
doxa, ut et viro suo adhuc superstitie sacras ima-
gines coleret et adoraret. Hæc tum sua ipsa vo-
luntate, tum Theoctisti caniclio præfecti et logo-
thetæ suggestionem ac admonitionem, Joannem
patriarcham cum suis asseclis ecclesia urbeque
expellit, relegato ipso in Stenum ad Clidium sic
nuncupatum. Ferunt autem ejus compatrem fuisse,
et qui e sacro fonte ipsius filium levasset. Inducit
vero S. Methodium, merentem monachum, red-
ditaque ecclesia patriarcham constituit; omnes
episcopos atque monachos a Theophilo in exilium
relegatos in unum eogens, orthodoxam confirmavit
fidem, primaque jejuniarum Dominica Ecclesiam
pace composuit. Quanquam enim imperator infans
ac puer erat, qui tamen *ex ore infantium et lacten-
tium proficit laudem*, hunc quoque ipse divini
dogmatis veritatem cantico celebrare ac manife-

A πολλά και ἀργύριον και πρόστασια, ἐπονομάσας
αὐτὸν τὰ Θεοφίλου.

[P. 526] xθ'. Πρὸ δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ὁ θεομιστὴς
οὗτος βασιλεὺς βουλὴν μυστικὴν ποιησάμενος μετὰ τῶν
ὁμοφρόνων αὐτοῦ περὶ Θεοφύλου τοῦ Πέρσου, ὡς ἐτι
πολλὴν ἀγάπην και πίστιν ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἱ τε
ὑπ' αὐτὸν Πέρσαι και τῶν ἐν τέλει οὐκ ὀλίγοι, και
μή πως ἐμοῦ τελευτήσαντος μελετήσῃσι τυραννίδα
κατὰ τε τοῦ ἐμοῦ παιδὸς νηπίου ὄντος και τῆς γυ-
ναικὸς, ἀνήγαγε Θεόφρονον εἰς τὸ παλάτιον και εἶχε
μετ' αὐτοῦ. Βαρύθειαι δὲ ἐκ τῆς νόσου καθεῖρξε Θεό-
φρονον ἐν ταῖς κομάραις τοῦ Βουκολέοντος. Τῶν δὲ
Περσῶν ἐπιζητούντων αὐτὸν τί ἄρα γέγονεν, ἀπο-
πειλάς ἐν τῇ νυκτὶ ὁ βασιλεὺς Πετρωνᾶν τὸν τῆς Αὐ-
γούστης ἀδελφὸν σὺν τῷ λογοθέτῃ ἀπέτεμε τὴν κε-
φαλὴν τοῦ Θεοφύλου. Ἐπεισαν δὲ οὗτοι τοὺς Πέρσας
ὡς μετὰ τοῦ βασιλέως ἐστὶν ἐν τῷ παλατίῳ. Τοῦ δὲ
βασιλέως δυσεντερίας νόσου τὴν ψυχὴν κακῶς ἀποβ-
ρήξαντος ἀπεκομίσθη τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα εἰς
τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους. Τὸ δὲ σῶμα τοῦ Θεοφύλου
διὰ τοῦ Βουκολέοντος ἐξαγαγόντες λαοβωλῆως δέσω-
σαν πλησίον τὰ Ναρσού, ἐν τῇ νῦν λεγομένῃ τῆς
Θεοφύλου, και τοῦτο ἐκείσε κατέθηκαν.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΜΕΤΑ ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΤΗΣ ΜΗ- ΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ.

α'. Τῷ ς' τλθ' ἔτει τοῦ κόσμου, ἀπὸ δὲ τῆς θείας σαρκώσεως ὡλθ', ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρα, ἔτη δεκαπέντε, μόνος δὲ ἔτη δέκα, και σὺν Βασιλείῳ ἔτος ἐν²¹. Ὅστις²² τὴν πατρῴαν βασιλείαν διαδέξαμενος, τὴν δὲ²³ θεοστυγὴν παρεισφρήσασαν τῇ Ἐκκλησίᾳ και θεινῶς ἐπιχωμάσασαν νέαν θρησκείαν εὐ μάλα γνησίως ἀποσεισάμενος, τὴν ἔκπαιται θεοφιλῆ και²⁴ θεοδράβευτον ἱεράν τε και ὀρθοτάτην πίστιν ἀνεκέρυξεν. Ἡ δὲ²⁵ Θεοδώρα οὕτως ἦν πιστὴ και ὀρθόδοξος ὡς και τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐτι περιόντος λάθρα τὰς ἀγίας εἰκόνας τιμᾶν και προσκυνεῖν. Ἦτις γνώμη μὲν ἑαυτῆς, ὑπόθηκη δὲ και παραινέσει Θεοκτίστου κανικκείου και λογοθέτου, ἐξελαύνει τε τῆς ἐκκλησίας και τῆς πόλεως τὸν πατριάρχην Ἰωάννην σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὄντας, περιορίσασα τοῦτον ἐν τῷ Στενῷ εἰς τὸ Κλειδίον οὕτως καλούμενον. Λέγεται δὲ και σύντεκνον αὐτῆς εἶναι. Εἰσάγει δὲ τὸν ἐν ἀγίοις Μεθόδιον μοναχὸν ὄντα, και πατριάρχην ἀποκαθιστᾷ. Καὶ πάντας τοὺς ὑπὸ Θεοφίλου ἐξορίστους μοναχοὺς και ἐπισκόπους [P. 527] ἐνώσασα τὴν ὀρθόδοξον ἐβεβαίωσε πίστιν και τὴν Ἐκκλησίαν εἰρήνευσεν τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τῶν ἀγίων νηστειῶν²⁶. Εἰ γάρ και νήπιος ἐτύγγανεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ὁ ἐκ στόματος νηπίων και θηλαζόντων καταρτησάμενος²⁷ αἰνον, αὐτὸς και τοῦτον²⁸ παρασκύασε τὴν ἀλήθειαν

¹ Psal. viii, 3.

VARIÆ LECTIONES.

²¹ Τῷ — ἐν] μετὰ δὲ Θεοφίλου ἐβασίλευσε Μιχαὴλ υἱὸς αὐτοῦ. Σὺν τῇ αὐτοῦ μητρὶ Θεοδώρα κατέσχευεν ἔτη ἰδ', και μόνος ἠύκρατόρησεν ἔτη β', μήνας γ' C. ²² ὅς γε C. ²³ δὲ αὐδ. C. ²⁴ θεοφιλῆ και αὐδ. C. ²⁵ ἡ δὲ C. ²⁶ νηστειῶν om. C, qui post ἀνεκέρυξεν subiungit quæ p. 814 leguntur: Ἐν — ἐξ αὐτῶν. ²⁷ καταρτήσας C. ²⁸ και τοῦς ?

τοῦ θεοῦ δόγματος ἀνυμνήσει καὶ φανερώσῃ ἵπρος A stare, ac Dei Verbi ob summam misericordiam incarnati et cum hominibus conspecti atque versati, juxta quod perhibitum oraculo est, effecit.

β'. Σύνοδον ²² γὰρ ἁγίων καὶ θεηγόρων Πατέρων ²³ ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροίσας, ὅφ' ὧν ἡ τῶν κακῶν καὶ δυσώνυμων Εἰκονομάχων χάριστος αἰρέσις ²⁴ ἀκριθῶς ἐλεγχθεῖσα καὶ τὰ βδέλυρὰ ταύτης ληρῆματα διαβρήθη ἀνατραπέντα, φαιδρῶς δ' εἰς ὀρθοδοξίας λόγος ἀνέτειλεν ²⁵ ὡσπερ ἐκ τινῶν μυχαιτάτων ²⁶ καὶ δυσδιεξοδούτων λαθυρίθων καὶ σκοτεινῶν βραθύρων [καὶ] τῆς ἐξαγίστου καὶ πεφαιλισμένης ²⁷ αἰρέσεως. Καὶ οὕτως ὁ μὲν ταύτης ἔξαρχός ²⁸ τῃ ²⁹ καὶ διδάσκαλος σὺν ³⁰ τοῖς ὁμοφρόσις αὐτοῦ διώκταις καὶ ὑβρισταῖς, ὡς ³¹ τῆς ἀληθείας ἀντίθετος ³² καὶ φεύδους προστάτης, ὡς λυσσοῦδεις λύκοι καὶ τῆς μυστῆρας καὶ δαιμονιώδους τῶν Μανιχαίων θρησκείας, ἀφ' ὧν καὶ τὴν ἀφορμὴν καὶ τὴν ἀρχὴν εἰλήφρασαν ³³, ἐκδιώκεται ³⁴, ἀντιεσάγεται δὲ κοινή ψήφῳ καὶ θεῖα προβολῇ ³⁵ τε καὶ χάριτι Μεθόδιος ὁ αἰδιδίμος καὶ τῆς ὀρθοτομίας καὶ ³⁶ ὀρθοδοξίας πρόμαχος, ὃς γε πάσας ³⁷, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὰς διάβολος καὶ τὴν ³⁸ ἐλεύθριον κατὰ τῶν ἱερῶν εἰκόνων μεθοδεῖαν καὶ τὴν βέβηλον κenoφώνιαν ³⁹ τῶν αἰρεσιάρχῶν καὶ φοιτητῶν ⁴⁰ τῆς ἐκείνων κάκονοιαις ⁴¹ καὶ φρενοβλαθείας ἄριστα καὶ σαφέστατα διελέγξας ⁴² καὶ ἀνατρέψας ⁴³, εἰ καὶ τις ἄλλος· καὶ διὰ τοῦτο πολλοὺς προσηύστη ⁴⁴ διωγμῶς καὶ κινδύνους καὶ θλίψεις ⁴⁵ πολλὰς καὶ κακὰς, ἐξ ἐπιμέτρου δὲ σφόδρα ⁴⁶ ὑπὸ τοῦ θεηλάτου Θεοφιλου.

γ'. Τίς γὰρ ἀριθμήσει ⁴⁷ τοὺς ποικίλους καὶ ἀλλεπαλλήλους; ⁴⁸ διωγμοὺς καὶ πειρασμοὺς καὶ τὰς ἀρεγείας κατακλείσεις καὶ τοὺς ζοφώδεις βόθρους καὶ τὰς τῶν ἀναγκαίων περιστάσεις, φιλῶν τε καὶ ὁμοφρόνων στερήσει, καὶ τὰς ἄλλας συμφορὰς ἃς ἐπὶ γενναίως καὶ προθύμως παρὰ τῶν ἀνοσίων, ἀεὶ ⁴⁹ περιτρίβων ἐναργῶς εἰς τύπον καὶ ὑπογραμμὴν ὑπομονῆς τοῖς φερεπόντοις, καὶ φθειγγομένη ⁵⁰ [P. 528] καὶ αὐτωπῶσα παραίνεσις προδήλων γενόμενος; Καὶ οὕτως ὁ θεσπέσιος τῆν Ἐκκλησίαν εὐδοκίᾳ ⁵¹ Θεοῦ παραλαβὼν, καὶ συνεργούντων τῶν θεοφόρων Πατέρων, ὁ μὲν οἶκος τοῦ Θεοῦ, τὸ σύστημα τῶν ὀρθοδόξων ἐπορεύετο καὶ θεῖα βώμη σαφῶς ἐκραταιοῦτο ⁵² καὶ διέπρεπεν ἔργῳ καὶ λόγῳ· ὁ δὲ τῶν αἰρετικῶν οὐλόγοις καὶ ⁵³ ἰουδαϊκῇ τῷ ὄντι σπειρα καὶ

2. Synodus enim sanctorum ac divinorum Patrum Cpoli cogitur, quorum diligentia atque opera, pessima nequissimorum nefastorumque Iconomachorum hæresi gnauiter confutata ejusque diserte execrandis eversis deliriis, rectæ fidei doctrina grato jubare effulsit velut ex reconditissimis quibusdam impermeabilibusque labyrinthis ac tenebricosis harathris scelestissimaque ac pravissima hæresi. Atque in eum modum, ipsius antistes ac magister cum suis assaelis, persecutoribus ac contumeliatoribus, ut qui veritatis adversarii falsique defensores essent, velut lupi rabidi execrandaque ac dæmoniaca Manichæorum sectæ, ex quibus et illis sumpta occasio et ductum exordium, effugatur. ejus vero loco, communi suffragio divinaque promotione et gratia, inclytus vir Methodius, rectæque fidei ac doctrinæ propugnator, inducitur; qui nimirum omnes, ut verbo dicam, calumnias exitiosamque adversus sanctas imagines dolosæ mentis versutiam profanamque vocum inanitatem hæreseos principum, horumque inanitatis verborum emolæque mentis discipulorum, si quis alius optime dilucidissimeque **813** confutavit atque evertit; camque ob rem multas ante passus est persecutiones et pericula, multasque et malas afflictiones, ex abundante autem vehementer ab exagitato a Deo Theophilo.

3. Quis enim enumerare sufficiat varias et continuas persecutiones ac tentationes illucesque carceres ac caliginosos scrobes foveasque; necessariorum afflictos casus, amicorum parique sensu fidelium amota solatia, aliasque ærumnas ac mala, quæ forti animo atque alacri, scelestissimorum grassatione vique illata, sustinuit, lucide semper ad patientiæ formam et exemplum ærumnosis malisque attritis circumferens; loquens ac tacens manifesta exhortatio existens? Inque eum modum viro divino Ecclesiæ clavo admotus, adjuvantibus divinis divinoque sensu Patribus, domus Dei, orthodoxorum cæstus, ibat, divinoque robore clare confortabatur, atque opera et doctrina omni decore effulgebat: hæreticorum autem conventus et Ju-

VARIAE LECTIONES.

²² εὐσπλ. καὶ φιλανθρωπικῶν σαρκ. θεοῦ P. ²³ σύνοδος P. ²⁴ ὁσίων πατέρων καὶ θεηγόρων C. ²⁵ δυσωνύμων χάριστος αἰρέσις τῶν εἰκονομάχων C. ²⁶ ἐξανέτειλεν C. ²⁷ μυχαιτῶν C. ²⁸ πεφαιλισμένης ταύτης προλεχθεῖς ἔξαρχός C. ²⁹ τε add. C. ³⁰ σὺν] καὶ συνδικαίως καὶ θεοκρίτως πάνυ σὺν C. ³¹ ὡς] ὡς ἀνήκαστοι πάμπαν καὶ λυσσοῦδεις ἕμα καὶ C. ³² ἀντίθετος λίαν, ὡσπερ δὴ καὶ οἱ τῆς μυστῆρας καὶ δαιμονιώδους θρησκείας τῶν μανιχαίων C. ³³ ὧν καὶ τὴν μάχην καὶ τὴν μανίαν κατὰ τῆς ἐναργῆς θείας οἰκονομίας, τὴν ἀφ. C. ³⁴ ἐκδιώκεται οἰμ. C. ³⁵ προσβολῇ P. ³⁶ ὀρθοτόμου καὶ τῆς P. ³⁷ πᾶσαν C. ³⁸ σοὺ τε διαβόλου τῆν C. ³⁹ κenoφώνιαν C. ⁴⁰ φο.τ.] φλύαρον C. ⁴¹ κenoφώνιας P. ⁴² προδιελέγξας C. ⁴³ καὶ ἀναδείξας C. ⁴⁴ πολλοὺς μὲν ὑπέστη C. ⁴⁵ καὶ θλ. πολλὰς καὶ] τε καὶ βατάνους C. ⁴⁶ σφόδρα οἰμ. C. ⁴⁷ τίς γὰρ ἀριθμήσει οἰμ. C. ⁴⁸ ἐπαλλήλους C. ⁴⁹ καὶ βόθρους ἀφεργεῖς καὶ ζοφώδεις κατακλείσεις καὶ τῶν ἀναγκαίων στερήσεις φιλῶν τε καὶ ὁμοδόξων αἰρετικῶν γενναίως καὶ προθύμως, καὶ τῆ σύμβολα τῆς κακοῦργίας ἧς ὑπέμεινε παρὰ τῶν ἀνοσίων, ἀεὶ C. ⁵⁰ καὶ φθειγγομένη οἰμ. ⁵¹ εὐδοκίᾳ τοῦ κρείττονος καὶ συνεργείᾳ τῶν θεοσόφων πατέρων παραλαβὼν ὁ C. ⁵² ἡ οἰμ. C.

daica re vera cohors cuneusque valde confundebatur ac infirmabatur, cum palam obturaretur ac quotidie everteretur. Confestim namque imperialibus jussis hortatuque et ope revocati sunt atque soluti liberique dimissi, qui exilio relegati Patres erant et acerbis carcere detenti, §14 unaque monachorum turba copiosa: sed et religiosorum secularium non pauci, quorum miser ac scelestissimus substantias abstulerat, ac partim quidem dira morte conficiens, partim varii generis verberibus excrucians exsilio relegaverat, ut qui scelestissimi Theophili nec blanditiis nec minis quidquam omnino morem gererent.

4. Imperante itaque Michaelis et Theodora ejus matre, Apodinar Saracenorum tribunus, diu ante expeditis copiis, ingenti navium triremiumque formidabilium quadringerarum stupendarumque apparatu, adversus Boi munitam praesidio Cpolim processit. Eum tamen divina ultio perdidit, elisis cunctis navibus una cum vectoribus ac classario milite in Cilyrrhaotarum promontorio, cui nomen Chelidonia; septem nec plures in Syria naves cladem evasere.

5. Prima autem sanctorum Jejuniorum Domica, post celebrata orthodoxias quam vocant, id est, restitutionis imaginum, solemnia, mittitur in Cretam Theoctistus logotheta; profectusque cum ingentibus copiis ac classe numerosa, ingenti terrore Agarenos affecit, qui adhuc imparati essent, nec tantis adversum se copiis possent obistere. Vehementius §15 autem et ipse perterritus est et consternatus, fugamque arripuit, eo scilicet rumore, quasi Augusta alium creasset imperatorem. Qui fuit Saracenorum dolus suorumque corruptio, eo pavore ejus dejectis animis, ut ad imperatricem redire et exercitum adversariorum gladio concidendum relinquere persuaserunt. Cumque in Creta ignavus degenerisque animi exsisterit, deterior infelicioque inde reversus eluxit. Cum enim egressus Amer, suscepta adversus Romanam ditionem expeditione, quidquid obvium esset, devastaret ac everteret, eumdem rursus Theoctistum tantum fidelissimum ac sibi devinctum hominem cum ingentibus copiis Theodora et Michael adversus Amerem misere. Qui cum venisset, conserta pugna cum Amere ad locum quem Mauropotamum vocant, victus fugatusque reversus est, suorum multis necatis, nonnullis vero etiam ad Amerem ob viri morositatem ac tetricos mores fuga elapsis; in quibus et Theophanes Pharganita, vir inter caeteros virili praestans fortitudine atque re-

Α συμμορία κατηγγύοντο κομιδῇ καὶ ἠσθένει προφανῶς ἐπιστομιζομένη καὶ ἀνατροπομένη καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Καὶ δὴ λοιπὸν αὐτίκα διὰ βασιλικῆς ἐπιτροπῆς καὶ συνεργίας⁶² ἀνεκλήθησαν τε καὶ ἀνέθησαν οἱ ἐν ἐξορίαις καὶ πικραῖς φυλακαῖς Πατέρες, ἅμα καὶ τὰ πλήθη⁶¹ τῶν μοναζόντων. Καὶ μέντοι καὶ τῶν εὐσεβῶν κοσμηκῶν οὐκ ὀλίγῳ⁶³, ὡν ὁ τίλας καὶ ἀλιτήριος τυραννικῶς⁶⁴ τὰς ὑπάρξεις ἀφελόμενος⁶⁵, καὶ τοὺς μὲν δυσθανετώσας, τοὺς δὲ μάστιγι πολυειδέσει καὶ πολυτρόποις καὶ δειναῖς τιμωρίαις⁶⁶ παραδούς ἐξώρισεν, ὡς μὴ πεθομένους παντελῶς μήτε ταῖς θωπεῖαις μήτε ταῖς ἀπειλαῖς τοῦ ἀλιτήριου Θεοφίλου⁶⁷.

δ. Ἐν γοῦν τῇ αὐτοκρατορίᾳ Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ μητρὸς Ἀποδείναρ⁶⁸ ὁ Σαρακηνῶν φύλαρχος, ἐκ πολλῶν χρόνων ἐτοιμαζόμενος ἐν δυνάμει βαρεῖς δρομῶνων τετρακοσίων φοβερῶν καὶ καταπλήκτων ἤρχετο κατὰ τῆς Θεοφουρήτου⁶⁹ Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλὰ τοῦτον ἡ θεία δίκη προφθάσασα⁷⁰ διώλεσε, πάντων τῶν πιδίων αὐτοῦ⁷¹ αὐτάνδραν συντριβέντων ἐν τῷ⁷² ἀκρωτηρίῳ τῶν Κιβυββαιωτῶν τῷ λεγόμενῳ Χελιδονία, διασωθέντων εἰς Συρίαν ἑπτὰ καὶ μόνας⁷³ ἐξ αὐτῶν⁷⁴.

ε. Τῇ δὲ⁷⁵ Κυριακῇ τῶν ἁγίων Νηστειῶν, μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν ὀρθοδοξίαν, ἀπέστειλε Θεόκτιστον τὸν λογοθέτην ἐν Κρήτῃ. Ὅς ἀπελθὼν μετὰ πολλοῦ πλήθους καὶ στόλου μεγάλου, σφῆδρα μὲν ἐπέτισε τοὺς Ἀγαρηνοὺς, ὀδυνάτουνας ἔτι πρὸς τὴν στρατεῖαν ἐκείνων ἀνταγωνίζεσθαι, σφοδρότερον δὲ καὶ αὐτὸς ἐπτοήθη καὶ τὴν φοναδειαν ἠσπάσατο, τὴν Αὐγούσταν μαθὼν ὡς ἄλλον βασιλέα προεχειρίσατο, ὅπερ μέθοδος Σαρακηνῶν καὶ δωροληψία τῶν μετ' αὐτοῦ ἐκπλήξαν αὐτὸν πέπεικε πρὸς τὴν βασιλῆα ἐπανελθεῖν καὶ καταλιπεῖν τὸν στρατὸν μαχαίρας ἔργον. Τοῖς τε ἐν Κρήτῃ φαῦλος φανείς χείρων ἑφάνη καὶ δυστυχέστερος ἐκεῖθεν ὑποστραφεῖς. Ὅς γὰρ ἐξελθὼν τότε κατὰ Ῥωμανίαν, ὁ Ἄμερ ἐληγέτο πᾶν τὸ ἐν ποσὶ καὶ κατέστρεφεν, [P. 529] τὸν αὐτὸν πάλιν Θεόκτιστον ὡς πιστότατον καὶ οἰκειώτατον μετὰ δυνάμειος πολλῆς, κατὰ τοῦ Ἄμερ Θεοδώρα καὶ Μιχαὴλ ἀπεστάλαξεν· ὃς καὶ παραγεγονῶς καὶ πλιμον συνάψας τῷ Ἄμερ εἰς τὸν λεγόμενον Μαυροπόταμον ἠετήθη τε καὶ ὑπέστρεψε, πολλῶν μὲν ἀναιρεθέντων, τινῶν δὲ καὶ προσφυγόντων τῷ Ἄμερ διὰ τὴν τοῦ λογοθέτου βεβούτητα καὶ ἐπάχθειαν, ὡν εἰς τὴν καὶ Θεοφάνης ὁ ἐκ Φαργίνων, ἀνδρῖα τε καὶ ῥώμη διαφέρων πολλοὺς, ὃς ὕστερον χρόνους τοῖς λόγον ἀπαθείας λαθῶν προσφεύγει τοῖς Χριστιανοῖς. Θεόκτιστος δὲ ἐκεῖθεν ὑποστραφεῖς πρὸς τὴν πάλιν εἶχετο τῆς αὐτῆς οἰκειότητος. Καὶ τῷ τῆς Αὐγούστης ἀδελφῷ Βάρδα εἰς τινὰς λόγους ἐλθὼν τὴν ἤταν

VARIE LECTIONES.

⁶² βασιλικῆς κελεύσεω; ἐπιτροπῇ τε καὶ συνεργίᾳ P. ⁶³ τὸ πλήθος; C. ⁶⁴ ὀλίγοι; C. ⁶⁵ τυραννικῶς add. C. ⁶⁶ ἀφαιρούμενος C. ⁶⁷ καὶ πολυτρόποις καὶ δειναῖς τιμωρίαις add. C. ⁶⁸ ἡ μὲν τῇ πολῇ καὶ κακοδοξίᾳ τοῦ φένακος; καὶ ἀλάστορος. Sequitur in C anacephalosis Chronici: γίνεται οὖν ἀπὸ μὲν τοῦ Ἀδᾶμ μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ ἐτη διεσχίλια διακόσια τεσσαράκοντα δύο, etc. cf. Montfaucon. Biblioth. Coislin. p. 205 col. r. ⁶⁹ Ἐν τῇ οὖν αὐτοκρατορίᾳ αὐτοῦ Ἀποδείναρ C. ⁷⁰ Θεοφουρήτου C. ⁷¹ προφθάσασα add. C. ⁷² αὐτοῦ add. C. ⁷³ τῷ om. C. ⁷⁴ διασωθέντες ἐν Συρίᾳ ἑπτὰ καὶ μόνα P. ⁷⁵ ποσὶ αὐτῶν C. εἰ γὰρ καὶ p. 811 16. ⁷⁶ Τῇ δὲ] ἕως ὧδε τὸ χρονικὸν Γεωργίου, καὶ ἐπὶ τῶν ὧδε τοῦ λογοθέτου. margo P.

τούτω προσήπτε καὶ ἀνετίθετο, ὡς τῇ παραίνεσι A
τεύτου καὶ τῇ βουλῇ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐτραπὴ στρατό-
πεδον· καὶ τοῦτον τῆς πόλεως ἐξῴσεν βουλῇ Θεο-
δώρου Ἀγούστου.

cohesit. Is, nonnullis cum Barda Augustæ fratre collatis sermonibus, ei cladem adscribebat, quasi
ejus hortatu ac voluntate Romanus exercitus fusus fugatusque esset; quem et Theodoræ Augustæ
nutu et consilio urbe expulit.

ς'. Ὁ δὲ αὐτὸς Θεόκτιστος παραδυναστεύων ὦν
τῇ Ἀγούστῃ οἰκήματα καὶ λουτρὰ καὶ παράδεισον
ἐν τῇ νῦν καλούμενῃ Ἀφίδα πεποίηκεν πρὸς τὸ
πλησιον αὐτὸν εἶναι τοῦ παλατίου. Πρὸς δὲ φυλακὴν
καὶ σωτηρίαν ἰδία καὶ πόρταν σιδηρὰν ἐν τῇ Δάφνῃ
κατεσκεύασεν, καὶ παπιάφ φυλάττειν ἐκεῖσε διωρί-
σατο. Ἡδὴ δὲ βασιλεὺς ἀνθρώπους ἐσχόλαζε τοῖς
κυνηγίοις καὶ ταῖς τῶν ἵππων ἀμιλλαῖς ἐν τῷ
διωλίῳ τοῦ ἱππικοῦ καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀκαθαρσίαις.
Βουλὴν οὖν ποιήσασα Θεόδωρα Ἀγούστα μετὰ τοῦ
λογοθέτου Θεοκτίστου δύναι γυναικα Μιχαὴλ τῷ
νιφῷ αὐτῆς· ἔγνω γὰρ ὡς συνεφιλιώθη Εὐδοκίᾳ τῇ
τοῦ Ἰγgers, μισουμένη τῷ λογοθέτῃ καὶ τῇ δε-
σποίνῃ σφοδρῶς δι' ἀνάδειαν. Διὸ συζευγύουσι
αὐτῷ Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολίτου, μετ' ἧς στε-
φανοῦται ἐν τῷ Ἀγίῳ Στεφάνῳ τῷ εἰς τὴν Δάφνῃν,
γεγονότος τοῦ παστοῦ μὲν εἰς τὴν Μάγναυράν, τῆς
δὲ συγγλήτου ἀνακλιθέσης ἐν τοῖς ἰσ' ἀκκουσίτοις.¹⁶

ζ'. Μετὰ δὲ μικρὸν ὁ τῶν βουκελλαρίων στρατηγὸς
ἤγαγε ἵππον τῷ βασιλεὶ θυμοειδῇ καὶ γέννατον. Ὁ
δὲ τοῦτον τῷ ἱππικῷ βουλόμενος ὑπεξέυξαι ἠθού-
λατο καταμάθειν τοὺς τε ὀδόντας, ἐξ ὧν ἡ τῶν ἐτῶν
κοσότης διαγινώσκεται, τό τε ἦθος πόδον ἔστι. Τοῦ
δὲ ἵππου θρασυνομένου καὶ σκιρτῶντος ἦν ἀχθόμενος
ὁ βασιλεὺς περὶ τοῦτου, ὡς μηδενὸς ὄντος μηδὲ εὐ-
ποροῦντος γενναϊότητι καὶ ἐπιστήμῃ τὸν ἵππον ἐξ-
ημερώσαντος ἢ μόνον κατακράτησαντος. [P. 530] Ὡ-
ς οὖν ἤχθετο, παρῶν ὁ Θεοφιλιτῆς εἶπεν, ἔτι Δε-
σποτα, ἔχω κωτέρου ἐμπειρότατον καὶ ἀνδρειό-
τατον εἰς τοὺς ἵππους, ὅλον ἐπιλοθεῖ ἡ βασιλεῖα
σου, τοσύντομα βασιλείου. Τοῦ δὲ βασιλεῖος παρ-
εὐθὺ ἐλθεῖν κελεύσαντος ἀπετάλη κριτωνίτης ἐν τῇ
σιδηρᾷ πύλῃ, καὶ τὸν βασιλεῖον ἐδρῶν μετὰ σπυροδῆς
ἤγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ κελευσθεὶς τὸν ἵππον
κρατήσαι, ὁ δὲ μίξ χειρὶ τὸν χαλινὸν κρατή-
σας, τῇ δὲ ἑτέρᾳ τοῦ αὐτὸς δραξάμενος τοῦ ἵπ-
που, εἰς ἡμερότητα προβάτου μετέβαλεν. Ὁ ἀρε-
σθεὶς καὶ θεραπευθεὶς ὁ βασιλεὺς παρέδωκεν αὐτὸν
Ἀνδρέᾳ ὄντι ἑταιρείαρχῃ τοῦ εἶναι εἰς τὴν ἑταιρείαν
καὶ θουλεύειν ἐν τοῖς ἵπποις.

η'. Ἀναγκάιν δὲ ἠγησάμενη διηγῆσασθαι περὶ
τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου τὴν τε ἀνατροφήν, καὶ ὅθεν ἔστι
μέχρι τῆς τῶν αὐτῆς ὑποθέσεως. Ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς
γεννᾶται ἐν Μακεδονίᾳ ἐν τοῖς χωρίοις Ἀδριανου-
πόλεως, ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Παγαβῆ,
πατρὸς Ἰγνατίου πατριάρχου, γαμβροῦ δὲ Νικηφό-
ρου τοῦ βασιλεῖος εἰς Προκόπιαν τὴν αὐτοῦ θυγα-
τέρα. Ἐπὶ τοῦτου ἐξῆλθε Κρούμος ὁ ἀρχὼν Βουλ-
γαρίας κατὰ Χριστιανῶν· καὶ τραπέσι; Μιχαὴλ, καὶ
Ἀλέων ὁ Ἀρμένιος τυραννήσας αὐτὸν καὶ βασιλεύσας,

bore, qui nonnullis deinceps secutis temporibus,
accepta securitatis fide, ad Christianos fuga re-
versus est. Ab ea redux expeditione Theoctistus
et in urbem receptus eadem Augustæ necessitudine

6. Is porro Theoctistus, cum Augusta regni ad-
minister, ædes, 816 balnea et hortos ædificavit
versus locum Apsidam dictum, ut esset prope
palatium. Et ut saluti suæ consuleret, portam fer-
ream in Daphne fabricatus est, constituitque ut
papias ibi custodias ageret. Jam vero imperator
viri ætatem adeptus grandiorque factus venationi-
bus, aurigationibus, agendisque equis in medio
Circi spatio ac reliquis spurcitiis animum otium-
que addicebat. Consilium igitur Theodora Augusta
cum Theoctisto logotheta inuit de uxore jungenda
Michaeli filio suo. Noverat enim amicitiam junxisse
cum Eudocia Ingerina, impudenti genio atque indole,
logothetæ atque Augustæ vehementer exosa. Eam ob rem ei copulant Eudociam Decapolitæ fi-
liam, quacum corollis nuptialibus donatur in
S. Stephani, quæ est in Daphne. Stratus in Ma-
gnaura nuptialis thalamus; acceptus epulis senatus
in novemdecim accubitis.

7. Haud multo post buccellariorum dux equum
adduxit imperatori animosum ac strenuum. Cui-
que hunc Circensibus subjugare vellet, in animo
habebat ut dentes viseret, quorum indicio equorum
ætatis dignoscitur ac indoles, qualis est. Equo au-
tem ferociente et subsultante, ægre rem ferebat
imperator, cum nemo esset ea ingenii dexteritate
ac peritia qua equum posset ad mansuetudinem
traducere aut saltem tenere. Dum igitur moleste
ferret, præsenque Theophilites esset, ait: *Habeo,*
817 *domine, adolescentem artis equorum exper-*
tissimum strenuissimumque, qualem majestas tua
desiderat, Basilium nomine. Quem cum imperator
confestim præsto esse jussisset, missus est cubi-
cularius ad portam ferream, inventumque Basi-
lium omni festinatione ad imperatorem adduxit. Is
vero una manu prehensio freno, alteraque equi aure
arrepta, ad pecudis ipsum mansuetudinem tra-
duxit. Ea re recreatus imperator ac obsequio deli-
nitus Andreæ heteriarchæ Basilium tradidit, ut in-
ter fœderatos mereret ac equis operam navaret.

8. Operæ pretium vero duxi de eodem Basilio
narrare, quomodo sit educatus et unde profectus,
usquedum talis oblata occasio est. Basilius in Ma-
cedonia nascitur, in agro Adrianopolitano, Michaele
Rancabe, Ignatii patriarchæ patre, imperatore,
Nicephori imperatoris genero, ejus sibi copulata
filia Procopia. Eo imperii clavum tenente Crumms
Bulgarorum princeps adversus Christianos egres-
sus est; fusoque ac fugato Michaele, atque Leone
Armenio in eum arrepta tyrannide in seque trans-

VARIABLE LECTONES.

¹⁶ ἀκκουσίτου I'.

lato Imperio, ipsum pone insecutus Crumus urbem obsidione cinxit, lanceaque percussus a Leone Armenio, reversusque in Bulgariam, misit ad S. Manantis, qui æneas illic statuas auferrent. Profectus vero etiam Adrianopolim urbem cepit, transtulitque decem millia virorum, non numeratis feminis, eisque trans Danubium sedes assignavit. In diebus **818** autem Theophili imperatoris erat in Macedonia magister militiæ Cordules nomine. Habebat vero etiam filium Bardam nomine, virili admodum fortitudine ac strenuum, quem reliquit ut vice sui Macedonibus cum Imperio trans Danubium positus præset. Is arte quadam ac machina ingressus est ad Theophilum, quemadmodum illic superius scriptum est. Eo gratissime suscepto, cognitoque quid vellet animus, missa navigia sunt, quæ illos assumptos in urbem reducerent. Erat porro Bulgariæ princeps Baldimer, Crumi nepos, pater Symeonis, qui postea rerum potitus est.

9. Consilium itaque iniit populus, ut cum uxoribus atque liberis in Romanæ dittonis loca egrederentur. Egresso vero Michaelē Bulgaro in Macedoniam, cœperunt trajicere cum suis facultatibus. Quo cognito comes ipse trajecit, ut eis bellum inferret. Spe itaque anxii Macedones caput sibi præfecerunt Tzantzem et Cordulem; pugnaque congressi multam hostium dederunt stragem: capti etiam nonnulli. Cum autem non possent Bulgariam trajicere, ad Ungros confluxerunt, narrata illis sua omni ac Macedonum fortuna. Sed et missa ab imperatore navigia, quæ in urbem eos suscipitura essent, venerunt. Confestim igitur Unni innumerabili turba apparuerunt. At illi, iis visis, cum lacrymis clamare: *Deus sancti Adriani, auxiliæ nobis*; bellique signa contulere. Ad quos Turci dixerunt: *Date nobis omnem vestram substantiam, 819 et proficiamus quo vultis*. Id tamen ut præstarent in animam minime induxerunt, sed triduo instructa acie sub armis steterunt; quarta autem die in navigia ingredi cœpere. Quo viso Turci pugna congressi sunt ab hora septima ad vesperam; versosque eos in fugam persecuti sunt Macedones. In crastinum autem, cum vellet recedere, apparuerunt rursus Turci utaciem conferrent. Surgens vero Macedonum junior Leo nomine, ex Gomostorum familia, qui postea agminis fœderatorum princeps fuit, aliique Macedonum viri inclyti, hostes fuderunt fugaruntque, ac reversi naves conscenderunt atque ad imperatorem sese receperunt: a quo magnifice suscepti in Macedoniam, patriam suam, reversi sunt. Erat Basilius annos circiter viginti quinque natus. Patriæque redditus adhæsit Macedoniæ prætori Tzantzæ nomine, ut ei serviens in ejus obsequio esset. Nec ab eo frugis aliquid insecutus ad auream usque portam in urbem profectus est. Ingressusque, fessus ex itinere (erat enim dies dominicus, et sol ad

Α ἰθὺν ἔπισθεν αὐτοῦ ὁ Κριῦμος περιεκύκλωσε τὴν πόλιν. Λογχευθεὶς δὲ παρὰ Λέοντος· τοῦ Ἀρμενίου καὶ ὑποστρέφων ἐν Βουλγαρίᾳ ἐπεμψέν εἰς τὸν Ἄγιον Μάμαντα ἀφελεῖν τὰ ἐκεῖσε χαλκᾶ ζώδια. Ἀπελθὼν δὲ καὶ ἐν Ἀδριανουπόλει παρέλαβεν αὐτὴν, καὶ μετέστησε χιλιᾶδας ἀνδρῶν δέκα χωρὶς γυναικῶν, καὶ τούτους κατέψικε πέραν τοῦ Δανουβίου. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοφίλου τοῦ βασιλέως ἦν στρατηλάτης ἐν Μακεδονίᾳ Κορδύλης προσαγορευόμενος. Ἔρχε δὲ καὶ υἱὸν Βάρδα ὀνόματι, ἠνδρειωμένον πάνυ, ὃν κατέλιπεν ἀντ' αὐτοῦ ἄρχειν τῶν Μακεδόνων τῶν δυτικῶν πέραν τοῦ ποταμοῦ Δανουβίου. Αὐτὸς δὲ μετὰ μηχανῆς τινος εἰσῆλθε πρὸς Θεόφιλον, καθὰ ἐκεῖσε προεγράφη. Ὅν ὑποδεξιόμενος χαίρων, καὶ γνοὺς ὅ θέλει, ἀπέστειλε πλοῖα ἀναλαβέσθαι αὐτοὺς καὶ ἀναγαγεῖν ἐν τῇ πόλει. Ἦν δὲ ἄρχων Βουλγαρίας ὁ Βαλδίμερ, ἕγγενος Κρούμου, πατήρ Συμεῶνος τοῦ μετὰ ταῦτα κρατήσαντος.

9. Ἐποίησεν οὖν βουλὴν ὁ λαὸς σὺν γυναιξίν καὶ τέκνοις ἐξελεθεῖν ἐν Ῥωμανίᾳ. Ἐξελεθὼτος δὲ τοῦ Μιχαήλ Βουλγάρου ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἤρξαντο διαπερφεῖν σὺν ταῖς ὑποστάσεσιν αὐτῶν. Μαθῶν δὲ ὁ κόμης [P. 531] τοῦτο ἀντεπέρασε πολεμῆσων αὐτοῦς. Ἀπογνόντες οὖν οἱ Μακεδόνες ἐποίησαν κεφαλὴν αὐτῶν τὸν τε Τζάντζην καὶ τὸν Κορδύλην, καὶ συμβαλόντες πόλεμον ἀπέκτειναν⁹⁹ πολλοὺς, τινὰς δὲ ἐκράτησαν. Οἱ δὲ μὴ δυνηθέντες περᾶσαι Βουλγαρίαν προσεβρύησαν τοῖς Οὐγγροῖς καὶ¹⁰⁰ ἀνήγγειλαν αὐτοῖς πάντα τὰ τῶν Μακεδόνων. Ἦλθον δὲ καὶ τὰ πλοῖα τοῦ βασιλέως πρὸς τὰ ἀναλαβέσθαι αὐτοὺς πρὸς τὴν πόλιν. Παρευθὺ οὖν ἀνεφάνησαν Οὔννοι πληθεὺς ἀπειρον. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτοὺς μετὰ δακρῶν ἐβδὸν λέγοντες· Ὁ Θεὸς τοῦ ἀγίου Ἀδριανοῦ, βοήθει ἡμῖν, καὶ παρατάσσοντο πρὸς συμβολὴν πολέμου. Οἱ δὲ Τούρκοι εἶπον πρὸς αὐτοὺς· Ἄστε ἡμῖν τὴν ὑπερξίν ὑμῶν πᾶσαν, καὶ ἀπέλθετε ἐνθα καὶ βούλεσθε. Οἱ δὲ τοῦτο¹⁰¹ οὐ κατεδίξαντο, ἀλλὰ κρατεταγμένοι ὑπῆρχον ἐν τρισὶν ἡμέραις. Τῇ δὲ τετάρτῃ ἤρξαντο εἰσερχέσθαι εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν. Θεασάμενοι δὲ τοῦτο οἱ Τούρκοι συνέβαλον πόλεμον ἀπὸ ὥρας πέμπτῃς μέχρις ἑσπέρας· καὶ τραπὲν τὸ ἔθνος, κατεδίωκον αὐτοὺς οἱ Μακεδόνες. Καὶ τῇ ἐπίουση ἡμέρᾳ βυλομένων αὐτῶν ὑποχωρήσαι, ἀνεφάνησαν πάλιν Οὔννοι πρὸς τὸ πολεμῆσαι αὐτοὺς. Ἀναστὰς δὲ Μακεδόνων νεώτερος, Λέων ὀνόματι, ἐκ γένους τῶν Γωμοστῶν, ὃς μετὰ ταῦτα γέγονεν ἐταρειάρχης, καὶ ἕτεροι ὀνομαστοὶ τῶν Μακεδόνων, ἔτραψαν αὐτοὺς καὶ ἐξήλασαν· καὶ ὑποστρέψαντες εἰσῆλθον εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἀπεσώθησαν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ φιλοτιμηθέντες παρ' αὐτοῦ ὑπέστρεψαν εἰς Μακεδονίαν, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν αὐτῶν. Ἦν δὲ τότε Βασιλεὺς ὡς εἶναι τὰ ἔτη αὐτοῦ κε'. Ἀποκτασταθεὶς δὲ ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ προσεκολληθῆσθ δουλεύειν στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ λεγομένῳ Τζάντζῃ. Καὶ μηδὲν παρ' αὐτοῦ ὠφελθῆεις ἦλθεν ἐν τῇ πόλει μέχρι τῆς Χρυσῆς πόρτης. Εἰσελθὼν κεκοπωμένος

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ ἀπέκτεινον P. ¹⁰⁰ καὶ om. P. ¹⁰¹ τοῦτο] τοῦ τε P.

ἐκ τῆς ὀδοποιίας (Κυριακὴ γὰρ ἦν, καὶ ὁ ἥλιος πρὸς δυσμὰς) ἀνεκλήθη ἐν τοῖς περὶ τοὺς τοῦ Ἁγίου Διομήδους. Καθολικὴ γὰρ ἦν τότε ἡ ἐκκλησία, ἔχουσα προσμονάριον ὄνοματι Νικόλαου. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐκάλεισεν ἡ θεὰ φωνὴ τὸν προσμονάριον, λέγουσα· Ἐγερθεὶς εἰσάγαγε εἰς τὸν εὐκέρριον τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ ἔγερθεὶς οὐδένα εὗρε πλὴν αὐτὸν τὸν Βασιλεῖον κείμενον ὡς πένητα, καὶ ἐπιστραφεὶς ἔπεσεν εἰς τὴν αὐτοῦ κοίτην. Πάλιν οὖν ἐκ δευτέρου ἦλθεν αὐτῷ ἡ τοιαύτη φωνή. Ὁ δὲ ἐξεληθὼν καὶ κατασκοπήσας καὶ μηδένα εὐρῶν ἐπιστραφεὶς ἔκλεισε τὸν πυλῶνα καὶ ἀνέπεσε. Καὶ εὐθέως μετὰ ζομφαίας τις δέδωκεν αὐτῷ εἰς τὴν πλευράν, λέγων· Ἐξεληθὼν εἰσάγαγε ὃν βλέπεις ἐξωθεν τοῦ πυλῶτος κείμενον. Οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς. Ἐξεληθὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σύντρομος, καὶ [P. 552] εὐρῶν Βασιλεῖον μετὰ τῆς πῆρας καὶ ῥάβδου, εἰσήγαγεν ἔσωθεν τῆς ἐκκλησίας· καὶ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἀπεληθὼν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ λουτρὸν ἔλουσεν αὐτὸν καὶ ἠλλαξε, καὶ ἐλθὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐποίησεν ἀδελφοποίησιν, καὶ συνευφραίνοντο ἀλλήλους.

ι'. Ὁ δὲ αὐτὸς Νικόλαος εἶχεν ἀδελφὸν ἱατρὸν, ἐξ ἀδούλευε τῷ Θεοφιλίτῃ. Ἐλθὼν δὲ κατὰ τύχην ὁ ἱατρὸς πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἰδὼν τὸν Βασιλεῖον καὶ θαυμάσας τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀνδρίαν αὐτοῦ, εἶπε πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· « Πόθεν ἐστὶν οὗτος; » Ὁ δὲ ἀναγγέλλει αὐτῷ πάντα, καὶ παρηγγεῖλε φυλάξαι τὸ μυστήριον. Καθεζομένου δὲ τοῦ ἱατροῦ ἐπὶ τραπέζης μετὰ τοῦ Θεοφιλίτη, καὶ τούτου καθ' αὐτὸν ἀναλογισαμένου καὶ εἰπόντος, ὅτι· « Ἦθελον εὐρεῖν ἄνθρωπον ἐπιτήθειον εἰς τοὺς ἐμοὺς ἔκτους, » ἀγαστάς ὁ ἱατρὸς εἶπεν αὐτῷ περὶ τῆς ἀνδρίας τοῦ Βασιλείου καὶ ὅτι· « Τοιοῦτός ἐστιν οἷον ἐπιποθεὶς καὶ ζητεῖς. » Ἀποστείλας οὖν μετὰ σπουδῆς ἤγαγεν αὐτόν. Θεασάμενος οὖν αὐτὸν ἐπιάγουρον καὶ μεγάλην κερὰν ἔχοντα ἐπέθηκεν αὐτὸν κεφαλῆν, καὶ δέδωκεν τοῦτον τοῦ δουλεύειν τοὺς ἱπποὺς αὐτοῦ. Ὅς οὖν προεῖρηται, διὰ τοιαύτην αἰτίαν δέδωκεν αὐτὸν ὁ Θεοφιλίτης Μιχαὴλ τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν αὐτὸν Βασιλεῖον εἰσαγαγὼν εἶπε τῇ μητρὶ αὐτοῦ ὡς χαίρομενος· Ἀεὶρο ἰδε, μήτηρ, οἷον ἀγευρον ἔνυν ἐπελαδόμεν. Ἦ δὲ ἐξεληθούσα καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀπεστράφη, εἰπούσα τῷ υἱῷ αὐτῆς· Οὗτός ἐστι, τέκνον μου, ὁ μέλλων ἀπαρτῆσαι τὸ γένος ἡμῶν. Ὁ δὲ οὐδαμῶς ἐπίσθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἢ ἤκουσεν αὐτῆς.

ια'. Ἐτελεύτησε δὲ ὁ ἐν ἁγίοις πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἰγνάτιος· ὁ υἱὸς Μιχαὴλ κουροπαλάτου. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἐπιδρομὰς ποιοῦντων ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ καὶ ληζομένων τὰ τοιαῦτα θέματα, ἡ Θεοδώρα ταξιαῖνα ἐποίησεν, οἷ ἐκ τῶν χείστων ἐπιτιθέμενοι Βουλγάρους, σποράδην καὶ κατ' ὀλίγους κουρσεύοντας, ἐφόρουσαν τούτους κατήχημαλῶτιζον, ὥστε ὑποσταλῆναι τοὺς Βουλγάρους ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ.

ιβ'. Βάρδας δὲ ὁ Καίσαρ ἐφυλιώθη Δαμιανῷ πατρικίᾳ καὶ παρακοιμωμένῳ. Ὁ δὲ τὸν βασιλέα κρατήσας ἔπεισε τοῦ εἰσαγαγεῖν τὸν Βάρδα ἐν τῇ πόλει· ὁ δὲ διὰ θύρων τοὺς βασιλεὺς οἰκελοὺς διαδεξάμενος, ἔμα τῷ παρακοιμωμένῳ ὥρισθη προερχέσθαι εἰς τὸ

occasum vergebat) ip̄ S. Diomedis vestibulo ad quietem sese reclinavit. Nimirum erat tunc viris feminisque addicta ecclesia, mansionarium habens Nicolaum. Nocte autem illa præcepit divina vox mansionario, dicens: Surge, induc in oratorium imperatorem. Surgens vero neminem reperit præter Basilium 820 jacentem pauperis habitu. Reversusque in lectum sese jactavit. Rursus itaque secunda vice ad eum venit ejusmodi vox; egressusque circumspiciens, nemineque invento, reversus clauso vestibulo recubuit. Moxque pungens gladio lateri ait quidam: Egressus introducto quem in atrio jacentem vides: ipse est imperator. Egressus itaque cum festinatione tremebundus, offendens Basilium cum pera et baculo, in ecclesiam ingredi jussit. Vadensque postridie cum eo ad balnea lavit vestesque mutavit; veniensque in ecclesiam spiritalem cum eo fraternitatem inivit, sequæ mutuo recreabant ac collætabantur.

10. Erat autem Nicolaus frater medicus, artis obsequio merens Theophilitzi. Convenit forte fortuna medicus fratrem; conspectoque Basilio, ejusque proceritatem ac robur miratus, fratrem suum rogat undenam iste esset. Nuntiavitque ei omnia, et jussit ut secretum servaret. Sedente vero ad mensam medico eum Theophilitze, eoque secum reputante atque dicente velle se hominem idoneum, qui suis equis operam daret, surgens medicus Basilii ei vires elocutus est, esseque virum ejusmodi qualem is expeteret ac quaeriret. Mittens itaque cum festinatione eum induxit. Videns itaque robustum juvenem ac confertum, prægrandi hominem capite, Cephalæ nomen tribuit, atque equitis sui obsequiis mancipavit. Ea igitur occasione et per eam causam, uti dictum est, Theophilitzes Basilium tradidit 821 Michaeli imperatori. Imperator vero eumdem inducens Basilium, velut gratulans dixit matri suæ: Veni, vide, mater mea, qualem nunc juvenem robustum repererim. Egressa illa, coque conspecto, pedem retulit, dicens filio suo: Ille est, fili mi, qui genus nostrum ac familiam deleturus est. Nihil tamen ille matri credidit aut ei unquam gessit.

11. Obiit vero sanctus patriarcha Methodius, et in illius locum subrogatur et ordinatur Ignatius, Michaelis curopalatæ filius. Bulgaris autem Thraciam et Macedoniam excursionibus vastantibus easque provincias deprædantibus, Theodora militum præsidia coegit; qui ex castris in Bulgaros irruentes, sparsim et seorsim hos aggressi vel interfecerunt vel in captivitatem abduxerunt, cæteris Bulgaris patriam repetere coactis.

12. Bardas Cæsar amicitia junctus est cum Damiano patricio sacricæ cubiculi intimo præposito; isque imperatoris compos effectus auctor illi est ut Bardam in urbem inducat; datisque muneribus iis qui ex aula essent imperatorisque neces-

aariis, una cum accubitore expugnatis, constitutum A est ut in palatium accessum haberet. Conciliatio vero etiam Theophane protovestiarario, tanquam viro fortissimo, cognomento Phargano, consillum ineunt cum Damiano necandi Theoctistum, sic vulgo dictum, canicilio præfectum. Imperator quoque in eam sententiam a Damiano inductus annuit et ipse ut res faceret. Dicebat enim Bardas **822** Damiano: *Quamdiu Theoctistus cum Augusta versabitur, nunquam imperator rerum potietur regique cultrinia potestate fulgebit.* Profectus vero ex more Theoctistus ad Arcobindi balnea, tumque ad secretariorum curiam veniens, oblatos libellos ac suggestiones tenens, in Lausiaco ingressus est; B atque huc illuc jactans oculos Bardam eum fastu sedentem videret, turbatusque valde ait: *Si ad Augustam semel ingressus fuero, eum rursus fugabo et ejciam.* Ingredientem autem illi in horologium in occursum venit Michael cum Damiano, nec enim ad Augustam ingredi passi sunt, sed cum ira libellos explicare et coram Michaelle legere jusserunt. Cumque rem volens nolens fecisset, referre pedem ac retroire coactus est. Is porro amare flens lamentansque ac quiritans exivit. Occurrit Bardas in Lausiaco, ejusque genas cædere ac capillos ipsius vellere cœpit. Videns autem excubiarum drungarius Maniaces, exurgens Bardæ contradicebat, ne logothetam cæderet. Hi enimvero virum contruci- C fiant, membratimque concidunt ad locum Scythia, immanium in eo bestiarum crudelitate ac feritate exhibita.

13. Id ubi Theodora ex papia cognovit, egressa adversus Michaeleni, ut par erat, reliquosque qui eadem patraverant, indignabunda excanduit. Cumque imperator nullum non moveret lapidem ut matrem placaret, nullum illa admittebat lenimen aut iram remittebat, ulliusve capax consolationis erat: sed quasi marinus fluctus, nihil lenior sicbat **823** aut obsequabatur. Quapropter, quemadmodum animum sensumque ac voluntatem, sic et personam operationemque imperator mutans, tot eam modis affligere eique molestus ingruere studebat, quot prius delinire atque fovere simulabat. Atque adeo sorores Theclani, Anastasiam et Annam aula ejcicit, Pulcheriam vero, uti matri prædilectam, in monasterium Gastia dictum misit; tumque brevi post, omnes una conflans, monastico indutas habitu in monasterio Gastia, coma multavit.

14. Porro senatu acclamante unus ipse rerum potitur, Bardamque magistrum creat ac legionum domesticum. Cumque mater non conciliaretur, quibus eum modis affligebat, et ob injustam Theoctisti cædem animo saucia, implacabilis inter eos erat inimicitia. Hancque adeo ipsam aula deturbans ad monasterium Gastia amandat. Illa nimio mœrore mente obruta, ac præ stupore sanis rationibus

παλάτιον. Οικειωσάμενος δὲ καὶ τὸν Θεοφάνην πρωτοθυσιαρίον ὡς ἠυδρευιωμένον, τὸν ἐπιλεγόμενον [P. 533] Φάργανον, βουλὴν ποιῶσι μετὰ Δαμιανῷ τοῦ ἀνελεῖν Θεόκτιστον τὸν οὕτω συνήθως ἐπι- τοῦ κανικλείου λεγόμενον. Πεισθεὶς δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ Δαμιανοῦ ἐπὶ τούτῳ συνήνεσε καὶ αὐτὸς γενέσθαι τοῦτο. Εἶπε γὰρ ὁ Βάρδας Δαμιανῷ, ὅτι Ἔως ἐστὶ Θεόκτιστος μετὰ τῆς Αὐγούστης, οὐκ ἄρξει οὐδὲ ἐξουσιάζει ποτὲ ὁ βασιλεὺς. Ὁ δὲ Θεόκτιστος ἀπελθὼν ἐν τῷ λούσματι τῶν Ἀρσοβίνδου, ὡς ἴθος ἦν αὐτῷ, εἶτα ἔλθων εἰς τὰ ἀσκηρητεία, κρατῶν τὰς ἀναφορὰς εἰσῆλθον εἰς τὸ Λαυσιακόν. Καὶ περιδεδεψάμενος εἶδε Βάρδαν καθεδρόμενον ἐμπρακτον· καὶ παραχρῆς σφοδρῶς ἔφη, ὅτι Ἐγὼ εἰσελθὼν εἰς τὴν Αὐγούστην πάλιν ἐκδιώκω αὐτόν. Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ Ὀρολόγιον, προὑπήνητησεν αὐτῷ Μιχαὴλ ἄμα Δαμιανῷ καὶ οὐκ εἴσαν εἰσελεῖν πρὸς Θεοδώραν, ἀλλ' ἐκχελεύσθη μετ' ὀργῆς ἀνοίξει: τὰς ἀναφορὰς καὶ ἀναγνώσει ἐμπροσθεν αὐτοῦ. Ἄκοντα δὲ τοῦτο ποιήσαντα ἀντίστροφεν αὐτόν εἰς τοῦπίσω ἐξελθεῖν. Ὁ δὲ πικρῶς δακρῶν καὶ ὀλοφύρῳμενος ἐξῆλθε. Συνήντησε δὲ αὐτῷ Βάρδας εἰς τὸ Λαυσιακόν, καὶ ἤρξατο κατὰ κήρυξ παλεῖν αὐτόν καὶ τίλλειν τὰς τρίχας αὐτοῦ. Ἰδὼν δὲ ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλης ὁ Μανιάκτις ἀναστὰς ἀντέλεγε τῷ Βάρδᾳ: « Μὴ τύπτει τὸν λογοθέτην. » Οἱ δὲ σφάζουσιν αὐτόν καὶ μελεθὼν κατακόπτουσιν εἰς τὸ Σκύθη, θηρῶν ὠμότητα καὶ ἀγριότητα ἐνδειξά- C μνοι.

15. Τοῦτο μαθοῦσα πρὸς τοῦ πατρὸς Θεοδώρα, ἐξελθοῦσα κατὰ τοῦ Μιχαὴλ, ὡς εἶκός, ἠγανάκτησε, καὶ τῶν λοιπῶν οἱ τὸν φόνον κατεργάζαντο. Καὶ τοῦ βασιλέως παντὶ τρόπῳ μηχανωμένου τὴν μητέρα ἐξιλείωσασθαι αὐτὴ ἀπαρηγόρητος ἔμεινε, μήτε τὴν ὀργὴν ἀφιεμένη μήτε παραμυθουμένη τισὶν, ἀλλ' ὡς κλύδων θαλάσσιος νουθετουμένη παρηγορεῖτο ^α καὶ κατεπιθετο. Ὅθεν μεταβαλὼν ὁ βασιλεὺς, ὡσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνώμην, οὕτω δὴ καὶ τὸ σῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσοῦτοις τρόποις λυκαῖν αὐτὴν κατεπείγετο ὅσοις πρὸ τοῦ θεραπεύειν ἐσηματίζετο. Καὶ δὴ τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτοῦ, Θέκλαν, ^β Ἀναστασίαν καὶ Ἄνναν, ἐξωθεῖ τοῦ παλατίου, καταγαγὼν εἰς τὰ Καριανῶν, Πουλχερίαν δὲ ὡς ἠγαπημένην τῇ μητρὶ ἀπέστειλεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἰαστρίων. Εἶθ' οὕτως ^α μετ' ὀλίγον ἐνώσας πάσας ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστρίων ἀπέκτειρεν, περιβαλὼν αὐτάς τὸ μοναδικὸν σῆμα.

16. Ὑπὸ δὲ τῆς συγκλήτου εὐφρομισθεὶς μόνος ἀποκρατορεῖ, καὶ προβάλλεται Βάρδαν μάγιστρον [P. 534] καὶ δομῆστικον τῶν σχολῶν. Μὴ διαλλαττομένης δὲ τῆς ^α μητρὸς αὐτοῦ δι' ἐλπίει αὐτὴν καὶ τὴν ἀδικον σφαγὴν Θεοκτίστου, ἐχθρα ὑπήρχεν ἀναμεταξὺ αὐτῶν ἄσπονδος. Ὁ δὲ καὶ τρύτην τοῦ παλατίου καταγαγὼν εἰς τὸ μοναστήριον τὰ Γαστρία καὶ αὐτὴν ἀποστέλλει. Ἦτις ἀθυμῆ μετεωρισθεῖσα

VARIÆ LECTIONES.

^α οὐ παρηγορεῖτο μάγο P. ^β Legebatur οὕτως. ^γ τῆς om. P.

τὸν υἱὸν, καὶ ὑπὸ ἐκπλήξεως ἀφαιρεθεῖσα καὶ τὸ φρονεῖν, ἀνάξια αὐτῆς κατασκευάζει, βουλὴν κατὰ Βάρδα βουλευομένη, σὺν πολλοῖς καὶ ἄλλοις σχοῦσα κοινωὺν καὶ τοῦ βασιλέως τὸν πρωτοστράτορα, ὅπως ὑποστρέψαντα Βάρδαν ἀπὸ τοῦ πραστείου αὐτοῦ τοῦ Κασμιδίου ἀναίρησασιν αὐτόν. Ὡς ἡ μελέτη πρὸς τὸ ἔργου φανερωθεῖσα κατ' ἐκείνων τῶν μελετησάντων τὸ κακὸν ἐξενήνοχε· φωραθέντες γὰρ καὶ κατασχθέντες ἐν τῇ σφενδόνη τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν. Καὶ προβάλλεται Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος πρωτοστράτορα, ὁμοίως καὶ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ κουροπαλάτην.

ιε'. Ἐπεσε τότε κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατενεχθεῖσα ἐπὶ τοὺς κεράμους αἰματώδης πλήρης· καὶ πολλοὶ εὗρισκον λίθους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἢ κήποις ἐρυθροὺς ὡς αἷμα. Προβάλλεται δὲ Μιχαὴλ Ἀντίγονου τὸν υἱὸν Βάρδα δομῆστικόν τῶν σχολῶν. Τὸν δὲ ἔτερον υἱὸν αὐτοῦ δούς γυναίκα, εἰς ἣν καὶ ἐλαδορεῖτο, προβάλλεται μονοσάτηγον τῶν Δυτικῶν. Συντόμως δὲ αὐτοῦ τελευτήσαντος, τῇ δὲ τοῦ διακρινήσιμου προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ Καίσαρα· ὃς ἐπὶ ἄρματος πορευθεὶς ἔδωκεν ὕπατειαν τῇ μέσῃ.

ισ'. Ἐξῆλθε δὲ ὁ Ἄμερ, καὶ κατήλθε μέγρι Σινώπης, ληϊσάμενος πάντα τὰ τῶν Ῥωμαίων καὶ ὑπέστρεψε μὴ καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ. Ἐκστρατεύσας δὲ Μιχαὴλ ἅμα Βάρδα Καίσαρι κίνησιν ποιεῖ κατὰ Μιχαὴλ ἄρχοντος Βουλγαρίας διὰ τὰς γῆς καὶ θαλάσσης, μαθὼν τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος λιμῶν ἤχεσθαι. Οἱ δὲ Βούλγαροι τοῦτο μαθόντες ὡς ἤχον βροντῆς ὑπεκλήθησαν καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς μάχης περὶ τῆς νίκης ἀπέγνωσαν, καὶ Χριστιανοὶ γενέσθαι καὶ ὑποτάττεσθαι τῷ βασιλεῖ καὶ Ῥωμαίοις ἠτήσαντο. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τὸν μὲν ἄρχοντα αὐτῶν βαπτίσας καὶ δεξιόμενος ἐπέθηκεν αὐτὸν τὸ αὐτοῦ ὄνομα, τοὺς δὲ μεγιστὰνας αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν ἀβάπτισεν αὐτοὺς, ἔκτοτε γενομένης εἰρήνης βαθείας.

ιγ'. Τὸν δὲ Ἄμερ ἐξελθόντα κατὰ Ῥωμανίαν στρατηλάτης ὢν τῆς Ἀνατολῆς Πετρωνῆς καὶ Νάσαρ τῶν βουκελλαρίων, [P. 553.] λοχῆσαντες τὴν τῆς ὑποστρώτης αὐτοῦ συναντήσιν αὐτῷ εἰς τὸν Λαλακῶνα, καὶ συμβολῆς γενομένης τρέπουσιν Ἄμερ, καὶ φυγῇ χρησάμενον καταδιώκει αὐτόν τις τῶν κομητῶν, καὶ τούτου τὴν κεφαλὴν ἄρας ἤγαγε Πετρωνῆ τῷ στρατηλάτῃ. Εἰσελθόντες δὲ οἱ στρατηγοὶ μετὰ ἐπινικίων ἐθριάμβευσαν ταῦτα ἐν τῷ ἱππικῷ. Καὶ ἔκτοτε ἐγένετο εἰρήμη μεγάλη ἐν τῇ Ἀνατολῇ διὰ τὴν τοῦ Ἄμερ σφαγὴν.

ιη'. Καὶ ἄλλων μὲν οἱ πόνοι καὶ τὰ κατὰ τῶν πολεμίων ἀνδραγαθήματα· ἡ δὲ τοῦ βασιλέως ἀγάπη πρὸς τὸν Βασίλειον ἐδέχυτο, καὶ τοῦτον μόνον εἶναι τὸν θεραπευτὴν αὐτοῦ.

ιδ'. Ἐκτίσσε δὲ Μιχαὴλ στάβλον τοῖς ἵπποις αὐτοῦ, κοσμήσας μαρμάρους καὶ ὑδάτων ἐπιβροαῖς κατασκευάσας ὠραιότατον πάνυ. Καὶ τούτου τελεσθέντος, ἦν τις ἐν τῇ πόλει ὄνοματι Πέτρος λόγιος καὶ στωικτικὸς, ὃν καὶ Πτωχομάγιστρον ἐκάλουον. Τούτου προσκαλεσάμενος Μιχαὴλ ἐν τῷ στάβλῳ ὑπε-

defecta, haud satis ex sui ratione ac dignitate consilium init adversus Bardam, aliis quoque multis communi conjuratione, socium ipsum quoque imperatoris protostratorem habens. In eo conjuratio erat ut Bardam ex suburbano suo revertentem, cui Cosmidii nomen, interficerent. Detecta rei molitio, priusquam res praestaretur, adversus ipsos qui moliti essent avertit noxam. Deprehensi namque ac tenti in Circi funda capita posuerunt. Basilium 824 Michael extincti loco prostratorem praeficit; similiter etiam Bardam, avunculum suum, europalatum.

15. Cecidit tunc pulvis e caelo, delatus in tegulas ac lateres totus cruentus. Inveni a multis lapides in via aut hortis rubri coloris instar sanguinis. Michael Antigonom Bardæ filium scholarum domesticum praefecit. Alteri filiorum Bardas jungit conjugem, quacum malæ rei suspicio habebatur. Michael dominicâ post Pascha Bardam avunculum suum creat Caesarem; qui curru vectus consularia per mediam urbem sparsit munera.

16. Egressus porro Ainer Sinopem usque descendit, vastans omnia ac diripiens, quæ Romanæ essent ditionis; reversusque est, cum eum Romanus exercitus minime assecutus esset. Suscepta autem Michael cum Barda Cæsare expeditione notionem facit terra marique adversus Michaellem Bulgaricæ principem, cum Bulgarorum gentem fame tabescere comperisset. Bulgari re audita haud secus ac tonitru perciti subfugerunt, ac ante certamina pugnamque omnem de victoria spem abjecerunt, Christianique fieri imperatorique subijci ac Romanis petierunt. Michael eorum principem baptizans, ejusque e sacro fonte susceptor, suo ex nomine Michaellem vocavit. Ejus vero proceres in urbem inductos perinde baptizavit. Quo ex tempore alta pax fuit.

825 17. Per id tempus, cum Ainer adversus Romanam ditionem egressus esset, Petronas Asiaticorum militiæ magister et Nasar buccelliariorum, illius in regressu obsidentes iter, in Lalacaone castra junxerunt, commissaque pugna Amerem in fugam vertunt: fugientem illum quidam comitum insequitur, ejusque tollens cervicem Petronæ magistro militiæ attulit. Ingressi urbem duces cum manubiis eos in Circo triumpho traduxerunt. Quo ex tempore pax magna in Oriente fuit obeam Ameris cædem.

18. Ac quidem aliorum labores erant adversumque hostes fortia belli facinora; imperatoris vero dilectio in Basilium effusa erat, huncque unum sui cultorem ducebat.

19. Construxit Michael equis suis stabulum, marioribus perornans aquarumque irriguis, elegantissimo opere fabricans. Quo absoluto, erat in urbe vir eruditus ac eloquio salsus, Petrus nomine quem Ptochomagistrum dicebant. Quo Michael in stabulum vocato ostendebat ei structæ ædis insul-

sunt decorem ac elegantiam, ab eo inde laudem captans, dicensque sempiterna celebrandum se memoria, idcirco quod istud operis struxisset. Ad quem ille: *Justinianus Majorem exstruxit ecclesiam, ornans auro et argento pretiosisque marmoribus, nec ejus nunc memoria est. Tuque, imperator, structa stercore domo ac equorum stabulo, eo nomine* 826 *celebri te fore memoria dicis? Expectata ille frustratus laude, iraque accensus, cæsum Prochomagistrum tractumque eiecit.*

20. Percrescens fama de Barda Cæsare, commisceri eum fœdis amoribus cum nuru sua, audiens Ignatius patriarcha sæpe admonuit ab ejusmodi abscedere scelere, nec vulgo scandalum esse, qui virtutis exemplum et castæ vitæ esse deberet. Noluit ille sanio rem mentem assumere. Ac vero cum aliquando sacra mysteria percepturus esset, repulit eum patriarcha, ut qui canonibus atque monitis morem non gereret. Bardas ira animo percitus monitorem ut improbum ac corruptorem ecclesia eiecit, ac quæ numerum superent, dirissimisque tormentis ut abdicare cogat virum, subjicit; cujus nihil expugnata constantia, ejus loco Photium patriarcham præfecit, eo tempore a secretis primi dignitate fulgentem ac eruditissimum valde.

21. Imperator expeditione suscepta adversus Agarenos profectus est, relicto in urbe, cujus scryandæ curam haberet, Oorypha præfecto. Is, cum necdum aliquid imperator peregisset eorum quæ moliebatur atque animo destinasset, impios Russos advenisse nuntio significat atque jam Mauropotamum assecutos esse. Ac quidem imperator ab eo quod instituerat revocatus itinere, cujus causa dimisit, regalis nihil fortisque animi fecit. Russi porro intra Hierum penetrantes multas Christianorum 827 patrarunt cædes ac insontem sanguinem effundere. Erant autem naves ducentæ, quibus urbem obsedere ingentique oppidanis timore affecere. Imperator cum venisset, vix trajicere potuit; venique cum Photio patriarcha ad sanctæ Deiparæ Blachernarum ædem, ibique Numen placabant ac propitium reddebant. Tum cum canticis ac laudibus educentes sanctæ Dei Genitricis pallium, extrema ora mari instinxere; ac cum nulla spiraret aura, confestim venti irruerunt, marique sedato ac tranquillo procella fluctusque continui insurrexerunt. His confracta Russorum classis, paucæque admodum naves periculum evaserunt.

22. Barda porro Cæsare solemnibus pompis cum chlamyde purpurei coloris procedente, Daniaus ibi patricius sacri cubiculi præfectus intinuit in horologio sedens honoris causa non assurrexit. Quo viso Cæsar gravi ira exarsit, ingrossoque eo in triclinium aureum, ac cum impe-

A εδείκνυσεν αὐτῷ τὴν ἀλογον τοῦ κατασκευασθέντος οἴκου εὐπρίπειαν, ὡς βουλόμενος ἐπαινεθῆναι παρ' αὐτοῦ, εἰπὼν καὶ τοῦτο, ὡς ἔλεγε μνημονεύεσθαι μὲν ἡλωδιὰ τὴν τοῦ ἔργου τούτου κατασκευὴν. » Ὁ δὲ εἶπε τῷ βασιλεῖ· *Ἰουστινιανὸς ἐκτίσας τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, κοσμήσας χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ μαρμάρῳ πολυτίμοις, καὶ μνήμη αὐτοῦ τῶν οὐκ ἔστιν. Καὶ σὺ, βασιλεῦ, κοροθῆσιν ποιήσας καὶ ἀλόγων ἀνάκασιν, καὶ λέγεις μνημονεύεσθαι διὰ τοῦτο; Ὁ δὲ ἀποτυχὼν τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐπαίνων καὶ ὀργισθεὶς, τυπτόμενος καὶ συρόμενος ἐξεδιήθη ὁ Πτωχομάγιστρος.*

κ'. Φήμης δὲ διαθεούσης περὶ Βάρδα Καίσαρος διὰ τὴν νύμφην αὐτοῦ συμφερίζεται, τοῦτο ἀκούσας Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης πολλάκις παρήγγειλεν αὐτῷ ἀποσχέσθαι τοῦ τοιοῦτου μύσους καὶ μὴ πρόσκομμα εἶναι πολλῶν τῶν ἀρετῶν ὑπόδειγμα εἶναι ὀφειδόμενα καὶ σώφρονος βίου. Ὁ δὲ φρονεῖν καταπειγέτο. Καὶ δὴ ποτὲ μέλλοντα κοινωνεῖν τὸν Βάρδαν ὁ πατριάρχης ἀπόσαστο ὡς μὴ πειθόμενον κανόνισιν ἢ παραινέσεσιν· ὅς ὄργῃ πληγῆς τὴν ψυχὴν τὸν παραινέτην ὡς ἀνομον καὶ φθορὰ τῆς ἐκκλησίας ἐξίωσα καὶ βασάνοις ἀπείροις καὶ ἀνημέροις ὑπέβαλεν ὡς ποιῆσαι παραίτησιν. Τοῦ δὲ μὴ πεισθέντος φώτιον πατριάρχην ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ, πρωτασηκρήτην ὄντα τῷ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ καὶ λογιώτατον πάνυ.

κα'. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, καταλιπὼν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ φυλάττειν Ὀροῦφαν ὑπαρχον ὄντα, ὅστις οὐπω τοῦ βασιλέως μὴδὲν ἐξ ὧν ἐμελέτα καὶ κατὰ νοῦν εἶχεν ἐργασάμενον [P. 556] τὴν τῶν ἀθέων Ἐὼς ἐμύνησεν ἀφίξιν, γεγεννημένους ἤδη κατὰ τὸν Μαυροπόταμον. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ τῆς ἐχομένης μετεσχέθη ὁδοῦ, καὶ δὲ ἦν ταύτην ἀφήκεν. οὐδὲν βασιλικὸν καὶ γενναῖον εἰργάσατο. Οἱ δὲ Ῥῶς φθάσαντες ἐνόησαν τοῦ Ἰεροῦ γενέσθαι πολλὴν ἐργάσαντο φόνον Χριστιανῶν καὶ ἀθῶον αἶμα ἐξέχεον. Ἰπῆρχον δὲ πλοῖα διακόσια, ἃ περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν καὶ πολλὴν φόβον τοῖς ἐνδοθεν ἐνεποίησαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς καταλαβὼν μάλιστ' ἰσχυρὰ διαπερῆσαι. Καὶ δὴ σὺν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Μητρὸς παρεγένοντο, καὶ ἐκεῖ τὸ θεῖον ἐξίλοισοντο καὶ ἐξευμενίζοντο. Εἶτα μετ' ὀμνυρίας τὴν ἀγίαν τῆς Θεοτόκου ἐξαγαγόντες ὡμοφύριον τῇ θαλάσῃ ἀκριβῶς προσέβαψαν, καὶ νηγεμίας οὐσίας εὐθὺς ἀνέμιον ἐπιφοραὶ καὶ τῆς θαλάσσης ἡρεμούσης κυμάτων ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐγένοντο, καὶ τὰ τῶν ἀθέων Ῥῶς πλοῖα καταβύθησαν, ὄλιγον ἐκπεφυγόντων τὸν κίνδυνον.

κβ'. Βάρδα δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ προελεύσει διερχομένου μετὰ σκαραμαγγίου ὀξέος εἰς τὸ Ὀρολόγιον καθεζόμενος Ἀαμανδὸς ἐκτίσε πατρικίος, ὁ καὶ παρακοιμώμενος, οὐκ ἐπηγέρθη τιμῆσαι αὐτόν. Τοῦτο ἰδὼν ὁ Καίσαρ ἐθυμώθη λίαν· καὶ εἰσαλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸν Χρυσοτρίκλινον καὶ συγκαθεσθέντος τῷ βασιλεῖ

VARIAE LECTIONES.

κ' οὐ καταπειγέτο πιαροῦ Β

καὶ δακρύοντος ἀπὸ ὄργης καὶ θυμοῦ ἰρώτησε τὴν Α
αίτιαν ὁ βασιλεὺς. Ὁ δὲ ἔφη, ὅτι Δαμιανὸς δὴ ὁ
παρακοιμώμενος εἰς ὕκειδος ἐμοῦ καὶ τῆς σῆς
βασιλείας οὐκ ἐπηγέρθη μοι ἐνώπιον τῆς συγ-
κλήτου. Θυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς Μαξιμιανὸν τινα
κοιτωνίτην παρευθὺ προστάττει ἄραι Δαμιανὸν καὶ
ἐν τῷ ἐμπορίῳ τοῦ Ἁγίου Μάμαντος ἀπαγαγεῖν, καὶ
τοῦτον ἀποκτεῖραι καὶ ποιῆσαι μοναχόν, καὶ προστά-
ξει φρουρεῖσθαι· καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προβάλλεται
Βασίλειος ὁ πρωτοστράτωρ παρακοιμώμενος. Ἐξη-
λοῦπτισε δὲ ὁ Καῖσαρ τοῦτο ἀκούσας, καὶ ἔκτοτε
ἔζητει ἀποκτεῖναι Βασίλειον.

κγ'. Ἐχώρισε Βασίλειον ὁ Μιχαὴλ τῆς ἰδίας γυναι-
κὸς Μαρίας, δευτικῶς αὐτῷ γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν Β
Ἰγγρήνῃν, διορισάμενος αὐτῷ κυρίαν αὐτὴν ἔχειν·
ἦν γὰρ αὐτῆ τοῦ βασιλέως παλλακὴ, καὶ πάνυ ἰγάπα
αὐτὴν ὡς εὐπρεπῆ. Τῇ δὲ προτέρᾳ αὐτοῦ γυναικὶ
Μαρίᾳ δοῦς χρυσίον καὶ ἄλλα τινὰ ἀπέστειλεν ἐν
Μακεδονίᾳ εἰς τὰ ἴδια. Θέκλαν δὲ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν
προσήρμοσε Βασίλειῳ τοῦ ἔχειν ἰδίαν.

[P. 537] κδ'. Ἐκτοτε δὲ ὑπεβλέποντο ἀλλήλους ὁ
τε Καῖσαρ καὶ ὁ Βασίλειος, ζητοῦντες πῶς ἕτερος
τὸν ἕτερον ἀνελεῖ. Ἰδίως δὲ ἰλοιδόρει Βασίλειος
Βασίλει τὸν Καῖσαρα ὡς κατ' αὐτοῦ μελετῶντα. Ὁ
δὲ ταῦτα ὡς λήρον ἤκουεν. Ὁ δὲ Βασίλειος σπεύδων
πληροφορησάμενος τὸν βασιλέα συμφιλιούται Συμβατίῳ
πατρικίῳ καὶ λογοθέτῃ τοῦ ὁ δρόμου, γαμβρῶ δὲ
τοῦ Καῖσαρος· καὶ δι' ὅρκων ἐδεδαιώσαντο ἀλλή-
λους ἐν ἐμονοίᾳ καὶ διηγεκεῖ ἀγάπῃ εἶναι. Ἐπληρο-
φόρησε δὲ καὶ Συμβάτιον ὁ Βασίλειος δι' ὅρκων φρι-
κτίον, ὡς ἰ τοῦ βασιλέως ἀγάπην πολλὴν ἔχοντος πρὸς
σέ, κάμου σπουδάζοντος τὰ ὑπὲρ σου, μελετᾷ μὲν
προβαλεῖσθαι Καῖσαρα, ἀλλὰ διὰ τὸν πενθερόν σου
τοῦτο ἀδυνατεῖ ποιῆσαι. Ὁ δὲ ἀπατηθεὶς τοῖς ὅρκοις
τοῦ Βασίλειου γένονος κατὰ τοῦ Καῖσαρος Βάρδα τοῦ
ἰδίου πενθεροῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν βασιλείαν ἐξ-
ωμάσατο πληροφορησάμενος αὐτὸν, ὅτι ἰ Ὁ Καῖσαρ βού-
λεται σε ἀνελεῖν, ἰ ἐξεπῶν καὶ τὰ τῆς βουλῆς.
fidem se facturum 829 quod in ejus Cæsar conspiraverit necem; simul etiam enarraus quæ essent
conjuratiōnis.

κε'. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς ὅρκοις τοῦ Συμβατίου περ-
θεὶς καὶ τοῖς λόγοις τοῦ Βασίλειου βεβαιωθεὶς ἐν-
δομύχει κατὰ τοῦ ὁ Καῖσαρος. Εἰδὼς δὲ Βασίλειος D
ὅτι πάντα καλῶς κατὰ τοῦ Καῖσαρος συνεσκεύασται,
ἐν τῇ πόλει μὴ δυνάμενος τοῦτο ποιῆσαι, κείθει τὸν
βασιλέα κινήσαι στόλον καὶ στρατὸν κατὰ τῆς Κρή-
της. Τοῦτου δὲ γενομένου Λέων ὁ φιλόσοφος Βάρδα ὁ
τὸν Καῖσαρα παρήγει ὑποστέλλεσθαι καὶ τηρεῖν
ἐαυτὸν ἀπὸ Βασίλειου. Ὁ δὲ Καῖσαρ τὸν βασιλέα
πάλιν ἐπεφώνει τοῦ φειδεσθαι Βασίλειου.

κς'. Γενομένης δὲ τῆς προελύσεως εἰς τὰ Χαλκο-
πρατεῖα τῷ Εὐαγγελισμῷ, καὶ τῆς εἰσόδου γενομέ-
νης καὶ τοῦ Εὐαγγελίου τελεσθέντος, ἀνήλθεν ὁ πα-
τριάρχης Φώτιος καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ Καῖσαρι
καὶ τῷ παρακοιμωμένῳ ἐν τοῖς κατηχουμένοις, τοῦ

peratore sedente exque ira ac furore flente, sciscitatus est imperator ejus tantæ commotionis quid illi causæ esset. Respondit ille: *Quia nimirum Damianus accubitor, meo tuæque majestatis pro- brio, coram senatu mihi non assurrexit.* Iratus imperator Maximianum quendam cubicularium confestim jubet tollere Damianum, atque ad S. Manantis emporium adductum ibi detondere ac facere monachum, et ut tuto servetur ac carcere teneatur jubere. Eadem ipsa die Basilius protostrator accubitor (sacri cubiculi præfectus intimus) promovetur. Hoc audito 828 Cæsar æmulatione accensus est, ac jam tum Basilio necem inferre quærebat,

25. Michael Basiliū a propria uxore Maria divor- tio sejunxit, Eudocia Ingerina illi tradita conjuge, jubens illi ut dominam ipsam haberet; quippe quæ imperatoris pellex esset, eamque is velut decoram valde diligeret. Priori ejus uxori Mariæ dato auro aliisque nonnullis muneribus, in Macedoniam ad suos remisit. Theclam vero sororem Basilio aptavit, ut propriam eam haberet.

24. Extunc autem alter alterum suspectum habebat, tum scilicet Cæsar tum Basilius, et quærebant qua ratione sibi mutuo necem conscicerent. Scorsum vero Basilius apud imperatorem Cæsari obtrectabat, quasi is adversus illum machinaretur. Id enim vero imperator ut delirium habebat. Itaque imperatorem certiorum facere satagens, amicitia jungitur Symbatio patricio ac publici cursus logothetæ Cæsarisque genero, mutuamque jurejurando obstrinxere fidem in concordia jugique secum ambos dilectione versaturos. Sed et tremendis juramentis Basilius Symbatio fidem facit, multum eum diligi ab imperatore, esseque illi constitutum, ipso præsertim ejus illi auctore remque satagente, ut Cæsarem procheret, propter ejus tamen socerum rem illi præstare non licere: Quibus juratis Basilli verbis adversus Bardam suum socerum stetit; ingressusque ad imperatorem jurejurando affirmavit,

25. Porro imperator Basilli juramentis ac sermonibus confirmatus intus animo adversus Cæsarem consilia condebat. Sciens autem Basilius rite illi omnia adversus Cæsarem instructa, cum in urbe rem exsequi non posset, auctor est imperatori ut classem ac copias adversus Cretam educat. Quo sic constituto Leo philosophus Bardam Cæsarem serio hortabatur ut se subduceret sibi que a Basilio caveret. Cæsar vero rursum imperatorem clamabat in Basiliū indulgentiorem esse.

26. Solemni autem ad Chalcopratia in die Annuntiationis processu, factoque rei sacræ introitu ac perlecto Evangelio, Photius et imperator cum Cæsare et accubitore ad catechumena ascenderunt, habente patriarcha in manibus pretiosum Domini.

VARIÆ LECTIONES.

κς' τοῦ οἰμ. P. κς' τοῦ οἰμ. P. κς' Βάρδην?

nostri Jesu Christi sanguinem; intingentesque tum
 imperator tum Basilius venerandas subscribere
 cruceas, jurejurando affirmantes Cæsari ut omni
 excusso metu cum eis in castra exiret. Manifesto
 enim Lea philosophus admonebat Bardam ne cum
 eis exiret: id si fecisset, reversurum non esse.

27. Actis jam Paschæ solemnibus profectus imperator cum ingentibus copiis in Thracesium provinciam descendit. Cumque ad Cepos castra 830
 posuissent, Basilius accubitor consilium subornabat ut Cæsarem neci traderet. Erant autem in conjuratione Maurianus et Symbatius et Asylæo ejus patruelis et Petrus Bulgarus et Joannes Chaldus, et Constantinus Toxaras. Joannes autem Neatocometes rem cognovit, profectusque ad Casaria tentorium sub solis occasum, ac cum Procopio locutus Cæsaris protovestiario æervo, affirmabat cras membratim concidendum ipsorum dominum Cæsarem. Quibus Cæsari auditis, dixit Procopio: *Vadens dicito Neatocometi: Desinas. Scis te juvenem esse, nec te decet patricii dignitate ornari. Tu enim eam ob rem hæc zizania disseminas. Insomnis itaque noctem agens, profundo statim diluculo suis omnibus in consilium vocatis nota fecit quæ dicta ad eum essent, rogans ac querens quid illi consultum putarent. Ad quem Philotheus protospatharius et generalis ipsi amicissimus ait Cæsari: Cras, domine, aurea tua chlamyde cæsii coloris indutus te ipsum inimicis tuis coram exhibe, et a facie tua fugient.*

28. Orto itaque sole, consensu equo ad imperatoris tentorium splendido amictu multoque stipatus satellitio venit, protostrotorem ac armigerum virum strenuum Argyrum habens. Constantinus Toxaras Basili jussu ei obviam, venerantis specie accipiens, venit; regressusque Cæsaris adventum Basilio nuntiavit. Basilius egressus et 831 ipse venerans salutavit, prehensumque manu ad imperatorem adduxit. Tum Cæsar cum imperatore sedens: *Cum omnes jam, inquit, copiarum congregata sint, jube, domine, in Cretam trajicere.* Retro prope Basilius stans manu Cæsari minas intentabat. Conversusque repente Cæsar Basilius sibi minitantem vidit, moxque Basilius ense illi adegit, ac qui illi comites erant reliqui, frustratim ipsum conciderunt, spectante imperatore ac conticescente.

29. Hora erat dici tertia; confestimque imperator et Basilius in urbem reversi sunt. Procedentibus vero in via ad Aeriti emporium, magna populi multitudine congregata, ut imperatorem videret, quidam monachi habitu indutus, in excelsa stans petra, magna voce imperatori clamabat: *Egregiam vero expeditionem fecisti, o imperator, qui propincuum tuum et patrium sanguinem ense sustuleris. Vae tibi, vae tibi, quod hæc egeris!* Actus furore impera-

Α πατριάρχου ἐπὶ χειρας ἔχοντος τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ βάντες ὄτε βασιλεὺς καὶ βασιλεὺς τοὺς τιμίους ὑπέγραψαν σταυροῦς, ὄρων βεβαιούντες τὸν Καίσαρα ἀφῶδως συνεξελθεῖν μετ' αὐτῶν ἐν τῷ ταξειδίῳ. Φανερώς γὰρ Λέων ὁ φιλόσοφος παρεγγυθετὸ τῷ Βάρδῃ μὴ ἐξελεθεῖν σὺν αὐτοῖς· ἐξεργάμεναν γὰρ εἴλεγε μὴ ὑποστραφῆναι.

κζ'. Ἀπὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα ἀπάρας ὁ βασιλεὺς μετὰ πολλοῦ στρατοῦ κατέλαθεν ἐν τῷ θέματι τῶν Θρηκησιῶν. Ἀπλημεσάντων δὲ αὐτῶν εἰς Κήπους Βασίλειος ὁ παρκασιμῶμενος [P. 538] βουλὴν ἐποιεῖτο ἀνελεῖν τὸν Καίσαρα. Ὑπῆρχε δὲ ἐν τῇ βουλῇ Μαυριανὸς καὶ Συμβάτιος καὶ Ἀσυλαίων ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ Πέτρος ὁ Βούλγαρος καὶ Ἰωάννης ὁ Χάλδος καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξάρης. Ἰωάννης δὲ ὁ Νεατοκωμῆτης διέγνω ταῦτα· καὶ κτελθὼν εἰς τοῦ Καίσαρος τένταν τοῦ ἡλίου δύνοντος, καὶ συντυχῶν Προκοπίῳ πρωτοβεστιαρίῳ τοῦ Καίσαρος, διεθεδαίοντο, ὅτι εἰ Ἀβριον μεληθὼν κατακόπεται ὁ θεσπότης ἡμῶν ὁ Καίσαρ. Ὁ δὲ Καίσαρ ταῦτα ἀκούσας εἶπε Προκοπίῳ· Ἀπελθὼν ἐπέε τῷ Νεατοκωμῆτη, ὅτι Ἀηρεῖς. Οἶδας ὅτι νέος εἶ, καὶ οὐ πρέπει σοι ἡ τοῦ πατρικίου ἀξία· σὺ γὰρ διὰ τοῦτο τὰ ζιζάνια αὐτὰ ἐστῆρις. Ἄδυνος δὲ διατελέσας, ὄρθρου βαθῆος τοὺς αὐτοῦ πάντας προσκαλεσάμενος διεσάφησε τὰ λαληθέντα αὐτῷ, βουλὴν ἐπιζητῶν παρ' αὐτῶν. Φιλόθεος δὲ πρωτοσπαθάρης καὶ γενικὸς, προσφιλεῖς αὐτοῦ ὢν, εἶπε τῷ Καίσαρι· Ἀδριον, ὃ θεσποτα, περιβαλοῦ τὸν χρυσοπέρικον σου χιτῶνα, καὶ ὄρθρηι τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ ἀπὸ προσώπου σου φάξονται.

κη'. Τοῦ ἡλίου δὲ ἀνατελλαντος ἔκπερ ἐπιβάς παρεγένετο πρὸς τὴν κόρτην τοῦ βασιλέως μετὰ σταλῆς λαμπρῆς, πολλῶν περικυκλούμενων αὐτὸν, ἔχων πρωτοστράτορα 83 γενναῖον τὸν Ἀργυρὸν. Κωνσταντῖνος ὁ Τοξάρης τῇ βασιλείῳ... προῦπήνησε. Προσκυνήσας αὐτὸν καὶ ὑποστραφείς ἐμήνυσε Βασιλεῖ τὴν τοῦ Καίσαρος ἄρξιν, Βασίλειος δὲ ἐξελθὼν προσεκύνησεν αὐτὸν, καὶ τῇ χειρὶ κρατήσας προσήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ Καίσαρ συγκαθεσφείς τῷ βασιλεῖ ἔφη· Τοῦ λαοῦ παντός, ὃ θεσποτα, συνηγμένου πρόσταξον διαπερᾶσαι ἐν τῇ Κρήτῃ. Ὅπισθεν δὲ ἐπιστάς ἐστὼς ὁ Βασιλεὺς τῇ χειρὶ διηκέλαι τὸν Καίσαρα. Ἀφνης δὲ ἐπιτραπέντος τοῦ Καίσαρος καὶ ὄρντος αὐτὸν ἀπειλούμενον, παρευθὶ Βασίλειος δέδωκεν αὐτῷ μετὰ τοῦ ξίφους, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μετ' αὐτοῦ μεληθὼν κατέκοψαν αὐτὸν, τὸν βασιλέως βλέποντας καὶ σιωπῶντος.

κδ'. Ὄρα δὲ ἦν τρίτη τῆς ἡμέρας. Εὐθέως δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρεψαν. Ἐρχομένων δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν, κατὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ Ἀκρίτου, λαοῦ πολλοῦ συνηγμένου ἰδεῖν τὸν βασιλέα, εἰς τις μοναχικὸν σχῆμα περιβεβλημένος, ἐφ' ὕψηλῆς στῆς πέτρας, ἐφώνει μεγάλως τῷ βασιλεῖ· Καλὸν ταξειδίον κποίησας, ὦ Βασίλει, τὸν Ἰδιον συγγενῆ καὶ τὸ πατρίον αἷμα ξίφει ἀνελών. Οὐαὶ σοι, οὐαὶ σοι ὅτι ταῦτα ἐποίησας! Θυμωθεὶς δὲ ὁ βα-

80 προσεργῆ addit margo P.

αὐτοὺς καὶ ἡ Βασιλεία ἀποστέλλουσι μαγγλαδίτην τὸν Α
Νωροθεόδωρον τὸν μοναχὸν ξίφει ἀνελεῖν. Οἱ δὲ λαοὶ
ἐπιδραμόντες πρὸς τὸν ἀποσταλέντα προσφασίσαν-
το [P. 539] ἄνου καὶ δαιμονιώντα αὐτὸν εἶναι, καὶ
οὕτως μάλισ πηρήθη τὴν τιμωρίαν ὁ μοναχός.

λ'. Ὁψὲ δὲ σαββάτῃ τῆς Πεντηκοστῆς ἐδήλωσε Φω-
τίῳ τῷ πατριάρχῃ ὁ βασιλεὺς, διὰ Πεντακτίου πρωτο-
βασταριῶν αὐτοῦ, τὴν ἀναγύρωσιν τῆς βασιλείας
ποιῆσαι Βασιλείου. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον δύο σελ-
λίαι. Οἱ δὲ λαοὶ διεταράχθησαν πῶς ἐνὸς βασιλέως ὄντος
ἕνα σέλλια ἐξῆλθον. Τοῦ βασιλέως διερχομένου ἐν τῇ
πρωτεύσει ὀπισθε Βασιλείος περιπάτει, φορῶν
εκαραμάγγιον μετὰ σπαθίου, ὡς ἔθος τοῖς παρακοι-
μωμένοις. Μέχρι δὲ τῶν βασιλικῶν πυλῶν εὐαλειῶν ὁ
βασιλεὺς οὐκ ἀπέθετο τὸ στέφος, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς
βασιλευσίν, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθε μέχρι τῶν ἁγίων
θυρῶν. Καὶ ἀντιστραφεὶς ἀνέβη πρὸς βαθμοὺς ἐστεμ-
μένους, καὶ ὑποκάτω τοῦ βασιλέως Βασιλείος ἡ
παρακοιμώμενος, κάτωθεν δὲ Βασιλείου Λέων ἡ Κἀ-
τωρ καὶ ἀσκηρῆτις. ἔχων τόμον ἐπὶ χείρας, καὶ
Μιχαὴλ πραιπόσιτος ὁ Ἀγγούρης καὶ οἱ δῆμαρχοὶ
ἅμα τοῖς ἄλλοις. Ἦρξαστο οὖν Λέων ὁ ἀσκηρῆτις ἀνα-
γινώσκων, λέγων, ὅτι Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἐβουλεύ-
σατο κατ' ἐμοῦ ἀνελεῖν με, καὶ διὰ τοῦτο ὑπέ-
στηγά με τῆς πόλεως. Καὶ εἰ μὴ διὰ Συμβάτιου
καὶ Βασιλείου ἐμνησθῆν ^α, οὐκ ἂν ἔν τοις ζῶσιν
ἦμην. Ἐτελευτήσας δὲ ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀμαρτίας.
Θέλω δὲ Βασιλείου παρακοιμώμενον, ὡς πιστὸν
ὄντα καὶ φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν καὶ
τοῦ ἐχθροῦ ἐλευθερώσαντά με καὶ πόθον ποιεῖν
πρὸς με ἔχοντα, εἶναι φύλακα τῆς ἐμῆς βασι-
λείας καὶ προνοητὴν, καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημει-
σθαι ὡς βασιλέα. Βασιλεὺς δὲ ἐπληροῦτο δακρύων.
Καὶ δέδωκεν ὁ βασιλεὺς Φωτίῳ πατριάρχῃ τὸ στέμμα,
ἕρας ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Ὁς εἰσαγαγὼν ἐν τῇ
ἀγίᾳ τραπέζῃ ἐποίησεν ἐπ' αὐτῷ εὐχὴν. Καὶ οἱ πραι-
πόσιτοι ἐνέγκαντες διαίτησιν καὶ τζαγγία ἐνέδυσαν ^β
τὸν Βασιλείου, ὅστις βαλὼν τὴν χλαμύδα ἐπεσεν εἰς
τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ πατριάρ-
χος, καὶ ἦρσεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως τὸ
στέμμα, καὶ ἐπέθηκεν αὐτὸ τῷ Βασιλείῳ. Καὶ τῶν
ἀκήπτρων πεσόντων, ὡς ἔθος, ἔστεψεν ὁ Μιχαὴλ
τὸν Βασιλείου, καὶ εὐφημήσας πάντας· Μιχαὴλ καὶ
Βασιλείου πολλὰ ἐμῆτι! Ὁ δὲ τὸν τόμον ἐπανα-
γνοὺς Κάτωρ ἀσκηρῆτις ἐξελθὼν ἐν Νικομηδείᾳ,
καὶ ἰδὼν εἰς μονὴν ἀνδραῖαν, ἔμεινε μέσον τοῦ
λιθαδίου. Ἦν δὲ ἐκεῖσε φρέαρ, καὶ ἐμπέσων ἐν αὐτῷ
ἀπεπύγη, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ.

λα'. Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἀπο-
τυχὼν τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξίας, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη
[P. 540] ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μῖσος κατὰ Βασι-
λείου κινεῖται. Καὶ συμβουλεύσασμένος μετὰ Γεωρ-
γίου στρατηλάτου τοῦ Πηγάνῃ τῇ ἐπαύριον αἰτεῖται
στρατηγὸν προβληθῆναι. Ἄνετ' αὐτοῦ δὲ προεβλήθη
λογοθέτης τοῦ δρόμου ὁ Εὐθύμαρ, κάκεινος κόμης τοῦ
Ὁψικίου. Καὶ ἐξελεόντες ἅμα ὁ τε Συμβάτιος καὶ
ὁ Πηγάνης ἤρξαντο καταστρέφειν τὸν λαὸν καὶ πυρ-

Α τοι Basilusque spiculatorem mittunt, qui monachi
cervices abscindat. Accurrentes autem populi ad
eum qui missus ad eadem fuerat, mentis sede de-
jectum hominem actumque a daemonibus causantur,
vixique in eum modum monachum poenam effugit.

30. Sero autem, sabbato Pentecostes, significa-
vit imperator Photio patriarchæ per Pentacium
protovestiarium suum, ut Basilium imperatorem
ejusque collegam acclamet. In crastinum vero ge-
minæ sedes exierunt. 832 Mirari populus ac tur-
bati, quomodo uno existente imperatore geminæ
sedes exissent. Eunte autem solemnium pompa impe-
ratore Basilius a tergo incedebat, chlamydem cum
minore ense, uti moris est accubitoribus portans.
Cum autem ad regias usque portas imperator in-
gressus esset, non posuit coronam, sicut moris
imperatoribus est, sed illa redimitus caput adus-
que sacras fores intravit; conversusque gradus
stemmate caput cinctus ascendit. Subtus impera-
torem erat Basilius accubitor; subtus Basilium
vero Leo Castor a secretis, libellum in manibus
habens, Michael item Angures præpositus, et factio-
num tribunus cum ipsis factionibus. Cœpit igitur
Leo a secretis legere, dicens: Bardas Cæsar con-
tra me conjuravit, ut neci me traderet; eaque ratio
est cur me eduxerit ex urbe. Ac nisi mihi a Symba-
tio et Basilio detectæ essent insidiæ, non esset mihi
jam vita superstes. Porro mortuus est suo is scelere,
Volo autem Basilium, ut qui fidelis sit meamque
custodiat majestatem, ac qui ab hoste me liberaverit
nullaque me prosequatur amoris vi, mei esse imperii
custodem, ejusque jura prospicere, et ab omnibus sa-
lutari tanquam imperatorem. Porro Basilius lacry-
mis oppletus erat. Deditque imperator Photio impe-
ratorium stemma, e suo demptum capite. Is in
sanctam inducens mensam super ipso precem fudit.
Præpositi quoque 833 Dietsium et regias afferen-
tes vestes ac rubras ocreas Basilium calcearunt.
Basilius abjecta chlamyde ad imperatoris pedes
corruit. Exiitque patriarcha, ablatumque ex impera-
toris capite stemma Basilio imposuit. Faustusque
omnes vocibus ac omnibus Michaelis et Basilius an-
nos multos conclamarunt. Qui autem tomum lege-
rat Castor a secretis, Nicomediam egressus, ac cum
in viroorum monasterium venisset, in medio prati
locique aquis irrigui constitit. Cumque ibi esset
puteus, in ipsum lapsus eodem loco humatus fuit.

31. Symbatius vero affinis Cæsaris, Cæsaris ipso
dignitate frustratus, ac sibi illusum a Basilio videns,
odio in illum incitatur; communicatoque consilio
cum Georgio magistro militiæ Pegane, die crastina
armata militia ducem se præfici flagitat. Ejus vero
loco Gumer publici cursus logotheta constitutus est,
ipseque Opsicii comes. Egressisque simul, tum Sym-
batiis tum Peganes, agros evertere ac vineas igni-
que succendere cœpere (erat enim astas), Michæ

lem solum faustis omnibus prosequentes Basilium vero abdicantes. Quibus cognitis imperatores reliquos duces ac tribunos infestis in eos progredi signis præcipere. Consilium autem iniens Nicephorus Maleinus schedulas misit inter milites, ut eos dola caperent, non aperto Marte pugnarent atque in civile bellum incidenter. Cunctique illos deseruere. Tentus vero Peganes est, sublatumque in urbem induxerunt. Huic imperatoris jussu Constantinus Myares præfectus lumina adimit. Collocato autem ei in Milio vasculum in manus dederunt, inque illud transeuntes jaciebant, si quid eis esset collibitum. Postque triginta dies captus est et Symbatius Armenius a Maleino in Celtzine in diversorio; induxitque eum dictus Maleinus ad imperatorem ad S. Mamantem; cujus et jussu Peganem in Symbatii occursum ducunt, dato ei cum sulfure testaceo turibulo, ut ei adoleret, alteroque oculo Symbatium cæcant; atque ejus dextera manu excisa, ad Lausædes ipsum collocat, vasculo in ejus sinu posito, in quod quisquis vellet aliquid mitteret. Post triduum eos domum reduxerunt, sub custodia servandos, et ecchypotouci καὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, αεὺς ἐν τῷ κλίπῳ αὐτοῦ, ἵνα ὅς ἔχει προαίρεσιν γων αὐτοῦ; ἐν τοῖς ἰδίῳις οἴκοις, ἔχοντες ἐν φρουρᾷ.

32. Porro Michael misso machinatore Damario, sic dicto, Constantinum Cabalinum e sepulcro educit; cujus sanum integrumque inventum cadaver est. Cumque vellet in saccum inferre, nec capere posset, ipsum involvit. Similiter etiam Joannem patriarcham e tumulo extulit cum suo humerali: genus id pontificiæ vestis. Jussuque imperatoris prætor ambos in prætorio inclusit, ac per Circensium tempus adductos ac denudatos verberibus affectis, eorumque ossa mittens ad Amastriani combussit. Urnam vero Copronymi, quæ prasini marmoris esset ac mirabilis, serra secans columellas in templo a se in Pharo condito effecit.

33. Natus est Leo imperator ex Michaela et Eudocia Ingerina, cum adhuc Michael superstes esset, Kalendis Septembris, indictione quinta decima. Editis vero etiam imperator ad S. Mamantis Circensibus, equitai ipse primo munere venetus, Constantinus Armeniacus Thomæ patricii pater, excubiarum drungarius, Albus, Prasinus Agalianus, Crusas Russus lusit. Cumque victor exisset imperator, et in cena cum Basilio et Eudocia sederet, Basiliscianus patricius imperatorem laudabat, quod solerter ac egregie currum rexisset. Hunc imperator surgere jubet, rubrosque calceos illi detractos sibi assumere ac induere. Abnuente illo rem præstare, intentisque in Basilium oculis, imperator iræ impetu ac furore rem omnino præstare præcepit. Abnuente porro Basilio, rubras ei ocreas imposuit. Atque imperator jurejurando ad Basilium: *Melius illi quam tibi conveniunt. Num enim non mihi*

A πολεῖν τὰς τε χώρας καὶ ἀμπελοῦς (ἦν γὰρ καιρὸς τοῦ θέρους), εὐφημοῦντες Μιχαὴλ μόνον, τὸν δὲ Βασίλειον ἀποκηρύττοντες. Ταῦτα μαθόντες οἱ βασιλεῖς ἐκέλευσαν τοὺς λοιποὺς στρατηλάτας τοὺτους καταπολεμῆσαι. Βουλευσάμενος δὲ Νικηφόρος ὁ Μαλεῖνος ἐβράβηεν ἔγγραφον μέσον τοῦ λαοῦ, ἵνα ὅλοι τούτους κρατήσωσιν καὶ μὴ τῷ φανερῶς πολεμεῖν εἰς ἐμπύλιον ἐμπέσωσι πόλεμον. Καὶ πάντες εἴασαν αὐτούς. Ἐκρατήθη δὲ ὁ Πηγάνης, καὶ ἄραντες αὐτὸν εἰσήγαγον ἐν τῇ πόλει, καὶ τῇ προστάξει τοῦ βασιλέως τυφλοὶ αὐτὸν Κωνσταντίνος Ἐπαρχὸς ὁ Μυάρης, καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐν τῷ Μίλιῳ ἐπέδωκαν αὐτῷ σκεῦος ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἐπέβριπτον αὐτῷ πάντες οἱ διαπορευόμενοι ἐν αὐτῷ, εἰ τι ἐκ προαίρεσεως εἶχον. Καὶ μεθ' ἡμέρας λ' ἐκρατήθη Συμβάτιος ὁ Ἀρμένιος ὑπὸ Μαλεῖνου ἐν Κελτζίῃ ἐν πανδοχείῳ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα ὁ Μαλεῖνος; ὄντα εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα. Καὶ προστάζει τοῦ βασιλέως ἄγουσι τὸν Πηγάνην εἰς ἀπάντησιν Συμβάτιου, ὄντες εἰς χεῖρας τοῦ Πηγάνη θυμιατήριον ὀστράκινον μετὰ θεαφλοῦ θυμιατῆ αὐτόν. Καὶ ἀποτυφλοῖσι Συμβάτιου τὸν ἵνα ὀφθαλμοὺς αὐτὸν εἰς τὴν αὐτοῦ, καὶ δεδωκασὶ ἐπιβρίπτῃ αὐτῷ τι. Καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἀπήγα-

λβ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαὴλ μηχανικὸν ἀποστείλας τὸν λεγόμενον Δαμάριον ἐξάγει Κωνσταντῖνον τὸν Καβαλλῖνον ἐκ τοῦ τάφου, ὃν εὗρεν ὀγίη· καὶ θέλων εἰσαγαγεῖν ἐν σάκκῳ, καὶ μὴ χωρούμενον, ἐνετύλιξεν αὐτόν. Ὁσαύτως καὶ Ἰωάννην πατριάρχην ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ τάφου ἅμα τοῦ ὁμοφροῦτου αὐτοῦ. Καὶ τούτους προστάζει τοῦ βασιλέως ὁ περικλείσειν ὁ ὑπαρχὸς ἐν τῷ πραιτωρίῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἑπτακοῦ ἀγαθὸν αὐτοῦ καὶ ἀπογυμνάσας ἐτύψε μαγγάδια, καὶ τὰ ὅσῃ αὐτῶν ἀποστειλάς καταέκασεν ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ. Τὴν δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνύμου πράσινον οὖσαν καὶ θαυμαστὴν διαπρίσας ἐποίησε στήθεα ἐν τῷ ὑπ' αὐτῷ κτισθέντι ναῶ ἐν τῷ Φάριῳ.

λγ'. Ἐγενήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς ὁ ἐκ Μιχαὴλ καὶ Εὐδοκίας τῆς Ἰγγηρινῆς ἔτι περιόντος αὐτοῦ Μιχαὴλ. [P. 54b] μηνὶ Σεπτεμβρίῳ α', Ἰνδικτιῶνος ιε': Ἐποίησε δὲ καὶ ἑπτακοῦ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ Ἅγιῳ Μάμαντι, ἑπτεῦσας βίνετος· Κωνσταντίνος δὲ ὁ ἐξ Ἀρμενίων ὁ πατὴρ Θωμᾶ πατρικίου, δρουγγάριος ὢν τῆς βίβλης, ἑπτεῦσα λευκὸς· πράσινοις δὲ ἑπτεῦσεν Ἀγαλιανὸς, ρούσιος δὲ ὁ Κρυσᾶς. Νικήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ ἐπὶ δεῖπνον καθασθέντος ἅμα Βασίλειῳ καὶ Εὐδοκίᾳ, Βασιλίσκιανὸς ὁ πατρικίος ἐπῆγει τὸν βασιλέα ὡς εὐφρῶς ἐλάσαντα εἰς τὸ ἔρμα. Τούτων ἀναστῆναι κελεύσας ὁ βασιλεὺς τὰ τσαγγαῖα αὐτοῦ προσέταξε σῦραι καὶ ὑποδήσασθαι. Τοῦ δὲ ἀνανεύοντος καὶ πρὸς Βασίλειον ἀποβλέποντος, ἐν θυμῷ προσέταπεν ὁ βασιλεὺς τοῦτο ποιῆσαι. Τοῦ δὲ Βασιλείου μὴ κινεῦσαντος αὐτῷ ὑπεδήσατο τὰ τσαγγαῖα. Ἐφη δὲ ὁ βασιλεὺς μεθ' ὄρκου πρὸς Βασίλειον, ὡς Ὑπὲρ σὲ κάλλιον αὐτῷ πρόπονσιν. Μὴ γὰρ οὐκ

VARIÆ LECTIONES.

ὁ ἐκ Λέων ὁ βασιλεὺς ὁ σοφὸς μπασιτάρθης ἦν Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως margo P.

ἔχω ἐξουσίαν, ὡς σὲ βασιλέα ἐποίησα, καὶ ἄλλων ποιῆσαι; καὶ ὠργίζετο κατὰ Βασιλείου θυμούμενος. Δακρύουσα δὲ ἡ Εὐδοκία ἔφη τῷ βασιλεῖ· Τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα, δέσποτά μου, μέγα ἐστὶ, καὶ ἀναξίως καὶ ἡμεῖς ἐτιμῆθημεν, καὶ οὐ δικαίως ἴσται καταφρονεῖσθαι αὐτό. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπε· Μὴ λυκοῦ ἐπὶ τούτῳ· καὶ γὰρ τὸν Βασιλισκιανὸν βασιλέα θέλω ποιῆσαι.

18. Βασίλειος ἐν θυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλη γέγονεν. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ κυνηγίῳ, μοναχοῦς τις ὑπαντήσας δίδωκεν αὐτῷ χαρτίον [ἐχόντα] τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ἐπιβουλήν ὑπὸ Βασιλείου. Ὁ δὲ ἀναγνοὺς καὶ θυμωθεὶς ἐμελέτα κατὰ Βασιλείου. Τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας καλεσάσης τὸν βασιλέα εἰς τὰ Ἀνθεμίου, ἀπέστειλε Ῥεντάκιον τὸν πρωτοβεστιαρίον αὐτοῦ μετὰ ἑτέρων ἀνθρώπων οἰκείων αὐτοῦ πρὸς τὸ θηρεῦσαι τι καὶ ἀποστεῖλαι τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Βασίλειος συνεσκευάζετο κατὰ Μιχαήλ, καὶ ἦν σκυθρωπὸς πάνυ. Ἐπὶ δαίπνον δὲ τοῦ βασιλέως καθεσθόντος, προσκεκλήσατο Εὐδοκίαν καὶ Βασίλειον συνδειπνήσαι αὐτῶν. Τοῦ δὲ βασιλέως ὄντω πολλῶν χρησαμένω ἀναστάς Βασίλειος ὡς διὰ τινα χρεῖαν, ἀπελθὼν ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ βασιλέως, διαστρέψας τὰ κλειθρα, δυνατὸς ὢν, ὡς μηκέτι κλειεσθαι τὴν θύραν, καὶ ἀπελθὼν συνεβέβηκε μετὰ τοῦ βασιλέως. Τοῦ δὲ βασιλέως πάλιν οἰνωθέντος, τῆς Ἰγνηρίνης, ὡς ἔθος, αὐτῷ συγκαίρουσης, ἀναστάς Μιχαὴλ χειροκρατούμενος παρὰ Βασιλείου ἀπῆλθεν ἐν τῷ κοιτῶνι· οὐ τὴν χεῖρα φιλήσας Βασίλειος ἐξήλθεν. Ἐνδοθεν [P. 542] δὲ τοῦ κοιτῶνος ἦν Βασίλισκιανὸς, τῇ κελεύσει τοῦ βασιλέως ἐν τῇ κλίνῃ Ῥεντακίου ὑπνώσας πρὸς φυλακὴν αὐτοῦ. Ἰγνάτιος δὲ κοιτανίτης ἀπελθὼν τοῦ κλεισῆαι τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος διεστραμμένην, καὶ ἀπογνοὺς ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς κλίνης ἐλλὼν τὰς τρίχας αὐτοῦ. Τοῦ δὲ βασιλέως ὑπὸ τοῦ οἴνου ὑπνω θανάτου παρακλησίον²² κοιμωμένου, ἀδύρως ἰλλὼν Βασίλειος μετὰ καὶ ἑτέρων τὰς θύρας ἀνέψηεν· καὶ ἐμφοβὸς ἐξελθὼν Ἰγνάτιος ἀντίεπιπτε Βασιλέω τοῦ μὴ εἰσθλαῖν. Πέτρος δὲ ὁ Βουλγαρὸς διὰ τῆς τοῦ Βασιλείου μασχάλης διελθὼν πρὸς τὴν κλίνην τοῦ βασιλέως ἐκρατεῖτο παρὰ Ἰγνατίου ἀντιπίπτοντος αὐτῷ. Ἐξυπνοὺς ἐγένετο ὁ βασιλεὺς. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος παρευθὺ μετὰ τοῦ ξίφους δοῦς τῷ βασιλεῖ ἀπέκοψε τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰακωβίτζης ὁ ἀπαλάτης ὁ Πέρσης τὸν Βασίλισκιανὸν ξίφει πρώσας ἔρριψεν αὐτὸν ἄνωθεν κάτω. Μαρσιανὸς δὲ καὶ Βάρδας ὁ πατὴρ Βασιλείου τοῦ βασιλέως καὶ Συμβάτιος ὁ ἀδελφὸς Βασιλείου καὶ Ἀσυλαίων ἑξάδελφος Βασιλείου καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαροῦς ἴσταντο πρὸς φυλακὴν ἐξωθεν, καὶ οὐδεὶς τῶν μετὰ Μιχαήλ ἔγνω τὰ γινόμενα. Συναθροισθέντες οἱ μετὰ Βασιλείου συνεβουλεύοντο. Ἀσυλαίων δὲ ἔφη πρὸς Βασίλειον, ὅτι *Εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκόψαμεν, ἀλλὰ ζῶντα αὐτὸν εἶδασαμεν· καὶ ἐὰν ζῆ, τί ἀπολογησόμεθα*; καὶ χαρίζομενος Βασιλέω ὑποστρέψας εὖρε Μιχαήλ χεῖρας μὴν μὴ ἔχοντα, ἐπὶ τῆς κλίνης δὲ κείμενον, ἀλεινολογούμενον κατὰ Βα-

A facultas est, qua te ratione imperatorem feci, etiam alium facere? Iraque ac furore in Basilium excoenabat. Flens vero Eudocia dixit imperatori: Imperit dignitas, domine mi, magna est; et nos supra meritum ea ornati sumus: 836 nec æquum est ut illa contemnatur. Ad quam imperator: Noli rem hanc moleste ferre: nam et Basilactianum volo imperatorem facere.

34. Ea re Basilius ira excaudit, magnusque eum dolor incessit. Egresso autem ad venandum imperatori factus obviam quidam monachus et libellum porrexit, quas ei Basilius struebat insidias contentem. Quo lecto, iraque percitus, adversus Basilium machinabatur. Cum autem Theodora mater imperatorem ad Anthemii ædes invitasset, misit ille Rentacium protovestiarium cum aliis protectoribus suis ac domesticis, ut venatu aliquid caperent, quod ad cenæ apparatus matri suæ mitteret. Porro Basilius insidias subornabat contra Michaellem, eratque mœstus valde. Sedente vero imperatore ad cenam, Eudociam et Basilium ad concenandum invitavit. Imperatore autem multo jam gravi vino, surrexit Basilius quasi necessarii aliquid operis facturus, abiensque in sacrum cubiculum, ejus obturbata sera, ut qui vir potens esset, ut claudi jam fores non possent, ad concenandum imperatori rediit. Rursusque imperatore vino obruto, Ingerina ei ex more gratulante, surgens Michael, Basilio manum tenente in cubiculum abiit; cujus manum deosculatus Basilius egressus est. Erat intra cubiculum, imperatoris jussu, Basiliscianus in Rentacii lectulo custodiæ causa decumbens. Profectus Ignatius cubicularius ut ostium clauderet, seram obturbatam offendit; desperansque 837 vellens sibi capillos super lecto sedebat. Imperatore autem morti quam simillimum a vino somnum dormiente, ingressus repente cum aliis Basilius fores aperuit. Egressusque tremebundus Ignatius Basilio obsistebat, ne ingrederetur. Petrus vero Bulgartus sub Basillii axilla ad imperatoris lectum delapsus ab Ignatio tenebatur, ei obsistente. Inter quæ somno solutus est imperator. Moxque Joannes Chaldus gladio imperatori impacto ejus abscidit manus. Jacobitzes vero Apelates Persa, gladio Basilisciano adacto, vulneratum sursum infra excussit. Bardas autem Basillii rectoris pater, et Symbatius Basillii frater, ejusdemque patruelis Asylæon, nec non Constantinus Toxaras, foris stabant ad excubias, nec quisquam Michaelis protectorum atque hominum cognovit ea quæ fiebant. Congregati autem qui cum Basilio erant, quid facto illis opus esset, consultabant. Atque Sylæo ad Basilium: *Tametsi manus ejus præcidimus, at vivum tamen ipsum dimisimus. Ac siquidem vixerit, quid excusabimus? Gratiamque facturus Basilio, reversus invenit Michaellem trun cum quidem manibus, in lecto vero jacentem lubrique adversus Basilium planctu quiritantem, Ia*

VARIÆ LECTIONES.

²² παραπλησίω?

quem ille stringens gladium in imperatoris præcordia, immaniter ejus discissis visceribus, adegit. Reversusque quasi nobili magnoque patrato fatiōre ad Basilium gloriabatur.

838 33. Mari vero procella jactato ac aestuosam, congregati unoque agmine ad fretum usque descenderunt; coque superato ad Eulogii Persæ ædes venerunt, quo assumpto ad Marinæ venire ædes. Erat autem asser murum iunions, preliensisque Basilius suorū duobus, calce fortiter impacta, asserem infregit, et ad palatii usque fores pervasit. Eulogius vero Persa locutus est sua lingua Artabaso fœderatorum comiti, Michaelem gladio sublatum esse, et ut imperatori aperiret. Currensque Artabasus ad papiam, atque clavibus vi ei ablatis, apernit imperatori. Ingressusque Basilius palatii claves in manibus tulit; ac mane Gregorium, cui Philemonis nomen, papiam constituit. Confestim vero ad S. Mámantis mittit, ac Eudociam Ingerinam cum magna pompa ac honore in palatium induxit. Sed et Joannem præpositum misit, ut tollerent Decapolitissam et ad parentes suos abducerent. Misit vero etiam Paulum cubicularium, ut Michaelis funus componeret, veniensque dextri sui equi, quem agebat, stragulo involutum, visceraque ejus extra pendere, invenit. Sed et ibi lugentes plancumque agentes matrem pariter sororesque offendit; inducensque cadaver in naviculam in monasterium, quod est Chrysopoli, ubi superantes humarunt, trajecit.

IMPERIUM BASILII MACEDONIS.

839 1. Anno mundi 6367, divinæ autem incarnationis 867, imperavit Basilius cum Michaele annum 4, menses 4, solus vero annos 19. Præcepti autem præfecto Mariano Petronæ filio ut ascendens in forum, omni adjuncto populo; solum ipsum imperatorem renuntiaret.

2. Necessarium porto duxi divinam in eos scriptis consignare exhibitam ultionem, qui Michaelem neci tradiderunt; ac quæ eorum singulis diversis temporibus mala invenerint. Jacobitzes cum imperatore in Philopatio venans, delapso ipsi gladio, dum ipsum levaturus ex equo descendit, non demisso ad terram usque pede, sed et altero in scabra pensili detento, territo equo per cava voraginum locaque aspera at scrobes distrahente membratim discerptus est. Joannes vero Chaldus, exercitus ductor in Chaldia, deprehensus res novas moliri adversus imperatorem, ejusdem jussu ab Andrea duce exercitus palo allixus est. Asylæo imperatoris patrielis ab ipso imperatore in suburbānum suum expulsus, cui Chartophylacis nomen, tanquam inimicis servusque in servos **840** suos ab eis noctu gladiis cæsus est; quos imperator captos membra-

σιλίου. Ὁ δὲ τὸ ξίφος γυμνώσας ἀντλεῖως ἔπηξεν κατὰ τῆς καρδίας τοῦ βασιλέως, διασχίζας τὰ ἔγκατα αὐτοῦ. Καὶ στραφεὶς ἐνεκαυχᾶτο πρὸς Βασίλειον ὡς ἀνδραγαθήμα μέγα πεποιηχῆς.

λε'. Κλύθων; δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσῃ, συναθροισθέντες κατῆλθον μέχρι καὶ τοῦ περάματος, καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὸν οἶκον Εὐλόγιου τοῦ Πέρσου, καὶ τοῦτον δραντες ἦλθον εἰς τὰ Μαρίνης. Πλάξ δὲ ἦν περιφράσσουσα τὸ τεῖχος, καὶ κρατήσας Βασίλειος δὴν τῶν μετ' αὐτοῦ ἦντων καὶ λακτίσας κατέαξε τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθον μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Εὐλόγιος δὲ ὁ Πέρσης ἐδάλησε τῇ αὐτοῦ γλώττῃ Ἀρταβάσῳ ἑταιρείᾳ ἄρχῃ, ὡς· Ὁ Μιχαὴλ ξίφει ἐπέλεύτεσε, καὶ ἀνοῖξεν τῷ βασιλεῖ. Καὶ ὁ Ἀρταβάσδος ἐισδραμῶν πρὸς τὸν παπῖαν, καὶ ἄρας ἀπ' αὐτοῦ τὰς κλείς βιαίως, διήνοιξε τῷ βασιλεῖ. Καὶ γενόμενος ἐνδοθεν Βασίλειος ἤρε τὰς κλείς τοῦ παλατίου ἐπὶ χεῖρας, καὶ τῇ ἔωθεν Γρηγόριον τὸν ἐπιλεγόμενον τοῦ Φιλίμμονος ἐποίησε παπῖαν. Παρεσθὺ δὲ ἀποστέλλει ἐν τῷ Ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ εἰσῆγαγεν Εὐδοκίαν [P. 543] τὴν τοῦ Ἰγγυρος μετὰ δόξης πολλῆς ἐν τῷ παλατίῳ. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Ἰωάννην πραιποσίτον τοῦ ἄραι τῆς Δεκαπολιτίσσαν καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς ἀπαγαγεῖν. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Παῦλον κοιτωνίτην τοῦ ἐνταφιάσαι Μιχαὴλ. Καὶ ἀπέλθων εἶβεν αὐτὸν ἐνετυλιγμένον ἐν τῷ σαγισματι τοῦ δεξιοῦ Ἰππου οὗ ἤλαυνεν, καὶ τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἐξωθεν ἐκκρεμάμενα. Εἶρε δὲ ἐκεῖ θρηνοῦσας καὶ ἐλαυνολογουμένας ἐπ' αὐτῇ τὴν τε μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ· καὶ εἰσαγαγὼν εἰς κλοιάριον διεπέρασαν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλειως, καὶ κεῖ αὐτὸν ἐνταφιάσασαι ἔθαψάν.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ.

α'. Τῷ·ζτξζ' ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκωσως ὡςζ', δασίλευσε Βασίλειος ὁ Μακεδών, μετὰ Μιχαὴλ ἔτος ἐν καὶ μῆνας δ', καὶ μόνος ἔτη ιθ'. Προσέταξε δὲ τῷ ὑπάρχῳ Μαρ·ανθὺν υἱὸν Πατρωνᾶ ἀνελεῖν ἐν τῷ φόρῳ καὶ ἀναγορῆσαι αὐτὸν μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ μόνον βασιλεῖα.

β'. Ἀναγκαῖον δὲ τῆρησάμην γράψαι τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ γενομένην ἐκδίκησιν εἰς τὸς τὸν Μιχαὴλ θαλαχθισμένους, καὶ ἃ πέποιθεν ἑκάστου ἀδελφῶν ἐν διαφόροις καίρῳ. Ὁ μὲν οὖν Ἰ·κωβιτῆς κυνηγῶν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ Φιλοπατίῳ, τοῦ ξίφους αὐτῷ ἐκπεσόντος κατελθὼν τοῦ Ἰππου, ἄρας αὐτὸ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ μὴ φοβάσμενος τῇ γῇ ἐπιθῆναι, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑτέρου κρατηθέντος ἐν τῇ σκ·λια. θοοθηεῖς ὁ Ἰππος διέσπυρεν αὐτὸν καὶ φάραγγας καὶ βοθῶνας διελθὼν τοῦτον μεληθὼν διέσπασεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος στρατηλάτης γεγνῶς ἐν Χαλδίᾳ, καὶ φωραθεὶς κατὰ βασιλέως μελετήσων, προστάξει τοῦ βασιλέως ἀνεσκόπασθαι πρὸς Ἀνδρίου στρατηλάτου. Ὁ δὲ ἐξάδελφος τοῦ βασιλέως Ἀσυλαῖον ἐξωθθεῖς πρὸ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ προστέλει αὐτοῦ ἦ ἐκόντων τοῦ Χαρτοφύλακος, ὡς ἀπηγῆς καὶ ὠλες εἰς τοὺς δούλους αὐτοῦ ὦν, μαχαίραις παρ' αὐτῶν ἐν

VARIÆ LECTIONES.

ἢ ἐνταφιάσασθαι· P. ἢ εἰς om. P. ἢ καὶ μὲν αὐτὸν om. P. ἢ ἐξορῆσθαι; ?

νυκτι ἀνηέθη· ὡς ὁ βασιλεὺς κρατήτας καὶ μιλί- A
δὸν κατακλίνας κατέκλυσε ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ.
Ὁ δὲ ἀπελάτης ὁ τοῦ Πέρσου σκωληκίδρωτος γενό-
μενος τοῦ ζῆν ἀπὸ γλῆν. Κωνσταντίνος δὲ ὁ Τοξα-
ρᾶς εἰς Κιβυβραϊώτας σπαθοκοπηθεὶς τελευτᾷ. Καὶ
Μαριανὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τὴν πόδα συντρι-
βεις καὶ ὑπὸ σκωλήκων καταβρωθεὶς τελευτᾷ.

[P. 544] γ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς προελθὼν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῶν Χριστοῦ γενεθλίων ἐν τῇ προελύσει εἰς τὴν Με-
γάλην Ἐκκλησίαν ἐβάπτισε Στέφανον τὸν υἱὸν αὐτοῦ.
Ἄγαθὸν δὲ ἵππους λευκοὺς μετὰ ἀρμάτων ἐκίθισεν
ἅμα τῇ Αὐγούστῃ. Καὶ ὁ πραιπόσιτος Βλάνης οὖν
αὐτοῖς βαστάζων τὸ παιδίον μέχρι τοῦ παλατίου, τοῦ
βασιλέως ῥίπτοντος ὑπαταίαν ἐν τῇ ὁδῷ.

δ'. Ἐγένετο δὲ σεισμὸς τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πολυ-
εῦκτου μέγιστος, ὥστε τὴν γῆν σεισθεῖν ἐπὶ ἡμέρας B
τεσσαράκοντα. Ἐπεσε δὲ τότε καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ
ζώου τοῦ φόρου, καὶ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἡ ἐκ-
κλησία ἡ λέγεται τὸ Σίγμα, ὥστε πάντας τοὺς ψάλ-
λοντας ἐκεῖσε τελευτῆσαι. Λέων δὲ ὁ φιλόσοφος τυχὼν
ἐκεῖσε ἔλεγε τοῖς ψάλλουσι καὶ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐκεῖσε
ἐξελθεῖν τῆς ἐκκλησίας· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες συν-
τελεσθήσαν ἅπαντες. Αὐτὸς δὲ ὁ φιλόσοφος εἰς
κίονα ὑπὸ συστημάτων σταθεὶς μετὰ ἐτέρων δύο
ἐσώθη, καὶ ἕτεροί· πέντε μόνου ὑποκίτω τοῦ ἁμβω-
νος.

ε'. Φώτιος δὲ ὁ πατριάρχης ἐλθόντος τοῦ βασιλέως
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κοινωνεῖν, τοῦ-
τον ληστὴν καὶ φονέα ἔλεγε καὶ ἀνάξιον τῆς θείας
κοινωνίας. Ὁ δὲ θυμωθεὶς ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ, C
καὶ ἤγαγε τόμον μετὰ Ῥωμαίων ἐπιτρόπων, καὶ
τεῦτον τοῦ θρόνου ἐξέωσεν, καὶ προχειρίσατο
Ἰγνάτιον τὸν ἐν ἁγίοις πατριάρχην τὸ δεύτερον.
Ἐγεννήθη δὲ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς τοῦ
Ἰγνηρος Εὐδοκίας, οὗτος παῖς γνήσιος ὢν Βασι-
λείου.

ς'. Ἐστράτευσε δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν Ἀγαρη-
νῶν τῶν εἰς Τεφρικὴν", καὶ πολέμους συνάψας ἤ-
τήθη, καὶ πολλὰς συμθαλῶν Ἀγαρηνοὶ πολλοὺς
τῶν Ῥωμαίων ἀπέβαλετο. Ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ φυγῇ
τοῦ βασιλέως Θεοφύλακτος ὁ Ἀθάτακτος, ὁ πατήρ
Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, διέσωσε
τὴν βασιλείαν παρὰ μικρὸν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν κρα-
τούμενον. Ὁν ἐπιζητήσας ὁ βασιλεὺς μετὰ ταῦτα καὶ
εὐρῶν καὶ γνωρίσας (πολλοὶ γὰρ ἔλεγον τῷ βασιλεῖ, D
δτι· Ἐγὼ εἶμι ε)...δὲ τὴν τιμὴν ἀφελὲς τόπον βασιλι-
κὸν ἤτήσατο, οὗ καὶ τετύχηκεν. Ὑποστρέψας δὲ ὁ
βασιλεὺς ἐν τῇ πόλει ἀπέστειλε Χριστοφόρον γαμ-
θρὸν αὐτοῦ ἐν Τεφρικῇ, καὶ νύκην ἐποίησε μεγί-
στην, καὶ ἐπόρησε ταύτην καταστρέψας ἕως ἐδά-
φους.

ζ'. Ἰγνάτιος δὲ ὁ πατριάρχης ψυχοδόμησεν ἐκκλη-
σίαν εἰς τὸ ἐμπόριον Σατύρου [P. 545] περικαλλῆ,
ἐκ ὀνόματι τοῦ ἀρχιστρατήγου τοῦ Ἀνατέλλοντος,
καὶ μόνην ποιοῦμεν ἀνδρείαν, ἐνθα καὶ τὸ σῶμα
αὐτοῦ ἀπόκειται.

VARIE LECTIONES.

ἦ Τεφρικὴν margo P, τερήτην P.

timque conscissos ad Amastriani combussit. Apela-
tes Persa vermium excusus vitæ finem fecit. Con-
stantinus Toxaras apud Cibyrrhotas gladiis conscis-
sus periit. Et Marcianus imperatoris frater contrito
pede a vermibus corrosus interiit.

3. Imperator Christi Natalitiorum solemnī die
processum habens, in processu in Magnam eccle-
siam, Stephanum filium suum sacro fonte intinxit.
Junctisque equis albis cum curru una cum Augusta
sedit. Sedit quoque cum eis Baanes præpositus,
infantem gestans usque ad palatium, dum impera-
tor consularia munera per viam spargit.

4. Contigit per diem S. Polyucti terræ motus
maximus, adeo ut quadraginta dierum spatio terra
quateretur. Cecidit vero tunc ejus quæ in foro est
statuæ globus; sanctissima quoque Dei Genitricis ec-
clesia, cui Sigma nomen, ita ut omnes ibi divinas de-
cantantes laudes extincti sint, cum Leo philosophus;
qui ibi esset, cantores et qui ibi erant omnes eccle-
sia exire moneret. Qui nihil obsequentes pari omnes
ruina oppressi interiire. Ipse vero philosophus ad
columnam sub tignissustinentibus stans cum duobus
aliis salvus evasit, aliique quinque duntaxat sub am-
bone positi.

5. Porro Photius patriarcha, cum impera-
tor in ecclesiam venisset et exspectaret ut sacra
mysteria sumeret, latronem eum et parricidam
dcebat, eumque iis indignum. Arreptus ira impe-
rator Romam misit, tomumque cum episcopis
Latinis advexit, ac Photium throno expulit, san-
ctumque Ignatium rursus sacerdotio prorexit.
Natus est Alexander imperator ex Eudocia filia In-
giris; hic fuit filius legitimus Basilii.

6. Suscepta imperator expeditione adversus Aga-
renos Tephricenses, pugnaque cum eis congressus,
victus est; nec raro collatis signis cum Agarenis
haud exigua Romanorum data strages est. In istius-
modi vero imperatoris fuga Theophylactus Aba-
stactus, Romani pater ejus qui postea rerum potis-
sus est, cum vix non captus fuisset ac Saracenis
factus obnoxius, eundem liberavit. Quem postea
imperator inquirens, inventumque cum cum cog-
novisset (multi etiam dicebant se esse qui impera-
torem liberasset), honoribus voluit demereri. Is
autem missum faciens honorem, imperiale sibi
prædium depoposcit; quod et obtinuit. Reversus
vero in urbem imperator Christophorum suum ge-
nerum in Tephricam misit; partaque victoria
maxima solo tenuis evertens eandem expugnavit.

7. Ignatius porro patriarcha ecclesiam ædificavit
in Satyri emporio 842 perlegantem, sub nomine
cælestis militiæ principis Orientis, fecitque vitro-
rum monasterium, ubi et sepultus est.

8. Cum vero Thecla imperatoris soror e suis A quemdam virum mediocrem submonendi quidpiam causa destinasset, quæsitit imperator : *Quis est qui tuam dominam habeat ?* Respondit ille : *Neatocometes.* Confestim vero mittens imperator eum adduxit, ac verberibus affectum detondit monachique habitu induit. Sed et eodem modo misit Procopio suo protovestiarario Theclam verberibus affecit ; qui et omnes ejus ablatas pecunias imperatori attulit. Neatocometem vero postea œconomum in Magna Ecclesia fecit.

9. Idem imperator Hebræos suæ tum ditionis salutaribus undis instinxit, susceptoribus cunctis proceribus virisque dignitatibus ornatis, imperatore liberalissime accipiente omnes Hebræos, multaque subsidia ac dona eis præbente.

10. Eum vero quem jam diximus Nicolaum Androsalitem et S. Diomedis mansionarium, cui se martyr conspicuum fecerat, syncelli et œconomi dignitate ornavit ; ejus vero alterum fratrem Joannem excubiarium drungarium fecit. Horum fratrem alium sacello præposuit, extremum autem ærarii publici logothetam fecit. Mortuum autem Nicolaum syncellum 843 sepeliunt in Arcadianis in domo suâ, ubi nunc est S. Constantini hospitium (minus scilicet monasterium).

11. Cœpit vero imperator ad fundamenta humum egerere prope palatium construendæ Novæ Ecclesiæ compluribus ædibus eam in rem cœmptis. Significatum autem est imperatori urbem Syracusas ab Agarenis expugnari. Interim vero occupatis navibus in ædificiis Novæ ecclesiæ, tardius expedita classe ac navalibus copiis, capta est civitas paulo antequam advenisset navalis exercitus ; quæ res luctus plurimum atque mœroris imperatori concivit.

12. Nicetas vero Xilinites mensæ præpositus, delatus Imperatori Augustæ amorum, cæsarie damnatus monachus effectus est. Is Leone imperatore Magnæ Ecclesiæ œconomus præfectus est ; vitæque sanctus in monasterio sepelitur, quod ipse condiderat, et ubi coma damnavit sorores suas.

13. Multa vasa ænea confregit imperator ratione Novæ ecclesiæ. Marmora quoque et musiva et columnæ ex multis ablata ecclesiis atque ædibus ejus construendæ causa ; in quibus erecta erat statua ænea episcopi habitu, tenens in manu virgam cui serpens circumvolutus erat. Deductam eam in vestiario collocavere. Veniens autem imperator, ac ubi statua erecta stabat prope adiens, digitum misit in os serpentis ; latensque 844 in eo vivus serpens morsum infixit imperatoris digito ; ex quo vix contrariis remediis curari potuit, quæ res cunctis admirationi fuit.

η'. Θεκλας δὲ τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως ἀποστειλάσης πρὸς τὸν βασιλεῖα δι' ὑπόμνησιν τινα μέτριον ὄντα αὐτῆς τὸν ἄνθρωπον, ῥηώτησεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι *Τίς ἔχει τὴν κυρίαν σου ;* Ὁ δὲ εἶπεν · Ὁ *Νεατοκωμήτης.* Παρευθὺς δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποστειλάς ἤγαγεν αὐτὸν καὶ τύφας ἀπέκτειρε καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐπέδυσσε αὐτόν. Ὡσαύτως δὲ καὶ Προκόπιον τὸν πρωτοθεστιάριον αὐτοῦ ἀποστειλάς ἐτύψε τὴν Θεκλάν ὃς καὶ ἄρας πάντα τὰ χρήματα αὐτῆς εἰσεκόμισας τῷ βασιλεῖ. Τὸν δὲ *Νεατοκωμήτην* μετὰ ταῦτα ἐποίησεν οἰκονόμον ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ.

θ'. Ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς ἐθάπτισε τοὺς Ἑβραίους πάντας ὅσοι τότε τῷ χρόνῳ ὄπι τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὑπῆρχον, ἀναθεξαμένον πάντων τῶν ἐν ταῖς ἀξίαις, φιλοφρονησαμένου τοῦ βασιλέως πάντας τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἀντιλήψεις καὶ δῶρα πολλὰ παρασχόντος αὐτοῖς.

ι'. Τὸν δὲ προειρημένον Νικόλαον τὸν Ἀνδρυσάλιτην τὸν καὶ προσμονάριον τοῦ Ἁγίου Διομήδους, ἔφθινε ὁ μάρτυς ἐπεφάνη, ὡς προεῖρηται, περὶ τοῦ βασιλέως, ἐτίμησεν αὐτὸν σύγκελλον καὶ οἰκονόμον, τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βίβλης, καὶ τὸν ἕτερον ἀδελφὸν αὐτῶν Παῦλον τοῦ σακελλίου, τὸν δὲ ἕτερον Κωνσταντίνου γενικὸν λογοθέτην. Τελευτήσαντος δὲ Νικολάου τοῦ συγκέλλου, θάπτουσιν αὐτὸν εἰς Ἀρχαδιανὸς τὸν αὐτοῦ οἶκον, ἐνθα ἐστὶ νῦν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου τὸ μετόχιον.

ια'. Ἦρξατο δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκχοῖζειν πηλοῦν τοῦ παλατίου πρὸς τὸ κτίσαι τὴν Νέαν, οἰκήματα πάμπόλλα ἐξωνεσάμενος. Ἐμνηύθη δὲ τῷ βασιλεῖ ὡς ἡ Συράκουσα παρὰ τῶν Ἀγαρηῶν ἐκπορθεῖται. Ἀρχαίου λουμένων δὲ τῶν πλοίων ἐν τοῖς κτίσμασι τῆς Νέας ἐκκλησίας ἐγένετο βραδύτης τοῦ στόλου καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ παρεδόθη ἡ αὐτὴ Συράκουσα πρὸ ὀλίγου πρὶν ἢ φοῦσθαι τὸν στόλον, τοῦ βασιλέως πολλὰ θρηνήσαντο ; καὶ ἀποδύραμένον.

ιβ'. Νικητὰ δὲ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ Σουλτάνου κατηγορηθέντος ὡς φιλονόμενος παρὰ τῆς Αὐγούστης, τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀποκείρας μοναχὸν ἐποίησεν · ἔς ἐπὶ βασιλείᾳ Λέοντος γέγονεν οἰκονόμος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ τελευτήσας τίθεται ἐν τῇ μονῇ ἣν αὐτὸς κάτεσκευασε, καὶ ἀπέκτειρε τὰς αὐτοῦ ἀδελφάς.

ιδ'. [P. 546] ιγ'. Πολλὰ δὲ χαλκούργηματα κατέαξεν ὁ βασιλεὺς λόγῳ τῆς Νέας Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ μάρμαρα καὶ ψηφίδας καὶ κίονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἰκῶν ἀνέλαβεν εἰς κατασκευὴν αὐτῆς. Ἐν οἷς στήλῃ ἴστατο χαλκῆ σχῆμα ἔχουσα ἐπισκόπου · ἐκράτει δὲ ἡ αὐτὴ στήλη ἐν τῇ χειρὶ βάθρον ἔχουσαν ὄψιν ἐντετυλιγμένον. Ταύτην καταγαγόντες ἀπέθηκον ἐν τῷ βεστιαρίῳ. Κατελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ ἀπελθόντος ἐνθα ἴστατο ἡ στήλη ὀρθή, ἐπέβαλε τοὺς δικτύλους αὐτοῦ ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ ἕφους, ὧν δὲ ἔνδον ζῶν ἔφακεν τοῦ βασιλέως τὸν δάκτυλον · ὁ μάλιστα δι' ἀντιφαρμάκων ἰάθη, θαυμασάντων ἐπὶ τούτῳ πλείων.

δ'. Ἀλλὰ καὶ τὴν στήλην Σολομώντου· ἐν τῇ βασι-
λειῇ οὖσαν μεγίστην κατεδάξας προσέταξεν ἐν ὀνό-
ματι αὐτοῦ ἐκτυπωθῆναι καὶ τεθῆναι κάτωθεν ἐν
τοῖς θεμελλοῦσιν αὐτῆς Νέας ἐκκλησίας, ὡς θυσίαν
ἑαυτὸν τῷ τοιοῦτῳ χτίσματι τῷ Θεῷ προσάγων.

ε'. Ἐπεστράτευσεν δὲ πάλιν ὁ βασιλεὺς κατὰ Με-
λιτινῆς, καὶ αἰχμαλωσίαν ποιησάμενος καὶ πολλοὺς
πολέμους κατορθώσας ὑπέστρεψεν.

ς'. Τελευτῆ δὲ Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης, καὶ ἀντ'
αὐτοῦ πάλιν ἀναβιβάξαι Φώτιον πατριάρχην τὸ δεύ-
τερον αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς. Μιτὰ δὲ ταῦτα ἐν ἐξορίᾳ
τελευτήσαντο· Φώτιον πατριάρχου ἀπετέθη τὸ σῶμα
αὐτοῦ ἐν μονῇ τῇ λεγομένῃ τοῦ Ἰερεμίου ἐν τῷ
Μαρδοσαγάρῃ, οὐσης πρότερον καθολικῆς ἐκκλησίας,
αὐτὸς δὲ Φώτιος· ἐποίησεν αὐτὴν μονὴν γυναικείαν.

ζ'. Πάλιν δὲ ἐκστράτευσεν ὁ βασιλεὺς εἰς Γερμανι-
κίαν, καὶ ταύτην ἐκπορθήσας καὶ αἰχμαλωτίσας ὑπέ-
στρεψε.

η'. Τελευτῆ δὲ Κωνσταντίνος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ βα-
σιλέως· ἐξ Εὐδοκίας, ὡς δὲ λόγος, υἱὸς Βασιλείου· ὃν
πολλὰ ἐθρήνησε Βασίλειος, πολλὰ στέργων αὐτόν.
Καὶ ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασι-
λέων.

θ'. Μακρὰ ἔγκαινιζεται καὶ ἐθρονίζεται ἡ Νέα
ἐκκλησία, ἣν ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκαλλώπισε
κόσμῳ πολλῶν, παρὰ Φωτίου πατριάρχου, τοῦ βα-
σιλέως· λῶρον φορέσαντος καὶ χρήματα πολλὰ δόντος
καὶ Νέαν αὐτὴν ἐπονομάσαντος.

κ'. Ἀπεστάλη δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Προκόπιος
πρωτόβεστιάριος μετὰ πάντων τῶν δουτικῶν θεμάτων,
δυνος Εὐπραξίου στρατηλάτου εἰς Σικελίαν, καὶ
εἰς Κεφαληνίαν τοῦ Μουσουλικῆ, εἰς δὲ τὸ Δυρρά-
χιον τοῦ Ραβδούχου καὶ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τοῦ
Ὀνιάτου καὶ τοῦ Ἀποστόπου· ὅστις Προκόπιος
πολλὰ πράξεις καὶ ἀνδραγαθίας ἐργασάμενος· ἐσχά-
τως πολέμου [P. 547] γεγονότος καὶ προδοθέντος
ὑπὸ τοῦ Ἀποστόπου· ἐσφάγη.

κα'. Δίων δὲ ὁ Σαλιβαρῆς συνοψίζει Φωτίῳ πα-
τριάρχῃ Θεόδωρον μοναχόν, ἀρχιεπίσκοπον Εὐχαι-
τῶν, ὡς εὐλαβῆ καὶ ποιῶντα τεράστια καὶ προρα-
τικόν. Φώτιος δὲ τούτον τῷ βασιλεὶ μισεῖται καὶ
συνοψίζει. Εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς ἀρασεῖς (πρὸς γὰρ
τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ διεκείτο) εἶχεν ὄν αὐτὸν ἐν
τιμῇ πολλῇ. Ὅς ἀθρομούνα τὸν βασιλέα περὶ τοῦ
τελευτήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, διὰ τὸ
φιλοτρον ὑπερ εἰς αὐτὸν εἶχεν, ἐπλάνα, καὶ ἐπιγ-
γέλλετο δεῖξαι ζῶντα τῷ βασιλεὶ· ὃ καὶ ἐποίησεν·
Ἐν γὰρ λόχημῳ τινὶ διερχομένῳ τῷ βασιλεὶ φάντασμα
συνήνησεν Ἰριππον, χρυσοφραντον ἐνδεδυμένον,
ἐν εἰδει τοῦ Κωνσταντίνου. Ὁ καὶ ὀφθαλμοῖς εἶδεν
καὶ περιπλακεῖς κατεφίλησε. Καὶ γεγονότος ἀφα-
νοῦς, αὐτὸν ἰδεῖν ὑπλάμβανε, καὶ ὡς οὐ πεπλά-
νηται. Διὸ καὶ μονὴν ἐκείσε χτίσας ἐκωνόμασεν
αὐτὴν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου.

αἴσαστος oscula dedit; quod ubi evanuerat, ipsum sic vidisse arbitrabatur. nec sibi quicquam dæmo-
nis ullo astu obrepsisse. Quamobrem etiam constructo ibi monasterio S. Constantini titulum indidit.

14. Sed et Salomonis in basilica existentem
statuam maximam confringens suo nomine effigiari
jussit ac in Novæ ejusdem ecclesiæ fundamentis
poni, ac si istiusmodi fabrica hostiam se offerret
Deo.

15. Suscepta vero rursus imperator adversus
Melitinem expeditione, multis sub jugum missis
multisque felici Marte peractis proeliis reversus est.

16. Moritur vero Ignatius patriarcha; ejusque
loco rursus Photium patriarcham provehit Basilius.
Postea autem mortuo in exilio patriarcha Photio,
ejus depositum funus est in monasterio quod
Jeremiæ vocant in Mardosagari; quod antea uni-
versalis ecclesia erat ac parœcia utrique sexui de-
dita, Photius vero feminarum monasterium feceræt.

17. Rursus vero cum exercitu profectus impe-
rator in Germaniciam, illa capta et sub jugum
missa reversus est.

18. Moritur Constantinus Michaclis imperatoris
ex Eudocia filius, hominum autem ac vulgi rumore
filius Basili. Hunc Basilius plurimum luxit, cum
multum eum diligeret. Depositumque est ipsius
funus in sepulcheri regum.

845 19. Calendis Maii dedicatur divinisque
publice laudibus frequentanda aperitur Nova eccle-
sia, quam condidit imperator, multaue egregia
supellectili ornavit, a Photio patriarcha, gestante
lorum imperatore multasque elargiente pecunias,
ac Novæ nomine illi indito.

20. Missus autem est ab imperatore Procopius,
protovestiarius cum omnibus copiis ac legionibus
occidentalibus, magistro militiæ bellicque duce Eu-
praxio in Sicilia, et in Cephalenia Musulice, Dyr-
rachii vero Rhabducho, in Peloponneso autem Oniato
et Apostyppe; multisque præclare ac bellica forti-
tudine gestis, quem dicebam, Procopius, ad extre-
mum conserta pugna Apostyppe proditore cæsus
est.

21. Porro Leo Salibaras Theodorum monachum
Euchaitorum archiepiscopum Photio patriarchæ
coram in conspectum adducit, commendatque ut
virum religiosum et facientem prodigia ac præno-
scendi futura charismate præditum. Photius vero
illi ad imperatorem admissor efficitur, et ut præ-
sentia fruatur. Cujus imperator recreatus congressu,
quippe ex cujus cupiditatum ratione comparatus
esset, in multo eum honore habebat. Mæsto igitur
animo cum esset imperator filii sui Constantini
occasu, præ nimia illa amoris vi qua eum prose-
quebatur, errore seducens vivum pollicetur eum
se illi ostensurum; quod et fecit. Transeunti enim
in quodam saltu imperatori phantasma quoddam
ac spectrum, equo insidens, contexta auro chla-
myde, in Constantini specie 846 ipsumque refe-
rens præsentatur, ipsisque conspexit oculis, ac cū

22. His affluque plurimis ex Apollonii arte ap-
prime eruditus dictus Santabareus multam sibi
apud imperatorem fidem conciliavit.

23. Copulavit autem imperator Leoni impera-
tori Martinacii filiam; cui et corollas imposuit,
celebratis nuptiis in Magnaura et in novemdecim
accubitis.

24. Delatus vero crimine est Leo imperator
apud patrem a Santabareno, nempe pugionem
deferre, quo imperatori vellet necem inferre. Eum
ille pugionem doloso consilio, ut sibi pararet, au-
ctor Leoni extiterat, et ut in caliga gestaret, di-
cens: *Patre tuo necessaria aliqua causa scipius
quærente gladium, quidni illi præbes?* Atque hoc
fabricato Leo imperator, ac calumniose, uti dictum
est, delatus, deprehensusque cultrum in caliga ge-
stare, quidquid demum satisfactionis afferret, nihil
audiatur. Casus itaque verberibus est ejus pro-
vestiarius Nicetas Elladicus, qui Romano impe-
ratore papias fuit; aliique pariter multis malis sub-
acti, in exsilium ejecti sunt. Imperator vero Leo-
nem carcere tenens in triclinio cui Margaritis no-
men, cæcare luminibus volebat, nisi Photius
patriarcha diu multumque rogans intercessisset
una cum Zautza 847 Styliano, minoris tunc fœde-
ratorum legionis oomite. Mansit vero sic ab impe-
ratoris conspectu exclusus menses tres, lugens ac
ejulans; scriptaque ad imperatorem epistola ejus
inflectere animum ac lenire studebat. Cumque im-
perator magnam fidem erga S. Eliam haberet,
summ imperator Leoni conspectum in ejus memo-
ria indulget. Facto autem processu, eo conspecto
clamare populi ac factiones: *Gloria tibi, Deus!*
Conversus vero imperator respondit eis: *Argu-
mentum vobis assumitis divinæ laudis filium meum?*
*ipso auctore multas habetis ægramnas ferra, diæque
tristes ac permolestas percurrere.*

25. Delatus crimine Andreas legionum domesti-
cas a Santabareno, quasi Leonis rebus studeret,
ab imperatore gradu motus est, ejusque loco Sty-
piotes domesticus præfectus est. Profectusque cum
exercitu Tarsum, anis omnibus desideratis, victus
sususque est; rursusque Andreas domesticus præ-
ficitur ab imperatore.

26. Facta vero conjuratio est adversus impera-
torem a Joanne Grocoa, qui domesticus esset
agminis Icanatorum, nempe inclusi in Blachernis
agentis vaticinio concito. Inter conjuratos multi
senatorum atque procerum officialiumque ad sexa-
ginta sex inventi sunt. Erat enim Michael fœde-
ratorum comes Catudares, et Myzaris et Babuticus
ac reliqui. Talis igitur conjurationis nuntio ad im-
peratorem perlato a protevestiario Corcoa, tentis
omnibus, egressus in Circum imperator, positoque

αβ'. Τούτοις και ἑτέροις πιστοῖς, ὡς ἐκ τῶν
Ἀπολλωνίου ἀκριβῶς μεμνημένος, ὁ λεγόμενος
Σανταβαρηνὸς ἐποίησε τὸν βασιλεῖα πιστὸν πολλὴν
κακῆσθαι πρὸς αὐτόν.

κγ'. Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς Λέοντι τῷ βασιλεῖ
θυγατέρα Μαρτινικίου, ἣν και Ἰσαΐαν, ποιήσας
τοὺς γέμους ἐν τῇ Μαγναύρᾳ και ἐν τοῖς ἑφ' ἀκου-
σίτοις.

κδ'. Ἐκατηγορήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ
Σανταβαρηνοῦ εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ ὡς εἶναι Μαχαί-
ριον ἐπιφέρεται βουλόμενος ἀνελεῖν σε μετ' αὐτοῦ·
ὅπερ αὐτὸς μαχαίριον διὰ θόλας συμβουλῆς ἐποίησε
τὸν Λέοντα κατασκευάσαι και φορεῖν ἐν τῷ του-
δίῳ, εἰπὼν αὐτῷ εἶναι Παλλὰδικὸν τοῦ πατρός σου
ἐπιζητούντος μαχαίριον διὰ χρεῖαν τινὰ, ἵνα εἰ μὴ
δίδωκ αὐτῷ; Καὶ τοῦτο κατασκευάσας Λέων ὁ βασι-
λεὺς, και διαβληθεὶς, ὡς εἴρηται, και φωραθεὶς ἐν
τῷ τουδίῳ τοῦτο βαστάζων, πολλὰ περὶ τοῦτου
ἀπολογούμενος οὐκ ἤκούετο. Ἐτυπηθῆθη οὖν Νική-
τας ὁ Ἑλλαδικὸς ὁ πρωτοδεσπότης αὐτοῦ, ὃς γέγονε
παπίας ἐπὶ Ῥωμανοῦ βασιλέως, και ἄλλοι μετ'
αὐτοῦ πολλὰ δεινὰ πεπονηότες ἐξωρίσθησαν. Ὁ δὲ
βασιλεὺς [P. 548] Λέοντα καθείρξας ἐν τῷ τρικλίῳ
τῷ Μαργαρίτου ἰδούλετο ἐκτυφάσαι αὐτόν, εἰ μὴ
Φώτιος; πατριάρχης διὰ πολλῶν παρακλήσεων τοῦτο
δυσκίδασεν, ἅμα Ζαούτζα Στυλιανῷ μικρῷ ἐταιρει-
άρχῃ τότε θντι. Ἐποίησε δὲ ὑπὸ ἑφ' ἡμέρας
τρεις, θρηνῶν και ὀδυρόμενος, και δι' ἐπιστολῆς
πολλὰ δυσώπει τὸν βασιλεῖα. Μεγάλῃ δὲ πιστῇ τοῦ
βασιλέως ἔχοντος εἰς τὸν ἅγιον Ἥλιον ἀποσυνοψίζει
Λέων ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον Ἥλιον ἐν τῇ μνήμῃ
αὐτοῦ. Τῆς δὲ ἐλεύσεως ἡ γενόμενης ἰδόντας αὐτὸν
οἱ λαοὶ ἐπαφώνησαν τὸ, Δόξα σοι, ὁ Θεός! Ὁ δὲ
βασιλεὺς ἀναστραφεὶς ἀπελογήσατο αὐτοῖς Δοξά-
ζετε περὶ τοῦ νιοῦ μου τὸν Θεόν; πολλὰς βλί-
ψεις ὅπ' αὐτοῦ ἔχετε ὑπομῖναι και ἐκωδύνονος
ἡμέρας διελθεῖν.

κε'. Κατηγορηθεὶς δὲ Ἀνδρέας δομῆστικός τῶν
σχολῶν παρὰ Σανταβαρηνοῦ ὡς τὰ Λέοντος; φρονῶν
διεδέχθη παρὰ τοῦ βασιλέως. Ἀντ' αὐτοῦ δὲ προ-
εβλήθη δομῆστικός; ὁ Στυπιώτης; και ἀπελθὼν μετὰ
λαοῦ ἐν Ταρσῷ ἠτήθη και πάντας ἀπώλεισ. Καὶ
πάλιν προχειρίζεται Ἀνδρέας παρὰ τοῦ βασιλέως
δομῆστικός.

κς'. Ἐγένετο δὲ συσκευὴ κατὰ τοῦ βασιλέως παρὰ
Ἰωάννου τοῦ Κροκῆα δομῆστικοῦ θντος; τῶν ἱκανά-
των, χρηματισθέντος παρὰ τοῦ θντος ἐν Βλαχέρνας;
ἐγκλειστοῦ. Εὐρέθησαν δὲ πολλοὶ τῶν συγκλητικῶν
και ἀρχόντων, μέχρι τῶν ἐξήκοντα ἑξ. Ἦν γὰρ
Μιχαὴλ ὁ ἐταιρειάρχης ὁ Κατουδάρης και ὁ Μύ-
ξαρης και ὁ Βαδοῦτζικός και οἱ λοιποί. Τῆς γοῦν
τοιαύτης ἐπιβουλῆς μηνυθείσης τῷ βασιλεῖ παρὰ
πρωτοδεσπότη τοῦ Κροκῆα, κρατηθῆντων τε πάν-
των, ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς; ἐν τῷ Ἰπποδρομίῳ και

VARIE LECTIONES.

ἢ ἀπὸ? ἢ προσελύσεως.

καθεσθαι· ἔκεισε καὶ ἀνακρίνας τὰ κατ' αὐτοῦς, πάντας τύφας καὶ ἀουραῖσας· τὰς παρεπιφθείσας τρέφας κατέκασσε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐξήλθεν ἐν τῇ προαίευσαι τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, ὅτε καὶ τὴν ἐπίθου- λὴν ἐμελλον ποιῆσαι. Περιπέτουν δὲ ἐπισθεν αὐ- τοῦ γυμνοὶ μέχρι τοῦ φόρου δεδεμένοι, καθὼς δι- ωρίσθη. Εἰθ' αὐτως πάντας δημεύσας ἐξώρισεν.

κζ'. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξαλλόντος πρὸς τὸ κυνηγῆ- σαι, ἰλάφου ποθὲν ἀναφανέντος· παμμεγέθους, ὡς αὐτὸν βασιλεὺς κατεδίωκεν, ἐπιστραφεὶς ὁ Ἰλαφος ἤρε τὸν βασιλέα ἐκ τῆς ζώνης ἀπὸ τοῦ ἱκπιου. Φθά- σαι δὲ τις καὶ τὴν σπάθην γυμνώσας, τὴν ζώνην ἐκτόφας τὸν βασιλέα ἐρρύσατο. Μετὰ δὲ τοῦ ἀπο- στραφῆναι ἐκλείουσε τὸν τὴν ζώνην αὐτοῦ ἀποτεμόντα ἀποτιμήθη· τὴν κεφαλὴν ὡς [P. 549] γυμνώσαντα ἐξίφου κατ' αὐτοῦ, πολλὰ ἀπολογουμένου ὡς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ τοῦτο πεποιηκέναι· ἀλλ' οὐδὲν ὠφέλησεν. Ἐκ δὲ τοῦ σκαραγμοῦ τῆς ἰλάφου νοση- λευθεῖς· Βασίλειος τελευτῆ, καταλιπὼν Ἀέοντα αὐτο- κράτορα καὶ Ἀλέξανδρον.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΕΟΝΤΟΣ ΥΨΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Τῷ ς' τοῦ ἔτους τοῦ κάστρου, τῆς δὲ θαλασσοσαρκε- σιας ὥπως, ἰδασίλευσαν Ἀέων ὁ υἱὸς Βασιλείου ἐπὶ εἰκοσιπέντε, μῆνας ὅκτω. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελ- φὸς κληρικὸς ὢν καὶ τύγκαιλος ἦν μετὰ Φωτίου πα- τριάρχου, ἀνατρεφόμενος παρ' αὐτοῦ καὶ παιδευ- μένος. Ὁ δὲ αὐτὸς Ἀέων κατὰ τὸ αὐτοκράτορῆσαι ἀπίστευεν Ἀνδρίαν στρατηλάτην μετὰ κηρῶν πολ- λῶν κληρικῶν τε καὶ συγκλητικῶν ἐν Χρυσοπόλει, καὶ ἐξήγαγεν Μιχαὴλ ἐκ τοῦ τάφου, καὶ ἰθαλὲν ἐν γλωσσοκόμῳ κυπαρισίνῳ· καὶ ἐπὶ κροβάτου θέν- τας καὶ ἀσπασάντας βασιλικῶς τε τιμήσαντας, μεθ' ὕμνων καὶ τιμῆς πολλῆς, ἀπομένων ἐκείσε καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἤγαγεν εἰς τὰς Ἁγίας Ἀποστόλους· καὶ ἀπέθετο ἐν λάρνακι.

β'. Μετὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀπίστευεν Ἀνδρίαν δομωτικὸν τῶν σχολῶν ἔμα Ἰωάννη Ἁγιοπολίτη σοφιστικῶν καὶ γεγονότι λογοθέτῳ τοῦ δρόμου· καὶ ἐν τῷ ἀμδωκί τῆς ἐκκλησίας ἀνελάθοντες, ὡς τοῦ πατριάρχου Φωτίου αἰτίας ἀναγνόντες, τοῦτον τοῦ θρόνου κατήγαγον, καὶ περιέτριψαν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμενιανῶν ἐπὶ ἐπιλογομένη τοῦ Ἑρβένου.

γ'. Προεβόλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰνυλιανὸν Ζαούτζαν μάγιστρον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου. Ἀνήγαγε δὲ Στέφανον τὸν σύγγελλον καὶ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πατριαρχείῳ· καὶ πρὸ τῶν Χριστοῦ γεννῶν χει- ροτονεῖται πατριάρχης ὑπὸ Θεοφάνου· τοῦ πρωτο- θρόνου καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων· καὶ ποιῆσας ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἐπὶ ἕξ καὶ μῆνας πέντε ἐτελεύτησε, καὶ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ τῶν Συκίων.

δ'. Ἐπ' ὃν Ἀέοντος προεβόθη τὸ κάστρον Ἰψήλη, καὶ ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, ἀιχμαλωτι- σθέντων πάντων τῶν ὄντων [P. 550] ἔκεισε. Γέγονε δὲ ἐμπρηστικὸς μέγας πλησίον τῶν Σαρδιανῶν, ἐμ- πρησθείσης καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀγίου ἀποστό- λου Θωμᾶ, ἣν ὁ αὐτὸς Ἀέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν.

A 348 illic tribunali, eorum iudicans causam, eun- ctis verberibus subjectis ac detonsis, qui reliqui essent eorum pilos combussit. Sic deinde solempni diei Annuntiationis pompa processit, quando et conjarationem erant expleturi. Ambulabant illi retro eum nudi vincti adusque forum, uti eis con- stituerat. Tum eorum publicatis bonis cunctos ex- silio relegavit.

27. Egresso autem imperatore ad venandum, cervo miræ magnitudinis nescio unde prædonante, dum bestiam imperator insequitur, conversus cer- vus imperatorem e zona sublatum equo succensit. Lapsam quispian occupans, nudato ense discissa zona, imperatorem liberavit. Postea vero eum rever- sus esset, ei qui zonam secarat, caput amputari præcepit, hoc dato crimini, quod in eum gladium nudasset. Cumque is multa excusaret, ut qui ejus sa- luti causa rem aggressus esset, nihil tamen operæ fecit. Ægrotans vero Basilius ex cervi illa succen- sione moritur, relictis imperatoribus Leone et Alexandro.

IMPERIUM LEONIS BASILII FILII.

Anno mundi 6386, divini incarnationis 886, impe- ravit Leo Basilii filius annos 25, menses 8. Stephanus vero ejus frater, qui clericus erat ac syncellus, cum Photio morabatur, quem is educabat ac discipulis instituebat. Leo itaque ubi rerum summam adeptus est, Andrea magistro militum cum multis coreis senatusque frequentia Chrysopolim misso, Michaelis corpus eduxit e tumulo, posueruntque in loculo cypressino, imponentes sandapila et opo- rientes; regioque cultu honestantes, cum canticis multaque pompa ac honore, ipsis quoque ejus fratribus funus deducantibus, inde ad Sanctos Apo- stolos adduxerunt atque in urna posuerunt.

2. Postea misit imperator Andream legionum domesticum cum Joanne Hagiopolita, viro erudi- tissimo, et qui fuit publici cursus logotheta; con- sencoque ecclesie ambone, lectis Photii patriar- chæ criminum capitibus, e throno dejecerunt et ad Armenianorum monasterium, quod Bordenis D vocant, relegarunt.

3. Præfecit vero imperator Stylianum Zautzam magistrum ac publici cursus logothetam. Reduxit vero Stephanum syncellum fratremque suum in sedes patriarchales; ac ante Christi natalem patriarcha ordinatur a Theophane primæ sedis epi- scopo ac reliquis episcopis. Sexque annos et men- ses quinque summo urbis sacerdotio potitus diem obit, et in Syceorum monasterio humatur.

4. Leonis tempore proditum est præsidium cui nomen Hypsele, et ab Agarenis captum, sub jugum missis qui in eo erant universis. Exstitit 850 vero etiam ingens incendium, haud procul a So- phianis, quo et beati Thomæ succensa ecclesia est: eam ipse Leo splendide instauravit.

5. Missis imperator Euchaita apparitoribus ad-
dixit in urbem Theodorum Santabarenum. An-
dreas autem domesticus et Stephanus magister
Calemarix, qui sub Basilio imperatore a Santaba-
reno multis fuerant accusati, dolum subornantes,
imperatorem commonuerunt consilium habuisse
Photium patriarcham et Theodorum Santabarenum,
ut ex Photii propinquis imperatorem prædicent.
Jussit vero imperator adduci Photium patriarcham
et Theodorum Santabarenum ad Pegarum palatia,
eosque seorsim in carcere singulos detineri con-
stituit. Missi porro sunt ab imperatore Stephanus
magister et Andreas domesticus Craterus et patri-
cius Gumer, et Joannes Hagiopolita, ad illorum
causam examinandam. Inductoque patriarcha et in
sede cum honore collocato, ipais quoque sedentibus,
dixit Andreas domesticus: *Nosti, domine, abbatem
Theodorum?* Respondit ille: *Abbatem Theodorum
non novi.* Et Andreas: *Abbatem Theodorum Santa-
barenum non nosti?* Ad quem patriarcha: *Novi
monachum Theodorum, qui archiepiscopus Euchaita-
rum*

6. Duxerunt vero etiam ad eos Santabarenum, ait-
que ad eum Andreas domesticus: *Mandat tibi impera-
tor, ubi sunt opes et pignora mea majestatis?* 851
Qui ait: *Ubi ea dedit imperator: nunc vero si hæc
requirit, licet ei ut illa recipiat.* Ad quem Andreas:
*Dic, quæso, quemnam volebas imperatorem facere,
cum patri consuleres ut me oculis cæcares, patriar-
cha propinquum, an tuum?* Respondit ille ac dixit:
*Nescio prorsus de quo loquamini, mihi crimen im-
pingentia.* Ait ergo magister Stephanus ad eum:
*Et qua vero ratione mihi significasti imperatori, ut
ejus rei nomine patriarcham coarguerem?* Santaba-
renus vero confestim jactans se ad patriarchæ po-
des ait: *Adjuro te per Deum, domine, ut meam
prius depositionem facias, ac tunc me sacerdotio
nudum tanquam maleficum pœnis subjiciant.
Non enim istiusmodi rem significavi imperatori.*
Porro patriarcha in omnium conspectu ait: *Per
salutem animæ meæ, domine Theodore, archie-
piscopus es, tum in hoc sæculo tum in futuro.* In his
ira accensus Andreas: *Nunquid non, inquit, abba,
per me imperatori denunciasti fore ut patriarcham
ejusce reum sceleris perageres?* At ille se quidquam
scire pernegabat. Reversi itaque, quæ illi locuti
essent, imperatori cuncta renuntiant. Impotentis
vero ira furoreque correptus, quod adversus
patriarcham nihil criminis deprehendisset, misso
lictore duris verberibus Santabarenum affectit atque
Athenas relegavit; tum post illum mittens, ipsum
luminibus cæcavit et in Asiam easulem expulit.
Post annos autem plures placatus imperator 852
ipsum in urbem reduxit, atque ex Nova Ecclesia
annonas accipere jussit. Mortuus vero est Santa-

Α ε'. Ἀπέστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς Εὐχάιτα, καὶ ἤγα-
γε Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει. Ἀν-
δρέας δὲ ὁ δομῆστικος· καὶ Στέφανος ὁ μάλισταρος ἡ
τῆς Καλομαρίας, οἱ πολλὰ λυβορηθέντες ἐπὶ Βασί-
λείου παρὰ Σανταβαρηνοῦ, ὑπέθηκαν τῷ βασιλεῖ,
συσκευὴν ποιησάμενοι, ὡς ἔστι Φώτιος ὁ πατριάρχης
καὶ Θεόδωρος ὁ Σανταβαρηνὸς βουλὴν εἶχον ποιησα-
σθαι βασιλεία ἐκ τῶν ἰδίων Φωτίου πατριάρχου.
Προστάξαι δὲ ὁ βασιλεὺς ἀγαγεῖν Φώτιον πατριάρχην
καὶ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τοῖς παλατίοις
τῶν Πηγῶν, καὶ ἰδίως αὐτοὺς φρουρεῖσθαι διακριστα.
Ἀπεστάλησαν δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Στέφανος μά-
γιστρος καὶ Ἀνδρέας δομῆστικος ὁ Κρατερὸς καὶ
ὁ πατρίκιος Γούμπερ καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀγιοπολίτης ἐπὶ
τὸ ἐξετάσαι τὰ κατ' αὐτῶν. Καὶ ἀγαγόντες τὸν
πατριάρχην καὶ καθίσαντες ἐπὶ θρόνου ἐν τιμῇ,
καὶ αὐτοὶ καθεσθόντες, ἔφη πρὸς τὸν πατριάρχην
Ἀνδρέα; ὁ δομῆστικος· Γνωρίζεις, ὦ δέσποτα,
τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον; Ὁ δὲ ἀπεκρίθη· Ἀββᾶν
Θεόδωρον οὐ γνωρίζω. Καὶ ὁ Ἀνδρέας· Τὸν ἀβ-
βᾶν Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν οὐ γνωρίζεις;
Καὶ ὁ πατριάρχης· Γινώσκω τὸν μοναχὸν Θεόδω-
ρον ἀρχιεπισκοπικόν ἔντα Εὐχαιτῶν.

ς'. Ἦγαγον δὲ καὶ τὸν Σανταβαρηνὸν πρὸς αὐ-
τοὺς, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν Ἀνδρέας ὁ δομῆστικος·
Ὁ βασιλεὺς σοι δηλοῖ, ποῦ εἰσι τὰ χρήματα
καὶ πράγματα τῆς ἐμῆς βασιλείας; Ὁ δὲ ἔφη·
Ὅπου δέδωκεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς· νῦν δὲ ἐπεὶ
ἀναζητεῖ αὐτὰ, ἐξουσίαν ἔχει ἀναλαβεῖσθαι αὐτὰ.
Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἔφη πρὸς αὐτόν· Εἰπέ τίνα ἠβού-
λου ποιῆσαι βασιλεία, ὑποθέμενος τῷ ἐμῷ πα-
τρὶ διὰ συσκευῆς σου τυφλῶσαι με; τοῦ πατρι-
άρχου ἰδίον ἦ σόν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ὁ
γνωσκῶ τὸ σύνολον περὶ ὧν λέγετε κατηγο-
ροῦντές με. Λέγει οὖν Στέφανος ὁ μάλισταρος πρὸς
αὐτόν· Καὶ πῶς ἐμήνυσας τῷ βασιλεῖ ἵνα ἐλλίξω
τὸν πατριάρχην περὶ τούτου; Ὁ δὲ Σανταβαρη-
νὸς παρευθὶ παθὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ πατριάρχου
εἶπεν· Ὁρίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ, δέσποτα, ἵνα
πρῶτον κοίτησιν τὴν ἐμὴν καθαίρασιν, καὶ
τότε γυμνὸν ἔντα τῆς ἱερωσύνης κολαζέτωσαν·
ὡς κακούργον· οὐ γὰρ τοιαῦτα ἐδήλωσα τῷ
βασιλεῖ. Ὁ δὲ πατριάρχης ἐνώπιον πάντων ἔφη·
Μὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς, κύριε Θε-
ῶδε, ἀρχιεπισκοπικὸς εἰς καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι
καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Θυμωθείς οὖν Ἀνδρέας ἐπὶ
τούτοις ἔφη· Οὐκ ἐμήνυσας, ἀββᾶ, τῷ βασιλεῖ
εἰ' ἐμοῦ ὅτι ἵνα ἐλλίξω τὸν πατριάρχην εἰς
τούτου; Ὁ δὲ ἀπήρνητο μὴ εἶναι τι. Ὑποστρέ-
ψαντες οὖν ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ ἅπαντα τὰ
λαληθέντα [P. 551] παρ' αὐτῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς
θυμῷ τε καὶ ὀργῇ ἀκαταστέψ ληφθεὶς ὡς μὴ εὐ-
ρῶν αἰτίαν κατὰ τοῦ πατριάρχου, ἀποστειλάς ἐν-
ψεν τὸν Σανταβαρηνὸν σφοδρῶς, καὶ τούτον ἐξώρισεν
ἐν Ἀθήναις. Ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ ἀποστειλάς ἐτύφλω-
σεν αὐτὸν καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀνατολίην. Μὲτὰ δὲ

VARIÆ LECTIONES.

ἡ σημειῶνται ὅτι ὁ ἱερωμένος καὶ πταίστη; ὄζειται ἵνα καθαίραθῃ, καὶ τότε ἵνα κολάζηται margo P.
ἡ ἀνγγέλιον P.

ἐτη πολλά παρακληθεὶς ὁ βασιλεὺς τούτων ἀνήγαγεν Ἀ barenus Constantino et matre ejus Zee imperato-
 ἔν τῃ πόλει, καὶ προσέταξε λαμβάνειν αὐτὸν ἀν-
 ὄντως ἐκ τῆς Νέας ἐκκλησίας. Ἐτελεύτησε δὲ ὁ Σανταβαρηνὸς ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ζωῆς τῆς αὐ-
 τοῦ μητρός.

ζ - η'. Ἐπὶ τῆς βασιλείας οὖν Λέοντος Ἀγίων ὁ Λογγιβαρδίας ἑξαρχὸς καὶ δοῦξ, γαμβρὸς δὲ γα-
 γονῶς τοῦ βῆτος Φραγγίας, ἀντήρως τῷ βασιλεὶ,
 πᾶσαν τὴν χώραν εἰς ἑαυτὸν δουλώσας. Τοῦτο
 γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε Κωνσταντίνον τὸν τῆς
 τραπέζης οὖν πᾶσι τοῖς θέμασι τῆς δύσεως πρὸς τὸ
 καταπολεμῆσαι Ἀγίωνα. Καὶ συμβολῆς γενομένης
 ἠττήθησαν οἱ μετὰ Κωνσταντίνου καὶ κατασφάγη-
 σαν, μάλιστα αὐτοῦ διασωθέντος.

θ. Γέγονε δὲ ἑλλειψὶς ἡλίου, ὥστε νύκτα γενέ-
 σθαι ὥρα ἕκτη καὶ τοὺς ἀστέρους φαίνεσθαι. Ἄλλὰ
 βρονταὶ καὶ συνοχαὶ ἀνέμων καὶ ἀστρακαὶ γέγοναν
 ὥστε καῖναι ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς τοῦ φόρου ἀν-
 θρώπους ἐπέα.

ι'. Καὶ ἐπιλορχήθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἡ Σάμος
 τὸ κάστρον, αἰχμαλωτισθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ
 αὐτῶν τοῦ Πασπαλά. Προχειρίσατο δὲ Λέων ὁ βα-
 σιλεὺς Ζαούτζαν εἰς βασιλοπάτορα, συμπυλωθεὶς
 ἤδη Ζωῆ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ, φαρμάκῳ τινὶ τελευ-
 τήσαντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Θεοδώρου τοῦ Γαουσα-
 νιάτου. Σεφάνου δὲ πατριάρχου τῶν τῆδε μεταστάν-
 τος χιτροποιεῖται ἀνε' αὐτοῦ Ἀντωνίου ὁ λεγόμενος
 Καυλέας.

ια'. Ἦλθε δὲ καὶ ἀγγελία παρὰ τοῦ στρατηγοῦ
 Μακεδονίας ὡς ὁ ἄρχων Βουλγαρίας Συμεὼν βούλεται
 ἐκστρατεύσαι κατὰ Ῥωμαίων. Ἡ δὲ αἰτία ἦν ὡρ-
 γίζετο Συμεὼν ἦν αὕτη· Ζαούτζας ὁ βασιλοπάτωρ
 εἶχε δοῦλον ἐνούχον ὀνόματι Μουσικόν. Οὗτος
 ἐπιβίωθη Σταυρακίῳ καὶ Κοσμαῖ Ἑλλαδικῶς φιλο-
 χροῦσις καὶ πραγματευταῖς, οἵτινες πρὸς αἰσχρο-
 κερδίαν ἀφορῶντες μεσιτεῖα καὶ δυνάμει τοῦ Μου-
 σικοῦ διέδοσαν τὴν ἐν τῇ πόλει πραγματείαν τῶν
 Βουλγάρων ἐν Θεσσαλονίκῃ, κακῶς τοὺς Βουλγά-
 ρου; διοικοῦντες ἐν τῷ κομμεραύειν. Οἱ δὲ Βούλ-
 γαροὶ τῷ Συμεὼν ταῦτα ἀπήγγειλαν. Ὁ δὲ δῆλα
 κεποίηκε ταῦτα τῷ βασιλεὶ Λέοντι. Ὁ δὲ βασιλεὺς
 ὑπὸ τοῦ βασιλοπάτορος κωλυόμενος, [P. 532] προσ-
 παθοῦντος τῷ Μουσικῷ, πάντα ὡς λήρον ἤκουεν.

ιβ'. Μανεῖς οὖν ὁ Βούλγαρος ἐκστρατεύει κατὰ
 Ῥωμαίων. Καὶ μαθὼν ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει
 τὸν Κρηνήτην στρατηλάτην κατὰ Βουλγάρων μετὰ
 ὄπλων καὶ ἀρχόντων πολλῶν τῆς πόλεως κατὰ Συ-
 μεῶν. Καὶ συμβολῆς γενομένης ἐν Μακεδονίᾳ τρέ-
 πονται οἱ Ῥωμαῖοι, σφαγέντος τοῦ τε Κρηνήτου
 καὶ τοῦ Ἀρμένη τοῦ Κουρτικίου καὶ τῶν λοιπῶν
 πάντων. Ἐκ δὲ τῶν Καζάρων, οἱ ἦσαν εἰς τὴν
 ἑταιρείαν Λέοντος, προσθηθέντες καὶ τὰς ρίνας αὐ-
 τῶν κοπέντες εἰς αἰσχύνῃ Ῥωμαίων ἐν τῇ πόλει
 παρὰ Συμεὼν ἀπεστάλησαν. Οὗ; ἰδὼν ὁ βασιλεὺς
 καὶ θυμηθεὶς ἀπέστειλε Νικῆταν τὸν ἐπιλεγόμενον
 Σκληρὸν μετὰ θρομῶνων ἐν τῷ ποταμῷ Δανουβίῳ
 δοῦναι δῶρα τοῖς Τούρκοις καὶ πόλεμον κινήσαι

7-8. Leone itaque imperatore Hagio Longobardie
 prefectus atque dux, gener vero regis Francie,
 rebellione adversus imperatorem mota omnem re-
 gionem suam mancipavit ditioni. Qua re cognita
 imperator Constantinum mensse prepositum cum
 omnibus occiduis legionibus ad Flagionem expu-
 gnandum misit. Consertaque pugna victa Constau-
 tini acies est, trucidatus exercitus : unns ipso
 salutem egre expedit.

9. Tantum fuit solis deliquium, ut hora sexta
 stellæ in coslo apparuerint. Cæterum orta sunt to-
 nitrua ventorumque compressiones et turbines
 atque fulgura, adeo ut septem homines in fori gra-
 dibus incendio assumpti sint.

10. Expugnata Samus urbs munita ab Agarenis,
 sub jugum misso ipso quoque eorum prætoris ac
 duce Paspala. Leo imperator in imperatoris patrem
 Zautzam promovit, cum illius filiam Zoen in ux-
 orem accepisset, extincto illius viro Theodoro
 Gauaniato veneno quodam. Stephano autem pa-
 triarcha e vivis sublato, ejus loco ordinatur An-
 tonius dictus Cauleas.

853 11. Venit et nuntius a prætoris Macedoniz,
 in destinato habere Symeonem Bulgarorum prin-
 cipem ut infestis signis incurset Romanam ditio-
 nem. Hinc exiit Symeonis ira : Zautzæ imperato-
 ris patri servus erat nomine Musicus. Is Siaracio
 et Cosmæ Helladicis, hominibus auri avaris ac ne-
 gotiatoribus, amicitia junctus est. Hi turpis lucr-
 tibus causa, eoque spectantes ut quovis modo rem fami-
 liarem augerent, intercessione ac potentia Musici,
 quæ in urbe erat, Bulgarorum negotiationem The-
 salonicam avocare, quod male Bulgarorum com-
 merciis cedebat. Bulgari hæc Symeoni nuntiaver-
 unt. Ille Leoni imperatori curavit intimare : imperator
 vero obstante imperatoris patre, cujus in Musicum
 propensi animi essent, veluti vacui nugæ cerebri
 cuncta audiebat.

12. Furore igitur actus Bulgarus adversus Ro-
 manos copias educit. Quibus cognitis imperator
 Crenetum magistrum militiæ adversus Bulgaros
 armis instructum, multisque urbis proceribus ac
 officialibus fretum, adversus Symeonem mittit.
 Consertaque pugna in Macedonia in fugam vertun-
 tur Romani, jugulato tum Creneto tum Armeno
 Curticio reliquisque omnibus. Ex Chazaris, qui in
 Leonis fœderatorum agmine merebant, capti, præ-
 cisisque eis naribus, Romanorum probro, in urbem
 a Symeone missi sunt. Hos ut vidit imperator, ira
 percitus Nicetam cui cognomen Scleri (i. e. duri)
 cum triremibus in Danubium misit, Turcorum au-
 xilia muneribus datis corrogaturum, et ut bellum

VARIÆ LECTIONES.

Εἰς τὸν marginem P.

adversus Symeonem moverent. **854** Profectus vero ille, communicatoque cum ipsorum capitibus Arpade ac Cursane consilio, pactisque his Symeonem se bello incessuros, ac datis obsidibus ad imperatorem reversus est. Rursusque imperator Eustathium patricium navaliumque copiarum drungarium mari misit; Nicephorum vero patricium Phocam domesticum cum legionibus terra destinavit, ingressusque ad ipsam usque Bulgariam pervasit. Porro imperator, qui paci studeret tanto belli apparatu, Constantiniacem quæstorem ad Symeonem misit, qui ea quæ pacis essent consuleret. Symeon vero omni illa in ipsum terra marique motione comperta, quæstorem, velut qui dolo venisset, compingit in carcerem. Transmisso igitur Turci amne, interim dum Symeon in Phocæ exercitu occupatur, Bulgariam omnem sub jugum miserunt ac captivarunt. Hæc ut Symeon accepit, adversus Turcas proficiscitur. Hi contra trajicientes pugnam cum Bulgaris conserunt. In his fusus fugatusque Symeon, ut vix ipse in Distra incolu- nis salvusque evaserit. Turci vero imperatorem rogarunt ut mitteret qui Bulgarorum captivos redimerent. Quod et fecit imperator, missis in eam rem civibus, et ut lytrum pro eis darent.

13. Porro Symeon Eustathii drungarii opera de pace rogavit. In eam imperator animum inflexit, Leonemque Chærosphactem ad eam consciscendam misit. Data mandata Nicephoro ut copias reduceret; similiter etiam Eustathio excubiatum drungario. Symeon nec sermone Leonem dignatus est, sed in carcerem compegit. Susceptaque adversus **855** Turcos expeditione, cum ii nullum a Romanis auxilii præsidium haberent, sed nulla ipsorum cura relicti essent, aucta sua inde superbia omnes contrucidavit. Reversusque Leonem invenit in Mudagra, dixitque ad eum non facturum se pacem, nisi captivos omnes reciperet. Constituit itaque imperator eos reddendos esse; venitque cum Leone Bulgarus Symeonis homo ac domesticus, qui eos recepit.

14. Nicephoro Phoca vivis exempto, Symeon pacis dissolvendæ occasiones quærebat. Dum enim etiam alios captivos quærit, Romanam incessit ditionem. Leo autem imperator legionum domesticum Catacalum præficit, cujus in Rabdo domicillum fuit. Missus cum eo Theodosius patricius et protovestiarius; trajectisque legionibus integris et ordinibus ac agminibus, conserta pugna cum Symeone ad Bulgarophygam, locum sic dictum, facta est communis fuga omnesque periit, Theodosius quoque protovestiarius, cujus mortis causa haud mediocriter imperatoris indoluit animus.

15. Etiam Chersonis oppidani prætorem suum ac ducem Symeonem, Joannis filium, contrucidarunt. Capium itidem Corum, munitum præsidium in Cappadocia, ab Agarenis.

16. Facto imperator processa ad Damiani aedes, Zau'za quoque patre imperatoris illi comite, una

κατὰ Συμεών. Ὁ δὲ ἀπαλθὼν καὶ σουτυχῶν ταῖς κεφαλὰς αὐτῶν Ἀρκάδῃ καὶ Κουρσάνῃ, καὶ συνθερίων πολέμησαι, λαθὼν ἕβιδας ἤλαθ' ἐπὶ τὴν βασιλεῖα. Ὁ δὲ βασιλεὺς πάλιν διὰ τῆς θαλάσσης ἀπέστειλεν Εὐστάθιον πατρικίον καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωίμου. Νικηφόρον δὲ πατρικίον τὸν Φωκᾶν καὶ δομέστικον μετὰ τῶν θεμάτων ἀπέστειλεν διὰ γῆς, καὶ εἰσήλαθ' ἐπὶ Βουλγάρων. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν εἰρήνην ἀσπαζόμενος μετὰ τοῦτο ἀπέστειλε Κωνσταντινιτικὴν κναίστωρα πρὸς Συμεών, τὰ περὶ εἰρήνης συμβουλευόμενα. Συμεών δὲ τὴν κατ' αὐτοῦ κίνησιν διὰ τῆς καὶ θαλάσσης μαθὼν ἐν φρουρᾷ κατακλείει τὸν κναίστωρα ὡς ἐπὶ ὄλιπ' ἔλθόντα. Πέρασαντες οὖν οἱ Τοῦρκοι, τοῦ Συμεών ἐπὶ τὸ στρατεύμα Φωκᾶ ἀσχολουμένου, ἤχημαλῶ- τευσαν πᾶσαν τὴν Βουλγαρίαν. Ταῦτα μαθὼν Συμεών κινεῖται κατὰ Τοῦρκων. Οἱ δὲ ἀντιπεράσαντες συμβάλλουσι πόλεμον μετὰ Βουλγάρων, καὶ τρέπεται Συμεών, μέλις διασωθεὶς ἐν τῇ Δίστρα. Οἱ δὲ Τοῦρκοι ἤτησαντο τὴν βασιλεῖα ἀποστῆλαι καὶ ἀγοράσαι τὴν αἰχημαλωσίαν τῶν Βουλγάρων· ὃ δὲ καὶ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς, τοὺς πολίτας ἀποστῆ- λας ἐπαγοράσαι αὐτούς.

17. Ὁ δὲ Συμεών δι' Εὐστάθιον δρουγγάριον ἐδεήθη περὶ εἰρήνης. Πρὸς τὴν ὑπέβηεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀπέστειλε Λέοντα τὸν Χοιροσφάκτην πρὸς τὸ γενέσθαι εἰρήνην. Ἐδέξατο δὲ Νικηφόρος ὑποστρέ- φαι μετὰ λαοῦ, καὶ ὁ δρουγγάριος τῆς Βίγλης Εὐστάθιος ὁμοίως. [P. 553] Λέοντα οὐδὲ λόγου ἤξιωσε Συμεών, ἀλλ' ἠσφαλίσατο εἰρηκτῆ. Ἐκστρα- τεύσας δὲ κατὰ τῶν Τοῦρκων, ἐκείνων ὀχύρωμα βοθηίας μὴ ἐχόντων παρὰ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἀπρο- νοήτως ἐαθέντων, πάντας κατέσφαξεν, αὐξήσας τὴν μεγαλαυχίαν αὐτοῦ. Καὶ ὑποστρέψας εὗρε Λέοντα ἐν τῇ Μουδάγγῃ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Οὐ ποιῶ εἰρήνην, ἐὰν μὴ πᾶσαν τὴν αἰχημαλωσίαν λάβω. Διωρίσατο οὖν ὁ βασιλεὺς ταύτην ἀποδοῦναι, καὶ ἤθε μετὰ Λέοντα Βούλγαρος οἰκεὶος τοῦ Συμεών, καὶ παρέλαθεν αὐτούς.

18. Νικηφόρου δὲ τοῦ Φωκᾶ τελευτήσαντος, ἀφορ- μάς ἐζήτει Συμεών τὴν εἰρήνην διαλύσαι· ἐπιζητῶν γὰρ καὶ ἄλλους αἰχημαλωτούς εἰσέρχεται κατὰ Ῥω- μαίων. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς δομέστικον τῶν σχολῶν προβάλλεται Λέοντα Κατακαλῖν, ἐν τῇ Ῥάβδῳ τὴν οἰκίαν ἔχοντα, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀποστέλλει Θεοδόσιον πατρικίον καὶ πρωτοβεστιάριον. Καὶ περάσας ἅλα τὰ θέματα καὶ τὰ τάγματα, καὶ γενομένης συμβολῆς μετὰ Συμεών εἰς τὸ Βουλγαρόφυγον, ἐγένετο τροπὴ δημοσία καὶ πάντες ἀπώλοντο καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Θεοδόσιος, δι' ὃν ὁ βασιλεὺς οὐ μετρίως ἠνιάθη ἐπὶ τούτου.

19. Ἐσφαξαν καὶ ἐν Χερσῶνι οἱ τοῦ κάστρου τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Συμεών τὸν υἱὸν Ἰωάννου. Καὶ παρελήφθη τὸ κάστρον ἐν Κόρον ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρινῶν.

20. Ὁ δὲ βασιλεὺς πρόθεσεν ἐποίει εἰς τὰ Δα- μιανῶν, συνόντος καὶ Ζαούτζα τοῦ βασιλεοπάτορος

καὶ παραδυναστεύοντος καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς Ζωῆς ἅμα τῷ βασιλεῖ Θεοφανῶ δὲ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ οὐ παρῆν ἐκεῖ, ἀλλ' ἐν Βλαχέρναις ἐν τῇ ἀγρῇ σορῶ προσημένη. ἀφάντος οὖν τοῦ βασιλέως μείναι ἐκεῖ, συμβούλιον ποιήσαντες οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὁ τε υἱὸς αὐτοῦ ὁ Τζαούτζης καὶ οἱ λοιποὶ, ἠβούλουντο τῇ νυκτὶ φωνεῦσαι τὸν βασιλέα. Ἡ Ζωὴ δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως καθέδουσα καὶ τὴν ἐπιταχὴν ἀκούσασα, διὰ τῆς θυρίδος προβλεψαμένη αὐτοὺς κατοσφασέν. Ὡς δὲ τὸ δεινὸν ἔγνω τῆς ἐπιβουλῆς ἧς ἐμελέτησαν, ἐξύπνισε τὸν βασιλέα, ὁ παρευθὺ εἰσελθὼν εἰς πλοῖον διεπέρασεν εἰς Πηγὰς, ἕλασας Ζαούτζαν καὶ πάντας ἐκεῖσας. Καὶ πρῶτ' ἐπιβὰς εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον, ἐξεύσας Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βίβλης, καὶ προβαλόμενος Πάρδον υἱὸν Νικολάου ἐταιρειάρχην ἀντ' αὐτοῦ ὁ γὰρ Νικόλαος συμφικιωθεὶς τῷ βασιλεῖ καταδήλα ἔπολεῖ αὐτῷ πάντα [P. 554] τὰ τοῦ Ζαούτζη.... ἕως ἂν Λέων ὁ μάλιστα ὁ Θεοδοτάκης διήλλαξεν αὐτούς.

16. Τελευτῆ δὲ Θεοφανῶ ἀγῶαστα, βασιλεύσασα ἔτη δώδεκα ἦν οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἀνέδειξαν ὁ Θεὸς θαυματουργὸν διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ διὰ τὸ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδαιτείτως προσκαρτερεῖν τῷ Θεῷ καὶ ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις.

17. Στέφανος δὲ Ἀλέων ὁ βασιλεὺς Ζωῆν τὴν θυγατέρα Ζαούτζα. Ὅτι δὲ κατηγορηθῆναι τὴν Ζωὴν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ ζωῇ τῆς Θεοφανῶ οὐκ εὐλογηθῆναι παρὰ τοῦ κατρίάρχου ὡς παράνομος ὁ γάμος· καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ εὐλογησας αὐτὸν, εἰ καὶ βασιλεὺς ὑπῆρχεν, ἀλλὰ γε ἐκαθηρέθη ὑπὸ συνόδου. Καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς παρὰ κληρικῶν τοῦ παλατίου ᾧ ἐπίκλησιν Ζινάπης. Καὶ ὁ μὲν εὐλογησας καθηρέθη, ἡ δὲ ἐθασιλευσεν ἔτος ἐν μῆνας ὀκτώ. Τελευτησάσης δὲ τῆς Ζωῆς λάρνακα κέρυρον εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς. ἔχουσαν ἔδοθεν γράμματα κεκολλημένα, γράφοντα οὕτως· *Θυγάτηρ Βαβυλωνος ἡ ταλαιπωρος.*

18. Διεδλήθησαν δὲ τῷ βασιλεῖ Ἀρόντι ὁ τε Μουσικὸς καὶ ὁ Σταυράκιος ὡς ὅτι παρὰ τῶν στρατηγῶν καὶ ὀφφικαλίων λαμβάνοντες δῶρα καὶ μεσιτεύοντες πρὸς τὸν βασιλοπάτορα. Καὶ ποτε εἰσελθόντος τοῦ Σταυρακίου μετὰ γραμμάτων τινῶν τῶν στρατηγῶν πρὸς τὸν Ζαούτζαν, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐστώσας ἐν τῷ ἡλιακῷ, ἦλθεν ὀπισθεν αὐτοῦ, καὶ κρατήσας ἐκ τοῦ τένοντος ἐξήγαγεν ἔξω ὡς εἶπεν ἐρωτήσων περὶ τῶν στρατηγῶν· καὶ εἰς τὸ Μονόθυρον ἀγαγὼν, καὶ τὰ γράμματα ἄρας καὶ ἀποσφενδονήσας, παραθέτωκε τοῖς ἐπιτυχούσιν ἐξαγαγεῖν τοῦ παλατίου, θεωρισάμενος ἀποκείρας αὐτόν. Μαθῶν δὲ τοῦτο ὁ Μουσικὸς ἐπ' ἀπογνώσει γέγονεν. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐνθάδε ἵσπετο ὁ Μουσικὸς παρῶσας τῷ Χρ. ὑτῆς, τοῦτον ἐκεῖ κρήνηλον ἀθήσας ἐξήγαγε, παραδούς Χριστοφόρῳ μοναχῆν ἐν τοῖς Σκουδίου ἀπαγαγεῖν καὶ μοναχὸν ποιῆσαι. *Mse' ἄλιγον δὲ τελευτῆ Ζαου-*

cum Zoe ejus filia: Theophano enim illius uxor non illic erat, sed in Blachernis ad S. Sorum assidua. Ut 856 itaque visum erat imperatori ibi manere, consilio inuito Zautzæ propinqui et affines, tum scilicet Tautzes ejus filius tum reliqui, conjurarunt ut imperatorem noctu tollerent. Zoe autem in imperatoris sinu dormiens, audito tumultu per fenestram prospiciens, silentium indicabat. Ubi autem insidiarum, quas molitū essent, periculum advertit, imperatorem a somno excitavit. Is confestim lintrem ingressus in Pegas transfretavit, relicto sibi Zautza et omnibus, statimque diluculo festinantius in palatium intravit. Expulso Joanne exeubiarum drungario, Pardum Nicolai filium ejus loco fœderatorum comitem præfecit. Nicolaus enim amicitia junctus imperatori, quæ erant Zautzæ omnia ei nota faciebat. Hinc factum ut ambo omni sibi commercio interdictum vellent, donec Leo magister Theodotæus eos conciliavit.

17. Theophano Augusta diem obit, cum annos duodecim in imperio egisset. Hanc Deus non post multos dies miraculorum effectricem ostendit, idcirco quia aetotypia non moveretur, nec ejus illa esset injuriarum memoria; quod item elemosynis et orationibus jugiter Deo ac sanctis ecclesiis esset assidua.

18. Coronat vero Leo Zoem Zautza filiam. Idcirco nimirum quod criminali data cum Zoe consuetudo, Theopharone conjuge in vivis agente, hæud benedictæ sunt a patriarcha Leonis nuptiæ, ut illegitimæ. Et qui eum benedixit sacerdos, tamen imperator 857 esset, synodi nihilominus decreto depositus est. Benediciturque Leo cum ipsa a clerico palatio, cognomento Sinapes. Ac is quidem qui benedixit, gradu motus est. Zoe vero in imperio egit annum unum, menses octo. Exstincta autem illa urnam invenerunt, intra quam insculptæ litteræ in hæc verba: *Filia Babylonis miseræ.*

19. Delati criminis apud Leonem imperatorem Stauracius et Musicus, ut qui pro ducibus et officialibus ac proceribus intercederent apud imperatoris patrem, acceptis ab eis muneribus. Quandoque vero ingresso Stauracio cum litteris cujusdam prætoris ad imperatoris patrem Zautzam, videns imperator, dum staret in solario, venit retro, prehensaque cervicæ cum trahit foras, velut qui rogatam pro ducibus tribunisque venisset. Ducensque ad Monothyrum, ac litteris ablatis, jactansque ac excutiens, præsentibus tradidit palatio educendum, jubens ut coma multarent. Hæc ubi Musicus audivit, in desperationem actus animis concidit. Veniensque imperator, quo loco Musicus astabat Zautzæ, collo trudens eiecit, tradens Christophoro subiculario, qui in Studii abduceret ac monachum faceret. Nec multo post moritur Zautzas

VARIÆ LECTIONES.

* προσβλεψαμένη P. ὁ ταχὺ p 222. ὁ δὲ τῶν ἱερῶν — συνόδου] hæc nescio an tollienda.

in palatio, ejusque per Bucoleonem eductum (unus A
in Caulæ monasterio condiderunt.

20. Post Zautzæ autem occasum Basilius imperatoris operum **858** præpositus ac compulsor, Nicolai fœderatorum cohortis comitis filius, amicitia junctus est Samonæ cubiculario, Agarenorum stirpe nato, imperii culminis cupidine actus. Creditique Samonæ secretum: *Exstincta jam Zoe amita nostra, imperator aliam conjugem accepturus est, nosque omnes eliminaturus. Verum mihi dato fidem, ut tibi omne consilium credam, et quod conjurationis existit. Data vero Basilio fide, edisseruit illi omnia. Samonas vero ad Imperatorem ingressus ait: Domine mi, volo tibi aliquid privatim dicere, quod quidem si dixerō, mors mihi est: si autem non dixerō, ipse tu morieris.* Omnemque ei Basilii conjurationem narravit. Cumque ejus dictis fidem non haberet, ac diceret: *Nunquid aliquis subornavit, ut mihi hæc loquereris, fecistisque hoc ut muneris quidpiam emungas?* ait ille: *Mitte quos libuerit, viros fideles in meum cubiculum, domine mi, et si quid ex Basilio et ex me audierint, conscribant.* Confestim vero imperator Christophorum protovestiarium mittit una cum Calocyro cubiculario; ascendentesque in ejus delitueret cubiculo. Velut itaque esca captus Basilius, jurataque fide a Samona accepta, in domestico ipsius oratorio omnem illi edisseruit conjurationem, ac qui conjurati essent. Prudentibus vero illis descendentes Christophorus et Calocyros omnia, ita ut audita scripserant, imperatori legerunt. Confestimque adese jussu Basilio dedit milliariorum quatuordecim **859** milia, quæ in amite suæ Zoes remedium animæ, sic ab ea destinata, in Macedoniam deferret. Ac quidem Basilium in eum modum urbe ejecit. Reliquos vero ejus conjurationis socios ac participes, Pardum, excubiarum drungarium, ad Stypiotem mittit, quasi ipsum adducturus esset, cum ipse imperatoris libello præmonitus in mandatis accepisset ut in vincula eum compingeret. Prætextu vero abundi ac cenandi ad S. Lazarum, in descensu sphaeristerii, Joannem Garidam statuit cum reliquis cohortis fœderatorum in cubiculo; interimque descendente imperatore, tenentes, qui erant eum Joanne Nicolaum fœderatorum cohortis comitem urbe ejecerunt. Adducto vero e Macedonia Basilio, ejusque disceptata causa, ipsum verberibus affecit, plisque ejus igne succensis, ac per mediam pompa infami traducens civitatem, Athenas exsilio relegavit; ubi et male vitam finivit. Similiter etiam Nicolaum heteriararcham et Stylianum et Joannem omnemque Zautzæ familiam, alios detondit, alios exsilio relegavit, eorum substantiis omnibus publicatis. Atque ita per Samonam Zautzæ omnis cognatio deleta est. Cunctis vero magistris ac senatoribus imperator vocatis, legit coram

τῆς ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τοῦτον διὰ τοῦ Βουκολέοντος καταγαγόντες ἀπήγαγον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλίας, ἐκεῖσε αὐτὸν θάψαντες.

κ'. Μετὰ δὲ τὴν τελευταίην Ζαούτζα Βασίλειος Ἐπεικτής, υἱὸς Νικολάου ἑταιρειάρχου, συνεφιλιώθη Σαμωνᾷ κουβικουλαρίῳ τῷ ἐξ Ἀγαρηνῶν, δρεγόμενος τοῦ τῆς βασιλείας ἀξιώματος. Ἐδάρρησε δὲ τῷ Σαμωνᾷ, ὅτι *Τῆς θείας ἡμῶν ζωῆς τελευτηγῶσης ὁ βασιλεὺς [P. 555] λαβεῖν ἔχει ἑτέραν γυναῖκα, καὶ ἡμᾶς πάντας ἔχει ἀγαρίσαι.* Ἀλλὰ δὲς μοι λόγον, ἵνα σοὶ θαρρήσω πάντα τὰ βουλευόμενα. Καὶ θόντος αὐτοῦ τὸν ἄλλον τῷ Βασίλειῳ, ἐθάρρησεν αὐτῷ πάντα. Ὁ δὲ Σαμωνᾷς εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλεῖα εἶπεν αὐτῷ, ὅτι *Δέσποτά μου, θέλω σοὶ εἰπεῖν τι ἰδίως, ὅπερ ἐὰν μὲν εἶπω, ἀποθνήσκω, εἰ δὲ μὴ εἶπω, ἀποθνήσκεις σὺ* Καὶ διεξήλθε πρὸς τὸν βασιλεῖα πᾶσαν τὴν ἐπιβουλήν τοῦ Βασιλείου. Ἀπιστήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως τοῖς λαληθείσι παρ' αὐτοῦ, καὶ εἰρηκτός· *Μὴ τίς σοὶ ὑπέβαλε ταῦτά μοι εἰπεῖν, καὶ ἐκ θυροδοκίας τοῦτο ἐποίησας;* Ὁ δὲ εἶπεν· *Ἀπόστειλον πιστοὺς ἀνθρώπους, οὗς κελύεις, ἐν τῷ ἡμῶν κελίῳ, δέσποτά μου, καὶ ἵνα εἰσὶν* ¹⁰ *ἐγκερυμμένοι, καὶ εἰ τι ἄν ἀκούσῃ παρὰ Βασιλείου καὶ παρ' ἐμοῦ, γράψωσι ταῦτα.* Παρουθὺ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει Χριστοφόρον πρωτοδοσιτάριον ἕνα Καλοκύριον κοιτωνίτην, καὶ ἀνελθόντες ἐκρύβησαν ἐν τῷ κελίῳ αὐτοῦ. Βασίλειος οὖν δελεασθεὶς καὶ λαβὼν λόγον ἐνορχον παρὰ Σαμωνᾷ εἰς τὸ προσευχάδιον αὐτοῦ ἐξείπεν αὐτῷ πάντα τὰ τῆς βουλῆς καὶ τοὺς συμβουλευομένους. Ἀριστόντων δὲ αὐτῶν κατελθόντες Χριστοφόρος καὶ Καλοκύριος διὰ γραφῆς ἀνέγνωσαν πάντα τῷ βασιλεῖ. Καὶ παρ-εὐθὺ μὲν Βασίλειον προσκαλεσάμενος δέδωκε μιλιάρησια χιλιάδας εικοσιτέσσαρας ὡς ὄθην ψυχικὰ τῆς αὐτοῦ θείας ζωῆς, ὡς ὀρισθέντα παρ' αὐτῆς οὕτως, καὶ ἀπέστειλεν ἐν Μακεδονίᾳ. Καὶ τὸν μὲν Βασίλειον οὕτως τῆ; πόλεως ἐξήγαγε, τοὺς δὲ λοιποὺς τοὺς τῆς αὐτῆς βουλῆς μετεσχηκτάς καὶ κοινωνήσαντας, Πάρδον μὲν δρουγγάριον τῆς βίγλης ἀποστέλλει πρὸς τὸν Στυπιώτην εἶθην ἀγαγεῖν αὐτὸν, προμνησθέντος ἐκεῖνου διὰ βασιλικῷ πιττακίου τοῦτον δεσμεῖσαι. Προφασισάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπέλθῃν καὶ δειπνήσας εἰς τὸν ἅγιον Λάζαρον, εἰς τὸ καταβάσιον τοῦ τζυκανιστηρίου, ἔστησεν Ἰωάννην Γαριδᾶν μετὰ καὶ τῶν λοιπῶν τῆς ἑταιρείας ἐν τῷ κουβουλίῳ· καὶ ἐν τῷ κατέρχεσθαι τὸν βασιλεῖα κρατήσαντες οἱ μετὰ Ἰωάννου Νικολάου ἑταιρειάρχην ἐξήγαγον τῆς πόλεως. Ἀγαγὼν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασίλειον καὶ ἀνακρίνας καὶ τόψας, καὶ τὰς τρίχας αὐτοῦ καταφλέξας, καὶ ἐν τῇ μέσῃ θριαμβεύσας, ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις καὶ κακῶς ἐκεῖ τελευτᾷ. Ὡσαύτως καὶ Νικολάου ἑταιρειάρχην καὶ Στυλιανὸν καὶ Ἰωάννην καὶ συγγένειαν πᾶσαν Ζαούτζα τοὺς μὲν ἀπέκτειρε, τοὺς δὲ ἐξώρισε, δημεύσας τὰς οὐσίας αὐτῶν πάσας. Καὶ οὕτως πᾶσα ἡ συγγένεια Ζαούτζα ἐξυλοθρήθη διὰ Σαμωνᾷ. Πάντας δὲ τοὺς μαγιστροὺς καὶ τοὺς ἐν τέλει προσκαλεσάμενος ὁ [P. 556] βασιλεὺς ἀνέγνω κατενώπιον

VARIÆ LECTIONES.

αὐτῶν τὰ μηνυθέντα παρὰ Σαμωνᾶ· καὶ εἰρήκασιν ἄξιον εἶναι τιμῆς μεγάλης. Ὁ δὲ πρεσβυτὸν τοῦτον τῆ τοῦ πρωτοσπαθαρίου ἀξίᾳ τετιμηκεν, καὶ προσφωκίωσατο αὐτοῦ.

κα'-κβ'. Ἐτελεύτησε δὲ Ἀντώνιος ὁ πατριάρχης, καὶ ἀνε' αὐτοῦ χειροτονεῖται Νικόλαος μυστικὸς ὢν τοῦ βασιλέως. Παρελήφθη δὲ καὶ τὸ κάστρον ἡ Δημητριάς ἐν τῷ θέματι τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ.

κγ'. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς στέφει Ἄνναν θυγατέρα Ζωῆς τῆς ἀπὸ τοῦ Ζαούτζα, διὰ τὸ μὴ δόνασθαι ποιεῖν τὰ ἐκ τύπου κλητόρια μὴ εὐσης Αὐγούστης.

κδ'. Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς κώρην ἐκ τοῦ θέματος Ὑψικίου, ὠραιότατην πάνυ, ὀνόματι Εὐδοκίαν, στέφας καὶ ἀναγορεύσας καὶ γήμας αὐτήν· ἐξ ἧς παιδὸν ποιήσας ἀρβρενα, ἐφ' ᾧ τετελεύτησε καὶ αὐτὴ καὶ τὸ γεννηθέν.

κε'. Ἐξωνήσατο δὲ οἰκήματα ὁ βασιλεὺς Λέων κλησίον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ ἐκκλησίαν περιφανῆ ἐπ' ὀνόματι τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς τῆς ἁγίας Θεοφανῶ.

κς'. Ὡσαύτως ἔκτισεν ἐκκλησίαν εἰς τοὺς λεγομένους Τόπους, τὸν ἅγιον Λάζαρον, κατασκευάσας αὐτὴν μονὴν ἀνδρείαν εὐνούχων. Ἐνθα καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα ἐκ Κύπρου καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ἀπὸ Ἐφέσου ἀνακομίσας ἀπέθετο, ποιήσας καὶ τὰ ἐγκαίνια τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. Ἀσχολυμένον δὲ τοῦ στέλου εἰς τὰ κτίσματα τῶν τοιούτων ἐκκλησιῶν παρελήφθη ἐν Σικελίᾳ τὸ Ταυρομένιον ὑπὸ τῶν Ἄφρων, τῆ ἀμελείᾳ, μάλλιν δὲ προδοσίᾳ, Εὐσταθίου δρουγγαρίου τῶν πλωτῶν, καὶ Καραμάλου ἐκεῖσε ὄντος καὶ Μιχαῆλ τοῦ Χαράκτου, γενομένης πολλῆς σφαγῆς τῶν Ῥωμαίων. Ἀνελθόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ πόλει παρὰ τὸ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πατριάρχου ἡ ἐλεγχθέντων παρὰ Μιχαῆλ τοῦ Χαράκτου ὡς προδοτῶν, κατεκρίθησαν θανάτῳ. Παρακληθέντος δὲ τοῦ βασιλέως παρὰ Νικολάου τοῦ πατριάρχου, τὴν θάνατον συνεχωρήθησαν, μοναχοὶ ὁ μὲν Καραμάλος εἰς τὰ Πικριδίον, ὁ δὲ Εὐστάθιος εἰς τῶν τῶν Ἀγαρηνῶν, αἰχμαλωσίαν πολλὴν πεποιηκότες.

κζ'. Ἐν τῇ προελθούσῃ δὲ τῆς μεσοπεντηκοστῆς τοῦ βασιλέως Λέοντος ἀνελθόντος εἰς τὸν ἅγιον Μώκιον καὶ εἰσοδεύοντος, ὅτε ἦλθε πλησίον σωλίας, ἐξεληθὼν τις ἐκ τοῦ ἄμδωνος δέδωκεν αὐτῷ μετὰ βάρδου ἰσχυρᾶς καὶ παχείας· καὶ εἰ μὴ ἡ ἰσχυρὰ τῆς βάρδου εἰς πολυκάνθηλον ἐμποδισθεῖσα διεχαινώθη, πρεσβυτὸν ἂν τοῦτον ἀπῆλλαξε τοῦ ζῆν. Τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς [P. 357] καταβρόντος ἐκ τῆς τοῦ βασιλέως κεφαλῆς, ταραχὴ τε καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων γέγονεν, καὶ πολλοὶ ἐν ταύτῃ ἀπώλοντο. Ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος προσφασίσαστο νοσηλευθεῖς καὶ οὐ κατήλθεν ἐν τῇ εἰσόδῳ, ὡς ἐκ τούτου ὑποπτον αὐτὸν γενέσθαι τὴν τοιαύτην ἐπιβουλήν κατασκευάσαι. Ὅθεν ὁ Σαμωνᾶς παρῆν ἐκεῖ, ἀλλ' ἦν ἀπελθὼν ἀγαγεῖν Ζωὴν ἐν τῷ παλατίῳ πρὸς τὸ συνεῖναι τῷ βασιλεῖ. Κρατηθέντος δὲ τοῦ δόντος τὸν βασιλεία καὶ ἐστασθέντος, καὶ πολλὰς θισάνους καὶ τιμωρίας ὑπο-

A illis quæ a Samona fuerant nuntiata, dixerantque dignum esse qui magnum honorem consequeretur. Confestimque eum protospatharii dignitate ornavit et ad suam necessitudinem ascivit.

860 21-22. Mortuo vero Antonio patriarcha, ejus loco ordinatur Nicolaus, qui imperatoris erat mysticus. Capta porro est civitas munita Demetrias in Hellados themate a Damiano Agareno.

23. Leo imperator Annam filiam suam ex Zoe filia Zautze coronat, quod non poterat constituta ex more convivium publica exhibere, quod non esset Augusta.

24. Duxit autem imperator uxorem ex Opsicii themate, formosissimam valde, nomine Eudociam, coronans Augustamque renuntians ac sibi conjugem adhibens. Ex ea suscepto puero masculo tum ipsa exstincta est tum suscepta proles.

25. Coemptis Leo imperator ædibus prope Sanctios Apostolos, ibi præmagnificam ecclesiam extruxit, nominæ primæ suæ uxoris S. Theophanonis.

26. Similiter etiam ecclesiam ædificavit ad Topos, quos vocant, S. Lazarum, virorum eunuchorum monasterium faciens; ubi et S. Lazari corpus e Cypro et Mariæ Magdalænæ Epheso relatum deposuit: celebrata ejusdem ecclesiæ illi encæniam. Occupatis autem classariis struendis ejusmodi ecclesiis, captum in Sicilia est Tauromenium ab Afris, negligentia seu potius prodicione Eustathii navallium drungarii et Caramali ibi tum existentis et Michaelis Characti, ingenti 861 data Romanorum strage. In urbem reductis, ab imperatore et patriarcha redargutis, Characto insimulante, iudicta mortis sententia est. Quanquam exorato a Nicolao patriarcha imperatore facta mortis venia est. Monachum inire concessum, Caramalin Picriidii, Eustathio in Studii. Capta est et Lemnus insula ab Agarenis, multis incolarum abductis captivis. Σουδίου. Παρελήφθη δὲ καὶ Λῆμος ἡ νῆσος ὑπὸ

27. In processu autem mediæ Pentecostes, cum Leo imperator ad S. Mocii ascendisset ac templum intraret, ubi jam prope solem attigerat, egressus quidam ex ambone cum robusto fuste ac crasso in caput impegit. Ac nisi fustis ictu interjecto candelabri remissus fuisset ac retardatus, confestim ei vitam abstulisset. Cruore autem e capite imperatoris largiter diffuente facta turbatio est ac fuga procerum, multique in ea perierunt. Frater autem Leonis Alexander morbum prætexens desideratus in ingressu est, ut inde suspicio ei inoleverit istiusmodi molitionis auctorem ipsum fuisse. Samonas quoque non erat ibi, sed abierat Zoem adducturus in palatium, ut cum imperatore esset. Capto illo qui ictum impegerat, habitaque de illo quaestione, ac cum multos dies non pauca sustinuisset supplicia ac tormenta, quod nihil confitebatur, ad

VARIE LECTIONES.

ἢ τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ πατριάρχῳ? ἢ ἡ om. P.

862 extremum manibus pedibusque excisis in A Circi funda combustus est; quo ex tempore abollitus istiusmodi processus est.

28. Aliquo autem interjecto tempore, ascendit Marcus sapientissimus oconomus ejusdem ecclesie (is nimirum qui complevit tetraodiam magni Sabbati, a domino Cosma compositum), ac cum imperatore mense accumbens ex eo efflagitabat ne excinderetur festæ diei solemnitas. Abiuvante imperatore ait Marcus: *Olim jam a Davide scriptum erat (Ps. LXXIII, 5), domine, id tibi eventurum esse: prophetauit namque, dicens: Quanta malignatus est inimicus in uncto tuo, et gloriati sunt qui odorant te in medio solemnitalis tuæ! Oportet enim te, domine, abhinc annos decem imperium tenere. Quod et contigit: eodem enim die quo ietum, acceperat, et mortuus est.*

29. Zoe quarta Leonis uxor non erat eorollis nuptialibus donata. Imperatore solenni pompa procedente ad Butii emporium ad Christophori protovestiarrii sui monasterium dedicandum, venit nuntius, Agarenorum classem ductore Tripolita adversus Cpolim ascendere. Mittit itaque Imperator Eustathium navalium drungarium cum omni classe et tribunis ac officialibus adversus Tripolitam: qui, cum non licuisset aciem adversam jungere, inani conatu rediere.

30. Venit itaque Tripolita, et ingressus est intra Abydum, Parium usque. Quo cognito imperator in magnam **863** venit animi dejectionem ac afflictionem. Mittitque Himerium a secretis primum classis ducem ac caput adversus Tripolitam, qui prorsus non ausi sunt propius classem Agarenorum adire. Quæ autem Dei judicia sunt, mutato consilio idem Leo Tripolita vela obvertens Thessalonicam profectus est. Quam et expognavit, cepitque cum Leone Chatzilicio eorum prætoræ ac duce, magna data civium strage multisque abductis captivis. Rodophyllus autem quispiam cubicularius necessaria quadam ex causa in Siciliam missus, habens secum auri libras centum, eum forte fortuna in via ægrotans Thessalonicam ut lavaret ingressus asset, et ut vires reciperet, captus a Leone est. Hac vero iter habens Symeon a secretis, qui postea patricius primusque a secretis fuit, tum aurum recepit tum munera, quibus Rodophyllus in via relictis, multis excruciatas tormentis extinctus est. Causaque Tripolitæ constitutum esset ut urbem everteret, intelligens Symeon significat ei ut aurum accipiat et urbem immennem sinat, quod et factum est.

31. Somonas autem simulato consilio exeundi in monasterium suum, quod Spira dicunt et in Damatri situm est, fuga in Syriam usus est cum pecunia et equis suis, publicos equos per singulas stationes subnervans. Quo cognito imperator post

μαμνηκότο; ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐπὶ μὴδὲνα καθωμολόγει, τέλος ἔκκοπεῖς αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας ἐκάη ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφενδόνη, καὶ ἔκτοτε ἐξέκοπη ἡ τοιαύτη προέλευσις.

κη'. Μετὰ δὲ τινα καιρὸν ἀνήλθε Μάρκος ὁ σοφώτατος οἰκονόμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃς ἦν ἀναπληρώσας τοῦ μεγάλου Σαββάτου τὸ τετραώδιον τοῦ κυρίου Κοσμά· καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ τῷ βασιλεῖ συνειστώμενος ἐξελιπάρει τὸν βασιλέα μὴ ἐκκοπῆναι τὴν ἑορτήν. Τοῦ δὲ βασιλέως ἀπαναινομένου ἐφη ὁ Μάρκος, ὅτι Προγεγραμμένον ἦν κατὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ τὸ παθεῖν σε, δέσποτα. Προεφήτευσεν γὰρ εἰπὼν· Ὅσα ἐπονησάντο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ στήθε σου, καὶ ἐπεκαυχῆσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου! Καὶ δεῖ σε, ὦ δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦν κρατῆσαι τὴν βασιλείαν ἐτη δέκα. Ὅ θὴ καὶ γέγονε· τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ἣ καὶ ἔλαθεν, ἐν αὐτῇ καὶ τελευτᾷ.

κθ'. Ἦν δὲ Ζωὴ ἡ τετάρτη γυνὴ τοῦ βασιλέως Ἰσακίως. Τοῦ δὲ βασιλέως πρόκεινον ποιησαμένου εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦ Βουτιου πρὸς τὸ ἐγκαινίσαι τὴν μονὴν Χριστοφόρου τοῦ πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ, ἤλθεν ἀγγελλὰ ὡς ὅτι ὁ στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν ἅμα τῷ Τριπολίτῃ ἀνέρχεται κατὰ Κωνσταντινουπόλεως. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐστάθιον δρουγγάριον τοῦ πλωῖμου μετὰ παντὸς στόλου καὶ τῶν στρατηγῶν κατὰ τοῦ Τριπολίτου· ὅς μὴ θονηθέντας ἀντιπαράταξασθαι ἀπεστράφησαν ¹² κενοί.

λ'. Ἦλθον οὖν ὁ Τριπολίτης, καὶ εἰσῆλθεν ἔνδοθεν τῆς Ἀβύδου μέχρι Παρίου. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ ἀθυμίᾳ καὶ περιστάσει γέγονεν, καὶ ἀποστέλλει ἡμέριον πρωτασκηρῆτιν κεφαλὴν τοῦ στόλου κατὰ τοῦ Τριπολίτου, μὴ τολμώντων κἄν ὄλιως πλησιάσασθαι τῷ στόλῳ τῶν Ἀγαρηνῶν. Τοῖς δὲ τοῦ θεοῦ κρίμασιν ἀντεστράφη ὁ αὐτὸς λέων ὁ Τριπολίτης· καὶ ἀπῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ταύτην ἐπολιόρχησε καὶ παρέλαθεν ἅμα τῷ στρατηγῷ αὐτῶν Λέοντι τῷ Κατσίλακίῳ, ποιήσας πολλὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν. [P. 558] Ῥοδόφυλλος δὲ εἰς κωδικουλάριος ἦν ἀποσταλεὶς ἐν Σικελίᾳ διὰ χρῆσαν τινα, ἔχων μεθ' ἐξυτοῦ χρυσοῦ λίτρας ἑκατόν. Νοσήσας δὲ κατὰ τύχην ἐν τῇ ὁδῷ εἰσῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ πρὸς τὸ λούσασθαι καὶ ἀνακτῆσασθαι ἑαυτὸν, ἐκρατήθη ¹⁴ παρὰ Λέοντος. Διερχομένου ¹⁵ δὲ Συμῶν ἀσκηρῆτις, ὁ μετὰ ταῦτα γεγὼνως πατριῆκος καὶ πρωτασκηρῆτις, ἀνελάβατο τὰ τε χρυσοῦ καὶ τὰ ὄψρα, ἅπερ εἶασεν ὁ Ῥοδόφυλλος ἐν τῇ ὁδῷ καὶ πολλὰ βασιανισθεὶς ἐτελεύτησε. Τοῦ δὲ Τριπολίτου βουλομένου τὴν πόλιν καταστρέψαι, μαθὼν ὁ Συμῶν δηλοῖ αὐτῷ χρυσοῦν λαβεῖν καὶ ταύτην εἶσαι· ὅ θὴ καὶ γέγονεν.

λα'. Σαμωνᾶς δὲ προφασισάμενος ἐπὶ τὴν μονὴν αὐτοῦ τὰ Σπείρα ἐξελεῖν, τὴν ἐν τῷ Δαματρὶ εἶσαν, φυγῇ ἐχρήσατο ἅμα χρήμασι καὶ ἱπποῖς αὐτοῦ, τοὺς ἱπποὺς τοὺς δημοσίους κατὰ ἀκαλλάγην ἀγκυλοκοπήσας. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει ἐπισθεῖν

VARIÆ LECTIONES.

¹² ἀπεστράφησαν? ¹³ καὶ ἐκρατήθη? ¹⁴ διερχόμενος?

αὐτοῦ Βασίλειον ἑταιρειάρχην τὸν Καματηρὸν καὶ Ἀ Γεώργιον τὸν Κρηνήτην τοῦ καταλαβεῖν αὐτόν. Τοῦ δὲ Σαμωνᾶ τὸν Ἄλυν βουλομένου διαπερᾶσαι, καταλαβεν αὐτὸν Νικηφόρος· δρουγγάριος δὲ λεγόμενος Καρινῆς, οὐκ ἔων αὐτὸν διαπερᾶσαι. Ἐπεὶ δὲ πολλὰ δὲ Σαμωνᾶς ὑπαχνεῖτο καὶ οὐκ ἔπειθεν, προσέφυγεν εἰς τὸ Σιριχᾶ εἰς τὸν εἰμίον σταυρὸν, προσασάμενος ὡς διὰ πίστιν τοῦ σταυροῦ ἐληλυθεῖ. Καταλαβὼν οὖν Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκῆς, καὶ τοῦτον ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει. Προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν μὲν φυλάττεσθαι ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρδα τοῦ Καίσαρος, ἠρώτησε δὲ Κωνσταντῖνον τοῦ Δουκῆς περὶ αὐτοῦ, καὶ μαθὼν ὡς ἀληθῶς ἐν Συρίᾳ ἔφυγε, παρεγγύησε τῷ Δουκᾷ μὴ εἰπεῖν τοῦτο ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, ὅτε ¹⁰ παρ' αὐτοῦ ἐρωτηθῆ, ἀλλ' ὅτι δι' εὐχὴν ἀπῆλθεν ἐν τῷ Σιριχᾷ· ἤθελε γὰρ ὁ βασιλεὺς συνομιθεῖν αὐτῷ. Προσκαλεσάμενος οὖν Κωνσταντῖνον τοῦ Δουκῆς ἐμπροσθεν τῶν ἐν τῷ εἰρη· Ὀδτωσ ἔχεις Θεὸν καὶ τὴν κεφαλὴν μου, ἔφυγεν ὁ Σαμωνᾶς ἡ σὺ· Ὁ δὲ ὡς εἶπεν πρότερον τῷ βασιλεῖ μὴ ὀρκισθῆναι καὶ τὸ κελευσόμενον εἰπεῖν, ἀκούσας τοὺς ὄρκους ἐξέειπεν ἐνώπιον πάντων, ὅτι *Εἰς Συρίαν ἔφυγεν. Μετ' ὀργῆς δὲ τοῦ βασιλέως τοῦτον ἀποπειθαρχήσαντος, ἐποίησε Σαμωνᾶς μῆνας τέσσαρας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Βάρδα. Ἀπεσυνόψισε δὲ ἐν τῇ αυτοκρατορίᾳ τοῦ βασιλέως ¹¹.*

[P. 559] λβ'. Ἐρᾶνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστήρ, τὰς ἀκτίνας· ἐπεὶ Ἀνατολῆς πέμπων, φαίνόμενος ἐν C ἡμέραις καὶ νυξὶ τεσσαράκοντα. Γέγονε δὲ Σαμωνᾶς πατριάρχης ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς. Ἐγέννησε δὲ υἱὸν ἀπὸ Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γυναῖκος. ¹² Ἐδαπίσθη δὲ τὰ ἅγια φῶτα ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, δεξαμένον αὐτὸν Ἀλεξάνδρου βασιλέως καὶ Σαμωνᾶ πατριάρχου καὶ τῶν ἐν τῷ εἰρη πάντων.

λγ'. Γέγονε δὲ καὶ ἡ Κύπρῃ τότε γηροκομίον, διωχθεισῶν τῶν ἑταιριδων.

λδ'. Εὐλογηθῆ δὲ ὁ Ἄλων βασιλεὺς μετὰ Ζωῆς μετὰ τὴν ἑορτὴν παρὰ Θωμᾶ προσδουτέρῳ, δε καθῆρθῆ. Ἀνηγόρευσε δὲ τὴν αὐτὴν Ζωὴν Ἀγούσταν, καὶ διὰ τοῦτο τὸν βασιλέα ὁ πατριάρχης ἐκόλυσεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσερχεσθαι. Ὅθεν διήρχετο ἀπὸ D τοῦ δεξιοῦ μέρους μέχρι τοῦ μετατωροῦ, μηδ' ὄλωσ εἰς τὰ κατὰ συνήθειαν διερχόμενος.

λε'. Προεδιήθη δὲ Σαμωνᾶς παρακοιμώμενος διὰ τὸ εἶναι τῷ βασιλεῖ συνεργὸς πρὸς πᾶσαν παρανομίαν καὶ κακίαν. Καὶ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἤρξαντο μελετᾶν. Προσκαλεσάμενος γὰρ Νικόλαον πατριάρχην Φεβρουαρίῳ μηνὶ πρώτῃ, καὶ πολλὰ λιπαρήσαντες δεχθῆναι τὴν πολυγαμίαν, ἐπει πείσαι οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀπὸ τοῦ κληροῦ διὰ τοῦ Βουκελλόντου ἐν πολίῳ μικρῷ τοῦτον ἐμβέβησαντες διαπέρασαν ἐν τῇ

eum mittit Basilium fœderatorum comitem Camaterum et Georgium Creneteta, ad eum comprehendendum. 864 Cumque Samonas Halym vellet trajicere, comprehendit eum Nicephorus drungarius, cui nomen Caminas, prohibens ipsum trajicere. Cumque Samonas multis promissis ejus nihil animum inflexisset, ad venerandam confugit crucem quæ est in Siricha, simulans quasi fide in crucem ejusque religione iter suscepisset. Comprehensus itaque Constantinus Ducis filius, eumque assumens, in urbem reversus est. Præcepit vero imperator ipsum quidem servari in ædibus Bardæ Cesaris, interrogavitque de eo Constantinum Ducæ filium. Cognitoque quia vere in Syriam fugeret, mandavit duci ne cum ab eo interrogaretur in præsentia senatus, istud diceret, sed quod voti causa in Siricha profectus esset : volebat enim imperator in sui eum conspectum admittere. Advocato itaque Constantino Ducis filio coram senatu ait : *Ita Deum habes et caput meum, fugiebat Samonas necne ?* Is vero, ut qui antea imperatorem rogasset non adjurare, ac dicturum se quod juberetur, auditis juramentis, horumque motus religione, omnibus coram enuntiavit : *Sane fugiebat in Syriam.* Imperator cum ira jussu facessere, Samonam menas quatuor tenuit in domo Bardæ, reddiditque præsentiam et in conspectum admisit tum cum illi filius susceptus est.

32. Apparuit tunc et cometa, radios mittens versus Orientem, visusque est dies quadraginta ac totidem noctes. Samonas a tempore suæ 865 fugæ patricius creatus est. Sustulit Leo filium ex Zoe, quarta uxore sua ; baptizatusque est in die Luminum a Nicolao patriarcha in Magna ecclesia, susceptoribus ejus Alexandro imperatore et Samona patricio omniique senatu.

33. Tunc quoque Cypus, quam vocant, domus hospitibus curandis senibus facta est, eliminatis scortis.

34. Nuptiali benedictionis impartitus est Leo imperator cum Zoe post Domini natalem diem a Thoma presbytero, qui depositus est. Eamdem quoque Zoem Augustam renuntiavit ; quæ res in causa fuit ut patriarcha imperatori ingressum in ecclesiam interdixit. Quapropter a dextra parte ad aetatorium usque (transibat, nihil prorsus qua moris erat transiens.

35. Profectus vero est Samonas accubitor (sæci cubiculi præpositus intimus) Idcirco nimirum quod imperatori ad omne scelus et pravitatem adjutor esset et socius. Cæperuntque adversus Ecclesiam nova moliri. Advocato enim Nicolao patriarcha Kalendis Februarii, multisque agentes precibus ut polygamia reciperetur, cum in sententiam trahere nequiverint, a Cletorio (convivitorium triellinio) per

VARIE LECTIONES.

¹⁰ ὅταν ? ¹¹ τῇ γέννῃ τοῦ υἱοῦ τούτου margin P. ¹² ὅτι ἔβαλλον οἱ παλαιοὶ πολλοὺς ἀναδόχους; margin P.

Bucoleonem in parvum lintrem imponentes Eriam A trajecerunt ; unde ægre pedes ad Galacrenas usque multa nive objecta humo evasit. Ordinatur vero ejus loco Euthymius synacellus patriarchæ, vir venerabilis et continens ac valde pius 366 et religiosus. Adjuncte divina revelatione, quod ita gestum erat, recepisse, quippe cum imperator vellet hæresim ac legem promulgare, qua liceret viro tres aut etiam quatuor uxores habere ; qua in re multi eruditissimi viri ei astipularentur.

36. Mense Junio invitatus est Leo imperator a Constantino Libe ad monasterium, quod est in Mardosagari, tum ad ejus dedicationem tum ad prandium. Factusque est ventus, cui Lips nomen, in tertiam usque vicem valide spirans, concutiensque ac evertens domos ac ecclesias, ita ut omnes in subdivalia loca fugerent ac mundi consummationem esse dicerent, nisi Dei clementia obortis imbris sedata esset istiusmodi confractio.

37. Præfecerat imperator Himerium cursus publici logothetam navalis omnis rei caput, egressa Agarenorum classe adversus Romanos. Acceperat vero imperatoria jussione Andronicus Dux ut et ipse Himerio logothetæ in navibus sese adjungeret et adversus Agarenos særio depugnaret. Porro Samonas irreconciliabilis Andronico hostis erat, multaque in eum continuo struebat, et machinabatur illi noxam inferre, nullo non modo, nulla non opera ac fraude nocere studens, quo ex tempore a fuga retractus fuerat. Subjecit vero cuidam ut occulte Andronico scriberet : *Cave sis naves ingrediaris et capiaris ab Himerio ; Samonas namque auctor fuit imperatori ut ab eo te teneri ac luminibus orbari præciperet.* 367 Multis itaque hortamentis atque precibus agente Himerio ut adversus Agarenos naves ingrederetur, resiliit. Agarenis vero incumbentibus, Himerius solus in die S. Thomæ conserta cum eis pugna magna potitus victoria est. Andronicus ut cognovit, in desperationem actus, una cum propinquis ac liberis suis totaque familia discedens Cabalam urbem unitam cepit, in perfectam defectionem prorumpens, ita ut Samonas imperatori diceret : *Nonne dicebam tibi, domine, Ducem tyrannidem moliri ac rebellem esse ?*

38. Confestim itaque mittit imperator Gregoram D legionum domesticum Ibiritzem, Andronici consocerum, ad eum expugnandum. Cognito vero Nicolaum patriarcham ejectum esse, ad Agarenos profugit cum propinquis et amicis suis ac liberis, qui Romanam tunc ditionem incursabant, magnificeque ac gaudii significatione receptus est ab amernæ.

39. Dolebat plurimum Leoni imperatori propter Andronicum ; sæpiusque animo destinaverat ut subscriptam securitatis fidem ad eum mitteret, quod et Theophilus fecerat propter Manuelem. Consulere vero quidam imperatori ut quemdam e prætorio

Ἡρία, ἀφ' ἧς περὶ μέχρι Γαλακρινῶν μάλιστα ἀπῆι, χιόνος ἐπικειμένης πολλῆς. Χαίροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Εὐθύμιος σύγκελλος εἰς πατριάρχην, ἀνὴρ ἱεροπρεπῆς, ἐγκρατῆς τε καὶ εὐλαδῆς πάντων ὄντων φασιν καταδέξασθαι τοῦτο ἐξ ἀποκαλύψεως θείας, ὡς τοῦ βασιλέως βουλευσόμενον ἀφροσύναν καὶ νόμον ἐκθεῖναι τοῦ ἔχειν ἀνδρα γυναικῶν τρεῖς ἢ καὶ τέσσαρας, πολλῶν εἰς τοῦτο λογιωτάτων ἀνδρῶν συνηγορούντων αὐτῷ.

λς'. Τοῦτω δὲ μηνὶ προσεκλήθη Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντινίου τοῦ Λιδῶς ἐν τῇ μονῇ τῇ οὐσῇ ἐν τῷ Μαρδοσαγγάρῳ τοῦ ποιῆσαι τὰ ἔγκαινια καὶ ἀριστῆσαι. Καὶ γέγονεν ἀνεμος ὁ λεγόμενος λψ ἕως τρίτου σφοδρῶς φυσήσας, συσσεισας τε καὶ θουήσας οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεῦγειν ἐν ἀπαίθροισι τόποις, λέγοντας συντέλειαν κοσμικῆν εἶναι, εἰ μὴ ἡ Θεοῦ φιλανθρωπία δι' ἑμβρῶν ἔπαυσε τὴν τοιαύτην θραῦσιν.

[P. 560] λς'. Προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰμέριον 366 λογοθέτην τοῦ δρόμου κεφαλὴν πάντων τῶν πλωτῶν, ἐξελθόντος τοῦ στόλου τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων. Ἐδέξατο δὲ καὶ Ἀνδρόνικος ὁ Δουξ διὰ κλειύσως συνελθεῖν Ἰμερίῳ λογοθέτῃ ἐν τοῖς πλοίοις καὶ καταπολεμῆσαι τοὺς Ἀγαρηνοὺς. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἦν ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς Ἀνδρόνικῳ, καὶ πολλὰ κατ' αὐτοῦ διηνεκῶς συνεκεύασε καὶ ἐμηχανᾶτο, κακῶσαι τὸν Ἀνδρόνικον παντὶ τρόπῳ καὶ πάσῃ σπουδῇ διαμηχανώμενος ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς. Ἰπέβαλε ἐξ ἐνι γράφαι τῷ Ἀνδρόνικῳ κρύφα : *Μὴ εἰσέλθοι εἰς τὰ καράβια καὶ κρατηθῇ παρὰ Ἰμερίου ὁ γὰρ Σαμωνᾶς ἐπέθηκε τῷ Βασίλει τῷ κρατηθῆναι σε καὶ τυφλωθῆναι παρ' αὐτοῦ. Πολλὰ δὲ προτεροπίμενου Ἰμερίου Ἀνδρόνικον εἰσελθεῖν ἐν τοῖς πλοίοις κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀπεσκίρτησε. Τῶν Ἀγαρηνῶν δὲ ἐπικειμένῳ Ἰμέριος μόνος ἐν ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλην νίκην ἐργάσατο. Τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος, ἀπογόνος, ἅμα συγγενέσιν αὐτοῦ καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ ἀνθρώποις αὐτοῦ ἀπελθὼν ἐκράτησε κάστρον τὴν Καβάλαν, εἰς τὴν ἀποστασίαν ἐλθὼν, ὡς εἰπεῖν καὶ Σαμωνᾶν πρὸς τὸν βασιλέα : *Οὐκ ἐλεῆσόν σοι, ὦ θεόσκοπα, ἀντάρτην εἶναι τὸν Δούκα ;**

λη'. Παρευθὺ δὲ ἀποστέλλει ὁ βασιλεὺς Γρηγορῶν δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν Ἰθρίτην, συμπένθερον υἱὸν τοῦ Ἀνδρόνικου, καταπολεμῆσαι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, καὶ ὡς ὁ πατριάρχης Νικόλαος ἐξέωσθη, προσέφυγε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἅμα τοῖς συγγενέσι καὶ φίλοις αὐτοῦ καὶ τέκνοις, ἐξεληλυθόσι τότε κατὰ Ῥωμαίων, καὶ ἀπεδέχθη παρὰ τῷ ἀμερουμνῇ μεγάλως.

λθ'. Ἐλυπαίτο δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς διὰ τὸν Ἀνδρόνικον, καὶ πολλάκις ἐβούλετο ἀποστειλῆαι αὐτῷ λόγον ἐνυπόγραφον, ὃ καὶ Θεόφιλος διὰ τὸν Μανουὴλ ἐποίησε. Συνεβουλεύσαντο δὲ τινες τῷ βασιλεὶ φιλοφρονηθῆναι τινα τῶν τοῦ πραιποσίτου Σαρακηνῶν καὶ

VARIÆ LECTIONES.

ἢ ἐφ' P. ἢ τοῦ τοῦτο P. ἢ Ἰμέριον p. 229.

ἀποσταλῆναι ἐν Συρίᾳ μετὰ λόγου ἐτυπογράφου. A Saracenorum liberalius acceptum conciliaret ac in Syriam cum subscripta immunitatis fide mitteret. Tούτο δὴ καὶ πεποιήκεν ὁ βασιλεὺς, γράφας διὰ κινναδάρεως καὶ ἀποστείλας μετὰ χρυσοβούλλου ἔνδοθεν φατίλιου βραχέως τράκτου. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ Ἀγαρηνοῦ ἀπὸ τοῦ βασιλέως, προσκαλεσάμενος αὐτὸν Σαμωνᾶς εἶπεν αὐτῷ· *Οἶδας τί κρατεῖς;* τοῦτο εἰπὼν διὰ τὸν κηρὸν. *Τὴν ἀπόλειαν τῆς Συρίας βαστάσεις.* Καὶ δοὺς αὐτῷ παρήγγειλε τοῦτο βαλεῖν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀζήρ²¹. Ὁ δὲ ἀπαλθὼν τοῦτο πεποιήκεν. Ἐκρατήθη [P. 561] δὲ Ἀνδρόνικος καὶ ἐδασμῆθη μετὰ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ. Καὶ μαθὼν ὡς διὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ ταῦτα αὐτῷ γέγονεν, ἀναγκασθεὶς ἐμαγάρισεν αὐτὸς τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. Ἐκτοτε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ οἱ λοιποὶ ἰδόντες ὅτι ἀδύνατον ἔστιν Ἀνδρόνικον ἐξελθεῖν, βουλῆ αὐτοῦ μετ' οὐ πολὺ φυγῆ χρησάμενοι B (θαυμαστὸν ὄντως) ἐκ μέσης Συρίας πρὸς Ῥωμανίαν ἐξῆλθον²², καὶ καταπολεμούμενοι κατὰ χώρας μολίς ἄλλοις διεσώθησαν μετὰ Κωνσταντινοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

μ'. Ἐκ δὲ Ταρσοῦ εἰσῆλθον ἐν τῇ πόλει περὶ ἄλλογίου ὁ τε Ἀβαλδάκης ὁ γέρον καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ· καὶ τούτους ἐθέασατο²³ ὁ βασιλεὺς μετὰ κοσμήσεως καὶ τιμῆς καὶ δόξης ἐν τῇ Μαγναύρᾳ. Ἐκαλλώτισαν δὲ καὶ τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίᾳ ἐν κόσμῳ πολῦτελεῖ, καὶ ὑπέδειξαν ἅπαντα τὰ τίμια σκεῦή τοῦ Ἀγαρηνοῦ, ὅπερ ἀνάξιον ἦν βασιλείας καὶ Χριστιανικῆς καταστάσεως, τοῦ θεαθῆναι παρὰ τῶν ἔθνῶν τὰ ἰσραὴ σκεῦή τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ ἔθελε συνελθόντι τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ μείναι C εἰς Ῥωμανίαν. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς παρήνευσεν αὐτῷ λέγων· *Κράτει τὴν πίστιν ἣν ἔχεις· κἀγὼ, εἰ δυναθῶ, ἐλεύσομαι πρὸς σὲ μᾶλλον.*

μα'. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς στέφει Λέων ὁ βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον δι' Εὐθυμίου πατριάρχου. Δέδωκε δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον ἀνθρωπον αὐτοῦ, τὸν δουλεύσαντα πρότερον Βασιλείῳ μαγίστρω καὶ ἐπὶ τοῦ ναυκλιεῖου, δουλεύειν Ζωῆ Ἀγούστη· ὃς ἠγαπήθη παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος καὶ τῆς Αὔγουστης. Διὰ τοῦτο πολλὰ ἐφθόνησε Σαμωνᾶς αὐτῷ, καὶ ἐλοιδορεῖ ὡς συνόντι τῇ Αὔγουστη· ὅπερ ὁ βασιλεὺς νόησας ἀληθῆ εἶναι, ἀπέστειλε καὶ ἀπέκριεν αὐτὸν μοναχὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Ταρασίου διὰ τοῦ Σαμωνᾶ. Μετ' ἄλλοις δὲ ὤρισε Σαμωνᾶν ἀναλαβέσθαι αὐτὸν ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ Σπείρα, βουλόμενος πάλιν ἀναλαβέσθαι αὐτόν. Ἀπαλθὼν οὖν εἰς πρόκεινον ἐν τῷ δαματρῷ, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἀριστήσεως, εἶδε Κωνσταντῖνον, καὶ παρευθὺ ὤρισε Σαμωνᾶν, καὶ ἔνθυσεν αὐτὸν κοσμητικῶς, καὶ κείρασε τὸν βασιλεῖα εἰς τὸ κλητόριον, καὶ ὑπέστρεψε μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ παλατίῳ. D

μβ'. Ὅρῳν δὲ Σαμωνᾶς ἀβιζνομένην τὴν ἀγάπην τοῦ βασιλέως ἐπ' αὐτὸν βουλευεται μετὰ μεγίστου κοινωτικῆς καὶ Μιχαὴλ Τζηρίθωνος, καὶ ποιῶσι χερσίον πολυλοιδόρον κατὰ τοῦ βασιλέως, γράψαντος καὶ συντάξαντος; [P. 562] αὐτὸν τοῦ Ῥοδίου νοταρίου

VARIE LECTIONES.

²¹ Ὀβίζαρ? ²² ἐξῆλθον. P. ²³ ἐδέξατο margo P.

49. E Tarso in urbem profecti sunt ad commutandos captivos tum Abalbacæ senex tum Samonæ pater. Suscepit eos decore imperator, ac cum honore et gloria festive in Magnaura. Ornata magnifice pretiosa omni supellectili Magna ecclesia, exhibita Agarenis veneranda vasa omnia: rem sane indignam imperio et Christiano statu ac disciplina, sacerorum Dei vasorum spectaculo gentium pasci oculos. Samonæ patri in animum venerat ut cum filio versaretur et in Romania sedes statueret. Renuit Samonæ, dicens: *Tene quam habes fidem; ego potius ad te, si facultas fuerit, proficiar.*

41. Die sacro Pentecostes coronat Leo filium Constantinum per 869 Euthymium patriarcham. Dedit autem Samonæ domesticum suum, qui Basilio magistro et canicilli præfecto antea in ministerio fuerat, ut Zoæ Augustæ in obsequio esset; demeruitque Leonis imperatoris et Augustæ gratiam. Quæ res Samonæ in ipsum haud levem concitavit invidiam; detrahensque malæ cum Augusta rei crimen inferebat. Hæc veræ aliquid culpæ habere imperator cogitans, mittens detondit monachum in S. Tarasii per Samonam. Nec multo post statuit imperator ut Samonæ in suum eum monasterium, quod Spira dicunt, assumeret, volens rursus in familiam cooptare. Abiens itaque ad processum in Damastrin, prandensque in Samonæ monasterio, Constantinum vidit, moxque Samonæ, quæ ex sæculi usu essent, vestibus induere præcepit; miscuitque in convivio imperatori, ac cum eo in palatium rediit.

42. Videns autem Samonæ imperatoris in eum majori cremento amorem augescere, consilio cum Maximo cubiculario et Michaelē Tzerithono habito, libellum adversus imperatorem fœdis criminationibus ac cavillis confertum conficiunt, ejus scriptore

ae librum componente Rhodio, qui Samonae notarius erat. Veniens autem imperator in Magnam ecclesiam libellum offendit quo loco ad Deum preces fundebat, in metatorio, eumque tulit : quo lecto in magna animi anxietate atque dolore erat, quaerens quis auctor libelli esset. Fuit vero et lunae deliquium. Praecipitque imperator ut qui tunc astronomi essent, signi hujus effectum edicerent. Ingresso itaque ad imperatorem Pantaleone metropolita, qui Samonae 870 amicus erat, rogavit eum Saunonas, cui istud malum portenderet? Respondit metropolita : Tibi ; ac si Junii memis tertium decimum diem transieris, ab omni deinceps noxa immunis eris. Imperatori autem dixit ad eum spectare lunae maleficium, cujus in re publica essent partes secundae. Existimavitque imperator Alexandrum fratrem hoc, quod ita dictum esset, attingere. Tum deinde Tzerithon privatim imperatori retulit Samonam esse qui libellum fecisset. Confestim itaque Samonam dejecit in ejus domum, delouedetque monachum, atque ad Euthymii ablegat monasterium. Cumque postea rursus criminis delatus esset, ad Martinacil monasterium abduxit. Fecit vero Constantinum sacri cubiculi praefectum intimum (accubitorem profectusque una cum Euthymio patriarcha illius

Α δντος του Σαμωνά. Ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ εὗρεν αὐτὸν ἐν ᾧ ἤρχετο τότε εἰς τὸ μετατώριον, καὶ ἤραν αὐτὸν, καὶ ἀναγνοὺς ἐν μεγάλῃ θλίψει ἦν, ζητῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα. Γέγονε δὲ καὶ ἐκλειψις σελήνης, καὶ διωρίσατο ὁ βασιλεὺς τοῖς οὐσι τότε ἀστρονόμοις εἰπεῖν τὸ ἀποτέλεσμα. Εἰσερχομένου δὲ πρὸς τὸν βασιλεῖα Παντολέοντος μητροπολίτου, φιλου δντος τῷ Σαμωνᾷ, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Σαμωνᾶς· Εἰς τίνα ἐστὶν ἡ κάκωσις; Ἐφη αὐτῷ ὁ μητροπολίτης· Εἰς σέ· καὶ ἐὰν διέλθῃς Ἰουρίου τὰς ιγ', ἐποσε οὐδὲν κείσῃ κινδόν. Τὸν δὲ βασιλεῖα εἶπεν εἰς τὸν δεῦτερον ἔχειν κάκωσιν τὴν σελήνην· ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέλαθε τοῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο ἰδίως Τζηρίθων τῷ βασιλεῖ ἐξείπεν, ε' Ὁ Σαμωνᾶς τὸ πιττάκιον ἐποίησε. Καὶ παρευθὺ καταβιάζει Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀποκαίρει μοναχὸν καὶ ἀπάγει εἰς τὴν μονὴν Εὐθυμίου πατριάρχου. Καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν λαιδορηθέντος, ἀπήγαγεν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινάκη μονήν. Ἐποίησε δὲ Κωνσταντινον παρακοιμώμενον, καὶ ἐκτισεν αὐτῷ μονὴν ἐν Νησισαῖς, καὶ ἀπῆλθεν ἅμα Εὐθυμίῳ πατριάρχῃ καὶ ἐγκαινίασε ταύτην. vocant), eique in Nosis monasterium condidit ; encenia celebravit.

43. Mense Octobri commissum navale praelium est Himerii logothetae cum Damiano et Leone Agarenis, Romano tunc praetore in Samo agente, ipso qui postea rerum summam obtinuit. Victusque Himerius est, ac vix ipse evasis incolumis, cunctis fere illic in periculum adductis.

μγ'. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ γέγονε πόλεμος ναυμαχικὸς Ἱμερίου λογοθέτου μετὰ Δαμιανοῦ καὶ Λέοντος τοῦ Ἀγαρηνοῦ, στρατηγοῦ δντος ἐν Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος. Ἡττήθη δὲ Ἱμέριος, καὶ μόλις διεσώθη, σχεδὸν πάντων ἐκεῖ κινδυνευσάντων.

44. Caept autem Leo caeliaco morbo aegrotare, ut nec in Magnauram exire ei licuerit, quo loco in jejuniorum exordio orationem erat habiturus. Factumque incendium est in oecularia Magnae ecclesiae, combustis chartarum monumentis omnibus et sacello (ecclesiae scilicet ariario 871 publico). Mense vero Maio moritur Leo, ubi Alexandrum fratrem suum imperii clavo praefecisset ; quem, ut aiunt, ad se venientem videns : En, inquit, et matum tempus post tredecim menses ; multum obsecrans ac rogans ut Constantinum filium suum servaret. Eventitque quod ita Imperator locutus erat : vere enim ille post tredecim menses fati functus est.

μδ'. Ἦρξαστο δὲ νοσθεύεσθαι Λέων ὁ βασιλεὺς κοιλιακῷ νοσήματι, ὥστε μὴ δύνηθῃναι ἐξελθεῖν ἐν τῇ Μαгнаύρᾳ τὴν δημηγορίαν λαλῆσαι ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν νηστειῶν. Γέγονε δὲ καὶ ἔμπρησις εἰς τὰ κηρουλάρια τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίας, καίντων τῶν χαρτησίων πάντων καὶ τῆς σακέλλης. Μαίψ δὲ μηνὶ τελευτᾷ Λέων, προχειρίσμενος Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ βασιλεῖα· ὃν ἰδὼν, ὡς φασι, ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν ἔφη· Ἴδε δ' καὶ εἰς ἄλλον χρόνον μετὰ τοῦς δεκατρεῖς μῆνας, πολλὰ ἐκλιπαρήσας καὶ δεηθεὶς αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντινον. Καὶ ὁ λόγος τοῦ βασιλέως ἐγένετο· ἀληθῶς γάρ μὲτὰ δεκατρεῖς μῆνας ἐτελεύτησε.

IMPERIUM ALEXANDRI FILII BASILII.

1. Anno mundi 6612, divinae incarnationis 912, imperavit Alexander Basilii filius annum unum dies 29 cum Constantino Leonis filio. Mittens vero adduxit Nicolaum ex Galacrensis, dejecto Euthymio patriarcha ; eundemque Nicolaum in patriarchalem sedem denuo restituit. Habitoque in Magnaura concilio, adductoque Euthymio ex Steno Agathique monasterio, sedens ipse Alexander cum Nicolao patriarcha depositionem ipsius peregere, indignis modis vellentes sacri viri ac decori digneque suscipiendi venerabilem barbam, aliasque quasdam in-

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. [P. 563] α'. Τῷ ζυβ' ἔπει τοῦ χρόνου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως λιβ', ἐβασίλευσεν Ἀλέξανδρος ὁ υἱὸς Βασίλειου, ἔτος ἐν ἡμέρας χθ', σὺν Κωνσταντίνῳ υἱῷ Λέοντος. Ἀποστειλάς δὲ ἤγαγεν Νικόλαον ἐκ Γαλακρηγῶν, καταγαγὼν Εὐθύμιον πατριάρχη, καὶ ἐνεθρόνισε τὸ δεύτερον τὸν αὐτὸν Νικόλαον πατριάρχη. Ἐποίησε δὲ σελέντιον καὶ σύνοδον Ἀλέξανδρος ἐν τῇ Μαгнаύρᾳ, ἀγαγὼν Εὐθύμιον ἐκ τοῦ Στενοῦ ἀπὸ τῶν Ἁγαθοῦ· καὶ συγκαθίσας ἅμα Νικόλαῳ πατριάρχη ἐποίησαντο τὴν κατ' αὐτοῦ καθίστασιν, ἀτίμως ἀποκίλλοντες τοῦ ἱεροπρεποῦς καὶ ἀξιαγά-

VARIÆ LECTIONES.

α' τὸν] τοῦ P.

στου ἀνδρός τὴν τιμὴν αὐτοῦ γενεάδα, καὶ ἄλλας A τῶς ἕβραις καὶ ποινὰς αὐτῷ ἐπιφέροντες, ὡς ἡσυχῶς καὶ πρῶως ὑπέμεινεν ὁ τίμιος καὶ ἱερὸς ἀνὴρ. Κο' ὑπερωρίσθη πάλιν εἰς τὰ Ἄγαθου, ἐνθα καὶ εὐλαυτήσας κατατίθεται ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ἐν τῇ πόλει εἰς τὰ Ψαμαθίου.

β'. Οὗτος Ἀλέξανδρος διὰ τὰς ὑπονοίας ὡς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Λέων ἐτι ζῶν εἶχε κατ' αὐτοῦ, ἀεὶ τοῖς κυνηγεσίαις καὶ ταῖς ἐξω παλατίου ἐσχολάζεν, μηδὲν βασιλείας ἔργον πραττόμενος, ἀλλὰ διὰ τῶν ἐν τρυφαίαις καὶ ἀσελγείαις καὶ μύθαις, καὶ περὶ ταῦτα ἀεὶ διαλαίμενος. Ὅθεν ἄρξας αὐτὸς οὐδὲν γενναίον ἐργάσατο, ἀλλὰ παρευθὶ Ἰαννῆν τὸν παπᾶν, τὸν ἐπίκλην Λαζάρην, βαλκτωρα πεποίηκεν, ὃς καὶ κακῶς ἐδὲ ζῆν ἀπέβη μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου, ἐν τῷ Ἐδδὸμῳ σφαιρίζων. Ὡσαύτως καὶ Γαβριηλόπουλον B καὶ Βασιλιτζην ὅ ἀπὸ Σκλαβηνῶν ἔθνους σφοδρῶς κατακλούπιον ἐκ τῶν τοῦ παλατίου χρημάτων. Ὡς φασὶν δὲ, τὸν αὐτὸν Βασιλεῖον καὶ βασιλεῖα ἠβούλετο ποιῆσαι ὡς ἄκαις ὦν, καὶ Κωνσταντῖνον υἱὸν Λέοντος εὐνουχίσαι, καὶ ὁ πολλὰκις βουληθείς; διεσκέδασθη παρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Λέοντος εὐεργετηθέντων, ποτὲ μὲν ὡς νηπίου ὑποβάλλοντα ὅ, ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενῶντος.

sillum dissipatum est eorum opera quos Leo beneficiis demeruisse, cum ii modo infantem eum esse modo ægra valetudine admonerent.

[P. 584] γ'. Ἐπὶ τούτου ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐκ Δύσεως ἐπὶ ἡμέρας δεκαπέντε, ὃν ἔλεγον ξιφίαν καλεῖσθαι καὶ αἱματοχυαίαν ἐν τῇ πόλει ἐργάσεσθαι.

δ'. Οὗτος πλάνοισ καὶ γόησιν ἑαυτὸν ἐξέδοτο, αἱ καὶ πεποιθήσαιν αὐτοῦ ἀνάγρου στοιχείον, σοὶ καὶ τῇ σῆ ζωῇ προσανάχεται, χοιρόδιον τὸν ἀνόητον ὀνομαζόμενος. Ὁ δὲ τούτους ἀπατηθεὶς αἰδοία καὶ ὀδύνη τῷ χοίρῳ προσάνεύσων ὡς λειπομένους αὐτῷ. Καὶ τῇ αὐτῇ πλάνῃ πεποιθὼς ἱππικὸν ποιῆσας, τὰς τῶν ἐκκλησιῶν ἐνδοτὰς καὶ πολυκάνδηλα ἔρας, τὸ ἱππικὸν ἐστόλισεν καὶ τοῖς ζῆφοις φωταγωγίαν [γὰρ] ἐποίησεν ὅ. Διὰ τοῦτο ἤρθη ἀπ' αὐτοῦ ἡ τοῦ Θεοῦ χεὶρ ὡς τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις προσάψαντος.

ε'. Ἰμερίου δὲ λογοθέτου ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν ἤντης ὑποστρέψαντος, ἀποστειλας Ἀλέξανδρος περὶ ῥώσιν ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου τῇ λεγομένῃ Καλυπτῆς ἱκαπελίστας ὡς ἐχθρὸν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀδελφῶς αὐτοῦ Λέοντος. Ὁ δὲ ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀβρωσθήσας, περιωρισμένος ὦν ἐπὶ μῆνας βξ, ἐτελεύτησεν.

ς'. Ἀπέστειλε δὲ Συμεὼν ὁ ἀρχὸν Βουλγαρίας μανύων Ἀλεξάνδρῳ τὰ πρὸς εἰρήνην, καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι καθὼς περ ἐπὶ τοῦ Λέοντος. Ὁ δὲ ἀνοίγα καὶ ἀφροσύνη κρατηθεὶς τοῖς πρέσβεις ἀτίμως ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς τὸν Συμεὼν

A *juriam ac pœnæ illi inferentes, quas vir venerabilis ac sacer sedato ac silentio placideque forebat. 872* Rursusque ad Agathi relegatus est; ubi et vita foncius deponitur in suo monasterio in urbe ad Psamathii ædes.

2. Hic Alexander quia apud Leonem fratrem suspicionibus laborabat quoad ille vixit, continuo venationibus iisque quæ privati hominis essent otium operam ponebat, nihil quod imperatorium esset, gerens aut tractans, sed in deliciis et impudiciis commessionationibusque ac ebrietatibus traducens vitam, inque rebus ejuscemodi animum continue occupans. Quamobrem rerum summam adeptus nihil fortis animi ac generosæ indolis gessit; sed statim Jannem clericum cognomento Lazarum rectorem constituit qui et malo fato, extincto Alexandro, in Hebdomo sphaera ludens vitæ finem fecit. Simili quoque ratione Gabrielopulum et Basilitzem Sclavonicæ gentis palatii thesauris valde locupletavit. Atque, ut rumor est, eundem Basilitzem etiam imperatorem creare, quia ipse improlis esset, animo destinarat ac Constantinum Leonis filium castrare. Sæpiusque ejus rei institutum consillum dissipatum est eorum opera quos Leo beneficiis demeruisse, cum ii modo infantem eum esse modo ægra valetudine admonerent.

3. Alexandro imperatore apparuit cometa a partibus Occidentis dies quindecim, quem a gladii figuram xiphiam vocari solebant, et in urbe præstiturum sanguinis effusionem.

4. Is sese seductoribus ac præstigiatoribus dederat, qui et ejus statuam signumque apri effigiem fecerunt, ei ejusque vitæ aptari ad 872 eaque referri dicentes, ea re insulsi hominis ac dementiis suam vitam innuentes. Qui et istis seductus, suscipienda dentesque, ut quæ illi desiderarentur, instauravit. Eodemque errore fretus, celebratis Circensibus, ecclesiarum acceptis linteis peplisque ac multifidis pensilibus candelabris Circum convestivit atque ornavit, staturisque ac lignis lumina sacro quasi ritu admovit. Quapropter sublata in eum Dei manus est, idcirco quod Dei honorem adhibuisset idolis.

5. Himerio logotheta ex Agarenorum prælio accepta clade reverso mittens Alexander virum relegavit in palatii monasterium, cui Calupriæ nomen, minas intentans, quasi qui Leone ejus fratre imperatore haud satis ei æquus fuisset. Is ex magna afflictione atque ærumna morbo correptus, exsul agens septimum mensem, fati concessit.

6. Misit vero Symeon Bulgariae princeps, mandans Alexandro quæ ad pacem essent, et ut muneribus acciperet ac coleret, uti Leone imperatore factum esset. Is vero dementia tentus mentisque insanis probo legatos ablegavit, minacibus verbis Symeo-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ Βασιλιτζην, ut et Logotheta. margo P

⁶⁷ ὑποβάλλοντων margo P.

⁶⁸ ἐποίησαν P,

⁶⁹ ἐπ' margo P.

nem territans. Quo ex tempore Symeon ad bellum adversus Christianos sese accinxit.

7. Porro Alexander praesus, Dei ira inmisso gladio vulneratus, multa ei sanguinis vi e naribus ac pudendis erumpente, post biduum occidit, relictis tutoribus Nicolao patriarcha, Stephano magistro et Joanne **874** Elada, necnon Joanne rectore et Euthymio et Basilitze et Gabrielopulo, dimissis imperio Constantino nepoti, Leonis imperatoris filio. Sepultus est Alexander in sepulcris cum patre suo.

IMPERIUM CONSTANTINI LEONIS FILII.

1. Porro Constantinus, Leone patre extincto cum puer adhuc esset (quippe qui septimum aetatis annum ageret), ab Alexandro patruo in imperio relictus sub tutoribus erat. Imperavit itaque sub tutoribus cum matre septem alios annos, cum Romano vero ejus socero, illi subjectus, alios viginti sex annos; solus denique imperium rexit annos quindecim. Atque adeo imperii ejus omne tempus annorum quinque supra quinquaginta spatio concluditur. Arrepta itaque Nicolaus patriarcha aulæ potestate, ut qui ipse tutor cum magistro Stephano et Joanne Elada, ipso pariter magistro, erat, publicæ rei curam habebat, rebusque ad imperium spectantibus sedulo quotidie operam navabat.

2. Sic igitur imperii rebus constitutis, procerum quidam ab urbe regia Constantino Duci legionum domestico, ut qui eum ceu virum fortem et catum probeque gerendo imperio parem gnatumque diligenter, **875** ut ingrediatur denuntiant, nullo labore urbis compos futurus et in se rerum translaturus summam. Is autem, ut qui jam ante imperium somniaret sertique desiderio ac diadematis nunquam non æstuarer, quanta licuit celeritate, in urbem involat cum lecta suorum manu, nec ipsa spernenda multitudine, noctuque per Michaelis protovestiarum haud procul ab arce minori obscuroque ostio ingressus, in soceri sui Gregoræ ædibus insomnis eum sociis permansit. Nicetas vero a secretis, qui postea protonotarius fuit, Constantinum adventum Constantino patricio et monacho Eladico nuntiavit; amboque eadem nocte ad Constantinum Ducem venere; inuitoque consilio, cum necdum diluxisset, sed adhuc tenebræ essent, cum facibus militumque non levi armata manu Circi portam invadunt, faustisque acclamationibus Constantinum ut imperatorem salutant. Ibi ejus equiso a præsidariis, iisque qui intra portas erant, lancea transfixus occubuit.

5. Non admissus itaque Constantinus sed submotus, velut dæmonis cujusdam afflatu furiis actus, nec quo imperii amore agebatur. sanis satis mentis rationibus in Circum se tristis vultuque demisso subducit, malum omen reputans sublaturum

καταπλήξας. Αυθείστας οὖν ἔκτοτε τῆς εἰρήνης Συμμεῶν παρεσκευάζετο κινήσει κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὄπλα.

Ζ'. Ἀλέξανδρος δὲ ἀριστήσας καὶ βομφαίᾳ θελήσει πληγῆς ἀνελευθῶν, αἵματος πολλοῦ ἐκ τῶν βινῶν καὶ τῶν αἰδοίων ἐκφερομένου μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησε, καταλιπὼν ἐπιτρόπους Νικόλαον πριεράρχην, Στέφανον μάγιστρον καὶ Ἰωάννην Ἐλαδᾶ καὶ Ἰωάννην βράκτορα καὶ Εὐθύμιον καὶ τὸν Βασιλίτζην καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, ἑσπασ τὴν βασιλείαν Κωνσταντίνῳ ἀνεψιῷ αὐτοῦ, υἱῷ Λέοντος τοῦ βασιλέως. Ἀπέθαντο δὲ Ἀλέξανδρον ἐν τοῖς τάφοις μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ.

[P. 565] α'. Κωνσταντίνος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος παῖς ἐτι τυγχάνων (ἑβδομῶν γὰρ εἶχε τῆς ἡλικίας ἔτος) ὑπ' Ἀλεξάνδρου τοῦ θειοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ καταλείπετο, ὑπὸ ἐπιτρόπων ταύτων. Ἐβασιλεύσει οὖν ἐπὶ τῶν αὐτοῦ ἐπιτρόπων σὺν τῇ μητρὶ ἑτέρα ἔτη ἑπτὰ, ἅμα δὲ Ῥωμανῷ πενθερῷ αὐτοῦ ἐν ὑποταγῇ ὡς ἑτέρα ἔτη εἴκοσι εἴξ, μονοκράτωρ δὲ ἔτη δεκαπέντε, ὡς εἶναι τὸν πάντα χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη νε'. Λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ὅτι ἐπὶ τροπος καὶ αὐτὸς ὢν σὺν τῷ μαγίστρῳ Στεφάνῳ καὶ τῷ Ἐλαδᾶ Ἰωάννῃ, καὶ αὐτῷ μαγίστρῳ, τὴν τοῦ κοινοῦ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα εἶχεν τῶν τῇ βασιλείᾳ ἀνηκόντων πραγμάτων ὁσημέραι.

β'. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὕσης δηλοῦται Κωνσταντίνῳ τῷ Δουκί, δομειτικῶν ὑπάρχοντι τῶν σχολῶν, παρὰ τικῶν τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων, φιλοῦντων αὐτὸν ὡς ἀνδρείον καὶ νουεχῆ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν βασιλείαν διακυβερεῖν, εἰσελθεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατῆ γενέσθαι ἀπονητί. Ὁ δὲ ἄτε καὶ πρότερον αὐτὴν ὄνειροπολῶν καὶ τοῦ στέφους ἀεὶ ἐπιέμενος, ὡς εἶχε τάχους, τὴν βασιλεύουσαν κτελέθειν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ ἐγκρίτοις ἱκανοῖς οὖσι. Καὶ νυκτὸς διὰ παραπυλλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Μιχαήλ, οὕσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγορᾶ ἄβηνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετίλειπεν. Νικητῆς δὲ ἀσηκῆτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγονώς, τὴν Κωνσταντίνῳ ἀφίξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ Ἐλαδικῷ κατεμήνησεν καὶ ἄμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δούκα Κωνσταντίνον παρεγγύοντο καὶ βουλήν ποιησάμενοι, οὕτω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, ἄλλ' ἐτι σκοτίας οὕσης, μετὰ λαμπάδων καὶ τοῦ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὅπλων τὴν τοῦ ἱπποδρόμου πύλην καταλαμβάνουσι, Κωνσταντίνον εὐφημοῦντες ὡς βασιλεῖα. Ἐνθα δὲ ὁ τούτου ἱπποκόμος λογγευθεὶς παρὰ τῶν ἐντὸς τῶν τοῦ ἱπποδρόμου πυλῶν ἀνηρέθη.

γ'. Μὴ δεχθεὶς οὖν Κωνσταντίνος, ἀλλ' ἀποσοθηθεὶς, ὡς περ ὑπὸ τινος ἐκβαχθεύμενος δαίμονος καὶ μὴ ἐφεστῆκῶτα ἔχων τὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ὑπεχώρησεν στυγνῆς τε καὶ κατηγῆς, κακῶν οἰωνῶν τὴν τοῦ ἱπποκόμου κοίνας

σφαγήν. Ἐκείθεν οὖν εσθημούμενος ἦλθε μέχρι A τῆς λεγομένης Χαλκῆς, καὶ ²⁰ διὰ τῆς Σιδηρᾶς πόρτης τῆς αὐτῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὼς μέχρι τῶν ἐξκουβίτων περῆγενετο. Ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης, ὁ Ἐλαδᾶς ἐκλογὴν [P. 566] τῶν τε τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ἐλατῶν ποιησάμενος μετ' ὀπλῶν τούτους ἀπίστευλα κατὰ τοῦ Δουκῆς. Ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς καὶ πολέμου ευστάτους πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον τῶν μερῶν, καὶ τοσοῦτον ὥστε τὸν κόπον ἐκλιμασθῆναι τῷ αἵματι ποταμῶδην καταρρέοντι. Ἀνθρώπων δὲ καὶ Γρηγορᾶς ὁ υἱὸς τοῦ Δουκῆς καὶ Μιχαὴλ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ Κουρτίκης ἐκείνος ὁ ἐξ Ἀρμενίων.

Β. Ταῦτα ὁ Δοῦξ Κωνσταντίνος μαθὼν, ταραχῆς ὄτι κλειστός γενομένης, τὸν ἵππον ἐξήλαυεν. Ὁ δὲ ταῖς ἐκείσε ὑπεστρωμέναις ἐνλοισθήσας πλαστὴν εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν. Ἐπεὶ δὲ τις αὐτὸν κατὰ γῆς ἐρριμμένον κατέλαβεν (οἱ γὰρ ἄλλοι διεσκαδάσθησαν ἅπαντες), εἶπαι τὴν τούτου ἀπίεμα κεφαλὴν.

Γ. Τούτων οὕτως τελοσθέντων Γρηγορᾶς μάγιστρος ὁ τούτου πενήθερός, μετὰ Λέοντος ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμαζον ²¹, τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον, οὐς καὶ βία ἐκείθεν ἀποσπᾶσαντες ἀπέκριναν μοναχοὺς ἐν τῇ τῶν Στουδίου μονῇ. Κωνσταντίνον δὲ τὸν Ἐλαδικὸν βουλευνοίροις τύψαντες, βία τε περιβαλόντες καὶ ὄψιν ἐπικαθίσαντες, διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσαν, καὶ ἐν τῇ τοῦ Δαλμάτου ἀπαγαγόντες μονὴν ἑγκατάκλειστον τῇ λεγομένην Καταβίχην πεποιήκασιν. Λέοντα δὲ τὸν Κατακαλιτῆν καὶ Ἀβεσαλὼν τὸν τοῦ Ἀρωτρᾶ ἐκτυφλώσαντες ἐξορίᾳ παρέπεμψαν. Κωνσταντίνον δὲ τοῦ ²² Εὐλαμπίου υἱὸν καὶ ἑτέρους σὺν αὐτῷ Θεόφιλος ὁ ὑπαρχος ὁ τοῦ Λαμπίδου ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφενδόνῃ εἶπαι ἀπέτεμεν. Οὐ μικρῶς δὲ διερευνησάμενοι περὶ Νικήτα ἀσηκρήτου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Διεύθου οὐχ εὖρον αὐτοὺς ὡς χρησαμένους φυγῆ. Τὸν δὲ Αἰγίδιον ἐκείνον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ἀνδρείους ὄντας καὶ πολλοὺς, ἀπὸ τε τῆς ἐν Χρυσοπόλει θαλάσσης καὶ μέχρι τοῦ Λευκάτου διδύμοις ξύλοις πάντας ἐνεσκολόπισαν. Καὶ πολλοὺς ἂν τῶν ἐν τέλει τότε ἀνηλεῶς καὶ ἀναίτιως οἱ λεγόμενοι οὗτοι ἐπίτροποι ἀπέκτειναν, εἰ μὴ τινες τῶν δικαστῶν τούτους τῆς ἀδίκου ὀργῆς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες· αὐτοῖς, ὡς Παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως, πῶς ἄνευ τῆς καλεύσεως αὐτοῦ τολμᾶτε τοιαῦτα διαπράττεσθαι; Τὴν D τοῦ Δουκῆς οὖν γυναῖκα ἀποκείροντες, εἰς τὸν ἐν Παφλαγονίᾳ οἶκον ἑαυτῆς ἐξαπέστειλαν, εὐνοουχισαντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Στέφανον.

Δ. Αὐγούστου δὲ μηνὸς Συμεὼν ὁ Βούλγαρος ²³ ἄρχων, ἐκστρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων σὺν ὄχλῳ πολλῷ καὶ βαρεῖ, κατέλαβεν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ δὴ περικαθίσας αὐτὴν χάρακα περιέβαλεν ἀπὸ Βλαχερνῶν καὶ μέχρι τῆς λεγομένης Χρυσῆς πόρτης, ἐλπίζοντες μετέωρος ὡς ἀπονητὴ ταύτην πάντως εἶλιν. Ἐπεὶ δὲ τὴν τε τῶν τοίχων [P. 567] κατέμαθεν ὀχυρότητα τὴν τε ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τῶν πετροβόλων ἀσφάλειαν, τῶν ἐλπίδων σφαλῆς ἐν τῷ

A necce equisonem. Illinc itaque faustis acclamationibus prosequentibus, ad Chalcem usque (sic dictam) venit, ac per Chalces ejusdem ferream portam ingressus ad excubitorum usque stationem pervasit. Magister itaque Joannes Eladas, ex foederatis 876 classariis delectu habito, armis instructos adversus ducem emisit. Cumque ad Chalcem usque venissent, conertoque praelio, multi utrinque occidere; tanquam data acceptaque strages est, ut et sanguinis rivi fluminis instagnarent. Occisus vero est Gregoras Ducis filius et Michael ejus consobrinus, nec non Curtices Armenius.

4. Quo cognito Constantinus Dux, ac cum maxima orta esset turbatio, equum impulit. Porro equus in asseribus, quibus locus constratus erat, collapsus sessorem excussit. Quem solo allisum et projectum quispiam offendens (alii enim omnes dispersi ac palantes erant) ejus caput gladio abscidit.

5. His ita peractis Gregoras magister Ducis socer, cum Leone cui Chærosphactes nomen, in sanctam Dei Magnam ecclesiam confugere; quos et vi abstractos monachi ritu in Studii monasterio detonderunt: Constantinam vero Eladicum nervis bubalis castum, vilibusque ac laceris vestibus indutum asinoque impositum per mediam urbem traducentes, in Dalmatæ monasterio, inclusi ritu, carceri rem addixerunt. Leonem vero Catacalitzem et Absalonem Arotæ filium luminibus privatos in exsilium miserunt. Constantinum Eulampii filium alioque cum illo Theophilus præfectus ad Circi metam gladio truncavit. Haud exigua 877 perquisitione facta de Niceta a secretis et de Constantino Libe, haud inventi sunt, ut qui fuga salutem consulissent. Ægidam vero virum spectabilem sociosque, qui plures ac viri fortes essent, a Damali, quæ est Chrysopoli, ad Leucatum usque forcis omnes suspenderunt. Procerumque plures ac senatorii ordinis viros tunc temporis tutores isti crudeliter ac innoxie perempturi erant, nisi judicium quidam ab injusta eos grassatione ac impetu retraxissent, qui dicerent: Quid vero vos, imperatore adhuc puero, ejusque injussu, ejuscemodi patrare audetis? Itaque Ducis uxorem detondentes ad suas ædes in Paphlagonia ablegarunt, cujus et filio Stephano virilia ademerunt.

6-7. Mense Augusto Symeon Bulgariae princeps, expeditione adversus Romanos cum numero fortique exercitu suscepta, Byzantium petit; obsesaque urbe, ductoque a Blachernis ad portam usque, cui Aureæ nomen, vallo, ejus omnino facili negotio potiundi spe elatus erat. Enimvero perspecta murorum firmitate populique ac armatorum multitudine, nec non balistarum copia, spe frustratus, ad Hebdomuin quod vocant reversus pacis

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ κα:] ἦλθεν καὶ P. ²¹ ὠνόμαζεν P. ²² τὸν? ²³ Βουλγαρίκις?

fœdera expetivit. Fuit res iustioribus gratissimas: missus a Symeone, qui de pace enloquebatur, Theodorus magister. Assumpto solum Nicolaus patriarcha et Stephanus ac Joannes magistri imperatore, ad 878 Blachernas usque profecti, ambos Symeonis filios introducere ac cum imperatore in palatio epulis excepere. Nicolao vero patriarcha ad Symeonem egresso, ille ei caput modeste inclinavit; susaque super eum proce, patriarcha stemmatis loco sui capitis operimentum ejus capiti, ut aiunt, injecit. Amplissimis itaque immensisque accepti muneribus Symeon ac liberi, cum de prædicta pace inter eos non satis convenisset, in regionem suam rediere.

8. Constantino igitur imperatore, velut qui puer esset, matrem suam identidem requirente (jam enim Alexander imperator, uti dictum est, aula ejecerat) eam rursus in palatium revocant. Rerum itaque potita ac civilium administrationem nacta, Constantinum accubitozem et Constantinum Anastasinumque Gongulios, sic nuncupatos, in palatium assumit; Joannisque Elade consilio Alexandri imperatoris assecelas, Joannem rectorem, et quem Gabrielopulum vocant, et Basilizem ac reliquos, illo dejecit. Præcicit vero Zoe Augusta Theophylactum Domenicum fœderatorum comitem. Joannes porro magister Kladas morbo correptus, a medicis salute desperata, a palatio excedens, cum ad Blachernas venisset, ingravescente morbo fatis concessit. Domenici heteriarchæ 879 consilio Zoe Nicolaum patriarcham cum assecelis, cum ira, aula ejecit, eam ipsius jubens curare ecclesiam.

9. Nec multo post Constantinus accubitor Domenicum heteriarcham apud Augustam insimulat, quasi qui rerum summam in fratrem transferre cogitaret. Simulate itaque patricii dignitate ornatus, cum in ecclesiam solenni ritu precibus communiendas descendisset, ipsum domi mahere jusserunt. Ejus loco præfecit Zoe fœderatorum turmis Joannem Garidam, Damianum vero eunuchum creavit excubitorum drungarium. Domenicus frustra iugens ac quiritans se domum recepit.

10. Cæterum Symeone Bulgaro iterum Thraciam infestante, Augusta proceribusque animi anxiis, quo tandem modo hominis arrogantiam compescere liceret, rogavit Joannes Dogas ut patricius fieret, Patzinacas adversus eum se conducturum pollicitus. Voti itaque compos effectus, acceptisque muneribus, ad eos iter contendit. Ac vero icto fœdere inde acceptis obsidibus eos in urbem adduxit, cum polliciti essent Patzinacas transmissio Istro Symeonem se debellaturos esse.

11. Venit vero etiam in urbem Asotius, vir roloris fama nominatissimus, principis principum

λεγομένου Ἐβδόμου ὑπεστραφεν, εἰρηνικὸς σπονδὰς αἰτησάμενος. Τῶν δὲ ἐπιτροπῶν τὴν εἰρήνην ἀσμενέστατα ἀποδεξαμένων, ἀποστέλλει Συμεῶν Θεόδωρον μάγιστρον τοῦ συλλαλῆσαι τὰ τῆς εἰρήνης. Ἀναλαβόμενοι δὲ ὁ τε πατριάρχης Νικόλαος καὶ Στέφανος καὶ Ἰωάννης οἱ μάγιστροι τὸν βασιλεῖα ἦλθον μέγρο τῶν Βλαχερνῶν, καὶ εἰσήγαγον τοὺς δύο υἱοὺς Συμεῶν, καὶ συνεσιδάθησαν τῷ βασιλεῖ ἐν τοῖς καλατίοις. Νικόλαος δὲ ὁ πατριάρχης ἐξήλθε πρὸς Συμεῶν φθινί τὴν κεφαλὴν ὑπέκλινα Συμεῶν. Εὐχὴν εὖν ὁ πατριάρχης ποιήσας ἀντὶ στόματός, ὡς φασί, τὸ ἴδιον ἐπιβριπτάρου τῆ αὐτοῦ ἐπέθηκε κεφαλῇ. Ἀώροις οὖν ἀμέτροις τε καὶ μέγιστοις φιλοφρονηθέντες ὁ τε Συμεῶν καὶ οἱ τοῦτου υἱοὶ εἰς τὴν ἴδιαν χώραν ὑπέστραφον, ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ εἰρήνῃ διαλυθέντες.

η'. Τοῦ βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου, ἅτε παιδὸς ὄντος καὶ τὴν ἴδιαν μητέρα ἐπιζητούντος· ἦδη γὰρ αὐτὴν κατήγαγε τοῦ καλατίου, ὡς εἴρηται, Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς· ἦν καὶ ἀναδιβάσειν πάλιν. Ἀυτῆ οὖν περικρατῆς²⁹ γενομένη τῆς βασιλείας ἀναδιβάσει εἰς τὸ παλάτιον Κωνσταντίνου τὸν παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντίνου καὶ Ἀναστάσιου τοὺς Γογγυλίους λεγομένους, καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου Ἐλαδῆ καταβιάσει τοὺς οἰκείους Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, Ἰωάννην τὸν βαίκτηρα καὶ τὸν λεγόμενον Γαβριηλόπουλον καὶ Βασιλιτίζην καὶ τοὺς λοιποὺς. Προχειρίζεται δὲ Ζωὴ Αὐγούστα Θεοφύλακτον Δομήνικον ἑταιρειάρχην. Ἰωάννης δὲ μάγιστρος ὁ Ἐλαδῆ νόσῳ περιπεσὼν καὶ ἀπάγορευθεὶς παρὰ τῶν ἰατρῶν, κατελθὼν ἐκ τοῦ καλατίου καὶ ἐν ταῖς Βλαχερναις παραγενόμενος καὶ ὑπὸ τῆς νόσου βαρῆθεις τελευτῆσθαι. Συμβουλῇ Δομηνίκου ἑταιρειάρχου καταβιάσει Ζωὴ Νικόλαον πατριάρχην ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ μετ' ὄρητος, τὰ τῆς ἰδίας ἐκκλησίας περιποιούμενον³⁰ καὶ φροντίζειν εἰποῦσα.

θ'. [Οὐ] μετ' οὐ πολὺ δὲ Κωνσταντίνου παρακοιμώμενος διαβάλλει τῇ Αὐγούστῃ Δομήνικον ἑταιρειάρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. Τοῦτον προφασί πατρικίον ποιήσαντες, κατελθόντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἔθος εὐχὴν λαβεῖν, οἷον μένειν παρεκλεύσαντο. Προβάλετο δὲ Ζωὴ Ἰωάννην Γαριδῶν ἑταιρειάρχην καὶ Δάμιανον εὐνοῦχον τῆς βίβλης δρουγγάριον. Δομήνικος δὲ ἀπῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀνόνητα ἄλογοι ἄρομοι.

D [P. 568] ι'. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεῶν τὴν Θράκην πάλιν ληϊζόμενου, ἐν φροντίδι εὐσης τῆς Αὐγούστης καὶ τῶν ἐν τέλει ὅπως αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας παύσωσιν, ἠτήσαστο Ἰωάννης ὁ Βογῆς γενέσθαι πατρικίος, ὑποσχόμενος ἀγαγεῖν κατ' αὐτοῦ Πατζινάκας. Τῆς αἰτήσεως δὲ τυχὼν δωρὰ τε λαθῶν εἰς τὴν τῶν Πατζινάκων χώραν ἀπήει, καὶ δὴ σπεισάμενος ὄμῃρους ἐκείθεν λαθῶν ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένων τῶν Πατζινάκων διαπερῆσαι καὶ τὸν Συμεῶν καταπολεμῆσαι.

ια'. Παραγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνήρ ἐπι βώμῃ; ἐνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ βροχόντος τῶν

VARIÆ LECTIONES.

²⁹ περικρατῆς; P. ³⁰ περιποιεῖσθαι; margo P.

ἀρχόντων· ὅν φασι σιδηρὰν ῥάβδον ἐκ τῶν ἀκρων ἀκατέρας χερσὶ κρατοῦντα τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἀλεξή διακάμπτειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μεταγείν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν ὑπαικούσης. Ὅν παραγινόμενον μετὰ πολλῆς τριμῆς ὑπεδέξαντο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψαν.

ιβ'. Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος γ', Παγκρατοῦκος ὁ Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεῶν παρέδωκεν. Μετ' οὗ πολὺ δὲ ἀπεστάλη Βασίλειος πατρικίος καὶ κανίχλειος καὶ Νικίτης πρωτοπαθάριος Ἐλαδικὸς παρὰ Ζωῆς μετὰ θύρων πολλῶν, καὶ ἀντιπάρελαθιν αὐτὴν πάλιν.

ιγ'. Ἥλιος δὲ καὶ ἀμερῆς ὁ Δαμιανὸς εἰς Στροβίλον μετὰ κλοίων τοῦ πολεμήσαι αὐτὴν μετὰ πολλῆς τῆς θυνάμειως, καὶ ταύτην παρέλαθιν ἀν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτελεύτησεν, ὑποστρεφάντων διακενῆς τῶν Ἀγαργῶν.

ιδ'. Οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκήτορες συνεχῶς ἐπιπρασζόμενοι παρὰ Χαστὸν υἱοῦ τοῦ Ἰούθη, τὴν αὐτοῦ ἀσπείραν μὴ ἐνεγκόντες, λίθοις τοῦτον ἀνεπλον κακῶς ἐνόθεον τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ.

ιε'. Βλέπουσα δὲ ἡ Αὐγούστα Ζωὴ τὴν ἵκασιν Συμεῶν καὶ τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν αὐτοῦ ἐπιθεσιν, βουλὴν μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλευέται ἀλλάγιον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαργῶν διαπράξασθαι, διαπεράσαι δὲ πάντα τὸν τῆς ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς τὸ πολεμῆσαι καὶ ἀφανίσει τὸν Συμεῶν. Ἀπεστάλη οὖν ἐν Συρίᾳ πρὸς τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης πατρικίος ὁ Ραδινὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρῆς. Οὗ γεγονότος τὴν συνθήκην τῆς βόγας διανομὴν ποιησάμενοι ἐν τοῖς τόγμασι, ταῦτα ἀναλαθόμενοι σὺν τοῖς θέμασι πρὸς τὰ ὄρη καὶ μέρη διεπίρασαν, Ἀόντος μεγίστου τοῦ Φωκᾶ δομαστικῶ τῶν σχολῶν τυγχάνοντος, ὃ ἀνδρὶα μᾶλλον ἢ ἐπιστατικῆ φρόνησις προσσηέκετο. Ἐξαγαγόντων οὖν τὰ σέβασμα καὶ ζωοκνὰ ξύλα Κωνσταντίνου [P. 566] πρωτοπατᾶ τοῦ καλατίου, τοῦ Κεφαλᾶ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μαλιεῖ ἐν τῇ Ὀρβίχῃ, ἀπαντες προσκυνήσαντες καὶ ἐπομοσάμενοι συναποθνήσκειν ἀλλήλοις πανστρατὶ κατὰ Βουλγάρων ἐξώρησαν. Ἦρχον δὲ τοῦ μὲν πᾶνματος τῶν ἐξουβίτων Ἰωάννης ὁ Γράβων, τοῦ δὲ ἰστανάτου ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός. Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατηγεῖ καὶ Ἀλέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς· οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ οἱ ἄλλοι πάντες στρατηγοὶ τῶν θεμάτων. Συνῆν δὲ πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ Κωνσταντίνος πατρικίος ὁ Αἰψ, Ἀόντι δομαστικῶ σύμβουλος ὢν αὐτῶ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνῆκουσι.

ις'. Μηνί δὲ Αὐγούστῳ κ', ἰνδικτιῶνος ε', ὁ πόλεμος μεταξὺ Βουλγάρων τε καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῷ Ἀχελῷφ συγκακρήθητο ποταμῷ· καὶ (οἷα τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα! ὡς ἀνερεύνητα καὶ ἀνεξιχνίαστα!) ἐρέπονται οἱ Ῥωμαῖοι πανστρατὶ, καὶ γέγονε φυγὴ παντελὴ καὶ φρικτῆς ἀλογητῆ, τῶν μὲν ὅσ' ἀλλή-

filius. Ferebant virgam ferream, cujus extremitate manibus teneret, qua pollebat eximia vi, inflectere inque circuli 880 formam intorquere, ferri nimirum duritie illius manuum robori cedente. Hanc venientem multo honore susceperunt ac rursus in patriam remisere.

12. Mense Septembri, indictione tertia Pancretas Armenius Adrianopolim Symeonis prodidit; nec multo post missus Basilius patricius ac canicelio prefectus Nicetasque protospatharius Eladicus a Zoe Augusta cum multis muneribus urbem rursus recepit.

13. Venit vero Damianus ameras in Strobilum cum classe multaque armata manu ac copiis ad eam expugnandam instructis, et vero eam capturus erat, nisi morbo correptus fatis concessisset; cujus interitu factum ut Saraceni irrito conatu redirent.

14. Græciæ autem et Athenarum populi civisque continuis Chasi filii Jubæ injuriis vexati, ejus luxuriam inexplebilemque cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum intra ipsam Athenarum templi penetrale male interemerunt.

15. Videns porro Zoe Augusta Symeonis elatos animos ac superbiam, ejusque adversus Christianos grassationem non ferens, re cum optimatibus deliberata sœdus icere pacemque componere cum Agarenis statuit, omnesque Asiæ copias ad debellandum profligandumque Symeonem trajicere. Missi proinde in Syriam qui paciscerentur, Joannes Rhadinus 881 patricius et Michael Toxaras. Quo peracto, consueta erogatione donato exercitu, assumptis cohortibus ac legionibus in Thraciam transmisere, magistro Leone Phoca scholarum domestico, viro scilicet majoribus animis quam imperatoria solertia prædito. Productis igitur venerabilibus ac vivificis lignis Constantini palatini cleri sacerdotum primi, cognomento Cephalæ, Constantinique Malicæ opera, in Thracia, cum omnes venerati essent ac se una commorituros jurejurando firmassent, in Bulgariam copiis omnibus conferto exercitu profecti sunt. Præerat excubitu turmæ Joannes Grapso, Hicanati vero Marulis filius. Romanus Argyrus ducis potestate præerat, ejusque Leo frater et Bardas Phocas; quibuscum erat et Melias cum Armeniis, alique omnes legionum duces. Præter alios vero aderat etiam Constantinus patricius Afer, qui Leoni domestico in omnibus ad eum attentantibus consilio affuturus operamque navaturus esset.

16. Mensis vero Augusti die vicesima, indictione quinta, Bulgaros inter Romanosque consortia pugna ad Acheloum sumon est; ac (quæ Dei judicia, quam inscrutabilia ac impervestigabilia!) Romani omnes omnibus copiis fusi sunt ac fugati, horrendo per omnem exercitum ululatu, cum se alii

VARIABLE LECTONES.

¹⁰⁰ παρέδωκεν magis P.

alios conculcarent, alios hostes perimerent, tanta hominum strage quanta nec a sæculo audita est. Leo domesticus in Mesembriam sospes receptus est. Præter **882** alios vero in pugnae congressione necatus est Constantinus Afer et Joannes Crapso, aliique officialium procerumque perplares.

17. Missus fuerat et Romanus patricius rei que navalis drungarius cum omni classe, ut Danubii littora legeret ac Leoni Phocæ suppelias iret: Joannes item Bogas, uti dictum est, qui Patzinacas adduceret. Romanus drungarius in mandatis acceperat ut eos adversum Bulgaros auxilio futurus Leoni Phocæ trajiceret. Versisque eis in dissidia verborumque contentiones, videntes Patzinaces sic inter se discordes atque rixantes, domum rediere.

18. Jam vero finito bello, ac tum Romano tum Boga in urbem reversis, eorum mota causa est. Adeoque in tantum Romani drungarii periculum adductæ res, ut amissionis luminum poena illi statuta sit, velut qui negligentia seu potius animi pravitate ac nequitia Patzinacas non trajecisset, sed se citius subduxisset, ac ne fugientes quidem Romanos in navibus recepisset. Ac ita certe luisset, nisi Constantino Gongulo et Stephano magistro, qua apud Augnstam summa auctoritate pollebant, committentibus in contrarium lata sententia illi versa esset.

19. Bulgaris autem per id tempus victoria elatis ad ipsamque urbem excurrentibus, egressus in eos **883** Leo legionum domesticus et Joannes **883** hetæriarcha, Ducisque filius Nicolaus, in locum quem Catasyrta vocant, cum ingentibus copiis; noctuque ex improvise irruentibus in eos Bulgaris ac domestico in fugam verso, Nicolaus Ducis filius cum aliis multis occisus est.

20. Theodorus itaque Constantini imperatoris pædagogus, Constantinum accubitorem hoc molientem animadvertens ut imperium in Leonem suum ex sorore affinem transferret, Constantino imperatori auctor est ut Romanum drungarium assumat velut olim patris servum ingenium illiusque propensa voluntate amicum ac studiosum, ut cum ipso maneat, custosque et vindex atque defensor, in quibus necesse habuerit, illi existat. De his itaque haud raro interpellatus Romanus abnuerat. Quapropter Constantinus ipse imperator litteras propria manu exaratas subscriptioneque firmatas, ad eum mittit; quibus ille in manus acceptis, Constantinum accubitorem ejusque affines ea se aggressurum cautione in se recepit.

21. Ejus itaque rei late pervagante fama, cum accubitor Romanum urgeret ut cum classe proficisceretur, causabatur ille ac excusabat non posse se vela ventis dare ac abnavigare, cum nondum

λων συμπατουμένων, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναρουμενῶν, αἱματὸς τε χύσις· οὐκ ἔξ αἰῶνος οὐκ ἐγένετο. Λέων δὲ δομῆτικὸς ἐν Μεσημβρία διεσώθη φυγῶν. Ἐσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ τοῦ πολέμου συμβολῇ καὶ Κωνσταντίνος ὁ Αἰψὸς καὶ Ἰωάννης ὁ Γράφων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί.

ιζ'. Ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Ῥωμανὸς πατρικίος καὶ δρουγγάριος ὢν τῶν πλωτῶν μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκῆ· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατρίνακας, ὡς προεῖρηται, κλειυσθέντος τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ διαπερᾶσαι τούτους κατὰ Βουλγάρων, ὥστε συμμαχῆσαι Λέοντι Φωκῆ. Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου τοῦ Βογᾶ εἰς ἐρίδας καὶ λογομαχίας ἔλθόντες, ὀρῶντες· αὐτοῦ· οἱ Πατρίνακοι πρὸς ἄλλήλους διαμαχομένοι; καὶ στασιάζοντας ὀπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια.

ιη'. Τοῦ πολέμου δὲ ἤδη τέλος λαβόντος καὶ ὑποστρεψάντων ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, τὰ κατ' αὐτῶν ἐκινήθησαν, καὶ εἰ; τοσοῦτον κίνδυνον τὸν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν ὥστε καταδικάζουσαν ψῆφον ἀνήνεγκαν, τῶν ὀφθαλμῶν στερηθῆναι ὡς ἀμελεῖ, μᾶλλον δὲ κακουργίᾳ μὴ διαπερᾶσαντα τοὺς Πατρίνακας, ἀλλ' ὑποχωρῆσαντα τάχιον καὶ μὴδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίων ἐν τοῖς πλοίοι; ὑποδεξάμενον. Καὶ τοῦτο ἂν ἔπεπνθη, εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου Γογγύλου καὶ Σταφάνου τοῦ μαγίστρου, ὡς δυναμένων παρὰ τῇ Αὐγούστη πολλὰ, τὰ τῆς καταδίκης ἀνετράπη.

[P. 570] ιθ'. Τῶν δὲ Βουλγάρων τηνικάδε τῇ νίκῃ κατεπαρθέντων καὶ ἐκστρατευσάντων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθεν Λέων ὁ δομῆτικὸς τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννης ἑταιριάρχης καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκῆ εἰς χῶρον θρακῶν οὕτω λεγόμενον Κατασύρτας ἄμα πλείστῳ λαῷ κατὰ Βουλγάρων. Τῇ δὲ νυκτὶ ἀδοκῆτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων καὶ τοῦ δομῆτικῆς φυγόντος· ἐσφάγη Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκῆ; καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

κ'. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως· Κωνσταντίνου παιδαγωγὸς ὀρῶν Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθεκε Κωνσταντίνῳ βασιλεῖ Ῥωμανὸν δρουγγάριον προβαλέσθαι ὡς πατρικὸν αὐτοῦ δούλον καὶ εὖνουν τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς· ἂν ἦ σὺν αὐτῷ, καὶ διαφυλάττειν αὐτὸν, καὶ ἐν οἷς ἂν δέοιτο σύμμαχον ἔχειν καὶ βοηθόν. Πολλάκις οὖν περὶ τούτου λαληθεὶς Ῥωμανὸς ἀπέπειπατο. Γραμματεῖον οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνος αὐτοχείρῳ διαχαράξας γραφῇ καὶ ὑπογραφῇ διασφαισάμενος ἀπέστειλεν αὐτῷ. Ὅπερ οὗτος ἐπὶ χεῖρας λαβὼν ὑπέσχετο τὴν κατὰ τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπιθεσιν ὥδε ποιήσασθαι.

κα'. Τῆς φήμης οὖν ταυτῆς διαθεούσης, καὶ τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου καταναγκάζοντος· Ῥωμανὸν ἀποκινήσαι μετὰ τοῦ στόλου, αὐτὸς προεφασίζετο ἀδυνάτως ἔχειν τοῦ ἀποπλεῖν μὴ τοῦ στόλου

νομιζμένην βόγαν λαβόντος. Ἐν τῇ ἐξαρτύσει A
 δὲ οἷος τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ τὰ πλοῖα εὐτρεπέζοντο;
 ἐξήλθε Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος ἐπισπου-
 δάσων αὐτὸν τοῦ ἐκπλεῦσαι. Ὁ δὲ τοῦτῳ δουλικῶ
 τῷ σχήματι προσυπήνησεν, καὶ προθύμως ποιήσεν
 τὸ κελευόμενον ἐπηγγέλλετο. Ἐποστρέφαι δὲ βου-
 λομένου τοῦ παρακοιμώμενου, καὶ εἰ ἔχοι ἄνδρας
 εὐδαίεις καὶ γενναίους τὴν βασιλικὴν ἐρέττειν τρι-
 ῆρην εἰπόντος πρὸς Ῥωμανόν, οὗτος εὐθύς ἐνευσεν
 αὐτοῖς τῇ χειρὶ ἐτοίμοις οὔσι πλησίον ἕλθειν. Οἱ δὲ
 τὰ τῆς βουλῆς εἰδότες, ἔγγιστα ἤδη τοῦ δρόμωνος
 Ῥωμανοῦ γεγόντες, ἐπειδὴ οὗτος ὀπίσω τοῦ παρα-
 κοιμώμενου Κωνσταντίνου περιπτῶν, Ἄναρπά-
 σαι αὐτὸν ταῖς χερσὶ καὶ ἄρατε αὐτόν, ἐπιφώ-
 νησε, παραχρῆμα οὗτοι τοῦτον ἀρπάσαντες εἰς τὴν B
 τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριῆρην εἰσῆγαγον καὶ
 ἐν ἀσφαλεῖ κατείχον. Οὐδεὶς οὖν ὁ ὑπερασπίζων
 ἦν ἢ κατοικαίρων τὸν ἄνθρωπον, πάντων τῶν συν-
 ὄντων αὐτῷ χρησαμένων φυγῆ.

κβ'. Ταῦτα Ζωὴ Αὐγούστα μαθούσα προσκαλεῖται
 τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τοὺς αὐτῆς μεγιστά-
 νας καὶ ἀποστέλλει πρὸς [P. 571] Ῥωμανόν, τὸ γε-
 γονὸς βουλομένη μαθεῖν. Τούτων δὲ διαπερασάντων,
 ἄθροις ὁ λαὸς ἐξήλασαν βολόντες. Ἐκθεν οὖν ἐξελ-
 θούσα Ζωὴ ἐν τῷ τοῦ Βουκολέοντος ἡλιακῶ ἐπιφώνει
 τῷ υἱῷ καὶ πᾶσι· Πῶς ἄρα γέγονεν ἡ ἀνταρσία
 αὐτῆ; Ἐφησε δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ
 βασιλέως Κωνσταντίνου Θεόδωρος, ὅτι διὰ τὸ ἀπο-
 λίσσαι ἅπαντα τὸν Φωκῶν τοὺς Ῥωμαίους καὶ
 Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον τὸ καλῆτιον C
 ταῦτα γέγοναι.

κγ'. Προσελάθετο δὲ ὁ βασιλεὺς Νικόλαον πατριάρ-
 χην καὶ Στέφανον μάγιστρον συνελθόντα αὐτῷ ἐν τῷ
 παλατίῳ, τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς
 ἐπισημῶμενος. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀπίστευον Ἰωάννην
 τὸν Τουδάκην Ζωὴν Αὐγούσταν τοῦ καλατίου κατα-
 θίσασαι. Ἡ δὲ μετ' ὀλιγυγῆς καὶ δακρύων τῷ ἑαυ-
 τῆς προσπλακείσα υἱῷ πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν
 καὶ οἰκτον ἐκίνησεν, ὡς τὸν βασιλέα εἰπεῖν· Ἐδῶσατε
 εἶναι μετ' ἐμοῦ τὴν μητέρα μου. Οἱ δὲ ταύτην
 ἔμα τῷ λόγῳ ἀφήκαν.

κδ'. Προσελασάμενοι δὲ ὁ τε βασιλεὺς καὶ ὁ πα-
 τριάρχης Ἰωάννην τὸν Γαριδά προβάλοντο ²² δομέ-
 στικον τῶν σχολῶν, δαδότες μὴ εἰς ἀνταρσίαν χω-
 ρῆσθαι ὁ Φωκῆς Δίων. Ὁ δὲ οὐ κατένευσε τοῦτο γενέ-
 σθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν D
 Ζουφινίτζερ καὶ Σωμῶνα τὸν υἱὸν αὐτοῦ προεβά-
 λοντο ²³ ἑταιρειάρχην. Ὅρκους βαδαιωθείς ὑπ' αὐτῶν
 κατήλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Οἱ δὲ παραυτίκα τοὺς
 συγγενεῖς αὐτοῦ τοῦ καλατίου καταθιβάζουσι. Τού-
 των οὖν πρὸς αὐτὸν παραγεγονότων, ὡς ἐθεά-
 σατο αὐτοὺς, τρέμος ἔλαβεν αὐτὸν καὶ φρίκη καὶ
 φρενῶν ἔκστασις. Εὐθύς οὖν ἐξήλθε πρὸς Ῥωμανόν,
 καὶ διηγήσατο αὐτῷ ὅσα πέπονθε· συμπηλωθεὶς οὖν
 αὐτῷ, καὶ ὄρκους δοῦς καὶ λαβὼν ὥστε μίαν ἔχειν

A classis militari stipendio ac legitimo donata esset.
 Versante autem in navali Romano navesque appa-
 rante, Constantinus accubitor, quasi solvendæ clas-
 sis negotium maturaturus, ad eum egressus est.
 Occurrit ille servilli habitu **884** gestuque, prom-
 ptioque animo facturum se pollicetur quod jussus
 erat. Cumque jam accubitor reverti volens ex Ro-
 mano sciscitaretur, num elegantes ac strenuos
 viros haberet, qui imperatoriam triremem impel-
 lant, annuit ille statim manu paratis ut prope acce-
 derent. Hi autem, quos consilium non lateret, cum
 proxime jam Romani prætoriam junxissent, isque
 retro Constantinum accubitorem ambulans: *Eum
 manibus corripite atque tollite*, confestim clamasset,
 correptum illi in Romani drugarii triremem tuta
 custodia servandum intulerunt. Qui virum defen-
 deret aut ulla ejus miseratione moveretur, ne
 unus quidem fuit, cunctis fuga dilapsis qui cum
 ipso erant.

22. His ad Zoem Augustam perlatis, accersitis
 illa cum Nicolao patriarcha optimatibus suis, qui
 facti causam inquirant, ad Romanum mittit. Dum-
 que ii trajiciunt, facta populi coitione lapidibus
 appetiti ac fugati sunt. Mane igitur egressa Zoë
 ad Bucoleonis solare horologium filio cunctisque
 clamabat, *quoniam modo rebellio hæc contigisset*,
 cui Theodorus Constantini imperatoris pædagogus,
idecirco contigisse, ait, *quod Leo Phocas Romanos et
 Constantinus accubitor aulam perderet.*

23. Interim imperator Nicolaum patriarcham et
 Stephanum magistrum sibi in aula adesse jubet.
 translata in se a matre potestate. Postridie **885**
 missus Joannes Tubaces, qui Zoem Augustam aula
 dejiceret. Ea cum fletu ac eculatu in filii complexus
 ruens ad maternam miserationem affectumque in-
 flexit, adeo ut imperator dixerit: *Sinite ut mater
 mea mecum versetur*. Qui, mox ut locutus est, eam
 reliquere.

24. Accersitum vero imperator et patriarcha
 Joannem Garidam legionum domesticum præfecerunt,
 veriti scilicet ne Leo Phocas in rebellionem
 verteretur. Non acquievit ille ut munus acciperet,
 nisi Theodorus Zuphinezor ejus levir et Symeon
 illius filius fœderatorum turmis præficerentur. Ani-
 borum is jurejurando fretus in domum descendit;
 moxque hi illius affines aula ejecerunt. Quos ut ad
 se venientes conspexit, stupor tremorque virum
 invaserunt. Confestim igitur ad Romanum venit, ac
 quæ illi facta essent narravit. Arctiori itaque ami-
 citia ei implicatur, dataque et accepta jurata fide,
 uno se in posterum animo fore, uno animi sensu
 consentientes evasere; ut et nuptiarum fœdera se

VARIÆ LECTIONES.

²² προβάλοντο P.

juncturos paciscerentur, quo inde dilectionis vinculum sibi astringerent.

25. Secundum hæc igitur vigesima quinta Martii mensis mittit Romanus Joannem presbyterum domesticum suum eundemque fidelissimum, et Theodorum Masizucem nuncupatum in palatium, qui ejus causam **886** agerent ac excusarent, nihil ad rebellionem spectare quod ab eo factum erat, sed unum hoc veritum, Phocæ molimina, ac metuentem ne ille novis rebus adversus imperatorem studeret, eam ob rem in animum induxisse idque consilii cepisse, ut in regiam, imperatori custos futurus, ascenderet. Non approbante Nicolao patriarcha aut assentiente, is quem dicebam prædagogus mandat Romano ut cum omni classe ad Bucoleonem veniat. Re itaque cum suis deliberata (nam urgebat fatum), ipso intemeratissimæ Virginis ac Dei Genitricis solemnî Annuntiationis die, feria quinta, manu armata cum omni classe ad Bucoleonem venit, statimque magister Stephanus e palatio excessit. Nicetas vero patricius, Romani consocer, in palatium ascendens Nicolaum patriarcham inde extrusit. Aulicorum igitur animis Romani jurejurando firmatis, pretiosam ad eum crucem misere: quam ille veneratus, iterumque sacramento interposito fidem obstringens, cum eis paucisque comitum imperatorem salutarium in palatium ascendit. Ingressusque cum eo in templum quod in Pharo est, dataque ibi et accepta securitatis fide, confestim magister et magnus hæteriarcha ab ipso præficitur.

26. Mox itaque missa ad Leonem Phocam divalis jussio, qua is omni conflandæ seditionis misso proposito tantisper domi quiescere præciperetur. Constantinus quoque in eandem scribit sententiam, et ut nihil **887** in adversum moliat, sed in Constantini imperatoris subjectione perseveret. Acceptas sacras imperatorii vestiarii primicerius Andreas ad eum in Cappadocia deserit: acceptis ille ac lectis, domum se recipiens, privati habitus egit.

27. Quinta sanctorum jejuniorum hebdomada datur a Constantino imperatore Helenæ Romani filix contractus nuptialis arrhabo; tertiaque Paschæ (quam Galilæam vocant) benedictione impartitur, unaque cum illa a Nicolao patriarcha corollis nuptialibus redimitur.

28. Romano in imperatoris patrem provecto, ejus loco Christophorum ipsius filium fæderatorum turmis præficit. Nec multum temporis intercesserat, cum Leo Phocas quorumdam procerum ac tribunorum suavis subjectarumque ei legionum hortatu res novas molitur; accitoque Constantino accubitore, et Constantino et Anastasio Gongyliis

VARIE LECTIONES.

²⁵ Φάρις margo P ²⁶ Τῆς ἑβδομάτης.

ἄμφοτέρων ψυχὴν, σύμφρων αὐτοῦ καὶ οὐ μωρῶς ἐγένετο, ὥστε καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ποιήσασθαι συνεφώνησαν, πλεον ἐκ τούτου τὸν τῆς ἀγάπης δεσμὸν ἐπισφίγγοντες.

κε'. Τῆς εικοστῆς τετάρτης οὖν τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρεσβύτερον, οικεῖον αὐτῷ καὶ πιστότατον ὄντα, καὶ Θεόδωρον τὸν Μασιζούσιν λεγόμενον εἰς τὸ παλάτιον ὑπεραπολογησομένους, ὡς οὐκ ἀνταρσία γέγοτε τὸ παρ' ἐμοῦ διαπραχθέν· ἀλλὰ τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπιθεσιν ὀφρορῶμενος, καὶ δεδιὼς μή τι νευτερισθῆ παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλεῖα, τούτου ἐνεκεν ἀνελθεῖν ἐν τῷ παλατίῳ βεβούλευμαι καὶ τὴν φυλακὴν ποιῆσθαι τοῦ βασιλέως. Μὴ συνευδοκούντος οὖν Νικολάου τοῦ πατριάρχου τούτοις, ἐμνηύθη Ῥωμανῷ παρὰ τοῦ ρηθέντος παιδαγωγοῦ τοῦ ἔλθειν μετὰ στόλου παντὸς μέχρι τοῦ Βουκολόντος. Ὅς μετὰ [P. 572] τῶν σὺν αὐτῷ βουλευσάμενος (τὸ γὰρ ἄγον ἦγεν αὐτὸν) τῆς ἡμέρας τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου (ε' δὲ ἦν) ἦλθεν ἐνοπλος ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολόντι. Καὶ παρευθὺ Στέφανος μὲν μάλιστα ἐξήλθε τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ ὁ πατρικίος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν Νικέλαον τὸν πατριάρχην. Ὅρκους οὖν βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν αὐτῷ τὸν τίμιον σταυρὸν· καὶ προσκυνήσας αὐτὸν καὶ ὅρκους βεβαιώσας αὐτοῦς ἀνῆλθε μετ' αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ὄλιγων τινῶν. Προσκυνήσας τὸν βασιλεῖα καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναφ' τῷ ἐν τῷ φόρῳ ²⁹, καὶ πίστας αὐτῷ δοῦς, παρευθὺ προχειρίζεται παρ' αὐτοῦ μάλιστα καὶ μέγας ἐταιρειάρχης.

κς'. Αὐτίκα οὖν γέγονε θεία κέλευσις πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν παρεγγυμένη μηδαμῶς στάσιν τινὲ ἐνοῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον ἐν τῷ οἴκῳ ἀναπαύεσθαι. Ὡσαύτως καὶ γράμματα ἐκαλεύθη Κωνσταντίνῳ παρακοιμωμένῳ γράφαι, τὰ ἄρτια αὐτῷ παραγγέλλοντα, τοῦ μὴ εἶναι ἐναντίον βουλευσάσθαι, ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ εἶναι τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου. Ἀναλαβόμενος οὖν ταῦτα Ἄνδρας πριμικήριος τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου ἀπεκόμισεν αὐτῷ ταῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι· καὶ ἀναδεξάμενος ταῦτα καὶ ἀναγνούς, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἠσύχασεν.

κς'. Τῆς ἑβδομάτης ε' ³⁰ τῶν ἁγίων Νηστεῶν δίδεται ἀρραβῶν γαμικῶν συναλλαγμάτων παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως· Ἐλένη τῆς θυγατρὸς Ῥωμανοῦ, καὶ τῆς τρίτης τοῦ Πάσχα τῆς λεγομένης τῆς Γαλιλαίας εὐλογεῖται καὶ στεφανοῦται ἅμα αὐτῇ παρὰ Νικολάου πατριάρχου.

κη'. Ῥωμανὸν βασιλεσπάτορα προχειρισάμενος, ἀντ' αὐτοῦ Χριστοφόρον υἱὸν αὐτοῦ ἐταιρειάρχην κατέστησεν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς παρὰ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν αὐτοῦ ταγμαθῶν πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται· καὶ ἀποστελλας ἀναλάβετο εἶναι σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμώμενον Κωνσταντίνον καὶ Κωνσταντίνον καὶ Ἀναστάσιον Γογ

γυλιούς τούς ἀδελφούς καὶ Κωνσταντίνου πρῶτος ἀσκητήεις τὸν Μαλλάλαν, πληροφόρων ἅπαντας καὶ βεβαίων ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν κοινότητα ποιεῖται συγκίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεοπάτωρ χρυσοβούλλια ποιήσας ἐτυπόγραφα ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τῆς τοιαύτης ἀποβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχοντα, καὶ ὡς οἱ τὸν Φωκᾶν καταλιμπάνοντας, τῷ βασιλεῖ δὲ προσφεύγοντες [P. 573] ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσὶν, δοῦς Ἄνητινὶ γυναικὶ ἀναίδει καὶ θρασεῖα καὶ κληρικῷ τινὶ Μιχαῆλ ἐν τῷ αὐτοῦ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν. Οἱ δὲ ταῦτα ἀναλαβόμενοι διέσπειραν παντὶ τῷ στρατῷ. Καὶ ὁ μὲν Μιχαῆλ φωραθεὶς παρὰ τοῦ Φωκᾶ καὶ ἀνηλεῶς τυφθεὶς τὴν τε βίβη καὶ τὰ ὦτα ἀπετμήθη· ὁ δὲ μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσήκουσας ἐτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλεῖσα γυνή.

28. Πρῶτος οὖν ὁ υἱὸς τοῦ Βαρῆως Μιχαῆλ Κωνσταντίνος ἡ καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ προσέδραμεν, ἀρχὴ γεγονώς καταλύσεως τῆς τοιαύτης ἀνατροπῆς καὶ τυραννίδος. Σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἀτζιμωρος, τουρμάρχοι ὄντες ἀμφοτέρω. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ πλείστου ἰσχυρῶς καθωπλισμένον ἐν Χρυσοπόλει κατὰ λαβῶν διέστησε παρατάξει ἀπὸ τῆς λιθίνης θαλάσσης μέχρι Καλκηδόνος, τοὺς ἐν τῇ πόλει φοβῶν. Ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμανοῦ Συμεῶν ὁ τοῦ πανικλείου, λέγον ἐτυπόγραφον τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιπερόμενος, ἵνα διαγορεύοντα.

29. Ὡς ἔγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας ἐγγρηγορώτατον καὶ εὐνοούτατον καὶ πιστότατον οὐδένα τῶν ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανὸν εὐρηκώς τούτω τὴν ἐμὴν φυλακὴν μετὰ Θεοῦ καταπίστευσσα, καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτῶν ἔχειν ἐκρίνα, σπλάγγνα πατρικὰ καὶ διδάσκειν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδοξέδμενον. Λέοντα δὲ τούτων τὸν Φωκᾶν δαι τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ὑποκτείνων ἐπιβουλεύσειν νῦν ἐργοῖς αὐτοῖς ἐπιβουλον εὐρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς ἐξανιστάμενον. Διὸ οὐτε δομέστικον αὐτῶν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι, οὐτε δὲ ταῦτην τὴν ἀνατροπὴν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι σήμερ, ἀλλ' ἀδαιρέτως γνῶμη ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐπίδοσιν, ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον. Τούτων οὖν τῷ λαῷ ὑπαναγνωσθέντων ἤρξαντο πάντες ὑποχωρεῖν καὶ τῷ βσιλεοπάτορι προσρῦεσθαι Ῥωμανῷ. Τοῦ δὲ Φωκᾶ εἰς ἀμήχανον περιστάνας, καὶ ἀπογόντος ὡς πάσης ἐλπίδος ἡστοχηκτός, καὶ φυγῆ χρησαμένου καὶ πρὸς τὸ κάστρον Ἄττειος παραγνομένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἀπέστειλε Ῥωμανὸς Ἰωάννην Τουβάκην καὶ Λέοντα τῶν αὐτοῦ συγγενῆ ὥστε εἰσαγεγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. Οἱ δὲ τούτων κρατήσαντες ἀπετύπλωσαν, κατὰ μετρίαν πρὸς τούτου δεξιόμενοι ἀποσπῆν, ἀλλ' ἀδαιρέτως

germanis fratribus, nec non Constantino a secretis primo Maleliano, cunctis persuadere nititur in gratiam Constantini imperatoris eam se motionem facere. Romanus vero imperatoris pater bullis aureis ac diplomatis subscriptione munitis, quasi ex Constantini imperatoris persona, quibus ea molitio evertebatur, eosque qui Phoca relicto ad imperatorem confugerent ab imperatoris stare partibus significabatur, editis, Annæque cuidam effronti mulieri ac temerariæ, nec non clerico cuidam Michaeli nomine contraditis, in Leonis castra emisit. Hi accepta diplomata in omnem late exercitum clanculum sparserunt. Ac Michael quidem a Phoca deprehensus durisque verberibus subactus, naso auribusque multatus est. Verum is postea a Romano convenientem vicem consecutus est; similiter quoque una cum illo submissa mulier.

29. Primus itaque Constantinus Bary Michaelis filius, relicto Phoca ad Romanum transiens, ejusmodi defectionis convellendæ ac rebellionis auctor fuit. Secuti etiam Balantius et Atzinorus, quem vocant, ipsi quoque ambo tribuni. Leo igitur Phocas, quo fretus erat, ingenti omni armorum genere valide instructo exercitu, Chrysopolim veniens a Juvenca lapidea Chalcedonem usque ad terrorem civibus incutiendum late aciem explicavit. Interim vero missus a Romano cum celoce Symeon canicilli præfectus cum litteris Constantini imperatoris subscriptione munitis. Litterarum hic erat tenor, hæc sententia.

30. Cum alium neminem dominationis meæ ac majestatis vigilantiorē magisque benevolum ac fidiorem custodem, inter omnes qui meæ ditionis sunt, ac imperio parem Romano offenderem, huic secundum Deum mei custodiam commisi; et ut patris loco haberem, operæ pretium duxi, qui paterna in me viscera propensumque genitoris animum exhibuerit Leonem vero hunc Phocam cum semper meæ majestati suspectum habuerim, nunc re ipsa insidiantem inveni, et qui in meum tyrannicè imperium insurrexerit. Quamobrem nec domesticum eum deinceps esse volo, neque hanc meo jussu ordium eum telam agnosco, sed ipsum a se ultroque grassari, ut in se rerum summam transferat, pronuntio. His itaque audiente exercitu lectis litteris, cœperunt omnes recedere et ad imperatoris patrem confluere. Phocas autem consilii inops rebusquo desperatis, ut cui omne consilium cassum ivisset, salutem fuga querens, ad castrum Ateus cum venisset, eo repulsus est. Misit itaque Romanus Joannem Tubacem et Leonem ejus cognatum, qui in urbem ipsum inducerent. Quem cum tenuissent, luminibus orbarent, etsi ejus cæcandi nullum mandatum acceperant: sed ipsi a se sponte fecerunt, ut et Ro-

VARIÆ LECTIONES.

¹ Βαρμμιχαῆλ υἱὸς Κωνσταντίνου; supra p. 244 c.

manus imperatoris pater ejus rei nomine indignatus sit.

31. Mense Augusto detectæ Constantini Ctæmæ-tini, Davidis Camuliani et Michaelis mangarorum curatoris insidiæ. Qui verberibus subacti, bonisque publicatis per mediam urbem pompa traducti, exsilio relegati sunt. Adductus et Leo magister ac legionum domesticus in urbem, muloque insidens ignominie causa per medium forum traductus.

32-33. Quin et Zoe Augusta deprehensa Romani vite per cibos medicatos 890 insidiari, per Theocletem servitii notarium instructos. Quare hanc quoque aula dejectam inque Petrium abductam in sanctæ Euphemie monasterio detonderant.

34. Invitatos vero ad prandium a Theophylacto patrio et stabuli comite Theodorum Constantini imperatoris pædagogum ejusque fratrem Symeonem ingressus excubiarum drungarius, Carcuas nuncupatus, cum multo satellitio, arreptos velut adversus Romanum machinantes, ad Opsicium in suis ipsorum suburbanis relegavit.

35. Mensis Septembris die vigesima quarta Romanus Cæsaris donatur dignitate; mensis vero Decembris die decimo septimo, Dominica Patrum, quæ est ante natalem, imperiali stemmate a Constantino imperatore et Nicolao patriarcha donatur. Sexta itaque Januarii, quæ dies sacra Luminum est, uxorem suam Theodoram Augustali corona donat; Maii vero decima septima, indictione quinta, Christophorus Romani filius imperator salutatur, ac die quarto supra vigesimum in die sancto Pentecostes a Constantino imperatore coronatur; amboque hi soli in ea pompa processerunt.

1-2. Junio autem mense, indictione octava, die Dominico, facta Ecclesiæ unio est Romano auctore, unitique sunt omnes, metropolitæ 891 pariter ac clerici, qui a Nicolao et Euthymio scissi schismate erant.

3. Octava Februarii, indictione nona, mittens Romanus Stephanum Calomariæ filium, quasi affectati reum imperii, in Antigoni insulam exsilio refegat, detondetque monachum cum Theophane Tichiota et Paulo Orphanotropho illius domesticis.

4. Romanus imperator, solemnibus ad tribunalium processu, cunctis illic cohortibus cum armis congregatis, recensitoque exercitui repente Romanus et Constantinus celeriter ad palatium redierunt: delatus enim Arsenius a Leone ejus famulo et Paulus manglabita insidias struere; quare verberibus subacti bonisque publicatis exsilio relegati sunt. Erat tunc administrandæ reipublicæ adiutor ac minister intimus Joannes presbyter rector. Is

Α γνώμη τούτο παποιηκότας, ως άγανακτῆσαι ἐπὶ τούτω καὶ τὸν βασιλοπάτωρα Ῥωμανὸν.

[P. 574] λα'. Αύγουστῳ δὲ μηνὶ κατεμνησθῆναι τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνου τοῦ Κτηματινοῦ καὶ Δαβὶδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαὴλ κουράτωρος τῶν μαγγάνων· καὶ τυφθέντες οὗτοι καὶ δημευθέντες διὰ μέσης διῆλθον τῆς πόλεως καὶ ἐξορία παρεπέμθησαν. Ἦγαγον δὲ καὶ Λέοντα μάλισταρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ διῆλθον ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμιόνῳ ἐφεζόμενος.

לב'-λγ'. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ Αύγουστα ἐπιβουλεύουσα Ῥωμανῷ διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων ὑπὸ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας σκευασθέντων. Καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταβιδάζουσιν καὶ εἰς τὸ Πετρίον ἀπάγουσι, τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας μονῇ ἀποκείραντες.

לד'. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφύλακτου πατρικίου καὶ κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός. Ἐσθιόντων οὖν εἰσῆλθον Ἰωαννης δρουγγάριος τῆς βίγλης ὁ Κουρκούας λεγόμενος μετὰ πλείστου λαοῦ, καὶ τούτους ἀναρπάσας εἰς τὸ Ὀψικιον ἐξώρισεν ἐν τοῖς αὐτῶν προαστείοις ὡς κατὰ τοῦ Ῥωμανοῦ μελετῶντας.

λε'. Εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται Ῥωμανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἄξιᾳ, καὶ Δεκεμβρίῳ μηνὶ δεκάτῃ ἑβδόμῃ τῇ τῶν Πατέρων Κυριακῇ τῇ τῆς βασιλείας στέφεται διαδήματι παρὰ βασιλέως Κωνσταντίνου γαμβροῦ αὐτοῦ καὶ Νικολάου πατριάρχου, καὶ Ἰανουαρίῳ ε', τῇ τῶν ἁγίων Φώτων ἡμέρᾳ, στέφει Θεόδωρον τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Μαῖῳ δὲ μηνὶ ιε', Ἰνδικτιῶνος ε', Χριστοφόρος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἀναγορεύεται βασιλεὺς, στέφεται δὲ τῇ κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως, τῇ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ· καὶ μόνοι οὗτοι οἱ δύο ἐν ταύτῃ τῇ προσελύσει προῆλθον.

α'-β'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ, Ἰνδικτιῶνος η', ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἡ τῆς Ἐκκλησίας γέγονεν ἕνωσις παρὰ Ῥωμανοῦ, ἀπάντων ἐνωθέντων, μητροπολιτῶν τε καὶ κληρικῶν, τῶν ἀπὸ Νικολάου πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου δισχισμένων.

γ'. Ὀγδόῃ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ, Ἰνδικτιῶνος θ', ἀποστείλας Ῥωμανὸς [P. 575] ὑπερορίζει τὸν μάλισταρον Στέφανον τὸν τῆς Καλομαρίας εἰς τὴν Ἄντιγονοῦ νῆσον ὡς τῆς βασιλείας ἐφεσθαι κατηγορηθέντα, μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρας ἕμα Θεοφάνει Τειχώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ, ἀνθρώποις αὐτοῦ.

δ'. Ἐποίησε δὲ Ῥωμανὸς βασιλεὺς ἐν τῷ τριδουναλίῳ πρόκηνσον, συνηγμένων ἀπάντων ἐκαίσε μεθ' ὀπλων. Τοῦ ἀδνουμίου δὲ γενομένου αἰφνίδιον Ῥωμανὸς καὶ Κωνσταντίνος τάχει πολλῶν εἰς τὸ παλάτιον ὑποστρέφουσιν· ἐμνησθῆναι γὰρ παρὰ Λέοντος ἀνθρώπου τοῦ Ἀρσενίου ἢ αὐτοῦ τοῦ Ἀρσενίου ἐπιβουλῇ καὶ Παύλου μαγκλαβίτου, οἱ καὶ τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν. Ἦν δὲ τότε παραδυναστεύων ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης ὁ βαίκτηρ, ὃς

Λέοντα τὸν τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησεν ἑβδομαδάριον, τῷ βασιλεὶ τοῦτον προσοικαιώσας.

A Leonem Arsenii domesticum fecit hebdomadarium, imperatori commendans inque ejus gratiam insinuans.

ε'. Ἐγένετο δὲ τις Ῥεντάκιος ἐν Ἑλλάδι, συγγενὴς ὡν Νικίτην πατρικίου, ἀπαίδευτός τε καὶ πατραλοίας, ὃς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα καταβιβάων φονεῦσαι, ἐπειδήπερ ἐκεῖνος φεύγων αὐτοῦ τὴν ἐπίθεισιν ἐν πλοίῳ εἰσελθὼν ἐξέπλει· καὶ παρὰ τῶν Κρητῶν κατεσχέθη, οὗτος ὁ Ῥεντάκιος ἄδειαν εὐρῶν πάντα τὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐληίσαστο, καὶ ἐν τῇ πόλει ἀνελθὼν ἐπὶ Μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσέφυγεν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς αὐτοῦ ἀταξίας καὶ λεηλασίας καταμαθὼν τοῦτον τὰς ἐκκλησίας ἐξαγαγεῖν ἐβουλεύσατο καὶ παιδεῦσαι. Ὁ δὲ ψευδεῖς ἐπιστολὰς πρὸς Βουλγάρους πλασάμενος πρὸς αὐτούς⁴⁴ αὐτομολῆσαι ἐβουλεύσατο. Κρατηθεὶς δὲ καὶ ἐλεγχθεὶς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποστερεῖται.

5. Fuit Rentacius quidam in Græcia, Nicetæ patricio sanguinis necessitudine conjunctus, homo insolens et parricida. Is cum patrem necem ei illaturus persequeretur, ac pater illius vim furorremque declinans conscensa navi a Saracenis Cretensibus inter navigandum fuisset captus, nactus licentiam patris omnia diripuit atque vastavit, urbemque petens in Magnam Dei ecclesiam profugit. Romanus vero imperator, 892 cognita hominis petulantia ac rapinis, ecclesia educere statuerat justaque animadversione punire. At ille falsis ad Bulgaros confectis litteris ad illos confugere deliberaverat. Tentus itaque ac convictus amissis luminibus luit.

ς'. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελασάντων μέχρι Κατασυρτῶν, μετὰ δὲ τὴν δομωστίκου Ἀδρελαστοῦ τελευταίην, προσεβλήθη Πόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ δομέστικος τῶν σχολῶν, καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγματῶν ἐξελθὼν ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν Μωρολέοντος υἱὸν τοποτηρητὴν ἵνα τοὺς Βουλγάρους κατασκοπήσονται. Ὁ δὲ ἀπρόοπτος τῷ λόγῳ αὐτῶν εἰσελθὼν ἔσω πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνέλεεν, πληγεῖς δὲ καὶ αὐτὸς εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει ἐτελεύτησεν.

6. Bulgaris autem ad Catasyrtas usque post Adrelasti domestici occasum denuo excurrentibus, Pothus Argyrus scholarum domesticus præficitur; castrisque ad Thermopolim positus Michaelē Moroleonis filium legatum Bulgarum motum exploratum misit. Is improvide in Bulgarorum delapsus cuneum multam quidem Bulgarorum dedit stragem: verum ipse quoque accepto vulnere in urbem ingressus mortuus est.

ζ'. Ἐμνηύθη δὲ τότε διὰ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας ἢ κατὰ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως ἐπιβουλή Ἀναστασίου σακελλαρίου καὶ ἄρχοντος τοῦ χρυσοχοεῖου, καὶ Θεοδωρήτου κοιτωνίτου, καὶ Δημητρίου βασιλικοῦ νοταρίου τοῦ εἰδικοῦ, καὶ Νικολάου τοῦ Κουδάτζη, καὶ Θεοδότου πρωτοκαρᾶδου, οἱ καὶ ὑπὲρ Κωνσταντίνου βασιλέως δῆθεν ἐσπούδαζον· καὶ δὴ ἐλεγχθέντες ἐτύφθησαν καὶ ἐν τῇ μέσῃ διήλθον καὶ ὑπερόριοι κατέστησαν. Ὁ δὲ Θεοδώρητος [P. 576] ἔλα ἐν τῷ λεγομένῳ Τριχόγῳ τοῦ παλατίου τυφθεὶς καὶ αὐτὸς ἐξωρίσθη. Τὸν δὲ σακελλάριον Ἀναστάσιον ἀπέκτειραν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἐλεγκμῶν, ἔνθα καὶ τελευτᾷ. Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥωμανὸς τὸν βασιλεῖα Κωνσταντίνου ὑποβιάζει καὶ δευτέρου καθίστησιν, αὐτὸν δὲ προάγει εἰς τὸ ἐμπροσθεν.

7. Eo tempore detectæ a Theocleto officii notario structæ Romano imperatori insidiæ Anastasii saccellarii et aurificinæ præpositi, et Theodoriti cubicularii, ac Demetrii ærarii privati notarii, nec non Nicolai Cubitzis et Theodoti protocarabi; qui et Constantino utique imperatori studebant. Convicti vero, verberibus subacti ac per mediam delatū urbem, in exsilium ejecti sunt. Theodoritus seorsum in Triconcho Palatii cæsus, ipse quoque exsilio relegatus est. Anastasium porro Saccellarium in Elegmorum monasterium cæsario multarunt, ubi 893 et moritur. Eo Romano prætextu ac occasione Constantinum imperatorem dejecit ac secundo ordine constituit, sibi quoque ipse primas attribuit.

η-θ'. Ἐκστρατεύει δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ῥωμαίων, καὶ πλήθῃ Βουλγάρων ἀποστειλάς ἕμα Καυκάων καὶ Μηνικῶν καὶ ἑτέροις, ἐκέλευσε κατὰ τῆς πόλεως εἶ ταχίστα ἐξελαύνειν. Διελθόντες οὖν οὗτοι διὰ τῶν ὁρῶν ἦλθον μέχρι τῶν Μαγγλαβῶν. Τὴν αὐτῶν δὲ ἐφοδὸν μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς, λογισάμενος μὴ τὰ τῶν Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στενὸν καταλθόντες ἐμπρήσωσιν, Ἰωάννην βαίκτηρα ἀποστέλλει ἕμα Λέοντι καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς λεγομένοις, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλῆθος ἱκανὸν ἐκ τε τῶν βασιλικῶν καὶ τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ταγματῶν. Οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος ὁ πατρικίος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Μωσηλῆ⁴⁵ μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ε' τῶν Νηστεῶν ἑβδομάς. Διατάξαντες οὖν τὸν λαὸν ἐν τοῖς

8-9. Symeon vero adversus Romanos rursum copias educit; missaque Bulgarorum multitudine cum Caucano et Menico aliisque, mandat ut quam celerrime adversus urbem impetum ferant. Superatis itaque montibus, et per eos dirigentes iter, ad Manglaba usque pervenerant. Cognita autem Romanus imperator horum irruptione, veritus ne Pegarum regias ædes Stenumque inde effusi incenderent, Joannem rectorem una cum Leone et Potho Argyris ire jussit, valido ex prætorianis et fœderatis aliisque cohortibus conflato exercitu. Adibat et Alexius Musele patricius rei que navalis drungarius, cum his copiis quibus præfectus erat. Agebatur quinta juniorum hebdomada. In campestribus itaque ac

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ αὐτοῖς; additum e p. 247 c. ⁴⁵ Μωσελῆ p. 428 c d.

depressoribus Pegarum iocis, castris dispositis, A Bulgariisque armata manu e superioribus editiore- que tumulo emergentibus, horrendoque ac incondito clamore strepantibus, maximoque impetu irruentibus, Joannes rector illico fugam arripit, Photinus Platypodis filius tuendi illius causa concertando necatur, et alii multi. Vix itaque sospes in triremem ingressus est. Venit vero armatus fugiens Alexius drungarius Musele; nec armatura gravis celocis scalam commode satis scandere valens, 894 una cum suo protomandatore præceps in mare actus aquis suffocatus est. Ambo Argyri fuga in castellum evaserunt. Navales ac reliquæ omnes copiæ, partim hostium fugientes manus in mari extinctæ sunt, partim ferro perierunt, partim inter Bulgarorum manibus captivi facti sunt. Porro Bulgari, nemine illis obsistente, tum Pegarum regias ædes incendunt, tum Stenum omne igni vastaverunt. Sic nimirum grande malum consilii inopia rerumque inexperientia, cui audacia ac temeritas præsto est adiutaque.

10. Februarii mensis die vigesima, indictione decima, moritur Theodora Romani uxor; cujus corpus depositum in ipsius Romani imperatoris domo, quam is in monasterium verterat.

11. Eisdem mense coronatur Sophia Christophori imperatoris uxor. Eo ipso tempore Iber europalata urbem petiit, ac per medium forum deductas magnificè apparatus ornatum, clara pompa atque honore C susceptus est. Inductus est et in Sanctam Dei Sophiam, ejus pulchritudinem ac molem pretiosumque ornatum inspecturus: splendide namque ornantes, auroque textis aulæis parietes circumvestientes, omnisque generis culta decorantes, sic eum admirare. Ille mirandam immanisque molis ædis fabricam stupens, supraque modum admirans illius pretiosissimum 895 cultum, sacramque hunc locum vore Dei habitationem dicens, domum reversus est.

12. Rursus vero mense Junio expeditione a Bulgariis suscepta, et cum illi adusque S. Theodoræ regias ædes devecti has igni succendissent, Romanus imperator legionum duces ac tribunos ad prandium iavitavit, inter quos erat quem Sacticem D vocant; hortabaturque illos ac excitabat ut adversum hostes exirent ac pro patria depugnarent. Assensero illi, atque alacres ejus tuendæ majestatis causa ac Christianæ rei incolumitatis opposituros se mortem promiserunt. Postridie igitur, quem dicebam, Sactices, armis ab imperatore instructus, veram suam sic datam fidem fortisque animi sui virtutem ostendit: Bulgaros quippe a tergo aggressus, inque eorum castra insiliens, quos ibi invenit, omnes trucidavit. Bulgari ubi cognovere quod gestum erat, in castra revertuntur; concertaque pugna Sacticem præcis stipatum terga vertere cogunt. Is

πεινούς και χθισμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων ἄνωθεν ἀναφανέντων ἐνόπλων καὶ βῆλῃ χρησαμένων ἀσήμεψ και φοβερῆ και σφοδρῶτερος ἐκελασάντων κατ' αὐτῶν φεύγει μὲν παρευθὺ Ἰωάννης ὁ βαίκτηψ, σφάττεται δὲ ὑπὲρ τούτου ἀγωνιστῆς μὲν ὁ τοῦ Πλατύποδος υἱὸς Φωτεινός και πολλοὶ ἄλλοι. Μόλις οὖν διασωθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν δρόμωνα Ἦλθε δὲ φεύγων ἑνοπιλος μετὰ δρόμωνος και Ἄλλεξιος δρουγγάριος ὁ Μουσελῆ· και μὴ ἰσχύσας ἀνελθεῖ ἐπὶ τὴν τοῦ δρόμωνος ἀναβάθραν, πεσὼν ἐν τῇ θαλάσῃ σὺν τῷ αὐτοῦ πρωτομανδάτωρι ἀπεπνίγη. Οἱ Ἄργυροι δὲ ἐν τῷ κασταλλῷ φυγόντες διεσώθησαν. Πλώϊμοι δὲ και τὸ λοιπὸν ἔπαν πλῆθος, οἱ μὲν τὰς τῶν πολεμίων χεῖρας φεύγοντες ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπεπνίγησαν, οἱ δὲ εἰς τὸν ἄλκιον παρενώμα, οἱ δὲ χερσὶ Βουλγαρικαῖς ἀχιμάλωτοι συνελήφθησαν. Οἱ δὲ Βούλγαροι μὲν τὰ τὸν κωλύοντα ἔχοντες τὰ τε παλάτια τῶν Πηγῶν ἐκυρπόλησαν και τὸ Στενὸν ἔπαν κατέκαυσαν. Οὕτως ἄρα δεινὸν ἀβουλῆ και ἀπειρία θρασυτήτα σύμμαχον ἔχουσα.

ε'. Εἰκάδι δὲ Θεβρουαρίῳ μηνὶ κ' 44, ἰνδικτικῶνος ε', Θεοδώρα σύμχος Ῥωμανοῦ τελευτῆ· και κατετέθη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ, πῶ ὑπ' αὐτοῦ εἰς μοναστήριον ἀμειψθέντι.

[P. 577] ια'. Τῷ δ' αὐτῷ μηνὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου γυνή. Τημεκαῦτα δὲ και κουροπαλάτης Ἰθῆρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, και διὰ μίσης τῆς ἀγορᾶς διεκθῶν κερκοσημένης λαμπρῶς μετὰ δόξης πολλῆς και τιμῆς ὑπεδέχθη· ἦν και ἐν τῇ Ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ εἰσῆγαγον, τὸ κάλλος αὐτῆς και τὸ μέγεθος θεασόμενον και τὸν πολυτελεῖ νόσον. Καλλωπίσαντες γὰρ αὐτὴν και περιστελιαντες πέπλοις χρυσοῦφαις και κόσμῳ παντοίῳ, οὕτως εἰσῆγαγον ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ τὸ θαυμαστὸν και ὑπερμέγεθος τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλεγεῖς και τὸν πολυτελεῖ κόσμον ὑπερθαυμάσας, και ἀληθῶς Θεοῦ κατοικίαν εἶναι τὸν χῶρον τούτον εἶπὼν, αὐτῆς ὑπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν.

ιβ'. Ἰουλιῷ δὲ μηνὶ τῶν Βουλγάρων κἀλιν ἐποστρεψοσάντων και μέχρι τῶν τῆς Ἁγίας Θεοδώρας καλατιῶν ἐλθόντων και ταῦτα πυρὶ παραδόντων, εἰς ἄριστον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τοὺς τῶν ταγματῶν ἀρχοντας συνακάλεσε, συνόντες αὐτοῖς και τοῦ λεγομένου Σακτικῆ, και παρῆγει τούτοις και προετρέπετο κατὰ τῶν ἐναντιῶν ἐξελθεῖν και τῆς πατρίδος ὑπεραγωνισαθαι. Οἱ δὲ συνέθεντο ἐτοίμως τῆς αὐτοῦ βασιλείας και τῶν Χριστιανῶν ὑπεραποδνήσκειν. Τῇ οὖν ἐπαύριον καθοπισθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ὁ εἰρημῆνο; Σακτικῆ; ἀληθῆ οὔσαν τὴν ἑαυτοῦ πίστιν τε και ἀνδρίαν ἀπέδειξεν· ὅπισθεν γὰρ τῶν Βουλγάρων γενόμενος και εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἐμπροσθῶν πάντας τοὺς ἐκεῖ εὐρεθέντας κατέσφαξεν. Μισθόντες οὖν οἱ Βούλγαροι τὸ γεγονός ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, και πολέμου συκροτηθέντο; ἐρέπουσι τὴν Σακτικῆν σὺν ὀλίγοις ὑπάρχοντα. Ὁ δὲ ἐπειθῆ

VARIÆ LECTIONES.

44 εἴχον; P, addito κ' post μηνί: cf. p. 249 a.

γενναίως ἀγωνισάμενος πολλοὺς ἀνελών οὐκέτι ἀντί- A
χειν ἠδύνατο πρὸς τὸ πλεῖθος τῶν πολεμίων, μεθίστοι-
τοῦ ἵππου τὸν χαλεπὸν καὶ εἰς φυγὴν ἤλαυνεν. Πο-
ταμὸν δὲ τῆς ἐκείσε παραρρέοντα διαπερῶν, τοῦ
ἵππου αὐτοῦ ἐν τῇ λίθῃ ἐμπηγόντος, τιτρώσκειται κατὰ
τῆς ἔδρας καὶ τοῦ μηροῦ. Μόλις οὖν τοῦ ἵππου ἐκ
τῆς λίθου ἀνασπασθέντος, συναγερούντων τῶν ὑπὸ
χείρᾳ, διασώζεται μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ τίθεται
ἐν τῇ ἀγίᾳ σορῷ. Καιρίας τῆς ἡ κληγῆς οὐσης τῇ
νυκτὶ ἐτελεύτησε.

εγ'. Τηνικαῦτα δὲ καὶ Πετρωνῆς αἰδευσιμώτατος,
προστάξει Ῥωμανοῦ βασιλέως, ἤγαγε λάρνακα ἐν-
ζωδὸν καὶ ἕτερα δύο γλυφῆς ἀμοιροῦντα ἐκ τῆς τοῦ
Ἁγίου Μάμαντος μονῆς ἀνδραίας, τῆς πλησίον οὐσης
τῆς Ξυλοπέρκου λεγομένης πόρτης, ἐν οἷς φασὶν B
ἐναποκεῖσθαι [P. 578] Μαυρίκιον σὺν τοῖς αὐτοῦ
παισίν· ἃ καὶ ἀπετέθη ἐν τῇ τοῦ βασιλέως μονῇ ἤτοι
εἰς τὸ Μυρολίαν.

ιδ'. Ἀδριανὸς δὲ τις Κάλδος, πρὸς δὲ καὶ Τζάν-
της ἡ Ἀρμένιος πλούσιος πάνυ, τῇ θποθήκῃ καὶ
συμβουλῇ Βάρδα τοῦ Βόβλα ἡ στρατηγούντος ἐν
Καλιὰ, τυραννίδα καὶ ἀνταρσίαν κατὰ Ῥωμανοῦ
βασιλέως συσκευάζουσι, τὸ Παίπερτε λεγόμενον ἡ
ὄχυρῶμα κατασχόντες· οὗς ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος
Ἰωάννης ὁ Κροκάς ἡ καταπολεμήσας τοὺς μὲν
κατέσχευεν, ὧν τοὺς περιφανεστέρους ἀποτυφλοῖ, τὰς
οὐσίας αὐτῶν δημεύσας, τοὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀση-
μοὺς ἀθώους ἐλευθέρους ἐποιεῖ βούλοιντο ἀπέβαιναι. Τζάν-
της δὲ ἐν κείρῃ ὀχυρωτάτῃ κστελλίλλω διαφυγών C
καὶ λόγον ἀπαθείας δεξάμενος ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύ-
θει, καὶ τῇ τοῦ μαγγλαβίτου ἀξία τιμηθεὶς ἐν τῷ ὄψῳ
τῶν μαγγάνων διηπάτο τηρούμενος, θρασυμὲν δὲ βου-
λευσάμενος ἀλλοσκεταὶ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν στερήσκει-
ται. Βάρδαν τὸν Βόβλαν ἀπέχειραν μοναχὸν, τοῦ
βασιλέως οἰκτερίζοντος φίλον τυγχάνοντα.

ιε'. Τοῦ δὲ πατρικίου τοῦ ἐπινομαζομένου Μωρο-
λέοντος· Ἀδριανούπολιν στρατηγούντος, κρατίστου
πολλὰ καὶ δεξίου τυγχάνοντος, ὅς κλειστάς κατὰ
Βουλγάρων ἀνδραγαθίας ἐπέδειξάτο ἡ, καὶ πάλιν ὁ
Βούλγαρος· Συμεὼν σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι αὐτοῦ
τῆν εἰρημένην πόλιν περιεκύκλωσεν. Ἐπεὶ δὲ ὁ τε
ὕψος τοῦ· ἐν τῇ πόλει ἐπιτελοῖται καὶ λιμὸς· ἐπίεζε
χαλεπὸς (οὐδαμῶθεν γὰρ εἶχεν ἐπισιτισασθαι), τῇ
ἐνδείᾳ πιεζόμενοι προδεδώκασιν ἑαυτοὺς τε καὶ τὸν
στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις· ὃν χειρωσάμενος Συμεὼν D
καὶ δεσμὰ καθ' ὅλου τοῦ σώματος περιβαλὼν, καὶ
μυρίαις αἰχλαῖς τοῦτον τιμωρησάμενος, τελευταῖον
ἀπέκτεινε θανάτῳ πικρῷ, ἀξίῳ τῆς· ἑαυτοῦ ἀπηνε-
στάτης καὶ ὠμοστάτης ψυχῆς. Βουλγάρους οὖν τὴν τῆς
πόλεως φυλακὴν παραδοὺς ὑπεχώρησεν· οἱ τὴν κατ'
αὐτῶν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἔφοδον ἀκηκόητες,
ταύτην καταλειποῦτες, ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥω-
μαίους αὐτῇ ἐγένετο.

ις'. Αἰόντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμειν
πολλῆς καὶ πλοίων πολεμικῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξελ-
θόντος καὶ ἐν τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάν-

autem strenue praelio perfunctus, dataque hostium
ingenti strage, cum tantæ eorum multitudini susti-
nendæ amplius par non esset, laxatis habenis equum
ad fugam impellit. Dum autem præterfluentem flu-
viem quemdam tentat trajicere, equo in limo ha-
rente vulnus in anum et femur accipit. Equo tamen
ægre tandem suorum cura et industria e coeno 896
evulso, ad Blachernas usque evasit; ubi ad sanctum
loculum positus, quod vulnus letale erat, vivis
excedit.

13. Sub idem tempus Petronas, vir venerabilissi-
mus, Romani imperatoris jussu uram figuris ac
imaginibus sculptam aliasque duas nulla calaturæ
arte sculptas ex S. Mamantis virorum monasterio,
quod est prope portam quam Xylonerci vocant, ad-
vexit; in quibus fama est conditum fuisse Mauri-
cium cum liberis; quæ et in Romani monasterio
(in Myrelæo scilicet) fuerè depositæ.

14. Adrianus vero quidam Chaldus, Tzantzès item
Armenius, vir summe locuples, Bardæ Boildæ in
Chaldia tum ducis prætorisque hortatu ac consilio
tyrannidem struant ac rebellionem adversus Roma-
num imperatorem, Paiperte, quod sic vocant, ep-
pido munito occupato. Horum potissimum Joannes
Crocoas legionum domesticus, ac cum tenuisset, iis
quidem qui illustriores essent, publicatis eorum
bonis, oculos adimit; alius, qui pauperculi ac ob-
secari essent, quo volent abire jussit. Tzantzès vero,
alia monitissima arce occupata ac immunitatis fide
ab scholærum domestico accepta, Byzantium venit;
ibi que manglabitz dignitate auctus in Manganorum
domo sub custodia agebat. Cum vero fugam moliri
deprehensus esset, oculis privatus est. Bardam
Boilam, 897 ejus misero imperatore, quem sibi
charam haberet, monachi ritu detondere.

15. Patricio vero cui Moroleonis cognomen,
Adrianopolitano prætoze, viro bellica fortitudine ac
solertia egregie instructo, quique plurima adversus
Bulgaros belli facinora præclare designasset, rursus
Symeon ille Bulgarus omnibus copiis urbem obside-
dit. Oppidani annona deficiente, ac fame graviter
afflicti, cum parandi commercium nulla spes affulgeret,
penuria pressi se sumptumque prætozem Bulgaris dedi-
dere. Hunc in potestatem acceptum Symeon toto
vinxit corpore, ac quæ numerum excedant, excru-
ciatam supplicii debonestatam acerba dentium neco
sustulit, digna sane immanissima crudelissimaque
viri indole ac ingenio. Demandata itaque Bulgaris
urbis custodia recessit. Si sic prædiiarii relictæ,
audito Romanorum copiis infensa illis acie ingnere,
relicta urbe abierunt; inque hunc modum urbs a
Romanis recepta est.

16. Leo Tripollita cum magnis copiis ingentique
armata classe adversus Romanos egressus ubi Lem-
num venisset, Joannes patricius Radinus dictus

VARIABLE LECTIONES.

ἡ τῆς·] ἢ τῆς? ἡ Τριπόλις; p. 250 h. ἡ Βοβλα ib. ἡ τὸ Παίπερ τὸ λεγ. P. ἡ Κουρκουὰς; l. l. ἡ 5π
εδείξατο P.

roique navalis drungarius repente eum egressus A insulam petiit, 898 consertaque pugna Agarenorum sub eo aciem fudit fugavitque. Ipse Tripolita ægre fuga salutem expediti.

17. Mense Septembri, indictione secunda, Symeon Bulgariae princeps cum omnibus copiis adversus Byzantium profectus est : ac Thraciam quidem et Macedoniam populatur, succendit vero omnia et evertit, arboreque succidit. Ad Blachernas usque cum venisset, Nicolaum patriarcham ac procerum quosdam, quibuscum de pace tractaret, ad se mitti rogavit. Datis itaque utrinque obsidibus exierunt, primum quidem patriarcha, tum Michael patricius cognomento Sypiotēs, et Joannes mysticus rerumque administrandarum imperatori adjutor ac minister intimus. Jam enim Joannes rector criminis delatus apud imperatorem, ægritudinem prætexens, sola excesserat atque in suo monasterio, quod haud procul Galacrenis est, monachi ritu detonsus fuerat.

18. Legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. Symeon vero illis repudiatis ipsum imperatorem videre ejusque congressu frui expetebat : certo enim relatu de ejus prudentia et fortitudine sapientiaque acceperat. Pergrata ea res fuit Romano, quippe qui pacis desiderio tenebatur ac quotidianè utrinque cædibus finem imponere studebat. Mittit itaque qui ad mare in Cosmidii littore tutissimam excensionem struerent, quo loco prætoria C navis ac triremis appellenda esset. Loco igitur undique communito, 899 in medio jussit septum fieri, ubi sermonem collaturi erant. Interim Symeon, misso suorum manipulo, sanctæ Dei Genitricis templum, quod in Pega est, incendit, ac circumvicina quæque igni ferroque vastavit ; qua re alienum plane a pace prodebat animum, vanaque eum imperatorem spe deludere haud obscurum erat.

19. Veniens autem imperator cum Nicolao patriarcha, ad sanctum ingressus loculum, manus ad preces extendit. Tum pronus in terram procidens sacrum ubertim solum illud lacrymis rigabat, intemeratissimam Dei Genitricem obsecrans ut inflexum durumque tyranni superbique Symeonis pectus emolliret et ad pacis inveniendam concordiam induceret. Sacra igitur reserata arcula, in qua venerandum sanctæ Dei Genitricis repositum palliolum est, eoque inde imperator sublato, nec aliter quam thorace quodam, nullis telis pervio, assumpto, ac quam in immaculata Dei Genitrice collocarat, galeæ instar, fide sibi adhibita, tutis scilicet munitus armis sacra æde egreditur. Suis itaque classiariis ac comitatu clypeis armisque aliis probe instructus, in locum constitutum cum Symeone tractatus venit.

20. FERIA quinta erat, cum hæc gesta sunt, mensis Novembris die decima nona, hora diei quarta. Venit

της πατρίκιος και δρουγγάριος; τοῦ πλωιμου, ὁ Ῥωδινὸς κατονομαζόμενος, αἰφνιδίως ἐπέθετο αὐτῶ και τὴν νῆσον κατέλαβεν· και πολέμου γεγονότος, Θεοῦ συνεργίᾳ οἱ ὅπ' αὐτὸν τρέπονται Ἀγαρηνοί, μόνο δὲ ὁ Τριπολίτης φυγῆ διασώζεται.

ιζ'. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιώνος β', Συμεὼν [δὲ] ὁ ἄρχων [P. 579] Βουλγαρίας πανστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, και ληίζεται μὲν Θράκην τε και Μακεδονίαν, ἐμπυρίζει δὲ πάντα και καταστρέφει και δεινροτομαί. Μέχρι Βλαχερνῶν παραγόμενος ἐπεζήτησεν ¹¹ αὐτῶ ἀποσταλῆναι τὸν πατριάρχην Νικόλαον και τινας τῶν μεγιστάνων ὡστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. Ἔλαβον οὖν ὀμήρους παρ' ἀλλήλων ἀμφοτέροι, και ἐξῆλθον πρότερον μὲν ὁ πατριάρχης, εἶτα Μιχαὴλ πατρίκιος ὁ προσταγορευόμενος Στυπώτης, και Ἰωάννης μυστικός τε και παραδυνασταύων· ἦδη γὰρ Ἰωάννης ὁ βαίκτηρ διαβηθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, ἀσθένειαν προφασισάμενος τοῦ παλατιοῦ κατεληλύθει και ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ πλησίον Γαλακρηῶν ἀπεκάρη.

ιη'. Οἱ μὲν οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο, ὁ δὲ αὐτοῖς ἀπεπέμψατο, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἐζήτει θεάσασθαι. Παρὰ πολλῶν δὲ πεπληροφόρητο περὶ τε τῆς αὐτοῦ φρονήσεως και ἀνδρείας και τῆς συνέσεως. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς ἐπὶ τούτου σφόδρα ἠγαλλιάσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην και τὸ στήναι τὰς καθ' ἑκάστην ἐγγινομένας τῶν αἰμάτων ἐκχύσεις. Ἀποστειλάς οὖν ἐν τῷ Κοσμιδίῳ αἰγιατῶ κατασκευάσεν ἐν τῇ θαλάσῃ ὀχυρωτάτην ἀπόβασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπλεύουσιν ἐν αὐτῇ προσορμίσεσθαι. Περιφράξας οὖν αὐτὴν πάντοθεν διατείχισμα μέσον γενέσθαι προσέταξεν, ἐν ᾧ ἀλλήλοις ἐμελλον ὀμειεῖν. Ἀποστειλάς οὖν Συμεὼν τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ ἐνέπηρσεν και τὰ περίεξ αὐτοῦ σύμπαντα, δηλὸς ὢν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων, ἀλλ' ἄπιστοι μετεώροις τούτον ἐξαπατῶν.

ιθ'. Παραγόμενος δὲ ἐν Βλαχέρναις ὁ βασιλεὺς ἔμα Νικόλαῳ τῷ πατριάρχῃ ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῶ εἰσηλθε και τὰς χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς εὐχὴν, εἶτα κρηνης πεσῶν τὸ ἅγιον ἔδαφος ἐκεῖνο τοῖς δάκρυσι κατέδραχε, τὴν πανάχαρτον Θεοτόκου ἀντιβολῶν τὴν ἀχαμπῆ και ἀμελιχτον τοῦ τυράννου και ὑπερηφάνου Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι τὰ πρὸς εἰρήνην συνθέσθαι. Τὸ ἅγιον οὖν κιβώριον διανοίξαντες, εἶθα τὸ σεπτὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τεθησαύριστα ὠμοφόριον, και τούτο ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς ἀνελόμενος και ὡσπερ τινὰ θώρακα ἀδιάρρηκτον περιβαλόμενος, και τὴν πίστιν τὴν εἰς τὴν ἄμωμον Θεοτόκου ὀλα περικεφαλαίαν τινὰ περιθέμενος, ἔξεισι τοῦ ναοῦ ὀπλοῖς ἀσφαλῆσι περιφραξάμενος. [P. 580] Τὸν σὺν αὐτῶ οὖν στόλον ἀσπίσι τε και ὀπλοῖς ἀσφαλῆσι κατακοσμήσας τὸν ὠρισμένον τόπον κατέλαβε συνομιλήσαι τῷ Συμεὼν.

Πέμπτη οὖν ἡμέρα ἦν ὅτε ταῦτα ἐγένετο, ιθ' τοῦ Νοεμβρίου μηνός, θ' δὲ τῆς ἡμέρας ὥρα. Παραγένετο

VARIAE LECTIONES.

¹¹ ἀπεζήτησεν P.

Συμῶν κλῆθος ἀπειρον ἐπαγόμενος, εἰς πολλὰς Α διηρημένον παρατάξεις, τῶν μὲν χρυσοσπίδων καὶ χρυσοδοράτων, τῶν δὲ ἀργυροσπίδων καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν δὲ πάση ἔπλων χροιά κεκοσμημένων, πάντων πεφραγμένων σιδήρων, οἱ μὲσον αὐτῶν διειληφότες τὸν Συμῶν ὡς βασιλέα εὐφήμου ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων φωνῆ. Πάντες δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τεύχεσιν ἐφεισώτεροι ἐθεώρουν τὰ δρώμενα. Ἦν οὖν ἰδεῖν τὴν ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας παράστημα, ὅπως τοσαύτην πολεμίων ὀρίων ἐπιφύρῃν οὐ κατεπλήγη καὶ ὑπεχώρησεν, ἀλλ' ὥσπερ εἰς φλίον χωρῶν κλῆθος; τὴν ψυχὴν οὕτως ἀτραμῆς ἀπέη, μόνον οὐχὶ τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπῆκῶν διδοῦς ἀνελυτρον.

κα'. Πρῶτος οὖν ἐν τῇ ῥηθείᾳ ἀναδάβρα καταλαβὼν τὸν Συμῶν ἐξεδέχτο. Ἐπεὶ δὲ ἄμφοτερον ἐλήφθησαν τῶν μερῶν, καὶ τὴν ἀποδάβραν οἱ Βούλγαροι διηρηνύσαντο⁹⁰ ἀκριβῶς, μήπω τις ὄβλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κατέπλε Συμῶν τοῦ Ἰππου καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσήλθεν. Ἀσπασάμενοι δὲ ἄλλήλους εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. Εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βασιλέα πρὸς Συμῶν· Ἀκίχοδ σε θεοσεβῆ ἄνθρωπον ὄντα καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχειν ἀληθινόν, βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις συμβαλλόντα. Ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνδρὸς καὶ Χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην ἀγαπᾶν καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάσασθαι, εἰπερ ὁ θεὸς ἀγάπη καὶ ἐστὶν καὶ λέγεται, ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τὸ χαίρειν σφαγαῖς καὶ αἱμασὶν ἀδικῶς ἐκχομμένοις. Εἰ μὲν οὖν ἀληθῆς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφόρημεθα, στήσῃς ποτε τὰς ἀδικίας σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ σκέψαι μεθ' ἡμῶν Χριστιανῶν εἰρήνην Χριστιανὸς καὶ αὐτὸς ὄν καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλεις μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιῶν αἱμασὶν ὀμοκλιῶν Χριστιανῶν. Ἀνθρώπος εἶ καὶ αὐτὸς θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ ἀνταπόδοσιν. Σήμερον ὑπάρχεις, καὶ αὔριον εἰς κόριν διαλυθήσῃ. Εἰς πυρετὸς ἅπαν κατασβέσει τὸ φρύγαγμα. Τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ θεῷ ἐκεῖ ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδικῶν σφαγῶν; ποῖω προσώπῳ τῷ φροδερῷ καὶ δικαίῳ ἐνατερίσῃς κριτῇ; Εἰ πλοῦτου ἔρῶν ταῦτα κισίς, [P. 581] ἐγὼ ἴτε καταπόρως τοῦ ἐπιθυμουμένου ἐμκλήσω ὄνον ἐπίσχες τὴν δεξιάν σου. Ἀσπασαι τὴν εἰρήνην. Ἀγάπησον τὴν ὀμόνοιαν, ἴνα καὶ αὐτὸς βλορ ζήσης εἰρηγικῶν καὶ ἀναίμακτον καὶ ἀπράγμονα, καὶ οἱ Χριστιανοὶ καύσονται ποτε τῶν συμφορῶν, καὶ καύσονται τοὺς Χριστιανούς ἀγαμείν· οὐ θέμις γὰρ αὐτοῖς αἰρεῖν ὄπλα κατὰ ὀμοκλιῶν. Τοσαῦτα ὄν εἰπὼν ὁ βασιλεὺς ἐσίγησεν. Αἰεσθεὶς οὖν Συμῶν τὴν τούτου ταπεινωσὶν καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ κατένευσε τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. Ἀσπασάμενοι οὖν ἄλλήλους διεχωρίσθησαν, τὸν Συμῶν.

κβ'. Ὅ δὲ τότε συμβέβηκε διηγήσομαι τεράστιόν

et Symeon innumerabili prope stipatus exercitus, in multas distributo turmas atque acies. Militum alii clypeis hastisque auratis, alii argento splendidis, omnis alii coloris armis instructi atque ornati; cuncti ferro circumcincti erant. Hi medium assumptum 900 Symeonem, ut imperatorem ac regem, Romana lingua faustis vocibus acclamabant. Senatus omnis muris insidentes, quidquid hujus fabulæ erat, spectabant. Res vero spectatu dignissima, regius vere atque excelsus imperatoris animus fuit; mira res interritæ illa mentis constantia et præsentia ac fortitudo, quomodo tantam hostium confluentem multitudinem videns sic placide processit, tantum non animam pretium redemptionis hostibus pro subditis offerens.

21. Primus itaque ad eam, quam dicebam, excensionem veniens Symeonem præstolabatur. Datis vero utrinque obsidibus, ac cum Bulgari excensionem diligenter lustrassent, ne quis dolus subesset aut insidiæ laterent, Symeon equo desiliens ad imperatorem intravit. Ibi cum se mutuo consalutassent, de pace colloquia orsi sunt. Ferunt autem Romanum in hæc verba Symeonem allocutum esse: *Audivi te hominem religiosum Deique cultorem ac vere Christianum esse, video autem opera non satis verbis consentanea. Proprium enim est hominis religiosi Deique cultoris ac Christiani, ut pacem et charitatem colat, quandoquidem Deus charitas est et nuncupatur; impii autem et irreligiosi et infidelis, ut cædibus injusteque suis cruoribus gaudeat. Si igitur verus Christianus es, qualem te certo existimamus, tandem aliquando siste injustas cædes, finemque facito fundendi innocuum sanguinem, ac pacem nobiscum Christianis compone, 901 qui ipse Christianus sis et dicaris; nec Christianorum dexteris Christianorum iudem ac eandem colentium fidem cruoribus polluasinas. Ipse quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et retributionem expectes. Hodie in vivis es, et cras in pulverem dissolveris. Febris unu superbiam omnem dissolvit. Quam ergo rationem, ante tribunal Dei constitutus, Deo redditurus es pro injustis cædibus? Quo vultu in tremendum justumque judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido ad ejusmodi facinora impellit, ego te illis ad satietatem explebo; modo contine dexteram, pacem amplectere, dilige concordiam, ut et ipse vitam tranquillam agas ac incrementam nihilque sollicitam, ac tandem Christianorum mala finem accipiant, atque alii alios Christianos contrucidare desinant.* Hæc ita locutus imperator conticuit. Bulgarus igitur illius humilitatem ac sermones cum veneratione miratus pacem fieri annuit. Cum se itaque invicem osculati essent, discesserunt, imperatore magnificis donis Symeonem prosecuto.

22. Quod vero tunc accidit, referam, rem sane

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ διερηνύσαντες P.

portentosam atque illis qui horum noverant iudicia novam et insolitam. Duas aiunt colloquentibus ambobus regibus aquilas super eos volitasse et cum clangore coivisse, moxque divulsas alteram ad urbem transisse, alteram in Thraciam 902 avolasse. Rerum istiusmodi curiosi indagatores inauspicatum omen arbitrati sunt, fore nimirum ut infecta pace illi disjungerentur. Symeon ad suos reversus imperatoris sapientiam modestiamque suis proceribus narrat, virique formam et robur infractuamque animum immensis laudibus celebrat.

23. Mensis Decembris die vigesima quinta Romanus filios suos Stephanum et Constantinum coronat in Magna ecclesia : sed et Theophylactum ejus filium Nicolaus patriarcha detondit clericum, subdiaconum ordinans ac promovens syncellum, cum is prius in subdiaconorum gradu in sancta processisset.

24. Mensis Aprilis die decima nona Romanus Joannem mysticum, rerum gerendarum administrum et subadjavam, patricia ac proconsulari dignitate ornavit, ita sane ut hinc quoque illi cuncta invidia sit et illatum a quibusdam crimen.

25. Maii mensis die quinta decima, indictione tertia decima, moritur Nicolaus patriarcha, cum a secunda sua profectione annos tredecim throne potitus esset. Ejus corpus in monasterio, quod ipse condiderat ac Galacrenas vocant, conditum est. Mense vero Augusto patriarcha sufficitur Stephanus Amasæ metropolita, eunuchus.

963 26 Mense Octobri Joannes mysticus ac imperatorii rerum gerendarum adjutor affectati imperii defertur, in rem inducente Cosma patricio ac cursus publici logotheta, qui filiam ei uxorem locaverat. Ejus rei causa dejicitur ille quidem palatio : permissus tamen et prodire ac imperatori ministrare, et cum eo communicatis consiliis, quod officii esset, tractare. Ingens quippe in eum imperatoris vis amoris erat, quod mysticus in omnibus ei obsequi posset, nec ut a se penitus ablegaret in animum inducere poterat. Accusatoribus tamen imperatorem argentibus, perspicuaque esse crimina objecta monstrantibus, scrutatus imperator, cum vera hæc esse comperisset, capiendum mysticum sinit ac questionibus subjiciendum. Quod ille presentiens, fuga se ad Monocastanorum monasterium recipiens, ibi monachi ritu comam posuit. Fugit vero etiam Constantinus Boilæ filius, mensæ præpositus, timens scilicet ut qui ipse mystici symmista esset ejusque secretorum conscius. Patricium Cosmam ad palatii horologium verberibus subactum imperator officio movit. Joannis mystici loco Theophanes protovestiarius subadjava rerumque gerendarum imperatori adjutor præficitur.

τι και τὸς τὰ τοιαῦτα συγκρίνει εἰδῶσι παράδοξον. Δύο φασιν ἀποὺς τῶν βασιλέων ὁμιλοῦντων ἀναθεῖν αὐτῶν ὑπερπτεῖναι κλάγξαι τε και πρὸς ἀλλήλους συμμῖξαι, και παραυτικα διαζευχθῆναι ἀλλήλων, και τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν διελεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν θρᾶκην διακτεῖναι. Τοῦτο οἱ ἀκριθῶς τὰ τοιαῦτα σκοποῦντες οὐ καλὸν ἐκριναν οἰωνόν· ἀσυρβάτους γὰρ ἐπὶ τὴν εἰρήνην ἀμφοτέρους διαλυθῆσεσθαι ἔφασαν. Συμεὼν δὲ τὸ αὐτοῦ στρατοπέδον καταλαβὼν τοῦ ἐαυτοῦ μαγιστάου τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνεσιν και ταπεινώσιν, ἐξεθείλαξέ τε αὐτοῦ τὸ εἶδος τῆς τε βίωμης και τὸ ἀκατάπληκτον τοῦ φρονήματος.

κγ'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ κε' ἔστασε Ῥωμανὸς τοῦς υἱοῦς αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανόν τε και Κωνσταντίνον· ἀλλὰ και Θεοφύλακτον εὐνοῖχον υἱὸν αὐτοῦ ὁ πατριάρχης Νικόλαος ἀπέκτειρε κληρικόν, χειροτονήσας ὑποδιάκονον σύγκελλον τε προχειρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῷ τῶν ὑποδιακόνων τάγματι εἰς τὰ ἅγια.

κδ'. Ἀπριλίῳ δὲ μηνὶ εθ' ἔτιμησε Ῥωμανὸς Ἰωάννην μυστικόν και παραδυναστεύοντα πατρικιον και ἀνθύπατον, ὥστε δι' αὐτὸ τοῦτο φέδνον κινήθῆναι αὐτῷ και κατηγορηθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τινων.

κε'. Μαίῳ δὲ μηνὶ ιε', Ἰουλιτιῶνος ιγ', τελευταῖα τὸν βίον ὁ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ β' αὐτοῦ ἀναβάσει τοῦ πατριαρχίου ἔτη ιγ'. Και ἀπατέθη ἐδὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ὀπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τῶν Γαλακρηῶν. Ἀγούστῳ δὲ μηνὶ πατριάρχης καθίσταται Στέφανος ὁ Ἀμασίας μητροπολίτης εὐνοῖχος ὑπάρχων⁹⁰.

κς'. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ κατηγορηθεὶς ὁ μυστικὸς Ἰωάννης και παραδυναστεύων ὡς τῆς βασιλείας ἐπιέμενος ὑποθήκη τοῦ πατρικίου Κοσμά και λογοθέτου τοῦ δρόμου, [P. 582] διδόντος εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτῷ. Τοῦτου ἐνεκεν καταβιβάζεται μὲν τοῦ παλατίου, συγχωρεῖται δὲ προέρχεσθαι και τῷ βασιλεὶ ἐξυπηρετεῖν και σὺν αὐτῷ τὸ ἀνηκόν δοικεῖν· στοργὴν γὰρ δεῖ κλειστην ἐκείνητο πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς· Ῥωμανὸς ὡς ἐν πᾶσιν αὐτὸν θεραπεύειν δυνάμενος, και τελείως τοῦτον ἀπόσασθαι οὐκ ἠθόβλετο. Τῶν κατηγορῶν σὺν ἐπιγόντων τὸν βασιλεῖα και σαφῆ ἀποδεικνύντων τὰ κατηγορημένα, ἐρευνησας ὁ βασιλεὺς και ἀληθῆ ταῦτα εἶναι μαθὼν ἔμαλλε τοῦτον κατασχὼν ἀνετάξιν. Ὁ δὲ τοῦτο προγενοῦς χρεῖται φυγῆ, και τὴν Μονοκάστανον λεγομένην καταλαβὼν ἀποκρίεται μοναχός. Πέφυγε δὲ και Κωνσταντίνος ὁ τοῦ Βοῖλα ὁ τῆς τραπέζης, οἰκείος και φίλος ὢν αὐτῷ, και τὸν Ὀλυμπιον καταλαβὼν τὸ μοναχικόν και αὐτὸς ἔτε συμμύστης ὑπάρχων τοῦ μυστικοῦ και τῶν ἀποβρήτων αὐτοῦ κοινωνός. Τὸν δὲ πατρικιον Κοσμά ἐν τῷ ὠρολογίῳ τοῦ παλατίου τύφας ὁ βασιλεὺς διεδέξατο. Προβάλλεται δὲ ἀνεὶ τοῦ μυστικοῦ Ἰωάννου Θεοφάνη παραδυναστεύοντα.

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ σημειῶσαι· ὅτι ἐγένετο και εὐνοῖχος πατριάρχης.

κζ'. Ἐγένετο δὲ τριηκοῦτα καὶ σειςμὸς φοβερός Ἀ ἐν τῷ τῶν Θρακησίων θέματι, καὶ χάσμα γῆς μέγα καταπληκτικόν, ὥστε πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας καταποθῆναι.

κη'. Μαίψ δὲ μηνὶ κζ', Ἰνδικτιῶνος ιε', Συμεῶν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας ἐτελεύτησεν, Πέτρον υἱὸν αὐτοῦ προβαλλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἔσχε γυναικὸς, τῆς ἀδελφῆς Γεωργίου τοῦ Σουρσουβούλη, ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς αὐτοῦ παισὶν ὁ Συμεῶν καταλέλοιπεν. Μιχαὴλ δὲ ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ γενόμενον γυναικὸς ἀπέκτειρε μοναχόν. Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὴν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελφοὶ ἐτι στολῆ ἐκοσμοῦντο Βουλγαρικῇ.

κθ'. Τὰ κύκλιον οὖν ἴθνη τὴν τοῦ Συμεῶν μαθόντες τελευτήν, οἱ τε Χρωδάτοι καὶ οἱ λοιποὶ, ἐκστρατεύειν κατὰ Βουλγάρων ἐβούλοντο. Αἰμοῦ δὲ οὖν ἀκριεὶ τὸ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἰσχυρῶς ἐκπιέζοντος, ἐβέδισαν μὲν καὶ τῶν ἄλλων ἰθῶν τὴν ἐφοδόν, ἐβέδισαν δὲ πλείον καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπίλευσιν. Βουλῆν οὖν ποιησάμενοι κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύουσιν, καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καταλαμβάνουσιν. Φόβον οὖν, ὡς εἰκόσ, τοῖς Ῥωμαίοις ἐμποιήσαντες, ἔπειτα μαθόντες ὅτι μέλλει κατ' αὐτῶν ἐκστρατεύειν ὁ βασιλεὺς, ἀποστέλλουσι Πέτρος τε καὶ Γεώργιος κρυφίως τινὰ μοναχὸν Καλοκύριον ὀνομαζόμενον, τῷ γένει Ἀρμενιανόν, χρυσοβούλλιον [P. 583] ἐπιφερόμενον²¹. Διηγέρεται δὲ τὰ ἐν αὐτῷ ὡς τὴν μετὰ Ῥωμαίων εἰρήνην ἀσπάζονται καὶ προθυμοὶ ταύτῃ συνθέσθαι εἶσιν, οὐ μόνον δὲ ἄλλ', εἴ γε βούλονται, καὶ γαμικὸν ποιῆσαι συνάλλαγμα.

λ'. Τὸν τοιοῦτον οὖν μοναχὸν ὁ βασιλεὺς ἀποδεξάμενος ἀσμένεστατα, παρυσθὺ ἀπέστειλε μετὰ δρόμωνος ἐν Μεσημβρίᾳ τὸν μοναχὸν Θεοδοσίον τὸν Ἀβούκην καὶ Κωνσταντίνον βασιλικὸν κληρικὸν τὸν Ῥόδιον, τὰ εἰς εἰρήνην συλλαλῆσαι τοῖς Βουλγάροις. Οἱ δὲ παραγενόμενοι καὶ τὰ εἰκότα συλλαλῆσαντες ἐξῆλθον ἅμα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ διὰ ξηρᾶς. Ὅπισθεν δὲ αὐτῶν κατάλαβε καὶ Γεώργιος ὁ Σουρσουβούλος. Καὶ παραγενόμενοι ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν εἰρήνην ἐποίησαντο, καὶ συνάλλαγμα μετὰ τοῦ βασιλέως ποιῆσαι ἤτησαντο. Θεασάμενοι δὲ τὴν θυγατέρα Χριστοφύρου Μαρίαν καὶ μεγάλως ἐπ' αὐτῇ ἀρεσθέντες ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ διὰ τάχους παραγενέσθαι, σύμφωνα ποιήσαντες πρότερον περὶ τῆς γενομένης εἰρήνης.

λα'. Ἀπεστάλη δὲ Νικητᾶς μάγιστρος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ βασιλέως ὑπαντῆσαι καὶ ἀγαγεῖν Πέτρον μέχρι τῆς πόλεως. Τοῦ Βουλγάρου οὖν Πέτρον καταλαβόντος, τριήρους ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπιβὰς ἐν Βλαχέρναις παρεγένετο καὶ τὸν Πέτρον ὡς αὐτὸν ἀφικόμενον ἰθεῖαστό τε καὶ κατησπάσατο. Ἐπεὶ δὲ ἀλλήλοισι τὰ εἰκότα συνμνησαν, ὑπογράφονται τὰ τε σύμφωνα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ συναλλάγματα, μετολαβοῦντος ἐν τούτοις καὶ συνεγῶς διευθετοῦντος τὰ μετὰ τῶν Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων τοῦ πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνους.

λβ'. Ὅγδοῦν δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐξῆλθεν ὁ

27. Sub id tempus horrendus in Thracesium themate exstitit terræ motus, ingensque ac terrificus terræ hiatus, ita ut plura prædia et ecclesie cum hominibus absorpta sint.

904 28. Maii mensis vigesima septima, indictione quinta decima, moritur Symeon Bulgariae princeps, Petrum filium suum, quem ex secunda uxore sua Sursubulis sorore sustulerat præficiens principem, quem et Sarsubulem Symeon suorum liberorum scripsit tutorem. Michaelē ex priore uxore susceptum detondit monachum : Joannes et uxorem Petri fratres adhuc Bulgariae stola ornabantur.

29. Circumvicinæ igitur gentes, tum scilicet Chrobati tum reliqui, audita Symeonis morte Bulgaros bello incessere statuebant. Fame vero cum ingenti locustarum copia Bulgarorum gentem graviter premente, cum aliarum gentium irruptionem formidabant, tum præcipue Romanorum in se impetum metuebant. Secum itaque deliberantes adversus Romanos copias educunt, ac Macedoniam infestis signis petunt, Romanis, ut par est, incutientes metum. Tum ubi didicere fore ut Imperator Romanus in eos verteret impetum, una Petrus Georgiusque monachum quemdam Calocyrim nomine, genere Armeniacam, aurea instructum bulla occulte mittunt. Bullæ tenor hic erat, pacem se amplecti cum Romanis, et ut illam componant, promptis animis esse; neque id modo, sed et nuptiarum fœdera, dum illis adlubeat, cum Romanis se esse inuituros.

30. Istiusmodi itaque monacho placidissime recepto, continuo Imperator Theodosium Abucem monachum 905 et Constantinum Rhodium, clericum palatinum, cum Bulgaris in Mesembria de pace collocuturos emisit. Qui cum venissent ac colloquio habito rem commode tractassent, terra iter habentes Petro Bulgaro illis comite rediere. Post hos etiam Georgius Sursubulus subsecutus est; cumque in urbem venissent, pacem inierunt ac cum imperatore pacisci petierunt. Conspectaque Maria Christophori filia, ejusque plurimum specie formaque oblectati, Petro, ut quam celerrime veniret, scripsere, cum initæ pacis pacta ante percussissent.

31. Missus vero est et Nicetas magister, Romani Imperatoris consocer, qui obviam iret ac Petrum ad urbem usque duceret. Petrus itaque Bulgarus cum venisset, conscensa Romanus Imperator trireme Blachernas petiit, ac ibi Petrum ad se venientem et vidit et osculo salutavit. Inter se vero de presentibus negotiis collocutis, subscriptionibus munita rataque habita pacis pariter nuptiarumque fœdera, Theophane protovestiario in omnibus quasi sequestro, ac solerter Romanos inter Bulgarosque negotium dirigente.

32. Octavo autem mensis Octobris egressus pa-

VARIE LECTIONES.

²¹ ἔτι καὶ οἱ Βούλγαροι μετὰ χρυσαφίου ἐβούλλουν τὰς γραφάς, *margo P.*

triarcha Stephanus cum Theophane protovestiaro et Maria Christophori filia universoque senatu, ad sanctissimæ Dei Genitricis ad Pegas, Petrum Mariamque benedixit, et nuptiales coronas eorum capitibus imposuit, sponsam 906 comitantibus Theophane protovestiaro et Georgio Sarsubulo. Instructa vero sumptuosa ac præmagnifica mensa, cunctisque ad nuptiarum solemnia spectantibus rite splendide peractis, Theophanes protovestiarus una cum Maria Christophori imperatoris filia in urbem reversus est. Tertio autem a nuptiis celebratis die Romanus imperator in Pegarum excensione magnificum paravit convivium, sericis aulæis convestita machina. Quo loco epulatus Romanus imperator cum Petro Bulgaro necnon Constantino genero ac Christophoro filio. Bulgaris porro etiam atque etiam obstinatis animis adnitentibus ut priore loco Christophorus ac tum Constantinus faustis cminibus atque vocibus imperatorum more acciperetur, eorum Romanus imperator enixe flagitatis annuit, ac quod petierant exstitit.

33-34. Tum vero omnibus nuptiarum expletis solemnibus et gaudiis, ac cum jam Maria cum Petro viro suo in Bulgariam esset profectura, ad Hebdomum usque a parentibus una cum Theophane protevestiario deducitur. Ibi cum Petro epulati, quod in discessus procinctu erat, puellæ circumfusis copiosas fundunt lacrymas, quantas par erat, qui charissimo pignore continuo privandi erant; generumque suum exosculati, atque ejus manibus deposita filia ac contradita, in regiam revertuntur. Maria viri Bulgari manibus tradita, gaudium mista et tristitia, in Bulgariam iter habebat. Dolorem faciebat quod amantissimis parentibus, 907 quod regis ædibus, quod necessariorum affiniumque consuetudine destituebatur; rursusque gaudium erat quod viro regi locata Bulgarorumque domina esset consalutata. Ibat itaque splendidas sibi exportans opes ac omnigenas, eaque suppellectili instructa quæ et numerum excedat.

35. Tunc vero etiam a Melitene ad Romanum imperatorem legati advenere pacis fœdera pactaque offerentes. Nec multo post etiam Apochaps Ameris nepos, ipse Melitenes ameras, nec non Aposalath ducum strenuissimus nobilissimusque ac locupletissimus, ex Melitene venerunt; magnificeque convenienti honore ac cultu a Romano suscepti percussoque pacis fœdere ad sua redierunt. Indeque sociis adlecti ac fœderati adversus tribules suos Agarenos cum Romanis ad bella proficiscebantur, ac triumphî specie cum iisdem captivos suos ducentes (mirando sane spectaculo et inaudito, implorumque Saracenorum afflictarum rerum indicio) urbem ingrediebantur. Mortuo autem Apochapso, viro prudente ac sapiente, Melitenenses pacem dissolvere. Itorum igitur adversus eos proficiscuntur legionum domesticus Joannes Crocoas cum cohorti-

Α πατριάρχης Στέφανος ἕμα Θεοφάνει ἡ πρωτοβεστιαρίῳ καὶ Μαρίᾳ τῆ τοῦ Χριστοφόρου θυγατρὶ καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῃ εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τὸν τῆς Πηγῆς, καὶ εὐλόγησαν Πέτρον τε καὶ Μαρίαν, καὶ τοὺς νυμφικούς στεφάνους ταῖς αὐτῶν ἐπέθηκαν κεφαλαῖς, παρανυμφεύοντος Θεοφάνους πρωτοβεστιαρίου καὶ Γεωργίου Σουρσουβούλου. Λαμπρὰς δὲ καὶ πολυτελοῦς γηγουσίας τραπέζης, καὶ πάντων τῶν εἰθισμένων τοῖς γάμοις φαιδρῶς ἐπιτελεσθέντων, εἰσῆλθεν Θεοφάνης πρωτοβεστιαρίου ἕμα Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου ἐν τῇ πόλει. Τῇ δ' ἐκ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησαν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εὐωχίαν λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν ἀποβάθρᾳ τοῦ βασιλικοῦ δρόμου, περικοσμήσας αὐτὴν ὑπέσπασσι σηρικίς. Ἐνθα συνεισιτάθη Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς Πέτρῳ Βουλγάρῳ ἕμα Κωνσταντίνῳ γαμβρῶ καὶ [P. 584] Χριστοφόρῳ υἱῷ. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἐνστάσιν οὐ μικρὰν ποιησαμένων πρότερον εὐφημισθῆναι Χριστοφόρον, εἶδ' οὕτως Κωνσταντῖνον, ὑπέβη τῇ ἐνστάσει τούτων ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς, καὶ γέγονεν ὅπερ ἤθελεσαν.

λγ'-λδ'. Ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ ἐπὶ τοῖς γάμοις συνετελέσθησαν, ἐμελλε δὲ Μαρία ἦναι τὴν πρὸς Βουλγαρίαν σὺν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς Πέτρῳ ὁδὸν ὁδεύειν, οἱ ταύτης γονεῖς μέχρι τοῦ ἑβδόμου συνεξῆλθον αὐτῇ ἕμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ, καὶ συνεσταθέντες ἐκέλευε Πέτρῳ, ἐπειδὴ ἐμελλεν ἀπαίρειν, περιχυθέντες τῇ θυγατρὶ καὶ πολλὰ καταχέαντες δάκρυα καὶ ὄσα εἰκὸς ἐπὶ στερήσει σπλάγγχου περιποθήτου, τὸν τε αὐτῶν γαμβρὸν ἀσπασάμενοι καὶ ταύτην ταῖς αὐτοῦ χερσὶ παραθέμενοι ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπέστρεψαν. Μαρία δὲ Βουλγαρικαῖς παραδοθεῖσα χερσὶ τῆν ἐπὶ Βουλγαρίαν ἀπήει, χαίρουσά τε ἕμα καὶ λυπούμένη, λυπούμένη μὲν ἐφ' οἷς γονέων φιλάτων ἐστέρηται καὶ βασιλείων ὄκων καὶ συνηθείας τῶν γένει προσοικούντων ἡ, χαίρουσα δὲ ὡς βασιλεῖ προσηγομένη ἀνδρὶ καὶ δέσποινα Βουλγάρων προσηγορεύθη. Ἀπήει τοίνυν πλοῦτον ἐπικομιζομένη λαμπρὸν καὶ παντεδαπῆ καὶ σκευὴν ἀναρίθμητον.

λε'. Τότε δὲ καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλεῖα Ῥωμανὸν ἐκ τῆς Μελιτηνῆς παρεγένοντο, εἰρηνικὰς σπονδὰς ἐπὶ τὸ ποιῆσαι πάντα παρέχοντες. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ Ἀπόχαψ ὁ τοῦ Ἄμερ ἔγγονος, ἀμυρᾶς ὢν Μελιτηνῆς, καὶ ὁ Ἀποσαλάθ στρατηγὸς, εὐγενέστατος καὶ πλούσιος ὢν, ἐκ Μελιτηνῆς παρεγένοντο. Ἀποδεχθέντες οὖν μεγάλως μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς παρὰ Ῥωμανοῦ καὶ σύμφωνα εἰρήνης ποιήσαντες ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἐκτοτε δὲ συνεεστράτευον τοῖς Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύλων Ἀγαρηνῶν, ἐν τε τοῖς ἐπινικίοις συνεισήρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ πόλει, αἰχμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνοὺς ὅπερ ἦν θαυμαστόν καὶ παράδοξον δειγμα τῆς τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν δυστυχίας. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀπόχαψ, ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ καὶ δυνατοῦ, διέλυσαν τὴν εἰρήνην οἱ τῆν Μελιτηνὴν κατοικοῦντες. Ἐκστρατεύουσιν οὖν κατ' αὐτῶν πάλιν ὁ

VARIÆ LLECTIONES.

ἡ Θεοδώρου P. ἡ προσηκόντων p. 287 b.

τε δομέστικος τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κροκόα; ⁸⁷ μετὰ τῶν θεμάτων καὶ τῶν ταγματῶν καὶ ὁ Μηλίας ⁸⁸ μετὰ τῶν Ἀρμενίων, καὶ πολλὰς προνομίας καθ' ἑκάστην ποιούμενοι, καὶ ταῖς συνεχέσιν ἐπιδρομαῖς αἰχμαλωτίζοντες τοὺς; καὶ ληίζοντες, εἰς τοσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτηνὴν περιέστησαν [P. 583] ὥστε αὐτὴν συντομώτατα ἐκπορθῆσαι καὶ ἔως ἐδάφους καταστρέψαι, οὐ μόνον δὲ ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμόρους αὐτῆ πόλεις καὶ χώρας πολυφύρους τε οὖσας καὶ πιστάτας καὶ ἄλλας ⁸⁹ πολλὰς παρέχειν προσόδους. Ταύτην οὖν τὴν ⁹⁰ Μελιτηνὴν εἰς κουρτζωρίαν ἀποκαταστήσας ὁ βασιλεὺς πολλὰς χιλιάδας χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ἐκείθεν δασμοφορεῖσθαι ἐτησίως παποίηκεν.

λς'. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας μάγιστρος καὶ πένθερός Χριστοφῶρος βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γενέσθαι πατρὸς καὶ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐξαΰσαι. Τοῦτον οὖν ἐξαγαγόντες τῆς πόλεως ἀπέκλειραν μοναχὸν, ὑπερορίσαντες ἐν τῷ αὐτοῦ προαστείῳ.

λζ'. Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ τῇ, Ἰνδικτιῶνος ς', Στέφανος ὁ πατριάρχης τελευτᾷ, ποιήσας ἔτη β' καὶ μῆνας ια'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ ἰδ' ἄγουσι Τρύφωνα μοναχὸν ἐν τῷ Ὀψικίῳ μονάζοντα, ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἀγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρχην ἐπὶ γρόνῳ ῥητῶ ⁹¹, μέχρις ἂν εἰς μέτρον ἡλικίας φθάσῃ Θεοφύλακτος ὁ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ υἱός, ὃν ἔμελλον πατριάρχην χειροτονεῖν Κωνσταντινουπόλεως.

λη'. Εἰκάδι δὲ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμῶν ἀφόρητος γέγονεν, ὥστε κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρκ'. Ὅθεν καὶ γέγονε μέγας λιμὸς τοὺς πτωχοὺς γενομένους ὑπερβαλλόμενος, καὶ θάνατος ἐκ τοῦδε πολὺς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεώτας. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τὴν ἀπόρρητον ⁹² ἐκείνην βίαν κατανοήσας, ἀξίαν τῆς αὐτοῦ συμπαθοῦς καὶ ἐλεήμονος φύσεως πρόνοιαν ἐποίησεν, πολλὰς ἐλεημοσύνας τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ παραμυθησάμενός ἐνδειαν· ἀνέφραξέ τε θυρίσι καὶ σανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοὰς, ὡς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὸ φύχος ἐκείθεν ἐπεισιεῖναι τοῖς πᾶσι. Τότε καὶ τὰς λεγομένας ἀρκλας ἐν πᾶσι κατεσκευάσας τοῖς ἐμβόλοις, ἀργυρὸν τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις κατακειμένοις πένησι διδοῦσαι διετέτατο, καὶ τὰ μηνιαῖα τριμίλια ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἀργύρου ἐγκαταραχόμενου χιλιάδας ιβ'. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἡ συμπαθῆς ἐκαίῃ ψυχῇ διετυπώσατο τῶν πενήτων προνοούμενη, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν τρεῖς αὐτῷ συνεσθίειν πέντητας διετέτατο, οἱ καὶ ἀνά ἐν ἐλάμβανον νόμισμα. Τετράδι δὲ καὶ παρασκευῇ τρεῖς πένητες μοναχοὶ συνήθειον, τὸ τετυπωμένον λαμβάνοντες νόμισμα ἑκαστοῦ. [P. 586] Ὅπερ δὲ ἐν τοῖς μοναστηρίοις εἰώθει γίνεσθαι, ὥστε ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐστιασίας ἀνάγκωσιν γίνεσθαι, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐποίησε, διπλὴν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμοῖσι τὴν τράπεζαν πα-

bus et legionibus, Meliasque Armeniis præfectus. Hi multas quotidie agentes prædas, assiduisque excursionibus totam late regionem populantes ac ~~908~~ captivos ducentes, in tantas Melitenem adegerunt angustias ut brevissimo tempore ipsam expugnaverint ac solo tenus æquaverint. Nec eam modo, sed et circumvicinas urbes atque oppida et regiones feracissimas opimasque, ac quæ multos proventus exhibeant. Hanc igitur Melitenem imperator in curatoriam redigens (alii provinciam dicant), multa eruit auri ærgentique millia.

56. Delatus vero criminis est Nicetas magister ac Christophori imperatoris socer, ut qui rebellandi adversus patrem eumque solio deturbandi auctor ille fuisset. Quocirca urbe ejectum monachum detonderunt, exsilii in suburbano suo damnatum.

37. Mensis Julii die decima octava, indictione sexta, moritur Stephanus patriarcha, cum ei muneris præfuisset annos duos menses undecim. Mensis autem Decembris quarta decima, Tryphonem adducunt in Opsicio monachum, virum religiosus moribus a sanctitate probatum, ordinantque patriarcham ad certum tempus, donec scilicet Theophylactus Romani filius maturæ ætatis annos attingeret, quem patriarcham Cpolititanum præfecturi erant.

38. Eiusdem mensis die vigesima quinta gravissima sævili et intolerabilis hiems, adeo ut dies 120 terra gelu concreta obriguerit. Hoc gelu subsequuta fames, quanta ante nunquam exstiterat; exque illa crebræ ~~909~~ adeo mortes ut nec ferendis mortuis vivi sufficerent. Porro Romanus imperator tantam vim mali, et quam nulla verborum vis explicare possit, considerans, convenientem pro tenera sua benignaque in miseros indole curam eis adhibuit, larga eleemosynarum præbitione famis indigentiam solans. Porticum quæque spatia fenestris tabulatisque obstruxit, ne per ea nix frigusque in pauperes grassaretur. Tum eas quoque quas vocant arculas ac projecturas in conculis porticibus construxit; nummumque argenteum egenis illis jacentibus quot mensibus erogari præcepit; menstrua quoque trimisia per ecclesias pauperibus jussit distribui, argenti signati duodecim millia. Neque hæc solum misericordiæ pronus ejus animus pauperumque liberalis provisor constituerat, sed et tres quotidie pauperes secum comedere voluit, qui singuli nummos singulos eleemosynæ ritu acciperent. Quarta autem feria et parasceve tres egenos monachos mensæ socios adhibebat, qui et ipsi constitutum nummum singuli accipiebant. Quodque in monasteriis ritu legitimo servatur, ut inter comedendum

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ Κούρκουας p. 257 d. ⁸⁸ Μελίας p. 258 a. ⁸⁹ ἄλλας οἷας recte p. 258 b. ⁹⁰ τὴν om. P. ⁹¹ στυμνωσαι χειροτονίαν Τρύφωνος πατριάρχου ἐπὶ ῥητῷ χρόνῳ. margo P. ⁹² ἀφόρητον p. 258 d.

lectio habeatur, hoc et ille præstabat, sibi ipse et convivis duplicem apponens mensam, ut tum corpus consueto cibo aleretur, tum anima doctrinarum voluptate oblectaretur. Quibus ille diligenter attendens animum, spiritu mentis compunctus, lacrymarum large fontes emittebat.

910 39. Ejus vero fidem erga monachos, quos præsertim sanctitas ac religio claros reddiderat, quanta fuerit, quis possit enarrare? Eorum nemo in conspectum veniebat, cui actus suos cum multis lacrymis non exponeret. Cum autem fide devotissimus ac summe orthodoxus esset, urbis omnes ecclesias pellucidis subtili stamine repletis cereorumque ac lampadum copia splendide exornabat, ac decorabat. Sed et monachis in montibus, tum nempe Olympo tum Cymina, et quem vocant Petram auream, et Barachei monte, nullo unquam tempore destitit annua stipendia mittere eorumque res curare ac eis prospicere; quique inter illos actionis cultu ac contemplatione spectabiles essent, ad se accersere, eorumque precum suffragia decerpere. Nec id modo, sed et religiosa exercitatione inclusis, et qui se angustissimis tuguriolis velut carcere abdidissent, cumctis denique monasteriis statutas annonas subministrare non cessabat. Has velut e multis paucas viri virtutes elemosynasque percurramus.

40. Petro autem Bulgaro Joannes frater cum aliis Symeonis proceribus struxit insidias. Deprehensis illis, Joannes quidem verberibus emendatus in carcere includitur; reliqui acerbis suppliciis subacti sunt. Horum Romanus imperator a Petro certior factus Joannem monachum **911** (eum qui rector exstiterat) mittit, prætextu quidem redimendi captivos, re ipsa vero ut Joannem caperet et Byzantium duceret; quod et ita contigit. Quippe cum Joanne navem ingressus a Mesembria in urbem venit. Nec multo post projecto monachi habitu, cum uxoris amplexus quaereret, imperator illi sedes assignavit multaque omnino prædia contulit; uxorem quoque ex sua ipsius Armeniacorum patria ei locavit, atque in Cæsaris domo præmagnifice nuptias fecit, ductoribus sponsæ Christophoro imperatore ac Joanne monacho exrectore.

41. Mensis Martii die secunda, qui in foro, columnis illic ordine erectis, Cosmites impositus erat, decidit ac viros sex occidit. Magnum quoque ac formidabile in fori porticu excitatum incendium, haud procul a templo sanetæ Deiparæ, adeo ut pars illa fori quam cerarii et quam peltiarum artifices occupant, ad Psichas usque igni absumpta sit.

42. Mortuus autem est Christophorus imperator mense Augusto, indictione quarta, Romano

Α παθείς, ὡστε τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνήθει τροφῇ, τὴν δὲ ψυχὴν τῇ καταλλήλῳ τῶν λόγων ἐπεντροφῆν ἔδοντῃ, οἷς ἐκείνος ἐπιμελῶς προσέχων τὸν νοῦν κατανύσσειτο τὴν ψυχὴν καὶ πολλὰς δακρύων ἤρσει πηγὰς.

10'. Τὴν δὲ πίστιν ἣν ἐπέκτητο πρὸς πάντας μὲν μοναχοὺς, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπὶ ἀγιοσύνη διαβήτους καὶ εὐλαβεῖς τίς ἂν διηγήσαιο; Οὐκ ἐθαύαστο γὰρ ποτε μοναχὸν ἀρετῆς ἀντεχόμενον, ᾧ τινι τὰς ἐαυτοῦ πράξεις σὺν πολλοῖς οὐκ ἐξηγόρευσε δάκρυσιν. Πιστότατος δὲ ὢν καὶ ὀρθοδοξότατος; πάσας τὰς τῆς πόλεως ἐκκλησίας κέλτοι; διαφανείσι καὶ φωταγωγίαις λαμπραῖς κτεπέσσει καὶ καταφείδρυνεν. Ἄλλὰ καὶ τοῖς ἐν τοῖς ἔρεσι μοναχοῖς, τῷ τι Ὀλύμπῳ καὶ τῷ Κυμνῷ ⁶³ καὶ τῇ Χρυσῇ κατονομαζομένη πέτρᾳ καὶ τῷ τοῦ Βαραχείου ⁶⁴ ἔρει, οὐ διέλειπεν ἐτησίους βόγας ἐξαποστέλλων ⁶⁵, καὶ φροντίζων τούτων καὶ προνοούμενος, καὶ τοὺς ὄνομαστοὺς ἐπὶ πράξει καὶ θεωρίᾳ μετακαλούμενος; ὡς αὐτὸν, καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῶν τὰς εὐλογίας τραγῶν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τοῖς διὰ τὸν Θεὸν ἐγκλιεστοῖς; καὶ ἐαυτοῖς ἐν στενωτάτοις οἰκοῖς καθείρξαι καὶ κατὰ τοὺς μοναστηρίοις τὰς ἐτησίους βόγας, ἃς διετύπωσεν, οὐ διέλειπεν ἐπιχορηγῶν. Ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ἄλλων τῶν ἀπαρῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυῶν διεξήλωμεν.

11'. Πέτρου δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἑτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμεῶν καὶ εὐραθέντων αὐτῶν ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις οὐ ταῖς τυχοῦσαις ὑποβάλλονται. Ταῦτα δὴλα ποιήσαντος Πέτρου τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγγόνει βαίκτηρ, προφάσει μὲν ὡς ποιήσασθαι ἀλλάγιον τῶν κρατουμένων αἰχμαλώτων, τῇ δὲ ἀληθείᾳ κατασχεῖν Ἰωάννην καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγαγεῖν. Εἰσελθὼν γὰρ ἄμα τῷ Ἰωάννῃ ἐν κλοιῷ ἀπὸ Μισσημβρίας ἦλθεν ἐν τῇ πόλει; καὶ μετ' οὐ πολὺ τούτου τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀποβρέψαντος καὶ γυναῖκα ἐπιζητήσαντος, δίδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οἶκον καὶ κτήματα πάμπολλα καὶ γυναῖκα ἐκ τῆς αὐτοῦ πατρίδος τῆς τῶν Ἀρμενιακῶν ὀρρωμένην, γάμον τε λαμπρὸν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος οἰκίᾳ πεποίηκεν, Χριστοφόρου βασιλέως καὶ Ἰωάννου μοναχοῦ, τοῦ γεγονότος βαίκτηρος, παρανυμφευσάντων.

[P. 887] **12'**. Μαρτίῳ δὲ μηνὶ ἡμέρα β' κοσμήτης ἐπεσον ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν στοιχηδῶν ἱσταμένων ⁶⁶ ἐκαίσε κλοσιν ἐπικειμένων, καὶ ἀπέκτεινεν ἀνδρά; 5'. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβερός; εἰς τὸν τοῦ φόρου ἐμβολόν, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὡστε κατακαῆναι τὰ τε κρηνοπέλα καὶ τὰ γυνάκρια τοῦ φόρου μέχρι τῶν Ὑγῶν.

13'. Ἐτελεύτησε δὲ Χριστοφόρος ὁ βασιλεὺς μηνὸς Αὐγούστου, Ἰνδικτιῶνος δ', πολλὰ κοφωμένον

VARIE LECTIONES.

⁶³ Κυμνῷ p. 259 d. ⁶⁴ Βαραχάτου ἰδ. ⁶⁵ Legebatur, ἐξαποστέλλειν. ⁶⁶ ἴμο τῶν τοῖς στ. ἱσταμένοις Cf. p. 260 d.

αὐτὸν τοῦ πατρὸς, ὡς ἤδη εἰς γῆρας αὐτοῦ ἐληλα-
κότος καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ εἶναι νηπιῶν ὄντων. Καὶ
ἐτέθη τὸ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῇ ῥηθείᾳ μονῆ τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ.

μγ'. Κατήγαγον δὲ καὶ Τρύφωνα πατριάρχην Αὐ-
γούστῳ μηνί, τὴν ῥητὴν χρόνον τελέσαντα, ἰνδικτιῶ-
νος γ'. Καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτᾷ, χη-
ρευσάσης τῆς Ἐκκλησίας χρόνον ἕνα καὶ μῆνας ε'
διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελής Θεοφύλακτου υἱοῦ Ῥωма-
νοῦ βασιλέως· αὐτὸν γὰρ, ὡς εἴρηται, ἐμαλλε πα-
τριάρχην ἀποκαθίσταῖν.

μδ'. Βασίλειος δὲ τις Μακεδὼν πλέων, Κωνσταν-
τίνου Δούκα αὐτὸν εἶναι ἐπιφημίους, πολλοὺς μεθ' **B**
αὐτοῦ συναπήγητο. Οὗτος κρατηθεὶς ὑπὸ Ἐλεφαν-
τίνου τουρμαρχοῦ ἐκ τοῦ Ὀψικίου ὄντος ἤχθη ἐν
Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπαρχοῦ τῆς μῆδς
ἀλλοτριούται χειρὸς. Εἶτα καιροῦ λαβόμενος κατα-
λαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψικιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ
τῆς κοπίσης προσαρμοσάμενος καὶ σπάθην ὑπερ-
μεγέθη κατασκευασάμενος ὤχετο πλανῶν αὐτὸς τῶν
ἀγρυπνεύοντων πολλοὺς, ὡς αὐτὸς εἶη Κωνσταντίνος
ὁ τοῦ Δουκῆ· οὗς καὶ συναφελόμενος μεγάλην κατὰ
Ῥωμανίας ἀνταρσίαν κινεῖ. Καὶ φρούριον κατα-
σχῶν ὁ Πλατεία πέτρα κατονομάζεται, πᾶν εἶδος
ἐδωδύμων ἐν τούτῳ ἀπέθετο· ἀπ' οὗ ἐξορμῶν ἐληλά-
ται καὶ τοὺς παρατυχόντας προενόμειυεν. Ἀποστει-
λας οὖν ὁ βασιλεὺς στρατὸν κατ' αὐτοῦ αὐτόν τε
συνέλαβεν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. Ὅν καὶ ἀγαγόντες ἐν **C**
τῇ πόλει ἀνέκρινάν τε καὶ πολλὰς πληγὰς ἐπέτιθε-
σαν, τοῦ τοὺς στασιώτας, εἴ τινες εἴεν, εἰπεῖν. Ὁ
δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τῇ ἐσκευασμένοι ψευδῶς ὡς συν-
όντας αὐτῷ. Μῆδὲν δὲ ἀληθῆ κατ' αὐτῶν λέγειν ἐξ-
ελεγχθεὶς ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ πυρὸς παρανώμα
γίνεται.

με'. Χειροτονεῖται δὲ πατριάρχης ὁ κολλάκις
ῥηθεὶς τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Θεβρουαρίου
β', ἰνδικτιῶνος ζ', τοποτηρητῶν [P. 588] ἐκ Ῥώμης
ἐλθόντων καὶ τόμον συνοδικῶν ἐπιφερομένων περὶ
τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορευόντα· οἱ καὶ τῷ πα-
τριαρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἐνέδουσαν.

μζ'. Ἥ δὲ εἰρημένη τοῦ βασιλέως· Ῥωμανοῦ ἐγ-
γόνῃ Μαρία, ἡ γυνὴ Πέτρου βασιλέως Βουλγαρίας,
ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθε τοῦ τὸν ἴδιον πατέρα καὶ τὸν
πάππον αὐτῆς ἐπισκέψασθαι. Τελευταίον δὲ μετὰ
πατέρων εἰσῆλθε τριῶν, ἤδη τοῦ πατρὸς αὐτῆς Χρι-
στοφόρου τελευτήσαντος. Πλοῦτον οὖν παρὰ τοῦ
πάππου λαβοῦσα πολλὴν καὶ ἐντίμω ἐντίμωσιν ὑπε-
έστρεψε.

μς'. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ
γυναῖκα ἠγάγετο, θυγατέρα οὖσαν Γαβριηλοῦ, ἐγγό-
νην δὲ Κατακύλα, Ἄνναν ὀνόματι. Ἄμα δὲ τῷ νυμ-
φικῷ στεφάνῳ καὶ ὁ τῆς βασιλείας αὐτῷ στέφανος
ἐπατίθη.

μη'. Ἐγένετο δὲ ἐκστρατεία πρώτη τῶν Τούρκων
κατὰ Ῥωμαίων ἰνδικτιῶνος ζ', Ἀπριλίῳ μηνί· οἱ

A patre illius funus ingenti lueta planetaque pro-
secuto, quippe ejus, jam vergente illi ætate, li-
beri adhuc pueri essent ac minuscula ætate. Depo-
situs illius cadaver in patris sui monasterio, cujus
in superioribus meminimus.

43. Sed et Tryphonem patriarcham mense Au-
gusto, indictione 912 tertia, expleto jam sta-
tuto tempore, gradu moverunt; abiensque in sua
monasteria factis concedit, Ecclesia pastore vidua
manente annum unum menses quinque, quo I
Theophylactus Romani imperatoris filius nondum
matura ætatis ætate esset: ipsum enim pater,
uti dictum est, constituerat patriarcham præ-
ficere.

44. Basilius quidam Macedo impostor, Constan-
tinum Ducem se esse jactans, multos sibi adjun-
xit. Hic ab Elephantino tribuno Opsiciano captus
inque urbem adductus a præfecto altera manuum
truncatus est. Postmodum vero occasionem na-
ctus ad Opsicium redit; æreamque sibi manum
aptans ejus loco quæ excisa erat, ingentemque
gladium fabricans, multos iterum circumfora-
neos ac nebulones seducens sic vagabatur, velut
qui Constantinus Ducis filius esset. Iterum ita-
que contracta manu magnam adversus rem Ro-
manam confiat rebellionem; oppidoque munio
potitus, cui nomen Lata petra, omnisque ge-
neris in eo annona reposita, inde erumpens cir-
cum vicinam religionem populabatur lateque præ-
das agebat. Missis itaque imperator adversus eum
copiis tum ipsum cepit, tum qui illi socii erant.
Inductum in urbem iudicio sistunt; atque ad
quæstiones adhibito, et ut socios prodant, multas
plagas imponunt: qui multos procerum, quasi
sibi adhæsisset, per calumniam desert. Convictus
vero nihil eis veri criminis objicere, ad Amastriani
igni combustus est.

913 45. Quem vero sæpius dixi, imperatoris
filius Theophylactus patriarcha ordinatur, Fe-
bruarii mensis die secunda, indictione sexta,
cum adessent ex Roma vicarii, tumumque syn-
nodalem de illius tractantem ordinatione in-
ferrent; qui et in patriarchali sede eum collo-
cavere.

D 46. Quin dicta quoque Romani imperatoris neptis
Maria, Petri Bulgariae principis uxor, in urbem
ingressa est patrem avumque invisura. Postremo
tandem venit tres secum liberos adducens, cum
jam Christophorus ejus pater vivis exemptus es-
set. Multis itaque præclarisque avi munificen-
tia donata divitiis honorifice donum reversa
est.

47. Romanus vero imperator Stephano filio uxore
locat Gabrielis filiam, Catacylæ neptim, Annam
nomine; ac cum nuptialibus serto Augustalis etiam
corona illi imposita est.

48. Contigit vero prima Turcorum adversus
Romanos expeditio mense Aprili, indictione

septima. Hi ad urbem usque excurrentes cunctos per Thraciam obvios præda abegere. Missus itaque Theophanes patricius protovestiarius imperique administer ac princeps senatus, ut pacem cum eis componeret captivosque reciperet. Porro Theophanes **914** admiranda prudentia ac sagacitate illis usus cuncta ex voto confecit, multam ex illis eo nomine laudem ac admirationem consecutus. Quando et Romanus imperator, quanta magnificentia et humanitate præstaret, manifestum fecit, nullis sumptibus parcens, solum ut liberarentur captivi.

49. Locavit vero Romanus imperator Constantino filiorum natu minimo uxorem Helenam, Adriani patricii filiam, stirpis Armeniacæ; qua et defuncta mensis Februarii die altera alteram ei Theophanem nomine nuptum tradidit.

50. Junii mensis undecima, indictione quinta decima, Russi instructa classe ad decem navium millia adversus Byzantium navigarunt. Missus vero est cum triremibus et celocibus, quotquot in urbe exstabant, Theophanes patricius subadjuva et protovestiarius; instructaque et parata classe, jejunii ac lacrymarum apprime præsidio munitus, Russos operiebatur, navale cum eis certamen commissurus. Cumque illi jam venissent ac Phare propinquassent, ipse ad Euxini fauces stationem habens, in loco quem Hierum vocant (ac si templum dicas) repente in eos impressionem fecit. Primus itaque sua ipse occurrens celoces cum Russicarum navium aciem dissolvit, tum plerasque præparato igne **915** Græco incendit, reliquas in fugam vertit. Quem pone secutæ naves reliquæ ac triremes hostium penitus aciem fudere; ac plures quidem navium cum vectoribus profundo mersere, multos straverunt, plurimos vivos ceperunt. Quæ cladi superstites fuere reliquæ, ad Orientalem plagam, ad locum Sgora dictum trajecerunt. Ibi Bardas quoque patricius missus cum equitum delecta manu ad hostium iter terra intercipiendum, in eorum cohortem satis numerosam, ad pabulandum aliaque necessaria ad Bithyniæ pertes missam, incidit, ingentique eam strage fudit et internecone delevit. Sed et Joannes magister Crocoas ac legionum domesticus cum Asiatico omni exercitu præsto fuit, multosque Russorum a reliquo agmine alios alio divulsos offendens sustulit, ita sane ut ejus aggressionis metu in suis se navibus adunata classe continerent, nec usquam excurrere auderent.

51. Hi porro ingentia maximaque mala perpetraverunt, cum necdum illos Romanæ copię junxissent. Nam Stenum omne, quod vocant, igne vastarant. Ex illis quos captivos ceperant, alios

Α και καταδραμόντες μέχρι τῆς πόλεως ἐλθίσαντο πᾶσαν θρακίαν ψυχὴν. Ἀπεστάλη οὖν ὁ πατρικίος Θεοφάνης ὁ πρωτοβεστιάριος καὶ παραδυναστεύων μετ' αὐτῶν ποιῆσαι ἀλλάγιον, ὃς καὶ θαυμασίως καὶ συνετώ; αὐτοὺς μεταλλῶν ἔσπερ ἠθούλετο καταεπράξατο, πολλὰ αὐτῶν ἐπὶ τῇ φρονήσει καὶ εὐβουλίᾳ ἐπαινθεῖς τε καὶ θαυμασεῖς ὄτε καὶ τὸ μεγάλῳψυχον αὐτοῦ καὶ φιλόανθρωπον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φεισάμενος χρήματος πρὸς τὴν τῶν αἰχμαλώτων ἀνάβρυσιν.

μθ'. Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῷ τελευταίῳ αὐτοῦ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐκ γένους τῶν Ἀρμενακῶν, τοῦνομα Ἑλένην, τοῦ πατρικίου Β Ἀδριανοῦ θυγατέρα ᾗς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνί, Ἰνδικτιῶνος β', ἑτέραν τούτῳ συνέξυξε.

ν'. Ἰουνίῳ δὲ μηνί ια', Ἰνδικτιῶνος ιε', κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς κατὰ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ πλοίων χιλιῶν δέκα. Ἀπεστάλη δὲ κατ' αὐτῶν μετὰ τριηρῶν καὶ δρομώνων, ὅσα καὶ ἔτυχον ἐν τῇ πόλει, ὁ πατρικίος Θεοφάνης ὁ παραδυναστεύων καὶ πρωτοβεστιάριος καὶ τὸν τε στόλον προευνεπίσας τε καὶ ἐτοιμασάμενος, καὶ νηστειῶν καὶ δάκρυσιν ἑαυτὸν κατοχυρώσας ὡς μάλιστα, τοὺς Ῥῶς προσεδέγετο, καταναυμαχῆσαι αὐτοὺς μέλλων. Ἐπεὶ δὲ κείνοι κατέλαβον καὶ πλησίον τοῦ Φάρου ἐγένοντο, οὗτος πρὸς τῷ τοῦ Εὐξείνου ἄβρτου στόματι παρεδρεύων ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ ἀβρῶνι τούτους ἐπέθετο. Καὶ δὴ πρῶτος τῷ οικεῖῳ δρόμῳ διεκπλεύσας [P. 589] τὴν τε σύνταξιν τῶν Ῥωσιακῶν πλοίων διέλυσεν καὶ τῷ ἐσκευασμένῳ πυρὶ πλείστα κατέφλεξεν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐτρέψατο εἰς φυγὴν, ὡς ἀκολούθως καὶ οἱ λοιποὶ δρόμωνες καὶ αἱ τριηρεῖς ἐπεκδραμοῦσαι τελείαν εἰργάσαντο τὴν τροπὴν, καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα κατέδυσαν αὐτανδρα, πολλοὺς δὲ κατέτρωσαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλαβον. Οἱ περιλειφθέντες οὖν εἰς τὸ τῆς Ἀνατολῆς μέρος εἰς τὰ Σγῶρα ⁶⁶ λεγόμενα καταπλεύουσιν. Ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Βάρδας ὁ Φωκάς διὰ γῆς μετὰ ἱππέων ἐγκρίτως παρατρέχειν αὐτοὺς. Καὶ δὴ τούτων σύνταγμα Ἰκανὸν ἀποστειλάντων πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη ὥστε τὰ πρὸς τροπὴν καὶ τὴν ἄλλην χρεῖαν αὐτοῖς πορίσασθαι, περιτυχῶν τῷ τοιούτῳ συντάγματι ὁ εἰρημένος Βάρδας ὁ Φωκάς κακῶς τούτους διέθηκεν, τρεψάμενος καὶ κατασφάξας αὐτούς. Κατῆλθε δὲ τηνακῦτα καὶ Ἰωάννης μάγιστρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κροκάς ⁶⁷ μετὰ πάντος τοῦ τῆς Ἀνατολῆς στρατεύματος, καὶ τούτων πολλοὺς διέφθειρεν, ἀσποπάδας τῆς κάκεισε καταλαμβάνων, ὥστε συσταλέντας αὐτοὺς δεῖε τῆς αὐτοῦ ἐπιθέσεως μένειν ἀβρῶς ἐπὶ τὰ οικεῖα πλοῖα καὶ μηδαμῶς διατρέχειν κατατολμᾶν.

να'. Πολλὰ δὲ καὶ μέγιστα κακὰ οὗτοι διεπράξαντο πρὸς τοῦ τὸ Ῥωμαϊκὸν στρατεύμα κατελθεῖν. Τὸ τε γὰρ Στενὸν λεγόμενον ἅπαν ἐνέπρησαν, καὶ οὐς συνέλαβανον αἰχμαλώτους τοὺς μὲν ἀνεσταύ-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ Σγῶρα p. 263 b. ⁶⁷ Κουρκούας id.

ρουν, τοὺς δὲ τῆ γῆ προσεπατάλευον, τοὺς δὲ ὡσπερ σκοποὺς ἰστώντας βλέσει κατετόξευον· ὄσους δὲ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου συνελάμβανον, ὄπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντας ἤλους ἰσθηροῦς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατεπήγνυον· πολλοὺς τε ἁγίους ναοὺς τῷ πυρὶ παραδεδώκασιν. Χειμῶνις δὲ ἤδη ἐνισταμένου, καὶ τροφῆς ἀποροῦντες, τὸ τε ἐπιελθὼν στράτευμα δεδιότες τὰς τε ναυμαχοῦντας τριήρεις, ἐβουλεύσαντο τὰ οἰκεία καταλαθεῖν. Καὶ δὴ λαθεῖν τὸν στόλον σπουδάζοντες, Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἰ' Ἰνδικτιῶνος ἀντιπλευσάμενοι ὤρμηκότες ἐπὶ τὴν Θρακίαν μέρη παρὰ Θεοφάνους πατρικίου ὀπηγέτησαν· οὐ γὰρ ἔλαθον τὴν αὐτοῦ ἄρηγορωτάτην καὶ γενναίαν ψυχὴν. Εὐθύς οὖν δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται, καὶ πλείστα πλοῖα ἐπόντωσαν καὶ πολλοὺς τοῦτων ἀπέκτεινεν ὁ εἰρημένος ἀνὴρ. Ὅλιγοί δὲ μετὰ τῶν πλοίων περισωθέντες καὶ ἐν τῇ τῆς Κοίλης περιπεσόντες ἀκτῇ νυκτὸς ἐπιελθούσης ἐφυγον. Θεοφάνης δὲ ὁ πατρικίος μετὰ νίκης λαμπρᾶς καὶ τῶν μεγίστων ὑπέστρεψεν τροπαίων, καὶ ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπεδέχθη καὶ παρακοιμώμενος ἐτιμήθη.

[P. 590] νβ'. Ἐπεὶ δὲ ὁ ῥήθεις Ἰωάννης μάγιστρος ὁ Κροκόας ἄριστός τις ἐγένετο τὰ πολεμικά, πολλὰ τε καὶ μεγάλα ἀνέστησε τρόπαια, καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπλάτυνεν ὄρια, πλείστας τε πόλεις ἐπόρθησεν τῶν Ἀγαρηνῶν διὰ δὲ τὸ περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἠβουλήθη ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς τὸν αὐτοῦ ἔγγονον Ῥωμανὸν, τὸν ἐκ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὴν τοῦτου θυγατέρα ἀναλαβεῖν. Φθόνου δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης ἔνεκεν ὑποθέστωσ παρὰ τῶν λοιπῶν βασιλέων κινήθητις ἐκπίπτει τῆς ἀρχῆς, δομέστικος δὲ ἀντικαθίσταται ὁ πατρικίος Πανθήριος, συγγενὴς ὢν τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ.

γ'. Ἰνδικτιῶνος α', Ἀπριλίῳ μηνί, ἐπῆλθον πάλιν οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως. Ὁ δὲ πατρικίος Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος ἐξελθὼν σπονδὰς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν, ὁμήρους τῶν ἔμφανῶν ἀναλαβόμενος· ἐξ οὗ καὶ συνέβη ἐπὶ χρόνοις ε' τὴν εἰρήνην διαφυλαχθῆναι.

δ'. Δευτέρως δὲ Ἰνδικτιῶνος ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Πασχάλιον πρωτοσπαθάριον καὶ στρατηγὸν Λογγιβαρδίας πρὸς τὸν ῥήγα Φραγγίας Οὐγούνα ἔξ-ἀπέστειλε, τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἐπιζητῶν εἰς νόμφην Ῥωμανῷ τῷ υἱῷ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου· ἦν καὶ ἀναλαβὼν ὁ εἰρημένος Πασχάλιος μετὰ πλοῦτου πολλοῦ ἐν τῇ πόλει ἀνήγαγεν. Γέγονε δὲ ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος γ'. Ζήσασα ἰη ε', ἐτελεύτησεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ.

νε'. Ἀνέμου δὲ βιαίου σφόδρα καταπνεύσαντος Δεκεμβρίῳ μηνί, οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἱπικῷ δήμῳ

A terræ configebant, alios velut ad metam erectos jaculorum imbre impetebant. Quotquot 916 vero sacerdotalis ac clericalis militiæ deprehendebant, iis retro vinctis manibus per medium caput clavos ferreos adigebant. Multas sacrarum ædium subiecta flamma combusserunt. Ingruente vero jam hieme, et cum eos necessarius commeatus deliceret, dum terra exercitus in se impetum ac navale prælium timent, domum reverti constituerunt. Ac sane classem latere dum student, mense Septembre, indictione quinta decima, ad Thraciæ portus transfretare aggressi, quem dicebam, Theophanem patricium obviam habuere. Neque enim viri solertissimum ac pervigilum animum unaque fortissimum sefellerunt. Mox igitur navalis denuo pugna committitur; plurimæque hostium submersæ naves, multi occisi, ejus Martæ, quem dicebam, viri. Pauci cum navibus cladi subducti inque Cœles asperum litus evecli ingruente nocte fuga evaserunt. Theophanes vero patricius cum insigni victoria maximisque tropæis reversus honorifice ac magnifice suscipitur, ac accubitoris dignitate ornatur.

52. Quia vero dictus Joannes magister Crocoæ præstantissima virtute bello fulserat, multaque ac magna exexerat tropæa, atque Romani imperii fines late protulerat, plurimasque Agarenorum urbes everterat, quodque viri illustrissima virtus esset, cogitaverat Romanus imperator 917 ut ejus filium Romano nepoti ex Constantino filio uxorem ascisceret. Conflata vero hinc viro reliquorum Augustorum invidia, officio movetur. Hujus porro loco domesticus constituitur Pantherius patricius, Romani imperatoris propinquus.

53. Indictione prima, mense Aprili, rursus Turci cum ingentibus copiis Romanæ dittonis fines invaserunt. Egressus vero Theophanes patricius accubitor pacis cum eis sædus percussit acceptis obsidibus ex illustrioribus. Hincque adeo contigit in annos quinque pacem induciasque servari.

54. Secunda porro indictione Romanus imperator Paschaliū protospatharium ac Longobardiæ ducem ad Hugonem misit Franciæ regem, ejus filiam Romano Constantini generi sui filio sponsam exquirens; quam et assumens, quem dixi, Paschalius cum multa supellectile atque opibus in urbem induxit. Celebratæ nuptiæ, mense Septembri, indictione tertia. Vixit cum viro annos quinque; tumque vivis exemptus est, cum Constantinus illius socer ipse summus imperator esset unusque rerum potiretur.

55. Mense autem Decembri, valido concitato vento atque turbine, 918 qui in foro ex adværo

VARIÆ LECTIONES.

Ἔ Οὐγούνα p. 267 d.

regii solii erecti sunt, sic dicti, demi corruerunt, subiecctioque gradus et marmora et intercolumnia contriverunt. Anni autem vertente circulo, eodem ipso mense, Romanum imperatorem ejus filii aula dejecerunt.

56. Edessena autem civitate, in qua venerandi Christi effigies linteo expressa erat, a Romano exercitu obsessa et ad extremas angustias redacta miserunt oppidani ad Romanam imperatorem oratores rogantes solvi obsidionem, ejus muneris gratiæ sacram Christi sic expressam effigiem se daturus polliciti; hujusque ipsius muneris vicem ex suis vinctos illustriores recipere petebant, bullaque aurea eam eis præstari fidem ut non amplius Romanæ copiæ Edessenam regionem devastarent. Quod et factum est. Missa itaque sacra effigie ac sudario, jamque haud procul Byzantio, Theophanes patricius et accubitor ad Sagarim fluvium egressus cum cereorum splendido apparatu congruoque cultu et canticis illi obviam processit; mensisque Augusti quinta decima cum illo in urbem intravit, imperatore in Blachernis constituto, ubi et effigiem devote adoravit. Postridie vero ad Auream portam exierunt tum imperatoris duo filii, Stephanus et Constantinus, tum illius gener Constantinus 919 cum Theophylacto patriarcha, debitoque honore susceptum sacrum pignus, universo senatu præeunte maximaque ce^rcorum atque lampadum silva prælucente, adusque sanctæ Dei sapientiæ templum pedibus detulere, atque illic adoratione mysticoque cultu acceptum in palatium intulere.

57. His vero diebus monstrum quoddam ac portentum Armeniacum in urbem invecctum est, pueri scilicet duo cohærentes, uno utero effusi, aliis membris omnibus corporis integri, a ventriculi tamen ore et intra pubem inter se concreti, atque vultibus obversis. Hi diu in urbe versati; ac cum omnes ceu immane quoddam portentum oculis usarparent, Romanus imperator velut malum quoddam omen ea expulit. Cum autem solus jam Constantinus rerum potiretur, iterum ingressi sunt. Uno autem ex eis mortuo, perit: quidam medici cohærescentem emortuam partem subtili arte putavere, fore sperantes ut illo remedio alter incolumis servaretur; qui tamen ipse triduo superstes obiit.

58. Romanus porro imperator, uti a nobis in superioribus dictum est, cum erga monachos omnes fidem plurimam haberet cultumque iis adhiberet, præ reliquis tamen eximieque Sergium virum monastica institutione præclarum observabat. Erat hic magistri Cosmæ frater 920 Photii patriarchæ nepos, animi ingenuitate quam carnali cognatione nobilior. Ad summam enim virtutem scientiamque evaserat, ut nec ultra præstaret discerni facile posset; sic nimirum accurate omnique perfectione utramque excoluerat. Florebat in eo inter alia dis-

κατέπασον, οὐ ἀπαναντίας τοῦ βασιλικοῦ θρόνου ἐτύχανον, καὶ συνέτρεψαν ἐὰν τε ὑποκάτωθεν αὐτῶν βάρθρα καὶ τὰ στήθεα λεγόμενα. Χρόνου δὲ περικυκλεύσαντος τῷ αὐτῷ μηνὶ τὸν βασιλεῖα Ῥωμαίων οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ παλατίου κατήγαγον.

νς'. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ἣ τὸ τοῦ Χριστοῦ τίμιον ἔκμαγιον ἀπέκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιορκουμένης στρατεύματος καὶ εἰς ἀνάγκην μεγίστην περισταμένης, ἀπέστειλαν οἱ ταύτης οἰκητορὲς πρὸς τὸν βασιλεῖα Ῥωμαίων διαπρεσβυόμενοι τὴν πολιορκίαν λυθῆναι, τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἔκμαγιον παρέχειν ἐπαγγειάμενοι. Ὑπὲρ τῆς τοιαύτης δὲ χάριτος δεσμίους ἤθησαν τῶν ἐμφανῶν ἀπολαβεῖν, χρυσόβουλλά τε λαβεῖν ὥστε τὴν τούτων χώραν μηκέτι παρὰ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ληΐσθαι· ὅθι [P. 591] καὶ γέγονεν. Τοῦ δὲ ἁγίου ἔκμαγίου ἀποσταλθέντος καὶ ἦδη τῇ Κωνσταντινουπόλει πλησιέσσαντος, Θεοφάνης ὁ πατριεὶος καὶ παρακοιμώμενος ἐν τῷ ποταμῷ Σαγγάρῳ ἐξελθὼν ὑπήνησεν αὐτῷ μετὰ φωταγωγίας καὶ τῆς δεούσης τιμῆς καὶ ὕμνων. Καὶ τῇ ιε' τοῦ Ἀγούστου μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθον, τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ὄντος κάκει αὐτὸ προσκυνήσαντος. Τῇ δὲ ἑκαύριον ἐξῆλθον ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ οἱ τε τοῦ βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανός τε καὶ Κωνσταντίνος καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίνος σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ καὶ μετὰ τῆς δεούσης τοῦτο ἀναλαβόντες τιμῆς, τῆς συγκλήτου πρῶτος προπορευομένης καὶ φωταγωγίας μεγίστης προαγούσης, μέχρι τοῦ ἁγίου ναοῦ τῆς Ἁγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας πεζῇ διεκόμισαν, καὶ προσκυνηθὲν ἐκεῖσε ἐν τῷ παλατίῳ ἀνήγαγον.

νς'. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις Ἀρμένιον τι τέρας τῇ πόλει ἐπεδημήσεν, παῖδες συμφορεῖς ἄρβυρες· ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρός, οἷοι μὲν καὶ ἀρτιοὶ πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος, ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τῆς γαστρὸς καὶ μέχρι τῶν ὑπογαστρίων συμπεφυκότες καὶ ἀλλήλοις ὑπάρχοντες ἀντιπρόσωποι. Οἱ ἐπὶ πλείστον τῇ πόλει ἐνδιατρίβαντες, καὶ ὑπὸ πάντων ὡς ἐξαισίον τι τέρας ὀρώμενοι, τῆς πόλεως ὡς πονηρὸς τις οἰωνὸς ἐξηλάθησαν. Ἐπὶ δὲ τῆς μονοκρατορίας Κωνσταντινοῦ πάλιν εἰσῆλθοσαν· ἐπεὶ δὲ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, ἱατροὶ τινες ἐμπειροὶ τὸ συγκεκολλημένον μέρος διέτεμον εὐφυῶς, ἐλπίδι τοῦ τὸν ἕτερον ζῆσεσθαι, ὃς τρεῖς ἡμέρας ἐπιβίους ἐτελεύτησεν.

νη'. Ὁ δὲ Ῥωμαῖος ὁ βασιλεὺς, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐν πᾶσιν μοναχοῖς πίστιν ἐπέκτειτο ἄμετρον, διαφερόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερεσέβητο Σέργιον τὸν ἐν μονασταῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελφὸς μὲν τοῦ μαγίστρου ὑπῆρχε Κοσμᾶ, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ πατριάρχου Φωτίου· ὃν πλεόν τῆς σαρκικῆς εὐσυγγενείας ἢ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα εὐγένεια. Ἄρετῆς γὰρ εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως ἤλασεν, ὡς δυσχερὲς εἶναι διακρίνειν ποτέρῳ μᾶλλον ἐπλεονέχτει· οὕτως εἰς ἄκρον ἐκατέραν ἐξῆσχασεν. Ἐπήνθει τε αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ τῆς διακρίσεως χάρισμα καὶ τὸ χάριεν τοῦ

VARIÆ LECTIONES.

⁹¹ συγγενεία; p. 269 b.

ήθους και τὸ μέτριον τοῦ φρονήματος. Οὐ γὰρ ἀνέσπα A τὰς ὄψεις ὡς οἱ νῦν σοφοί, οὐδὲ ἀλαζύνει· ἐδέκετο καὶ ὑπερήφανος, ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχε γλυκύτερον μάλιστα ἀποστάζοντα, τὸ ἦθος δὲ πάγιον καὶ σταθερόν, [P. 592] ταπεινὸν δὲ τὸ φρόνημα. Τοῦτον δὲ τὸν ἀοιδίμον ἀδικαίεπτος μὲθ' ἑαυτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, κἀνὰ ἑνὸς καὶ στάθμην τὸν αὐτοῦ βίον ἀεὶ ρυθμίζοντα. Ὅς πολλὰ παρῆναι τῷ βασιλεῖ τῶν παιδῶν ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους εἶναι εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μὴ ποτε αὐτοὺς πάθοι τὸ τοῦ Ἑλλ, τιμωρίαν ἐκ τῆς τῶν παιδῶν παρανομίας ἐκτίσας.

νδ'. Ἐπιθὴ δὲ τοῦ παλατίου τοῦτον οἱ παῖδες κατήγαγον καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώρισαν, πάλιν τοῦτον εἶχε τῶν συμφορῶν παραμύθιον καὶ τῶν ὀλιφικῶν ἀκεσώδυνον φάρμακον. Ἦ συνῆν τότε καὶ Πολύευκτος μοναχὸς εὐλαβέστατος, καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα παραμυθούμενος· ὡς τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος πατριάρχης ἐπὶ τοῦ βασιλεῦς Κωνσταντίνου προχειρίζεται Κωνσταντινουπόλειως.

ξ'. Ἐπεὶ δὲ πολλοὶς τρόποις βούλεται ὁ Θεὸς σώζειν τὸν ἄνθρωπον, συνεχώρησε καὶ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἀδοκίμη περιπεσεῖν συμφορᾷ, ἵνα δι' αὐτῆς σωφρονισθεὶς καὶ τῶν οἰκείων ἐν συναισθήσει παραπτωμάτων γινόμενος σωτηρίας ἀξιώθῃ. Συνεχώρησε γὰρ ἐπαναστῆναι αὐτῷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφανον, ὡσπερ ποτὲ Ἀβεσαλὼν ἐπανάστη τῷ οἰκείῳ πατρὶ τῷ Δαβὶδ. Συμβούλοις οὖν οὗτος πρὸς τοῦτο χρησάμενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαρριανῷ καὶ Βασιλείῳ τῷ Κουρτίκῃ, συνειθέτων αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων βασιλείων, τοῦτον τοῦ παλατίου κακῶς κατήγαγε καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξόρισας ἐκεῖρε μοναχόν.

α'. Ὑπαλειφθὴ οὖν αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος ὁ τούτου γαμβρός· ὡς παρατίθηκα Βάρδαν τὸν τοῦ Φωκά τῆ τοῦ μαγίστρου ἀξία τιμῆς, χρόνον πολλῷ τῆν ἐν πολλοῖς ἀνδραγαθίαν ἐπιδείξόμενον, δομέστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται, εἶτα Βασιλεῖον, ᾧ ἐπίκλην Πετεινάκης, πατρικίον καὶ μέγα ἐταιριάρχην. Τῷ δὲ τοῦ γένους τῶν Ἀργυρῶν Μαρριανῷ τὰ μοναχικὰ ἀποδύσας πατρικίον καὶ κόμητα τοῦ στάβλου κειτοίηκεν, ὡσαύτως καὶ Μανουὴλ τὸν λεγόμενον Κουρτίκην πατρικίον καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλης· οὐσίνας τρεῖς οὐ μετὰ πολὺν χρόνον ἢ τοῦ Θεοῦ δικαία κρίσις, [P. 593] ὡς εἰς Χριστὸν Κυρίου παροινήσαντας καὶ χεῖρας ἀδίκως ἐπιβαλόντας, τῆς βασιλείας ὀρεγομένους, μετῆλθεν· ἐπὶ καθοσώσει· γὰρ καταληφθέντες ἑκάτερο· αὐτῶν οἰκείων θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέβησαν. Τὰ δὲ περὶ αὐτῶν πλαυτέρα τε καὶ ἐπεξεργαστικώτερα ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐξηγήσει ἐκθήσομαι.

β'. Μετὰ δὲ μ' ἡμέρας, τῆ κζ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ὑποπέψας Κωνσταντίνος τὸν τότε βασιλέα Στέφανον καὶ Κωνσταντίνον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μὴ ποτε κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια πράξονταί, καὶ λογισάμενος, ὅπως ἦν εἰκός, ὅτι εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφεί-

cretionis donum morumque gratia, animi sensus modestia. Neque enim supercilia attraherat, uti nostrates sapientes in more positum habent, neque vero arrogantem ac superbum præferebat, sed sermo illi melle dulcior ex ore stillabat. Firma indoles ac constans; sensus animi modestus ac humilis. Hanc itaque virum inclytum imperator una secum continuo habebat, ad cuius normam atque regulam vitæ suæ rationes componeret. Monebat ille seroque hortabatur ut liberorum curam ageret, nec indisciplinatos ad nequitiam declinare sineret, ne idem atque Heli illi accideret, ac liberorum piacula ipse lueret; quod et ita accidit.

59. Quod vero aula dejectum libori in Proteum insulam relegaverant, hunc rursus calamitatem solatium ac ærumnarum angustiarumque lenem levamen habebat. Aderat etiam pariter Polyuctus reverendissimus monachus, qui ipse perinde ac quem dicebam, Sergius, adversi casus molestiam convenienter apteque leniebat. Ille postea Theophylacto humanis exempto a Constantio imperatore patriarcha provecus est.

921 60. Quandoquidem autem Deus multis modis salutem homini præstare constituit, Romanum imperatorem citra omnem expectationem in calamitatem incidere permisit, ut is illa castigatus ac de superioris vitæ delictis admonitus salutem consequeretur. Permisit namque Stephanum filium in eum insurgere, uti olim Absalom in Davidem patrem suum. Mariani itaque exmonachi Argiri, Basilique protospatharii Petinacis, necnon Manuelis Curticis consiliis abusum, consiliis etiam reliquis imperatoribus, patrem aula perperam deturbavit, inque Prote insula relegatum monachi ritu detondit.

1. Constantinus itaque Romani gener imperator relictus est. Inconfestim Bardam Phocæ filium magistri dignitate auctum, quippe longi temporis experientia bellicis facinoribus clara sæpius laude functum atque probatum, legionum domesticum præfecit. Tum Basilium, cui cognomen Petinaces, patricium creat ac magnum hetæriarcham. Marianum Argyrorum stirpe satum, detracto monachi habitu patricii decoratum infulis, comitem stabuli facit. Similiter quoque Manuelem dictum Curticem patricium et excubiarum drungarium; quos tres viros, brevi interjecto tempore, justa Dei ultio insecuta est, quod in Christum domini debacchati essent ac inique in eum manus injecissent, cum scilicet imperandi libido eos incessisset. Majestatis enim rei 922 peracti miserando prorsus exitu horum quilibet vitam finire. Cæterum quæ ad illos spectant fusius operosiusque exsequar, ubi ex professo rem sum narraturus.

2. Post dies quadraginta, Januarii mensis die septimo supra vigesimum, suspectos habens Constantinus Stephanum imperatorem ejusque fratrem Constantinum, ne quando in se quoque paria attentarent; ac secum reputans, quod et par erat,

eos qui nec patri pepercissent haud sibi parcituros. A convivio acceptos jamque mensæ accumbentes, cum adhuc in ore cibus esset, per Tornicios, quos vocant, et Marianum patricium ac reliquos in rem paratos arripit, aulaque dejectos in vicinis urbi insulis clericorum ritu detondit.

3. Haud ita post, invisendi patris impetrata venia, in insulam Protelem venere; quo conspecto monachi habitu, intolerabili luctu correpti sunt. Quibus pater collacrymatus ait: *Filios genui et exaltavi, ipsi vero spreverunt me. Sic deinde relegati sunt, Stephanus quidem in Præconesum; a Præconeso Rhodum transtulerunt, inde Mitylenæm. Constantinum vero Tenedum, indeque Samothraciam; ubi et rebellionem* 923 *molitus a custodi-* B *bis necatus est. Michaellem Christophori imperatoris filium detractis imperialibus calceis clericum fecit.*

4. Imperatore Romano in insula exsule, Theophylactus patriarcha et Theophanes patricius ac accubitor consilium inierunt, ut Romanum in aulam reducerent. Eoque cum ipso eomunicato consilio ac in sententiam pertracto, opportunum tempus captabant quo molitioni finem imponerent. Deprehensa autem conjuratione, delatisque Constantino imperatori, qui ejus auctores ac conscii forent, in eos animadvertit. Ac Theophanem quidem patricium exsilio relegavit; Georgium vero protospatharium ac pincernam, nec non Thomam primicerium verberibus subactos detonsosque ac per mediam urbem pompa ductos, ita in exsili- C um misit.

5. Mense Decembri, indictione sexta, quidam insidias moliti sunt adversus Constantinum imperatorem, hoc consilio ut Stephanum imperatorem ex insula, ubi agebat, in palatium reducerent. Delata Constantino conjuratione per Michaellem, quem Diabolinum vocant, captis imperator qui conjurati essent, aliis nares auresque præcidit, alios intolerando verberum cruciatu exanimatos, asinisque impositos ac per mediam urbem ignominiose traductos exsilio relegavit.

924 9. Quinta decima Julii mensis, indictione sexta, moritur Romanus imperator, in insula quam Protelem vocant. Ejus cadaver in urbem relatum, in illius depositum monasterio est.

σαντο, πῶς αὐτοῦ φαίρονται, ἐστιάσας αὐτούς, ἡδὴ ἐν τῇ τραπέζῃ καθέζομένους, ἔτι τῆς βρώσεως οὕτης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, ἀνήρπασαν τούτους· οἱ τε λεγόμενοι Τορνίκιοι καὶ ὁ πατρικῖος Μαρτιανὸς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς τοῦτο ἡτοιμασμένοι, καὶ τοῦ παλατίου καταγαγόντες καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοὺς περιορίσαντες κληρικούς ἀπέκειραν.

γ'. Μετ' ἄλιγον οὖν αἰτησάμενοι τὸν ἴδιον πατέρα θεάσασθαι ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγέροντο, καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι θεασάμενοι πένθει κατεσχέθησαν ἀφορήτῳ. Οἷς ἐπιδακρύσας ὁ πατὴρ ἔφη· *Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν.* Εἰθ' οὕτως ἐξωρίθησαν, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προικόνησον, ἀπὸ δὲ Προικονήσου εἰς Ῥόδον, ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Μιτυλήνην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκείθεν εἰς Σημοθράκη, ἐν ἧ καὶ ἀνταρτίαν μελετήσας παρὰ τῶν αὐτῶν φυλασσόντων ἐσφάγη. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ Χριστοφόρου υἱὸν τὰ βασιλικὰ πέδιλα ἀφελόμενος κληρικὸν πεποίηκεν.

δ'. Ὦντος δὲ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ, ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης ὁ πατρικῖος καὶ παρακοιμώμενος βουλὴν ἐβουλεύσαντο ὥστε πάλιν ἐν τῷ παλατίῳ τοῦτον ἀγαγεῖν· ἦν καὶ αὐτῷ ἀνακοινησάμενος καὶ παραπεισαντες τοῦτον, ἐκαιροσκόπουν πότε πέρασ τῇ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπιθῶσιν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωράθη καὶ κατεμνησθη Κωνσταντῖνῳ βασιλεῖ, τοὺς συνεργοὺς ταύτης ἠμύμετο· τὸν μὲν γὰρ πατρικῖον Θεοφάνην ἐξώρισεν, τὸν δὲ πρωτοσπαθῆριον καὶ πιγκέρην Γεώργιον καὶ θωμᾶν πριμικῆριον δέϊρας καὶ κουρεύσας καὶ μέσον τῆς πόλεως θριαμβεύσας οὕτως ὑπερορίσ παρεπέμψε.

ε'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος ς', ἐπιβουλὴν τινεσ κατὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντῖνου ἐμελέτησαν, βουλόμενοι τὸν βασιλέα Στέφανον ἐν τῷ παλατίῳ ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν. [P. 594] Ταύτης οὖν μηνυθείσης τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντῖνῳ διὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου λεγομένου, τοὺς ἐπιβούλους κρατήσας; ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν τὰς ῥίνας καὶ τὰ ὦτα ἀπέτεμεν, τοῖς δὲ δαρμῷ ἀφορήτῳ ὑπέβαλε, καὶ δνοῖς ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως; ἐθριάμβευσε καὶ ἐξορίσ παρεπέμψε.

ς'. Πεντεκαεχέκτη Ἰουλίῳ μηνί, Ἰνδικτιῶνος ς', Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ τελευτᾷ· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει διακομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μονῇ.

Huc usque Francisci Combesii editio Scriptorum post Theophanem.

JOSEPHUS GENESIUS

NOTITIA

(FABRIC. *Bibliotheca Græca* ed. Harles, tom. VII, p. 530.)

Quem *Josephum Genesium* viri docti appellant, is ab uno memoratur Joanne Scylitze in præmio *Historiæ*. Sed in ms. Scylitzæ distingui *Josephum* ac *Genesium*, notat Labbeus (a), ita, ut duo fuerint *historiæ* Cpolit. scriptores diversi, unus *Josephus Byzantinus*, et alter *Genesius Byzantinus*. At enim, ut, patria Byzantium fuisse *Genesium*, perquam est incertum, licet Byzantinam *historiam* scripserit, sic *Josephum* diversum a *Genesio* apud Scylitzen laudari, ægre mihi persuadeo. Quidquid vero sit, Lipsiæ in patria mea servatur in bibliotheca Paulina codex antiquus membranaceus Græcus *Historiæ Genesianæ*, jussu Constantini Porphyrogeniti compositæ, et res imper. quinque CPol. *Leonis Armeni*, qui a Chr. 813 cæpit imperare, *Michaelis Balbi*, *Theophili*, filii *Michaelis*, et *Basilii Macedonis*, a. 889, Kal. Mart. defuncti, comprehendentis. Ex hoc cod. collegii Paulini bibliothecæ acad. Lipsiensis pagg. 77 in fol. constante, vir doct. Jo. Andreas Bosius jam pridem illius editionem parare se significavit in diatriba *De testimonio Flav. Josephi De Christo* (b). Apographum Bosianum cum brevibus Thom. Reinesii, quocum Bosius illud communicaverat, notis servatur Ienæ in bibl. publ. acad. cui libros suos ille moriens legavit, ex quo *Genesii* editionem deinde molitus fuit ejusdem acad. professor cel. Georgius Schubartus, ut memorant *Acta erudit.* Lips. a. 1685, p. 441. Aliud apographum cum iisdem Reinesii notulis servat bibliotheca senatus Lips. Novum etiam ac singulare studium *Genesio* in lucem proferendo impendit præclari vir ingenii et magnæ, supra ætatem, doctrinæ, Godfridus Wagnerus, Lipsiensis, pastor ad S. Joannis; sed, illo florentibus annis extincto, etiam ista spes (c) decollavit, ita ut palma hæc integra relicta sit viro præstantiss. Godfrido Oleario, qui scriptorem illum, ex eodem codice Paulino descriptum et versione ac notis a se illustratum, jam in scriniis habet, et proxime prælis commissurus est (d). Versus, quibus *Genesius* suos quinque Βασιλειῶν ἑβros Constantinop. Porphyrogenito offert, hi operi præliguntur:

Τὴν ἐξ ἱστορίας τελέσας βιβλον ὡς ἐκλεψας,
Αὐτοκράτορ, μελέταις καὶ καμάτοις μεγάλοις,
Ἐν σοὶ δῶρον ἔθηκα, ὅπως ἐγνωσμένον εἶη,
Ἐκ φιλοθεσποτίας συντεθὲν ἐκ τῆ πόλου.

Hos versus, a Wagnero cum Caveo communicatos, et ab eo vulgatos in parte altera *Histor. litter SS. EE.* ad a. 940, ita utcumque transtuli:

Historiam, jussu quam, Cæsar magne, tuopte
Perfeci curis atque labore gravi,
Hanc tibi dona fero, notum sit ut omnibus, ista
Nutu scripta tuo, te cupiente legi.

Leguntur et alii versus Olympii cujusdam ad voluminis calcem, qui mihi non videntur ad *Genesium* pertinere (e), sed ad Joannem quemdam, historicum, Scylitzæ itidem laudatum, et cujus opus fortasse olim *Genesio* in cod. Lips. ms. adhærebat, postea ab eo separatum periiit.

NOTÆ.

(a) Vide Labbeum in *Protreptico* ad *hist. Byz.* p. 41. Alius porro *Genesius*, cujus meminit Sidonius lib. iv, ep. 6. Alius *Genesius*, presbyter, scriptor Vitæ S. Genovesæ virginis, ut præcream *Genesios* martyres, quorum memoriam celebrant Latini 25 August. et 11 Octobr.

(b) Bosius *De testimonio Flavii Josephi*, Ien. 1675, cap. 2, pag. 24. *Theophanis Chronographiæ Augustanum codicem ante aliquot annos cum edito comparavimus, cujus ope eum scriptorem multo emendatorem, alicubi et plenorem, completis, quibus passim fædatus est, lacunis aliquot, una cum Georgio Synkello et utriusque continuatore, Genesio, huc usque inedito paucisque etiam eruditissimorum virorum viso notove dabimus aliquando, etc.* Descripsit ille *Genesium* a. 1652. FABR. Add. Morhof. *Poly. hist. litter.* 1, cap. 7, 44, ubi plura, quæ Bosius eden-

da sibi proposuerat, opera memorantur. HARL. (c) Quemadmodum et spes editionis *Genesii*, promissæ a Ludolpho Kustero.

(d) Nec tamen prosperum habuit eventum id consilium, licet Oleario excitato ab Udino in singulari diss. de adversa fortuna *Josepho Genesio, historiæ Byzantiæ scriptori quoad operis editionem*, inserta ejus Commentar. de S. S. E. E. tom. II, p. 435. sqq. et emendatus, ephemeridibus. inscriptis, *Histoire critique de la Républ. des Lettres*; tom. XV, n. 5. Olearium, mortuum d. 10 Nov. 1715, act. 43, plura alia editurum fuisse, sed non perfecisse, tradit Grundmann. in *Miscell. Lips.* tom. II, p. 757 sq. HARL.

(e) Ab alia manu ascriptos fuisse hos, quos attulit Fabricius, et alios Olympii versus, notatur in ed. Veneta. HARL.

Λόιστων ἀνὴρ ἀριστος, ὡς ἐγὼ κρίνω,
 Γεωργίου τε, φημί, καὶ Θεοφάνους
 Τῶν χρονογράφων, ὃ τε δὲ τοῦ βιβλίου (f) Πατὴρ
 Ἰωάννης σοὶ ταύτης, φιλοδαιμόνων (g)
 Ὁ τῶν προόδρων πρῶτος, ἀλλὰ καὶ θύτης
 Διοκαιοσαρείας, τῆς Ἀναζάρθης πάλαι (h).

*In optimis est optimus, me iudice
 (Georgium Theophanemque intelligo
 Chronographos) presentis auctor et pater
 Libri Joannes, diligentium Deum
 Flos ille primus presulum atque episcoporum
 Diocæsareæ, dicte Anazarbæ antea.*

Pro λοισθων (f) scripsi λῳιστων et in quarto versu pro φίλου δαιμόνων vel Eduardi Bernardi (i) φίλα δαιμόνων, malui φιλοδαιμόνων. Sane virum pium nemo Christianus facile vocabit φίλον δαιμόνων, scilicet φιλοδαιμόνα, pro φιλοθέω, licet et hoc rarissimum sit in Christianorum scriptis, cum δαίμονων vocabulum in Novo Testamento semper de malis angelis accipiatur, quod ab Homero, Platone et aliis ethaicis scriptoribus passim ponitur pro diis. Hactenus Fabricius. Postea Steph. Berglerus ex eodem cod. Lips. descripsit Genesium Latineque vertit, ipso teste in epistola ad J. A. Fabricium, in hujus Vita, a Reiznaro scripta, p. 223, ubi etiam animadvertit, apographum cod. esse in senatoria bibliotheca, factum a Bosio parum perite et satis negligenter; scriptorem vero case horridum, incultum, iudicii egentem. Addidit in margine notas breviores, ut læditum suo tempore e tenebris vindicaret ipse, vel J. Burcardo Menkenio opitularetur, qui illud, commentario a se illustratum, adjectis aliis CPolitanzæ historiarum scriptoribus, tanquam supplementum corporis Byzantini luci publicæ exponere statuerat, narrante Theoph. Sigefr. Bayero in Thea. epist. la Croziano tom. I, pag. 30. V. Burmanni 2, præf. ad Aristoph. Berglerianum pag. 8, sq. Burmanno enim, (quod quidem is reticet,) illud Berglerianum apographum donaverat Saxius, qui id Lipsiæ olim emerat; unde intelliges cel. Saxii verba in Onom. II, p. 149, id inutili quadam liberalitate sua aliorum exsulasse. Enimvero nec Berglerus nec Menkenius emisit opus in lucem. Contra posterior secundarium fortassis quoddam apographum Veneto operis redemptori transcribendum dedit; sed editor Venetus in præfat. brevi Menkenii quidem liberalitatem prædicat, sed nihil addidit, nisi pauca illa, ut novo beneficio præclara ejus (Menkenii) in rempublicam litter. merita magis elucescerent: nihil igitur de codice ejusque apographo, nihil de studio et versione Bergleri; nihil de notis subjectis, quas omnes auctorem habere Berglerum, sibi ex ejus autographo patuisse tradit Burmannus. Quam oseivante, quam turpiter egerit editor Venetus, plures jam docuerunt, atque Fr. Otto Menken. in Vita patris sui, præfixa illius dissert. academicis pag. 47. in nota graviter conquestus est, Venetum editorem patris Menkenii amplissimam præfationem, qua et Vitam Genesii et cod. ms. rationem enarraverat, prælo jam paratam, haud exspectare; sed potius inornatum atque inutile opus prope- rante extrusisse. Atque cel. Saxius l. c. Venetus, ait, operarum redemptor — hunc Genesium reliquis XXII. Historiæ Byzantinæ scriptoribus, a se repetitis, sed multis contaminatum mendis, velut rude et inelegans corollarium, addidit Venetiis 1733, fol., qua de re Fr. Otto Menken. non modo in Vita patris sui, sed etiam in adnotatione ad litteras Guil. Cavei in Misc. Lips. novis vol. I, part. II, pag. 348 sq. editis, acerbè queritur, *Josephus, inquit, Genesis, Byzantinus scriptor, in eo infelicissimus, quod post doctiss. tot virorum curas in impuras Venetorum manus incidit, unde miserrimum in modum deformatus ante paucos annos exiit.* Vitiosissime autem typis Venetis descriptos esse, Andræ Buttigii, diligentissimi olim bibl. Paulinæ custodis — exemplam, quod penes me, ad codicis illius Lipsiensis fidem de- nuo castigatum, clarissime demonstrat. Hactenus Saxius.

NOTÆ.

- (f) Τῆς δὲ τῆς βιβλίου exstat in ed. Veneta. PARL.
 (g) Φίλα δαιμόνων in ed. Veneta. Ib.
 (h) Πάλαι abest ed. Veneta. Ib.
 (i) Λοισθος legitur in ed. Veneta. Ib.
 (j) V. Caveum l. c. et Act. erud. Lips. a. 1699.
 p. 160. Alter Oudinus emendat:
 Λοιστων ἀνὴρ ἀριστος, ὡς ἐγὼ κρίνω,
 Γεωργίου τε φημί καὶ Θεοφάνους,
 Τῶν χρονογράφων, τήνδε τῆς βιβλίου, Πάτερ,

Ἰωάννη σοὶ λίβε, φίλω καὶ δαιμόνων
 Ὁ τῶν προόδρων πρῶτος, ἀλλὰ καὶ θύτης
 Διοκαιοσαρείας τῆς Ἀναζάρθης (suppl. al).
*Residuorum, vir optime, ut ego iudico,
 Georgiique dico atque Theophanis,
 Chronographorum, huncce librum, Pater,
 Joanni tibi accipe et amico cœlitum,
 Qui proedrorum primus sed et sacerdos
 Diocæsareæ Anazarbæ es.*

PRÆFATIO CAROLI LACHMANI

(Ed. Bonn. anni 1831).

Genesisi historię codex unus exstat Lipsiensis, paginaarum 77, formę maximę, editio item una Veneta, a. 1733, cui addita est St. Bergleri interpretatio Latina et annotatio (vid. Fabric. Harlesil, vol. VII, p. 532). Mibi præter apographum editionis Venetę imperitissime factum traditę sunt E. Wunderi V. Cl. schedę quibus editionem cum codice magna diligentia contulit. Hac collatione ita usus sum, ut editionis Venetę errores raro indicarem (V), plerosque (erant autem pene innumeri) tacite corrigerem. Verba scriptoris satis accurate distinxi, emendare non satis potui: curavi tamen ut emendationis instrumentum paratum esset. Itaque codicis Lipsiensis scripturam (L), quoties ab ea recedendum esse videretur, ex editione Veneta vel ex Wunderi schedis annotavi: emendationes Bergleri, si probabiles essent, nomine ejus interdum sed raro adjecto (B), vel recepi vel commemoravi: meas tanti non facio, ut a Berglerianis distinguendas duxerim. Neutri nostram injuriam fecerit qui omnia in quibus hæc editio a codice differt Berglero ascripsit. Hujus emendationes, quas quidem veras esse putarem, curavi ne iterum in ejus annotationibus ponerentur: annotationes cęteras tantum non omnes retinui et quantum fieri potuit emendavi: erant enim negligentissime expressę. Earum pars sub textu vel interpretatione Latina posita erat: has ad loca sua revocavi; interpretationem correxi, sed ut satis habeream vitia graviora tollere.

Libros Genesisi cum plerique qui de eo locuti sunt quinque esse dixerint, sciendum est eum sano quinque βιβλίαις pertractasse, sed a Michaele ad Basilium p. 113, ita transiluisse ut illius obitum et mores prope omitteret, non eadem ratione quam in tribus prioribus et in ipso Basilio secutus est.

Cęterum Genesisi nomen codici Lipsiensi præfixum esse traditur: Josephus Genesisius utrum ab Joanne Scylitza dictus fuerit, dubitatur. Sed in fine codicis Lipsiensis hæc scripta exstant, quę ex editione Veneta (p. 62) exhibeo, nisi quod ibi legitur Λαϊκος, sed, ut Wunderus testatur, non recte.

Ab alia manu.

Λαϊκος ἀνὴρ ἄριστος ὡς ἐγὼ κρίνω,
Γεωργίου τε, φημί, καὶ Θεοφάνους,
τῶν χρονογράφων. Τῆσδε τῆς βίβλου Πάτερ
Ἰωάννης σοὶ ταύτης, φίλε δαμόνων,
Ὁ τῶν προέδρων πρῶτος, ἀλλὰ καὶ θύτης
Διοκασαρείας τῆς Ἀναζάρβης.

ΟΛΥΜΠΙΟΣ Ο ΟΛΥΜΟΣ

Λιμῶ ταχῆση, βρώσις ὀρνέων ἔση
Ὅς ἐξέκοψας ἐν ἀρχῇ τὰς μεμβράνας
Καὶ κέρδος ἔσγες πλήρες κακοθυλίας
Τοῦ γραφέως τὴν κλῆσιν ἐξαφανίσας.

Ab alia manu, partim ante, partim post ultimam lineam.

Ἐγὼ δὲ ἀναπλήρωσα τὰ ἐκκεκομμένα
Γέρων πεινχρὸς Θεοπολίτης Συμείων (scriptum συμε).

Idem Wunderus alios etiam versus additos esse refert, sed ita scriptos ut singula verba legi non possint.

JOSEPHI GENESII

HISTORIA

DE REBUS CONSTANTINOPOLITANIS.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΞ ΑΜΑΛΗΚ ΛΕΟΝΤΟΣ.

REGUM LIBER I

DE LEONE AMALEKITA.

1-3 Historiam, jussu quam, Cæsar magne, tuopte **A**
 Perfeci curis atque labore gravi,
 Hanc tibi dona fero, notum sit ut omnibus, ista
 Nutu scripta tuo, te cupiente legi.

Rerum olim gestarum memoria maximam revera utilitatem afferens ad scribendum excitat illos qui ea attingunt. Quare et ego nunc scribendi in me studio de his diversimode suscepto, cum ex hominibus qui tunc vixerunt quodammodo gnaris, tum ex vagante fama edoctus, ad hoc certamen descendi, partim si possem ad aliquid utilis a posteris cognosci, partim ut mihi ipsi hunc fructum caperem, utpote hæc etiam **4** administrare jussus a Constantino imperatore, cum omnis elegantie studioso natura et instituto, tum imperatorum quotquot unquam fuere doctissimo, filio Leonis illius sapientissimi semper memorandi imperatoris, ut ea quæ nondum essent tradita libro historico inde ab insanientis in impietate Leonis imperio, illius Amalekitæ, et deinceps perscriberem.

Anno secundo imperii Michaelis generi Nicephori, a mundo autem condito sexies millesimo trecentesimo vicesimo secundo, indictione septima, post illatam eisdem Romanis a Crumno supremo duce Bulgarorum, Leone tunc præfecto Orientalibus, qui in conflictu belli non adfuerat, sed pravo consilio recesserat cum sua legione, occasionem observans invadendi imperii, fugere imperator Michael inde compellitur cum reliquo adhuc sibi populo.

Τὴν ἐξ ἱστορίας τελέσας βίβλον ὡς ἐκλέυσας,
 Αὐτοκράτορ, μελέταις καὶ καμάτοις μεγάλαις,
 Ἐν σοὶ δῶρον ἔθηκα, ὅπως ἐγνωσμένον εἴη
 Ἐκ φιλοδουλοπίας ὁ συντεθέν ἐκ τε πόθου.

Ἡ τῶν πάλαι πεπονημένων διάληψις ὁ μεγίστην ὄντως ὠφελίαν παριστάσῃ τοὺς ἐπιτελημένους ὁ αὐτῆς πρὸς γραφὴν αὐτῶν διανίστησιν. Ὅθεν κατὰ νῦν τὴν περὶ τούτων γραφικὴν σπουδὴν πολυτρόπως ἀνηρημένος, ἐκ τε τῶν τότε βεβιωκότων καὶ ἀμωστέπως ὁ εἰδῶτων ἐκ τε φήμης δῆθεν δραμούσης ἠκουτισμένος, εἰς τόνδε τὸν ἀγῶνα παρῶρμημαι ὁ, τὸ μὲν εἰ πως πρὸς τι λυσιτελής ὁ τοῖς μετέπειτα διοφθείην, τὸ δὲ καὶ ἑμαυτῷ ὁ τοῦτο καρπῶσοιμι, ἅτε ταῦτά γε καὶ διαιτησῆαι προστεταγμένος πρὸς Κωνσταντίνου τοῦ αὐτοκράτορος, ἄλλως τε φιλοκάλου τὴν φύσιν **B** καὶ τὴν προαίρεσιν, καὶ τῶν πρότερον βασιλέων λογικωτάτου, υἱοῦ Λέοντος τοῦ πανσόφου ἀειμνήστου ἀνακτος, ὡς ἂν τὰ μὴ παραδεδομένα βίβλῳ τῇ ἱστοροῦσῃ ἀπὸ τῆς κατὰ δυσσέβειαν φρενοβλαβοῦς Λέοντος βασιλείας τοῦ ἐξ Ἀμαλήκ καὶ καθέξης ἀναγράφωμαι ὁ.

Ἐν εἰσι β' βασιλείας Μιχαὴλ γαμβροῦ Νικηφόρου τοῦ βασιλέως, κοσμικῆς δὲ κτίσεως 571β', ἰνδικτιῶνι ζ', ἐπὶ συμβάσεως ὁ ἡγετῆς Ῥωμαίοις παρὰ Κροβμμου τοῦ ἀρχηγοῦ Βουλγάρων (1), Λέοντός γε ὁ ἡνικαῦτα στρατηγούντος τῶν Ἀνατολικῶν, μὴ τῇ συμπλοκῇ τοῦ πολέμου περιτυχόντος (2), ἀλλὰ σκατοβούλῳ ὑποχωρήσαντος σὺν τῷ ὅπ' αὐτὸν τάγματι, καιροφυλακούντος ὁ τὴν τῆς βασιλείας ἐπίθεσιν, φυγὰς ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ἐντεῦθεν καθίσταται σὺν **C** τῷ περιλειφθέντι αὐτῷ λαῷ.

VARIÆ LECTIONES.

¹ *Inscr.* Βασιλειῶν α' ομ. L. ὁ φιλοδουλοπίας L. ὁ προσέμιον margo L. ὁ ἐπιτελημένους L. ὁ ἀμωστέπως L. ὁ παρῶρμημαι L. ὁ λυσιτελής L. ὁ ἑμαυτῷ L. ὁ ἀναγράφωμαι L. ὁ ἐπισυμβάσεως L. ὁ τε L. ὁ καιροφυλακούντος L, καιροφυλακτούντος V.

STEPH. BERGLERI NOTA.

(1) De hoc bello Noster infra p. 12.

(2) Cedrenus etiam, p. 485 edit. Paris. et Zona-

ras, p. 127 edit. Paris. culpa Leonis victos fuisse Romanos tradunt.

Ὅς δὲ τινες ἔφησαν (3), ὅτι μόνος ὁ Λέων καὶ ἄλλοι ἐν τι μέρος προσβαλὼν Βουλγάρους γενναίως κατηγωνίζετο, ὡς ἐνθὺνδε μεγίστην ἀποίσασθαι εὐκλειαν· ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν πρὸς ὑποτροφὴν τρίβον ἐστήριξεν, τῶν ὑπηκόων πλεῖστα κατατιμῶμενος, ὡς μὴ πεφρονιζόμενος τῶν ἐγγράφων ὄρων αὐτῶν, ἀλλὰ προχωροῦντων εἰς διαστάσεις, ἐξ ὧν περ ἤτται συμβαίνουσιν, προστάξας τῷ Λέοντι μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατεύματος ἔξω προσεδρεύειν τῆς πόλεως διὰ τὴν μερικὴν αὐτοῦ πρὸς Βουλγάρους καθυπερτέρησιν, εἰς τὸ μὴ τούτους ὀλιγανδρίας καὶ φυγαθείας Ῥωμαϊκῆς τοσοῦτον λοιπὸν ὑφορᾶσθαι¹³. Ἄφ' ὧν ὁ στρατιωτικὸς σύλλογος κατελοιδόρει τοῦ βασιλέως ἀφέλειαν, καὶ ἔκλυτον τοῦτον ἐπιεφίλιζετο, καὶ τὸν στρατηγὸν Λέοντα συμφώνως εἰς βασιλείαν προέκρινεν. Τοῦ δὲ ἀγλῶδαι ἀγωνία καὶ πολλῇ συμπεσόντος πρὸς λόγον τῆς ἀναρρήσεως (4), καθὼς ποτε κατὰ γέφυραν Γαίου τοῦ Καίσαρος, Μιχαὴλ ὁ ἐξ Ἀμορίου ἀναίρησεν τοῦτον διεμαρτύρατο, εἰ μὴ ταῦτῃ κατὰθοιτο. Καὶ τὴν μὲν κατὰθεσιν αὐτοῦ μόνον ἀπῆται, τὴν δὲ μέχρι τῆς πόλεως καὶ αὐτῶν τῶν βασιλείων¹⁴ εἰσοδὸν ποιῆσαι βραδίαν ὑπέσχετο, ἥτις εἰς ἔργον παρ' αὐτοῦ τοῦ στρατεύματος τεταλείωτο.

Πρὸ¹⁵ δὲ γε τούτων, γενομένη τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ πλησίον τῆς πόλεως (5), συναντᾷ τούτῳ ἀνὴρ τις τῶν ἐπισήμων, τὴν τῶν τειχῶν κηδεμονίαν πεπιστευμένος, τῶν Ἐξαβουλίων ἐκ γένους, ἀφοσιῶν τὰ ἔθιμα βασιλεῖ, καὶ τῇ δυστυχίᾳ συναλγυνόμενος ἐπυθάνετό γε (6)· « Τίς ἂν εἴη, ὦ δέσποτα, τῶν στρατηγούντων ἐθαλὲς ἐν τῷ ἐπιλοίπῳ στρατῷ; » Ὁ δὲ φησι· « Λέων ὁ τοῦ α' θέματος ἐξηγουόμενος (7), ἀνὴρ ἀγχινοῦς καὶ εὐθύτητος ἐξεχόμενος. » Ὁ δὲ ἀντέφη ἄλυσιταλὲς εἶναι εἰ μόνος τοῦ τοιοῦτου καθηγοίτο, « ὀλίγα τινὲς τῶν σῶν οἰκείων ὑπηρετῶν. » Τοῦ δὲ βασιλέως οὐδὲν τῶν ἐναντίων ὑφορωμένου¹⁶, ἀπολογισμοὶ τινες παρ' αὐτοῦ τῷ Ἐξαβουλίῳ προὔθιθεντο¹⁷, ὡς μὴ τυραννήσειν ποτὲ βουλευθησομένου τοῦ Λέοντος. Ἀπῆσι τοιγαροῦν ὁ αὐτοκράτωρ πρὸς τὰ βασιλεία οὐ μετὰ πολὺ (8), καὶ ἡ τοῦ τυράννου Λέοντος ἀναρρήσις διηγέλλετο. Πρὸς τοῦτο τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ δυσχεραίνοντος, παρῆθον τινὲς αὐτῷ πᾶσι τρόποις τῷ τυράννῳ στερότως ἀντιτάξασθαι· ὁ δὲ γαλήνιος ὢν τῇ γνώμῃ καὶ οὐχ αἰμοχαρὴς τὴν προαίρεσιν, ἀπέριγε πάντας μαιφρονίας, τῷ τοῦ Θεοῦ προστατάματι εὐγνωμόνως ἐπικλιόμενος, καὶ τοσοῦτον ὥστε καὶ τινα τῆς κατοικίδιου θεραπείας αὐτοῦ (9), τὸν Ἐξάρχοντα, στεί-

Ut vero nonnulli aiunt : Solus Leo una quadam parte aggressus Bulgaros strenue depugnauerat, ut hinc maximam reportaret gloriam : imperator autem ad revertendum iter ingressus est, subditos plurimum culpans, quasi non curassent scriptum jusjurandum, sed abirent in dissidia ex quibus clades existunt, jussu Leone cum suo exercitu extra urbem excubare, quia ipse pro parte sua Bulgaris superior 5 fuisset, ne isti jam de Romanis paucitatis et fugacitatis opinionem nimiam conciperent. Unde factum ut militaris multitudo accusaret imperatoris simplicitatem, ac nimis remissum eum judicaret, ducentemque Leonem una voce ad imperium eligeret. Illo autem profunda sollicitudine sese contrahente ad famam electionis, ut olim in ponte Julius Cæsar, Michael Amoriensis occisurum affirmavit nisi in eam consentiat, ac solummodo consensum ejus expetebat, introitum vero in urbem et in ipsam regiam facilem se facturum promisit; quod et re ipsa præstitum ab ipso et exercitu.

ἥτις εἰς ἔργον παρ' αὐτοῦ τοῦ στρατεύματος τετα-

Sed priusquam hæc perficerentur, cum jam imperator Michael accessisset ad urbem, occurrit ei vir quidam ex nobilibus, mœnium curam sibi concreditam habens, e familia Exabuliorum, consuetis officiis erga imperatorem defungens ac super calamitate condolens, quærebatque, « Qui ex ducibus esset relictus in exercitu. » Tum ille, « Leo, inquit, primo themati præfectus, vir industrius et justitiæ addictus. » At is negavit esse consultum ut is solus ei rei præsit, « absque aliquo imperatoris intimo ministro. » Cæterum imperator nihil adversi suspicans etiam rationes quasdam proponebat, quasi nunquam tyrannidem esset affecturus.

6 Leo. Abibat igitur imperator in regiam, nec multo post Leo imperator declaratus nuntiabatur. Eam rem ægre ferente Michaele imperatore, suadebant ei quidam ut omnibus modis tyranno firmiter sese opponeret. At ille cum esset placidi animi nec sanguine gauderet, arcebat omnes cæde, Dei mandato æqua mente acquiescens, adeo ut etiam quemdam ex domestico ministerio, Exarchontem, mitteret ad Leonem cum insignibus imperatoris, hortareturque senatum obviam ei ire, ne ulla sanguinis christiani gutta effunderetur sui causa.

VARIÆ LECTIONES.

¹³ ὑφορᾶσθαι L. ¹⁴ βασιλείων L. ¹⁵ πρὸς L. ¹⁶ ὑφορωμένου L. ¹⁷ προὔθιθεντο L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(3) De hac discrepantia hujus historię et Chron. post Theoph. sive Continuatores, p. 10, edit. Paris.

(4) Mera simulatio fuit. Zonaras, p. 128. edit. Paris.

(5) Cedrenus, p. 484, edit. Paris. Continuator. edit. Paris.

(6) Potius τε pro γε.

(7) Apparet primum thema fuisse τὸ Ἀνατολικόν, *Orientalis*, nam p. 4 dicebatur Orientalibus

præfectus.

(8) Præ se fert et τοῦ μετ' οὐ πολὺ, ut quidem Bosius descripsit, quamvis non satis apparente τοῦ, nec adeo locum habente hic; et οὐ μετ' οὐ πολὺ, ut alius in margine Bosiani. Nec hoc rectum. Ex priori legi posset, βασιλεία αὐτοῦ μετ' οὐ πολὺ. Nos posterius retinemus levissima facta mutatione.

(9) Mallet αὐτόν, et præmisso commate.

Quare uxor ejus Procopia invidiæ stimulis agitata A fertur dixisse : « Indignum sane si tyranni uxor induat modolium, » Barcam eam nominans. At ille prudenti sermone eam refutans dixit : « Bonum est Domini voluntatem sequi ea quæ sunt. » ποιοῦτον εἶπεν· « Δεινὸν γε δεινόν, ἐὰν ἡ τοῦ τυράννου σύζυγος Ἀόντος περιβάλοι τὸν ροδίον, » Βάρκαν αὐτὴν ὀνομάσασα (12). Ὁ δὲ ταύτην φρονίμοις λόγοις ἀπακουσάμενος εἶρηκεν· « Καλὸν τῆ τοῦ Κυρίου δοκῆσαι συνέπεσαι τὰ γινόμενα. »

Porro cum jam tyrannus pervenisset per Auream portam ad Præcursoris ædem quam Studios exstruxit, multi ex senatu ac propemodum omnes accesserunt ad eum, atque stipantes una cum populo comitante in regiam deduxerunt. Jamque ingressus ante æratas consistens fores in loco rotundo et porphyretico marmore contexto, gratias B acturus Christi Dei nostri illic imagini, sive revera sive specie tenus, exiit vestem 7 qua amictus erat gemini coloris rosei aquila insignem (quam colobium vernacula voce appellant), solutam cingulo secundum morem jam olim a ducibus observatum, atque Michael suorum equisonum primario palam tradit. Illo autem eam confestim induente, id pro omine adipiscendi post Leonem imperii reputatum est ab intelligentibus. Præterea in loco quodam circa palatium, cui nomen Scyla, Michael Leonis vestis oram pede premens turpavit : incertum ex protervitate id fecerit, an providentia divina futuram præmonstrante. Quod cum sensisset Leo, rebellionem ab eo in se orituram conjecit.

εἶτε τῆς ἄνω Προνοίας τὸ μέλλον προχαρρατούσης. εἶτε τῆς ἄνω Προνοίας τὸ μέλλον προχαρρατούσης. εἶτε τῆς ἄνω Προνοίας τὸ μέλλον προχαρρατούσης.

Jamque regiam ingresso Leone, mox criibus C detonsis Michael imperator et ejus uxor una cum liberis, supplices miserabiles in oratorio sanctissimæ Deiparæ, quod Pharos dicitur, apparebant, clementiam quamdam sibi expetentes : atque ille precibus flexus vitam eis concedendam judicavit, mitiitque Michaelē in quoddam monasterium, ut ibi solitariam vitam omnem reliquam exigat. Cui quotannis auri largitionem die quodam certo præ-

λαι πρὸς Ἀόντα μετὰ καὶ (10) βασιλικῶν συμβόλων, προτρέψαι τε καὶ τὴν σύγκλητον ἀπιναί πρὸς τὴν τούτου ἀπάντησιν, ὡς μὴ τινα βάνιδα Χριστιανικοῦ αἵματος ἐκχεθῆναι αὐτοῦ ἕνεκα. Ἐφ' ὅτῃ τὴν ἑαυτοῦ (11) γαμετὴν Προκοπίαν ζήλοτυπήσασαν

Τοῦ δὲ τυράννου (13) καταλαβόντος διὰ τῆς Χρυστῆς πύλης τὸν τοῦ Προδρόμου ναὸν ἐν ἰδαίματο¹⁰ Στούδιος, πολλοὶ τῆς γερουσίας ἢ καὶ σχεδὸν ἅπαντες προσήσαν¹¹ αὐτῷ, ὃν καὶ δορυφοροῦντες μετὰ τοῦ συνεπομένου δαίμονος τοὺς βασιλείους ἀπήγαγον. Καὶ δὴ εἰσιὼν καὶ πρὸ τῶν χαλαηλάτων ἐπιστά:^B κυλῶν (14), ἐπὶ τῷ¹² κατ' ἐπιφάνειαν κυκλιῶν τε καὶ περιπορφύρω μαρμάρῳ (15), εὐχὴν χαριστήριον ἀποδώσων τῷ ἐκείσε Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ εἰκονίσματι, εἶτε ἀληθεῖα εἶτε προσήματι, ἐκδιδύσκειται τὴν ἰσθῆτα ἣν ἐπαδέδλητο ἐν θυαί¹³ ῥοδοειδίσει χροαίς ἀετίζουσαν (16), ἣν καλόδιον τῆ ἰγχωρίῳ βῆσει προσονομάζουσιν, καὶ ταύτην ἀνεκείνην ζωστήρας κατὰ τὸ ἑκκαλαί τρηθὲν ἔθος τοῖς στρατηλάταις καὶ Μιχαὴλ τῶν αὐτοῦ ἱπποκόμων πρωτεύοντι περιφανῶς ἐκδιδύσκων. Τοῦ δὲ ταύτην ἑαυτῆς ἀνεβαλλομένου εἰς οὐρανὸν μετὰ Ἀόντα βασιλικῆς ἐπιθέσεως τοῖς εἰδόσι λελόγηστο. Περὶ δὲ τινα τοῦ παλατίου χώρον εὐ ἐπάνωμον τὰ Σκύλα¹⁴, ὁ Μιχαὴλ τῆς ἰσθῆτος τοῦ Ἀόντος τὸ ἄκρον ἐπιθέσει καθύβρισιν (17), εἶτε ἐκ προκατείας τοῦτο καταπραξάμενος, Ἐν συναισθησὶ δὲ τούτου Δίων γενόμενος νεωτε-

Καὶ δὴ τοῖς εἰσω τῶν βασιλείων χοιρήσαντος Ἀόντος, εὐθέως τὰς τρίχας κειράμενος Μιχαὴλ τε ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ τούτου γε σύνηνος ἐν παισίν, ἐκταί ἄλεινοι τῷ (19) εὐκτηρίῳ οἴκῳ τῆς υπεραγίας Θεοτόκου δὲ Φάρος κατονομάζεται δεικνύνται (20), εὐμενίας¹⁵ τῶς ἀξιούντες τυχεῖν. Ὁ δὲ τῆ δυσωπῆσει ἐκπαίθεος γεγενηὸς ἄνεοιν ζωῆς αὐτοῖς ἰδικαίωσεν, πέμπει τε τὸν Μιχαὴλ ἐν τινι φροντιστηρίῳ διατελεῖν τῷ μονῆραι βίῳ συμφρασθῆ

VARIE LECTIONES.

¹⁰ ἰδαίματο L. ¹¹ προσήσαν L. ¹² τῷ τῆ D. ¹³ ἐν θυαί] ἴμο ἑνθυοίν. ¹⁴ σκύλλα L. ¹⁵ αὐτὴ εἰς ἑαυτὸν legendum est, αὐτὴ ἑαυτῷ. Αὐτῷ Symeon Logoth. p. 402 C. ¹⁶ εἰμενίας L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(10) Loco καὶ magis quadraret articulus τῶν. D nisi dicas *aquilissantem*. Subsidio hic venit Continuat. p. 12. edit. Paris. ubi de eadem re ἄρτων τούτο καλοῦσι. Symeon Log. pro ἀετίζουσαν habet ἐκλάμπτουσαν, p. 402, edit. Paris. Ἐκδιδύσκειται τὴν ἰσθῆτα ἣν ἐπαδέδλητο ῥοδοειδίσει χροαίς ἐκλάμπουσαν. Nempe sine ἐν θυαί etiam, quod in Nostræ est, nec satis apparet quorsum.

(11) Solæcisnus, nisi pro ἑαυτοῦ legas αὐτοῦ. In Græco deest λέγεται, quod habetur in Continuat. p. 12, ubi de eadem re.

(12) Cedrenus cæterique.

(13) Cedrenus, p. 485, edit. Paris.

(14) Continuat. p. 12, edit. Paris.

(15) Deest substantivum [μαρμάρῳ. Habet co-dex]. Apud Symeonem Logothetam, qui solet Nostrum quandoque exscribere, est μαρμάρῳ, p. 402, edit. Paris., ἐν τῷ κατ' ἐπιφάνειαν κυκλιῶν καὶ πορφύρω μαρμάρῳ.

(16) Vestis hæc ἀετός, *aquila* vocabatur. Græcum ἀετίζουσαν obscure dicitur et vix potest exprimi

(17) Cedren. p. 285 edit. Paris; Zonaras 118 edit. Paris.

(18) F. excidit εἰς. Sym. Log. p. 402 edit. Paris. de eadem re, νεωτερισμὸν τινα παρ' αὐτοῦ (male ibi παραυτά; hoc alias dicatur) ἑσθαι αὐτῷ.

(19) F. excidit ἐν.

(20) Continuat. p. 15, et Cedren. p. 485 edit. Paris. -- Δεικνύνται: ἴσθ' δύνονται. REINSIUS. Non inepte quidem, sed præter necessitatem.

μανον²² (31), ᾧ κατ' ἔτος χρυσοῦ δωρεὰν κατὰ τινα A σταbat. Uxorem autem ejus et liberos separavit, ex quibus Ignatium castrandum condemnavit.

Ἄς δὲ τῶν βασιλείας ἡνῶν ὁ Αἰὼν ἐδράξατο (23), τὰ μεμνημένα Βαρδανίῳ τῷ πατρικίῳ, ᾧ Τοῦρκος ἐπέκλησις, περὶ αὐτοῦ εἰς φῶς διανέκυπτεν (24).

Ὁβτος γοῦν ὁ Βαρδάνιος, ὅτε τοῦ τῆς Ἀνατολῆς ἐξηγεῖτο θέματος, βασιλείων (25) ἄγαν διὰ φροντίδας ἐν αὐτῷ εἶχεν ἐπιθεσιν ὥστε τῆς βασιλείας ἐπιλαμβάνεσθαι· ὅθεν ταύτην μοναχῶ τῶν ἐπιλημμένων²⁶ προγκώσεως περιεσκαμμένως προσαντίθει, τὴν διατριβὴν ποιούμενῳ πρὸς τινα χῶρον τοῦ Φιλομηλίου, συνίστορα τοῦ τοιοῦτου βουλευματος κικτημένως τὸν Λίοντα (26), ἄνδρα πολλοὺς ἐμπρόψαντα γενναιοῦτος προτερήμασιν, ἀνδρικὸν τῆν ὄψιν καὶ βλοσυρωπὸν²⁷ τὴν κατάστημα, μεσήλικα καὶ εὐδάμιλλον²⁸ (27), ἐκτραφέντα τε τοῦ αὐτοῦ θέματος ἐπὶ τινι τόπῳ Πίδρα προσνομαζομένῳ (28), σὺν αὐτῷ δὲ καὶ Μιχαὴλ τὸν ἐξ Ἀμορίου τυγχάνοντα, ᾧ τὸ τῆς γλώττης παράσημον ἐγεγένητο (29), μεθ' ὧν καὶ Θωμᾶν τὸν ἀπὸ λίμνης Γαζουροῦ, καὶ αὐτὸν ἐξ Ἀρμενίων τὸ γένος καταγόμενα, βλλὰ μὴν καὶ ἀνδρείον καὶ πολυπραγμονέστατον. Τοῦ οὖν Βαρδανίου προσιδόντος γε τῷ μονάζοντι, πάντα πρὸς αὐτοῦ (30) τὰ τῆς διανοίας ἀνακαλύπτεσθαι βουλήματα λέγεται (31), καὶ τοσοῦτος ὥστε προαγγελθῆναι αὐτῷ καὶ τὴν περιουσίαν ἀφαίρειν καὶ τὴν ὀφθαλμῶν πῆρῳσιν. Τοῦτου δὲ (32) ἐπὶ τοῖς προρηθείσιν²⁹ ὡς οὐ θυμῆρεσιν ἐπασχάλλοντος³⁰, ὁμως τὰ συνήθη τῆς εὐχῆς ἀπολειψαμένου³¹, τὰ τῆς ὑποχωρήσεως αὐτῷ παραυτρέπιστο. Προσκομισαμένων³² (33) δὲ τῶν ἐξυψηρετουμένων ἱεποῦς αὐτῷ, τούτους ὁ μοναχὸς ἀπιδῶν μετὰ πλείστης ἐπειξεως ὑπονοστεῖν παραινει τὸν Βαρδάνιον (34). Τῷ δὲ μετὰ περιχαρίας ἀνακάμψαντι, ὡς προσδοκῶντι τῶν καταθυμῶν αὐτῷ τι εἰωνοσθῆναι, τούναντιον αὐτοῦ τῶν ἐλπιδῶν κάλιν φησὶν ὁ θεοπρόπος ἀνήρ· Ἐμὴδὲν σοι περὶ τοῦ σκαιωρήματος, ὃ τῆ σῆ διανοίξ καλῶς (35) μὴ ἐν-

VARIÆ LECTIONES.

²² συμφορασάμενον L. ²⁶ ἐπιλημμένον L. ²⁷ βλοσυρωπὸν I. ²⁸ εὐδάμιλλον L, εὐδμίλλον V. ²⁹ προρηθείσιν L, προρῆθεισιν V. ³⁰ ἐπασχάλλοντος L. ³¹ ἀποληψαμένου L, ἀποληψομένου V. ³² προκομισαμένων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(21) Ἰσ. συμπερασόμενον. REINESIUS. Posset tolerari, si censisset Reinesius συμπερασόμενον· sed propius abest συμφορασόμενον, ut una ibi versaretur.

(22) In Cont. p. 43 edit. Paris. Eustratius filius Michaelis dicitur castratus fuisse. Alius autem Nicetas, postea Ignatius in monachatu vocatus, forte quia præfuisset olim Icanatis. Cedren. autem, p. 485 edit. Paris. et Zouaras, p. 128 edit. Paris. Theophylactum vocant illum qui fuit castratus

(23) Continuat. init. p. 5. Zouaras p. 128 edit. Paris.

(24) Ita ms. Cum Bosius perperam descripsisset διανέκυπτεν, Reinesius annotat γρ. διανέκυπτεν, promicuerit, in lucem, in apertum emergere. Melius forsassis ἐξανέκυπτεν. Hæc ille. Sed ita quilibet ex quolibet facias, inhærendum vestigiis litterarum, et, si quid mutandum, leg. δὴ ἀνέκυπτεν i. e. ἤδη ἀνέκυπτεν, jam emergebant.

(25) Participium, ut ποιοῦντων.

A stabat. Uxorem autem ejus et liberos separavit, ex quibus Ignatium castrandum condemnavit.

¶ Ut vero imperii habenas tenuit, prædicta Bardanio patricio, cui Turcus cognomen, jam in lucem emergebant.

Iste namque Bardanius, cum adhuc Orientis themati præfectus esset, valde cupiens fieri imperator, invasionem meditabatur, ut imperium capesseret. Unde hanc rem monacho cuidam habenti præscientiam futurorum aperiebat, habitanti in quodam loco Philomelii; conscium hujuscemodii consilii habens Leonem istum, virum jam tum multis conspicuum fortitudinis prærogativis, virili trucique aspectu atque habitu, mediæ ætatis, fortem educatumque in ejusdem thematis Orientalis quodam loco Pidra dicto, cumque eo et Michaelem Americensem, cui linguæ illud vitium inerat, simulque cum his Thoman a palude Gazura oriundum, et ipsum genus suum deducentem ex Armeniis, sed itidem virum strenuum et valde agilem. Bardanio itaque accedente ad monachum, omnes ab isto animi cogitationes, omnia consilia deprehensa et detecta fuisse aiunt, adeo ut ab eo prædicta illi fuerit etiam opum privatio et oculorum excæcatio. Super his ut minime jucundis indignabundo, cum nihilominus consuetas preces fudisset, abitus paratur. Adducentibus autem ministris ¶ ei equos, illos conspicatus, summa cum festinatione redire jubet Bardanium. Atque huic cum magna lætitia revertenti, ut qui opinabatur ex animi sententia evenisse aliquod augurium, præter spem ejus dicit vir divinus: « Ne sit tibi istud propositum, quod animum tuum non bene incescit, curæ. Nam tuorum, ut jam dixi, oculorum et omnium bonorum subibis privationem: istorum autem virorum, qui equos ad tuum ministerium adduxerunt, primus quidem et secundus diadema gestabunt, tertius

(26) Ita loquitur, quasi nunc primum faciens mentionem Leonis. Itaque addidi istum et jam tum.

(27) Scriptum εὐδάμιλον, quod nihil est. Illud (εὐδμίλον) est e Reinesii conjectura, sine dubio verum. Nam ita de Leone et Continuat. p. 5, de eodem, ἀστειον ἐν ταῖς ὀμιλίαις δοκοῦντα.

(28) Continuat. init.

(29) Scil. τραυλός ἦν. REINESIUS.

(30) Ita scriptum, non αὐτόν.

(31) Zon. p. 128.

(32) Cont. p. 5.

(33) Consuetis tantum pro se precibus impetratis. Continuat. p. 5, καὶ πρὸς Θεὸν εὐχὰς ἐκπηρῶσιν. Petierat ut monachi precibus liceat ei consequi imperium. Sed ita tantam consuetas promisit.

(34) Zon. in Leone REINESIUS.

(35) Ita scriptum, cum oportuisset μὴ καλῶς aut potius οὐ καλῶς.

autem tantum acclamationem consecutus mox interibit. » Igitur Bardanius ad hæc cum graviter ingemisset, suam animi cogitationem Leoni atque Michaeli, necnon Thomæ, suis ministris, cum quadam contumeliosa in monachum invectione aperiebat, dicens hujuscemodi quædam : « Tu quidem, Leo, imperio potitus Thomas autem acclamatus, a Michaeli interficiemini, qui ipse servabitur in imperio plane incolumis. »

καὶ τινος ἐπὶ τοῦ μοναχοῦ ὑβριστικῆς προσοχθῆσεως παρεδήλου (37), φάτων τοιαύτα (38). « Σὺ μὲν, ὦ Λέων, βασιλεύσας καὶ Θωμᾶ ἀναβῆθης παρὰ Μιχαὴλ φονευθήσεσθε, αὐτοῦ γε διαφυλαχθρομένον ἐν τῇ βασιλείᾳ πάντως ἀπήμονος. »

Hinc Bardanius animo male affectus in demandatum sibi thema reversus cum suo exercitu et quibusdam aliis ejus arrogantis sociis contra imperantem tunc Nicephorum vano consilio in Bithynia castra ponit. Quo audito Nicephorus collecto exercitu minime contemnendo, hunc contra illum mittit. Hic expeditione illa territus submittit se imperatori, espetens certificationem veniæ : quam facile adipiscitur, per crucis signum **IO** securitatem consecutus, obedientiamque præstat, condemnans se ipsum ob facinus, ut in Proten insulam relegeretur, in prædolum ab ipsonet studiose excultum. Neque ita multo tempore elapso, quidam ex Lycæonia, sive proprio ausu, sive imperatorio consensu et placito, sive quod eidem imperatori Nicephoro placere cuperent, Bardanium subito invadunt eique oculos eruant, atque ad ecclesiam confugiunt petentes veniam.

Tunc autem cum seditio a Bardanio conflaretur, Leo ille ex Armeniis atque Assyriis ad imperatorem deficiebat, deinde et Michael Amoriensis : illique fœderatorum præfectura, huic comitis curiæ dignitas defertur. Thomas vero etiam in periculis suo domino fidem præstitit. Interjecto dein aliquo tempore, Leo, cum esset Orientalium dux secundi ordinis, contra Ismaelitas strenue rem gerit, atque ab imperatore Michaeli, illo qui post Stauracium imperavit, decoratur patriariorum amplissima dignitate.

Iste autem Michael puellam habebat quamdam **D** vernam, per quam spiritus Pythonis per vicēs

Ἀ ἐσχῆψε, πεφροντισμένον ἔστω. Τῶν γὰρ ὧν, ὡς ἐφθην εἰπὼν σοι, ὀμμάτων καὶ τῆς ὑπάρξεως ὑποστήση τὴν ἀλλοτρίωσιν (36)· οἱ δὲ τοὺς ἔκτους σοὶ πρὸς ὑπερσελίαν ἐπικομισάντες ἄνδρες, τούτων ὁ πρῶτος καὶ ὁ μετ' αὐτὸν διαδηματοφορήσει, καὶ ὁ τρίτος ἐπιτυχῶν ἀναβῆσεως ταχέως θανάτῳ καταστραφήσεται. » Ὁ οὖν Βαρδάνιος πρὸς ταῦτα χαλεπῶς ἀνοιμῶσας τὰ τοῦ λογιανοῦ αὐτοῦ τῷ τε Λέοντι καὶ Μιχαὴλ καὶ Θωμᾶ, τοὺς ὑπὸ χεῖρα τούτων, μετὰ

Ἐντεῦθεν Βαρδάνιος κατὰ ψυχὴν χαλεπήνας καὶ εἰς τὸ ἐγχεχειρισμένον αὐτῷ θέμα ἐπανῶν σὺν τοῖς ὑπ' αὐτῷ στρατοπέδοις καὶ τισιν ἄλλοις ὁμόφροσι τῆς ἀλαζονείας αὐτοῦ κατὰ τοῦ τῆνικεῦτα Νικηφόρου βασιλέως ματαιοφρόνως ἐν Βιθυνίᾳ στρατοπεδεύεται. Περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς διακηκοὺς καὶ συνθεῖς στρατιῶν **Β** ἀξέδολογον αὐτῷ ἐπαφίησιν. Ὁ δὲ τῇ ἐκστρατείας καταπλαγαῖς, ὑποκλιθὴς τῷ βασιλεῖ γίνεται ἐξαιτῶν ἐγγύην ἀφέσεως, καὶ δὴ ταύτης ἀξιοῦται βραδίως τῷ σταυρικῷ (39) συμβόλῳ τὸ ἀσφαλὲς ἐνεγκάμενος, καὶ παιθορχεῖ αὐτὸν κατακρίνων τῷ δράματι παραπεμφθῆναι ἐν νήσῳ τῇ (40) Πρώτῃ εἰς τὸν παρ' αὐτοῦ ἐκεῖσε φιλοπονηθέντα ἀγρόν. Ὁδῶν δὲ πολλοῦ χρόνου διετηλυθότος, τῶν ἐκ Λυκαωνίας **Β** τινὲς (41), εἴτε ἀπαυθαδιαζόμενοι, εἴτε βασιλείῳ συνευδοκῆσαι (42), εἴτε καὶ αὐτῷ τῷ βασιλεῖ Νικηφόρῳ ἀρέσαι βουλόμενοι, τῷ Βαρδανίῳ αἰφνιδίως **C** ἐπιτίθενται καὶ πηροῦσιν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ προσήσαν ἀξιούντες συγχώρησιν (43).

Ὅτηνίκα δὲ τὰ τῆς στάσεως παρὰ τοῦ Βαρδανίου ἐπεφύστωτο (44), Λέων ὁ ἐξ Ἀρμενίων καὶ Ἀσσυρίων τῷ βασιλεῖ προσεβῆρη, εἶτα καὶ Μιχαὴλ ὁ ἐξ Ἀμορίου (45), ὧν **Β** ὁ μὲν τῶν **Β** φοιδερῶν **Β**, ὁ δὲ τὴν κόμητος κέρτης ἀρχὴν ἐγχειρίζεται· Θωμᾶς δὲ καὶ μέγρι κινδύνον τῷ ἰδίῳ δεσπότη ἀφοσοῖ τὰ τῆς πίστεως. Προϊόντος δὲ τινος χρόνου, Λέων χρηματίας τῶν Ἀνατολικῶν ὑποστράτηγος κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν μεγάλως ἀνδραγαθίζεται (46), καὶ πρὸς τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ μετὰ Σταυράκιον τιμᾶται τῷ τῶν πατρικίων μεγαλοπρεπεῖ ἀξιώματι (47).

Ὅστος δὲ Μιχαὴλ παιδίσκην ἐκέκτητο κατοικίδιον **Β**, καθ' ἣν Πύθωνος πνεῦμα ἐπὶ τινὰς περιτρο-

VARIÆ LECTIONES.

Β στρατείας L. **Β** λυκαωνίας L. **Β** ὧν] ὧν L. **Β** τὴν τῶν B, τῆς τῶν L. **Β** φοιδερῶν L. **Β** κατοικίδιον L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(36) Zon. p. 128.

(37) Cont. p. 5, in f.

(38) Cont. p. 6.

(39) Cont. p. 6, dicitur fulsisse χρυσὸν σταυρικόν.

(40) Ms. τῇ δ. Hæc Prote insula est Proconnesus.

(41) Cont. p. 7.

(42) Potest etiam σὺν εὐδοκῆσαι.

(43) Cont. p. 7, τῷ τοῦ Θεοῦ προσφεύγουσι θείῳ

καὶ μεγάλῳ ναῷ.

(44) Cont. p. 6.

(45) Videtur excidisse καὶ ante ὁ μὲν. — [τῆς] Ita scriptum. Requiritur τὴν, ut in Cont. — Φοιδερῶν, ad quod Reinesius : φοιδερῶν, fœderatorum. Error ex pronuntiatione fere simili τοῦ β et δ ortus.

(46) Cont. p. 7.

(47) Zon. in Leone Arm. REINKEIUS.

πὰς διενήργητο (48). Ἦτις δὲ λέως ἐν χωρίῳ²⁰ λι-
θίνῳ, δ (49) Βουκολέων προσγορεύεται, προσχω-
ροῦσα διαπρυσίως φωνὴν ἐκκεράγει πρὸς βασιλέα·
« Κάτελθε, κάτελθε, ὑποχώρει τῶν ἀλλοτρίων. »
Τοῦ γοῦν τοιοῦτου προσφωνήματος πολλάκις ἐκλα-
ληθέντος ὁ βασιλεὺς εἰκότως καταπλαγείς καὶ οὐκ
ἐλαττον ὑποπήξας, κοινολογεῖται (50) περὶ τούτου
θεοδότην σπαθαροκαυδίστην (51) καὶ οἰκίαν γρωστοῦ,
τῷ υἱῷ Μιχαὴλ πατρικίου τοῦ πρὸς γένους Μελισση-
νοῦ, οὗ τὸ εὐφημον Κασσιτηρῆς διηκούετο, ὡς εἴπερ
ἐγκατόχον γένεται τὸ κοράσιον (52), ἐν τινι κατα-
σχέει πάντως οἰκίαν καὶ διεραυνᾶσθαι καὶ (53) φρά-
ζειν τίνος αὐτῆ ὑπάρχει ἡ οἰκία καὶ τούτου ὅποιον
τὸ γινώριμον (54). Τῆς δὲ ἀνυκαλυψάσης τὴν ἐπι-
ζητούμενην κλήσιν καὶ χαρακτῆρα, προτρέψασθαι
γε²¹ (55) αὐτῷ εὐκαίρως κατὰ τὴν ἀκρόπολιν ἀφ-
εἶχθαι²², καθ' ἣν συγχυρῆσαι δύο ἀνδρας (56), ἐξ ὧν
ἡμίονος ὁ ἐπιβάτης τῷ βασιλικῷ θρόνῳ ὀχηματι-
σμεν. Καὶ τὰ μὲν τῆς ἐξεστηκίας τοιαῦτα, τὰ δὲ
τῆς τοῦ βασιλέως ἀκριδείας (57) κατὰ τὸ εἶδος ἐπι-
εμβασιτικώτερα, ὅσα περὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας
ἐμμεριμώωντος (58). Ἀκριβολογηθεὶς γὰρ (59) παρ'
αὐτοῦ ὁ Θεόδοτος ἀπηνήγατο μὴ ἐγνωσκῆναι μηδὲν
τῶν παρὰ τῆς Πυθωνίας²³ φληναφουμένων· ἀπίων
δὲ πρὸς τὸν διωρισμένον χώρον ὡς προδιήγγελο
ἐθεύσατο, καὶ τὸν ἄνδρα (60) προσλαβόμενος ἅμα
αὐτῷ ἀπεισιν ἐν τῷ ναῦ Παύλου τοῦ ἀποστόλου, ἐν
ᾧ περ ὄρφανῶν τὰ πρὸς ἀποτροφὴν τεταμεύεται²⁴.
Καὶ ἐκεῖσε συνθήκαις ἀλλήλους κατεγγυησάμενοι,
θαρρεί (61) πρὸς τὸν Λέοντα ὁ Θεόδοτος τοιαῦτα
διέγνωσται μέγιστα τε καὶ ἀποθησόμενα, δι' ὧν
σισίας (65). »

Συμβεθεκτότος (64) δὲ πολέμου μεταξὺ Ῥωμαίων
καὶ Βουλγάρων, καὶ τοῦ μὲν αὐτῶν ἀρχηγοῦ Κρούμ-
μου φάσκοντος ἀναβῆσθαι²⁵ (65) τοὺς προσφυγόν-
τας Βουλγάρων, ὡσαύτως δὲ καὶ Ῥωμαίων, ἐπὶ τού-
τοις ὁ βασιλεὺς συμβαίμων ἦν, κἀν τοῖς πολλοῖς
τῶν μεγιστάνων ἡ τοιαύτη γνώσις λίαν ἐστασιάζετο,
οὐκ ἤκιστα δὲ καὶ Θεοκτίστην μαγίστην (66)· παρ' ὧν
ἀσυμφωνίας συντελεσθείσης πρὸς ἐναντιότητα χω-
ροῦσιν, ἀμφοτέροι. Ἐκστρατεύουσι τοιγαροῦν Ῥω-
μαῖοί τε καὶ Βούλγαροι κατ' ἀλλήλων, καὶ πολεμικῆς

operabatur. Quæ statim atque in locum qui Bu-
coleon dicitur accessisset, clara voce clamabat ad
imperatorem : « Descende, **II** descende, cede
alienis. » Ejusmodi compellatione sæpius enuntiata
imperator merito exterritus nec mediocriter con-
sternatus colloquitur cum Theodoto spathariorum
candidato, intimo familiarī suo, filio Michaelis
patricii, generis Melissenī, cui cognomen erat
Cassiteras, ut ubi forere cœperit puella in aliqua
domo omnino detineatur, interrogeturque, ut in-
dicet cujus ea sit domus et quænam illius sit pro-
pria nota. Quæ cum detexisset nomen quæsitum et
notam propriam, jussit eum tempore opportuno in
arcem abire, ubi ei occursuri essent duo viri, ex
quibus is qui mulo insideret imperatorium solium
conscensusus esset. Ac de emotæ quidem mentis
puella res ita habet : imperatoris autem inquisitio
merito fuit curiosior, utpote de imperio solliciti.
Interrogatus enim ab eo Theodotus diligenter,
negavit se quidquam intelligere eorum quæ Pytho-
nica nugæretur : verum abiit in præfinitum locum,
ut præceptum fuerat, et spectavit. Atque homine
assumpto, abit una cum eo in templum Pauli apo-
stoli, ubi orphanorum alimenta asservantur. Atque
ibi postquam conventis et pactis sese constrinxis-
sent, ausus est Leoni talia dicere : « Ex divina vi-
sione de te mihi cognita sunt maxima, quæ etiam
eventura sunt ; unde fiet ut Romanorum imperium
capessas. »

ἔρειν (62), ὡς « Ἐξ θείας ὁράσεως περὶ σοῦ μετ'
τῆς Ῥωμαίων πάντως ἡγεμονίας²⁶ μεταποιή-

12 Orto autem bello inter Romanos et Bulgaros, atque istorum duce Crummo postulante reddi Bulgarorum transfugas, similiter et Romanorum, in ea imperator consentiebat, etsi a plerisque magnatum illa ejus sententia valde impugnabatur, præcipue a Theoctisto magistro. A quibus rejecta conventionē in dissidia abeunt utrique. Educunt itaque exercitus Romani et Bulgari, factoque concursu bellico vincitur prorsus Romanus exercitus, divina providentia, ut videtur, aliter volente res

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ χώρῳ L. ²¹ γε] τε L. ²² ἀφεῖχθαι L. ²³ πυθωνίας L. ²⁴ τεταμεύεται L. ²⁵ ἡγεμονίας L.
²⁶ ἀποβῆσθαι B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(48) Hæc aliter atque aliter Cont. p. 14. Zonaras D p. 150 seq.. Cedrenus p. 485.

(49) Ita scriptum, non δε, nec ὁ. Cedrenus l. c. rationem nominis exponit, quæ inepta videtur. !

(50) Κοινολ... διηκούετο. Cedrenus l. c. eadem fere verba.

(51) Spathariorum candidatus. Ad hunc Theodotum sant epistole aliquot Photii. REINKEZIOS.

(52) Hæc etiam aliter Cont. 14. Zon. p. 151. Cedr. p. 486.

(53) Mallem hoc καὶ [ante φράζειν] abesset. Sic intelligeretur ὡς φράζειν.

(54) Ita scr. mallem γινώρισμα.

(55) Te melius abesset. — Ἀφῆχθαι. Ita scriptum, cum deberet ἀφίχθαι, aut ἀφικνεῖσθαι.

(56) Loquitur hic inepte.

(57) Potius ἀκριδώςως.

(58) Cedren. p. 486. Zon. p. 151.

(59) Non apparet, quid hic γὰρ faciat. — Ita et ipse hæc narrat, ut vix intelligi possit. Versatione tamen juvi sensum.

(60) Nempe Leonem. Sym. Log. p. 403 : Τὸν Λέοντα προσλαβόμενος ἐπαισιμῆν τῷ ναῦ τοῦ Ἁγίου Παύλου, etc.

(61) Male apud Logoth. θαρρείν.

(62) Male verbum fut. temp. h. l. positum.

(63) Ita clare scriptum.

(64) Cedrenus, p. 486, ubi apta est transitio. De hoc bello Noster, p. 4.

(65) Zon. p. 126, in fine. Contin. p. 8.

(66) Et a patriarcha. Vid. auctor. cit.

nostras temperare ob rationes captum nostrum A superantes.

Sed eo uade digressi sumus rursus redeamus.

Igitur publice imperator proclamatus Leo Thomam constantium suum ducem federatis constituit, atque Michaelen, cujus filium ex sacro lavacro susceperat, patricia dignitate et excubitorum prefectura decoravit.

Bulgariis autem hostibus priore victoria clatis, non parva per eos in regionibus et civitatibus incendio et praedatione consecuta est vastatio. Itaque ad ducem Bulgarorum legationem mitti ab imperatore ad pacem inclinante rationi consentaneum erat, ut pax iuiretur. Sed Bulgarorum domino ad id se non accommodante, utpote barbara indole **13** praedito et arrogante homine, Leo imperator contra ipsos expeditionem parat. Acricque collisa pugna, imperatore sic disponente, nostra multitudo fugae subjicitur, ita ut et ipse imperator una fugeret. Itaque Bulgariis persequendo instantibus, facta conversione cum reliqua multitudine resistit imperator, atque in illos impota facto re fortiter gesta contra ipsos solidae victoriae auctor existit. Qui et ipso Bulgarorum duce potior fuit, atque istorum liberos partim petrae allisit, partim in area gravi supplicio affecit. Atque hoc pacto effectum ut *ausa fuerent, secundum poetam.*

Ξαί ⁸³ τὰς πέτραις, τὰ δὲ ἐν ἄλωνι χαλεπῶς τιμωρήσασθαι (81), ὡς ἐντεῦθεν ἐν τούτοις πεπερατωσθαι παλίντιστα ⁸² ἔργα, κατὰ τὴν ποιήσιν (82).

Post haec recordatus est monachi illius in Philomello degentis, atque mittit ei voti causa, quae illi usui forent, munera et dona, ut qui se divinatorem eventuum veracem ostendisset. Sed interea temporis mortuus fuerat ille monachus, factumque ut in locum ipsius alius Sabbatius ejus cellulam subiret, qui cultui venerandarum imaginum occulte

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ ἐπανόμεν L. ⁸¹ δὲ L. ⁸² φοιδεράτους L. ⁸³ παρηκολούθη L. ⁸⁴ πρὸς αὐτῶν τῶν Βουλγάρων L. ⁸⁵ αὐτὸν τὸν βασιλεῦσα B. ⁸⁶ προσαρράξει L. ⁸⁷ παλίντιστα L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(67) Nempe culpa Leonis ut pag. 4 dixerat.

(68) Ordo ἐν λόγῳ κρείττονι καταλήψεως.

(69) Cf. p. 8.

(70) Ms. φοιδεράτους. Monuit Reinesius. de foide. vid. not. p. 40. Idem vitium et apud Cedren. p. 487. De eadem re recte apud Zonar. p. 129.

(71) Vid. Cedren. p. 487, et Contin. p. 15.

(72) Ita scriptum. Zon. de eodem κόμητα τῆς τῶν ἐκκουδίων σχολῆς, p. 129 initio, uti et Cedren. p. 487.

(73) Ita clare. Requiritur αὐτῶν.

(74) Cum scriptum esset παρηκολούθη, Reinesius adnotavit: γρ. παρηκολούθει. Sed potuit etiam iisse παρηκολούθησεν.

(75) Ita scriptum. Legendum πρὸς αὐτοὺς τοὺς Βουλγάρους αὐτὸς πρὸς ἀρχόντα τῶν Βουλγάρων.

(76) Imperator misit legatos. Cedren. p. 487. Zonar. p. 129. Contin. p. 15.

(77) Ita scr. sed potius Βουλγάρων legendum apud ret. ἐξ αὐτῶν. — Mh Zon. Reines.

(78) Ita scriptum; συγκαροτήσεως usitatus.

συμβολῆς καθεστῶσης ἀνὰ κράτος ἡτέδαται τὸ ῥωμαϊκὸν στρατεύμα (67), ὡς εἰοικεν ἐτέρως τῆς ἀνω Προνόλας μελλούσης τὰ καθ' ἡμᾶς διεξάγειν, καταλήψει; λόγῳ ἐν κρείττονι (68).

Ἄλλ' ἔθεν διέστημεν (69), αὐθις νῦν ἐπανόμεν ⁸⁰.

Ἀναρρήθεις δὴ ⁸¹ δημοσίᾳ Λέων ὁ βασιλεὺς Θωμάδν τὸν ἑαυτοῦ ἠλικιώτερον τουρμάρχην εἰς φοιδεράτους ⁸² ἐπέστησεν (70), καὶ Μιχαήλ, οὐ τὸν παῖδα πνευματικῆς ἐκ κολυμβήθρας υἰοποίησατο (71), τῇ πατρικίῳ καὶ ἐκκουδίου τιμῇ διεσέμνυνεν (72).

Τῶν οὖν δυσμενῶν Βουλγάρων τῇ προτέρᾳ νίκῃ κατεπαρθέντων, οὐχ ἡ τυχοῦσα παρ' αὐτοῖς (73) ἐν πολλαῖς χώραις καὶ κατοικίαις διὰ τε πυρπολήσεως καὶ ἀγχαλωτεῦσεως παρηκολούθει (74) ⁸³ ἐρήμωσις, ὥστε πρὸς αὐτὸν τὸν Βούλγαρον (75) ⁸⁴ πεμφθῆναι παρὰ τοῦ βασιλέως εὐλογον ἦν (76), πρὸς τὴν εἰρηνικὸν ἀπονεύοντος, σπονδὰς ἐπεργάσασθαι. Τοῦ δὲ κρατοῦντος Βουλγάρου μὴ (77) πρὸς τοῦτο καταθιμένου, ἀτε βαρβαρικοῦ τὸν τρόπον καὶ καταλασσονευομένου, Λέων ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν ἐκστρατεύειν ἐπιίχεται. Καὶ μάχης κραταιᾶς κροτηθείσης (78), βασιλικῶ διατάγματι ὁ καθ' ἡμᾶς λαὸς τροπῇ υποβάλλεται, ὥστε καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ⁸⁵ συντρέπεσθαι (79). Ἀμέλει τῶν Βουλγάρων τῇ διώξει ἐπικειμένων, ἐξ υποστροφῆς; μετὰ τοῦ περιόντος λαοῦ ἀντικαθίσταται ὁ βασιλεὺς καὶ τούτους παρεμβάλων ἀριστέως κατ' αὐτῶν ὀλοτελεῖς ἀναδείκνυται (80). Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ κατισχύσαι Βουλγάρων τῷ ἀρχηγῷ, καὶ τούτων τὰ ἐκγόνα τὰ μὲν προσαρράξει

Εἶτα εἰς λογισμὸν ἤκειν ὁ βασιλεὺς περὶ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντος (83), καὶ στέλλει αὐτῷ τὰ πρὸς χρεῖαν κατ' εὐχὴν ἀναθήματα (84), ἀτε χρησιμῶν ἀληθειῶν τῶν ἀποβαινόντων ἀναφανέντι. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἐτετελευτήκει ὁ αὐτῆς μοναστῆς, καὶ συνέβη ἀνε' αὐτοῦ ἕτερον Σαββάτιον (85) μοναχὸν τῷ σκηνηδίῳ αὐτοῦ ὑπισπύνασι (86), ὅστις τῇ

(79) Cedren. p. 487. Zonar. p. 129.

D (80) Oratio imperfecta, nec satis exprimit quod debet. Zonaras, p. 128, et Cedren. p. 487, ostendunt parum abfuisse quin periret dux Bulgarorum.

(81) Ita fere et Contin. p. 16: Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πᾶσαν — καὶ τὰ τέκνα πέτραις καὶ τῇ γῆ προσκροτῶν.

(82) Cum scriptum esset παλίντιστα, Reinesius adnotavit: γρ. παλίντιστα. Τὰ κατὰ ποιήσιν est, secundum poetam Homerum. — Loquitur auctor Homericè ex Odys. α, ubi παλίντιστα ἔργα γενέσθαι. Cui commode respondet Virgilianum Ausa lues.

(83) Iisdem verbis Sym. Log. p. 402.

(84) Vid. Contin. p. 16 seq. Cedren. p. 487 et seq. Zonar. p. 129.

(85) Quandoque Συμβάτιος scribitur ejus nomen, ut in Contin. p. 17. Ratio est similitudina litterarum illarum in mss.

(86) Male apud Syn. Log. ἐπισπύνας.

προσκυνῆσαι τῶν σεβασμίων εἰκόνων κρυφίως ἀντι-
καθίστατο. Θεασάμενός δὲ τὸν παρὰ βασιλέως ἀπε-
σταλμένον ἀπόπεμπτον ἐποίητο (87), τὸν πέμψαντα
κρίνας ἀπεικίστα τῇ ἀλουργίδι (88), ὡς εἰδῶλοις
προσανέχοντα, ταῖς παρὰ τῆς σεβαστῆς Εἰρήνης
σεβομέναις εἰκόσι καὶ Ταρασίου τοῦ αἰοδίου πα-
τριάρχου (89), Παρῶν ⁸⁶ ταύτην καὶ Θυάδα καὶ Τα-
ράξιον τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ ἀφρύνως ἐξυβρίζων ὁ
δύλιος (90)· ἀνθ' ὧν κταστρέψαι Κύριον τὴν αὐτοῦ
βασιλείαν καὶ ἐπιστέλλων (91) προήγγειλεν ⁸⁸, εἴπερ
ταύτας οὐ καταστρέψειεν. Τοῦτοις καταβροντηθεὶς ὁ
παραπλήξ βασιλεὺς μετακαλεῖται Θεόδοτον (92) καὶ
παραδείκνυσιν αὐτῷ τὰ ἐπισταλμένα (93) παρὰ τοῦ
μονάζοντος. Τότε δὲ, τότε ὁ Θεόδοτος· δραξάμενος τοῦ
τοιούτου σκοποῦ καὶ ἀναθαρήσας λέγει τῷ βασιλεῖ,
τῷ κακῷ κακὸν ἐπιπλεονάζων (94), παρὰ ⁸⁹ τινος
μοναστεῖο διενεργηθεὶσα παράδοξα, τὴν οἰκίαν κε-
κτρημένου ἐν τοῖς τοῦ Μαυριανοῦ (95), οἷς γεινιάζειν
τὸν Δαγιστέα διεσαφηνίζεν (96), ἕτερον τοῦτον ἐπι-
φημίζων μέγαν Ἀντωνίων· «Καὶ ὅπερ εἶπεν τῇ σῇ
βασιλείᾳ προέλοιτο, τοῦτο καὶ διαπράξασθαι προδυ-
μήθητι (97).» Ταῦτα σκαιῶς εὐτως τῷ βασιλεῖ (98)
ὑποθέμενος ἀπεισι πρὸς τὸν μοναστὴν καὶ πεπλαστουρ-
γημένως (99) τάδε φησίν, ὡς «Τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ,
ὡρα διωρισμένη, τὸν βασιλεῖα ἐν εὐτελεῖ καταστή-
ματι προοίσω σοι διηγησόμενον περὶ τε πίστεως καὶ
τινων πραγμάτων ἀξιολόγων (1)· ὃν ἐπαρῶσθαι καὶ
τάχων ⁹⁰ τοῦ βίου παρελθεῖν ἐξεῖπεν σοι βουλευό-
μαι (2), εἰ μήπω Λέοντος τοῦ Ἰσαυρίαν ⁹¹ ὠρμη-
μένου στοιχισθεῖτο τῷ (3) δόγματι, καὶ ὡς εἶπε τοῦτο
παραφυλάξοιτο (4), ἐν οὖσιν ἔτεσι καὶ ὁ τῆς βασι-
λείας (5) ἐνδυναστεύων ἐλάσειεν·» ὡς ἔθθεν τῇ
φιλοζωίᾳ καὶ φιλοδοξίᾳ τοῦτον πρὸς το οἰκεῖον
θηράσασθαι θέλημα· ταύταις γὰρ ἐφετικῶς ἐκε-
κράτητο, καὶ μάλιστα γὰρ νεότητι κουφίζόμενος.

VARIAE LECTIONES.

⁸⁶ παρῶν L. ⁸⁸ καὶ, quod ante ἐπιστέλλων legitur, post ἀνθ' ὧν ponit Symeon logoth. p. 402 D.
⁸⁹ παρὰ B, περὶ D. ⁹⁰ τάχιστον L. ⁹¹ Ἰσαυρίαν B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(87) Male apud Sym. Log. ἀποπέμπειν προσ-
ποίητο, ex interpolatione, ut videtur.

(88) Videtur excidisse verbum πρᾶττειν, aut
simile. Potest tamen ἀπεικίστα referri ad τὸν πέμ-
ψαντα.

(89) Contin. p. 17.

(90) Ita ms. prae se fert. Requiritur tamen κατα-
στρέψειν. Sed et alibi aor. pro futuro posit, ut et
fut. pro alio.

(91) Locus mendosus videtur; post καὶ aliquid
videtur deesse. Bosius. Nihil deest. Καὶ ἐπιστ.
προήγγ. est, etiam epistola scripta prænuntiavit, nim.
minans eventurum quod dixerat, nisi imagines
everteret. REINESIUS.

(92) Contin. p. 17. Sym. Log. p. 403. Cedren.
p. 488.

(93) Id est, scripta in epistola. REINESIUS. Nihil
opus istis. Eadem iisdem verbis Sym. Log. p. 403
[sed habet τὰ ἀπεσταλμένα]. Sic in epist. Socr. ab
Allatio editis p. 20: Σὺ μὲν ὁ θαυμαστὸν ἐπιστέλλειν
ὅπερ ὧν γράφεις. BOSIUS.

(94) Contin. p. 17. — *Psrl.* Ita scriptum: leg.
παρὰ. Habet quidem περὶ et Sym. Log. sed ibi
nox καὶ — παρ' αὐτοῦ ἐνεργηθεῖσα παράδοξα.

(95) Contin. p. 17.

A obsistebat. Conspicatus autem iste cum qui missus
fuera, facessere jussit, indignum iudicans aucto-
rem muneris purpura, utpote idolis addictum;
imaginibus scilicet ab Irene Augusta ac Tarasio
laudatissimo patriarcha cultis; pardalem illam et
Baccham vocans, summum autem sacerdotem Dei,
Taraxii (quasi tu dicis turbatoris) nomine infamans
perditus ille: 14 quapropter futurum ut
Dominus evertat illius imperium, per epistolam
etiam prænuntiavit, nisi illas ipse everterit. His
attentus demens imperator accersit Theodotum,
ostenditque ei epistolam monachi. Ibi tum Theo-
dotus arrepta occasione sumptaque fiducia dicit
imperatori, malum malo cumulans, a quodam mo-
nacho patrari mirabilia, stationem habente in
Bædibus Mauriani (quibus vicinum esse Dagitea
indicabat), alterum eum appellans magnum Anto-
nium: «Atque quodcumque, inquit, dicturus est
tuæ imperatoris majestati, id facere studeas.» Hæc
postquam sic subdole suggestit imperatori, abit ad
monachum ac veteratorie (99) ista dicit: «Insequenti
nocte hora definita imperatorem in habitu vili ad-
ducam tibi, acturum tecum de fide et rebus magni
momenti. Cui ut maledicas brevique moriturum
denunties tibi auctor sum, nisi Leonis illius ex
Isauria oriundi doctrinam sequatur: atque si id
observaverit, ad septuagesimum secundum annum
in imperio perventurum;» ut scilicet vitæ et gloriæ
illecebris ad ipsorum adduceretur voluntatem.
Hæc enim rerum magna cupiditate tenebatur,
juvenili præcipue ætate sese in spem erigens. Hæc
a Theodoto et illo apud Maurianos latente monacho
considerate 15 in imperatorem structa fuere, ut-
pote sectæ principibus. Ingressus itaque imperator
cum Cassitera ad monachum, et sermones quosdam

(96) Cedren. p. 488.

(97) Iisdem fere verbis Sym. Log. p. 403.

(98) Cont. p. 17 Cedren. p. 488.

(99) Græcum sonat *facte, simulate*, quod hic non
quadrat. Sed iste non semper potest dicere quod
vult.

(1) Cont. p. 17. Cedren. l. c.

(2) Sym. Log. p. 403.

(3) Scriptum πω, leg. τῷ, et mox τῷ dele. Sym.
Log. l. c. εἰ μὴ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου στοιχισθεῖτο τῷ
δόγματι. Contin. p. 17: Λέοντος ἐξ Ἰσαυρίας συ-
στοιχῆ πω τῷ δόγματι. Cedren. p. 488: Εἰ μὴ
ἐκῶν γε αἰροῦτο τῷ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ ἐξ
Ἰσαυρίας προστεθῆναι δόγματι.

(4) Ἰσαυρίαν φασὶν ἀπὸ τῆς τοῦ Ἰσαῦ κατασχί-
σεως. Schol. Hoc Scholion nauci est. Ἰσαυρίαν
ὠρμημένος dicitur Leo Isauricus, primus imp.
εἰκονομάχος. Chron. Syncelli de Leone Arm. ζηλοῦ
καὶ ἐναυθὰ τὸν δυσσεβίστατον Κόνωνα. Hoc erat
nomen Leonis Isaurici. Isauriam autem ab Esau
dictam, pariter frivolum est. REINESIUS. Non potest
ex hoc schol. colligi, ejus auctorem ignorasse de
Leone Isaurico hic intelligendo.

(5) Ita scr., alius dixisset τῇ βασιλείᾳ.

ad eum præfatus, vehementer ab eo increpatur, tanquam gnaro simulati habitus, sic dicente: « Non decebat in privato habitu te sic simulare, cum sis imperator, nec putare te ignorari. » Quibus obstupefactus imperator, propter præscientiam illam fraudibus consutam, morigerum ei se præbet. Id ipsum enim de industria, a Theodoto cupide expetitum, dolose structum fuerat; quemadmodum a beato Theophane confessore ea res versibus notata est.

γνώσεως εὐπειθῆς τοῦτῃ καθίσταται. Τοῦτο γὰρ ἐκ προνοίας τῷ Θεοδότῳ ἐπετὸν ὑπάρχον προτετέχναστο (10), ὡς καὶ παρὰ τοῦ μακαρίτου Θεοφάνους καὶ ὁμολογητοῦ ταῦτα δι' ἐμμέτρου ποιήσεως ἐσηλίτευτο.

Atque ita venerandarum imaginum demolitio ab imperatore promulgatur. Cui etiam summum sacerdotem Nicephorum subscribere cogebat: nullo modo obsequentem sine ratione ad exsilium condemnat. Qui quidem cum diadema imponeret Leonis capiti, visus sibi est quasi ex spinarum et tribulorum attractione dolorem sentire. Cum autem jam abduceretur, Theophanes confessor ab Agriensi monasterio in quodam littore ei se obtulit, tribuens venerationes cum cereis et suffimentis, atque ab illo benedictionem recipiens idem suis discipulis, qui hæc audierant, facere injunxit, cum a Propontide proficisceretur. Quos conspicatus patriarcha, suam cervicem incurvas sublatis manibus implorat 16 postrema adoratione acceptus Deo intercessionis piissimi Theophanis De quo qui aderant quærebant dicentes: « Cum manus attolleres, domine, ad quem convertens teipsum a longinquo mente tua dirigebas salutationem? » Tum ille: « Ad sanctum, inquit, Patrem atque confesorem Theophanem monasterii Agriensis, qui facibus et ture nos excepit. » Atque hæc prædictio ejus ipso facto in exitum deducta est: non multo enim post et ipse cum multis aliis ejectus ex ecclesia cum infinitis vexationibus confessionis corona redimitus est, cum patriarcham haud amplius, secundum illam prædicationem,

Α Ταῦτα παρὰ τε Θεοδότου καὶ τοῦ ἐν Μαυριανοῖς (6) ἡμαυρωμένου μονάζοντος διεσκευμένως τῷ βασιλεῖ κατεσκευάστο, οἷάπερ αἰρσιάρχαις ὑπάρχουσιν (7). Εἰσιῶν οὖν ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ Κασσιτερά πρὸς τὸν μαναχὸν καὶ τινὰς λόγους εἰς αὐτὸν προομιαισάμενος ἀποθραπίζετα: παρ' αὐτοῦ (8), ὡς προεγνωκότος τὸ αὐτοῦ πρόσχημα (9), οὕτω λέγοντος, μὴ εἶναι ἐν ἰδιωτικῇ καταστάσει βασιλεῖα σε ὄντα οὕτως ὑποκρίνεσθαι καὶ ἀγνωστοῖαι πως οἰεσθαι. Δι' ὧν κερ καταπλαγείς ὁ βασιλεὺς τῆς μηχανοραφθείσης προ-

Δι' ὁ τῶν σεβασμῶν εἰκόνων ἐκ βασιλείας καθ' αἰρέσει θριαμβεῖται (11). Πρὸς ἦν καὶ τὸν ἀρχιερεῖα Νικηφόρον ὑποσημνησθαι κατηνάγκασεν, καὶ μηδαμῶς παιθαρχήσαντα ἀλογίως εὐθύει ἐξόριστον (ᾧ τινι τὸ διάδημα περιτιθέντι κατὰ τὴν τοῦ Λέοντος κεφαλὴν ἐδόκει ὡς ἀκανθῶν καὶ τριβόλων (12) προστριψέσιν ὀδύνης ἐπαίσθεσθαι [13]). Ἀπαγομένῃ δὲ αὐτῷ ὁ ὁμολογητῆς Θεοφάνης ὁ Ἀγρόθεν ἔσκατά τινὰ τῶν αἰγιαλῶν ἦνωτο ἀπονέμων (14) σεβασμιότητος κηρῶς τε ἕμα καὶ θυμιάμασιν (15), κάκειθεν εὐλογίας ἀντιλαμβάνων ταυτὴ δὴ τοῦτο τοῖς αὐτοῦ φοιτηταῖς, ἐπεὶ τὰδ' ἀκηκόασι, ποιεῖν προσετίθετο τῆς Προποντιδος ἀπαίροντι. Οὗς ὁ πατριάρχης ἰδὼν καὶ τὸν ἑαυτοῦ αὐχένα συγκύψας τὰς τε χεῖρας μετεωρήσας ἄνεκαλεῖτο ἐσχάτη τῇ προσκυνήσει τὰς εὐπροσδέκτους ἐντεύξεις τοῦ πανευσεβοῦς Θεοφάνους. Περὶ οὗ οἱ συμπρόντες ἠρεύονυ (16), ὅτε κερ τὰς χεῖρας ἦρε μεταρσίους, ἢ ὦ δέσποτα, πρὸς τίνα ἐπιτρεπτικῶς ἑαυτοῦ διενενοήσο ἐπὶ μακρῷ ἀσπασμὸν ἐπαφεῖναι τὸν ὑστατον; Ὁ δὲ φησι: « Τῷ δσίῳ Πατρὶ καὶ ὁμολογητῇ Θεοφάνει (17) μονάστῃ τοῦ Ἀγροῦ (18), τῷ λαμπάσι καὶ λιθανωτοῖς ἡμᾶς δεξίωσαμένῳ. » Καὶ τὸ προφητευθὲν (19) εἰς πρᾶξιν ἐξῆει: οὐ μετὰ πολὺ γὰρ αὐτὸς μετὰ πολλῶν ἀλλων ἀφορισθεὶς (20) τῆς Ἐκκλησίας σὺν ἀπείροις κακώσεσι τὸν τῆς ὁμολογίας ἐταινώσατο στέφανον, τὸν πατριάρχην μηκέτι κατὰ τὸ πρόβη-

VARIAE LECTIONES.

⁸ τοῦτῃ B, τοῦτο L. ⁹ ὑπάρχον B, ὑπάρχειν L. ¹⁰ προτετέχναστο L. ¹¹ articulum ante ἀγρόθεν om. L. ¹² ἐπεὶ τὰδ' ἀκηκόασι B, ἐπειτα δ' ἀκηκόασι L. ¹³ μετεωρήσας L. ¹⁴ ἦρε addidi ex Contin. p. 18 D. ¹⁵ ἐπαφῆναι L. ¹⁶ μονάστῃ Reinesius, μον. L ζ suprascriptio. ¹⁷ ἀφορισθέντες L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(6) Ludit in vocibus. Α μαυρός, niger, ut et D notavit Ἀγρόθεν ita legitur. [?] Cedren. κατ' ἀγρόν τινα, minus recte.

(7) Contin. p. 18. Sym. Log. 403.

(8) Cedren. p. 488 seq.

(9) Sym. Log. λέγων. Vid. Contin. p. 18.

(10) Ita scriptum, non προτετέχναστο, nec προτετέχναστο.

(11) Ἰδὴε γραφῇ αὐτοχέιρῳ. Contin. p. 18. Vid. omnino Cedren. p. 489.

(12) Zonar. p. 130. Reinesius Contin. p. 18.

(13) Ita scr. pro ἐπαίσθεσθαι aut ἐπαίσθάνεσθαι. — Δε, εἰς Προκύννησον, Cedren. p. 489, qui ista omnia excerpit. Reinesius. — Ἀπαρ. δὲ — αὐχ. συγκύψας] Cont. p. 18. Zonar. p. 130. Cedren. p. 489.

(14) Cum scriptum esset ἀγρόθεν, Reinesius ad-

notavit Ἀγρόθεν ita legitur. [?] Cedren. κατ' ἀγρόν τινα, minus recte.

(15) Huic scriptori κηροὶ sunt cerei, faces. Sequitur enim λαμπάσι καὶ λιθανωτοῖς. Reinesius.

(16) Ita scriptum, non ἠρεύνων nec ἠρεύωνον. Χείρας μεταρσίους. Videtur deesse εἰς αὐτὸν simile.

(17) Iisdem fere verbis Cedren. p. 489.

(18) Cum esset scriptum forte c supra v scripti. τοῦ ἀγροῦ, Reinesius adnotavit: Mon te legendum μοναστῆ τοῦ Ἀγροῦ. Ἀγρός nomen μονῆς. Non erat dubitandum, nihil certius. Vid. citatos.

(19) Quia confesorem dicebat eum qui nondum id erat.

(20) Ita scriptum; requiritur ἀφορισθέντων, aut potius ἀφορισθείς, ut apud Cedren. ubi eadem verba.

ὄν θεατάμενος. Ὁ οὖν Θεόδοτος (21), τὸν πατρ:αρ- A
 χ'κὸν θρόνον παρ' ἄξιαν ἀπειληφώς ἐν ἡμέρᾳ τῆς
 ζωοποιοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως, ἐπ'
 ἀθείας τῆς αἰρέσεως εἴχετα καὶ πολλοὺς ταύτης οἴα
 λήμης ἐπιχεινοῦναι.

Τοῖνον ὁ βασιλεὺς Λέων, κατὰ τε Βουλγάρων καὶ
 Ἀγαρηῶν νεανειουσάμενος καὶ ἀητήτην οἰήσει κατα-
 σθελεῖς, ἀλαζονικώτερος ἅπασι καταφαίνεται, ὡς ἐν-
 τεῦθεν καὶ ἀποκλίνειν πρὸς τὸ ὠμότερον (22). Καὶ
 γὰρ ἦν φοβερός τῷ τε καταστήματι καὶ τοῖς πρά-
 γμασι, μηδὲν παραθραύων τῆς ἐνοούσης αὐτῷ αὐ-
 στηρίας βασκανίας τε καὶ ἱταμότητος (23), καὶ τοσο-
 οὔτον ὥστε πολλοί: 60 καὶ τῶν ἐπὶ μικροῖς ἐαλωκότων
 ἐγκλήμασιν ὧν (24) μὲν χεῖρα: ἔν δὲ πύδας καὶ τινα
 τῶν καιριῶν μελῶν ἐν ταῖς λεωφόροις 70 τῆς πόλεως
 συνεχῶς ἐγκρεμάνυσθαι 71 (25), ὡς ἐκ τούτων μι-
 σσητὸν καθεστάναι πᾶσι τοῖς ὑπὸ χεῖρα. Χρόνου δὲ
 προϊόντος οὐ μέχρι τούτων ἐνέμενε χαλεπὸς ὧν, ἀλλ'
 ἔκορυθανεῖα (26) καὶ κατὰ τῆς εὐσεβοῦς πίστεως. Ἐῖρα
 γὰρ καὶ τινα συνεργὸν τῆς ἐνδομυχούσης αὐτῷ μο-
 χθηρίας, ἀνδρα πανούργον (27), ὃς ἐπιστατῶν 72 τοῦ
 ἱεροῦ τάγματος ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐτύγγανε καὶ τὴν
 ἐξω φαινομένην εἶχεν εὐσέβειαν (28). Ὑποτοπάσας 73
 γούν καιρὸν καθ' ὃν εἰς ἐπήκοον ἦν τὸ τοῦ Ἰσαίου
 φάσκον διάγγελμα (29), « Τίνι ὁμοιώσατε Κύριον,
 καὶ τίνι ὁμοιώματα ὁμοιώσατε αὐτόν; Μὴ εἰκόνα
 ἐποίησε τέκτων, ἢ χρυσοκόδος χωνεύσας χρυσίον πε-
 ριχυρῶσεν αὐτόν, ἢ ὁμοίωμα κατεσκεύασεν αὐ-
 τόν; » καὶ τὰ ἐξῆς, ἐν παραδύσῳ λέγει τῷ βασιλεῖ
 « Σύνες τοῖς λεγομένοις (30), ὦ βασιλεῦ, καὶ γινῶθι
 τὸ ἀληθὲς ὅπερ ὁ προφήτης ἡμῖν διεσάφησεν 74, καὶ
 τοιαύτης ἔχου λατρείας, καὶ μὴ τοῖς ἐξ ὁμοιωμάτων
 καταθερόντησιν 75 πᾶν σέβασμασιν. » Τοιαῦτα εἰπὼν
 ἐνέσκηψεν αὐτῷ πολλῶν πλέον (31) ἰὼν τῆς αἰρέσεως, δι'
 ἧς φθορᾶς 76 μετεδίδου τοῖς εὐσεβοῦσι συστή-
 μασιν, ἐξ ὧν τοὺς μὴ πε:θαρχοῦντας ἀφειδῶς κατηκίετο (32).

Οὗτος δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς, κἂν δυσσεθῆς (33), ἀλλὰ
 τῶν δημοσίων πραγμάτων ἦν 77 ἀντιληπτικώτατος 78,
 ὡς μηδὲν τῶν ὀνησιφόρων παραλιμπάνειν ἀπόροπτον,
 ἀεὶ καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν Νικηφόρον τὸν πα-
 τριάρχην τοιαῦτα εἶπειν (34), ὡς ἄρα ἡ πολιτεία
 Ῥωμαίων κἂν δυσσεθῆ, ἀλλ' ὅσῳ μὲν ἔγαν προμη-
 θευτὴν 79 ἀπολώλεκεν (35). Πρὸς τοῦτοισι καὶ τοῖς

vidisset. Igitur Theodotus patriarchale solium in-
 digne adeptus, ipso die vivificæ Christi Dei nostri
 resurrectionis, secure hæresim suam inchoabat,
 multosque illa occæcabat.

Imperator autem Leo, re contra Bulgaros et
 Agarenos strenue gesta, insuperabili opinione de
 se concepta, arrogantior omnibus videbatur; ualde
 etiam ad crudelitatem inclinabat. Erat enim ter-
 ribilis ipsa habitudine corporis et factis, nihil
 remittens ab insita severitate, invidia et violentia,
 ita ut multorum etiam ob minuta quedam con-
 demnatorum huic manus illinc pedes inde alia
 corporis præstantiora membra 17 per plateas
 urbis assidue suspenderentur, ita ut ob hæc invisus
 fieret omnibus subditis. Progressu autem temporis
 non in istis se continuit sævitia ejus, sed furebat
 etiam adversus ipsam pietatem fidei, nactus
 socium et adiutorem malitiæ suæ intus stabulantis
 hominem versutum, qui erat præfectus sacri ordi-
 nis in regia et externam tantum habebat pieta-
 tem. Observato itaque tempore quo publice ex
 prælectione audiebatur Esaiæ dictum: « Cui assi-
 milabilis Dominum, et qua similitudine assimila-
 bilis eum? Num imaginem faciet opifex, aut auri-
 faber conflato auro deaurabit eum? » etc., seorsim
 etiam dicit ad imperatorem: « Animadvertite hæc
 verba, o imperator, atque agnosce veritatem quam
 propheta nobis declaravit, talemque amplectere
 religionem, nec imaginum cultu sis plane attoni-
 tus. » Hæc locutus incussit ei multo acrius venenum
 hæreseos, qua infliciebat pios cœtus: ex quibus
 immorigeros nihil parcendo graviter vexabat.

Iste autem imperator Leo, quamvis impius, rei-
 publicæ tamen negotia diligentissime curabat, ut
 nihil eorum quæ ei emolumento essent relinquere
 improvisum; ita ut etiam post ejus mortem Nice-
 phorus patriarcha de eo diceret rempublicam Ro-
 manorum quamvis impium, magnum 18 tamen
 provisorem amisisse. Ad hæc in flagitiosos seve-

VARIE LECTIONES.

60 πολλοί:] ἴσο πολλῶν vel πολλὰς. 70 λεωφόροις L. 71 ἐγκρεμάνυσθαι L. 72 ἐπιστατῶν L. 73 ὑποτο-
 πᾶσας L. 74 διεσάφησεν L. 75 καταθερόντησιν L. 76 φθορᾶς L. 77 ἦν οἰμ. L. 78 ἀντιληπτικώτατος L.
 79 προμυθευτὴν ἀπόλλωλεν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(21) Cedren. p. 489 in fine. Transitiones et con- D
 nexiones sæpe negligit hic auctor.

(22) Cedr. p. 490.

(23) Cedren. p. 490.

(24) Debuit dicere οἷς.

(25) Ms. ἐγκρεμάνυσθαι. Unde Bosius pejus
 adhuc ἐγκρεμάνυσθαι. Mallet enim ἐκρεμάν-
 υσθαι. Cedren. p. 490. ἀνακρεμαννύειν ἐκέλευσε.

(26) Habet et Cedren. p. 490.

(27) Zon. p. 151, ὃ (ita scriptum) τῶν τῶν βασιλικῶν
 κοσῶν κεκληρωμένων τριηκαῦτα ὧν χορολόκτης ἢ
 χορορῆς, ὃν πρωτοφάλτιν παρέλαβε καλῆν ἢ συν-
 ἦθεια. REINESIUS. — Cedren. τοῦ τάγματος ἐν τῷ
 καλατίῳ τῶν φαλλόντων τὴν ἀρχὴν ἔχοντα.

(28) Cedren. p. 490.

(29) Zonar. p. 151, brevius citat.

(30) Ita scriptum, non τῶν λεγομένων, et apud
 Cedren. τοῖς λεγομένοις.

(31) Ita scriptum, non πλείονα nec πλείονα, quod
 πλείονα est apud Cedren.

(32) Cedren. p. 490.

(33) Zonar. p. 452. Cedren. p. 490.

(34) Male verbum fut. temporis. Rectum esset εἶ-
 πειν, quod de eadem re est apud Contin. p. 19:

(35) Ita male posuit hoc verbum, pro ἀπόλλωλεν,
 quod ἀπόλλωλεν est apud Cedren. p. 490 et Conti-
 nuatorem Const. Porphyg. p. 19.

rissime animadvertebat. Itaque cum certo quodam tempore egredereur palatio, vir quidam accessit ad eum accusationem instituens quod sua uxor abrepta fuisset a quodam senatore, cujus tanta esset licentia ut secute detinuerit eam longo tempore, idque facinus se ad urbis præfectum detulisse, neque tamen jus suum consecutum. His auditis imperator statim cuidam ex ministris suis mandavit ut in reditu accusatorem una cum præfecto coram se sisteret. Cum igitur reversus esset imperator, jussu ejus actu ipso exhibebatur. Atque ad accusatorem prompto animo dicit: « Quænam est actio illa quam instituisti? » Ille vero iisdem utebatur vocibus. Porro reus ipse confitebatur crimen ut minime dubium, iudexque delationem ad se factam attestabatur, quamvis executionem contra reum non fecisset. Statim ergo iudicem quidem ut negligentem in jure administranda exiit munere: illum autem qui adulterii convictus erat secundum leges punivit. Pleraque autem negotia in Lausiaco jus dicens decidebat. Amanuenses etiam adscivit præstantissimos, quibus consignationem expensarum committebat; duces quoque bellicos ac magistratus, optimum quemque, præcipue tales qui muneribus minime corrumpentur, ipse etiam opibus laudquaquam subjectos. Hærescos interim suæ nimis vehementer propugnator, ita ut multos orthodoxos crudeliter vexaret. Volebat autem elegans videri in canendo, cum tamen incondite et inconcinne boaret. Quod et ipsum in Pharo memorabile apparuit iis quæ ipsi eventura erant psalmos crocitantis: præibat autem psallentibus quandoque tuncque maxime intonans,

Sprevere summi cuncta amore principis.

A quo cum ipse longe abesset, divinam vindictam aperte sibi attraxit hoc hymno, prædictione per hanc consummata.

Tempore autem hæc prægresso Michael Amoriensis fortitudine ac prærogativis proficiens, ob quam et excubitorum cohorti præfectus erat, crimine læsæ majestatis incusatus fuit: qui cum se

ἀδοχοῦσαι δικαίως ἐπαχθῆ; (36) ἦν, ὥστε κατὰ τινὰ νενομισμένον καιρὸν τοῦτου ἐξήντος τοῦ παλατίου, ἀνὴρ τις προσῆι ὁ αὐτῷ Ἐγκλησιν ἐνοστήσασθαι ὡς τοῦτου τὸ γύναιον ἀρπαγῆ (37) συγκεκῆρηκε παρά τινος τῶν συγκλητικῶν, ὅστις εἰληχε τοσαύτηςλευθερίας ὡς κατασχέιν αὐτὴν ἀδελῶς ἐπὶ χρόνον πολὺν (38). Ἐμοῦ δὲ περὶ γε τοῦτου καὶ τῷ ἐπάρχῳ διεγαλέσαντος, οὐδὲν μοι: τῶν πρῶς ἐκδίκησιν ἐπεβήνατο. Ὁ γοῦν βασιλεὺς τούτων ἐνωτισθεῖς τιλ τῶν θεραπόντων ὀξέως προσέταξεν ἐν τῇ ἐπανόδῳ τὸν ἐγκαλούμενον σὺν ἄμα τῷ ἐπάρχῳ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ παραστήσασθαι. Τοῦ οὖν αὐτοκράτορος ἐνδημήσαντος τὸ κελευθὲν εἰς πρᾶξιν παρίστατο. Καὶ τῷ τὴν Ἐγκλησιν ποιησαμένῳ ἐτοίμως φησὶ (39). Ἐτὶ τὸ κατὰ σὲ δρῆματούργημα ἢ; Καὶ ὁ μὲν ταῖς αὐταῖς ἐκέχρητο ῥήσεσιν, ὁ δὲ ἐγκατηματιζόμενος ἀνωμολόγει τὸ ἐγκλημα ὡς ἀναμφισβήτητον, καὶ ὁ ἐταστή; (40) τῇ καταθέσει συκαμαρτύρει, εἰ καὶ μὴ τὴν ὑπεξέλευσιν κατὰ τοῦ κακακρίτου πεποίητο. Αὐτίκα τὸν μὲν δικαστὴν ὡς ἀφειρόμενον τοῦ δικαίου διέστησε τῆς ἀρχῆς, τὸν δὲ τῇ μοιχείᾳ ἐαλωκότα κατὰ νόμους ἐτιμωρήσατο. Τὰ πλεῖω δὲ τῶν διοικημάτων ἐν τῷ Λαυσιακῷ χρηματιζῶν διήνυεν (41), ὑπογραφίας προσκαλούμενος τῶν ἀρίστων, οἷς γραφὴν τῶν ἐκδόσεων ἐπετέτραπτο, προσεποιεῖτό τε στρατηλάτας καὶ ἀρχοντας τῶν ἀξιολόγων (42), ἄλλως τε τῶς ἀδωρίαν ἐξησχημένους, αὐτὸς οὐχ ἤτιον χρημάτων καθεστηκώς, καὶ ἐπὶ τὸ μᾶλλον ἀίρεσεως αἴτιος, ὡς καὶ πλείστους τῶν ὀρθοδόξων ποινηλατεῖν ἐν ὠμότητι. Ἦν δὲ (43) φιλότιμος πάνυ, καὶ σοβαρὸν ἐμβοῶν καὶ κακῆθμοσ (44). Ὁ καὶ κατὰ τὸν τοῦ Φάρου ναὸν καὶ τὸδε γνώριμον διεφαίνετο τοῖς ἐπελευσομένοις αὐτῷ ψαλμῶδως (45) λαρυγγίζοντι. Ἐξήρχε γὰρ τῶν ψαλλόντων ἐνίστε, καὶ μάλιστα τότε (46), φωνῶν.

Τῷ παντάνακτος ἐξεφάμισαν κόθῳ (47)

οὐγε διολισθήσας ἄρα τὴν θείαν δίκην περιφανῶς ἐπεσπάσατο τῷ θυμῷ, προφητείας ταύτης (48) συντελεσθείσης.

Τούτων δὲ χρόνου (49) τινὸς προεδραμηκτός Μιχαὴλ ὁ ἐξ Ἀμορίου τοῖς κατ' ἀνδρείαν προκόπτων ἐν προτερήμασι, παρ' ὁ καὶ τὸ τῶν ἐξουβίτων (50) πεπίστευτο σύνταγμα, διαβολῆ καθουσίωσης ἐπισκῆ-

VARIÆ LECTIONES.

ἢ προσῆι L. ἢ δρῆματούργημα L. ἢ ἐν om. L. ἢ ἤτιον L. ἢ καὶ B, καὶ L. ἢ ὅ ἢ L. ἢ παρ' ὁ B, παρ' ὅ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(36) Schol. ἐπαχθηνότατος. Cedr. ἐπαχθέστα- D τος de eodem.

(37) Ita. ms. Reinesius tamen annotavit γρ. ἀρπαγῆναι præter necessitatem.

(38) Contin. p. 19, Zon. p. 132, isti breviter. Sed Cedrenus iisdem fere verbis p. 491.

(39) Cedren. p. 491.

(40) Ita scriptum. Reinesius adnotat: γρ. δικαστής. Nec aliter legendum ex sequentibus patet.

(41) Cont. κατὰ τὸ Λαυσιακὸν ἐγκαθήμενος p. 19. Cedr. p. 491 addit τριχλίω. Ἐν τῷ Λαυσιακῷ καθήμενος τριχλίω.

(42) Zon. p. 132. Cedren. p. 491.

(43) Cedren. p. 491, ἐφωτισμέτο δὲ καὶ περὶ τὴν ταυτοῦ φωνήν.

(44) Cedren. l. c. ἀβρύθος. Vid. Zonar. p. 451. (45) Male hic etiam verbum fut. temporis posuit auctor. Loquitur autem portentose hic auctor, nec minus incondite quam illum cantasse dicit.

(46) Cedren. p. 491, ubi idem versus citatur.

(47) Ita et apud Zonar. p. 134, sed leg. τῷ πάντ' ἀνακτος, etc., si vera est versio: Sprevere summi cuncta amore principis. Sunt autem verba cantici, de quo expressius Cedren. p. 491. OLEARIUS aut Bosius. Nihil opus mutatione ista.

(48) Ita scriptum, non ταύτης.

(49) Zonar. p. 132, Cedr. p. 491 init.

(50) Qui alias Fœderati, ut hac in re eos vocat Continuator p. 21 init.

πτεται· δε ταύτην (51) πολυτρόπως ἀποσεισάμενος A
 ἐκπέμπεται παρὰ βασιλέως διακυβερνῆν τὸ ἐν αὐ-
 τῷ (52) στρατολόγημα ⁷¹. Ὁν βασιλείων, καθάπερ
 τινὲς ἱφασκον, θανατώσαι βεβούλητο, εἰ μὴ Θεός, οἷς
 τρόποις εὐδόκει, παραδόξως φυλάξας τῇ βασιλείᾳ
 τοῦτον ἀφώρισεν. Εἰ ⁷² καὶ τοῦτο τινες ἐξειλή-
 φασιν, οἱ τῷ Μιχαῆλ παρῆν (53) καὶ τολμηρὰ
 γλώσσης μείζων τῆς κατὰ γενναϊότητα ⁷³ πάντη
 θρασύτητος, (54) λαλοῦσης παράσημα καὶ ἀπειλού-
 σης τῷ κρατοῦντι ὄλωσθαι καθαιρεσιν, αὐτοῦ τε τὴν
 γαμετὴν ἀνοσίους γάμοις ἐγκαθυβρίσαι (55). Ἐν-
 ηχέτο τοῦτοις ὁ Λέων, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐπειράτο
 εὐμηχάνους (56) κατευθῆσαι βοήθην (ἤδει γὰρ αὐτὸν
 γλωσσηματίαν καὶ (57) ἀσχιστον, κὰν ἀνδρείον
 ἐνόμιζεν), ἀλλ' οὐ πείθει τοῖς λόγοις ἢ παραινῶν
 πάντως ἢ ἐμβριμώμενος· ἐχέτο γὰρ ὡσαύτως ὁ
 Μιχαῆλ τῆς τοιαύτης αἰσχροτολμίας. Καθίστησι
 τοίνυν ὁ βασιλεὺς ἀκρατὴς (58) τῶν αὐτοῦ τολμη-
 μάτων, τὸ μὲν δῆθεν καταπιέζων αὐτὸν τοῦ (59) ⁷⁴
 θράσους καὶ γλωσσαλγίας, τὸ δὲ καὶ ὠτακουσεῖν τὰ
 περὶ τοῦτον αἰρούμενος. Ἦν γὰρ καὶ τῷ Ἐξαβουλλίῳ
 περισσεμμένως εἰσηγησάμενος (60), ἅτε νουνεχεῖ
 ὄντι καὶ πολυπειρῶ ἀνδρὶ, πρὸς δὲ καὶ γνωστῷ αὐτοῦ
 τῶν οἰκείων, μὴ παραχωρεῖν αὐτῷ ἀθυροστομεῖν
 σπαύδοντι (61), ἀλλὰ σιωπῆν ἀγειν, ἐξ ἀναγκαίου
 τῶν κατὰ βασιλείως ἄγαν εὐλαβουμένων. Ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν οὐδὲν αὐτῷ πρὸς καταρτισμὸν διενήργητο, ἐξ
 ἀπαιδευσίας ἀκρατῶς φερομένη· ἐπεὶ δὲ ἅπαξ καὶ
 θς καὶ πολλὰκις περὶ αὐτῶν ἐδηλοῦτο τῷ βασιλεῖ,
 αὐτὸς δὲ δυσίλατος ἢ ἀνίτατος ἐβρητο, διὰ χειρογράφου C
 καταγγυᾶται τὸν Ἐξαβούλλιον ὡς μηδὲν αὐτοῦ τὸ
 παράπαν τοῦ λοιποῦ διαπαρασιωπήσασιν τῶν ληρη-
 μάτων, ἀλλὰ πάντα προὔπτα θέσθαι ⁷⁵ ἐαυτῷ. Ὡς
 δὲ οὐκ ἐνεδίδου γλωσσηματίων ὁ ἀλαζῶν, αὐτίκα
 τοῦτον κατὰδῆλον (62) τίθησι βασιλεῖ τῆς αὐτῆς
 ἀναιδείας μεταποιούμενον. Καὶ δὴ ῥητῇ ἡμέρᾳ τῶν
 πρὸ τῆς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν (63) κατὰ σάρκα
 γεννήσεως, εἰς τοῦμφανὲς τῶν κατ' αὐτοῦ κινου-
 μένων οἱ Ἐλεγχοὶ παρεῖσθεον, περὶ τὸν τῶν ἀσχηρη-
 τῶν (64) χῶρον τοῦ βασιλέως τὰ ἐπὶ τούτῳ κατὰ
 δοκιμασίαν πολλὴν ἀνετάζοντος. Οὐκοῦν ἐλέγχεται
 Μιχαῆλ τυραννίδα (65), κατατίθεται φανερώς ἐναρ-
 γεία τῶν κατηγόρων νυττόμενος (66), καὶ τισὶ τῶν

variis modis purgasset, ab imperatore missus est,
 ut in Oriente delectui militum habendo praesesset.
 Hunc ex invidia, ut quidam perhibent, occidere
 voluerat, nisi Deus quibus ei placebat modis mi-
 rabiliter servatum imperio destinasset. Quamvis
 etiam nonnulli tradiderint in Michaelo fuisse teme-
 ritatem linguæ majorem omnino strenuitatis illius
 audacia, ita ut effutiret monstrosa minitareturque
 imperatori omnino eversionem ejusque uxoris in-
 cestarum nuptiarum dedecus proferret. Indicaban-
 tur hæc Leoni. Atque is primo quidem conabatur
 arte sopire ejus impetum: norat enim 20 cum
 esse linguosum et turpiloquum, etiamsi strenuum
 putaret. Sed nihil profecit verbis, sive moneret,
 sive comminaretur: perseverabat enim nihilomi-
 nus Michael in impudentia. Constituit ergo impe-
 rator auscultatores et observatores ejus temerita-
 tis, partim ut reprimeret ejus audaciam linguæ-
 que petulantiam, partim ut exploraret ejus con-
 atus. Hortatus etiam fuerat circumspicere Exabul-
 lium, utpote cordatum et rerum peritissimum:
 virum, præterea etiam familiarem ejus intimum, ne
 pateretur eum tam effreni linguæ licentia amplius
 uti, sed tacendum esse moneret ac necessario erga
 regem reverentia et cautione utendum. Sed ista
 quidem nihil ei ad correctionem conducebant,
 procacitate linguæ impotenter ruenti. Cum autem
 semel atque iterum et sæpius etiam de ea re signi-
 ficaretur imperatori, ipseque vix sanabilis aut
 insanabilis deprehenderetur, chirographo obstrin-
 git Exabullium ut is nihil prorsus deinceps reticeat
 ejus nugarum, sed omnia sibi referat. Cumque
 nihil remitteret a linguæ licentia homo petulans,
 mox imperatori indicat illum eandem impudentiam
 servare. Atque dehinc statuto die Christi Dei
 nostri natiuitatem secundum carnem proxime ante-
 cedente, in apertum producebantur argumenta
 eorum quæ contra ipsum movebantur, imperatore
 in secretariorum loco omnia de eo diligenti exa-
 mine inquirente. 21 Coarguitur itaque Michael affe-
 ctæ tyrannidis, fatetur palam perspicuis docu-
 mentis accusantium victus, atque imperator quos-
 dam ex satellitibus suis jubet eum manibus prehen-

VARIÆ LECTIONES.

⁷¹ τὸν ὑπὸ χειρὶ λαόν Cedrenus p. 491 D. ⁷² εἰ] ἢ L. ⁷³ μείζων τῆς κατὰ γενναϊότητα L. ⁷⁴ αὐτοῦ
 τοῦ L. ⁷⁵ προὔπταθαι L, προὔπταθαι V.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(51) Contin. p. 21 init., Cedr. p. 491.
 (52) Ita scriptum. Adnotavit Reinesius: γρ. ἔφ.
 Cedrenus p. 491, missum esse dicit ad exercendos
 milites, τὰ τακτικά διδάσκειν.
 (53) Contin. p. 21, Cedr. 491.
 (54) Ἐλάλει τὸ παριστάμενον. Cedr. p. 491.
 (55) Sym. Log. p. 496, καὶ τὴν γαμετὴν αὐτοῦ
 ἀνοσίους γάμοις μιγῆναι. Vid. Cedr. p. 491.
 (56) Eadem verba Cedren. p. 491.
 (57) Melius καὶ abesse. Illoc autem Cedr. p. 492,
 ita: Ἦδει γὰρ αὐτὸν αἰσχρῶς ὡς ἀκολάστου γλώσ-
 σης δουλεύοντα. — *Αἰσχιστον*. Ita scriptum. F.
 ἔχριστον, αὐτὸ αἰσχρολόγον. Sed hoc nimis recedit.
 (58) Contin. p. 21 et Cedren. p. 492, ὠτακου-
 στάς.

D (59) Potest quidem tolerari [αὐτοῦ τοῦ], sed
 mallem, αὐτὸν, αὐτὸν αὐτοῦ τὸ θράσος καὶ γλωσ-
 σαλγίαν.
 (60) Contin. p. 21; Cedr. p. 492.
 (61) Loquitur inepte.
 (62) Cedren. p. 492.
 (63) Contin. p. 22, Zonar. p. 332.
 (64) Contin. p. 22; item Cedr. p. 492: ἐν τοῖς
 ἀσχηρητέοις. Dicitur autem a secretis.
 (65) Τυράννοισι vocant isti scriptores eos qui im-
 perium invadunt.
 (66) Ita scriptum, et potest excusari. Sed fortasse
 scripserat auctor ἡττόμενος, ut v ex præcedentis
 vocis sine repetitum sit, v pro η positum ex simi-
 litudine pronuntiationis.

dere et abducere in palatii balneum, pithecioque A vinctum et conto applicatum apponere igni fornacis consumendum.

Cum imperatoris jussum sic perageretur, spectare quæ futura essent voluit imperator. Simul autem eodem se contulit Augusta Theodosia improvisa, illa, inquam, Arsaberis filia, patricii illius et quæstoris, incusans imperatoris carnificinam et barbariem, quodque Dei timor ei plane non esset cordi, nec revereretur diem festum quo contaminatis manibus vellet divinam communionem recipere. Consiliumque ei dabat ut ille servaretur inclusus: dein sic in ejus facta ulterius inquiratur, atque etiam in socios conspirationis, ac tum demum pœnæ subjiciatur. Hujusmodi dictis perceptis imperator præcepit reum liberum esse in præsens et supplicio, uxoremque sic allocutus est: « O mulier, meam quidem animam ab illo supplicio hodie liberasti: etiam vita me cito fortasse privabis. Tu vero et liberi videbitis quid eventurum sit. » Atque in hoc futurum prædixit. Erat enim ei ex quodam ænigmatico libro tempus 22 quo interficiendus esset compertum per imaginem declarante inter X et Φ litteras jugulum leonis bestię gladio transfixum, sive inter Christi nativitatem et diem φώτων (id est Epiphaniarum) ipsum interemptum iri belluinis moribus præditum Leonem. Quin et nomen ejus qui esset eum interfector ex insomnio divinitus immisso editum. Viderat enim paulo ante patriarcham Tarasium prædicantem ominosa et audaci voce malitiæ ejus præcedem, ab coque Michaelem quemdam acriter incitari ad interficiendum ipsum; qui imperanti obtemperans percussisset præcipitatumque semi-mortuum reliquisset. Experrectus itaque ingentique pavore captus visum illud suæ uxori indicaverat. Item ex eo siebat, quod dictum ei fuerat per patricium Bardanium a monacho illo in Philomelio, et quod vestium ejus alteram ipse indnerat, alterius extremam oram calcaverat. Ceterum papia accersito illum (Michaellem) asservandum in quodam cubiculo

ὁ πατρισιτῶν ὁ βασιλεὺς ἐγκλειύεται αὐτὸν ταῖν χειροῖν λαβέσθαι καὶ ἀπαγαγεῖν εἰς τὸ τοῦ καλατίου λουτρῶν, πιθήκιόν τε δεσμήσαι, ἐνεῖραι τε πρὸς κοντὸν καὶ τῷ καμινιάῳ πυρὶ παρατιθέναι ἀνάλωμα (67).

Τοῦ δὲ βασιλικῆς διατάγματος (68) οὕτω προβιβάσθέντος, θεάσασθαι τὸ τελεσθησόμενον προτεθῆμηντο βασιλεὺς. Συνηγήκει δὲ αὐτῷ ἡ Αὐγουστα Θεοδοσία ἀσάμβαλος ** (69), τὸ τοῦ Ἀρσαβήρ πατρικίου καὶ κοιαιτωρὸς θυγάτριον, τοῦ βασιλείως κατηγορησόν (70) μαιφονίαν καὶ βαρβαρότητα, καὶ μηδ' ἄλλως τὸ τοῦ Θεοῦ δέος τοῦτον ἔχειν ἐγκάρδιον, καὶ κατὰ μηδὲν ἡρυθριακότα ἡμέραν τὴν ἑορτάσιμον, καθ' ἣν κεχραμένης τὰς χεῖρας ἤρθησαι ** (71) τὴν θείαν κοινωνίαν εἰσδέξασθαι, συμβουλευσόμενόν τε τὸν Μιχαὴλ τηρηθῆναι κατάκλειστον, εἰθ' οὕτως εἰ κατ' αὐτὸν πλείονος τυχεῖν ἀνετάσεως, καὶ τοὺς κεκοινωνηκότας ** αὐτῷ τοῦ συνθήματος, καὶ τῆνικαῦτα τιμωρίαις ὑπάγεσθαι. Τῶν οὖν τοιούτων λόγων ἐπησθημένος ὁ βασιλεὺς προσέταξε τὸν ὑπεύθυνον ἑλευθεριάσαι τῆς αὐθώρου ** ὑπεξελεύσεως (72), καὶ τοιαῦτα τῇ γαμετῇ προσφωνεῖ: « Ὁ γύναι (73), τὴν ἐμὴν ψυχὴν τῆς ἐκείθεν σήμερον δίχης ἀπήλλαξας, καὶ τῆς ζωῆς με συντόμως ἴσως στερφήεις· σὺ δὲ καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν θεάσασθε ** τὸ ἀποθησόμενον. » Καὶ ἐν τούτῳ τὸ μέλλον ἀπέφησεν ** (74). Ἦν γὰρ αὐτῷ ἐκ τίνος συμβολικῆς βίβλου ὁ ἀναιρέσιμος χρόνος μεμνημένος, αἰνιγματιζούσης μεταξὺ τοῦ τε χ καὶ φ τῶν στοιχείων τὴν κατακλιθεῖα λέοντος θηρῆς; εἴφει διαπερονηθείσαν, ἦτοι μεταξὺ ** Χριστοῦ τῆς γενήσεως καὶ τῶν φώτων αὐτὸν ἀναιρεθῆναι τὴν θηριότροπον λέοντα· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κλήσις (75) τοῦ ἀναιρήσοντος ἐκ θεοπέμπτου ὄνερατος (ἐωράκει γοῦν πρὸ μικροῦ (76) τὸν πατριάρχην Ταράσιον δυσφημοῦντα μετὰ παρρησίας τῆς κακίας αὐτοῦ τὰ ἐπέχειρα, πρὸς τινὰ τε Μιχαὴλ αὐστηρῶς παρακλιεῦμενον ἀναλώσαι αὐτὸν, ὃς τῷ προστάττοντι εὐπειθήσας γε ἐπληξεν, ἡμιθανῆ τε κρημνίσας κατέλιπεν. Ἐξυπνος δὲ γεγονῶς καὶ πολλῶν συσχεθεὶς δελματι τὸ δραθὲν τῇ ἰδίᾳ γαμετῇ παρεδήλωσεν), ὡσαύτως δὲ (77) καὶ ἐκ τοῦ ρηθέντος αὐτῷ διὰ τοῦ πατρικίου Βαρδανίου παρὰ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντος (78), ἐκ τε τῆς μεταμφιάσεως καὶ ἐπιδάσεως τῶν ἐσθῆτων.

VARIAE LECTIONES.

** ἀσάμβαλος L. ** ἤρθησαι L. ** κεκοινωνηκότας L. ** αὐθώρου L. ** θεάσασθε L. ** ἀπεροήσασθε Cedrenus p. 492 D. ** μεταξὺ addidi.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(67) Contin. p. 22, Zon. p. 132, Cedr. p. 492, D p. 406, edit. Paris, in eadem re habetur συμβολικῆς, ubi in marg. Συμβολικῆς. Cedren. p. 495, Zonar. p. 133, item Sym. Log. hic etiam, ut Noster. Nostram lectionem non puto falsam, quamvis Συμβολικῆς probari possit ex Cont. p. 22, et aliis annotatis. Sic συμβολαίως ἀμεινοσ Noster posuit infra p. 23.

(68) Ibidem.

(69) Ita scriptum. Reinesius annotavit, Γρ. ἀσάμβουλος· inconsulto enim impetu, nec præviso, invasit imperatorem.

(70) Γρ. κατηγορήσαν. REINESIUS.

(71) Hæc commodius Contin. p. 22, Zon. p. 132, Cedr. p. 491.

(72) Ita scriptum, non ὑπεξελεύσεως.

(73) Cont. p. 22, Cedr. p. 492, Zon. p. 132, et Nostri verbis Sym. Log. p. 406.

(74) Ita scr., sed fortasse fuerat primitus ἀπεροήσασθε, ut apud Cont. p. 22. — Apud Sym. Log.

(75) Ita scriptum sine articulo.

(76) Cont. p. 23, Cedr. p. 493, Zon. p. 133, Sym. Log. p. 407.

(77) Imperfecta oratio, nisi aliquod verbum ex superioribus ἀπὸ κοινοῦ sumatur, ut feci in versione.

(78) Cont. p. 23, Cedr. p. 493, Zon. p. 134, et iisdem quibus Noster verbis Sym. Log. p. 406.

Ὅμως (79) μετακαλεσάμενος τὸν παπίαν, τοῦτον ἀσφαλῶς τηρεῖν πρὸς τι οἶκημα τῶν τὸ παλάτιον σαρούτων ἐκδίδωκε, σιδηροπέδικαι ἀσφαλίσάμενος (80), ὧν τὴν κλεῖδα ἐν τῷ ὑπενδύτῃ αὐτοῦ ἀπόθετον διεφρούρει, τῶν ἄλλων μὴδενί ταύτην παπιστευκῶς.

Περὶ γοῦν (81) νυκτερινὴν ὥραν ἀπαναστάς, τοῦ κοιτῶνος ὁ βασιλεὺς τὰς ἀπαγούσας πρὸς τὴν τοῦ παπίου σκηνὴν πάσας θύρας εὐσθενῶς κατηδάφισεν· ἦν γὰρ εὐσθενὴς πάνυ καὶ θρασυχάρδιος. Καὶ εἰσιῶν γε κριταλαμβάνει τὸν Μιχαὴλ (82) εἰς τὴν τοῦ παπίου κλίνην καθυδόντα, χαμαὶ δὲ τὸν παπίαν παρναυαζόμενον. Καὶ περὶ τὸν Μιχαὴλ κούφας παλάμη τὰ στήθη αὐτοῦ διηκριβάζειν, ὅποιαν ἀφήσει ῥοπήν, μεριμνητικὴν ἢ ἀμέριμνον. Ὡς δὲ τοῦτον τῆς ἀφῆς μὴ ἐρησθημένον ἰσχυρῶς (83), πάνυ ἐπεθαυμάζει ἐπὶ τῇ ἀφρόντι αὐτοῦ ἀφυπνώσει (84), διαναύων τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν καὶ χαλεπὰ τεκμαιρόμενος, καὶ διεξιῶν μεγάλως τῇ χειρὶ (85) κατὰ τοῦ παπίου τὸν θυμὸν συμβολαιωσάμενος ἀμφοτέροις τὴν ἀπειλήν ἐπαρρίπτειν. (86) Ταῦτα προσεδρεύον τῷ Μιχαὴλ εὐνοητικὸν παιδάριον κρύφα θελάτο, ὅπερ τὸν εἰσιόντα βασιλέα οὐκ ἄλλοθεν ἢ ἀπὸ τῶν βασιλευσῶν (87) ἐκ κόκκου πεδύλων ἰσχυρῶς ἐδιέγνωκεν ὑπὸ τὴν κλίνην ὑφέρον ἢ (ἐκεῖ γὰρ τῷ βασιλεὶ διεκίρρυτο)· μετὰ γοῦν τὴν ἀφίξιν (88) τοῦ βασιλέως τῷ τε ἰδίῳ ἐπισκόπῳ Μιχαὴλ, ἀλλὰ μὴ καὶ τῷ παπίῳ, ἅπαντα τὰ συμβεβηκότα διέλεξε. Τοῦτων κατήκοος γαγονῶς ὁ παπίος καὶ ἀμέτρῳ (89) κατασχεθεὶς δειματι σὺν αὐτῷ Μιχαὴλ βουλήν δοκίμην ἐπισκευάζουσιν. Προτασίζεται (90) ὁ Μιχαὴλ τῶν κατὰ ψυχὴν ὀφλημάτων ἄγαν κεκτῆσθαι διὰ φροντίδος, ὡς ἂν τινι τῶν ἀγαθῶν ταύτας (91) ἀνάθοιτο διὰ τινος τῶν ὑπερεπουμένων αὐτῷ πιστοτάτου θεοκτίστου, ὃς μετὰ ταῦτα τῷ τοῦ πατρικίου περιδελέπτῳ τετίμητο ἀξιώματι καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ καλάμου ἐγκειρίστο πρόνοιαν, δι' οὗ κανίκελος ἰδοξάζετο (92), ἐφ' ᾧ καὶ τὰ τῆς ἐπιτροπίας τοῦ Μιχαὴλ ὡς εὐγνώμονι ἐδεδόξατο. (93) Τότε δὲ τὸ κατὰ τὴν αἰτησιν τῆς προτάσεως πέρας ἀπήρητο βασιλικῆς ἐκ διαδέξεως, καὶ τὸ σκαυώρημα εἰς ἔργον προέβαιεν. (94) Ἀκριβολογησάμενος γὰρ τῷ θεοκτίστῳ ὁ Μιχαὴλ τὰ τῆς ἐπιθέσεως, καὶ διαπορθεύσας κρυφιομύστως τοῖς κε-

eorum qui palatium verrant tradiderat compedibus vinctum, quarum clavem in interula sua repositam servabat, nulli alii eam concedens.

Cum igitur noctu hora circiter tertia surrexisset de cubili imperator, omnes januas quæ ad papie cubiculum ducerent validis viribus dejecit: erat enim valde robustus et animosus. Ingressusque offendit Michaelē in papie lecto dormientem, papiam autem humi cubantem. Ac Michaeli intentus, manu exploravit ejus pectus quasi motu moveatur, num solliciti an securi. Ut autem eum contractionem minime sensitse intellexit, valde admiratus fuit quod tam secure dormiret: movensque caput et gravia minitans, interque egrediendum manus agitatione animum iratum erga papiam indicans, utrisque minas intentavit. Hæc omnia assidens Michaeli puer eunuchus ex occulto spectaverat, qui ingredientem imperatorem non aliunde nisi ex coccineis calceis cognoverat, sub lectulum reptans: ibi enim absconditus imperatorem latuit. Itaque post abitum, domino suo Michaeli, nec non papie, omnia quæ accidissent narravit: quibus auditis papias atque Michaelē pavore correpti consilium quoddam sibi utile ineunt. Simulat Michael valde sibi curæ esse ut animæ quædam debita alicui ex religiosis aperiret per quemdam suorum ministrorum fidissimum Theoctistum, qui postea illustri dignitate patricii ab eo ornatus fuit curaque calami imperatorii ei demandata, unde caniclius audiebat, atque ut benevolo curatura Michaelis eidem fuerat collata. Tunc ergo secundum petitionem prætextus illius finis pendebat ab imperatoris ordinatione, et mox consilium in actum deducebatur. Quippe diligenter collocutus Michael cum Theoctisto clam certiores reddit participes insidiarum de occulto consilio, minaturque se conjurationem indicaturum imperatori, si aggressionem in præsens intermittant.

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ μεριμνητικὴν L. ¹ ἐπαισθημένον L. ² προσεδρεύων L. ³ πεδύλων L. ⁴ ὑφέρον B, ἐφέρον L. fort. κηλίδας τῶν. conf. Contin. p. 24.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(79) In contrarium posuit auctor hanc particulam, ut alia quædam. — Cont. p. 22 et 23; Cedr. p. 492. Papias est nomen officii, custodem palatii significans.

(80) Cont. p. 22 init. — Cedren. p. 492, Zonar. p. 135.

(81) Cont. p. 23, Cedr. l. c., Zonar. p. 135.

(82) Scriptum ἐπαισθημένον. Supra p. 21, recte cum augmento.

(83) Cont. p. 23 in fine, Cedr. p. 495, Zon. p. 133 in fine.

(84) Cont. p. 24, lin. 1, δεῖνόν ἐναίτων.

(85) Zonar. l. c. τὴν ὀργὴν ὑπεδῆλον τῇ κινήσει τῆς χειρός.

(86) Contin. 24, ἀλλὰ τις τῶν προκοίτων, etc., ut et Cedr. p. 494. De eodem Zon. p. 134.

(87) Cont. p. 24, ἐκ τῶν φοινικῶν (sive φοινικίων) φωρασάμενος ὑποδημάτων, et Cedr. p. 494. — Scriptum πεδύλων. Monuit Reinesius de emendatione in margine.

(88) Male posuit hanc vocem in contrarium auctor, ut supra ἀπώλωλε pro ἀπόλωλε et inferius διαπεφόνηκεν.

(89) Zon. p. 134.

(90) Contin. p. 24, Cedr. p. 494.

(91) Ita scriptum, ταῦτα.

(92) Apparet hinc ex parte, quodnam caniclii officium fuerit.

(93) Cedr. p. 494. Insolite loquitur, ut plerumque.

(94) Cedr. l. c.

κοινωνηκόσιν αὐτῷ τῆς ἐνέδρας βαθεῖαν διάτκεψιν, ἐπισχυρίζεται κατ' αὐτῶν τὴν κοινωνίαν φωράσαι τῷ ἄνακτι, (95) εἶπερ καταμελήσειαν ἄρτι τῆς ἐγγχειρήσεως.

Hinc communi consilio rem ita constituunt, ut clam intrarent noctu per eburneam portam, ubi Deo laudes consecrantur, simulantes se sacerdotes, sub vestibus gladios habentes, dein sic ad dexteram partem declinant imperatoremque aggredierentur. Vetus enim quidam fuerat mos ut sacerdotes extra regiam de nocte exspectarent usque ad introitum, qui ipsis circa auroram erat definitus. Tanquam sacerdotes itaque conjurati ingrediebantur, veris sacerdotibus adjuncti comites. Ac sacerdotes quidem intrabant in oratorium; illi autem remanentes in loco obscuro, in insidiis latebant, ut tempore opportuno aggredierentur imperatorem. Instante autem matutino hymno imperator, ut solebat, se in templum confert. Tempus ipsum per auroram detegens insidiatores acuebat, nisi audacia aggredientium victoriam excitasset. Confestim enim fervente præcipitique audacia gladiis manibus tenentes, a scopo aberrantes in sacerdotum præfectum gladios intentant, hunc putantes esse imperatorem, 25 ex oblato tunc ipsis habitu decepti. Cum enim esset hiems acerrima, imperator habebat in capite erectum tegumentum, ad eundem modum et sacerdotum ordinis præfectus; unde accidebat ut conjurati omnino hunc adorirentur. Qui tanto impetu simul invadentium perterritus vehementer exclamavit alium esse imperatorem, ad quem impetum direxissent. Quapropter et caput nudavit tamquam manifestum indicium (calvitium enim habebat), ne ictum propter similitudinem attraheret. Itaque imperator ingressus in propitiatorium fuerat, atque inde cruce aut secundum alios catena turibuli arrepta, destitutus aliis ad defendendum armis, opponere se volebat. Sed statim atque agnitus fuit a percussoribus, isti eum gladiis conciderunt crucem in manibus tenentem, ut ea saltem ictum depelleret. Qua de causa etiam ad quemdam ex percussoribus, ingentem hominem, qui unum et dimidium a statura Gigantea appellabatur, locutus est, adjurans per id quod tenebat (per crucem).

Ἐντεῦθεν κοινὴν βουλὴν ἐπισκευασάμενοι τοῦσδε τὸ ἐγγεῖρημα συντιθέασιν, παρεισδύουσι (96) νύκτωρ διὰ τῆς ἐλεφαντίνης πύλης, καθ' ἃ τὰ τῆς δοξολογίας Θεῷ ἀφιέρωτο, ὡς ἱερεῖς ὑποκριθησόμενοι τοῖς ἐπενοῦμασι ξίφη τε λαθραῖως * (97) χειρισόμενοι, εἰδ' οὕτως πρὸς μέρος τὸ δεξιὸν ποιήσασθαι τὴν ἀπόνευσιν καὶ ἐπιθέσθαι τῷ βασιλεῖ. (98) Παλαιὸς γὰρ τις τύπος διεδεδραμῆκε, ἐκτὸς τῶν βασιλείων τοὺς ἱερεῖς νυκτὶ διακαρτερεῖν μέχρι τῆς πρὸς ὄρθρον διωρισμένης αὐτοῖς εἰσελεύσεως. Ὡς ἱερεῖς ὄθεν οἱ στασιώται εἰσῆσαν ἰ, τοῖς ἀληθέσιν ἐπόμενοι· καὶ οἱ μὲν ἱερεῖς εἰσῆλθοσαν τῷ εὐκτηρίῳ ναῷ, (99) οἱ δὲ περιλειφθέντες ζοφῶδει χώρῳ λεληθότως * προσῆδρευον, (1) ὡς ἂν εὐκαιρῶς ἐπιθῶνται τῷ βασιλεῖ. Τοῦ δὲ ὄρθρου ὕμνου ἐνστάτος, (2) πρὸς τὸ εἰωθὸς καταίρει βασιλεὺς τῷ ναῷ. Ἡ ὥρα τῇ ἔφ' παρέθηγε τὸν λόγον δημοσιεύουσα, εἰ μὴ τόλμα (5) τῶν ἐπιτιθεμένων τὸν θρίαμβον ἀνεβρίπισεν. Αὐτίκα γὰρ ζέοντι καὶ τομῶ θάρσει ξιφῆρες παρὰ τὸν σκοπὸν ἑναυτομολήσαντες (4) κατὰ τοῦ τῶν ἱερέων ἐξάρχου τὰ ξίφη προέτειναν, τὸν βασιλέα τοῦτον ὑπάρχειν εἰκάσαντες ἐκ τοῦ τότε προσπεσόντος σχήματος ἀποπλανηθέντες· (5) χειμῶνος γὰρ δριμυτάτου καθεστηκότος ὁ μὲν βασιλεὺς κατὰ τὴν κεφαλὴν ἐκέρρητο διανεστηκῶτι καλύμματι, τὸν αὐτὸν δὲ ἰσθμὸν καὶ ὁ τοῦ τῶν ἱερέων καταλόγου προηγούμενος· ἐξ οὗ συνέβαινε δυνως τοῖς στασιώταις ἰο κατ' αὐτοῦ τὴν ἐγγεῖρησιν ἐπιδείξασθαι. Ὅς τῇ ἀθρόῃ φιλῶ τῶν ἐπιτιθεμένων καταπληγεις σφοδρὸν ἀνεδόησεν, ἔτερον (6) εἶναι τὸν βασιλέα, πρὸς ἃν τὴν ὄρμην ἀπήρρησαν. Δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν ἀπεγύμνωσαν οἷα (7) καταφανὲς γνῶρισμα (φαλάκρωμα γὰρ αὐτῷ περιστατο), ἵνα μὴ τὴν τομὴν ἐκ τοῦ παρῆκτος ἐπιστάσοιτο. (8) Οὐκοῦν ὁ βασιλεὺς εἰσῆει τῷ ἱαστηρίῳ περιτυχῶν ἰ, καὶ τοῦτου τὸν σταυρὸν ἢ κατὰ τινος τὴν τοῦ θυμιατηρίου κρεμάθραν δραξάμενος, ἐξαπορῶν (9) τινος ἀμυντηρίου ὄργάνου, ἀντιτάξασθαι ἔμελλεν. Ὅμως (10) καταφανὲς ἰ γενόμενος τοῖς αὐτῶν διαχειρισμένοις, (11) αὐθαρῶς τοῖς ξίφεσιν ἐκερμάτιζον σταυρὸν ἐν χερσὶ κατέγοντα, ὥστε τοῦτι γε ἰ τὴν τομὴν ἀποπέμψασθαι. Ἦς (12) χά-

VARIAE LECTIONES.

* ξίφει λαθραῖως τε L. ἰ εἰσέσαν L. ἰ λεληθότος L. ἰ δὲ] ὀη L. ἰο στασιώταις B, στρατιώταις L. ἰ περιτυχῶν L. ἰ καταφανείς L. ἰ τοῦτου γε L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (95) Cont. p. 24 init., Zonar. 135. Sym. Log. D κλήρου ἔπαρχον.
 p. 411.
 (96) Cont. p. 24, Cedr. p. 494.
 (97) Zon. p. 134, Cont. p. 24, Cedr. p. 494.
 (98) Cont. p. 24, ἔθος ἦν τῷ κλήρῳ, etc. Vid. Cedr. γ. 494.
 (99) Zon. p. 134.
 (1) Cont. p. 24, Cedr. p. 494.
 (2) Zon. p. 134.
 (3) Ita sine art. ἦ, qui videtur absorptus a præc. μή. Sic paulo ante ἂν excidisse videtur propter præc. παρέθηγεν.
 (4) I. e. in unum currentes, euntes. REINESIUS. Cont. p. 24, εἰσπηδήσαντες; ἀθρόως. — Cedr. p. 494, τὸν τοῦ κλήρου ἐξάρχον vocat, Cont. p. 24, τὸν τοῦ
 (5) Cont. p. 24, Cedr. p. 494.
 (6) Cedr. p. 494.
 (7) Cont. p. 24.
 (8) Cont. l. c. Cedr. p. 494 in fine, ut Noster fere.
 (9) I. e. penitus desperans. REINESIUS. Imo, inquam, penitus destitutus.
 (10) Abutitur hac particula in contrarium hic etiam, ponens pro ἀλλά. — Καταφανὲς γενόμενος. Est solœcismus. Si scribatur καταφανῆ γενόμενον, recte habet.
 (11) Cont. p. 24.
 (12) Ita scriptum, ut referatur ad τομῆς; ut ad advertendum ictum non tantum crucem adhibuerit,

ριν πρὸς τινα τῶν μταιφόνων, ὑπερμεγέθη ἄνδρα, ὃ A
 τὸ ἐν καὶ ἡμισυ κατὰ τὸ γιγάντιον ¹⁴ (13) προσω-
 μάζετο μέγθος, ἐπεφθέγγετο ὄρκω περιδαισμών οὐ
 ἐπαλάβετο. Ἄλλ' ἀμείλιχον ὅσα κατὰ τοὺς Ἄντιμά-
 χου παῖδας διήκουσεν, ἀντεπαύοντα (14) ἐνόρκως αὐτῶ
 μηκέτι βιώσασθαι. Καὶ εὐθέως (15) τῇ κατακλιθεῖ-
 τὴν σπάσθην καθελὺς τὴν χεῖρα δεισπασεν, ὥστε καὶ τὸ
 σταυρικὸν σχεδὸν τι κέρασ διακοπήναι· εἶθ' οὕτως
 αὐτὸν καὶ τῆς κεφαλῆς ἀπτείχισεν. Κατ' αὐτὴν (16)
 δὲ τὴν ὥραν φωνή τις ἀερόθεν ἐνήλατο ποντοποροῦσι
 ναυτιλοῖς ¹⁵, ὡς Αἰών ὁ βασιλεὺς τῆδε διαπεφώνη-
 κεν (17)· οἱ συμβαλλόντες ¹⁶ τὴν ἀκοὴν τὴν τε νύκτα
 ἀληθῆς διειλήφασιν.

Κτείναντες δὲ τοῦτον οἱ φονευταὶ ἀνηλεῶς ἐν εὐ-
 λοιπέσι χώροις τοῖς πρὸς τὸ δέξιμον ἀπαγαγόντες B
 κατέθεσαν, ὅπως ἐπὶ βραχὺ ἐκείσε προσμένειν·
 εἰχοντο γὰρ χρειωδέστερον φροντίζον οἱ τῷ Μιχαήλ
 συναρμόμιοι, ὥστε τοῦτον μὴ τῆς εἰρκῆς ἐξελεῖσθαι
 καὶ ἀναβῆσαι πᾶσιν αὐτοκράτορα βασιλέα, ὃς διαι-
 τῆσοι τὰ πρὸς τὸν καιρὸν καταπειθόντα, ἀσφαλείας
 θεούσης ἀπαιτουμένης, ἦν ταχέως εἰργάσατο (18).
 Καὶ διὰ τῶν Σκύλων ¹⁷ ἔλκυσμῶ τὸ σῶμα λυγρῶς
 κατακίσαντες καὶ τῷ ἱπποδρόμῳ παραγουμνώσαντες
 καὶ ὑποζυγίῳ μετεωρίσαντες ἐπὶ πάσης τῆς λεωφό-
 ρου προήνεγκαν, εἶτα ἐμβάλοντες αὐτὸ ἐν ¹⁸ πλοίῳ,
 (19) καὶ τὴν σύμβιον σὺν τοῖς τέσσαρασι τούτων
 πιασί, Συμβατίῳ (20) τῷ καὶ μετονομασθέντι ¹⁹
 Ἰωνοσταντίῳ κατὰ τὸ στέψιμον, Βασιλείῳ καὶ Γρη-
 γορίῳ ἅμα Θεοδοσίῳ, περὶ τὴν Πρώτην νῆσον (21)
 παρέπεμψαν. Κάκεισε τῶν παίδων καταθλαδίαν ποι-
 ῆν περιτοιογυμένων, ὃ Θεοδόσιος τῆς ζωῆς ἀπεξέ-
 ζατο ²⁰· καὶ ἀμφοτέρους τῆς προσηκούσης κηδείας
 ἐξίωσαν.

Οὗτος δὲ, ὡς φασὶ τινες, καὶ πρὸ τοῦ τῆς βασιλείας
 ἐπιλαβῆσθαι τῆς δυσσεβοῦς αἰρέσεως εἶχετο. Διὸ καὶ
 κατὰ τὸ εἶθιμον τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβοῦς πίστεως
 στελιαντος πρὸς αὐτὸν Νικηφόρου τοῦ πατριάρχου
 Ἰμνον διὰ τινῶν ἀρχιερέων ἐγγράφασθαι τὴν εὐσε-
 βίαν, (22) καταπράξασθαι τοῦτο διανεβάλετο ²¹ ἕως
 ἐν αὐτῷ ἢ τῆς βασιλείας ἐπέλθοι διὰ στέφους μεγα-
 λοπρέπεια· καὶ καθ' ἡμέραν γε τὴν δευτέραν τῆς
 αὐτοῦ βασιλείας ἐνσυνεχόμενος τῷ ὀρθοδόξῳ τόμῳ
 ἀσσημῆνασθαι ἀναντιρρήτως ἀπέπαιτο μῆδ' ὅπως τῷ

VARIAE LECTIONES.

¹⁴ γιγάντιον L. ¹⁵ ναυτήλοισ L. ¹⁶ συμβάλλοντες L. ¹⁷ σκύλων L.] ¹⁸ ἐμβάλλοντες αὐτῷ ἐν L.
¹⁹ μετονομασθέντι L. ²⁰ ἀπεξέζατο L. ²¹ διανεβάλετο L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

sed et giganteum illum hominem allocutus fuerit. D Cont. lib. II init., Cedr. p. 496, Zonar. p. 184.
 Habent hic vocem χάριτος et alii, sed aliter. Cont. p. 25, ὄρκω τῆς ἐνοικουσίας χάριτος ἐν τῷ ναῶ, uti et Cedr. p. 495, quasi per gratiam templo inhabitantem obsecraverit.

(13) Mire Noster hæc ut pleraque. Alii planius, ut Cont. p. 25, ἐρμεγέθη καὶ γιγανταίων. Cedr. p. 495, ἕνα τινὰ γιγανταίων.

(14) Ita scriptum, cum deberet ἀντεπαύοντος.

(15) Cont. p. 25, Cedr. p. 495, Zon. p. 134.

(16) Cont. p. 25 in fine, Sym. Log. p. 411, Cedr. p. 495.

(17) Ita scriptum. Reinesius annotat, Γ'. διαπεφώνηκεν.

(18) Ita scriptum, cum deberet εἰργάσατο. —

Sed immitem vocem. ad exemplum Antimachi filiorum, audivit, cum juratus ei responderet haud amplius victurum. Statimque idem gladio claviculæ impacto manum amputavit, ita ut etiam crucis cornu fere dissectum fuerit. Dein sic eum capite truncavit. Eadem autem hora vox **26** quædam ex acre percussit in mari navigantes nautas quosdam, Leonem imperatorem ea perisse: qui considerantes quod audierant, et noctem postea et horam in animum revocantes, veritatem deprehenderunt.

μετὰ τοῦτο καὶ ὥραν καθ' ἑαυτοῦς ἐννοήσαντες τὸ

Cum autem eum percussores occidissent, in cloacas et receptacula sordium delatum posuerunt, ut paullisper ibi maneret. Intenti enim erant magis necessariis curis Michaelis complices, ut scilicet hunc ex carcere eximerent, et publice imperatorem declararent, qui temporis opportuni copiam faceret, cum securitas congrua requiretur: eamque is cito præstitit. Atque tunc per Scyla tractum cadaver misere fœdantes, in circo denudatum, jumento sublato, per omnem plateam tulerunt, postea impositum navigio, cum conjuge et quatuor filiis, Sabbatio, qui in inauguratione imperatoris Constantinus fuit dictus, Basilio item ac Gregorio, nec Ion Theodosio, in Proten insulam miserunt. Atque ibi cum exsectionis pœna afficerentur, Theodosius vitam amisit. Utrumque autem congruente sepultura dignati sunt.

Porro iste Leo, ut quidam perhibent, etiam antequam imperium capesseret, impiæ illi hæresi adhæserat. Quapropter etiam cum ex more **27** piæ nostræ fidei Nicephorus patriarcha ad eum misisset libellum per aliquot sacerdotes primarios, ut professionem fidei inscriberet, id facere distulit, donec solennitas inaugurationis adesset. Sed altero die ejus imperii, cum compelleretur ad subscribendum orthodoxo libello, plane negavit sese accommodaturum illius voluntati. Unde etiam

(19) Cont. lib. II init., Zon. p. 135, Cedr. p. 493, Sym. Log. 411. — Scriptum αὐτῷ ἐν. Notavit Reinesius, Γρ. αὐτὸ ἐν. Recte quod ad αὐτὸ attinet, pessime ἐν: ἐν bene habet.

(20) Ita scriptum. Reinesius annotavit, Σαββατίῳ. Zonar. p. 135 et Cedren. p. 395, Συμβατίῳ. Cont. lib. II init.

(21) Cedr. πρὸς τὴν πρώτην καλουμένην νῆσον. Reinesius. Et apud Nostrum in allem πρὸς.

(22) Ita et Continuator Const. Porphyri. p. 18, negat profitemi voluisse fidem. Sym. autem Log. p. 402, professum dicit, uti et Georgius monachus in initio.

hæresis suæ adutores et collegas in palatium assumpsit, victum ad luxum usque istis peculiariter largiens : cumque cooperatorem in sua doctrina invenisset Johannem grammaticum, qui et Iannes eo quod veritati adversaretur, hunc inter eosdem cooptavit. Quibus stultus ille desertor mandavit ut novitiam illam fidem conscriberent. Ac post duos imperii sui annos palam deficiens, ut filius Cis, venerandarum imaginum eversionem aggressus est. Mox etiam ad omnes episcopos scripsit, ut se Byzantium conferrent, urbem a Megarensibus conditam ac Byzantio, cum ad eam condensam confluisset per Europam Carystii, Mycenæi, Corinthii, aliique multi, cum philosophis et rhetoribus. Cumque ad Propontidem episcopi venirent, permissum illis non est ut pro consuetudine prius accederent ad patriarcham, sed ad ipsum imperatorem ducebantur et vi coacti adigebantur ut consentirent in ejus pravam sententiam. Ex quibus illos qui ei morem gerebant comiter et benigne excipiebat, eos autem qui obtemperare nolent omnis generis contumeliis ulciscabatur, Christianorum dogmata pro nihilo reputans; quemadmodum etiam in pacis fœderibus cum Hunnis hæc conturbavit, illis quidem attribuentibus nostras consuetudines, sibi autem et suis subjectis illorum cæremonias. Atque ob hæc fortasse terræ motus maxime terribiles, luesque et siccitates, et inflammationes aeris, præterea seditiones in urbe omni et dititione ab initio ejus Deo invisibili imperii per multos annos assidue exstiterunt, ipsis etiam elementis indignantibus ob ejus scelera. Tales erant impiæ ejus cogitationes et machinationes, et duras per eas calamitas.

Cæterum in rebus utilibus suscipiendis industria incessabili erat. Qua etiam factum, ut per Thraciam Macedoniamque, etiam usque ad fines terræ Scytharum, multas urbes instauraret, ipse omnia lustrans cum militaribus copiis, ut et hostium incursiones averteret et instauraciones ad finem commode perducendi facultatem præstaret.

VARIÆ LECTIONES.

ἡ πολήσαι L. ἡ προεντυγχάνειν V. ἡ ἐγγρονίζων L. ἡ στρατιώτησι L.

STEPH. BERGIERI NOTÆ.

(23) Cont. p. 20.
 (24) Cont. l. c., Sym. Log. p. 403, Georg. mon. p. 501.
 (25) Χρόνους pro annis, quod inconsiderate negat Ritterhusius notis ad Pythagoram Malchi p. 22. REINESIUS. Sic Eustathius de Ismen. lib. vi, p. 126. Vide et notas ad Lex. Gr. Suidas Γάτος, μετὰ δύο χρόνους ἑκατάς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, etc. OLESIUS aut BOSIUS. Sed hæc protrita, et nihil notius.
 (26) Saulis exemplum, ut Noster quidem ponit, parum huc quadrat; explicatius et aptius id ponit Georg. monachus initio.
 (27) Inepta hic et intempestiva erat parenthesis de conditu Byzantii, ut aliz plures in sequentibus. Fortasse ex margine. Cum interim non alienæ videantur ab auctoritis hujus ingenio. Est autem in hac ambiguitas. Nam potuit claudii etiam post *μικτι*. Atque hoc pacto philosophos etiam et rhetoras

α τοιοῦτω συνθέσθαι βουλήματι. Ὅθεν καὶ τοὺς τῆς αἰρέσεως αὐτῷ συνεργούς ἐν τῷ παλατίῳ ἀποκατέστησεν, δίδαιταν πρὸς τρυφήν ἰδιαζόντων τούτοις βασιλευσάμενος. (23) Μεθ' ὧν καὶ συνείραθον τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας εὐρών τὸν γραμματικὸν Ἰωάννην, ἐὼν καὶ Ἰαννῆν (24) διὰ τὸ τῆς ἀληθείας ἀντιβρόπον, τούτοις συνένταξεν. Οἷς νεαροπρεπῆ πίστιν νηπιόφων ὁ ἀποστάτης προστάττει συγγράψασθαι. Καὶ μετὰ δύο χρόνους (25) τῆς βασιλείας ἀνάστην ἀποστατήσας, καθάπερ ὁ υἱὸς τοῦ Κίς (26), τῆς τῶν τερασίων εἰσόδων μεταποιήσατο καθαιρέσεως, ἐνταῦθεν καὶ γράψας παντὶ ἐπισκόπῳ καταίρειν ἐν Βυζαντίῳ τῷ ὑπὸ Μεγαρέων κτισθέντι καὶ Βύζαντος (27), κατ' Εὐρώπην συνελθόντων ἐν τῇ τούτου πολλοὶ²⁸ Καρυστίων, Μυκηναίων καὶ Κορινθίων ἄλλων τε πολλῶν, φιλοσόφοις ἕμα καὶ ῥήτοροι. Καὶ δὴ ὅτε οἱ ἐπίσκοποι τοῖς κατὰ κέραν προσήγγιζον, (28) οὐ κατὰ τὸ εἰθισμένον προσεντυγχάνειν²⁹ τῷ πατριάρχῃ ἤφιεντο, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν ἤγοντο καὶ ἀκοντες συνευδοκίην τῷ κακοδόξῳ φρονήματι ἐδίδζοντο. Ὡν (29) τοὺς πειθαρχοῦντας αὐτῷ προσηκούσας ἤξιον φιλοφρονήσεως, τοὺς (30) δὲ μὴ πειθομένους ἀκίσεως παντοδαπαῖς διημίβετο, τὰ Χριστιανῶν παρ' οὐδὲν θεοπισματα λογιζόμενος, ὡς εἶπεν (31) καὶ ταῖς πρὸς τοὺς ὀνόνοους εἰρηναίαις συμβάσεσι ταῦτα συνέχευεν, ἐκεῖνοὺς μὲν ἀναθεὶς ἐργάσασθαι τὰ ἡμέτερα εἰωθότα, ἐαυτῷ δὲ καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν τὰ ἐκείνων ὀρησκύματα. Δι' ὧν τάχα σεισμὸι φρικωδέστατοι λοιμοὶ τε (32) καὶ ἀχμηραὶ καὶ ἐκφυλώσεις ἀέρος, πρὸς τούτοις καὶ ἐμφύλιοι στάσεις κατὰ πόλιν καὶ χώραν πᾶσαν, ἀρχίθεν τῆς θεομισσοῦς βασιλείας αὐτοῦ μέχρι πολλῶν χρόνων διήρκεσαν, καὶ αὐτῶν τῶν στοιχείων δυσανασχετούντων ὁλον τούτου τοῖς κακουργήμασιν. Ταῦτα τὰ κατὰ δυσσέβειαν αὐτοῦ ἐνοήματα καὶ ἐσχάσματα, καὶ τούτοις (33) τὸ ἐπαχθεῖ; ἐγγρονίζον³⁴. Ἀλλὰ καὶ (34) πρὸς τῶν εἰ τι λυσιτελοῦντων διέγνωτο, φιλοπονίας οὐκ ἐληγεν· δι' ἧς κατὰ γῆ θράκην Μακεδονίαν τε πᾶσαν καὶ ζωὸν τῶν ὀρίων τῆς Σκυθῶν γῆς πόλεις ἀνενώσατο, αὐτοὺς ἐπελθῶν οὐκ στρατιώταις³⁵ φάλαγγιν, ὅπως τὰς τε πολεμίων ἐφόδους ἐκτρέπαιτο καὶ ταῖς τούτων ἐπισκευαῖς παρέχοι τὸ εὐπεράτωτον (35).

D accersivisset. Cæterum in Græco nullibi sunt posita signa parentheos.

(28) Cont. p. 21.

(29) Cedr. p. 490.

(30) Zon. p. 131 in fine, seq.

(31) Planius hæc Continuator Const. Porph. p. 19 et 20.

(32) Sym. Log. p. 404.

(33) Mallem ἂν τούτων.

(34) Cont. p. 19. — ET c. Ita scriptum. Puto sic c.

(35) Ita scriptum. Bosius descripsit εὐπεράτωτον. Quare Reinesius annotavit in ejus marg. Gr. εὐπερώτατον. Quod cum contrarium sensum præbeat eorum quæ debet dicere auctor, uti et ms. lectio, tanto pejus est, quia temere et frustra fit mutatio. Nihil mutandum. Sensus bonus, ut in versione.

Ἦν δὲ τῷ γένει κατὰ συζυγίαν ἐξ Ἀσσυρίων καὶ Ἀρμενίων ἀναφαιεῖς (36), τῶν ἰδίων (37) γονυτήρων ἐπεξαναστάντων ἃ αὐτοὺς τε μαιφονησαμένων καὶ πρὸς τοῖς τῶν Ἀρμενίων χωρίοις (58) κατὰ φυγάδειαν ἐνοσηνωσάντων, (59) κάλεισε τὸν ἀνήμερον θῆρα τεκνίον ἃ ἐξ ὧν ἑτερογενές τι τεράστιον κερημάτιεν. Ἀρμενίου δὲ φασιν ἐξ Ἀρμένου (40) κληθῆναι τοῦ ἀπὸ Ἀρμενίου πόλεως Θετταλίας, ὃς Ἰάσονι συνεστράτευσεν. Ἐκκρατῆται (41) ἐκ Λέων τῆς βασιλείας; ζ' ἔτεσι καὶ μῆσι ε' κατὰ Θεοῦ ὀφίστου ἑμμανῶς αὐχυσάμενος.

Erat autem misto genere ex Assyriis et Armeniis natus, qui in proprios parentes insurrexerant eoque interfecerant atque in Armeniorum finibus in exsilio habitaverant, ubi immansuetam hanc bestiam genuerunt. 29 Armenios autem aiunt ab Armenio quodam nomen accepisse ex Armenio Thessaliæ oppido, qui Jasoni fuisset comes expeditionis. Tenuit autem Leo imperium septem annis et quinque mensibus, erga Deum altissimum furiose insolens.

VARIAE LECTIONES.

ἃ ἐπεξανιστάντων L. ἃ τεκόντων B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(36) Loquitur inepte et imperfecte. Hoc vult, Leonis parentes cum essent partim Assyrii partim Armenii, suos parentes interfecisse, etc.

(37) Γρ. ἀναφαιεῖς ἀντὶ τῶν ἰδίων vel ἐπὶ τῶν ἰδ. Reinesius. Plane et intempestivæ et ineptæ conjecturæ in loco sano. — Cont. init. lib. I, Georg. mon. p. 502, 503.

(38) Ita scriptum. Mallem ὀρίους.

(39) Sym. Log. p. 402.

(40) Armenum quemdam urbe Thessalia oriundum cum Jasone ad Colchos navigasse tradit Stra-

bo lib. xi. Sed ab eo Armeniam denominatam incogitanter scribit auctor. Ita tamen et alii quos tunc nondum potuit Reinesius videre. Meus Chronogr. Græcus ms. genus Leonis Armeni a posteris filiorum Sennacherio, qui interempto patre in terram Ararat vel in Har-mini, i. e. in montana Minyadis, profugerant, de quibus IV Reg. xix, 37. — (Dux aut tres voces detritæ legi nequeunt.) Reines.

(41) Ita scriptum. Reinesius tamen γρ. ἐπιεκράτῆται, præter necessitatem.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΞ ΑΜΟΠΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.

REGUM LIBER II.

DE MICHAELE AMORIENSI.

Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐν ἔτει ς'τιδ' (42), ἰνδικτιῶν ἰδ', C παρ' ἄλκιδα (43) ἐξ εἰρκτής αυτοκράτωρ (ὦ τοῦ θαύματος!) ἀνηγόρευτο, τῷ τε βασιλικῷ θρόνῳ καθίδρυται ἔτι ταῖς σιδηροπέδαις ἐπιδεδεσμένος ἢ προσλασι πάντες οἱ ἐντυχόντες (44), καὶ τὸ σέβας προσκυνητὸν ἀπονέμουσιν. Παμπόλλης οὖν ὥρας παρψηχυίας, καὶ τῆς κλειδὸς ἀπούσης μὴ τούτων ἀνεπτυγμένων, Ἰωάννης ὁ ἐκ γένους Ἐξαβουλίαν καὶ τοῦ δρόμου (45) τοὺς λόγους τηναυτὰ τιθεὶς τοῖς παροῦσι ταύτην ἐμυστολέκτει τεταμειῦσθαι ἐσθῆτι τῇ ἐνδοτάτω τοῦ φονευθέντος, ἔι' ἧς αἱ πόδια ἀποδεέσηται. Ἐβδόμη δὲ ὥρας διατελούσης ἄπεισι ἃ Μιχαὴλ βασιλεὺς τῷ μεγίστῳ ναῶ (46) σὺν ἅμα τοῖς δεδρακόσι τὸ τὸλμημα, τῆς θείας τελεταρχίας ἀξιοθῆναι, μὴδ' ὄλωσ μῆτε τῷ δῆμῳ δευματωθεὶς μῆτε τῷ δειματι τοῦ Θεοῦ κατερυθρίσας, (47) ἀλλὰ τεταρ-

30 Porro Michael anno mundi zexies millesimo trecentesimo vicesimo nono, indictione decima quarta, præter spem ex carcere imperator (o rem mirandam) appellatur et in imperatorio solio collocatur adhuc compedibus vincitus. Ad quem accedunt omnes qui aderant et adorationis honorem deferunt. Multo autem spatio elapso cum clavis non adesset et compedes non essent solutæ, Johannes de prosapia Exabuliorum, tunc temporis cursus publici logotheta, iis qui aderant revelavit eam asservari in intima veste intercepti: qua compedes laxatæ sunt. Cum autem septima esset hora, abijt Michael in templum maximum cum patratoribus facinoris 31 ut divinam inaugurationem acciperet, plane nec populi metu nec timore Dei absterritus, sed confidens quam maxime cum aliis eventibus ac

VARIAE LECTIONES.

ἃ ἀπεισι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(42) Sym. Log. p. 115 habet ς'τιδ', Georg. mon. ς'τις, p. 510.

(43) Contin. lib. II Init., Cedr. p. 495.

(44) Debutit dicere παρατυχόντες.

(45) I. e. qui erat λογοθέτης τοῦ δρόμου.

(46) Cont. p. 27, Cedr. p. 495 in fine, πρὸς τὸν μέγαν τῆς Ἀγίας Σοφίας ναόν.

(47) Cont. p. 30, Cedr. I. c.

præsagiis, tum quæ ei prædicta fuerant ab Athingano quodam vate, qui ejus temporis præfecto orientalis thematis, cum documenta multorum eventuum dedisset, clare indicaverat Michaellem et alterum quendam ex inferioribus diadema gestaturum, perspicue vaticinans. Quare hi præfecto magnæ curæ fuere, ut sponso filiiab suis conciliaret. Huic itaque scopo intentus erat. Atque aliquando, cum is qui curam invitandorum ad mensam habet, quem a triclinio vocant, ingressus ad eum consignationem ostendisset, noluit multos interesse convivio, illos solos mensa dignatus. Cum igitur hæc instructa esset filiiacque considerent, jubet eos cum illis locum occupare. Qui inopinato honore obstupfacti accumbere recusarunt. At is nonnihil offensus coegit postremoque persuasit ut accumberent. Hilaritate autem exorta, utpote ipsis inebriatis, tradit eis filias uxores. At illi æstuantes ad hoc jussum paulisper renuunt, interea indignitatem suam reputantes, præcipue Michael, eo quod ex pauperrimis esset ortus et obscuræ sortis parentibus: sed tamen morem gerunt, cum urgerentur.

ἐν τούτῳ τὸ παρ' ἀξίαν αὐτῶν λογιζόμενοι, καὶ καὶ τὴν τύχην ἀνεπιφάντων, ἀλλ' ὁμως περὶ βαρχοῦσιν

32 Cum autem audivisset Thomas Michaellem imperatorem, tradunt cum statim rebellionem instituisse conflata ingenti hominum multitudine. Ab initio enim inter se contrarii dissidebant: ac Michael quidem erat toti Orientalium themati præfectus, sed non parum invidiæ obnoxius, cum ob patriam quæ Athinganorum multitudinem alebat, ut videtur, tum propter linguæ vitium, tum vero etiam quod non satis strenuus ac fortis putaretur: Thomas contra ab omnibus diligebatur, eo quod fortis et strenuus, nec tamen non urbanus et affabilis esset, atque in rebus optimis Leone non inferior, quamvis genere ad Scythas pertinens, atque insuper senex, et in altero pede mutilus. Iste igitur, conciliatis sibi publicorum vectigalium exactoribus, scripto vindicabat exactiones usitatas, unde largitionibus in populum factis militiam contra Michaellem roborat. Nemo ex Orientalibus

προβήρῃσιν (48). ἔτι δὲ καὶ τοῖς προαναπεφωρημένοις: Ἀθιγγάνου ὃ παρὰ τινος μάντεως (49). Ἦς τῷ τηλικαῦτα στρατηλάτῃ ὃ τοῦ τῶν Ἀνατολικῶν θέματος πείραν δεδωκίως πολλῶν ἀποθιάσεων διετράνου τὴν Μιχαῆλ καὶ τινα ἕτερον τῶν δευτέρων ὃ διαδηματοφορήσειν, (50) σαφῶς ἀπομαντεύμενος. Ἀμέλει τούτους ὁ στρατηγέτης διὰ μερίμνης εἶχε πολλῆς ὅπως νυμφίους ταῖς ἐξουτοῦ θυγατέρας ἀρμόσαιτο. Ἐξείχεται οὖν τοῦ τοιούτου σκοποῦ, καὶ ποτε τοῦ τὴν ἐπιστάσιαν ἔχοντος τῶν εἰς τράπεζαν κεκλημένων, ὃν ἀτρικλίην ὃ φημίζουσι, κατὰ τὸ ἔθος εἰσιόντος ὃ αὐτῷ καὶ τὴν γραφὴν ἐμφανίζοντος, (51) ἀπέπατο τῶν πολλῶν τῆς συνεσιτιάσεως, ἐκείνους δὲ μόνους τῆς τραπέζης καταξιώσαι. Ταύτης γοῦν διευτρεπισθείσης καὶ τῶν αὐτοῦ θυγατέρων συνεδριασαμένων, προστάττει τούτοις ὁμοταγεῖς γενέσθαι αὐτάς. Οἱ δὲ τῇ ἀπροσδοκίῃ θαμβηθέντες τιμῇ τῆς κατακλίσεως ἀπαναίνονται: ὁ δὲ διακείμενος ἐπαχθέστερον κατηνάγκαζε, καὶ τελευταῖον πέθει κατακλιθῆναι. (52) Διαχύτως δὲ γεγονυίας, ἄτε κατεφορηθέντων αὐτῶν, ἐπιδίδωσι τούτοις τὰς θυγατέρας εἰς γαμετάς. Οἱ δὲ κατελιγγιάσαντες (53) τοῦ προστάγματος πρὸς μὲν μικρὸν δυσανασχετοῦσιν μάλιστα Μιχαῆλ διὰ τὸ ἐκ πενεστάτων προῆχθαι ἐγκλευόμενοι.

Ἀκηκῶς δὲ, ὡς φασιν (54), ὁ Θωμᾶς τὸν Μιχαῆλ βασιλεύσαντα, τῶς [κατ' αὐτοῦ] νεωτερισμὸν πολυάνθρωπον ἐντυρεῦεται κατ' αὐτοῦ. (55) Ἀνέκαθεν γὰρ ἄλλήλοις ἀντιπεπονθῶτως δίσταντο (56) καὶ ὁ μὲν Μιχαῆλ παραπαντὸς (57) τοῦ τῶν Ἀνατολικῶν στρατεύματος ἐτύγχανε στρατηγός, οὐχ ἦττον δὲ καὶ ἐπίμωμος ἀπὸ τε τῆς πατρίδος αὐτοῦ Ἀθιγγάνων (58) πληθὺν ἐκτρεφούσης, ὡς ἔοικε, (59) καὶ διὰ τὸ τῆς γλώττης ἐλάττωμα καὶ τὸ μὴ ἰκανῶς ἔχειν τισὶ πρὸς ἀνδρείαν νομίζεσθαι, ὁ δὲ Θωμᾶς πᾶσι φιλοστοργούμενος διὰ τε τὸ ἀνδρείοφρον οὐκ ἔλαττον καὶ ἀσπίον (60) καὶ εὐπροσήγορον, καὶ τῶν (61) βελτίστων οὐκ ἐλαττούμενος ἄλλοντο, εἰ καὶ Σκυθίζων τῷ γένει, πρὸς δὲ καὶ γηραιὸς ὢν, τὴν κόδα πεπῆρωτο. Οὗτος οὖν κατασχὼν (62) τοὺς τῶν δημοσίων φόρων πάντας ἀπατητὰς ἐγγράφως τὰς νενομισμένας ἀπεκληροῦτο εἰσπράξεις, ἐξ ὧν διανομὰ: ἐν λαοῖς ποιησάμενος στρατηγεσίας κατὰ τοῦ

VARIAE LECTIOES.

ἃ Ἀθιγγάνω L. ἂ στρατηλάτῃ L. ἂ τῶν B L, τῶν δύο V. ἂ ἀτρικλίην L. ἂ εἰσιόντι L, ο supra scriptio.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(48) Ut mōmachi illius in Philomelio, de quo init. D lib. i.

(49) Cont. p. 50, τὴν τοῦ Ἀθιγγάνου μάντεως φωνήν. Vid. p. 135 Cont. Theophanis p. 29, τῶν Ἀθιγγάνων τις γνωστὸς καὶ οἰκείος τῷ στρατηγῷ, etc. Ineptissime loquitur et intricate, quasi Athingano alicui prædictum fuerit a vate quodam; cum vates fuerit Athinganus et prædixerit præfecto, ut constat ex iis quos adduxi. Solet autem res etiam leves tenuesque mire involvere verbis insolentibus et eorum structura, ut scilicet lectores magis admirarentur amentique, Inversis quæ sub verbis latitantia cernunt. — Τῷ. Ita scriptum, cum deberet potius τῷ.

(50) Cedr. p. 497.

(51) Cont. p. 29, Cedr. p. 497.

(52) Cont. p. 29, Cedr. p. 497.

(53) Cont. p. 29, Cedr. p. 497, Zon. p. 155, qui tantum de Michaelle loquitur.

(54) Cont. p. 33, Zon. p. 136, Cedr. p. 499, 500, Georg. mon. p. 511.

(55) Cont. p. 33, Cedr. p. 500.

(56) Cont. p. 33, Cedr. p. 500.

(57) Ita scriptum. Potius διαπαντός.

(58) Cont. p. 27 et præcipue 34; Cedr. p. 496, et præcipue 500; Zon. p. 155.

(59) Cont. p. 34, Cedr. p. 500.

(60) Cont. p. 34, Cedr. p. 500.

(61) Cont. p. 52 in line, et præcipue 34; Cedr. p. 499 et 500; Zon. p. 136.

(62) Cont. p. 34, Cedr. p. 500.

Μιχαήλ ἐγκρατῶς διατίθεισιν. (63) Οὐδεὶς δὲ τῶν ἐξ Ἀνατολῆς ὠρμημένων ἀπελιμπάνετο, οὐδὲ τῆς Ἑσπερας αὐτῆς, οὐ τῶν ἐξ ἔθνῶν ἐπηλύδων, οὐκ αὐτοχθόνων, οὐ γειτονοῦντων, οὐ τῆς δουλικῆς μοίρας ὄσον ²⁴ παρῆν μισοδέσποτον, οὐχ ὀλοκλήρων ἔθνῶν, κατὰ διαφόρους καιροὺς οἱ οὐκ αὐτῶ προσεβῆρσαν κατὰ συνειπόντο, οἱ μὲν κατὰ γῆν, οἱ δὲ κατὰ θάλασσαν, νέφ Ξέρξη κἀν ὁμοπίστοις ἀναφανέντι, ὧ; ἐντεῦθεν καὶ πάντα τὰ θέματα σὺν τοῖς στρατηγῆσι; σπένδεσθαι τοῦτω συνδέναιεν, (64) Ὀλβιανοῦ μόμου, τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν στρατηγούντος, τοῦτους περινοίαις ἐπιπειθεῖς ἄγοντος, καὶ Κατάκυλα ²⁵ τοῦ Ὀψικίου τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ γε προσκειμένων. Καὶ τοσοῦτον ἐπὶ οὐλασάσας τὸ πλῆθος κατὰ τῶν ὁμοφύλων, ὥστε (65) καὶ τοὺς Σαρακηνούς ἐπ' ἀδείας λαβίσθαι καὶ πάσας νήσους καὶ χώρας καταληγέσθαι, καὶ καθέξιν ὄλους αὐτάς, εἰ μὴ ²⁶ (66) μετὰ ταῦτα τοῦτοις διὰ πολλῆς φήμης ἀνεκταγώνιστος ὁ Θωμᾶς ἀνεδέδεκτο ²⁷. Δι' ὃ καὶ περᾶται πρὸς αὐτοὺς κηρυκεύεσθαι τρόπῳ τοιῷδε, (67) πανούργως ἐνδελέασας ὅπερ αὐτοῖς βουλευτὸν ἡσμενίζετο τῇ ἐκείνου παμπληθεῖ δυνάμει καταπλαγέσιν. Διαπέμπεται οὖν πρὸς αὐτοὺς εἰρήνην ἀνακαλούμενος, πολλῶν δὲ μᾶλλον συνασπισμὸν (68), τῆς βασιλικῆς ἀνθέξεσθαι ἀποπτώσεως. Ποιεῖται τοίνυν σπονδὰς μετ' Ἀγαρηνῶν, εἰδήσει τοῦ αὐτῶν ἀρχηγοῦ, ἀναδεδίται (69) στέφος βασιλείου παρὰ τοῦ ἀρχιερέως Ἀντιοχείας Ἰωῦ, εἶτα μετ' Ἀγαρηνῶν (70), Ἰνδῶν, Αἰθιοπῶν, Ἀσσυρίων, Μήδιων, Ἀδασίων, Ζηχῶν, Ἰθέρων, Καβείρων ²⁸, Σκλάθων, Οὐννων, Βανδῆλων, Γετῶν, καὶ ὅσοι τῆς Μάνεντος βδελυρίας μετεῖχον, Λαζῶν τε καὶ Ἀλανῶν, Χάλδων τε καὶ Ἀρμενίων, καὶ ἑτέρων παντοίων ἔθνῶν πολυθρόλλητον πανστρατιανὴν στρατοπεδευσάμενος, ἀπάσης τῆς Ἀνατολῆς ἐκυρλευσεν, (71) τελευταῖον μέρεσι τοῖς κατὰ Θράκην προσεμπελάσας (72) ἐλεπολεῖν τὸ Βυζάντιον ἐκδιάζεται ἰκπεύσιν εὐόπλοις καὶ πετροβολισταῖς τοῖς ὑπὸ ²⁹ χεῖρα (73) περσοῖς, (74) ἔτι καὶ σφενδομισταῖς γε καὶ παλτασταῖς ἀμέτροις ἐπιρωννύμενος, προσέτι μὴν καὶ πολιορκητικοῖς οὐκ ὀλίγοις τεχνάσμασι κρατυνόμενος. Μεθ' ὧν πολλὰς τοῖς κατ' ἡπειρον τεύχεισι προσβαλὼν ἀπρακτοῦς ἀποκρούεται, (75) τοῦ βασιλικοῦ παιδὸς Θεοφίλου αὐτοῖς ἐπιόντος καὶ διαγωνιζομένου τὰ μάλιστα, (76) ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ πατρὸς Μιχαήλ ἐσθ' ὅτε ὑπεξιώντος καὶ πρὸς ὑπεναντιοῖς ἐπιτιθεμένου αὐτόχειρος. (77) Ὅθεν ἀμυχανῶν ὁ Θωμᾶς καὶ ἐπὶ ναυμαχίαν προέρχεται,

relinquebatur neque ex Occidentalibus, non ex advenis quisquam, non ex indigenis, non ex vicinis, non ex iis qui servilis conditionis, si qui essent dominis infensi, quin diversis temporibus ad eum confluerent eumque sequerentur terra marique, novum Xerxem inter suos habitum; ut propterea omnia themata et eorum duces cum eo paciscerentur, Olbiano solo, qui erat Armeniorum dux, his sua **33** solertia morigeris utente, nec non Catacyla Opsicii praefecto suis, ut cum Michaelae imperatore manerent. Ac tanta incrementa capit apparatus belli civilis, ut etiam Saraceni auderent insulas omnes et regiones populari et occupare, et omnino eas habituri fuissent, nisi postea Thomas his propter magnam famam major visus esset quam ut ei se opponere possent. Quod ipse sentiens conatur cum eis per legatos agere, tali modo astute eos inescans ut proponeret quod ipsi vellent et cuperent, ingentibus ejus copiis et potentia consternati. Mittit igitur ad eos pacem petens immo potius societatem, ut auxiliarentur rebellibus imperatoris. Itaque foedus pacis inicit cum Agarenis, sciente duce illorum, coronatur a patriarcha Antiochiæ Jobo, deinde cum Agarenis, Indis, Aegyptiis, Assyriis, Medis, Abasis, Zechis, Iberis, Cabiris, Sclavis, Hunnis, Vandalis, Getis, et omnibus quotquot de Manentis abominabili secta erant, Lazis item et Alanis, nec non Chaldis et Armeniis, aliisque omnis generis nationibus, multarum linguarum exercitu collecto, omnem Orientem in suam potestatem redegit; postremo, postquam partibus Thraciae appropinquasset, Byzantium occupare vi conatur, equitibus bene armatis et lapidum jactoribus pedestribus, funditoribus item et scutatis innumeris valde roboratus, insuper et machinis hellicis obsidionalibus **34**. non paucis instructus. Cum quibus moenia urbis versus orientem aggressus, re infecta repellitur, imperatoris filio Theophilo in eos impetum faciente et quam maxime depugnante, cum subinde et pater ejus Michael egressus invaderet adversarios proprio Marte. Unde in angustia constitutus, ad navale praelium progreditur, ingentem navigiorum numerum secum ducens. Atque ibi itidem male rem gerit: illa enim omnia bellico igne consumpta fuere. Cujus quidem ignis conficiendi propemodum jam scientia deperdita fuerat, tunc autem sic denuo reperta: Callinicus

VARIÆ LECTIONES.

²⁴ ὄσον περ ἦν B. ²⁵ κατάκυλα L. ²⁶ μὴ] καὶ L ²⁷ ἀνεδέδεκτο L. ²⁸ Καβείρων] Σαβήρων L. ²⁹ ὑπὸ B, ἀπὸ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (63) Cont. p. 34, Cedr. p. 500.
 (64) Cont. p. 34, Cedr. p. 500, Zon. p. 137.
 (65) Cont. p. 35, Cedr. p. 500 in fine, Zon. p. 138.
 (66) Loquitur perverse.
 (67) Cedr. p. 501.
 (68) Cont. p. 35, συμμαχίαν.
 (69) Cont. p. 35, ubi ἰακῶδ pro ἰωῦ, Cedr. p. 501, ubi ἰωῦ. Zon. p. 136, ubi ἰωῦ.
 (70) Cont. p. 35, Cedr. p. 501.
 (71) Cedr. p. 501.
 (72) Contin. p. 36 et 37 plene et copiose.
 (73) Contin. pag. 37 et 38; Cedren. p. 503; Zonar. p. 137.
 (74) Cont. p. 38, Cedr. p. 502.
 (75) Cont. p. 38, Cedr. p. 503 et 505; Zon. p. 138.
 (76) Cont. p. 28.
 (77) Zon. p. 137.

quidam ex Ægypto, vir prudens solusque eam scientiam habens, sumpta loquendi audacia, dixit ad imperatorem se contra Thomam ei sociam operam navaturum ad mare, si vellet: atque is ignem illum artificiose a se compositum præbuit navium præfectis.

τόδε ⁸⁰, παρρησιασάμενος (80) ἔφη τῷ βασιλεῖ κατὰ πρόβλημα. Ὅς τεχνικῶς τόδε συνθείς τοῖς ναυάρχεις ⁸¹

Tribus autem annis perditus ille rebellavit. Cujus rebellionis sub imperio Leonis prodigium horrendum sic apparuit: Visus est cometa in cælo sub specie duarum lunarum clare sese conjungentium rursusque separantium per diversas conjunctiones, ex quibus figura quædam hominis siue capite formata fuit, portendens quodammodo postea inventum contra Christianos dogma rebellis sectæ acephalum, vel etiam Thoma illo pestifero tanquam capite et duce vano seditionis externorum instructæ ³⁵ quodammodo prænuntians. Strenue autem rem gesserunt in hoc bello Olbianus et Christophorus, tunc magister factus, cujus filii Barsacius et Nasar patricii, Catacylas item ipsius Michaelis imperatoris patruelis, et ipso patricius, de quibus a nobis jam dictum. Per hos rebellis illius venena dissipata.

Hoc etiam modo dicunt de Thoma rem accuratius per historiam tradi. Iste rebellis, ex patria misera et conditione obscura oriundus, rerum ad vitam sustentandam necessariarum gratia in Constantini imperatoriam urbem venit. Cumque se applicasset cuidam patricio (Barbanes iste fuit, C de quo diximus), crimine adulterii ab hoc viro

πολλὴν ὀλέθρων σωρείαν ⁸² ἐπαγόμενος, κάκεισε παραπλησίως ἐνδυστοχεῖ. (78) Ἄδει γὰρ τῷ πολυμικῷ πυρὶ κατανάλωντο, τῆς περι τοῦτου παρὰ βραχὺ τὸ πρὶν διαλλυμένης εἰδήσεως, τῆς κατὰ τὸ εὐταῦς ἀνευρεθείσης ⁸³ (79) Καλλινικός τις, τῶν ἐξ Αἰγύπτου, ἀνήρ ἐχέφρων καὶ αὐτὸς μόνος εἰδήμων Θωμᾶ συμπονησῆσιν αὐτῷ παρὰ θάλασσαν, εἴπερ ἐπεχορήγησεν.

Ἐπὶ τρισὶ (81) δὲ ὁ δειλίαιος ἐνευερίσαστο ἔτισιν. Οὕτως νευερισμῶ ἐπὶ βασιλείας Λέοντος τέρας τῶν ἀποφράδων ὡδε προδέδεικται· Ὀράθη κομήτης (82) κατ' οὐρανὸν ἐν σχήματι σελήνων ⁸⁴ β' λαμπρῶς συνιουσῶν καὶ αὐθις διαιρευθεῖσων κατὰ διαφύρους συστάσεις, ἐξ ὧν ἐκτύπωμά τι ἀκέφαλον ἐκλάσθη ἀνδρὸς, δηλοῦν πῶς τῶν μετὰ ταῦτα παρειαγαγόντων (83) κατὰ Χριστιανῶν τὸ ἀκέφαλον δόγμα τῆς στασιώδους αἰρέσεως (84), ἣ καὶ Θωμᾶν τὸν ἀλάστορα, ὡς ἔοικε, κεφαλὴν καὶ ἀρχηγὸν ματαιάζοντα τῆς ἐξ ἐτέρων διαστάσεως κακῆτων πῶς προεφήτευσεν ⁸⁵ (85). Ἦνδραγαθήκεσαν δὲ ἐν τούτῳ ὁ τε Ὀλβιανὸς, καὶ Χριστοφόρος, τῆς κατὰ μάγιστρος γεγονῶς; (86), οὗ οἱ υἱοὶ Βαρσακίος τε καὶ Νάσαρ πατρικιοὶ, καὶ Κατάκυλας αὐτοῦ Μιχαὴλ βασιλέως ἐξέδελφος καὶ πατρικίος (87), περὶ ὧν προδηλώεται· δι' ὧν τοῦ στασιώτου τὰ φάρμακα διεσκέδαστο.

Καὶ οὕτω φασὶ (88) τὰ κατὰ Θωμᾶν ἀκριβέστερον διεξιτορεῖσθαι (89). Οὗτος γοῦν ὁ μούλιων (90), ἐκ πατρίδος οἰκτρῶς καὶ τύχης ἀφανοῦς γεγονῶς, τῶν ἀναγκάλων εἰς τὸ ζῆν χάριν εἰς τὴν Κωνσταντίνου καὶ βασιλεύουσαν πόλιν εἰσῆλθεν, καὶ κοληθεῖς τινὶ τῶν πατρικίων (Βαρδάνης οὗτος ἦν ὁ λεγθεῖς) ἐγκλήματι μὲν μοιχείας παρὰ τούτου τοῦ

VARIE LECTIONES.

⁸⁰ σωρείαν L. ⁸¹ ἀνευρεθείσης B, ἀναίρεθείσης L. ⁸² προσφύττυσεν L.

⁸³ τόδε] τότε L. ⁸⁴ ναυάρχεις L. ⁸⁵ σελήνων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(78) Sym. Log. p. 412. Sed tempestate disper-sam dicit classem Cont. p. 38, ignem autem adhibuisse Thomam, uti et Cedr. p. 503. Post amissam primam classem, altera combusta εὐναστώ πυρὶ. Cedr. p. 505, Zon. p. 138, ubi ὄρω πυρὶ. [Ὁ βασιλικὸς πυρφόρος στρατὸς Cont. p. 40.]

(79) Vix dubitem auctorem scripsisse ἀναίρεθείσης, ut fatali quadam perversitate contrarium ejus quod vult dixerit, nempe scientiam illam dudum deperditam tunc sublatam fuisse et abolitam; quod non potuit velle dixisse, cum per illum ignem combustæ tunc fuerint naves hostiles. — Expressi ἀνευρεθείσης, cum id voluisse videatur ponere auctor necessario. Videtur autem hæc tradere contra historię fidem: nam ignis iste bellicus, qui Græcus dicitur, præparatus ab isto Callinico fuit sub Constantino Pogonato, nempe sesquisæculo ante Michaelē istum. Videatur Zonaras lib. xiv, num. 20. Videtur autem cognitus fuisse etiam ante ipsum Const. Pogon. Itidem non multo minus quam ante sesquisæculum aliud, nempe sub Justiniano, aut etiam ante eum: nam memini me de igne illo legere apud Malalam.

(80) Παρρησιασάμενος. Hoc verbo hic vix opus erat. Sed mirum quod Cedr. p. 503 eodem verbo utitur σχεδόν in re ex parte simili, nempe de Gregorio, qui ad Thomam transierat, cum Michaelē audacius loquendo offēdisset. Et suspicari licet

utrumque eundem auctorem legisse, Nostramque oblivione quadam confuse cogitasse.

(81) Negligit transitiones et connexiones hic auctor sæpe.

(82) De hoc cometa videor ad eundem modum legisse scriptum in tomo illo ubi Theophanes habetur. [In Leonis Gramm. Chronographia p. 446.]

(83) Ibid. 19. Græca vere sunt portentosa, uti et mox de Thoma monstroso loquitur.

(84) Consideretur autem judicium et memoria hominis, qui cum dixisset cometam portendisse rebellionem Thomæ, mago [?] illo enarrato, portendisse ait Acephalorum hæresin aut Thomam. Ita in fine lib. 1 cum dixisset Leonem contra percussores se defendisse catena thuribuli aut secundum alios signo crucis, mox affirmat eum concisum fuisse crucis signum tenentem, oblitus catenæ suæ.

(85) Græca sunt intolerabilia. Videtur autem hic etiam contrarium ejus quod volebat dixisse, et κακῆτων posuisse passivè, ut sit, quos ipse habuit.

(86) Cedr. p. 505.

(87) Tantum et Olbiano et Catacyla dictum, quod sciam.

(88) Cont. p. 32 in fine et p. seq.; Cedr. p. 499.

(89) Cont. p. 33, Zon. p. 136, ubi barbarus ut supra. Sed Sym. Log. p. 412, Ῥωμαῖος γὰρ ἦν καὶ ἀφανής.

(90) Α μούλιος, tumultus.

ἀνδρὸς ἐάλω, ἦν ὑπέθετο καταπρόξασθαι τούτῳ Νικήφορος ὁ τηνικαῦτα τὸ βασιλεύειν λαχών, τῇ Βαρδάνη βασιλεύων διὰ τὴν προσοῦσαν καλοκαγαθίαν αὐτῷ· φεύγων δὲ τὴν ἐπιτῆ μοιχεῖα δίκην(91), ἦν καταπρόξασθαι μὲν ἐπειράθη, οὐκ εἰς ἔργον δὲ πρόβη(92), εἰς Συρίαν ἀπέδρα. Καὶ πρῶτον μὲν τὴν εἰς Χριστὸν ἐξήρνηται πίστιν, καὶ χρόνον συχὸν ἐν αὐτοῖς διατρίβας(93), ὥσει ε' καὶ κ' παρελκυσθῆναι ἐνιαυτούς, ψευδῆ φήμην αὐτῷ περιποιεῖται(94) Κωνσταντῖνον εἶναι αὐτὸν εἰσηγοῦμενος τὸν Λέοντος καὶ Εἰρήνης. Οὗτος δὲ(95) ἄρα διὰ τὴν μοχθηρίαν τῶν τρωπῶν μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς βασιλείας ἐστέρηται καὶ ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσται μετὰ βραχὺ τῆς ἐκπτώσεως, καὶ ὁ τοῦδε νεκρὸς ἐν τινι κατετέθη σαρῶ τότε τῶν ἐν τῇ βασιλευσίᾳ σαρματῶν. Ἄλλ' ἔγε καλαμναῖος οὗτος ἀνὴρ μετὰ Σαρακηνῶν διαζῶν(96), ὑποσχέσεται τοὺτους ἱπαρρεῖς^α λαμπραῖς, ὡς ὑποτελῆ ποιήσιν αὐτοῖς τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, εἰ καὶ χρήματα ἱκανὰ καὶ στρατὸν ἀξιόχρεων δόσιν πρὸς τὸ ἔργον αὐτῷ. Καὶ δὴ τῶν αἰτουμένων τυχὼν ἐστρατεύει κατὰ Ῥωμαίων εὐθύς, ποιεῖται δὲ καὶ διὰ τὸ μέγεθος(97) τῶν ἐγγειρομένων υἱὸν ἀνθρώπων τι μισοδόρδαρον εὐρηκῶς, μετὰ τῆς ψυχικῆς(98) φαυλότητος καὶ ἀνοίας ἐτι δὴ καὶ δυσμορφίαν σώματος δυστυχοῦν καὶ τἄλλα τῶν τούτου· ὁ δὲ^β καὶ Κωνσταντῖνον ἐπιτρέπει καλεῖσθαι, ἀπόμοιράν τε τούτῳ Σαρακηνῶν στρατεύματος δοῦς ἐν αὐτῷ εἰς τὰ Ῥωμαίων εἰσβάλλει· ἦθη. Λέων δὲ τότε παιροῦ τούτων ἦν βασιλεὺς, ὁ Βάρδα μὲν τοῦ πατρικίου υἱός, ἐξ Ἀρμενίων δὲ κατάγων τὸ γένος· οὐ πολυωρίας δὲ ἀξιώσας τὸ ἐπιφυῆν Ῥωμαίους κληῖν(99), σχεδιδάσας δὲ^γ πλῆθος στρατεύματος βραχὺ^α καὶ καθηγεμόνα στρατιωτῆν μᾶλλον ἢ στρατηγὸν ἐπιστήσας κατὰ Θωμᾶ ἀποστέλλει. Καὶ δὴ τῶν στρατευμάτων ἀμφοτέρων συμπεσόντων ἀλλήλοις κατὰ τι τῶν ἐν τῇ ἔρ χωρίων, πταίει μὲν ὁ τοῦ βασιλέως στρατός καὶ εἰς φυγὴν τρέπεται· ἐκ' ἀδείας(1) δὲ ὁ ἀποστάτης γενόμενος πάντα πρὸς ἀνίσχοντα ἕλιον ἐπιτρέχει καὶ πρὸς βίαν τὰ αὐτοῦ ποιεῖται φρονεῖν.

Ὁ δὲ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ(2), καὶ Μιχαὴλ Λέοντα φρονεῖ καὶ τὴν βασιλείαν ἐκδέχεται. Ὁ δὲ γε στασιάρχης Θωμᾶς, ὡς μὴ ἀρκούσης αὐτῷ τῆς κατὰ γῆν ἐκκρατίας σχεδὸν ἀπάσης, ἦδη τὸ ναυτικὸν ἔπαν τὸ ὑπὸ Ῥωμαίους ὄν(3), πλὴν τοῦ βασιλικοῦ κληθέντος, ὑποποιεῖται, καὶ ναῦς κλειστάς(4) ναυπηγήσας ἐτέρας οἴτου τε παραπομπούς καὶ ἱκτων τάς τε παλειστηρίους, ταύτας κατὰ Λέοντα καλεῖται

VARIAE LECTIOES.

^α τούτους ἐξαίρει L. ^β δὴ] δὲ L. ^γ οὐ βραχὺ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(91) Cedr. p. 499, Cont. p. 33.
 (92) Sym. Log. p. 412, Georg. Mon. p. 511. Sed Cont. p. 33, πρὸς τοὺς ἐξ Ἄγαρ, et Cedr. p. 499, πρὸς Ἄγαρηνοῦς.
 (93) Cont. p. 33, Cedr. p. 499.
 (94) Cont. p. 33, Cedr. p. 499, Zon. p. 136 in fine. Sym. Log. p. 412; Georg. Mon. p. 511.
 (95) Nemesio Constantinus verus. Cont. p. 33, Cedr. p. 499.
 (96) Cont. p. 33, Cedr. p. 499.

A reus fuit factus, ad quod perpetrandum hortatus eum fuerat Nicephorus illo tempore imperator, Bardani invidens propter insitam ei probitatem. Reus autem factus crimine adulterii, quod perpetrare quidem conatus fuerat, sed in actum non devenerat, in Syriam profugit. Ac primum quidem fidem in Christum abnegavit: dein cum satis longo tempore inter ipsos habitasset, elapsis jam viginti quinque annis, falsam famam sibi acquirit, Constantinum se esse dicitans, illum Leonis et Irenes filium. At is propter morum improbitatem et oculis et imperio orbatus fuerat, ac non multo post, ut imperio exciderat, e medio sublatus fuit, cadaver autem **36** ejus loculo impositum in quodam augustali imperatoriae urbis. Iste vero sceleratus homo cum apud Saracenos viveret, sollicitationibus istos sollicitavit, se tributarium illis factorum Romanorum imperium, si et pecunias, quantum satis, et exercitum idoneum ad eam rem ei praebeant. Et ecce petitis potitus mox expeditionem suscipit in Romanos: adoptat etiam propter magnitudinem rerum suscepturam, filium homuncionem quemdam semibarbarum nactus, cum animi improbitate et amentia etiam corporis et deformitate et ceteris laborantem, atque Constantium jubet appellari, cumque partem ei Saracenorum exercitus tradidisset, cum illo in Romanorum ditionem impetum facit. Leo illo tempore erat imperator, Bardæ quidem patricii filius, sed genus duceus ex Armeniis. Cum autem hic non magna cura dignum existimaret imminens Romanis malum, extemporaliter opera collegit numerum copiarum exiguum impositoque eis duce, aut gregario potius militetquam duce, contra Thomam misit. At concurrentibus utrinque exercitibus apud oppidum quoddam in Oriente, vincitur imperatoris exercitus atque in fugam vertitur. Cumque sine metu esset desertor, per totum Orientem grassabatur omnesque vi cogebat suarum esse partium.

Nec multo interjecto tempore Michael Leone interfecto imperium suscipit. Princeps autem seditious Thomas, ut cui non esset satis **37** obtinere terram fere omnem, etiam rem nauticam universam Romanorum, excepta classe illa quæ imperatoria dicebatur, in suam potestatem redegit, navesque plurimas fabricatus alias tritico et equis portandis, bellicas item, apud Lesbam expectare

(97) Cont. p. 33, Zon. p. 137.
 (98) Cont. p. 33.
 (99) Cont. p. 33, Cedr. p. 501.
 (1) Cedr. p. 501, ubi ἀδείας τυχῶν.
 (2) Cont. p. 33, Zon. p. 136, Cedr. p. 499, 500.
 (3) Alii addunt etiam imperatoriam classem, ut Cedr. p. 501, et Zon. p. 137, et Cont. p. 33 in fine, ubi apud istum τοῦ θεματικῷ.
 (4) Cont. p. 33 in fine.

jubet: ipse autem cum innumeris copiis occupat iretum inter Sestum et Abydum. Cumque Pseudo-constantium, quem adoptaverat in filium, cum maxima multitudine a tergo reliquisset, ea quas ipse nondum occupasset et reliqua essent pergrasari jubet. Iste porro dæmonum monitis et valiciniis impulsus tempus et diem prædicit convivis suis quo Imperatoriam urbem esset ingressurus cum gloria quadam ineffabili. Jamque instante statuto illo die, in Olbiani exercitum incidit; cujus impetum cum ad breve tantum tempus sustinuisset, fugam arripit statimque capitur. Ejusque caput egregius ille Olbianus amputatum mittit imperatori Michaeli: iste autem rebelli et patri falsi nominis transmittit. Sed is nihil a dementia remisit, verum una cum classe a Lesbo veniente, et ipse hippaginibus utens, nocte observata illumi, a maritimo quodam oppido quod ab illius loci hominibus vocatur Horcosium, in diversis Thraciæ jocis clam appulit invenitque Thracæ universos sibi addictos; quamvis imperator, cum fama nuntiaret rebellem navibus trajicere fretum apud Abydam, exercitum quendam **38** perexiguum eduxisset contra eum et ex omnibus civitatibus Thraciæ fidem auxilii præstandi et societatis accepisset. Sed istis eam negligentibus, magna incrementa capit tyrannus, his etiam ad eum confluentibus. Statim igitur imperator in urbem revertitur, atque ut licebat ea firmata, terrestres simul et navales collegit copias ex Orientalibus, qui post discessum desertoris jam aliquantisper tyrannide liberati erant. Immisit autem imperator etiam ignem bellicum navibus, atque ferream catenam ab arce usque in castellum ex adverso extendit, ne urbis Keras quod vocatur (i. e. Cornu) ab hostili classe infestaretur. Porro Gregorium, qui olim quidem fuerat dux militaris, sed in offensionem imperatoris venerat atque ob id in Scyrum unam ex Cycladibus insulis relegatus fuerat, hunc inquam nactus desertor, utpote ad ipsum se conferentem, prædicat exercitui decem mille virorum, atque hunc præcursorem suum adversus imperatoriam urbem mittit, simul autem et classem nauticumque exercitum, ut ambo eodem tempore Constantinopolin pervenirent. Id quod cito admodum factum fuit, cum convenissent terra marique ad Barbysi fluvii ostia, neque ferrea illa catena valuisset prohibere adventum navium hostilium. Nec

μένειν αὐτόν (5)· ὁ δὲ ἄμα μυρίῳ δὴ τινι στρατῷ καταλαμβάνει τὸν μεταξὺ Σηστοῦ ⁶⁶ καὶ Ἀβύδου πορθμῶν, κατὰ νότου δὲ λιπῶν ἑαυτοῦ (6) τὸν ψευδοκωνσταντίου καὶ ποθηθῆναι οὐδὲν ἄμα μεγίστην δυναστείαν τῶν προκατειλημμένων αὐτῷ τὰ λοιπὰ καταδραμεῖν ἐπιτρέπει. Δαιμόνων δὲ (7) εἰσηγήσει οὗτος καὶ μανταίαις ἡγμένος χρόνου ἡμέραν ταῖς συμπόταις προλέγει καθ' ὃν τῇ βασιλευσίᾳ προέλθῃ πόλει ἐν ἀρρήτῳ δόξῃ τινί· ἤδη δὲ τῆς κυρίας ἐνοστάσης αὐτῆς τῷ ὑπὸ τὴν Ὀλβιανὸν περιπίπτει στρατῷ, οὗ πρὸς βραχὺ μὴ ἐνεγκῶν τὴν ὁρμὴν φεύγει τε καὶ εὐθέως ἀλλοίκεται. Καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὁ γενναῖος Ὀλβιανὸς ἐκτεμνὼν πέμπει τῷ βασιλεῖ Μιχαῆλ· ὁ δὲ τῷ στασιῶτι ταύτην καὶ ψευδωνύμῳ (8) ἀποστῆλκει πατρὶ. Ἄλλ' οὗτος μὲν οὐδὲν τι τῆς ἀπονοίας ἤφειτο, ἀλλ' ἄμα τῷ νηστῇ Λέσθοθεν ἤκοντι στόλῳ, καὶ αὐτὸς ναυσὶν ἑπαγωγῆς κεκρημένος, νύκτα διασκοπῆσας ἀσέληνον, ἐκ παράλου τοπίου τινὸς ὃ δὴ πρὸς τῶν ἐγγχωρίων καλεῖται Ὀρχόσιον, πολλαχθῶ παραϊούται τῆς Θράκης λαθῶν, εὐρῶν ⁶⁷ δὴ πάντας Θράκας κατηκόους αὐτῷ, καί τοις τοῦ βασιλέως (9), ὅτε δὴ φήμῃ περιηγέλη ⁶⁸ ὡς διαβαίνει ναυσὶν ὁ ἀποστάτης τὸν κατὰ τὴν Ἀβύδον τῆς θαλάττης πορθμῶν, ἐνοστρατεύσαντός τε καὶ αὐτοῦ ὀλιγίστῳ στρατῷ καὶ ἐκ παρῶν πύλων Θρακικῶν ὡς συμμαχῆσαι βασιλεῖ πίστει λαθόντος· ὁμοῦ ταύτας ἀπάσας παρ' οὐδὲν θεμένους αὐτῶν (10), πολὺς δ' εὐρῶνος ἐγγεγονέαι, καὶ τούτων προσρῦντων αὐτῷ. Παραχρῆμα ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν πόλιν ὑπονοσθεῖ (11), καὶ ὡς ἐνῆν τὰ κατ' αὐτὴν ἀσφαλῆστατα διαθεῖς, πεζῶν ἄμα καὶ ναυτικῶν ⁶⁹ συναθροίζει στρατὸν ἐκ τῶν κατ' ἀνατολὴν ἤδη τοῦ ἀποστάτου ὑποχωρήσαντος πρὸς γὰρ βραχὺν χρόνον ⁷⁰ (12) τῆς τυραννίδος ἀπηλλαγμένων. Ἐνῆσι δὲ βασιλεὺς καὶ πῦρ πολεμιστήριον ταῖς ναυσὶ (13), καὶ τὴν σιδηρᾶν σχοιδὸν ἀπ' ἀκροπόλεως μέχρι τοῦ πέραθεν φρουρίου διέτεινε (14), ὡς ἂν τὸ κατὰ τὴν πόλιν καλούμενον Κέρας μὴ ἐκ τοῦ στόλου τῶν ἀντιπάλων πημαίνωτο. Γρηγόριον (15) δὲ, πάλαι μὲν χρηματίσαντα στρατηγόν, δι' αἰτίας δὲ βασιλεῖ γεγονότα καὶ διὰ τοῦτο εἰς Σκυρον, μίαν τῶν Κυκλάδων νήσων, φυγαδευθέντα, λαθῶν ὁ ἀποστάτης, ἄτε δὴ προσχωρήσαντα αὐτῷ, χειροτονεῖ στρατεύματος ἡγεμόνα μυρίων ἀνδρῶν, καὶ τούτον πρόδρομον (16) αὐτοῦ κατὰ τῆς βασιλευσίας προπέμπει, ἀλλὰ δὴ καὶ στόλον ναυτικῶν ἀνδρῶν, ἵνα δὴ ἀμφοῦ κατὰ ταυτὸν ⁷¹ ἐν τῇ Κωνσταντινου γένοιτο πόλει. Καὶ δὴ γέγονε τοῦτο ταχέως ⁷², συνελθόντες (17)

VARIE LECTIONES.

⁶⁶ σειστοῦ L. ⁶⁷ εὐρῶν δὲ L. ⁶⁸ φήμῃ περιηγέλει L. ⁶⁹ πεζῶν ο supra scripti ἄμα καὶ ναυτικῶν ο supra scripti. ⁷⁰ βραχὺ χρόνον L. ⁷¹ κατ' αὐτὸν L. ⁷² ταχέως L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (5) Cedr. p. 501. Non apparet quo respiciat αὐτόν. Cont. p. 36.
 (6) Cont. p. 36, Cedr. p. 501.
 (7) Cont. p. 36, Cedr. p. 501.
 (8) Et hic contrarium ejus quod vult dicit: nam non pater, sed filius adoptivus fuit ψευδωνύμος.
 (9) Cont. p. 36, Cedr. p. 502.
 (10) Cont. p. 36, Cedr. p. 502.

- (11) Cont. p. 36, Cedr. p. 502.
 (12) Ita recte ms., nescio tamen quis in margine Bosiani apogr. annotavit leg. χρόνον.
 (13) Alieno hæc loco de igne.
 (14) Cont. p. 36, 37; Cedr. p. 502; Zon. p. 157.
 (15) Cont. p. 37, Cedr. p. 502.
 (16) Cont. p. 37, Cedr. p. 502.
 (17) Ibid. 19. Requireretur συνελθόντων scd pro

ἀλλήλοις ἀπό τε γῆς καὶ θαλάττης κατὰ τὰς Βαρ- A
 θύσου (18) τοῦ ποταμοῦ ἐκβολὰς, οὐδὲ τῆς σιθηρέας
 ἐξαρχιερασίας (19) σιρῆας κωλύσαι τὴν τῶν πολεμίων
 ἐφοδὸν πλοίων. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ αὐτὸς σὺν
 κ' χιλιάσιν ἐπιστάται ^α τῇ πόλει, ἐπὶ δὲ τῷ προ-
 τέρως (20) ποιηθέντι υἱῷ καὶ ἑτερον ἀναδείκνυσιν,
 Ἄναστάσιον ὄνομα, πάλαι μὲν εἰς τοὺς καλούμενους
 τελέσαντα μοναχοῦς, εἰς κοσμικῶν δὲ τρόπων φαυ-
 λότητι ^β τάξιν ἐληλυθότα, αἰσχροὺς τὸ εἶδος, ὡστε
 δοκεῖν ἐξ οἰνοποσίας Ἰνδογενῆς εἶναι (21), μοχθηρό-
 τερον τῇ ψυχῇ ὑπὸ ἐμπληξίας ἐσχάτης. Μετὰ τούτου
 οὖν καὶ πικρὸς τοῦ στρατοῦ προσβάλλει τῇ πόλει,
 ἅμα τῷ φανῆναι οἰόμενος ἀνοιγῆναι τὰς πύλας
 αὐτῷ. Ἐπει δὲ τῆς ἐλπίδος (22) διαμαρτάνει, τῶν
 πολιτῶν μεθ' ὕβριων ἀποπαμφάντων αὐτὸν, σκηνοῦ-
 ται κατὰ τῶν (23) σεβασμίων Ἀναργύρων νεῶν, B
 καὶ πάντας ἔσχεν ὑπηκόους τοὺς κατὰ τὸν Θράκιον
 οἰκούντας Βοδοπορον (24). Εἶτα πόλεμον μετὰ τῆς
 πάλαιως συκροῦσι (25) τοξεύμασιν ἀπάτοις καὶ τοῖς
 ἐκ τῶν πετροδόλων λίθις ὀργάνων, μάλ' αὖ κατὰ
 μέρος τῶν Βλαχερνῶν ἐπέβησεν ταύτην εἰλεῖν. Ὅθεν
 δὴ καὶ ὁ βασιλεὺς (26) Μιχαὴλ ἀναβὰς ἐπὶ τῆς ὀρο-
 φῆς τοῦ τῆς Θεοτόκου ναοῦ τὸ πολεμικὸν σημεῖον
 πήγνυσαι, κελεύει δὲ καὶ Θεόφιλον (27) τὸν υἱὸν λαβεῖν
 γὰρ τὸ νεκοποιὸν τοῦ σταυροῦ ξύλον καὶ τὴν σεβαστὴν
 ἐσθῆτα τῆς Θεομήτορος, καὶ περιελθεῖν τὴν τοῦ Βυ-
 ζαντίου τείχους περίβολον μετὰ λιτανείας, σὺν ἅμα
 τῷ ἐρωῦ κλήρω καὶ τοῖς ἄλλοις πολιταῖς, τῆς θείας
 ἐπικουρίας δεόμενον. Παρατάττεται δὲ παντοίω πολ-
 λέμου εἶδει ὁ ἀποστάτης καὶ μηχαναῖς · (28) ἀλλ' C
 ἐξ ὑπερβείου οἱ τοῦ βασιλέως ταῖς τε βολαῖς καὶ
 τοῖς ἀντιμηχανήμασι κεκρημένοι διωδοῦνται τοὺς
 ἐναντίους, ὡστε καὶ κλίμακας καὶ χελώνας κρούς
 τε καὶ πᾶν εἴ τι τοιοῦτον ὄργανον λιπόντας ^α (29) ὑπὸ τὰς
 ἰδίας διαδρᾶναι σκηνάς. Ἄλλα καὶ ὁ ναυτι-
 κὸς τοῦ ἀποστάτου στρατὸς καὶ αὐτὸς τῷ ὑγρῷ
 κεκρημένος πυρὶ (30), κυκλῶν ^β τὴν πόλιν τούτῳ
 καὶ τοξεύμασιν ἀριθμοῦ πλείοσι, πρὸς δὲ καὶ τετρασεκέσι
 ἐλεπόλεσι καλούμεναις, πνεύσαντι ἐναν-
 τίω πνεύματι ἀποκρούεται, ἅτε δὴ καὶ χειμαρῶν τῆς
 ὕρας οὕσης.

Ἦδη δὲ τοῦ ἡλίου (31) ταῖς ἀρκίους οἰκήσεις
 ἐπιθέοντος διὰ τε τοῦ περὶ τοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ
 στρατοῦ προσβάλλει τῇ πόλει κατ' ἐκεῖνο μάλ' α

multo post ipse etiam cum octoginta millibus adluit
 39 ad urbem. Adoptavit etiam, post priorem ado-
 ptivum filium, alterum quoque, Anastasium nomine,
 qui olim quidem monachus fuerat, sed ad secularium
 improbitate morum ordinem defecerat; turpi
 facie, ut videretur ob vinolentiam ex India oriun-
 dus, sed pejore animo propter extremam vecordiam.
 Cum isto igitur et universo exercitu accedit ad
 urbem, simul atque apparuisset putans apertum
 iri portas sibi. Cum autem hæc spes eum fecellisset,
 civibus eum cum contumelia ablegantibus, taber-
 nacula ponit apud venerabilium Anargyrorum tem-
 plum, omnesque habuit sibi subjectos eos qui in
 Thracio habitabant Bosporo. Deinde bellum adver-
 sus urbem instaurat cum sagittis innumeris et lapi-
 dibus ex machinis ad id paratis, potissimum a parte
 Blachernarum sperans se eam capturum. Quapro-
 pter et Michael, consensu tecto templi Deiparæ,
 belli signum figit: jubet Theophilum filium sumere
 lignum crucis victoriæ efficiens venerandamque
 vestem Deiparæ, et obire mœnium Byzantii ambi-
 tum, supplicando, una cum sacro clero aliisque civi-
 bus, divinum auxilium implorantem. Oppugnat ergo
 desertor omni genere bellandi atque machinis. Sed
 ex superiore loco ii qui erant cum imperatore, jac-
 tibus et machinis contra instructis usi, repellunt
 adversarios, ita ut scalas et testudines et arietes et
 quidquid ejusmodi esset instrumenti 40 relinque-
 rent inque sua diffugerent tabernacula. Sed et nava-
 lis exercitus desertoris ipse etiam humido utens
 igne, oppugnans urbem illo, et sagittis innumeris,
 insuper et machinis quaternorum crurum, flante
 adverso vento rejicitur.

Sole autem jam septentrionalia lustrante, terre-
 stri et navali exercitu oppugnat urbem, illa præci-
 pue parte quæ Keras (i. e. Cornu) a figura vocatur,

VARIÆ LECTIONES.

^α ἐπίσταται L. ^β φαυλότητα L. ^γ λιπόντας L. ^δ κυκλῶν coni. B. ^ε μάλ' α] fort. πάλιν.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

hoc illud posuisse videtur ipse auctor, aliorum D
 etiam exemplo, qui talem syntaxin ἀσυστατον fe-
 cere.

(18) Cont. p. 37 ita: Ἐν τῷ πρὸς Βλαχερναις κόλ-
 πῳ, uti Cedr. p. 502.

(19) Cont. p. 37.

(20) Cont. p. 37, Cedr. p. 502, Zon. η.
 137.

(21) Absurde, quasi aliquis ex temulentia Indus
 fieret. Itaque transposui. Si legatur δοκεῖ pro δο-
 κεῖν, erit: turpi facie ex vinolentia ut videtur, ab
 India oriundus. Sed tunc sequens infinitivus in
 participium mutandus.

(22) Cont. p. 37, Cedr. p. 502, Zon. η. 137.

(23) Ita scriptum. Debebat potius τὸν αὐτὸν
 τῶν, ut Cont. p. 37, ἔνθα δὴ καὶ τὸ τῶν σεβασμίων
 Ἀναργύρων τῆμας, uti et Cedr. p. 502, et Zon.
 η. 137.

(24) Ita omnino per duplex omicron. Mox μετὰ
 scriptum, cum debuisset potius κατὰ.

(25) I. e. bellum conflat, molitur, quasi nunc id
 faciat, nec dudum fecerit. Itaque posui *instaurat*.
 Nam iste sæpe nescit quid loquatur.

(26) Cont. p. 38, Cedr. p. 533.

(27) Cont. p. 38, Cedr. l. c.

(28) Cont. p. 38.

(29) Cont. p. 38.

(30) Cont. p. 38, Cedr. p. 503, 504. Eadem plus
 semel narrat et diversa confundit hic et in ante-
 cedentibus et sequentibus, sine connexionibus et
 transitionibus. Mox forte κυκλῶν, aut δὲ ante πνεύ-
 σαντι.

(31) I. e. ἤδη δὲ τοῦ ἡλίου ἐπιλάμπωντος, ut Cont.
 p. 39 et Cedr. p. 502, Zon. η. 137, i. e. verni
 aut æstate ineunte. Sed considerentur transitiones
 et connexiones hominis.

machinas cum quaternis crucibus fabricatus, atque missis per eas lapidibus e navibus muros se concusurum putans. Cæterum imperator cum quibusdam ex hostibus de muro collocutus oblivionem et veniam patratorem, si poenitentiam præ se ferant, promisit, sed non persuasit. Itaque postquam exercitum perexiguam armasset, subito ex urbe erumpit et occurrentes sibi magna strage vincit; pariter et in mari, ut navibus ad terram actis et colligatis, ad eos qui in continente pugnabant confugerent, in mari pugnare haud sustinentes, multique ex hostibus ad Michaellem defecerunt; inter quos et Gregorius, abstrahens secum partem quandam exiguum exercitus, atque nocte quadam nactus opportunitatem, properans se confert in Thraciam et a tergo sit tyranno. ¶ Sed rebellionis princeps, simul atque id intellexit, cum militari manu aggreditur Gregorium captumque interficit, reversusque ad urbem obsidionem continuat, litterisque fictis, quasi terra marique vicisset, decipiens, naves e Græcia insulisque universis subvehijubet ad prælium cum imperatore committendum. Itaque navibus vehendo frumento bellicisque instructis unanimiter provehantur appelluntique in littore Byridensi, haud minore numero quam priores; nam ad cccc. earum excreverat numerus. Erat autem et ab australi et a boreali parte urbem navibus aggressurus. Sed imperator præveniens misit igniferas naves, quæ hostiles naves in loco prædicto adortæ partim comburunt integras, partim dispergunt, plerasque autem capiunt una cum hominibus et imperatori adducunt.

τῆς πλώως αὐτῇ προσβαλεῖν ὡς ταῖς ναυσίν. Βασιλεὺς δὲ προφθάσας ἀποστέλλει πυρφόρους ναῦς (46) αἱ δὲ ταῖς τῶν ἐναντιῶν ναυσὶ κατὰ τὸν εἰρημένον ἐπιθέμεναι χώρον, ὅς μὲν ὀλοκαυτοῦσιν (47) αὐτῶν ὅς δὲ σιαδαίνουσιν, τὰς πλείους δὲ τούτων αὐτῶν συλλαμβάνουσιν ἀνδράσιν αὐτοῖς καὶ τῷ βασιλεῖ προσάγουσιν.

Cum autem audivisset Mortagon Bulgariae dominus quæ quantaque imperatoris urbi accidissent, per legationem agit cum imperatore, deposcitque sibi societatem belli. Nam fœdus illud tricennale sub Leone imperatore cum ipsis factum jam sere

A τὸ μέρος (52) ὃ δὲ Κέρρας τὸ σχῆμα καλεῖται, τετρασκιεῖς ἐλεπόλεις κατασκευάσας καὶ ἐκ τῶν πιμπομένων δι' αὐτῶν ἀπὸ τῶν νεῶν λίθων κατασαιεῖν τὸ τεῖχος οἰόμενος. Ὁ δὲ γε βασιλεὺς τισὶ τῶν ἐναντιῶν διὰ τοῦ τεύχους εἰς λόγους ἦλθεν ἐμνηστῆσαν τῶν εἰργασμένων αὐτοῖς ἔξαιν (35), εἰ μεταμεληθεῖεν, παρεγγυῶν· οὐ παύθει (34) δὲ τούτους, ἀλλὰ στρατόν τινα καθοπλίσας ἄλιγιστον, ἀθρόον ὡς τῆς πλώως ἔξαισι καὶ τοὺς ὑπανηθσαντας αὐτῷ κατὰ κράτος νικᾷ, καὶ κατὰ θάλατταν (35) δὲ τοσοῦτον ὥστε τὰ πλοῖα πρὸς γῆν διοικεῖν αὐτῶν συνδεδεμένα κρῖναι τοὺς ἐκ τῆς χέρσου μαχομένους ἀναφυγεῖν (36) καὶ τὸν ἐκ θαλάσσης ἀπαγρηύσασθαι πόλεμον, (37) ἐκόντας τὸν πολλοὺς τῶν πολεμίων προσχωρῆσαι τῷ βασιλεῖ. Ἐν οἷς καὶ Γρηγόριος (38) συναλκῦσας αὐτῷ καὶ τινα μοῖραν βραχέϊαν στρατοῦ καὶ κατὰ νόκτα τινὰ λαβόμενος εὐκαιρίας, φεύγει πρὸς τὴν Θράκην καὶ κατὰ νότου ὡς (39) γίνεται τοῦ τυράννου. Ἄλλ' ὅγε στασιάρχης ἅμα τῷ τούτου μαθεῖν στρατεύει κατὰ Γρηγορίου, καὶ τούτον καταλαβὼν ἀναίρει, καὶ πάλιν εἰς τὴν πόλιν ἐλθὼν τῆς ἐξ ἀρχῆς ἔχεται προσεδρείας, γράμμασι τε πεπλασμένοις (40), ὡς κατὰ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν εἴη νενικηκώς, τῷ κατὰ τὴν Ἑλλάδα (41) καὶ τὰς νήσους ἀπάσας ναυτικῶ ἐξαπατήσας ἀναγῆναι καλεῖται καὶ τῷ βασιλεῖ διαμάχεσθαι (42). Καὶ δὴ ταῦτα (43) πλοῖα σιταγωγὰ τοῖς πολεμιστηριοῖς προσκαθοπλίσαντες πανθυμαδὸν ἀναπλέουσι, προσορμίζονται τε τῇ τῶν καλουμένων Βυριδῶν ἀκτῇ, τῶν προτέρων οὐκ ἐλάττους εἶναι τὸ πλῆθος· καὶ γὰρ εἰς ν καὶ τ' ὁ τούτων ἡδύητο ἀριθμὸς (45). Ἐμῆλλε δὲ ἄρα ἐκ τῆς νοτίου μέρους καὶ βορείου Ἀκηκῶς δὲ Μορτάγων (48) ὁ κύριος Βουλγαρίας ὄσα τε καὶ ὅσα κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν συννήχθη γενέσθαι, διαπρασθεύεται πρὸς βασιλέα καὶ συμμαχεῖν αἰτεῖται αὐτῷ· αἱ γὰρ ὑπὸ Λέοντος τοῦ βασιλέως (49) πρὸς αὐτοῦς τριακοντούσεις σπονδαί

VARIE LECTIÖNES.

ἄθρων L. ὀλοκαυτοῦσιν L. ὀλοκῶν L. ὀλοκῶν L. ὀλοκῶν L. ὀλοκῶν L. ὀλοκῶν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(32) Cont. p. 39, κατ' ἐκεῖνο γοῦν πάλιν ἦσι τὸ δ μέρος — ἢ καὶ πρότερον, τὸν κόλπον τῶν Βλαχερ-
νῶν.

(33) Cont. p. 39, Cedr. p. 504

(34) Cont. p. 39, Cedr. p. 504, Zon. p. 137.

(35) Cedren. p. 137.

(36) Cont. p. 39 in fine.

(37) Cont. p. 39, Cedr. p. 504.

(38) Cont. p. 40, Cedr. p. 504.

(39) Cont. p. 40, Cedr. p. 504.

(40) Scil. ἐπιστελλῶν, ut Cont. p. 40 et Cedr. p. 504.

(41) Zon. p. 138.

(42) Cont. p. 40, Cedr. p. 504.

(43) Ita scriptum, cum oporteret τὰ σιταγωγὰ κλοῖα αὐτὰ τὰ κλοῖα τὰ σιταγωγὰ.

(44) Zon. p. 138; κατὰ τὰς Βυριδας. Cedr. p. 504 ubi τῷ χωρίῳ τῶν Βυριδῶν προσορμίζονται. Cont. p. 40, τῶν τῶν Βυριδῶν κατὰ Θράκην λιπέρι προσορμίζονται. Debet autem apud Nostrum subaudiri αἱ ναῦς αὐτῆς, per synonymiam a superiore κλοῖα, propter αὐτὰ· alias est solœcismus.

(45) Cont. p. 40 et Cedr. p. 504, in fine.

(46) Cont. p. 40.

(47) Scil. τῶν σκευαστῶν κυρί, Cedr. p. 505, αἰνε ὑγρῶ κυρί Zon. p. 138.

(48) Cont. p. 41, Cedr. p. 505, Zon. p. 138. Solut Georg. mon. ipsum Michaellem auxilia Bulgavorum petiisse p. 513. Perverse nunc etiam loquitur, αἰτεῖται συμμαχεῖν αὐτῷ, petit ut ei auxilium fiat. Illum dicit petiisse, qui ipse ultro offerebat.

(49) Cont. p. 41, Cedr. p. 505, Zon. p. 138.

ἦδη τὴν πρώτην δικαστηρίδα συνεπλήρου σχε-
δόν (50). Ἀποδοχῆς δὲ μεγάλης ὁ βασιλεὺς τὴν
γνώμην αὐτῶν ἀξίαν ὡς κρίνας ἀπολογεῖται μὴ
χρῆναι τοὺς ἐπὶ τούτου χρόνον ὁμολογηκότας
Χριστιανικῶν αἱμάτων ἀφέξασθαι ἐπὶ τῶν στα-
σιωτῶν πολέμῳ τὰ καλῶς δόξαντα καταλύειν· φιλο-
φρονησάμενος δὲ αὐτοῖς τῆς προθυμίας ἀξίω; πρὸς
τὴν ἑαυτῶν ἀποστέλλει. Ἄλλ' οὗτοι μὲν κατ' οὐδὲν
τῶν τοῦ βασιλέως φροντίσαντας λόγων κατὰ τε τοῦ
τυράννου στρατεύουσι καὶ εἰς τὰ Ῥωμαίων εἰσβα-
λόντες ἦδη κατὰ τὸν Κηδοῦκτου (51) καλούμενον
στρατοπεδεύονται χώρον. Μαθῶν δὲ ὁ ἀποστάτης
τὴν κατ' αὐτοῦ τῶν Βουλγάρων ἐφοδον, τοῦ κατα-
λειφθέντος αὐτῷ ναυτικῷ λόγῳ οὐδένα ποιεῖται,
ὄθεν (52) δὴ τοῦτο πᾶν τῷ βασιλεὶ προσχωρεῖ· (53)
ὄλος δὲ τοῦ παζοῦ στρατοῦ γεγονώς ἀπαίρει μὲν τοῦ
προσδεραίνει τῆ πόλει, κατὰ δὲ τὸ εἰρημένον χωρίον
προσβαλὼν τοῖς Βουλγάρους κατὰ κράτος ἤττι-
ται (54). Καὶ πλείστοι μὲν τῶν αὐτοῦ κτείνονται
καὶ πυρπολοῦνται (55) πρὸς τούτων· οἱ δὲ περι-
λειφθέντες (56) ὡς εἶχον σθένους σιεδάννυνται
ποῦ. Ἀσίαν δὲ πολλὴν τῶν πολεμίων οἱ Βούλγαροι συμφορήσαντες πρὸς τὴν ἑαυτῶν ὑποστρέφου-
σιν.

Οὐκ ἀπολήγει· δὲ καὶ οὕτως πράξας κακῶς τῆς
ἀπονοίας ὁ τύραννος, ἀλλὰ τοὺς σκεδασθέντας συλ-
λίξας [καὶ] πρὸς τὴν καλουμένην Διάβασιν (57),
ἄτε δὴ πρὸς τὸ στρατοπεδεῦσαι πάντα οὕσαν ἐπι-
τηδεῖαν (58), διὰ τε τὴν τῶν Ἰππων νομὴν καὶ πρὸς
τὴν ἄλλην χρεῖαν τῶν ἀνθρώπων ἀφρονωτέραν
τυγχάνουσαν, ἐκίστει σκηνοῦται τῷ ἐλματι τοῦ χω-
ρίου θαρβήσας, ἐκείθεν τε ὡς περ ἐξ ἀκροπό-
λεως (59), ὄντως τύραννος ὢν, συγχᾶς ποιεῖται κα-
ταδρομᾶς καὶ τὰς πλησιαζούσας πυρπολεῖ κώμας.
Ὅπερ δὴ μαθῶν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ, ὡς εἶχε δυνά-
μει (60), εὐαρίθμητον σχεδιάζει στρατὸν καὶ κατὰ
τοῦ τυράννου πρὸς τὸν εἰρημένον ἔρχεται χώρον
σὺν κόσμῳ στρατηγείας παντὶ, λόγους καὶ ταῖς
ἐλλείψαι ὑποσχέσεται τοὺς συνόντας ἐπιρωννύς. Ὁ δὲ
τύραννος κληθεὶς πολλῶν δὴ μάλα ὑπαντιάζει τῷ βα-
σιλεὶ (61), σχηματίζεται (62) τε φυγῆν, ὥστε τὸν
τοῦ βασιλέως στρατοῦ διαλυθῆναι συνασπισμῶν·
διεμαρτάνει δὲ τοῦ σκοποῦ, μήτε τὴν τάξιν τοῦ βα-
σιλικῷ διαλύσας στρατοῦ, μήτε τοῖς ἑαυτοῦ συναφ-

A primum decennium implebat. Sed imperator, quam-
vis magnopere probandam judicaret voluntatem
ipsorum, se excusavit, haud oportere eos inter quos
conventum sit tanto tempore 42 abstinere a Chri-
stiano sanguine, propter rebellium bellum ea quae
recte probassent et decrevissent rescindere. Con-
digne ergo pro ipsorum promptitudine atque Lu-
mane exceptos habitosque in patriam dimittit. Sed
isti, nihil curantes imperatoris dicta, adversus ty-
rannum infesto exercitu proficiscuntur, atque apud
Cadocti locum ita dictum castra ponunt. Porro
desertor, cognito Bulgarorum hostili adventu, re-
lictæ quidem a se classis rationem habet nullam ;
unde etiam ea tota imperatori se adjunxit : totus
autem terrestri exercitui intentus ab obsidenda
B urbe discedit et apud prædictum locum congressus
cum Bulgaris ingenti clade afficitur, plurimique
suorum occiduntur et cremantur, reliqui autem
quantum possunt fugientes disperguntur. Multis
autem spoliis hostium congestis Bulgari in patriam
revertuntur.

Non desinit tamen, quamvis re ita male gesta,
tyrannus insanire. Sed postquam dispersos colle-
gisset, ducit ad Diabasin locum ita dictum, castris
omnino idoneum, pabulis equorum rebusque aliis
ad usus hominum abundantiore ; illic tabernacula
ponit, palude illius loci tutum se fore ratus, atque
inde tanquam ex arce verus tyrannus crebras facit
incursiones proximosque vicus incendiis vastat.

C Quo intellecto imperator 43 Michael, modico
coacto exercitu adversus tyrannum in prædictum
locum proficiscitur bene instructa acie, verbis et
pollicitationibus suos confirmans. Tyrannus porro
cum ingenti multitudine adversum proficiscitur,
simulat autem fugam, ut imperatoris acies dissolvat-
ur : sed ab hoc scopo aberravit, cum nec imperato-
ris exercitus ordinem turbaret, nec ipse cum suis
conjungere se posset. Itaque, adversæ partis impe-
tum sustinere non valens, qua poterat celeritate
fugit, atque in Arcadiopolin cum quibusdam ex suis
evadit. Porro imperator, cum plerosque ex rebelli-

VARIAE LECTIONES.

ὡς ἀξίως L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(50) Cont. p. 41, Cedr. p. 505.

(51) Cont. p. 41 itidem κατὰ τὸν Κηδοῦκτου χώ-
ρον οὕτω καλούμενον, et ita Cedr. etiam p. 505 ubi
in versione *Cadoctus*. Zon. p. 138, κατὰ τὰ Κηδοῦ-
κτου, ubi itidem versio *Cadoctum*.

(52) Cont. p. 43.

(53) Cont. p. 41, Cedr. p. 505, Zon. p. 138.

(54) Cont. p. 41, ἤττιται ἰσχυρῶς. Cedr. p. 505
in fine et p. seq. init. ubi ἤττιται κατὰ κράτος.

(55) *Cremantur*. Græcum πυρπολοῦνται apud
eos qui serio loquuntur, de agris et regionibus
igne vastandis solet usurpari. Sed nec crematos
aut combustos fuisse victos verosimile est : aliud
ergo fortasse voluit dicere.

(56) Cont. p. 42, Cedr. p. 506, Zon. p. 138.

(57) Cont. p. 43, κατὰ τὴν πεδῖον, Διάβασιν οὕτω

D καλούμενον, ut et Cedr. p. 506. Paulo ante aut καὶ
delendum. aut aliquod participium, ut ἀγαγὼν aut
simile, excidit.

(58) Zon. p. 138.

(59) Zon. p. 138.

(60) Zon. p. 138. Cont. p. 42, et Cedr. p. 506,
ubi ἀξιόλογον συστῆσας στρατόν. Sed Noster suo
more hic etiam contrarium dicit ejus quod videtur
voluisse ; nam debuisset fortasse οὐκ εὐαρίθμητον
dicere. Cedr. p. 505 conjungit οὐκ εὐαρίθμητον
πίεστον et ἀξιόλογον, non de hac re tamen. Etiam
σχεδιάζειν incommode adhibuit, quasi subito,
ex tempore atque tumultuaria id fecisset.

(61) Cont. p. 43.

(62) Cont. p. 43, Cedr. p. 506.

bus in fidem accepisset, aggreditur ipsam urbem in quam tyrannus evaserat, vallumque ei circumdat undique firmum. Desertor autem paucissimos intra urbem habens equites, sæpe, quoties scilicet sine ordine turbatos cerneret adversarios, immittebat his illos: sed hac etiam ratione plus patiebantur quam efficiantur perditii illi. Nullas autem imperator machinas admovit urbi, id cavens ut nec ex consortibus fidei quisquam gladio interficeretur, neque ostenderetur Scythis posse machinis capi Romanorum urbes: verum fame et assidua obsidione tyrannum in suam potestatem redigere statuerat. Itaque multo tempore elapso adeo indigere coepit tyrannus rebus ad vitam necessariis, ut primo quidem omnem ætatem **44** sexumque inutilem ejicret ex urbe, deinde ipsorum equorum qui fame perierant carnea, easque jam olentes, gustare hortaretur: eoque devenit ut pelles aliaque coria comederent. Ac postremo eorum alii per portas clam egressi, alii de muris suspensis fanibus demissi, alii proficiendo se ipsos in terram lapsi, fractis etiam membris, fidem imperatori promiserunt. Sed veniam securitatemque adepti ad Anastasium, tyranni filium falsi nominis, sese conferebant, qui Byzæ oppidum occupaverat, indeque bellum inferre per eos imperatori cogitabat, ut scilicet pugnando præstaret desertori facultatem fugiendi. Sed cum imperator cum oppidanis collocutus eis delictorum oblivionem juratus promississet, in tyrannum consurgunt comprehensumque adducunt imperatori. Qui, cum læto pede ejus collum calcasset, manibus ambabus et pedibus eum orbari jubet, atque in palo suspendi insuper. Cruciatibus autem exagitatus perditus ille sic clamabat magna voce, « Miserere mei, o vere imperator. » Cumque interrogasset eum imperator, si qui essent occulte conscii ejus amicitiae, fortasse multos indicasset falso ex imperatoris amicis: sed vir quidam Joannes cognomine Exabullius, patricius, prohibuit tyrannum dicere, affirmans imperatori haud oportere de amicis credere inimicis. Interim tyrannus sic misere finit

ἄθῆναι οὐδὲς τὰ γεγονῶς, ἀλλὰ τῶν ἐναντιῶν μὴ ἀνεγκῶν τὴν ὄρμην, ὡς εἶχε τάχους, χρῆται φυγῆ καὶ πρὸς τὴν Ἀδριακίουπολιν (63) σὺν τοῖς τῶν λαοῦ διασώζεται. Ὁμολογήσαντας δὲ αὐτῷ τοῖς πλείστοις τῶν στασιωτῶν ὁ βασιλεὺς εὐληθῶς (64) ἐπέρχεται τῇ πόλει αὐτῆ κατ' ἤν ὁ τύραννος διεσώζετο, χάραξά τε περιβάλλει αὐτῆ καρτερῶν ⁶⁵ κύκλῳ. Ὀλιγίστους δὲ ὁ ἀποστάτης ἔχων ἔβουεν τῆς πόλεως ἰσχύτας, πολλὰκις, ὅτε δὴ πεφυρμένους διήθρει ⁶⁶ τοὺς ἐναντίους, ἤφειε κατ' αὐτῶν τούτους· ἀλλ' οὐδὲν γὰρ καὶ ταύτῃ μᾶλλον ἐπάθανον (65) ἢ ἔβουον οἱ δειλοί ⁷⁰. Ὁ δὲ γὰρ βασιλεὺς (66) ἐπέκρινεν μὲν εὐπροσῆγε τῇ πόλει, φειδοὶ μῆτε τινὰ τοῦ λοιποῦ τῶν δημοδόξων ξίφρασιν ἀναρῆσθαι (67), μῆτε μὴν δευχθῆναι τοῖς Σκύθαις ὡς δυνατὸν μηχαναῖς τὰς ὁπὰ Ῥωμαίων ἀλῶναι πόλεις· λιμῶν δὲ καὶ προσδρεῖα περιγενέσθαι τοῦ τυράννου διέγνω. Καὶ δῆτα πολλοῦ χρόνου διαδραμόντος τοσοῦτον ἐνδείκται τῶν πρὸς τὸ ζῆν ὁ τύραννος ἀναγκάσειν, ὥστε πρῶτον (68) μὲν πᾶσαν ἀχρηστον ἠλικίαν καὶ φύσιν ἔκκεαντο τῆς πόλεως, εἶτα τῶν ἰκτων αὐτῶν διὰ τὴν (69) λιμὸν ἀποφθαρέντων, τῶν κρεῶν αὐτῶν, καὶ ταῦτα δωροδότην, γεύσασθαι πείθει· προῆλθον δὲ εἰς τὸ κωδία τε καὶ τᾶλλα σκύθη φαγεῖν (70). Καὶ τέλος οἱ μὲν αὐτῶν διὰ τῶν πυλῶν λαυθάνοντες, οἱ δὲ καὶ διὰ τῶν τειχῶν καθάπτοντες κάλους, ἄλλοι δὲ καὶ λαοὺς διπτοῦντες κατὰ τὸ ἔδαφος (71) καὶ τὰ μέλη συνθλώμενοι, ἀνωμελόγουν τῷ βασιλεῖ, καὶ συγγνώμης (72) τυγχάνοντες καὶ ἀδείας Ἀναστασίου τῷ ψευδωνύμῳ τοῦ τυράννου συνήπτοντο υἱῷ (73), τοῦ Βύζης ἐπιλημμένῳ πολέματος, ἐκ τούτου ἐν αὐτοῖς (74) διαπολεμῆν τῷ βασιλεῖ ἡρημένῳ ⁷¹, ἢ αὐτὸν δὴ παράσχοι τῷ ἀποστάτῃ ἐν τῷ μάχεσθαι βραδύνην φυγῆς. Εἰς δὲ λόγους ὁ βασιλεὺς (75) τοῖς ἐν τῇ πόλει ἐλθὼν καὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἀμαρτημάτων λήθην μετ' ὄρων ὑποσχόμενος ἐξεῖν (76), κατὰ τοῦ τυράννου συνίστανται (77) καὶ συσχόντες ⁷² αὐτὸν προσάγουσι βασιλεῖ· ὁ δὲ γηθομένη ποδὶ κατ' αὐχένα πατήσας αὐτὸν (78) χειρῶν ἀμφω καὶ ποδῶν στερηθῆναι κελεύει, ἐπὶ κοντοῦ (79) τε ἀναρῆσθαι πρὸς τούτῳ ⁷³. Ποιηματοῦμενος δὲ ὁ δειλαιὸς οὕτως

VARIÆ LECTIONES.

⁶³ καρτερῶν L. ⁶⁵ διήθρει L. ⁷⁰ Continuaror p. 41 D, καὶ φόνον οὐ ποιεῖ μὲν, πάσχει δὲ παρὰ τῶν ἐχθρῶν. ⁷¹ ἡρημένων L. ⁷² συσχόντας L. ⁷³ πρὸς τοῦτο L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(63) Cont. p. 43, ubi Ἀδριακίουπολιν· Cedr. D p. 43, Cedr. p. 506. p. 506 in fine; Zon. p. 138, ubi Ἀδριανούπολιν, ut apud Cedr. et Georg. mon. p. 513.

(64) Cont. p. 43, Cedr. p. 507.

(65) Ita omnino scriptum.

(66) Cont. p. 43, Cedr. p. 507, Zon. p. 138.

(67) Quasi hoc melius sit quam longa fame necari. Λιμῶν δ' ὄκτιστον θανέειν, inquit Homerus, et res ipsa clamat. Altera ratio, quam et alii afferunt, est egregia, ne hostes in nostram perniciem erudiamus.

(68) Cont. p. 43, Cedr. p. 507.

(69) Ita scriptum, non τόν.

(70) Cont. p. 43, Cedr. p. 507.

(71) Ita scriptum. Alias tali occasione usitatum in genit. ut κατὰ τοῦ ἔδαφος.

(72) Connexiones languidæ vix sensibiles. —Cont.

D p. 43, Cedr. p. 506.

(73) Cedr. p. 507, Cont. p. 43.

(74) Non apparet quid sibi velit ἐν αὐτοῖς.

(75) Cont. p. 43, Cedr. p. 507.

(76) Zon. p. 138. Scriptum erat ὑποσχόμενος vitiose. Iste autem nominativus et antecedentes duo pro genitivis, constructione absoluta. Ut bis in superioribus.

(77) Zon. p. 138.

(78) Cedr. p. 507. Zon. p. 138, Georg. mon. p. 513.

(79) Cont. p. 44, ἐπὶ θου pro ἐπὶ κοντοῦ. Cedr. etiam θου ἐπιπέδασας, p. 507. Zon. item p. 138, θου ἐπιπέδασας. Nec tamen κοντοῦ in θου mutandum puto. Nam et Sym. Log. p. 413, ἀκρωτηριάσας τε αὐτὸν χεῖρας καὶ πόδας, εἶτα καὶ ἀνασκολοπίσας παλο ἀφίγειν, et ita etiam Georg. mon. p. 513.

ἰδία μέγα, « Ἐλέησόν με, ἀληθῶς βασιλεῦ (80). » Ἐρομένου δὲ τοῦ βασιλέως αὐτὸν εἰ τινες εἶεν κρυφίως συνεγνωκότες τῆς ἀπονοίας αὐτοῦ, τάχα ἂν πολλῶν κατεστραφέντων βασιλικῶν φίλων ἄλλ' Ἰωάννης ἀνὴρ ἐπικλήσειν Ἐξαβούλλιος (81), ἐν πατριχοῖς τελῶν, τὸν τύραννον ἐπέσχευ ἐπισπῆν (82), ἔχθροισ. Ἄλλ' ὁ μὲν τύραννος οὕτως δυστυχῶς καταστρέφει τὸν βίον μηδὲς Ὀκτωβρίου (83) μεσοῦντος ἤδη· εὐθὺς δὲ καὶ Ἀναστάσιον οἱ ἴσ' ἐκ Βύζης (84), ἐπειδὴ τὸν ἀποστῆτην ἔμαθον ἀνηρῆσθαι, καθήσαντες χεῖρας καὶ πόδας πρὸς βασιλῆα κομίζουσιν, ὄντινα δὴ τῆ αὐτῆ (85) τοῦ ψευδωνύμου πατρὸς καταδικάζει ποινῇ.

Ἐπι δὲ (86) τινες τῶν τοῦ τυράννου τὴν καλουμένην Πάνιον κατασχόντες πόλιν, ἄρτι μὲν τούτου ἀπεφθορότος, εἰς τὸ πολεμεῖν βασιλεῖ διεγνώσαν καταστῆναι, πρὸς ἣν (87) ἔλθων ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ λόγους εἰρηνικοὺς προτεινόμενος οὐδαμῶς πείθει καταθέσθαι τὰ ὄπλα, γίνεται δὴ τι θεῶθεν σημεῖον αὐτοῖς· σεισμός γὰρ σφοδρὸς τὸ τε τείχος κατέβαλε (88) καὶ τοῖς τοῦ βασιλέως τὴν εἰς πόλιν δέδωκε πάροδον· ὁ τοῖς σεισμοσκόποις σημεῖον ἤττης, ὅθεν ἴσ' γαγένηται τοῦτο (89). Ἀλλὰ δὴ καὶ Ἡράκλεια (90) ἡ πάλαι Πέρινθος καλουμένη, τὰ τοῦ τυράννου λίαν νοσοῦσα, πρὸς τὴν διὰ τῶν τοῦ βασιλέως λόγων θαραπίαν ἀνέσχευ· ὅθεν δὴ τῆς ἐκ τοῦ θαλαττοῦ μέρους τοῦ τείχους ἐπιδρομῆς τῶν βασιλικῶν πειραθεῖσα στρατιωτῶν ἀλίσκεται τε καὶ τῆς τυραννικῆς ἀπαλλάττεται νόσου ἀναιμωτὴ καθάπαξ ὑπὸ τῶν ἐναντίων ληφθεῖσα⁷⁶. Ἐντεῦθεν δὴ βασιλεὺς πάντα κατήκοα λαθὼν ἑαυτοῦ πρὸς τὴν βασιλῆα πόλιν θρονοστέει, καὶ ἱππικὴν ἐπιτελέσας ἀμύλλησιν οὐδὲν ἀνῆκεστον (91) τοῖς στασιώταις ποιεῖται, πλὴν τοῦ διὰ μέσης τῆς ἱπποδρομίας εἰς τὰ ὀπίσω δεδεμένους τὰς χεῖρας λέναι, καὶ τινες εὐθὺς φυγαδεῦσαι αὐτῶν. Καὶ οὕτω θριαμβεύει τὴν νίκην.

Ἐπὶ χρόνου ἴσ' (92) δὲ ἐν ᾧ ἀποστασία προεβήκει ἡ Θωμᾶ, ἀδελφὸς ἀπὸ Ἰσπανίας Ἄγαρηνοὶ ἐδήρουν τὴν Ῥωμαϊκὴν γῆν σὺν δέκα περικαμπέσαι ναυσὶ, κατὰ δὲ τινες κ', τρώπων τοῦτοδε· Προσώχθισαν τῆ χῆρα αὐτῶν διὰ τὸ μὴ πιστάτην ὑπάρχειν καὶ εὐφορον, καὶ πρὸς (93) τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν εἶπον Ἀπόχαψιν (94). « Ἄρον ἡμᾶς τῶν ἐντεῦθεν καὶ ἀπάγαγε εἰς εὐγειον τόπον, καὶ εὐζῶμεν ἕκαίσε. » Ὅν τοῖς λόγοις παρακληθεὶς γενναίων ἀνδρῶν καὶ εὐόπλων σέβων εὐτέρεπεν, ἐξ ὧν πασῶν νήσων

A vitam, mense Octobri jam 45 mediis. Mox autem cognito rebellem interfectum, etiam Anastasium ex Byzà constrictis manibus pedibusque ad imperatorem adducunt, quem eadem qua falsi nominis patrem condemnat poena.

Ἐπειδὴ τὸν ἀποστῆτην ἔμαθον ἀνηρῆσθαι, καθήσαντες χεῖρας καὶ πόδας πρὸς βασιλῆα κομίζουσιν, ὄντινα δὴ τῆ αὐτῆ (85) τοῦ ψευδωνύμου πατρὸς καταδικάζει ποινῇ.

Cæterum quidam ex tyranni asseclis occupata urbe quæ Panion dicitur, cum, quamvis modo interempto illo, bellum gerere contra imperatorem statuissent, ad eam urbem profectus imperator Michael sermones pacificos præterdendens haudquam persuasit ut arma deponerent. Fit autem divinitus prodigium ipsis: nam terræ motus vehemens simul murum dejecit, et iis qui cum imperatore erant ipse urbem ingrediendi copiam fecit: quod contemplatoribus et conectoribus terræ motum signum est cladis, unde etiam id factum est. Quin et Heraclea, quæ olim Perinthus dicta, rebellionis morbo laborans ad verba imperatoris voluntatem erga ipsos declarantia obstinata fuit. Itaque ex maritima parte muri incursionem imperatorum experta militum, capitur et rebellionis liberatur morbo sine cæde et sanguine ab adversariis occupata. Hinc imperator, postquam omnia sibi subjecerat, in imperatoriam urbem revertitur, celebratisque ludis circensibus nullam sævitiā exercet in rebelles, nisi ut per medium circum manibus post terga vincitis irent, et 46 quosdam eorum statim in exsilium ageret. Atque sic triumphavit ob victoriam.

Tempore autem quo rebellio Thomæ grassabatur, Agareni Hispanici secure et licenter vastabant Romanam ditionem cum decem rotundis navibus, aut secundum alios viginti, hac ratione: Offendebantur sua regione, quod non esset pinguis nec fertilis, atque ad ducem suum Apochapsin dixerunt: « Tolle nos hinc et abduc in secundum solum, ut bene vivamus illic. » Quorum verbis per motus strenuis viris et bene armatis instruxit classem, cum quibus omnes insulas in potestatem

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁶ οἱ om. L. ⁷⁷ ὅθεν] fort. ὁπόθεν *cladem fore a qua parte ruina facta fuerit.* ⁷⁸ λειφθεῖσα L. ⁷⁷ ἐπὶ χρόνῳ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(80) Cont. p. 44, iisdem fere verbis. Cedr. etiam D p. 507, Zon. p. 158.

(81) Cont. et Cedr. l. c. Zon. p. 159 lin. prima.

(82) Cont. p. 44, Zon. p. 159, Cedr. p. 507.

(83) Cont. p. 507.

(84) Cont. p. 44, Zon. p. 159, ubi Βύζης. Cedr. p. 507, ubi iisdem Βύζης, uti et p. 506 in fine.

(85) Cedr. p. 508 initio.

(86) Cont. p. 44 in fine, Zon. p. 159, Cedr. p. 508.

(87) Posuit auctor ἣν pro ταύτην.

(88) Cont. p. 45, Zon. p. 159, Cedr. p. 508.

(89) Homo mirificus. Id quidem vel sutores conjectura assequi poterunt, si hostis intraverit obsesam urbem, urbanos victos videri.

(90) Cont. p. 45, Zon. p. 159, Cedr. p. 508.

(91) Cont. p. 45, Zon. p. 159, Cedr. p. 508.

(92) Cont. p. 46, Zon. p. 159, Cedr. p. 508.

(93) Zon. p. 159, Cedr. p. 508.

(94) Est dux Agarenorum Hispanorum, qui et Ἀπόχαψ. Syllaba illa terminalis additur ad distinguendos casus, ut in aliis. Ἀπόχαψ apud Cont. p. 46, et Cedr. p. 508. Apud Sym. Log. p. 413 vocatur Ἀπόχαψ, apud Zon. p. 159 Ἀγάψ.

suam redegit, atque adeo ipsam Cretam. Hanc enim militibus bene accinctis cepit multamque prædam adeptus est, atque accurate recognita regione reversus est. Anno autem sequenti Apochaps navibus quadraginta in eandem insulam navigavit, cumque appulisset ad ejus promontorium, stationem cepit ad Characem. Cæterum populo sibi subjecto præcepit ut apud singulas naves vicenos viros relinquerent, cæteri omnes in insulam prædatam discederent ad dies duodecim. Profecto autem populo ad negotium illud suscipiendum, navibus injectis ignem easque totas combussit. Cum autem invenissent eas combustas, conditionem movere contra ducem ausi sunt. Atque is facti rationem apud eos exposuit, dicens: « Antea quidem 47 obmarmorabatis mihi, tribules, abducere vos alio ad commode vivendum nolenti: atque ob id adduxi vos huc, ubi lactis et mellis est fluxus. » At illi dixerunt ad eum: « Ubinam vero liberos nostros et uxores inveniemus? » Quibus ille: « Scitis vos plurimam prædam tulisse: ex hac igitur uxores vobis adjungite. » Atque ista oratio grata ipsis visa est, sedditioque inter ipsos sedata. Tum densis palis vallum circumposuerunt ad munitionem ipsis sufficientem; unde locus ille usque ad hoc tempus Charax (i. e. vallum) vocatur. Monachus autem quidam ingresses insulam dixit eis: « Si omnino cupitis in vestram potestatem redigere insulam, sequimini me: atque ubi conjectura assecutus ostendero vobis idoneum locum ad condendam urbem, ibi condite, » abduxitque eos in locum qui dicitur Chandax, in quo urbs eorum sita est: atque eum fossa ducta circumdederunt. Illi urbi præfuit Apochaps, atque undetriginta Cretensium urbes subjugavit, una sola non expugnata nisi λόγῳ (i. e. verbo), non revera, ad hoc usque tempus; unde etiam appellari eam contigit Hypologiorum; concessio incolis ut libere peragant Christianorum cōsuetas functiones. Illorum autem

ἐκράτησεν, ὥστε καὶ τῆς Κρήτης αὐτῆς· ταύτην (95) γὰρ λαὸν εὐζώνῳ ἐπιηράσας ἐξηχμαλώτισσε καὶ πολλὴν λαφυραγωγίαν εἰσέποιήσατο, καὶ ἀκριβῶς ἀναμαθητικῶς τὸν χώρον ἐκαίνωσθησεν. Τῷ δὲ ἐπιόντι καιρῷ μ' ναῦς ὁ Ἀπόχαψ ἐπισκουασόμενος ἐν ταύτῃ κατήρε (96), καὶ τῷ ἄκρωτηρίῳ (97) ταύτης προσέβαλε καὶ προσωρμίσθη τῷ Χάρακι. Διωρίσατο δὲ τῷ ὕπ' αὐτὸν λαῷ ἕκαστος τῶν κλοίων ἀνὰ εἰκοσι ἀνδρῶν ἑκαταλοποίησεν, οἱ δὲ πάντες (98) ἄλλοι εἰς τὸ τὴν νῆσον ληΐζεσθαι προχωρήσασιν ἔπι ἡμέρας γε ἑβ'. Ἀποκινήσαντος δὲ τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν, ταύταις (99) ἐνέβαλε πῦρ καὶ ὀλικῶς ἐπυρπόλησεν. Ἐφευρηκότες δὲ ταύτας ἠθθαλωμέναις στασιάζειν κατὰ τοῦ ἀρχηγῶ ἀετῶν τεταλημάσιν. Καὶ ἀποκλιόγητο πρὸς αὐτοὺς, εἰς ἑ τῇ προτεραιᾷ κατεγογγύζετέ μου, ὡ ἀνδρες ὀμόφυλοι, μὴ μεταναστεύειν ὁμᾶς πρὸς εὐζῶταν βεβουλημένον· καὶ διὰ τοῦτο ἤγαγον ὁμᾶς ἐνεαυθαί, ἐν ᾧ γάλακτος καὶ μέλιτος ἔστιν ἀπορρώξ (1). Οἱ δὲ (2) ἀντίειπον αὐτῷ· « Καὶ ποῦ δὴ τέκνα ἡμῶν καὶ γυναῖκας εὐρήσομεν; » Ὁ δὲ πρὸς αὐτούς· « Ἴστε ὅτι αἰχμαλωσίαν ἑαυτοῖς πλείστην ἠνέγκατε· ἐκ ταύτης οὖν ὅμιν γυναῖκας ἀρμόσαθε. » Καὶ οὕτως ὁ λόγος ἀρεστὸς ἐφάνη αὐτοῖς, καὶ τοῦ στατισμοῦ κατενέσθησαν, καὶ πυκνοὶς σκόλοψι χάρακα περιέθεντο (3) πρὸς ὀχυρότητα (4) ἐαυτῶν διαρκεῖν ἐν αὐτῷ· ἀφ' οὗ ὁ τόπος μέχρι τῆς δεῦρο Χάραξ (5) προσονομάζεται. Μοναστής (6) δὲ τις μετέπειτα προσφοιτήσας τῇ νήσῳ ἐφη αὐτοῖς, ὅτι· Ἐπίπερ ἐθέλοτε καταδυναστεύσαι τῆς νήσου, ἀκολουθήσατέ μοι· καὶ ὅποι σποχασάμενος παραδείξιω ὁμῖν ἐπιτηδεύματα κτίσεως, ἐκείσε πόλιν οἰκοδομήσατε, δι' ἧς τῆς νήσου ἐξουσιάζοιτε. Καὶ ἀπήνεγκεν αὐτοὺς εἰς τόπον καλούμενον Χάνδακα (7), ἐν ᾧ ἡ πόλις τοῦτον καθίδρυται· καὶ ταύτην περίεξ ἐτάφρυσεν. Ἦς ὁ Ἀπόχαψ καθηγμένονυσεν (8), καὶ θ' καὶ κ' Κρήσας πόλεις ἠνδραποδίσασατο, μίς μόνης μὴ ἀλωθείσης ἀλλ' ἡ λόγῳ, ἀπαλιορκήτου μενιάσης ἕως ἄρτι (9), δ καὶ κακῆσθαι (10) ταύτη συνέδραμεν, ἐχόντων (11)

VARIAE LECTIONES.

ἡμᾶς, ὁ supra script. L. ἡμᾶς εἰς ἕκαστον et ἀνδρας B. ἑκαταλοποίησεν J. προσχωρήσασιν L. μεταναστεύειν ἡμᾶς, ὁ supra script. L. ἤγαγον ἡμᾶς L. ἀπορρώξ L. πρὸς ὀχυρότητα L. ἐπόντων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (95) Cont. p. 47.
 (96) Cont. p. 47.
 (97) Cont. p. 47, τῷ ἀκρωτηρίῳ τῷ Χάρακι καλούμενον, et Cedr. p. 509, Sym. Log. p. 413.
 (98) Cont. p. 47, Cedr. p. 509, Sym. Log. p. 413 hæc ita: ὁρίσας τὴν ὕπ' αὐτὸν λαὸν καταλοπιῶν τὰς ναῦς αὐτῶν καὶ τὴν χῆραν ληΐζεσθαι. Τοῦ δὲ στρατοῦ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν ἀποκινήσαντος.
 (99) Scil. ταῖς ναυσί.
 (1) Sym. Log. p. 413, iisdem fere verbis, Cont. p. 47 ita: γῆ οὐκ ἄλλη ἢ ἡ μέουσα μέλι καὶ γάλα. Zon. p. 139, Cedr. p. 509.
 (2) Cont. p. 47, Cedr. p. 509, et iisdem quibus Noster verbis Sym. Log. p. 413, Zon. p. 139.
 (3) Apud Sym. Log. l. c. iuale καὶ σκόλοψ πυκνῶς χάρακα περιέθεντο.
 (4) Sym. Log. l. c. habet hic ὀχυρώματα.
 (5) Cont. p. 47, ubi Χάνδαξ. Sed Nostro Chandax alius locus. Continuatores etiam mox: quare ibi priore loco legendum videtur Χάραξ. Apud

- D Sym. Log. l. c. recte Χάραξ, et Cedr. p. 509.
 (6) Cont. p. 48, Cedr. p. 510. Etiam iisdem verbis cum Nostro Sym. Log. p. 413.
 (7) Sym. Log. p. 413, iisdem verbis.
 (8) Cont. p. 48, καὶ ἡγεμῶν αὐτῆς ὁ Ἀπόχαψ ἐγεγόνει. Sym. Log. Nostri fere verbis, nisi quod pro 29 habet [imo 90], quasi tunc etiam tot fuissent, ut olim eum essent ditissima regna, Nugatur, quasi tunc etiam tam potens fuerit, ut Homeri tempore.
 (9) Incondite et imperfecte loquitur. Cont. p. 48 clarius, μίς ἕκτοτε μόνης παραμεινιάσης ἀναλώτου καὶ ἀπαθοῦς, καὶ λόγῳ μὲν ὑποταγείσης, τὰ ἐαυτῶν δὲ ἐθίμα καὶ τὸν Χριστιανισμὸν φυλαττούσης ἀλώθητον.
 (10) Hoc explicat Sym. Log. p. 413, οὗ μέχρι τοῦ νῦν ὀπλοῦχοι κίχληνται. — Ταύτη. Ita scriptum, non ταύτην.
 (11) Pro hoc συγκαχωρημένων Sym. Log. Per suum ἐχόντων non exprimit quod videtur voluisse. Ita-

τῶν οἰκητῶρων αὐτῆς σὺν ἐλευθερίᾳ ποιεῖν τὰ Χριστιανῶν εἰδικμένα. Ὡν (12) τῆς ἐπιδρομῆς ὁ θαυμάς καὶ ἀλώσεως αἵτιος, Ἀπόχαρις⁷⁷ δὲ (13), οὗ καὶ μὲν Σαίτης ἐτύγχανε, Σαίτου δὲ Βάβδελ, δς ἐν Πελοποννήσῳ⁷⁸ κατὰ τὴν θαλάσσης κλυδωνίων πρὸς γῆν σὺν νηὶ τῇ ἑαυτοῦ προσπαρεῖς, ἐν ἡμέραις τοῦ μακαρίτου Δέοντος βασιλέως, τμηκαυτὰδὲ στρατηγούτος Κωνσταντίνου τοῦ συνετόφρονος, ἐκεκράτητο, ὃ τσσαρακοντάπηγος⁷⁹ (14) τὸ ἐπώνυμον· οὗτινος Βάβδελ ἐτέλει ὁ Ζερκουνης σύγγονος, ὁ πρὸ τοῦ νῦν ἀρχηγοῦ τῆς Κρήτης καθηγγόμενος.

Ἐν ταύτῃ (15) δὲ τῇ νήσῳ Κύριλλος ὁ θαυμάσιος, ὁ Γορτύνης⁸⁰ ἐπισκοπῆσας τῆς πόλεως, ὑπὲρ Χριστοῦ ὡς ἱερὸν ἀμωμον ἐσφαγαστο. Οὗ τὸ τίμιον αἶμα μέχρι τῆς δεῦρο κατὰ τινα χῶρον, καθὼς τινὲς φασιν, ἀνεξάλειπτον συντηρηθῆται· καθ' ὃν οἱ εὐσεβεῖς φοιτῶντες καὶ τοῦτο σπύγγῳ ἐναπομάττοντες δι' αὐτοῦ γὰρ θελον μύρον ὑδρεύονται· καὶ κατ' οὐδὲν ἀλλοιοῦσι τὸ χρῶμα τοῦ αἵματος. Ἐτι δὲ καὶ ἡ τῶν εροφίμων σεβαστῶν παιδων αὐτῆς ἑβδομάς (16) μετὰ πολλῶν ἄλλων ταφῆ ἀφίερται, ἀναιρεθίντων ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν ἀδιστάκτου καὶ εὐκρινούς πίστεως.

Καὶ δὴ (17) ἔκτοτε κατακεκράτητο ἂν παρ' Ἀγαρηνῶν αἱ νῆσοι, εἰ μὴ βασιλεὺς Μιχαὴλ ὁ ἐξ Ἀμορίου ἔσχε φιλονεικότερον ἐλευθεριάσειν αὐτάς· καὶ δὴ πολωρήσας ἐνδελεχῶς Κρατερῶ τῷ στρατηγέτῃ Κυβεραιῶν (18) ἐνετείλατο πάσας τὰς ὑπ' αὐτὸν ναῦς παρατοιμάσασθαι καὶ ἀπελθεῖν εἰς Κρήτην καὶ σκουδῆ πάση τοῖς ταύτης οἰκητορας Σαρακηνοῦς⁸¹ ὁλοθρεῖσαι (19). Ὅς ἐκείσας παραγινόμενος σὺν ναυσίν ὁ κατ' αὐτῶν πόλεμον ἤρεν ἐξ ἀνατολῆς ἡλίου μέχρι τῆς δύσεως (20), καὶ⁸² κατὰ τοσοῦτον αὐτῶν ἐκυρίευσεν ὥστε πάντας καὶ ἀναίρησειν βεβούλητο (21). Ἀλλὰ κακοὶ ἀρχηγοὶ συνόντες ζῦτῳ οὐκ εὐδοκῶς ἀνίστασαν εἰρηκότας· ἡμεῖς γὰρ πάντας ὑποπίσαστες (22), οὐκ ἔτι πάντως οὔτοι τολμήσειαν τοῦ λοιποῦ πρὸς ἡμᾶς ἀντιτάξασθαι. Ἐθῆ γούε τολῆσαι, κατὰ τὸν ποιητὴν, ἀγαθὸν καὶ νυκτὶ πιθέσθαι⁸³ (23). Δυσπεφόρηκε γὰρ ὁ λαός. Ἀγωμεν εἰς τὰς ἡμετέρας σπηλάς, καὶ πρώτας ἐπιλαμπύσης ἀρξίμωβα⁸⁴ καὶ κατὰσχωμεν αὐτούς. » Καὶ δὴ τοῖς

A Agarenorum incursionis et expugnationis urbium Thomas erat causa. Cæterum Apochapsidis filius erat Saipes, ἄσ Saipæ autem Babel, qui in Peloponneso tempestate quadam maris ad terram cum nave sua allisus, temporibus beati Leonis imperatoris, duce Constantino illo prudente, captus fuit, cui cognomen τσσαρακοντάπηγος (i. e. quadraginta cubitorum). Hujus autem Babel erat Zercunes frater, qui ante istum qui nunc est duccem Cretæ præfuit.

B Porro in hac insula Cyrillus ille admirandus, qui fuit Gortynæ urbis episcopus, pro Christo velut immaculata hostia fuit immolatus. Cujus pretiosus sanguis usque ad hunc diem quodam in loco, ut quidam aiunt, indelebilis conservatur: quem locum pii homines frequentantes illumque sanguinem spongias affricantes per eum divinum unguentum hauriunt et nullatenus colorem sanguinis immutant. Præterea etiam alumnorum venerabilium et aliorum ejus insulæ septenarius, cum multis aliis, sepultura consecratus est, qui interfecti sunt pro fide in Christum indubitata et pura

C Et sane ab illo tempore mansissent in potestate Agarenorum insulæ, nisi imperator Michael Amoriensis tantopore studuisset eas liberare. Itaque cum esset assidue sollicitus, Cratæro præfecto Cyboretarum præcepit ut omnes quas sub se haberet naves instrueret et in Cretam proficisceretur atque omni studio Saracenos eam inhabitantes exterminaret. ἄσ Qui postquam eo pervenisset cum septuaginta navibus, cum illis bello conflixit ab ortu solis ad occasum, superavitque adeo ut omnes interficere cogitaret. Sed ignavi duces, qui erant apud ipsum, pessimo consilio presserunt eum, dicentes: « Cum nos unversos illos satis affixerimus, hand amplius audebunt deinceps acie congreddi: *Et jam nox humida celo Præcipitat, secundum poetam, suadentque cadentia sidera somnos*. Indignatur enim populus. Eamus in tabernacula nostra, et mane illucescente veniamus eosque opprimamus. » Atque his verbis deceptus in taberna-

VARIE LECTIONES.

⁷⁷ imo Ἀπόχαρ τε. ⁷⁸ πελοποννήσῳ L. ⁷⁹ τσσαρακοντάπηγος L. ⁸⁰ δς γορτύνης L. ⁸¹ καὶ ante κατὰ om. L. ⁸² καὶ θέσθαι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

que divinandum fuit quod voluerit. Nempe videntur se sponte dedisse, ea conditione ut liberum habeant exercitium religionis.

(12) I. e. quorum, quæ est transitio et connexio, quales istius hominis solent esse, obscura. Hæc autem monent cæteri ordientes rebellionem Thomæ, quos ibi annotavi.

(13) De his Aposchapsidis posteris et iis quæ dicit usque ad mentionem Cyrilli Gortynæ Ep. nihil adhuc inveni.

(14) Ita scriptum, forte pro τσσαράπηγος, quatuor cubitorum.

(15) Cont. p. 48. Sym. Log. p. 414, Zon. p. 139 in fine, Cedr. p. 510, paucis.

(16) Cont. p. 48, προσέτι μὴν αὐτόθι σοροὶ καὶ τάφοι ἀνιγῆγεται ἄλλων τε πολλῶν τῶν ὑπὲρ Χρι-

D στοῦ τότε μαρτυρησάντων καὶ τῶν δέκα περιωνύμων μαρτύρων. Alii de his nihil, quos viderim. Αὐτῆς refero ad insulam.

(17) Sym. Log. p. 414 initio, iisdem fere verbis.

(18) Zon. p. 140, Sym. Log. l. c., ubi τῶν Κυβεραιῶν. Ita etiam Cont. Theopanis Κυβεραιῶν p. 49, Cedr. p. 511, Κυβεραιῶν.

(19) Ita scriptum per o.—Cont. p. 49 in fine, Cedr. p. 511.

(20) Cont. p. 50, Cedr. p. 511.

(21) Zon. p. 140.

(22) Nominativi pro genitivis absolutis.

(23) Scriptum antea vitio gemino πιθέσθαι. Est autem versus Homeri.

cula cum ipsis discessit. Cæterum nihil sollicitos de tutanda salute sua, sed supinos. malo suo fato magnaque defatigatione sopitos ac mortifero somno oppressos aggressi nocte hostes ferreum somnum illis induxerunt. Nemo ex præsentibus turmarchis aut præfectis bellicam navem conscendere potuit: solus dux mercatoriam naclis enavigavit. De quo certior factus Agarenorum dux duabus navibus viros imposuit, eumque a tergo persecutus est atque apud insulam Co comprehendit (o calamitas!) et in ligno suspendit. Unde ab illo tempore usque ad hodiernum diem Cretæ insula tenetur ab Agarenis, ex qua Romani imperii fines invadunt.

ξύλω κρεμάνουσιν (30). Ὅθεν ἀνέκαθεν καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἢ τῆς Κρήτης νήσου κεκράτηται παρὰ τῶν Ἀγαρηῶν, ἐξ ἧς τοῖς Ῥωμαίοις ἔροις ἐπισυρρέουσιν.

50 Postea inventus fuit vir quidam prudens, cui cognomen Ooryphas, cujus admonitu jubente imperatore colligitur nauticus exercitus, in quo singulis quadraginta aurei dabantur: nec aliter fieri posse, nisi tantum accipiant, affirmabant. Qui navibus bene instructis vecti ipsumque navarchum habentes libertatem multis insulis præbuerunt. His id quod acceperant nomen fecit quadragenarium.

Porro Michael imperator initio imperii sui summa morum rusticitate quam sceptro magis sibi placens, de divinis imaginibus concionem habuit, ut quisque quod sibi videretur faceret: sed inconsulte post hæc ad versutias conversus, Euphrosynam Constantini filiam, illius qui cæcitate condemnatus fuit, quamvis ea monasticam vitam assumpsisset, in regiam duxit pro uxore, sanctumque Methodium injuste cruciatum in carcere asservavit in insula Andree apostoli, qua vicinus Acritas conspicitur, ex adversis ejus comburere hunc cogitans. Euthymium metropolitam Sardoniorum antistitem Theophilus bubulis nervis vehementer cæsum interfecit.

ῥήμασιν αὐτῶν φρεναπατηθεὶς πρὸς τὰς σκηνὰς αὐτῶν σὺν αὐτοῖς ἐπανάλυσεν. Μηδαιῶς δὲ πεφροντικότες (24) τῶν πρὸς σωτηρίαν ἀσφαλειῶν, ἀλλ' ὑπτιόσαντες δυστυχῶς πολλῶν τε κόπων κατευνασθέντες καὶ θανάτου ὕπνον ὑπνώσαντες (25), ἐπελθόντες νυκτὸς οἱ ἐχθροὶ (26) σιδήρειον ὕπνον τοῦτοις ἐπήγαγον (27)· οὐδ' εἰς τῶν ἐκείσε παρόντων τουρμαρχῶν ἢ ἀρχόντων πολεμικοῦ ἐπιβῆναι πλοίου δεδύνητο, μόνου τοῦ στρατηγοῦ αὐτοῦ ἐμφορικῶς ἐπιδάντος καὶ ἀποπλεύσαντος (28). Περὶ οὐ μαμαθηκῶς ὁ τῶν Ἀγαρηῶν ἀρχηγὸς δυσὶν ὀλλάσι λαβῶν (29) ἐπεβίβασε καὶ αὐτοῦ καταδίδωξεν ὀπισθεν, καὶ πρὸς νῆσον τὴν Κῷ τοῦτον κατέσχευεν (φεῦ συμφορᾶς!) καὶ ἐν αὐτῇ

Εἶτα εὗρισκεται τις πολύφρων ἀνὴρ ᾧτινι Ὀορυφᾶς (31) τὸ ἐπώνυμον, καὶ προστάξει βασιλικῇ διὰ τῆς αὐτοῦ εἰσηγήσεως ἀθροίζεται ναυτικὸν στρατολόγημα γενναϊότατον (32), οἷς ἀνά μ' χρυσοῦ ἐπιβίδοται νομισματα, καὶ, εὐὶ ἄλλως γένοιτο τὸδε, εἰ μὴ ταῦτα κομίσονται, διηγόρευον. Οἱ ὀλλάσιν εὐζώνως ἐπιβατεύσαντες καὶ ναύαρχον αὐτὸν κεκτημένοι τὴν ἐλευθερίαν πολλαῖς (33) ἐχορήγησαν· οὗς τεσσαρακονταρίους τὸ ληφθὲν προσωνόμασεν (34).

Μιχαὴλ δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτοῦ βασιλείας παντελεῖ ἀγροικία ἢ (35) τῇ σκηπτουχίᾳ καλλωπιζόμενος περὶ τῶν θεῶν εἰκόνων ἰδημηγόρησε τὸ ἐκάστω δοκοῦν ἀπεργάζεσθαι (36)· ἀλογιστεύων δὲ μετὰ ταῦτα πρὸς διπλὴν ἀποτραπείαν, Εὐφροσύνην, Κωνσταντίνου τὴν θυγατέρα τοῦ κατακριθέντος τυφλότητι (37), μονήρη βίον προσηκαμένην, πρὸς τὰ ἀνάκτορα εἰς γαμήτην μετηγάγετο (38), καὶ τὸν εὐαγγῆ Μεθόδιον ἀδίκως τιμωρησάμενος καθ' εἰρηκτὴν ἐφυλάκισεν περὶ τὴν νῆσον Ἀνδρέου τοῦ ἀποστόλου, καθ' ἣν ὁ Ἀκριτάς ἐγγειτωνῶν ἐμφανίζεται (39), οὗ ἀντικεῖν καταπρήσαι τοῦτον οἰόμενος (40). Εὐθύμιον τὸν μητροπόλεως Σαρδανίων ἐξηγούμενον Θεόφιλος (41) βουντύροις χαλεπῶς ἐθανάτωσεν.

VARIÆ LECTIONES.

²⁴ σιδήριον L. ²⁵ οὐδαίς L. ²⁶ ᾧτινι B, ᾧτι L. ²⁷ αὐτοῦ B, αὐτῆς L. ²⁹ νήσοις πολλαῖς B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (24) Cedr. p. 511, Cont. p. 50, Zon. p. 140.
 (25) Rursus nominativi casus pro genitivis absolutis.
 (26) Sym. Log. p. 414.
 (27) Cedr. p. 511.
 (28) Cont. p. 58, Cedr. p. 511, Zon. p. 140.
 (29) Cont. p. 50, Cedr. p. 511. Ita scriptum λαβῶν lego λαόν. Imo v. Syneon Log. p. 414.
 (30) Cont. p. 50.
 (31) Ita scriptum. Forte auctor scripserat ὄρω Attice, quo pacto Ὀορυφᾶς vocabitur ille vir. Sed puto auctorem scripsisse ᾧτινι Ὀορυφᾶς. Cont. p. 50 in fine: Ὁ δὲ ἐπώνυμον Ὀορυφᾶς. Cedr. p. 511: Τὸν ἐπώνυμον Ὀορυφᾶς. Sym. Log. p. 414 [Ὀορυφᾶς]. Zon. p. 140, Ὀορυφᾶς καλούμενος.
 (32) Cont. p. 51 initio.
 (33) Scil. νήσοις. quæ vox videtur excidisse. Cont. p. 51: Τὰς τε ἄλλας νήσους, etc., Zon. p. 140: ἐπὶ τὰς νήσους.
 (34) Cedr. p. 511 in fine.
 (35) Ante hanc conjunct. subauditur μάλλον, ut non raro, et apud bonos scriptores. Quemadmodum

- et apud Cont. p. 28, ubi de eodem ἀγροικίαν καὶ ἀμαθίαν — συνανιούσας ἔχον — κατάλληλα μαθήματα — διδασκόμενος — οἷς πηλλάκις — ἐφαίνετο σεμνυόμενός τε καὶ καλλωπιζόμενος ἢ τῷ διαδήματι. Ubi recte interpres magis sibi placere ac gloriari videbatur.
 (36) Cont. p. 51, Sym. Log. p. 412.
 (37) Cont. p. 54, Zon. p. 140, Cedr. p. 511: Πατρὸς δὲ λέγεται Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως, ὃν ἡ μήτηρ Εἰρήνη δικαίως διὰ τὰς σφετέρας ἀπετύφλωσεν ἀκολασίας.
 (38) Cont. p. 31, Cedr. p. 498. Vid. eundem p. 521, Zon. p. 150.
 (39) Cedr. p. 498: Κατὰ τὴν νῆσον τοῦ Ἀκριτοῦ. Alii aliter vocant. Cont. p. 31: καθ' ἣν ὁ Ἀκριτάς ἐγγειτονεῖ. Τὸν δὲ μακαρίτην Εὐθύμιον, etc. Loquitur monstrose. Græca significant comburere, aut potius incendisse, aut potius combussisse hunc rutilans sive existimans. Sed sæpe aliud quam vult dicit.
 (40) Zon. p. 136, Cont. p. 51.
 (41) Quomodo ergo huc pertinet ejus commemo-

Ἐπεβίω μὲν Μιχαὴλ τῇ βασιλείᾳ ἑτῆ ἡ πρὸς ἐν-
 νία μῆσιν (42), ἀπεβίω δὲ τῷ δυσουρίας νοσήματι
 ἑμπεσὼν ἐκ νεφρίτιδος ** ἐπιθόξσεως (43).

A Vixit autem Michael in imperio annos octo et
 novem menses. Obiit, cum in difficultatem urinae
 incidisset, morbo renum eum invadente.

VARIÆ LECTIONES.

** νεφρίτιδος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

ratio? nempe alii ita: Euthymium per Theophilum
 interfecit Michael. Cont. p. 51: Τὸν δὲ μακαρίτην
 Εὐθύμιον διὰ θεοφίλου τοῦ οικίου υἱοῦ θανάτῳ πα-
 ραβίβωσι, βουνεύρις τυπτόμενον ἀφειδῶς, et Cedr.
 p. 498, iisdem verbis. Vid. Zon. p. 136.
 (42) Ita et Zon. p. 141, Cont. p. 52. μῆνας ἑκτώ

καὶ ἑτῆ — ἑννία, et Cedr. p. 515.

(43) Cont. p. 52. τῷ δυσουρίας νοσήματι — ἐκ
 τῶν νεφρῶν λαβούσης τὴν ἀρχὴν. Vid. Sym. Log.
 p. 414, Georg. Mon. p. 513. Cedr. autem δυσεντέ-
 ριας p. 513, et Zon. p. 141.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Γ' ** (44)

ΠΕΡΙ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΥΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.

REGUM LIB. III

DE THEOPHILO MICHAELIS FILIO

Ὁ δὲ Θεόφιλος τὴν πατρῴαν ἀρχὴν κληρωσάμενος B
 ἐν ἑταίρῳ (45), Ἰνδικτιώνος ἡ, ποιεῖται κατὰ
 Μαгнаύραν σελλέντιον (46), πάντας ἑκείσε χωρεῖν
 ὁροθυμαδὸν προτεροφάμενος, καὶ στάς εἰς μέσον ἰδη-
 μηγήθησεν· « Ἐπειδὴ ὁ ἐμὸς πατήρ καὶ ὁμῶν βα-
 σιλεὺς (47), ὃ ἱερὰ σύγκλητος, ὄρκους με διαβεβαίω-
 και φρικτοὺς ἀποιχόμενος, τοῖς συνηγωνισμένοις
 αὐτῷ εἰς τὸ κατὰ Λέοντος νεανίευμα τῆς ἀγωνίας
 παρασχέιν ἀξια, οὐ μεθήσειν τῆς ἐντολῆς οὐδαμῶς
 προτεθύμημαι. » Τούτων παρβήσιασαμένων τῷ βα-
 σιλεὶ καὶ τῇ παρεστῶσιν συγκλήτῳ (48), διαβρήθη
 αὐτὸς ἐγκλειεῖται τῷ ἐπάρχῳ, « Ὅτις ὁ νόμος
 θεοπίζει ἐπὶ τοῖς ἀνθρωπίνου φόνου μὴ εὐλαβούμε-
 νοις (49), τοῦτο ὄρῳ διανάστηθι, ἄλλως τε πρὸς αὐ-
 τὴν βασιλεία, ὃ χρήσις ¹ (50) παρὰ Θεοῦ τῆς βασι-
 λείας ἐπιθραβεύεται. » Καὶ τὸ θεοπισθὲν ἐτολμῶς
 ἐξείργασται.

Ἐγκρατὴς δὲ τῶν σκήπτρων Θεόφιλος γεγονὼς
 ὄλος ² αὐτὸς κατ' Ἀγαρηῶν ἐκστρατεύειν ἐπιτείγε-
 ται (51), πολυανδρῶν θαρβῶν καὶ ἀριστῶν ἀνδρῶν

51 Theophilus autem paternum imperium hæ-
 reditate adeptus anno mundi sexies millesimo tre-
 centesimo tricesimo octavo, indictione octava, in
 Magnaura concionem habuit, omnibus illuc ire una-
 nimiter jussis, atque in medio consistens verba
 fecit: « Quandoquidem meus pater et vester impe-
 rator, o sancte senatus, moriens jurejurando me
 obstrinxit horribili ut adjutoribus ejus in facinore
 adversus Leonem dignum operæ pretium tribuam,
 haudquaquam negligere illud præceptum in ani-
 mum induxi. » Illis libere professis ad imperato-
 rem et ad senatum adstantem, palam ipse mandat
 prætori: « Quod lex præcipit super iis qui hominis
 cædem 52 non verentur, ad id exsequendum
 aurge, præcipue ipsius imperatoris, cui divinitus
 id datum ut sit unctus Domini. » Itaque ut præ-
 ceptum ita prompte perfectum fuit.

Porro potius sceptro Theophilus omni studio
 adversus Agarenos expeditionem parat, multitudine
 virorum fretus et cætu fortissimorum hominum.

VARIÆ LECTIONES.

** Inscr. Βασιλειῶν γ', cæteris in margine positis, om. L. ¹ χρίσις B. ² ὄλος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(44) Hæ duæ voces non habentur in ms., et se-
 quentes quatuor in margine sunt scriptæ. Libri
 secundi titulus integer in ms. ad cuius exemplum
 hunc feci, etc. Ita autem facit titulum ut in S.
 Cod. βασιλειῶν γ', I Regum, etc.

(45) Sym. Log. .σιγ', p. 414, Georg. mon. 63,
 p. 513 in fine.

(46) Cont. lib. III init. Cedr. p. 513: Κατὰ τὴν
 Μαгнаύραν ἦτοι τὸ πεντακῦρνον. Zon. autem p.
 141. Περὶ τὰ βασιλεία. Σαλλέντιον silentium, concio,
 oratio, quia solet imperari silentium.

(47) Cedr. p. 513, et Cont. p. 54, aliis verbis,

sed eodem redeuntibus. Vid. Zon. p. 141.

(48) Zon. p. 141, Cedr. p. 513 et Cont. p. 54
 clarius: Εὐθὺς οὖν νόμῳ τῷ πολιτικῷ χρῆσθαι τὸν
 ἐπάρχον ἐγκλειεῖται καὶ, Ἄγε δὴ, φησὶν, τούτους
 κατ' ἄξιαν ἀμείβου.

(49) Vid. Georg. mon. p. 514. in fine.

(50) Ita scriptum. Possit etiam χρίσις inunctio,
 quia cæteri χριστῶν Κυρίου, ut verti. Illud est: Cui
 usus imperii a Deo conceditur.

(51) Cont. p. 68, Cedr. p. 524, Zon. p. 147, ubi
 Ἀράβων.

Etenim habebat secum Manuelem etiam illum strenuum ex Armenia, cujus fortitudo celebrabatur per omnem Syriam Romanamque dittonem; sed multo magis pietas in Deum, prout rei veritas declarabit; cum illo et Theophobum, pium virum multaque præditum virili et antiqua facundia; quemadmodum olim Moses Josuam filium Num et Chalebum strenuos viros secum habuit; quanquam horum pietate Christiana non ad placitum Dei usus est: per quos aliquando quidem Agarenos vicit, aliquando autem calamitates et clades accepit, imperscrutabili Dei consilio omnia sapienter gubernantis. Unde cum Agareni aliquando vicissent imperatorem, quandoquidem victoria in manu Dei est, sæpe ab illis evasit incolumis, quamvis multi ex Persis propter clades ad Agarenos deficerent, qui tamen redibant ad imperatorem, cum ipse adversus hostes proficisceretur, eo potissimum quod ipsi diligenter Theophobum.

53 Talis autem est de isto diversorum per successionem diversa aliquatenus commemoratio, ut accuratioribus historicis usitatum etiam diversa tradere. Quandoquidem hæc mundana in fluxu et defluxu sunt, etiam interitus nationum per dispersiones quibusdam de causis existunt: hinc etiam Persicæ gentis: quæ olim quidem in tabernaculis vixerat, pellium amictu inopiam suam aut tolerantiam ostentans, posteaque rebus fortiter gerendis multis gentibus dominata erat, atque ad inolentias ex secunda fortuna elata, deinceps maximas calamitates perpressa et dispersa fuit, qualia Judæis aliisque gentibus acciderunt. Consueverant autem Persæ suos reges ex regia stirpe creare: sed cum bellis crebris et assiduis, aliisque civilibus et intestinis calamitatibus regia familia in patria defecisset, ipsique in angustiis essent et de inquirendo solliciti, significatum est ipsis a quodam qui ministraverat aliquando cuidam ex iis qui genus regium attingebant, sæpe ad legationem profectis Constantinopolin, ibi se cum invenisse qui quære-

Ἀ ἐπισυλλογῇ (52). Καὶ γὰρ εἶχε μεθ' αὐτοῦ καὶ Μανουὴλ τὸν γεννάδαν τῶν Ἀρμενίων (53), οὗ κλέος τῆς ἀνδρείας κατὰ πᾶσαν Συρίαν καὶ Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν, πολλῶν δὲ μαζῶν καὶ εὐσεβείας, καθ' ἣ τῶν πραγμάτων παραθληῶσαι ἀλήθεια, σὺν αὐτῷ καὶ τὸν ἐκ Περσίδας Θεόφωβον (54), ἄνδρα θεοσεβῆ καὶ πολλῆς ἐχόμενον ἀρβανωποῦ καὶ παλαιᾶς λογιότητος, ὡς καὶ αἱ Μωυσῆς Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ καὶ Χάλεβ τοὺς γενναίφρονας (55), καὶ τούτοις τῆ καθ' ἡμᾶς εὐσεβείᾳ οὐ θεοφιλῶς ἐπεκλήρητο· δι' ὧν (56) ποτὲ μὲν τῶν ἐξ Ἄγαρ κατίσχυς, ποτὲ δὲ τῶν δυστυχημάτων ἀνταίχεται, ἀφράστοις Θεοῦ προμηθεύσει τοῦ πάντα σοφῶς διειθύνοντος. Ὅθεν τῶν Ἄγαρῶν ποτε περιγεγονότων τοῦ βασιλέως, ἐπιπερ νίκη Θεοῦ ἐν γούνασι κείται, καθάπερ ὁ ποιητῆ ἀπεφήνατο, μάλισ παρ' αὐτῶν διασίσσωτο, εἰ καὶ (57) πολλῶν τῶν Περσῶν διὰ γε τὰς ἤττας τοὺς Ἄγαρῶνας προσετίθεντο, κἄν (58) ἐπαλινόστουν τῷ ἀνακτι, αὐτοὺς ὀπηνίκα πρὸς ἀντιπάλου ἐξήκει, οὐχ ἥμισα τῷ στέργειν αὐτοὺς τὸν Θεόφωβον.

Τοιαύτη δὲ ἡ κατὰ τοῦτον ἀπὸ διαφορῶν (59) κατὰ διαφορὴν διάφορος κατὰ εἰ πάντως ἀπομνημόνευσις, ὡς τοὺς ἱστοροῦσι πρὸς ἀκριβολογίαν ἐξεθίστο. Ἐπιθετὴ τὰ ἐγκόσμου πάντως κατὰ βόην καὶ ἀποβρότην καθιστήκασαν, καὶ διαφοραὶ φύλων αἰτίας τισὶ κατὰ διασπορὰς καρυφίστανται, ὅθεν καὶ τοῦ Περσικοῦ ἔθνους, καὶ αἱ μὲν τὸν σκηνίτην βίον περιπεποιημένου καὶ ἄερεσι κατὰ περιστολὴν τὴν ἀπορίαν ἢ τὸ γενναίον ἐπιδεικνυμένου, εἰ δὲ τὰς ἀνδραγαθίας πολλῶν ἔθνων κυριαύσαντος, καὶ εἰς κεραινίαν ἐξ εὐτυχίας ἀρθέντος, καὶ μετὰ τοῦτο τὰ μέγιστα δυστυχήσαντος καὶ διανεμηθέντος (60), οἷα τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἑτέροις συμβέβηκεν ἔθεσιν. Ἐξείθιστο δὲ τοὺς Πέρσαις τοὺς αὐτῶν βασιλέας ἐκ βασιλείου φυλῆς ὑπέγειν ἀνάβρῃσιν· ἀλλὰ πολέμοις ἐν (61) ἐπαλλήλοις καὶ τὰς τῶν ἐξ ὁμογενῶν ἄλλαις ἐπαγωγαῖς κατὰ τὴν πατριδὰ παντελῶς τῆς βασιλικῆς σιρᾶς ἐκλιπούσης (62), ἐν ἀμηχανίᾳ τε περὶ τοῦτου διατιθεμένων καὶ δι' ἐρεύνης (63) ἐμμερμῶντων, παρὰ τινος ἰδηλοποιήθη αὐτοῖς τῶν ποτε ὑπηρετησαμένων (64) τινὶ τῶν κατὰ βασιλικῶν (65)

VARIE LECTIONES.

ἡ γεννάδα L. ἡ ναὺ L. ἡ fori. κἄν τούτων τῆ Berglerus expressit ἢ — εὐσεβεία, nostra religio. ὁ πολλοὶ B. ἡ τῷ στέργειν B, τὸ στέργειν L. ἡ διαφοραὶ B, διαφοραὶ L. ἡ ἄερεσι L. ἡ κυριαυάντων, ος supra ὧν scripto, L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(52) Cont. l. c. Cedr. p. 525.
 (53) Cont. l. c. Zon. p. 147, Georg. mon. p. 517. Cedr. p. 525. — Τῶν, Ita scriptum. Præstaret τὸν. Valde negligens librarius fuit circa ο et ω.
 (54) Cont. p. 68. Cedr. p. 525. Georg. mon. p. 515. Zon. p. 147.
 (55) Scriptum iv τοῦ. Ita, inquam, artic. in genitivo, cum deberet τὸν propter seq. τοῦς. Alias, quia sequitur ἐκλήρητο, debuisset τῷ — postea τοῖς, etc.
 (56) Ita scriptum, cum potius deberet δι' ὧν.
 (57) Negligit connexiones.
 (58) Κἄν abusive, ut sapius, quod alias efficeret ut sequens significaret reddissent.
 (59) Monet de diversitate et Cont. p. 69, exponitque usi et Noster p. 158.
 (60) Imperfecta oratio, nisi legatur ἔδυστό-

ῆσιν καὶ διανεμήθη, aut deleatur δὲ post ἐξείθιστο.

(61) Cont. p. 69 init. Sym. Log. p. 415. Cedr. p. 515. — Ἐν. Ita scriptum, et potest ferri. Sed mallem ἄλλεπαλλήλοις, ut apud Logothetam p. 415 de eadem re, ὅθεν τοὺς ἄλλεπαλλήλοις πολέμοις τῆς βασιλικῆς σιρᾶς ἐκλιπούσης, etc.

(62) Cont. p. 69, ita: Ἐξείθιστο δὲ ἐκ τῶν συγγενῶν πολέμων, καὶ τῆδε κάκεισε μετασκηνοῦσιν ὑπὸ τῶν Ἄγαρῶν ἐλαυνόμενοι οἱ τῆς βασιλικῆς φυλῆς. Zon. p. 147.

(63) Scriptum διαρεύνης una voce.

(64) Cont. p. 69. Zon. p. 147. Loquiter incondite.

(65) Scriptum βασιζ. requiritur βασιλικῶν, quamvis βασιλῶν; excusari possit.

γένους συνάφειαν πολλαχῶς εἰς πρεσβείαν ἡχόντων Κωνσταντίνου τῆ πόλει, ἐκεῖσε γε ¹¹ (66) τὸν εἰς ζήτησιν εὐρηχέναι, εἰ καὶ μὴ ἐκ νομίμων γάμων (67), ἀλλ' ὁμως γεννηθέντα τοῦ πρέσβεως. Ὅθεν παραιοθύντων αὐτῆ τῶν περὶ τοῦτου διαταγαμένων κρύφα καταστοχάσασθαι, καὶ ἀναγνωρισάντων τὸν νεανίαν (συγκατάρχει γὰρ τῆ τεκούση ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ὀξείαν (68) διατριβῆς, αἰ τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Κέρως Βύζης θυγατρὸς (69) Βύζαντος ἀντικρὺ τοῦτου καὶ ἀνοθεν καθεστῆκασιν), οὐκ ἐκ τῶν ἐκτὸς μόνον κατὰ συμβεθεκτὸς εἰκασμάτων, ἀλλὰ μὴν καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπουσιωδῶν ἰνδαλμάτων καὶ φρενῶν καὶ φυγῆς ἐξῆς τε καὶ καταστάσεως (70), τὸ κατ' εὐγίνοιαν βασιλικὸν τε καὶ εὐπρεπὲς συμφῶδ' (71) παριστόντων, καὶ τῆς κατὰ γειτονίαν ἐπιμαρτυροῦσης τὸ ἀληθὲς ὁμιλίας, ἐπειδὴ (72) τὰ κατ' αὐτὸν εὐθείως καὶ μέχρι τῶν δεσποτικῶν ἀκοῶν ἐληλύθει, εὐδόκησάν τε ¹² χάριν τῆς τοιαύτης γε σκῆψεως [καὶ ὑποτετάχθαι αὐτοῖς (73)] τοῖς Ῥωμαίοις ἐπικηρυκεῖσθαι ἔθνος τὸ Περσιῶν ἀναγκαιῶς, καὶ ὑποτετάχθαι αὐτοῖς εἰς σκοπὸν ἦσαν εἰρηγιακτῆς τελειότητος (74). Ὅνπερ ἡκουτισμένον τοῖς ἐν Περσίδι ἐκ τε τῶν εἰς ἀποστολήν προσηκόντων καὶ τῶν διὰ τὸν Θεόφωβον εἶθεν βασιλεῖ γε συναξιούντων ¹³ (75), ἀπαστὸν ἐλογίζαντο τῆς οἰκίας χώρας ἀπαναστεῦσαι καὶ προσχωρήσειν ¹⁴ (76) τῆ Ῥωμαίει, ὅπως τοῦ κατὰ γένος ¹⁵ ἀρχηγοῦ ἐπιτεύξοιντο (77), καὶ μέγιστα οὗτοι καὶ ὁ Περσῶν ἀρχηγὸς Βάβex ἀποστάσει τῆ πρὸς τὸν Ἀμεραμουνῆ ἐπὶ εἴτεσι κεκορύφωτο, ὧν ἀναμεταξύ μέγιστοι πόλεμοι συμβεθεκτότε καὶ ἡτηθεῖς ὁ Βάβex εἰσῆσι (78) ἐν χιλιᾷσιν ἐπτά πρὸς τὴν Ῥωμαίικην ἐπικράτειαν, κατὰ πόλιν Σινώπην ἀνερευνῶν τὸν Θεοφώβου πατέρα, παρὰ Πέρσαις πάνυ τιμώμενον, Ῥωμαίων ὄντα τοῖς ¹⁶ καταλόγοις· ὅν ὁ Βάβex (79) κατελιφῶς ἐγγύας τε παρὰ βασιλέως δεξάμενος τὸν ὑπ' αὐτὸν γε λαὸν καὶ ἑαυτὸν τῷ βασιλεῖ ὀπήκoon τέθεικεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόφιλος τὸν μὲν εὐγενῆ νεανίαν Θεοφώβον καταγαρφαίρει πατρικίῳ τῆτι καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν τούτω πρὸς γάμον ἐπέδιδωσιν (80), τῷ τε Ῥωμαίικῳ (81) πολιτευματι τοῦ

A hatur, quamvis non ex legitimis nuptiis, legato tamen prognatum. Proinde cum clam irrepissent in cam ad investigandum et agnovissent adolescentem (habitabat enim cum genitrice in 54 illis que sunt ad Oxiam mansionibus, que Bosporo et Cornu Byssæ filie Byzontis e regione sunt sitæ) non ex externis solum et accidentalibus notis, sed etiam ex illis essentialibus indicibus mentis et animi habitusque et affectionis, notabilem generis regiumque decorem congruenter representantibus, vicinise etiam conversatione testificante rei veritatem, cumque de eo fama statim etiam ad imperatorias aures pervenisset, visum est eis propter hanc causam [et ut subjicerentur] ut cum Romanis per legationem gens Persica ageret, et ut his subjicerentur ad foedera pacis solidæ venerunt. Quibus auditis in Persia, cum ex iis qui legationis nomine venerant, tum ex iis qui propter Theophobum idem quod imperator postulabant, rem optatam putarunt patria migrare et ad Romanam ditionem concedere, ut generis regii ducem nanciscerentur; ac vel maxime quod et Persarum dux Babec defectione ad Ameramnum per quinque annos contineretur, quo spatio, cum maxima bella accidissent victusque fuisset Babec, ingressus fuit cum septem millibus in Romanam ditionem, apud urbem Sinopen investigans patrem Theophobi, apud Persas valde honoratam, Romanis militantem: quem cum Babec invenisset atque ab imperatore securitatis fidem accepisset, eam cui præerat 55 militum manam seque ipsum imperatori subiecit. Porro imperator Theophilus generosum adolescentem Theophobum patricia dignitate cohonestat, sororemque suam ei in matrimonium tradit, atque in civitatem Romanam receptos Persas ad dignitatum gradus et militiæ cognationemque cum Romanis per matrimonia jungit, etai Theophobum interfecerit post hæc dolo circumventum.

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ γε] τε L. ¹² ἐδόκησέν τε L. ¹³ συναξιούντων L. ¹⁴ προσχωρήσει] Symeon logoth. p. 415 D. ¹⁵ τοῦ καταγόνου L, τοῦ κατὰ γένους Symeon. ¹⁶ ἐν τοῖς B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(66) Alienum hic est te.
 (67) Cedr. p. 313.
 (68) Ipse feci parentheos signa. Est autem ea, quales plures, importuna. — Cont. p. 69.
 (69) Ineptia topographia.
 (70) Cont. p. 69.
 (71) Ita scriptum, aut quod magis apparet, συμφῶδ', requiritur autem potius συμφῶδον.
 (72) Ἐπειδὴ — Περσ. ἀναγκ., Cont. p. 69. Cedr. p. 524.
 (73) Turbate loquitur et ambigue. [Berglerus vertit et ut subjicerentur Romanis, per legationem agere cum gente Persica.] Potest etiam intelligi ut Persica legatio egerit de pacis foedere, ut Cont. l. c. Itaque verti etiam potest: visum est hæc de causa vel occasione, et ut subjicerentur Romanis, per legationem agere Persicam gentem necessario. Atque ut subjicerentur, foedera pacis solidæ iniuriant, etc. Ἀποστολή erit a Persis.

D (74) Cont. p. 70.
 (75) Ita sine dubio vitiose scriptam. Forte συναξιούντων aut συναξιόντων, ut βασιλεῖ sit πρὸς βασιλέα, quod quamvis inepte diceretur, potest tamen in hunc cadere.
 (76) Cont. p. 70.
 (77) Sym. Log. p. 416 init., iisdem verbis Cont. Theophanis p. 70.
 (78) Rursus nominativos pro genitivis absolute. Cont. p. 70.
 (79) Requiritur ἐν τοῖς. Sed alibi, tum hic, omisit hanc præpositionem. — Ὅρ ὁ Βάβex — ὀπήκ. τέθεικεν, Sym. Log. p. 416, iisdem verbis. Hæc cum antecedentibus et sequentibus inferius non videntur congruere, traduntur tamen et ab aliis quos annotavi.
 (80) Cont. p. 70. Cedr. p. 524. Zon. p. 147 in fine.
 (81) Theodoram. Georg. Mon. p. 316.

Πέρσας συναριθμήσας ἀξιωμάτων τε (82) βαθμοῖς καὶ στρατείας πρὸς ἀγχιτισίαν τε Ἑρωαίων ἐν γάμοις ἀρμόζεται (83), εἰ καὶ τὸν Θεόφοβον ἀναιρεῖ μετὰ ταῦτα δολιωσάμενος (84).

Etiam aliter autem de Theophobo per historiam A Ὡς δὲ τινες, καὶ ἄλλως τὰ κατὰ Θεόφοβον διιστόρηται, ἃ τῶν λεγθέντων τελοῦσι παρρόμοια (85), ἀπαλλάκτα δὲ οὐδεμῶς, κατὰ τὸ διάφορον τῶν ταῦτα διεξιόντων τῆς τε αὐτοψίας καὶ τῆς πρὸς ἐτέρους ἐν διηγήσει μετοχεταιύσεως. Ἐκ Περσῶν (86) τοίνυν ἀναστὰς ὁ πατὴρ Θεοφόβου βασιλικῶν αἱμάτων προσηνεγμένος ἢ εἰσῆι τῷ Βυζαντίῳ πενόμενος, καὶ κατὰ μισθαρίαν ἐξυπηρέτει τινὶ γυναικί ἢ (87) ἢ τὸ κατηλεύειν εἰς ἐργασίαν παρῆν. Ἐπὶ μακρὸν δὲ καθυπουργήσας αὐτῇ, ἔρωτι τοῦτου περικατάληπτος γίνεται (88), καὶ πρὸς ἡδονὴν συμβιδάσονται ἢ ἐξ οὗ συνειληφῆα (89) ἐγγάστριον ἔβλεν ἐκτέτοκεν. Τῶν οὖν ἐκ Περσίδος κατὰ διαφόρους χώρας μεμερισμένων, τούτων τινὲς ἀστρονομίαν μετήσαν (90) αὐτὴ γὰρ τούτοις τῶν ἄλλων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν προτετίμηται εἰς τὸ ἀκριβὲς ἐκπεπονημένη ἢ, καὶ ἄλλαι τυχὸν μαντικαὶ τε καὶ προγνωστικαὶ ἢ μείθοιοι ἢ δι' ὧν ἰσως διεγνώκεσαν προεῖναι ἢ (91) Κωνσταντίνου τῆ πόλεως Θεόφοβον. Ἐνθὲνδε προσιόντες τῷ τνηκαῦτα διέποντι Θεοφιῶ τὸ βασιλεῖον κράτος, συνεχῶς ἐδεδέγητο τοῦ ἐρεύνης τυχεῖν (92) ἐν αὐτῇ φανερώς μὴ διάγοντα (93), καὶ τούτοις εἰς βασιλεῖα φανερωθήσεσθαι. Ὡς οὖν ἀσμένως τοῦτο διηκηχεῖ ὁ βασιλεὺς, διὰ πάσης ἡκριβολογεῖτο τῆς πόλεως (94). Τῆς δὲ περὶ τούτου φήμης πανταχόσε διαδεδραμηκυίας ἐπὶ παρεκτάσει πολλῶν ἡμερῶν, καὶ εἰς ἡμηχανίαν τοῦ ἐρευνημένου συνεστηκότων, τῶν κατὰ γειτονίαν ἢ τις τῷ ῥηθέντι γυναικί συνῶν, ὅτω (95) συνειληφέναι παρὰ τοῦ Πέρσου διετετράνωτο, καθ' ὁμιλίαν τε πολλαχῶς αὐτῷ συνελθεῖν τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν διενεργούντι, πυθέσθαι τε καὶ σαφῶς διαγνώνας ὅτι περ ἐκ Περσῶν εἴη, βασιλικῶν δὲ πέφυκεν αἵματος ἢ καὶ τοῦ ἐρευνητοῦ τὰ περὶ τούτου κατασημνησθαι. Τῶν δὲ τὸ μὲν γύναιον κατασχόντων ἢ, μεθ' οὗ ὁ Πέρσης τὴν ἀναστροφὴν ἐπεποίητο, καὶ ἐνδελεχέστερον ἀσφαλῶς διεξετασάντων τὴν τοῦ ἐρευνημένου διαγωγὴν (96), τὸν μὲν τῇ γυναικί συνελθόντα προτετελευτηθέναι διεμαρτύρατο, τὸν δὲ ἐκ τούτου προσηνεγμένον κατὰ συζυγίαν ἄδελφα παῖδα τούτοις

VARIAE LECTIONES.

ἢ προηγμένος L. ἢ γυναικί ὡ supra scripti. ἢ συμβιδάσεται Symeon p. 416 B. ἢ ἐκπεπονημένη L. ἢ προγνωστικῶν L. ἢ περιέναι L. ἢ γειτωνίαν L. ἢ κατασχόντων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(82) Cont. p. 70.

(85) Cedr. p. 524. Ἐκαστὸν τε τῶν Περσῶν νομοθετεῖ κατ' ἐπιγαμίαν συνάπτεισθαι Ἑρωμαίοις.

(84) De quo inferius.

(85) Cont. p. 69.

(86) Cont. p. 69. Sym. Log. p. 416, iisdem fere verbis.

(87) Ambigue scriptum, ut et hoc possit legi et γυναικί, superne scripto ω. Scribendo autem γυναικί mox pro ἢ legendum ὦ et dein αὐτῇ, manet ἢ et ταύτῃ, sed mox legendum ταύτης, nisi καθυπουργήσας sumatur absolute pro genitiuō nominatiuus, ut verti.

(88) Cont. p. 69.

(89) Sym. Log. p. 416. tantum ita : Ἐξ οὗ συνειληφῆα ἔβλεν ἐκτέτοκεν. Sed ibi vitiose editum

D ἐκτέτοκεν.

(90) Cont. p. 69. Sym. Log. l. c.

(91) Sym. Log. p. 416 in ea re περισσιν. Rursus autem omittit præpos. ἐν.

(92) Id est ἐρευνηθῆναι sive ἐρευνησασθαι, ut Sym. Log. p. 416.

(93) Cont. p. 69 in fine.

(94) Sym. Log. p. 416.

(95) Ita clare scriptum, et ita Attice supra scripsisse alicubi auctorem coniciebamus. Ponitur pro ὅτινι : id Noster barbære pro τούτῳ, manente tamen et sic incondita oratione et imperfecta, ut desit verbum ἀνεφάνη.

(96) Notandum, auctorem de conjunctione patris et matris Theophobi ambigue fere loqui, ut non satis appareat fueritne legitima an non. In priore narratione tanquam non legitima habebatur.

ἰδεῖσκυνεν ἐπὶ δυοὶ καὶ ε' καθ' ἡλικίαν χρονίζοντα ἔτεσιν (97). "Ὅνπερ κατ' ἔθην ἴοντα μετὰ καὶ τῶν συνόντων αὐτοῖς κατελιφθεὶς Περσῶν, ἐπέπερ ⁹⁰ εὐτόν ἐκ τε τοῦ βασιλικῆς ὁμοιώματος ἐκ τε τῆς κατὰ Κύρον γρῦπότητος συμβολαιωσάμενος (98) καὶ ἐξ ἄλλων τινῶ τῶν ἐφομαρτηκῶτων ⁹¹ αὐτῷ, τοῖς τούτου ποσὶ προσεκύνησαν καὶ ἀνηρημένοι πρὸς βασιλέα ἠγάγοντο. "Ὅστις θεασάμενος αὐτόν, καὶ τὴν τεκοῦσαν προσηκάμενος, πεπυσμένος τε, ὁ πρὸς γάμον Πέρσης αὐτῆ συνιῶν εἰς ἄρα ὑπάρχοι καὶ πόθεν ἐκτέδραπτο, ταύτης παρεθλοῦτο ὡς ἀπὸ Περσῶν εἴη τῆς γενεᾶς, εὐγενείας τε βασιλῆος ἐξέχουσαι. Τούτοις κατ' εὐθυμίαν ὁ αὐτοκράτωρ διατεθείς τὸν μὲν Θεόφοβον (99) ἐν τοῖς βασιλείοις ἐσκήνωσεν ἀνατροφῆς τε προσηκούσης καὶ τῆς κατὰ μαθητείαν ἡξίου παιδείας· ὁ δὲ φύσει εὐκλήριος, οὐχ ἦστον ⁹² δὲ καὶ μεγαλοπρεπεῖα συνδιατιώμενος, εἰς ἄκρον ἔχεν ἰλλογιμοῦ παιδείας, ὡς ἐνεῦθεν παρὰ τῷ βασιλεῖ πλείστα σεργόμενος εὐμοιρησαι πατρικίοντα (1), δορυφορίας τε καὶ σεβασμιότητος περιδόξων (2), ἀλλὰ μὴν καὶ τῆς κατὰ θεραπείαν πολυταλοῦς καὶ ἱκανοτάτης, ἐφάσασθαι. Διὰ τοι τοῦτο ὁ μὲν βασιλεὺς τοῦς Πέρσας ἐκ τούτου ὡς νεανικούς ἐν πολέμοις καὶ μεγαλόφρονας ἐπιστάμενος τοῖς στρατιωτικοῖς ἀναγράφεται κώδιξιν ⁹³ (3), καὶ τούτοις Πέδικον σύλλογον ἐγκατέστησε, καὶ αὐτοὺς ταῖς Ῥωμαϊκαῖς στρατοπεδάρχαις συνηριθμηθεῖσαι προσέταξεν.

Ὁδὲ κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν πολλαχῶς ἐφοδεύοντος (4), τοῦ Θεοφόβου αὐτῷ συμπάροντος (5), ἐπὶ τοσοῦτον τῷ ⁹⁴ πρὸς αὐτόν πόθῳ τοῦς Πέρσας θάρβυνεσθαι καὶ θυμηδία διακεχύσθαι, ὡς μόνους τὸν ⁹⁵ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἡρῆσθαι πόλεμον, τρέπειν τε τούτους ἐξ ἀπητήτου δυνάμεως (6)· ἐφ' οἷς μεγαλοφυχῆσας ὁ ἀναξ καὶ τῆ ἀληθεία τῶν ἀποδόντων τεθερρήκως ἡγεμονεύειν ἐν Πέρσαις τὸν Θεόφοβον προτεθύμητο (7). Τοῦ οὖν βασιλέως κατὰ τινα πρόφασιν διεσκουδακίαι (8) ἀναγκαίως πρὸς τὴν βασιλεύουσιν ⁹⁶ ἀναλύσαντος, τῷ δὲ Θεοφόβῳ τὰ τῶν Περσῶν ἐγχεχειρικῶτος ⁹⁷ διαθέσθαι στρατηγικῶς τὰ στρατεύματα (9), εἶτα πρὸς τὴν βασιλίδα τοῦτον ἐπανίεναι κελεύσαντος, εἰς ἀποκίαν οἱ Πέρσαι προκωχωρήκασαν ⁹⁸ ἐκ στασιόφρονος διαθέσεως, καὶ μὴ ἐκόντα (10) περιστοιχίσαντες ⁹⁹ ἐν μέρει παραλοῖς τῆς Παφλαγονίας (11) ἦτις ἀπὸ Παφλαγῶνος υἱοῦ Φινέως

A debet filium duodecimum ætatis annum ægentem. Quem in conspectu ipsorum progressum cæterorumque qui cum ipsis erant Persarum, ut cognoverunt, de eo ex regio caractere et ex aduncitate nasi, quæ in Cyro fuerat, conjecturam facientes aliisque ipsum concomitantibus, ad ejus pædes adorarunt assumptumque ad imperatorem ⁵⁷ duxerunt. Qui illum conspicatus, accersita matre atque interrogata quis ille fuisset Persa qui conjugii causa cum ipsa fuisset, et unde prognatus, ab ea edocebatur illum ex gente Persarum fuisse et ex regia familia. Quibus lætatus imperator Theophobum in aula habitare educarique congruenter et in disciplinis erudiri jussit. Is porro ingenii felicitate nec minus convictu splendido et magnifico utens ad summam eruditionem pervenit, ut proinde ab imperatore plurimum diligeretur patriciamque dignitatem consequeretur, comitatum item et venerationem illustrium, nec non ministrorum copiam sufficientissimam. Hinc imperator Persas fortes esse et strenuos persuasus in militares numeros retulit Persicamque legionem ex iis constituit ipsosque Romanis exercitibus annumerari jussit.

Qui cum Ismaelitis sæpe invaderet una cum Theophobo, Persæ ex amore erga illum tantam fiduciam ceperunt tantaque delectatione exhilarati sunt, ut soli in se susciperent bellum adversus Agarenos, eosque profligarent invicta virtute: de quibus imperator bonum animum habens ac veritate eventuum fretus, præesse Persis Theophobum voluit. Cum ⁵⁸ autem imperator propter causam quandam urgentem necessario in imperatoriam urbem proficiscens Theophobo rem Persarum demandasset, ut exercitibus auctoritate ducis præesset, deinde in imperatoriam urbem reverti jussisset, ad insolentiam prolapsi sunt Persæ animo rebellandi, atque invitum circumstantes Theophobum in maritimis partibus Paphlagoniæ (quæ a Paphlagonie filio Phinei illius terræ olim domino sic appellatur), cum jam Sinopen urbem aut secundum aliquos

VARIE LECTIONES.

⁹⁰ fort. ἐπέπερ ἔγνωσαν αὐτόν. ⁹¹ ἐφομαρτηκῶτων L. ⁹² κώδιξιν L. ⁹³ τῷ τῆ L. ⁹⁴ τὸν τῶν L. ⁹⁵ διεσκουδακίαι L. ⁹⁶ ἐγχεχειρικῶτος L. ⁹⁷ προσκωχωρήκασαν L. ⁹⁸ περιστοιχίσαντες L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(97) Sym. Log. p. 416.

(98) Solæcismus in participio, cum præcesserit ἐπὶ, quod requirebat ἐσυμβολαιώσαντα.

(99) Sym. Log. p. 416, etc., ut supra.

(1) Ut supra.

(2) Ita scriptum in gen. Loquitur ambigue.

(3) Cædr. p. 324 et Cont. p. 70. Πολλοὺς τούτων τοῖς βασιλικῶς ἐμπρέπειν ἀξιώμασι πεποιηκῶς. Ἄλλὰ καὶ κώδιξι στρατιωτικοῖς αὐτοὺς ἀναγράφεται, καὶ τὰγμα οὐκὶς καλούμενον Περσικὸν ἐγκατέστησε, etc. Georg. Mon. p. 515 seq. Δι' ἡμέχρη τοῦ νῦν λέγονται τούρμαι Περσῶν. Sym. Log. p. 416.

(4) Ita scriptum; forte voluit εὐδοκῶντος aut εὐδοκούντος. Studui tamen uno [?] exprimere. Quam

D multa verba consumpsit in Theophobum! Bellum porro, cujus descriptio hic erat necessaria, tribus verbis absolvit. De eo vid. Cont. p. 70 et 71.

(5) Zonar. p. 148.

(6) Cont. p. 71 isdem fere verbis. Ibi post δυνάμεως additur διεβεβαίου, quod est necessarium hic etiam, aut aliud aliquod ad διακεχύσθαι.

(7) Cont. p. 71.

(8) Zonar. p. 148 et 151, lin. 1.

(9) Zon. p. 151. Propter stipendia non soluta, ut et Cædr. p. 529.

(10) Cont. p. 71 aliter. Sym. Log. p. 459. Georg. Mon. p. 521. Zon. l. c. ut Noster.

(11) Hæc ipse signis parentheses includi.

Amastria occupassent, regem declarant, ut ad illo A renovaretur Persarum consuetudo. Porro ipso aegre ferens eorum conatum, quoniam non ex voluntate sua agebatur, reprehendebat eorum facinus vehementer lamentans, eoque ipso flectere illorum animos volebat, obsecrabatque et cogebat ut benevolentiam imperatoris sibi ipsis reconciliarent, et quemadmodum re vera comparatum sit, causam facti sibi ne adscriberent. Qui his auditis desperatione capti, nec minus furioso quodam impetu concitati, nequaquam ejus consilio obtemperant. Ceterum cum Theophobus clam misisset quosdam ad imperatorem, et horribili jurejurando scriptis concepto contenderet se patrii facinoris auctorem non fuisse, sed Persarum stultitia et nimia benevolentia id fuisse factum, imperator humanum et clementem B se praeat, ac jurejurando firmata fide ipsi quique cum ipso essent promittit veniam. Quibus satis persuasi et credentes, delictorum acceptae remissione, a Sinope urbe aut Amastride discesserunt. Quarum illam quidem nomen accepisse dicunt a Sinopa quadam, una ex Amazonibus, cum ipsa eam condidisset; hanc autem, prius Cromnam dictam, a muliere quadam Persica Amastride filia Oxyarta fratris Darii, quam cum nupta esset Dionysio Heracleae tyranno, istum sibi subjectam urbem a conjuge sua nominavisse. C

τὸς Ὀψυάρτου ἀδελφοῦ Ἀραίου, ἥτις συνοικησασα D τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς ²⁰ συζύγου ὠνομακῆται (23).

Ac Theophobus quidem rursus imperatori conciliatus in aulam restituitur pristinaque benevolentia et ubertate fruitur. Persarum autem multitudinem tantam, quoniam usque ad triginta millia excrevisset, libere et licenter quidvis agere securumque esse imperatori consultum non videbatur: proinde in Romana themata bina millia de Persico exercitu mittebantur, ut subjicerentur iis qui suo

τῆς τοιαύτης γῆς ἐγκραθησάντες ἀγοραῖεται (12) ἐν κατασχίσαι τε Σινώπης τῆς πόλεως ἢ κατὰ τινὰς Ἀμαστρίδος γεγονότας βασιλίᾳ κηρύττουσιν (13), ὡς ἐκ τούτου καὶ τὰ Περσῶν καινίζεσθαι (14) [ἰθὺς. Αὐτὸς δὲ (15) δυσφύρως ἔχων πρὸς τὸ ἐγγχεῖσθαι, οἷα μὴ κατὰ γνώμην αὐτῷ πεπραγμένον ²¹, αἰτίαν αὐτεῖς προσέτελετο τοῦ τολμήματος, θεινῶς ἀπολοφύρομενος ²² διὰ τοῦτο (16), κατεδυσώπει ²³ αὐτοὺς, ἐκείνους τε καὶ ἐδίδχετο τὸ εὐμενὲς βασιλείας (17) ἐξελθεῖσθαι, καὶ ὥσπερ ἔχει τὸ ἀληθές, μὴ αὐτῷ ἐπιγράψαι τοῦ τελοσθέντος αἰτίαν. Οἱ ταῦτα ἐκηκουτισμένοι ²⁴ ἀπογνώσουσι τε συσχεθέντες οὐκ ὀλοσσω καὶ μανιώδει φορῇ συνοικησόμενοι, οὐδαμῶς τῷ συμβουλευματι πισθόνται, καὶ κατὰ τὸ ἀρίστων αὐτοῖς εὐτρεπίζονται. Τοῦ δὲ Θεοφόβου λαθραῖως ἐκπεπραγμένου πρὸς βασιλίᾳ (18), ἐγγράφοις τε καὶ ἔρκωσι καὶ φρικωδεστάτοις ἐπισχυριζομένου ὡς εὐ τῷ τολμηθέντι πάντως αὐτὸς κατηρίσται (19), κατὰ δὲ τῆς τῶν Περσῶν εὐθελείας ἢ φιλευνοίας τοῦτο πεπραχθῆαι, φιλανθρώπως ὁ βασιλεὺς εὐμενίζεται καὶ ἐπιμύοντος αὐτῷ τε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ καταγγυλάται πιστώσειν ἄρσειν (20)· οἷς πεπληροφορημένοι καὶ τῶν ἰσχυρμένων προσδεξάμενοι λύτρωσιν τῆς Σινώπιδος (21) πόλεως ἢ Ἀμαστρίδος ἐξεδήμησαν (22). Ὡν τὴν μὲν κλήσιν ἐξελήφεναι Σινώπης ἀπὸ τινος τῶν Ἀμαζόνων, αὐτῆς δειμαμένης ²³, τὴν δὲ τὸ πρὶν Κρόμναν ὠνομασμένην ἐκ τινος Περσίδος Ἀμαστρίδος θυγατρὸς Ὀψυάρτου τῷ Ἡρακλείᾳ τυράννῳ, ὅπ' ἐκείνῳ οὕτως

Καὶ ὁ μὲν Θεοφόβος τῷ βασιλεῖ αὐτῷ; ὀλοσθεῖς ἐν τοῖς βασιλείαις κατ'ἄριστον καὶ τῆς (24) κάλαι προσούσης αὐτῷ κατὰ βασιλείᾳ φιλοστοργίας καὶ εὐπαθείας ἀπέλαυν. Περσῶν δὲ πληθύν, διὰ τὸ προέλναι μέχρι μυριάδων γ'. οὐ ταύτην ἐλευθεράζειν συμφέρειν εἶναι ²⁵ καὶ ἐπ' ἀδείας διαίτης τῷ βασιλεῖ καταφαίνετο· ἐνταῦθεν τοῖς Ἑσμαικῶ; θέμασι χιλιάσιν ἐπὶ δυοῖ Περσικῶς ἀριθμῶς ἀποστειλάται ὅπως χεῖρα τελείν

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ πεπραγμένων L. ²¹ ἀπολοφύρομενος L. ²² ἴμο καὶ ἐδυσώπει. ²³ διηκουσμένοι L. ²⁴ αὐτῶν δειμαμένης Symeon Logoth. p. 422 C. ²⁵ τῆς] τοῦ L. ²⁶ εἶναι B, ἦν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(12) Ita scriptum, non προσαγορεύεται, quod D erat melius.

(13) Zon. p. 151. Cedr. p. 529.

(14) Per hoc verbum non dicit quod videtur voluisse. Saltem ἀνακαινίζεσθαι dixisset.

(15) Αὐτὸς δὲ — ἰθ. καὶ ἐδίδχ.] Zon. p. 151. Cedr. p. 529.

(16) Ita scriptum, cum potius deberet τούτου. Videtur et xal prætermittendum.

(17) Requiritur artic. τοῦ.

(18) Zon. p. 151. Cedr. p. 529.

(19) Ita scriptum in plusquamperf. indic., cum potius deberet in præst. opt. κατατιψέτω, i. e. neipse insinularetur. Sed forte more suo abusus est verbo, ut significet quod in versione expressi.

(20) Zon. p. 151. Cedr. p. 529.

(21) Ita scriptum. Requiritur Σινώπιδος.

(22) Cedr. p. 529. Sym. Log. p. 422. Est et hæc de nominibus Sinopes et Amastridis inemptiva parenthesis, quales hic plures, præterea oratio im-

perfecta. Deest enim λέγεται aut simile. Nisdem scire verbis et Sym. Log. l. c.

(23) Ita omnino scriptum, non ὠνομακην, quod requiritur propter ἥτις. Sonant autem hæc ita ad verbum: *Quæ nupta Dionysio tyranno hæc subjectam urbem illam a conjuge suo nominasse scil. dicitur.* Quæ mira est fatuitas et perversitas, cum sequatur Dionysiopolin aut Dionysios (ut Philippos) dictam fuisse urbem, non Amastria. Ita tamen ad verbum et Sym. Log. ubi interpres facile se expedivit, deflectens a Græcis. Hoc monendum, apud Sym. Log. pro ἀπὸ τοῦ συζύγου legi ἀπὸ τῆς συζύγου, quod omnino verum: parum tamen juncturæ oratio et sensus, nisi quis meminerit istos nimium delectatos fuisse ponendis nominativis pro genitivis absolutis. Atque hæc sic accipienda: Ἡστίνος συνοικησάσης Διονυσίῳ τῷ Ἡρακλείᾳ τυράννῳ, ὅσων ὅπ' ἐκείνῳ (potius et melius αὐτῷ αὐτ' ἐαυτῷ) ὄσων τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς συζύγου ὠνομακην.

(24) De his Cont. p. 77. Zon. p. 151.

τῶν κατὰ στρατηγεσίαν καιροῖς (25) τεταγμένων, ἐφ' ὧν καὶ τουρμάρχει ⁴¹ τούτων (26) ἐπιστατεῖν διορίζοντο. Ἄμφελοι καὶ ἕως τῶν ἐνταυθοῖ χρόνων τὴν προσηγήριαν (27) Περσῶν αἱ τῶν θεμάτων τουρμαὶ κακλήρωνται, ἐφ' οἷς διεσπάρησαν.

Τοιοῦτου δὲ πέρατος τὰ τῶν Περσῶν ὡς τετύχηκε μετὰ τὴν στασιώτην ⁴² (28) κακόνοιαν οὕτω διενηθόντων καὶ σχεδὸν εἰς ἀφανισμόν χωρησάντων. Τοῦ οὖν βασιλέως θανατηφόρῳ νόσῳ περιπεσόντος ὑπισχεμένῳ τις σκοπὸς, ἐκ ματαλας διαβλήτης χαιρεκάκων, μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ ἐπιθήσεως παρὰ Θεοφόβου σὺν ἀμα Πέρσαις κατὰ τῶν αὐτοῦ κληρονομῶν καὶ τῶν κατ' ἐπιτροπείαν ἐκριπιοθήναι (29). Διὰ τοῦτο καὶ πρὸς ταῖς ἐσχάταις ἤδη πύλαις τοῦ θανάτου παρεστηκώς καθειργνύει (30) κευθμῶσιν ἐκπαμφας τοῦ Βουκαλέοντος τὸν Θεόφρον (31), καὶ νυκτεῖ τὴν διὰ κεφαλικῆς τιμωρίας περιτίθησιν αὐτῷ θπεξέλευσιν, ἄθλον ἀπανθρώπιαν ἐντάφιον ὁ δελταῖος ἐνεστησάμενος. Διὰ τὸ οὖν λαθραῖαν γεγενῆσθαι τὴν αὐτοῦ τελευτὴν διαδεδοθήται (32) παρὰ Πέρσαις ἄχρι τῶν ὧδε χρόνων θανάτου μὴ γεύσασθαι τὸν Θεόφρον.

Εἰ καὶ ἄλλως τινὲς διελήφασιν (33), οἱ τοῦ Θεοφίλου κατὰ τινα περιπέτειαν δυστυχῆσαντος ἐν πολέμῳ (34) εἰρήκει αὐτὸν ⁴³ ὁ Θεόφρονος συνθέσθαι μόνον μετὰ Περσῶν νυκτοπόλεμον (35) καὶ συμμαχίᾳ Θεοῦ τῶν ἐχθρῶν καταδυναστεῦσαι. Ὡς οὖν ἐπέκυπτο περὶ τούτου ὁ βασιλεὺς, ἐπέστη τὸν λογισμὸν καὶ τῷ πνεύματι ἐτετάρακτο, ὄνειροπολῶν μὴ τι νεωτερίσασθαι βούλοιο· οὕτω γὰρ αὐτὸν φιλοδόσκανοί τινες ἀνεχάψισαν καὶ πρὸς ὑπόνοιαν ἄλογον ἐξεκύλισαν, φάσκοντες μὴ πεισθῆναι τῷ Θεοφρόνῳ ἐφ' ὧν λυσitelῶς (36) ἐθεβούλητο, καθοσιώσαι δῆθεν ἐνεῖροντες ⁴⁴ (37). Ὅς ζήλῳ θείῳ πυρποληθεὶς καθὼς Ἡλιὸς ὁ Θεοδίτης, θεοφίλων τοῦ βασιλέως καταμεδριθεύεται καὶ ἄλλος Φινεὲς ζηλωτῆς ἀναδεικνύεται (38), τέμνων ὡς σειρομάστη τῷ λόγῳ τὴν αὐτοῦ ἄδικον ὑπόληψιν, καὶ τοῦτο φησὶν ἐμφανῶς, ὡς τὴν ὀφειλὴν ὑφέξει ⁴⁵ (39) τοῦ Χριστιανικοῦ τροπαίου, ἣν μὴ θεὸς συγχωρήσειεν, ἐπὶ τούτοις τοῦ βασιλέως ἀμετρίᾳ θυμοῦ χαλεπήσαντος (ἦν ⁴⁶ γὰρ ὑποκεκνημένος ὀργίλῃ τῇ ζήσει, οἷα τὸν οὖν ταῖς σωματικαῖς καχεξίαις ἐμπαθαιόμενος), καὶ ⁴⁷ τῶν συκοφαντῶν ⁴⁸ ἐς (40) τὸ ἀληθὲς ἐπιποδομοῦντων παρὰ φύσιν λη-

VARIAE LECTIONES.

⁴¹ τουρμάρχεις L. ⁴² στασιώτην L. ⁴³ αὐτὸν L. ⁴⁴ ἐνήροντες L. ⁴⁵ ὑφέξειν L. ⁴⁶ ἦν] ἦν L. ⁴⁷ κα:] κατὰ L. ⁴⁸ συκοφαντῶν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(25) Καιροῖς tantum turbat, nec habet Cont. D Theophrastis, qui ita p. 77: ὅπῃ χεῖρα τελεῖν τοῖς εἰς στρατηγίαν τεταγμένοις, ἐφ' ὧν καὶ τουρμάρχεις ἐπιστατεῖν ἐξαιτίθετο.

(26) Τούτων non est necessarium, nec est apud Cont. ut vides.

(27) Cont. l. c. eadem fere verba.

(28) Ita scriptum, cum deberet στασιώτιδα, aut στασιωτών. Posterius omnino verum propter æqq. (29) Pro ἐκριπιοθήσασθαι. Solet enim aoristos qui præteriti sunt temporis pro futuro ponere.

(30) Zon. p. 152.

(31) Cont. p. 84.

(32) Cont. p. 84, in fine.

(33) Tales solent esse hujus transitiones.

(34) Cont. p. 84.— Ἀδρόν. Ita scriptum, non αὐτῷ.

A quisque tempore duces constituti essent: quibus et turmarchæ qui præessent instituebantur. Et sane usque ad hæc tempora cognomen istud Persarum turmæ quasi hæreditarium habent in thematis ad quæ illi dispersi erant.

Hujusmodi fluxem cœpta Persarum omnino sortita sunt, ipsis sic dispersis ac propemodum ad nihilum redactis. Cum igitur imperator in 60 letherum morbum incidisset, conflabatur criminatio vana et calumniosa a malevolis, quasi post ejus mortem rebellio a Theophobo et Persis contra heredes ejus et tutores esset excitanda. Quapropter in extremis jam foribus mortis constitutus, missum in cavernas Bucoleonis includit Theophobum, noctuque capitalis supplicii imponit ei executionem, quasi immanitatis certamen funebre instituens perditus ille. Itaque quia occulte fuit interfectus, percrebuit fama inter Persas usque ad hæc tempora mortem non gustasse Theophobum.

Quantum etiam aliter aliqui tradiderunt, cum Theophilus casu quodam in bello rem infelicititer gessisset, dixisset ei Theophobum se solum cum Persis nocturnum prælium facturum: fore, ut auxiliante Deo hostes superaret. Quod ut audivit imperator, animo commotus et mente perturbatus fuit, quasi per somnum sibi fingens ne forte quid novarum rerum is moliretur: ita enim ei persuadebant malevoli quidam et invidi atque in suspitionem improbabilem conjiciebant, affirmantes non esse obtemperandum Theophobo in illis quæ præter rem et utilitatem suaderet, majestatis scilicet crimine eum involventes. Qui zelo divino incensus, sicut Helias Thesbites, pie et graviter imperatorem increpat alterque Phinees zelotes evadit, secans tanquam gladio sermone suo injustam ejus 61 suspitionem, atque palam hoc dicit, fore ut debitum sustineat Christianorum tropæi, quod Deus avertat. Ad hæc cum imperator immoderato animo irasceretur (erat enim commotior iracundo fervore, ut cujus animus ex vitiosa corporis habitadine labem contraheret), calumniatoribus etiam vero super-

(35) Cœdr. p. 527. Est autem νυκτοπόλεμος νυκτομαχία, quæ voce Herodotus utitur.

(36) Utiliter, nempe ex mente auctoris, sed ut calumniosiores dicebant, inutiliter, quod clarius, ἀλυσitelῶς. Et ita verti.

(37) Cont. p. 84.

(38) Inepte abutitur istis.

(39) Ambigue loquitur, duplici ambiguitate, ut aut sit: fore ut sentiat et cum pœnitenti impeditiōis victoriam Christianorum quæ futura fuisset, aut: fore ut cladem Christianorum patiat, quæ debeat fieri. Sive ita primum: fore ut pœnias suat impeditæ Christianorum victoriæ, quæ erat futura, deinde: fore ut patiat cladem, etc.

(40) Ita scriptum, sed una voce. Inepte autem atticesat hic, si ipse ita scripserat.

struendis nugas naturam superantes, consternatio haud exigua invasit Theophobum : adscitisque ad se delectis quibusdam viris aufugit in urbem Amastrin cum illis, atque ibi commoratur. Quapropter mittitur ad eum classis ab imperatore, ut urbem et ipsum teneret. Cæterum ipse cum esset pius, timore et amore erga Deum ductus verebatur ad Christiani sanguinis effusionem progredi : itaque cedit impio imperatori sponsonem signo crucis inuinitam mittenti, atque sic malo suo fato revocatus fuit, cum pacta conuenta fuerint mutata : amputationem enim capitis, ut quidem aliqui aiunt, statim ab Oorypha tunc vigiliæ imperatoris præfecto passus est : ut autem alii, eo tempore quo imperator e vita decessit, cuidam suorum eunuchorum noctu abductum in quemdam locum maritimum trucidandum injunxerat.

Confligentibus utrimque exercitibus alio tempore, et ismaelitibus superantibus, imperatori ab his circumventio comprehensio intentabatur, ac **62** sane parum aberat ut captus omnibusque ludibrio fuisset, ni Manuel suos confirmasset, ad hunc quasi modum eos allocutus :

« O socii, fortes animoque estote virili,

apes reveriti, quæ regi suo ad mortem usque adhærent. » Cum quibus perrumpens aciem Agarenorum, pollutus cruore multo et sanguine eum extraxit. Ter autem id fecit et a circumventionem liberavit : nam quasi vertigine correptus hæsitabat veniente Manuele ad eum eripiendum, quamvis late transitus ei pateret. Idcirco ter id factum est, quamvis etiam mox freno imperatoris equi alligato loro et applicato loro cuidam quo Manuelis equus indutus erat : tamen nec sic exhibit, donec tertia vice eum aggrediretur gladioque moriturum affirmaret, nisi ipsum sequeretur et totalem interitum non efficeret : atque

ῥήματα · καὶ (41) πρόησι· οὐκ ὀλίγη περιστοίχη· σὲ ὡς τὸν Θεόφοβον. Καὶ συλλέξας μεθ' αὐτοῦ τινὰς ἐκκρίτους ἀποδιδράσκει πρὸς Ἀμαστριν πόλιν κάκεισε χρονοτριβεῖ. Αἰδ στέλλεται πρὸς αὐτὸν ναύμαχος στόλος πρὸς βασιλέως (42), ὡς ἂν γε τὴν πόλιν κάκεινον κατάσχωσιν· αὐτὸς δὲ (43) φιλόθεος ἔν κατὰ Θεόφοβον τρόπον φιλευσεθῶς ἐθεβίαι πρὸς Χριστιανῶν αἱματεχυσίας χωρεῖν, ὅθεν ὑπέκειαι ὡς τῶ θεομισεῖ βασιλεῖ ἐγγύθειν σταυρικὴν ἐπιπέμπωνται (44), καὶ δυστυχῶς ἀνακέκληται τῶν συμπεφωνημένων ἀλλοιωθέντων. Τομῆς γὰρ ἔργον κεφαλικῆς (45), ὡς μὲν τινες, παραυτίκα ὑπὸ Ἄουρουφ τῆνκαῦτα τῆς βασιλικῆς βίβλης ἐπικρατοῦντος καθίσταται (46)· ὡς δὲ ἄλλοι, καθ' ἣν ὥραν ἀποθεβίωκει ὁ ἀναξ (47), τινὲ τῶν οικειῶν εὐνοῦχων διὰ νυκτὸς τῶ ἐν τοῖς τοῦ πελαγίου τόπῳ ἀπαγαγόντι τοῦτον ἀποτυμπανισθῆναι προήγγελετο (48).

Προτπεσόντων δὲ ἀλλήλοισ τῶν στρατοπέδων (49) ἄλλοτε καὶ τῶν ἐξ Ἰσμαὴλ ὑπερσχόντων ⁵¹, τοῦ βασιλέως τε πρὸς αὐτῶν κυκλωθέντος (50), τὰ πρὸς κατάληψιν διηπελιητο (51), καὶ δὴ παρὰ μικρὸν ἦν δορυάλωτος καὶ πᾶσιν ἐπιχάρτος γενησόμενος (52). εἰ μὴ τοὺς σὺν αὐτῷ Μανουὴλ ὡσεὶ τοιοῦτον φήσας ἰθαρσαλίωσεν·

« Ἀνέρες ἔστέ, φίλοι, καὶ ἀλκιμονήτορες ἔσθε (53), τὰς μελίσας αἰδοῦμενοι (54), αἰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν θανάτου ἰως ἀνέχονται. » Μεθ' ὧν τὴν φάλαγγα διατεμῶν τῶν Ἀγαρηῶν, πεπλαγμένους λύθρω πολλῶν τε καὶ αἵματι (55), τοῦτον ἐξεβίβωσεν. Τρις γὰρ τοῦτο διαπραξάμενος τῆς ἐμπειροχέστεως αὐτῷ προσελθῶν ἐξελύτρου (56)· ἰσχοτοδινία ⁵² γὰρ ἐφρασηκότε τῷ Μανουὴλ (57) εἰς ἀνάβρυσιν, κὰν παρόδου εὐρείας ἐτύγγανεν. Αἰδ τοῦτο ⁵³ μέχρι τρίτου συμβέβηκε (58), κὰν τάχα τῷ χαλινῷ τοῦ βασιλέως Ἰππου ἐπιθεθέντος ἰμάντος καὶ προσαναρτηθέντος τινὲ γε τοῦ Μανουὴλ, ὅν ⁵⁴ καθ' Ἰππον ἀμπίαχετο (59)· ἀλλ' οὐχ οὕτως ἐξήει, ἕως τὸ τέταρτον αὐτῷ προσέ-

VARIÆ LECTIONES.

⁴¹ περιστοίχης L. ⁴² ὄπησαι L. ⁴³ ὑπερσχόντων L. ⁴⁴ ἰσχοτοδινία L. ⁴⁵ διὰ τούτου L. ⁴⁶ ὅν] ὧν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(41) Hæc copula turbat orationem : ergo omit-tenda.

(42) Cont. p. 84.

(43) Cont. p. 84 : Ἄλλ' ὁ Θεόφοβος τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν αὐτῷ συλλαβῶν, etc.

(44) Compendiose scriptum [Ἰσρικὴν. De re ipsa infra ad p. 166, n. 1. [? ad p. 63.]

(45) Cont. p. 84.

(46) Cont. l. c. ὁ τῆς βίβλης δορυγάριος. Immi-scet priorem narrationem stultus.

(47) Jam in priore narratione ipse id dixit p. 154. [? p. 60] Alia exempla similis incogitantis anno-tavi supra.

(48) Mire loquitur. Supra ad Bucoleonem dicebat.

(49) Sine ulla conuexione et transitione abrupte alia narrare incipit, nempe de Manuelis meritis et defectione. Habet hæc suo loco Cont. Theophanis p. 72. Cedr. p. 526. — Ἄλλοτε alienam hinc.

(50) Cont. p. 72, in fine. Cedr. p. 526.

(51) Loquitur inepte.

(52) Cont. p. 72, in fine, et pag. seq. init.

(53) Homeri versus.

(54) Cont. p. 73.

(55) Potius λύθρω τε πολλῶν καὶ.

(56) Cont. 73. — Τρις γὰρ τοῦτο — Μανουὴλ ὧν καθ' Ἰπ. Hæc omnia perturbate et incondite nar-rat, præsertim hæc ultima, quibus id tantum voluit, Manuelem comprehensis habenis equi quo im-perator vehebatur hunc duxisse. Illud etiam tινὲ γε τοῦ Μαν. ὧν καθ' Ἰππον æνίγμα. — Scriptum ἀνπειροχέστεως. — Αὐτῷ. Ita scriptum. Requiritur potius αὐτόν.

(57) Cont. p. 73 : Ὡς δ' εὐρεν ἀποκαμόντα καὶ τὴν σωτηρίαν μὲν ὑπὸ δουλίας ἀπογόνοντα, προφασι-ζόμενον δὲ ὡς μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν λιπόντα διαφυ-γεῖν.

(58) Cont. p. 73 : Ὡς καὶ ἰμᾶσι τὸν ἐπιφέροντα τοῦτον ἐπιβῆσαι Ἰππον καὶ αὐτίς ὑπεξέρυσσασθαι ἐτύγγανεν. Sym. Log. p. 422 : τοῦ χαλινῷ τοῦ Ἰππου τοῦ βασιλέως λαβόμενος.

(59) Ita scriptum sine augmento. Pro οὐχ potius οὐδ'. — Ἔως τὸ δ'. Paulo ante bis id monuit.

ναι καὶ ἔλπει θανεῖν ἀποφύλασθαι (60), εἰ οὐ τοῦτω⁸⁸
 συνέφοιτο καὶ μὴ πανωλεθρίαν⁸⁹ ἐκ τούτου διά-
 θοιτο (61), ἕως ἐξήγαγεν. Τούτου⁹⁰ σωτὴρ μέγας
 ἐπεφανίζεται (62), καὶ τῇ βασιλίᾳ καλιμπητὲς με-
 τατίθεται, καὶ τοῦτον τιμαῖς καὶ προσηκούσαις δω-
 ριαῖς ἐπαμείβεται (63), τὸν εὖνουν ἀποδεχόμενος.
 Ἡ δὲ τοῦ φθόνου πρὸς τούτου παράταξις κατ' αὐτοῦ
 παροπλίζεται διὰ τῶν τῆς ἀρετῆς ἐναντιῶν, καὶ ἐπι-
 λουδοροῦσι ψευδῶς καθοσιώσιν στρατηγεύοντι (64).
 τῆς (65), ἐνηχηθεὶς οὕτως τὰ πρὸς ἀποστασίαν ἐπι-
 τετόλμηται καὶ φυγαδεῖα πρὸς Ἀγαρηνοὺς μετα-
 κίζεται (66), καὶ δόξαις περιφανέσι πρὸς αὐ-
 τὸν ποτινιάται καὶ θπαντήσεσιν, καταλιπὼν βασιλείας
 Χρῆνον δὲ πολλοῦ παριπεύσαντος (68) καὶ τῶν
 ἐξ Ἀγαρ τὰς νίκαις κατορχουμένων ἡμῶν, οἷα
 σφετερισασμένων τὸν καθ' ἡμᾶς Ἀχιλλεῖα, πρὸς εἰρή-
 νικὰς συμπάσεις ὁ βασιλεὺς τοῦς Ἰσραηλῆτας μνη-
 στεύεται (69), ἐκπέμπων πρέσβυν τὸν μοναχὸν Ἰαν-
 νῆν⁹¹ (70), τότε τοῖς Ἀγαρηνοῖς καὶ ἡμῖν κατὰ πρε-
 σβείαν φανεῖντα γε ἐπιτήδειον. Ἐπεπράχει γὰρ τὰ
 πρὸς διαλλαγὴν (71) ἀμφοτέρων ἀρμόδια, δώροις
 ἀδρόεις παρ' αὐτῶν τοῦ δέοντος μὴ ἐκστὰς (72), ὡς
 ἐπιθαυμάζειν τὸν ἀμεραμουνῆ πάνυ καὶ οἷς⁹² περὶ
 αὐτὸν ἐγινώσκετο (73), καὶ ἀξιοῦν αὐτὸν περὶ ὧν
 ἐθέλοι τυγχάνειν ἡξωμένων τοσοῦτον αὐτῷ τὰ τῆς
 ἀδωρίας (74) εἴτε προσωπεῖον εἴτε ἀληθεῖα⁹³ ἐξ-
 ἤσκητο καὶ διὰ ταύτην καὶ εὐπροσηγόρους προθέσε-
 σιν (75) ἐπὶ τῶν συμφερόντων ἀκούεσθαι (76), καὶ
 παρασχέσθαι πολλοὺς αἰχμαλώτων πρεσβεύοντι.
 Ὑπὲρταται πλυτροπῶς οὕτως τῷ Μανουῆλ καὶ σταυ-
 ριδῶν (77) ἐγκάπλιον τοῦτω δίδωσι κρύφα καὶ ἐν
 αὐτῷ διομήσας ἐπιχωρίζεται καὶ πρὸς τὸν βασιλεῖα
 παλινδρομεῖν ὀποτιθεται καὶ Συρίας ἀπάνεισι⁹⁴.

Τοῦ δὲ ἀλλαγίου περατωθέντος (78) καὶ τῆς ἀνὰ
 μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Ἀγαρηνῶν εἰρήνης διαλυ-

VARIAE LECTIONES.

⁸⁸ τοῦτω B, τοῦτο L. ⁸⁹ πανωλεθρίαν L. ⁹⁰ τούτου] an οὕτω? ⁹¹ ἰαννὶν L. ⁹² οἷς] τοῖς L. ⁹³ ἀληθείας L.
⁹⁴ ἀπάνεισι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(60) Cont. p. 73. θάνατον ἀπειλήσας αὐτῷ, εἰ μὴ
 τοῦτω συνακολουθήσειν. Sym. Log. p. 422: Τὸ
 ξίφος ἀνέτεινεν ὡς πατάξων αὐτόν. Vid. Zon. p.
 149. Cedr. p. 526.

(61) Verbum διάθοιτο hic nullum commodum
 sensum parit. Itaque lego διαδοίτο. Inepte autem
 iterum ἕως.

(62) Zon. p. 149. — Quare rursus aut demum? Mi-
 rum nisi putavit eum ex quo hæc descripsit de
 Theophobo loqui. Certe ambigue loquitur.

(63) Cont. p. 73. Zon. p. 149. Cedr. p. 526.

(64) Cont. p. 73.

(65) Ἥς. Ita scriptum. Potius οἷς. — Cont. p.
 73. Zon. p. 149. Cedr. p. 526.

(66) Cont. p. 73. Sym. Log. p. 419. Georg. Mon.
 p. 518. Cedr. p. 526.

(67) Utilur eadem voce Cont. p. 74.

(68) Ita loquitur, quasi alii essent Agareni, alii
 Ismaelitis, nempe: Agarenis insultantibus ab
 Ismaelitis pacem petit.

(69) Cont. p. 74.

(70) Cedr. p. 527: Διὰ τινος ἀγύπτου μοναχοῦ-
 Zon. p. 149 tantum μετὰ τινος μοναχοῦ. — Ἰαν-
 νῆν. Ita scriptum per iota, cum deberet per η, ut
 apud Cont. p. 74, Symeon Log. p. 419. Et Ἰωάν-
 νης, et quidem Syncellus patriarcha, uti et Georg.

A sic eduxit. Ita ei servator magnus oblatas, ipseque
 in imperatoriam urbem rursus se confert, atque
 illum honore et donis congruis remuneratur, bene
 sibi cupientem carum habens. Sed invidia ei se
 opposuit et contra eum sese armavit per illa que
 virtuti sunt contraria: atque per calumniam falso
 insimulant eum majestatis, cum esset prefectus
 militum. Quibus iste auditis defectionem molitur,
 fugiensque ad Agarenos commigrat, atque ab his
 honoribus illustribus decoratur et obviam itioni-
 bus, 63 cum sui desiderium apud imperatorem et
 penitentiam suspicionis reliquisset.

μετάμελον (67) τῆς πρὸς αὐτὸν ὑποκτεύσεως.

Tempore autem multo præterlapsa, Agarenis per
 victorias nobis insultantibus, ut qui Achillem no-
 strum sibi appropriassent, ad pacem imperator
 eodem Ismaelitis sollicitat incedendam, mittens legat-
 um monachum Joannem, tunc Agarenis et nobis
 ad legationem visum idoneum. Susceperat enim
 negotium de permutandis utrimque captivis: in
 quo munerum ingentium oblationibus a decore non
 recessit, ita ut admiraretur ameramnunes et quibus
 circa eum innotuisset, jubereturque petere quidquid
 vellet, positurus petitis: adeo præ se ferebat quasi
 non caperetur domis, sive specie tenuis, sive revera, ut
 ob fidem et comitatem verborum in offerendo audire-
 tur super utilibus, et multos captivos recipere lega-
 tione fungens. Iste igitur veteratorie in conspec-
 tum venit Manuëlis, atque crucis collare imperatoris
 tradit ei clam, ipsumque jurejurando confirmat et
 ad imperatorem reverti hortatur, e Syriaque dis-
 cedit.

Permutatione porro captivorum finita, et pace
 inter Romanos atque Agarenos dissoluta, imperator

Mon. p. 518. Nempe per contumeliam Ἰαννῆς dictus.

(71) Vid. p. 67, ibi Not. 3. [? 63.]

(72) Sym. Log. p. 420. Georg. Mon. p. 518. —
 Ἀδρόεις. Ita scriptum; potius αὐτοῖς.

(73) Requiritur γινώσκεισθαι.

(74) Vox ἀδωρία perobscura potest significare
 ea que expressi. Si pro ea μεγαλοδωρία i. e. mun-
 ficentia legatur, ad utrumque in eadem signifi-
 catione potest referri. — Ἀληθείας. Ita scriptum.

Requiritur ἀληθεία aut ἀληθείας, aut potius cum
 articulo τῇ vel ταῖς. — Imperfecta oratio, nisi
 addatur ὡς ante καὶ: præterea oratio ambigua.

(75) Ita scriptum. Forte καὶ τὰς εὐπροσηγόρους
 προθέσεις.

(76) Propter ἀκούεσθαι referri hæc possunt ad
 legatum; propter παρασχέσθαι, quod tantum est
 præbere, hic tradere, ad ameramnem.

(77) Cedr. p. 526: Σταυρὸν καὶ χρυσοῦλλον.
 Cont. p. 74: Τὸ τε τοῦ βασιλέως ἐγκάπλιον καὶ τὸ
 χρυσοῦλλον εἶδος. Sym. Log. p. 420: Καὶ τὸ
 φυλακτὸν τοῦ βασιλέως, uti et Georg. Mon. p. 518.

(78) Cont. p. 74: Πρὸς καιρὸν τοῦ κατὰ τὰς φυ-
 λικὰς διαλλαγίου. Uti interpret: quo tempore mis-
 sus est ad commutandos captivos. Loquitur de ea
 re de qua Noster p. 164 [? p. 63.], ubi διαλλαγήν
 habet.

fortem et strenuum se præstare adversus hostes magnopere studebat, ut plane non esset inferior paterna fortitudine: **64** atque in Israhelitarum ditionem cum ingentibus copiis proficiscitur multasque prædas quaquaversum coacervat, ita ut in intimas ejus penetraret partes, atque etiam ad ipsam urbem patriam tunc rerum potentis ameramnunis appropinquaret, quæ Ozopetra vocabatur, eamque obsidione oppugnaret ad illius contumeliam. Sed ea quidem res haud fructuosum eventum habuit, siquidem propter hanc prædam postea factus fuit maximus hominum interitus. Exsurgit proinde audacter ameramnunes, contumeliam haud ferens quam suæ patriæ accidisse videbat, imperatque cunctis qui flammulum (vexillum) circumferrent ut inscriptionem facerent Amorium inquirendum, eamque cum exercitu insolenti propter robur intolerabile invadit, cum interim huic imperator resistere non valeret, verum retro cederet et ad imperatoriam urbem se conferret cum ingenti præda, postquam urbi Amorio quanta licebat cura prospexisset, munitione aliisque ad eam conservandam idoneis. Qui tum quidem conatum suscipit, quamvis vano consilio, sedandi iram ameramnunis per legatos qui muneribus pretiosis et pollicitationibus magnificis ipsum ducerent: sed haud permovent nec persuadent, æmulando studentem par pari ferre. Nihil enim faciebat eorum legationem, adveniens irridebat, **65** ignaviam exprobrabat, atque interposito tempore relinquit eos dubios et incertos, patriam autem imperatoris urbem cingit vallo, a pluribus partibus eam capturus. Habuit illa quidem, habuit intra se defensores, quamvis infelices, missos ab imperatore viros prudentia et fortitudine ac multiplici rerum usu celebres: sed ab uno improbo defensio ei interversa fuit, proditionem machinante, qui bovis nomine deminutionis forma facto propter vecordiam appellatus fuit; idque occasione seditionis inter Christianos ac Judæos oritur. Capitur itaque post multas validasque aggressiones Amorium, novo Senacherib, permissione aut voluntate

θεϊσος, ὁ βασιλεὺς (79) γενναίειν κατὰ πολεμίων πολλὴν ἐπεποίητο μέριμναν, ὡς μὴ δῶκε ἐλάττω γενέσθαι τῆς πατρικῆς γενναϊότητος· καὶ κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν τὴν χώραν σὺν πλήθει πολλῶ προχωρεῖ ⁶⁶; καὶ αἰχμαλωσίαν παντοδαπὴν παρυσίστηεν, ὡς καὶ παρεμβαθῦναι τοῖς ἐσωτέροις μέρεσι ταύτης αὐτῆ τε τῆ πατρὶδι προσεμπλάσαι τοῦ τότε κρατοῦντος ἀμεραμουνῆ, ἧτις Ὀζοπέτρα προσηγόρευται ⁶⁶, καὶ ταύτην πολιορκῆσαι πρὸς ὕβριν αὐτοῦ. Ἄλλὰ τοῦτο μὲν οὐ κατὰ σκοπὸν πως λυσιτελῆ διαδέθηκε τοσοῦτον ἐκ ταύτης τῆς (80) ὠφέλειας ἐπισυμβάσει, ἢ (81) μεγίστη ἀνθρώπων ἀπώλεια ⁶⁶. Διανίσταται γὰρ ἐνταῦθεν εὐθαρῶς ὁ ἀμεραμουνῆς, τὴν ὕβριν μὴ ἐνεγκὼν ἦν ἐπὶ τῇ αὐτοῦ πατρὶδι συμβεδηκυλίαν ἔδωρα, καὶ θεσμοθετεῖ παντὶ τῷ τῷ φλάμουρον περιφέρωντι γραφὴν ἐνθηλοῦντος (82) τοῦ Ἀμορίου ⁶⁶ συζήτησιν, καὶ κατ' αὐτοῦ σὺν στρατιᾷ σοβαρᾷ δυνάμει· ἐμφορήτω (83) ἐπέρχεται, ταύτη τοῦ βασιλέως ἀνθεστηκέναι μὴ ἐξισχύοντος, ἀλλὰ προσχωροῦντος τοῖς ὑπισθεν καὶ καταλαθόντος τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων σὺν λαφυραγωγίᾳ πολυκλήθει ⁶⁶, καὶ τὰ τῆς πόλεως Ἀμορίου κατὰ τὸ ὑπεχόμενον διαμεριμῆσαι ⁶⁷ (84) ἐκ τε διοχωρώσεως καὶ ἄλλων τῶν ἐπαρκούντων εἰς διατήρησιν. Ὅς τῶς δοκιμῆν μὲν ποιεῖται, κἂν ματαιόδουλον, τὴν τοῦ ἀμεραμουνῆ ἀναστελῆαι ὄργην διὰ πρέσβων δώροις (85) τιμίους καὶ ὑποσχέσεις μεγαλοδωρεῶν ἐκδυσωπούντων (86) αὐτόν· ἀλλ' οὐ παύσεται ζηλοτυποῦντα τὴν ὁμοίαν ἐνδείξασθαι ἀνταπόδοσιν. Ἐξουθενεῖ γὰρ αὐτοῦ; τῆς πρεσβείας, τῆς ἀποστολῆς διεκωμῶσαι ⁶⁸ (87), τῆς δειλίας; κατελοιδορεῖ, καὶ διὰ μέσου χρόνου καταλιμπάνει μεταωρίζεσθαι (88), καὶ τῇ πατρὶδι τοῦ βασιλέως περιτίθει ⁶⁹ πολέμιον χάρακα (89), πολυμῶς ἔλθεσθαι βουλόμενος (90). Εἶχε μὲν σὺν, εἶχεν αὐτῆ κἂν δυστυχῶς ὑπερμαχοῦντας ἐντὸς τοῦς ἐκ βασιλείως σταλέντας (91), περιφανεῖς φρονήσι τε καὶ ἀνδρείᾳ καὶ πολυπειρίᾳ διηχομένους, κἂν δι' ἐνδὸς τῶν κακούργων τῆς ὑπερμαχίας δίσφαλτο, τὴν προδοσίαν ἐπισκευάσαντος, ᾧ (92) βόδς ⁷⁰ ὑποκορίζοντος ὄνομα κατ' ἀλογιστίαν προσεκέκλετο, ἐκ τινος τῆνικαῦτα στασιώτιδος ἀνὰ μέσον Χριστιανῶν τε καὶ

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ προσχωρεῖ L. ⁶⁶ προσηγόρευται L. ⁶⁶ ἢ μεγίστη ἀνθρώπων ἀπώλεια L. ⁶⁶ fort. γραφῆ ἐνθηλοῦν. ⁶⁶ πολλυκλήθει L. ⁶⁷ διαμεριμῆσαντος B. ⁶⁸ διεκωμῶσαι L. ⁶⁸ παρατίθεισι L. ⁷⁰ ὁ βόδς ὑποκορίζοντος; L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(79) Cont. p. 77.

(80) Scripsit librarius τὴν, positio superne σ indicavit veram lectionem.

(81) Scriptum ἦ, non ἦ. Utroque modo solæcisat. — Διανίσταται γὰρ — συμβεθε. ἐῶρα. Cont. p. 78, Zon. p. 151, Cedr. p. 529.

(82) Debuisset ἐνθηλοῦσαν. — Ita omnino scripta hæc. Loquitur autem portentose, ac fortasse de eo quod ameramnunes jussit suos in clypeos scribere Amorium, ut cæteri.

(83) Ita scriptum. Forte ἀφορήτω.

(84) Oratio est imperfecta, nisi scribatur διαμεριμῆσαντος, aut pro καὶ ὡς. — Cedr. p. 529, Zon. p. 151, ubi breviter: Καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦτο γνοὺς αὐτὸ κατωχώρυσεν, ἄλλως τε καὶ στρατευμάτων ἀποστολῆ.

(85) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

D (86) Ita scriptam. Requiritur ἐκδυσωπῶν. Et fortasse scripsit ἐκδυσωπῶν τὸν αὐτόν, sed erravit librarius in o et ω. Cedr. p. 531 hæc ita: Ἐκπέμπονται σὺν πρεσβευταὶ μετὰ δώρων τιμίων καὶ ὑποσχέσεων οὐκ ὀλίγων τοῦτον ἐκδυσωπήσαντες. Ubi pro isto male ἐκδυσωπήσαντες in aor. I, quod tamen forte ipse Cedrenus posuit: nam et Noster abutitur sic aoristis alibi sæpe.

(87) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

(88) Forte quia legatos retinebat. Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

(89) Sym. Log. p. 423.

(90) Hæc usque ad p. 174, lin. 4 [?] videtur ex declamatore aliquo descripsisse.

(91) Cont. p. 80, Cedr. p. 532.

(92) Ita scriptum, non δος, quod requiritur, aut ᾧ. Negligens circa ω et ο. — Nempe Βολτῆς νο-

Ἰουδαίων συμβαθηκνίας προφάσεως (93). Αἰρεῖται ὁ τοιγαροῦν μετὰ πολλὰς ἐπιβριθεῖς προσβολὰς τὸ Ἀμόριον, τοῦ νέου Συναχειῖ μ²² παραχωρήσει θείῃ ἢ εὐδοκίᾳ κατὰ τὴν τῶν κριμάτων Θεοῦ ἄβυσσον εὐτυχήσαντος, οἱ τε πρόσβεις ἐφύδριστοι ἀποπέμπονται (κατείχοντο γὰρ παρὰ τῶν ἐχθρῶν μεσολαβούσης τῆς ἐγχειρήσεως) (94), καὶ ἀπαγγέλλονται δι' αὐτῶν τῷ βασιλεῖ ὄνειδισμοὶ σφοδροὶ καὶ ἐξουθενώσεως προαγγέλματα. Τίς δὲ λογισμός ἀκριθῆς ἀναγράφει τὰ ἐκεῖσεπραχθέντα κατὰ τὴν ἄλωσιν (95); Τίς λόγος ἀσφαλῶς διηγῆσεται οἷα καὶ ὅσα συγκεκώρηκεν ἀναρὰ δυστυχήματα; Πάντες ἀρχηγοὶ (96) λαῶν ἐρῶν ἀιχμάλωτοι πρὸς Συρίαν ἀπήγοντο, μεθ' ὧν πατρῖκοί τε καὶ οἱ διαφόροις ἐν ἀξιώμασι καὶ αὐτοὶ τὴν αὐτῶν τῆς διὰ ξυφῶν τομῆς ὑπέρξαν ἐγχειρήματα καὶ πτώμα θρήνων ἐπάξιον.

Ἄλλὰ τί τὰ τῆς πόλεως μοι ἐκτραγωδεῖν, ὡς ἄλλωτι-
 νι Τερεμίᾳ καὶ Βαροῦχ καὶ Ζαχαρίᾳ τὰ τῆς Ἱερουσαλήμ, ἢ προαίρεσις ἐγκλειεῖται; ἵνα μὴ ἐπὶ κλειστόν ἢ συμφορὰ μεγαθύνηται (98). Καὶ περὶ αὐτῶν αὐθις ἀφίησι πρόσβεις ὁ βασιλεὺς πρὸς ἀμεραμνονῆ, ἀναδοῦναι πάντας αὐτῷ ἀιχμαλώτους τῆς πόλεως, ὧν ἀπογυμνώσας αὐτὴν πολλῶν βουλευομένων ἠπειθήσεν, καὶ μάλιστα τοὺς πρὸς γένος αὐτῷ πλησιάζοντας ὑποστρατήγους αὐτοῦ οἷς ἐπωχύρωτο, καὶ τοὺς ἐπὶ συμμαχίαν προσπορευοτηκότας, καὶ μὴν τοὺς ἐπὶ τὴν θεραπείαν αὐτοῦ μεγιστάνας, ἐπὶ κεντηνάρους σ' σὺν α' ἑκατοντάδων²³ πραγματευόμενος τὴν ἀνάρρυσιν (99)· ἀλλ' οὐκ ἔπεισεν εἰπόντα κεντηνάρια χίλια παρὰ μικρὸν λόγῳ τοῦ συνειλεγμένου λαοῦ ἐν ἐξόδου²⁴ μοίρᾳ καταναλώσαι.

Λέγεται δὲ καὶ ὧδε πως παρὰ τισιν, ὅτι μετὰ τὸ ἐκστρατεῦσαι Θεόφιλον σὺν Πέρσαις καὶ τὴν κατ' Ἀγαρηνῶν νίκην ἐργάσασθαι καὶ αὐθις ἐξίνααι μετὰ Περσῶν καὶ Ὀζοπέτραν (1) πόλιν τὴν μαυισομένην ἐν ἀμεραμνονῆ ἐκπορθῆσαι, ὡς ἐνευθεν κεχολώσασθαι τοῦτον συμβέβηκεν (2). Αὐτὸ στρατιᾶν ἐξ Αἰγύπτου καὶ Παλαιστίνης συλλεξάμενος διάφορον (3),

VARIÆ LECTIONES.

²¹ ἀλοεταί L. ²² συναχειρήμ L. ²³ σ' σὺν α' ἑκατοντα ν, δ supra script. L. ²⁴ ἐξόδου L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

catus fuit ille proditor. Zonar. p. 151. Apud Cedr. p. 552, Βαδίτζης, minus recte, ut videtur, si etymologia nostri auctoris vera est. Apud Sym. Log. p. 423, Βουδίτζη. Apud Georg. Mon. p. 523, Βοιδίτζη. Βοιδίτζης et Cont. p. 81, ubi et Βοιδίον sed de loco est sermo. — Ita scriptum. Potius υποχωρίζοντως adverb.

(95) Zon. p. 151, Cont. Theophanis p. 81, ubi οὗτω μὲν οὖν αἰρεῖται τὸ Ἀμόριον, ubi melius αἰρεῖται.

(96) Cedr. p. 552, Cont. 80.

(95) Cedr. 552, Ποιός λόγος ἱκανὸς ἐξαιπεῖν τὸ πληθὸς; τῶν ἀναιρεθέντων;

(96) Nominantur apud Sym. Log. p. 423, et Georg. Mon. p. 523. Cedr. p. 552, Zon. p. 151, in fine.

(97) Nominatim apud Sym. Log. p. 424, Georg. Mon. p. 523.

(98) Nunc etiam contrarium ejus quod vult dicit, nisi forte scripserat καὶ ἵνα μὴ. Hoc positum ita vertendum: Atque ne magis crescat calamitas, etiam de his (captivis) legatos mittit imperator.

(99) Sym. Log. p. 423: Οὐ; ἐξωνήσασθαι βουλό-

A divina, secundum judiciorum Dei abyssum. secunda fortuna utente, legatique coutumeliis affecti dimittuntur (retenti enim fuerant ab hostibus interea dum quod susceperant perficerent), ac renuntiantur per eos imperatori exprobrationes acerrimæ et contemptus denuntiationes. Quæ consideratio accurata describet ea quæ illic in capienda urbe sunt facta? Quis sermo satis enarrabit quæ quantaque evenerint tristia mala? Omnes omnino duces bellici captivi in Syriam abducti, cum iisque patricii aliique dignitatibus excellentes eandem calamitatem perpassi, nonnulli etiam ferro cæsi ceciderant casu fletibus digno.

66 Sed cur mihi narrationem tragicam de urbe, tanquam alteri Jeremiæ aut Baruch aut Zachariæ de Hierosolymis, animus suggestit? Desino, ne dolor et miseria magis crescat. Porro de iis etiam rursus mittit legatos imperator ad amorannum, ut omnes redderet ei captivos urbis, quibus spoliare eam multis suadentibus noluisse, ac præcipue genere ipsi propinquos duces quibus munta fuisset, quive auxiliares accessissent, tum ex ministris suis primarios, pro centenariis ducentis in universum conficere laborans redemptionem: sed non persuasit affirmanti mille centenaria fere pro ratione congregatæ multitudinis in ea expeditione se consumpsisse.

C Sic etiam a quibusdam traditum est, postquam Theophilus cum Persis expeditionem suscepisset ac victoriam ab Agarenis reportasset rursusque cum Persis egressus Ozopetram urbem amerannunis patriam cepisset, hunc eam ob rem ira accensum fuisse. Igitur exercitum ex Ægypto et Palæstina congregavit apud Tarsum, Ciliciæ urbem,

μενος ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει πρόσβεις πρὸς τὸν Ἀμεραμνῆ μετὰ κεντηνάρων διακοσίων. Ἄλλ' οὐκ ἔπεισεν, εἰπόντα, ὅτι χίλια κεντηνάρια ἔαν παρὰ τῆς ἀρχῆς λόγῳ τοῦ συνειλεγμένου λαοῦ, οὐκ ἐλευθερώσω οὐδένα τούτων. Cedr. p. 552: Ἀποδοθῆναι οἱ ζητῶν τοὺς τε ληφθέντας, etc. εἰκοσὶν ἐπὶ τέσσαρας κεντηνάρους δώσειν ὑποσχόμενος· respondit ἀνόητος; ἂν εἶναι εἰπὼν, εἰ χίλια κεντηνάρια καταναλώσας ἐπὶ συλλογῇ τοῦ οικείου στρατοῦ τοσοῦτον ἀποδώσει τοὺς ἠλωκότας κεντηνάρων. Zon. p. 152: Ἀποδοθῆναι αὐτῷ τοὺς ἐπιφανεῖς τῶν ἀλόντων αἰτῶν καὶ τοὺς αὐτῷ κατὰ γένος προσήκοντας, κεντηνάρια πρὸς τέτταρα εἰκοσι δούνααι αὐτῷ ὑποσχόμενος. — Συμ sine accentu scriptum. Sine dubio vitium hic est a librario forte συνάμα legendum, ut omnes simul intelligantur, cum ceteri de singulis videantur loqui, tantum viginti quatuor centenaria dicentes promissa.

(1) De Ozopetra annotavi supra.

(2) Cont. p. 78.

(3) Est imperfecta oratio. Cont. p. 78: Συνηγετο γοῦν καὶ κατὰ τὴν Ταρσὸν πολὺς ἐξ ὀλίγων ἐγένετο.

quæ nomen accepit a casu Bellerophontis illuc profecti et in pl nta pedis, quæ ταρρός dicitur, aliquid passi, aut quod Taurus mons Tersias diceretur primitus, quia primus siccatus fuisset postquam terra diluvio obruta fuerat: **67** τέρσαι enim significat siccare. Est autem hæc urbs depressa, quoniam Taurus longe lateque conspicuus est, ejusque collibus septa. Per hanc mediam fluens Cydnus fecundam efficit terram. Condita fuit ab Erichthonio, occupata ab Orsane, uno ex Titanibus, et restaurata. Fuit autem olim Cydno fluvio insula, quæ illo undique alluente in hanc formam redacta est. Sive potius a Semiramide instaurata et diligentius condita fuit, cujus imaginem etiam illic aiunt dedicatam Herculi, adstantem Nino marito suo; postea diruta transmigrationibus, a Sardanapalo ex fundamento una cum Anchiata denuo condita, quibus inscriptio facta: *Rex Ninive Anacyndarasi f. uno die Tarsum et Anchiata edificavit*. Porro filium suum amerrumnes præmisit versus orientem cum maxime orientalibus et strenuis Turcis, qui et ipsi vicini erant, ad decem millia virorum, adjuncto Armeniorum universo exercitu, et Desparacania, ipso etiam duce ducum, et Amere tunc Melitenen administrante, qui apud Daximonem congregata castra posuerunt. Id enim consilii dederant Amerramni qui cum ipso erant, ut ejus filius cum idoneis copiis prior exiret, « Si is vicerit, » dicentes, « erit et penes te victoria: sin minus, saltem salus et incolumitas. »

γάρ τοῦ ἀμεραμνονῆ οἱ ὑπὸ χεῖρα βουλὴν συντιθέασιν (18), τὸν μὲν αὐτοῦ υἱὸν μετὰ προσηχώσῃς προεξιέναι δυνάμει· « Καὶ εἰ μὲν οὗτος νικήσειεν, ἔσται καὶ σοὶ νικητήριον· εἰ δέ γε τὸ ἐναντίον, κἀν τὸ σωτήριον (19). »

68 Illis auditis Theophilus eorum qui ex oriente collecti erant et ex occidente, nec non Persarum, congregat exercitum. Porro ex Syria Manuel redierat, pristinaamque præfecturam scholarum obtinebat. Progresso autem exercitu ad Anzen, locum (ita dictum, voluit imperator hostilem spectare exercitum. Qui in locum quemdam editum a Manuele adductus, ipso intuitu conjecit Saracenorum

καὶ πρὸς τὸ ⁷⁰ Ταρσοῦ τῆς Κ.Ω.ΙΚ.ος, ἧτις (4) ἀνέμασται τῇ πτώσει Βαλλεροφόντου ἐκείσε φοιτήσαντας καὶ κατὰ τὸν ταρσὸν πεπονθότος· ἡ Τερσὸς ἀπὸ τοῦ Ταῦρον ⁷¹ (5) τὸ ἕρος Τερσαίαν κακλήσθαι τὸ πρῖν, διὰ τὸ πρῶτον ἀνικνωθῆναι αὐτὸ κατακλυσμοῦ ἐξουδατωθείσης γῆς· τέρσαι γὰρ τὸ ἀναξηρῆσαι ⁷² (6) λέγεται. Ἰπάρχει δὲ αὕτη παράδωτος, ἐφ' ἔμφανῃ εἶναι τὸν Ταῦρον καὶ τούτου τοῖς γηλόφοις εἰργασθαι, ταύτης δὲ διὰ μέσου Κύδνον τὸν ποταμὸν ὀδεύοντα (7) εὐφορον χρηματίζειν τὴν χώραν. Καὶ μὴν ὑπὸ Ἐριχθόνου κτίσεως ἐτετεύχει (8), κατεσγέθη δὲ παρὰ Ὀρσάνου ἐνὸς τῶν Τιτάνων καὶ ἐκτίσεως ἐβλήχεν. Ἦν δὲ πάλαι Κύδων τῷ ποταμῷ (9) νῆσος, ἧτις ὑπ' αὐτοῦ περικλυζομένη εἰς τὴν νῦν θέσιν ἐλήλυθεν. Ἐκεῖ (10) παρὰ Σεμιράμειος ἐπισκευῆς καὶ οἰκισμοῦ μείζονος εὐτύχησεν, αὐτῆς τε (11) εἰκόνα ἐκείσε φασὶν ἀφωσιῶσθαι ⁷³ ἐφ' Ἡρακλεῖ, παρισταμένην Νίνῳ ἐφ' αὐτῆς ἀνδρὶ· μετὰ δὲ τούτου ἐρειπιωθεῖσα ⁷⁴ ταῖς μετοικῆσιν παρὰ Σαρδαναπάλου ἐκ βέθρων σὺν Ἀγγιᾶλῃ ἀνάκτισται, ἐφ' αἷς ἐπιτίγγραπται· *Νενυτῆς βασιλεὺς Ἀνοκυνθοράξου καὶς ἐν μῆτῇ ἡμέρᾳ Ταρσὸν τε καὶ Ἀγγιᾶλῆν ἔδειμεν* ⁷⁵ (12). Τὸν δὲ βίον υἱὸν δ' ἀμερουμνίμ (13) προεξέπεμψε κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὴν σὺν τοῖς ἀνατολικωτάτοις τῶν ἀνδρῶν Τούρκων, καὶ αὐτοῖς γεινιάζουσιν (14), ἔτριχιλάδων ἑ, μετὰ πάσης τῆς ἐξ Ἀρμενίων στρατιᾶς (15), τοῦ τε Βεσπαρακανίτου, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀρχοντος τῶν ἀρχόντων, καὶ ἄμειρ (16) τῆνικαῦτα τὴν Μελιτηνὴν ⁷⁶ διέποντος, οἱ κατὰ τὸν Δαξιμῶνα ⁷⁷ (17) συνήχθησαν στρατοπεδευσάμενοι. Οὕτως

Ταῦτα Θεόφιλος διακηκῶς ἐκ τε τῶν ἀνατολῆς (20) ἀγγηγεμένων ⁷⁸ καὶ δύσεως καὶ Περσῶν ἐπαγείρει στρατοπέδον· ἦν δὲ ἀπὸ Συρίας ὁ Μανουὴλ νεωστὶ (21) ἐξεληλυθὼς καὶ τῆς πρὸ τῆς φυγῆς στρατηγῆσεως ὅτε τῶν σχολῶν (22) προστασίας μεταποιούμενος. Προϊόντος οὖν τοῦ στρατοπέδου κατὰ τὸν Ἀνζήν (23), οὕτω χωρίον καλούμενον, προηγήθη ὁ βασιλεὺς τῶν ἐναντίων θεάσασθαι στρατεύματα (24)· ὃν κατὰ

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁰ τὸ] potius τὰ, sed deest verbum. ⁷¹ Ταῦρον] ταύρου L. ⁷² ἀναξηρῆσθαι L. ⁷³ ἀφωσιῶσθαι L. ⁷⁴ ἐρειπιωθεῖσα L. ⁷⁵ ἔδειμεν L. ⁷⁶ μελιτινὴν L. ⁷⁷ δοξημῶνα L, Δαξιμῶνα V. ⁷⁸ ἀγγηγεμένων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(4) Ita scripta hæc sunt. Parentheses signa ipse feci. Est autem satis longa et impetiviva. Finiuntur autem p. 178 [? p. 67]. Voluit fortasse imperfectam hic orationem post parentheses absolvere, sed non fecit.

(5) Ita scriptum, cum deberet Ταῦρον. Aut ἀπὸ τοῦ Ταῦρον. Sic supra forte πρὸς Ἐρσὸν legendum.

(6) Ita scriptum, non, ut debet, ἀναξηρῆσθαι cum augmento.

(7) Deest aliquod verbum, ut φασὶν aut ἴσμεν aut simile.

(8) Deliria. Nihil potest fieri stalius.

(9) Scriptum ποταμῶν. Error ex seq. νῆσος.

(10) Pueriliter connectit.

(11) Inepte. Saltem dixisset ἡ καὶ.

(12) Cont. p. 78.

(13) Ita nunc scriptum. [Imo ἀμερουμνίμ.] Cedr.

D p. 530.

(14) Cont. p. 78, Cedr. p. 530.

(15) Cont. p. 78, Cedr. p. 530.

(16) Cont. p. 78, Cedr. p. 530.

(17) Scriptum δοξημῶνα [imo δοξημῶνα], apud Cont. Theophranis Δαξιμῶνα per omicron, apud Cedr. p. 530, Δαξιμῶνον.

(18) Cont. p. 78.

(19) Cont. p. 78, Cedr. p. 530.

(20) Cont. p. 79.

(21) Ita scriptum, non νεωστὶ (?).

(22) Nempe erat Domesticus Scholarum, ut Cont.

l. c.

(23) Ita et Cont. p. 79, ὡς δὲ κατὰ τὸν Ἀνζήν οὕτω χωρίον καλούμενον ἔχεντο. Apud Cedr. p. 530, Ἀνζίν.

(24) Cont. p. 79, Cedr. p. 530.

τινα τῶν ὑπερκαιμένων τόπων τοῦ Μανουὴλ προβι-
 βάσαντος, στοχαστικῶς (25) κατατεθε στρατὸν τὸν Σα-
 ρακητικὸν τῶν Ῥωμαίων ἐλάττωα. Πρὸς δὲ στο-
 χασμὸν συντίθεται Μανουὴλ, ἀλλ' ὁμοῦ αὐτῷ ἀντι-
 ρήκει· « Ὁ ἐξοπιστα, τὸν ὡ ἐπ' ἀμφοῖν ἐκ δοράτων
 καταμάτωι στοχάζομαι, ἐξ οὗ γνώσῃ τὸ καρτερώτε-
 ρον. » Συμβεβουλεύσατες (26) οὖν ὁ τε Θεόφιλος καὶ
 οἱ περὶ αὐτὸν μεγαστάνες, ὁ μὲν Μανουὴλ καὶ ὁ
 Θεόφοδος ὑπετίθεντο (27) συνιτθῆν ἐν νυκτὶ πόλε-
 μον, κατὰ τὴν ἡμέραν δὲ ἕτεροι· οἱ μᾶλλον καὶ
 ἠροτετιμῆνται (28). Κατὰ γοῦν τὸ πρὸς αὐριον
 γεγυμνασίας προσβολῆς οἱ Ἰσραηλιταὶ τροπῇ συν-
 εσχέθησαν (29), ὅθεν οἱ Τούρκοι ἐπιμόμως τοξεία
 χρυσαίμενοι τοὺς Ἰσραηλιτάς θαρσαλιότητας ὡ καὶ
 ἰσχύος ἐπλήρωσαν, τοὺς δὲ Ῥωμαίους πρὸς φυγα-
 δίαν ἐτρέψαντο· καὶ μόνοι τῷ βασιλεῖ οἱ ἀρχηγοὶ
 τῶν ταγμάτων (30) προσεκατέρησαν μετὰ Μανουὴλ
 καὶ Περσῶν, οὓς κύκλῳ περιστοιχίσαντες (31) οἱ ἐξ
 Ἄγαρ βιαίως συναίχον ὡ, κἄν οἱ Τούρκοι τὸ τοξά-
 ζειν κεκώλυτο ὑετοῦ γε συμβάντος τῶν τε νευρῶν
 τῶν τοξῶν χαυνωθεισῶν τῇ ὑγρότητι. Ἀρέλαι τῶν
 Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων πημαινομένων ὁ Μανουὴλ
 διηκούτιστο τῇ Σαρακηνικῇ (32) γλώττῃ πρὸς αὐ-
 τοὺς τῶν Περσῶν καθ' ὁμιλίαν οἰονεὶ σπενδομένων,
 καὶ τῷ Θεοφίλῳ φησίν· « Οἶμαι, ὦ βασιλεῦ (33), ὅτι ἡ
 Ῥωμαϊκὴ γῆν δυσφορία τῷ ἀμεραμουνῇ τοὺς Πέρσας
 περιποιήσεται εἰς τὸ προδοῦναι σε αὐτῷ, τὸ πρὶν ἀπο-
 στάντας αὐτοῦ (34). Οὐχοῦν καλῶς συμβουλευσάμενοι
 σύνθου. Συναγερωὶ ἐκ τοῦ καθ' ἡμᾶς στρατεύματος τὸ
 κατ' ἐκλογὴν σύστημα, εἰ' οὐ τὸ σὺν κράτος ἐκ
 τῶν πολεμίων ἐξοισομαι (35). » Ὁ δὲ βασιλεὺς·
 « Καὶ τούτου ὡ γινομένου, ὦ Μανουὴλ, τῇ λαῖψ τί
 συμβήσεται (36); — « Ὁ βασιλεῦ, σοὶ ὡ μὲν θεόθεν
 παρέσται τὸ σώζεσθαι (37), ὁ δὲ λαὸς καὶ αὐτὸς
 ὑψόθεν, οἶμαι, προνοηθήσεται (38). » Τοῦ γοῦν βα-
 σιλέως μόγις τῶν πολεμίων ἐκστάντες, κατὰ δὲ (39)
 τὸν Χιλιόκωμον παραγενάμενοι, οἱ τῶν στρατ-
 ηγετῶν τὸ συνειδὸς λιποταξίαν ὡ πείζοντες (40)
 ἐκείσε τῷ Θεοφίλῳ γονυπετοῦσι καὶ τὰς σπάθας

A exercitum minorem esse exercitu Romanorum : ad
 quam conjecturam assensum suum accominodat
 Manuel, nihilominus tamen ei respondet : « Consi-
 dera, domine, in utroque segetem bastarum : hinc
 cognosces utrius sit robor majus. » Cum autem
 inter se consultassent Theophilus et qui circa ipsum
 erant magnates, Manuel et Theophobus suaserunt
 ut nocte praelium committeret, alii ut interdiu ;
 qui et praevaluerunt. Itaque postridie mane factio
 conflictu Ismaelitarum in fugam versi. Exinde Turcae
 assiduo sagittarum usu instantes Israelitas au-
 dacia et viribus impleverunt, Romanos contra in
 fugam verterunt : solique apud Imperatorem duces
 legionum praetorianarum remanserunt, cum Man-
 nuele ac Persis, quos Agareni circumfusi inclusos
 tenebant, quamvis Turci in usu sagittarum impedi-
 rentur pluvia cadente nervisque arcuum laxatis
 humore. Interim tamen cum Romani 69 exercitus
 affligerentur, Manuel audiverat Persas Saracenica
 lingua colloquendo cum illis quasi paciscentes, at-
 que ad Theophilum dicit : « Arbitror equidem,
 imperator, praesentem Romanorum calamitatem
 ameramuni Persas adjuncturam, ad prodeundum
 te illi a quo prius desciverant. Itaque recte mihi
 suadenti ohtemperes velim. Colligam delectorum
 militum globum ex nostro exercitu, cujus ope tuam
 majestatem ex hostibus eripiam. » Cui imperator :
 « Hoc autem facto quid fiet universae multitudini ?
 Ille : « O imperator, tibi divinitus dabitur ut in-
 columis evadas : multitudini autem et ipsi, ut arbi-
 trator, ex alto prospicietur. » Caeterum postquam
 imperator aegre ex hostibus recesserat atque versus
 Chiliocomum se contulerat, duces illi quos con-
 scientia ob desertum ordinem premebat ibidem
 Theophilo supplices fiunt atque depositis gladiis se
 ipsos ad mortem condemnant : erga quos imperator
 misericorditer affectus cum debito luctu eos
 excusavit, dicens : « Quandoquidem miseratione
 divina contigit ut ego etiam deserto ordine evade-

VARIÆ LECTIONES.

²⁵ τὸν] τῶν L. ²⁶ θαρσαλιότητος L. ²⁷ περιστοιχίσαντες L. ²⁸ τούτου] τοῦ L. ²⁹ σοι] σὺ L. ³⁰ λιπο-
 ταξία πείζοντας L.

STEPH. BERGLERI NOTE.

(25) Cont. p. 79, καὶ πως ἐκ στοχασμοῦ βραχυτέ-
 ρον ἰδοῦναι τὸ τῶν Σαρακηνῶν πλήθος. Vid. seqq.
 ibi. Cedr. p. 530, ubi male breviter pro βραχυ-
 τερον.

(26) Cont. p. 79, Cedr. p. 530.

(27) Ita scriptum ὑπετίθεντο, non ὑπετίθεντο.

(28) Cont. p. 79, ὡς ὅν ἐλαμψέν ἡμέρα, etc.
 Cedr. p. 530.

(29) Cont. p. 79 : Ἄλλ' οἱ Τούρκοι ἐπιμόμως χρώ-
 μενοι τοξεία. Cedr. p. 530 : Τῶν δὲ Τούρκων ἐπι-
 μόμως χρωμένων τῇ τοξεία. Cedr. p. 531. Τῶν μὲν
 Τούρκων ἐπιμόμως καὶ συνεχῆσι χρωμένων τοξεί-
 μασι.

(30) Cont. p. 79, Cedr. p. 530.

(31) Planius et plenius Cont. p. 79 : Κἄν ἀκ-
 ῶλοντο πανδημία, εἰ μὴ νῦν ἐλθοῦσα καὶ βραχὺς τις
 ὄμβρος ἐπιγενόμενος τὰς μὲν νευρὰς χαλάρως εἰρ-
 γάσατο, αἷς ἡμύοντο καὶ τὸ κράτος εἶχον οἱ ἑναν-
 τίοι, αὐτοῖς δὲ ἀνεσιν τὴν ἐκ βελῶν ἐποίησεν καὶ

D σωτηρίας μόλις ἔδωκεν ἀφορμὰς. Uti et iisdem ver-
 bis Cedr. p. 530.

(32) Cont. p. 79, in fine, Cedr. p. 531, Zon.
 p. 481.

(33) Cont. p. 80.

(34) Cont. p. 80 : Πρὸς τὴν ἐξ ἧς ἀπέστησαν χω-
 ρεῖν κεφαλῆν.

(35) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

(36) Cont. p. 80.

(37) Cedr. p. 531.

(38) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

(39) Ita scriptum. cum deberet τε. — Cont.
 p. 80, Cedr. p. 531. — Ita scriptum, non παρα-
 γενομένου, ut debebat.

(40) Ita duae hae voces scriptae, cum deberet τὸ
 συνειδὸς λιποταξίας πείζοντας, aut potius τὸ συν-
 ειδὸς λιποταξίας πείζον, ut rursus nominativum
 pro gen. absoluto posuerit, pro τοῦ συνειδὸτος τῆς
 λιποταξίας πείζοντας.

rem, vos etiam miserabor. Igitur protosymbulus, cognito rem bene gestam esse adversus Romanos, statim in Amorium expeditionem instituit: imperator autem apud Nicæam et Dorylaeum manebat, quid patriæ suæ futurum esset expectans: ambo enim exercitus, nempe ameramnunis et filii ejus, apud Amorium 70 sese conjunxerant. Ut autem ejus (Amorii) calamitatem audivit, intestinorum inflammatione corripitur, ita ut assumpta nivali aqua, hæc tepida ei videretur: cujus etiam potus occasione dysenteria laborare cœpit.

'Αμόριον ἦνωτο. Ὡς δὲ τὸ περὶ ταύτης δυστύχημα διενώτιστο (46), ἐγκαρδίῳ φλογώσει κάτοχος γίνεται (47), ὥστε ταβητῆ τοῦ χιονώδους ὕδατος προσιδόντος χλιαρὸν τοῦτο λογίζεσθαι (48). οὕγε ἔκ ** τῆς πόσεως ἀφορμῆ ** τοῦ δυσεντεριάσαι αὐτῷ γέγονεν (49).

Porro Agarenam mulierem Pythonis spiritu correptam, quam cum præda ab Agarenis simul captam vaticinari cognoverat imperator, ad se accersitam interrogat ejus imperium in plures annos esset duraturum. Respondit: « Martinaciorum. » Atque propterea studebat Martinacium imperator malis afflicere (diligenter enim et curiose et efficaciter scrutabatur et inquirebat quid in suo imperio ageretur, ut nullus alius imperator ipsosque affinitate sibi junctos aggredi. Sed a divina providentia idem aberravit. Quin et in divinatione per pelvim ope Joannis suum imperii successorem viderat Basilium. Itaque certo persuasus causa significata ad monasticam vitam condemnat Martinacium affinitate sibi conjunctum hominem, ejusque domum in monasterium mutat. Hinc factum ut effugeret mala ab imperatore sibi imminentia. Cum autem omnium ore celebraretur mulier illa cunctisque admirationi esset, Constantinus Triphyllius, fortunatus ipso nomine suo honoribusque ab imperatore et tributis propter legationem gloriatus, compehat

αὐτῶν ἀποθήμενοι (41) ταυτοὺς θανάτῳ ψηφίζονται πρὸς οὗς ὁ βασιλεὺς φιλοικτιρμόνως διατεθεὶς ἐν ὀδυρμῷ δικαίῳ ἀπολελλόγητο. « Ἐπεὶ ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, κἀν λιποταξίας ἐγκλίνεσθαι παρὰ Θεοῦ τοῦ οἰκτιρμονος ἠλέημαι (42), καὶ ὕμεις οἰκτερῶ (43). » Ὁ οὖν πρωτοσύμβουλος τὸ κατὰ Ῥωμαίων μαθὼν ἀνδραγάθημα εὐθέως κατὰ τοῦ Ἀμορίου συντίθεται. ὁ δὲ βασιλεὺς πρὸς τε Νίκαιαν ** καὶ τὸ Δορύλαον διεκαρτέρει (44), τῇ αὐτοῦ πατρίδι τὸ μέλλον ἀπεκδεχόμενος (45). τὰ γὰρ δύο στρατόπεδα τοῦ τε ἀμεραμουνῆ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ

Ἀγαρηνὸν δὲ τι γύναιον πνεύματι Πύθωνος ἐγκατάληπτον, ὃ μετὰ λείας ποτὲ Ἀγαρηνῆς συλλεφθὲν ἀναμαθῶν ὁ βασιλεὺς ἐκμαντεύεσθαι, μετακαλεσάμενος αὐτὸ, ἐκπυθάνεται, ἡ βασιλεία τίνος ἐν πολλοῖς διαρκέσειεν. Ἔτεσιν (50), ἐξείπεν. « Ἦ τῶν Μαρτηνακίων. » Καὶ διὰ τοῦτο διερευνᾷτο ** κάκωσιν ἐπαγαγεῖν τῷ Μαρτηνακίῳ ὁ βασιλεὺς (ἦν γὰρ αὐτῷ δραστηρίως (51) τὰ τῆς βασιλείας ὡς οὐκ ἄλλῳ τινὶ τῶν πρόποτε βασιλείων ἐξεταζόμενά τε καὶ πολυπραγμονούμενα) καὶ αὐτῶν τῶν ἀγγιστευσόντων κατεπιτίθεσθαι. Ἀλλὰ τῆς θείας προνοίας οὗτος ἀπέσφαλτο, κἀν ἐν λεκανομαντείᾳ τῇ διὰ τοῦ Ἰωάννου τὴν αὐτοῦ τῆς βασιλείας (52) διάδοχον ἐωράκει Βασίλειον. Κατὰ πληροφορίαν δὲ τῆς τοιαύτης προφάσεως ἐν αὐτῷ σημανθείσης, τῷ μονήρει βίῳ τὸν ἐκ τοῦ γένους ἄνδρα κατέκρινε Μαρτηνάκιον (53), τὸν αὐτοῦ οἶκον (54) μεταποιήσας εἰς μοναχῶν φροντιστήριον (55). Ἐντεῦθεν διαδιδράσκει ** τὴν ἐκ βασιλείας ἐπιτευχόμενῃν ἐπήρταεν. Πολλοὶ δὲ στόμασι τοῦ γυναικοῦ διαλαλουμένου καὶ ἀποθιαζομένου ἐν ἄπασι, Κωνσταντίνος Τριφύλλιος ὁ τὴν

VARIÆ LECTIONES.

** νίκαιαν L. sed νίκαιαν marg. eadem m. ** ἐκ om. L. ** ἀφορμῆ L. ** διαρκέσει: ἐν L. ** διερευνᾷτο L, διερευνᾷται V. ** διδράσκει L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(41) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

(42) Loquitur mire.— Ἐγκαλίεσθαι. Ita omnino scriptum. Forte scripsit auctor ἐγκαλεῖσθαι, aut potius λιποταξία in dativo.

(43) Sym. Log. p. 424 etiam nominat πρωτοσύμβουλον. Cont. p. 80: Τὸ δὲ ἀμεραμουνῆ ἀκηροῦσι νίκησιν οὐ μικρὰς καὶ κατὰ τοῦ Ἀμορίου καταδρομῆ. Cedr. p. 531: Τῷ δὲ ἀμεραμουνῆ ἀκηροῦσι τὴν νίκην ἰδοῦς μὴ μέλλειν, ἀλλ' ἀπίεσθαι πρὸς τὸ Ἀμόριον. Protosymbulon vocat ameramnunem et Georg. Mon. p. 513.

(44) Zon. p. 152, Sym. Log. p. 422, Cont. p. 80, Cedr. p. 529. Idem p. 531, ubi ita: Πρὸς τὸ Δορύλαον γενόμενος προσεκαρτέρει, τὴν ἐκβασιὴν ἐκδεχόμενος.

(45) Cont. p. 80.

(46) Ita nihil monens abrumpit narrationem de obsidione Amorii. Vid. supra p. 170 et 171 [?]. Porro transitionis nec particulam aliquam ponit.

(47) Cedr. p. 532: Τῇ ἀπληστία τῆς συμφορᾶς πληγῆς ὁ Θεόφιλος, πᾶσάν τε βρώσιν καὶ πόσιν ἀποστρεφόμενος καὶ σχεδὸν ἀπόσιτος γεγωνώς, καὶ μηδὲν ἕτερον προσέμενος ἢ τὸ χύνον ἀποθλιδόμενον ὕδωρ, δυσεντερία: ἐάλω νοσήματι. Zon. p. 152:

Ἔδωρ ψυχρότατον καὶ ὄσον ἐκ γίνους.

(48) Ita hæc scripta, cum deberent οὕγε ἡ πόσις ἀφορμῆ τοῦ, etc., aut οὕγε τῆς πόσεως ἀφορμῆ δυσεντεριάσαι, etc., sine τοῦ.

(49) Cont. p. 75, Sym. Log. p. 421. Hisdem fere verbis quibus noster. Cedr. p. 527. — Ἄε. Hic nulla apta transitionis particula.

(50) Sym. Log. p. 421 hisdem verbis, ubi καὶ ante ἐξείπεν. — Cont. p. 75, ubi Μαρτηνακίους per Iota, et apud Sym. Log. Μαρτηνακίων per Iota. Apud Cedr. etiam p. 527, in fine, per Iota.

(51) Feci parentheses signa, ut διερευνᾷτο sumi possit ὅτι τοῦ κοινῶν post eam.

(52) Cont. p. 76: Τοσοῦτον δὲ ἄρα τὰ περὶ βασιλείας ἠρεῦνα τε καὶ ἐξηγίαζεν, ὡς καὶ παρὰ τοῦ Ἰαννοῦ ἐν λεκανομαντείᾳ τὴν μέλλοντα Βασίλειον τὴν τοιαύτην ὀπειληθέναι ἀρχὴν καθαρῶς ἐνιδείν. Vide Cedr. p. 528.

(53) Eadem fere verba apud Sym. p. 421. Sed minus recte ibi τὸν μονήρη βίον.

(54) Cont. p. 75, Sym. Log. p. 421, Cedr. p. 527, in fine.

(55) Ambigue loquitur. Potest enim intelligi etiam ut inde aufugerit.

κλήσιν ἐπιμυροῶν (56) καὶ ταῖς ἐκ βασιλέως κατὰ προσβίαν τιμαῖς ἀδρονύμενος, προσφθέγγεται τῷ γυναικῷ ἔρῆν καὶ αὐτῷ τὰ ἐσόμενα. Τὸ δὲ διαπρυσίως τὸ μῆλλον ἀποροιάζεται, ὅτι περὶ « Αὐτὸς σὺ καὶ τὰ σὰ τέκνα (57) ἀποκαρῆσθε ἱερωθησόμενοι κληρικῶν καταστήματι ἐπὶ αὐτοκράτορος Βασιλείου. » Ὁ καὶ πάντως ἐκδέχθηεν· προσσχίσεως γὰρ βασιλικῆς αὐτῷ προστριψάσης (58) τὰ τῆς προφητείας σὺν τῇ τοῦ βίου τελευτῇ πεπεράτωτο. Παραπλησίως οὖν καὶ Νικήτα υἱῷ τοῦ αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ σκεπτόντος (59) καθηγουμένῳ, τοῦ βασιλέως ἐπιγογγύσαντος. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Γεωργίῳ τῷ τὰς στρατιωτικὰς (60) δέλτους πεπιστευμένῳ, ἐξ ὧν (61) ἀπεκτένθαι τῷ ξίφει ἐπὶ σφενδόνῃ τῇ κατὰ τοῦ ἱππικοῦ ἀγωνίσματος καὶ πᾶσαν αὐτοῦ ὑπαρξίν ταμεῖν τῷ βασιλικῷ ἀνελιθῆναι (62). Πρὸς τοῦτοις ἐπειπεῖν τὸ γύναιον τῷ Θεοφίλῳ ἀποβιοῦντι τὴν βασιλείαν τὸν αὐτοῦ υἱὸν κατὰ διαμοιβὴν σὺν τῇ τεκούσῃ προσδέξασθαι (63), τὰ τε παρ' αὐτοῦ χυδαιομένα τῶν εἰκόνων σεβάσματα δόξης μεγαλοπρεποῦς εὐτυχῆσαι, αὐτὸν τε τὸν πατριάρχην καθαιρέσει διυθρισθῆναι. Ὁ οὖν βασιλεὺς τοῖς προλεχθεῖσι καὶ ἐν τούτῳ πιστοῦμένους ἠκατηγγύασατο (64) Θεόκτιστον τοῦ μηδὲν ἑτεροῦσάι τετολημῆκατο μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτήν τῶν παρ' αὐτοῦ ἐκτεθεσπισμένων τὸ σύνολον (65), καὶ μήτε τὸν Ἰωάννην τοῦ πατριαρχικοῦ ἐξωθῆσαι (66) ἰδρύματος.

Οὐκ ἤραμεν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκακρίκει ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀμορίου καταστροφῇ χαλεπῶς ἀνιώνμενος· διὸ καὶ στέλλει πρὸς τὸν ῥῆγα Φραγγίας τὸν πατρικίον Θεοδόσιον τὸν ἐκ Βαβουτζίκων (67) φεύντα καὶ αὐτοῦ ἀγγιχτεία, τοῦ κατ' ἐπικουρίαν συνθέσθαι αὐτῷ πολυάνθρωπον στράτευμα, καὶ τινὰς ὑποστρατήγων αὐτοῦ χωρῶν τε καὶ πόλεων τινὰς Σαρακηνικῶν τῶν μεταξὺ Λιβύης (68) καὶ Ἀσίας καταλητῆσθαι.

Τῇ δὲ προτεραίᾳ κατὰ Συρίαν διατρέθων (69) ὁ Μανουὴλ ἐν τε λόγων πολυπείρων συνέσει καὶ πράξεων περὶ πολλοῦ ἐπεπόθητο τῷ τε ἀρχηγῷ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ τοῖς αὐτῷ παραδυναστεύουσι, καὶ πλείστας ἀνδραγαθίας, καθ' ὅσον χρόνον ἐκίσε διήγε, κατὰ τῶν ἀντιμαχοῦντων αὐτοῖς πλησιοχώρων τε καὶ τῶν πόρρω διωκισμένων εἰργάσατο (70), ὧν τὰ πλείω μετὰ τῶν κατὰ φυλακὴν (71) αἰχμαλι-

A mulierem ut et sibi prædiceret 71 futura. Atque illa clare vaticinatur quid ei eventurum esset, dicens: « Tu liberique tui tondebimini, sacrandi clericorum habitu et statu, imperatore Basilio. » Id quod omnino contigit. Cum enim in offensionem imperatoris incurrisset, prædictio cum vitæ sine finem sortita est. Similiter Nicetæ filio ejus speciali secreto præposito, cum imperator infremuisset: nec minus Georgio cui militares tabulæ conceditæ erant; fore interficeretur gladio in funda circi, omnisque ejus substantia fisco imperatorio addiceretur. Præter hæc prædixit mulier illa Theophilo imperium post mortem ejus filium per vices cum matre suscepturum, quosque ipse profanasset imaginum cultus gloriam illustrem consecuturos, ipsumque patriarcham defectionis infamiam subiturum. Itaque imperator his prædictionibus penitus persuasus, jurejurando constrinxit uxorem suam et Theocistum logothetam, ut nec quidquam omnino mutare auderent post ejus mortem eorum quæ ipse sanxisset, et ne Joannem quidem patriarchali sede pellerent.

διορκώσει τὴν τε αὐτοῦ γαμετὴν καὶ τὸν λογοθέτην (64) Θεόκτιστον τοῦ μηδὲν ἑτεροῦσάι τετολημῆκατο μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτήν τῶν παρ' αὐτοῦ ἐκτεθεσπισμένων τὸ σύνολον (65), καὶ μήτε τὸν Ἰωάννην τοῦ πατριαρχικοῦ ἐξωθῆσαι (66) ἰδρύματος.

Porro imperator minime quiescendum sibi esse decrevit propter Amorii eversionem. Quare mittit ad regem Franciæ Theodosium patricium 72 ex Babuzicorum familia, affinitate sibi junctum, ut auxiliares copias ab eo compararet numerosas, ac de ducibus ejus aliqui regiones urbesque Saracenorum inter Libyam et Asiam popularentur.

Cæterum superiore tempore Manuel cum in Syria commoraretur, propter doctrinam et multarum rerum experientiam multum diligebatur a duce Agarenorum iisque qui juxta eum plurimum valebant, plurimaque præclara facinora omni illo tempore quo ibi habitavit adversus belligerantes cum ipsis cum vicinos tum longius remotos edidit, eorumque pleraque cum Romanis captivis, quos

VARIÆ LECTIONES.

66 κατηγορουμένῳ V. 67 ἐξωθῆναι V. 68 βαβουτζίξω L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(56) Cont. p. 76. Sym. Log. p. 431, Cedr. D p. 528.

(57) Sym. Log. l. c., Cedr. l. c.

(58) Passive posuit. In seqq. præterita et aorista ponit pro futuris.

(59) Fuit et σκεπτόντων γενικόν, ut hic εἰδικόν.

(60) Cedr. p. 518, ubi tantum Γεωργίῳ τῷ στρατιωτικῷ. Sym. Log. p. 422, initio. Cont. p. 76, ubi καὶ Γεωργίον δὲ τὸν τὰς στρατιωτικὰς δέλτους ἐπειλημμένον ἐπὶ σφενδόνῃ τῇ κατὰ τὸν ἱμπόδρομον ἀποκτανθῆναι καὶ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ τῷ βασιλικῷ ἀνελιθῆναι ταμεῖν. Ille etiam ut Noster, imperite aorista et præterita ponit pro futuris.

(61) Illud ἐξ ὧν non apparet quid hic sibi velit, nec est apud Continuatorem, qui iisdem fere verbis utitur.

(62) Aut ἐπιπέτε legendum aut doest verbum, ut λέγεται vel simie. — Cont. p. 78.

(63) Ita scriptum, non προσδέξασθαι, quod requirebatur. — Τὰ τε παρ' αὐτοῦ — μετ. εὐτυχῆσαι. Cont. p. 75, Sym. sLog. p. 421, in fine, Cedr. p. 528.

(64) Cont. p. 76, Cedr. 528, ubi additur τὸν τοῦ θρόμου λογοθέτην Θεόκτιστον.

(65) Sym. Log. p. 422, initio.

(66) Ita scriptum. Requiritur ἐξωσθῆναι.

(67) Cont. p. 83: Ὅς οὕτως ἐλέγετο ὁ Βαβουτζίκος. Cedr. p. 532, in fine, ἐκ τοῦ τῶν Βαβουτζίκων καταγόμενος γένους.

(68) Ita hæc scripta. Cedr. p. 533.

(69) Intempestive recidit ad Manuelem, de quo toties. Igitur superiora inculcabit usque ad p. 200 [?], aliter atque aliter.

(70) Cont. p. 73, in fine.

(71) Cont. p. 74, initio, Sym. Log. p. 420.

precibus impetraverat ut ad bellum cum ipso pro-
 sciiscerentur, ita ut et Chorosan ceperit atque
 ameramnuni subjecerit. Quin et feras bestias re-
 gionem cum incolis vastantes et infestantes devicit,
 ita ut in utroque admirationi esset Ismaelitis. Qua-
 propter diligunt eum valde, magisque ei assue-
 scunt, cum scirent eum utili consilio ita descivisse
 ab imperatore, quamvis eum religioni nostræ ad-
 dictum viderent, et permittunt ei adversus hostiles
 globos exercitum educere prout vellet ac posset.
 Cum igitur intermedio tempore multa præclara
 facinora edidisset, expeditionem adversus Roma-
 nos suscipere cum filio ameramnunis coactus ab
 isto fuit, aut potius ei simulavit. Sane strenuos
 propugnatores cum suis opibus bene multis misit
 73 in urbem Geron vocatam, in antecessum clam
 significans incolis urbis ut sufficienter eam muni-
 rent propter instantem Saracenorum hostilem ad-
 ventum. Cum igitur utrimque constitissent exerci-
 tus, procedit tanquam bellator audaculus, atque
 hastam retro protendens plane Christianis se ad-
 junxit, in prædictam urbem fuga elapsus, filio au-
 tem ameramnunis gratias egit, quod benevoli erga
 ipsam fuissent, atque in urbem (Constantinopolim)
 lætus pervenit, templumque Deipæræ in Blachernis
 ingressus est, ut qui sciret illi Theophilum pluri-
 mum deferre cultus ac venerationis. A quo (Theo-
 philo) fidem ac certitudinem veniæ accepit, pluri-
 mumque ab eo honoratus et magistri dignitate
 cohonestatus fuit.

Cæterum cum imperator nihil effecisset in pa-
 randa expeditione Francica adversus Ismaelitas, eo
 quod is qui missus ad eos fuerat Theodosius inte-
 rea e vita decessisset, quilibet contristabatur, præ-
 cipue ad finem vitæ jam inclinante imperatore; ut
 qui in tabidum morbum ac dysenteriam ventrisque
 profluvium incidisset. Quæ infirmitate labefactus
 mortisque vicinus, in lætica portuata ad Magnau-
 ram venit, atque ibi omnibus convocatis orationem
 miserabilem pro re nata pronuntiat, ut ratione
 quadam in hunc modum forinari possit: « Me de-
 fleat populus meus universus, lamentetur me se-

των Ῥωμαίων δι' αὐτοῦ συστρατεῦσαι αὐτῷ ἐξ-
 αιτηθέντων· ὥστε (72) καὶ τὸ Χωρῶταν κατα-
 σχεῖν καὶ ὑπὸ χεῖρα τῷ ἀμεραμουνῷ καταπράξα-
 σθαι. Ἄλλὰ δὴ καὶ κατὰ θηρῶν ἀτιθέσων τὴν
 ἐκεῖσε χώραν αὐτοῦς τε τοῖς κατοικοῦντας διαλυ-
 μαινομένων ἠρίστευσεν, ὥστε θαυμαστὸν κατ' ἄμφω
 τοῖς Ἰσμαηλίταις νομίζεσθαι (73). Διὰ ταῦτα φι-
 λουσιν αὐτὸν ἐξαιρέτως καὶ μᾶλλον αὐτῷ προσ-
 φερίωνται **, ἐπειδὴν αὐτῷ οἰκονομικῶς ἀποστάσσει,
 κἀν ἐν σχήματι τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβείας διέγνω-
 σαν (74), καὶ αὐτῷ ἐγγιρίζουσι τὰ τῶν πολεμίων ἰ-
 συστήματα ἐκστρατεύειν καθ' ὅσον ἔχει βουλῆσεως
 καὶ δυνάμεως. Ἐν μέσῳ δὲ χρόνῳ πολλὰς ἀριστίας
 καταπραξάμενος ἐξίειναι κατὰ Ῥωμαίων σὺν τῷ
 υἱῷ αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἀμεραμουνῷ κατηνάγκαστο (75),
 B ἢ τοῦτο προστηκώλητο. Καὶ δὴ γεννάδας ὑπακουστικῶς
 σὺν χρήμασιν αὐτοῦ ἱκανοῖς ἐπεπόμφει πρὸς κολί-
 χην ἢ Γέρων ἐπέκλητο, προσημηνάμενος λάθρα
 καὶ (76) τοῖς ναύταις τῆς πόλεως τὴν δέουσαν ἐπιθει-
 ναι ὀχύρωσιν διὰ τὴν τῶν Σαρακηνῶν ἐσομένην ἔφοδον.
 Τῶν οὖν ἑκατέρων μερῶν στρατοπεδευσάντων ἔ-
 ειςιν ἵ ὥσπερ ἀγωνιστῆς τολμητίας, καὶ τὸ δόρυ
 εἰς τοῦτήσῃα προτείνας τοῖς Χριστιανοῖς ὄλωσ συν-
 τέτακτο πρὸς τὴν βῆθεισαν κολίχην καταφυγῶν,
 τῷ τε υἱῷ τοῦ ἀμεραμουνῷ (77) χαριστήρια δι-
 επέμπετο οὐ πρὸς αὐτὸν χάριν εὐμενῶς διετέθησαν,
 καὶ τῇ πόλει χαρμονικῶς ἐπεδήμησεν, καὶ τῷ ἐν
 Βλαχέρναις τῆς Θεοτόκου εἰσήει ναῦν (78), ὡς ἐν
 τούτῳ πλέον εἰδῶς τὸν θεόφιλον (79) ἀπονέμειν
 C βέβας αἰδέσιμον· ὑφ' οὗ καὶ πληροφορίαν συμ-
 παθείας ἐδέδεκτο καὶ ἐπὶ πλείστον πεφιλοτίμητο,
 σεβασμιωθεὶς μαγιστράτῃ (80).

Τῷ δὲ βασιλέως διαπραχθέντος (81) ἐπὶ τῇ
 κατὰ Ἰσμαηλιτῶν θραγγικῇ ἐκστρατείᾳ, διὰ τὸ
 τὸν ἐσταλμένον πρὸς αὐτοὺς Θεοδόσιον μεταξὺ ἀπ-
 ἀλλάξαι ἐδν βίον, πᾶς τις ἠθύμει, μάλιστα γὰρ
 πρὸς τελευτὴν ἤδη τοῦ βασιλέως ἀπονουόντος, ἀτε
 φθινάδι ἵ (82) νόσῳ καὶ γαστρὸς δυσεντερικῇ δια-
 βολῇ περιπεσόντος. Ἰς δὲ ταύτῃ τῇ ἀρρώστειᾳ
 συντέτηκτο καὶ πρὸς τὰς ἐσχάτας τοῦ θανάτου
 προέκυπτεν, ἐπὶ κλίνῃς (83) αἰρόμενος πρὸς τὴν
 Μαργαύραν ἀπῆει, κάκεισε πάντας ἐκκλησιώσας
 δημηγορίαν οἰκτρὰν κατὰ τὸ εἰκὸς ἀποφθέγγεται,
 καθὼς ὁ λόγος ταύτην ὡδε μορφώσεται· « Ἐμὲ

VARIÆ LECTIONES.

** προσωικεῖονται L. ἵ fort. τῶν πολιτῶν. ἵ εἰσεί L. ἵ φθινάδει L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(72) Apud Cont. p. 74, est Χωρᾶσάν.

(73) Cont. p. 74, Sym. Log. p. 420.

(74) Loquitur absurde. — Nam ea conditione se
 ad illos contulerat, si non cogereat ipsum deserere
 religionem suam. Sym. Log. p. 449, necnon Georg.
 Mon. p. 318, Zon. p. 449.

(75) Sym. Log. p. 420, Cedr. p. 527, Cont.
 p. 74, qui non coactum fuisse dicit, sed sponte se
 obtulisse, ut et Sym. Log. l. c., Georg. Mon.
 p. 318, in fine.

(76) Κατὰ τὸν locum non habet.

(77) Cont. p. 75, Sym. Log. p. 420, Georg. Mon.
 p. 519, Cedr. p. 527, Zon. p. 449, in fine.

(78) Cont. p. 75, Cedr. p. 527.

D (79) Adest ἐν in ms.; melius abesset, aut pro eo
 legendum ἔν.

(80) Suidas in μαγιστεριανὸς εἰ καθοσιώσως.
 Bosius. Cont. p. 75: Μάγιστρος τιμᾶται. Sym. Log.
 p. 420, in fine, Georg. Mon. p. 519, Zon. p. 449, in
 fine.

(81) Ita scriptum. Forte δυσπραχθέντος, aut
 δυσπραγῆσαντος. Confirmat Cedr. p. 533, ubi: ἀλλ'
 αὕτη μὲν ἡ πρεσβεία ἀπραχτος ἐμείνειν.

(82) Ita scriptum, cum deberet φθινάδι per sim-
 plex iota, aut φθινάδει. — Cont. p. 84.

(83) Scriptum ἐπικλίνης. Cedr. ἀνεῖσι κλινῆρης,
 p. 533. — Cont. p. 85 Cedr. p. 533.

θηρησάτω ὁ ἑμὸς ἄπας λαὸς (84), ἐπαλοφυρέτω A
 με σύγκλητος καὶ σύμπαν τὸ πρὸς θεραπειάν ολ-
 κειὸν ἄθροισμα διολολυξάτω, ὅτι περ κομῶν τῆ
 νεότητι σὺν εὐδαιμονίᾳ τοσαύτῃ ἄρτι τοῦτων ἐκ-
 τειχισθήσομαι, πολλῶν δὲ μᾶλλον γυναικὸς νεαζού-
 σης (85) καὶ παιδὸς ἀνέθου, ὧν τὴν στήρῃσιν πάντως
 καὶ πρὸ τελευτῆς ἀποκλαίωμαι, οὐχ ἦτρον (86) δὲ
 τὴν αὐτῶν ἐρημίαν ὁ μετὰ γε τὴν αὐτοῦ ὁ ἀπο-
 θίωσιν. Διὰ τοι ταῦτα μέμνησθέ μου (87), πα-
 ρακαλῶ, τῶν τοιοῦτων τελευταίων ῥημάτων καὶ
 τῆς ἡμετέρας πρὸς ὑμᾶς προμηθείας καὶ γαλη-
 νότητος (88) ὧν ἀντίδοξέ μοι τὴν μετὰ θάνατον
 εὖνοιαν πρὸς αὐτοῦ, ὡς περ καὶ ἐπ' ἔμοι τὰ
 τῆς εὐγνώμονος καὶ ὀρθῆς διαθέσεως διανοούμενοι
 καὶ καταπραττόμενοι. Οὐχ ἔτι γὰρ ὑμᾶς θεάσομαι
 τοῦ λοιποῦ, οὐ τοιοῦτος παρακαλέσομαι ῥήμασιν, B
 ἡμεῖς et gemitus et ploratus ab omnibus edebatur,
 ὅ ἐ τοσαύταις δυσωπήσομαι παραινέσεις, οὐχ ἡκατέσω
 σὺν δάκρυσιν (89). Ἰτοιαῦτα προσεπρόντοσ
 τοῦ βασιλέως πολὺς ὄδυρμόσ στεναγμόσ τε καὶ κωκυτόσ παρὰ πάντων ἀνεπέμπετο.

Συγκυκλῶν δὲ Θεοφίλουσ τὸ τῆσ εὐσεβείασ ἀκλυ-
 στον (90) πῆλαγοσ τοῦσ ἐν αὐτῶν πῆλοντασ ἀκυμάν-
 τωσ δεινῶσ ἐκλυδώνιζεν (91) ἔν οἷσ καὶ τὸν σύγκελ-
 λον Μιχαὴλ τῆσ Ἱεροσολυμίτιδοσ ὁ ὀμηγύρωσ (92)
 σὺν ἕμα πολλοῖσ ἀσκηταῖσ φυλακαῖσ ἐναπέκλει-
 σιν (93), μεθ' ὧν Θεοφάνην τε καὶ Θεόδωρον τοῦσ
 τῆσ ὀρθοδοξίασ συνασπιστάσ (94) Σκυθικῶσ ἐπι-
 προσωπέοισ ὁ διεγρέφατο κεντήμασιν. Τοιαῦται δὲ
 καὶ τοσαῦται αἱ κατὰ τῆσ εὐσεβείασ αὐτοῦ θύελλαὶ
 διενέσκηπτον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ χειμῶνεσ πολλοὶ
 κατ' αἴροσ, δυσφοραὶ τε καὶ αὐχηρίαὶ καὶ σιτο-
 θέλαι ἐκ δυσχρασίασ, παλμοὶ τε καὶ ἀναδρασμοὶ
 γῆσ καὶ ἡμέραν (95) τῆσ αὐτοῦ βασιλείασ γεγὼσ C
 νασιν, καὶ φυγὴ καθόλου παρθῆν εὐσεβῶν ἐν χειμῶνι
 τῆσ αὐτοῦ ἀσεβείασ, κατὰ τὸ λόγιον (96), καὶ οὐδενὶ
 παντόσ Σαββάτοσ ἀνάπαυσισ ἐξ ἀπανθρωπίασ αὐτοῦ
 θυελλίζούσῃσ Χριστιανῶν γαληναῖον κατὰστημα. Καὶ
 γὰρ ἐν τοῖσ τοιοῦτοῖσ αὐτοῦ κακοτεχνήμασιν τὸν
 Ἰαννῆν πατριάρχην καθίστησι (97), συμμύστην
 καὶ λειτουργὸν τῆσ κακίστησ αἰρέσεωσ.

Ὅστισ Θεοφίλουσ μετὰ παιδιῶν ἠλαττωμάτων ὑπ-
 ῥοφρωσ ἦν (98), κᾶν ἐν τισι τῶν καλῶν εἶτε ἐκῶν

natus, totusque domestici famulitii grex ululet,
 74 quod florens ætate ac felicitate tanta jam ab
 istis separabor, multoque magis quod ab uxore
 florente filioque impubere, quorum jacturam utique
 et ante obitum deploro, nec minus autem orbitatem
 eorum post meum e vita discessum. Quapropter
 mementote, quæso, hujus novissimæ orationis no-
 stræque erga vos curæ et mansuetudinis, proque his
 redditæ mihi post meam mortem benivolentiam
 erga ipsos, quasi erga me ipsum grati ac recti af-
 fectus officia meditanies et perficientes. Non enim
 amplius vos videbo posthac, non talibus obsecrabo
 verbis, non tantis commovebo animos vestros
 adhortationibus, non obtestabor cum lacrymis. Post
 talem imperatoris allocutionem multus ejnlata
 us et gemitus et ploratus ab omnibus edebatur,
 et tota tantis et ploratus ab omnibus edebatur,
 ὅ ἐ τοσαύταις δυσωπήσομαι παραινέσεις, οὐχ ἡκατέσω
 σὺν δάκρυσιν (89). Ἰτοιαῦτα προσεπρόντοσ
 τοῦ βασιλέως πολὺς ὄδυρμόσ στεναγμόσ τε καὶ κωκυτόσ παρὰ πάντων ἀνεπέμπετο.

Dum autem conturbaret Theophilus religionis
 tranquillum mare, navigantes in eo sine fluctibus
 diris fluctuationibus exercuit : atque inter hos etiam
 Michaelem syncellum Hierosolymitani cœtus cum
 multis monachis in carcerem inclusit, interque
 eos Theophanem et Theodorum, orthodoxæ fidei
 defensores, Scythico more in frontibus conscripsit
 punctis. Tales tantæque procellæ ipso excitante
 adversus religionem ingruerunt. Quin et in aere
 hiemes tempestatesque vehementes, itemque et
 siccitates, et penuria rei frumentariæ ex intemp-
 erie, concussiones 75 denique et tremores terræ,
 in diebus imperii ejus exstiterunt, et summam
 fuga erat piorum in hieme ejus impietatis, secun-
 dum oraculum, nec ulli quovis Sabbato requies ab
 ejus immunitate, Christianorum tranquillum statum
 turbante et jactante. Etenim ejusmodi improbarum
 ejus machinationum et id fuit quod Joannem pa-
 triarcham constituit, socium et administrum pes-
 simæ illius hæresis.

Idem Theophilus in pluribus vitiis etiam super-
 ciliosus erat ac superbus, quamvis ip laudabilibus

VARIAE LECTIONES.

ἦτρον L. ὁ αὐτοῦ| αὐτῶν L. ὁ ἱεροσολυμίτιδοσ L. ὁ ἐπὶ προσωπέοισ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(84) Fingit et Continuator Theophanis oratio-
 nem, quam data opera huic videtur opposuisse :
 nam ibi negat se facturum quod hic fit, p. 85. Sane
 hac puerilis videtur lamentatio.

(85) Cedr. p. 583.

(86) Violente et perverse loquitur. — Αὐτοῦ. Ita
 scriptum. Requiritur ἐμὴν. Nempe hic etiam con-
 trarium ejus quod vult dici, fatali perversitate.

(87) Cont. p. 86, Cedr. p. 533.

(88) Cont. p. 86, Cedr. p. 533.

(89) Cont. p. 86, Cedr. p. 533.

(90) Ita sine transitione ad alia revertitur. Quo-
 modo imaginum cultores affixerit Theophilus, de
 ea re copiose Cont. Theophanis p. 62.

(91) Cont. p. 66.

(92) In margine ms. πάντων ποθεινῶν προσεί-
 χειν πρὸς τὴν πόλιν ὅπου πάντα. — Est Senarius us-
 que ad ὅπου, primus eorum quibus frontes com-
 punit imaginum confessoribus. Habentur integri

D omnes apud Cont. p. 66, apud Sym. Log. p. 425.
 Georg. Mon. p. 523. Cedr. p. 521. Zon. p. 146. —
 Cont. p. 65, ubi fuse. Sym. Log. p. 424 seq. Cedr.
 p. 520.

(93) I. e. notis Thraciis compunxit, quarum pas-
 sim apud veteres mentio.

(94) Cont. p. 85. Georg. Mon. p. 515.

(95) Ita scriptum cum deberet ἐμῆρας in Accu-
 sativo plur. [vide Cont. p. 85.]

(96) Nempe, ut puto, illud Matth. xxiv, 20 : *Orate
 autem ut non fiat fuga vestra in hieme vel sab-
 bato.*

(97) Cont. p. 75, est Joannes Grammaticus Syn-
 cellus. Sym. Log. p. 421. Georg. Mon. p. 519; de
 eodem Joanne accurate Sym. Log. p. 430. Zon.
 p. 150.

(98) Justitiæ studium præ se tulit : de quo Cont.
 p. 51. Sym. Log. p. 416. Zon. p. 142. Et et con-
 tinens. Zon. p. 146.

etiam quibusdam contenderet, sive sponte sive non sponte, abundantia naturæ. Etenim cum muri Byzantinæ urbis essent humiles ac proinde hostibus facilem præberent ascensum, iste eos altius eductos instauravit, in quibus nominis sui inscriptionem fecit. Ad laudem etiam hoc ejus generosum factum addatur, a principibus fortasse non improbandum, lucri cupiditatem aut potius ejus turpe studium a se amolientibus, quanquam convenientius superbiam ascribendum. Aliquando enim nave transeunte apud Bucoleonem, super ea quæsitit imperator cujus esset. Astantes respondebant : « Domine. » Tum ille ægre id ferens, accersit eam, cumque rei veritatem ex illa comperisset : « Hei mihi, » inquit, « naucleri effecti sumus, quandoquidem hæc conjugis est meæ. » Quod simul ac dixit, comburi navem imperavit una cum mercibus, 76 quæ multæ et pretiosæ erant ad negotiandum comparatæ, plane non parcens illis ad laudem imperatoris dignitatis, non exsugendo populum, sed ei prospiciendo possessionem acquirentis.

Curiosus autem erat valde circa occultas quæstiones Theophilus : quapropter etiam sanctum Methodium e carcere liberavit, utpote virum sapientem et ad eas solvendas idoneum, secum esse eum in palatio cupiens, etiamsi propter orthodoxam fidem cum quodam modo aversaretur.

Hic igitur cum imperii regimen administrasset per duodecim annos wensesque tres, ex morbo de quo diximus commune debitum naturæ implevit, postquam adversus orthodoxam fidem plurimas insolentias insipienter exercuisset una cum Joanne KA.

ἄτε ἀκων πεφιλοτίμητο πλεονεκτήμασι φύσεως (99). Καὶ γὰρ τῶν τειχῶν Βυζαντιδος τῆς πόλεως ἡβαμαλῶν ὄντων καὶ τοῖς πολεμίοις ἐντεῦθεν ἐμπαραγόντων τὸ εὐεπίστατον, οὗτος ὑψώσας ἀνεκνώσατο, τούτοις καθελὶς γραφὴν τοῦ ἰδίου ὀνόματος (1). Πρὸς ἔπαινον δὲ καὶ τοῦτο τὸ φιλότιμον ὁ ἐναθεύσθαι, ὃ καὶ (2) τοῖς βασιλεῦσιν ἴσως ἔστω ἀπόδεκτον τὸ φιλοκερδὲς ἀποσειομένοις ἢ μᾶλλον κακοκερδὲς, κἂν ἐξ ὑπεροψίας εἰπεῖν οἰκειότερον. Ποτὶ (3) γὰρ πλοίου διερχομένου κατὰ τὴν ἄλα τοῦ Βουκολέοντος, περὶ γε τούτου ὁ βασιλεὺς ἐπυθάνετο τίνας ἂν εἴη. Οἱ παρестῶτες ἀπολελόγηντο : « Τῆς θεσπίνης. » Ὁ δὲ δυσφῶρος διατεθείς ἐπὶ τούτῳ προσκαλεῖται ταύτην, καὶ παρ' αὐτῆς τὸ ἀληθὲς ἔγνωκῶς, « Ὀμοι, ἔφη (4), φανερωθὲν ὁ ναυκλήρω, ἐπαίπερ τοῦτο τῆς ἐμῆς συμβίου καθέστηκεν, » καὶ ἅμα τῷ λόγῳ παρεκελεύετο πυρποληθῆναι τὴν ναῦν (5) σὺν τοῖς ἀγωγίμοις πολλοῖς καὶ τιμίοις κατὰ πραγματείας ὑπάρχουσιν, μὴ τούτων ὄλιγος φεισάμενος εἰς ἔπαινον βασιλικῆς τιμιότητος (6) δημοκηδία μᾶλλον ἢ δημοδορία συνιστώσης ἐπίκτησιν (7).

Πολυπράγμων δὲ περὶ ζητημάτων τῶν ἀποκρῶφον ἐτύγχανε ἰαν Θεόφιλος ὦν χάριν (8) καὶ Μεθέδιον τὸν δεῖον, ἅτε σοφὸν ὄντα καὶ περὶ τὰς λύσεις αὐτῶν ἱκανῶς ἔχοντα, τῆς φυλακῆς ἀνεβήσασατο, συνδιάγειν αὐτῷ κατὰ τὸ παλάτιον αἰρησάμενος (9), κἂν διὰ τὸ ὀρθὸν δόγμα πως αὐτὸν ἐμυσάττετο.

Ὅς (10) τὴν τῆς βασιλείας ἀρχὴν διατήσας ἐπὶ ἐβ' ἔτεσι μῆσὶ τε τρισίν (11) κατὰ τὴν προῤῥηθεῖσαν νόσον τὸ κοινὸν ἀνέπλησεν ὄφλημα, μετὰ Ἰαννοῦ KA ὁ ἀφρόνως τῆς ὀρθοδόξου πλειστα καταλαζονευσάμενος πίστεως.

VARIÆ LECTIONES.

* πρὸς ἔπαινον δὲ καὶ τὸ τούτῳ φιλότιμον L. * φανερωθὲν] f. φανερωθέντι. * KA] his notis numeros non indicari patet. Bergleri commentum delevi.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(99) Cont. p. 59, idem circa finem lib. III et ad finem usque alia multa Theophili recenset ædificia. Sym. Log. p. 416. Cedr. p. 517, ubi itidem alia etiam. Zonar. p. 146.

(1) Cont. p. 59. Cedr. p. 517. Ita scriptum, cum deberet τούτου aut τούτῳ τὸ, non τὸ τούτῳ.

(2) Loquitur insolite. — Ἔστω, ita scriptum, cum deberet ἔσται potius. Si ἔστω retineatur, potest verti etiam aliter, ut ἴσως significet pariter.

(3) Cont. p. 55. Cedr. p. 514. Zon. p. 143.

(4) Ὀμοι, ἔφη, φ. ναυκ. Cont. p. 56, ubi Theophilus dicit : Ὅτι με ὑπὸ Θεοῦ βασιλέα γενόμενον ἢ Αὐγοῦστα καὶ σύμβιος ναυκλήρῳ με εἰργάσατο. Apud Sym. Log. 417, ita : Ὀμοι, ἔφη, φανερωθέντος

ναυκλήρου. Quod vertitur : *Væ mihi, inquit, qui sum effectus nauclerus, quasi esset φανερωθέντος μου ναυκλήρου.* Ut Cont. et Cedr. p. 514.

(5) Cont. p. 56. Sym. Log. p. 417. Cedr. p. 515. Zon. p. 143.

(6) Loquitur obscure.

(7) Ita scriptum ἐπίκτησιν.

(8) Cont. p. 72.

(9) Ita omnino scriptum.

D (10) Qualis connexio, qualis transitio! ὅς significat qui. Sed vertendum fuit aliter. Cont. p. 86.

Cedr. p. 533. Zon. p. 153.

(11) Scriptum τρισίν.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Δ' "

ΠΕΡΙ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

REGUM LIB. IV

DE MICHAELE THEOPHILI FILIO.

Τὰ δὲ πατρῶα σκήπτρα ἐν ἑταίρῳ (12), ἰνδι-
 κπῶνι ε', διειθύνειν καταλιμπάνεται (13) Μιχαήλ
 σὺν μητρὶ Θεοδώρᾳ θεόφρονι, αὐτοῦ τε τὰ τῆς ἐπι-
 τροπείας ὃ τε πατρικιος θεόκτιστος καὶ Μανουὴλ ὁ
 πρωτομάγιστρος ἤξιώται, ᾧ καὶ διὰ μερίμνης ἐνῆν
 τὸ φιλοδεσποτεῖν καὶ λόγοις πρὸς τοῦτο καὶ πράξεις
 διατίθεσθαι. Ὑποκοῦν ἔξεισι κατὰ τὸν ἱππόδρομον (14),
 καὶ πάντα τὸν ὑπασιτιστὴν λαὸν συναγεῖρας καὶ οἷς
 πληροφοροῖαν ἐκέκτητο στρατιώταις τὰ πρὸς εὐπει-
 θειαν αὐτῷ συντηρῆσαι, προαίμιον οὕτω τοῦ λόγου
 προδιατίθησιν· «Ὀψάτε πάντες, ὧ ἄνδρες, ὅποια τὰ
 πρὸς ὑμᾶς τῆς ἀγάπης γνωρίσματα, ἐν τε κηδεμο-
 νίαις ¹² ἐν τε προστασίαις φιλόφροσι, σὺν ἅμα ταύ-
 ταις καὶ εὐεργεσίαις, μὴδ' ὄλως ἐξισταμένων ἡμῶν.
 Καὶ διὰ τοῦτο χρεὼν ὑμᾶς ἡμῖν ἀποδοῦναι τὰς ἀν-
 τιχάριτας, ἐν τε λόγων κειθῶ καὶ τῶν ἔργων· καὶ
 ὅπερ (15) ἂν ἡμῖν αἰρετὸν διακρίεται, τοῦτο ἐλέ-
 σθαι σπουδάζετε, καὶ ὃ ἐὰν ἀρέσκον (16), κατὰ
 σπουδὴν καὶ προαίρεσιν τὸ εὐπειθῆ· αὐτῷ μέχρι καὶ
 κινδύνου παντὸς ἐπιδείξασθαι. » Τούτοις οὖν αὐτοὺς
 παραινεῖας (17), παραχρῆμα ἄπαντες τὰ τῆς ἀρε-
 σίας αὐτῷ καὶ ὑπακοῆς δι' ὅρκων συγῶνν παρατί-
 θεντο· ἠλπίκεσαν γὰρ κατὰ νοῦν ὄρεξιν ἔχειν τῆς βα-
 σιλείας τὸν Μανουὴλ καὶ διὰ τοῦτο τοιαῦτα κατεπ-
 ῆδον αὐτῶν ¹⁸, εἰ καὶ τὰ ὑπεναντία τούτοις παρ'
 αὐτοῦ διεγύρευτο. Ἐκεκράγει γὰρ διαβρῆδην· «Μι-
 χαήλ τε καὶ Θεοδώρας τὰ ἐτη πρὸς πλείστον ὀδεύ-
 σαιεν. » Ὡς δὲ ταύτης τῆς ἀναβρῆσεως διενήχθητο,
 ἐκλήθησαν ἀθυμίας καὶ πολυειδοῦς ἐνεφορήθησαν
 θλίψεως, ἀλλ' ὅμως τὸ προσταγὴν ἐξεπλήρουν· καὶ τὰ
 τῆς αὐτοκρατορίας ¹⁹ διετετρῶντο.

Καὶ τὰ τῆς ὀρθοδόξιας ἀνακαλύπτεται (18) καιροῦ
 λαδόμενα εὐαγούς καὶ θεοφιλίας ἀνδρῶν εὐπροθέτων,
 τῆς στυγητῆς αἰρέσεως τῶν εἰκονομάχων (19) διασυ-
 ρείσεως ἀπὸ βασιλείας Λέοντος τοῦ Ἀμαληκίτου μέχρι
 χρόνων (20) λ'. Ἐχροντο δὲ τοῦ εὐθέως σκοποῦ ὃ τε
 θεόκτιστος, ἄλλως τε καὶ αὐτὸς Μανουὴλ, εἰ καὶ διὰ

VARIE LECTIONES.

¹² Βασιλείων δ' om. L. ¹³ κηδεμονεῖταις L. ¹⁴ αὐτῶν] αὐτῶν L. ¹⁵ θεοφιλίας L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(12) Sym. Log. p. 428, habet ,στλε'. Georg. Mon. p. 526, ,στλθ'.

(13) Cont. init. lib. iv. Cedr. p. 533. Zon. p. 149, in fine.

(14) Cedr. p. 533, in fine.

(15) Mire loquitur.

(16) Ita hæc scripta, non καὶ ὃ ἐὰν ἀρέσκον ἦ,

77 Paternum autem imperium anno mundi se-
 xies millesimo trecentesimo quadragesimo, indi-
 catione quinta, gubernandum relinquitur Michaeli
 matricque Theodoræ piæ ac fideli, ipsiusque tutela
 patricio Theoctisto et Manuelli primo magistro
 commissa. Cui Manuelli et curæ erat ut dominum
 diligeret, et verbis factisque ad eam rem se com-
 poneret. Itaque progreditur in circum, cunctisque
 satellitibus convocatis et militibus in quos fiduciam
 habebat, fidem et obedientiam erga eum conser-
 vaturos, ejusmodi orationem orditur : « Scitis om-
 nes, o viri, qualia nostri erga vos amoris exstent
 documenta, dum in cura pro vobis gerenda et pa-
 trocinii **78** comitate cum beneficentia conjuncta
 neutiquam officio desumus. Quapropter decet vos
 nobis referre gratiam, dictorum et factorum obe-
 dientia : atque quod nostro judicio placitum fuerit,
 hoc facite vobis placeat, placitoque studiose et vo-
 lenter obedientiam, etiam periculi tenus cujusvis,
 accommodate et ostendite. » His cum eos adhorta-
 tus fuisset, statim omnes promptam erga ipsum
 voluntatem et obedientiam multiplici jurejurando
 detulerunt : putabant enim eum in animo habere
 affectationem imperii, ac propterea talia incantare.
 Sed contrarium ipse indicavit : clamavit enim
 clara voce : « Michaelis et Theodoræ anni longissime
 procedant : » quam acclamationem ut perceperunt,
 tristitia repleti sunt variaque anxietate satiat, sed
 tamen jussionem impleverunt : atque imperii intū
 ratio fama divulgabatur.

Atque orthodoxa fides revelatur, occasionem
 nacta piæ et virorum bonum propositam haben-
 tium religiosum affectum, cum detestabilis hæresis
 imagines oppugnantium deducta fuisset inde ab
 imperio Leonis illius Amalecitiæ ad trigesimam an-
 num. Tenebant autem hoc rectum consilium

potest tamen ἀπὸ κοινοῦ sumi κέρριται.

(17) Kursus nominativus pro genit. absoluto.

(18) Sacrarum imaginum cultus instaurator.

Cont. init. lib. iv.

(19) Cedr. p. 534.

(20) I e. ἐτῶν, ut supra lib. 1, extr Βομηα.

Theoclistus, ac præterea ipse Manuel, etsi hic interveniente tempore quodam nutaret. Sed incidit in aliquem morbum, ob quem pro desperato habebatur: in illo morbo Deus miraculose agere visus est, ut in Ezechia scilicet. Hoc igitur morbo tenebatur, et vehementer macerabatur **79** ac intus stabulante torpore mortificabatur, ut omnibus videretur mortuus esse, etsi exiguum spiraculum scintillaret exilisque et debilis vox per intervalla ex ipso audiretur. Ad hæc quid sit, et quæ Dei machinatio? Excitat monachos ex Studii monasterio, viros revera Deo notos et amicos, qui visitarent ipsum postridie. Auditum enim fuerat quasi mortuus esset, convenerantque ut hymnos funebres ei accinerent: quod usque adhuc fecerant, languido et debili. Cumque accessissent ad lectum quidam ex monachis, de quibus superius mentionem fecimus, confisi Deo et virtutis integritati, bono animo esse jubent illum quasi mortuum aut jamjam moriturum, dicentes enim convalesciturum. At illo ex intimo pressæ angustii animæ non nihil respirante ac dubitante an sperandum id sibi esset, acclamant: « Quod si pollicitus fueris Deo te divinas imagines in pristinum statum restitutum et instauratum, vitam tibi læto nuntio annuntiamus, pro certo affirmantes. » Abierant: atque is, sicut annuntiaverant, miraculose quasi ab inferis emerit, morte liberatus. Ut igitur se cognovit præter spem a morbo convalescere, cum imperatrice Theodora de orthodoxa fide agit et contendit, indicans ei ut venerabiles instauraret imagines in statum pristinum; quemadmodum de ea re forte et ipsi imperatrici videbatur et placebat, quod pietati et **80** religioni veræ adhæreret, adjunctante, ut aiunt, etiam patricia matre ejus germanisque ejusdem patriciis: sed illa istis obstitit, ac Manueli multo magis, sive propter tantæ rei mutationem, sive ob amorem erga maritum fortasse nimium humana divinis præferens. Dixit enim ad Manuelem: « Maritus meus et imperator beatæ memoriæ, sapientia sufficienter instructus erat, nec eum quid fieri deceret aut e re esset latebat: quomodo igitur illius constitutio-

Α μέσου τινὸς παρεμπιπτόντος διώκλασεν (21). Ἄλλὰ περιπέπτει τινὶ ἀβήρωτι, δι' ἧσπερ ἀπίγνωστο καθ' ἣν θεὸς παραδοξοποιῶν ὡς ἐπὶ τοῦ Ἐζεχίου δηλαδὴ καταφαίνεται. Συνείχεται τούτων τῆ νόσῳ καὶ χυλακῶς ἐπετρούχωτο καὶ ἐγκατόχῳ κάρῳ νεκρώσατο, ὡς ἐντεῦθεν ἐδοῖκε πᾶσι τεθνᾶναι, εἰ καὶ βραχὺ τι πνεῦμα ἐν αὐτῷ ἐσπιπθῆριζεν ἀμυδρὰ τε φωνὴ διασηματικῶς ἐξ αὐτοῦ διεκούετο. Πρὸς ταῦτα τί γίνεσθαι, καὶ εἰ τὸ περὶ ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ μηχανουργημα; Διανίστησι μοναχοὺς τῶν Στουδίου (22), ἀνδρας τῷ ὄντι Θεῷ γνωστοὺς, ἐπισκεψαμένους κατὰ τὴν ὕστεραίαν αὐτόν (23). Ἐξήκουστο γὰρ ὕστερα ἀπειθῶ, καὶ συνεπαφοτήχασαν ὅπως ἐπισηδεῖους αὐτῷ ὕμνους προσοίσειαν· ὁ τῶς ἐπαποήχασαν, ὀλιγοδραμόντι κατὰ ποιήσιν (24). Καὶ προσελθόντες τῇ κλίνῃ τῶν μοναζόντων τινὸς (25), περὶ ὧν ἤδη ἀνωτέρω μνησάν παποήμια (26), τεθαβρηκότες Θεῷ καὶ τῇ τῆς ἀρετῆς τελειότητι ἀναβαρβροῦσι τὸν ὡς νεκρὸν ἦ μετ' ἄλλῳ ἐσόμενον, λέγοντες τοῦτον ἀναβρωσθήσεται. Τοῦ δὲ ἐκ βᾶθους ἐστενωμένης ψυχῆς (27) μικρὸν τι ἀνευγκόντος καὶ διαπορήσαντος εἰ εὖτε ἔσται αὐτῷ κατ' ἐλπίδα, ἐπεβόησαν, ὡς· Ἐἴπερ (28) ἐν ὀπισθέσει ἔστι σοι πρὸς Θεὸν τὰς θείας εἰκόνας κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἀνανεώσασθαι, τὴν ζωὴν εὐαγγελίζομεθα βεβασιούμενοι. » Ἀπήσσαν ἢ, καὶ τὸ εὐαγγελισθὲν συντόμως ἐπεπραγματεύετο, καὶ παραδόξως ὡς ἐξ ἔδου ἀνέδου τοῦ θανάτου ἀπαλλαγείς. Ὡς οὖν ἐαυτὸν διέγνωκε παρ' ἐλπίδα τῆς ἀσθενείας ἀποραίσαντα (29), πρὸς βασιλίσαν Θεοδώραν ὀρθοδόξως διαγωνίζεται (30), φράζων αὐτῇ τὰς σεβαστὰς ἀνακαινίζειν εἰκόνας κατὰ τὸ πρότερον (31), καθὼς περὶ τούτου τάχα καὶ ταύτῃ συνήρσεως θεοφιλίας ἢ γνησίας ἐξεχομένη (32), συνεπιλαμβανομένης, ὡς φασί, καὶ πατρικίας τῆς ταύτης μητρὸς καὶ τῶν αὐταδέλφων αὐτῆς πατρικίων. Ἄλλ' ἀντέπειπεν αὐτῇ τοῦτοι καὶ τῷ Μανουῆλ ἐπὶ μᾶλλον (33), εἴτε διὰ τὴν τοῦ τηλικούτου μετάθεσιν πράγματος, εἴτε διὰ φιλανδρίαν ἰσως παράλογον (34), προτιμωμένην (35) τοῦ Θεοῦ τὰ ἀνθρώπινα. Εἰρήκει γὰρ πρὸς Μανουῆλ, ὡς· Ὁ ἐμὸς (36) ἀνήρ τε καὶ βασιλεὺς μακαρίτης σοφίας ἀρκούντως ἐξείχετο, καὶ οὐδὲν τῶν θεόντων αὐτῷ ἐλεγήθει· καὶ πῶς τῶν ἐκείνου διαπραγμάτων

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ἀπίσαν L. ¹¹ θεοφιλίας I..

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(21) Cedr. p. 534. ubi: ὁ δὲ Μανουῆλ ἐπὶ τινα καίρῳ ὀκλάζων ἦν· ubi versio: Manuele aliquandiu nutante. Apud Nostrum videtur deesse καίρου. Cont. init. lib. iv. Cedr. p. 534. Zon. p. 153.
(22) Cont. init. lib. iv. Cedr. p. 534, ubi τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς.
(23) Ita in aor. scriptum, cum deberet in futuro. Alibi contra futurum pro alio tempore posuit.
(24) Cedr. λεπτῷ καὶ ἀδρανεὶ τῷ δόγματι, p. 534. Zon. p. 153, ubi λεπτῇ καὶ ἀδρανεὶ φωνῇ.
(25) Cedr. p. 534.
(26) Satis ubique apparet nostrum modo hinc modo illinc sua descripsisse. Dicit, de quibus superius mentionem fecimus, cum ipse ne verbo interposito de iis locutus fuerit modo. Videtur itaque quædam interjecta omisisse, ut hanc admonitionem præter rem addiderit aut ex altero transtulerit.
(27) Cedr. p. 534 videtur Nostrum præ oculis

D habuisse.
(28) Cont. p. 93. Cedr. p. 534. Zon. p. 153.
(29) Cedr. p. 534.
(30) Cont. p. 93. Zon. p. 153. Cedr. p. 534.
(31) Cont. p. 93, paulo aliter. Sym. Log. p. 488. Georg. Mon. p. 826.
(32) Hæc Zon. p. 153, ita: Ταῦτα (ant potius ταῦτα) καὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ τῶν συγγόνων προσευόντων τῶν πατρικίων. Cedr. p. 534, in fine: τῆς οικίας μητρὸς — καὶ τῶν μητραδέλων τῶν πατρικίων.
(33) Cedrenus p. 534, lin. ult. fere ut Noster.
(34) Ad hanc φιλανδρίαν Theodoræ pertinet, quod apud Cont. dicitur p. 95, et Sym. Log. p. 451. Zon. p. 153.
(35) Ita scriptum mallem προτιμωμένη.
(36) Cedr. p. 535.

ἀμνημονήσαντες εἰς ἑτέραν διαγωγὴν ἐκτραπέημεν· Ἐκ τούτων εἰπούσης κατηπείλησε σωφρόνως ὁ Μινουήλ, ὡς « Εἴπερ τῶν εἰκόνων μὴ φροντίσεως ἀναμορφῆς τε καὶ προσκυνήσεως (37), ἑτέρως τὰ τῆς εὐνοίας ἢ αὐτῆς τῆς βασιλείας, Θεοῦ εὐδοκούντος, διατεθῆσεται. » Τούτοις τῷ φαινομένῳ καταπεσοῦσα ἡ βασιλις (38), τῷ δὲ νοουμένῳ καὶ μάλα χαρίσει, τὸ θεοκούν αὐτοῖς ἐπαφῆσει καὶ σὺν αὐτοῖς διανίσταται καὶ τοὺς ὀρθοδόξους τοῖς τοῦ κανικλείου ἑνδιατημασιν ἀγείρασθαι διεθεσμοθέτησεν (39), κάκεισε πρὸς ἀλλήλους γυμνάζειν τὰ περὶ ὀρθοδοξίας προβλήματά τε καὶ δόγματα (40).

Καὶ ταχέως μετὰ προσηκούσης τῆς διασκέψεως αἱ τε θεαὶ εἰκόνες ἀνεμορφοῦντο καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ ὀρθοτομοῦν μετεκλίνετο, τῶν ἐν αὐτῇ ἱερέων (41), πρὸς δὲ καὶ ἀρχιερέων, τῶν μὲν μετασοικειομένων τῆς δυσσεβείας, τῶν δὲ ἀνθεστηκότων τῷ εὐσεβεῖ δόγματι καὶ δικαίως ἐξωθουμένων, καὶ πρὸς γὰρ πάντων Ἰαννοῦ τοῦ δυσσεβοῦς πατριάρχου τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου καθαιρουμένου. Τοιγαροῦν ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτὸν ἄνδρας (42) ἀξιολόγους τῶν ἐπὶ τῆς φυλακῆς βασιλικῆς, τοῦ πατριαρχίου καταγαγεῖν· οἳς οὐκ ἐνείδου πρὸς κάθοδον (43). Οἱ δὲ καὶ βουλόμενοι τούτων καταβιβάσαι θυμῶς οὐ παύθησαν, παρ' αὐτοῦ κακοτρόπως μεταπεισθέντες τοῦτον τέως ἔλασαν· διδ' ἑπεὶ γὰρ τούτου τοῖς ἀποστείλασιν ἀπαγγέλλουσι, καὶ κατ' αὐτοῦ πλείονα τὴν ὀρμὴν διεξάπτουσιν. Εἰσῆει σὺν πρὸς αὐτὸν ὁ πατριάρχης Βάρδας (44), πεισόμενος ὅτι χάριν τοῦ πατριαρχίου οὐκ ἀπανίσταται· καὶ τὴν ἀπολογίαν ἐμεθοδεύει: « (45) δεικνύς τὴν αὐτοῦ γαστέρα δι' ὀβελίσκων κατὰστικτον αὐτῷ, ἐπιπέπων ὅτι παρὰ τῶν ἐκπεμφθέντων ὡς ἐθνικῶν ἐπεπόνθει τοιαύτην ἀνατίως πόνην (46), « Δι' ἧς χαλεπῶς ἄγαν ἔχων, εἰ οἶόν τε, τὸ παρὴν συγχωρηθεῖν τῆς καταβάσεως· ἐκπεπόνθει δὲ μάλιστα παρὰ Κωνσταντίνου (47) τοῦ ἐξ Ἀρμενίων καὶ τῶν ἐξουβίτων ἐμπρέποντος πάμπαν. » Τοῦτον δὲ φησιν, ὡς ἀκρασταί, ὁ βδελυκτῆς καὶ παραβέβηλος (48), τὸν κεχηρηματικῶτα ἀπόγονον Ἀρμενίων, ἐξ ἀρχηγῶν καὶ συναυταδέλφων σταλέντα πρὸς βασιλέα Θεοφίλον ἐπικηρυκεύσεως ἄμνηρον, ὃς οὐ μετὰ μακρὸν χρόνον διὰ τε τὴν αὐτοῦ ψυχῆς τε καὶ σώματος εὐκοσμίαν καὶ τὴν ἄλλην περὶ τὰ βέλτεστα φιλόκαλον « πρὸθεισιν δρουγγάριος τοῦ ἀριθμοῦ ἦτοι τῆς βασιλικῆς βίβλης καθίσταται (49), ἐνεῦθεν πατριάρχης τε καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου

A num immemores ad aliud institutum deflectemus? Hæc locutæ minatus est moderate Manuel dicens: « Siquidem imaginum non procurabilis instauratio-nem et cultam, alia ratio benevolentiae aut ipsius etiam imperii existet Deo volente. » His conser-vata imperatrix ut quidem videbatur, ut autem intelligi poterat admodum læta, quod placeret ipsis permittit cumque ipsis exsurgit, atque orthodoxis conventum in canicelæ mansionibus indicit, utque ibi inter se examinarent orthodoxæ fidei quæstio-nes et decreta.

Ac celeriter cum decenti consideratione divinas imagines instaurabantur, ecclesiaeque ad rectum sensum dirigebatur, sacerdotibus principibusque sacerdotum partim descendentibus impietatem, partim reluctantibus pio decreto jureque et merito ejectis; Joanne ante omnes, illo impio patriarcha, sede pulso. Ad quem cum misissent viros præstantes de custodia imperatoris, ut eum sede patriarchali dimoverent, his ille non cessit. Qui quamvis conarentur eum abducere, tamen permovere non potuerunt, ab ipso malitioso eo inducti ut eum interim missum facerent: quapropter de ea re iis qui ipsos miserant renuntiant, majoremque adver-sus eum excitant impetum. Ivit ergo ad eum patri-cius Bardas interrogatum quamobrem e patriar-chali sede non discederet. At is responsionem et excusationem meditatus ostendit ventrem suum obeliscis compunctum, subindicans ei quod ab iis qui missi ad ipsum fuissent, tanquam ab ethnicis, perpassus fuerit sine causa talem cruciatum, ex quo male admodum affectus remitti sibi decessio-nem in præsens, si fieri posset, postulabat, « Pas-sus sum, inquit, præcipue multa a Constantino illo ex Armeniis, conspicuo in excubitorum co-horte. » Istum scilicet dicit, o auditore, homo execrabilis ac profanissimus, oriundum ex Arme-niis, a ducibus ac fratribus missum ad imperato-rem Theophilum legationis obsidem, qui non multo post tempore, cum propter animi corporisque de-corem, tum propter reliquam rerum optimarum elegans studium, drungarius numeri sive impera-torix vigiliæ constituitur, exin patricius et logo-theta cursus salutatur. Itaque machinatio pravi animi deprehensa in iracundiam adhuc magis

VARIE LECTIÖNES.

¹¹ ἐμεθοδεύει L. ¹² φιλόκαλλον L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(37) Cedrenus, p. 535. — *φροντίσεως*, ita scrip-tum.

(38) Cedr. p. 535.

(39) Cedr. p. 535, ubi ita: καὶ εὐθὺς ἀγείρασθαι ἐν τοῖς σκηνομασι τοῦ θεοκτίστου προσέταται, etc.

(40) Cedr. p. 535.

(41) Cedr. p. 535.

(42) Nominatim apud Cont. p. 95. Sym. Log. p. 429. Cedr. p. p. 535.

(43) Cedr. p. 535.

(44) Cont. p. 94. Sym. Log. p. 429. Cedr. p. 535.

(45) Cont p. 94. — *ὀβελίσκων*. Ὅργανα φιλοβο-τέμα dicit fuisse Cont. p. 94, uti et Sym. Log. p. 429. Cedr. p. 535, μελίβωφ, plumbo, quo scilicet notas fecit livoris quasi ex verberibus contracti.

(46) Desinit in mimesium illis tunc valde usitatam propter infantiam.

(47) Cedr. p. 535, a Bardas. Inter illos, qui ad patriarcham missi fuerant, nominant etiam Con-stantinum Cont. p. 95. Sym. etiam Log. p. 429.

(48) Hic jam patet, quod supra alicubi dixi. No-strum quædam ex declamatore aliquo descripsisse.

(49) Cont, p. 95. Sym. Log. p. 429.

conjecit inquisitorem prudentem, **82** per quem etiam ecclesiastico principatu jure ac merito excidit, incusato magis, quamvis non sponte, largitus laudem haud subditiciam. Piusque ac fidelis in ejus locum introducit patriarcha Methodius, in se ipso plurimas pietatis inscriptas notas et ex carceris squalore capillorum raritatem quasi quædam insignia virtutis præ se ferens. Huic summi sacerdotii ancoras tradiderunt, cum approbatione summa omnium religiosorum hominum, cum eorum qui in imperatoria urbe versabantur, tum eorum qui undique in eam convenerant. Etenim definito quodam die eorum conventus, in quo Ecclesia suum decus et ornatum induit, descendunt ex celebri monte Olympo, Athone item et Ida, quin et ex congregatione ad Cymnan, aperte et clare veram fidem prædicantes, imperatoriisque remunerationibus et honorantis decentibus affecti ad sua tabernacula recesserunt: quorum veræ fidei portus ab illo tempore ad hunc usque diem virtute Christi custoditi permanent tempestatis expertes.

Hæc prima sunt Michaelis ac Theodoræ, piorum imperatorum, facta præclara. Porro Joannes cuidam monasterio inclusus atque in parte templi in eo conspicuus Salvatoris Christi Dei nostri carnalem imaginem, Deiparæ item et archangelorum, præcipit suo ministro ut ascenderet et venerandarum imaginum effoderet oculos, dicitans haud se posse ad **83** ea dirigere oculorum aciem; cum effigiaris in juventute execrabilissimus ille faisset, atque monasterio Sergii et Bacchi martyrum, quod imperatoribus dicatum, præpositus. Ut igitur id audivit piissima domina Theodora, zelo amoris erga Christum ardentem commota fuit, illiusque invisos oculos eruere volebat: sed precibus quorundam prohibebatur: proinde missis aliquot ex satellitibus ad eum, ducentis illum flagrorum verberibus flagellavit.

Α γεραιρεται (50). Τοῦ οὖν δραματουργηματος κατὰ κακόφρονα γνώμην ἀπελεγχθέντος (51), εἰς θυμὸν μᾶλλον ἐξήγγεν τὸν ἑταστὴν ἔμφρονα (52), δι' οὗ καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπικρατίας ἐνδίκως ἐκπέπικωκεν, τῷ κατηγορηθέντι μᾶλλον (53), κἂν μὴ ἰδῶλων, δωρησάμενος ἀπαρτέγγραπτον ἔπαινον. Καὶ εὐσεβῆς (54) ἀντιτάγεται πατριάρχῃ Μεθόδιος, ἐν αὐτῷ πλείστα τὰ ὑπὲρ εὐσεβείας στίγματα καὶ τὴν δι' εἰρκτικῆς σακρώσεως τῶν τριχῶν ψιλωσινολά τινα γέγραπτο προκομιζόμενος (55). Τοῦτω τὰς ἀρχιερατικὰς ἀγκύρας ἐπέδωσαν οἱ ἀποδοχῆ πάση θεοφόρων ἀπάντων ἀνδρῶν (56), τῶν τε τῇ βασιλίδι περινοστούτων καὶ τῶν πανταχόθεν πρὸς ταύτην ἐληλυθότων. Καὶ γὰρ κατὰ διωρισμένην ἡμέραν τῆς αὐτῶν συνελεύσεως (57), καθ' ἣν ἡ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία τὴν ταυτῆς εὐπρέπειαν ἀμφεβάλλετο, κατίαςιν ἐκ τοῦ περιωνόμου θροῦν Ὀλύμπου Ἄθων τε καὶ τῆς Ἰδῆς, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ κατὰ Κυμινᾶν (58) συμπληρώματος, περιφανῶς τὴν ὀρθοδοξίαν κηρύσσοντες, βασιλικὰς τε διαμοιβαῖς καὶ σεβασμῶς αἰσίοις ἰκανωθέντες πρὸς τὰς ἰδίας σκηνὰς ὑπαχώρησαν· ὧν ἕκτοτε καὶ μέχρι δεῦρο οἱ τῆς ὀρθοδοξίας λιμένες (59) Χριστοῦ δυνάμει φρουρούμενοι διατηροῦσιν ἀχειμῶνες (60).

Ταῦτα μὲν ἐν πρώτοις Μιχαὴλ τε καὶ Θεοδώρας, τῶν εὐσεβῶν βασιλέων, τὰ κατορθώματα. Ὁ δὲ Ἰαννῆς (61) τινὶ μοναστηρίῳ ἐγκλιθεὶς καὶ ἐν μέρει τοῦ κατ' ἐκεῖνο ναοῦ κατιδὼν ¹⁹ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν σαρκικὴν χαρακτῆρα (62), οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς Θεομήτορος καὶ τῶν στρατιαρχῶν, διωρισσάτω τῷ αὐτοῦ ὑπηρέτῃ διανιόντι τῶν σεβασμίων εἰκόνων ἀνορύξει τὰ ἡμματα, φάσκων ἀμηχανεῖν πρὸς ταῦτα τὴν ὀρατικὴν προτείνασθαι αἰσθησιν (63), εἰκονιστῆς ἐκ νεότητος ὁ τρισκατάρατος καθεστὼς καὶ μονῆς τῶν ἀθλοφόρων Σεργίου καὶ Βάκχου τῆς βασιλεῦσιν (64) ἀφωρισμένης προβάθμιος (65). Ὡς οὖν ἐπέθετο ταῦτα ἡ θεοσεβεστάτη δέσποινα Θεοδώρα, ζήλω τῆς πρὸς Χριστὸν ἀγαπήσεως διακωῶς ἐκείνητο, καὶ τοὺς αὐτοῦ μισητοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκμοχλεύειν προτεθύμητο (66), κἂν δεήσει παρὰ τικῶν ἐκκώλυτο· ὅθεν τινὰς τῶν δορυφόρων ἐκπέμφασα πρὸς αὐτὸν σ' ἰσχύος ἐμάστιξεν (67.).

VARLE LECTIONES.

¹⁹ ἐκεῖνο ναοῦ κατιδὼν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(50) Is inter logothetas palatinos. Vid. Meurs. in D λογθῆτης, et Curopolatem p. 15 et 17, et ad eum Notas anonymi p. 202. Bosius.

(51) Cont. p. 94. Cedr. p. 535. — *Δραματουργ.* — ἀπελεγχθέντος. Hic genitivos absolutos pro nominativis ponit solécisticè; ut alias non raro nominativos pro genitivis absolutis.

(52) Cont. p. 94. Zon. p. 153. — Ita omnino scriptum. Debuisse τὸν ἔμφρονα ἑταστὴν.

(53) Loquitur incondite nec pro sano homine. Videtur Constantinum intelligere a se incusatum paulo antè.

(54) Cont. p. 94. Sym. Log. p. 429, p. 431. Georg. Mon. p. 526.

(55) Georg. Mon. p. 527, Zonaras p. 158. Cedr. p. 535, in fine.

(56) Cedr. p. 536, lin. 1.

(57) Cont. p. 96. Sym. Log. p. 431. Georg. Mon. p. 527.

(58) Scriptum κατακυμινᾶν.

(59) Mire loquitur.

(60) Ita hæc omnia scripta. Pro hoc potius legendum διατελοῦσιν. Aut διατηροῦνται; debuit dicere i. e. servantur: ut hic etiam contrarium dixerit ejus quod voluit.

(61) Cont. p. 98. Sym. Log. d. 429, ubi: κατὰ τινα μονὴν ἐν τῷ Κλειδίῳ. Vid. Georg. Mon. p. 526.

(62) Zon. p. 153, in fine et seq. Cedr. p. 536, ubi ἀργαγγέλων, quod idem est.

(63) Sym. Log. p. 451. Zon. p. 154. Cedr. p. 536.

(64) Cont. p. 96. Sym. Log. p. 430. Cedr. p. 536. — *Βασιλεῦσιν*, unde βασιλεῶς κληρικαί apud Sym. Log. p. 430.

(65) Cont. p. 96, ἡγούμενος. Sym. Log. p. 430. Cedr. p. 536.

(66) Cedr. p. 536. Zonar. p. 154. Sym. Log. p. 431, qui ipso actu erutos ei oculos affirmat, non ut Noster et Zonaras.

(67) Zon. p. 154. Cont. p. 98. Sym. Log. p. 429,

Ἡ οὖν αἰρετικοὶ (68) τοῖς προσαχθεῖσι προπετῶς διαπληκτιζόμενοι, χρήμασι ἱκανοῖς φρεναπατήσαντες κόρην πρὸς τὰ δημόσια ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας κατηγορῆσαι τοῦ πατριάρχου (69), σὺν τῷ ἐξ αὐτῆς τεχθέντι υἱῷ Μητροφάνῃ (70), τῷ κατὰ καιροῦς τινὰς προόδῳ τῶν Συμυρναίων ²⁰ πόλεως χρηματίζαντι, κρυψιγαμίας ²¹ Ἐκκλησίᾳ θριαμβεύουσαν, ἐντυθεὶν πλείστος παρὰ τῶν κακοδόξων ἐπισυνίσταται τάρραχος ἐπισταγελιζόντων ἡμῖν καὶ ἀμέτρως ἐπεγγελώντων ²². Οὐ χάριν τῷ πατριαρχείῳ προσίασιν ὁ πρῶτα φέρων Μανουὴλ ἐν μαγίστροις (71), καὶ ὁ πατριάρχος καὶ ἐπὶ τοῦ κανικλοῦ καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου Θεόκτιστος, σὺν ἑτέροις συγκλητικοῖς, καταρῶντες ἐπὶ τοῖς ἀναίδῳ ἐνωτισμένοις (72). Οὗς ὁ ἀρχιερεὺς ἐπιδὼν καὶ τῆς κατὰ βάθος (73) ἀνίας τῶν συναηλωθῶτων εὐσεβῶν ἐπισυθόμενος; (74), μηδαμῶς τε πρὸς ὀρθοδόξους [ἐαυτὸν] θέλων πέτρα ²³ σκανδάλου τίθεσθαι καὶ λίθος προσκόμματος, τὰ κρύφια (75) ἀσχη ἀπογυμνοῖ ὁ αἰδέσιμος πάντων ἐπ' ἕψεσιν, καὶ εὐρητο παρὰ τὸ εἶδος μαρσαμῶ τῆς φύσεως, ἐσκληκῶς, οὐ ματακῶς; εὐθύνητο, καὶ τὸ ἀκτιον ἐρεῖν διανίστατο (76), οἱ περ εἰ Ἐν Ῥώμῃ διάγων, ἀποσταλεῖς πρὸς τὸν ἀρχιερεῖα ταύτης διὰ τὰς ἐπὶ Νικηφόρῳ τῷ πατριάρχῳ αἰτιαθείσας ἐπαγωγὰς, κλείστα ἐπισινιάσαι με (77) γαργαλισμοῖ; τὸν Στανδᾶν, ἱκανῶς τε περὶ τοῦτου Πέτρῳ τῷ ἀποστόλῳ ἐπαντυχεῖν, ἀλλοτριῶσαι τῆς ἐνσωματώσεως κινήσεως (78). Καὶ δὴ ἐμοῦ νύκτωρ ἐν τῷ ἀποστολίῳ (79) εὐναζόμενος, ἐπιστάντα τὸν κορυφαῖον (80) δεξιᾷ τῆ χειρὶ τὰ αἰδοῖα χιταπίεσαι καὶ ἐπιφθέγγασθαι μὴ τοῦ λοιποῦ ποιεῖσθαι (81) τὴν φιλήθονον ἕψασιν μῆτε τὴν ἐκ ταύτης εἰς τὸ ἐξῆς ὑφωρᾶσθαι ζωπύρησιν. Ἐγὼ δὲ διῆπνισθεῖς μετὰ σφοδρὰς ἀλγηθόνος ²⁴ περιῆλθον ἐν σερρικῇ τοιαύτῃ, καθὼς ὄρατε ²⁵, νεκρότητι. Ὁ Τοιαῦτα τοῦ πατριάρχου ταπεινοφρόνως εἰπόντος πανάληθες, τῆς κατηγορίας οἱ συμπαρόντες δίσταντο.

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ τῶν Συμυρναίων L. ²¹ κρυψιγαμίας L. ²² ἐπεγγελόντων L. ²³ κρύφα L. ²⁴ ἀλγηθόνος B. ²⁵ ὄραται L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

in fine, ubi μάστιγι διακοσίας. Cedr p. 536. ubi μάστιγι λώρων διακοσίων. Ubi vertitur quasi esset διακοσίας.

(68) Cont. p. 98. Sym. Log. p. 432 initio. Zon. p. 154. Cedrenus p. 537.

(69) Est oratio imperfecta, nisi pro κατηγορῆσαι legatur κατηγοροῦσιν, aut verbum aliquod addatur, ut ἤγαγον aut κείθουσι sive κειπίσασιν, ut Zon. et Cedr.

(70) Cont. p. 98. Μητροφάνης οὗτος ἦν ὁ μετ' οὐ καλὴ τῆς Σμύρνης καθηγησάμενος. Vid. Cedr. p. 537, ubi itidem μετέπειτα.

(71) Cont. p. 99. Cedr. p. 538.

(72) Quo verbo et Cont. utitur p. 98, in hac re. Vid. Zon. p. 154.

(73) Scripserat prius βάθους: deinde u deletum. Est autem et idem rectum.

(74) Cont. p. 99.

(75) Ita scriptum. Debet esse πέτραν: aut delendum ἐαυτόν.—Λίθος. Ita et hic scriptum. Requiritur λίθον. Est quidem λίθος et apud Cedr. p. 538; sed ibi non est ἐαυτόν, quod apud Nostrum delendum, λίθος, stant. Sym. Log. p. 432, ubi μὴ θέλων πέτρα σκανδάλου λογίζεσθαι.—Τὰ κρύφα [ita

scriptum, non κρύφα] ἀσχη — φύσεως ἐσκληκῶς, Cont. p. 99. Sym. Log. p. 432, iisdem cum Nostro verbis. Zon. p. 154. Cedr. p. 538.

(76) Cont. p. 99. Sym. Log. p. 432. Zon. p. 154. Cedr. p. 538, solus ut Noster etiam de Nicephoro.

(77) Est semimimeis quædam solæcizans, ut alibi etiam. Sym. Log. iisdem fere cum Nostro verbis, sed commodius formata oratione. Cedrenus directa narratione orsus, inepte in infinitivum desinit.

(78) Ita scriptum. Convenientius esset κινήσεως.

(79) Ita scriptum. Debebat ἀποστολείῳ per s.

(80) Petrum, qui coryphæus apostolorum. Bosius, Cont. p. 99. τὸν κορυφαῖον Πέτρον. Vid. Zon. p. 152. Cedr. p. 538. Sym. Log. p. 432. Zon. p. 154. Cedr. p. 538.

(81) Cont. p. 99. Sym. Log. p. 432, ubi μὴ τοῦ λοιποῦ ποιεῖσθαι φιλήθονον, ubi illud ποιεῖσθαι rectum videtur et apud Nostrum restituendum [ita codex]. Inde habet ille ποιεῖσθαι et Zon. p. 154. Sed Cedr. p. 538, Τοῦ λοιποῦ μὴ ποιεῖσθαι τὴν φιλήθονον δεξιῶν.

esset. Quæ propter minas verborum gladique in-
tentationem, veritatem indicavit de iis qui ea omnia
struxissent et certam summam pecuniæ dedissent ;
eamque in quodam vasculo esse repositam atque
absconditam in quadam arca frumentii plena. Atque
ut ab ea dictum fuerat, res inventa et patefacta
est. Tum hæretici caligine 85 pudoris obfuscati
sunt. Quibus pius ille patriarcha delictorum veniam
dedit, Christi septuaginta septem remittentis legi
obtemperans. Itaque ab iis qui præfuerant ejusmodi
Inquisitioni, in deprehensos et convictos statutum
duntaxat est, ad ultionem cum utilitate etiam con-
junctam, ut in orthodoxis renatæ natali die ab ea que
in Blachernis est Deiparæ sacra sede litaniam cum
sacibus præcederet : [Blachernæ, a quodam duce
Scytharum Blacherno ibi interfectio nominatæ :]
isque mos singularis longo tempore usque duravit,
tolerantibus scilicet heterodoxis id in congregatione
in magno templo, ut anathema contra se ipsos
audirent, ob triumphatam eorum detestabilem hæ-
resin.

ἀναιρεθέντος ἐκίσε κρήμισται.] Καὶ τὸ τοιοῦτον
ρούντων ὄηλον ὅτι τῶν ἀλλοδόξων ἐν τῇ κατὰ τὸν μέγαν ναὸν ἐπισυναγωγῇ καὶ τὸν ἴδιον ἀναθεματι-
σμὸν διενηγουμένων (89) ἐπὶ θριάμβῳ τῆς παντομοσῶς αὐτῶν ἀποστάσεως.

Porro illis temporibus Zelicum hæresis exorta
est cum auctore suo Zelice, uno ex primariis ama-
nuensibus imperatoris. Qui cum festo quodam die
in solemnî pompa imperatoris hæresin suam publi-
casset, tunc statim, una cum assecclis, albis tunicis
ac vestibus induitur unctus unguento perfectionis.

Interea imperium bene administrabatur ab impe-
ratore Michaele ac Theodora matre ejus, mediantibus
viris illis quos dixi. Dux autem Bulgaricæ (cujus
incolarum genus ex Avaris et Chazaris, a Bulgaro,
nomine 86 proprio, qui a Romanis Dorystolum et
Moesiam incolendam habuit) molesta jactabat verba,
incursionem Romanis minitans. Cui imperatrix
virili animo cum suo exercitu usque in Bulgaricum
solam se occursuram et obsitutam gloriose den-
untiat : « Et si quidem, inquit, mulierem viceris,

A Ἐξ ὧν Μανουὴλ (82) πρὸς ἀνέκτισιν τῆς γυναικὸς
ἀγωνίζεται διασαφῆσαι τὸ ἀκριβές, τὸ εἶφος ἐπανα-
τείνων καὶ παρὰ τίνος ὑποεδιδήσθαι αὐτὴν ἀνετά-
ζων. Ἡ δὲ τοῖς κατ' ἀπειλην λόγους ἐκ τῆς ἐπιφύρου
ἐκτάσεως " τὴν ἀλήθειαν παρεδῆλον, διὰ (83) τῶν
πρὸς τοῦτο συγκατασθέντων καὶ πᾶσιν ὅσον χρήμα-
τος (84) καταβαλλομένων " καὶ τῷ " εἰς τι ἀγγελίδιον
τοῦτο εἶναι ἀπόβητον καὶ ὑποκεκρύφθαι κατὰ τι κι-
ώτιον οἴτου ὑπάρχον κατὰ πλεον. Καὶ καθὼς ἀνωμο-
λόγητο ταύτη, οὕτως τὰ τῆς εὐρέσεως ἐμφανῶς
ἐγνωρίζετο, καὶ οἱ αἱρετικοὶ τῆνικαυτὰ ἀχλυσιν
αἰσχύνης ἠμαύρωντο" οἷς ὁ θεοφιλὴς πατριάρχης τῶν
εἰς αὐτὸν ἐπαισιμένων παρέσχε συμπάθειαν (85),
τοῦ ὡς συγχωροῦντος Χριστοῦ τῷ νόμῳ πειδόμενος.
Διὸ καὶ παρὰ τῶν ἐπιστατούντων τοιοῦτου ἐλέγχου
κατὰ τῶν ἐλεγχθέντων ἕκτοτε διώριστα αὐτοῖς πρὸς
ἀνέκτισιν (86), κὼν ὠφέλειαν ἀντεχομένην (87),
ὅπως κατὰ τὸ τῆς ὀρθοδοξοποιῶ ἡμέρας γενέθλιον
ἀπὸ τοῦ ἐν Βλαχέρναις τῆς Θεοδοῦκου τιμωμένου ναοῦ
τῆς λιτανείας μετὰ λαμπάδων προάγειν (88). [Βλα-
χέρναις. Ἀπὸ τίνος ἀρχηγῶ Σκύθου Βλαχέρνου

ἰδίωμα χρόνῳ πολλῷ μέχρι διήρκεσεν, διακαρτε-
ροῦντων ὄηλον ὅτι τῶν ἀλλοδόξων ἐν τῇ κατὰ τὸν μέγαν ναὸν ἐπισυναγωγῇ καὶ τὸν ἴδιον ἀναθεματι-
σμὸν διενηγουμένων (89) ἐπὶ θριάμβῳ τῆς παντομοσῶς αὐτῶν ἀποστάσεως.

Κατ' ἐκεῖνο δὲ καιροῦ ἡ τῶν Ζηλικῶν αἵρεσις (90)
ἀναφανῆ σὺν τῷ ἀρχηγῶ αὐτῶν Ζήλικι, ὄντι τῶν
βασιλικῶν ἐν πρώτοις ὀπογραφῶν, ὅς ἐν εὐσήμῳ
ἡμέρᾳ καὶ βασιλεῖῳ προδῶν ἐν τῇ μεγίστῃ ἐκκλησίᾳ
θεοῦ τὰ τῆς αἰρέσεως κατὰ δὴλα τεκτινόμενος μετὰ
τῶν ὁμοφρόνων ἐμφωτίοις ἐσθῆσιν ἠμφιάσατο (91),
χρισθεὶς τῷ μύρῳ τῆς τελειότητος.

Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ χρόνῳ καλῶς τὰ τῆς πολιτείας
ἐκεκυδέρνητο παρὰ τε βασιλεῖς Μιχαὴλ καὶ " Θεο-
δώρας τῆς τοῦτου μητρὸς, μεσιταυόντων τῶν προθη-
λωθέντων ἀνδρῶν. Ὁ δὲ ἀρχηγὸς Βουλγαρίας (92)
(ὅς τὸ γένος ἐξ Ἀδάρων τε καὶ Καζάρων (93), ἀπὸ
Βουλγάρου κυρίου ὀνόματος, ὅς παρὰ Ῥωμαίων ἐν
κατοικήσει Δορυστόλου καὶ τῆς Μυσίας γεγέννητο)
ἐπαχθῆ προήσκει ῥήματα ἐπιδρομῆν Ῥωμαίοις ἐκ-
παιλῶν (94). Ἡ δὲ βασίλισσα τοῦτῳ ἀνδρειοφρόνως
μετὰ τοῦ αὐτῆς στρατοπέδου ἔχρι Βουλγαρικῆς γῆς

VARIE LECTIONES.

" [ἐξτάσεως. " καταβαλλομένων L. " τῷ] τὸ L. " καὶ om. L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(82) Cont. p. 99. Zon. p. 154 in fine. Cedr. p. D
538, ubi male Μιχαὴλ.

(83) Male utitur hac particula. Debebat potius
περι.

(84) Cedr. p. 538 in fine et seq. Zon. p. 155
initio. Cont. p. 99, ubi ita : Ἐκπυστον καὶ σαφῆ τὴν
πᾶσαν δραματοργίαν ποιεῖ, τόσου καὶ τόσου λέγουσα
χρυσίου ἐξωνηθῆναι, καὶ ἐτι ἐν τινὶ μου τῶν κιδωτίων
οὕτως ὡς ἐδόθη σεσημασμένον ἐστὶ καὶ κεφύλακται
σφραγῖδι αὐτῶν. Sym. Log. p. 432.

(85) I. e. συγγνώμην, qua vere hic utitur Cont.
p. 99. — OZ, i. e. ἐδόμηκοντα ἐπέδ, ut sit, qui
septuaginta septem remittit peccata, aut septies
septuaginta.

(86) Cont. p. 99.

(87) Cont. p. 99 in fine. Cedr. p. 539.

(88) Glossema esse videtur. BOSIUS aut OLCARIUS,

D additis parenthesisos signis. Recte, nisi quod poste-
rius rejecerant ad διήρκεσεν. In superioribus lon-
giores hujuscemodi parentheses observavi et nota-
vi signis.

(89) Cont. p. 99 in fine. Cedr. p. 539.

(90) Cont. p. 100 in fine. Sym. Log. p. 433.
Cedr. p. 539.

(91) Perobscure indicat eorum conversionem. —
Ἐμφωτίοις. Ita fere scriptum, ut propomodum
legi possit ἐν φωτίοις. Sed illud præstat. Cont. p.
100 in fine, ita : Μετὰ καινῶν ἐμφωτίων τε καὶ
ἐσθημάτων. — Μύρῳ, Cedr. p. 539.

(92) Cont. p. 101. Cedr. p. 539 in fine. Zon.
p. 155.

(93) Parenthesis, cujus signa ipse apposuit.

(94) Cont. p. 101.

αὐθις ἐπαναστεύειν (95) ἐμεγαλούχησεν· « Καὶ εἰ μὲν γυναίκα ἠττήσασαι, οὐδὲν σοι πρὸς νίκος τὸ καύχημα (96)· εἰ δὲ καὶ ὑπὸ ταύτης ἐκνικηθείης, πᾶσι τὸ ὄν ἠττήμα καταγέλαστον. » Ταῦτα ὁ Σκύθης συνελθὲς ἤραμεν κατὰ τὴν ἰδίαν χώραν διέγωνκεν (97).

Οὗ πολὺς δὲ χρόνος προεβέβηκει (98), καὶ ἡ τῶν λεχθέντων ἀνδρῶν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοια διαφθείρεται, καὶ ἐξάπτεται τις ἔρις χαιρέκακος παρὰ Θεοκτίστου πρὸς Μανουήλ, εἰς ἀποικίαν αὐτὸν διωθήσασα ⁹⁰. Τῷ παλατίῳ γὰρ μετ' αὐτοῦ γε συνήκιστο (99), καὶ ἄμφω τὰ τοῦ κοινοῦ διεπραγματεύοντο· καὶ καθοριστῶσιν ὑποσμήχουσιν διανομοφάντει (1), ἀλλ' ἐν παραδύστῳ τῇ περιστάσει· ἥς ἐντέχνως (2) καταστοχασάμενος ὁ Μανουήλ οἰκασθεωρεῖν καθ' αὐτὸν τίθεται, κάκειθεν τοὺς βασιλείους ἐπιδημεῖν καὶ συμπράττειν τὰ δέοντα (3). Κατ' ὅπως δὲ τοὺς κατὰ τὴν χιστέρναν χώρους τοῦ Ἀσπαρος, ἦν (4) ἐκεῖνος ἰδρύσατο, δι' οὗ καὶ τὴν προσηγορίαν αὐτὴ ἀπέληφεν· καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον βίωσας ⁹¹ ἐνδόξως ἀποδεδιώκει, ἀποκαταστήσας τὸν αὐτοῦ οἶκον μονασταῖς (5) καταγώγιον, ἐν ᾧ καὶ κεκῆδευτο.

Μετὰ δὲ τὴν ἐκ τοῦ παλατίου αὐτοῦ ἀποικίαν φθόνη (6) τῷ πρὸς τὸν Θεοκτίστον διαγέρεται Βάρδας, αὐτὸν ἀφαντῶσαι (7), καὶ τρόπῳ τοιούτῳ τεχνάζεται· Παραντίθῃσι (8) βασιλεὶ Μιχαὴλ τὴν μητέρα φρονεῖν αὐτῆς γάμον ἢ ἐν μὲ τῶν αὐτῆς θυγατέρων (9) ἐπισκευάσασθαι, δι' οὗ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ποιήσειεν ἔκδοτον, τοῦτόν τε καθαιρήσειν αὐτῆς καὶ ἀπομιατώσαι (10). Ὡς δὲ τοὺς τοιούτους λόγους ἐκεκλυδώνιστο Μιχαὴλ, ἐπέπεσε τὸν Θεοκτίστον τούτων αἰτιῶν ἔσθῃσθαι. Καὶ ἐμμεριμῶσιν ἀμφοτέροι περὶ τῆς κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεως (11), δολοφονήσαι ἢ μᾶλλον ὑπαρορίσαι ⁹² τοῦτον, εἰς δυνήσονται· καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ συσκευῇ προσλαμβάνουσιν ὑποστρατήγους τινὰς τῆς οἰκείας· παρηρημένους ἀρχῆς, ὅπως αὐτοῖς συνεργήσαιεν, ἀλλὰ μὴν καὶ Θεοδώρας τὴν σύγγονον (12), ἐφ' ἣ Καλὴ Μαρία τὸ εὖσημον (13), ὡς ἂν καὶ αὐτὴ τὰ κατὰ δολοφονίαν τοῦ Θεοκτίστου συμπράξει τῷ βασιλεὶ κρυφῶς, ἐξ ὑπερέτερου τετρα-

A nihil tibi ad gloriam victoria : quod si vero a muliere victus fueris, omnibus tua clades derisui erit. » Quibus intellectis Scythia quiescere in sua regione decrevit.

Cæterum non multum temporis processit, et prædictorum virorum inter se concordia dissolvitur, excitaturque contentio malevolens a Theoctisto adversus Manuclum, quæ hunc ad migrandum impulit. Nam in palatio cum illo habitabat, et simul rem summam administrabant : atque hunc ille crimine majestatis gliscente insinulat, sed occulte per cautionem ; quam industrie odoratus Manuel, domum secedere, ut solus esset, statuit, atque inde, cum res postularet, adesse ad commune officium in regiam. Habita!at autem ille apud cisternam Asparis loca, quam hic exstruxit, a quo eadem nomen etiam accepit : atque cum diu vixisset, gloriose vita functus est, mutata domo sua inhabitaculum monachorum, ubi etiam sepultus est.

Post migrationem autem Manuelis ex palatio invidia erga Theoctistum excitatur Bardas ad hunc medio tollendum, idque hoc modo machinatur : 87 Ingerit imperatori Michaeli quasi mater ejus meditaretur sibi aut uni ex filibus conjugium cum Theoctisto ineundum, per quod et imperium tradendum sit, quo ipsum exuere velitet oculis orbare. Cum ejusmodi sermonibus turbaretur Michael, subjunxit dicens Theoctistum istorum auctorem esse, cogitantque ambo de aggradiendo illo ita ut aut fraude ac dolo interficiant, aut in exsilium mittant potius, si possent : atque ad hanc molitionem asciscunt duces quosdam secundi ordinis, munere suo exutos, ut ipsis sociam operam præstarent ; quin et Theodoræ sororem, cui Pulchra Maria honorificum nomen, ut et ipsa in ejusmodi dolosa nece adjutrix clam esset imperatori, in superiore domuncula perforata eam speculartricem constituent-

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ διωδίσασα L. ⁹¹ ἀποδιώσας L. ⁹² περιορίσαι L.

STEPH. BERGLEMI NOTÆ.

(95) Ita scriptum. Forte ἀντιστρατεύειν, ut cæteri. Cont. p. 101. Sym. Log. p. 439. Cedr. p. 540. Zon. p. 155.

(96) Ita scriptum. Debuisset potius πρὸς καύχημα τὸ νίκος, ut verti. Istud est : *nihil tibi ad victoriam gloria*. Perverse.

(97) Cont. p. 101. Cedr. l. c. Zon. l. c.

(98) Cont. p. 104. Cedr. p. 542, Zon. p. 156.

(99) Cont. p. 104 circa fin. Cedr. p. 542. Zon. p. 156.

(1) Cont. p. 104, in fine.

(2) Cont. p. 105. Cedr. p. 542. Zon. p. 156.

(3) Cont. p. 102. Cedr. p. 542.

(4) Ita scriptum. Voluit forte δε ἐκστίνην. Apud Cont. p. 105, est δν ad οἶκον.

(5) Cont. p. 105. Cedr. p. 542.

(6) Cedr. p. 542.

(7) Cont. p. 105. Sym. Log. p. 435. Zon. p. 156, 157.

(8) Cedr. p. 543.

(9) Loquitur perditio.

(10) Ita hæc omnia scripta. Cont. p. 105 : *Ἀέγωνδτι σοὶ καταλειφθεῖσθαι ὡς κληρονομίας τῆς βασιλείας, πόρρω σου ταύτην οὕτος (ὁ Θεοκτίστος) ποιεῖ, γάμον μητρὶ σου ἢ τῶν ταύτης θυγατέρων μὴ ἐμμελετών, καὶ σοῦ τοῦ ταύτης υἱοῦ πόρρω που ποιῆσαι τοὺς ὀφθαλμούς, quæ postrema significant ἀπομιατώσαι, quod apud Nostrum est. Mirifice autem loquuntur. Cedr. p. 543, eadem sic : Καὶ τοὺς σοῦ ἐξορύξαι ὀφθαλμούς.*

(11) Cont. p. 105.

(12) Scriptum ita ut non appareat quis sit casus. Cæterum sorores Theodoræ enumerantur a Cont. p. 108, ubi : *Ἀδελφαὶ δὲ τρεῖς, ἥτε εὐφύμῳ οὕτω καλουμένην ὀνόματι Καλομαρία καὶ Σοφία καὶ ἡ Εἰρήνη*. Cedr. p. 545, *Μαρίαν* vocat. De hac cæteri nihil in hoc negotio : et quidem ejus opera nec magna nec necessaria videtur.

(13) Ita jam de nece tantum, cum tamen dixerit de exsilio eos etiam, et quidem magis, cogitasse, infra etiam prius de exsilio.

tes, ut inde signum daret imperatori quando viderit Bardam aggredi Theoctistum. Hæc de ea re speculatus et meditatatus Bardas simulavit se velle in sedibus ad Lausiacum requiescere, cum præpositis una assidendo. Atque dum ea quæ sunt logothetæ cursus administrat Theoctistus, perilligenter observabat Bardas ab imperatore redeuntem aut adeuntem ad eum, insidians ut leo in occulto, ut cum impetu prosiliret insequereturque et impediret aut potius supplantatum pronum prosterneret. Tenebat eum quidem, tenebat magna **SS** anxietas; sæpeque aggrediendi impetum cepit, atque in impetu retardatus fuit: sed tamen, quamvis tarde, a sede surgit, et currens illum occupat, atque ut poetice dicatur:

Tergum perousit ferrens huic membraque solvit,

ipsumque prostravit. Ac statim traditur cum vagina gladius humeralis, quem ad propulsionem adversariorum nudavit. A sede ex prætores surgunt audacter auxiliaturi in facinore. Atque a speculatrice muliere significatur imperatori ut veniat per æneas portas Tiberii imperatoris: atque is consistens illic Theoctistum imperatorio calculo præcipit tollendam esse. Trahiturque iste humi a satellitibus usque ad exteriora circa Scyla, atque ibi tenetur imperatorii mandati passurus effectum. Ut autem de ea re domina certior facta est, exivit ad Lausiacum ut erat incompta, requirens suum ministrum nec permissura ut occidatur: sed frustra, quamvis tunc audacter clamaret. Mox namque voce asperiore conterrita, lamentans in thalamum se recepit: quidam enim ex prætorum a Melissenis genus deducens, ei indixerat ut recurreret domum, diem illum percussorum vocans.

Cum igitur ditu apud Scyla Theoctistus teneretur, Constantinus ex Armeniis, cujus supra mentionem fecimus, commotus fuit ad ei succurrendum, **SS** isque humanitatis moribus impulsus eas quæ ad

VARIÆ LECTIONES.

²² τετριμένου L. ²³ πραιπιστοις L. ²⁴ θεοκτίστῳ L. ²⁵ ἐνοστήσει L. ²⁶ κόψην ἐπισθε κολή πατυχῶν L. conf. II. ψ, 726. ²⁷ σοι. κατακρηνη νόξας αὐτόν. ²⁸ βασιλέως προεξέλευσιν L. ²⁹ ἐξήσει L. ³⁰ ἀποκτονέ-
ναι L. ³¹ μελισσινών L. ³² τὴν τοιαύτην ἡμέραν Symeon logoth. p. 435 B. ³³ δὲ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(14) Cont. p. 106. Cedr. p. 543.

(15) Cont. p. 106, ubi recte πραιπιστοις per omicron.— Τὰ λογοθέτου τοῦ ἐρόμου. Videtur intelligere τὴν τῶν ἀναφορῶν διοίκησιν, quam memorat Cont. p. 106, ita et Cedr. p. 543. Zon. p. 157, ita: Ἦν γὰρ ἀναφέρων αὐτῆ περι ἀναφορῶν τε καὶ διοικήσεων.

(16) Ita scriptum. Debebat potius ἐνεδρεύων.

(17) Portentose loquitur et narrat.

(18) Scriptum κολή πατυχῶν, pueriliter sectatur poeticas phrases, ut et p. 42. [?]

(19) Incertum cui.

(20) Ita nunc scriptum, non ὑποστράτηγοι ut supra.

(21) Scriptum βασιλ. Ita solet librarius, quicumque sit casus. Potest hic etiam legi βασιλεῖ, mox po-

μένου ²² οὐκίσκου διόπτειραν καταστήσαντες, ἐντεῦθεν κατασημῆναι τῷ βασιλεῖ ὄπταν τὸν Βάρδαν ὡσεὶ θεοκτίστῳ ἐπιτιθέμενον. Ὡς οὖν ταῦτα περὶ τοῦτου διεσκοπήκει ὁ Βάρδας (14), ταῖς πρὸς τὸν Λαυσιακὸν καθέδραις προσηποικίτο διαναπαύσασθαι τοῖς πραιπιστοις ²³ (15) συνεδριάζων καὶ δὴ τὰ λογοθέτου τοῦ ἐρόμου πραγματικῶς θεοκτίστου ²⁴ διευθετοῦντος, πάνυ τετηρημένως ἔσχεν ὁ Βάρδας ἐκ βασιλέως ἀπανιόντα ἢ πρὸς τοῦτον ἐπανιόντα ἐνεδρεύειν (16) ὡς λέων ἐν ἀποκρούφῳ ἀθρόως τε προσπηδῆσαι κατακολουθήσαστε καὶ ἐνοστήναι ²⁵ ἢ καὶ μᾶλλον ὑποσκιλίσει κατακρηνη. Συνεῖχε μὲν αὐτὸν, συνεῖχε καλῶς ὁ ἀγὼν, καὶ ἐπιθέσθαι πολλὰκις διώρητο, καὶ τῆς ὀρμῆς ἀνεκόπτετο· ἀλλ' ὁμως εἰ καὶ βραδέως (17) τῆς καθέδρας ἀνίσταται καὶ καταδραμῶν φθάνει, καὶ

B ἵνα λεχθεῖ ποιητικῶς,

Κόψ' ἐπισθε κώλησα τυχῶν ²⁶ (18), ὑπέλυσε δὲ Ἰγνία,

κατακρηνίζας αὐτόν ²⁷. Καὶ εὐθέως ἐπιδίδοται (19) σὺν κουλῆ σπάθῃ ἐπώμιος, ἣν πρὸς ἀποτροπὴν ἐναντιῶν ἐγύμνωσεν. Τῆς ἰδρας οἱ ἀποστράτηγοι (20) διανίστανται θαρσαλέως ἀπαμυνοῦντες τῷ ἐγγειρήματι. Καὶ τῆ σκοπῆ γυναικὶ κατασημαίνεται βασιλεὺς (21) πρὸς ἐξέλευσιν ²⁸ τὴν διὰ χαλκηλάτων πυλῶν Τιβαρίου τοῦ ἀνακτος· καὶ στάς ἔκεισε τὸν θεόκτιστον βασιλικῆ ψήφῳ προσέταγεν αἰρεσθαι. Καὶ ἔκλυεται χαμαὶ δι' ὑπαπιστιῶν μέχρι τῶν ἐξω περὶ τὰ Σκύλα, κάκεισε συνέχεται πρὸς τινος βασιλικῆς (22) ἀποφάσεως τελῶων ἐνέργημα (23). Ὡς δὲ περὶ τοῦτου ἡ δέσποινα διεμμάθηκει, ἐξήσει ²⁹ πρὸς τὸν Λαυσιακὸν αὐτοσχέδιος (24), ἐπιζητούσα τὸν αὐτῆς θεράποντα (25) καὶ ἀπεκτονέσαι ³⁰ μὴ συγχωροῦσα· ἀλλ' ἀπρακτὶ, κἂν τότε τολμηρὸν ἐπέβια. Ἐπειτα δὲ φωνῆ βριαρᾶ καταπτοισίσει (26), θρηνηδῶς θαλαμεύεται· τῶν ἀποστρατῆγων γάρ τις, ἐκ Μελισσηνῶν ³¹ κατάγων τὸ γένος, αὐτῆ ἐπεφθέγγετο παλινδρομεῖν οἰκαδὲ, τὴν αὐτὴν ἡμέραν ³² κρούστων ἀποκαλῶν.

Ὡς οὖν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὰ Σκύλα ὁ θεόκτιστος ἐκεκράτητο, τῶν ἐξ Ἀρμενίων Κωνσταντῖνος (27), οὗ προμενημέθα, δυσωπεῖ ἀντιλαδέσθαι αὐτοῦ. Οὗτος δὲ ³³ χρυστότητος τρόποις περᾶμενος τὰς πρὸς

D tius προεξέλευσις. Nam in Acc. non potest, nisi legatur ἡ σκοπὸς γυνὴ ante. Loquitur autem desperate.

(22) Cont. p. 106. Cedr. p. 543.

(23) Dicit contrarium ejus quod vult. Τελῶων est perfecturus, cum ille sit perpeccurus.

(24) Cont. p. 106, ubi λυσικόμος θέουσα, passis capillis currens. Ita et Cedr. p. 545.

(25) Forte Theoctistum.

(26) Cont. p. 106 Zon. p. 157. — Ἐπειτα δὲ — ἡμ. κρούσων. ἀποκ. Hæc Nostri verba usurpat Sym. Log. p. 435, sed inepte, cum non indicaverit imperatricem venisse.

(27) Scriptum, Κωνσταντῖν, ο supra v scripti. sine accentu. — Debuisset δυσωπεῖσθαι. Illic etiam contra ac vult.

τὸν Ἰουστινιανῷ ⁴⁵ τρίκλινον φερούσας πύλας συν-
 ἔπτυσεν, τὴν δ' αὐτῶν ἀπειργῶν φορὰν στρατιωτι-
 κὴν τέως ἀκρατῶς ἐρχομένην, ἕως ἂν τὰ πρὸς ἐξορίαν
 αὐτοῦ διορίσειαν, καὶ μὴ κεχράνθαι Χριστιανικῶ
 τινὰς αἵματι. Τοῦτο ⁴⁶ γὰρ καὶ Βάρδᾶ πολυμερῶς
 ἐπιφρονέιστο, εἴγε βράδιως τὰ πραττόμενα διεξάγοιτο.
 Ἀλλὰ τὸν βασιλεῖα παρορμῶσι τινες συμβουλευόντες
 ὡς εἴπερ μὴ διὰ τάχους ἀναιρεθείη Θεοκτίστος,
 ἐπανάστασις ἔσται παρὰ δεσποίνης δυσφόρητος.
 Τοῦς (28) ἐκ Ταυρικῆς καθ' ἑταιρείαν Σκύθας βασι-
 λίδε βαγδαίῳ προστάγματι διαρῶνυσιν ἐπελθεῖν
 κατ' αὐτοῦ καὶ συντόμως διαχειρίσασθαι. Οἱ δὲ
 ἐπήσαν ⁴⁷ ὀμοθυμαδὸν ὡς δὲ τὰς πύλας εὗρου συν-
 ἐπτυγμένας, ἐπίπερ ὁ Κωνσταντῖνος ἐντὸς ἐφαστή-
 κει, κακῶ μετρίῳ τὸ ἄμετρον τῶν κακῶν ἐξιώμενος
 ὑπεξίσταται, εἰ καὶ γενναῖος (29) τὴν τε φρόνησιν
 καὶ τὴν ψυχὴν καθεστῆκει· καὶ ὅσον ἐνῆν αὐτῷ σθένους
 ἐν τε λόγοις καὶ ἔργοις, κατευνάξσειν ἐπεχειρεῖ
 τοὺς ἐπίοντας κατὰ Θεοκτίστου, κατὰ τὸ μᾶλλον
 ἱκατευόμενος (30). Ὡς δὲ τὰ τῆς σωτηρίας Θεοκτί-
 στῶ ἐν τῇ δυνάμει τοῦ βοηθοῦ διητόνζει, τῆς ἀνάγκης
 κορυφουμένης, ἐπίπερ δύνάμις

Ἀνάγκης ἐγγύθι ναίει (31),

καί,

Τὸ τῆς ἀνάγκης ἔστ' ἀδήριτον σθένος (32)

κατὰ τὰ λόγια, ἐξίσταται τῶν πύλων, καὶ τῶν εἰσω
 ῥύδην προσκεχωρήκεσαν (33). Καὶ τις αὐτῶν ὑπεισέρ-
 χεται τῇ καθόδῳ (34) καθ' ἣν ὁ Θεοκτίστος ὑποκέ-
 κρυπται, καὶ ἐκείσε τὴν διὰ ξίφους τελευταίαν τομὴν
 αὐτῷ ἐγγαστριζέται. Ἐντεῦθεν εἰπεῖν (35) τῷ Βάρδᾳ
 τὸν Μανουὴλ σιδουλαίνοντα,

*Ἐπάθην γυμνώσας, Βάρδα, τοῖς ἀρακτόροις,
 Σαυτῷ γυμνώσεις εἰς τομὴν τοῦ σαρκίου (36).*

Καὶ μετὰ βραχὺ τὰ κατὰ τὴν δεσποίναν ἑκπαρά-
 τεται· διὸ σὺν ταῖς ἑαυτῆς θυγατράσι τῆς πρὸς τὸν
 υἱὸν ὀμοτιμίας ἐκπεπτωκυῖα τοῦ παλατιοῦ ἐξοστρα-
 κίζεται (37) καὶ τῇ τῶν Ραστριῶν προσονομαζομένη
 μονῇ κατοικίζεται, καὶ τῷ μοναχικῷ μεταμειβονται
 σχήματι (38). Ὅτε δὲ αὕτη προέγινε τὰ κατ' αὐτὴν
 συμβεβηκόμενα, προσκαλεσαμένη τὴν σύγκλητον καὶ
 τὸ (39) ἐν τῷ ταμείῳ χρῆμα κατεμφανίσασα τὸ τοῦ-
 του ποσὸν διωρίζετο (40) α κεντηναρίων πρὸς
 τοῖς ἑ' διὰ χαράγματος (41) τοῦ χρυσοῦ, ὡσαύτως

A Justiniani triclinium ducunt portas clausit, probi-
 bens militarem impetum per eas immodice ingruen-
 tem, usque dum de ejus exsilio aliquid determina-
 retur, ne inquinarentur Christiano aliqui sanguine.
 Istud enim et Bardæ omnino curæ erat, si facile
 possent quæ agerentur ad finem perduci. Sed impe-
 ratorem impellant aliqui monentes, nisi celeriter
 interficiatur Theoctistus, rebellionem orituram a
 domina, vix sustinendam. Itaque Scythas ex Tauri-
 ca sociales imperator acri ac vehementi mandato
 roboratos instigat ut adorirentur eum et confesium
 interficerent. At illi invadebant unanimiter : cum-
 que portas invenissent clausas, siquidem Constanti-
 nus intus astabat, malo mediocri nimium malum
 sanans iste cedit, quamvis mente animoque esset
 fortis ac strenuus, et quantum poterat dictis ac
 factis sedare conabatur in Theoctistum irruentes,
 majorem in modum obsecrans. Cum autem salutis
 spes Theoctisto in viribus auxiliatoris evanesceret,
 necessitate crescente, quandoquidem

Vis prope necessitatem habitat,

et

Necessitatis est inexpugnabile robur,

secundum oracula, recedit a portis : illique impetu
 facto in interiora penetrant, et quidam eorum ³⁰
 subito sellam sub qua Theoctistus occultabatur, ibi-
 que gladio supremum ictum ei in ventrem infert.
 C Hinc dixisse fertur Manuel de Barda vaticinans :

*Nudatus abs te, Barda, in ipsa regia
 Stringetur ensis in tuum corpusculum.*

Ac paulo post turbatur status dominæ : itaque
 dejecta honoribus quos pares habuerat cum filio
 ex palatio cum filiabus removetur, atque in mona-
 sterio Gastia dicto collocatur et ad monasticum
 statum redigitur. Quæ cum præsensisset ea quæ
 sibi eventura essent, convocato senatu ac monstrata
 pecunia ærarii, magnitudinem ejus indicavit, mille
 nonaginta centenaria signati auri, argenti item
 quasi ter mille centenaria ; quæ partim testamento
 reliquisset suus maritus, partim additamento acces-

VARIE LECTIONES.

⁴⁵ Ἰουστινιανὸν L. ⁴⁶ τούτω L. ⁴⁷ ἐπίεσαν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(28) Nullam nabet particulam connectentem, D
 qualis esset ὄν.

(29) Scripserat prius librarius γενναῖος, deinde
 per ὁ superne scriptum indicavit meliorem lectio-
 nem.

(30) Hic etiam contrarium ejus quod vult dicit,
 qui rogatur, cum debeat qui rogat.

(31) Ex Hesiodo hemistichium. [?]

(32) Ex Tragico scenarius. [Æschyli, Prom.
 105.]

(33) Scriptum πρ (ὁ supra script.) κεχωρήκεσαν.
 Atque ita solet librarius πρὸς scribere.

(34) Zon. p. 157, Ἰπὸ σκάμνον εἰσέδω. Cont.
 p. 106, Κατὰ τοῦ σκάμνον ἰπέδω. Cedr. p. 543,
 Ἰπέδω σκάμνον. Georg. Mon. p. 533.

(35) Decet aliquid verbum, ut λέγεται, quod est
 apud Cont. p. 106.

(36) Sunt duo senarii. Alii in eandem senten-
 tiam habentur apud Cont. p. 106, nec non Cedr.
 p. 543.

(37) Cedr. p. 544. Zon. p. 157, p. 158. Cont. p.
 106, lin. 2 sine.

(38) Cont. p. 108. Sym. Log. p. 445. Georg.
 Mon. p. 533 seq. Cedr. p. 545. Zon. p. 158.

(39) Cont. p. 107. Zon. p. 157.—Τὸ χρῆμα, i. e.
 τὰ χρήματα.

(40) 1090 centenaria fuisse in ærario dicit
 Sym. Log. p. 436, nec non Cont. p. 107, et Cedr.
 p. 544.

(41) Scriptum διαχαράγμ — una voce.

sisset, quantum ipsa collegisset. Cum autem ægre ferret ablitum ex aula, filio prædicit profusionem propter inscitiam, atque insuper ex ea inevitabilem interitum.

Cæterum imperii habere ad solum Michaelem redactæ, facileque Bardas propter affinitatem cum imperatore familiariter conciliatus, nec minus propter ejusmodi facinus. Itaque et Cæsaris dignitatem sibi acquirere consultum videbatur, et ad securitatem ac salutem propriam ¶1 convenientius, etsi circa hanc falsus fuit. Sic enim Theophilus quidam, ex suis, admodum familiaris, protospatharii dignitate, ei consuluerat. Porro Bardas, assumpta Cæsaris dignitate multis rebus præclare administrandis alacrem se præstabat, ut inde Cæsarea dignitas cresceret atque hinc, ut aiunt, ad imperium grassaretur.

Cæterum impilis Ismaelitibus Romanos, duce Amere ex Melitena, haud segnis nec adeo remissus esse imperator voluit, virilis jam ætatis strenuitatem præ se ferens. Itaque Samosatam versus cum exercitu profisciscitur, urbem Ismaelitarum. Quam cum triduo jam obsideret, die Dominica res divinas Christianorum celebrare instituit, communicaturus inueniento complemento. Eadem autem hora repente Agarenî portis patefactis erumpunt, facileque in fugam imperatorem compellunt, atque in tantum fugant ut et tentoria ejus et reliquam omnem suppellectilem abstulerint, ipso imperatore ægre elapso.

σχημάς αὐτοῦ καὶ πᾶν ἄλλο τι τῶν πρὸς χρεῖαν φρασθέντος.

Postea post decursum duorum annorum Amer cum triginta millibus superbe egressus est. Atque Michæl postquam Thracenses in primis ac Macedones cum reliquis thematum exercitibus usque ad quadraginta millia collegisset, obviam profectus est, occupatoque loco quodam cui nomen ¶2 Daximon, ibi castra ponit in quodam prato Cella-

καὶ ἀργυρίου ὡσεὶ κεντηναρίων τριῶν ⁴² (42) ὦν τὸ μὲν κατὰ διαθέκας παρήκην ὁ ταύτης ἐνήρ, τὸ δὲ κατὰ προσθήκην, ὃ αὐτῆ συνέλεξεν. Ἐπὶ τῇ καταβάσει δὲ δυσγεραίνουσα τῷ υἱῷ προσενεῖρει (43) τὸ ἐξ ἀπαιδεύσεως πολυανάλωτον. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τούτου τὸν ἀφυκτον ὄλεθρον.

Αἱ δὲ αὐτοκρατορικαὶ ἡνίαὶ μόνῃ τῷ Μιχαῆλ προσ- ἀνήρτηται, καὶ ἐξ ἔτοιμοι ὁ Βάρδας (44), οἷα πρὸς γένους τῷ βασιλεῖ ὦν, προσφικέωτο, οὐκ ἦτρον ⁴⁵ ἔτι καὶ ἐκ τοιοῦτου τολμήματος. Διὰ ταῦτα καὶ τὴν τοῦ Καίσαρος δόξαν προσπορίσασθαι ἑαυτῷ καταφαίνεται εὐλογον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ ἀσφάλειαν προσ- εχέστερον, εἰ καὶ ταύτης διήμαρτεν ὀδῶς γὰρ ἀπεψὲ Φιλθέος τις τῶν αὐτοῦ ἄλιαν γνωστὸς καὶ τὴν τοῦ πρωτοσπαθαρίου ὑπέχων τιμὴν ἐθεβούλευτο (45). Ὁ δὲ Βάρδας τὴν Καίσαρος εὐκλειαν ἐλληγῶς πολλοῖς ἐδεδραστηρίωτη κατορθώμασι, ὡς ἐντεῦθεν αὐτῷ τὰ τῆς Καισαρείας ἐπαύξοιτο (46), κάκειθεν, ὡς φασί, τῆς βασιλείας ἐπαναθήσοιτο.

Τῶν δὲ δυσσεδῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπιηραζόντων Ῥωμαίους (47), ἐξηγουμένου αὐτῶν κατὰ Μελιτηνὴν ⁴⁸ τοῦ Ἄμερ (48), οὐκ ἐκλελύσθαι τοσοῦτον ὁ βασιλεὺς ἐθεβούλητο (49), ἀνδρικῆς ἐμπράκτου μεταποιούμενος καταστάσεως. Διὸ καὶ εἰς τὰ Σαμώσατα ⁵⁰ (50) πολεμικῶς προδιβάξεται, πόλιν Ἰσραηλιτέως. Καθ' ἣν προσεδρεύσας ἐπὶ ἡμέραις τρισὶ μέχρι τε τῆς κυρίας ἐλθῶν (51) παρ' αὐτῆ τὰ κατὰ λειτουργίαν Χριστιανῶν ἀνατίθῃσι, μετασχεῖν (52) μίλλων τῆς ἀναιμάκτου πληρότητος. Καὶ κατ' αὐτὴν γε τὴν ὥραν ἐξαίφνης τὰς πύλας οἱ Ἄγαρηνοὶ ἀνεψέξαντες (53) ἐξεληλύθεσαν, καὶ εὐχερῶς εἰς τροπὴν τὸν ἀνακτα διεκρούσαντο, καὶ τοσοῦτον ἀπῆλσαν ὡς καὶ τὰς σκευῶν σφετερισσάσθαι (54), τοῦ βασιλέως μὲν

Ἐἶτα χρόνων δύο παρικπευσάντων Ἄμερ (55) σὺν μυριάσι τρισὶν αὐθαδῶς ἐκστρατεύεται (56). Καὶ Μιχαῆλ ἐν πρώτοις Θράκας καὶ Μακεδόνας σὺν λοιποῖς θεμάτων στρατεύμασι μέχρι τετάρδος δεκαδικῆς χιλιάδος ⁵⁷ (57) συλλεξάμενος διεξῆει (58), καὶ καταλαβὼν τινα χῶρον ᾧ ἐπώνυμον Δάξιμων ⁵⁸ (59), ἐκεῖσε σκηνοῦται εἰς τι λιβάδιον κατωνομασμέ-

VARIÆ LECTIONES.

⁴² τριῶν] ἴμο τρισχιλίων. ⁴³ ἦτρον L. ⁴⁴ καταμελιτηνὴν L. ⁴⁵ Σαμώσατα L. ⁴⁶ δεκαδικῆς χιλιάδος L. ⁴⁷ δόξυμον L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(42) Ita et Cont. l. c. sed Cedr. l. c. ὡσεὶ τριῶν D χιλιάδων.

(43) Ex imperitia ipse etiam videtur abusus hoc verbo, ac forte προσενεῖρει scripserat, quasi ab hoc esse possit προείρηκε.

(44) Cont. p. 109, Zon. p. 158.

(45) Cont. p. 114.

(46) Male pro futuro posuit. Ἐπαύξοιτο pro ἐπαύξῃσοιτο.

(47) Cont. p. 109, Sym. Log. p. 440. Occasio et causa belli. Cont. p. 103, Cedr. p. 545.

(48) Cont. p. 104.

(49) Cont. p. 109, ἀρεὶ τελούντος αὐτοῦ εἰς τοὺς ἀνδράς.

(50) Scriptum per ω, alii per ο. Cont. p. 109, ubi Σαμώσατα, uti et apud Cedr. p. 545, necnon Zon. p. 158.

(51) Cont. p. 109, Cedr. p. 545, Zon. p. 158.

(52) Cedr. p. 545, in fine. — Cont. p. 109, ἐμελ- λον δὲ τὴν ἀναίμακτον μυσταγωγίαν ἐκκληροῦν.

(53) Ita scriptum cum augmento pro ἀνοψέξαν- τες, ac forte ipse auctor ita scripserat contra grammaticam.

(54) Cont. p. 110, Cedr. p. 546, Zon. p. 158.

(55) Cont. p. 110, Cedr. p. 546, Zon. p. 158.

(56) Cont. p. 110.

(57) Ita scriptum. Potius τετάρτης δεκάδος dicendum erat. — Cont. l. c. μέχρι τεσσάρων μυ- ριάδων.

(58) Imperite, pro ἀνεψέξει. Ignorant fere isti vim particularum.

(59) Ambigue scriptum, ut et Δάξιμον possit legi.

νον Κελλάριον (60). Ὁ δὲ Ἄμερ στρατηγικῶς παρεκθατικώτερον διελθὼν τῆς ἀπαγούσης ὁδοῦ πρὸς τὴν Ζέλισαν (61), ἀπῆει πρὸς τὸ Χωνάριον, ἐν τούτῳ τε πόλεμον πρὸς Ῥωμαίους ἀράμενος, αὐτίκα πρὸς αὐτοῦ τροποῦται ὁ βασιλεὺς φυγαθείας ἐπιλαθόμενος μιλίων ἕως ἑξ. Ἐνευθεν τοῦ δρόμου τῶν βασιλικῶν Ἰππων ἀτονησάντων καὶ τοῦ συμφυγαθευομένου λαοῦ, καὶ μάλιστα διὰ τὸ παρεῖναι δυσφύρητον καύστρον ἐκ τῆς καιρικῆς διαθέσεως (62), λυσιταλείας ἡγούνται σκοπὸν ἀναβεθεκίναται (63) πρὸς τι ὄρος πέτραις τραχέειν ἀντίτυπον καὶ παρόδῳ δύσβατον, ὃ Ἀνζῆς κατωνόμασται. Τοῦτο δὴ ἦεν ὁ βασιλεὺς καταλαβὼν ἐναυλιζέται· ὁ δὲ Ἄμερ γυρώσας αὐτὸν παρεντίθεται (64). Καὶ διὰ τοῦτο μάχης σφοδρᾶς ἐκ τοῦ σύνεργος ἀμφοτέρων συγκροτηθείσης, ἣ τῶν ἐναντιῶν (65) ἰσχύς τῆς βασιλικῆς ἐν περιγέτομε σοβαρσυσμένη τῶν πανωλεθρίων (τοσοῦτον γὰρ ἐπρατύνετο) (66), εἰ μὴ ἐκ τε τοῦ τόπου καὶ τῆς τῶν συμπαρόντων ἐπὶ βασιλεῖ ἀνδρείω φρονος συλλογῆς, κομῶν δὲ μᾶλλον ἐκ τῆς ἀνω συμμαχίας, ἀντέπιπτεν. Ὅθεν οὗτος συνεγνωκῶς τὴν ἀπειλουμένην ἀπώλειαν τῷ μαγίστρῳ (67) Μανουῆλ τὰ περὶ σωτηρίας κεκοινολόγητο, τοιαῦτα εἰπὼν· « Τί δρῶμεν, ὦ Μανουῆλ μάγιστρε; ἀπολλύμεθα γάρ »⁶⁸. « Καὶ οὗτος ἀνέφη αὐτῷ· « Τὰ μὲν φοινικίζοντα πέδιλα (68), δέσποτα, ἀ τὴν βασιλικὴν περιφάνειαν δηλοῦσιν, ἀπαμφιάσθητε, μελαμβασθῆ δὲ περιβάλα »⁶⁹, ὡσαύτως καὶ τὴν λοιπὴν βασιλικὴν πανοπλίαν. Ἐγὼ δὲ λογάδας ἀνδρῶν φ' γενναίους συλλάδοιμι· καὶ δι' αὐτῶν γε πρὸς ἐν μέρος τῶν πολεμίων χωρήσομεν καὶ ῥᾶβδῶς διελυσόμεθα. »⁷⁰ Καὶ ὁ βασιλεὺς ἀντειρήκει· « Ὁ δὲ λαὸς ἐκ τούτου τί πιστεύει (69); » Καὶ ὁ Μανουῆλ ἀπεκρίνατο, ὅτι « Ἡ μὲν (70) βασιλεία σου πάντως ἔξ ἀναγκαίου διασωθήτω, ὥστε μὴ κατασχεθῆναι σε τοῖς πολεμίοις· τοῦτο γὰρ εἴγε συμβήσεται, ἔλεινόν ἐσται Χριστιανοῖς. Περὶ δὲ τοῦ λαοῦ ὅπερ τὸ θεῖον κράτος κελεύσειν εὐσεβῶς διακαρτερήσομεν. »⁷¹ Ὅν ἄνδρας γενναίους ἀφορίσας ὁ Μανουῆλ παρεγένετο εἰς τι μέρος Σαρακηνικοῦ τάγματος, καὶ, « Τὸ Σωτήριον νενίκηκεν » ἀνακεκραγῶς αὐτὸς μετὰ τῶν κατ' ἐκλογὴν αὐτῷ προσβαλὼν ἀνδρείως διέκοψε καὶ ἐξέθωρεν⁷². ὁ δὲ βασιλεὺς (71) δειλῶ κατασχεθεὶς ὑπεστράφη. Ὁ δὲ μάγιστρος βραχὺ τι διαδραμὼν καὶ τὸν βασιλεῖα μὴ ἐκβεδηκότα πυθόμενος⁷³ αὐθις ἀπῆει⁷⁴ πρὸς ἕτερον μέρος, καὶ αὐτὸν διασχίσας εἰσέδω ἔνθα ὁ ἀναξ διέτριβεν (72). Βραδείας δὲ ὥρας γενομένης ἐπὶ ταῖς τοιαύταις παρεμβολαῖς καὶ πολλῶν ἐν ταῦταις ἀναιρεθέντων Σαρακηνῶν, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὸ

rium dicto. Cæterum Amer, astutia quadam bellica longius divertens ab ea quæ Zellisani versus ducit via, Chonarium petit. Cumque inde prælium excitasset adversus Romanos, mox ab ipso in fugam vertitur imperator fugitque ad sex usque miliaria. Hinc cum in cursu equi multitudineque una fugiens deficerent, præcipue quod esset intolerabilis æstus propter diei tempus, utile consilium putant ascendere in montem quemdam saxis asperum et accessu difficilem, cui Anzes nomen; quo occupato imperator ibi stabulatur: cæterum Amer locum cingens ipsum intercludit. Itaque acri pugna ex propinquo utrinque excitata, hostilis multitudo valida internecionem insolenter minitans imperatoriam superasset (adeo robore erat), nisi ex loci opportunitate et virtute imperatoris cohortis aut multo magis ex cælesti auxilio, impedimentum obiectum fuisset. Proinde imperator, intelligens internecionem intentari, cum magistro Manuele de salute communicat, sic dicens: « Quid agimus, Manuel magister? perimus enim. » Atque hic ei respondit: « Puniceos calceos, domine, qui imperatorium splendorem significant, exue, ac nigros indue, pariterque reliquum imperatorium ornatum. Ego autem delectos viros quingentos strenuos 93 assumam, cumque iis ab una parte hostes aggrediar, facileque per eos transibimus. » Cui imperator regeit: « Multitudine vero postea quid fiet? » Respondit Manuel: « Imperatoriam tuam majestatem omnino oportet incolumem evadere, ne apud hostes detinearis: hoc enim si contingat, lamentabile erit Christianis. Quod ad multitudinem attinet, divini numinis voluntatem pie feremus. » Quingentos itaque viros strenuos cum delegisset Manuel, accessit ad unam partem Saracenicis exercitus, atque « Salvatoris signum vicit » exclamans ipse cum delecta manu facto impetu perterritus atque exsiliit: cæterum imperator metu impeditus reversus fuerat. Magister vero cum paululum procurrisset atque imperatorem non exivisse audisset, rursus abiit ad aliam partem, eamque perterritus penetravit eo ubi imperator morabatur. Cumque longo tempore durarent ejusmodi incursiones multique Saracenorum in iis interficerentur, D insuper et locus aquæ laboraret penuria, nec minus pascuorum, recessit Amer cum suo exercitu, profectusque in locum quemdam herbosum Dora dictum mox requievit. Securitatem igitur hinc nactus

VARIE LECTIONES.

⁶⁸ fort. τί δρῶμεν, ὦ μάγιστρε; ἀπολλύμεσθα γάρ. Conf. Eurip. Med. 1238. ⁶⁹ περιβάλλα L. ⁷⁰ ἐξέθωρεν L. ⁷¹ πνευθόμενος L. ⁷² ἀπῆει L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(60) Cont. p. 110, ὡς δὲ κατὰ τι χορτοφόρον πεδῖον Κελλάριον οὕτω λεγόμενον κατεσχῆνωτο.

(61) Cont. p. 110. — Ἐν τούτῳ τε — φυγαδ. ἀπὸ λαβ. Cont. p. 110, Cedr. p. 548, Zon. p. 158.

(62) Cont. p. 110. — Cont. l. c. σταθισρᾶς μεσημέριας.

(63) Cont. p. 110, in fine

(64) Cont. p. 111.

(65) Cont. p. 111, Cedr. p. 546, Zon. p. 158.

(66) Appositi signa parentheseos.

(67) Cont. p. 111.

(68) Scriptum per η in penult.

(69) Cont. p. 111. — Scriptum πρῆσεται.

(70) Cont. p. 111.

(71) Cont. p. 111.

(72) Cedr. p. 546.

Imperator ex cruentis hostium manibus effugit per totum diem (μαζα deditus, atque hoc modo solvus evasit.

κατονμάζεται, εὐθὺς προσαναπαύσατο. Ἀδελφός οὖν μαυφόνους χεῖρας διέδρασεν (75) ἄλην ἡμέραν τῆ φυχῇ προστιθέμενος, καὶ τοιοῦτω τρόπῳ διεσώσατο.

94 Porro annis duobus præterlapsis rursus idem ille Amer Romani imperii fines aggreditur, quadraginta millibus sese efferens, quibus Armeniacum thema plane disperdidit, progressus usque ad maritimam urbem Amisum. Vidensque plurimos captivos multaue spolia quibus potitus fuerat, plane insanire cœpit, quod mari prohiberetur ab insatiabili impetu, suisque præcepit ut virgis abscissis cæderent mare (sicut Xerxes apud Hellesponti pontem ferreis ipsum flagellavit), dicens: « Cur istud hic invenimus? et cur non ulterius progressi sumus populando incolas? » De hac ingenti præda et captivitate eum audivisset imperator, graviter tulit et contristatus fuit, atque apud mensam talia dicit: « Heu, heu, non est inventus ullus homo qui erga nostrum imperium et erga Christianos sincerum amorem conservaret, ut hinc prompto animo incitatus proficiscatur dimicetque cum impio Amere. » Sic affecto imperatore surrexit Petronas, Theodoræ ac Bardæ frater, atque ad imperatorem dicit: « Subjectos quidem multos tuo glorioso imperio dedit Deus, qui te plurimum amant, domine, paratique sunt amore tui mortem subire. Sed in bello modo prosperæ, modo adversæ res accidunt, victoriamque certam et indubitam nemo hominum sibi promittere potest, verum hæc a solo 95 Deo præcitur. Itaque ad hæc imperator respondit ergo: « Mi Petrona, vis proficisci et aggredi hostem ac pro Christianis meoque imperio periclitari? » Qui respondens ei dicit: « Equidem, imperator, paratus sum, quoad pugillus sanguinis inerit mihi, eum pro tuo imperio proque fidei consortibus evacuare. » Hoc alacri sermone imperator confirmatus præficit ducem cohorti scholarum. Qui verbis incusationis promptus factus rem et facta adjunxit, recta profectus in hostem cum delectis, nec nimia multitudine gravatus. Non latuit ea res Amerem: transfuga enim quidam eum adit dicens: « Notum sit tibi, Ainer, Petronas ille

σπανίζειν τὸν τόπον ὕδατος, ἀλλὰ μὴν καὶ νομῆς ὑπεχώρησεν (75) ὁ Ἄμερ μετὰ τοῦ ἰδίου στρατεύματος, καὶ παραγενόμενος εἰς τι λιβάδιον ὑπερδώρα ἐντεῦθεν ὁ ἀναξ λαβόμενος τὰς τῶν ἐχθρῶν (74) φυχῇ προστιθέμενος, καὶ τοιοῦτω τρόπῳ διεσώσατο.

Ἐτῶν δὲ δύο διαβεδηχόντων πάλιν ὁ αὐτὸς Ἄμερ τοῖς Ῥωμαῖκοῖς ὅροις ἐφάλλεται (76), ἐπὶ μὲν χιλιάσι μεγαλειούμενος (77), ἐξ ὧν τὸ τῶν Ἀρμενιακῶν θέμα παντάπασι διωλόθρευσε, παρεμβασίνας μέχρι τῆς πρὸς θάλασσαν Ἀμινουῦ (78). Καὶ τὴν πολυάνθρωπον τεθεσμένον αἰχμαλωσίαν καὶ λαφυραγωγίαν πολλὴν ὧν γέγονεν ἐγκρατῆς, ὄλος ἢ καθέστηκεν ἐκμανῆς, τῇ θαλάσῃ περισχεθεὶς τῆς ἀπλήστου φορᾶς, καὶ τῷ ἰδίῳ λαῷ (79) ὀξέως διενετείλατο κοπεῖσαις ῥάβδοις τύψαι τὴν θάλασσαν (καθὼς ὁ Ζέρξης κατὰ τὸ πρὸς Ἑλλησποντον ζεῦγμα σιδηροῖς (80) ταῦτην ἐμάστιξεν), ἐπειπὼν· « Ἴνα τί αὐτὴν εὐρομεν ἐνθάδε; καὶ ἵνα τί μὴ περαιτέρω λεηλατοῦντες τοὺς ἐγχωρίους προέθμη; » Περὶ δὲ τῆς πλείστης αἰχμαλωσίας πεπυσμένος ὁ βασιλεὺς δυσφορήτως εἶχε καὶ ἠνιάτο, καὶ τοῖς ὑποχειρίοις ἐντραπεζοῦμενος τοιαῦτὰ φησιν· « Ὀμοιοὶ Ὀμοιοί, οὐχ εὐρηταί τις ἀνθρώπων δε πρὸς τὴν βασιλείαν ἡμῶν καὶ πρὸς Χριστιανοὺς ἀγάπην εὐκρινῆ διασώσειεν, ὡς ἐνθένδε προθυμοποιηθεὶς ἀπέλθοι καὶ τῷ ἀσεβεῖ πολεμήσειεν Ἄμερ. » Ὀδῶς τοῦ βασιλέως διατεθέντος ἀνέστη Πετρωνᾶς ὁ Θεοδώρας καὶ Βάρδα αὐτάδελφος (81), καὶ πρὸς τὸν βασιλέα φησιν, ὅτι « Ὑπηκόους μὲν πολλοὺς τῇ σῇ μεγαλοδόξῃ βασιλείᾳ δέδωκεν ὁ Θεός, ὁκτινες πλείστα σε στέργουσι, δέσποτα, προτεθύμηται δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς σῆς ἀγάπης τεθνάναι· κλὴν τοῖς πολέμοις ποτὲ μὲν εὐτυχεῖν, ποτὲ δὲ δυστυχία συμβαίνουσιν· τὴν δὲ νίκην ἀνευδοκίαστον οὐδεὶς ἀνθρώπων ἐπίσταται, εἰ μὴ μόνῃ αὐτῇ Θεῷ προδιέγνωσται. » Διὸ πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνατο· « Λοιπὸν, ὦ Πετρωνᾶ, προαιρήσθαι καὶ προσβαλεῖν τῷ ἐχθρῷ, καὶ τῶν Χριστιανῶν καὶ τῆς ἐμῆς βασιλείας προκινδυνεύσαι; » Ὑπολαβῶν δὲ αὐτῷ φησιν, ὅτι περὶ « Ἐν ἐτοιμότητι, βασιλεῦ, χρηματίζω τὴν ἐνοῦσάν μοι αἵματος δράκα εἰς ἡμᾶς τὴν σὴν βασιλείαν καὶ ὑπὲρ τῶν ὁμοπίστων ἀποκινῶσαι (82). » Τοῦτοις δὲ τοῖς προθύμοις λόγοις ὁ ἀναξ ἐγγυηθεὶς προχειρίζεται (83) τοῦτον ἡγεῖσθαι τοῦ τάγματος τῶν σχολῶν (84)· δε τῷ λόγῳ τῆς προβολῆς σπου-

VARIÆ LECTIONES.

94 ὦς, ο supra script. 95 εἰς] corr. marg. ὑπὲρ L: hoc post καὶ adjecti.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(73) Cont. p. 111.

(74) Cont. p. 111.

(75) Ita omnino scriptum.

(76) Cont. p. 111, Cedr. p. 546, Zon. p. 158, in fine.

(77) Cont. p. 111, et Cedr. l. c.

(78) Apud Cont. l. c. sine v.

(79) Cont. p. 111, Cedr. p. 546, ubi ὅτι φασὶν αὐτὸν παραπλήσιον τῷ Ζέρξῃ πάθος παθεῖν, μάστιγι κελεύσαντος παῖσιν τὴν θάλατταν, ὅτι μὴ περαιτέρω προήκατο τοῦτον χωρεῖν. Male legitur χαίρειν.

(80) Ita scriptum, σιδηροῖς, et nullum adest substantivum.

(81) Cont. p. 111, Cedr. p. 546, Zon. p. 158, in

fine.

(82) Ita scripta hæc sunt, et annotavit librarius in margine etiam lectionem ὑπὲρ, qua recepta sit ὑπὲρ τῆς σῆς βασιλείας, quibus recte adherent καὶ τῶν, etc., manente autem εἰς, accusativi continuandi, καὶ τοὺς ὁμοπίστους.

(83) Cont. p. 112, Cedr. p. 547, Zon. p. 158, in fine.

(84) Obscure et ambigue. Aut enim invertit præ τοῦ λόγου τῇ προβολῇ, id est prolations verborum, aut subintelligendum reliquit ἕνεκα, ut sit προβολῆς ἕνεκα σπουδ. διατ., propter illam oblationem, etc.

δαίως διατεθείς τὸ ἔργον ἐπήγαγον, εὐθυβολήσας ἅπρὸς τὸν πολέμιον σὺν ἐπιλέκτοις καὶ οὐ κλήθει τοσοῦτον μεστούμενος. Ὁ οὐκ ἐλελήθει τὸν Ἄμερ⁶¹ (85)· φυγὰς γὰρ τις Ῥωμαίων πρὸς αὐτὸν ἀπεισι (86) καὶ φησι· Ἐνωστὸν ἔστω σοι, Ἄμερ, Πετρωνῆς ἐκεῖνος ὁ πρὸς γένους τοῦ βασιλέως τὸ αἰδίσιμον ἔχων ἐπιήχησε περιθίσθαι σοι πόλεμον· ἔθεν αὐτὸν ἀπάσης τῆς στρατιᾶς ἡγεμονεύειν προστάξεν. Παρ' ᾧ (87) συνήθροισται πᾶς ὁ τῶν θεμάτων στρατὸς καὶ ἐξώπλισται, τὴν κατὰ σοῦ μάχην πραγματευόμενος. Ἔστα Ἄμερ τοῖς ὑπ' αὐτὸν ταξιδάρχαις τὸ ἀκουσθὲν παρεγύμνου, τί ἔρῃν χρὴ πρὸς τοῦτο διερευνῶμενος. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν ἠμοφρόνως εἶπον· Ἐ τὸ παρ' ἡμῶν γεγονός, ὡ⁶² Ἄμερ (88), κατὰ τῆς ἐπικρατείας Ῥωμαίων ἀνδραγάθημα οὐδαὶς τῶν πρὸ ἡμῶν ἐξεργάσατο⁶³. Οὐ χρεῖαν ἔχει πλειονος ἐργασίας, ἀλλ' ἢ παρῖναι⁶⁴ (89) ἔδδεν τὴν πρὸς τὴν χώραν ἡμῶν, δι' ἧς ἀφιζόμεθα (90). Κατ' εἰ μὲν ὁ Πετρωνῆς δῶνικαν ἡμᾶς καταλάβοι, τνηκαῖστα τούτου παραταξόμεθα⁶⁵· εἰ δὲ τοῦτο μὴ συναντήσῃ, ἐν τοῖς ἰδίαις πάντως ἀπελευσόμεθα. Ἀὐτὸς δὲ ὁ Ἄμερ ὡς εἰ τις ἄλλος οἰηματίας τελῶν (91) καὶ ὑπέροπλος ἐφη· Ὁ ὀδαμῶς τὸ παρ' ὀμῶν βουλευθῆν διαπράξομαι, ὡς ἂν μὴ ἐκεῖνος ἐμοὶ δειλίαν καὶ δρασμὴν ἐπιγράφωτο· διὸ ἀπειμι πρὸς ἀντιπαράταξιν αὐτοῦ. Ἀδιοδύσας δὲ ἀπὸ Ἀμισοῦ ὡσεὶ μῖλια⁶⁶ (92) φ' τῷ Ἀδυσιανῷ καταντῆ, κατὰ συνορίαν τελοῦντι τῆς τε Παφλαγονίας καὶ τοῦ Ἀρμενιακῶν θέματος, εἰς τὸν χώρον δε κατωνόμασται Πόρσοντα (93), ἐν ᾧ ὄρος καθέστηκε, καθ' ὃ ὁ Ἄμερ δοκῆνισεν (94), ἦτοι τοῦ ὄρους ἐκεῖθεν, καὶ ὁ Πετρωνῆς ἔνθεν. Νυκτὸς δὲ καταλαβούσης στρατηγούς ἐκπέμπει τῶν εὐδοκίμων, ἐπαναβεθηκέναι τοῦ ὄρους καὶ ἔγκρατῆσαι αὐτοῦ, ἵνα μὴ τούτου ἐν κατασχέσει γένωνται οἱ πολέμιοι. Ταῦτ' δὴ τοῦτο καὶ ὁ Ἄμερ εἰργάσατο (95). Πρὸς τῇ ἀναβάσει δὲ τοῦ ὄρους συνητηκῶτων ἀλλήλοις, ὑπερίσχυσεν ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναβεθηκῶτας εὐθαρῶς κατεβίθασεν· ἐφ' ὃ καὶ ὁ Πετρωνῆς μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν παντὸς λαοῦ ἀναβέθηκεν. Συμβολῆς δὲ γενομένης τῶν ἀκατέρων μερῶν, ὁ ἐπιβλέπων θεὸς ἐπὶ ταπεινὸν καὶ πρῶτον καὶ τοὺς αὐτοῦ τρέμοντα λόγους, ὁ τοῖς ὑπερηφάνοις ἀντιτασσόμενος, τὸν μὲν ἐκραταίωσε, τὸν δὲ ἐσῆρῶσεν (96)· καὶ παραντῆκα ὁ Ἄμερ μαχαίρᾳ πεποινηλάττητο⁶⁷, ὅσπερ ἀναιρεθέντος ὁ ὑπ' αὐτὸν ἄκας λαὸς διεσκέδαστο καὶ ξίφους ἐγγεῖρημα

affinitate imperatoris glorians minatus est tibi bellum inferre: quapropter eum universo exercitui præesse iussit. Ab eo collectæ sunt omnes thematum copiæ et armis instructæ, prælio adversus te paratæ. Tunc Amer suis ducibus revelavit quid audirisset, quid faciendum ad hæc sit quærens. Illi vero ad eum unanimiter dixerunt. « Res quales nos, o Amer, gessimus adversus Romanorum imperium, nemo ante nos gessit: non est opus majore negotio, sed tantum via in nostram regionem, per quam proficiscamur. Et si quidem Petronas nos persequens occupaverit, tunc 96 contra eum in acie consistemus: sin id non accidat, ad nostra utique abibimus. » Ipse autem Amer, si quis alius arrogans et superbus, dixit: « Haudquaquam vestrum consilium exsequar, ne ille formidinem aut fugacitatem mihi imputet. Quare proficiscar in aciem contra eum. » Profectusque ab Amiso quasi milliarum quingenta ad Amysianum pervenit in confinibus Paphlagoniæ et Armeniaci thematis, in locum qui Porsonta dicitur, ubi mons est, apud quem Amertabernacula posuit; ipse in altera parte montis, et in altera Petronas. Cum autem nox venisset, duces mittit Petronas ex probatoribus qui conscendant montem eumque occupent, ne hostes eum obtineant. Quod idem et Amer fecit. Cumque in ascensu montis sibi obviassent, prevalere fecit Deus populum suum, eosque qui ascenderant audacter aggressi dejecerunt, et Petronas montem cum omni sua multitudine ascendit. Factoque conflictu ex utraque parte, Deus, qui humilem respicit et mansuetum suosque sermones trementem, qui superbis resistit, hunc roboravit, illum debilitavit. Ac confostit Amer gladio pœnas dat: quo interfecto omnis ejus multitudo dissipata gladioque perempta est, ac fere universa periit, excepto illius filio cum una centuria Halyn fluvium transgresso; quem tamen occurrens 97 ei in Charsiano themate merarches Macheras diestus cepit, illosque qui cum ipso erant, ut propensodum, Deo miraculose agente in excelso brachio, nee relinqueretur aliquis ex ipsis, quidque acedisset nuntiaret in urbe ipsorum adhuc reliquis Saracenis. Hoc cum nuntiatum esset imperatori, civitas abundantè letitia exhilarata est, ac Petronas magistrorum gloria decoratur. Ut au-

VARIÆ LECTIONES.

⁶¹ τὸ Ἄμερ L. ⁶² γεγονός δὲ Ἄμερ L. ⁶³ εἰξίργαστο V. ⁶⁴ παραντῆκα L. ⁶⁵ παραταξόμεθα, α supra w script. b. ⁶⁶ μῖλια: x L. ⁶⁷ πεποινηλάτο L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(85) Ita scriptum, solemani hallucinatione circa o et ω. Forte τῷ scripsert auctor [ut p. 80]. Alias et τὸν legi potest.

(86) Scriptum ἄπεισιν ex iotacismo.

(87) Ita scriptum. Potius παρ' ὃ, quocirca, quapropter, aut παρ' ὃ, a quo.

(96) Scriptum γεγονός δ. Apparet autem hinc maxima socordia librarii circa o et ω.

(89) Ita scriptum, non παραντῆκα, quod aptius esset. Aut potius legendum παραντῆ vel παραίνειν.

(90) Balbutit misere.

(91) Scriptum τελῶν. Solet librarius pro circum-

flexo acutum ponere, ut supra in Πετρωνῆς aliquoties: paulo ante tamen recte περισπωμένως.

(92) Ita scriptum μῖλια, non μιλια. Videtur autem numerus quingentorum nimis. — Ita fere scriptum, ut etiam legi possit Ἀμυσιανῷ.

(93) Cont. p. 112, ubi Πόσοντα. Vid. ibid. p. 113, Cedr. p. 546, ubi Πτώσοντα apud Zon. p. 159, Πώσαντα.

(94) Ita scriptum, non ἐσῆρῶσεν.

(95) Cont. p. 113.

(96) Cont. p. 114, Sym. Log. p. 440, Georg. Mon. p. 535, Cedr. p. 547, Zonar. p. 150.

icm aliqui, etiam Bardas postquam cum fratre A

hosies vicisset, tunc Cæsar acclamatus fuit, in diebus Paschatis, indictione decima.

De his rebus cum audivisset dux Bulgarorum, cædens ejusmodi victoriæ ad pacificum statum inclinabat, quamvis prius fuisset ferrox. Sed et fame premebantur ejus subjecti: unde et Homerium apud se, ut par est, cogitarunt oraculum,

*Tristes sunt mortes miseris mortalibus omnes,
Sed quam dira famas affert tristissima demum est;*

adeo ut facile Christianorum admitterent baptismum universi, ipsæque eorum dux vellet Michael vocari imperatoris nomine, cum mitterentur illuc sacerdotes quidem eximii ad religionem Christianam firmandam.

98 Cæterum magnæ curæ erat Cæsari Bardæ sapientia, quamvis ea cura ad ostentationem spectaret. Congregat itaque sapientes in Magnaura, ut, aliis philosophiæ, geometriæ, aliis astronomiæ, aliis grammaticæ professoribus ibi constitutis, isti gratis docerent accedentes. Ac tantum in ea cura laborabat, ut Leonem illum summum philosophum in philosophia constitueret doctorem, ejusque discipulum Theodorum in geometria, atque in astronomia Theodegium, inque grammaticis Cometan, istisque imperatorias largitiones suppeditaret. Quos præ studio sæpe visitans ac discipulorum cujusque aptitudinem considerans, bona spe hos sustentabat, ipsorumque præceptores diligentiores beneficiis efficiebat, ita ut eruditionis semina ex illo tempore ad hunc usque diem sumpto incremento plures fructus ferrent, in illius memoriam litterarum monumentis consignatam. Insuper nec muneribus facile corrumpebatur, quamvis fide id præ se ferret: inhiabat enim opibus vehementer, multas pos-

γέγονε, καὶ σχεδὸν ἅπας ἀπώλετο, δίχα τοῦ τοῦ υἱοῦ μετὰ ἑκατοντάδος ἀνδρῶν (97) διαπεραιωσαμένου Ἄλυν τὸν ποταμὸν (98)· οὐ κατὰ συνάτησιν καθεστῶς ἐν τῷ Χαρσιανοῦ θέματι μεράρχη, ὁ Μαχαιρᾶς οὕτω καλούμενος κατέσχευεν αὐτὸν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ὥστε παρὰ μικρὸν τοῦ Θεοῦ θαυματουργήσαντος ὕψιλῳ ἐν βραχίονι, μὴ περιλειφθῆναι τινα ἐξ αὐτῶν καὶ περὶ τῶν συμβεβηκότων ἀπαγγεῖλαι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτῶν περιουσι Σαρακηνοῖς. Περὶ τοῦτου διαγγελλθέντος τῷ βασιλεῖ κατὰ τὴν πολιτείαν χαρμονὴ δαψιλῆς διακέχεται (99), καὶ ὁ Πετρῶνᾶς τῇ τῶν μαγίστρων εὐκλείᾳ σεμνύεται. Ὅς δὲ τινες, ὅτι καὶ Βάρδας σὺν τῷ ὁμαίμονι τοὺς ἐχθροὺς τροπασάμενος τὴν τοῦ Καίσαρος τότε κληροῦται ἀνάρρησιν, ἐν ἡμέραις τοῦ Πάσχα, ἰνδικτιῶνι ε'.

Ὁ οὖν καθηγμένον Βουλγάρων περὶ τούτου ἐπεγνωκῶς (1) καὶ τῷ τοιοῦτω κατατροπωθεὶς εὐτυχῆται πρὸς εἰρηναίαν κατάστασιν ὑποκλίνεται, εἰ καὶ πρὶν ἐθραυνέτο (2), ἀλλὰ μὴν καὶ λιμῶ οἱ περὶ αὐτὸν πιεζόμενοι (3) (ἔθεν καὶ τὸ Ὀμηρικὸν καθ' αὐτοὺς ὡς εἰκὸς διενενόητο ὁ λόγιον,

*Πάντας μὲν στυγεροὶ θάνατοι δειλοῖσι βροτοῖσι,
Λιμῶ δ' οἰκτιστοὶ θανάσειν καὶ πότμον ἐπισπῆν),* καὶ τοσοῦτον ὥστε καὶ τοῦ Χριστιανῶν εὐπειθῶς (4) καταξιώθῃναι βαπτίσματος ἅπαντας, τὸν δὲ αὐτῶν ἀρχηγὸν αἰρετίσασθαι ὁ Μιχαὴλ ἰνομάσθαι ἐπὶ τῷ βασιλείᾳ ὀνόματι (5), ἐκπεμφθέντων ἐκεῖσε ἀρχιερέων τινῶν ἑλλογιμῶν τὰ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως ἐγκρατύνασθαι.

Περὶ πολλοῦ δὲ (6) τῷ Καίσαρι Βάρδα ἡ σοφία πεφιλοτίμητο, καὶ τῶν πολλῶν πρὸς ἐπίδειξιν ἐμεμῆλτο. Συναθροίξει σοφοὺς κατὰ τὴν Μαγναύραν, ὡς τοὺς μὲν φιλοσοφίας, γεωμετρίας, τοὺς δὲ ἐτέρους ἀστρονομίας, ἄλλους γραμματικῆς ἀντιποιουμένους ἐγκαταστήσας προῖκα διδάσκειν τοὺς προσιόντας. Καὶ τοσοῦτον αὐτῷ τὰ τῆς ἐπιμελείας ἐν τούτῳ διεύργαστο, ὡς λέοντα τὸν πάνυ φιλόσοφον κατὰ τὴν φιλοσοφίαν ἐντάξει διδάσκαλον (8), καὶ τὸν αὐτοῦ φοιτητὴν ἐν γεωμετρίᾳ Θεόδωρον (9), καὶ ἐν ἀστρονομίᾳ Θεοδῆγιον (10), ἐν τε γραμματικῶς Κομητᾶν, καὶ τούτους ταῖς βασιλικαῖς δωρεαῖς ἐπαρκεῖν (11)· ἐφ' οἷς ἐκ φιλοπονίας ἐπιχωριάζων συγχῶς καὶ τῶν μαθητιῶντων ἐκάστου τὸ ἐπιτήδειον ἐνοῶν χρησταῖς ἐλπίσιν ὑπέτρεφεν, αὐτῶν τε τοὺς καθηγουμένους ἐμμελεστέρους πρὸς τούτους ταῖς εὐεργεσίας πεποιήτο, ὥστε τοῦ λόγου τὰ σπέρματα ἐκτοτε κατὰ μέχρι τῆς δεῦρο διαυξηθέντα ἐπὶ πλείον τελεσφορεῖν εἰς ἐκείνου μνήμην ἀνάγραπτον (12). Πρὸς ἐπὶ τούτοις τῷ ἀδωροδοκίῳ, καὶ ἐπιπλάστως, ἐπέχρηστο.

VARIAE LECTIONES.

98 Μενάρχη V. 99 διενενόητο L. 100 στυγεροὶ] γάρ L. Odys. μ, 341. 101 αἰρετίσασθαι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(97) Cedr. p. 547, Zon. p. 159.
(98) Cont. p. 114, Cedr. p. 547.
(99) Id est: *Per civitatem lætitia ingens manavit.* Sed videtur et hic invertisse pro ἡ πολιτεία (sive ἡ πόλις) χαρμονὴ δαψιλῆ διακέχεται.
(1) Videtur hæc alieno loco inseruisse. Bulgares ad Christum conversos fuisse adhuc Theodora imperante, tradit Cont. pp. 101 et 102. Sym. etiam Log. ante expeditionem Petronæ refert, p. 440. Vid. Georg. Mon. p. 534, Cedr. etiam p. 540, Zon. etiam p. 155.
(2) Zon. p. 155, Cedr. p. 540, Sym. Log. p. 440, Cont. p. 101, Georg. Mon. p. 534.
(3) Nominat. pro genit. absol. — Pueriliter rursus inculcat Homerum. — *Καθ' αὐτοὺς.* Ita scriptum, non κατ' αὐτῶν.

D (4) Sym. Log. p. 440.
(5) Cedr. p. 540, Cont. p. 102, Sym. Log. p. 440, Georg. Mon. p. 534.
(6) Cont. p. 115, Cedr. p. 547, Zon. p. 160.
(7) Ita hæc scripta. Loquitur negligentissime. Nullam ponit particulam connexionis.
(8) Cont. p. 115, Cedr. p. 547, Zon. p. 160.
(9) Cont. p. 119. De hoc Theodoro Leonis discipulo multa idem, p. 115 seq.; de eodem Cedr. p. 548 et seq. non nominat, ut et Zon. p. 160 et seq.
(10) Cont. p. 119, Cedr. p. 550. — Κομητᾶν. Cont. p. 119.
(11) Cont. p. 119, Cedr. p. 550.
(12) Exemplo sit auctor.

Ἐπιπιλορηματῆται (13) γὰρ ἀπειδῶς πολλῶν κτημάτων καὶ μὴν τιμαλφῶν ἐπιέμενος, ὧν τὴν κτῆσιν ἐξ ἀναγκαίου προσελαμβάνετο · ἐπιπιλορήματο γὰρ προπομπὰς εἰς ἄκρον καὶ σεβασμότησαι, τὸ αὐθαδὲς καὶ ἀλαζονικὸν ἐπισκώμενος (14), εἰ καὶ μετὰ σκηνικευομένης φρονήσεως καὶ ἀρχικῆς καταστάσεως ἦσαν ἦν τῶν ἐξ ἀληθείας βελτιωμάτων. Ἐξ ὧν ἀσχετῶς ἐβασίλεια (15), Μιχαὴλ ἐπαυχενίζων τοῦ βασιλέως, ᾧ⁷³ παρορᾶσθαι μὲν πολλάκις ἐκ τε (16) τῶν συγκλητικῶν ἐξεγένετο, τάχα δὲ καὶ διὰ τὸ ἀλίσκεσθαι (17) φιλοθεάμονι καὶ φιλιποπόρῳ προθέσει τὸν ἀνακταδὶ ἀπροσεξίαν τῶν ἀμεινόνων, ἣ τυχὸν καὶ ἡλικία τῆ νεαζούση παραριπίζεσθαι.

Οὐ μὴν δὲ Βάρδας μόνος τῆς βασιλείας ἐρῶν ἐτυροδάζετο, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας ἔγκραταιν οὐκ ἐπαύετο (18), ὥστε καθελὲν τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου τὸν σεμνὸν Ἰγνατίου διασκέψασθαι, τῷ ἀπειρηθαί ποτε κοινωνίας αὐτὸν κατὰ τι τῶν ἀπευκταίων ἐλάττωμα, ὃ πρὸς ὑπόνοιαν παρενέσκηπτεν, εἰ καὶ παρ' αὐτοῦ πολλάκις ἐν ταύτῃ δεχθεὶς νοουθετικαῖς τε συμβουλαῖς μὴ πεισθεὶς⁷⁴ αὐτὸν δοκιμάζειν καθ' ἃ τῷ Παύλῳ νενομοθέτηται, ἀνευλαδῶς τῷ ἀγιάζοντι πρόσεισι καὶ πολλάκις· διδὲν ἐν μιᾷ (19) τῆς ἀδιαφόρου τὸλμης ἀπορραπίζεται (20), καὶ ἀπειλεῖ κατ' αὐτοῦ μεθ' ὕβρεων χαλεπῶν τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτὸν καθαιρήσειεν, προσεπιθησόμενος⁷⁵ αἰκισμούς (21). Ὅς μετ' ὀλίγον τὸν τοιοῦτον ἄνδρα τῆς ἀρετῆς μεταύσας τοῖς κατ' αὐτοῦ σκευασθεῖσι τῆς ἐκκλησίας καθίστησιν ἐκδηλον, τὸν μετὰ (22) τὴν τετραστῆ τοῦ θρόνου κατάσχεσιν καὶ τελευταίαν⁷⁶ τοῦ τρισμάχαρος Μεθοδίου κατ' ἐκλογὴν προκριθέντα, σὺν εὐλαβείᾳ τῷ μεγίστῳ (23) τῶν ἐκ πατρὸς ὀρθοδόξων συστάσεων⁷⁷ τῶν μεγάλων τῆ ἀρετῆ Βασιλείου καὶ Γρηγορίου, τῶν υἱῶν Λέοντος βασιλέως, κἄν τῆ τοῦ πατρὸς ἐπιπόσφῃ αἰρέσει συμκρυνομένων, ὡς ἐνευθεν λοιπὸν κληροῦσθαι⁷⁸⁻⁸⁰ τὸ μέγιστον τῶν⁸¹ μεγάλων ἐπαναθέδηκεν (24). Ἀντεισάγει δὲ Φώτιον πατριάρχην, κατὰ τι μὲν τῶν βελτιόνων⁸² ὀρερετροῦντα, κατὰ τι δὲ χλαμαλούμενον. Ἐφ' ὧν καθόθεν καὶ τῆ ἀνόθεν πολλῶν προσκληθέντων τῆς γερουσίας βουλῆς καὶ ταύτας ἐπισφραγισθέντων, Κωνσταντίνος μόνος ὁ εἰρημένος οὐ κατατίθεται, ἐξαικῶν μὴ ἐξείναι τι τῶν λαϊκοῖς καταλόγοις συνειλεγμένων περὶ τοιοῦτων ἐγγράφασθαι. Οὐ μέχρι τούτου τὰ κατ' αὐτὸν · ἀλλὰ πολλάκις τιμωραῖς ἐμ-^D μεθοδεύεται⁸³ παρὰ μικρὸν τῆς ζωῆς ἀπηλλάχθαι,

A sessiones, sed et pretiosas, affectans, quarum comparationem necessario suscipiebat: studebat enim pompæ summopere et magnificentiæ, arrogantiam et fastum colligens, quamvis cum simulata prudentia et imperii affectatione aspiraret ad eos profectus qui rei veritate probarentur. Quare immodice affectabat imperium, Michaelis imperatoris cervici imminens; **99** cui ut contemneretur et a senatoriis viris sæpe accidit, fortio quia caperetur spectaculis ac circo nimis esset deditus imperator propter neglectum meliorum morum, aut fortasse quod juvenili ætate huc illuc impelleretur.

Sed non solum cupiditate imperandi Bardas turbulentus erat, verum et Ecclesiam violare non desinebat, adeo ut remove a sede patriarchali sanctum Ignatium in animum induceret, quod exclusus aliquando communione ab eo fuisset, propter quoddam detestandum crimen, quod in suspicionem veniebat, quamvis sæpe in eam receptus, admonitionibus et consiliis non obtemperans ut sese probaret secundum Pauli præceptum, irreverenter ad sanctum accedit, et sæpius: quare uno quodam die ob indifferentem audaciam repellitur cum castigatione. Atque hic minatur illi cum contumeliis gravibus, a summo sacerdotio remoturum, additurum etiam sæva verbera: qui et paulo post, ejusmodi virum, virtute irrita et despecta, suis in eum machinationibus ex ecclesia **C** ejicit, illum post quatuor annorum patriarchatum et obitum beatissimi Methodii per electionem antepositum, cum maxima reverentia, patrum orthodoxorum pari magnis illis in virtute, Basilio et Gregorio, filiis Leonis imperatoris, etsi propter patris infamem hæresin minuerentur, ut ad percipiendos **100** honores magnorum maximos ascenderet. Introducit autem Bardas in locum ejus Photium patriarcham, in aliquibus bonis superiorem, in aliquibus inferiorem. In quorum descensu et ascensu, cum multi accessit fuissent ex senatorio ordine eumque assensu suo comprobassent, solus Constantinus, de quo diximus, non consensit, dicens non licere cuiquam ex laicorum numero talibus inscribi. Non eo tantum processum adversum ipsum, sed multis supplicibus exercetur, ut propemodum vitam amitteret, in tantum ut humi

VARIE LECTIONES.

⁷³ ἦττον L. ⁷⁴ ᾧ ὡς L. ⁷⁵ πεισθῆς L. ⁷⁶ προσεπιθησόμενος L. ⁷⁷ συνευλ, α supra scripto τῷ μεγίστῳ L. ⁷⁸⁻⁸⁰ πληροῦσθαι L. ⁸¹ τῶν τινῶν L. ⁸² βελτιόνων L. ⁸³ ἐνμεθοδεύεται L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(13) Ita scriptum per η in penult., non per iota.
 (14) Loquitur involute et contorte et ambigue.
 (15) Cedr. p. 547, ubi τῆς βασιλείας κατεστοάζετο. Zon. p. 160, ἐαυτῷ τὴν βασιλείαν ἐμνατο.
 (16) Ita loquitur quasi Bardas contemptus fuerit a senatu: sed cause quas subjungit contemptum imperatoris indicant. Taceo quod μὲν et τε et in ἐξεγένετο ἐξ præter rem posuit.
 (17) Cont. p. 114, Cedr. p. 547, Zon. p. 159.
 (18) Cont. p. 120, initio, Cedr. p. 551.
 (19) Loquitur incondite et pugnancia. — Διδὲν ἐν

μᾶ. Involute et ambigue.

(20) Græca sunt instar foliorum Sibyllæ. Itaque Latina non possunt fieri multo clariora. De aliquibus amplius quærendum quod ad res attinet.

(21) Desperate et perditæ loquitur.

(22) Cont. p. 120, Cedr. p. 551, Zon. p. 161.

(23) Ita scriptum. Forte τῆ μεγίστη.—Verti quasi esset συστάσις in singulari. Potest συστάσις esse et factio. Item commendatio; in qua significatione hic retineri posset plurale συστάσιων.

(24) Cedr. p. 551, Zon. p. 161, in fine.

projectus in formam crucis extendiretur manibus A
pedibusque alligatis indeque doloribus cruciaretur.
Non hic abrupti ejus cruciatus, sed in majus pro-
gressi. Traditur a Cæsare Theodoro illi satuo dicto,
ut crudelissima experiretur, nec non Joanni Gor-
gonitzæ et Nicolao Scutelopi, in apostolorum cele-
bre templum, ubi monumenta Imperatorum, inclu-
dendus, ut fame ac siti vexaretur, ac multo magis cor-
poris cruciatibus: qui Icculo Constantini Copronymi
eum divaricatis cruribus impositum nudum ibi reli-
querunt. Erat autem tempestas hiberna et admo-
dum gravis; lapidis dorsum acutum, totusque
lapis tactu perquam frigidus, cum anni tempore
tam suapte natura. Proinde athleta ille ex intesti-
nis pus mistum sanguine mittebat. Dolorque erat
talis **IOI** qualem utique non ignoratis quotquot B
dysenteriam ex frigore experti estis. Dum enim
algoris et inflammationis admorsu intestinum labe-
factatur, continuo doloribus distenditur qui ea pati-
tur. Deinde valde pallescit et ob densitatem aeris
cum dolore inhorrescit, sanguine in grumos coales-
cente in superficie, unde digestio pessum it. Sed
in intimis etiam dum spiritus in corde densatur et
constipatione exterioris spissatur, in affecta parte
magis exasperatur dolor, vi mali eo compulsus. Ita
tolerans diros cruciatus vir beatissimus, quamvis
ex castratione etiam et senectute varie esset debili-
tatis, non est locutus Domino malum super iis quæ
patiebatur, nullum anceps verbum aut quod illis
ansam præbere posset, non judicavit ut Ithacensis C
illius socii,

ἰλλου ποιηρὸν ὑπὲρ ὧν ἐκτεπὸνθαι, οὐκ ἐκείνοις ἐνδύσιμον, οὐκ ἀμφίβολον, οὐ κατὰ τοὺς ἐταίρους τοῦ
ἐξ Ἰθάκης συνέκρινεν

*Horæ momento aut cadere aut reperire salutem
Præstat quam lenta affligi certamine vitam.*

Certamine, inquam, cum Cæsare: non enim ei minor

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ τὸ πόδε L. ⁹¹ ἀλγηδῶσιν C. ⁹² ἐφότῳ L. ⁹³ τραχύμενος B. ⁹⁴ περισκελλίσαντας L. ⁹⁵ μάλλα L.
⁹⁶ ψυχρῶς L. ⁹⁷ ἢ om. L. ⁹⁸ στρατεύεσθαι ἐν αἰνῇ δηϊότητι L.1

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(25) Cont. p. 120, ubi τὰς ἐπὶ γῆς τοῦ ἀνδρὸς
ἐκτάσεις.
(26) Cont. p. 120, ubi Θεόδωρος ὁ Μωρῶς. Apud
Sym. Log. p. 441, ubi Θεοδοσίῳ τῷ Μωρῶ.
(27) Cont. p. 120, Sym. Log. l. c. — Cont. p. 120,
ubi ὁ Σκουτελότης Νικόλαος. Apud Sym. Log.
p. 441, ubi Νικόλαῳ τῷ Σκουτελότῃ.
(28) Loquitur conturbate. — Cont. p. 120 [τὴν τῶν
ἐτῶν ἱερῶν ἀποστόλων τεμένει, οὐκ ἐν τῷ δὴ με-
γάλῳ τε καὶ σεμνῷ, ἀλλ' ἐνθα οἱ τάφοι καὶ λέγονται
καὶ εἰσίν].
(29) Loquitur imperfecte.
(30) Scriptum Κωνσταν. τ supra script. Erat ex
marmore.
(31) Cont. p. 120. — Apud Cont. p. 120 ἐναπο-
κλείσαντας. Apud Sym. Log. p. 441, Οἱ καὶ περι-
έκλεισαν αὐτόν. Unde et apud Nostrum potius περι-
κλείσαντας legendum videri possit. Apud Cedren.
p. 551, Τῷ τοῦ Κοπρωνύμου τάφῳ ἀποκλείει. Zon.
p. 161, D. Ἐγκλείει τάφου. Nihil tamen mutandum
apud Nostrum, sed tantum περισκελλίσαντας uno λ
scribendum, *divaricatis cruribus imposuerunt arca.*
Contin. ita: Ἐν τῷ μετεώρῳ ἐπικαθίσαντας. —
Scriptum καταγύμνωσιν.

καὶ τοσοῦτον ὥστε χαμαιριφῆ σταυροειδῶς (25) δι-
ηπλώσθαι τὰ χεῖρε καὶ τὸ πόδε ⁹⁰ κατὰδεσμον καὶ ἀλ-
γηδῶσιν ⁹¹ ἐντεῦθεν κακύνεσθαι. Οὐ μέχρι δὲ τοῦ-
του τὰ τῶν αἰκιμῶν διεκόπτετο, ἀλλ' ἐπὶ τὸ χεῖρον
προέκοπτεν. Ἐκδίδεται παρὰ Καίσαρος Θεοδώρῳ τῷ
Μωρῶ κατὰ κτῆσιν τῶν ὠμοτάτων (26), πρὸς δὲ καὶ
Γοργονίτῃ Ἰωάννῃ καὶ Νικόλαῳ τῷ Σκουτελότῃ (27),
καὶ ἐν τῷ τῶν ἀποστόλων περιθότῳ ναῦ (28), ἐν
ἡρώσῳ τῶν βασιλέων, ἐφ' οὗ ⁹² ἐγκέλειστο λιμῶ καὶ
δίψῃ (29) τραχύμενον ⁹³, καὶ πολλῶν πλείον τὰς
κατὰ σῶμα κακώσεων· οἵτινες λάρνακι Κωνσταν-
τίνου (30) τοῦ Κοπρωνύμου περισκελλίσαντας ⁹⁴ κατὰ
γύμνωσιν (31) εἶασαν. Χειμῶνος δὲ ἦν ὥρα, καὶ
μάλλα ⁹⁵ τῶν ἐπαχῶν· τῷ λίθῳ ἐπαυχίνιος ἡ δέξτης,
καὶ δι' ὄλου κατὰ τὴν ἀγῆν λίαν ψυχρὸς ⁹⁶ ἐκ τε
καιροῦ καὶ τῆς αὐτοῦ φύσεως (32). Ἐνθένδε ὁ ἀθ-
λητῆς τῶν κρυφίων σαρκῶν ἀποβολὴν ἔποιετο σα-
πρίας καὶ αἵματος (33). Καὶ ἡ ὀδύνη ὅποια, ἴσως
πάντως τινὲς οἱ δυσεντερίας καὶ μᾶλλον (34) ἐκ ψύ-
χους πεπαίρασθε. Κρύους γὰρ καὶ φλέγματος δῆξι·
τοῦ ἐντέρου πημαιομένου εὐθὺς μὲν, περιουδυνᾶται καὶ
διατείνεται ὁ τούτων ἀισθόμενος, εἴτα σφοδρῶς
ὠκριᾶ καὶ τῇ πικρῶσιν τοῦ περιέχοντος ὀδυνηρῶς
φρικιᾶ θρομβωμένοι τοῦ αἵματος κατ' ἐπιφάνειαν,
ἐξ οὗ ἡ διαφορῆσις ὀχθεταί· ἀλλὰ μὴν καὶ κατὰ βέ-
θος τοῦ ἐγκαρδίου πνεύματος πυκνουμένου τῆ συμ-
πλήσει τοῦ ἐξω παχυνομένου, εἴτα τῷ τραυματιῶναι
μέρει πλείον δριμύσσειται, συναυνομένης ἐκείσε πά-
σης τῆς χαλεπότητος. Οὕτως ἐγκαρτερῶν (35) τοῖς
δεινοῖς ὁ πανόλβιος, εἰ καὶ εὐνουχία καὶ γῆρα (36)
πολυειδῶς μεμαλάκιστο, οὐκ ἐφθίγγετο πρὸς τὸν Κύ-
ριον

*Βέλτερον ἢ ⁹⁴ ἀπολέσθαι ἐνα χρόνον ἢ ἐ βιώναι,
⁹⁵ ἢ θηθὰ στρατεύεσθαι ⁹⁶ ἐν αἰνῇ δηϊότητι (37),*

ἦ: οἱ τῇ πρὸς τὸν Καίσαρα· οὐκ ἦν γὰρ αὐτῷ ἐπ'

(32) Cont. p. 120.
(33) Cont. p. 120, Sym. Log., p. 441, Nostris ver-
bis, nisi quod ἐκ τῶν, melius.
(34) Rursus tanquam declamator: et satis apparet
melius sermonis genus. — *Καὶ μᾶλλον.* Ita scrip-
tum.
(35) Sym. Log. p. 441, iisdem cum Nostro verbis.
(36) Ita scriptum, non γῆρα.
(37) Ita scriptum, male. Emendandum ex Ho-
mero. Negligenter hæc ut pleraque et supine tra-
ctata sunt, partim a librario, partim ab ipso auctore.
Loca Homeri, in quibus Noster multus est et
ineptus, id ostendunt, plerumque vitiose descripta.
Apud Hom. II. ο, v. 511, hæc ita: Βέλτερον ἢ ἀπο-
λέσθαι ἐνα χρόνον ἢ ἐ βιώναι· ἢ θηθὰ στρατεύεσθαι
ἐν αἰνῇ δηϊότητι. Quæ ibi Ajax dicit suos prælio
acuens. Sed Noster, lapsus memoriæ, ut videtur,
sociis Ulyssis tribuit, deceptus fortasse similitudine
loci Odys. μ, v. 350. Βούλομαι ἄπαξ — ἀπὸ θυμῶν
ὀλέσσαι ἢ θηθὰ στρατεύεσθαι ἐὼν ἐν νῆσῳ ἐρήμῃ,
ubi unus sociorum Ulyssis reliquos hortatur ad
mactandos Solis boves, cum fame laborarent. Atque
eo nunc respicit. Supra etiam indidem, occasione
famis, verba reddebat.

πλαττον ἢ πάλη πρὸς σάρκα καὶ αἷμα τῆς πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος· τοῦτο, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν κατὰ τὸ μέγιστον, Ἰσος ὁ ἀγὼν ἐπ' ἀμφοτέρα (38). Τοιγαροῦν τὴν «διανίστην»⁹³ τῶν συνόντων τῷ μακαρίῳ κατὰ φρουρὰν, οὐ πρὸς πῆμναισιν, ἀλλὰ παρηγορίαν, ὡς δι' αὐτὸν κινδυνεύουσι (39). Κωνσταντῖνος ἦν ὁ Ἀρμένιος, οὐ πολ- λάκις κατὰ μύελαν κατέστην. Ὅτος πάνυ κρύφα βασιτάζων τι ἀγγεῖδιον ἐξ ὕλου ἐμπλεον οἴνου, πρὸς ἐπὶ τούτῳ καὶ ἄρτον, ἔστιν ὅτε καὶ μῆλα, τῶν κακοποιῶν ἀνδρῶν τὴν ὑποχώρησιν πρὸς μικρὸν ἐμεθόδευεν, καὶ τῷ οἴῳ εἰσῆι, καὶ τοῦ λάρνακος⁹⁴ αὐτὸν κατεδίβαζεν, καὶ παρεῖχε τὸν ἔλεον, ἀποκουφίζων κὰν ἐπ' ὀλίγον τῆς συμφορᾶς, μέχρι τῆς ἐκεῖ- των ἐλεύσεως (40). Ἐπὶ πολλὴν τὴν εὐχαριστίαν ἡμέ- θετο μετὰ τὴν τῶν κακῶν λύτρωσιν· οὐ γὰρ ὡς Καίσαρος ὢν, εἰ καὶ πῶν οἰκείων, τοὺς αὐτοῦ κακοὺς ἐνεδίδου, εἰδὼς ἀπομένειν θεῷ τὰ θεοῦ καὶ τὰ Καί- σαρος Καίσαρι, ὥστε μὴ παροξύναι τὸν Ὑψίστον.

Τὰ δὲ πρὸς ἵπποδρομίαν (41) τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ διεσπούδαστο ἐν τοῖς κατὰ Προποντιδα παλατίοις περιφανέσιν, ἐνθα ναὸς τοῦ μεγαλομάρτυρος Μά- μαντος ἤδρασταί (42)· ἐκαίσα τὰς ἀμιλλὰς συνεχεῖς ἐποιεῖτο, αὐτὸς ἐπὶ κάδων ἐφ' ἄρματος, τῶν εἰωθό- των πάντων κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν περὶ τὸν ἀγῶνα συντιθεμένων· καθ' ὃν τῆς θεομήτορος τιμὰ εἰκῶν ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ἰδρύσεως Ἰστατο, ἐξ ἧς τοὺς νικη- τικοὺς ἐπάθλους ὁ βασιλεὺς ἀνεδέχετο. Καὶ τοσοῦτον αὐτῷ τὰ τῆς ἵπποδρομικῆς ξηρίας ἐπιφιλοτέχναστο, ὥστε ποτὲ συνηγοροῦντι (43) Κωνσταντίνῳ τῷ δη- λωθέντι ἐκ περιτροπῆς ἀκουσίῳ τοῦτον ἀνεσκευά- σθαι⁹⁵, καὶ παρὰ μικρὸν διαλεῖσθαι τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρματος. Ὅθεν προσεπατίθεντο τὰ τῆς εὐτε- λείας αὐτῷ, καὶ πολλῶν πλέον (44) τὰ τῆς ἐξουθενώ- σεως ἐκ τοῦ ψευδοφανοῦς πατριάρχου καὶ συνεπζυγο- μένου αὐτῷ αἰσχίτου κλήρου, καὶ τῷ ἀληθεῖ πα- τριάρχῳ κακῆν ἀμιλλὰν διαμιλλωμένων καὶ δυσωνύ- μοις ἐνθρονιζομένων κακῶς μητροπόλεσι καὶ μετα- ποιούντων ἐναγεῖσι θυσίαις τὰ ἅγια, ὡς⁹⁶ ἐντεῦθεν (45) καὶ βεβηλοῦσθαι αὐτὸν παρὰ παντός [τε] Χριστιανι- κῶ γε πληρώματος καὶ κατεύχεσθαι τῆς βασιλείας διάρρηξιν, ἧτις οὐκ ἐπὶ χρόνον μακρὸν ἀποδέδρακεν, προηγησαμένης τῆς Καίσαρος ἀναίρεσεως, ὡς φασί, συνεγνωκότος αὐτὴν Μιχαὴλ βασιλεῦς ἐξ ἀστατούσης ἐκληρώσατο, ὡς ὧδε λεχθήσεται.

erat colluctatio cum carne et sanguine quam cum principatibus et potestatibus tenebrarum hujus sæculi, aut, ut plus etiam dicatur, par certamen cum utrisque. Itaque quemdam suscitavit Dominus ex iis qui erant cum beato viro custodiæ causa, non ad nocendum, sed ad solatium præstandum, tanquam propter ipsum periclitanti. Erat is Constantinus Armenius, cujus sæpe mentionem feci. Iste admodum occulte portans vasculum vitri plenum vino, insuper et panem, quandoque et poma, infestorum hominum abitum ad breve tempus procurabat, ingrediebaturque ad sanctum virum ac de loculo eum tollebat, præbebatque misericordiam, saltem ad breve tempus sublevans ejus calamitatem, usque ad eorum reditum. Cui magnam gratiam retulit a malis illis liberatus. Non enim quasi Cæsaris esset, quamvis ex propinquis, illius vexationibus cedebat, cum sciret dare Deo quæ Dei sunt et Cæsari quæ Cæsaris, ne irritaret Altissimum.

Porro imperator Michael circo et aurigationi studebat in palatiis ad Propontidem visendis, ubi templum magni martyris Mamantis situm est, ipse agens equos in curru, rebus necessariis ad certamen in imperatoria urbe comportatis. In eo templo Deiparæ pretiosa imago in imperatorio solio collocata erat, a qua victoriæ præmia imperator accipiebat. Ac tantopere studebat circo, ut auriganti aliquando cum Constantino, de quo diximus, currus subverteretur ipseque subversione currus pene periret. Unde adhuc magis contemnebatur. Sed multo despiciabilior flebat propter falsum patriarcham eique adjunctum turpissimum clerum, qui improbo certamine contendebant cum vero patriarcha, infamesque faciebant metropoles occupandis thronis, et imitabantur execrabilibus sacrificiis sanctissima; ut proinde profanus haberetur ab omni Christianorum multitudine, eique dissolutionem imperii imprecarentur: quæ etiam non longo post tempore accidit, præcedente Cæsaris interfectione, cum ejus, ut aiunt, conscius esset imperator Michael, affectu erga illum parum firmo et constanti. In qua supremum supplicium ipse sortitus est, ut hoc loco dicitur.

τῆς διαθέσεως· καθ' ἣν καὶ τὴν ἐσχάτην δίκτην αὐτὸς

VARIÆ LECTIONES.

⁹³ τοιγαροῦν διανίστην αὐτῷ Κύριος Symeon Logoth. p. 441 G. ⁹⁴ τῆς λάρνακος V. ⁹⁵ ἀνασκευά- σθαι L. ⁹⁶ ὡ· om. L.

ST. PH. BERGLERI NOTÆ.

(38) Sym. Log. p. 441, Cedr. p. 551. — Non ad- ditur quis excitaverit, ut aliquid excidisse necesse sit, ut θεός aut Κύριος, ut apud Log. p. 441, Τοι- γαρῶν διανίστην αὐτῷ Κύριος.

(39) Cont. p. 120. Sym. Log. p. 441.

(40) Cont. p. 120. Sym. Log. p. 441, iisdem fere cum Nostro verbis.

(41) Redit ad imperatorem et ejus studium aurigatiouis, de quo obscure supra quædam, ubi anno- tavi auctores. Vid. Const. Porph. Bas. Maced. p. 151, et 152. Cedr. p. 552.

(42) Zon. p. 162 et 166. Const. Porph. Bas.

D Maced. p. 152.

(43) Ita scriptum una voce, solœcissante oratione, ut datus sit pro genitivo.

(44) Non de Photio hæc intelligenda, sed de Gryllo, de quo Const. Porph. in Bas. Maced. p. 153, Sym. Log. p. 457, Contin. Theophanis, p. 124, Cedr. p. 554. Zon. p. 163. Noster hæc in brevitate obscure. Nec autem Photio iste Gryllus oppositus fuit, sed ante illum is Ignatio.

(45) Imperfecte, ut desit vel ὥστε vel verbum aliquod, ut συνέδη aut simile.

Parant ambo simul expeditionem navalem in A Cretam, omnemque militarem multitudinem terra marique commovent, ac proficisci ipsi voluerunt. Ut autem ad Cepos ita dictos accesserunt, statim adversus Bardam Cæsarem consilia locum inveniunt. Illuc enim hæc instructa fuerant divino et imperatorio natu, ut et ipsi Bardam patesceret, ad quem spectabat conatus. Nam quodam die ante profectionem Bardas ingressus ædes suas accersitos amicos suos extremo complexu convivioque accepit ac familiarissimis amicorum legata distribuit, interitum suum conjectans. Abiit ergo in monasterium vicinum, Hodegi dictum: ut autem adstitit ad vestibulum propitiatorii, facem tenens ac vota faciens pro abitu, ibi tum ei chlamys ab humeris avulsa palam decidit. Quod cum sensisset, lacrymans 104 implorabat Deiparam ardentibus precibus orans ut ab instantibus malis liberaretur. **Εμφανῶς συγκεχάλακεν** (50) · ἥς ἐν ἰπαισιθῆσαι γενόμενος ἀπωλοφύρετο δάκρυσι πρὸς τὴν Θεοτόκων διακρίσιον, βοῆν εὐκτικῶς ἀναπέμπων τῆς τῶν ἐπιτιζομένων λυτρώσεως.

Non solum autem in hac re præsigium ei factum, sed et aliud quoddam signum præcessit. Insomnium apparuit Cæsari tali forma quasi festo die imperator et Cæsar contenderent in templum Sapientiæ Dei cum solito splendore; progressisque ad fenestras, in his candidas vestes gerentes eis apparerent angeli, atque in penetrabilibus conspiceretur quidam senex in sublimi solio sedens; quis ille? Petrus apostolorum primarius, eique supplicans in genibus cum lacrymis Ignatius super iis quæ contumeliose passus esset; qui acerbitate rei condolens ei diceret ultionem a manu Domini illum accepturum: quo dicto uni ex duobus ei astantibus tanquam præpositis, in aureis vestibus, exiguum traderet gladium, natuque præciperet imperatorem quidem ad dextram separandum esse, Cæsarem autem, Deo exosum cum dicens, ad sinistram, eoque gladio frustatim concidendum: quo exeunte etiam de Michaelæ diceret, ei etiam expectandam esse percussorem, impium filium cum vocans.

Εὐ-ρεπισμὸν 17 ναυστολίας κατὰ Κρήτης ἄμφω συντίθενται (46), καὶ πάντα στρατὸν συγκινοῦσι κατ' ἡπειρὸν τε καὶ θάλασσαν, καὶ αὐτοὶ ἐπιπέσει (47) προήρηντο. Ὡς δὲ τοῖς πρὸς τὸ ὄνομα Κήποις προσκιωρήκεσαν, εὐθὺς τὰ κατὰ Βάρδα τοῦ Καίσαρος χώραν λαμβάνει. Ἐνταῦθα γὰρ προμεμηχανούργητο ταῦτα ἐκ τῆς Θεοῦ καὶ βασιλικῆς ἐπιτιμώσεως, ὡς καὶ αὐτῶ τῷ Βάρδῃ γνωσθῆναι, περὶ οὗ ἡ ἐπιθεσις. Μιᾶ γὰρ τῶν ἡμερῶν πρὸ τῆς ἐξελεύσεως Βάρδας 18 προσφοιτήσας κατὰ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον καὶ τοῖς γνωστοῖς μετακαλεσάμενος, τὴν ἐσχάτην αὐτοῖς ἀνεσθεῖ δεξιῶσιν, καὶ συμποσιάσας τοῖς οικειοτάτοις τῶν φίλων λεγάτα παρασχετο, τὴν ἰδίαν κατατροφήν τεκμηρημένος (48). Ἄπεισι πρὸς μονὴν λοιπὸν γείτονα, ἣπερ Ὀδηγοὶ κατονομάσται (49). Ὡς δὲ παρεσθῆκει τοῖς τοῦ ἱλαστηρίου προθύροις λαμπροῦσιν ἀφιερωτῶν τε προκαμπητήριους φωνᾶς, τινηκαῦτα ἡ τοῦτου χλαμὺς τῶν ὄμων ἀποσπασθεῖσα

Ὁὐ μόνον δὲ ἐν τούτοις αὐτῶ τὰ τῆς προδηλώσεως, ἀλλὰ καὶ ἕτερόν τι συμβόλαιον (51) προηγῆσατο. Ἔδοξεν ἕναρ ὄραῖν γε τῷ Καίσαρι · τὸ δὲ τοιούτου διαμόρφωτο, ὡς ἐν ὁρασίμῳ ἡμέρα δ τε βασιλεῖς καὶ ὁ Καίσαρ ἐπέη τῷ Σοφίας Θεοῦ ἱερῷ μετὰ τῆς συνήθους λαμπρότητος. Ὡς δὲ προσπειοιτήκεισαν οἱα θυρίσι (52), ταύταις εἰκονισμένοι λαμπροφροῦντες ἰ τοῦτοις ἀνεφάνησαν ἄγγελοι, καὶ πρὸς (53) τοῖς ἑσῶ διώπεστο τις ὑπεράνω γηραιὸς θρονιζόμενος · εἰς οὗτος; Πέτρος δ ἀποστόλων προβάθμιος, αὐτῶ τε γονυπετῶν δάκρυσιν ὁ Ἰγνάτιος ὑπὲρ ὧν λωθηθεὶς ὑπομεμενήκει (54). Ὁ δὲ τῷ πάθει συνδιατεθεὶς αὐτῷ ἐφη τὴν ἐκδίκησιν ἐκ χειρὸς Κυρίου ἀπολασθεῖ (55), καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἐνὶ δύο τιῶν παρ' αὐτῷ ἰσταμένων ὡσεὶ πραιποσίτων χρυσοενδύτων (56) βραχεῖαν ἐπιδίδωσι μάχαιραν, καὶ προστετάχει ἐννεύσας (57), τὸν μὲν βασιλεῖα τοῖς δεξιῶσι ἀφορῖσαι, τὸν δὲ θεόργιστον Καίσαρα (58), οὕτως εἰπὼν, τοῖς ἀριστεροῖς, καὶ διὰ ταύτης μεληδὸν τιμωρήσασθαι. Οὐ δὴθεν ἐξιεμένου καὶ περὶ τοῦ Μιχαὴλ διειρήκει τὴν τομὴν ἀπεικέχεσθαι (59), ἀποκαλῶν αὐτὸν ἀσεβότηκνον (60).

VARIÆ LECTIONES.

17 εὐπεπισμὸν D. 18 Βάρδα L. 19 διαπύρσιον D. λαμπροφροῖσι Symeon Log. p. 447 C.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(46) Cont. Theoph. p. 127, Sym. Log. p. 446, in fine. Georg. Mon. p. 537, Cedr. p. 555, Zon. p. 165.

(47) Ita scriptum. Debit potius ἀφικέσθαι, quod ipse solet perverse pro *προφίσκει* ponere. — Κήποις. Vid. omnino Cont. p. 127, Sym. Log. p. 537 in fine. Noster infra p. 104, 105.

(48) Cont. p. 127, Cedr. p. 555.

(49) Cont. p. 127, Cedr. p. 555, Zon. p. 165.

(50) Cont. p. 127, Cedren. p. 153, Zon. p. 105.

(51) Alius σύμβολον dixisset: nam illud aliud est. Mox etiam allus dixisset: Ἔδοξεν ἕναρ ὄραῖν ὁ Καίσαρ. — Ἔδοξεν ἕναρ — τοῦτε ἀρεφάρησαν ἀγγελοῖ. Cont. p. 126, Sym. Log. p. 447, Cedr. p. 554.

(52) Videtur ex declamatione quadam hæc sumpsisse, ubi orator digitis ostendebat fenestras. In antecedentibus bis oratorum more alloquitur

D auditores. quæ loca ibidem ex declaratione...

(53) Cont. p. 126, Sym. Log. p. 447, ut Noster. Sed ibi male τοῦς pro τοῖς. Cedr. p. 554, in fine. — Scriptum ὑπὲρ ἄνω. Sed apud Logoth. rectius ὑπεράνω.

(54) Sym. Log. p. 447.

(55) Ita scriptum, cum deberet ἀπολασθεῖσαι potius, uti recte apud Log. p. 447. — Καὶ ἅμα τῷ λόγῳ — ἐπιδίδ. μάχαιραν. Cont. p. 126 in fine.

(56) Apud Logoth. est χρυσοενδύτων. Ibid. male πραιποσίτοις.

(57) Apud Logoth. pro istis male καὶ φησιν εἶχει ἐκνεύσας. Male ibidem ἀφορῖσεν.

(58) Cont. p. 127; Cedr. p. 555.

(59) Ibidem verbis Sym. Log. p. 447, Cedr. p. 555, ubi μεληδὸν διάτεμνε.

(60) Cont. p. 127.

Και ἄλλο τι σημεῖον ἐπὶ τῷ θανάτῳ παρηκολούθη-
 και τοῦ Καίσαρος. Ἐξαπεσάλη κατὰ Κήπους διάγοντι
 (61) παρὰ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς ἐσθῆς τοῦ
 προσήκοντος μήκους ἑλλείπουσα ², ἦτινι πέρδιξ χρυσο-
 παστος καθιστόρητο ἦν προσδεξάμενος ἐπυθάνετο
 ἢ Ἀὐτὴ εἰ κεκολλῶνται; καὶ ὁ ἐν ταύτῃ πέρδιξ εἰ
 δηλῶν ἀναγέγραπται; ἢ ἀμφοτέρων τὴν λύσιν δι-
 ερωγράφαι, διὰ μὲν τοῦ πέρδικος τὸ πρὸς αὐτὸν δολ-
 ερόν, ὡς εἶπε, τῆς στειλῆος διὰ τὴν ἐπὶ τῷ ἀναιρε-
 θέντι Θεοκτιστῷ ἀντέκτισιν, διὰ δὲ τοῦ ἑλλιπούς τὸ
 ἑλλίπες τῶν ἑαυτοῦ ἡμερῶν αἰνιττόμενος (62). Ὅθεν
 (63) καὶ Ἀντιγόνη τῷ πατρικίῳ καὶ καθηγμονεύ-
 οντι τῶν σχολῶν (64), τῷ υἱῷ αὐτοῦ, προσετέταχαι
 τὸν ὄπ' αὐτὸν λαὸν ἅπαντα συντελεῖν καὶ τῆ βασιλίδι
 καταυθῆναι τὴν ἑφίξιν. Ὁ δὲ πρὸς τὴν τοιαύτην
 δυσανασχεται βούλησιν (65). Καὶ πλέον τὰ κατὰ Μι-
 χαὴλ βασιλέως ἐπαφάνερωτο παρὰ Καίσαρι (66).
 Πρὸ δὲ τινος χρόνος σεισμῷ γεγονότος τῶν πόποτε
 μνημονευομένων φρικωδεστέρου (67), ἐπεπύκει τὸ
 ἄγαλμα ὃ κατὰ τὴν ἄγλαν Ἄνναν, ἧ ὁ ἐπώνυμον (68)
 τὸ δεύτερον, κατὰ κίονα διεσθῆλωτο ὅπερ διαγ-
 γελθὲν παρὰ Καίσαρος ἄνοιτι φιλοσόφῳ ἄσφῳς
 διηρμήνευτο (69), τὸν ἐκ πρώτου ἄνακτος δεύτε-
 ρον (70) ἐκπεσεῖσθαι διὰ θανάτου, τῷ τε Καίσαρι
 Βάρδα τὸν διαβεξόμενον δακτυλοδεικτεῖσθαι (71)
 Βασίλειον ὃν ἔκτοτε οὗτος βασκάνως ἐπέβλεπεν.

Καὶ ταῦτα κατὰ προφητεῖαν συνωμάρτησαν
 Καίσαρι. Ἐπὶ Κήπους γὰρ ἐφεστηκότων αὐτῶν (72),
 ὃ μὲν βασιλεὺς τὰ τῆς βασιλείας ἐνήργει πρακτέα,
 ὃ δὲ Καίσαρ τὰ τῆς φιλαρχίας πλέον ἐπετηδέυετο, C
 αὐτὸν πολὺ, ἦν, ὑπεραίρων τοῦ βασιλέως καὶ ἐτέρων
 τῶν κατὰ θεραπειαν ψικωομένων αὐτῶν. Ὡς δὲ πρὸς
 τοῦτο δυσφορήτως διέκειντο, ἐμχανῶντο κατ' αὐτοῦ
 βουλήν δολεράν, ὅπως μαιφονήσειαν (73) ἄλλὰ τὴν
 ἐταιρειῶν τούτου πληθὺν ἰδεοίκεσαν, ἵνα μὴ παρ'
 αὐτῆς καταδυναστεύοιντο. Πρὸς (74) ἀμιλλητήριον
 δρόμον ἵππων συμφύρονται σὺν Ἀντιγόνη τῷ τούτου
 υἱῷ, καὶ αὐτὸν πόρρω τῆς βασιλικῆς σκηπῆς διορι-
 ζουσιν, καὶ Καίσαρος τοὺς πρωταγωνιστὰς ἐπὶ τούτῳ
 συνέλκουσιν, ὡς ἀν ἐνησχολημένων αὐτῶν ἀφυλάκτως
 τῷ Καίσαρι ἐπιθῶνται τινες καὶ διαχειρίσωνται.
 Σαββατίου (75) δὲ γαμβροῦ ἐπὶ θυγατρὶ Καίσαρος

Etiam aliud quoddam signum super morte Cæ-
 saris secutum. Missa fuit ei apud Cepos commo-
 ranti a Theodora sorore sua vestis justa minor
 105 longitudine, cui perdix auro intertextus erat:
 qua accepta quesivit cur ea brevior esset et ad
 quid significandum perdix esset inscriptus? Utriusque solutionem depinxit, per perdicem qui-
 dem dolosum, ut videtur, animum erga ipsam
 mittentis, occisi Theoclisti ulciscendi causa, per
 brevitatem autem brevitatem dierum suorum con-
 jectans. Unde et Antigono patricio, duci scholarum,
 filio suo, præcepit ut omnes copias suas colligeret
 et ad imperatoriam urbem dirigeret iter. At illé
 ejus voluntati segnem se præbebat. Magisque res
 ut se haberet erga imperatorem Michaelē mani-
 festabatur apud Cæsarem. Porro non ita multo
 ante, facto terræmotu omnium qui unquam fue-
 runt maxime horribili, ceciderat statua, quæ ad
 Sanctam Annam, cognomento Deuteron, in columna
 erecta fuerat: quod cum a Cæsare nuntiatum fuis-
 set Leoni philosopho, clare ab hoc expositum fuit,
 eum qui a primo imperatore secundus esset morte
 casurum, Cæsarisque Bardæ successorem indice
 digito monstrari Basilium: quem ille ab eo tem-
 pore oculis haud æquis aspexit.

Eaque ut prædicta fuerant Cæsari consecuta
 sunt. Cum enim ad Cepos constitissent, imperator
 quidem functiones imperii peragebat, Cæsar autem
 quidem imperium magis magisque affectabat, nimiusque
 erat supra imperatorem cæterosque ministros ejus
 et domesticos. Quam rem graviter 106 ferentes
 struebant adversus eum consilium dolosum, ut in-
 terficeretur: sed sodalitiū ejus cœtum timebant,
 ne ab hoc superarentur. Itaque certamen cursus
 equorum instituunt, cum Antigono, eumque longe
 ab imperatorio tentorio abducunt, Cæsaris etiam
 actores primarum partium una abstrahunt, ut oc-
 cupatis istis Cæsarem custodibus destitutum aggre-
 diantur alii et interficiant. Sabbatio autem, genero
 Cæsaris patricio et logotheta cursus, ingresso ad
 Cæsarem qui una cum imperatore erat, atque

VARIE LECTIONES.

¹ ἑλλείπουσα L. ² ἦ] ἢ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(61) Vide supra p. 103, cum not. — Παρὰ Θεο-
 δώρας — ὡς εἶπε τῆς στειλῆος. Cont. p. 128,
 Sym. Log. p. 447. Iisdem fere cum Nostro verbis,
 sed imperfectius et vitiosius.

(62) Sym. Log. p. 447.

(63) Cont. p. 127.

(64) Const. Porph. p. 147.

(65) Involute et perturbate.

(66) Sym. Log. p. 447, Zon. p. 162.

(67) Cont. p. 122, Cedr. p. 552, Sym. Log. p. 447,
 ubi male interpres: *secundo ordine*.

(68) Scriptum ἐπώνυμ, ο supra script.

(69) Cont. p. 122, Sym. Log. p. 447. Iisdem cum
 Nostro verbis, Cedr. p. 552.

(70) Quia δεύτερος secundus.

(71) Forto quia ille senex in throno sedisset, quod
 est βασιλῶν, imperatorum. — Δακτυλοδεικτ. —

D συνωμάρτ. Καίσαρι. Const. Porph. p. 145, ubi καὶ
 τῷ δακτύλῳ τούτου ὑποδείξει τῷ Καίσαρι, etc. ἐξ
 οὗ καὶ ὀφωράτο. Καὶ ἐνῆδρευσεν ὁ Καίσαρ αἰετὸν τὸν
 Βασίλειον. Vid. Georg. Mon. p. 556, et Cedr.
 p. 664.

(72) Const. Porph. p. 147, Georg. Mon. p. 557
 in fine. Cedr. p. 566.

(73) Const. Porph. p. 147, Cont. p. 127, et 128,
 Cedr. p. 555, Zon. p. 165.

(74) Nulla adest particula connectens, qualis esset
 οὖν.

(75) Const. Porph. p. 148, ubi Συμβάτιος. Cont.
 p. 127, ubi Iidem Συμβάτιος. Varietas orta ex
 similitudine litteræ β cum μ in mss. Apud Georg.
 Mox etiam Συμβάτιος p. 337, et apud Cedr. p. 554,
 Συμβάτιος.

publicis relationibus recedente, ante autem se crucis signo signante, utiote duce insidiarum, ii qui in occulto loco tentorii insidiabantur cum gladiis eum adoriebantur, atque in conspectu imperatoris crudeliter trucidantes concidunt Cæsarem, mensis Aprilis die XXI, indictione XIV: cum quibus Chaldus quidam inveniebatur, cui Tziphnarites cognomen. Cæteram conjuratis magno impetu incumbentibus, atque imperatore perturbato involuntario impulsu, vigiliæ imperatoris drungarius Constantinus protegebat imperatorem, quo minus una occideretur, tanquam fidelis protector et ad vitæ periculum usque benevolentiam præ se ferens. Ac fortasse simul periisset, nisi idem ille faustis acclamationibus manibusque suis opem tulisset animumque addidisset imperatori 107 B eumque ab homicidis eduxisset, virtute et benevolentia præditus. Porro homicidæ, cadavere in multa frusta dissecto, genitalia ejus conto suspensa ostentantes traducebant. Propter Cæsarem autem turba haud exigua concurrebat, bellumque inter eos ortum fuisset, nisi ab eodem Constantino omni vi fuisset repressum, per quem quædam mala prohibebantur. Sed pleraque perturbatius ferebantur quam Icarium mare Euro vehementi flante, nemoque de rebus adversus hostes gerendis cogitabat, sed separatim quisque sollicitus erat, alius de Cæsare, alius de magnanimo Basilio, alius de ipso imperatore, a quo Basilius magnopere diligebatur. Atque continuo in partes imperatoris urbis revertitur imperator.

Ἐπὲρ βασιλέω; γε νήφοντος, τοῦ δὲ ὑπὲρ Καίσαρος, πεφίλοστοργῆσθαι ὁ λῶν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος. σιν (85).

Basilius autem genus ducebat a prisco Arsace Partho, qui sibi Assyriorum imperium acquisivit animi corporisque fortitudine, deinde et a Teridate rege ejusdem prosapiæ, quin et a Philippo et Alexandro præstantissimis principibus. Is in Macedonia natus parentibus haud obscuris nec ignobilibus, educatusque ab ipsis egregie, tanquam aliquis Achilles a Chirone centauro, exercebatur studiis factisque fortium virorum inclarescebatque

Α τιμῆς τε πατρικίων ἤξιωμένου καὶ τὰ τοῦ δρόμου διέπειν διειληγόςτος, εἰσιόντος τῷ βασιλεῖ συμπρόντι ὁ Καίσαρι τὰς τε δημοσίους ἀνεγνωκότος ἀναφοράς (76), ἀπιόντος δὲ κατὰ τὰ ἰ πρόσθεν τῷ σταυρικῷ σχηματισαμένου (77) ἄτε καθηγουμένου τῆς συσκευῆς, οἱ ἐν παραβύσῳ σκηνῆς ἐνεδρεύοντες ξιφηφόροι ἐπήσαν, καὶ πρὸς ἐνώπιον βασιλέω; ἀνηλεῶς ἀποκτείνοντες (78) κατακερματίζουσι Καίσαρα, μηνὶ Ἀπριλίῳ κα' (79), Ἰνδικτιῶνι (80) ἰδ' ὡν Χάλδος τις παρῆρτο, ὃ Τζιφναρῆτης ἐπίνομον. Τῆς οὖν στασιώτιδος ἐπηρείας ἀθρόω; ἐπισυστάσης τοῦ τε βασιλέω; ἐνθροθθέντος (81) καὶ τῷ πτώματι ἀκουσίω; ἐγκρημισθέντος, ὃ ἐπὶ τῆς βασιλικῆς βίβλης ὑπερασπίζων ἦν βασιλεῖ Κωνσταντίνος δρουγγάριος, τὸ μὴ συμπεφονῦσθαι αὐτόν, οἱ πιστὸς ὑπερασπιστῆς καὶ μέχρι ψυχῆς τὸ ἐθνον ἐπιδεικνύμενος. Καὶ τάχα ἂν ἀμφοτέροι διεφθάρσαν, εἰ μὴ αὐτὸς ἐκείνος εὐφημαίαις ἐπιθημίαις (82) καὶ αὐταῖς παλάμαις ἐπήμυνε θαρσοποιήσας τὸν ἀνακτα καὶ τῶν μαιφόνων ἐξήνεγκε, καλοκάγαθῆ γνώμης καὶ εὐτολμῆς φραττόμενος. Ὡς οὖν οἱ μαιφῶνοι τὸ λείψανον πολλοῖς τμήμασι διενειμάντο, τὰ τοῦτου αἰδοῖα κιντῶ διαρτήσαντες ἐθριάμβευον (83). οὕτως γὰρ καὶ μετὰ θάνατον αἰκίζειν ἐξέμηναν' (84). Ὑπὲρ Καίσαρος δὲ οὐκ ὀλίγο; δχλος ἐπέτρειεν· καὶ προσεκεχωρήκει ἂν πόλεμος κατ' ἀλλήλων, εἰ μὴ παρὰ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου πάση δυνάμει ἀνέσταλτο. Δι' οὗ τινα τῶν κακῶν ἀνεκαχάιστο ὁ, τὰ πλείω δὲ ἐκυμαίνετο μεῖζον ἢ τὸ Ἰκάρου πελαγὸς Εὐρου δεινοῦ ἐπιπνέοντος· οὐδεὶς τε τῶν κατὰ πολεμίων ἐπιχειρή-

С σων ἢ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἐμφροντις ἦν, τοῦ μὲν ἑτέρου δὲ ὑπὲρ Βασιλείου τοῦ μεγάλῳφρονος, διὰ τὸ Καὶ εὐθέω; περὶ τὴν βασιλεύουσαν ἀναζεύγνυ-

Ἐπὶ ἤρχε δὲ ὁ Βασιλείος ἐκ γένους μὲν προσδουτέρου (86) Πάρθου Ἀρσάκου αὐχῶν, τοῦ περιθιμένου τὴν Ἀσσυριὸν ἀρχὴν αὐτῷ ἐκ ψυχτικῆς καὶ σωματικῆς καρτερότητος, καθεξῆς δὲ καὶ Τηριδάτου τοῦ βασιλέω; τῆς αὐτῆς σπειρῆς ἐξέμμένου· ἀλλὰ μὴν καὶ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου τῶν ἀρίστων ἡγεμόνων ἐξελεῖτο (87). Ὁς Μακεδόνας ὁ (88) γῆς ἐκφυεῖς γεννητόρων ἦν κατὰ γενεὰν οὐκ ἀσήμων, τραφεῖς τε νεανικῶ; (89), ὡς εἰ τις Ἀχιλλεῖς Χείρωνι τῷ κεν-

VARIÆ LECTIONES.

ἰ σὺν παρόντι L. ἰ τὰ οἰν. L. ἰ κόντω L. ἰ potius ἐξεμμήνεσαν vel ἐξεμάνησαν. ἰ ἀνεκαχάιστο L. ἰ πεφίλοστοργεῖσθαι L. ἰ Μακέσσης γῆς.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(76) Cont. p. 127, in fine Cedr. p. 555, Ἄρτι γὰρ D ἐξῆσι τὰς ἀναφοράς ἀναγνοῦς.

(77) Cont. p. 127, in fine, ubi τὸ σημεῖον ἐδίδου σταυρὸν εἰς τὸ πρόσωπον ἐγχαράττων αὐτοῦ, et Cedr. p. 555. Vid. Const. Porph. p. 148.

(78) Ita scriptum.

(79) Const. Porph. p. 148, Zon. p. 165. — I. e. ἐκἀδὲ πρώτῃ, ut Contin. Theophanis p. 128.

(80) Ita scriptum [?]: requiritur ὦ, ut Bosius vidit.

(81) Ita scriptum. Mallet ἐνθροθθέντος. — Καὶ τῷ πτώματι. — συμπεφον. αὐτόν. Cont. p. 128, Cedr. p. 556.

(82) Cont. p. 128, Cedr. p. 556.

(83) Contin. p. 128, Cedr. p. 556.

(84) Ita scriptum, sine dubio pro ἐξέμηναν, quamvis ἐκμαῖνον sit μεταδατικόν.

(85) Zon. p. 165 in fine, Cont. p. 118 in fine. Const. Porph. p. 148, Georg. Mon. p. 538, Cedr. p. 556, et 566.

(86) Hæc in gratiam Constantini Porphyrogeneti videtur comminisci. Const. Porph. in Bas. Mac. p. 153. Negat. Zon. p. 163.

(87) Cont. p. 155.

(88) Ita omnino scriptum, non Μακεδόνας, ut apud Const. Porph. in Basilio Mac. ubi, ὠρμάτω μὲν ἐκ τῆς Μακεδόνων γῆς, p. 153.

(89) Hanc similitudinem videtur tacite reprehend-

ταύρω, παρ' αὐτῶν τοῖς ἀνδρικοῖς ἐγγεγύμαστο φρο-
νήμασι ¹¹ (90) τε καὶ πράγμασιν, καὶ πᾶσι μὲν
κατ' ἄμφω ἐξάκουστος διέτελει καὶ φίλιος (91). Καὶ
δὴ παραδόξως διὰ τῶν Χρυσέων πυλῶν εἰσφαι τῇ
βασιλευσῆσιν τῶν πόλεων (92), κατὰ μὴν γὰρ τὴν
ἐναγχοῦ προσαναπαυσόμενος, ἦτις νῦν μὲν ἱερὸν Διο-
μήδους τοῦ μάρτυρος (93), Ἥλιου ¹² δὲ τὸ πρὶν
κεχρημάτικεν. Ἐσφαι δὲ τὴν τεκοῦσαν ἐκβιασόμε-
νος· καὶ δὴ ἂν ἐκκράτητο παρ' αὐτῆς, εἰ μὴ τὸ
θεαθὲν αὐτῇ ἕναρ τινὸς ἔτυχεν ἐπικρίσεως παρὰ
τῶν ἐν τούτοις ἐσπουδακῶτων (94). Ἐωράκει γὰρ
φυτὸν μέγιστον ἐκφυῆναι, καθὼς ποτε ἡ Ἀνδά-
μη (95), καὶ ἀνθεῖν ἐγκομᾶν κατὰ τὸν οἶκον αὐτῆς,
χρυσῶ τε τὸ γῆθεν μέγα στέλεχος καὶ τὰ πρέμνα
διηρέθηθαι καὶ φύλλα, καὶ ἐντεῦθεν ἀπομεμαντεῦ-
σθαι (96) σὺν ὄρω ταύτῃ τῷ ¹³ ἐξ αὐτῆς τὴν τῆς
βασίλειαν ἐπίτευξιν καὶ ταύτης μεγαλειότητα καὶ
τὴν ἐπὶ μῆκος διάτασιν συγγόνους τε καὶ ἀπογόνους
ἐκδήσεσθαι (97), καὶ ἀντέρακον πλοῦτον τῆ κατ' αὐ-
τὸν ¹⁴ χώρα μεθέσσειν ἐξ ἧς ἐγγεγνήνητο· σὺν τούτοις
καὶ προεισηγηθῆναι αὐτῇ παρὰ τινος ῥῆσιν εὐάγγελ-
ον, ὡς τοῦ παιδὸς κατὰ παιγνίαν τῶν ὀμηλικῶν ἐν
τινι λίμνῃ ἀετὸν ἐπιπῆσαι τῇ κεφαλῇ (98), σκέπειν
δὲ ἀστόματος πῦρ ἐξαπέπνει, τὸν Ἥλιου τε ἑαυτὸν
σθαι τὸ τεκνίον ἐμήνυσεν ¹⁵ (1).

Σχολάζοντος δὲ τοῦ Βασιλείου κατὰ τὴν εἰρημένην
μονήν, τινα μοναχῶν, ἧ ὡς ἐνοι, αὐτῷ τῷ ταύτης
καθηγουμένῳ, καθ' ὕπνον ὁ μάρτυς ἐπιφανεῖς ἐξίεναι
κελεύει περὶ πυλῶνα καὶ τὸν ἐκαῖσε προσμεμενη-
κότα εἰσαγαγεῖν (2), βασιλέα ἐσόμενον, ὃν περιποιή-
σασθαι δέον ἐπὶ τε σκέπῃ καὶ τοῖς ἐνδύμασιν, ὅσα
τῆδε μονῆν ἀνοικοδομῆν ¹⁶ (3) συστήσόμενον. Τῷ δὲ
ἐξίοντι καὶ τὸν νεανίαν τεθεαμένῳ κατασκληχότα
ῥυπῶντά τε καὶ ἀπρονόητον ἐξ ἐνδοῦς περιστάσεως,
ἔφηρᾶτό ¹⁷ τι κατὰ φαντασίαν εἰδῶλον ἐμπαρεῖναι,
οὗ τῆς κομιδῆς κατημέλησεν. Διὰ τοῦτο αὖθις ὁ
μάρτυς τῷ αὐτῷ ὄρω καταμβριμώμενος ἐξίεναι
καὶ τὸν βασιλέα Βασιλεῖον πάντως εἰσνεγκεῖν (4)
καὶ κηδεμονίας δεούσης καταξιώσασθαι. Τοῦ δὲ νεανίου
κατὰ τὴν λεχθεῖσαν κλῆσιν ἀποκριναμένου (5) καὶ

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ φρονήμασι L. ¹² Ἥλιου V. ¹³ τῷ B, τὸ L. ¹⁴ κατ' αὐτῶν L. ¹⁵ an μνηῦσαι? ¹⁶ ἀνοικοδομοῦ L.
¹⁷ ὄρωρᾶτό L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

dere Const. Porph. in Bas. Mac. p. 137, ubi τρεφόμε-
νος τοῖνον ὁ παῖς παρὰ τῷ πατρὶ — ὅτε μὲν ἀν-
θρώπου Χείρωνος ἔδειξεν ὡς Ἀχιλλεύς, ὅτε, etc.
ut semihominis educatoris mentio eum offenderit.

(90) Cedr. p. 450.

(91) Jamdudum dissolute loquitur et incondite.

(92) Abrupte, sine transitione, sine apta con-
nexionem, nec præparato lectione. — Const. Porph. in
Bas. Mac. p. 139, Sym. Log. p. 434, Georg. Mon.
p. 534, Cedr. p. 560, Zon. p. 163.

(93) Georg. Mon. p. 531, Log. p. 164, Sym. Log.
p. 434, Const. Porph. in Bas. Mac. p. 139, Cedr.
p. 560. — Sym. Log. p. 434, ubi ὅς πρὶν Ἥλιου
ναδὲ κεχρημάτικεν.

(94) Const. Porph. in Bas. Mac. p. 139, Cedr.
p. 561.

(95) Varie scribitur hoc nomen apud veteres,
apud Herodotum Μανδάνη.

(96) Infinitivus requirit aliquod verbum, aut ὡς
pro καί. Loquitur et alibi ita imperfecte.

PATROL. GR. CIX.

A apud omnes et diligebatur. Mirabilis etiam fuit
introitus **108** ejus in imperatoriam urbem per
Aureas portas, ubi in propinquo apud monaste-
rium requievit, quod nunc quidem Diomedii
martyri consecratum, Heliæ olim fuit. Venit autem
in urbem, matre invita: et sane ab ea retentus
fuisse, nisi somnum ab ea visum interpretatione
quadam expositum fuisset ab earum studiosis et
gnaris. Viderat enim germen maximum enatum,
ut olim Andame, idque floribus comare in domo
sua, auroque stipitem magnum, qui e terra exsur-
gebat, et ramos etiam ac folia tegi. Unde jureju-
rando prædictum imperium ejus filio, cujus longam
durationem in cognatos et posteros futuram, mul-
tasque ipsius opes ei regioni missurum ex qua
natus fuisset. Ad hæc, faustus nuntius aliquando
mulieri venerat, puero ludente in palude cum
æqualibus, aquilam super ejus caput advolasse,
aliasque expansis id contexisse. Atque aliquando
senem virum, cujus per os ignis spiraret, qui que
se Heliæ esse diceret, puerum imperio potiturum,
sibi indicasse professus est.

τε ταύτην περὺσσοντα· καὶ ποτε γηραιὸν ἄνδρα, οὗ
ταύτη παραδηλοῦντα (99), τὴν βασιλείαν προσηκα-

Commorante autem Basilio apud prædictum mo-
nasterium, cuidam monacho, aut, ut aliqui, ipsi præ-
fecto monasterii, per somnum martyr ille appa-
rens exire eum jubet ad portam et illum qui ibi
expectaret introducere, **109** ut qui imperator
esset futurus, eumque fovere tecto et indumentis,
ut qui illud monasterium esset instauraturus. Qui
egressus adolescentemque conspiciatus emaciatum
et sordidatum atque incultum propter inopem sta-
tum, spectrum imaginatus phantasie suæ oblatum
introducere et curare neglexit. Quare rursus martyr
ei apparuit, increpans, exiret atque imperatorem
Basilium omnino intro vocaret curamque ejus ha-
beret. Cumque adolescens ad pronuntiatum nomen
respondisset, introitus perficiebatur: cujus rei

(97) Loquitur horridè.

(98) Alia occasione Cont. Porph. in Bas. Mac.
p. 136, et p. seq. Cedr. p. 566. Zon. p. 163.

(99) Const. Porph. in Bas. Mac. p. 139.

(1) Loquitur profusissimè.

(2) Const. Porph. in Bas. Mac. p. 140. Sym. Log.
p. 434. Georg. Mon. p. 531. Cedr. p. 560. Zon.
p. 164.

(3) Ita scriptum; f. ἀνοικοδομῆν. Apud Const.
Porph. p. 140. et apud Cedr. p. 560, ita: Αὐτὸν
μέλειν εἰς ἀνοικοδομῆν καὶ ἀξίησιν τῆς παρουσίας
γενέσθαι μνηῖς. Unde apud Nostrum melius: Ὅσα
τῆσδε μνηῖς εἰς ἀνοικοδομῆν συστήσόμενον, aut
omisso εἰς. — Scriptum συστήσόμεν. e supra scripsi.
— B. τὸ νεανίας, et vide quot fuerit annorum. Ba-
sius. Fuit XXV.

(4) Εἰσκαλεῖν potius legendum propter sequens
ἀποκριναμένου.

(5) Omitit dicere quod vocatus fuit, et tamen
respondisse dicit.

occupato imperio memor esse voluit et a se mercedem exigi. Quod et observavit: nam postquam purpuram induisset, multa et splendida donaria venerabili martyri obtulit, præterea monasterium possessionibus multis ornavit et ædificando instauravit.

Tunc autem per præfectum monachorum applicavit se ad quemdam de familia imperatoria magnam, qui amicitiæ gratia in monasterium venerat, et cui id curæ erat ut juvenum statura conspicuorum sibi cœtum compararet, cum jam invenisset alios etiam tales, sed minores (nam multo majore statura quam isti Basilius præditus erat), et gloriabatur istis jactabundus. Theophiliscus is audiebat: contra quem ab imperatore certamen motum speciosorum et fortium juvenum. At mittitur a Cæsare **110** ad eum Antigonus, hujus charissimus, convivio excipiendus, cumque eo sæpius commemoratus Constantinus. Cum autem satiati fuissent epulis, etiam lætitia et ludus excitatur, accersitis ex iis qui domi commorabantur qui ad luctandum essent idonei, atque mox certamen instituitur. Atque omnes palæstrici et luctatores imperatoris et Cæsaris vincunt reliquos, præter Basilium qui in luctatione non aderat. Quare et hic vocatur et ad luctandum cum potiore ex illis adducitur. Erga hunc amice propter affinitatem affectus Constantinus jubet pavimentum palea conspergi, ne forte laberetur Basilius. Conveniunt igitur, convenerunt ad luctandum ambo. Tum alter sublimem tollere conatur Basilium, sed non ferens Basilli contrarium nisum, in sublimi ab isto tollitur prævalide et circumrotatur celerrimo motu, atque amplexu illo qui κατά πόδραζαν dicitur vernaculo sermone, in terram dejicitur, passus casum incelabilem, ita ut ea res præsentibus omnibus delectationi esset. Et quamvis diu multumque aquis conspergeretur, vix sese recollegit. Cum igitur Antigonus cum iis qui apud ipsum erant abiisset ad Cæsarem, narrat ei de eis quæ facta essent. A quo et imperator de iis certior factus, accersit eum cum aliis duobus æqualibus: quos ut vidit, probavit speciem,

A πρὸς ¹⁰ αὐτὴν τὰ τῆς εἰσόδου δέηυστο (6), δι' ἧς ἐν τῇ καταλήψει τῆς βασιλείας ἐπιμνησθῆναι ταύτης εἰσπράττεσθαι (7). Ὁ καὶ παραφυλάξατο· μετὰ γὰρ τὴν τῆς ἀλουργίδος ἀμφίαισιν πολλὰ τε καὶ πάνυ λαμπρὰ ἀναθήματα πρὸς σεβαστῶν μάρτυρι προσενηνοχεν, ἔτι μὴν τὴν μονὴν καὶ κτήμασιν ἱκανοὺς καταλάμπρυνε καὶ οἰκδομίας ἐνεποίησεν.

Τότε δὲ τινι (8) προσκεκλήθη: τῶν πρὸς γένους βασιλικῶν μεγιστάνων διὰ τοῦ προστατοῦντος τῶν μοναχῶν, φιλικῶς κατὰ τὴν αὐτὴν μονὴν προσφοιτῶντι, ὧς τῆς ἐπάνδρου καὶ νεανικῆς συλλογῆς ἐκπεφρότιστο (9), προσεურηχότι καὶ ἄλλους τοὺς καθ' ἡλικίαν αὐτῶν, ἀλλ' ἐλάττωνας (πολὺ γὰρ τὸ μείζον ἐν τοῦτοις βασιλεῖσι ἐπεκίτητο), καὶ τοῦτοις ἐμεγαλαύχει σοβαρευόμενος. Θεοφιλισκὸς (10) οὗτος ἐξήφυστο· πρὸς δὲ παρὰ βασιλικῶν ἀναμύλλησις ἐκεκίνητο εὐθείων καὶ ἀνδρείων νεανῶν ἕνεκα (11). Καὶ παρὰ μὲν Καῖσαρος Ἀντίγονος (12) ὁ τοῦτου φίλτατος ἐκπέμπεται πρὸς αὐτὸν δεξιωθησόμενος. σὺν αὐτῶν δὲ καὶ ὁ ἐπὶ συγχῶ βήθεις Κωνσταντίνος (13). Ἐμπαφορημένῳ ¹¹ δὲ τῆς εὐωχίας αὐτῶν (14) καὶ τὰ κρὸς χαρμοσύνην διεγείρεται φιλοκαταγμονα, προσκαλεσαμένῳ (15) τῶν οἰκοὶ διατριβόντων τοὺς εἰς πάλην ἐπιτηδέους, καὶ δὴ κατ' αὐτὴν ἀγῶν διεσίσταται. Καὶ δὴ πάντες παλαιστρικοὶ βασιλικῶς καὶ Καῖσαρος ἡττώσι τοὺς ἄλλους, ἀνυσθε βασιλεῖον μὴ τῇ παλαιστρᾷ παρόντος. Προσκέκληται δὲ καὶ αὐτὸς ¹⁰ καὶ πρὸς μονομαχίαν τοῦ κρείττου (16) ἀγεται· καθ' ὃν τὰ πρὸς φιλίαν ἐξ ἀγχιστείας ὁ Κωνσταντίνος καλῶς διακεχμενος προστάττει τὸ ἕσθαι ἀχύρω περιρανίζεσθαι, ἵνα μὴ πως διολισθαίην βασιλεῖος. Συνῆλθον οὖν, συνῆλθον κατὰ παλαιστρᾷ ἀμφοτέρω· ὧν ὁ μὲν μεταωρίζεν πειρᾶται βασιλεῖον, ὁ δὲ μὴ ἐνεγκῶν τὴν βασιλείου ἀντίθεσιν μεταωρίζεται παραυτὰ ¹¹ γενναϊότατα καὶ περιστρέφεται ταχίστω κινήματι, καὶ τῇ κατὰ πόδραζαν (17) προσπλοχῇ, ὡς ὁ ἐγγῶριος λόγος, πρὸς γῆν καταφέρεται, ὑποστάς πτώσιν ἀλάθτην, ὡς καὶ παραφυγῆν τοὺς πᾶσιν εἶναι λογίζεσθαι, εἰ καὶ μετὰ πολὺν χρόνον ἕδασι πολλοῖς καταραντισθεῖς μόλις ἀνέσφηλεν. Ὡς οὖν ὁ Ἀντίγονος μετὰ τῶν σὺν αὐτῶν ἐπανῆκε πρὸς Καῖσαρα, φησὶ περὶ τῶν δεδραμένων αὐτῶν· δι' οὗ καὶ ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τούτων ἐγγεγῶσι κατήκοος, καὶ ἀνακαλεῖται τοῦτον σὺν ἑτέροις ἡλεῖ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ καὶ πρὸς τὴν μονὴν? sed etiam quæ sequuntur perturbata sunt et vix integra. ¹¹ ἐμπαφορημένον (v finali punctis notato) δὲ τῆς εὐωχίας αὐτῶν L. ¹⁰ καὶ αὐτοὺς L. ¹¹ παρ' αὐτοῦ B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (6) Const. Porph. p. 140. Cedr. p. 560.
 (7) Ita hæc scripta. Loquitur horride, imperfecte.
 (8) Const. Porph. p. 142.
 (9) Const. Porph. p. 141.
 (10) Theophilus iste alia forma diminutiva et Θεοφιλιδίου et Θεοφιλιτῆς barbære dicebatur. Const. Porph. p. 140. Sym. Log. p. 543. Georg. Mon. p. 532. Cedr. p. 561. Zon. p. 164.
 (11) Hæc obscure narrat. Sed vid. Const. p. 143. Cedr. p. 561.
 (12) Filius erat Cæsaris. Cedr. p. 563. Const. Porph. p. 143.
 (13) Scriptum Κωνσταντίνου, τ supra script. Vide Const. Porph. p. 143.

- D (14) Forte εὐωχίας scripserat auctor, et ita omnino legendum. Voce εὐωχίας nititur Cedr. in hæc re, p. 563, ubi ἀκμαζούσης τῆς εὐωχίας. — Αὐτῶν. Ita scriptum. Potius αὐτῶν.
 (15) Ita scriptum, nisi quod iota non subscr., ut solet hic librarius.
 (16) Bulgarus quidam fuit. — Καθ' ὃν — μεταρ. περιρᾶται Βασιλείου. Constant. Porph. p. 143, in fine, et p. seq. init. Cedr. p. 563.
 (17) Hinc emendandum forte Const. Porph. p. 144, ubi οὗτω βράδιος αὐτὸν ἐπάνω τραπέζης μεταωρίζας ἀπέβριψεν. Ita tamen et Cedr. p. 563, quasi sublatum in mensam abjecisset, quod non videtur verisimile.

δύο. Ὡς δὲ τούτους θεότατο, ἡγάσθη τῆς ὕψους. Α 111 landavit staturam, sed præ duobus illis multo magis admirabatur Basilium, et variis dignitatum gradibus evehit, atque ad majora beneficia sese offert. Quos enim Deus præcivit imperatores futuros, hos et prædestinavit omniaque ad eam rem prædisponit. Hæc imperatrix Theodora conspicata, dyos quidem illos neglexit, unius autem illius causa plane in sollicitudinem data est, ab imo pectore exclamans: « Utinam, o fili, hunc hodie non vidissem, talem virum nostro imperio superiorem futurum, quemadmodum meus beatæ memoriæ maritus adhuc superstes vaticinatus est. » Hinc equisonibus præcivit Basilium, atque equum ei tradit effrenem domandum, quem valde amabat. Iste ei insilicinis tanquam aliquis Alexander alteri Bucephalo, tanquam Bellerophontes Pegaso egregie equitat. Res admiranda et obstupescenda in oculis omnium visa est. Majoraque incrementa capiebat amor domini erga ipsum, ita ut ad patriciorum dignitatem celesriter accederet, uxorigue jungeretur venustissimæ ex nobilibus, Ingere prognatæ, ac post hæc omnia filius adoptivus imperatoris nominaretur, deinde magister atque inter cubiculi custodes præcipuus fieret secundum aliquos, ac paulo post imperatoriam gloriam adipisceretur

δύο. Ὡς δὲ τούτους θεότατο, ἡγάσθη τῆς ὕψους. Α 111 landavit staturam, sed præ duobus illis multo magis admirabatur Basilium, et variis dignitatum gradibus evehit, atque ad majora beneficia sese offert. Quos enim Deus præcivit imperatores futuros, hos et prædestinavit omniaque ad eam rem prædisponit. Hæc imperatrix Theodora conspicata, dyos quidem illos neglexit, unius autem illius causa plane in sollicitudinem data est, ab imo pectore exclamans: « Utinam, o fili, hunc hodie non vidissem, talem virum nostro imperio superiorem futurum, quemadmodum meus beatæ memoriæ maritus adhuc superstes vaticinatus est. » Hinc equisonibus præcivit Basilium, atque equum ei tradit effrenem domandum, quem valde amabat. Iste ei insilicinis tanquam aliquis Alexander alteri Bucephalo, tanquam Bellerophontes Pegaso egregie equitat. Res admiranda et obstupescenda in oculis omnium visa est. Majoraque incrementa capiebat amor domini erga ipsum, ita ut ad patriciorum dignitatem celesriter accederet, uxorigue jungeretur venustissimæ ex nobilibus, Ingere prognatæ, ac post hæc omnia filius adoptivus imperatoris nominaretur, deinde magister atque inter cubiculi custodes præcipuus fieret secundum aliquos, ac paulo post imperatoriam gloriam adipisceretur

δύο. Ὡς δὲ τούτους θεότατο, ἡγάσθη τῆς ὕψους. Α 111 landavit staturam, sed præ duobus illis multo magis admirabatur Basilium, et variis dignitatum gradibus evehit, atque ad majora beneficia sese offert. Quos enim Deus præcivit imperatores futuros, hos et prædestinavit omniaque ad eam rem prædisponit. Hæc imperatrix Theodora conspicata, dyos quidem illos neglexit, unius autem illius causa plane in sollicitudinem data est, ab imo pectore exclamans: « Utinam, o fili, hunc hodie non vidissem, talem virum nostro imperio superiorem futurum, quemadmodum meus beatæ memoriæ maritus adhuc superstes vaticinatus est. » Hinc equisonibus præcivit Basilium, atque equum ei tradit effrenem domandum, quem valde amabat. Iste ei insilicinis tanquam aliquis Alexander alteri Bucephalo, tanquam Bellerophontes Pegaso egregie equitat. Res admiranda et obstupescenda in oculis omnium visa est. Majoraque incrementa capiebat amor domini erga ipsum, ita ut ad patriciorum dignitatem celesriter accederet, uxorigue jungeretur venustissimæ ex nobilibus, Ingere prognatæ, ac post hæc omnia filius adoptivus imperatoris nominaretur, deinde magister atque inter cubiculi custodes præcipuus fieret secundum aliquos, ac paulo post imperatoriam gloriam adipisceretur

δύο. Ὡς δὲ τούτους θεότατο, ἡγάσθη τῆς ὕψους. Α 111 landavit staturam, sed præ duobus illis multo magis admirabatur Basilium, et variis dignitatum gradibus evehit, atque ad majora beneficia sese offert. Quos enim Deus præcivit imperatores futuros, hos et prædestinavit omniaque ad eam rem prædisponit. Hæc imperatrix Theodora conspicata, dyos quidem illos neglexit, unius autem illius causa plane in sollicitudinem data est, ab imo pectore exclamans: « Utinam, o fili, hunc hodie non vidissem, talem virum nostro imperio superiorem futurum, quemadmodum meus beatæ memoriæ maritus adhuc superstes vaticinatus est. » Hinc equisonibus præcivit Basilium, atque equum ei tradit effrenem domandum, quem valde amabat. Iste ei insilicinis tanquam aliquis Alexander alteri Bucephalo, tanquam Bellerophontes Pegaso egregie equitat. Res admiranda et obstupescenda in oculis omnium visa est. Majoraque incrementa capiebat amor domini erga ipsum, ita ut ad patriciorum dignitatem celesriter accederet, uxorigue jungeretur venustissimæ ex nobilibus, Ingere prognatæ, ac post hæc omnia filius adoptivus imperatoris nominaretur, deinde magister atque inter cubiculi custodes præcipuus fieret secundum aliquos, ac paulo post imperatoriam gloriam adipisceretur

δύο. Ὡς δὲ τούτους θεότατο, ἡγάσθη τῆς ὕψους. Α 111 landavit staturam, sed præ duobus illis multo magis admirabatur Basilium, et variis dignitatum gradibus evehit, atque ad majora beneficia sese offert. Quos enim Deus præcivit imperatores futuros, hos et prædestinavit omniaque ad eam rem prædisponit. Hæc imperatrix Theodora conspicata, dyos quidem illos neglexit, unius autem illius causa plane in sollicitudinem data est, ab imo pectore exclamans: « Utinam, o fili, hunc hodie non vidissem, talem virum nostro imperio superiorem futurum, quemadmodum meus beatæ memoriæ maritus adhuc superstes vaticinatus est. » Hinc equisonibus præcivit Basilium, atque equum ei tradit effrenem domandum, quem valde amabat. Iste ei insilicinis tanquam aliquis Alexander alteri Bucephalo, tanquam Bellerophontes Pegaso egregie equitat. Res admiranda et obstupescenda in oculis omnium visa est. Majoraque incrementa capiebat amor domini erga ipsum, ita ut ad patriciorum dignitatem celesriter accederet, uxorigue jungeretur venustissimæ ex nobilibus, Ingere prognatæ, ac post hæc omnia filius adoptivus imperatoris nominaretur, deinde magister atque inter cubiculi custodes præcipuus fieret secundum aliquos, ac paulo post imperatoriam gloriam adipisceretur

VARIE LECTIONES.

¹¹ κοσμοστάτη L. ¹² τε] γε L. ¹³ μαγιστρος L. ¹⁴ γελοῖος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(18) Const. Porph. p. 141, in fine.
 (19) Videtur βασιλείαν legendum propter sequens αὐτήν. Sed potest utinunque, mutatione facta ἀπὸ κοινοῦ, βασιλείαν ἀπὸ αὐτῆν a βασιλείας.
 (20) Const. Porph. p. 146 Sym. Log. p. 434 Georg. Mon. p. 572 Cedr. p. 564, 565.
 (21) Const. Porph. p. 145, ubi εἰς τὴν τοῦ Πρωτοστράτου: ἀξίαν δέδοικεν. Unde Noster forte emendandus. Sym. Log. p. 436. Cedr. p. 564. Zon. p. 164. — *Igitur*. Sine judicio ponit particulam hanc, ut alias, ignorans usum.
 (22) Zon. p. 164.
 (23) Tale quid Const. Porph. p. 144. Cedr. p. 503. Zon. p. 164.
 (24) Ita scriptum in dativo, prius in genitivo
 (25) Ita scriptum. Potest et λοιπὸν, ut ante hoc ponatur punctum.
 (26) Cedr. p. 565, ubi αὐτῆ δὲ θυγάτηρ — Ἰγγερος. Zon. p. 165 in fine, καὶ ζεύγνυσι τῆς Βασιλείης Εὐδοκίαν τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰγγηρος. Const. Porph. p. 147, θυγάτηρ — Ἰγγηρος. — Const. Porph. p. 148

δύο. Ὡς δὲ τούτους θεότατο, ἡγάσθη τῆς ὕψους. Α 111 landavit staturam, sed præ duobus illis multo magis admirabatur Basilium, et variis dignitatum gradibus evehit, atque ad majora beneficia sese offert. Quos enim Deus præcivit imperatores futuros, hos et prædestinavit omniaque ad eam rem prædisponit. Hæc imperatrix Theodora conspicata, dyos quidem illos neglexit, unius autem illius causa plane in sollicitudinem data est, ab imo pectore exclamans: « Utinam, o fili, hunc hodie non vidissem, talem virum nostro imperio superiorem futurum, quemadmodum meus beatæ memoriæ maritus adhuc superstes vaticinatus est. » Hinc equisonibus præcivit Basilium, atque equum ei tradit effrenem domandum, quem valde amabat. Iste ei insilicinis tanquam aliquis Alexander alteri Bucephalo, tanquam Bellerophontes Pegaso egregie equitat. Res admiranda et obstupescenda in oculis omnium visa est. Majoraque incrementa capiebat amor domini erga ipsum, ita ut ad patriciorum dignitatem celesriter accederet, uxorigue jungeretur venustissimæ ex nobilibus, Ingere prognatæ, ac post hæc omnia filius adoptivus imperatoris nominaretur, deinde magister atque inter cubiculi custodes præcipuus fieret secundum aliquos, ac paulo post imperatoriam gloriam adipisceretur

[Cum igitur aliquo tempore imperator esset in illa quæ est apud Mamantem, egregium martyrio victorem, regia, subnatum ei fuit consilium, 112 etsi ridiculum, quod non omnibus qui circa ipsum erant indicavit. Mandat duobus familiaribus, in quorum animositate fiduciam habebat de proposito negotio, et per imperatoriam urbem proficiscitur, maneque certo die Pentecostes illucescente cum cuidam cubiculo inclusisset Basilium, iis qui cum ipso erant innuit ut eum nudarent manusque extenderent. Quod cum fieret prout præceptum erat, Basilium consternatus est, sed tamen, quod esset fortis, sese

et p. 149. Const. Theoph. Porph. p. 128 in fine.
 (27) Cont. p. 121 in fine.
 (28) Const. Porph. p. 149. Zon. p. 166.
 (29) Hæc intempestive inserta sine præparatione lectoris, cum sint abhorrentia a re præsentis. Est autem narratio monstrosa, sine mente, nec sani aut sobrii hominis. — Hæc tam aliena et inopinata hic intrusa, signis [] inclusi saltem in versione. Quibus junctum lectis existimabitur Michael Basilium præ nimio amore verberibus sævisimis affectisse: quod ut facere rabiosi et insanientis est, ita et ad hunc modum narrare quo Noster narrat.
 (30) Abusive ponit hanc particulam, ut paulo ante. Et ferme ignorat verum usum particulam.
 (31) Scriptum καλλίνιζ μάμην (τ supra script.) μαρ (τ supra script.)
 (32) Ita scriptum, non κατρί.
 (33) Mox dicet festo Pentecostes collegam creatam Basilium a Michaelē.

recolligit, nusque sit et imperatoris (34), atque ab eo caditur duplici flagello triginta verberibus, ut memoris mandatum haberet illius erga ipsum benevolentium affectum. Atque maximum templum ingressus mane ipso coronatum imperatorem populo ostendit d. xxvi mensis Mali, indictione xiv, et secundario imperio convenientia ei tradit. Cui etiam multum amorem exhibens, et paria, insuper et ad eminentiam, præbet.]

Tam proluxa erat voluntas explendi illius animum. Invidia proinde magna multorum se præbet, qui et dissolutionem eorum concordie et amoris moluntur, omnibus modis discordiam inter illos machinantes, ut pacificam domum domini clauderent inimicitii, modo verbis dolosis, modo scriptis insipientes illorum animos, male animati. Persuadent enim per hæc fore ut Michael a Basilio interficiatur, idemque iste a Michaele 113 patiatur ex inconstantia animi, temulentum vocantes ac vecordem. Atque ut aliqui aiunt, voluit Michael omnino interficere Basilium: præcipue ad venationem cum ipso egressum hasta conjecta petere cuidam mandaverat. Ut autem alii, non ita; sed benevole erga eum affectum fuisse, etsi a quibusdam turbaretur. Unde ii qui Basilio favebant ad necem imperatoris eum incitabant: cum autem non possent impellere, a benevolentia erga illum nullo modo aversum, aut etiam ab homicidio abhorrentem, ipsi suis manibus perpetrant cædem, ne uno cum illo perirent. μένον η και προς μειφονίαν ήγγιζόντα, αυτόχειρες απόλοινο.

Itaque ab homicidio propriam utilitatem captans, C et cum sciret imperium sibi divinitus, neque ut antea, datum, grates Deo persolvens, inaugural templum principum incorporeæ militiæ a se ædificatum, magnitudine et pulchritudine et magnificentia valde speciosum et admirandum. Quo perfecto voluntate et pietate imperatoris, in eoque sacris ritibus peractis, spiritali lætitia confluyente, ibidem imperatoriam coronam a manibus summi sacerdotis accipit, aliud principium sibi constituens imperii, quod auxilio archangelorum adeptus esset.

VARIAE LECTIONES.

“ δευτερίαν L. ” δὲ] δὴ L. ” διαπώλυντο L. ” άντεχομένους L. ” ἤδη L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(34) *Sensusque sit et imperatoris.* Hæc mire dicuntur: sed fideliter exprimo, ut alias, nisi quod sæpe multa mollire cogor, et dextre accipere ac reddere quod ille sinistre dat. Hic autem sensus erit, Basilium, recepto animo, sese accommodasse imperatori et tergum præbuisse.

(35) Ita scripta, ut aliquid exciderit aut truncata male exscripserit ipse auctor. Sed si legatur ἔχει, excusabitur utenique. Sed puto potius aliquid deesse, ut φεθῆθαις δέ, aut simile.

(36) Const. Porph. p. 149. Cont. Theoph. p. 129. Zon. p. 166. Cedr. p. 566.

(37) l. e. εἰκάδι ἔκτη.

(38) Λόγια sunt oracula: sed ad γραφαίς ex opposito requiritur potius λόγους. Si λογίους retinetur, γραφαίς erit Scripturis, scilicet dictis S.

A τῆς ἐκκλησίας ἀνακτάται, ἐαυτοῦ τε καὶ τοῦ βασιλέως καθίσταται, καὶ μαστίζεται παρ' αὐτοῦ διπλοῦς ἐν φραγελλοῖς λ', μνήμην ἔχειν ἀνὸς γραπτον τῆς πρὸς αὐτὸν φιλοστόργου προθέσεως. Καὶ τῶ μεγίστῳ (36) καὶ ἐπιθετῶν πρῶτας αὐτῆς στεφηνόρον ἀνακτα λαοῖς ἀναδείκνυσι, μηνὶ Μαΐου κς' (37), ἰνδικτιῶνι ιδ', καὶ τῆς κατὰ δευτερίαν “ αὐτῶ βασιλείας τὰ πρόσφορα δίδωσιν. Ὡ καὶ πολὺ φιλτρον ἐπιδοῦς, καὶ τὰ ἴσα, πρὸς δὲ καὶ τὰ καθ' ὑπεροχὴν ἐμπαρόχεται.

Τοσοῦτον τὰ τῆς πληροφρορίας ὀλιγῶς διεξήκλωτο, καὶ φθόνος ἐκ τούτου δαψιλῆς: παρὰ πολλῶν ἐξεκείχοντο, οἱ καὶ τὰ πρὸς διάλυσιν τῆς αὐτῶν ὁμοιοσύνης ἀγάπης ἐντεχνιτεύουσι, τρώπῳ παντὶ τὰ κατ' αὐτῶν ἀλλήλων ἐκμηχακόμενοι, εἰρηναῖον οἶκον Κυρίου κλεισαι τῇ Ἐριδι, ποτὲ μὲν λογίους (38) δολοῖς, ποτὲ δὲ γραφαίς δολοῦντες τὰς αὐτῶν φρένας κακόφρονες. Συμπαίθουσι γὰρ ἐκ τούτων βιαιῶς τὸν Μιχαὴλ παρὰ Βασιλείου ἀναίρεσιν πείσασθαι, ταυτὸ δὲ “ τοῦτο αὐτὸν ὑποστήσασθαι παρὰ Μιχαὴλ ἐξ ἀστάτου φρονήματος, οἰνοφυλίαν (39) καλοῦντες καὶ ματαιόφρονα. Καὶ καθὼς φασὶ τινες, βουλήν ἔσχεν ὁ Μιχαὴλ ἀναγκάτως ἀναιρήσειν Βασιλείου· μάλιστα δὲ κατὰ κνηγέσιον σὺν αὐτῶ ἐξεληθόντα ἐπαφείναι λόγῳ τινὶ διετάξατο (40). Ὡς δ' ἔτι-ροί, οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τὰ πρὸς αὐτὸν εὐνοικῶς διακείσθαι, κἂν παρὰ τινῶν ἐσεσάλευτο. Ὅθεν οἱ τὰ συνίσουσα φρονούτερος τῶ Βασιλείῳ πρὸς φρόνον ἐκίνουν τοῦ αὐτοκράτορος· ὡς δ' οὐκ ἔπειθον τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας μηδ' ὄλως ἐκτετραμ-γίνονται τῆς σφαγῆς “ (41), ἵνα μὴ σὺν αὐτῶ δι-

Τοῦ δὲ (42) μαιφονήματος τῆς οἰκείας εὐχρηστίας ἀντεχόμενος “, καὶ τὴν βασιλείαν ὡς ἤδη “ θεῶθεν δοθεῖσαν αὐτῶ, καὶ οὐχ ὡς τὸ πρότερον, τὴς πρὸς Θεὸν εὐχαριστίας ἀποδοῦς προσεγκαινίζει τῶν Ἀρχιερατῆγων τῶν ἄλλων ταγμάτων ναὸν καινουργήσας (43), μεγέθει τε καὶ κάλλει καὶ κοινταλεῖα τῶν συντεθέντων λίαν ὠραλὸν καὶ ἀξιάγαστον· οὐ τελεσιουργηθέντος σὺν πόθῳ καὶ πίστει τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ τῶν ἐν αὐτῶ ἱερῶς ἀφορισθέντων συντελεσμάτων, πνευματικῆς τε θυμηθίας συνοθροισθείτης, ἐν ταύτῃ τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα χειρῶν

D Scripturæ.

(39) Ita scriptum, non οἰνόφυλα.

(40) Cont. p. 150. Const. Porph. p. 155. Sym. Log. p. 451.

(41) Cont. p. 150. Const. Porph. Cedr. p. 567.

(42) Ita scriptum, requiritur τούδε una voce. -- Ἀντεχομένους. Ita scriptum. Requiritur ἀντεχόμενοι. Occasio errandi videtur, quia librarius novum folium inchoavit, ut hinc oblitus fuerit quem casum antecedentia requirant, intercedente moram membrana expeditur.

(43) Const. Porph. p. 190, sed cum jsmddum imperator fuisset. Forte de eodem Sym. Log. p. 453. Sed Ignatium ædificasse dicit, uti et Georg. Mon. p. 515. Zon. p. 172, Michaeli, quia ejusdem nominis imperatorem occiderat.

ὄφρα κερίων ἐκδέχεται (44), ἄλλην ἀρχὴν καθιστῶν Ἀ
 ἑαυτῷ βασιλείας ἣν συμμαχία τῶν ὀρχαγγέλων κα-
 κλήρωτο, υἱοῖσι τε τρισὶν ἑαυτοῦ (45), Κωνσταντίνῳ
 Λέοντι καὶ Ἀλεξάνδρῳ, τὴν ὁμοίαν στεφοδοξίαν με-
 τὰ καὶ τῆς βασιλικῆς ἐντίθησιν, τὸν δὲ Στέφανον
 ἱερώσας τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ πρὸς τὸ μέλλον
 ἀφώρισεν. Καὶ περὶ μὲν τὸν πρῶτον μετὰ τινα χρό-
 νον διηλλαχότα τὸν βίον δυστυχῆ παρ' ἐλπίδα (46) ·
 τούτῳ γὰρ μᾶλλον προσετέθηκαί τῶν ἄλλων θαρρῶν
 κατὰ τὴν τῆς βασιλείας διαδοχὴν, κἂν τοῦ ἐφετοῦ
 οὐκ εὐστόχησεν. Λέοντι γὰρ τῷ περιωνύμῳ καὶ παν-
 ευκλεεῖ βασιλεῖ τὸ τῆς βασιλείας συνετετήρητο
 μόνιμον, τῷ μετ' αὐτὸν ⁸¹ ὁμαίμονι Ἀλεξάνδρῳ δια-
 ὄχῳ γενησομένῳ κατὰ πατριχὴν θεσμοθέτησιν.
 Φθείρουσι δὲ κἂν τούτῳ τὰ φυσικὰ σπλάγγνα οἱ πο-
 νηροὶ, τῆς πατρῴου φιλοστοργίας κατὰ τι παρα-
 θραυσθείσης ἐπὶ τῷ Λέοντι μικρὸν ὄσον (47). Καὶ
 ἐκ τῆς κωνηρίας νεῦρα διακοπέντα, ἐπειπερ αὐτῇ
 ὠδὲν τῶν ἰσχυρῶν παρυφίσταται, καὶ οἱ συκοφάνται
 κακῶς ἀπελήλανται, καὶ Λέων τῆς βασιλείας ἐγκάτοχος γίνεταί καὶ τὰ πατρῶθεν διωρισμένα ἀπο-
 πληροῖ καλοκάγαθία καὶ ἀγγυνοῖα νευροῦμενος. Ἀλλὰ
 ταῦτα μὲν ὕστερον μετὰ τὴν τελευταίαν τοῦ γεννη-
 τορος.

Ἐπει δὲ διὰ μέσου χρόνου τινὸς (48) τὰ τῶν πο-
 λέμων ἔργα καταλιγώρουν ⁸², οἷαπερ σκανδάλων
 παρεμπεσόντων τῷ πολιτεύματι ὧν προμενήμεθα,
 δι' ὧν (49) ἡ Ἰσραηλιτικὴ ὄφρυς ἐκορύσσετο καὶ με-
 γίστην ἐπέποιήτο τὴν ἐπίθεσιν, ὥστε μέχρι τῶν Μα-
 λαγγῶν ἑλάσσει στρατὸν κἀκείθεν τὴν βασιλείαν
 ἱπποῖσι· συναγωγὴν ἀνιμήσασθαι, εἰς ἑαυτῶν μὲν
 στρατηγίαν ἀειμνηστον, ἡμῶν δὲ καταστρατηγίαν
 σωπῆς ἄξιον. Ὡς δὲ περὶ τούτων τῷ θεοστυφῆ
 ἀντικτι διεγνώστο, διακλάζειν αὐτῷ οὐ παρῆν ἐπὶ
 τηλικούτῳ τῷ ἀποπήματι, ἀλλὰ σπουδαίως ἐπαναι-
 ρισθῆναι ὄντως ἐκδικῆσιν τῶν ὄντως ἐνηνεγμένων.
 Ἀνδρῶν γάρ τινα στοχασάμενος (50), ἀνδρα πολύ-
 φρονα καὶ πολυπειρίας μεταδιδύκοντα, οὐχ ἤττον δὲ
 καὶ ἀνδρείας, κἂν ἐπεκέρυπτο, καθὼς ἡ τῶν πρα-
 γμάτων ἀλήθεια παρεδήλωσεν (ὁυτος Σκυθῶν ἐσπε-
 ρίων ἐξώρητο [51]) ὑποστράτηγον τοῦτον τοῦ κατὰ
 τὸ Ὀψικίου προτίθησι θέματος. Ὅς τὸν ὕπ' αὐτὸν
 στρατὸν στρατηγικῶς διαθείει καὶ τῆς πολεμίου παρ-
 εμβάλων μεγίστην ἀπηγάματο νίκην καὶ καταβε-
 βλήκει τέως τὴν τοῦτων ἀλαζονείαν, καὶ διὰ τοῦτο
 καὶ ταῖς συχναῖς αὐτοῦ εὐανδρείαις μετὰ γε πατρι-
 κότητα τῆς τῶν σχολῶν εὐμοιρεῖ (52) κυριότητος.
 Καὶ πολλῶ κρείττων κατὰ τῶν ἐχθρῶν διανίστα-
 το (53) καὶ κατ' αὐτῶν ἔγαν ἡρίστευσεν, καὶ μετὰ
 τοῦτο ἐπισληπτο μαγιστρῆτος οὐ μετὰ πολλοῦ χρό-
 νου (54).

Filiis etiam suis Constantino ac Leoni atque
 Alexandro similem coronæ atque imperii gloriam
 tribuit : Stephanum autem patriarchali sedi consec-
 cratum in futurum destinavit. **114** Ac circa pri-
 mum quidem mox vita defunctum adversa usus est
 fortuna præter spem : huic enim magis erat addi-
 ctus præ cæteris, sperans eum imperio successu-
 rum : sed voti compos non est factus. Leoni enim
 inclyto et gloriosissimo principi, imperium serva-
 batur stabile, et post illum fratri Alexandro, qui
 successor erat futurus secundum paternam ordina-
 tionem. Corruptant autem et in hac re naturalem
 affectum homines maligni, paterno amore nunciis
 labefactis erga Leonem. Sed improbitatis nervi
 incisi, cum eis nihil firmitatis inesset, atque syco-
 phantæ turpiter abacti sunt, Leoque imperio poti-
 tus est ac paternam ordinationem implevit, virtute
 et ingenio firmus. Verum hæc quidem posterius,
 post obitum parentis.

Cum autem intermedio tempore aliquo res bellicas
 neglexissent, quasi scandalis et offendentibus in
 remp. quorum ante mentionem fecimus, ea occasione
 Ismaeliticum supercilium attollebatur, ipsique
 superbi armabantur, maximamque fecerant
 invasionem, ut ad Malagenos usque decerent exerci-
 tum indeque imperatoris equitatum tollerent, cum
 ipsorum bellica solertia perpetuo memoranda,
 nostra autem clade silentio digna. Quæ cum audi-
 visset imperator a Deo coronatus, haud succubuit
 rebus tam inopinatis, verum celeriter pœnas exigere
 studuit pro talibus factis. **115** Cum enim Andream
 quemdam ad eam rem delegisset, virum prudentem
 et multarum rerum usum sectantem nec minus
 virtutem bellicam (quamvis id non præ se ferret),
 ut rei veritas ostendit (is a Scythis occidentalibus
 erat oriundus), hunc secundarium ducem thematis
 Opsiciani constituit imperator. Qui arte bellica
 exstructo exercitu hostes aggressus maximam victo-
 riam obtinuit dejecitque ad tempus illorum in-
 solentiam, atque ob id, et quod assidue rem strenuo
 gereret, post patriciam dignitatem etiam scholarum
 præfecturam feliciter consequitur. Multoque valen-
 tior in hostes surgebat, remque adversus eos
 optime gessit. Post hæc et magistri dignitatem non
 multo post adeptus est.

VARIÆ LECTIONES.

⁸¹ potius τῷ τε μετ' αὐτόν. ⁸² καταλιγώρουν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- 44) Ita scripta. Potius ἀρχιεπίως.
 45) Const. Porph. p. 159 et p. 161. Zon. p. 167
 Cedr. p. 569.
 46) Sym. Log. p. 456 Constantinum mortuum
 dicit anno 15 Basilii imperii. Georg. Mon. p. 546.
 47) Imperfecte loquitur.
 48) Pro τινὸς requiritur τινὸς potius ad ὀλιγώ-
 ρουν.
 49) Δι' ὧν accipiendum διὰ τούτων. Const. Por-

- ph. p. 466 et p. 476. Sym. Log. p. 455. Cedr. p. 570.
 50) Const. Porph. p. 170. Zon. p. 169. Cedr.
 p. 575.
 51) Const. Porph. p. 176. Cedr. p. 575.
 52) Const. Porph. p. 176. Cedr. p. 575.
 53) Const. Porph. p. 176.
 54) Ita scriptum, non τὸν χρόνον, et ita habet
 distinctio. Mallem autem punctum post μαγιστρή-
 τος poni, et deleri post χρόνου.

Ad hæc ex Tephrica calamitates in nos jactabantur, occasionem nactis illius loci perditis hominibus nos invadendi occupatos bello cum Agarenis terrarumque. Sed tamen superat superbos illos imperator auxilio divino et experientia ducum bonum successum habens. Post hæc et adversus Germanicam necnon Samosatæ ducto exercitu, insignes urbes Saracenorum ac regiones, ipsa etiam Militena ad angustias redacta assiduis incursionibus, tropæa origit et insignem victoriam reportans in imperatoriam urbem revertitur.

Per mare etiam Afrorum classis nos infestare haud cessavit, a quibus 116 versus occidentem omnia subacta erant, Siciliæ et Longobardiæ urbes plurimæ usque ad cl. præter Gallerianum. Quas imperator Basilius recuperavit, Nasare et Procopio ducibus in illo tempore. Atque Italia quidem nomen invenit ab Italo Siculi parente, patre Italia, filio autem Sicania sive Trinacria potito. Sic etiam dicitur : Italia a bove advena, quem subito conspicati indigenæ adnatantem ad ipsos persequentibus possessoribus clamaverunt « Italus, » quod illorum sermone significat bovem, aut a quodam prædone Italo, quem Hercules ibi occidit, nomen duxit. Longobardia autem a quodam Longobarbo, qui primitus tenuit illam regionem, quia magnam barbam alebat : longa enim Longobarbis est magnum, pili autem menti barba.

τὴν κλησὶν ἠγάγετο. Λογγιβαρβία δὲ ἀπὸ τινος Λογγιθάρβου (64) τοῦ πρώτου κατασχόντος τὴν χώραν, ἐφ' ὅση καὶ μέγα ἐξήθηστο γένειον· λόγγη γὰρ παρὰ Λογγιθάρβους τὸ μέγα, βάρβα δὲ τὸ γένειον.

Syracusarum autem calamitates quodam tempore intervenerunt : obsidebantur enim ab Ismaelitibus. Eo misit imperator Adrianum, virum strenuum, cum classe numerosa, ad eam urbem liberandam. Qui profectus ad usque Peloponnesum, portum cui nomen Hierax occupat, impeditus ibi magna difficultate navigandi per quinquaginta dies. Cumque ibi retardaretur a navigatione propter inclusos ventos, accessit ad eum 117 quidam ex colonis nuntium gravem apportans, hesterno die, hora quinta Syracusas captas fuisse. Quibus nomen a conditricibus earum Archiæ filius Syra et Cossa, aut a quodam lacu ibidem, aut a fonte olim Syra-

VARLE LECTIONES.

¹¹⁶ Γερμανικίας L. ¹¹⁷ Σαμωσάτων L. ¹¹⁸ ὦν B, δν L. ¹¹⁹ δ] ὦν, supra scripto δ, L. ¹²⁰ κατασχόντας; L. ¹²¹ Πελοποννήσου L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(55) Confuse diversa, et inferius iterum fusius. — Const. Porph. p. 166 seqq. et p. 176. Sym. Log. p. 455, 456. Georg. Mon. p. 544. Cedr. p. 570. (56) Const. Porph. p. 174. Sym. Log. p. 556. Georg. Mon. p. 546. Zon. p. 168. Cedr. p. 574. Const. Porph. p. 167, ubi τῆς Σαμωσάτων. Cedr. p. 570. (57) Const. Porph. p. 167. (58) Const. Porph. p. 168. (59) Const. Porph. p. 179, Noster duas expeditiones confundit in antecedentibus etiam. (60) Zon. p. 169, Cedr. p. 576. Sym. Log. p. 458. Const. Porph. p. 179 in fine, ubi Λαγοθαρβία. Cedr. p. 577.

Καὶ τὰ (55) ἐκ τῆς Τεφρικῆς κατὰ καθ' ἡμῶν ἐβρενθύετο, χώραν λαθόντων τῶν ἐκεῖσε κακούργων τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐπιθέσεως, ἀπησχολημένους Ἀγαρηῶν ἐν πολέμοις ἐπὶ τε γῆς καὶ θαλάσσης. Ἄλλ' ὁμως περιγίνεται τῶν ἀλαζόνων αὐτοκράτωρ ὄπερ μαχῆσι θεία καὶ στρατηγετῶν ἐμπειρία κατενοθεύμενος· μὲθ' οὗ καὶ (56) κατὰ Γερμανικίας ¹¹⁶ ἐκστρατεύσας καὶ Σαμωσάτων ¹¹⁷, ἐκπρεπεί; πόλει Σαρακηῶν καὶ χώρῳ (57), ἀλλὰ μὴν καὶ Μελιτηνὴν στενῶσας ἐξ ἐπιδρομῆς συνεχοῦς, κατ' αὐτῶν ἴσθησι τρόπαια, καὶ μετὰ νίκης εὐσήμου πρὸς τὴν βασιλεῖα πόλιν ἐπάνεισιν (58).

Οὕτῳ δὲ κατὰ τὴν ἅλα διὰ Ἀφρικῶν καθ' ἡμῶν στρατεύματα ναύμαχα δι' ἡρεμίας ἐτύγγανεν (59), δι' ὧν Ἐσπέρα πᾶσα καταδεδοῦλωτο, ἐν πόλεσι τῆς τε Σικελίας (60), ἐτι μὴν καὶ Λογγιβαρβίας πολυαριθμητοῖς ἐπὶ ὧν τε καὶ ρ' (61), τοῦ Γαλλεριανοῦ χωρὶς. Ὡν ¹¹⁸ τὴν ἀνάρρυσιν δ' αὐτοκράτωρ Βασίλειος ἀπειργάσατο Νάσαρ (62) καὶ Προκοπίου κατ' ἐκεῖνο ἀπὸ τοῦ στρατηγίας ἀνεχομένου. Καὶ τὸ μὲν ὄνομα Ἰταλία ἐφύερεν ἀπὸ Ἰταλοῦ τοῦ Σικελίου γενετήρος, τοῦ μὲν πατρὸς τῆς Ἰταλίας χώρας, τοῦ δὲ υἱοῦ Σικανίας ἢ Τρινακρίας ἐγκρατῶν γεγονότων. Ἰταλία δὲ (63) καὶ οὕτως, ἀπὸ τινος περιωσαμένης βοδῆς, ἣν ἀθρόαν ἰδόντες ἐγχώριοι ἐκ γῆς ἐτέρας τὸν ἀπόπλουον πρὸς αὐτοὺς ποιουμένην διωκομένην τε παρὰ τῶν κτητόρων αὐτῆς ἐδόξαν· Ἰταλὸς, Ἰταλδῆς, ἢ ¹¹⁹ τῆ ἐαυτῶν διαλέκτῳ ἐρμηνεύεται βούς, ἢ ἀπὸ τινος ληστοῦ Ἰταλοῦ δι' Ἡρακλέους ἐκεῖσε ἀναιρεθέντος,

τὴν κλησὶν ἠγάγετο. Λογγιβαρβία δὲ ἀπὸ τινος Λογγιθάρβου (64) τοῦ πρώτου κατασχόντος τὴν χώραν, ἐφ' ὅση καὶ μέγα ἐξήθηστο γένειον· λόγγη γὰρ παρὰ Λογγιθάρβους τὸ μέγα, βάρβα δὲ τὸ γένειον.

Τὰ δὲ κατὰ Συράκουσαν διεμεσολάθει χρόνων τινῶν δυστυχήματα (65)· ἐπιπολιόρηκτο γὰρ παρὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν. Καθ' ἣν ἐξεπετόμπει δ' αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸν ἄνδρα γενναῖον σὺν ναυτικῇ πολυάνδρῳ πρὸς τὴν αὐτῆς ἀπολύτρωσιν (66). Ὅς κατιῶν μέχρι Πελοποννήσου ¹²⁰, Ἰέρακι οὕτω κατονομαζομένη λιμὲν (67) προσλιμενεύεται, παρεμποδισθεὶς ἐκεῖσε δυσπολιὰ χαλπωτάτη ἐπὶ ἡμέρας ὧν καὶ κατὰ τοῦτον αὐτοῦ δυσφορίᾳ πιεζομένου διὰ τὴν ἐξ ἀνέμων ἐγκάθειρξιν, προσεδεδημήκει τις τῶν χρησίμων ἀγγελίαν ἐπιχομιζόμενος δυσαχθῆ, ὡς κατὰ ε' ὥραν πρὸς τὸ χθῆς τὰς Συρακούσας ἤλωσθαι. Αἱς ὄνομα ἀπὸ τινῶν κτισσαῶν ταῦτας Ἀρχίου θυγατρῶν

VARLE LECTIONES.

¹¹⁶ Γερμανικίας L. ¹¹⁷ Σαμωσάτων L. ¹¹⁸ ὦν B, δν L. ¹¹⁹ δ] ὦν, supra scripto δ, L. ¹²⁰ κατασχόντας; L. ¹²¹ Πελοποννήσου L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(61) Eundem numerum habet et Const. Porph. p. 181. (62) Const. Porph. p. 186. — Προκοπίου. Const. Porph. p. 188. Georg. Mon. p. 456. (63) Ineptissime loquitur, (64) Ita nunc scriptum : supra recte erat δ, sed et illud rectum ex hypothesis. (65) Cedr. p. 585. Zon. p. 172. Georg. Mon. p. 545. Sym. Log. p. 456 refert ad nonum Basilii imperii annum. (66) Const. Porph. p. 190. Cedr. p. 585. (67) Const. Porph. p. 190. Cedr. p. 585.

Σύρας και Κόσσης, ἢ ἀπὸ τινος ἐκεῖσε λίμνης, ἢ ἀπὸ τῆς πρὶν μὲν κρήνης Συρακοῦς, νῦν δὲ Ἀρεθούσης. Τοῦ δὲ τὸ ἀληθές πολυπραγμονούντος και ἐπὶ-θεν (68) ἐπίστασθαι τοῦτο διερευνώντος, αὐτὸς ἀπεκρίνατο, ὅτι περ (69) « Ἐν χώρῳ δε Ἔλος ἐνώμα-σται, ἀγρὸς πάρεσι μοι ὡς ἀπὸ μιλίων ἢ πρὸς διδοσημα. Καὶ κατὰ τὴν παριούσαν ἐσπέραν καθ' ὄν (70) μοι περιπολεύοντι προσίασι τινες ποιμα-νόντων, και ἔρασκον ὡς ἐκ τῶν ἐπιχωριαζόντων δαι-μόνων διακηκοῖναι φραζόντων γενέσθαι (71) τὴν Συράκουσαν δοριάλωτον, ἐν ταύτῃ τε παρῆναι (72) αὐτοῦς, ὅθεν και διατρανοῦσθαι ἀλλήθειαν. » Αὐτὸς δὲ πρὸς τοῦτο μὴ κατανεύων εἰς ἀπιστίαν ἐχώρει, τὴν ἀστυρολιαν σφετεριζόμενος (73). Καθ' ἣν ἐν κα-ταλήξει ^α γενόμενος τοῦ ἀγροῦ πρώτην καθ' ὥραν και ποιμασί συγκατελήθει τὸν ὠρισμένον χώρον ἐφ' ᾧ τὰ ἀέρια (74) τὴν διατριβὴν ἐτεπολήνω. ^β Ὅν τὴν διαγωγὴν πυνθανομένων τινὶ τῶν ποιμένων ^α προσεπεκρίναντο κατὰ πόλιν (75) Συράκουσαν εἶναι, τοῦ περιλειφθέντος Χριστιανικοῦ αἵματος ἐμφορεῖ-σθαι· τὸν δὲ περὶ τῶν τοιοῦτων εἰδέναι διερευνώμε-νον τὸ πραχθὲν γινώσκειν, τὸ τε ὄνομα και τὸν ἀρχιεὺν βαθμὸν ἐξεπίστασθαι. Οἷς δ' Ἀδριανὸς μὴ πιστεύων ^α « ἔτι ὀπλογιζέτω ἔωλα (76). Καὶ μετὰ ἐ' ἐποιούσαν ἡμέραν τὰ παρ' αὐτῶν ὡς ψευθεῖ νομιζό-μενα παρὰ τῶν ἐκεῖθεν μόλις ἐληλυθότων ἀληθῆ κτεταφαινετο. Τῶν οὖν ἐγγυρῶν πνευμάτων ἢ τοιαύτη πρόγνωσις, ἢ ἄλλων εἰπεῖν ἢ ἐπὶ τῶν κρα-τομένων γνώσις, τοῖς κατὰ τὴν αὐτὴν χώραν ἄκρι βασιλείας τοῦ εὐσεβεστατοῦ, ὡς φασι, Δείοντος προσμε-μένηκεν. Τότε δὲ στρατὸν τὸν ὑπ' αὐτὸν ναύμαχον συναγείρας τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐπιδημεῖ, και ἰκέτης ἐν τινι ἱερῷ παραγίνεται (77) ἐξαιτῶν συγκεχωρηθῆναι τοῦ σφάλματος. Ἀλλὰ τῶν δεόντων ἀλιγορήσας, και οὐχὶ δυσκολοῖα πλέον (78), ὡς ἔρασκεν, συγγνώμης οὐκ ἔτυχεν.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ ἐφεστηκότι καιρῷ (79) οἱ ἀπὸ C Καρχηδόνος Ἄφροι Σαρακηνοὶ σὺν ὀλίκοις παμμα-γέθεσιν ς, αἷς χώρησις σ' ἀνδρῶν διηριθμητο, κα-ταστρατεύουσι και δεικνύονται Κεφαληνίας μέχρι και Ζακύνθου, ἥτις πρὸς ἀνεμον Ζέφυρον (80) κατὰ τὸν καλούμενον Ἰχθὺν ἀπονέυκεν, ἐκ τε Ζακύνθου τοῦ Μέρπος τῆς προσηγορίας τετύχηκεν (81). Περὶ ὧν ὁ βασιλεὺς διαγνοὺς τὴν πατρικιον Νάσαρ ἐκ-πέμπει σὺν ναυστολίᾳ, ἄνδρα πολύπειρον, ταύτης καθηγγησόμενον. Τοῦ δὲ κατὰ Μεθώνην τὴν πρὶν Πήδασον ^α (82) καλουμένην ἐπιδημήσαντος, οἱ πλείστοι στρατιωτῶν τῶν πλοίων ἀπέβρασαν κατα-

cone nunc Arethusa. Illo autem in veritatem inqui- rente atque unde id sciat interrogante, hic respon- dit : « Est mihi in eo loco qui Helos dicitur, prædium quasi octo milliariorum intervallo. Atque heri ves- peri illud obambulanti mihi occurrunt quidam ex pastoribus, et dicebant se ex dæmonibus hic ver- santibus audivisse dicentibus Syracusas captas esse, ibique se fuisse atque inde veritatem certo comperis- se. » Sed ille haud credens, fidem sibi fieri volebat proprio audita. Quare in prædium profectus hora prima cum pastoribus definitum locum occupavit, in quo spiritus illi commorabantur. Quos cum qui- dam ex pastoribus interrogasset ubi fuissent, ipsi responderunt in urbe Syracusarum se fuisse et satiassæ reliquiis sanguinis Christiani qui effusus esset ; illum porro qui de his scire cuperet quid sit factum, se nosse, nomenque et gradum digni- tatis scire. Quibus nondum credens Adrianus ea existimabat frivola. Sed post decimum quintum diem ea quæ ipsi mendacia videbantur per illos qui inde ægre evaserant vera demonstrabantur. Cæte- rum illius loci **IIIS** spirituum præscientia, aut po- tius ipsorum factorum scientia, ibidem usque ad imperium piissimi Leonis, ut aiunt, duravit. Tunc igitur copis nauticis quas secum habebat congrega- tis Constantinopolim proficiscitur, supplexque fit in quodam templo petens veniam delictorum. Sed quod officium neglexisset, nec adeo difficultate navigandi usus fuisset, ut ipse dicitur, veniam consecutus non est.

Εὐδοκίᾳ τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐπιδημεῖ, και ἐοδὸν τὸν ἐκ Καρχηδόνος Ἄφροι Σαρακηνοὶ σὺν ὀλίκοις παμμα-γέθεσιν ς, αἷς χώρησις σ' ἀνδρῶν διηριθμητο, κα-ταστρατεύουσι και δεικνύονται Κεφαληνίας μέχρι και Ζακύνθου, ἥτις πρὸς ἀνεμον Ζέφυρον (80) κατὰ τὸν καλούμενον Ἰχθὺν ἀπονέυκεν, ἐκ τε Ζακύνθου τοῦ Μέρπος τῆς προσηγορίας τετύχηκεν (81). Περὶ ὧν ὁ βασιλεὺς διαγνοὺς τὴν πατρικιον Νάσαρ ἐκ-πέμπει σὺν ναυστολίᾳ, ἄνδρα πολύπειρον, ταύτης καθηγγησόμενον. Τοῦ δὲ κατὰ Μεθώνην τὴν πρὶν Πήδασον ^α (82) καλουμένην ἐπιδημήσαντος, οἱ πλείστοι στρατιωτῶν τῶν πλοίων ἀπέβρασαν κατα-

VARIÆ LECTIONES.

^α ἔγκαταλήξει L. ^β ποιμαίνων L. ^γ πιστεύων B, πιστεύειν L. ^δ Πήδασον L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(68) Ita scriptum. Ponitur pro ποθέν, *alicunde*. D Aut legendum ἐπίσταται pro ἐπίστασθαι.

(69) Const. Porph. p. 191, Cedr. p. 585.

(70) Ὅν pro αὐτόν.

(71) Const. Porph. p. 191, Cedr. p. 585.

(72) Ambigue et perditè loquitur. — Quamvis παρῆναι non sit præteritum perfectum, tamen in perfecto verbo, et ita intelligi voluisse puto aucto- rem, qui fere promiscue utitur temporibus, ut etiam præteritum ponat aliquando pro futuro.

(73) Const. Porph. p. 191.

(74) Const. Porph. p. 191, Cedr. p. 568.

(75) Loquitur profugate.

(76) Const. Porph. p. 191, Cedr. p. 586.

(77) Const. Porph. p. 192, init. Cedr. p. 586.

(78) Ita scriptum, f. κλέων, quamvis illud possit manere.

(79) Zon. p. 172, Cedr. p. 582.

(80) Const. Porph. p. 188, Zon. p. 172, Cedr. p. 582.

(81) Cedr. p. 582, Const. Porph. p. 187, Zon. p. 172, ubi Νάσαρ.

(82) Const. Porph. p. 186.

ne quis missus est, jussus in eo loco furcas collocare lignas ac fugitivos in iis suspendere : ita fieri aperte mandans : clam enim noctu ex carcere Agarenos triginta eductos drungario ac præfecto suæ custodiæ tradidit, severe præcipiens ne cuiquam **119** enuntiaret quod strueretur, ne supplicio intolerabili subjiciatur : imperavit etiam ei ut illis triginta Ismaelitis igni ac pice barbas necnon capitis capillos ambureret, faciesque eorum fuligine oblineret, ac compedibus duplicibus pedes constringeret, utque ipsi hora certa definiti diei cæderentur, tanquam fugitivi ac desertores navium. diris flagellis in circo, et cum exprobratione et incusatione, quod fugitivi essent, traducerentur, nudi atque asiinis invecti usque ad Aureas portas imperatoris urbis ; caveretque ne quisquam præsentium accedens cum iis loquatur. Quibus ita peractis Methonam versus eos mittit suspendendos tanquam fugitivos ac desertores belli ignavos, præcipit etiam ne quisquam ex ducibus illius loci, aut etiam ex vulgo hominum, ne ipse quidem summus dux exercitus, tali silentio exemptus sit : atque vinciti omnes suspensi sunt. Hinc lamentatio non vulgaris patricio Nasari ac ducibus qui ei suberant suboris, se ipsos insimulantibus illorum desertionis, eo qui ab imperatore venerat affirmante etiam conjuges fugitivorum, necnon parentes, imperatorem omnes omnino gladio perditurum. Ita factum hoc pulcherrimo commento ut per paucos condemnatos Agarenos suum populum conservaret. Metu enim percusi, cum navarchus ipsorum Nasar, **120** tum duces qui ei suberant, ne tale quid aliquando et ipsi perpetiantur, necessario hostibus resistunt propter superiorem victoriam superbientibus summa barbarie atque Zacynthum obsidentibus. Ergo impetum in eos facit Nasar, atque internecone cædit, divino auxilio imperatorisque apud Deum intercessione contra illos. Cum autem nostra classis Agarenos superasset, articulata quædam vox ex convalie mittebatur, ulterius pergere jubens. Unde isti per Siciliam omnem et Africam nec non Longobardiam profecti, bellico igni et omni genere cædis Agarenos in navibus comburentes et interficientes, etiam alias naves mercatorias ceperunt, quarum numerum inire haud facile est, oneratas variis mercibus, in quibus et oleum maxima copia, ita ut in illis diebus libræ pondus obolo veniret, ac tanquam miracula apud omnes ea quæ tunc facta essent celebrarentur.

λελοιπότες αὐτόν (83). Ὁ διαγινώσκειται ταχέως τῶ βασιλεῖ, καὶ σὺν κατεπέμψει σφοδρῶ παρ' αὐτοῦ (84) τις ἀποσταλεῖς διατάσσεται περὶ τὸν τόπον ἀνασκολοπισμὸν ἰδρύσασθαι ἐξουουργήματος καὶ τοῦ δραπέτας ἐν αὐτοῖς ἀνασκολοπίσαι, οὕτως τὴν πρόταξιν κατὰ τὸ ἐμφανὲς μηχανώμενος (85) κρυφίως γὰρ ἐν νυκτὶ τῶν ἀπὸ τῆς φυλακῆς Ἀγαρηνοῦς ἄ προσλαθόμενος δρουγγαρίῳ τῶ κατὰ τὴν αὐτοῦ φρουρὰν προεστῶτι ἐκδέδωκε, διασφαλίσάμενος μηδενὶ ἔκφορον ποιήσασθαι ἐδ συντεθησόμενον (86), ἵνα μὴ ποινῇ ἀφορήτω καθυποβάλοιτο ἑκεκέλευστο γὰρ αὐτῶ των ἄ Ἰσραηλιτῶν πυρὶ καὶ πίσση τὰς γενειάδας, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς κατὰ κεφαλὴν τρίχας, ἐναποφλέξει (87), τὰς τε ἔψεις αὐτῶν ἀσθόλη ἐμπεριχρῆσαι καὶ πέδαις διπλαῖς τοὺς πόδας ἐμπίεζεσθαι, καὶ τινὶ ὥρα διωρισμένης ἡμέρας μεμαστιγῶσθαι αὐτοὺς ὡς λειποτάκτας πλευσίμους ἐν φραγελλίοις δεινοῖς κατὰ τὸν ἱππόδρομον (88), καὶ διασυρμούς δραπετῶν κατηγόροις ἐν λόγοις ὑφισταμένους διελύσεσθαι γυμνητεύοντας καὶ ὀχομένους ἐπ' ὄνων ἕως πυλῶν χρυσοῦμένων βασιλίδος τῆς πόλεως, παραφυλάξασθαι δὲ μηδένα τῶν συνόντων αὐτοῖς ἐμπελάσαντα ὁμιλῆσαι (89). Τούτων ταύτη προχωρησάντων κατὰ Μεθώνην προήσιν ἀνασκολοπίσθαι (90) τούτους ὡς δραπέτας πολέμων ἀνάκιδας, καὶ μὴ τινὰ τῶν ἐγγχωρίων ἀρχηγῶν εἶτε λαοῦ τῆς κοινότητος, ἀλλὰ μήτε αὐτὸν προηγῆτην στρατοῦ, τῶν ὁμοίων τῆς ἐγεμυθίας ἀπολιμπάνεσθαι : καὶ δεσμῶται πάντες ἀνήρητον σκόλοψιν. Ἐνθὲνθε θρήνος οὐχ ὁ τυχῶν τῶ πατρικίῳ Νάσαρ καὶ ὑπ' αὐτὸν ἄρχουσιν ἐπεγίνετο, μέμψιν ἑαυτοῖς ἐπιτρέβουσι τῆς περὶ τούτους ἄ λειποταξίας, τοῦ ἐκ βασιλέως διαθεβαιουμένου αὐτοῖς τὰς τε συνεύους καὶ παιδας δραπετευσάντων (91), εἶτι μὴν καὶ γεννήτορας, τὸν ἀτοκράτορα πάντας ἄρην ξίφει διολοθραῖσαι. Ὅς ἐκ τοῦδε τοῦ καλλίστου σκευάσματος δι' εὐαριθμητῶν κατακρίτων Ἀγαρηῶν τὸν οἰκεῖον λαὸν ἀνασώσασθαι (92). Περιδεῖς οὖν γεγονότας δ τε ναύαρχος αὐτῶν Νάσαρ καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν ἀρχηγοὶ δ τε σύμπας λαὸς, τὸ τοιοῦτον μήποτε καὶ αὐτοὶ ὀποστήσονται ἄ, ἀναγκαίως τοῖς πολεμοῖς ἀντικαθίστανται (93), νίκη τῇ πρὶν μεγαλειουμένοις ἄ βαρβαρικώτατα καὶ Ζάκυνθον προσεδρεύουσιν. Οὐκοῦν ἐπιτίθεται τούτοις Νάσαρ παρεμβαλὼν, καὶ πανωλεθρίαν ἄ θείᾳ ἰσχυρὶ καὶ βασιλέως ἐντεύξει κατ' αὐτῶν τίθεται. Τοῦ δὲ καθ' ἡμᾶς κλοῖμου στρατοῦ τῶν Ἀγαρηῶν κατισχύοντος, ἑναρθρὸς τις βοή κοιλᾶδος ἄ ἤφριετο τοῖς πρόσω φοιτῆν ἐγκλειουμένη (94).

VARIAE LECTIONES.

⁸³ καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῶν V. ⁸⁴ περὶ τούτου L. ⁸⁵ ὑποστήσονται L. ⁸⁶ μεγαλειουμένους L. ⁸⁷ πανωλεθρίαν L. ⁸⁸ κοιλᾶδος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(83) Const. Porph. p. 186, Zon. p. 172, Cedr. p. 582.

(84) Const. Porph. p. 186.

(85) Const. Porph. p. 187, Zon. p. 172, Cedr. p. 582.

(86) Const. Porph. p. 187.

(87) Const. Porph. p. 187, Zon. p. 112, Cedr. p. 582.

(88) Const. Porph. p. 187, Cedr. p. 582.

(89) Const. Porph. p. 187.

(90) Const. Porph. p. 187.

(91) Non adest articulus in ms.

(92) Zon. p. 172, Cedr. p. 582 in fine.

(93) Cedr. p. 583.

(94) Imperatorem idjussisse dicit Const. Porph. p. 187 in fine. Ὁ βασιλεὺς προσώτρων χωρεῖν ἐγκλειούσται. Ita et Cedr. p. 583.

Ἦθεν οὗτοι (95) Σικελίαν πᾶσαν καὶ Ἀφρικτὴν, πρὸς ἅ
 δὲ καὶ Λογγυβαρβίαν, διαδραμόντες πολεμικῶ πυρὶ
 καὶ παντοδαπῇ ξίφει τοὺς ἐν τοῖς πλοίοις Ἀγαρηνοὺς
 καταφλίξαντές τε καὶ δηλωσάμενοι (96), καὶ ἐτίρας
 τὰς πρὸς ἔμπορίαν κατέσχον, ὧν ἀριθμὸν συνθίσειαι
 πάντως οὐ ῥᾶδιον, ἐπιφορτιζομένων εἰσὴ παντοῖα,
 πρὸς ἐπὶ τούτοις καὶ θαυμάσιοντατον ἑλαιον, καὶ τοσ-
 οὔτον (97) ὡς ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις τὴν κατὰ
 λίτραν ἄλκην ὀβολοῦ πρίασθαι καὶ κατὰ θαυμασιό-
 τητα ἢ πᾶσι τὰ τότε πραχθέντα φημιζέσθαι. Καὶ
 μάλιστα γὰρ ἐκ τῶν κατὰ τὴν Τεφρικτὴν συνηλῶδων,
 τοῦ τε Παύλου Σαμωσατίως ἢ, σὺν αὐτῷ Κούδρηκός
 τε καὶ Μοντανού, καὶ ἄλλων αἰρεσιάρχων διαφόρων,
 κατοφρυσάντων ἢ τὸ πρότερον, καὶ καταδυναστευ-
 θέντων τὸ ὑστερον Θεοῦ βραχίονι κραταιῶν καὶ ἰκ-
 τηραίων σὺν φροντισματιν ἐπαλλήλοις τοῦ αὐτοκρά-
 τορος. Ὅς ἔπαξ καὶ δις (98) κατ' αὐτῶν ἢ ἐπιῶν
 καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀπάσας χώρας ἐν αἰχμαλωσίαις
 καὶ πυρπολήσειεν ἱερεπικώσας ἢ, κατὰ Τεφρικτῆς ἀγω-
 νίζεται, τινὲ χρόνῳ ἐνδιαρκείας. Ἦς ἀπρακτῆσας
 ἐπάγεισι πρὸς τὴν βασιλεύουσαν (99), καὶ τῷ ναῷ (1)
 τῶν Ἀρχιστρατήγων εἰσῶς, ὅς παρ' αὐτοῦ κατ-
 εσκεύαστο, αὐτοὺς ἰκετεύει ἐν συντριβῇ καρδίας καὶ
 στεναγμοῖς, μὴ πρὶν θάσασθαι ὀνάτων πρὶν ἂν διὰ
 ζυγῆς (2) σχοίη ἢ τὸν κατὰ Τεφρικτὴν θλαθρὸν· καὶ
 αὐθις κατ' αὐτῶν (3) ἔξεισι σὺν πολυπληθέσι στρα-
 τεύμασιν, ἱρημίαν πολλὴν αὐτοῖς ἐπαγόμενος. Αὐτῆς
 δὲ διεργασμένης (4) ἐν τῷ μεταξὺ οὐρανῶθεν βρόμος
 τὰς τῆς Τεφρικτῆς ἰδρῦσεις ἐκδεδινησθαι, καὶ τοῦ
 εἰοῦτου γὰρ (5) δειματοῦ τοὺς ταύτης οἰκήτορας χάριν
 αὐτῶν θεῶθεν τελεσθέντος καθυπειληφέναι ἢ.
 Διὰ τοῦτο οἱ μὲν αὐτῶν τῷ βασιλεῖ προτεχῶρου
 ἐλέους δεόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰ ἔθνη Συρίας μετανα-
 στεύοντο, ὡς παρὰ μικρὸν ἐξ ἀμφοῖν τὴν πόλιν
 αὐτῶν ἱρήμην λαοῦ γεγονέναι, ἦτις κεκράτητο
 τοῦ ταύτης προστατοῦντος κατακτηθέντος ἢ Χρυσόχειρος (6).

Ὁὗτος γὰρ ὁ ἀλαζὼν σὺν Καρβαίᾳ καὶ Καλλι-
 σπῆ (7) πλείστα κακὰ Χριστιανούς τεκτινῶμενος, ὡς
 καὶ ὁ τοῦτο πατήρ, καὶ μέχρι Νικομηδείας καὶ Νι-
 κκίας αὐτῆς διελθὼν, ἀλλὰ μὴν καὶ εἰς τὸ τῶν Θρα-
 κησίων θέμα διαδραμῶν, μέχρις Ἰωάννου τοῦ Θεολό-
 γου τῆς ἐπαρχίας κατήνησεν, οὐτενος τῷ ναῷ οἱ
 σὺν αὐτῷ ἐντυχόντες εἰσήγαγον τὰ τε ἄλογα (8) αὐ-
 τῶν καὶ λοιπὴν ἀποσκευὴν, δυσμενῶς ἐνυθρίζοντες.
 Πρὸς οὖν τὸν Χρυσόχειρα γράφει ὁ βασιλεὺς εἰρήνην
 συνθίσειαι, οἷα τὸν τρόπον εἰρηνικῆς ὑπάρχων καὶ
 εὐσπλαγχνος ὄντως, κατὰ τὸ λόγιον τὸ φάσκον· Γί-
 νεσθε πρὸς ἀλλήλους χρηστοὶ καὶ εὐσπλαγχοὶ,

VARIÆ LECTIONES.

ἢ θαυμασιότητα L. ἢ Σαμωσατίως L. ἢ κατοφρυσάντων L. ἢ κατ' αὐτῶν L. ἢ ἱερεπώσας L.
 ἢ σχοίη L. ἢ καθυπειλήφαι L. ἢ κατακτιθέντος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(95) Const. Porph. p. 188, Zon. p. 172, Cedr. p. 583.

(96) Ita scriptum pro δηλωσάμενοι. Negligens fuit librarius circa o et ω.

(97) Const. Porph. p. 188, Cedr. p. 533.

(98) Hæc supra initio rerum a Basilio gestarum locum habebant, et cœperat dicere obscure, sed hic copiose narrat. — Καὶ τὸ μὲν — πυρπολ. ἱε-
 ρικώσας. Const. Porph. p. 166, Zon. p. 167, Cedr. p. 570.

(99) Const. Porph. p. 166, Zon. p. 168, iuit. Cedr. p. 570.

(1) Const. Porph. p. 169.

(2) Scriptum διαζωγῆς.

Præcipue ob colluviem Tephricensium, Paulum Sa-
 mosatensem, cumque eo Cubricum et Montanum,
 aliosque auctores hæresium ac principes varios,
 superbia elatos prius, sed superatos postea Dei
 brachio forti et supplicationibus continuisque curis
 imperatoris. Qui semel iterumque eos aggressus,
 prius quidem omnibus regionibus, 121 populando
 et captivos abducendo, vastatis, Tephricam oppu-
 gnat aliquandiu; sed cum nihil proficeret, revertitur
 in imperatoriam urbem, ingressusque templum
 principum cœlestis militiæ, quod ipse ædificaverat,
 illis supplicat in contritione cordis et suspiriis, ne
 prius videret mortem quam Tephricam exitio dedis-
 set. Atque rursus adversus eam proficiscitur cum
 maximis copiis, vastitatem magnam inferens. In
 cujus expugnatione de coelo fremitus maxime terri-
 bilis in eos ingruit, ut ex eo Tephricæ structuræ
 concuterentur atque ejusmodi terrorem incolæ
 ejus ipsorum causa divinitus factum existimarent.
 Quare alii eorum ad imperatorem se contulerunt
 misericordiam orantes, alii in intimam Syriam mi-
 grarunt, ut sic utrinque urbs eorum, ab hominibus
 deserta, vacua fieret, quæ subacta est duce ejus
 Chrysochire in terrorem conjecto.

Iste enim homo insolens cum Carbea et Callisto
 plurima mala Christianis intulit, sicut et ejus pater,
 atque Nicomediam usque ac Nicæam ipsam profe-
 ctus, per Thracensium etiam thema, usque ad
 Joannis Theologi regionem pervenit. Cujus templum
 ii qui cum illo erant intrantes introduxerunt equos
 suos et impedimenta, hostiliter insultantes. Igitur
 ad Chrysochirem scribit imperator pacis compo-
 nendæ causa, ut qui erat 122 pacificus et vere
 misericors, secundum oraculum quod ait: *Estote in-
 vicem benigni et misericordes, donantes invicem, sicut
 et Christus nobis se ipsum donavit*: esset contentus

(5) Potest quidem ferri, sed potius αὐτῆς. —
 Ἐξισι. Sym. Log. p. 455, alium misisse dicit,
 ut et Georg. Mon. p. 544, nempe Christophorum,
 vid. Const. Porph. p. 169, Zon. p. 168, Cedr. p.
 571.

(4) De his non memini me apud alios legisse.

(5) Loquitur monstrose. Oratio constabit, si le-
 gatur καὶ τὸ τοιοῦτόν γε δειμα — τελεσθέν.

(6) Huc jam conjicit quæ initio facta sunt, nihil
 monito nec præparato lectore.

(7) Const. Porph. p. 166, de Carbea Cont.
 Theoph. p. 110.

(8) Ita hodierni etiam vocant equos.

lis quæ acquisivisset, acciperetque ab ipso aurum et argentum et vestes, ac desineret captivos ducere et trucidare Christianos. Sed homo ferox et infidelis pacificis verbis non permovetur. Quare etiam rescribit imperatori: Si cupis, imperator, nobiscum pacem inire, relinque Orientis imperium, et tantum Occidentale serva: sic pacem agemus tecum. Si minus, conabimur te omnino regno ejicere. » Hanc ejus amentiam imperator sentiens sapienter tacuit nec amplius rescripsit.

μεν ⁸⁷ ὁλων ἵνα σι καὶ τῆς βασιλείας ἐξοστρακίσωμεν. » Τῆς οὖν ἀπορίας αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς διαεισθόμενος ἐφιλοσόφησε σωπῆν, μηδὲν ἐπι αὐτῷ ἀντιγεγραφέως.

Duobus autem annis elapsis venit Chrysochir cum suo exercitu usque ad Ancyram urbem et ipsa Commata, prædaque multa politus revertitur. Cæterum domesticus scholarum intervallo unius diei distans subsequi desinebat: verebatur enim subsequi et conspici. Chrysochir autem in Charsiani thema venit, et ad Agranas castra metatur, domesticus autem ad Saboron. Qui prætoribus Armeniacorum et Charsiani præcepit dicens: « Tollite duces qui vobis subsunt, et equites aliquos bonos, victumque quasi dierum duodecim, et subsequimini Chrysochirem usque ad 123 Bathyrhyacem. Et si quidem partem aliquam exercitus quæ facile superari possit miserit in Armeniacorum aut in Charsiani thema, significate id nobis: si autem discesserit a Bathyrhyace, revertentes venite ad nos. » Vesperi igitur profectus Chrysochir castra posuit in inferiore loco, prætores autem nostri in jugum montis ascenderunt manseruntque in quodam loco Zogoloenon dicto: est enim propter rupes ascensu difficilis habetque densam silvam. Cæterum prætoribus ibi quiescentibus contentio quædam exorta est de fortitudine, ducibus inter se rixantibus utri potiores essent, utrum ii qui sunt ab Armeniacorum, an ii qui sunt a Charsiani themate. Cumque Charsianitæ contenderent primas fortitudinis sibi potius deferendas esse quam alteris, Armeniaci dixerunt ad eos: « Quid amplius contendere de fortitudine verbis cupimus? reipsa hostes aggrediamur utrique: atque tunc apparebit qualis quisque nostrum sit et quis altero fortior. » Prætores quoque cum audivissent de certamine istorum et ex iisdem intellexissent militum alacritatem, quæ ipsis placebat, duxerunt eisque dixerunt: « Vultisne, o æmuli, ut hostes Deo cooperante aggrediamur? » Quibus alacri animo responderunt: « Ita: et propterea jurejurando maximo per imperatoris caput nos obstringimus ut

Ἀ χαρικόμενοι αὐτοῖς καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἡμῖν αὐτὸν ἐχαρίσατο (9), καὶ αὐταρκεσθῆναι ἐφ' οἷς ἐπιπόνητο, εἰληφέναι τε παρ' αὐτοῦ χρυσόν τε καὶ ἀργυρον καὶ ἐσθῆτας, καὶ αἰχμαλωτίζειν κατασφάτειν Χριστιανοὺς ἀνακῆσαι. Ἄλλ' ὁ θρασύφρων καὶ ἀπιστος τοῖς εἰρηναίοις λόγοις οὐ πείθεται· διὰ καὶ ἀντιγράφει τῷ βασιλεῖ, ὡς ἐἴπερ ἐθέλοις, ὁ βασιλεὺς, μεθ' ἡμῶν εἰρήνην ἐπιτείλαισαι, ἀπόστηθι τῆς κατ' ἀνατολήν ἐξουσίας σου, τῆς δὲ πρὸς δύσιν ἀντιέχου, καὶ εἰρηνεύσομεν μετὰ σοῦ· εἰ δὲ μή, σπεύσομεν ⁸⁷ ὁλων ἵνα σι καὶ τῆς βασιλείας ἐξοστρακίσωμεν. » Τῆς οὖν ἀπορίας αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς διαεισθόμενος ἐφιλοσόφησε σωπῆν, μηδὲν ἐπι αὐτῷ ἀντιγεγραφέως.

Ἀυτοὶ δὲ χρόνους παρελκυσθεῖσιν ὁ Χρυσόχειρ ἐξῆλθε σὺν τοῖς ἰβίοις στρατεύμασι μέχρις Ἀγκύρας τῆς πόλεως καὶ αὐτῶν τῶν κομμάτων, λαφυραγωγίαν αὐτῷ πολλὴν προσηλάμενος, καὶ ἐπάκουσιν. Ὁ δὲ καθηγεμῶν τῶν σχολῶν διαστηματικῶν μλιον ἐν τῇ παραδρομῇ ἐσαυάζετο (10)· ἐδεδοίκει γὰρ πλησιόφανῆ τὴν παραδρομὴν παραδεικνυσθαι. Ὁ δὲ Χρυσόχειρ κατηντηκῶς τῷ τοῦ Χαρσιανοῦ θέματι εἰς Ἀγράνας ἐσκήνωται, εἰς τὸ Σίβορον δὲ ὁ δομέστικος· καὶ τοὺς στρατηγέταις τῶν τε Ἀρμενιακῶν καὶ τοῦ Χαρσιανοῦ προσέταξε διαίπων (11)· « Ἄρατε τοὺς ὄπισθαι χεῖρα τελοῦντας ὁμῶν ἔρχοντας, καὶ καλλίπικους τινὰς, καὶ δαπάνας ὡς ἡμερῶν εἴβ', καὶ παρατρέχετε τὸν Χρυσόχειρα μέχρι τοῦ Βαθυρύακος· καὶ εἰ μὲν διαιρήσας λαὸν εὐπληκτον παραπέμψοι τῷ τῶν Ἀρμενιακῶν (12) ἢ τῷ τοῦ Χαρσιανοῦ θέματι, κατάδηλον ἡμῖν τοῦτο ποιήσατε (13)· ὅτε δὲ ἀποκινήσοι τοῦ Βαθυρύακος, ὕπαστραφέντες ἤκατε πρὸς ἡμᾶς. » Ἀπλῶν τοίνυν ἐσπέρας ὁ Χρυσόχειρ ἐσκήνωσε κάτω, οἱ δὲ στρατηλάται εἰς τὸν ζυγὸν προσανέβησαν καὶ ἠύλλισθησαν εἰς τινα τόπον κατονομαζόμενον Ζωγολόηον (14)· οὗτος γὰρ ἐστὶν ἐκ πετρῶδους συμπήξεως δυσανάβατος, ἐν ᾧ ὅλη πολὺδενδρος κέφυκεν. Τῶν οὖν εἰρημένων στρατηλατῶν ἐκείσε διαναπαυσάμενων, φιλονεικία τις ἀνέκυθεν ἀνδρική τῶν ἀρχόντων ἀλλήλοις ἀνταρζόντων (15)· τίνες ἂν εἴεν κρείττους, πότερον οἱ ἀπὸ τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν θέματος ἢ τοῦ Χαρσιανοῦ ὠρημημένοι. Τῶν οὖν Χαρσιανιτῶν φιλονεικούντων τὰ προσβαλεῖ αὐτοῖς τῆς ἀνδρείας ἐπιδοῦναι ἢ τοῖς ἑτέροις ⁸⁸ (16), οἱ Ἀρμενιακοὶ εἶπον πρὸς αὐτούς· « Τί φιλονεικεῖν ἐπι περὶ ἀνδρείας ἐκ λόγων βουλόμεθα; Πρακτικῶς τοῖς πολεμίοις παρεμβάλομεν ἀμφω ⁸⁹ (17)· καὶ τότε φανερωθῆναι ἕκαστος ἡμῶν, ὅποιοι ἑτέροι καθέστηκεν ἀνδρεύτερος (18). » Οἱ δὲ στρατηγέταις διακηχοῦτες περὶ τῆς ἀμιλλῆς αὐτῶν, δι' αὐτῶν δὲ καὶ τῆς τοῦ λαοῦ προθυμίας συνευδοκούσης αὐτοῖς, ἤγαγον καὶ εἰρήνευσαν

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ σπεύσομεν L. ⁸⁸ ἐταίροις L. ⁸⁹ παρεμβάλομεν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (9) In epist. ad Ephes. iv, 52.
 (10) In ambiguitate obscure. Sed vid. auctores inferius notatos.
 (11) Const. Porph. p. 169, Cedr. p. 571.
 (12) Const. Porph. p. 169, Cedr. p. 571. — Scriptum καλλίπικους.
 (13) Const. Porph. p. 169.
 (14) Const. Porph. p. 169, ubi τῶν δὲ Ἑωμαϊκῶν

- στρατηγῶν καταλαβόντων τὰ τοῦτο μετεωρότερα. Vid. Zon. p. 168, Cedr. p. 572.
 (15) Const. Porph. p. 169, Zon. p. 168, Cedr. p. 572.
 (16) Const. Porph. p. 169, Cedr. p. 572.
 (17) Zon. p. 168, Cedr. p. 573.
 (18) Const. Porph. p. 169.

« Προθυμείσθε, ὡ ἄνδρες ἀθάμυλλοι, ἵνα τοὺς πολεμίοις, Θεοῦ συνεργούντος, προσβάλωμεν. » Πρὸς οὖς γενναιοφρόνως ἐξείπον· « Ναί. Καὶ διὰ τοῦτο ὄρω μάλιστα τῆς βασιλικῆς κεφαλῆς περιδεσμούμεν ὑμᾶς, ὅπως συμπλακώμεν αὐτοῖς (19). Ὁ γὰρ τόπος ἐν ᾧ ἱερραίσμεθα, τῶν ὀχυρωτάτων· ἐξ οὗ εἴπερ τι κατ' αὐτῶν γενναίον καταπραξάμεθα, τοῦτο ἡμῖν ἔστιν εἰς τρόπαιον· εἰ δὲ μή, κατ' οὐδὲν παρ' αὐτῶν πημανθείμεν (20). » Τότε δὴ, τότε οἱ δύο στρατηγῆται διελλόν ἄνδρας μέχρι ἱκατοντάδος, τοὺς δὲ λοιποὺς παρήκαν ἐν ταῖς σκηναῖς τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν σὺν φλαμούλλοις (21), καὶ τούτοις διησφαλίσαντο ἐπιπέοντες· « Ἡμεῖς μὲν τῷ φωσάτῳ παρεμπλάσομεν ἐπιτρέχοντες, καὶ ὅταν (22) τὴν ἀφίξιν πρὸς ἡμᾶς ἂπευθύνωσι, παρεμβαλοῦμεν αὐτοῖς· καὶ εἰ μὲν ὀρμήσουσι κατέναντι ἡμῶν ἂ, ἐξέλθετε ἀντικρὺς καὶ μεγάλως κεκράξαιτε ἂ, πλείστου λαοῦ βοήν ἐνοσημαίνοντες (23), ὅπως ἐκ ταύτης εἰκάσειεν (24) τὸν ἂ τῶν σχολῶν ἐξηγούμενον μετὰ τῶν θεμάτων ἐφεστηκέναι. » Τῇ οὖν ὑψηγῆσει ταύτῃ κεννηκώτων τῶν στρατηγῶν καὶ παρεμπεπωκώτων ἐκ τοῦ σύνεργου τοῖς ἔχθροις πρὸ τοῦ τὴν ἡμέραν τρανῆς ἐπιλάμψαι (25) τοῖς τῶν τυμπάνων κρούμασι ἐπεκίνησαν. Ἄλλ' οἱ μὲν αὐτῶν μετὰ τοῦ Χρυσόχειρος... (26), οἱ δὲ τὰ φορτία τοῖς ὑποζυγίοις ἐκούφιζον. Τούτων οὕτως μεριζομένων οἱ στρατηγῆται σὺν τοῖς ὑπ' αὐτῶν (27) ἀρχουσιν ἐπέθεντο κατ' αὐτῶν, καὶ φωνῆ βριαρῆ· Σταυρὸς γενήθηκεν, ὅσον προσβολῆ καταπηξάντες ἀμεταστρεπτοὶ τῆς φυγῆς εἶχοντο (29), μηδὲ ὄρῳ καὶ πολυπραγμονεῖν ἀνεχόμενοι τίνες διώκται τούτων ὑπάρχοιεν, ἀπὸ τοῦ Βαθυράχου διωκόμενοι ἐπὶ μίλλοις (30) ἄ ἕως τῷ κτωνομασμένου Κωνσταντινοῦ βουνοῦ, χαλεπῶς συκοπτόμενοι.

Καὶ ὁ Χρυσόχειρ (31) ὀλίγους τινὰς μεθ' ἑαυτοῦ προσλαβόμενος φυγαδείαν ἠσπάσατο (32). Ἐπιφθάνει τοῖσιν αὐτῶν ὁ Πουλλάδης, ᾧ τοῦτο ἂ παρῆν ὄνομα περιβόητον, πῖλον ἰνδοθυμένον· προεκεκράτητο δὲ κατὰ Τεφρικήν καὶ κατὰ χαριεντισμὸν τῷ Χρυσόχειρι προσωκλιέτω (33). Ὡς οὖν ἰωράκει τούτον, ἐπέγνω καὶ ἐκεκράγει διαπρυσίως· « Ὡδε οἱ στρατηγῆται (34), Ὡδε ὁ τῶν σχολῶν ἐξηγούμενος ἴτω ἂ. » Ἀπεισιν ὁ Χρυσόχειρ, καὶ πρὸς τὴν Πουλλάδην ἐφώνησεν· « Ἀθλίς (35) ὦ Πουλλάδην, τί σοι φάυλον ἐνδεξάμεν; μᾶλλον μένοιτογε πλειστά σοι (36) χρηστὰ εἰργασάμεν. Ἀπαθε, καὶ μὴ μοι πρόσκομμα εἶης. » Ὁ δὲ ἀντήφῃ αὐτῷ· « Ἐγὼ γενώσκω, Χρυσόχειρ, ὅτι πλειστά καλὰ μοι πεποίηκας, καὶ εὐελ-

configamus cum illis. Locus enim in quo siti sumus est munitissimus, 124 ex quo si strenue rem gesserimus adversus eos, eo ipso victoriam consequemur : sin minus, nulla ab ipsis clade efficiemur. » Tunc igitur, tunc duo prætores separarunt viros ad sexcentos, cæteros reliquerunt in tentoriis ducum ipsorum cum vexillis, atque his præceperunt dicentes : « Nos quidem castris hostium propinquabimus, atque si obviam nobis venerint, aggrediemur eos : si vero impetum in nos fecerint, exite ex castris, et vehementer clamate, maximè multitudinis clamorem exprimentes, ut inde suspicentur domesticum scholarum cum thematibus adesse. » Secundum hoc igitur præceptum cum prætores exivissent cum suis atque propius ad hostem accessissent antequam dies plane illuceret, isti tympanorum sonitu cidentur. Sed partim cum Chrysochire erant, partim onera jumentis tollebant. Quibus ita divisus, prætor cum suis ductoribus eos aggrediuntur, ac voce magna : *Cruz vicit*, quasi bellicum intonarunt. At isti subito in cursu territi, terga dantes fugam arripiunt, nec videre nec explorare sustinentes quinam ipsos persequantur, cum a Bathyrhyace fugerent ad triginta milliarum usque ad Constantini collem, multis interea cæsis.

Etiam Chrysochir cum paucis quibusdam quos sibi adjunxerat fugæ 125 intentus erat. Hunc assequitur Pullades quidam, ut vocabatur celebri nomine, pileo indutus : captivus autem fuerat in Tephrica, cumque lepidus et festivus esset, in familiaritatem Chrysochiris venerat. Ut igitur hunc vidit, agnovit clamavitque magna voce : « Huc prætores, huc domesticum scholarum veniat. » Evadit Chrysochir atque ad Pulladem dicit : « Quid, miser Pullades, mali tibi feci ? potius quidem plurima beneficia in te contuli. Abi, ne mihi sis offenculo. » At is respondit : « Equidem scio, Chrysochir, quod plurimis beneficiis me affecisti : et confido Sa!vatori meo Deo, hoc die me tibi gratiam relaturum. » Porro

Etiam Chrysochir cum paucis quibusdam quos sibi adjunxerat fugæ 125 intentus erat. Hunc assequitur Pullades quidam, ut vocabatur celebri nomine, pileo indutus : captivus autem fuerat in Tephrica, cumque lepidus et festivus esset, in familiaritatem Chrysochiris venerat. Ut igitur hunc vidit, agnovit clamavitque magna voce : « Huc prætores, huc domesticum scholarum veniat. » Evadit Chrysochir atque ad Pulladem dicit : « Quid, miser Pullades, mali tibi feci ? potius quidem plurima beneficia in te contuli. Abi, ne mihi sis offenculo. » At is respondit : « Equidem scio, Chrysochir, quod plurimis beneficiis me affecisti : et confido Sa!vatori meo Deo, hoc die me tibi gratiam relaturum. » Porro

VARIÆ LECTIONES.

ἂ ὑμᾶς L. ἂ ὑμῶν L. ἂ fort. γε κράξαιτε. ἂ τὸν] τὸ L. ἂ Πουλλάδης ᾧ τούτῳ L. ἂ ἴτω L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (19) Const. Porph. p. 170.
 (20) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
 (21) Scriptum συμπλαμούλλοις una voce
 (22) Perturbate.
 (23) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
 (24) Ita scriptum per s. mox τὸ, cum deberet τὸν potius, ut apud Const. Porph. p. 170.
 (25) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
 (26) Ita scriptum, ut excidisse videatur verbum, quale ἦσαν aut simile. Sed narrat absurde, ambigue et imperfecte.
 (27) Ita scriptum, non αὐτοῦς.
 (28) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
 (29) Const. Porph. p. 170

- D (30) Const. Porph. p. 170.
 (31) Const. Porph. p. 170.
 (32) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
 (33) Ita scriptum. Legendum aut δ τούτῳ aut ᾧ τούτο. — Προεκεκρ. — X. προσωκλιέτω. Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
 (34) Hæc intelligi possunt ex eo quod Cedr. scribit p. 572 : *Persequentibus igitur Romanis atque inclumantibus eos etiam duces qui non aderant, et cohortes et domesticum scholarum, sicut ipsis præceptum fuerat. Id Pulades etiam hic facit. Latine autem apposuit, quia Xylander minus recte vertit.*
 (35) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 573.
 (36) Ita scriptum, non σι, et ἰσοχ μ..

Chrysochir equitans invenit fossam sibi objectam, quam equus ejus transilire reformidavit et titubavit. Unde Chrysochir jam ad Pulladem respicere plane non cogitavit, sed magis ante se videbat, ne in fossam incideret: atque Pullades eum clam sub axilla vulnerat conto: qui cum peturbaretur hoc ictu, equus ejus commotior factus eum dejecit. Desiliens igitur equo ex ministris ejus conjunctissimus Dianonites nomine (quem Leo laudatissimus imperator conversum a culta abominabili Paulinistarum ad mellorem, constituit mensuratorem, ut Romanorum sermone vocatur), ejusque caput tenens fovebat et curabat genibus suis impositum. Supervenientes autem 126 prætores occupant, caputque amputant, quod imperatori a Deo coronato tanquam donum miserunt.

Επι τούτου την κεφαλήν βαστάξας ἤλωσε κομιδῆς αὐτῆν ἐνθάδε τοῖς αὐτοῦ γόνασιν· ὃν ἐδρηκότες οἱ στρατηλάται κατέσχον καὶ διατεμόντες αὐτὴν σπουδαίως τῷ θεοστέπῳ ἄνακτι Βασιλεῖω ὡς δῶρον ἀνέπεμψαν (42).

Erat autem in publicis commodis et reip. negotiis curandis imperator diligentissimus, cum plurimas res gereret, ita ut tempore jejunii in ejus hebdomadibus post discessum senatorum ex regia, intraret in secretum, ubi vectigalia et reditus publici colliguntur; quæque ibi intervenirent controversiæ, eas dijudicaret.

In venatione porro et p. a et onerum gestatione et saltibus omnino excellabat Basilius imperator, ita ut in venatione superaret Centauros, in pila Alcinoi regis juvenes pila ludentes vinceret, in lucta Aristæo et Æaco valentior ipsique Herculi par esset, præverteret saltibus Achillem, atque in tollendis facile manu oneribus multum præstaret Hectori, ita ut et in ipsum, etiam sine ope *cali Jovis* attolentem onus, quadraret poetæ carmen, διανοχόμενοι τοῦ Ἐκτοροῦ, ὡς καὶ ἐπ' αὐτῷ, καὶ κούφιζοντος, τὸ ποιητικὸν ἔπος προσαρμοσθήσεται·

*Vix illud bini præstantes robore cunctis
De terra in currum possent subvolvere, quales
Nunc homines vivunt, tulit ipse quod ut leve solus:*

in disco autem jaciendo Halimede et Ulysse superior, Erechtheo et Celmete equitandi peritior, Eurymedonte atque Alcione 127 pugilatu firmior, in cursu Aristomedonte Dictæoque ac Priaso velocior, in sagittando Hymenæo et Asterio longe dexterior. Ex quibus paucissima ascribam.

Α πιστῶ τῷ Σωτηρήμῳ θεῷ κατ' αὐτὴν γε τὴν ἡμέραν ἀποδοῦναί σοι τὰ χαριστήρια. Ἐπαύων δὲ ὁ Χρυσόχειρ ἐδρίσκει τὰ φρον τοῖς ἐνωπίοις αὐτοῦ (37), ἦν ὁ ἔκπος αὐτοῦ ὑπερπηδῆν τούτου διώκων (38). Ὅθεν ὁ μὲν Χρυσόχειρ τοῦ λοιποῦ ὄρῳ ἐν Πουλλάδην οὐδ' ὄλωσ ἐφρόντιζεν, ἑώρα δὲ μᾶλλον κατέναντι αὐτοῦ, ἵνα μὴ τῷ τῆς τὰ φρον περιπέσειεν (39) πτώματι· καὶ λαθραίως αὐτὸν ὁ Πουλλάδης κατὰ τὴν μασχάλην τιτρώσκει κοντῷ (40)· οὐ τῆ πηγήν παραχθέντος ὁ ἔκπος παρέσφηλέ τε καὶ αὐτὸν ἀπεκρήμνισεν. Καταβάς οὖν ὁ τῶν πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ οἰκειότατος, ᾧ 66 Διακονίτης τὸ ψημιζόμενον (41) (ὃν Δίων ὁ ἀοιδίμος βασιλεὺς ἀλλοιωθέντα τὴν πρὸς τὸ κρεῖττον ἀλλοίωσιν ἐκ τῆς μυσαρᾶς θρησκείας τῶν Παυλιανιστῶν, προχειρίσατο μηχανουργῶνται), καὶ τούτου τὴν κεφαλήν βαστάξας ἤλωσε κομιδῆς αὐτῆν ἐνθάδε τοῖς αὐτοῦ γόνασιν· ὃν ἐδρηκότες οἱ στρατηλάται κατέσχον καὶ διατεμόντες αὐτὴν σπουδαίως τῷ θεοστέπῳ ἄνακτι Βασιλεῖω ὡς δῶρον ἀνέπεμψαν (42).

Β τῶρα 67, ὅπερ φωνῆ Ῥωμαίων οὕτω προσαγορεύεται), καὶ τούτου τὴν κεφαλήν βαστάξας ἤλωσε κομιδῆς αὐτῆν ἐνθάδε τοῖς αὐτοῦ γόνασιν· ὃν ἐδρηκότες οἱ στρατηλάται κατέσχον καὶ διατεμόντες αὐτὴν σπουδαίως τῷ θεοστέπῳ ἄνακτι Βασιλεῖω ὡς δῶρον ἀνέπεμψαν (42).

Περὶ δὲ τὰς κοινωφελεῖς 68 πράξεις τοιοῦτος ὑπῆρχε μεριμνηματικώτατος ὁ βασιλεὺς (43). μετὰ γε κλεισιων τῶν παρ' αὐτοῦ 69 διαπεπραγμένων, ὥστε κατὰ τὸν ἐγκρατείας καιρὸν ἐπὶ ἔδδομάσιν αὐτῆς, μετὰ τὴν συγκλητικὴν τῶν βασιλείων ἀπαναχώρησιν, εἰσεῖσθαι τῷ σπικρέτῳ, ἐνθα αἱ εἰσπράξεις τῶν δημοσίων πεφορολόγηται (44), κάκιστος τὰς συμπεπτούσας ἀμφισθητήσεις πραγματικῶς διαλύσθαι.

Ἐν δὲ ταῖς (45) κατὰ κληρονομίαν καὶ σφαιρισμὸν ἀθροφροῦν τε καὶ πρὸς ἄλλα γυναικῶσι πάνου περιδέξιος ἦν ὁ ἄναξ Βασίλειος, ὥστε κατὰ κληρονομίαν μὲν καθυπερτερεῖν τῶν Κενταύρων (46), κατὰ δὲ σφαιρισμὸν Ἀλκινόου τοῦ βασιλέως ὑπερβάλλειν τοὺς σφαιριστάς, κατὰ πάλιν Ἀρισταίου καὶ Δίακου ἀλκιμώτερος καὶ αὐτοῦ Ἡρακλέους 70 ἐφάμιλλος, ὑπεραναβεδηκέναι δὲ τοῖς πηδημασιν Ἀχιλλέως, κατὰ τε τὸ 71 φέρειν ἄχθῃ βραδίως χερσὶ πολλῶν 72 δὶχα τοῦ ἀγκυλομήτου Διὸς ἐν τῇ ἄρσει τὸ ἄχθος

Τὸ δ' οὐ κε δὴ ἀνέρε δὴμον ἀρπῆσω (47)
Ῥηϊδίως ἐπ' ἄμαξαν ἀπ' οὐδοῦς ὄχλησσειαν 73
Οἶοι νῦν βροτοὶ εἰσ· ὁ δὲ μὲν βέα πάλλε καὶ οἶος·
ἐν δὲ τῷ δισκουεῖν Ἀλκίμηδου καὶ Ὀδυσσεὺς ὑπέριτερος, Ἐρεχθέως δὲ καὶ Κέλμητος (48) καθ' ἵπκασίαν τεχνημονέστερος, Εὐρυμέδοντός τε καὶ Ἀλκμονος κατὰ πυγμαχίαν στερεώτερος, περὶ τὸ δρόμον (49) Ἀριστομέδοντος Δικναίου τε καὶ Πριάσου ὠκύτερος, καὶ ἐν τῷ τοξάζεσθαι Ὑμναίου καὶ Ἀστερίου πολλῶν εὐστοχώτερος. Ἐξ ὧν ὀλίγιστα διαγράφονται.

VARIÆ LECTIONES.

66 ᾧ ὁ L. 67 μινσηρῶταρι L. 68 κοινωφελεῖς L. 69 παρ' αὐτῶν L. 70 Ἡρακλέως L. 71 το οσι. L. 72 πολλῶν L. 73 ὄχλησσειαν οἱ νῦν βροτοὶ εἰσ· ὁ δὲ μὲν βέα πάλλε L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(37) Const. Porph. p. 170. Nostri fere verbis et p. 171 init.
(38) Cedr. p. 573.
(39) Ita scriptum per ei.
(40) Const. Porph. p. 151, Cedr. p. 573.
(41) Const. Porph. p. 171, Cedr. p. 573.
(42) Const. Porph. p. 171, Cedr. p. 573.
(43) Sic sine transitione, sine connexione.
(44) Const. Porph. p. 162.

(45) Ita scriptam [?], non ταῖς.
(46) Sequantur nugæ nugacissimæ stultissimi hominis: habent tamen aliquid philologicum, quamvis ostentatio sit puerilis.
(47) Vid. Const. Porph. p. 167.
(48) Ita prius scripserat librarius, deinde exigua littera fecit apparere v pro μ.
(49) Scriptum per υ, potius v. [?]

Τῷ βασιλεῖ ποτε περὶ θήραν ἐνδιατρίβοντι ἐξ ὕλης Α τις παμμεγέθης ἔλαφος εἰς μέσον περὶοτήκεν, οὗ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἐπαφείς κορὸν ὁ βασιλεὺς καὶ κατευτυχῆσας τοῦτους διέθλασεν. Τὸ αὐτὸ ἐπὶ τοῦτο καὶ ἐπὶ λύκῳ κατεπαπράγει (50). Σφαριζόντων δὲ κατὰ τὸ πρὸς τὰ βασίλεια μέσουλων ἢ κατὰ χῶρον ⁷⁰ ἔκπων ἀμιλλετήριον, οὐδέποτε τῆς σφαίρας ἀποτετύχει (51), καίτοι πολλῶν διαμιλλωμένων καὶ ἐπαμβαιόντων τῇ παιδιᾷ· καὶ τοσοῦτον ἐπιτυχῶς καὶ γενναίως τὰ τῆς σφαίρας αὐτῷ (52) . . . ὥστε πολλάκις τυπτήσαντι ταύτην ἀπ' ἀκρας αὐλῶνος διαβιβασθῆναι ἔξω κατὰ πολὺ γε τοῦ τέρματος, ὡς μὴ ταύτην ὀρθοῦσαι τὸ σύνολον. Ἐμεγαληγορεῖτο δὲ καὶ τῷ ἀρχηγῷ Βουλγάρων καλαστρικῶς, ὅς κατὰ παλαίστραν ἐπέκτητο τὸ ἀτήτητον· τοῦτον πρὸς τὴν βασιλῆα θαρρόντως ἐκπέπομφε ⁷¹ πειρασθῆναι δυναστεύοντος. Ἐπὶ τούτῳ δυσφύρως εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλὰ τὴν δυσφύραν εἰς τὸ εὐφορον μεταρῦμισεν, ἑαυτὸν καθελὼς τῇ παλαίστρᾳ, πλὴν μετὰ προσηκούσῃ τῆς ἐπικρύψεως· μετασχηματισθεὶς γὰρ τῶν βασιλικῶν ἐσθήτων τῷ παλαίοντι πρόσεισι. Καὶ ὁ μὲν (53) Σκύθης τὸν Μακεδόνα μετεωρίσαι μὴ ἐνδεδωκότα τῇ ἄρσῃ διήμαρτεν· ὁ δὲ τοῦτον χερσὶ γενναίαις ἐτοίμως διάρας σφοδρῶς τε περιδινησας ἐπικυλλίζεται, καὶ κατὰ γῆν (54) πτώμα ῥίπτει παμμέγεθες, ὥστε πλείστοις μὲν ὕδασι, σαψιλίαι δὲ οἴνοις, πρὸς δὲ ταῖς ἐκ ῥόδων σταγόσιν ἐγκατομβρούμενον μόλις που τῆς σπαντος αἵματος· ὡς ἐνθένδε κατὰ πολὺ θαυμάσαι θρύλλεται.

Ἐν οἰκτιρμοῖς δὲ πενήτων πλοῦσιος ἦν ἐπιχορηγῶν πλουσίως τὸν ἔλεον, νοσοκομείων γηροκομείων τε καὶ πτωχοτροφείων πολυειδῶν ἐγκαίνισμασιν. Οὐ μὴν δὲ τοῦτοις μόνους ἐνέμενε, ἀλλὰ καὶ θελοῦς ναοῦς (55) σαθρωθέντας τῇ παλαιότητι πρὸς νεότητος μετῆλωῦκε στερέβωτητα, ἐπιθεὶς κοσμιότητα. Ὅστε οὐ μόνον τῶν κατὰ σῶμα τῆς ἐπιμελείας διὰ φροντίδος ἔχειν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ ψυχὴν ἐπισκευδαίν. Καὶ γὰρ οὐχ ἡγεῖτο συμφέρον, κατὰ τὴν ἀγορὰν ἢ φόρος προσαγορεύεται Κωνσταντινίου, περιούτος ⁷² λαοῦ, σύρμασιν ὕλης τοῦτον ὄλως ἐνίσχεσθαι καὶ τῶν περὶ Θεοῦ ἐκλεῖσθαι ⁷³· δι' ὃ καὶ ναὸν ἐν ταύτῃ προσπήγνυσιν, ἐφ' ᾧπερ ἡ Θεομήτωρ δημοσίᾳ τετίμηται, μετρίῳ μέγεθει καὶ ἀμέτρῳ κάλλει ἐπιγυασμένον.

Τοιοῦτος ὁ μεγαλοουργὸς ἀναξ Βασίλειος, καὶ τοσαῦτα τὰ ἐκείνου μεγαλοουργήματα. Ἀλλὰ προκατασχεθεὶς (56) τηκεδόνι τῇ ἐκ διαροίας ⁷⁴ γαστρὸς, κατ' ἄγραν ἐκ τινος περιπτώσεως, ἔπειτα πυρετοῦ καυσώδους ἀναφλεγέντος αὐτῷ ἀνικμώντος ζωτικῆν

Cum imperator aliquando in venatu esset, e silva cervus ingens in medium venit, cujus posteriores pedes conjuncta clava confregit. Idem illud et lupro fecit. Pila autem cum luderet in atrio ad regiam aut in Circo, nunquam aberravit a pila tangenda, quamvis multis certantibus et intervenientibus ludo: tamque dextre et valide id faciebat, ut sæpe percussa pila supremo spatio longe ferretur ultra terminum, ut nec conspiceretur omnino. Porro luctator erat apud Bulgarorum ducem in magna existimatione famaue celebris, tanquam invictus in luctando. Hunc ille non dubitavit in imperatoriam urbem mittere, ut periculum faceret an potioreni posset invenire. Eam rem moleste ferebat imperator, sed molestiam illam removit, ipse demittens se ad luctandum, verumtamen cum decente occultatione: mutato enim imperatorio ornatu in arenam descendit adversus luctatorem. Ac Scythia quidem Macedonem sublimem tollere minime cedentem haud valuit: verum iste illum manibus robustis facillime tollens valide circumactum in terram dejecit, prostratum **128** casu maximo, ita ut multa aqua ac vino guttis que rosaceis rigatus vix a deliquio animæ liberaretur, ex auribus naribusque manante sanguine; ut id factum magnopere admirarentur presentes, quod adhuc etiam fama celebratur.

νεκρώσεως ἀπηλλάχθαι, ὧτων τε καὶ ῥινῶν ἐκδιούτους παρόντας τὸ γεγονός, ὃ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐκτε-

C Sed et misericordia erga pauperes dives ditia præstabat beneficia, dum ædificia varia pro invalidis senibus atque egenis curandis, fovendis atque alendis instaurat. Nec hic substitit, sed sacras etiam ædes vetustate labefactatas renovavit, additis ornamentis; ita ut non solum corporis haberet curam, verum etiam animæ. Non etiam ducebat conveniens, forum quod Constantini dicitur, versante ibi populo quisquiliis materiæ totum teneri et a sacris rebus esse abalienatum: quare templum ibi exstruit honori Deiparæ dedicatum, magnitudine modica, sed pulchritudine mirum in modum fulgens.

D Talis erat ille magnificens imperator Basilius tantæque ejus magnifica opera. Verum enim vero cum invasisset eum tabificus morbus ex profluvio ventris subsecuto casum quemdam in venatione, deinde febris ardens exorta esset consumens omnem vita-

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁰ ἢ καταχῶρον L. ⁷¹ ἐκπέπομφαι I. ⁷² περιούτος λαοῦ συρμάσιν L. ⁷³ ἐκλεῖσθαι I. ⁷⁴ τῇ ἐκδ: αροίᾳ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(50) Const. Porph. p. 144.

(51) Ita scriptum, ἀποτετύχει.

(52) Nullum adest verbum.

(53) In superioribus etiam tale quid narrat de Basilio nondum imperatore, ubi auctores annotavi. Ac propter similitudinem licet fere suspicari No-

strum unam rem ut aliam atque aliam narrare.

(54) Ita scriptum, non γῆς.

(55) Plurima templa a Basilio vel exstructa vel instaurata enumerat Const. Porph. p. 198 seqq. vid. Zon. p. 473. Cedr. p. 587.

(56) Const. Porph. p. 216, Nostri fere verbis.

lem ac naturalem humorem, mortuus est, cum imperasset cum Michaele simul unum annum, solus autem imperator vixisset novemdecim annos.

Α πλῆσαν ὑγρότητα τῶν πρὸς φύσιν ἐνότων (57), διαπεφώνηκεν (58), συμβασιλεύσας (59) μὲν ἐφ' Μιχαήλ ἔτος ἓν, αὐτοκράτωρ δὲ βίους ἰθ' ἔτεσιν.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(57) Const. Porph. l. c. ita ὑπερον πυρετοῦ καυσώδους ἀναφλεγέντος αὐτῷ πλῆσαν τὴν ζωτικὴν ἰκμάδα ἀνιωμαμένου καὶ ἀναλίσκοντος.

Sextum Empiricum.

(59) Const. Porph. p. 216, Zon. p. 175, Cedr. p. 592

(58) Ita clare scriptum per ω, et ita alicubi apud

INDEX GRÆCITATIS

IN

SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

Revocatur in hoc Indice et in duobus sequentibus Lector ad numeros typis grandioribus, ut moris est nostri, in textu expressos.

- Α**
 ἀγγελιοδίδης, 203.
 ἀγκυλοκοπεῖν, 369, 863.
 ἀγουρος, 821.
 ἀγροδιατείν, 472.
 ἀγυρτεύειν, 421.
 ἀδελφοποίησις, 820.
 ἀδελφοποιητὴς, 656.
 ἀδελφότης πνευματικῆ, 228, 317.
 ἀδνούμιον, 398, 891.
 ἀετὸς ἱμάτιόν τι, 19.
 αἰρῆσαι 25, αἰρήσασθαι, 78.
 ἀναιρήσασθαι, 33, ἀφαιρῆσαι, 9.
 αἰωνίζουσα μνήμη, 449.
 ἀκλύστως, 301.
 ἀκούδιται ἰθ', 449, 467, 816
 ἀκροπύργιον, 331.
 ἀλέξημα, 95, 339.
 ἀληθινοπίπεροι κίονες, 141.
 ἀλλάξαι τινά, 656, 820.
 τὰ ἔλογα, 430, 825.
 ἀλογωθέντες, 3.
 ἀμάλια, 318.
 ἀμεραμουνῆς, 74, 96, 97, 112, 115, 120, 124, 125, 166, 186, ἀμερμουμηῆς, 214, 302, 633, ἀμερμουμηῆς, 797, 798, 805, 806.
 τοὺς ἀμηράδας, 472.
 ἀμηρεύειν, 299.
 ἀμφι τοὺς ἑκατὸν, 339
 ἀμφιμήκης, 580.
 ἀμφιμικτός, 496.
 ἀνά τῆς ἐστιάσεως, 418, ἀνά δύο μιλιταρησίων, 54, 81, 105, 433, 430, ἀνά πάσαις ταῖς χώραις.
 ἀνάδοχος, 865 not.
 ἀναυμιῶσαι μίσος, 69.
 ἀναιρέσιμος χρόνος, 610.
 ἀναλόγως τῆς ἀρετῆς, 283, 318, ἀναρρίπισαι τὴν μάχαιραν, 536, τὰς κυλάς, 537, 558.
 ἀνάσκαφος, 482.
 ἀναστηλοῦν ἐν πίνεξιν, 103.
 ἀνάστημα γενναῖον ἔχοντα, 6, ἀνάστημα ψυχῆς, 115.
 ἀναφοραί, 822.
 ἀναχρῆσθαι, 635.
 ἀνεξίσωτος, 348.
 ἀνεπίποτος, 348.
 ὁ ἀνὴρ, ἰ. q., οἱ στρατιῶται, 60.
 ἐνθρωποῖ τινος, 71, 374, 375, 398, 399, 430, 409, 480, βασιλικὸς ἐνθρωπος, 291.
 ἀνθυπονοστήσαι, 296, 319.
 ἀνθ' ὧν ἔνεκεν, 139.
 ἀνεξαγόρευτος, 770.
 ἀνιραρχία, 665.
 ἀνιστορῆσαι εἰκόνα, 322, 332.
 ἀνταποκρίνας, 190.
 ἀντιστρέψαι, ἰ. q. ἀποδοῦναι, 255, 256.
 ἀνυποταξία, 454.
 ἀνυστέρητος, 322.
 ἀπαθείας λόγος, 631, 632.
 ἀπακριβάσθαι, 455.
 ἀπαναστεύειν, 290, 626.
 ἀπειρότης, 727.
 ἀπ' ἐκεῖσε, 741, ἀπ' ἐντεῦθεν, 203, ἀπὸ πρῶθεν, 519, ἀπὸ μήκουθεν, 524.
 ἀπελάτης, 685.
 ἀπικεύειν, 476, 820.
 ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, 613.
 ἀποικεῖς, 367.
 ἀποκαβαλλικεύσαι, 613.
 ἀποκομιστῆς, 648.
 ἀποκοπή, 804.
 ἀποκῶσαι περὶ τοῦ ἴππου, 804.
 ἀπόκρισις, ἰ. q. ἀγγελία, 199, 206, 660.
 ἀπολύσαι βέλη, 612, 613.
 ἀπονήρως, 350.
 ἀπορραπίσαι τὸν ὄνειδον, 169, cf. 448, ἀπορραπίζεται, 606.
 ἀπορρέειν ἰ. q. ἀφίστασθαι, 9, 15.
 ἀπορρίπτεσθαι τὴν πατρῴαναλρεσιν, 90.
 ἀποσταλάξαι τὴν ψυχὴν, 177.
 ἀποστρέψαι, ἰ. q. ἀποδοῦναι, 803.
 ἀποσυναψίζεσθαι, 698, 708, 847, ἀποσυναψισθῆναι, 708.
 ἀποσχηματίσας μονάστριον
 ἔλαβε γυναῖκα, 668.
 ἀποσχισταί, 731.
 ἀποτεμδύμενος ἑαυτὸν τῶν ἑλλων, 564, τοὺς πλεόνας 560.
 ἀπρόσκοπος, 707.
 ἀρχυροδόρατος, 407.
 ἀριστεύειν, ἰ. q. ἀριστεῖν, 363.
 ἀριστητήριον, 145, 431.
 ἀρχλαί, 418.
 ἀρμενιατικά, 610.
 οἱ ἀρηται τοῦ Χριστοῦ, 289, 427, 429, 443, 453, 455, 461, 472, 475, 478, 480.
 ἀρτίως, ἰ. q. νῦν, 691.
 ἀργόντισσα, 147.
 ὁ ἀρχων τῶν ἀρχόντων, 127, 387.
 ἀς, 751.
 ἀσβεστότερος, 199.
 ἀσβεδοτεχνος, 204.
 ἀσκηρητεία, 54, 170, 422.
 ἀσθάθερος, 768.
 ἀτζυπάδες, 438, 439.
 Λύγουστικῆς, 146, 173, 257.
 αὐλισθῆναι, 61.
 αὐτοκέφαλοι, 84.
 αὐτομολεῖν, ultro venire, 8, 180, 352.
 τῇ ἀφανείᾳ πάντας παρίδωκεν, 137, 147.
 ἀφέσιμον, 440.
 ἀφολοθεία, 770, 782.
Β
 βαρδούκιον, 232.
 βασιλεσπάτωρ, 357, 394.
 βασιλεύσαι, ἰ. q. βασιλεῖα ἀνεῖσαι, 208.
 βασιλικοπλόμιος, 123.
 βασιλικὸς, 330.
 βισαλον, 123.
 βούλλα, 652.
 βουλλῶσαι, 440.
 βουνεურῆσας, 641, 807.
 τὸ βρουμάλιον, 456.
Γ
 γυλαί, 196, 299, 475, 477.

ὁ γενικός, 346, 678. τὸ γενικόν, 260, 346.

γίνεσθαι] Νικηφόρος ὁ τρώπειον ἐν Βουλγαρίᾳ γενόμενος, 6. μαχαίρας ἔγινοντο τρώπειον, 131. αὐτὸς πτώμα γίνεται 183. τῆς παρ-οινίας παίγιον γεγονώς, 209. ἀπιστίας σύνδοτος γεγονώς, 43. οἶμαι τῆς γενεᾶς ἡμῶν τὴν καταλύ-σιν τούτων γενήσεσθαι, 232. προσ-ἔδραμεν ἀρχὴ γεγονώς καταλύ-σας τῆς τοιαυτῆς ἀποστασίας, 325. τούτο γέγονε κατὰ τοῦ Ἄμοριου καταδρομῆ, 129. παραίνεις γανό-μενος, 413. ἦν αὐτὸς ἑαυτοῦ πλε-μος, 70. τῶν λεγομένων ἡ ἀνθρω-πος ἔλεγχος, 158. τὴν ἀνθρώπων ἔλεγχον κατέστησεν, 94. σύνθημα ὁ Συμβάντιος εὐτρέπιστο, 205. γλώσσαν κρατήσαι, 476. γονικὴ διάθεσις, 396. γουνάρια, 420, 744. cf. κουνά-ρια.

γράφωσις, 139.

γυναϊκόπαιδα πολλά, 615.

Α

τά δέη, 16.
 δέλωσι αἱ στρατιωτικαί, 122.
 τῶν δεξιμῶν ὁ καιρὸς, 142.
 δεσποινά, imperatrix, 147, 148.
 δεσπόσυνος, 351.
 δεσθήματα, 7.
 διαγεγονώς, 342, 352.
 διαγογγυσμοί, 239.
 διαδέξασθαι τινα τῆς ἀρχῆς, 93, 234, 361, 374, 411. διεδέχθη, 347.
 διαζωγράφους, 483.
 διατάριοι, 197.
 διατήσιον, 833.
 διακαίσθαι, 154.
 διακράτης, 295.
 διακρίσιως ἔρευθος, 433.
 διαλαλιά, 459, 478.
 διαλέγειν, 199.
 διαλλάγιον, 119.
 διαμεφθῆναι κληρικῷ σχήμα, 122.
 διαπτύειν, 48, 49.
 διατάσσεσθαι, 638.
 διάφοροι, complures, 289.
 διαφόρος, ἰ. q. πολλάνικς, 455.
 διαχαυνωθῆναι, 861.
 δίδωσιν αὐτῷ μετὰ ξίφους, 579, 704, 820, 831, 837, 861. τοῦ ὄν-τος τὸν βασιλέα, 861, ἰ. e., τοῦ τρωσαντος.
 διευθυμείσθαι, 562.
 διέπαισις ἡμερῶν, 471.
 διαιοκριτήριον, 801.
 διοικεῖν, ἰ. q. τρέφειν, 74.
 διοικέειν, 275.
 διοικοποτήρια, 430.
 διώπειτο, 677.
 δοκίμιος; λίθος, 140, 145.
 δομειστικατός, 459 755.
 δουλικιον, 233.
 δρομῶνιον, 464.
 δρουγγάρτος, 374.
 δύσγλωττος, 84.
 δύσθανατοῦν, 814.
 δώσαντες, 613.

Ε

ἑαυτοῦ, 46, 56, 84, 121, 173, 193, 186.
 ἑδομαδάριος, 399, 891.

ἔγγειτονεῖν, 48.
 ἔγγραφον, 763.
 ἔγκυρα λαβεῖν τῷ οἰκίσκῳ, ἰ. γ. καταλαβεῖν τὸν οἰκίσκον, 26. ἐν Χρυσοπόλει καταλαβῶν, 888, 897, 900.
 ἐγκισσευθίντες, 50.
 ἐγκόλιον, 119.
 ἐγκρατής, ἰ. q. κρατούμενος, 296, 696.
 ἐγχειρεῖν, ἰ. q. ἐγχειρίζειν, 180.
 ἐθαλοκωφεῖν, 23.
 εἰ δ' οὖν, ἰ. q. εἰ δὲ μή, 131.
 τὸ εἰδικόν, 173, 257, 400.
 εἰκονοκαύσται, 37, 611, 650.
 εἰκονοτύποι, 775.
 εἰπεῖν δὲ, 44. εἰπεῖν οἰκειότερον, 404. ταυτὸ δ' εἰπεῖν, 45, 60, 129, 168. καὶ ταυτὸν εἰπεῖν, 135. ἐν εἰπω. 799.
 εἰς πλῆθος ἐγένοντο, 214. ὄντα, 615. γενέσθαι εἰς ἀνοικοδομήν, 223.
 εἰς ἓνα καθ' ἓνα, 175. καθ' εἰς, 39, 101.
 εἰσοδαύειν, 704, 861.
 ἐκδιάζειν, 61.
 ἐκδαρίζειν, 794.
 ἐκεῖθεν, ἰ. q. ἐκεῖσε, 220, 329, 418, 540, ἰ. q. πέραν, 615.
 ἐκθεσις ἡ βασιλική, 173.
 ἐκστρατεύσας; δύναμιν, 9.
 ἐκχοίσειν, 843.
 ἐλλογιμότης, 422.
 ἐμμέριμος ὄνος, 37.
 ἐμμορφωθέντα χρώματα σκίαις, 23.
 ἐμπρακτος, 822.
 ἐμπυρίζειν, 405.
 ἐμφροντις, 316.
 ἐμφώτια, 162.
 ἐν αὐτῇ, ἰ. q. παρ' αὐτῇ, 91.
 ἐναπεράνας, 62.
 ἐνζωδον, 403, 896.
 ἐνθρονιάζειν, 377.
 ἐνλιμανασθῆναι, 383, 719.
 τὰ ἐνοικικά, 429.
 ἐντυλάζειν, 834.
 ἐνυπόγραφος λόγος, 373, 372, 395, 396, 631.
 ἐξάρτος, 141.
 ἐξάρτια, 519.
 ἐξέλθατε, 613.
 ἐξισωτής, 349.
 ἐξκούβετος, 383, 389.
 ἐπεγερθῆναι, ἰ. q. ἀνασθῆναι, ὀπεξανασθῆναι, 227, 675, ὀπεγερ-θεῖς, 247.
 ἐπειλημμένοι τὴν ἀρχὴν, 4. τὸν μονήρη βίον. 158, τὰς στρατιωτι-κὰς δέλους, 123.
 ἐπειυνηθῆναι, 305.
 ἐπὶ χεῖρας ἔχειν, 25, 153, 199, λαβεῖν, 19, 113, 177, 190, 391, φέρειν, 199.
 ἐπίγουρος, 636, 890.
 ἐπιθραβεύειν, 7, 35, 169.
 ἐπιμαρτυρεῖν, testibus conuiu cere, 31.
 ἐπίρειν, 468, 472.
 ἐπιρριπταίριον, 385.
 ἐπιφραγίσσασθαι τῇ οικίᾳ ὄψει τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον, 257.
 ἐπιταφρώσαι, 24.
 ἐπιτροπεῖν, 381.
 ἐσκούβετος, 142, cf. ἐξκούβετος.

εσμός δοράτων, 127.
 ἐταιριώτις φατρία, 256.
 εὐθύτονος; κύκλος, 333.
 εὐκτώσ τε καὶ ἐφετώσ, 30.
 εὐδοθηναί, 8.
 εὐπαράφορος, 482.
 εὐπίτωτος, 65.
 εὐριτος ἱπποδρομίου, 155.
 εὐφράνοι, 331.
 εὐφρόσυνος βίος, 22, εὐφρόσυνα εὐαγγέλια, 222.
 ἐφηπλώσθαι, 326, 333.
 ἔχων παντασίαν ἀποστάς, 112.
 ἔως Ἄδουον, 615, ἔως Ἄρκα διούπολιν 616.

Ζ

ζῶδον, 873.
 ζῶθακτος, 643.

Η

ἡλιακόν, 88, 144, 197, 362, 372.
 ἡλιοδολεῖσθαι, 337.
 ἡμέρα] κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀπασαν τῆς βασιλείας ἡμέραν, 137.
 ἡμεροδρομιαί, 126.

Θ

θάλασσα, ἱμάτιόν τι, 19.
 θάρρησεν αὐτῷ πάντα, 858.
 θαρσοποιεῖν, 205.
 θάττον ἢ λόγος, 7, 105, 116, 151, 149, θάττον λόγου παντός, 570. θάττον ἢ λόγῳ, 647. θάττον ἢ ἔδει, 46, 57, 207.
 θατριζειν, 27, 69, 198.
 θέαφος, 530.
 οἱ θεματικοί, 79. ὁ θεματικὸς στόλος, 55.
 θεοδράβειτος, 811.
 θεοκυδέρηντος, 475.
 θεόργιστος, 1204.
 θεοσύλλεκτος, 340.
 θεοσυνέργητος, 475.
 Θεοφιλιτζης, ἰ. q. Θεοφιλιδων, 224.
 θηριογνώμων, 512.
 θηριοστροφία, 34.
 θηριότροπος, 768.
 θηριώνυμος, 798, 776, 792.
 θησαυριστής, 172.

Ι

ιδιόρυθμοί, 84.
 οἱ ἴδιοι Φωτοῖο, 850, 851.
 ἰδιοστασιάζειν, 420.
 ἰδίας ἔχειν γυναῖκα, 675, 828.
 ἰκανάτοι, 20, 395, τὸ ἰκανάτον, 489.
 ἰκετηρικαὶ εὐχαί, 255.
 ἰλαστήριον, ἰ. q. εὐκτήριον, 326, 452, 502.
 ἰνα] ἐμήνυσας ἰνα, 356. ὀρκίζω ἰνα, 355.
 Infirmus pro indicativo: Ἄνα-δραμεῖν, 555, γενέσθαι, 559. δε-δίναται, 562. post relativa: δὲ τὸ μὴ ἔδεν ὑπάρχειν δ τὴν ὄρμην αὐτῶν — ἐφαρκεῖν ὑπομείναι, 512. οὐκ εἶχομεν φῆναι πέρατι τὴν περι ἄλ-ληλων στήσαι ἀμφιβαλίαν, 559. οὐκ εἶχομεν διαγιγνώσκων ὀποτέρω διαλαχεῖν, 599. οὐκ ἔστιν ὅπως ὀπεκκλίναται, 305. οὐκ ἔστιν ὅπου ἰκιδάζειν, 525. οὐκ ἦν ὄπου αὐτοὺς ἰμβραδύναται, 511.
 ἰκπευσε λευκός, βένετος, 835.
 ἰκπικλῶ, 681, 791, 798.

ἰσότης, 415, 808.
 ἴσον τῶν μεγάλων καθίστηναι, 540. τὸ ἴσον τῆς διατάξεως, 520.
 ἰσοτημέναι ἀσπίδες, 143. εἰκό-
 νες, 157. παῖδες, 335. εἶδος, 607.

K

καβαλλικεῦσαι, 615.
 καθικέσθαι οἱ καιρίαν, 17.
 κάθισμα, 625.
 καθιστόρητο πέριξ, 677, 776.
 καῖται, 453.
 κακοσύμβουλος, 472, 479.
 καλᾶθωσις, 143.
 κλαμῶν δοράτων, 127.
 καμάραι, 810.
 καματηρὰ καράβια, 475, 758.
 κανδήλα, 642.
 κανίκλειος, 375. κανίκλης, 388.
 τὸ καπνικόν, 54.
 καράβια, 453, 475, 474.
 καρτερότης, 267.
 καρτσίμαδες, 145.
 ὁ κατὰ τὸν Βαβουτζικόν, ἰ. q. ὁ
 κατ' ἐπωνυμίαν Βαβουτζικός, 175.
 ὁ κατὰ τὸν Ἐξαβούλιον, 17, 69. ὁ
 κατὰ τὸν Κεπνογιάνην, 250. ὁ κατὰ
 τὸν Κοντομύτην, 137. ὁ κατὰ τὸν
 Μείλιστην, 22, 165. ὁ κατὰ τὸν
 Τριφύλιον, 122. ὁ κατὰ τὸν Φωκᾶν
 προσαγορευόμενος, 313. ὁ κατὰ τὸν
 Ὀρῶφραν, 295.
 καταβάσιον, 859.
 καταγινώσκων πολλῆς εὐθελείας
 τῶν βασιλέων, 200.
 καταδικασθῆναι ὑπερορίας, 6.
 καταλαβεῖν εἰς τὸ κάστρον, 320.
 τῷ ὄρει, 465, 465, 651.
 καταντήσας ταῖς φλαρῖαις, 27.
 ἐπινυλῶν ὄβρισιαις, 92. περιήν-
 τησε χρήμασιν, 379.
 κατάρτια, 532.
 ὁ τῆς καταστάσεως, 467.
 κατάστοιχα, 572.
 καταστρατεῖν τινι, 368.
 καταψήφισθαι ὑπερορίαν, 28.
 κατεντροφήμα, 4.
 κεφαλὴν δούς αὐτοῖς τὴν Σουδαῖ,
 805. 818, 863, 866.
 κηροπωλείον, 420.
 κηρόπωλα, 714.
 κηρυλάρια, 377, 715.
 κινδυνεύοντας τὴν ζωὴν, 213.
 κίννυραι, 114.
 κίνστερνα, 88, 168, 388.
 τὸ κλάδος, 222 (τοῦς κλάδους 225).
 κλειδώματα βίβλου, 344.
 κλεισούρα, 476.
 κλεισουράρχης, 181, 183.
 κλησίγραφος, 642.
 κλητόριον, 229, 364, 371, 703.
 κλούδιον, 145.
 κοινωνεῖν, 667, 674, 688.
 κοιτωνίτης, 362, 363, 400, 817.
 κοιτωνίτης μέγιστος, 376.
 κολληθεὶς τινι ἐξυπηρετεῖν, 51.
 κολόδιον, 604.
 κομδάρια, 298, 299, cf. κομ-
 δάρια.
 κομβινογράφος, 198.
 κομμερκεῦειν, 853.
 κονίτιον, 142.
 κοντὸς, 603.
 κατὰ κέρρης ἴσασθαι, 535, 544,
 551.
 κόρη, 9, 12, 256, 678, 850.
 κοσμήτης, 420. κοσμήτης, 744

κουβικουλάριος, 307, 362, 568.
 κουβούκλειον, 114, 145, 146,
 147.
 κομδάρια, 196.
 κομμερκεῦειν, 357.
 κουνάρια, 142.
 κόουρα νεάζουσα, ἰ. q. ἡθῆ 571,
 et neacio an. 501.
 κουρατωρία, 416, 645, 742.
 κουρσαεῖν, 821.
 κούρσον, 120, 268, 476, 479.
 κουστωδία, 557.
 κραβδατοστρώσια, 450.
 κρυψιγαμία, 652.
 κύρ, 350. κύρι, 356.
 κυρὰ, 247.
 κώδικες στρατιωτικοί, 112. τῶν
 ἀπαιτήσεων, 261.

Λ

λαβεῖν, ἰ. q. πληγῆναι, 862.
 λαζαρώσαι, 468.
 λαθούσαν τούτο, ἰ. q. μὴ αἰ-
 σθημένην, 95.
 λακαρικά, 140.
 λαλούμενος ἐπ' εὐγενεῖα, 235.
 λαληθεῖς, 391, 725.
 λαρνακίδιον, 403.
 λεγάτα, 204.
 λεοντότροπος, 776.
 λεοντοχάσματα, 141.
 λεπτοκάλαιμοι κίονες, 141
 λιθάδιον, 680, 764.
 λιτομαλλοτάρια, 318.
 λογάριον, 474.
 λόγος ἀπαθείας, 9, 815. λόγον
 ἀσφαλείας, 166. ὁς μοι λόγον,
 858.
 λούσμα, 822
 λῶρος, 627, 647, 845.

Μ

μαγαρίται, 132, 659, 711.
 μαγαρίτης, 480.
 μαγαρικὰ, 815, 617.
 μαγγλάβια, 174, 681, 804.
 μαγγλαβίτης, 231, 307, 574,
 399, 404, 831.
 μακροβίσιος, 483.
 μακροπόσιπος, 468.
 μαλακόφυγος, 237.
 μάλλον καὶ μάλλον, 97.
 μάνα, 91, 92.
 μανθῆλιον, 432.
 μανδριάρχης, 799.
 μαρζούκας, 673
 μαρμαρόστρωτος, 336.
 μαφόριον, 674, 756.
 μελαμεμβρις, 383, 720
 μεσημερία, 144.
 μεστίτις, 459.
 μεσοκήπιον, 105, 144, 329. ὁ
 μεσόπατος, 145. τὸ μεσόπατον,
 145, 147.
 μεσοπεντηκοστή, 365, 861.
 μεσσάλιον, 661.
 μετάνοιαν βαλεῖν τινι, 459, 465.
 μετασαλεύειν, 767.
 μετασκηνώσεις, 410.
 τὰ μεταστασίματα, 450.
 μεταστασίμων, 472.
 μεταφοίτησις, 337.
 μετόχιον, 843.
 μὴν] εἰς δὲ μὴν, 175. οὐ μὴν
 δὲ, 95, 97, 101, 119, 122, 140.
 μητατόριον, 370, 376, 712. μητα-
 τωρικόν, 709.

μηχανικὸς, 681, 834.
 μοδίολον, 18.
 μοναζευθῆναι, 697.
 μοναῦλιος βίος, 137.
 μονήριον, 76.
 μονοκρατορεῖν, 718.
 μονοστρατηγεῖν, 480.
 μονοστράτηγος, 6, 428.
 μουλτεῦσαι, 622.
 μούλτος, 240, 438, 479.
 μουσικὸς, 146.
 μπιστάρδος, 835, ποι.
 μυστικὸς, 860.

N

νακοτάπητες, 319. νακοτάπητα,
 617.
 νενία, 90, 91, 92.
 νομομαθῆς, 453.
 νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ, 400, 892.
 τῆς ὑπουργίας, 397, 400, 890,
 892.
 ὁ νοῦμερος, 175. οἱ νοῦμεροι,
 175. τὰ νοῦμερα, 430, 668.
 νύμφη, nurus, 193.

Ξ

Ξυλή, 617.
 Ξυλοσύνθετος, 514, 527, 535.

O

οἱ τῆς Ἄγαρ, 95, 112 (οἱ Ἄγαρ,
 121. οἱ ἐξ Ἄγαρ, 121, 366. οἱ ἐκ
 τῆς Ἄγαρ, 298, 313). ὁ τῆς βασι-
 λείας, 184. οἱ τῆς βουλῆς, 13. οἱ
 τῆς παρεμβολῆς, 80. οἱ τῆς πώλειος
 281. οἱ κατὰ γενναϊότητα σώματος,
 53. τὰ Ἄγαθου, 874. τὰ Ἀνθεμίου,
 856. τὰ Ἀμαστριανού, 835, 840,
 812. τὰ Ἀρεοβίνδου, 822. τὰ Δα-
 μιανού, 855. τὰ Θεοφίλου, 809. τὰ
 Καρανοῦ, 823. τὰ Μαγγλαβῆ, 893.
 τὰ Μαρίνης, 838. τὰ Πικριδίου,
 861. τὰ Ψαμαθίου 872.
 οἷς ἰ. q. εἰδίτι, 13, 26, 31, 35,
 68, 83, 86, 109, 123, 150, 158.
 οὐχ ὅδε, ἡ ὅδε, ἰ. q. οὐχ ὁ τυγῶν,
 35, 45, 79. μὴ τήνδε ἀλλὰ τήνδε,
 21. μὴ οὕτως ἀλλ' οὕτως, 50
 τοῖωσθε ἀλλὰ μὴ τοῖωσθε, 50.
 τοῖονδε καὶ τοῖονδε, 93. τόσον καὶ
 τόσον, 159.
 ὄγυρδος, 603.
 οἰκονομεῖον, 528.
 ὀλίγος πολλοῖς φιλονεικῶ, 46.
 ὀλίγος ἐκ πολλῶν γενόμενος, 66.
 πολλὸς γέγονεν ἐκ μικροῦ, 53. πο-
 λὺς ἐξ ὀλίγων ἐγένετο, 125. πολλὸν
 γενέσθαι τούτον, 63.
 ὀλόγυμνος, 438.
 ἐξ ὀμολόγου, 21, 161, 653.
 ὀμόπατρις, 547.
 ὀμοστράτηγος, 306.
 ὄνειδον τὸν πολλόν, 51, 169.
 τὸ ὄξυ, 147.
 ὄρθοτομία, 812.
 ὄρυγες, 617.
 ὄσον οὐδέπω, 198.
 ὀσπήτια, 430.
 ὅτι] εἰ καὶ ὅτι, 490, 514, 516,
 560, 577. κἂν ὅτι, 490. μόνον ὅτι,
 524, 550, 544. πλὴν ὅτι, 512, 516,
 551. τί ὅτι, 555. ὅτι, ἰ. q. ὥστε
 463.
 ὀνίδες, 455.
 ὀπ' ὄψει πάντων, 791. τοῦ βα-
 σιλέως, 794.

Π

παιδεία, 92, διὰ σκυτάλης, 158.
 πάκτα, 454, 612.
 παλατινοί, 177.
 παλινῶσα, 5.
 παμμιγεθέστατος, 232, 617.
 παμπόθητος, 553, 548.
 παμπολλαπλασίονα, 228.
 πανελθιστε, 50.
 πανένδοξος, 409, 503, 517.
 πανευαγής, 516.
 πανευπρεπής, 492, 516.
 πάντερος, 335.
 παπᾶς, 578, 872.
 παραδόσκημα πυρός, 55.
 παραδυνασταύων, 406, 410, 411,
 423, 469, 815, 855, 891, τῆς συγ-
 κλήτου, 442.
 παραλογαί, 465.
 παραμήριον, 697.
 παρῆρύντα (τά) τῷ χρόνῳ, 3,
 465.
 παρσαλευθείς, 15.
 παρεμβολή πολέμου, 11.
 παροιμαί· ἀπὸ γραμμῆς, 257.
 κἂν μύρμηκι χολή, 21, εἰς πῖθον
 τετρημένον, 61, μετὰ πυρφόρον
 διασωθῆναι, 25, ὑπέρου γυμνότε-
 ρος, 194, ψῆλαι κενήν, 13, ὑπὲρ
 ψυχῆς θένοντα, 229.
 παρουσιάζειν, 205.
 ἐπάται βένετος, 198, (i. q. ἐ-
 πεισυν, 681.
 πατρικάτα, 469.
 πάτρων, 275.
 πεζούλιον, 656, 819.
 πεντακλῦδουκλον, 335.
 πεπλατυρημένως, 605.
 πεπνήθησις, 15, 115, 154, 285.
 περιβῆναι τὴν αἰδῶ τῆς ὄψεως,
 541, τὰς ψυχὰς τοῦ φόβου, 551,
 562, 571.
 περιδράσεται τοῖς οἰκείοις σο-
 φίσμασιν, 235.
 περικαθισμός, 615.
 περιδύσμα, 233.
 περιούσιος λαός, 225.
 περιγαράκιμα, 41.
 πηδαιούχησις, 151.
 πιασθῆναι, 613.
 εἰς πικρίαν ψυχῆς τινε ἀρκεί-
 σθαι, 57, cf. 89.
 πιπράτος λίθος, 140.
 πιττάκιον, 576, 459, 713.
 πλειοτέρως, 775.
 κληγῶσαι, 615.
 πλουτοκράτωρ, 518.
 πλουτοχόρητος, 331.
 πλώμιον (τὸ) τὸ ἀπαστατικόν, 62,
 κλώμιον, i. q. ναῦται, 402.
 ποιεῖν μῆνας δ', 370, 697, 708,
 ἡμέρας τινὰς, 612, 615.
 πόλις Ἀμαντίας, 512, 515,
 Ἠρακλείας, 614, Σαμοσάτων, 461,
 ἡ χώρα τῆς Φραγγίας, 295, τὸ κά-
 στρον Ναυπάκτου, 320.
 πολιτευόμενοι νόμοι, i. q. κύ-
 ριοι, 562.
 πολιτική, scortum, 430.
 πολλά, adv., 91, 629.
 πολυκάνθηλον, 211, 565, 625,
 704.
 παλὺς. v. ὄλιγος.
 πόρτα vel πόρτη, 585, 585, 404,
 402.
 πραιδα, 416, 462, 463.

ΠΑΤΡΟΙ. Gr. CIX.

πραιδεύειν, 415, 479, 612.
 πραιπόσιτος, 678, 626, 832.
 πράσιος, 352, 333, 331.
 κατὰ πρᾶνου; φερόμενοι, 4.
 πραστέτην, 715.
 προδιόπτης, 278.
 πρόκινετος, 88, 398, 702.
 πρόκοιται, 58, 210.
 προκοιτούντες (οἱ) στρατιῶται,
 284.
 προσευχάδιον, 858.
 προσκολληθῆναι γυναικί, 626,
 655, δουλεύειν στρατηγῷ, 819.
 προσμονάριος, 656, 819.
 προρεύεσθαι, i. q. προρεῖν,
 390, 889.
 τὸ νεάζον πρόσωπον ἄπαν, 521.
 προφασιστικῶς, 722.
 πρῶτ' πρῶτ', 694.
 πρωτεύων (ὁ) τοῦ Χερσῶνος,
 123.
 πρωτοκαγκελλάριος, 442.
 πρωτοκάρabas, 400, 892.
 πρωτομανδάτωρ, 166, 401.
 πρωτονοτάριος τοῦ δ;όμου, 198,
 πρωτονοτάριοι, 445.
 πρωτοπαπᾶς τοῦ παλατιοῦ, 388,
 881.
 πρωτοσπαθαράτα, 469.
 πρωτοσύμβουλος, 132, 482, 484,
 633, 639.
 πτίρναν ἐπάρας κατ' αὐτοῦ,
 112, 240.
 πτωχομάγιστρος, 825, 826.
 πυρπολούμενος τὴν ψυχὴν, 112.
 πυρφόρος (ὁ) στόλος, 64.

Ρ

ῥάσον, 720.
 ῥέξα, 439.
 ῥέκτωρ, 399, 491, 438.
 ῥιπίδες, μαχαίρας, 556.
 ῥιπίσαις αἰ διὰ τῶν ξιφῶν, 578.
 ῥόγα, 259, 265, 588, 391, 419.
 ῥογεύειν, 450, 475.
 ῥοδινοπρόσωπος, 472.
 ῥοδοποικίλοι κίονες, 143.
 ῥυάκια, 476.

Σ

σάβανον, 199, 661.
 σάκελλα, 377, 691, 715.
 σακαλλάριος, 445, 732.
 ἀπὸ σακελλίου, 470, 757.
 σάκρας, ἐπεμψεν, 618.
 σακτοῦραι, 290, σατοῦραι, 196.
 σαξιμυδέξιμον, 640, 806.
 Σατανωνιμος, 694.
 σελήμνια, 435.
 σελέντιον ποιησαι, 378, 716, ἐπὶ
 αελεντίου, 620.
 σελλίον, 832.
 σιμνοπρέπεια, 98.
 σένδες, 518.
 σινζάτον, 175, 660.
 σιδηροθεαίς, 617.
 σιδηροκόπος, 450.
 σιδηροπέδη, 55.
 σιτάριον, 758.
 σιάλα, 687, 859.
 σιαλωτής, 645, 808.
 σκάμνον, 170, 661.
 σκιαστής, 606.
 σιάστριαι, 518.
 Σκλαβογενής, 50.
 σκοτάμνια, 195.

σούδα, 618.
 σπαθαροκινδ;ότος, 123, 470.
 σπαθοκοπηθείς, 688, 840.
 σπᾶνη, 479, 750.
 σπείσον ἡμᾶς τῷ λύθρῳ, 555,
 659.
 σπλάγγνον περιπέθητον (ἡ θυ-
 γάτηρ), 906, σπλάγγνα πατρικά,
 888.
 σταβίλζειν, 617.
 στάδιος, 347, 450, 449, 825.
 σταδιάειν, 387, 687.
 σταυρίδιον, 9.
 σταυραπατία, 669.
 στέψιμον (τὸ), 41, 619, 645, 809.
 στήθεα, 681, 748.
 στηθεῖα (τά), 452.
 στιχηρόν, 106, 107.
 στοιχείον, 379.
 στοιχειοῦν, 156, 605.
 στοιχειώσις, 155.
 στοιχειωτικοὶ λόγοι, 156.
 στραγλομαλλωτάρια, 617.
 στρατηγῆσαι, i. q. στρατοπε-
 δεῦσαι, 728.
 στρατιώτης ἄγλος, 16, 50, 55,
 61.
 στρατολόγημα, 624.
 συγκίνησις, 728.
 συγκοπή, 145, 145, 146.
 σύμβιος, i. q. γυνή, 402, 894.
 συμπένθετος, 710, 726, 741,
 σύμπονοι, 470.
 συμφιλωθῆναι, 257, 362, 373.
 σύμφωνα εἰρηνικά, 454, 740,
 741.
 συναίρεσιώτης, 625, 791.
 συνακτήριον, 772.
 συνδεδελγίσσθαι, 439.
 συναψίζει φωτίῳ μοναχόν, 692,
 694.
 σύντεκνος, 24, 120.
 συντουρμάρχης, 82.
 Συράκουσα, 82, 311. Συράκου-
 σαι, 509, 311.
 συρῆυεις ὁ δρουγγάριος, 206.
 συσταμάτων, 688.
 σφοδρότάτως, 401, 895.;
 σωσιπάτρις, 499.

Τ

ταξιαίων, 657, 821.
 ταξείδιον, 452.
 ταξιώτης, 53, 122.
 τάξις, 88, 142, 193, 245.
 τάχος (τὸ), i. q. ὡς τάχιστα (ὡς
 τάχα 508), 514, 522, 534, 536, 537,
 552, 556, 559, 577, 579, 593.
 ταχιώτης, 175, 398.
 τελών τουρμάρχης, 81, εἰς ἀμ-
 φλασιν τελών, 87.
 τέντα, 830.
 ὁ τεσσαρακοντάριος στρατός, 81.
 τετραγαμία, 709.
 τετράδην, 450.
 τετράτερον, 140.
 τετραψῆδον, 365, (τετράμδον,
 705.)
 τζαγγάριος, 606.
 τζαγγία, 682, 853, 855.
 τζαγγιτούδος, 177.
 τζουκανιστήριον, 144, τζουκανι-
 στήριον, 472, 859, τζουκανιστήριον,
 438.
 τινι τῷ, 22, τινὸς τοῦ, 65.
 τομληρία, 535, 610.
 τομῶς, 545, 551, 691.

τοξοβαλλίστρα, 298.
 τίπιον, 427, 429, 417.
 τούβιον, 846.
 τούρμαι, 125.
 τουρμάργης, 24, 81, 80, 125,
 177, 374, 395.
 τούφα, 645, 808.
 τράκτος, 373, 711.
 τραπέζοποιός, 200.
 τριμίασι, 418, τριμήσια, 743.
 τροπαύσασθα: κλάσμα, 689.
 τροπική, 141, 142, 459.
 τρίπος, 15.
 τρώγειν γνώμας, fallere, 28.
 τυπούν, 427, 449, 744.
 τυραννήσας αὐτόν, 870.
 τυρέειν θάνατον, 249.

Υ

ύδρισται, 92.
 ύδατα, 492, 531, ἀφ' ύδάτων,
 532, ἐν ύδασι, 593, ἐφ' ύδασι, 532,
 καθ' ύδατα, 525, καθ' ύδάτων,
 536.
 ύπαταίαν δοῦναι, 824, βίβλι, 840.
 ύπαταῦσαι, munera spargere
 consularia, 256.
 ύπεράγγελος, 27.
 ή ύπερρώμος παρθένος, 303,
 497.
 ύπερροζάζω, 817.
 ύπερνεφής, 73.
 ύπερρηγίς(θ), 157.
 ύπερρέδειν, 433, 750.
 ύπερτρέφειν, 498.
 ύπερρώμος, 399.
 ύπολαλούμενα, 91, 168, ύπολα-
 λήθιντα, 23.
 ύπολόγοι, 623.

ύποσυρίζειν την γλώτταν, 23,
 i. q. την γλώτταν έχειν χαλεούσαν,
 α. φέρειν παράσημον, τραυλόν είναι.

Φ

φακτωνόσης, 634, 799.
 φάρα, 480.
 φάρια, 480.
 φαρμακόμαντις, 482.
 φατλίον, 172, 254, 373, 659.
 φάσασε την βασιλεύσαν, 188.
 φθάζειν, 743.
 φιλοτιμηθείς νομίσματα εκατόν,
 809.
 φουδεράτοι, 9, 10.
 φύλλα, 642.
 φύλκα (τά), 460.
 φούρκα, 345.
 φρεναπατηθείς, 153, 605, 623,
 φρεναπατησαντες γυναίκα, 652.
 φρήνημα, i. q., φρήνησις, 515.
 εις φρούδον, 374, 415.
 φυγομαχία, 155.
 φυλακτόν(τον), 651, 633, 670, 797.
 φύλαξ, i. q. φυλακείον, 253,
 255.
 φυτοσπόρος, 534.
 φωρήν, i. q. ύποπτεύειν, 526,
 531, 544, φωρσαμένος, 58.

Χ

χαζαροπρόσωπος, 673.
 χαϊρόμενος, 821.
 χαρμόσυνος άγγελία, 222.
 χαρτήσις, 871.
 χαρτοθέσιον, 715.
 χείρας (τάς) ύφ' άκυτόν έχειν εκ
 φιδώλιας, 65.
 χαιροκρατούμενος, 681, 830.
 χιλάνδιον, 125, 612.

χερνιδέξιστα, 96.
 χιρόδιος, 379.
 χοροστατήσαντας τόν θρηνον,
 530.
 χούς, 20, 106, 168, τής σαρκάς,
 520.
 Χριστομίμητος, 444, 447.
 χρυσένδυτος, 678.
 χρυσοσυγής, 145.
 χρυσόδορατος, 407.
 χρυσοκατάδοσιτος, 144.
 χρυσοπέριτος, 678, 830.
 χρυσοστικτής, 450.
 χρυσόχιστον, 400.
 χύμασις, 531.
 χωνοδουρασιμος, 441.
 χωρείν εις ούδέν, 62, 172, (προ-
 χωρείν, 510), προς τόν μηδέν, 125.

Ψ

ψευδέπισκοπος, 484.
 ψευδοκτυπείν, 503.
 ψευδομαντεία, 484.
 ψυχαί αλμυλάτωσι, 579.
 ψυχάρια, mancipia, 521.
 ψυχικά, 363, 859.
 ψυχοτερής, 501.

Ω

ώδινεσθαι, 75.
 ώμοφύριον, 200, 244, 407, 681.
 ώς] ώς λιαν τραγύ, 493, ώς λιαν
 πιγκαλλίς, 494, ώς λιαν ένεργή.
 509, προσέθηκεν ώς άγάτω σοι,
 27, έξειπείν ώς ούκ έσται σοι, 26,
 έρομένου ώς δη τίτι τοῦτον άποδί-
 δως, 29, 75, 85, 105, 150, 153, 157,
 161, 181, 184, 188, 190, 205, ώς
 δει λαμβάνοντες, 857.

INDEX HISTORICUS

IN

SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

A

Abara, 267.
 Abasgi, 203.
 Abasgia regio, 157.
 Abdela castellum, 269.
 Abrahamitæ monachi imaginum cultum defendunt, 101.
 Martyrium subeunt, 101.
 Abuchazaris Saraceni contra Theophilum imperatorem
 prælium, 113.
 Abydos urbs, 56, 567, 615, 862.
 Acacii martyris templum, 521.
 Achelous fluvius, 589, 724.
 Acriti emporium, 851.
 Adata oppidum a Basilio imperatore obsidetur, 281.
 Adrianopolis obsidetur, 68, 615, 704. Bulgaris proditur,
 327, 880. Urbis origines, 387, 696. A Romanis recipitur,
 348, 403, 753.
 Adrianus Chaldus in Romanum imperatorem rebell, 1,
 404, 734, 896.
 Adrianus navarcha sub Basilio Macedone, 519 seq.
 Agæum mare, 299. De ejus nomine, 367, 703.
 Agilum, 197.
 Agyptii, 55, 420.
 Agyptus, 508, 435.

Æmiliani martyris sedes, 324.
 Æthiopes, 512, 512.
 Æthiopia, 597.
 Aetius patricius martyr, 126, 639.
 Africa, 503, 477, 569. Africa amerumnes Esphemium
 tyrannum copis adjuvat, 82.
 Agatha, Constantini Porphyrogeneti filia, 459 Mo-
 nacham induit, 471, 757.
 Agarenorum occidentorum ex Hispania motus, 75. Colo-
 nia eorum, 76, 77. Romanos vincunt, 76, 80.
 Alex, Tarsi præfectus, 166. In Armenia perit, 166.
 Alexander, Basilii Macedonis filius, Augustus cornu-
 tur, 261. Leoni fratri succedit, 377. Impius male moritur,
 380. Ejusdem gesta, 715 seq., 871 seq.
 Alexander, Nicææ metropolitæ, rhetoribus prædicatur
 sub Constantino Porphyrogeneto, 446.
 Alexius Hæmæles Armenius, Theophili imperatoris ge-
 ner, 107. In Longobardiam prædicatur, 108. Monasticam
 induit habitum, 108. Moritur, 109. De eodem, 630 seq.,
 791 seq.
 Amantia urbs, 512. Captur, 513.
 Amara urbs, 166.
 Amastriini sedes, 423, 688, 835.
 Amastiris, Ponti urbs, 123, 136.
 Amer castellum, 269.

- Ami-us urbs, 179.
 Amorienses martyres, 186, 658, 805.
 Anonium oppidum, Michaelis Balbi patria, 40, 42, 123.
 a Saracenis obsidetur, 129. Capitur 150, 658, 805.
 Anargyrum delubrum, 59, 615.
 Anastasia, Romani, Constantini Porphyrogeneti filii, uxor, 458.
 Anastasia, Theodora Augusta filia, 90, 628, 638, 825.
 Anastasiae martyris templum, 524.
 Anastasius Gongyles, 346, 395, 781, 878.
 Anastasius, Heracliae metropolitae, in tartarum detrusus, 459.
 Anastasius monachus apostata, 58, 68. Occiditur, 71.
 Andanus, 279.
 Andreas locus, 479.
 Andreae apostoli iusula, 48. Templum Constantinopoli, 585. Thessalonicae, 547.
 Andreae Scythae virtus, 284. De eodem, 361, 817 seq.
 Andreas, pictor celeberrimus, 542.
 Andronicus dux, Eustachii Argyri filius, 379, 374. Rebellat in Leonem imperatorem, 572, 710. Ad Agarenos fugit, 572, 710. Fidem ejurat, 573, 711. De eodem, 806.
 Andrus insula, 192, 580.
 Anna, Constantini Porphyrogeneti filia in monasterium mittitur, 471, 757.
 Anna, Gabala filia, a Stephano, Romani filio, in matrimonium ducta, 422, 745, 915.
 Anna, Theodora filia, 90, 628, 658, 825.
 Anna, Zoes filia, a Leone imperatore coronatur, 364, 705.
 Annae (S.) aedes, 146, 524.
 Antigonus, Bardae filius, 180, 205, 229, 256, 665, 824.
 Antigoni iusula, 598, 642, 752, 891.
 Antonius Cauleas patriarcha Constantinopolitanus, 557, 702, 852.
 Antonius Syrii sub Michaelis Balbo patriarcha Constantinopoli, 620.
 Anzen locus, 127, 178.
 Apochaps, Iberiae amercumna, 74. Cretam expugnat, 78, 622.
 Apochaps, Melitenes amercumna de pace cum Graecis agit, 416, 807.
 Apollinar Saracenus frustra Graecis bellum infert, 814.
 Apostolorum (SS.) aedes, 361, 371. Alterum eorum templum a Constantino Porphyrogeneto extractum, 452, 467.
 Aquilarum portentum, 409.
 Arabum Africanorum in imperium irruptio, 502, 789.
 Aradiopolis, Thraciae urbs, a Bulgaria petitur, 616. A Michaelis Balbo capitur, 788.
 Areobindi balnea, 822.
 Argaeum urbs, 166.
 Argaeum castellum, 270.
 Argeus mons, 278, 285.
 Armamentarem locus, 255.
 Armenta, Thessaliae oppidum, 6, 605.
 Armenii, 8, 55, 127, 215, 389.
 Arsacidarum praesentia, 212.
 Arsenius perditus a Romano imperatore relegatur, 599, 782.
 Arsinum, 269.
 Artacus seu Artabus fluvius, 387, 686.
 Arzus sive Arzus fluvius, 347, 686.
 Asotii coquendam robur immensum, 587, 722, 879.
 Asparis cisterna, 168, 657, 805.
 Asprus, Thraciae oppidum, 615.
 Assyrii, 55, 415.
 Astronomia apud Persas vigens, 111, 626.
 Aysimo, Basili in Michaelen imperatorem conjuratus, 663, 688, 857, 859.
 Asyli ius ad Mariam, Theophili filiae, tumulum, 108.
 Ateus seu Aetus castrum, 596, 750, 889.
 Athenae, 556, 564, 588, 701, 725, 851, 880.
 Athenogenes martyr in Olympo cecus, 464.
 Athinagorum secta, 42, 52.
 Athyris oppidum, 614.
 Attali urbs, 566.
 Aurelianae Constantinopoli, 525.
- B**
- Babec, dux Persarum, ad Romanos transfuga, 112, 626.
 Babylon, 125.
 Bagda civitas, 96, 119.
 Baldimer, Bulgariae princeps, 818.
 Barbara martyris oratorium a Leone Sapiente extractum, 535.
 Bardanus dux a Nicephoro destinatus, 6. Ejus rebellio, 8. Monachum induit, 10. Oculis orbatur, 10.
 Bardas Boela rebellans in monachum detondatur, 401, 754, 896.
 Barilas, Nicephori Phocae filius, 569. Russos fundit, 424. Fit scholarum domesticus, 456, 415. Officio movetur, 459. De eodem, 747.
 Bardas, Theodora Augusta frater, 157. Rerum curator, 148, 181. Mala ejus consilia, ut Michael imperitum ineat, 167, 168. Theocictum e medio tollendum curat, 169, 657. Curpalatam dignitate ornatur, 176. Imperium gubernat litterarumque studium promovet, 184, 185. Ignatum patriarcham deponit, 195, 667. Ceditur, 206, 258, 678. De eodem, 821.
 Barium captum a Saracenis magnaue Italiae pars, 200, 695. A Romanis recipitur, 295.
 Basilides loco Basili Macedontis imperator designatus, 208, 250, 682, 856. Vulneratur, 683, 857.
 Basilisci tyranni palatium, 147.
 Basilites Scelabisius, 379. Tutor Constantini declaratur, 580. Aula remotus, 588. De eodem, 872.
 Basilius eminentius in positor comburitur, 421, 745, 912.
 Basilius Hexamilites Iarsenses mari fundit, 452.
 Basilius imperialis exactor, 362. Urbe eicitur a Leone imperatore, 565, 858.
 Basilius, Leonis Armenii filius, 41, 47, 619.
 Basilius Macedo a Michaele imperatore in collegam adoptatur, 207, 240. Ab eo insidiis petitur, 209, 249. Ejus genus patria, pueritia atque educatio, 212, 218, 220. Mira ejus gesta, 250, 251, 252. Imperator acclamatur, 255. Leges civiles emendat, 262. Quatuor filias Deo consecrat, 264. Ejus expeditiones, 266. Aedes ab eo renovatae atque extractae, 521. Tota ejus progenies litteris imbuita, 554. Moritur, 551. Eiusdem gesta, 558, 817.
 Basilius protospatharius Petrus, 435. Heteriarria creatur, 456. Ejus exitus, 439, 479. De eodem, 752, 921.
 Basilius, Romani imperatoris filius nothus, princeps senatus, 412. Adversus Chumbdam mittitur, 461.
 Basoes cursor martyr, 659, 805.
 Bathyrhyaci locus, 272.
 Bathyrus fluvius, 340.
 Beneventum, 235. A Francis deficit, 296, 693.
 Berrhrea urbs, 496. Terrae motu quassata, 506.
 Bithynia, 424, 764.
 Blachernarum aedes, 56, 87, 120, 154, 174, 360, 586, 405, 405, 415, 432, 611, 651, 674, 877.
 Bogoris, Bulgariae princeps, 162. Per sororem ad fidem convertitur, 163. Subditos rebelles vincit Christianosque reddit, 164. De eodem, 664.
 Boldiizes prodit Amorium, 150, 658, 805. A Christo apostata, 152. Trucidatur, 659.
 Bosphorus, 88.
 Brya palatium, 21, 98, 634, 690, 798.
 Bucoleon Constantinopoli, 22, 156, 362, 571, 592, 595, 447, 628, 810, 886.
 Bulgarophygmum locos, 560, 702, 835.
 Bulgarorum improvisa de Romanis victoria, 15. Eorum strages, 25. Triennales induciae, 31, 65. Fordera renovantur, 162. Agri portionem a Theodora impetrant, 162. Christiani sunt, 542. Romanos fugant, 401, 752, 893.
 Butil emporium, 566, 862.
 Buloma, Dalmatae urbs, 289.
 Byzae castrum, 68, 69.
- C**
- Cabala urbs, 71, 572, 710, 867.
 Cabiri cum Thoma rebellante conjuncti, 85.
 Caesurgium domus, 352.
 Caesarea Cappadociae, 278, 283.
 Caisus, 279.
 Calabria a Saracenis occupatur, 85. Romanis restituitur, 505. Rebellat, 454.
 Callinici martyris templum, 540.
 Callipolis, 280.
 Callistus turrarcha martyr, 659, 805.
 Calomaria, Theodora Augusta soror, 175. Nubit Arabero patricio, 175.
 Calos mons, 102.
 Camila cubiculum, 144, 145, 147.
 Campus Celarius, 177. Campus Diabasis, 86.
 Canalicus, Scytharum gens, 288.
 Candia fundatio a Saracenis, 77, 623.
 Caniclii aedes, 471.
 Cappadocia, 120, 181, 307, 560, 594, 658.
 Capua, 295. A Francorum rege deficit, 296, 695.
 Carbae Paulicianus perducit, 166. Ejus bellica ris, 176.
 Cariani aedes, 9, 93, 159, 171, 651, 658.
 Carthaginiensium in Dalmatiam expeditio, 289. Syriae evertunt, 309.

- Carthago, 296.
 Catabata. Manichaeorum urbs exilis, 278.
 Catacalo scholarum domesticus, 539. A Symeone vincitur, 560, 855.
 Cateyla. Opicli dux, 53, 57, 61, 67.
 Catasuma, 279.
 Catasyrta Thraciae, 390, 400, 752, 885, 892.
 Cebuctus locus, 65.
 Celtzine, 680, 831.
 Cephalonia insula, 502, 845.
 Ceti Thraciae, 304, 255, 850.
 Ceramisium, 268.
 Cestae Styppiotae infelix adversus Tarsum expeditio 296.
 Chacon castellum, 269.
 Chalcis, 19, 101, 175, 259, 583, 429, 430, 467, 604, 873.
 Chalcidon, 296, 888. De ejus nomine, 729.
 Chalcedone: Constantinopoli, 339, 829.
 Chaldi, 55, 261.
 Charax, Cretae promontorium, 75, 622.
 Charmanum, 114, 181, 183, 371, 427.
 Chartophylacis suburbanum, 859.
 Chase, Jobae filius, Athenis interemptus, 598, 723, 880.
 Chazari, 122. Dura eorum tractato, 358, 855.
 Chelidonia promontorium, 814.
 Cherson, 123, 121, 560, 855.
 Chilioconum, 128.
 Chonarium, 178.
 Chorsan captum, 118.
 Christi imago, 101, 103, 607. Splendidum ejus templum a Basilio imperatore extractum, 323.
 Christophorus, Romani filius, hetaeriarca, 595, 727.
 Coronatur, 598. Moritur, 420. De eodem, 731, 744, 867, 890, 911.
 Chrobat, gens Scythica, 298, 291, 411, 412, 740, 901.
 Chrysobulum, prop. Tarsum locus, 287.
 Chrysochir, Tepricæ princeps, 266, 271. A Romanis occiditur, 271.
 Chrysopolis, 353, 384, 396, 700, 728, 819, 888.
 Cibirra, 267. Cur ita nominatur, 367, 706.
 Cibirraota, 79, 452, 688, 840.
 Cilicia, 197.
 Clementis martyris oratorium, 350.
 Colesyria, 125.
 Colla victorum regum calcandi mos, 69.
 Collis Argæus, 197. — Auxentii, 197. — Cyprius, 197.
 — Leonis, 25. — Mamantis, 197. — Mosilus, 197.
 Colonia, 181, 201, 235.
 Coloniati, 269.
 Columnae Bathinae, 144, 145, 146.
 Columnae Romanae, 140, 146.
 Constantini Caballini et Joannis patriarchae impii exusta cadavera, 681, 854.
 Constantini Triphylia sortis praerogium, 123, 635.
 — Constantini magni templum, 337.
 Constantinopolis obsessio, 59, 61, 583, 612, 761, 766, 877.
 Constantinus Babuzicus, 132, 134. Mortem subit, 151, 659, 805.
 Constantinus dux imperium invadit, 381, 718, 874. Ropulus creditur, 383, 720, 876.
 Constantinus Eladicus, Constantini ducis socius, 382.
 Punitur, 381, 720, 876.
 Constantinus et Leo imperii collega adlecti a Basilio patre, 261. Constantini mors, 315.
 Constantinus Gonzyles, 386, 390, 536, 456, 721, 878.
 Constantinus mensae propositus a Longobardis vincitur, 356, 701, 812. Monachum induit, 411.
 Constantinus patricius Aler, 371, 384, 369. In praelio cadit, 369, 481.
 Constantinus, philosophiae praeceptor, a Constantino Porphyrogeneto urbi praeficitur, 444.
 Constantinus Porphyrogenetus, 870. Augustus coronatur, 375. Tutores puero adiecti, 380. Potestatem in se tran fert, 392. Hec enim, Romani filiam, in matrimonium ducit, 394. Summus imperator a Romano relictus, 456. Detecta in eum insidiae, 441. Ejus elogium, 445. Bellum ejus Italicum, 435. Bellum Africanum, 451. S. Chrysostomi ingenium admiratur, 457. Romanum filium egregie instituit, 458. Cometæ in eius ortu et occasu visit, 465. Vitæ exitus praenuntiatus, 464. Moritur, 466. Corporis animique ejus descriptio, 468. Ejusdem gesta, 711, 871.
 Constantinus presbyter, homo torpis, 606.
 Constantinus, Romani filius, coronatur, 409, 739. Hec enim, deinde Theophrastum ducit, 425, 746. in clericum attolletur et relegatur, 457, 735. Interficietur, 458, 751. De eodem, 902, 911.
 Constantinus, Romani junioris filius, coronatus, 473, 738.
 Constantinus, Sarmone domesticus, accubitor, 375, 386. In suspicionem incidit, 590, 594, 595. De eodem, 712, 728, 809.
 Constantinus Toxares, Basilii in Michaelem imperatorem conjuratus, 678, 688, 837, 840.
 Copronymi urna, 194, 677, 681, 683.
 Corinthus, 300.
 Cormatarum strages, 118.
 Corum Cappadociae captum, 360, 702, 835.
 Cos insula, 80, 625.
 Cosmedium suburbanum, 628, 825.
 Cotysium, 240, 306.
 Crambonitarum stirps, 59.
 Crasas, 198.
 Craterus dux adversus Cretam proficiscitur, 79, 623.
 Devictus cruci affigitur, 80, 623.
 Crometissae aedes, 107.
 Crenitarum gens, 107.
 Crenites militis magister a Bulgariis occisus, 538, 857.
 Creta insula ab Agarenis capta, 74, 368, 428, 580, 621, 789, 792.
 Cretenses Thraciae maritima populantur, 187. Eorum strages, 157. Cycladas insulas pervagantur, 196. Clades, 299. Bello a Romanis petiti, 475, 758.
 Crucis adorationis religio, 588, 881.
 Crumnus Bulgarorum dux, 12, 14. Adrianopolis civis in Bulgariam transfert, 216. Ejusdem gesta, 612, 764.
 Cucusum, 280.
 Curcuus tyrannidis studiosus a Basilio imperatore oculis privatur, 277.
 Curtices Armenius, Constantini ducis socius, interfectus, 583, 719, 876.
 Curticii castellum, 269.
 Curtorum captivorum caedes, 283.
 Curupas, Cretae ameras, frustra ab Hispanis auxilia petunt, 477. Captus abducitur, 759.
 Cutacii castellum, 270.
 Cybes seu Ceres litus, 425, 747, 916.
 Cypha domus a Leone sapiente extracta, 570, 865.
 Cyprus insula, 596.

D

- Dagisches, 9.
 Dalmatae Romanorum imperio adlecti et ad Christi fidem revocati, 291.
 Dalmatiae a Romanis defectio, 84, 288.
 Damalis, Charetis, Atheniensium imperatoris, uxor moritur, 729.
 Damascus urbs, 589.
 Damatryum, 569, 575, 712, 865.
 Damiani aedes, 560, 855.
 Damianus Agareus Romanos vincit, 377, 870. Moritur, 388, 723, 840.
 Damianus buncchus, Michaelis, Theophili filii, accubitor, dignitate orbatur, 251, 675, 827.
 Damianus, sub Michaelis Balbo sacri stabuli comes, perit, 76.
 Danelis matrona, 227. In aulam Basilii imperatoris suscipitur, 317.
 Danubius fluvius, 358, 589, 724, 882.
 Darna oppidum, 614.
 Dazanon, 127.
 Debellus seu Zagora urbs, 163, 666.
 Deceator, Dalmatiae oppidum, 589.
 Demetrius, Graeciae urbs, capta et excisa, 364, 806, 703, 860.
 Demetrii martyris templum, 324, 817.
 Demetrius martyr fidei doctor, 490. Thessalonicae vindex et patronus, 499.
 Denderia, Thersites Homericus, 91, 629.
 Derracitas sanctus, 410.
 Deuterum, 197, 324.
 Dia, 77.
 Diocleitani, Scytharum gens, 288.
 Diomedis martyris de Basilio imperatore visum, 227, 636, 819.
 Dionysius sanctus pater, 161.
 Distra, 549, 851.
 Docia Darbidi oppidum, 426.
 Dominicus hetaeriarca, 366. Dignitate orbatur, 396, 722, 879.
 Domnica, Bardanii conjux, detondetur, 10.
 Donnini Emboli locus, 524.
 Dorilrum oppidum, 126, 129, 636, 805.
 Drugubita Thessalonicensibus tributarii, 496.
 Dyr-rachium urbs, 813.

E

- Ebissa**, Paphlagoniæ urbs, 89.
Ecboli sinus prope Thessalonicam, 492, 579
Ecclesia nova basilica Constantiupoli, 519, 691, 692, 843, 845.
Eclipsis insolita, 536.
Edem nova, 529.
Ecles a obsidetur a Romanis, 452, 748, 918.
Egionis, Longobardiæ ducis, rebellio, 536.
Elia propheta ad matrem Basilii imperatoris visio, 222.
Eiusdem templum in palatio, 525, 537.
Elisæi templum, 537.
Endelechone, 279.
Ephesus urbs, 180.
Eremosyca, 279.
Eriæ palatia a Constantino Porphyrogeneto extracta, 451.
Esmanus, Tarsi ameras, 298, Victus perit, 299.
Eubea insula, 580.
Euchaitarum oppidum, 11, 554, 850.
Eudocia, Decapoliæ filia, Michaelis, Theophili filii, conjux, 635, 816.
Eudocia Ingeris filia, a Basilio Macedone ducta, 257, 675, 828. Ejus largitio, 256.
Eudrcia, tertia Leonis sapientis uxor, in partu moritur, 564, 705, 860.
Eulogius Persa, Basilii adversus Michaellem imperatorem socius, 685, 684, 858.
Euphemius tyrannus rebellat in Michaellem Balbum, 82. Scitiam expugnat, 82. Occiditur, 82.
Euphrates fluvius, 155, 268, 269, 427, 461.
Euphrosyna monialis, Michaelis Balbi uxor, 79, 620.
Aula expellitur, 86. In monasterium discedit, 625. De eadem, 628, 789, 790.
Euripi arx, 298.
Eusebius, scriptor ecclesiasticus, 775.
Eustathius Argyrus, orientalium copiarum dux strenuus, 568. Occiditur, 574.
Eustathius drugarius adversus Bulgaros missus, 558. Et contra Leonem Tripolitani, 566, 707.
Eustratus, Michaelis curpalatæ filius, 20. Moritur, 20.
Euthymius, Sardorum melropo ita martyr, 48.
Euthymius syncellus patriarchæ sub Leone imperatore, 571, 575, 576, 709. Indigne habitus ab Alexandro imperatore, 578, 715. De eodem, 767, 865.
Euxinus pontus, 99, 101, 156, 540, 424, 746, 914.
Evangeliorum liber ab igne intactus, 544.
Exidus, Arabum tyrannus, 482. Sacras imagines delet, 485. Farrea limes, 165, 666.

F

Francorum auxiliares copias postulat Theophilus imperator, 155. Illorum auxilia Basilii imperatori missa, 295. Idem Constantino Porphyrogeneto amici et fœderati, 455. Vincunt Saracenos in Italia, 695.

G

- Gabrielopplis tutor** Constantini eligitur, 590. Aula remouetur, 586, 721. De eodem, 872.
Gallia Constantino Porphyrogeneto amica, 455.
Gasi montes, 615.
Gazara palus, 7.
Genieum tribunal, 260.
Georgii, militarium tabularum præfeci, sors prædretur, 122, 656.
Georgii martyris templum, 527.
Georgius Peganes, Opsicid dux, ob defectionem oculis orbatur, 210, 680, 853.
Georgius Sursubulius, tutor Symeonis Bulgari liberorum, 412, 415, 414, 904.
Germanicia urbs vastatur, 280, 692, 844.
Gero oppidulum, 281.
Goboris, Bulgaris princeps, fit Christianus, 665.
Goetio vicus, 596, 750.
Græcia, 520.
Gregoras Constantini ducis filius occisus, 585, 719, 876.
Gregoras Iberitizes, Andronici sffinis, 572, 582. In monachum tendetur, 584, 720, 876.
Gregorii theologi miraculum, 47, 619.
Gregorius Leonis Armenii filius, 41, 619.
Gregorius Pterotus dux resistit Michaeli Balbo, 57. Necatur a Thoma, 63.
Grylli antici sacrilega impietas, 200, 201, 214, 215, 246, 661.
Gundus, Agarenorum præfectus, Theophilum imperatorem fugat, 658.
Cyberl, 72.

Cyria pratum, 181, 182.

H

- Hæmoroissæ Christi statua**, 775.
Hæmus mons, 587, 687. De ejus nomine, 706.
Hagio, Longobardiæ dux, rebellat, 852.
Haly fluvius, 569, 427, 861.
Hebdomum, 540, 579, 585, 414, 721, 872, 877, 906.
Hebrus, Thraciæ flumen, 587, 615, 686.
Helena, Constantini Porphyrogeneti uxor pia, 458, 466. Diem obit supremæ, 475, 758.
Hellespontus, 299, 567. Nominis origo, 367, 706.
Helus, Peloponnesi locus, 510.
Hemerius logotheta in Leonem Tripolitani missus, 567, 568. Agarenos vincit, 572, 710. Ab iis funditur, 576, 715.
Ab Alexandro imperatore in monasterium relegatur, 579, 717. De eodem, 865.
Heptascalum, 524.
Heraclea, Thraciæ urbs, 71, 614.
Hesperii et Zoes martyrum ædes, 524.
Hexabulli sagax consilium, non audiendos hostes amicos accusantes, 69.
Hexaclonium, 196.
Hiems asperima sub Romano imperatore, 417, 745, 908.
Hieria, 507, 557, 571, 668, 709.
Hierosolyma, 119, 490, 608, 774.
Hierosolymorum syncellus in carcerem conjectus, 106.
Hierotheus sanctus pater, 101.
Hierum, 59, 424, 674, 707, 716, 826, 914.
Hispani, 75, 474. Creteusibus opem ferre recusant, 477.
Hodegi ædes, 204.
Horcosium oppidum, 56.
Hormisidæ ædes, 151, 649.
Horologia a Michaeli, Theophili filio, fabricata, 681.
Hugo, Franciæ rex, 451, 917.
Hypsele urbs, 534, 427, 849.

I

- Iber curpalata** Constantiupolim venit, 402, 753, 694.
Iberi Thomæ rebellantis socii, 53.
Iberis sinus, 75. Regionis sterilitas, 73.
Ibraami Agarenorum ducis in Romanos expeditio, 109.
Icasia virgo a Theophilo imperatore repudiata monacham induit, 624, 790.
Ignatius monachus, antea Nicetas dictus, 20. Methodio patriarchæ subrogatur, 195. A Barda incestuoso in carceratur solioque ejicitur, 195. A Michaeli imperatore varie illuditur, 245. Sedi restituitur, 261. De eodem, 657, 821.
Imaginum sacrarum cultus instauratur sub Methodio patriarcha et Theodora Augusta, 160. Imaginum sacrarum origo in Ecclesia a Christo et apostolis, 607. Imago Christi Edessena in urbem illata, 452, 719, 918.
Imbri nomen, 567, 705.
Indi Thomæ rebellantis socii, 53.
Indicarum arborum odores, 457.
Irenæus sanctus Pater, 101.
Irenes, sororis Theodoræ Augustæ, mores, 175.
Isaaci monachi de Basilii Macedone vaticinium, 244.
Isamus, 197.
Ister flumen, 615.
Isthmus Corinthiacus, 500.
Italia, 288, 505.

J

- Jacobitzes**, Basilii adversus Michaellem imperatorem conjuratus, 685, 687, 857, 859.
Joannes Bogas patricius, 587, 589, 722, 724, 879.
Joannes Chaldus, Basilii adversus Michaellem conjuratus, 685, 687, 857, 859.
Joannes Choerinas seu Choenus magnus heteriarcha sub Romano juniore, 470, 757.
Joannes Curcuss, 587, 404. Melitinen capit, 415. Eius genis et præclare gesta adversus imperii hostes, 428. Majestatis accusatus ejicitur, 429. Terræ hiatus in ejus domo, 441. Cum Tarsensibus de captivis recipiendis agit, 445. De eodem, 699, 754, 847.
Joannes Eladas, Constantini tutor, 580, 381, 717, 875.
Joannes Constantino duce rebellante pugnat, 585, 719, 875. Moritur 596, 722, 878.
Joannes Garidas heteriarcha, 586, 590, 592, 722, 726, 859, 879.
Joannes grammaticus Leoni Armenio favet contra sanctas imagines, 32, 608, 766.
Joannes Lazanes recior sup, Alexandro imperatore, 578.
Tutor Constantini declaratur, 580. Aula remouetur, 586,

721. A. Bulgaris fugatur, 401, 733. In monachum tonde-
tur, 406, 449, 733. De eodem, 873.
Joannes monachus victoriæ Petronæ vates, 180.
Joannes mysticus, 406, 410. Majestatis criminis accusa-
tus monachum induit, 411, 739. De eodem, 902.
Joannes Rhodinus seu Rhadenus patricius, 366, 723.
Agrenos vincit, 405, 733, 897.
Joannes, Symeonis Bulgari filius, 412, 904. Petro fra-
tri insidias struit, 419, 744. Constantiopolim ducitur,
419, 910.
Joannes, Theophili præceptor, syncellus, 93. Episco-
pus ordinatur, 121. Vulneratum se fingit, 151. Sede ur-
beque pulsus, 151. Janus nomen ei inditum, 151. Ejus
præstigium, 153. Subterraneum ejus domicilium, 156. Me-
thodium calumniatur, 159. De eodem, 632, 635, 796.
Joannis apostoli oratorium, 536. Templum, 340.
Joannis astronomi vaticinium, 411, 740.
Joannis Camentas de excidio Thessalonicensi accurata
narratio, 487.
Joannis Hierosolymitani monachi de ortu hæresis leo-
nomachorum narratio, 481.
Josephus patricius rei navalis drungarius, 415, 466.
Accubitor probebitur, 469. Romano juniori ad bellum
cum Crætanis gerendum persuadet, 475. Civium salutem
consulit, 479. De eodem, 757.
Jovis insula, 591
Judæorum secta, 42. Eorum procurata conversio, 511,
691.
Justiniani monumentum, 84.

L

Lalacaon fluvius, 181, 666, 825.
Lampsaci nomen, 567, 705.
Lamus fluvius, 415.
Laodicæ nomen, 706.
Lapis Ægyptius, 327. — Carianus, 159, 146, 533. —
Docimianus, 140, 145. — Ostrites, 327. — Præconnesius,
144, 145, 146, 147. — Sagarius, 327. — Thessalicus,
145, 146, 532.
Laurentii martyris ædes, 539.
Lazari (S.) et S. Magdalene corpora in illius ecclesiam
translata, 565, 704, 860.
Lazarus monachus dira patitur a Theophilo imperatore,
105.
Lemnus insula, 565, 568, 403, 704, 715, 861.
Leo Apostypus, Thracum Macedonumque dux, 503.
Tarentum expugnat, 506. Ipsius sors, 506.
Leo, Bardæ Phocæ filius, vir strenuus, 462. Prætor
constituitur, 472. Victoriam de Chamba reportat, 479.
De eodem, 735.
Leo Catilacius, Thessalonice prætor, 368, 511, 865.
Leo Chærophactes, 359. In monachum detondetur,
531, 720, 876.
Leonis Armenii genus, 6. Bellum adversus Ismaelitas,
11. Imperator a militibus acclamatur, 16. Excipitur in
urbem, 18. Stratagema in Bulgaros, 24. In imagines
edictum, 28, 99. Inducias cum Bulgaris init, 31. Ad
aram vulneribus percussus occumbit, 59.
Leonis Phocæ magistri infusta adversus Bulgaros ex-
peditio, 538, 590. In suspicionem cadit, 592, 594. Ejus
rebellio, 595. Pœnas dat, 596, 597. De eodem, 723, 881.
Leo philosophus ludi magister Constantinopoli, 185.
Quomodo in imperatoria notitia venerit, 185. Astronoma
ejus observatione depulsa sterilitas, 191. Hæresis
eius episcopali sede motus, 640. De eodem, 675, 681,
688, 806, 829, 840.
Leo sapiens Basilio patri succedit, 352. Incesti ejus
amores cum Zoe, 357. Insidias illi struitur, 360, 365. Ob
quæstas nuptias excommunicatur, 370. Moritur, 377. Ejus-
dem gesta, 700, 846.
Leo Tripolita ex Christiano apostata adversus Roma-
nos proficiscitur, 366. Thessalonicam capit, 368, 537. Inde
recedit, 563, 578. Fugatur, 405. De eodem, 703, 735,
862.
Lesbos insula, 55.
Leucatum, 584, 721, 877.
Lex de Persarum cum Romanis coniugis, 112. Lex
Romanorum principum, cum inaugurantur, absolventium
reos, 12.
Libya inferior, 125.
Locana urbs, 268.
Longobardia a Saracenis occupatur, 85, 290. His eripi-
tur, 308. Rebellat, 454, 701.
Lucæ evangelistæ templum, 525.
Ludovicus, Franciæ rex, Romanis auxilio profectus, 293.
Lulum castellum, 197. Agrenis, eripitur, 277.
Lydda, Orientis oppidum, 607, 774.

M

Mabriani ædes, 450.
Macedonia, 50, 181, 225, 228, 365, 403, 412, 451, 706,
740, 898.
Macedoniæ, 525.
Macetia, 450.
Mæandrus fluvius, 236.
Magnaura Constantinopoli, 85, 158, 185, 192, 317, 338,
374, 378, 640, 694, 868.
Maicetes Arsacida, Basilii imperatoris avus, 215.
Malagina oppidum, 9, 198, 660.
Malea promontorium, 300.
Mamantis templum, 197, 680. Palatium, 210, 245, 234.
Incenditur, 614.
Mamum, Ismaelitarum amerumnes, litterarum studio-
sus, 186, 188.
Mangana, regia domus, 357.
Manglaba, 401, 733, 895.
Manichæi iconoclastarum prodromi, 812. Manichæorum
vastata regio, 270.
Maniophanes Amorium prodit, 638, 805.
Mantes prandium, 322.
Manuel, Adrianopolis episcopus, in Bulgaria martyr,
217.
Manuel Armenius, 110, Theophilum imperatorem li-
berat a Saracenis, 117, 658. Ad illos deficit, 118, 652. Ab
iisdem redit, 119, 653. Curat imperium sub Michaelo
puero et imagines restituit, 148, 159. A palatio recedit,
168. Moritur, 194, 656. De eodem, 796.
Manuel Curtices, 455, 456. Perit, 458. De eodem, 752,
921.
Mannelli judicis libri, 428.
Marciani porticus, 531, 553.
Marci monachi præsigium, 565, 705, 862.
Mardaitæ, 504, 311.
Maria, Christophori filia, 415. Petro Bulgaro nubit,
414. De eadem 422, 740, 905.
Mariæ Delparæ oratorium, 351, 355. Ejus vestis religio,
407, 756, 827, 899.
Maria Theodoræ filia, 90, 628. Alexio nubit, 107, 650,
794.
Marianus Argyrus, 453, 456, 477. Occiditur, 458. De
eodem, 454, 480, 752, 921.
Marianus, Petronæ filius, Basilii adversus Michaelem
imperatorum conjuratus, 678, 688, 857, 840.
Marinæ ædes, 450.
Marmor Peganusium, 146.
Martinaciorum genus, 121, 635.
Martyrum in Creta sepulera, 77.
Mauriani ædes, 27, 605.
Mauropotamus, 674, 815, 826.
Medæum, 285.
Medi, 215.
Melitine amer cum Carbea Romanam ditionem inva-
dit, 165. Verberat mare, 179. Cum exercitu perit, 185.
Melitine, Syriæ urbs, 127, 269, 415. Capta a Græcis,
416, 742, 844, 907.
Melus castrum, 278.
Mesembria urbs, 24, 508, 589, 881. Ejus origines, 415,
706.
Mesocepium hortus, 529.
Mesopotamia, 428.
Methodius monachus pictor judicium extremum repre-
sentat apud Bulgaricæ principem, 164, 665.
Methodius patriarcha custodia traditur, 48. Theophili
imperatoris comes in expeditionibus, 116. Sedi Constans-
tinopolitanæ restituitur, 151, 154. Stupri accusatus mira
ratione se purgat a calumpnia, 158. De eodem, 612, 651, 811.
Methone Peloponnesi, 500, 502, 504.
Michael Balbus Amoræus, Bardani satellites, 7. Leonem
ad imperium adigit, 47. Patricia dignitate augetur, 25.
Majestatis criminis instigatur, 53. Capitis damnatus dolo
a sociis liberatur, 54, 619, 778. Imperator saluatur, 41.
Ejus hæresis, 42, 154. In Christianos sævit, 48. Litteras
spernit, 49. Victoriæ de Thoma reportata, 62, 64, 67.
Urbes recipiuntur, 71, 72. Clades ejus exercitus, 76, 80.
Sacilegus ejus nuptiæ, 79. Provinciarum nonnullarum
jactura, 82, 85, 84. Moritur, 85. Ejusdem gesta, 620, 782.
Michael Curopalata, Nicephori gener, imperator, 11.
Adversus Bulgaros proficiscitur, 15. Victus fugit, 15. Im-
perialia insignia Leoni tyranno tradit, 18. Monachi habi-
tum assumit, 20. Ejus mors, 30.
Michael, Christophori filius, clericus, 458, 756.
Michaelis cœlestis militiæ principis oratorium, 415.
Ædes, 310.
Michaelis (S.) Sinadensis de Photio præsigium, 668.
Michael, Moroleonis filius, a Bulgaris vulneratus, 400, 732.

Michael, Symeonis filius, monachus, 412, 740, 904. In fratrem rebellat, 420.
 Michael syncellus confessor, 108.
 Michael, Theophili imperatoris filius, patri triennis succedit, 148. Ejus profusio, 172, 235. Adversus Ismaelitas infeliciter pugnat, 176, 177. Fatuitas ejus in ludis, 197. 198. Trucidatur, 210, 224. Ejusdem exaggerata flagitia, 242. Corpus ejus pompa relatum, 533, 700. Ejusdem gesta, 647, 810.
 Mitylene insula, 194, 438, 668, 753, 923.
 Mocii martyris templum, 523, 565, 704, 861.
 Monasterium Abrahamitarum, 101. — Acrullii, 357. — Agathi, 378, 716, 871. — Agri, 50, 609. — Anthemii, 109, 632. — Antiochi, 471, 737. — Barachæi montis, 419, 450, 910. — Bordonis seu Gordonis, 534, 700, 849. — Campa seu Calypsa, 580, 717, 873. — Caulem, 562, 857. — Christophori, 862. — Chrysopolitanum, 109, 846, 858. — Clidium, 647. — S. Constantini, 693, 843, 846. — Coriarii, 109. — Cyminæ montis, 419, 450, 910. — Dalmatæ, 381, 669, 876. — Diomedis martyris, 225. — Dominorum, 46, 619. — Elææ, 109. — Elegmorum, 400, 892. — Elisabethæ, 574. — Euphemis martyris, 264, 597, 751, 890. — Euthymii patriarchæ, 870. — Gatacrenarum, 571, 577, 406, 410, 709, 739, 865. — Gastrorum, 90, 625, 658, 790, 835. — Heraclii, 9. Jeramie, 844. — Latri montis, 137, 180, 459. — Lazari Constantinopoli enauchis extructum, 565, 704, 860. — Mamantis, 403, 896. — Manuelis instaurator a Romano imperatore, 455. — Martinacii, 576, 715, 870. — Maximianæ, 669. Metanæ, 646. — Metropolitatum, 606. — Michaelitio Chalcedone, 645. — Monocastanum, 411, 739, 903. — Nosiarum, 576, 715, 870. — Olympi montis, 411, 418, 450, 440, 463, 484, 670, 739, 910. — Orientis, 20, 21. — Pantelemonis, 453. — Petras aureas, 410, 910. — Philomellum, 7, 604, 611. — Phocæ, 156, 540. — Procopis, 20. — Romani, 404, 471, 473. — Satyri, 20, 193, 690, 841. — Scepsæ, 689. — Sergii et Bacchi, 151, 649. — Siceorum, 351, 700, 849. — Spira, 569, 575, 712, 863, 869. — Studii, 63, 562, 584, 893, 730, 857, 876. Ejus monachi imagines reficendas curant, 148. — Tarasii, 575, 712, 869.
 Monembasia, 510.
 Monothyrum Constantinopoli, 536, 562, 837.
 Mous sanctus, 180.
 Monstrum hominis duplicis, 453, 749, 919.
 Morolæon patricius, Adrianopolis prætor, trucidatus, 404, 897.
 Mortagon, Bulgarorum imperator, 64. Thomam clade afficit, 66.
 Mos victorum regum colla calcandi, 69.
 Murinixum castellum, 269.
 Misticus diversorium, 146.
 Mutragonis, Bulgarorum principis, in Christianos ira, 217.
 Myrelæum, 404, 473.
 Mysi Olympici, 464.
 Mysterium Constantinopoli, 141, 640, 806.
 Mystica Triconchi phiala, 141.

N

Narsetis ædes Constantinopoli, 646, 810.
 Nasaris adversus Saracenos expeditio, 203. Illustris ejus victoria, 504. Ejus in Sicilia atque Italia res, 504.
 Naupacti castrum, 320.
 Naxos insula, 583.
 Nazaræi monachi trucidati, 542.
 Nazarii martyris ædes, 524.
 Neapolis defectio, 454. A Romanis obsidetur, 454.
 Nebria insula a Samitis Proconneus dicta, 457.
 Neocæsarea urbs, 72.
 Nicæa urbs, 464.
 Nice, Macedoniæ urbs, 214.
 Nicephori Phocæ virtus atque facta, 512. Contra Bulgaros proficiscitur, 538. Dux Thracæstorum constituitur, 560.
 Nicephorus imperator in Bulgaria occumbit, 6. A Seythis vulneratus moritur, 11.
 Nicephorus patriarcha exsilio multatus, 28, 608. Epistola ejus ad Michaelem imperatorem, 47. De eodem, 670, 764.
 Nicephorus patricius, Bardæ Phocæ filius, scholarum domesticus, 459. Chambdam vincit, 460. Magistri dignitate auctus, 472. Adversus Cretenses militatur, 475. Ad suos ante pugnam oratio, 478. Hostes superat, 481. De eodem, 735, 854.
 Nicetas dux Theasalonicam venit, 512. Civem ad virtutem cohortatur, 524. Capitur ab Agarenis, 565.
 Nicetas magister, Romani imperatoris affinis, 413, 908. In monachum tenditur, 417, 742, 908.
 Nicetas, Michaelis europatæ filius, 20.

Nicetas Ooryphas patricius Dalmatis auxilio profectus, 290. Saracenos in Italia vincit, 293. Cretenses fugat, 299, 300.
 Nicetas Sclerus sub Leone imperatore Turcos adversus Symeonem conducti, 358, 855.
 Nicolai astrologi vaticinium, 383, 720.
 Nicolaus, Constantini ducis filius, occisus, 390, 725, 865.
 Nicolaus patriarcha, 361, 703. Leone excommunicato sede dejicitur, 371, 705. Restituitur, 577, 715. Constantini Augusti pueri tutorem agit, 381, 385, 392. Aula ejicitur, 386, 394, 723. Ad pacem cum Bulgaris in eundem missus, 405, 755. Moritur, 410, 759. De eodem, 860.
 Nicomedia urbs, 9.
 Nicopolis origines, 420, 706.
 Nova domus Constantinopoli, 537.
 Numerorum Constantinopoli carcer, 175, 450, 668.

O

Oceanus, 73.
 Olympus, Græciæ mons, 519.
 Onopictes fluvius, 280.
 Ophri portus, 435.
 Opsidium, 55, 181, 240, 364, 397, 417, 421, 445, 463, 751, 745, 890.
 Oraculum Sibyllinum, 36.
 Ὀρθόδοξία festum, 160.
 Oxia, 110.]

P

Padasia, 280.
 Paiperte oppidum, 404, 896.
 Palæstina, 125.
 Pallene insula, 579.
 Pancratucas Armenius Adrianopoli prodiit, 567, 725, 886.
 Panium Thraciæ urbs, 71, 613.
 Pannonia, 288.
 Panormus urbs, 304.
 Paphlagonia, 89, 123, 181, 565, 657, 721.
 Paphus Cypri, 396.
 Paramocastellum, 278.
 Pardus, biglæ drungarius sub Leone imperatore, 561. In vincula conjectus, 563, 859.
 Parium, 367, 862.
 Paschalus, Longobardiarum dux, ad Franciæ regem mittitur, 431, 748, 917.
 Patmus insula, 580.
 Patræ Achaiæ, 226, 500.
 Patzinacæ gens, 122, 387, 390, 723, 879.
 Pauli (S.) delubrum, 23, 605. Ejus oratorium a Basilio imperatore extructum, 147, 551.
 Pauliciani puniunt, 165.
 Paulini ædes, 59.
 Pegæ Constantinopoli, 525, 557, 554, 561, 401, 414.
 A Bulgariis incensæ, 402, 406, 753, 894.
 Peloponnesus, 226, 500, 510, 845.
 Pentacubiculum, 358.
 Pentapyrgium Constantinopoli, 627, 795.
 Persæ, Thomæ rebellantis socii, 53. Eorum de imperio lex, 110, 626. In singulas Romanorum cohortes disperguntur, 126, 795. Eorum prodiitio, 128. Eorum de Theophobi morte opinio, 156.
 Persis, 110, 111, 112, 453.
 Petra Lata castrum, 421, 745.
 Petri apostoli ædes, 531, 540.
 Petrium, 275, 325, 398, 453, 890.
 Petronæ protospatharii de Thessalonica defendenda consilium, 509.
 Petronas, Bardæ Theodoræque Augustæ frater Sarcæi extruit, 125. Prospera ejus adversus Melitines amerem expeditio, 167, 181. Moritur, 181. De eodem, 627, 666, 793, 825.
 Petrus, Symeonis Bulgari filius, 412. Pacem cum Romanis componit, 413. Mariam, Christophori imperatoris filiam, in matrimonium ducit, 414. de eodem, 740, 904.
 Phalacri castellum, 279.
 Pharus, Dei delubrum Constantinopoli, 19, 52, 536, 594.
 Philippi apostoli sacellum, 525.
 Philippi, Macedoniæ urbs, 214.
 Philippopolis urbs, 387, 687.
 Philopatium locus, 251.
 Phoberi oratorium, 101, 112, 453.
 Phoenicia, 123, 366.
 Photii patriarchæ cum domo regia affinitas, 175. In sedem Constantinopolitanam ejecto Ignatio intruditur, 195. Mortuo Ignatio sedi male restituitur 276. Deusu ejicitur, 334. De eodem, 662, 826.
 Phrygia, 475, 758.
 Pidra, orientalis thematis oppidum, 6.

Pietatis in patriam insigne exemplum, 296.
 Pithecium palatii balneum, 610.
 Platæ insula, 49.
 Platonis martyris templum, 524.
 Podandus fluvius, 265.
 Polyeuctus monachus patriarcha, 454, 444. Dicitur alter Chrysostomus, 445. De eodem 751, 765.
 Porta aurea Constantinopoli, 197, 271, 385, 612, 653, 719, 764, 877. Thessalonica, 514. — Cassandreotica Thessalonice, 529 — Eburnea, 58. — Ferrea Constantinopoli, 463, 755. — Litæ Thessalonice, 545. — Romana Thessalonice, 526, 529, 577. — Xerocerce, 404.
 Portus Byridensis Thraciæ, 61. — Carta, 612. — Cenchreorum, 300. — Hierax, 510.
 Poson locus, 181, 184.
 Pothus, Eusthaliæ Argvri filius, 574, 400, 401. Turcos undit, 425, 733. De eodem, 892.
 Prietius Bithynis, 464.
 Principus insula, 79.
 Procopia, Michaelis europalatae uxor, 18.
 Procopius, Romanorum dux, 305. Ab Agarensis victus caditur, 306, 845.
 Præconnesus insula, 196, 299, 457, 753, 922.
 Promanti ædes, 668.
 Prote insula, 9, 41, 47, 454, 457, 411, 619, 532, 821, 924.
 Prosa urbs, 463.
 Psamatih ædes, 716, 872.
 Psicha suburbannum, 151, 420, 649.
 Psillocastellum, 278.

R

Rachatum castellum, 270.
 Ragusii diuturna obsidio, 289.
 Rentacius Avicæ oculis orbatur, 599, 732, 891.
 Rentani, gens Scythica, 288.
 Rehabodus Constantinopoli locus, 524, 833.
 Rheudestum, Thraciæ oppidum, 614.
 Rhapsacium præsidium, 269.
 Rhegium, 540.
 Rhodophylus cubicularius captus necatur, 568, 569, 863.
 Rhodus, 438, 753, 922.
 Rhogus locus, 747.
 Rigias, Thraciæ flumen, 614, 616.
 Robam, 279.
 Roma, 290, 459, 689, 811.
 Romani (S.) ædes, 324.
 Romanus Argvrus dux, 589, 881. Fit Romani imperatoris gener, 399.
 Romanus, Constantini filius, castratus, 426.
 Romanus junior Constantini Porphyrogenetti filius, 250. Anastasiam in matrimonium ducit, 458. Imperator designatur, 466. In imperium succedit, 469. Sorores in monasteria detrahit, 471. De moribus ejus, 472. De eodem 736.
 Romanus, nepos Romani imperatoris, Hugonis Franci filiam ducit, 431, 748.
 Romanus Constantini index eligitur, 391. Magnus heteriararcha, deinde imperatoris pater creatus, 394. Fit Cæsar, 397. Ecclesiæ unionem componit, 398. Conjuraciones in ipsum extinctas, 399, 400, 404. Perjurus in Constantinum collegam, 400. Pacem cum Bulgariis init, 408. Cura ejus in egenos atque in monachos amor, 417, 433. A Stephano filio throno dejicitur inque monachum tondetur, 435. Stupenda ejus visio, 438. Pœnitentia publica, 459. Moritur, 441. De eodem, 725, 883.
 Rosa, Dalmatiæ urbs, 289.
 Russorum Scytharum grassatio, 196. Ad fidem adducuntur, 196, 542. Nova in imperium irruptio, 425. Rorum genus, 425. Clades eorum, 424. Immanitas, 425. De iisdem, 674, 707, 746, 826, 914.

S

Sabbatius monachus Leonem Armenium seducit, 26, 601, 619, 619.
 Saca Cretæ, 476.
 Sacticiæ ducis virtus bellica adversus Bulgaros, 495, 754, 805.
 Sagaris seu Sangaris fluvius, 432, 749.
 Sagudati Thessalonicensibus tributarii, 496.
 Samara urbs, 453.
 Samonas pater Constantinopoli, 574, 711.
 Samonas cubicularius malignum in Leonem imperatoris consilium detegit, 563. In Syriam fugiens comprehenditur, 569. Ejus impietas, 370. In monachum tondetur, 576. De eodem, 708, 858.
 Samosatium urbs obsessum, 176. Diripitur, 268, 634.
 Samothrace peninsula, 567, 458, 706, 754, 922.
 Samus castram ab Agarensis captum, 857, 701, 852.

Saniana urbs, 72.
 Saracenorum bellica prudentia, 126. Liberalibus artibus student, 186. Eorum in Italia vires et in eos expeditio, 292. De apostatis his dira vindicta, 301. Gentis scelera, 587.
 Sarceli castrum, 122.
 Sarus fluvius, 280.
 Scaveni, 295, 508, 514, 525, 843.
 Scyia locus, 19, 40, 170, 604.
 Scyru insula, 57.
 Scytharum cum Nicephoro bellum, 11. A Romanis defectio, 268. Eorum ditonem invadunt, 420.
 Scythicæ gentis immanitas, 13.
 Seleucia, 181.
 Selybria, Thraciæ oppidum, 614. De ejus nomine, 706. Senatuum moneta a Basilio imperatore cussa, 175, 660. Serantapechus Hebræus, Ecclesiæ Dei intensissimus, 482. Trucidatur, 484.
 Serbii, gens Scythica, 288, 291.
 Sergius monachus, vir præclarus, 453, 454, 750, 919.
 Sergius, Photii patriarchæ pater, 668.
 Severinæ (S.) arx, 315.
 Sgora locus, 424, 915.
 Sicilia, 77, 368, 568. A Saracenis capta, 82, 288, 621, 789, 792. A Romanis diripitur, 304. Ad pacem redit, 454.
 Sigma Constantinopoli, 140, 141, 143, 323, 610, 613, 688, 806, 840.
 Sinope urbs, 112, 124, 125, 626, 803, 824. De ejus nomine, 657.
 Sirichæ crux, 569, 708, 864.
 Sisinius, generalis logotheta sub Romano juniore, 470, 757.
 Solare a Theophilo imperatore extractum, 144, 197.
 Soldanus, Carthaginiensium dux adversus Romanos, 289. Ejus sors, 293. Dolus in regem Francorum victorem, 295, 695. Ejus expeditio in Capuam, 296, 696.
 Sophia, Christophori uxor, coronatur, 402, 753, 894.
 Monacham agit, 471, 757.
 Sophiæ templum, 203, 259, 522, 554, 582, 402, 154, 894.
 Sophia, Theodoræ Augustæ soror, 175. Nubit Constantino Babutico, 175.
 Sosthenium, 540.
 Sozopetra urbs, 124.
 Spatha præsidium, 267.
 Stelæ insula, 503.
 Stenum, 401. Incensum, 402, 423, 614, 733, 894.
 Stephani castellum, 270.
 Stephani martyris templum, 535, 655.
 Stephanus Amasenus eunuchus patriarcha, 410, 411, 759, 902. Moritur, 417, 742.
 Stephanus, Basilii imperatoris filius, clero adlectus, 264, 553. Fit patriarcha, 554. De eodem, 700, 848.
 Stephanus magister, 175, 554. Constantini tutor, 580, 581, 585, 590, 592. Aula discedit, 594. In monachum tondetur, 598. De eodem, 701, 717, 726, 731, 850.
 Stephanus, Romani filius, coronatur, 409, 759. Annam in uxorem ducit, 422, 745. In patrem insurgit, 435, 752. In clericum tondetur et relegatur, 427, 753. De eodem, 902, 915, 921.
 Strobili insulæ nomen, 567, 705. A Saracenis petita, 588, 722, 980.
 Strobylæa, 323.
 Strymon, 420, 576.
 Sudea, Agarenorum dux, Theophilum imperatorem vincit, 805.
 Symbatius, Bardæ gener, ejus necis promotor, 203, 237, 676. Thraciosorum præfectus, 253. Oculis orbatur, 241, 680. De eodem, 823.
 Symbatius, Leonis Armenii filius, 41, 616, 619.
 Symeon a secretis cum Leone Tripolita paciscitur, 568, 575, 576, 707.
 Symeon, Bulgariæ princeps, adversus Romanos proficiscitur, 557. Cum iis de pace agit, 580, 585. Adrianopolin capit, 587, 404. Romanos vincit, 589. Pacem cum Romano imperatore componit, 408. A Chrobatis vincitur, 411. Moritur 411. De eodem, 701, 717, 855.
 Syracusæ urbs, 82. A Carthaginiensibus captur, 509, 691, 843.
 Syria, 72, 90, 124, 278, 507, 508, 569, 575, 585, 598, 482, 512, 561.

T

Tanis fluvius, 122.
 Tarentum, 267. Captum diripitur, 506.
 Tarsensium stratagemata ac victoria, 287. Clades, 298.
 Inducta cum Romanis, 443.
 Tarsus Ciliciæ, 125, 126, 166, 197, 283, 284, 874, 433, 364, 598, 847, 868.

- Tataces Armenius rebellans oculis privatur, 404, 751, 806.
- Tauronemium Siciliae captum, 365, 704, 860.
- Tautzes seu Tzontzes, Zautze filius, 560, 856.
- Taxus mons, 279.
- Taxati Peloponnesii, 311.
- Tenedus insula, 434, 754, 922. De ejus nomine, 706.
- Teparice urbs, 166, 176, 2:6, 374, 841.
- Teparicenses a Basilio imperatore armis petuntur, 266.
- Teror strages, 274, 811.
- Torbunote, Scythiarum gens, 268.
- Trebintini insula, 608.
- Tetraserum Constantiopolim, 140.
- Thabor mons, 607.
- Thasus insula, 157. Olim Chryse dicta, 367, 706.
- Thecla, Theodora filia, 90, 147, 623, 658, 675, 823.
- Theclae protomartyria oratorium, 148.
- Theodisa Florida, Theopulli imperatoris socrus, imagines colit, 90.
- Theoclistus logotheta, 122. Rerum curator, 148. Ejus cum M. uelae discordia, 168. Interficitur, 170. De eodem, 202, 654, 657, 814.
- Theodora, Constantini Porphyrogeneti filia, 439. In monacham detonditur, 471, 757.
- Theodora, Romani imperatoris uxor, coronatur, 598, 751, 890. Moritur, 402, 733, 894.
- Theodora, Theopuli uxor, 89. Imagines colit, 91. His reficiendis operam navat, 119. Mariti absolutionem petit, 103, 152. Quam et impetrat, 153. In monacham attonditur, 174. Moritur, 174. Eius genus, 174. Praesagium ejus de Basilio Macedone, 235. De eadem, 625, 623, 617, 790, 810.
- Theodora aedes a Bulgaris incensae, 402, 893.
- Theodorus Belonus patricius, 452. Urbis praefectus eligitur, 461.
- Theodorus, Constantini Porphyrogeneti praedagogus, 591, 592, 595. Expellitur, 597. De eodem, 723, 835.
- Theodorus Craterus, 115, 126, 133. Ejus martyrium, 151, 633, 805.
- Theodorus Crithinus archiepiscopus, cultor a. imaginum male habitus, 659, 795.
- Theodorus, traier Theophanis, confessor, 104, 160.
- Theodorus Samalabareus Leoni Augusto insidias suavit, 549. Ejus poena, 556. Moritur, 556. Impie gesta, 692, 697, 700, 813.
- Theodorus Studita confessor pro s. imaginibus, 606, 767. Ejus, 764.
- Theodosia, Leonis Armenii uxor, 25, 41, 610.
- Theodosiopolis urbs, 428.
- Theodosius Babuticus ad Francos regem missus, 135.
- Theodosius Leonis Armenii filius, 41, 6, 9.
- Theodotus Melissenus Cassiteras, 22. Ejus adversus a. imagines consilium, 27, 655. Episcopalem sedem nanciscitur, 23, 609, 766.
- Theodosii de orthographia liber, 82.
- Theophanes confessor pro cultu s. imaginum, 104.
- Smyrneus episcopus, 160. De eodem, 611, 655, 806.
- Theophanes protovestiaris subadjuva imperatori, 411, 418, 414. Pacem cum Turcis componit, 425, 450. Rusos vincit, 424, 425. In exilium agit, 4:0. De eodem, 759, 746, 915.
- Theophano a Constantino, Romani filio, in uxorem ducitur, 425, 746.
- Theophano, Constantini Porphyrogeneti filia, in monasterium traditur, 471, 757.
- Theophanus, Leonis sapientis uxor, 560, 694. Miraculis post mortem clarat, 361, 702, 856. Ejus nomine templum extruit Leo maritus, 1:61, 800.
- Theophili zes, Michaelis imperatoris consobrinus, 224, 229. A Michaelis in Peloponnesum mittitur, 236.
- Theophilus, Joannis Curcuæ frater, vir praclarus, 428.
- Theophilus martyr, 126, 6:9, 805.
- Theophilus, M. chae. is Balbilii filius, 48, 59, 64. Patri succedit, 51. Leonis percussore trucidat, 86. Bello interix, 87. Edificiis incumbit, 94. Fil hostis a. imaginum, 99. Monachos urbe expellit, 100. Libros sacros corruptos, 104. Cantica edit, 106. Lex ejus de criminibus delatandis, 107. Adversus Saracenos expeditio, 113. Eos vincit, 114. Ab illis superatur, 128. Moritur dysenteria, 131, 134, 139. Edificiorum eus descriptio, 159. Post mortem sub conditione ab orthodoxis absolvitur, 155. Ejuandem gesta, 634, 769.
- Theophilus, urbis praefectus, vir nequam, 441. Quaestor eligitur, 444.
- Theophilus Persa, 109. Duplex de eo narratio, 110, 111. Theophili sororem in matrimonium ducit, 112. Imperium a Persis oblatum detestat, 124. Occiditur a Theophilo, 125, 153. De eodem, 625, 657, 648, 795, 805, 810.
- Theophylactus Ahestactus, Romani imperatoris pater, 690, 841.
- Theophylactus, Romani filius, clericus, 409, 759, 902. A papa vicarius in patriarchali sede collocatur, 422, 432, 745, 915. Moritur, 444.
- Theronopolis, 400, 752, 692.
- Thessalonica, 5:7. Expugnatur, 508. Urbis descriptio, 491, 498. Obsidetur, 521. Lira civium caedes, 543, 707, 863.
- Thomas apostoli aedes ambusta, 354, 760. Ejus sepulchrum, 483.
- Thomas presbyter depositus a Nicolao patriarcha, 570, 865.
- Thomas quidam in Michaelis Balbum insurgit, 50. Duplex de eo opinio, 50, 52. Asiam populatur, 85. Constantinopolim obsidet, 59, 61. Terra marique vincitur, 62, 64. Cladem a Bulgaris accipit, 66. Victus Adriacopolim evadit, 68. Imperatori traditus trucidatur, 69. De eodem, 621, 784.
- Thracia, 50, 56, 61, 64, 181, 388, 411, 451, 740. Diripiuntur, 157, 586, 405, 460, 786, 898.
- Tigris fluvius, 427.
- Topi Constantinopoli, 565, 704, 860.
- Tributum funarium, 51.
- Triclinium aureum, 145. Exornatur a Constantino Porphyrogeneto, 456. — Cariani, 144, 160. — Ethersens, 588. — Eros, 145. — Justiniani, 147, 358, 458. — Lausacum, 50, 104, 147, 170, 822. — Margarita, 145, 144, 550, 790, 846. — Pyxis, 145. — The-salum, 150.
- Triconchus, 140, 142, 145, 400, 640, 806, 892.
- Tricymbalus, palatii locus, 438.
- Tripolis Phoeniciae, 566, 598.
- Tropas arx, 515.
- Trophoniam domitium subterraneum, 156.
- Tropica, palatii locus, 459.
- Trulus, prope Constantinopolim domus, 635, 799.
- Trypho monachus patriarcha, 417, 742, 908. Sede moventur, 421, 744, 914.
- Turci, 127. Eorum sagittandi vis, 127. Bulgariam vastant, 358, 701, 854. Iuentione deleti, 359. In imperium irruunt, 422, 746. Strages eorum, 462, 480, 810.
- Tzeri locus Constantinopoli, 539.

U

- Umor, Arabum tyrannus, 482.
- Ungri gens, 818.

V

- Vaticinia mulieris Agarensis, 121.
- Vaticinium Isaci monachi de Basilio Macedone, 211.
- Visto, matri Leonis oblata, 56.

X

- Xiphia cometes sub Alexandro imperatore, 879, 716.

Z

- Zachlumi, gens Scythica, 288.
- Zacynthus insula, 502.
- Zagora seu Delbelus, 165, 666.
- Zapetra urbs capta, 2:8, 634, 798.
- Z rouchus fluvius, 268.
- Zautza, Zoes pater, 3:4. Imperatoris pater appellatur, 357, 359, 701, 852. Moritur, 362.
- Zechi cum Thoma rebellante conjuncti, 55.
- Zelicum haeresis extincta, 161, 654.
- Zoenonis domus, 9.
- Zoe Carbuonopsina, quarta Leonis imperatoris uxor, 806, 570. Antae restituitur, 586. Pacem cum Agarens componit, 398. Demum ejecta reducit a Constantino filio, 392. In monasterium traditur, 397. De eadem, 705, 723, 726, 751, 862, 878.
- Zoe, Constantini Porphyrogeneti filia, 459. In monasterium detraditur, 471, 757.
- Zoe, Leonis sapientis pellex, 360, 702, 856. Deinde conjux, 361, 702, 856.
- Zoutarion, Cretae locus, 183.

INDEX IN GENESIUM.

A

Abasii, 33.
 Abystanum, 96.
 Acritas, 50.
 Acaus, 126.
 Acanthium, 90.
 Afri, F. Saracen.
 Agranae, 122.
 Agros monasterium, 15.
 Alani, 35.
 Alcomon, 127.
 Alexander, Basilii Maced. filius, 113, 111.
 Amastria, 88, 61. Dicta ab Amastride Oxyartia filia, 59.
 Amer, 67, 91, 93, 94, 96. Ejus filius, 96.
 Ameramonne Saracenorum, 61.
 Ἀμοροπόλις, 67. Amorium obsidet et expugnat, 64, 69. Negat captivos redere, 68. Exercitum congregat ad Tarsum, 66. Ejus filius, 67, 61, 72, 73.
 Amisus, 94, 96.
 Amorium, 32, 61.
 Anargyrorum templum, 39.
 Anastasius, filius adoptivus Thomae 39, 41, 45.
 Anchiata, 67.
 Ancyra, 122.
 Andane (Mandane), 108.
 Andreas apostoli insula, 50.
 Andreas Saracenus vincit, 115.
 Antigonus Bardae Caes. filius, 103, 106, 110.
 Antonius secundus, 14.
 Anzes, 68, 92.
 Apochaps, 46, 47.
 Arcadiopolis, 45.
 Aristaeus, 128.
 Aristomedon, 127.
 Armenii unde dicti, 29.
 Arsaber, Theodosiae Aug. pater, 21.
 Asparis cisterna, 86.
 Asterius, 127.
 Athingani, 32. Athinganus vates, 31.
 Ἀττάλινα, 31.
 Avari, 65.

B

Babdel ὁ τρισηπταετώντιονος, 47, 48.
 Babec, Persarum dux, 54.
 Balneum palatii, 21.
 Barbysus fluvius, 38.
 Barca, 6.
 Bardasius sive Bardanes patricius, cognomine Turcus, 8. Invisus Nicephoro imp., 33. Et adhæret Thomas, 35. B. themati orientaliu[m] præficitur, 8. Monachum Philomeli adit, 8, 22. Nicephorum imp. bello adoritur, 9. Relegatur et execratur, 10.
 Bardas patricius, Leonis Arm. pater, 36.
 Bardas, frater Theodori Aug., 91. Cædem Theoctisti machinatur, 86.
 Cæsar, 90, 97. Viros doctos congregat in Magnaura, 98. Ignatium patriarcham removet, 99. Interficitur, 103, 106. Mortis ejus præsentia, 103. Ejus mores, 98.
 Barascius Christophori filius, 55.
 Basilus Leonis Arm. filius, 26, 99.
 Basilus Macedo Theophilo imp. successor demonstratur variis præsentia, 70, 71, 105, 108, 111. Ejus genus et iulia, 107. Ingeris si iam uxorem dicit, ab imp. Michaeli adoptatur, 111. Ab eo imperator creatur, 112. Solus imperat, 113. Tepbricam frustra oppugnat, 121.

Expugnat, 121. Ejus mores, 126. Ejus mors, 128. Ejus filii, 115.
 Baltherrhyax, 122, 124.
 Bellerophonos, 66.
 Besparanta, 67.
 Biachernæ, 39, 75, 85. Unde nomen, 85.
 Boitzes, 65.
 Βοδρόπολις, 59, 54.
 Bucoleon, 10, 60, 73.
 Bulgari unde orti, 85. Michaelem Europ. vincunt, 12, 4. A Leone Arm. vincuntur, 13. Michaeli Balbo auxilia offerunt, 41. Eorum minas Theodora repellit, 83. Baptizantur, 97. Bulgarius luctator, 127.
 Byridense litus, 41.
 Byza Byzantis filia, 54. Conf. Κέρας.
 Byza oppidum, 44, 45.
 Byzantium a quibus conditum, 27.

C

Cabiri, 33.
 Callistus, 121.
 Callimachus Ægyptius, 34.
 Carheas, 121.
 Carysiti, 27.
 Cassiteras Theodotus, 11, 10.
 Catacylas, 33, 35.
 Catena ferrea, 58.
 Cedocius, 42.
 Cellarium, 92.
 Celmes, 116.
 Cephalenia, 118.
 Cæpi, 103, 104, 105.
 Chaldi, 33.; Chaldi Triphtarites, 103.
 Chandax, 47.
 Charax, 46, 47.
 Chariani thema, 97, 123.
 Chazari, 85.
 Chilocomus, 69.
 Chouarium, 92.
 Chorasan, 72.
 Christophorus magister, 33.
 Chrysochir, 121, 122, 121.
 Colohium, 7.
 Cometas grammaticus, 98.
 Cometas speciem duarum lunaram præbens, 31.
 Constantinum forum, 128.
 Constantinum, Copronymi sepulcrum, Constantinum Leonis et Irenes filius, 35. E us nomen Thomas usurpat, 35. Ejus filia Euphrosyne, 50.
 Constantinus s. Symbatius, Leonis Arm. filius, 26.
 Constantinus Triphyllus, 70.
 Constantinus Armenius, 81, 88, 100, 101, 102, 106, 110.
 Constantinus Basilii Maced. filius, 113, 114.
 Constantinus (Andronici Ducæ filius), 48.
 Constantinus Leonis sapientis filius, 4.
 Constantius, filius adoptivus Thomae, 36, 37.
 Corinthii, 27.
 Cos insula, 49.
 Craterus Cibyrrhæotarum dux, 48. A Saracenis interficitur, 49.
 Creta a Saracenis occupatur, 46. In potestate Saracenorum, 49.
 Cromna, 39.
 Criminus Bulgarorum dux, 4, 12.
 Cydnus fluvius, 67.
 Cyminas, 82.
 Cyri γυρπότες, 56.

Cyrellus Gotynæ episcopus, 68

D

Dæmones pastoribus in Peloponneso nuntiant expugnationem Syracusarum, 117. Sanguine Christiano saturantur, 117.
 Dagistense monasterium, 14.
 Daximon, 67, 92.
 Deuteron S. Annæ templum, 105.
 Diabasis, 42.
 Diaconitzes, 125.
 Dictæus, 127.
 Diomedis martyris templum olim Helix, 108.
 Dionysius Heracleæ tyrannus, 89.
 Dora, 95.
 Dorylaeum, 69.
 Dorystolum, 86.
 Dux ducum, 67.

E

Eburnæ porta, 24.
 Ἐλέκελις τετρασεκαλή, 40, 10.
 Ἐν καὶ ἡμῶν, homo Giganteus, 23.
 Episcoporum concilium, anno tertio Leonis Arm., 27. Imperantibus Michaeli et Theodora, 82.
 Erachtheus, 126.
 Erichthonius, 67.
 Euphrosyne Constantinæ filia, Michaelis Balbi uxor, 50.
 Eurymedon, 126.
 Euthymius Sardensium metropolis, 80.
 Erabolius. V. Joannes.
 Exarchon, 6.

F

Forum Constantini, 128.
 Franciæ regi legatio mittitur Theophilo imp., 71, 73.

G

Gallerianum, 116.
 Gatria monasterium, 90.
 Gazura palus, 8.
 Georgius, 71.
 Germanicia, 115.
 Geron oppidum, 73.
 Getæ, 33.
 Gregorius Leonis Arm. filius, 26, 99.
 Gregorius dux, relegatus a Michaeli Balbo, ad Thomam se applicat, 58. A Thoma interficitur, 41.
 Gryllus patriarcha, 102.

H

Hadrianus a Basilio imp. contra Saracenos mittitur, 116.
 Halimedes, 126.
 Halys, 97.
 Helos, 117.
 Heracles, olim Perinthus, 45.
 Hierax, 116.
 Hispanienses Saraceni, 48.
 Hodegi monasterium, 105.
 Homerus, 25, 49, 52, 63, 88, 97, 101, 126.

Horcoston, 37.
 Hunni, 28, 53.
 Hymenæus, 127.
 Hymnus, 19.
 Hypogolii, 47.

I

Iberi, 33.
 Icbithys, 118.
 Ignatius, Michaelis Europ. filius, ca-

orator, 7. Patriarcha, 100. Deponitur, 99. Constantini Copron sepulcro includitur, 100. Bariae in somnis apparet, 107.

Ignis Graecus, 34, 40, 41.
Imaginum cultus post 30 annos restituitur, 78.
Ingeris filius, uxor Basilii Macr., 111.
Irene Augusta, Παρθένω & Θεῶν dicta, 115.
Italia, unde nomen, 116.

J

Job Patriarcha Antiochiae, 33.
Joannes Frabullus, 3, 30, 30, 44.
Joannes sive Jannes grammaticus, monasterio Sergii et Bacchi praepositus, 83. Adjutor Leonis Arm. in destruentibus imaginibus, 27. A Theophilo imp. ad Saracenos mittitur, 63. per Αζαρομαυραζα Theophilo successorem ostendit Basilium, 70. Patriarcha, 75, 71. Deponitur, 80, 82.
Joannes Gorgonites, 100.
Justiniani triclinium, 89.

K

Κέρας, 38, 40. Κέρας Βότρε, 34.

L

Lanlacum, 18, 87, 88.
Lazi, 33.
Αζαρομαυραζα, 70.
Leo Isauricus, 14.
Leo Amalecita, 4. Ex Armentis et Assyriis prognatus, 10, 28. Bardae patricii filius, 36. Pidrā educatus, 8. Praefectus orientalium sub Bardanio, 8, 9. Foederarum dux, 10. Saracenos vincit, 10. Patricius, 10. Orientalium dux in bello Bulgarico, 4, 8. Imperator salutatur, 5, 6. Ορθόδοξη fidei professionem recusat, 27. Bulgarios devincit, 15. Cum Hunnis paciscitur, 28. Sacras imagines destruit, 13, 17, 27. Thraciam Macedoniaeque urbes instaurat, 28. Exercitus ejus exiguus a Thoma vincitur, 56. Michaelē Amor. noctu visit in carcere, 22. Interficitur, 23. Ejus mores, 8, 16, 17, 18 - 19, 28. Ejus filii, 26. Ejus interfectores penas dant, 51.
Leo Philosophus, 98.
Leo Basilii Macedonis filius, imp., 4, 48, 113, 114, 125.
Longobardia, 116, 120. Unde dicta, 116.

M

Macharas, 97.
Magnaura, 31, 75, 98.
Malagani, 114.
Mamantis templum, 102, 111.
Manichaei, 33.
Manuel Armenius, 52 Imperatorem Theophilum a Saracenis liberat, 62, 69. Ad Saracenos fugit, 62. Quibus multa commoda praestat, 72. Redit, 63, 73. Praefecturam scholarum recipit, 68. Magister, 73, 85. Tutor Michaelis imp., 77. Miraculo ad restituendum imaginum cultum excitatur, 78. Ex palatio secedit, 86. Bardae vaticinatur interitum, 90. Michaelē imp. vix liberat a Saracenis, 92.
Maria, Καλή Μαρία, soror Theodora Aug., 87, 88.
Martinianus, 70. Martinianorum Imperium, 70.
Maurianin porticus monachus, 14, 21.
Melissenus, 88.
Meitene, 67, 91, 115.
Mensurator, 125.
Merops, 118.
Methodius episcopus, 30, 76. Patriarcha, 82. Stupri accusatus se purgat, 83. Moritur, 90.
Mithone, 118.
Metropolitanus, 83.

Michael, gener Nicephori, post Stavracium imp., 4, 10. Devictus a Bulgaris, 12. Fugit, 4. Deponitur, 5. Monasterio includitur, 7.

Michael patricius Melissenus, pater Theodori, 11.
Michael Amoriensis, 3. Balbus, 8, 53. Uxorem ducit filiam praefecti thematis orient., 31. Comes cohortis, 4. Vestem Leonis Arm. induit et concealcat, 7, 22. Patricius et excubitorum praefectus, 12, 19. A Leone Arm. carcere inclusus, 19--25. Imperatori exitium struit, 23. Ex carcere imperator appellatur, 30. A Thoma obsidetur, 34, 38. Thoma vincit, 40. Fugit, 45. Arcadiopolin inclusum obsidet, 45. Interfici jubet, 44. Euphrosynen uxorem ducit, 50. Obiit, 50. Ejus mores, 19, 32.
Michael syncellus Hierosolym., 74.
Michael Theophili filius, imperator cum Theodora, 77. Theoclitum interfici jubet, 87, 88. Matrem ex palatio removet, 90. A Saracenis vincitur ad Samosata, 91. Vix evadit, 93. Eius aurificationes, 102. Αουβόρεννο, 104. Interficitur, 113.
Michael Bulgarorum dux, 97.
Moxia, 86.
Mortagon Bulgariae dominus, 41.
Mycenae, 27.

N

Nasar, 33, 118, 119, 120.
Nicea, 69, 121.
Nicephorus imp., 4, 9, 53.
Nicephorus patriarcha, 27, 81. Relegatur, 15. Cum Theophane absente conversatur, 15. Ejus de Leone Arm. iudicium, 17.
Nicetas Constantini Triphyllii filius, 71.
Nicolaus Scutellops, 100.
Nicomedia, 121.

O

Olbianus, 32, 35, 37.
Oleum, 120.
Ooryphas, 60, 61.
Opsicum thema, 33, 113.
Orsanes, 67.
Oxia, 53.
Oxyartes, 89.
Ozopetra, 64, 66.

P

Panion, 45.
Paphlagonia unde dicta, 58.
Παρθένω, 13.
Pauliciani, 120, 123.
Pedasus, 118.
Perinthus, 45.
Persarum historia, 55. Persae Theophilo imp. se subjiciunt, 54, 55. Saracenos vincunt, 57. Astronomis periti, 55. Theophobum regem declarant, 58. Persarum turmas in thematis, 59. Persae defectionem ad Saracenos moluntur, 69.
Petronas-Theodora frater, 94, 97.
Pharus, 7, 19.
Philomeli monachus vaticinatur eventura Rardanio Leonti Michaeli Thoma, 8, 22. Post eum alius Sabbatius, imaginum osor, 13.
Philotheus protospatharius, 91.
Pholius patriarcha, 100.
Pidrā, 8.
Πιθήμιον, 21.
Porsonta, 116.
Prisus, 127.
Procopia, uxor Michaelis Curopal.,
Prote insula, 10, 25.
Pillades, 125.
Pythonissa, 10, 11. Saracenis, 70.

R

Romae urbis episcopus, 84.

S

Sabbatius, Philomeli monachus, 15.
Sabbatius, gener Bardae Cas., 106.
Sacerdotes extra regiam commorantur noctu, mane ad laudes introeunt, 24.
Salpes, 47.
Salvatoris signum vicit, 93.
Samosata, 91, 115.
Sancti septem pueri Cretenses, 46.
Sardasapalus, 87.
Saraceni cum Thoma paciscuntur, 33. Duce Constantio Thoma f. Romanos aggrediuntur, 36. Hispanienses duce Apochapside Cretam occupant, 46. Craterum vincunt, 49. Theophilum imp. cingunt, qui vix evadit, 61. Cum eo paciscuntur, 63. Eundem fugant, 68. Michaelē Theophili f. vincunt prope Samosata, 91. Basilii equitatum fundunt, 114. Vincuntur ab Andrea, 115. Afri Siciliam et Longobardiam occupant, 116. Syracusam obsident, 116, et expugnant, 117. Carthaginienses Afri Zacynthum obsident, 118, 120. Vincuntur a Nasare, 120.
Scelavi, 33.
Scyla, 7, 26, 88.
Scyrus, 38.
Semiramis, 67.
Siborum, 123.
Sicilia, 116.
Sinope, 84, 38. A Sinope Amasone, 39.
Somnium significans Michaelē interfecitorem Leonis Arm., 22.
Stephanus Basilii Macedonis filius, 115.
Studii templum Praeruroris, 6. Ex S. monasterio monachi, 79.
Symbatius s. Constantinus, Leonis Arm. filius, 26.
Syracusae unde dicta, 117. A Saracenis obsidentur et expugnantur, 116.

T

Tarsus patriarcha, 13, 22.
Tarsus unde, 66. Describitur, 67. A quo extracta, 67.
Ex Taurica Scythae, 89.
Tephrica, 115, 120, 121, 123.
Terrae motus cladem significans, 63.
Τέρας, 66.
Τεσσαρακοντάρι, 30.
Theoclitus magister sub Michaelē Carop., 12.
Theoclitus, amicus Michaelis Balbi, 23. Patricius et canonicus, 23. Logotheta, 76, 85. Tutor Michaelis Theoph. f. imp., 23, 77. Bardae artibus interficitur, 86.
Theodegius astronomus, 66.
Theodora Aug. mater Michaelis, 77. Imaginum cultum restituit, 79, 80. Bulgarorum minas repellit, 86. Ex palatio ejicitur, 90. Bardae fratri vestem mittit, 104. Basilium imperatorem vaticinatur, 111. Mater ejus patricia, 80. Fratres patricii, Bardas et Petronas, 80, 91. Soror Καλή Μαρία, 87. Filium, 87, 90.
Theodorus confessor pro cultu imaginum, 71.
Theodorus geometrus, 96.
Theodorus ὁ Μασπός, 100.
Theodosia Aug. uxor Leonis Arm., 19, 21, 22, 26.
Theodosius Leonis Arm. filius, 26.
Theodosius Babutzicus, 71, 73.
Theodotus Cassiteras, 11, 14. Patriarcha, 16.
Theophanes confessor, 15, 16, 17.
Theophiliscus, 109.
Theophilus Michaelis Balbi filius, 31. 89. Imperator, 51. Theophobum la regia educari jubet, 57. A Manuele et

manibus Saracenorum vix eripitur, 61. Cum Saracenis paciscitur, 65. Ozopetram capit, 64, 66. Persis, qui defecturi erant, ignoscit, 69. Post Amorium captum dy-enteria laborare incipit, 70, 75. Imaginum cultoribus infensus, 74, 80. Ejus mores, 75. Ejus soror nupta Theophob. 75.
Theophobus Persa, 82. De eo narrationes diversæ, 83, 85. Ejus pater, 83, 84, 85, 86. Ipse patricius et maritus sororis Theophili imp., 85, 87. Rex declaratur a Persis, 88. Clam interdicatur, 60, 61. Dicitur mortem non gustasse, 60.
Thomas Armenias a palude Gazara,

8. Ejus mores, 82. De eo vaticinium monachi, 9. Turmarcha federatorum factus a Leone, 12. Contra Michaelem Balbum rebellat, 52. Coronatur, 53. Cypolim obsidet, 53. De eo alia narratio, 53. Vincitur, 40. Urbem iterum obsidet, 41. A Bulgaria vincitur, 42. Fugatur a Michaeli imp. et obsidetur Aradiopoli, 45. Interdicatur, 44.
Thyas, 13.
Tiberii imp. porta, 89.
Turci, 67, 88.
Triphiranites Chaldus, 106.
V
Vandali, 55.

Vaticinia, 8, 10, 12, 16, 21, 31, 70.
Falsum, 14.
Versus poetarum, 83.
Virgis mare cadunt Saraceni, 94.
Vox de caelo punitas obitum Leonis Armenii, 26.
X
Xerxes, 94.
Z
Zacynthus, 118, 120.
Zechi, 53.
Zelicum hæresis, 85.
Zelisa, 92.
Zercunces, 48.

ORDO RERUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

HISTORIÆ BYZANTINÆ SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

Notitia. 9

ANONYMUS.

Chronicon Theophani continuando jussu Constantini Porphyrogeniti conscriptum libris IV. 13

Proemium. 15

Liber primus. — Leo Armenius. 19

Liber II. — Michael Amoriensis. 54

Liber III. — Theophilus Michaelis filius. 98

Liber IV. — Michael Theophili filius. 162

CONSTANTINUS PORPHYROGENITUS.

Liber V. — Basilius Macedo. 226

ANONYMUS.

Liber VI. — Leo Basilii filius. 370

Alexander Basilii filius. 394

Constantius Porphyrogenitus et Romanus Lacapenus. 398

Romanus Junior, Constantini Porphyrogeniti filius. 487

Protusio ad Invektivum contra hæreticos. 499

Invectiva orthodoxorum contra hæreticos. 502

JOANNES HIEROSOLYMITANUS.

Narratio de origine motuum Iconoclastarum. 518

JOANNES CAMENIATA.

Notitium ad Joannis Cameniatae Narrationem de excidio Thessalonica. 519

Ex miraculis Demetrii martyris. 523

Narratio Joannis Cameniatae de excidio Thessalonica. 528

Præfatio Fr. Combesii in Monodiam Demetrii Cydonii. 638

Monodia Demetrii Cydonii oratorum Thessalonica. 639

Præfatio ad excerpta Vitæ Basilii Junioris. 6. 4

Ex Vita Basilii Junioris, auctore Gregorio ejus discipulo. 654

SYMEON MAGISTER.

Præfatio Fr. Combesii ad Annales Symeonis. 663

Annales Symeonis Magistri, a Leone Armenio ad Aicphorum Phocam. 663

Leo Armenius. 667

Michael Balbus. 672

Theophilus Michaelis Balbi filius. 686

Michael et Theodora. 707

Basilius Macedo. 747

Leo Basilii filius. 762

Alexander cum Constantino. 778

Constantinus Porphyrogenitus et Romanus Lacapenus. 779

GEORGIUS MONACHUS.

Vitæ recentiorum imperatorum. 823

GENESIUS.

Notitia. 985

Præfatio. 97

Historia de rebus Constantinopolitanis. 991

Liber I. — De Leone Amasekita. 991

Liber II. — De Michaeli Amoriensi. 1026

Liber III. — De Theophilo Michaelis filio. 1054

Liber IV. — De Michaeli Theophili filio. 1090

Index Grammaticus in Scriptores post Theophanem. 1153

Index historicus in Scriptores post Theophanem. 1168

Index historicus in Genesium. 1173

FINIS TOMI CENTESIMI NONI.

**DO NOT REMOVE
OR
MUTILATE CARD**

Это цифровая копия книги, хранящейся для потомков на библиотечных полках, прежде чем ее отсканировали сотрудники компании Google в рамках проекта, цель которого - сделать книги со всего мира доступными через Интернет.

Прошло достаточно много времени для того, чтобы срок действия авторских прав на эту книгу истек, и она перешла в свободный доступ. Книга переходит в свободный доступ, если на нее не были поданы авторские права или срок действия авторских прав истек. Переход книги в свободный доступ в разных странах осуществляется по-разному. Книги, перешедшие в свободный доступ, это наш ключ к прошлому, к богатствам истории и культуры, а также к знаниям, которые часто трудно найти.

В этом файле сохранятся все пометки, примечания и другие записи, существующие в оригинальном издании, как минимум о том долгом пути, который книга прошла от издателя до библиотеки и в конечном итоге до Вас.

Правила использования

Компания Google гордится тем, что сотрудничает с библиотеками, чтобы перевести книги, перешедшие в свободный доступ, в цифровой формат и сделать их широкодоступными. Книги, перешедшие в свободный доступ, принадлежат обществу, а мы лишь хранители этого достояния. Тем не менее, эти книги достаточно дорого стоят, поэтому, чтобы и в дальнейшем предоставлять этот ресурс, мы предприняли некоторые действия, предотвращающие коммерческое использование книг, в том числе установив технические ограничения на автоматические запросы.

Мы также просим Вас о следующем.

- Не используйте файлы в коммерческих целях.
Мы разработали программу Поиск книг Google для всех пользователей, поэтому используйте эти файлы только в личных, некоммерческих целях.
- Не отправляйте автоматические запросы.
Не отправляйте в систему Google автоматические запросы любого вида. Если Вы занимаетесь изучением систем машинного перевода, оптического распознавания символов или других областей, где доступ к большому количеству текста может оказаться полезным, свяжитесь с нами. Для этих целей мы рекомендуем использовать материалы, перешедшие в свободный доступ.
- Не удаляйте атрибуты Google.
В каждом файле есть "водяной знак" Google. Он позволяет пользователям узнать об этом проекте и помогает им найти дополнительные материалы при помощи программы Поиск книг Google. Не удаляйте его.
- Делайте это законно.
Независимо от того, что Вы используете, не забудьте проверить законность своих действий, за которые Вы несете полную ответственность. Не думайте, что если книга перешла в свободный доступ в США, то ее на этом основании могут использовать читатели из других стран. Условия для перехода книги в свободный доступ в разных странах различны, поэтому нет единых правил, позволяющих определить, можно ли в определенном случае использовать определенную книгу. Не думайте, что если книга появилась в Поиске книг Google, то ее можно использовать как угодно и где угодно. Наказание за нарушение авторских прав может быть очень серьезным.

О программе Поиск книг Google

Миссия Google состоит в том, чтобы организовать мировую информацию и сделать ее всесторонне доступной и полезной. Программа Поиск книг Google помогает пользователям найти книги со всего мира, а авторам и издателям - новых читателей. Полнотекстовый поиск по этой книге можно выполнить на странице <http://books.google.com/>

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>